NAZIONALE
13
6 K
[redacted] 5

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

40.3.8
40
e
8
40
c
8
13-4!F!48

D N.

FRANC. MARCI

DECISIONVM AVREARVM, IN SACRO DELPHINATVS SENATV IAMPRIDEM DISCVSSARVM, AC PROMVLGATARVM.

PARS SECVNDA.

Quæ ex maiori parte auctæ ac locupletatæ, Argumentiſq; & Epitomis illuſtratæ, magno cum omnium Iuriſconſultorum commodo, nunc demùm in lucem emittuntur.

Cum Indice, cùm verborum, tùm rerum ditiſsimo.

LVGDVNI.

Apud hæredes Iacobi Iuntæ.

M. D L X IIII.

Cum Priuilegio Regio.

Extrait du priuilege.

PAR grace & priuilege du Roy eſt octroyé aux heritiers de feu Iaques Iuncti, d'imprimer, vendre, & diſtribuer *Deciſionum pars prima & pars ſecunda, recoligées par Maiſtre Francois Marc, conſeillier de noſtre parlement de Grenoble.* Et ce, pour le terme de dix ans, commencans au iour de la premiere impreſsion, qui en ſera faite. Auec defenſes & inhibitions à tous autres Imprimeurs, Libraires, & Marchans quelconques, de n'imprimer, vendre, ou diſtribuer leſdits liures, ſur les peines contenues és lettres patentes dudit Seigneur, depeſchées à S. Germain en laye, le xx. iour d'Aouſt, M. D, LIX.

Signé,
Par le Roy,
Maiſtre Nicolas du Pré, maiſtre des requeſtes ordinaires de l'hoſtel preſent.

Burgenſis.

INDEX

RERVM ET SENTENTIARVM SINGVLARIVM QVAE IN HOC SECVNDO volumine Deciſionum DN. Franciſci Marci Senatoris Grationopolis iuxta ſeriem alphabeticam digeſtarum, continentur.

A

A, dict. incluſiuè accipitur. Deciſ. 339. nu. 10. pagina. 265

A, vſque & infrà, dict. an includant vel excludant. & nume. ſeq. deciſ. 111. nume. 35. pag. 92

Abbas excommunicatum volentem ingredi religionem recipere non tenetur: ſi recipiat valet ingreſſus. deciſ. 876. num. 3. pag. 320

Abbas monacho exiſtenti in prioratu clauſtrali licentiam diſponendi de bonis per eum quæſitis dare non poteſt. deciſ. 566. nu. 5. pagi. 371

Abeſſe malitioſè præſumitur, qui in beneficio reſidere tenetur. deciſ. 121. nu. 3. pag. 166

Abolitio criminis adulterij inceſtuoſi à principe ſe enlari concedenda eſt. deciſ. 152. nu. 7. pag. 134

Abolitio criminis triplex eſt. deciſ. 153. numer. 2. pagin. 135

Abolitio, generalis ad læſæ maieſtatis crimen non extenditur. deciſ. 416. nume. 4. pag. 311

Abolitio generalis ad falſi crimen non niſi ſpecialis mentio fiat, extenditur. deciſ. 416. nume. 2. pagin. 311

Abolitio generalis quæ datur in iucundo aduentu an ſe extendat ad crimina læſæ maieſtatis, vt falſæ monetæ & crimine falſ. deciſ. 153. numer. 6. pagin. 135

Abolitio generalis quæ ex mera principis liberalitate emanauit, valet & tenet. deciſ. 436. nume. 1. pagin. 311

Abolitio parricidij minima ſubreptione vitiatur. deciſ. 624. nume. 2. pag. 394

Abolitio triplex. deciſ. 114. nu. 9. pag. 98

Abolitionem generalem ad incarceratos extendi regulare eſt. deciſ. 436. nu. 3. pagi. 311

In abolitione generali quæ crimina non veniant. deciſ. 614. nume. 1. pag. 394

In abolitione priuata tria requiruntur, & quæ. deciſ. 114. nume. 9. pag. 98

Abolitiones licèt per procuratorē peti poſsint: verificatio tamen non niſi pares præſente fieri poteſt. deciſ. 830. nu. 6. pag. 511

Abolitiones ſeu literæ principis ad res feudales ſe non niſi expreſſè dicatur, extendunt. deciſ. 153. nume. 9. pag. 136

Abſentia emanata poſt delictum abſentem releuare non debet, vt quæ in fraudem facta videatur. deciſ. 626. nume. 2. pag. 395

Abſens in expenſis debet condennari. deciſ. 143. numer. 18. pag. 128

Abſentia partis Dei preſentia repletur. Deciſ. 144. nu. 1. pag. 129

Abſentiæ cauſas allegare nō, niſi probētur, ſufficit. deciſ. 626. nu. 3. pag. 395

Abſentiæ tēpus quale requiratur, vt quis beneficio priuetur. deciſ. 887. nu. 2. pag. 542

Abſolutio etiā inuito datur. deciſ. 868. numer. 5. pagin. 52

Abſolutio generalis facta tutori vel alteri ad quos non extendatur. deciſ. 608. nu. 2. pag. 386

Abſolutio in excommunicatiōe neceſſaria eſt. deciſ. 866. nu. 2. pag. 527

Abſolutio perſonæ preſentiam requirit. deciſ. 819 nu. 1, pag. 510

Abſolutionis probandæ modus. deciſ. 863. nu. 2. pagin. 525

Abſolutioni locus non eſt in interdicto generali. deciſ. 840. nu. 10. pag. 517

Abſolui petens ad cautelam, ſe excommunicatum non fatetur. deciſ. 866. nu. 1. pag. 526

Abſolutus de crimine amplius vexari non debet. deciſ. 637. nume. 2. pag. 400

Abuſus ſi fiat in literis apoſtolicis, ordinarius obuiare poteſt. deciſ. 847. nu. 2. pag. 518

Acceptatio procuratorum qui mandati formam exceſſerunt, nulla eſt. Deciſ. 403. nu 2. pag. 296

Acceptatio certæ præbendæ antequàm vacet, non valet. deciſ. 117. nume. 8. pag. 100

Acceptatio coram executore vel alijs honeſtis perſonis fieri poteſt. Deciſi. 117. numer. 4. pagin. 100.

Acceptatio an fieri poſsit antequàm vacet. deciſ. 117. nume. 4. pag. 100

Acceſsiones quæ per alluuionem fuit, ipſo iure acquiruntur etiã poſsidendo: ſecus in inſula quoad poſſeſsionem. deciſ.111.nu.33.pag. 93

Acceſſus in iudicijs ſi principali tutus non ſit, an ſit iuſta cauſa reuocandi procuratorē. deciſ. 67. nu, 5.pag. 57

Acceſſus quando à principio iudicij tutus fuit, licèt poſt mndùm impedimentum ſuperueniat, tutum acceſſum procuratori ſufficit, & ſi principali nnn ſit. deciſ.67.nu,8,pag. 57

Acceſſus tutus in iudicijs eſſe debet. deciſ.67.nu.6. pagina 57

Accuſatio de plagiarijs edicto de lib.homi. exhibēdo non excluditur nec ecõtra. dec.71.nu.4.pa. 71

Accuſatio legis fauiæ de plagiarijs eſt publici iudicij deciſio.71.nu.1.pag. 61

Accuſator ſi præmiũ accipit etiam inter conſanguineos, ab accuſatione deſiſtere non poteſt. deciſio. 114.nu.12.pag. 99

Accuſatori poſt litem conteſtatam à lite diſcedere non permittitur. deci.114.nu.4.pag. 98

Accuſatori reo citatio ab accuſatione deſiſtere non licet. deciſ.114.nu.2 pag. 98

Accuſationem falſam dictans an pœnam falſi incidat. deciſi.902.nu.1.pag. 552

Accuſatus de crimine an & quando accuſatorē recuſare poſsit. deciſio.902.nu.1.pag. 553

Acta corrigere: abeadere vel adpoſtilare non niſi cum authoritate curiæ licere. dec.259.nu.1.p.219

Acta facta cõtra minorem indefenſum ſunt ipſo iure nulla. deciſ.241.nu.2.pag. 210

Acta qui corrumpunt, dilaniant aut lacerant, præter pœnam falſi quinquaginta aureis plectuntur. deciſi.44.nu.1.pag. 315

Actio criminalis & ciuilis an in eodem libello cumulari poſsint. deciſ.227.nu.3.pag. 205

Actio ſi petantur exemplum non acta ipſa dari debent. deciſ.267.nu.1.pag. 223

Actio ciuilis & criminalis an & quando cumulari poſsint. deciſ.910.nu.9. pag. 558

Actio de dolo in ſtellionatus crimine in ſubſidium datur. deciſ.395.nu.1.pag. 291

Actor temporis prioritatem probare tenetur. deciſio.923.nu.1.pag. 569

Actio hypotecaria an pro expenſis detur. deci.929. nu.3.pagina 572

Actio finium regundorum ſuper limitibus mixta dicitur. deciſio.631.nu.2.pag. 398

Actio ex obligatione conditionali non, niſi purificata conditione, naſcitur. deciſ.411.nu.1. pa. 298

Actio hypothecaria realis eſt, & fundum ſequitur. deci.433.nu.1.pag. 310

Actio hypothecaria realis eſt, & poſſeſsionem aduocat. deci.391.nu.1.pag. 296

Actio in iudicio vniuerſali per ſolam citationem litigioſa efficitur. deciſ.248.nu.5.pag. 214

Actio iniuriæ ciuilis cum criminali incidenter cumulari poteſt. deci.192.nu.2.pag. 175

Actio iniuriarum marito competit pro iniuria facta vxori. deci.700.nu.1.pag. 426

Actio iudicati ex arbitri ſententia non oritur, nec ab ea appellatur, & ſi metu pœnæ pareatur. deciſ, 149.nu.1.pag. 132

Actio interdicti ne quid fiat in loco publico, quibus & ad quæ competat. deciſ.483.nu.5. pag.324

Actio iudicati ſtricti iuris eſt. deci.474.nu.2.p. 317

Actio marito quæritur ex contractu facto vxoris nomine accommodato. deci.506.nu.3.pag. 335

Actio popularis anno præſcribitur. de.72.n.5.p.176

In actione iniuriæ damna & intereſſe ſemper peti poſſunt: hocq; ſiue agatur ciuiliter ſiue criminaliter. deci.192.nu.53. pag. 176

Actione iniuriæ ciuili, quæ ad vindictũ datur, criminalis accuſatio tollitur: ſecus ſi ad rem familiarem actum ſit. deci.192.nu.1.pag. 175

Actiones quæ numero & ſpecie differunt, cumulari non poſſunt. deci.910.nu.6.pag. 558

Actionum cumulationem permiſſam eſſe etiam cõteſta lite, ſi neque contrarietas neque idẽtitas iuſ ſit, regulare eſt. deciſ.80.nu.1.pag. 67

Actor non comparens in aſsignationis die, quòd in expẽſis damnandus ſit: nec vlterius citabitur reus quin actor ſi in iudicio ſiſturum ſatiſdederit. deciſio.42.nu.5.pag. 82

Actor partem quam reus faſſus eſt actor recipere tenetur. dec.932.nu.3.pag. 573

Actor quando agit pluribus actionibus diuerſis ꝗ tunc ren inſtante cogitur ſimul experiri in eodẽ libelli & eadem inſtantia. deci.911.nu.2.pag. 558

Actor qui rei confeſsionem negat, illa ſe iuuare nõ poteſt. deci.455.nu.3.pag. 319

Actor regulariter forum rei ſequitur. deciſi.13. nu. 1.pag. 8

Actori iuramentum ſuppletiuum deferendum in cauſis matrimonij non eſt. dec.753.nu.9.pa. 458

Actori vel reo petenti, vt articulis reſpõdeatur, ſufficit, vt articulos veros eſſe cum iuramento per ſe vel per procuratorem ſpecialẽm aſſeueret. deciſi. 441.nu.2.pag. 313

Actorum copia poſtquam alteri partium data eſt, nihil inde detrahendum vel addendum eſt. deciſ. 444.nu.2.pag. 315

Actis curiæ quæ propria authoritate addit, detrahit vel abradit in falſi pœnam incidit. deciſi. 259. nume.1.pag. 225

Actus extra citationis tempus geſtus non valet. deciſio.42.nu.1.pag. 28

Actus legitimi neque diem neque conditionem recipiunt. deciſ.410. nu.1.pag. 29

Actus viles qui faciunt ad teſtimonium dicendum non niſi cum tormentis admittuntur. deciſ. 780. nu.8.pag. 481

Actus leui ſolennitate non vitiatur. deciſi.511.nu.11. pagina 339

Actus voluntariæ iuriſdictionis etiam extra diœceſim exerceri poſſunt. deciſ.413.nu.1.pag. 300

In actu renuntiationis beneficij duo præcipuè conſiderantur, & quæ ſint. decii.133.nu.4.pag. 117

Actuarius cauſæ etiam de partium conſenſu mutari non debet. dec.227.nu.4 pag. 205

Actuarij cauſæ officij non eſt teſtium iuramenta & examen recipere. deciſi.228.nu.1.pag. 205

Adgreſſor cum animo occidendi plectendus eſt ac ſi occidiſſet. deciſio.874.numer.1.pag. 229

Admonitio præcedere debet euangelicam denuntiationem. dec.853.nu.1.pag. 520

Adminiſtrator datus eccleſiæ cathedrali vacanti à Papa in ſpiritualibus & temporalibus adminiſtrate

ſtrare poteſt,& beneficia conferre.deci.559.nu.2. pagina 366
Adminiſtratio rerum temporalium eccleſiæ laico committi poteſt.deciſ.195.nu.6.pag. 181
Adpẽſionamenta prædiorum ſeu poſſeſsionum ad fictum,vel ad certum redditum, vel emphyteuſim vel liuellarium licita ſunt. deciſi.21.num. 10. pagina 13
Adulteri pœna quæ.deciſ.742.nu.4.pag. 450
Adulteri noctu vagantur.deciſ.764.nu.4.pag. 17
Adulterium an crimen mixtum dici poſsit.deci.152. nu.2.pag. 134
Adulterium cum ſponſa de futuro non committitur.deci.728.nu.2.pag. 441
Adulterium tam in maſculo quàm fœmina quomodò animaduertetur.dec.152.nu.1.pag. 134
Adulterij inceſtuoſi animaduerſio quæ eſſe debeat. deci.152.nu.3.pag. 134
Adultus ſeu pubes per ingreſſum monaſterij an ſua bona ipſo iure monaſterio quærantur.deci. 832. nu.8.pag. 512
Aduocatus & procurator in defectum probationũ teſtimonium contra clientulum dicere poſſunt. deciſ.382.nu.2.pag. 286
Aduocatus participans cum excommunicato an & quando ſententiam excommunicationis incurrat.deci.869.nu.4.pag. 528
Aduocato vel procuratori litis pro ſalario paciſci permiſſum eſt.dec.479.nu.3.pag. 321
Aduocati gaudent priuilegio ſicut & doctores actu legentes. Item ſi iudices & in dignitate conſtituti.dec.385.nu.2.pag. 171
Aduocati inſtrumẽta vſuraria dictãtes qua pœna plectandi ſint.dec.903.nu.2.pag. 552
Aduocatum eſſe & iudicem prohibitum eſt.deciſio. 904.nu.9.pag. 554
Aedificare in mari vel littore omnibus licitum.dec. 110.nu.11.pag. 90
Aedificare in re communi modò ſocio non officiat, licitum eſt.deci.460.nu.2.pag. 322
In muris ortorum communibus ædificare aut feneſtram facere an liceat,conſuetudini ſtandum eſt. dec. [illegible].nu.3.pag. 322
Aedif[illegible] per flumine non nauigabili labente licitum eſt: [illegible]e ſi ſine vicinorum iniuria fiat. dec.348.nu.2.pag. 269
Aeris libras viginti qui fiſco præſtare tenebatur, ſoluendo vnum ſolidum ſiue aureum liberabatur.deciſ.105.nu.32.pag. 191
Idem in eo qui libram argenti debebat, qui nos ſolidos ſiue aureos ſoluendo liberabatur.ibidem nume.3.
Aere quivacuus eſt,corpore patiatur.dec.645.nu.1. pagina 492
Aeſtimatio in dubio quando emptionem faciat. deciſio.52.nu.3.pag. 39
Affinitas ad hoc vt contrahatur ſanguinis commiſtio vtriuſque requiritur.dec.677.nu.8.pag. 415
Affinitas an per coitum illicitum contrahatur.deci. 896.nu.2. pag. 549
Affinitas ex libidine extraordinaria non niſi inguinum commiſtio interuenerit aut ſponſalia præceſſerint,contrahitur.deci.677.nu.11.pag. 416
Affinitas per coitum contra naturam neque cõtrahitur,neque matrimoniũ.dec.896.nu.1.pag. 549
Agentes & conſentientes pari pœna plectandi ſunt. deciſ.412 nu.3.pag. 299
Agentes & conſentientes pari pœna plectantur.deciſio.881.nu.1.pag. 534
Aggeres facere in ſuo iuxta flumen licet, ſi nauigatio vel aquæ curſus non impediatur.deciſio. 112. nu.3.pag. 95
Aggeres in ripa fluminis facere omnibus permiſſum.deciſ.270.nu.1.pag. 226
Aggeres ſeu munimẽta facere aduerſus aquam publici fluminis pro ſui prædij defenſione in alterius iniuriam principe in conſulto nõ licet.dec. 111.nu.38.pag. 94
Aggeres ſeu munimẽta in littore facere licitum eſt, dũmodò nauigatio aut alius pergendi actus non impediatur.deci.111.nu.20.pag. 92
Aggreſſor cum telo de homicidio non niſi conſummatum ſit punitur.deciſ.874.nu.4.pag. 530
Agrimenſore partibus præſentibus vel citatis iurare tenetur, niſi de partium conſenſu aſſumatur. deci.112.nu.12.pag. 96
Agri innudati aluei mutatione ad priores dominos reuertuntur.deciſ.270.nu.5.pag. 226
A iudicis negligentia appellari poteſt. deci.375.nume.3.pag. 283
Alimenta iudicis arbitrio ſecundum perſonarum qualitatem & temporum varietatẽ taxanda ſunt. deci.118.nu.2.pag. 102
Alimenta liberis præſtare pater tenetur.deciſ. 682. nu.3.pag. 418
Alimenta præſtita filio lite pendente in fine litis deduci non debent. 384.nu.2.pag. 278
Alimenta ſecundum facultates bonorum debentur. dec.886.nu.2.pag. 541
Alimentorum appellatione non ſolum victus venit, ſed & cubile & lectus.dec.154.nu.7.pag. 137
Alimentorum prouiſio lite pendente ſuper hæreditate ad hoc vt nepoti & filio fiat, quæ requirantur.deci.364.nu.1.pag. 278
Alienatio rei immobilis eccleſiæ ſine legitima cauſa & ſuperioris authoritate prohibita eſt. deciſ. 188.nu.1.pag. 183
Allobroges ne extra patriam trahantur, pragmaticæ ſanctionis decreto cauetur.deci. 222. num.2. pagina 203
Alluuio quod abſtulit an recuperetur. & quid in alueo.deci.111.nu.21 pag. 92
Alluuio an aliquid operetur circa iuriſdictionem. deciſ.111.nu.22.pag. 92
Alluuionis ius an locum habeat in inſula accidentali.deciſ.111.nu.15.pag. 91
Alluuionis ius in diœceſibus limitatis locum non habet.deci.111.nu.32.pag. 93
Alluuionis ius in priuatis prædijs locum non habet:ſecus in publicis.deci.111.nu.21.pag. 92
Super facto alluuionis aut agriculturæ ad ruſticos recurrendum eſt.dec.795.nu.4.pag. 490
In alternatiuis alteram veram eſſe ſufficit. dec. 872. nu.1.pag. 528
A lucus propter enorme damnum diuerti poteſt.deciſio.344.nu.5.pag. 267
Alueo mutato ius arrendamenti gabellarum nõ augetur.deci.110.nu.1.pag. 90

Anathematizatio quomodò & à quo fiat.deciſ.858. nu.2.pag. 523

In annexis ad vnius adquiſitionem venit,& alterius acquiſitio.deci.134.nu.4.pag. 118

Animalia quæ in fundo alieno capiũtur, quorſum detineantur. deci.275.nu.1.pag. 228

Anulus ſi mulieri detur in eccleſia vel domo, pro matrimonio præſumitur: ſecus ſi coram parentibus.deci.704.nu.1.pag. 428

Anuli datio & nonnullá alia numera alio non apparente non faciunt tranſire ſponſalia de futuro in ſponſalia de præſenti.dec.755.nu.1.pag. 460

Anuli traditio ſignum eſt equiuocum & ad plura tendit.deci.704.nu.3.pag. 428

Annus ſecundus ipſo iure impedito datur.dec.143. nu.17. pag. 128

Apparitores ſeu officiarij delphinales in terris Ducum,Baronum vel nobilium habentium merum mixtum imperium executionem facere non niſi ipſis requiſitis vel negligentibus debent.deci.91, nu.1. pag. 75

Apparitores ſeu ſeruientes ſi in terris baronum & baneretorum eorum officio abutãtur, quòd per locorum iudices ibi puniri poſſunt.dec.91.nu. 6. pagina 75

Appellans ante diffinitiuam qui ſe contumacẽ reddidit ad ſententiam audiendam citandus nõ eſt. deci.706.nu.1.pag. 430

Appellans fruſtratoriè qui abeſt,ad maiorem contumaciam conuincendam citari poteſt,licèt de neceſsitate citandus non ſit. deciſio. 706. numer.2. pagina 430

Appellans fruſtratoriè punitur de iure ciuili : ſecus de iure canonico.deci.88.nu.1.pag. 73

Appellans qui recedit,an verè contumax dici poſſit.deci.705.nu.6.pag. 429

Appellans reintegra per viam renuntiationis appellationis ad primum iudicem redire poteſt. deciſ. 325.nu.1.pag. 255

Appellans tàm in impetrando quàm proſequendo iuris terminum decurtare poteſt, modò ne id callidè fiat.deci.143.nu.14.pag. 128

Appellare pluries intra decem dies licitum eſt : licèt primæ appellationi ſtandum ſit.deciſ.69.num.6. pagina 58

Appellare plus eſt facto quàm verbo. deciſio.380. nu.1.pag. 285

Appellare qui prohibetur,an ſupplicare poſsit.deciſio.54.nu.6.pag. 46

Appellari pluries ſuper diuerſis articulis poteſt:Itẽ & ſupplicari.deciſ.54.nu.4.pag. 46

Appellari poteſt ab interlocutoria quæſtionis, vt quæ grauamen irreparabile inferat.dec.60.nu.5. pagina 52

Appellari poteſt à pronuntiatione de exequendo. deciſ.314.nu.1.pag. 249

Appellatio ab interlocutoria ex ciſdem actu actis iudicari debet,deciſ.708.nu.2.pag. 431

Appellatio ad ſtatum cõteſtatæ litis omnia reducit. deci.131.nu. 5.pag. 106

Appellatio an pendente ſuſpenſione interdicti aliquid operetur.deci.842.nu.1.pag. 517

Appellatio deſerta non cenſetur etiam ſi appellans intra triginta dies à tẽpore introductionis appellatum in ius non vocarit.deci.461.nu. 4.pag.325

Appellatio in integrum reſtitutio & ſupplicatio diuerſa remedia ſunt.deci.53.nu.17.pag. 44

Appellatio poſt ſententiam in crimine hæreſeos non admittitur.dec.267.nu.5.pag. 224

Appellatio quando non recipitur,appellanti procuratorem ad impetrandũ & contradicendum conſtituere ſufficit, & ſi procurator ad proſequendum non conſtituatur.deci.69.nu.2.pag. 58

Appellatio ſecundum ſtatuta delphinalia intra triginta dies coram iudice ad quem introducenda eſt,aliàs eſt deſerta.deci.107.nu.1.pag. 88

Appellatio ſi deſerta pronuncietur pœnæ ſtatutariæ contra temerè appellantes locum non facit. deciſ.88.nu.3.pag. 73

Appellationis beneficio appellatus vti poteſt quando ſimpliciter appellatum fuit:ſecus ſi limitatiuè vt in parte.deci.143,nu,13.pag. 127

Appellationis vel ſupplicationis tempus an arctari ſiue anticipari poſsit.deci.143.nu.5.pag. 126

Quid quantum ad actum impetrationis literarum. ibid.nu.6.

Appellationi in criminalibus an renunciari poſsit. deciſ.60.nu.7.pag. 53

Appellationi locus eſt quando iudex poſt trinã monitionem ſententiam proferre diſtulerit. deciſio. 375.nu.6.pag. 283

Appellationi locus non eſt de iuriſdictione temporali ad eccleſiaſticam & econtra.deciſio.609. nu. 3.pagina 387

Appellatione pendente non nihil attentari prohibetur:ita etiam appellandi tempore pendente. deciſio.43.nu.1.pag. 28

Appellationes à iudicibus iuriſdictionum temporalium eccleſiarum Galliæ ad ſuperiorem,vt prælati prætendunt,non deuoluuntur, ſed ad iudicẽ temporalem.deci.365.nu.4.pag. 278

Appellationes iuriſdictionis temporalis eccleſiæ ſi de feudo vel homagio domini temporalis non mouentur ad immediatum ſuperiorem eccleſiaſticum deuoluuntur:niſi aliter de conſuetudine, priuilegio aut alio iure inductum eſſet.deci.365. nu.1.pag. 278

Appellatur à delegato ad delegantem. deciſio. 539. nu.9.pag. 356

Appellatus an dicatur nimium arctari ſiue præcurrere tempus iudicis arbitrio ſtandum eſt.dec.143. nu.7.pag. 127

Appellatus appellationem introducere poteſt.deci. 143.nu.15.pag. 128

Appelatus appellationem proſecuturus, quòd appellantem in ius vocare teneatur.deciſio.143.nu. 12.pag. 127

Appellatus licèt literas impetrare poſsit : ſeu tentæ tamen executionem non niſi in vltimo menſe petere poteſt,deci.143.nu.16.pag. 128

Appellatus iuris beneficium decurtare non debet. deciſ.147. nu.12.pag. 130

Quid ſi recurſus iuſtam dilationis petendæ cauſam habeat, vt qui in remotis partibus probationes habeat.deci.147.nu.3.pag. 130

Appellatus quod appellationem proſequi poſsit, & intra quæ tempora, iudici arbitrarium eſt.deciſ.143.nu.19.pag. 128

Appella-

Appellatus quo caſu ſuam ſententiam executioni mandari curare poſsit. deciſio. 107. numer. 3. pag. 88

Appellatio ſi non fuit impeditus, appellatus in vltimo menſe primi anni appellationem proſequi poteſt. deciſ. 143. nu. 2. pag. 126

Appellatus vel ſupplicatus an vltimum menſem expectare teneatur, cùm appellans vel ſupplicans expectare non teneatur. deciſio. 143. numer. 10. pag. 127

Appellatio quare detur vltimus menſis. deciſio. 143. nu. 3. pag. 126

Appenſionamenta prædiorum ſub annui redditus reſeruatione, quòd contractus cenſuales ſub penſione mortua dicantur. deciſio. 21. numer. 17. pag. 14

Appoſitio manus regis dominij tranſlationem impedit, & poſſeſsionis apprehenſionem. deciſ. 44. nu. 2. pag. 30

Apoſtillæ à margine licèt ſignum ſeu tacolam ad inſtrumenti corpus referentem habeant, non, niſi tamen datam & ſubſcriptionem habeant, faciunt. deciſ. 163. nu. 18. pag. 150

Aquarium facere in muro communi prohibitum eſt. deciſ. 460. nu. 6. pag. 322

Aquarium quomodò conſtrui debeat. deciſi. 460. nu. 9. pag. 323

Aqua à ſuo ſolito curſu æſtatis præteritæ reſpectu diuerti non debet. deciſ. 111. nu. 14. pag. 92

Aqua è flumine publico ad molendinum non, niſi cum principis authoritate & ſine alterius incómodo, deduci poteſt. deciſ. 348. nu. 5. pag. 269

Aqua per ſe defluens ſeruitutem non, niſi ex publico ducatur, inducit. deciſ. 111. nu. 12. pag. 92

Pro aquæ vſu iudicis officium implorari poteſt. deciſ. 111. nu. 9. pag. 92

In aquæductus vſu tria attenduntur: conuentio ſcilicèt fundi natura & loci vetuſtas. deciſ. 111. num. 10. pag. 92

Aquam de flumine publico non nauigabili deducere modo aquæ curſus non impediatur omnibus licere, Bartol. eſt. deciſ. 500. nu. 3. pag. 331

Aquam diuertere à ſuo ſolito curſu nulli licèt. deciſi. 270. nu. 4. pag. 226

Aquam è flumine publico nauigabili ad vſum molendinorum deducere niſi cum principis licetia nulli licere. Idem & ſi per hoc aliud flumen nauigabile fiat. deciſ. 500. nu. 2. pag. 331

Arbores exiſtentes in ripa fluminis illorum ſunt, quorum prædijs adherent. deciſ. 346. numér. 3. pag. 268

Arbores fructiferas ſcindentes, agrorum depopulatores dicuntur. deciſ. 154. nu. 19. pag. 138

Arra in ſponſalibus permiſſa, ſi realiter detur. deci. 748. nu. 14. pag. 455

Arra quare permiſſa eſt in ſponſalibus, non pœna diuerſitatis ratio. deciſio. 748. numero 5. pagina. 455

Archiepiſcopi an meticuloſæ factus cenſeatur. deciſ. 377. nu. 4. pag. 284

Arma prohibita eſſe regulare. deciſ. 576. nu. 1. pa. 375

Armorum appellatione quæ veniant. deciſ. 251. nu. 2. pag. 215

Armorum vſus eſt de iure prohibitus. deci. 938. nu. 1. pag. 576

Armigeris depredare villis & vrbibus annonam præſtantibus, licitum non eſt. deciſi. 154. nu. 20. pag. 138

Arrendatores noten. deciſ. 153. nu. 5. pag. 135

Artes medicinæ chirurgicæ clericis prohibitæ ſunt. deciſ. 782. nu. 3. pag. 483

Articuli actorum appellatione veniunt. deciſ. 376. nu. 1. pag. 284

Articuli, interrogatoria & atiqueti de connexis & pertinentijs ſupplicationis ſunt. deciſ. 662. nu. 2. pag. 409

Articulorum copia parti ſi denegetur, teſtes ſuper impertinentibus articulis examinati iudicabuntur. deciſ. 376. nu. 2. pag. 284

Super articulis obiectionalibus teſtium reſpondendum non eſt. deciſ. 789. nu. 6. pag. 486

Aſſertioni ſoli regis ſtandū eſt. deciſ. 363. n. 3. p. 277

Aſſeſſores iniuſtè iudicis opinioni ſtare non tenentur. deciſ. 570. nu. 2. pag. 372

Aſſeſſores licèt plures ſint, vnus loco habentur. deciſ. 295. nu. 7. pag. 239

Aſſeſſorum officium quale ſit. deci. 295. nu. 2. p. 238

Aſſeſſorum & doctorum conſilium iudicem excuſat. deciſ. 278. nu. 1. pag. 230

Attentata medio tempore non reuocantur. deciſio. 107. nu. 2. pag. 88

Attentati remedio locus non eſt, quando corpora defunctorum exhumatur lite maximè pendente. deciſ. 1. nu. 3. pag. 1

Attentatorum cognitio ad iudicem appellationis pertinet. deciſ. 45. nu. 1. pag. 31

Atteſtationes teſtium ante torturam publicari debent. deciſ. 780. nu. 13. pag. 481

Atteſtationes teſtium examinatorum parte non vocata fidem non faciunt. deciſ. 803. nu. 5. pag. 498

Auditores computorum conſiliarij non ſunt. deci. 22. nu. 4. pag. 203

Auditores computorum iudices cartularij & ſuſceptores dicuntur. deciſ. 221. nu. 2. pag. 202

A verbis textus recedendum non eſt, nec ab ordine ſcripturæ. deciſ. 806. nu. 10. pag. 501

Augmentum dotis non niſi pro qualitate dotis ſolutæ debetur. deciſ. 17. nu. 1. pag. 11

Augmentum eodem priuilegio, quo principale gaudet, gaudere debet. deciſ. 449. nu. 2. pag. 317

Augmentum omne emphyteotæ cedit ſine penſionis onere, etiam in conductore. deciſ. 210. nu. 4. pag. 197

Augmentum quomodo diuidendum ſit. deciſi. 886. nu. 3. pag. 541

De authentica nauigia. C. de furtis. deciſ. 893. num. 17. pag. 545

Auditores computorum contentioſa iuriſdictione in cauſis meri imperij non gaudent. deciſ. 221. nu. 1. pag. 202

Autores rixæ an teneantur. deciſ. 154. nu. 24. pag. 138

Quid de præſtantibus auxilium. ibid. nu. 25

Quid in ſciente & non reuelante. ibid. nu. 26

Auguſta eodem priuilegio gaudet quo princeps. deciſ. 423. nu. 2. pag. 305

Aurum vel argentum ſuum ſi quis legauerit, quòd neque debita neque iura neque actiones vel pignora legaſſe cenſetur. deciſ. 510. nu. 2. pag. 337

Aurum ſpernere non ſolum principi licet, ſed conſulibus. deciſ. 893. nu. 23. pag. 545
Auri vel argenti appellatione monetatum non comprehendi regulare eſt. deciſ. 510. nu. 1. pag. 337
Auxilium præſtans alteri aſsiſtendo de homicidio tenetur. deciſ. 767. nu. 7. pag. 469

B

Bannitus excommunicato æquiparatur, deciſ. 218. nu. 4. pag. 507
Bannitus per procuratorem comparere tenetur. deciſ. 67. nu. 7. pag. 57
Barbæ valdenſes abſoluendi poteſtatem habere dicuntur. deciſ. 267. nu. 9. pag. 229
Barones & bannereti delphinales an de armorum portu cognoſcere poſsint. deciſ. 938. nu. 11. pa. 576
In baſilicis & præsbyterijs inſtaurandis conſuetudo attendi debet. deciſ. 160. nu. 3. pag. 144
Baſtardi nobilium nomen & arma parentum cum nonnulla differentia portant. deciſ. 62. nume. 1. pag. 54
Baſtardi ſiue filij naturales ſuccedendi iure & actiuè & paſsiuè gaudent. deciſ. 31. nu. 4. pag. 20
Beneficium commendatario mortuo quomodò vacare dicatur. deciſ. 399. nu. 2. pag. 294
Beneficium conſortis ratione ad alium porrigitur. deciſ. 152. nu. 9. pag. 134
Beneficium datur propter beneficium. deciſ. 884. nu. 21. pag. 537
Beneficium eccleſiaſticum non, niſi cum canonica inſtitutione obtineri poteſt. deciſ. 141. numer 6. pag. 124
Beneficium per renuntiationem vacare dicitur, deciſ. 319. nu. 1. pag. 251
Beneficium principis legi æquiparatur. deciſ. 920. nu. 17. pag. 566
Beneficium principis perpetuum eſſe debet. deciſi. 501. nu. 1. pag. 331
Beneficium quando propriè collatiuum dicatur. deciſ. 90. nu. 6. pag. 74
Beneficium quando principale vel acceſſorium dicatur, quomodò cognoſcitur. deciſ. 134. nume. 6. pag. 110
Beneficium regale coram principe tractari debet. deciſ. 920. nu. 16. pag. 566
Beneficium ſimplex electiuum, quod confirmatione indiget, ſub gratia prouiſionis vel cuiuſlibet alterius diſpoſitionis non comprehenditur. deciſ. 90. nu. 4. pag. 74
Beneficium viuente poſſeſſore an & quando impetrari poſsit ſine declaratione. deciſi. 141. num. 10. pag. 125
Beneficium viuente poſſeſſore triennali non, niſi declaratione præcedente impetrari poteſt. ibid.
Beneficij caput attendi debet, licèt membra alibi ſita ſint. deciſ. 332. nu. 2. pag. 258
Beneficij ex ſola collatione ius in re & adminiſtrandi transfertur, quando de beneficio tanquam de beneficij titulo agatur: ſecus ſi proprietatis iure ageretur. deciſ. 141. nu. 11. pag. 125
Beneficij onera incombentia onera ſunt. deciſ. 558. nu. 3. pag. 367
Beneficij obtinendi vel obtenti qualitates in impetratione exprimendæ ſunt. deciſio. 334. numer. 1. pag. 118
Beneficij poſſeſsionem qui adipiſci vult, quid ſibi faciundum incumbit. deciſi. 44. nu. 15. pa. 31
Beneficij vacantis de iure non de facto impetratio non, niſi de poſſeſsione fiat mentio valet. fallit in ordinario. deciſ. 141. nu. 1. pag. 124
Beneficio qui renuntiauit, re integra pœnitere poteſt. deciſ. 319. nu. 2. pag. 252
Beneficio quis non priuatur propter homicidium. deciſ. 802. nu. 5. pag. 497
Beneficio ipſo facto quis non priuatur, deciſ. 782. nu. 4. pag. 483
Ad hoc vt quis beneficio priuetur propter non reſidentiã quæ requirantur. deciſ. 887. nu. 1. pa. 541
Beneficia cõmendata in curia non vacare iuris communis eſt. deciſ. 399. nu. 6. pag. 294
Beneficia commendata quibus in manibus Papæ renuntiatum eſt, eo modo quo prius vacabant vacare dicuntur. deciſ. 401. nu. 1. pag. 295
Beneficia conferre voluntariæ iuriſdictionis eſt. deciſi. 4. nu. 2. pag. 9
Beneficia manualia permutari poſſunt. deciſio. 318. nu. 1. pag. 250
Beneficia omnia mundi poteſtatis papalis reſpectu manualia & obedientialia ſunt. deciſio. 363. nu. 1. pag. 276
Beneficia perpetuò commendata à Papa tanquam per mortem commendatariorum vel per renuntiationem vacantia conferuntur. deci. 399. nu. 4. pag. 2.4
Beneficia per electi nondum confirmati mortem an in curia vacare dicantur. deciſi. 400. nume. 2. pag. 294
Beneficia præſentare & conferre cum fructus ſint, ad bonæfidei poſſeſſorem pertinent. deciſio. 140. nu. 3. pag. 122
Beneficiarus ædificia ruinoſa inſtaurare tenetur. deciſ. 558. nu. 2. pag. 367
In beneficialibus quando beneficio renunciatur, ſuperior plus iuris habet quàm pars. deciſ. 133. nu. 2. pag. 117
In beneficialibus neque conditio neque contractus do vt des, vel facio vt facias locum habet. ibid. nu. 3
Bigamus ad ordines ſacros promouendus non eſt. deciſ. 423. nu. 5. pag. 438
Bigamus verè quis dicatur. deciſ. 724. nu. 1. pa. 428
Bladum vel victualia ſi cauſa ſui vſus vel reipub. deferantur, iuramento partis ſtandum eſt. deciſ. 41. nu. 5. pag. 27
Blada emens pro ſua prouiſione ad pedagij ſeu leidæ ſolutionem non tenetur. deciſ. 162. numer. 2. pag. 146
Quid ſi propoſitum mutet, & blada venalia habeat? ibid.
Blaſphemiæ crimen eſt mixti fori. deciſ. 123. num. 9. pag. 109
Bona clericorum eccleſiæ priuilegio gaudent. deci. 567. nu. 1. pag. 371. & deciſ. 619. nu. 3 pag. 393
Bona ad hoc vt vacantia dicantur & fiſco applicentur, quæ requirantur. deciſ. 31. nu. 2. pag. 20
Bona clericorum iuriſdictioni temporali ſubſunt. deciſ. 61. nu. 3. pag. 54
Bona eccleſiæ quædã ſunt de lege diœceſana, quædam de lege iuriſdictiſdictionis. dec. 565. n. 1. p. 371

Bona donata per alterum coniugum, liberis primi matrimonij reſeruanda ſunt, deciſ. 76. nume. 1. pag. 64
Bona omnia neceſſitatis tempore communia ſunt. deciſ.198.nu.7.pag. 184
Bona perſonam ſequuntur.deciſ.814.nu.1.pag. 513
Bona quæſita poſt ingreſſum ſecundo monaſterio remanere debent.deciſ.834.nu.2.pag. 513
Bona temporalia eccleſiæ quoad temporalitatem dominis locorum ſubſunt.deciſ.367.nu.3.p.279
Bona patrimonialia clericorum à tallijs immunes ſunt.deciſ.567.nu.2.pag. 371
Bona vacantia princeps in tertij præiudicium alteri donare non poteſt.deciſ.31.nu.5.pag. 20
Bonorum cuſtodia ſede vacante ad capitulum ſpectat:cùm in iuriſdictione ſuccedat.deciſ.552. nu. 2.pag. 365
Bullæ an leuari debeant.deciſ.136.nu.11.pag. 121
Bulla quando per cancellariam vel cameram tranſit reſcribenda eſt.deciſ.164.nu.9 pag. 151
Bulla ſi oenes aduerſarium maculata reperiatur, ipſum feciſſe præſumitur:& propter hoc fidem facere cõtra ipſum nõ deſinit.deci. 164.nu.10.p. 151

C

Cadauera eorum qui mortem ſibi conſciuerunt humo committi non debent.deci.879.nu.1.pag. 531
Item neque oblatio aut commemoratio pro ipſis facienda eſt.ibid.
Cadauera inhumati non, niſi cum ſuperioris licentia, licere.deciſ.1.nu. 4.pag. 1
Campanæ an & quaodo interdicti tempore pulſari poſsint.deciſ.844.nu 1.pag. 818
Campanæ ſonus ad fugandos demooes & tempeſtates plurimum valẽt.deciſ.30.nu.2.pag. 19
Cancellarius antiquitùs oſficia in delphinatu non conferebat.deciſ.629.nu.3.pag. 397
Cancellarium officia conferre non, niſi à quinq; & viginti libris & infrà poſſe ſtili cancellariæ eſt. deciſ.276.nu.4.pag. 229
Cancellatio vel ratura in loco ſubſtantiali inſtrumẽti ſuſpectum inſtrumentum reddit. deciſ.223. nu.2.pag. 203
Canones pœnitentiales ſacerdotes ſcire tenentur. deciſ.895.nu.24.pag. 549
Canones pœnitentiales ſunt.46.deciſ.895.pa. 549
Canonia ſine præbenda eſſe non debet.deciſ. 252. nu.1.pag. 217
Canonicus eccleſiæ cui præeſt Epiſcopus per procuratorem dicti Epiſcopi, ſi de Epiſcopi cauſa cognoſcere velit, an ab altera parte tanquam ſuſpectus recuſari poſsit.deciſ.705.nu.5.pag. 429
Canonicus ſimplex eccleſiæ cathedralis neq; cõſeruator neq; ſubconſeruator eſſe poteſt.deci.414. nu.4.pag. 301
Canonicus ſupermonerarius & in canonicum & in choro receptus ſine præbenda eſſe non debet. deciſ.476.nu.5.pag. 320
Canonicus ſupermunerarius inſtallatus in choro, & ad actos capitulares receptus ſi turbetur, poſſeſſorium inteniare poteſt.deci.476.nu.6.pa.320
Canonicus ſupermunerarios ius in re non habet. deciſ.476.nu.7.pag. 320
Canonici ſols capitulum faciunt. deci.139.n.1.p.121
Canonici vt electioni adſint etiam in aliena diœceſi citari poſſunt.deciſ.179.nu.4.pag. 165
Canonicorum ſupermunerariorum creatio in eccleſia habente certum numerum canonicorum & præbẽdariorũ reprobata eſt.deci.476.n.1. p.320
Canonicorum ſupermunerariorum creationis per pragmaticaoı ſanctionem vetitæ ſunt. deciſ. 259. nu 2. pag. 217
Canonicos ſupermunerarios neque ſtallum in choro neque voce in capitulo habere conſuetudinis eſt generalis, deciſ. 476.nu.4.pag. 320
Canon. ſi quis ſuadente diabolo xvij. q. iiij. loquitur in pœna ſententiæ excommunicationis ipſo facto.deciſ.816.ou.3.pag. 504
Capitis pœna quando mentio fit, de qua intelligenda ſit.deciſ.294.nu.4.& 6.pag. 237
Capitulũ in caſibus in quibus ſtatuere poteſt prelati authoritate non indiget.deci.889.nu.2.p. 542
Capitulum qui pro electionis negotio ſede vacante impenſas miniſtrauit quomodò & à quo repetere poſsit.deciſ.47.nu.4.pag. 34
Capitulum ſede vacãte beneficia, quorum collatio ad ſolum prelatum ſpectabat, conferre non poteſt.deciſ.373.nu.3.pag. 282
Capitulum ſede vacante in iuriſdictione epiſcopali, quæ de iure ſpeciali competit, non ſuccedit. deciſ.46.nu.11.pag. 33
Capitulum ſede vacante beneficia conferre non poteſt.deciſ.46.nu.12.pag. 33
Capitulum ſede vacante in ioriſdictione ſpiritoali ſuccedit.deciſ.554.nu.1.pag. 366
Capitulum ſede vacante in temporali iuriſdictione non ſuccedit quæ de laici homagio mouetur. deciſ.44.nu.7.pag. 30
Capitulum ſede vacante non ſuccedit in beneficiorum collatione, quorum collatio purè & ſimpliciter ad Epiſcopum ſeu alium prælatũ pertinet. Secus vbi collatio pertineret ad prælatum & capitulum communiter.deciſ.555.nu.1.pag. 366
Capitulũ ſede vacante prælati vices nõ ſuſtinet nec in temporali iuriſdictione ſuccedit. deciſio.373. nu.2.pag. 282
Capitulũ ſede vacãte tam in ſpiritualiũ quam tẽporalium iuriſdictione ſuccedit.deci.46.nu.3.p.32
Capitulum ſine Epiſcopo eccleſia interdicere non poteſt.deciſ.843. no.4.pag. 617
Capituli appellatione decanus vel alius inferior à prælaro venit.deciſ.139.nu. 4.pag. 122
De capitulo libertatum delphinatus circa mouetam.deciſ.614.nu.5.pag. 390
Caput fluminis quod dicatur.deciſi.112.nu.4.pa. 99
C.iurauit.de probat.ext. plures patitur intellectus. deciſ.757.nu.4.pag. 457
C.fin.vt lit.pendent.lib.vj.locum habet etiam quãdo reus & poſſeſſor moritur vel cedit. deciſ.33. nu.3.pag. 20
C.ij.de deſponſ.impub.intellectus.deciſ. 70.nu. 13. pag. 60
C.ij.c.præſenti.& c.ſtatutum.de præb.lib.6. de quibus beneficijs loquantur.deciſ.400.nu.1.pa.294
C.ſuſcitata.de in integrum reſtitutione, intellectus. deciſ.53.nu.16.pag. 44
Captura contra laicos iudici eccleſiaſtico permiſſa noo eſt, deciſ.859.nu.6.pag. 524
Captus ſi tranſeat per cimiterium an immunitate

gaudere debeat.deciſ.763.nu.19.pag. 465
Carcer duplex.deciſ.277.nu.2.pag. 229
Carcer licèt ad cuſtodiá dicatur:dicitur tamen tormentum,ſi durus ſit.deciſ.283.nu.3.pag. 232
Carcer mala manſio dicitur.deciſ.283.nu,4.pa. 232
Carcer pro re ciuili non niſi in contumacem, datur.deciſ.242.nu.2.pag. 210
Cardinalis ex quo legatus deputatus eſt à Papa dicitur de latere.deciſ.596.nu.1.pag. 382
Cardinales in particulari nullam iuriſdictionem habent in vrbe;nec cauſas appellatione ſemota, aut quod ſummariè procedatur, committere poſſunt.deciſ.535.nu.6.pag. 356
Cardinalium collegium ſenatui æquiparatur;& ad famam reſtituere poteſt.deciſ.535.nu.5.pag. 356
Carnis debitum quo loco reddi debeat. deciſ. 725. nu.4.pag. 439
Caſtellanus non niſi iudex pedaneus eſt. deciſ. 550. nu.2.pag. 364
Caſtellano vel officiario pro ſimplici contumacia vel reſiſtentia verbali manus violentas vel iniuriam verbo vel facto alicui inferre prohibitum eſt. deciſ.550.nu.1.pag. 364
Caſtellani in manibus cuius & ad quæ iuramenta præſtant.deciſ.591,nu.2.pag. 380
Caſtellani pedanearum cauſarum cognitores ſunt. deciſ.467,nu.2.pag. 325
Caſtitas in muliere maior eſſe debet quàm in viro. deciſ.725.nu.12.pag. 440
Caſtitas maior quare in muliere requiratur quàm in viro.deciſ.724.nu.4.pag. 439
Caſtratus matrimonium contrahere non poteſt; ſecus in ſpadone habente vnum teſticulum. deciſ. 677.nu,17,pag. 416
Caſtrati à natura matrimonium contrahere non poſſunt.deciſ.677.nu.4.pag. 415
Caſtrum & territorium diuerſa ſunt. deciſ.392.nu. 1.pag, 290
Caſtrum pertinentias non habere niſi conſuetudine, ſtatuto vel lege aſsignatæ fuerint, iuris eſt communis,deciſ.392.nu.2.pag. 290
Caſula fieri non debet de veſte mulieris eccleſiæ relictæ.deciſ.216.nu.3.pag, 201
Caſus in quibus inquiſitores ſine diœceſano procedere non poſſunt.deciſ,267,nu.4.pag. 224
Caſus omiſſus iuris diſpoſitioni relinquitur, deciſ. 107,nu.4.pag. 88
Caſus omiſſus habetur pro omiſſo.deciſ.170,nu.6, pag. 160
Cauſa agitari poteſt coram epiſcopo etiam ex non ſcripto.deciſ.917.nu,3.pag. 563
Cauſa cadere debet,qui aduerſarium pro vna & eadem re ad diuerſa iudicia trahit.deciſ.637,nu, 4. pag, 400
Cauſa criminalis maior eſt ipſa cauſa ciuili. deciſ. 227.nu.2.pag. 205
Cauſa falſa in teſtamenti principio adpoſita teſtatoris diſpoſitionem vitiat,deciſ.305.nu,10.p.243
Cauſa iuſta ab expenſis excuſat.deci.585.nu 2.p.378
Cauſa magna & euidens quæ dicatur.deci.400.nu. 4.pag, 295
Cauſa matrimonialis cùm ſpiritualis ſit,corá iudice eccleſiaſtico tractari debet.deci.721.n,1.p.436
Cauſa metus an ceſſat, etiam in cauſa quando per procuratorem agi poteſt.deciſ.145.nu.1.pag. 129
Cauſa poſſeſſoria an & quando momentanea dicatur.deciſ.531.nu.1.pag. 351
Cauſa præuenta per litiſconteſtationem alio loco præterquàm in eo quo cœpta fuit, tractari non debet,etiá per priuilegium.deci.414.nu.2.p.300
Cauſa quando dicatur ſimilis. deciſ.67.nu.4.pa.57
Cauſa quæ ſenatui committitur inter extraneos delegata cenſetur.deciſ.535.nu.1.pag. 355
Cauſa quando per principem iudicibus inferioribus committitur,princeps appellari debet.deciſ. 535.nu.2.pag. 355
Quid ſi committatur cauſa vicebalbiuo vel alteri iudici ordinario quis appellabitur.ibid.nu.3.
Quid ſi Senatus?ibid.
Cauſa quæq; ſit,excuſat à dolo. deciſ.51,nu.10,p.38
Cauſa ſiue iuſta ſiue iniuſta excuſat à dolo,deciſio. 940.nu.7,pag. 578
Cauſa ſimilis iudicem vel teſtem ſuſpectum reddit. deciſ.93,nu.6,pag. 77
Cauſæ quæ à calúnia excuſant.deci.940,n.2.p.278
Cauſa quæ ſine ſcripto agi poteſt,libello non indiget.deciſ.916.nu.8,pag. 562
Cauſa ſi iudici habenti ordinariam iuriſdictionem committatur, qui partium ordinarius non ſit: cauſa delegata cenſeatur, deciſ.536.nu.2,pag. 356
Cauſa vniuerſalis particulares ad ſe trahit. deciſio. 587.nu.1.pag. 379
Cauſæ fiſcales in delphinatu ſicuti priuatæ tractantur,deciſ,746.nu,1.pag. 402
Cauſæ fiſcales quo loco & quibus diebus tractandæ ſunt,deciſ.256.nu.2.pag. 218
Cauſæ fiſcales ſententiam deſiderant. deciſio. 200. nu.2.pag. 186
Cauſæ quare iungantur.deciſ.316.nu,3.pag. 250
Cauſæ ſanguinis altæ ſunt iuſticiæ. deciſ. 189.nu.3. pag. 74
Iuriſditio coertionem habet,deciſ.189.nu.4.pa.172
Cauſæ vis tota in probationibus conſiſtit,deciſ.78. nu,1,pag. 92
Probationes in delictis luce meridiana clariores eſſe debent. Deciſ.87.nu.2.pag. 72
Cauſæ vis tota in teſtibus ſeu probationibus conſiſtit,deciſ.786.nu.1, pag. 484
In cauſa beneficiali altera parte abſente per contumaciam ad ſententiam diffinitiuam lite conteſtata procedi poteſt,modò de cauſa liqueat.deciſio. 120.nu.8.pag. 106
In cauſa recurſus vel appelli lite conteſtata contra contumacem legitimè citatum procedi poteſt. deciſ.120.nu,7.pag. 105
In cauſis quæ parui ſunt momenti vnius teſtis dicto ſtandum eſt.deciſ.456,nu.1.pag. 320
Cauſas particulares ſeparatim tractandas eſſe quando bona non declarantur ſenatus allobrogum ſtili eſt.deciſ.587.nu. 2.pag. 379
Cautela qua quis eximitur à carceribus vt contrahat fraudulenta cenſetur.deciſ.377.nu,1.pa. 284
Cautio de iudicio ſiſti aut de repreſentando ad appellatiōis cauſam nō extēditur,dec.357.n,3.p.273
Cautio de repreſentando lata ſententia euaneſcit. deciſ.797,nu.8.pag. 494
Cautio de repreſentando toties quoties quanto tempore duret.deciſ.797,nu.2.pag 493

Cautio

Cautio de ſiſtando reo iniudicio toties quotiès iudici viſum fuerit etiam poſt ſententiam durat. deciſ.357.nu. 4.pag. 273
Cenſura eccleſiaſtica mere ſpiritualis eſt. deciſ.45. nu.7.pag. 32
Eccleſiaſtica cenſura generalis ligat quoad deum. deciſ.801.nu.4.pag. 497
Ceſsio ex paucitate pretij & qualitate perſonæ ceſſionarij & ſimulata & fraudulenta dicitur.deciſ. 248.nu.6.pag. 214
Ceſsio facta lite pendente nulla eſt.deciſio 248.nu. 4.pag. 214
Ceſsione bonorum facta curator bonis dari ſolet. deciſ.66.nu.1.pag. 410
Chriſtus prophetarum ſũmus.deci.11.nu.5.p. 8
Choriſtæ creatum officium non habent.deciſ.318. nu.1.pag. 251
Pro citatione io dubio præſumendum eſt.deciſ.383. numero.1.pag. 286
Citatio ad domum regulariter non niſi in caſibus à iure ſpecialiter permiſsis valet.deciſ.121.nu.4. pag. 106
Citatio an arctet clericum ſiſtere coram iudice ſecu lari.deciſ.119.numero 5 pagina 103
Citatio antequàm. fiat in domo vel in loco beneficij perſona querenda eſt. deciſ.121. numero.1. pag. 106
Citatio certam horam aſsignatam habens: ſi alia hora quàm aſsignata teneatur, non valet.deciſ. 42.numero 3.pag. 28
Citatio coram curia tacita cauſæ aduocationem habet.deciſ.107.numero 5.pag. 88
Citatio cum clauſ.Si ſua intereſſe putauerit, reum præciſè non arctat.deci.12.,nu.7.pag. 106
Citatio extra territorium perſonã an bona afficiat deciſ.179.nu.3.pag. 165
Citatio facta ad locum peſtiferum non arctat.deciſ. .25.nu.4 pag. 11
Citationi alieno territorio poteſt ſtatim atque iudex nexam concedere recuſant.deciſio.609.nu.5. pag. 387
Citatio in materia nuntiationis noui operis iuris inhibitionẽ importat. deci. 10. nu.4.pag. 19
Citatio in ripa fluminis & loco limitrpho fieri poteſt.deciſ.149.nu.2.pag. 270
Citatio per edicta quo loco fieri debeat.deciſio.121. nu.6.pag. 106
Citatio peremptoria quando requiratur.deciſ.124. nu.3.pag. 110
Citatio quãdo iuri aduerſatur, licèt ex aliqua cauſa iuſtificari poſsit.citatum arctare non, niſi cauſa ſpecialiter exponatur, poteſt: & ſi fortè falſa ſit modò notoriè nõ conſtet deci.119.nu.2.p. 105
Citatio realis in alieno teritorio fieri non poteſt. deciſ.169.nu.5.pag. 179
Citatio verbalis in eccleſia fieri poteſt.deciſ.590. nu.1 pag. 380
Citationis verbalis in timatio in alieno territorio fieri poteſt.deciſ.179.nu.6.pag. 165
Citationem fieri ad domum vel in loco beneficij ſi de magno præiudicio agatur nõ ſufficeret regula ce eſt. fallitur hic.deciſ.121.nu.2.pag. 106
Citatus ad locum notorie non tutũ comparere non tenetur.deciſ.119.nu.3.pag. 3
Citatus cui fori declinatoriam notoriè competit, cõparere nõ tenetur. fallit.deciſio.119.nume.8.11. pag. 104
Citatus cùm certum ſit iudicium elidi poſſe, cõparere non tenetur: nec proceſſus contumaciæ puniti uus velet.deciſ.120.nu.11.pag. 105
Ciuitas per carteria & contractus diuidi poteſt. deciſ.126.nu.12.
Ciuiliter agi dicitur quando ad beneficij priuationem agitur.deciſ.906.nu.1.6.pag. 555
Citra dict.in clauſiue venit.deci.333.nu.15.p. 261
Dictio Citra, quomodo accipienda ſit & in telligenda deciſ.319.nu.1.3.pag. 264
Clauia montilij locum habet quando literæ fuerũt executioni mandatæ. deciſione. 666.numero.3. pag. 410
Clauia Montilſeazemsrij in cõpulſorijs cõtumacialibus locus eſt.ad rationem decimæ partis quantum ad ſubditos diſtrictas dictæ curiæ habitantibus vrbis Mõtilij exceptis.deci.666.nu.2.p. 410
Clauior Montilicazemsrij in expreſſe ſubmiſsis in hijs quæ pondere numero & menſura cõſtant locum habet.deciſ.666.nu.1.pag. 410
amor quando exprimitur pro executione reiiudicatæ quid requiratur. deciſio. 666. numero.5. pag. 411
Claromontenſes & Saubaudienſes quãdo anni initium accipiant.deciſ.606.nu.1.pag. 386
Clauſula à principio poſita an communis ſit & ad ſequentia trahatus, & numero.10.deciſ.187.nu.7. 11.pag. 175
Clauſ. bonorum mobilium ſecundum ſpecierum enumerationem eſt reſtringenda.deciſio.510.nu. 3.pag. 337
De clauſ.Cum iuribus & pertinentijs.deciſ.134.nu. 11.pag. 119
Clauſ.De prima vacatura, ante vacationem & acceptationem conditionis effectum non ſortitur. deciſ.117.nu.14 pag. 102
De clauſ.Donec aliud fuerit ordinatum.deciſ.363. nu.7.pag. 277
Clauſ.Ex certa ſcientia, vim diſpenſationis habet. deciſ.50.nu.7.pag. 37
Clauſula generalis ad ſpecificata reſtringi non poteſt, rectè ſermonis ratione ſalua.deciſio.273.nu. 2.pag. 227
Clauſula generalis ſubſequens refertur & limitatur ſecundum ſpecificata.deciſio.130.numero.1: pag. 115
Clauſula in fine poſita an ad præcedentia referatur: & maximè quando reſultaret contrarietas.deciſ. 187.nu.9.pag. 173
Clauſula Non obſtantibus aliquibus per quæ præſentium effectus impediatur.deciſ.135.nu.3. pag. 119
Clauſ.precarij in contractu reprobato nullũ operatur effectum.deciſ.468.nu.3.pag. 326
De clauſ. Quãdiu placuerit.deci.363.nu.6.p. 277
Clauſ. Quæ nõ proſunt ſingula multa iuuãt nõ ſolũ locum habet in teſtium depoſitionibus ſed etiam in ſcripturis.. Deciſio. 96. numero. 11. pag. 80
Clauſ. Quod licitũ ſit in ſuum corpus ſeruire, quomodo intelligi debeat.deci.882.nu.1.pag. 534

Clauſ. Quòd pro poteſtate lagati ſit' præſumendum, quomodò intelligenda ſit. deciſio. 14. nu. 3. pag. 9

In hijs quæ non competunt iure officij, vt in reſeruatis, pro poteſtate legati de latere præſumendum non eſt. deciſ. 14. nu. 4. pag. 9

Clauſ. Quòd prouideatur iuridice iuris ordinem & cauſæ cognitionem denotat. deciſio 663. nu. 1. pag. 405

Clauſ. Si idonens exiſtat, ſummarium informationem ſuper idoneitate perſonæ requirit. deciſ. 276 nu. 1. pag. 228

Clementi. j de probat. an inter laico locũ habeat. decil 369. nu. 4. pag. 277

Clericus an propter crimen leſæ maieſtatis beneficio priuetur. deciſ. 773. nu. 4. pag. 477

Clericus arctatur iupicis ſecularis citatione cauſã concludentem ex primente. cecisio. 119. numer. 10 pag. 104

Clericus coniugatus an clericatus priuilegio gaudere debent iudex eccleſiaſticus cognoſcere debet. deciſ. 419. nu. 1. pag. 303

Clericus tonſuratus coniugatus incedens ſine tonſura & veſtimentis clericalibus per iudicem ſecularẽ detineri poteſt, donec de clericatu & an ſit vnius virginis maritus cognitum ſit. deciſio 419. nu. 2. pag. 303

Clericus coniugatus ante quàm fori priuilegium perdat ter moueatur oportet. deciſio. 419. nu. 4. pag. 303

Clericus depoſitus verbaliter officium eccleſiaſticũ dicere tenentur. deciſ. 878. nu. 3. pag. 531

Clericus dicturus teſtimonium in cauſa laici in manibus omnis iurare teneatur: & per quem compelli poſsit. deciſ. 777. nume. 1. pagin. 478

Clericus excommunicatus horas publicè dicere nõ debet: nec dominus vobiſcum: cum officij dignitatem denotet. diciſ. 883. nu. 1. pag. 535

Clericus excepto ſacrilegio coram eccleſiaſtico & ſeculari iudice puniri poteſt. deci. 817. numer. 5. pagin. 506

Clericus in actione reali ſeculare forum ſequitur. deciſ. 61. nu. 5. pag. 54

Clericus incedia laborans ex aliquo artificio honeſto victum ſibi quærelæ poteſt. officio tamen diuino nõ prætermetiſſo. deciſ. 194. nu. 6. pagin. 180

Clericus ob geſtam adminiſtrationem coram iudice ſeculari conueniri poteſt. deciſio 46. numero 6. pag. 83

Clericus efficium ſcribæ cauſarum criminalium ſuſcipiendo clericatui & beneficijs cedit. deciſio. 396. nu. 3. pag. 292

Clericus patiens ſe perenti vel ſe ipſo percutiente, excommunicationem incurrit. deciſio. 879. nu. 6. pag. 531

Clericus primæ tonſuræ ſolutus & deb ltè ordinatus ferri & perſonæ priuillegio gaudet. deciſ. 637. nu. 1. pag. 399

Clericus pro delicto etiam in eccleſia patrato ab eccleſia extrahi non debet. deciſio. 763. nume. 28. pag. 466

Clericus pro iniuria verbali facta clerico corã iudice ſeculari cõueniri debet. deci. 704. n. 1. p. 498

Clericus qui animo irato ſeper percutus excõmunicationem incurrit. deci. 882. nu. 6. pag. 534

Clericus qui ſe interfecit degradari non debe.. deci. 879. np. 19. pag. 532

Clericus ſine licentia ſui prælati teſtificari non debet. deciſ. 777. nu. 2. pag. 478

Clericus ſi in teſtando coram ſeculari iudice falſum cõmiſit: Iudex ipſe de falſitate cognoſcere poteſt deciſ. 215. nu. 1. pag. 200

Clerico depoſito ſubueniendum eſt. deciſio. 885. nu. 6. pag. 549

Percutiens clericum excommunicatum: incorrigibilem: depoſitum ex authoratum & traditum eccleſiæ ſeculari an excommunicationis ſentẽtiam incurrat. deciſ. 878 nu. 1. pag. 530

Clerici ad hoſpitalitatẽ tenẽtur. deci 213. nu. rp. 199

Clerici contra quos repreſaliæ conceſſæ ſunt, per laicos capi non debent. deci. 359. nu. 2. p. 274

Clerici de temporali diſtrictu dicuntur. deciſio. 187 nu. 11. pag. 173

Clerici fori priuilegio renuntiare non poſſũt. deci. 619. nu. 2. pag. 393

Clerici fructus ſuorum beneficiorum locare etiam tacis poſſunt. deciſ. 195. nu. 2. pag. 181

Clerici fructuum preceptorum quomodo domini ſiut. deciſ. 197. nu. 2. pag. 183

Clereci in contractibus ſacramentum præſtare ſine prelati licentia poſſunt. deciſio 777. numero 4. pag. 478

Clerici maiores & minores pro quibus animaduerſioni ſubiacent. deciſ. 880. nu. 1. pag. 538

Clerici in contrahendo etiam ſine ſuperioris licentia iurare poſſunt. deci. 899. nu. 4. pag. 558

Clericis negotiari emendo & vendendo nõmutata forma licitum non eſt. ſecus ſi forma mutetur. deciſ. 162. nu. 4. pag. 146

Clerici pro teſtimonio ferendo torturæ ſubijci nõ debent. deciſ. 780. nu. 5. pag. 489

Clerici quare admittũtur ad teſtificandum in cauſa clerici layci virò non admittuntur contra clericos. deciſ. 776. nu. 11. pag. 477

Clerici ſecundum facultates bonorum eccleſiæ inſtitui debent regulare eſt. deciſio 886. numero. 1. pag. 541

Clericorum & eccleſiarum bona à pedagijs & talijs exempta ſunt. deci. 372. nu. 4. pag. 282

Clericorum bona an de foro ſeculari cenſeantur. deciſ. 372. nu. 1. pag. 282

Clericorum bona per iudices laicos arreſtari poſſũt ibid. nu. 2

Clericis in ſacris ordinibus conſtitutis quando notariatus ſiue tabellionatus officium & in quibus permittatur. deci. 194. nu. 5. pag. 180

Clericos contentes eſſe debere de decimus iuris eſt diuini. deciſ. 372. nu. 3. pag. 282

Clarus Gubernatori in iucundo ſuo aduentu ſicut ſuo Epiſcopo obuiam ire proceſsionaliter tenetur. deciſ. 36. nu. 8. pag. 24

Cloacã vel latrinas facere in muro cõmuni inuito ſocio non permittitur, maximè foueã niſi aliter conſuetudo ſe habeat, que attẽdi debet. deci. 460 pag. 322

Coactor qui officiariorũ ſtipẽdia ſoluit ante quam debeantur, an vide lucrũ ſeferre debeat. deciſ. 201 numer. 6. pag. 188

INDEX.

Coactores officiarlorum ſtipendia de mumis quos acceperunt ſecundum morem ſoluere tenentur. deciſ.201.nume.5.pag. 188

Coactores pecuniam quam receperunt in maſſe redigere & lucrum capere non, niſi cum comitis ſacrarum largitionum licentiam debent.deciſio. 201.nu.3.pagi. 188

Coactores quæſtori prouinciali rationes ſcripto referre tenentur.deciſ.201.nu.2.pa. 188

Codicilli facti inter liberos an vim teſtamenti habeant.deciſ.305.nume.6.pag. 244

Coitus coniugum an ſine peccato ſit.deciſ.725.nume.2.pagin. 439

Coitus nepharij qualitates in legitimatione nominatim exprimendæ ſunt.deciſ.470.nu.2.pag.326

In collateralium ſucceſsione quòd nepotes ex maſculis cum patruis in ſtirpes ſuccedant ducatus Borbonienſis conſuetudinis eſt.deciſ.25.nume.5. pagin. 349

Collatio ad poſſeſſorem nõ proprietatium ſpectet. deciſ.109.nume.2.pagi. 89

Collatio beneficij facta per legatum de latere, qui ordinarium præuenit, ſubſecutam ordinarij collationem afficit: ſicut reſeruatio apoſtolica cum decreto irritante.deciſ.86.nu.8.pagin. 71

Collatio beneficiorum inter fructus annumeratur. deciſ.555.nu.3.pag. 366

Collatio electionis & confirmationis vim habet.deciſ.397.num.5.pagin. 293

Collatio & inſtitutio ſede vacante ad capitulũ tranſeunt, vt quæ propriæ iuriſdictionis ſint.deciſ. 555.nume.2.pag. 366

Collatio facta indigno non valet.deciſ.397.nume. 2.pagin. 293

Collatio facta indigno & inhabili ad executionem officij non valet.deciſ.782.nu.5.pagi. 481

Collatio licèt lite pendente in ius defuncti fieri prohibeatur: non tamen ius tertij litigantis.deciſ. 33.nume.5.pag. 21

Collatio ordinarij facta ante acceptationem mandati de prouidendo tenet, etiam ſi in mandato adpoſita ſit clauſ. Quam duxerit acceptandum.deciſ. 117.nu.3.pag. 100

Collecta an imponi poſsit particularibus capituli vel vniuerſitatis.deciſ.869.nu.4.pag. 542

Collegium adprobatum cenſetur ciuitate à ſuperiore adprobata. Item & congregatio, quæ ad bonũ finem tendit.deciſ.126.nu.1.2.pag. 112

Collegij appellatione prælatus non venit: item & capituli.deciſ.139.nu.3.pag. 121

Collis quid.deciſ.110.nu.3.pa. 90

Colonus partiarius quando ſoluere teneatur.deci. 211.nu.5.pa. 198

Colonus partiarius ſuis impenſis mediam fructuũ partẽ integrè domino preſtare tenetur.deciſ.211. nume.6.pag. 198

Comes ſacrarum largitionum quis dicatur.deciſi. 201.nume.4.pagi. 188

Commenda canonicus titulus eſt ad fructuum adquiſitionem.deciſ.399.nu.3.pa. 294

Commendæ & reſeruationes quæ in iuris corpore non ſunt clauſæ per pragmaticam ſanctionem ſunt ſublatæ.deciſ.400.nume.3.pag. 294

Commendatarius ſimplex cuſtos ſeu procurator dicitur, vt qui nullum titulum nullàmque poſſeſſionem habeat.deciſ.399.nume.1.pag. 294

Commentarienſes pro incarceratorum cuſtodia, die, nocte & cubili quid accipere debeant.deciſ.118. nu.1.pag. 102

Commentarienſis qui mulierem quam in cuſtodiã habet carnaliter cognouit, ſuſpẽdi debet. deciſ. 729.nu.5.pag. 442

Comminatio mortus & confiſcationis omniũ bonorũ morti equiparatur. deci.377.numero.6. pagin. 284

Communitas ſuperiorem non recogniſcens interſub vt cauſa vnius dicto terminetur decernere poteſt. deciſ.455.nu.pag. 320

Communitates locorum annonam militis præſtare an & quando pretio moderato tenentur.deciſ. 154. nu.5.pag. 137

Communitates portas ſerantes aut reſiſtentes militibus an rebelles dicendi ſunt deciſ.154.nu.10. pag. 131

Commiſſarius & pars que eum ducit eodem hoſpitio & menſa vti poſſunt.deciſ.599.nu.2.pag.384

Commiſſarius manu delphinali durante de officijs per modum commendæ prouidere poterit. deciſ. 555.nu.7.pag. 366

Commiſſarius non niſi à tempore preſentationis reſcripti vires accipit.deciſ.560.nu.2.pag. 368

Commiſſarius quando cauſæ cognitionem habere dicatur, quando nudus executor cenſeatur.deciſ. 601.nu.1.pagi. 384

Commiſſarius ſuper ſingulis circunſtantijs examinare tenetur.deciſ.427.nu.1.pag. 307

Commiſſariorum Sabaudiæ comparatio in vltimo tractatu beluicini.deciſ.333.nu.8.pag. 260

Commiſſariorum ſupplicatio ſuper nonnullis reparationibus deciſ.333.nu.7.pag. 290

Conmiſſio ad pares pro teſtibus examinandis quãd concedenda ſit.deciſ.228.nu.3.pax. 205

Commiſſus examini ad teſtes egregios & valetudinarios accedere debet.deciſ.783.nu.3.pa. 448

Commiſſi pœna quinquennio preæſcribitur.deciſ. 422.nu.3.pag. 304

Comitatus aſtenſis vnitus delphinatui.deciſ.247. nu.1.pag. 213

Comitatus virtutum vnde originem traxit.deciſ. 532.nu.2.pag. 352

Comites Marchiones & ſimiles qui habent dignitatem ſine adminiſtratione conuenire & conueniri poſſunt: Secus ſi habeant dignitatem cum adminiſtratione. deciſ. 916. nu.5.pag. 562

Comparatio literæ priuatæ ex qua datur actio vel accuſatio fieri. poteſt.deciſ.937.nu.575.pag. 3

Comparatio literarum priuatarum continentium famoſum libellum an ſemiplenam probationem faciat.deciſ.937.nu.3.pah. 575

Comearatio literarum qandoque eſt fallax. deciſ. 937.nu.5.pag. 575

Compaternitas ad hoc vt acquiratur animus & ſcientia requiruntur.deciſ.736.nu.2..pag. 447

Compaternitas an per procuratorem contrahi poſsit.deciſ. 830. nu.8.pag. 515

Compenſatio de fructibus cum preenſo intereſſe an fieri debeat.deciſ.167.nu.2.pag. 154

Compenſatio exceptionem potius reſpicit, quàm

* *

INDEX.

petitionem.decif.157.nu.5.pagi. 141

Compenſatio in executione ſententiæ opponi poteſt.decif.157.nu.6.pag. 141

Compenſatio in executione iudicati admitti poteſt: nec refert an debitum proponi ſit vel veniat in conſequentiam.decif.148.nu.1.pa. 130

Compenſatio iuramento non impeditur.decif.148.nu.15.pa. 131

Compenſatio ſolutio dicitur.decif.149.numero.3.pag. 131

Compenſatio ſuper compulſorijs de ſtylo curiæ admittitur,etiam ſi ſit præceptum in confeſſum.decif.148.nu.7.pag. 131

Compenſationis rationem ſi iudex non habuerit, ſalua manet petitio, niſi expreſſè reprobauerit, quaſi non exiſtente debitum.decif.157.numero.1.pagin. 141

Compotatio facta nomine matrimonij matrimoniũ non probat.decif.758.nu.3.pag. 461

Compromiſſo in matrimonij cauſa locus non eſt.decif.685.nu.6.pag. 420

Computi redditio per librorum inſpectionem probari poteſt.decif.260.nu.4.pag. 220

Conceſsio baroniæ facta eccleſiæ in dubio pleno iure facta cenſetur, niſi reſeruatio interuenerit.decif.368.nu.1 pag. 280

Conceſsio qualiter realis dicatur.decif.196.numer.9.pagin. 182

Concluſio ad rem reſtituendam in actione reali etiã mentione non facta de iure dominij valet.decif.657.nu.2.pagi. 406

Concluſio ad vacnandum & reſtituendum latè interpretari debet.decif.657.num.3.pa. 407

Concluſio in delictis an ſit neceſſaria,decif.768.nume.4.pag. 470

Concluſio ſeu renuntiatio in cauſa de ſubſtantia ſeu ſolennitate proceſſus non eſt.decif.796.nume.6.pagi. 493

Concubinarius notorius vitandus eſt, vt qui ſuſpenſus ſit.decif.446.nu.1.pag. 316

Concubinarius notorius a beneficiorum collatione ſuſpenſus eſt.decif.446.nu.2.pag. 316

Concubinarij notorij benedictio in maledictioné conuertitur.decif.446.nu.3.pag. 316

Conditio in forma ſpecifica adimpleri debet.decif.170.nu.8.pagi. 160

Conditio ſi ſine liberis deceſſerit,an ad caſum quo non naſcatur,trahatur.decif.305.num.5.pag. 243

Conditio ſi ſine liberis,in contractibus adpoſita diſpoſitionem non inducit.decif.22.nu.7.pagi. 115

Conditiones adpoſitæ contra matrimonij ſubſtantiam & bona non valent.decif.725.numero.8.pagina. 440

Conductor mercium ſingulas merces publicano indicare tenetur.decif.589.nu.1.pag. 379

Confugiens ad eccleſiam duo conſequitur priuilegia.decif.763.nu.24.pag. 466

Confugiens ad eccleſiam ſi immunitate non gaudet per iudicem ſecularem extrahi debet.decif.763.nume.13.pag. 463

Confugientes ad immunitatem an per iudicem ſecularem compeditari poſſunt in eccleſia.decif.763.nu.16.pag. 465

Conferendi poteſtas per mortem commẽdatarij extraordinariam defuncti ad ordinarium redit.deciſio 399.nume.5.pag. 294

Confeſsio domini de Heris.decif.250.nu.2.pag. 215

Confeſsio de recepto nulla facta mentione de reali numeratione vim realis numerationis non habet decif.571.nu.1.pag. 374

Confeſsio etiam perſeuerata emanata ex quæſtione facta nullis præcedentibus indicijs non tenet decif 60.nu.11.pag. 53

Confeſsio facta in epiſtola præiudicat etiam inter abſentes. decif.P04.nu.11 554

Confeſsio facta in libello vel in exceptiõibus tenet etiam contra abſentes.decif.59.nu.2.pag. 52

Confeſsio facta in ſummario iudicio,præiudicat in plenario iudicio.decif.95.nu.3.pag. 79

Confeſsio facta in tormentis indicijs præcedẽtibus quando ſemiplenam probationem facit,et tormenta repetentur.decif.292.nu.2. 382

Confeſsio facta poſt appellationem appellationem non impedit.decif.60.nu.9.pag. 53

Confeſsio facta metu torturæ non valet.& quando dicatur metu torturæ facta.decif.6.nu.10.pag. 53

Confeſsio facta pẽdente appellatiõe à tortura nulla eſt. decif.6.nu.12.pag. 53

Confeſsio geminata etiam extraiudicialiter & in abſentia partis plenam fidem facit.decif.79.nu.3 pag. 66

Confeſsio gemmata etiam in abſẽtia partis vel ſine cauſa valet. decif.166.nu.2.pag. 153

Confeſsio incontinenti & ante quam in ſriptis redigatur,etiam ſine erroris facti allegatione reuocari poteſt.decif.59.nu.4. pag. 52

Confeſsio iudicialis rem notoriam facit.decif.721 nu.6. pag. 437

Confeſsio minoris in delictis ſine tutoris aut curatoris authoritate non valet decif.792.nu.6.pag 487

Confeſsio nouercæ vel vitrici etiam iurata in liberorum primi matrimonij præiudicium non valet decif.46.nu.1.pag. 18.

Confeſsio prætextu erroris reuocari poteſt ante & poſt litem conteſtatam: niſi illam illam pars expreſſe acceptauerit.decif.59.nu,3.pag. 52

Confeſsio profeſſus defectum ſupplet.deci.439.nu 2.pag. 312

Confeſsio qualificata pro parte acceptari nõ poteſt & pro parte non.decif.439.nu.6.pag. 313

Confeſsio quãdo in parte acceptari poſſit & quãdo non decif.520.nu.4. pag. 345

Confeſsio quando iudicij telam non requirit.& nu 5.decif. 95.nu.1.pag. 75

Confeſsio quæ pro matrimonio emanat valet.decif.754.nu. 2.pag. 459

Confeſsio Regis que ſuæ pronũtiationi aduerſatur nulla eſt.decif.363.nu.10.pag. 277

Confeſsio tormentorum metu facta eſt ipſo iure nulla,etiam ſi præcedant indicia.decif.155.nume.1.pag. 140

Confeſsio tormentorum metu facta non obeſt.decif.283.nu.2.pag. 232

Confeſsio tutoris vel procuratoris quæ per modũ contentioſæ iuriſdictionis emanauit,nonnihil domino vel pupillo præiudicij affert.decif.517.nu.3. pag. 342

Cõfeſſioni

Confeſsioni partium quando agitur de matrimonio contracto, ſi contra matrimonium fiat ſtandum non eſt. deci. 754. nu. 1. 459

Confeſsioni rei non niſi de delicto cōſtet, ſtandum eſt. deci. 92. nu. 9. pag. 76

Id quod in confeſsione dicitur, non eſt detegēdum etiam ſi is an dictum fuit, vt teſtis iuratus examinaretur. Secus in laico, niſi cōfeſſoris officio fungeretur. deci. 12. nu. 1. pag. 8

Quod ſi quis iurat tenere ſecretum, ibid. nu. 3.

In confeſſum nullæ ſunt partes iudicis præter quā in condemnando. deci. 95. nu. 1. pag. 79. deciſi. 670. nu. 1. pag. 412

In confinio quæ naſcuntur pro parte vtrique confinantium acquiruntur. deci. 338. nu. 2. pag. 263

Confines neque limitato neque confinato cedunt. deciſio. 338. nu. 1. pag. 263

Qui confirmat nihil de nouo dat. deciſio. 50. nu. 6. pagina 36

Confirmatus abſque poſſeſsionis apprehenſione adminiſtrare poteſt nullo exiſtente in poſſeſsione: ſecus ſi alius poſsideret. deciſio. 49. nume. 4. pag. 35. & nu. 7. pag. 36

Confirmatio ſeu inſtallatio à qua appellatum eſt, & manu delphinali pendente adminiſtrandi facultatem etiam quoad ea quæ iuriſdictionis ſunt nō tribuit. deci. 43. nu. 6. pag. 29

Confirmationem vim ſententiæ habere Petr. de Ancha. eſt deci. 49. nu. 2. pag. 35

Confirmatione nulla poteſtatis defectu, item & electione nullus poſsidendi color tribuitur. deciſi. 50. nu. 3. pag. 36

Coniurationis ſimplicis pœna eſt libra auri. deciſi. 126. nu. 7. pag. 112

Congregatio & coadunatio perſonarum cum armis in vrbe criminis læſæ maieſtatis ſpecies dicitur; item & vis publica. deciſio. 151. numero 1. pagina 215

Congregationes, conuenticula & conſpirationes de iure vetitæ ſunt: nec in perpetuum vel generaliter fieri debent. deci. 126. nu. 2. pag. 112

Congregationes quæ occultè fiūt, reprobatæ ſunt. deci. 126. nu. 5. pag. 112

In congregationibus faciendis attenditur conſuetudo. deci. 126. nu. 9. pag. 112

Coniecturæ legum liquidiſsimæ probationes dicuntur. deciſ. 508. nu. 3. pag. 336

Coniux propter crimen maritum dimittere nō debet. deciſi. 737. nu. 2. pag. 447

Coniuges naturæ debitum reddere adinuicem tenētur. deci. 741 nu. 1. pag. 449

Coniuges propter ſpiritualem fornicationem an ſeparari debeant. deci. 739. nu. 6. pag. 448

Coniuges quo tempore à commiſtione inguinum ſuperſedere debent. deci. 725. nu. 3. pag. 439

Conſanguinitas matrimonium contrahendum impedit. deci. 721. nu. 5. pag. 437

Conſanguinitatis gradus poſſeſſorium nō impedit, niſi à lege diuina prohibitus ſit. deciſ. 165. nu. 14. pagina 152

Conſcius criminis non facit indicium. deciſio. 325. nu. 2. pag. 255

Conſenſus in delictis quadruplex dicitur. deciſ. 412. nu. 4. pag. 200

Conſenſus mutuus in ſpōſalibus de præſenti principaliter attenditur copula carnalis traditione deciſ. 733. nu. 3. pag. 445.

Conſenſus priuatorum iuriſdictionem non tribuit deciſ. 149. nu. 2. pag. 132

Conſenſus ſolus etiam tacitus ad matrimonij ſubſtantiā ſufficit vti in mutis & ſurdis deciſ. 462 nu. 1. pag. 323

Conſenſus ſolus & non concubitus nuptias facit. deciſ. 733. nu. 1. pag. 445

Conſenſus tacitus quid operetur in matrimonio. deciſ. 704. nu. 440. pag. 428

Conſeruatores de iure communi ſunt introducti deciſ. 852. nu. 1. pag. 520

Conſilliarijs curiæ parlamētεæ patrocinium præſtare vetitum. deciſ. 320. nu. 1. pag. 252

Conſtantini Imperatoris donatio Papæ Silueſtro facta de Roma & patria romandiola non valuit nec valet. deciſ. 549. nu. 2. pag. 363

Conſtitutio antiqua iuris declaratoria ad præterita non extenditur. deciſ. 363. nu. 9. pag. 277

Conſuetudo à pœna falſi excuſat. deciſ. 163. nu. 12 pag. 149

Conſuetudo an à crimine falſi excuſet quando abſentium nomina in inſtrumento ponūtur, deciſ. 117. nu. 15. pag. 102

Conſuetudo dat robur probationi minus perfectæ deciſ. 455. nu. 4. pag. 320

Conſuetudo eccleſiæ grauoſa & oneroſa tenenda non eſt. deciſ. 47. nu. 6. pag. 34

Cōſuetudo excuſat à culpa. deciſ. 521. nu. 3. pag. 346

Conſuetudo in faciendis electionibus attēdi debet. deciſ. 552. nu. 3. pag. 368

Conſuetudo in honoribus deferendis attendi debet deciſ. 36. nu. 6. pag. 24

Conſuetudo in modo ſuccedendi debet attendi. deciſ. 525. nu. 3. pag. 349

Conſuetudo in ſponſalibus an & quando attendi debeat. deciſ. 748. nu. 7. pag. 455

Conſuetudo in tributis ſoluendis attendi ſolet. deciſ. 420. nu. 2. pag. 304

Conſuetudo iuriſdictionem tribuit. deciſ. 38. nume. 2. pag. 288. & deciſ. 426. nu. 1. pag. 307

Conſuetudo loci contractus matrimonij an domicilij mariti attendi debeat. deciſ. 132. nu. 9. pagi. 116

Conſuetudo per quam futuræ ſucceſsionis pactum valet, an teneat. deciſ. 610. nu. 3 pag. 388

Conſuetudo quam lex expreſsè reprobat non valet. deciſ. 893. nu. 20. pag. 545

Conſuetudo ſtricti iuris eſt. deciſ. 101. nu. 4. pag. 84

Conſuetudo ſuper iure nauigandi & piſcādi attendenda eſt. deciſ. 38. nu. 7. pagi. 25

Conſuetudo ſuper quæſtione repetendis & inquirēdis reis quæ ſit. deciſ. 155. nu. 6. pag. 140

Conſuetudine Delphinali cautum eſt, ne ſeruientes pro re ciuili in mobilium executiōes fiant. deci. 51. nu. 7. pag. 38

Conſuetudine introduci poteſt, vt mors prælati principi nuncietur: licentiaque prælatum eligendi ab eo petatur, ita quòd ſi electio fiat aliter retractanda ſit. deciſ. 44. nu. 13. pagi. 31

Conſules à taleis & collectis immunes eſſe debent. deciſ. 425. nu. 1. pag. 305

Conſulum ſeu ſyndicorum poteſtas etiam functo

officio quoad cauſas cœptas durat.deciſ.515.nu.2.pagi. 342
Conuentio perſonarum temporis diuturnitas & rationum redditio liberationis & quictantiæ vim habent.deciſ.273.nu.1.pag. 228
Conuerſus an in dubio videatur vouiſſe & proprijs renuntiaſſe.deciſ.832. nu.6.pagi. 515
Conuerſus an teſtari poſsit.deciſ.832.nu.4.pag. 512
Conuerſus qui expreſſam profeſsionem fecit ad ſeculum redire non poteſt.deciſ.832.numer.13.pagin. 512
Conuerſus tonſuratus qui diuinis intereſt clericali priuilegio gaudet.deciſ.832.nu.2.pagi. 512
Conuerſi an matrimonium contrahere poſsint.deciſ.832.nu.3.5.pagi. 512
Conuerſi eccleſiæ ſecularis teſtamentum facere poſſunt.deciſ.831.nu.7.pag. 514
Conuerſi qui ſe & ſua diuino obſequio denouerũt quod eccleſiaſticæ perſonæ cenſentur & eccleſiaſticaque immunitate gaudent.deciſ.832.numero 1.pag. 511
Conuictus de mendacio in negotio principali præſumptionem magnam contra ipſum facit,deciſ.92.nu.11.pagi. 76
Coriſtæ collegium nõ faciunt,vt qui capitulo ſubiaceant. deciſ.669.nu.1.pagi. 411
In correlatiuis ſtatutum in vno locum habet in reliquis.deciſ.146.nu.13.pagin. 129
Corpus occiſi ſi in nonnullorum præſentia cruentet,an indicium faciat,ad hoc,vt his qui occidit, ibi eſſe dicatur.deciſ.183.nu.5.pag. 169
Correctionem temperatam habent paterfamilias; dominus;magiſter & maritus.deciſ.880,numero 2.pag. 533
Corruptela per quos teſtes probetur,deciſ.443.nume.3.pag. 314
Corruptio iudicis per proſenetas & familiares probari poteſt,deciſ.919.nu.6.pag. 564
Creditoris arbitrio relinquitur ex fundis ſibi hypothecatis contra quem experiri velit.deciſ.431,nume.3.pag. 310
Credere dominum permiſſurum non excuſat à delicto.deciſ.64.nu.3.pag. 55
Creditor debitorem pignorare non,niſi iuxta debiti quantitatem,debet.deciſ.594.pag. 381
Creditor & ſi detentionis per ſonæ viam elegerit poteſt tamen ad bonorum expeditionis viam deuenire.deciſ.269.nu.1. pag.
Inquantus fieri debent vbi expeditionis bonorum via electa eſt.deciſ.269 nu.2.pah. 226
Creditor fructus rei pignoratæ in ſortẽ computare tenetur. deciſ.167.nu.1.pag. 154
Creditor iurare non tenetur ſi cauſam iuſtam habet; ſecus ſi non habeat.deciſ.698.nu.5.pag. 425
Creditor qui debitum recepit,inſtrumentum liberationis in debita forma præſtãdo liberatur.deciſ.390.nu. 2.pag. 290
Creditor quãdo mittitur in poſſeſsionẽ intelligitur miſſus iuxta debiti quantitatem.deciſ.474.nu.5.pag. 317
Creditori quod gratis datur,licitè accipere poteſt. deciſ. 167. nu.1.pag. 151
Cride ſeu proclamata rẽ perfectam requirunt.deciſ. 395. nu.3. pag. 291
Crimen fateri videtur,qui paciſcitur.deciſ.51.nu.12 pag. 38
Crimen homicidij vel ſimoniæ ordinis executionẽ & beneficij retentionem impedit.deciſ.397.nu.7 pag. 293
Crimen læſæ maieſtatis detegere quis tenetur ſtatim atque reſtituit.deciſ.773.nu. 2.pagin. 474
Crimen læſæ maieſtatis mixtum eſt.deciſ.804.pagina. 408
Crimen quod contigit cauſam de qua agitur,cumulari poteſt.deciſ.910.nu.4.pagi. 557
Crimen ſacrilegij quando dicatur eccleſiaſticum & quando ſeculare.deciſ.817.nu.1.pa. 505
In crimine falſæ monetæ ſpecialia.deciſ.261.num. 6.pa. 221
In crimine falſæ monetæ quis ex ſcientia tenetur, deciſ.773.nu.3.pa. 474
In crimine legis iulliæ de annona ſerui & familiare accuſare poſſunt.deciſ.289.nu.3.pa. 234
Crimine læſæ maieſtatis irretitur,qui homines armatos coadunat,deciſ.499.nu.4.pa. 331
Conſularus qualitas eſt extrinſeca,vt quæ à natura inſita non ſit.deciſ.600.nu.1.pa. 384
Conſpiratio quando à coniuratione differat.deciſ. 126.nu.6.pa. 112
Continentia cauſæ diuidi non dicitur ex quo exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio non parere.deciſ.920.nu.12.pa. 566
Contrahentibus ſe adinuicem decipere non licere etiam in modico conſcientiæ fori eſt.deciſ.698. nu.6.pa. 426
Contrahentibus ſe ad inuicem in pretio decipere licitum eſt.deciſ.698.nu.1.pa. 425
Contractus & vltimæ voluntates in forma & effectu differunt.deciſ.131.nu.5.pa. 116
Contractus factus ſub nominis accommodatione cenſetur factus de pecunia illius,qui contractut cauſam dedit.deciſ.506.nu.1.pa. 335
Contractus factus ſub nomine eius ad quem negotium non tangit ſimulatus præſumitur.deci.506 nu.7.pa. 335
Contractus factus ſuper actu pro quo quis incarceratus eſt,non valet.deciſ.377.nu.3.pagi. 284
Contractus factus propter reuerentialem metum. deciſ.377.nu.4.pa. 284
Contractus firmatus iuramento pupilli doli capacis aſſerentis ſe puberem vel adultum quatuordecim annis maiorem,valet& tenet.deciſ.122.nu. 9.pa. 167
Contractus emptionis fructuum alicuius prædij licitus eſt,modò non in vſurarum fiat,& deceptio iuſti pretij dimidium non excedat.deciſ.21.num. 8.pa. 13
Contractus initus cum fiſco per teſtes probari poteſt.deciſ.203.nu.4.pa. 189
Contractus in quo interuenit pretium rei coreſpõdens,emptio & venditio cenſentur;ſenſus ſi pretium rei non reſponderet,aut per ſingulos annos pretium diſtribueretur.deciſ.209.numer.2. pagi. 196
Contractus pricipis quot quot ſint,bonæ fidei.deciſ.83.nu.16.pag. 69
Contractus qui ſub emptionis & venditionis ſpecie fiunt,recepti ſunt.deci.21.nu.5.pagi. 13

Contractus redditus grani vel vini vel quid aliud ſimile ad tempus ſiue certum ſiue incertum modò redditus exceſsiuus non ſit, licitus eſt. deciſ. 21. nu. 6. pagi. 13
Reſciſionis cōtractus quæſtione pēdēte instrumētū vt ædatur à notorio peti poteſt. deciſ. 505. nu. 334.
Contractus ſiue locatio habens plura pretia ſiue capita diſtincta, quòd in parte ſolui poſsit. deciſ. 20. nume. 4. pa. 12
Contractus ſuper annuis redditibus, appenſionamētis & penſionibus liciti ſunt. deciſ. 21. nume. 1. pagin. 15
Contractum in carcere facere, vel extra vbi euadere non poteſt, varia ſunt. deciſ. 477. nu. 2. pagin. 284
In contractu ſi nonnulli hæredes nominentur ſpeciatim an adiectio illa aliquid operetur. deci. 132. nume. 7. pag. 116
Contumax ex exceptionem litiſpendentia, vel præuentionis allegare non poteſt. deciſion. 100. num. 1. 5. pagin. 84
Contumax litis præuentionem allegare non poteſt. deciſ. 100. nu. 2. pa. 84
Contumax melioris conditionis eſſe quàm non contumax non debet. deciſ. 120. nume. 5. pa. 105
Contumax non niſi purgata contumacia auditur. deciſ. 475. nu. 1. pag. 317
Sententia à qua recurſum eſt, præſtita cautione recurſu nonobſtante executioni mandari poteſt. deciſ. 475. nu. 2. pagi. 317
Contumax nunquam iuriſdictionem prorogat. deciſ. 120. nu. 3. pag. 105
Contra contumacem in cauſa nullitatis procedi poteſt. deciſ. 7. ob nu. 4. pag. 430
Contumacia delictum eſt. deciſ. 74. nu. 1. pa. 63
Contumacia delictum dicitur. deciſ. 814. nume. 1. pagin. 503
Contumacia fideiuſſoris obligationem non auget. deciſ. 799. nume. 1. pa. 496
Contumacia ſola non eſt ſufficiens cauſa condemnationis & priuationis iuris. deciſ. 646. nume. 2. pagin. 402
Contumacia tutoris vel procuratoris pupillo non nocet. deciſ. 814. nu. 2. pagi. 503
Crimine læſæ maieſtatis irretiuntur qui armatos homines in vrbe congregant. deciſion. 412. num. 1. pag. 269
In publicis criminibus de quibus in l. j. ff. de publi. iudic. quilibet de populo ad accuſandum admittitur, modo ad fiſci vtilitatem concludet. deciſ. 72. nu. 1. pa. 62
Cruce ſignati locationi prædeceſſoris ſtare tenentur. deciſ. 186. nu. 4. pa. 182
Cudere monetam eſt de regalijs principi reſeruatis. deciſ. 206. nu. 1. pagi. 192
Culpa non caret, qui ſe immiſcet rei ad ſe non ſpectanti. deciſ. 64. nu. 1. pa. 55
Culpa quæ pro incendio veniat. deciſion. 521. nume. 8. pa. 346
Culpam abfuiſſe probandi modus. deciſ. 521, nume. 2. pagin. 346
Cumulatio actionis facta poſt cauſæ concluſionē admittenda ſit. deciſ. 747. nu. 7. pagi. 454
Cumulatio in delictis fieri non poteſt quando vna ratione maioritatis aliam præcedit. deciſ. 910. nu 2. pag. 557
Cumulatio in quacunque parte litis fieri poteſt. deciſ. 910. nume. 5. pa. 557
Cumulatio ratione contrarietatis prohibita eſt. deciſ. 747. nu. 8. pag. 454
Cumulatio regulariter eſt permiſſa. deciſ. 910. num. 8. pa. 550
Curator bonis termino ad deliberandum pendente dandus non eſt. deciſ. 487. nu. 2. pa. 326
Curia parlamēti Delphinalis ſuper præſide & alijs conſiliarijs iuridictionem habet. deciſ. 920. nu 28. pa. 568
Curia parlamentea eſt tanquam fictum corpus quę repreſentatur per ſingulos. deciſ. 295. numer. 5. pag. 238
Curia parlamentea delphinatus ex conſuetidine & indulto apoſtolico de poſſeſſorio beneficiorum cognoſcit. deciſ. 119. nu. 7. pag. 134
Curia parlamentea Delphinatus iuriſdictionem à Galliarū Rege habet non à Gubernatore. deciſ. 37. un. 5. pag. 25
Curia parlamētea Delphinatus à quo inſtituta. dec. 37. nu. 3. pag. 24
Curia parlmentea delphinatus ordinariam iuriſdictionem haber per totum delpinatus prouinciam. deciſ. 204. nu. 2. pag. 190
Curia parlamentea Delphinatus tam ex conſuetudine quàm priuilegio apoſtolico de beneficiorū & rerum ſpiritualium poſſeſsione cognitionem habet. deciſ. 45. nu. 6. pag. 32
Curia romana quibus datis vtatur. deciſ. 606. nu. 3. pagin. 386
Curia parui ſigili mōtis peſulani executi ratam habet & clamorem. deciſ. 620. nu. 2. pag. 393
Curia & iudices delegati ſi ſentētias contrarias proferant: an ad principem qui eos delegauit, recurrendum ſit. deciſ. 296. nu. 1. pag. 239
Curiæ parlamenteæ arreſta etiam armata manu exequi poſſunt. deciſ. 358. nu. 1. pag. 273
Curiæ authoritas non ſuſpenditur gubernatoris preſentia. deciſ. 37. nu. 2. pag. 24
Cura ruſticorum & aliorum bonorū eccleſiæ laico committi poteſt. deciſ. 46. nu. 11. pag. 33
Cuſtos beneficij ſucceſſori fructus ſeruare tenetur niſi aliud de iure regaliæ, priuilegio vel fūdatione inductum ſit. quid in delphinatu. deciſ. 556. nu. 1. 2. pag. 367
Cuſtodes de negligentia tenētur & torqueri poſſūt deciſ. 765. nu. 4. pag. 467
Damnum datum in agris potius præſumitur factū à vicinis quàm alijs. intellige vt nu. 9. deciſ. 181. nu. 7. 9. pag. 167
Dardanarij ad hoc vt crimine ſtellionatus teneātur vt dolo malo fecerunt requiritur. deciſ. 295. nu. 2. pag. 291
Dardanarij qui. deciſ. 230. nu 2. pag. 206
Datum nouercæ quod mariti ſubſtantiam excedit cū liberis primi matrimonij æqualiter diuidēdū eſt nec eſt imputandum in legitima. deciſ. 517. nu. 2. pag. 344
Damnum nauis omiſſæ commonis eſt. deciſ. 893 nu. 4. pag. 544
De dict. proximā cauſam denotat. deciſ. 893. num. 11 pag. 265

Debitor confitens aliquem ſummam deberi creditori per dictionem taxatiuam creditori non præudicat.decif.911.nu.4.pagi. 559

Debitores fiſci ſummariè conueniendi ſunt,ſi debita liquida ſint.decif.203.nu.1.pa. 189

Debitor fiſcalis ſuſpectus de fuga conijci in carcerem poteſt.decif.277.nume.1.pagi. 229

Debitores fiſcales vnam monetam pro alia ſoluere poſſunt.decif.205.nu.1.pa. 191

Plura debita quando debentur vnum aut plura peti poſſunt.decif.911.nu.1.pag. 558

Debita fiſcalia an particulatim ſolui poſsint. decif. 205. nu. 5.pag. 191

Decanus prelatus eſt capituli Grationopolis.decif. 708.nu.1.pag. 331

De curio ſeu parochus non niſi cũ iuſta iuſta cauſa dimittendus eſt.decif.807.nu 1.pag. 549

Decima de debetur & quare.decif.198.n.3.pag. 184

Item à talijs & colectus.decif.198. nu.5.pag. 584

Decimæ de fructibus qui in fundo naſcuntur ſine ſeminus,& expenſarum deductione ſolui debét decif.198.nu.1.pag. 183

Decimæ ius non in toto ſed in tanto per laycum præſcribi poteſt.decif.198.nu.9.pagin. 184

Decimæ per modum arrendamenti breui tempore laico cõcedi poſſunt.decif.198.nu.11.pag. 184

Decimæ perſonales quo loco ſoluendæ ſint.decif. 897.nu.2.pag. 549

Decimas qui percipit in eccleſia cathedrali quòd ad chori refectionem tenetur ſaltem pro tertia decimarum parte:quod intelligendum ſit.decif. 160.nu.2.pag. 144

Decurionem in decimus ſiue parœciæ fundatũ eſſe iuris eſt communis.decif.477.nu.1.pag. 321

Declaratio ſententiæ excommunicationis an per præuentionẽ impediri poſsit. decif.806.nume.1 pag. 590

Declaratio ſententiæ excommunicatiois impediri non debet iudicio coram iudice ſeculari pendẽte decif.804,nu.7.pa. 499

Declarationis bonorum cauſa pendente,bona ad manus regias reduci debent. decif.665.numer.2 pag. 410

Declarationes & reuelationes diſcriptæ à tergo monitorij à perſona priuata an fidẽ faciant.deci. 803.nu.4.pag. 490

Decretũ irritãs legati de latere etiã ignorates ligat, decif.86.nu.7.pag. 71

Decretum primum parui momẽti eſt.dec.492.nu.1. pag. 228

Degradatio an poſt mortem fieri poſsit.decif.879 nu.12. pag. 532

Decurio ſi mortuus ſit aut beneficium reſinauit fructibus nõdum perceptis & ante ſolutionis terminum,quod ſucceſſori non hæredis decurioni fructus quæſiti videntur.decif.197.numero.3 .pag. 183

Delegatus Papæ brachiũ ſeculare inuocare poteſt, & exequi armata manu.decif. 134.numer. 5. pagina 345

Delegatus Papæ poteſt mittere in poſſeſsionem modo ſibi nõ reſiſtatur:ſed bellum indicere cõtra reſiſtentem non debet.ibidem numer. 6

Delegatus principis in cauſa ſibi commiſſa nõ ſolũ quẽcunque ordinario maior eſt: ſed & delegato de latere.decif.534.nu.1.pagi. 354

Delegatus principis ſeu Papæ ſententiam eius manu militari exequi poteſt.decif.534 numer.9.pagina 353

Delegatus principis pro executione ſententiæ & familiam ordinarij & brachij ſecularis auxilium implorare poteſt:quod in inquiſitore fidei ſpeciale eſt.decif.534.nu.4.pag. 354

Delegatus quolibet ordinario maior eſt.decif.296 nu. 2. pa. 209

Delegatus quando arma mouere poſsit. decif.534 nu.7.pag. 354

Delegatus ratione connexitatis contra tertium cognoſcere poteſt.decif.538.nu.6.pa. 358

Delegationem fieri in partibus in facto cõtenſioſæ iuriſdictionis prohibitum eſt.decif.658.numer.3 pag. 407

Delictum committendum qui detegere teneátur. decif.771.nu.6.pag. 472

Delictum eccleſiaſticũ cognoſcitur ex genere pœnæ decif. 804.nu.5.pag. 498

In delictis mixtis an quis coram dobus iudicibus puniri poſsit.decif.804.nu.6.pag. 498

Delictum facere videtur qui non prohibet quando prohibere poteſt.decif.771.nu.2.pag. 472

Delictum familiæ in dubio de conſenſu domini factum eſſe præſumitur,maxime ſi domini factũ concernebat. decif.250.nu.3.pag. 215

Delictũ nõ niſi teſtibus omni exceptiõe maioribus probari debet.decif.286.nu.1.pag. 233

Delictũ factum in rixa probabiliter ignorari poteſt quis fecerit.decif.764.nu.2.pag. 467

Delictum patratum mediante pecunia ſit grauiús. decif. 294.nu.1.pag. 238

Delictum qualiter fieri ex impriſia dicatur.decif. 767.nu.4.pag. 460

Delictum quando factum eſt ex propoſito omnes tenentur.deci..767.nu.5.pag. 469

Quid quãdo delinquunt æqualiter vel inequaliter ibidm.numer.6.

Delictum quod poſt litem cœptam ſuperuenit an cumulari poſsit.decif.910.nu.1.pag. 557

Delictum quando in lite incidit noua inquiſitione opus eſt.decif.908.nu.3.pag. 556

Delictũ ſi in vno territorio incohetur & in alio finiatur,vterque iudex cognoſcere poteſt:præuẽtioni locus eſt.decif.178.nu.4.pag. 163

Delicti conſcius an quis ex temporis breuitate præſumatur.decif.259.nu.1.pag. 215

Delicti particeps eſſe videtur qui prohibere potuit & non prohibuit. decif.32.nu.4.pag. 21

Delicti ratione quis forum ſequitur.deci.920.nu.1. pag. 565

Delicti ſeueritati propter delinquentium multitudinem detrahendum eſt.fallit vt nu. 29.decif. 154.nu.12.pag.137.& nu.29.pag. 139

Delicti tractatum reuelare non tenetur quando id fieri ab eo cui prohibitioni obtemperare tenetur decif.772.nu.1.pagi 473

Delicto qui obuiare poteſt & nõ obuiat,delinquẽti fauere præſumitur.decif.771.nu.7.pag. 472

Delicto patrato in aliena parœcia quis cognoſcere debeat.decif.897.nu.5 pag. 549

De delicto facto ex propoſito occidendi omnes inſolidum tenentur.deci.775.nu.6.pag. 476
De eodem delicto non debet pluries queri. deciſio, 806.nu.7.pag. 500
De delicto patrato in territoriorum confinio, & ſi quilibet iudex cognoſcere poſsit, nonne præuentioni locus erit.deci.354.nu.1.2.pag. 272
Delicta an in procuratorio ſpeciatim deſcribi debeant.deci.907.nu.1.pag. 555
Delicta paria mutua compenſatione tolluntur. deciſ.152.nu.8.pag. 134
Delicta plura quæ eadem lege puniuntur in eodem libello cumulari poſſunt.deciſio.910. numero 7. pagina 558
Delicta prohibere non ſolum iudicis officio incombit, ſed etiam cuiuſlibet prohibere valentis.dec. 771.nu.1.pag. 472
In delictorum cognitione & animaduerſione mos attendi debet.deci.176.nu.4.pag. 164
Delictis occurrendum eſt.dec.765.nu.6.pag. 468
In delictis à quæſtione ſiue tortura incipiendum nõ eſt.deci.92.nu.1.pag. 76
In delictis commiſsis à cohorte militum ictus vnius cuiuſque inſpiciendus eſt.deci. 154. nu.11. pagina 137
In delictis connexis vno condemnato alius condemnatus non cenſetur.dec.774.nu 5.pag. 474
In delictis factum ex quo reſultet concluſio narrare ſufficit.deci.83.nu.11.pag. 69
Delinquens an immunitate gaudere debeat vel non iudici ſeculari declaratio non pertinet.deci. 268. nu.5.pag. 225
Delinquens ex quo delictum non eſt conſummatũ, mitiùs in eum animaduerti debet.deciſ.239.nu.1. pagina 209
Delinquens in eccleſia ab ea extrahi debet, nec immunitate gaudere debet.deci.763.nu.3.pag. 464
Delinquens in eccleſia per quem extrahi debet. deciſ.763.nu.6.pag. 763
Delinquens in eccleſia per Epiſcopum extrahi debet.deci.763.nu.14.pag. 465
Delinquentes allicere & multa polliceri vt veritas eruatur, licitum eſt.dec.68.nu.3.pag. 57
Delinquentes plures in eodem libello accuſari poſſunt, quando de vno delicto agitur. deciſi.774. nu.1.pag. 474
Delinquens in officio, officio priuandus eſt. deciſ. 919.nu.1.pag. 564
Delinquens tutum acceſſum non habere, allegare non poteſt.deci.184.nu.4.pag. 170
Delinquentes citati ad domum habitationis & voce præconia ſecundum ſtylum curiæ, ſi non comparent, mulctandi ſunt.dec. 19.nu.4.pag. 106
Delinquentes per modum vniuerſitatis vnius ſolutione liberantur: ſecus ſi non nomine vniuerſitatis: cùm vnuſquiſque inſolidum teneatur. deciſi. 775 nu.1.pag. 475
Delinquentes plures ex propoſito & in preiſia omnes tenentur, maximè quando alij de comitiua armati exiſtunt.deci.154.nu.22.pag. 138
Delinquentibus qui mutuo pecuniam dant aut alimenta miniſtrant, an de auxilio teneantur. deciſ. 412.nu.5.9.pag. 299
Quid de literarum latore? ibid.nu.6.
Delphinus ſede vacante Archiepiſcopatus Ebreduni iure regaliæ gaudet.deciſio. 365. numero 5. pagina 278
Delphinus in delphinatu Imperatoris loco habetur.dec.365.nu.2.pag. 278
Delphinatus à regno Franciæ ſeparatus eſt.dec.360. nu.6.pag. 275
Delphinatus patria rerum pretia neque augere neque minuere poteſt.dec.616.nu.191.
Delphinates iure ſcripto reguntur. deciſio. 31. nu.1. pagina 20
De eodem delicto quis pluries puniri non debet. deciſ.798.nu.7.pag. 495
Denuntiationes in ſponſalibus de futuro an requirantur.deciſ.714.nu.5.pag. 435
Depoſitionem producens ad probare cenſetur. deciſ. 439.nu.5.pag. 318
Depoſitus verbaliter clericaliter viuere tenetur, vt qui priuilegium retineat.deciſio.878.numero 4. pagina 531
Depoſitiones in domibus priuatorum fieri prohibitum eſt.dec.709.nu.1.pag. 431
Depoſitioni primæ ſtandum eſt, niſi teſtis incontinenti dictum ſuum emendauerit.deci.443.nu.4. pagina 315
Depredantes & occupantes bona naufragij qua pœna plectandi ſunt ſecundum ius ciuile.deci. 893. nu.16.pag. 545
Deſcendentes per conſuetudinem in totum legitima priuari non poſſunt.deciſio. 525. numero 4. pagina 349
Deſiſtere à lite in delictis propter generalem abolitionem an liceat.deci.114.nu.8.pag. 98
Detractores ſuperioris fame etiam in abſentia homicidis æquiparantur.deci.34.nu.2.pag. 22
Deuolutio in beneficijs regularibus non fit ad ablatem, ſed ad diœceſanum loci vbi ſitum eſt beneficium.deci.446.nu.5.pag. 316
Deus author naturæ.dec.895.nu.13.pag. 548
Quos Deus coniunxit homo ſeparare non poteſt. deciſ.719.nu.2.pag. 448
Deus non iudicat bis in idipſum.deci.806.num. 8. pagina 500
Quos Deus coniunxit nullus ſeparare poteſt.deciſ. 674.nu.1.pag. 413
Dei miſericordia arctanda non eſt. deciſ. 168.nu.9. pagina 156
Dicta quandoquè de partium conſenſu bene anticipantur.dec.42.nu.4.pag. 28
Dicta ex hominum perſonis penſantur.deciſ.414. nu.7.pag. 299
Minor ſ torturæ ſubijci poteſt. dec.414.nu.8.p.299
Dicta in ſecreto tanquàm amico an detegi debeant. deciſ.856.nu.3.pag. 521
Quid ſi quis ſciat tanquàm aduocatus.ibid.nu.4.
Dierum lunæ aut Aegyptiorum obſeruatio in ſpõſalibus ſeminationibus & plantationibus fieri non debet.deci.729.nu.4.pag. 441
Differentia inter conditionem expreſſam & tacitam.deci.58.nu.2.pag. 48
Difficultas an à mora ſolutionis intereſſe quanti plurimi excuſet.deci.208.nu.18.pag. 195
Dignitas ſine clericatus prouenienſ poſt delictum non excuſat.deci.626.nu.5.pag. 395

Ad dignitatem obtinendam ſufficit quòd canonicus creetur ſine præbenda.deciſio.134.nume. 10. pagina 119

Dignitates quæ liberant à patria poteſtate, liberant & à munerum præſtationibus.deciſio.102.nu.2. pagina 85

Dignitas quòd niſi canonico illius eccleſiæ conferri poſsit conſuetudinis eccleſiarum Galliæ eſt. deci.134.nu.3.pag. 118

Dignitates eccleſiaſticæ propriè dicuntur electiuæ quando eccleſiarum cathedralium, regularium vel collegiatarum capita ſunt. deciſio.90. nu. 5. pagina 74

Dignitates eccleſiarum cathedralium maiores poſt pontificalem, ad hoc vt legatus de latere reſeruare vel conferre non poſsit, qua requirantur, deciſ.90.nu.2.pag. 74

Dignitates maiores poſt pontificalem quando collatiuæ ſunt, legatus de latere ſe intromittere nõ poteſt.deci.90.nu.2.pag. 74

Dignitates ſeculares non præſcribuntur, deciſi. 111. nu.28.pag. 93

Dilatio in dubio hæredis inſtituti fauore adpoſita cenſetur, nec fit ſubſtitutionis tranſmiſsio ad hæredes.deci.78.nu.7.pag. 66

Dilatio in re ciuili non niſi ſemel concedi ſolet. deciſ.898.no.6.pag. 552

Dilatio probatoria cenſetur peremptoria.deci.124. nu.2.pag. 119

Dilatio ſecunda non niſi finita prima locum habet. deci.494.nu.3.pag. 328

Dilatio ſtatutaria neque augeri neque minori poteſt, ſi pœna per dilationem inducta ſit.deci.497. nu.3.pag. 329

Dilatio trium menſium in nouis operis nunciatione ſi magnum damnum allatura ſit: an & quando expectari debeat.dec.106,nu.3.pag. 87

Dilationem prorogare termino pendente iudex poteſt.deci.494.nu.2.pag. 328

Dilationem vnicam probandi in cauſis pecuniarijs dandam eſſe regulare eſt.deciſio.496. numero 4. pagina 329

Dilatione prima pendente ſi detur ſecunda prima dilatio includitur in ſecunda,deciſi.494.nume. 4.pagina 328

Dilationes diuerſæ ad diuerſos actus ſimul & ſemel dari poſſe Speculat. eſt.deciſi.494.nu.1.pag.328

Dilationes ex cauſa decurtari poſſunt.deci.898.nu. 7.pagina 551

Dilationes in cauſis ſummarijs reſecandæ ſunt. deciſ.496.nu.2.pag. 329

Dilationes quæ de iure hominis miniſterio ceſſante introductæ fuerunt neque augeri neque minui debent.Secus in dilationibus a iure conceſsis hominis miniſterio quæ ex cauſa & abreuiari & augeri poſſunt.dec.497.nu.1.2.pag. 329

Dimiſsio an & quando tantum operetur quantum & traditio.dec.52.nu.7.pag. 40

Diœceſanus de neceſsitate propter quam impuberes actualiter coniungantur,cognoſcere debet. dec.70.nu.12.pag. 69

Diſceptatio ſuper iuramento inter Mart. & Bald. coram Frederico Imperatore habita.deciſio. 122. nu.8.pag. 107

Diſcedenti à poſſeſsione metu ruinæ ſibi non præiudicat.deci.893.nu.24.pag. 545

Diſpenſatio ſuperueniens an electionis defectum ſuppleat.dec.50.nu.8.pag. 37

Diſpoſitio limitata limitatum producit effectum. dec.187.nu.6.pag. 173

Diſtributiones cotidianæ non intereſſentum ad vtilitatem eccleſiæ conuerti Baſilicæ ſancti Andreæ Grationop.conſuetudinis eſt,deciſ. 885.nu. 7.pagina 540

Diſtributiones an & quibus interdicti tẽpore dentur.deci.848.nu.3.pag. 518

Diſtributiones quotidianæ ſuſpenſionis aut excõmunicationis tempore quibus affectæ ſunt. deci. 885.nu.4.pag. 54

Diuiſioni in beneficialibus locus non eſt.deci. 405. nu.5.pag. 296

Diuina qui ex diuortione audit,irregularitatem nõ incurrit.deci.840.nu.7.pag. 516

Diuortio quando locus ſit. deciſio.674.numer. 2. pagina 413

Doctor licet in doctorando examinatus fuerit: ſi vocetur ad officium iterum examinari debet. deciſ.561. nu.2.pag. 369

Doctor qui per ſententiam doctoratu priuatus eſt, iterum doctorari non poteſt.deciſio.303. num.1. pagina 242

Doctori allegandi conſuetudinem non creditur. deciſ.51.nu.11.pag. 38

Doctores carceris priuilegio gaudent.deciſio .541. nu.2.pag. 360

Caſus in quibus doctores & aduocat. & eorum filij priuilegio non gaudent.deciſio.185.numer. 3. pagina 171

Doctor iuſtus calorem temporare non poteſt. deci. 51.nu.9.pag. 38

Dolus futurus remitti non poteſt.deci.150.nume.2. pagina 133

Dolus in dubio non præſumitur.deciſio.53.num.9. pagina 41

Dolus in remedio reintegrandæ requiritur.dec.655. nu.4.pag. 406

Dolus lata culpa leuis & leuiſsima quando in & quibus contractibus veniant,dec.521.nu.7.pag. 346

Dolus re ipſa præſumitur in alienatione omnium bonorum.deci.122.nu.17.pag. 108

Dolus vel falſa cauſa in ſpiritualibus non vitiat cõtractum.deci.755.nu.4.pag. 459

Doli capax quando quis dicatur.dec.792.numer.3. pagina 487

Domicilij ratione quis forum ſortitur.deciſio.920. nu.5.pag. 565

Domicilij ratione quis ſtatutis & libertatibus patriæ actiuè & paſsiuè gaudent. deciſi.920.nu.6. pagina 565

Dominij & poſſeſsio per aquæ inundationem perduntur.deci.541.nu.1.pag. 359

Dominium in actione reali actor probare tenetur; reus verò poſſeſsionem. deciſio.657.nume. 1. pagina 406

Dominium inundatione non,niſi alueum ibi fieret,perditur.deci.111.nu.34.pag. 93

Dominiũ in pacto legis cõmiſſoriæ & manus iniectiõis facto p verba reſolutoria retro trãsfertur: ſecus

ſi per verba ad reſoluendum obligatiua.dec.452. nu.1.pag. 318

Quid in alijs contractibus quando pactum reſolutorium ſit per verba reſolutoria ipſo iure.ibid.

Domininm transfertur quando res tranſactionis cauſa traditur, ſi tradens dominus erat: ſi dominus non erat, vſucapiendi conditio transfertur: ſecus ſi res dimittatur. deciſio. 52. numero 2. pagina 9

Dominij quæſtio ei qui ab aliquo cauſam habet, refricari non poteſt.dec.509.nu. 4.pag. 337

Dominij tranſlatio in mutuo requiritur: quod eo n ſumptione reconciliatur, quando bona fide conſumptum eſt. dec.504.nu. 1.pag.336.& numero 5. pagina 337

Dominus ante cuius domum homo noctu occiſus reperitur ſuſpitione non caret.intellige vt.deciſ. 181.nu.5.8.pag. 167

Dominus directus an in feudo ius prælationis habeat.deci.a.num.2.pag. 12

Dominus ex hoc vt ex contractu inſtitoris agere poſsit, quæ requirantur.deciſio. 469.numero 1. pagina 326

Dominus podij malefactores capere & damna prohibere debet, aut damna reſarcire. deciſio. 765. nu.1.pag. 467

Dominus pro maritanda filia donum charitatiuum ſuis ſubditis imponere regulariter non poteſt, cùm bona illi ſuppetunt. deciſio. 65. numero 1. pagina 56

Dominus qui vaſallo iuſtitiam facere denegat, feudi proprietate priuatur.deciſio. 375. numer.5.pagina 283

Dominus qui venditioni non adſentijt, pretiũ reddere non tenetur.deci.8.nu.1.pag. 6

Dominus rei portaræ in fundum alienum, licèt de damno præterito cauere non teneatur, cùm non ſit in culpa: dominus fundi ſuum intereſſe retentionis iure conſequitur. deciſio 893.numero 28. pagina 546

Dominus vaſallum & ſubditum indebitè detẽtum repetere poteſt.deci.83.nu.9.pag.68.& num. 19. pagina 69

Domini terrarum hodie ſuæ ditionis homines ad ſalis emptionem compellunt.deciſio.39. nume.5. pagina 26

Domino tuo manibus vacuis ne te offeras.deciſio. 153.nume.4 pagi. 634

Domus angilitalis principis pro pontium viarum fluminum & riparum inſtauratione contribuere tenetur.deciſio.101.nu.2.pag. 84

Domus Dei domus orationis.dec.763.nu.17.p. 465

Domus exiſtens in duorum territoriorum cõfinio tributa ſiue collectas in territorio in quo freq̃entiùs agit, ſoluere tenetur.deciſ.353.nu.2.pag.272

Domus in qua numi adulterini cuduntur an & quãdo fiſco applicatur.dec.261.num.7.pag. 221

Domus priuata tutum refugium eſt.deciſ.575.nu.1. pagina 375

Domus tutiſsimum refugium dicitur. deciſio. 590. nu.1.pag. 380

Domus vendi poteſt ea lege ne ars certa in ea exerceatur.deciſ.110.nu.10.pag. 90

Domus vnius vici Vapan.de directo Regis Delphini domino mouentur.dec.266.nu.2.pag. 266

Domi quod prælatus in ineundo aduentu dari ſolitum eſt, prohibitum de iure videtur, vt quod perſonæ contemplatione extraordinarium ſit.deciſ.108.nu.2.pag. 88

Domo ſtante communi duobus alter ex dominis locare non poteſt.deci.512.nu.3.pag. 340

Dominos directos pro cenſuum ſolutione rem ſub manu regis ponere poſſe Galliæ conſuetudinis eſt.deciſ. 426.nu.1.pag. 307

Dominus directi dominij ratione in ſuo territorio fundatus cenſetur.deci.367.nu.1.pag. 279

Dominia rerum per reſcriptũ non, niſi reipub.cauſa, tolli poſſunt.deci.8.nu.2.pag. 6

Dominui directi & ſi ſua feuda ſequi poſsint: non tamen iuriſdictionem.deci.270.nu.6.pag. 226

Donare dicitur qui remittit.deciſio.694.numer.4. pagina 424

Donatio Conſtantini facta Silueſtro per Lodoicum & Othonem Imperatores confirmata fuit. deciſ. 187.nu.4.pag. 172

Donatio facta concubinæ affectionis cauſa regulariter valet.dec.127.nu.1.pag. 113

Donatio facta per doctorem concubinæ an iuramento firmari poſsit.dec.127.nu.3.pag. 113

Donatio facta per doctorem mulieri ſuſpectæ, cùm non valeat, fiſco applicatur.deciſio.127.num.4. pagina 113

Donatio facta per principem de loco limitropho an valeat.deci.549.nu.3.pag. 363

Donatio Imperialis ſcripturam non requirit.deciſ. 136.nu.9.pag. 120

Donatio inter coniuges eſt valida etiam ſi carnalis copula interuenerit antequàm ad mariti domum transducatur.dec.70.nu.8.pag. 60

Donatio inter coniuges prohibita.deciſio.22. nu.1. pagina 15

Donatio inter ſponſum & ſponſam per verba de præſenti prohibita eit.dec.732.nu.6.pag. 445

Donatio omniũ bonorum valet, & quare. deci. 128. nu.5.pag. 114

Donatio prima in principe attenditur.deciſio. 438. nu.3 .pag. 314

Donatio principis etiam ſi quingentos aureos excedat, inſinuationi non ſubiacet.deci.549.nu, 6. pagina 363

Donatio reciproca inſinuatione non indiget.deciſi. 22.nu.4.pag. 15

Donatio reciproca inter cõiuges ad hoc vt valeat, quæ deſiderantur.deci.22.nu.2.pag. 15

Quid de donatione ſuperuiuenti facta? ibid.nu.3.

Donatio vnius caſtri aut territorij in principe dicenda non eſt exceſsiua in principe.deciſio. 549. nu.5.pag. 363

De donatione ſi ſine liberis, in contractu dotis appoſita.dec.22.nu.6.pag. 15

In donatione largiſsima interpretatio ad donantis præiudicium fieri debet.deciſio.187. nume. 8. pagina 173

Ducatus Burgundiæ coronæ Galliarum membrum eſt & apanagium.deciſio. 625.numero 1. pagina 395

Duellum propter crimen lœſæ maieſtatis concedendum nè ſit.dec.938.nu.3.pag. 576

Duellum quo caſu apud Gallos tolleretue.dec.938. nu.5.pa. 576
Duella admittenda non eſſe regulare eſt. deciſi. 938. nu.2.pag. 576
Duella & vadia belli de iure canonico prohibita ſunt.dec.938.nu.4.pag. 576
Duo eandem rem qualitatis ſpeciei einſdem poſſeſſionis reſpectu inſolidùm poſsidere nó poſſunt. deciſio.405.nu.1.pag. 296
Dux Mediolani in ducatu poteſtatis plenitudinem habet.decl. 362.nu.1.pag. 276
Dux qui deliquid ad locum domicilij remittendus eſt.deciſ.920.pag. 567

E

Ea quæ domi fiunt, per ſeruos & familiares domus faciliùs reſciei poſſunt, quàm per extraneos.deci. 181.nu.3.pag. 167
Ea quæ ſunt magiſtratus per ſonis priuatis & authoritate priuata fieri vetitum eſt.deciſio,499.nu.2. pagina 330
Eccleſia aduerſus confeſsioné, licèt de læſione non conſtet, reſtitui debet.deci.516.nu.5.pag. 343
Eccleſia an & quando ſuper matrimonio diſpenſare poſsit, & quando non.deciſ.674.nu.6.pa. 413
Eccleſia contra clericos & laicos mulctam pecuniariam imponere non debet.dec.123.nu,8.pag. 109
Eccleſia contra laicum ratione excommunicationis cognoſcit.deci.817.nu,2.pag. 506
Eccleſia fiſcum habere dicitur.dec.716.nu 1.p. 435
Eccleſiæ immunitatem violens crimine læſæ mageſtatis tenetur.deci.763.nu.9.pag. 465
Eccleſia interdicta immunitatis priuilegio gaudet. deci.763.nu.12.pag. 465
Eccleſia militans delictum occultum nominatim non iudicat.deci.859.nu.2.pag. 524
Eccleſia militans non iudicat de occultis ſed Deus ſolus.deciſ.803.nu.3.pag. 498
Eccleſia militans de occultis nominatim non iudicat.deciſ.854.nu.1.pag. 520
Eccleſia non cenſetur interdicta per ceſſationem à diuinis.deci.843.nu.3.pag. 517
Eccleſia omnes fugientes ad eam defendit.dec. 763. nu. 31.pag. 465
Eccleſia quæ in duarum parœciarum limitibus reperitur communis erit.dec.353.nu.1.pag. 272
Eccleſia quando ſemine poluatur.deciſio.725.nu.5. pagina 439
Eccleſia romana quomodo accipiatur. deciſio. 808. nu.1.pag. 501
Eccleſia militantis conſtitutio occultum omninò ligat.deci.854.nu.2.pag. 520
Eccleſiam eccleſiaſticáque perſonas tueri boni principis eſt.deciſ.46.nu.14.pag. 33
Eccleſiæ bononienſis conſuctudo, quòd nullus in ipſa eccleſia ad dignitatem admittatur, niſi canonicus ſit, valet.deci.134.nu.2.pag. 118
Eccleſiæ Gallicanæ modificatio circa clauſ. Quam duxerit acceptandum, ſecundum ius commune intelligenda eſt.deciſ.117. nu.13.pag. 101
Eccleſiæ inferiores an teneantur obſeruare interdictum eccleſiaſticum.deciſi.839.numero.6. pagina 515
Eccleſiæ militantis conſtitutio oculitum omninò legat.deci.854.nu.2.pag. 520
Eccleſiæ militantis conſtitutio delicta occulta ligat.deciſ.803.nu.2.pag. 498
Eccleſiæ parœcialis iuri regaliæ affectæ non ſunt. deciſ.552.nu.7.pag. 365
Eccleſiæ temporalitas quando de feudo & homagio principis mouetur: capitulum nequ: in iuriſdictione neque in adminiſtratione ſuccedit. deci.560.nu.4.pag. 369
Eccleſiarum cathedralium patroni Reges & principes dicuntur earum cuſtodiam ſede vacante habentes.deciſ.66.nu.1.pag. 56
Eccleſiarum cathedralium: regularium & collegiatarum reductio ad manus delphinales ſede vacante quorſum fiat.deci.552.nu.4.5.pag. 375
Eccleſiarum vacantium bona & fructus futuro ſucceſſori ſeruare debent.deciſio.552.numero 2. pagina 365
Eccleſiaſtici ſtatutis laicorum non ligantur. deciſi. 245. nu.1.pag. 212
Perſonæ eccleſiaſticæ & religioſi immunitate non gaudent.deci.763.nu.26.pag. 469
Edictum de appenſionamentis quorſum introductum fuit.deci.21.nu.14.pag. 14
Edictum de penſionibus.deci.23.nu.11.pag. 14
Edictum de teſtibus prohibitorium.deciſio. 93. nu. 1.pag. 77
Edictum regum legat poſt duos menſes à publicationis tempore.deci.248.nu.2.pag. 213
Electio canonica facit canonicum non patientia. deciſ.476.nu.3.pag. 320
Electio de indigno ſi per commiſſarium confirmetur, an puniatur ſuperior.deciſio.48. numero 2. pagina 35
Electio facta de perſona indigna electionem ipſo iure nullam reddit defectu perſonæ electæ exiſtẽte.deci.398.nu.4.pag. 293
Electio facta in alio loco quam determinato cauſa legitima non ſubſiſtante non valet, deciſio. 559. nu.2.pag. 368
Electio facta per violentiam, ſeditionem vel vel oppreſsionem eſt nulla.deciſio, 566, numero 5. pagina 372
Electio meticuloſa nulla eſt.deciſio. 568. numer.1. pagina 372
Electio quando concorditer facta dicatur.deci.47. nu.9.pag. 34
Electio prælati quo loco facienda ſit.deci.559.nu.1. pagina 368
Electio tripliciter canonica dicitur.deci. 5. num.4. pagina 16
Electionis confirmatio extra territoriũ vicario fieri non poteſt, nec inſtitutio præſentati per patronum.deci.413.nu.2.pag. 300
Electionis terminus ſemel decurtatus an per maiorem capituli partem prorogari infra iuris termi nos poſsit.deci.569.nu.5.pag. 373
Electionis terminus non niſi legitima ſubſiſtante cauſa decurtari poteſt.deci.569.nu.2.pag. 372
Electionis terminus ad hoc vt adbreuiari poſsit, duæ partes capituli requiruntur.deci.569. nu.3. pagina 373
Electiones liberè fieri debent ſemoto omni impedimento.deci.566. nu.4.pag. 372
Electione ante cõfirmationem quale ius quæratur. deciſio.

deciſ.901.nu.2.pag. 552
Electionis confirmatio extra territorium à vicario fieri non poteſt, nec inſtitutio præſentati per patronum.deciſ.413.nu.2.pag. 300
Electionis factum domini temporales ſub excommunicationis pœna impedire non debent. deciſ. 568.nu.2.pag. 372
Electionis locus peſte vigente mutari poteſt. deci. 559.nu.4.6.pag. 368
Electionis tempus in dignitatibus & beneficijs inferioribus quale ſit.deciſ.569.nu.1.pag. 372
In electionibus eccleſiarum cathedralium & irregularium tres menſes concedi regulare. deciſ. 566. nu.13.pag. 372
Electus electione canonica largè & confirmatus verè prælatus eſt. deciſ.50.nu.5.pag. 36
Electus cōfirmatus ea quæ iuriſdictionis ſunt exercere poteſt: non autem ea quæ ſunt ordinis niſi poſt conſecrationem.deciſ.43.nu.5.pag. 29
Eleemoſina incerta iuxta loci conſuetudinem certa reddi deber.deciſ.213.pag. 199
Eleemoſina vtrum anathematiſato danda ſit. deciſ. 884.nu.14.pag. 537
Eleemoſinæ conſuetæ dari pauperibus, perpetuò fieri debent.deciſ.213.nu.2.pag. 199
Qui emit à fiſco an tutus ſit. deciſ.200.numer.8. in. pag. 187
Ementes bladum vel vinum vt carius vendant, peccant.deciſ.289.nu.5.pag. 235
Emētes carius blada in foro publico, vt alij carius emant, animaduerſioni legis Iuliæ de annona ſubiacent.& nu.ſeq.deciſ.289.nu.2. pag. 234
Emere vendere vel contrahere nullum cogi regula re.fallit cariſtiæ tempore.deciſ.290.nu.1.pag.235
Emptoris periculum eſt, ſi frumentum in herba vendatur, niſi aliud conuentum eſſet. deciſ.209. nu.4.pag. 197
Emptoris eſt rem reddere vel pretium ſupplere.deciſ.641.nu.1.pag. 401
Emologatio ante laudum fieri non poteſt. deciſio. 150.nu.1.pag. 133
Emologatio procuratoris domino non noet ſi inſit læſio.deciſ.150.nu.3.pag. 133
Eleemoſina quando impartiri debeat. deciſio.884. nu.11.pag. 536
Empedocles iactationis gratia ſe ipſum occidit.deciſ.879.nu.10.pag. 532
Emphyteoſis eccleſiæ non niſi ad hæredes deſcendentes ad tertiam vſque generationem,& ad viri & vxoris perſonas extenditur.deciſ.103.n.1.pa.85
Emphyteoſim finitam ſi dominus directus extraneo concedere vult, proximiores cognati præferri debent etiam intra annum. deciſ.105.nume.2. pag. 86
§.Emphyteoſim.in authen. de non alie. aut permu. reb. eccleſ. collat. ij. quòd non corrigatur per §. licentiam.de alien.& emphyt.collat.ix.
Epiſcopus an & in quibus caſibus diſpenſare poſſit.deciſ.781.nu.6.pag. 481
Epiſcopus an cum eo qui irregularitatē cauſatam propter excommunicationem diſpenſare poſſit & ad quæ.deciſ.802.nu.1.3.pag. 497
Epiſcopus circa beneficium diſpenſare poteſt.deci. 802.nu.4 pag. 497
Epiſcopus diſpenſare poteſt, quando mors non eſt ſequuta aut membri mutilatio.deciſ. 781. nu.13. pag. 482
Epiſcopus eccleſiam parœcialem in collegiatam vel conuentualem erigere non niſi cum capituli conſenſu,poteſt.deciſ.885.nu.6.pag. 541
Epiſcopus eccleſiam exemptā particulariter interdicere non poteſt.deciſ.849.nu.1.pag. 519
Epiſcopus & abbas pro leui iniuria clericorum & monachorum abſoluere poſſunt. deciſ. 841.nu.5. pag. 522
Epiſcopus in dubio in capitulo vt prælatus intereſt præſumitur.deciſ.139.nu.2.pag. 125
Epiſcopus in minoribus ordinibus diſpenſat. nu. 10.pag. 482
Epiſcopus intentionem ſuam in tota diœceſi de iure communi fundatam habet. deciſ. 109.numer. pag. 89
Epiſcopus in iuramento fidelitatis & obedientiæ tactis euangelijs ſacramentum præſtare tenetur. deciſ.899.nu.2.pag. 551
Epiſcopus in nuſtria & pariſiorum diœceſi beneficiorum vacantium fructus primi anni percipit. deciſ.553.nu.2.pag. 365
Epiſcopus in ſuo territorio an cum prælato inferiori habenti iuriſdictionem concurrere poſſit. deciſ.873.nu.4.pag. 529
Epiſcopus in temporalibus & poſſeſſionibus intentionem de iure communi fundatam non habet.deciſ.392.nu.3.pag. 290
Epiſcopus iuxta facultates eccleſiæ numerum clericorum & augere & minuere poteſt. deciſ. 885. nu.4.pag. 541
Epiſcopus propter reuerentiam dignitatis in clericos animaduertere non debet.deciſ.880.num.10. pag. 534
Epiſcopus pro teſtimonio ferendo propoſitis duntaxat euangelijs iurare tenetur. deciſ.899. nu. 3. pag. 551
Epiſcopus quando feudum regi vel rem feudalem eſſe negat,qui cognoſcere debeant.deciſ.369.nu. 1.pag. 280
Epiſcopi ſententiam excommunicationis latam à iure vel homine non niſi nominatim exprimatur incurrunt.deciſ.842.nu.2.pag. 517
Epiſcopi ſoli dicto coram iudice laico ſtatur.deciſ. 455.nu.2.pag. 320
Epiſcopo diſpenſandi poteſtas permiſſa videtur in dubio,niſi expreſsè prohibeatur.deciſ.802.nu.3. pag. 497
Epiſtola decretalis Papæ ius facit. deciſ. 629.nu.2. pag. 397
Epiſtola principis per illum & illius ſcribam ſubſcripta ius facit.deciſ.629.nu.1.pag. 397
Epiſtola principis quæ ad alicuius conſultationem emanat,vim conſtitutionis habet. deci.232.nu.2. pag. 207
Erogatio quæ in prælati aduentu fieri ſolet, non, niſi gratis fiat,permittitur.deciſio.108. numer.3. pag. 88
Error aduocati factus in præſentia partis,in præparatorijs parti præiudicat, niſi per diem reuocetur:in deciſorijs verò niſi intra triduum. deciſ. 59.nu.1.pag. 52

Error communis facit ius deci.600.nu.1.pag. 384
Error prorogationem impedit, deciſio.920. nu. 15. pagina 566
Et, copula venit augmentatiuè: & inter res poſita communis eſt. deci.319.nu.2.pag. 264
Euictioni locus non eſt, quando tranſactio litem reſpicit, & res dimittitur; ſecus ſi rem reſpiciat. deciſ.52.nu.5.pag. 39
Examen ad futuram rei memoriam in alieno territorio an fieri poſsit. deci.788.nu.2.pag. 485
Exactus verbo vel ſigno quando quis dicatur, dec. 741.nu.2.pag. 449
Examinatio teſtium in cauſa criminali extra territorium committi non poteſt, deciſ.783.nume. 4. pagina 484
Examinatio perſonæ quando requiritur, procurator non admittitur. deciſ. 830.nu.5.pag. 510
Examinationi teſtium actus contentioſæ iuriſdictionis actus eſt, dec.381.nu.1.pag. 285
Exceptio criminis maximè falſi an in poſſeſſorio admittatur. deci.164.nu.12.pag. 152
Exceptio criminis quando in petitorio pro beneficio admittatur. deci 397.nu. 4.pag. 293
Exceptio declinatoria fori ante litem conteſtatam opponi debet. deci.414.nu.1.pag. 300
Exceptio defectus notarij tituli in beneficialibus admittitur. deci.446.nu.5 pag. 316
Exceptio de defectu licētiæ paternæ in quacunque iudicij parte opponi poteſt: vt quæ iudicium nullum reddat. deci.531.nu.6.pag. 352
Exceptio dominij an & quando in mutuo opponi poſsit. deciſ.509.nu.1.pag. 336
Exceptio falſi tutoris vel procuratoris, licèt in quacunque litis parte opponi poſsit: pars tamen ſi ſcienter non opponat, actionem ad expenſas & intereſſe non habet. deciſio. 99. numero 5. pagina 83
Exceptio falſitatis cuius probatio in promptu offertur poſſeſſorium impedit. deciſio.223.num.13. pagina 203
Exceptio in ſententia reſeruari poteſt. deci.410.nu. 3. pagina 298
Exceptio litis finitæ litiſconteſtationem impedit. deciſ.274.nu.1.pag. 228
Exceptio litiſpendentiæ reintegrationem impedit. deciſ.443.nu.1.pag. 316
Exceptio litiſpendentiæ in litis exordio opponi debet. deciſ.448.nu.1.pag. 317
Exceptio minoris ætatis reintegrationem nullam reddit. deciſ.241.nu.4.pag. 210
Exceptio notoria defectus tituli nocet in attentatis remedio. deci.542.nu.5.pag. 360
Exceptio non adimpleti contractus in cōtractibus vltro citróque obligatorijs attendi debet. deciſ. 698.nu.2.pag. 425
Exceptio declinatoria fori ante litem conteſtatam opponi debet. deci.414.nu.1.pag. 300
Exceptio non numeratæ pecuniæ aduerſus theſaurarij quietantiam an admittatur. deciſ. 203.nu.5. pagina 189
Exceptio nullitatis actus in cōpulſorijs locum habet. deciſ. 516.nu.9.pag. 343
Exceptio nullitatis ante quàm quis reintegretur opponi non poteſt, maximè in curia ſuprema. deciſio.242.nu.4.pag. 210
Exceptio nullitatis cauſata ob defectum licentiæ paternæ etiam in executione ſententiæ opponi poteſt. dec.531.nu. 352
Exceptio nullitatis inſtrumenti garentigiati executionem impedit etiam principali nullitatis quæſtione pendente. dec.504.nu.3. pag. 334
Exceptio pacti legis commiſſoriæ nullitatem actus, & dominij tranſlationem inducit. deciſ.516.nu.8. pagina 343
Exceptio peremptoria quæque ſit, de qua in promptu docetur, ad litiſconteſtationem impediendā opponi poteſt. dec.574.nu.2.pag. 375
Exceptio raturæ an poſſeſſorij effectum impediat. deci.164.nu.1.pag.150.& nu.5.pag. 151
Exceptio renunciatiōis poſt ſpoliū factæ reintegrationem non, niſi renuntiationem ſpontaneā fuiſſe probetur, impedit. dec.533.nu.1.pag. 353
Exceptio, ſi ei non competit ius agendi, poſt ſententiam opponi non poteſt. deci.905.nu.1.pag. 554
Exceptio ſterelitatis in emphyteoſi locus nō eſt. deciſ.212.nu.1.pag. 199
Exceptio ſterilitatis in locatione ad non modicum tempus locum habet. deciſio. 212. numero 3. pagina 199
Exceptioni ſimulationis an & quando in inſtrumēto renuntiari poſsit. deci.508.nu.6.pag. 336
Exceptionē excōmunicationis obſtare in poſſeſſorio regulare eſt. deci.735.nu.4.pag. 447
Exceptiones deportus annatæ per pragmaticam ſanctionem prohibitæ ſunt. deciſi.553. numero 1. pagina 365
Exceptiones falſæ latinitatis hodiè in curia romana non admittuntur. deciſio.164.numero 15. pagina 152
Quid in literis quæ per cancellariam tranſeunt. ibid.nu.16
Exceptiones litis finitæ non, niſi tres reperiri regulare, & quæ. deci.574.nu.1.pag. 376
De exceptione præiudiciali ſtatim atque eſt oppoſita, cognoſci debet. deci.574.nu.3.pag. 375
Excommunicandi non eſt perſonis habentibus adminiſtrationem in eccleſia competere poteſt. deciſ.873.nu.3 pag. 529
Excommunicandi poteſtas iuriſdictionis eſt deciſ. 873.nu.1.pag. 529
Excommunicatio dicitur mucro eccleſiæ. deciſ.816. nu.10.pag. 505
Excommunicatio maior eſt pœna in eccleſia, deciſi. 817.nu.3.pag. 506
Excommunicatio pœna maior dicitur, deciſio.884. nu.9.pag. 536
Excommunicatio quæ fit in ſpeciè nominatim fieri debet per expreſsionem nominis. deciſi.853.nu.3. pagina 520
Excommunicatio quæ apertiſsimis documētis probari debet ſola denuntiatione aut excommunicati publicatione non probatur. deciſio. 418.nu.4. pagina 303
Excommunicatio quomodo probetur. deciſio.863. nu.1.pag. 525
Excommunicato temporalium adminiſtratio an prohibeatur. deciſ.884 nu.26.pag. 538
Excommunicationis pœna ciuilis eſt. deciſio. 893. nume.25.

nu.25.pag. 545
Excommunicationis quæſtio præiudicialis nō eſt. deciſ.806.nu.9.pag. 516
Excommunicationis .ſententia quandoque medicinalis dicitur.deciſ 860.nu.6.pag. 524
Excommunicatus an ab inferiore à Papa abſolui poteſt.in caſibus can. ſi quis ſuadente, deciſio. 807.nu.1.
Excommunicatus beneficium acceptare poteſt. deciſ.884.nu.2.pag. 537
Excommunicatus & ſuſpenſus vbique prohibentur officiare.deciſ.884.nu.19.pag. 537
Excommunicatus & ſuſpenſus ab officio & beneficio æquiparantur.deciſ.884.nu.28.pag. 538
Excommunicatus immunitate gaudet. deciſio. 763. nu.11.pag. 465
Excommunicatus in genere vigore monitorij generalis non niſi quoad Deum excommunicatus cēſetur.deciſ.859.nu.1.pag. 524
Excommunicatus iuſtè fructus medij temporis non recuperat. ſecus ſi iniuſtè. deciſ.884. nu.5.pa.536
Excommunicatus minori excommunicatione ſi ſe in diuinis immiſceat irregularitatem non incurrit.deciſ.801.nu.5.pag. 497
Excommunicatus membrum diaboli dicitur extra ecclefiam deiectus.deciſ.818.nu.1.pag. 506
Excommunicatus matrimonium cōtrahere poteſt. deciſ.735.nu.1.pag. 447
Excommunicatus licèt occultus à diuinis abſtinere debet.deciſ.801.nu.1.pag. 496
Excommunicatus licèt occultus, ſi à diuinis non ſuperſedit,irregularitatem incurrit.ibid.
Excommunicatus non habens vnde viuere poſsit: an de bonis eccleſiæ interim ali debeat. deciſio. 884.nu.2.pag. 536
Excommunicatus per iudicem ſecularem capi poteſt vti bannitus.deciſ.868.nu.3.pag. 527
Excommunicatus pro crimine pro confeſſo habetur.deciſ.862.nu.2.pag. 525
Excommunicatus quis nominatim pronuntiari nō debet propter monitorium generale. deciſ. 859. nu.4.pag. 524
Excommunicatus: ſuſpenſus vel degradatus ad ea quæ oneris ſunt tenentur & non honoris.deciſ. 883.nu.2.pag. 535
Excommunicato non, niſi inedia laboraret, ſubueniendum eſt.deciſ.884.nu.6.pag. 536
Excommunicato vexationem ſuam redimere iniuſtè an liceat.deciſ.850.nu.2.pag. 519
Excommunicati contennentes claues eccleſiæ criminaliter puniri poſſunt. deciſ.868.nu.3.pag.525
Excommunicati qui per annum ſteterūt, an de hæreſi ſuſpecti cenſeantur. deci. 860.nu 2.pag.524
Excuſatio in peccatis nulla eſt. deciſ. 933. numer.1. pag. 573
Executio contra tertium fieri non, niſi principali diſcuſſo debet.deciſ.538.nu.2.pag. 358
Executio contra tertium fieri poteſt, quando debitor poſsidere dolo deſijt. deciſio. 656. numer.3. pag. 406
Executio cui ne fiat reſiſtitur militari via fieri poteſt.deciſ.220.nu.2.pag. 202
Executio facta in integrum reſtitutione neque annullatur neque reuocatur.deciſ.53.nu.18.pag.44
Executio facti in vim turbationis tendit. deciſ. 218. nu.2.pag. 202
Executio propter vitium litigioſi contra tertium fieri poteſt.deciſ.538.nu.4.pag. 358
Executio quando via militari fieri debeat.deci.576. nu.2.pag. 375
Executioni factæ armata manu quando locus ſit. deciſ.534.nu.10.pag. 355
Executiones citationem in littore fluminis cum tuba fieri ſolent.deciſ.272.nu.1.pag. 227
Executor ad prouidendum & conſerendum ſtatum atque contulit, officio ſunctus eſt. deciſ. 621.nu. 1.pag. 393
Executor an exequi ſeu conſerre poſsit ante acceptationem.deciſ.117.nu.6.100.& nu.9 pag. 101
Excuſator in delictis etiam grauibus allegans cauſas abſentiæ meri & præciſi facti etiam ſine mandato audiendus eſt. ſecus ſi non meri facti. deciſ. 626.nu.1.pag. 395
Executor vti ſuſpectus recuſari non poteſt.deciſio. 599.nu.1.pag. 384
Executores poteſtas per obitum Papæ non euaneſcit.deciſ.117.nu.10.pag. 101
Ab executore non, niſi exequendi modum excedat, appellare licet.deciſ.562.nu.1.pag. 369
A mero executore non appellatur. deciſ. 601. nu.2. pag. 384
Exemplatum non, niſi parte præſente vel vocata debitè fiat, valet.deciſ.694.nu.1.pag. 386
Exemplatum per quem fieri debet.deciſ.604.nu.3. pag. 366
Exemptus res deſignare, & fidem de apodixa facere tenetur.deciſ.214.nu.3.pag. 199
Exemptus qui fraudem per interpoſitam perſonā ſub libertatis colore committit, commiſsi mercantiæ locum facit.deciſ.162.nu.14.pag. 147
Exemptus ratione delicti forum ſortitur. deciſio. 920.nu.23.pag. 567
Exceptio criminis an & quando in poſſeſſorio admittatur.deciſ.397.nu.3.pag. 293
Exceptio excommunicationis petenti vxorem reſtitui. deciſ.735.nu.3.pag. 447
Exceptio ſuſpenſionis ab agendo repellit. deciſio. 884.nu.27.pag. 538
Exceptio incertitudinis libelli antequam lis conteſtetur, opponi debet, vt quæ illam impediat. deci. 628.nu.1.pag. 397
Exceptio in ſententia reſeruari poteſt. deciſio. 410. nu.3.pag. 298
Exceptio rei iudicatæ fori ſecularis an in foro eccleſiaſtico obſtet.deciſ.839.nu.5.pag. 515
Expenſæ culturæ cauſa factæ ſuper fructibus deducendæ ſunt.deciſ.623.nu.1.pag. 394
Expenſæ litis acceſſoriæ veniunt.deciſ.391.nume.1. pag. 290
Expenſæ moderatæ pro electione facta promouenda, vt obtineatur confirmatio peti poſſunt.deciſ. 47.nu.7.pag. 34
Expenſæ neceſſariæ pro electione fienda capitulo præſtandæ ſunt de bonis prælaturæ, ſi bona capituli ſeparata ſint à bonis prælaturæ.deciſ.563. nu.1.pag. 370
Expenſæ pro electione fienda an peti poſsint.deciſ. 47.nu.8.pag. 34

Expenſæ quæ pro electionis fiendæ negotio fiunt quæ neceſſariæ & moderatæ dicantur.deciſi.47.nu.5.pag. 34
Expenſæ quæ pro electionis negotio faciẽdæ ſunt de quibus bonis ſumendæ ſunt.deciſ.47.num.1.pag. 34
Expenſæ quæ ex cauſæ victoria procedunt, ſeparatæ dicuntur.deciſ.391.nu.2.pag. 290
Expenſæ quæ vtrinſque partis vtilitatem concernunt, ab vtraque parte ſolui debent, repetendæ in caſum victoriæ.deciſ.234.nu.4.pag. 208
Expertoris ſeu ayſeiatoris monetæ officium. deciſi.263.nu.4.pag. 221
Expenſarum negotium litis termino declaratur.deciſi.47.nu.10.pag. 53
Expenſarum condemnatio victoriæ ratione an veniant.deciſ.585.nu.1.pag. 78
Expreſsio eorum quæ tacitè inſunt conditionem non inducit.deciſ.170.nu.12.pag. 161
Expenſas pendere tenetur, qui reum incarcerãdum duci iuſsit.deciſ.234.nu.1.pag. 208
Expertis in arte credendum eſt, deciſ. 795.numer.3.pag. 490
Experientia per diuinationem indicẽtur facit.deci.183.nu.7.pag, 170
Experientias tacere pro maleficij indagatione induci permiſſum eſt.deciſ.183.nu.6.pag. 169
Expreſſo vitiato tacitum vitiatur i quomodo accipiendum ſit.deciſ.171.nu.1.pag. 161
Extenſio in exorbitantibus & prohibitis fieri non debet.deciſ.812.nu.1.pag. 503
Extractus de immunitate de facto priſtinæ libertati ante omnia reſtitui debet.deciſi.763.nu.7.p.464
Extractio delinquentis ab immunitate ad quẽ ſpectat. deciſ. 268.nu.4.pag. 225
Extraneus in licitando conſocio quandoq; præfertur.deciſ.3.nu.1.pag. 3
Extrahens volentem à loco immunitatis pœnam non incurrit.deciſ.763.nu.20.pag. 465
Exules nundinarum priuilegio non gaudent.deciſ.415.nu.5.pag. 301
Exigere ab inuito dicitur.deciſ.204.nu.5.pag. 190
Excuſatio aduerſus naufragium admitti poteſt.deciſ.893.nu.5.pag. 544

F

Famis acutiſsimus gladius. deciſ.290.nu.3.pag.235
Famis tẽpore horrea apperiri poſſunt: & mercatores vt viliori pretio blada vendant cogi poſſunt.deciſ.290.nu.2.pag. 235
Famis tempore vt quis blada vendat, cogi poteſt.deciſ.230.nu.3.pag. 266
Omnia famis tempore cõmunia ſunt. deciſio.617.nu.4.pag. 392
Fames enſis acutiſsimus.deciſ.230.nu.1.pag. 206
Fama præſumptio & iudicium ſimul iunctis plenam probationem faciunt. deciſ. 96.nu.12.pa.80
Famæ alienæ qui detrahunt:errorem quem commiſerunt,nedum publicè agnoſcere,ſed ſe commentos eſſe fateantur oportet.deciſi.34.nu.7.pag.22
Famæ alienæ ſuggilatores ſerpenti æquiparantur.deciſ.34.nu.8.pag. 22
Famis prætextu adulteria, homicidia & incendia facere non licet.deciſ.154.nu.21.pag, 138
Famis & neceſsitatis tempore omnia bona communia ſunt.deciſ.154.nu.9.pag. 137
Famis tempore qui blada aduehunt, pedagia ſeu gabellas pendere non tenentur.deciſ.230.numer.7.pag. 206
Fama bona ſiniſtram opinionem eleuat.deciſi.282.nu.1.pag, 232
Fama præterquam ſemiplenam fidem facit, facit & deferre iuramentum.deciſ.96.nu.6.pag. 86
Famæ ſuperioris qui detrahunt pluſquam homicidæ dicuntur.deciſ.34.nu.3.pag. 22
Famuli qui ſeruæ conditionis non ſunt ad hoc abſoluatur à manuum iniectione quam in clericos intulerunt,Papam conſulere tenentur.deciſ.825.nu.4.pag. 509
Familiaritatis iure vel gratis quod datur vti encenia in conſequentiam trahi non debet.deci.108.nu.1.pag. 88
Falſum quod dicatur:quid quaſi falſum.deciſ.798.nu.4.pag. 495
Falſi pœna quæ ſit.deciſ.259.nu.2 pag. 219
Falſi pœna ordinaria.deciſ.798.nu.3.4.pag. 495
Falſitas an propter raturam & ſuppoſitionem datæ inducatur.deciſ.613.nu.1.pag. 389
Falſitas per teſtes inſtrumentarios probari poteſt.deciſ.613.nu.2.pag. 389
Falſum exprimere grauiùs eſt quàm verum tacere.deciſ.387.nu.5.pag. 389
Falſario qui falſum in officio non commiſit, inſtrumentorum confectionem curia reſeruare poteſt.deciſ.259.nu.3.pag. 259
Farinam vel panem deferens extra patriam æquè punitur ac ſi blada tuliſſet. deciſio.240.numer.1.pag. 209
Contra factum proprium venire nemini licere regulare eſt:niſi publicæ vtilitatis ratione. deciſio.503,nu.2.pag. 333
Contra factum propriũ venire quis poteſt quãdo de contractus ſimulatione agitur. deciſi.507.nu.5.pag. 336
Fama probata per duos teſtes in ciuilibus, licèt ſemiplenam probationem faciat;ſecus in criminibus.deciſ.184.nu.5.pag. 170
Falſitas an per oſtenſionem prothocolli probetur.deciſ.163 nu.62.pag. 148
In falſitatis quæſtione ad originale recurrendum eſt.deciſ.163.nu.3.pag. 148
Fabricæ bona qui percipit ad eccleſiæ inſtaurationem ſiue refectionem regulariter tenetur.deciſi.160.nu.1.pag. 144
Fatalia currunt in curia parlamenti delphinalis tàm in cauſis appellationum quàm recurſuum.deciſ.143.nu.4.pag. 126
Feudum non pecunia prætextu, ſed ex nuda domini liberalitate adquirendum eſt. deciſ. 2.numer.1.pag. 1
Dominus feudi ſede vacante in adminiſtratione ſuccedit non capitulum.deciſi.46.nu.10.pag. 53
Le feblage quid.deciſ.260.nu.3.pag. 220
In apertione feudi propter culpam, ſententia declaratoria requiritur.deciſ.914.nu.3.pag. 561
Ferijs in honorem Dei introductis renuntiari non poteſt:ſecus ſi in hominum fauorem inditæ fuerint feriæ.deciſ.386.nu.2.pag. 285
Fides bona cum ab omnibus ſeruanda ſit:potiſsimè tamen

tamen in perſonis eccleſiaſticis exuberare debet. deciſ.319.nu.4.pag. 252
Mala fides contra peritum iuris præſumitur.deciſi. 200.nu.10.pag. 187
Fideicommiſsi tranſmiſsio conditione pendente ad hæredem non ſit,etiam in ſuis hæredibus.deciſi. 78.nu.8.pag. 66
Fideicommiſſarius iure directo non venit: vt cui per reſtitutionẽ verbalem omnia iura tranſeunt. deciſ.445.nu.1.pag. 315
Fidei principum interpoſitio vim ſacramenti habet.deciſ.83.nu.15.pag. 69
Fideiuſſor conuentus litem rei principalis impenſis proſequi tenetur.deciſ.293.nu.5.pag. 237
Fideiuſſor datus in prima inſtãtia non cenſetur datus in cauſa appellationis, niſi dictum ſit.deciſi. 357.nu.1.pag. 272
Fideiuſſor de repreſentãdo ſub certa die ſi interim exulatur nonne à fideiuſsione liberatus ſit.deciſ. 797.nu.4.pag. 493
Fideiuſſor de repreſentando eſt ſine ſcriptis duobus menſibus elapſis non tenetur repreſentare. deciſ.797.nu.5.pag. 493
Fideiuſſor qui promiſit repreſentare toties quoties præſentando ſemel liberatur. deciſ. 797.num.6. pag. 494
Fideiuſſori actiones cedere non niſi inſtrumentum exhibeatur,ſufficit. deciſ.390.nu.1.pag. 289
Fideiuſſoribus an locus ſit.deciſ.748.nu.6.pag.455
Fideicommiſſarius abſque verbali reſtitutione agere poteſt.deciſ.445.nu.1.pag. 315
Filius bona aduentitia repetere poteſt.deciſin.682. nu.6.pag. 418
Filius & ſi hæres vniuerſalis inſtitutus ſit:non propterea in liberorum numero computari & partem facere in legitima deſinit.deciſi.85. nume.2. pag. 71
Filiusfamiliâs in delictis obligatur ac ſi ſui iuris eſſet.deciſ.825.nu.3.pag. 509
Filiusfamiliâs patris originem ſequitur:ſecus in baſtardo,niſi legitimatus ſit.deciſ.62.nu.1.pag. 54
Filius in cauſis cauſæ cognitionem requirentibus non,niſi enim patris licentia ſtare poteſt; ita nec in ſummarijs.deciſ.531.nu.2.pag. 352
Filius minor quinque & viginti annis pro patre procurator iudicio ſiſtere poteſt. deciſ. 626.nu. 6.pag. 396
Filius qui extra patris domũ habitat, ſi ſit iuris publicè habeatur iudicium etiam ſine patris licentia valet & tenet.deciſ.531.nu.7.pag. 352
Filius quod percipit ex priore matrimonio in legitimam non imputatur.deciſ.85.nu.1.pag. 71
Filius vel filia ſi alio quàm in loco domicilij transferatur,ante omnia in priſtinũ ſtatum reſtituenda eſt.deciſ.306.nu.3.pag. 254
Filio exiſtente in patria poteſtate tutor non datur. deciſ.503.nu.4.pag. 333
Filij aduocatorum patre obdormiente in domino patrio priuilegio non gaudẽt. deci.185.n.4.p.171
Filij aduocatorum viuente patre quæſtionis priuilegio gaudent.deciſ.185.nu.1.pag. 170
Filij ex bonis parentum tanquàm æs alienum legitimam detrahunt. deciſ.23.nu.4.pag. 17
Filij familiâs niſi impuberes ſint Papam conſulere debent:vt ab iniectione manus in clericos abſoluantur.deciſ.825.nu.2.pag. 509
Filij legitimati per ſubſequens matrimonium viuentibus parentibus legitimam petere non poſſunt.deciſ.682.nu.3.pag. 418
Filij primi matrimonij non ſecundi quòd gaudere debeant de eo quod plus nouercæ vel vitrico relictum eſt.deciſ.25.nu.1.pag. 818
Filij primi matrimonij quorum pater plus nouercæ quam ipſis filijs reliquit, quòd remedio iure naturæ debito gaudebunt; & id quod plus nouercæ relictum eſt,ad æqualitatem reducetur.deciſ. 23.nu.3.pag. 17
Filio familiâs minori ſubueniendum eſt. deci.241. nu.3.pag. 210
Filiatio ad hoc vt probetur matrimonium oportet probare.deciſ.701.nu.5.pag. 427
Filiatio ſola aſſeueratione vel extraiudiciali confeſſione facta incidenter & non propter ſe non probatur.deciſ.456.nu.4.pag. 321
Filiationis legitimæ probatio facilis.deciſ.457.nu. 1.pag. 321
Filij ſunt quos nuptiæ demonſtrant.deci.457.nu.1. pag. 321
Filiationis ſignum eſt effigiei aſsimilatio.deci.456. nu.6.pag. 321
Filia propter neptes à ſucceſsione patris excludi non debet.deciſ.610.nu.5.pag. 388
Filius vel filia quæ bonis paternis renunciauit, ad id quod vitrico vel nouercæ plus relictum ſit, redire non poteſt.deciſi.25.nu.2.pag. 18
Fines antiqui & poſſeſsio per exercitium iuriſdictionum, redditus antiquos nauigia & pedagia probantur.deciſ.112.nu.10.pag. 96
Fines ciuitatum & caſtrorum illius eſſe præſumũtur,qui primò occupauit.deciſi.112.nu.11.pag.96
Fines æterni montes & flumina ſunt. deciſ. 112.nu. 8.pag. 96
Fines re exiſtente certa venditor demonſtrare non, niſi mali eſſent vicini,tenetur.deciſi.337.nume.1. pag. 263
Fines prædiorum præſcribi poſſunt. deciſi.112.nu. 13.pag. 96
Fines rerum temporalium eccleſiæ præſcribi poſſunt.deciſ.112.nu.6.pag. 96
Finium mutatio in dubio non præſumitur.deciſio. 112.nu.9.pag. 96
Finium probatio cui ius commune non aduerſatur,per argumenta fieri poteſt.deciſio.334.nu.4. pag. 262
Finium regundorum actio pro turbatione non,niſi termini turbentur,dari ſolet. deciſ.111.num.25. pag. 93
In finium regundorum iudicio an de proprietatis quæſtione cognoſcatur.deciſi.111.nu.34.pag. 93
Firmæ regales aut reipub. plus offerenti concedendæ ſunt.deciſ.257.nu.5.pag. 219
Fiſcus ad hoc vt debitorum bona ſub haſta vendantur,quæ requirantur. deciſio. 200. numer.7. pag. 187
Fiſcus de bonis ad ipſum delatis vltra vires hæreditarias non tenetur etiam ſi inuentarium non cõfecerit.deciſ.31.nu.3.pag. 20
Fiſcus ab omni vectigalium præſtatione immunis

eſt.deciſ.423.nu.1.pag. 304
Fiſcus cum expenſas non accipiat,nec dare tenetur. deciſ.234.nu.3.pag. 208
Fiſcus de ſtilo delphinatus expenſas neque dat neq; accipit.deciſ.191.nu.2.pag. 175
Fiſcus delphinalis in bonis ſpolij vices œconomi ſuſtinet:cõtra quem creditores experiri poſſunt. deciſ.573.nu.3.pag. 374
Fiſcus de naufragio nihil percipere debet.deci.893. nu.3.pag. 544
Fiſcus in generali hypotheca in bonis poſtea quæſitis præfertur.deciſ.921.nu.2.pag. 568
Fiſcus iure communi vtitur. deciſio.200.numer.3. pag. 186
Fiſcus per viam inquiſitionis procedere poteſt etiã in re ciuili.deciſ.516.nu.10.pag. 339
Fiſcus rem communem alienatus parerio notificare tenetur,vt rem pro pretio retineat,ſi velit. deciſi. 3.nu.2.pag. 3
Fiſci debitum liquidum ſumatim tractandum eſt. deciſ.200,nu.4.pag. 186
Fiſci minoris vel eccleſiæ bona cum ſubhaſtantur quando q; non plus offerenti ſed magis idoneo, & præſentem pecuniam habenti conceduntur. deciſ.28.nu.1.pag. 19
Fiſcum iure priuati vt regulare eſt.deciſ.498.nu.1. pag. 330
Fiſcalium debitorum exactores niſi bullatuum habeant pignerare non debent, & à quacunq; concuſsione cauere debent.deciſi.200.nu.5.pag. 186
Flumen non facit aqua modica. deciſi.270,nume.3. pag. 226
Flumen publicum dici poteſt, ſi perpetuum & perenne ſit,licèt nauigabile non ſit. deciſi.344.nu. 4.pag. 267
Flumen quando alueum mutat acceſsio noua dicitur.deciſ.112.nu.5.pag. 96
Flumen quod eſt in duorum territoriorum confinio, quòd ad medium vſque vtrique commune dicitur.deciſ.111.nu.13.pag. 92
Flumen quod labitur inter duo territoria ad medium vſque cuilibet commune eſt : niſi alter in ſolidum poſsideret.deciſ.111.nu.45.pag. 94
Flumen ſi ad priſtinum alueum reducatur, nonnè proprietas ad priorem dominum redibit? deciſi. 541.nu.2.pag. 359
Flumen titulum habet à iuregentium. deciſ.110.nu. 19.pag. 90
Flumen vim cenſitoris habet. deciſ.111.nu. 19. pag. 193.& nu.30.pag. 93
In flumine quod inter duo territoria labitur, quilibet duorum ex dominis ad medium vſque iuriſdictionem habere dicitur. deciſ.333.numer.12. pag. 261
Flumina cenſitorum vim habent. deciſ.276.nu.7. pag. 226
Flumina in caſtri conceſsione veniunt.deciſ.111.nu. 7.pag. 92
Fluminia de regalijs dicuntur, vt quæ principi quã tum ad proprietatem & alueum pertinent.deciſ. 500.nu.1.pag. 331
Flumina in dubio limites præſumuntur. deciſ.343. nu.3.pag. 267
Flumina in conceſsione caſtri & territorij veniũt deciſ.271.nu.7.pag. 227
Flumina in particulari ſunt earum ciuitatum, per quam territorium fluminia tranſeunt. Idem de via publica.deciſ.345. nu.2.pag. 267
Flumina iudicum & principum loco habentur.deciſ.111 nu.46.pag. 94
Flumina, montes & viæ publicæ territoria diſtinguere ſolent : & quæ patentes limites dicantur. deciſ.271.nu.5.pag. 227
Flumina priuata quæ dicantur.deciſ.344.nume.6. pag. 267
Fluminia pro limitibus adpoſita in dubio præſumuntur.deciſ.344.nu.8.pag. 267
Flumina publica dicuntur nauigabilia,vel quando ex ipſis nauigabilia fiunt. deciſio. 111. numer.8. pag. 92
Flumina quædam ſunt publica & non nauigabilia. deciſ.344.nu.2.pag. 267
Flumina ſi nauigabilia ſint,aut ex eis aliud nauigabile fiat,publica dicuntur. deciſio.344.numer.1. pag. 267
Flumina ſunt de regalijs, vt quæ principi pertineant quoad proprietatem. deciſ.38.nu.1.pag.25
Fluminum vſus communis eſt. deciſi. 38.nu.2.pa.25
Poſt firmarum librationem& terminum præfixum nullus audiendus eſt:fallit vt nu. ſequent. deciſi. 547.nu.1.pag. 362
Frater fratrem inopem vel ſororem alere tenetur. deciſ.225.nu.7.pag. 204
Franciæ conſuetudo in ſecuritatibus concedendis. deciſ.586.nu.2.pag. 379
Fraudes quæ in numis augmentandis, ex authorandis & reprobandis committi poſſunt. deciſ.614. nu.2.pag. 390
Fraudibus & malitijs hominum obuiandum eſt.deciſ.795.nu.5.pag. 491
De fraude quando apparere dicatur. deciſ. 755. nu. 3.pag. 459
Freitæ rotæ & ciſerta ſinommia ſunt. deciſ.634.nu. 2.pag. 399
Fragiditas aut arctatio in muliere an allegari poſſit.deciſ.673.nu.3.pag. 413
Fructus beneficiorum laico vendi poſſunt. deciſio. 195.nu.5. pag. 181
Fructus decimarum quid temporale eſt. deciſio.195. nu.3.pag. 181
Fructus naturales in actione hypothecaria veniũt. deciſi.434.nu.1.pag. 310
Fructus pendentes in contractibus ſtricti iuris nõ, niſi dicantur,veniunt.deciſ.474.nu.3.pag. 317
Fructus pendentes in legato veniunt. deciſio. 474. nu.5.pag. 317
Fructus præbendæ dicuntur quid temporale. deci. 245.nu.2. pag. 212
Fructus rei venditæ in integrum reſtitutione venire debent.deciſ.481.nu.2.pag. 322
Fructus ſi percipiuntur à debitore veniunt in hypotheca.deciſ.922.nu.1.pag.
Item & partus ancillæ ſi penes debitorem conceptus ſit.ibid.
Fructus ſi vendantur in herba cuius erit periculũ, remiſsiuè.deciſ.58.nu.10.pag. 50
Fructus beneficiorum in quot partes ſcindi debeãt: & quibus dictæ partes dandæ ſint. deciſio. 213. nu.4.

nu.4.pag. 199
Fructus non niſi deductis expenſis dicuntur.deciſ. 208.nu.13.pag. 194
Fructuum luxuries ſi cultoris induſtria peruenerit penſio non propter hoc augeri debet. deciſ. 210. nu.1.pag. 197
Frumenti appellatione farina non venit. deciſ. 162. nu.1.pag. 146
Fœmina citiùs pubeſcit quàm maſculus. deci.680. nu.3.pag. 417
Fœminæ adoptare non poſſunt.deciſ.674.nume.7. pag. 414
Forenſis in publicis criminibus an ad accuſandum admittatur.deciſ.72.nu.2.pag. 62
Forenſis qui neceſsitate famis preſſus blada extra prouinciam defert ſine fraude à pœna ſtatuti excuſatur.deciſ.617.nu.5.pag. 392
Forenſes an ratione ignorantiæ cum iuramento excuſentur. deciſ. 617.nu.3.pag. 392
Forenſes prædia terras & redditus habentes in patria extra quam blada deferri vetitum eſt:an licitè ceſſante fraude blada pro annona in eorum domibus deducere valeant. deciſ. 617. numer.2. pag. 392
Fornicationis nomine omnis illicitus actus venit. deciſ.895.nu.10.pag. 547
Fornicationis appellatione quæ veniant. deciſ.739. nu.7.pag. 448
Forus delicti accidentalis dicitur. deciſi. 179.num. 32.pag. 165
Forum ſortitur quis ratione delicti.deciſ.169.num. 1.pag. 165
Foſſa quid.deciſ.110.nu.17.pag. 90
Foſſæ agrorum & viarum quæ ſint.deciſ. 110. nu.7. pag. 90
Fructus futuri & redditus vendi poſſunt. deciſ. 21. nu.3.pag. 13
Fuga obiecta ad criminis probationem, quam probationem faciat.deciſ.184.nu.3.pag. 170
Fuga obiecta in crimen plenè probat.deciſ.184.nu. 2.pag. 170
Fuga proueniens poſt delictum præſumptionem & indicium inducit.deciſ.626.nu.4.pag. 395
Fuga ſem plenam probationem facit,ad hoc vt iuramentum ſuppletiuum deferri poſsit.deci.184. nu.1.pag. 170
Fundus ex cauſa tranſactionis datus euictioni obnoxius eſt:ſi dimittatur aut retineatur ſecus. deciſ.52.nu.1.pag. 39
Fundus ſi daretur ſub certa fructuum quantitate locatio propriè non dicitur. deciſ. 211.numer.2. pag. 198
Fundus ſi fortuito caſu augeatur, penſio non inde augeri debet.deciſ.210.nu.3.pag. 197
Fundo vendito fructus venditi,niſi venditor exceperit,cenſentur.deciſ.474.nu.1.pag. 317
Furnus iuxta murum vicini vnius pedis ſpatio intermedio dimiſſo fieri poteſt.deciſi. 482.nume.1. pag. 323
Furcæ meri imperij ſignum denotant. deciſi. 636. nu.1.pag. 399
Furnus aut molendina quæ banneria dicantur. deciſ.582.nu.2.pag. 378
Furnum ædificare volenti iuxta murum vel domũ, quale ſpacium relinquere debet. Quid ſi periculum ignis timeatur.deciſi.482.nu.5.pag. 323
Furnum facere iuxta murum vicini licitum nõ eſt, & quare. Item nec fornellum in muro communi.deciſ.482.nu.1.pag. 323
Furoris diſsimulatio probari poteſt.deci. 435.nu.1. pag. 310
Fugentes ſe mente captos vel infirmos victus cauſa ab vrbe expelli an ad operas publicas mitti debent.deciſ.435.nu.2.pag. 310
Fur ad locum delicti an remittendus ſit, quando ipſe in alio territorio rem contractando delictum commiſit.deciſi.176.nu.3.pag. 163
Fur per viam teſtimonij iudicandus eſt.deciſio.835. nu.3.pag. 514
Fur portans rem furtiuam in alieno territorio cõtractans nouum furtum committere dicitur. deciſ.176.nu.1.pag. 163
Furem indicare an & cui liceat. deciſ. 770. nu. 4. pag. 471
Furem indicare an & quando quis cogi poſsit.deciſ.755.nu.3.pag. 525
Furem indicare virtute monitorij generalis an quis teneatur.deciſ.859.nu.2.pag. 524
Fures deierarij.deciſ.4.nu.9.pag. 3
Fures quandoque morti dandi ſunt.deciſi.4.nu.10. pag. 4
Fures qui dicãtur & qui latrones.deci. 4.nu.1.pag. 3
Furum ſeu latronum variæ ſpecies.deci.4.nu.8.p.3
Pro furibus inſignibus nullus patrocinari debet. deciſ.4.nu.11.pag. 4
Furti magni ſeu egregij pœna mors. deciſ. 6.nu.1. pag. 5
Furtum etiam in vno numo committitur. deciſio. 264.nu.2.pag. 221
Furtum in ſumma rerum egeſtate licitum. deciſio. 230.nu.8.pag. 206
Furtum magnum ſeu egregium ad hoc vt dicatur, quæ attendi debent.deciſ.6.nu.2.4.pag. 5
Furtũ ſi noctu fiat aggrauatur. Item ſi cum armis. deciſ.4.nu.13.pag. 4
Furoris diſsimulatio per quæ ſigna detegatur.deci. 435.nu.3.pag. 311

G

Gabella præſtanda non eſt de veſtimentis in dorſo, nec de ijs quæ cauſa cotidiani vſus portantur. deciſ.41.nu.6.pag. 27
Gabella ſoluenda non eſt de rebus quæ ob vim tẽpeſtatis aut hoſtium vel piratarum incurſum in portum delatæ ſunt.deciſ.424.nu.1.pag. 305
Galliarum conſuetudo quæ duella ſuſtinebat abrogata eſt.deciſ.938.nu.8.pag. 576
Galliarum regnum allodialia non agnoſcit. deciſi. 367.nu.6.pag. 280
Galliarum reges oleo diminitùs miſſo inungũtur. deciſ.373.nu.4.pag. 282
Galliarum rex ab Imperio exemptus eſt. deciſ. 366. nu.4.pag. 279
Galliarum rex in diadematis ſuſceptione ſe domanium non alienaturum ſacramento ſpondet. deciſ.540.nu.1.pag. 373
Galliarum rex nullum in ſuperiorem recognoſcit, & in eius ditione tanquam Imperator habetur. deciſ.379.nu.2.pag. 27

Geſta per excommunicatum in ſpiritualibus nó valent. deciſ.876. nu.1.pag. 530
In graſſatores animaduerſio quæ eſſe debeat.deci.5. nu.2.pag. 4
Graſſatores itinerum latrones famoſi dicuntur. deciſ.251.nu.6. pag. 216
Gratia mortuo Papa an bullis non cófectis expiret. deciſ.136.nu.6.7.pag. 120
Gratia regreſſus an ſecundum pragmaticã ſanctionem locum habeat.deciſ.161.nu.6.pag. 145
Gratia ſancti ſpiritus in matrimonio non confertur.deciſ.767.nu.5.pag. 460
Gratia viuæ vocis oraculo facta an valeat. deciſio. 136.nu.2.5.pag. 120
Gratiæ alicuius aut clementiæ qui ſe ſubmittit, iuri ſuo renunciare non videtur.deciſ.389.nu.2. pag. 289
Gratiæ legatis æquiparantur. deciſio.136.numer.3. pag. 120
Gratiæ quæ præbendas afficiunt.deciſi.117.num.7. pag. 100
Gratianopolis aquaria fieri ſuper viam publicam prohibentur.deciſ. 483.nu. 4.pag. 324
Gubernator delphinatus an aliquis ex ſenatoribus extra ciuitatem aduocare poſsit. deciſi. 36.nu.7. pag. 24
Gubernator delphinalis indulgere homicidis & alijs delictis excepto læſæ mageſtatis crimine poteſt.deciſ.668.nu.1.pag. 411
Gubernator delphinalis indulgere morti & abolitiones concedere poteſt. deciſio.513. numer. 4. pag. 341
Gubernator delphinatus mulctas remittere non, niſi vocatis dominis auditoribus cameræ & curiæ deliberatione, poteſt. deciſio.668.numer.4. pag. 411
In gubernatoris exceptione patriæ conſuetudo attendi debet.deciſ.36.numer.1.pag.23.& numer.5. pag. 24
Gubernatores eorum aduentum notificare tenentur.deciſ.36. nu.2.pag. 23
Gubernatores prouinciarum ordinariam iuriſdictionem ad inſtar proconſulum & legatorum habere dicuntur.deciſ.36.nu.3.pag. 23
Gubernatoribus ſicut & illis, quorum vices gerũt, honos præſtandus eſt.deciſi.36.nu. 4.pag. 23
Guierius duplex viuus ſcilicèt & mortuus. deciſio. 333.nu.5.pag, 260
Guierius vous eſt,licet in duas ſcindatur partes. deciſ. 333.nu.10.pag. 260
Guilloteria becheuelem cuius diſtructus ſint. deci. 266.nu.10.pag. 223

H

Portantes habitum religioſorum in derſum qua pœna irretiantur. deciſio. 395. numero 9. pagina, 575
Hæreditas an ſola animi deſtinatione adiri poſsit. deciſi.489.nu.1.pag. 326
Hæreditas delata pupillo per curatorem non, niſi ad illum actum tutor detur,adiri poteſt.deciſio. 502.nu.2.pag. 332
Hæreditas iacere non dicitur propter ſui hæredis exiſtentiam.deciſ.491.nu.2.pag. 327
Hæreditas infantis illico mortui patre in medio nó exiſtente ad quem deferatur:& an faciat deficere conditionem ſi ſine liberis. deciſi. 169.numer.4. pag. 158
Hæreditas ne in matrimonij contractu deferatur vetitum eſt.deciſ.132.nu.2.4.pag. 116
Hæreditas patris iure ſuitatis ad quoſcunq; etiam ignoranter tranſmittitur. deciſio. 169. numer.3. pag. 158
Hæreditas potius liberis quam piæ cauſæ debetur. deciſi.132.nu.6.pag. 116
Hæreditas ſi deferatur poſthumo ſeu in fante (emiſerit vocem vel non, modò ſigna vitæ habuerit) licèt illicò decedat parentibus obdormientibus in domino,ſuccedit,& ſi præteritus ſit, teſtamentum dormit:ſecus ſi parentes ſupereſſent. deciſi. 169.nu.1.pag. 158
Hæreditatis quæſtio coram iudice ſeculari tractari debet.deciſ.783.nu.4.pag. 428
Hæreditate iacente curator bonis dari poteſt.deciſ. 573.nu.1.pag. 374
Hæreditate iacente præſcriptio non currit.deciſio. 491.nu.1.pag. 327
Hæreditatis quæſtio coram iudice ſeculari tractari debet.deciſ.703.nu5.pag. 428
Heremitæ qui habitum ab alio quàm Epiſcopo accipiunt vagabundi & profugi habentur. deciſi. 838.nu.3.pag. 514
Hæres conditionalis ſi conditionem adimplere differat,conditione etiam pendente ex officis iudicio curator bonis dare debet. deciſio. 487.nu.1. pag. 326
Hæres fiduciarius fructus ſuos non facit, nec quartam detrahit,vt qui nudus cuſtos cenſeatur. deciſi.78.nu.4.pag. 66
Hæres qui terminum ad deliberandum petijt,falcidiam non,niſi inuentarium fecerit, detrahit. deciſ.488.nu.1.pag. 326
Hæres qui termino ad deliberandum non petito inuentarium fecit omninò inuẽtarij beneficio gaudet.deciſi.488.nu.2.pag. 326
Hæres pendente conditione fideicommiſsi ſeu ſubſtitutionis fructus ſuos facit:nec expenſas ſuper fructibus computare tenetur.deciſ.623.numer.2. pag. 394
Hæredes hominis iuuenis occiſi quas operas petere poſſunt.deciſ.931.nu.5.pag. 575
Hæredes obligati vocari in ius debent viſuros declarari literas obligationis executorias contra ipſos.deciſ.61.nu.2.pag. 53
Hæreſis & ſimonia crimina eccleſiaſtica dicuntur. deciſ.816.nu.14.pag. 505
Heremitæ ſubſunt Epiſcopo.deciſio. 838.numer.2. pag. 514
Hæreticus damnatus rediens ad eccleſiam cum abiuratione recipiendus eſt. deciſio. 267.numer.6. pag. 224
Hæretici an lupi formam aſſumere poſsint.deciſio. 267.nu.8.pag. 224
Hieremias Maria & Ioannes baptiſta in matris vtero ſanctificati.deciſi.168.nu.8.pag. 156
Hiſpani reges naues in mari fractas ſibi vendicant. deciſ.424.nu.3.pag. 305

Homagium

Homagium comitatus Gebenenſium debitum Del phino remiſſum. deciſione 266. numero 9. pagina 223
Homicida beneficio priuatus non eſt, ſed priuandus.deci.398.nu.1.pag. 293
Homicida dicitur qui ſe ipſum interficit.deciſ.879. nu.2.pag. 531
Homicida occultus in ſuo ordine miniſtrare non debet.deciſione 781. numero 1. pag. 481
Homicida titulo beneficij ipſo iure priuatus non eſt.deci.397.nu.1.pag. 292
Hŏmicida voluntarius an gaudere debeat immunitate.deciſ.p.763.numero 15.pagina 465. & num. 27.pagina 466
Homicida voluntarius immunitate gaudere non debet. Item nec itinerum aggreſſor.deci.268.nu. 2 pagina 225
Homicidij crimen eſt commune.deciſio.778.nu.8. pagina 479
Homicidij patrati à clericis & laicis an cauſa ſimul & ſemel tractari debeat.deciſio.774.nu.2. pagina 474
Homicidij pœna tenetur, qui aliquem animo occidendi percuſſerit. deciſione 412. numero 2. pagina 299
Homicidij voluntarij pœna eſt irregularitas. deciſ. 782.nu.1.pag. 483
De multiplici ſpecie homicidij.deci.781. numero 4. pagina 481
Homicidæ & irregulares ſuas dignitates ſine diſpẽſatione iuſtè tenent donec renuntient aut deponantur. deciſione 398. numero 3. pagina 293
Homicidæ illegitimi & irregulares beneficiorum capaces ſunt donec beneficijs priuentur. deciſio. 914. nu.1.pag. 561
Homicidas adulteros & virginum raptores Immunitate non gaudere iuris eſt ciuilis. deciſio. 763. nu.1.pag. 464
Homo centum annis viuere præſumitur. deciſ. 931. nu.4.pag. 573
Homo inuentus mortuus ad hoc vt cognoſcatur teſtes examinandi ſunt. deciſione 181.numer.4. pagina 167
Homo liber æſtimationem non recipit.deciſio. 931. nume.1.pag. 573
Homo liber æſtimationem non recipit.deciſio. 225. nu.5.pag. 204
Homo liber quandoquè membrorum ſuorum dominus non eſt. deciſione 882.numero 3. pagina 534
Homo mortuus ſi reperiatur iuxta domum alicuius an indicium faciat ad torturam. deciſ. 766. nu.3.pag. 468
Homo mortuus & ad mortem vulneratus. deciſio. 766.nu.5.pag. 468
Liberi hominis occiſi operas quibus viuere potuiſſent ſi pater ſuperſtes eſſet petere poſſunt. deciſ. 931.nu.6.pag. 573
Hominis vulnerati quæ ratio habenda ſit. deci. 931. nu.2.pag. 573
Hominum malitijs obuiandum eſt.deciſ. 94.nu.6. pagina 78
Armatos homines coadunare non, niſi cum principis licentia licere regulare eſt. deciſio. 576.nu. 5.pagina 376
Honorem qui ſibi arrogat aut veſtimenta non decentia aſſumit in pœnam legis Iuliæ ambitus incidunt. deciſione 936. numero 2.pagina 575
Horrea annona exiſtente tenui aperienda ſunt. deci.230.nu.4.pag. 206
Hoſpitium tutiſſimum refugium.deci.590.nume.2. pagina 380
Hoſpitale eccleſiaſticum immunitate eccleſiaſtica gaudet. deciſione 838. numero 6. pagina 515
Hoſpitale in beneficium non datur. deci.274.nu.5. pagina 228
Hoſpitale pro infectis ſi in aliqua ciuitatis parte ædificetur hij qui illam partem incolunt, ne hoſpitale ibi ædificetur, impedire poſſunt. deci. 125.nu.5.pag. 111
Hoſpitale ſeu capella in parœcia aliena ſine parochi conſenſu ædificare licitum non eſt. deci. 125, nu.6.pag. 111
Hypothecæ ius cedi poteſt.deciſio. 643. numero 1. pagina 402
In generali hypotheca veniunt futura. deciſio. 921. numero 1.pagina 568

I

Iacobus de Beaulne generalis patriæ Occitanæ & Delphinalis. deciſione 256. numero 1. pagina 218
Ignorantia in facto proprio non cadit.deciſi. 904. nume.2.pag. 553
Illico quod temporis ſpacium comprehendat. deci. 168.nu.19.pag. 158
Imbreuiatura notarij ad hoc vt fidem faciat,ſignum & ſubſcriptionem habeat oportet.deci.163.num. 14.pag. 149
Quid ſi in filcia reperiatur & numero 15.ibid.
Immunitas à muneribus ad hoc vt valeat quæ requirantur. deciſione 102. numero 1. pagina 85
Immunitas violata priſtinæ libertati reſtituenda eſt.deci.268.nu.1.pag. 224
Immunitate is gaudet qui in domum Epiſcopi confugit. deciſione 563. numero 2. pagina 464
Immunitatem eccleſiæ violans læſæ maieſtatis crimen incurrit. deciſione 154.numero 17. pagina 138
Impediti impedimento temporali præſtito iuramento abſoluuntur.deciſ.829. numero 1.pagina 510
Impediti perpetuo impedimento ab Epiſcopo abſolui debent. deciſione 829. numero 2. pagina 510
Impenſæ electionis non niſi neceſſariæ & moderatæ præſtandæ ſunt. deciſione 47.numero 2. pagina 34
Imperator de ſenatorum numero dicitur. deciſ. 37. numero 4.pagina 24
Imperator ſine populi conſenſu legem condere poteſt.dec.649.nu.1.pag. 404

mperio vacante vel quando iudex ſecularis negligens eſt, ad iudicem eccleſiaſticum appellari poteſt.deci.366.nu.2.pag. 279
Imperium merum eſt de regalijs principi reſeruatis, quæ in generali conceſsione non veniunt. deciſ. 187. nu 2. pag. 172
Imperium merum mixtum & iuriſdictio, an diuerſæ ſpecies ſint. deciſione 187. numero 1. pagina 172
Imperium merum regulariter circa quæ verſetur. deci.189.nu.1.pag. 174
Impetrans beneficium à Papa vel legato de latere intruſionis aduerſarij poſſeſsione exiſtente penitùs incolorata mentionem facere non debet. deci.141.nu.2.pag. 124
In impetratione dignitatis eccleſiaſticæ de annexis mentionem facere non eſt.deciſio.134.numero 8. pagina 118
De impotentia naturali viri & mulieris. deciſi. 673. num.1.pag. 412
Impotentia accidentalis propterquæ dicatur.deciſ. 673.nu.4.pag. 413
Impotentia cocundi quando ob nimium calorem cauſetur.deci.677.nu.16.pagina 416
Impotentia cocundi ſi perpetuo ſit in muliere coartatio dicitur, quæ matrimonium contrahendum impedit,& contractum dirimit Deciſ. 673. nu. 2.pag. 412
Impotentia vnde argui poſsit. Deciſ. 677. nu. 13. pagin. 416
Impuberes poſt ſeptenniū ſponſalia de futuro contrahere poſſunt.Deciſ.70.nu.14.pagin. 60
Impubes terreri & ferula cædi poteſt ad inquirendum non puniendum.deciſio.182. numero 9. pagina 169
Incantationibus & diuinationibus etiam ad bonum finem vti vetitium eſt. deciſ. 729.nu.3. pagina, 441
Incarcerato loqui ſecretè non, niſi in præſentia commentarienſis & de iuſticiæ permiſsione, licet.deciſ.283.nu.6.pag. 237
Incarcerati expenſas qui ſoluendo non eſt, quis ſoluere teneatur. deciſione 109. numero 7. pagina 185
Incarcerati propter euchariſtiæ ſumptionem eccleſiæ immunitate non gaudent.deciſ.10. nu. 2. pagina. 7
Incarcerati quandoquè muris includuntur. deciſ. 283.nu.5.pag. 232
Incarceratorum relaxatio non niſi publicato proceſſu fieri debet.deciſ.796.nu.1.pag. 492
Incarceratis vnctionis ſacramentum non datur.deciſ.10.nu.2.pag. 7
Incarceratos ſiue pro debito ſiue pro crimine liberare opus pium ſiue miſericordiæ. deciſ. 199. nu. 8. pag. 185
Incarceratos viſitare iudicis eſt officij:& curare nequid ſibi ipſis præter æquum fiat.deciſ.118.nu.3. pag. 103
Incendium quòd inhabitãtium culpa factum præſumatur, eſt regulare.deciſio. 521.numero 1. pagina 321
Incendiarius templi quòd ipſo iure excommunicatus ſit, omniáque danna & expenſas cum quadrupli reſtitutione intra annum reſarciat, ſi poſt annum ſimplum iuris eſt canonici. deciſ. 414. nu.1. pag. 302
Incendiariorum animauerſio quæ ſit ſecundum ius ciuile.deciſ.417.nu.2.pag. 302
Incendiariorum (qui data opera incendiū fecerint) pœna capitalis eſt.deciſio.154.numero 18.pagina 138
Inceſtuoſus mortua vxore aliam ducere non debet. deciſ.741.nu.2.pag. 449
Inculpatio ſocij an indicium faciat ad quæſtioné. deciſ.182.nu.12.pag. 169
Inculpatio ſocij in caſibus ſpecialibus indicium facit. deci.250.nu.5.pag. 215
Inculpatio ſeu teſtimonium impuberis vel minoris viginti annis ad faciendum in criminalibus indicium, non ſufficit.deciſio. 182. nume. 8. pagina 169
Inculpatio ſocij an indicium ad torturam faciat Quid quando quis trepidè aut variè loquitur. dec.92.nu.10.11.pag. 76
Indicia grauia eſſe debent quando de repetenda quæſtione agitur. deciſione 253. numero 3. pagina 217
Indicia noua quæ dicantur.deciſio.280. numero 1. pagina 221
Indicia purgatiua conſanguinitas ſcilicèt & amicitia an reum ab homicidio excuſent. deciſi. 325. nu. 2.pag. 255
Indignum confirmans priuatur poteſtate confirmandi primum ſucceſſorem, & à proprijs beneficijs ſuſpenditur:promotúſque deijcitur. Si verò per malitiam grauius puniendus eſt.deci. 48. nu.1. pag. 35
Indultum pœnæ excommunicationis cano. Si quis ſuadente.à quo indultum fuit.deciſio.816. nu. 11. pagina 505
Indulgere delinquentibus & abolitionem concedere ſolius eſt principis. deciſio.153.numer.1. pagina 135
Infames propter crimen ad teſtificandum non admittuntur, deciſione 780. numero 10. pagina 481
Infamia irrogatur per ſententiam ſuper crimine latam. deciſione 116. numero 1. pagina 99
Infamia iuris teſtem à teſtimonio repellit. deci.116. nu.2.pag. 99
Notarius iurando in officio delinquere non dicitur.dec.116.nu.3.pag. 100
Infamia inducitur propter nimiam frequentiam. deciſ.935.nu.7.pag. 575
Infamia iuris repellit à dignitate obtenta & obtinenda.deci.914.nu.2.pag. 561
Infans ſi manum ingeſſerit in clericum excommunicationis pœnam non meretur.deci.822.nu.1. pagina 507
Infans ſi moriatur non adita hæreditate, hæreditatem matris aut alterius ad fratrem tanquam iure patrio quæſitam tranſmittit. deci.169.num.2. pagina 158
Inferior quando iuriſdictionem habet Gubernatore præſente & non vetante exercere poteſt. deciſ. 37.nu.6.pag. 25

Inferior qui ſuperiori verbalem iniuriam intulit, cautioni committendus non eſt, ſed carceri mancipandus. decif. 34. nu. 5. pa. 22

Infirmitas: capitales inimicitiæ & aëris intẽperies abſentiam excuſant. decif. 885. nu. 4. pagi. 542

In informatione ſecreta conficienda pars contra quam inquiritur, adeſſe non debet. decif. 611. nu. 2. pag 388

Informationes ſecretæ parte vocata ſumptæ, nullius ſunt momenti. decif. 287. nu. 4 pa. 234.

Ignorantia craſſa ſine ſupina quæ dicatur. deci. 237. nume. 4. pag. 209

Ignorantia per momentum probari poteſt. deci. 312. nume. 4. pagi. 248

Ignorantiæ prætextu à pœna commiſsi nullus excuſatur. decif. 523. nu. 2. pag. 348

Ignem facere domino domus inferioris licitum eſt, etiam ſi fumus ſurſum tendat, & econtra, modò ad emulationem non fiat. decif. 482. nu. 3. pag. 323

Ingreſſus religionis & ſi in fraudem ſubſtituti factus ſit, non tamen ſubſtituto præiudicat. decif. 755. nu. 2. pa. 459

Ingreſſus religionis non vitiatur etiam ſi in fraudẽ matrimonij factus ſit. decif. 755. nu. 6. pag. 459

Inimicitia capitalis cauſatur vbi capitale crimẽ per accuſationis viá obijcitur. decif. 324. nu. 1. pa. 254

Inimicitia quæ ex partis facto prouenit, neque iudicem neque teſtem repellit. decif. 291. pagi. 235

Inimicitiæ materia iudici arbitraria eſt. decif. 324. nu. 4. pa. 255

Inimicitiam probare per coniecturas ſufficit. decif. 324. nume. 5. pagi. 255

Inimicus occiſi ſi apparatum fecit, & præter cõſuetudinem per loca deuia viſus eſt ambulare, ſuſpicione non caret. decif. 181. num. 10. pa. 167

Inhibitio quæ fit propter litis pendentiam cauſam perpetuam non habet. decif. 711. nu. 5. pagi. 433

Iniuria dicitur omne id quod iure non fit. deci. 882. nume. 7. pag. 534

Enormis iniuria quæ dicatur. decif. 824. nume. 3. pagin. 508

Iniuria facta famulo in domini contumeliam facta eſſe cenſetur. decif. 51. nu. 51. pa. 38

Iniuria irrogata vni de parentela, licèt omni parentelæ irrogari cenſeatur: actio tamen non datur, niſi ei cui illata eſt iniuria. deciſion. 71. nume. 6. pagin. 62

Iniuria litens committitur deciſion. 935. numero. 5. pagin. 574

Iniuria quæ dicatur leuis, mediocris & atrox. deci. 823. nume. 1. pag. 508

Iniuria quando fieri dicatur. deciſion. 935. nume. 4. pagin. 574

Iniuriare quando fieri dicatur. deciſion. 935. nume. 4. pagin. 574

Iniuria ſi clerico inferatur, multum intereſt, an verbalis ſit, an realis. deciſion. 13. numer. 2. pagi. 8

Iniuria tribus modis irrogatur. deciſion. 935. nume. 2. pag. 374

Iniuria an leuis ſit mediocris vel enormis Epiſcopi arbitrio relinquitur, deciſion. 823. numer. 2. pagin. 508

Iniuria atrox quando intelligatur. deciſion. 823. numer. 3. pagi. 508

Iniuria verbalis magiſtratui per inferiorem illata atrox cenſetur: pro qua nedum ictus fuſtium, ſed & mortis pœna irrogari quandoque poteſt. deci. 34. nu. 1. pag. 22

Iniuriæ actio regulariter anno præſcribitur. deciſi. 192. nu. 6. pag. 176

Iniuriæ tempus ignoranti vel impedito an currat. deci. 192. nu. 7. pag. 176

In iniuriæ remiſsione ſiue expreſſa ſiue tacita intereſſe & damna remiſſa eſſe non cenſentur. dec. 192. nu. 4. pag. 176

Iniuriæ quomodo ſatisfiat & de honorabili emenda, remiſsiuè. deciſione 34. numero 6. pagina 22

Iniuriam ſuam vel ſuorum qui proſequitur, & ciuiliter & criminaliter pro ſuo intereſſe poteſt. deciſio. 71. nu. 8. pag. 62

Iniuriarum actio domino non competit pro iniuria ſubdito vel famulo illata: niſi in ſuam contumeliam facta eſſet. deciſio. 71. numero 7. pagina 62

Innocentiæ probandi modus per hæredes illius qui mortem ſibi ipſi intulit: deciſio. 879. numero 11. pagina 532

Inquilinus domus vſtæ damnum rependere domino domus tenetur, licèt dolus & lata culpa non interuenerint. dec. 521. nu. 5. pag. 346

Inquilino culpam incendij abfuiſſe probandi onus incumbit. dec. 521. nu. 2. pag. 346

Inquiſitio diligens vbi requiritur ignoranti non niſi de diligenti inquiſitione conſtet, parcitur. deci. 765. nu. 5. pag. 467

Inquiſitio in accuſationis locum ſuccedit. deciſio. 768. nu. 2. pag. 470

Inquiſitiones inſtante procuratore fiunt. deci. 768. nu. 3. pag. 470

Ira Dei venit in filios diffidentiæ propter crimen ſodomiæ. deciſione 895. numero 11. pagina 548

Irregularis miſſam celebrare non ſolum debet: ſed nec epiſtolam aut euangelium vel aliquod officium minoribus deputatum. deciſio. 801. num. 3. pagina 497

Irregularitas an & quando incurratur per cauſarum criminalium ſcribam. deciſio. 396. numer. 1. pagina 292

Irregularitas non niſi in caſibus à iure expreſsis incurritur. deciſione 396. numero 2. pagina 292

Irregularitas facto: conſilio: præcepto vel auxilio contrahitur. dec. 782. nu. 2. pag. 483

Irregularitas per ingreſſum religionis tollitur. dec. 781. nu. 13. pag. 482

Irregularitas ſola voluntate in homicidio non, niſi homicidium actu ſequatur, incurritur. dec. 396. nu. 4. pag. 292

Inſidiantem occidere permiſſum eſt. decif. 225. nu. 1. pagina 204

Inſtallatio an ad actum miniſtrandi neceſſaria ſit. deciſione 49. numero 1. pagina 35. & numero 5. pagina 36

Inſtallatio non eſt de ſubſtantia adminiſtrationis niſi aliter conſuetudine caueatur. deciſio. 49. nu. 5. pag. 36

Inſtallatio quo loco fieri debeat. deciſio. 49. nu.6. pagina 26
Inſtallatio ſimplex in choro ante electionis confirmationem prohibita non eſt.dec.44.nu.1.pag.30
Inſtantia ad hæredem tranſit.deciſio.321.numer. 4. pagina 253
Inſtantia per lapſum termini non perit.deciſio.917. nu.1.pag. 563
Inſtigator calumnioſè accuſationem inſtigans in ſenatuſconſulti Trebelliani pœnam incidit. deciſio.199.nu.5.pag. 185
Inſtitutio de beneficio patronato ad patroni præſentationem non ſit.deci.431.nu.2.pag. 309
Inſtitutio facta contempto patrono eſt ipſo iure nulla patrono contemptum proſequente. deciſi. 438.nu.1.pag. 308
Inſtitutio ſecunda ad patroni præſentationem facta valet, etiam prima non ceſſata.deciſio. 430. nu.2.pag. 308
Inſtituere qui poteſt, ita & deſtituere.deciſio.920. nu.13.pag. 566
Inſtrumentum concordiæ producens, crimen fateri non videtur.deci.233.nu.3.pag. 207
Inſtrumentum ex teſtium depoſitionibus coadiuuari poteſt. deciſ.163.nu.17.pag. 149
Inſtrumentum nullum de falſo impugnari non poteſt.deci.511.nu.9.pag. 339
Inſtrumentum per alios teſtes quàm deſcriptos in dicto inſtrumento coadiuuari poteſt. deciſio. 603.nu.2.pag. 385
Inſtrumentum probata ſimulatione nullam fidem facit.dec.505.nu.3.pag. 334
Inſtrumentum productum pro iudicis informatione aduerſario ædi non debet.deci. 480. nume.1. pagina 322
Inſtrumentum quod eſt pluribus partibus commune ab omnibus ſolui debet.deciſio.233. numer.2. pagina 207
Inſtrumentum redimere creditor tenetur. deci. 233. nu.1.pag. 207
Inſtrumentum ſemel productum apud acta neque vitiatum neque cancellatum ſi poſtmodùm maculatum reperiatur, parti non præiudicat.deciſi. 164.nu.11.pag. 151
Inſtrumentum ſimulatum ſimulatione probata nomen inſtrumenti non meretur, vt quod fidẽ non faciat.deci.507.nu.4.pag. 336
Inſtrumentum vnde iudicetur. deciſio. 506. nu.4. pagina 335
Inſtrumenti editionem petere quis poſſit.deciſ. 18. nu.1.pag. 11
Ad inſtrumenti editionem quando tertius cogi poſſit.dec.18.nu.2.pag. 11
Inſtrumenti quæ pars ædi debeat & quomodò ædẽda ſit.dec.60.nu.4.pag. 386
Inſtrumenti vis à ſigno & ſubſcriptione notarij dependet. dec.163.nu.11.pag. 149
Inſtrumento publico de longinquis partibus allato ſtatur.deci.518.nu.3.pag. 338
Pro inſtrumento publico præſumendum eſt. deciſi.. 511.nu.1.pag. 337
Inſtrumento ſe iuuare non poteſt, qui inſtrumentũ ipſum impugnare ſtuduit.dec.520.nu.5.pag. 345
Inſtrumenta duo ſi eodem tempore & per eundem notarium conficiantur, vbi ſint diuerſi hæredes inſtituti vel ſubſtituti, quòd in dubio perſonarum conuentio attendi debet. deciſio.163.nu.20. pagina 150
Inſtrumẽta extracta ab archino publico parte non vocata, non, niſi per notarium, qui ea ſtipulatus eſt extracta ſint, fidem faciunt.deciſ.532.nume.1. pagina 352
Inſtrumenta plura ſigna habentia cautiora redduntur.deci.511.nu.6.pag. 338
Inſtrumenta recepta per notarium tolleratum in officio an valeant.dec.301.nu.2.pag. 241
Inſulæ accidentalis & naturalis cuius ſint.deci. 271. nu.6.pag. 227
Inſulæ naturales ſunt principis: item & accidentales, quæ alluuionis iure queruntur quantum ad iuriſdictionem.deci.111.nu.17.pag. 92
Inſulæ naturales veluti Corſica & Sardinia ſunt principis.deci.110.nu.18.pag. 90
Intellectus auth.hoc ius porrectum. C.de ſacroſan. eccle.& l.ciuitas.ff.ſi cert.petat.deciſi.203.nu.9. pagina 190
Intellectus c.cùm contumacia.de hæreti.libr. ſext. deci.862.nu.1.pag. 525
Intellectus c.hij qui.vt lit.penden.lib.vj.deciſi. 161. nu.2.pag. 145
Intellectus clemen.j.de probatio. deci.361. numer.5. pagina 277
Intellectus l. cùm apud Sempronium. ff. iudicat. ſolui.deci.357.nu.2.pag. 273
Intellectus c.j.de homicidio.deciſio.761. numer. 5. pagina 464
Intellectus l.final.Cod.vbi ſenat.vel clariſſ.dec.920. nu.18.pag. 567
Intellectus l.qui plura.ff.de vulga.deci.172.num. 3. pagina 161
Intellectus §.ſi ipſi.l.ſed ſi damnum. ff.de pœnis. dec.882.nu.5.pag. 534
Intellectus reg.18.cancellariæ Rotæ.deci.431. num. 1.3.pag. 309
Interdictum an præceſsiſſe præſumẽdum ſit ex quo declaratio & aggrauatio cenſurarum eccleſiaſticarum facta fuit.deci.418.nu.3.pagina 301
Interdictum ad hoc vt ſeruetur an publica fama ſufficiat.deci.840.nu.8.pag. 516
Interdictum ad hoc vt ſeruetur, quæ requirantur. dec.840.nu.2.pag. 516
Interdictum eccleſiaſticum non niſi publicatum fuerit, ſeruandum eſt. deciſio.849.numero 3. pagina 516
Interdictum eccleſiaſticum ſeruandum eſt cum mater eccleſia ſeruet.deciſione 840. numero 4. pagina 516
Interdictum eccleſiaſticum an ſufficienter publicatum videatur per appoſitionem copiæ in valuis eccleſiæ ad hoc vt ſeruetur.deciſio. 840.nu.2. pagina 516
Interdictum eccleſiaſticum obſeruari non debet niſi ſententia cenſuræ fuerit publicata & denuntiata ſpecialiter & expreſsè, non obſtantibus conſtitutionibus in contrarium.deciſio.849.nu. 2.pagina 519
Interdictum non obſeruantis pœna. deciſio. 840. nume.5.pagina 566

Interdictum

Interdictum generale pro debito pecuniario in aliquem locum non niſi cum ſpeciali Papæ licentia profertur.deci.842.nu.3.pag. 517
Interdictum reintegrandæ in ſacris admixtam proprietatis cauſam habet.dec.1.nu.2.pag. 1
Interdictum ſuſpendi poteſt.deciſio.867.numer.1. pagina 517
Violans interdictum Papæ ipſo facto priuatus non eſt.840.nu.6.pag. 516
Interdictum triplex.dec.711.nu.4.pag. 433
Interdictum vnde vi ad hæredem actiuè & paſſiuè tranſit deci.321.nu.3.pag. 253
Interdictum vti poſsidetis datur ei cui publici fluminis nauigatio prohibita eſt. deciſio.38.nu.4. pagina 25
Quid ſi quis in mari & nauigare & piſcari prohibeatur.ibid.nu.5.
Interdictum vnde vi hæredi & bonorum poſſeſſori datur & in hæredem in id, quod ad eum peruenit.deciſ.533.nu.4.pag. 353
Interdictum vtile de vxore exhibenda ſponſo competit.deci.721.nu.7.pag. 437
Interdictum vtrum in ſcriptis ferri debeat.deciſio. 840.nu.9.pag. 516
Interdicti generalis & particularis differentia. dec. 848.nu.1.pag. 518
Interdicti publicatio an de iure requiratur.deciſio. 849.nu.3.pag. 519
Interdicti ſententiam etiam pro nulla pœna temporali violare licitum eſt.deciſio.839.numer.7. pagina 516
In interdicto retinendæ extrema duo requiſita quæ ſint.dec.452.nu.4.pag. 319
In interdicto vti poſsidetis qui actoris vel rei partes ſuſtineat, an & quando ſorte dirimi poſsit. deci.405.nu.7.pag. 296
Interdicto ſtante ſepultura & onctio denegantur. deci.844.nu.4.pag. 518
In interdicto vti poſsidetis quælibet pars de poſſeſſione contendit.deci.146.nu.1.pag. 122
Interdicta quæ pro rebus ſpiritualibus dantur, mixta ſunt.deci.158.nu.5.pag. 142
Interclusio terræ in altera non facit vt terra interclusa terræ includente ſubiecta cenſeatur, nec de homagio moueatur. deciſio.387.numero 6. pagina 289
Intereſſe an poſsit peti ratione lucri ceſſantis ſeu ſperati.deci.167.nu.3.pag. 154
Intereſſe in dubio remiſſum non videtur.deciſ.225. nu.6.pag. 204
Intereſſe lucri ceſſantis iudici arbitrarium eſt.deciſ. 167.nu.10.pag. 155
Intereſſe lucri ſperati an & quando peti poſsit.deciſ.167.nu.1.pag. 155
Intereſſe lucri ceſſantis certum & indubitatum eſſe debet.deci.167.nu.8.pag. 155
Intereſſe ratione damni emergentis an de iure canonico licitè peti poſsit. deciſio.167.numero.5.pagina 154
Quid de intereſſe intrinſeco ratione rei venditæ traditæ.ibid.nu.6.
Interfectus quādo quis dicatur.dec.779.n.7.p.480
Quando quis ex vulnere mortuus dicatur. ibidem nume.8.
Interfectus quis dicatur.deciſ.779.numero 4.pagina 479
Interlocutoria ex actis quæ poſt modum ſuperuenerunt, non iuſtificatur. deciſio.287.numero 234.
Interrogatoria fieri poſſunt, vbicūque iudicem mouerit.deciſ.232.nu.4.pag. 207
Interrogatoria quæ ſapiunt negotium principale per modum interrogatoriorum fieri non debent. deciſ.789.nu.2.pag. 485
Interrogatorium an quis libellum quam edi petit adprobet tam pro ſe quàm contra, probatorium non eſt.deciſ.520.nu.1.pag. 345
Interrogatoria an & quando in cauſa matrimoniali fieri debeant. deciſio.685.numero 10.pagina 420
Interrogatus ſpoliatus remedio reintegrandæ non gaudet.deciſ.59.nu.2.pag. 408
Intruſus fructus beneficij percipiendo furtum committit.deciſ.141.nu.2.pag. 124
Intruſus fructus ſuos ſaltem extantes non facit.deciſ.86.nu.13.pag. 72
Intruſus impetrans beneficium niſi expreſſam intruſionis mentionem faciat, impetratio nō valet.deciſ.141.nu.5.pag. 124
Intruſus in beneficio tollerandus non eſt.deciſ.86. nu.11.pag. 72
Intruſus non titulatus nunquam præſcribit.deciſ. 659.nu.1.pag. 449
Intruſus quis dicatur.deciſ.141.nu.4.pag. 124
Inuadentes bona naufragij ſunt ipſo iure excommunicati.deciſ.893.nu.9.pag. 544
Inueſtitura emphiteoſis per dominum aut literatū fieri debet non per procuratorem.deciſ.692.nume.1.pag. 422
Inueſtituræ renouatio quòd hæredibus emphyteotæ facienda ſit, licèt emphyteoſis per generationem finita ſit.deciſ.105.nu.1.pag. 86
Iſara gaudet immunitate.deciſ.271.pag. 227
Iſaræ dominus eſt Rex Delphinus. deciſ.271.nu.3 pag. 227
Iudex acta & probata ſequi debet.deciſ.473.nume 2.pag. 318
Iudei vel heretici immunitate nō gaudent.deciſ.405 nu.4.pag. 296
Iudex a iudicando abſtinere tenetur: & ſequeſtro locum dare debet, ne partes ad arma & rixas deueniant deciſ.450.nu.4.pag. 296
Index a quo appellatum non fuit, vel appellatum & non proſecutum, ſi expenſas victori non adiudicauit reſarcire tenetur. deciſio.518.numer.2. pagina 344
Iudex acceſſorum conſilium non niſi iuſtum ſequi tenetur.deciſ.295.nu.4.pag. 230
Iudex an quando & quo loco cōueniri poſsit.deciſ 617.nu.2 pag. 563
Iudex ad quem etiam ſi appellatum no fuerit, reſtituere poteſt.deciſ.56.nu.2.pag. 47
Iudex an ſua ſit iuriſdictio cognoſcere poteſt.deci. 189.nu.1.pag. 166
Iudex ante omnia an ſua ſit iuriſdictio cognoſcere debet.deciſ.157.nu.4.pag. 141
Iudex appellationis an tempus arctare poſsit.deciſ. 147.nu.12.pag. 127

Iudex appellationis contra abſentem lite non conteſtata procedere poteſt.deciſio.706.nume. 3. pagina 430
Iudex appellationis lite pendente ne matrimonium contrahatur inhibere poteſt.Item & iudex primæ inſtantiæ.dec.711.nu.3.pag. 433
Iudex condemnando in parte, in reſiduo abſoluere videtur.dec..932.nu.2.pag. 573
Iudex cuius officium latiſsimum eſt ex æquo & bono iudicare tenetur.dec.465.nu.4.pag. 325
Iudex delegatus abſolutionem ad cautelam concedere poteſt.deci.866.nu.2.pag. 526
Iudex delegatus in cauſa appellationis ab interlocutoria, an de negotio principali cognoſcere poſsit.deci.707.nu.3.pag. 430
Iudex delicti de homicidio, ſacrilegio & ſimilibus tanquàm criminibus communibus cognitionem & cobertionem habet etiam inter milites. deciſi. 154.cu.16.pag. 158
Iudex delictis obuiare tenetur.deciſio.771.nume.3. pagina 472
Iudex de negligentia tenetur, litémque ſuam facit. deci. 256.nu.1.pag. 218
Iudex domicilij poſt ſententiam delinquentem remittere non tenetur.deci.331.nu.1.pag. 257
Iudex domicilij qui delinquentem præuenit, remittere non tenetur.deciſ 331.nu.4.pag. 257
Iudex eccleſiaſticus an præferatur iudici laico.deci. 806.nu.1.pag. 500
Iudex eccleſiaſticus cauſa pendente ſuper iuramenti diſpenſatione, iudici ſeculari inhiberi non poteſt.deci.84.nu.5.pag. 70
Iudex eccleſiaſticus de delictis contra laicos inquirere regulariter, non niſi quo ad pœnitentiæ ſorum poteſt.dec.123.nu.7.pag. 109
Iudex eccleſiaſticus de iniuria facta per laicum religioſo cognoſcere non debet.deciſio. 123. num. 5. pagina 109
Iudex eccleſiaſticus & ſecularis cõcurrere poſſunt eodem tempore quando vnus alterum non impedit, & tendant ad diuerſum finem.deciſio.839. nu.1.pag. 515
Iudex eccleſiaſticus excommunicationis ratione de crimine ſacrilegij cognoſcit.deciſio.817. num.7. pagina 506
Iudex eccleſiaſticus inſtante iudice ſeculari pro veritate habenda ſententiam excommunicationis ferre poteſt.deciſ.835.nu.2.pag. 514
Iudex eccleſiaſticus prius adeundus eſt quando agitur ſuper declaratione cano. Si quis ſuadente diabolo.deci.816.nu.2.pag. 504
Iudex eccleſiaſticus quando agitur de exhibenda vxore de poſſeſſorio cognoſcere poteſt.deci.721. nu.8.pag. 437
Iudex etiam inferior pro ſuæ ſententiæ executione. nu.9.pag. 260
Iudex ex cauſa in ſententia notario condemnato de falſo, inſtrumenta recipiendi facultatem reſeruare poteſt.deciſ.301.nu.3.pag. 241
Iudex ex officio reo vt in delictis defenſiones faciat terminum concedere debet.deciſio.60.numer.4. pagina 52
Iudex ex officio vtrum raptores naufragiorum poſſit excommunicare.deci.893.nu.15.pag. 544
Iudex faciens torqueri aliquem ſine cauſa, & cõtra iuſtitiam: ſi in tormentis moriatur, quibus pœnis obnoxius ſit.deci.98.numero 5 pag. 82
Quid ſi tortus in tormentis non deficiat. ibidem nume.6.
Iudex futuris delictis & periculis obuiare tenetur. deci.586.nu.1.pag. 379
Iudex in atrocioribus maleſactorem in eccleſia Epiſcopo ponis requiſito. deciſio. 761.numero 18. pagina 465
Iudex in cauſa beneficiali defectum ſupplere poteſt.dec.143.nu.20.pag. 128
Iudex in cauſa ciuili de conſenſu partium actuario cauſæ teſtium examen committere poteſt.deciſ. 228.nu.2.pag. 205
Iudex in cauſis ſuorum familiariorum, domeſticorum & officiariorum ſuſpectus cenſetur.deciſi. 437.nu.1.pag. 311
Iudex in delictis enormibus ad quæſtionem promptior eſſe debet.dec.181.nu.11.pag. 167
Iudex in materia quæſtionis iuris & humanitatis rationem babere debet.deciſio. 279.numero 181. pagina 231
Iudex in propria cauſa nullus eſſe debet.deciſ.369. nu.2.pag. 280
Iudex in torquendo in dubio modum exceſsiſſe nõ præſumitur.deci.96.nu.19.pag. 82
Iudex inutilis ab officio remoueri debet.deciſ. 919. nu.3.pag. 564
Iudex laicus in clericum animadnertere poteſt, ſi poteſtas eccleſiaſtica deficit.deciſio.215. numero 2. pagina 200
Iudex laicus de remedio reintegrandæ etiam inter clericos cognoſcere poteſt.deciſio. 215. nume.3. pagina 200
Iudex locumtenentem imperitum expellere tenetur. deci.578.nu.1.pag. 377
Iudex maleiudicando litem ſuam facit.deciſio. 919. nu.5.pag. 564
Iudex nominatus ab altera parte poſt declarationem alterius partis dicentis ſe nolle nominare: an ſe iudicem competentem pronuntiare poſsit. deci.705.nu.4.pag. 429
Iudex ob nimiam ſeueritatem ab officio repellendus eſt.deci.374.nu.2.pag. 283
Iudex officinm cuius latiſsimum eſt, contra conſcientiam iudicare non debet. deciſio.465.nu.4. pagina 325
Iudex ordinarins primi iudicis ſententiam reformare poteſt ex nona cauſa.deciſio.707. nume.2. pagina 430
Iudex originis vel domicilij de delicto alibi commiſſo cognoſcere poteſt. deciſio. 331. numero 2. pagina 257
Iudex pro ſuæ iuriſdictionis defenſione & ſententiæ executione arma capere poteſt.deciſio. 534. nu.8.pag. 355
Iudex pronuntiando ſuper principali, quòd tacitè videatur ſuper incidenti pronunciare & exceptionem repellere, in quibus procedat.deci. 157. nu.2.pag. 141
Iudex propter negligẽtiã ab officio priuari poteſt. deci.375.nume.4.pag. 283
Iudex quando aliquis reperitur occiſus in domo, domeſticos

domeſticus & familiares quæſtioni ſubijcere poteſt.decif.181.nu me.6.pag. 167
Iudex quandoque expenſas compenſare poteſt.decif.705.nu.7 pagi. 430
Iudex quantum ad mercedis remiſsionem circa ſterilitatem quid conſiderare debeat.decif.208.nu.16.pagin. 194
Iudex qui appellationem non admittit,niſi & quatenus iuſ fuerit,appellationi delatum eſſe non cenſetur. decif.69.nu.3 pag. 58
Iudex qui dolo malo & ſine cauſa queſtionē infert, capite plectandus eſt.decif.279.nu.4.pag. 231
Iudex qui durante officio deliquit animaduerſioni ſubiacet. decif.918.nu.3.pag. 563
Iudex qui forfecit in officio ipſo iure priuatur.decif.917.n.4pag. 563
Iudex qui indennitatem à ſententia ferenda accipit in falſi pœnam non incidit.decif.602.numero.1 pag. 385
Iudex qui in officio deliquit quādo cōueniri poſsit decif.519.nu.2.pag. 344
Iudex qui litem ſuā fecit expenſus ab aduerſa parte repetere non poteſt.decif.519.nu.1.pag. 344
Iudex qui male & perperā iudicauit quibus pœnis ſubiaceat. decici.919.nu.4.pag. 564
Iudex qui per gratiam iudicat aut conſtitutiones negligit incidit in pœnam falſi.decif.919.nu.8.pag. 564
Iudex qui procuratoris iuramentū recuſat iniuriā ſibi facit.decif.687.nu.3.pag. 421
Iudex requiſitus de viribus ſētentiæ iudicis requirentis acquieſcere non debet.decif.119.numerd 6.pag. 103
Iudex requiſitus quando exequi preciſe teneatur decif.332.nu.7.pag. 258
Iudex qui deliquit in officio cōueniri poteſt officio durante. decif 916.nu.6.pag. 562
Iudex quilibet in ſuo territorio ſecundum caſus exigentiam ne blada extra territorium portentur ſtatuere & prohibere poteſt.decif.236.numero.1 pag 208
Iudex quomodo queſtione vti debeat.decif.790.nu 3.pag. 486
Iudex ratione furti conueniri, poteſt. decif.916 nu.7.pag. 562
Iudex recuſatus cauſis ſuſpitionis notoriæ fruſtratorijs exiſtentibus ad viteriora procedere poteſt decif.705.nu.3.pag. 429
Iudex ſecularis ad requiſitionem iudicis eccleſiaſtici ex communicatum à ciuitate vel villa expellere poteſt,decif.868.nu.3 pag. 527
Iudex ſecularis an teneatur præſtare auxilium eccleſiaſtico iudici petenti.decif.119.nu.4.p. 103
Iudex ſecularis creditorem recipientem turpe iuramentum vt relaxet,cōpellere poteſt.decif.84n.4 pag. 79
Iudex ſecularis de quæſtione falſi & maximè incidenter etiam contra clericum cognoſcere poteſt decif.164.nu.13.pag. 151
Iudex ſecularis eccleſiaſtico iudice maior non eſt. decif.29.nu.1.pag. 18
Iudex ſecularis pro puella repetenda adiri poteſt decif.165.nu.1.pag. 152
Iudex ſi victori expenſas non adiudicauit,vt quæ petitæ non fuiſſent: ſi appellatū ſit,expenſas petere non poteſt.decif.518.nu.1.pag. 344
Iudex ſuam iuriſdictionem defendere poteſt.decif.248.nu.2.pag. 214
Iudex ſuperior quando haberi non poteſt ad quem recurrendum ſit.deci.370.nu.2. pag. 281
Iudex ſuſpectus vt recuſetur leuis inimicitia ſufficit.deci.324.nu.2.pag. 254
Iudex vt ſuſpectus recuſari non poteſt, ſi ſuſpitio ex partis culpa procedat.decif.324.nu.1.pag.254. & nu.6.pag. 255
Iudex torturæ modum immitè excedens capitali pœna tenetur.deci.96.nu.9.pag. 89
Iudex tortum ſaluum innocentiæ aut ſupplicio relinquere tenetur.decif.284.nu.4.deci. 232
Iudex vnius territorij teſtium examen iudici alterius territorij committere poteſt.decifione 598. nu.1.pag. 383
Iudex vni parti plus fauere quàm alteri non debet, deci.904.nu.5.pag. 553
Iudex vt cuncta rimetur oportet.decif.795.nume.1. pagina 490
Iudex vt delictum probetur experimentum facere poteſt.ibid.nu.2.
Iudicis arbitrio ſtandum eſt quando incontinenti vel ex interuallo aliquid factum dicatur. decifi. 407.nu.2.pag. 297
Iudicis officium lata ſententia quieſcere videtur. deci.664.nu.1.pag. 409
Iudicis officium dilatione pendente quieſcit. decif. 42.nu.1.pag. 28
Iudici præcipienti aliquid præter officium obſequendum non eſt.deci.246.nu.2.3.pag. 213
In iudicio publico quilibet de populo an admittatur.deci.905.nu.2.pag. 554
Cōtra iudicē procedi poteſt. dec.904. nu.13. pa.554
Iudices delegati tanquàm ſuſpecti an recuſari poſſint.decifio.705.nu.2.pag. 429
Iudices:executores:teſtes & aduocati in cauſa ſanguinis quare promoueri non poſſunt.decif. 781. nume.5.pag. 481
Iudices inferiores in concernentibus eorum officium & pro tempore officij ſtatuta condere poſſunt.deci.794.nu.2.pag. 488
Iudicibus immodicè ſeuientibus opus eſt freno. deci.284.nu.1.pag. 233
Iudicium à quæſtione non, niſi præcedant iudicia, incipiendum eſt.deci.60.nu.2.pag. 53
Inquiſitionis iudiciorum & capitulorum copia reo danda eſt,deci.60.nu.2.pag. 52
Iudicium contra hæreditatem iacentem in caſibus celeritatem deſiderantibus inſtitui poteſt.decifi. 492.nu.2.pag. 327
Iudicium diuinum veritati innititur, quæ nec fallit nec fallitur: iudicium verò humanum hominum opinioni quæ fallit & fallitur.deci.53. nume.22. pagina 45
Iudicandum eſt ſecundùm allegata & probata non ſecundum conſcientiam deci. 511.nu.14. pag.340
Iudicium inimicitiæ ſufficiens non eſt vt inimicus torqueri poſſit.deci.766.nu.2.pag. 468
Iudicium non mutatione iudicis mutatione. decifi. 322.numero 1. pagina 254
Iudicium pro parte tenere & pro parte non, non

poteſt.deci.932.nu.1.pag. 573
Iudicium poſſeſſorium quando reale eſſe videatur. deciſ.538.nu.3.pag. 358
Iudicium purgationis excuſat à delicto. deciſ. 282. nu.1.pag. 223
Iudicium quandoquè pro parte valet quandoquè non. deciſ.328.nu.2.pag. 252
Iudicium quid. deciſ.96.nu.2.pag. 80
Iudicium vnum ad torturam non ſufficit.deciſ. 25. nu.2.pag. 227
Iudicia creditorum & legatariorum propter petitionis hæreditatis controuerſiam non ceſſant. deciſ.81.nu.72.pag. 67
Iudiciorum copia reo danda eſt: item terminus intra quod reus ſe opponat vel purget.deciſ.92. nu.7.pag. 76
Iudiciorum materia arbitraria.deciſ.250. nume.4. pagin. 215
Iudicandum quandoquè non eſt ex autorum multitudine.deci.511.nu.11.pag. 319
Iudæus & hæreticus eccleſiæ immunitate non gaudent.deci.818.nu.2.pag. 506
Iudæus qui vult effici chriſtianus immunitate eccleſiaſtica gaudere debet.deciſ.763. numero 25. pagina 466
Iuriſdictio extra territorium exerceri non debet. deciſio.218.nu.1.pag. 201
Iuramentum ad cauſam ſuperuenientem de nouo non extenditur, niſi contractus tempore ſubſiſteret.deci.503.nu.7.pag. 313
Iuramentum ad hoc vt ſeruetur pubertatem requirit. deci.122.nu.12.pag. 504
Iuramentum appoſitum in contractu matrimonij, intelligitur ſecundum naturam ipſius. deciſio. 748.nu.3.pag. 455
Iuramentum authore prætore deferri debet.deciſio. 687.nu.6.pag. 421
Iuramentum de calumnia & veritate dicenda in cauſis ſpiritualibus, ſi de petitorio agatur, requiritur.deci.442.nu.1.pag. 314
Iuramentum de veritate ex iudicis officio deferri poteſt, ne deficientibus probationibus iuſtitia pereat.deciſ.698.nu. 4.pag. 425
Iuramentum eſt de ſubſtantia matrimonij. deciſio. 899.nu.1.pag. 551
Iuramentum etiam in impubere doli capace, contractum non firmat. deciſione 122. numer.7. pagina 107
Iuramentum ex cauſa ſuperuenienti deferi poteſt. deci.503.nu.5.pag. 333
Iuramentum fidelitatis per procuratorem domini recipi poteſt.deci.692.nu.1.pag. 422
Iuramentum illicitum ſeruandum non eſt.dec.154. nu.28.pag. 139
Iuramentum in cauſis ſpiritualibus & eccleſiaſticis cui deferendum ſit.deci.685.nu.9.pag. 420
Iuramentum iudiciale ſi deferatur à parte parti, & tractetur de commodo pupilli, iuramentum præſtari poteſt.deciſ.122.nu.13.pag. 108
Iuramentum minoris læſi reſtitutionis beneficium in integrum non impedit.deci. 481.nu.1.pag. 322
Iuramentum neceſſarium deferre in cauſis matrimonij & monacationis iudici arbitrarium eſſe Azo & Hoſtien.tenent.
Iuramentum pacti legis commiſſoriæ poſt debitoris mortem hæres ſeruare non tenetur.deciſ. 166. nume.5.pag. 153
Iuramentum per habentem ſpeciale mandatū præſtari poteſt.deci.830.nu.2.pag. 510
Iuramentum per procuratorem habentem ſpeciale mandatum præſtari poteſt. deciſio. 687. nume.1. pagina 421
Iuramentum plures tacitas conditiones in ſe habere dicitur.deci.503.nu.6.pag. 313
Iuramentum procuratoris extraiudiciale actorem ab agendo repellit.deci.628.nu.3.pag. 397
Iuramentum purgationis an potiùs reo quàm actori deferendum ſit.deci.751. nu.1.pag. 458
Iuramentum purgationis deferre vel non iudici arbitrarium eſt.deci.753. nu.6.pag. 458
Iuramentum quadruplex dicitur.deci.687. num. 7. pagina 421
Iuramentum quale præſtandum in cauſa matrimonij.deciſ.665.nu.2.pag. 419
Iuramentum quod in compromiſſo interuenit, iuxta compromiſſi naturam intelligendum eſt deci. 149.nu.5.pag. 132
Iuramentum quòd præſtatur ſuper quantitate & valore rerum furtò ſubtractarum per procuratorem ſpeciale mandatum habentem præſtari poteſt.deci.9.nu.4.pag. 7
Iuramentum quare detur auctori pro rebus furto ſubtractis deci.9.nu.1.pag. 7
Iuramentum ſecundum naturam contractus ſuper quo interuenit, intelligendum eſt. deciſion. 451. nu.2.pag. 318
Iuramentum ſuppletiuum neceſſarium eſt.dec.454. nu.1.pag. 319
Iuramentum ſuppletiuum vſque ad cauſæ concluſionem peti poteſt.deci.454.nu.2.pag. 319
Iuramentum ſuppletiuum non niſi perſonæ honeſtæ deferendum eſt.deci.753.nu.10.pag. 458
Iuramentum ſuppletiuum propter deceptionem an retractari poſſit.deci.753.nu.7.pag. 458
Iuramentum tres comites habeat oportet.deci. 122. nume.6.pag. 107
Iuramentum veritatis in fine inſtrumenti adpoſitū effectum operatur vt ſimulationis exceptio opponi non poſſit.deci.166.nu.3.pag. 153
Iuramenti diſpenſatio poſt incurſum periurium non valet.deci.386.nu.6.pag. 289
Iuramentum vim clauſ.caſus expreſsi habet. decis. 217.nu.1.pag. 201
Iuramenti calumniæ capitula præcipua quinque. deciſ.679.nu.1.pag. 425
Iuramenti delationi in cauſa matrimonij & monacationis locus non eſt. deciſion. 685. numero 8. pagina 420
Iuramenti delatio in rebus furtiuis locum habet. deci.9.nu. 2.pagina 7
In iuramenti delatione quæ ſint conſideranda. deci 753.nu.11.pag. 458.
Iuramenti materia fauorabilis dicitur, vt quæ animam concernat.deciſione 122.numero 3. pagina 107
Iuramenti vinculo principes ligantur.deciſio.920. nume.10.pag. 566
Iuramenti an & quando locus ſit in cauſa matrimonij.

monij.deci.685.nume.4.pag.419. & numero 11. pagina 420
Delanoni iuramenti in cauſa matrimoniali locus non eſt.deci.753.nu.1.pag. 458
Iuramento malitiæ omnibus in cauſis locus eſt.deciſ.686.nu.3.pag. 421
Iuramento veritatis in cauſis ſpiritualibus locus eſt.deci.686.nu.2.pag. 420
Ius accreſcendi inter coniunctos coniunctione legali vel coniunctione contractus locum non habet.deci.885.nu.5.pag. 540
Ius alluuionis in agris limitatis locum non habet. deciſ.111.nu.16.pag. 92
Ius alluuionis in flumine publico locum habet, nõ in priuato.deci.344.nu.7.pag. 267
Ius capituli quando in vno ſolo reſidere poteſt. deciſ.569.nu.4.pag. 373
Ius in beneficio quæritur ſolo principis verbo, licet literæ factæ non fuerint.deciſio.428.num.1. pagina 307
Ius in loco peſtiſero reddi non debet. deciſio.125. nume.3.pag. 115
Ius primogenituræ conſuetudine vel pacto Introduci poteſt.deci.132.nu.1.pag. 126
Ius repreſaliarum in defectum iuſtitiæ conceſſum circa quæ exequendum ſit, deciſio.332.nume.1.5. pagina 258
Iuri de futuro renuntiari non poteſt.deciſio.386. nu.11.pag. 288
Iurare vel referre qui recuſat pro confeſſo habendus eſt.deci.698.nu.3.pag. 425
Iura & actiones in caſu nouitatis venlunt.deci.527. nu.2.pag. 349
Iura & actiones tertiam bonorum ſpeciem faciũt. deci.128.nu.4.pag. 114
Iura fiſcalia nullus poſt principem dare poteſt. decii.15.nume.2.pag. 10
Iura quæ dicunt quod non diſpenſatur, intelliguntur de facili.dec.781.nu.3.pag. 481
Iura ſpiritualia ſpectantia ad Epiſcopos quæ dicãtur; item & temporalia.dec.46.nu.1.pag. 32
Iura temporalia Epiſcoporum & in iudicio & extra iudicium conſiſtunt.deciſione 46.numero 2. pagina 32
Ad iurium regalium licitationes qui non, niſi in ſubſidium admittantur.deciſ.257.nn.2.pag. 219
Ius prælationis an cedi poſsit.deciſio. 2.numero 5. pagina 2
Ius retractus in Francia proximioribus agnatis cõpetit.deci.2.nu.3 pag. 2
Ius retractus in permutatione ſine fraude facta locum non habet.deci.2.nu.4.pag. 2
Ius ſtatutum in ſpeciali pignore militare In generali regulare eſt.deciſ.468.nu.1.pag. 326
Iuriſdictio actum iuriſdictionis exercendo in totum retinetur.deciſ.333.nu.18.pag. 261
Iuriſdictio allodialis non præſumitur.deciſio.367. nu.5.pagina 279
Iuriſdictio an in foro pœnitentiali prorogari poſſit.deciſ.897.nu.3.pag. 549
Iuriſdictio ciuitatis Viennæ cõmunis eſt pro indiuiſo Regi Delphino & Archiepiſcopo dicti loci.deci.577.nu.1.pag. 376
Iuriſdictio contentioſa quæ in inuitum redditur extra patriam reddi non debet.deci.361. numer.1. pagina 275
Iuriſdictio delegata inter perſonas extraneas prorogari non poteſt : ſecus inter eaſdem perſonas. deciſ.529.nu.6.pag. 350
Iuriſdictio delegata quoad perſonas eaſdem prorogari poteſt non extraneas. deciſio.530.numer.6. pag. 351
Iuriſdictio eccleſiaſtica & temporalis adeo diſtinctæ ſunt, vt de vna ad alteram appellari non poſſit.deciſ.365.nu.6.pag. 278
Iuriſdictio eccleſiaſtica per laicos prorogari poteſt. deciſ.658.nu.4.pag. 407
Iuriſdictio Epiſcopi maximè ordinaria propter legati aduentum non ceſſat. deciſio.37. numero 7. pag. 25
Iuriſdictio epiſcopalis impediri per laicos non debet.deciſ.816.nu.9.pag. 505
Iuriſdictio excommunicandi præſcriptione vel priuilegio competere poteſt. deciſio.873.numer.2. pag. 529
Iuriſdictio in dubio territorio coherent. deciſ.187. nu.5.pag. 172
Iuriſdictio iudicis inferioris non quieſcit, licet iudex ſuperior præſens ſit, etiam ſi eſſet Imperator. deciſ.37.nu.1.pag. 24
Iuriſdictio ordinaria fauorabilior eſt ipſa delegata vt quæ extendi debeat: delegata verò reſtringi. deciſ.296.nu.3.pag. 239
Iuriſdictio parlamento Delphinali competit vt vniuerſis.deciſ.920.nu.22.pag. 567
Iuriſdictio principis allodialis non cenſetur.deciſ. 542.nu.4.pag. 360
Iuriſdictio prorogata ad ſucceſſorẽ in officio tranſit.deciſ.535.nu.8.pag. 356
Iuriſdictio prorogata cenſetur ſi partibus ſcientibus vſque ad diffinitiuam litigatum ſit, deciſio. 530.nu.5.pag. 351
Iuriſdictio prorogata non cenſetur per ſimplicem aſsignationem.deciſi.920.nn.14.pag. 566
Iuriſdictio quodlibet ſuum territoriũ requirit, deciſio.361.nu.4.pag. 276
Iuriſdictio ſine coertione eſſe non poteſt. deciſio. 204.nu.6.pag. 191
Iuriſdictio tam in terra quàm in mari intelligitur. deciſi.272.nu.2.pag. 227
Iuriſdictio temporalis & caſtra temporalitatis epiſcopatuum Dieñ.& Valeñ.de Delphini homagio mouentur.deciſ.46.nu.9.pag. 33
Iuriſdictio voluntaria extra prouinciam exerceri poteſt.deciſ.361.nu.2.pag. 276
Iuriſdictionis omnis ſpecies etiam cum mero imperio in generali vrbis vel prouinciæ conceſsione venit.deciſ.187.nu.3.pag. 172
Iuriſdictionis prorogatio fit ita per actum tacitum ſicuti per expreſſum.deciſi.529.nu.8.pag. 351
Iuriſdictionis probatio per quæ fieri poſsit.deciſi. 111.nu.37.pag. 134
Iuriſdictionis prorogatio ad ſuperioris præiudicium non valet.deciſ.313.nu.1.pag. 248
Iuriſdictionis prorogatio facta per procuratorem non, niſi de ſpeciali mandato appareat, valet.deciſi.313.nu.4.pag. 248
Iuriſdictionem in alieno territorio limitato exer-

cere vetitum eſt.deci.542.nu.1.pag. 360
Iuriſdictionem in alto mari ſolus Imperator habet. deci.110.nu.13.pag. 90
Iuriſdictionem non tribuit priuatorum conſenſus. deciſ.426 nu.2.pag. 307
Iuriſdictionem qui in alieno territorio habere prætendit, titulum iuſtificet, oportet.deciſio.542. nu.3.pag. 350
Iuriſdictiones diſtinctæ ſunt.deciſio. 366. numer.1. pagina 279
Iuriſdictiones ſecularis ſcilicet & eccleſiaſtica ſibi ipſis inuicem in iuris ſubſidium auxiliari tenentur.deci.609.nu.4.pag. 387
Iuſſus ſuperioris in atrocioribus non excuſat. deciſ.246.nu.1.pag. 213
Iuſſus ſuperioris non excuſat eum qui ſcit rem alienam eſſe.deci.64.nu.2.pag. 55

L

Lacus & ſtagnum ius alluuionis non gaudent. deciſ.110.nu.16.pag. 90
Laicus an ad accuſandum clericum admittatur. deciſ.906.nu.7.pag. 555
Laycus de conſuetudine bonorum eccleſiæ vacantis cuſtodiam habere poteſt.deciſio. 46.nume. 7. pagina 33
Laicus decimarum incapax eſt: nec ad ipſarum reſtitutionem admittitur.dec.477.nu.2.pag. 121
Laicus de crimine ſacrilegij quo ad pœnæ impoſitionem cognoſcere poteſt. deciſ.817.numero 6. pagina 506
Laicus nullum ius competit in obligationibus, quæ in diuorum phanis offeruntur.deciſ.385.nume.1. pagina 288
Laicus reſpectu criminis dilapidationis parochum accuſare poteſt.deci.906.nu.10.pag. 555
Laico in dubio beneficia conferendi poteſtas permiſſa non videtur.deci.555.nu.5.pag. 366
Laici clericis infeſti ſunt.deci.906.nu.11.pag. 555
Laici declaratione facta ſuper monitorio ad eorum ordinarios iudices remittendi ſunt. deci.deciſio. 249.nu.2.pag. 214
Laici ius in ſacris non, niſi ex prælati licentia, habent.deciſ.1.nu.1.pag. 1
Laici iuriſdictionem iudicis eccleſiaſtici expreſsè & tacitè prorogare poſſunt.deciſio.544.numero 1. pagina 361
Laici qui clandeſtino matrimonio interfuerunt, animaduerſioni ſubiacent.dec.714.nu.4.pa. 434
Laici quando teſtificari poſſunt in cauſa clerici. deci.776.nu.12.pag. 477
Laici ratione iuramenti ex contractu ad alium iudicem ſe ſubmittere poſſunt. deciſio. 544. nu.2. pagina 361
Laicis intereſt bonum habere prælatum.deci.906. nu. 8.pag. 555
Laicos quotam decimarum præſcribere poſſe communis eſt opinio.dec.967.nu.1.pag. 421
Lapides plantati quando pro limitibus habendi ſunt vel non, ruſticorum & antiquorum iudicio ſtandum eſt.deci.416.nu.1.pag. 301
Latrinas iuxta communem murum modo paruus murus intermedius fiat, fieri poſſunt.deciſi.460. nu.8 pagina 323
Latro ad hoc vt ex conſuetudine famoſus dicatur, tria furta commiſſa eſſe oportet.deciſio.4.nu. 7. pagina 3
Latro ad hoc vt famoſus dicatur, quæ requirantur. deci.4.nu.4.pag. 3
Latro famoſus furca ſuſpendendus eſt.dec.4.nu.6. pagina 3
Latro pro ſimplici furto pœnis legalibus animaduertendus eſt.dec.5.nu.1.pag. 4
Latro publicus ſeu famoſus vel fur qua pœna plectendus ſit.dec.4.nu.1.6.pag. 3
Latrones famoſi ſeu inſignes confeſſi vel conuicti appellantes non recipiuntur.deciſio.4.nume.12. pagina 4
Latrones publici & agrorum depopulatores immunitate non gaudent.dec.763.nu.4.pag. 464
Latrones publici qui dicantur.deciſio. 228.num. 3. pagina 225
Laudimium non debetur ex termini redimēdi prorogatione.deci.647.nu.4.pag. 403
Laudimium non debetur quando res dimittitur, etiam ſi ex cauſa tranſactionis pecunia detur.deciſ 52.nu.10.pag. 40
Laudimia non niſi termino redimendi effluxo ſoluenda eſſe, nec inueſtituram petendam ſtatuti delphinalis eſt.dec.647.nu.1.pag. 402
Laudemia vt debeantur ſola recognitione, generali non, niſi recognitionis tempore recognoſcetur tenebat & poſsidebat, probatur.deciſi. 292.nu.1. pagina 236
Laudum arbitratoris cùm neque expreſsè neque tacitè emologari poſsit, vt ex eo oriatur actio, & executionem mereatur: ex ſtipulatione agendum eſt.deci.151.nu.4.pag. 133
Laudum arbitratoris ſi iniquitatem vel læſionem contineat, & ſi de iure ciuili appellari non poſſit: ad arbitrium tamen boni viri recurri poteſt. deci.151.nu.3.pag. 133
Legatum factum à patre ſpurio pro alimentis valere iuris eſt canonici.deciſione 551. numero 1. pagina 364
Legatum factum paroco, in dubio factum eccleſiæ cenſetur.dec.2 6.nu.1.pag. 201
Legatum quando factum eſt ſub modo, legatarius de adimplendo modo iuxta defuncti volūtatem cauere tenetur.deci.216.nu. 4.pag. 201
Legatum reiterabile annuum cenſetur.deciſio. 216. nu.2.pag. 201
Legatum vſusfructus non, niſi adita hæreditate, cedit.dec.490.nu.1.pag. 327
Legatum vſusfructus per hæredis manus accipiendum eſt.deci.493.nu.2.pag. 327
Legatum vſusfructus non niſi ab adita hæreditate cedit. deci.491.nu.1.pag. 327
Legatum vſusfructus recta via ab eo qui legauit, ad eum cui legatum eſt, tranſit.deciſi. 493.nu.4. pagina 327
Legatus data opera electus legatorum priuilegio gaudere non debet.deci.425.nu.6.pag. 306
Legatus de latere executor cauſæ cognitionem non habet.deci.621 nu.2.pag. 392
Legatus de latere iuriſdictionem exercere non, niſi prouincia ingreſſa, poteſt. deciſio.14.numer. 1. pagina 9
Legatus de latere de ſententijs ordinariorum cognoſcere

cognoſcere non debet.deci.812.nu.1.pag. 303
Legatus de latere non diſpenſat ſuper pœna cano. Si quis ſuadente.xvij.quæſt.iiij.deciſio.824.nu.4.pag. 508
Legatus generalis quandoquè ſpeciali legato inhibere poteſt deci.360.nu 4 pag. 274
Legatus de latere beneficia conferre in ſua prouincia poteſt: vt qui ordinariam poteſtatem habeat. deciſiu.86.nu.1.pag. 71
Legatus de latere beneficiorum reſeruationem in ſua prouincia & in ecclesia collegiata de vno beneficio ſemel facere poteſt.deciſio.86.numer.2.pagina 71
Legatus de latere ius ad beneficia vacatura dare non poteſt.deciſ.86.nu.3.pag. 71
Legatus de latere Papam repreſentant.deciſio.384.nume.2.pag. 286
Legati de latere in eorum aduentu inſignijs & quibus vti debent.deci.384.nu.3.pag. 286
Legatus de latere ſtatim atque vrbem eſt egreſſus inſigni legationis.deci.811.nu.3.pag. 502
Legatus de latere vnam præbendam in eccleſia cathedrali reſeruare,vel ſi vacet conferre poteſt.deciſ.86.nu.6.pag. 71
Legatus ſpecialis compellere poteſt legatum generalem,ſi ordinarius ſit,vt ſententiam exequatur. deciſ.534.nu.2.pag. 354
Legatus quod poſsit abſoluere pro enormi iniuria clericorum Hoſtien.& Ioan.An.tenent.dec.811.nu.4.pag. 502
Legatus ſtatim atque vrbem eſt egreſſus inſignia ferre poteſt.deci.384.nu.4.pag. 286
Legato de latere præſente alij legati & prælati ab officio executione ſuperſedere debent.deciſ.384.nu.2.pag. 286
Legati de latere apud Gallos antequàm legationis officij fungantur, eorum poteſtatem inſinuare tenentur.deci.14.nu.7.pag. 9
Legati de latere de enormi læſione poſſunt abſoluere.deci.824.nu.2.pag. 508
Legati de latere de literis ſuæ legationis fidem facere tenentur.deci.14.nu.5.pag. 9
Legati de latere proconſulibus æquiparantur.deci.14.nu.5.pag. 9
Legati pro rebus quas ſui vſus gratia deferunt, tributum pendere non tenentur: ſecus in alijs. deci.425.nu.4.pag. 306
Legati de latere ſtatim atque vrbem egreſsi ſunt donec reuertantur abſolutionis beneficium quibuſcunque impendere poſſunt.deci.811.nume.2.pagina 502
Legatorum tres ſpecies. deciſio.596.numero 2.pagina 382
Legatis non, niſi cum literis credendum eſt. deciſi.425.nu.5.pag. 306
Legitimatio facta per ſubſequens matrimonium ſcripturam non requirit.deciſio.682.numero 2.pagina 418
Legitimatio per ſubſeques matrimonium tanta eſt vt extendatur ad honores & ordines.deciſi.682.nu.1.pag. 418
L.Aduerſus.C.ſi aduerſus rem iudicat.intellectus. deci.54.nu.3.pag. 45
L.Bene à Zenone.C.de quadri.præſcript.an de iure canonico procedat & in quibus rebus.deciſ.290.nu.12.pag. 187
L.In adoptionibus ff.de adpto.
L.Placet l.de ſacroſanct.eccleſijs canoniſata.deciſ.816.nu.6.pag. 504
L.Procula.ff.de probat.intellectus.deciſ.911.nu.5.pag. 559
L.Qui in alterius.ff.de regul.iur.an locum habeat in hærede actoris.deciſ.744.nu.1.pag. 227
L.Quotiens.C.de rei vendic.an locus ſit in matrimonijs, deciſ.744.nu.7.pag. 451
L. Quoties. C. de rei vendic.an habeat locum in matrimonijs.deciſ.749.nu.44.pag. 455
L.Quoties.C.de rei vendic.in rebus eccleſiaſticis locum non habet.deciſ.319.nu.3.pag. 252
L.Sancimus.C.de fideiuſſor.& mandatorib.locum habet in cauſa criminali.deciſ.797.numero 3.pagin. 493
Lex Si is a quo.ff.de rei vendic.an habeat locum in matrimonio carnali vel ſpirituali.deciſ.743.nu.2.pag. 450
L.Vbi cœptum.ff.de iudic.in criminibus locū non habet.deciſ.637.nu.3.pag. 400
Lex promotionis in quo conſiſtat. deciſ.731.nu.5.& nu.7.pag. 444
Lex quandoque vim apoſtoli habet.deciſ.46.nu.15 pag. 33
Lex Rhodia de iactu vnde originem traxit.deciſ.893.nu.8.pag. 544
Lex ſtatutoria quantūcunque dura ſeruanda eſt. deciſ.521.nu.12.pag. 14
Leges tranſgredi propter caſus emergētes quādoq; licitū eſt.deciſ.6.nu.5.pag.5.deciſ.13.nu.51.deciſ.26.deciſ.154.nu.30.pag.139.deciſ.256.nu.5.p.218 deciſ.289.nu.4.pag.234. deciſ.778.nu.9.p.479
Legis anima ratio dicitur.deciſ.162.nu.7.pa. 146
Legis fauiæ de plagiarijs pœna ratione tranſductionis pupillæ incurritur.deciſ.83.n.5 pag. 68
Lege naturæ cautū fuit ne quis filio vel filiæ matrimonio iugeretur.deciſ.674.nu.4 pagi. 412
Legitima viuente patre non debetur.deciſ.682.nu.4.pag. 418
Legitimatio an per procuratorem peti poſsit.deciſ.830.nu,7.pag. 511
Legitimatio minima etiā ſubreptione vitiatur ipſo iure. deciſ.470.nu.1.pag. 426
Lepræ periculum vt euitetur virilia ſcindere quādoque licitum eſt.deciſ.882.nu.4.pag. 534
Leproſi ab hominum cōſortio repellantur oportet. deciſ.125.nu.2.pag. 111
Leproſi antiquitus ab atrio tēpli & caſtris expellebantur.deciſ.459.nu.2.pag. 322
Libellus & litiſconteſtatio quæſtionem præcedere debent.deciſ.92.nu.5.pag. 76
Libellus in dubio ſuſtineri debet.deciſ.657.num.4 pag. 470
Libellus repudij an propter ſodomiam dari poſsit. deciſ.895.nu.7.pag. 547
Libelli concipiendi formula quando poſthumus natus in forma hominis ſtatim moritur.deciſ.168.nu.13.pag. 154
Libelli conſtructio in actione hypotecaria quæ eſſe debeat.deciſ.433.nu.2.pag. 310
Libello appellatorio reſpondere tenetur appellatus

deci.578.nu.2.pag.377. 10
Libellum famoſum qui reperit & non lacerat capitali pœna punitur, & crimen capitale erat. deciſi. 933.nu.2.pag. 574
Liber æſtimi in tabulis publicis eſſe debet.deciſ. 63. nu.4.pag. 55
Liber æſtimi ſcribi debet litera publica & anthentica, & præſidi ſeu officiarijs loci præſentari.deciſ.63.nu.3.pag. 55
Liber rationum data & accepta continere debet.deciſ.520.nu. 2.pag. 345
Liber rationum pro parte acceptari & pro parte non,non poteſt.deci.520.nu.3.pag. 345
Liberi ad hoc vt procreantur an concurſus vtriuſque inguinum requiratur. deciſione 677. nu.12. pagina 416
Liberi nati ex damnato coitu contra patris teſtamentum neque venire neque querelare poſſunt. deci.458.nu.2.pag. 321
Liberi naturales ad hoc vt patri ſuccedant ab inteſtato quæ requirantur. deciſio.472.numero 10. pagina 318
Liberi ex ſponſalibus contractis per parentes non, niſi adfuerint expreſsè vel tacitè, obligantur.deciſ.722.nu.1.pag. 438
Liberi naturales patris teſtamentum querelare nō poſſunt.deci.472.nu.8.pag. 317
Liberi naturales quando dicantur ex coitu damnato nati.deci.472.nu.2.pag. 317
Liberi naturales quomodò & quibus parentibus ſuccedant.deci.472.nu.7.9.pag. 317
Liberi nondum nati ſi vocentur, an ex æquis portionibus veniant.deci.130.nu.3.pag. 115
Liberi primi matrimonij & nouerca ad æqualitatem reducendi ſunt cùm nouercæ plus relictum quam vni ex liberis detracta priùs legitima.deci. 77.nu.1.pag. 65
Sicuti quando minus relinquitur liberis primi matrimonij, totum quod relinquitur nouercæ, reuocatur vſque ad id quod minus relinquitur alicui ex liberis primi matrimonij: ſic quando nihil relinquitur, totum reuocari debet.deciſi.77. nu.2.pag. 65
Liberi procreati poſt votum continentiæ & ſacri ordinis legitimi non ſunt.deciſio.734.numero 5. pagina 446
Liberi tàm primi quàm ſecundi matrimonij legitimam imprimis detrahere poſſunt.deci.113.nu. 4. pagina 97
Liberis ius nō quæritur in bonis ſuperuiuētibus in caſu reciprocæ donationis ſuperuiuenti factæ, & ſi coniugum alter eum liberis prædecedat. deciſ.22.nu.8.pag. 15
Liberis ſecundi matrimonij plus relinqui poteſt, quam liberis primi matrimonij deci.113.nume. 6. pagina 97
Liberis primi matrimonij minus relictum, quomodò accipiendum ſit.deciſione 113. numero 3. pagina 97
Liberos aducare debere à parentibus iuris eſt naturalis & canonis.dec.458.nu.1.pag. 321
Libertas ſeruanda.deci.387.nu.2.pag. 288
Libertates in vim contractus tranſeunt.deciſi.360. nu.2.pag. 274
Princeps ex contractu obligatur.deciſio.360. nu.3. pagina 274
Libertates patriæ quæ in vim contractus tranſierunt ſeruandæ ſunt.dec.920.nu.25.pag. 568
Libertates patriæ reuocari non poſſunt. deciſi. 651. nu.2.pag. 404
Libri antiqui quando fidem faciunt.deci.112.nu. 7. pagina 96
In licitationibus iurium principis aut reipub. an quis poſt candelæ extinctum audiendus ſit.deciſ. 257.nu.1.pag. 218
Licitator dominum conditionem æquè bonam vti alter facere tenetur.deci.257.nu.3.pag. 219
Licitum non eſt in loco priuato nonnihil facere vnde putredo vel fœtor in via ſit.deciſ. 483.nu.1. pagina 324
Ligandi & obſeruandi par poteſtas.deciſio.836. nu. 2.pag. 514
Ligna mortua vel mortua ligna quæ cadunt aut ſcinduntur à ſubditis loci cum poteſtati licentia capi poſſunt, vt quæ illis ſpectare videantur. deci.450.nu.2 pag. 317
Limes an & quando limitato cedit.deciſ. 111. nu.36. pagina 93
Limes communis dicitur.deciſio.333.numero 11.pagina 260
Limes communis dicitur: item & quæ limiti coherant.deci.336.nu.4.pag. 263
Limes limitans limitato cedit.deciſione 340. nu.3. pagina 266
Limes limitato cedit.deciſione 338.num. 5. pagina 261
Limes limitato cedit, & de terra limitata dicitur.deciſ.333.nu.16.pag. 261
Limes quid.dec.338.nu.3.pag. 263
Limes quòd limitato cedat, & terminus terminato, de quo limite ſeu termino debeat intelligi.deciſ. 341.nu.1.pag. 266
Limites diffinitio.dec.336.nu.1.pag. 262
Limitis proprietas cuius ſit.deciſio.336. numero 3. pagina 263
Limites diœceſum, prouinciarum, parœciarum & ea quæ finibus coherent præſcribi non poſſunt. deci.351.nu.1.pag. 270
Limites dignitatum ſecularium præſcriptioni non ſunt affectæ.deci.351.nu.2.pag. 270
Limites epiſcopatus ſi incerti ſint ad iuriſdictionis ſecularis terminos recurri ſolet.deciſi.352. nu. 2. pagina 271
Limites & ea quæ limitibus adiacent præſcriptioni non ſubiacent.dec.351.nu.8.pag. 271
Limites iuriſdictionis præſcribi non poſſunt. deciſ. 333.nu.17.pag. 261
Limites iuriſdictionum & territoriorum per libros antiquos, reſtes, famam & quæcunque alia adminicula probari poſſunt.deci. 159. numero 1. pagina 159
Item & in factis antiquis teſtes auditi admittuntur, ſicue & verba enunciatiua inſtrumentorum etiam inter alias partes confectorum.deciſio. 150. nume.2.5.pag. 143
Item & per montes, itinera publica & ſubditos locorum.deci.159.nu 3.pag. 143
Limites quare non præſcribantur rationes nonnullæ

nullæ hic enumerantur.deciſ.351.nu.4.pag. 270
Limites quòd præſcribi non poſsint, etiam præſcriptione centenaria & cum titulo regulare eſt. deciſ.112.nu.14 pag. 96
Limites ſi demonſtrationis cauſa ponãtur, non nocent tertio.deciſ.340.nu.9.pag. 266
Limites territoriorũ cõmunes ſunt, vt qui territoria diuidant.deciſ.632.nu.1.pag. 398
Limites territoriorũ, iuriſdictionum & dyœceſum regulariter non præſcribuntur. deciſ. 159. nu. 6. pagin. 143
Limites territoriorum patentes eſſe debent. deciſ. 4:6.nu.2.pag. 301
Limites territoriorum per libros antiquos, teſtes, famam & inſtrumenta ab archiuio publico extracta probantur.deciſ.334.nu.1.pag. 262
Limitum differentia ſi ſit, qui iudices conueniendi ſint. deciſ.111.nu.6.pag. 91
In limitum finibus aliquem turbare maleficium nõ eſt.deciſ.111.nu.2.pag. 91
In limitum probatione præſumptiua ſufficit.deciſ. 111.nu.30.pag. 91
Limitum inſtrumenta inter partes ædenda ſunt.deciſ.159.nu.3.pag. 143
Limitum inſtrumenta qualia ſunt.deciſ.335.nume.3. pag. 262
Limitum quæſtio incidens ſi moueatur, dominium probarum cenſetur, ſi poſſeſsio de præſenti probata ſit. deciſ.111.nu.1.pag. 91
In limitibus plantandis quæ cauſæ cognitio requiratur.deciſ. 631.nu.2.pag. 398
Limitibus ponendis viri probi deputandi ſunt. deciſ.335. nu. 2. pag. 259
Limitibus quod continetur, præſcriptioni ſubiacet.deciſ.112.nu. 15. pag. 96
Limitatio ad c. licèt Epiſcopus.de præbendi lib.vj. deciſ. 141. nu. 12. pag. 125
Lis an preuenta dicatur per ſumptionem informationum.deciſ.920.nu. 11.pag. 566
Lis conteſtari debet in materia inquiſitionali. deci. 918.nu.1.pag. 563
Litis æſtimationem qui recipit, an ſua iura cedere teneatur. deciſ. 52. nu. 6. pag. 39
Litiſconteſtatio in inquiſitione non requiritur quando ex mero iudicis officio proceditur: ſecus ſi fiat ad alterius querelam. deciſ. 768.nu. 6. pag. 420
Litis præuentio ſola citatione inducitur.deciſ.248. nu. 1. pag. 214
Lite pendente in ius collitigantis in beneficio ſuccedens aduerſarius non eſt: ſecus ſi collitigans cedat vel decedat. deciſ.161.nu.1.3.pag. 161
Quid de ſtylo Franciæ. ibid.
Lite pendente ſuper beneficio ſi vnus ex collitigantibus moriatur, quod his qui ſupereſt, vt lis terminetur, curare poterit.deciſ.33.nu.1.pag. 21
Lite pendente ſi litigantium alter cedat in fatis quòd beneficium niſi lite finita neque præſentari neque conferre poteſt. deciſ. 33.nu.2.pag. 21
Litera quæ ſemiplenam fidem facit iudici facere videtur.deciſ.937.nu.4.pag. 575
Literæ Annales gratis conceduntur, nec cauſæ cognitionem important.deciſ.311.nu.1.pag. 247
Litera de cituit ſubſtãtia nõ eſt.deci.428.n.2.p. 307
Literæ diuerſitas an ſaluari poſsit. deciſ.164.nu.4. pag. 151
Literæ apoſtolicæ mundæ eſſe debent, & vna eadémque manu ſcriptæ in alba charta. deciſ. 164. nu. 2.pag. 151
Charta in qua ſcribitur bulla neque perforata neque buſſata eſſe debet. deciſione 164. numero 3. pag. 151
Litteræ Caſtellanorum quando verificantur ſeu interinantur, qui vocentur.deciſ.591.nu.1.pag. 380
Literæ collationum non ſolum ſigillantur ſed ſi teſtium nomina deſcribuntur.deci.900.nu.1.p.552
Literæ gratiæ non valent, niſi pœnæ pecuniariæ incurſæ, vel domino incorporatæ ſint expreſſe mentio fiat. deciſ. 243.nu.2.pag. 211
Literæ gratiæ ſub prædeceſſoris bulla concedi debent.deciſ.136.nu.8.9.pag. 120
Literæ in archiuo exiſtentes quando ſtandum ſit. deciſ.63.nu.5.pag. 55
Literæ pœnitentiarij in hiſs qui ſuum officium concernunt fidem faciunt.deciſ.806.nu.2.pag. 502
Literæ placitoriæ concedi non debent vt ſubditi extra patriam in iuriſdictione contentioſa trahantur.deciſ.360.nu.5.pag. 275
Literæ quæ deuiant à ſtilo, ſuſpitionis vitio non carent.deciſ.524.nu.3.pag. 348
Literæ quinquennales non niſi maioris & ſanioris partis creditorum conſenſus interuenerit, admittuntur.deciſ. 229.nu.1. pag. 205
Literæ ſigillatæ ad hoc vt reprobentur, quot teſtes requirantur. deciſ. 900. nu. 3. pag. 552
Literæ ſuperannales repeti debent. deciſ.501. nu. 2. pag. 332
Literarum moratoriarum renuntiatio an valeat. deciſione 386. numero 4. pag. 289
Literarum correctio nõ niſi Papæ authoritate fieri debet. deciſ.429. nu.1. pag. 308
De literis ſi quæſtio fiat, ad protocollum recurrendum eſt. deciſ. 429. nu.2.pag. 308
Literis executorialibus non niſi ſint ſub plumbo, creditur.deciſ. 428. nu.3.pag. 308
Literis reſignationis admiſſæ ſtandum eſt: licèt de procuratorio ad reſignandum fides non fiat. deciſione 622. nu. 1. pag. 394
Literas Annales impetrans cauere tenetur.deciſ.311. nu.2.pag. 247
Impedientes literas apoſtolicas vel recurrentes ad forum eccleſiaſticum ſuper cauſis ad forum eccleſiaſticum ſpectantibus excommunicationis ſententiam non euitant. deciſione 870. nume. 3. pag. 528
Litiſconteſtatio in procedendi modo requiratur. deciſ. 579. nu. 1. pag. 377
Littus quid. deciſione 346. numero 7. pag. 268
Littus fluminis menſurationi non ſubiacet. deciſi. 333. nu. 14. pag. 261
Littoris proprietas & vſus communis eſt. deciſione 346. nume. 2. pag. 268
Littora communia ſunt. deciſione 340. numero 5. pag. 265
Littora fluminum publicorum quoad proprietatem illorum ſunt, quorum prædijs adhærent, licèt vſus communis ſit. deciſione 38. numer. 9. pag. 26

Littora, viæ publicæ vel nemus publicum, ſi fundo vendito cohærent, licèt ad emptorum cómodum tranſeant, non niſi dictum ſit, menſuræ ſubiacet. deciſ. 340. nu. 6. pag. 266

Locatio in dubio ad eccleſiæ vtilitatem facta eſſe cenſetur. deciſ. 196. nu. 2. pag. 181

Locatio pedagij limitrophi & communis per dominos fieri debet. deciſ. 350. nu. 2. pag. 270

In locatione ſi plura pretia pro diuerſis rebus contineantur, quòd tot contractus quot pretia eſſe cenſentur. deciſ. 2. nu. 3. pag. 12

In locandis & conducendis domibus conſuetudo attendi debet. deciſ. 512. nu. 2. 4. pag. 340

Locatio quando ad non modicum tempus dicatur. deciſ. 212. nu. 1. pag. 199

Locus & tempus an in inquiſitione ſpecificandi ſunt. deciſ. 907. nu. 4. pag. 556

Locus homicidij indicium non facit. deciſ. 766. nu. 4. pag. 468

Locuſtæ regem non habent. deciſio. 838. numer. 1. pag. 514

Læſio quomodo probetur. deciſio. 516. numer. 7. pag. 343

Loca adiacentia præſumuntur eſſe de iuriſdictione ciuitatis cuius territorio magis adiacent. deciſio. 353. nu. 3. pag. 272

Loca tradita per Amedeum Sabaudiæ Comitem Ioanni Galliarum Regi & Karolo eius delphino. deciſ. 333. nu. 7. pag. 25?

Loca tradita per Karolum delphinum Amedeo Comite Sabaudiæ. deciſ. 33. nu. 3. pag. 259

Loquutio quæ ſit teſti quæ eſſe debeat. deciſio. 640. nu. 2. pag. 401

Lucra nuptialia ſtante ſtatuto vel cóſuetudine iuxta liberorum primi matrimonij numerum intelligenda ſunt. deciſ. 528. nu. 2. pag. 350

Ludi nociui prohibiti ſunt. deciſ. 123. nu. 2. pag. 109

Ludi qui ob lætitiam publicam & colluctationis & lætitiæ cauſa fiunt, permiſsi ſunt. deciſ. 123. nu. 1. pag. 126

Lugdunum qui nundinum gratia proficiſcuntur, neque eundo neque redeundo repreſaliarum cauſa capi debent. deciſ. 415. nu. 2. pag. 301

Lugdunum qui nundinum gratia proficiſcuntur neque eundo neque redeundo repreſaliarum cauſa capi. debent. deciſ. 415. nu. 2. pag. 301

Luxuria contra naturam humana non ſed beſtialis. deciſ. 895. nu. 17. pag. 548

M

Maghometus Alcorani author. deciſ. 11. nu. 4. p. 8

Machometus magus. deciſ. 11. nu. 7. pag. 8

Malefactore abſoluto abſolutus non videtur mandator vel auxiliator. deciſ. 774. nu. 4. pag. 475

Magiſter maiorem habet poteſtatem in diſcipulos quàm pater in filios. deciſ. 880. nu. 533.

Magiſter operarum non, niſi per iudicem adprobatus ſit, deſeruire debet. deciſ. 276. nu. 3. pag. 229

Magiſtri artis approbatæ ſtatuta condere poſſunt. deciſ. 627. nu. 1. pag. 396

Magiſtri artis, qui collegium habent, ſindicum conſtituere poſſunt. deciſ. 627. nu. 2. pag. 396

Magiſtratus conſtituti ad benep'acitum conueniri & conueniri durante officio poſſunt. deciſ. 916. nu. 4. pag. 562

Magiſtratus maiores pendente officio conueniri nec conuenire poſſunt. deciſ. 916. nu. 1. pag. 562

Magiſtratus perpetui conueniri poſſunt. deciſ. 916. nu. 2. pag. 562

Magiſtratus perpetui cum ſubditis contrahere poſſunt. deciſ. 916. nu. 3. pag. 562

Magiſtratus quilibet merum mixtum imperium habens reſtituere poteſt. deciſ. 53. nu. 5. pag. 41

Magiſtratus ſi negligens fuerit, ad populum, ordinem decentionũ & loci principem recurrendum eſt. deciſ. 370. nu. 2. pag. 281

Maior pars an ad ſe minorem trahat. deciſ. 15. nu. 6. pag. 10

Maior pars capituli præiudicare poteſt minori in ijs quæ ex cauſa fiunt & pro vſu pio etiam ſi communia eſſent vt ſingulis. deciſ. 889. numer. 3. pag. 542

Maior pars in actu collegij in iudicando attenditur. deciſ. 465. nu. 1. pag. 317

Maior pars minori præiudicare poteſt in hijs quæ communia ſunt vt collegio: ſecus in hijs quæ ſunt communia pluribus vt ſingulis. deciſ. 889. nu. 1. pag. 542

Maleficium ad hoc vt inueniatur ad experientias recurrere quandoque licitum. deciſ. 87. nume. 4. pag. 72

Maleficium committendum reuelare quis non tenetur ex ſola ſcientia. deciſ. 771. nu. 4. pag. 472

Maleficium ſi à pluribus commiſſum ſit, & perſona eſt incerta, omnes tenentur pecuniariter & non pœna corporali. deciſ. 767. nu. 1. pag. 469

Maleficium tractatum reuelans perſonam nominare non tenetur. deciſ. 773. numero. 1. pag. 473

Malefacia vt puniantur publicæ diſciplinæ fauor ſuadet. deciſ. 778. nu. 10. pag. 479

Malitia ætatem ſupplet. deciſio. 122. numero. 11. pag. 108

Mandamenta itineribus publicis non priuatis diuidi ſolent. deciſ. 159. nu. 8. pag. 144

Mandans fieri delictum in alieno territorio, maleficio ſecuto mandantis animaduerſio in loco mandati fieri debet. deciſione 178. numero. 3. pag. 165

Mandatum cum libera ſufficit in caſibus requirentibus ſpeciale mandatum. deciſione 693. num. 6. pag. 423

Mandatum generale cum libera tantum valet quantum ſpeciale. deciſione 693. numero. 8. pag. 423

Mandatum iudicis in dubio excuſat. deciſione 254. numero. 1. pag. 217

Mandatum quomodò ſeruari debeat. deciſ. 134. nu. 7. pag. 118

Mandatum ſpeciale ad iurandum in animam principalis ſufficit. deciſ. 441. nu. 1. pag. 313

Mandatum ſpeciale an requiratur ad opponendum crimina & defectus. deciſ. 907. nu. 6. pag. 556

Mandati de prouidendo gratia an afficiat & liget ordinarij manus, quin collatio per ipſum interim facta teneat. deciſ. 117. nu. 1. pag. 100

Mandati fines attendi debent. deciſ. 707. n. 1. p 430

Mandati forma attendenda. deciſ. 538. numero. 5. pag. 358

Mandati forma ſeruanda. deciſ. 232. nu. 3. pag. 207

In mandato de prouidendo quod tempus ſpectandum ſit.deciſ.117.nu.2.pag. 100
Manus amputatio & relegatio, an loco dannationis in metallum ſucceſſerit. deciſio. 5. numero 3. pag. 5
Quicunque manus violentas in perſonam religioſi vel clerici immittit in ſententiam excommunicationis ipſe iure incidit. deciſio. 880. numer.8. pag. 533
Marcellus papa in concilio generali papatui renũtiauit.deciſ.904.nu.12.pag. 554
Marcus pollicem ſibi præcidit. deciſi. 879.num.4. pag. 531
Mare & flumina præſcribi dicuntur quando in cõtrarium memoria non extat.deciſi.110.numer.12. pag. 90
Maris littoris vſus communis eſt. deciſi. 110.nu.14. pag. 90
Maris portus eſt de regalibus.deciſio.110.numer.15. pag. 90
Mari ſeruitus imponi non, niſi à principe, poteſt. deciſ.110.nu.9.pag. 90
Maritus ad ſecundas conuolans nuptias vxori plus quàm vni ex filijs prioris matrimonij relinquere non poteſt.deciſ.23.nu.2.pag. 16
Maritus an & quæ vota ſine vxoris conſenſu facere poſsit.deciſ.734.nu.4.pag. 446
Maritus faciendo alere partum extra domum & ab alia quàm vxore partum agnoſcere nõ videtur. deciſ.457.nu.3.pag. 321
Maritus fornicando animaduerſioni ſubiacet. deciſ. 472.nu.5.pag. 317
Maritus libellum repudij vxori dare non poteſt, niſi fornicata ſit.deciſ.738.nu.1.pag. 448
Maritus licet priuatus ſit exigere debitum naturæ: vxori tamen neceſſaria adminiſtrare tenetur. deciſ. 741.nu.5.pag. 450
Maritus qui poſt adulterium vxoris cognoſcit vxorem, bigamiam incurrit.deciſio.759.numer.1.pagina. 462
Maritus quibus in caſibus in vxorem animaduertere poſsit.deciſ.762.nu.2.pag. 463
Maritus vxoris caput.deciſ.734.nu.3.pag. 446
Maritus vxorem inopem alere tenetur. deciſ. 732. nu.2.pag. 444
Maritus vxorem repetere poteſt per interdictum de lib. exhibend. & alia remedia poſſeſſoria. Quid in ſponſa.deciſ.70.nu.4.pag. 559
Marito durante matrimonio duas vxores habere non licèt.deciſ.472.nu.4.pag. 317
Marito in vxorem animaduertere non niſi magna ſubſiſtante cauſa leuiter licere regulare eſt. deci. 762.nu.1.pag. 463
Marito quod vxoris contemplatione datur, liberis dicti matrimonij quæſitum eſſe videtur. deciſio. 133.nu.1.pag. 99
Maritum relinquere propter delictum ſodomiæ nõ licet.deciſ.895.nu.8.pag. 547
Marletos facere in muro communi licitum non eſt. deciſ.460.nu.7.pag. 322
Maſculis permittitur publico iudicio adulterij mulieres accuſare.deciſ.742.nu.2.pag. 450
Mater ſecta an peperiſſe dicatur. deciſio.168.nu.4. pag. 156
Mater tranſiens ad ſecũdas nuptias ſuſpitione non caret.deciſ.592.nu.3.pag. 380
Mater per triennium liberos alere & tractare tenetur.deciſ.457.nu.3.pag. 321
Matrimonium ad hoc vt contrahatur pecuniam impartiri liceat.deciſ.756.nu.4.pag. 460
Matrimonium ad tempus contrahi non poteſt. deciſ.675.nu.3.pag. 414
Matrimonium an per inſtrumentum dotale probetur.deciſ.781.nu.3.pag. 427
Matrimonium an per verba enuntiatiua.deciſ.700. nu.4.pag. 426
Matrimonium an ſolo conſenſu perficiatur. deciſ. 745.nu.4.pag. 452
Matrimonium ceſsione à diuinis pendente cõtrahi poteſt.deciſ.843.nu.1.pag. 517
Matrimonium contractum contra decretum habentem irritantis decreti clauſulam non tenet. deciſ.712.nu.1.pag. 434
Matrimonium contrahere in aliena diœceſi ſeu parœcia non niſi cum literis dimiſſorijs ſui prelati vel parœci poteſt.deciſ.715.nu.1.pag. 434
Matrimonium contrahere intra annum luctus non licere mulieri iuris eſt ciuilis & quare.deciſio. 710.nu.3.pag. 433
Matrimonium contrahere non poteſt, qui vtroque teſticulo caret.deciſ.677.nu.6.pag. 415
Matrimonium contrahendo per verba de præſenti: ſpes primi matrimonij per verba de futuro euaneſcit.deciſ.747.nu.3.pag. 453
Matrimonium contractum contra interdictum eccleſiæ an diſſolui debeat.deciſ.710.nu.1.pag. 433
Matrimonium contractum lite pendente cum alia valet & tenet.deciſ.713.nu.1.pag. 434
Matrimonium contrahenti per verba de præſenti, contra interdictum eccleſiæ licèt teneat pœna imponi ſolet.deciſ. 711.nu.1.pag. 433
Matrimonium cur potius à matre dicatur quàm à patre.deciſ.727.nu.2.pag. 440
Matrimonium de iure ciuili propter compaternitatem cur non prohibeatur: ſecus de iure canonico.deciſ.152.nu.4.pag. 134
Matrimonium doli non vitiatur. deciſio.755.nu.7. pag. 459
Matrimonium eccleſiæ ſacramentum eſt.deciſ.306. nu.1.pag. 245
Matrimonium etiam in mortis articulo contrahi poteſt ad legitimandum prolem prius ſuſceptã. deciſ.684.nu.2 pag. 419
Matrimonium homicidio ſimplici vel alio delicto non impediri regulare.deciſ.737.nu.1.pag. 447
Matrimonium inhibitione papæ impediri non poteſt.deciſ.749.nu.2.pag. 455
Matrimonium in mortis articulo vt liberi legitimentur, contrahere poteſt. deciſ.677.numer.18. pag. 418
Matrimonium in mortis articulo ſubſtituti fraudem contrahi non debet. deci.684 nu.3.pag.419
Matrimoniũ lite pendente contrahenti cum ſecunda propter eccleſiæ contemptum imponi pœnitentia debet.deciſ.711.nu.2.pag. 433
Matrimoniũ minoribus ordinibus non impeditur: ſecus in maioribus.deciſ.723.nu.1.pag. 438
Matrimonium neq; violare neq; ſpem matrimonij

permiſſum non eſt.deciſ.728.nu.1.pag. 441
Matrimonium non ſoluitur propter impedimentum naturæ cauſatum ob infirmitatem aut ſenectutem.deciſ.775.nu.9.pag. 440
Matrimonium ordine ſacro impeditur. deciſi. 676. nu.2.pag. 414
Matrimonium per cohabitationem probatur. deci. 707.nu.2.pag. 427
Matrimonium per inguinum commiſtionem conſummatum ſeparari non poteſt. deciſi. 723.nu.3. pag. 438
Matrimonium per ingreſſum religionis ipſo facto ante conſummationem diſſoluitur. deciſio.750. nu.1.pag. 456
Matrimonium per inſtrumentum dotis non probatur.deciſ.700.nu.2.pag. 426
Matrimonium per oſculum non probatur.deciſio. 758.nu.4.pag. 461
Matrimonium per ſacri ordinis ſuſceptionem non dirimitur.deciſ.723.nu.1.pag. 438
Matrimonium per verba de præſenti quoquo tempore fieri poteſt.deciſi.710.nu.4.pag. 433
Matrimonium probandum eſt antè iudicem ſecularem, ſi de ſummaria cognitione agatur.deciſio. 703.nu.1.pag. 428
Matrimonium quando ob maleficium ſeparatur ſe parati poſſunt alibi vxorari.deciſi.677.nume.15. pag. 416
Matrimonium qui ſcienter contrahunt in gradibus conſanguinitatis & affinitatis prohibitis ſcienter excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt.deciſ.761.nu.3.pag. 462
Matrimonium quid.deciſ.675.nu.2.pag. 414
Matrimonium quo loco inſtitutum fuit,& quo ſtatu,& quare.deciſ.727.nu.1.pag. 440
Matrimonium ſecundum an ſeparari poſſit. deciſ.677. nu.14.pag. 416
Matrimonium ſi per aduerſarium negetur, ad eccleſiaſticum iudicem recurrendum eſt. deciſio.703, nu.2.pag. 428
Matrimonium ſolo conſenſu contractum abſque vlla ſolemnitate tempore feriato non dirimitur. deciſ.710.nu.2.pag. 433
Matrimonium ſine dote eſſe poteſt.deciſ.732.nu.1. pag. 444
Matrimonium tribus modis clandeſtinum dicitur. deciſ.714.nu.3.pag. 434
Matrimonij bona principalia ſunt, fides proles & ſacramentum.deciſ.684.nu.1.pag. 419
Matrimonij bona ſunt tria præcipua. deciſio. 725. nu.1.pag. 439
Matrimonij cauſa ſpiritualis eſt, fori q; eccleſiaſtici.deciſ.685.nu.1.pag. 419
Matrimonij diffinitio.deciſ.725.nu.10.pag. 440
Matrimonij prioris per verba de præſenti vinculũ an per religionis ingreſſum diſſoluatur. deciſio. 756.nu.3.pag. 456
Matrimonij quæſtio coram iudice eccleſiaſtico tractari debet.deciſ.703.nu.3.pag. 428
Matrimonij ſacramentum omnibus commune. deciſi.674.nu.5.pag. 413
In matrimonio contrahendo patris conſenſus requiritur.deciſ.306.nu.4.pag. 254
Matrimonio conuenit vt vna morantur: niaëris intẽperies aliud ſuaderet.dec.740.nu.3.pa. 449
Matrimonio tria bona inſunt. deciſ.472. numer.6. pag. 317
Matrimonialis cauſa criminali equiparatur. deciſ. 753.nu.3.pag. 458
In matrimoniali cauſa neque tranſigere neq; compromittere licèt. deciſio. 753. numero 2. pagina. 458
In cauſa matrimoniali plus ponderatur ratio peccati, quàm ſubornationis timor. deciſ.752.nu.7. pag. 457
In cauſa matrimoniali proceditur ex officio iudicis.deciſ.752.nu.2.pag. 457
Matrimonia à quacunq; pactione libera ſunt. deciſ.757.nu.1.pag. 460
Matrimonia contrahere eos qui de ſanguine regio ſunt, non, niſi cum regis conſenſu, poſſe Galliæ conſuetudinis eſt. deciſi. 306. nume. 7. pag.254
Matrimonia libera eſſe debent. deciſ. 679. numer.1. pag.417.& deciſ.722.nu.2.pag. 438
In matrimonijs diiudicandis iuri canonico ſtãdum eſt.deciſ.76.nu.17.pag. 61
Mechiæ & fornicationis appellatione omnis coitus illicitus continetur. deciſio. 739. numero 5. pag. 448
Mechiæ nomine omnis actus illicitus cõcubitus venit, deciſ.895,nu.9.pag. 547
Medici non doctorati qui monilia deaurata deferunt,incidunt in pœnam falſi.deciſi.936.nume.3. pag. 575
Idem de licentiatis.ibid.
Membra à capite diſcedere non debent. deciſio.332. nu.3. pag. 258
Mendicantes aſſerentes ſe exemptos eſſe,quòd iudicio ſiſtere,& de eorum exemptione fidem facere tenentur.deciſ.30.nu.3.pag. 19
Mendicantes neque parœcianos neque populum habent.deciſ.30.nu.1.pag. 19
Mentiri pro alterius vita non licet. deciſ.770.nu.1. pag. 471
Mentis ſanæ quis eſſe præſumitur in dubio. deciſi. 186.nu.2.pag. 171
Menſuratio vini acceſſoriæ venit,ad hoc vt vini pretium certum ſit.deciſ.58.nu.5.pag. 49
Mercator qui mercari & lucrari ſolitus ſit, habens pecuniam paratam intereſſe lucri ceſſantis petere poteſt.deciſi. 167.nu. 7.pag. 154
Mercatores non mercium vectores pedagia ſoluere tenentur.deciſ.41.nu.27.
Mercata & commercia permiſſa eſſe iuris eſt communis.deciſ.513.nu.1.pag. 341
Mercata etiam ſine principis permiſsione fieri poſſunt.deciſ.512.nu.2.pag. 341
Mercatores & peregrini depredantes ſecũdum ius canonicum qua pœna plectandi ſunt.deciſ.892. nu.2.pag. 544
Mercedis remiſſio an & quando propter fructuum exiguitatem fieri debeat. deciſio. 208. numer. 9. pag. 193
Mercedis remiſsio ſecundum Sin, tribus in caſibus locum non habet.deciſ.208.nu.10.pag. 198
Mercedis remiſsio colono partiario propter ſterilitatem fieri non debet: ſecus in eo qui minus cõlit.deciſ.211.nu.1.pag. 198

Metus

Metus ſi inferatur conſanguineis & familiaribus an ſufficiat, vt tutus acceſſus non dicatur. deciſ. 67. nu. 9. pag. 57

In mercedis remiſsione an attendatur lœſio vltra iuſti pretij dimidiam. deciſio. 208. numer. 14. pag. 144

Miles concubinæ vel focariæ donare prohibetur de doctore & aduocato ita iudicandum eſt. deciſio. 127. nu. 2. pag. 113

Milites eorum inſignia ſequi tenetur. deciſ. 154. nu. 2. pag. 137

Milites in facto belli duci parere tenentur. deciſio. 154. nu. 4. pag. 137

Milites quale ſacramentum ſuo duci præſtent. deciſ. 154. nu. 1. pag. 137

Milites qui inſignia non ſequuntur, tanquam militiæ deſertores capite truncantur. deciſi. 154. nu. 5. pag. 137

Militibus ob famis neceſsitatem, an pro victualibus depredare liceat. deciſi. 154. nu. 8. pag. 137

Minans torturæ ſubijci poteſt. deciſi. 412. nume. 8. pag. 299

Minæ torturæ iuſtum mœtum inducunt. deciſi. 283. nu. 2. pag. 232

Minor aduerſus contumaciam reſtituitur, maximè ſi in perſona tercitatus non fuit. deciſ. 74. nu. 4. pag. 63

Item & aduerſus dolum, deciſi. 74. nu. 4. pag. 63

Minor aduerſus omiſſas allegationes in integrum reſtituitur. deciſ. 53. nu. 4. pag. 41

Minor aduerſus præfecti prætorio vel principis ſententiam reſtitui poteſt. deciſio. 53. numero 6. pag. 41

Minor aduerſus præſcriptionem conuentionalem in integrum reſtitui poteſt. deciſio. 514. nume. 3. pag. 341

Minor aduerſus res bis iudicatas reſtitui poteſt. Item & aduerſus tres ſententias conformes, ſi noua cauſa allegetur. deciſi. 54. nu. 1. pag 45

Minor ad hoc vt reſtituatur quæ requirantur. deci. 516. nu. 4. pag. 343

Minor an & quando aduerſus confeſsionem in delictis reſtituatur. deciſ. 122. nu. 16. pag. 108

Minor antequàm reſtituatur, vt de lœſione conſtet oportet. deciſi. 516. nu. 3. pag. 342

Minor etiam defenſa reſtitutionis in integrum remedium aduerſus ſententiam competit: quod cum appellationis & ſupplicationis remedio cõcurrit. Item & patri nomine filij etiam ſine ſpeciali mandato. deciſi. 53. nu. 1. 2. pag. 41

Minor in atrocioribus aduerſus confeſsionem non reſtituitur. deciſ. 792. nu. 7. pag. 488

Minor mulier ruſticus citati etiam perſonaliter, ſi iudicio non ſiſtant, tanquam veri contumaces habendi non ſunt: vt qui per dolum feciſſe non præſumentur: & ideò appellantes recipiuntur. deciſ. 74. nu. 5. pag. 63

Minor non poteſt eſſe in contumacia. deciſ. 814.

Minor poſt pubertatem nec ante in delictis non niſi in delicto carnis excuſatur. deciſio. 74. numer. 2. pag. 63

Minor pro delicto incarcerari poteſt. deciſio. 242. nu. 3. pag. 210

Minor quinque & viginti annis ad totam cauſam reſtituitur. deciſ. 55. nu. 2. pag. 46

Minor ſtatim atque de lœſione conſtiterit, aduerſus ſententiam reſtitui poteſt. deciſio. 516. nu. 10. pag. 343

Minor viginti annis in defectum probationũ quãdo admittatur. deciſ. 94. nu. 4. pag. 78

Item & mulier. ibid.

Minores qui vt procuratores iudicio ſiſtere poſſunt. deciſ. 626. nu. 7. pag. 396

Minus dignum à maiori digno trahitur. deciſ. 227. nu. 1. pag. 205

Minuta notarij quæ ſolemnitate caret, fidem non facit: nec ſuper illa inſtrumẽtum groſſari debet. deciſ. 163. nu. 13. pag. 149

Miſſa magna ſi per aliquos canonicos eccleſiæ cathedralis in aliquo regularium cœnobio die feſti ſub eccleſiæ vocabulo celebretur: hoc in conſequentiam trahendum non eſt: nec ob hoc poſſeſſorium intentari poteſt. deciſio. 158. numer. 3. pag. 142

Miſſa magna durante miſſæ baſſæ ſeu peculiares ceſſare debent & quare. fallit in cœnobijs qui lege diœceſana non ſubijciuntur. deciſi. 158. nu. 1. 2. 7. pag. 142

Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto in actione perſonali iuxta debiti declarati menſuram fieri ſolet. deciſi. 656. nu. 1. pag. 406

Miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto de conſuetudine fructus lucratur. deciſio. 656. nume. 2. pag. 406

Mœtus cauſatus per cenſuræ eccleſiaſticæ commi- nationem iuriſdictionis prorogationem impedit. deciſ. 313. nu. 2. pag. 248

Mœtus matrimonium impedit. deciſio. 755. nũm. 1. pag. 459

Mœtus potentis ſeu principis actum ipſo iure annullat. deciſ. 377. nu. 3. pag. 284

Mœtus regis aut principis ſemper durare præſumitur. deciſ. 679. nu. 2. pag. 417

Mœtu religionis ingreſſum impedit. deciſio. 755. nu. 5. pag. 459

Mœtus tacitè purgatus cenſetur per cohabitationem in ſimul factam per annum cum dimidio. deciſ. 679. nu. 3. pag. 417

Modus adiectus in fundatione obſeruari debet. deciſ. 885. nu. 8. pag. 541

Modus an exceſſus fuerit in tortura, quid conſiderare oporteat. deciſio. 96. numero 7. pagina. 82

Modus ſi in animaduertendo excedatur ad quem recurrendum eſt. deciſio. 880. numero 7. pagina. 533

Molendinum in flumine publico intra quæ tempora præſcribi poſsit. deciſio. 11. numer. 41. pagina. 94

Molendinum vel aliud ædificium in aliena ripa facere licitum non eſt. deciſio. 111. numero 43. pagina. 94

Molendina externa qui ſiccitatis tempore ademit gabellam præſtare non tenentur. deciſio. 893. nu. 26. pag. 545

Molendina in flumine publico conſtruere non, niſi cum principis reſcripto, nulli licet. deciſ. 348. no. 1. pag. 269

Molendina in nauibus ſuper flumine publico non nauigabili conſtruere licitum eſt.deciſi. 348.nu. 3.pag. 269

Molendina noua conſtruere non licet in præiudicium priorum molendinorum banneretorum, quæ habentur ab antiquo ex principis priuilegio ſub certo annuo cenſu, quæ etiam parrochiagium habent,incolæ cuius ad dicta molendina molere tenentur.deciſi.106.nu.6.pag. 87

Molendina ſuper aqua publica conſtruere omnibus licere regulare eſt, modo nauigatio non impediatur,& per ſuperiorem prohibitum non ſit, deciſ.106.nu.4.pag. 87

Molendina ſuper flumine non nauigabili conſtruere an liceat.deciſ.344.nu.3.pag. 267

Molendini ius ne alij ædificent à tempore prohibitionis præſcribi poteſt,deciſi.111.nu.42.pag. 94

Molles regnum Dei non poſsidebunt. deciſio. 895. nu.20.pag. 548

Monachus æquiparatur ſeruo. deciſ. 566. numer.3. pag. 371

Monachus effectus epiſcopus rocheto publicè vti non debet.deciſ.834.nu.4.pag. 513

Monachus quando efficitur ab abbatis obedientia abſoluitur.deciſ.834.nu.1.pag. 513

Monachus ſi cardinalis efficiatur, habitum non mutat.deciſ.834.nu.5.pag. 513

Monachum monaſterio profeſsionis acquirere regulare eſt,fallit vt nume. 2. 3.pag.566.num.1.2.3. pag. 371

Monachi plus abbati quam Epiſcopo in concernentibus honores & prærogatiuas prælaturæ. Item & reſpectu profeſsionis religioſi.deciſi.158.nu.9. pag. 142

Monaſterium montis maioris vnitum eſt cœnobio ſancti Antonij Viennæ.deciſi.307.nu.2.pag. 254

Moneta de publico cudi debet.deciſi.614.numer.3. pag. 390

Moneta quæ non eſt legitimi ponderis vel ligæ falſa dicitur.deciſ.83.nu.8.pag. 73

Moneta quot modis fraudari dicatur. deciſio. 648. nu.3.pag. 403

Monetæ cuſtos ſtipendiũ quale & quãdo accipiat, deciſ.261.nu.2.pag. 221

Monetæ falſitas circa tria committitur,deciſio.261. nu.1.pag. 220

In monetæ materia tria præcipuè attendi debent; ponderis qualitas ſcilicèt,materia ſeu liga & forma.deciſ.87.nu.7.pag. 73

Monetam cudere curare & curſum monetæ dare ſolius eſt principi.deciſ.648.nu.1.pag. 403

Monetam cudere & monetæ curſum dare non niſi principi licere.deciſ.614.nu.1.pag. 390

Monetam falſificantibus quæ pœna immineat.deciſ.83.nu.9.pag. 73

Monetarum authoritas eſt de regalijs. deciſio.649. nu.2.pag. 404

Monetariorum abuſibus & malitijs vt obuietur remedia.deciſ.83.nu.10.pag. 73

Monetarum magiſtri,gardæ, ciſsiatores & alij officiarij qui & quales aſſumendi ſint.deciſ.83.nu.11. pag. 73

Moniales clauſtrum monaſterij egredi non debent deciſ.831.nu.1.pag. 51

Monialem cognoſcens committit ſacrilegium,inceſtum & adulterium.deciſ.731.nu. 4.pag. 443

Monitio canonica quando dicatur. deciſ.855.nu.2. pag. 520

Monitorium de rebus occultis fieri debet.deciſ.803. nu.1.pag. 497

Monitorium factum ſub pœna excommunicationis validum eſt deciſ.864.nu.2 pag. 525

Monitorium obtentum pro habenda veritate an & quando contra eos qui ad teſtificandum cogi non poſsint:extenditur.deciſ.864.nu. 4.pag.525

Monitorium per quod ſubditi extra patriam extrahuntur pro re merè temporali non valet. deciſi. 865.nu.1.pag. 526

Monitorium propter ſubiunctiuam ſeu incertum dici poteſt.deciſi.872.nu. 4.pag. 529

Monitorij generalis publicatio non, niſi in genere fieri debet.deciſ. 854.nu.3.pag. 520

Mons omne id quod eminet dicitur. deciſi. 633.nu. 1.pag. 398

Mons quid.deciſ.110.nu.2.pag. 90

Montes & flumina in territorijs & epiſcopalibus limitum loco habentur.deciſio.336.numer.2.pagina. 263

Montes & viæ publicæ exiſtentes inter duo territoria vtrique domino territoriũ ad mediũ vſq; pertinet.deciſ.345.nu.1.pag. 267

Montes, flumina & viæ publicæ territoria diſtinguere ſolent,interdum & magni lapides.deciſio. 343.nu.2.pag. 267

Mora vltima nocet.deciſ.521.nu.9.pag. 347

Mora vltima primam purgat.deciſio.407.numer.1. pag. 297

Mors mala quæ contra naturam euenit. deciſ. 779. nu.3.pag. 479

Mors per famam probari poteſt, deciſi.183.num.1. pag. 169

Mors probabilis vt quæ fit loco & tempore coarctata,deciſ.183.nu.2.pag. 169

Mortis periculum excuſat ab officij executione. deciſi.89.nu.2.pag. 37

Mortem per famam in impetratione beneficij probare ſufficit.deciſ.183.nu. 4.pag. 169

Mortuus dicitur qui ſua morte moritur.deci. 779. nu.2.pag. 479

Mortuus ordinari non poteſt.deciſi.879.numer.17. pag. 532

Mortuum ſaiſire viuum galliarum conſuetudinis eſt.deciſ.527.nu.2.pag. 349

Moſes homicidia fuit.deciſi.781.nu.8.pag. 482

Mucrone eccleſiæ & interdicto exequi poteſt.deci. 333.nu.9.pag. 259

Mulcta contumacialis quandoquè propter paupertatem remittitur. deciſi. 668. nu. 3. pag. 411

Mulcta non niſi quis ſit in vera contumacia declarari ſolet.deciſ.74.nu.6.pag. 63

Mulcta pecuniaria quæ tertio adiudicanda eſt,nulli alteri præterquam ipſo tertio à iudice applicari poteſt.deciſ.15.nu.4.pag. 10

Mulctæ pecuniariæ fiſco ſunt applicandæ. deciſ.15. nu.1.pag. 10

Mulctæ quæ pro ſartis tectis pelatijs res ſcelerum infliguntur permiſſæ ſunt. deciſio. 226. numer. 1. pag. 204

Mulcta ſtatim atque declarata eſt, ius fiſco quæſitũ eſt. deciſ.668.nu.2.pag. 411
Mulier adultera an & quando à marito in vinculis detineri poteſt. deciſ.762.nu.6.pag. 463
Mulier an propter dotem non ſolutã expelli poſsit deciſ.732.nu.4.pag. 444
Mulier biuerba.deciſ.22.nu.9.pag. 16
Mulier & eius domeſtici ob iudicis duritium ab illius iuriſdictione examinẽtur .deciſ.374.nume.1 pag. 283
Mulier grauida ſtatim atque enixa eſt quæſtioni ſubijci non debet.deciſ.790.nu.1.pag. 486
Mulier in dubio cognita præſumitur.deci.677.nu. 9.pag. 416
Mulier liberis ſecundi matrimonij plus relinquere poteſt quam prioris ſi nouercæ vel vitrici contemplatione relinquatur.deciſ.27.nu.1.p. 18
Mulier maritum ſequi tenetur quocũque loco ierit niſi vagabundus ſit.deciſ.740.nu.1.p. 449
Mulier participans cum animali bruto ſodomiã committit. deciſ. 895.nu.6.pag. 547
Mulier conceptionem ſeu corporis copiam facere non niſi ad purgationem vſque tenetur.deci.895 nu.18.pag. 548
Mulier prægnãs & dum purgatur an iurare & teſtimonium dicere teneatur, deciſ.182.nu.11.p. 169
Mulier proter quæ ſterilis dici poſsit.deciſ.673.nu. 6.pag. 43
Mulier quæ ad mariti ſuaſu paſſa eſt ſe à medico cognoſci vt priſtinæ valetudini reſtitueretur reſpectu mariti excuſanda venit.deciſ.729.nu.2. pag. 441
Mulier quæ monſtrum peperit, ſine rem habuerit cum animali ſine de annualis cogitauerit, dum à viro cognoſceretur ſemper eſt in culpa: ſecus ſi fataliter accidat.deciſ.168.nu.11.pag. 157
Mulier quæ matrimonium contraxit cum viro, quẽ frigidum eſſe ſciebat, diuortij libellum dare non poteſt.deciſ.677.nu.3.pag. 415
Mulier quæ viro nihil promiſit: an omnia bona ſua tacitè in dotem conſtituiſſe videatur.deciſ.732. nu.3.pag. 744
Mulier quæ vitæ mariti incidiatur, in vinculis detineri a marito poteſt.& econtra.deciſ.762.nu.3. pag. 463
Mulier quæ correctionem non recipit an à marito euci & deſeri poſsit.deciſ.762.nu.4.pag. 463
Mulier ſi donec in contractu matrimonij vel alius etiam extraneus contemplatione matrimonij, quòd ſi alter coniugiuin ſecũdas contrahat nuptias: bona ſic donata liberis primi matrimonij ſeruanda ſunt.deciſ.76.nu.2.pag. 64
Mulier ſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſequatur, accuſare poteſt deciſ.71.nu.2.pag. 61
Mulier ſtatim poſt partum torturæ ſubijciende nõ eſt.ſed preſtandum eſt donec potens ſit.deciſ.96. nu.8.pag. 81
Mulieris adulteræ pœna que.deciſ.742.nu.3.p. 45
Mulieris teſtimonium ad quæſtionem iudicium nõ niſi tale quale facit.deciſ.182.nu.10.pa. 169
Mulier mediam partem mobiliorum & acquiſitæ omnij habere Boibniorum conſuetudinis eſt. deciſ.518.nu.1.pag. 350
Mulierum amicitia ſigius potius quàm verbis detegitur.deciſ.741.nu.4.pag. 449
Mulieres ad curiam accedere non debet.deciſ.80. nu.7.pag. 499
Mulieres in honeſte ſine proſtitutæ ſigno notari debent, vt agnoſcantur.deciſ.459 .nu.1.p. 322
Muliebria paſſus ipſo iure infamis eſt.deciſ.895. nu.3.pag. 547
Multa quæ dicatur modica.deciſ.716.nu.4.p. 435
Mulio quando pro muli danno tenetur.deciſ.521. pag. 346
Mutagia ſeu placita recognita domino directo debentur.deciſ.388.nu.1.pag. 289
Murum iuxta murum communem licitum eſt. modo alteri muro ita contiguus non ſit cum ſeparari poſsit.deciſ.482.nu.4.pag. 323
Murum preter priſtinam formam reficere licitum non eſt. deciſ.484.nu.4.pag. 324
Mutagia nominata & innominata .d.388.numer.2. pagin. 289
Mutuans pecuniam pro emendo agro in hypotheca non niſi ſpecialiter dictum ſit, præfertur.deciſ. 921.nu.3.pag. 568
Mutuum ſtipulatiõe recõſiliatur.deciſ.590.n.2.p.33

N

Narrans verbum iniurioſũ ab alio prolatũ àctione iniuriarum irrititur.deciſ.933.nu.5.pag. 574
Nati ex dannato coitu neque patri neque matri ſuccedunt.deciſ.472.nu.3. pagi. 316
Nati quando dicantur ex damnato coitu.deciſ.458 nu.3.pag. 321
Nauis quæ ventorũ impetu ad portum præter quã deſtinatum appulit, pedagiũ præſtare nõ tenetur deciſ.893.nu.12.pag. 544
Naues annonam ſiue bladum in vrbem deferentes prouiſionis cauſa à quibuſcunque muneribus etiam patrimonialibus immunes ſunt. deciſ. 41. nu.4.pag. 27
Idem de pedagio ſentiendm eſt, ſi ſui vſus cauſa vel familiæ vel reipub.deferantur ibid.
Nauigandi ius in flumine publico omnibus permiſſũ, eſt nec prohiberi poteſt d.38.nu.3.p. 25
Naufragij bona occupantes pœnam publicationis bonorum incurrunt.deciſ.893.nu.10.p. 544
Naulinij quod ſoluitur in loco limitropho cõmune eſſe debet.deciſ.350.nu.1.pag. 270
Neceſsitas à ſolutione gabellæ & pedagij excuſat. deciſ.237.nu.1.pag. 209
Neceſsitas legi nõ ſubijcitur.deciſ.237.n.1.p. 209
Neceſsitas tempore anima cõmunia ſunt.deci..65 nu.2.pag. 317
Neceſsitatem alleganti probare tenetur.deciſ.65. nu.2.pag. 56
Negatio plus tollit quam adfirmatio ponat.deciſ. 134.nu.9.pag. 119
Negotia eccleſiaſtica per laicos exerceri prohibitũ eſſe regulare. deciſ.564.nu.2.pag. 370
Negotia vnius patriæ an in alia patria exerceri poſsint.deciſ.360.nu.8.pag. 275
Negatiua qualitatis intrinſecæ non præſumitur deciſ.627.nu.4.pag. 369
Neminem extra prouinciam etiam coram principe conueniri debere iuris eſt.deciſ.360.n.1.p. 274
Nepos ad ſucceſsionem auitam ex, vi contractus & propria perſona patris repudiatione nõ obſtãte

*****

venire poteſt.deciſ.104.nu.2.pag. 86
Nepos vigore transmiſsionis ſuccedere poteſt illi de cuius hæreditate agitu ,quando neque conceptus.deciſ.104.nu.1.pag. 86
Nobilis fugere non tenetur.Nobilis fuga ignominioſa.deciſ.225.nu.2.pag. 204
Nobiles ad realium onerum præſtationem tenētur. deciſ.440.nu.2.pag. 313
Nobiles de conſuetudine non ſuſpenduntur.deciſ. 778.nu.7.pag. 479
Nobiles ob impia facta capite truncantur.deciſ.778 nu.6.pag. 478
Nobilium & clericorum immunitas ad pontium & viarum inſtaurationem non ſe extendit.deciſ.101 num.1.pag. 84
Nobilitas generis qualiter probetur.deciſ.805.nu.4 pag. 489
An quis poſt mortē nobilitari vel doctorari poſsit. deciſ.879.nu.16.pag. 532
Nocentem abſoluere ſatius eſt quàm innocentem condemnare.deciſ.775.nu.4.pag. 475
Quæ fiunt noctu & in multitudine difficilis ſunt probationis.deciſ.764.nu.1.pag. 667
Nomen qui præſtitit,actionem cedere tenetur.deci. 506.nu.2.pag. 225
Nominum diuerſitas an rerum diuerſitatem denotet. deciſ.634.nu.1.pag. 399
Notarius an pendente quæſtione falſi inſtrumenta recipere poſsit.deciſ.299.nu.4.pag. 241
Notarius apoſtolicus an in quacunque prouincia data à domini natiuitate vti poſsit.deciſ.606. nu.2.pag. 386
Notarius condemnatus de falſo officio priuatus cenſetur. deciſ.299.nu.2.pag. 240
Notarius licèt de falſo,condemnatus ſit,inſtrumēta ante condēnationem recepta redigere in formā publicam poteſt.deciſ.299.nu.3.pag. 240
Notarius manifeſtando ſecretum ſibi iniunctum falſi pœnam incurrit.deciſ.148.nu.pa. 122
Notarius notā originalē propria manu in mūdum non vitiatam nec cancellatam ſcribere debet. deciſ.163.nu.1.pag. 148
Notarius principis vel actorū de falſo condēnatus officium exercere poſsit.deciſ.300.n9.pag. 241
Notarius propter falſi ſuſpicionem an & quando torquēdus ſit & nu.ſeqnē.deciſio.163.numero.3. pag. 67
Notarius qui minus ſcripſit quàm à partibus dictū ſit:an in dubio errore factum præſumendum ſit. deciſ.163.nu.8.pag. 149
Notarius rogatus cenſetur de clauſulis aſſuetis. deciſ.797.nu.9.pag. 494
Notarius reuocatus ab exilio an inſtrumenta recipere poſsit.deciſ.302.nu.1.pa. 242
Notarius ſine iudicis commiſsione teſtem exiſtentem in partibus remotis aut cōſtitutum in diſcrimine vitæ periculum exiſtente in mora recipere poteſt etiam parte abſente & non citata.deciſio. 788.nu.34.pag. 485
Notarius teſtis loco habetur.deciſ.605.nu.1.p. 386
Notarius variando falſum committi.deciſ.163.nu. 4.pag. 148
Notarius vbi parti copiam dedit,quòd nothæ ſiue prothocollo aliquid addere vel corrigere non niſi cū iudicis licētia debet.alias falſū cōmitteret. deciſ.163.nu.15.pag. 148
Notarij dicto ſtatur ſuper receptione & ſcriptura inſtrumenti , ſi ſuperſtes ſit:ſi obdormierit in domino,literarū cōparatiōi.deci.65.nu.3.p. 386
Notarij iuramento ſuper inſtrumenti amiſsione an ſtandum ſit.deciſ.193.nu.2.pagin.177.&.numer. 12.13.pag. 17
Notario condemnato de falſo inſtrumenta recipere etiam alibi prohibetur.deciſ.302.nu.2.p. 242
Notario ſtante bonæ vocis & famæ in dubio falſitas non præſumitur,ſed error.deciſ.603.n.3.p.385
Notarijs delphinalibus vetitū eſt,ne ſubmiſsiones ad curias extra patriam reciperent.deciſ.620.nu. 1.pag. 393
Notorium per publicum inſtrumentum inducitur deciſ.511.nu.2 pag. 338
Notorium quando ab onere probādi releuet.deciſ. 119.nu.9.pag. 104
Nouerca hæres vniuerſalis inſtituta cum onere reſtituendi liberis ſecundi matrimonij:hæres fidei commiſsaria liberorū ſecundi matrimonij contemplatione cenſetur.deciſ 113.nu.7.pag. 97
Nouercæ quod plus relictum ſit,quàm liberis prioris matrimonij liberis ipſis applicandum eſt. deciſ.113.nu.2.5.pag. 97
Nouercæ ſi plus relinquatur quàm vni ex liberis primi matrimonij,pro non ſcripto habetur.deciſ. 78.nu.1.pag. 65
Nox quando dicatur.deciſ.764.nu.5.pag 467
Nubere ſatius eſt quā vri dec.ſ.675.nu.1.p. 414
Pro nubentium benedictione aliquid accipere prohibitum eſt.deciſ.756.nu.3 pag. 460
Nullitatis quæſtio per libelli & actionis modum deducta,iudicati executionē non impedit.deciſ. 315.nu.1.pag. 249
Nullitatis ſententiæ quæſtione pendente per principalis quæſtionis viam ſententiæ executio ſuperſedere debet ſi prompta probatio ſuper nullitate offeratur.deciſ.504.nu.1.pag. 333
Nullus ab impēſa quæ fit patriæ defenſiūe aduerſus hoſtiū incurſus excuſatur.deciſ.101.n.3.p. 84
Nullus in alterius infamiam proſilire debet deciſ. 776.nu.5.pag. 477
Nullus in loco contractus non niſi ibi inueniatur, conueniri poteſt.deciſ.244.nu.1.pag. 121
Nullus ſuis ſtipendijs militare tenetur.deciſ.449. nu.1.pag. 317
Quod nullum eſt,nullum operatur effectum,deciſ. 155.nu.2.pag. 140
Nullum pro ciuili carcere mancipari debere,& niſi bona deſint regulare eſt.deciſ.242.n.1.p. 210
Numus expenſis publicis cudi debet.deci..261.nu.1 pag. 221
Numum adulterinū cudēs læſæ maieſtatis crimine irretitur.deciſ.261.nu.5.pag. 221
Numi adulterini præter les remedes refici debent. deciſ.264.nu.3.pag. 221
Numi ſi adulterini ſint, non ſolùm priuati qui eos cudere fecerunt, ſed & reſpublica defraudatur. deciſ.264.nu.1.pag. 221
In numis pondus : materia & publica forma deſiderantur.deciſ.261.nu.2.pag. 220
Nunciatio noui operis ad hoc vt valeat,quæ requirantur

rantur.deciſ.06.nu.1.pag. 67
In noui operis nunciatione cauſa inſerenda eſt, maximè in nuntiationis proſecutione.deciſione. 106.nu.2.pag. 87
Nuntius qui in exequendo modũ exceſsit, nedum domino iniuriam domino irrogaſſe credatur ſed etiam vim feciſſe dicitur.deciſione.15.numer.6. pagina. 38
Nuncio iurato non niſi ſup[illegible] actu citationis creditur.deciſ.51.nu.1.pag. 37
Nuncio referenti citarũ ſibi comminatoria verba protuliſſe non creditur. deciſio.51.numero.4. pagina. 38
Nuncij ſeu ſeruientes viles & infames ſunt.deciſio. 51.nu.2.pag. 37
Nundinæ lugdunenſes notabiles.deciſio.415.nu.1. pag. 301
Nundinarum lugdunenſium Conſeruatores qui ſunt.deciſio.415.numero 4.pag. 301
Nundinarum priuilegio non gaudet qui repreſalijs cauſam dederunt.deciſio.415.nu.6.pag. 301
Nundinarum priuilegium non vtendo per decennium perditur.deciſ.513.nu.3.pag. 341
Nundinas petentibus iter tutum eſſe debet.deciſio. 415.nu.3.pag. 301
Nupta non dicitur quæ virum pati non poteſt. deciſio 70.nu.10.pag. 60
Nuptias ſolus conſenſus facit.deciſio.701.numer.1 .pag. 426

O

Oblatus monaſterio profeſſo æquiparatur.deciſio. 833.nu.2.pag. 513
Obligati à conuerſis differentia.deciſio.832.nu.14. pag. 512
Obligati & donati ad hoc vt dicantur.verè relegioſi ſi ſua bona religioni dediſſe oportet.deciſ.832 nu.12.pag. 512
Oblationes quibus applicentur.deciſio.385.nu.2. pag. 288
Obligatione principali reprobata pignoris perſecutio reprobata cenſetur.deciſio 585.numero.2 pag. 382
Ob conſcientiam criminis in dubio an quis ſe occidere præſumatur. deciſio. 879.numero.9. pag. 531
Obſtetricis oculus & manus quandoquè fallunt. deciſ.677.nu.2.pag. 415
Obſtetricis oculus & manus ſepè fallaces.deciſio 168.nu.16.pag. 157
Occidens ſe ſponte in cimiterio ſepeliri nõ debet. deciſ.879 nu.5.pag. 531
Occidere ſeipſum nulli licet.ddeciſio 770.numer.3 pag. 471
Occiſus dicitur quando ab alio occiditur.deciſ. 779.nu.1.pag. 479
Quando quis teneatur de occiſo vel vulnerato. deciſ.767.nu.2.3.pag. 469
Odium probabilis excuſatio non eſt, vt quis officiũ ſuum exequi recuſet. deciſio. 89. numero.1. pag. 73
Oeconomum inſtituere poteſt is qui inſtituendi poteſtatem habet.deciſio.16.nu.1.pag. 11
Officium aduocati vel procuratoris ſi proprio nomine exerceatur, obeſſe non debet.deciſio.628. nume.1.pag. 387
Officium cuſtodis ſiue gardæ monetæ quale ſit. Deciſione 263.numero 2.pagina. 221
Officium diuinum quibus diebus interdicti tempore publicè fiat.Deciſ.848.nu.4.pag. 519
Officium iudicis conquieſcere regulare. deci.638. nu.1.pag. 400
Officium iudicis ſecularis pro dote coſtituenda datur.deciſ.466.nu.1.pag. 325
Officium iudicandi dependet à publico.deciſio. 904.nu.4.pag. 553
Officium legati per Papæ mortem.& non expirat. deciſ.308.nu.1.pag. 247
Officium magiſtri monetæ circa quæ verſetur. deciſ.263.nu.1.pag. 221
Officium nemini dannoſum eſſe debet.deciſ.235. nu.2.pag. 208
Officium magigiſtri operarum lathomorum & fabrorum lignariorum reſidentiam requirit. deciſ.276.nu.2.pag. 229
Officium ſcribæ actorum prorogari non poteſt. deciſ.598.nu.3.pag. 383
Officium temporale an ſpirituali æquiparetur. deciſ.906.nu.12.pag. 555
In ingreſſu officij temporalis quæ requirantur. deciſ.901.nu.1.pag. 552
Officio ante quàm quis prouideatur quæ requirantur.deciſ. 561.nu.1.pag. 369
Officia collata ſub illa clauſul.Dum nobis placuerit, ad ſuperioris nutum reuocari poſſunt.deciſi. 19.nu.1.pag. 11
Officia omnia quantum ad principẽ manualia ſunt & reuocabilia.deci.19.nu.2.pag. 11
Officiorum continentium repugnantiam pluralitas eſt prohibita.deci.467.nu.1.pa. 325
Officiorum pluralitas an & quando prohibita ſit. deci.524.nu.1.pa. 348
Officiorum pluralitas in officijs repugnantibus vetita ibid.nu.2.
Officialis duplici poteſtate vti poteſt.deci.852.nu. 2.pag. 520
Officiales Regum & Principũ ſindicari poſſunt.deciſ.919.nu.7.pagi. 564
Officiarius actiuè & paſsiuè libertatibus & ſtatutis gaudet.deciſ.912.nu.4.pag. 565
Officiarius ratione officij forum ſortitur.deci.920. nume.3.pag. 565
Officiarij iuramento in concernentibus officium ſtatuis.deci.456.nu.2.pa. 320
Officiario cui talis iniuria fit vt ſine nece euadere non poſsit, occidere licitum eſt.deciſio.550.num. 1.pagi. 364
Officiarij à tutela & collectarum præſtatione, cùm de munere ordinario & reali agitur, non excuſantur.deci.425.nu.3 pa. 305
Officiarij de rebus quæ pro eorũ vſu deferũtur, tributum ſoluere non tenentur.deci.425.numer.2. pagin. 305
Officiarij & familiares ſi in officio delinquũt: animaduerſio iudici ordinario competit: nec appellationi locus eſt: ſecus ſi extra officiũ, niſi crimen notorium ſit.deciſ.437.num.2.pag. 311
Officiarij quorum cura in viſitandis & tentandis ſeu experimentandis munus demandatur, à quo

conſtitui debet. deciſione .650. numero.1. pagina. 404
Officiarij ſeculares de matrimonio cognoſcere nō debent. deciſ.306. nume.2. pag. 254
Officiarij ſub libertatibus & ſtatutis patriæ comprehenduntur. deciſ.920. nu.21. pag. 567 & nu. 26. pag. 568
Officiarij ſtragij. falſis quando delinqunt in officio quæ pœna plectantur. deciſ.616. nu.4. pag. 391
Impetranti incumbit onus iuſtificandi reſcriptum. deciſ.627. nu.5. pag. 397
Npem ferre alicui regulariter quis non teneatur. deciſ.771. nu 8 pag. 472
Operæ futeræ hominis læſi æſtimatio quæ eſſe debeat. deciſ.931. nu 3 pag. 573
Opinio communis quæ dicatur. deciſio.816. nume.7 pag. 505
Opinio media tenenda. deciſio.817. numero.10. pag. 506
Opinio quæ pro validitate contendit, tenenda eſt. deciſ.170. nu.10. pag. 160
Opinio quæ pro matrimonio facit inhærendum eſt. deciſ.758. nu.5. pag. 462
Opinionum maioritas quomodò attendatur. deciſ. deciſ.63. nu.3. pag. 325
Opus nouum tollere & ius ſibi dicere ei cuius periculum eſt in mora, & qui damnum patitur & iudicis copiam non habet an liceat, deciſio.499. numer.1. pag. 330
Opus per quod aquæ curſus deterioretur in flumine publico nauigabili vel non nauigabili fieri prohibetur. deciſione 548. numer. 4. pagina 269
Orare cum excommunicato licitum non eſt. deciſio. 890. nu.1. pag. 543
Ordo an ſit conuertendus. deciſio.816. numero.1. pag. 504.
Ordo conuertendus non eſt. deciſio. 817. numer. 90. pag. 506
Ordo iuris in cauſis fiſcalibus ſic priuatis ſeruandus eſt. deciſ.200. nu.1. pag. 186
Ordines an conferri poſsint ceſsione à diuinis pendente. deciſ.843. nu.2. pag. 517
Ordines collatæ vel receptæ per excommunicatum valent & tenent. deciſ.876. nu.2. pa. 530
Ordines interdicto pendente conferri poſſunt. deciſ.844. nu.5. pag. 518
Ordinarij poteſtas an per ſolam præſentationem afficiatur. deciſ.117. nu.12. pag. 101
Ordinariorum manus ligantur reſeruationis inſinuatione & intimatione facta capitulo & ordinario. deciſ.86. nu.6. pag. 71
Ordinatio Caroli VIII. Gallorum Regis ſuper officiorum perpetuatione. deciſio.19. numero.3. pag. 11
Origenes fecit ſe eunuchum vt mulieribus concionaretur tempore perſecutionis. deciſio.879. nu.3 pag. 531
Oſtium iacomo parietem inſtaurari facere quatenus ſtillicidium ſe extendit: ſiue ſtillicidium denotet ius proprietatis ſine ſeruitutis. deciſio.484. nu.3. pag. 324
De oſtiario curiæ parlamenti delphinatus. deciſio. 936. nu.1. pag. 578

P

Paciſci de hæreditate patris viuentis prohibitum eſt. deciſ.132. numero.3. pag. 116
Pactum adpoſitum in contractu matrimonij, vt coniuges in certo loco maneant validum eſt. deciſio.740. nu.2. pag. 449
Pactum affirmatiuum in contractu matrimonij à iure reprobatum eſt: nec iuramento firmatur. deciſio.128. nu.1. pag. 114
Pactum de futura ſucceſſione vt valeat an conſuetudine induci poſsit. deciſio.610. numero.1. pag. 387
Pactum factum de ſuccedendo in contractu matrimonij notabilitatis fauore valet, nec reuocari poteſt ad liberorum matrimonij præiudicium. deciſ.128. nu.6. pag. 114
Pactum factum de non ædificando furnum in domo contemplatione perſonæ certæ valet & tenet. deciſ.482. nu.6. pag. 323
Pactum factum vt in domo ars aliqua non exerceatur, non ſolùm per emptorē ſed & ſuos hæredes & ſucceſſores ſeruandum eſt. deciſio.482. num.7. pag. 323
Pactum futuræ ſucceſsionis inter milites valet. deciſio.128. nu.4 pag. 114
Pactum futuræ ſucceſsiōis quare prohibitum ſit. deciſ.597. nu.1. pag. 383
Pactum legis commiſſoriæ adpoſitū in hypotheca generali iuramento non firmatur. deciſ.462. nu.2. pag. 326
Pactum legis commiſſoriæ cùm creditoris odio reprobatum ſit, an tamen duplici iuramento an teneat. & numer. 4. deciſion. 166. numer.1.4. pag. 153
Pactum legis commiſſoriæ Delphinates venditionē cauſualem appellant. deciſio. 166. numero.7. pag. 154
Pactum legis commiſſoriæ in pignoribus reprobatum eſt & quare. deciſio 5.4. nu.1. pag. 341
Pactum legis commiſſoriæ factum ex interuallo valet quantum ad effectum excipiendi nō agendi ibid. nu.2.
Pactum lucrandæ dotis vel donationis propter nuptias non niſi muliere prædecedente valet, deciſ.22. nu.5. pag. 15
Pactum negatiuum de non ſuccedendo valet vt quod iuramento firmetur. deciſio.128. numer. 2. pag. 113
Pactum reſeruatorium futuræ ſucceſsionis valet & tenet. deciſ.610. nu.4. pag. 388
Pactum vt priuatæ ſcripturæ ſtetur, non valet. deciſ 63. nu.6 pag. 55
Pacta de ſuccedendo quòd matrimonij fauore valeant, & reuocari no poſsint conſuetudinis regni franciæ eſt. deciſ.132. nu.3. pag. 116
Pacta facta in contractu matrimonij de modo ſuccedendo de conſuetudine Galliæ valida ſunt, maxime in feudalibus. deciſio.597. numero.1. pag. 383
Pacta nouiſsima prioribus derogant. deciſio.610. nu.2. pag. 388
Pactiones de remittendis delinquentibus factæ lutetiæ Pariſiorum anno incarnationis.1376. inter Carolum Gallorum Regem delphinum.

& Aimeucum

& Amedeum Comitem Sabaudiæ quæ fuerint. deciſ.83. nu.10.pag. 68
Paganus cum duobus teſtamentis decedere non poteſt.deci.505.nu.2.pag. 243
Panis licèt regulariter appellatione frumenti non veniat: ſecus ſi fraus vel dolus interuenerit.deciſ. 162.nu.8.pag. 146
Pharisei vnde dicti.deciſio.126.nu.3.pag. 112
Papa abſolutionem pro enormi iniuria ſibi reſeruat.deciſ.811.nu.1.pag. 502
Papa an diſpenſare poſsit cum homicida.deciſ.781 nu.7.pag. 481
Papa an diſpenſare poſsit ſuper irregularitate cauſata ex homicidio.deciſ.781.nu.2.pag. 481
Papa confirmando electionem de plenitudine poteſtatis, quod defectus iuris poſitiui nō perſonæ ſupplere videatur.deciſ.50.nu.9.pag. 37
Papa committendo cauſam appellationis & principalem ſecundum iuris ordinē commiſiſſe videtur.deciſ.872.nu.3.pag. 529
Papa cum omni ordinario in omni iuriſdictione concurrit.deciſ.658.nu.3.pag. 70
Papa de viribus ſuorum priuilegiorum cognoſcit. deciſ.847.nu.1.pag. 518
Papa Imperatorem depoſuit.deciſio.366.numero.6 pag. 279
Papa in caſibus à lege diuina prohibitis diſpenſare non poteſt.deciſ.761.nu.1.pag. 462
Papa in dubio ſtatutis & conſuetudinibus alicuius loci ſingularis derogare non videtur.deciſ.135. nu.1.pag. 119
Papa in homicidio caſuali diſpenſat in quocunque ordine.deciſ.781.nu.9.pag. 482
Papa licèt aliquibus inquiſitionis officium committat, non ob hoc ordinariorum iuri derogare cenſetur.deciſ.267.nu.7.pag. 224
Papa ordinarius ordinariorum.eſt.deciſio.249.nu. 1.pag. 214
Papa per viam querelæ adiri poteſt.deciſi.872. nu. 2.pag. 529
Papa quandoquè vices ſuas pœnitentiario committit ſuper excommunicatione.deciſ.809.nu.1. pag. 502
Papa ſolus in gradu tranſuerſalium diſpenſat.deci. 761.nu.2.pag. 462
Papa ſolus ſuper irregularitate diſpenſat.deciſ.892 nu.2.pag. 497
Papa ſuper matrimonio cōſummato nō diſpenſat. deciſ.675.nu.1.pag. 414
Papa ſuper matrimonio per verba de præſenti contracto ſpōſo & ſponſæ adſentiētibus diſpenſare poteſt.deciſ.675.nu.4.pag. 414
Papa pallium atque manum appoſiti, inferior pro illa vice ſe intromittere non poteſt.deciſio.138.nu.1. pag. 121
Papa vel Epiſcopus an diſpenſare poſsit vt bigamus ad ſacros ordines promoueatur.deciſio.724. nu.2.pag. 438
De Papæ intentione ſatis eſt quod appareat, quòd derogare voluerit.deciſ.135.nu.2.pag. 119
Par in parem quandoquè imperium habet.deciſio. 512.nu.2.pag. 340
Parentes in cauſa matrimonij teſtimonium dicere pro filio poſſunt.deciſ.751.nume.2.pag. 456
Parentes pueros de ſacro fonte leuare non, niſi neceſsitate debent.deciſione 736.numero.1.pagina 447
Parœciani ad prælati deſtitutionem admittuntur. deciſ.906.nu.8.pag. 555
Parœciani contra promouendum excipere poſſūt. deciſ.906.nu.9.pag. 555
Parocus qui clandeſtino matrimonio interfuit excommunicationis pœnam per triennium incurrit.deciſ.714.nu.1.pag. 434
Pars in cauſa matrimoniali nō auditur poſt ſententiam à qua non fuit appellatum.deciſ.752.nu.9. pag. 7521
Pars maior in his quæ iuris ſunt communis minori parti præiudicare nō poteſt.Item & ſi de ſingulorum præiudicio agatur. deciſio. 125.numero.7. pag. 111
Minor pars capituli maiori parti quæ nonnihil illicitum fecit, ſi non aduerſaretur proteſtando conſentire videtur.deciſ.570.nu.1.pag. 373
Pars quæ in conſulendo & iudicando attendi debeat.deciſ.295.nu.74.pag. 238
Partis appellatione medietas venit.deciſio.339.nu. 4.pag. 264
Parti priuatæ quando ius ſibi dicere liceat.deciſio. 499.nu.2.pag. 330
Partem audiendam eſſe poſt terminum præfixum niſi iudex eam non audiendam eſſe pronunciauerit, Innocentius tenet. deciſio.570.numero.3. pag. 373
Participantes excommunicatis ante quàm excommunicati denuntientur, nominatim moneri debent.deciſ.869.nu.1.pag. 527
Partus cui tantum vnum membrum egreſſum eſt, an baptiſari poſsit. deciſio. 168. numero. 7. pag. 156
Partus cæſus ad feudum ſeu emphyteoſim admittitur, ſi pro ſe & filijs ſuis ex ſe naſcituris dictū fuerit. Idem in legato facto mulieri quando filiū haberet.deciſ.168.nu.3.pag. 156
Partus natus ante legitimum tempus abortiuo comparatur.deciſ.768.nu.6.pag. 156
De paſcuis de belle combe.deciſio.333.numero.6. pag. 260
In paſcuis & aquarum commoditatibus antiquitati ſtandum eſt.deciſ.111.nu.11.pag. 92
Pater animo corrigendi filium in ſacris conſtitutū verberans an excommunicationem incurrat.deciſio.880.numero.3.pag. 533
Pater condemnationem filij etiam de legitima ſoluere non debet, vt quæ viuente patre non debeatur.deciſ.199. nu.6.pag. 185
Pater ex perſona filij alienata etiam contra factum proprium veniendo reuocare poteſt.deciſio.503. nu.1.pag. 332
Pater familias famuli facto & negligentia tenetur deciſ.521.nu.4.pag. 346
Pater filio legitimatio plus dare non poteſt quàm vni ex liberis legitimi matrimonij.deciſio.333. nu.1.pag. 16
Pater filium in delicti reuelare non tenetur.deciſio 771.numero.4.pag. 472
Pater naturalibus liberis tutorem dare poteſt.deci. 471.nu.1.pag. 317

Pater ſi liberis vt hæredibus ſtipuletur: liberi non non niſi poſt patris mortem admittuntur.deciſi. 131.nu.1.pag. 115

Pater ſi ſimpliciter emphyteoſim ſtipuletur pro ſe & liberis: filij cum patre non concurrunt: ſed ordine ſucceſsiuo veniunt, licèt hæredes non ſint.deciſ.131.nu.2.pag. 115

Patri filios etiam clericos corrigere ad quintum & vigeſimum annum vſque permiſſum eſt.deciſio. 880.nu.9.pag. 534

Participantes cum interdictis vel ſuſpenſis antequàm excommunicentur canonicè moneri debent.deciſ.869.nu.1.pag. 527

Patria poteſtas in cauſis caſtrenſibus vel quaſi non requiritur.deciſ 531.nu.4.pag. 532

Patria tota capta cenſetur principalioribus locis aptis.deciſ.11.nu.48.pag. 95

P..riam principis inuadere eſt in læſe maieſtatis crimen incidere.deiſ.154.nu.5.pagi. 138

Patriarchis plures vxores habere antiquitùs licuit. deciſ.674.nu.1.pag. 413

atronus vel parœcianus in quæſtione priuationis beneficij admittitur. deciſi. 606. numero. 2. pag. 555

Pauli irregularitas per baptiſmum purgata fuit. deciſ.781.nu.11.pag. 482

Pauper in iure qualiter accipiatur.deciſi.805.nu.8 pag. 499

Pauper ratione paupertatis abſoluẽdus eſt gratis. deciſio.805.nu.4.pag. 499

Pauperes à ſolutione gabellarum excuſantur.deciſ. 805.nu.6.pag. 499

Paupertas ab expenſis viſitationum legati vel prælati excuſat.deciſ.198.nu.4.pag. 184

Paupertas à decimæ ſolutione an excuſet.deci.198. nu.1.pag.183.& nu.6.pag. 184

Paupertas per vocem, famam & vulgi opinionem probari poteſt.deciſ.805.nu.1.pag. 499

Paupertas per vicinos probari poteſt.deciſio.805. nu.2.pag. 499

Inopis & pauperis differentia.deciſio.805.numer.3. pag. 499

Peccatum minus eſt fornicari cum pulchra quàm cum deformi.deciſio.6.nu.3.pag. 5

Peccatum ſodomiæ maius eſt adulterio.deciſi.739. nu.4.pag. 448

Pecunia ad quid inuenta. deciſio. 21. numero. 9. pag. 13

Pecunia ex ciuibus colligi poteſt pro bladis emendis vt neceſsitati ſubueniatur.deciſio.40.nu.1. pag 27

Pecunia in matrimonio interuenire poteſt.deciſio. 756.nu.6.pag. 460

Pecuniam mutuam à quæſtoribus & coactoribus accipere non, niſi cum principis licentia, licere regulare eſt deciſ.202.nu.1.pa. 188

Pedagium debetur quando res negotiandi cauſa ſiue mercandi occaſione deferuntur.deciſio.41. nu.7.pag. 28

Pedagium præter quàm quod antiqua cõſuetudine vel principis reſcripto cautum eſt, ſolui debet. deciſ.420.nu.3 pag. 304

Pedagium præſtandum non eſt de rebus quæ pro famis neceſsitate in vrbem deferuntur.deciſio. 424.nu.1.pag. 305

Pedagia quandoquè per conſuetudinem introducuntur.deciſ.39.nu.4 pag. 26

Penſio licèt poſſeſſoris diligentia augmentetur: cenſus tamen augeri non debent.deciſio.210.nu.2. pag. 197

Penſio pro qua ſingulis annis duodecim præſtantur an reprobata ſit .deciſio. 595. numero. 1. pag. 382

Penſiones monaſteriorum de antiqua moneta ſi reperiri poſſit, ſoluendæ ſunt: & ſi non reperiãtur de moneta conuenſi ad antiquæ æſtimationem. deciſ.432.nu.1.pag. 309

Percutiens mortuum excommunicationis ſententiam non incurrit. deciſio. 879. numero. 18. pag. 532

Percutiens clericum excommunicatum excommunicationem incurrit. deciſio. 818. numero. 3. pag. 507

Peritiorum in arte & veriſimiliora magis deponentium atteſtationi ſtatur.deciſio.460.numero.13. pag. 322

Perſonæ cõiunctæ etiã tutela finita agere poſſunt. deciſ.99.nu.6.pag. 83

Perſona ſi apprehendi poteſt, perſonaliter citandus eſt. ſin minus, ad habitationis domum.deciſ..349 nu.1.pag. 270

Perſonæ in dignitate conſtitutæ pro homicidio qua animaduerſione plecti debeant.deciſio.778. nu.1.pag. 478

Perſonæ qualitas in quæſtione attendi debet.deciſ. 790.nu.2.pag. 482

Peſtis impedimentum præſcriptionem impedit: & eſt cauſa iuſta reſtituendi in integrum.deciſi.82 nu.1.pag. 67

Peſtis fugienda.deciſ.559.nu.5.pag. 368

Peſtis tẽpore decurio à reſidentia excuſatur. deciſ. 887.nu.3.pag. 542

Peſte infecti à ciuitate vel alio loco expellẽdi ſunt. deciſ.125.nu.1.pag. 115

Petitorium & poſſeſſorium nihil commune habẽt. deciſ. 529.nu.3. pag. 350

Picturæ difformes habere in cubili & camera in qua coniugati dormiunt licitum non eſt.deciſ. 168.nu.12.pag. 157

Pignora valoris dupli debiti capi non debere delphinali ſtatuto cauetur.deciſio.594.numero 2. pag. 381

Piratæ hoſtibus fidei æquiparãtur.deciſ.893.nu.19 pag 545

Piratæ qui depredantur an excommunicati ſint. deciſ.893.nu.6.pag. 544

Piratarum maritimarum pœna bonorum publicatio eſt.deciſ.893.nu.7.pag. 544

Piſtores ad dignitates promoueri nõ debent.deciſ. 162.nu.10.pag. 146

Paſtores emendo blada vt panes cõficiant, mercari non dicuntur: & eorum functio artificium dicitur, licet mecanicum. deciſion. 162.numero 3. & 9.pag. 146

Piſtores habentes domicilium iiſdem priuilegijs & libertatibus gaudere debẽt ſicut & alij municipes deciſ. 162.numero.5.pag. 146

Planitei deſcripto.deciſ.110.nu.6.pag. 90

Platea donſere & [illegible] us alius de homagio Regis delphin mouentur.deciſ.266.nu.7.pag. 223

Pl[illegible] q[illegible] d[illegible] m torquentur, deficere ſolent.deci.98. n[illegible] a pag. 82

Pluris appellatione totum continetur. deciſio. 77. nume.2.pag. 69

Plures an in vno libello accuſari poſsint. deci.910. nume.1.pag. 557

Plures cum vna ſe percutiant rixando non conſtito de aggreſſore neuter tenetur.deci.775.num.8. pagina 476

Pœna ad beſtias quæ erat antiquitùs & quæ hodie. deci.778. nu.2.pag. 478

Pœna adiecta in ſponſalibus quoad extraneos nõ valet: Item nec datio pignoris ratione pœnæ.deciſ.748.nu.2.pag. 455

Pœna an corpori mortuo irrogari poſsit. dec.879. nu 13.pag. 532

Pœna cano. Si quis ſuadente.ad hoc vt committatur, requiritur vt factum ſit conſummatum. deciſ.819 nu.1.pag. 507

Pœna canonis, Si quis ſuadente. xvij. quæſtio. iiij. ipſo iure & ipſo facto infertur.deci.839.nume.3. pagina 515

Pœna capitalis tribus modis dicitur.deci.189.nu.2. pagina 174

Pœna capitalis in vi publica & armorum portu, nõ, niſi mora interuenerit, locum habet.deciſio.294. nu.3.pag. 237

Pœna delicto maior eſſe non debet.deci.717.num.2. pagina 435

Pœna duplex de iure canonico.deci.763.numer.23. pagina 466

Pœna ex alienatione nulla non incurritur. dec.391. nu. 4.pag. 291

Pœna excommunicationis animæ vtilitatem concernit: pœna temporalis vindictam.deciſio. 806. nu.5.pag. 508

Pœna æterna in temporalem per confeſsionem conuertitur.deciſione 897.numero 4.pagin.549

Pœna homicidij hodie quæ ſit.deciſione 778. nu.3. pagina 478

Pœna homicidij capitalis eſt.ibid.nu.4.

Pœna iniuriæ quæ fuit tempore legis duodecim tabularum. deciſione 933. numero 3. pagina 574

Pœna inſultus homicidio ſubſecuto confunditur. deci.178 nu.2. pag. 165

Pœna mitior in imponendis pœnis attendi debet. deciſio.415.nu.4 pag. 321

Pœna pecuniaria quæ contrahentibus clandeſtinas nuptias imponitur, in quos vſus conuertatur. deci.716.nu.5.pag. 435

Pœna propriè ad forum contentioſum adaptatur. deci.716.nu.2.pag. 435

Pœna pro delicti qualitate & cauſæ imponi debet. deci.717.nu.1.pag. 435

Pœna qua dignus eſt is cum ſe occidere præuentus fuit.deci.879.nu.7.pag. 531

Pœna quæ clandeſtinas nuptias contrahentibus imponi debet eſt arbitraria. deciſione 716.numer.3. pagina 435

Pœna quelibet ſe compatitur.deciſione 816.num.4. pagina 504

Pœna quæ pro ſimplici furto vel latrocinio imponenda ſit. deciſione 4. nu. 2 pagina 3

Pœna ſacrilegij ſecundum ius canonicum quæ ſit. deci.860. nu.2.pag. 525

Pœna ſtatutaria ad hoc vt committatur, quid requiratur.deci.88.nu.2.pag. 73

Pœna temporalis & ſpiritualis quando ſimul concurrũt vterque iudex cognoſcere debet.dec.816. nu.8.pag. 505

Pœna tractatus an extinguatur propter maleficium ſubſecutum. deciſione 178. numero 1. pagina 165

Pœna triginta librarum de qua in cano. quiſquis. xvij.quæſtio.iiij. per deſuetudinem eſt abrogata. deci.817.nu.11.pag. 506

Pœna tundendi capillos quorſum introducta, & contra quos.deci.326.nu.1.pag. 255

Qui cecidit in pœnam cano. Si quis ſuadente. xvij. quæſt. iiij. ante quam abſoluatur parti ſatisfacere tenetur iniuria exiſtente notoria.deciſ.828.nu. 1.pagina 509

A pœna ſtatuti excuſandus eſt ignorantiæ ratione qui probabilem ignorantiæ cauſam allegat. deciſ.123.nu.3.pag. 348

Duæ pœnæ quando concurrere poſſunt. deci. 806. nu 6.pagina 5[illegible]6

Pœnæ pecuniariæ meri imperij non ſunt.deciſ.189. nu.5.pag. 174

Pœnæ plures pro ſacrilegio concurrere poſſunt. deciſ.839.nu.4.pag. 515

In pœnis electio eſt iudicis.dec.884.nu.35.pag. 539

Pœnitentia imponenda eſt ei qui fidem rupit.deciſ. 744.nu.4.pag. 451

Pœnitentiæ locus eſt in ſponſalibus ſi iuſta cauſa ſuperuenerit.deci.730.nu.1.pag. 442

Pœnitentiæ quæ ſodomitis iniungendæ ſunt, arbitrariæ ſunt.deci.895.nu. 25.pag. 549

Pœnitentes & ſi vxorati ſint clericali priuilegio gaudent.deci.838.nu.4.pag. 514

Pœnitere & ab accuſatione deſiſtere antequàm rei nomen inter reos recipiatur, an licitum ſit.deciſ. 114.nu.1.pag. 98

Pœnitentiarius Papæ ſuper enormi læſione abſoluere poteſt.deci.824.nu.1.pag. 508

Pœnitentiarij minores quando iniuria abſoluere poſſunt.deci.824.nu.2.pag. 508

Polutione extraordinaria an matrimonium vel affinitas contrahatur.

Pollutione extraordinaria neque matrimoniũ neque affinitas inducuntur.dec.677.nu.7.pag. 419

Pontes lineos aut lapideos ſuper flumine publico facere non, niſi cum principis permiſsione, licet. deci.347.nu.1.pag. 269

Pontifex Romanus ſolus ab irregularitate cauſata ab eo qui licèt excommunicatus eſſet, à diuinis non ſuperſedi diſpenſat.deci.801.nu.2.pag. 496

Portas vrbium claudere eſt alimenta denegare.deci. 154.nu.6.pag. 137

Portio epiſcopalis & quarta decimarum præſcriptioni ſubiacet.deci.837.nu.2.pag. 514

Popularium appellatione qui veniant.dec.920.nu. 920.nu.7.pag. 569

Poſitioni criminoſæ per quod delictum detegitur reſpondendum non eſt.deci.789.nu.3.5.pag.486

Poſitioni captioſæ reſpondere nullus tenetur. deciſ. 489. nu. 4. pag. 486
Poſitioni criminoſæ de delicto tertij reſpondendū non eſt. deci. 789. nu. 5. pag. 486
Poſitioſi criminoſæ quis reſpondere non tenetur. deci. 849. nu. 5. pag. 524
Poſſeſsio adprehendi non prohibetur pendente beneficij cuſtodia. deciſione 44. numero 6. pagina 30
Poſſeſsio an & quando ad hæredes transeat: & quo remedio vtendum ſit. deciſione 521. numero 2. pagina 253
Poſſeſsio an per vini ſigillationem trāſferatur. deciſ. 58. nu. 13. pag. 51
Poſſeſsio beneficij non, niſi de literis conſtiterit accipienda eſt. dec. 136. nu. 10. pag. 120
Poſſeſsio beneficij non niſi in principaliori membro adipiſci debet. deciſione 44. numero 11. pagina 30
Poſſeſsio conſuetudinis ratione transferri poteſt. deci. 525. nu. 1. pag. 259
Poſſeſsio decem annorum continuata ſciente & tollerante ſuperiore vim inſtitutionis & tituli habet. dec. 659. nu 3. pag. 408
Poſſeſsio in beneficialibus plus iuris quàm facti habet, vt quæ cauſam proprietatis admixtam habeat. deci. 476. nu. 2. pag. 320
Poſſeſsio in contractu legis commiſſoriæ iudicis authoritate capienda eſt, licèt pactum ſit emptorem propria authoritate poſſeſsionem adipiſci poſſe. deci. 452. nu. 3. pag. 319
Poſſeſsio inundatione perditur. deciſione 111. nu. 18. pagina 92
Poſſeſsio iuris licèt per beneficij renuntiationem amittatur, non tamen facti poſſeſsio. deciſi. 402. nu. 2. pag. 295
Poſſeſsio manu regia pendente apprehendi non debet. deci. 44. nu. 5. pag. 30
Poſſeſsio infeitur per oppoſitionem contrariæ poſſeſsionis. deci. 655. nu. 1. pag. 406
Poſſeſsio penes duos eſſe poteſt. deciſi. 655. nume. 2. pagina 406
Poſſeſsio oblivione ſeu decennio perditur. dec. 407. nu. 3. pag. 297
Poſſeſsio per ſeruum vel monachum etiam ſine apprehenſione acquiritur. deciſione 566. numer. 4. pagina 371
Poſſeſsio vel dominium conſuetudine transferri poteſt. deci. 2. nu. 6. pag. 2
Quaſi poſſeſsio ad hoc vt acquiratur, vnus actus ſufficit. deci. 109. nu. 3. pag. 89
Cauſa poſſeſsionis & proprietatis coram eodem iudice tractari debent. deciſione 539. numero 1. pagina 358
Poſſeſsionem accipere in beneficij capite ſufficit. deci. 333. nu. 12. pag. 357
Poſſeſsionem ad defuncti hæredem non tranſire ſine apprehenſione iuris eſt communis. deciſi. 525. nu. 1. pag. 348. nu. 1. pag. 349
Poſſeſsionem adipiſci ſequeſtro pendente vetitum eſt. deci. 44. nu. 3. pag. 30
Poſſeſſor bonæ fidei beneficij de quo contenditur, quòd lite pendente conferre vel præſentare poteſt. deci. 140. nu. 2. pag. 122
Poſſeſſorium effectum petitorij ſuſpēſiuum habet. deci. 539. nu. 2. 4. pag. 359
Poſſeſſorium ei qui apparentiorem titulum habet, adiudicandum eſt. deciſione 86. numero 12. pagina 72
Poſſeſſorium & petitorium nihil commune habēt. deci. 406. nu. 2. pag. 297
Poſſeſſorium in beneficialibus eſt quid temporale. deci. 245. nu. 3. pag. 212
Poſſeſſorium in beneficialibus mixtam proprietatis cauſam habet. deciſione 86. numero 9. pagina 72
Poſſeſſorium in ſpiritualibus eſt quid temporale. deci. 44. nu. 4. pag. 30
Poſſeſſorium quid temporale eſt. decl. 442. nu. 4. pagina 314
Poſſeſſoria remedia ei competunt qui in poſſeſsione ſeu quaſi exercitij iuriſdictionis eſſe dicitur. deci. 542. nu. 2. pag. 360
Poſſeſſoria remedia pro actu iuriſdictionis coherentis territorio competunt. deci. 447. nume. 1. pagina 316
Poſſeſſoria remedia pro iuribus incorporalibus competunt. deciſione 438. numero 1. pagina 312
Collatio prima perfectior. deciſione 438. numer. 2. pagina 312
Poteſtas eccleſiaſtica an temporali poteſtate maior ſit. deci 609. nu. 1. pag. 387
Poteſtas iuriſdictionem habens ne delicta perpetrantur ſtudere tenetur. deciſione 771. numer. 9. pagina 472
Poteſtas ſecularis defectum iudicis eccleſiaſtici in re temporali ſupplere poteſt. deciſione 371. nu. 1, 2. pagina 281
Poteſtas temporalis à Deo dependet. deci. 609. nu. 2. pagina 387
Poſthumus ad hoc vt ſuccedat vel rumpat teſtamentum, requiritur vt perfectè natus ſit, & totus egreſſus ab vtero matris, & quòd monſtruoſus ſeu prodigioſus non ſit. & nu. 10. pagin. 168, nume. 5. & 10. pag. 156
Poſthumus quādo illicò decedere dicatur. dec. 169. nu. 5. pag. 158
Poſthumus ſeu partus ab vtero matris exſus, an ſigna vitæ habuerit ad obſtetricum & cyrurgorum, qui interfuerunt, iudicium recurrendum eſt. deciſ. 168. nu. 1. pag. 155
De præbenda annexa dignitati. deciſio. 134. num. 8. pagina 118
De præbenda quando prouidetur, an de canonicatu prouiſum videatur & econtrà. deciſione 134. nu. 6. pag. 118
Præbendarum & capellarum exiſtentium in eccleſia ſiue cathedrali ſiue collegiata collatio etiam ex conſuetudine ad eccleſiam in qua continentur vel ſubſunt, ſpectat. deciſione 109. nume. 4. pagina 89
Præceptum iudicis contemni non debet. deciſi. 714. nu. 2. pag. 434
Superioris præceptum in delictis præſertim atrocioribus non excuſat: ſed tàm mandans quàm mandatarius tenentur. deciſione 154. numer. 27. pagina 138

Præcepta

Præcepta ſiue proclamata ſine cauſæ cognitione facta non valent.deci.576.nu.4.pag. 376
Præfectus prætorio ius condendi leges habet. deci. 537.nu.4.pag. 357
Præfectus prætorio leges condere non niſi cum principis authoritate poteſt.deciſione 794.nu.1. pagina 488
Præfecti prætorio ſtatuere & leges cõdere poſſunt. deci 535.nu.7.pag. 356
Præfecti prætorio ſtatuta condere poſſunt. deciſio. 358.nu.2.pag. 273
Præfecti prætorio vices principis gerunt.dec.904. nu.7 pag. 554
A præfectorum prætorio non appellatur.deciſ. 535. nu.4.pag. 355
In præfectis prætorio tria requiruntur, deciſi. 904. nu.8.pag. 554
Prælatus de mala adminiſtratione tenetur: pro qua propria bona tacitè ſunt obligata.deci. 558.nu.1. pagina 367
Prælatus eccleſiæ recognoſcere prædia moueri de directo dominio domini temporalis non, niſi cũ ſolennitate, poteſt.deci.619.nu.1.pag. 393
Prælatus grauãs eccleſiam debitis ab ſpiritualium & temporalium adminiſtratoriæ priuatus eſt. deci.884.nu.36.pag. 539
Prælatus maiorem adminiſtrationem habet quam tutor.deci.296.nu.5.pag. 182
Prælatus quãdo de eccleſiæ præiudicio agitur, rem alienatam iuramento non obſtante reuocare poteſt.deci. 5n 2.nu.2.pag. 338
Prælatus ſi abeſt à vigilijs aut alias ſtipendio priuatur: nec reuerſus recuperat: niſi iuſta cauſa abfuerit.deci.884.nu.42.pag. 536
Prælatus titulo locati beneficij fructus etiam laico concedere poteſt.deci.564.nu.1.pag. 370
Prælatus vel iudex eccleſiaſticus mandans verberari clericos vel monachos & mandans & verberãs excommunicati ſunt. deciſione 880. numero 5. pagina 533
Prælatus vniuerſalis ſucceſſor dicitur.deciſio. 296. nume.3.pag. 182
Prælati bona a capituli menſa ſeparata ſunt.deciſi. 884.nu.24.pag. 538
Prælato quod per procuratorem vel œconomum iuret ſufficit.deci.442.nu.3.pag. 314
Prælati ad hoſpitalitatem tenentur.deci.716. nu. 7. pagina 455
Prælati inferiores vocem in capitulo non habent: niſi aliter conſuetudine vel ſtatuto caueatur. deciſ.159.nu.5.pagina. 122
Prælati in Regno Franciæ allodialia non habent quoad iuriſdictionem temporalem.deci.369.nu. 5.pagina 278
Prælati ſeu decuriones vſufructuario & vſurario equiparantur.deciſi.297. nu.1.pag. 183
Prælatorum occiſores vel mutilatores non niſi à Papa abſolui poſſunt. deciſione 824. numer. 3. pagina 824
Præparamenta iudicium faciunt.deciſi.766.num.1. pagina 468
Præparamenta neceſſaria facta fauore matrimonij ſæpe poſſunt.deci.747.nu.6.pag. 454
Presbyteri interdicti tempore ſepeliri in cimiterio ſine ſolennitate poſſunt. deciſione 848. num.2. pagina 518
Præſcribi non poteſt aduerſus munera quæ pro pontium & viarum inſtauratione præſtantur. deci.101.nu.5.pag. 85
Præſcribi poteſt id quod infra limites eſt.deciſ.351. nu.3.pag.270.nu.3.pag. 271
Præſcriptio in actionibus prætorijs redhibitoria & nonnullis alijs non, niſi per litiſconteſtationẽ præſcribuntur.deci.327.nu.3.pag. 356
Præſcriptio in iudicijs familiæ erciſcundæ, communi diuidundo & finium regundorum locum nõ habet.deci.351.nu.7.pag. 271
Præſcriptio non cadit in hijs quæ de gratia ſeu merè facultatis ſiunt. deciſione 158. numero 4. pagina 142
Præſcriptio per litiſconteſtationem ad annos vſque quadraginta perpetuatur.deciſi.327. num.2. pagina 256
Præſcriptio poſt ſolam citationem interrumpitur. deci.327.nu.1.pag. 256
Præſcriptio quandoquè fauore præſcribentis eſt introducta.deci.327.nu.4.pag. 256
Præſcriptio quandoquè mixta dicitur.ibid.num.5.
Præſcriptio quæ in pia ſcribentis odiũ merè odioſa dicitur, citatione interrumpitur.deci. 327. nu. 7.pagina 256
Præſes prouinciæ ciuitatum defenſoribus inhibere non poteſt, quòd ſuum officium non exerceant. deci.91.nu.3 pag. 75
Præſes data vocum paritate in alteram quam inclinarit partem, maior pars dicetur.deci.465.nu. 2. pagina 325
Præſes prouinciæ ſi officio abutatur in loco delicti conueniri debet.deciſi.920.nu.24.pag. 567
Preſſia qualiter probatur.deciſione 154. numer. 23. pagina 118
In præſtationibus annuis quæ reiterationem recipiunt, in moneta currente ſoluere ſufficit.deciſ. 432.nu.2.pag. 309
Præſumitur contra teſtem teſtimonium ferre recuſantem.deci.776.nu.5.pag. 477
Præſumptiones alijs præſumptionibus elidi poſſunt.deci.282.nu.3.pag. 232
Præſumptiones duæ cum alijs indicijs plenam fidẽ faciunt.deci.96.nu.1.pag. 79
Præſumptiones duæ pro inſtrumento. deciſio. 165. nu.7.pag. 148
Pretium fori publici attendi debet.deciſ. 289. nu.1. pagina 234
Pretium fori quando attendi debeat.deci.230.nu.6. pagina 206
Pretium in furto rei loco non ſuccedit. deciſi.176. nu.2.pag. 165
Pretij loco res alia ſolui poteſt. dec.21.nu.15.pag.14
Pretia rerum ex temporis variatione variantur.deciſ.63.nu.1.pag. 55
Pretia rerum variantur.deci.616.nu.1.pag. 391
Prætore authore qui aliquid egerunt pœnam merentur.deciſ.574.nu.4.pag. 375
Præuentio litis fit per citationem.deci. 100. nume.1. pagina 83
Præuentio per capturam fieri dicitur. deciſio.100. nume.4.pagina 84

Princeps an in caſu neceſſitatis commodum ex moneta accipere poſsit.deci.614 nu.4.pag. 390
Princeps concedendo caſtrum in feudum ius ſuperioritatis reſeruaſſe cenſetur.deci.367. numer.9. pagina 280
Princeps conſiliarium vt cauſas cœptas antequam creatus eſſet, terminaret, diſpenſare poteſt.deciſ. 320.nu.2.pag. 252
Princeps delinquentibus indulgere poteſt iure tertij ſaluo.deci.478.nu.1.pag. 321
Auguſta eodem priuilegio gaudet.deciſi.478.nu.2. pagina 321
Princeps electi confirmationis ſe opponere poteſt, ſi ipſum ſuſpectum habeat.deci.44. numero 14. pagina 31
Princeps ex ſuo contractu obligatur.deci. 920.nu. 9.pagina 565
Princeps in dubio actui iurato derogare non, niſi ſpecificè dicatur, intelligitur.deci.651.numero 1. pagina 404
Princeps in dubio partis intereſſe remittere non videtur: in intereſſe partis læſæ quæ veniant.deciſ. 225.nu.4.pag. 294
Princeps in dubio iuri tertij derogare non præſumitur.deci.243.nu.1. pag. 213
Princeps infeudare poteſt caſtrum ſuperioritate retenta.deci.549.nu.4.pag. 363
Princeps ob nouum aduentum detentos in vinculis ſoluit.deci.153.nu.3.pag. 135
Princeps primæ conceſsioni in derogare poſsit.deciſ.363.nu.2.pag. 227
Princeps quando dicit intentionem in eius territorio fundatam habere circa quæ intelligatur. deciſ.367.nu.7.pag. 280
Princeps quale tributũ ſiue munus ex moneta percipiat.deci.263.nu.5.pag. 263
Princeps ſucceſſori inducare poteſt.deci.549.nu.7. pagina 363
Princeps ſupplicationis cauſam committendo executioni ſententiarum derogare non videdetur. deci.315.nu.2.pag. 250
Principi habenti plura & ſeparata dominia, quæ vnum alteri non reſortiuntur: ſubditi non niſi dominij vbi ſunt ſiti reſpectu parere tenentur. deci.530.nu.3.pag. 351
Principem fundatum non eſſe in poſſeſſorio iuris communis eſt.deciſione 498. numero 4. pagina 330
Principes eccleſiarum cathedralium patroni ſunt. deciſ 46.nu.16.pag. 33
Principes nouuelli epiſcopali ſede vacante bonorum eccleſiæ cuſtodes & adminiſtratores ſunt: gaudéntque beneficiorum collatione temporalia recipientes. deciſione 552. numero 6. pagina 365
Principes ſede vacante iure regaliæ ex antiqua conſuetudine vel priuilegio temporalia percipiunt. deci.551.nu.3.pag. 365
Principes ſuperiorẽ non recognoſcentes pedagia ſine tributa imponere poſſunt.deci.39.numero 3. pagina 26
Principalis an teneatur ſe declarare.deci.856. nu.1. pagina 521
Principalis de delicto auxiliatoris qui mandatus nõ fuit, nec ratum habuit non tenetur.deci. 775.nu. 3.pagina 475
Super principali & appellatione ab interlocutoria ſimul & ſemel procedi non poſſe regulare eſt.deciſ.639.nu.1.pag. 400
Priuatio præſupponit habitum.deci.453.numero 1. pagina 319
Priuatus conſtito de errore reſtituitur.deci.516.nu. 6.pag. 343
Priuatus in eius territorio nauigationem & piſcationem prohibere poteſt.deci.38.nu.6.pag. 25
Priuilegium à reatu excluditur.deci.543.numero 1, pagina 360
Priuilegium an ad res futuras extendatur. Item & ad vrbes poſtmodum quæſitas.deci.425. num.7. pagina 306
Priuilegium an ad familiam futuram extendatur. deci.425.nu.8.pag. 306
Priuilegium exemptionis ad conſiliarios ſupernumerarios extenditur.deci.425.nu.9.pag. 306
Priuilegium cann.Si quis ſuadente.xvij.quæſt.iiij. in fauorem totius cleri introductum eſt.deciſio. 878.nu.2.pag. 530
Priuilegium clauſum in corpore iuris difficiliùs tollitur quã quoduis aliud.dec. 401.nu.2.pa.295
Priuilegium contra vectigalium præſtationem nõ valere regulare eſt.fallit ſi clauſulam derogatoriam habeat.deci.214.nu.1.pag.199. & 4.pa. 200
Priuilegium de aliquo operari debet vt nonnihil iuri communi addat.deci.920.nu.27.pag. 568
Priuilegium exemptionis an ad prædia nouè acquiſita trahatur.deci.360.nu.7.pag. 275
Priuilegium exemptionis eundi ad forum vel vehendi merces ad regreſſum non extenditur: ſecus in ſaluo conductu.deci.423.nu.4.pag. 305
Priuilegium liberandi incarceratos vim legis ſpecialis habet.deci.153.nu.8.pag. 135
Priuilegium liberandi carceratos in nouo aduentu etiam Reginæ competit.deci.153.nu.7.pag. 135
Priuilegium quale habeat maritus in deferẽda muliere adultera.deciſ.742.nu.1.pag. 450
Priuilegium quando in vim contractus tranſit eſt irreuocabile.deci.614.nu.6.pag. 390
Priuilegium quod vim contractus aſſumit, reuocari non poteſt.deci.206.nu.2.pag. 192
Priuilegium reatu excluditur.deciſio. 920. num. 2. pagina 565
Priuilegium ſi de falſo arguatur, ad regiſtrum Papæ recurrendum eſt.deci.164.nu.6.pag. 151
Priuilegium ſi ex alicuius perſona competit, eo inuito vti non poteſt: ſecus ſi contra tertium. deci. 146.nu.2.pag. 129
Priuilegium tollitur per delictum.deciſ.920.nu. 19. pagina 567
Priuilegio principis vel conſuetudine quòd vnius dicto ſtetur propter eius excellentiam & honeſtam vitam induci poteſt. deci. 455.nu.3.pag. 320
Priuilegium gratiæ arduæ quæſtoris ſeu cãcellarij ſubſcriptionem deſiderant.dec.530.nu.1.pag. 351
Priuilegia Papæ antiquitùs à cardinalibus ſubſcribebantur.deci.530.nu.2 pag. 351
Priuilegia quæ tranſeunt in vim contractus irreuocabilia ſunt.deci.920.nu.8.pag. 565

Priuilegiorũ derogatio non ad quæ in iuris corpore clauſa ſunt, extenditur. deciſio. 423. numer. 5. pagina 305
Priuilegiati vt teſtimonium ferant, quando veritas aliter haberi non poteſt, cogi poſſunt. deciſi. 94. numero 2. pag. 78
Probandi facultas anguſtari non debet. deciſi. 382. nu. 7. pag. 285
Probare in delictis ſufficit teſtibus, documentis vel indicijs. deci. 87. nu. 3. pag. 72
Probatio per duellum oon eſt vera ſed diabolica. deci. 938. nu. 10. pag. 576
Probatio publici inſtrumenti patens dicitur, & notorium inducit. dec. 208. nu. 5. pag. 193
Probatio ſemiplena in limitibus territoriorum an ſufficiat. deci. 334. nu. 3. pag. 262
Probationis dilationem vltra tres menſes protendi non debere ſtatuto delphinali cautum eſt. deciſ. 496. nu. 3. pag. 329
Probationes euidentes in delictis requiſuntur. dec. 618. nu. 2. pag. 563
Probationes in criminalibus exactiſſimæ eſſe debent. deci. 183. nu. 3. pag. 169
Probationes in criminalibus luce meridiana clariores eſſe debent. deci. 182. nu. 4. pag. 168. & deciſi. 780. nu. 4. pag. 480
Probationes in delictis luce meridiana clariores eſſe debent. dec. 769. nu. 3. pag. 470
Probationes in delictis quando luce meſidiana clariores eſſe debent. dec. 285. nu. 2. pag. 233
Probationes ſemiplenæ ſimul iunctæ eiuſdem generis in ciuilibus vnam plenam probationem faciunt: ſecus ſi eſſent diuerſi generis. deciſio 96. nu. 3. pag. 80
Probationum tempora adbreuianda ſunt, non augenda. deci. 496. nu. 1. pag. 329
Probatum plene quando dicatur. deciſi. 508. nu. 4. pagina 336
Proceſſus factus coram delegato cuius defectu iuriſdictionis aut aliàs delegatio facta ſit inutilis ſcientibus partibus & litigantibus nõ tenet, nec prorogatio valeret. deciſione 536. numero 4. pagina 357
Proceſſus factus ſuper principali contra abſentem contumacem, qui iuriſdictionem elidere poteſt, non tenet, niſi iudex ſe competentem eſſe pronuntiet. deci. 120. nu. 2. 4. pag. 105
Proceſſus primi iudicis reuocati ante inhibitionem, & literarum ſecundi iudicis receptionem valet in iudice ordinario, non autem in delegato. deci. 322. nu. 2. pag. 264
Proclama quod in rem eſt forenſes etiam comprehendit: ſecus ſi ſit in perſonam. deciſio. 328. nu. 1. pagina 209
Procurator ad agendum ſolutionem recipere non poteſt: ſecus ſi ad exigendum. deciſio. 204. nu. 4. pagina 190
Procuratos ad litem cum libera neque compromittere neq; tranſigere de cauſa ſuper negotio principali poteſt. deci. 694. nu. 1. pag. 424
Procuraror ad recipiendum ſolutionem, quòd neque agere neque nouare neque delegare ſeu liberare non, niſi hoc in mandato ſpecialiter exprimatur, poteſt. deci. 204. nu. 3. pag. 190
Procurator cum libera donare poteſt. deciſio. 909. nu. 3. pag. 517
Procurator cum libera æquiparatur mandato ſpeciali. deciſ. 693. nu. 2. pag. 423
Procurator cum libere omnium bonorum vel alius cauſæ compromittere poteſt. deciſio. 693. nu. 4. pagina 423
Procurator cum libera rem magni præiudicij neque donare neque alienare poteſt. deci. 694. nu. 3. pagina 424
Procurator cum plena poteſtate æquiparatur procuratori cum libera. deciſione 693. numero 3. pagina 423
Procurator etiam volens poſt litem conteſtatam reuocari non, niſi aduerſarius velit, poteſt. deci. 67. nu. 2. pag. 57
Procnrator generalis ad cauſas principali abſente: an iurare de calumnia debeat. deciſi. 688. nume. 1. pagina 422
Procurator generalis ad lites præſentes & futuras nedum appellare poteſt, ſed etiam appellationẽ ipſam proſequi. deci. 69. nu. 4. pag. 58
Procurator generalis ad negotia ſacramentum præſtare non niſi cum ſpeciali mandato poteſt. deci. 687. nu. 2. pag. 421
Procurator habens mandatum generale cum libera: aut quod poſſit facere ac ſi dominus eſſet præſens caſus maiores aut grauiores expreſſis non poteſt. dec. 694. nu. 2. pag. 424
Procurator habens ſpeciale mandatum in perſonã domini ſacramentum præſtare poteſt. deciſi. 687. nu. 8. pag. 421
Procurator in criminalibus in quibus admittatur. deci. 199. nu. 2. pag. 185
Procurator in rem ſuam ſacramentum præſtare poteſt. deci. 687. nu. 5. pag. 421
Procurator inuitus poſt litem conteſtatam non poteſt reuocari, niſi ſuperuenerit inimicitia vel aliæ cauſæ ſimiles. deci. 67. nu. 1. & 3. pag. 56. 57.
Procurator paciſcens de quota litis patrocinio priuari debet. deci. 479. nu. 1. pag. 321
Item & ſi de aliqua re particulari litis. ibid. nu. 2.
Procurator quod ignotus ſit iuridicè opponi non poteſt. deci. 69. nu. 5. pag. 58
Procurator vniuerſorum bonorum cum libera, aut cum ſpeciali mandato aut in rem ſuã paria ſunt. deci. 693. nu. 1. pag. 423
Procuratori ſufficit ſi iuret procuratorio nomine talis. deciſ. 687. nu. 10. pag. 477
Procuratores de calumnia & malitia in propriam animam iurare tenentur. deciſio. 442. nomer. 2. pagina 3 4
Procuratorium licèt per dictionem taxatiuã limitatum ſit: nihilominùs ad defendendum ad cauſæ connexa admittitur. deciſio. 69. numero 1. pagina 58
Profeſsio facta per excõmunicatum tenet, caracter quæ imprimitur. deci. 755. nu. 2. pag. 447
Profeſsio in cuius manibus fieri debeat. deciſi. 832. nu. 11. pag. 512
Profeſsio quo tempore fieri debeat. deciſi. 832. nu 9. pagina 512
Profeſsionis tẽpus quale ſit apud minores prædicatores & cartuſianos. dec. 832. nu. 9. pag. 512

Profeſſoris habitum in infirmitate accipiens nedum religioni obligatur:ſed pro religioſo habetur.deci.837.nu.3.pag. 514

Prohibentis conditionem in re communi meliorem eſſe regulare eſt.deci.460.nu.1.pag. 322

Prohibitio extractæ bladorum tempore cariſtæ fieri poteſt.deci. 617.nu.1.pag. 392

Prohibitio ne annona extra patriam deferatur iuris eſt communis.dec.522.nu.1.pag. 347

Prohibitio ne blada extra patriam deuehuntur, quando reuocari debeat.deciſion. 618.numero 1. pagina 392

Prohibitiones ne blada extra patriam deferantur, vel quòd in horreis non non congregêtur, à publicationis tempore ligant etiam forenſes & extraneos.deci.162.nu.11.pag. 146

Pronuntiandum non eſt vltra petita.deci. 473. nu. 5.pag. 318

Pronuntiatum appellatione ſuſpenditur. deciſ. 43. nu.2.pag. 28

Prorogatio de diuerſa iuriſdictionis ſpecie fieri nô ſolet.deci.529.nu.7.pag. 350

Prorogatio de diuerſa iuriſdictionis ſpecie fieri ſolita non eſt. dec.536.nu.7.pag. 351

Prorogatio facta coram eo cui cauſa commiſſa fuit & proceſſum vt ordinario valet & tenet.dec.536. nu.3.pagin. 356

Prorogatio in cauſa appellationis locum non habet.dec.639.nu.2.pag. 400

Prorogatio iuriſdictionis coram iudice delegato ferri non poteſt.deci.473.nu.4.pag. 418

Prorogatio per errorem facta non valet.deciſi. 536. nu.1.pag. 536

Prorogatio temporis intra terminum præfixum fieri poteſt:dicitúrque idem tempus & ſub ijſdem qualitatibus præfixum.deciſ.647. numero 3. pagina 403

Proteſtatio de producendo inſtrumentum in partibus & punctis pro producente facientibus,producentem non releuat.deciſio.520.numero 6. pagina 345

Proteſtatio ſuper ſterilitatis impedimento,an neceſſaria ſit.dec.208.nu.19.pag. 195

Prothocolli ſeu actorum cuſtodia ad notarij pertinet officium.deci.193.nu.1.pag. 177

Promiſsio vel legatum ſub conditione ſi talis nubat valet, quoad tertium.deciſio.756. numer.7. pagina 460

Prothocolla & regiſtra falſi quæſtione pendente ſequeſtrari poſſunt.dec.299.nu.1.pag. 240

Prouentus eccleſiaſtici durante excommunicatione ſubtrahi debent.deci.884.nu.1.pag. 536

Prouinciæ appellatione quæ veniant. deciſio. 496. nume.5.pag. 329

Prouiſionis vel collationis beneficij appellatione, beneficium electiuum etiam infernis à pontificali non venit.deci.00.nu.1.pag. 73

Promiſsionem facere licitum eſt.deciſio.40. num.1, pagina 27

Proximiores per teſtamentum excludi non poſſe quum ab inteſtato ſuccedât niſi de quarta Ducatus Borbonij conſuetudinis eſt.deci.526. nume.1. pagina 349

Puberes ignorantes iure excuſandi ſunt.deciſi.822. nu.3.pag. 508

Puberes quando dicantur. deciſio. 122. numero 5. pagina 107

Puberes ſi clericos percutiant Romam petere tenentur.deci.822.nu 2.pag. 508

Pubertas plena quæ dicatur. deciſione 680.num.5. pagina 418

Pubertas vnde dicta. deciſione. 680.numero 1. pagina 417

Pubertati proximi quando puer vel puella dicantur.deci.70.nu.11.pag. 60

Publicanus qui ſciens nonnihil præter debitum aliquid accipit, actione furti tenetur: qui verò ignoranter ad duplum. deciſione 411. numero 1. pagina 304

Publicatio reiuendicatio datur quando res in commiſſum deuenit gabellam fraudare quis dicatur. dec.422.nu.1.pag. 304

Publicatio teſtium examinatorum in alieno territorio coram quo fieri debeat.deciſio 783. nu. 2. pagina 483

In publicatione ſententiæ excommunicationis pars vocari debet.deci.810.nu.1.pag. 502

Puella ante ſeptennium conſenſum præbere non poteſt.deci.721.nu.2.pag. 437

Puella de cuius connubio contenditur, quòd in loco tuto deponenda ſit. deciſione 70.numer.6. pagina 59

Puella de qua vertitur quæſtio, ſequeſtro committi debet.deci.165.nu.2.pag. 152

Puella donec duodecimum annum attigerit reclamare & alium virum accipere poteſt. deciſio.821. nu.4.pag. 437

Puella pubes an & quando iurare poſsit, aut iuramentum referre.dec.695.nu.1.pag. 424

Puella quæ pubertatis annos non attigit, & deponi & ali debet in loco vbi eius pudicitiæ non niſi dicuntur.deci.70.nu.7.pag. 59

Puella ſponſa ſponſo ſtatim tradenda non eſt.deci. 70.nu.18.pag. 61

Puellæ an virgines ſint vel non per obſtetrices ſine matronos honeſtas viſitari debent. deciſio. 678. nu.1.pag. 417

Puellam etiam ſponſam nondum viri potentem cognoſcens ſtuprum committit. deciſio. 83. nu. 12. pagina 69

Puer ab vtero matris mortuæ cæſus ſi viuus ſit, & ex legitimis nuptijs natus matri vel patri ſuccedit:& præteritus teſtamentum rumpit: licèt vocem non emittat, & illicò extinguatur: ſecus ſi mater in puerperio decedat, & mutandi teſtamentum tempus non habuerit.deciſio. 168.nu.2. pagina 155

Puer nouem annorum nutricem prægnantem reddidit.deciſio.680.nume.2.pag. 417

Pueri grandiuſculi dicuntur poſt ſeptennium.deci. 122.nu.2.pag. 107

Pugna cum beſtijs eſt prohibita. deciſio.938.nu.7. pagina 576

Pugna regulariter eſt in actoris electione. dec. 938. nu.9.pag. 576

Pupilla ad originis & domicilij locum pro decernenda tutela remitti debet. deciſio.81.numero 6. pagina 68

Pupillus deierare non dicitur. deciſ. 792. nume.1. pag. 487
Iuramento pupilli contractus non firmatur. deciſ. 792. nu.2. pag. 487
Pupillus doli capax authorante tutore vel curatore cum de crimine agatur, iuramentum de veritate dicenda præſtare poteſt. deciſ. 122. nume.14. pag. 108
Pupillus doli capax de veritate iurare poteſt. deciſ. 695. nu.4. pag. 424
Pupillus doli capax tutore authore iuramentum deferre poteſt. deciſ. 695. nu.2. pag. 424
Pupillus doli capax in delictis reſpondere tenetur etiam iuramento de veritate dicenda. deciſ. 792. nu.5. pag. 487
Pupillus etiam doli capax deierare non dicitur. deciſione 122. nu.4. pag. 107
Pupillus penes quem educandus ſit. deciſ. 592. nu. 2. pag. 380
Pupillus quando pubertati proximus dicatur. deciſione 122. nu.10. pag. 107
Pupillum hæreditatem etiam lucroſam adire non poſſe regulare eſt. fallit in caſu. §. ſin autem in ſecunda. l. fin. C. de boni. quæ liber. deciſ. 502. nu. 1. pag. 332

Q

Quæ incontinenti fiunt, pars contractus ſunt, vt que ineſſe videntur. deciſione 132. numero 10. pag. 116
Quæſtio antequàm fiat indicia vrgentia & propinqua præcedere debeant. deciſione 182. numero 1. pag. 168
Quæſtio antequàm lis conteſtetur, fieri non debet. deciſ. 285. nume. 3. pag. 335
Quæſtio clerici per quos fieri debeat. deciſ. 880. numero 6. pag. 533
Quæſtio iuris an & quando ſorte dirimi poſſit. deciſione 405. nu. 3. pag. 295
Quæſtio moderata eſſe debet. deciſione 98. nume. 1. pag. 82
Quæſtio non niſi poſt litem conteſtatam inferri debet, & ſic publicato proceſſu. deciſ. 92. nu. 2. 4. pag. 75
Quæſtio non niſi poſt proceſſus publicationem dari debet. deciſ. 60. nu. 3. pagin. 52
Quæſtio non niſi procedentibus indicijs fieri debet. deciſ. 181. nu. 2. pag. 167
Quæſtio non niſi publicato proceſſu fieri debet: ſi cum non debet ante litem conteſtatam fieri. deciſione 796. nu. 2. pag. 462
Quæſtio omnium bonorum criminali quæſtioni æquiparatur. deciſ. 83. nu. 7. pag. 68
Quæſtio propter noua indicia impertinentia repeti non debet. deciſ. 280. nu. 2. pag. 231
Quæſtio propter variationem & trepidationem, niſi noua indicia ſuperuenerint, repeti non debet. deciſ. 282.
Quæſtio quando facienda ſit. deciſ. 182. nume. 7. pag. 169
Quæſtio ſeu tortura fieri non, niſi in ſubſidium & alijs probationibus deficientibus, debet. deciſ. 156. nu. 1. pag. 140
Quæſtio vt repetatur, quæ deſiderantur. deciſ. 279 nu. 3. pag. 231
Quæſtionis initium ab impuberibus & timidis ſumi ſolet. deciſ. 124. nu. 15. pag. 108
Quæſtioni maiori per minorem præiudicium non fit. deciſ. 81. nu. 5. pag. 67
Quæſtionem legitima indicia præcedere debere, de ſubſtantia & qualitate quæſtionis eſt. deciſione 287. nu. 3. pag. 234
Quæſtionem quæ præcedere debeant. deciſ. 278. nu. 3. pag. 230
Quæſtionem repeti non debere ſiue nouis indicijs communis eſt opinio. deciſ. 279. nu. 7. pag. 231
Quæſtionem reiterari ex prinus indicijs non niſi noua indicia ſuperuenerint, debere regulare. deciſione 279. nu. 1. pag. 230. & nu. 5. 6. pag. 231
Quæſtiones emergentes, quæ dicantur. deciſ. 157. numero 3. pag. 141
Quæſtor prouincialis ſiue teſaurarius generalis in prouinciam præficiendus eſt, cui coactores ſeu particulares receptores rationes reddere annuatim tenentur. deciſ. 201. nu. 1. pag. 187
Quæſtores extranei ſub alicuius ſancti nomine mittendi non ſunt. deciſ. 307. nu. 3. pag. 247
Qualitatis mutatio non præiudicat. deciſ. 83. nu. 14. pag. 69
Quantitas modica quando dicatur. deciſ. 15. nu. 3. pag. 10
Quictantia quam theſaurarij ſeu receptores fiſci debitoribus faciunt quæ eſſe debeat. deciſ. 203. nu. 2. pag. 189
Quictantia tutoris de recepto an pupillo noceat.
Quid de Ablatis vel prælati quitantia cum capitulo, an eccleſiæ præiudicet. deciſ. 203. nu. 8. pag. 190
Quictantiæ ſuper ſtipendijs & aſsignationibus factis conceſſæ theſaurario de recepto tenēt, etiam ſi de reali numeratione non conſtet. deciſione 203. nu. 6. pag. 189

R

Rapina delictum improbiſsimum dicitur. deciſ. 251. nu. 4. pag. 216
Rapina etiam in re immobili committitur, pœna cuius eſt dupli. deciſ. 251. nu. 4 pag. 216
Raptores virginum an immunitate gaudeant. deciſ. 763. nu. 22. pag. 469
Raptores qua pœna puniantur ſecundum Goffre. deciſ. 893. nu. 14. pag. 544
Raptus criminis pœna quæ ſit. deciſ. 462. nume. 2. pag. 324
Raptus crimen ciuile eſt. deciſione 462. numero 1. pag. 324
Raptus criminis pœna quæ ſit. deciſione 462. nu. 2. pag. 324
Raptus pœna locus non poſt adeptam poſſeſsionem per ingruinum commiſsionem inter ſpōſum & ſponſam de præſenti. deciſione 731. numero 2. pag. 443
Criminis raptus ſponſæ alterius cognitio iudicis ſecularis eſt. deciſ. 462. nu. 4. pag. 324
Raptorum pœna Fux. deciſione 251. nu. 3. pag. 215
Ratificatio quando retro trahatur & mandato æquiparetur. deciſ. 166. nu. 6. pag. 153
Ratura quæ non eſt in loco ſubſtantiali de quo agitur, non nocet. deciſione 511. numero 7. pag. 338

****

Receptio monachi excommunicati vigore literarum apoſtolicarum non tenet. deciſ. 876. numero 4. pag. 530

Recognitio perſonæ recognoſcenti non nocet. deciſ. 62. nu. 3. pag. 54

Recredentia emanata ex falſa cauſa & per partis cie conuentionem retractari debet. deciſione 317. numero 4. pag. 251

Reconuentio in criminalibus coram iudice delegato locum habet. deciſione 903. numero 3. pag. 553

Reconuentio quando in criminibus permittitur, intelligitur quando fit coram iudice ordinario vtriuſque partis. deciſ. 903. nu. 2. pag. 553

Rectori hoſpitalis poſt functum officium actio deficit. deciſ. 274. nu. 2. pag. 228

Recurrente abſente & impedito, an & quando recurſo cauſam proſequi liceat. deciſione 147. numero 1. pag. 130

Recurſus vnius ex ſocijs omnibus prodeſt. deciſione 149. numero 4. pag. 132

Recurſu pendente & non notificato ſi intra decem dies executio ſententiæ fiat, etiam cautione non præſtita, ſi non petatur valet & tenet. deciſ. 545. nu. 1. pag. 361

Recuperandæ remedium criminis exceptione non, niſi crimen perſonam inhabilem redderet, impeditur. deciſ. 446. nu. 4. pag. 316

Recurſu ad boni viri arbitrium arbitralis ſententia ſuſpenditur: nec compromiſſi pœna incurritur. deciſ. 149. nu. 3. pag. 132

Recurri ad ſuperiorem an & quando per viam querellæ poſsit. deciſ. 375. nu. 2. 7. pag. 283

Cauſa recurſus litiſpendentiam non inducit. deciſione 539. numero 5. pag. 359

Redditus annui inter immobilia adnumerantur. deciſione 21. numero 4. pag. 13

Redditus annuus in contractu do vt des, loco pretij habetur. deciſ. 21. nu. 16. pag. 14

Redditum iam conſtitutum emere ſecurum. deciſione 21. numero 7. pag. 13

Quid ſi redditus conſtituatur in pecunia. ibid.

Quid ſi poſt xx. annos ſortem excedat. ibid.

Quid ſi prædium ad fictum ſeu emphyteuſim datur. ibid.

Reductio Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum & dignitatum eccleſiaſticarum ad manus Regis delphini. deciſ. 560. nume. 1. pag. 368

Reductio in quibus eccleſijs locum habeat. deciſione 552. nu. 5. pag. 365

Regalia in regni conceſsione venire certum eſt. deciſione. 272. nu. 3. pag. 227

Regi à iuſto rege melius eſt, quàm à lege ſcripta. deciſ. 904. nu. 6. pag. 554

Regiſtrum quod dicatur. deciſ. 174. nu. 7. pag. 151

Reg. cancell. 18. locum non habet quando renuncians ex alia infirmitate moritur: vel quando non vè ſibi ſuperuenit infirmitas. deciſ. 431. nume. 3. pag. 309

Reg. Volenti, de regul. iur. lib. ſexto intellectus. deciſ. 882. nu. 2. pag. 534

Reintegrandæ remedium locum habet in iuriſdictione ſpirituali cenſuræ eccleſiaſticæ. deciſione 45. nu. 3. pag. 31

Reipublicæ intereſt bonos habere defenſores. deci. 906. nu. 6. pag. 555

Reintegrandæ remedium an ſponſo detur aduerſus ſponſam pupillam quæ à ſponſo diuertit. deciſione. 721. nu. 3. pag. 437

Relatio quæ factum alienum concernit citationi connexa dici non poteſt. deciſ. 51. nu. 3. pag. 38

Relatio realis perſonæ capturam in graui delicto fieri debet. deciſ. 100. nu. 3. pag. 84

Relatio vt habeatur à ſuperiore iudex inferior quando caſus eſt in iure deciſus reſcribere non debet. deciſ. 236. nu. 1. pag. 209

Relationi curſorum papæ vel alterius nuntij publici quoad citationis actum creditur. deciſ. 418. nu. 1. pag. 302

Quid ſi pars ſecitatem non fuiſſe dicat. ibid. nu. 72.

Relictum nouercæ per maritum ſi portionem vni ex liberis primi matrimonij excedat: id quod excedit inter ipſos æqualiter diuidi debet. deci. 517. nu. 1. pag. 543

Relicta ad vnum vſum an in alium vſum conuerti poſsint. deciſ. 15. nu. 3. pag. 10

De relictis monaſterio quarta pars eccleſiæ parochiali debetur. deciſ. 837. nu. 1. pag. 514

Religioſus inuentus in domo inhoneſta, vti iuuenculæ vel alterius mulieris. & ibi verecundiæ cauſa includatur: non propterea excommunicationis ſententiã incurritur. deci. 123. nu. 4. pag. 109

Religioſus neque procurator neque vicarius ad præſentandum ſine ſui abbatis licentia, conſtitui poteſt. deciſ. 140. nu. 5. pag. 123

Religioſus non niſi cum ſui prælati & conuentus licentia ſcholas petere debet. deciſione 414. numero 3. pag. 301

Religioſus proprium non habens ſi eligatur, quòd de prius prelaturæ expenſæ ſumendæ ſint. Idem in electo ſeculari dicendum. ibid.

Religioſus vt ſibi prouideatur pro litæ proſequenda petere poteſt. deciſ. 583. nu. 2. pag. 379

Religioſum non, niſi cum ſui ſuperioris venia in iudicio ſiſtere non poſſe regulare. deciſione 588. nu. 1. pag. 379

Religioſi in teſtimonijs ferendis qualiter iurare debeant. deciſ. 777. nu. 3. pag. 478

Religioſo pauperi excommunicato virtus ſeparatim tradit debet. deciſ. 891. nu. 1. pag. 543

Religioſi in concernentibus Officium eccleſiaſticum eccleſiæ metropolitanæ ritum inſequi tenentur, niſi aliter conſuetudo ſe habeat. deciſ. 158. nu. 8. pag. 142

Religioſi propter violentam manuum iniectionem per eorum prelatum immediatum ſuperiorem abſolui poſſunt, niſi læſio ſit enormis. deciſ. 831. nu. 3. pag. 511

Reliquiarum declaratio ad Papam ſpectat. deciſione 307. nu. 1. pag. 254

Remedium attentati in cauſa matrimoniali locum non habet. deciſ. 713. nu. 2. pag. 434

Remedium attentati ſicut appellationis iudicio pendente locum habet: ita & nullitatis iudicio pendente. deciſ. 504. nu. 2. pag. 334

Remedium l. 11. C. de reſcindend. vendit. in contractu feudali locum non habet. deciſione 394. numero 2. pag. 291

Remedium

Rrmedium reſtitutionis in integrum non impeditur per appellationis remedium. deciſ. 55. nu. 1. pag. 46

Remedium ſtat. Si quis per literas, pro attentatis pendente appellatione intentari poteſt: vt quo plenius & clarius prouideatur. deciſione. 45. numero. 2. pag. 31

Remedium ſtat. Si quis per literas, intentari poteſt contra eum qui ſententiam à qua appellatum eſt, exequi facit. deciſ. 45. nu. 5. pag. 31

Remiſsio antequam fiat ad locum delicti, de delicto conſtare oportet. deciſione. 179. numero. 7. pag. 165

Remiſsio in delictis hodie non fit niſi inter ſubditos eidem imperio. deciſione 83. numero 3. pag. 68

Remiſsio in contractibus fieri non ſolet. deciſione 244. nu. 2. pag. 212

Remiſsio in delictis de loco ad locum, ſi criminaliter ad pœnam publicam agatur, facienda eſt: ſecus ſi ageretur ciuiliter ad priuatam vtilitatem. deciſione 83. nu. 1. pag. 68

Remiſsio in delictis de vrbanitate fieri ſolet. deciſione 609. nu. 6. pag. 387

Remiſsio violationis territorij ratione faciẽda eſt. deciſione 83. nu. 8. pag. 69

Remiſsioni locus eſt in loco originis & domicilij ratione tutelæ reddendæ. deciſione 83. numero 17. pag. 69

Remiſsionem delinquentis ſibi fieri iudex loci delicti poſtulet oportet. deciſione 83. numero 2. pag. 68

Reintegratio poſſeſsione & electione probatis fieri debet. deciſione 585. numero 3. pag. 378

Remotus ab officio amplius admitti non debet. deciſione 917. nu. 5. pag. 569

Remotus ab officio propter delictum, amplius admitti non debet. deciſione 919. numero. 2. pag. 564

Renuntians qui de facto poſſeſsionem tenet ad fructuum reſtitutionem tenetur. deciſ. 402. nu. 1. pagin. 395

Rrnuntiare beneficio, vt alij detur, quis poteſt, modò in pactum non deducatur. deciſ. 133. nume. 6. pagin. 117

Renuntiatio appellarionis aut defenſionis in criminalibus reuocari poteſt. deciſ. 60. nume. 8. pagina 53

Renuntiatio facta per eum cuius liberi detinebantur in carcere, per metum facta cenſetur. deciſ. 533. nu. 3. pag. 353

De renuntiatione caſus fortuiti. deciſ. 208. num. 11. pagin. 193

Renuntiatione de non petendo ſeu moleſtando reintegratio non impeditur. deciſ. 533. numero. 2. pagin. 353

Pro re inuenta nihil accipiendum. deci. 893. nu. 22. pagin. 545

Repreſaliæ an & quando per ſenatum concedi poſſint. deciſ. 358. nu. 6. pag. 374

Repreſaliæ concedi poſſunt quãdo principis copia haberi non poteſt. deciſ. 358. nu. 6. pag. 273

Repreſaliæ contra clericum concedi poſſunt quando ſequater iuſtitiam adminiſtrat. deciſ. 359. nu. 1. pagin. 274

Repreſaliæ licitæ ſunt. deciſ. 332. nu. 8. pagin. 259

Repreſaliæ, per eum qui ſuperiorem recognoſcit, concedi non poſſunt. deciſione 358. numero 3. pag. 273

Repreſaliæ per vicarios concedi poſſunt. deciſione 358. nu. 5. pag. 273

Repreſaliæ pro denegatione citationis in alieno territorio concedendæ non ſunt. deciſione 119. nu. 5. pag. 103

Repreſalijs abutens pœna quadrupli mulctatur. deciſione 358. nu. 7. pag. 274

Repreſalijs gaudens debitorem in domo priuata detinere non debet. deciſ. 358. nu. 8. pag. 274

Repreſalias concedere, ſiue habenas repreſalijs laxare iuris eſt communis. deciſione 522. nume. 2. pag. 347

Reputatio communis an ſufficiat, vt quis notarius dicatur. deciſ. 511. numero 5. pag. 338

Reputatio communis in facto antiquo ſufficit. deciſione 111. nu. 4. pag. 91

Reſcriptum commiſſum curiæ qui impetrauit, iuriſdictionis defectum opponere non poteſt. deciſione 529. nu. 5. pag. 350

Reſcriptum in dubio ad cauſas pendentes per appellationem non extenditur. deciſione 330. numero 1. pag. 257

Reſcriptum obtentum per vnum ex ſocijs alijs prodeſt. deciſ. 149. nu. 6. pag. 132

Reſcriptum taciturnitate vitiatur. deciſione 448. numero 3. pag. 317

De reſcripto ſi dubitetur cui declarationi ſtandum ſit. deciſ. 363. nu. 9. pag. 277

Reſcripta Annalia vel quinquennalia impetrans quando cauere teneatur vel non. deciſione 386. numero 3. pag. 289

Reſcripta quoad virtutem comprehenſiuam latiſsimè ſunt interpretanda. deciſione 530. nume. 4. pag. 351

Res communis præſcriptioni non ſubiacet. deciſio. 351. numero 5. pag. 270

Res immobilis mutari nõ poteſt nec in iudicio obſignari, per duos aut tres confines deſignari debet. deciſ. 670. nu. 2. pag. 412

Res in dubio in potiori & communiori ſignificatu accipienda eſt. deciſione 159. numero 7. pag. 144

Rrs in dubio libera & allodialis præſumitur. deciſione 392. nu. 4. pag. 290

Res in dubio pro derelicto non habentur. deciſione 893. nume. 29. pag. 546

Res licitæ propter res illicitas an in commiſſum cadant. deciſ. 162. nu. 15. pag. 147

Res naufragij ſeu res proiectæ nauis exonerandæ cauſa an vnicuique liceat accipere. deciſione 893. numero 27. pag. 546

Res publica & priuati fraudantur mumis legitimi ponderis & ligæ non exiſtentibus. deciſione 265. numero 1. pag. 222

Res publica vtilitati priuatæ præferri debet. deciſione 331. nu. 4. pag. 331

Res quando cauſa ſui vſus ferri dicatur, deferentis iuramento ſtatur: niſi per circunſtantias aliter appareat. deciſ. 237. nu. 2. pag. 209

Res tantum valet quantum vendi poteſt. deciſione 698. nume. 7. pag. 426
Rei furtiuæ domino ſeu bonæfidei poſſeſſori ad rem condicendam quæ remedia dentur. deciſione 7. nu. 4. pag. 6
Rei furtiuæ emptores ſeu tertij poſſeſſores dominij quæſtionem opponere non poſſunt. deciſione 7. numero 3. pag. 6
Rem furtiuam qui emit, eam cui furto ſubtracta eſt, reſtituere tenetur, etiam ſi pretium non reſtituatur. Fallit hic. deciſione 7. nu. 1. pag. 5
Rem furtiuæ conſumptione ſeu ſpecificatione in alienam materiam dominium non acquiritur, modo in priſtinam materiam reduci poſsit. deciſione 7. nu. 2. pag. 6
Rem iudicatam propria authoritate accipere non licet. deciſ. 49. nu. 3. pag. 53
Rem pretij loco non ſuccedere regulare eſt. fallit in iudicijs vniuerſalibus. deciſione 79. nume. 2. pag. 66
In re communi in dubio prohibentis conditio potior habetur. deciſ. 484. nu. 1. pag. 324
Res quæ pro derelicto in mari proijciuntur primo occupanti fiunt. deciſ. 893. numero 21. pag. 545
Rerum eccleſiaſticarum adminiſtratio laicis vetita. deciſ. 195. nu. 1. 4. pag. 181
Reſeruatio conuerſorum tacita in ingreſſu non valet. deciſione 832. numero 5. pag. 512
Reſeruationes & gratiæ apoſtolicæ. ſunt per pragmaticam ſanctionem ſublatæ. deciſione 255. numero 2. pag. 217
Reſeruationes factæ per regulas cancellariæ per pragmaticam ſanctionem ſunt ſublatæ. deciſione 431. nume. 4. pag. 309
Reſeruationes legatorum de latere prohibita ſunt per pragmaticam ſanctionem. deciſione 86. numero. 5. pag. 171
Reſeruationes per pragmaticam ſanctionem ſublatæ ſunt. deciſ. 317. nu. 3. pag. 251
Reſignans ad hoc vt reſignatio teneat quot dies poſt reſignationem viuere debeat. deciſione 548. numero 1. pag. 362
Reſignatio beneficij ex cauſa permutationis vel ſimpliciter in manibus cuius fieri debeat. deciſione 548. nu. 2. pag. 362
Reſignatio beneficij quomodò fieri debeat, ne ſimoniaca dicatur. deciſ. 133. nume. 5. pag. 117
Reſiſtentia quando fieri dicatur. deciſione 220. nu. 1. pag. 202
Reſtituere qui poſsint aduerſus res bis iudicatas. deciſione 54. nu. 23. pag. 45
Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam ignorantiæ ratione detur. deciſ. 312. nu. 2. pag. 248
Reſtitutio in integrum aduerſus temporis appellandi lapſum à primo iudice petenda eſt: ſi verò aduerſus lapſum fatalium à iudice ad quem. deciſione 56. nu. 1. pag. 47
Reſtitutio in integrum executionem ſententiæ non impedit, ſi tres ſententiæ conformes ſint. fallit ſi defenſiones omiſſæ fuerint. deci. 53. n. 15. pag. 43.
Reſtitutio in integrum magis præiudicij affert ad impediendum executionem & appellationem tenet. deciſ. 53. nu. 12. pag. 42
Reſtitutio in integrum mediam viam inter ſupplicationem & appellationẽ tenet. deci. 53. n. 12. p. 42.
Reſtitutio in integrum quando petitur aduerſus lapſum temporis ad appellandum, ſi quid noui fiat, per modum attentati reuocabitur. deciſione 53. nu. 21. pag. 45
Reſtitutio in integrum quando ſententiæ executionem impediat, & quando non & nu. ſequ. deciſ. 53. nu. 11. 12. pag. 42
Reſtitutionem petentis malitiæ præſumptio ceſſat, ſi læſio pateat, & ſi probationes intra breue tempus fieri offerantur. deciſ. 53. nu. 19. pag. 44
Per in integrum reſtitutionem & ſupplicationem plenius prouidetur quàm per appellationem. deciſione 55. nu. 3. pag. 46
Reſtitutione in integrum poſtulata ſi fiat executio per modum attentati reuocatur. deciſione 53. nu. 20. pag. 44
Reſtitutione pendente de iure ciuili ab executione ſententiæ ſuperſedendum eſt: ſecus de iure canonico quando eſt præſumptio malitiæ, tunc mediante cautione ſententia mandatur executioni. deciſione 53 nu. 7. 8. pag. 41
Reuiſores rationis communis. deciſione 200. numero 6. pag. 187
Reus abſoluendus eſt actore non probante. deciſione 685. nu. 3. pag. 419. & nu. 5. pag. 420
Reus ad hoc vt confeſſus conuictus dicatur, præter plenam probationem, quæſtioni quandoquè ſubijciendus eſt. deciſione 156. nu. 2. pag. 146
Reus antequàm lis conteſtetur, interrogari debet deciſ. 768. nu. 5. pag. 470
Reus antequàm torturæ ſubijciatur, de delicto conſtare debet. deciſione 92, nu. 8. pag. 76
Reus excipiendo debitum fateri non videtur. deciſione 453. nume. 2. pag. 319
Reus induratus negans abſoluendus eſt. deciſione 156. nu. 3. pag. 140
Reus offerens ſe purgaturum contumaciam non eſt audiendus. deciſione 100. nu. 6. pag. 84
Reus ſub fida cuſtodia tranſmittendus eſt. deciſione 234. nu. 2. pag. 208
Reo non comparente per iudicem ſuperiorem procedi poteſt. deciſione 100. nu. 7. pag. 84
Reum trahens ad diuerſa iudicia pro eadem re vt connexa ſuo iure priuatur. deciſ. 248. nume. 3. pag. 214
Reus quando tenetur ex pluribus delictis, an pro parte agi poſsit vel non. deciſ. 911. nu. 3. pag. 558
Rex delphinus laydam bladarum in ciuitate Vap. percipit. deciſione 226. nu. 3. pag. 222
Rex delphinus ſede vacante rerum ſpiritualium cuſtodiam habet. deciſ. 44. nu. 9. pag. 30
Rex Franciæ Chriſtianiſsimus dicitur. deciſione 387. nomero 3. pag. 288
Rex Franciæ in ſuo regno eſt monarcha. deciſione 367. nu. 4 pag. 279
Rex Franciæ ſuperiorem non recognoſcit. deciſione 648. nu. 2. pag. 403
Rex Galliarum eccleſiarum cathedralium exiſtentium in ſua dictione cuſtos eſt. deci. 46. n. 8. p. 33.
Rex Galliarum in Delphinatu iure regaliæ temporalitatem ſede vacante ad ſuas manus reducit. deciſione 44. nu. 8. pag. 30
Rex Galliarum in ſuis terris ex antiqua conſuetudine

dine & iure regaliæ dignitatum pontificalium ſede vacante legitimus cuſtos & adminiſtrator habetur. deciſ. 373. nu. 1. pag. 282
Rex Galliarum merus laycus non eſt, vt qui diuinis ungatur. deciſ. 44. nu. 10. pag. 30
Rex Galliarum multis in eccleſijs cathedralibus iure regaliæ conferendi præbendas nonnulláque alia beneficia parœcialibus eccleſijs exceptis, ius habet: temporaliaque percipit. deciſione 44. nu. 12. pag. 30
Rex in ſucceſſorum præiudicium homagiū remittere non poteſt: nec in alium vaſallum eximere. deciſ. 266. nu. 7. pag. 222. & nu. 8. pag. 223
Reges Angliæ & Siciliæ Papæ tributarij. deciſione 366. nu. 5. pag. 279
Reges cathedralium eccleſiarum patroni dicuntur. deciſione 373. nu. 5. pag. 282
Reges Hiſpaniæ naues occupāt. dec. 893. n. 11. p. 544.
Ripa fluminis appellatione non venit. deciſio. 346. nu. 5. pag. 268
Ripa fluminis nō eſt de flumine. dec. 582. n. 2. p. 378.
Ripa non eſt de flumine. deciſione 340. numero. 7. pag. 266
Ripa quid. deciſione 346. nu. 6. pag. 268
Ripam numiremodò nauigatio non impediatur, cautio per decennium detur, an liceat. deciſione 112. nu. 1. pag. 95
In ripa non in flumine munitiones facere licitum eſt. deciſione 346. nu. 8. pag. 268
Ripæ fluminum quoad proprietatem eorum ſunt, qui prædia ipſis ripis contigua habent. deciſione. 111. nu. 39. pag. 94
Ripe fluminū. & ſi publici iuris ſunt vſus reſpectu: illarum tamen proprietas illorum eſt, quorum prædijs adherent. deciſione 304. numero 2. pag. 265
Ripæ limites non metiuntur, vt quæ rei venditæ accedant. deciſione 111. nu. 44. pag. 94
Ripæ ſtagni & lacus muniri & inſtaurari cautione ad decennium præſtita poſſunt. deciſione 346. numero 9. pag. 268
Ripæ vel poſtæ quæ extra fundum ſunt nō metiuntur, & quare. deciſ. 340. nu. 8. pag. 266
Riparum dominis molendina conſtruere in ipſis ripis licitum eſt, niſi diuertendo aquam vel alio modo nauigationis vel piſcationis, vſus impediretur. deciſione 111. nu. 40. pag. 94
Riparum poſſeſſores quod factum erit in ripis authoritate propria euellere poſſunt. deciſione 347. nu. 2. pag. 269
Idem in portu. ibid. nu. 3.
Riparum proprietas illorum eſt quorum prædijs adherent: vſus autem communis. deciſione 346. numero 1. pag. 268
Ripas publicorum fluminum reficere & munire vtiliſsimum eſt. deciſ. 112. nu. 2. pag. 95
Riuulos diuertere vt in flumine labantur licitum. deciſione 270. nu. 2. pag. 226
Romæ de conſuetudine remiſsio non fit. deciſione 83. nu. 4. pag. 68
Rhodanus ad regem Galliarum in ſolidum ſpectat. deciſione 271. nu. 2. pag. 227

S

Sabaudiæ Comes homo ligius dephino ſeu ſucceſſori Regno Franciæ. deciſ. 333. nu. 4. pag. 259
Sacerdos cui teneatur ſeruare eum qui adijt. eccleſiam immunitatis cauſa. deciſio. 763. n. 10. p. 465.
Sacerdos proprius quis dicatur. deciſione 897. numero. 6. pag. 550
Sacramētum baptiſmi interdicti tempore permittitur. Item & morientium in pœnitentia. deciſione 844. numero 2. pag. 518
Sacramentum baptiſmi poſt mortem conferri non poteſt. deciſ. 879. nu. 15. pag. 532
Sacramentum eucharistiæ interdicti tempore permiſſum eſt. deciſio. 844. nu. 3. pag. 518
Sacramenta eccleſiæ excommunicatis interdicta eſſe regulare. deciſione 726. nu. 1. pag. 440
Sacramenta eccleſiæ incarceratis pœnitentibus miniſtranda ſunt. deciſ. 10. nu. 1. pag. 7
Pro ſacramentis nonnihil dare prohibitum eſt. deciſione 756. nu. 2. pag. 460
Sacrilegium ad hoc vt commiſſum dicatur, quæ requirantur. deciſione 860. nu. 3. pag. 524
Sacrilegium cuius fori ſit. deciſione 806. n. 2. p. 500.
Sacrilegium eſt inijcere manus violentas in perſonam presbyteri. deciſ. 804. nu. 2. pag. 498
Sacrilegij crimen eſt mixti fori. deciſione 123. nu. 6. pag. 109
Pro ſacrilegij crimine ſi ad pecuniariam pœnam agatur ſecularis & eccleſiaſticus cognoſcere poſſunt. deciſione 817. nu. 8. pag. 506
Sacrilegij pœna corporalis eſt. deciſ. 860. nume. 1. pag. 524
Sacrilegij pœna quæ ſit ſecundum ius canonicum. deciſ. 860. nu. 4. pag. 524
Sacrilegij veri & quaſi ſacrilegij differentia ſecundum ius ciuile. deciſ. 861. nu. 1. pag. 525
Salinæ de regalijs dicuntur. deciſ. 39. numero. 2. pag. 26
Salinæ quoad proprietatem eius ſunt in cuius fundo reperiuntur. deciſ. 39. nu. 1. pag. 26
Salis pretium non niſi cum cauſæ cognitione augeri debet. deciſ. 616. nu. 3. pag. 391
Saluus conductus conceſſus ex iuxta cauſa, ſeruandus eſt. deciſ. 68. nu. 4. pag. 57
Saluus conductus in eundo & redeundo intelligitur. deciſ. 332. nu. 4. pag. 258
Salui conductus literis ſe committere non eſſe tutum regulare eſt. deciſ. 68. nu. 5. pag. 57
Saluum conductum bannito accuſato de crimine, vt ſe defendat, iudex dare poteſt. deciſ. 68. nu. 1. pag. 57
Saluum conductum in delictis iudex ſeruare non tenetur. deciſ. 68. nu. 72. pag. 57
Saluum conductum bannitis impartiri ſolius principis eſt. deciſ. 68. nu. 6. pag. 57
Sanguinem ſuum redimere licitum eſt. deciſ. 199. nu. 8. pag. 186
Sanguinem ſuum redimere qualitercunque vnicuique licet. deciſ. 770. nu. 1. pag. 471
Saraceni diem, qui à venere nomen aſſumpſit, colunt & venerantur. deciſ. 11. nu. 6. pag. 8
Schædula tutoris liberatoria qua receptum continetur, valet & tenet. deciſione 516. numero 2. pag. 516
Scientia inter perſonas coniunctas præſumitur. deciſione 32. nu. 3. pag. 21

****** 3

Scriba cui examen teſtium commiſſum eſt, interrogatoria recipere non debet. deciſ. 662. nume. 53. pag. 409
Scriptura ad eſſe legis vel ſtatuti an ſit neceſſaria. deciſ.136.nu.1.pag. 120
Scriptura extracta ab archiuo publico in eo tantum territorio, vnde ſumpta eſt, probat. deciſ. 334. nu. 2. pag. 262
Scriptura inſtrumentorum antiquorum fidem facit. deciſ. 670.nu.3.pag. 412
Scriptura priuata continens famoſum libellum an faciat indicium ſufficiens ad torturam.deci. 937. nu. 2. pag. 575
Scripturæ maſſarij non, niſi à notario ſubſcripta ſit, creditur: vel niſi aliter à lege municipali ſtatuatur.deciſ.203. nu.3. pag. 189
Scripturæ ſeu notæ teſtamenti quando diſcrepant prothocollo ſtandum eſt. deciſ.163. numero. 9. pag. 149
Scripturæ ſi plures de vno teſtamento diſcrepantes reperiantur, quòd prothocollo, ſiue ei quæ eſt magis in mundum ſtandum eſt. deciſione 163. numero 10. pag. 149
Scuti ſolares cuius ligæ & ponderis eſſe debēt. Item & ſolidi turonenſes. deciſione 260.n.1.pag.220.
Secretum ſeu credentiam detegens officio priuandus eſt. deciſ. 12.nu.4.pag. 8
Seculo qui renuntiat profeſsionem facere videtur. deciſ. 833.nu.3.pag. 513
Sede vacante ad bona ſpolij regenda œconomus conſtituendus eſt. deciſ. 573.nu.2.pag. 374
Sede vacante bonorum ſpiritualium adminiſtratio ſpectat ad capitulum. deciſione 560.n.2. pa. 369.
Semel malus ſemper præſumitur malus in eodem genere mali. deciſ.299.nu.5.pag. 241
Senator hodie Romæ vnus tantum eſt, à quo appellare non licet.deciſ.537.nu.2.pag. 357
Senatus Allobrogum de beneficiorum poſſeſſorio cognoſcere poteſt.deciſ.652.nu.2.pag. 405
Senatus Allobrogum ſeu Delphinatus pragmaticæ ſanctionis conſeruator.deciſ.222.nu.1.pag. 203.
Senatus antiquitùs leges condere & fame reſtituere poterat.deciſ. 537. nu. 3. 4. pag. 357
Senatus Delphinalis in quos vſus mulctarū numos diſtribuere poſsit. deciſ.256.nu.4. pag. 218
Senatus in annonæ penuria, ne blada exportantur, legem facere poteſt. deciſ. 236.nu.2.pag. 208
Senatus quandoquè ſecundum conſcientiam iudicat. deciſ. 473. nu. 6.pag. 318
Seneſcalus regni in terris baronum ſubditorum aliquem actum iuſtitiæ exercere non, niſi in caſu reſſortus, poteſt.deciſ.91.nu.5. pag. 75
Cenſus ſeu redditus annui venditi ſub ſpe redimendi: ſi contingat fructibus recollectis: & cenſus ſeu redditus ſoluti non ſint, quòd pro temporis rata diuidi debeant. deciſ.57.nu.1.pag. 47.& numero 2. pag. 48
Sententia an ferri poſsit contra vnū ex reis & quo ad alios differri poſsit. deciſione 433.numero 4. pag. 310
Sententia an in alieno territorio exequi poſsit. deciſione 332. nu.6.pag. 258
Sententia à qua recurſum eſt, ſi propter recurrentis dolum pro expedita executioni mandari non poſsit recurrenti audientia non, niſi ſolutis expenſis, dari debet. deciſ. 475. nume. 3. pag. 317
A ſententia arbitri an hodie appellari poſsit,& quo iure.deciſ.151.nu. 2.pag. 133
A ſententia arbitri non appellatur: cùm ex ea neque actio neque exceptio oriantur: metu tamen pœnæ paretur. deciſ.151.nu.1.pag. 133
Sententia aut contractus quando noctu fiunt, tria luminaria requiruntur. deciſ.301.nu.5.pag. 241
Sententia de exequendo inſtrumentum garentigiæ vim diffinitiuæ habere dicitur. deciſ.314.num.2. pag. 249
Sententia diffinitiua quādoquè noctu ferri poteſt, hócque neceſsitate cogente. Item & interlocutoria.deciſ. 301. nu. 4. pag. 241
Sententia excommunicationis actus eſt merè ſpiritualis. deciſ. 839.nu.1.pag. 513
Sententia excommunicationis lata propter contumaciam tutoris pupillo non nocet. deciſio. 815. nume. 2.pag. 504
Sententia excommunicationis medicinalis eſt. deciſione 806 nu.4.pag. 500
Sententia excommunicationis non eſt terminus pœnæ.deciſ.804.nu.4.pag. 498
Sententia excommunicationis poſt mortem ferri poteſt. Item & abſolutio. deciſ.879.numero 14. pag. 532
Sententia excommunicationis quando contemni dicatur. deciſ. 868.nu.1.pag. 527
Sententia excommunicationis ſiue lata ſit ab homine ſine à iure requiritur denuntiatio & publicatio. deciſione 816.nu.5.pag. 504
Sententia in cauſa criminali contra principalē fieri debet. deciſ.800.nu.1.pag. 496
Sententia interdicti à diuinis an per abſolutionem ad cautelam relaxetur. deciſione 841. numero 1. pag. 517
Sententia interdicti à diuinis per appellationem non ſuſpenditur. deciſione 841. numero 1. pag. 517
Sententia interlocutoria quando vim diffinitiuæ habere dicatur. deciſione 314.nu.3.pag. 249
Sententia lata aduerſus minores indefenſos eſt ipſo iure nulla. deciſ.53.nu.3.pag. 41
Sententia lata contra abſentem in facto rationum, an valeat. deciſ. 260.nu.2.pag. 220
Sententia lata contra matrimonia in rem iudicatam non tranſit: ſecus ſi lata eſſet pro matrimonio. deciſ. 752.nume.3.pag. 457
Sententia lata contra tutorem in bonis tutoris executioni non mandatur. deciſione 815. numero 1. pag. 505
Sententia lata inſtrumenta ſententiæ contraria reſtitui & caſſari debent. deciſione 505. numero 1. pag. 334
Sententia lata inter nonnullas partes alijs obeſſe non debet. deciſ. 511.nu.10.pag. 339
Sententia lata per iudicem eccleſiaſticum ſuper petitorio beneficiali à qua appellatum eſt, executioni mandari non debet. deciſione 45. nume.4. pag. 32
Sententia lata ſuper electionis confirmatione in contradictorio iudicio nedum vim diffinitiuæ habet: ſed etiā diffinitiua dicitur. dec.43.n.3.p.28.

Sen

Sententia libello conformis eſſe debet.deciſio.473. nu.1.pag. 318
Sententia paſtoris ſiue iuſta timenda eſt.deciſi. 836. nume.1.pag.514. & deciſio.858.num. 1.pag.523.& deciſ. 870. nu.1.pag. 528
Sententia poteſt retractari quando quis propter impedimentum ante ſententiam producere non potuit.deci.312.nu.3.pag. 248
Sententia prætextu inſtrumentorum nouè repertorum in cauſa eccleſiæ, reipub. pupilli, & priuati quando actor in dolo fuit, retractari poteſt. deci.312.nu.1.pag. 248
Sententia publicè & in loco ſolito ferri debet.deci. 301.nu.1.pag. 241
Sententia quæ præualeat quando iudices aliter ſentiunt quàm aſſeſſores.deci.295.nu.1.pag. 238
Sententia quæ ſuper appellatione de exequendo interuenit, diffinitiua eſt.deci.314.nu.3.pag. 249
Sententia quando contra tertium in poſſeſſorio iudicio executioni mandari poſsit.deciſ.538.nu.7. pagina 358
Sententia quibus non præiudicat nec acta: & econtra.deci.539.nu.3.pag. 359
A ſententia ſenatoris antiquitùs nõ appellabatur. deci.537.nu.1.pag. 357
Sententia ſine teſtibus bene valere poteſt.deci.796. nu.5.pag. 493
Sententia ſub conditione intrinſeca ferri poteſt. deci.4.nu.2.pag. 298
Sententia ſuper connexis ferri poteſt.deciſ.473.nu. 3.pagina 318
Sententia ſuper deſertione appellationis inter interlocutoria eſt vim diffinitiuæ habens: & ab ea appellari poteſt.deci.461.nu.1.pag. 323
Sententia ſuper deſertione appellationis contra minorem indefenſum ferri non debet.deci. 461.nu. 2.pagina 323
Sententiæ executio appellatione pendente fieri non debet.deci.43.nu.4.pag. 29
Sententiæ executio in delictis in delicti locum remittenda eſt.deci.331.nu.1.pag. 257
In ſententiæ executione omnia videntur commiſſa ſine quibus executio fieri commodæ non poſsit. deci.635.nu.1.pag. 399
Sententiam excommunicationis qui animo indurato per annum ſuſtulerunt hæreſeos ſuſpitione non carent.deci.868.nu.2.pag. 527
Sententiæ interdicti retinendæ ad hæredes actiuè & paſsiuè tranſit.deci.321.nu.5.pag. 253
Contra ſententiam latam pro libertate appellari poteſt: ſed non in integrum reſtitui.deci.53. nu. 10. pagina 42
Sententiam ſuper deſertione appellationis quandoquè interlocutoriam eſſe & quandoquè diffinitiuam Guido.Pap.tenet.deciſio.461. numer. 3. pagina 323
Sententiæ quæ debeant executioni mandari quando pars quælibet tres obtinuit.deci. 54. nume. 5. pagina 46
Sententiæ tres quomodò conformes dicantur.deci. 291.nu. 1.pag. 235
Sepis rupturæ actus in quem vim tendat.deciſ. 661. nu.1.pagina 408
Sepes ſunt pars rei.deci.339.nu.8.pag. 264
Via publica in fundi venditione non venit.deci.339. nu.9.pag. 265
Sepultura eccleſiaſtica an damnatis ad mortem deneganda ſit.deciſ.10.nu.4.pag. 7
Sequeſter beneficij legitimam fructuum adminiſtrationem habet.deci.464.nu.1.pag. 324
Sequeſter beneficij qualis eſſe debeat.deci. 474.nu. 2.pagina 324
Sequeſter etiam laicus durante ſequeſtro de iure patronatus beneficium præſentare poteſt.deci.555. nu.1.pag. 366
Sequeſtrum in beneficialibus facile permittitur. deci.405.nu.9.pag. 297
Sequeſtro locus non eſt,cùm de alterius poſſeſsione conſtat.deci.405.nu.8.pag. 296
Sequeſtro locus non eſt in interdicto vti poſsidetis altera partium poſsidente. deciſio.498. nu. 3. pagina 330
Sicuti in ſequeſtro adponendi citatione non eſt opus, ita & in ſequeſtri ſublatione.dec.66.nu. 2, pagina 56
Sequeſtra prohibita eſſe regulare eſt.deciſ. 498.nu. 2.pagina 330
Sequeſtratio regulariter prohibita.deci.321. num.1. pagina 253
Seruienti, qui in exequendo modum excedit, reſiſtere licitum eſt.deci.51.nu.8.pag. 38
Serui pro manuum iniectione in clericos quando ab Epiſcopo abſolutionem recipere teneatur. deci.825.nu.1.pag. 509
Seruitus coquendi vel molendi non, niſi inhibitioni factæ de non coquendæ aut molendo alibi ſit obſecunda cum acquiri poteſt.deci.584. nume.1. pagina 378
Seruitus mutua inter coniuges quantum ad naturæ debitum.deci.725.nu.6.pag. 439
Seruitus nauigij in ſtagno vel lacu conſtitui poteſt. deci.38.nu.8.pag. 25
Seruitute alterius ciuili modo vtendum eſt: & minori præiudicio quàm fieri poſsit.deci.546.nu.1. pagina 361
Dictio ſeu,copulatiuè vel ſubiunctiuè capi poteſt. deci.872. nu.6.pag. 529
Sigillum authenticum ſcripturam roborat & fidẽ facit etiam ſine teſtium & tabellionis ſubſcriptione.deci.511.nu.4.pag. 338
Sigilli abolitionum pretium quando de capite agitur iuxta delphinale ſtatutũ annale ſit. deci. 294. nu.2.pag. 237
Sigilli emolumentum temporale eſt.deci.46. nu. 5. pagina 33
Sigilli emolumentũ ſede vacante futuro ſucceſſori ſeruandum eſt.deci.45.nu.4.pag. 32
Sigillatio vini quorſum fiat. deci.58.nu.14.pag. 51
Signatura ſiue gratia Papæ facta per verbum fiat, perfecta eſt.deci.136.nu.4.pag. 120
Simoniacus eſt is qui pro ſigillo abſolutionis pecuniam capit.deci.850.nu.1.pag. 519
Simulatio accommodationis nominis quomodò probetur.deci.506.nu.5.8.pag. 335
Simulatio per coniecturas probari poteſt.deci.508. nu.2.pag. 336
Simulatio quandò per teſtes probari poſsit. deciſ. 508.nu.1.pag. 336

Simulatio quæ ad iuſtam alterius defenſionem ſit, ſimulatio non dicitur. deciſione 506. numer. 6. pagina 335
Simulationis exceptio contractum nullum reddit. deci. 507. nu. 1. pag. 335
Iuramentum adpoſitum in cõtractu ſimulato adeò nullum eſt, vt diſpenſatione non egeat. deciſ. 507. nu. 2. pag. 335
Simulationis exceptio quando admittatur. dec. 507. nu. 3. pag. 336
Syndicus ſpeciale mandatum habere cenſetur. deciſ. 693. nu. 7. pag. 421
Syndicus vniuerſitatis aut œconomus in animam propriam iurare tenetur. deciſione 687. nume. 9. pagina 421
Syndicus vel œconomus eccleſiæ quale iuramentum præſtare teneatur. deciſione 686. numero 1. pagina 420
Sindici an ea quæ ſpeciale mandatum requirunt exercere poſſunt. deci. 909. nu. 2. pag. 557
Sindici in factis occultis excuſantur. deci. 765. nu. 4. pagina 467
Syndici parœciæ malefactores capere & iuſtitiæ tradere tenentur. deci. 576. nu. 3. pag. 376
Sindici ſeu adminiſtratores vniuerſitatis mãdatum generale cum libera à lege habere dicuntur. deciſ. 909. nu. 1. pag. 557
In ſindicatu ex officio procedi poteſt. deciſio. 904. nume. 10. pag. 554
Societas morte finitur, quæ etiam ex pacto ad hæredes non tranſit. Fallit vt nu. ſeq. deci. 211. nu. 4. pagina 198
Sodomiæ crimen an ſit eccleſiaſticum. deci. 895. nu. 12. pag. 548
Propter Sodomiæ crimen quinque ciuitates ſolo æquatæ fuere. deci. 895. nu. 4. pag. 547
Sodomiæ pœna vltimum eſt ſupplicium. deciſ. 895. nu. 1. pag. 547
Sodomiæ ſpecies remiſsiuè. deciſione 895. nume. 19. pagina 548
Sodomiæ peccatum eſt de caſibus Epiſcopo reſeruatis. deci. 895. nu. 15. pag. 548
Sodomiæ vitium ordinis executionem impedit, etiã poſt per actam pœnitentiam. deciſio. 895. nu. 16. pagina 548
Sodomiæ igne & ſulfuræ cũ ciuitatibus conſumpti. deciſ. 895. nu. 21. pag. 548
Sodumitæ ſunt infames ipſo iure. deciſione 895. nu. 2. pagina 547
Sodomitis pœnitentia iniungenda. deci. 895. nu. 22. pagina 549
Solennitas extrinſeca non, niſi legitimæ probetur, interueniſſe creditur. deci. 188. nu. 3. pag. 174
Solennitas extrinſeca per lapſum triginta annorum interueniſſe præſumitur: quæ præſumptio & proponi & allegari debet. deciſione 188. num. 4. pagina 174
Solennitas ſi deſit, mala fides præſumitur. dec. 200. nu. 9. pag. 187
Solidos intellige quorum duo & ſeptuaginta libram auri faciunt. deciſione 205. numero 4. pagina 191
Solicitator cauſæ an litem ſuam faciat. deciſi. 199 nu. 1. 4. pag. 85
Sollicitatoris officium permiſſum eſt de iure: & ſtipendiatus ſit teſtis in cauſa eſſe non poteſt. deciſ. 189. nu. 5. pag. 185
Solennitas an & quæ requiratur quando ad beneficij priuationem agitur. deciſio. 907. numero 5. pag. 556
Solennitas in inquiſitione eadem requiritur ſicuti in accuſatione præter quàm in inſcriptionis ſolennitate. deciſ. 788. nu. 1. pag. 470
Solo quicquid ſuperponitur, licèt ipſo ſolo regulariter cedat: ſecus in aqua. deciſio. 110. numer. 8. pag. 90
Solutio vnius quando alios liberat an ab alijs repeti poſsit. deciſ. 775. nu. 7. pag. 476
Solutione vnius pœnæ pluribus mandantibus vel auxiliantibus exiſtentibus alij non liberantur deciſ. 775. nu. 2. pag. 475
An & quando vnius ſolutione alij liberantur. deciſ. 775. nu. 5. pag. 476
Aliud pro alio ſoluere neceſsitatis tempore licitum eſt. deciſ. 188. nu. 8. pag. 184
Sorores franciſcanæ & aliæ ſi in pœnam canonis Si quis ſuadente diabolo. xvij. queſt. iiij. inciderint à quo abſolui debeant. deciſio. 731. numer. 2. pag. 511
Sorores appanatæ nec ab ipſis deſcendentes ſtantibus maſculis non ſuccedunt. Item nec religioſi. deciſ. 525. nu. 6. 7. pag. 349
Sorores ſanctæ Claræ quæ ſunt de ſecundo ordine ſanct. Franciſci habent bona in communi. deci. 838. nu. 5. pag. 515
Spadones an matrimonio iungi valeant. deciſ. 677 pag. 415
Spatium modicum in mari quod dicatur. deciſ. 111. nu. 4. pag. 95
Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt. deciſio. 406. nu. 1. pag. 297
Spoliatus quando rem ad ſe pertinere dicit petitorij etiam cognitio commiſſa videtur. deciſio. 529 nume. 2. pag. 350
Spoliatio ſi eo modo quo deducta ſit, nõ probetur. ſpoliatus repellendus eſt. deciſio. 655. numero. 3. pag. 406
Sponſus cognoſcens carnaliter pupillã qua pœna plectendus ſit. deciſ. 70. nu. 15. pag. 60
Sponſus de præſenti qui rapit ſpõſam raptor verè non dicitur nec pœnam meretur. deciſion. 731. nu. 7. pag. 444
Sponſus & ſponſa de præſenti ante conſummatum matrimonium per copulam carnalem ingredi religionẽ poſsunt. deciſio. 731. nu. 1. pag. 443
Sponſus qui per violentiam ſponſam carnaliter cognouit an pœna raptus puniendus ſit. deciſ. 7 nu. 16. pag. 61
Sponſus violentus meliores conditionis eſſe non debet, quàm non violentis. deciſio. 731. numero. 3. pag. 443
Sponſo an liceat ſponſam puellam in domũ ſuam transducere quam pater ſponſo tradidit. deciſi. 70. nu. 1. pag. 59
Sponſi in Lõbardia ſponſas ad domos ſuas nõ niſi. dote ſoluta transduciũt. dec. 732. nu. 5. p. 444
Spõſoru cõfeſsioni ſuper ſpõtanea ingumu cõmixtione vt pœna euitetur an ſtãdũ ſit. dec 83. nu. 6 63

Spo...

Sponſa an & quando cum ſponſo ſtare teneatur deciſio. 70.nu.5.pag. 59
Sponſa an ſit virgo quomodò cognoſcatur. deciſ. 677.nu.10.pag. 416
Sponſa de futuro contra ſponſum qui contraxit ſponſalia de præſenti cum altera an ad intereſſe agere poſſ.t.deci.747.nu.4.pag. 454
Sponſa de futuro ob modicam cauſam dimitti poteſt.deci.730.nu.2.pag. 442
Sponſa de futuro pro modica cauſa dimitti poteſt. deci.744.nu.8.pag. 451
Sponſa de præſenti cognita à ſpōſo etiam vi ſi religionem profiteatur an & ad quæ valeat. deciſ. 731.nu.6.pag. 444
Sponſa de præſenti ſiue vxor, quæ per vim ſe cognoſci paſſa eſt, excuſatur a pœna adulterij, nec repudiari poteſt.deci.729.nu.6.pag. 442
Sponſa dicitur per verba de futuro i deſponſata per verba de præſenti coniuncta per copulam carnalem.deci.757.nu.4.pag. 461
Sponſa in dubio intelligitur per verba de futuro. deci 757.nu.1.pag. 460
Sponſa puella per ſponſum tranſducta, quòd iudicis officio ad locum vnde abducta ſit, ante quàm de rurore ſibi prouideatur, reſtitueuda eſt. deciſ. 73.nu.1.pag. 63
Sponſa rapta quoad animam corrupta non dicitur. deci.730.nu.3.pag. 442
Sponſa ſponſum ſequi tenetur.deciſio.720. num.1. pagina 436
Sponſæ appellatione in fauorabilibus vxor venit. deci.757.nu.3.pag. 461
Sponſæ tranſductio ad ſponſi domum an ad probandum quaſi poſſeſſionem ſufficiat etiā ſi carnalis copula non interuenerit.deci. 165. nume. 3. pagina 152
Sponſam raptori nubere poſſe iuris eſt canonici, deci.462.nu.3.pag. 324
Sponſalia clandeſtina contrahentibus pœnitentia condigna imponi debet.deciſione 716. numer. 1. pagina 435
Sponſalia clandeſtina facere non licèt.deciſio.709. nu.2.pag. 431
Sponſalia contracta per parentes liberorum nomine: an ſine liberorum conſenſu frangi poſsint abſque pœna.deci.745.nu.1.pag. 452
Sponſalia de futuro contracta contra interdictum non valent.deci.712.nu.2.pag. 434
Sponſalia de futuro etiam iurata per ſuperuenientem fornicationem diſſoluuntur.deci.730.nu. 4. pagina 443
Sponſalia de futuro mutuo contrahentium conſenſu diſſolui poſſunt.deci.745.nu.1.pag. 452
Sponſalia de futuro non tranſeunt in ſponſalia de præſenti per receptionem munerum & iocalium vel per tranſductionem ad domum.deciſio. 704. nu.5.pag. 428
Sponſalia de futuro per receptionem muneris, amplexus & oſcula non tranſeunt in matrimonium. deci.704.nu.2.5.6.pag. 428
Sponſalia de futuro per verba de præſenti ſoluuntur.deci.744.nu 3.pag. 451
Sponſalia de futuro quando effectum non ſoluuntur, repetioni dotis & datorum locus eſt. deciſio. 746.nu.3.pag. 453
Sponſalia de futuro ſoluūtur per ſponſalia de præſenti.deci.745.nu.6.pag. 452
Sponſalia de præſenti an per religionis ingreſſum diſſoluantur.deci.745.nu.5.pag. 452
Sponſalia de præſenti contracta, etiam lite pendēte valent: ſoluuntúrque ſponſalia de futuro. deciſ. 746.nu.1.pag. 455
Sponſalia de præſenti de conſenſu partium diſſolui non poſſunt.deci.745.nu.2.pag. 452
Sponſalia de præſenti inducuntur, quando quis promittit tenere aliquam pro vxore.deciſ. 744. nu.5.pag. 451
Sponſalia de præſenti an per verb. volo & placet importentur.deci.744.nu.6.pag. 451
Sponſalia impuberum iurata tenent.deci. 22. nu.2. pagina 107
Sponſalia inter impuberes non niſi cum Epiſcopi licentia fieri debent.deci.715.nu.2.pag. 434
Sponſalia poſt ſeptennium impuberibus permiſſa ſunt.deci.720.nu.2.pag. 436
Sponſalia prima de futuro ſoluuntur per ſponſalia de præſenti.deci.758.nu.2.pag. 461
Sponſalia quæ dicantur.deci.757.nu.2.pag. 461
A ſponſalibus de futuro cōtractis amore Dei cum paupercula reſilire non licet.deciſio.747. nu.10. pagina 747
A ſponſalibus de futuro etiam iuratis ex rationabili cauſa recedi poteſt.dec.746.nu.1.2.pag. 453
A ſponſalibus de futuro impunè recedere licitum eſt rationabili cauſa ſubſiſtante.deci.748. num. 1.2.pag. 458
A ſponſalibus de futuro reſilire partibus adſentientibus licitum eſt.deci.752.nu.5.pag. 457
Spuens aquam infundans: vel veſtimenta clerici rumpans, an in pœnam cano. Si quis ſuadente. inciderit.deci.874.nu.2.pag. 529
Statuas ſiue imagines principum qui ad præiudicium vel iniuriam alterius aſſumunt, carceri per petuo mancipari debent.dec. 935. nu. 6. pag 574
Statutum delphinale quo cauetur, vt recurrentes in cauſis recurſus non audiantur niſi prius ſex viginti libris depoſitis: an tàm recurſum quàm recurrentem liget.deci.146.nu.1.pag. 129
Statutum generaliter loquens quod inſtrumentum publicum paratam executionem habeat, an clericos comprehendat.deci.61.nu.4.& 6.pag. 54
Statutum laycorum in ſpiritualibus non tenet. deciſ.84.nu.3.pag. 70
Statutum loquens per dictionē taxatiuam, an ſimiles exceptiones excludere videatur.deci. 208. nu. 2.pagina 193
Quid in exceptione perēptoria & notoria ibi. nu.3.
Quid item ſi de exceptione per inſtrumentum conſtaret, vel excipiens ſe incontinenti probaturum offerret.ibid.nu.4.
Statutum ne quis bladum vltra certam quantitatem emat, valet. Item ne quis victualibus obuiam eat, vt emat.deci.230.nu.5.pag. 206
Statutum ne quis emat bladum præter id quod ſibi deſit, valet.deci.290.nu.4.pag. 235
Statutū per id quod prohibetur extrahi bladum extra patriā etiā in farina & pane locū habet maximè tempore cariſtiæ deci.162.nu.6.pag. 146

Statutum quando ita obſcurum eſt, vt intelligi. deciſ. 21. nu. 12. pag. 14
Statutum ſeu edictum laycorum in dubio ad contractum iuratum non extenditur. deciſ. 84. nu. 1. pagin. 70
Stat. Si quis per literas. an pro rebus ſpiritualibus & beneficijs eccleſiaſticis inter perſonas eccleſiaſticas coram iudice ſeculari intentari poteſt. deciſ. 158. nume. 6. pagi. 142
Statutum quòd puella ſine patris conſenſu non nubat, non valet. deciſ. 306. nu. 6. pag. 254
Statutum Si quis per literas, ad quid introductum ſit. deci. 652. nu. 1. pag. 405
Statutum. Si quis per literas. iuri aduerſatur communi. deciſ. 241. nume. 1. pagi. 210
Statutum ſi quis per literas. quòd inter eccleſiaſticas perſonas locum habere non debet. deciſi. 86. nume. 10. pagi. 72
Statuti pœnam an incurrat qui portans bladum in limitibus territorij inuenitur. deciſ. 162. numero 12. pagin. 147
Statuti verbis inherendum eſt. deciſ. 208. numer. 1. pagin. 193
In materia Stat. Si quis per literas, parte non vocata procedi ſolet. deciſ. 662. nu. 1. pagi. 409
Statuti diſpoſitio interpretationem extenſiuam nõ recipit. deciſ. 647. nu. 2. pagi. 403
Statuto cauente mulierem non ſuccedere maſculis & agnatis ſuperſtitibus, maſculis & agnatis extinctis filia ſuccedere non prohibetur. deci. 597. nume. 2. pagi. 383
Statuto ſtante quòd bannerij iuramento ſtetur: ſtari debet: niſi relationem falſam eſſe probetur. deciſ. 456. nu. 3. pag. 320
Statuto ſtante quòd de vnoquoque contractu gabella ſoluatur, quando diuerſa ſunt pretia, quòd de quolibet pretio gabella ſoluenda ſit. deciſ. 20. nu. 5. pag. 14
Satuta vel ordinationes contra libertatem eccleſiæ non valent. deci. 870. nu. 2. pag. 528
Statuta ad ſuos caſus reſtringenda ſunt. deciſ. 594. nu. 4. pag. 381
Statuta & conſuetudines à principe exauthoratæ nullius ſunt valoris. deci. 893. nu. 18. pag. 545
Statuta in cauſa appellationis locum habent in cauſa ſupplicationis interpoſitæ à ſententijs præfectorum prætorio. deciſione 143. numero 1. pagina 126
Statuta inferiorũ iudicũ ita ſtatim atque publicata ſunt, ligant: principũ verò nõ niſi poſt duorum menſium lapſum à publicatione. deciſ. 523. nu. 1. pagina 348
Statuta laicorum clericos neque comprehendere neque ligare regulare eſt. deciſione. 652. numero 3. pagina 405
Statuta laicorum matrimonij prohibitiua ſub pœna an & quando valeant. deciſione 306. nume. 5. pagina 254
Statuta propter temporum varietatem quandoque mutantur. deci. 235. nu. 3. pag. 208
Sterilitas quando dicatur. deci. 208. num. 7. pag. 193. & nu. 12. 13. 15. pag. 194. & nu. 17.
Sterilitatis probandæ modus. deciſio. 208. nume. 6. pagin. 193
Stilicidium inferioris loci proprietatem ſignificare iuris eſt communis. deciſio. 484. numero. 2. pag. 324
Stilus curiæ parlamentæ Delphinatus in interinandis literis reſignationis. deciſio. 622. numer. 2 pag. 394
Stilus curiæ requiſitæ ſeruandus eſt. deciſ. 620. nu. 3. pag. 393
Stilus iudicis dilegantes attendendus eſt. deciſi. 666. numero. 4. pag. 410
De ſtylo compulſoriarum ſeptem tantum exceptiones admittuntur. deciſio. 148. numero. 2. pag. 130
Stipendia non niſi in defectum ſubtrahi debent. deciſ. 884. nu. 3. pag. 536
Stipulatio pœnalis adpoſita ſuper matrimonio non valet. deciſ. 747. nu. 5. pag. 454
Stipulatio rem tradi an & quando dominij tranſlationem importet. deciſ. 52. nu. 12. pag. 40
Stipulationi pœnali in ſponſalibus locus non eſt. deciſ. 748. nu. 1. pag. 454
Studium quid. deciſ. 304. nu. 1. pag. 242
Subditus tributarius iuriſdictionem prorogare non niſi cum domini conſenſu, poteſt. deciſ. 313. nu. 3. pag. 248
Subditi coram iudice ordinario loci litigare debere & non coram alio decreto pragmat. ſanctio cauetur. deciſ. 658. nu. 1. pag. 407
Subditi delphinales prore merè temporali extra patriam trapi non debent. deci. 865. nu. 2. pa. 526
Subditi ratione iuriſdictionis pro domino teſtimonium ferre poſſunt. deciſ. 383. nu. 4. pag. 286
Submiſsio ſtatuti Cabeoli ad hæredem tranſire poteſt. deciſ. 244. nu. 3. pag. 212
Subrogatus inſtantiam proſequi poteſt. deciſio. 317 nu. 1. pag. 250
Subrogatus litem inchoatam in eo ſtatu quo eam inuenit, proſequi poteſt. deciſio. 316. numero. 2. pag. 250
Subſtitutio breuiloca facta ſolùm per verbũ ſubſtituo, ſimpliciter, poſt aditam hæreditatem ad fideicommiſſum non trahitur. deciſio. 170. numer. 2. pag. 159
Subſtitutio compendioſa facta à pagano per verbũ commune, Subſtituo, quandocunque hæres deceſſerit, etiam continet vulgarem. deciſ. 78. nu. 2. pag. 65
Subſtitutio compendioſa facta per verb: ſubſtituo, duo capita continet: ſi noluerit ſcilicet, vel non potuerit. deciſ. 113. nu. 8. pag. 97
Subſtitutio directa regulariter ad fideicommiſſum non trahitur. deciſ. 173. nu. 1. pag. 162
Subſtitutio facta per hæc verba, deueniat pleno iure, vulgariter, pupillariter & compendioſè ſubſtitutionem vulgarem directam inducunt. deciſ. 305. nu. 4. pag. 243
Subſtitutio facta pupillo matre viuente in medio per verbum commune ſubſtituo, & ſi decederet in pupillari ætate aut aliàs expreſſa cenſetur, & matrem excludit. deciſ. 288. nu. 3. pag. 240
Subſtitutio facta ſimpliciter per verbũ Subſtituo, regulariter non, niſi vulgarem ſubſtitutionem continet: facta autẽ pupillo & vulgarẽ & pupillarẽ cõtinet. idẽ in reciproca. d. 172. n. 1. 2. p. 161

Sub

Subſtitutio facta ſimpliciter per verbum ſubſtituo, ſiue verbis compendioſis, vti quandocunque, vel conditione ſi ſine liberis, tractum futuri temporis denotante, vulgarem tantum continet, nec poſt aditam hæreditatem ad fideicommiſſariam trahitur. dec. 170. nu. 1. pag. 159
Subſtitutio obliqua ad directam non trahitur, ſi à teſtatore hæres hæreditatem reſtituere grauetur, ita vt per alterius manum accipiat. deciſion. 173. nu. 2. pag. 162
Subſtitutio pupillaris à principio iure directo valere non poteſt. deciſione 174. numero 1. pag. 162
Subſtitutio pupillaris facta per verba dubia, vulgaris ſubſtitutionis iure valere poteſt. deciſio. 174. numero 162.
Subſtitutio pupillaris facta per verba merè directa an & quando poſt pubertatem ad fideicommiſſum trahitur. deciſione 172. numero 4. pag. 191
Subſtitutio pupillaris contenta in breuiloca vel cõpendioſa matrem excludit. Idem quando frater eſſet pupillo ſubſtitutus. deciſione 175. numero 3. pagina 164
Subſtitutio tacita pupillaris regulariter pupilli matrem non excludit. deciſione 175. nu. 5. pag. 163
Subſtitutio vulgaris duos caſus præcipuè continet, voluntatis ſcilicèt, & impotentiæ. deciſi. 78. nu. 1. pagina 65
Subſtitutio vulgaris expreſſa tacitam pupillarem continet, etiam matre in medio exiſtente: quæ matre viuente effectum non habet, nec contra ipſam admittitur. fallit vt nume. 3. deci. 175. nu. 1. pagina 163
Subſtitutio vulgaris locum non habet, quando tempore limitatur. deciſione 78. numero 5. pag. 66
Subſtitutio vulgaris ſub vno caſu concepta ad alium trahitur ex rationis identitate. deci. 170. nu. 9. pagina 160
Subſtitutio vulgaris tacita contenta in expreſſa pupillari contra matrem admittitur: ſecus in teſtatoris matre. deci. 175. nu. 3. pag. 163
Subſtitutionis vulgaris ius licèt filius præmoriatur, an ad ſuos tranſmittetur: & ſic dies incerta reijciatur propter hæredis incapacitatem. deciſi. 113. nu. 9. pagina 97
Subſtitutionem ſecundam inſtitutionem dici, licèt poſterior ſit, iuris eſt. deci. 305. nu. 3 pag. 243
Opiniones variæ de ſubſtitutione facta poſthumo ſiue vulgari ſiue pupillari ſiue compendioſa caſu quo deceſſerit ſine legitima prole, an trahatur ad caſum contrarium, caſu quo non naſcatur poſthumus, maximè quando apponitur adiectio illa, eo caſu &c. deci. 170. nu. 5. pag. 159
Subſtitutionum gradus in contractibus fieri poſſunt. dec. 1. 597. nu. 35. pag. 381
Subſtitutus ante inſtituti mortem venire nõ poteſt iure directo in vim vulgaris ſubſtitutionis, nec in vim fideicommiſsi. deci. 78. nu. 6. pag. 66
Subſtitutus vulgariter & pupillariter antequam admittitur, oportet quod probet in gradu præcedentes deceſſerint. deci. 445. nu. 3. pag. 315
Succeſſor eccleſiæ an vniuerſalis dicatur. deciſi. 196. nu. 6. pag. 182
Succeſſor principis illius contractibus ſtare tenetur. deci. 196. nu. 7. pag. 182
Succeſſor in beneficio an prædeceſſoris locationi ſtare teneatur. deci. 196. nu. 1. pag. 181. & nume. 8. pagina 182
Succeſſor in beneficio an & quando prædeceſſoris locationi ſtare tenetur. deci. 564. nu. 2. pag. 370
Succeſſor in beneficio ex prædeceſſoris contractu non tenetur, nec ad eius debita niſi iuxta bonorũ obligatorum vires. deci. 56. nu. 4. pag. 370
Succeſſor in beneficio prædeceſſoris debita in quãtum ſpolij vires ſuppetunt, ſoluere tenetur: & quomodo id faciendum ſit. deci. 557. nu. 1. pa. 367
Succeſſor prædeceſſoris acceſsione in vſucapionibus & præſcriptionibus vti poteſt. dec. 142. nu. 1. pagina 125
Succeſſor ratione violẽtiæ quandoquè ad iurandũ admittitur. dec. 64. nu. 4. pag. 55
Succeſſor ſui prædeceſſoris factum de honeſtate cõfirmare debet. deci. 136. nu. 7. pag. 120
Succeſſorem in beneficio præceſſoris locatione ſine arrendamento ſtare non teneri regulare eſt. Fallit ſi de vtilitate eccleſiæ agatur. deci. 20. num. 12. pagina 12
Summitas abſque fundo dari non poteſt. deci. 633. nume. 2. pag. 398
Sumptum de regiſtro bullarum plenam fidem facit. deci. 428. nu. 4. pag. 308
Superior adiri poteſt quando primus iudex in procedendo contra delinquentes negligens eſt. deciſ. 100. nu. 8. pag. 84
Superiorem omiſſo primo iudice adiri non debere regulare eſt. deci. 385 nu. 1. pag. 283
Superior pro prima cognitione in terris inferioris iuriſdictionis actum exercere non debet. deci. 91. nu. 2. pag. 75
Superſtes propter collitigantis mortem beneficij poſſeſsionem occupare non debet. deciſi. 33. nu. 3. pagina 21
Supplicatio: appellatio & reſtitutio tria ſunt remedia diuerſa. deci. 51. nu. 4. pag. 47
Supplicatio & in integrum reſtitutio aduerſus principis ſententiam competunt. deciſio. 155. num. 6. pagina 47
Supplicatio ſeu recurſus propriè litis pendentiam non inducit. dec. 140. nu. 4. pag. 123
Supplicationem contra ſententiam admittere ſolius eſt principis. dec. 55. nu. 5. pag. 47
Surdo non maledicendum. dec. 34. nu. 4. pag. 27
Suſpenſio ab officio inducit ſuſpenſionem ab omnibus beneficijs deci. 884. nu. 23. pag. 537
Suſpenſionis vel excommunicationis tempore clericus fructus beneficij percipere non debet. deci. 885. nu. 2. pag. 539
Suſpenſus ab officio an cenſeatur à beneficio. deci. 884. nu. 10. pag. 536. & nu. 2 . pag. 537
Suſpenſus ab officio æquiparatur excommunicato. deci. 884. nu. 4. pag. 536
Suſpenſus ab officio tantùm quæ exercere poſsit, & quæ non. deci. 884. nu. 15. pag. 537
Suſpenſus ad præiudicium eccleſiæ contrahere nõ poteſt. deci. 884. nu. 18. pag. 537
Suſpenſus an abſolutione obtenta fructus medij tẽporis recuperet. deci. 884. nu. 13. pag. 536
Suſpenſus an eligere poſsit vel eligi. deci. 884. nu. 30. & 32. pag. 538 & 539

Suſpenſus anthoritate apoſtolica donec indulgentiam meruerit, abſolui ab inferiore nõ poteſt. decis.884.nu.4.pagi. 539
Suſpenſus ex quo quis eſt ab officio, an & beneficio ſuſpenſus eſſe debeat. deciſ.884.nume.31.pagin. 538
Suſpenſus habens patrimonium vnde viuere poſſit. De fructibus beneficij nihil accipere debet. decis.884.nume.17.pag. 537
Suſpenſus habens patrimonium vnde viuere poſſit aut induſtriam, de fructibus medij tẽporis gaudere non debet. deciſ.884.nu.29.pagin. 538
Suſpenſus qui non habet vnde ſuſtentetur de fructibus beneficij ali debet. deciſ.885.nu.3 pag. 540
Suſpenſus relegato equiparatur. deciſ.884. num.7. pagin. 536
Suſpenſi diſtributiones alijs adcreſcunt. deciſ.884. nu.25.pagi. 538
Suſpenſo pro leui cauſa beneficia deneganda non ſunt. deciſ.884.nu.8.pagi. 536
Suſpenſio an & quando relaxari poſsit. deciſ.884. nu.34.pag. 539
Suſpenſi à beneficio nõ impediuntur eligere & officiare. deciſ.884.nu.6.pag. 537
Suſpenſi aut excommunicati loco ſubrogandus eſt alter qui diuina pertractabit & de fructibus alimentabitur. deciſ.885.nu.2.pag. 539
Suſpenſio an propter appenſam Papæ bullam tollatur. deciſ.164.numero.14.pag. 154
Suſpicio pro falſo habetur. deciſ.87.nu.6.pag. 72
Suſpitionis cauſa quæ notoria eſt probationi non ſubiacet. deciſ.708.nu.3.pag. 431
Suſpitionis cauſam tollit per cauſa ſuſpitionis. deciſ.708.nu.4.pag. 431

T

Tabellionatus officium clericis in minoribus conſtitutis non prohibetur. deciſ. 194.numero.4. pagina. 180
Tabellionatus officio vt clericus in ſacris conſtitutus propter inædiam vti poſsit, quis impertiri poſsit. deciſ.194 nu.8.pag. 180
Tabellionis officium clericis in ſacris conſtitutis prohibitũ eſt & nu.7. fallit in notario Papæ vel Epiſcopi. deciſ.194.nu.1.2.pag. 180
Quid ſi notarius ad ſacros ordines promoueatur. ibidem.nu. 3.
Taciturnitas cauſæ etiam leuis quæ difficiliorem conceſsionem redderet ad ſubreptionem ſufficit deciſ.387.nu.4.pag. 288
Talionis pœna propter iniuriam irrogaretur. deciſ. 835.nu.1.pag. 174
Taxa victus rerum propter annonæ penuriem augetur: Deciſio.245.nu.1.pag. 208
Temporalitas in dubio ab Imperatore dependet. Deciſio.367. nu.1.pag.. 208
Tempus abſtinendi vel repudiandi hæreditatem trium menſium eſt Deci.485.num.3.pa. 325
Tempus adeundi vel repudiandi hæreditatem antiquitus arbitrarium videbatur. Deciſio.485. nu. 1.pagina. 325
Tempus ad hoc vt antiquum dicatur, quot anni requirantur. Deciſi.111. num.29. pag.93.
Tempus breue quod dicatur. Deciſio.779.numero .9. pagina 480.
Tempus deliberandi hodie annus eſt quoad tranſmiſsionis effectum. Idem ſi tempus à principe ſim petretur. deci.485.nu 2.pag. 325
Tempus deliberandi quale à prætoribus dabatur. deciſi.486.nu.1.pag. 326
Hæres licèt deliberandi tempus petitum non ſit, ad annos vſque triginta hæreditatem adire poteſt. deci.486. nu.2.pag. 326
Tempus & locus ſpecificandi ſunt, quando in vim exceptionis delictum opponitur. deci.907.nu.2. pagina 555
Tempus probationis quando ferijs pendentibus expirat, an quando & ad quæ in integrum reſtitui debeat. deci.495.nu.2.pag. 328
Tempus proſequendæ appellationis vel ſupplicationis non deſeritur. deciſio. 143. numero 8. pagina 127
Quid ſi præſtetur cautio vel non præſtetur. ibidem numero 9.
Tempus quale dicatur antiquum. deciſio.335. nu. 2. pagina 262
Tempus quotquot ſit continuum dicitur. deciſio. 495.nu.1.pag. 328
De tempore duorum menſium. deciſione 816.nu.13. pagina 553
Terminus ad deliberandum an in facto proprio dari debeat. deci.904.nu.3.pag. 553
Terminus licitationis iurium fiſcalium augeri poteſt, non minui. deci.257.nu.4. 219
Terminus terminans terminato ſiue limitato cedit. deci.338.nu.7.pag. 264
Terminus terminatus ſeu limitatus quis dicatur. Item terminus terminans. deciſio.341.numero 2. pagina 266
De termino vnius menſis ſecundum modificationem eccleſiæ Gallicanæ. deciſione 117.nume.11. pagina 101
Terminus & fines ſunt de terra terminata & finita. deci.338.nu.4 pag. 263
Termini quot dentur ad opponentes nominandos, & ad declarandum de contentis in monitorio. deci.898.nu.5.pag. 550
Termini quod impræſcriptibiles ſunt, iuris eſt canonici. deci.111.nu.26.pag. 93
Termini ſigna dicuntur, quæ fines demonſtrant. deci.338.nu.6.pag. 263
Termini vt in priuatorum prædijs ponantur, territoriorum domini curare poſſunt. deciſio.111. nu. 27.pagina 91
Territorium alienum ingredi iuriſdictionis actum exercendo licitum non eſt. deciſione 582. num.1. pagina 377
Territorium ſi violetur, quòd ante omnia reſtituẽdus venit. deci. 73.nu. 2.pag. 63
Territoria diſtinguũtur limitibus patentibus, riuis, vijs publicis & montibus deciſione 111.numer. 5. pagina 91
Territoria licèt per mutationes principum vel diuiſiones territoriorum mutentur, non ob hoc antiquis limitibus præiudicatur. deci.352.num.1. pagina 271
Territoria per ciuitates & caſtellanias diuiſa ſunt. deci.72.nu.4.pag. 62
Tertiamẽtum emolumentorum delphinalium qualiter &

liter & quando fiat.deci.547.nu.3.pag. 362
Tertiamentum in iurium fiſcalium libratione etiã poſt tres menſes fieri poteſt.deciſione 257. nu.6. pagina 219
Tertius collitigans ſubrogatus ſi poſt concluſionem & renunciationem in cauſa interuenit, audiendus non eſt.deci.161.nu.5.pag. 145
Tertius cuius intereſt litem ſuper beneficio motam proſequi poteſt:in eóqueſtatu admittitur in quo mortis defuncti tempore erat.deciſione 33.nu.4. pagina 21
Tertius in cauſa beneficiali admittendus eſt, ſi de iure ſuo promptam fidem faciat.deci.316.num.1. pagina 250
Tertius in executione ſententiæ ſemper admittendus eſt.deci.534.nu.1.pag. 357
Tertius iure ceſſo ſeu reſignationis beneficij ad hoc vt admittatur in poſſeſſorio de ſtylo Frãciæ quæ requirantur.deci.317.nu.2.pag. 250
Tertius qui poſt aſsignationem ad diffiniendum venit, an audiendus ſit, & ſic recipiendus in eodem ſtatu inſtantiæ quo interuenit: an verò ius proſequendi in alia inſtantia reſeruari ſibi debeat.deci.164.nu.8.pag. 151
Tertius ſi in lite admittatur, in eodem ſtatu admittitur quo lis erat, quando interuenit. deciſi.161. nu.4.pag. 145
Tertius ſi nonnihil præſumptionis eſt calumniæ contra eum ad impediendam ſententiæ executionem admittendus non eſt.deciſio. 538. num.8. pagina 358
Theſaurarius qui debitum remittit vel ſolutionem prorogat debitum bonum facere tenetur. deciſi. 207.nu.1.pag. 192
Theſaurarius ſicut vt quictantia ædatur, vel quod iterum ſoluatur petere non poteſt, & ſi quictantiæ apoca deperdita ſit:ita nec debitor à theſaurario quictantiam ſibi iterum dari petere poteſt.deci.203.nu.7.pag. 190
Theſaurarij de lucro quod referunt ex fiſci pecuniæ commercio rationem reddere tenentur.deci. 202.nu.3.pag. 188
Theſaurarijs ſeu receptoribus cum ſubditis prouinciæ in qua conſtituti ſunt, contrahere prohibitum eſt.deci.202.nu.4.pag. 188
Theſaurarij & receptores delphinales nullam habent iuriſdictionem, vt qui meri executores ſiue nudi miniſtri ſint. deciſione 204.numero 1.pagina 190
Theſaurariorum officia ad quod tempus eſſe debent.deci.202.nu.5.pag. 188
Theſaurarijs pecuniam receptam in alios vſus præterquàm deſtinatos conuertere non licèt. deciſi. 202.nu.2.pag. 188
Teſtamentum de falſo impugnatur, cum duo aut tres teſtes inſtrumentarij dicto teſtamento contradicunt. deciſione 298. numero 2. pagina 188
Teſtamentum de iure naturali vel gentium etiam cum minori numero ſeptem vel quinque teſtium valet.deci.193.nu.9.pag. 178
Teſtamentum niſi vnum & vltimum eſſe non præſumitur, niſi aliud & poſterius oſtendatur.deciſ. 193.nu.8.pag. 178
Teſtamentum nutu factum inter liberos non valet. deciſ.305.nu.12.pag. 245
Teſtamentum primum per poſterius tolli regulare eſt.deciſ.129.nu.1.pag. 114
Teſtamentum primum per vltimum, quòd præteritionis ratione nullum eſt, non tollitur.deciſio. 305.nu.9.pag. 244
Teſtamentum publici iuris eſt.deciſio. 527.nume.1. pag. 349
Teſtamentum ſi fiat in littore & portu maris & terra Soldani, an dicatur factum in terris Soldani.deciſ.346.nu.4.pag. 268
Teſtamentum teſtatore viuente neque publicari, neque groſſari etiam ad hæredis petitionem debet.deciſ.163.nu.16.pag. 149
Teſtamentum verbale publicatum vocatis quibus intereſt, fidem facit, etiam ſi originale deperditum ſit.deciſ.193.numer.13.pag. 179
Teſtamẽti publicatio viuente teſtatore fieri poteſt. deciſ.193.nu.15.pag. 179
Teſtamenti publicationem teſtamentarius hæres petere poteſt:& facit ius inter vocatos.deciſ.193. nu.14.pag. 179
Teſtamenti reuocatio ſine hæredis inſtitutione non valet.deciſ.305.nu.11.pag. 245
Teſtamenti ſi de ſolennitate vel validitate quæſtio fiat, quod duo teſtes ſufficient.deciſio.193. nu.10.pag. 178
Quid ſi teſtamentum deperditum ſit, an teſtamentum probare per duos teſtes ſufficeret.deciſio. 193.nu.11.pag. 177
In teſtamento in ſcriptis ſiue noncupatiuo etiam verbaliter facto teſtes rogati eſſe debent. deciſ. 193.nu.7.pag. 178
Teſtamenta ne occultentur Reip.intereſt.deciſio. 111.nu. nu.3.pag. 11
Teſtamenta priora an per vltimum reuocentur. deciſ.35.nu.1.pag. 243
Teſtari duo in eadem carta poſſunt.deciſio.186.nu. 1.pag. 171
Teſtari non poſſunt peccantes contra naturam. deciſ.895.nu.5.pag. 547
Teſtationis actus neceſſarius videtur.deciſio.439. nu.4.pag. 312
Teſtatoris voluntas ante omnia attenditur.deciſio. 160.nu.7.pag. 160
Teſtimonium de auditu antiquorum in finium probatione valet. deciſione.334. numero.5. pag. 262
Teſtimonium de auditu nullum eſt tanquàm non concludens.deciſ.856.nu.5.pag. 521
Quid ſi quis ict, & nõ poteſt probare.ibid.nume.6
Teſtimonium dicere in cauſa criminali an quis cogi poſsit.deciſio.855.nu.1.pag. 521
Teſtimonium dicere poteſt exiſtens in mortis articulo.deciſ.684.nu.4.pag. 419
Teſtimonium falſi teſtis licèt locum nõ habuerit: nihilominus tamen puniendus eſt.deciſ.798.nu 14.pag. 495
Teſtimonium familiarium & domeſticorũ contra dominum admititur. deciſione 93 numero 3. pag. 77
Teſtimonium ignotorum nõ eſt omni exceptione maior.deciſ.791.nu.1.pag. 487

*****

Teſtimooiũ particulariũ in cauſadecimæ an admittur.deciſ.93. no. 5.pag. 77

Teſtimonium rerum quæ noctu geſtæ ſunt, ſi luna lucebat, valet. deciſi.764 nu 4.pag. 467

Teſtimooium veritatis deponere vnunquenque teneri iuris eſt.deci.593.nu.1.pag. 381

Teſtis an datione vel corruptione corruptus fuerit oihil differt. deciſi.798.no.8. pag. 495

Teſtis ao ſit eriminoſus vel non reſpondere oon tenetur.deci.789.nu.7.pag. 486

Teſtis depooens de ſacto de quo priocipaliter non agitur, iodicium non facit.deciſ. 253. oumer.1. pagina 217

Teſtis deponens de maleficio ad hoc vt indicium faciat ad quæſtionem omni exceptione maior ſit, oportet.deci.182.nu.2.pag. 168

Teſtis deponens falſa in cauſa eriminali pœna talionis plectitur.deci.798.nu.13.pag. 495

Teſtis deponens ſuper ſacto extrinſeco iodicium non facit.deci.a85.nu.1.pag. 233

Teſtis dicto primo iurato ſtaodum eſt.deciſio.640. nu.1.pag. 401

Teſtis ex confeſsione ſacta in teſtimooio condemnari non debet.deciſ.95.nu.6.pag. 79

Teſtis ex confeſsione quam teſtificando fecit, condemnãdus non eſt. deciſi.439.nu 3.pag. 312

Teſtis ſalſarius pro motu iudicis ſioe accuſatore puniri poteſt.deci.798.nu.5.pag. 798

Teſtis in cauſa in qua intereſſe cum principaliter non tangit, ſed ſecuodariò, teſtificare poteſt. deciſ.593.nu.2.pag. 381

Teſtis in crimine hæreſis vt teſtimonium ferat etiã ſi occultum eſſet cogi poteſt, deciſione 776. nu. 7.pagina 477

Teſtis in delictis ad hoc vt indicium faciat, vt ſit omni exceptione maior neceſſum eſt.deciſi. 245. nu.1.pagina 253

Teſtis in inquiſitione per cuius confeſsionem de delicto conſtat: quòd vt pars oon vt teſtis puniendus ſit.deci.95.nu.8.pag. 79

Teſtis in re & cauſa propria idoneus non eſt, quomodò accipiendũ ſit.deciſi.93.nu4.pag. 77

Teſtis occultans veritatem incidit in pœnam falſi. deciſ.855.nu.2.pag. 521

Teſtes officium & damnoſum eſſe non debet.deciſ. 95.nu.4.pag. 79

Teſtis officiũ publicum eſt.deciſ.776.n.1.p. 77

Teſtis per epiſtolam aut in ſcriptis deponere oon debet.deci.689.nu.1.pag. 422

Teſtis quando dicatur pauper ad hoc vt repellatur à teſtimonio. deciſiooe 805.nu.9.p. 500

Teſtis qui accipit pecuniam vt dicat teſtimonium etiam verum animaduerſiooi ſubiacet.deci.776. ou.8.pag. 477

Teſtis qui falſum depoſuit verberibus plectendus eſt.deci.798.nu.11.pag. 495

Teſtis qui pecuniam accipit vt verum teſtimonium dicat, pœna falſi tenetur. deciſ.798. ou.9. 495

Teſtis tacens veritatem pœnam falſi incurrit.deciſ. 798.nu.1a.pag. 495

Teſtis vnius dicto quòd regulariter non ſtatur: quomodò accipiendu ſit. deciſi. 95. nu.7.p. 79

Teſtis vnus cum alijs indicijs quòd plenam fidem faciat Bartol. teoet.deciſione 96.numero 10.pagina 80

Teſtis vnius tantum probat quantum nullæ ſingulares.deci.96.nu.4.pag. 80

Teſtis vnus cum ſama in ciuilibus, an plenam fidem ſaciat: & quid in criminalibus, deciſio. 96. nu.5.8.pag.

Teſti deponenti ad eius commodum non creditur. deciſ.900.nu.2.pag. 552

Teſti deponenti varia non creditur. deciſione 305. nu.7.pag. 244

Teſti dicenti teſtificata ſalſa eſſe etiam in mortis articulo ſtandum oon eſt. deciſione 640. ou. 3. dagina 401

Teſti ſalſa deponenti lingua ſcindi debet.decl.798. nu.10.pag. 495

Teſtem corrumpere non dicitur qui aliquid pro victu & dieta teſtis promiſit. deciſione 649. ou. 4.pagina 401

Teſtes alterius territorij territorium egredi oon, oiſi velint, teoentur. deciſione 598. oumero 2. pagina 382

Teſtes ad hoc vt ad torturam deueniatur quando examinandi. deciſione 182.numero 6. pagina 169

Teſtes corrumpantes aut minantes falſi pœna ſunt abnoxij.deci.443.nu.a.pag. 314

Teſtes de aliena prouincia aduocari non debent. deciſio.788.nu.1.pag. 485

Teſtes de domo rei aſſumi oon debent. deciſi. 789. nu.1.pag. 485

Teſtes de vniuerſitate contra ipſam vniuerſitatem omninò integri oon ſunt. deciſione 93.oume.2. pagina 77

Teſtes deponentes ſalſum doloſè puniri debeor. deci.798.ou.1.pag. 494

Teſtis falſi pœna. deciſiooe 798. numero 2. pagina 495

Teſtes deponentes falſum in cauſa homicidij vltimo ſupplicio plectandi ſuot. deciſione 933. nu. 4.pagina 574

Teſtes doloſè deponentes virgis cedi debent, aut extraordinaria pœna animaduerti.deci. 443. nu.1. pagina 314

Teſtes duo minus idonei deponentes de veritate faciunt indicium cootra valdè diffamatum, contra quem teſtes viles & diffamati admittuntur. deci.96.nu.16.pag. 81

Teſtes duo ſinguiares in dicto, ooo ſimul iunguntur, vt plenam fidem faciant: licèt vnus teſtis ſemiplenam probationeio faciat. deci.96.nume.7. pagina 80

Teſtes etiam publicatione teſtium facta ſuper articulis nouis aut à prioribus depeodentibus teſtimooium dicere poſſunt.deciſione 752.num.1. pagina 456

Teſtes examinati aote proceſſus formationem iodicium oon ſaciunt. deciſione 92. numero 3. pagina 75

Teſtes ſamiliares & minus idonei ad probanda indicia an & quaodo admittantur.& nu. ſeq. deciſ. 182.nu.3.4.pag. 168

Teſtes familiares pro parte aduerſa produci poſſunt.deci.383.nu.3.pag. 286

Teſtes in alieoo territorio per quem examinari debeot.

bent.deci. 83.nn. 1.pag. 483

Teſtes in cauſa criminali ad iudicem cauſæ remitti debent etiam ſi de aliena prouincia eſſent. deciſ. 768.nu.6.pag. 471

Teſtes in cauſa matrimoniali antequàm recipiantur publicatis atteſtationibus quæ requiruntur. deci.752.nu.8.pag. 457

Teſtes in cauſis criminalibus teſtimonium dicere etiam inuiti coguntur. deciſione 776. numero 2. pagina 477

Teſtes in criminalibus parte vocata repetendi ſunt. deci.182.nu.13.pag. 169

Teſtes in curia Romana non niſi in tertia inſtantia publicari ſolent. deciſio .792. numero. 3. pag. 493

Teſtes infames infamia facti in criminalibus admittuntur in ſubſidium ad faciendum iudicium ad torturam.deci.96.nu.17.pag. 81

Teſtes inquiſitionis ad hoc vt plenam fidem faciant, vocata parte repeti debent.deci. 611.nu. 3. pagina 389

Teſtes inuiti teſtimonium ferre non cogi iuris eſt canonici.deci.776.nu. 4.pag. 477

Teſtes licèt aliqui ſingulares videantur:tamen ſi ad eundem effectum & finem conueniant, probant. deci.87.nu.5.pag. 72

Teſtes licèt regulariter ad æternam rei memoriam per iudicem coram quo lis pendet examinari debeant:neceſſitate tamen ingruente coram quocunque alio iudice examinari poſſunt.deciſ.788. nu.4.pag. 483

Teſtes minus idonei in criminibus exceptis admittuntur.deci.96.nu. 18. pag. 81

Teſtes minus idonei in defectum quando veritas aliter haberi non poteſt, examinari poſſunt. deciſ.94.nu.1.pag. 78

Teſtes minus idonei quando in ſubſidium admittuntur præſumptionem quandam non plenam probationem faciunt. deciſione 94. numero 7. pagina 78

Teſtes minus idonei in ſubſidium ſi admittantur, probare oportet quod aliæ probationes deficiãt. deci.94.nu.8.pag. 78

Teſtes notabiles & magnæ authoritatis, qui iudicem ad fidem inducunt, etiam ſi ſingulares ſint, iungi debent.deci.96.nu.15.pag. 81

Teſtes omnes in defectum probationum compelli poſſunt ad dicendam veritatem.deciſ.776.num. 10.pagina 477

Teſtes omni exceptione maiores in cauſa matrimonij requiruntur.deci.753.nu.4.pag. 458

Teſtes omni exceptione maiores in criminalibus etiam ad iudicium probandum admittuntur. deci.66.nu.19.pag. 81

Teſtes publicatis atteſtationibus non admitti ſuper eiſdem articulis regulare eſt.deci.752. numero 6. pagina 857

Teſtes quando examinandi ſunt, an aduerſarius perſonaliter vel ad domum citandus ſit.deci.124. nu.5.pag. 110

Quid ſi aduerſarius perſonaliter citatus impedimẽtum ineuitabile habeat: an teſtium examinatio ipſo iure nulla ſit.ibid.nu 6.

Teſtes quando vaxillant quæſtioni ſubijci debent, etiam in cauſa ciuili. deciſione. 780. numero .8 pag. 480.& nu.7.pag. 481

Teſtes quacunque oppoſitione non obſtante teſtimonium dicere tenentur.deciſio 383.numero.2. pag. 286.

Teſtes quare in cauſa criminali teſtimonium dicere non compelluntur. deciſio. 776. numero. 7. pag. 477

Teſtes qui ex perſonæ vilitate & vitio ſuo à teſtimonio repelluntur in defectum & ſubſidium admittuntur.deciſ.94.nu.3.pag. 78

Tetes qui examinari non debent, ſi examinentur, fidem non faciunt .deciſio. 182. numero . 5. pag. 168

Teſtes qui extra iudicium vnum dixerunt & in iudicio aliud,an varij ſint & puniri debeãt & cui dicto ſtandum ſit. deciſio . 168 . numero. 17. pag. 157

Quid ſi teſtis repetitus dicat aliter ſcriptum fuiſſe quàm depoſuerit.ibid.nu.18.

Teſtes qui falſa vel varia dixerũt vel teſtificata partibus detexerunt, pœna falſi accuſari poſſunt.deci. 798.nu.6.pag. 495

Teſtes quinque in teſtamento verbali in rure facto ſufficiunt etiam peſtis tempore in vicarij præſentia cum duobus teſtibus valet.deciſio.193.nu. 3.pag. 178

Teſtes ſingulares ſimul non iunguntur vt qui non probent.deciſ.96.nu.14.pag. 81

Teſtes ſuper nouis articulis expẽſis illius qui dedit examinari debent. deciſio .427. numero. 3. pag. 37

Teſtes ſuſpecti verberibus & tormentis ſubijci poſſunt.deciſ.780.nu.11.pag. 481

Teſtes teſtamentarij anrogati præſumantur.deciſ. 193.nu.6.pag. 178

Teſtes teſtamentarij niſi de toto teſtamenti tenore deponãt, nõ probant. deci.305. nu.8.p. 444

Teſtes teſtamentarij qui ſe neque præſentes neque rogatos fuiſſe dicunt,teſtamentum vacillare faciunt.deciſ.298.nu.1.pag. 240

Teſtes vaxillantes torqueri poſſunt & ſi in ſeculari dignitate conſtit. ti ſint.deciſio 780.numero 6. pag. 481

Teſters villas tormentis ſubijci poſſunt.deciſ.780. nu.2.pag. 408

Teſtes viles non niſi in ſubſidium admittuntur ibid.numer. 3.

Teſtes viles & ſi veritatem corrumpere nitantur non tamen torturæ ſubijciuntur niſi vacillant ant de mendacio commueantur.deciſ.780.nu. 9. pag. 481

Teſtes vt teſtificentur ad cautelam abſoluuntur. deciſ.864.nu.1.pag. 525

Teſtes vt teſtimonia ferant per iudicem cogi poſſunt De compulſione teſtium.deciſ.786.num.3. pag. 477

Teſtium atteſtationes ſuper teſtamento verbali vim inſtrumenti & teſtamenti nuncupatiui habent.deciſ.193.nu.3.pag. 177

Teſtium atteſtationes ſi deperditæ ſint,an denuo teſtes examinari poſſint, etiam poſt publicationem.deciſ.193.nu.4.pag. 17

Teſtium commiſſio in ciuilibus fieri poteſt. ſecus

in criminalibus.de769.nu.4.pag. 470
Teſtium depoſito ſuper crimine nullius eſt momēti niſi in accuſatione temporis & loci mentio fiat. deciſ.907.nu.3.pag. 556
Teſtium examen ad hoc vt fidem faciat plenam partis citationem requiri regulare eſt.deciſio.611. nu.1.pag. 388
Teſtium examen ad hoc vt valeat, citatio partis regulariter requiritur. deciſio.124. numero.1. pag. 110
Teſtium examen extra territorium committere an iudici arbitrarium ſit. deciſio.784. numero. 1. pag. 484
Teſtium examen quando extra teritorium committitur iudex requiſitus authoritate propria, non requirentis vtitur.deciſ.783.nu.5.pagg. 484
Teſtium examen ſi vni ex conſiliarijs committatur recipiendi interrogatoria & reſecandi ſuperflua poteſtatem habet ſecus in grapharijs ad partes. deciſ.417.nu.2.pag. 207
Teſtium examinatio committitur in cauſis breuibus & quando perſonæ miſerabiles ſunt. deciſ. 428.nu.5.pag. 205
Teſtium examinatio in criminalibus per iudicem fieri debet.deciſ.769.nu.1.pag. 407
Teſtium examinatio nōn niſi iuriſdictonem habenti committi debet.deciſio.769.numero.25 pag. 470
Teſtium examinatio quando notario committitur, nudum miſterium ſolum commiſſum cenſetur. deciſ.228.nu.4.pag. 206
Teſtium maiori numero quando credatur. deciſio 613.nu.3 pag. 389
Teſtium maiori numero ſtandum eſſe regulare eſt. deciſ.605.nu.1.pag. 385
Teſtium publicatio eſt de appendicijs receptionis teſtium.deciſ.124.nu.4.pag. 110
Teſtium publicatio non eſt de ſubſtantia proceſſus deciſ.796.nu.4.pag. 493
Teſtium publicatione facta didicitiſque teſtificatis teſtes ſuper iiſdem articulis de directo cōtrarijs non admittuntur.deciſ.751.nu.1.pag. 456
Teſtium ſumptus producentis ſumptibus fieri debent.deciſ.787.nu.1.pag. 485
Teſtibus deponentibus contra inſtrumentum non creditur,niſi teſtimonij cauſam reddant,deciſio. 163.nu.19.pag. 150
In teſtibus examinandus con ſuetudini ſtandum eſt. deciſ.769.nu.7.pag. 471
Teſtibus ſynodalibus creditur. deciſio. 456.nu.4. pag. 320
Titulus coloratus ad petendam reſtitutionem ſufficit.deciſ.50.nu 2.pag. 36
Titulus in beneficialibus non præſcribitur. deciſi. 141.numer.7.pag. 124
Titulus in actionis ceſſione requiritur.deciſ. 494 numer.1.pag. 291
Titul. Ne liceat potentiori,C.in officiario legitimè contrahenti locus non eſt.deciſio.394.numer. 2. pag. 291
Titul. Ne liceat potentioribus C. locum non habet quando ceſsio in potentiorem bona fide facta fuerit.deciſio. 511.numer.8.pag. 338
Titulus prædeceſſoris per mortem totaliter extinguitur.deciſ.142.nu.2.pag 125
Titulus quando dicatur coloratus deciſio. 50. nu.1. pag. 36
Tituli fidem facere an teneatur qui ſuperiore ſciente beneficium poſsidet. deciſione. 141.numer.8. pag. 124
Titulum ſui prædeceſſoris probare an & quando quis teneatur.deciſ.141.nu.6.pag. 124
Titulis pluribus ad cautelam quis vti poteſt.deciſ. 141.nu.15.pag. 125
Toloſæ comitatus prouincia eſt à regno Franciæ ſeparata.deciſ.561.nu.5.pag. 276
Tormenta fidicularum non niſi accuſatis crimine læſæ maieſtatis applicare iuris eſt:licèt hodie ſecus fiat deciſ.284.nu.2.pag. 223
Corneamenta quæ ad ſanguineos effuſionē tendūt prohibita ſunt deciſ.938.nu.6.pag. 576
Tortura data virtute ſecūdæ ordinationis, iniuſtæ lata fuit cùm ab ea appellatum eſſet:& nulla noua iudicia ſuperueniſſent ,deciſion. 278. num. 2. pag. 230
Tortura ex nouis iudicijs repeti poteſt. deciſ. 288. nu.1.pag. 234
Tortura facta iudicijs non præcedentibus poſtea ratificari non poteſt. deciſione 287. numer. 2. pag. 234
Tortura quibus inſtrumentis fieri debeat. deciſio. 284.nu.3.pag. 233
Tortura ſien nouis indicijs repeti non debet & nu. 5.fallit vt numer.4. deciſion.145. numer. 3. 4. 5. pag. 140
Torturæ interlocutoria pendente decem diebus dati ad appellandum executioni mandabitur, ſi ab ea appellatum non fuerit. deciſio. 60. nu.6. pag. 53
Torturæ locus non eſt in contractibus nec in omnibus maleficijs.deciſ.780.nu.12.pag. 481
Torturæ qualitas per familiares domus, qui præſentes fuerunt probari poteſt.deciſ.98.nume.4. pag. 82
Torturæ remedium ſubſidiarium eſt, vt quod in defectum probationum detur.deciſ.92. num.6. pag. 76
Tortus licèt deficiat in tortura, iudex propterea pœnam non meretur,ſi iudicia præceſſerint, & ex actis appareat:niſi modum exceſſeri.deciſ.98. numer.1.pag. 81
Torrens priuatus ius alluuionis non habet. deciſ. 111.numer.31.pag. 92
Tortus qui non confitetur,abſolui debet.deciſ.96. numer.13.pag. 81
Tortus ſi variet an ob hoc rurſus torquendus ſit? deciſ.279.nu.8.pag. 231
Tranſigere de iuribus eccleſiæ an non & quando ſiue ſuperioris authoritate liceat.deciſ.188.nu.2. pag. 174
Tranſigere ſuper crimine læſæ maieſtatis cum principe licet .deciſ.252.nu.1. pag. 207
Tranſigere ſuper matrimonio non licet. deciſ. 685. numer.7.pag. 420
Tranſigere vel paciſci in delictis reo licitum eſt: ſecus in accuſatore. deciſione 114.numero 5.6. pag. 98
Taxatio an ſit vel litis æſtimatio quomodo cognoſca-

cognoſcatur. deciſ.52.nu.4.pag. 39
Tranſactio vel pactum in delictis ad fiſci præiudicium non valet.deciſ.114.nu.7.pag. 98
Tranſactione ſemola in omnibus contractibus ille qui dimittit, transfert & alienat. deciſi. 52.nu.9.pag. 40
Trapeſitarum die villis.deciſ.419.nu.1.pag. 303
Tributi præſtatio ſubiectionis ſignum.deciſ. 266. numer.5. pag. 222
Tributorum ſolutionem ad octans partis rationem fieri debere iuris eſt communis. deciſ.420. numer.1.pag. 304
Turpiliani pœna que.deciſ.114.nu.3.pag. 98
Tutelæ officium per pubertatem expirat.deciſ. 99. nu.1.pag. 82
Exceptio falſi tutoris ſimilis eſt exceptione falſi procuratoris.deciſ.99.nu 2.pag. 82
Tutor pupillum vel pupillam, vt qui in eius poteſtate ſint, repetere poteſt. deciſione 73. nume. 4.pag. 63
Tutor qui pupilli pecuniæ in prædiorum emptionem non commiſit, cùm prædia venalia fuiſſent, ad intereſſe lucri ceſſantis tenetur.deciſione 167. numer.19.pag. 155
Tutor tutelæ officio finito paſſiuè conueniri non poteſt.deciſ.99.nu.4.pag. 83
Tutoris officium licet poſt finitam tutelam in cauſis cæptis ante quàm finiretur tutela, duret, vt cauſas cæptas proſequi poſsit: quantum tamen ad cauſas cæptas poſt finitum tutelæ officium tutor agere non poteſt. deciſione 99.numero 3. pag. 82
Tutoris vel curatoris poteſtas finita tutela connexitatis ratione non expirat. deciſione 515.num.1. pag. 342
Idem in procuratore per pupillum conſtituto.ibid.
De tutoris poteſtate nō, niſi doceatur, præſumitur. deciſ.592.numer.1 pag. 380
Tutores & adminiſtratores iurare de calunnia in eorum animā poſſunt.deciſ.687.nu4.pag. 421

V

Vadium belli dare regulariter prohibitum eſt.deci. 938.numer.13.pag. 576
Vagabundi & diſcoli à patria debent expelli & operi publico deputari.deciſ.436.nu.5.pag. 311
Valdenſes, pauperes de Lugduno dicūtur.deciſ.267 numer.3.pag. 224.
Valden ſuum ſecta dannata. deciſio. 267.numer.2. pag. 223
Valeſia ſi in cuſtodiam clauſa vel ſigillata tradatur ſi poſt modum aperta reperiatur, eam apertam fuiſſe ab eo qui eam cuſtodiendam ſuſceperat, præſumitur: & iuramento eius qui valiſiam cuſtodiendam dederat de rebus intro incluſis ſtatuit. deciſ 32.numer.1.pag. 20
Valeſiam qui cuſtodiendam commiſit, res quas abſtractas eſſe dicit, eas incluſas fuiſſe probare tenetur.deciſ.32.nu.2.pag. 20
Vallis & planities differentia. deciſione 110. nume. 5. pag. 90
Vallis quid.deciſ.110.nu.4.pag. 90
Valles montium an ripæ fluminis loco habeantur. deciſ.343.nu.1.pag. 267
Valorites per librum æſtimi præſumptiuè probatur donec contrarium probetur.deciſio.63. nu.2. pag. 55
Vapanienſes Regi delphino expeditionem parenti homines armatos pendere tenentur.deciſio.266. numer.4.pag. 222
Vapincenſes quo loco reſortiri debent.deciſi. 266. numer.6.pag. 222
Vapenienſes ſiue Vapincenſes ſub Regis delphini tuitione eſſe dicuntur. deciſione 266. numer.1 pag. 222
Vaſſallus primam cognitionem cauſarum etiam criminalium in eius territorio habere debet. deciſi. 91.numer,4,pag. 75
Vaſallus vel emphiteota de feudo vel emphiteoſi domini tranſigere poteſt, quādo penes vaſallum vel emphiteotū res dimittitur.deciſio.52.num.8. pag. 40
Vaſallo inter eſt bonum habere dominum. deciſio. 906.numer.4.pag. 555
Vaſalli tam pro domino quam contra teſtimonium dicere tenentur.deciſi.383.nu.5.pag. 286
Variare & pœnitere in delictis licitum eſt. deciſio. 92.nu.13.pag. 76
Verb ablatiua an conditionem inducant.deciſ.170. numer.11.pag. 161
Variationi in beneficialibus nullus locus relinquitur deciſio.403.numer.1. pag. 296
Vbertas qualiter intelligatur.deciſione 208.nume.8. pah. 193
Vectigal pro rebus quæ ad vſum conductionis ſalus portantur, non ſoluitur.deciſione 589.nu. 2. pag. 308
Vectigal quibus de rebus exigi nō debet.deciſ.214. numer.2.pag. 199
Vectigalia noua vel puleragium, alberagium, paſcenagium & ſimilia de iure communi prohibita ſunt: niſi principis authoritate vel conſuetudine aut immemoriali præſcriptione indita ſint. deſi. 440.numer.1.pag. 313
Vectigalium receptores ad quæ teneātur.deciſ.893. numer.1.pag. 543
Conductores vectigalium ſeu pedagiorum ad caſus repreſaliarum & ne blada extra patriam deducantur, tenentur.deciſ.522. nu.1.pag. 347
Vectores commiſsi vel repreſaliarum ratione detineri non debent.deciſ.41.nu.3 pag. 27
Vectores qui pedagia præſtarunt, ius retentionibus in mercibus habent.deciſ 41.no,2.pag. 27
Venditio in qua falſa pretij cauſa interuenit, quæ cauſam contractui dedit: an reſciſioni ſubiaceat. deciſ.451 nu.1.pag. 418
Venditio rerum quæ deguſtationem non requirūt, quando pura eſt, tunc perfecta dicitur etiam ante traditionem, & periculum emptoris eſt ſi venditio ſine ſcriptis fiat, aliâs ſecus.deciſio.58.nu.12. dag. 50
Vendito ſine re vendita dici non poteſt.deciſi.209. numer.3.pag. 196
Venditio vini ſi fiat in genere periculum venditoris eſt, etiam ante deguſtationem menſurationem ſiue pondus.deciſ.58.nu.8.pag. 49
Venditionis a locatione differentia. deciſio. 209. nu.2.pag. 196
Vēditor ad quas impēſas tenetur.d..291.n.3 .p. 236

******* 3

Venditor euocatus cauſam proſequi & in ſe iudicum ſuſcipere poteſt tanquam ſimplex defenſor. deciſ.293.nu.1.pag. 236
Venditor emptorem defendere in emptoris foro tenetur. deciſ.293.nu.2.pag. 236
Venditor euocatus an litem impenſis ſuis proſequi teneatur.deciſ.292.nu.3.pag. 236
Venditor ſeu dominus mercis leydam ſoluere tenetur.deciſ.162.nu.13.pag. 147
Verbum dubium in iudicijs declarari debet. deciſ. 872.nu.5.pag. 529
Verb.Iniecerit,cano.Si quis ſuadēte.xvij. quæſt.iiij. cum effectu accipiendum eſt. deciſ. 874.nume.3. pag. 530
Verbum omne ſtat in ore duorum vel trium. deciſ. 455.nu.1.pag. 320
Verb. Pertinere latiſsimæ ſignificationis eſt. deciſ. 529.nu.1.pag. 350
Verb. Ritè,iuris ordinem denotat.deciſ.653.num.2. pag. 402.
Verb. Rectè, cauſam ſignat. deciſio.653.numero.2 pag. 403
Verb. A mercy ſeu miſericordiā domino, ciuili modo & ad boni viri arbitrium accipi debent.deciſ. 389.nu.1.pag. 289
Verb. Toties quoties in fideiuſsione adpoſita quid importent. deciſ.797.nu.7. pag. 494
Verba, Accipio te pro ſponſo vel pro vera ſponſa quo modo accipi debeant. deciſio 758. numer.1. pag. 464
Verba de præſenti quæ dicantur.deciſ.744. num.1. pag. 451
Verba de futuro & de præſenti quid inducāt. deciſ. 744.nu.2.pag. 451
Verba enuntiatiua ad alium finem concepta in limitibus probandis an & quādo fidem faciāt. deciſ. 335.nu.1.pag. 262
Verba in cautione de iudicio ſiſti de repreſentendo toties quoties & de iudicato ſoluendo debent eſſe ampla vt compre handant tan in prima inſtantia quām aliàs.deciſ.797.nu.1.pag. 493
Verba in dubio capi non debent, vt in delictum ſonent.deciſ.253.nu.4.pag. 217
Verba in odioſis & pœnis propriè & non fictè intelligenda ſunt.deciſ.294.nu.5.pag. 237
Verba manutenere amparare & defendere in contractu trāſactionis appoſita, quomodò accipienda ſint.deciſ.552.nu.11. pag. 40
Verb.pleno iure, quid ſignificationis importent. deciſ.387.nu.1.pag. 288
Verb.Pro vno hærede tantum.in emphyteoſi quomodò accipienda ſint.deciſ.103.nu.3.pag. 85
Verb. Sanæ mentis & intellectu, appoſita pet ne prebant,ſed etiam veracitet. deciſi. 186. numer.3 pag. 171
Verba, Quod procurator poſsit facere quicqid faceret dominus ſi eſſet præſens,quid ſignificationis important.deciſ.693.nu.5.pag. 423
Verba,quod exiret chorum, aliàs quòd faceret ceſſare officium quam vim inducant.deciſ.476.n.8. pag. 320
Verba reſpondentis debent referri ad omnes qualitates.deciſ.700.nu.3.pag. 426
Verba ſtatuti ſeu inſtrumenti ſubmiſsionis ad vires curiæ rigoroſæ regulariter ſe ſolùm extendunt contra nominatim in inſtrumento non contra tertium poſſeſſorem. deciſi.61.nu.1.pag. 53
Veritas vt habeatur index laborare tenetur. deciſ. 904.nu.1.pag. 553
Qualiter dicatur, quod veritas aliter haberi non poteſt,ad hoc vt teſtes minus idonei in defectum admittantur.deciſ.94.nu.5.pag. 78
Veritatem qui tacet, mortaliter peccat. deciſ. 864. nu.36. 525
Veritatem tacens morti obnoxius eſt.deciſ.835.nu.1. pag. 514
Veſte monacali vel religioſi qui ludibrij cauſa vtitur, capitis pœna plectendus eſt. deciſ. 123.nu.3 pag. 109
Via facti compeſcenda eſt.deciſio 405. numer.2. pag. 296
Via publica annumeratur inter ea quæ de regalijs ſunt.deciſ.672.nu.1.pag. 412
Via publica eſt pro miſcua iuriſdictione.deciſ. 336. nu.5.pag. 263
Via publica exiſtens inter duo territoria communis eſt.deciſ.333.nu.13.pag. 261
Via publica exiſtens inter duo territoria vtraque territorio communis eſt: niſi conſuetudine vel preſcriptione aliter caueretur. deciſi. 271.num.1. pag. 227
Via publica in funde venditione non venit. deciſi. 339.nu.9.pag. 265
Via publica ius riparum, non impedit. deciſi.340. nu.3.pag. 265
Viator ſiue vagabundus cui confiteri & quo loco ſepeliri debeat.deciſ.897.nu.7.pag. 550
Vicarius Epiſcopi beneficia pleno iure conferre nō niſi ſpecialiter ſibi commiſſum ſit,poteſt. deciſ. 548.nu.1.pag. 362
Vicarius Epiſcopi extra diœceſim inſtituere non poteſt.deciſi.361.nu 3 pag. 276
Vicarius extra prouinciam ſuam beneficia conferre non poteſt.deciſi.117.numer.17.pag. 102
Vicarius in poſſeſsione vel quaſi decimarum & nonualium eſſe præſumitur. deciſio 477. numero 3. pag. 32
Vicarius legati de latere alium vicarium creare non poteſt.deciſ.117.nu.16.pag. 12
Viſeballinus Viennæ cognitio inquantum iudex eſt ſuperior circa quæ verſetur.deciſ.577. num.3. pag. 376
Viceballinus Viennæ & terræ turris in delictis animaduertendis omnimodam iuriſdictionem habet.deciſ.577.nu.2.pag. 776
Vicini mali confines dicuntur.deciſi.337.numer. 2. pag. 263
Victus victori in expenſis regulariter cōdennatur. deciſ.191.nu.1.pag. 175
Victualia vt iuſto pretio vendantur officij prætoris eſt deciſ.616.nu.2.pag. 391
In victualibus tranſeuntim pretium mercati attendi ſolet.Deciſi. 154.numer.14.pag 137
Vidua priuilegijs mariti gaudet. deciſ.185. numer.5 pag. 171
Villæ & caſtra in Italia malefactores capere tenentur, ſi poſsint. deciſi. 765.nu.2.pag. 467
Villæ & loca . per contractas & vicos diuerſa. deciſ.

deciſ. 72. nu. 3. pag. 62

Vilium perſonarum animaduerſio grauior eſt quàm nobilium. deciſ. 778. nu. 5. pag. 478

Vinum quando eſt ſignatum aut ſigillatum periculum ad emptorem non partinet, niſi eſſet in mora recipiendi poſt diem aut interpretationem. deciſione 58. nume. 3. pag. 48

Vinum ſi veneat in dolijs & penu, quòd periculum emptoris eſt, ſiue claues tradantur ſiue non: niſi emptor in ſe periculum ſuſceperit vel in mora fuerit. deciſ. 58. nu. 4. pag. 49

Vini ex tali vegete vel celerio, ſi certa quantitas venderetur, quòd venditor periculum præſtare tenetur. deciſ. 58. nu. 6. pag. 49

Vini venditi in ſpecie cuius periculum etiam ante degustationem ad emptorem ſpectat: ſi deterioretur, nihilominùs pretium præſtare tenetur. deciſione 58. nu. 7. pag. 49. & nume. 9. 11. pag. 50

Vinum ſi vendatur in ſpecie vti certum corpus, periculum ad emptorem pertinere regulare eſt: fallit in quatuor caſibus. deciſione 58. numero 9. 11. pag. 50

Dic idem eſſe in oleo frumento & ſimilibus. ibid.

Vini venditi periculum ad quem ſpectet. deciſione 58. nu. 1. pag. 48

Violentia neceſſaria eſt ad pœnam cano. Si quis ſua dente. incurrendam. deciſ. 821. nu. 3. pag. 507

Violentus de hijs quæ ad eum deuenere perpetuo tenetur. deciſ. 533. nu. 5. pag. 353

Violentus poſt reintegrationem & antequàm audiatur. an expenſas rependere teneatur. deciſione 448. nu. 4. pag. 317

Vir & vxor an & quando ad imparia iudicantur, & quando non. deciſ. 725. nu. 11. pag. 440

Vir ſi mulierem cognoſcere ſe non poſſe alleget, vel econtra viri dicto ſtandum eſt. deciſione 673. numero 5. pag. 413

Vir vxoris caput eſt. deciſione 701. numero 4. pag. 427

Viri dicto ſuper commiſtione inguinum an & quando ſtetur. deciſ. 680. nu. 4. pag. 417

Viri dicto ſuper copula an ſtandum ſit. deciſione 70. nume. 9. pag. 60

Vita vt ſalua fiat, an comminiſci liceat. deciſione 856. numero 2. pag. 521

Viri dicto ſuper copula carnali ſtandum ne ſit. deciſione 677 numero 1. pag. 415

Vitrico vel nouercæ ſi plus relinquatur quam vni ex liberis primi matrimonij, quod tempus attendendum eſt. deciſione 24. nu. 1. pag. 17

Viſitatio corporis occiſi inuenti in vico per quos authoritate cuius, & ad quem finem fieri debeat. deciſione 181. numero 1. pag. 166

Viſitatio licèt non præſcribatur: in modo tamen ſoluendi commutatio fieri poteſt, & præſcribi. deciſ. 198. nu. 10. pag. 184

Vitæ ſigna in pueio quæ ſint. deciſione 168. nu. 14. pag. 157

Vitæ ſignum concludens vox eſt. deciſ. 169. nu. 15. pag. 157

Vitium litigioſi in cauſa matrimoniali non contrahitur: nec attentati remedio locus eſt. deciſione 749. numero 73. pag. 455

Vltra, dict. an excluſiuè veniat. deciſione 333. numero. 9. pag. 260

Dictio, vltra, non includit. deciſione 594. numero 3. pag. 381

Vngariæ & Angliæ reges in ſuis regnis beneficia ex priuilegio conferunt. deciſio. 552. numero 8 pag. 365.

Vniuerſitas quandoquè ex cauſa doctori Immunitatem concedere poteſt. deci. 102. nu. 3. pag. 85

Vniuerſitati ſe congregare non, niſi cum ſuperioris licentia, permittitur. deciſio. 627. numero 3. pag. 396

Vnum per alio ſoluere etiam inuito creditore neceſſitatis cauſa poteſt. deciſ. 205. nu. 6. pag. 191

Is vocandus eſt de cuius præiudicio agitur. deciſio. 547. nu. 4. pag. 362

Vocatus particulariter ſemiſem capit: collectiue verò vocati alium ſemiſem. deciſ. 130. nu. 2. pag. 113

Qui volentem detinet, vel qui iuſtam detinendi cauſam prætendit, huius edicti pœnæ non ſubiacet. deciſione 71. nu. 5. pag. 61

Votum emittere alter coniugum non, niſi cum alterius aſſenſu, poteſt. deciſ. 725. nu. 7. pag. 439

Vrbes & caſtra quæ ſunt de territorio alicuius ciuitatis, de diœceſi Epiſcopi eſſe præſumuntur. deciſione 352. nume. 3. pag. 271

Vrinam: immundicias & vinum putridum in via eijcere prohibitum eſt. deciſione 483. numero 2. pag. 324

Vſque, dict. quandoquè incluſiuè quandoquè excluſiuè accipitur. deciſione 339. numero 5. 6. pag. 264

Quid ſi dictio vſque ab homine proferatur. ibid. numero 71.

Vſufructuarius etiā propria authoritate hæreditatéque non adita terram colere cum proteſtatione, vt id fiat ſui iuris conſeruandi gratia, poteſt. deciſ. 493. nume. 3. pag. 327

Vſura mentalis prohibita eſt, & obligat ad reſtitutionem: ſecus in ſymonia mentali. deciſ. 167. numero 12. pag. 155

Vſura propriè in mutuo ſolùm locum habet. deciſ. 21. nu. 2. pag. 13

Vſuræ de iure ciuili prohibitæ ſunt. deciſ. 167. numero 44. pag. 154

Vſurarij contra naturam peccant. deciſione 895. numero 14. pag. 548

Vt aliqua perdantur propter plurium ſalutem ratio dictat. deciſione. 893. nu. 13. pag. 544

Vtile per inutile in ſeparabilibus non vitiatur. deciſione 133. nu. 1. pag. 117

Vtile per inutile in inſeparabilibus in totum vitiatur. deciſ. 328. nu. 1. pag. 256

Ad mortem vulneratus quis dicatur. deciſion. 779.

Vulnus mortale quando dicatur. deciſione 779. numero 6. pag. 480

Vxor caſtitatis fidem ſeruare tenetur & ſi maritus eam dimiſerit aut carnis debitum ſibi denegarit, vel fornicandi dederit occaſionem. deciſio. 729 numero 1. pag. 441

Vxor maritum ſequi videtur. deciſione 738. numero 2. pag. 448

Vxor miſcendo inguina inguinibus cum viro ſoluto mariti thorum violare dicitur. deciſione 152. numero 5. pag. 134

Quid ſi maritus immiſceat ſe iuuenculæ, an vxoris thorum violare dicatur.deci.152.nu.6.pag.134
Vxor non niſi cum mariti licentia votum abſtinentium facere poteſt. deciſ.734.nu.2.pag. 446
Vxor promoti dando licentiam vouere intrare religionem videtur. deciſ.734.nu.6. pag. 446
Vxor quæ propter crimen poteſt dimitti, ſi reſipiſcat, dimitti non debet.deciſione 739.numero 3. pag. 448
Vxor virum ſequi tenetur & econtra. Item ſponſa ſponſum.deciſ. 7.nume. 2.3.pag. 59
Vxoris fornicatione viri corpus maculatur. deciſ. 739.nu. 1.pag. 448
Vxores qui duas duxit, aut duas ſponſas deponſauit in vtroque foro puniri poteſt. deciſione 743 numero 1. pag. 450
Vxores & perſonæ priuilegiatæ an cum excommunicatis participare poſsint.deciſio.869. nume.2. pag. 527
Vxorati de communi conſenſu continentiæ vel religionis votũ facere poſſunt.deciſi.734. nume.1. pag. 446
Vxorati de vtriuſque conſenſu continentiæ vel abſtinentiæ votum facere poſſunt.deciſio.733.nu.2. pag. 445
Vxorati ſeparati propter ſeuitiam quoad vinculum coniuges remanent.deciſione 738.numero 3. pag. 448

Z

Zygoſtates (quem noſtri Eſſayeur vocant) is eſt qui monetæ probandæ præficitur.deci.206. nume.3. pag. 192

FINIS TABVLAE.

DECISIONES SENATVS DELPHINALIS CLARISSIMI, I. V. D. DN. FRANCISCI MARCI Senatoris & legum interpretis acutiſsimi nouè collectæ.

* *

*

ARGVMENTVM.

Interdictum reintegrandæ ſecundum ſtatutum, Si quis per literas, an pro iure ſepulchri ſine funeris laico competat.

SVMMARIVM.

1 *Laici ius in ſacris non, niſi ex prelati licentia, habent.*
2 *Interdictum reintegrandæ in ſacris admixtam proprietatis cauſam habet.*
3 *Attentati remedio locus non eſt, quando corpora defunctorum exhumantur lite maximè pendente.*
4 *Cadauera inhumari non, niſi cum ſuperioris licentia, licere.*

Quæſtio I.

ET PRIMO quæritur in cõpetat layco remedium reintegrandæ, ſecundum ſtatu ſi quis per literas pro iure ſepulchri, ſeu funeris, vt reponatur corpus exhumatum in priſtinum
1 tumulum. Dubiũ facit: quia † regulariter layci
non habens ius in ſacris, vti in eccleſia, niſi ex
gratia & de licentia Epiſcopi, ſecundum Hoſti.
& Panor. in c. abolendæ. de ſepul. Tum etiam
2 † quia tale interdictum reintegrandæ in ſacris
habet cauſam proprietatis admixtam. l. ſecundum. §. quædam. de interdi. & ſic debet iuſtificare de titulo ſaltem colorato. Cle. j. de cau.
proprie. Et iſtam partem tenent Inno. Panor.
3 in c. vt liberum, poſt glo. de ſepul. † Quia non
habet locum in tali caſu remedium attentati: ne
ita & taliter tractentur corpora defunctorum.
l. nec corpora. ff. de reli. & ſump. fune. Et quia
eſſet horrendum ita ſæpius exhumari corpora
defunctorum: eſt ideò non habet locum remedium attentati lite pendente: ſecundum do. de
Ro. in tit. vt lite penden. in antiquis, deciſ. vlti-
4 ma † licèt corpora non debeant inhumari ſine
licentia ſuperioris. l. oſſa. ff. de reli. & ſumpt.
fune. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis
ſtatuti, Si quis per literas nobilium Claudij, Ioannis, & Ludouici Valerij contra dominum Anthonium de Balma curatum eccleſiæ parrochialis burgi Quiriaci: qui inhumari fecit corpus cuiuſdam mulieris in tumulo, qui dicitur eſſe dictorum Valeriorum, vbi ſunt inſignia dictorum Valeriorũ & fuit etiam dubitatum an fuerit incurſa pœna violati ſepulchri per dictum de Balma, & duos eius ſeruitores, ſine licentia ſuperioris cõtra l. omiſſa. ff. de reli. & ſump. fune. & toto tit. ff. & C. de ſepul. viola. Veruntamen per modum prouiſionis fuit ordinatum, quòd dictus de Belma ſuis ſumptibus, & expenſis faciat reponi dictum lapidem ſeu tumulum in locum priſtinum infra decem dies reſpectu verò cadaueris non eſſe pro nunc reponendũ, & alias prout conſtat pleniùs ordinatione receptaper magiſtrum Galliffeti.

ARGVMENTVM.

Ius prælationis ſeu auantagij an locum habeat in feudo vel emphyteoſi, & alteri cedi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Feudum non pecunia prætextu, ſed ex nuda domini liberalitate adquirendum eſt.*
2 *Dominus directus an in feudo ius prælationis habeat.*
3 *Ius retractus in Francia proximioribus agnatis competit.*
4 *Ius retractus in permutatione ſine fraude facta locum non habet.*
5 *Ius prælationis an cedi poſſit.*
6 *Poſſeſsio uel dominium conſuetudine transferri poteſt.*

Quæſtio II.

QVAERITVR an ius prælationis, ſeu auantagij, habeat locum in feudo nobili: &
ſi tale ius poſsit cedi alteri. Dubium facit: quia
1 † feudum non debet acquiri pecunia, ſed ſyncera liberalitate domini. c. j. de feu. da. in vic. leg.
commiſſ. c. j. in fi. in quib. cau. vbi ponitur diffinitio feudi. Præterea licèt in re emphyteotecaria dominus directus habeat ius prælationis

inſrà duos menſes, à die notificationis, & atte-
ſtationis factæ.l.fi.C.de iure emphy. c. potuit.
2 de loca. † Tamen iſtud videtur diuerſum in feu
do: quia in pluribus differunt.iuxta no. per Ia-
ſo.in l.j.C.de iur.emphy. Veruntamen in hac
materia ius commune facit in contrarium. c. j.
§. porro.qua.feu.alie.poſsit,& ibi per glo. Bal.
Aluaro. Præpo Specu.in tit.de feu. §. quando.
verſi.xxx.& per do. Iaſo. in tract. feudo. ſuper
ver. Quicquid inueſtiti,& ibi reſpondet ad con
traria,licet agnati debeant præferri domino, vt
ibi habetur,& tale ius prælationis habet locum
infra annum, vt ibi habetur. capit. Titius. ſi de
feu. contro.fue.facit capitulo conſtitutus.cum
ibi no.de in integ.reſtit & in l.dudum,C.de cō
trahen. emptio. ſicut ſolet dici in regno Fran-
3 ciæ † vbi proximiores agnati habent ius retra-
ctus ad reuocandum alienata,ſoluendo pretiū,
pro quo facit leui. c. xxv. & per fra. Antho. in
ſumma prima, parte tit.x.c.iij.§. ſexto & ſepti-
4 mo,excepta † permutatione, vbi non habet lo-
cum ius retractus,dum tamen fiat ſine fraude,&
ita vtitur in patria Briāſonij, vt refert do, Gui.
Pa.deci.cclvij.Nec obſtat ſi dicatur, quòd non
poſsit cedi tale ius prælationis antequam fuerit
apertum feudum ſeu contractus initus; quia a-
liàs videretur captatoria & in fraudem facta.
argu.c.ne tractendæ. de conceſſ.præbend.li. vj,
5 † Quia ad iſtud reſpondetur, quòd tale ius in
futurum bene poteſt cedi.l.ſpem, C. de dona,&
l.ſi iactum.ff.de actio.empti. & hoc videtur te-
nere Bal.in l.ij.C.de communi.alie. Nam domi
nus poteſt inueſtire aliquem de feudo nondum
aperto:ſub cōditione tamen quando aperietur,
c.j.qui ſucce.tene.& ibi Bal.c.ſi quis,de feu.da,
in vj.leg.commiſſ. Quia iſto caſu non fit præ-
iudicium vaſallo, qui tenet donec feudum re-
uertatur ad dominum:quia non debet vaſallus
deueſtiri:niſi ipſo vocato.c. licet. de præbend,
lib.vj.c.paſtoralis.de dona, ſecundum Alexan,
de Imol.conſi.cxxij.in j.volu.Verum tamen,ſe-
cundum aliquos,tale ius prælationis nō poteſt
cedi tanquam perſonale & affixum oſsibus : ſe-
cūdum Pe.Iaco.in ti.de actio.io rei pro cōmiſ.
Cy.Bal.in l.ad officium.C.communi. diui. arg.
l.ſi molis.§.ex affe.ff.de iure do.&Paul.de Caſt.
conſilio.xlv.& maximè quando tale ius prela-
tionis competit ex cōſuetudine.& per do. Gui.
pa.deci.cclvij.& ita refert de ſtylo curiæ obſer-
uari do.Gui.pa.deci.ccccxj. niſi aliter conſue-
tudine obſeruaretur. Quia iſto caſu etiam in
contractu intelligitur adiectum, illud quod eſt
de cōſuetudine obſeruari,l.quòd ſi nolit.§.quia
aſsidua.ff.de ædilit. ædict.ſecundum Bar.in l.ſi
prius.§.rectè.ff.de aqua pluuia,arcen.& Iaſo.in
l.fi.C.de iur.emphyteo.in x.not. Et iſtud facit
pro cauſa nobilis, Ludouici Vaſſadelli domini
Vacaracij in comitatu venayſsim contra domi-
num Eſtergium de petra dominum ipſius loci,
prætextu & ad cauſam loci Montiſmirati mo-
uentis de feudo & homagio principatus Auray-
cæ,de tempore quo erat de reſſortu delphinali:
quia dictus Vaſſadelli per prius acquiſiuerat
quintam partē Montiſmirati à nobilibus Fran-
ciſco & Ludouico de Montillis:filijs & hæredi-
bus nobilis Symoneti de Montilli condomini
pro quinta parte,Et conſequenter dictus Vaſ-
ſadelli volens acquirere alias partes dicti caſtri
emit à nobili Stephano baſtardo Auraycæ no-
minē domini principis Auraycæ prima laudi-
mia ius ſeignoriæ prælationis & auantagij re-
ſidui dicti loci Montiſmirati prima vice qua e-
ueniet pretio quadraginta florenorum:quos cō
feſſus eſt habuiſſe in preſentia duorum nobiliū
ibi nominatorum conſtante eius apoca. ſcripta
& ſignata de anno domini milleſimo.cccclxviij.
die.xj.menſis iulij,actis fol.xiiij.cum literis cō-
firmationis domini Gulielmi principis Auray-
cæ die xxij.menſis Auguſti,anno domini mille-
ſimo cccclxix. ſcriptum per eius ſecreterium , &
ſigillatum cum receptione homagij de eodem
anno die xxij,menſis nouembris, actis fol. lxvj.
cum proteſtatione tamen citra præiudicium di-
cti domini de Petra,ſi quod ſibi cōpetat in qua-
tuor partibus dicti caſtri.& vlterius dictus vaſ-
ſadelli præſentauit in vna burſa dicto domino
de Petra coram domino principe Auraycæ pre-
tium quod tradidit nobili Soffredo deplana de
dictis quatuor partibus conſtante litera teſti-
moniali recepta de eodem anno die xxj. menſis
nouembris,actis fol.lxxij.Sed exaduerſo potuit
dictus dominus de Petra,quod ipſe emit dictas
quatuor partes dicti territorij Montiſmirati &
ſancti Petri de pœnis à dicto nobili Soffredo de
Plana burgen.Carpentorate , pretio ſexaginta
quinque florenorum monetæ de anno domini
milleſimo.cccclxix.die ſeptima menſis octobris:
& quòd ipſe fuit inueſtitus & tetentus per no-
bilem Anthonium Ioffredi regentem Auraycæ,
& admiſſus ad homagiū primus quā dictus Vaſ
ſadelli,prætendendo quòd dictus Vaſſadelli fe-
cit fieri antidatam in dicta litera priuata baſtar
di principis Auraycæ, & confirmationis domi-
ni principis Auraycæ:& ſuper hoc dictus domi
nus de Petra fecit examinari certos teſtes,aduer
ſus quos opponit dictus Vaſſadelli de inimici-
tia.Et vlterius idem Vaſſadelli deducit conſue-
tudinē principatus Auraycæ, & comitatus Ve-
nayſsini,quòd tales vēditiones primi Laudimij,
& iuris prælationis ſunt validæ:& quòd acqui-
ritur ius ipſo iure:ita quòd eſt in optione talis
emptoris retinendi iure prælationis, vel petēdi
6 Laudimiū † Nā per conſuetudinem bene poteſt
trāsferri poſſeſsio vel dominium. c,ſecundo, de
conſuetu.Aliter ad præſens non declaro: quia
adhuc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

In venditione caſtri vel territorij quis præ-
ferri debeat ſocius an parerius.

SVMMARIVM.

1 *Extraneus in licitando conſocio quandoque præfertur.*
2 *Fiſcus rem communem alienaturus parerio notificare*
tenetur,ut rem pro pretio retineat.ſi uelit.

Quæſtio III.

QVAERITVR an in venditione alicuius
caſtri,& territorij debeat præferri conſo-
cius,ſeu parerius.Et videretur dicendum, quòd
ſic:maximè quando parerius vendit per emula-
tionem

tionem ſecu[illegible] in Bal. in l.j.C.qui teſta. facer.
poſſ Pro quo facit quod voluit Bart.in l. ij. C.
ne fiſcus, vel reſpubli, de qua quæſtione habe-
tur per Iaſo.in d.l.j.C.qui teſta.fa.poſ. Pro quo
facit quod habetur in l.ad officium.C. cõmuni
1 diui. Vbi dicitur, † quòd in licitando ſi vnus ex
ſocijs plus offerat:alter verò plus offerre volẽs,
non habeat quod offerre poſsit:extrañeus ad li-
citationẽ admittetur : qui plus ſi offerat quàm
alter ex ſocijs, ipſi in licitatione præferetur &
per Bal.in l.[illegible].C.de cõi.re.alie.vbi tenet, quòd
licet fiſcus poſsit alienare rem cõmunem : tamẽ
debet prius notificare eius parerio, vt præfera-
tur pro ſimili pretio,& iſtud etiam facit pro di-
cto proceſſu nobilis Vaſſadelli contra dictũ do
minum de Petra:quia dictus Vaſſadelli habebat
quintam partem in dicto loco Montiſmirati an
tequam dictus dominus de petra emeret a dicto
nobili Siffredo de plana dictas quatuor partes
Montiſmirati aliter ad præſens nõ declaro:quia
adhuc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Furis & latronis differentia.

SVMMARIVM.

1 *Fures qui dicantur & qui latrones.*
2 *Pœna quæ pro ſimplici furto vel latrocinio imponen-
da ſit.*
3 *Latro publicus ſeu famoſus vel fur quæ pœna plecten-
dus ſit. & num. 6.*
4 *Latro ad hoc ut famoſus dicatur, quæ requirantur.*
5 *Furtum unicum dicitur quando uno & eodem tempore
& loco res plures ſubtrahuntur.*
6 *Latro famoſus furca ſuſpendendus eſt.*
7 *Latro ad hoc ut ex conſuetudine famoſus dicatur, tria
furta commiſſa eſſe oportet.*
8 *Furum ſeu latronum variæ ſpecies.*
9 *Fures decurarij.*
10 *Fures quandoque morti dandi ſunt.*
11 *Pro furibus inſignibus nullus patrocinari debet.*
12 *Latrones famoſi ſeu inſignes confeſsi vel conuicti appel
lantes non recipiuntur.*
13 *Furtum ſi noctu fiat aggrauatur. Item ſi cum armis.*

Quæſtio. IIII.

QVAERITVR de differentia inter furem,
& latronem,& de modo puniendi. Et in ef-
fectu text.in autenti. vt nulli iudi. §. pro furto,
1 col. ix. declarat, † quòd fures vocantur qui oc-
cultè ſine armis delinquunt. ſed latrones dicun
tur qui violenter aggrediuntur in domibus aut
itineribus, aut in mari, iubendo eos legalibus
pœnis ſubijci.& licet auten.ſed nouo iure.C.de
ſerui.fugi.ſumatur ex d.§.tamen ſecundum ali-
quos libros, non ita ibi amplè ſcribitur. & pro
hoc etiã facit l. ſi quis ex domo. ff. de fur.& iſto
2 caſu pro ſimplici furto vel latrocinio nõ debet
quis mori,vel pœnam membri pati:ſed pro ſim-
plici furto debet quis caſtigari,ſeu fuſtigari, &
pro latrocinio, debet pœnis legalibus ſubijci,
hoc eſt, ſecundum aliquos pœna legis iuliæ, de
vi publica, vel priua.§.Item l. iulia.inſti.de pu-
3 bli.iudi.†ſed quid in publico,ſeu famoſo latro-
ne,vel fure.text.in l.capitalium.§.famoſos.ff.de
pœn.dicit,quòd ſunt furca figendi:quod intelli
gitur ſecundum glo.ibi de famoſo latrone, qui
ſolet aggredi violenter cum armis, vel ſine ar-
4 mis. † Et requiritur vt dicatur famoſus latro, ꝙ
conſueuerit plures aggredi.arg. l. iij. C.de epi.
audi. ſi verò clam quis furetur, licèt pluries,
tunc diceretur famoſus fur. & fortè eſſet pœ-
na d.§.famoſos,ſecundum gl.ibi, aliàs ſi eſſet la
tro,& non commiſerit latrociniũ,niſi ſemel ve-
niam meretur à furca,ſecundũ gl.ibi. & ibi etiã
refert in fine de lege longobarda, quòd propria
culpa quis perdit oculũ,pro ſecũda naſum, pro
tertia moritur. vnde ſecũdũ gl. in d. §.famoſos.
& in d.autẽ.ſed nouo iure,debet attẽdi cõſuetu-
do furandi, vt dicatur famoſus, ita quòd nõ vi-
detur facere differẽtiã inter furtũ & latrociniũ,
quod eſt verũ,ſecundũ Bar.in d. § famoſos. quã
do contra tales fama publica laborat, licèt idem
Bar.in d.auten,ſed nouo iure.eſt differẽtia:quia
publicus,ſeu famoſus latro,dicitur qui per vim
aggreditur,&furatur:ſed publicus ſeu famoſus
fur qui occultè furatur, idẽ verò Bart.in l.cum
5 qui.§.idẽ dicitur.ff. de fur. tenet,quòd † licet ſi-
mul & eodẽ tẽpore & loco ſubtrahantur plures
res, quòd tunc dicitur vnicũ furtũ:& ideò ſtãte
ſtatuto quo cauetur vt pro primo furto quis ca
ſtigetur,pro ſecũdo auricula amputetur, & pro
tertio furto moriatur,quòd iſto caſu non habet
locũ ſtatutũ:quia nõ eſt niſi vnũ furtum. Ange.
Aret.in tract.maleſi.ſuper verb.abſtulit. refert,
quòd prout plurimũ ſtatuta diſponũt,ꝙ primo
furto fuſtigetur , pro ſecundo mutiletur & bu-
letur:& pro tertio ſuſpendatur,& ita etiã refert
Bal.in d.aut. ſed nouo iure.de ſeru.fugit. quòd
pro tertio furto quis ſuſpẽditur. de quo ibi per
Saly.& Cœpo.in repeti.Gl.verò,in c.ſiquis for-
6 titudinẽ.xxiij.q.iij.tenet,quòd † famoſus latro
furca ſuſpenditur. ſed ſi nõ eſt famoſus latro,tã
tum caſtigari debet. Nec debet perdere vitã, aut
mẽbrũ,gl.verò. in c.inter alia.de immuni.ecclé.
ſuper verb.latro.tenet idem.ſed nõ declarat qui
7 dicãtur famoſi latrones. †Verũtamen vbi ex cõ-
ſuetudine dicitur famoſus:tunc requirũtur tria
furta,ſeu tria latrocinia. Tunc etiã ſi primũ vel
ſecundũ furtũ eſſent punita vel abolita, per abo
litionẽ, tamẽ ſi cõmitteretur tertiũ furtũ cõpu-
tarentur in numero furtorũ, ſeu latrocinioꝛũ,
vt diceretur famoſus latro.ſecundũ docto.in d.
auten. ſed nouo iure. & per Sali. in l. ſeruos.C.
ad leg.iul.de vi.Gandi.verò in tracta. maleſi. in
tit.de fur.& latro, facit differentiã inter furẽ &
latronẽ:quia fur,licèt ſit famoſus,nõ debet mo-
ri,ſed caſtigari, de quo ibi latiùs p ipſum Ang.
in l.j.§.verſus.ff.de ſepul.viola, tenet, quòd ille
qui furatur clam,licèt cõſueuerit furari , nõ di-
citur latro famoſus,nec debet furca figi:ſed ille
qui armatus rapit, vel ſubtrahit,de quo etiã per
Ange,in d.autẽ.ſed nouo iure,& ibi per Cæpo.
8 in ix.& x.q.†Vnde etiam multiplex eſt differen-
tia furũ,ſeu latronũ:quidã improbi ; quidã im-
probiores:quidã improbiſsimi,ſecundũ Bar. in
l.j.ff.de effra.Et eſt ſciendũ ꝙ illi qui ſe dirigũt
ſeu abſcõdunt in alieno cænaculo, ſeu hoſpitio
9 cauſa ibi furandi vocantur † degerarij , & ag-
grauatur delictũ,l.ſæcularij.in prin. ff.de extra.
cri.vel etiam quando cum effractura.l. fin. ff. de

effract.l.ſi quis ædes.ff.ad l.iul.de vi. vbi eſt pœna capitalis, quádo cum turma & telis fit effractura domus. Vnde etiá in aliquibus caſibus re
10 periuntur † quod fures debeant pati pœná mortis. vt in §.ſi quis quinq; ſolidos.de pac. tened. in vſib. feud. licèt ſint plures opiniones ſuper hoc, & ſecundú vná opinioné loquitur de furto qualificato, videlicet propter violationé pacis alicuius caſus. in l.pen. ff. de condi. ob cau. ibi ſecundum glo. fuit indicatus de facto, vel ſecundum aliá opinioné propter vilitatem perſonæ ſerui furis. Alius eſt caſus in d.§.famoſos,
11 † & quando tales ſunt latrones famoſi, ſeu inſignes quis non debet aduocare, ſeu patrocinari pro ipſis: ſecundum Bal. in d.auté. ſed nouo iu-
12 re. † Et pariter prohibitú appellari ſi ſint cófeſſi vel conuicti tantum, l.cóſtitutiones.ff.de appel. & an quádo quis contractat ſeu portat rem furtiuam in diuerſis territorijs, an dicatur cómittere diuerſa furta, de quo per Bar. in l.ſi diuinú, ff.de fur. & in l. ſi adducta. C. de fur. & ibi per Bar. Bal. Saly. Paul. de Ca. & per Angel. Aret. in d.trac. maleſi. Super ver. abſtulit, & ibi pee Auguſti. in addi. & per Panor. in c.j. de eap. per Ioan. de Ancha. in c.ſi. de furt. Et etiá aliquid tangitur per Alexand. de Imol. conſil. cxxxv. in j. volu. & Cæpol. conſi. xxvj. & etiam aliâs ſcripſi in alio volu. maleſi. Et præmiſſa faciút ad quæſtionem ſuper proceſſu fiſci & nobilis Ioannis de hiſle armigeri, ſub comitiua domini de Latrimolhe, contra Claudium le potier beatæ Mariæ vallium, mandamenti Viſiliæ, incarceratú pro eo, quia de anno proximè præterito milleſimo quingenteſimotertio circa finem menſis Auguſti, dum reuerteretur infirmus de ſeruitio gueræ domini noſtri Delphi. tranſiuit pee oppidú ville Brianſoneyſij, & fuit hoſpitatus in hoſpitio caſtelleti. Gordononi cordis extravillá in camera de retro, vbi eſt vna feneſtra non ferrata reſpiciens ſuper quodam peruo domicilio, & ibidem dictus Claudius le potier pranſus fuit & inuadiatus eſt dictus de liſle, & expectauit vſque ad noctem, & audiuit quando ibant ad iacendu, & quod dictus de liſle tradidit eius burſam eius ſeruitori, & his auditis dictus le potier in primo ſummo, aſcendit dictum paruum domicilium econtra feneſtram deſuper apertam, & intrauit, per villetum dictæ feneſtræ apertæ, & acceſsit ad paruum lectum, vbi erat ſeruitoe & retro puluinari accepit eius diſploidem, vbi erat ligata dicta burſa, cum vno paruo gladio, & importauit, & contractauit, vbi erat vna cathena auri boni & melioris quá de ſcutis auri coronæ in numero quadragiuta vnum cheynorum valoris. ccc. ſcutorum, & trium quartorú, ſcuti, & vltra erant in dicta crumena viginti tria ſcuta tam ſolis, quá coronæ, tres anulli auri, in quorú altero erat vna tabula de dyamant, & etiam vna appoca duodecim ſcutorú, ſecundum relationé iuratoriam dicti nobilis de liſle, licèt dictus le potier non confeſſus fuit, niſi de triginta & vno cheynonis cathenæ, & de duobus anullis auri. Sed de reſiduo eſt contentus ſtare iuramento dicti de liſle. & alias prout plenius apparet proceſſu ſuper hoc formato in manibus magiſtri Ioannis Ventolleti ſecretarij
13 delphi. Et eſt ſciendú † quòd dictú latrociniú inquantum fuit perpetratum de nocte aggrauatur. l.furem.ff.ad l.corne.de ſicca, l.itaque.ff.ad l.aquil. Et pariter aggrauatur, quia fuit factum cum armis gladio ſcindentis. Nec obſtat ſi dicatur, quòd gladius erat paruus, & quòd non videatur contineri appellatione armorú, quando quis portat gladium ad ſcindédum panem, ſecundum gl. in auté. de armis. §.ſi.col.vj. quia ibi portatur ad finé licitum: ſecus quando portatur ad offendendum, vt in caſu iſto. ſecundú Bart. in l.j.ff.ad l.iul. de vi publi. Ang. Aret. & Iaſ. in §.ex maleficijs. inſti. de actio. Et pro præmiſsis facit auctoritas euágelij. Qui nó intrat per oſtium in ouile fur eſt & latro. Ioan. x. &c. Aliter ad præſens non declaro: quia adhuc lis pendet coram curia. Et vlterius videtur habenda conſideratio: quia dictus nobilis de liſle propter dictú furtú fuit denudatus: quia opoetuit ipſum vendere vnum equum in villa brianſoni, pro ſoluendo eius hoſpiti, & pro recedédo, vt apparet per informationes ſumptas.

ARGVMENTVM.

Pœna ſimplicis latrocinij qualis eſſe debeat.

SVMMARIVM.

1 *Latro pro ſimplici furto pœnis legalibus animaduertendus eſt.*
2 *In graſſatores animaduerſio quæ eſſe debeat.*
3 *Manus amputatio & relegatio an loco damnationis in metallum ſucceſſerit.*
4 *Leges tranſgredi propter caſus emergentes quandoque licitum.*

Quæſtio. V.

QVAERITVR præſuppoſito quòd quis dicatur ſimplex latro ſeu graſſator: pro primo latrocinio qualiter debeat puniri. Et in effectu text. in auten. vt nulli iudi. §. pro furto. col.ix. & in auten. ſed nouo iure. C. de ſer. fugi.
1 † quòd debet puniri pœnis legalibus, & ſecundum gl. in d.§.pro furto, debet furca ſuſpendi dum allegat l.capitaliú.§.famoſos.ff.de pœn. licèt intelligatur de publico ſeu famoſo latrone, Sed gl. in d. §. famoſos. tenet, quòd pro primo latrocinio veniá meretur à furca, & quòd debet puniri lege iulia de vi publi. quando cum armis aggreditur, cuius pœna eſt deportatio, & publicatio bonorum. inſtit. de publi. iudi. §. item lex iulia. Alij verò dicunt quod de iure canonico eſt pœna amputationis viriliú. c. tua nos. §. ad vltimum. de homi. licèt ſecundú Hoſti. ibi intelligatur de latrone qui intrauerat domum cum armis, & quòd debuit decapitari. pee d.§. famoſos. ſed ſecundú Albe. in d.auté. ſed nouo iure. C. de ſer. fugi. & in d. c. tua nos, fuit iudicatum de facto ſecundú ſtatuta terræ loci Vicentiæ. Vnde in hac materia Cæpol. in cepet. d. auten. ſed nouo iure. in x.q. circa fi. quando iſti latrones furantur cú armis, ſine interemptione hominis, dantur graſſatores quia mittuntur ad
2 malú. l.capitaliú.§.graſſatores.ff.de pœ. † Et iſto caſu quádo furátur in ſiluis, aut in ſtrata publica, aut in itineribus, aut in domibus: cú armis, aut ſi

aut ſine armis:túc debēt ſubijci pœnis legalibus
& túc pro vno latrocinio debēr in metallū dā-
nari,vel in inſulā relegari.d.§. graſſatores. ver.
cæteri.ſi vero pluries eſt cū ferro, tunc debent
1 furca ſuſpēdi.d.§.graſſarores.& §. famoſos.† Ve
runtamen loco damnationis in metallum, quæ
hodie non eſt in vſu:ſecundū glo.in §.relegati.
inſtit.quib.mod.ius petr.poteſta. ſolui equiſsi
mum eſſet amputari manū,& eſſe bániendos ta-
les latrones,propter criminis attrocitatē:ſecun
4 dum Cæpol.vbi ſuprà. Et pro hoc facit, † quia
propter caſus emergentes, licitum eſt leges trāſ
gredi,ſecundū Inno.in c.j.de conſtit. quia non-
nunquā multis graſſantibus opus eſt exēplo. l.
aut facta.§.fi.de pœ. & quia in omni ſupplicio
magis ſerui,quam liberi, & famoſi quā integræ
famæ debent puniri.d.l.capitaliū.§.famoſos. ff.
de pœ.in fi.cum nota.per Bart.Et pro hoc facit
ꝙ referunt Paul de Caſt.Cœpo.in d.auten. Sed
nouo iure de quodam Bononiæ cui fuit ampu-
tata manus,licèt poteſtas haberet voluntatē ip-
ſum ſuſpendi facere,propter mala quæ audiue-
rat dici de eo. Et pariter idem Paul. in fi. refert
de quodam qui fuit ſuſpēſus, licèt eſſet latro
ſimplex,pro primo latrocinio.

ARGVMENTVM.

Furtum magnum ſeu egregium an mortis pœ
na coercendum ſit.

SVMMARIVM.

1 Furti magni ſeu egregij pœna mors.
2 Furtum magnum ſeu egregium ad hoc ut dicatur, quæ attendi debent. & nu. 4.
3 Peccatum minus eſt fornicari cum pulchra quam cum deformi.
5 Leges tranſgredi quibus liceat.

Quæſtio. VI.

QVAERITVR an pro vno magno, ſeu
egregio furto, quis debeatur pati pœnam
1 mortis.ſeu capitis.† Bald.in d.autenti. ſed nouo
iure.C.de ſeruis fugiti.tenet quòd ſic.per l.ſi is
qui tres.§.fi.ff.de excu.tuto.vbi quando eſt vna
tutela ardua,& qui habet magnum patrimoniū
æquiparatur tribus tutelis,& habet excuſare ab
alia tutela. Præterea quia interdum propter ca-
ſus emergentes licitum eſt leges tranſgredi ſecū
dum Inno.in c.j.de conſtitu. Et iſtam partem te
net Ange.Are.in §. ex maleficijs.inſtiti.de acto.
& in tracta.malefi. ſuper verbo, veſtem celebrē
abſtulit.Et ibi tenet, quòd ſemel practicauit,&
maximè quádo cōtractauit per diuerſa territo-
ria,tenendo illam opinionē, quòd per mutatio-
nem territorij cēſeatur nouū furtū.Sed contra-
rium tenent Sajicc.& Paul.de Caſt.in d. autent.
2 ſed nouo iure,† quia nō attenditur quātitas fur-
ti.arg.in §.gallinarum.inſti.de rer.diui. ſed po-
tiùs debet attendi conſuetudo furádi ſeu latro-
cinandi.arg.l.iij.C.de epi.audien. quia tūc dice
retur famoſus latro.l.capitalium.§.famoſos. ff.
de pœn. Quinimò furari rem magni pretij vide
retur eſſe minus peccatum, quā furari rem par-
3 ui pretij. ſicuti in ſimili dicitur, † quòd eſt mi-
nus peccatum fornicari cum pulchra muliere,
quam cum deformi:ſecundū gl. in c.fuere.xliij.
q.vj.quia plura ſunt quæ ſuadent cōmiſceri pu
l

chræ,quā cū deformi,ſcilicet pulchritudo eius,
& libido.Et hoc tenet Iaſo.in §.ex maleficijs.in-
ſtitu.de actio.& ſic Cœpol.in d.auten.ſed nouo
iure.& idem Iaſo.in l.j.C.de preci.impera.offe.
licèt interdum prætor non curet de modico.l.
ſcio.ff.de reſtit.inte.Et pariter actio de dolo nó
datur niſi vſque ad duos aureos.l.is eſt.ff.de do.
& idem in ſimonia. c. & ſi quæſtiones. de ſimo.
Et iſtā partē tenet Cœpol.in d.auten. ſed nouo
4 iure.† Et ibi etiam declarat quid dicatur paruū
vel magnū furtū,quia debet attendi qualitas fu
rantis,& etiā qualitas perſonæ cui furatur.arg.
l.illicitas.§.ne tenuis.ff.de offi.præſi.& in l. ſed
& ſi ſuſceperit.cum ibi nota.per gl.ff.de iudi.&
etiam debet attēdi quātitas rei furtiuæ. de quo
etiam per Iaſo.in d.l.j.C.de preci. impera. offe-
5 ren. Nec obſtat quòd ex aduerſo fuit dictū,† ꝙ
propter attrocitatem delicti ſit licitū leges trāſ
gredi : quia illud verum in maioribus iudici-
bus:ſecus in minoribus,ſecundū Bal.in autent.
hodie.C.de iudi.Et qui dicantur maiores iudi-
ces habetur ibi per Paul. de Caſt. & Iaſo. & per
eundem Iaſo.in d.l.j.C.de preci.impera. offerē.
Quinimò in maioribus iudicibus debet conſu-
li princeps in tali caſu,ſecundū Ro.in l.ſi verò.
§.de viro.ff.ſolu.matrimo.

ARGVMENTVM.

De re furtiua quam quis emit & conſumpſit,
vel in aliam ſpeciem transformauit.

SVMMARIVM.

1 Rem furtiuam qui emit, eam cui furto ſubtracta eſt, reſtituere tenetur, etiam ſi pretium non reſtituatur. Fallit hic.
2 Rem furtiuæ conſumptione ſeu ſpecificatione in alienam materiam dominium non acquiritur, modo in priſtinam materiam reduci poſſit.
3 Rei furtiuæ emptores ſeu tert. poſſeſſores dominij quæſtionem opponere non poſſunt.
4 Rei furtiuæ dominico ſeu bonæfidei poſſeſſori ad rem condicendam quæ remedia dantur.

Quæſtio. VII.

QVAERITVR an quádo quis emit rem
furtiuam,& eſt conſumpta vel exſpecifica-
ta in aliam ſpeciem,an liberetur : & qualiter ſit
conſulendum domino rei furtiuæ, vel etiā em-
ptori,qui præſtitit pretium: & an debeat proba
ri rem eſſe conſumptam. Et in effectu regulari-
1 ter † emptor debet reſtituere rem furto ſubtra-
ctam:& ſi non reſtituatur,pretiū. l. inciuilē. C.
de fur.Fallit in vno caſu, quádo quis emit rem
furtiuā,vel alienā,quòd eo tunc proteſtetur per
manū notarij. quòd eam emit nomine cuius eſt,
& quòd eſt paratus reſtituere ſeu reddere prius
ſibi reſtituto pretio, ſecundū Hoſtiē. in ſumma
de pœn.& remiſsionib.§.fin.ver.ſi quis emit rē.
argu.l. mulier in opus.ff.de capti. & ita etiā te-
net Cœpol.caute.xxv.& frater Franci.de pla. in
eius tract.de reſti.in titu.de reſti. emen.pre.ver.
quid ſi quis emat, alias ceſſante proteſtatiōe nō 1
eſt locus reſtitutionis pretij, à domino rei fur-
tiuæ, niſi precium eſſet conuerſum in vtilitatē
domini.l.ſi prædium.& ibi glo.Paul.Iaſo.C. de
procura. & qualiter intelligatur pretium con-
uerſum in vtilitatem domini, habetur in l. fin.

C.de vſu.pro emp. Nec obſtat quando res furtiua eſt conſumpta, aut ſpecificata in alienam ma
2 teriam: † quia non acquiritur dominium quando poteſt reduci in priſtinam materiam. §. cùm ex aliena. inſtitu, de rerum diuiſio. vel etiã quãdo habuit malam fidem, ſecundum glo. ibi, & l. ſi alieni. ff. de ſolu. & ibi per glo, Bart. Ioan. de Imol. quia conſumendo ſcienter alienos nummos, & cum male fidei quis non liberatur. Præterea ille qui allegat rem eſſe conſumptam, tenetur probare: ſecundum glo. in l. creditor. §. ſi inter. ff. mandati. in l. ex perſona, C. de proba. Alexand. in addi, ad Bald. Licet etiam fur teneretur ad æſtimationem rei ſubtractæ. l. in re furtiua.
3 ff. de cond. furti. † Nec poſſunt tales emptores ſeu tertij poſſeſſores opponere, ſeu refricare quæſtionem dominij, ex quo habent cauſam à fure ſeu latrone, & per confeſsionem latronis apparet: quòd ſit de rebus ſubtractis, iuxta not.
4 in l. cùm res. C. ſi res alie. pigno. † Præterea domino ſeu bonæfidei poſſeſſori rei ſubtractæ, etiam datur conditio furtiua aut triticaria ad condicendum rem furtiuam, etiam ſi non probetur de domino, vel etiam remedium l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. xj. ſecundũ gl. in d. l. in ciuilem. & per gl. & Bart. in l. & ideo. §. j. ff. de condi. furti. & in l, manifeſtiſsimi. §. ſed cùm in ſecundã. C. de fur, & in l, rem quæ nobis. ff. de acqui. poſſeſ. Et iſtud etiam facit pro dicta cauſa nobilis Ioannis de Liſle cõtra dictũ Claudiũ le potier, ſuper furto dictæ cathenæ auri, & certarum aliarũ rerũ furto ſubtractarum; quia dictus le potier vendidit certos cheynonos auri magiſtro monetæ, & Anthonio le moreiqui aſſerunt expendiſſe, & pariter Gullermo Alardi mercerio, qui habet penes cheynonos, & maxime quia ſunt coniecturæ ad denotandum malã fidem. iuxta nota, in d, l, inciuilem. & l. ciuile, C, de furt.

ARGVMENTVM.

Statutum quo cauetur, vt emens rem alionam in foro publico bona fide reſtituere non, niſi pretio reſtituto, teneatur; an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Dominus qui venditioni non adſentijt, pretium reddere non tenetur.*

2 *Domina rerum per reſcriptum non, niſi reipub. cauſa, tolli poſſunt.*

Quæſtio. VIII.

QVAERITVR an valeat ſtatutum vel priuilegium, quòd emens rem alienam in mercato publico bona fide non teneatur reſtituere domino, niſi ſibi reſtituto pretio, & an tale ſtatutum ſeu priuilegiũ præiudicet forẽſi. Et prima facie videretur dicendum quòd tale ſtatutũ vel priuilegium non debet præiudicare vero do
1 mino: † quia quis non tenetur reddere pretium ex quo non cõſenſit venditioni. l. inciuilẽ. C. de fur. cũ ſimilibus. quia ſi cogeretur reddere pretium, quodã modo priuaretur dominio rei ſuæ ſine facto ſuo: quid non eſt dicendum. l. id quid noſtrũ. ff. de reg. iuris, quia dominia rerũ ſunt de iure naturali ſeu gentium, quæ non poſſunt tolli per reſcriptũ. maximè non ſubſiſtẽte cauſa vtilitatis reipublicæ. iuxta no. per gl. & doct. in l. j. ff. de conſtit. princi. & in l. fina. C. ſi contra ius, vel vti. public. ſiue loquamur de dominio directo ſiue vtili: ſecundum Barto. in. l. ij. in fi. C. de fund. patrimo. libr. xj. & maximè non debet tale ſtatutum ſiue priuilegium præiudicare forenſi. arg. l. fin. ff. de iur. om. iu. & l. reſcriptũ. §. fin. ff. de mune. & hono. & hoc videtur tenere Albe. in tracta. ſtatu. in ij. parte quæſt. cxiij. de quo ſi remittit ſuper validitate, vel inualiditate dicti ſtatuti ad ſummam Franciſ. Ray. de fur. §. pœna furti. ver. ſi quis emit rem furtiuã, & maximè quando quis emit eum mala fide habens ſcientiam rei alienæ: quia tunc eſſet peccatum. c. vigilanti. & c. fin. de præſcript. alias ſtatutum non valeret, quia permitteretur peccatum. iuxta nota. per Barto. in repetitione. l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur. in iiij. quæſtio. principali, Iſtud facit etiam pro dicta cauſa furti ſubſtracti dicti nobilis de Liſle contra dictum le potier, & magiſtrum monetæ, qui prætendit habere ſtatutum ſeu priuilegium in arte monetæ quando emit billonos vel alias pecias auri pro fundendo, & fabricando monetam, quid debet eſſe ſecurius etiam ſi emat rem alienam propter vtilitatem publicam. argum. l. item ſi verberatum. ff. de re. vendi. & l. Lucius. ff. de euictio. ſed non vidi dicta priuilegia ſiue ſtatuta. Et ideo ad præſens aliter non declaro, quia nondum eſt cauſa diffinita. vide Hoſtien. in ſimili in ſumma de peti. §. fina. verſi. quid ſi emit. & Cæpol. caute. xxv. quando quis emit rem deperditam, ſciẽter tamen cum bona fide. vt illam ſeruet domino niſi reddat & ſuper hoc proteſtetur, quod tunc non tenetur reſtituere domino, niſi reddat pretium. vt l. in opus. ff. de capti. & poſtli. reuer.

ARGVMENTVM.

Iudex iuramentum deferre poteſt actori ſuper quantitate & valore rerum furtò ſubtractarium, cui ſtabitur: quod & procuratori ſpeciale mandatum habenti deferri poteſt.

SVMMARIVM

1 *Iuramentum quare detur auctori pro rebus furtò ſubtractis.*

2 *Iuramenti delatio in rebus furtiuis locum habet.*

3 *Iuramentum quod præſtatur ſuper quantitate & æſtimatione rerum furtiuarum etiam parte non petente actori deferri poteſt.*

4 *Iuramentum quod præſtatur ſuper quantitate & valore rerum furtò ſubtractarum per procuratorem ſpeciale mandatum habentem præſtari poteſt.*

Quæſtio. IX.

QVAERITVR an in rebus furto ſubtractis ſtetur iuramento domini ſuper quantitate & valore rerum furto ſubſtractarum. Et an iudex ex officio poſsit deferre in hoc caſu iuramentum actori, & an poſsit deferri in perſonam procuratoris habentis ſpeciale mandatum. Et videretur dicendum quod

ſic. l.

ſic.l. ſi quando.C.vnde vi.quæ habet locum in
omni violentia ſiue expulſiua,ſiue ablatiua,ſiue
cō ſiua,ſi turbatiua,ſiue inquietatiua.iux-
tano.per g. & docto.in l.j.C.de h.s quæ vi me.
cau.ſi.ſecun u Inno.& Panor.in c. ſi. quid me.
1 cau.†& hoc duobus cōcurrētibus,videlicet pro
pter difficultatē probationis,& in odium delin
quentis:ſecundū Bar.in d.l.ſi quando.& preſer-
tim cōſiderata qualitate perſonæ cui furto ſub
trahitur,& rei furto ſubtractæ:ſecundū gl.in d.
l.ſi quādo.ſuper verbo,qualitate.Et hoc eſt quā
do ſtetur iuramēto veritatis contra delinquētē:
ſecus ſi ageretur cōtra tertiū:ſecundū docto. &
præſertim Iaſo.in d.l.ſi quādo. & debet præce-
dere taxatio iudicis,vt ibi habetur,& iuramen-
tū ſubſequi,& deinde condēnatio.& in d.c. fin.
2 quid met.cau.†& pariter delatio iuramenti ha-
bet locū in rebus furto ſubtractis.ſecundū Inn.
Hoſti.Panor.in d.c.ſi.poſt gl.fin. & Bal. in d.c.
j.§.iniuria.& §.conuenticulas.de pa.iura.firmā.
& Iaſo.in d.§.ex maleficijs. inſtitut. de actio. &
3 in d.l.quando.†Et pariter iſtud iuramentū ſu-
per quantitate rerum ſubtractarū & æſtimatio-
ne poteſt actori deferri parte nō potente : quia
tex.in ſi.in d.l.ſi quando. loquitur per verbum
oportet.quid denotat neceſsitatē.& in l. admo-
nendi.ff.de iureiuran. & in l. admonendi.ff.de
iureiuran.& in l.bonæfidei. C. de rebus credit.
& iureiuran.& ibi Sali.in iiij.q.& Alex. conſil.
iiij.in princi.Licet Bar.in d.l.admonendi. cir-
ca finē,videatur tenere contrariū,& ibi Iaſo.nō
obſtat ſi dicatur,ꝙ quando agitur criminaliter
pro furto ſeu robaria,non habet locum delatio
iuramenti:ſecundū Bar.in c.ſi.Licet Iaſo.teneat
contrarium in d.l.ſi quando.circa ſi.quia hic di
ctus de liſle agit ciuiliter.Et iſtud etiā facit pro
dicta cauſa dicti nobilis de liſle contra dictum
Claudiū le potier,ꝙ in dicta cathena furto ſub
tracta erant quadraginta vnus chaynoni auri
valoris tres centum ſcutorum auri,ſaluo pluri.
& pariter tres annuli,cum certis lapidibus: ſed
dictus le potier nō confitetur tantū,licet ſit cō-
tentus ſtare iuramento dicti de liſle.Veruntamē
4 licèt tale iuramentum dicatur veritatis: † tamen
poteſt præſtari per procuratorē habentē ſpecia
le mādatum.c.ſi.de iura calum.lib.vj.ſecundum
Bar.in l.quæ bona.§.ſi alieno.ff.de dam. infect.
Sali.in l. qualiter.§.his præſentibus. C. de reb.
credi.licet Bal.ibi aliter videatur ſentire.

ARGVMENTVM.

Sacramenta pœnitentiæ & euchariſtiæ an &
quando incarceratis danda ſint.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenta eccleſiæ incarceratis pœnitentibus miniſtrā-*
da ſunt.
2 *Incarcerati propter euchariſtiæ ſumptionem eccleſiæ im*
munitate non gaudent.
3 *Incarceratis unctionis ſacramentum non datur.*
4 *Sepultura eccleſiaſtica an damnatis ad mortem dene-*
ganda ſit.

Quæſtio X.

QVAERITVR an iſtis detentis in carce-
re pro delicto vel debito debeant mini-
ſtrari ſacramenta pœnitentiæ & euchariſtiæ, &
præſertim tempore paſchali, & ſi fugiendo ad
corpus chriſti debeant gaudere immunitate ec-
1 cleſiæ.†Et in effectu debent eis concedi ſacramē
ts eccleſiæ quando petunt,etiam ſi eſſent dānati
ad mortem.c.quæſitum.xiij.q.ij.c. ſuper eo. de
hæreti.lib.vj.cle.j.de peni.& remiſ.Pro quo fa-
2 cit l.nemo.la.j.C.de epiſco.audien.† Sed ſumen
do corpus Chriſti quis non gaudet immunita-
te eccleſie:quia eſt cibus animæ & nō corporis:
ſecundum glo.in d.c.quæſitum. Quod eſt verū
de recipiendo corpus Chriſti , qui non gaudet
immunitate eccleſiæ,maximè quando eſt incar-
ceratus vel damnatus ad mortem:ſecus in fugiē
do ad corpus Chriſti,quando eſſet extra carce-
rem:quia tunc propter honorem ſacramenti eu-
chariſtiæ debet gaudere immunitate eccleſiæ. ſe
cundum Archi.in d.c.quæſitum. & Hoſtien. in
ſumma,de immuni.eccle.§.inquātum.verſ.quid
ergo ſi quis.& Panor.in c.ſanè.de cele.miſ. vbi
adducuntur plures rationes ſuper hoc.& Io. de
Imol.& in d.cle.j.de pœni.& remiſ. Et pro hoc
facit quod voluit Ioan. And.in addi.ad Specul.
in rubri.de iureiuran.& gl.in cle.paſtoralis. de
re iudi.& Panor.in c.inter alia,in fine.de immu.
eccle.in quæſtione illa. Quādo incarceratus in
die ſolenni fuit dimiſſus ire ad audiendum miſ-
ſam in eccleſia , quòd non gaudet immunitate
eccleſiæ, quando iuſtè detinebatur. Et redeun-
do ad thema quæſtionis quòd non denegetur ſa
cramentum eccleſiæ damnatis ad mortem prout
3 ſuperiùs dictum fuit:†tamen ſacramentum ſa-
cræ vnctionis non datur eis,quia eſt ſolitum da
ri infirmis:ſecundum Gemini.in d.c.ſuper eo.
de hæreti.lib.vj. Et vlterius quando recipiunt
ſacramentum euchariſtiæ debent eſſe immunes
à pœna mortis die illa,& tribus vel quatuor die
bus poſt:ſecundum de Bellen.in addi.ad Pano.
4 in d.c.ſanè.de cele.miſ.† Quid autem an ſepul-
tura eccleſiaſtica an debeat denegari damnatis
ad mortem. Vide per glo.in d. c. queſitum. xiij.
q.ij.& per glo.& docto.in c.ex parte.el.ij. de ſe
pul.& in d.cle.j.de pœniten. & remiſ. Et iſtud
facit ad quæſtionem de qua fui interrogatus de
hoc tempore paſchali.M.cccccliij. Die vij.men
ſis Aprilis, quæ fuit prima Paſchæ qualiter de-
bebat miniſtrari ſacramentum euchariſtie de-
tentis in carceribus porte troyne , & ſi emine-
ret periculum quod gauderent immunitate ec-
cleſie fugiendo ad corpus Chriſti. Veruntamen
pro cautela,& ad obuiandum hominum mali-
tijs,vt mihi retulit commentarienſis , ipſe fecit
celebrari miſſam in vna camera, & in porta erat
barra ſeu menſa,& incarcerati viderunt & au-
diuerunt miſſam ab extra, & presbyter eos cō-
municauit.

ARGVMENTVM.

De ſecta Machometi, Saracenorum ſeu Aga-
renorum.

SVMMARIVM.

1 *Saraceni unde dicti.*
2 *Saraceni utuntur circunciſione.*
3 *Saraceni ad peccatorum emundationem ablutionibus*
utuntur.

4 *Machometus Alcorani author.*
5 *Chriſtus prophetarum ſummus.*
6 *Saraceni diem, qui à uenere nomen aſſumpſit, colunt & uenerantur.*
7 *Machometus magus.*

Quæſtio XI.

QVAERITVR etiam ſuper hoc tempore paſchali de ſecta Machometi Sarracenorũ ſeu Agarenorũ ad magis oſtendendũ eorũ perfi
1 diã reprobitã: † quia vſurpauerũt ſibi nomẽ Saracenorũ aſſerẽtes ꝙ deſcenderunt à Sara vxore Abrahami: quia hoc eſt falſum, quia deſcenderunt Agar ancilla Sare vxoris Abrahami & ab Yſmael quem ſuſcepit Abraham à dicta ancilla, vt habetur Gene. xvj. capitul. & ibi de Ly. & deberent vocari etiam Yſmaelite: quia deſcenderunt ab Yſmael, & non ab Yſaac. c. Yſ-
2 mael. lvi. diſt. † Hinc eſt quòd exemplo Yſmaelis Saraceni circũcidunt eorum filios in xiii. anno:
3 vt habetur Gene. xvii. c. & ibi de Ly. † Et pariter vtuntur ablutionibus ad emundationem pecca-
4 torum. Exo. c. vi. † Et dictus Machometus fecit librum vocatum Alchoranum, partim tenendo de teſtamento veteri, & partim tenendo de teſtamento nouo, credendo in Deum viuum ſolum omnipotentem, & Machometum eius prophetã & nuncium, & licet Moſes fuerit magnus pro-
5 pheta, † tamen Chriſtus fuit ſummus prophetarum, natus ex Maria virgine, ſed non credunt
6 Chriſtum paſſum fuiſſe, nec reſurrexiſſe, & † colunt diem veneris, ſicuti Chriſtiani diem dominicum, & habent eorum meſchitas in quibus ſe congregãt cauſa deuotionis. cle. i. de Iudæis
7 & Sarace. & dictus † Machometus fuit magus, & ad introductionem cuiuſdam monachi apoſtatæ vocati Sergii nutriuit quandam columbam ad veniendum in auribus, & ſuper humeros dicti Machometi coram populo, in ſignum miſsionis ſancti ſpiritus, pluréſque alios errores ſeminauit. De quibus habetur latè per Burdega. apoſtillatorem adde Ly. Apocalip. xiiii. c. & ibi tractat per quinque principalia membra, & qualiter Deus tollerat permittat tanto tempore durare dictam ſectam, & per Specu. hiſtoria Vincen. lib. xxiiii. c. xxxix. & ſequẽtibus vſque ad lxviii. c. & per fratrem Antho. in ſumma. i. parte, titu. vi. c. i. §. x. & per fra. Pet. de vora. in legenda aurea in vita ſancti Pelagii, & per Cardi. floreno. in d. cle. i. de Iudæis & Sara. & ibi Panor. & per ſanctum Tho. in ſumma contra gentiles. lib. i. c. vi.

ARGVMENTVM.

De eo quòd in conſcientia dicitur.

SVMMARIVM.

1 *Id quod in confeſsione dicitur, non eſt delegendum, etiã ſi iu an dictum fuit, ut teſtis iuratus examinaretur. Secus in laico, niſi confeſſoris officio fungeretur. & nu. 2.*
3 *Quod ſi quis iurat tenere ſecretum.*
4 *Secretum ſeu credentiam detegens officio priuãdus eſt.*

Quæſtio XII.

QVAERITVR quando aliquis reuelat laico vel alteri amico aliquod ſecretũ in conſcientia eſt confeſsione, an teneatur reuelare, quando eſſet alteri nociuum, & maximè ſi
1 iurauerit non reuelare. Dubium facit, † quia quando aliquis confitetur in pœnitentia non debet manifeſtari, aliàs proderetur. c. omnis vtriuſque ſexus de pœni. & remiſ. c. dilectus. de exceſsi. præla quia iſto caſu quando confitetur
a crimẽ in pœnitentia,[a] ſacerdos ſcit tãquã Deus ſeu vicarius Chriſti, qui etiam non tenetur reuelare ſi examinaretur vt teſtis cum iuramẽto: quia non ſit vt homo, ſed vt Deus: ſecundũ Panor. in c. ii. de offi. ordi. & etiã habetur per magiſtrum ſententiarum in iiii. diſt. xxi. in fi. Verũ
2 tamen † quãdo quis reuelat laico ſecus eſſet, niſi in neceſsitate infirmitatis, laicus fungeretur officio confeſſoris, iuxta nota. per glo. & doct. in c. paſtoralis. de offic. ordi. aliàs autem vbi non fungeretur officio confeſſoris in pœnitentia poteſt detegi tale ſecretum, quando eſſet alteri nociuum, ſecundum glo. in c. ego. de iureiuran. ſuper verb. nulli pandam. & ibi per Panorm. & Feli. licèt non teneatur nominare authorẽ quãdo non poſſet probare, ſecundum glo. in c. nerul. xiii. diſtin. & ibi per Præpo. Nec obſtat iuramentum ex aduerſo poſitum: quia tale iuramẽtum eſt temerariũ, & non ſeruandum. c. intimauit. c. conſtitutis. c. teſtimonium. de teſti. c. ſi verò. el. i. de iureiuran. De qua materia an debeat nominari talis author, an verò ſufficiat admonere & prohibere ne fiat delictum vide per Inno. & Panor. in c. Petrus. & c. ad audientiam. de ho-
3 mi. † Quid autem quando in aliquo palatio vel collegio iuratur aliquid teneri in ſecreto, an debeat manifeſtari. Bal. in l. nullum. C. de teſti. tenet quòd nõ, & quòd talis teſtis vel eſt falſus, quia nihil ſcit: vel eſt periurus, quia venit contra iuramentum, allegat Ioan. And. in c. literas.
4 de præſump. † Et iſto caſu quando quis reuelat ſecretum ſeu credentiam debet priuari officio, ſecundum Bal. de pa. Conſta. §. cum credentia, & idem in vaſallo. c. i. qui. mo. feu. amit poſ. c. i. de forma fide. & c. i. de no. forma fidel. De qua materia etiam habetur per Inno. & Panor. in c. qualiter. el. i. de accu. & per Feli. latè in d. c. Intimauit. de teſti. & etiam aliàs ſcripſi in i. volu. cauſarum mixtarum, in tracta. homicidii Franciſci Mercerii Gratiannopo. dum erã iudex curiæ communis dictæ ciuitatis pro parte epiſcopali, in x. & xi. quæſtionibus.

a Pœnitentia, vide gloſ. in c. ſacerdos. de pœnit. diſt. vi. quòd ſacerdos qui ſcit in pœnitẽtia, nõ tenetur manifeſtare vigore literarũ monitionis

ARGVMENTVM.

Iniuria ſi clerico per laicum irrogetur, quem forum ſi qui oporteat.

SVMMARIVM.

1 *Actor regulariter forum rei ſequitur.*
4 *Iniuria ſi clerico inferatur, multum intereſt, an uerbalis ſit an realis.*

Quæſtio XIII.

QVAERITVR an pro iniuria verbali dicta clerico, ſeu presbytero laicus ſortiatur forũ corã iudice eccleſiaſtico. Dubiũ facit, quia regulariter actor ſequitur forũ rei. c. cũ ſit generale. de foro cõpe. & ſic iudex ſecularis laici debet cognoſcere, & maximè quoad pecuniariam ſeu temporalem pœnam: quia primo debet adiri iudex ſecularis. l. placet. C. de ſacroſan. eccle. Facit quod

cit qu... ...etur per Ioan. And in nouella. in c.
fœlic... per hoc. de pœ. lib. vj. Quia quando a-
gitur de l... eis. Iſte ordo eſt perueniẽdus, vt pri
mo debeat adiri iudex ſecularis. & hoc ibi vide-
tur tenere Gemi. & iſtam partẽ videtur tenere
2 gl. in c. parœcianos. de ſentẽ. excõ. in fi. † quia eſt
differentia quando irrogatur iniuria perſona-
lis, ſeu offenſa in perſonam clerici, quo caſu in-
curritur ſententia excõmunicationis. c. ſi quis
ſuadente. xv... q. ...i. & quando irrogatur iniu-
ria verbalis per ...a non incurritur ſentẽtia ex-
communicationis. iuxta no. per Bar. in l. licita-
tio. §. quòd illicitè. ff. de publica, licèt Panor. in
d. c. parœcianos videatur tenere in iniuria ver-
bali, ſicuti in perſonali, per c. olim. de iniu. & ita
fuit ordinatum in dicta curia de quadam cauſa
præuenta in curia officialiatus Viennæ, pro in-
iuria verbali irrogata clerico per laicum, licet
ſuper hoc eſſem dubius.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere ante quàm adminiſtret, an
de eius poteſtate fidem facere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere iuriſdictionem exercere non, niſi pro-
uincia expreſſa, poteſt.*
2 *Beneficia conferre uoluntariæ iuriſdictionis eſt.*
3 *Clauſ. Quòd pro poteſtate legati ſit præſumendum,
quomodo intelligenda ſit.*
4 *In his quæ non competunt iure officij, ut in reſeruatis,
pro poteſtate legati de latere præſumendum non eſt.*
5 *Legati de latere de literis ſuæ legationis fidem facere
tenentur.*
6 *Legati de latere proconſulibus æquiparantur.*
7 *Legati de latere apud Gallos antequàm legationis offi-
cio fungantur, eorum poteſtatem inſinuare tenentur.*

Quæſtio XIIII.

QVAERITVR an legatus de latere in pro
uinciis ſibi decretis teneatur à principio
ingreſſus inſinuare & publicare eius poteſtatẽ,
ant... quã excerceat officium legationis, & confe-
rat beneficia. Dubiũ facit: quia licèt legatus de
latere poſsit cõferre beneficia. c. j. de offi. lega.
1 li. vi. † T...en non poteſt exercere iuriſdictionẽ
contentioſam ante ingreſſum ſuæ prouinciæ. l.
2 ii. & iii. ff. de offi. procon. † Licèt conferre benefi-
cia ſit voluntariæ iuriſdictionis, ſecundũ gl. in
c. noui. de offi. lega. Nec obſtat ſi dicatur, quòd
3 † ſit præſumendum pro poteſtate legati de late-
re. c. nobiliſsimus. xcvii. diſtin. quia hoc verum,
niſi tendat ad præiudicium tertii. ſecundũ gloſ.
4 in c. ſicut. & c. ad eminentiã, de ſent. excõ. † vel e-
tiam nõ præſumitur pro poteſtate legati de la-
tere in reſeruatis, quæ non competunt iure offi
cii legati: ſecundum Ioan. And. in nouella. in d.
c. i. de offi. lega. li. vi. & Panor. Feli. in c. quòd ſu
per his. de fi. inſtru. & iſtam partem videtur tene
re Spe. in tit. de lega §. ſupereſt. verſi. quid ſit de-
5 legari, vbi tenet, quòd † legati de latere debent
facere, fidem de literis legationis, per iura ibi al
legata, quia ſicuti ſedes apoſtolica non ſuſcipit
aliorũ legatos ſine literis, nec alii ſimiliter tenẽ
tur ſuſcipere legatos ſedis apoſtolicæ ſine lite-
ris, vt æqualitas ſeruetur ex edicto prætoris, ꝙ
quiſq; iuris, & ideò tales legati in ingreſſu de-
cretæ ſibi prouinciæ ſolent legationis ſuæ lite-
ras publicare, ne quis deinceps poſsit ignoran-
tiam allegare, allegat c. quod dicitis. xvj. diſtin.
& c. j. de poſtu. præla. Simile videmus in hac pa
tria, quando veniunt aliqui legati ſeu commiſ-
ſarij curiæ regis, quòd ante omnia debent inſi-
nuare eorum poteſtatem in hac ſuprema curia,
ad obuiandum abuſibus, & pro hoc videatur
tex. in §. eos autem. de collato. col. ix. & in §. ſi
quis autem. de manda. prin. col. iij. ſecundũ Bar.
in l. prohibitum. C. de iur. fiſ. lib. x. & Ange. cõſ.
clxxxij. & do. Gui. pa. in ſtatuto ſi quis ſuper
verbo, per literas. Et idem videtur in legatis de
6 latere, † qui æquiparantur proconſulibus. c. ij.
de offi. lega. li. vi. Et licèt Ioan. And. in addi. ad
Spec. vbi ſupra referat, quòd hodie datur lega-
tis litera, quòd quã citò exiuerint curiam, quod
eorũ iuriſdictio ſit perpetuata, & quòd de raro
ſolet peti copia eorum poteſtatis: ſecundũ Spec.
vbi ſupra. Tamen vtile eſt habere tenorem eo-
rum poteſtatis: maximè in his quæ non perti-
7 nẽt iure legationis. † Et vt aliàs audiui in regno
Franciæ, ita vtitur ꝙ delegati de latere à princi-
pio eorum ingreſſus ſolent inſinuare eorũ po-
teſtatem. Et iſtud facit. pro cauſa diffinita domi
ni Gulielmi Vicarci, qui obtinuerat ab ordina-
rio collationem eccleſiæ parœcialis beati An-
dreæ paludis. Sed dominus Vergerii obtinuerat
collationem de data præcedenti vnius diei à Re
uerẽdiſsimo domino Georgio de Ambaſia Car-
dinali Rothomagen. legato de latere ciuitatis
Auinionis, in comittatu Venayſsinii, & vt etiã
fertur in hac patria Delphina. prouincia & lin
gua occitana, ſed nondũ erat inſinuata eius po-
teſtas in hac patria, coram ſuprema curia, pro-
pter quod erã dubius in diffinitione ſuper poſ-
ſeſſorio: & deſiderabam videre in camera com-
potorum delphi. ſi aliàs in caſu ſimili fuiſſet fa-
cta inſinuatio poteſtatis aliorum legatorum de
latere. Voruntamẽ maior pars dominorum fuit
in opinione, ꝙ ſatis præſumebatur de poteſtate
dicti domini legati abſque alia inſinuatione:
maximè ex quo eſt ita notus principi noſtro, &
regia maieſtas in eius literis ipſum nominat de
eius cognatione, & publicè vtitur officio lega-
tionis in regno Franciæ, & vt retulit ſpectabi-
lis dominus Ioffredus Caroli præſidens delphi.
ipſe fuit præſens in vrbe, quando fuit creatus
legatus de latere, & quòd ipſe vidit bullas lega-
tionis in ciuitate Auinionis comitatu Venayſ
ſinii in præſenti patria Delphina. prouincia
prouinciæ lingua occitana, ad vitam dicti do-
mini legati, & in regno Franciæ vſque ad bene-
placitum romani pontificis.

ARGVMENTVM.

Iudex an ad alicuius ædificii vel operis pu-
blici inſtaurationem pecuniariam mulctam ap-
plicare poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Mulctæ pecuniariæ fiſco ſunt applicandæ.*
2 *Iura fiſcalia nullus poſt principem dare poteſt.*
3 *Quantitas modica quando dicatur.*
4 *Mulcta pecuniaria quæ tertio adiudicanda eſt, nulli al-
teri præterquam ipſi tertio à iudice applicari poteſt.*

5 *Relicta ad unum uſum an in alium uſum conuerti poſ-
ſint.*
6 *Maior pars an ad ſe minorem trahat.*

Quæſtio XV.

QVAERITVR an iudex poſsit pœnam pecuniariam conuertere, & implicare ad opus ſacri palatij vel alterius operis publici, & præſertim quando talis pœna eſſet applicanda in parte alteri quàm fiſco, & quæ dicatur modica vel magna quantitas. Et in effectu prima facie
1 videretur dicendum, † quod tales pœnæ ſeu mulctæ in dubio debeant applicari fiſco. l. mulctarum. C. de mo. mulcta. c. j. quæ ſunt rega. l. acta, §. de ampliãda. ff. de re iudi. quia lata ſententia iudex eſt functus officio ſuo, vt ibi habetur. & tales pœnæ ſeu mulctæ non debent implicari nec conuerti ad alium vſum quàm cameræ fiſcalis: nec debent ſolui alteri quàm exactori ſuper hoc deputato. l. præcepit. §. illud, alias eſt lex. C. de cano. largi. & ibi per Barto. & Inan. de pla. li. x. & in l. ſciant. C. de his, qui ex publica colla. illata ſunt. eo. li. alias eſt pœna indicta contra tales conuertentes ad tale vſum ſine licentia ſuperioris, licet interdum iudex poſsit conuertere ex cauſa ad vſum fabricæ palatij, vel alterius operis publici in ſubſidium, & quando aliter non poteſt haberi pecunia. d. l. mulctarũ. & ibi Bar. & in l. diuus. ff. de bó. dam. & hoc verum, ſecundũ ipſam de iſtis mulctis extraordinarij, & paruulis, & idem tenet in d. §. illud. alias eſt lex de modica pecunia quã poteſt conuertere ad ſuum
2 placitum in neceſsitates publicas: † quia nullus poſt principem poteſt dare iura fiſcalia, ſecundum Bar. in l. prohibeat. §. plane. ff. quod vi aut clam: niſi in modicis. d. l. diuus, ſecundum Bald.
3 in l. ij, C. de cõmuni. re alie. Sed eſt dubium † quæ dicatur modica quantitas vel ne: quia aliqui dicunt vſque ad duos aureos. l. ſi oleum. cum l. ſequẽti. ff. de do. Alij de decem aureis. l. iij. §. quãuis. ff. ſi cui plu. per le. Alij vſque ad quinquaginta aureos. l. j. C. de defen. ciui. Alij dicunt vſque ad tercẽtum aureos. l. j. C. de peda. iudi. Alij dicunt quòd eſt arbitrarium iudici conſiderata qualitate perſonarum, & rerum: ſecundum glo, & Barto. in authen. niſi breuiores. de ſenten. ex peri. reci. & per glo. in c. fin. de re iudi. lib. vj. & per glo. in c. de appellationibus. de appellat. & per glo. & Barto. in l. ſed ſi ſuſceperit. §. j. ff. de iudi. & per Barto. in authen. minoris. C. qui da. tuto. poſſ. Licet etiam cauſæ dicantur breuiores & modicæ, à centum aureis infra: ſecundum Barto. in l. imperium. ff. de iuriſdict. omnium iudicum. & per Bald. in l. ij, C. de peda. iudi. vide etiam Barto. in l ſi conſtante. ff. ſoluto matrimonio, in ij. quæſt. ſecundi mẽbri principalis, qualiter dos dicatur magna vel parua, ſecundum qualitatem perſonarum authen. quod locũ. C. de colla. & in authen. de æqualit. dotis. §. illud, colla. vij. Veruntamen præmiſſa procederẽt vbi ageretur de pœna applicanda fiſco, quo caſu in modica pecunia poſſet committi ad opus publi-
4 cum. ſecus † quãdo pœna applicaretur alteri tertio: quia tunc non poſſet conuerti ad præiudicium tertij. l. venia. C. de in ius vocãd. & ibi gl. Bar. & cæteri, & maximè per Iaſo Pro quo facit. l. ij. §. ſi quis à principe. & §. merito. ff. ne quid in flu. pu. l. nec eius. C. de emẽ. libe. c. quãuis. de reſcrip. lib. vj. & hoc niſi concerneret vtilitatem reipublicæ. ar. l. item ſi verberatum. ff. de rei vendi. & l. Lucius. ff. de euict. & c. in noſtra. de iniu. ſecundum Bar. in l. fin. C ſi contra ius vel vtilit. publi. & Alex. & Iaſo. in d. l. ve-
5 nia. † An autẽ relicta ad vnum vſum poſsint cõuerti in alium, habetur per Bar. in l. legatum. ff. de vſufr. legã. & in l. legata. ff. de adminiſtra. re. ad ciui. parti. & in l. j ff. de cõdi. inſti. & per Bal. in l. ſi quis ad declinandum. C. de epi. & cleri. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem de certis condemnationibus factis in curia communis Gratiannopo. ex cõmiſsione curiæ contra illos qui ceperant de mercetia & ferratura archarum ripariæ draui, vbi fuit ordinatum dictas condemnationes conuerti & applicari in reparationẽ dictæ ripariæ draui: vt pœna commẽſuretur delicto, & vt quis cõdemnetur ſeu puniatur in eo in quo deliquit: nam magnificus dominus caſſenatici, qui ſe prætẽdit in hac parte ſucceſſorem domini Rodulphi de Comerijs, habet duodecimam partem condemnationum curiæ communis Gratianno. ſe opponendo pro dicta duodecima parte, quòd non potuerunt conuerti dictæ condemnationes ad ſui præiudicium, ſuper quo porrexit ſupplicationem in dicta curia parlamenti, & fuit ordinatum vocari fiſcum & conſules Gratianopo. & licèt dominus noſter delphi. percipiat ſeptem partes condemnationũ & R. d. epiſcopus Gratianno. quatuor partes, qui
6 non conqueruntur ſuper hoc ita, an † maius dignum ſeu maior pars trahat ad ſe minorem, de quo per glo. & doct. in c. quod in dubijs. de cõſecra. eccl. vel alta. & in l. ſancimus. §. ne autem. C. de dona. & per Bal. in c. j. quali. debe. in vaſſ. fi. & per Iaſ. in d. l. imperium. ff. de iuriſdic. om. iud. Aliter ad præſens non declaro: quia nondũ fuit facta declaratio per curiam. faciunt no. per Bald. in ca. j. quali, vaſſa. iur. debe. fide. licet pro parte domini Caſſenatici allegaretur, quòd in re communi ſocius non videtur nec poſsit diſponere niſi de parte ſua. l. ſerui electione. ff. de lega. j. facit quod voluit Bar. in l. fundati. ff. de publi. & Pe. de vbal. in tracta. de duo. fra. in v. parte. col. v. & q. ij. & per Bal. in l. quecũque. C. de ſer. fugi. in vltima col. & licet iudex curiæ cõmunis Gratiannopo. proceſſerit ad dictas condemnationes cum domino aduocato fiſcali ex cõmiſsione curiæ: tamẽ videtur potiùs excitata iuriſditio ordinaria, quã delegata. c. licet. de offi. ordi. iuxta no. per Bal. in l. more. ff. de iuriſdi. omni. iudi. & ibi Iaſ. Cepol. conſi. xvii. Alex. in l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de verbo. oblig. Pecunia de hac materia vide in repetit, do. Stepha. Aufre. in cle. i. de offi. ordinan.

ARGVMENTVM.

Oeconomi prouiſio vacante officio ad quem pertineat.

SVMMARIVM.

1 *Oeconomum inſtituere poteſt is qui inſtituendi poteſtatem habet.*

Quæſtio

eit quod habetur per Ioan. And in nouella. in c.
fœlicis.§.per hoc.de pœ.lib.vj. Quia quando a-
gitur de laycis. Iſte ordo eſt peruentẽdus, vt pri
mo debeat adiri iudex ſecularis,& hoc ibi vide-
tur tenere Gemi & iſtam partẽ videtur tenere
2 gl.in c.parœcianos.de ſentẽ.excõ.in fi. † quia eſt
differentia quando irrogatur iniuria perſona-
lis,ſeu offenſa in perſonam clerici,quo caſu in-
curritur ſententia excõmunicationis.ea. ſi quis
ſuadente xvij.q.iiij.& quando irrogatur iniu-
ria verbalis per illa non incurritur ſentẽtia ex-
communicationis. iuxta no.per Bar. in l. licita-
tio.§.quòd illicitè.ff.de publica, licèt Panor. in
d.c.parœcianos videatur tenere in iniuria ver-
bali,ſicuti in perſonali,per c.olim.de iniu.& ita
fuit ordinatum in dicta curia de quadam cauſa
præuenta in curia officialatus Viennæ, pro in-
iuria verbali irrogata clerico per laicum, licet
ſuper hoc eſſem dubius.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere ante quàm adminiſtret, an
de eius poteſtate fidem facere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere iuriſdictionem exercere non, niſi pro-
uincia ingreſſa, poteſt.*

2 *Beneficia conferre voluntariæ iuriſdictionis eſt.*

3 *Clauſ. Quòd pro poteſtate legati ſit præſumendum,
quomodò intelligenda ſit.*

4 *In hijs quæ non competunt iure officij, ut in reſeruatis,
pro poteſtate legati de latere præſumendum non eſt.*

5 *Legati de latere de literis ſuæ legationis fidem facere
tenentur.*

6 *Legati de latere proconſulibus æquiparantur.*

7 *Legati de latere apud Gallos antequàm legationis offi-
cio funguntur, eorum poteſtatem inſinuare tenentur.*

Quæſtio XIIII.

QVAERITVR an legatus de latere in pro
uinciis ſibi decretis teneatur à principio
ingreſſus inſinuare & publicare eius poteſtatẽ,
antequã excerceat officium legationis,& confe-
rat beneficia. Dubiũ facit: quia licèt legatus de
latere poſsit cõferre beneficia. c.j. de offi. lega.
1 li.vi. Tamen non poteſt exercere iuriſdictionẽ
contentioſam ante ingreſſum ſuæ prouinciæ. l.
2 ii.& iii.ff de offi.procu. † Licèt conferre benefi-
cia ſit voluntariæ iuriſdictionis, ſecundũ gl. in
c nouit.de offi.lega Nec obſtat ſi dicatur, quòd
3 † ſit præſumendum pro poteſtate legati de late-
re.c,nobiliſsimus.xcvii.diſtin.quia.hoc verum,
niſi tendat ad præiudicium tertii.ſecundũ gloſ.
4 in c.ſicut.& c.ad eminentiã,de ſent.excõ.† vel e-
tiam nõ præſumitur pro poteſtate legati de la-
tere in reſeruatis,quæ non competunt iure offi
cii legati: ſecundum Ioan. And. in nouella. in d.
c.1.de offi.lega.li.vi.& Panor.Feli.in c. quòd ſu
per his.de fi.inſtru.& iſtam partem videtur tene
re Spe.in tit.de lega.§.ſupereſt.verſi.quid ſit de-
5 legari, vbi tenet, quòd † legati de latere debent
facere,fidem de literis legationis, per iura ibi al
legata,quia ſicuti ſedes apoſtolica non ſuſcipit
aliorũ legatos ſine literis,nec alii ſimiliter tenẽ
tur ſuſcipere legatos ſedis apoſtolicæ ſine lite-
ris,vt æqualitas ſeruetur ex edicto prætoris, ꝙ
quiſq; iuris,& ideò tales legati in ingreſſu de-
cretæ ſibi prouinciæ ſolent legationis ſuæ lite-
ras publicare,ne quis deinceps poſsit ignoran-
tiam allegare,allegat c.quòd dicitis.xvj. diſtin.
& c.j.de poſtu.præla. Simile videmus in hac pa
tria,quando veniunt aliqui legati ſeu commiſ-
ſarij curiæ regis,quòd ante omnia debent inſi-
nuare eorum poteſtatem in hac ſuprema curiã,
ad obuiandum abuſibus, & pro hoc videatur
tex.in §. eos autem. de collato. col. ix. & in §.ſi
quis autem.de manda.prin.col.iij.ſecundũ Bar.
in l.prohibitum.C.de iur.fiſ.lib.x.& Ange.cõſ.
clxxxij.& do. Gui. pa. in ſtatuto ſi quis ſuper
verbo,per literas. Et idem videtur in legatis de
6 latere,† qui æquiparantur proconſulibus. c.ij.
de offi.lega.li.vi. Et licèt Ioan. And. in addi. ad
Spec.vbi ſupra referat,quòd hodie datur lega-
tis litera,quòd quã citò exiuerint curiam,quòd
eorũ iuriſdictio ſit perpetuata,& quòd de raro
ſolet peti copia eorum poteſtatis: ſecundũ Spec.
vbi ſupra. Tamen vtile eſt habere tenorem eo-
rum poteſtatis: maximè in his quæ non perti-
7 nẽt iure legationis. † Et vt aliàs audiui in regno
Franciæ,ita vtitur ꝙ delegati de latere à princi-
pio eorum ingreſſus ſolent inſinuare eorũ po-
teſtatem, Et iſtud facit pro cauſa diffinitã domi
ni Gulielmi Vicarci,qui obtinuerat ab ordina-
rio collationem eccleſiæ parrœcialis beati An-
dreæ paludis. Sed dominus Vergerii obtinuerat
collationem de data præcedenti vnius diei à Re
uerẽdiſsimo domino Georgio de Ambaſia Car-
dinali Rothomagen. legato de latere ciuitatis
Auinionis,in comitatu Venayſsini, & vt etiã
fertur in hac patria Delphina. prouincia & lin
gua occitana,ſed nondũ erat inſinuata eius po-
teſtas in hac patria,coram ſuprema curia,pro-
pter quod erã dubius in diffinitione ſuper poſ-
ſeſſorio:& deſiderabam videre in camera com-
potorum delphi. ſi aliàs in caſu ſimili fuiſſet fa-
cta inſinuatio poteſtatis aliorum legatorum de
latere. Veruntamẽ maior pars dominorum fuit
in opinione, ꝙ ſatis præſumebatur de poteſtate
dicti domini legati abſque alia inſinuatione:
maximè ex quo eſt ita notus principi noſtro, &
regia maieſtas in eius literis ipſum nominat de
eius cognatione,& publicè vtitur officio lega-
tionis in regno Franciæ,& vt retulit ſpectabi-
lis dominus Ioffredus Catoli præſidens delphĩ.
ipſe fuit præſens in vrbe, quando fuit creatus
legatus de latere,& quòd ipſe vidit bullas lega-
tionis in ciuitate Auinionis comitatu Venayſ
ſini in præſenti patria Delphina. prouincia
prouinciæ lingua occitana, ad vitam dicti do-
mini legati, & in regno Franciæ vſque ad bene-
placitum romani pontificis.

ARGVMENTVM.

Iudex an ad alicuius ædificii vel operis pu-
blici inſtaurationem pecuniariam mulctam ap-
plicare poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Mulctæ pecuniariæ fiſco ſunt applicandæ.*

2 *Iura fiſcalia nullus poſt principem dare poteſt.*

3 *Quantitas modica quando dicatur.*

4 *Mulcta pecuniaria quæ tertio adiudicanda eſt, nulli al-
teri præterquam ipſi tertio à iudice applicari poteſt.*

5 *Relicta ad unum uſum an in alium uſum conuerti poſſint.*
6 *Maior pars an ad ſe minorem trahat.*

Quæſtio XV.

QVAERITVR an iudex poſsit pœnam
pecuniariam conuertere, & implicare ad
opus ſacri palatij vel alterius operis publici, &
præſertim quando talis pœna eſſet applicanda
in parte alteri quã fiſco, & quæ dicatur modica
vel magna quantitas. Et in effectu prima facie
1 videretur dicendum, † quod tales pœnæ ſeu mul
ctæ in dubio debeant applicari fiſco. l. mulcta-
rum. C. de mo. mulcta. c. j. quæ ſunt rega, l. acta,
§. de amplianda, ff. de re iudi. quia lata ſententia
iudex eſt functus officio ſuo, vt ibi habetur. &
tales pœnæ ſeu mulctæ non debent implicari
nec conuerti ad alium vſum quàm cameræ fiſca
lis: nec debent ſolui alteri quàm exactori ſuper
hoc deputato. l. præcepit. §. illud, alias eſt lex. C.
de cano, largi. & ibi per Barto. & Ioan. de pla. li,
x. & in l. ſciant. C. de his, qui ex publica colla. il-
lata ſunt. co. li, alias eſt pœna indicta contra ta-
les conuertentes ad tale vſum ſine licentia ſupe-
rioris, licet interdum iudex poſsit conuertere ex
cauſa ad vſum fabricæ palatij, vel alterius ope-
ris publici in ſubſidium, & quando aliter non
poteſt haberi pecunia. d, l. mulctarũ. & ibi Bar,
& in l. diuus. ff. de bo. dam. & hoc verum, ſecun-
dũ ipſam de iſtis mulctis extraordinarij, & par-
uulis, & idem tenet in d. §, illud. aliàs eſt lex de
modica pecunia quã poteſt conuertere ad ſuum
2 placitum in neceſsitates publicas: † quia nullus
poſt principem poteſt dare iura fiſcalia, ſecun-
dum Bar. in l. prohibeat. §. plane. ff. quod vi aut
clam: niſi in modicis, d. l, diuus, ſecundum Bald,
3 in l. ij. C. de cõmuni. re alie. Sed eſt dubium † quæ
dicatur modica quantitas vel ne: quia aliqui di-
cunt vſque ad duos aureos. l. ſi oleum. cum l, ſe-
quẽti. ff. de do. Alij de decem aureis. l. iij. §. quã-
uis. ff. ſi cui plu. per le. Alij vſque ad quinqua-
ginta aureos. l. j. C. de defen. ciui. Alij dicunt vſ
que ad tercẽtum aureos. l. j. C. de peda. iudi. Alij
dicunt quòd eſt arbitrarium iudici conſiderata
qualitate perſonarum, & rerum: ſecundum glo,
& Barto. in authen. niſi breuiores. de ſenten. ex-
peri, reci. & per glo. in c. fin. de re iudi. lib. vj. &
per glo. in c. de appellationibus. de appellat. &
per glo. & Barto. in l. ſed ſi ſuſceperit. §. j. ff. de
iudi. & per Barto. in authen. minoris. C. qui da.
tuto. poſſ. Licet etiam cauſæ dicantur breuiores
& modicæ, à centum aureis infra: ſecundum Bar
to. in l. imperium, ff. de iuriſdictid. omnium iu-
dicum. & per Bald. in l. ij. C. de peda. iudi. vide
etiam Barto. in l ſi conſtante, ff. ſoluto matrimo
nio, in ij. quæſt. ſecundi mẽbri principalis, qua-
liter dos dicatur magna vel parua, ſecundum
qualitatem perſonarum authen. quod locũ. C.
de colla. & in authen. de æqualit. dotis. §, illud.
colla. vij. Veruntamen præmiſſa procederẽt vbi
ageretur de pœna applicanda fiſco, quo caſu in
modica pecunia poſſet committi ad opus publi
4 cum, ſecus † quãdo pœna applicaretur alteri ter
tio: quia tunc non poſſet conuerti ad præiudi-
cium tertij, l. venia. C. de in ius vocãd. & ibi gl.
Bar. & cæteri, & maximè per Iaſo. Pro quo fa-
cit. l. ij. §. ſi quis à principe. & §. merito. ff. ne
quid in flu. pu. l. nec eius, C. de emẽ. libe. c. quã-
uis. de reſcrip. lib. vj. & hoc niſi concerneret vti
litatem reipublicæ. ar. l. item ſi verberatum. ff.
de rei vendi. & l, Lucius. ff. de euict. & c. in no-
ſtra. de iniu, ſecundum Bar. in l. fin. C ſi contra
ius vel vtilit. public. & Alex. & Iaſo, in d. l. ve-
5 nia. † An autẽ relicta ad vnum vſum poſsint cõ-
uerti in alium, habetur per Bar. in l. legatum. ff.
de vſuff. lega, & in l. legata. ff. de adminiſtra. re.
ad ciui, parti. & in l. j ff. de cõdi. inſti. & per Bal,
in l. ſi quis ad declinandum, C. de epi. & cleri. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem de certis con-
demnationibus factis in curia communis Gra-
tiannopo. ex cõmiſsione curiæ contra illos qui
ceperant de merceria & ferratura archarum ri-
pariæ draui, vbi fuit ordinatum dictas condem-
nationes conuerti & applicari in reparationẽ
dictæ ripariæ draui: vt pœna commẽſuretur de-
licto, & vt quis cõdemnetur ſeu puniatur in eo
in quo deliquit: nam magnificus dominus caſſe-
natici, qui ſe prætẽdit in hac parte ſucceſſorem
domini Rodulphi de Comerijs, habet duodeci-
mam partem condemnationum curiæ commu-
nis Gratianno. ſe opponendo pro dicta duode-
cima parte, quòd non potuerunt conuerti dictæ
condemnationes ad ſui præiudicium, ſuper quo
porrexit ſupplicationem in dicta curia parla-
menti, & fuit ordinatum vocari fiſcum & con-
ſules Gratianopo. & licèt dominus noſter del-
phi. percipiat ſeptem partes condemnationũ &
R. d. epiſcopus Gratianno. quatuor partes, qui
6 non conqueruntur ſuper hoc ita, an † maius di-
gnum ſeu maior pars trahat ad ſe minorem, de
quo per glo. & doct. in c. quod in dubijs. de cõ-
ſecra. eccl. vel alta. & in l. ſancimus. §. ne autem,
C. de dona. & per Bal. in c. j. quali. debe. in vaſſ.
fi. & per Iaſ. in d. l. imperium. ff. de iuriſdic. om.
iud. Aliter ad præſens non declaro; quia nondũ
fuit facta declaratio per curiam. faciunt no. per
Bald. in ca. j. quali. vaſſa. iur. debe. fide. licet pro
parte domini Caſſenatici allegaretur, quòd in
re communi ſocius non videtur nec poſsit diſ-
ponere niſi de parte ſua. l. ſerui electione. ff. de
lega. j. facit quod voluit Bar, in l. fundati. ff. de
publi, & Pe. de vbal. in tracta. de duo. fra. in v.
parte, col. v. & q. ij. & per Bal. in l. quecũque. C.
de ſer. fugi, in vltima col. & licet iudex curiæ cõ
munis Gratiannopo. proceſſerit ad dictas con-
demnationes cum domino aduocato fiſcali ex
cõmiſsione curiæ: tamẽ videtur potiùs exercitata
iuriſditio ordinaria, quã delegata. c. licet. de of-
fi. ordi. iuxta no. per Bal. in l. more. ff. de iuriſdi,
omni. iudi. & ibi Iaſ, Cepol. conſi. xvii. Alex. in
l. j. §. ſi quis ſimpliciter. ff. de verbo. oblig. Pecu-
nia de hac materia vide in repetit. do. Stepha,
Aufre. in cle. i. de offi. ordinan.

ARGVMENTVM.

Oeconomi prouiſio vacante officio ad quem
pertineat.

SVMMARIVM.

1 *Oeconomum inſtituere poteſt is qui inſtituendi poteſtatem habet.*

Quæſtio

Quæſtio. XVI.

QVAERITVR ad quem ſpectet prouiſio
œconomi vacante officio vel beneficio, ne in
1 terim remaneat officium improuiſum. † Et in ef-
fectu debet pertinere ad illum ad quem ſpectat
inſtitutio ſeu prouiſio officij. c. eum vos. de off.
ordi. & ad illum ſpectat cuſtodia officij, vt ibi
per glo. & doct. in c. bonæ. de appella. niſi aliter
conſuetudine, vel ſtatuto caueretur, vt ibi per
Panor. Iſtud facit ſuper officio procuratoris fiſ
calis curiæ grayſiuodani, quid vacauit per obi-
tum nobilis Ioannis Allıodi vltimi procurato-
ris fiſcalis: quia vacante dicto officio locumte-
nens vicebaillıui grayſiuodani interim deputa-
uit in exercitio dicti officij magiſtrum Antho-
ninm Marrelli, qui prius erat ſubſtitutus in di-
cto officio, ſed ex facto curia, ad quem ſpectat
recipere iuramentum, eſt interinare literas offi-
ciorum, deputauit in exercitio dicit officij, ma-
giſtrum Stephanum Maſsis donec aliter fuerit
prouiſum per regem dominum noſtrum Del-
phinum, & fuit orta contentio inter dictos Mar
relli & Maſsis aliter ad pręſens nõ declaro, quia
non fuie facta declaratio ſuper hoc.

ARGVMENTVM.

Vxor an augmentum dotis lucretur, an iux-
ta ſoluti dotis quantitatem.

SVMMARIVM.

1 *Dotis augmentum non niſi pro qualitate dotis ſoluta
debetur.*

Quæſtio. XVII.

QVAERITVR an vxor in totũ lucretur
augmentum dotis an vero duntaxat pro
quãtitate dotis ſolute. Et videretur dicendum
1 † quòd ſoluent duntaxat pro quantitate dotis
ſolutæ. auten. ſed quæ ex dote. C. de pact. con-
uen. eſt auten. æqualitas. eod. tit. cum ibi notatis
per glo. & doct. in l. pollicitatione. C. de donat.
ante nupt. licèt de conſuetudine non ſeruetur
ſecundum gl. Ioan. fa. in d. autenti. & in c. fi. de
dot. inter. vi. & vxo. licèt vtplurimum, in contra
ctibus matrimoniorũ ſit ſolita poni illa clauſu-
la, quòd tale augmentũ dotis debeatur vxori do
te ſoluta, vel non ſoluta vt per do. Gui. pa. Deci.
cclxxiiij. & ccclxiij. & cccccl xv. Veruntamen à
pauco tempore citra fuit declaratũ in quadam
cauſa, de qua ad præſens non recordor, quòd ta
le augmentum non debeatur vxori in totum,
niſi pro quantitate dotis ſolutæ.

ARGVMENTVM.

Tertius an ad teſtamenti editionẽ cogi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenti editionem petere quis poſsit.*
2 *Ad inſtrumenti editionem quãdo tertius cogi poſsit.*
3 *Teſtamenta ne occultentur Reip. intereſt.*

Quæſtio. XVIII.

QVAERITVR an tertius poſsit cogi ad
1 edendum teſtamentum. Dubiũ facit: † quia
ille ſolum poteſt petere æditionem inſtrumenti
ad quem pertinet, vel quando ipſo mandatum,
vel rogan. fuit confectum inſtrumentum. l. ſi
quis ex argentarijs. §. pertinere. ff. de eden. &
per glo. in l. prætor ait. in princ. eſt l. argenta-
rius. in princip. & per Bald. in l. fin. C. eden. &
per Alexand. de Imol. in l. j. eod. titul. & conſil.
lviij. in primo volumine. Veruntamen ſecun-
dum gl. in l. in fraudem. §. neque. de iur. fiſ. ter-
tius bene poteſt tradere eius inſtrumentum
2 ſed non poteſt cogi, † licèt quando pendet lis
inter duos, tũc tertius poſsit cogi ad edendum,
vbi non eſſet contra fiſcum, eſt maximè in ſubſi-
diũ quando aliter veritas haberi non poſſet, ſe-
cundum Inno. & Panor. in c. j. de proba. & Bar.
in l. controuerſia. in fi. ff. de tranſact. Et maxi-
3 mè in tabulis teſtamenti: † quia intereſt reipu-
blicæ ne occultentur. l. vel negare. ff. quemad-
mo. teſta. appe. & l. eum qui. C. de fal. & l. fin. ff.
de tabu. exhibend. de hac materia alias ſcripſi in
quodam alio volu. & contract. maleficiorum, &
contractuum. Iſtud facit pro cauſa ſupplicatio
nis nobilis Franceyſiæ de curia vxoris nobilis
Antonij de Claromonte, contra nobilem Bar-
tholomeum de Martello correrium Viennæ ſu-
per exhibitione teſtamenti nobilis Guillelmi
Albi ciuis Viẽnæ: quia fuit ordinatum quòd di
ctus de Martello reſpondeat cum iuramento ſi
habeat dictum teſtamentum penes ſe vel ne.

ARGVMENTVM.

Officia an ad ſuperioris nutũ reuocabilia ſint.

SVMMARIVM.

1 *Officia collata ſub illa clauſ. Dum nobis placuerit, ad
ſuperioris nutum reuocari poſſunt.*
2 *Officia omnia quantum ad principem manualia ſunt, &
reuocabilia.*
3 *Ordinatio Caroli VIII. Gallorum Regis ſuper officio-
rum perpetuatione.*

Quæſtio. XIX.

QVAERITVR an officia ſint reuocabi-
lia ad nutum ſuperioris. Dubium facit:
quia licèt apponatur clauſula, Dum nobis pla-
cuerit & benefecerit: tamen hoc nonobſtante di
cuntur perpetua. iuxta not. per Barto. in l. iu-
riſperitos. ff. de excuſa. tuto. & per docto. in l.
principalibus, & l. præſidis. ff. ſi cert. petatur, &
in l. quiſquis. C. eod. tit. Et hoc verum quo ad
1 aliquos effectus, ſed quoad illã clauſulã. † Dum
nobis placuerit, quæ habet vim precarij, po-
teſt reuocari ad nutum ſuperioris. c. ſi gratio-
ſæ. de reſcript. libr. vj. ſecundum Bald in c. j. §.
deceden. qui feu. da. poſſ. ſicuti in beneficio ma-
nuali dicitur. c. ij. & c. cum ad monaſterium. de
ſta. monac. Cle. quia regulares. de ſupplen. ne-
glig. prelat. licet poſſet implorari officium ſu-
perioris, ne reuocetur ſine cauſa, iuxta not. per
2 gloſſ. in c. cùm ſingula. de præben. libr. vj. † li-
cèt quo ad principem omnia officia ſint manua
lia, & reuocabilia: ſecundum Bald. in l. reſcri-
pta. C. de preci. impera offe. Veruntamen in ca
3 mera compotorum delphinalium ſunt certæ † or
dinationes de tempore Regis Caroli VIII. do-
mini Regis delphinal. vt talia officia dicantur
perpetua, ad vitam: & quòd non poſsint reuo-
cari nec impetrari, niſi in tribus caſibus. vide-
licet per mortem, renuntiationem, eſt fore fa-
ctum. Iſtud facit pro literis doni domini Vriaci
capitanei, & caſtellani ſancti ſimphoriani Au-
zonis, contra Stephanũ de Meyres, qui per priùs
obtinuerat dictum officium: quia fuit per priùs
ſupereeſſum

ſuperceſſum ab interi natione literarum dicti domini Vriatici, propter dictas ordinationes, donec informato Rege domino noſtro delphino.

ARGVMENTVM.

Arrēdamentū ſiue locatio beneficij ad ſucceſſorem tranſit, quando de eccleſiæ vtilitate agitur.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſorem in beneficio præceſſoris locatione ſiue arrendamento ſtare non teneri regulare eſt. Fallit ſi de utilitate eccleſie agatur. & nu. 2.*

In locatione ſi plura pretia pro diuerſis rebus contineātur, quòd tot contractus quot pretia eſſe cenſentur.

4 *Contractus ſiue locatio habens plura pretia ſiue capita diſtincta, quòd in parte reſolui poßit.*

5 *Statuto ſtante quòd de unoquoque contractu gabella ſoluatur, quando diuerſa ſunt pretia, quòd de quolibet pretio gabella ſoluenda ſit.*

Quæſtio, XX.

QVAERITVR an arrendamentum beneficij tranſeatur ad ſucceſſorem in beneficio actiuè vel paſsiuè, & præſertim vbi agitur de vtilitate eccleſiæ; & an quando in arrendamento ſunt diuerſa precia, an dicantur plures contractus, vt poſsit reſolui in parte vel in toto. Et
1 in effectu regulariter, †ſucceſſor in beneficio nō tenetur ſtare arrendamento prædeceſſoris quādo prædeceſſor moritur ante tempus finitū arrendamenti: ſecundum gl. cōmuniter approbatam in c. fi. C. ne præla. vice. ſua, & in l. emptorē, C. loca. licèt Bald. aliter voluerit diſtinguere in l. iubemus. la. ij. in princip. C. de ſacro ſan. eccle.
2 †Licèt quando ageretur de vtilitate eccleſiæ, ali-
3 ter videretur dicendū. de quo ibi habetur. † Veruntamen, quando apponuntur plura precia in contractu pro diuerſis rebus ſeu membris, cenſentur plures contractus. l. ſi duos. ff. de cōtrah. emptio. l. & ſi vno. ff. de actio. empt. l. ſcire debemus. ff. de verbo. obliga. & iſto caſu quādo ſunt
4 plures contractus: † tunc propter vitium vnius rei poteſt reſolui in parte, licèt non in toto, niſi quis aliter à principio fuiſſet contracturus. l. cùm eiuſdem, & l. ſi plura. ff. de edi. l. cum duo. ff. de iudi. ſecus ſi eſſet apppoſitum vnum preciū quia tunc eſſet vnus contractus, & tunc reſolueretur in toto propter vitiū vnius rei, & ſic hoc tenent communiter doct. poſt gl. in d. l. ſcire debemus, & Bal. in l. fi. §. preterea. C. de iur. doti. &
5 ibi decidit in terminis, † quòd ſtante ſtatuto, quòd de quolibet contractu ſoluatur gabella, quando ſunt diuerſa pretia, quòd debentur plures gabellæ: ſecus ſi ſit vnicum pretium, & idem poteſt dici quando eſt deceptio in vna re vltra dimidiam iuſti pretij, quòd ſi ſint plures contractus ratione diuerſitatis pretij, poteſt reſcindi in illa parte, aliàs ſecus: ſecundū Bald. ibi, & per Iaſo. & Franc. Aret. in d. l. ſcire debemus, & per hoc non obſtat ſi dicatur, quòd quando quis approbat contractum, hoc videtur cum eius qualitatibus & dependentijs: iuxta not. per Bald. & Paul. de Caſtr. in l. contra iuris. §. ſi filius & l. ſi nautem. ff. de pact. quia hoc verū, vbi eſſet vnus contractus: ſecus ſi plures, & pro præmiſsis facit l. fundi. ff. de contrahen. empt. quia quæ incontinenti fiunt videntur ineſſe. l. lecta. ff. ſi cer. peta. l. iuriſgentium. §. quinimo. ff. de pact. l. in bonæfidei. & l petens. C. de pact. Et præmiſſa faciunt pro arrendamento epiſcopatum. Valen. & Dienſis, dudum facto per R. d. Ioannem de ſpinay vltimum Epiſcopum dictorum epiſcopatuum ſeu eius procuratorem honorabili viro Aymaro de Calumberia ſub certis reſeruationibus ad rationem ſex millum ſex centum librarū turonen. pro quolibet anno, ſoluendarum per quarteronos. Et vltra fuit actum, quòd in fine dicti arrendamēti trium annorum & vltra, per ſex menſes quòd dictus de Calumberia debeat tenere pedagium Valentiæ per ſex menſes precio quinque centum ſcutorum auri coronæ. Et contingit caſus quòd dictus dominus Epiſcopus deceſsit in fine trium annorum in meſe Ianuari, & reſtabant adhuc tres menſes vel circa, & attento quòd dictus de Calumberia recollegerat blada, & omnes fructus, fuit ordinatum quod dictus de Columberia continuaret & perficeret vſq; ad tres annos, quia vtilius erat eccleſiæ ad bene mille ſex centum quinquaginta libras turonen. pro vltimo quarterono, & tantundē debebat dictus de Columberia pro alio quarterono ex dicto tempore obitus dicti domini Epiſcopi: ſed remanebat dubium reſpectu pedagij Valentiæ, vbi erat appoſitum certum prætium, & erat finitum morte prelati, & refertur ad tēpus inhabile. Veruntamen quia dictus de colūberia declarauit ſe cum iuramento quòd à principio non fuiſſet initurus dictum arrendementum trium annorum, niſi fuiſſet ſibi reſeruatum pedagium Valentiæ, per ſex menſes: ideo fuit ordinatum quòd dictum pedagiū teneret per ſex menſes, & aliàs prout conſtat pleniùs in manibus magiſtri Chappuiſij ſecretarij cauſe.

ARGVMENTVM.

De annuis redditibus ſiue appenſionamentis & penſionibus.

SVMMARIVM.

1 *Contractus ſuper annuis redditibus, appenſionamentis & penſionibus liciti ſunt.*

2 *Vſura propriè in mutuo ſolùm locum habet.*

3 *Fructus futuri & redditus uendi poſſunt.*

4 *Redditus annui inter immobilia adnumerantur.*

5 *Contractus qui ſub emptionis & uenditionis ſpecie fiūt, recepti ſunt.*

6 *Contractus redditus grani uel uini uel quid aliud ſimile ad tempus ſiue certum ſiue incertum modò redditus exceßiuus non ſit, licitus eſt.*

7 *Redditum iam conſtitutum emere ſecurum.*
Quid ſi redditus conſtituatur in pecunia.
Quid ſi poſt xx. annos ſortem excedat.
Quid ſi prædium ad fictum ſeu emphyteuſim daretur.

8 *Contractus emptionis fructuum alicuius prædij licitus eſt, modò non in uſurarū fraudem fiat, & deceptio iuſti pretij dimidium non excedat.*

9 *Pecunia ad quid inuenta.*

10 *Ad penſionamenta prædiorum ſeu poſſeßionum ad fictū, uel ad certum redditum, uel emphyteuſim uel libellarium licita ſunt.*

11 *Edictum de penſionibus.*

Lex

12 *Lex ſtatutaria quantuncunque dura ſeruanda eſt.*
13 *Statutum quando ita obſcurum eſt, ut intelligi non poſ-ſit: ad eum, qui condidit, recurrendum eſt.*
14 *Edictum de appenſionamentis quorſum introductum fuit.*
15 *Pretij loco res alia ſolui poteſt.*
16 *Redditus annuus in contractu do ut des, loco pretij habetur.*
17 *Appenſionamenta prædiorum ſub annui redditus reſeruatione, quòd contractus cenſuales ſub penſione mortua dicantur.*

Quæſtio XXI.

QVAERITVR an licitè poſsint acquiri
annui redditus ſeu penſiones in pecunia,
blado, aut vino, vel alijs rebus, vel fieri appen-
ſionamenta, de prædijs ſub aliqua annua pẽſio-
ne: & an comprehendantur ſub edicto nouiſsi-
mè facto de penſionibus, vbi omnia fuerunt re-
ducta ad pecuniam ad rationem quinque pro
centum, ita quòd in viginti annis penſio aſcen-
1 dat ad principale. Et † prima facie videretur di-
cendum qnòd tales contractus ſint liciti, nec
2 ſint ſuſpecti de vſura. † qnæ ſolùm propriè ha-
bet locum in mutuo: vt in euangelio, Mutuum
dantes nihil inde ſperantes, & pro hoc facit,
3 † quia etiam fructus futuri poſſunt vendi. l. nec
emptio. l. fiſtulas. §. frumenta. ff. de contrahend.
empti. & idem de annuo reddit u. l. ſi. §. ſi. eod. tit.
l. ſi iactum. ff. de acti. empti. l. iubemus. el. ij. C.
4 de ſacroſan. eccl. † vbi annui redditus computā-
tur inter bona immobilia. c. nulli. de re. eccle. nõ
alie. cle. j. eo. tit. & pro hoc etiam videtur tex. in
auten. vt hi qui res mino. §. qui autem. verſi. licebit.
colla. vj. & ibi gl. quòd annui redditus dicũ
tur bona immobilia. & pro hoc facit authen. no
uiſsimè. C. de adminiſtra. tuto. & pro hoc etiam
facit. c. nauiganti. & c. in ciuitate. cum ibi nota.
de vſu. facit cle. exiuit. §. cùm annui redditus. de
verbo. ſigni. & per Bar. in l. ſciendum. ff. qui ſa.
da. cog. Bal. in l. hac editali. §. hijs illud. C. de ſe-
5 cun. nupt. † quia iſti contractus qui ſunt ſub fi-
gura emptionis & venditionis, nnn ſunt repro-
bati, niſi quando ratione retardationis ſolutio-
nis pretij cariùs venderentur, vt ibi habetur, vel
aliàs fierent in frandem vſurarum. c. illo vos. de
pigno. c. ad noſtram. de emptio. & vend. vnde in
hac materia. Inno. in d. c. in ciuitate, de vſur. te-
6 net, quòd † quando aliquis emit pro certa quan-
titate pecunie aliquem redditum grani vel vini,
vel aliud conſimilem perpetuò pro ſe & ſuis hæ
redibus, vel ad certum tempus, vel ad tempus vi
tæ alicuius, quòd huiuſmodi contractus eſt lici
tus, dummodo annus redditus non ſit exceſsiua,
& non excedat redditum quem haberet de ali-
qua terra ſeu prædio, quid poſsit emere de illa
pecunia, aliàs ſi excedat, non eſt licitus. c. conſul
uit. de vſur. licèt quidã dicãt, quòd quando emi-
tur annus redditus in perpetuũ, quòd nõ poteſt
eſſe illicitus, etiam ſi talis redditus ſit magnus:
quia licitũ eſt cõtrahentibus ad inuicẽ ſe decipe
re. l. in cauſæ. el. ij. ff. de mino. vel ſecundũ alios
7 fortè & meliùs, & ſecuriùs † quando quis emit
redditum iam conſtitutum ante contractum, vel
actionem venditam: ſiue conſtituatur in te, pu-
ta in domo: ſiue poſſeſsione, ſiue in pecunia, ſiue
in rebus. nec etiam obſtat ſi dicatur, quòd vſq;
ad viginti annns vel vltra redditus excedat ſor-
tem: quia iſtud non attenditur: cũ ſi emeret præ-
dia, fructus poſſent excedere principale, etiã ſine
expenſis, quando daret prædium ad ſictum, vel
emphyteoſim, & aliàs prout plenius declarat In
no. in d. c. in ciuitate. licet ſecundum ipſum. vti-
lius ſit abſtinere Hoſti. in ſumma de vſu. §. in a-
8 liquo caſu. verſi. xij. tenet, † quando quis emit
fructus alicuius prædij, quod talis cõtractus eſt
licitus, licet fructus excedant pretium, propter
dubium euentum, cùm poteſt tendere ad lucrũ,
& ad damnum. l. ſi ea pactione. & ibi Cy. & l. ſi
ea lege. C. de vſu. & idẽ tenet Archi. in c. quicun
que. xiiij. q. iiij. de qua materia etiã habetur per
Ioan. And. in rubri. in addi. ad Specu. de vſu. dũ
tamen non fiat in fraudẽ vſurarum, & nõ ſit de-
ceptio vltra dimidiam iuſti pretij. De hac mate-
ria etiã habetur per Pe. de Ancha. conſi. xxix. in
cipien. dubitari ſolet. & in repetitione c. venia:
de reg. iu. lib. vj. in xj. q. vſque ad xv. & per Old.
conſi. ccvij. & ibi loquitur de Abbate monaſte-
rij ſancti Dionyſij, qui vendidit Archi. epiſco-
po Remenſi, & per Alberi. in l. iubemus. C. de ſa
croſan. eccle. & per Fede. de ſe. cõſi cccij. & ibi
etiam loquitur de annuo reddit u, qui percipi-
tur de præſtitis Venetiarum, & montiſflorentiæ.
& per Bal, Sali. in authen. ad hæc. C. de vſu. & in
l. j. C. de his q̃ pœnæ nomine & in c. j. ſi de feu.
vaſſa. & in l. ij. ff. de iureiu. & in c. j. de iureiur. &
in l. itẽ quia. ff. de pact. Nec refert an talis cõtra-
ctus dicatur emptionis, vel innominatus, do vt
des, & quia etiã iſte annuus redditus qui vẽditur
eſt loco prædij, de quo etiã habetur per Paul. de
Ca. cõſi. xix. & per Cy. cõſ. clxxxj. & per Ro. cõſ.
cccc xxiij. incipien. pro maiori, & per fra. Anth.
in ſum. ij. par. tit. j. viii. §. xj. §. xiiij. & §. xv. & §.
9 xvj. Nec † obſtat ſi dicatur, quia pecunia eſt in-
uenta ad hoc vt ſit medium inter ementem atq;
vendentem. l. j. ff. de contrahen. emptio. & vend.
& ſic vendens vel emens vtitur ad alium finem
quam ſit inuenta pecunia. Quia ad iſtud reſpõ-
detur, quòd eſt pretium pecuniæ, & merces ſeu
redditus eſt loco rei: ſecundum fra. Antho. vbi
10 ſupra, † & maximè quando fiunt appenſionamẽ
ta de prædijs, ſeu poſſeſsionibus ad ſictum, ſeu
ad certum annum redditum vel emphyteoſim,
vel liuellarium: quia tales contractus ſunt per-
miſsi & liciti. §. adeo. inſtitu. de loca. l. j. & ij. C.
de iure emphy. c. potuit. de loca. c. j. §. de dona-
re, qualiter olim ſeu. alie. pote. licèt talis contra-
ctus liuellarius fiat ſub viliſsima penſione duo-
rum denariorum, & non differt à contractu em-
phyteoſi, ſecundum Specu. in tit. de feu. §. quo-
niam. verſi. xl. & Bartol. in l. j. C. de iure emphy.
& ibi latè per Iaſo. & per glo. & docto. in authẽ.
ingreſsi. C. de ſacroſan. eccle. & in l. ſi finita. §. ſi
de vectigalibus. ff. de dam. infect. & quia tales
domini prædiorum quando à principio tra-
dunt eorum prædia ad ſictum ſeu ad penſiona-
mentum, poſſunt ſibi reſeruare à principio ta-
lem redditum in traditionibus. ff. de pact. de
qua materia etiam habetur per Lau. de Rodo. in

repe.c.conſuluit. de vſu. in xi. quæſtio. & ſe-
quenti. Sed redeundo ad quæſitum, an tale ſta-
11 tutum Delphina. Edictū de penſionibus † quod
prohibet de cæterò emi, aut aliàs acquiri an-
nuas penſiones in blado, vino, vel alijs rebus,
ſub certa pœna hic appoſita, niſi in pecunia ad
rationem de quinque pro centum &c. recipiat
reſtrictionem, vt non extendatur ad tales con-
tractus vel emphyteoſis, ad fictum ſeu ad cen-
ſum mortuum, quando dantur prædia ſub an-
nuo redditu bladi, vel vini. Dubium facit: quia
edictum loquitur generaliter, & generaliter de-
bet intelligi. l. j. §. & generaliter. ff. de lega. præ-
12 ſtan. † Et quia lex ſtatutaria quantuncunque
dura, debet obſeruari. l. proſpexit. ff. qui & à
quib. & quià ſtatutum non recipit interpreta-
tionem correctiuam: quia ſpectat ad illum qui
condidit. l. ij. & l. fi. C. de legi. de quo per Bart.
in l. omnes populi. ff. de inſti. & iure, in vj. q.
13 principali, † & vbi dubitatur quando verba ſta-
tuti ſunt obſcura, tunc debet recurri ad legiſ-
latorem, ſi ſit præſens. l. cum de nouo. C. de le-
gi. & maximè quando ſtatutum eſt adeò obſcu-
rum, quod non poteſt haberi congrua expoſi-
tio, debet recurri ad ſtatuentes: ſecundum Bar.
in d. l. omnes populi. licèt quādo ſtatutum fuit
conditum de conſilio ſapientum, tunc tales ſa-
pientes ſunt functi eorum officio, aliàs vbi in-
terpretatio eſſet conſona iuris communi poſſet
interpretari ſecūdum ius commune. c. dilectus.
de conſue. ſecundum Bar. d. l. omnes populi. ni-
ſi induceretur correptio, prout ſupra dictum
14 fuit. Prætereà † cauſa dicti ſtatuti ſeu edicti del-
phi. in eius præfatione quæ denotat cauſam fi-
nalem, ſecundum Bal. glo. Io. de Imo. in l. fin. ff.
de hære. inſti. fuit. & eſt ne ſubditi Delphina.
depauperentur ſoluendo redditus vel penſio-
nès in blado vel in vino, quorum pretium
augmentatur & variatur. l. pretia rerum. ff. ad
legem faleid. ſecus in pecunia quæ ratio mili-
tat in iſto caſu. Tum etiam quia in alio capite
dicti ſtatuti, quo ad penſiones quæ ſtabant de
tempore dicti ſtatuti in blado, vel vino libe-
rantur, pro tempore futuro ſoluendo penſio-
nem in pecunia ad rationem quinque pro cen-
tum, ita quòd talis penſio in viginti annis a-
a ſcendat ad principale & non ante, & ita etiam
videtur comprehendere tales contractus ap-
penſianamētorum. Nec obſtat ſi dicatur, quòd
in primo capite dicti ſtatuti dum ibi apponi-
tur pœna pretij, & ſi quod in dubio debeat in-
telligi de emptione quando conſiſtit pretium
in pecunia numerata, & ſic quòd debet intel-
ligi de contractu emptionis, §. item pretium.
inſtitu. de emptio. & vendi. l. final. C. de prædi.
curia. Quia ad iſtud reſpondetur, licet fortè
dicta pœna non intelligatur niſi quoad con-
tractum emptionis: tamen quoad diſpoſitio-
nem prohibitionis comprehenderentur alij
contractus dum ibi dicitur, vel aliàs acquiri,
15 † quia etiam poteſt ſolui alia res pro pretio. l.
16 pretij cauſa. C. de reſcin. vendi. † Et pariter in
contractu, do vt des annuus redditus eſt loco
pretij: ſecundum Bart. in d. c. j. de iureiurand.
quia in contractibus etiam verba impropri-
antur: ſecundum Cyn. poſt gloſſ. & Bartol. in
l. ſi olei. C. loca. & in l. j. C. de iure emphy. &
in l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de publica.
Licèt aliàs quando in contractu ſit mentio de
pretio in dubio intelligatur de venditione:
ſecundum gloſſ. in l. cùm dotem. C. de iur. do.
& ibi Bald. & per Specul. & Ioan. And. in tit.
de emption. & vendition. §. nunc dicendum re-
ſtat. verſicu. ſed pone. & ibi etiam loquitur de
17 diſpoſitione ſtatutaria. † Prætereà quādo fiunt
talia appenſionamenta prædiorum ſub reſer-
natione annui redditus, dicuntur contractus
cenſuales ſub penſione mortua, ex quo con-
cedens nihil retinet de dominio. c. conſtitutus.
de religio. domi. ſecundum Bartol. in l. j. ff. de
publica. & ſic tales contractus viderentur pro-
hibiti, quando reſeruatur penſio in blado
vel vino: quia in dicto ſtatuto capiuntur an-
nui redditus cum directo dominio: ergo ſe-
cus in contractibus alijs: quia exceptio fir-
mat regulam. l. j. ff. de regul. iur. De hac mate-
ria annui redditus etiam habetur per Panor-
mi. in dicto capitul. in ciuitate. de vſu. & ibi
latè per Ioann. de Ana. qui diſtinguit plures
caſus Iuriſtarum & Theologorum, & inter
cætera refert. quòd tales annui redditus in pe-
cunia ſunt magis ſuſpecti, cum habeant ma-
gis vicinitatem ad mutuum. Et præmiſſa fa-
ciunt ſuper cauſa ſupplicationis Ioannis de
Combis mercatoris Valentiæ & hæredum Gi-
randi de Combis eius fratris, qui appenſiona-
uerunt plures vineas & poſſeſſiones ſine do-
minio, ſub certa annua penſione vini & bladi:
& pariter acquiſiuerunt certas penſiones bla-
di & vini, prius conſtitutas, & petierunt fieri
declarationem ſi dictæ penſiones bladi & vini
impoſitæ ſuper eorum prædijs appenſionatis,
volendo etiam prætendere, quòd dicta appen-
ſionamenta dicantur contractus liuellarij, ſicu-
ti dicitur quòd emphyteota poteſt facere a-
lium emphyteotam. iuxta nota. per gloſſ. &
docto. in l. ſecunda, C. de iure emphy. in fin.
mag. gloſſ.

a Principale. Adde de penſione iuſta quando in
xx. annis rei eſtimationem contineat, gloſſ. in
authen. perpetue. C. de ſacroſanctis eccleſijs.
C. M.

b Adde quando inſtrumentum contractus ſit a-
libi, & extra patriam conficiatur, ſi habeat
locum edictum de penſionibus, maximè quan-
do ille, qui appenſionat, eſt forenſis, licèt res
appenſionate ſint ſite in patria: & debitor qui
promiſit penſionem in blado iurauit, & non
reperitur diſpenſatum, non videtur habere lo-
cum dictum edictum. facit l. ſi fundus. cum ibi
not. per Angel. ff. de euict. & per Bartol. in l. j.
C. de ſum. trinit. & fid. caſtel. & per Franc. de
Aretio conſil. liiij. & ita fuit concluſum in qua-
dam cauſa appellationis benedicti Tardi con-
tra hæredes Ioann. Fay mercatoris Lugduni ap-
pellatos ad vtilitatem dictorum Fay in curia de
anno domini milleſimo quingenteſimo decimo
tertio die xx. Aprilis.

ARGV-

ARGVMENTVM.

De donatione reciproca inter coniuges ſuperuiuen[illegible]a,ſiue de pacto lucrandæ dotis vel donationis propter nuptias.

SVMMARIVM.

1 *Donatio inter coniuges prohibita.*
2 *Donatio reciproca inter coniuges ad hoc ut ualeat, quæ deſiderantur.*
3 *Quid de donatione ſuperuiuenti facta?*
4 *Donatio reciproca inſinuatione non indiget.*
5 *pactum lucrandæ dotis uel donationis propter nuptias non niſi muliere prædecedente ualet.*
6 *De donatione ſi ſine liberis, in contractu dotis adpoſita.*
7 *Conditio ſi ſine liberis,in contractibus adpoſita diſpoſitionem non inducit.*
8 *Liberis ius non quæritur in bonis ſuperuiuentis in caſu reciprocæ donationis ſuperuiuenti factæ,& ſi coniugum alter cum liberis prædecedat.*
9 *Mulier biuerba.*

Quæſtio XXII.

QVAERITVR quando in primo vel ſecundo vel vlteriori matrimonio ſit donatio reciproca inter coniuges omnium bonorum vel medietatis, ita quòd altero coniuge præmoriente ſine liberis remaneat ſuperuiuenti, an valeat talis donatio: & quid iuris de pacto dotis lucrandæ, vel donationis propter nuptias, & an mater poterit teſtari, an verò acquiratur aliquod ius liberis dicti matrimo-
1 nij. *Dubium facit*:† quia regulariter donatio eſt prohibita inter coniuges. toto titu.ff. & C. de dona.inter vi. & vxo. & vbi morte confirmatur talis donatio, requiritur traditio.l. Papinianus.ff. de donat.inter virum & vxor.licèt
2 †quando ſit donatio reciproca inter coniuges, requiritur quòd ſit pura, & tantùm donetur vni, quantum alteri, eſt valida.l. quod autem. §.ſi vir vxori. ff. de donatio. inter vi. & vxor.
3 †vel etiam quando eſt facta donatio ſuperuiuenti.l.cùm hic ſtatus.§.ſi ambo.ff. de donatio. inter virum & vxor. quia iſto caſu donatio eſt valida inter coniuges: quia eſt incertum quis præmoriatur, ſecundum Cyn. Bald. Paul. de Caſtr.& Iaſo.in l.ſi pater.C.de inoffic. teſtamẽ. quia iſto caſu donatio valet etiam inter viuos, ſi non ſequatur traditio: ſecundum Paul. de Caſt.& Iaſo.in dicta l.ſi pater,& Cepol. in cantel.xxv. & ibi tenet, quòd quando ſit donatio ſuperuiuenti, tunc talis donatio eſt conditionalis: & euenit conditio in perſonam præmorientis, & deficit in perſona ſuperuiuentis, facit l.licet. C.de pact.& in l. Lucius.ff.de vulga.
4 & pupilla. ſubſtitu. † nec indiget talis donatio reciproca inſinuatione.l. Attilius regulus. ff. de do. Ioann. Andr. in additio.ad Specu.in titul. de inſtrumen.edi.§. porrò. in vlti. collon. Oldra. conſil.cxxxix. circa fin. & Angel. conſil. clxix. Salice. in l. final. C. de pact. & Iaſo. in dicta l.ſi pater. Sed quoad pactum lucrandæ dotis, vel donationis propter nuptias, non habet locum ad fauorem mariti, niſi muliere prædecedente.l.ij.ff.de pact dota.l. quamuis. C. de pact.conue.l.quid ſcitis. C. de bonis quæ libe. licèt iſto caſu valeat tale pactum lucrandæ donationis ad fauorem mulieris, licèt prædecedat.d.l.quid ſcitis, ſecundum communem intellectum, & ita tenet etiam Bald. in l. ij. poſt gloſſ.C.de hære. actio. & licèt ſint liberi, tamen per hoc non impeditur pactum lucrandæ dotis.l.j. C.ſi dos. conſtan. matri.ſecundũ Paul. Alexand.Iaſo.in l.ij. in princip. ff. ſolut. matrimo. niſi fuiſſet dictum,ſi ſine liberis.l. inter ſocerum. §. cùm inter.ff. de pact. dota. Et licèt non valeat pactum lucrandæ dotis, niſi mulier prædecedat prout ſupradictum fuit.& l.j.ff.de dote prælegat.& ibi per gloſſ. & Bartol.tamen quando mulier ſuperuiuit propter liberos non retinetur dos, ſecundum Bartol. ibi. Paulus de Caſtro in l.ſi cùm dotem. in princip.ff. ſo-
6 lut.matrimonio. Non obſtat ſi dicatur,† quòd ex quo in tali pacto lucrandæ dotis, vel donationis reciprocæ, ſit mentio liberorum, per illam conditionem ſi ſine liberis, quod tacitè videantur vocati à contrario ſenſu, quòd pater poſsit retinere pro liberis.d. l.inter.§.cùm inter. ff.de pact. do. ſecundum Dy. in capitul. quod ob gratiam. de regulis iuris. libro vj. & Cyn. in l. quòd fauore. C. de legi. licet ſecundum Bartol. Angel. & Imol.in dicta l. cùm dotem. in princip. quando mulier prædecedit cum liberis, tunc maritus retinet dotem ex virtute pacti, nec poſſet mulier iſto caſu teſtari de dote: cùm tale lucrum non ſpectaret ad maritum, iure hæreditario, ſed iure pacti, licet teneatur pro rata bonorum ad impenſam funeris.l.Celſus.& l.veluti. ff. de religioſis & ſumpti. funerum.ſecundum gloſſ. & Bald. in dicta lege ij. C.de hæredi. acti. Veruntamen iſto caſu quando mulier prædecedit ſtantibus liberis, tunc per illam conditionem, ſi ſine liberis. liberi non videntur vocati.l.ſi quis ſub conditione.ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtamẽ. ſecundum gloſſ.in l.Lucius. Sed veniunt liberi tanquam hæredes matris. l. auus.cum gloſſ.ff.de iur.dot. ſecundum Iacob de bello viſu.& Bartol. & Alexand.de Imol.in d.l. ſi cum dotem. in princip. & ita ſentit Bald. in dicta l.ij.C. de hæredita. acti.& in dicta l.quod ſcitis. C.de bo. quæ libe-
7 ris † quia etiam in contractibus illa conditio ſi ſine liberis, non inducit diſpoſitionem, de quo me remitto ad not. per Paul. de Caſtr. & Alexand. de Imol.in dicta l.ſi cum dotem. Quia iſta materia eſt multum ſubtilis & difficilis.
8 †Veruntamen in caſu iſto reciprocæ donationis, quæ ſit alteri ſuperuiuenti,licet alter coniugum prædecedat cum liberis, non eſſet ius quæſitum liberis, quoad bona ſuper viuentis: quia deficit conditio, prout ſupra dictum fuit. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis honeſtæ mulieris Claudiæ Barbariæ vxoris Humberti Maritani habitatoris Viennæ, contra Gulielmum Vincenti, & egregium dominum Ioannem Arzellerij,ſuper bonis & hæreditate Annæ Polletiæ matris dictæ Claudiæ:quia dicta Anna primo fuit collo-

cata matrimonio cum Georgio Mariage habitatore Viennæ, & poſt obitum primi mariti tranſiuit ad ſecunda vota cum domino Ioanne Barberij, in quo ſecundo matrimonio conſtituit omnia eius bona in dotem, & dictus dominus Barberij dedit pro augmento dotis centum florenos:& fuit facta donatio reciproca omniũ bonorum hincinde, ſi ſine liberis decederent, ita quòd bona præmorientis perueniant ad ſuperſtitem:& aliàs prout in dicto contractu matrimonij pleniùs continetur, ex quo ſecundo matrimonio fuit procreata dicta Claudia, & cõſequenter dictus dominus Ioãnes Barberij prædeceſsit ſuperſtite dicta Anna Polleria, & deinde
9 de ſucceſſu temporis dicta Anna Polleria ǂ biuerba iterum conuolauit ad ſecundas nuptias, cum Armando Vincenti, notario filio dicti Gulielmi Vincenti, in quo matrimonio etiam fuit facta vicitudinaria ſeu reciproca donatio medietatis omnium bonorum, ita quòd perueniant ad ſuperuiuentem, & conſequenter dicta Anna Pollrerie predeceeſsit ſuperſtite dicto Armando Vincenti eius vltimo marito, abſque liberis ex dicto matrimonio, ſuperſtite tamen dicta Claudia Barberie, filia ſecundi matrimonij, licèt dicta Anna Pollerie reliquerit iure inſtitutionis in eius vltimo teſtamẽto dictæ Claudiæ Barberie. ccccc. ſcuta auri & eius iocalia: tamen inſtituit eius hæredem vniuerſalem dictum Armandum Vincenti eius maritum, qui ex poſt facto ab humanis deceſsit ſine liberis, ſuperſtite dicto Gulielmo Vincenti eius patre & certis eius fratribus vtrinque coniunctis, licèt etiam dicta Claudia prætendat, quòd dictus Armandus Vincenti debebat apportare mille florenos, ſuper bonis eius matris, licèt non fuerit ſcriptum per notarios, qui receperunt inſtrumentum matrimonij, ita quod dicta Claudia Barbarie prætendit ad ſe pertinere omnia bona eius matris, & aliàs prout pleniùs conſtat in proceſſu ſuper hoc formato, in manibus magiſtri Rollini ſecretarij cauſæ. Aliter ad præſens non declaro: quia cauſa eſt in calculo diffiniendi. Sed hæc ſcribo vt ſecuriùs opinari valeam ſecundum ius & iuſtitiam.

a Liberis. Adde quòd quando fit pactum lucrandæ dotis vxore prædecedente valet, licèt ſint nati liberi ex dicto matrimonio: quia fortè aliàs maritus non contraxiſſet: & prima charitas incipit à ſeipſo, & ſufficit quòd liberi fuerint nati ex dicto matrimonio: ſecundum Iacob. Butrig. Bald. Salic. Paul de Caſtr. in l. j. C. de inof. donat. licèt etiam maritus teneatur ſeruare hodie liberis dicti matrimonij. in auth, vxore. C. de ſecund. nupt. ſecundum gloſſ. in dicta l. prima. in verb, reſtituatur. C. ſi dos conſtant. matrimo.

ARGVMENTVM.

Maritus ſeu mulier ſecundo nubens ſi vitrico vel nouercæ plus quàm vni ex liberis prioris matrimonij reliquerit, an dicti filij reuocare poſsint, & quomodò.

SVMMARIVM.

1 *Pater filio legitimato plus dare non poteſt quàm uni ex liberis legitimi matrimonij.*

2 *Maritus ad ſecundas conuolans nuptias uxori plus quàm uni ex filijs prioris matrimonij relinquere non poteſt.*

3 *Filij primi matrimonij quorum pater plus nouercæ quã ipſis filijs reliquit, quòd remedio iure naturæ debito gaudebunt: & id quod plus nouercæ relictũ eſt, ad æqualitatem reducetur.*

4 *Filij ex bonis parentum tanquàm æs alienum legitimam detrahunt.*

Quæſtio XXIII.

QVAERITVR quando mulier vel maritus tranſit ad ſecunda vota, & plus relinquit nouercæ, vel vitrico, quàm vni ex liberis primi matrimonij: an iſto caſu illud plus relictum, quod applicatur liberis primi matrimonij propter tranſitum ad ſecunda vota computetur in legitima: an verò non, ſed quòd habeat præcipuum, & quòd vnum remedium non confundatur propter alterum, & an fiat reductio ad æqualitatem inter liberos primi matrimonij, & nouercam, ſeu vitricum. Dubium facit propter gloſſ. l. hac editali. C. de ſecun. nup. in princip. ſuper verbo dimidi. vbi gloſſ. tenet quòd liberi primi matrimonij reuocãt, vt fiant æquales cum ſecundo viro, & per gloſſ. in authen. ad eos. C. de ſecund. nupt. & ita tenet Iacob. de Rauen. quem refert & ſequitur Cy. in d. l. hac editali. in ij. quæſt. vbi tenet, quòd filius non debet habere vtrunque auxilium, niſi altero eſſet plus, & in altero minus. Idem videtur ſentire gloſſ. in l. quoniam prætcritæ. C. de ſecund. nupt. & in authen. qui. mo. natu. eſſi. ſui. §. & quoniam variæ. colla. vij.
1 † vbi pater non poteſt dare filio legitimato pluſquam vni
2 ex liberis natis ex legitimo matrimonio, † ſicuti ſecundo contrahens matrimonium non amplius dat de ſuis bonis ſecundæ coniugi, quàm vni filiorum primi matrimonij: & cui minus dederit non poteſt eſſe minus legitima. licèt gloſſ. ibi obſcurè loquatur: quia per hoc videtur ſentire, quod ſi pater, vel mater reliquiſſet minus legitimma alteri filiorum primi matrimonij, quòd iſto caſu nouerca vel vitricus, cui plus eſſet relictum, reduceretur ad inſtar legitimi filij, cui eſſet minus relictum, quod videtur tenere Bald. in dict. l. hac editali. vbi format quæſtionem quando relinquit filio primi matrimonij iure inſtitutionis quinque aut vnum nummum nouercæ relinquit plus, eſto quòd filius habeat ſupplementum legitimæ, quòd nouerca habebit tantumdem. Sed redeundo ad quæſitum, quòd liberi primi matrimonij, non habeant vtrunque remedium, videlicet legitimam & remedium d. leg. hac editali. ſed quod vnum remedium confundatur in altero, tenet Salic. in dicta l. hac editali. in ij. quæſt. Et ibi etiam refert tenere Iacob. de ra. & Ray. & Iacob. Butri. & quod iſta pars eſt magis æqua. & idem videtur tenere Albe. ibi, vt fiat æqualis diuiſio. Et iſtam partem tenet etiam Alexand. de Imol. conſilio clviij.

clvi[illegible] Circa primum. in v.vol.& Angel.con[illegible]xv[illegible]j.Ioann. de Ana. eod.& ibi Ludou[illegible] gloſſ. in authen. ad eos. C. de ſecund. n[illegible]t. quæ remittit ſe ad nota. in dicta l.hac e[illegible]. & deinde tenet quòd remedium dict. l. hac editali. facit ceſſare remedium querelæ inofficioſi teſtamenti, quod eſt ſubſidiarium. inſtitut. de inofficio teſtamen.§. tam autem. Sed contrariam partem tenet gloſſ.in au-
3 then.de nupt.§. optimè. collatio.iiij. † quia filius habet v[illegible]nque remedium,videlicet vnum iure n[illegible]ræ, & aliud ex delicto tranſeuntis ad ſecunda vota. ita quod vnum eſt rei perſecutorium & alterum pœnale, & non ſe impediunt. & hoc bene probat text.in dicto §.optime.verſicul.quippe.& in dicta l. hac editali. verſicul. ita tamen. & iſtam partem tenet Ange. in dicto §.optime. quia iſto caſu illud quod lucratur filius propter tranſitum parentis ad ſecunda vota, non computatur in legitima: quia filius non percipit ex voluntate defuncti, ſed ex diſpoſitione legis, & hoc tenet Bald. in dicta l.hac editali. in lectura noua. ibi, modo ſuper iſto. verſicul. ita tamen, & etiam circa fi-
4 nem, poſt Iacob. de Belloui. † quia filij detrahunt legitimam tanquàm æs alienum.l.final.§. penulti.C.de codicil. & quod habetur per gloſ. & docto.in l.[illegible]j. C. de iur. & facti ignoran. & per hoc etiam facit authen. hæres. C. de ſecun. nupt. & quod habetur per gloſſ. Bartol.& Alexand. in l.quia perinde. & in l.ſi patrem.ff.ad trebellia. & per Bartol. in l. iuriſiurandi.§. ſi liberi.ff.de ope. libe. Et idem Bald. in dicta l. hac editali,ibi, ita tamen. & in verſicu.amplius circa iſtam materiam, tenet quòd inæquale reuocatur· ſed æquale ſuſtentatur, & quilibet reducitur ad medietatem, ita quòd filius qui reuocat, dicitur hæres anomalus. Nec obſtat quod ſupradictum fuit, quòd illud quod reuocatur, non computatur in legitima:quia illud verum quando reuocat aliquid particulare: ſecus quando reuocat hæreditatem. iuxta nota. in l.controuerſia. in fine. ff. de tranſactio. & ita etiam tenet idem Bald. in dicta l. hac editali. verſicu. ſed modo oritur dubium, quia iſta materia bene videtur confuſa & difficilis. Et iſtud facit pro dicta cauſa Claudiæ Barbariæ contra dictum Gulielmum Vincenti an dicta Claudia Barberiæ ante omnia debeat detrahere eius legitimam in bonis Annæ Pulleriæ eius matris, quæ aſcendit ad trientem, & de reſiduo quod fuerat plus relictum dicto Gulielmo Vincenti vitrico, quòd debeat æqualiter diuidi, licèt Bald.in dicta l.hac editali, videatur loqui obſcurè in hac materia, in lectura noua, in verſicul. Iſta quæſtio eſt dubia. & in verſicu. Amplius circa iſtam materiam. videtur tenere quòd nouerca vel vitricus, debet reduci ad inſtar legitimi filij, quãdo filius vult detrahere legitimam: & vbi vxor vel vitricus eſt hæres vniuerſalis, tunc ſi filius, vel filia primi matrimonij vult reuocare illud plus relictum, debet habere dimidiam & nouerca aliam dimidiam. Nec iſto caſu illud quod reuocatur per filium non imputatur in legitimam, quia eſt tanquam hæres anormalus. & nouerca hæres teſtamentaria, ex quo filius reuocat quid vniuerſale: ſecus ſi filius reuocaret quid particulare, de quo ibi latiùs per ipſum. Sed prout ſupradictum fuit, ſecundum aliam opinionem, liberi primi matrimonij debent ante omnia detrahere legitimam, & reſiduum diuidi, & hoc tenuerunt Iacob.Butri.Bar.Bald.Salic.Paul. de Caſtr.in l.j.C. de inoffic. do.Pau.de Caſt.conſ. clxxiij. Fulg. conſi.lxxxvij. & ibi deducit plures rationes pro liberis primi matrimonij. Et Alexand.in dicta l.hac editali in addi. ad Bald. in ver.amplius ſpeculantes dicit,quòd Bald.loquitur contra text. in dicta l.hac editali. & ibi Salic.in vij.quæſt.& l.quoniam prætteritæ, ſuper verbo, omnia.eod. titul.& ibi Bald.Salic. quia vitricus vel nouerca non debent habere pluſquam fuerit relictum vni ex liberis primi matrimonij, etiam ſi eſſet quid vniuerſale vitrico, vel nouercæ. dicta l.hac editali. in prin. & Bal.in l.j.circa fi.C.de inoffi.dona.

ARGVMENTVM.

Quando plus relictum ſit vitrico vel nouercæ quàm liberis primi matrimonij mortis tempus ſpectandum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Vitrico vel nouercæ ſi plus relinquatur quàm uni ex liberis primi matrimonij, quod tempus attendendum eſt.*

Quæſtio XXIIII.

QVAERITVR quo tempore inſpiciatur vt dicatur fuiſſe plus relictum nouercæ vel vitrico, quàm liberis primi matrimonij, & pariter in detractione legitimæ, in bonis patris, vel matris, an attendatur tempus mortis.
1 Et in effectu videretur dicendum, quòd † debebat inſpici tempus mortis talis biuerbi ſeu nouercæ, vel vitrici: quia non poſſunt reuocare ante tempus mortis: vt in authen.de nupt.§. quia verò hactenus. colla.iiij. licèt ſecundum gloſſ.ibi in donatione reuocabili vel legato inſpiciatur tempus mortis, cùm poſsit reuocari vſque ad mortem: ſecus in donatione irreuocabili,vt in ea authen.§.de augmentis.& in l.ſi cõſtante.in fin.C.de dona.ante nupt.& ita etiã tenet Azo in ſumma C.de ſecund. nupt. & ibi etiam per Salic.Sed reſpectu detractionis legitimæ debet haberi reſpectus ad bona quæ erant tempore mortis defuncti.l.cùm quæritur. C. de inoffic. teſtamen. niſi pater feciſſet immenſam donationẽ:quia tunc attenderetur tempus donationis. authen. Vnde ſi parens. C. de inoffic. teſtamen. Et iſtud etiam facit quando filia quietauit bona paterna & materna & iura legitimæ, ſeu ſupplemento eiuſdem, ſi ſe extendat ad bona patris, ex poſt facto acquiſita.de quo per Alexand.de Imol.in l.in ratione.el.ij. in princi. ff. ad legem falcid.& per Iaſo.in dicta l.cùm quæritur.

ARGVMENTVM.

Plus quod nouercæ vel vitrico relinquitur quàm liberis, quod primi matrimonij liberis dandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Filij primi matrimonij non ſecundi quòd gaudere debeant de eo quod plus nouercæ uel uitrico relictum eſt.*

2 *Filius uel filia quæ bonis paternis renunciauit, ad id quod uitrico uel nouercæ plus relictum ſit, redire non poteſt.*

Quæſtio XXV.

QVAERITVR an illud quod plus relinquitur nouercæ vel vitrico debeat applicari liberis primi matrimonij vel ſecundi, & quid iuris quãdo alter ex liberis quictauit bona paterna & materna cum iuramẽto vel eſt in-
1 gratus.†Et in effectu tale lucrum debet applicari liberis primi matrimonij, & non ſecundi: quia liberi primi matrimonij offenduntur propter tranſitum ad ſecunda vota: vt in authen. de nup. §. optime. colla. iiij. & d. l. hac editali. & authen. ad eos. C. de ſecun. nupt. & in hoc corrigitur l. quoniam præteritæ. eod. titul. Licèt liberi ſecundi matrimonij debeant habere legiti-
2 mam, ſecundum glo. in d. authen. ad eos. † Sed redeundo ad quæſitum quando filius vel filia quictauit bona paterna, vel materna, & iura legitimæ cũ iuramento: iuxta c. quamuis. de pact. lib. vj. Tunc iſto caſu non admitteretur ad reuocandum illud quod eſſet plus relictum nouercæ, vel vitrico: quia non poterat ſuccedere patri vel matri eo inuito, prout in ſimili Ange. in authen. de nupt. §. optime. colla. iiij. vbi tenet, quòd ſtante ſtatuto, quòd filia dotata non ſuccedat, quòd tunc filia non poterit admitti: ergo videtur idem quando filia eſt excluſa per renũtiationem. iuxta no. per Bald. in l. j. §. qui habebat. & §. filium. ff. de contract. & in l. ij. §. ſed ſi ſint. ff. ad tertu. quia requiritur ad hoc quòd liberi primi matrimonij poſſint aduocare quod plus fuerit relictum nouercæ vel vitrico, quòd ſint habiles ad ſuccedendum: vt ibi notatur, & in l. j. §. ſi pater. ff. de commun. cũ emancipa. libe.

ARGVMENTVM.

Cõfeſſioni vitrici vel nouercæ factæ in præiudicium filiorum primi matrimonij etiam ſi ſint hæredes, ſtandum non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio nouercæ uel uitrici etiam iurata in liberorum primi matrimonij præiudicium non ualet.*

Quæſtio XXVI.

QVAERITVR an poſſit renunciari cum iuramento remedio l. hac editali. C. de ſecund. nupt. Et an ſit ſtandum confeſſioni nouercæ, vel vitrici ad præiudicium liberorum
1 primi matrimonij etiam ſi ſint hæredes.† Et dicendum eſt quod non: quia cùm talis confeſſio præſumatur fraudulenta, non valet etiam ſi ſit iurata: quia præſumitur in fraudem facta. l. qui teſtamentum. ff. de proba. ſecundum Barto. in l. cùm quis decedens. ff. de lega iij. & Bal. in l. j. C. de inoſ. dona. verſ. Ex prædictis. vbi tenet, quòd iuramentum patris, non firmat contractum in fraudem filiorum: per iura ibi per ipſum allegata. Quinimò iſto caſu licèt filius acceptet hæreditatem paternam: tamen poteſt agere reuocatoria. Quia iſta actio eſt propria filij, & tendit ad reſcindendum fraudem. l. j. §. penul. ff. ſi quid in fraudem pa. Pro hoc facit quod voluit Barto. in l. Titia. §. Imperator. ff. de lega. ij. Quia tale iuramentum tendit in diſpendiũ tertij, & ideò non tenet. c. ſi verò. & c. cùm contingat. de iur. iuran. c. quãuis. de pact. lib. vj. & ideò licèt maritus vel vxor tranſeat ad ſecunda vota: Tamen adhuc hodie non ſunt correctæ pœnæ, quæ tendunt in fauorem filij primi matrimonij. d. l. hac editali, ſecundum Inno. in c. fi. de ſecund. nupt. & per doct. in l. j. C. de ſecun. nup. Et ideò eſto quòd filius eſſet hæres, non impeditur reuocare illud quod fuit plus relictum nouercæ, vel vitrico. faciunt no. per Iaſo. in authen. vnde ſi parens. C. de inoffic. teſta. & quòd non teneat renũciatio facta per patrem vel matrẽ ad præiudiciũ liberorum primi matrimonij tenet Bar. in auth. de nup. §. optime. colla. iiij.

ARGVMENTVM.

Coniux quæ ad ſecundas cõuolauit nuptias, liberis ſecundi matrimonij plus relinquere poteſt, quàm liberis prioris connubij, modò ipſi legitimam relinquat.

SVMMARIVM.

1 *Mulier liberis ſecundi matrimonij plus relinquere poteſt quàm prioris, ſi nouercæ uel uitrici contemplatione relinquatur.*

Quæſtio XXVII.

QVAERITVR an coniux quæ tranſit ad ſecunda vota poſſit relinquere plus liberis ſecundi matrimonij quã primi. Et in effectu de honeſtate non: licèt ſi voluerit, poſſit facere: dum tamẽ relinquat legitimã liberis primi matrimonij. vt in authen. de nup. colla. iiij. ſecundum Bald. & Paul. de Caſt. & Iaſo. in authẽ. vnde ſi parens. C. de inoffi. teſta. & per eundem Bal. in l. j. C. de inoffi. dona. & in l. hac editali. C. de ſecun. nupt. licèt Saly. ibi aliter videatur ſentire, & Paul. de Caſtr. conſi. clxxiiij. licèt ibi diſtin-
1 gat† quando relinquitur liberis ſecundi matrimonij cõtemplatione nouercæ vel vitrici, quòd tunc non poſſit fieri per d. l. hac editali. aliàs ſecus. de quo pleniùs per ipſum in d. cõſi. & aliàs pleniùs ſcripſi in quodam alio volumine cauſarum mixtarum.

ARGVMENTVM.

Bona fiſci, minoris vel eccleſiæ ſi ſubhaſtãtur ad candelæ extinctionem, plus offerenti tradi debent, modo ſoluendo ſit.

SVMMARIVM.

1 *Fiſci, minoris uel eccleſiæ bona cùm ſubhaſtantur quandoque non plus offerenti ſed magis idoneo, & præſentem pecuniam habenti conceduntur.*

Quæſtio XXVIII.

QVAERITVR quãdo bona vel fructus rerũ eccleſiæ vel minoris ſubhaſtantur ad inquãtũ publicũ ad extinctũ cãdellæ, an debeant expediri & librari plus offerẽti? Et videretur dicendũ ꝙ ſic, dũ tamen offerat cautionẽ idoneã & promptam ſolutionem. l. licitatio. in prin. ff. de publica. l. penes. C. de vectiga. l. non intelligitur.

gitur.§.cū in quinquenniū.ff.de iur.fi. quod eſt
1 verum, † n[illegible] impediat fiſco vel eccleſiæ aut mi-
nori habere [illegible]gis ydoneum , qui offerat magis
paratam [illegible]cionem.argu.l.iiij.§.fin.l. Sabinus.
ff.de iudi.etiam ſecundum Bar. in l. ſi tempora.
C.de fi.inſtru.& iur.haſtæ fiſca. lib.x.quia tunc
ille qui eſt magis ydoneus præfertur , etiam ſi
offerat minus pretium ; dum tamen eccleſia, fi-
ſcus vel minor non grauetur nimium , & iſtud
etiam tenet Bartha.in tracta. gabellarum in iſ.
parte. q. viij. & ſequenti de quo ibi latiùs per
ipſum. Et iſtud facit ad quæſtionem ſuper li-
bratione nuper facta fructuum & reuenuræ
epiſcopatuum Valeñ.& Dyeñ. honorabili viro
Aymaro de Columberia etiam per duos annos,
etiam comprehenſo pedagio Valentiæ,demptis
ſex menſibus quoad dictum pedagium pro pre-
tio quindecim mille octocētum librarū turoñ.
cum certis reſeruationibus , & modificationi-
bus ibi declaratis:licèt quidam vocatus Roma.
pignet plus offerret , videlicet ſexdecim mille
ſexaginta libras turonenſes:& etiam obtuliſſet
cautionem idoneam ; ſed quia per informatio-
nes ſu[illegible]ptas dictus de Columberia magis appa
ruit idoneus in facultate bonorum , & conue-
niendi, & etiam præſtitit cautiones magis ido-
neas:Imo fuit f[illegible]a libratio dicto de Columbe-
ria, & aliàs prout pleniùs conſtat actis receptis
per Magiſtrum Ioannem Chappuiſij.

ARGVMENTVM.

Iudex ſecularis de iudicis eccleſiaſtici ſen-
tentiæ nullitate,à qua appellatum eſt,cognoſce
re poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecularis eccleſiaſtici iudici maior non eſt.*

Quæſtio. XXIX.

QVAERITVR an iudex ſecularis poſsit
cognoſcere de nullitate ſententiæ iudicis
eccleſiaſtici , & præſertim ſi fuerit appellatum.
Et in effectu videretur dicendum quòd iudex
ſecularis non poſsit cognoſcere. c. fin. de exce.
1 lib.vj.c.de cæterò.de re iudi. † quia iudex ſecu-
laris non eſt maior iudice eccleſiaſtico , ſed po-
tiùs econtrà.c.ſolitæ.de maio.& obe. iuxta not.
in c.j.de offi.ordi. Et hoc ibi tenet Ioan.de Imo.
licèt vbi fuiſſet appellatum iudex ſecularis de-
bet ſuperſedere ab executione ſententiæ iudi-
cis eccleſiaſtici:ſecundum Inno.& Panor.& Io.
de Imol. ibi & per Cardi. floren. in Cle.j. de re
iud. Iſtud facit pro cauſa ſupplicationis Antho
nij,Petri & Ioannis de Mangia loci ſeptimi cō-
tra dominum Anthonium de Aqua:qui obti-
nuerat duas ſententias diffinitiuas contra di-
ctos de Mangia,tam in curia officialatus Vien-
næ quàm in curia primitiali , pretextu cuiuſdā
legati pij:& tandem dicti de Mangia ſupplica-
uerant in curia ſe prætendendo eſſe minores vi
gintiquinque annis,& ſe abſolui,ſuper quo cu
ria omnibus conſideratis remiſit partes coram
dominis officialibus , ipſos exhortando vt mi-
niſtrent breuem iuſtitiam dictis de Mangia ſu-
per cauſis nullitatis propoſitis aduerſus dictas
ſententias,& quòd interim abſoluantur ad cau
telam.iuxta c. ſolet.de ſen.excom.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Mendicantibus plures habere campanas li-
citum eſt. Item ſi vocentur coram diœceſano
(licèt exempti ſint) & iudicio ſiſtere & de eorū
priuilegijs fidem facere , niſi notoria ſint , te-
nentur.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes neque parœcianos neque populum habēt.*
2 *Campanæ ſonus ad fugandos dæmones & tempeſtates plurimum valet.*
3 *Mendicantes aſſerentes ſe exemptos eſſe , quòd iudicio ſiſtere,& de eorum exemptione fidem facere tenentur.*
4 *Citatio in materia nuntiationis noui operis iuris inhibitionem importat.*

Quæſtio. XXX.

QVAERITVR an mendicantes licitè poſ
ſint habere plures campanas,ſeu tyntinabu
la in eorum pinaculis, ſeu campanalibus. Et an
exempti debeant comparere coram diœceſano
ad finem declinandi forum,& faciendi fidem de
eorum priuilegijs : & ſi interim valeat inhibi-
1 tio,nihil noui. Dudium facit;† cùm non habeāt
parœcianos ſeu populū:& ideo nō debēt habere
niſi vnā cāpanam in apparētij pro ſeruitio diui
no.c.minus.le premier.de exceſſ.præla.c.parēti-
bus.de priuile.& hoc ibi tenēt Hoſt.& Pan. licèt
Old.aliter tenere videatur.quòd poſsint habere
plures cāpanas:quia iure nō reperitur prohibi-
2 tum,† & ſonus cāpanæ multū prodeſt ad fugan-
dū dæmones,& aduerſus tēpeſtates,de quo habe
3 tur in Ratio.diui.offi.in j.in ti.de cāpa.† & licèt
dicti mēdicantes ſe aſſerant exēptos per eorum
priuilegia , & præſertim per priuilegium ma-
re magnū. Verùtamen tenentur cōparere & face
re fidem de eorū priuilegijs,maxime quādo pri-
uilegia nō ſunt notoria.argu.l. ſi quis ex aliena.
ff.de iudi.ſecūdū Bal.in l.generaliter. C. de epi.
& cleri. Et licèt inhibitio interim nō debeat fie
ri à principio ſine cauſæ cognitione:c.romana.
§.ſi verò,& ſeq.& c.non ſolū.de appella.libr.vj.
4 † Tamē quando agitur in materia nuntiationis
noui operis,citatio importat inhibitionē iuris:
cum dicatur nūciatio iudicialis.iuxta no.in l.de
pupillo.§.meminiſſe.per gl.& doc.ff.de ope.no.
Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis venera-
biliū dominorū decani & canonicorū eccleſiæ
collegiatæ ſanctæ crucis Villæ mōtilij adhema-
rij,cōtra fratres minores eiuſdē loci : quia dicti
fratres minores per prius habebāt duas cāpanas,
vnā ſatis magnā,& aliā paruā,& ipſi fecerūt fun
di magnā cāpanā cū certa alia quātitate metalli:
& fecerūt cōſtrui duas ſatis magnas cāpanas vl-
tra paruā cāpanā ſuper quo dicti domini capitu
li habuerāt recurſum à principio corā domino
officiali curiæ Valeñ.& obtinuerāt inhibitionē
nil noui fieri,& ſpreta dicta inhibitione fecerūt
fundi dictas cāpanas. & reponi in eorū cāpani-
li,& tandē cum cauſa de cōſenſu partiū fuit agi
tata corā curia, & fuit ordinatū per modū pro-
uiſionis,quod lite pēdēte dicti fratres minores non
vtātur niſi vſu mediocris cāpanæ cum alia par-
ua campana:& aliàs prout pleniùs conſtat ordi
natione ſuper hoc lata in manibus dicti Petri
Ioffredi ſecretarij cauſæ.

ARGVMENTVM.

Bona baſtardi defuncti ſine liberis & hæredibus, an & quomodò ad fiſcum deferantur, & an per principem donari poſsint.

SVMMARIVM.

1 *Delphinates iure ſcripto reguntur.*
2 *Bona ad hoc ut uacantia, dicantur & fiſco applicentur quæ requirantur.*
3 *Fiſcus de bonis ad ipſum delatis ultra uires hæreditarias non tenetur, etiam ſi inuentarium non confecerit.*
4 *Baſtardi ſiue filij naturales ſuccedendi iure & actiuè & paſſiuè gaudent.*
5 *Bona uacantia princeps in tertij præiudicium alteri donare non poteſt.*

Quæſtio. XXXI.

QVAERITVR de iure obenagij quando baſtardi moriuntur ſine liberis, & hæredibus, an bona dicantur vacantia, & qualiter deferātur ad fiſcū. & an ſereniſsimus Rex dominus noſter delphi. poſsit facere donū de talibus bonis. Et in effectu licèt in regno Frāciæ vtantur
1 iſto iure obenagij: †tamen quia iſta patria regi-
2 tur iure ſcripto: Ideo quādo bona† & hæreditas ſunt vacātia nō applicātur fiſco, eàm ſit vltimus in gradu ſuccedēdi. l. j. C. vn. vi. & vxo. ſed debēt vocari proximiores nominatim & etiā generaliter, & voce præconia. iuxta no. per Bal. & Saly. in l. ſi bona. C. de bo. auct. iudi. poſsi. & in rubr. C. de ſucceſſo. edi. & per Paul. de Caſt. in l. ſi creditoris. C. de iur. deli. & in defectū, vbi nó reperiuntur hæredes ab inteſtato, bona dicuntur vacantia, & deferuntur ad fiſcum. l. j. §. ſed an bo-
3 na. ff. de iur. fi. l. j. C. de bo. vacan. lib. x. † Et tunc fiſcus non tenetur vltra vires hæreditarias, etiā ſi non cōficiat inuentarium: ſecundū Bar. in rubric. ff. de acqui. hære. Sed redeūdo ad quęſitum,
4 †baſtardi ſeu naturales habēt ius ſuccedēdi actiuè & paſsiuè, maximè vbi non nati ex damnato coitu, nam ſicuti liberi naturales ſuccedūt parētibus. iuxta auten. licet. C. de natu. libe. ita eodē modo parentes ſuccedūt naturalibus liberis: ſecundum Azo. in ſumma. C. de natu. libe. & Bart. in l. fi. ff. de his qui. vt indig. & maximè baſtardi ſuccedunt matri, & cognatis, niſi mater eſſet
5 illuſtris. l. ſi qua illuſtris. C. ad orfi. †Nec intelligitur princeps facere donū talium bonorum ad præiudiciū tertij. l. j. §. meritò, & §. ſi quis à principe. ff. ne quid in lo. publi. l. nec auus. C. de emācipa. libe. c. quamuis. de reſcrip. li. vj. Et iſtud facit pro literis regijs & delphi. obtētis per nobilem ſeutiſſerum Barras, de barras neapolitanum de bonis Hectoris Gallioti filij naturalis nobilis Iacobi Gallioti, quondam exiſtente in loco ruppis cliui: quia fuit ordinatum citari proximiores & creditores ius habere pretendentes, tā nominatim quā voce præconia, & quia literæ non fuerant executæ nominatim: ideò dictæ literæ fuerunt interinatæ ſaluo iure proximorū, & cum onere ſoluendi debita & alia onera.

ARGVMENTVM.

Valeſia ſeu bogeta in cuſtodiam data ſi violenter aperta reperiatur, de rebus quæ in ea incluſæ erant, an iuramēto eius, qui in cuſtodiam dedit, ſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Valeſia ſi in cuſtodiā clauſa uel ſigillata tradatur: ſi poſtmodū aperta reperiatur, eā apertā fuiſſe ab eo, qui eā cuſtodiendā ſuſceperat, præſumitur: & iuramento eius qui ualiſiam cuſtodiendā dederat de rebus introcluſis ſtatur.*
2 *Valeſiam qui cuſtodiendam commiſit, res quas abſtractas eſſe dicit eas incluſas fuiſſe probare tenetur.*
3 *Scientia inter perſonas coniunctas præſumitur.*
4 *Delicti particeps eſſe uidetur qui prohibere potuit, & nō prohibuit.*

Quæſtio. XXXII.

QVAERITVR quando aliqua valiſia ſeu bogeta aperitur violēter abſq; claue, in qua prætendūtur fuiſſe ante aperturā plura iocalia, & plures quātitates auri. & argēti: de modo probandi & puniēdi, & an ſit ſtandū iuramēto partis. Iſta accidit de hoc præſenti ann. M.ccccciii. & de menſe Maij coram curia inter nobilē Catherinum Combe, dominū de Monclus, nomine cuiuſdā eius nepotis. Contra reuerendū dominū Ioannē de Martello Abbatem ſancti Andreæ monaſterij Viēnæ nobilē Georgiū de Martello eius patrem, & Guigonē de Martello eius filiū prætextu bonorum ſpolij fratris Petri Combe prioris Modiacæ, qui fuerat tūtor Antonij Combe eius nepotis, & quòd declarauerat bona exiſtentia in bogeta pertinebant dicto eius nepoti, & quòd dictus Catherinus Combe ſeu eius vxor portauerat clauē ad effectum faciendā aperiri dictā bogetā in dicto prioratu Modiaci poſt obitū dicti prioris: ſed dictus dominus Abbas recuſauit, quòd fieret apertura cum claue in præſentia dictæ vxoris dicti Catherini Combe: imò dictus dominus Abbas retraxit dictā bogetam, ad partem: & illam fecit aperiri per quendam ſarreliū, ita quòd fuit aſsignatus ad apportandum dictā bogetā, & fuit facta apertura ipſius, & reperta certa iocalia: ſed quo ad pecuniā dictus dominus Abbas illam confeſſus eſt receptiſſe, circa ſummam tercentū ſcutorū, ita quòd ex poſt facto illā reſtituit, & pēdet cauſa in manuali fiſcali, in qua cauſa interuenit reuerendus dominus Abbas inſulæ Barbaræ, qui prætendit quòd dictus frater Petrus Cōbe erat religioſus & profeſſus monaſterij inſulæ Barbaræ, & pariter interuenit quidā vocatus Forneri arrēdator dictæ Abbatiæ ſancti Andreæ. Ideo pertinēter poterit tractari de materia bogetæ ſeu valeſia, de qua materia etiā aliàs ſcripſi in volumine
1 maleficiorū, & cōtractuū. fo. xxxv. verſo. †Et in effectu quādo bogeta ſeu boyeta traditur clauſa vel ſigillata in cuſtodiā: & deinde reperitur aperta vel diſsigillata, tūc eſt præſumptio cōtra talē, qui habuit talē cuſtodiā: & ſtatur iuramēto eius qui valiſiā in cuſtodiā dedit ſuper rebus introcluſis. argu. l. ſi quādo. C. vn. vi. ſecundū Inn. & Pan. in c. ſi. ꝗ u. er. cau. & per Bal in rubri. C. depoſi. & in l. j. & l. certi C. loca. & per Bar. in l. in actionibus. ff. de in li. iur. & ibi per Alex. licèt
2 regulariter ille cui ſpectat bogeta ſeu qui prætēdit intereſſe, tenetur probare res quæ erant in bogeta: ſecundum glo & Bart. in l. j. §. ſi iſta. ff. depo. nec eſt ſtandum iuramento: ſecundū Bart. ibi. & in l. in eos. §. j. ff. fur. aduer. nau. cau. vnde

eti[illegible] in hac [illegible]ia debet cõſiderari qualitas
perſ[illegible]arũ [illegible]ũ Bal in d.rub. C. depõ.licèt
f[illegible]ares [illegible] caſu poſſent torqueri,ſecun-
du[illegible] Bar [illegible].l[illegible]n cos.in fi.etiã inter eccleſiaſti-
cas per[illegible]nas , quando agitur de depoſitio, ꝙ ha-
bet del[illegible] annexũ.c.j.de depoſi.e.cũ in cõtem-
platione. de reg.iur.cũ ibi nor.per doct.quia in
caſu iſto [illegible]nit dolus & lata culpa. Nam in caſu
iſto præſumẽdũ eſt de dolo cõtra dictos Geor-
giũ de Martello patrẽ,Guiguonẽ de Martello,&
3 dominũ [illegible]nẽ de Martello,eius filios: †;cũ in-
ter eõiun[illegible]s perſonas præſumatur ſciẽtia in-
ter iſtos.l.de tutella.C.de in integ. reſti. Et ma-
ximè quãdo tẽdit ad negotiũ, vel vtilitatẽ præ-
lati.c.cõſtitutis,le.j.de teſti.cũ ibi no.per glo.&
doc.& in c. quia præſulat⁹.j.q.iiij.p Bar.Alex.
in l.de pupillo.§.ſi quis ipſi prætori.ff.de oper.
4 noui nũ.in x.q.Præterea†cùm dictus Georgius
de Martello veriſimiliter potuiſſet prohibere di
ctã aperturã bogeræ in eius domo,videtur parti
ceps delicti.c.quãtæ.de ſen.exc.ext.& c.dilecto.
de ſen.excõ.li. vj. & idẽ poteſt dici de Guigone
fratre dicti Abbatis. Nã prout apparet per re-
ſpõſiones [illegible]orũ de Martello quãdo dicta bo-
geta fuit reperta in dicto prioratu Modiaci, in
preſentia vxoris dicti domini de Monclus, quæ
deferebat clauẽ,dictus Guigo frater dñi Abba-
tis accepit dictã bogetã & nõ permiſit fieri aper
turã cum claue, ſed dictã bogetã portauit extra
prioratũ,& tradidit dicto Geõrgio de Marrello
eius patr[illegible],qui portauit ipſam ſuper arſono eius
mulæ ad eius domũ pedagij ſeptimi , & ibi cu-
ſtodi[illegible] per certos dies,& in eius domo dictus do
minus Abbas fecit aperiri violẽter,& in præſen
tia di[illegible] eius patris,& fratris ꝗ bene potuiſſent,
ſi voluiſſe[illegible]t,prohibere.aliter ad præſens nõ de-
claro:cum adhuc pendeat lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Lite pẽ[illegible] ſuper beneficio,ſi litigantiũ alter
ob[illegible] domino, alius in loco demortui
ſ[illegible]rogãdus non eſt ; ſed ſuperſtes litẽ proſequi
poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Lite pẽdente ſuper beneficio ſi unus ex collitigãtibus mo-
riatur,quòd his qui ſupereſt, ut lis terminetur , curare
poterit.*

2 *Lite pendente ſi litigantium alter cedat in fatis,quòd be-
neficium,niſi lite finita,neque præſentare,neque conferre
poteſt.*

3 *Superſtes propter collitigantis mortem beneficij poſſeſ-
ſionem occupare non debet.*

4 *Tertius cuius intereſt litem ſuper beneficio motam pro-
ſequi poteſt:in eoq; ſtatu admittitur , in quo mortis de-
functi tempore erat.*

5 *Collatio licèt lite pendente in ius defuncti fieri prohibea-
tur:non tamen in ius tertij litigantis.*

6 *C.fin.ut lit.pendent. libr. vj. locum habet etiam quando
reus & poſſeſſor moritur vel cedit.*

Quæſtio. XXXIII.

QVAERITVR quando lite pendente ſu-
per beneficio eccleſiaſtico ſiue in petitorio
ſiue poſſeſſorio moritur alter collitigãs,an poſ-
ſit ſuperſtes collitigans proſequi litẽ, & ſi pro-
pter hoc debeat adiudicari petitoriũ,vltra poſ-
ſeſſorium ſuperſtiti, an verò poſſit admitti ter-
1 tius cuius intereſt ad proſecutionem litis. † Et
in effectu licèt moriatur alter collitigãs ſiue ſit
petitor,ſiue poſſeſſor,alter ſuperſtes collitigans
poteſt proſequi litem.c.j.& ibi. glo. ſuper ver.
electi.& c.ij.& ibi glo.ſuper verbo finita.vt li-
te pendente.libr.vj.clem.j.§.ſi verò. vt lit. pen-
dente. Quia in caſu iſto quæritur de iure defun
cti , vt ſciatur ſi ſuperſtes habeat ius in benefi-
cio , vel ne : & etiam intereſt ſuperſtitis ferre
ſentẽtiam poſt mortẽ defuncti, propter fructus
& expenſas:ſecundũ gl.& doc.ibi.& Bald. in l.
2 principaliter.el.j.C.de libe.cau.†Et licèt lite pẽ
dente quãdo moritur aduerſarius collitigãs nõ
debeat interim eligi, vel præſentari, vel cõferri
beneficiũ,donec lite finita:ne propter nouos ad
uerſarios lis protellatur, aliâs viribus nõ ſubſi-
ſtunt,& poſſunt reuocari,per modũ attentati.d.
3 c.j. & ij.vt lit.pen.li.vj.Tamẽ etiã contrà †pro-
pter mortẽ collitigãtis non debet ſuperſtes oc-
cupare poſſeſſionẽ,aliâs renouaretur per modũ
attẽtati,quãdo ſuperueniret tertius, qui eſſet ſu
brogatus:ſecũdũ do.de Ro.in no.Deci. cccccv.
incipient.Si lite,vbi multum tractant de intelle
ctu primi & ſecundi.c.vt lit. pend.li.vj.& d.cle.
j. §. ſi verò.vt lit.pend.licèt gl.ibi ſuper verbo,
proſequatur. videatur innuere , quòd ſuperſtes
non cogatur proſequi litem , & licèt alter col-
litigans moriatur : tamen in cauſa beneficiali
mortuo reo poteſt procedi ad vlteriora con-
tra omnes ad effectum adiudicationis fiendæ
actori,ſecundum do.de Rot.in no.deci.in titu.
vt lit. pendent. deciſi. Incipient. Item quòd in
cauſa, quia enim ſæpè quæritur de iure defun-
cti , vt ſciatur de iure ſuperſtitis. capit. in pri-
mis. ij. quæſt. j. Et licèt appareat defuncto am-
pliùs beneficium non deberi : non propter hoc
ſequitur ſuperſtiti deberi.cap.olim. de reſcrip.
ſecundum gloſſ.in d.capit.j. vt lite penden.libr.
vj. ſuper verb. electi. quia poſſit eſſe quòd ſu-
perſtes eſſet intruſus,vel quando ſibi non com-
peteret ius in beneficio , vt regula cancellariæ
4 xxvij.†Nam tertius cuius intereſt,poteſt proſe-
qui litem,& admittitur in eo ſtatu , in quo erat
tempore mortis defuncti.d. capit. ij. §. ſanè. vt
lite pendent. & d. clementin. j. §. ſi verò. vt lite
pendent. & talis tertius admittitur ſiue ſua in-
terſit ratione tituli & iuris beneficij in re , vel
ad rem , ſiue ratione iuris eligendi, vel præſen-
tandi , vel conferendi, quod ſe prætendit habe-
re:quia fortè elegerat mortuum, vel ſibi con-
tulerat:ſecundum gloſſ.in d. clement. j. §. ſi ve-
ro, ſuper verb. intruſit, & procedit d. cap. ij.vt
vt lite. pendent. libr. vj. etiam ſi pendeat lis ſu-
per petitorio vel poſſeſſorio : ſecundum Gemi.
5 ibi,facit quod habetur per gloſſ. & docto. † Et
licèt lite pendente prohibeatur fieri collatio in
ius defuncti : ſecus in ius tertij non litigantis:
ſecundum Oldra. conſil. ccxix. in d. regu. can-
cel.xxvij.Vnde etiam ſecundum Gemi. in d.cap.
6 ij.d.c.ij.procedit†quando reus & poſſeſſor mo-
ritur vel cedit:quia tunc intereſt actoris ſuper-
ſtitis, nedetur nouus aduerſarius ſeu durior

ROMA

ratione poſſeſsionis: ſecus quando petitor moriretur; quia tunc ceſſaret ratio. de quo ibi per Pe.de Ancha.& Phi.Franc. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa poſſeſſoria præceptoriæ domus ſancti Anthonij Viennæ inter fratrem Ludouicum vitalis religioſum ſancti Anthonij, qui impetrauerat dictam præceptoriam à domino Abbate ſancti Anthonij ſeu eius vicario, per obitum fratris Petri de dápno martino,& fratris Franciſci de vteciaco, qui renunciauerat dictam præceptoriam in curia Romana ad vtilitatem dicti fratris Petri de dampno martino cum reſeruatione fructuum loco penſionis,& cũ regreſſu, & alias prout pleniùs apparet bulis ſuper hoc confectis, & tandem dictus frater Vitalis mortuus eſt, vt prætenditur, & dictus frater Franciſcus de vteſiaco proſequitur litem, & petit ſibi adiudicari poſſeſſorium tanquam potiùs ius habenti. & nouiſsimè poſt obitum dicti domini Vitalis interuenit in lite frater Theodorus de montigniaco: vigore collationis ſibi factæ per dominum Abbatem ſancti Antonij de dicta precæptoria, vt prætenditur, generali ſancti Anthonij ciuitatis Viennæ vaccante, vt aſſeritur, per obitum fratris Ludouici Vitalis,& qui de Montigniaco nititur impugnare bullam regreſſus dicti de Vteciaco. inquantum ibi fit mentio de præceptoria ſancti Anthonij Viennenſis, abſque faciendo mentionem de ciuitatæ Viennæ, volendo prætendere, quòd plures aliæ preceptoræ ſunt in diœceſi Viennẽ. Et pariter opponit, quòd fuit tacitũ de præceptoria generali. Aliàs ad præſens non declaro: quia adhuc pendet lis coram curia. & pariter facit ad quæſtionem ſuper cauſa prioratus ſancti Marcelli Dye, inter ſpectabilem dominum Anthonium Palmerij, & fratrẽ quondam Ioannem de Leuiace, qui poſsidebat dictum prioratum, poſt cuius obitum ſuperuenit alius quidam religioſus ordinis Cluniaceñ. qui vt prætenditur, obtinuit literas regias & delphinales, vt admittatur ad proſecutionem litis.

ARGVMENTVM.

Iniuria verbalis magiſtratui per inferiorem illata an atros dicenda ſit, vt his qui intulit, carceri mancipari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Iniuriæ uerbalis magiſtratui per inferiorem illata atrox cenſetur: pro qua nedum ictus fuſtium, ſed & mortis pœna irrogari quandoque poteſt.*

2 *Detractores ſuperioris famæ etiam in abſentia homicidis æquiparantur.*

3 *Famæ ſuperioris qui detrahunt poſtquam homicidæ dicuntur.*

4 *Surdo non maledicendum.*

5 *Inferior qui ſuperiori uerbalem materiam intulit, cautioni committendus non eſt, ſed carceri mancipandus.*

6 *Iniuriæ quomodò ſatisfiat & de honorabili emenda, remiſsiuè.*

7 *Famæ alienæ qui detrahunt: errorem quam commiſerunt, nedum publicè agnoſcere, ſed ſe commentos eſſe fateantur oportet.*

8 *Famæ alienæ ſuggilatores ſerpenti æquiparantur.*

Quæſtio. XXXIIII.

QVAERITVR quando irrogatur iniuria verbalis alicui magiſtratui exiſtenti in
dignitate per inferiorem, an dicatur atrox, vt ſit
locus detentioni carceris,& non commendatio
ni cautionis: & de modo ſatisfaciendi iniuriæ,
ſeu faciendi emendam honorabilem. Et in effe-
1 ctu videretur dicendum † quòd taliter iniuria
videretur atrox per qualitatem perſonæ officiarij, cui irrogatur iniuria. l. prætor. §. atrocẽ.
ff. de iniur.& §. atrox. inſti. de iniur. Nã etiã in tali iniuria iudex poſſet arbitrari pœnam vſq; ad
mortẽ: ſecundũ gl. in §. in ſumma. inſti. de iniur.
Et interdũ pro iniuria eſt locus pœnæ ictus fuſtiũ. l. fi. ff. de iniur. faciũt no. ĩ c. cũ te. de re. iudi.
Vnde pro alapa data poteſtati, eſt locus pœnæ
capitalis: ſecũdũ Bal. ĩ c. j. §. iniur. de pac iuram.
firmãd. quia interdũ licitũ eſt leges trãſgredi: ſe
2 cundũ Inn. ĩ c. j. de conſt. † multo fortiùs qñ inferior p verba iniurioſa & diffamatoria detrahit
honori ſuperioris,& in eius abſentia: quia tales
detractores æquiparantur homicidis. c. ſumma
iniquitas. vj. q. j. c. homicidiorũ. de pœnit. diſt. j.
vbi dicitur triplex homicidiũ, videlicet q occi-
3 dit, q odit, qui detrahit. † Nã tales detractores
dicũtur pluſquã homicidiæ, qui nituntur priuare animã virtute, quã ſibi Deus dedit, ſecũdũ gl.
ibi & ſicuti gladio quis dicitur occidere: ita etiã
& lingua. c. periculoſæ. de pe. diſt. j. ſecundũ gl.
in c. j. de ſchiſma. lib. vj. ſuper verbo, gladium,&
in euangelio: Qui dixerit fratri ſuo racha, reus
erit conſilio, qui autem dixerit fatuæ, reus erit
4 gehennæ ignis,& Matthei. v. † Noli male dicere
5 ſurdo, leui. xix. & c. ſi euangeliſta. lv. diſt. † Et ſic
talis caſus non debet commendari cautioni. l. j.
ff. de cuſto. reo. cum ibi not. & c. ſi clericos. in fi.
de ſent. excommuni. libr. vj. & maximè quando
iniuria irrogatur per inferiorẽ ſuperiori: quia
tunc dicitur grauior, & eſt punienda, & non
diſsimulanda, ſecundum Bald. in autent. habi-
6 ta. C. ne fi. pro pa. ſuper ver. viliſsimis. † Et de
modo ſatisfaciendi iniuriæ, ſeu faciendi emẽdã
honorabilẽ habetur, per Hoſt. in ſumma de pœ.
& remi. §. quibus. ver. qui de acc. vbi tenet quòd
7 † tales diffamatores debent recognoſcere publicè eorum errorem, & ſe dedicere quòd mentiti
ſunt per os ſuum,& in c. ea noſcitur. de ſentent.
excommu. & ibi Panormit. & per Archi. in d. c.
ſumma iniquitas. vj. q. j. & p Io. de Ana. in rubr.
& per Cyn. in l. ij. C. de iur. & fact. igno.& per
Delir. Matthæ. v. ſuper ver. vade, quia debet ſe re
conciliari fratri ſuo, quem læſit pedibus corporis, ſi apprehendi poſsit, & etiam pedibus mentis.& per fra. Antho. in ſumma. ij. parte. titul. ij.
c. ij. §. iij.& etiam tit. vij. c. vj §. v. & etiam. tit. viij.
8 c. iiij. in princ.& §. j.& ibi etiam † æquiparat detractorem ſerpenti, qui occultè mordet & vulnerat. Et iſta quomodo accidit coram curia de
quodam ſecretario, qui protulerat aliqua verba inhoneſta & diffamatoria contra alterum ex
dominis curiæ,& in ipſius abſentia, ita q ſumptis informationibus, & facta reſponſione titulorũ ſummariè procedẽdo fuit ordinatum per
curiã, q dictus ſecretarius faceret emendam honorabilem,

norabilem, videlicet quòd habeat ſe dedicere coram curia, & agnoſcere quòd contra veritatem protulit dicta verba, & quòd habeat petere veniam genibus flexis, & eam petere domino, cui erat irrogata iniuriam in ſignum ſatisfactionis iniuriæ, & remiſsionis rancoris, & aliâs prout plenius conſtat tenore dictæ ordinationis, & executionis receptæ per magiſtrum Andream Rollini ſecretarium cauſæ, de anno domini. M. ccccciiij. de prima menſis Iunij.

a Capitalis. Adde l. omne delictum. §. qui manus intulit. ff. de re milit. vbi pœna capitis imponitur ei qui præpoſito violentas manus intulit. licèt ſecundum glo. ibi de duce belli intelligatur. C.M.

ARGVMENTVM.

De facultate D.N. Georgii d'Amboyſe legati de latere Delphinatus in eius primo aduentu quomodò excipiendus ſit.

Quæſtio. XXXV.

QVAERITVR ſuper bullis facultatis & ptãtis reuerendiſsimi domini Georgij de Amboiſe tituli ſancti Sixti, presbyteri Cardinalis Rothomageum in Regno Franciæ apoſtolicæ ſedis legati: vbi in præſatione ſit mentio de exhortatione pacis & vnionis inter Chriſtianos, & inuaſione in humaniſsimi turcorum tyranni in terras Ducis Venetiarum & magnam claſſem fecisse Alexander Papa VI. prædeceſſor noſter, monuit principes catholicos ad occurrendum tanto furori: & de circũſpectione dicti domini Georgij, & prudentia apud chariſsimũ Regem Ludouicum francorum illuſtrem, iuxta morẽ ſuorũ prædeceſſorum promptum & ardẽtem ad tam ſanctum opus inducere, & reipublicæ chriſtianæ conſulere de conſilio francorum creauit in dicto regno per vnum annũ tãquam pacis angelũ, ſuo & romanæ eccleſiæ legatũ de latere: & deinde prorogauit terminum per quatuor mẽſes: & deinde per alios duos annos etiã prorogauit, quorum duorũ annorũ tempus nõdum etiam elapſum. & deinde Pius Papa. III. ſi ſuperuixiſſet denuò ipſum creaſſet, & deinde Iulius P. pa II. modernus, cum magna diſplicentia intellexit diſcentiones inter Reges, & principes chriſtianæ religionis, & premaximè inter præſatũ Ludouicũ regem Frãcorũ. ac Charriſsimum in Chriſto filiũ noſtrũ Ferdinãdũ Caſtellæ & Legionis Regẽ, & adhærentes p quæ iuribus eorũdẽ principiũ attenuatis debiliores chriſtianorũ magnorũ &c Et ideò cõſilio fratrũ legationẽ & facultates ſingulas cõceſſas per præfatũ Alexandrũ innouauit vſq; ad cõplementũ dictorũ duorũ annorũ. Et nihilominus poſt finitum tẽpus dictorũ duorũ annorũ ad beneplacitum noſtrũ legatũ à latere creauit, Datũ Romæ apud ſanctũ Petrũ Anno incarnationis domini æ. M. cccccilij. pridie nonas Decẽbris. põtificatus anno primo, etiã relinquẽdo onus pacificationis dictorũ principũ. Itẽ per alias literas apoſtolicas crearetur legat⁹ à latere ĩ ciuitate Auinioñ. & comitatu Venayſsini, & terris illis adiacentibus, necnõ Delphinatu ac prouincia prouinciæ. illorúmq; ſingulis diœceſibus, etiã ſi vltra limites illorũq; cõfines ſe protẽdant aut extendãt etiã pacificãdo differẽtias ſubditorũ, & hoc quoad vixerit, exinde vberius & fæliciter cõſequi merearis, quiſdẽ aut ſaltẽ paribus, qbus in minoribus vtebamur officio legationis Auiniõis & alijs dominijs, & alias prout ibi plenius cõtinetur, quoq; aliquẽ probũ virũ idoneũ ſubrogãdi in dicto legationis officio ſubrogãdi, & admonẽdi. Et vlterius decernẽdo, ꝙ in literis per ipſum cõcedendis ſtetur ſimplici aſſertioni ſuæ, abſq; eo quòd teneatur facere fidẽ de facultate eius preſentis datũ Romæ anno incarnationis domini. M. cccccilij. pridie nonas Decẽbris, & alias prout plenius cõtinetur in dictis literis apoſtolicis, quæ fuerunt preſentatæ pro parte dicti domini legati in dicta ſuprema curia parlamenti Delphi. de hoc preſenti anno domini. M. cccccinij. de mẽſe Iunij. quibus viſis & palpatis habita matura deliberatione, Curia præſata decreuit illas inſinuari publicari in audiẽtia, & regiſtrari tam in libro curiæ, quam in camera cõputorũ Delphi. ad æternã rei memoriam. Et inquantũ cõcernũt hãc patriã & loca adiacentia, Curia etiã ordinauit obſeruari citra tamẽ præiũdicium pragmaticæ ſanctionis priuilegiorũ, & liber tãtum patriæ ſtatutorum & edictorum delphinalium.

ARGVMENTVM.

Prorex ſeu Gubernator patria delphinatus in ſuo iucundo aduẽtu quomodò excipiẽdus ſit.

SVMMARIVM.

1 *In Gubernatoris exceptione patriæ conſuetudo attendi debet. & nu. 5.*

2 *Gubernatores eorum aduentum notificare tenentur.*

3 *Gubernatores prouinciarum ordinariam iuriſdictionem ad inſtar proconſulum & legatorum habere dicuntur.*

4 *Gubernatoris ſicut & illis, quorum vices gerunt honos præſtandus eſt.*

6 *Conſuetudo in honoribus deferendis attendi debet.*

7 *Gubernator delphinatus an aliquos ex ſenatoribus extra ciuitatem aduocare poſſit.*

8 *Clerus Gubernatori in iucundo ſuo aduentu ſicut ſuo Epiſcopo obuiam ire proceſsionaliter tenetur.*

Quæſtio. XXXVI.

QVAERITVR ſuper primo ingreſſu ſeu iocũdo aduẽtu domini Gubernatoris præſentis patriæ, & de modo ipſum recipiẽdi, & ho
1 nore ei impẽdendo. † Et in effectu debet attẽdi cõſuetudo. l. obſeruare. §. anteq̃ & ibi Bal. & l. ſi
2 in aliquã. & ibi gl. ff. de off. procõ. & leg. † Et pariter debẽt notificare eorũ aduentũ, vt ibi habe
3 tur. & † tales gubernatores prouinciarũ dicũtur habere iuriſdictionẽ ordinariã, ad inſtar procõ
4 ſulũ & legatorũ. c. ij. de off. lega. lib. vj. † & talis gubernator ſeu locũtenẽs pricipis, cũ gerat eius vicẽ, eſt honorãdus ſicut ipſe. l. j. ff. de off. præfe. præt. ver. credidit enim, ſecũdũ Spe. in ti. de leg. §. j. in prin. & in §. ſeqtur. quia honor, q impẽditur talibus perſonis cẽſetur impẽſus regiæ maieſtati, & delphinali: quia debetur eis reuerẽtia, & obediẽtia. iuxta illud epiſt. Pet. j. c. ij. Subditi igitur eſtote omni creaturæ propter Deũ, ſiue Regi, quaſi præcellẽti, ſiue Ducibus tanq̃ ab eo miſſis &c. Et prout. ſ. dictũ fuit, debet attẽdi cõſue-

tudo per iura ſupra allegata. Et hoc tenẽt domi
ni de Rot. in antiq. deciſi. cccxlj. vbi tenent ꝙ
epiſcopus in primo eius aduentu de conſuetu-
dine eccleſiæ poteſt creare aliquem canonicũ.
6 †Nam in honoribus deferendis attenditur cõ-
ſuetudo. ſecundum Inno. in c.j. & c. ſtatutum.
de maio. & obe. Et præmiſſa faciunt ad quæſtio
nem de primo & iocundo aduentu illuſtris do
mini Gaſtonis Comitis de Fuxo Gubernato-
ris preſentis patriæ, qui applicuit in hac ciuita
te Gratiano. de hoc preſenti anno domini M.
ccccciiij. die veneris. xxj. menſis Iunij, de mane
ante prandium, & qui prius fecerat notificari
eius aduentum. tam curiæ quam ciuitate. iuxta
d.l. obſeruare. §. antequam. Et etiam ſciendum
7 ꝙ fuit poſitum in deliberatione †ſi curia debe-
ret deſtinare aliquos particulares ex dominis
curiæ ad dictũ dominũ Gubernatorẽ, ante eius
aduentũ, & fuit dictũ ꝙ nõ niſi dictus dñs Gu-
bernator hoc expreſſè reſcriberet curiæ. Qui-
nimò fuit aportatũ vnũ reſcriptũ Regis Caroli
V. aut VI. domini noſtri Delph. per ꝙ cauetur,
quòd dominus gubernator præſentis patriæ
non debeat ad ſe facere venire conſiliarios cu-
riæ, extra ciuitatem, & alias prout ibi pleniùs
continetur. Veruntamen pro iſta vice curia de-
ſtinauit vnũ ex conſiliarijs cum aduocato vſq;
ad locum Vorappij, die præcedenti ſui aduen-
tus ad ſciendum beneplacitũ dicti domini Gu-
bernatoris, qui reuerſi fuerunt illa die. Et tan-
dam die craſtina de mane domini curiæ cũ au-
ditoribus acceſſerunt equeſter cum veſtibus
talaribus, & capucijs quoad dominos curię, ob-
uiam domino Gubernatori in formam curiæ
antecedente hoſtiario, cũ eius virga vltra por-
tum ruppis propè balmam in quadã planiciæ,
vbi vnus ex antiquioribus conſiliarijs in ab-
ſentia domini præſidentis fecit quandam par-
uam arengam, in romantio ſuper commenda-
tione dicti domini Gubernatoris, & ſuæ do-
mus, & eius prædeceſſorum. Et in reuerſu do-
mini curiæ cum auditoribus inſequuti ſunt
poſt dictum dominum Gubernatorem, & pari-
ter conſules ciuitatis aſſociati iuerunt obuiam
cum eorum aduocato, qui ſimiliter arrengauit
vt fertur. Et pariter eccleſiæ cum crucibus &
reliquijs venerunt obuiam proceſſionaliter
extra portam ciuitatis perreriæ, ſicuti ſolet di-
8 ci de Epiſcopo in eius fœlici ingreſſu †quia ca
nonici debẽt venire obuiam proceſſionaliter:
ſecundum Bald. in l. liberti. C. de ope. libe. &
idem de alio clero qui debet venire proceſſio-
naliter: ſecundum Panor. in c. dilectus. de offi.
ordi. & idem videtur in domino Gubernatore
qui eſt legatus principis, cum equiparetur Car
dinalibus & Epiſcopis: ſecundum gl. Barto. &
Bal. in l.j. ff. de offi. præfe. præto. & in l. epiſco
pale iudicium. C. de epi. audi. Et quam primũ
dictus dominus Gubernator in introitu portæ
perreriæ vidit cruces deſcendit de equo: & do-
minus Decanus eccleſie cathedralis dedit ſibi
ad oſculandũ reliquias, quas garebat. Et iſtud
probatur exemplo Alexandri magni dum ve-
niebat contra ciuitatem Hieruſalẽ animo ſub-
iugandi: tunc Iadus pontifex cum presbyteris
legis proceſſionaliter venerunt obuiam: & tũc
Alexander deſcendit ab equo, & veneratus an
antiſtitem, ſeu pontificem, & ſe deſiſtit à volũ-
tate inuadendi dictam ciuitatem, per inſpiratio
nem diuinam: vt refert de ly. Zacha. vj. & Faſci.
tempo. Adde quòd licèt Papa aut aliùs princeps
creet legatum Vicarium aut locumtenentem in
ampla forma: tamen adhuc retinet penes ſe ma-
iore poteſtatem. C. dudum. de præbend. libr. vj.
Et licèt à principio non appelletur: tamen à ſen
tentia ſui vicarij appellatur ad ipſum principẽ
non recognoſcentem ſuperiorem. l. à proconſu
libus. C. de appel. & ibi Bart. & Bald post gloſ.
& Philip. Franc. in c. dilecti. j. de appellat. Add.
Dominus Gubernator Delphinatus ſecundum
ſtilum in ſua prouincia nec extra iuriſdictionẽ
contentioſam vocatis partibus non exercet niſi
cum curia: ſed quo ad poteſtatem cõcedendi li-
teras iuſtitiæ aut gratiæ extra curiam facere po
teſt, licet curiæ præſententur.

ARGVMENTVM.

Curiæ iuriſdictio ob nouũ & iucũdũ ad-
uentũ Gubernatoris Grationopolis non ceſſat.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio iudicis inferioris non quieſcit licèt iudex ſu-
perior preſens ſit, etiam ſi eſſet Imperator.*
2 *Curiæ authoritas non ſuſpenditur Gubernatoris pre-
ſentia.*
3 *Curia parlamentea Delphinatus à quo inſtituta.*
4 *Imperator de ſenatorum numero dicitur.*
5 *Curia parlamentea Delphinatus iuriſdictionem à Gallia
rum Rege habet non à Gubernatore.*
6 *Inferior quando iuriſdictionem habet Gubernatore pra
ſente & non uetante exercere poteſt.*
7 *Iuriſdictio Epiſcopi maximè ordinaria propter legati
aduentum non ceſſat.*

Quæſtio. XXXVII.

QVAERITVR an ſuperueniente domino
gubernatore in hac ciuitate, & præſertim
in eius primo aduentu ceſſet iuriſdictio ordina
ria curiæ capiendi maleſactores per ciuitatem,
qui (vt fertur) veniebant in comitiua dicti do-
mini Gubernatoris. Et prima facie videretur
dicendum quòd non ceſſet iuriſditio ordinaria
1 curiæ: vt in auté. de defeu. ciuita. coll. iij. † Nam
licèt maior iudex ſit præſens, non tamen quieſ-
cit iuriſdictio iudicis inferioris. l. in hac. C. de
dona. & ibi glo. & docto. vnde ſecundũ Alberi.
ibi poteſtas ciuitatis poteſt exercere officium
ſuum etiam exiſtente Imperatore in ciuitate:
2 multo fortius in caſu iſto, † licet dominus gu-
bernator ſit præſens non quieſcit auctoritas cu
riæ. Et hoc ſine iuiſditione contentioſa, ſine
voluntaria ſecundum Cyn. in d. l. in hac. Nam
curia repreſentat dominum noſtrum delphinũ.
3 †Et fuit inſtituta per dominum Humbertum
delphinum, & habet merum mixtumque im-
perium, & iuriſdictionem per totam patriam,
4 vt refert do. Guid. pa. cccccliiij. † Nam Impera-
tor dicitur de numero ſenatorum. l. ius ſena-
torum. & l. nemo. C. de digni. lib. xij. Et pro hoc
non debet impediri iuriſditio curiæ, prout ſu-
pra dictum fuit. Nec obſtat c. violentes. de offi.
lega-

lega.quia minor debet deferre maiori quoad in
ſignia reuerentialia, non autem quòd per hoc
quieſcat iuriſditio ordinaria:& maximè quãdo
talis inferior non habet iuriſditionem à tali ma
iore : quia tunc non ceſſat iuriſditio inferioris:
ſecundum Albe.& Sal.in d l. hac editali. Et ita
5 eſt in propoſito:† quia domini conſiliarij curiæ
non habent iuriſditionem à domino Guberna-
tore,ſed à Rege domino noſtro Delphi. qui dat
6 officia.† Quinimò vbi inferior habet iuriſditio
nem à ſuperiore, poteſt exercere iuriſditionem
ipſo præſente & non vetante, ſecundum Albe.
& Sali.in d.l.in hac aliâs ſecus ipſo vetante.arg.
l.iudicium ſoluitur.ff.de iudi. Et pro præmiſsis
7 facit in ſimili: † quia licèt veniat Cardinalis le-
gatus de latere,in aliqua ciuitate,non tamẽ pro
pter hoc ceſſat iuriſditio Epiſcopi, ſecundum
Bar.in l.fi.ff.de offi. procon. & lega. & maximè
in iuriſditione ordinaria, quid autem in dele-
gata habetur,per Bar.in l.iiij.§.ſi tam vicinum.
ff.de dam.in fect. De hac materia aliâs ſcripſi in
vol.cauſarũ arduarũ,in tract.de fid. inſtr.q.lxx.
Et præmiſſa faciũt ad quæſtionẽ: quia in aduẽ-
tu præfati illuſtris domini Gaſtonis Comitis de
fuxo,Gubernatoris præſentis patriæ, venerunt
duo nobiles,videlicèt nobilis Arthaudus de Vi
riaco,vulgariter dictus le camus,& nobilis Gui
go aliâs Guinetus maligeronis,contra quos fue
rant prius ſumptæ informationes pro aliqui-
bus maleficijs.Et curia ordinauit ipſos capi,ex-
tra tamen domũ & comitiuam præfati domini
Gubernatoris,& fuerunt incarcerati,& tandem
orta quæſtione ſuper præmiſsis fuit demonſtra
tum per curiam aliquibus principalioribus de
domo dicti domini Gubernatoris, ꝙ per hoc
non derogabatur in aliquo auctoritati præfati
domini Gubernatoris, ſed magis cõſeruabatur,
cum ſit caput curiæ,& intitulatur in literis cu-
riæ.Et illud quod facit curia,cenſetur fieri no-
mine domini Gubernatoris,cũ ipſe ſit caput cu
riæ, & ad ipſum ſpectet purgare prouinciã fa-
cinoroſis hominibus.l.cõgruit.ff.de offi.præſi.
Nec poſſet inhibere dominus Gubernator, cũ
curia vtatur officio ſuo, & maximè in cauſa iã
cepta.iuxta no.per Archi.in c. de perſona.xj.q.
j.Quia ordo iuſtitiæ cõfunderetur, ſi vnicuiq;
ſua iuriſditio non ſeruaretur.c.peruenit.xj.q.j.
Et præmiſſa dixerim citra præiudicium aucto-
ritatis præfati illuſtris domini mei Gubernato
ris:cũ ſit totus clemens,benignus,iuſtitiã colẽs,
& qui acquieuit rationibus curiæ demõſtratis.

ARGVMENTVM.

Vſus nauigationis per publica flumina, &
maximè ſal deducere per Rodanum vel per ter
ram principe inconſulto,an licitus ſit, & quòd
remedium detur.

SVMMARIVM.

1 *Flumina ſunt de regalijs, ut quæ ad principem pertineãt quoad proprietatem.*

2 *Fluminum uſus communis eſt.*

3 *Nauigandi ius in flumine publico omnibus permiſſum, eſt,nec prohiberi poteſt.*

4 *Interdictum uti poßidetis datur ei cui publici fluminis nauigatio prohibita eſt.*

5 *Quid ſi quis in mari & nauigare & piſcari prohibeatur.*

6 *Priuatus in eius territorio nauigationem & piſcationẽ prohibere poteſt.*

7 *Conſuetudo ſuper iure nauigandi & piſcandi attendenda eſt.*

8 *Seruitus nauigij in ſtagno uel lacu conſtitui poteſt.*

9 *Littora fluminum publicorum quoad proprietatem illorum ſunt quorum prædijs adhærent, licèt uſus communis ſit.*

Quæſtio. XXXVIII.

QVAERITVR an ſit licitus vſus naui-
gandi,& ſal vehi faciendi per flumem pu-
blicum Rhodani, vel per terram abſque licen-
tia principis: & an competat interdictum vti
poſsidetis,vel aliud remedium poſſeſſorium. Et
1 prima facie videretur dicendum quòd ſic:† quia
licèt flumina dicantur de regalijs, & pertineant
principi quoad proprietatem,c. j. quæ ſunt re-
2 galia: † tamen vſus fluminum eſt communis. l.
fluminum.in princip.ff.de dam.infect. §. flumi-
na.& §.riparum. inſtitu. de rer. diui. & l.nemo.
3 & l.riparum. ff. eod. titu. † & ſicuti via publica
omnibus eſt permiſſa, ita etiam ius nauigandi
in flumine publico & permiſſum, nec poteſt
prohiberi.l.j.§. hoc interdicto. ff. vt in flumin.
publi.nauig.liceat.l.ij.§.aduerſus. & §. fina. ff.
4 ne quid in loc. publi. † Et huic competit illud
interdictum ſecundum Spec.in tit. de cau. poſ-
ſeſſ.§.j.verſi.octanum. & per Rofre.in tit. ſi ali.
in flumi.publi. vel ſtag.niſi quis per priuilegiũ
principis haberet ius prohibendi:ſecundum ip
ſum,allegat l.ſi quiſquam.ff.de diuer. & tempo.
5 præſcrip.& l.fin.ff.de vſucapio.† Et pariter quã
do quis prohibetur nauigari in mari,vel piſca-
ti in mari.d.l. ij.§. aduerſus. ff. ne quis in loco
publi.d.l.iniuriarum.§.fi.ff.de iniur.Et hoc ve-
rum,niſi quis haberet priuilegium à principe,
vel niſi quis præſcripſiſſet per tempus memoriã
excedens.l.ſanè. ff. de iniur. & ibi gloſ. Et iſtud
obſeruant Veneti in gulpho maris adriatici:ſe-
cundum Bar.& Ange.ibi.& per Cæpo. in tract.
ſerui.in ti.de mari. Et licèt quis non poſsit pro-
hiberi à priuato nauigare ſuper flumine publi-
6 co:† tamen bene poteſt prohiberi in eius terri-
torio.ſecundum Barto.in rubri.ff.vt in flumin.
publi.naui. Et pariter debet attendi in talibus
conſuetudo: quia licèt ius nauigandi regulari-
ter ſit permiſſum, & maximè à Kalen. Aprilis,
vſque ad Kalen. Octobris.l.quotiens.C.de nau-
fra.lib.x.& nota. per glo.in l.qui petitorio.ff.de
7 rei vendi.† Tamen in talibus attenditur conſue-
tudo : ſecundum Bartol. in d.l.quotiens. & Cæ-
pol. in tracta. ſerui. in titu. de naui. Adeo & in
tantùm, quòd licèt in lacu vel ſtagno non poſ-
ſit conſtitui ſeruitus aquæductus, cum non ha-
beant perpetuam cauſam, & ne fiat præiudiciũ
aquæ.l.foramen.§.omnes. ff. de ſerui. vrba.præ-
8 dio. † ſecus in ſeruitute nauigij, cauſa ducendi
ad certum locum. l. via conſtitui.§.ſi lacus.ff.de
ſerui. vrba. prædi. Et licèt ſupradictum fuerit
quòd flumina publica quoad proprietatem &
alueum,ſint principis; tamen quoad vſum ſunt
communia.prout ſupradictum fuit:attamen ſe-

9 cus videtur in ripa, vel littore:† quia quoad pro
prietatem ſunt illorum quorum prædijs adhæ-
rent. l. riparum. ff. de rer. diui. §. riparum. inſt. de
rer. diui. licèt vſus ſit cómunis, vt ibi habetur.
Et licitum eſt ibi arboribus oatis naues reli-
gare: & appellatione fluminis non continetur
ripa. l. j. §. in publico. ff. de flumi. faciont nota.
per Barto. io l. quominus. ff. de flumi. in vij. &
viij. q. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſu-
per cauſa ſupplicationis honorabilium Ioan-
nis de combis, Peyroni mayandi mercatorum
Valentiæ, Claudij mondi, Michaëlis balayni,
Ioci Belli riparij, & aliorum adhærere volen-
tium contra honorabiles Petrum le maiſtre, Pe
trum reynardi mercatores Lugduni firmarios
modernos tiragij ſalis, pro eo quia dicti ſup-
plicantes prætendunt ſe eſſe in conſuetudine
ſeu quaſi tiragiandi, & vehi faciendi ſiue per
flumen Rhodani, ſiue per terram, de ſale empto
dictorum firmariorum in altero granerio-
rum præſentis patriæ, videlicèt Valentiæ, Tin-
cti, vbi volunt, etiam ad partes Sabaudiæ, &
quòd in hoc verſatur vtilitas Regis domini
noſtri Delphi. quia eius gabella augmentatur,
& pedagia ſoluuntur: & pariter verſatur vti-
litas republicæ & patriæ, propter tranſitum.
Et quia quanto magis trafficaot mercatores
hiocinde: tantò magis augmentatur vtilitas
reipublicæ: quia pecuniæ remanent in patria.
Et pariter adducuntur mercantiæ de partibus
Sabaudiæ vti Caſei, Canapi, & ſic de ſimilibus.
Et vlterius prætendont dicti ſupplicantes,
quòd non intereſt dictotum firmariorum ex
quo ſal ipſorum eſt tentum, & eis ſolutum, &
quòd præmiſsis non obſtantibus dicti firma-
rij ſalis fecerunt arreſtari per viſitatorem Lug-
duni quinque corum guindellas ſale oneratas
attachatas in ripa Rhodani à parte delphina. &
deiode deſchariari & reponi in ciuitate Lug-
duni in apotheca & menſurari. Sed ex aduerſo
dicti firmarij prætendunt, quòd per articulos
eorum firmæ eſt prohibitum vehi ſal alicui per
ſonæ præterquam ipſis, ſine ipſorum conſenſu
& voluotate, ſub pœna duorum millium ſcuto-
rum & confiſcationis eorũ mercantiæ. Et quòd
pariter prætendunt, quòd eſſet præiudicium
reipublicæ: quia dicti ſupplicantes ſunt diui-
tes & potentes, & emendo & charrcãdo ſal poſ-
ſent abſorbere graneria, & relioquere patriam
improuiſam charreãdo extra patria. & pariter
prætendũt dicti firmarij quòd tota riparia Rho
dani ſit de regno: vt refert dom. Guid. pa. Et tã-
dem curia ſuioptis informationibus parte vo-
cata per modum prouiſioois & donec aliter fue
rit ordinatum, ordinauit quòd dicti ſupplicao-
tes lite pendente gaudeant cõmodo dictæ con-
ſuetudinis allegatæ, duotameo moderate vtan-
tur. iuxta no. per Bald. poſt Iaco. Butri. in l. or-
dinarij. C. de rei vendi. & quòd dicti firmarij
eorum ſumptibus & expeoſis habeant reduci fa
cere dictas guindellas ad locum priſtinum ca-
pturæ, vt inde dicti ſupplicantes conducant di-
ctum ſal vbi voluerint à parte iioperij: tamen fa-
ciunt not. io l. j. C. vbi de poſſeſſ. agi opor. Aliter
ad præſens non declaro: quia adhuc lis pendet
coram curia. Et præmiſſa non ſcribo, niſi vt ve-
ritas magis perpandatur, & vt rectiùs & ſecu-
riùs io tempore opinari valeam.

ARGVMENTVM.

Salinarum ius quale ſit: ſal an & à quo ga-
bellari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Salinæ quoad proprietatem eius ſunt in cuius fundo re-
periuntur.*
2 *Salinæ de regalijs dicuntur.*
3 *Principes ſuperiorem non recognoſcentes pedagia ſiue
tributa imponere poſſunt.*
4 *Pedagia quandoque per conſuetudinem introducun-
tur.*
5 *Domini terrarum hodie ſuæ ditionis homines ad ſalis
emptionem compellunt.*

Quæſtio. XXXIX.

QVAERITVR an ius ſalinarum ſit pu-
blicum vel prioatum: & an poſsint poni ga
bellæ vel pedagia pro ſale quando vehitur per
aquam vel per terrã: & an poſsint aſtringi ſub-
diti ad emendum de ſale gabellato recondito in
horreis, ſeu granerijs firmariorum. Et in effe-
ctu quando ſalinæ reperiuntur in aliquo fun-
1 do priuato:† tunc quò ad proprietatem efficiũ-
tur illius, cuius eſt fundus. l. forma. §. ſalinæ. ff.
de cenſibus. l. magis puto. in princip. ff. de reb.
eorum. Si verò reperiantur in fuodo ſeu loco
2 publico: tunc dicuntur eſſe principis,† & dicun-
tur de regalijs. c. j. circa fin. quæ ſunt regalia. l.
inter publica. §. j. ff. de verbo. ſignifica. & nota.
per glo. & Alexand. in l. diuortio. §. ſi vir. ff. ſol.
matrimo. & in talibus poteſt contrahi ſocietas.
3 l. j. in princip. ff. quod cuiuſq; vniuer.† & prin-
ceps quando non recognoſcit ſuperiorem, po-
teſt impooere tributum ſiue gabellam: ſecuo-
dum Bald. in l. cùm proponas. C. de nau. fæno.
quia poteſt impooi pedagium ſiue io terra, ſiue
in mari, per principem, allegat Innocen. in cap.
ionouamus. de cenſibus. & per euodem Bald. in
4 rubric. ff de rer. diui.† vel etiam per conſuetu-
dinem poſſuot introduci talia pedagia. c. ſuper
quibuſdam. §. præterea. de verbo. ſignifica. ſe-
cundum Bald. in d. l. cùm proponas. & per Cæ-
po. in tracta. de ſerui. in titu. de mari. vnde ſe-
cundum Andre. de Iſer in dicto c. j. quæ ſuot
5 rega. in talibus attenditur conſuetudo.† Et ho-
die eſt vſurpatum ius per domioos terrarum,
quòd aſtringant ſubditos ad emendum ſal, &
aliâs certo modo diſponunt, & hoc ibi ſequuo-
tur Aluaro. & Præpo. & hoc etiam tenet Ioan-
nes de Platea poſt Bartol. in l. j. C. vt in emptio.
ſpeci. ſe excuſa. libr. x. & pro hoc videtur ca-
ſus in l. ſi quis. C. de vectiga. & commiſ. vbi
quando aliqui accipiunt ſalinas ad firmam: tũc
prohibitum eſt ſal menſurari, vel vendi ſine
conſenſu firmariorum, ſub pœna commiſsi eis
applicanda. Et iſtud facit pro firma tiragij ſa-
lis; quia per reſcriptum Regis domini noſtri
Delphini arrendatur tiragium ſalis, tam à par-
te regni, quàm imperij, & gabella ſoluitur
Regi.

Quæſtio.

ARGVMENTVM.

Horrea publica habere ciuitatibus permiſſum eſt vt cariſtiæ tempore ciuibus ſubueniatur.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia ex ciuibus colligi poteſt pro bladis emendis, ut neceßitati ſubueniatur.*
2 *Prouiſionem facere licitum eſt.*

Quæſtio. XL.

QVAERITVR an ſit licitum alicui ciuitati facere graneria bladi ad ſubueniēdum
ciuibus tempore cariſtiæ. Et prima facie videre
tur dicendum quòd ſic, propter neceſsitatem ſa
mis.l.j.C.vt nemi.liceat in emptio. ſpecie. ſe ex-
1 cuſa.lib.x.† Et ad hoc poſſunt aſtringi ſubditi
tam diuites, quàm pauperes ad faciendum col-
lectam pro emendo blado, vt ſubueniatur ne-
ceſsitati futuræ: ſecundum glo. Bart. & Ioann.
de pla. ibi, quia iſto caſu bladum non emitur,
2 vt carius vendatur. † & ideo licitum eſt facere
ſuam prouiſionem, quia ceſſat ratio legis iuliæ
de annona: ſecundum Ioan. Fab. in §. fi. inſti. de
publi. iudi. Et iſtud facit pro ſupplicatione
porrecta pro parte conſulum ciuitatis Valentiæ, qui petebant ſibi licentiam impartiri emendi vſque ad mille ſummatas pro prouiſione ciuitatis: vt inde pro ſimili pretio venderetur. Sed curia ad finem ne imponatur cariſtia in patria, non permiſit licentiam congregandi de bladis patriæ, niſi quo ad blada, de extra patriam, vide l. j. C. de frumen. vrb. Conſtant. & l. j. C. de frumen. Alexand. lib. xj.

ARGVMENTVM.

Cariſtiæ tempore quandoq; expedit vt hijs qui blada aduehunt pedagia remittuntur: & ſi non remittantur, mercatores non vectores pedagia pendere tenentur.

SVMMARIVM.

1 *Mercatores non mercium uectores pedagia ſoluere tenentur.*
2 *Vectores qui pedagia præſtarunt, ius retentionis in mercibus habent.*
3 *Vectores commißi uel repreſaliarum ratione detineri non debent.*
4 *Naues annonam ſiue bladum in urbem deferentes prouiſionis cauſa à quibuſcunque muneribus etiam patrimonialibus immunes ſunt.*
Idem de pedagio ſentiendū eſt, ſi ſui uſus cauſa uel familiæ uel reipub. deferantur.
5 *Bladum uel uictualia ſi cauſa ſui uſus uel reipub. deferantur iuramento partis ſtandum eſt.*
6 *Gabella non ſoluitur de ueſtimentis in dorſo, nec de ijs quæ cauſa quotidiani uſus portentur.*
7 *Pedagium debetur quando res negotiandi cauſa ſiue mercandi occaſione deferuntur, & ſi eſſent clerici.*

Quæſtio. XLI.

QVAERITVR quando tempore cariſtiæ aſportantur blada in hac patria, ſiue per terram, ſiue per aquam, an ſit iuſta cauſa remittendi pro hac vice pedagium & gabellas: & an nauicularius ſeu naucherius, aut mulio teneātur ad ſolutionem gabellæ, vel pedagij: an verò dominus mercis ſeu mercantiæ teneatur. Et in ef-
1 fectu † mulio vel naucherius non tenetur ad ſolutionem pedagij, ſed dominus mercantiæ. l. cū in plures. §. vehiculum. ff. loca, & ibi per glo. & Bar. & in l. j. §. hic titulus. ff. de publica, adeò &
2 intantum, quòd † ſi mulio vel nauicularius ſol
uerent pedagiū, poſſent repetere à domino mer
cantiæ, & retinere mercantiā, donec eſſet eis ſo
lutum: ſecundum Bal. in l. fi. C. cōmo. Et iſto ca
ſu non tenentur nauicularij ad ſolutionem pe
3 dagij. l. j. C. de naui. lib. xj. † Nec poſſunt detine-
ri ratione delicti, aliàs cōmiſsi vel ratione repreſaliarū: ſecundū Bar. ibi. Et pro hoc facit l. omniū. in fi. C. de vectiga. & cōmiſ. Et eſt de caſibus ſpecialiter enumeratis per gl. in l. ſi publicanus. §. de rebus. ff. de publi. in quibus quis nō teneretur ad ſolutionem pedagij, niſi aliter ſtatuto aut conſuetudine caueretur, quòd mulio pro mulo teneretur, vel naucherus pro naui tenetur ſoluere pedagiū: ſecundū Bartha. in tract. gabel. in vij. parte q. iij. & iiij. Et iſtud facit pro conſuetudine raſellorū, & fuſtarum, & mayarū, quæ conducuntur per ripariā yſaræ & Rhodani: quia ſoluunt pedagiū, quando deferuntur ad
4 partes baſſas. Sed redeūdo ad quæſitum † quādo
nauicularij ſuper nauibus deferunt annonā, ſeu bladū ad vrbem cauſa prouiſionis ciuitatis, tūc ſunt immunes à quibuſcunq; muneribus etiam patrimonialibus. l. ſemper. §. negociatores. ff. de iur. immu. Et idē videtur dicendum de pedagio quod non debeatur quando deferuntur blada, vel alia vectualia cauſa ſui vſus, vel familiæ vel reipublicæ. l. vniuerſi. C. de vecti. & commiſ. l. licitatio. §. res exercitus. & l. ſi publicanus, §. de rebus. & ibi per glo. ff. de publi. faciunt not. per Bar. & Alex. de imol. in l. cætera. §. ſed & ſi quis.
5 ff. de lega. j. Et iſto † caſu quando portatur bla-
dum, vel alia victualia cauſa ſui vſus, aut cauſa reipublicæ, ſtatur iuramento partis; ſecundum gl. in cle. præſenti. de cēſi. & Bal. in d. l. vniuerſi. & in l. cùm proponas. C. de nauti. fœno. & Alex. de imol. in d. l. ſed & ſi quis. & licèt fruſtra impetretur per reſcriptum principis quod de iure cōmuni conceditur. l. j. C. de theſau. lib. decimo. Tamen patria fecit requeſtam verbalē domino Gubernatori præſentis patriæ, vt intercedere vellit apud Regem dominū noſtrum Delphinū pro obtinēdo literas patentes remiſsionis dictorum pedagiorū mediatè vel immediatè ſubditorum, de hoc tempore M. ccccciiij. & de menſe Iunij, & anno ſequenti, cum incipiat cariſtia vigere propter raritatē bladorū & ſiccitatem tēporis. Et pro præmiſsis facit quod voluit Bart. in l. ſed
6 & ſi. ff. nau. caupo. vbi tenet, † quòd non ſolui-
tur gabella de veſtimentis in dorſo nec de eo quod portatur cauſa quotidiani vſus. & in l. fi. §. diuus. ff. de publica, licèt non ſoluatur gabella: debet tamen profiteri, de qua materia etiam habetur per Bartha. in tracta. gabel. in ij. parte viij. quæſtio. princip. Et quando eſt data licentia extrahendi bladum aut aliam mercantiam mercatoribus abſque ſolutione pedagij, ſe extendit etiam ad nauiculares, & muliones, licèt ibi non ſint nominati: ſecundum Bart. in l. Philippum. C. de curſu publi. libr. xij. Et iſto caſu quando conceditur priuilegium exemptionis

à ſolutione pedagij, debet eſſe clauſula deroga-
toria,cùm ſint dānoſa fiſco,iuxta nota. in l.nec
damnoſa.C.de preci.impera.offe.& in l.omniū.
C.de vecti.& cōmiſ.& in l. vacuatis.C. de decu.
7 libr. x. Quia † regulariter quando deſeruntur
aliquæ res cauſa negociandi & mercandi, tunc
debetur pedagium etiam ſi eſſent clerici.c.quan
quam.de cenſi.libr.vj.clem.præſenti.de cenſi. &
nota.per Bartha. in d. tracta.gabel.in iij. parte.
q.ij.& vij parte.q.vj.& vij.

ARGVMENTVM.

De dieta citationis anticipata ante terminū.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis officium dilatione pendente quieſcit.*
2 *Actus extra citationis tempus geſtus non ualet.*
3 *Citatio certam horam aßignatam habens, ſi alia hora*
quàm aßignata teneatur non ualet.
4 *Dieta quandoque de partium conſenſu bene anticipatur.*
5 *Actor non comparens in aßignationis die, quòd in expen*
ſis damnandus ſit, nec ulterius citabitur reus quin actor
ſe in iudicio ſiſturum ſatiſdederit.

Quæſtio. XLII.

QVAERITVR an dieta citationis anti-
cipata ante terminū teneat, an verò ſit nul-
la. Et videretur dicendum quòd ſit nulla: quia
eſt facta alio tempore, & ſic non videtur cita-
tus.l.fin.§. ſi his qui. ff. quod vi aut clam. & ibi
Bart.& in l.aquilia.in princip. eod. tit. pro quo
1 facit, † quia pendente dilatione conquieſcit of-
ficium iudicis.l. ſi pars.C.de dilatio. Nec obſtat
c.conſuluit.de offi.d.leg.vbi iudex poteſt expe-
ctare contumacem vſque in craſtinum, quando
non expirat tempus iuriſdictionis,aliàs ſecus.l.
cum non ex eo. C quā.prouo. non eſt neceſ.l.ſi
vt proponis.l.j.C.quomodo & quan.iudex.quia
2 ad iſtud reſpondetur,quòd † non valet actus ex-
tra tempus citationis,quia non poteſt dici con-
tumax,& maximè vbi citatus non comparet:ſe-
3 cundū Bal.in d.l,cū non ex eo.& idē eſt † quādo
in citatione aſsignatur certa hora:quia tūc non
tenet citatio ſi teneatur alia hora quàm aſsigna
ta:ſecundū Bar.in d.l.fi.§.fi. ff. quod vi aut clā,
& per glo. inſti. de verbo.oblig.§.omnis.& per
Bald.in d. l. non ex eo die.& in l.j.C.quomo. &
quan.iud. licèt de ſtilo curiæ parlamenti, quā-
do citatus non cōparet in die aſsignata hora au
dientiæ, tunc ponitur ad ordinandum hinc ad
diem proximam,qua tenetur audientia:& inte-
rim ſi compareat reus, tunc auditur, & non re-
4 putatur contumax. † Et interdum de conſenſu
partium bene anticipatur dieta. facit c. de cau.
& d.c.conſuluit.de offi. deleg.& per gl.c. quan-
uis, & per Bart. & Alex. de Imol. in l.qui ante
Kalendas. ff. de verbo. obliga. vbi reus, cui da-
tur terminus, poſſet anticipare dietam,quando
terminus eſt ſtatutus ad fauorem rei citati, de
quo ibi latiùs per docto. Et iſtud facit pro cau-
ſa ſupplicationis nobilis Aymari de columbe-
ria,contra nobilem Ioannem de ſaliente,theſau
rarium.temporalitatis epiſcopatuum Valentiū.
& Dieū qui fuerat citatus ad certam diem ad
reddendum computum & reliqua, & fuerat an-
ticipata dieta de vna die, licèt partes ex poſt fa-
cto acceperint tractatum amicabilem. Et pro
5 præmiſsis facit c.j.de dol.& cōtum.li.vj.† quan-
do actor non comparet in dieta, quòd conden-
natur in expenſis,nec vlterius citatur reus, niſi
actor caueat quòd comparebit in termino. Et
iſtud etiam facit pro ſtilo curiæ, quia interdū
actor non compareat ad diem citationis,& reus
comparet,ſeu eius procurator, & producit co-
piam ſignatam: tunc ponitur ad ordinandum
ad aliam audientiam,quòd tunc ſi actor nō com
pareat, nec faciat fidem de literis originalibus
citatorijs, relaxatur reus cum expenſ. Si verò
reus producat copiam non ſignatam, relaxatur
ſimpliciter abſque expenſis:vbi verò actor pen
dente termino ad ordinandum compareret, &
faceret fidem de dictis literis citatorijs, tunc au
diretur.

ARGVMENTVM.

An pendente appellationis tempore confir-
mationis electionis ſententiæ executio ſuſpen-
datur: & an dicta ſententia in contradictorio
iudicio dicatur diffinitiua.

SVMMARIVM.

1 *Appellatione pendente nonnihil attentari prohibetur:*
ita etiam appellandi tempore pendente.
2 *Appellatione pronuntiatum ſuſpenditur.*
3 *Sententia lata ſuper electionis confirmatione in contra-*
dictorio iudicio nedum uim diffinitiuæ habet, ſed etiam
diffinitiua dicitur.
4 *Sententiæ executio appellatione pendente fieri non debet.*
5 *Electus confirmatus ea quæ ſunt iuriſdictionis exercere*
poteſt: nō autē ea quæ ſunt ordinis, niſi poſt cōſecrationē.
6 *Confirmatio ſeu inſtallatio à qua appellatum eſt, & ma-*
nu delphinali pendente adminiſtrandi facultatem etiam
quoad ea quæ iuriſditionis ſunt non tribuit.

Quæſtio. XLIII.

QVAERITVR an pendente tempore ap-
pellandi aut appellatione interiecta à
ſententia lata ſuper confirmatione electionis
dignitatis pontificalis, impediatur effectus præ
cedentis confirmationis, ſeu apprehenſionis
poſſeſsionis ſaltem in ſpiritualibus, & per quē
debeat fieri reparatio attentati, ſeu reductio-
nis ad priſtinum ſtatum:& an ſententia lata ſu-
per confirmatione in contradictorio iudicio di
catur diffinitiua,vel habere vim diffinitiuæ. Et
videretur prima facie dicendum quòd prohi-
1 beatur fieri executio:† quia ſicuti pendente ap-
pellatione prohibetur aliquid attentari: ita
etiam pendente tempore appellandi. c. venien-
tes.de iur.iurand.c. non ſolùm. de appella. libr.
vj.l.j.ff.nil no.penden. appel. & not. per glo.&
docto. in l.publicorum iudiciorum ff.de publi.
iudi.& maximè in diffinitiua, aut habente vim
2 diffinitiuæ.d.c.non ſolùm,† quia appellatio ex-
tingit, aut ſaltem ſuſpendit pronunciatum.l.j.
3 in fin.ff.ad turpi.† Nam ſententia lata ſuper cō-
firmatione electionis in contradictorio iudi-
cio,habet vim diffinitiuæ, quādo eſt coëlectus:
ſecundum Innoc. in c. conſtitutis. de appel.per
glo.in c.fina.de electio. libr. vj. Quinimò dici-
tur diffinitiua, quando confirmatio eſt facta in
contradictorio iudicio: ſecus ſi fiat de plano:ſe
cundum Bald.in addi.ad Spec. in titu. de appel.
verſic.pro diffinitiua. glo. in pragmat. ſanctio.
tit.de

tit.de pacific. poſſeſſo. in princ. & iſto caſu ap-
pellatio impedit officium confirmationis, &
apprehenſionis poſſeſsionis: niſi eſſet appella-
tio, quæ non teneret: ſecundum glo. in c. auari-
tiæ. de el[illegible]io. libr. vj. & ibi Gemi. & in c. fin. eo.
titu. Innoc. in d. c. conſtitutis, pro quo facit l.
reus. §. cum contra quem. ff. de mune. & one. &
latè habetur de hac materia per Petrum de An-
cha. Philip. Franc. in d. c. auaritiæ. & licèt Ioan.
Andr. in d. c. auaritiæ. in nouel. tenuerit, quòd
poſſeſsio data antequam iudex appellationis
inceperit cognoſcere, tenet: ſecus ſi poſt: tamen
Petr. de Ancha. tenet contrarium, ex quo fuit
appellatum in iudicio, & ibi Archi. & maximè
quando appellatio præuenit poſſeſsionem: vt
not. in d. c. conſtitutis. ſi verò confirmatio fieret
ſummariè, quod non appareret contradictor,
ſeu oppoſitor, ſeu coëlectus: tunc confirmatio
ſubſecuta non haberet vim diffinitiuæ, ſed in-
terlocutoriæ: quia eſſet actus extraiudicialis, ſe
cundum Inno. Archi. Ioan. Andr. in d. c. auari-
tiæ. Inno. Panor. in d. c. conſtitutis. glo. in prag-
ma. ſanctio. in c. j. §. ſacta. de electio. ſuper ver.
iudicialiter. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionē
ſuper cauſa confirmationis electionis eccleſia-
rum cathedralium Valē. & Dien. ſimul vnitarū,
inter R. d. Vrbanum de Myolano prothonota-
rium, & Reuerendum dominum Carolum de-
turnone prothonotarium: quia dictus protho-
notarius de Myolano obtinuit ſententiam con-
firmationis à domino vicario ſeu officiali me-
tropolitani Viennen. commiſſario à qua dici-
tur fuiſſe appellatum verbotenùs illicò & in-
continenti, & etiam expoſt, in ſcriptis tam pro
parte dicti domini prothonotarij de Turnone,
quàm etiam pro parte procuratoris regij, & del
phinalis: & appellatio introducta, apoſtoli ob-
tenti, & decreta literæ citatoriæ, & inhibitoriæ,
à domino Archiepiſcopo Viennen. Sed præmiſ-
ſis non obſtātibus ante executionem dictarum
literarum citatoriarum dictus dominus pro-
thonotarius de Myalono vigore literarum exe-
cutorialium fecit apprehendi poſſeſsionem, ſeu
ipſe per procuratorem dictorum epiſcopatuum
de ſpiritualitate: & creauit officiarios in ſpiri-
tualitate, vti vicarium, officialem, procurato-
4 rem fiſcalem, ſigilliferum & ſecretarium, †licèt
pendente appellatione non debeat fieri execu-
tio ſententiæ. d. c. venientes. de iur. iuran. gl. in
c. dilectis. de appel. & per glo. in pragma. ſan-
ctio. tit. de cauſ. c. j. ſuper ver. interponi. facit c.
oblatu. de appel. ſuper quo curia commiſit al-
teri ex dominis curiæ ſumi informationes: quia
adhuc durat manus delphi. in dictis epiſcopa-
tibus, licèt prætendatur, quòd ad temporalita-
tem: ſed quia ſunt connexa, & non eſt ſolitum
apprehendere poſſeſsionem, etiam de ſpiritua-
litate, niſi prius obtenta leuatione manus del-
phi. & per literas: & quòd eſt ſolitum commit-
tere alteri ex dominis curiæ. Nec obſtat ſi dica-
5 tur, quòd †per confirmationem tranſit facultas
adminiſtrandi quoad iuriſdictionem: ſecus in
his quæ ſunt ordinis, niſi à tempore conſecra-
tionis. c. tranſmiſſam. de electio. cùm ibi nota.
Quia ad iſtud reſpondetur, quòd hoc verum
6 †niſi fuiſſet appellatum: aliàs ſecus, prout ſu-
pradictum fuit. Et maximè quando pendet ma-
nus delphi. quia tunc confirmatio ſeu inſtalla-
tio non tribuit facultatem adminiſtrādi, etiam
quo ad ea quæ ſunt iuriſdictionis: ſicuti quan-
do alter eſt in poſſeſsione. ſecundum Panormi.
in d. c. tranſmiſſam. & in c. cùm ſuper, & c. cùm
olim. de cauſ. poſſeſs. & proprie. argum. c. eum
qui. de præbend. libr. vj. Vide Calder. conſilio
fin. titu. j. & c. oblatæ. de appell. extra. vide etiam
Felin. in rubric. de re iudicat. & in c. eccleſia
ſanctæ mariæ. de conſtitut. & Ange. conſi. xxiij.
& Panormita. conſil. xxiij. in prima parte. Et in
materia inſtallationis in ſede chori. iuxta c. vt
non vi. de offic. Archi. attenditur conſuetudo:
ſecundum Panormita. in c. tranſmiſſam, aliter
ad præſens non declaro: quia adhuc pendet lis,
tàm coram curia, quàm coram præfato domi-
no Archiepiſcopo: attamen cum agatur de præ
iudicio animæ & de poteſtate clauium eccleſiæ
ligandi & abſoluendi, propter cenſuram eccle-
ſiaſticam: ideò tutius eſſet quòd reparatio at-
tentati, & reductionis ad priſtinum ſtatum
fiat per iudicem eccleſiaſticum, ad quem fuit
appellatum, vide etiam per docto. in d. c. auari-
tiæ, an pendente appellatione teneant geſta per
confirmatum, & præſertim excommunicatio-
ne: quia non ſufficit ſola poſſeſsio: ſecundum
Ioann. Andr. ibi, & per Panormita. in c. cùm
contingat. de for. compet. Præterea appella-
tio impedit effectum confirmationis: ſecun-
dum Innoc. in capit. cùm olim. de cauſ. poſ-
ſeſsion.

ARGVMENTVM.

Pendente reductione manus delphi. poſſeſ-
ſionem ſaltem ſpiritualem apprehendere an li-
citum ſit, & an literæ ad hoc requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Inſtallatio ſimplex in choro ante electionis confirmatio-
nem prohibita non eſt.*
2 *Appoſitio manus Regis dominij translationem impedit,
& poſſeſsionis apprehe[n]ſionem.*
3 *Poſſeſsionem adipiſci ſequeſtro pendente uetitum eſt.*
4 *Poſſeſſorium in ſpiritualibus eſt quid temporale.*
5 *Poſſeſsio manu regia pendente apprehendi non debet.*
6 *Poſſeſsio adprehendi non prohibetur pendente benefi-
cij cuſtodia.*
7 *Capitulum ſede uacante in temporali iuriſdictione non
ſuccedit, quæ de laici homagio mouetur.*
8 *Rex Galliarum in Delphinatu iure regaliæ temporali-
tatem ſede uacante ad ſuas manus reducit.*
9 *Rex Delphinus ſede uacante rerum ſpiritualium cuſto-
diam habet.*
10 *Rex Galliarum merus laycus non eſt, ut qui diuinitùs
inungatur.*
11 *Poſſeſsio beneficij non niſi in principaliori membro adi-
piſci debet.*
12 *Rex Galliarum multis in eccleſijs cathedralibus iure re-
galiæ conferendi præbendas nonnullâque alia beneficia
procuratoribus eccleſijs exceptis ius habet: temporaliá-
que percipit.*

13 *Conſuetudine introduci poteſt, ut mors prælati princi-
pi nuntietur: licentiáque prælatum eligendi ab eo peta-
tur, ita quòd ſi electio fiat aliter retractanda ſit.*
14 *Princeps electi confirmationi ſe opponere poteſt, ſi ip-
ſum ſuſpectum habeat.*
15 *Beneficij poſſeſsionem qui adipiſci uult, quid ſibi faciun
dum incumbit.*

Quæſtio. XLIIII.

QVAERITVR an pendente reductione
manus delphi. appoſitæ in dictis epiſcopati-
bus Valen. & Dien. ſit licitum apprehendere poſ
ſeſsionem, ſaltem de ſpiritualitate: & an de con
ſuetudine poſsit introduci, quòd prius obti-
neantur literæ leuationis manus delphinalis ſeu
de placet, à Rege domino noſtro Delphino. an
tequam apprehendatur poſſeſsio: & an princeps
poſsit ſe opponere confirmationi electi, quan-
do habet ipſum ſuſpectum. Dubium facit: quia
licèt ante confirmationem electionis, ſit prohi-
bitũ ſe ingerere adminiſtrationi ſub pœna pri-
uationis iuris. c. auaritiæ. de elect. li. vj. c. taliter.
1 eo. tit. † tamen ſimplex inſtallatio in choro non
eſt prohibita. c. vt noſtrum. de offi. archi. dum ta
men non ſe ingerat adminiſtrationi: ſecundum
Oldra. & Gemi. in d. c. auaritiæ. Panor. in c. qua
liter. de elect. Quia iſta inſtallatio, ſecundũ ali-
quos eſt potiùs de ſolemnitate quàm de ſubſtan
tia: ſecundũ Panor. in d. c. tranſmiſſam. de elect.
niſi aliter conſuetudine ſeruaretur: quia tunc
deberet ſeruari conſuetudo: ſecundum Panor.
ibi, multò fortiùs poſt confirmationem, prout
fuit tactum in q præcedenti. Sed in contrarium
2 facit, † quia talis manus appoſitio impedit trã ſ-
lationem dominij, & poſſeſsionis. iuxta no. per
Bart. Bal. Iaſo. in l. manumiſsiones. ff. de iuſti. &
3 iur. & per Cy. in l. fi. C. de reb. alie. non alie. † ſi-
cuti pendente ſequeſtro eſt prohibitum adipi-
ſci poſſeſsionem: quia eſſet violatio ſequeſtri.
cle. j. de seque. poſſ. & fructu. Et maximè quia
poſſeſsio habet plus facti quàm iuris. c. cùm no
ſtris. de conceſ. præb. Præterea curia parlamen-
ti cognoſcit in poſſeſſorio beneficialium, tam
ex priuilegio apoſtolico, quàm ex conſuetudi-
4 ne: vt refert do. Gui. pa. Deci. j. † Nam poſſeſſo-
rium in beneficialibus eſt quid temporale: ſe-
5 cundum gl. in c. ij. de iur. calum. † Et ſic penden
te manu delphi. non debet apprehendi poſſeſ-
ſio, ante leuationẽ manus delphinalis: prout ita
eſt aſſuetum obſeruari in dictis epiſcopatibus,
vt videntur deponere aliqui teſtes, & maximè
quando per talem apprehenſionẽ poſſeſsionis
creantur officiarij in ſpiritualitate, & ſe inge-
runt adminiſtrationi cenſuræ eccleſiaſticæ, &
recipiendo emolumentum ſigilli: quia tunc nõ
eſt ſimplex inſtallatio, ſeu poſſeſsio ocularis,
quæ fortè permitteretur pendente ſequeſtro, aut
lite, quando quis eſſet impeditus. argu. c. con-
tingit. de do. & contu. & per gl. in cle. j. de hære.
per Bar. Alex. in l. j. in princip. ff. de acqui. poſſ.
6 Pro quo facit: quia † pendente cuſtodia beneficij
non prohibetur apprehendi poſſeſsio: ſecun-
dum do. de Rot. in anti. deci. Nec obſtat clem.
quamuis. de for. compe. vbi quando Epiſcopus
eſt expulſus ab eius ciuitate, vel diœceſi, poteſt
exercere iuriſditionem in vicina diœceſi, vbi
eſt tutus acceſſus: quia ibi loquitur in Epiſco-
po conſecrato: quia ante conſecrationem non
dicitur Epiſcopus, ſed electus: licèt ſecundũ gl.
ibi ſuper ver. Epiſcopis. in caſu iſto ſit idem in
electo confirmato, & ibi ſequitur. Cardi. florẽ.
Sed tamen loquitur in expulſo, qui ſemel ap-
prehenderat poſſeſsionẽ· ſecundum Panor. in c.
tranſmiſſam. de electio. Et licèt dicta reductio
ad manus delphinales principaliter ſit facta,
quoad temporalitatem dictorum epiſcopatuũ,
ſimul vnitorum, quæ mouetur de feudo & ho-
7 magio domi. noſtri Delphini: † cùm ſede vacãte
non ſuccedat capitulũ, in iuriſditione tempo-
rali, quæ mouetur de homagio laici. c. tranſmiſ
ſam. cum ibi no. de fo. compe. c. ſolitè. de maio.
8 & obedient † Ita quòd dominus noſter Delphi.
eſt in conſuetudine poſſeſsione ſeu quaſi redu-
cendi ad manus delphinales temporalitatem ſe-
de vacante, iure regaliæ, vt ita dicitur c. gene-
rali. de elec. li. vj. & facit quod habetur per Spe.
in ti. de publiciana & ſerui. & in ti. ne ſe. vacãt.
& in pragma. ſanctio, ti. de anna. ſuper ver. re-
9 galiæ † tamen in conſequentiam ſpectat etiã ad
ſereniſsimum Regem dominum noſtrum Del-
phi. habere cuſtodiam ſpiritualium · quia boni
Regis eſt eccleſiam perſonáſq; eccleſiaſticas tue
ri ac. boni principis. xcvj. diſtin. & xxij. q. viij. c.
tributũ. c. principes. & c. adminiſtratores. xxiij.
q. v. & adhoc tenetur ex iuramento, vt in proœ-
mio pragma. ſanctio. & ibi glo. ſuper ver. tue-
10 retur, & † maximè in Rege Franciæ domino no-
ſtro Delphino, qui non eſt merè laicus, cùm di-
uinitùs inungatur: ſecundum Ioan. Andr. Ge-
mi. in c. ij. de præbend. libr. vj. Nam debet adi-
piſci poſſeſsio beneficij niſi in principaliori
membro: ſecundum Bald. in l. j. ff. de offic. præ-
fecti augusta. ſed arma delphinalia ſunt affixa
in portis domorum epiſcopalium, & ſic non
poteſt apprehendi ignorantia appoſitionis ma-
nus delphinalis: quia in curia officialatus dien.
non poteſt intrari niſi per portam domus epi-
ſcopalis, vbi ſunt affixa arma delphi. Et idem
in curia ſeculari Valentiæ, vbi in porta erant
affixa arma delphinalia, & in eodem audito-
rio ab ea parte tenetur curia officialatus Va-
lentiæ, vbi procurator domini Vrbani de Myo-
lano fecit affixi arma dicti domini de Myola-
12 no. † Præterea iure regaliæ, in pluribus eccle-
ſijs cathedralibus, Rex Franciæ ſede vacante,
habet ius conferendi præbendas, & alia benefi-
cia, exceptis parœcialibus eccleſijs, & percipit
temporalia. c. generali. de electio. vbi permitti-
tur antiqua conſuetudo, ante illud concilium.
c. præter ea. de iur. patro. & ibi Hen. Boy. c. di-
lectus. el. iij. de præbend. c. cùm inter. de conſue.
Spec. in tit. ne ſe. vacan. & in tit. de lega. §. nunc
tractemus, verb. ſed nunquid tractemus, per
Ioann. Andr. in addi. ad Spec. in tit. de præbend.
§. reſtat. gloſſ. in pragma. ſanctio. titul. de an-
na. c. j. de anna. §. Item quòd dicta quarta pars.
& ſuper verb. regaliæ. & ibi in fine refert de
Rege

Rege Franciæ, qui habet bullas apoſtolicas in
13 theſauro regio.†Tum etiam quia conſuetudi-
ne poteſt introduci, quòd mors prælati nuncie-
tur principi, & ab eo petatur licentia eligendi
prælatum, & ab eo requiratur eius aſſenſus, ita
quòd electio aliter facta debeat retractari Inno.
Pa. in c. quòd ſicut. de elect. Hen. in c. nobis. de
iur. pat. glo. in prag. ſanc. titu. de elect. c. j. §. Ve-
14 runtamē. ſuper verb. pontifex.†Et ſimiliter prin
ceps poteſt ſe opponere confirmationi electi, &
contra eum obijcere, quòd habet eum ſuſpectū
de proditione aut reuelatione ſecretorum, & ſi
probauerit, debet electio retractari. ſecundum
Inn. Panor. in c. ſuper his. de accu. & gl. in prag
15 ma. ſanct. vbi ſuprà.†Et idem videtur dicēdum,
in apprehenſione poſſeſsionis, vt prius requira-
tur leuatio manus Delphinalis, & ꝙ inſinuen-
tur curiæ, & præſententur tituli talis præla-
ti, & obtineantur literæ de placet, facit in ſimili
c. cum ex eo. cum ibi no. de pœni. & remi. & in
cle. eo. tit. ad obuiendum abuſibus, qui poſſent
fieri, ſi apprehenderetur poſſeſsio, & quis ſe in-
gereret adminiſtrationi ante leuationem manus
Delphi. & iſtud videtur tenere Ange. conſ. xxiij.
licèt Panor. contra conſi. xxiij. in j. parte. Fely.
in c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de cōſti. in xj. q. quia
eſſet contra libertatem eccleſiæ. Iſtud etiam fa-
cit pro dicta cauſa electionis & confirmationis
reuerendi domini Vrbani de Myolano, qui ap-
prehendit poſſeſsionem dictorum epiſcopatuū
Valen. & Dien. & creauit officiarios ſe ingeren-
do adminiſtrationi in ſpiritualibus ante leua-
tionem manus Delphi. ſi verò fuerit licitum vel
ne, apparet ex præmiſsis, licèt ad præſens aliter
non declaro: quia adhuc lis pendet, & præmiſſa
ſint dicta citra præiudicium libertatis eccleſia-
ſticæ, & ſemper ſalua determinatione ſanctæ
matris eccleſiæ.

a Tneri. Adde Archid. in c. lectis. lxij. diſt. Bald. in
prooemi. decreta. & in c. quanto. de iudic. Corc.
in tract. de poteſt. & excel. reg. quæſt. xxxiiij.
Quod Reges ſunt patroni eccleſiarum cathedra
lium. fac. not. per Panor. in c. j. de cenſi. in fin. c.
cum terra. c. cum inter. de electio. & Corc. in d.
tract. quæſt. xj.

ARGVMENTVM.

Procurator regis ſeu fiſci propter apprehen
ſam poſſeſsionem appellatione pendente an re-
medium reintegrandæ vel ſtatuti, Si quis per li-
teras, Intentare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Attentatorum cognitio ad iudicem appellationis pertinet.*

2 *Remedium ſtat. Si quis per literas, pro attentatis pendente appellatione intentari poteſt: ut quo plenius & clarius prouideatur.*

3 *Reintegrandæ remedium locum habet in iuriſdictione ſpirituali cenſura eccleſiaſtica.*

4 *Sententia lata per iudicem eccleſiaſticum ſuper petitorio beneficiali à qua appellatum eſt, executioni mandari non debet.*

5 *Remedium ſtat. Si quis per literas, intentari poteſt contra eum qui ſententiam à qua appellatum eſt, exequi facit.*

6 *Curia parlamenta Delphinatus tam ex conſuetudine quàm priuilegio apoſtolico de beneficiorum & rerum ſpiritualium poſſeſsione cognitionem habet.*

7 *Cenſura eccleſiaſtica merè ſpiritualis eſt.*

Quæſtio XLV.

QVAERITVR an ſit ſubueniendum pro
curatori regio & Delphinali pendente
appellatione aliquo remedio reintegrandæ, e-
tiam ſtatuti, ſi quis pee literas, propter dictam
apprehēſam poſſeſsionem ſpiritualitatis dicto-
rum epiſcopatuum Valen. & Dien. Dubium fa-
cit: quia pēdet lis in cauſa appellationis coram
1 domino Archiepiſcopo Viennæ, & † ſic ad ip-
ſum propriè pertinet cognitio attentati, & re-
paratio fienda eſt per iudicem appellationis. c.
non ſolam. c. ſi à iudice. de appel. li. vj. ſecundum
Panor. in c. ſollicitudinem. de appella. & c. con-
2 tingit. de arbi. Sed in contrarium facit:† quia li-
cèt remedium ſtatuti, ſi quis per literas, ſit extra
ordinarium, & intentetur coram curia ſeculari:
tamen pleniùs & celeriùs prouidetur: & ideò
vnum non ceſſat per aliud. iuxta no. per glo. &
doc. in l. fi. C. ſi aduer. re. iu. & per Barto. in l. in
prouinciali. ff. de ope. no. nū. Præterea princeps
poteſt ſe opponere confirmationi electi, & con-
tra eum opponere, quòd habet eum ſuſpectum
de proditione aut reuelatione ſecretorum: & ſi
poſsit probari, debet electio retractari: ſecundū
Inno. in c. ſuper his. de accu. & ibi Panor. Ioan.
de Ancha. Fely. glo. in c. j. lxij. diſtinct. & per gl.
in pragma. ſanctio. ti. de electio. c. j. §. veruntamen,
ſuper ver. pontifex. Et vt intelligo in pri-
ma inſtantia procurator regius & Delphinalis
interuenit, & ſe oppoſuit dictæ confirmationi
domini Vrbani de Myolano, & pariter appella-
uit à ſententia confirmationis, & talis appella-
tio præuenit apprehenſionem poſſeſsionis, &
ſic impedire debet effectum electionis, & appre-
henſionis poſſeſsionis. iuxta no. per glo. & doct.
in c. auaritiæ, & cap. fi. de elect. lib. vj. per Inn. &
3 Panor. in c. conſtitutis. de appel.† Nam etiam in
iuriſdictione ſpirituali cenſuræ eccleſiaſticæ ha
bet locum remedium reintegrandæ. c. olim. de
reſtitu. ſpo. faciunt not. per Specula. & Bartol.
poſt glo. in l. iij. §. fin. ff. de vi. & vi arma. & in l.
ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſucapio. Et ad iſtos fi-
nes fuerunt citatæ partes viſuræ fiendam pro-
uiſionem ſuper reparatione attentati & redu-
4 ctionis ad priſtinum ſtatum. Tum etiam,† quia
ſententia lata ſuper petitorio in cauſa benefi-
ciali per iudicem eccleſiaſticum, non debet mā-
dari executioni, quando fuit appellatum, nec
debet iſto caſu iudex ſecularis præſtare auxi-
lium brachij ſecularis pro executione ſenten-
tiæ pendente appellatione: ſecundum Innocen.
Ioan. de Imo. Panor. in c. j. de offi. ordi. Card. flo-
5 ren. in cle. j. de re. iud. Adeò & in tātū,† ꝙ ſi pars
faciat exequi pendente appellatione, licitum eſt
implorare remedium ſtatuti, ſi quis per literas,
coram curia, & eſt ſolita fieri reintegratio per
curiam conſtito de appellatione, & ſumptis in-
formationibus, vt his nouiſsimis diebus fuit

factum in cauſa prioratus Bellimontis diœce-
ſis Valeñ.& parœcialis eccleſiæ de nanta diœce-
6 ſis Grationopo.† Et curia eſt capax in poſſeſ-
ſorio in beneficialibus, & ſpiritualibus,tam de
antiquâ conſuetudine quã ex priuilegio apoſto
lico,vt refert domi.Guid.pa.deci.j. Præterea de
conſuetudine diutiùs obſeruata in hac patria,
vbi ſituantur dicti epiſcopatus,Valeñ. & Dien.
antequam apprehendatur poſſeſsio dictorum
epiſcopatuum,etiam in ſpiritualitate, eſt ſoli-
tum priùs obtinere literas,de placet,ab ipſa ſup
prema curia, leuationis manus Delphinalis,
prout pleniùs fuit deductum in quæſtione præ
cedenti:licèt in caſu iſto vbi agitur de præiu-
7 dicio animæ†propter cenſuram eccleſiaſticam,
quæ eſt merè ſpiritualis,& de poteſtate clauium
eccleſiæ:ideò eſſet ſecuriùs, quòd reuocatio at-
tentati fiat per iudicem eccleſiaſticum, ad quem
fuit appellatum.

ARGVMENTVM.

Fructus ſeu emolumentum ſigilli curiæ ſpi-
ritualis temporale eſſe videtur: Item domini ca-
pitulorum eccleſiarum Valen. & Dien. inſtante
fiſco ad computi & reliquorum redditionem
coram curia conueniri poſſunt:ſedéque vacan-
te bonorum temporalia cuſtodia layco commit
ti poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iura ſpiritualia ſpectantia ad Epiſcopos quæ dicantur: item & temporalia.*
2 *Iura temporalia Epiſcoporum & in iudicio & extra iudicium conſiſtunt.*
3 *Capitulum ſede uacante tam in ſpiritualium quàm temporalium iuriſdictione ſuccedit.*
4 *Sigilli emolumentum ſede uacante futuri ſucceſſori ſeruandum eſt.*
5 *Sigilli emolumentum temporale eſt.*
6 *Clericus ob geſtam adminiſtrationem coram iudice ſeculari conueniri poteſt.*
7 *Laycus de conſuetudine bonorum eccleſiæ uacantis cuſtodiam habere poteſt.*
8 *Rex Galliarum eccleſiarum cathedralium exiſtentium in ſua ditione cuſtos eſt.*
9 *Iuriſdictio temporalis & caſtra temporalitatis epiſcopatuum Dien. & Valen. de Delphini homagio mouentur.*
10 *Dominus feudi ſede uacante in adminiſtratione ſuccedit non capitulum.*
11 *Capitulum ſede uacante in iuriſdictione epiſcopali, quæ de iure ſpeciali competit, non ſuccedit.*
12 *Capitulum ſede uacante beneficia conferre non poteſt.*
13 *Cura ruſticorum & aliorum bonorum eccleſiæ laico cõmitti poteſt.*
14 *Eccleſiam eccleſiaſticáſque perſonas tueri boni principis eſt.*
15 *Lex quandoque uim apoſtoli habet.*
16 *Principes eccleſiarum cathedralium patroni ſunt.*

Quæſtio XLVI.

QVAERITVR an emolumentum ſigilli
curiæ ſpiritualis officia latus dicatur de ſpi
ritualitate vel temporalitate:& an licitè domi-
ni capitulorum dictarum eccleſiarum. Valen.&
Dien. poſsint cõueniri corã curia inſtante fiſco
ad redditionem computi & reliquorum, ad vti-
litatem cuius intererit:& an cuſtodia bonorum
temporalium eccleſiæ, tempore vacationis ex
conſuetudine poſsit competere, ſeu committi
layco, & an ſpirituale trahat ad ſe temporale. Et
1 in effectu†iura ſpiritualia epiſcopalia dicuntur
excommunicare,abſoluere, interdicere, pœni-
tentias iniungere,& ſimilia. c. accedentibus. de
exceſ. prælator. ſecundum glo. in c. auaritiæ. de
elect. li. vj. ſuper verb. ſpiritualibus, facit c. tua.
c. dudum. de deci. c. nouit. de iudic. c. lator. c. cau
ſam. qui fil. ſint legit. c. tuam. de ordi. cog. c. ſi. de
excep. li. vj. Temporalia dicuntur recipere cen-
ſus,& debita,& habere curam colligendorum,
& conſeruandorum fructuum,& ſimilia: ſecun-
dum gloſ. in d. c. auaritiæ. ſuper verb. tempora-
libus, de quo etiam habetur. in c. is cui. de elect.
lib. vj. & in c. ſi Epiſcopus. & c. fin. de ſup. negl.
præla. & in c. cùm nullus. §. Epiſcopo. de tẽpo.
ordi. li vj. c. j. de maio. & obe. li. vj. c. j. ne ſed. va-
can. eo. li. c. j. de inſti. eo. li. c. cum olim. de maio.
& obe. c. nihil. de elect. & per glo. in c. vlt. iij q.
ij. & per Frede. de Senis conſi. cccij. incipiẽ. Re-
uerende, vbi plura iura declarat concernentia
ſpiritualitatem, etiam quoad cauſas ciuiles, rea-
les, pendentes in foro eccleſiaſtico,& alias ſimi-
les contra laycos. iuxta c. cũ ſit generale. de for.
a compe. cum ibi no. quia ſunt de connexis, [a] &
debent ſequi naturam eorum à quibus depen-
dent. l. quæ religioſis. ff. de rei vendi. Nam ſpiri-
tualia non debent ita strictè intelligi, ſecũdum
ipſum allegat gl. in ſumma. j. q. j. & Io. Andr. in
nouella in cap. conſuluit. de ſymo. Quoad verò
2 temporalia, ſecundum ipſum† conſiſtunt in iu-
dicio,& extraiudicium. in iudicio, quando ec-
cleſia habet vnum caſtrum, vbi habet iuriſditio
nem temporalem. c. conqueſtus. de fo. compe. c.
ſi. ne cleri. vel mo. lib. vj. extraiudicium, eſt om-
nis ſpecies alienationis, item locare, arrendare,
vel ad firmam dare, cenſus, redditus à poſſeſſori
bus recolligere,& recipere,& debitores libera-
re,& feuda concedere ad modicum tempus: ſe-
cundum Frede. de Sen. vbi ſuprà,& licèt ſede va
cante capitulum ſuccedat in adminiſtratione
in ſpiritualibus, & temporalibus. c. ſi Epiſco-
pus. de ſupple. negli. præla. lib. vj. & idem in iu-
riſditione eccleſiaſtica, vel temporali. cle. ſtatu-
3 tum, de elect. † Nam capitulum ſede vacante
ſuccedit in iuriſditione, tam ſpiritualium, quã
temporalium. c. cùm olim, & ibi Panor. de ma-
4 io. & obe. † tamen in eccleſijs cathedralibus
omne emolumentum proueniens & ſigillo de-
bet reſeruari futuro ſucceſſori, deductis expen-
ſis rationalibus. dicta clem. ſtatutum. nec vale-
ret conſuetudo in contrarium. d. cle. ſtatutum.
cap. quia ſæpè. de elect. libr. vj. & licèt in d. cap.
quia ſæpè; dicatur, quòd bona dimiſſa tempore
obitus prælati. vel obuenientia tempore vaca-
tionis, debent in vtilitatem eccleſiarum expen-
di, vel futuris ſucceſſoribus fideliter reſeruari.
& c. præſenti. de offic. ordi. lib. vj. c. cùm vos. de
offic. ordi. Tamen in dicta. ſtatutum. ſimpli-
citer dicitur, quòd reſeruẽtur futuro ſucceſſo-
ri, vnde licèt cuſtodia ſigilli curiæ ſpiritualis ſe
de vacan-

5 de vacãte dicatur de ſpiritualitate: † tamẽ emo-
lumentum ſeu redditus prouenięns, videtur de
temporalitate, ſecundum gln.in d.c.auaritiæ,&
Frede.de Se.vbi ſuprà: ſicuti de fructu decimæ
dicitur.iuxta nnt.in c ij.de iura. calum. & in c.
veſtra.de loc.i. Et per conſequens ex quo domi-
nus noſter Delphi.ſeu eius ſuprema curia par-
lamenti, eſt in ant qua conſuetudine ſede va-
cante reducendi temporalitatem ad manus del-
phinales per tempus memoriam excedens: & ha
bet cuſtodiam etiam faciendo fieri inuentariũ
licitè poſſunt conueniri coram curia ad reddi-
tionem computi, & reliqunrum,de emolumen-
to & redditu dicti ſigilli, & aliorum iurium
ſpiritualium, ad ſaluum ius futuri ſucceſſoris:
6 *quia* † etiam clericus qui geſsit adminiſtratio-
nem poteſt conneniri coram iudice ſeculari.
iuxta no.in c.j.de obliga.ad ratio.& c.ij.ne cle-
7 ric.vel mo.†Nam ex antiqua conſuetudine etiã
laycus poteſt habere cuſtodiam bonorum eccle
ſiæ vacantis.ca.generali.de elect.libr. vj.in fin.
non vt ſibi vſurpet,ſed vt conſeruet.ſecundum
glo.in c.iudic. tum.lxxxix. di. Panor. in c.cùm
vos de offic.ordi. Et maximè in Rege Franciæ,
8 †qui in cuius regno & patria habet cuſtodiam
eccleſiarum cathedralium. ſecundum Specu. in
tit.de iuſt .& t t ne ſe.vacan.cum non ſit mere
laicus, ſed cæ inungatur. ſecundum Ioan.
And.in nouella. Gemi.in c.ij.de præbend. libr.
9 vj.†Et iuriſdictio temporalis & caſtra tempo-
ralitatis dictorũ epiſcopatuum Valcñ.& Dieñ.
mouetur de homagio domini noſtri Delphini.
10 †Et in re feudali, ſede vacante non ſuccedit in
adminiſtratione capitulum, ſed dominus feudi.
11 c.verum. de foro competen. † quia capitulum
non ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopi ſede va
cante, quando competit de iure ſpeciali.ſecun-
dum Panorm.in d.c.cùm olim.de maio. & obe.
12 †Et etiam capitulum ſede vacante non poteſt
conferre beneficia. c. ij. ne ſede vacan.quia eſt
fructus, & non facit fructus ſuos, vt ibi nota.
& per gloſ.in c.vnico,ne ſede vacante. libr. vj.
Nec obſtat ſi dicitur, quòd cuſtodia bonorum
prælaturæ vacantis ſpectat ad œconomum, ſi
quem habeat,vel ad capitulum.c.non liceat.xij.
q.ij. Licèt regulariter ſpectet ad eum ad quem
ſpectat collatio.capi. cùm vos.& cum ibi nota.
per glo.de offi.ordina.licèt ex cõſuetudine poſ
ſit ſpectare clericis, non autem laicis.c. de lai-
cis.xij.q.ij.ſecundum Hoſtien. quem refert Pa-
nor.in c.vt prætente.in fi.de electio. licèt ſecũ-
dum eum in contrarium faciat.c.generale. in fi-
ne.de electio.lib.vj.& pro hoc facit glo.in c.iu-
13 dicarum.lxxxix.diſti.quæ dicit,quòd † cura ru-
ſticorum & bonorum eccleſiæ temporalium,
poteſt committi laico:aliàs non teneret conſue
tudo, quòd laicus haberet temporalium & ſpi-
ritualium adminiſtrationem.ſecundum Panor.
in d.c.vt prætente. Ee iſtud facit pro ſtilo cu-
riæ: quia interdum ſequeſtrantur beneficia
& committitur ſequeſtrum loci alicui laico:
qui faciat deſeruiri in diuino officio, per a-
liquos presbyteros. Et præmiſſa dixerim ſalua
ſemper determinatione ſanctæ matris eccle-
14 ſiæ,licèt ex alio capite†boni principis ſit eccle-
ſiam, & perſonas eccleſiaſticas tueri. xcvj. di-
ſtinctio.cap.boni principis.xxiij.q.viij.c. tribu
tum.c.principis.& c.adminiſtratores. Et inter-
dum poſſunt ſupplere defectum iuriſdictionis
eccleſiaſticæ:vt ibi nota. Et idem videretur in
hac ſuprema curia quæ tenet locum domini no
ſtri Delphini. Attamen ad præſens aliter non
15 declaro:†licèt etiam interdum lex habeat vim
apoſtoli. ſecundum gloſ. in l. adigere. §. quam-
uis.ff.de iurepatrona.nam iudex ex ſuo officio
debet præuidere indemnitati eccleſiarum. c. cũ
veniſſent: de inſti. ſecundum Panormi. in ca. j.
de conſuetu.faciunt nota.in l.iiij.§. hoc autem
iudicium.ff.de dam.infect.& per glo.in ca. cu-
pientes.§.ad hæc.aliàs.§.ſi verò.de electio.libr.
vj.ſuper verb.compareant.& ibi Pet.de Ancha.
quòd in iſtis ſpiritualibus iudex poteſt ſupple-
16 re ex officio. Pro præmiſsis facit, † quia prin-
cipes ſunt patroni eccleſiarum cathedralium.
ſecundum Archidia.in c.lectis.lxiij. diſtinctio.
Bald in proœmio decretalium,& in ca.quanto.
de iudi.Correct.in tractat.de excellen.regi. ma-
ieſta.quæſt.xxxiiij.Et præmiſſa ſint dicta citra
præiudicium libertatis eccleſiaſticæ: & ſalua
ſemper determinatione ſanctæ matris eccleſiæ,
per Panor.in c.bone.de appella.

a Connexis. Adde quando temporale eſt anne-
xum ſpirituali, quod iudicatur ſecundum na-
turam ſpiritualis.c.quanto.de iudic.ca.contin-
git.de arbitris.l.quæ religioſis.ff. de reiuendic.
iuxt.not.per Barto. in l. præcipimus. §. eodem
obſeruando.C.de appella.& in l.j.§.ſi quis. ff.de
appel.& in l.fin.ff. de colleg.illic. cap. quod in
dubijs. de conſecra. eccle. per Iaſ. in l.impe-
rium ff.de iuriſdi.omni.iudic.vide Bald. in ca.
cùm M.de conſti.vide c.fi.de verbo.ſignifi.c. ex
diligenti.de ſimo. quod pro ſpiritualibus non
præſtetur homagium,facit c.cũ nobis. de elect.
c.is cui.eod.tit.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Expenſæ pro electione facienda quæ & vn-
de ſumendæ ſint.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ quæ pro electionis negotio faciendæ ſunt, de quibus bonis ſumendæ ſunt.*
2 *Impenſæ electionis non niſi neceſſariæ & moderatæ præſtandæ ſunt.*
3 *Religioſus proprium non habens ſi eligatur, quòd de bonis prælaturæ expenſæ ſumendæ ſint. Idem in electo ſeculari dicendum.*
4 *Capitulum qui pro electionis negotio, ſede vacante impenſas miniſtrauit, quomodò & à quo repetere poßit.*
5 *Expenſæ quæ pro electionis fiendæ negotio fiunt, quæ neceſſariæ & moderatæ dicantur.*
6 *Conſuetudo eccleſiæ grauoſa & oneroſa tenenda non eſt.*
7 *Expenſæ moderatæ pro electione facta promouenda, ut obtineatur confirmatio peti poſſunt.*
8 *Expenſæ pro electione fienda an peti poßint.*

9 *Electio quando concorditer facta dicatur.*
10 *Expenſarum negotium litis termino declaratur.*

Quæſtio XLVII.

QVAERITVR an expenſæ pro negotio
electionis fiendæ ſede vacante,vel iam fa-
ctæ electionis promouendæ ſeu confirmationis
obtinendæ,debeãt fieri de bonis prælaturæ vel
capituli:& an ſit locus repetitioni, vel retétio-
ni:& quid iuris quando electio eſt facta in con
cordia,vel diſcordia,& ſunt plures electi, Et in
effectu prima facie videretur dicendum, quòd
1 †tales expenſæ,debeant fieri de bonis prælatu-
ræ,dummodo canonici non occupent bona epi
ſcopatus poſt mortem prælati.c.vt præterite,
de electio.Et hoc quando bona prelaturæ ſunt
diſtincta à bonis capituli & ſuppetant, aliàs de-
berent fieri de bonis communibus.c.cupientes.
2 §.ad hoc.de elect.li.vj.†Et debent eſſe tales ex-
penſæ neceſſariæ & moderatæ.d.c.cupientes.§.
ſi verò.& ibi glo.ſuper verb. neceſſarijs. Et in
hoc attenditur æquitas canonum, & verſatur
arbitrium iudicis, ſuper talibus expenſis eligen
tium vel electorum,repetendum, ſeu recuperan
dum.d.c.cupientes.§.porrò.aliâs fin.& ibi per
gl.Et hoc quando eligentes & electus ſunt cle-
3 rici ſeculares,qui habent proprium:† ſi autem
electus eſſet regularis ſeu religioſus, qui nó ha-
bet proprium:tûc ad proſecutionem cauſæ ha-
bebit expenſas de bonis prelaturæ, & idem in
electo ſeculari, quãdo eſſet inops ſacultatibus,
cum ſit eadem ratio,facit d.c.cupientes,§. ſi ve-
rò.verſi.niſi forſam.Et ita ſentit Pet.de Ancha,
in d.c.cupientes.§.denique,ver.porrò. circa fin,
quia aliâs periret ius ſuum. ſecundum glo. ibi.
c.ex parte.de accu.& ſequitur Oldra.conſi.xxij.
& Panor.in d.c.vt præterite. Et idem quando
electus eſſet de ordine mendicantium: ſecũdum
Oldra.ibi.iuxta c.quorundam. de elect, libr.vj.
& clement. quod circa.de elect. vbi requiritur
iſto caſu quando de ordine mendicantium eli-
gitur quis ad aliam prælaturam extrà ordinem
ſuum,quòd electio ſit facta in concordia,vt ibi
4 habetur.Sed redeundo ad quæſitum:†quãdo ca-
pitulum ſede vacante miniſtrat expenſas pro ne
gotio electionis,eſt duplex practica. Primò ꝙ
poteſt capere de bonis prælaturæ tantum quòd
ſufficiat. Secundò quòd manuleuet,& poſteà
repetat ex bonis prælaturæ,puta à prælato no-
uiter creato,ſecundum Panor. in d. c. vt præte-
rite.in ij.notabi.& Archi.in c.fi.lxiiij.diſtin. Et
hoc verum dum canonici non occupauerunt
poſt deceſſum prælati bona dimiſſa, aut bona
prælaturæ:quia aliâs caderent à iure ſuo.d.c. vt
præterite.& ibi glo.in princip.licèt in fine vi-
deantur ſentire;quòd talia bona occupata de-
beant computari ſuper expenſis, de quo ibi per
Panor.qui facit certam diſtinctionem, vide de
pœna contra occupantes bona dimiſſa vel ob-
uenientia tempore vacationis eccleſiæ cathedra
lis vel regularis.in c.quia ſæpè.de elect.libr. vj,
& c.præſenti.de offi.ordi.eo.lib. & cle. ſtatutũ,
5 de elect.†Sed quæ dicantur expenſæ moderatæ
neceſſariæ pro negotio electionis fiendæ. Et in
effectu dicuntur in canonicis abſentibus vocã-
dis, vel pro tabellione,qui ſolet vocari,vt reci-
piat inſtrumentum,ſuper ipſa electione fienda,
vel in conſulendo peritos, ſecundum Panor, in
d.c.vt præterite. Et ideò expenſæ victus quæ
fiunt pro canonicis cõgregatis tempore electio-
nis non debent fieri de bonis prælaturæ: quia
non ſunt neceſſariæ: niſi fortè eſſent canonici
vocati abſentes, qui ibi intereſſent,& haberent
vocem, & proficiſcerentur extrà eorum domi-
cilium: quia deberent habere moderatas expen-
ſas. Et maximè quando non haberent beneficia
ſufficientia iuxta nota.in ſimili.in c.ſtatutum.§.
inſuper. de reſcript.libr.vj. licèt faciat in con-
trarium c.cùm ab omni.de vita & hone.clerico.
ſi teneamus quòd tales canonici abſentes voca-
ti ſint tanquàm ordinarij. Et maximè quando
tales expenſæ eſſent multum graues & exceſſi-
uæ: quia tunc non deberent fieri de bonis præ-
laturæ.ſecundum Hoſtien. quem ſequitur Pa-
nor. in d.c.vt præteritæ,Non obſtat ſi dicatur,
quòd in talibus debeat attendi conſuetudo.ca.
cùm dilectus. de conſuetu. ſecundum Hoſtien.
6 in d.c.vt præteritæ,†quia ad iſtud reſpondetur,
quòd conſuetudo quæ eſt multum grauoſa &
oneroſa eccleſiæ, non tenet.c.j.de conſuetu. Et
in hoc etiam eſſet ſubueniendum officio iudi-
cis, ſeu ſuperioris, quando affert enorme dam-
num.c.ſubiectum,de deci.& ibi Panor.c. quan-
to.de cenſi.faciunt nota.per Innocen. in rubri-
ca de conſuetu. Prætereà talis conſuetudo non
videtur rationabilis: cùm tendat ad repletionem
ventris,& daret occaſionem differendi electio-
nem, & delinquendi, quod non debet obſerua-
ri.l.obuenire.ff.de pact. nec obſtant nota. in c.
ad apoſtolicæ.c.Iacobus.c.ſuam.de ſymo. iuxta
nota.per glo.in pragma.ſanctio. in titu. de an-
na.c.j.ſuper ver.conſuetudinis,Et eſt ſciendum,
quòd licèt ſecundum Vincen. quem refert Pa-
7 nor.in d.c.vt præteritæ† quando fiunt expenſæ
moderatæ pro electione facta promouenda, vt
obtineatur confirmatio, poſſunt peti:ſecus pro
electione fienda: quia capitulum exercet offi-
cium ſuum in eligendo.c,ne pro defectu. & ca.
quia propter. de electio, quæ ratio ceſſat quan-
do agitur de electione facta pro obtinenda
8 confirmatione, ſed Compo. tenet, †quòd etiam
pro electione fienda poſſunt peti expenſæ mo-
deratæ, & Archi. in d.cap.fin. lxiiij. diſtinctio.
& Panormi. in d.capitu. vt præterite. vbi dicit,
quod iſta opinio eſt communior, licèt ſecun-
dum ipſum opinio Vincen. ſatis de iure poſ-
ſet ſuſtineri, licèt ſecundum Petr. de Ancha.
in d. capitul, cupientes.§. ad hæc. dicat, quod
expenſæ quæ imminent pro negotio electio-
nis,debent fieri de bonis eccleſiæ vacantis, quã-
do eſt electio concorditer facta; quia de eius vti
litate agitur:ergo onus ſuſtinere debet.l.ſecun-
9 dum naturam.ff.de reg.iur. † Et dicitur electio
concorditer facta,quando eſt facta nemine con
tradicente,& omnes cõſentiunt,ſecundũ glo. in
d.§. ad hæc. ſuper verb. concordem. Et idem
quando eſſet facta electio à maiori parte, & eſt
tantùm

tantùm vnus electus,& minor pars non proſe-
quitur: tunc fiunt expenſæ de bonis prelaturæ,
ſecundum Panor.poſt glo.in d. c. vt præterite.
Si verò ſunt plures electi in diſcordia: tunc ma
ior pars capituli non recuperat expenſas, niſi
proſequatur negotium electionis, & incipiat
negotium vtiliter gerere: reſpectu verò mino-
ris partis capituli,non recuperat expenſas, niſi
obtineat.ſecundum glo.in d.c. cupientes.§.por
rò.de quo ibi latiùs.Et inter cætera dicit gloſ.
10 †quòd terminus litis declarat negotium expen
ſarum. Et pariter victus condemnatur victori
in expenſis. Et ſi non eſt ſoluendo, reſtituitur
actio aduerſus capitulum.vide ibi latiùs, & per
glo.in d.c.vt præterite.de elect.Et præmiſſa fa-
ciunt ad quæſtionem dominorum capitulorum
eccleſiarum Valen. & Dyen. qui prætendunt,
quòd ex conſuetudine debeant habere expen-
ſas victus de bonis prælaturæ durante electio-
ne.Veruntamen electio fuit facta in diſcordia,
& fuerunt duo electi, videlicet dominus Vrba-
nus de Myolano à maiori parte, & dominus Ca
rolus de Turoone à minori parte capituli, & e-
tiam ſolutio patet ex præmiſsis.

ARGVMENTVM.

Qua pœna puniendus ſit his qui electionem
minùs canonicam confirmauit. Quid ſi alteri
confirmandam commiſerit.

SVMMARIVM.

1 *Indignum confirmans priuatur poteſtate confirmandi primum ſucceſſorem, & à proprijs beneficijs ſuſpenditur: promotúſq; deijcitur. Si uerò per malitiam grauius puniendus eſt.*
2 *Electio de indigno ſi per commiſſarium confirmetur, an puniatur ſuperior.*
3 *Dolus in dubio non præſumitur.*

Quæſtio XLVIII.

QVAERITVR de pœna confirmatoris,
quando confirmat electionem minùs ca-
nonicam, aut de perſona indigna, ſeu minùs
idonea, & quid iuris quando eligit per alium,
ſeu committit alteri confirmationem & execu-
tionem alicuius electi.Et in effectu de pœna cō
firmatoris quando confirmat indignum habe-
1 tur in c.nihil.de elect. † quia perdit poteſtatem
confirmandi primum ſucceſſorem, & ſuſpendi-
tur à beneficijs,& promotus deijcitur: & ſi per
malitiam fecerit,grauiùs punitur,& de hoc etiā
habetur in pragmati. ſanctio. in titu. de elect.
2 c.j.§.ſi verò.†Sed quando committit alteri, tūc
ſi nō commiſerit malitioſè, ſed bona fide, quòd
non eſt puniendus,ſecundum Inn.ibi.c. ſi quā-
do.xxiiij.diſtin.& c.cùm ſecundum. de præbē.
ſecus ſi malitioſè hoc fecerit: quia dicebatur
electus indignus,quem ipſe fauore perſonæ in-
tendebat confirmare, ſed nolens per ſe facere
3 alteri delegauit.† & in dubio non præſumitur
dolus,ſecundum Hoſti. quem refert Panor. in
d.c.nihil.l.quotiens.§.qui dolum. ff. de proba.
licèt poſsit probari ex coniecturis.l. dolum C.
de dona.c.ij.de renuntia.lib.vj. Veruntamē Pa-
no.in d.c.nihil.tenet,quòd prælatus tenetur ex
culpa ſeu negligentia ſui commiſſarij,niſi ex a-
liqua iuſta cauſa alteri delegauerit: quia ex fa-
cto illorum quorum opera dominus vtitur, te-
netur.l.j.ff.de publi.& pro hoc allegat gl. in c.
ij.de tempo.ordi.lib.vj.melius facit glo.in c.ge
nerali.ſuper verb.miniſtros. de elect. lib. vj. &
Hoſtien.in c.ad hæc.de offi.archi.quòd Epiſco
pus tenetur de facto vicarij. veruntamen gl. in
pragma.ſanctio. in d.c.j. §.ſi verò. ſuper verb.
ea vice.tenet primam opinionem,quando vica-
rius eſſet bonæ opinionis,& famæ.iuxta no.per
glo.& Inn.in d.c ad hæc.de offi.archi.vide ple-
nè per glo.in d.§.ſi verò.

ARGVMENTVM.

Electus confirmatus adminiſtrare poteſt an-
tequàm in poſſeſsionem inducatur,aut in loco
ſolito inſtalletur nullo alio exiſtente in poſſeſ-
ſione:ſecus ſi alius poſsideret.

SVMMARIVM.

1 *Inſtallatio an ad actum miniſtrandi neceſſaria ſit. & numer. 5.*
2 *Confirmationem uim ſententiæ habere Petr. de Anch. eſt.*
3 *Rem iudicatam propria authoritate accipere non licet.*
4 *Confirmatus abſque poſſeſsionis apprehenſione adminiſtrare poteſt nullo exiſtente in poſſeſsione: ſecus ſi alius poſsideret. & nu. 7.*
5 *Inſtallatio non eſt de ſubſtantia adminiſtrationis, niſi aliter conſuetudine caueatur.*

Quæſtio XLIX.

QVAERITVR an electus confirmatus
poſsit adminiſtrare antequam inducatur
in poſſeſsionem, ſeu inſtalletur in loco ſolito.
Et videretur prima facie dicendum, quòd ante
omnia requiratur inſtallatio, & apprehenſio
poſſeſsionis in loco ſolito.c.vt noſtrū. de offic.
archi.c.in nomine domini.xxiij.diſtinctio. vbi
dicitur, quòd ſi Papa non poteſt inſtallari, ſeu
1 intronizari in vrbe,poteſt adminiſtrare. † ergo
à contrario ſenſu inſtallatio videtur neceſſaria
ad actum miniſtrandi. Et hanc opinionem te-
net Dyn.in c.j.de regulis iuris.libr. vj.etiam in
quolibet prouiſo ſeu inſtituto. & Archidia. in
c.eum qui.§.j.de præb.libr.vj. vbi tenet, quòd
ſi quis apprehenderet poſſeſsionem prælaturæ,
perderet ius quod haberet in ea.Petr.de Ancha.
in c. ſine poſſeſsione. de regu.iur. lib vj. quia,
2 ſecundum ipſum,†confirmatio habet vim ſen-
tentiæ diffinitiuæ:vt nota.per glo. & docto. in
3 c.final. de elect.lib.vj.†Sed poſt ſententiam diſ-
finitiuam non eſt licitum parti capere propria
authoritate rem ſibi adiudicatam: ſed oportet
quòd per iudicem ſibi decernatur.iuxta nota.in
c.in literis.& c.querenti.de offi. delega. Innoc.
in c.cum noſtris.de conceſſ.præbend.l. qui de-
cem.§.iudicati.ff.de re iudi.l. meminerint. cum
ibi nota.C.vnde vi.& pluribus alijs rationibus
adductis per Panorm. in cap. tranſmiſſam. de
elect.Sed in contrarium tenent Innoc. Hoſtien.
Compo.Ioan.And.& communiter ſcribētes in
d.c.trāſmiſſam,ꝙ cōfirmatus poteſt adminiſtra-
re, & quòd inductio in poſſeſsionem non eſt
neceſſaria.d.c. tranſmiſſam. & c. noſti.de elect.
Idem verò Panor.in d.c.tranſmiſſam. pro con-
4 cordia diſtinguit, † aut alius eſt in poſſeſsio-
ne, & non eſt licitum confirmato ſeu prouiſo

niſi induceatur in poſſeſsionem per iudicem, e-
tiam ſi aduerſarius teneat iniuſtè: quia eſſet ſpo
liare aduerſarium. d.c. eum qui. c. placuit. xvj. q.
vj. Si verò aliquis non ſit in poſſeſsione: tunc
poteſt confirmatus adminiſtrare, & pro hoc d.
c. tranſmiſſam. & glo. in c. quanto. lxiij. diſtinct.
quæ dicit, quòd per electionem datur poteſtas
adminiſtrandi in habitu, & per confirmationē
in actu, & idem glo. in l. priuatorum. C. de iuriſ-
dic. om. iudi. Et idem videntur tenere do. de Ro.
deciſio. iiij. Et idem tenet Inno. in c. cùm ſuper.
de cau. poſſeſ. & proprie. quia ſicuti hæres po-
teſt apprehendere poſſeſsionē hæreditatis pro-
pria authoritate l. cùm hæredes. in princ. ff. de
acquis. hære, ita etiam in confirmato. & hoc quā
do nullus eſt in poſſeſsione, prout ſuprà dictū
fuit. non obſtat d. c. vt noſtrum. de offi. Archi.
5 †quia inſtallatio non eſt de ſubſtantia, niſi ali-
ter conſuetudine caueretur, quòd requireretur
inſtallatio, & quòd non poſſet adminiſtrare an-
6 te inſtallationē, & † vbi ſit inſtallatio debet fieri
in loco ſolito, aliàs nō acquireretur poſſeſsio, ſe
cūdū Inn. in c. in literis. de reſt. ſpo. de quo vide
latius per Pano. in d. c. trāſmiſſam. & c. cū ſuper.
de quo etiam per gl. in prag. ſanctio. ti. de elect.
c. licet. §. cenſuit. ſuper verb. promotus. & in ti
tu. de paci. poſſeſ. c. j. ſuper ver. coloratum, vbi
7 tenet, quòd † confirmatio tribuit pleno iure fa-
cultatem adminiſtrandi, ſine poſſeſsione vel in-
ueſtitura. Bal. in margarita. ſuper verſi. confir-
matus, niſi alius eſſet in poſſeſsione, vel conſue
tudine aliter ſeruaretur: transfert enim ius præ
laturę, ſecundum Innocen. in c. ex parte. de arbi.
Bal. in margarita ſuper ver. electores.

ARGVMENTVM.

Electionis defectus an confirmatione ſupple-
ri poſsit: tribuatúrque titulus in poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

1 *Titulus quando dicatur coloratus.*
2 *Titulus coloratus ad petendam reſtitutionem ſufficit.*
3 *Confirmatione nulla poteſtatis defectu, item & electio-
ne nullus poßidendi color tribuitur.*
4 *Electio tripliciter canonica dicitur.*
5 *Electus electione canonica largè & confirmatus verè
prælatus eſt.*
6 *Qui confirmat nihil de nouo dat.*
7 *Clauſ. Ex certa ſcientia, vim diſpenſationis habet.*
8 *Diſpenſatio ſuperueniens an electionis defectum ſup-
pleat.*
9 *Papa confirmando electionem de plenitudine poteſtatis,
quòd defectus iuris poſitiui non perſonæ ſupplere vi-
deatur.*

Quæſtio L.

QVAERITVR an confirmatio ſuppleat
defectum electionis, quando peccat in for
ma, vel perſona: & an tribuat titulum, præſer-
tim in poſſeſſorio: & an iniuſtè electus teneatur
renuntiare, & pariter an teneant interim geſta
per talem confirmatum iniuſtè. Et ſimiliter poſ
ſet quæri ſi aliquid poſsit obijci aduerſus ele-
ctum in vim exceptionis, aut denunciationis,
vel accuſationis. Et an diſpenſatio ſuperioris
ſuperueniens ſuppleat defectum electionis nul-
læ. Et in effectu, quia iſta quæſtio continet plu-
ra capita: ideò paucis verbis effectualiter ali-
qua tangam: cùm ad præſens ſim abſens à loco
reſidentiæ ſtudij mei Grationopolis. vnde glo. in c. 4.
de poſtu. præla. lib. vi. & c. ſi cui. & c. quàm ſit.
de elect. eo. lib. tenet, quòd confirmatio nō ſup-
plet defectum electionis. ſed glo. in c. cū ſuper.
de cau. poſſeſs. & proprie. videtur tenere quòd
confirmatio electionis tribuit titulum in poſ-
1 ſeſſorio, licèt ſit inualida electio. † & dicitur co
loratus titulus, dummodo electio fuerit facta
ab habentibus poteſtatem, & fuerit confirma-
tus per habentem poteſtatem. ſecūdum Hoſt. in
ſumma in ti. de conceſs. præben. §. i post prin.
Hen. Boy. in d. c. cum ſuper. & c. cum venisset.
2 de inſti. † & ſufficeret ad reſtitutionem peten-
dam. Gemi. in capitul. eum qui. de eo qui mitti.
in poſſeſſ. cauſ. re. ſer. niſi conſtaret patenter
de inualiditate electionis, ſeu defectu tituli:
quia tunc non fieret reſtitutio. Inno. in c. con-
ſtitutus. de fi. præsby. glo. in pragma. ſanctio. de
pacific. poſſeſſ. c. j. in princip. ſuper ver. colora-
tum, & ex quo talis confirmatio putabatur legi
tima, valebāt geſta ratione publici officij. l. Bar
barius. ff. de offi. præto. Inno. in c. cum dilecti.
& c. nihil. de elect. glo. in pragma. ſanctio. vbi ſu
3 pra. Veruntamen † vbi confirmatio eſſet nulla
defectu poteſtatis, vel etiam electio eſſet nulla
facta per non habentem poteſtatem: tunc non
tribueret colorem poſsidendi. c. illa. ne ſe. vacā.
ſecundum glo. pragma. ſanctio. vbi ſupra. c. illa
quotidiana. de conceſ. præben. de quo articulo
habetur etiam latè per Ioan. de Imol. in c. cum
noſtris. & c. literas. de conceſ. præben. vnde In-
4 no. in c. quod ſicut. de elect. tenet, † quòd triplex
dicitur electio canonica, largè ſtrictè. ſtrictius.
Largè quando interuenit conſenſus eligentiū,
& electi, licèt nulla fuerit de iure poſitiuo: quia
nulla forma eſt ſeruata. Strictè quando tenuit
electio. de iure naturali, & interuenerunt ſub-
ſtantialia iuris poſitiui. c. quia propter. de elect.
& in pragma. ſanctio. de elect. c. j. §. & cum hu-
manæ. ſed ſolennia omittuntur: quia eſt facta a-
liquo contempto. Strictiùs dicitur electio cano
nica, quando tenuit de iure naturali, & interue-
nerunt omnia ſubſtantialia, & ſolennia requi-
5 ſita de iure poſitiuo. Primo caſu quando † ele-
ctio eſt canonica largè, licèt non ſtrictè, vel ſtri
ctiùs: tunc valet confirmatio ſubſequens, ita
quòd electus confirmatus eſt verè prælatus, nec
tenetur renunciare dignitati: ſecundum Ioann.
Compo. in d. c. quod ſicut. & ſi forma nō fuerit
ſeruata, omnia ſupplentur in confirmatione,
ſecundum Hoſtien. in c. prælatorum. de accu.
Sed Archi. in c. ſi cui. de electio. lib. vj. tenet con
trarium per illum tex. & in c. nihil. de elect. vbi
dicit, quòd malè confirmatus eſt deijciendus. c.
cum dilecti. §. Metropolitanus. & §. ſi verè. de
elect. Nam vbi non eſt fundamentum, nihil æda
ficari poteſt. j. q. j. cum Paulus, & hanc partem
tenet Hen. in c. poſtulaſti. de cle. excom. mini. &
6 Barto. in l. ſi conſtat. ff. de appella. quia † qui con
firmat, nihil de nouo dat. c. inter dilectos. de fi.
inſtru. l. & quia. ff. de iuriſdi. om. iudi. & Panor.
in d. c. quod ſicut. glo. in pragma. ſanctio. de e-
lect. c.

lect.c.ij.in princip.ſuper ver. canonicus, niſi fieret confirmatio ex certa ſcientia per Papam ſiue alium habentem poteſtatem purgandi omnem defectū electionis.c.propoſuit.c.illa. quotidiana.de conceſſ. præben. l. quidam conſulebant.ff.de re iudic. l. idem Vlpianus ſcribit. ff.
7 de excu.tuto.quia† clauſula ex certa ſcientia habet vim diſpenſationis. c. diuerſis fallacijs. de cleri.coniuga. & iſto caſu confirmatio eſt potiùs datio de nouo, quàm confirmatio, ſecundū Hoſt. in ſumma, de elect. §. qualiter facienda. verſi.& ſanior. Attamen potuit ſaluari opinio Innoc.in vno caſu, videlicet, quòd confirmatio electionis tenet ad præiudicium opponentium, quando non fuit appellatum: quia ſententia in beneficialibus tranſit in rem iudicatam, ad præiudicium partium, ſecundum glo.in c.j. de con-
8 ceſ.præben.& Panor.in d.c.quòd ſicut. † & vbi poſt electionem ſuperueniat diſpenſatio ſuperioris, an ſuppleat defectum electionis, quando peccat in materia: puta, quia electus eſt minor triginta annis quoad epiſcopalem dignitatem. Inno.in c.innotuit.de elect.tenet quòd ſic: quia electores non poſſūnt opponere, de quo latius per glo.in pragma.ſanctio.in tit.de elect.d.c.ij.
9 ſuper verbo canonicus.†& quando Papa confirmat electionem de plenitudine poteſtatis, videtur ſupplere defectum de iure poſitiuo: ſecus quò ad defectum perſonæ, ſecundum Specu. in titu de lega.§.nunc oſtendendum. verſic.xviij. Panor.in c.j.de tranſact.

a Forma. Adde Gemi.in c.indemnitatibus. §. verum.de elect.libr. vj. quod facta confirmatione electionis non poteſt impugnari electio defectu formæ ſed bene aduerſus perſonam. vide per Ioan.de Imol.in c.cum noſtris.& c.literas. de conceſſ.præben.& ex quo electio facta eſt à duabus partibus non admittitur exceptio, contradicto aut appellatio.d.c.indemnitatibus. §. ſanè & c. ſi quando.de elect.lib.ſext.

ARGVMENTVM.

Relationi apparitoris de iniuria ſibi illata an ſtandum ſit, an verò notario qui relationem ſcripſit.

SVMMARIVM.

1 *Nuncio iurato non niſi ſuper actu citationis creditur.*
2 *Nuncij ſeu ſeruientes uiles & infames ſunt.*
3 *Relatio quæ factum alienum concernit, citationi connexa dici non poteſt.*
4 *Nuncio referenti citatam ſibi comminatoria uerba protuliſſe non creditur.*
5 *Iniuria facta famulo in domini contumeliam facta eſſe cenſetur.*
6 *Nuntius qui in exequendo modum exceſſit, nedum iniuriam domino irrogaſſe creditur, ſed etiam uim feciſſe dicetur.*
7 *Conſuetudine delphinali cautum eſt, ne ſeruientes pro re ciuili in nobilium executiones fiant.*
8 *Seruienti, qui in exequendo modum excedit, reſiſtere licitum eſt.*
9 *Dolor iuſtum calorem temperare non poteſt.*
10 *Cauſa quæque ſit, excuſat à dolo.*
11 *Doctori alleganti conſuetudinem non creditur.*
12 *Crimen fateri uidetur, qui paciſcitur.*

Quæſtio LI.

QVAERITVR an ſit ſtandum relationi nuntij ſeu ſeruientis quando defert literas commiſsionis: & quid iuris quando refert ſe fuiſſe iniuriatum ſeu de facto alieno.& an ſit potiùs ſtandum notario, qui ſcripſit relationē, an verò nuncio, qui refert ſe aliter dixiſſe. Iſta quæſtio accidit coram curia ſuper quibuſdam literis compulſorijs nobilis Aymarij de columberia arrendatoris epiſcopatuum Valentineñ. & Dien. quas tradiderat Ioanni Gaignatori ſeruienti Valen.ad exequendum cōtra nobiles Petrum Ioannis correarum Valen. & Ioannem de Saliente theſaurarium, quam executionem ſcripſit & recepit Ioannes Martinelli notarius Valentiæ:& in dicta relatione dictus notarius inter cætera ſcripſit, quòd quando dictus ſeruiēs citauit dictum Petrum Ioannis, ipſe prohibuit dicto ſeruienti officium ſeruienteriæ in ciuitate Valen.& quando dominus Chriſtoforus de Saliente, qui ibi ſuperuenerat, appoſuit manum in dictum ſeruientem ipſum arripiendo per coletum ſuæ robbæ ſeu veſtis. Sed ex poſt facto dictus ſeruiens habuit dicere contrarium, quòd non dixerat dicta verba quoad dictum dominū Chriſtoforum de Saliente, propter quod dictus dominus de Saliente dedit ſupplicationem, & petijt informationes ſumi pro eius innocentia, qualiter dictus ſeruiens ſe dedicerat de dictis verbis. Et pariter dictus de Columberia dedit ſupplicationem ad ſumendum informationes cum teſtibus qui erant præſentes quādo dictus ſeruiens fecit relationem in manibus dicti Martinelli notarij. Et tandem dictus ſeruiens fuit incarceratus occaſione præmiſſorum, & reſpondit in manibus alterius ex dominis curiæ, & cōfeſſus eſt quòd de tempore dictæ citationis factæ in perſonam dicti Petri Ioannis, dictus dominus Chriſtoforus de Saliente non poſuit manum in coleto dicti ſeruientis; ſed poſt ex interuallo eadem die: tamen dum Ioannes Girardi alter ſeruiens acceſsiſſet ad domum dicti nobilis Ioannis de Saliente fratris dicti domini Chriſtofori, & ipſe gagnatoris ſeruiens ſequeretur dictum Girardi, cùm fuit in introitu domus dicti Ioannis de Saliente, quòd dictus dominus Chriſtoforus appoſuit manum in coleto dicti Gaignatoris. Et ita etiam reſpondit dictus dominus Chriſtoforus in manibus alterius ex dominis curiæ, & aliâs prout pleniùs conſtat in actis cauſæ in manibus magiſtri Ioannis Vento-
1 leti ſecretarij cauſæ. † Et in effectu non creditur nuntio iurato niſi ſuper actu citationis, non autem ſi referat de facto alieno, ſeu de delicto in ſui perſonam facto. l. ea quidem. C. de accuſa.& ibi per glo.& docto.& hoc tenet Specu. in titu. de cita.§.ſequitur, verſi.ſed nunquid. & Ioann. And.in addi.ad Specu.in titu.de contu.in prin, incipien. Hic inſeruntur. & Barto.in l. j.§.cura carnis.ff.de offi.præfect.vrb. & in extrauagan. ad reprimendum.ſuper verbo, per nuncium. &
2 ibi refert, † quòd tales nūcij vt plurimum ſunt viles & infames; ſicuti non creditur nuntio referenti citatum reſpondiſſe, quòd non compa-

reret,maximè quando refert extraiudicialiter.
c.venerabilibus.§.ſecus.de ſenten. excommuni.
lib.vj & ibi glo.quã communiter ſequuntur do
5 cto.Nec†poteſt dici talis relatio connexa cita-
tioni: quia concernit factum alienum: ſecundũ
Ioan.And.vbi ſuprà.& Bar.in l.ex conſenſu.§.
fina.ff.de appella.Non†pariter creditur nuntio
4 referenti citatum ſibi protuliſſe verba commi-
natoria:quia in facto proprio non creditur : &
maximè quando citatus declarat ſe non velle ſta
re relationi nuntij.Et hoc etiam tenent Ioan.de
Imol.Philip.de peru.in c.comparati.de appel.&
ibi dicit,quòd iſta opinio Ioan And. habet ma-
gnam æquitatem,vt non credatur nuntio ſuper
talibus verbis iniurioſis,aut de iniuria ſibi irro
gata,& hoc tenet Pe. de la. in titu. de conſtitu.
pecu.circa finem.& ibi etiam tenet, quòd cæte-
ris paribus potiùs credendum citato quãdo eſt
nobilis,bonæ vocis & famæ, quàm dicto ſer-
uienti.Nec obſtat ſi dicatur , quòd quando fit
verberium in perſonam ſeruientis in executio-
ne officij,quòd cenſeatur irrogata iniuria do-
mino.ſecundum Cy.in l.ſi nõ conuitij. C.de in
iur.Et ideò †quando fit iniuria famulo, fit in
contumeliam domini;quia competit actio iniu-
riæ domino.iuxta nota.per Bart.in l.j §.fi.ff.de
iniur.quia ad iſtud reſpondetur,quòd hoc poſ-
ſet procedere quando fieret in contumeliã do-
mini:ſecus ſi fiat propter facta officiarij.ſecun-
dum Barto.in d.§.fi. & in l.hoſtes.de captiui.&
poſtli.reuer.& Bal.in c.j.de offi.dele. Et ita eſt
6 in propoſito:† quia dictus ſeruiens faciẽdo eius
executionem,exceſsit modum in exequendo , a-
periendo portas domorum contra voluntatem
domini,& eius ſeruitorum prohibentium pro
debito ciuili : quia iſto caſu irrogatur iniuria
domino l.is qui domum.ff.de iniu.l.plerique.ff.
de in ius vocan.qui dicitur nuntius vim facere,
ſecundum Ange.& Iaſo.ibi, & maximè inter no
7 biles etiam ſecundum libertates patriæ, †& con
ſuetudinem prohibitum eſt ſeruientibus ne fa-
ciant executiones in domo nobilium pro re ci-
uili:& conſuetudo excuſat à delicto.c.denique.
iiij.diſtinct.ſecundum Bal.in c.Obertus.de feu.
8 cogni.†Nam fuit iſto caſu licitum reſiſtere ſer-
uienti,quando excedit modum in exequendo. l.
prohibitum.C.de iur.fiſ.lib.x.& ibi per Barto.
Io.de pra. Quinimò,ſecundum Lucam de pen.
ibi,licitum eſt reſiſtere iſto caſu fuſtibus & in-
ſtrumentis:vnde quando officiarius exequitur
extrà officium,licitum eſt ſibi reſiſtere , ſecun-
dum glo.in l.non videtur.§.qui iuſſu. ff. de re-
gu.iur.& in l.quoniam iudices. C.de appella. Et
in iſto caſu licitum eſt conuocare parentes &
amicos,ſecundum Bart. in d.l.prohibitum , &
maximè quando officiarius , exequitur in caſu
non ſibi commiſſo poteſt ſibi reſiſti, ſecundum
Innocen.in c.ſi quando.de offic.deleg. ita quòd
9 videtur ceſſare iſto caſu dolus.†Cùm iuſtus do-
lor neſciat temperare calorem.l. ſi adulterium.
§.Imperatores.ff.de adulter, cum ibi no.per An
gel.in l.quicquid calore. de regur. iur.& l. lex
iullia.§.hodie.ff.ad l.iul.repe. facit quod habe-
10 tur per Fely.in c.dilecti ,de exceptio.† Nã quæ-
cunque cauſa ſiue iuſta ſiue iniuſta habetur ex-
cuſare à dolo,etiam ſi ſit ignorantia iuris.l.pla-
gij.C.ad l.Flaui.de pla.& ibi per glo. etiam pro
pter temeritatem aut errorem , ſecundum An-
gel.ibi,& iſte error poteſt probari ex coniectu-
ris, vel per iuramentum, de quo ibi latiùs per
ipſum,l.j.in fi.ff.de abig.l.igitur. §.j. ff. de libe.
cau.& hoc tenet Barto.in l.j.§.j.ff ſi quis teſta.
libe.eſſe iuſſus fue.vbi etiam excuſatur à pœna
ſtatuti,ſiue ſit iuſta vel iniuſta cauſa excuſat à
dolo, & pœna ſtatutaria , & ita canſulunt tota
die acceſſores. Nec obſtat ſi fortè dicatur , ſe-
cundum do.Guido.pa.deci. ccccccxxviij. quòd
de conſuetudine Franciæ & præſentis patriæ
credatur ſeruienti referẽti ſe fuiſſe percuſſum,
11 vel verberatum:†quia non creditur doctori al-
leganti conſuetudinem , ſecundum communi-
ter docto.in l. de quibus.ff.de legib. licèt idem
do.Guid.pa.deciſ.cccccLvij.referat de conſuetu
dine in hac patria verberantes ſeruientes pu-
niantur pecuniariter, aut aliàs arbitrio iudican
tis, ſecundum qualitatem perſonarum.& idem
in deciſ.ccccclxxix.ſubiungit, qnòd curia quan
do ſibi æquum videtur, pœnam corporalem
mutat in pecuniariam, & ibi ponit exemplum
de eripiente captum in manibus familiæ, & pro
hoc facit l.quid ergo.§.pœna grauior. ff. de his
12 qui notan.infa. & l.ſi ſeuerior. C.eo.tit. †& li-
cèt fuerit concordatum inter partes priuatas,
in delictis:tamen habentur pro confeſsis. iuxta
l.quoniam.ff.de bis qui notan.infa. Nec debet
propter hoc incurri aliqua pœna, quando hoc
fit ad euitandum diſpendia litis , ſecundum A-
lexan.in l.tranſigere.in fi.C. de tranſa. Argu.l.
minoribus.ff.de mino.& l.ſi vnus. §.pactum. ff.
de pa.ver.ſed ſi pactum , vel quando partes ge-
neraliter dicant, quòd vnus remittit alteri om-
nes iniurias, & d.§ pactus. & in d. l. tranſigere.
dominus Alexand. ita allegat tenere Tancre. de
Corne.in vltima rubrica.q.xiij.& ibi etiam re-
fert Iaſo. vbi poſt Albe.ponit aliàs cautelas , &
inter cæteras quãdo fit pactum gratuitum.l.fur
ti.§. pactus. ff. de his qui no. infa. vel quando
tranſigitur iuſſu iudicis.d.l.forti.§.qui iuſſu.

ARGVMENTVM.

In tranſactione euictioni locus eſt , quando
ex cauſa tranſactionis res traditur : ſi verò res
æſtimata ſit, id eſt dimittitur euictioni locus
non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Fundus ex cauſa tranſactionis datus euictioni obnoxius eſt.ſi dimittatur aut retineatur ſecus.*

2 *Dominium transfertur quando res tranſactionis cauſa traditur, ſi tradens dominus erat : ſi dominus non erat, uſucapiendi conditio transfertur : ſecus ſi res dimittatur.*

3 *Aeſtimatio in dubio quando emptionem faciat.*

4 *Tranſactio an ſit uel litis æſtimatio quomodò cognoſcatur.*

5 *Euictioni locus non eſt, quando tranſactio litem reſpicit, & res dimittitur: ſecus ſi rem reſpiciat.*

6 *Litis æſtimationem qui recipit, an ſup iura cedere teneatur.*

Dimiſſio

7 *Dimiſſio an & quando tantum operetur quantum & traditio.*
8 *Vaſallus uel emphyteota de feudo uel emphyteoſi dominii tranſigere poteſt, quando penes uaſallum uel emphyteotam res dimittitur.*
9 *Tranſactione ſemota in omnibus contractibus ille qui dimittit, transfert & alienat.*
10 *Laudimium non debetur quando res dimittitur, etiam ſi ex cauſa tranſactionis pecunia detur.*
11 *Verba manutenere, amparare & defendere in contractu tranſactionis appoſita, quomodò accipienda ſint.*
12 *Stipulatio rem tradi an & quando dominij translationem importet.*

Quæſtio. LII.

QVAERITVR an io tranſactione ſit locus euictioni, quando res traditur: & quid
iuris quando prædium fuit æſtimatum pro cer
ta quantitate:& quando veraque pars promiſit
amparare, manutenere & defendere; & an iſto
caſu deberetur laudimium ex cauſa tranſactio-
nis:& ao ſic fienda ceſsio ſoluenti æſtimationẽ.
1 Ec videretur dicendum quòd ſic, † quando res
traditur ex cauſa tranſactionis;ſecus ſi dimitta-
tur ſeu retioeatur.l.ſi pro fuodo.C.de tranſact.
& nota.per glo.& doct.in l.ex cauſa. C.de vſu-
2 ca.pro empt.& in l.j.ff.eo.tit. & † eodem modo
traosfertur dominium, quando res traditur ex
cauſa tranſactionis, & tradens erat dominus,a-
liâs transfertur vſucapiendi conditio, vbi tra-
dens noo erat dominus.l.clauibus.ff.de contra-
hen.emp.& vẽdi.ſecus vbi res dimittitur ex cau
ſa tranſactionis, licèt Ioan. tenuerit cootrariũ:
vt refert gl.in d.l.ex cauſa.aliâs penul.C.de vſu
capio.pro emp.Licèt communiter doct. teneãt
gl.in d.l.j.ff.pro emp.& ibi tenet Barto. & pro
præmiſsis facie l.ex diuerſo.§. petitor. ff. de re.
vendi.& l.ſi ſeruus.§.cauere.ff.de cõdi.fur. Nõ
óbſtat l. ſi donatæ. ff. de dona. inter vi. & vxo.
vbi quando datur æſtimatio, debetur euictio:
quia ibi reus habebat cauſam ab actore. Non
obſtat etiam l.eius rei.ff.de rei vendi. vbi quao-
do dator per reum æſtimatio fundi petiti acto-
ri traosfertur dominium io reum: quia videtur
trãſegiſſe, vt ibi habetur. quia ſecundum gloſ.
ibi loquitur,quando res non erat dubia,aliâs ſe
cus:quia ſufficit à lite diſcedere,l.Lucius.§. fin.
ff.ad trebel.quia talis æſtimatio habet vim em-
peioois.l.j.& l.litis.ff.pro emp.& l.eius.& l.hæc
ſi res.ff.de rei vendi.l. ſed & ſi res. §. ſi lis.ff. de
public.in rem actio.l.ſi propter res.ff.re.amo.l.
ſi.ff.ex quib.cau.in poſſeſſ.ea.l.ſi culpa.ff.de rei
vendi.& in dubio æſtimatio facit præſumi ven
dicionem;ſecundum glo.in l.ſi inter. C. de iur.
do.facit l.ſi culpa.ff.de rei vendi.cum ibi nota,
& quod habetur per gl.& docto.in l.ſi fullo. ff.
de condict.ſine cau.& in l.ſi vt certo §.j. & l. io
3 commodato.§.final.ff.commo. † & licèt in du-
bio æſtimatio faciat emptionem, hoc verum
quando pretium correſpondet valori rei, aliâs
ſecus, ſecundum glo.in l.j. ff. de ſuperfi. Bald.
Salice.& Iaſo. in l.ex conuentione. C. de pact.
Qualiter autem æſtimatio faciat tranſire peri-
culum, vide per gloſ. in l. ſi vt certo. §. viden-
dum.ff.commo.& in l.j.ff.de æſtima.acti. & in
l.ſi æſtimatis. ff. ſolu. matri. & in l. j. & l. quo-
tiens.& l. ſi inter. C.de iur.dot.& per Bald. in l.
j.C.commo.io iij.quæſt.& in l.j. C. pro ſocio.
4 io viij.q.& per Cano.in c.j.commo.†Sed quali-
ter cognoſcatur an ſit tranſactio vel æſtimatio
litis. Et dicendum eſt, quòd quando ius partis
erat certum:vt quia petitur executio ſententiæ,
licèt pendeat lis;& tunc quantitas quæ datur eſt
magis litis æſtimatio,quàm tranſactio, etiam ſi
in inſtrumento dicatur, quòd ex cauſa traoſa-
ctionis fuit data quantitas: & tunc haberet lo-
cum titulus pro emptore: ſecus ſi res eſſet du-
bia: quia tunc pecunia quæ datur, videtur dari
ex cauſa tranſactionis, & pro re retenta nõ com
peteret titulus pro emptore.d.l.ſi pro fundo.ſe-
cundum Barto.io dicta l.j.allegat gloſ. in dicta
l.eius. Fatetur tamen Bartol. in dict. l.j. ff. pro
empto.quòd ſi ille qui recipit pecuniam ex cau
ſa tranſactionis, concederet omne ius quod
competit ibi in tali re quòd tũc haberet locum
titulus pro emptore, vel quando cederet quic-
quid iuris haberet io tali re certa, & traderet.
iuxta not.per Bartol.in l.emptor.ff.pro empto.
ſecus ſi ſimpliciter concederet quicquid iuris
haberet:quia tunc de euictione non teneretur.
l.quod ſi in venditione.ff.de hære.vel actio.ven
di. ſecuodum Bartol. in dict. l. litis.ff. pro em-
pto, Et pro præmiſsis facit quod voluit Bald.
in l.j. C.de bo.mater.vbi tenet, quòd ille qui re
mittit litem & controuerſiam, non tenetur ſa-
tiſdare de euictione.Nec conſtituit poſſeſſorem
dominum niſi cedat iura ſua,allegat glo.in l.ſi-
ue apud acta.C.de tranſact.ſuper ver. præceden
te,& idem Bal.in d.l.ſi pro fundo, facit diffe-
5 rentiam, †quando tranſactio reſpicit litem, vt
non debeatur euictio,quando res dimittitur:ſe-
cus ſi reſpiciat rem, & idem tenet in l. ſi inter
vos.C.communi. vtri. iudic. & ideò eſt fienda
differentia,quando tranſactio contrahitur ſu-
per re vel ſuper ioſtantia litis.ſecundum Iaſo.in
d.l.ſi profundo, vel ſecundum Angel. eſt diffe-
rentia, quando aliquis promittit dare fundum:
quia tunc tenetur de euictione: quia tenetur
transferre dominium.§.ſic itaque.inſt.de actio.
l.vbi autem.§.fin.ff.de verbor.obliga. ſecus au-
tem quando promittit dimittere fundum: quia
tunc non tenetur de euictione,nec transfert do
minium, niſi cederet iura ſua: prout ſupradi-
6 ctum fuit. † Sed an ille qui recipit æſtimatio-
nem litis teneatur cedere iura ſua:videretur di-
cendum quod ſic.l.in depoſiti. ff. de re iudi.l.ſi
creditor.ff.de pign.actio.l.ſi culpa.ff. de rei ven
di.de qua quæſtione habetur per Dyn.io c.poſ-
ſeſsionis. de regu.iur.libr. vj. & per Bartol. &
Alexan.de Imo.io l.in depoſiti.ff. de re iudi. &
latè per Ioan.de Imol.in l.ij.§. fina. & l. litis. ff.
pro empt.vbi format ſex quæſtiones circa ma-
teriam, & ibi etiam ponit certas limitationes
ad d.l. ſi pro fundo, & inter cæteras, quando
ius actoris eſt clarum: quia tunc ſi reus det ali-
quid actori pro re dimiſſa, & tunc noo videtur
datum ex cauſa tranſactionis, ex quo res non
erat dubia, ſecundò etiam dicit, quòd quando
reus ſoluit æſtimationem rei petitæ, quòd etiã

ex cauſa tranſactionis transfert dominium. quia iſto caſu eſt emptio.dict.l.litis, vide etiam Barto.in d.l.eius.ff.de rei vendi.vbi ponit etiam aliam limitationem, quòd ex cauſa trãſactionis transfertur dominium rei, quia vt tranſigentem remanet, ſi hoc eſſet actum, quòd omne ius actoris transferatur in poſſeſſorem, & poſſeſſor illo pacto eſſet contentus, & licèt ille qui recipit æſtimationem litis teneatur cedere iura ſua:tamen per talem ceſsionem non acquiritur dominium,niſi ſequeretur traditio,ſecundũ gl. in l.planè.ff.fami.erci.& in l.fi.C.de hære.vel acti.vendi.& in d.l.ſi culpa, & hoc verum, niſi tempore ceſsionis vel ſolutionis & æſtimationis litis res eſſet præſens, vel penes ſoluentem. d.l.hæc ſi res, & ibi glo. ff. de rei vendi.& in l. certi condictio.§.fi.ff.ſi certum peta. Et qualiter res dicatur effici præſens,vide per gloſ. in l. qua ratione,§. interdum.ff. de acquir.re. do. & per Ioan.de Imo, in l.ij.§.fi.& l.litis.ff.pro emp.
7 Nec obſtat præmiſsis, ſi dicatur,quòd † idem operatur dimiſsio quam traditio,quantũ ad trãſferendom dominium, vel vſucapiendi conditionem.d.l.qua ratione.§.interdũ.l.iij. §. ſi rẽ.ff.de acqui.poſſ.& §.nihil.& §.interdũ. Inſti.de re.diui.quia ad iſtud reſpõdet ꝙ illud eſt verũ quando dimiſsio fit ad transferendũ dominiũ: ſed in tranſactione ſecus; quia ſolum fit vt finis imponatur controuerſiæ: ſecundum Iaſo. in d.l.ſi pro fundo.& pro præmiſsis, quòd ſit fienda differentia quando res datur ex cauſa tranſactionis, vel quando dimittitur.facit glo.ſingularis, quam ibi commendant doct.in l. nulli.ff.de trãſact.vbi licèt procurator principis,vel tutor,aut prælatus eccleſiæ prohibeantur alienare, etiam ex cauſa tranſactionis,l.non ſolum. C. de prædi.mino.hoc verum tradendo: ſecus retinendo: quia poſſunt facere conditionem minoris vel eccleſiæ meliorẽ.l.præſes prouinciæ.C.de trãſ-
8 act. & idem in patre: ſecundum Bald. † & ideò vaſallus, vel emphyteota poſſunt tranſigere de feudo, vel emphyteoſi domini, quando res dimittitur penes vaſallum, vel emphyteotam, ſecundum Bal.in c.imperialem. in prin.de prohi. feudi. alie. per Frederic. in c.j.de contro.inter vaſſal.& alium de benefic.& ibi dicit, quòd eſt
9 caſus vnicus in d.l.ſi pro fundo:† quia in omnibus alijs cõtractibus ille qui dimittit transfert & alienat.l.quædam mulier. ff. de rei vendi.l. ſi ſponſalibus.§.j.de iure dot.Nec illud quod datur nomine tranſactionis, efficitur feudum, ſecundum gloſ.in c.j.quam ibi ſequitur Aluaro.
10 & præpo. † Et ideò ex quo res remanet penes emphyteotam,licèt det pecuniam ex cauſa trãſactionis, non deberetur laudimium; quia non eſt alienatio, & ita etiam videretur ſentire Iaſo. in l.fi.C.de ior.emphy.in ix.& x.quæſtionibus extra gloſſ. Sed redeundo ad quæſitum
11 † quando in contractu tranſactionis vna pars alteri promiſit manutenere,amparare & defendere, tunc propriè intelligitur de facto proprio & ſuorum hæredum & ſucceſſorum, ita quòd non committeretur ſtipulatio ex facto extranei.l.ſtipulatio iſta habere licere.in princ. & l.ſi quis fortè.ff.de verbo.obliga.niſi præcederet contractus, ex cuius natura veniret euictio.l.emptorem.§.qui autem.ff.de actio. empt. & vendi.& ideò ſi quis promitteret rem alienã habere licere, non committeretur ſtipulatio ex facto alterius: niſi de natura contractus teneretur de euictione, ſecundum Barto. Alexand. & Iaſo.in d.§.ſi quis fortè.& licèt in ſtipulatione rem dari, veniat translatio dominij.l.vbi au-
12 tem.§.fin.ff.de verbo.obliga.† ſecus eſt in ſtipulatione rem tradi:quia non continet proprietatem, ſed merum factum traditionis tenutæ. l. ſi rem tradi.ff.de verbo.obliga. & idem eſt in verbo præſtare.l.ſi fundum certo die.& ibi Barto. ff.de verbo.obligat. Et hoc verum, niſi præcederet cauſa habilis ad translationem dominij, & haberet facultatem tradendi.l. exempto.ff.de actio. empti. & vendi.& licèt ſtipulatio rem tradi in ſpecie non importet translationem dominij:ſecus ſi in genere, ſecundum Barto. in l. ſi à ſubſtituto.§.fin.ff.de legat.j.& Iaſ.in d.l.ſi rem tradi.facit quod habetur per glo.l.ij. C. de rer. permu.Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis Petri Poyto, contra Eynardam Bauduyne relictam magiſtri Petri de Suellis, prætextu medietatis cuiuſdam hortus ſeu viridarij ſiti retro clauſtrum Grationo. Quia dictus Petrus Poyto actor, experitur vigore cuiuſdam legati ſibi facti in teſtamento Iordanæ Bauduynæ eius matris,de medietate dicti orti, ſeu viridarij in quo teſtamento inſtituit eius hæredem vniuerſalem Ioannem Poyto fratrem dicti Petri, & poſt mortem dictæ Iordanæ dictus Ioannes Poyto hæres vniuerſalis tranſegit cum Iacobo de Suellis filio & procuratorio nomine Eynardæ eius matris, in qua tranſactione dictus Ioannes Poyto prætendebat ſibi deberi ſex viginti florenos auri & medietatem dicti orti ſibi pertinere ex ſucceſsione dictæ Iordanæ eius matris. Ex aduerſo verò dictus Iacobus de Suellis nomine dictæ Eynardæ eius matris prætendebat ſibi deberi ducentum florenos auri, & quòd obtinuerat literas iudicati,vigore quarũ fecerat capi de pignore duas cameras domus dicti Ioannis Poyto, & tandem dictæ partes tranſegerunt, quòd medietas dicti orti ſeu viridarij ſpectet dictæ Eynardæ, quem promiſit tradere, & aliàs prout pleniùs conſtat tenore dictæ tranſactionis. Et in dicta cauſa dicta Eynarda fecit euocari dictum Ioannem Poyto ad ipſam ſeruandam de euictione, aliter ad præſens non declaro: quia adhuc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Minori vel eccleſiæ an aduerſus ſententiam in integrum reſtitutio competat.

SVMMARIVM.

1 *Minori etiam defenſo reſtitutionis in integrum remedium aduerſus ſententiam competit: quod eam appellationis ſupplicationis remedio concurrit.*
Item & patri nomine filij etiam ſine ſpeciali mandato. & nume. 2.

Sententia

3 *Sententia lata aduerſus minores indefenſor eſt ipſo iure nulla.*

4 *Minor aduerſus omiſſas allegationer in integrum reſtituitur.*

5 *Magiſtratus quilibet merum mixtum imperium habens reſtituere poteſt.*

6 *Minor aduerſus præfecti pretorio uel principis ſententiam reſtitui poteſt.*

7 *Reſtitutione pendente de iure ciuili ab executione ſententiæ ſuperſedendum eſt: ſecus de iure canonico quando eſt præſumptio malitiæ, tunc mediante cautione ſententia mandatur executioni. & nu. 8.*

9 *Dolus in dubio non præſumitur.*

10 *Contra ſententiam latam pro libertate appellari poteſt: ſed non in integrum reſtitui.*

11 *Reſtitutio in integrum quando ſententiæ executionem impediat, & quando non. & nu. ſeq.*

12 *Reſtitutio in integrum mediam uiam inter ſupplicationem & appellationem tenet.*

13 *Reſtitutio in integrum magis præiudicij affert ad impediendam executionem ſententiæ quàm nullitatis quæſtio.*

14 *Reſtitutio in integrum executionem ſententiæ non impedit, ſi tres ſententiæ conformes ſint. Fallit ſi defenſiones omiſſæ fuerint. nu. 15.*

16 *C. Suſcitata. de in integ. reſtitut. intellectus.*

17 *Appellatio, in integrum reſtitutio & ſupplicatio diuerſa remedia ſunt.*

18 *Executio facta in integrum reſtitutione neque annullatur neque reuocatur.*

19 *Reſtitutionem petentis malitiæ præſumptio ceſſat, ſi læſio pateat, & ſi probationes intra breue tempus fieri offerantur.*

20 *Reſtitutione in integrum poſtulata, ſi fiat executio per modum attentati reuocatur.*

21 *Reſtitutio in integrum quando petitur aduerſus lapſum temporis ad appellandum, ſi quid noui fiat, per modum attentati reuocabitur.*

22 *Iudicium diuinum ueritati innititur, quæ nec fallit nec fallitur: iudicium uerò humanum hominum opinioni quæ fallit & fallitur.*

Quæſtio LIII.

QVAERITVR an aduerſus ſententiam principis, vel præfecti prætorio minori viginti quinque annis, vel eccleſiæ competat beneficium reſtitutionis in integrum: & an interim impediatur executio: & quid in patre nomine filij infantis, ſeu minoris viginti quinque annis. Et in effectu videtur dicendum, quòd ta-
1 le † remedium reſtitutionis in integrum poſsit poſtulari, etiam ſi minor fuerit defenſus, quando ſe allegat læſum. l. eum & minores, & l. fi. C. ſi aduer. rem iudi. etiam quando non fuit appellatum, & l. fi. ff. de in integ. reſtit. vbi ſecundum Barto. & Bald. ibi reſtituitur ad totam cauſam. Quinimò poteſt concurrere cum remedio ordinario appellandi. vt not. per gloſ. & docto. in d. l. fi & etiam poſſet concurrere cum remedio ſupplicationis. vt no. in c. ex literis, & c. tum ex literis, & c. ſuſcitata. de in inte. reſti. l. fi. ff. de in integ. reſti. & debet reſtitui ad totam cauſam, ſe-
2 cundum Bar. & Bal. ibi † & pariter competit patri nomine filij minoris, tale remedium reſtitutionis in integrum aduerſus ſententiam, etiam ſine ſpeciali mandato. l. patri. ff. de mino. ſecundum Inno. Ioan. de Imol. & Panor. in d. c. ſuſci-
3 tata, † aliâs vbi minor eſſet indefenſus, ſententia eſſet nulla ſiue ſit diffinitiua, ſiue interlocutoria, magni præiudicij. d. l. cùm & minores, & ibi Bar. l. acta. §. contra indefenſos, & l. contra pupillum. ff. de re. iudi. & l. ſi præſes. C. quo. &
4 qua. iud. Et † vbi minor reperitur defenſus, ſeu aliâs læſus poteſt in integrum reſtitui aduerſus allegationes omiſſas, ſiue iuris ſiue facti. l. mi-
5 nor. xxv. annis. la picola. ff. de mino. † Et quilibet magiſtratus ſaltem quando habet merũ mixtum imperium, poteſt in integrum reſtituere. l.
6 in cauſæ. la. ij. §. nunc videndum. ff. de mino. † Et etiã aduerſus ſententiam præfecti prætorio, vel principis cõpetit hoc remediũ. l. præfecti. l. minor autẽ magiſtratus. ff. de mino. Sed in hoc eſt differentia: quia aduerſus ſententiam principis nõ admittitur quis de facili, per beneficiũ reſtitutionis in integrũ, niſi alleget aliquẽ colorem ſeu ſpecificè cauſas læſionis. d. l. minor. §. ſi autẽ, ſecundũ gl. Bar. Bal. ibi licèt regulariter ſufficiat in libello reſtitutiõis in integrũ aduerſus ſententiã proponere minorẽ ætatẽ, vel cauſam eccleſiæ, & læſionẽ, ſecundũ doct. in d. l. minor: quia ſufficit ꝙ libellus concludat præſumptiuè. l. nõ omnes. l. Lucius. ff. de his quæ in fraud.
7 cred. & ibi Bar. in l. cùm quid. ff ſi cer. pet. † Sed quantum ad ſuſpenſionem executionis ſententiæ pendente iudicio in integrũ reſtitutionis ex quo fuit priùs poſtulata videtur ꝙ debent ſuperſedi. l. vnic. C. in inte. reſti. poſtu. ne quid noui fiat. & ibi gl. quæ tenet, ꝙ lata ſententia contra minorẽ nõ mandatur executioni donec cognito ſi debeat in integrũ reſtitui, & hoc etiam tenet Azo in ſumma, ibi. & in ti. C. de vindict. libe. vbi tenet, ꝙ executio ſentẽtiæ impeditur auxilio reſtitutionis in integrũ, vel ſuſpenditur remedio appellationis. l. ſi cauſa. C. de tranſact. idẽ tenet Cy. in d. l. vnic. quia ſicut appellatio impedit executionẽ. l. j. ff. nil no. appel. pẽ. ita etiã in integrũ reſtitutio, l. præſes. ff. de mino. & hoc de
8 iure ciuili eſt clarũ: † ſed de iure canonico recipit limitationem, videlicet quando eſt præſumptio maliciæ contra petentẽ: quia tũc mediante cautione mãdatur executioni. iuxta d. c. ſuſcitata. de in integ. reſtit. Et cũ agatur in foro cæſareo in materia nõ cõcernẽte peccatũ, deberet ſeruari ius ciuile in terris imperij, ſeu tẽporali Regis domini noſtri delphini. iuxta no. per gl. Bar. in priuilegia. C. de ſacroſan. eccle. per Innoc. in c. j. de ope. no. nũcia. gl. in c. ij. de regul. iur. li. vj. Et iſtã etiã partem tenet. Io. Fa. in d. l. vnica, niſi appareat, ꝙ peteretur malitioſè per d. c. ſuſcita-
9 ta, † & in dubio non præſumitur dolus. l. quoties. §. qui dolũ. ff. de proba. Et iſtã partẽ etiã tenet Bar. in d. l. vnica, quãdo nõ eſt præſumptio malitiæ. & in l. defendere. ff. de aucto. tuto. quãdo allegatur cauſa reſtitutionis euidens, ita ꝙ nõ appereat ꝙ fiat cauſa malitiæ, & prorogandæ litis, & idem tenet in l. iiij. §. condenatam. ff. de re iudi. & in l. fi. C. ſi ex fal. inſtru. quando non requirit altiorem indaginem, & quis ſe offert probare incontinenti cauſas læſionis, idem ve-

10 tò Bar.in l.illud.la.ij.ff de appella.tenet,† quòd aduerſus ſententiam latam pro libertate poteſt appellari,ſed non in integrum reſtitui,& eſt ratio,ſecundum ipſum:quia appellatio extinguit pronunciatum.l.j.§.fina. ff. ad turpi.l. furti. in prin.ff.de his qui notan.infa.quòd non facit in integrum reſtitutio, idẽ tenet in l.j.C.ſi aduer. liber.in fi.ſed eſt ſpeciale in cauſa libertatis, aliâs ſecus.Albe.verò in d.l.vnic. videtur facere differentiam inter ius ciuile & canonicum,iuxta d.c.ſuſcitata, & ſic an ſit præſumptio mali-
11 tiæ,vel ne,Bal.in d.l.vnica,tenet† quòd reſtitutio in integrum poſtulata impedit executionẽ quando quis offert probationem paratam. l.fi. C.ſi ex fal.inſtru. Si verò non offert probationem paratam:& tunc ſi ſit præſumptio malitiæ contra petentem ex qualitate cauſæ & perſonæ pronunciantis & in ſententia principis: tunc non impeditur executio præſtita cautione: ſed vbi ceſſaret præſumptio malitiæ contra petentem, tunc debet ceſſare manus executorum. d.l. ſi cauſa cognita.C.de tranſact.& ita teneo dicit Bald.in d.l.vnic. Veruntamen,ſecundum Bald. in d.l.vnica,quando executio eſſet irretractabilis,tunc in integrum reſtitutio poſtulata impediret executionem,& ſic quando qualitas petẽtis in integrum reſtitutionem eſt bonæ opinionis & famæ excluditur, & ex abundanti poſſet offerri iuramentum, per no.per glo. in §. ſed iſte.inſti.de actio in glo.mag.cum ibi nota. per Ange Are.& Iaſo.per glo.in l.at qui natura. §. cùm me abſente.ff.de neg.geſt.& in l.j.C de ſicca.& in c.ſignificaſti,le premier,de homi. Et licèt idem Bald.in d.l.ſi cauſa cognita.C.de trãſact.tenet,quòd reſtitutio in integrum ſuſpendit ſententiã diffinitiuam,& quòd interim non ſit executio, allegat d.l.defendere.ff.de auct.tu. niſi talis in integrum ſapiat naturam ſupplicationis, & quando petitur aduerſus ſententiam principis.iuxta d.c.ſuſcitata.de in integ.reſt.ſecundum vnam opinionem Innocen.ibi.Sed idẽ Bal.in authen.quæ ſupplicatio.C.de præci. Im-
12 pera.dicit, quòd in † integrum reſtitutio tenet mediam viam inter ſupplicationem, & appellationẽ. Nam miſericorditer imploratur,& ideò in hoc habet ſimilitudinem cum ſupplicatione. Sed quia tendit ad reſcindendũ & reponendum in veteri ſtatu,habet ſimilitudinem cum appellatione: quia,ſi aliquid innouaretur, non diceretur eſſe in veteri ſtatu. Et ideò diſtinguit: aut imploratur in integrum reſtitutio bona fide,& tunc interim omnia ſtant in ſuſpenſo, allegat dictam l.ſi cauſa cognita,aut temerè imploratur:& tunc aut talis temeritas eſt euidens, & nõ ſuſpenditur executio.l.minor autem magiſtratus.ff.de mino.ſi verò talis temeritas ſit velata, & ſic præſumptio malitiæ, contra petentem, mandantur executioni mediante cautione idonea.d.cap.ſuſcitata. idem verò Bald. in rubrica C.de manu. vindic. tenet poſt Azo. quòd executio ſententiæ impeditur auxilio beneficij in integrum reſtitutionis vel ſuſpenditur adminiculo appellationis, & ſic ſentit quòd executio ſententiæ impeditur per beneficium in integrũ reſtitutionis, non autem ſuſpenditur. Idem etiam Bald.in l.fina.C. de ordi.iudic.facit differentiam,quando opponitur de nullitate ſententiæ & conſtaret apparenter, & exiſtenter. Et in integrum reſtitutione quando offertur probatio in prompto arbitrio iudicis.iuxta not. per gl.& Bartol. in l.is à quo.ff. vt in poſſ. lega. li-
13 cèt Bald.in l.fi.C.ſi ex fal.inſtru. teneat,† quòd in integrum reſtitutio ſit magis præiudicialis ad impediendum executionem ſententiæ, quã quæſtio nullitatis: allegat Innocen.in ca. cùm in iure.de offic.delegat. Idem verò Bald. in l. ſi prætor.ff.de iudic.tenet, quòd reſtitutio in integrum impedit executionem ſententiæ. Fallit in duobus caſibus, videlicèt in ſententia principis.d.c.ſuſcitata. Secundo quando eſſet vehemens ſuſpitio contra petentem. l.ſatis apertè. C.de fal. Ange.verò in dict.l.fina.C.ſi ex fal.inſtru. tenet, quòd reſtitutio in integrum impedit executionem ſententiæ ſicut appellatio, niſi eſſet præſumptio malitiæ contra petentem, vel quando poſt decem dies peteretur in integrum reſtitutio aduerſus ſententiam Papæ, vel Imperatoris: quia tunc mandaretur executioni mediante cautione.d.c.ſuſcitata. Salyce.verò in d.l.vnica.C.in integ.reſti.po.tenet,quòd quando executio eſt retractabilis, tunc pendente in integrum reſtitutione impeditur executio, niſi peteretur malitioſè cauſa differendi executionem, quod reſidet in arbitrio iudicis & mediante ſatiſdatione.d.c.ſuſcitata.facit l.ij. C. de fal. & quod no.per Innocen.& Panor.in c. poſt diuerſitatem.de conceſ.præbend.licèt idem Sali. in d. l. ſi cauſa cognita. C. de tranſact. teneat, quòd in integrum reſtitutio poſtulata impedit executionem.Paul. verò de Caſtr. in d. l. vnica. C.in integ.reſtitu.poſ.ne quid, tenet, quòd reſtitutio in integrum impedit executionem, quando offertur probatio in promptu,aliâs ſecus: vel niſi eſſet præſumptio malitiæ contra petentem. Et quòd quando executio eſſet irretractabilis,vt quia agitur de executione capturæ:tunc in integrum reſtitutio poſtulata impediret executionem. Ange.de Peru.& Ange.Are. in d.l.illud.el.ij.ff.de appellatio.tenent,quòd appellatio quoad libertatem, extinguit pronunciatum: ſecus quoad reſtitutionem in integrũ. Ioann. verò de Imol. in l. qui à latronibus. §.ſi quis.ff.de teſta.circa fin.tenet, quòd reſtitutio in integrum impedit executionem ſententiæ, ſaltem ſi de illa ſtatim conſtare poteſt, per dictam l.j. C.in integrum.reſtitu. poſ. Quinimò & ſi non poſſit conſtare in promptu, dummodò non ſit præſumptio malitiæ contra petentem.dict.cap.ſuſcitata.Idem verò Ioan.de Imol. in l.illud.el.ij ff.de Appella. tenet, quòd appellatio reſcindit pronunciatum;& eo ipſo quòd appellatur, habetur ac ſi non fuiſſet lata ſententia.l.j.§.final. ff.ad turpil. Sed reſtitutio in integrum non ſtatim reſcindit ſententiam:imò præſupponit illam eſſe aliquam, licèt petatur reſcindi ratione læſionis. Franc.de Are. de accolli.in d.l.ſi cauſa cognita. C.de tranſact. diſtinguit duos caſus. Primus quando primò fuit pe-
tita

tita executio antequam poſtularetur in inte-
grum reſtitutio: & iſto caſu reſtitutio in inte-
grum poſtulata non impedit executionem ſen-
tentiæ, niſi executio eſſet irretractabilis, iuxta
nota. per Paul. de Leaza in clemen. j. de re iudic.
Secundus caſus quando reſtitutio in integrum
præuenit executionem, quia fuit prius poſtula-
ta: & tunc regulariter impeditur executio: quia
tunc ſuſpenditur pronunciatum. vt in d. l. ſi cau
ſa, niſi eſſet ſententia lata per principem. vt in
d. capi. ſuſcitata, ſecundum vnum intellectum,
vel niſi iudici conſtet, quòd reſtitutio in inte-
grum peteretur in fraudem. dict. cap. ſuſcitata,
ſecundum alium intellectum. Alexand. de Imol.
in l. iij. §. ſi ſeruus. ff. de acquiren poſſeſ. tenet,
quòd reſtitutio in integrum impedit executio-
nem ſententiæ, ſicuti caſus nullitatis, quando
iuſtè petitur, & non eſſet in euidenti calumnia,
non autem debet ſecundum eum dici ad inſtar
appellationis, quia in integrum reſtitutio pen-
dens non ita extinguit pronuntiatum, ſicut fa-
cit appellatio. l. illud. el. ij. ff. de appella. licèt ſe-
cundum ipſum, quando appellatio eſſet euiden-
ter & notoriè friuola, & fruſtratoria: tunc non
ſuffragaretur appellanti. l. obſeruare. C. quo. ap
pel. non reci. l. conſtitutiones. ff. de appella. cap.
cùm ſpeciali. de appella. c. romana. §. ſi autem. de
appel. lib. vj. intelligendo. iuxta nota. in d. c. ro-
mana. Et idem in effectu voluit. in l. iiij. §. con-
demnatum. ff. de re iudi. niſi in duobus caſibus,
videlicèt in ſententia principis, ſecundum ve-
rum intellectum. allegat Bald. in l. ſi prætor. §.
14 Marcellus ff. de iudi. Secundò † quando eſſent la
tæ tres ſententiæ conformes contra minorem,
vel eccleſiam: quia tunc in integrum reſtitutio
poſtulata non impediret executionem ſenten-
tiæ. clemen. j. de re iudi. ſecundum Bal. in l. vni.
circa finem. C. ne liceat in vna eadémque cau.
licèt Salyce. ibi teneat contrarium. Idem verò
Alexan. in d. l. ſi cauſa. C. de tranſact. tenet, quòd
reſtitutio in integrum ſuſpendit ſententiam,
non autem extinguit, ſicut appellatio, allegat
nota. per Barto. in d. l. illud. el. ij. ff. de appell. &
per Bald. in rubric. C. de manu. vindic. Verun-
tamen impedit executionem per d. l. vnicam. C.
in integ. reſtit. poſ. nihilominus fallit in certis
caſibus, de quibus ſe remittit ad nota. per eum
in d. §. condemnatum. Iaſo. in d. l. ſi cauſa cogni
ta. de hac materia ſe remittit ad nota. per Barto.
in d. l. illud. el. ij. ff. de appella. & per Cano. in d.
c. ſuſcitata. In deciſ. Tho. liiij. fuit concluſum:
quòd pendente reſtitutione in integrum non
fit executio. per d. l. vnicam in rubro & nigro.
in integ. reſti. poſ. nec obſtat d. c. ſuſcitata, quia
ibi erat præſumptio pro epiſcopo, qui obtinue
rat ſententiam contra monaſterium, petens in
integrum reſtitutionem, vel ibi erat ſententia
lata à principe, & ſupplicatum poſt decem dies:
ſecundum Innocen. & ſic non differtur execu-
tio, per authen. quæ ſupplicatio. C. de precib.
Imperato. offeren. Veruntamen ſecundum Ste.
auffre. in addi. ibi, non procedit dicta deciſio,
vbi eſſet præſumptio contra petentem, & exe-
cutio eſſet retractabilis: ſecus ſi eſſet irretracta-
bilis. Et ibi etiam tenet, quando peteretur re-
ſtitutio in integrum cauſa malitiæ & diffugij,
vel aduerſus ſententiam principis, quòd tunc
fieret executio. iuxta dict. capi. ſuſcitata. vide
15 etiam in d. deciſio. liiij. † quòd aduerſus tres ſen
tentias latas contra pupillum, ſeu minorem po
teſt petere in integrum reſtitui propter defen-
ſiones omiſſas. de quo etiam deciſ. xlv. & liiij. &
deciſ. ccccxxx. Do. Guid. Pa. deciſ. ccxv. verſi. an
reſtitutio in integrum. tenet, quòd reſtitutio
in integrum poſtulata impedit executionem,
allegat glo. in d. l. vnica C. in integ reſti. poſtul.
ne quid, de quo ſe remittit ad not. per Cyn. in
d. l. vnic. cuius Cyn. opinio fuit ſuprà relata.
Glo. verò in dict. cap. ſuſcitata. ſuper ver. pen-
ſata, tenet, quòd propter præſumptionem ma-
litiæ, executioni mandatur, mediante ſatiſda-
tione, aliâs de iure communi ſuſpenditur exe-
cutio pendente in integrum reſtitutione, ſi-
cuti pendente appellatione. per dict. l. vnicam.
in integr. reſtitu. poſtul. Et idem tenet gloſſ. in
cap. ex literis. de in integ. reſtitu. ſuper ver. ſup-
plicauit. & in hoc differt à ſupplicatione, vbi
mandatur executioni mediante præſtita cau-
tione. authen. quæ ſupplicatio. C. de precib.
Impe. offe. Innocen. verò in dict. capitu. ex lite-
ris, refert quoſdam tenere, quòd non poſſunt
admitti ſupplicationes, intellige aduerſus ſen-
tentiam, niſi per principem, vel præfectum præ
torio: cùm ſint contra ius. Sed idem Innocen.
in dict. capitu. ſuſcitata. ſuper hoc paſſu, an im-
pediatur executio ſententiæ pendente tempore
in integrum reſtitutionis, ſuper ver. impediti,
refert opiniones. Primò quòd vbi ſunt præ-
ſumptiones contra petentem reſtitutionem,
mandanda eſt ſententia executioni, aliàs con-
tra. dict. l. vnic. C. de integr. reſtit. poſtu. Secun-
dò dicit, quòd ibi petebatur in integrum reſti-
tutio aduerſus ſententiam principis, quæ non
datur, niſi per ſupplicationem peteretur, &
ſupplicatio non impedit executionem, ſi poſt
decem dies peteretur. vt nota. in dict. capitu.
ex literis. Tertiò dicit, vel dic ſpeciale in ſen-
tentijs latis à principe, vt in eis, prætextu re-
ſtitutionis in integrum, non impediatur exe-
cutio præſtita cautione, vt ibi habetur. Ho-
ſtien. verò in ſumma de in integr. reſtitu. §.
an executio ſententiæ, refert Vincen. tenere,
quòd impediatur executio, licèt quandoque
quod Papa ex aliqua latenti cauſa mandauit
executioni, licèt eſſet petita in integrum reſti-
tutio: ſed tamen de iure retardari debet. l. vnic.
C. in inte. reſtitu. poſ. Et tandē concludit, quòd
vbi non eſt præſumptio contra petentem, &
quod poſtulans non ſit ſuſpectus, nihil debet in
nouari pendente cauſa in integrum reſtitutio-
nis, ſicut nec pendente appellatione. ff. nil no-
ui pendent. appellatio. l. j. §. appellationes. Spe-
cula. verò in titul. de execu. ſenten. §. j. tenet, quod
pendente cauſa appellationis, vel reſtitutio-
nis in integrum differtur executio. l. j. §. final.
ff. ad turpil. l. vnica. C. in integr. reſtitut. poſt.

cap.paſtoralis.§.præterea.de officio delega. niſi eſſet præſumptio malitiæ contra petentem: quia tunc mandaretur executioni, mediante cautione.dict.c.ſuſcitata.ſicuti in cauſa ſupplicationis.authē. quæ ſupplicatio.C.de præci. Imperato.offeren. Et idem tenet eod.tit. de executio.ſenten.§.poſtremo.verſi.ij.& in tit de in in-
16 teg.reſtitu.§.vlti.in princip.licèt † ibi det alium intellectum ad c.ſuſcitata. videlicèt, quòd non pendebat in integrum reſtitutio: quia iam data erat, & quòd contra petentem valdè præſumebatur: ideò ſententia mandatur executioni præſtita cautione, vel dic quòd fuit prouiſio Papæ, vel dic vt ibi, & ſecundum Ioan. And. ibi, in additio. refertur ad glo.placet.in dict.c.ſuſcitata.& ibi Specu.vbi ſupra.quòd minor vel eccleſia reſtituitur ex integro contra ſententiam, & aduerſus proceſſum, ſicuti ante.c.ex literis.& c.anditis.de integ.reſtitu.idem verò Spe.in tit. de ſuppli.§.differt. ponit differentias inter appellationē & ſupplicationē. Et inter cætera: quia pendente ſupplicatione fit executio: ſecus pendēte appellatione. Io. verò And. ibi in addi. quærit de ratione, quare pēdente appellatione vel reſtitutione in integrum. impeditur executio: ſecus in ſupplicatione, etiam ſi ſupplicetur infrà decem dies. Et ſufficeret dicere, ꝙ prærogatiua harum ſententiarū à quibus nō appellatur, hoc inducit. Attamen ſecundū ipſum quidā dicunt, pro eo, quia ſupplicatio continet benignitatē petentis, & iudicis. Sed licèt iſta ratio poſſet militare quoad appellationē, quæ innititur iuſtitiæ non quo ad in inregrū reſtitutionem, quæ benignitatē iudicis, & fauorem petentis cōtinet. l. præ-
17 fecti.ff.de mino. Et tandem concludit, † ꝙ appellatio, in integrū reſtitutio, & ſupplicatio ſunt diuerſa remedia, & diuerſos producunt effectus, nam appellatio innitirur puræ iuſtitiæ, propter quod executio fieri non poteſt. & fieret etiā infrà decendiū, quo fuit poſt appellatū, reuocatur per modū nullitatis attentati.c.nō ſolū. de app. lib.vj. Reſtitutio in integrum innititur iuri: habet tamen mixtam gratiam, non dico à iudice, ſed à iure inuentā. Si lata eſt igitur ſententia cōtra eccleſiā vel minorem, & ab ea non fuit appellatum, iuſtè fit executio ſententiæ. Si tamē poſteà infra tempus iuris petatur reſtitutio, fatetur
18 quòd impediret executionē fiendam, † ſed iam factam non annullat, vel reuocat: non enim ſolū dicitur in integrū reſtitutione poſtulata, ſed etiam nondum conceſſa, nil noui fieri circa rē, vt in rubro & nigro C.& omnia debent remanere in ſuo ſtatu, donec res finiatur. In ſupplicatione verò ex perſona non proferentis licèt appellare, ſed ſupplicare: vt ibi pleniùs habetur. Ioan. verò de Imol, in d. c, ſuſcitata. in not. tenet, quòd quando eſt præſumptio malitiæ cōtra petentem, mandatur executioni ſententia mediante cautione: ſecus ſi non ſit præſumptio, & ſic communiter intelligitur glo.penult.& ſic debet intelligi l.vnic.C.in integ.reſti. poſtu. & in glo.penult. Idem Ioan.de Imol. refert plures opiniones. & inter cætera ſolutio glo. communiter tenetur, quando eſt præſumptio malitiæ contra petentem, aliâs ſecus. & iſta præſumptio malitiæ poterit probari ex circunſtantijs, per ea quæ habentur in c. ij.de renun.lib.vj.& in l.facinus §. quid ſit latitare ff. ex quib. cau. & per Dyn. in c.pro poſſeſſore.de regu.iur.libr.vj. Et iſtam partem refert tenere Flo. nec eſt ſpeciale. in principe vel papa: ſecundum Hoſtien. & Ioan.de Imo. quia litera in d.c.ſuſcitata, dicit, iure duximus prouidendum. Et licèt aliquid voluerint facere differentiam inter ius ciuile per d.l.vnicam.in integ.reſtit.poſtu. vt impediatur executio, cùm ſimpliciter loquatur, & ius canonicum. iuxta d.c.ſuſcitata. Tamen ſecundum Ioan.de Imol, oportet iura iuribus concordare, recitatque plures aliâs opiniones: ſed inhæret illi opinioni quando eſt præſumptio malitiæ, vel ne, & in fine dicit, quòd eſt differentia inter appellationem, & in integrum reſtitutionem: quia appellatio impedit executionem factam & fiendam: ſecus in integrum reſtitutione, quæ nō retractat execution em factam, ſed fiendam impedit. Et ibi etiam ponit de differentia ſupplicationis. & in d.c.ex literis.poſt gl.de in inte.reſti. Panor. verò. in d.c.ſuſcitata.in iij. notabili notat, quòd non debet iudex propter quandam ſuſpitionem repellere reum, niſi vehemens: & ſic limitatur quod habetur per Innocen. in c. poſt electionem.de conceſ.præbend. Idem verò Panor. in d.c.ſuſcitata.in glo.penul.ſequitur gloſ. quando eſt præſumptio malitiæ contra petentem, quòd faciat cauſa differendi executionem, quòd tunc mandatur executioni mediante cautione, aliâs regulariter ſecus: quia pendente in integrum reſtitutione impeditur executio, nec eſt ſpeciale in principe: quia idem in inferioribus iudicibus, per text. ibi, iure duximus prouidendum. ſecundum Hoſtien. & Ioann. Andr. quos refert & ſequitur ibi Panormi. Et iſtud communiter tenetur ſecundum Panormi. ibi. & per conſequens, iſta videtur communis opinio, ex quo ſunt doctores authoritatis, qui ſequuntur gloſ. ſecundum Iacob. Butr. in l. vnic. C.qui pro ſua iuriſditio. Bald. in l.fina.C.de peda.iudi. Et licèt Panormi. aliquas opiniones adducat, quando offertur probatio incontinenti, vel ne, & quando executio eſt irreuoca-
19 bilis vel non; † tamen quando læſio eſt patens tunc non haberet locum prouiſio dict.capi.ſuſcitata, & data cautione, quando eſt præſumptio malitiæ, quòd ſententia mandetur executioni: quia tunc ceſſaret præſumptio malitiæ, ex quo læſio eſt patens. Et idem fortè quando petens reſtitutionem ſe offert probare læſionem infra breuiſsimum tempus. Et vlterius tenet Panor. in dict.capit. ſuſcitata, quòd
20 † poſtulata in integrum reſtitutione, ſi fiat executio, reuocatur per modum attentati. Et idem ſi peteretur reſtitutio in integrum ad appellandum, allegat domi. de Rota: ſecus ſi executio eſſet facta ante poſtulatam reſtitutionem in integrum, Et pariter tenet, quòd dictum capi. ſuſcitata procedit quando eſt præſumptio malitiæ contra petentem in integrū reſtitui, quòd aduerſarius debet cauere idoneè, ſiue ſit ſu-

ſpect ſu

ſpectus de dilapidatione, ſiue non. Item ponit
differentias inter ſupplicationem, appellationẽ,
& in integrum reſtitutionem. de quo etiam per
eum, poſt gl. in d.c. ex literis. de in integ. reſtitu.
do. verò de Ro. in no. deci. ccclxxxij. incipień. Si
committatur, ſub titu. de reſtitu. in integr. & de
appel. tenet, quòd pendente in integrum reſtitu-
tione, nihil eſt attentandum. d.l. vni. C. in integ.
21 reſti. Et † idem quando petitur in integrum re-
ſtitutio aduerſus lapſum temporis ad appellan-
dum: & ſi contrarium fiat, poterit reuocari per
modum attentati, quando agitur de re corpora-
li, ſecus ſi de cenſura eccleſiaſtica excommunica
tionis. de quo ibi latiùs per eos. Et idem dict. d.
de Rota (deciſi. cccclj. in nouis. incipień. Si lata
vna diffinitiua. ſub tit. de reſtitu. in integ. & vt
lite pendente) aliter videntur ſentire, quòd pen-
dente reſtitutione in integrum aduerſus tẽpus
appellandi, interim executio facta tenet, nec re-
uocatur prætextu attentati, ſed futurus iudica-
bit euentus ſuper negocio principali, vt euite-
tur circuitus. de quo ibi latiùs habetur, do. Ant.
de Caua. in tracta. de exec. inſtru. q. xxj facit dif-
ferentiam quando in integrum reſtitutio peti-
tur poſt executionem iam factam, & tunc non
impedit: ſecus ſi aduerſus executionem fiẽdam:
quia tunc impediretur executio, fallit in ſenten
tia principis, vel quando eſſent duæ ſententiæ
conformes: quia tunc mandarentur executioni
mediante cautionæ per d. c. ſuſcitata, propter
præſumptionem ſententiæ: multofortiùs ſi eſ-
ſent tres ſententiæ conformes. de quo ibi latiùs
per ipſum. Præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſu-
per ſententia lata nouiſsimè in cauſa recurſus
Iacobi Baſterii & hæredum magiſtri quondam
Anthonij Boyſſerij, quia dictus hæres minor vi
ginti quinque annis imò ætatis infantilis, pe-
tijt ſe in integrum reſtitui prætendẽs ſe læſum.
Et petijt pendente iudicio in integrum reſtitu-
tionis ſuperſedi ab executione. Et pendet ad
ordinandum, neſcio quid erit, futurus iudicabit
22 euentus. † Nam iudicium diuinum innititur ve
ritati, quæ non fallit nec fallitur: ſed iudicium
humanũ innititur opinioni hominũ, quæ fallit
& fallitur. c. à nobis. el. ij. de ſen. exc. ſecundũ gl.
in c. cũ æterni tribunal. de re. iudi. li. vj. in princ.

ARGVMENTVM.

Minor vel eccleſia an beneficium reſtitutio-
nis in integrum aduerſus rem bis iudicatam vel
tres ſententias conformes petere poſsit: & quis
poteſt in integrum reſtituere, & hac reſtitutio-
ne impediatur executio.

SVMMARIVM.

1 *Minor aduerſus res bis iudicatas reſtitui poteſt.*
Item & aduerſus tres ſententias conformes, ſi noua cau
ſa allegetur.
2 *Reſtituere qui poßint aduerſus res bis iudicatas. & nu.*
ſequent.
3 *L. Aduerſus. C. ſi aduerſ. rem iudicat. intellectus.*
4 *Appellari pluries ſuper diuerſis articulis poteſt: item &*
ſupplicari.
5 *Sententiæ quæ debeant executioni mandari quando pars*
qualibet tres ſententias obtinuit.
6 *Appellare qui prohibetur, an ſupplicare poſsit.*

Quæſtio. LIIII.

QVAERITVR an minor, vel eccleſia poſ-
ſint petere beneficiũ in integrũ reſtitutionis
aduerſus res bis iudicatas, vel aduerſus tres ſen-
tentias cõformes: & quis iudex in hoc caſu poſ-
ſit in integrũ reſtituere: & an iſto caſu reſtitu-
tio in integrũ impediat executionẽ. Et in effe-
1 ctu † minor etiã reſtituitur aduerſus res bis iudi
catas. l. minor autẽ magiſtratus. §. denique. ff. de
mino. licèt ſecundũ gl. ibi. ſuper ver. examinari.
hoc verũ ex noua cauſa. l. iij. & fi. C. ſi ſæpi. in in
teg. reſti. poſ. c. fi. de in integ. reſti. vbi tale auxi-
liũ vocatur beneficiũ. & maximè quãdo nõ fuit
adhuc denegata in integrũ reſtitutio: quia etiã
aduerſus tres ſentẽtias cõformes etiã cõpetit in
integrũ reſtitutio, vbi etiã allegatur noua cau-
ſa, licèt nõ impediatur executio. cle. j. de re iudi.
ſecundũ Bald. in l. j. C. ne liceat in vna eadẽmq;
cau. circa fin. Attamen Sali. ibi. circa finem tenet
quòd etiam aduerſus tres ſententias cõpetit be-
neficium in integrum reſtitutionis: & quod im-
pedit executionem: quia licèt prohibeatur ap-
pellatio, non tamen prohibetur in integrum
reſtitutio. vt diſputat gloſſ. in l. j. C. ſi de mo-
men. poſſeſsio. fue. appella. Nec obſtat d. cle. j. de
re iudi. quia loquitur in nullitate, quæ eſt diuer
ſa à remedio reſtitutionis in integrũ, ſecundum
ipſum. Et licèt Spec. in tit. de in integ. reſtitu. in
ij. parte. §. videndũ. ver. & non videatur tenere,
2 † quòd aduerſus res bis iudicatas ſolus prin-
ceps poſsit in integrum reſtituere, per l. aduer-
3 ſus. C. ſi aduer. rem iudica. † Tamẽ d. l. aduerſus,
loquitur in vicario principis, vel eius delega-
to: ſed in ordinario iudice coram quò fuit facta
læſio debet peti in integrum reſtitutio. l. fin. C.
vbi & apud quo. l. ij. C. ſi ſæpi. in integ. reſti. Et
hoc tenent domi. de Ros. in no. deciſi. ij. in titu.
in integ. reſtitu. incipień. Aduerſus, vbi tenent,
quòd aduerſus tres ſententias conformes con-
ſtito auditori de iniuſtitia, vel ſummariæ, quòd
doceat de noua cauſa, propter quam veriſimili-
ter conſtet ipſum eſſe læſum, tunc auditur. l. mi-
nor autem magiſtratus. §. j. ff. de minor. allegat
nota. in c. auditis. & c. ex literis. de in integ. re-
ſtitu. Et in effectu tenet glo. in dicta l. minor au-
tem magiſtratus. §. denique. ff. de mino. in ordi-
nario, quòd poteſt reſtituere etiam aduerſus res
bis iudicatas: ſecus in delegato. d. l. aduerſus. C.
ſi aduer. rem iudica. Et hoc etiam tenet Alexand.
de Imol. in addi. ad Barto. in d. l. j. C. ne liceat in
vna eademque cauſa, per d. l. fin. C. vbi & apud
quem. do. Antho. de caua. in tracta. de excu. in-
ſtrumen. q. xxj. tenet, quòd aduerſus ſententiam
principis in integrum reſtitutio non impedit
executionem ſententiæ, mediante cautione, vel
etiam quando adeſt alia præſumptio, quàm ſen-
tentiæ: puta quia ſunt latæ duæ ſententiæ con-
formes, tunc non impediretur executio media-
te cautione. d. c. ſuſcitata. de in integ. reſtit. mul-
tofortius ſi eſſent latæ tres ſentẽtiæ conformes.
de quo ibi latiùs per ipſum. Sed quia prout di-
xi communiter teneretur contrarium, licèt in
caſu non ſunt duæ ſententiæ conformes: quia
plus vel minus continetur in vna quàm in

alia,faciunt nota.per Ang.in l.vnic.C.ne liceat
in vna eamdémq; cauſa. nam licèt prohibeatur
4 ſuper eodem articulo ter appellari:†ſecus ſuper
diuerſis articulis: quia eſſet licitum ter & plu-
ries appellari,etiam milleſies,vt ita dicatur,c.di-
rectæ.& ibi glo.& docto. & c. ſua nobis. de ap-
pellatio.Et idem eſt ſiue ſit in diffinitiua ſiue in
interlocutoria,vt ibi notatur.& in c,ſi.de appel.
lib.vj.& cle.fin.eod.titu.& per Bartol, Alexan.
in l. quod iuſsit.ff.de re iudi.Et idem videretur
dicendum, quando prohibetur his ſupplicari,
ſeu recurri,vt in ſententijs præfectorum præto
rio.l.ſi quis.C de preci.Impera. offere. quia il-
lud debet intelligi ſuper eodem articulo; ſecus
ſuper diuerſis articulis, prout ſupradictũ fuit,
faciunt nota.per Bar,in d l.vni.ne liceat in vna
eadémq ne cau.& Spec.in titu.de appella. §.quo
ties.quia licèt ſuper eodem articulo prohibea-
tur ter appellari,vel bis ſupplicari, reſpectu e-
iuſdem partis: ſecus quando altera pars etiam
appellaret:quia ſuper eodẽ articulo poſſent ad-
mitti quatuor appellationes,quando ambæ par
tes appellaſſent, ſiue interpaulatim, ſiue ſucceſ-
ſiuè, ſecundum Spec.& Bart. vbi ſuprà, & Pa-
5 nor.in d.c.ſua nobis.de appel. †Quid autẽ quã
do quælibet pars obtinuiſſet tres ſententias cõ-
formes,quæ ſententiæ debeant mandari execu-
tioni,Spe,in d.c.quotiens.reliquit cogitandum,
ſed Io,And.ibi,in addi.tenet,quòd iſtud depen-
det ex nota.in cle.1.de re iudi.Panor. in d.c. ſua
nobis.tenet ex dicto Io.And.quòd actor qui ha
buit tres ſententias pro ſe,debet obtinere, vide
in c.cùm ex literis. de in inte. reſti. quòd etiam
aduerſus duas ſententias poteſt implorari bene
ficium reſtitutionis in integrum,ſecundum Pa-
nor.ibi in vij.nota. Quinimò ſi fuerit bis ap-
pellatum poteſt in integrum reſtitui, etiam ad-
uerſus ſententiam principis,ſecundum Ioan.de
Imo,ibi facit quod habetur per glo,in c.ex lite-
ris.de in inte.reſti.ſuper ver,ſupplicauit. quæ te
6 net,†quòd licèt quis prohibeatur appellare, ta-
men poteſt ſupplicare,quod eſt verum,quando
quis prohibetur appellare propter excellentiã
iudicis proferentis ſententiam: quia tunc per-
mittitur ſupplicare;ſecus ſi prohibeatur appel-
lare de iure communi, vt propter contumaciã:
quia tunc prohibetur ſupplicare,ſecundũ gloſ.
in l.ſi.C.vt lite penden,Iaſo.in authen. quæ ſup
plicatio.C.de preci.Impera.offe.de quo Ioan.de
Imo,in l.ex conſenſu.§.ſi.ff.de appella.

ARGVMENTVM.

Remedium ordinarium appellandi non im-
peditur per remedium reſtitutionis in integrũ,
quod eſt extraordinarium.

SVMMARIVM.

1 *Remedium reſtitutionis in integrum non impeditur per appellationis remedium.*
2 *Minor quinque & viginti annis ad totam cauſam reſtituitur.*
3 *Per in integrum reſtitutionem & ſupplicationem plenius prouidetur quàm per appellationem.*
4 *Supplicatio appellatio & reſtitutio tria ſunt remedia diuerſa.*
5 *Supplicationem contra ſententiam admittere ſolius eſt principis.*
6 *Supplicatio & in integrum reſtitutio aduerſus principis ſententiam competunt.*

Quæſtio LV.

QVAERITVR an propter remedium or-
dinarium appellandi, ceſſet remedium ex-
traordinariũ reſtitutionis in integrum:& quod
in remedio ſupplicandi,etiam pendente decen-
1 dio.Et in effecto videtur† quòd propter vnum
remedium non impediatur aliud,reſpectiuè lo-
quendo de remedio appellandi,non impedit re-
medium reſtitutionis in integrũ.per quod ple-
2 niùs prouidetur:† cum minor viginti quinque
annis reſtituatur ad totam cauſam. ſecundũ gl.
in l.fin.C.ſi aduer.rem iudi.etiam aduerſus ex-
ceptiones dilatorias. l. minor viginti quinque
annis,la picola.ff.de minn.ſecus in appellatiõe,
& ibi ſequitur Bar.Sali.Pau.de Caſt. Et ideò e-
tiam infrà tempus appellandi poteſt minor ſe
petere reſtitui in integrum:ſecundum Sali.in d.
l.fin, C.ſi aduer,rem iudi.nam licèt hodie etiam
præſcriptiones iudiciales currãt minori, l. pro-
perandum.§.fin.C.de iudi. tamen poteſt peti
3 in integrum reſtitutio:† quia pleniùs prouidet.
faciunt nota.per Barto.in l.prouinciali. §. j. ff.
de ope.no.nuncia. Et idem videtur dicendum
in ſupplicatione, accipienco ſtrictè quando
prohibetur appellari, propter excellentiam iu-
dicantis, vt in ſententia principis, vel præfecti
prætorio.l,j.ff.à quib.appel.non li.l j.ff. de of-
fic.præfect.præto.l.ſi quis.& authen. quæ ſup-
plicatio. C.de preci.Impera offe.licèt accipien-
do largè ſupplicationem,dicatur quælibet pre-
cum porrectio, ſecundum Innocen. Panormi,
& Ioan.de Imo.in cap.ex literis.de in integr. re-
ſtit.Et licèt ſit prohibita appellatio:non tamen
eſt prohibita ſupplicatio;ſecundum glo,ibi, ſu-
per ver,ſupplicauit. & idem in integrum reſti-
tutione. Et licèt prohibeatur tertio appellari
ſuper eadem cauſa, ſeu eodem articulo; tamen
poterit ſupplicari, ſecundum Antho. de Butr.
ibi, & debet allegari aliqua probabilis cauſa,
& ſolius principis eſt admittere talem ſupplica
tionem,quæ derogat iuri. vide glo.in l. fina. C.
vt lite penden.& per Imol,in l.ex conſenſu.§.ſi.
ff.de appella. Idem verò Ioan. de Imol, in capit.
cùm ex literis. de in integr.reſti.tenet, quòd li-
cèt à ſententia Papæ non poſsit appellari; tamẽ
bene poteſt peti reſtitutio in integrum aduer-
ſus ſententiam Papæ, & quòd poteſt etiam ſup
plicari.d,capit. ex literis, quia vtrunque reme-
dium eſt extraordinarium,& ex æquitate vnum
remedium non excludit aliud. per id quod ha-
betur in l. de pecoribus. C. ad leg. aqui. & in
l. ſi cum exceptione.§.final.l. eum qui. ff. quod
me, cau. licèt per remedium appellationis ex-
cludatur extraordinarium reſtitutionis in in-
tegrũ,ſecundũ ipſum;cũ per ipſum pleniùs pro
uideatur,per iura ſupra allegata.Et licèt fuerit
his appellatũ:tamẽ poteſt ſupplicari,de quo ibi
per eum. Nam poteſtas appellandi à ſententia
nõ excludit poteſtatem petendi reſtitutionẽ in
integrum

integrum,cùm plenius prouideatur, ſecundum eundem de Imol.in c.ſuſcitata.de in integ.reſti.
4 †Nam ſupplicatio, appellatio & reſtitutio in integrum,ſunt tria diuerſa remedia, & pariunt diuerſos effectus:ſecundum Ioan.And. in addi. ad Spec.in tit.de ſuppli.§.differt.Panor.in d. c. ex literis.de reſti.in integ.dicit, quòd remota appellatione poteſt ſupplicari: quia ſunt duo
5 ſeparata remedia:†& ſolius principis eſt admittere ſupplicationem contra ſententiam, licèt per viam reſtitutionis in integrum, alius iudex poſſet admittere.l.præfecti.ff.de mino. licèt latè ſupplicatio poſsit dici in integrum reſtitutio,hoc eſt quælibet precum porrectio,idem verò Panor.in c.cùm ex literis.de integ. reſtit. tenet, quòd licèt prohibeatur tertio appellari. c.ſua nobis.de appel poteſt tamen principi ſupplicari vt per viam ſupplicationis debeat examinari tertio iſta cauſa, & poteſt princeps ex ſua benignitate admittere iſtam ſupplicationē: quia ex ſolo rigore iuris proceſsit, vt tertio nō liceat appellare:ergo princeps,qui eſt ſupra ius, poteſt diſpenſare,& maximè contra ius poſitiuum.c.propoſuit.de conceſſ.præb.ſecundū Innoc.in c.cùm ad monaſterium.de re iudic. & in
6 d.c.cùm ex literis, tenet Panor.†quòd aduerſus ſententiam principis competunt duo remedia extraordinaria ſupplicatio,& reſtitutio in integrum, vnum non tollit aliud,ſed poteſt intenta re quod placet. Allegat l. ſi cum exceptione. ff. quod me.cau.ſecundum Goſ.quem refert & ſequitur Panor.in d c.cùm ex literis,licèt Innoc. ibi aliter cenſeat, videlicet, quòd aduerſus ſententiam principis non competit reſtitutio in integrum,ſed ſupplicatio,licèt Panor.ibi concordando opiniones diſtingat: quia quando allegatur aliqua cauſa, vti minor ætas, vel fauor eccleſiæ,tunc etiam aduerſus ſententiam principis bene competit in integrum reſtitutio, aliàs ſecus:de quo ibi latiùs per ipſum. & idem tenet in c.ſuſcitata.de in integ.reſti.circa fin.& quòd vtilius eſt implorare aduerſus ſententiam principis beneficium reſtitutionis cum cauſa, quàm remedium ſupplicationis.

ARGVMENTVM.

Minor vel eccleſia ſi aduerſus temporis appellandi lapſum vel fatalium:ſi in integrum reſtitui petat,quis in integrum reſtituet.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum aduerſus temporis appellandi lapſum à primo iudice petenda eſt:ſi verò aduerſus lapſum fatalium à iudice ad quem.*
2 *Iudex ad quem etiam ſi appellatum non fuerit, reſtituere poteſt.*

Quæſtio. LVI.

QVAERITVR quando minor vel eccleſia petit ſe in integrum reſtitui aduerſus lapſum temporis appellandi,aut proſequendi propter lapſum fatalium,quis iudex in integrū re-
1 ſtituet.Et in effectu † vbi non fuit appellatum, & apparet de læſione primus iudex debet in integrum reſtituere:quia nondū cauſa fuit deuoluta ad ſuperiorem: ſi verò fuiſſet appellatū, & appellatio eſſet deſerta propter lapſum fatalium, tunc iudex ad quem,in integrum reſtituet: ſecū dum Cy.in l.præſes.C.de appella.poſt Iacob.de Are.& ſequitur Bal.Albe. Sali.ibi. Nec obſtat ſi dicatur,quòd quando appellatio eſt deſerta, iuriſdictio eſt reuerſa ad primum iudicem ipſo iure.l.eos.in prin.C.de appel. auth.ei qui. C. de tempo.appel.l.furti.in prin.ff.de his qui notan. infa.cle.ſi appellationē.de appel. Quia ad iſtud reſpōdetur, quod non reuertitur iuriſdictio in caſu iſto ad primum iudicem, quò ad effectum, propter reliquias petendæ reſtitutionis in inte grum:ſecundum Bal.& Sali.in d.l.præſes,verū-
2 tamen ſecundum Barto.in dict. l.præſes,†etiam ſi non fuerit appellatum, iudex ad quem poſsit in integrum reſtituere,& ſequitur ibi Paul. de Caſtr.per l.ſ.iij.C.ſi ſæpi.in integ.reſti.poſtu.

ARGVMENTVM.

Si quis annuos redditus cum directo dominio vendiderit:& fructibus recollectis & paulò antequàm dicti redditus ſolui deberent, venditor retraxit,cui debent eſſe dicti redditus.

SVMMARIVM.

1 *Cenſus ſeu redditus annui venditi ſub ſpe redimendi: ſi contingat fructibus recollectis: & cenſu ſeu redditus ſolui nō ſint,quòd pro temporis rata diuidi debeāt. & nu.2.*

Quæſtio LVII.

QVERITVR quando emuntur annui redditus cū directo dominio & reachepto fructibus iam recollectis à ſolo, & fundis ſuper quibus percipiuntur redditus dicti cenſus, & redditus ſoluantur vlteriori die,puta circa feſtū omnium ſanctorū,vel beati Michaëlis,& contingat redimere ante feſtū omniū ſanctorū,vel beati Michaëlis per vnū diem vel duos aut paucos ante,cui debeant ſpectare dicti cenſus & redditus vel emptori qui reuendit ex neceſsitate præambuli contractus,vel primo vendidori. Et in effectu prima facie videretur dicendum, quòd ſpectent primo emptori.l.Iulianus.lib.xv.digeſtorum.§.ſi fructibus.ff.de acti.empti. l. defuncta.ff.de vſufru.l.ſi traditio.l.fructus.C.de acti. empti.nec obſtat l.ſi.ff.de iur.fiſ.vbi attenditur dies ſolutiōis,licèt fructus ſint recollecti: quia ſecundum Bar.eſt ſpeciale in emptore fiſci, qui tenetur ſtare colono:ſecus in emptore priuati, licet Dy.ibi teneat contrarium, ꝙ quādo vēditor vendit fundum recollectis fructibus, licèt dies ſolutionis expoſt ſit,ꝙ cedit commodo emptoris:veruntamen Rapha.Cuma.in l.qui Ro-
1 mæ,in prin.ff.de verb.oblig.videtur tenere,† ꝙ diuidatur pro rata temporis,& ibi ſentit Bar. argu.l.diuortio.in prin.ff.ſolu.matri.ſed Alex. de Imol.in d.l.qui Romæ, videtur tenere, quòd ſi emptor recollegerit fructus,quòd luctatur pro toto anno,licèt venditor redimat ante annum completum,allegat l.ij.C.de pact.inter empt. & vendit.appoſit & gl.in c.illo vos.de pigno.& in c.couqueſtus.de vſu.Io.Fa.inſt. de re.diui. §. ſi quis à domino.de iſtis penſionibus & redditibus,quando quis percipit iure ſuo, ꝙ attēditur dies ſolutiōis.d.l.ſi.ff.de iur.fiſ.aliàs attēditur tēpus recollectiōis.d.l.defūcta.Bal.in d.l.ſi traditio.in fi.C.de actio.emp.videtur tenere, ꝙ licèt pēſiōes & reddit⁹ ſint fructus ciuiles,& iduſtrio

ſiſsimi:tamē debentur ex re,& ſortiuntur eandē
naturam.Pet.de ferra.in libello venditionis ſu-
per fructus, tenet opinionem Dy.in d.l. fi.ff. de
2 iur.fiſ.do.Gui.Pa.deci. cclxxj. tenet, quòd † de
iure debeat diuidi, pro rata temporis:ſed de cō-
ſuetudine refert, quando venditor redimit per
duos aut tres dies ante terminum omnium ſan-
ctorum, ſeu recuperationis cenſus, quòd lucra-
tur fructus.Iſtud facit pro quadam differentia
deciſa amicabiliter ad tractatum alterius ex do-
minis curiæ, de quodam nobili, qui redimerat
vigore reacheti in vigilia omnium ſanctorū,
vbi fuit babitus reſpectus ad tempus primi an-
ni venditionis:quia annus nō erat integer, quo
emptor recuperauit redditus,& ſic pro rata tem
poris hincinde.

ARGVMENTVM.

Vinum venditum in quantitate & menſura ſub certo pretio: ſi antequàm deguſtetur vel poſt efficiatur deterius cuius erit periculum, an eius qui vendidit an qui emit.

SVMMARIVM.

1 *Vini venditi periculum ad quem ſpectet.*
2 *Differentia inter conditionem expreſſam & tacitam.*
3 *Vinum quando eſt ſignatum aut ſigillatum periculum ad emptorem non pertinet, niſi eſſet in mora recipiēdi poſt diem aut interpellationem.*
4 *Vinum ſi veneat in dolijs & penu, quòd periculum emptoris eſt, ſiue claues tradantur ſiue non: niſi emptor in ſe periculum ſuſceperit vel in mora fuerit.*
5 *Menſuratio vini acceſſoriè venit, ad hoc ut vini pretium certum ſit.*
6 *Vini ex tali vegete vel celerio ſi certa quantitas venderetur, quòd venditor periculum præſtare tenetur.*
7 *Vini venditi in ſpecie cuius periculum etiam ante deguſtationem ad emptorem ſpectat: ſi deterioretur, nihilominùs pretium præſtare tenetur. nu. 9. & 11.*
8 *Venditio vini ſi fiat in genere periculum venditoris eſt, etiam ante deguſtationem, menſurationem ſiue pondus.*
9 *Vinum ſi vendatur in ſpecie uti certum corpus, periculum ad emptorem pertinere regulare eſt: fallit in quatuor caſibus. & nu. 11.*
Dic idem eſſe in oleo, frumento & ſimilibus.
10 *Fructus ſi vendantur in herba cuius erit periculum, remiſſiuè.*
12 *Venditio rerum quæ deguſtationem non requirunt, quādo pura eſt, tunc perfecta dicitur etiam ante traditionē, & periculum emptoris eſt, ſi venditio ſine ſcriptis fiat, aliàs ſecus.*
13 *Poſſeſſio an per vini ſigillationem transferatur.*
14 *Sigillatio vini quorſum fiat.*

Quæſtio. LVIII.

QVAERITVR quando vinum venditur
in quātitate & menſura, ſub certo pretio di
ſtributiuè, ad rationem pro ſummata certi pre-
tij, cuius ſit periculum interitus, vel deteriora-
tionis, ſi efficiatur tornatum, vel penitùs cor-
ruptum, ante deguſtationem, ſeu poſt: & an ſit
licitum effundere vinum poſt moram, & an em-
ptor teneatur ad pretium. Et in effectu, quia vi-
dentur diuerſæ opiniones etiam inter gloſato-
res antiquos, ideò referam opiniones gradatim.
Nam Azo in ſumma. C. de peri. & cōm. rei ven-
1 di. videtur tenere, † quando vinum venditur in
ſpecie, quòd periculum ſpectat ad emptorem
poſt deguſtationem, non ante: nec eſt ſpeciale
in vino, licèt lætificet cor hominis: imò eſt idē
in alijs, quæ deguſtantur, vt in zinzibere, cyna-
nomo & ſimilibus. Si verò venditum eſt vinū
ad mēſurā, exiguntur duo, videlicet deguſtatio,
& menſura: aliâs ante non eſt periculum empto
rum. l. quod ſæpè. §. in his. ff. de contrahen. em-
ptio. & hoc ſiue ſit periculum interitus, ſiue per
emptionis, ſiue deteriorationis: vt quia natura
vini ſit mutata vti acoris vel mucoris. l. ſi vina.
2 ff. de peri. & commo. rei vendi. Quia † eſt diffe-
rentia inter conditionem expreſſam, l. neceſſa-
rio. §. ſi pendente. ff. de peri. & commo. rei ven-
di. & tacitam ratione menſurationis: quia eſt in
poteſtate venditoris menſurandi, & aliàs ple-
niùs babetur in ſumma per Azo. vbi ſuprà. ſed
glo. in d. l. j. ff. de periculo & commo. re. vendi.
refert quando vinum venditur in ſpecie, vti vi-
nū quod in dolio, refert Ioan. de pla. Bal. tenere,
quòd ante deguſtationem ſit periculum vendi-
toris, & non emptoris. ſed glo. poſt Azo. tenet,
quòd ante deguſtationem ſit periculum empto
ris, per plura iura ibi allegata. Mart. verò in vi-
no tenet, quòd ante deguſtationem ſit pericu-
lum venditoris, & quòd requiratur deguſtatio:
quia vinum lætificat cor hominis, & ſic tenet
opinio Io. in cæteris tenet idem quod Azo. &
ſic videtur aliter referre quàm in ſumma Azo.
reperierim. Si verò vinum vendatur ad menſu-
ram ſeu in genere, quod idem eſt. ſecundum gl.
in d. l. j. tunc requiritur deguſtatio & menſura-
tio, ad hoc vt ſit periculum emptorum, quò ad
interitum, & periculum peremptionis: ſed quò
ad periculum deuorationis; vti acoris mucoris,
tunc eſt periculum emptoris, ſicuti in venditio
ne conditionali. ſecundum Bal, ſed Io. & gl. cō-
tra prout ibi pleniùs habetur per glo. quæ ali-
quantulum obſtare loquitur, licèt Bald. ex poſt
mutauerit conſilium in melius; vt ibi habetur
per glo. & Azo. in ſumma, Veruntamen vendi-
tor tenetur præſtare cuſtodiam. l. cuſtodiam. ff.
5 de pericu. & commo. re. vendi. † Quinimò licèt
vinum fuerit ſignatum aut ſigillatum; non ta-
men tranſit periculum in emptorem. d. l. j. §. ſi
dolium. ff. de pericu. & commo. re. vend. & ibi
Sal. & vbi emptor eſſet in mora recipiendi poſt
diem, aut interpellationem. in l. ſi per emptorē.
ff. de pericu. & commo. rei ven. tamen non de-
bet ſtatim effundere vinum, ſed potius alia do-
lia conducere: quia quantum poteſt debet eſſe
attentus, vt minus noceat. d. l. j. §. licèt. & ibi gl.
circa fi. niſi appropinquaret tempus vindemiā-
di; vel quia eſſet mercator vini. l. ij. eo. tit. Qui-
nimò vbi emptor eſſet in mora, & ſibi denun-
tiatum, quòd veniret quæſitum vinum, debet
potiùs vendere, quàm effundere. d. §. licèt. & ibi
Bal. & vbi effunderet, debet effundere per cor-
bes, ſeu menſuram coram honeſtis viris ad ſciē-
dum quantitatem vini. d. l. j. §. ſi doliare. ff. de pe
ri. & commo. re. vendi. & hoc ibi notat Bald. &
hoc etiam ibi ſentit Salic. quod antequàm ef-
fundatur vinum, debet menſurari, vide in Spec.
in tit. de loca. §. iam dicendum, verſi. ad euiden-
tiam

tiam tex.in l.ij.C.de peri.& commo. rei vendit.
facit differentiam quando venditio vini ſit in
qualitate ſeu genere, quòd idem eſt: ſecundum
glo.ibi.& iſto caſu periculum non pertinet ad
emptorem ante moram:ſi verò vendatur in ſpe-
4 cie,†& quando venditur vinum quod eſt in or-
reis vel dolijs,& celerio,tunc periculum eſt em-
ptoris,ſiue fiat traditio clauium, ſiue non : niſi
vēditor fuerit in mora, vel in ſe ſuſceperit peri
culum.l.j ſ.j.& l.ſi quis vina.§. ſi in aduerſione.
ff.de peri.& commo.re.ven. vel niſi emptor ſci-
uerit bonitatem vini,parum duraturam,& vinũ
fuerit ſua natura corruptum.l.ſi vina.la.ij.ff. de
peri.& comm.rei vendit. Et licèt quis emerit vi
na, exceptis accidis & muceidis,& c.expediat em
ptori illa habere,fortè propter familiam, ſecun
dum glo.in l.ſi vina.la.j.ff de peri.& commo.rei
vendi. Tamen venditor non cogitur tradere, vt
ibi habetur.Et vbi vinum venditur in ſpecie de
tali vegete ſeu dolio,aut celerio ad rationē pro-
ſolua ſeu ſummata tantum,etiam nō propterea
alteratur contractus venditionis,quo minùs pe
riculum ſpectet ad emptorem, etiam ante men-
5 ſurationem:†quia talis menſuratio venit acceſ-
ſoriè ad ſciēdum precium.l.j.§ ſi cuſtodiam. ff.
de peri.& commo.re.vendi.ſecundum Ioan. Fa.
Ange. Are.inſti.de empt.& vendi.§.cùm autem
emptio.Bal.in l.ſicut.C.de acti. empti. & Saly.
in l.j.§.ſi donare.ff.de peri. & commo. re. ven-
di.niſi fuiſſet actum, quòd deguſtaretur : quia
ante deguſtationem non eſſet periculum empto
rum,ſed venditoris.l.ſi quis vina.in prin. ff. de
6 peri.& commo.re.vendi.† Si verò vēderetur cer
ta quantitas vini,ex tali vegete,vel celerio:tunc
venditio fieret ſub forma & ſubſtantia menſu-
ræ,& periculum eſſet venditoris , & diceretur
imperfecta quo ad periculum , & quaſi condi-
tionaliter celebrata ante menſurationem. d. l.
quod ſæpè.§.in his.ff.de contrahen.emptio. ſe-
cundum Bal in d.l.ſicut.C.de act.empt.l. ſi debi
tor.§ veriſimile.vbi bonus tex.ff. de contrahen.
empt.faciunt no.per Bart.in l.Iulianus. §. ſi Ti-
tius ff.de actio.empti.cum ibi no. per Alexand.
in addi.& per eundem Bar.in l.ſi vina.§.item cũ
quidam.ff.loca.& per Bal.in rubrica.C. de con-
trahen.empt.in xxij.q.facit c.per tuas.de dona.
& iſto caſu quando periculum eſt venditoris,&
venditio dicitur perfecta.iuxta no per glo. in l.
7 neceſſario.ff.de peri.& commo.re.vendi.†etiam
in his quæ requirunt deguſtationem, & vendi-
tur vinum in ſpecie, prout ſupradictum fuit,li-
cèt periculum ſpectet ad emptorem: tamen tene
tur emptor ad pretiũ.l.ſi.C. de peri. & commo.
re.vendi.Nec obſtat.l.bona fides.ff de act.empt.
quæ videtur facere contrarium. Quia reſpon-
detur prout per Bar.& Bal.in d.l.ſi. & Paul. de
Caſt.in d.l.bona fides.gl.verò in l.ſicut.C.de pe
ri.& cōmo.re.vendi.in effectu tenet, quòd quā-
do venditio vini fie in ſpecie,quòd tunc poſt de
guſtationem periculum eſt emptoris,ſecundum
Ioan.P.& ſic aliquantulum deuiat à dictis in d.
l.j.ff.de peri.& commo.rei ven.Si verò vinũ vē-
datur in quantitate:tunc poſt deguſtationem &
menſurationem periculum eſt emptoris, aliâs ſe
cus:niſi vinum veniat in aduerſione , vel quòd
emptor ſit in mora:vt quia venditor fecerit of-
ferri emptori,ſeu denunciauerit,quòd deguſtet
& menſuret.d.l.j.§.ſi doliare.& l.ſi quis vina.§.
ſi in aduerſione. ff. de peri. & commo.re.vendi.
Ante verò deguſtationem & menſurationem,
omne periculum ſiue acoris.ſiue mucoris , ſiue
effuſionis,eſt venditoris,niſi emptor in ſe ſuſce
perit periculum. poſt verò deguſtationem , &
menſurationem,etiam omne periculum eſt em-
ptoris.ſed poſt deguſtationem tantum pericu-
lum deuorationis eſt emptoris:ſed ante deguſta
tionem omne periculum eſt venditoris,& ſic nō
eſt eadem ratio contrariorum, & aliâs prout ibi
habetur per glo.quæ videtur aliquantulum ob-
ſcurè loqui.glo.verò inſti.de empt. & vendi.§.
cū autem emptio.tenet, quòd quando venditur
vinum aut alia res quæ requirit deguſtationē,
quòd ſi venditur in ſpecie , tunc poſt deguſta-
tionem eſt periculum emptoris , excepto vino:
quia etiam,ſecundum Azo. periculum eſt em-
8 ptoris ante deguſtationē.† Si verò venditio fiat
in genere,tunc periculum eſt vēditoris ante de
guſtationem,menſurationem ſiue pondus. ſe-
cundum Io.P.Bal. nec diſtinguitur periculum
interemptionis, à periculo deuorationis acoris
vel mucoris,quia emere periculum eſt vendito-
ris ante deguſtationem menſurationem, ſiue pō
dus,licèt Bal.aliâs videatur cenſiſſe ſicuti in vē-
ditione cōditionali dicitur.l.neceſſaria.§. quòd
ſi pendente,aliâs l.ff.de peri.& commo.re.vend.
quia aliud in caſu iſto, quando ſit venditio ad
quantitatem:quia eſt in poteſtate venditoris ad
implendi ſeu denunciandi emptori.l.j.§.ſi.ff. de
peri.& commo.rei ven. ſecus in conditione ex-
preſſa, Cy. verò in l.ij.C.de peri. & commo. re,
vendi.tenet,quando venditio ſit in genere ge-
neraliſsimo, vt quando quis vendit decem cor-
bes vini,de tali loco:tunc omne periculum,ſiue
interemptionis,ſiue deuorationis ſpectat ad vē-
ditorem.l.in ratione.§.incertæ. ff.ad.l.falci Si
verò venditio vini fiat in genere ſubalterno, vt
vendo decem corbes vini de tali vegete maiori,
vel quæ eſt iuxta talem parietem :tunc aut peri-
culum contingit ante deguſtationem, & eſt ven
ditorum, aliàs ſecus:ſicuti quādo vēditur in ſpe
cie:quia tunc ante deguſtationem periculũ eſt
venditoris,aliàs ſecus.& idem tenet Mar. cũ Io.
in vino,quod lætificat cor hominis,quòd eſt ve
rum,ſecundum Cy.moderatè ſumptum , & ibi
exclamat contra potatorē.de quo ibi latiùs vide
latiùs per ipſum in ſi.in d.l.ij,C.de peri. & com
mo.re.vend.& in d.§.cùm autem emptio. inſtit.
de empti.& vendi, tenet, quādo ſit venditio in
genere generaliſsimo , vt vendo decem corbes
vini,tunc periculum eſt venditorum,ante degu
ſtationem & menſurationem,& idem quādo vē
ditur in genere ſubalterno,vt quando dicitur,
vendo decem corbes vini talis vineæ , vel talis
celerij,vel decem dolia,& tunc idem ſiue ſit pe-
riculū interemptionis. ſiue deuorationis. Si ve-
rò vendatur in ſpecie,vt vendo duo dolia , ſeu
tonnellos vini,tali pretio: tunc ſi ante deguſta-
tionē,& traditionē perijt vel fuit deterioratũ,

tunc tenendo opinionem gl. eſt periculum em-
ptoris, veruntamen quando venderetur vinum
in genere generaliſsimo reponendo in cellerio
emptorum,& venditor portaſſet,& emptor ha-
beret claues eſſet periculum emptoris: quia ha-
betur pro recepto:ſecus ſi vinum eſſet repoſitū
in cellerio venditoris,licèt in dolijs emptorum,
ſecundum Io.Fab. in §.cum autem empt.Bar.ve
rò in l.ſi in vēditione.§. j.ff.de peri. & commo.
tenet quòd ſicuti in rebus mobilibus vēditio nō
datur perfecta,antequàm menſuretur: ita in re-
bus immobilibus:& idem no.in l.ij. C. de peri.
& commo.rei ven.& ibi dicit,quòd habuit quæ
ſtionem de facto de quodam qui agebat rei ven
di,antequàm menſuraretur,& hoc quando mē-
ſuratio eſt de ſubſtantia contractus : ſecundum
Bar.in l.Iulianus.§.ſi Titius.de actio.empt.Bal.
vero in l.j.§.j.ff.de peri.& commo.rei vend. di-
9 ſtinguit† quādo vinū venditur in ſpecie,vt quā-
do quis vendit hanc vegetem vini,& tunc peri-
culum eſt emptoris regulariter, niſi venditor in
ſe ſuſceperit periculū,donec deguſtetur, ſi fue-
rit cum præfinitione temporis,vſque ad illud tē
pus,vel niſi ſit periculum cuſtodiæ:vt quia do-
liū eſt malè ligatū,diruptis circulis: ſi verò vinū
vendatur in genere ſubalterno:vt quia vēdātur
decem ſallinæ vini,de tali cellerio, vel in genere
generaliſsimo:vt vendo decē corbes vini abſq;
coartatione loci,tunc periculū eſt vēditoris an-
te menſurationē,etiā ſi fuerit appoſitū ſigillum:
quia non facit tranſire periculum in vino: quia
ideò fit,ne aliquid miſceatur,vt ibi habetur: ſe-
cus in alijs rebus venditis,quæ ſignantur : vt in
trabibus porcis & alijs animalibus.l.quod ſi ne
que.§.ſi.ff.de peri.& commo.rei ven. ſecundum
Bal.in rubric.C.de pericu.& cōmo.rei vend. Et
iſto caſu quādo periculū eſt venditorū , emptor
poſſet agere cōtra venditorem, ad recuperatio-
nem pretij,ſi fuiſſet ſolutū,non autē ad intereſ-
ſe,ſecundū gl.in l.j.§.j.ff.de peri.& cōmo. rei vē
di.l.ſi in venditione.§.j.eo.tit.idē verò Bald. in
d.rub.C.de peri.& cōmo.rei vend. ponit plures
ſpecies periculi, & in vino,quādo cōtigit peri-
culū antequā guſtetur,& in frumēto antequàm
menſuretur:tunc periculum eſt vēditoris,& ibi
etiā loquitur de ſignaculo in vino, vel alijs re-
bus,& inter cætera qū vēditio eſt conditionalis;
tūc periculū interitus pēdente cōditione eſt vē
ditoris;ſecus in periculo deuorationis, exiſtēte
poſtea cōditione.l.neceſſario.§.ꝙ ſi pēdente. ff.
de pericu.& cōmo.rei ven.ſecus ſi cōditio defi-
ciat.Et eſt ratio differētiæ inter periculū inte-
ritus,ſeu perēptionis,& deuorationis: quia quā
do res eſt perempta,tunc exiſtens cōditio, nō in
uenit rem vbi figat pedē.ſecus quādo res eſt de-
teriorata,ſecundū Bal.poſt Odo.in d.rubric.C.
de peri.& cōmo.re.ven.Veruntamē quando ta-
lis deterioratio eſt talis ꝙ ſit ſublata ſubſtātia-
lis qualitas,ꝙ nullomodo res ſit in vſu , ꝙ vinū
factū eſt mucidū,ita ꝙ nihil valet;tunc cōditio
exiſtēs nō trahitur retro:quia nō inuenit ſubſtā
tiale qualitatē rei.l.in vēditionibus.§.ergo. ff.de
cōtrahen,empt.ſecundū Bal.in d.rubr.C.de pe-
ri.& cōmo.re.ven.ſecus ſi vinū efficiatur acetū,
ſecundū Bal.ibi,vide Bal.in d.l.ij. C.de pericu.
& cōmo.rei ven.qui videtur tenere in rebus pe-
nitùs corruptis,ſicut de re perēpta, licèt in cō-
trariū videatur.l.ſi vina.la.j.cū gl.ff. de pericu.
& cōmo.quia expedit etiā habere vinū accorrea
tum aut mucidū pro familia, ideò relinquo co-
gitandum. Quid autē in permutatione,in dote,
in locatione,vide per Bal.ibi, & ibi reſpōdet &
declarat intellectū.l.ſi debitor. §. veriſimile. &
10 l.ſi fiſtulas.§.frumēta.ff.de cōtrah.empt.† quan
do vēduntur fructus in herba,cuius ſit pericu-
lū,vide gl.Bar.in l.ſi vno.§.itē cū quid. ff. loca.
Idem verò Bal.in l.ij.C.de peri.& cōmo.re.vēd.
facit differentiā,quādo vinū vēditur ad mēſurā,
& tūc eſt periculū vēditoris ante menſurationē.
d.l.ꝙ ſæpè.§.in his.ff.de cont.emp. niſi in duo-
bus caſibus,quando per emptorē ſtetit:vel quā-
do emptor in ſe ſubierat omne periculum.l.ſi
quis vina.§.ſi in aduerſione.ff.de peri. & cōmo.
11 rei ven.†Interdū vinū venditur in ſpecie, vt cer
tū corpus,vt vēdo tibi vinū,quod eſt in iſto do-
lio,& regulariter periculum eſt emptoris. fallit
in quatuor caſibus,ibi declaratis,& idem eſt in
oleo,frumento,& ſimilibus,poſt venditionē de-
terioratis, vel penitùs corruptis,ſecundū Bald.
ibi.Sed idē Bal.in d.l.ſicut.C.de actio.emp. poſt
gl.ibi tenet,quando vinum venditur in ſpecie,
ꝙ periculū eſt emptoris,etiā ante deguſtationē:
ſi verò vinum vendatur in quantitate,tunc ante
deguſtationē & menſurationē omne periculū
eſt venditoris.Et econtrà, poſt deguſtationē &
menſurationē periculū eſt emptoris, quandoq;
poſt deguſtationem,& ante menſurationem , &
tūc periculum deuorationis eſt emptoris : ſed
periculum effuſionis caſu fortuito contigēs eſt
venditoris.Et hoc verū , niſi mora vel pactum
aliud inducant. Quid autem quādo venditur to
tum vinū quod eſt in iſta vetege ad rationē de-
cē ſolidorū pro qualibet ſallina, an dicatur ven
ditio ad menſuram,vide ibi per Bal. & ſuprà iā
fuit tactū. Quid autē quādo vinū,fuit effuſum,
quia circulus vegetis erat malè ligatus,vel vi-
tioſus:tunc periculum eſt venditoris. l.tenetur.
§.ſi vas.ff.de pericu.& cōmo.rei vendi. ſecundū
Bal.in d.l.ſicut. Qualiter autē venditor vel em-
ptor dicatur in ſe accipere periculum vide ibi
Bal.& d.l.ſi quis vina.§.ſi in aduerſione.ff.de pe
ri.& cōmo.rei vend.Albe.in d.l.ij.C.de peri. &
cōmo.rei vend.in hac materia ſe remittit ad gl.
& Cy.ibi Ange.verò in l.j.C.de peri. & cōmo.
12 re.vē.tenet,ꝙ† in rebus quæ nō requirunt degu
ſtationē , quado venditio eſt pura, tunc dicitur
perfecta,etiā ante traditionē, quò ad periculum
ad emptorē pertinet.l.cū inter,eo.ti. & hoc quā
do venditio ſit ſine ſcriptis,aliàs ſecus. l. cōtra-
ctus.C.de fi.inſtru.ſi verò ſit periculum euictio
nis ex cauſa ſequente cōtractum,tunc eſt pericu
lum emptoris.l.Lucius.ff.de euict.aliàs ſecus, ex
cauſa antecedente contractum.l.ſi fundus.ff.lo-
ca.& ita debet intelligi glo.in l, neceſſario.ff.de
peri.& cōmo.rei vēd.quæ tenet , ꝙ caſus publi-
cationis,pertinet ad venditorem:& hoc quando
eſt facta denunciatio venditori , vt aſsiſtat li-
ti.d.l.j.C.de peri.& cōm.re.ven. & ibi doct.Idē
verò

verò Angel in l.ij.eo.ti.tenet quando venditur vinum ad menſuram, ante menſurationem periculum eſt venditoris, niſi poſſeſsio vini ſit tradita: qui per traditionē transfertur periculum. d. l.ij. traditionibus. C.de pact. Et ideò, ſecundū ipſum, venditor debet eſſe cautus, vt incontinēti faciat menſurare, aut tradere poſſeſsionē vi-
13 ni emptori:†nec diceretur tradita poſſeſsio per ſigillationem vini, niſi hoc expreſsè fuiſſet a-
14 ctum:†quia dicta ſigillatio fit ad duplicem effectum, videlicet vt nihil poſsit immiſceri: ſecundò vt appareat de quantitate vini, quæ erat tēpore venditionis, l.j.§.ſi dolium.ff. de pericu. & commo.rei vendi. Si verò vendatur vinum in ſpecie, vt totum vinum quod eſt in cellerio: tūc traditis clauibus eſt periculum emptoris. & idē etiam ante traditionem, & deguſtationem: licèt ſecundum aliquos, poſt deguſtationem, Angel. videtur tenere opinionem, Io. vt poſt deguſtationem ſit periculum emptoris, quando venditur in ſpecie, aliàs ſecus. Si vero vinum vendatur in genere generaliſsimo, vti quando venduntur decem corbes vini de tali villa, indiſtinctè periculum eſt venditoris. l.incendium, C.ſi cer.peta. licèt Bal. vt refert Ange. tenuerit, quòd periculum interitus ſit venditoris & deuorationis. Quando verò vinum venditur in genere ſubalterno. et quando quis vendit decem ſallinas vini de tali dolio, vel vegete, vt ſit idem quando venditur in ſpecie, vt ante deguſtationem ſit periculum venditoris, & poſt deguſtationem periculum ſit emptoris. Sali. in d.l.ij.C. de pericu. & commo.rei vendi. ſe remittit ad d. l. ſicut. C. de actio.empt. Et in effectu quoad periculū deuorationis, poſt deguſtaſtionem, quando venditur in quantitatē eſt periculum emptoris, ſi verò vinum ſit deuoratum poſt menſurationem ante deguſtationem, quod raro cōtingit, quinimò ante omnia deguſtetur. d.l.ſi quia vina. ff.de pericu.& cōmo.rei vendi. tunc eſt pro indubitato, quia habetur pro tradito poſt mēſurationē, & omne periculum ſpectat ad emptorem. Sed quando venditur vinum in ſpecie, vt vinū quod eſt in vegete, ad rationem decē ſolidorū pro corbe, tunc tenet Bal. ibi, ꝙ non alteratur contractus, & ꝙ periculum ſit emptoris, ſed Salic. ibi contra, quia iſto caſu venditio dicitur facta ad menſurā: quia quælibet mēſura eſt appreciata. Quid autem quando vinum eſt effuſum defectu circuli male ligati, facit certam diſtinctionem, quæ videatur, vide etiam eundem Sali. in d.l.j. in princip. & §.ſi doliare. ff.de pericu.& cōmo. rei vendi. Paul. de Caſt. in d.l.ij.C. de pericu. & commo. tenet quando venditur vinum in ſpecie, ꝙ periculum ſit emptoris, etiam antequam mēſuretur, & idē quò ad alia aliqua, vel arida, in quibus cadit menſuratio. Si verò vendatur vinum ad menſuram, periculum eſt vēditoris antequā menſuretur, vel tradatur. Veruntamen quando vēditio fit in ſpecie, hoc dupliciter: quia aut fit ad menſuram, & tunc tot videntur venditiones, quot menſuræ: quia tot ſunt pretia, facit l.ſcire debemus. ff.de verbo.oblig. vel non ad menſuram, & ſic eſt vna venditio, & vnum pretiū. Interdum fit venditio in genere generaliſsimo, vt vendo decem corbes vini, non ſe referendo ad aliquod certum vinum. & tunc periculum ſpectat ad venditorē, etiā ſi totum vinum quod eſt in celerio periret: quia genus perire non poteſt. l.incendium. C.ſi cer.peta. Si verò vinum vendatur in genere ſubalterno, vt decem corbes vini quod habes in cellerio, tunc ſi totū periret, idē eſt ac ſi venderetur in ſpecie: ſecus ſi totum vinum non pereat, ſed remaneat tantum quod ſufficiat. l.in naue. in fi. ff. loca. Et idem quando cōſiſtit ad numerum, vel pondus. Quid autem in re immobili, quando venditur ad menſuram, vide per ipſum. Idem Pau. in d.l.ſicut. C. de actio. emp. tenet, quod licèt venditio vini fuerit in quantitate ſeu genere vel ſpecie, quoad augmētationem, vel diminutionem pretij, ſi res plus ex poſt facto valuerit, vel minus, non attenditur: quia dicitur intereſſe extrinſecum, ſiue loquamur ante menſurationem, deguſtationem, vel poſt. Si verò quæratur quoad periculum interitus, vel deuorationis, tunc diſtinguitur, ſi fuerit facta in ſpecie, vel genere, prout ſupra dictū fuit, licèt quoad commodum aucti vel diminuti pretij, nō attendatur prout ibi pleniùs habetur. Ange. Are. in d.§.cùm autem empt. tenet, quando venditio vini fit in genere generaliſsimo vel ſubalterno, periculum eſt venditoris, etiam deuorationis contra Bal. Si verò vendatur in ſpecie, ſi requiratur deguſtatio, vide per ipſum Pe. de Ferra. in libello in cauſa venditionis, in fine, de periculo rei venditæ, loquitur de hac materia ſub paucis, an venditio vini fiat in ſpecie, aut in genere, de quo ibi latiùs per ipſum. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper proceſſu ſupplicationis Mariæ ſeruientis, cōtra Humbertum Gauterij, de lento caſtellaniæ oyſentij, prætextu venditionis quatuordecim ſummatorum vini rubei, & ſex vini albi, pretio cuiuslibet ſummatæ treſdecim groſſorum paruæ monetæ: quia dictum vinum poſt certum tempus fuit effectum tornatum, & mutauit naturā ſuā, & ob ideò ipſa Maria petit pretiū, licèt ex poſt dictus Gauterij propoſuerat, quòd fuit præfixū certum tempus ad veniēdum quæſitum, & quòd interim vinum fuit tornatum adhuc cauſa pendet, & aliter non declaro pro nunc.

ARGVMENTVM.

Confeſsio aduocati, procuratoris aut partis facta in cauſa & per partem acceptata an reuocari aut corrigi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Error aduocati factus in præſentia partis, in præparatorijs parti præiudicat, niſi per diem reuocetur: in deciſorijs verò niſi intra triduum.*

2 *Confeßio facta in libello vel in exceptionibus tenet etiā contra abſentes.*

3 *Confeßio prætextu erroris reuocari poteſt etiam ante & poſt litem conteſtatam: niſi illam pars expreßè acceptauerit.*

4 *Confeßio incontinenti & ante quàm in ſcriptis redigatur, etiam ſine erroris facti allegatione: reuocari poteſt.*

Quæſtio. LIX.

QVAERITVR an confeſsio aduocati, pro
curatoris aut partis facta in ſcriptis, in li-
bello, aut articulis exceptionalibus poſsit reuo
cari aut corrigi, prætextu erroris facti allegati,
præſertim poſtquam fuit acceptata per partem.
1 Et in effectu quoad errorẽ aduocati, †quãdo in
præſentia partis aliquid proponitur in cauſa,
& quòd intelligatur, præiudicat parti in præpa
ratorijs, niſi reuocetur per diem. c. cũ cauſam. &
ibi gl. de appel. & in c. olim, de cenſ. ſed in deci-
ſorijs præiudicat, niſi reuocetur intra triduum,
etiã nõ edocto de errore. l. j. & l. fi. C. de erro. ad-
uo. Sed quò ad errorẽ partis aut procuratoris,
tunc fit diſtinctio, ſi error ſit probabilis, vel ne.
iuxta nota. in l. error. C. de iur. & fact. igno. & l.
non fatetur. ff. de confeſ. & in c. ſi eo. tit. in anti
2 quis, licèt quando†cõfeſsio emanat in ſcriptis,
in libello, vel exceptionibus. iuxta l. cũ precum.
C. de libe. cau tunc talis cõfeſsio tenet etiã inter
abſentes: quia litera ſemper loquitur. ſecundũ
Bar. in l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de cõfeſ. &
iſto caſu quando confeſsio emanat in ſcriptis
3 præſumitur magis deliberata. Si†verò poſsit re
uocari prætextu erroris, poſt litem conteſtatem
vel ante, habetur per Bar. in l. ij. §. fi. ff. de iure fi
ſci. & per Bal. in d. l. error. & ibi Iaſo. qui vide-
tur tenere, quòd ſic, etiã ſi ſit præfixus teminus
ad deliberatè reſpondendum. Quid autẽ quan-
do confeſsio fuit expreſsè acceptata per partẽ,
tunc non poteſt reuocari, etiã prætextu erroris.
ſecundũ Bal. in l. Gallus. §. quidã rectè. ff. de li-
be. & poſthu. & Alexã. de Imo. cõſi. xc. in j. volu.
licèt ibi videatur tenere, quòd prætextu erroris
4 poſsit reuocari. de quo per Iaſ. in d. l. error. †Sed
incontinenti antequã redigeretur in ſcriptis, e-
tiã ſine allegatione erroris facti, poſſet reuoca-
ri. arg. c. præterea. de teſti. cogen. ſecundũ glo. in
c. apud miſericordem. xxxij. q. j. & in cap. ex lite-
ris, de diuor. & in cap. fina. de iureiuran. lib. vj.
Specula. in titul. depoſiti. §. fi. verſicu. item po-
nens. Et eo caſu quo quis admittitur ad reuoca-
tionẽ erroris debet condẽnari in expenſis ante
omnia ſoluendis: ſecũdũ Bar. in l. rura. C. de om.
agr. deſer. li. xj. C. & Iaſ. in d. l. error. Et præmiſſa
faciunt ad quæſtionẽ ſuper proceſſu hominum
Balmæ cornilhianæ contra dominũ loci, ſuper
mutagijs, quia dictus dominus Balmæ cornilhia
næ, in certis articulis exordiẽtibus, Declarãdo
in xj. & xij. deducit, quòd mutagiũ & laudimiũ
idẽ ſunt. Et ex poſt facto deduxit de cõtrario, &
petijt dictum errorẽ corrigi. Et attẽto ꝙ nõdũ
apparebat de errore allegato, fuit ordinatũ pro
nunc non eſſe corrigendum. Et aliâs prout ple-
niùs conſtat actis cauſæ in manibus magiſtri
Menonis ſecretarij cauſæ.

ARGVMENTVM.

De interlocutoria torturæ, & an indiciorum
copia dari debeat: item & ſi quæſtio fieri debeat
poſt proceſſus publicationem.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium à quæſtione non, niſi præcedant indicia, incipiẽ-
dum eſt.*
2 *Inquiſitionis, indiciorũ & capitulorũ copia reo dãda eſt.*
3 *Quæſtio nõ niſi poſt proceſſus publicationẽ, dari debet.*
4 *Iudex ex officio reo ut in delictis defenſiones faciat ter-
minum concedere debet.*
5 *Appellari poteſt ab interlocutoria quæſtionis, ut quæ
grauamen irreparabile inferat.*
6 *Tortura interlocutoria pendente decem diebus datis ad
appellandum executioni mandabitur, ſi ab ea appellatum
non fuerit.*
7 *Appellationi in criminalibus an renunciari poßit.*
8 *Renũtiatio appellationis aut defenſionis in criminalibus
reuocari poteſt.*
9 *Confeßio facta poſt appellationem, appellationem non
impedit.*
10 *Confeßio facta metu torturæ non ualet: & quando di-
catur metu torturæ facta.*
11 *Confeßio etiam perſeuerata emanata ex quæſtione facta
nullis præcedentibus indicijs non tenet.*
12 *Confeßio facta pẽdente appellatione à tortura nulla eſt.*

Quæſtio LX.

QVAERITVR qualiter ſit perueniendũ
ad interlocutoriam quæſtionis, ſeu tortu-
ræ: & an debeat dari copia indiciorum, ſeu ter-
minus reo ad dãdum defenſiones, ſeu ſe purgan
dum aduerſus indicia: & ſi quæſtio debeat fieri
poſt publicationẽ proceſſus & ſi appelletur, an
debeat ſuperſedi ab executione: & an teneat cõ-
feſsio facta corã iudice à quo, pẽdente appella-
tione & ſi poſsit renuntiari appellationi. Et in
1 effectu†nõ eſt incipiẽdum à quæſtione, niſi præ
cedãt indicia. l. j. in princi. & l. de mino. §. j. ff. de
2 quæſtio †& debet dari copia inquiſitionis & ca
pitulorum. c. qualiter & quãdo. el. ij. de accuſa.
ſecundum Bal. Alex. in l. is apud quẽ. C. de eden.
& Gand. in ti. qualiter ſit procedẽdũ per inqui-
ſitionẽ, & etiã debet dari copia indiciorũ. ſecun
dum Bar. in l. fi. ff. de quæſt. in penul. q. Sal. in l.
ij. C. de cuſtod. reo. & l. fin. C. de quæſt. & debet
fieri publicatio proceſſus antequã perueniatur
ad quæſtionẽ. l. vnius. §. cogniturũ. ff. de quæſt.
ſecundum Bar. ibi l. cuſtodias. ff. de publi. iudi.
quia quæſtio non debet fieri ante litẽ cõteſtatã:
ſecundum Bar. in l. ſi poſtulauerit. §. quæſtioni.
3 ff. de adul. † Et ſic quæſtio debet fieri poſt pu-
blicationẽ proceſſus: ſecũdum Bal. in l. milites.
C. de quæſt. quia antequã perueniatur ad quæ-
ſtionẽ, debet fieri diſputatio aduocatorum. d. l.
cuſtodias, & poſſunt reprobari teſtes, quod non
poſſet fieri, ſi fieret quæſtio ante publicationẽ
teſtium. Et hoc tenet Frã. Bru. in tracta. de quæ-
ſtio. & indi. in ij. par. princi. q. v. licèt ibi faciat
4 certam diſtinctionem. †Quinimò iudex ex offi
cio debet dare terminum reo ad faciendum de-
fenſiones in delictis. l. ſi non defendantur. ff. de
pœn. ſecũdum Bar. in l. fi. ff. de ſer. vide per Ang.
Are. Augu. in addi. in tracta. maleficiorũ, ſuper
verb. fama publica. Et licèt Augu. ibi referat
Gandi. tenere in homine malæ famæ, quòd non
ſit danda copia inquiſitionis: tũ ſecus in copia
5 indiciorum antequã fiat quæſtio. † Et iſto caſu
poſſet appellari ab interlocutoria quæſtionis,
quia infert grauamen irreparabile, l. ij. ff. de ap-
pel. reci. Et valet appellatio etiã ſine inſertione
cauſarũ grauaminis: ſecundũ Bald. in l. minori-
bus, C. de his qui. vt indi. & ligat manus iudicis
à quo

à quo,vt ſuperſedeatur ab executione, etiã ante
inhibitioné ſuperioris:ſecundũ Bal.in l.genera
liter.§.j.C.de re.credi.& gl.in prag.ſanc. in tit.
de cau.§.neq;.ſuper ver.nequiret.Et Pe.Ia.in ti.
libelli,in actione furti,licèt de cõſuetudine do.
6 Gui.pa.refeet in hac patria, ꝙ † interlocutoria
torturæ ſi nõ fuerit appellatũ mandetur execu-
tioni ſtatim pendente tẽpore decẽ dierũ ad ap-
pellãdũ.faciunt not.per gl. Bar.in l.qui vltimo.
ff.de pœ.& in l.nõ tantũ.ff.de appel. & per Bal.
in l.additos.C.de epi.audi.& in l. additos. C. de
appel. Et pariter appellatio ab interlocutoria
poteſt iuſtificari.ex alijs actis:ſecundũ Bald.in l.
per hãc.C.de tẽpo.appel.circa fi. Et licèt regula
riter poſsit renũciari appellationi in ciuili.l. fi.
§.fi.C.de tẽpo.appel.& l.tale pactũ. §. qui pro-
7 uocauit.ff.de pact.†tamẽ in cauſa criminali vi-
deretur ſecus.d.l.nõ tantũ, ibi, acquieſceret. &
hoc ibi tenet Ange.Are.poſt Rapha.licet Bart.
ibi. & in l. additos.C. de appel. aliter videatur
ſentiee,ꝙ poſsit renũtiari appellationi,etiam in
cauſa criminali ad præiudicium ipſius:& ꝙ iſto
caſu poſſet incõtinenti lata ſententia executiõi
demãdari,propter appellationẽ:ſi nõ appellatur
per aliũ:quia nõ poſſet renunciari appellationi
8 ad præiudiciũ alterius.d.l.nõ tãtũ.†Quinimò re
nunciatio appellationis ant defenſionis in cau-
ſa criminali poſsit reuocari.d.l.cuſtodias.& per
gl.in l.pactũ.ff.de pact.ſeenndũ Ang. Are. in d.
9 l.nõ tãtum.Et†pariter cõfeſsio facta poſt appel
lationem nõ impedit appellationem. ſecundum
gl.in d.l.nõ tãtum.faciunt no.per gl.& doct, in
l.ij.C. quo appel.non reci.& in c.romana.§.fuit
autem.de appel.li.vj.quia talis cõfeſsio videre-
tue facta metu torturæ , ex quo fuit notificata
interlocutoria toeturæ reo , & ipſe appellauit:
10 †quia cõfeſsio facta metu torturæ nõ tenet. l.j.
§.diuus.& §.ſi quis vltio.ff. de quæſtio. quia cõ
feſsio nedũ dicitur facta metu torturæ,quando
fit quæſtio,vel poſtquã quis fuit tortus:ſed etiã
quãdo quis timet torqueei,ex veeiſimilibus cõ-
iectueis:ſecundũ Pau.de Ca.in d.l.ij.C.quo. ap-
pel.nõ reci. Et licèt cõfeſsio facta præcedẽtibus
indicijs quãdo perſeuerat ex interuallo teneat.
11 l.ij.cũ ibi no.C.de cuſto.reo.†tamen ſi quæſtio
fieret nõ præcedentibus indicijs nõ teneret,etiã
cõfeſsio perſeuerata.l.placet,& ibi Bart. & in l.
maritus.ff.de quæſtio. ſecundũ Ange. Io. Alex.
de Imo.in l.qui aliena.§.Celſus.ff.de acqui.hæ-
re.faciunt no.per Bal.Alex. de Imo. in l. legata
inutiliter.ff.de lega.j.& in l.ij.C.quod me.cau.
facit l.doli.ff.de noua.niſi reus fuiſſet reductus
in ſuã priſtinã libertatẽ.ſecundũ Alex.in addit.
ad Bar.in d.l.placet.ff.de quæſtio. & faciũt not.
per Bal.in l.vnic.C.de cõfeſ.Et quando petitur
copia indiciorũ,debet differri tortura:vt habe-
tur per Alex.cõſ.lxv.in j.vol.& ij. volu. conſil.
12 clxxxj.†Prætereà quãdo pẽdente appellatione à
tortura reus cõfitetur delictũ, cõfeſsio eſt nulla
ſecundũ Bal.in rubri.C.Fran.Brn.in dict.tract.
de iudi.& tortu.in.v.q.ij.partis principalis. Et
præmiſſa faciunt pro cauſa appellationis Mat-
thæi Magneti Podinallis in Valen. cõtra nobilẽ
Carolũ Sextoris , & ſuos grangerios, prætextu
cuiuſdam incẽdij certorũ gerberiorũ frumenti:
quia dictus Matthæus appellauit ab interlocu-
toria torturæ,& fuit confirmata per viceſeneſ-
callum montiliadhemarij. & iterum appellatũ
ad hanc curiã.Et hoc pendẽte dictus Matthæus
corã officiarijs primæ inſtãtiæ confeſſus fuit in
cendiũ,& renunciauit appellationi.Et quia pee
acta apparuit,ꝙ non fuit datus terminus ad dã-
dũ defenſiones,nec data copia indiciorum , nec
publicatus proceſſus, Curia pronunciauit bene
appellatum,& ordinatũ,ꝙ viceſeneſcallus Cri-
ſte arnaudi repetat,& inquirat cum dicto Mat-
thæo de veritate dicti incẽdij ceſſante omni for
midine tormentorũ,& concedat copiã indicio-
rum dicto reo,& præfigat terminum ad dãdum
defenſiones,& aliâs debito modo formet proceſ
ſum,& omnia curiæ tranſmittat. Et aliàs prout
pleniùs conſtat penes pelliſſonis ſecretarium.

ARGVMENTVM.

De ſtilo curiæ Cabeoli vel ſancti Marcellini an
fieri poſsit executio contra tertios poſſeſſores
etiam clericos.

SVMMARIVM.

1 *Verba ſtatuti ſeu inſtrumenti ſubmiſsionis ad vires cu-
riæ rigoroſa regulariter ſe ſolùm extendunt contra no-
minatum in inſtrumento non contra tertium poſſeſſorẽ.*
2 *Hæredes obligati uocari in ius debent uiſuros declarari
literas obligationis executorias contra ipſos.*
3 *Bona clericorum iuriſdictioni temporali ſubſunt.*
4 *Statutum generaliter loquens quòd inſtrumentum pu-
blicum paratam executionem habeat,an clericos compre
hendat. & nu. 6.*
5 *Clericus in actione reali ſeculari forum ſequitur.*

Quæſtio LXI.

QVERITVR an vigore ſtili curiæ Cabeo-
li vel ſancti Marcellini ſeu inſtrumenti ga-
rentigiæ,poſsit fieri executio contra tertiũ poſ
ſeſſorẽ,quãdo trãſeunt in peeſonã cleeiei, vel ec
1 cleſiæ.Dubiũ facit,†quia licèt regulariter ver-
ba ſtatuti vel inſtrumenti ſubmiſsionis ad vires
curiæ rigoroſæ,& priuilegiatæ,ſe ſolũ extẽdãt
contra talẽ nominatũ in inſtrumento,& nõ cõ-
tra tertiũ.c.ſuper eo.de offi.deleg.ſecundũ Bar.
in l.j.§.interdũ.ff.à qui.app.non li.Ioã.de Imo.
in l.ſi.eo.ti.Alex.de Imo.poſt Ang.in l.j.§.ſi hæ
res.ff.ad trebel.niſi in ſubſidiũ : vt ibi habetur.
in l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi. Nã
ex quo tertius non eſt nominatus in inſteumen
to non videtur habere locum talis ſtilus in vim
ſubmiſsi,iuxta nota.per Bald. in l. ſi binæ.ff.de
2 in integ.reſti.l.teſtamento.Hinc eſt ꝙ † qoando
perſonæ ſunt mutatæ,requiritur citatio hære-
dum:ſecundũ Ang.Alex.in l.oratione.ff. de fer.
& l.à diuo Pio.§.in venditione. ff.de re iudi. &
pee Spec.in ti.de execu.ſenten.§.breuiter.Et do
mi.Guid.pa.deci.xxj.& debent declaraei cõpul-
ſoriæ:vt ibi habetur. Veruntamen in caſu iſto
verba ſtili vltra progrediuntur etiam talia bo-
na ſpecialiter affecta tranſeant ad tertiũ poſſeſ-
ſorem.& ſic non videtue diſcedendum à verbis
ſtatuti. l.proſpexit.ff. qui & à quib. quia facta
citatione hæredum ſi non reperiantur datur cu
ratoe bonis,de ſtilo dictarum curiarum ſancti
Marcellini & Cabeoli contra quẽ diriguntur a-

ctiones. Et facta conceſsione præciſarum ordi-
natur citari tertios poſſeſſores ſi ſunt oppone-
tes, ita quòd iſto caſu proceditur in vim execu-
tionis iudicati, quo caſu etiam clerici viderentur
tur comprehendi, iuxta no. per Bal. in l. acceptā.
C. de vſu. faciunt not. per Bart. in repetitione l.
creditores. C. de pigno. in iiij q. & maximè quã-
do in fraudem fieret alienatio in perſonam cle-
rici cauſa iudicij mutandi. c. ij. de alie. iudi. Nec
obſtat ſi dicatur, quòd ſtatuta laicorum non li-
gent clericos. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de cõſti.
c. ſi de ſolu. & c. ſi. de re. eccl. nõ alie. & autẽ. caſ-
ſa. C. de ſacroſan. eccle. quia reſpõdetur, ꝙ in ea
parte inquantum in dicto ſtilo curiæ Cabeoli
fit ſpecifica mentio de clericis, & eccleſiis, quã-
do ſubmittuntur eorum bona dictæ curiæ non
ligaret clericos: quia deficit authoritas in ſtatuẽ
te, per iura ſupra allegata: ſed ea parte, inquan-
tum loquitur generaliter, & indifferenter con-
tra tertios poſſeſſores, fortè aliter videretur di-
3 cendum. † quia bona clericorum ſubſunt iuriſ-
ditioni temporali. ſecundum Inno. in c. poſtula-
ſti, de fo. cõpeten. quia quòd eccleſia habeat bo-
na temporalia, eſt de lege humana, & non diui-
na: ſecundum gl. in l. ſi. ff. de mune. & hono. ſu-
per ver. pontifex. & præſertim ex longeua ob-
ſeruãtia ſtili. iuxta no. per Bal. in l. ſi. C. ſine cen.
vel reli. Præterea tale ſtatutũ ſtili immittit vin-
culum antequam bona perueniant ad clericos,
faciunt no. per Bar. in l. reſcripto. §. ſi. ff. de mu-
ne. & hono. & maximè quando tale ſtatutum eſt
approbatum authoritate principis. ſecundum
Bald. in l. placet. C. de epi. & cler. Et pro præmiſ
4 ſis facit † quãdo ſtatutum generaliter loquitur,
ꝙ inſtrumentum publicum habeat executionẽ
paratam, ſeu quod procedatur ſine libello, etiã
comprehendit clericos, & debet ſeruari in foro
eccleſiaſtico: quia non tendit contra libertatem
eccleſiæ. c. cùm veniſſent. de eo qui mit. in poſſ.
cau. re. ſer. ſecũdum Bar. in l. cunctos populos.
C. de ſum. trini. Licèt Bal. ibi videatur ſentire,
etiam in inſtrumento garentigiæ. Propterea ta-
lis citatio vt citentur tertij opponentes ad op-
ponendum, etiam videtur comprehendere cle-
ricos ad comparendum coram iudice ſeculari, ſi
ſua interſit. iuxta no. per Bald. Paul. de Caſt. A-
lex. Iaſo. in l. teſtamento. & Salic. in l. cõſulta. C.
de teſta. & per Ange. Io. de Imo. in l. j. §. hæc ſti-
pulatio. ff. ſi cui pluſquã per leg. falci. & maxi-
mè quando iudex eccleſiaſticus concedit literas
5 nexæ. tũ et ãt† quia in actione reali clericus ſor-
titur forum coram iudice ſeculari, ſecundũ vnam
opinionẽ, ſecũdũ Guliel. de Cug. quẽ refert Bal.
in l. de his. C. de epi. & cleri. de quo per Cano. in
c. qualiter. de iudi. & iſtud ſeruatur de cõſuetu-
dine in regno Frãciæ, ſecundũ Io. Fa. inſti. de ſa-
6 tiſda. §. ſi. Sed pro cõtraria parte, † quòd tale ſta
tutum laicorum inſtrumenti garentigiæ nõ cõ-
prehendat clericos, etiam in actione reali, vide-
tur tenere Bal. in l. cunctos populos. & do. An-
tho. de cana. in tracta. de exeeu. inſtru. q. lvij. &
Feli. in d. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. in viij. q. prin
cipali. niſi tales clerici vterentur tali ſtatuto
pro ipſis, iuxta no. per Bald. in l. j. C. de contra-
hen. emptio. Tum etiam licèt iudex ſecularis de
cernat in cauſa ciuili literas citatorias, per quas
citetur clericus verbaliter, ex hoc ſolo non de-
bet laxari cenſura eccleſiaſtica, contra iudicem
ſecularem, ſaltem donec allegauerit & fecerit fi
dem de titulo clericali. iuxta no. per Bal. in l. ſi
qua per calumniam. facit l. ſi quis ex aliena. ff.
de iudi. & in l. ij. ff. ſi quis in ius voca. non ierit.
Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis honora-
bilis Claudij Plouerij ciuis Valen. qui impetra-
uit in curia Cabeoli certas literas pro quadam
penſione ſita ſuper quodam prato ibi deſigna-
to, quod ad præſens tenet quidam presbyter ec
cleſiæ ſancti Petri burgi Valen. Veruntamen
nondum eſt ordinatum per curiam. Et in omni
bus reſeruo determinationem ſanctæ matris
eccleſiæ.

ARGVMENTVM.

Baſtardus patris originem ſeu domicilium
non ſequitur: nec per recognitionem homagij
perſonę quaſi poſſeſsio iuriſdictiõis acquiritur.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliâs patris originem ſequitur: ſecus in baſtar-
do niſi legitimatus ſit.*
2 *Baſtardi nobilium nomen & arma parentum cum non-
nulla differentia portant.*
3 *Recognitio perſonæ recognoſcenti non nocet.*

Quæſtio LXII.

QVAERITVR an baſtardus ſequatur ori
ginem, ſeu domicilium patris: & an per re
cognitionem homagij perſonæ acquiratur qua
1 ſi poſſeſsio iuriſditionis. Et in effectu † licèt fi-
lius familiâs ſequatur originem patris. l. aſſum-
ptio. §. filius ciuitatem. & l. libertus. §. patris do
miciliũ. ff. ad municip. ſecus in baſtardo, niſi eſ-
ſet legitimatus. l. cũ legitimæ. ff. de ſta. homi. ſe-
cundũ gl. & Bar. in l. j. §. ſi. ff. ad munici. & maxi-
2 mè in ruſtico. † in nobili de conſuetudine por-
tant nomen & arma parentũ, cũ aliqua differen
tia. Sed quò ad recognitionẽ homagij pſonæ, li
cèt regulariter recognitio præiudicet recogno-
ſcenti: iuxta nota. in l. cũ falſa. C. de iur. & facti
3 ignorã † tamẽ quo ad ſtatũ perſonæ videretur
ſecus. l. nec ſi volens. C. de libe. cau. & ꝙ nõ pro-
baretur per hoc iuriſdictio: ſecundũ In. in c. di-
lectus. de capell. monachor. Spe. in titulo de iu-
riſdicti. om. iudi. & Io. Fab. in l. j. C. de emãcipat.
libe. Licèt Bal. in l. ij. C. de ſeruitu. & aqua, ali-
ter videatur tenere, maximè ſi alius eſſet in poſ-
ſeſsione. iuxta no. per Inn. & Panor. in ca. verũ.
in ſi. de ſo. cõp. Nã quando fit recognitio perſo-
næ ſuperiori, præſupponit potiùs ex timore,
quã ex debito. iuxta no. per Io. & Geminia. in c.
j. de præſcrip. li. vj. Et maximè quãdo alius eſſet
in poſſeſsione territorij iuriſdictiõis: quia eſſet
fundatus de iure cõmuni infrà eius territoriũ. l.
pupillus. §. territoriũ. ff. de verb. ſigni. c. in apſ-
bus. vij. q. j. & c. cuncta per mundum. ix. q. iij &
c. omnes baſilicæ. xvj q. vij. Et præmiſſa faciunt
ad quæſtionẽ cauſæ nobilis Frãciſci de alto vſ-
lario cõdomini vallis allauardi, alti vallarij, pro
pè villã allauardi, & iudicẽ Grayſinodani, ſuper
cauſa homicidij contra quendam donatum, ſeu
baſtardum vocatum Petrum filium donatum
Petri

Petri Mauricij aliâs Lane cuiuſdam hominis dicti domini alti villarij, qui etiam ſe recognouit eius hominem.

ARGVMENTVM.

Valor rei de præſenti probatur per authenticum libri æſtimi communitatis.

SVMMARIVM.

1 *Pretia rerum ex temporis variatione variantur.*
2 *Valor rei per librum æſtimi præſumptiuè probatur donec contrarium probetur.*
3 *Liber æſtimi ſcribi debet litera publica & authentica, & præſidi ſeu officiarijs loci præſentari.*
4 *Liber æſtimi in tabulis publicis eſſe debet.*
5 *Litteræ in archiuo exiſtenti quando ſtandum ſit.*
6 *Pactum ut priuatæ ſcripturæ ſtetur, non ualet.*

Quæſtio LXIII.

QVAERITVR an per librum æſtimi ſeu ſolidi communitatis loci probetur valor rei de præſenti etiam ſi in contractu caueatur, quòd ſtetur tali libro ſolidi: & an debeat intelligi de libro auctentico, & in forma probatoria. Et
1 in effectu dubium facit: † quia pretia rerum variantur ex variatione temporis. l. in ratione. §. corpora. & l. pretia rerum. ff. ad leg. falci. Et ideò non infertur neceſſariò ad valorem de præſenti, niſi talis liber æſtimi eſſet factus de proximo: ſecundum Bal. in l. j. C. de ſen. quæ pro eo. quod intereſt, circa fi. faciunt nota. per glo. & docto.
2 in l. ij. C. de reſcinden. vendi. Et licèt per † talem librum æſtimi probetur valor rei: ſecundum gl. in l. fi. C. de prædi. nauicu. li. xj. hoc verum præſumptiuè, donec probetur contrariũ: ſecundum
3 Bar. & Io. de pla. ibi, & pariter requiritur † quòd ſit per literam publicam & autenticam: aliâs ſi eſſet litera priuata, non probaret, ſecundũ Bart. & Ioan. de pla. ibi. Præterea requiritur quòd talis liber ſit præſentatus præſidi, ſeu officiarijs loci. l. j. C. de apochi. pub. lib. x. ſecundum Bart. & Ioan. de pla. ibi, & etiam requiritur citatio illorum quorum intereſt: ſecundum Ioan. de pla. in l. ſurreptores. el. ij. C. de cenſi. & cenſito. & peræquato. lib. xj. ſaltem generaliter voce præconia. facit l. ſi eo tempore. C. de remi. pigno. facit
4 l. forma. ver. illam. ff. de cenſi. vbi probatur, † quòd talis liber debet eſſe in tabulis publicis. Nec ob-
5 ſtat ſi dicatur † quòd ſtatur literæ exiſtenti in archiuo. authen. ad hæc. C. de fide inſtr. quia illud verum quando tale archiuum eſt publicum, & habet officiarios publicos: ſecus quando talis liber diſcurrit hincinde, & non habet locum determinatum, faciunt nota. per Feli. in c. ad audiẽtiam. de præſcriptio. Præterea licèt in cõtractu dicatur, quòd ſtetur tali libro æſtimi, debet intelligi de probatorio: ſecundum Bal. in l. j. C. de fi. inſtru. & per gl. & Bart. C. de fide inſtru. & de iu. haſte fiſca. lib. x. & an per talem librum probetur dominiũ, vide in l. cenſualis. C. de dona. & per Bald. in l. placet. ff. de condi. inſtitu. faciunt nota. per Bar. Io. & Alex de Imol. in l. decẽ. ff. de
6 verbo. obliga. nam † non valet pactum, vt ſtetur ſcripturæ priuatæ: ſecundũ Inno. in c. cũm. P. tabellio. de fi. inſtru. quia probatio ſcripturæ publicæ eſt accidentalis, miraculoſa, quòd ſtetur pelli animalis, niſi eſſet cõſuetudo, vel auctoritas ſuperioris. de quo per Barba. in rubr. de fi. inſtru. in princ. & per Feli. in c. ij. de fide inſtru.

ARGVMENTVM.

Mulier quæ cum filio mandato mariti domũ prioratus ingreſſa eſt, vt bona ſpolij cõſeruaret: an à delicto excuſetur, & maximè quando arbitrabatur dominum permiſſurum.

SVMMARIVM.

1 *Culpa non caret, qui ſe immiſcet rei ad ſe non ſpectanti.*
2 *Iuſſus ſuperioris non excuſat eum qui ſcit rem alienam eſſe.*
3 *Credere dominum permiſſurum non excuſat à delicto.*
4 *Succeſſor ratione violentiæ quandoquè ad iurandum admittitur.*

Quæſtio. LXIIII.

QVAERITVR an mandatũ mariti de ingrediẽdo ſeu accedẽdo ad domũ prioratus regularis pro conſeruando bona ſpolij excuſet à delicto vxorem & filiũ. & maximè quãdo quis credebat dominum permiſſurum: & an facultas iurandi ex diſpoſitione legis tranſeat ad ſucceſſorem in beneficio. Et prima facie videretur dicendum quòd tale mandatum ſit illicitum, & quòd non debuit vxor, vel filius obtemperare,
1 cùm non ſpectaret ad patrẽ: & † culpa eſt ſe immiſcere rei ad ſe non ſpectantis. c. nõ eſt. de reg. iur. lib. vj. & maximè non tenetur ſubditus parere domino in atrocioribus. l. liber homo. el. ij. cum ibi not. per gl. ff. ad l. aquil. Nec obſtat glo.
2 in l. rem. §. tignum. ff. de re. vendi. † quia quando quis ſcit rem alienam, iuſſus ſuperioris non excuſat. ſecundum Ange. inſtitu. de re. diui. §. Sali. in l. non ideò minus. C. de accuſa. nam intrare domum religionis quis bene ſcit, quòd priorato non ſpectat contra voluntatẽ prioris. l. qui vas. §. vetare. ff. de fur. facit l. lex cornelia. & §. conuicium autem. ff. de iniurijs & famoſ. libe. l. item apud labeonem. & maximè quando interuenit fractura bogetæ, & archarum, quæ ſunt de genere prohibitorum: quinimò videtur officium
3 magiſtratus. l. j. ff ad leg. iul. maie. † nec videtur excuſare; credẽdo dominum permiſſurum: quia ſtultè credit, ex quo à principio non interuenit voluntas domini. d. §. vetare. ſecundum gl. in §. furtum. verſi. placuit. inſtitu. de obliga. quæ ex delic. naſcun. & per Ioan. Fab. Ange. Are. & maximè quia debebat interuenire proteſtatio ſuper hoc: ſecundum Ioan. Fab. ibi. Præterea agebatur de magno, & ſic credere dominum permiſſurum maximè ſtulte non excuſat: ſecũdum glo. & Bart. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de fur. vide de hac materia per Alexand. conſilio. j. in iij. volu. & conſil. cxxix. in iiij. volu. Et licèt facultas iurandi ſit perſonalis. c. veritatis. de iureiuran. l. generaliter. C. de reb. credi. quia ſæpè perfidus ſuccedit legali, ſecundum Bald. ibi, ta-
4 men in caſo iſto † ratione violentiæ probatæ, etiam ſucceſſor admittitur ad iurandum, iuxta l. ſi quando. C. vnde vi. ſecundum gloſſ. in l. placet. §. fina. ff. ne quis eum qui in ius vocat quam ibi ſequuntur communiter docto. dummodo tamen ſecundum Iaſo. ibi, veriſimiliter ſucceſſor habeat noticiam, aliâs ſecus. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicatio

nis fiſci,& fratris Ioannis de ruperforti, religioſi prioris Guyneyſiæ diœce. Dien. ſuper bonis ſpolij,quæ quõdam fuerunt fratris Petri de mirato prioris Guyneyſiæ,& ſancti Michaëlis de connexa, contra nobiles Anthonium de valle, Delphinam de Marelio coniuges, & Chriſtoforum eorum filium:quia dicta Delphina & Chriſtoforus poſt obitum dicti fratris Petri fuerũt in prioratu Guyneyſiæ de mãdato dicti Anthonij,& fecerunt importari certa bona mobilia,& aliàs prout pleniùs in dicto proceſſu cõtinetur. Et erat dubium ſi dicti delati licitè poterant excuſari credendo dominum permiſſurum.

ARGVMENTVM.

Dominus pro dotanda filia homines talliabiles ad nutum ſeu miſericordiam compellere nõ poteſt, vt ſibi auxilientur, cum bona illi ſufficiunt:nec conſuetudo in talibus prodeſt.

SVMMARIVM.

1 *Dominus pro maritanda filia donum charitatiuum ſuis ſubditis imponere regulariter non poteſt, rum bona illi ſuppetunt.*

2 *Neceſſitatem alleganti probare tenetur.*

Quæſtio. LXV.

QVAERITVR an homines talliabiles ad miſericordiam domini teneantur adiuuare dominum pro filia maritanda: & an cõſuetudo in talibus operetur,& maximè vbi bona domini ſuppetunt, & ſufficiunt. De hac quæſtione habetur per Specu.in tit.de feu. §. quoniam.& ibi per Io.Andr.in addi.per Cyn.in l.ij. C. quæ ſit long.conſuetu.per Bal.in c.j. §. ſimiliter. de capi.corar.per Præpo.in prelu.feu.per do.Gui. Pa.deciſi.cccxiiij. & cccxvj.& aliàs ſcripſi. in j. volumine cauſarum arduarum, in allegationibus hominum alti campi. Et in effectu dominus 1 †non poteſt tale charitatiuum ſubſidium imponere regulariter ſubditis, ſecundum Bald. in l. cum multa.C.de bo.quæ libe. & l.liberti. C. de ope.liberto.circa fi. etiam pro filia maritanda, quando bona domini ſuppetunt.iuxta not. per Cy.Bal.in l.neminem.C.de ſacro ſanc.eccle.Panor.in c.cùm Apoſtolus.de cenſi.& Archi. in c. vnio.ij.q.j. & hoc tenet in terminis Alexan. in addi.ad Bar.in l.placet.C.de excuſa. mune.li.x.
2 Et iſto caſu † ille qui allegat neceſſitatem & egeſtatem debet probare, cùm ſit cauſa eius intentionis,ſecundum gl.Bart.& Alex.in l. ſi verò.§.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatis da,cog.Et præmiſſa faciunt pro cauſa appellationis Claudij Fauerij & ſuorum fratrum contra nobilem Petrum de Grolea dominum de Chaſſes qui fecerat certam parcellam peræquationis, contra eius homines, pro dote eius filiæ maritatæ domino Paſsini,& dicti Sanerij fuerunt peræquati pro eorum quota ad decem octo florenos:ſed appellauerunt, & vltima inſtantia fuit coram curia,& tandem fuit cognitum malè ſententiatum per priores iudices,& benè appellatum par te dictorum Fauerij.

ARGVMENTVM.

Ad leuandum manus delphinales adpoſitas in temporalitate nonnullarum eccleſiarum cathedralium ſede vacante qui vocandi ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiarum cathedralium patroni Reges & principes dicuntur earum cuſtodiam ſede vacante habentes.*

2 *Sicuti in ſequeſtro adponendo citatione non eſt opus,ita & in ſequeſtri ſublatione.*

Quæſtio. LXVI.

QVAERITVR an in leuatione manus delphi.appoſitæ in temporalitate aliquarum eccleſiarum cathedralium,vt archiepiſcopatuum, epiſcopatuum ſede vacante, debeat vocari pars cuius intereſt, vel ſolus fiſcus, ad cuius inſtantiam fuit appoſita manus delphinalis, maximè in rebus feudalibus, quæ mouentur de homagio principis:& quid iuris,quando ſuperuenit tertius, ſi debeat audiri ad impediendum leua-
1 tionem manus delphinalis. Et in effectu † quia Reges & Principes,in iſtis eccleſijs cathedralibus dicuntur patroni, ſecundum Archi.in c.lectis.lxiij.diſt.Bald.in proemio, decreta. & in c. quanto. de iudi. Et habent cuſtodiam ſede vacante,maximè ſtante conſuetudine.iuxta no.in c.generali.de elect.li.vj.ſecundum Spec.in ti.ne ſe.vacan.& aliàs ſuprà fuit tactum.Attamen licèt in ſequeſtro requiratur aliqualis cauſæ co-
2 gnitio:† tamen non requiritur citatio,ſecundũ Bal.in l.ſi fideiuſſor.§.ſi.ff.qui ſatiſda.cogan.de quo per Cor.in tract.de ſeque.q. vij.ergo eodẽ modo in ſublatione ſequeſtri.iuxta no.per glo. in l.minor.in princ. ff. de euict. Quia ſicuti die feriata propter periculum poſſet fieri ſequeſtrũ vel captura: eodem modo leuatio ſequeſtri: ſecundum Cor.q.xj.faciũt not.per gl. in l.ſi.C.de fe.per Bal.& Salyc.in l.j.C.de prohi.ſeque.pec.

ARGVMENTVM.

Procurator poſt litẽ conteſtatã reuocari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Procurator inuitus poſt litem conteſtatam non poteſt reuocari,niſi ſuperuenerit inimicitia uel aliæ cauſæ ſimiles. & nu.2.*

2 *Procurator etiam uolens poſt litem conteſtatam reuocari non,niſi aduerſarius uelit, poteſt.*

4 *Cauſa quando dicatur ſimilis.*

5 *Acceſſus in iudicijs ſi principali tutus non ſit,an ſit iuſta cauſa reuocandi procuratorem.*

6 *Acceſſus tutus in iudicijs eſſe debet.*

7 *Bannitus per procuratorem comparere tenetur.*

8 *Acceſſus quando à principio iudicij tutus fuit, licèt poſt modum impedimentum ſuperueniat,tutum acceſſum pro curatori ſufficit,& ſi principali non ſit.*

9 *Metus ſi inferatur conſanguineis & familiaribus an ſufficiat ut tutus acceſſus non dicatur.*

Quæſtio. LXVII.

QVAERITVR an poſt litẽ conteſtatã poſſit reuocari procurator,ipſo volẽte, quando aduerſarius cõtradicit:& quid iuris quãdo poſt litẽ conteſtatã ſuperuenit aliqua cauſa nõ tuti acceſſus principali,licèt ſit tutus acceſſus procuratori in iudicio. Et in effectu licèt regulariter ante litẽ conteſtatam dominus poſsit reuocare
1 procuratorem:ſecus† poſt litem conteſtatã procuratore inuito, niſi ſuperueniat cauſa inimicitiæ, vel aliæ ſimiles cauſæ. l. ante litem, & l. poſt litem,cum ll. ſequentibus. ff. de procurat. l. procuratoribus. C. de procura. c. mandato. de procu.

de procu.c.quáuis.eo.tit.li.vj. Veruntamé licèt
procurator non poſsit reuocari poſt lité conte-
2 ſtatā ipſo inuito:†ſecus ipſo volente:ſecundum
gl.in d.c.quáuis.ſuper verbo,nolente, & ſupec
verbo,poſsit,& etiā ſecundū gl. in d.l.procura
toribus. in fi.quod eſt verū, ſi aduerſarius con-
ſentiat, aliàs ſecus, ſi contradicat:quia intereſt
aduerſarij ne mutetur procurator,l.quæ omnia.
§.j.ff.de procura.& ibi Bar.Paul.de Caſt.& in d.
3 l.poſt litē. † Sed quando ſuperuenit noua cauſa
ſuſpitionis,vel inimicitiæ.vel alia ſimilis: tunc
bene poteſt reuocari procurator, etiā aduerſa-
4 rio cōtradicente.d.c.quáuis,† Et diceretur cau-
ſa ſimilis,quando eſt par, vel maior æquitas,ſi-
cut in cauſis expreſsis,ſecundum gl.in d.c.quá-
uis.ſuper verbo alia.Et ideò eſſet videndū,quá-
5 do lite pendente ſuperuenit,† quòd principalis
non habet tutum acceſſum[a] in iudicio propter
metum, ſeu perhorreſcentiam principis, ſi ſit
iuſta cauſa reuocandi procuratorem.Et videre-
tur prima facie dicendum ꝙ ſic: quia videtur
6 maior ratio & æquitas.†Quia in iudicijs debet
eſſe ſecuritas, & tutus acceſſus: aliâs non tene-
ret iudicium,maximè parte opponente,vel quā-
do eſſet notoriū, de non tuto acceſſu. c. ex par-
te.el.j. de appel.c.accedens.el.ij.vt lite non cōte.
clem.paſtoralis. §. piſana. de re iudi. & maximè
quando cauſa eſt ardua, vbi quis non compel-
litur cōparere, per procuratorem. c. querelam.
de procura.niſi cauſa requireret celeritatem, vt
in cauſa electionis vel confirmationis eccleſiæ.
c.bonæ.el.j.de elect.c.cupientes.§.vt ſuper. eo.
tit.lib.vj. quia tunc teneretur mittere procura-
torem:vt ibi habetur.in l.Papinianus.ff. de mi-
7 no.†vbi exul, ſiue bannitus tenetur comparere
per procuratorem, quod eſt verū,niſi eſſet ban-
nitus propter odium & partialitatem. c. ſtatu-
tum.§.cùm verò.de reſcrip.lib. vj. cum ibi not.
ſecundum Angel. in l. ij. §. quod dicimus. ff. ſi
quis cau.quem refert & ſequitur Iaſ. in d. l. ij.
§.ſi quis in iudicio.Sed redeundo ad quæſitum,
8 †quando à principio iudicij cœpti eſt tutus ac-
ceſſus,licèt expoſt facto ſuperueniat impedimē-
tum,ſufficit,quòd ſit tutus acceſſus procurato-
ri, licèt non ſit tutus acceſſus principali, etiam
ſi agatur in cauſa ardua.c.cùm olim. de teſti.ſe-
cundum Fely. in d.c. accedens.le. ij. vt lite non
conteſta. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa poſſeſſorij epiſcopatuum Valen. &
Dyen. inter Reuerendum dominum Vrbanum
de Myolano: quia dictus dominus Vrbanus re-
uocauit magiſtrum Petrū Marlini eius procura
torem,poſt litem conteſtatam, aſſerendo nō ha-
bere tutum acceſſum:quia fuit fugatus, & eius
frater,dominus de Myolano bānitus à præſenti
patria,& eius bona reducta ad manus delphina-
9 les,†& ſufficit,quòd inferatur metus cōſangui-
neis,& familiaribus.iuxta no.per Bar.in l.de pu
pillo.§.ſi quis ipſi prætori.q.viij.ff. de ope. no.
nū.c.ſi.de appel & quod habetur in l.j.& ij. C.
de his,qui per metū iudi.faciūt no.in c. cōſtitu-
tis.le.ij.de teſt.c. quia præſulatus.j. q. iiij. Ali-
ter ad præſens non declaro: ſed relinquo co-
gitandum.

a Tutum acceſſum. Adde quod in delictis nō pro
deſt allegare nō habere tutū acceſſum:quia eſſet
ridiculū:ſecundū Bald.in l.omnes.§.quia verò.
C.niſi allegaretur locus ſuſpectus ratione odij
vel partialitatis.c.Piſana.de re iudic. ſecundum
Bal.in d.§.quia verò.faciunt no. per eundē Bal.
in c.j.§.iniuria.de pac.te.Adde etiā quòd ſentē-
tia lata contra excōmunicatū tenet, quādo fuit
defenſus per procuratorē: ſecundū Bal. de pac.
conſtan.§.ſententia.facit l.Papinianus exuli. ff.
de minor.not.per Bart.& Bal.in l.ij.§. ſi quis in
iudicio.ſi quis caut.

ARGVMENTVM.

Iudex lite pendente ſaluum conductū quoad
cauſæ incombentia partibus dare poteſt, quem
in delictis ſeruare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Saluum conductum bannito accuſato de crimine,ut ſe defendat,iudex dare poteſt.*
2 *Saluum conductum in delictis iudex ſeruare non tenetur.*
3 *Delinquentes allicere & multa polliceri ut ueritas eruatur licitum eſt.*
4 *Saluus conductus conceſſus ex iuſta cauſa, ſeruandus eſt.*
5 *Salui conductus literis ſe cōmittere non eſſe tutum regulare eſt.*
6 *Saluum conductū bannitis impartiri ſolius principis eſt.*

Quæſtio. LXVIII.

QVAERITVR an iudex lite pēdente poſ
ſit dare ſaluū conductū partibus,quò ad in
cūbentia cauſæ,& ſi teneatur illū ſeruare.Et vi-
deretur dicendū quòd poſsit dare ſaltē infrà tri
ginta dies.l.præſenti.§. cùm autē. C. de his qui
ad eccle.conf.& in auten.de man.princ.§. neq;
colla.iij.& iſtā partē tenet gl.in l. is qui reus. ff.
1 de publi. iudi. circa fi.quā ibi ſequitur Bar.†&
hoc quādo bānitus accuſatur de crimine, & iu-
dex dat ſibi ſaluū conductū ad ſe defendendū:ſe
cus ſi ageretur ciuiliter vel de crimine,vbi eſſet
pœna relegationis & infrà:ſecundū Albe.in d.l.
præſenti.§.cū autē. & in tractatu ſtat.in iij.par-
te.q.quia iſto caſu deberet cōparere per procu-
ratorē.l.Papinianus.ff. de mino. Verūtamen gl.
2 in d.§.neq;.tenet,quòd†iudex nō tenetur ſalua-
re ſaluū conductū in delictis propter rem publi
cam:ne maleficia remaneāt impunita,& maximè
quādo datur talis ſaluus cōductus ſeu fidentia
ſubdito, & exiſtēti in loco vbi poterat extrahi:
ſecūdū Guiller.de Cuneo.& Bal.in l.j.§.nō fuit.
3 ff.de do.†quia licitū eſt allicere delinquētes, &
eis promittere,ꝙ nō patiētur malū, ſi dicāt veri-
tatē.& iſte dicitur bonus dolus.facit gl.in c.cu-
piētes.in prin.de elec. li. vj. & hoc in foro con-
tentioſo:ſecus fortè in foro conſcientiæ: quia
non eſt licitum mentiri.xxij. q.ij.c.j. ſecundum
Io.de Imol.in d.l.is qui reus,circa fi.& ibi diſtin
guit tres caſus,quādo datur fidētia hoſti,ſubdi-
4 to, aut nō ſubdito. &† quādo fit ex cauſa iuſta,
5 debet ſeruari,de quo ibi latiùs per ipſum,†licèt
regulariter quis non debeat ſe confidere ſub li-
teris ſalui cōductus.c.accedens.le.ij. vt lite non
cōte.faciūt etiā no.p Bar.in l.illicitas.§.ne potē
6 tiores.ff.de off.præſi.†licèt ad ſolū principē ſpe
ctet regulariter dare licentiā ſeu indulgentiam

cap.paſtoralis.§.præterea.de officio delega. ni-
ſi eſſet præſumptio malitiæ contra petentem:
quia tunc mandaretur executioni, mediante
cautione.dict.c.ſuſcitata.ſicuti in cauſa ſuppli-
cationis.authē. quæ ſupplicatio.C.de preci. Im
perato.offeren. Et idem tenet eod.tit. de execu-
tio.ſenten.§.poſtremo.verſi.ij.& in tit de in in-
16 teg.reſtitu.§.vlti.in princip.licèt†ibi det alium
intellectum ad c.ſuſcitata. videlicèt, quòd non
pendebat in integrum reſtitutio: quia iam da-
ta erat, & quòd contra petentem valdè præſu-
mebatur: ideò ſententia mandatur executioni
præſtita cautione, vel dic quòd fuit prouiſio Pa
pæ, vel dic vt ibi, & ſecundum Ioan. And. ibi, in
additio.refertur ad glo.placet.in dict.c. ſuſcita-
ta.& ibi Specu.vbi ſupra.quòd minor vel eccle-
ſia reſtituitur ex integro contra ſententiam, &
aduerſus proceſſum, ſicuti ante.c.ex literis.& c.
auditis,de integ.reſtitu.idem verò Spe.in tit. de
ſuppli.§.differt. ponit diffrentias inter appella-
tionē & ſupplicationē. Et inter cætera: quia pen
dente ſupplicatione fit executio: ſecus pendēte
appellatione.Io.verò And.ibi in addi.quærit de
ratione, quare pēdente appellatione vel reſtitu-
tione in integrum.impeditur executio: ſecus in
ſupplicatione, etiam ſi ſupplicetur infrà decem
dies. Et ſufficeret dicere, ꝙ prærogatiua harum
ſentētiarū à quibus nō appellatur, hoc inducit.
Attamen ſecundū ipſum quidā dicunt, pro eo,
quia ſupplicatio continet benignitatē petentis,
& iudicis. Sed licèt iſta ratio poſſet militare
quoad appellationē, quæ innititur iuſtitiæ non
quo ad in integrū reſtitutionem, quæ benigni
tatē iudicis, & fauorem petentis cōtinet. l. præ-
17 fecti.ff.de mino. Et tandem concludit, †ꝙ appel
latio, in integrū reſtitutio, & ſupplicatio ſunt
diuerſa remedia, & diuerſos producunt effectus,
nam appellatio innititur puræ iuſtitiæ, propter
quod executio fieri non poteſt. & fieret etiā in-
frà decendiū, quo fuit poſt appellatū, reuocatur
per modū nullitatis attentati.c.nō ſolū. de app.
lib.vj. Reſtitutio in integrum innititur iuri: ha
bet tamen mixtam gratiam, non dico à iudice,
ſed à iure inuentā. Si lata eſt igitur ſententia cō
tra eccleſiā vel minorem, & ab ea non fuit appel
latum, iuſtè fit executio ſententiæ. Si tamē poſt-
eà infra tempus iuris petatur reſtitutio, fatetur
18 quòd impediret executionē fiendam, † ſed iam
factam non annullat, vel reuocat: non enim ſo-
lū dicitur in integrū reſtitutione poſtulata, ſed
etiam nondùm conceſſa, nil noui fieri circa rē,
vt in rubro & nigro C.& omnia debent rema-
nere in ſuo ſtatu, donec res finiatur. In ſuppli-
catione verò ex perſona non proferentis licèt
appellare, ſed ſupplicare: vt ibi pleniùs habe-
tur. Ioan. verò de Imol. in d. c. ſuſcitata. in not.
tenet, quòd quando eſt præſumptio malitiæ cō-
tra petentem, mandatur executioni ſententia
mediante cautione: ſecus ſi non ſit præſumptio,
& ſic communiter intelligitur glo.penult.& ſic
debet intelligi l.vnic.C.in integ.reſti. poſtu. &
in glo.penult. Idem Ioan.de Imol. refert plures
opiniones. & inter cætera ſolutio glo. commu-
niter tenetur, quando eſt præſumptio malitiæ
contra petentem, aliâs ſecus. & iſta præſumptio
malitiæ poterit probari ex circunſtantijs, per ea
quæ habentur in c. ij.de renun.lib.vj.& in l.fa-
cinus §. quid ſit latitare ff. ex quib. cau. & per
Dyn.in c.pro poſſeſſore.de regu.iur.libr.vj. Et
iſtam partem refert tenere Flo. nec eſt ſpeciale.
in principe vel papa: ſecundum Hoſtien. & Io-
an.de Imo. quia litera in d.c.ſuſcitata, dicit, iu-
re duximus prouidendum. Et licèt aliquid vo-
luerint facere differentiam inter ius ciuile per
d.l.vnicam.in integ.reſtit.poſtu. vt impediatur
executio, cùm ſimpliciter loquatur, & ius cano-
nicum. iuxta d.c.ſuſcitata. Tamen ſecundum
Ioan.de Imol. oportet iura iuribus concordare,
recitatque plures aliâs opiniones: ſed inhæret
illi opinioni quando eſt præſumptio malitiæ,
vel ne, & in fine dicit, quòd eſt differentia inter
appellationem, & in integrum reſtitutionem:
quia appellatio impedit executionem factam &
fiendam: ſecus in integrum reſtitutione, quæ nō
retractat executionem factam, ſed fiendam im-
pedit. Et ibi etiam ponit de differentia ſupplica
tionis.& in d.c.ex literis.poſt gl.de in inte.reſti.
Panor.verò.in d.c.ſuſcitata.in iij. notabili no-
tat, quòd non debet iudex propter quandam ſuſ
pitionem repellere reum, niſi vehemens: & ſic
limitatur quod habetur per Innocen. in c. poſt
electionem.de conceſ.præbend. Idem verò Pa-
nor.in d.c.ſuſcitata.in glo.penul.ſequitur gloſ.
quando eſt præſumptio malitiæ contra peten-
tem, quòd faciat cauſa differendi executionem,
quòd tunc mandatur executioni mediante cau-
tione, aliâs regulariter ſecus: quia pendente in
integrum reſtitutione impeditur executio, nec
eſt ſpeciale in principe: quia idem in inferiori-
bus iudicibus, per text.ibi, iure duximus pro-
uidendum. ſecundum Hoſtien. & Ioann. Andr.
quos refert & ſequitur ibi Panormi. Et iſtud
communiter tenetur ſecundum Panormi. ibi.
& per conſequens, iſta videtur communis opi-
nio, ex quo ſunt doctores authoritatis, qui ſe-
quuntur gloſ. ſecundum Iacob. Butr. in l. vnic.
C.qui pro ſua iuriſditio. Bald. in l.fina.C.de pe-
da.iudi. Et licèt Panormi. aliquas opiniones
adducat, quando offertur probatio inconti-
nenti, vel ne, & quando executio eſt irreuoca-
19 bilis vel non: † tamen quando læſio eſt patens
tunc non haberet locum prouiſio dict.capi.ſu-
ſcitata, & data cautione, quando eſt præſum-
ptio malitiæ, quòd ſententia mandetur execu-
tioni: quia tunc ceſſaret præſumptio malitiæ,
ex quo læſio eſt patens. Et idem fortè quan-
do petens reſtitutionem ſe offert probare læ-
ſionem infra breuiſſimum tempus. Et vlte-
rius tenet Panor. in dict.capit. ſuſcitata, quòd
20 †poſtulata in integrum reſtitutione, ſi fiat exe
cutio, reuocatur per modum attentati. Et idem
ſi peteretur reſtitutio in integrum ad appellan-
dum, allegat domi. de Rota: ſecus ſi executio
eſſet facta ante poſtulatam reſtitutionem in
integrum. Et pariter tenet, quòd dictum capi.
ſuſcitata procedit quando eſt præſumptio ma-
litiæ contra petentem in integrū reſtitui, quòd
aduerſarius debet cauere idoneè, ſiue ſit ſu-

ſpect ſu

ſpectus de dilapidatione, ſiue non. Item ponit
differentias inter ſupplicationem, appellationẽ,
& in integrum reſtitutionem. de quo etiam per
eum, poſt gl. in d. c. ex literis. de in integ. reſtitu.
do. verò de Ro. in no. deci. ccclxxxij. incipien̄. Si
committatur, ſub titu. de reſtitu. in integr. & de
appel. tenet, quòd pendente in integrum reſtitu-
tione, nihil eſt attentandum. d. l. vni. C. in integ.
21 reſti. Et† idem quando petitur in integrum re-
ſtitutio aduerſus lapſum temporis ad appellan-
dum: & ſi contrarium fiat, poterit reuocari per
modum attentati, quando agitur de re corpora-
li, ſecus ſi de cenſura eccleſiaſtica excommunica
tionis. de quo ibi latiùs per eos. Et idem dict. d.
de Rota (deciſi. cccclj. in nouis. incipien̄. Si lata
vna diffinitiua. ſub tit. de reſtitu. in integ. & vt
lite pendente) aliter videntur ſentire, quòd pen-
dente reſtitutione in integrum aduerſus tẽpus
appellandi, interim executio facta tenet, nec re-
uocatur prætextu attentati, ſed futurus iudica-
bit euentus ſuper negocio principali, vt euite-
tur circuitus. de quo ibi latiùs habetur, do. Ant.
de Caua. in tracta. de exec. inſtru. q. xxj facit dif-
ferentiam quando in integrum reſtitutio peti-
tur poſt executionem iam factam, & tunc non
impedit: ſecus ſi aduerſus executionem fiẽdam:
quia tunc impediretur executio, fallit in ſenten
tia principis, vel quando eſſent duæ ſententiæ
conformes: quia tunc mandarentur executioni
mediante cautionæ per d. c. ſuſcitata, propter
præſumptionem ſententiæ: multofortiùs ſi eſ-
ſent tres ſententiæ conformes. de quo ibi latiùs
per ipſum. Præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſu-
per ſententia lata nouiſsimè in cauſa recurſus
Iacobi Baſterii & hæredum magiſtri quondam
Anthonij Boyſſerij, quia dictus hæres minor vi
ginti quinque annis imò ætatis infantilis, pe-
tijt ſe in integrum reſtitui prætendẽs ſe læſum.
Et petijt pendente iudicio in integrum reſtitu-
tionis ſuperſedi ab executione. Et pendet ad
ordinandum, neſcio quid erit, futurus iudicabit
22 euentus. † Nam iudicium diuinum innititur ve
ritati, quæ non fallit nec fallitur: ſed iudicium
humanũ innititur opinioni hominũ, quæ fallit
& fallitur. c. à nobis. el. ij. de ſen. exc. ſecundũ gl.
in c. cũ æterni tribunal. de re. iudi. li. vj. in princ.

ARGVMENTVM.

Minor vel eccleſia an beneficium reſtitutio-
nis in integrum aduerſus rem bis iudicatam vel
tres ſen tentias conformes petere poſsit: & quis
poteſt in integrum reſtituere, & hac reſtitutio-
ne impediatur executio.

SVMMARIVM.

1 *Minor aduerſus res bis iudicatas reſtitui poteſt.*
Item & aduerſus tres ſententias conformes, ſi noua cau
ſa allegetur.
2 *Reſtituere qui poſsint aduerſus res bis iudicatas. & nu.*
ſequent.
3 *L. Aduerſus. C. ſi aduerſ. rem iudicat. intellectus.*
4 *Appellari pluries ſuper diuerſis articulis poteſt: item &*
ſupplicari.
5 *Sententiæ quæ debeant executioni mandari quando pars*
qualibet tres ſententias obtinuit.
6 *Appellare qui prohibetur, an ſupplicare poſsit.*

Quæſtio. LIIII.

QVAERITVR an minor, vel eccleſia poſ-
ſint petere beneficiũ in integrũ reſtitutionis
aduerſus res bis iudicatas, vel aduerſus tres ſen-
tentias cõformes: & quis iudex in hoc caſu poſ-
ſit in integrũ reſtituere: & an iſto caſu reſtitu-
tio in integrũ impediat executionẽ. Et in effe-
1 ctu† minor etiã reſtituitur aduerſus res bis iudi
catas. l. minor autẽ magiſtratus. §. denique. ff. de
mino. licèt ſecundũ gl. ibi. ſuper ver. examinari.
hoc verũ ex noua cauſa. l. iij. & fi. C. ſi ſæpi. in in
teg. reſti. poſ. c. fi. de in integ. reſti. vbi tale auxi-
liũ vocatur beneficiũ. & maximè quãdo nõ fuit
adhuc denegata in integrũ reſtitutio: quia etiã
aduerſus tres ſentẽtias cõformes etiã cõpetit in
integrũ reſtitutio, vbi etiã allegatur noua cau-
ſa, licèt nõ impediatur executio. cle. j. de re iudi.
ſecundũ Bald. in l. j. C. ne liceat in vna eadẽmq;
cau. circa fin. Attamen Sali. ibi. circa finem tenet
quòd etiam aduerſus tres ſententias cõpetit be-
neficium in integrum reſtitutionis: & quod im-
pedit executionem: quia licèt prohibeatur ap-
pellatio, non tamen prohibetur in integrum
reſtitutio. vt diſputat gloſſ. in l. j. C. ſi de mo-
men. poſſeſsio. ſue. appella. Nec obſtat d. cle. j. de
re iudi. quia loquitur in nullitate, quæ eſt diuer
ſa à remedio reſtitutionis in integrũ, ſecundum
ipſum. Et licèt Spec. in tit. de in integ. reſtitu. in
ij. parte. §. videndũ. ver. & non videatur tenere,
2 † quòd aduerſus res bis iudicatas ſolus prin-
ceps poſsit in integrum reſtituere, per l. aduer-
3 ſus. C. ſi aduer. rem iudic. † Tamẽ d. l. aduerſus,
loquitur in vicario principis, vel eius delega-
to: ſed in ordinario iudice coram quò fuit facta
læſio debet peti in integrum reſtitutio. l. fin. C.
vbi & apud quo. l. ij. C. ſi ſæpi. in integ. reſti. Et
hoc tenent domi. de Rot. in no. deciſi. ij. in titu.
in integ. reſtitu. incipien̄. Aduerſus, vbi tenent,
quòd aduerſus tres ſententias conformes con-
ſtito auditori de iniuſtitia, vel ſummariæ, quòd
doceat de noua cauſa, propter quam veriſimili-
ter conſtet ipſum eſſe læſum, tunc auditur. l. mi-
nor autem magiſtratus. §. j. ff. de minor. allegat
nota. in c. auditis. & c. ex literis. de in integ. re-
ſtitu. Et in effectu tenet glo. in dicta l. minor au-
tem magiſtratus. §. denique. ff. de mino. in ordi-
nario, quòd poteſt reſtituere etiam aduerſus res
bis iudicatas: ſecus in delegato. d. l. aduerſus. C.
ſi aduer. rem iudica. Et hoc etiam tenet Alexan. d.
de Imol. in addi. ad Barto. in d. l. j. C. ne liceat in
vna eademq; cauſa, per d. l. fin. C. vbi & apud
quem. do. Antho. de caua. in tracta. de excu. in-
ſtrumen. q. xxj. tenet, quòd aduerſus ſententiam
principis in integrum reſtitutio non impedit
executionem ſententiæ, mediante cautione, vel
etiam quando adeſt alia præſumptio, quàm ſen-
tentiæ: puta quia ſunt latæ duæ ſententiæ con-
formes, tunc non impediretur executio mediã-
te cautione. d. c. ſuſcitata. de in integ. reſtit. mul-
tofortius ſi eſſent latæ tres ſentẽtiæ conformes,
de quo ibi latiùs per ipſum. Sed quia prout di-
xi communiter teneretur contrarium, licet in
caſu non ſunt duæ ſententiæ conformes: quia
plus vel minus continetur in vna quàm in

alia,faciunt nota.per Ang.in l.vnic.C.ne liceat
in vna eamdémq; cauſa. nam licèt prohibeatur
4 ſuper eodem articulo ter appellari:†ſecus ſuper
diuerſis articulis: quia eſſet licitum ter & plu-
ries appellari,etiam milleſies,vt ita dicatur,c.di-
rectæ,& ibi glo.& docto. & c. ſua nobis. de ap-
pellatio. Et idem eſt ſiue ſit in diffinitiua ſiue in
interlocutoria,vt ibi notatur.& in c,ſi.de appel.
lib.vj.& cle.fin,eod.titu.& per Bartol, Alexan.
in l.quod iuſsit.ff.de re iudi.Et idem videretur
dicendum, quando prohibetur his ſupplicari,
ſeu recurri,vt in ſententijs præfectorum præto
rio.l.ſi quis.C de preci.Impera. offere. quia il-
lud debet intelligi ſuper eodem articulo; ſecus
ſuper diuerſis articulis, prout ſupradictũ fuit,
faciunt nota.per Bar,in d.l.vni.ne liceat in vna
eadémque cau.& Spec.in titu.de appella. §.quo
ties.quia licèt ſuper eodem articulo prohibea-
tur ter appellari,vel bis ſupplicari, reſpectu e-
iuſdem partis: ſecus quando altera pars etiam
appellaret:quia ſuper eodẽ articulo poſſent ad-
mitti quatuor appellationes,quando ambæ par
tes appellaſſent, ſiue interpaulatim, ſiue ſucceſ-
ſiuè, ſecundum Spec.& Bart. vbi ſuprà, & Pa-
5 nor.in d.c.ſua nobis.de appel. †Quid autẽ quã
do quælibet pars obtinuiſſet tres ſententias cõ-
formes,quæ ſententiæ debeant mandari execu-
tioni,Spe,in d.c.quotiens.reliquit cogitandum,
ſed Io,And.ibi,in addi.tenet,quòd iſtud depen-
det ex nota.in cle.1.de re iudi.Panor.in d.c.ſua
nobis.tenet ex dicto Io.And.quòd actor qui ha
buit tres ſententias pro ſe,debet obtinere, vide
in c.cùm ex literis. de in inte. reſti. quòd etiam
aduerſus duas ſententias poteſt implorari bene
ficium reſtitutionis in integrum,ſecundum Pa-
nor.ibi in vij.nota. Quinimò ſi fuerit bis ap-
pellatum poteſt in integrum reſtitui, etiam ad-
uerſus ſententiam principis,ſecundum Ioan.de
Imo,ibi facit quod habetur per glo,in c.ex lite-
ris.de in inte.reſti.ſuper ver,ſupplicauit.quæ te
6 net,†quòd licèt quis prohibeatur appellare, ta-
men poteſt ſupplicare,quod eſt verum,quando
quis prohibetur appellare propter excellentiã
iudicis proferentis ſententiam: quia tunc per-
mittitur ſupplicare;ſecus ſi prohibeatur appel-
lare de iure communi, vt propter contumaciã:
quia tunc prohibetur ſupplicare,ſecundũ gloſ.
in l.ſi.C.vt lite penden,Iaſo.in authen. quæ ſup
plicatio.C.de preci.Impera.offe.de quo Ioan.de
Imo,in l.ex conſenſu.§.ſi.ff.de appella.

ARGVMENTVM.

Remedium ordinarium appellandi non im-
peditur per remedium reſtitutionis in integrũ,
quod eſt extraordinarium.

SVMMARIVM.

1 *Remedium reſtitutionis in integrum non impeditur per appellationis remedium.*
2 *Minor quinque & viginti annis ad totam cauſam reſtituitur.*
3 *Per in integrum reſtitutionem & ſupplicationem plenius prouidetur quàm per appellationem.*
4 *Supplicatio appellatio & reſtitutio tria ſunt remedia diuerſa.*
5 *Supplicationem contra ſententiam admittere ſolius eſt principis.*
6 *Supplicatio & in integrum reſtitutio aduerſus principis ſententiam competunt.*

Quæſtio LV.

QVAERITVR an propter remedium or-
dinarium appellandi, ceſſet remedium ex-
traordinariũ reſtitutionis in integrum:& quod
in remedio ſupplicandi,etiam pendente decen-
1 dio. Et in effecto videtur† quòd propter vnum
remedium non impediatur aliud,reſpectiuè lo-
quendo de remedio appellandi,non impedit re-
medium reſtitutionis in integrũ,per quod ple-
2 niùs prouidetur:† cum minor viginti quinque
annis reſtituatur ad totam cauſam. ſecundũ gl.
in l.fin.C.ſi aduer.rem iudi.etiam aduerſus ex-
ceptiones dilatorias. l. minor viginti quinque
annis,la picola.ff.de mino.ſecus in appellatiõe,
& ibi ſequitur Bar.Sali.Pau.de Caſt. Et ideò e-
tiam infrà tempus appellandi poteſt minor ſe
petere reſtitui in integrum:ſecundum Sali.in d.
l.fin, C.ſi aduer,rem iudi.nam licèt hodie etiam
præſcriptiones iudiciales currãt minori. l. pro-
perandum.§.fin.C,de iudi. tamen poteſt peti
3 in integrum reſtitutio:† quia pleniùs prouidet.
faciunt nota.per Barto.in l.prouinciali. §. j. ff.
de ope.no.nuncia. Et idem videtur dicendum
in ſupplicatione, accipiendo ſtrictè quando
prohibetur appellari, propter excellentiam iu-
dicantis, vt in ſententia principis, vel præfecti
prætorio,l.j.ff.à quib,appel.non li.l j.ff. de of-
fic.præfect.præto.l.ſi quis & authen. quæ ſup-
plicatio. C.de preci.Impera offe.licèt accipien-
do largè ſupplicationem,dicatur quælibet pre-
cum porrectio, ſecundum Innocen. Panormi,
& Ioan,de Imo.in cap.ex literis.de in integr. re-
ſtit. Et licèt ſit prohibita appellatio:non tamen
eſt prohibita ſupplicatio;ſecundum glo,ibi, ſu-
per ver,ſupplicauit. & idem in integrum reſti-
tutione. Et licèt prohibeatur tertio appellari
ſuper eadem cauſa, ſeu eodem articulo; tamen
poterit ſupplicari, ſecundum Antho. de Burr,
ibi, & debet allegari aliqua probibilis cauſa,
& ſolius principis eſt admittere talem ſupplica
tionem,quæ derogat iuri. vide glo.in l. fina. C.
vt lite penden.& per Imol.in l.ex conſenſu,§.ſi.
ff.de appella. Idem verò Ioan. de Imol. in capit.
cùm ex literis. de in integr.reſti.tenet, quòd li-
cèt à ſententia Papæ non poſsit appellari: tamẽ
bene poteſt peti reſtitutio in integrum aduer-
ſus ſententiam Papæ, & quòd poteſt etiam ſup
plicari.d,capit. ex literis, quia vtrunque reme-
dium eſt extraordinarium,& ex æquitate vnum
remedium non excludit aliud. per id quod ha-
betur in l. de pecoribus. C. ad leg. aqui. & in
l, ſi cum exceptione.§.final.l. eum qui. ff. quod
me, cau. licèt per remedium appellationis ex-
cludatur extraordinarium reſtitutionis in in-
tegrũ,ſecundũ ipſum;cũ per ipſum pleniùs pro
uideatur,per iura ſupra allegata. Et licèt fuerit
bis appellatũ;tamẽ poteſt ſupplicari,de quo ibi
per eum. Nam poteſtas appellandi à ſententia
nõ excludit poteſtatem petendi reſtitutionẽ in
integrum

integrum,cùm plenius prouideatur , ſecundum
eundem de Imol.in c.ſuſcitata.de in integ.reſti.
4 †Nam ſupplicatio , appellatio & reſtitutio in
integrum,ſunt tria diuerſa remedia , & pariunt
diuerſos effectus:ſecundum Ioan. And. in addi.
ad Spec.in tit.de ſuppli.§.differt.Panor.in d.c.
ex literis.de reſti.in integ.dicit , quòd remota
appellatione poteſt ſupplicari : quia ſunt duo
5 ſeparata remedia:†& ſolius principis eſt admit
tere ſupplicationem contra ſententiam , licèt
per viam reſtitutionis in integrum, alius iudex
poſſet admittere.l.præfecti.ff.de mino. licèt la-
tè ſupplicatio poſsit dici in integrum reſtitu-
tio,hoc eſt quælibet precum porrectio,idem ve
rò Panor.in c.cùm ex literis.de in integ. reſtit.
tenet, quòd licèt prohibeatur tertio appellari.
c.ſua nobis.de appel poteſt tamen principi ſup
plicari vt per viam ſupplicationis debeat exa-
minari tertio iſta cauſa , & poteſt princeps ex
ſua benignitate admittere iſtam ſupplicationẽ:
quia ex ſolo rigore iuris proceſsit, vt tertio nõ
liceat appellare:ergo princeps,qui eſt ſupra ius,
poteſt diſpenſare,& maximè contra ius poſiti-
uum.c.propoſuit.de conceſſ.præb.ſecundũ In-
noc.in c.cùm ad monaſterium.de re iudic. & in
6 d.c.cùm ex literis, tenet Panor.†quòd aduerſus
ſententiam principis competunt duo remedia
extraordinaria ſupplicatio,& reſtitutio in inte
grum, vnum non tollit aliud,ſed poteſt intenta
re quod placet. Allegat l. ſi cum exceptione. ff.
quod me.cau.ſecundum Gof.quem refert & ſe-
quitur Panor.in d.c.cùm ex literis,licèt Innoc.
ibi aliter cenſeat,videlicet, quòd aduerſus ſen-
tentiam principis non competit reſtitutio in
integrum,ſed ſupplicatio,licèt Panor.ibi con-
cordando opiniones diſtingat: quia quando al-
legatur aliqua cauſa, vti minor ætas, vel fauor
eccleſiæ,tunc etiam aduerſus ſententiam prin-
cipis bene competit in integrum reſtitutio , a-
liàs ſecus:de quo ibi latiùs per ipſum. & idem
tenet in c.ſuſcitata.de in integ.reſti.circa fin.&
quòd vtilius eſt implorare aduerſus ſententiam
principis beneficium reſtitutionis cum cauſa,
quàm remedium ſupplicationis.

ARGVMENTVM.

Minor vel eccleſia ſi aduerſus temporis ap-
pellandi lapſum vel fatalium:ſi in integrum re-
ſtitui petat,quis in integrum reſtituet.

SVMMARIVM.

1 *Reſtitutio in integrum aduerſus temporis appellandi
lapſum à primo iudice petenda eſt:ſi verò aduerſus lap-
ſum fatalium à iudice ad quem.*
2 *Iudex ad quem etiam ſi appellatum non fuerit , reſtitue-
re poteſt.*

Quæſtio. LVI.

QVAERITVR quando minor vel eccle-
ſia petit ſe in integrum reſtitui aduerſus lap-
ſum temporis appellandi,aut proſequendi pro-
pter lapſum fatalium,quis iudex in integrũ re-
1 ſtituet.Et in effectu † vbi non fuit appellatum,
& apparet de læſione primus index debet in in-
tegrum reſtituere:quia nondũ cauſa fuit deuo-
luta ad ſuperiorem: ſi verò fuiſſet appellatũ, &
appellatio eſſet deſerta propter lapſum fatalũ,
tunc index ad quem,in integrum reſtituet: ſecũ
dum Cy.in l.præſes.C.de appella.poſt Iacob.de
Are.& ſequitur Bal.Albe. Sali.ibi. Nec obitat
ſi dicatur,quòd quando appellatio eſt deſerta,
iuriſdictio eſt reuerſa ad primum iudicem ipſo
iure.l.eos.in prin.C.de appel. auth.ei qui. C. de
tempo.appel.l.furti.in prin.ff.de his qui notan.
infa.cle.ſi appellationẽ.de appel. Quia ad iſtud
reſpõdetur, quod non reuertitur iuriſdictio in
caſu iſto ad primum iudicem, quò ad effectum,
propter reliquias petendæ reſtitutionis in inte
grum:ſecundum Bal.& Sali.in d.l.præſes,verũ-
2 tamen ſecundum Barto.in dict. l.præſes,†etiam
ſi non fuerit appellatum, iudex ad quem poſsit
in integrum reſtituere,& ſequitur ibi Paul. de
Caſtr.per l.j.iij.C.ſi ſæpi.in integ.reſti.poſtu.

ARGVMENTVM.

Si quis annuos redditus cum directo domi-
nio vendiderit:& fructibus recollectis & paulò
antequàm dicti redditus ſolui deberent, vendi-
tor retraxit,cui debent eſſe dicti redditus.

SVMMARIVM.

1 *Senſus ſeu redditus annui venditi ſub ſpe redimendi: ſi
contingat fructibus recollectis: & ſenſu ſeu redditus ſolu
ti nõ ſint,quòd pro temporis rata diuidi debeãt. & nu.2.*

Quæſtio LVII.

QVERITVR quando emuntur annui red
ditus cũ directo dominio & reachepto fru
ctibus iam recollectis à ſolo, & fundis ſuper
quibus percipiuntur redditus dicti cenſus, &
redditus ſoluantur vlteriori die,puta circa feſtũ
omnium ſanctorũ,vel beati Michaëlis,& cõtin-
gat redimere ante feſtũ omniũ ſanctorũ,vel bea
ti Michaëlis per vnũ diem vel duos aut paucos
ante,cui debeant ſpectare dicti cenſus & reddi-
tus vel emptori qui reuendit ex neceſsitate præ
ambuli contractus,vel primo vendidori. Et in
effectu prima facie videretur dicendum , quòd
ſpectent primo emptori.l.Iulianus.lib.xv.dige
ſtorum.§.ſi fructibus.ff.de acti.empti. l. defun-
cta.ff.de vſufru.l.ſi traditio.l.fructus.C. de acti.
empti.nec obſtat l.fi.ff.de iur.fiſ.vbi attenditur
dies ſolutiõis,licèt fructus ſint recollecti : quia
ſecundum Bar.eſt ſpeciale in emptore fiſci, qui
tenetur ſtare colono:ſecus in emptore priuati,
licet Dy.ibi teneat contrarium, ꝙ quãdo vẽdi-
tor vendit fundum recollectis fructibus, licèt
dies ſolutionis expoſt ſit, ꝙ cedit commodo em
ptoris:veruntamen Rapha.Cuma.in l.qui Ro-
1 mæ,in prin.ff.de verb.oblig.videtur tenere,† ꝙ
diuidatur pro rata temporis,& ibi ſentit Bar. ar
gu.l.diuortio.in prin.ff.ſolu.matri.ſed Alex. de
Imol.in d.l.qui Romæ,videtur tenere , quòd ſi
emptor recollegerit fructus,quòd luctatur pro
toto anno,licèt venditor redimat ante annum
completum,allegat l.ij.C.de pact.inter empt. &
vendit.appoſit & gl.in c.illo vos.de pigno.& in
c.conqueſtus.de vſu.Io.Fa.inſt. de re. diui, §. ſi
quis à domino.de iſtis penſionibus & redditi-
bus,quando quis percipit iure ſuo,ꝙ attẽditur
dies ſolutiõis.d.l.fi.ff.de iur.fiſ.aliâs attẽditur tẽ
pus recollectiõis.d.l.defũcta.Bal.in d.l.ſi tradi-
tio.in fi.C.de actio.emp.videtur tenere, ꝙ licèt
pẽſiões & reddit⁹ ſint fructus ciuiles,& ĩduſtrio

ſiſsimi:tamẽ debentur ex re,& ſortiuntur eandẽ
naturam.Pet.de ferra.in libello venditionis ſu-
per fructus, tenet opinionem Dy.in d.l. fi.ff. de
2 iur.fiſ.do.Gui.Pa.deci. cclxxj. tenet, quòd † de
iure debeat diuidi, pro rata temporis;ſed de cõ-
ſuetudine refert, quando venditor redimit per
duos aut tres dies ante terminum omnium ſan-
ctorum, ſeu recuperationis cenſus, quòd lucra-
tur fructus.Iſtud facit pro quadam differentia
deciſa amicabiliter ad tractatum alterius ex do-
minis curiæ, de quodam nobili, qui redimerat
vigore reacheti in vigilia omnium ſanctorũ,
vbi fuit habitus reſpectus ad tempus primi an-
ni venditionis:quia annus nõ erat integer, quo
emptor recuperauit redditus,& ſic pro rata tem
poris hincinde.

ARGVMENTVM.

Vinum venditum in quantitate & menſura ſub certo pretio: ſi antequàm deguſtetur vel poſt efficiatur deterius cuius erit periculum, an eius qui vendidit an qui emit.

SVMMARIVM.

1 *Vini venditi periculum ad quem ſpectet.*
2 *Differentia inter conditionem expreſſam & tacitam.*
3 *Vinum quando eſt ſignatum aut ſigillatum periculum ad emptorem non pertinet,niſi eſſet in mora recipiẽdi poſt diem aut interpellationem.*
4 *Vinum ſi veneat in dolijs & penu, quòd periculum emptoris eſt,ſiue claues tradantur ſiue non: niſi emptor in ſe periculum ſuſceperit vel in mora fuerit.*
5 *Menſuratio vini acceſſoriè venit,ad hoc ut vini pretium certum ſit.*
6 *Vini ex tali vegete vel celerio ſi certa quantitas venderetur,quòd venditor periculum præſtare tenetur.*
7 *Vini venditi in ſpecie cuius periculum etiam ante deguſtationem ad emptorem ſpectat:ſi deterioretur, nihilominùs pretium præſtare tenetur.nu.9.& 11.*
8 *Venditio vini ſi fiat in genere periculum venditoris eſt, etiam ante deguſtationem,menſurationem ſiue pondus.*
9 *Vinum ſi vendatur in ſpecie uti certum corpus, periculum ad emptorem pertinere regulare eſt: fallit in quatuor caſibus.& nu.11.*
Dic idem eſſe in oleo,frumento & ſimilibus.
10 *Fructus ſi vendantur in herba cuius erit periculum,remiſſiuè.*
12 *Venditio rerum quæ deguſtationem non requirunt, quãdo pura eſt,tunc perfecta dicitur etiam ante traditionẽ, & periculum emptoris eſt,ſi venditio ſine ſcriptis fiat, aliàs ſecus.*
13 *Poſſeſſio an per vini ſigillationem transferatur.*
14 *Sigillatio vini quorſum fiat.*

Quæſtio, LVIII.

QVAERITVR quando vinum venditur
in quãtitate & menſura,ſub certo pretio di
ſtributiuè, ad rationem pro ſummata certi pre-
tij,cuius ſit periculum interitus, vel deteriora-
tionis, ſi efficiatur tornatum, vel penitùs cor-
ruptum, ante deguſtationem, ſeu poſt: & an ſit
licitum effundere vinum poſt moram,& an em-
ptor teneatur ad pretium. Et in effectu,quia vi-
dentur diuerſæ opiniones etiam inter gloſato-
res antiquos,ideò referam opiniones gradatim,
Nam Azo in ſumma.C.de peri.& cõm. rei ven-
1 di.videtur tenere,† quando vinum venditur in
ſpecie, quòd periculum ſpectat ad emptorem
poſt deguſtationem, non autẽ: nec eſt ſpeciale
in vino,licèt lætificet cor hominis: imò eſt idẽ
in alijs, quæ deguſtantur,vt in zinzibere,cyna-
nomo & ſimilibus. Si verò venditum eſt vinũ
ad mẽſurã,exiguntur duo, videlicet deguſtatio,
& menſura:aliàs ante non eſt periculum empto
rum.l.quod ſæpè.§.in his.ff.de contrahen. em-
ptio. & hoc ſiue ſit periculum interitus,ſiue per
emptionis, ſiue deteriorationis:vt quia natura
vini ſit mutata vti acoris vel mucoris. l. ſi vina.
2 ff.de peri.& commo.rei vendi. Quia† eſt diffe-
rentia inter conditionem expreſſam. l. neceſſà-
rio.§.ſi pendente.ff.de peri.& commo. rei ven-
di.& tacitam ratione menſurationis:quia eſt in
poteſtate venditoris menſurandi, & aliàs ple-
niùs habetur in ſumma per Azo.vbi ſuprà. ſed
glo.in d.l.j.ff. de periculo & commo. re.vendi.
refert quando vinum venditur in ſpecie,vti vi-
nũ quod in dolio,refert Ioan.de pla.Bal.tenere,
quòd ante deguſtationem ſit periculum vendi-
toris,& non emptoris.ſed glo. poſt Azo.tenet,
quòd ante deguſtationem ſit periculum empto
ris, per plura iura ibi allegata.Mart.verò in vi-
no tenet, quòd ante deguſtationem ſit pericu-
lum venditoris,& quòd requiratur deguſtatio:
quia vinum lætificat cor hominis, & ſic tenet
opinio Io.in cæteris tenet idem quod Azo. &
ſic videtur aliter referre quàm in ſumma Azo.
reperierim.Si verò vinum vendatur ad menſu-
ram ſeu in genere,quod idem eſt. ſecundum gl.
in d.l.j.tunc requiritur deguſtatio & menſura-
tio,ad hoc vt ſit periculum emptorum, quò ad
interitum,& periculum peremptionis: ſed quò
ad periculum deuorationis;vti acoris mucoris,
tunc eſt periculum emptoris,ſicuti in venditio
ne conditionali,ſecundum Bal,ſed Io.& gl. cõ-
tra prout ibi pleniùs habetur per glo. quæ ali-
quantulum obſtare loquitur,licèt Bald.ex poſt
mutauerit conſilium in melius: vt ibi habetur
per glo.& Azo.in ſumma, Veruntamen vendi-
tor tenetur præſtare cuſtodiam.l.cuſtodiam. ff.
3 de pericu.& commo.re.vendi, † Quinimò licèt
vinum fuerit ſignatum aut ſigillatum; non ta-
men tranſit periculum in emptorem.d.l.j.§.ſi
dolium. ff. de pericu. & commo.re.vend, & ibi
Sal.& vbi emptor eſſet in mora recipiendi poſt
diem, aut interpellationem.in l.ſi per emptorẽ.
ff.de pericu.& commo.rei ven.tamen non de-
bet ſtatim effundere vinum, ſed potius alia do-
lia conducere: quia quantum poteſt debet eſſe
attentus,vt minus noceat.d.l.j.§.licèt. & ibi gl.
circa fi.niſi appropinquaret tempus vindemiã-
di;vel quia eſſet mercator vini.l.ij.eo.tit. Qui-
nimò vbi emptor eſſet in mora, & ſibi denun-
tiatum, quòd veniret quæſitum vinum, debet
potiùs vendere,quàm effundere.d.§.licèt, & ibi
Bal.& vbi effunderet, debet effundere per cor-
bes,ſeu menſuram coram honeſtis viris ad ſciẽ-
dum quantitatem vini.d.l.j.§.ſi doliare. ff.de pe
ri.& commo.re.vendi.& hoc ibi notat Bald. &
hoc etiam ibi ſentit Salic. quod antequàm ef-
fundatur vinum,debet menſurari, vide in Spec.
in tit.de loca.§.iam dicendum,verſi. ad euiden-
tiam

tiam tex.in l.ij.C.de peri.& commo. rei vendit.
facit diffrrentiam quando venditio vini ſit in
qualitate ſeu genere, quòd idem eſt: ſecundum
glo.ibi.& iſto caſu periculum non pertinet ad
emptorem ante moram:ſi verò vendatur in ſpe-
4 cie,† & quando venditur vinum quod eſt in or-
reis vel dolijs,& celerio,tunc periculum eſt em-
ptoris,ſiue fiat traditio clauium, ſiue non : niſi
vẽditor fuerit in mora, vel in ſe ſuſceperit peri
culum.l.j.§.j.& l.ſi quis vina.§. ſi in aduerſione,
ff.de peri.& commo.re.ven. vel niſi emptor ſci-
uerit bonitatem vini,parum duraturam,& vinũ
fuerit ſua natura corruptum.l.ſi vina.la.ij.ff. de
peri.& comm.rei vendit. Et licèt quis emerit vi
na, exceptis accidis & mucidis,& c.expediat em
ptori illa habere,fortè propter familiam, ſecun
dum glo.in l.ſi vina.la.j.ff de peri.& commo. rei
vendi. Tamen venditor non cogitur tradere, vt
ibi habetur. Et vbi vinum venditur in ſpecie de
tali vegete ſeu dolio,aut celerio ad rationẽ pro-
ſoliua ſeu ſummata tantum,etiam nõ propterea
alteratur contractus venditionis,quo minùs pe
riculum ſpectet ad emptorem, etiam ante men-
5 ſurationem:† quia talis menſuratio venit acceſ-
ſoriè ad ſciẽdum precium.l.j.§ ſi cuſtodiam. ff.
de peri.& commo.re.vendi. ſecundum Ioan. Fa.
Ange. Are.inſti.de empt.& vendi.§.cùm autem
emptio.Bal.in l.ſicut.C.de acti. empti. & Saly.
in l.j.§.ſi donare.ff.de prri. & commo. re. ven-
di.niſi fuiſſet actum, quòd deguſtaretur : quia
ante deguſtationem non eſſet periculum empto
rum,ſed venditoris.l.ſi quis vina.in prin. ff. de
6 peri.& commo.re.vendi.† Si verò vẽderetur cer
ta quantitas vini,ex tali vegete,vel celerio:tunc
venditio fieret ſub forma & ſubſtantia menſu-
ræ,& periculum eſſet venditoris, & diceretur
imperfecta quo ad periculum, & quaſi condi-
tionaliter celebrata ante menſurationem. d. l.
quod ſæpè.§.in his.ff.de contrahen.emptio. ſe-
cundum Bal in d.l.ſicut.C.de act.empt.l. ſi debi
tor.§ veriſimile.vbi bonus tex.ff. de contrahen.
empt.faciunt no.prr Bart.in l.Iulianus. §. ſi Ti-
tius ff.de actio.empti.cum ibi no. per Alexand.
in addi.& per eundem Bar.in l.ſi vina.§.item cũ
quidam.ff.loca.& per Bal.in rubrica.C. de con-
trahen.empt.in xxij.q.facit c.per tuas.de dona.
& iſto caſu quando periculum eſt venditoris,&
venditio dicitur perfecta.iuxta no.per glo. in l.
7 neceſſario.ff.de peri.& commo.re.vendi.† etiam
in his quæ requirunt deguſtationem, & vendi-
tur vinum in ſpecie, prout ſupradictum fuit,li-
cèt periculum ſpectet ad emptorem: tamen tene
tur emptor ad pretiũ.l.ſi.C. de peri. & commo.
re.vendi.Nec obſtat.l.bona fides.ff de act.empt.
quæ videtur facere contrarium. Quia reſpon-
detur prout per Bar.& Bal.in d.l.ſi. & Paul. de
Caſt.in d.l.bona fides.gl.verò in l.ſicut.C.de pe
ri.& cõmo.re.vendi.in effectu tenet, quòd quã-
do venditio vini ſit in ſpecie,quòd tunc poſt de
guſtationem periculum eſt emptoris,ſecundum
Ioan.P.& ſic aliquantulum deuiat à dictis in d.
l.j.ff.de peri.& commo.rei ven.Si verò vinũ vẽ-
datur in quantitate:tunc poſt deguſtationem &
menſurationem periculum eſt emptoris, aliàs ſe
cus:niſi vinum veniat in aduerſione, vel quòd
emptor ſit in mora:vt quia venditor fecerit of-
ferri emptori,ſeu denunciauerit,quòd deguſtet
& menſuret.d.l.j.§.ſi doliare.& l.ſi quis vina.§.
ſi in aduerſione. ff. de prri. & commo.re.vendi.
Ante verò deguſtationem & menſurationem,
omne periculum ſiue acoris ſiue mucoris, ſiue
effuſionis,eſt venditoris,niſi emptor in ſe ſuſce
perit periculum. poſt verò deguſtationem, &
menſurationem,etiam omne periculum eſt em-
ptoris.ſed poſt deguſtationem tantum pericu-
lum deuorationis eſt emptoris:ſed ante deguſta
tionem omne periculum eſt venditoris,& ſic nõ
eſt eadem ratio contrariorum, & aliàs prout ibi
habetur per glo.quæ videtur aliquantulum ob-
ſcurè loqui.glo.verò inſti.de empt. & vendi. §.
cũ autem emptio.tenet, quòd quando venditur
vinum aut alia res quæ requirit deguſtationẽ,
quòd ſi venditur in ſpecie, tunc poſt deguſta-
tionem eſt periculum emptoris, excepto vino:
quia etiam,ſecundum Azo. periculum eſt em-
8 ptoris ante deguſtationẽ.† Si verò venditio ſit
in genere,tunc periculum eſt vẽditoris ante de
guſtationem,menſurationem ſiue pondus. ſe-
cundum Io.P.Bal. nec diſtinguitur periculum
interemptionis, à periculo deuorationis acoris
vel mucoris,quia emere periculum eſt vendito-
ris ante deguſtationem menſurationem, ſiue põ
dus,licèt Bal.aliâs videatur cenſiſſe ſicuti in vẽ-
ditione cõditionali dicitur.l.neceſſaria.§. quòd
ſi pendente,aliâs l.ff.de peri.& commo.re.vend.
quia aliud in caſu iſto, quando ſit venditio ad
quantitatem:quia eſt in poteſtate venditoris ad
implendi ſeu denunciandi emptori.l.j.§.ſi.ff. de
peri.& commo.rei ven. ſecus in conditione ex-
preſſa, Cy. verò in l.ij.C.de peri. & commo. re.
vendi.tenet,quando venditio ſit in genere ge-
neraliſsimo, vt quando quis vendit decem cor-
bes vini,de tali loco:tunc omne periculum,ſiue
interemptionis,ſiue deuorationis ſpectat ad vẽ-
ditorem.l.in ratione.§.incertæ. ff.ad.l.falci Si
verò venditio vini fiat in genere ſubalterno, vt
vendo decem corbes vini de tali vegete maiori,
vel quæ eſt iuxta talem parietem :tunc aut peri-
culum contingit ante deguſtationem, & eſt ven
ditorum, aliàs ſecus:ſicuti quãdo vẽditur in ſpe
cie:quia tunc ante deguſtationem periculũ eſt
venditoris,aliàs ſecus.& idem tenet Mar. cũ Io.
in vino,quod lætificat cor hominis,quòd eſt ve
rum,ſecundum Cy.moderatè ſumptum, & ibi
exclamat contra potatorẽ.de quo ibi latiùs vide
latiùs per ipſum in ſi.in d.l.ij,C.de peri. & com
mo.re.vend.& in d.§.cùm autem emptio. inſtit.
de empti.& vendi, tenet, quãdo ſit venditio in
genere generaliſsimo, vt vendo decem corbes
vini,tunc periculum eſt venditorum,ante degu
ſtationem & menſurationem,& idem quãdo vẽ
ditur in genere ſubalterno,vt quando dicitur,
vendo decem corbes vini talis vineæ, vel talis
celerij,vel decem dolia,& tunc idem ſiue ſit pe-
riculũ interemptionis.ſiue deuorationis. Si ve-
rò vendatur in ſpecie,vt vendo duo dolia, ſeu
tonnellos vini,tali pretio: tunc ſi ante deguſtã-
tionẽ,& traditionẽ perijt vel fuit deterioratũ,

tunc tenendo opinionem gl. eſt periculum em-
ptoris, veruntamen quando venderetur vinum
in genere generaliſsimo reponendo in cellerio
emptorum,& venditor portaſſet,& emptor ha-
beret claues eſſet periculum emptoris: quia ha-
betur pro recepto:ſecus ſi vinum eſſet repoſitũ
in cellerio venditoris,licèt in dolijs emptorum,
ſecundum Io.Fab.in §.cum autem empt.Bar.ve
rò in l.ſi in vẽditione.§.j.ff.de peri. & commo.
tenet quòd ſicuti in rebus mobilibus vẽditio nõ
datur perfecta,antequàm menſuretur: ita in re-
bus immobilibus:& idem no.in l.ij. C. de peri.
& commo.rei ven.& ibi dicit,quòd habuit quæ
ſtionem de facto de quodam qui agebat rei ven
di,antequàm menſuraretur,& hoc quando mẽ-
ſuratio eſt de ſubſtantia contractus: ſecundum
Bar.in l.Iulianus.§.ſi Titius.de actio.empt.Bal.
vero in l.j.§.j.ff.de peri.& commo.rei vend. di-
9 ſtinguit† quãdo vinũ venditur in ſpecie,vt quã-
do quis vendit hanc vegetem vini,& tunc peri-
culum eſt emptoris regulariter, niſi venditor in
ſe ſuſceperit periculũ,donec deguſtetur, ſi fue-
rit cum præfinitione temporis,vſque ad illud tẽ
pus,vel niſi ſit periculum cuſtodiæ:vt quia do-
liũ eſt malè ligatũ,diruptis circulis: ſi verò vinũ
vendatur in genere ſubalterno:vt quia vẽdãtur
decem ſallinæ vini,de tali cellerio, vel in genere
generaliſsimo:vt vendo decẽ corbes vini abſq;
coartatione loci,tunc periculũ eſt vẽditoris an-
te menſurationẽ,etiã ſi fuerit appoſitũ ſigillum:
quia non facit tranſire periculum in vino: quia
ideò fit,ne aliquid miſceatur,vt ibi habetur: ſe-
cus in alijs rebus venditis,quæ ſignantur : vt in
trabibus porcis & alijs animalibus.l.quod ſi ne
que.§.ſi.ff.de peri.& commo.rei ven. ſecundum
Bal.in rubric.C.de pericu.& cõmo.rei vend. Et
iſto caſu quãdo periculũ eſt venditorũ , emptor
poſſet agere cõtra venditorem, ad recuperatio-
nem pretij,ſi fuiſſet ſolutũ,non autẽ ad intereſ-
ſe,ſecundũ gl.in l.j.§.j.ff.de peri.& cõmo. rei vẽ
di.l.ſi in venditione.§.j.eo.tit.idẽ verò Bald. in
d.rub.C.de peri.& cõmo.rei vend. ponit plures
ſpecies periculi,& in vino,quãdo cõtigit peri-
culũ antequã guſtetur,& in frumẽto antequàm
menſuretur:tunc periculum eſt vẽditoris,& ibi
etiã loquitur de ſignaculo in vino, vel alijs re-
bus,& inter cætera qñ vẽditio eſt conditionalis;
tũc periculũ interitus pẽdente cõditione eſt vẽ
ditoris:ſecus in periculo deuorationis, exiſtẽte
poſtea cõditione.l.neceſſario.§.ꝙ ſi pẽdente. ff.
de pericu.& cõmo.rei ven.ſecus ſi cõditio defi-
ciat.Et eſt ratio differẽtiæ inter periculũ inte-
ritus,ſeu perẽptionis,& deuorationis: quia quã
do res eſt perempta,tunc exiſtens cõditio, nõ in
uenit rem vbi figat pedẽ.ſecus quãdo res eſt de-
teriorata,ſecundũ Bal.poſt Odo.in d.rubric.C.
de peri.& cõmo.re.ven.Veruntamẽ quando ta-
lis deterioratio eſt talis ꝙ ſit ſublata ſubſtãtia-
lis qualitas,ꝙ nullomodo res ſit in vſu , ꝙ vinũ
factũ eſt mucidũ,ita ꝙ nihil valet :tunc cõditio
exiſtẽs nõ trahitur retro:quia nõ inuenit ſubſtã
tialẽ qualitatẽ rei.l.in vẽditionibus.§.ergo. ff.de
cõtrahen.empt.ſecundũ Bal.in d.rubr.C.de pe-
ri.& cõmo.re.ven.ſecus ſi vinũ efficiatur acetũ,
ſecundũ Bal.ibi,vide Bal.in d.l.ij. C.de pericu.
& cõmo.rei ven.qui videtur tenere in rebus pe-
nitùs corruptis,ſicut de re perẽpta, licèt in cõ-
trariũ videatur.l.ſi vina.la.j.cũ gl.ff. de pericu.
& cõmo.quia expedit etiã habere vinũ accorrea
tum aut mucidũ pro familia, ideò relinquo co-
gitandum. Quid autẽ in permutatione,in dote,
in locatione,vide per Bal.ibi, & ibi reſpõdet &
declarat intellectũ.l.ſi debitor. §. veriſimile. &
10 l.ſi fiſtulas.§.frumẽta.ff.de cõtrah.empt.† quan
do vẽduntur fructus in herba,cuius ſit pericu-
lũ,vide gl.Bar.in l.ſi vno.§.itẽ cũ quid. ff. loca.
Idem verò Bal.in l.ij.C.de peri.& cõmo.re.vẽd.
facit differentiã,quãdo vinũ vẽditur ad mẽſurã,
& tũc eſt periculũ vẽditoris ante menſurationẽ.
d.l.ꝙ ſæpè.§.in his.ff.de cont.emp. niſi in duo-
bus caſibus,quando per emptorẽ ſtetit:vel quã-
do emptor in ſe ſubierat omne periculum.l.ſi
quis vina.§.ſi in aduerſione.ff.de peri. & cõmo.
11 rei ven.† Interdũ vinũ venditur in ſpecie, vt cer
tũ corpus,vt vẽdo tibi vinũ,quod eſt in iſto do-
lio,& regulariter periculum eſt emptoris. fallit
in quatuor caſibus,ibi declaratis, & idem eſt in
oleo,frumento,& ſimilibus,poſt venditionẽ de-
terioratis, vel penitùs corruptis,ſecundũ Bald.
ibi.Sed idẽ Bal.in d.l.ſicut.C.de actio.emp. poſt
gl.ibi tenet,quando vinum venditur in ſpecie,
ꝙ periculũ eſt emptoris,etiã ante deguſtationẽ:
ſi verò vinum vendatur in quantitate,tunc ante
deguſtationẽ & menſurationẽ omne periculũ
eſt venditoris.Et econtrà, poſt deguſtationẽ&
menſurationẽ periculũ eſt emptoris, quandoq;
poſt deguſtationem,& ante menſurationem , &
tũc periculum deuorationis eſt emptoris : ſed
periculum effuſionis caſu fortuito contigẽs eſt
venditoris.Et hoc verũ , niſi mora vel pactum
aliud inducant. Quid autem quãdo venditur to
tum vinũ quod eſt in iſta vetege ad rationẽ de-
cẽ ſolidorũ pro qualibet ſallina, an dicatur ven
ditio ad menſuram,vide ibi per Bal. & ſuprà iã
fuit tactũ. Quid autẽ quãdo vinũ,fuit effuſum,
quia circulus vegetis erat malè ligatus,vel vi-
tioſus:tunc periculum eſt venditoris. l.tenetur.
§.ſi vas.ff.de pericu.& cõmo.rei vendi. ſecundũ
Bal.in d.l.ſicut. Qualiter autẽ venditor vel em-
ptor dicatur in ſe accipere periculum vide ibi
Bal.& d.l.ſi quis vina.§.ſi in aduerſione.ff.de pe
ri.& cõmo.rei vend.Albe.in d.l.ij.C.de peri. &
cõmo.rei vend.in hac materia ſe remittit ad gl.
& Cy.ibi Ange.verò in l.j.C.de peri. & cõmo.
12 re.vẽ.tenet,ꝙ† in rebus quæ nõ requirunt degu
ſtationẽ , quãdo venditio eſt pura, tunc dicitur
perfecta,etiã ante traditionẽ, quò ad periculum
ad emptorẽ pertinet.l.cũ inter.eo.ti. & hoc quã
do venditio fit ſine ſcriptis,aliàs ſecus. l. cõtra-
ctus.C.de fi.inſtru.ſi verò ſit periculum euictio
nis ex cauſa ſequente cõtractum,tunc eſt pericu
lum emptoris.l.Lucius.ff.de euict.aliàs ſecus, ex
cauſa antecedente contractum.l.ſi fundus.ff.lo-
ca.& ita debet intelligi glo.in l. neceſſario.ff.de
peri.& cõmo.rei vẽd.quæ tenet, ꝙ caſus publi-
cationis,pertinet ad venditorem:& hoc quando
eſt facta denunciatio venditori , vt aſsiſtat li-
ti.d.l.j.C.de peri.& cõm.re.ven. & ibi doct.Idẽ
verò

verò Angel in l.ij.co.ti.tenet quando venditur
vinu ad menſuram,ante menſurationem peri-
culum eſt venditoris,niſi poſſeſsio vini ſit tradi
ta:qu per traditioné transfertur periculum.d.
l.ij.l.tradi onibus.C.de pact. Et ideò, ſecundũ
ipſum,vend tor debet eſſe cautus,vt incontinẽ-
ti faciat menſurare, aut tradere poſſeſsionẽ vi-
13 ni emptori:†nec diceretur tradita poſſeſsio per
ſigillationem vini, niſi hoc expreſsè fuiſſet a-
14 ctum:†quia dicta ſigillatio fit ad duplicem ef-
fectum, videlicet vt nihil poſsit immiſceri: ſe-
cundò vt appareat de quantitate vini, quæ erat
tẽpore venditionis.l.j.§.ſi dolium.ff. de pericu.
& commo.rei vendi.Si verò vendatur vinum in
ſpecie,vt totum vinum quod eſt in cellerio: tũc
traditis clauibus eſt periculum emptoris.& idẽ
etiam ante traditionem,& deguſtationem: licèt
ſecundum aliquos,poſt deguſtationem, Angel.
videtur tenere opinionem,Io.vt poſt deguſtatio
nem ſit periculum emptoris, quando venditur
in ſpecie,aliàs ſecus.Si vero vinum vendatur in
genere generaliſsimo, vti quando venduntur
decem corbes vini de tali villa,indiſtinctè peri-
culum eſt venditoris.l.incendium,C.ſi cer.peta.
licèt Bal.vt refert Ange.tenuerit, quòd pericu-
lum interitus ſit venditoris & deuorationis.
Quando verò vinum venditur in genere ſubal-
terno: vt quando quis vendit decem ſallinas vi-
ni de tali dolio, vel vegete, vt ſit idem quando
venditur in ſpecie,vt ante deguſtationem ſit pe
riculum venditoris,& poſt deguſtationem pe-
riculum ſit emptoris.Sali.in d.l.ij.C. de pericu.
& commo.rei vendi.ſe remittit ad d. l. ſicut. C.
de actio.empt.Et in effectu quoad periculũ de-
uorationis,poſt deguſtationem, quando vendi
tur in quantitate eſt periculum emptoris, ſi ve-
ro vinum ſit deuoratum poſt menſurationem
ante deguſtationem,quod raro cõtingit, quini-
mò ante omnia deguſtetur.d.l.ſi quia vina. ff.de
pericu.& cõmo.rei vendi.tunc eſt pro indubita
to,quia habetur pro tradito poſt mẽſurationẽ,
& omne periculum ſpectat ad emptorem. Sed
quando venditur vinum in ſpecie,vt vinũ quod
eſt in vegete,ad rationem decẽ ſolidorũ pro cor
be,tunc tenet Bal.ibi, ꝙ non alteratur contra-
ctus,& ꝙ periculum ſit emptoris, ſed Salic. ibi
contra,quia iſto caſu venditio dicitur facta ad
menſurã:quia quælibet mẽſura eſt appreciata.
Quid autem quando vinum eſt effuſum defectu
circuli male ligati, facit certam diſtinctionem,
quæ videatur,vide etiam eundem Sali.in d.l.j.in
princip.& §.ſi doliare.ff.de pericu.& cõmo. rei
vendi.Paul.de Caſt.in d.l.ij.C.de pericu. & com
mo.tenet quando venditur vinum in ſpecie, ꝙ
periculum ſit emptoris,etiam antequam mẽſu-
retur,& idẽ quò ad alia aliqua,vel arida,in qui-
bus cadit menſuratio.Si verò vendatur vinum
ad menſuram,periculum eſt vẽditoris antequã
menſuretur,vel tradatur. Veruntamen quando
vẽditio fit in ſpecie,hoc dupliciter: quia aut fit
ad menſuram,& tunc tot vidẽtur venditiones,
quot menſuræ:quia tot ſunt pretia,facit l.ſcire
debemus.ff.de verbo.oblig. vel non ad manſu-
ram,& ſic eſt vna venditio,& vnum pretiũ. In-
terdum ſit venditio in genere generaliſsimo, vt
vendo decem corbes vini, non ſe referendo ad
aliquod certum vinum,& tunc periculum ſpe-
ctat ad venditorẽ,etiã ſi totum vinum quod eſt
in celerio periret:quia genus perire non poteſt.
l.incendium.C.ſi cer.peta.Si verò vinum venda
tur in genere ſubalterno, vt decẽm corbes vini
quod habes in cellerio,tunc ſi totũ periret, idẽ
eſt ac ſi venderetur in ſpecie:ſecus ſi totum vi-
num non pereat,ſed remaneat tantum quod ſuf
ficiat.l.in naue.in ſi.ff.loca. Et idem quando cõ-
ſiſtit ad numerum,vel pondus. Quid autem in
rẽ immobili,quando venditur ad menſuram,vi-
de per ipſum.Idem Pau.in d.l.ſicut. C. de actio.
emp.tenet, quod licèt venditio vini fuerit in
quantitate ſeu genere vel ſpecie, quoad augmẽ-
tationem,vel diminutionem pretij, ſi res plus ex
poſt facto valuerit, vel minus, non attenditur:
quia dicitur intereſſe extrinſecum, ſiue loqua-
mur ante menſurationem, deguſtationem, vel
poſt. Si verò quæratur quoad periculum inte-
ritus,vel deuorationis,tunc diſtinguitur,ſi fue-
rit facta in ſpecie,vel genere, prout ſupra dictũ
fuit,licèt quoad commodum aucti vel diminuti
pretij,nõ attendatur prout ibi pleniùs habetur.
Ange.Are.in d.§.cùm autem empt.tenet, quan-
do venditio vini ſit in genere generaliſsimo vel
ſubalterno,periculum eſt venditoris, etiam de-
uorationis contra Bal.Si verò vendatur in ſpe-
cie,ſi requiratur deguſtatio, vide per ipſum Pe.
de Ferra.in libello in cauſa venditionis, in fine,
de periculo rei venditæ,loquitur de hac mate-
ria ſub paucis, an venditio vini fiat in ſpecie,
aut in genere, de quo ibi latiùs per ipſum. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper proceſ-
ſu ſupplicationis Mariæ ſeruientis,cõtra Hum-
bertum Gauterij,de lento caſtellaniæ oyſentij,
prætextu venditionis quatuordecim ſummato-
rum vini rubei, & ſex vini albi, pretio cuiusli-
bet ſummatæ treſdecim groſſorum paruæ mo-
netæ: quia dictum vinum poſt certum tempus
fuit effectum tornatum,& mutauit naturã ſui,
& ob ideò ipſa Maria petit pretiũ, licèt ex poſt
dictus Gauterij propoſuerat,quòd fuit præfixũ
certum tempus ad veniẽdum quæſitum,& quòd
interim vinum fuit tornatum adhuc cauſa pen-
det,& aliter non declaro pro nunc.

ARGVMENTVM.

Confeſsio aduocati, procuratoris aut partis
facta in cauſa & per partem acceptata an reuo-
cari aut corrigi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Error aduocati factus in præſentia partis, in præpara-
torijs parti præiudicat, niſi per diem reuocetur: in deci-
ſorijs uerò niſi intra triduum.*

2 *Confeßio facta in libello uel in exceptionibus tenet etiã
contra abſentes.*

3 *Confeßio prætextu erroris reuocari poteſt etiam ante
& poſt litem conteſtatam:niſi illam pars expreßè acce-
acceptauerit.*

4 *Confeßio incontinenti & ante quàm in ſcriptis redi-
gatur, etiam ſine erroris facti allegatione: reuocari
poteſt.*

Quæſtio. LIX.

QVAERITVR an confeſsio aduocati, pro
curatoris aut partis facta in ſcriptis, in li-
bello, aut articulis exceptionalibus poſsit reuo
cari aut corrigi, prætextu erroris facti allegati,
præſertim poſtquam fuit acceptata per partem.
1 Et in effectu quoad errorē aduocati, †quādo in
præſentia partis aliquid proponitur in cauſa,
& quòd intelligatur, præiudicat parti in præpa
ratorijs, niſi reuocetur per diem. c. cū cauſam. &
ibi gl. de appel. & in c. olim, de cenſ. ſed in deci-
ſorijs præiudicat, niſi reuocetur intra triduum,
etiā nō edocto de errore. l. j. & l. fi. C. de erro. ad-
uo. Sed quò ad errorē partis aut procuratoris,
tunc fit diſtinctio, ſi error ſit probabilis, vel ne.
iuxta nota. in l. error. C. de iur. & fact. igno. & l.
non fatetur. ff. de confeſ. & in c. ſi eo. tit. in anti
2 quis, licèt quando†cōfeſsio emanat in ſcriptis,
in libello, vel exceptionibus. iuxta l. cū precum.
C. de libe. cau. tunc talis cōfeſsio tenet etiā inter
abſentes: quia litera ſemper loquitur, ſecundū
Bar. in l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de cōfeſ. &
iſto caſu quando confeſsio emanat in ſcriptis
3 præſumitur magis deliberata. Si†verò poſsit re
uocari prætextu erroris, poſt litem conteſtatem
vel ante, habetur per Bar. in l. ij. §. fi. ff. de iure fi
ſci. & per Bal. in d. l. error. & ibi Iaſo. qui vide-
tur tenere, quòd ſic, etiā ſi ſit præfixus teminus
ad deliberatè reſpondendum. Quid autē quan-
do confeſsio fuit expreſsè acceptata per partē,
tunc non poteſt reuocari, etiā prætextu erroris.
ſecundū Bal. in l. Gallus. §. quidā rectè. ff. de li-
be. & poſthu. & Alexā. de Imo. cōſi. xc. in j. volu.
licèt ibi videatur tenere, quòd prætextu erroris
4 poſsit reuocari. de quo per Iaſ. in d. l. error. †Sed
incontinenti antequā redigeretur in ſcriptis, e-
tiā ſine allegatione erroris facti, poſſet reuoca-
ri. arg. c. præterea. de teſti. cogen. ſecundū glo. in
c. apud miſericordem. xxxij. q. j. & in cap. ex lite-
ris, de diuor. & in cap. fina. de iureiuran. lib. vj.
Specula. in titul. depoſiti. §. ſi. verſicu. item po-
nens. Et eo caſu quo quis admittitur ad reuoca-
tionē erroris debet condēnari in expenſis ante
omnia ſoluendis: ſecūdū Bar. in l. rura. C. de om.
agr. deſer. li. xj. C. & Iaſ. in d. l. error. Et præmiſſa
faciunt ad quæſtionē ſuper proceſſu hominum
Balmæ cornilhianæ contra dominū loci, ſuper
mutagijs, quia dictus dominus Balmæ cornilhia
næ, in certis articulis exordictibus. Declarādo
in xj. & xij. deducit, quòd mutagiū & laudimiū
idē ſunt. Et ex poſt facto deducit de cōtrario, &
petijt dictum errorē corrigi. Et attēto ꝙ nōdū
apparebat de errore allegato, fuit ordinatū pro
nunc non eſſe corrigendum. Et aliâs prout ple-
niùs conſtat actis cauſæ in manibus magiſtri
Menonis ſecretarij cauſæ.

ARGVMENTVM.

De interlocutoria torturæ, & an indiciorum
copia dari debeat: item & ſi quæſtio fieri debeat
poſt proceſſus publicationem.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium à quæſtione non, niſi præcedant indicia, incipiē-
dum eſt.*
2 *Inquiſitionis, indiciorū & capitulorū copia reo dāda eſt.*
3 *Quæſtio nō niſi poſt proceſſus publicationē, dari debet.*
4 *Iudex ex officio reo ut in delictis defenſiones faciat ter-
minum concedere debet.*
5 *Appellari poteſt ab interlocutoria quæſtionis, ut quæ
grauamen irreparabile inferat.*
6 *Tortura interlocutoria pendente decem diebus datis ad
appellandum executioni mandabitur, ſi ab ea appellatum
non fuerit.*
7 *Appellationi in criminalibus an renunciari poßit.*
8 *Renūtiatio appellationis aut defenſionis in criminalibus
reuocari poteſt.*
9 *Confeßio facta poſt appellationem, appellationem non
impedit.*
10 *Confeßio facta metu torturæ non ualet: & quando di-
catur metu torturæ facta.*
11 *Confeßio etiam perſeuerata emanata ex quæſtione facta
nullis præcedentibus indicijs non tenet.*
12 *Confeßio facta pēdente appellatione à tortura nulla eſt.*

Quæſtio LX.

QVAERITVR qualiter ſit perueniendū
ad interlocutoriam quæſtionis, ſeu tortu-
ræ: & an debeat dari copia indiciorum, ſeu ter-
minus reo ad dādum defenſiones, ſeu ſe purgan
dum aduerſus indicia: & ſi quæſtio debeat fieri
poſt publicationē proceſſus: & ſi appelletur, an
debeat ſuperſedi ab executione: & an teneat cō-
feſsio facta corā iudice à quo, pēdente appella-
tione: & ſi poſsit renuntiari appellationi. Et in
1 effectu†nō eſt incipiēdum à quæſtione, niſi præ
cedāt indicia. l. j. in princi. & l. de mino §. j. ff. de
2 quæſtio †& debet dari copia inquiſitionis & ca
pitulorum. c. qualiter & quādo. el. ij. de accuſa.
ſecundum Bal. Alex. in l. is apud quē. C. de eden.
& Gand. in ti. qualiter ſit procedēdū per inqui-
ſitionē, & etiā debet dari copia indiciorū. ſecun
dum Bar. in l. fi. ff. de quæſt. in penul. q. Sal. in l.
ij. C. de cuſtod. reo. & l. fin. C. de quæſt. & debet
fieri publicatio proceſſus antequā perueniatur
ad quæſtionē. l. vnius. §. cogniturū. ff. de quæſt.
ſecundum Bar. ibi l. cuſtodias. ff. de publi. iudi.
quia quæſtio non debet fieri ante litē cōteſtatā:
ſecundum Bar. in l. ſi poſtulauerit. §. quæſtioni.
3 ff. de adul. † Et ſic quæſtio debet fieri poſt pu-
blicationē proceſſus: ſecūdum Bal. in l. milites.
C. de quæſt. quia antequā perueniatur ad quæ-
ſtionē, debet fieri diſputatio aduocatorum. d. l.
cuſtodias, & poſſunt reprobari teſtes, quod non
poſſet fieri, ſi fieret quæſtio ante publicationē
teſtium. Et hoc tenet Frā. Bru. in tracta. de quæ-
ſtio. & indi. in ij. par. princi. q. v. licèt ibi faciat
4 certam diſtinctionem. †Quinimò iudex ex offi
cio debet dare terminum reo ad faciendum de-
fenſiones in delictis. l. ſi non defendantur. ff. de
pœn. ſecūdum Bar. in l. fi. ff. de fer. vide per Ang.
Are. Augu. in addi. in tracta. maleficiorū, ſuper
verb. fama publica. Et licèt Augu. ibi referat
Gandi. tenere in homine malæ famæ, quòd non
ſit danda copia inquiſitionis: tū ſecus in copia
5 indiciorum antequā fiat quæſtio. † Et iſto caſu
poſſet appellari ab interlocutoria quæſtionis,
quia infert grauamen irreparabile. l. ij. ff. de ap-
pel. reci. Et valet appellatio etiā ſine inſertione
cauſarū grauaminis: ſecundū Bald. in l. minori-
bus. C. de his qui. vt indi. & ligat manus iudicis
à quo

à quo,vt ſuperſedeatur ab executione, etiã ante
inhibitionẽ ſuperioris:ſecundũ Bal.in l.genera
liter.§.j.C.de re.credi.& gl.in prag.ſanc. in tit.
de cau.§.neq;.ſuper ver,nequiret.Et Pe.Ia.in ti.
libelli,in actione furti,licèt de cõſuetudine do.
6 Gui.pa.refert in hac patria, ꝙ † interlocutoria
torturæ ſi nõ fuerit appellatũ mandetur execu-
tioni ſtatim pendente tẽpore decẽ dierũ ad ap-
pellãdũ.faciunt not.per gl.Bar.in l.qui vltimo.
ff.de pœ.& in l.nõ tantũ.ff.de appel. & per Bal.
in l.additos,C.de epi.audi.& in l. additos. C.de
appel. Et pariter appellatio ab interlocutoria
poteſt iuſtificari ex alijs actis:ſecundũ Bald.in l.
per hãc.C.de tẽpo.appel.circa ſi. Et licèt regula
riter poſsit renũciari appellationi in ciuili,l. ſi.
§.ſi.C.de tẽpo.appel.& l.tale pactũ. §. qui pro-
7 uocauit.ff.de pact.†tamẽ in cauſa criminali vi-
deretur ſecus.d.l.nõ tantũ, ibi, acquieſceret. &
hoc ibi tenet Ange.Are.poſt Rapha.licet Bart.
ibi. & in l. additos.C. de appel.aliter videatur
ſentire,ꝙ poſsit renũtiari appellationi,etiam in
cauſa criminali ad præiudicium ipſius:& ꝙ iſto
caſu poſſet incõtinenti lata ſententia executiõi
demãdari,propter appellationẽ:ſi nõ appellatur
per aliũ:quia nõ poſſet renunciari appellationi
8 ad præiudiciũ alterius.d.l.nõ tãtũ.†Quinimò re
nunciatio appellationis aut defenſionis in cau-
ſa criminali poſsit renocari.d.l.cuſtodias.& per
gl.in l.pactũ.ff.de pact.ſecundũ Ang. Are. in d.
9 l.nõ tãtum.Et†pariter cõfeſsio facta poſt appel
lationem nõ impedit appellationem, ſecundum
gl.in d.l.nõ tãtum.faciunt no.per gl.& doct, in
l.ij.C.quo appel.non reci.& in c.romana.§.fuit
autem.de appel.li.vj.quia talis cõfeſsio videre-
tur facta metu torturæ, ex quo fuit notificata
interlocutoria torturæ reo, & ipſe appellauit:
10 †quia cõfeſsio facta metu torturæ nõ tenet. l.j.
§.diuus.& §.ſi quis vltio.ff. de quæſtio. quia cõ
feſsio nedũ dicitur facta metu torturæ,quando
fit quæſtio,vel poſtquã quis fuit tortus:ſed etiã
quãdo quis timet torqueri,ex veriſimilibus cõ-
iecturis:ſecundũ Pau.de Ca.in d.l.ij.C.quo. ap-
pel.nõ reci. Et licèt cõfeſsio facta præcedẽtibus
indicijs quãdo perſeuerat ex interuallo teneat.
11 l.ij.cũ ibi no.C.de cuſto.reo.†tamen ſi quæſtio
fieret nõ præcedentibus indicijs nõ teneret,etiã
cõfeſsio perſeuerata.l.placet,& ibi Bart. & in l.
maritus.ff.de quæſtio. ſecundũ Ange. Io. Alex.
de Imo.in l.qui aliena.§.Celſus.ff.de acqui.hæ-
re.faciunt no.per Bal.Alex. de Imo. in l. legata
inutiliter.ff.de lega.j.& in l.ij.C.quod me.cau.
facit l.doli.ff.de noua.niſi reus fuiſſet reductus
in ſuã priſtinã libertatẽ.ſecundũ Alex.in addit.
ad Bar.in d.l.placet,ff.de quæſtio. & faciũt not.
per Bal.in l.vnic.C.de cõfeſ.Et quando petitur
copia indiciorũ,debet differri tortura: vt habe-
tur per Alex.cõſ.lxv.in j.vol.& ij. volu. conſil.
12 clxxxj.†Prætereà quãdo pẽdente appellatione à
tortura reus cõfitetur delictũ, cõfeſsio eſt nulla
ſecundũ Bal.in rubri.C.Fran.Brn.in dict.tract.
de iudi.& tortu.in.v.q.ij.partis principalis. Et
præmiſſa faciunt pro cauſa appellationis Mat-
thæi Magneti Podinallis in Valen. cõtra nobilẽ
Carolũ Sextoris, & ſuos grangerios, prætextu
cuiuſdam incẽdij certorũ gerberiorũ frumenti:
quia dictus Matthæus appellauit ab interlocu-
toria torturæ,& fuit confirmata per viceſeneſ-
callum montiliadhemarij. & iterum appellatũ
ad hanc curiã.Et hoc pendẽte dictus Matthæus
corã officiarijs primæ inſtãtiæ confeſſus fuit in
cendiũ,& renunciauit appellationi.Et quia per
acta apparuit,ꝙ non fuit datus terminus ad dã-
dũ defenſiones,nec data copia indiciorum, nec
publicatus proceſſus, Curia pronnnciauit bene
appellatum,& ordinatũ,ꝙ viceſeneſcallus Cri-
ſte arnaudi repetat,& inquirat cum dicto Mat-
thæo de veritate dicti incẽdij ceſſante omni for
midine tormentorũ,& concedat copiã indicio-
rum dicto reo,& præfigat terminum ad dãdum
defenſiones,& aliàs debito modo formet proceſ
ſum,& omnia curiæ tranſmittat. Et aliàs prout
pleniùs conſtat penes pelliſſonis ſecretarium.

ARGVMENTVM.

De ſtilo curiæ Cabeoli vel ſancti Marcellini an
fieri poſsit executio contra tertios poſſeſſores
etiam clericos.

SVMMARIVM.

1 *Verba ſtatuti ſeu inſtrumenti ſubmiſsionis ad uires cu-*
riæ rigoroſæ regulariter ſe ſolùm extendunt contra no-
minatum in inſtrumento non contra tertium poſſeſſorẽ.
2 *Hæredes obligati uocari in ius debent uiſuros declarari*
literas obligationis executorias contra ipſos.
3 *Bona clericorum iuriſdictioni temporali ſubſunt.*
4 *Statutum generaliter loquens quòd inſtrumentum pu-*
blicum paratam executionem habeat, an clericos compre
hendat. & nu.6.
5 *Clericus in actione reali ſeculari forum ſequitur.*

Quæſtio LXI.

QVERITVR an vigore ſtili curiæ Cabeo-
li vel ſancti Marcellini ſeu inſtrumenti ga-
rentigiæ,poſsit fieri executio contra tertiũ poſ
ſeſſorẽ,quãdo trãſeunt In perſonã clerici, vel ec
1 cleſiæ.Dubiũ facit,†quia licèt regulariter ver-
ba ſtatuti vel inſtrumenti ſubmiſsionis ad vires
curiæ rigoroſæ,& priuilegiatæ,ſe ſolũ extẽdãt
contra talẽ nominatũ in inſtrumento,& nõ cõ-
tra tertiũ.c.ſuper eo.de offi.deleg.ſecundũ Bar.
in l.j.§.interdũ.ff.à qui.app.non li.Ioã.de Imo.
in l.ſi.eo.ti.Alex.de Imo.poſt Ang.in l.j.§.ſi hæ
res.ff.ad trebel.niſi in ſubſidiũ: vt ibi habetur.
in l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi. Nã
ex quo tertius non eſt nominatus in inſtrumen
to non videtur habere locum talis ſtilus in vim
ſubmiſsi,iuxta nota.per Bald. in l. ſi binæ.ff.de
2 in integ.reſti.l.teſtamento.Hinc eſt ꝙ † quando
perſonæ ſunt mutatæ,requiritur citatio hære-
dum:ſecundũ Ang.Alex.in l.oratione.ff. de fer.
& l.à diuo Pio.§.in venditione.ff.de re iudi. &
per Spec.in ti.de execu,ſenten.§.breuiter.Et do
mi.Guid.pa.deci.xxj.& debent declarari cõpul-
ſoriæ:vt ibi habetur. Veruntamen in caſu iſto
verba ſtili vltra progrediuntur etiam talia bo-
na ſpecialiter affecta tranſeant ad tertiũ poſſeſ-
ſorem,& ſic non videtur diſcedendum à verbis
ſtatuti.l.proſpexit.ff. qui & à quib. quia facta
citatione hæredum ſi non reperiantur datur cu
rator bonis,de ſtilo dictarum curiarum ſancti
Marcellini & Cabeoli contra quẽ diriguntur a-

ctiones. Et facta conceſsione præciſarum ordi-
natur citari tertios poſſeſſores ſi ſunt oppone-
tes, ita quòd iſto caſu proceditur in vim execu-
tionis iudicati, quo caſu etiam clerici videren-
tur comprehendi. iuxta no. per Bal. in l. accepti.
C. de vſu. faciunt not. per Bart. in repetitione l.
creditores. C. de pigno. in iiij q. & maximè quā-
do in fraudem fieret alienatio in perſonam cle-
rici cauſa iudicij mutandi. c. ij. de alie. iudi. Nec
obſtat ſi dicatur, quòd ſtatuta laicorum non li-
gent clericos. c. ecclesia ſanctæ Mariæ. de cōſti.
c. ſi de ſolu. & c. ſi. de re. eccl. nō alie. & autē. caſ-
ſa. C. de ſacroſan. eccle. quia reſpōdetur, ꝙ in ea
parte inquantum in dicto ſtilo curiæ Cabeoli
fit ſpecifica mentio de clericis, & eccleſiis, quā-
do ſubmittuntur eorum bona dictæ curiæ non
ligaret clericos: quia deficit authoritas in ſtatuē
te, per iura ſupra allegata: ſed ea parte, inquan-
tum loquitur generaliter, & indifferenter con-
tra tertios poſſeſſores, fortè aliter videretur di-
3 cendum † quia bona clericorum ſubſunt iuriſ-
ditioni temporali. ſecundum Inno. in c. poſtula-
ſti, de fo. cōpeten. quia quòd eccleſia habeat bo-
na temporalia, eſt de lege humana, & non diui-
na: ſecundum gl. in l. ſi. ff. de mune. & hono. ſu-
per ver. pontifex. & præſertim ex longeua ob-
ſeruātia ſtili. iuxta no. per Bal. in l. ſi. C. ſine cen.
vel reli. Præterea tale ſtatutū ſtili immittit vin-
culum antequam bona perueniant ad clericos,
faciunt no. per Bar. in l. reſcripto. §. ſi. ff. de mu-
ne. & hono. & maximè quando tale ſtatutum eſt
approbatum authoritate principis. ſecundum
Bald. in l. placet. C. de epi. & cler. Et pro præmiſ
4 ſis facit † quādo ſtatutum generaliter loquitur,
ꝙ inſtrumentum publicum habeat executionē
paratam, ſeu quod procedatur ſine libello, etiā
comprehendit clericos, & debet ſeruari in ſoro
eccleſiaſtico: quia non tendit contra libertatem
eccleſiæ, c. cùm veniſſent. de eo qui mit. in poſſ.
cau. re. ſer. ſecūdum Bar. in l. cunctos populos.
C. de ſum. trini. Licèt Bal. ibi videatur ſentire,
etiam in inſtrumento garentigiæ. Propterea ta-
lis citatio vt citentur tertij opponentes ad op-
ponendum, etiam videtur comprehendere cle-
ricos ad comparendum coram iudice ſeculari, ſi
ſua interſit. iuxta no. per Bald. Paul. de Caſt. A-
lex. Iaſo. in l. teſtamento. & Salic. in l. cōſulta. C.
de teſta. & per Ange. Io. de Imo. in l. j. §. hæc ſti-
pulatio. ff. ſi cui pluſquā per leg. ſalci. & maxi-
mè quando iudex eccleſiaſticus concedit literas
5 nexæ. tū etiā † quia in actione reali clericus ſor-
titur forum corā iudice ſeculari, ſecundū vnam
opinionē, ſecūdū Guliel. de Cug. quē refert Bal.
In l. de his. C. de epi. & cleri. de quo per Cano. in
c. qualiter. de iudi. & iſtud ſeruatur de cōſuetu-
dine in regno Frāciæ, ſecundū Io. Fa. inſti. de ſa-
6 tiſda. §. ſi. Sed pro cōtraria parte, † quòd tale ſta
tutum laicorum inſtrumenti garentigiæ nō cō-
prehendat clericos, etiam in actione reali, vide-
tur tenere Bal. in l. cunctos populos. & do. An-
tho. de cana. in tracta. de execu. inſtru. q. lviij. &
Feli. in d. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. in viij. q. prin
cipali. niſi tales clerici vterentur tali ſtatuto
pro ipſis. iuxta no. per Bald. in l. j. C. de contra-
hen. emptio. Tum etiam licèt iudex ſecularis de
cernat in cauſa ciuili literas citatorias, per quas
citetur clericus verbaliter, ex hoc ſolo non de-
bet laxari cenſura eccleſiaſtica, contra iudicem
ſecularem, ſaltem donec allegauerit & fecerit fi
dem de titulo clericali. iuxta no. per Bal. in l. ſi
qua per calumniam. facit l. ſi quis ex aliena. ff.
de iudi. & in l ij. ff. ſi quis in ius voca. non ierit.
Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis honora-
bilis Claudij Plouerij ciuis Valen. qui impetra-
uit in curia Cabeoli certas literas pro quadam
penſione ſita ſuper quodam prato ibi deſigna-
to, quod ad præſens tenet quidam presbyter ec
cleſiæ ſancti Petri burgi Valen. Veruntamen
nondum eſt ordinatum per curiam. Et in omni
bus reſeruo determinationem ſanctæ matris
eccleſiæ.

ARGVMENTVM.

Baſtardus patris originem ſeu domicilium
non ſequitur: nec per recognitionem homagij
perſonę quaſi poſſeſsio iuriſdictiōis acquiritur.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliâs patris originem ſequitur: ſecus in baſtar-
do niſi legitimatus ſit.*

2 *Baſtardi nobilium nomen & arma parentum cum non-
nulla differentia portant.*

3 *Recognitio perſonæ recognoſcenti non nocet.*

Quæſtio LXII.

QVAERITVR an baſtardus ſequatur ori
ginem, ſeu domicilium patris: & an per re
cognitionem homagij perſonæ acquiratur qua
1 ſi poſſeſsio iuriſditionis. Et in effectu † licèt fi-
lius familiâs ſequatur originem patris. l. aſſum-
ptio. §. filius ciuitatem. & l. libertus. §. patris do
miciliū. ff. ad municip. ſecus in baſtardo, niſi eſ-
ſet legitimatus. l. eū legitimæ. ff. de ſta. homi. ſe-
cundū gl. & Bar. in l. j. §. ſi. ff. ad munici. & maxi-
2 mè in ruſtico. † in nobili de conſuetudine por-
tant nomen & arma parentū, cū aliqua differen
tia. Sed quò ad recognitionē homagij pſonæ, li
cèt regulariter recognitio præiudicet recogno-
ſcenti: iuxta nota. in l. cū falſa. C. de iur. & facti
3 ignorā † tamē quo ad ſtatū perſonæ videretur
ſecus. l. nec ſi volens. C. de libe. cau. & ꝙ nō pro-
baretur per hoc iuriſdictio: ſecundū In. in c. di-
lectus. de capell. monachor. Spe. in titulo de iu-
riſdicti. om. iudi. & Io. Fab. in l. j. C. de emācipat.
libe. Licèt Bal. in l. ij. C. de ſeruitu. & aqua, ali-
ter videatur tenere, maximè ſi alius eſſet in poſ-
ſeſsione. iuxta no. per Inn. & Panor. in ca. verū.
in ſi. de ſo. cōp. Nā quando fit recognitio perſo-
næ ſuperiori, præſupponit potiùs ex timore,
quā ex debito. iuxta no. per Io. & Geminia. in c.
j. de præſcrip. li. vj. Et maximè quādo alius eſſet
in poſſeſsione territorij iuriſdictiōis: quia eſſet
fundatus de iure cōmuni infrà eius territoriū. l.
pupillus. §. territoriū. ff. de verb. ſigni. c. in api-
bus. vij. q. j. & c. cuncta per mundum. ix. q. iij &
c. omnes baſilicæ. xvj. q. vij. Et præmiſſa faciunt
ad quæſtionē cauſæ nobilis Frāciſci de alto vi-
lario cōdomini vallis alauardi, alti vallarij, pro
pè villā allauardi, & iudicē Grayſinodani, ſuper
cauſa homicidij contra quendam donatum, ſeu
baſtardum vocatum Petrum filium donatum

Petri Mauricij aliâs Lane cuiuſdam hominis di-
cti domini alti villarij, qui etiam ſe recognouit
eius hominem.

ARGVMENTVM.

Valor rei de præſenti probatur per authen-
ticum libri æſtimi communitatis.

SVMMARIVM.

1 *Pretia rerum ex temporis variatione variantur.*
2 *Valor rei per librum æſtimi præſumptiuè probatur do-
nec contrarium probetur.*
3 *Liber æſtimi ſcribi debet litera publica & authentica,
& præſidi ſeu officiarijs loci præſentari.*
4 *Liber æſtimi in tabulis publicis eſſe debet.*
5 *Litteræ in archiuo exiſtenti quando ſtandum ſit.*
6 *Pactum ut priuatæ ſcripturæ ſtetur, non valet.*

Quæſtio LXIII.

QVAERITVR an per librum æſtimi ſeu
ſolidi communitatis loci probetur valor
rei de præſenti etiam ſi in contractu caueatur,
ꝙ ſtetur tali libro ſolidi: & an debeat intelligi
de libro auctentico, & in forma probatoria. Et
1 in effectu dubium facit:† quia pretia rerum va-
riantur ex variatione temporis, l. in ratione. §.
corpora. & l. pretia rerum. ff. ad leg. falci. Et ideò
non infertur neceſſariò ad valorem de præſen-
ti, niſi talis liber æſtimi eſſet factus de proximo:
ſecundum Bal. in l. j. C. de ſen. quæ pro eo. quod
intereſt, circa fi. faciunt nota. per glo. & docto.
2 in l. ij. C. de reſcinden. vendi. Et licèt per † talem
librum æſtimi probetur valor rei: ſecundum gl.
in l. fi. C. de prædi. naujcu. li. xj. hoc verum præ-
ſumptiuè, donec probetur contrariũ: ſecundum
3 Bar. & Io. de pla. ibi, & pariter requiritur † quòd
ſit per literam publicam & autenticam: aliâs ſi
eſſet litera priuata, non probaret, ſecundũ Bart.
& Ioan. de pla. ibi. Præterea requiritur quòd ta-
lis liber ſit præſentatus præſidi, ſeu officiarijs
loci. l. j. C. de apochi. pub. lib. x. ſecundum Bart.
& Ioan. de pla. ibi, & etiam requiritur citatio il-
lorum quorum intereſt: ſecundum Ioan. de pla.
in l. ſurreptores. el. ij. C. de cenſi. & cenſitó. & pe-
ræquato. lib. xj. ſaltem generaliter voce præco-
nia. facit l. ſi eo tempore. C. de remi. pigno. facit
4 l. forma. ver. illam. ff. de cenſi. vbi probatur, † ꝙ
talis liber debet eſſe in tabulis publicis. Nec ob-
5 ſtat ſi dicatur † ꝙ ſtatur literæ exiſtenti in archi-
uo. authen. ad hæc. C. de fide inſtr. quia illud ve-
rum quando tale archiuum eſt publicum, & ha-
bet officiarios publicos: ſecus quando talis li-
ber diſcurrit hincinde, & non habet locum de-
terminatum. faciunt nota. per Feli. in c. ad audiẽ
tiam. de præſcriptio. Præterea licèt in cõtractu
dicatur, quòd ſtetur tali libro æſtimi, debet in-
telligi de probatorio: ſecundum Bal. in l. j. C. de
fi. inſtru. & per gl. & Bart. C. de fide inſtru. & de
iu. haſtæ fiſca. lib. x. & an per talem librum pro-
betur dominiũ, vide in l. cenſualis. C. de dona. &
per Bald. in l. placet. ff. de condi. inſtitu. faciunt
nota. per Bar. Io. & Alex de Imol. in l. decẽ. ff. de
6 verbo. obliga. nam † non valet pactum, vt ſtetur
ſcripturæ priuatæ: ſecundũ Inno. in c. cũm. P. ta
bellio. de fi. inſtru. quia probatio ſcripturæ pu-
blicæ eſt accidentalis, miraculoſa, ꝙ ſtetur pelli
animalis, niſi eſſet cõſuetudo, vel auctoritas ſu-
perioris. de quo per Barba. in rubr. de fi. inſtru.
in princ. & per Feli. in c. ij. de fide inſtru.

ARGVMENTVM.

Mulier quæ cum filio mandato mariti domũ
prioratus ingreſſa eſt, vt bona ſpolij cõſeruaret:
an à delicto excuſetur, & maximè quando arbi-
trabatur dominum permiſſurum.

SVMMARIVM.

1 *Culpa non caret, qui ſe immiſcet rei ad ſe non ſpectanti.*
2 *Iuſſus ſuperioris non excuſat eum qui ſcit rem alienam
eſſe.*
3 *Credere dominum permiſſurum non excuſat à delicto.*
4 *Succeſſor ratione violentiæ quandoquè ad iurandum ad-
mittitur.*

Quæſtio. LXIIII.

QVAERITVR an mandatũ mariti de in-
grediẽdo ſeu accedẽdo ad domũ prioratus
regularis pro conſeruando bona ſpolij excuſet
à delicto vxorem & filiũ. & maximè quãdo quis
credebat dominum permiſſurum: & an facultas
iurandi ex diſpoſitione legis tranſeat ad ſucceſ
ſorem in beneficio. Et prima facie videretur di-
cendum quòd tale mandatum ſit illicitum, &
quòd non debuit vxor, vel filius obtemperare,
1 cùm non ſpectaret ad patrẽ: & † culpa eſt ſe im-
miſcere rei ad ſe non ſpectantis. c. nõ eſt. de reg.
iur. lib. vj. & maximè non tenetur ſubditus pa-
rere domino in atrocioribus. l. liber homo. el. ij.
cum ibi not. per gl. ff. ad l. aquil. Nec obſtat glo.
2 in l. rem. §. tignum. ff. de re. vendi. † quia quando
quis ſcit rem alienam, iuſſus ſuperioris non ex-
cuſat. ſecundum Ange. inſtitu. de re. diui. §. Sali.
in l. non ideò minus. C. de accuſa. nam intrare
domum religionis quis bene ſcit, quòd priuato
non ſpectat contra voluntatẽ prioris. l. qui vas.
§. vetare. ff. de fur. facit l. lex cornelia. & §. con-
uicium autem. ff. de iniurijs & famoſ. libe. l. item
apud labeonem. & maximè quando interuenit
fractura bogetæ, & archarum, quæ ſunt de ge-
nere prohibitorum: quinimò videtur officium
3 magiſtratus. l. j. ff ad leg. iul. maie. † nec videtur
excuſare; credẽdo dominum permiſſurum: quia
ſtultè credit, ex quo à principio non interuenit
voluntas domini. d. §. vetare. ſecundum gl. in §.
furtum. verſi. placuit. inſtitu. de obliga. quæ ex
delic. naſcun. & per Ioan. Fab. Ange. Are. & ma-
ximè quia debebat interuenire proteſtatio ſu-
per hoc: ſecundum Ioan. Fab. ibi. Præterea age-
batur de magno, & ſic credere dominum per-
miſſurum maximè ſtulte non excuſat: ſecũdum
glo. & Bart. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de fur.
vide de hac materia per Alexand. conſilio. j. in
iij. volu. & conſil. cxxix. in iiij. volu. Et licèt fa-
cultas iurandi ſit perſonalis. c. veritatis. de iu-
reiuran. l. generaliter. C. de reb. credi. quia ſæpè
perfidus ſuccedit legali, ſecundum Bald. ibi, ta-
4 men in caſu iſto † ratione violentiæ probatæ,
etiam ſucceſſor admittitur ad iurandum, iuxta
l. ſi quando. C. vnde vi. ſecundum gloſſ. in l. pla-
cet. §. fina. ff. ne quis eum qui in ius vocat
quam ibi ſequuntur communiter docto. dum-
tamen ſecundum Iaſo. ibi, veriſimiliter ſucceſ-
ſor habeat noticiam, aliàs ſecus. Et præmiſſa fa-
ciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicatio

nis fiſci,& fratris Ioannis de ruperforti, religio
ſi prioris Guyneyſiæ diœce. Dien. ſuper bonis
ſpolij,quæ quõdam fuerunt fratris Petri de mi
rato prioris Guyneyſiæ, & ſancti Michaëlis de
connexa, contra nobiles Anthonium de valle,
Delphinam de Marclio coniuges, & Chriſtofo-
rum eorum filium:quia dicta Delphina & Chri
ſtoforus poſt obitum dicti fratris Petri fuerũt
in prioratu Guyneyſiæ de mãdato dicti Antho-
nij,& fecerunt importari certa bona mobilia,&
aliâs prout plenius in dicto proceſſu cõtinetur.
Et erat dubium ſi dicti delati licitè poterant ex
cuſari credendo dominum permiſſurum.

ARGVMENTVM.

Dominus pro dotanda filia homines talliabi
les ad nutum ſeu miſericordiam compellere nõ
poteſt, vt ſibi auxilientur, cum bona illi ſuffi-
ciunt:nec conſuetudo in talibus prodeſt.

SVMMARIVM.

1 *Dominus pro maritanda filia donum charitatiuum ſuis ſubditis imponere regulariter non poteſt, cùm bona illi ſuppetunt.*

2 *Neceßitatem alleganti probare tenetur.*

Quæſtio. LXV.

QVAERITVR an homines talliabiles ad
miſericordiam domini teneantur adiuuare
dominum pro filia maritanda: & an cõſuetudo
in talibus operetur, & maximè vbi bona domi-
ni ſuppetunt, & ſufficiunt. De hac quæſtione
habetur per Specu. in tit. de feu. §. quoniam.&
ibi per Io. Andr. in addi. per Cyn. in l. ij. C. quæ
ſit long. conſuetu. per Bal. in c. j. §. ſimiliter. de
capi. corar. per Præpo. in prelu. feu. per do. Gui.
Pa. deciſi. cccxiiij. & cccxvj. & aliâs ſcripſi. in j.
volumine cauſarum arduarum, in allegationi-
bus hominum alti campi. Et in effectu dominus
1 †non poteſt tale charitatiuum ſubſidium impo
nere regulariter ſubditis, ſecundum Bald. in l.
cum multa. C. de bo. quæ libe. & l. liberti. C. de
ope. liberto. circa fi. etiam pro filia maritanda,
quando bona domini ſuppetunt. iuxta not. per
Cy. Bal. in l. neminem. C. de ſacro ſanc. eccle. Pa-
nor. in c. cùm Apoſtolus. de cenſi. & Archi. in c.
vnio. iij. q. j. & hoc tenet in terminis Alexan. in
addi. ad Bar. in l. placet. C. de excuſa. mune. li. x.
2 Et iſto caſu † ille qui allegat neceſsitatem &
egeſtatem debet probare, cùm ſit cauſa eius in-
tentionis, ſecundum gl. Bart. & Alex. in l. ſi ve-
rò. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatis da. cog. Et
præmiſſa faciunt pro cauſa appellationis Clau-
dij Fauerij & ſuorum fratrum contra nobilem
Petrum de Grolea dominum de Chaſſes qui fe
cerat certam parcellam peræquationis, contra
eius homines, pro dote eius filiæ maritatæ do-
mino Paſsini, & dicti Sanerij fuerunt peræqua-
ti pro eorum quota ad decem octo florenos: ſed
appellauerunt, & vltima inſtantia fuit coram
curia, & tandem fuit cognitum malè ſententia-
tum per priores iudices, & bene appellatum par
te dictorum Fauerij.

ARGVMENTVM.

Ad leuandum manus delphinales adpoſitas
in temporalitate nonnullarum eccleſiarum ca-
thedralium ſede vacante qui vocandi ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiarum cathedralium patroni Reges & principes dicuntur earum cuſtodiam ſede uacante habentes.*

2 *Sicuti in ſequeſtro adponendo citatione non eſt opus, ita & in ſequeſtri ſublatione.*

Quæſtio. LXVI.

QVAERITVR an in leuatione manus del
phi. appoſitæ in temporalitate aliquarum ec
cleſiarum cathedralium, vt archiepiſcopatuum,
epiſcopatuum ſede vacante, debeat vocari pars
cuius intereſt, vel ſolus fiſcus, ad cuius inſtan-
tiam fuit appoſita manus delphinalis, maximè
in rebus feudalibus, quæ mouentur de homa-
gio principis: & quid iuris, quando ſuperuenit
tertius, ſi debeat audiri ad impediendum leua-
1 tionem manus delphinalis. Et in effectu † quia
Reges & Principes, in iſtis eccleſijs cathedrali-
bus dicuntur patroni, ſecundum Archi. in c. le-
ctis. lxiij. diſt. Bald. in proemio, decreta. & in c.
quanto, de iudi. Et habent cuſtodiam ſede va-
cante, maximè ſtante conſuetudine, iuxta no. in
c. generali. de elect. li. vj. ſecundum Spec. in ti. ne
ſe. vacan. & aliâs ſuprà fuit tactum. Attamen li-
cèt in ſequeſtro requiratur aliqualis cauſæ co-
2 gnitio: † tamen non requiritur citatio, ſecundũ
Bal. in l. ſi fideiuſſor. §. fi. ff. qui ſatiſda. cogan. de
quo per Cor. in tract. de ſeque. q. vij. ergo eodẽ
modo in ſublatione ſequeſtri. iuxta no. per glo.
in l. minor. in princ. ff. de euict. Quia ſicuti die
feriata propter periculum poſſet fieri ſequeſtrũ
vel captura: eodem modo leuatio ſequeſtri: ſe-
cundum Cor. q. xj. faciũt not. per gl. in l. fi. C. de
fe. per Bal. & Salyc. in l. j. C. de prohi. ſeque. pec.

ARGVMENTVM.

Procurator poſt litẽ conteſtatã reuocari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Procurator inuitus poſt litem conteſtatam non poteſt reuocari, niſi ſuperuenerit inimicitia uel aliæ cauſæ ſimiles. & nu. 3.*

2 *Procurator etiam uolens poſt litem conteſtatam reuocari non, niſi aduerſarius uelit, poteſt.*

4 *Cauſa quando dicatur ſimilis.*

5 *Acceſſus in iudicijs ſi principali tutus non ſit, an ſit iuſta cauſa reuocandi procuratorem.*

6 *Acceſſus tutus in iudicijs eſſe debet.*

7 *Bannitus per procuratorem comparere tenetur.*

8 *Acceſſus quando à principio iudicij tutus fuit, licèt poſt modum impedimentum ſuperueniat, tutum acceſſum procuratori ſufficit, & ſi principali non ſit.*

9 *Metus ſi inferatur conſanguineis & familiaribus an ſufficiat ut tutus acceſſus non dicatur.*

Quæſtio. LXVII.

QVAERITVR an poſt litẽ conteſtatã poſ
ſit reuocari procurator, ipſo volẽte, quando
aduerſarius cõtradicit: & quid iuris quãdo poſt
litẽ conteſtatã ſuperuenit aliqua cauſa nõ tuti
acceſſus principali, licèt ſit tutus acceſſus procu
ratori in iudicio. Et in effectu licèt regulariter
ante litẽ conteſtatam dominus poſsit reuocare
1 procuratorem: ſecus † poſt litem conteſtatã pro
curatore inuito, niſi ſuperueniat cauſa inimi-
citiæ, vel aliæ ſimiles cauſæ. l. ante litem, & l.
poſt litem, cum ll. ſequentibus. ff. de procurat.
l. procuratoribus. C. de procura. c. mandato.
de procu.

de procu.c.quāuis.eo.tit.li.vj. Veruntamē licèt
procurator non poſsit reuocari poſt litē conte-
2 ſtatā ipſo inuito:†ſecus ipſo volente:ſecundum
gl.in d.c.quāuis.ſuper verbo,nolente, & ſuper
verbo,poſsit,& etiā ſecundū gl. in d.l.procura
toribus, in fi.quod eſt verū, ſi aduerſarius con-
ſentiat, aliàs ſecus, ſi contradicat:quia intereſt
aduerſarij ne mutetur procurator,l.quæ omnia.
§.j.ff.de procura.& ibi Bar.Paul.de Caſt.& in d.
3 l.poſt litē. † Sed quando ſuperuenit noua cauſa
ſuſpitionis,vel inimicitiæ,vel alia ſimilis : tunc
bene poteſt reuocari procurator, etiā aduerſa-
4 rio cōtradicente.d.c.quāuis,† Et diceretur cau-
ſa ſimilis,quando eſt par, vel maior æquitas,ſi-
cut in cauſis expreſsis,ſecundum gl.in d. c.quā-
uis.ſuper verbo alia.Et ideò eſſet videndū,quā-
5 do lite pendente ſuperuenit,† quòd principalis
non habet tutum acceſſum [a] in iudicio propter
metum, ſeu perhorreſcentiam principis, ſi ſit
iuſta cauſa reuocandi procuratorem.Et videre-
tur prima facie dicendum ꝙ ſic : quia videtur
6 maior ratio & æquitas.† Quia in iudicijs debet
eſſe ſecuritas, & tutus acceſſus : aliàs non tene-
ret iudicium,maximè parte opponente,vel quā-
do eſſet notoriū, de non tuto acceſſu. c. ex par-
te.el.j. de appel.c.accedens.el.ij.vt lite non cōte.
clem.paſtoralis. §. piſana. de re iudi. & maximè
quando cauſa eſt ardua, vbi quis non compel-
litur cōparere, per procuratorem. c. querelam.
de procura.niſi cauſa requireret celeritatem, vt
in cauſa electionis vel confirmationis eccleſiæ.
c.bonæ.el.j.de elect.c.cupientes.§. vt ſuper. eo.
tit.lib.vj. quia tunc teneretur mittere procura-
torem:vt ibi habetur.in l.Papinianus.ff. de mi-
7 no.†vbi exul, ſiue bannitus tenetur comparere
per procuratorem, quod eſt verū,niſi eſſet ban-
nitus propter odium & partialitatem. c. ſtatu-
tum.§.cùm verò.de reſcrip.lib. vj. cum ibi not.
ſecundum Angel. in l. ij. §. quod dicimus. ff. ſi
quis cau.quem refert & ſequitur Iaſ. in d. l. ij.
§.ſi quis in iudicio.Sed redeundo ad quæſitum,
8 †quando à principio iudicij cæpti eſt tutus ac-
ceſſus,licèt expoſt facto ſuperueniat impedimē-
tum,ſufficit,quòd ſit tutus acceſſus procurato-
ri, licèt non ſit tutus acceſſus principali, etiam
ſi agatur in cauſa ardua.c.cùm olim. de teſti.ſe-
cundum Fely. in d.c. accedens.le. ij. vt lite non
conteſta. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa poſſeſſorij epiſcopatuum Valen. &
Dyen. inter Reuerendum dominum Vrbanum
de Myolano : quia dictus dominus Vrbanus re-
uocauit magiſtrum Petrū Marlini eius procura
torem,poſt litem conteſtatam, aſſerendo nō ha-
bere tutum acceſſum:quia fuit fugatus, & eius
frater,dominus de Myolano bānitus à præſenti
patria,& eius bona reducta ad manus delphina-
9 les,†& ſufficit,quòd inferatur metus cōſangui-
neis,& familiaribus.iuxta no.per Bar.in l.de pu
pillo.§.ſi quis ipſi prætori.q.viij.ff. de ope. no.
nū.c.fi.de appel & quod habetur in l.j.& ij. C.
de his,qui per metū iudi.faciūt no.in c. cōſtitu-
tus.le.ij.de reſt.c. quia præſulatus.j. q. iiij. Ali-
ter ad præſens non declaro : ſed relinquo co-
gitandum.

a Tutum acceſſum. Adde quod in delictis nō pro
deſt allegare nō habere tutū acceſſum:quia eſſet
ridiculū:ſecundū Bald.in l. omnes.§.quia verò,
C.niſi allegaretur locus ſuſpectus ratione odij
vel partialitatis.c.Piſana.de re iudic. ſecundum
Bal.in d.§.quia verò.faciunt no. per eundē Bal.
in c.j.§.iniuria.de pac.te. Adde etiā quòd ſentē-
tia lata contra excōmunicatū tenet, quādo fuit
defenſus per procuratorē : ſecundū Bal. de pac.
conſtan.§.ſententia.facit l.Papinianus exuli. ff.
de minor.not.per Bart.& Bal.in l.ij.§. ſi quis in
iudicio.ſi quis caut.

ARGVMENTVM.

Iudex lite pendente ſaluum conductū quoad
cauſæ incombentia partibus dare poteſt, quem
in delictis ſeruare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Saluum conductum bannito accuſato de crimine,ut ſe defendat,iudex dare poteſt.*
2 *Saluum conductum in delictis iudex ſeruare non tenetur.*
3 *Delinquentes allicere & multa polliceri ut ueritas eruatur licitum eſt.*
4 *Saluus conductus conceſſus ex iuſta cauſa, ſeruandus eſt.*
5 *Salui conductus literis ſe cōmittere non eſſe tutum regulare eſt.*
6 *Saluum conductū bannitis impartiri ſolius principis eſt.*

Quæſtio. LXVIII.

QVAERITVR an iudex lite pēdente poſ
ſit dare ſaluū conductū partibus,quò ad in
cūbentia cauſæ,& ſi teneatur illū ſeruare. Et vi-
deretur dicendū quòd poſsit dare ſaltē infrà tri
ginta dies.l.præſenti.§. cùm autē. C. de his qui
ad eccle.conf.& in auten.de man.princ.§. neq;
colla.iij.& iſtā partē tenet gl.in l. is qui reus. ff.
1 de publi. iudi. circa fi.quā ibi ſequitur Bar.†&
hoc quādo bānitus accuſatur de crimine, & iu-
dex dat ſibi ſaluū conductū ad ſe defendendū:ſe
cus ſi ageretur ciuiliter vel de crimine,vbi eſſet
pœna relegationis & infrà:ſecundū Albe.in d.l.
præſenti.§.cū autē. & in tractatu ſtat.in iij.par-
te.q.quia iſto caſu deberet cōparere per procu-
ratorē.l.Papinianus.ff. de mino. Verūtamen gl.
2 in d.§.neq;.tenet,quòd†iudex nō tenetur ſalua-
re ſaluū conductū in delictis propter rem publi
cam:ne maleficia remaneāt impunita,& maximè
quādo datur talis ſaluus cōductus ſeu fidentia
ſubdito, & exiſtēti in loco vbi poterat extrahi:
ſecūdū Guiller.de Cuneo.& Bal.in l.j.§.nō fuit.
3 ff.de do.†quia licitū eſt allicere delinquētes, &
eis promittere,ꝙ nō patiētur malū, ſi dicāt veri-
tatē.& iſte dicitur bonus dolus.facit gl.in c. cu-
piētes.in prin.de elec. li. vj. & hoc in foro con-
tentioſo:ſecus fortè in foro conſcientiæ : quia
non eſt licitum mentiri.xxij. q.ij.c.j. ſecundum
Io.de Imol.in d.l.is qui reus,circa fi.& ibi diſtin
guit tres caſus,quādo datur fidēntia hoſti,ſubdi-
4 to, aut nō ſubdito. &† quādo fit ex cauſa iuſta,
5 debet ſeruari,de quo ibi latiùs per ipſum,†licèt
regulariter quis non debeat ſe confidere ſub li-
teris ſalui cōductus.c.accedens.le.ij. vt lite non
cōte.faciūt etiā no.p Bar.in l.illicitas,§.ne potē
6 tiores.ff.de off.præſi.†licèt ad ſolū principē ſpe
ctet regulariter dare licentiā ſeu indulgentiam

bannitis veniendi in patriam.l.relegati.in prin,
ff.de pœn.l.cum indulgentia, & ibi per Saly. C.
de ſentent.paſſ. & iſtud etiã facit pro dicta cau-
ſa epiſcopatuum Valeñ.& Die.vbi dictus domi-
nus Vrbanus de Myolano allegauit non habere
tutum acceſſum, & fuit poſitum in deliberatio-
ne, ſi offerretur ſaluus conductus ad illam cau-
ſam: ſed ſuper hoc nihil fuit ordinatum per
curiam.

ARGVMENTVM.

Procuratorium factum ad recurrendum ſeu
appellandum, & petendum caueri valet:nec per
iſta verba (Non admiſimus neque admittimus,
niſi ſi & quatenus ius fuerit) appellationi dela-
tum eſſe cenſetur: nec poteſt opponi quòd pro
curator ignotus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium licèt per dictionem taxatiuam limitatum ſit:nihilominus ad defendendum ad cauſæ connexa admittitur.*

2 *Appellatio quando non recipitur, appellanti procuratorem ad impetrandum & contradicendum conſtituere ſufficit, & ſi procurator ad proſequendum non conſtituatur.*

3 *Iudex qui appellationem non admittit, niſi & quatenus ius fuerit, appellationi delatum eſſe non cenſetur.*

4 *Procurator generalis ad lites preſentes & futuras nedum appellare poteſt, ſed etiam appellationem ipſam proſequi.*

5 *Procurator quod ignotus ſit iuridice opponi nõ poteſt.*

6 *Appellare pluries intra decem dies licitum eſt:licèt primæ appellationi ſtandum ſit.*

Quæſtio LXIX.

QVAERITVR an procuratoriũ factum
ad recurrendum ſeu appellandum, & pe-
tendum caueri ſit validũ & ſufficiens: & an per
illa verba quando iudex facit reſponſum ſuper
appellatione vel recurſu, Non admiſimus neq;
admittimus,niſi ſit & quatenus ius fuerit, dica-
tur iudex deferre appellationi.& an valeat rati-
ficatio appellationis infrà decẽ dies:& ſi admit-
tatur procurator ignotus.Dubiũ facit,quia ta-
le procuratoriũ eſt limitatum & non deberet ad
agendum & deferendum admitti.l.mutus.§.pœ-
na,& l.ſeruum quoq;.§.ait prætor.ff.de procu-
ra.l.actionem.C eo.ti.c.accedens.& c.conſtitu-
tis.de procura. & maximè propter illam dictio-
nem taxatiuam: ſecundũ Bart. in d.§.ait prætor.
& per Iaſo.in d.l.actionẽ. Ergo videtur idẽ dicẽ
dum in cauſa appellationis, quod non ſufficiat
conſtituere procuratorẽ ad appellandũ,niſi etiã
fiat ad proſequendum appellationẽ. c.Nicolaó.
de appel.faciunt no.per Gemi.in c.qui ad agen-
1 dum.de procur.li.vj.Sed in cõtrariũ facit,†quia
licèt procuratoriũ ſit limitatum per dictionem
taxatiuam:tamen ſe extendit ad defendendũ, &
ad connexa.l.ad rem mobilẽ.& l.ad legatũ.ff. de
procura.ſecundũ Bar.in d.l.mutus.§.pœna.ff.de
procur.& Panor.in c.cõſtitutis.de procur.& Ia
ſo.in d.l.actionẽ.& l. ſi procurator.C.de procu.
Præterea iſta videntur diuerſa,ſeparata,& de iu
re permiſſa.cõſtituere procuratorẽ ad appellan-
dum dũtaxat,& cõſtituere procuratorẽ ad proſe
quendũ,iuxta no.per gl.& Bart.in l.inuitus.C.
de procura.& per Bal.in l dominus.C.de appel.
2 Tum etiã, quia † quãdo appellatio nõ recipitur
per iudicẽ,vel partẽ:tunc ſufficit appellãti cõſti
tuere procuratorẽ ad impetrandũ, & cõtradicẽ-
dum, licèt nõ cõſtituatur procurator ad proſe-
3 quendũ.c.interpoſita.§.j.de appel.vbi caſus.†&
licèt iudex non admiſerit appellationẽ, niſi ſi &
quatenus, de iure permittatur, per talia verba,
nõ cẽſetur delatũ appellationi: ſecundũ Cardi.
floren.in cle.ij. de appel.circa finẽ Philip. Frãc.
in c.cũ appellationibus.de appel.li.vj.& Roma.
cõſil.ccccj. licèt ibi ſuper hoc obſcurè loqua-
4 tur.Et pro præmiſsis facit etiã,† quia procura-
tor generalis ad lites præſentes & futuras nedũ
poteſt appellare,ſed etiã proſequi appellationẽ.
l.ſi.ff.an per aliũ cauſa appel.agi poſsint:ſecun-
5 dum Bar.in d.l.inuitus.C.de procur.† Nec po-
teſt iuridicè opponi, quod procurator nominatus
in procuratorio ſit ignotus:quia præſumitur ta
lis qualis eſt ibi nominatus.argu.l.ſi.C.de pact.
conuent.tam ſup.dot.ſecundũ Cy.& Bal.in l.ſi
qua per calũniam.C. de epiſcõ.& cleri. & Paul.
de Caſtr.in l.Mæuia.in princ.ff.ſolu. matrimo.
Præterea fuit facta ratificatio appellationis in-
fra decẽ dies,& ſic ſufficit.l.bonorũ.ff.rem ra.ſe
cundũ Spec.in ti.de appel.§.j.Et præmiſſa etiam
faciunt ad quæſtionẽ ſuper cauſa recurſus poſ-
ſeſſorij dictorũ epiſcopatuũ Valeñ.& Dyeñ.vbi
dominus Vrbanus de Myolano conſtituit eius
procuratorẽ Matthæũ Iobert aliâs maſſe, ad re-
currendũ dũtaxat à ſentẽtia lata per curiã par-
lamenti.Super quo fuit dubitatũ,an tale procu-
ratoriũ ſit ſufficiẽs, licèt etiã per priùs in cauſa
primæ inſtantiæ fuiſſet à quadã interlocutoria
pro parte dicti domini de Myolano recurſũ,&
ita fuit etiã licitũ recurrere à diffinitiua,licèt pẽ
deat ex euentu primæ appellationis, ſi benè, vel
malè,fuerit recurſum.c.ſi.de dol.& contũ.li.vj.
6 cle.j.eod.ti. † Præterea licitum eſt pluries infra
decẽ dies appellari,vel recurrere:licèt ſit ſtandũ
primæ appellationi, maximè quãdo appellatur
ad eundẽ iudicẽ. iuxta plenè notata per Bart. &
Alex.de Imol.in l.cùm procurator.§.j.ff. de no-
ui.ope.nũci.& per Panor.in c.bonę.& c.dilecto.
& c.ſua nobis. de appel. Et licèt opponatur de
licẽtia notarij extranei,illud nõ videtur releua-
re,ſecundũ Azo.quẽ refert Saly.in l.cõparatio-
nes.C.de fi.inſtru.vide Spec.ti.de procura. §.j.
verſi.Itẽ excipitur,& §.ratione.& Rom.cõſi lx.
gl.in c.j.de elect li.vj.Bal.in l.exceptionẽ. C de
proba.vbi iudex ex officio debet repellere pro-
curatorẽ,quando non habet ſufficiẽs mandatũ,
& per Panor.in c.cauſam quæ.de iudi.

ARGVMENTVM.

Sponſam impuberem ad domum ſponſi trãſ
ducere an licitum ſit: & an ſpõſus pœna raptus
puniendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Sponſo an liceat ſponſam puellam in domum ſuam trãſducere,quam pater ſponſo tradidit.*

2 *Vxor virum ſequi tenetur & econtra. Item ſponſa & ſponſum. & nu.3.*

4 *Maritus uxorẽ repetere poteſt per interdictũ de lib. exhibend. & alia remedia poſſeſſoria quid in ſponſa.*

Sponſa

5 Sponſa an & quando cum ſponſo ſtare teneatur.
6 Puella de cuius connubio contenditur, quòd in loco tuto deponenda ſit.
7 Puella quæ pubertatis annos non attigit, & deponi & ali debet in loco ubi eius pudicitiæ non inſidietur.
8 Donatio inter coniuges eſt ualida etiam ſi carnalis copula interuenerit, antequàm ad mari domũ trãſducatur.
9 Viri dicto ſuper copula an ſtandum ſit.
10 Nupta non dicitur quæ uirum pati non poteſt.
11 Pubertati proximi quando puer uel puella dicantur.
12 Diœceſanus de neceſſitate propter quam impuberes actualiter coniunguntur, cognoſcere debet.
13 C. .de deſponſ. impub. intellectus.
14 Impuberes poſt ſeptennium ſponſalia de futuro contrahere poſſunt.
15 Sponſus cognoſcens carnaliter pupillam, qua pœna plectendus ſit.
16 Sponſus qui per uiolentiam ſponſam carnaliter cognouit an pœna raptus puniendus ſit.
17 In matrimonijs diiudicandis iuri canonico ſtandum eſt.
18 Puella ſponſa ſponſo ſtatim tradenda non eſt.

Quæſtio. LXX.

QVAERITVR an ſit licitum ſponſo trãſducere puellam ſponſam impuberem nondum pubertati proximam, ad domum ſpõſi aut alibi, & ſecum cohabitare carnaliter: & ſi nuptiæ in facie ſanctæ matris eccleſiæ excuſent à pœna raptus, vel ſtupri: & vbi debeat ali puella.
1 Et prima facie videtur dicendum† quòd ſit permiſſum ſponſo tranſducere ſponſam ad domũ ſuam. c. ex parte. de reſti. ſpolia. c. continebat. & c. ex literis. de deſponſ. impube. l. cum in te. cum ibi oo. C. de dona. ante nup. l. quæſitũ. ff. de ſpõſa. & maximè quãdo pater ſponſæ tradidit ſpõſo. l. placet. ff. quod falſo tuto. l. ij. §. fi. ff. de priuil. credi. vbi videatur text. præterea iura quæ loquuntur in vxore, habent etiam locũ in ſponſa. l. lex iulia. ff. de fun. do. l. non ſine. C. de bo. quæ libe. ſecundum Bart. in diſputatione, ante penult. incipiente. Quæritur vtrum iudex. vbi
2 arguit ad ambas partes. Sed ſic eſt, quòd† vxor tenetur ſequi virum, ſiue in vita, ſiue in morte. c. vnaquæq;. xiij. q. ij. & ibi per gl. & in c. ſi quis neceſſitate. xxxiij. q. ij. c. j. de con. læpro. c. j. qui mat. accuſa. poſſ. & ecõtrà, maritus debet ſequi vxorẽ, cũ non iudicẽtur ad diuerſa. c. ſi quis vxorem. xxxij. q. j. quia licèt maritus dicatur caput vxoris. c. cum caput. xxiij. q. v. pro quo facit l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offi. proconſul. & lega. l. Mæuia. §. vxore. ff. de annuis lega. niſi vir eſſet vagabundus, quia tunc vxor quando ignorauit à principio non teneretur ſequi. l. quod niſi. ff. de ope. libe. ſecundum gl. in d. c. vnaquæque. xiij. q. ij. & c. ſi quis neceſſitate ineuitabili. xxxiij. q. ij. & Bar. in d. l. Mæuia. §. vxore. de quo per Bal. Ioan. Alex. de Imol. in l. ſi cùm dotem. §.
3 ſi maritus. ff. ſolu. matrimo.† Ergo eodem modo ſponſa debet ſequi ſponſum. Et pro præmiſſis
4 facit:† quia maritus poteſt repetere vxorem per interdictum de liberis exhibendis. j. §. fin. & l. ij. ff. de libe. exhiben. l. fi. C. eodem titulo. l. ſi inuita. C. de nup. c. non eſt. de ſponſa. & competunt etiam remedia poſſeſſoria. c. ex parte. c. ex tranſmiſſa, & c. literas. de reſti. ſpo. ergo idem in ſpõſa, ſaltem per officium iudicis: ſecundum Inno. in d. c. ex parte. & Bald. in l. Deo nobis. in princip. C. de epiſco. & cleri. vbi ſi ſponſa remoueatur à ſponſo, competit officium iudicis, quando puella decem annorum ſponſa fuit tranducta ad domum ſponſi, & ſibi remoueatur: quia fortè aliqui parentes non conſentierunt, ſibi competit officium iudicis: & cogitur ſtare cum ſponſo, ſi non ingrediatur religionem, & idem Bald. in l. non epiſtolis, circa fin. C. de probat. quod eſt dare quaſi poſſeſsionem ſponſalitio-
5 rum, & iſtam partem† quòd ſponſa teneatur ſtare cum ſponſo tenet gloſſ. in cap. ex his. xxvij. quæſt. ij. & ibi arguit ad ambas partes, & pro parte negatiua, quòd non cogatur ſtare allegat. c. requiſiuit. de ſponſ. Sed pro parte affirmatiua allegat c. ex literis, de ſponſ. & c. ſanè. de conuerſi coniug. & tandem concludit, quòd ſponſa cogitur ſtare cum ſponſo, niſi ſit cauſa euidentiſsima in contrarium. Sed ibi videtur loqui inter puberes, & non quando ſponſi ſunt impuberes, vel alter: quia tunc poſſunt reclamare adueniente pubertate. c. de illis. de deſponſ. impube. vide gloſſ. in d. c. ex his. xxvij. quæſt. ij. quæ ponit. vij caſus ſpeciales, in quibus ſponſus, vel ſponſa non cogitur ſtare cum ſponſo. Sed pro contraria parte quòd
ſponſa puella non debeat ſtare, nec cohabitare cum ſponſo, nec ad eius domum tranſduci, 8
ſaltem quando non eſt proxima pubertati, facit c. ij. de deſponſ. impube. vbi eſt ſpeciale inter puberes, quòd pro cauſa pacis poſsint cohabitare, aliâs ſecus: quia prohibentur, quòd cõiunganturvt ibi habetur, & præſertim quando per violentiam puella impubes eſt tranſducta ad domum ſponſi: quia tunc poteſt reclamare, etiam ante pubertatem. c de illis. le. ij. & c. ex literis, de deſponſ. impube. & præſumitur ſeducta & ſubornata, ex quo detinetur penes aliquem: quia ſeducunt puellas, vel pueros: quia faciunt eis dicere, quòd voluntariè detinentur. l. raptores. C. de rap. virgi. ſecundum Bartol. in l. iij. §. ſi quis volentem. ff. de liber.
6 homi. exi.† Et ideò quando eſt contentio de puella maritanda, debet deponi in loco tuto. c. cum locum de ſponſ. ſecundum Barto. in l.
7 ij. §. hoc interdicto ff. de libe. exi.† Præterea puella ante annum pubertatis debet deponi, & ali in loco vbi non inſidietur eius pudicitiæ. l. placet. ff. vbi pu. ædu. debea. quod non fieret, ſi ſponſa ſtaret cum ſponſo: quia ſi ipſam violaret, eſſet dedecus, ſecundum Barto. in d. diſputatione, vnde ſecundum Bald. in l. j. ff. vbi pu. ædu. debeat, Quando puella poſt ſeptem annos eſt deſponſata, & legitimè tranſducta, de conſenſu partis: tunc debet ibi ali, vel de conſenſu tutorum, ſeu perſonarum legitimarũ, aliâs ſecus, & preſertim ſi non ſit bene conueniens. Et quãdo poſt mortem patris eſt contentio inter parentes: tunc verſatur officium iudicis, vt ponatur in loco tuto. l. j. C. de nup. & ibi per Bart. & Bal. Et iſto caſu iudex poterit decernere apud quẽ alatur puella, & eã ſeparare à ſpõſo: ſecũdũ Bart. in d. diſputatione, circa finẽ. Nec obſtat ſi

dicatur, quòd per traductionem ſponſæ ad do-
mum ſponſi, ſponſalia de futuro transeunt in
matrimonium ſaltem præſumptum, etiam citra
copulam carnalem. d.l. quæſitum. ff. de ſponſa.
c.fi.de coniug.læproſor.à contrario ceſſante, ſe
cundum Ioan.Andr.in nouella in c. fi. de ſpon.
facit c.iuuenis de ſponſa. & l. cum in te. C. de
dona.ant.nupt. quia ſecundum Ioan.Cal.Anth.
de But.Panor.& Præpo.in d.c. fin. contrarium
communiter tenetur, per docto. quia iſta fictio
cùm ſit exhorbitans,non debet extendi niſi fuiſ
ſet meticulosè tranſducta,& deinde cohabitaſ-
ſet spontè per annum cum dimidio cum ſpon-
ſo.c.ad id.de ſponſa.ſecundum Præpo.in d.c.fi.
de tranſductione ſponſæ ad domum viri, vide
etiam per dictum præpoſitum in d.c.fi. de ſpóſ.
licèt,etiá poſsit reſpóderi ad d.l.quæſitú.quádo
ſponſalia fuerunt facta inter legitimas perſo-
nas,& ſequantur nuptiæ, vel tráſductio, ad do-
mum ſponſi, quòd faciat tranſire in matrimo-
nium:ſecus ſi inter puberes : quia tales nuptiæ
vel traductio proceſſerunt de facto,nec inducút
matrimonium,vt eſt ibi text.& glo. & ibi Bal.
quia reſoluuntur iuris interpretatione in ſpon-
ſalia de futuro.c.j. de de ſponſ.impu.li.vj.c.lite-
ras.de deſpon. impu. Et pro præmiſsis facit di-
ctum ſingulare Azo.in ſumma C.de dona. ante
8 nup. † quòd donatio inter coniuges eſt valida,
etiam ſi interuenerit copula carnalis, antequam
tranſducatur ad domum mariti, de quo per Io.
de Imol.in l.ſi ſocer.§.Lucius.ff. ſolu. matrimo.
Non obſtat ſi dicatur, quòd quando inter im-
puberes ſuperuenit copula carnalis,quòd habet
conſummare matrimonium.ae.continebitur. c.
puberes.c.de illis,& c.fin.de deſpon.impu. cum
ſimilibus: quia copula carnalis interdum ſolet
anticipare tempus pubertatis. c. à nobis. de de-
ſponſa.impu.quando ſuperuenit copula carna-
lis ante pubertatem facit. c. j. de eo qui cogno.
conſang. vxo. ſuæ. Et licèt ſponſalia contracta
per verba de præſenti, inter impuberes non pro
ximos pubertati,vel alterum, vel quando mali-
tia non ſupplet ætatem iuris interpretatione,
valeant vt ſponſalia de futuro. c. j.§.idem quo-
que,de deſpon.impu.lib.vj.nec tranſeunt in ma
trimonium aduenıente pubertate, niſi per car-
nis copulam ſubſecutam,vel alium modú, con-
trahentes perſeuerauerint in eorum voluntate,
vt ibi habetur,& exponit glo.quando ſimul co
habitauerunt, vel etiam quando puella ſecum
iacet;ſecundum gl.in princ.d. c. j. ſuper verbo
facto. Quia ad iſtud reſpondetur,ſecundú Guil
ler.naſo.quem refert Panor.in d. c. continebi-
tur,quòd per talem copulam non probatur ma
trimoniú:quia ad minus requiritur quòd puel-
la ſit ætatis vndecim annorum,ſed Ioan.de Deo.
tenuit contrarium,per c.fi.de eo,qui cogno.có-
ſangui.vxo.vbi patet,quòd in decimo anno fuit
matrimonium conſummatum.Item ſi maſculus
qui tardiùs pubeſcit, quandoque pubeſcit in
nono anno,vt nota. glo.in ſumma.xx. q j. for-
tiùs idem dicendum in muliere quæ citiùs pu-
beſcit,vt not.per glo. & docto. in c. puberes.de
deſpon.impub.& per gl.in l.j.& ij.C.de his qui
veni.æta.Et ideò,ſecundum Ioann.de Deo.quá-
do maior ſeptennio fuit cognita à ſponſo,con-
ſummatum eſt matrimonium. veruntamen, In-
noc.& Panor.in d.c.continebatur,quando puel
la non eſt proxima pubertati,in dubio non præ
9 ſumitur cognita: † nec ſtandum eſt ſimpliciter
verbo ſponſi, ſed debent adhiberi mulieres ex-
pertæ:quia potuit eſſe,quòd puella fuerit deflo
rata, ſed non interuenit commixtio ſeminis ex
parte puellæ,cum non ſit viri potens. l. ſi quis.
10 §.qui nondum.ff.de pœn.†quia illa non dicitur
nupta,quæ virum pati non poteſt. l. penult. ff.
quando dies lega.ce.l.hæc conditio.in princ. ff.
11 de condi.& demon.†Et iſto caſu dicitur puella
vel ſponſus proximus pubertati, quando diſtat
à pubertate per ſex menſes, ſecundum gl.& có-
muniter doct.in d. c. continebitur. licèt in alia
materia aliter accipiatur,iuxta no.per glo.in §.
pupillus.inſti.de inutili ſtip. & in §. in ſumma,
inſti.de obliga. quæ ex delict. naſcum. licèt ſe-
cundum Hoſti.quem refert Præpo.in d. c. con-
tinebitur. dicitur proximus pubertati quando
diſtat à pubertate per triduum.c.ad noſtram. de
reg.iur. licèt ſecundum Antho. de but. & Præ-
po.ſit arbitrarium iudici,ſecundum qualitatem
perſonarum. Sed redeundo ad quæſitum, quòd
non debeant ſponſi impuberes, vel alter ipſorú
actualiter coniungi,ante ætatem pubertatis,ni-
ſi vrgentiſsima neceſsitas, vti pro bono pacis
12 tolleretur.d.c.ij.de deſpon. impu. † Quis iudex
cognoſcet de iſta cauſa neceſsitatis. & dicendú
eſt,ſecundum Præpo.ibi,quòd diœceſanus loci.
& eſt ſciendum, quòd illa prohibitio ne coniú-
gantur, poteſt intelligi, ſecundum glo. de con-
iunctione verbali, vti de ſponſalibus de præſen
13 ti,vel de coniunctione actuali.ſed ſecundú.† Pa
nor. & Præpo. communiter intelligitur, quòd
prohibeatur inter impuberes de coniunctione
actuali, quòd ſit prohibita, niſi ex cauſa neceſ-
14 ſitatis : † quia poſt ſeptennium impuberes poſ-
ſunt contrahere ſponſalia de futuro. c. j. de de-
ſpon.impu.lib.vj. Sed poteſt quæri an ſint aliæ
cauſæ iuſtæ,vt permittatur coniunctio actualis
inter impuberes, & dicendum eſt quòd ſic quia
in d.c.ij.fit mentio,de vrgentiſsima neceſsitate,
& poſtmodum exemplificatur pro bono pacis:
& exemplum nó limitat regulam.l.j.§.quod vul
gò.ff.de aqua pluui.arcen.l.damni infecti. el ij.
in fi.ff.de dam.infect.quia ſufficit quòd legiſla-
tor exprimat vnum caſum cauſa exempli : quia
per hoc non excluduntur caſus ſimiles,ſecundú
gl.in l.j.C.de condi.inde.& in l.ob æs.C.de præ-
di.mino.vnde, ſecundum Barr. in diſputatione
antepenul. incipiente Quæritur verum iudex.
tenet quòd d.c.ij. etiam intelligitur de alia cau-
ſa ſimili:puta ſi alibi ſecurè puella morari non
poſſet, vel etiam quia eſſet talis códitionis quòd
requireret præmaturè cognoſci : quia malicia
ſuppleret ætatem d.c.de illis.el.ij.de deſpon.im-
pub.& d.l.penult. ff. quod falſo tuto. Sed quali
pœna puniatur ſponſus,quando cognoſcit car-
naliter pupillam. Et in effectu eſt pœna adulte-
rij, vel ſtupri.l.qui pupillam. ff. de adulte. licèt
ſecundum glo. ibi, intelligatur de pœna ſtupri,
cum non

l. qui pupillam. ff. de adulte. licèt ſecundum gl.
ibi, intelligatur de pœna ſtupri, cùm non ſit ma
trimonium. Et ita tenet gl. inſti. de nup. in prin.
licèt etiam ſit nullitas actus. §. ſi aduerſus. inſti.
16 de nup. † Et quando per violentiam ſponſus co
gnoſcit carnaliter ſponſam, de iure ciuili eſt pœ
b na raptus. b l. raptores. C. de rap. virgi. ſed de iu-
re canonico ſecus c. penult. de raptu virgi. Et
hoc niſi eſſet puella nõ proxima pubertati, quæ
non eſſet viri potens: quia ſaltem puniri debe-
ret pœna ſtupri, aut alia arbitraria. l. ſi quis. §.
qui nondum. ff. de pœn. & per Bald. in l. ſi quis
non dicam rapere. C. de epi. & cleri. per do. Gui
do. pa. deci. cccc⁰ v. facit l. j. §. fi. ff. de extraordi.
licèt in delicto carnis minor. xiiij. annis excu-
ſetur. l. ſi minor. ff. de adulte. ſecundum gl. in l.
17 impunitas. C. de pœn. † Sed in facto matrimonio
rum præualeat ius canonicum, iuri ciuili: ſe-
cundum gl. inſti. de nup. in princ. Aduertendum
18 etiam, † quòd puella ſponſa non debet ſtatim
tradi ſponſo, vt carior ſit & dilecta. xxvij. q. ij.
c. inſtitutum. & nota. per glo. in c cùm poſt. de
elect. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper
proceſſu fiſcali ad denunciationem nobilium
Franceyſiæ de Vaëſco, & Claudij de vrro, con-
tra nobiles Guillielmum de monte orſerio, Mar
garitam de moſterijs relictam, nobilis Claudij
Reynaudi domini montis rotundi, & de ſurme-
rio, prætextu tranſductionis nobilis Geymonæ
Reynaudæ puellæ ætatis pro tunc nouem anno
rum trium menſium, vel circa, neptis dicti Clau
dij Reynaudi, & Anthonio eius filio prædefun
cto, & Yſabellæ de vrro parentum dictæ Gey-
monæ. Et vt prætenditur fuerunt factæ nuptiæ
inter nobilem Sebaſtianum de rama, ætatis ſex-
decim annorum vel circa, & dictam Geymonam
reynaude, Et factus fuit tractatus die nuptiarũ
de tranſducendo dictam puellam, & dicti de
monte oyſerio & Margarita de moſterijs mater
dicti Sebaſtiani de rama, & nouerca dictæ Gey-
monæ, conſenſerunt in dicto tractatu, & dein-
de in craſtinum circa puella fuit tranſducta ex-
tra præſentem patriam, propter quod dicta no-
bilis Franceyſia de vaëſeo auia materna dictæ
Geymonæ, & dictus Claudius de vrro auuncu-
lus maternus, denunciauerunt inqueſtam præ-
textu dictæ tranſductionis, & petierunt qua-
tuor mille frãcos pro iniuria ſalua legali taxa,
Et aliâs prout pleniùs in proceſſu continetur.
Et fuerunt extracta dubia ſuper proceſſu, inter
dominos, vt meliùs materia ſit digeſta, & melius
veritas in iure habeatur.

a Matrimonium. Adde etiam quando ſponſus ra-
pit ſponſam violenter cenſetur conſummatum
matrimonium: adeò quòd non poteſt intrare
religionem: ſecundum Hoſtien. de conuerſione.
coniug. §. ſi. verſi. quid ſi mulier. glo. in c. fin. lv.
diſt. de quo per Ioan. And. in c. ea quæ. de regul.
iur. lib. vj. in mercur. per Ant. de But. & Panor.
in c. ij. de conuerſ. coniug

b Raptus. Adde gl. in c. lex illa. xxxvj. q. j. quæ po-
nit plures rationes quæ in ſponſa propria non
dicitur committi raptus, nec incidit ſponſus in
pœnã c. placuit. xvj. q. vj. & l. ſi quis in tantam.
C. vnd. vi. ſicuti in alijs rebus. Et inter cæ-
teras rationes, quia eo ipſo quod ſunt ſponſa-
lia, ſponſus intelligitur illam poſsidere, nec ha-
bet locum pœna raptus. ſecundum glo. c. ſi quis
virginem. xxxvj. q. ij. & ibi per gl. in ſum.

ARGVMENTVM.

Sponſus propter tranſductionem & deten-
tionem puellæ ſine maioris partis parentum
conſenſu, an in pœnam legis fauiæ de plagiarijs
& edicti de liberis exhibẽdis incidat: & an actio
iniuriarum detur, & quibus: & ſi plures agant,
an omnes vel vnus tantùm admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatio legis flauiæ de plagiarijs eſt publici iudicij.*
2 *Mulier ſi ſuam uel ſuorum iniuriam proſequatur, accu-*
ſare poteſt.
3 *Quando plures accuſant quid agendum.*
4 *Accuſatio de plagiarijs edicto de lib. homi. exhibendo nõ*
excluditur nec econtrà.
5 *Qui nolentem detinet, uel qui iuſtam detinendi cauſam*
prætendit, huius edicti pœnæ non ſubiacet.
6 *Iniuria irrogata uni de parentela, licèt omni parentelæ*
irrogari cenſeatur: actio tamen non datur, niſi ei cui illa-
ta eſt iniuria.
7 *Iniuriarum actio domino non competit pro minori à ſub*
dito uel famulo illata: niſi in ſuã contumeliã facta eſſet.
8 *Iniuriam ſuam uel ſuorum qui proſequitur, & ciuiliter*
& criminaliter pro ſuo intereſſe poteſt.

Quæſtio. LXXI.

QVAERITVR an propter tranſductio-
nem puellæ ſine conſenſu parentum, ſaltẽ
maioris partis, ſponſus incidat in pœnam legis
fauiæ de plagiarijs, & edicti de libero homine
exhibendo, quando detinetur puella: & an detur
actio iniuriæ ad vtilitatem priuatam, & admit-
1 tantur plures ad accuſandum. Et in effectu † li-
cèt iſta actio ſiue accuſatio ſit publici iudicij. l.
plagij. el. j. C. ad leg. faui. de plagia. & etiam qui-
libet admittitur pro filio, vel cognato. l. iij. §. ſi
cuilibet. ff. de libe. homi. exhiben. l. iij. de libc.
cauſ. Et pariter licèt regulariter mulier prohi-
2 beatur accuſare: † fallit quãdo proſequitur ſuã,
vel ſuorum iniuriam. l. ij. ff. de accuſa. l. vxor. l.
de crimine. C. qui accuſa. non poſſ. l. ſi fæmina.
3 C. ad turpil. l. mater C. de calum. † Et quãdo ſunt
plures qui accuſant: tunc debet eligi magis ido-
neus. l. ſi plures. ff. de accuſa. aut eſt locus grati-
ficationi. dicta l. iij. §. ſi tamen plures. ff. de libc.
homi. exhiben. niſi quando ſunt plures accuſa-
tores, & omnium interſit æqualiter: quia tunc
omnes admitterentur. l. iij. §. ſi tamen plures. ff.
de ſepul. vio. & ibi Bart. & in d. l. ſi plures. ff. de
4 accuſa. † Veruntamen edictũ de libero homine
a exhibẽdo a non excludit accuſationẽ de plagijs,
nec ecõtra: licèt requirat dolũ malum. d. l. iij. ff.
5 de libe. homi. exhi. † aliâs ſi quis detineretur vo-
lens, vel quis prætenderet iuſtã cauſam detinẽdi
non haberet locũ pœna d. l. iij. § j. & §. ſi quis vo-
lentẽ. ff. de libe. homi. exhi. niſi eſſet calliditate
ſubornatus: quia de facili quãdo detinetur puel
la, faciũt ſibi dicere, quòd voluntariè detinetur:
ſecundũ Bar. ibi, aliâs iuſta ſiue iniuſta cauſa iu
ris vel facti excuſaret. l. plagij. el. ij. C. ad leg. fal-
ci. de pla. & ibi gl. l. iij. §. j. eo. ti. l. igitur. ff. de lib.

ſiſsimi:tamẽ debentur ex re,& ſortiuntur eandẽ
naturam.Pet.de ferra.in libello venditionis ſu-
per fructus, tenet opinionem Dy.in d.l. fi.ff. de
2 iur.fiſ.do.Gui.Pa.deci. cclxxj. tenet, quòd † de
iure debeat diuidi, pro rata temporis:ſed de cõ-
ſuetudine refert, quando venditor redimit per
duos aut tres dies ante terminum omnium ſan-
ctorum, ſeu recuperationis cenſus, quòd lucra-
tur fructus.Iſtud facit pro quadam differentia
deciſa amicabiliter ad tractatum alterius ex do-
minis curiæ, de quodam nobili, qui redimerat
vigore reacheti in vigilia omnium ſanctorũ,
vbi fuit habitus reſpectus ad tempus primi an-
ni venditionis:quia annus nõ erat integer, quo
emptor recuperauit redditus,& ſic pro rata tem
poris hincinde.

ARGVMENTVM.

Vinum venditum in quantitate & menſura
ſub certo pretio: ſi antequàm deguſtetur vel
poſt efficiatur deterius cuius erit periculum, an
eius qui vendidit an qui emit.

SVMMARIVM.

1 *Vini uenditi periculum ad quem ſpectet.*
2 *Differentia inter conditionem expreſſam & tacitam.*
3 *Vinum quando eſt ſignatum aut ſigillatum periculum ad*
emptorem non pertinet, niſi eſſet in mora recipiẽdi poſt
diem aut interpellationem.
4 *Vinum ſi ueneat in dolijs & penu, quòd periculum em-*
ptoris eſt, ſiue claues tradantur ſiue non: niſi emptor in
ſe periculum ſuſceperit uel in mora fuerit.
5 *Menſuratio uini acceſſoriæ uenit, ad hoc ut uini pretium*
certum ſit.
6 *Vini ex tali uegete uel celerio ſi certa quantitas uende-*
retur, quòd uenditor periculum præſtare tenetur.
7 *Vini uenditi in ſpecie cuius periculum etiam ante degu-*
ſtationem ad emptorem ſpectat: ſi deterioretur, nihilo-
minùs pretium præſtare tenetur. nu. 9. & 11.
8 *Venditio uini ſi fiat in genere periculum uenditoris eſt,*
etiam ante deguſtationem, menſurationem ſiue pondus.
9 *Vinum ſi uendatur in ſpecie uti certum corpus, pericu-*
lum ad emptorem pertinere regulare eſt: fallit in qua-
tuor caſibus. & nu. 11.
Dic idem eſſe in oleo, frumento & ſimilibus.
10 *Fructus ſi uendantur in herba cuius erit periculum, re-*
miſsiuè.
12 *Venditio rerum quæ deguſtationem non requirunt, quã-*
do pura eſt, tunc perfecta dicitur etiam ante traditionẽ,
& periculum emptoris eſt, ſi uenditio ſine ſcriptis fiat,
aliàs ſecus.
13 *Poſſeſsio an per uini ſigillationem transferatur.*
14 *Sigillatio uini quorſum fiat.*

Quæſtio. LVIII.

QVAERITVR quando vinum venditur
in quãtitate & menſura, ſub certo pretio di
ſtributiuè, ad rationem pro ſummata certi pre-
tij, cuius ſit periculum interitus, vel deteriora-
tionis, ſi efficiatur tornatum, vel penitùs cor-
ruptum, ante deguſtationem, ſeu poſt: & an ſit
licitum effundere vinum poſt moram, & an em-
ptor teneatur ad pretium. Et in effectu, quia vi-
dentur diuerſæ opiniones etiam inter gloſato-
res antiquos, ideò referam opiniones gradatim.
Nam Azo in ſumma. C. de peri. & cõm. rei ven-
1 di. videtur tenere, † quando vinum venditur in
ſpecie, quòd periculum ſpectat ad emptorem
poſt deguſtationem, non ante: nec eſt ſpeciale
in vino, licèt lætificet cor hominis: imò eſt idẽ
in alijs, quæ deguſtantur, vt in zinzibere, cyna-
nomo & ſimilibus. Si verò venditum eſt vinũ
ad mẽſurã, exiguntur duo, videlicet deguſtatio,
& menſura: aliâs ante non eſt periculum empto
rum. l. quod ſæpè. §. in his. ff. de contrahen. em-
ptio. & hoc ſiue ſit periculum interitus, ſiue per
emptionis, ſiue deteriorationis: vt quia natura
vini ſit mutata vti acoris vel mucoris. l. ſi vina.
2 ff. de peri. & commo. rei vendi. Quia † eſt diffe-
rentia inter conditionem expreſſam. l. neceſſà-
rio. §. ſi pendente. ff. de peri. & commo. rei ven-
di. & tacitam ratione menſurationis: quia eſt in
poteſtate venditoris menſurandi, & aliàs ple-
niùs habetur in ſumma per Azo. vbi ſuprà. ſed
glo. in d. l. j. ff. de periculo & commo. re. vendi.
refert quando vinum venditur in ſpecie, vti vi-
nũ quod in dolio, refert Ioan. de pla. Bal, tenere,
quòd ante deguſtationem ſit periculum vendi-
toris, & non emptoris. ſed glo. poſt Azo. tenet,
quòd ante deguſtationem ſit periculum empto
ris, per plura iura ibi allegata. Mart. verò in vi-
no tenet, quòd ante deguſtationem ſit pericu-
lum venditoris, & quòd requiratur deguſtatio:
quia vinum lætificat cor hominis, & ſic tenet
opinio Io. in cæteris tenet idem quod Azo. &
ſic videtur aliter referre quàm in ſumma Azo.
reperierim. Si verò vinum vendatur ad menſu-
ram ſeu in genere, quod idem eſt. ſecundum gl.
in d. l. j. tunc requiritur deguſtatio & menſura-
tio, ad hoc vt ſit periculum emptorum, quò ad
interitum, & periculum peremptionis: ſed quò
ad periculum deuorationis; vti acoris mucoris,
tunc eſt periculum emptoris, ſicuti in venditio
ne conditionali. ſecundum Bal, ſed Io. & gl. cõ-
tra prout ibi pleniùs habetur per glo. quæ ali-
quantulum obſtare loquitur, licèt Bald. ex poſt
mutauerit conſilium in melius: vt ibi habetur
per glo. & Azo. in ſumma. Veruntamen vendi-
tor tenetur præſtare cuſtodiam. l. cuſtodiam. ff.
5 de pericu. & commo. re. vendi. † Quinimò licèt
vinum fuerit ſignatum aut ſigillatum; non ta-
men tranſit periculum in emptorem. d. l. j. §. ſi
dolium. ff. de pericu. & commo. re. vend, & ibi
Sal. & vbi emptor eſſet in mora recipiendi poſt
diem, aut interpellationem. in l. ſi per emptorẽ.
ff. de pericu. & commo. rei ven. tamen non de-
bet ſtatim effundere vinum, ſed potius alia do-
lia conducere: quia quantum poteſt debet eſſe
attentus, vt minus noceat. d. l. j. §. licèt. & ibi gl.
circa fi. niſi appropinquaret tempus vindemiã-
di; vel quia eſſet mercator vini. l. ij. eo. tit. Qui-
nimò vbi emptor eſſet in mora, & ſibi denun-
tiatum, quòd veniret quæſitum vinum, debet
potiùs vendere, quàm effundere. d. §. licèt. & ibi
Bal. & vbi effunderet, debet effundere per cor-
bes, ſeu menſuram coram honeſtis viris ad ſciẽ-
dum quantitatem vini. d. l. j. §. ſi doliare. ff. de pe
ri. & commo. re. vendi. & hoc ibi notat Bald. &
hoc etiam ibi ſentit Salic. quod antequàm ef-
fundatur vinum, debet menſurari, vide in Spec.
in tit. de loca. §. iam dicendum, verſi. ad euiden-
tiam

tiam tex.in l.ij.C.de peri.& commo. rei vendit.
facit differentiam qnando venditio vini ſit in
qualitate ſeu genere, quòd idem eſt: ſecundum
glo.ibi.& iſto caſu periculum non pertinet ad
emprorem ante moram: ſi verò vendatur in ſpe-
4 cie,†& quando venditur vinum quod eſt in or-
reis vel dolijs.& celerio,tunc periculum eſt em-
ptoris,ſiue fiat traditio clauium, ſiue non : niſi
vēditor fuerit in mora, vel in ſe ſuſceperit peri
culum.l.j §.j & l.ſi quis vina.§. ſi in aduerſione.
ff.de peri.& commo.re.yen. vel niſi emptor ſci-
uerit bonitatem vini,parum duraturam,& vinū
fuerit ſua natura corruptum.l.ſi vina.la.ij.ff. de
peri.& comm.rei vendit. Et licèt quis emerit vi
na, exceptis accidis & mucidis,& e.expediat em
ptori illa habere,fortè propter familiam, ſecun
dum glo.in l.ſi vina.la.j ff de peri.& commo.rei
vendi.Tamen venditor non cogitur tradere, vt
ibi habetur.Et vbi vinum venditur in ſpecie de
tali vegete ſeu dolio,aut celerio ad rationē pro-
ſolius ſeu ſummata tantum,etiam nō propterea
alteratur contractus venditionis,quo minùs pe
riculum ſpectet ad emptorem, etiam ante men-
5 ſurationem:†quia talis menſuratio venit acceſ-
ſoriè ad ſciēdum precium.l.j.§ ſi cuſtodiam. ff.
de peri.& commo.re.vendi.ſecundum Ioan. Fa.
Ange.Are.inſti.de empt.& vendi.§.cùm autem
emptio.Bal.in l.ſicut.C.de acti. empti. & Saly.
in l.j.§.ſi donare.ff.de peri. & commo. re. ven-
di.niſi fuiſſet actum, quòd deguſtaretur : quia
ante deguſtationem non eſſet periculum empto
rum,ſed venditoris.l.ſi quis vina.in prin. ff. de
6 peri.& commo.re.vendi.† Si verò vēderetur cer
ta quantitas vini,ex tali vegete,vel celerio:tunc
venditio fieret ſub forma & ſubſtantia menſu-
ræ,& periculum eſſet venditoris, & diceretur
imperfecta quo ad periculum, & quaſi condi-
tionaliter celebrata ante menſurationem. d. l.
quod ſæpè.§.in his.ff.de contrahen.emptio. ſe-
cundum Bal in d.l.ſicut.C.de act.empt.l. ſi debi
tor.§ veriſimile.vbi bonus tex.ff. de contrahen.
empt faciunt no.per Bart.in l.Iulianus. §. ſi Ti-
tius ff.de actio.empti.cum ibi no. per Alexand.
in addi.& per eundem Bar.in l.ſi vina.§.item cū
quidam.ff.loca.& per Bal.in rubrica.C. de con-
trahen.empt.in xxij.q.facit c.per tuas.de dona.
& iſto caſu quando periculum eſt venditoris,&
venditio dicitur perfecta.iuxta no.per glo. in l.
7 neceſſario.ff.de peri.& commo.re.vendi.†etiam
in his quæ requirunt deguſtationem, & vendi-
tur vinum in ſpecie, prout ſupradictum fuit,li-
cèt periculum ſpectet ad emptorem: tamen tene
tur emptor ad pretiū.l.ſi.C. de peri. & commo.
re.vendi.Nec obſtat.l.bona fides.ff de act.empt.
quæ videtur facere contrarium. Quia reſpon-
detur prout per Bar.& Bal.in d.l.ſi. & Paul. de
Caſt.in d.l.bona fides.gl.verò in l.ſicut.C.de pe
ri.& cōmo.re.vendi.in effectu tenet, quòd quā-
do venditio vini fit in ſpecie,quòd tunc poſt de
guſtationem periculum eſt emptoris,ſecundum
Ioan.P.& ſic aliquantulum deuiat à dictis in d.
l.j.ff.de peri.& commo.rei ven.Si verò vinū vē-
datur in quantitate:tunc poſt deguſtationem &
menſurationem periculum eſt emptoris, aliàs ſe
cus:niſi vinum veniat in aduerſione, vel quòd
emptor ſit in mora:vt quia venditor fecerit of-
ferri emptori,ſeu denunciauerit,quòd deguſtet
& menſuret.d.l.j.§.ſi doliare.& l.ſi quis vina.§.
ſi in aduerſione. ff. de peri. & commo.re.vendi.
Ante verò deguſtationem & menſurationem,
omne periculum ſiue acoris.ſiue mucoris, ſiue
effuſionis,eſt venditoris,niſi emptor in ſe ſuſce
perit periculum. poſt verò deguſtationem, &
menſurationem,etiam omne periculum eſt em-
ptoris.ſed poſt deguſtationem tantum pericu-
lum deuorationis eſt emptoris:ſed ante deguſta
tionem omne periculum eſt venditoris,&ſic nō
eſt eadem ratio contrariorum, & aliâs prout ibi
habetur per glo.quæ videtur aliquantulum ob-
ſcurè loqui.glo.verò inſti.de empt. & vendi.§.
cū autem emptio.tenet, quòd quando venditur
vinum aut alia res quæ requirit deguſtationē,
quòd ſi venditur in ſpecie, tunc poſt deguſta-
tionem eſt periculum emptoris, excepto vino:
quia etiam,ſecundum Azo. periculum eſt em-
8 ptoris ante deguſtationē.† Si verò venditio fiat
in genere,tunc periculum eſt vēditoris ante de
guſtationem,menſurationem ſiue pondus. ſe-
cundum Io.P.Bal. nec diſtinguitur periculum
interemptionis, à periculo deuorationis acoris
vel mucoris,quia emere periculum eſt vendito-
ris ante deguſtationem menſurationem, ſiue pō
dus,licèt Bal.aliâs videatur cenſiſſe ſicuti in vē-
ditione cōditionali dicitur.l.neceſſaria.§.quòd
ſi pendente,aliâs l.ff.de peri.& commo.re.vend.
quia aliud in caſu iſto, quando fit venditio ad
quantitatem:quia eſt in poteſtate venditoris ad
implendi ſeu denunciandi emptori.l.j.§.ſi.ff. de
peri.& commo.rei ven. ſecus in conditione ex-
preſſa, Cy. verò in l.ij.C.de peri. & commo. re.
vendi.tenet,quando venditio ſit in genere ge-
neraliſsimo, vt quando quis vendit decem cor-
bes vini,de tali loco:tunc omne periculum,ſiue
interemptionis,ſiue deuorationis ſpectat ad vē-
ditorem.l.in ratione.§.incertæ. ff.ad.l.falci Si
verò venditio vini fiat in genere ſubalterno, vt
vendo decem corbes vini de tali vegete maiori,
vel quæ eſt iuxta talem parietem :tunc aut peri-
culum contingit ante deguſtationem, & eſt ven
ditorum, aliàs ſecus:ſicuti quādo vēditur in ſpe
cie:quia tunc ante deguſtationem periculū eſt
venditoris,aliàs ſecus.& idem tenet Mar. cū Io.
in vino,quod lætificat cor hominis,quòd eſt ve
rum,ſecundum Cy.moderatè ſumptum, & ibi
exclamat contra potatorē,de quo ibi latiùs vide
latiùs per ipſum in ſi.in d.l.ij,C.de peri. & com
mo.re.vend.& in d.§.cùm autem emptio. inſtit.
de empti.& vendi, tenet, quādo fit venditio in
genere generaliſsimo, vt vendo decem corbes
vini,tunc periculum eſt venditorum,ante degu
ſtationem & menſurationem,& idem quādo vē
ditur in genere ſubalterno,vt quando dicitur,
vendo decem corbes vini talis vineæ, vel talis
celerij,vel decem dolia,& tunc idem ſiue ſit pe-
riculū interemptionis.ſiue deuorationis. Si ve-
rò vendatur in ſpecie,vt vendo duo dolia, ſeu
tonnellos vini,tali pretio: tunc ſi ante deguſtā-
tionē,& traditionē perijt vel fuit deterioratū,

tuoe tenendo opioionem gl. eſt periculum em-
ptoris, veruntameo quando venderetur vinom
in genere generaliſsimo reponendo in cellerio
emptorom,& venditor portaſſet,& emptor ha-
beret claues eſſet periculum emptoris: quia ha-
betur pro recepto:ſecus ſi vinum eſſet repoſitū
in cellerio venditoris,licèt in dolijs emptorum,
ſecundum Io.Fab.in §.cum autem empt.Bar.ve
rò in l.ſi in vēditione.§.j.ff.de peri. & commo.
tenet quòd ſicuti in rebus mobilibus vēditio nō
datur perfecta,antequàm menſuretur: ita in re-
bus immobilibus:& idem no.in l.ij. C. de peri.
& commo.rei ven.& ibi dicit,quòd habuit quæ
ſtionem de facto de quodam qui agebat rei ven
di,antequàm menſuraretur,& hoc quando mē-
ſuratio eſt de ſubſtantia contractus: ſecundum
Bar.in l.Iulianus.§.ſi Titius.de actio.empt.Bal.
vero in l.j.§.j.ff.de peri.& commo.rei vend. di-
9 ſtiuguit† quādo vinū venditur in ſpecie,vt quā-
do quis vendit hanc vegetem vini,& tunc peri-
culum eſt emptoris regulariter, niſi venditor in
ſe ſuſceperit periculū,donec deguſtetur, ſi fue-
rit cum præfinitione temporis,vſque ad illud tē
pus,vel niſi ſit periculum cuſtodiæ:vt quia do-
liū eſt malè ligatū,diruptis circulis: ſi verò vinū
vendatur in genere ſubalterno:vt quia vēdātur
decem ſallinæ vini,de tali cellerio, vel in genere
generaliſsimo:vt vendo decē corbes vini abſq;
coartatioue loci,tunc periculū eſt vēditoris an-
te menſurationē,etiā ſi fuerit appoſitū ſigillum:
quia non facit tranſire periculum in vino: quia
ideò ſit,ue aliquid miſceatur,vt ibi habetur: ſe-
cus in alijs rebus venditis,quæ ſignantur : vt io
trabibus poreis & alijs animalibus.l.quod ſi ne
que.§.ſi.ff.de peri.& commo.rei ven. ſecundum
Bal.in rubric.C.de pericu.& cōmo.rei vend. Et
iſto caſu quādo periculū eſt venditorū , emptor
poſſet agere cōtra venditorem, ad recuperatio-
nem pretij,ſi fuiſſet ſolutū,noo autē ad intereſ-
ſe,ſecundū gl.in l.j.§.j.ff.de peri.& cōmo. rei vē
di.l.ſi in venditione.§.j.eo.tit.idē verò Bald. io
d.rub.C.de peri.& cōmo.rei vend. ponit plures
ſpecies periculi,& in vino,quādo cōtigit peri-
culū antequā guſtetur,& in frumēto antequàm
menſuretur:tunc periculum eſt vēditoris,& ibi
etiā loquitur de ſignaculo in vino, vel alijs re-
bus,& inter cætera qñ vēditio eſt conditionalis;
tūc periculū interitus pēdente cōditione eſt vē
ditoris:ſecus in periculo deuorationis, exiſtēte
poſtea cōditione.l.neceſſario.§.ꝙ ſi pēdente. ff.
de pericu.& cōmo.rei ven.ſecus ſi cōditio defi-
ciat.Et eſt ratio differētiæ inter periculū inte-
ritus,ſeu perēptionis,& deuorationis: quia quā
do res eſt percmpta,tunc exiſtens cōditio, nō in
uenit rem vbi figat pedē.ſecus quādo res eſt de-
teriorata,ſecuodū Bal.poſt Odo.in d.rubric.C.
de peri.& cōmo.re.ven.Veruntamē quando ta-
lis deterioratio eſt talis ꝙ ſit ſublata ſubſtātia-
lis qualitas,ꝙ nullomodo res ſit in vſu , ꝙ vioū
factū eſt mucidū,ita ꝙ nihil valet :tunc cōditio
exiſtēs nō trahitur retro:quia nō inuenit ſubſtā
tialē qualitatē rei.l.in vēditionibus.§.ergo. ff.de
cōtrahen.empt.ſecundū Bal.in d.rubr.C.de pe-
ri.& cōmo.re.ven.ſecus ſi vinū efficiatur acetū,
ſecundū Bal.ibi,vide Bal.in d.l.ij. C.de pericu.
& cōmo.rei ven.qui videtur tenere in rebus pe-
nitùs corruptis,ſicut de re perēpta, licèt in cō-
trariū videatur.l.ſi vina.la.j.cū gl.ff. de pericu.
& cōmo.quia expedit etiā habere vinū accorrea
tum aut mucidū pro familia, idcò relinquo co-
gitandum.Quid autē in permutatione,in dote,
in locatione,vide per Bal.ibi, & ibi reſpōdet &
declarat intellectū.l.ſi debitor. §. veriſimile. &
10 l.ſi fiſtulas.§.frumēta.ff.de cōtrah.empt.† quan
do vēduntur fructus in herba,cuius ſit pericu-
lū,vide gl. Bar.in l.ſi vno.§.itē cū quid. ff. loca.
Idem verò Bal.in l.ij.C.de peri.& cōmo.re.vēd.
facit differentiā,quādo vinū vēditur ad mēſurā,
& tūc eſt periculū vēditoris ante menſurationē.
d.l.ꝙ ſæpè.§.in his.ff.de cont.emp. niſi in duo-
bus caſibus,quando per emptorē ſtetit:vel quā-
do emptor in ſe ſubierat omne periculum.l.ſi
quis vina.§.ſi in aduerſione.ff.de peri. & cōmo.
11 rei ven.† Interdū vinū venditur in ſpecie, vt cer
tū corpus,vt vēdo tibi vinū,quod eſt in iſto do-
lio,& regulariter periculum eſt emptoris. fallit
in quatuor caſibus,ibi declaratis, & idem eſt in
oleo,frumento,& ſimilibus,poſt venditionē de-
terioratis, vel penitùs corruptis,ſecundū Bald.
ibi.Sed idē Bal.io d.l.ſicut.C.de actio.emp. poſt
gl.ibi tenet,quando vinum venditur in ſpecie,
ꝙ periculū eſt emptoris,etiā ante deguſtationē:
ſi verò vinum veodatur in quantitate,tunc ante
deguſtationē & menſurationē omne periculū
eſt venditoris.Et econtrà, poſt deguſtationē &
menſurationē periculū eſt emptoris, quandoq;
poſt deguſtationem,& ante menſurationem , &
tūc periculum deuorationis eſt emptoris : ſed
periculum effuſioois caſu fortuito contigēs eſt
venditoris.Et hoc verū , oiſi mora vel pactum
aliud inducant. Quid autem quādo venditur to
tum vinū quod eſt in iſta vetege ad rationē de-
cē ſolidorū pro qualibet ſallina, an dicatur ven
ditio ad menſuram,vide ibi per Bal. & ſuprà iā
fuit tactū. Quid autē quādo vinū,fuit effuſum,
quia circulus vegetis erat malè ligatus,vel vi-
tioſus:tunc periculum eſt venditoris. l.tenetur.
§.ſi vas.ff.de pericu.& cōmo.rei vendi. ſecundū
Bal.in d.l.ſicut.Qualiter autē venditor vel em-
ptor dicatur in ſe accipere periculum vide ibi
Bal.& d.l.ſi quis vina.§.ſi in aduerſione.ff.de pe
ri.& cōmo.rei vend.Albe.in d.l.ij.C.de peri. &
cōmo.rei vend.in hac materia ſe remittit ad gl.
& Cy.ibi Ange.verò in l.j.C.de peri. & cōmo.
12 re.vē.tenet,ꝙ† in rebus quæ nō requirunt degu
ſtationē , quādo venditio eſt pura, tunc dicitur
perfecta,etiā ante traditionē, quò ad periculum
ad emptorē pertinet.l.cū inter.eo.ti. & hoc quā
do venditio ſit ſine ſcriptis,aliàs ſecus. l. cōtra-
ctus.C.de ſi.inſtru.ſi verò ſit periculum euictio
nis ex cauſa ſequente cōtractum,tunc eſt pericu
lum emptoris.l.Lucius.ff.de euict.aliàs ſecus, ex
cauſa antecedente contractum.l.ſi fundus.ff.lo-
ca.& ita debet intelligi glo.in l. neceſſario.ff.de
peri.& cōmo.rei vēd.quæ tenet , ꝙ caſus publi-
cationis,pertinet ad venditorem:& hoc quando
eſt facta denunciatio venditori , vt aſsiſtat li-
ti.d.l.j.C.de peri.& cōm.re.veo. & ibi doct.Idē
verò

verò Angel in l.ij.co.ti.tenet quando venditur
vinum ad menſuram, ante menſurationem peri-
culum eſt venditoris, niſi poſſeſsio vini ſit tradi
ta: quia per traditionẽ transfertur periculum.d.
l.ij.l.traditionibus.C.de pact. Et ideò, ſecundũ
ipſum, venditor debet eſſe cautus, vt incontinẽ-
ti faciat menſurare, aut tradere poſſeſsionẽ vi-
13 ni emptori: † nec diceretur tradita poſſeſsio per
ſigillationem vini, niſi hoc expreſsè fuiſſet a-
14 ctum: † quia dicta ſigillatio fit ad duplicem ef-
fectum, videlicet vt nihil poſsit immiſceri: ſe-
cundò vt appareat de quantitate vini, quæ erat
tẽpore venditionis, l.4.§.ſi dolium.ff. de pericu.
& commo.rei vendi. Si verò vendatur vinum in
ſpecie, vt totum vinum quod eſt in cellerio: tũc
traditis clauibus eſt periculum emptoris. & idẽ
etiam ante traditionem, & deguſtationem: licèt
ſecundum aliquos, poſt deguſtationem, Angel.
videtur tenere opinionem, Io. vt poſt deguſtatio
nem ſit periculum emptoris, quando venditur
in ſpecie, aliàs ſecus. Si vero vinum vendatur in
genere generaliſsimo, vti quando venduntur
decem corbes vini de tali villa, indiſtinctè peri-
culum eſt venditoris. l.incendium, C.ſi cer.peta.
licèt Bal. vt refert Ange. tenuerit, quòd pericu-
lum interitus ſit venditoris & deuorationis.
Quando verò vinum venditur in genere ſubal-
terno: vt quando quis vendit decem ſallinas vi-
ni de tali dolio, vel vegete, vt ſit idem quando
venditur in ſpecie, vt ante deguſtationem ſit pe
riculum venditoris, & poſt deguſtationem pe-
riculum ſit emptoris. Salic. in d.l.ij.C. de pericu.
& commo.rei vendi. ſe remittit ad d. l. ſicut. C.
de actio.empt. Et in effectu quoad periculũ de-
uorationis, poſt deguſtationem, quando vendi
tur in quantitate eſt periculum emptoris, ſi ve-
ro vinum ſit deuoratum poſt menſurationem
ante deguſtationem, quod raro cõtingit, quini-
mò ante omnia deguſtetur. d.l.ſi quia vina. ff.de
pericu.& cõmo.rei vendi. tunc eſt pro indubita
to, quia habetur pro tradito poſt mẽſurationẽ,
& omne periculum ſpectat ad emptorem. Sed
quando venditur vinum in ſpecie, vt vinũ quod
eſt in vegete, ad rationem decẽ ſolidorũ pro cor
be, tunc tenet Bal. ibi, ꝙ non alteratur contra-
ctus, & ꝙ periculum ſit emptoris, ſed Salic. ibi
contra, quia iſto caſu venditio dicitur facta ad
menſurã: quia quælibet mẽſura eſt appreciata.
Quid autem quando vinum eſt effuſum defectu
circulis male ligati, facit certam diſtinctionem,
quæ videatur, vide etiam eundem Sali. in d.l.j. in
princip. & §.ſi doliare. ff. de pericu. & cõmo. rei
vendi. Paul. de Caſt. in d.l.ij.C. de pericu. & com
mo. tenet quando venditur vinum in ſpecie, ꝙ
periculum ſit emptoris, etiam antequam mẽſu-
retur, & idẽ quò ad alia aliqua, vel arida, in qui-
bus cadit menſuratio. Si verò vendatur vinum
ad menſuram, periculum eſt vẽditoris antequã
menſuretur, vel tradatur. Veruntamen quando
vẽditio fit in ſpecie, hoc dupliciter: quia aut fit
ad menſuram, & tunc tot videtur venditiones,
quot menſuræ: quia tot ſunt pretia, facit l.ſcire
debemus. ff. de verbo.oblig. vel non ad manſu-
ram, & ſic eſt vna venditio, & vnum pretiũ. In-
terdum fit venditio in genere generaliſsimo, vt
vendo decem corbes vini, non ſe referendo ad
aliquod certum vinum, & tunc periculum ſpe-
ctat ad venditorẽ, etiã ſi totum vinum quod eſt
in celerio periret: quia genus perire non poteſt.
l.incendium, C.ſi cer. peta. Si verò vinum venda
tur in genere ſubalterno, vt decem corbes vini
quod habes in cellerio, tunc ſi totũ periret, idẽ
eſt ac ſi venderetur in ſpecie: ſecus ſi totum vi-
num non pereat, ſed remaneat tantum quod ſuf
ficiat. l.in naue. in fi. ff. loca. Et idem quando cõ-
ſiſtit ad numerum, vel pondus. Quid autem in
rẽ immobili, quando venditur ad menſuram, vi-
de per ipſum. Idem Pau. in d.l.ſicut. C. de actio.
emp. tenet, quod licèt venditio vini fuerit in
quantitate ſeu genere vel ſpecie, quoad augmẽ-
tationem, vel diminutionem pretij, ſi res plus ex
poſt facto valuerit, vel minus, non attenditur:
quia dicitur intereſſe extrinſecum, ſiue loqua-
mur ante menſurationem, deguſtationem, vel
poſt. Si verò quæratur quoad periculum inte-
ritus, vel deuorationis, tunc diſtinguitur, ſi fue-
rit facta in ſpecie, vel genere, prout ſupra dictũ
fuit, licèt quoad commodum aucti vel diminuti
pretij, nõ attendatur prout ibi pleniùs habetur.
Ange. Are. in d.§.cùm autem empt. tenet, quan-
do venditio vini fit in genere generaliſsimo vel
ſubalterno, periculum eſt venditoris, etiam de-
uorationis contra Bal. Si verò vendatur in ſpe-
cie, ſi requiratur deguſtatio, vide per ipſum Pe.
de Ferra. in libello in cauſa venditionis, in fine,
de periculo rei venditæ, loquitur de hac mate-
ria ſub paucis, an venditio vini fiat in ſpecie,
aut in genere, de quo ibi latiùs per ipſum. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper proceſ-
ſu ſupplicationis Mariæ ſeruientis, cõtra Hum-
bertum Gauterij, de lento caſtellaniæ oyſentij,
prætextu venditionis quatuordecim ſummato-
rum vini rubei, & ſex vini albi, pretio cuiuſli-
bet ſummatæ treſdecim groſſorum paruæ mo-
netæ: quia dictum vinum poſt certum tempus
fuit effectum tornatum, & mutauit naturã ſuã,
& ob ideò ipſa Maria petit pretiũ, licèt ex poſt
dictus Gauterij propoſuerat, quòd fuit præfixũ
certum tempus ad venẽdum quæſitum, & quòd
interim vinum fuit tornatum adhuc cauſa pen-
det, & aliter non declaro pro nunc.

ARGVMENTVM.

Confeſsio aduocati, procuratoris aut partis facta in cauſa & per partem acceptata an reuocari aut corrigi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Error aduocati factus in præſentia partis, in præparatorijs parti præiudicat, niſi per diem reuocetur: in deciſorijs verò niſi intra triduum.*

2 *Confeßio facta in libello uel in exceptionibus tenet etiã contra abſentes.*

3 *Confeßio prætextu erroris reuocari poteſt etiam ante & poſt litem conteſtatam: niſi illam pars expreßè acceptauerit.*

4 *Confeßio incontinenti & ante quàm in ſcriptis redigatur, etiam ſine erroris facti allegatione: reuocari poteſt.*

Quæſtio. LIX.

QVAERITVR an confeſsio adnocati, pro
curatoris aut partis facta in ſcriptis, in li-
bello, aut articulis exceptionalibus poſsit reuo
cari aut corrigi, prætextu erroris facti allegati,
præſertim poſtquam fuit acceptata per partem.
1 Et in effectu quoad errorẽ aduocati, †quãdo in
præſentia partis aliquid proponitur in cauſa,
& quòd intelligatur, præiudicat parti in præpa
ratorijs, niſi reuocetur per diem. c. cũ cauſam. &
ibi gl. de appel. & in c. olim, de cenſ. ſed in deci-
ſorijs præiudicat, niſi reuocetur intra triduum,
etiã nõ edocto de errore. l. j. & l. fi. C. de erro. ad-
uo. Sed quò ad errorẽ partis aut procuratoris,
tunc fit diſtinctio, ſi error ſit probabilis, vel ne.
iuxta nota, in l. error. C. de iur. & fact. igno. & l.
non fatetur. ff. de confeſ. & in c. ſi eo, tit. in anti
2 quis, licèt quando †cõfeſsio emanat in ſcriptis,
in libello, vel exceptionibus. iuxta l. cũ precum.
C. de libe. cau. tunc talis cõfeſsio tenet etiã inter
abſentes: quia litera ſemper loquitur, ſecundũ
Bar. in l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de cõfeſ. &
iſto caſu quando confeſsio emanat in ſcriptis
3 præſumitur magis deliberata. Si †verò poſsit re
uocari prætextu erroris, poſt litem conteſtatem
vel ante, habetur per Bar. in l. ij. §. fi. ff. de iure fi
ſci. & per Bal. in d. l. error. & ibi Iaſo. qui vide-
tur tenere, quòd ſic, etiã ſi ſit præfixus teminus
ad deliberatè reſpondendum. Quid autẽ quan-
do confeſsio fuit expreſsè acceptata per partẽ,
tunc non poteſt reuocari, etiã prætextu erroris.
ſecundũ Bal. in l. Gallus. §. quidã rectè. ff. de li-
be. & poſthu. & Alexã. de Imo. cõſi. xc. in j. volu.
licèt ibi videatur tenere, quòd prætextu erroris
4 poſsit reuocari. de quo per Iaſ. in d. l. error. †Sed
incontinenti antequã redigeretur in ſcriptis, e-
tiã ſine allegatione erroris facti, poſſet reuoca-
ri. arg. c. præterea. de teſti. cogen. ſecundũ glo. in
c. apud miſericordem. xxxij. q. j. & in cap. ex lite-
ris, de diuor. & in cap. fina. de iureiuran. lib. vj.
Specula. in titul. depoſiti, §, ſi. verſicu. item po-
nens. Et eo caſu quo quis admittitur ad reuoca-
tionẽ erroris debet condẽnari in expenſis ante
omnia ſoluendis: ſecũdũ Bar. in l. rura. C. de om.
agr. deſer. li. xj. C. & Iaſ. in d. l. error. Et præmiſſa
faciunt ad quæſtionẽ ſuper proceſſu hominum
Balmæ cornilhianæ contra dominũ loci, ſuper
mutagijs, quia dictus dominus Balmæ cornilhia
næ, in certis articulis exordictibus. Declarãdo
in xj. & xij. deducit, quòd mutagiũ & laudimiũ
idẽ ſunt. Et ex poſt facto deducit de cõtrario, &
petijt dictum errorẽ corrigi. Et attẽto ꝙ nõdũ
apparebat de errore allegato, fuit ordinatũ pro
nunc non eſſe corrigendum. Et aliâs prout ple-
niùs conſtat actis cauſæ in manibus magiſtri
Menonis ſecretarij cauſæ.

ARGVMENTVM,

De interlocutoria torturæ, & an indiciorum
copia dari debeat: item & ſi quæſtio fieri debeat
poſt proceſſus publicationem.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium à quæſtione non, niſi præcedant indicia, incipiẽ-
dum eſt.*
2 *Inquiſitionis, indiciorũ & capitulorũ copia reo dãda eſt.*
3 *Quæſtio nõ niſi poſt proceſſus publicationẽ, dari debet.*
4 *Iudex ex officio reo ut in delictis defenſiones faciat ter-
minum concedere debet.*
5 *Appellari poteſt ab interlocutoria quæſtionis, ut quæ
grauamen irreparabile inferat.*
6 *Tortura interlocutoria pendente decem diebus datis ad
appellandum executioni mandabitur, ſi ab ea appellatum
non fuerit.*
7 *Appellationi in criminalibus an renunciari poßit.*
8 *Renũtiatio appellationis aut defenſionis in criminalibus
reuocari poteſt.*
9 *Confeßio facta poſt appellationem, appellationem non
impedit.*
10 *Confeßio facta metu torturæ non ualet: & quando di-
catur metu torturæ facta.*
11 *Confeßio etiam perſeuerata emanata ex quæſtione facta
nullis præcedentibus indicijs non tenet.*
12 *Confeßio facta pẽdente appellatione à tortura nulla eſt.*

Quæſtio LX.

QVAERITVR qualiter ſit perueniendũ
ad interlocutoriam quæſtionis, ſeu tortu-
ræ: & an debeat dari copia indiciorum, ſeu ter-
minus reo ad dãdum defenſiones, ſeu ſe purgan
dum aduerſus indicia: & ſi quæſtio debeat fieri
poſt publicationẽ proceſſus: & ſi appelletur, an
debeat ſupercedi ab executione: & an teneat cõ-
feſsio facta corã iudice à quo, pẽdente appella-
tione: & ſi poſsit renuntiari appellationi. Et in
1 effectu †nõ eſt incipiẽdum à quæſtione, niſi præ
cedãt indicia. l. j. in princi. & l. de mino. §. j. ff. de
2 quæſtio †& debet dari copia inquiſitionis & ca
pitulorum. c. qualiter & quãdo. el. ij. de accuſa.
ſecundum Bal. Alex. in l. is apud quẽ. C. de eden.
& Gand. in ti. qualiter ſit procedẽdũ per inqui-
ſitionẽ, & etiã debet dari copia indiciorũ. ſecun
dum Bar. in l. fi. ff. de quæſt. in penul. q. Sal. in l.
ij. C. de cuſtod. reo. & l. fin. C. de quæſt. & debet
fieri publicatio proceſſus antequã perueniatur
ad quæſtionẽ. l. vnius. §. cogniturũ. ff. de quæſt.
ſecundum Bar. ibi l. cuſtodias. ff. de publi. iudi.
quia quæſtio non debet fieri ante litẽ cõteſtatã:
ſecundum Bar. in l. ſi poſtulauerit. §. quæſtioni.
3 ff. de adul. † Et ſic quæſtio debet fieri poſt pu-
blicationẽ proceſſus: ſecũdum Bal. in l. milites.
C. de quæſt. quia antequã perueniatur ad quæ-
ſtionẽ, debet fieri diſputatio aduocatorum. d. l.
cuſtodias, & poſſunt reprobari teſtes, quod non
poſſet fieri, ſi fieret quæſtio ante publicationẽ
teſtium. Et hoc tenet Frã. Bru. in tracta. de quæ-
ſtio. & indi. in ij. par. princi. q. v. licèt ibi faciat
4 certam diſtinctionem. † Quinimò iudex ex offi
cio debet dare terminum reo ad faciendum de-
fenſiones in delictis. l. ſi non defendantur. ff. de
pœn. ſecũdum Bar. in l. fi. ff. de fer. vide per Ang.
Are. Augu. in addi. in tracta. maleficiorũ, ſuper
verb. fama publica. Et licèt Augu. ibi referat
Gandi. tenere in homine malæ famæ, quòd non
ſit danda copia inquiſitionis: tũ ſecus in copia
5 indiciorum antequã fiat quæſtio. † Et iſto caſu
poſſet appellari ab interlocutoria quæſtionis,
quia infert grauamen irreparabile. l. ij. ff. de ap-
pel. reci. Et valet appellatio etiã ſine inſertione
cauſarũ grauaminis: ſecundũ Bald. in l. minori-
bus, C. de his qui. vt indi. & ligat manus iudicis
à quo

à quo,vt ſuperſedeatur ab executione, etiã ante
inhibitionẽ ſuperioris:ſecundũ Bal.in l.genera
liter.§.j.C.de re.credi.& gl.in prag.ſanc. in tit.
de cau.§.neq;.ſuper ver.nequiret.Et Pe.Ia.in ti.
libelli,in actione furti,licèt de cõſuetudine do.
6 Gui.pa.refert in hac patria, ꝙ † interlocutoria
torturæ ſi nõ fuerit appellatũ mandetur execu-
tioni ſtatim pendente tẽpore decẽ dierũ ad ap-
pellãdũ.faciunt not.per gl.Bar.in l.qui vltimo.
ff.de pœ.& in l.nõ tantũ.ff.de appel. & per Bal.
in l.additos.C.de epi.audi.& in l. additos. C.de
appel. Et pariter appellatio ab interlocutoria
poteſt iuſtificari ex alijs actis:ſecundũ Bald.in l.
per hãc.C.de tẽpo.appel.circa fi. Et licèt regula
riter poſsit renũciari appellationi in ciuili.l. fi.
§.fi.C.de tẽpo.appel.& l.tale pactũ. §. qui pro-
7 uocauit.ff.de pact.†tamẽ in cauſa criminali vi-
deretur ſecus.d.l.nõ tantũ, ibi, acquieſceret. &
hoc ibi tenet Ange.Are.poſt Rapha.licet Bart.
ibi. & in l. additos.C. de appel. aliter videatur
ſentire,ꝙ poſsit renũtiari appellationi,etiam in
cauſa criminali ad præiudicium ipſius:& ꝙ iſto
caſu poſſet incõtinenti lata ſententia executiõi
demãdari,propter appellationẽ:ſi nõ appellatur
per aliũ:quia nõ poſſet renunciari appellationi
8 ad præiudiciũ alterius.d.l.nõ tãtũ.†Quinimò re
nunciatio appellationis ant defenſionis in cau-
ſa criminali poſsit renocari.d.l.cuſtodias.& per
gl.in l.pactũ.ff.de pact.ſecundũ Ang. Are. in d.
9 l.nõ tãtum.Et†pariter cõfeſsio facta poſt appel
lationem nõ impedit appellationem. ſecundum
gl.in d.l.nõ tãtum.faciunt no.per gl.& doct, in
l.ij.C.quo appel.non reci.& in c.romana.§.fuit
autem.de appel.li.vj.quia talis cõfeſsio videre-
tur facta metu torturæ, ex quo fuit notificata
interlocutoria torturæ reo, & ipſe appellauit:
10 †quia cõfeſsio facta metu torturæ nõ tenet. l.j.
§.diuus.& §.ſi quis vltio.ff. de quæſtio. quia cõ
feſsio nedũ dicitur facta metu torturæ,quando
fit quæſtio,vel poſt quã quis fuit tortus:ſed etiã
quãdo quis timet torqueri,ex veriſimilibus cõ-
iecturis:ſecundũ Pau.de Ca.in d.l.ij.C.quo. ap-
pel.nõ reci. Et licèt cõfeſsio facta præcedẽtibus
indicijs quãdo perſeuerat ex interuallo teneat.
11 l.ij.cũ ibi no.C.de cuſto.reo.†tamen ſi quæſtio
fieret nõ præcedentibus indicijs nõ teneret,etiã
cõfeſsio perſeuerata.l.placet,& ibi Bart. & in l.
maritus.ff.de quæſtio.ſecundũ Ange. Io. Alex.
de Imo.in l.qui aliena.§.Celſus.ff.de acqui.hæ-
re.faciunt no.per Bal.Alex. de Imo. in l. legata
inutiliter.ff.de lega.j.& in l.ij.C.quod me. cau.
facit l.doli.ff.de noua.niſi reus fuiſſet reductus
in ſuã priſtinã libertatẽ.ſecundũ Alex.in addit.
ad Bar.in d.l.placet,ff.de quæſtio. & faciũt not.
per Bal.in l.vnic.C.de cõfeſ.Et quando petitur
copia indiciorũ,debet differri tortura vt habe-
tur per Alex.cõſ.lxv.in j.vol.& ij. volu. conſil.
12 clxxxj.†Prætereà quãdo pẽdente appellatione à
tortura reus cõfitetur delictũ, cõfeſsio eſt nulla
ſecundũ Bal.in rubri.C.Fran.Bru.in dict.tract.
de iudi.& tortu.in.v.q.ij.partis principalis. Et
præmiſſa faciunt pro cauſa appellationis Mat-
thæi Magneti Podinallis in Valen. cõtra nobilẽ
Carolũ Sextoris, & ſuos grangerios, prætextu
cuiuſdam incẽdij certorũ gerberiorũ frumenti:
quia dictus Matthæus appellauit ab interlocu-
toria torturæ,& fuit confirmata per viceſeneſ-
callum montiliadhemarij. & iterum appellatũ
ad hanc curiã.Et hoc pendẽte dictus Matthæus
corã officiarijs primæ inſtãtiæ confeſſus fuit in
cendiũ,& renunciauit appellationi.Et quia per
acta apparuit,ꝙ non fuit datus terminus ad dã-
dũ defenſiones,nec data copia indiciorum, nec
publicatus proceſſus, Curia pronunciauit bene
appellatum,& ordinatũ,ꝙ viceſeneſcallus Cri-
ſte arnaudi repetat,& inquirat cum dicto Mat-
thæo de veritate dicti incẽdij ceſſante omni for
midine tormentorũ,& concedat copiã indicio-
rum dicto reo,& præfigat terminum ad dãdum
defenſiones,& aliàs debito modo formet proceſ
ſum,& omnia curiæ tranſmittat. Et aliàs prout
pleniùs conſtat penes pelliſſonis ſecretarium.

ARGVMENTVM.

De ſtilo curiæ Cabeoli vel ſancti Marcellini an
fieri poſsit executio contra tertios poſſeſſores
etiam clericos.

SVMMARIVM.

1 *Verba ſtatuti ſeu inſtrumenti ſubmiſsionis ad uires cũ-*
riæ rigoroſæ regulariter ſe ſolùm extendunt contra no-
minatum in inſtrumento non contra tertium poſſeſſorẽ.
2 *Hæredes obligati uocari in ius debent uiſuros declarari*
literas obligationis executorias contra ipſos.
3 *Bona clericorum iuriſdictioni temporali ſubſunt.*
4 *Statutum generaliter loquens quòd inſtrumentum pu-*
blicum paratam executionem habeat, an clericos compre
hendat. & nu.6.
5 *Clericus in actione reali ſeculari forum ſequitur.*

Quæſtio LXI.

QVERITVR an vigore ſtili curiæ Cabeo-
li vel ſancti Marcellini ſeu inſtrumenti ga-
rentigiæ,poſsit fieri executio contra tertiũ poſ
ſeſſorẽ,quãdo trãſeunt in perſonã clerici, vel ec
1 cleſiæ.Dubiũ facit,†quia licèt regulariter ver-
ba ſtatuti vel inſtrumenti ſubmiſsionis ad vires
curiæ rigoroſæ,& priuilegiatæ,ſe ſolũ extẽdãt
contra talẽ nominatũ in inſtrumento,& nõ cõ-
tra tertiũ.c.ſuper eo.de offi.deleg.ſecundũ Bar.
in l.j.§.interdũ.ff.à qui.app.non li.Ioã.de Imo.
in l.fi.eo.ti.Alex.de Imo.poſt Ang.in l.j.§.ſi hæ
res.ff.ad trebel.niſi in ſubſidiũ: vt ibi habetur.
in l.à diuo pio.§.ſi ſuper rebus.ff.de re iudi. Nã
ex quo tertius non eſt nominatus in inſtrumen
to non videtur habere locum talis ſtilus in vim
ſubmiſsi,iuxta nota.per Bald. in l. ſi binæ.ff.de
2 in integ.reſti.l.teſtamento.Hinc eſt ꝙ † quando
perſonæ ſunt mutatæ,requiritur citatio hære-
dum:ſecundũ Ang.Alex.in l.oratione.ff. de fer.
& l.à diuo Pio.§.in venditione. ff.de re iudi. &
per Spec.in ti.de execu.ſenten.§.breuiter.Et do
mi.Guid.pa.deci.xxj.& debent declarari cõpul-
ſoriæ:vt ibi habetur. Veruntamen in caſu iſto
verba ſtili vltra progrediuntur etiam talia bo-
na ſpecialiter affecta tranſeant ad tertiũ poſſeſ-
ſorem.& ſic non videtur diſcedendum à verbis
ſtatuti.l.proſpexit.ff. qui & à quib. quia facta
citatione hæredum ſi non reperiantur datur cu
rator bonis,de ſtilo dictarum curiarum ſancti
Marcellini & Cabeoli contra quẽ diriguntur a-

ctiones. Et facta conceſsione præciſarum ordi-
natur citari tertios poſſeſſores ſi ſunt opponē-
tes, ita quòd iſto caſu proceditur in vim execu-
tionis iudicati, quo caſu etiam clerici videren-
tur comprehendi. iuxta no. per Bal. in l. accepti.
C. de vſu. faciunt not. per Bart. in repetitione l.
creditores. C. de pigno. in iiij q. & maximè quã-
do in fraudem fieret alienatio in perſonam cle-
rici cauſa iudicij mutandi. c. ij. de alie. iudi. Nec
obſtat ſi dicatur, quòd ſtatuta laicorum non li-
gent clericos. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de cõſti.
c. ſi de ſolu. & c. ſi. de re. eccl. nõ alie. & autē. caſ-
ſa. C. de ſacroſan. eccle. quia reſpõdetur, ꝙ in ea
parte inquantum in dicto ſtilo curiæ Cabeoli
fit ſpecifica mentio de clericis, & eccleſijs, quã-
do ſubmittuntur eorum bona dictæ curiæ non
ligaret clericos: quia deficit authoritas in ſtatuē
te, per iura ſupra allegata: ſed ea parte, inquan-
tum loquitur generaliter, & indifferenter con-
tra tertios poſſeſſores, fortè aliter videretur di-
3 cendum: † quia bona clericorum ſubſunt iuriſ-
ditioni temporali. ſecundum Inno. in c. poſtula-
ſti, de fo. cõpeten. quia quòd eccleſia habeat bo-
na temporalia, eſt de lege humana, & non diui-
na: ſecundum gl. in l. ſi. ff. de mune. & hono. ſu-
per ver. pontifex. & præſertim ex longeua ob-
ſeruãtia ſtili. iuxta no. per Bal. in l. ſi. C. ſine cen.
vel reli. Præterea tale ſtatutũ ſtili immittit vin-
culum antequam bona perueniant ad clericos,
faciunt no. per Bar. in l. reſcripto. §. ſi. ff. de mu-
ne. & hono. & maximè quando tale ſtatutum eſt
approbatum authoritate principis. ſecundum
Bald. in l. placet. C. de epi. & cler. Et pro præmiſ
4 ſis facit † quãdo ſtatutum generaliter loquitur,
ꝙ inſtrumentum publicum habeat executionē
paratam, ſeu quod procedatur ſine libello, etiã
comprehendit clericos, & debet ſeruari in foro
eccleſiaſtico: quia non tendit contra libertatem
eccleſiæ. c. cùm veniſſent. de eo qui mit. in poſſ.
cau. rc. ſer. ſecũdum Bar. in l. cunctos populos.
C. de ſum. trini. Licèt Bal. ibi videatur ſentire,
etiam in inſtrumento garentigiæ. Propterea ta-
lis citatio vt citentur tertij opponentes ad op-
ponendum, etiam videtur comprehendere cle-
ricos ad comparendum coram iudice ſeculari, ſi
ſua interſit. iuxta no. per Bald. Paul. de Caſt. A-
lex. Iaſo. in l. teſtamento. & Salic. in l. cõſulta. C.
de teſta. & per Ange. Io. de Imo. in l. j. §. hæc ſti-
pulatio. ff. ſi cui pluſquã per leg. falci. & maxi-
mè quando iudex eccleſiaſticus concedit literas
5 annexa. tũ et ã † quia in actione reali clericus ſor-
titur forum corã iudice ſeculari, ſecundũ vnam
opinionē, ſecũdũ Guliel. de Cog. quē refert Bal.
in l. de his. C. de epi. & cleri. de quo per Cano. in
c. qualiter. de iudi. & iſtud ſeruatur de cõſuetu-
dine in regno Frãciæ, ſecundũ Io. Fa. inſti. de ſa-
6 tiſda. §. ſi. Sed pro cõtraria parte, † quòd tale ſta
tutum laicorum inſtrumenti garentigiæ nõ cõ-
prehendat clericos, etiam in actione reali, vide-
tur tenere Bal. in l. cunctos populos. & do. An-
tho. de cana. in tracta. de exeeu. inſtru. q. lvij. &
Feli. in d. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. in viij. q. prin
cipali. niſi tales clerici vterentur tali ſtatuto
pro ipſis. iuxta no. per Bald. in l. j. C. de contra-
hen. emptio. Tum etiam licèt iudex ſecularis de
cernat in cauſa ciuili literas citatorias, per quas
citetur clericus verbaliter, ex hoc ſolo non de-
bet laxari cenſura eccleſiaſtica, contra iudicem
ſecularem, ſaltem donec allegauerit & fecerit fi
dem de titulo clericali. iuxta no. per Bal. in l. ſi
qua per calumniam. facit l. ſi quis ex aliena. ff.
de iudi. & in l. ij. ff. ſi quis in ius voca. non ierit.
Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis honora-
bilis Claudij Plouerij ciuis Valen. qui impetra-
uit in curia Cabeoli certas literas pro quadam
penſione ſita ſuper quodam prato ibi deſigna-
to, quod ad præſens tenet quidam presbyter ec
cleſiæ ſancti Petri burgi Valen. Veruntamen
nondum eſt ordinatum per curiam. Et in omni
bus reſeruo determinationem ſanctæ matris
eccleſiæ.

ARGVMENTVM.

Baſtardus patris originem ſeu domicilium
non ſequitur: nec per recognitionem homagij
perſonę quaſi poſſeſsio iuriſdictiõis acquiritur.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamiliâs patris originem ſequitur: ſecus in baſtar-
do niſi legitimatus ſit.*
2 *Baſtardi nobilium nomen & arma parentum cum non-
nulla differentia portant.*
3 *Recognitio perſonæ recognoſcenti non nocet.*

Quæſtio LXII.

QVAERITVR an baſtardus ſequatur ori
ginem, ſeu domicilium patris: & an per re
cognitionem homagij perſonæ acquiratur qua
1 ſi poſſeſsio iuriſditionis. Et in effectu † licèt fi-
lius familiâs ſequatur originem patris. l. aſſum-
ptio. §. filius ciuitatem. & l. libertus. §. patris do
miciliũ. ff. ad municip. ſecus in baſtardo, niſi eſ-
ſet legitimatus. l. cũ legitimæ. ff. de ſta. homi. ſe-
cundũ gl. & Bar. in l. j. §. ſi. ff. ad munici. & maxi-
2 mè in ruſtico. † in nobili de conſuetudine por-
tant nomen & arma parentũ, cũ aliqua differen
tia. Sed quò ad recognitionē homagij pſonæ, li
cèt regulariter recognitio præiudicet recogno-
ſcenti: iuxta nota. in l. cũ falſa. C. de iur. & facti
3 ignorã † tamē quo ad ſtatũ perſonæ videretur
ſecus. l. nec ſi volens. C. de libe. cau. & ꝙ nõ pro-
baretur per hoc iuriſdictio: ſecundũ In. in c. di-
lectus. de capell. monachor. Spe. in titulo de iu-
riſdicti. om. iudi. & Io. Fab. in l. j. C. de emãcipat.
libe. Licèt Bal. in l. ij. C. de ſeruitu. & aqua, ali-
ter videatur tenere, maximè ſi alius eſſet in poſ-
ſeſsione. iuxta no. per Inn. & Pauor. in ca. verũ.
in ſi. de fo. cõp. Nã quando fit recognitio perſo-
næ ſuperiori, præſupponit potiùs ex timore,
quã ex debito. iuxta no. per Io. & Geminia. in c.
j. de præſcrip. li. vj. Et maximè quãdo alius eſſet
in poſſeſsione territorij iuriſdictiõis: quia eſſet
fundatus de iure cõmuni infrà eius territoriũ. l.
pupillus. §. territoriũ. ff. de verb. ſigni. c. in api-
bus. vij. q. j. & c. cuncta per mundum. ix. q. iij &
c. omnes baſilicæ. xvj. q. vij. Et præmiſſa faciunt
ad quæſtionē cauſæ nobilis Frãciſci de alto vi-
lario cõdomini vallis alauardi, alti vallarij, pro
pè villã allauardi, & iudicē Grayſinodani, ſuper
cauſa homicidij contra quendam donatum, ſeu
baſtardum vocatum Petrum filium donatum

Petri Mauricij aliâs Lane cuiuſdam hominis di-
cti domini alti villarij, qui etiam ſe recognouit
eius hominem.

ARGVMENTVM.

Valor rei de præſenti probatur per authen-
ticum libri æſtimi communitatis.

SVMMARIVM.

1 *Pretia rerum ex temporis uariatione uariantur.*
2 *Valor rei per librum æſtimi præſumptiuè probatur do-*
nec contrarium probetur.
3 *Liber æſtimi ſcribi debet litera publica & authentica,*
& præſidi ſeu officiarijs loci præſentari.
4 *Liber æſtimi in tabulis publicis eſſe debet.*
5 *Litteræ in archiuo exiſtenti quando ſtandum ſit.*
6 *Pactum ut priuatæ ſcripturæ ſtetur, non ualet.*

Quæſtio LXIII.

QVAERITVR an per librum æſtimi ſeu
ſolidi communitatis loci probetur valor
rei de præſenti etiam ſi in contractu caueatur,
quod ſtetur tali libro ſolidi: & an debeat intelligi
de libro auctentico, & in forma probatoria. Et
1 in effectu dubium facit: † quia pretia rerum va-
riantur ex variatione temporis. l. in ratione. §.
corpora. & l. pretia rerum. ff. ad leg. falci. Et ideò
non infertur neceſſariò ad valorem de præſen-
ti, niſi talis liber æſtimi eſſet factus de proximo:
ſecundum Bal. in l. ſ. C. de ſen. quæ pro eo. quod
intereſt, circa fi. faciunt nota. per glo. & docto.
2 in l. ij. C. de reſcinden. vendi. Et licèt per † talem
librum æſtimi probetur valor rei: ſecundum gl.
in l. fi. C. de prædi. nauicu. li. xj. hoc verum præ-
ſumptiuè, donec probetur contrariũ: ſecundum
3 Bar. & Io. de pla. ibi, & pariter requiritur † quòd
ſit per literam publicam & autenticam: aliâs ſi
eſſet litera priuata, non probaret, ſecundũ Bart.
& Ioan. de pla. ibi. Præterea requiritur quòd ta-
lis liber ſit præſentatus præſidi, ſeu officiarijs
loci. l. j. C. de apochi. pub. lib. x. ſecundum Bart.
& Ioan. de pla. ibi, & etiam requiritur citatio il-
lorum quorum intereſt: ſecundum Ioan. de pla.
in l. ſurreptores. el. ij. C. de cenſi. & cenſitō. & pe-
ræquato. lib. xj. ſaltem generaliter voce præco-
nia. facit l. ſi eo tempore. C. de remi. pigno. facit
4 l. forma. ver. illam. ff. de cenſi. vbi probatur, † quod
talis liber debet eſſe in tabulis publicis. Nec ob-
5 ſtat ſi dicatur † quod ſtatur literæ exiſtenti in archi-
uo. authen. ad hæc. C. de fide inſtr. quia illud ve-
rum quando tale archiuum eſt publicum, & ha-
bet officiarios publicos: ſecus quando talis li-
ber diſcurrit hincinde, & non habet locum de-
terminatum. faciunt nota. per Feli. in c. ad audiẽ
tiam. de præſcriptio. Præterea licèt in cõtractu
dicatur, quòd ſtetur tali libro æſtimi, debet in-
telligi de probatorio: ſecundum Bal. in l. j. C. de
fi. inſtru. & per gl. & Bart. C. de fide inſtru. & de
iu. haſtæ fiſca. lib. x & an per talem librum pro-
betur dominiũ, vide in l. cenſualis. C. de dona. &
per Bald. in l. placet. ff. de condi. inſtitu. faciunt
nota. per Bar. Io. & Alex de Imol. in l. decẽ. ff. de
6 verbo. obliga. nam † non valet pactum, vt ſtetur
ſcripturæ priuatæ: ſecundũ Inno. in c. cũm. P. ta
bellio. de fi. inſtru. quia probatio ſcripturæ pu-
blicæ eſt accidentalis, miraculoſa, quod ſtetur pelli
animalis, niſi eſſet cõſuetudo, vel auctoritas ſu-
perioris. de quo per Barba. in rubr. de fi. inſtru.
in princ. & per Feli. in c. ij. de fide inſtru.

ARGVMENTVM.

Mulier quæ cum filio mandato mariti domũ
prioratus ingreſſa eſt, vt bona ſpolij cõſeruaret:
an à delicto excuſetur, & maximè quando arbi-
trabatur dominum permiſſurum.

SVMMARIVM.

1 *Culpa non caret, qui ſe immiſcet rei ad ſe non ſpectanti.*
2 *Iuſſus ſuperioris non excuſat eum qui ſcit rem alienam*
eſſe.
3 *Credere dominum permiſſurum non excuſat à delicto.*
4 *Succeſſor ratione uiolentiæ quandoquè ad iurandum ad-*
mittitur.

Quæſtio. LXIIII.

QVAERITVR an mandatũ mariti de in-
grediẽdo ſeu accedẽdo ad domũ prioratus
regularis pro conſeruando bona ſpolij excuſet
à delicto vxorem & filiũ. & maximè quãdo quis
credebat dominum permiſſurum: & an facultas
iurandi ex diſpoſitione legis tranſeat ad ſucceſ
ſorem in beneficio. Et prima facie videretur di-
cendum quòd tale mandatum ſit illicitum, &
quòd non debuit vxor, vel filius obtemperare,
1 cùm non ſpectaret ad patrẽ: & † culpa eſt ſe im-
miſcere rei ad ſe non ſpectantis. c. nõ eſt. de reg.
iur. lib. vj. & maximè non tenetur ſubditus pa-
rere domino in atrocioribus. l. liber homo. el. ij.
cum ibi not. per gl. ff. ad l. aquil. Nec obſtat glo.
2 in l. rem. §. tignum. ff. de re. vendi. † quia quando
quis ſcit rem alienam, iuſſus ſuperioris non ex-
cuſat. ſecundum Ange. inſtitu. de re. diui. §. Sali.
in l. non ideò minus. C. de accuſa. nam intrare
domum religionis quis bene ſcit. quòd priuato
non ſpectat contra voluntatẽ prioris. l. qui vas.
§. vetare. ff. de fur. facit l. lex cornelia. & §. con-
uicium autem. ff. de iniurijs & famoſ. libe. l. item
apud labeonem. & maximè quando interuenit
fractura bogetæ, & archarum, quæ ſunt de ge-
nere prohibitorum: quinimò videtur officium
3 magiſtratus. l. j. ff ad leg. iul. maie. † nec videtur
excuſare, credẽdo dominum permiſſurum: quia
ſtultè credit, ex quo à principio non interuenit
voluntas domini. d. §. vetare. ſecundum gl. in §.
furtum. verſi. placuit. inſtitu. de obliga. quæ ex
delic. naſcun. & per Ioan. Fab. Ange. Are. & ma-
ximè quia debebat interuenire proteſtatio ſu-
per hoc: ſecundum Ioan. Fab. ibi. Præterea age-
batur de magno, & ſic credere dominum per-
miſſurum maximè ſtulte non excuſat: ſecũdum
glo. & Bart. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de fur.
vide de hac materia per Alexand. conſilio. j. in
iij. volu. & conſil. cxxix. in iiij. volu. Et licèt fa-
cultas iurandi ſit perſonalis. c. veritatis. de iu-
reiuran. l. generaliter. C. de reb. credi. quia ſæpè
perfidus ſuccedit legali, ſecundum Bald. ibi, ta-
4 mem in caſu iſto † ratione violentiæ probatæ,
etiam ſucceſſor admittitur ad iurandum, iuxta
l. ſi quando. C. vnde vi. ſecundum gloſſ. in l. pla-
cet. §. fina. ff. ne quis eum qui in ius vocat
quam ibi ſequuntur communiter docto. dum-
tamen ſecundum Iaſo. ibi, veriſimiliter ſucceſ-
ſor habeat noticiam. aliâs ſecus. Et præmiſſa fa-
ciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicatio

de procu.c.quáuis.eo.tit.li.vj. Veruntamé licèt
procurator non poſsit reuocari poſt lité conte-
2 ſtatã ipſo inuito:†ſecus ipſo volente:ſecundum
gl.in d.c.quáuis.ſuper verbo,nolente, & ſuper
verbo,poſsit,& etiã ſecundũ gl. in d.l.procura
toribus, in fi.quod eſt verũ, ſi aduerſarius con-
ſentiat, aliàs ſecus, ſi contradicat:quia intereſt
aduerſarij ne mutetur procurator,l.quæ omnia.
§.j.ff.de procura.& ibi Bar.Paul.de Caſt.& in d.
3 l.poſt lité. † Sed quando ſupernenit noua cauſa
ſuſpitionis,vel inimicitiæ,vel alia ſimilis: tunc
bene poteſt reuocari procurator, etiã aduerſa-
4 rio cõtradicente.d.c.quáuis,† Et diceretur cau-
ſa ſimilis,quando eſt par, vel maior æquitas,ſi-
cut in cauſis expreſsis,ſecundum gl.in d.c.quá-
uis.ſuper verbo alia.Et ideò eſſet videndũ,quá-
5 do lite pendente ſuperuenit,† quòd principalis
non habet tutum acceſſum [a] in iudicio propter
metum, ſeu perhorreſcentiam principis, ſi ſit
iuſta cauſa reuocandi procuratorem.Et videre-
tur prima facie dicendum ꝙ ſic: quia videtur
6 maior ratio & æquitas.† Quia in iudicijs debet
eſſe ſecuritas, & tutus acceſſus: aliàs non tene-
ret iudicium,maximè parte opponente,vel quá-
do eſſet notoriũ, de non tuto acceſſu. c. ex par-
te.el.j. de appel.c.accedens.el.ij.vt lite non cõte.
clem.paſtoralis. §. piſana. de re iudi. & maximè
quando cauſa eſt ardua, vbi quis non compel-
litur cõparere, per procuratorem. c. querelam.
de procura.niſi cauſa requireret celeritatem, vt
in cauſa electionis vel confirmationis eccleſiæ.
c.bonæ.el.j.de elect.c.cupientes. §. vt ſuper. eo.
tit.lib.vj. quia tunc teneretur mittere procura-
torem:vt ibi habetur.in l.Papinianus.ff. de mi-
7 no.†vbi exul, ſiue bannitus tenetur comparere
per procuratorem, quod eſt verũ,niſi eſſet ban-
nitus propter odium & partialitatem. c. ſtatu-
tum.§.cùm verò.de reſcrip.lib. vj. cum ibi not.
ſecundum Angel. in l. ij. §. quod dicimus. ff. ſi
quis cau.quem refert & ſequitur Iaſ. in d. l. ij.
§.ſi quis in iudicio.Sed redeundo ad quæſitum,
8 †quando à principio iudicij cœpti eſt tutus ac-
ceſſus, licèt expoſt facto ſuperueniat impedimé-
tum,ſufficit,quòd ſit tutus acceſſus procurato-
ri, licèt non ſit tutus acceſſus principali, etiam
ſi agatur in cauſa ardua.c.cùm olim. de teſti.ſe-
cundum Fely. in d.c. accedens.le. ij. vt lite non
conteſta. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa poſſeſſorij epiſcopatuum Valen. &
Dyen. inter Reuerendum dominum Vrbanum
de Myolano: quia dictus dominus Vrbanus re-
uocauit magiſtrum Petrũ Marlini eius procura
torem,poſt litem conteſtatam, aſſerendo nõ ha-
bere tutum acceſſum:quia fuit fugatus, & eius
frater,dominus de Myolano bãnitus à præſenti
patria,& eius bona reducta ad manus delphina-
9 les,†& ſufficit,quòd inferatur metus cõſangui-
neis,& familiaribus.iuxta no.per Bar.in l.de pu
pillo.§.ſi quis ipſi prætori.q.viij.ff. de ope. no.
nũ.c.fi.de appel & quod habetur in l.j.& ij. C.
de his,qui per metũ iudi.faciũt no.in c.cõſtitu-
tis.le.ij.de teſt.c. quia præſulatus.j. q. iiij. Ali-
ter ad præſens non declaro: ſed relinquo co-
gitandum.

a Tutum acceſſum. Adde quod in delictis nõ pro
deſt allegare nõ habere tutũ acceſſum:quia eſſet
ridiculũ:ſecundũ Bald.in l. omnes.§.quia verò,
C.niſi allegaretur locus ſuſpectus ratione odij
vel partialitatis.c.Piſana.de re iudic. ſecundum
Bal.in d.§.quia verò.faciunt no. per eundé Bal.
in c.j.§.iniuria.de pac.te.Adde etiã quòd ſenté-
tia lata contra excõmunicatũ tenet, quádo fuit
defenſus per procuratoré: ſecundũ Bal. de pac.
conſtan.§.ſententia.facit l.Papinianus exuli. ff.
de minor.not.per Bart.& Bal.in l.ij.§. ſi quis in
iudicio.ſi quis caut.

ARGVMENTVM.

Iudex lite pendente ſaluum conductũ quoad
cauſæ incombentia partibus dare poteſt, quem
in delictis ſeruare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Saluum conductum bannito accuſato de crimine,ut ſe de-
fendat,iudex dare poteſt.*
2 *Saluum conductum in delictis iudex ſeruare non te-
netur.*
3 *Delinquentes allicere & multa polliceri ut ueritas erua-
tur licitum eſt.*
4 *Saluus conductus conceſſus ex iuſta cauſa, ſeruandus eſt.*
5 *Salui conductus literis ſe cõmittere non eſſe tutum regu-
lare eſt.*
6 *Saluum conductũ bannitis impartiri ſolius principis eſt.*

Quæſtio. LXVIII.

QVAERITVR an iudex lite pédente poſ
ſit dare ſaluũ conductũ partibus,quò ad in
cũbentia cauſæ,& ſi teneatur illũ ſeruare. Et vi-
deretur dicendũ quòd poſsit dare ſalté infrà tri
ginta dies.l.præſenti.§. cùm auté. C. de his qui
ad eccle.conf.& in auten.de man.princ.§. neq;
colla.iij.& iſtã parté tenet gl.in l. is qui reus. ff.
1 de publi. iudi. circa fi.quã ibi ſequitur Bar.†&
hoc quádo bãnitus accuſatur de crimine, & iu-
dex dat ſibi ſaluũ conductũ ad ſe defendendũ:ſe
cus ſi ageretur ciuiliter vel de crimine,vbi eſſet
pœna relegationis & infra:ſecundũ Albe.in d.l.
præſenti.§.cũ auté. & in tractatu ſtat.in iij.par-
te.q.quia iſto caſu deberet cõparere per procu-
ratoré.l.Papinianus.ff. de mino. Verũtamen gl.
2 in d.§.neq;.tenet,quòd†iudex nõ tenetur ſalua-
re ſaluũ conductũ in delictis propter rem publi
cam:ne maleficia remaneãt impunita,& maximè
quádo datur talis ſaluus cõductus ſeu fidentia
ſubdito, & exiſtéti in loco vbi poterat extrahi:
ſecũdũ Guiller.de Cuneo.& Bal.in l.j.§.nõ fuit.
3 ff.de do.†quia licitũ eſt allicere delinquétes, &
eis promittere,ꝙ nõ patiétur malũ, ſi dicãt veri-
taté.& iſte dicitur bonus dolus.facit gl.in c. cu-
piétes.in prin.de elec. li. vj. & hoc in foro con-
tentioſo:ſecus fortè in foro conſcientiæ: quia
non eſt licitum mentiri.xxij. q.ij.c.j. ſecundum
Io.de Imol.in d.l.is qui reus,circa fi.& ibi diſtin
guit tres caſus,quádo datur fidẽtia hoſti,ſubdi-
4 to, aut nõ ſubdito. &† quádo ſit ex cauſa iuſta,
5 debet ſeruari,de quo ibi latiùs per ipſum,†licèt
regulariter quis non debeat ſe confidere ſub li-
teris ſalui cõductus.c.accedens.le.ij. vt lite non
cõte.faciũt etiã no.p Bar.in l.illicitas,§.ne poté
6 tiores.ff.de off.præſi.†licèt ad ſolũ principé ſpe
ctet regulariter dare licentiã ſeu indulgentiam

bannitis veniendi in patriam.l.relegati.in prin.
ff.de pœn.l.cum indulgentia, & ibi pec Saly. C.
de ſentent.paſſ. & iſtud etiã facit pro dicta cau-
ſa epiſcopatuum Valeñ.& Die.vbi dictus domi-
nus Vrbanus de Myolano allegauit non habere
tutum acceſſum, & fuit poſitum in deliberatio-
ne, ſi offerretur ſaluus conductus ad illam cau-
ſam: ſed ſuper hoc nihil fuit ordinatum per
curiam.

ARGVMENTVM.

Procuratorium factum ad recurrendum ſeu
appellandum, & petendum caueri valet:nec per
iſta verba (Non admiſimus neque admittimus,
niſi ſi & quatenus ius fuerit) appellationi dela-
tum eſſe cenſetur: nec poteſt opponi quòd pro
curator ignotus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium licèt per dictionem taxatiuam limitatum
ſit.nihilominus ad defendendum ad cauſæ connexa admit
titur.*
2 *Appellatio quando non recipitur, appellanti procura-
torem ad impetrandum & contradicendum conſtituere
ſufficit, & ſi procurator ad proſequendum non conſti-
tuatur.*
3 *Iudex qui appellationem non admittit, niſi & quate-
nus ius fuerit, appellationi delatum eſſe non cenſetur.*
4 *Procurator generalis ad lites preſentes & futuras ne-
dum appellare poteſt, ſed etiam appellationem ipſam
proſequi.*
5 *Procurator quod ignotus ſit iuridice opponi nõ poteſt,*
6 *Appellare pluries intra decem dies licitum eſt:licèt pri-
mæ appellationi ſtandum ſit.*

Quæſtio LXIX.

QVAERITVR an procuratoriũ factum
ad recurrendum ſeu appellandum, & pe-
tendum caueri ſit validũ & ſufficiens: & an per
illa verba quando iudex facit reſponſum ſuper
appellatione vel recurſu, Non admiſimus neq;
admittimus, niſi ſit & quatenus ius fuerit, dica-
tur iudex deferre appellationi:& an valeat rati-
ficatio appellationis infrà decẽ dies:& ſi admit-
tatur procurator ignotus. Dubiũ facit, quia ta-
le procuratoriũ eſt limitatum & non deberet ad
agendum & deferendum admitti.l.mutus.§.pœ-
na,& l. ſeruum quoq;.§.ait prætor.ff.de procu-
ra.l.actionem.C eo.ti.c.accedens.& c.conſtitu-
tis.de procura. & maximè propter illam dictio-
nem taxatiuam: ſecundũ Bart. in d.§.ait prætor.
& per Iaſo.in d.l.actionẽ. Ergo videtur idẽ dicẽ
dum in cauſa appellationis, quod non ſufficiat
conſtituere procuratorẽ ad appellandũ, niſi etiã
fiat ad proſequendam appellationẽ. c. Nicolao.
de appel.faciunt no.per Gemi.in c.qui ad agen-
1 dum.de procur.li.vj.Sed in cõtrariũ facit,†quia
licèt procuratoriũ ſit limitatum per dictionem
taxatiuam:tamen ſe extendit ad defendendũ, &
ad connexa.l.ad rem mobilẽ.& l.ad legatũ.ff. de
procura.ſecundũ Bat.in d.l.mutus.§.pœna.ff.de
procur.& Panor.in c.cõſtitutis.de procur.& Ia
ſo.in d.l.actionẽ.& l. ſi procurator.C.de procu.
Præterea iſta videntur diuerſa, ſeparata, & de iu
re permiſſi.cõſtituere procuratorẽ ad appellan-
dum dũtaxat,& cõſtituere procuratorẽ ad proſe
quendũ, iuxta no.pec gl.& Bart.in l.mutus.C.
de procura.& per Bal.in l dominus.C.de appel.
2 Tum etiã, quia † quãdo appellatio nõ recipitur
per iudicẽ, vel partẽ:tunc ſufficit appellãti cõſti
tuere procuratorẽ ad impetrandũ. & cõtradicẽ-
dum, licèt nõ cõſtituatur procurator ad proſe-
3 quendũ.c.interpoſita.§.j.de appel.vbi caſus.†&
licèt iudex non admiſerit appellationẽ, niſi ſi &
quatenus, de iure permittatur, per talia verba,
nõ cẽſetur delatũ appellationi: ſecundũ Cardi.
floren.in cle.ij. de appel.circa finẽ Philip. Frãc.
in c.cũ appellationibus.de appel.li.vj.& Roma.
cõſil. cccccj, licèt ibi ſuper hoc obſcurè loqua-
4 tur. Et pro præmiſsis facit etiã,† quia procura-
tor generalis ad lites præſentes & futuras nedũ
poteſt appellare, ſed etiã proſequi appellationẽ.
l.ſi.ff.an per aliũ cauſa appel.agi poſsint:ſecun-
5 dum Bar.in d.l.mutus.C.de procur.† Nec po-
teſt iuridicè opponi, quod procurator nominatus
in procuratorio ſit ignotus: quia præſumitur ta
lis qualis eſt ibi nominatus.argu.l.ſi.C.de pact.
conuent. tam ſup.dot.ſecundũ Cy.& Bal.in l.ſi
qua per calũniam.C. de epiſco.& cler. & Paul.
de Caſtr.in l.Mæuia.in princ.ff.ſolu. matrimo.
Præterea fuit facta ratificatio appellationis in-
fra decẽ dies,& ſic ſufficit.l.honorũ.ff.rem ra.ſe
cundũ Spec.in ti.de appel,§.j.Et præmiſſa etiam
faciunt ad quæſtionẽ ſuper cauſa recurſus poſ-
ſeſſorij dictorũ epiſcopatuũ Valeñ.& Dyeñ.vbi
dominus Vrbanus de Myolano conſtituit eius
procuratorẽ Matthæũ Iobert aliâs maſſe, ad re-
currendũ dũtaxat à ſentẽtia lata per curiã par-
lamenti. Super quo fuit dubitatũ, an tale procu-
ratoriũ ſit ſufficiẽs, licèt etiã per priùs in cauſa
primæ inſtantiæ fuiſſet à quadã interlocutoria
pro parte dicti domini de Myolano recursu.&
ita fuit etiã licitũ recurrere à diffinitiua, licet pẽ
deat ex euentu primæ appellationis, ſi benè, vel
malè, fuerit recurſum.c.ſi.de dol.& contu.li.vj.
6 cle.j.eod.ti.† Præterea licitum eſt pluries infra
decẽ dies appellari, vel recurrere:licèt ſit ſtandũ
primæ appellationi, maximè quãdo appellatur
ad eundẽ iudicẽ. iuxta plenè notata per Bart. &
Alex.de Imol.in l.cùm procurator.§.j.ff. de no-
ui.ope.nũci.& per Panor.in c.bone.& c.dilecto.
& c.ſua nobis. de appel. Et licèt opponatur de
licẽtia notarij extranei, iſtud nõ videtur releua-
re, ſecundũ Azo.quẽ refert Saly.in l.cõpactatio-
nes.C.de fi.inſtru.vide Spec.ti.de procura. §.j.
verſi.licẽ excipitur,& §.ratione.& Rom.cõſi.lx.
gl.in c.j.de elect li.vj.Bal.in l.exceptionẽ. C. de
proba.vbi iudex ex officio debet repellere pro-
curatorẽ, quando non habet ſufficiẽs mandatũ,
& per Panor.in c.cauſam quæ.de iudi.

ARGVMENTVM.

Sponſam impuberem ad domum ſponſi trãſ
ducere an licitum ſit: & an ſpõſus pœna raptus
puniendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Sponſo an liceat ſponſam puellam in domum ſuam trãſ-
ducere, quam pater ſponſo tradidit.*
2 *Vxor uirum ſequi tenetur & econtra. Item ſponſa &
ſponſum. & nu.3.*
4 *Maritus uxorẽ repetere poteſt per interdictũ de lib. ex-
hibend. & alia remedia poſſeſſoria quid in ſponſa.*

Sponſa

5 *Sponſa an & quando cum ſponſo ſtare teneatur.*
6 *Puella de cuius connubio contenditur, quòd in loco tuto deponenda ſit.*
7 *Puella quæ pubertatis annos non attigit, & deponi & ali debet in loco ubi eius pudicitiæ non inſidietur.*
8 *Donatio inter coniuges eſt ualida etiam ſi carnalis copula interuenerit, antequàm ad mari domũ trãſducatur.*
9 *Viri dicto ſuper copula an ſtandum ſit.*
10 *Nupta non dicitur quæ uirum pati non poteſt.*
11 *Pubertati proximi quando puer uel puella dicantur.*
12 *Dicæceſanus de neceſſitate propter quam impuberes actualiter coniunguntur, cognoſcere debet.*
13 *C. i. de deſponſ. impub. intellectus.*
14 *Impuberes poſt ſeptennium ſponſalia de futuro contrahere poſſunt.*
15 *Sponſus cognoſcens carnaliter pupillam, qua pœna plectendus ſit.*
16 *Sponſus qui per uiolentiam ſponſam carnaliter cognouit: an pœna raptus puniendus ſit.*
17 *In matrimonijs diiudicandis iuri canonico ſtandum eſt.*
18 *Puella ſponſa ſponſo ſtatim tradenda non eſt.*

Quæſtio. LXX.

QVAERITVR an ſit licitum ſponſo trãſ
ducere puellam ſponſam imbuberem non-
dum pubertati proximam, ad domum ſpõſi aut
alibi, & ſecum cohabitare carnaliter: & ſi nup-
tiæ in facie ſanctæ matris eccleſiæ exeuſent à
pœna raptus, vel ſtupri: & vbi debeat ali puella.
1 Et prima facie videtur dicendum† quòd ſit per-
miſſum ſponſo transducere ſponſam ad domũ
ſuam. c. ex parte. de reſti. ſpolia. c. continebat. &
c. ex literis. de deſponſ. impube. l. cum in te. cum
ibi no. C. de dona. ante nup. l. quæſitũ. ff. de ſpõ-
ſa. & maximè quãdo pater ſponſæ tradidit ſpõ-
ſo . l. placet. ff. quod falſo tuto. l. ij. §. fi. ff. de pri-
uil. credi. vbi videatur text. præterea iura quæ
loquuntur in vxore, habent etiam locũ in ſpon
ſa. l. lex iulia. ff. de fun. do. l. non ſine. C. de bo.
quæ libe. ſecundum Bart. in diſputatione, ante
penult. incipiente. Quæritur vtrum iudex. vbi
2 arguit ad ambas partes. Sed ſic eſt, quòd† vxor
tenetur ſequi virum, ſiue in vita, ſiue in morte.
c. vnaquæq;. xiij. q. ij. & ibi per gl. & in c. ſi quis
neceſsitate. xxxiij. q. ij. c. j. de con. læpro. c. j. qui
mat. accuſa. poſſ. & ecõtrà, maritus debet ſequi
vxorẽ, cũ non iudicetur ad diuerſa. c. ſi quis vxo
rem. xxxij. q. j. quia licèt maritus dicatur caput
vxoris. c. cum caput. xxiij. q. v. pro quo facit l.
obſeruare. §. proficiſcet. ff. de offi. proconſul. &
lega. l. Mæuia. §. vxore. ff. de annuis lega. niſi vir
eſſet vagabundus, quia tunc vxor quando igno
rauit à principio non teneretur ſequi. l. quod
niſi. ff. de ope. libe. ſecundum gl. in d. c. vnaque-
que. xiij. q. ij. & c. ſi quis neceſsitate ineuitabili.
xxxiij. q. ij. & Bar. in d. l. Mæuia. §. vxore. de quo
per Bal. Ioan. Alex. de Imol. in l. ſi cùm dotem. §.
3 ſi maritus. ff. ſolu. matrimo.† Ergo eodem modo
ſponſa debet ſequi ſponſum. Et pro præmiſsis
4 facit:† quia maritus poteſt repetere vxorem per
interdictum de liberis exhibendis. j. §. fin. & l. ij.
ff. de libe. exhiben. l. ſi. C. eodem titulo. l. ſi inni-
ta. C. de nup. c. non eſt. de ſponſa. & competunt
etiam remedia poſſeſſoria. c. ex parte. c. ex tranſ-
miſſa, & c. literas. de reſti. ſpo. ergo idem in ſpõ-
ſa, ſaltem per officium iudicis: ſecundum Inno.
in d. c. ex parte. & Bald. in l. Deo nobis. in prin-
cip. C. de epiſco. & cleri. vbi ſi ſponſa remoueа-
tur à ſponſo, competit officium iudicis, quan-
do puella decem annorum ſponſa fuit tradu-
cta ad domum ſponſi, & ſibi remoueatur: quia
fortè aliqui parentes non conſentierunt, ſibi
competit officium iudicis: & cogitur ſtare cum
ſponſo, ſi non ingrediatur religionem, & idem
Bald. in l. non epiſtolis, circa fin. C. de probat.
quod eſt dare quaſi poſſeſsionem ſponſalitio-
5 rum, & iſtam partem† quòd ſponſa teneatur ſta
re cum ſponſo tenet gloſſ. in cap. ex his. xxvij.
quæſt. ij. & ibi arguit ad ambas partes, & pro
parte negatiua, quòd non cogatur ſtare alle-
gat. c. requiſiuit. de ſponſ. Sed pro parte affir-
matiua allegat c. ex literis, de ſponſ. & c. ſanè.
de conuerſi coniug. & tandem concludit, quòd
ſponſa cogitur ſtare cum ſponſo, niſi ſit cau-
ſa euidentiſsima in contrarium. Sed ibi vide-
tur loqui inter puberes, & non quando ſpon-
ſi ſunt impuberes, vel alter: quia tunc poſſunt
reclamare adueniente pubertate. c. de illis. de
deſponſ. impube. vide gloſſ. in d. c. ex his. xxvij.
quæſt. ij. quæ ponit. vij caſus ſpeciales, in qui-
bus ſponſus, vel ſponſa non cogitur ſtare
cum ſponſo. Sed pro contraria parte quòd
ſponſa puella non debeat ſtare, nec cohabita-
re cum ſponſo, nec ad eius domum tranſduci,
ſaltem quando non eſt proxima pubertati, fa-
cit c. ij. de deſponſ. impube. vbi eſt ſpeciale in-
ter puberes, quòd pro cauſa pacis poſsint co-
habitare, aliâs ſecus: quia prohibentur, quòd
cõiunganturvt ibi habetur, & præſertim quan-
do per violentiam puella impubes eſt tranſ-
ducta ad domum ſponſi: quia tunc poteſt recla-
mare, etiam ante pubertatem. c. de illis. le. ij. & c.
ex literis, de deſponſ. impube. & præſumitur
ſeducta & ſubornata, ex quo detinetur penes
aliquem: quia ſeducunt puellas, vel pueros:
quia faciunt eis dicere, quòd voluntariè deti-
nentur. l. raptores. C. de rap. virgi. ſecundum
Bartol. in l. iij. §. ſi quis volentem. ff. de liber.
6 homi. exi.† Et ideò quando eſt contentio de
puella maritanda, debet deponi in loco tuto.
c. cum locum de ſponſ. ſecundum Barto. in l.
7 ij. §. hoc interdicto ff. de libe. exi.† Præterea
puella ante annum pubertatis debet deponi, &
ali in loco vbi non inſidietur eius pudicitiæ. l.
placet. ff. vbi pu. ædu. debea. quod non fieret, ſi
ſponſa ſtaret cum ſponſo: quia ſi ipſam viola-
ret, eſſet dedecus, ſecundum Barto. in d. diſpu-
tatione, vnde ſecundum Bald. in l. j. ff. vbi pu.
ædu. debeat, Quando puella poſt ſeptem annos
eſt deſponſata, & legitimè tranſducta, de conſen
ſu partis: tunc debet ibi ali, vel de conſenſu tu-
torum, ſeu perſonarum legitimarũ, aliâs ſecus,
& preſertim ſi non ſit bene conueniens. Et quã-
do poſt mortem patris eſt contentio inter pa-
rentes tunc verſatur officium iudicis, vt pona-
tur in loco tuto. l. j. C. de nup. & ibi per Bart. &
Bal. Et iſto caſu iudex poterit decernere apud
quẽ alatur puella, & eã ſeparare à ſpõſo: ſecũdũ
Bart. in d. diſputatione, circa finẽ. Nec obſtat ſi

dicatur, quòd per traductionem ſponſæ ad do-
mum ſponſi, ſponſalia de futuro transeunt in
matrimonium ſaltem præſumptum, etiam citra
copulam carnalem. d. l. quæſitum. ff. de ſponſa.
c. fi. de coniug. lepro ſor. à contrario ceſſante, ſe
cundum Ioan. Andr. in nouella in c. fi. de ſpon.
facit c. iuuenis de ſponſa. & l. eum in re. C. de
dona. ant. nupt. quia ſecundum Ioan. Cal. Anth.
de But. Panor. & Præpo. in d. c. fin. contrarium
communiter tenetur, per docto. quia iſta fictio
cùm ſit exhorbitans, non debet extendi niſi fuiſ
ſet meticuloſè tranſducta, & deinde cohabitaſ-
ſet ſpontè per annum cum dimidio cum ſpon-
ſo. c. ad id. de ſponſa. ſecundum Præpo. in d. c. fi.
de tranſductione ſponſæ ad domum viri, vide
etiam per dictum præpoſitum in d. c. fi. de ſpóſ.
licèt, etiã poſsit reſpóderi ad d. l. quæſitũ, quãdo
ſponſalia fuerunt facta inter legitimas perſo-
nas, & ſequantur nuptiæ, vel trãſductio, ad do-
mum ſponſi, quòd faciat tranſire in matrimo-
nium: ſecus ſi inter puberes: quia tales nuptiæ
vel traductio proceſſerunt de facto, nec inducũt
matrimonium, vt eſt ibi text. & glo. & ibi Bal.
quia reſoluuntur iuris interptetatione in ſpon-
ſalia de futuro, c. j. de deſponſ. impu. li. vj. c. lite-
ras. de deſpon. impu. Et pro præmiſsis facit di-
ctum ſingulare Azo. in ſumma C. de dona. ante
8 nup. † quòd donatio inter coniuges eſt valida,
etiam ſi interuenerit copula carnalis, antequam
tranſducatur ad domum mariti, de quo per Io.
de Imol. in l. ſi ſocer. §. Lucius. ff. ſolu. matrimo.
Non obſtat ſi dicatur, quòd quando inter im-
puberes ſuperuenit copula carnalis, quòd habet
conſummare matrimonium. c. continebitur. c.
puberes. c. de illis, & c. fin. de deſpon. impu. cum
ſimilibus: quia copula carnalis interdum ſolet
anticipare tempus pubertatis, c. à nobis. de de-
ſponſa. impu. quando ſuperuenit copula carna-
lis ante pubertatem facit. c. j. de eo qui cogno.
conſang. vxo. ſuæ. Et licèt ſponſalia contracta
per verba de præſenti, Inter impuberes non pro
ximos pubertati, vel alterum, vel quando mali-
tia non ſupplet ætatem iuris interpretatione,
valeant vt ſponſalia de futuro. c. j. §. idem quo-
que, de deſpon. impu. lib. vj. nec tranſeunt in ma
trimonium adueniente pubertate, niſi per car-
nis copulam ſubſecutam, vel alium modũ, con-
trahentes perſeuerauerint in eorum voluntate,
vt ibi habetur, & exponit glo. quando ſimul co
habitauerunt, vel etiam quando puella ſecum
iacet: ſecundum gl. in princ. d. c. j. ſuper verbo
facto. Quia ad iſtud reſpondetur, ſecundũ Guil
ler. naſo. quem refert Panor. in d. c. continebi-
tur, quòd per talem copulam non probatur ma
trimoniũ: quia ad minus requiritur quòd puel-
la ſit ætatis vndecim annorum, ſed Ioan. de Deo
tenuit contrarium, per c. fi. de eo, qui cogno. cõ-
ſangui. vxo. vbi patet, quòd in decimo anno fuit
matrimonium conſummatum. Item ſi maſculus
qui tardiùs pubeſcit, quandoque pubeſcit in
nono anno, vt nota. glo. in ſumma. xx. q. j. for-
tiùs idem dicendum in muliere quæ citiùs pu-
beſcit, vt not. per glo. & docto. in c. puberes. de
deſpon. impub. & per gl. in l. j. & ij. C. de his qui

veniã ætatem. Et ideò, ſecundum Ioann. de Deo, quã-
do maior ſeptennio fuit cognita à ſponſo, con-
ſummatum eſt matrimonium. veruntamen, In-
noc. & Panor. in d. c. continebatur, quando puel
la non eſt proxima pubertati, in dubio non præ
9 ſumitur cognita: † nec ſtandum eſt ſimpliciter
verbo ſponſi, ſed debent adhiberi mulieres ex-
pertæ: quia potuit eſſe, quòd puella fuerit deflo
rata, ſed non interuenit commixtio ſeminis ex
parte puellæ, cum non ſit viri potens. l. ſi quis.
10 §. qui nondum. ff. de pœn. † quia illa non dicitur
nupta, quæ virum pati non poteſt. l. penult. ff.
quando dies lega. ce. l. hæc conditio. in princ. ff.
11 de condi. & demon. † Et iſto caſu dicitur puella
vel ſponſus proximus pubertati, quando diſtat
à pubertate per ſex menſes, ſecundum gl. & cõ-
muniter doct. in d. c. continebitur. licèt in alia
materia aliter accipiatur, iuxta nn. per glo. in §.
pupillus. inſti. de inutili ſtip. & in §. in ſumma,
inſti. de obliga. quæ ex delict. naſcun. licèt ſe-
cundum Hoſti. quem refert Præpo. in d. c. con-
tinebitur. dicitur proximus pubertati quando
diſtat à pubertate per tridnum. c. ad noſtram. de
reg. iur. licèt ſecundum Anth. de but. & Præ-
po. ſit arbitrarium iudici, ſecundum qualitatem
perſonarum. Sed redeundo ad quæſitum, quòd
non debeant ſponſi impuberes, vel alter ipſorũ
actualiter coniungi, ante ætatem pubertatis, ni-
ſi vrgentiſsima neceſsitas, vti pro bono pacis
12 tolleretur. d. c. ij. de deſpon. impu. † Quis iudex
cognoſcet de iſta cauſa neceſsitatis. & dicendũ
eſt, ſecundum Præpo. ibi, quòd diœceſanus loci.
& eſt ſciendum, quòd illa prohibitio ne coniũ-
gantur, poteſt intelligi, ſecundum glo. de con-
iunctione verbali, vti de ſponſalibus de præſen
13 ti, vel de coniunctione actuali. ſed ſecundũ. † Pa
nor. & Præpo. communiter intelligitur, quòd
prohibeatur inter impuberes de coniunctione
actuali, quòd ſit prohibita, niſi ex cauſa neceſ-
14 ſitatis: † quia poſt ſeptennium impuberes poſ-
ſunt contrahere ſponſalia de futuro. c. j. de de-
ſpon. impu. lib. vj. Sed poteſt quæri an ſint aliæ
cauſæ iuſtæ, vt permittatur coniunctio actualis
inter impuberes, & dicendum eſt quòd ſic: quia
in d. c. ij. ſit mentio, de vrgentiſsima neceſsitate,
& poſtmodum exemplificatur pro bono pacis:
& exemplum nõ limitat regulam. l. j. §. quod vul
gò. ff. de aqua pluui. arcen. l. damni infecti. el ij.
in fi. ff. de dam. infect. quia ſufficit quòd legiſla-
tor exprimat vnum caſum cauſa exempli: quia
per hoc non excluduntur caſus ſimiles, ſecundũ
gl. in l. j. C. de condi. inde. & in l. ob æs. C. de præ-
di. mino. vnde, ſecundum Bart. in diſputatione
antepenul. incipiente: Quæritur verum iudex.
tenet quòd d. c. ij. etiam intelligitur de alia cau-
ſa ſimili: puta ſi alibi ſecurè puella morari non
poſſet, vel etiam quia eſſet talis cõditionis quòd
requireret præmaturè cognoſci: quia malitia
suppleret ætatem d. c. de illis. c. ij. de deſpon. im-
pub. & d. l. penult. ff. quod falſo tuto. Sed quali
pœna puniatur ſponſus, quando cognoſcit car-
naliter pupillam. Et in effectu eſt pœna adulte-
rij, vel ſtupri. l. qui pupillam. ff. de adulte. licèt
ſecundum glo. ibi, intelligatur de pœna ſtupri,
cum non

l.qui pupillam.ff. de adulte. licèt ſecundum gl.
ibi, intelligatur de pœna ſtupri, cùm non ſit ma
trimonium. Et ita tenet gl.inſti.de nup.in prin.
licèt etiam ſit nullitas actus.§.ſi aduerſus.inſti.
16 de nup.† Et quando per violentiam ſponſus co
gnoſcit carnaliter ſponſam, de iure ciuili eſt pœ
b na raptus. b l.raptores.C.de rap.virgi.ſed de iu-
re canonico ſecus c. penult. de raptu virgi. Et
hoc niſi eſſet puella nõ proxima pubertati, quæ
non eſſet viri potens: quia ſaltem puniri debe-
ret pœna ſtupri, aut alia arbitraria. l. ſi quis. §.
qui nondum.ff.de pœn. & per Bald.in l. ſi quis
non dicam rapere.C.de epi.& cleri. per do.Gui
do.pa.deci.cccccv.facit l.j.§.fi.ff. de extraordi.
licèt in delicto carnis minor.xiiij. annis excu-
ſetur.l.ſi minor.ff de adulte. ſecundum gl. in l.
17 impunitas.C.de pœn.† Sed in facto matrimonio
rum prævaleat ius canonicum, iuri ciuili: ſe-
cundum gl.inſti.de nup.in princ. Aduertendum
18 etiam, † quòd puella ſponſa non debet ſtatim
tradi ſponſo, vt carior ſit & dilecta.xxvij. q. ij.
c.inſtitutum. & nota.per glo. in c.cùm poſt. de
elect. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper
proceſſu fiſcali ad denunciationem nobilium
Franceyſiæ de Vaëſco, & Claudij de vrro, con-
tra nobiles Guillielmum de monte orſerio, Mar
garitam de moſterijs relictam, nobilis Claudij
Reynaudi domini montis rotundi, & de furme-
rio, prætextu tranſductionis nobilis Geymonæ
Reynaudæ puellæ ætatis pro tunc nouem anno
rum trium menſium, vel circa, neptis dicti Clau
dij Reynaudi, & Anthonio eius filio prædefun
cto, & Yſabellæ de vrro parentum dictæ Gey-
monæ. Et vt prætenditur fuerunt factæ nuptiæ
inter nobilem Sebaſtianum de rama, ætatis ſex-
decim annorum vel circa, & dictam Geymonam
reynaude. Et factus fuit tractatus die nuptiarũ
de tranſducendo dictam puellam, & dicti de
monte oyſerio & Margarita de moſterijs mater
dicti Sebaſtiani de rama, & nouerca dictæ Gey-
monæ, conſenſerunt in dicto tractatu, & dein-
de in craſtinum circa puella fuit tranſducta ex-
tra præſentem patriam, propter quod dicta no-
bilis Franceyſia de vaëſco auia materna dictæ
Geymonæ, & dictus Claudius de vrro auuncu-
lus maternus, denunciauerunt inqueſtam præ-
textu dictæ tranſductionis, & petierunt qua-
tuor mille frãcos pro Iniuria ſalua legali taxa,
Et aliâs prout pleniùs in proceſſu continetur.
Et fuerunt extracta dubia ſuper proceſſu, inter
dominos, vt meliùs materia ſit digeſta, & melius
veritas in iure habeatur.

a Matrimonium. Adde etiam quando ſponſus ra-
pit ſponſam violenter cenſetur conſummatum
matrimonium: adeò quòd non poteſt intrare
religionem: ſecundum Hoſtien. de conuerſione.
coniug.§.fi.verſi.quid ſi mulier.glo.in c.fin.lv.
diſt.de quo per Ioan.And.in c.ea quæ. de regul.
iur.lib.vj.in mercur. per Ant.de But. & Panor.
in c.ij.de conuerſ. coniug

b Raptus. Adde gl.in c.lex illa.xxxvj.q.j.quæ po-
nit plures rationes quæ in ſponſa propria non
dicitur committi raptus, nec incidit ſponſus in
pœnã c.placuit.xvj.q.vj. & l. ſi quis in tantam.
C.vnd. vi. ſicuti in alijs rebus. Et inter cæ-
teras rationes, quia eo ipſo quod ſunt ſponſa-
lia, ſponſus intelligitur illam poſſidere, nec ha-
bet locum pœna raptus. ſecundum glo.c.ſi quis
virginem.xxxvj.q.ij.& ibi per gl.in ſum.

ARGVMENTVM.

Sponſus propter tranſductionem & deten-
tionem puellæ ſine maioris partis parentum
conſenſu, an in pœnam legis fauiæ de plagiarijs
& edicti de liberis exhibẽdis incidat: & an actio
iniuriarum detur, & quibus: & ſi plures agant,
an omnes vel vnus tantùm admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatio legis flauia de plagiarijs eſt publici iudicij.*
2 *Mulier ſi ſuam uel ſuorum iniuriam proſequatur, accu-
ſare poteſt.*
3 *Quando plures accuſant quid agendum.*
4 *Accuſatio de plagiarijs edicto.de lib.homi. exhibendo nõ
excluditur nec econtrà.*
5 *Qui uolentem detinet, uel qui iuſtam detinendi cauſam
prætendit, huius edicti pœnæ non ſubiacet.*
6 *Iniuria irrogata uni de parentela, licèt omni parentela
irrogari cenſeatur: actio tamen non datur, niſi ei cui illa-
ta eſt iniuria.*
7 *Iniuriarum actio domino non competit pro minori à ſub
dito uel famulo illata: niſi in ſuã contumeliã facta eſſet.*
8 *Iniuriam ſuam uel ſuorum qui proſequitur, & ciuiliter
& criminaliter pro ſuo intereſſe poteſt.*

Quæſtio. LXXI.

QVAERITVR an propter tranſductio-
nem puellæ ſine conſenſu parentum, ſaltẽ
maioris partis, ſponſus incidat in pœnam legis
fauiæ de plagiarijs, & edicti de libero homine
exhibendo, quando detinetur puella: & an detur
actio iniuriæ ad vtilitatem priuatam, & admit-
1 tantur plures ad accuſandum. Et in effectu † li-
cèt iſta actio ſiue accuſatio ſit publici iudicij. l.
plagij.el.j.C.ad leg.faui.de plagia.& etiam qui-
libet admittitur pro filio, vel cognato.l.iij. §. ſi
cuilibet. ff. de libe. homi. exhiben.l.iij. de libe.
cauſ. Et pariter licèt regulariter mulier prohi-
2 beatur accuſare: † fallit quãdo proſequitur ſuã,
vel ſuorum iniuriam.l.ij.ff.de accuſa. l. vxor. l.
de crimine.C.qui accuſa. non poſſ. l. ſi fæmina.
3 C.ad turpil.l.mater C.de calum.† Et quãdo ſunt
plures qui accuſant: tunc debet eligi magis ido-
neus.l.ſi plures.ff.de accuſa. aut eſt locus grati-
ficationi.dicta l.iij.§. ſi tamen plures.ff.de libe.
homi.exhiben. niſi quando ſunt plures accuſa-
tores, & omnium interſit æqualiter: quia tunc
omnes admitterentur.l.iij.§. ſi tamen plures. ff.
de ſepul.vio.& ibi Bart.& in d.l. ſi plures. ff. de
4 accuſa. † Veruntamen edictũ de libero homine
a exhibẽdo a non excludit accuſationẽ de plagijs,
nec ecõtra: licèt requirat dolũ malum.d.l. iij. ff.
5 de libe.homi.exhi.† aliâs ſi quis detineretur vo-
lens, vel quis prætenderet iuſtã cauſam detinẽdi
non haberet locũ pæna d.l.iij.§ j.& §.ſi quis vo-
lentẽ. ff. de libe. homi. exhi. niſi eſſet calliditate
ſubornatus: quia de facili quãdo detinetur puel
la, faciũt ſibi dicere, quòd voluntariè detinetur:
ſecundũ Bar.ibi, aliâs iuſta ſiue iniuſta cauſa iu
ris vel facti excuſaret.l.plagij.el.ij.C.ad leg. fal-
ci.de pla.& ibi gl.l.iij.§.j.eo.ti.l.igitur.ff. de lib.

cau. Et præſertim quãdo quis pætendit cauſam
propriet itis in perſona detẽta: quia iſta eſt quæ
ſtio præiudicialis.l.præſes.C.ad leg.fauiã de pla.
l.quoniã Alexãdrum.C.de adulte. Sed redeũdo
ad quæſituin, quãdo ſunt plures accuſatores, &
pars nõ opponit: tũc admittitur talis accuſatio,
ſecundũ glo.in l.accuſatoribus.C. de accuſatio.
6 Et vlterius licèt† quãdo irrogatur iniuria alicui
de parẽtella cẽſeatur illata iniuria omnibus de
cognatione, vel agnatiõe: l.lex cornelia. in prin.
ff.de accuſa.tamẽ non cõpetit actio iniuriæ: niſi
illi cui fuit illata principaliter iniuria, licèt alij
cognati, vel agnati habeãt ius accuſandi, ſecun-
dum Bart.ibi, niſi iniuria illata ſit filio familiâs
vel vxori.l.j.§.fi.ff.de iniur. Pro quo facit, quòd
7 †pro iniuria illata ſubdito, vel famulo non cõ-
petit actio iniuriæ domino, niſi eſſet facta in cõ-
tumeliã domini.iuxta no.per Inno.& doct. in c.
dilectis.de appella.per gl.in c. auctoritatẽ. in fi.
de priuile.lib.vj.per Bart.in l.j.§. fi. ff. de iniur.
pro quo facit l. ſi ita quis ſtipulatus.§.Criſogo
nus.ff.de ver.oblig.licèt ſecundũ Ang.Areti. in
8 tract.malefi.ſuper verbo, necnõ ad querelã† quã
do quis proſequitur ſuã, vel ſuorũ iniuriã, poſ-
ſit expediri criminaliter & ciuiliter, pro ſuo in-
tereſſe.l.vnic.C.quan.ciuili.actio.l.damus.C.de
fal.licèt quando pœna pecuniaria eſſet applicã-
da fiſco, quilibet de populo admitteretur ad ac-
cuſandũ.ſecundũ gl.in rubr.ff.de po.actio.& ibi
ſequitur Bart.gl.in l.fi.C.de lici.ſed non admit-
teretur ad proſequendũ intereſſe offenſi, ſecun-
dum Ang.Aret.vbi ſuprà, de quo ibi per Ange.
in addi.vide per Bal.in rubr.C. qui accuſa. non
poſ. Et iſtud etiã facit pro dicta cauſa fiſcali ad
denunciationẽ nobiliũ Frãceyſiæ de vaëſco auiæ
maternæ dictæ Gemonæ Reymondæ puellæ,
& nobilis Claudij de vrro auunculi qui agunt
pro iniuria & intereſſe priuatis, ad quatermille
frãcos, ſalua legali taxa, ſuper quo ſum dubius.

a Exhibendo. Adde quod in iſto interdicto de libe
ro homine exhibendo venit intereſſe ad arbi-
trium iudicis.l.iiij.§. ſi tamen condẽnatus.ff. de
liber.homi.exhib.

b Plagijs. Adde quod crimen de plagiarijs eſt pu-
blici iudicij, & eſt pœna capitalis.l. plagijs la.j.
l.quoniam.l.fi.de plagi.cum ibi not.

ARGVMENTVM.

In publicis criminibus in quibus pœna ve-
nit applicanda fiſco, vnuſquiſque de populo ad
accuſandum admittendus eſt.

SVMMARIVM.

1 *In publicis criminibus de quibus in l. j. ff. de pub. iudic. quilibet de populo ad accuſandum admittitur, modò ad fiſci utilitatem concludat.*
2 *Forenſes in publicis criminibus an ad accuſandum admittatur.*
3 *Villæ & loca per contractas & uicos diuiſa.*
4 *Territoria per ciuitates & caſtellanias diuiſa ſunt.*
5 *Actio popularis anno præſcribitur.*

Quæſtio. LXXII.

QVAERITVR an in publicis iudicijs ſeu
criminibus admitti debeat quilibet de popu
lo ad accuſandũ, etiã ſi ſit extraneus, ſeu forẽſis.
1 Et in effectu† in publicis criminibus, de quibus
in l.j.ff.de publi.iudi.quilibet de populo admit
titur ad accuſandũ: ſecundũ gl. Ang. Aret.in ru-
bri.ff.de publi.iudi.& Inſtitu. de publi.iudi. in
princ.& quòd debet cõcludi ad vtilitatẽ fiſci, &
per glo. in rubr.ff.de popu.actio. nã quilibet de
populo debet admitti ad vtilitatẽ rei publicæ.l.
in prouinciali.§.ſi in publico.ff.de ope.no.nũc.
2 & ita ſecũdũ Bar.ibi vtitur practica. †Sed quòd
forẽſis qui nõ eſt de illo populo nõ admittator,
videtur gl.in l.is qui reus.circa fin.ff. de publi.
iudi.& Ang.Aret.in rubr.ff.de publi.iudi.& ita
tenet Ioã.de Imol.Paul.de Caſt.& Alex. in dict.
l.in prouinciali.§.ſi in publico, & bene probat
text.ibi, vbi omnes ciues admittũtur ad nunciã-
dum nouũ opus, ratione rei publicæ: ergo à cõ-
trario ſenſu forẽſes nõ admittũtur, licèt ſecun-
dum Ange.facit in contrariũ gl. ſingularis in l.
ij.§.pen.ff.ne quid in lo.pu.vbi illi de alia cõtra
cta admittũtur pro intereſſe rei publicæ. Sed de-
bet intelligi ſecundũ doc.in §.ſi in publico.quã
3 do nõ eſt totaliter extraneus: quia †villæ & loca
diuidũtur per cõtractas & vicos, licèt ſint de ea-
dem iuriſditione.l.qui ex vico.ff.ad municip.ſe-
cundũ gl.in autẽ.qui.mo.na.effi.ſui.§.ſi quis igi
tur.col.vij.Bar.& Bal.in l.iij.C.de natu.libe. fa
cit l.ſi quis à filio.§.fi.& l.ſi hæres.§.j.ff. de leg.
4 j.† Et ideò hodie territoria ſunt diuiſa per ci-
uitates, & caſtellanias: cum habeãt eorũ regna di
ſtincta, ſecundũ gl. in l.fi.C.de lõgi.tẽpo.præſc.
dicerẽtur extranei de alia iuriſditione: licèt Bar.
teneat, quòd adhuc ſeruaretur quãdo prouincia
regeretur per eundẽ præſidẽ, vel ſecundo poteſt
reſpõderi, quãdo fieret opus in via publica: quia
tunc forẽſis admitteretur: aliâs ſecus. Verũtamẽ
ſi incola ibi haberet domiciliũ, & ibi cõtribue-
ret in ſubſidium bene admitteretur, aliâs ſecus:
quia debet intelligi de populo loci delicti. Et
iſto caſu licèt principaliter agatur de intereſſe
reipublicæ: tamen ſecũdariò etiã venit intereſſe
priuatũ alicuius.d.l.ij.§.hoc interdictũ. aliâs.§.
fi.ff.ne quid in loco publi.& ibi gl.Bart. Et licèt
quilibet de populo poſsit deferre ad vtilitatem
fiſci, & nõ ad ſuã vtilitatẽ.l.hoc iure.ff.de ſolut.
l. ſed ſi tantũ.ff.de pact. ſicut dicimus in cõiun-
cta perſona: vt nota. in l.vno procuratori ff.de
ſolu.ſecundũ Bar.in tract.mino.in j.li.di.iiij. Ve
runtamẽ actione populari, licèt nõ debeat effici
locupletior.l.placet.ff.de popu. actio. hoc verũ
ante litẽ conteſtatã: ſed poſt ſecus, ſecundũ glo.
ibi.l.ſi cui.in princ.ff.de verb.ſignifi. quia habe
tur pro creditore. faciũt not. per Iaſo. in §. pœ-
5 nales.inſti.de actio.† Et pariter actio popularis
præſcribitur anno.l.fi.ff.de popu.actio.

ARGVMENTVM.

Sponſa impubes trãſducta per ſponſum quo
modò repetenda ſit, vt ad originis ſeu domici-
lij locum reducatur.

SVMMARIVM.

1 *Sponſa puella per ſponſum tranſducta, quòd iudicis officio ad locum unde abducta ſit, ante quàm de tutore ſibi prouideatur, reſtituenda eſt.*
2 *Territoriũ ſi uioletur, quòd ante omnia reſtituẽdum uenit.*
3 *Dominus uaſallũ uel ſubditum indebitè detentum repetere poteſt.*

Tutor

4 *Tutor pupillum uel pupillam, ut qui in eius poteſtate*
ſint, repetere poteſt.

Quæſtio LXXIII.

QVAERITVR de modo repetẽdi dictam
iuuenẽ puellã ad locũ originis, ſeu domici-
5 lij. Et in effectu† etiã ex officio iudicis debet an-
te omnia reduci ad locũ originis, ſeu domicilij,
eius aui paterni, vbi capta fuit, antequã ſibi pro
uideatur de tutore.l.j.C.vbi petun.tuto. vel cu-
ra.& ibi Azo.& ibi etiã not.Salic.& hoc etiã te-
net Spe.in tit.de tuto.§.fi.verſi.itẽ nota. & etiam
cõpetit interdictũ de libero homine exhibendo
agnatis & cognatis.l.iij.§.ſi quis volentẽ. & §.ſi
mulier.ff.de libe.cau. Nã quãdo agitur de cõmo
do, aut incõmodo pupilli, poteſt procedi ex of-
ficio iudicis nobili.l.nec quicquã. §. aduocatos.
ff.de offi.procõſu.& lega.l.ſancimus.§.j.ff.de ad
mini.tut.l.bonorũ quidã.C.qui admit.ad bono.
poſ.ſecundũ Bar.in l.iiij. §. hoc autẽ iudiciũ.ff.
2 de dam.infect.†Præterea fuit facta violatio ter-
ritorij delphi.ipſam transducendo extra præſen
tem patriã:& ſic ante omnia debet remitti in hac
patria.l.quis ſit fugitiuus.§.apud Labeonẽ.ff.de
ædilit.edic.& ibi per Bal.& per Bar. in l. ſi cui.
§.fi.ff.de accuſa.allegat c.ex parte.el. j.de verb.
ſigni.& Bal.in l.ſicuti.§.Ariſto.ff.ſi ſerui vendi.
ſicuti de violatione immunitatis.l. præſenti.&
ibi Bar.C.de his qui ad eccle.cõſugi, & in eius
3 diſputatione incipiẽ.Lapus.† Præterea domi-
nus poteſt repetere vaſallũ vel ſubditũ, quando
indebitè detinetur.iuxta no.per Inno.in c.dile-
ctis.de appella.& per gl.Bart.& cæteros in l.j.§.
per hanc,el.j.ff.de rei vẽdi.& per gl.in c.aucto-
ritate.de priuileg.li.vj.& per Bar.in l.ij.ff.de li-
4 be.extra.† & idem in tutore, qui poteſt repetere
pupillũ, vel pupillã: cũ dicatur in eius poteſtate.
inſtit.de tute.in princ.& Bar.in l.j.ff.de tuto. Et
pariter eum remedio rei vendicationis de iure,
quantũ etiã cõpetit officiũ iudicis, ad repeten-
dum iſtas perſonas, ſecundũ gl.in d.§.per hanc.
& in §.præiudiciales.inſti.de actio.& per Ioan.
Fab.Ang.Aret. Iaſo. etiã ſi detineatur in alieno
territorio, & poſſunt perquiri, & capi.l.genera-
li.C.de decu.libr.x.& ibi per Io.de pla.gl.in l.j.
C.vbi de cri. vel coarta.cõdi.etiã propria aucto
ritate: vt ibi habetur. Nã vaſallus debet remitti
domino propter ſeruitia ad quæ tenetur vaſal-
lus, niſi quittaret feudũ: ſecundũ Bald.in l.cùm
Archimedorã.C.vt in poſ.leg.licèt econtra do-
minus non tenetur remittere vaſallum ne effi-
ciatur beccarius hominis ſui: ſecundum Bal. in
c.j.§.ſi iudex.de pa.tenen.

ARGVMENTVM.

Minor quinque & viginti annis à ficta non
vera contumacia excuſatur: vt aduerſus ipſum
mulcta non declaretur.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia delictum eſt.*
2 *Minor poſt pubertatem nec ante in delictis non niſi in*
delicto carnis excuſatur.
3 *Minor aduerſus contumaciam reſtituitur, maximè ſi*
perſonaliter citatus non fuit.
4 *Item & aduerſus dolum.*
5 *Minor mulier ruſticus citati etiam perſonaliter, ſi iudi*
cio non ſiſtant, tanquam ueri contumaces habendi non
ſunt: ut qui per dolum feciſſe non præſumentur: & ideò
appellantes recipiuntur.
6 *Mulcta non niſi quis ſit in uera contumacia declarari*
ſolet.

Quæſtio. LXXIIII.

QVAERITVR an minor viginti quin-
que annis excuſetur à vera vel ficta cõtu-
macia, vt non declaretur mulcta aduerſus ip-
1 ſum. Dubiũ facit: † quia cõtumacia eſt delictũ,
ſecundũ gl.in l.ſi filius.el.j.ff. de interro. actio.
& in l.ſi plures tutelã.ff.de admini.tuto. & etiã
gl.in ſumma.iiij.q.j.& in c.ex literis. de conſti.
Bar.in l.omne delictũ.in princ.ff. de re mili.gl.
Bar.Iaſo.in l.j.§.fi.ff. ſi quis ius dicen. nõ obtẽ-
2 pe.†ſed in delictis nõ excuſatur minor poſt pu
bertatem, nec ante, ex quo eſt doli capax, niſi in
delicto carnis.l.ſi ex cauſa nunc videndũ. l. au-
xilium. §. in delictis. ff. de mino.l.impuberẽ.ff.
de fur. l. j. C. ſi aduerſus delict.l.ſi minor.ff. de
3 àdulte. Sed in contrariũ facit in caſu iſto: †quia
minor reſtituitur aduerſus cõtumaciã.l. minor
etiam.ff.de mino.& maximè quãdo non fuit ci-
tatus in perſonam: quia tunc non dicitur verus
cõtumax.iuxta no.per gl.& doct.in l.diuus.& l.
ſi.ff.de in integ.reſtitu.& in l.ex cõſenſu.§. fin.
4 ff.de appella.†Præterea minor reſtituitur aduer
ſus dolũ fictũ ſeu præſumptũ, ſaltẽ de præteri-
to, ſecundũ gl.& doct.in l.eligitur.ff.de eden.&
5 ibi Pau.de Caſt.qui tenet, †quòd minor, mulier
ruſticus, ſi fuerint citati perſonaliter & nõ cõ-
parent nõ cõſtituuntur in vera cõtumacia: quia
nõ præſumũtur feciſſe per dolũ: & ideò poſſunt
6 appellare.†Præterea mulcta nõ declaratur, niſi
quis ſit in vera cõtumacia, ſecundũ gl.quam ſe-
quũtur cõmuniter doc.in d.l.j.§.fi.ff.ſi quis ius
dicẽ.nõ obtẽpe.multò fortiùs in caſu iſto, non
debet declarari mulcta cõtra minorẽ adultum,
qui non fuit citatus perſonaliter. Nec obſtat quod
dicitur, quòd cõtumacia ſit delictũ: quia nõ di-
citur verè delictũ, ſed fictè: ſecundũ Bald.in l.ſi
mora.ff.ſolu.matri.& per Alex. in addi.ad Bar.
in d.l.omne. Tum etiã quia cõtumacia ſeu cul-
pa in nõ veniẽdo, ſeu faciẽdo, nõ eſt ita grauis,
ſicut culpa in faciẽdo, ſecundũ gl. in d. l.ſi mo-
ra, hinc eſt, quòd minor in integrũ reſtituitur
in delictis, in non faciẽdo.l.ij.C.ſi aduer.delict.
Et præmiſſa etiã faciunt ad quæſtionẽ: quia di-
ctus nobilis Sebaſtianus de Rama ſpõſus dictæ
puellæ, qui eſt minor vigintiquinq; annis, fuit
iam citatus pluribus edictis in domo habitatio
nis, & in perſonis familiarum, & voce præco-
nia, ſi dicatur in vera contumacia, & ſi debeat
mulcta contra ipſum declarari.

ARGVMENTVM.

Matre pupilli exiſtente minore quinque &
viginti annis an locus ſit legitimæ vel datiuæ
tutelæ.

Quæſtio. LXXV.

QVAERITVR quãdo mater pupilli, vel
pupillæ eſt minor viginti quinq; annis, &
eſt cõtentio de tutela, an ſit locus legitimæ tu-
telæ, vt interim ad tutelã auus maternus ſequẽs
in gradu admittatur, an verò ſit locus datiuæ

tutelæ ex inquiſitione. Et in effectu de hac quæſtione habetur per glo. & Bart. in l. ſi tutor. §. ſi duobus. ff. de tute. & ra. diſtra. in addi. Nico. de neapo. & ibi tenet, quòd interim donec mater peruenerit ad ætatẽ legitimam, ſit locus dationi curatorũ, facit l. nõ ſolùm. §. ſi libertus. ff. de excuſa. tu. Sed idẽ Bar. in l. ſi quis ſub conditione. ff. de teſta. tute. & in auten. ſacramentũ. C. quomodo muli. tutel. offi. fungi pot. tenet, quòd ſit locus legitimæ tutellæ, licèt loquatur dubitatiuè, & nõ ponat pro conſtãti. Bal. verò inſtit. de tutelis. §. eſt autẽ. circa fi. tenet, quòd ſit locus datiuæ tutellæ. De hac quæſtione aliàs ſcripſi in alio volumine maleficiorũ, & cõtra. in tract. tutellarũ. q. lxxxvj. & cxlij. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper tutella Ioannæ pupillæ ætatis ſex menſium vel circa, filiæ nobilis quondam Guyoni Pinelli, & nobilis Ioãnæ Guiffredæ relictæ dicti Pinelli & filiæ domini Sebaſtiani Guiffredi militis domini de Botieres aui materni dictæ puellæ: quia parentes ex parte patris puellæ petunt prouideri de tutore ex inquiſitione, & attento quòd mater puellæ eſt minor viginti quinq; annis. Et cõtra dictus auus maternus prætẽdit, quòd ſit locus legitimæ tutellæ, & ꝙ ſit proximior poſt matrẽ puellæ. Et quæſtio fuit corã curia & remiſſa viceballiuo Grayſinodani conſulta tamen curia.

ARGVMENTVM.

Extraneus qui in contractu matrimonij donauit coniungibus nonnihil de ſuis bonis vſufructu reſeruato. Si coniugum alter ad ſecũdas conuolat nuptias, quòd id quod donatum fuit liberis primi matrimonij ſeruandum ſit

SVMMARIVM.

1 *Bona donata per alterum coniugum liberis primi matrimonij reſeruanda ſunt.*

2 *Mulier ſi donet in contractu matrimonij uel alius etiam extraneus contemplatione matrimonij, quòd ſi alter coniugum ſecundas contrahat nuptias: bona ſic donata liberis primi matrimonij ſeruanda ſunt.*

Quæſtio. LXXVI.

QVAERITVR quando extraneus in contractu matrimonij facit donationem de eius bonis ambobus coniugibus reſeruatis vſusfructibus: an ſi alter coniugũ trãſeat ad ſecũda vota, debeãt talia bona reuerti ad liberos primi ma
1 trimonij. Dubiũ facit, † quia licèt bona donata per alterũ coniugũ, debeãt reſeruari liberis primi matrimonij per l. fœminæ. cũ ſimilibus. C. de ſecũ. nup. tamẽ aliud videretur dicendũ, quando extraneus dat, cùm cẽſerentur bona aduenticia, & extrinſecus quæſita. Et quia ceſſat ratio legis, cũ in talibus bonis extrinſecus quæſitis nõ fiat iniuria liberis primi matrimonij, cũ nõ proceſſerint à matre vel patre matris. Et quia quãdo extraneus dat in dote vel donatione propter nuptias, poſſet per pactũ ſibi appropriare ſoluto matrimonio. l. j. §. accedit. C. de re. vxo. actio. Et pro hoc facit: quia iſta videtur donatio reciproca inter cõiuges cuilibet pro medietate, & ſic à principio poſset tẽdere ad lucrũ, vel detrimentum: & ſic ſi remittatur, quòd nõ reuertatur ad liberos primi matrimonij, cõſulitur vtriq;. arg. l. ſi pater. C. de inoff. teſta. & iſtã partẽ videtur tenere Bal. in l. hac edictali. C. de ſecũ. nup. verſi. ſed pone. dum ibi vult, quòd ſi in ſecũdo matrimonio extraneus dat dotẽ mulieri, cũ pacto de lucrãdo per maritũ, caſu quo mulier prædecedat in matrimonio. iuxta. l. ij. ff. de pact. do. & l. j. §. illo proculdubiò. C. de re. vxo. actio. iſto caſu liberi primi matrimonij nõ poterũt aduocare talem dotẽ. iuxta d. l. hac edictali, quãdo plus relinquitur ſecũdo coniugi, quã liberis primi matrimonij: quia talia bona nõ procedũt ab vxore vel patre vxoris, ſed ab extraneo, qui potuit extra à principio ſibi appropriare, aut alteri reſeruare prout ſuprà dictũ fuit, facit l. in traditionibus. ff. de pact. cũ ibi no. Sed in contrariũ facit l. generaliter. verſi. nec intereſt. & autẽ. in donatiõe.
2 C. de ſecũ. nup. † vbi nõ refert ſi mulier donet in cõtractu matrimonij vel alius, etiã extraneus cõtemplatione matrimonij: quia tunc ſi alter coniugum cõuolet ad ſecũda vota, debẽt talia bona donata reuerti ad liberos primi matrimonij, & ita tenet Bal. in d. l. generaliter. verſi. ſed neq;. Et ſi teneatur iſta opinio, poſſet reſpõderi ad d. Bal. in d. l. hac edictali, quia ibi fit donatio per extraneũ in ſecũdo matrimonio, poſt mortem primæ cõiugis, & ſic nõ fit iniuria liberis primi matrimonij: Sed primo matrimonio quãdo fit donatio etiã per extraneũ contẽplatione primi matrimonij, quãdo alter coniugũ trãſit ad ſecũda vota, ſi nõ reſeruarẽtur bona donata liberis primi matrimonij, fieret eis iniuria. arg. l. lex quæ tutores. C. de admini. tuto. Et pro præmiſsis facit l. quidã cũ filiũ. ff. de hære. inſti. cũ ibi nota. per doct. quãdo fit legatũ vel donatio alicui nominato contẽplatione alicuius amici, quòd cõpetit tali amico officiũ iudicis ad habendum dicta bona. Ad præſens aliter non declaro, cũ pendeat in curia lis inter honeſtã iuuenẽ Ioannã Outrãde, filiã & hæredẽ magiſtri quondã Frãciſci Outrandi cõtra Mariã de Chappanis, aliàs Lætitiæ hæredẽ liberorũ Claudij Outrãdi, & Suſanæ Letitiæ, prætextu bonorũ & hereditatis, quæ quõdam fuerũt magiſtri Stephani Outrandi aui paterni dictæ Ioãnæ Outrãdæ, & etiã prætextu bonorũ quæ quondã fuerũt Perrõnetæ Bermõdæ & Ioãnæ de cruce primæ vxoris dicti Stephani Outrãdi & auiæ paternæ dictæ Ioãnæ. Nã dicta Perrõneta Bermõdæ ſecũda vxor Petri de cruce, & nouerca dictæ Ioannæ de cruce priuignæ dictæ Perronetæ cõſiderans amorẽ quẽ gerit erga dictã Ioannã de cruce, & vt matrimoniũ ſortiatur effectũ, inter dictũ Stephanũ Outrãdi, & dictam Ioannã de cruce, contẽplatione dicti matrimonij, de anno domini. M. ccccxxxix. die. xvj. mẽſis Februa. dedit dictis Stephano Outrãdi, & Ioãnæ de cruce cõiugibus omnia eius bona, domos, prata &c. Et ex dicto matrimonio fuit genitus dictus Frãciſcus Outrãdi. Poſtmodum dictus Stephanus Outrãdi poſt obitũ dictæ Ioãnæ de cruce eius primæ cõiugis trãſiuit ad ſecunda vota cũ nobili Claudia Falcone, & aliàs prout pleniùs apparet in proceſſu in manibus magiſtri Rollini. Et oritur quæſtio ſi bona donata per dictã Perronetã Bermõde debeãt reuerti ad

liberos

liberos primi matrimonij, etiam quoad partem
donatam dicto Stephano Outrandi, & deciſio
colligitur ex præmiſsis.

ARGVMENTVM.

Maritus ſi plus reliquerit nouercæ, quàm li-
beris primi matrimonij: nouerca & liberi ad
æqualitatem reducendi ſunt, detracta priùs li-
berorum legitima.

SVMMARIVM.

1 *Liberi primi matrimonij & nouerca ad æqualitatem re-
ducendi ſunt cùm nouercæ plus relictũ ſit quàm uni ex li
beris detracta priùs legitima.*
2 *Sicuti quando minus relinquitur liberis primi matrimo-
nij, totum quod relinquitur nouercæ, reuocatur uſque
ad id quod minus relinquitur alicui ex liberis primi ma-
trimon: ſic quãdo nihil relinquitur, totũ reuocari debet.*
3 *Pluris appellatione totum continetur.*

Quæſtio. LXXVII.

QVAERITVR quando maritus plus re-
linquit nouercæ quã liberis primi matrimo
nij, an debeat totũ applicari liberis primi matri
monij, reſeruata nouercæ illa minori ſumma,
quæ fuit relicta alteri ex liberis primi matrimo
nij: an verò debeat reduci ad æqualitatẽ ſaltem,
vt nouerca debeat habere tantũ quantũ vnus ex
liberis primi matrimonij, etiã quoad ſupplemẽ-
tum legitimæ. Et videretur prima facie quòd de
beat nouerca habere tantũ quantũ fuit minùs
relictũ alteri ex liberis primi matrimonij. l. hac
edictali. ver. ſin autẽ non æquis portionibus. C.
de ſecun. nup. & in autẽt. de nup. §. optimè. col-
la. iiij. & iſtã partẽ tenet Iaco. de But. ſed gl. in d.
1 l. hac edictali. ſuper verb. diuidi. tenet, quòd † li-
beri primi matrimonij & nouerca debẽãt redu-
ci ad æqualitatẽ, & ibi ſequuntur Cy. & Bal. &
hoc verũ priùs detracta legitima liberorũ: ſecũ-
dum gl. in d. §. optime. licèt gl. in d. l. hac edicta-
li. ſuper ver. diuidi. loquatur in alio caſu quãdo
nihil erat relictum liberis primi matrimonij. Et
iſtud etiã facit ad quæſtionẽ ſuper dicto proceſ
ſu Ioannæ Outrandæ: quia dictus magiſter Ste-
phanus Outrandi in eius vltimo teſtamento re-
liquit iure particularis inſtitutionis dicto Frã-
ciſco Outrãdi filio primi matrimonij quinqua-
ginta florenos: & hæredẽ inſtituit vniuerſalem
dictã Claudiã falcone nouercã, eidẽ ſubſtituen-
do poſt eius mortẽ dictũ Claudiũ Outrãdi filiũ
ſecũdi matrimonij, licèt etiã poſsit reſpõderi ad
dictã gl. in d. l. hac edictali. in princ. ſuper verb.
diuidi. quia nihil erat relictũ liberis primi ma-
2 trimonij, † & ſicuti quãdo minus relinquitur li-
beris primi matrimonij reuocatur totũ ꝙ relin-
quitur nouercæ, vſq; ad id ꝙ relinquitur minùs
alicui ex liberis primi matrimonij, ita quãdo ni-
3 hil relinquitur debet totũ reuocari † cum appel-
latione pluris, totũ cõtineatur. l. ij. C. de hære.
inſti. l. cæterorũ. ff. de verb. ſigni. ſicuti minùs di
ceretur dare, quãdo nil datur. l. illud. §. minus. ff.
de tabel. & ff. de verb. ſigni. l. minus. Verũtamen
gl. ibi tenet, quòd liberi primi matrimonij re-
uocant, vt ſint æquales cum ſecundo viro. Sed
poſsit argui quòd non debet eſſe bonus dete-
rioris conditionis quàm malus & demeritus. l.
non ſolùm. ff. de noxa. l. Seruius. ff. quod vi aut
clam. & per conſequens quãdo pater vel mater
aliquid relinquit liberis primi matrimonij, nõ
debet reuocare in totum, ſed æqualiter diuide-
re, vide glo. in l. quoniam præteritæ. & auten. ad
eos. C. de ſecun. nup. Aliàs de hac materia ple-
niùs ſcripſi.

ARGVMENTVM.

Nouerca ſi hæres vniuerſalis inſtituatur, &
ei vnus ex liberis ſecundi matrimonij ſubſtitui
tur: an talis ſubſtitutio vulgarem cõtineat ſub-
ſtitutionem. Et quid ſi ſubſtitutus moriatur
ante inſtitutum.

SVMMARIVM.

1 *Nouercæ ſi plus relinquatur quàm uni ex liberis primi
matrimonij, pro non ſcripto habetur.*
2 *Subſtitutio compendioſa facta à pagano per uerbum cõ-
mune, ſubſtituo quandocunque hæres deceſſerit, etiam
continet uulgarem.*
3 *Subſtitutio uulgaris duos caſus precipuè continet, uolũ-
tatis ſcilicèt & impotentiæ.*
4 *Hæres fiduciarius fructus ſuos non facit, nec quartam de-
trahit, ut qui nudus cuſtos cenſeatur.*
5 *Subſtitutio uulgaris locum non habet, quando tempore
limitatur.*
6 *Subſtitutus ante inſtituti mortem uenire non poteſt iure
directo in uim uulgaris ſubſtitutionis, nec in uim fidei-
commiſsi.*
7 *Dilatio in dubio hæredis inſtituti fauore adpoſita cenſe-
tur, nec fit ſubſtitutionis tranſmiſsio ad hæredes.*
8 *Fideicommiſsi tranſmiſsio conditione pendente ad hære-
dem non fit, etiam in ſuis hæredibus.*

Quæſtio. LXXVIII.

QVAERITVR quando nouerca in te-
ſtamento mariti inſtituitur hæres vniuer
ſalis eidem ſubſtituendo poſt eius mortem ali-
quos liberos ſecundi matrimonij: an talis ſub-
ſtitutio contineat vulgarem ſubſtitutionem, vt
ſit locus ſubſtitutioni: & an antequã cedat dies
ſubſtitutionis, vel quia ſubſtitutus moritur an-
te nouercã: & quid iuris quãdo nouerca vel vi-
tricus inſtituitur hæres cõtemplatione liberorũ
primi vel ſecundi matrimonij. Dubium facit:
1 † quia quando plus relinquitur nouercæ, quàm
alicui ex liberis primi matrimonij, habetur pro
non ſcripto. d. l. hac edictali. verſi. ſin verò plus
quàm ſtatutum eſt. C. de ſecun. nup. in princ. Et
per conſequens videtur eſſe locus ſubſtitutioni
2 vulgari. l. j. §. ij. C. de cadu. tollen. † quia ſubſtitu
tio compẽdioſa facta à pagano, per verbum cõ-
mune ſubſtituo quandocunq; deceſſerit hæres,
continet etiam vulgarem. l. Iam hoc iure. ff. de
vulga. & pupilla. iuxta no. per Cy. & cæteros in
l. precibus. C. de impu. & alijs ſubſti. per Bart. in
l. Cẽturio. & l. Lucius. ff. de vulga. & pupi. Nam
3 † ſubſtitutio vulgaris principaliter cõtinet duos
caſus, videlicèt voluntatis, & impotentiæ. l. cùm
proponas. C. de hære. inſti. l. paterfamiliâs. ff. eo.
tit. Nec obſtat ſi dicatur, quòd nondum euenit
dies incertus ſubſtitutionis, & ſic quando ſub-
ſtitutus moritur ante, expirat ſubſtitutio vel fi-
deicommiſſum. l. ſi hæres. ff. de conditio. & de-
monſtratio. & l. hæres. ff. quando di. lega. ce.
faciunt not. in l. quidam. ff. ad trebel. l. j. §. ſin au
tem ſub conditione. C. de cadu. tollen. Quia ad

iſtud poteſt reſponderi, quòd iſto caſu ex volun
tate veriſimili defuncti, etiam debet admitti ſub
ſtitutus viuente nouerca. argu. l. mulier. in prin.
ff. ad trebel. & l. mater. C. de inſtit. & ſubſtitu.
ſub condi. fact. iuxta no. in ſimili, per Io. And. in
addi ad Spec. in rubr. de ſecun. nup. & per Paul.
de Caſt. & Alex. in d. l. mulier. Præterea dicta no
4 uerca † cenſetur hæres fiduciaria contemplatio-
ne liberorum ſecundi matrimonij ſubſtituto-
rum. l. in fideicōmiſsi. §. cùm Pallidius. ff. de vſu.
ita quòd non facit fructus ſuos, nec detrahit
quartam: quia cenſetur cuſtos: vt ibi habetur, &
per gl. in l. in fideicommiſſaria. §. fi. ff. ad trebel.
quia iſta dilatio cenſetur appoſita ad fauorem
ſubſtituti, l. ſi ita. §. Pegaſus. ff. de leg. ij. Sed præ
miſsis nonobſtantibus contrarium videtur ve-
5 ritas in caſu iſto, † quia nō eſt locus ſubſtitutio-
ni vulgari quādo eſt limitata tempore. l. ſi ita. &
l. ſi mater. §. j. ff. de vulga. & pupill. & ibi per gl.
Bar. & cæteros, & per Bar. Alex. in l. j. ff. de vulg.
& pupilla. in ij. q. principali. Et per conſequens
6 † ante tempus mortis nouercæ non poteſt veni-
re ſubſtitutus iure directo in vim vulgaris ſub-
ſtitutionis, nec etiam in vim fideicōmiſsi. l. ſi hæ
res. ff. de condi. & demon. quia dies incertus ha-
betur pro cōditione. l. dies incertus. ff de condi.
& demō. Et maximè quia non apparet, quòd di-
cta nouerca reſtituerit fideicōmiſſum ante eius
mortem. l. poſt mortē, cum ibi not. C. de fideicō.
7 † Et in dubio, dilatio præſumitur appoſita fa-
uore hæredis inſtituti, ſecundū Bald. ibi, nec fit
tranſmiſsio ſubſtitutionis. ad hæredes. l. qui li-
beris. §. hæc verba. ff. de vulga. & pupi. l. ſi ex plu
8 ribus. ff. de ſuis & legi. hære. † Nec pariter fit trāſ
miſsio fideicōmiſsi ad hæredē pendente condi-
tione, etiam in ſuis hæredibus, ſecundū gl. in l. j.
C. de his, qui ante apper. tabu. & in l. hæredes
mei. §. cum ita. ff. ad trebel. reprobata gl. cōmuni
ter in l. j. ff. de actio. & oblig. Nec obſtat ſi dica-
tur quādo inſtituitur nouerca, vel vitricus hæ-
res fauore liberorum primi matrimonij, quòd
tunc ceſſat remedium. d. l. hac edictali, etiam ho
die. d. l. mulier, in prinс. ff. ad trebel. ſecundum
Ange. ibi & ſequuntur Paul. de Caſt. & Alexan.
duntamen eſſet fraus, ſecundum ipſos, quia ad
iſtud reſpōdetur, quòd hic eſt caſus diuerſus, cū
dicta nouerca non fuit hæres inſtituta contem-
platione liberorum primi matrimonij: quia fi-
lius ſecundi matrimonij, fuit ſubſtitutus. Præ-
tereà licèt nouerca prohibeatur plus capere,
quam alter ex liberis primi matrimonij, cui fuit
minùs relictum: tamen non eſt totaliter inca-
pax, cùm habeat nomen hæredis, & liberi primi
matrimonij, qui aduocant reliquam portionem
dicuntur hæredes anomali, ſecundum Bal. in d.
l. hac editali. Et præmiſſa etiam faciunt ad quæ-
ſtionem ſuper teſtamento dicti Stephani Ou-
trandi, qui inſtituit hæredem vniuerſalem in
eius teſtamento dictam Claudiam falcone no-
uercam, ſubſtituendo eidem quandocunque de-
ceſſerit Claudium Outrandi, filium ſecundi ma-
trimonij, qui Claudius deceſsit ante dictam hæ-
redem eius matrem. Et licèt dictus Franciſcus
Outrandi poſt mortem eius patris ſuperuixe-
rit: tamen deceſsit ante Claudium eius fratrem,
& dictam eius matrem: tum viuente dicto Fran-
ciſco filio primi matrimonij potuiſſet etiam vi-
uente dicta nouerca aduocare illam commodi-
tatem hæreditatis in qua fuerat plus inſtituta,
etiam viuente Claudio eius fratre, filio ſecundi
matrimonij: iuxta no. per Bart. in d. l. hac edicta
li. circa fin. Et poſt mortem dicti Franciſci tran-
ſit commodum ex diſpoſitione d. l. hac edictali.
ad dictam Ioannam Outrande eius filiam: quia
lex reſecat ipſo iure, & competit rei vendicatio:
ſecundum Bald. in d. l. hac edictali.

RRGVMENTVM.

Res loco pretij in iudicijs vniuerſalibus ſuc-
cedit & econtrà. Item confeſsioni geminatæ ex-
traiudicialiter & in abſentia partis ſtatur.

SVMMARIVM.

1 *Rem pretij loco non ſuccedere regulare eſt. Fallit in iudi
cijs uniuerſalibus. & nu. 2.*
3 *Confeßio geminata etiam extraiudicialiter & in abſen-
tia partis plenam fidem facit.*

Quæſtio. LXXIX.

QVAERITVR an in iudicijs vniuerſali-
bus ſeu bonis maternis filijsfamiliàs aliena-
tis per patrem, ſuccedit res loco pretij, & econ-
tra: & an ſtetur confeſsioni extraiudiciali in ab
1 ſentia partis geminatæ. Dubium facit: † quia re-
gulariter res non ſuccedit loco pretij. l. ſi pa-
truus. c. cōmuni. vtriuſq; iudi. l. j. C. ſi quis alter.
vel ſi. l. mater. l. ſi vt proponis. C. de rei vendi. cū
ibi notatis, niſi in certis caſibus ibi no. vti in mi
lite, in eccleſia, in minori ſaltem in ſubſidium, &
2 hoc in iudicijs particularibus: † ſecus in vniuer-
ſalibus: quia tunc res ſuccedit loco pretij, &
econtra. l. ſi rem & pretium. ff. de petitio. hære. l.
Imperator. §. fi. cum ibi not. per glo. Bart. & cæ-
teros. ff. de lega. ij. Et quia dictus Stephanus Ou
trandi pater dicti Franciſci alienauit bona ma-
terna Iannæ de cruce matris dicti Franciſci exi-
ſtentia in loco vignayei, cuidam nobili Antho-
nio de caſtro, aliàs barrinon, vt fertur pretio
mille florenorum, de quo acquiſiuit à nobili
Petro de ſalice quoddam manuale grafariæ ap-
pellationum delphi. prout confeſſus fuit pluries
extraiudicialiter dictus quondam Stephanus
Outrandi, ita quòd talis confeſsio, extraiudicia
lis etiam in abſentia partis facit ſemiplenam
probationem aut ſaltem adminiculum. c. fin. de
ſucc. ab inte. faciunt not. per glo. & docto. in l.
admonendi. ff. de iur. iuran. & in l. in bonæ fidei.
C. de re. credi. & in l. cùm de indebito. §. fi. ff. de
3 proba. Quinimmò quando talis confeſsio eſt
geminata etiam extraiudicialiter, & in abſentia
partis plene probat, ſecundum Bar. in l. cum ſci
mus. C. de agrico. & cenſi. li. xj. per Io. de Imol.
& Panor. in c. ſi cautio. de fi. inſtru. Veruntamen
dicta Ioanna Outrande in primo proceſſu egit
ad reſtitutionem pretij bonorum maternorum
alienatorū per dictum Stephanū Outrandi exi-
ſtentium in loco vignayei, ad celij. floreñ. ſaluo
pluris & in quibuſdā alijs articulis appoſuit pre
tium mille florenorū, etiā egit ad reſtitutionem
pretij cuiuſdā prati. cxl. florenorum, & ſic, iuxta
petita

petita non poteſt pronunciari ſuper proprieta-
te dicti officij graffariæ appellationum, quia nõ
fuit petitum, & licèt per primum examen teſtiũ
examinatorum, per d. quondam Ioannem Fle-
hardi, aliqui teſtes deponant de bonis Perron-
netæ Bermonde, & Ioannes de cruce, & de eorũ
deſcendentia. Tamen magiſter Ioannes volonis
qui comparuit pro dictis Claudia falcone &
Claudio Outrandi, qui fuit citatus ad videndũ
iurare teſtes, nondum produxit procuratorium,
licèt in ſecundo examine teſtes deponant ali-
quod etiam vocata parte, & ſunt aliqui teſtes
repetiti qui primo fuerunt examinati, prætereà
expoſt facto dicta Ioanna egit ad reſtitutionem
bonorum & hæreditatis dicti Stephani Outran
di, & ita conſiderentur iura & actiones quò ad
reſtitutionem pretij bonorum alienatorum per
dictum Stephanum Outrandi.

ARGVMENTVM.

Actionum cumulatio quando permittatur,
& quando actor eligere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Actionum cumulationem permiſſam eſſe etiam conteſta-
ta lite, ſi neque contrarietas neque identitas inſit, regu-
lare eſt.*

Quæſtio LXXX.

QVAERITVR an cumulatio actionum
ſit de iure permiſſa: & an actor debeat elige-
1 re. Et in effectu† regulariter cumulatio actionũ
eſt permiſſa, etiam poſt litem conteſtatam, quã-
do non eſt contrarietas, vel identitas, ita quòd
ſententia lata in vna pareret exceptionem rei iu
dicatæ in alia, ſecundum gl. in l. edita. C. de edẽ.
& inſt. de actio. §. ſi minus, & in c. j. de libe. obla.
& per Dy. in c. nullus pluribus. de regu. iur. lib.
vj. Adeo quòd quando eſt contrarietas vel idẽ-
titas, actor debet eligere. l. quod in hæredem. §.
eligere. ff. de tribu. actio. facit. l. j. C. de fur. &
iſtud facit: quia dicta Ioanna Outrande fecit
plures & diuerſas petitiones.

ARGVMENTVM.

Propter iudicium vniuerſale petitionis hæ-
reditatis non ſilent iudicia particularia credi-
torum & legatariorum.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtioni maiori per minorem præiudicium non fit.*
2 *Iudicia creditorum & legatariorum propter petitionis
hæreditatis controuerſiam non ceſſant.*

Quæſtio LXXXI.

QVAERITVR an propter litem vniuer-
ſalem petitionis hæreditatis ſileant iudicia
particularia creditorum & legatariorũ. Et in ef
1 fectu videretur prima facie dicendum, † ꝙ per
minorem quæſtionẽ nõ fiat præiudiciũ maiori.
l. per minorem, cũ ibi no. ff. de iudi. l. qui prior.
eo. ti. l. ſi quis libertatem, cum ibi no. per Bar. ff.
2 de petitio. hære. † licèt hodie propter cõtrouer-
ſiã petitionis hæreditatis nõ ceſſent iudicia cre-
ditorũ. l. ſi. C. de peti. hære. aut legatariorũ ſaltẽ
mediante cautione: vt ibi nota. facit l. ſi is à quo.
ff. de rei vendi. & l. penul. ff. de petitio. hære. Et
iſtud etiã facit pro dicta cauſa Ioannæ Outran-
de ſuper bonis & hæreditate dicti quondã Ste-
phani Outrandi, vbi interuenerũt egregius do
minus Philibertus de arcijs, nomine dominæ
quondam Franceyſiæ guillonne pro certis arre
ragijs annuæ penſionis octo florenorum, & ma
giſter Io. volonis, pro certa parte dotis Claudiæ
Outrande eius quondam vxoris.

ARGVMENTVM.

Mulier quæ propter impedimentum peſtis
inuentarium intra tempus debitum facere non
potuit, reſtituenda venit.

SVMMARIVM.

1 *Peſtis impedimentum præſcriptionem impedit: & eſt
cauſa iuſta reſtituendi in integrum.*

Quæſtio LXXXII.

QVAERITVR an mulier debeat in inte-
grũ reſtitui aduerſus lapſum tẽporis benefi
cij inuentarij, propter abſentiã impedimẽti pe-
ſtis. Et quid iuris quando mulier alienauit de
bonis hæreditarijs alterius hæreditatis, ſeu fe-
cit actum qui non poteſt geri citra ius, & no-
1 men hæreditatis. Dubium facit: † quia impedi-
mentum peſtis impedit præſcriptionem. c. ex
trãſmiſſa. cũ ibi no. de præſcr. l. naturaliter. ff. de
vſu. ſaltẽ eſſet iuſta cauſa reſtituendi in integrũ
ex clauſula prætoris, ſi qua iuſta cauſa. Et iſtud
facit pro dicta cauſa Ioannæ Outrande contra
dictam Mariam de chappanis, quæ ſe declarauit
hæredẽ liberorũ Claudij Outrãdi & Suſannæ le
titiæ, & etiã dictorũ Claudij Outrãdi & Suſan-
næ per mediã perſonã dictorũ liberorũ cũ bene-
ficio inuẽtarij, & ad iſtos fines dicta maria ob-
tinuit literas releuamẽti à domino gubernato-
re, vt admittatur ad cõficiendũ inuentariũ, con-
ſtito de impedimento peſtis, & aliàs prout ple-
niùs cõtinetur in dictis literis de anno domini
M.cccccilij. die. xxv. mẽſis Iunij. Sed ex aduerſo
opponitur, ꝙ dicta Maria fecit actũ hæreditariũ,
qui nõ põt geri citra ius, & nomẽ hæredis, alie-
nãdo de bonis dictæ Suſannæ, poſt eius obitum
faciẽdo certã donationẽ de dictis bonis Antho-
niæ letitiæ eiꝰ filia, de anno domini M.ccccciij.
xxix. mẽſis Auguſti, & ſic per annũ & vltra ante
literas dicti releuamẽti, ſecundũ Ange. & Alex.
in l. ſi. in prin. C. de iure. deli. Et licèt reperiãtur
diuerſæ hæreditates: tamẽ quia aliqui liberi ſu-
peruixerũt poſt mortẽ Suſannæ, fuit effectũ vni
cũ patrimoniũ, argu. l. ſed ſi plures. ff. de vulga.
& pupil. veruntamen eſt videndum ſi pronun-
ciabitur literas interinandas, vel ne, attento ꝙ
dicta Maria petijt interinari.

ARGVMENTVM.

De remiſſione in delictis aut tranſductione
pupillæ extra territorium domicilij vel origi-
nis, aut quando quis indebitè detinetur.

SVMMARIVM.

1 *Remiſſio in delictis de loco ad locum, ſi criminaliter ad
pœnam publicam agatur, facienda eſt: ſecus ſi ageretur
ciuiliter ad priuatam utilitatem.*
2 *Remiſſionem delinquentis ſibi fieri iudex loci delicti po-
ſtulet oportet.*
3 *Remiſſio in delictis hodie non fit niſi inter ſubditos eidẽ
imperio.*
4 *Romæ de conſuetudine remiſſio non fit.*
5 *Legis fauiæ de plagiarijs pœna ratione tranſductionis
pupillæ incurritur.*
6 *Pupillæ & originis & domicilij locum pro decernenda
tutela remitti debet.*

7 *Quæſtio omnium bonorum criminali quæſtioni æquiparatur. & nu. 18.*
8 *Remiſſio uiolationis territorij ratione facienda eſt. & numr. 20.*
9 *Dominus uaſallum & ſubditum indebitè detentum repetere poteſt. & nu. 19.*
10 *Pactiones de remittendis delinquẽtibus factæ Lutetiæ Pariſiorum anno incarnationis. 1376. inter Carolum Galliarum Regem Delphinum & Amedeum Comitem Sabaudiæ quæ fuerint.*
11 *In delictis factum ex quo reſultet concluſio narrare ſufficit.*
12 *Puellam etiam ſponſam nondum uiri potentem cognoſcens ſtuprum committit.*
13 *Sponſorum confeſſioni ſuper ſpontanea inguinum commixtione, ut pœna euitetur, an ſtandum ſit.*
14 *Qualitatis mutatio non præiudicat.*
15 *Fidei principum interpoſitio uim ſacramenti habet.*
16 *Contractus principis quotquot ſunt, bonæ fidei ſunt.*
17 *Remiſſioni locus eſt in loco originis & domicilij ratione tutelæ reddendæ.*

Quæſtio. LXXXIII.

QVERITVR an in delictis aut ratione trāſductionis pupillæ extrà territorium domicilij vel originis, vel quando detinetur indebitè aut ratione violationis territorij ſit locus remiſſioni de neceſſitate ad locum delicti ſeu domicilij & originis pupilli, & præſertim ratione priuilegij ſeu conuentionis principum, qui habet vim legis. Et in effectu videtur dicendum ꝙ ſic, vt in authen. vt nulli iudi. §. ſi verò quis cōprehenſorum. coll. ix. authe. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi opor. authē. ſi verò. C. de adulte. facit ad hoc c. vlt. in glo. fi. ext. de for. cōpet. Et hoc verum quando agitur criminaliter ad pœnam publicam ſeu vtilitatē fiſci: ſecus ſi ageretur ciuiliter ad vtilitatem priuatam: quia ſicuti in contractibus non fit remiſſio. c. romana. §. contrahentes de ſoro cōpe. lib. vj. ita etiam in delictis quando agitur ciuiliter, niſi ibi reperiretur, ſecundum Cy. in d. authen. qua in prouincia. Cardi. flore. Io. de Imo. in cle. Paſtoralis. §. denique. de re iudi. Et iſto caſu quādo agitur criminaliter, etiam ad pœnam pecuniariam applicandam fiſco, dicitur quæſtio criminalis: & quilibet de populo admittitur. ſecundum gl. in rubric. ff. de popu. acti. faciunt no. per Bart. in l. agraria. ff. de ter. amo. Et maximè quando agitur de delicto atroci criminaliter, debet fieri re-
1 miſſio de neceſſitate, ad locū delicti. a vt nota.
2 etiam in c. j. de rap. †Et oportet ꝙ iudex loci delicti poſtulet ſibi fieri dictam remiſſionē: ſecundū deciſionē Tholoſanā. ccxx. Et quando petitur fieri in foro ſeculari remiſſio, debet fieri ex toto orbe, cùm vnus ſit orbis dominus de iure communi. l. deprecatio iſta. ff. ad l. Rodi. de iact. ſecundū Bal. in l. executorē. C. de exce. re. iudic. Sed Cardi. florē. & Io. de Imo. in d. cle. Paſtoralis. §. deniq; ſuper ver. de mort. tenēt, ꝙ quando petitur fieri remiſſio de locis eiuſdē iuriſditionis quæ reſortiuntur ſub eodē principe debet fieri remiſſio de neceſſitate: ſi verò ſint diuerſæ iuriſditionis & reſortus nō fit remiſſio de neceſſitate, ſed de vrbanitate, niſi aliter haberet cōſue-
3 tudo: †& ideò hodie nō fit remiſſio in delictis, niſi inter ſubditos eidē imperio: ſecundū Bald. in l. requirēdi. C. de ſerui. fugi. & Oldr. cōſi. cxx-
4 iiij. vbi refert †cōſuetudinē Romæ, ꝙ nō fit remiſſio: nā Roma eſt cōmunis patria. l. ratiōe. ff.
5 ad muniei. †Præterea ratione trāſductionis pupillæ incurritur pœna legis fauiæ de plagiarijs, quæ eſt publici iudicij, & pœna perſonalis. l. plagij. cl. j. & l. fi. C. ad l. fa. de pla. Licèt quādo ageretur ciuiliter ex edicto, de libero homine exhibēdo, nō fiat remiſſio. l. fi. ff. de libe. homi. exhi-
6 ben. ſecundū deciſionē Tholoſanā. †Præterea etiā debet remitti pupilla ad locū originis, & domicilij, pro decernēda tutela. l. j. C. vbi petā. tuto. vel cura. & ibi tex. gl. Azo. in ſum. Sali. Spec. in ti. de tute. Spec. in eo. ti. de tutel. §. fi. ver. item
7 nota. †Et iſta quæſtio omniū bonorū æquiparatur criminali. l. propter litē. de excu. tu. c. fre-
8 quēs. de reſti. ſpo. li. vj. †Præterea etiā debet fieri remiſſio ratione violationis territorij. c. ex parte. de verb. ſigni. l. quis ſit fugitiuus §. apud La-
9 beonē. ff. de ædilit. edict. Tū† etiā quia dominus poteſt repetere vaſallū, & ſubditū quādo detinetur indebitè, prout ſupra tactū fuit. Et præmiſ-
10 ſa faciunt†pro pactionibus dudū initis Pariſiùs inter bonæ memoriæ principes Carolū regē Frācorū delphinū, & Amedeū comitē Sabaudiæ, de anno incarnationis domini M. ccclxxvj. die *iiij.* menſis Martij. Et inter cætera cauetur, ꝙ omnes homines mediatè vel immediatè ſubditi Delphi. & Sabaudiæ, qui deliquerūt & deliquēt quomodolibèt in futurū in comitatu Sabaudiæ, locis & terris eiuſdē & ecōtrà in Delphi. locis & terris eiuſdē ſi reperiri poſſint penes terras ipſorū & eorū ſubditorū remittātur hincinde, ſeu eorū officiarij, prius facta fide ſummaria de criminibus cōmiſſis, etiā ſi ſe reduxerint, quā primum fuerint requiſiti, remittūtur perſonaliter, & aliàs prout ibi plenius cōtinetur Et ita per verba dictarū pactionū principū quæ habētvim legis. Cæſar. ff. de publ. l. donatiōes. C. de dona. inter l. vi. & vxo. debet fieri remiſſio in quocunq; delicto, etiā leui, propter illā dictionē vniuerſalem, quomodolibèt, vt aliquid operetur. iuxta not. per Alex. in l. ſi quis ex argentarijs. §. cogentur. ff. de eden. Et etiam extenditur ad terras expoſt acquiſitas Delphi. vel patriæ Sabaudiæ, quia verba dictarum pactionum habent tractum futuri temporis, faciunt nota. in cap. cum cappella. de priuileg. per Bartol. in l. damni infecti. §. j. ff. de dam. infect. per domi. Guido. Pap. deciſ. Et licèt remiſſio debeat fieri ex neceſſitate, ſecundum gloſ. in d. clem. Paſtoralis. §. denique. de re iudica. Bar. in l. ſi cui. ff. de accu. multofórtiùs in caſu iſto ratione pactionum. Et pariter debet fieri ſummaria fides de delicto per informationes aut alia expleta: ſecundum gl. in d. §. deniq; ſuper verb. de more. Et præmiſſa faciūt ad quæſtionē ſuper remiſſione dictorū nobilium Sebaſtiani de Rama, & Geymonæ Reynaudæ vbi fuit deputatus cōmiſſarius ex parte curiæ, ad faciendū requiſitionē illuſtriſſimo domino duci Sabaudiæ, & eius cōſilio reſidēti pro

dict

dicta remiſsione habenda,cùm ſe reduxerint in
patria Sabaudiæ in loco Barceloniæ, & acceſsi
illùc apud locum Eugeniæ, vbi erat præſatus
dominus dux,& eius conſilium reſidens de hoc
præſenti anno domini M. cccccv. de menſe Se-
ptembris.Et facta præſentatione literarum re-
quiſitoriarum cum informationibus, actis, &
expletis. Et fuerũt plura oppoſita per dominos
conſilij reſidentis aduerſus dictam remiſsionẽ
poſtulatã. Tum primò, quòd non agebatur cri-
minaliter, ſed contrarium apparet per acta ex
11 quo fiſcus facit partem: & † ſuffieit in delictis
narrare ſactum,ex quo reſultet concluſio.l.j. ff.
ad turpi.& apparet de titulis datis etiã inſtante
fiſco.fo.viij.& etiam de conclnſione.ſo.cclxxx-
iiij.& fol.cccxxxij. Secundò fuit oppoſitum, ꝙ
antequam procedatur ad v'teriora, deber con-
ſtare de delicto, ſaltem ſuminariè per informa-
tiones.l.j.§.illud.ff.ad ſilleya, & ibi per docto.
per Bar.in l.fi.ff.de quæſtio.& per gloſ.in d.cle.
paſtoralis.§.denique.volendo prætẽdere, quòd
caſus de quo agitur,non cadat in delictũ: quia
de conſenſu nobilis Claudij Reymondi aui pa-
terni dictæ Geymondæ puellæ in cuius poteſta
te erat, nupſit cum dicto de rama,& fuerunt deſ
ponſati in facie ſanctæ matris eccleſiæ, & de li-
centia vicarij domini Epiſcopi vapincen.in cu-
ius diœceſi erant.Et ita fuit licitum marito trãſ
ducere ſponſam ſeu vxorem,& etiam cohabita-
re, & habere riſum ad copulam c. iuuenis. de
ſpon. quando ſunt impuberes ſaltem maiores
ſeptennio.c.continebitur.& c.penult.de deſpõ.
impu.Et præſertim,ſecundum qualitatem per-
ſonarum poſſunt dici puberes etiam ante tem-
pus pubertatis,& eſt arbitrarium iudici. c. pu-
beres.de deſpon.impu.& quando vnus actus po
teſt tendere ad delictum, & non delictum, po-
tiùs præſumendum eſt, quod non ſit delictum.
l.meritò.ff.pro ſocio,ſecundum Bar.in l. gerit.
ff.de acqui.hære.Bal.in l.j.C.de ſacroſanct. ec-
cle.faciunt no.in l.non ſolũ.§.ſed & probari.ff.
de ope.no.nuncia.Sed ad iſtud ſuit reſponſum,
quòd in caſu iſto eſt delictum,& tranſgreſsio le
gis,ſeu canonis:quia ex quo dicta puella de di-
cto tempore erat ſolùm ætatis nouẽ annorum,
trium menſium,non debuit dictus de rama du-
rante pupillari ætate copulari nec coniungi cũ
12 dicta puella.c.ij.de deſpon.impu.† & cognoſcẽ-
do puellam etiam ſponſam nondum viri poten-
tem incurritur ſtuprum: ſecundum glo.inſti. de
nupt. in princip.aut ſaltem eſt pœna arbitraria,
prout fuit tactum ſuprà. Præterea non fuit lici
tum dicto de rama tranſducere dictam puellam,
ſine conſenſu & deliberatione ſuorum parentũ
& amicorum,ne dictus de rama inſidietur pu-
dicitiæ dictæ puellæ.l.penult.ff.vbi pu.edu. de-
beat.& vt ſibi remaneat libertas reclamandi ad-
ueniente pubertate:prout ſupra etiã ſuit tactũ,
& incurritur crimen legis ſauiæ de plagia.quã-
do detinetur inuita, & etiam competit interdi-
ctum de libero homine exhibendo.quod nõ ex-
cludit legem fauiam de pla.l.j.ff.de libe. exhib.
13 Tertio fuit oppoſitum,quòd† per cõfeſsionem
dictorum ſponſorum apparet quòd ſponte co-
habitauit ſimul, & fuit habita copula carnalis,
prout apparet circa finẽ proceſſus fol. cccxxvj.
& ꝙ ſtandũ eſt in talibus confeſsioni ſponſorũ
ad euitandũ pœnam:ſecundũ gl.in l. penult. C.
de fideiuſſ.Sed ad iſtud fuit reſponſum quòd re
gulariter nõ eſt ſtandũ confeſsioni in matrimo-
nialibus.c.ſuper eo. de eo qui cog.cõſan.vxor.
ſuæ.& maximè quãdo fieret in fraudẽ: ſecũdum
Bal.in d.l.penul.Et attenta puerili ætate dictæ
puellæ quæ in dubio præſumitur ſeducta & ſu
bornata.l.raptores.C.de rap.l.ij. §.ſi quis volẽ-
tẽ.ff.de lib.homi.exhiben.& ibi Bar.no. contra
illos,qui detinẽt puellas,ꝙ de facili faciũt eis di
cere,ꝙ detinentur volũtariè,nec apparet de cõ-
ſenſu aui paterni,& præſertim quia de dicto tẽ-
pore erat mente captus, & decrepitus,prout de
poſuerunt teſtes. Quartò fuit oppoſitum aduer
ſus dictas pactiones,ꝙ nõ militant in caſu iſto,
vt debeat eſſe locus remiſsioni:& maximè, quia
de dicto tẽpore erat Comes Sabaudiæ in dictis
pactionibus nominatus,& nũc eſt erectus in du
14 catũ.Sed ad iſtud fuit reſpõſum,ꝙ † talis muta-
tio qualitatis nõ præiudicat,quia ad fauorẽ, &
nõ debet præiudicare tertio,nec vitiat actũ.l. in
delictis.§. ſi detracta.ff. de noxa. & quia prin-
ceps obligatur ex contractu, & eius ſucceſſor
tenetur ſtare illi.c.j.de proba. & ibi Innocen.
& per Cyn. Barto.& Bald.in l.digna vox.C. de
legi.& præſertim, quia obligatio eſt reciproca
inter dictos duos principes, & reſpicit ſtatum
& bonum pacis, & tranqulilitatis ipſorũ prin-
cipum, & ſuorum ſubditorum. Et promiſerunt
vnus alteri ſeruare & attendere bona fide, per-
petuò & inuiolabiliter obſeruari facere omni
15 exceptione ceſſante, prout ibi habetur. † Et in-
terpoſitio fidei principum habet vim iuramen-
ti, ſecundum Ioan. And.in nouel. in c.ij. de ſe-
pul.lib.vj.licèt etiam Deus non faciat differen-
tiam inter iuramentum & ſimplicem loquelam.
c.j.& nota.per Alex.in l.iij. §.j.ff. de iureiuran.
16 †& omnis cõtractus principis cenſetur bonæ-
fidei, ſecundum Bald.in extraua.de pa.conſtan.
ſuper verb. faciunt no.per Bal.in l.j.ff. de pact.
pluráque alia fuerunt oppoſita quibus etiam
fuit reſponſum, & finaliter fuit etiam dictum,
17 quòd† ſit locus remiſsioni ratione tutellæ de-
cernendæ, in loco originis & domicilij. l.j. C.
vbi peta. tuto. quia pupilla non poteſt muta-
re domicilium : vt ibi habetur, & quia tutela
18 datur perſonæ & omnibus bonis, † & quæſtio
omnium bonorum æquiparatur criminali. l.
19 propter litem. ff. de excu. tu.† & pariter eſt lo-
cus remiſsioni, quando detinetur vaſallus &
20 ſubditus indebitè. † Et etiam eſt locus remiſ-
ſioni ratione violationis territorij prout ple-
niùs ſupra fuit tactum. Et de materia remiſsio-
nis etiam habetur per Alexand. in l.à diuo Pio.
§.ſententiam.ff.de re iudi.poſt glo.ibi.

a Delicti. Adde an in delictis ſit fiẽda remiſsio ad
locum delicti de neceſsitate, & ſi requiratur
cauſæ cognitio ſeu vocatio partis Alexand.
de Imol. in addit.ad Bartol. in l. hæres abſens.
§.j.ff.de iudic. per Cyn. in authent. qua in pro-
uincia. in iiij.quæſt.& vbi de crim. agi opport

Barto.in l.j.eod.tit.Cyn. in l. properandum. §. ſin autem reum.C de iudic. Ioan.de Ana. in c. j. de rapt. Bald. in l.cum Archimedorem. C. vt in poſſeſſ.legat. quòd vaſallus remitti debet domino:ſed non econtrà. Bald.in c.j.§.ſi iudex. de pace tenend.Et pariter officij ratione ſit remiſsio. l.j.& ij.C.vbi ratio.& l.j C.vbi ſenat. Adde gl. in j.iij.quæſt.vj.quòd iudex requiſitus ſuper remiſsione cognitionem capere non debet,niſi iudex delicti velit. & ibi allegat in euangelio quando Pilatus remiſit Ieſum Herod.vide Bar. in l.fi.§.j ff.de public.qui tenet,quòd iudex requiſitus non cognoſcit: quia eſt merus executor:licèt ſecundum Imol.ibi licèt non cognoſcat plenariè:tamen aliqualem cognitionem habere poteſt.Adde etiam quòd fuit ordinatū per curiam exhiberi d.puellam coram curia, quæ tranſiuit in rem iudicatam, & habet vim diffinitiuæ,& meretur executionem: & ita abſque alia cognitione debet fieri remiſsio ſecundum Card.Flor.& Ioan.de Imol. in clem. paſtoralis. §.denique.ſuper verb.norc.de re iudi.præterea licèt d.puella non ſit in delicto: tamen propter ipſam fuit commiſſum,& debet remitti ante omnia ad locum vbi fuit capta: & maximè quando agitur de libera perſona eſt locus remiſsioni:quinimò poſſet capi perſonaliter per parentes.ſecundum gloſ.in l.j. C. vbi de curia.coert. condit.Bar.Ioan.de Plat in l.generali.C.de decur.lib.xj.Præterea hæc puella eſt de dependentijs delicti traductionis: & item licitum eſt repetere rem ſubtractam.propterea puella inuita detineri non debet.l.inuita.C.de nupt.

ARGVMENTVM.

Statutum laicorum prohibitorium ad iuratos contractus an extendatur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum ſeu edictum laicorum in dubio ad cōtractum*
2 *iuratum non extenditur.*
Iuramentum iuris eſt diuini.
3 *Statutum laicorum in ſpiritualibus non tenet.*
4 *Iudex ſecularis creditorem recipientem turpe iuramentum,ut relaxet,compellere poteſt.*
5 *Iudex eccleſiaſticus cauſa pendente ſuper iuramenti diſpenſatione,iudici ſeculari inhibere non poteſt.*

Quæſtio LXXXIIII.

QVAERITVR an in dubio ſtatutum laicorum prohibitorium ſe extendat ad contractum iuratum:& ſi tale ſtatutum vbi prohiberet vinculum iuramenti: valeret:& ſi iudex ſecularis poſsit prohibere creditori, quòd iterum non exiſtat,ſeu quòd relaxet iuramentum.

1 Et in effectu†in dubio ſtatutum ſeu edictū laycorum non ſe extendit ad contractum iuratum. c.conſtitutus.de reſcrip.ſecundū gl.in c.cū non doceat.de elect.li.vj.in gl.fi.& in cle. dudū.circa fi. de ſepul. & vbi ſtatutum laycorum faceret mentionem de contractu iurato, iuramentum debet ſeruari, quando poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ.c.ſi verò.c.cùm contin-
2 gat de iur.iuran.†quia iuramentum eſt de iure diuino.c.& ſi Chriſtus.de iur.iuran.& no. gloſ. in d.c.quanto.eod.titu.in c.cùm ſit generale. de
3 foro competen. † & ita ſtatutum laycorum in ſpiritualibus non tenet: cùm deficiat authoritas ſtatuentis. c. decernimus. de iudi. c.eccleſia ſanctæ mariæ. de conſtitu.c. contingit de arbi. c.final.de reb.eccle.non alie. & ita tenet Panor. poſt recitationem aliorum in d.c. cùm contingat,nec poſſet iudex ſecularis compellere creditorem recipientem turpe iuramentum: quia nō ſpectat ad iudicem ſecularem,ſed ad eccleſiaſticum. c.j.de iur.iuran. & licèt quando contractus eſt vſurarius, & fuit præſtitum iuramentum, de non repetendo vſuras, nec de ſolutis quæſtionem mouere, iudex eccleſiaſticus ex officio poſsit compellere creditorem ad deſiſtendum.c.tuas.de vſu.licèt gl.ibi prius obtenta diſpenſatione iuramenti:tamen hoc non competit
4 iudici ſeculari,vt refert Feli.in d.c. j. de iureiuran.in iij.q.extra gl.†quòd iudex ſecularis poteſt compellere creditorem recipientem turpe iuramentum, vt ipſum relaxet, & ibi allegat Frede.de ſen.& Ludo.Ro.in ſingula. cccccviij. quia iudex ſecularis eſt competens ſuper obſeruantia iuramenti.c.licèt.de iureiuran.lib.vj.ergo eadem ratione poteſt compellere ad relaxandum, vt contrariorum ſit eadem diſciplina. l.j. ff. de his qui ſunt ſui vel alien.iur. quia idem Feli.in c.cùm ſit generale.de foro competen.tenet contrarium,& reſpondet ad dictum c.licèt. quia diuerſa eſt ratio ſuper obſeruantia iuramenti:quia non requiritur cauſæ cognitio ad videndum iuramentum: ſecus in relaxādo.Præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper ſupplicatione nobilium Apolinaris & Claudiæ de valleſerris & certorum aliorum patriæ Dien. qui ſupplicauerant aduerſus honorabilem Aymarum de columberia olim arrendatorem temporalitatis epiſcopatuū Valen.& Dien.mercatorem Valentiæ,prætextu certarum obligationum occaſione certarum quantitarum bladorum, volendo prætendere quòd ſe obligauerunt pluſquā valerent blada,ſecundum datas annorum veniēdo contra edicta delphinalia, petendo inhiberi dicto de Columberia exactionem: ſed quia ipſi iurauerunt,& dicta edicta erant ad tempus,ideò attento etiam iuramento,pro nunc fuit relaxatus dictus de Columberia cum empenſis. Et de pluribus remedijs comperentibus aduerſus relaxationem iuramenti, vide per Ioan. de Imol. Panor.in d.c.j.de iureiuran.vide Frede.de ſe. in
5 conſi.ſuis Panor.in d.c.j.de iureiuran.†quòd iudex eccleſiaſticus pendente cauſa ſuper diſpenſatione iuramenti,non poteſt inhibere iudici ſeculari.faciunt nota.per Bal.in l.j.C.de diuer. reſcrip.per Alexan. in l.iiij. §. condemnatum. ff. de re iudic.

ARGVMENTVM.

Filius primi matrimonij vendicans hæreditatem ex diſpoſitione l.Hac edictali.C.de ſecund. nupt.liberorum detracta legitima facit partem in legitima.

SVMMARIVM.

1 *Filius quod percipit ex priori matrimonio in legitimam non imputatur.*

Filius

2 *Filius & ſi hæres uniuerſalis inſtitutus ſit: non propterea in liberorum numero computari & partem facere in legitima deſinit.*

Quæſtio. LXXXV.

QVAERITVR quando filius primi matrimonij eſt particulariter inſtitutus in certa pecunia, & nouerca hæres vniuerſalis inſtituta, ita quòd extant liberi tam primi quàm ſecundi matrimonij, & filius primi matrimonij aduocat hæreditatem ex diſpoſitione.l.hac edictali.C.de ſecun.nup. detracta legitima liberorum, an filius primi matrimonij computetur in numero liberorum,vt faciat partem & admitta-
1 tur in legitima.Dubium facit:†quia illud quod percipit filius primi matrimonij ex remedio d. l.hac edictali.non computatur in legitimam: ſecundum glo in §.optimè.in authen.de nup.col. iiij.& ibi ſequitur Bar.Ange.quia iſtud lucrum
2 nó percipitur iure hæreditario.† Præterea quádo alter filius eſt hæres inſtitutus vniuerſalis, tunc computatur in numero liberorum & facit partem, & admittitur ad partem in legitima: ſecundum Bar.in authen.de trien.& ſemiſ.& col. iiij.& per docto.in authen.nouiſsima.& auten. vnde & ſi parens.C.de inoffi.teſta.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere an vti poſsit clauſula decreti irritantis: impediátque ne Stat.Si quis inter perſonas eccleſiaſticas,intentetur.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere beneficia conferre in ſua prouincia poteſt: ut qui ordinariam poteſtatem habeat.*
2 *Legatus de latere beneficiorum reſeruationem in ſua prouincia & in eccleſia collegiata de uno beneficio ſemel facere poteſt.*
3 *Legatus de latere ius ad beneficia uacatura dare nõ põt.*
4 *Ordinariorum manus ligantur reſeruationis inſinuatione & intimatione facta capitulo & ordinario.*
5 *Reſeruationes legatorum de latere probibitæ ſunt per pragmaticam ſanctionem.*
6 *Legatus de latere unam præbendam in eccleſia cathedrali reſeruare,uel ſi uacet conferre poteſt.*
7 *Decretum irritãs legati de latere etiam ignorantes ligat.*
8 *Collatio beneficij facta per legatum de latere, qui ordinarium præuenit, ſubſecutam ordinarij collationem afficit: ſicut reſeruatio apoſtolica cum decreto irritante.*
9 *Poſſeſſorium in beneficialibus mixtam proprietatis cauſam habet.*
10 *Statutum.Si quis per literas,quòd inter eccleſiaſticas perſonas locum habere non debet.*
11 *Intruſus in beneficio tollerandus non eſt.*
12 *Poſſeſſorium ei qui apparentiorem titulum habet,adiudicandum eſt.*
13 *Intruſus fructus ſuos ſaltem extantes non facit.*

Quæſtio LXXXVI.

QVERITVR an legatus de latere in eius reſeruationibus & prouiſionibus ſeu collatione beneficiorum habeat facultatem vtendi clauſula decreti irritantis, etiam quò ad ignorantes: & an afficiat poteſtatem ordinario, maximè quando legatus de latere præuenit: & an impediat intentari ſtatutum.Si quis inter eccleſiaſticas perſonas.Et in effectu reſpondendo ad
1 quæſitum† legatus de latere habet poteſtatem conferendi beneficia in ſua prouincia. c.j.de offic.lega.lib.vj.& habet ordinariam poteſtatem.
2 c.ij.eod.tit.†& poteſt facere reſeruationem beneficiorum in ſua prouincia, in eccleſia collegiata vel de beneficio ſpectante ad collationem alicuius, de vno tamen beneficio pro illa vice. c.præſenti.& c.fi.de offic.libr.vj. etiam pro ali-
3 qua certa perſona,† licèt non poſsit dare ius ad beneficia vacatura: quia ſpectat ad ſolum Papam.c.cum dilectus.de iure patro.c.dilectus. de offi.lega.c.ſi eum.& c.ſi apoſtolicæ. de præben. lib.vj.licèt poſsit mandare recipi aliquem in canonicum pendente reſeruatione, ſecúdum vnã opinionem, prout nota.in d.c. ſi eum. & c. ſi apoſtolicæ.licèt non conferat vacaturam.c.dilectus.el.j.de præbẽ. licèt reſeruet collationi ſuæ, & ſuper ea conferenda cum vacabit, det execu-
4 tores:ſecundum glo.in d.c. ſi eum. † Et pariter per inſinuationem & intimationem talem reſeruationis factum capitulo ſeu ordinario ſunt ligatæ manus ordinarij.c.ſi capitulo. & c. ſi ſoli. de præben.libr.vj. Attamen ſecundum pragma.
5 ſanct.†etiam reſeruationes legatorum de latere ſunt prohibitæ: quia præbent viam ad beneficia vacatura.vt in pragma.ſanctio.in ti. de reſerua.c.j.& in titu.de colla.c.j.§. reſeruationes, & licèt legatus de latere prohibeatur reſeruare ſuæ ordinationi prouiſioni ſeu diſpoſitioni eccleſias cathedrales regulares, vel collegiatas vel dignitates maiores poſt pontificales in eccleſijs cathedralibus, quæ conſueuerunt per viam electionis aſſumi.c.deliberatione. de offi.lega. lib.
6 vj.Tamẽ† bene poteſt reſeruare vnam præbendam in eccleſia cathedrali, vel etiam conferre poterit præbendam vacantem in eccleſia cathedrali,ſecundum gl.in d.c.deliberatione. Et pariter
7 †decretum irritans legati de latere habet etiam ligare ignorantes,ſicuti in literis apoſtolicis. c. ſi eo tempore.de elect.lib.vj.c. quia cunctas. de conceſſ.præben.lib.vj.ſecundum Imo.& Hoſti. c.cùm dilectus.de iure pa. & ita vtuntur hodie legati de latere in eorum literis: vt refert Ioan. And.in d.c.ſi apoſtolicæ. de præben. libr. vj. in nouel. Et licèt antiquitùs eſſet dubium an legati de latere in eorum prouiſionibus poſſent vti clauſula decreti irritantis:vt refert glo. in d. ca. ſi apoſtolicæ.tamen hodie, & ibi text. quod poſſint vti dicta clauſula. de quo ibi latiùs per Pet. de Ancha.Gemi.& Philip.Fran. & quòd habet etiam ligare ignorantes. Et iſta eſt opinio verior ſecundum Geminia.ibi, & ita etiam tenet glo.in d.c.j.de conceſ.præben. lib.vj.ſuper ver. irritum.licet Gemi.ibi aliter in fine videatur tenere. Et iſtam partem tenet Lap. alleg.xiiij. Sed quicquid ſit in beneficio vacaturo an clauſula decreti irritantis habeat afficere ignorantes:
8 †tamen quando agitur de collatione beneficij facta per legatum de latere, qui præuenit ordinarium habet afficere collationem ordinarij ſubſecutam, ſicuti reſeruatio apoſtolica cum decreto irritante.capit. ſi à ſede.& c.ſi beneficia. de præbend.libr.vj.& ibi glo.quam ſequuntur cõmuniter docto.& etiã ſecundũ prag. ſanc.eſt locus præuẽtioni.c.j.§.neq;.de coll.niſi

eſſet beoeficium electiuum, quod indigeret cõ-
firmatione, ſecundum glo. in pragma. ſanctio.
in titu. de electio. c. j. §. j. ſuper verb. electiuis. &
c. ij. §. ſtatuit. ſuper verb. fiant, & facit gl. in cle.
j. §. ad hoc. ſuper verb. de dignitate. & in cle.
quia contingit. de religio. domi. ſuper verb. ele-
ctio. & in c. cùm in illis. de præben. & Panor. in
c. cùm in eccleſia vulnerata. de electio. & maxi-
mè quando præuentio legati de latere non eſt
fraudulenta, vt quia præceſsit tantum tempus
à tempore vacationis vt potuit peruenire ad
notitiam conferentis. argu. c. ſtatutum. de præ-
ben. libr. vj. & per regulam cancellariæ. xxviij.
ſecundum glo. in dicto §. neque. Et præmiſſa
faciunt ad quæſtionem ſuper impetratione cu
iuſdam canonicatus in eccleſia cathedrali Va-
pinci, per quendam dominum Richariæ, qui im
petrauit à domino legato Auinionis, ſeu eius vi
cario, qui præuenit de vna die electionem, ſeu
collationem capituli factam de domino Ioan-
ne Fogaſsiæ. Et licèt dictus Fogaſsiæ fuerit pri
mus in apprehenſione poſſeſsionis in choro &
ſtallo, & intentauit ſtatutum. Si quis per literas,
tamen hoc non eſt ſine dubio, cùm ius commu-
ne reſiſtat propter præuentionem: prout ſupra
9 dictum fuit c. j. de regu. iur. libr. vj. † Et quia in
beoeficialibus poſſeſſorium habet mixtam cau-
ſam proprietatis. l. ij. l. quædam. ff. de interdict.
facit quod habetur in c. cum noſtris. de conceſ.
præben. & c. ad decimas. lib. vj. de reſtit. ſpol. Et
ſic habet ei obſtare defectus notorius tituli. c.
conſtitutus. & c. quoniam. de fi. præsby. c. ex par
te. & quod habetur in c. in literis. de reſtit. ſpol.
10 & per glo. in cle. j. de reſtit. ſpo. & † maximè in-
ter eccleſiaſticas perſonas non debet habere lo-
cum dictum ſtatutum. Si quis per literas, cum
ſit laicorum: ſecundum gloſ. ibi in dicto ſtatu-
11 to ſuper verb. clandeſtinè. † Nam intruſus in be
neficio nõ debet tollerari. c. per inquiſitionem.
& ibi Panor. & c. dudum. el. ij. de electio. c. eum
qui. de præbend. lib. vj ne permittatur vitioſus
ingreſſus. c. cum qui. de eo qui mitti. in poſſeſ-
12 ſio. lib. vj. † Et ideò poſſeſſorium debet adiudi-
cari ei qui habet apparentiorem titulum: ſecun
dum do. Guido. pa. deciſ. lxxj. & lxxxv. quia in-
truſus non debet tollerari in beneficio, prout
ſuprà dictum fuit; ſecundum Bald. in l. penult.
13 C. de pigno. actio. † Nec facit fructus ſuos: ſecũ-
dum glo. in d. c. dudum. ſaltem extantes: ſecun-
dum Pet. de Ancha. in d. c. ſi beoeficia. de præb.
lib. vj. Et præſertim præmiſſa procedunt, quia
cauſa fuit incepta in interdicto vti poſsidetis,
ſeu manu tenendæ, vbi licitum eſt vti ſua poſ-
ſeſsione, nec habet locum remedium attentati,
ſecundum glo. in c. non ſolùm. de appella libr.
vj. & iuxta l. Imperatores. §. ſi maieſtatis. ff. de ap
pel. & Alex. in addi. ad Barto. in l. j. ff. nil noua-
ri, appel. interp. licèt interdum in beneficiali-
bus quando agitur ſuper poſſeſſorio manute-
nendæ prius ſumptis informationibus lite pen-
dente detur ordo, vt alter gaudeat commodo
poſſeſsionis, iuxta no. per Bal. poſt. Iac. butri. in
l. ordinarij. C. de rei vendi. ſaltem per modum
præſcriptionis recredentiæ.

ARGVMENTVM.

De dubijs factis in proceſſu fiſcali contra
monetarios.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ vis tota in probationibus conſiſtit.*
2 *Probationes in delictis luce meridiana clariores eſſe de-
bent.*
3 *Probare in delictis ſufficit teſtibus, documentis uel in-
dicijs.*
4 *Maleficium ad hoc ut inueniatur ad experientias recur-
rere quandoquè licitum.*
5 *Teſtes licèt aliqui ſingulares uideantur: tamen ſi ad eun-
dem effectum & finem conueniant, probant.*
6 *Suſpicio pro falſo habetur.*
7 *In moneta materia tria præcipuè attendi debent: ponde-
ris qualitas ſcilicèt, materia ſeu liga & forma.*
8 *Moneta quæ non eſt legitimi ponderis uel ligæ falſa di-
citur.*
9 *Monetam falſificantibus quæ pœna immineat.*
10 *Monetariorũ abuſibus & malitijs ut obuietur remedia.*
11 *Monetarum magiſtri, gardiæ, ciſsiatores & alij officiarij
qui & quales aſſumendi ſint.*

Quæſtio LXXXVII.

QVAERITVR ſuper proceſſu fiſcali cõ-
tra monetarios præſentis patriæ, vbi in cõ-
cluſione dicti proceſſus fuerunt tacta plura du
bia: & inter cætera, vtrum intentio partis fiſca-
1 lis fuerit legitimè iuſtificata: † quia in probatio
nibus conſiſtit tota vis cauſæ, ſecundum gloſ.
in ſumma. ij. q. j. & in c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de
conſti. Ioan. And. & Gemi. in c. ij. de teſti. lib. vj.
Bal. in l. ſi quãdo. C. de teſti. maximè in delictis,
2 † vbi debent eſſe probationes luce meridiana
clariores. l. ſciant cuncti. C. de proba. canoniza-
ta. ij. q. viij. facit quod habetur per Bald. in c. j.
3 qualiter do. proprie. priue. † Veruntamen in de-
lictis ſufficit probare teſtibus, documentis vel
indicijs. d. l. ſciant cuncti. & l. indicia. C. de rei
vendica. ſecundum glo. in c. tertio loco. de pro-
ba. Et ideò tam per ordinationes regias & Del-
phinales editas ſuper modo cudendi monetas
in actis productas, quàm etiam per experientias
factas ſuper pondere monetarũ apparet, quòd
4 reperiuntur defectuoſæ in pondere. Et † in deli-
ctis licitum eſt recurrere ad eyſſeiamenta ſeu
experientias, ſecundum glo. Bal. Paul. de Caſtr.
in l. verbum. C. ex quib. cau. inſa. irro. & Albe.
in d. l. iudicia. Prætereà etiam fuit probatum
per aliquos teſtes qualiter in exitu monetæ fuit
facta ponderatio plurium marcharum ſolido-
rum per aliquos mercatores, & fuit repertum
vltra numerum taxatum deci. lxxxvj. vti inter-
dum fuerunt reperti. xcvj. & ſic de ſimilibus.
5 † Et licèt aliqui teſtes videantur ſingulares: ta-
men conueniunt ad eundem effectum & finem,
& ſic probant. l. qui ſententiam. C. de pœnis.
Ideò viſum fuit quòd dicti monetarij, ſaltem
aliqui in actis nominati ſunt culpabiles, maxi-
mè quando agitur de crimine falſi, vbi debet fie
6 ri acerrima indagatio. l. vbi adhuc. C. de fal. † &
ſuſpitio habetur pro falſo. l. iubemus. C. de pro-
ba. ſecundum Archi. in c. in memoriam. xix. diſt.
Bald. in l. ſi veritas. C. de fideicom. Secundò fuit
dubitatum in quam ſpeciem delicti dicti mo-
netari

7 netarij dicantur incidiſſe. Et in effectu, † quia
in materia monetæ tria principaliter debent at-
tendi, videlicèt qualitas ponderis, materia, ſeu
liga, & forma.c.quanto.& ibi per gloſ. de iure-
iuran.& per glo.in rubric.C.de vete. nummiſ-
8 ma.pote. Et quando falſificatur† moneta in pon
dere vel liga dicitur falſa moneta.d.c.quanto.
9 †Et quando falſificatur moneta Imperatoris eſt
pœna ignis.l.ij.C.de fal.mone.& in moneta in-
ferioris eſt pœna capitalis.l.j.eo.tit.& acriùs pu
nitur in moneta auri:vt ibi nota. Veruntamen
quando iſti aurifices ſeu monetarij cudunt mo-
netam defectuoſam liga ſeu pondere puniuntur
pœna falſi:ſecundum Bald.in l.lege cornelia. ff.
de fal.cuius pœna erat deportationis & confi-
ſcationis bonorum.l.j.§.fi.ff.de fal. licèt hodie
ceſſet pœna confiſcationis bonorum. De hac
materia aliâs ſcripſi antequam eſſem conſilia-
rius Delphinalis ſuper proceſſu fiſcali princi-
patus Aurayeæ contra magiſtrum Robinum
Eyberti magiſtrum monetæ Auraycæ.in ij.vol.
cauſarum mixtarum. Tertiò fuit dubitatum de
modo plectendi ſeu puniendi dictos moneta-
rios,& quia quando iudex procedit per indicia
& experientias debet multum temperare ſuam
ſententiam.ſecundum Inno.in c.quia veriſimi-
le.de præſump.& in c.afferte.per Panor.eo. tit.
& in crimine falſæ monetæ quando imponitur
pœna capitalis,intelligitur de ciuili & non na-
turali:ſecundum Ioan.And.quem refert & ſe-
quitur Panor.in d.c.quanto.ideò eſt iuſta cau-
ſa mitigandi pœnam.iuxta l.quid ergo.§. pœna
grauior.ff.de in fa.& l.& ſi ſeueriori.C.eo. titu.
Et vltra debent condemnari dicti monetarij ad
emendationem damni reipublicæ ſeu particu-
laribus,qui receperunt monetam defectuoſam.
Et hoc quando poteſt ſciri qui ſint illi particu-
lares: & aliâs vbi ignoraretur, deberet erogari
in vſus pauperum.argu.c.cum tu.de vſu. vt ha-
betur in ſumma Ange.ſuper verb. falſarius. &
in deciſio.Tholo.clxij. Et pariter fuit dubita-
tum ſi haberet locum pœna quadrupli.l.ij.C.
ad legem iul.repetun.& §.quadrupli.inſtitu. de
actio.Sed ſuper hoc fuit reſeruatum ius proſe-
quendi & ius agendi reipublicæ, etiam ex deli-
beratione dominorum Generalium monetarũ,
qui interfuerunt in concluſione dictorum pro-
ceſſuum, licèt nondum fuerit publicata ſeu pro
nunciata ſententia. Et ideò ad præſens aliter nõ
10 declaro. Quartò fuit dubitatum de † remedio
adhibendo ad obuiandum abuſibus & malitijs
11 dictorum monetariorum. Et in effectu, † quòd
non admittantur magiſtri gardæ eyſſiatores &
alij officiarij monetarum,niſi ſint viri idonei in
bonis & facultatibus, experientia, cogniti in
patria, bonæ vocis, & famæ, & honeſtæ repu-
tationis.Secundò quòd non habeant tenere bil-
lionos ſeu lingotos ad marcam auri vel argenti
vltra taxam ordinatam. Et ꝙ pariter prohibea-
tur mercatoribus & alijs perſonis,ne vẽdant ca
rius vltra taxam ordinatam. Tertiò, ꝙ billioni
ſeu ligoti auri vel argenti non exeant patriam.
Quartò, ꝙ magiſtri monetæ & gardæ nõ faciãt
librationem monetarum,niſi ad pondus & nu-
merum.& quod ſint de bona liga. Quintò, ꝙ
princeps faciat cudi bonã & ratoinabilem mo-
netam in hac patria iuſti põderis & ligæ.Sextò,
ꝙ etiam fiat reformatio monetarum monetario
rum in regno Franciæ & alia patria Regis.

ARGVMENTVM.

Statuto ſtante ne quis ſub pœna tribus ſen-
tentijs conformibus exiſtentibus tertio appel-
let:tertio de facto appellans pœnæ locum non
facit.

SVMMARIVM.

1 *Appellans fruſtratoriè punitur de iure ciuili: ſecus de iure canonico.*

2 *Pœna ſtatutaria ad hoc ut cõmittatur,quid requiratur.*

3 *Appellatio ſi deſerta pronuntietur pœna ſtatutaria contra temerè appellantes locum non facit.*

Quæſtio LXXXVIII.

QVAERITVR quando ſunt tres ſenten-
tiæ conformes, & prohibeatur appellari ter
tio ab eadem parte:ſi contingat de facto appel-
lari,an ſit locus pœnæ ſtatutariæ. Dubium fa-
cit:quia licèt nõ teneat appellatio,quia eſt pro-
hibitum ab eadem parte in eadem cauſa tertio
appellare.l.j.C.ne liceat in vna eadémque. c. di-
rectæ.& c.ſua nobis,de appel.tamen debet tene
re pœna,l.ij.C.de epiſco.audien.& ibi gl. Quia
1 †de iure ciuili fruſtratoriè ſeu temerariè appel-
lans punitur l.ab executione.in fi.C.quo.appel-
la.non reci. ſecus de iure canonico, ſecundum
glo,in l.j.ff.à qui.appel.lj.Sed in contrarium vi
detur in caſu iſto, vbi agitur de pœna ſtatuta-
2 ria, quæ eſt ſtricti iuris,† vbi requiritur ad hoc
vt committatur pœna,oportet ꝙ fiat contrauẽ-
tio de iure,& non de facto: quia quando cõtra-
uenitur, non habet effectum.l.ea quidã.C. ſi mã
ci.ita fuc.alie.l.cõtinuus.§.cùm quis.ff.de verb.
oblig.& hoc videtur tenere Bald. in d.l.ij.C.de
epi.audi. dũ ibi facit differentiam,quando agi-
tur de pœna legali,ſtatutaria,vel contractus, &
idem videtur tenere Bal.in l.filium.§.ſi quis bo
norum.ff.de lega.præſtan. De qua materia habe
tur etiã per Iaſo.in l.vbi pactũ.C.de trãſact. in
3 fi.prætereà † quando appellatio pronunciatur
deſerta, non eſt locus pœnæ ſtatutariæ contra
temerè appellantes:ergo idem in caſu iſto, quã-
do prohibetur tertio appellare,& quia appella-
tio non tenet,& ſic eſt eadem ratio, & ita debet
eſſe idem ius.l.illud.ff.ad l. aqui. l. à Titio,ff.de
verb.oblig. Aliter ad præſens nõ declaro: quia
quæſtio pendet coram curia, & hæc ſcripſi vt
magis perpendatur veritas.

ARGVMENTVM.

Officiario propter odium ab officij executio
ne ſe excuſare non licet.

SVMMARIVM.

1 *Odium probabilis excuſatio non eſt,ut quis officium ſuum exequi recuſet.*

2 *Mortis periculum excuſat ab officij executione.*

Quæſtio. LXXXIX.

QVAERITVR an ſit licitum alicui offi-
ciario ſe excuſare ab executione officij, ne
incurrat odium ſeu diſplicentiam alicuius no-
1 bilis vel alterius perſonæ. Et in effectu† non eſt
probabilis excuſatio: quia tenetur exequi eius

officium,vt in authen.vt iudi.nõ expectent iuſ-
ſio.colla.ix.l. eum quem temerè.§.j. ff. de iudi.
Nec attenditur ſi incurreret odium ſeu maliuo-
lentiam alicuius,ſecundũ glo.in c. intimaſti. de
2 appella.& in l.ij.C.de legi.†niſi eſſet periculum
mortis, ſecundũ Bal.ibi.Et iſtud facit pro quo-
dam præcepto curiæ facto Ioanni piconis pro-
curatori fiſcalis ſedis Criſte arnaudi de portan-
do quaſdã literas citatorias ad inſtantiã fiſci cõ
tra certos culpabiles de homicidio nobilis Ay-
mari de vero:& de faciendo ipſos citari perſo-
naliter.qui Piconis volebat ſe excuſare:quia ha
bet eius bona ibi propè, & ne incurreret mali-
uolentiam aliquorũ, ſed hoc non obſtante fuit
ſibi iniunctum,vt faciat exequi per caſtellanum
loci dictas literas.

ARGVMENTVM.

Beneficia quæ dicantur electiua , ad hoc vt
præuentio locum non habeat.

SVMMARIVM.

1 *Prouiſionis uel collationis beneficij appellatione, benefi-*
cium electiuum etiam inferius à pontificali non uenit.
2 *Dignitates eccleſiarum cathedralium maiores poſt pon-*
tificalem,ad hoc ut legatus de latere reſeruare uel con-
ferre non poſſit, quæ requirantur.
3 *Dignitates maiores poſt pontificalem quando collatiuæ*
ſunt, legatus de latere ſe intromittere non poteſt.
4 *Beneficium ſimplex electiuum, quod confirmatione indi-*
get,ſub gratia prouiſionis uel cuiuslibet alterius diſpo-
ſitionis non comprehenditur.
5 *Dignitates eccleſiaſticæ propriè dicuntur electiuæ quan-*
do eccleſiarum cathedralium,regularium uel collegiata-
rum capita ſunt.
6 *Beneficium quando propriè collatiuum dicatur.*

Quæſtio XC.

QVÆRITVR quæ beneficia dicantur ele-
ctiua ad hoc vt non habeat locũ præuentio,
ſecundum prag.ſanct. & an comprehendantur
dignitates eccleſiaſticæ maiores in eccleſijs poſt
pontificales:& an in illis ſit ſeruanda forma. c.
quia propter.de elect. & forma pragma.ſanct.
in titu.de elect.§.j.& ſi habeat locũ tempus tri-
meſtre vel ſemeſtre. Et quid iuris quando talia
beneficia electiua inferiora indigent cõfirma-
1 tione.Et in effectu dubium facit:†quia appella-
tione prouiſionis vel collationis beneficij non
venit beneficium electiuum, etiã inferius à pon
tificali.c.cum illis.§.illis verò.de præbend.libr.
vj.& ibi per glo.& pro hoc facit.c.deliberatio-
ne.in §.de offi.lega.lib.vj.vbi æquiparantur ca-
thedrales eccleſiæ regulares collegiatæ eccleſiæ,
ſeu dignitates eccleſiarum cathedralium, maio-
res poſt põtificalem,quãdo aſſumuntur per viã
electionis,ita ꝙ legatus de latere non poteſt re-
ſeruare ſuæ diſpoſitioni nec conferre, licet ſe-
cundum gl.ibi in hoc eſt differentia in eccleſijs
cathedralibus regularibus vel collegiatis quan
do ſunt maiores in capite beneficij,legatus de la
tere non poteſt ſe intromittere , ſiue aſſumatur
per viam electionis ſiue alterius diſpoſitionis:
ſecus in dignitatibus eccleſiarum cathedralium
2 maioribus poſt pontificalem:quia† ad hoc ꝙ le
gatus de latere non poſsit reſeruare vel conferr-
re,requiruntur duo:videlicet,ꝙ ſit maior digni
tas poſt pontificalem.& ꝙ aſſumatur per viam
electionis,vel aliàs ſi vtrunque vel alterum defi
ceret,vt quia prouideretur per viam collatiõis:
tunc legatus de latere poſſet ſe intromittere , &
cõſuetudo aſſerebat,ꝙ talibus dignitatibus ma
ioribus poſt pontificalem dentur ſex menſes ad
eligendum ſeu prouidendum:quia eccleſia non
eſt viduata.c.ij.de conceſ.præb. ſecundum In-
no.& communiter docto.in c.ne pro defectu.de
elect.& Gemi.in d.c. deliberatione. Et pariter
3 †quando tales maiores dignitates poſt pontifi-
calem ſunt collatiuæ,legatus de latere poteſt ſe
intromittere prout ſupradictum fuit.& hoc te-
nent Gemi.& Feli.in d.c.deliberatione. Verun-
tamen in talibus beneficijs electiuis quãdo in-
digent confirmatione habet locum.c.ſi.li. vj.vt
in confirmatione vocentur quorum intereſt.Et
pariter habet locum pœna.c. auaritiæ. de elect.
lib.vj,quando aliquis ſe ingerit adminiſtratio-
ni ante confirmationem , ꝙ priuetur iure ſuo.
4 Quinimò in ſimplici beneficio electiuo†quan-
do indiget confirmatione non comprehenditur
ſub gratia prouiſionis vel cuiuslibet alterius
diſpoſitionis,eſto ꝙ non ſit dignitas , niſi fiat
mentio de electione:ſecundum glo.in cle j.§.ad
hæc.de præben.ſuper verbo,de dignitate : quia
beneficium dicitur electiuum quod indiget cõ-
firmatione,ſecundum glo.in cle.quia cõtingit.
§. vt autem. de reli.domi.ſuper verb.electionẽ.
Et hoc etiam tenet idem Ioan.And.in nouel. in
d.c.cùm in illis.& in §.illis.licèt ibidem tex. vi-
deatur innuere cõtrarium:quia loquitur de per
ſonalibus & dignitatibus,licèt Philip.Fran.ibi
referat aliquos tenere cõtrarium : quia propriè
ille tex. loquitur in dignitatibus in quibus ſer-
uatur forma d.c.quia propter.de quo ibi latiùs
per ipſum & per Cardi.flore.conſi.cij.Et ibi e-
tiam quando Papa confert proprio motu, an cõ
prehendatur beneficium electiuum. Veruntamẽ
ſecundum gl.in c.j.de elec.in prag.ſanc.in prin
5 cip.ſuper verb.prælatis.ꝙ † propriè dignitates
eccleſiaſticæ dicũtur electiuæ quãdo ſunt capi-
ta eccleſiarum cathedraliũ regularium vel colle
giatarum,& idem in § quibus.ſuper verb.electi
uis.ꝙ tales dignitates inferiores cadunt ſub no
minatione, & potiùs dicuntur collatiuæ quàm
electiuæ,licèt indigeant confirmatione ſuperio
ris,& in §.ad locũ.ſuper verb.prælato.& ibi te-
6 net,†ꝙ propriè non dicitur beneficium colla-
tiuum,niſi quando eccleſia eſt viduata, & requi
ritur forma.ca. quia propter , nec habet locum
præuentio in talibus beneficijs electiuis , vti in
cathedralibus regularibus collegiatis eccleſijs,
ſecundum gl.in c.ij.§.ſtatuit. de elect. in prag.
ſanc.& in c.j.de colla.§.neque etiam.ſuper ver.
alijs.& in §.in dignitatibus.

ARGVMENTVM.

Licitumnè ſit aliquem è manibus apparito-
rijs eripere,ſi commiſsionis literæ inſinuentur.

SVMMARIVM.

1 *Apparitores ſeu oſtiarij delphinales in terris Ducum,*
Baronum,uel nobilium habentium merum mixtum impe-
rium executionem facere non niſi ipſis requiſitis uel ne-
gligentibus debent.

Superior

1 *Superior pro prima cognitione in terris inferioris iuriſ-
dictionis actum exercere non debet.*
2 *Præſes prouinciæ ciuitatum defenſoribus inhibere non
poteſt, quòd ſuum officium non exerceant.*
4 *Vaſallus primam cognitionem cauſarum etiam crimina-
lium in eius territorio habere debet.*
5 *Seneſcallus regni in terris baronum ſubditorũ aliquem
actum iuſtitiæ exercere non, niſi in caſu reſortus, poteſt.*
6 *Apparitores ſeu ſeruientes ſi in terris baronum & ba-
neretorum eorum officio abutantur, quòd per locorum
iudices ibi puniri poſſunt.*

Quæſtio XCI.

QVAERITVR de pœna eripientis aliquẽ
de manibus familiæ: & an ſit licitum eripe-
re aliquem de manibus alicuius commiſſarij cu
riæ quando non ſit inſinuatio ſeu copia litera-
rum commiſsionis in terra alicuius baronis vel
bannereti præſentis patriæ. Et in effectu dubium
facit propter libertates præſentis patriæ. in c.
1 xxiij. vbi cauetur, † ꝙ magnerij vel familiares cu
riæ Delphinalis non poſsint nec debeant infrà
caſtra, villas vel mandamenta talium baronum
vel nobilium iuriſditionem merum mixtum im
perium habentia quãcunque executionem face
re, niſi ipſi domini primitùs debito modo fue-
rint requiſiti vel negligentes, & ꝙ appareat de
negligentia per teſtes vel inſtrumenta, non autẽ
per ſolam relationem talium magneriorum vel
familiarium delphinalium. Et iſtud etiam obſer
uatur in regno Franciæ vt habetur in ſumma
Rurali, edita per magiſtrum Ioannem le Boteil-
lier in titu. En terre d'aucun iuſticier. & iſtud vi
2 detur conforme iuri, † quia ſuperior pro prima
cognitione non debet exercere actũ iuriſditio-
nis in territorio inferioris. argu. c. Paſtoralis. de
offi. ordina. & c. romana. eo. tit. lib. vj. Quia iu-
riſditio vnicuique ſeruari debet: aliàs ordo ec-
cleſiaſticus confunderetur. c. peruenit. xj. q. j. Et
pro hoc facit in authen. de defenſo. ciuita. §. in-
3 terim. colla. iij. vbi † præſes prouinciæ nõ poteſt
inhibere defenſoribus ciuitatum, ꝙ nõ vtantur
ſuo officio. Et ideò Epiſcopus non poteſt inhi-
bere alicui prælato inferiori ne cognoſcat de
aliqua cauſa corã ipſo cœpta: ſecundũ Archi. in
c. de perſona. ix. q. j. quia iudex in ſuo territo-
rio eſt maior quocunque altero: ſecundũ gl. in
l. apud eũ. ff. de manumiſ. & in l. in hac. C. de do-
4 na. Et † pariter vaſallus debet habere primã co-
gnitionẽ etiã cauſarũ criminaliũ in eius territo
rio, nec debet impediri per dominũ: ſecũdũ Bal.
in l. j. ff. de re. diui. in xliij. q. & iſtud videretur te
5 nere Ioan. Fa. inſtitu. de excu. tuto. in prin. † vbi
Seneſcallus regni non poteſt exercere aliquod
expletum iuſtitiæ in terra Baronis ſubditi niſi
in caſu reſſortus. Et idem tenet Pe. Iaſ. in titu. de
condi. ex le. quæ oritur ex lite. obl. verſi. præſes.
vbi loquitur in præſide prouinciæ, & pro hoc
facit quod voluit Bal. in l. ſenatus. in fi. C. qui ac
cuſa. non poſ. vbi tenet, quando minor curia
præuenit in procedendo: no tenetur deferre ma
iori curiæ, ſed poteſt detinere incarceratũ, per
plura iura ibi allegata, facit etiam quod voluit
6 Bar. in l. ſepulchri. ff. de ſepu. vio. Prætereà † quã
do ſeruiẽtes abutuntur in eorũ officio in terris
Baronũ ſeu Baneretorũ poſſunt ibi puniri per
iudices locorũ: ſecundũ do. Gui. Pa. deci. cccxx-
viij. faciunt not. per Panor. in c. cũ inferior. de
maio. & obed. Et licèt iſta curia tãquã ſuperior
non debeat requirere iudices inferiores, nec vti
debeat quoad ipſos clauſula, requiſitis requirẽ-
dis: tamen executiones literarũ curiæ debent fie
ri per officiarios locorum: vt refert do. Gui. Pa.
deciſ. cccxlvj.

ARGVMENTVM.

Quæſtio non niſi lite conteſtata iuridicè fie-
ri poteſt. Item variatio, inculpatio ſocij & men-
dacium circa negotium principale indicium ve-
hemens ad torturam faciunt.

SVMMARIVM.

1 *In delictis à quæſtione ſiue tortura incipiendum non eſt.*
2 *Quæſtio non niſi poſt litem conteſtatam inferri debet,
& ſic publicato proceſſu. & nu. 4.*
3 *Teſtes examinati ante proceſſus formationem indicium
non faciunt.*
5 *Libellus & litiſconteſtatio quæſtionem præcedere debet.*
6 *Torturæ remedium ſubſidiarium eſt, ut quod in defectum
probationum detur.*
7 *Indiciorum copia reo danda eſt: item terminus intra quod
reus ſe opponat uel purget.*
8 *Reus antequàm torturæ ſubijciatur, de delicto conſtare
debet.*
9 *Confeſsioni rei non niſi de delicto conſtet, ſtandum eſt.*
10 *Inculpatio ſocij an indicium ad torturam faciat. Quid
quando quis trepidè aut uariè loquitur. & nu. 11.*
12 *Conuictus de mendacio in negotio principali præſum-
ptionem magnam contra ipſum facit.*
13 *Variare & pœnitere in delictis licitum eſt.*

Quæſtio XCII.

QVAERITVR an quæſtio ſeu tortura
poſsit fieri iuridicè ante litem conteſtatã: &
an variatio ſeu conuictus de mendacio non cir-
ca negotium principale, vel inculpatio ſocij ſie
ſufficiẽs indiciũ ad torturã: & an requiratur, ꝙ
in delictis teſtes ſint omni exceptione maiores:
& an requiratur ꝙ ante omnia conſtet de deli-
1 cto. Et in effectu in hac † materia non debet inci
pi à quæſtione. l. j. in prin. ff. de quæſtio. c. cũ in
cõtẽplatione. de reg. iur. Et ideò iudices debẽt
habere conſiderationẽ iuris & humanitatis, vt
nõ facilè ad tormentũ proſiliãt, nec rèpẽte acce
dãt. l. j. §. diuus. le. j. & §. diuus. le. ij. & l. edictũ. ff.
de quæſtio. l. quotiẽs. C. eo. ti. ſecundum Bald. in
tracta. quæſtio. in prin. & Gandi. in tit. de quæ-
2 ſtio. Et ideò † quæſtio non debet fieri ante litem
cõteſtatã: ſecundũ Bar. in l. ſi quis adulteriũ. in
prin. ff. de adulte. & Francì. Bru. in tracta. de in-
dic. & tortu. in j. parte. in ij. q. principali. quia
ſicuti in re ciuili non debent examinari teſtes
ante litẽ conteſtatã: ita etiã eſt prohibitũ facere
quæſtionẽ ante litẽ conteſtatã ad præiudicium
accuſandi, ſecundũ Bar. in d. l. ſi quis adulteriũ,
3 † & ideò teſtes examinati ante formationẽ a pro-
a ceſſus non faciunt indiciũ, ſecundũ Bru. vbi ſu-
pra. & in l. maritus. ff. de quæſtio. Nã non debet
b aſſumi initiũ probationũ de domo b rei. l. de mi-
nore. §. tormenta. ff. de quæſtio. l. minus. C. de te
ſti. Et ſimiliter debet adhiberi modus quæſtio-
4 nis. l. quæſtionis modus. ff. de quæſtio. † Et pari-

ter debet fieri quæſtio publicato proceſſu. l.v-
nius.§.cogniturus.ff.de quæſtio.ſecundũ Bald.
in l. milites. C. de quæſtio. de quo latiùs habe-
tur per Bru.in tracta.de quæſtio.in ij. parte. q.
5 v.principali.†Nam etiam in delictis debet præ-
cedere libellus & litis cõteſtatio.l. libellorũ. ff.
de accuſa.canoniza.ij.q.j.faciunt no.per Bar.in
6 l.ij.§.ſi publico.ff de adulte. Et ideò† remedium
torturæ debet eſſe ſubſidiariũ quando deficiũt
aliæ probationes.l.edictũ.& l.diuus. ff.de quæ-
ſtio.d.l.quotiens.C eo.tit.ſecundum Cy. in l.fi.
C.de quæſtio.in ij.q.ſecundũ Bal.in l.j.C. de iu
ra.calum. Quinimò pars accuſans,quæ petit fie
ri quæſtionem,debet iurare ꝙ aliter probare nõ
poteſt plenè,ſecundũ Alex in addi.& Bar. in l.j.
in prin.& Bal.in d.l.j.ff.de quæſtio. De quo etiã
7 per Bru.in d.tracta.in d.v.q.† Et pariter debet
dari copia indiciorum reo, cum termino ad op-
ponendum & ſe purgandũ.l.cuſtodias. cum ibi
nota.ff.de publi.iudi.& etiã debet dari terminus
ad faciendũ defenſiones etiã ex officio iudicis.l.
& ſi non defendantur.ff.de pœn.ſecundũ Bart
in l.fi.ff.de quæſtio.Et pariter debet præcedere
interlocutoria ſuper quæſtione,ſecundũ Barto.
conſi.clxxx.& Franc. Bru.in d.tracta. in d.q.v.
8 †Similiter debet conſtare de delicto c antequam
c procedatur ad quæſtionem. l.j. §.item illud.ff.
ad ſilleya.ſaltem per famã;ſecundũ Bar.in l.fi.ff.
9 de quæſtio. Nec† eſſet ſtandũ confeſsioni, niſi a-
liter appareret de delicto vel de furto , ſecũdum
Bal.& Paul de Caſt.in autẽ.ſed nouo iure. C. de
ſerui.fugi.& Bal.in l.fi.C.vnd.vi. quinimò de-
d bet cõſtare de delicto d antequã perueniatur ad
quæſtionẽ,ſecundũ Ange.Are.in tracta. malefi-
ciorum ſuper verbo , fama publica, in materia
torturæ.q.xij.Et licèt Augu.ibi in addi.referat
tres caſus ſpeciales,in quibus non habet locum
diſpoſitio.d.§.item illud , videlicèt in crimine
falſi & crimine furti.l.eũ.ti ſeruus. ff. de condi.
ob cauſam.Tamen non ponit pro conſtanti. de
quo etiam Bald.in c.at ſi clerici.de iudi.& Ia.in
l.error.C.de iur.& fact.ignorã.& Bru.in d.tra-
cta.in prima parte.q.iiij.& v. Quantum verò ad
10 indicia† an inculpatio ſocij faciat indicium ad
torturã. Prima facie diceretur quòd non,l. fi.C,
de accu.cum ibi no.per glo.& doct. & maximè
e quando teſtis e non eſt legitimæ ætatis:quia nõ
habet viceſimũ annum.l.in teſtimoniũ.ff. de te-
ſti.de quo latiùs per Bru. in d.tracta. in prima
parte.in iij.q.principali , & aliâs ſcripſi in alio
tractatu maleficiorum in principio,in allegatio
nibus Claudij reuoleti loci Carthuſiæ.Sed quã-
11 tum ad variationem,†quando quis trepidè aut
variè loquitur,facit l. qui falſo. ff. de teſti, & l.
nullum.C, eo.tit. & ſic videtur indicium ſuffi-
ciens.l. vnius.§. teſtes. ff. de quæſtio.ſecundum
Bart.in l,de minore.§.tormenta.ff.de quæſti, dũ
tamen ſit varius in negotio principali, ſecus cir
ca circunſtantias, ſecundum Bar. in l. eos.ff.de
fal.& per glo.Bald.& Sali.in l.presbyteri.C, de
12 epi.& cleri. Et † quando quis conuincitur de
mẽdacio,eſt magna præſumptio contra ipſum,
ſecundũ Bar.in d.l.fi.ff.de quæſtio. & hoc quã-
do eſt conuictus de mendacio, in negotio prin-
cipali,aliâs ſecus.ſecundum Bal . & Ioan.de Imo.
in l.his verbis §.fin. ff.de duob. reis. licèt An. de
Iſer.in c.j.§.poſt quã.de controuer.inueſti.tener,
13 quòd † in delictis licitum eſt variare , & pœni-
tere ad ſui defenſionem,facit quod habetur per
glo.& docto.in c.ſuper his.de accuſa.de quo ar
ticulo habetur plenè per Pari.de pute.in tracta.
ſindica.circa fi.in materia torturæ verſi.viſo. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper bonis
ſpolij fratris quondam Reymondi chaberti re-
ligioſi ſancti Anthonij præceptoris ſancti Me-
dardi vbi R. d. Abbas ſancti Anthonij iuncto
fiſco denunciauit contra Ioannem chaberti na-
turalem & Girerdum gauterij loci ſtellæ ſuper
pecunijs ſpolij ſubſtracti dicti religioſi;quia di
ctus Chaberti,qui eſt iuuenis, inculpauit dictũ
Gauterij,& pariter fuerunt examinati ancilla &
famulus dicti Gauterij,licèt in delictis requira-
tur,quòd teſtes ſint omni exceptione maiores,
ſecundum Bald.& Salic.in l.ſciant cuncti. C.de
proba. Aliter ad præſens non declaro:quia cau-
ſa pendet coram curia.

a Proceſſus. Adde quando teſtis qui non debet
examinari propter ætatem vel ſexum vel defe-
ctũ ordinationis ante litẽ conteſtatã nõ facit in
diciũ.l.maritus.& ibi Bart.ff. de quæſtio. Nam
teſtis non legitimè examinatus non facit indi-
ciũ,ſecundũ Bal.in c.j.§. ſacramentũ.de cõſuet.
rect.feud.facit glo.in cle.ij. ſuper verb. ritè. de
teſtib.& in l.etiam.ff.de proba.

b De domo. Adde Specu.in tit.de inquiſit.§.j.ver.
ſed nunquid.Ioan.And.in addi. ad Spe. de teſte.
§.j.verſ.quid ſi olim.Bal. & Sali.in l.parẽtes C.
de teſtib.quod in delictis ad probandum inno-
centiam admittuntur teſtes familiares facit glo.
in can.clerici.lxxxj. diſt.ſecus ad accuſandũ. ſe-
cundũ Bal.Sali.in l.ſciant cuncti. C. de probat.
quia tunc requiritur quod ſint teſtes omni ex-
ceptione maiores etiã ad probandũ iudiciũ.ſecũ
dũ Bal.in c.j.§.ſacramentũ.de cõſuet.rect.feud.
l.maritus.ff.de quæſt.l.pridẽ.de quæſt. C. Bart.
in l.j.§.idẽ Cornelio.ff.de quæſ. Itẽ teſtes minus
idonei admittũtur ad inquirendũ nõ ad condẽ-
nãdũ ſecũdũ Bal.in l.cũctos populos.C.de ſum-
ma trinit.in quinta oppoſitione,& adhibetur fi
des talibus teſtibus cũ tormẽtis.ſecundũ Bal. in
d.l. cunctos populos.quod eſt verũ quãdo vacil
lãt,vel quãdo cõuincũtur de mẽdacio. vt in au-
thẽ.de teſti.§.ſi verò ignoti.coll.vij.de quo Bar.
in l.ex libero.ff.de quæſt. An teſtes viles & diſ-
famati admittãtur cõtra valdè diffamatũ : & vi-
detur dicendũ quod ſic.ſecundũ Inno.in c. cùm
I.& A.de re iudi.& Parid.de puteo in tract. ſin-
dicat.in materia torturæ,ver.an teſtes improba.

d De delicto. Adde quòd antequã quis puniatur
de auxilio,oportet ꝙ cõſtet de delicto etiam ali-
ter quã per cõfeſsionẽ principalis.iuxta no. per
Bart.in l.is qui.§.ſi Titium.ff.de furt. & ibi per
Alex.in apoſt.ad Bar.& Sali.in l.raptores. C.de
rapt.virg.vide etiã Bart.in l,diuus Traianus. ff.
de teſta.milit.ꝙ quãdo ex ſtatuto cõmunitas lo
ci tenetur emendare damnum propter robariã,
tunc debet conſtare de delicto.

e Teſtis, Adde Bar.in l.cũctos populos.C.de ſum
trinit

rinit.& ſid.catel. ꝙ iſti teſtes poſſent eſſe adeò
viles & ignoti, ꝙ eſſent tormenta neceſſaria. vt
in auth.de teſtib.§.ſi verò.in princ.colla. vij.&
hoc in cauſa criminali:quia nõ admitterẽtur ni
ſi in ſubſidiũ,&hoc vt faciat aliquale indiciũ.l.
maritus.ff.de quæſtio.ſecundũ Bar.in l. qui vl-
timo.ff.de pœn.& hoc tenet Sal.in d.l.cũctos po
pulos in fi.quando teſtes infames infamia facti
in criminali admittuntur in ſubſidiũ ad facien-
dũ indiciũ ad torturã non ad plenã probationẽ,
de quo ibi per Iaſ.& etiã ibi ponit de crimini-
bus exceptis,in quibus etiã minus idonei teſtes
admittuntur:iuxta tamen c.per tuas,le grand de
ſymonia.quia non admittuntur indiſtinctè.

ARGVMENTVM,

An illi de vniuerſitate poſsint adſtringi ad
ferendum teſtimonium contra vniuerſitatem:
& quid iuris in cauſa decimæ.

SVMMARIVM.

1 *Edictum de teſtibus prohibitorium.*
2 *Teſtes de vniuerſitate contra ipſam vniuerſitatem om-*
ninò integri non ſunt.
3 *Teſtimonium familiarium & domeſticorum contra do-*
minum admittitur.
4 *Teſtis in re & cauſa propria idoneus non eſt, quomodò*
accipiendum ſit.
5 *Teſtimoniũ particulariũ in cauſa decimæ an admittatur*
6 *Cauſa ſimilis iudicem vel teſtem ſuſpectum reddit,*

Quæſtio XCIII.

QVERITVR an ſinguli de vniuerſitate
quãdo agitur ſuper quota decimæ cõtra vni
uerſitatẽ alicuius parœciæ,poſsint adſtringi ad
teſtimoniũ.Prima facie videretur dicẽdũ ꝙ ſic;
1 quia † edictũ de teſtibus eſt prohibitorium,vbi
omnes admittũtur , niſi reperiantur ſpecialiter
prohibiti.l.1.ff.de teſti.Et præſertim quãdo agi-
tur in cauſa eccleſiæ.c.ſuper prudẽtia.xiij.q.ij.
c.inſuper.c cũ nuncius.de teſtibus.pro quo fa-
cit gl.in l.in tantũ.§.vniuerſitatis.ff.de re. diui.
& in l.idonei.ff.de teſti.& in auth. de mona. §.
cogitandũ.ſuper verbo , teſtes.colla. j.& ita ſe-
quuntur cõmuniter docto.in d.§.vniuerſitatis,
& per Cy.& Bal.in l.parẽtes,C.de teſti. Et præ-
ſertim bene admittũtur teſtes cõtra vniuerſita-
tẽ,ſecundũ Spe.in ti.de teſte.§.1.verſ.Sed nũquid
in cauſa. Et hoc verũ in defectũ aliorũ teſtiũ. c.
veniẽs.el.ij.de teſti.c.& ſi Chriſtus.in fi. de iur.
2 iurã.ſecundũ Spe,vbi ſupra,†licèt nõ ſint omni
nò integri teſtes per affectionẽ,ſecundũ Io,An,
in addi.ad Spe,vbi ſupra. Et pro præmiſsis fa-
cit quod habetur p gl.in l.ij.C.de teſti,vbi licèt
familiares & domeſtici non admittãtur ad teſti-
3 moniũ pro domino;†tamẽ bene admittũtur cõ-
tra,& idẽ dicitur de aduocato , & procuratore,
ſecundũ gl.in c.fi.de teſti,lib.vj.& in l.fi.ff.de te
ſti. Et licèt aliqui velint facere differentiã inter
vniuerſitatẽ ſecularẽ,&.eccleſiaſticã:quia in vni
uerſitate eccleſiæ admittũtur teſtes,quia nõ poſ
ſunt diſponere de rebus eccleſiæ ad libitũ,ſicuti
illi de vniuerſitate ſeculari:ſecundũ In.in c. di-
lecta.de exceſ.præla.& Bar.in l.fi.ff.de colleg. il
lici.Tamen iſta differentia nõ placet Io.de Imol.
in d.c.cũ nũtius.& Panor.& Fel.in d.c.inſuper.
de teſti.quia ea quæ ſunt vniuerſitatis non ſunt
ſingulorũ. dict.l.in tãtũ.§.vniuerſitatis.ff.de re:
diui,l.ſed ſi hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius
vocan.ca. qui manumittitur. xij.q ij.nec obſtat
præmiſsis ſi dicatur,ꝙ cauſa decimarũ cõcernat
ſingulos de vniuerſitate habẽtes prædia : cũ cõ-
modũ vel incõmodũ ſpectet ad ipſos, & ita dici-
tur cauſa propria.l.j.§.in propria.ff. quãdo ap-
4 pella.ſit,& ſic†nõ eſt quis idoneus teſtis in re,&
cauſa propria.l.in omnibus.C.de teſti.l. nullus.
ff.eo.tit.canonizata iiij.q.iiij.c. nullus. nec de-
bẽt ſumi probationes de domo rei. l. nimis.C.
de teſti, l.de minore.§. tormenta. ff. de quæſtio.
Quia ad iſtud reſpõdetur,ꝙ debet attendi per-
ſona cũ qua agitur principaliter, licèt ſecunda-
rio & in cõſequẽtiã ſpectet cõmodũ & incõmo
dũ ad perſonã teſtis.§.legatarijs.inſti.de teſta.l.
dictãtibus.C.de teſta.vbi legatarius poteſt eſſe
teſtis in cauſa teſtamẽti,quãdo agitur cõtra hæ-
redẽ,licèt in cõſequentiã cõcernat legatariũ. Et
iſtud videtur tenere in ſimili quãdo agitur ſu-
per facto decimæ Io. And.in regula,ſine poſſeſ-
ſione,de re.iur.li.vj.in mercu.circa fi. dũ ibi te-
5 net,ꝙ†quãdo Epiſcopus agit cõtra vnã eccleſiã
ad ſolutionẽ quartæ decimarũ.&rector eccleſiæ
allegat generalẽ cõſuetudinẽ libertatis nõ ſoluẽ
di,ꝙ poterit probari per rectores eccleſiarũ ; li-
cèt in cõſequentiã videãtur deponere circa id ꝙ
cõcernit propriũ cõmodũ iſtorũ.allegat.c.fi. de
offi.archid.l.ſi publicanus.§.fi.ff.de publica. &
l.licitatio.§.earũ.eo.ti.licèt ibi loquatur quãdo
agitur cõtra vnũ particularẽ,& iſtud dictũ Ioã.
And.ſequitur Alex.cõſi.clxxij.in ij.vol. licèt in
6 contrariũ faciat,†quia ſimilis cauſa reddit iudi
cẽ,vel teſtẽ ſuſpectũ.c.cauſam. de iudi.c. perſo-
nas.de teſti.Et ideò nõ eſt ſine dubitatione iſte
paſſus.ſecundũ Iaſ.in d.l.dictãtibus. C. de teſta.
Et pro præmiſsis etiã facit, quia teſtes in cauſa
vſuræ quãdo ſoluerunt ſub vſura,& proteſtan-
tur,ꝙ nõ intendunt cõſequi cõmodũ;ſecundum
Bal.in d.l.dictãtibus.Et præmiſſa faciũt ad quæ
ſtionẽ ſuper cauſa venerabilis domini Varcie,
cõmẽdatarij prioratus Vallisbonoſij,ſuper poſ-
ſeſſorio quotæ decimarũ, Contra homines cer-
tarũ parœciatũ,vbi voluit producere teſtes, cer
tos particulares dictarũ parœciarũ, qui ſe oppo
ſuerunt,& fuiſſet primò ordinatũ dictos teſtes
examinari mediãte iuramẽto præſtito ; cũ aliter
cõmodè nõ poterat probari , ſed pars petijt di-
ctã ordinationẽ reparari,& ideò ad præſens ali-
ter non declaro:quia quæſtio pẽdet corã curia,
Et vtinã oĩa bene examinarentur per iudices, anteq̃
ferretur aliqualis interlocutoria vel ſententia.

ARGVMENTVM.

Quando veritas aliter quàm per teſtes minus
idoneis,& iuramentum partis haberi nõ poteſt:
cui ſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes minus idonei in defectum quãdo veritas aliter ha-*
beri non poteſt,examinari poſſunt.
2 *Priuilegiati ut teſtimonium ferant, quando veritas alia-*
ter haberi non poteſt,cogi poſſunt.
3 *Teſtes qui ex perſonæ vilitate & uitio ſuo à teſtimo-*
nio repelluntur:in defectum & ſubſidium admittuntur.
4 *Minor uiginti annis in defectum probationum quando*

admittatur.
Item & mulier.
5 *Qualiter dicatur, quod ueritas aliter haberi nõ poteſt, ad hoc ut teſtes minus idonei in defectum admittantur.*
6 *Hominum malitijs obuiandum eſt.*
7 *Teſtes minus idonei quando in ſubſidiũ admittuntur præſumptionem quandam non plenam probationem faciunt.*
8 *Teſtes minus idonei in ſubſidium ſi admittantur, probare oporter quod aliæ probationes deficiant.*

Quæſtio XCIIII.

QVAERITVR quando in ſubſidium &
defectum, quo veritas aliter probari nõ po-
teſt, quo caſu admittantur teſtes minus idonei,
an ſit ſtandum ſuper hoc aſſertioni partis aut te
1 ſtis.†Et in effectu, in defectum, quãdo aliter ve-
a ritas haberi non poteſt,[a] poſſunt examinari te-
ſtes minus idonei.c.quanquá. xiiij. quæſt.ij. ne
veritas occultetur, & malus bonus æſtimetur,
vt ibi habetur.c.ſerui.iiij.q.iij.l.ſerui.ff.de teſti.
2 c.peruenit.le.ij.de teſti.Et pariter † priuilegiati
in defectũ quo aliter veritas haberi non poteſt,
poſſunt cogi ad teſtimoniũ: quia facultas proba
tionú nõ debet anguſtari.l.quoniã.C.de hæreti.
Et licèt gl.in l.inuiti.el.j.ff.de teſti.aliter videa
tur ſentire: tamé, ſecũdum Bart.ibi, intelligitur
quãdo tales teſtes valitudinarij nõ poſſunt veni
re ad iudicé, ſeu ad cómiſſariũ, tunc iudex debet
mittere ad ipſos, & tenétur deponere, & hoc e-
tiã tenet Bal.in l.lege iulia.ff.de teſti.Licèt Sali.
in d l.inuiti, teneat gl.quòd ad teſtes priuilegia
tos, vt cópelli nõ poſsint ad teſtimoniũ, niſi fuiſ
ſent rogati: ſecundũ gl.ibi. Sed ſecundũ Flo. in
3 d.l.inuiti, debet diſtingui, †quia aliqui teſtes re
pelluntur ex vilitate perſonæ, & iſti admittũtur
in defectũ. d.l.ſerui.& l.hoc carmẽ.§. j.ff. de te-
ſti.& idẽ quãdo repelluntur vitio ſuo. Et idem
quia poſſunt cópelli ad teſtimoniũ qui ſunt ex-
cuſati ex priuilegio vt magiſtratus vel ſenes, vt
4 debeas mitti ad ipſos.† Quid auté in minore vi
ginti annis qui nõ admittitur in cauſa crimina
li ad teſtimoniũ. l.in teſtimoniũ.ff. de teſti.& l.
inuit. el.ij.eo.tit.§.teſtimoniũ.iiij.q.iij.de quo
per gl.in ſumma ibidẽ.an in defectũ admittatur
ad teſtimoniũ Io.And. in addi.ad Spe.in ti.de te
ſti.§.j.verſi.Itẽ excipitur, ꝙ eſt impubes, refert
Gui.de Suza.tenere, ꝙ ſic, quando iudex exami-
nat proprio motu in cauſa inquiſitionis, ſaltem
in defectũ, & idẽ tenet in muliere verſi. ꝙ itẽ eſt
mulier. Et idẽ in cauſa vniuerſitatis, vel collegij,
vt in verſi.ſed nũquid in cauſa vniuerſitatis. Et
hoc verũ quãdo tales actus fiũt ſecreti & nõ poſ
ſunt probari per alios quàm de collegio. c.& ſi
Chriſtus.in fi.de iurũiuran.c.tertio loco. de pro
ba.c.cũ dilecti.de elec.ſecus ſi ſint actus qui fiũt
extra collegiũ, qui poſſunt probari per alios a-
ctus, iuxta no.per Bar.poſt Gui. de Cumer.in l.
intãtũ.§.vniuerſitatis. ff.de re.diui.Sed opus eſt
5 videre†quãdo veritas aliter haberi nõ poteſt, &
licèt Io.And.in d.verſi.itẽ excipitur, poſt Guid.
de Suza.videntur facere differentiã inter accu-
ſationem, & inquiſitionem, quia quando pro-
ceditur per viam accuſationis, minor viginti an
nis non poteſt eſſe teſtis: ſecus quando procedi-
tur per viam inquiſitionis, ſeu proprio motu
iudicis, tamen Hoſtien.in ſumma de teſti.§. quis
poſsit eſſe, verſi.ætas, non facit aliquam differé-
tiam ſuper hoc, ſed ſimpliciter tenet, quòd in
cauſa criminali, minor viginti annis non poteſt
eſſe teſtis, & eſt ratio: quia agitur de magno præ
iudicio, vbi requirũtur pleniores probationes.
l.ſciant cuncti. C. de proba. Sed redeundo ad
quæſitum, quando in defectum probationis ad-
mittantur minus idonei, hoc debet intelligi,
quando ex natura illius facti, & negotij, veriſi-
militer alij teſtes non poſſunt occurrere, ſecun-
dum Antho.de Bu.in d.c.tertio loco.de proba.
& in ſuo conſi.incipiente. Quæſtio dubia, quẽ
refert & ſequitur Alex.de Imol. conſi.lxiiij. in
iij.col incipiente, Viſo themate. in j.volu. & in
conſi.clxxvj.aliàs clxxvij.in ij. vol. & ibi ponit
exéplũ qñ agitur ad probãdũ ea q̃ agũtur in capi
tulo vel in domo.c.veniẽs.el.ij.de teſt.l.cõſenſu.
C.de repud. ſecus ſi alij, teſtes ex natura illius fa
cti, vel negotij poterunt occurrere, licèt caſuali
ter non interfuerint: quia ſufficit ꝙ habitu po
tuiſſent occurrere teſtes, aliàs ſequeretur abſur-
dum, ſecundum ipſum, quòd etiam teſtes non
integri ſemper admitterentur, quia pars poſ-
ſet dicere, quòd non reperit alias probationes:
6 †& obuiandum eſt malitijs hominum.l. in fun-
do.ff de rei vendica. Et iſtud etiam tenet Panor.
in c.fi.de teſti.cogen.in ij.notabili, & Iaſo. in l.
7 cunctos populos.C.de ſum.trini.& fid.ca. †Præ
terea vbi teſtes minus idonei admittũtur in ſub
ſidium, non faciunt plenam probationem, ſed
quandam præſumptionem, ſecundum glo. in l.
etiam.ff.de proba.l.maritus, & ibi gl.& Bart. ff.
de quæſtio.facit quod habetur per Panor. in c.
8 de cætero.de teſti Et†oportet probare iſtam ne
gatiuam, quod deficiant aliæ probationes, ſe-
cundum Alex.vbi ſupra. Nec eſt credendũ par-
ti vel teſti ſuper hoc, niſi ad ſui præiudicium.
authen. ſi dicatur.C.de teſti.ſecundum Bart. in
l.decem.ff de verb.oblig.ſecundun Alex. vbi ſu
prà.vide Io.de Imol.in c.ſuper eo.de teſti. cogẽ.
Fran.Bru.in tracta.indiciorum, & torturæ.in j.
parte. q.vbi videtur tenere forte quòd poſſet
probari per iuramentum, quòd non poſſet ali-
ter probari, vel quòd iudex ſummariè ſe infor-
mabit ſuper hoc.
a Poteſt. Vide etiam Iaſo.in l.cunctos populos.
C.de ſum.trinita.in fi.qui ponit modum quali-
ter, aliter veritas haberi non poteſt.

ARGVMENTVM.

Teſtis in ſubſidiũ ſiue non an & quando per confeſsionem quem facit in teſtimonio ferendo condemnari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *In confeſſum nullæ ſunt partes iudicis præter quam in condemnando.*
2 *Confeßio quando iudicij telam non requirit. & nu. 5.*
3 *Confeßio facta in ſummario iudicio, præiudicat in plenario.*
4 *Teſtis officium ei damnoſum eſſe non debet.*
6 *Teſtis ex confeßione facta in teſtimonio condemnari non debet.*
7 *Teſtis unius dicto quòd regulariter non ſtatur: quomodò accipiendum.*

Teſtis

8 *Teſtis in inquiſitione per eius confeßionem de delicto*
conſtat: quòd ut pars non ut teſtis puniendus ſit.

Quæſtio. XCV.

QVAERITVR quando teſtis minus ido-
neus admittitur in defectum ad teſtimoniũ,
aut alius teſtis, an ex eius confeſsione quam fa-
cit in teſtimonio, poſsic cõdemnari. Dubium fa-
1 cit, quia in†confeſſum nullæ ſunt partes iudicis
præterquam in condemnando. l. proinde. el. ij. §.
2 fin. ff. ad l. aqui. Et pariter†confeſsio non requi-
rit telam iudicij. c. j. & ij. de accuſ. lib. vj. ſecun-
dum Innocen. in c. qualiter & quando. el. ij. de
accu. facit. c. per inquiſitionem, cum ibi no. de
3 elect. † quia confeſsio facta in ſummario iudi-
cio, præiudicat in plenario. Inno. in c. cùm dile-
ctus. de ordi. cog. Et pariter licèt proceſſus ſit
nullus: tamen confeſsio remanet valida, ſecun-
dum Panor. in c. Piſanis. de reſti. ſpo. faciũt no-
ta. per Alexan. in addi. ad Barto. in l. cum lite. ff.
iudi. ſol. Sed in contrarium videtur veritas in ca
4 ſu iſto: † quia officium teſtis non debet eſſe dã-
noſum. l. ſi quis executoribus. ff. quemadmo. te-
ſta. aperi. Præterea quia hîc non agitur princi-
paliter ad hunc finem contra teſtem. l. Lucius. ff.
de his, qui notã. infa. c. ij. de ordi. cogni. c. j. de ex-
5 cep. Nec obſtat quòd dicitur, † quòd confeſsio
non requirit telam iudicij, quia ad iſtud reſpõ-
detur, quòd illud eſt verum, quando talis con-
a feſsio emanat in iudicio principaliter: a ſecus ſi
incidenter, ſecundum glo. in l. ſi filium. C. de li-
be. cau. & c. pœnitentibus. l. diſt. ſecundum Bart.
in l. ſi confeſſus. ff. de cuſto. reo. & ita tenent. do.
de Ro. deci. ccclv. in antiquis, & ibi arguũt pro
& contra, licèt finaliter videantur concludere,
6 † quòd teſtis non debeat condemnari ex tali cõ-
feſsione facta in teſtimonio, & idem tenet Inn.
in c. cùm dilecti. de accuſ. ſuper verbo, reſpon-
ſionem. licèt talis depoſitio faciat præſumptio-
nem. vide tamen per Felyn. in d. c. j. de except.
& aliàs ſcripſi ſuprà. q. ccxxxiij. Adde tamen,
7 † quòd licèt regulariter non ſtetur dicto vnius
teſtis. l. iuriſiurandi. C. de teſti. c. licèt ex vniuer-
ſis. de teſti. hoc verum, quando deponit de facto
alieno, viſu tamen vel auditu proprio: ſecus ſi
deponat de facto proprio: quia tunc ſtaretur ad
ſui præiudicium. l. quarto. §. fi. ff de ædil. edict. l.
ſeruos. C. de teſti. ſecundum Paul. de Caſtr. in l.
quæcumque. in fi. C. de ſerui. fugi. & in l. ij. §. ſi
abſens. ff. ſi ex noxa. cauſ. poſt. gl. ibi Iaſ. in l. j. C.
de ſum. tri. de quo latiùs per Alex. & Iaſo. in d. §.
ſi abſens. vide gl. in d. c. per inquiſitionẽ. de elec.
8 † quando agitur de inquiſitione in capite, &
membris, & conſtat de delicto per confeſsio-
nem teſtis, tunc punitur: quia cenſetur pars, ſe-
cundum Ioan. de Imol. & Panor. ibi, Et maximè
quando contingit cauſam de qua agitur. d. c. j.
de except. & ibi glo. fin. Panor. l. nullum. C. de
teſti. Barto. in l. ij. §. ſi publico. ff. de adulte. vide
glo. & Panor. in c. ex literis. de tranſact. quòd te-
ſtis adhibitus in inſtrumento non ſibi præiudi-
cat, niſi ſit auctor illius actus. vide c. ecce. xxiiij.
quæſt. iij. vndecunque delicta claruerint ſunt
punienda.

a Principaliter. Adde Bald. & Salic. in auth. nouo
iure. C. de pœn. iudic qui male iudic. circa finẽ.
quòd quando aliquis detulit quæſtionem con-
tra iudicem, quòd dederat ſibi pecuniam, quòd
ſi iudex abſoluat, quòd non poterit condemna-
ri ex tali confeſsione: quia principaliter fit ad
alium finem. facit quod habetur per Fel. in c. fin.
de teſtib. cogend. & ibi etiam per Bald.

ARGVMENTVM.

Probationes imperfectæ ſeu præſumptio-
nes, indicia aut fama an & quando ſimul iungi
debeant, ad fidem faciendam in delictis.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptiones duæ cum alijs indicijs plenam fidem fa-*
ciunt.
2 *Indicium quid.*
3 *Probationes ſemiplenæ ſimul iunctæ eiuſdem generis in*
ciuilibus unam plenam probationem faciunt: ſecus ſi eſ-
ſent diuerſi generis. & nu. 9.
4 *Teſtis unus tantum probat quantum mille ſingulares.*
5 *Teſtis unus cum fama in ciuilibus, an plenam fidem fa-*
ciat: & quid in criminalibus. & nu. 8.
6 *Fama præterquàm ſemiplenam fidem facit, facit & de-*
ferre iuramentum.
7 *Teſtes duo ſingulares in dicto, non ſimul iunguntur, ut*
plenam fidem faciant: licèt unus teſtis ſemiplenam pro-
bationem faciat.
10 *Teſtis unus cum alijs indicijs quòd plenam fidem faciat*
Bart. tenet.
11 *Clauſ. Quæ non proſunt ſingula multa iuuant non ſo-*
lùm locum habet in teſtium depoſitionibus ſed etiam in
ſcripturis.
12 *Fama præſumptio & indicium ſimul iunctis plenam pro*
bationem faciunt.
13 *Tortus qui non confitetur, abſolui debet.*
14 *Teſtes ſingulares ſimul non iunguntur, ut qui non*
probent.
15 *Teſtes notabiles & magnæ autoritatis, qui iudicem ad*
fidem inducunt, etiam ſi ſingulares ſint, iungi debent.
16 *Teſtes duo minus idonei deponentes de ueritate faciunt*
indicium contra ualdè diffamatum, contra quem teſtes
uiles & diffamati admittuntur.
17 *Teſtes infames infamia facti in criminibus admittuntur*
in ſubſidium ad faciendum indicium ad torturam.
18 *Teſtes minus idonei in criminibus exceptis admittuntur.*
19 *Teſtes omni exceptione maiores in criminalibus etiam ad*
indicium probandum admittuntur.

Quæſtio. XCVI.

QVAERITVR an in delictis plures pro-
bationes imperfectæ ſeu præſumptiones,
aut indicia poſſunt ſimul iungi, ad faciendum
vnam perfectam probationem. Dubium facit:
quia quando tales imperfectæ probationes, ſeu
præſumptiones, aut indicia, ſunt imperfectæ, &
diuerſi generis, non poſſunt perficere rem per-
fectam. l. ſpadonem. §. qui iura. ff. de excu. tuto.
l. j. in fin. C. qui mune. tute. & iſto caſu, quæ non
proſunt ſingula, nec multa iuuant, ſecundum
glo. ibi. Sed in contrarium facit l. inſtrumenta. l.
rationes C. de proba. & l. ſancimus. C. de teſt. c.
cum cauſam. de proba. cum ibi no. per gl. Quia
quæ nõ proſunt ſingula, multa iuuant. Vnde in
hac materia gl. in l. ij. §. ætas. ff. de excuſa. tuto. te
1 net, † quòd duæ præſumptiones cũ alijs indicijs ple-
nè probãt. Quia quæ nõ proſunt ſingula. mul-

ta iuuant per iura ibi allegata,& ſecundum Bar,
ibi in lectura , ſuper 'addi. Ny, de neapo. totus
mundus allegat illam glo. & ibi primò declarat
2 quid ſit indicium, † quia eſt minus quam ſemi-
plena probatio,ſecũdum gl, in l. cùm probatio.
ff.de proba. de quo per Bart. in d.§.ætas.& ibi
refert Dy.tenere,quòd illa gl. vt non ſufficiant
duæ præſumptiones ſeu duæ ſemiplenæ proba-
tiones,abſque alijs indicijs eſt vera,in crimina-
libus , in quibus agitur de maiori periculo,&
vbi requiruntur probationes luce meridiana
clariores.l.ſciant cuncti.C.de proba.Canoniza-
3 ta.ij.q.viij.c.ſciant cuncti,† In ciuilibus duæ ſe
miplenæ probationes ſimul iunctæ facerẽt vnã
plenam probationem.c.ſi. de ſucceſſ. ab inteſta.
allegat gl.in l.iij.§.eiuſdem quoque. aliâs §. ſi-
cut.ff.de teſti. Nec obſtat ſi dicatur , quòd duæ
ſemiplenæ probationes diuerſi generis,non de-
bent facere plenam probationem,ſicuti in dua-
bus excuſationibus diuerſi generis,per iura ſu-
pra allegata. Quia poteſt reſponderi,ſecuñdum
Dy.quòd in excuſationibus tutorum, & ſpecia
le fauore pupillorum, vel ſecundum Rai. in ci-
uilibus duæ ſemiplenæ probationes eiuſdem ge
neris faciunt plenam probationem:ſecus ſi ſint
diuerſi generis:quia in habentibus ſymbolum,
ſit facilior tranſitus.l. in rem. §. quecunque. ff.
de rei vendi.de quo latiùs per Bart. in d.§.ætas,
ponit exemplum, dum ibi glo. tenet, quòd duæ
præſumptiones non probant abſque alijs indi-
cijs,quando ſunt diuerſæ ſpeciei , vti ſcriptura
priuata cum fama , ſecus ſi ſint eiuſdem ſpeciei,
vti duo teſtes,allegat gl.in c.veniens.el.j. de te-
ſti.Idem verò Bal.in d.l.Spadonem.§. qui iura.
ff. de excu. tutor. diſtinguit inter probationes
imperfectas diuerſæ ſpeciei:& tunc nil operan-
tur,ſicuti in pluribus teſtibus ſingularibus,qui
non ſimul iunguntur.c.cum dilecto. de electio.
quia non reſultaret vna plena probatio, vt not.
4 in l.ob carmen.§.fina,ff.de teſti. Nam † tantum
probat vnus teſtis,quamtum mile ſingulares ſe-
cundum Bald.in l.iuriſiurandi.C.de teſti. ſecus
ſi probationes non tendant ad diuerſam ſpe-
ciem,ſed ad eundem finem.l.qui ſententiam. C.
de pœn. vti de vno teſte, qui deponit de verita-
te , coniunctus cum alia ſemiplena probatione,
vti cum iuramento ſuppletiuo , de quo ibi la-
tiùs per ipſum.Glo.verò in c.veniens.el.j.de te-
5 ſti.tenet,quòd† in ciuili ſufficit vnus teſtis cum
fama:ſecus in criminalibus,vbi debent eſſe pro
bationes apertiſſimæ , cum agatur contra ſalu-
tem hominis,Sed glo.in d.l.iij.§. eiuſdem. ff. de
6 teſti. tenet, quòd † fama facit ſemiplenam pro-
bationem,& facit deferre iuramentum.Glo.ve-
rò in c.quorundam.xxiij.diſtinct. tenet , quòd
imperfecta ſacramenta[1] non conſtituunt vnum
perfectum: ſicuti duæ imperfectæ excuſationes,
7 non faciunt vnam perfectam. Et ideò † licèt
vnus teſtis faciat ſemiplenam probationem,ta-
men duo teſtes ſingulares in dicto , non ſimul
iunguntur vt faciant plenam probationem, ſe-
cundum Præpo.in d.c. quorundam. & Bald. in
c.cùm cauſam.de proba.facit quod habetur per
gl.in c.nihilominus.iij.q.ix. quando teſtes ſunt
ſingulares,in dicto quod non probant,vel pro-
pter diuerſitatem temporis , & maximè in actu
non reiterabili:de quo ibi habetur, & per Saly.
in l.quicunque.C.de hæreti.Cy.verò.in l.fin.C.
8 de quæſtio.tenet† quòd fama ſola,& vnus teſtis
ſolus, non faciunt in criminalibus ſemiplenam
probationem : quia ſi hoc eſſet , iam iſta ſimul
iuncta facerent plenam probationem : vt idem
iuris ſit,de toto & de parte,de quo ibi latiùs per
ipſum.l.quæ de tota.ff.de rei vendi. Barto. verò
in l.admonendi.ff.de iur.iurand. verſi. his præ-
9 miſsis,tenet,quòd† duæ ſemiplenæ probationes
eiuſdem generis, vt duo teſtes , faciunt plenam
probationem : ſecus ſi ſint diuerſi generis , niſi
tenderent ad vnum finem : vti quando eſt vnus
teſtis,& confeſsio facta abſente parte. c. ſin. de
ſucceſſ. ab inteſta. ſecus ſi tenderent ad diuerſa.
d.l.j.C.qui numero tute.Idem verò Barto.in l.j.
10 §. idem Cornelio. ff. de quæſtio. tenet, † quòd
vnus teſtis cum alijs indicijs facit plenam pro-
bationem , & ibi facit certam diſtinctionem,
quando plura tendunt ad perficiendum vnum
totum,tunc probant: ſecus ſi tendant ad diuer-
ſa , de quo latiùs per ipſum & ibi in fine tangit
quæſtionem, an dicto vnius teſtis debeat credi,
tenendo illam opinionem quòd fama faciat ſe-
miplenam probationem:ſecundum glo. in d. l.
iij.§.eiuſdem.ff.de teſti.de quo ſe remittit ad no
ta.per eum.in l.de minore.§.tormenta,ff. de mi-
no.& per glo.& docto.in c.j. de appella. Bal.ve-
rò.in l.ſi quis ex argentarijs. §. quod aliâs,inci-
11 pit,quid enim.ff.de eden. tenet,†quòd quæ non
proſunt ſingula,multa iuuant, non ſolùm in de
poſitionibus teſtium , ſed etiam in ſcripturis,
Quia iudex non debet alligare animum ſuum
ad vnam ſpeciem probationis.d.l.iij.§.eiuſdem.
ff.de teſti.Nec obſtat.l.j.C. qui nume. tutel. vbi
ex pluribus imperfectis in ſua ſpecie,non reſul-
tat vnum perfectum,quia ibi loquitur de re ali-
qua in eſſe producenda. Et tandem ibi diſtin-
guit , quando ſunt plures ſpecies probationis,
quæ poſſunt dici perfectæ , in ſua ſpecie:tunc
ſimul iunctæ , faciunt plenam probationem.
12 † vti fama, eſt quid perfectum in ſua ſpecie,
Præſumptio , eſt quid perfectum in ſua ſpe-
cie , Indicium eſt quid perfectum in ſua ſpe-
cie , & ideò ſimul iunctis reſultat vna plena
probatio : ſecundum gloſſ. in dict. l. ij. §. ætas.
ff. de excuſa. tuto. licèt faciliùs iungantur in
ciuili , quàm in criminali. Et ibi ponit exem-
plum , vnus teſtis de veritate , inducit præſum-
ptionem, duo teſtes de fama ſimul iuncti fa-
ciunt vnam efficacem probationem in ciuili:
ſecus in criminali : quia adhuc requirerentur
duo teſtes, de indicio , Si verò tales ſpecies pro-
bationum eſſent imperfectæ,quia vnus teſtis de
poneret de veritate,vnus teſtis de fama,vnus te-
ſtis de indicio. iſta probatio non valeret : quia
vnus teſtis non probat famam , ſed requiruntur
duo,ſecundum glo.in dict.§.eiuſdem.Nec pari-
ter vnus teſtis de indicio probat: quia requirun
tur duo teſtes , ſecundum glo. communiter ap-
probatam. in l.fina. C. fami. erciſcun. Salice. in
l. ea quidem. C. de accuſa. circa finem quarti
membri.

membri. De fama format quæſtionem, quãdo in criminali eſt vnus teſtis de veritate, & per alios teſtes eſt probata fama, & reus non confitetur, licèt pluries fuerit tortus, an iudex debeat ipſum iudicare vel abſoluere: ſe remittit ad nota. per ipſum in l. ſi qui. C. de adulte. Tamen Salice. ibi ſentit, quòd iſta indicia ſimul iuncta ſuffi-
13 ciant ad torturam. † Et quid iuris quando tortus non confitetur: quia non debet abſolui diffinitiuè, ſecundum Salice. ibi. & in l. ſi quis. C. ad legem iuliam maieſta. Alexan. verò de Imol. in d. l. admonendi. circa fi. in hac materia, an duæ ſemiplenæ probationes poſsint ſimul iungi, facit plures remiſsiones. Idem verò Alex. conſil. 110. in j. volum. tractat de pluribus teſtibus ſingularibus quando probant in genere, vel in ſpecie, & in ſecundo volu. conſil. clxxvj. & in quarto volu. conſi. xix. circa finem. & ibi tractat, an poſſint ſimul iungi plura indicia, Quia quando non eſt ſufficienter probatum, in ſua ſpecie in
14 quolibet indicio, tunc ſimul non iunguntur. † Et idem in teſtibus ſingularibus, quia non probãt nec ſimul iunguntur, quia tantum probat vnus teſtis, quantum mille ſingulares, ſecundum Bal. in l. iuriſiuran. C. de teſti. Iaſo. verò in d. l. admonendi. in hac quæſtione, An plures ſemiplenæ probationes ſimul iungantur, ſaltem ad torturam. de quo ibi latiùs per ipſum, & per Panor. & Feli. in d. c. veniens. el. j. de teſti. & in c. cùm cauſam. de proba. Franci. Bru. in ſuo tractatu indiciorum & torturæ, in j. parte. q. ij. refert Fulgo. in d. l. fin. fami. erciſcun. tenere, quòd licèt ſingula indicia debeant probari per duos teſtes; tamen negare nequit, quin vnicus teſtis faciat aliqualem præſumptionem. & ideò ſi plures ſint teſtes, de ſingulis indicijs, facient plures præſumptiones ad torturam: quia quæ non proſunt ſin-
15 gula, multa iuuant, † etiam ſi eſſent teſtes ſingulares, debent ſimul iungi, quando ſunt teſtes notabiles, & magnæ auctoritatis, & inducunt iudicem ad fidem: tunc non eſt curandum de ſingularitate teſtium, ſecundum Fran. Bru. vbi ſuprà. & ibi etiam tenet, quòd licèt in delictis requirantur teſtes omni exceptione maiores ad condemnandum, tamen quò ad probandum indiciũ ſufficerent duo teſtes, non omni exceptione maiores, de quo ibi latiùs per ipſum, licèt in contrarium faciat l. maritus cum ibi nota. ff. de quęſtion. & Bald. in c. j. §. ſacramentum. de conſue-
16 tu. rect. ſeu. Niſi dicatur, † quando duo teſtes minùs idonei deponerent de veritate, quia ſaltem facerent indicium, & maximè contra valdè diffamatum: quia tunc admitterentur teſtes viles, & diffamati, ſecundum Inno. in c. cum. I. & A. de re iudi. & Par. de pu. in tracta. ſyndi. in materia torturæ. ver. an teſtes reprobati. facit gl. in l. iij. §. lege iuli. ff. de teſti. Bar. & Iaſo. in l. in arenam. C. de inoffi. teſta. glo. in c. teſtimonium. de teſti. Bart. in l. cùm mulier. ff. ſolut. matrimo. vide Salice. in l. cunctos populos C. de ſumma trini.
17 in fin. quòd † teſtes infames infamia facti, in cauſa criminali admittuntur in ſubſidium ad faciendum indicium ad torturam. & hoc intelli-
18 gerem quando deponunt de veritate. † Item etiam in criminibus exceptis, vti hæreſis, læſæ maieſtatis, ſimoniæ admitterentur minus idonei. c. fina. de teſti. c. per tuas. le grand, de ſimo. ſecundum glo. in d. l. iij. §. lege iulia. de quo per Iaſo. in d. l. cunctos populos. qui ibi enumerat de iſtis criminibus exceptis. facit l. famoſi. ff. ad
19 l. iul. maieſtatis. l. nullus. C. eod. titu. † Veruntamen in criminalibus requiruntur teſtes omni exceptione maiores, etiam ad probandum indicium, ſecundum Barto. in l. j. §. iiſdem Cornelio. ff. de quæſtio. facit l. maritus. eod. titu. Bald in c. j. §. ſacramentum. de conſuetu. recti feu. Alex. conſi. v. in j. volu.

Quæſtio. XCVII.

QVAERITVR an requirantur plura indicia, an verò ſufficiat vnum: & de modo probandi. Et in effectu ſi requirantur plura, iſtud eſt arbitrarium iudici. l. iij. in princip. ff. de teſti. quia quando ſunt remoti, tunc requiruntur plura. ſecus ſi ſint propinqua, quia tangunt negocium, de quo agitur, vt vnus teſtis de viſu, ſecundum gloſſ. in l. ſi quis. C. ad legem iul. maie. ſecundum Bartol. in l. final. ff. de quæſtio.

ARGVMENTVM.

Pœnæ quæ maneant iudicem quando tortus in quæſtione obdormiuit.

SVMMARIVM.

1 *Tortus licèt deficiat in tortura, iudex proptereà pœnam non meretur, ſi indicia præceſſerint, & ex actis appareat: niſi modum exceſſerit.*
2 *Plerique dum torquentur, deficere ſolent.*
3 *Quæſtio moderata eſſe debet.*
4 *Torturæ qualitas per familiares domus, qui præſentes fuerunt probari poteſt.*
5 *Iudex faciens torqueri aliquem ſine cauſa, & contra iuſtitiam: ſi in tormentis moriatur, quibus pœnis obnoxius ſit.*
Quid ſi tortus in tormentis non deficiat. & nu. 6.
7 *Modus an exceſſus fuerit in tortura, quid conſiderare oporteat.*
8 *Mulier ſtatim poſt partum torturæ ſubijcienda non eſt: ſed præſtolandum eſt donec potens ſit.*
9 *Iudex torturæ modum immitè excedens capitali pœna tenetur.*
10 *Iudex in torquendo in dubio modum exceßiſſe non præſumitur.*

Quæſtio. XCVIII.

QVAERITVR quando tortus in quæſtione, vel propter quæſtionem moritur, qua pœna teneatur iudex. Et in effectu de hac quæſtione habetur per Cy. Bal. Sali. in l. Gracchus. C. de adulte. & per Bart. in d. l. quæſtionis modum. ff. de quæſtio. & in l. lege cornelia. ff. de ſica. & per Gandi. in tracta. maleſi. in titul. de quæſtio. & per Ange. Areti. in tracta. maleſi. ſuper verbo, fama. in materia torturæ. q. viij. Et ibi per Augu. & per Fran. Bru. in tracta. de ind. & tor. in ij. parte. quæſtio. v. ver. vij. ſuper moderamine tutelæ. & per Ang. in l. lege iulia. ff. ad leg. iuliam de vi publi. & per Parid. de put. in tract. ſyndi. ſuper verbo, tortura. ver. an ſi officialis.
1 Et in effectu † quãdo præcedũt indicia, & apparet ex actis, iſto caſu iudex nõ meretur pœnam,

2 ex quo ſit legitimè.d.l.Graehus,†quia pleriquè
dum torquentur,deficere ſolent.l.aut damnum.
§.hoſtes.ver.nec ea.ff.de pœn,duntamen non ex
3 ceſſerit modum:†quia quæſtio debet eſſe mode-
rata. d. l. quæſtionis modum. ff. de quæſtio.vt
quis remaneat ſaluus innocentiæ vel ſupplicio:
vt ibi habetur,& Panor.in c. cum in contempla
tione.de regu.iur.& Franci.Bru.in d.tracta.vbi
ſuprà.Et licèt ſit præſumendum pro iudice.l.ij.
C.de offici.ciuili.iudi.l.Herennius.§.Gaia.ff.de
euictio.ſecundum Ange.in dict.l.iulia.ff.ad le-
gem iuliam de vi. Et alleganti contrarium in-
cumbit onus probandi:tamen ex actis apparere
debet de indicijs,& cauſa legitima ſecundum
Angel. ibi, & Pari.de Put. in dicto tract. vbi
ſuprà , & ideò debent eſſe cauti iudices , vt om-
4 nia faciant ſcribi in actis,† licèt etiam poterit
probari qualitas torturæ,per familiares domus,
qui fuerunt præſentes.l.conſenſu. C. de repud.
ſecundum Ange.vbi ſuprà.& Pari.de puteo vbi
5 ſuprà Et licèt,†quando iudex facit torqueri te-
ſtem, vel reum , contra iuſtitiam , & ex hoc ali-
quis moriatur , teneatur lege cornelia de ſicca.
ſecundum Barto,in dict. lege cornelia.ff.de ſic-
ca.& idem Bald.in l. decuriones. C.de quæſtio.
tenet quando iudex dolo malo, & ſine cauſa fa-
cit aliquē torqueri,ſit pœna capitis , facit quod
voluit idem Bald.in l.j. C. de emendatione ſer-
6 uorum.† Licèt quando tortus non moritur,&
tortura non eſt iuſta,iudex teneatur actione in-
iuriarum:ſecundum Bald.in rubric.C. de pœn.
iudi.qui malè iudi.& Salice.in l.fina.C. eo.titu.
7 † Tamen in præmiſsis an fuerit exceſſus modus
in tortura,debet conſiderari modus conſuetus,
qui conſueuit in talibus adhiberi. Et etiā quali
tas perſonæ torturæ,an ſit iuuenis,robuſtus,de-
bilis,vel ſenex,ſecundum Barto.in d.l.quæſtio-
nis modum. ff. de quæſtio. & ſibi accidit de fa-
cto,de quodam iuuene robuſto,quem fecit tor-
queri , ſtatim ferè mortuus eſt.& ideò inſpiciē-
dum eſt,an poſsit iudici imputari culpa,& ſimi-
lia.Facit quod in ſimili dicitur de muliere præ-
8 gnante delinquente:† quia poſt partum iudex
non debet illicò ſubijcere torturæ:ſed debet dif
ferre donec mulier ſit fortis:quia aliâs eſſet de-
bilis,& poſſet mori , & iudex teneretur quando
excedit modum,ſecundum Bart.in l.prægnātis.
9 ff.de pœn. † Vbi verò iudex excederet modum
immitè,tunc teneretur pœna capitali:quia tunc
appareret de dolo , quando odio vel gratia : ſe-
cundum conſi. do. Gallioli, quem refert Augu.
in addi.ad Angel.Areti.in d.tracta.malefi.ſuper
verb.fama.in viij.q.& Franc.Bru.vbi ſuprà. Et
ideò quādo iudex proceſsit per imperitiam, ſeu
imprudentiam,non debet iudex eſſe pertinax,&
obſtinatus : ſed debet recognoſcere eius erro-
rem, & debet proteſtari , quòd ſi caſus nunc eſ-
ſet , procederet alio modo , ſecundum Augu.&
Franci.Bru.vbi ſuprà,vide etiam de materia per
Guido.de ſuza, in tracta.de tormen.in v. q. ver.
an ſit iudex. & ibi tenet, quòd iudex non debet
excedere modum in quæſtione , vt innocentiæ
vel iudicio remaneat ſaluus. l. quæſtionis mo-
dum.ff.de quæſtio.aliâs iudex tenet.l.item apud
Labeonem.§. quæſtionis. ff. de iniur. Nec iudi-
cem excuſat officium , quando excedit modum,
licèt ibi arguat ad ambas partes , & quia in du-
bio debet præſumi ex zelo iuſtitiæ factū, quam
aliâs.Et tandem ibi diſtinguit , an fecerit dolo,
vel culpa,aut caſu:quia quando facit dolo,tene-
tur,aliâs non,ſed ſecundum Ludo. Bono. ibi, in
additio. quando procedunt indicia , & apparet
in actis,& iudex non fuit egreſſus terminus, te-
10 netur de exceſſu,†licèt in dubio non præſuma-
tur exceſsiſſe modum.l.Herennius.§.Gaya.ff.de
euictio.Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſu-
per cauſa inquiſitionali, Contra egregium do-
minum Iacobum Galliani,iudicem clarimontis
prætextu quæſtionis adhibitæ in perſona Petri
moyrodi, mandamenti Viriaci:qui moyrodi in-
fra duos dies mortuus eſt. Et dubitatur quòd
ex tortura deceſſerit,& quòd proceſſus non fue
rit iuridicè formatus. Aliter ad præſens nō de-
claro:quia cauſa pendet coram curia.

ARGVMENTVM.

Iudicium agitatum poſt pupilli pubertatem
tutorio nomine:ſi de defectu opponatur , quòd
tutela finita ſit:iudicium etiam in vim coniun-
ctæ perſonæ non valet.

SVMMARIVM.

1 *Tutelæ officium per pubertatem expirat.*
2 *Exceptio falſi tutoris ſimilis eſt exceptioni falſi procu-
ratoris.*
3 *Tutoris officium licèt poſt finitam tutelam in cauſis cæ-
ptis antequàm finiretur tutela, duret, ut cauſas cæptas
proſequi poßit:quantum tamen ad cauſas cæptas poſt fi-
nitum tutelæ officium,tutor agere non poteſt.*
4 *Tutor tutelæ officio finito paßiuè conueniri non poteſt.*
5 *Exceptio falſi tutoris uel procuratoris , licèt in quacun-
que litis parte opponi poßit:pars tamen ſi ſe enter non
opponat,actionem ad expenſas & intereſſe non habet.*
6 *Perſonæ coniunctæ etiam tutela finita agere poſſunt.*

Quæſtio. XCIX.

QVAERITVR quando mater tutrix, de
nouo,poſt pubertatem pupilli ſeu pupillæ
experitur in iudicio,agendo tutorio nomine pu
pillæ : & conſtituit procuratorem ſeu actorem
cum poteſtate ſubſtituendi:& ſibi opponitur de
defectu poteſtatis,quòd expirauit tutella ,adue-
niente pubertate, an teneat iudicium agitatum,
ſaltem in vim coniunctæ perſonæ. Dubium fa-
1 cit:†quia per pubertatem expirat officium,tute-
læ.inſti.quib.mo.tutel.fini. in prin.l.Seyæ.ff.de
tutori.& cura.da.ab his.l.ita tamen.§.ſi tutor.&
l.tutores,qui poſt finem.ff.de admini. tutor. qui
nimò tutor debet admonere pupillum poſt pu-
bertatem,de accipiendo curatorem.d.§.ſi tutor.
Et iſto caſu acta geſta in perſonam falſi tutoris,
ſunt nulla.l.ſi tutor. C. in quib. cau. in inte.re-
ſtit.non eſt neceſ.l.j.C. quan. tuto. vel cura. eſſe
2 deſinant.l.fin.C. de eo qui pro tuto. vbi † exce-
ptio falſi tutoris eſt ſimilis exceptioni falſi pro-
curatoris,ſecūdū gl.ibi.& idē in prælato, vt poſ
3 ſit repelli.l.potuit.C.in quib.cau tu.habē.† & li
cèt in cauſis cæptis antequā finiatur tutella, etiā
duret officium tutoris poſt finitam tutellam.l.j.

C.vt

C.vt cau.poſt puber.adſit tutor , vt poſsit pro-
ſequi cauſas cœptas , maximè quando non fue-
runt reſtituta inſtrumenta curatori , vt ibi noe.
Tamen quoad cauſas nouas cœptas poſt officiũ
tutellæ finitum , non habet tutor poteſtatem
agendi in iudicio, & poteſt excipi,vt repellatur
tutor.Et ita etiam tenet Specu. in titu. de acto.
4 ver. item tutor. † Et idem etiam finito officio
tutellæ, non conuenitur paſsiuè. l. poſt mortẽ.
ff.quan.ex fact.tuto.ſecundum Specu.in titu.de
5 de re. ver. item tutor. † Et licèt talis exceptio
falſi tutoris, vel falſi procuratoris poſsit oppo-
ni in quacunque parte litis : quia reddit iudi-
cium retro nullum.l.licèt.C.de procu.c. in no-
ſtra.de procu. Tamen quãdo pars ſcienter omit
tit opponere talem exceptionem, videtur eſſe in
culpa.nec habet actionem ad expenſas.vel inte-
reſſe , ſecundum Bald. & Bartol. in d.l.licèt.fa-
cit c.exceptionem.de exceptio. Nec obſtat ſi di-
6 catur , quòd † quando mater eſt tutrix , vel alia
coniuncta perſona,quòd poſt finitum officium
tutellæ , debeant admitti tanquam coniunctæ
perſonæ.l.ſed & hæ. in princip. ff. de procurat.
cum ibi nota.per Bartol.& per Cyn.in l.exigen
di.C.de procurat.& ita etiam tenet glo.& Bart.
in d.l.tutores.ff.de admini. tuto. Quia ad iſtud
reſpondetur. quòd hoc verum , quando à prin-
cipio litis tales coniunctæ perſonæ egiſſent ſim
pliciter , abſque exprimendo tutorio nomine,
quia hoc potuiſſent facere: per iura ſupra alle-
gata,offerendo tamen cautionem de rato.l. Pó-
ponius.§.fin.ff.de procura.ſecus autem quando
interpetunt agere tutorio nomine : quia iſto ca-
ſu non poſſunt venire , vt coniuncta perſona:
quia prouiſio hominis facit ceſſare prouiſio-
nem legis.l.fina.C.de pact.conuen.l.maritus.C.
de procu. ſecundum Bald. & Salice. in l.j.C. de
procurat. Alexand. & Iaſo. in l. exigendi.C. de
procura. & Ludo. Rom. conſilio ccccxlvj. pro
quo facit l. quæro. ff. de eo qui pro tuto.l.iij.§.
ſed & ſi tutor.ff.iudi. ſolu. quia deeſt voluntas,
quod potui nolui.l. multum intereſt. C. ſi quis
alte. c. cùm ſuper.de offic.delega. Non obſtat
etiam ſi dicatur quando non valet actus ex par-
te cauſæ efficientis , tunc ſaltem debet valere
actus eo modo quo valere poteſt.l. quacunque.
ff. de procurat. ſecundum Bald. in l. j. §. ſi quis
ita.ff.de verbor.obliga.& maximè ratione iura-
menti l. cùm pater.§.filius matrem.ff.de lega.ij.
Quia ad iſtud reſpondetur , quòd etiam idem
defectus formæ mãdatæ, & ſic non procedit di-
cta regula.de quo latiùs per Iaſo. in d. §.ſi quis
ita.Non obſtat ſi dicatur, quòd ſicuti ſententia
lata ad vtilitatem minoris,licèt non fuerit legi-
timè defenſus valeat.l.non eo minus.C. de pro-
cura. ita etiam debent tenere acta proceſſus ad
vtilitatem minoris ſeu pupilli , ſecundum doct.
ibi.Quia ad iſtud reſpondetur,quod eſt verum,
quòd teneant acta vſque ad tempus quo fuit op
poſitum,prout ibi notatur. Et licèt quãdo acta
ſunt nulla defectu falſi procuratoris,poſsit pro
nunciari ſuper nullitate actorum.d.c.in noſtra.
de procura.tamen ſecus eſt, quando opponitur
aduerſus tutelam,quia debet repelli,non autem
pronunciari, ſuper nullitate actorum , quia re-
manent valida ad vtilitatem minoris, prout ſu-
pradictum fuit.& ita ſentit glo.in l.fin.C. de eo
qui pro tut.nego.geſsi. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionem ſuper cauſa egregiæ dominæ de
Dayllon relictæ magnifici quondam Iacobi do
mini Miolani gubernatoris huius patriæ Del-
phi.quia dicta relicta egit nomine tutorio no-
bilis domicellæ Iaquelinæ eius filiæ , & dicti
quondam domini de Miolano, contra & aduer-
ſus magnificum dominum Ludouicum dominũ
Miolani modernum,pro portione debita in bo-
nis dicti domini Iacobi de Miolano patris di-
ctæ Iaquelinæ. Sed ex aduerſo pro parte dicti
domini Ludouici poſt litem conteſtatam , ſeu
poſtquam fuit inceptum tractari de meritis
cauſæ , fuit oppoſitum , quòd dicta Iaquelina
ante initium exceſſerat ætatem pupillarem duo
decim annorum , & ſuper hoc fuit probatum.
Et tandem poſtquam materia fuit diſputata in
conſilio,fuit ordinatum pro nunc dictam domi
nam Ioannam nomine tutorio quo agebat eſſe
repellendam ab huiuſmodi iudicio,citra tamen
præiudicium iurium dictæ Iaquelinæ, expenſis
compenſatis , occaſione præmiſſorum , & aliâs
prone pleniùs conſtat in manibus magiſtri Pel-
liſſonis ſecretarij cauſæ , de hoc præſenti an-
no domini. M.cccccvj.Die. xxvij. menſis Iunij.

ARGVMENTVM.

In cauſa criminali ſi de graui crimine aga-
tur,neque præuentioni neque remiſsioni locus
eſt,anteequàm reus perſonaliter compareat:& ſi
contra contumaces mulcta declarata ſit,tenet.

SVMMARIVM.

1 *Præuentio litis fit per citationem.*
2 *Contumax litis præuentionem allegare non poteſt.*
3 *Relatio realis per perſonæ capturam in graui delicto fieri debet.*
4 *Præuentio per capturam fieri dicitur.*
5 *Contumax exceptionem litiſpendentiæ vel præuentionis allegare non poteſt.*
6 *Reus offerens ſe purgaturum contumaciam non eſt audiendus.*
7 *Reo non comparente per iudicem ſuperiorem procedi poteſt.*
8 *Superior adiri poteſt quando primus iudex in procedẽdo contra negligentes negligens eſt.*
9 *Delinquentes citati ad domum habitationis & voce præconia ſecundum ſtilum curiæ,ſi non comparent ,mulctandi ſunt.*

Quæſtio. C.

QVAERITVR an in cauſa criminali, quã
do agitur de graui delicto, ſit locus præuen
tioni,vel remiſsioni, antequam reus compareat
perſonaliter:& an teneat declaratio mulctarum
interim facta,contra contumaces: & an poſsint
1 allegare præuentionem litis. Dubiũ facit:†quia
per citationem ſit præuentio litis. c. propoſui-
ſti.de fo.compe.l.ſi quis poſteà.ff. de iudi. adeò
& intantum quòd alius iudex, debet cogno-
ſcere. l. vbi cœptum. ff. de. iudi . Nec obſtat l.
cùm quædam puella. ff. de iuriſdi.omn. iudic.
vbi videtur probari,quòd ad præueniendum li-
tem ſequiratur litis conteſtatio , vel ſententia:

quia illa l.debet intelligi, ſecúdum communem
theoricam doctorum, etiam quando mulier an-
tequam nubat, citatur in iudicio: vel etiam ſe-
cundum aliquos poteſt dici, quòd ibi ſit ſpecia-
le fauore matrimonij; quia mulier ſequitur fo-
rum mariti, non obſtante origine mulieris. Sed
2 in contrarium videtur veritas, † quòd contumax
non poſsit allegare præuentionem litis, ex quo
contempſit primum iudicem. l.quamuis.ff. de in
jus vocan. ſecundum Bart.in l.quáuis.ff.de dam.
infec. de quo ibi per Ioann. de Imo. & Paul. de
Caſt.& Alexand.& per Bart.in d l.vbi cæptum.
& per eundem Bart.& Iaſo.in l.ſi pluribus.ff.de
lega.j.& per Panor.& Feli.in d.c.propoſuiſti.de
fo.compe.& per Feli.in c.ex tenore, de reſcript.
3 Prætereà † in delicto graui debet fieri relatio rea
lis, per capturam perſonæ.l.fi.C.de exhiben. re.
4 † tunc per capturam dicitur fieri præuentio: ſe-
cundum Io.And.in c.j.de obli ad ratioci. Cùm
etiam per citationem nulliter factam non dica-
tur fieri prèuentio litis: ſecundum glo.in l.ſi ac-
cuſatoribus.C.de accuſa.& in l.ſi pater.C.ne de
ſta. defunct. quia oportet quòd præcedant lite-
ræ citatoriæ de mandato iudicis.d.l.fi.C. de exi-
5 ben.re. † Et ita contumax non poteſt allegare ex
ceptionem litis pendentiæ, vel præuentionis:
quia non eſt in eius poteſtate eligendi pœnam,
aliâs ſequeretur abſurdum, quòd maleficia re-
manerent impunita, ſecundum Bald. in l. ſepul-
6 chri.ff.de ſepul.vio. † Et licèt reus offerat ſe pur
gare contumaciam: tamen non debet audiri: ſe-
cundum Bal.in d.l. quamuis, licèt aliter ſentiat
in d.l.ſepulchri.de quo latiùs per Alexan.in d.l.
quamuis. Nec obſtat ſi dicatur, quòd quamuis
reus contumax, non poſsit opponere exceptio-
nem litis pendentiæ vel præuentionis: tamē pri-
mus iudex coram quo eſt cæpta cauſa, bene po-
teſt opponere & defendere ſuam iuriſdictioné.
l.j.ff ſi quis ius dicen. non obtem. ſecundū Bal.
in d.l.ſepulchri, quia hoc verum quando impe-
diretur proceſſus vnius alterius: ſecundum Bal.
7 ibi, & Bald.in l.ſenatus.C.de accuſa. † Nam po-
teſt procedi per ambos iudices, & maximè per
maiorem iudicem, quando reus non comparet,
ſecundum Bal.in d.l.ſenatus, quia cæteris pari-
bus, debet preferri ſuperiór iudex, propter præé
minentiam dignitatis. l. contra pupillum. §. ſi
qui.ff.de re iudi.l.ij.§.ſimili modo.ff. ſi quis cau
tio.c.comparati.de appel.cum ibi nota.c. ſi à ſe-
8 de.de præbend.libr.vj. † Prætereà dati negligen
tia primi iudicis, in procedendo contra delin-
quentes, poteſt adiri ſuperior: ſecundum Barto.
9 & cæteros in d.l.quamuis.ff.de dam, infect. † Et
licèt tales delinquentes non fuerint citati in
perſona: tamen ex quo fuerunt citati in domo
habitationis, & voce præconia, ter, vel quater,
de ſtillo curiarum præſentis patriæ poſſunt mul
ctari; vt refert domi.Guid.pa. deciſio. cccCXXIX.
Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cau-
ſa homicidij perpetrati Valentiæ, in perſonam
Mauricij culſiaci, contra nobilem Felicem de
bello caſtro, & Anthonium Chaboti, ad inſtan-
tiam fiſci & ſororis dicti defuncti, vbi fuerunt
mulctati: quia non curauerunt comparere co-
ram curia, licèt expoſt procurator Reuerendi
domini Epiſcopi Valentiæ, allegauerit cauſam
eſſe præuentam in curia ſeculari Valentiæ, & pe
tierit cauſam remitti dicto iudici ſeculari Va-
lentiæ, & exibuerit pro informatione curiæ cer
tas bullas imperiales, & certas pactiones ſuper
regalijs & homagio temporalitatis Valentiæ.
Aliter ad præſens non declaro: quia cauſa pen-
det coram curia.

ARGVMENTVM.

Clerici & nobiles ad pontium & viarum con
ſtructionem & inſtaurationem ſicuti plebeij te-
nentur.

SVMMARIVM.

1 *Nobilium & clericorum immunitas ad pontium & via-*
rum inſtaurationem non ſe extendit.
2 *Domus auguſtalis principis pro pontium viarum flumi-*
num & riparum inſtauratione contribuere tenetur.
3 *Nullus ab impenſa quæ fit pro patriæ defenſione adver-*
ſus hoſtium incurſus excuſatur.
4 *Conſuetudo ſtricti iuris eſt.*
5 *Preſcribi non poteſt aduerſus munera quæ pro pontium*
& viarum inſtauratione præſtantur.

Quæſtio. CI.

QVAERITVR an nobiles teneantur cō-
tribuere pro expenſa conſtructionis vel re-
fectionis pontium, vel viarum, cum plebeis: an
verò ſint exempti à tali tallia, ſeu collecta taliū
expenſarum: & quid iuris in eccleſia. Dubium
facit: quia licèt in patria Delphinatus, nobiles
nobiliter viuentes, & clerici clericaliter viuen-
tes, ſint exempti à tallijs, & ſubſidijs delphinali-
1 bus: † tamen tale priuilegium non debet ſe exten
dere quò ad talia munera refectionis pontium,
& viarum: quia ſunt realia ordinaria, & concer
nunt vtilitatem publicam, vbi nullus excuſatur,
a nec etiam eccleſia. a l. ad inſtructiones.C. de ſa-
croſan.eccle.l.fi.C.de immu.nemini concedéd.l.
omnes.C.de anno.& tribu.li.x.& l.ij.de mun.pa-
tri.li.x.& ibi per gl.quia immunitas nō ſe exten
dit ad talia munera: vt ibi habetur.l.j.C.de vaca.
publ.mu.li.x.& ibi per gl.l.ij.& iij.C.de quibus
muneribus vel præſta.nemi.liceat ſe excu.li.x.&
2 ibi per Bal.& Io.de pla. † quinimò domus augu
ſtalis principis tenetur contribuere pro tali ex-
penſa pontium, & viarum, & defenſionum flu-
minum, & riparum. l. abſit. C. de priuileg. do.
augu.lib.x.& ibi per Ioan.de pla.& in l.j.C. de
3 colla.feudo.patrimo.libr. xj. † Et idem in expé-
ſa quæ fit pro defenſione patriæ aduerſus incur
ſus hoſtium.l.nullus.C.de curſu publi. libr. xij.
& ibi per Bart.vbi etiam eccleſiæ debent contri-
buere.c.peruenit.de immu.eccle.& nota.in c.nó
minus.& c.aduerſus.eod.titu. & iſtam partem te
net Oldra.conſi.xcviij.ſub titu.de cenſi.vbi lo-
quitur de nobilibus prouinciæ.& Albert.in ru-
bric. de mune. & hono. Nec obſtat ſi dicatur,
quòd nobiles non conſueuerunt contribuere in
talibus expenſis refectionis pontium. Quia ad
iſtud reſpondetur, quòd vbi appareret de tali
conſuetudine, quòd intelligeretur de modica
expenſa refectionis pontium; ſecus quando fit
de lapidibus calce & cemento, vbi agitur de ma
4 gna & perpetua expenſa: † quia conſuetudo eſt
ſtricti

ſtricti iuris. c. cùm dilectus. de conſue. & non ſit extenſio de vno caſu ad alium: ſecundum Bald. in c. j. de feu. cogni. Et in hoc multum ſuggerit æquitas: quia dicti nobiles ſunt multum potentes, & plebei, & ruſtici pauperes, & non poſſunt ſupportare in ſolidùm tale onus. facit l. actores. C. de exact. tribu. lib. x. & ibi per gloſſ. quia portatur leuiùs quod à pluribus ſoluitur. vt ibi no-
5 tatur per glo. † Præterea non poteſt præſcribi aduerſus talia munera & munitiones. l. comperi. C. de præſcrip. xxx. anno. & ibi Bald. l. nullus. el. j. C. de decuri. libr. x. & ibi per Barto. & Ioan. de Pla. & faciunt etiam not. per Barto. de Pac. conſtan. ſuper verb. munitione. & per Panor. conſi. iij. in j. volu. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis nobilium, contra homines manſi triuiarum, ſuper expenſis refectionis pontis de eugneto: quia dicti nobiles petunt inhiberi dictis plebeis ne ipſos quotiſent & tallient. Aliter ad præſens non declaro: quia cauſa nondum eſt diffinita.

a Eccleſia. Adde quòd pro præmiſsis etiam facit: quia in charitatiuo ſubſidio etiam exempti tenentur ſoluere, dum tamen ſit cauſa rationabilis & manifeſta. c. cùm apoſtolus. §. prohibemus. de cẽſ. & ibi per De bellec. in addit. ad Panor. & in cle. j. de exceſſ. prælat. & per Panor. in c. dilectus. de offic. ordina. & per Inno. & Panor. in c. j. de ſtatu monacho.

ARGVMENTVM.

Tallia collectæ munera ordinaria ſunt, à quorum præſtatione immunitas per principem conceſſa liberat.

SVMMARIVM.

1 *Immunitas à muneribus ad hoc ut ualeat quæ requiratur.*

2 *Dignitates quæ liberant à patria poteſtate, liberant & à munerum præſtationibus.*

3 *Vniuerſitas quandoque ex cauſa doctori immunitatem concedere poteſt.*

Quæſtio CII.

QVAERITVR an talia ſeu colleta ſit munus ordinariũ vel extraordinariũ: & an va-
1 leat immunitas cõceſſa per principẽ. † Et videretur dicẽdũ ꝙ ſic, etiã quoad munitionẽ viarũ. l. cui muneris. de mune. & hono. l. hi qui. ff. de iure immu. l. j. C. de vac. pub. mu. dũtamẽ fiat ſpecialis mentio de talibus muneribus, ſecundum gl. in l. vacuatis. C. de decu. lib. x. l. omnium. C. de vecti. & cõmiſſ. l. nec damnoſa. C. de preci. Impera. offe. vnde ſecundum Bar. in d. l. vacuatis, adhoc vt priuilegium conceſſum præbeat plenã immunitatem, debet fieri mentio de muneribus perſonalibus, realibus, ordinarijs, patrimoniali-
2 bus, aliàs quis non eſſet excuſatus. † Fallit in quibuſdam dignitatibus, quæ liberant à patria poteſtate. l. fi. C. de decu. lib. x. ſecundum Io. de Pla. in d. l. vacuatis. Et ita præfecti prætorio excuſarentur, vt ibi habetur. Vide per Bart. in l. hi qui. ff. de iure immunita. per quos poſsit concedi iſta immunitas, & quæ dicantur munera ordinaria,
3 vel extra ordinaria. † Et interdum vniuerſitas ex cauſa poteſt concedere immunitatẽ doctori, vel alicui fabro de nouo venienti, ſecundum gl. in d. l. vacuatis. & per Spec. in ti. de cenſi. §. j. verſi. ſed quid ſi vniuerſitas, & per Bald. in l. etiam. C. de execu. ſen. & per Io. de Pla. in l. j. C. de vaca. mune. lib. x. Et pro promiſsis facit l. quicquid. C. de vectiga. & cõmi. & quod habetur per Bartha. in tracta. gabel. in vij. parte. q. ix. & per Bal. & Sali. in d. l. omniũ, & l. quicquid. C. de vecti. & cõmiſ.

ARGVMENTVM.

Emphyteoſis eccleſiæ ſi concedatur pro ſe & vno hærede tantum, quòd de primo hærede intelligendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteoſis eccleſiæ non niſi ad hæredes deſcendentes ad tertiam uſque generationem, & ad uiri & uxoris perſonas extenditur.*

2 *§. Emphyteoſim. in auth. de non alie. aut permu. reb. eccleſ. colla. ij. quòd non corrigatur per §. licentiam. de alien. & emphy. colla. ix. & de intellectu horum duorum paragraphorum.*

3 *Verb. Pro uno hærede tantum: in emphyteoſi, quomodo accipienda ſint.*

Quæſtio CIII.

QVAERITVR quando in emphyteoſi eccleſiæ ſuit dictum, pro ſe & vno hærede tantũ, an intelligatur de primo hærede, an verò trãſeat ad nepotes, etiam ſi non ſint concepti tẽpo-
1 re contractus. Dubium facit: † quia emphyteoſis eccleſiæ nõ tranſit ad hæredes extraneos, ſed duntaxat ad deſcendentes vſque ad tertiam generationem, & ad perſonam viri, vel vxoris: vt in authenti. de non alie. aut permuta. §. emphyteoſim. col. ij. & notatur per gloſſ. & doct. in l. etiam. in princ. ff. ſolut. matri. Nec obſtat. §. licentiam. in auth. de aliena, & emphyteo. col. ix. vbi permittitur concedi emphyteoſis eccleſiæ in perpetuum:
2 quia ad iſtud reſpondetur, ꝙ † dictus. §. emphyteoſim, non eſt correctus, per d. §. licentiam, licèt ſit poſterior, quia intelligitur ꝙ hodie poſsit fieri conceſsio emphyteoſis eccleſiæ in perpetuũ quoad hæredes deſcendentes, nõ autẽ quoad hæredes extraneos, ſecundũ Io. And. in c. in præſentia. de proba. & Bal. in d. l. etiã. de cuius intellectu vide ibi per Io. & Alex. de Imol. & per Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſi. xiij. & per Panor. & Feli. in d. c. in præſentia. Sed quia in materia cõtractus emphyteoſis, debent attendi pacta appoſita. l. j. C. de iur. emphyteo. §. adeò. inſti. de loca. Ideò redeundo ad quæſitũ, an illa verba emphy-
3 teoſis † pro vno hærede tantũ, intelligantur de primo hærede tantũ, an etiã de ſecundo: dũ tamẽ nõ diuidatur emphyteoſis. In hoc vertitur quæſtio, quia pro prima parte, ꝙ intelligatur de primo hærede tãtũ, facit l. antiquitas. C. de vſuf. vbi appellatione hæredis, in materia non tranſitoria ad hæredes intelligitur de primo hærede, & pro hoc facit quod voluit Bal. in l. fi. C. de hæred. inſtitu. in vj. oppoſi. & per Iaſo. in l. in annalibus. circa fi. C. de lega. & in repetitione l. ij. C. de iur. emphyteo. extrà gl. in. xv. q. & Bal. in d. l. antiquitas, vbi tenet, ꝙ appellatione hæredis in emphyteoſi eccleſiæ, intelligitur de primo hærede tãtũ. Et pro præmiſsis facit: quia quãdo in aliqua diſpoſitione fit mẽtio de hærede in numero ſingulari intelligitur de primo hærede tantũ, ſecundũ

Bar.in l.j.ff.de cõſti.& Io.de Pla.& Iaſo. inſti.de
iu.natu.gen.& ei.§.ſed & quod principi.de quo
per Bar.& cæteros in l.Gallus.§.etiã.ff.de libe.&
poſthu.& in terminis ꝙ in emphyteoſi eccleſiæ
conceſſa alicui pro ſe & vno hærede tantũ,ꝙ in-
telligatur de primo hærede tantũ, videtur ſenti-
re Io. Calde.in ti.de loca.conſi.xj. Et pro hoc e-
tiam facit quod voluit Bal.in ti. qui feu.da.poſ.
c.j.§.decedente.ver.extra gl.quæro quando in cõ
ceſsione feudi ſit mentio de vna fœmina,ꝙ intel-
ligitur de primogenita,de quo latiùs ibi per ip-
ſum. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper
cauſa ſupplicationis dominorum capituli eccle-
ſiæ beati Bernardi de Romanis, contra Petrum
hueti,pro eo quia œconomus dictæ eccleſiæ al-
bergauerat Annæ griſæ auiæ paternæ dicti Pe-
tri hueti,quædam molendina ſub cenſu annuo
vnius denarij,& ſub penſione annua quadragin-
ta ſeſtariorũ frumenti,& cum pacto eum hære-
de tantũ,& aliàs prout ibi pleniùs continetur. Et
deinde dicta anna deceſsit relicto Claudio hueti
eius filio hærede, qui repudiauit eius hæredita-
tem,& deinde dictus Claudius hueti deceſsit ſu-
perſtite dicto Petro hueti à quo dicti domini ca
pituli prætendendo dictã emphyteoſim eſſe fini-
tam,petierunt dicta molendina reſtitui cum fru-
ctibus. Et tandem fuit lata ſententia ad vtilitatẽ
eccleſiæ,compenſatis fructibus,cum melioramẽ
tis, & reparationibus ratam pro rata, & aliàs
prout pleniùs conſtat in manibus magiſtri Ioſ-
fredi cauſæ ſecretarij.

ARGVMENTVM.

Nepos ad emphyteoſim eccleſiaſticam admit-
titur virtute contractus:licèt neque natus neque
conceptus ſit:non obſtante patris repudiatione.

SVMMARIVM.

1 *Nepos vigore tranſmiſsionis ſuccedere poteſt illi de cu-
ius hæreditate agitur, quando neque conceptus eſt ne-
que natus.*

2 *Nepos ad ſucceſsionem auitam ex vi contractus &
propria perſona patris repudiatione non obſtante venire
poteſt.*

Quæſtio CIIII.

QVAERITVR an nepos nondum conce-
ptus nec natus admittatur ad emphyteoſim
eccleſiaſticam:& an repudiatio patris noceat ne
poti.Et in effectu Bar.in l.Titius.& in l.itẽ præ-
1 tor.ff.de ſuis & legi.tenet,ꝙ licèt†nepos nõdum
conceptus,nec natus, non admittatur ad ſucce-
dendũ vigore ſucceſſorij edicti, illi de cuius hæ-
reditate agitur, quando nondum eſt conceptus
nec natus,d.l.Titius.&l.ſi quis filio exhæredato,
in prin.ff.de iniu.rup.& irr.fac. teſta. tamen ta-
lis nepos bene admittitur vigore tranſmiſsionis:
ſecund. Bar.in d.l.item prætorũ.de quo per Sal.
in l.ij.C.de iur.emphy.in xix.q. & ibi per Iaſ. in
xij.q.& per Bart.in l. ſi in perſonam. C.de fidei:
Nec obſtat ſi dicatur,ꝙ repudiatio patris habeat
præiudicare nepoti.l.qui ſe patris.C. vnde. libe.
cum ibi nota.adeò & in tantùm, ꝙ licèt hæredi-
tas paterna,vel materna non adita tranſmittatur
ad deſcendentes.l.j.de his,qui ante aper.tabul.hæ
re.tranſmi.hoc verum quando non fuit repudia
ta per patrem,aliàs ſecus,ſecundũ Bal.& Paul.de
Caſt.ibi,& pro hoc etiam facit l.cùm antiquio-
ribus.C.de iure.deli.& idem Barr.in l. ex milita-
ri.ff.de teſtamen.mili.& in l.ventre.ff.de acquir.
hære.circa quartam regulam, quia aliàs vbi hæ-
reditas non eſſet repudiata per patrem,bene ad-
mitteretur nepos nondum conceptus nec natus
vigore tranſmiſsionis, ſecundum Cy.in d.l.j.C.
de his qui ante aper.tabu. & per Bal. in l. ſi quis
filium.C.de inoffi.teſta.& Bart. in d.l. ſi quis fi-
lio,& ſic poſſet procedere opi.Pla.in l.fi.C.ad ſe
2 na.orfi.† Veruntamen nepos poſſet venire ex vi
contractus ex perſona priora, nec ſibi præiudi-
caret repudiatio patris, ſecũdum Bal. in d.l. ſi in
perſona.C.de fidei commiſſ. Non obſtat ſi dica-
tur, ꝙ in albergamento emphyteoſis molendinu
rum ſancti Bernardi de Romanis fuit dictũ pro
ſe & vno hærede tantùm,& ſic requiritur ꝙ ta-
lis nepos ſit hæres,iuxta nota.per Bart.in l.iuriſ-
iurãdi.§.ſi liberi.ff.de ope.liber. Quia fatendum
eſt,ꝙ requiratur quòd ſit hæres vniuerſalis vel
particularis,de quo per Spec.in ti.de vaca §.nũc
aliqua.verſi.lxxviij. Et iſtud etiam facit pro di-
cta cauſa eccleſiæ beati Bernardi de Romanis cõ
tra dictum Petrum hueti nepotem dictæ Annæ
griſæ, cùm fuerunt albergata dicta molendina:
quia licèt Claudius hueti repudiaſſet hæredita-
tem dictæ Annæ eius matris:tamen non debebat
præiudicare dicto Petro hueti per iura ſupra al-
legata. Super quo erã dubius in diffinitiõe dicti
proceſſus. Et me refero ſemper veritati, ad quam
inueniandam,iudex laborare debet,ſecundũ glo.
in l.apud.C.de eden.

ARGVMENTVM.

Eccleſia emphyteoſi finita,vt inueſtitura hæ-
redibus emphyteotæ renouetur,compelli poteſt:
niſi emphyteotæ culpa emphyteoſis finita ſit.

SVMMARIVM.

1 *Inueſtituræ renouatio quòd hæredibus emphyteotæ fa-
cienda ſit,licèt emphyteoſis per generationem finita ſit.*

2 *Emphyteoſim finitam ſi dominus directus extraneo
concedere velit, proximiores cognati præferri debent e-
tiam intra annum.*

Quæſtio CV.

QVAERITVR an eccleſia poſsit aſtringi,
ſaltem officio ſuperioris poſt finitã emphy-
teoſim, ad renouandam inueſtituram hæredibus
1 emphyteotæ. Et in effectu videtur dicendum,†ꝙ
debeat fieri talis renouatio inueſtituræ,licèt em-
phyteoſis ſit finita per generationem,pro quo fa
cit gl.in c. bonæ. el.j. de poſtu.præla.ſuper ver-
bo,gratia.vbi licèt poſtulatio innitatur de gra-
tia:tamen ſuperior non debet repellere talem po
ſtulationem ſine cauſa,aliàs poſſet implorari of-
ficium ſuperioris,& iſtam partem tenet Bar.in l.
2 j.ff.de priui.credi.vbi tenet,quòd † quando em-
phyteoſis eſt finita:& dominus directus vult tra
dere extraneo, quòd tunc proximiores cognati
debent præferri,& maximè infrà annum.c.ſi Ti
tius.ſi de feu.controuer.fue.& idem Bart. in l.j.
§.permittitur.ff.de aqua quotidia.& æſti & hoc
etiam tenet Ludou. Rom.conſi.xxij.aliàs ſi non
fieret renouatio,fieret iniuria,& poſſet appella-
ri ad ſuperiorem, prout ſupradictum fuit. Nec
obſtat l.cui.C.de loca.vbi dominus non tenetur

finita

finita locatione reuocare eidem: quia, ſecundum Roma. & caſus diuerſus: quia finito tempore locationis non competit aliquod ius conductori: ſecus in emphyteoſi, & pro hoc allegat l.ij. & fi. C.de loca.prædi.lib.xj.& quod habetur per Bar. in l.j.C.de metalla.lib.xj. Et præmiſſa procedũt quando emphyteoſis eſt finita ſine culpa: ſecus ſi cum culpa: ve quia fuiſſet ceſſatum in ſolutione canonis per biennium in emphyteoſi eccleſiæ vel per triennium in emphyteoſi priuati; quia tunc cecidiſſet in commiſſum, & dominus directus non teneretur renouare emphyteoſim, ſed poſſet alteri albergari etiam non vocato primo emphyteota, ſecundum Ro.conſil.ccxxij. & Iaſo. in l.ij.C.de iur.emphy.ſuper quinto notabi.& iſta videtur communis opinio. Et iſtud etiam facit pro dicta cauſa molendinorum beati Bernardi de Romanis: quia emphyteoſis prætendebatur eſſe finita per generationem & abſque culpa: & fuit poſitum in medio per alterum ex dominis curiæ, ſi debebat fieri renouatio inueſtituræ emphyteoſis, ſaltem ex officio curiæ. Ex quo conſtat ex actis, & dictus Petrus hueti prætenditur pupillus ſeu minor viginti quinque annis.& oportet iudicantem cuncta rimari.c.iudicantem.xxx.q.vltima, aliter ad præſens non declaro: quia cauſa eſt diffinita.

ARGVMENT.

Aedificanti molendina de nouo in riparia, opus nouum nunciari poteſt ab eo qui ab antiquo & ex principis priuilegio molendina ibi habet.

SVMMARIVM.

1 *Nunciatio noui operis ad hoc vt valeat, quæ requirantur.*

2 *In noui operis nunciatione cauſa inſerenda eſt, maximè nunciationis proſecutione.*

3 *Dilatio trium menſium in nouis operis nunciatione ſi magnum damnum allatura ſit: an & quando expectari debeat. & nu.5.*

4 *Molendina ſuper aqua publica conſtruere omnibus licere regulare eſt, modo nauigatio non impediatur, & per ſuperiorem prohibitum non ſit.*

6 *Molendina noua conſtruere non licet in præiudicium priorum molendinorum bannerctorum, quæ habentur ab aliquo ex principis priuilegio ſub certo annuo cenſu, quæ etiam parœciagium habent, incolæ cuius ad dicta molendina molere tenentur.*

Quæſtio CVI.

QVAERITVR an ratione conſtructionis molendinorum in aliqua riparia, quis poſſit nunciare nouum opus ratione iuris ſui conſeruandi ſuorum molendinorum: & etiam ratione damni propulſandi ne diminuatur ius parœciagij, & an interim debeat ſuperſedi ab ædificio
1 per ſpacium trium menſiũ. Dubium facit:† quia ad hoc vt teneat nunciatio noui operis requiritur expreſsio cauſæ vel iuris non conſeruandi, aut damni depellendi, aut publicis iuris tuendi. l.j.§.nunc videamus. ver. nunciatio. ff. de ope. no.nunci.alias quando eſt certum nunciatorem non habere ius nunciandi, poſſet ſperni nunciatio, ſecundum Barto. in l.j. in princip. ff.de ope.
2 no.nũ.in ſ.q.†Et pariter debet inſeri cauſa, ſicuti in libello dicitur, & præſertim in proſecutione nunciationis, ſecundum gloſſ. & Bald. ibi in
3 ſ.q.†Præterea quando dilatio trium menſium eſt allatura grande damnum: tunc non debet expectari talis dilatio, quando nunciator non eſſet cæteris paribus percepturus tantum commodum: vt quia quis præparauerat eius attractum, ſecundum Paul.de Caſt.in l.de pupillo.§.Si quis
4 riuos.ff.de ope.no.nunci. Tum etiam† quia regulariter licitum eſt ſuper aqua publica conſtruere molendina quando non impeditur nauigatio vel non ſit prohibitum per ſuperiorem.l.quominus.ff.de fluminibus. Et pro hoc facit quod voluit Bald. in l.j. C.de ſenten. quæ pro eo, quòd intereſt, in xiij.oppo. vbi tenet, quòd non debet attendi intereſſe lucri concurſus molentium. Quia iſtud eſt in poteſtate eorum qui molunt, & non eſt de iuribus molendini, & omnia prædicta præſumuntur libera.l.altius.C.de ſerui. &
5 aqu. Sed in contrarium facit:† quia hodie ex quo eſt facta nunciatio noui operis, & pars nuncians offert incontinenti iuſtificare de ſuis iuribus, debet ſuperſedi ab opere infrà tres menſes. l. final. C.de ædi.priua.alias ſub titu.de ope.no.nũcia.c.penult.& cap.fina.de ope.no.nuncia.etiam ſi offeratur cautio: vt ibi habetur. Præterea ex quo nuncians habet molendinum ab antiquo, & quod gentes ibidem conſueuerunt molere, non debet ædificari alium molendinum de nouo ad ſui præiudicium, maximè quando dictus nuncians habet eius molendina licita.c. ſignificauit. de appella. faciunt nota.per gloſſ.& Bartol. in dict.l.quominus.& in l.ſi quis ex argentarijs. §. ſi initium.ff.de eden.& in l.ſi manifeſtè.C. de ſer
6 uit.& aqua.†Tum etiam ex quo molendina ſunt banneria: & quis habet in priuilegio principis, ſub certo cenſu annuo, & habet parœciagium infrà certos limites, vbi homines aſtringuntur ire ad molendinum, non debent conſtrui alia molendina de nouo, ad præiudicium primorum molendinorum, & in hoc benè attenditur intereſſe multuræ.l. venditor. ff. commu.prædi. tam vrbã maximè quando fit animo malignandi, & ad æmulationem.l.j.§.denique.ff. de aqua pluui. arcen.l. Proculus. ff. de dam. infect. ſecundum Bald. conſi.lvj.in iij.parte, Et hoc etiam videtur tenere Pet.de Ancha.conſilio xj.& xij. quando indirectè diminueretur commoditas primi molendini. Et hoc etiam tenet Iaſon in dict.l. quominus. ff. de flu.in ij.& xj. quæſt. ad Bald. Et ſic iſto caſu talis nunciatio noui operis cauſatur cauſa iuris conſeruandi, & damni depellendi.dict.l.j.§.nunc videamus.ff.de ope.no.nuncia. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper nunciatione noui operis nobilis Ioannis Roynati contra relictam nobilis Gulielmi armueti prætextu confectionis quorundam molendinorum in riparia de Ingonijs. Aliter ad præſens non declaro; quia lis pendet coram curia.

ARGVMENTVM.

Executio ſententiæ à qua appellatum eſt ante interdictionem & citationem an teneat.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ſecundum ſtatuta Delphinalia intra triginta dies corãm iudice ad quem introducenda eſt, aliàs eſt deſerta.*
2 *Attentata medio tempore non reuocantur.*
3 *Appellatus quo caſu ſuam ſententiam executioni mandari curare poßit.*
4 *Caſus omiſſus iuris diſpoſitioni relinquitur.*
5 *Citatio coram curia tacitam cauſæ aduocationẽ habet.*

Quæſtio CVII.

QVAERITVR ſi pendente appellatione à
diffinitiua, pars appellans non facit citari
partem appellatam infrà triginta dies, à tempo-
re introductionis, an teneat executio ſententiæ,
an verò debeat reuocari in vim attentati, & ma-
ximè quando executio fuit facta poſtquàm pars
appellata fuit citata in cauſa appellationis. Du-
1 bium facit: quia † ſecundum ſtatuta Delphinalia,
appellatio debet introduci, coram iudice ad quẽ
infrà triginta dies, aliàs appellatio dicitur de-
ſerta. Sed non loquitur ſtatutum quando appel-
latio fuit introducta infrà triginta dies, & pars
appellans omiſit facere citari partẽ poſt trigin-
ta dies. Et in effectu domi. Guid. Pap. deci. ccxiij.
refert, ſecundũ ſtatuta Delphinalia, quòd quã-
do appellans non introducit appellationem in-
frà triginta dies, quòd tunc eſt deſerta. Si verò
introduxerit infrà triginta dies, & pars appel-
lans non faciat citari partem appellatam infrà
triginta dies poſt introductionem appellatio-
nis, proceſſuram in cauſa appellationis, non de-
clarant dicta ſtatuta antiqua, ſi appellatio ſit de-
ſerta: nec alia pœna ſtatuitur. Ideò vt euitetur
via diffugij vltra ſtatutum Curia ordinauit, ꝙ
2 de cætero † attentata medio tempore non reuo-
centur, ſed remaneant in eodem ſtatu donec in
diffinitiua, & hoc in odium retardantium pro-
ſequi appellationes, aliter de iure caueatur. c. nõ
ſolùm. de appella. li. vj. Sed poſteà dominus Del-
3 phinus inſtituit, † quòd niſi fuerit inhibitum
infrà triginta dies, quòd iudex à quo, poſsit ſuã
ſententiam mandare executioni, ac ſi in rem trã-
ſiuiſſet iudicatam: & hoc verum quando appel-
latur ad curiam parlamenti: ſecus ſi appelletur
ad inferiores iudices: prout ibi plenius refertur.
Sed ibi omittitur caſus, quando pars appellans
facit citari partem appellatam poſt tempus in-
troductionis triginta dierum coram curia, an-
tequàm fiat executio ſententiæ per iudicem à
quo, & poſt modum contingit caſus quod pen-
dente cauſa appellationis coram curia, iudex à
quo facit executionem ſententiæ, an debeat re-
uocari in vim attentati. Quia iſte caſus omiſ-
4 ſus, † debet relinqui in diſpoſitione iuris com-
munis: vbi pendente appellatione à diffinitiua,
ſuperſeditur ab executione, aliàs ſi fiat, reuoca-
tur, & ad priſtinum ſtatum reducitur. d. cap. non
ſolùm, & c. venientes. in fi. de iur. iuran. l. j. ff. nil
no. app. pen. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa appellationis Petri allierij, contra
hæredes Durandi de curia in manibus pelliſſo-
nis: quia poſtquàm dicti hæredes appellati fue-
rant citati coram curia, fecerant exequi ſenten-
tiam iudicis appellationum in quodam tenemen-
5 to terræ dicti Allierij. Nam † citatio coram curia
habet tacitam aduocationem cauſæ. c. vt noſtrũ.
de appel. iuxta no. per Inno. in c. cùm M. de con-
ſti. licèt ex alio capite executio patiebatur defe-
ctum nullitatis: quia æſtima fuerat facta ſine vo-
catione partis: & ideò fuit reuocata.

ARGVMENT.

Remedium poſſeſſorium an competat pro eo quod pro iucundo prælati aduentu datur.

SVMMARIVM.

1 *Familiaritatis iure vel gratis quod datur, vti encenia in conſequentiam trahi non debet.*
2 *Donum quod prælatis in iucundo aduentu dari ſolitũ eſt prohibitum de iure videtur, vt quod perſonæ contemplatione extraordinarium ſit.*
3 *Erogatio quæ in prælati aduentu fieri ſolet, non, niſi gratis fiat, permittitur.*

Quæſtio CVIII.

QVAERITVR an poſsit cauſari aliquod
remedium poſſeſſorij, quando aliquid da-
tur pro iucundo aduẽtu prælati. Dubium facit:
1 quia † illud quod fit per gratiam, non debet de-
duci in conſequentiam. c. quod alicui. & c. quæ à
iure. de reg. iur. lib. vj. l. ſolent. §. fi. ff. de offi. pro
cu. & lega. & ibi glo. quæ colligit argu. pro ru-
ſtico, qui ſoluit aliquandiu gratis, quod non de-
bet deduci ad neceſsitatem. Et idem eſt de ruſti-
co, qui conſueuit dare vnum par caponum, vel
recipere prælatum in eius domo cauſa amicitiæ,
vel familiaritatis, quòd per hoc non poteſt ac-
quiri poſſeſſorium. argu. l. qui iure familiarita-
tis. ff. de acqui. poſſeſſ. ſecundum Inn. in c. bonæ.
el. ij. de poſtu. præla. & Panor. in c. cùm eccleſia.
de cau. poſſ. & per Barto. in l. cùm de in rem ver-
2 ſo. ff. de vſu. Et pro hoc facit, † quia iſtud tribu-
tum videtur de iure prohibitum. c. cùm apoſto-
lus. §. prohibemus. de cenſi. & ideò tale donum
eſt extraordinarium contemplatione perſonæ, &
ideò non venit in arrendamento archidiacona-
tus. arg. l. Seio. §. medico. ff. de annu. legat. ſecun-
dum Oldra. conſi. cxxix. Bal. Paul. de Caſtr. Ioan.
de Imol. & Alexand. in l. diuortio. §. ob donatio-
nes. ff. ſolu. matrimo. Quia talis erogatio eſt ex-
3 traordinaria, & non ordinaria. d. §. medico, † &
ideò non eſt permiſſa, niſi fiat gratis, ſecundum
gloſſ. in pragma. ſanctio. in tit. de agna. c. j. ſu-
per verbo, agnatarum, & maximè quando fit
proteſtatio, quòd talis ſolutio pro iucundo ad-
uentu non poſsit afferre præiudicium in futurũ.
iuxta not. per Bartol. in l. j. & ij C. de his qui mu
ne. ſponte. & per Cyn. in l. voluntariè. C. de ex-
cu. tuto. & per Panor. in c. j. de conſtitu. Et præ-
miſſa faciunt ad quæſtionem ſuper ſtatuto, ſi
quis per literas, intentato pro parte domini Ia-
cobi regis decani Dienſis, contra homines de
Manglone, vbi dictus decanus intentauit ſtatu-
tum. Quia ipſi homines recuſauerunt ſoluere
certam quantitatem pecuniæ pro primo aduen-
tu decani. Et fuit dictum quòd pars citetur. Ali-
ter ad præſens non declaro, cùm ſperetur cauſa
moueri.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Collatio ſeu inſtitutio capellæ facta per capitulum exiſtentem in poſſeſsione ſeu quaſi valet.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus intentionem ſuam in tota diœceſi de iure communi fundatam habet.*
2 *Collatio ad poſſeſſorem non proprietarium ſpectat.*
3 *Quaſi poſſeſsio ad beneficium acquiratur, vnus act⁹ ſufficit.*
4 *Præbendarum & capellaniarum exiſtentium in eccleſia ſiue cathedrali ſiue collegiata collatio etiam ex conſuetudine, ad eccleſiam in qua continentur vel ſubſunt, ſpectat.*

Quæſtio CIX.

QVAERITVR an collatio ſeu inſtitutio
capellæ facta per capitulum eccleſiæ cathe-
dralis.vel alium inferiorem Epiſcopo, exiſtenté
in poſſeſsione ſeu quaſi iuris conferendi teneat:
& an præbeat ſaltem coloratum titulum in poſ-
ſeſſorio:& quid de beneficio curato: & an Epi-
ſcopus in eius diœceſi ſit fundatus. Dubium fa-
1 cit:quia†Epiſcopus fundat intentionem ſuã de
iure communi, in tota ſua diœceſi, quoad pote-
ſtatem inſtituendi & deſtituendi.c.omnes baſi-
licæ.c.nullus.xvj.q.vij.c.cùm ex iniuncto. in fi.
de hære.c.ex frequentibus.c. cũ veniſſent. de in-
ſti.c.de Xenodochijs.c.cùm venerabilis. de reli.
do.Adeò & intantum,ꝙ inferior prælatus Epi-
ſcopo, non fundat intentionem ſuam quoad
poteſtatem conferendi beneficia: quia nõ habet
diœceſim in territorio ſuo.c.ſi.cũ ibi no.de offi.
Archi.c.authoritate. de priui.lib.vj. vbi non eſt
licitum conſtruere oratorium,vel capellas etiam
per exemptos in loco non exempto ſine licentia
diœceſanorum. Præterea ex quo ius commune
reſiſtit,non poteſt cauſari poſſeſſorium, niſi al-
legetur titulus.c.ſi diligenti.de præſcrip.c. j. de
præſcript.lib.vj.c.ad decimas.de reſti.ſpo.lib.vj.
Et licèt eccleſiæ inferiores in iſtis capellis quæ
dependent ab ipſis, habeant ius præſentandi ali-
quem idoneum:tamen debent inſtitui per Epi-
ſcopum.c.de monachis.c.in lateranẽ.de præbé.
c.j.eo.tit.lib.vj.Et maximè in beneficijs curatis,
vbi etiam inferior Epiſcopo non habet poteſta-
tem conferendi, nec valeret conſuetudo in con-
trarium.c.cùm ſitis.de offi.Archi. Sed in contra
rium in caſu iſto videtur veritas, ex quo quis
2 eſt in poſſeſsione, ſeu quaſi conferendi:† quia
collatio ſpectat ad poſſeſſorem & non ad pro-
prietarium. cap.cùm olim.de cau.poſſeſſ.& pro-
prie.& ibi per Bartol.& Panor, quia talis colla-
tio beneficij, dicitur fructus, qui ſequitur poſ-
ſeſſorem: duntamen ſit in bona fide, & quis poſ-
ſederit ſine reclamatione:ſecundum Panor.ibi.c.
querelam.de elect.c.conſultationibus.de iur.pa-
tro.& ibi glo.d.c.conueniſſent. de inſtit.c.cùm
eccleſia.de cau.poſſ.& propriè. Nam præſenta-
tio & collatio iſto caſu æquiparantur:ſecundum
3 Panor.in d.c. querelam.† & ſufficit vnus actus
collationis vel præſentationis ad acquirendum
quaſi poſſeſsionem: duntamen talis collatio ſeu
præſentatio fuerit immediata.c. cùm de benefi-
cio.de præbend.lib.vj,facit cap.cùm in eccleſijs.
eod.tit.Nec obſtat, quòd ex aduerſo ſuprà fuit
dictum,quòd ſolus Epiſcopus fundat intentio-
nem ſuam in diœceſi: quia illud verum quoad
ius proprietatis: ſecus in poſſeſſorio. c.olim. el.
iij.de reſti.ſpo.& ideò ille qui habet collationé
vel præſentationem à poſſeſſorio conferendi ſeu
præſentãdi debet obtinere,licèt alter ſit præſen-
tatus à vero patrono,ſecundum Panor.in d. ca.
conſultationibus.& do. Roch.de curte in tract.
4 de iur.patr.ſuper verb.competẽs in xix.q.†Præ-
tereà in eccleſia cathedrali ſeu collegiata etiam
de conſuetudine collatio præbendarum,& capel
larum infrà eccleſiam, poteſt ſpectare ad eccleſiã
cathedralem vel collegiatam.c.cùm eccleſia vul-
terrana. de elect.& ideò in talibus infrà corpus
eccleſiæ, eccleſia cathedralis fundat intentioné
ſuam de iure communi:ſecundum Panor.in cap.
dilectus.de capel.mona.& in c.ad audientiam.el.
j.de eccle.ædi.ſecus in eccleſia inferiori,niſi hoc
haberet ex conſuetudine, vel priuilegio. c.j. ne
cleri.vel mona.lib.vj.& ibi ſentit gl.ſuper verb.
ab ipſis,& hoc tenet Grmi.xxj.diſtinc.in ſumma,
& Feli.in c.cùm venerabilis.de except. Pro quo
facit c.cùm & plantare,& c.quoniam,de priuile.
vbi etiam interdum ad inferiorem Epiſcopo ſpe
ctant capellæ,& eccleſiæ, quoad poteſtatem in-
ſtituendi, & deſtituendi, & hoc ex conſuetudi-
ne vel priuilegio, iuxta not.per gloſſ. & Panor.
Imol.in d.c.de monachis. & c. in lateranenſi, de
præben.ſicuti dicitur de capellis ſubditis eccle-
ſiæ titulo cardinalium, qui habent iura epiſco-
palia.c.his quæ.de maio.& obe. & eo ipſo quòd
capella eſt fundata in ea eccleſia ſuperior habet
ius inſtituendi,ſecundum Antho de Butr. in ca.
querelam.de elect.quem refert Feli.in d.c. cũ ve-
nerabilis. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa poſſeſſorij capellæ ſanctæ trinitatis
in eccleſia beati Ioannis fundatæ per martum
fauerij quondam inter dominum Philippum de
Aſterijs, & dominum Georgium bonis: quia
dictus de Aſterijs obtinuerat per obitum domi-
ni Iacobi bonis vltimi rectoris dictæ capellæ, à
dominis capituli beatæ Mariæ Gratianopo. qui
prætendunt habere iusconferendi pleno iure,&
quòd ſunt in conſuetudine.& quaſi poſſeſsione
conferendi:dictus verò Bouis prætẽdebat,quòd
dicta cappella eſſet de iure patronatus ſucceſſo-
rum dicti Mariti Fauerij, & quòd fuerat inſti-
tutus per Reuerendiſsimum dominum Epiſco-
pum Gratianop.in defectum dictorum domino
rum capituli.qui recuſauerunt inſtituere dictũ
Bouis,& aliàs prout pleniùs conſtat in actis di-
ctæ cauſæ. Et tandem cauſa fuit diffinita ad vti-
litatem dicti de Aſterijs: quia dictum capitulum
fuit repertum in poſſeſsione conferendi vltima
vice, per duas aut tres collationes.

ARGVMENTVM.

Quæſtiones hîc deſcriptæ decerptæ videntur ex tractat.de Societ. D N. Petri de Vbaldis vbi ampliſsimè tractantur.

SVMMARIVM.

1 *Alueo mutato ius arrendamenti gabellarum non augetur.*
2 *Mons quid.*

3 *Collis quid.*
4 *Vallis quid.*
5 *Vallis & planitiei differentia.*
6 *Planities deſcriptio.*
7 *Foſſæ agrorum & viarum quæ ſint.*
8 *Solo quicquid ſuperponitur, licèt ipſo ſolo regulariter cedat: ſecus in aqua.*
9 *Mari ſeruitus imponi non, niſi à principe, poteſt.*
10 *Domus vendi poteſt ea lege ne ars certa in ea exerceatur.*
11 *Aedificare in mari vel littore omnibus licitum.*
12 *Mare & flumina præſcribi dicuntur quãdo in contrarium memoria non extat.*
13 *Iuriſdictionem in alto mari ſolus Imperator habet.*
14 *Maris littoris vſus communis eſt.*
15 *Maris portus eſt de regalijs.*
16 *Lacus & ſtagnum ius alluuionis non gaudent.*
17 *Foſſa quid.*
18 *Inſulæ naturales veluti Corſica & Sardinia ſunt principis.*
19 *Flumen titulum habet à iuregentium.*

Quæſtio CX.

QVAERITVR quando flumen diuidit &
confinat duo territoria, & accidit quod impetu
aquarum, mutauit antiquum alueum, & conſti-
tuit nouum, per ſpacium vnius anni, & abſtulit
de iure vnius territorij, & occupiuit terras: an
augeatur vel diminuatur territorium ex muta-
tione aluei: & an arrendator gabellarum debeat
ibi recipere gabellas vel pedagiũ: & an fines ſint
mutati. De hac. q. vide Pet. de Vbal. in tract. ſo-
cie. v. part. q. xxviij. quã multum benè attingit in
tracta. & Bal. in quodã cõſi. incip. In nomine do-
1 mini, in ſupradicto puncto tenet, quod † mutato al-
ueo non augetur ius arrendamenti gabellarum:
quia attenditur locus contractus. Idem Bald. in
quodã alio conſi. incipien. Qualiter probentur
pertinentiæ deſtrictus, & ibi per Vbal. Itẽ Cepo.
in tract. ſerui. ruſti. prædi. in titu. de montibus à
2 principio declarat quid ſit mons: † quia dicitur
locus altus. l. ſi ædes. ff. de ſeruit. vrba. prædi. ma-
gna altitudine, ſecundum Bar. in tract. tybe. in j.
par. ſuper verb. agri. & ibi pleniùs tracta. Item in
tit. de collibus, ponit differentiam inter montem
& collem: quia dicuntur altitudine, vel cultura:
3 † quia collis dicitur mons mediocris, qui coli-
tur: tamẽ in hoc ſtatur conſuetudini loci. Et quã
do collis habet culturã cõtinuatã vſque ad ſum-
mitatem, aliàs diceretur quando non colitur. Et
ſi à parte inferiori coleretur, diceretur depẽden-
4 tia montis. Item in ti. de valle: † eſt locus circun-
datus montibus aut collibus, & eſt locus planus
5 paruæ vel mediocris magnitudinis: † & differtjà
plano ſeu planitiæ, quæ non eſt circundata col-
6 libus. † Item planum habet æqualitatem, & non
7 vergit plus in vnã partem ſaltẽ notabiliter. † Foſ
ſæ verò agrorum, viarum, ripæ ſunt ipſius pla-
ni, loquendo de totali plano, vt in plano Tibe-
ris. l. prædia. §. idque. ff. de fund inſtru. Et ſtatutũ
loquens de inſlictio in plano, haberet locũ: ſe-
cus in agro: vel quando flumen laberetur inter
8 duos montes. Item in titu. de aqua quæ eſt ele-
mentum. † Et licèt regulariter quicquid ſuperpo
nitur ſolo, ſolo cedat. l. adeò. §. cũ in ſolo. ff. de
acqui. re. domi. ſecus in aqua, dict. l. adeo. §. inſu-
9 la. Item in titu. de mari † non poteſt imponi ſer-
uitus niſi à principe. l. vend. tor. in princip. ff. cõ-
10 munia prædio. & ibi, quod † in vẽditione domus po-
teſt apponi pactum, vt non exerceatur certa ars.
11 Item † licitum eſt ædificare in mari vel littore: &
efficitur incontinenti ſuum, ex quo pilas iacta-
uit. l. ergo. §. fin ff. de acquiren. re. do. nec requi-
ritur perfectio operis. l. ij. §. aduerſus. ff. ne quid
in loco publi. Et ideò Veneti ædificauerunt in
mari, quod eſt iuris gentium, & ſe prætendunt
in libertate, duntamen non impediatur nauiga-
tio, ſtatio, portus. Item an poſsit præſcribi ali-
12 quis vſus in mari, &c. † Quia mare, & flumina
poſſunt præſcribi, quando non ſtat memoria in
contrarium. glo. in l. vſum aquæ. & l. diligenter.
C. de vſu aqu. lib. xj. l. ſanc. ff. de iniu. & ibi Bart.
Ange. Et hoc quò ad vſum iuriſditionis: ſecus
quoad proprietatem. d. l. diligẽter. & ibi de deli-
cto commiſſo in mari. l. vnic. C. de claſsicis. libr.
xj. Multofortiùs in inſulis ibi exiſtentibus vſq;
13 ad centum miliaria. † In mari alto ſolus Impera-
tor habet iuriſdictionẽ. Item in titulo de littore
14 maris, † cõmunis eſt vſus, & prohibitum eſt ædi-
ficare, de quo an ſit verum vide ibi. † Item in titu
15 lo de portu, eſt de regalibus. † Item ædificiũ por-
tus, & ædificantium. l. in tantum. in princip. ff. de
rerum diuiſio. ſed portus eſt publici iuris. Item
in titulo de lacu, dicitur qui habet aquam intrã-
16 tem, ſed non exeuntem. † Item lacus, & ſtagnũ, nõ
habent ius alluuionis, l. lacus. l. ſtagna. in princi.
ff. de acquren. rer. domi. Itẽ in tit. de fluminibus.
17 † Foſſa eſt receptaculũ aquæ manufactũ. l. vnic.
§. foſſa. ff. vt in flumi. public. naug. liceat. glo. in
l. nemo. §. j. ff. de re. diui. & Inſti. de re. diui. §. flu-
mina. Item an in conceſsione caſtri veniant flu-
mina, & quando flumen labitur inter duas ciui-
tates. Item in titu. de flumi. priua. tractat quali-
ter flumen eſt ſub iuriſditione domini territo-
rij loci, & qualiter non habet locum ius alluuio-
nis. Item in titu. de inſula, vbi ponit diſtinctionẽ
18 inſularum. † Et quòd inſulæ naturales, vt Sardi-
nia & Corſica, ſunt principis. l. inſulæ. ff. de iu-
dic. Et hoc in mari caſuali efficitur occupanti,
quoad proprietatem: ſed quoad iuriſditionem
illius qui ibi habet imperium, vide ibi latiùs vbi
ponit decem quæſtiones pertinentes ad materiã.
Item in titulo de alueo ponit de multiplici ſpe-
cie aluei, & quando flumen mutat alueum, &
deinde redijt ad priorem ſtatum, an reſtituantur
prædia priori domino, etiam quando eſt mutata
forma, ſic æquitate, niſi flumen fecerit ſibi alueũ
per decem annos inter præſentes, & viginti inter
19 abſentes: † quia flumen habet titulum de iure gẽ-
tium. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. ff. de capti.

ARGVMENTVM.

De limitibus.

SVMMARIVM.

1 *Limitum quæſtio incidens ſi moueatur, dominium probatum cenſetur, poſſeſsio ſi de præſenti probata ſit.*
2 *In limitum finibus aliquem turbare maleficium non eſt.*
3 *In limitum probatione præſumptiua ſufficit.*
4 *Reputatio communis in facto antiquo ſufficit.*

Territoria

5 *Territoria diſtinguuntur limitibus patentibus, riuis, vijs publicis & montibus.*
6 *Limitũ differentia ſi ſit, quò iudices conueniendi ſint.*
7 *Flumina in caſtri conceſſione veniunt.*
8 *Flumina publica dicuntur nauigabilia, vel quando ex ipſis nauigabilia fiunt.*
9 *Pro aquæ vſu iudicis officium implorari poſsit.*
10 *In aquæ ductus vſu tria attenduntur: conuentio ſcilicet, fundi natura & loci vetuſtas.*
11 *In paſcuis & aquarum commoditatibus antiquitati ſtandum eſt.*
12 *Aqua per ſe defluens ſeruitutem non, niſi ex publico ducatur, inducit.*
13 *Flumen quod eſt in duorum territoriorũ confinio, quòd ad medium vſque vtrique commune dicitur.*
14 *Aquæ à ſuo ſolito curſu aſtatio præterita reſpectu diuerti non debet.*
15 *Ius alluuionis an locum habeat in inſula accidentali.*
16 *Ius alluuionis in agris limitatis locum non habet.*
17 *Inſulæ naturales ſunt principis: item & accidentales, quæ alluuionis iure quæruntur quantũ ad iuriſdictionẽ.*
18 *Poſſeſsio inundatione perditur.*
19 *Flumen vim cenſitoris habet. & nu. 30.*
20 *Aggeres ſeu munimenta in littore facere licitũ eſt, dum modò nauigatio aut alius pergẽdi actus nõ impediatur.*
21 *Alluuionis ius in priuatis prædijs locum non habet: ſecus in publicis.*
22 *Alluuio an aliquid operetur circa iuriſdictionem.*
23 *Alluuio quod abſtulit an recuperetur, & quid in alueo.*
24 *In finium regundorum iudicio an de proprietatis quæſtione cognoſcatur.*
25 *Finium regundorum actio pro turbatione non, niſi termini turbentur, dari ſolet.*
26 *Termini quod imprǽſcriptibiles ſint, iuris eſt canonici.*
27 *Termini vt in priuatorum prædijs ponantur, territoriorum domini curare poſſunt.*
28 *Dignitates ſæculares non præſcribuntur.*
29 *Tempus ad hoc vt antiquum dicatur, quot anni requirantur.*
30 *Torrens priuatus ius alluuionis non habet.*
31 *Alluuionis ius in diœceſibus limitatis locum nõ habet.*
33 *Acceſsiones quæ per alluuionem fiunt, ipſo iure acquiruntur etiã poſsidẽdo: ſecus in inſula quoad poſſeſsionẽ.*
34 *Dominiũ inũdatione nõ, niſi alueũ ibi fieret, perditur.*
35 *Dict. à, vſque & infrà, an includant vel excludant. & nu. ſeq.*
36 *Limes an & quando limitato cedat.*
37 *Iuriſdictionis probatio per quæ fieri poſsit.*
38 *Aggeres ſeu munimenta facere aduerſus aquam publicæ fluminis pro ſui prædij defenſione in alterius iniuriam principe inconſulto non licet.*
39 *Ripæ fluminum quoad proprietatem eorum ſunt, qui prædia ipſis ripis contigua habent.*
40 *Riparum dominus molendina conſtruere in ipſis ripis licitum eſt, niſi diuertendo aquam vel alio modo nauigationis vel piſcationis vſus impediretur.*
41 *Molendinum in flumine publico intra quæ tempora præſcribi poſsit.*
42 *Molendini ius ne alij ædificent à tempore prohibitionis præſcribi poteſt.*
43 *Molendinum vel aliud ædificium in aliena ripa facere licitum non eſt.*
44 *Ripæ limites non metiuntur, vt quæ rei ſ ædificæ accidãt.*
45 *Flumen quod labitur inter duo territoria ad medium vſque cuilibet commune eſt: niſi alter inſolidùm poſsideret.*
46 *Flumina iudicum & principum loco habentur.*
47 *Spatium modicum in mari quod dicatur.*
48 *Patria tota capta cẽſetur principalioribus locis captis.*

Quæſtio. CXI.

QVAERITVR quando agitur per viam
1 incidentis quæſtionis limitum: an† ſufficiat probare de dominio limitum, probando de poſſeſsione de præſenti. l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur. ff. ſi ſerui. vendi. Bar. in l. quidam in ſuo. ff. de cõdi. inſti. & quando quis eſt in poſſeſsione, ſi turbetur, poteſt reſiſtere. gl. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de itine. actũq; priua. Nam in tali iudicio finium regun. primò quæritur de poſſeſsione. l. ſi quis. C. ſi. regũ. & ibi gl. & per Io. Fabr. inſti. de actio. §. quædã. circa fin. Adde tamen ſi in iſtis iudicijs duplicibus procedat præſcriptio. l. j. §. ad hoc. C. de præſcrip. xxx. anno. & in l. fi. C. fini. regun. Io. Andr. in addi. ad Spec. in tit. §. ſequitur. verſ. eſt animus, niſi quis poſſediſſet longiſsimo tempo-
2 re inſolidùm. Ange. conſi. lv. † Item turbare aliquem in finibus limitum non eſt maleficium, ſecundum Bald. & Salic. in d. l. fin. facit l. arbor. ff.
3 cõmuni diuidun. † Item in probatione limitum ſufficit leuis & præſumptiua probatio. c. cùm cauſam. de probatio. ſecundum gl. & Panor. in c. cùm olim. de cenſ. in l. cùm aliquis. C. de iur. deliberan. & ibi Paul. de Caſt. in l. optima. C. de contrahen. emptio. & per Bal. in l. conuenticula.
4 C. de epi. & cleri. † Item in factis de antiquo ſufficit communis reputatio, ſicuti dicitur de Carolo magno, & de Cæſare: ſecundum Inno. in c. cùm in cauſa. de iura calum. & ibi Bald. & Ioan. Fabr. in prooemio inſti. & c. ex literis. de proba. vide Fran. Are. conſ. xlij. De materia limitũ, quia primò inſiſtendum eſt ſuper poſſeſſorio. Item quando res eſt ſubiecta oculis. l. ſi irruptione. ff.
5 finium regun. c. quia iudicante. de præſcr. † Item limites patentes, riui, viæ publicæ, montes diſtinguunt territoria: ſecundum Bald. in d. c. ex literis. & §. ſi quis. de manſo. Et an limites poſsint præſcribi, & an cedant territorio, & an dicantur de terra limitata. l. id quod. ff. de pericu. & commo. rei. vẽdit. l. ſi fines. C. de euic. Cœpo. in ti. de vẽdi. appa. & an limites poſsint præſcribi, ſeu illud quod continetur infrà. c. quicunque. & c. licèt in regulis xvj. q. iij. & c. quia iudicante. de præſcrip. c. ſuper eod. de parœci. & Panor. An limites poſsint præſcribi, videtur quod non, ſecundum Hoſtien. in l. agros. C. de fun. limitro. lib. xj. Cæli cælorum domino, terram autem dedit filijs hominum, de damno reperta in confinio. glo. in c. licèt. xvj. q. iij. Item l. in finalibus. ff. finium regun. vide Spec. titu. de inſtru. editio. §. videndum reſtat. ver. ex præmiſsis. & in titu. de proba. §. j. ver. hoc etiam. No. domi. Guid. Pa. deciſi. cxcitj. item vide Archid. in c. eccleſias. xiij. q. j. de tali loco vſque ad talem. Cœpo. titu. de flu. Item quando aqua diuertitur à ſuo ſolito curſu. l. ij. C. de ſeruit. & aq. & aqua mutat alueũ, ita quod vna parte
6 materiæ. Itẽ ti. de agri. nume. pen. Itẽ † quãdo eſt differentia limitum debent iudices conuenire. c.

paſtoralis.de reſcrip.licèt procedat in delegato,
ſecundum Innoc.in c. ſuper literis.de reſcrip. li-
cèt ſecundum Io.And.in c.in obſcurris. in mer-
cu.de re iudi.lib.vj.teneat quòd idem in ordina-
7 rio.†In cõceſsione caſtri veniunt flumina. c.j.§.
ſi quis de manſo.ſi de feu.controuer.& in c.j. de
capi.qui cur.ve.& in c. j. §. ad hæc. de pa.tenen.
8 Cœpol.in tracta.de flum.† Et dicuntur flumina
publica nauigabilia,vel quando ex ipſis fiunt na
uigabilia.Item l.de vſu.ff.de var & extra.cog.l.
vſum.& l.diligenter.C.de aquæ ductu. Spec.tit.
9 de offi.omni.iudi.§.j.verſi.Item imploratur.† Po
teſt implorari officium iudicis pro vſu aquæ.
10 Item†in vſu aquæ ductus tria attenduntur prin
cipaliter.Primò cõuentio.l. j. §.denique ait.l.in
ſumma.ff.de aqua plu.arcen. Secũdò natura fun
di : vt quia inferior tenetur recipere aquam ſu-
perioris.d.l.in ſumma, in princ. Tertiò loci ve-
tuſtas.l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quo-
tidia.ſecundum Bald.in d.§.ſi quis de manſo.vbi
non ſolùm inſpicimus principiũ aquę,ſed etiam
loca,vbi diſcurrit, & alueos,& matres, vbi tran-
ſit,& vetuſtiſsimum aquæ curſum:& ſecundum
eorum qualitatem de vſu aquæ iudicare debe-
mus. Et ideò Bald.de pac. Conſta.ſuper verb.ſi-
cut ab antiquo. Cœpol. in titu. de ſerui.aqu.du.
11 †.in paſcuis & commoditatibus aquarum ſtan-
12 dum eſt antiquitati. † Item aqua per ſe defluens
non inducit ſeruitutem,ſecundum Bald. in d.§.
ſi quis de manſo.& hoc verum niſi aqua duca-
tur ex publico:quia non eſt licitum diuertere.ſe
cundum Bart.in l.Proculus.in fi.ff.de dam.infe.
in l.ij.§.merito.ff.ne quid in loc.pu.† Item quan-
do princeps concedit caſtrum territorij de tali
flumine vſque ad tale,an veniat vtrunq;.Bald.in
dict.§.ſi quis de manſo.ſentit quòd ſic. Archid.
in c.eccleſias.viij q.j.vbi tenet, quòd in diuiſio-
nibus regnorum flumina publica , viæ publicæ,
littora maris , cedunt in totum , vel in parte : &
13 quòd fines ſunt de terra determinata.† Et quan-
do flumen eſt in cõfinio duorum territoriorum,
dicitur commune vtriq; vſq; ad medium:ſecun-
dum Bart.in tracta.tybe.in j.parte,in tracta. al-
luuio. ſuper verb. acquiritur nobis. & Bald. in
d.c.ex literis.in penul.carta:niſi aliter dominorũ
poſsideret totum flumẽ dominando, & pedagia
colligendo:ſecundum Cœpo.in titu. de flum. &
tit.de me.& do.Guid.pa.deci. ccccclxxviij. Petr.
de vbal.in tract.ſocie.in v.part. q. xxviij. Item ſi
locus medius impediat ſeruitutem. l. ſeruitutes.
§.publico.ff.de ſerui.l.qui ſtella. §. fin. ff.de ſer-
ui.ruſtic.prædio. vbi fit differentia inter aquam
priuatam & publicam , ſeu locum publicum , vt
via publica.gl.in §.flumina.Inſti.de re.diui.quia
in publica non impeditur,quando nihil eſt fien-
dum.Item quando aqua mutat alueũ. l. aquæ du-
ctus.§. ſi aquam. ff. de aqua quotidia. & æſtiua.
14 Barto. in l. quominùs.in xj.q.& non debet † di-
a uerti aqua à ſuo ſolito curſu.a l.ij. C. ad legem
aquil.reſpectu æſtatis præteritæ.l. j. §. quod au-
tem.ff.de aqua pluuia.arcen.niſi verſetur maxi-
ma vtilitas aquam ducentis , & modicum incõ-
modum alterius.l. j. §. ſunt quædam. ff. ne quid
in flum.publi.ſecundum Bartol. in dicta quæ-
ſtio. xj. & Cœpol. in tracta. de ſeruitu. & aquæ
duct.quæſtio.viij. vide l. impenſæ. ff. de im pen.
in reb.dotal.fact. quòd licitum eſt auertere flu-
mina. Item vide Petr. de vbal. in tracta. ſocie. in
xj.parte in xxij.quæſtio.domi.Guid. Pap. deciſ.
cxciij. Franciſc. de Areti. conſil. xlij. Bald. in l.
15 conuenticulã.item Cœpol.in tit.de aluen.† Item
de inſula accidentali, ſeu caſuali , & mutatione
loci aluei.Inſtitu.de rer.diuiſio.§.inſula.l.adeò.
§. inſula. & §. quòd ſi toto. ff. de acquiren. rer.
domi. quando magis adhæret proximis præ-
dijs,ſecundum Bartol.in tracta.tybe. in ij. parte
de inſul.& iij.de alueo, & fit acquiſitio ipſo iu-
re,in j. parte , ſuper verb. acquiritur nobis , &
Bald.in rubric. ff. de rerum diuiſio. & de Vbal.
in v. parte. quæſtio. xxviij. niſi inſula natura-
lis ſit publica. l. inſulæ. ff. de iudi. quia ſunt de
16 regalijs. c. j. quæ ſunt rega. & ibi Bald. † Item
ius alluuionis non habet locum in agris limita-
tis. l. in agris. ff. de acquirend. rer. domi. Item
ager de æquitate reſtituitur , niſi fuerit præſcri-
ptum decem annis inter præſentes , & viginti
inter abſentes : ſecundum Cœpol. in titul. de
17 alueo. & Angel. Areti. in dict. §. inſula. † Quia
naturales inſulæ ſunt principis , & accidentales
quæ acquiruntur per ius alluuionis , quantum
ad iuriſditionem : ſecundum Cœpol. in tracta.
18 de inſu. † Item adde quòd per inundationem
perditur poſſeſsio.l. iij. §. Labeo. & l.vniuerſas.
§. j. ff. de acquirend. poſſeſ. & l. cùm vnus.ff.de
19 bon.aucto. iudi. poſsi. † Item flumen habet vim
cenſitoris , ſed quo ad proprietatem : ſi alueus
aquæ redeat in priſtinum locum & ſtatum , de-
bet remanere apud priorem dominum, inſtitu.
de rer.diui.§.inſula.verſi.alia & l. adeo. §. quod
ſi toto. & Bartol.in tracta.tiber.in iij.libr. vide-
20 licèt de alueo. † Item licitum eſt facere defen-
ſiones à parte ripariæ , dumtamen non impediat
nauigationem,aut alium actum pergendi, & ſu-
per hoc debet caueri infrà decem annos. l.j.ff. de
rip.mu.§.riparum. inſti. de rer. diui. quia perti-
net prædijs quibus adhæret. iuxta ſtatum præ-
cedentis æſtatis, vel hyemis, & in flumine publi-
co : ſecundum Bartol.in l.quominùs.in xj. quæ-
21 ſtio. † Item ius alluuionis non habet locum in
prædijs priuatis : ſecus in publicis : ſecundum
Bartol. in dict. tracta. in j. libr. ſuper verb. per
alluuionem. & Bald. in rubric. ff. de rer. diui.
22 † Item an alluuio aliquid operetur circa iuriſ-
dictionem, videtur quod nõ:quia iuriſdictio eſt
introducta de publico.l.j.§. huius. ff. de iuſti. &
iur.ſecundum gloſſ.in l. j. ff. de iuriſd. omn. iu-
dic. & ita non mutat circa iura de publico, vt
viam publicam,ſecundum Bald.in c. ij. §.ſi quis
de manſo.ſi de inueſtit.feud. controuer. fuer. &
in rubric.de rer.diui.allegat l. Martius. ff. de ac-
quir.rer.domi.l.in agris.cod.titul. domi. Barto.
in tracta.tybe.in j.parte de alluuione, ſuper ver.
acquiritur nobis , in hac patria de conſuetudi-
ne domini territoriorum ſequuntur flumina.
23 Item an recuperetur illud quod abſtulit alluuio,
Bald. in rubric. ff. de rer. diui. tenet quòd non:
quia flumẽ habet vim cẽſitoris , & ſententiæ quæ
tráſit in rem iudicatã.Sed quid in alueo,quando
ex impetu

ex impetu fluminis occupat agrum , ſed non ap-
plicauit vicino:quia tunc eſſet alluuio , tunc re-
cuperatur priori domino.Sed Ang.Aret.inſt.de
rer.diui.§. quod ſi naturali.diſtinguit, an forma
ſit mutata,vel ne: quia vbi fuit mutata forma de
rigore iuris non reſtituitur , ſed de æquitate fit,
niſi fuerit præſcriptum:ſecundum Cæpol. in ti.
de alue. vide Angel.Aret.in §. prætereà.inſti. de
24 rer.diui.† Item an in iudicio finium regundo-
rum cognoſcatur de quæſtione proprietatis. Et
videtur quòd non.l.fundi.ff. excep. ſicut ibi di-
citur in iudicio cōmuni diuidūdo,& fami.erciſ.
l.j.ff.fami.erciſc.in contrarium facit d. l. ſi quis.
C. fi. regun. vbi huic actioni cohæret quæſtio
proprietatis:ſecundum Ioan.Fab.inſti.de actio.
§.quædam.Item quando obijcitur quæſtio pro-
prietatis, licèt prius terminetur quæſtio poſſeſ-
ſorij,& differatur quæſtio finium regundorum:
multofortiùs quæſtio proprietatis, quæ eſt ma-
ior. Licèt quidam exponant verbum poſſeſsio,
id eſt proprietas.l. ſi de vi. ff. de iudi. non totius
25 rei,ſed partis.Item † ſecundum Ioan. Fabr.nun-
quam hæc actio competit pro turbatione , niſi
quando termini fuerunt appoſiti & turbati : &
ſic ſemper oritur hæc actio quando termini nō
fuerunt appoſiti , à tempore quo fuerunt vicini,
& ab illo tempore currit præſcriptio. & hoc de
26 iure c.uili:† quia de iure canonico limites non
præſcribuntur.xvj.q.iij.c.quæcunque.& c.licèt.
& de paro. c. ſuper eo.quod eſt verum de limiti-
bus parœciarum,prouinciarum, dyœceſum : ſe-
cus in prædijs.c.quia iudicante.de præſcript. Et
idem in finibus caſtellaniarum,ducatuum,baro-
niarum,non præſcribuntur,ſecundum Io.Fabr.
in d.§.quædam.Et iſto caſu quòd non habet lo-
cum præſcriptio ſiue cum titulo, ſiue cum tanto
tempore cuius initij non eſt memoria in contra
rium:quia d.c.ſuper eo,loquitur generaliter:ſe-
27 cundum Panor.in d. c. ſuper eo. † Item domini
territoriorū poſſunt facere poni limites in præ-
dijs priuatorum.l.pupillus.§. territorium. ff. de
verb.ſigni.ſecundum Ioā. Fabr. in d.§.quædam.
Item vide Panor. in d. c. ſuper eo. circa fin. poſt
28 Hoſtien. † quòd dignitates ſeculares non præ-
ſcribuntur. Item glo.in c.cùm aliquis.C. de iur.
deli.per verba enunciatiua, etiam inter alias par
tes antiqua inducitur & vehemens præſcriptio.
& dicitur antiqua per centum annos:ſecundum
Alexan.ibi. Item facit aliquam præſumptionem
ſecundum Cy.Albe.ibi.Spec.titu. de leg.§.nunc
29 aliqua. ver.lvij.† & requiritur vt dicatur anti-
quum tempus xl. annorum, ſecundum aliquos:
aut.xxx.annorum.c.peruenit.de emptio.& ven-
di.l.quæ in aliena.in princ.ff.de acquiren. hære.
licèt aliqui teneant, quòd requiratur tempus
centum annorū,& etiam in c.veniens.el.j. de te-
ſti.vide gl.in l.optimam.de cōtrahen.& com.ſti-
pul.& in l.prædijs.§.Titio.ff.de lega, iij. vide in
c.ea noſcitur.de his quæ fi.à pre. Pet. de Ancha.
30 cōſi.cxxxv.& in §.prætereà.inſti.de re.diui.†flu
mina vicè cenſitorum funguntur.l. ergo.§.flu-
31 mina.ff.de acquir.rer. domi. † Item torrens pri-
uatus nō habet ius alluuionis. Item l. in agris.ff.
32 de acquir.rer.domi.† Et in diœceſibus limitatis
non habet locum ius alluuionis.§.inſula.ſecun-
dum Ange.Areti.quò ad iuriſditionem, dicitur
33 imperij, quoad cōmodum priuatum.† Item iſtæ
acceſsiones acquiruntur ipſo iure, etiam poſsi-
dendo:ſecundum Bart.in tracta. tybe. in j. parte
par alluuionem.ſuper verb.nobis acquiritur,ſe-
cus in inſula quò ad poſſeſsionem: ſecundū Bal.
in rubri.ff.de re.diui.Areti.in d.§.inſula.§.ripa-
rum.de rer. diui.§. littorum.§. quod ſi naturali,
ſufficit vt acquiratur habentibus prædia pro-
34 pinqua quòd poſsideant.† Item per inundatio-
nem non perditur dominium,niſi faceret ibi al-
ueum.Item Io. Fabr.in d.§.prætereà, inſti. de re.
diui.de diœceſibus Epiſcoporum,vt non habeat
locum ius alluuionis.Item in §. inſula,quòd mu
tato ponte vel paſſagio ſuper quo debetur debi-
tum vel donum naturaliter, & ex cauſa neceſſa-
ria, perdatur tale debitum , vel donum : ſecus ſi
facto hominis & fraudulenter. Item Archi. in c.
eccleſias.xiij.q.j.format quæſtionem, quæ acci-
dit in diuiſione parœciarum , ſiue diœceſum ci-
uitatis Reginæ,& ciuitatis Mutinæ,ſic ſcriptum
reperitur,Teneat Regium de domo Dei, vſq; ad
Marzaliam,& infrà hos terminos habeat diœce-
35 ſim ſuam,vtrum limes cedat limitato, † & an illa
præpoſitio includat,& præpoſitio infrà, vſque,
includat vel excludat, & de differētia inter limi-
tem,confines & terminum,& inter limitem & li
36 mitatum,†Et quòd limes cedit limitato , ſi tales
ſint,qui ſecundum ſui nomen cedere poſſunt. &
hoc propter flumina, vias publicas , littora ma-
ris:quia prædicta cedunt in diuiſionibus regno
rum, in totum,vel pro parte prouinciarum,diœ-
ceſum & parœciarum.l.notionem.§. continen-
tes.ff.de verb.ſigni. & alias prout ibi pleniùs ha
betur.Item de dictione vſq;,quando ponitur ſu-
per loco ad terminandū,venit incluſiuè; ſecūdū.
Bar.in l.patronus.§.Sēpronio.ff.de leg.iij. & in
l.à caligato.C.de nup.& ibi de dictione A,ꝙ ve-
niat incluſiuè,vide Oldra.cōſi.incipiē. Cōſue-
uit dubitari,ſub ti.de verb.ſignifi. de termino, à
quo & ad quē,& de dictione A,ſi veniat incluſi-
uè vel excluſiuè,de dictione A,ab,de.& ꝙ aliqui
tenēt,ꝙ terminus,à quo, veniat excluſiuè. c. ſta-
tutū.de præb.li.vj.De dictiōe,iuxta , & pluribus
alijs vide Bart. certè ex quantitate precij & alijs
coniecturis dictæ dictiones veniunt incluſiuè
vel excluſiuè,ſecundum Bart. in d.l.patronus.§.
Sempronius.ff.de lega.iij.arg.l. ſemper in ſtipu-
lationibus.ff.de reg.iur.& Bald.in d.l.à Caliga-
to,quando eſt eadē ratio incluſionis vel ne Ang.
de acolitis de Aretio conſi. xlij. incipiē. Viſo
conſilio,de verbis enūciatiuis,in quibus fit men
tio de quodam monte, ꝙ ſit talis diſtrictus , vbi
videtur ꝙ intentio illorū ibi nominatorū fuit
fundata,tam in petitorio,quā poſſeſſorio.Et pri
mo per priuilegia cōceſſa ab illo qui poteſt cō-
cedere iuriſditionem,allegat glo.in c.ſi Papa. de
priuile.lib.vj,vbi ſecundū gl.eſt ſpeciale in pro-
batione confiniū, qui probātur per argumentū,
cui ius cōmune nō reſiſtit.Aliquādo quæritur de
inſtrumētis factis inter priuatos:& tūc nō proba
tur.allegat gl.in l.prædijs.§.balneis, aliàs Titio,
de le.iij.Et ſi nō proſunt ſingula,multa iuuāt:&

ſufficit tempus.xl.annorum.Item de probatione
probationis iuriſditionis Inno. in c. qualiter.c.
cùm oporteat.de accuſa.Bald. in l.j.C.de accuſa.
37 Bald.in l.j.C. de teſta. † per teſtes ſingulares, &
per relaxamentum animalium probatur iuriſdi-
tio : & ſcientia & patentia, & inſtrumenta anti-
qua probant titulum ad præſcribendum. Bal.in
l.iij.C.ſi a non. Item quando timetur damnũ pro
pter opus factũ in riparia, debet caueri infrà de-
cem annos.l.prætor.§.de eo.ff.de dam. infec. l. j.
ff.de rip.muni.ſecundum Barto.in l. quominùs.
38 ff.de flumi.in xj.q.Item ſecundum Bal. in l.item
lapilli.ff.de re.diui.ver.ſed pone.† nõ eſt licitum
facere apparatum aduerſus aquam fluminis pu-
blici,etiam pro conſeruatione & defenſione ſui
prædij,ſine licentia principis:& maximè quãdo
tenderet ad iniuriam alterius.l.j.§.permittitur.&
l.principis. ff. de aqua quotidia. & æſtina. l. hoc
iure.§.aquæ.eo.titu.l.prohibere.§.planè.ff.quod
39 vi aut clam. † Item ripæ fluminum quoad pro-
prietatem ſunt ſingularum perſonarum, quæ
propè ripas habent prædia, licèt vſus riparũ ſit
publicus.l.riparum.ff.de re.diu. & §.riparum.in-
ſti.eod.titu.& ideò ripæ non ſunt de flumine.l.j.
§.in flumine.ff.de flumi. licèt flumen ſit publicũ
& rationem diuerſitatis ponit Bald. in rubri.ff.
de re.diui.in tertio membro, videlicèt de publi-
40 cis.ver.ſed dubitatur.& ibi inſert † quòd domi-
ni riparum poſſunt ibi conſtruere molendina,
niſi diuertendo aquam, vel alio modo impedire-
tur vſus nauigationis,vel piſcationis.Item licitũ
eſt immittere in ripa & non in flumine quæ eſt
mea propter prædium meum, & poſſum ripam
excidere & facere ductum aquæ ad molendinum
meum, quando flumen non eſt nauigabile, non
impeditur nauigatio, etiam ſecundum Bal. in d.
l.item lapilli, & quando via publica eſt in me-
dio,non poteſt via amputari.l.ij.§.ait prætor.ff.
41 ne quid in lo.publi.† Item non poteſt præſcribi
molendinum in flumine publico, niſi per tem-
pus memoriam hominis excedens. l. hoc iure.§.
aquæ ductus.Imo ſecundum Ioan. ſufficiunt tri-
ginta anni.inſti. de re.diui. in prin. ſuper verbo,
42 omnibus.& Bal.in d.l.item lapilli.in ij.q.† Item
poteſt præſcribi ius molendini, quòd alij non
ædificent à tempore prohibitionis,niſi tempore
neceſsitatis,ſecundum Bald.ibi in iij.q. Itẽ qua-
liter aqua dicitur diuerti à ſuo ſolito curſu ra-
tione præcedentis æſtatis.l. j. ne quid in flu. pu-
bli.Sed in contrarium ſecundum Bal.in d.l.item
lapilli. in viij. q. ex quo aqua firmauit ſuum al-
ueum, ſi ad alium locum diuertatur fit contra
ſtatum:quia diuertendo aliud facit flumen. d. l.
hoc iure.§. ſi aqua quotidia.& æſti. facit l. ij. C.
43 ad legem aquil. † Item an in ripa vicini quis
poſsit facere molendinum, aut aliud ædificium,
& dicendum eſt quòd non:ſecundum Bald in d.
l.item lapilli.in xj.q.quinimò poſſet propria au-
ctoritate remouere quãdo quis eſt in poſſeſsione
ripæ. l. quemadmodum.§. j. ff. ad legem aquil.
Barto.in d.l.quominùs. ff.de flumi.in vij.quæſt.
Item ſuper viam publicam non eſt licitum face-
re pontem : ſecundum Bald. in d. l. item lapilli.
Item Bald.in rubric.ff.de re diui. In vj. membro
principali, videlicèt de rebus ſingulorum tra-
ctat de tribus principaliter,videlicèt de alluuio-
ne,inſula,aluco, & in tertio membro quòd lici-
tum eſt facere ædificium in ripa, niſi impedia-
tur nauigatio. Item Cœpol. in tracta. ruſticor.
prædior.titul.de ripa.idem quòd Bald.in dict.l.
lapilli. & ibi ponit decem concluſiones, & ibi
ponit, an ſit licitum facere apparatum aduerſus
ripariam ſine licentia principis. Item an ſit lici-
tum immittere in ripa quando impeditur naui-
gatio. Item Barto.in tracta. tyberiadis in proœ-
mio facit mentionem de quadam apparitione
ſomniando de quodam homine, qui ipſum in-
citauit ad faciendum dictum opus : & diuidit
in tres libros, videlicèt de alluuione : ſecundò
de inſula : tertiò de alueo. in §. parte ſuper ver-
bo agro, etiam alluuio, habet locum in præ-
44 dijs vrbanis, & ibi † quòd ripæ limites non
menſurantur, ſed accedunt rei venditæ, cùm
per ſe vendi non poſſunt, niſi aliter actum ſit
tacitè, vel expreſſe, & ibi quando flumen labi-
tur inter duos montes, quòd pendentiæ montis
non cedunt ripæ. glo. in l. placet. ff. de flumi.
Item ſuper verbo noſtro declarat qualiter acci-
piatur in caſu iſto ager noſter, ſine ratione do-
minij, ſeu quaſi,vel pignorum vſufructus &c.
Item ſuper verbo, flumen,quod dicitur publi-
cum, vel priuatum, & quòd in priuato non
habet locum alluuio. Item Bartol. in dicto tra-
ctatu ſuper verb. adiecerit,qualiter per alluuio-
nem adijcitur, ideſt vnitur, & coheret. Item ſu-
per verb.acquiritur nobis, ipſo iure etiam quo-
ad poſſeſsionem, & an in iuriſditione habeat
45 locum alluuio. † Item quando flumen labitur
inter duo territoria eſt commune cuilibet vſq;
ad medium, niſi alter inſolidùm poſſediſſet: ſe-
cundum Bartha. in titu. de mari. ver.ſed deberi
poteſt,& in titu.de flumin.circa fin. faciunt no.
per Barto. & Angel. in l. ſanè. ff. de iniur. Item
46 Barto.ſuper dict.verb.acquiritur nobis. † flu-
mina habentur loco iudicum, ſeu principum.
Item ſuper verbo, per alluuionem declarat de
modo probandi alluuionem, & reuelationem
conſilij ſecreti.Item ſuper verbo, quod ſi vis flu
minis, tractat de alio incremento, quod fit pa-
lam per additamentum, ſeu applicationem ter-
ræ fundi alterius &c. Et in verb. partem ali-
quam, & in verb. ex prædio meo, puta cruſtam
terræ vnitæ, & arboratæ : & non refert an adij-
ciatur cruſta terræ à latere fundi alterius, vel
quòd ſupponat ſuper fundum alterius,ita quòd
inſeparabiliter vnitur, & quòd arbores radi-
ces emiſerint, & quòd terra diſcerni non po-
teſt,aliàs ſecus. l. amplius.§. j. ff. de dam.infect.
Item ſuper verbo, plane. ibi ſi longiori tempo-
re fundo meo hæſerit,& ſufficit, quòd coalatur
arbor in terra, &c. vide ibi. Ad figuras igitur
veniamus vbi ponuntur, ibi ponit viginti fi-
guras Bartol. ſuper verbo inſula, declarat quid
ſit inſula. Item ſuper verb.quæ in mari declarat,
quid ſit mare. Item ſuper verb. quod raro expo-
nit illa verba. Item ſuper verbo, occupantas
declarat text. Item ſuper verb. nullius eſſe cre-
ditur, & ibi tractat cuius ſit iuriſditio in mari,

quando territorium coheret mari, & vſque ad
quod ſpacium. & idem in inſulis ibi exiſtenti-
bus: quia licèt efficiantur occupantis quoad do-
minium: ſecus quoad iuriſditionem: quia cenſen
tur eſſe de illa prouincia quando modico ſpacio
47 diſtant. l. notionem. §. j. ff. de verb. ſign. † Et dici-
tur modicum ſpacium in mari, per centum mi-
liaria. Argu. l. iiij. §. ſi tam vicinum. ff. de dam. in-
fect. c. nulli, de reſcrip. & ibi de inſula Sardiniæ
Corſicæ, & ibi loquitur de Imperatore, vide ibi,
48 & ibi tractatu de iure occupationis, & ibi † quã
do in bello capiuntur loca principaliora, vide-
tur tota patria capta, facit l. in laqueum. ff. de ac-
quir. re. domi. & ibi quando de nouo acquiritur
per occupationem vna patria, an vtatur ſuis le-
gibus vel regni. Item ſuper verbo, in flumine in-
ſula nata, quia priore æſtate, ſic ſtetit. l. j. §. it au-
tem. ff. ne quid in flumi. public. l. ergo. §. tribus.
ff. de acquir. rer. do. & quando inſula coheret
ſolo, ſecus ſi ſupra aquam ſtaret. l. penu. §. j. ff. de
acqui. re. domi.

a Curſu. Adde quòd curſus aquæ fluminis præce-
dentis æſtatis attendi debet. l. j. §. ius autem ff. ne
quid in flumi. ſecundum Bart. in tracta. Tiberia.
ſuper verb. in flumine. vide Bald. in l. Item lapil-
li. ff. de rer. diuiſ.

ARGVMENTVM.

Flumen ne inundet munitiones & aggeres fa
cere licitum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Ripam munire modò nauigatio non impediatur, & cau-
tio per decennium detur, an liceat.*

2 *Ripas publicorum fluminum reficere & munire vtiliſſi-
mum eſt.*

3 *Aggeres facere in ſuo iuxta flumen licet, ſi nauigatio
uel aquæ curſus non impediatur.*

4 *Caput fluminis quod dicatur.*

5 *Flumen quando alueum mutat, acceſsio noua dicitur.*

6 *Fines rerum temporalium eccleſiæ præſcribi poſſunt.*

7 *Liberi antiqui quando fidem faciunt.*

8 *Fines æterni montes & flumina ſunt.*

9 *Finium mutatio in dubio non præſumitur.*

10 *Fines antiqui & poſſeſsio per exercitium iuriſditionum,
redditus antiquos, nauigia & pedagia probantur.*

11 *Fines ciuitatum & caſtrorum illius eſſe præſumuntur,
qui primò occupauit.*

12 *Agrimenſor partibus præſentibus uel citatis iurare tene-
tur, niſi de partium conſenſu aſſumatur.*

13 *Fines prædiorum præſcribi poſſunt.*

14 *Limites quòd præſcribi non poſſint, etiam præſcriptione
centenaria & cum titulo regulare eſt.*

15 *Limitibus quod continetur, præſcriptioni ſubiacet.*

Quæſtio. CXII.

QVAERITVR an ſit licitum aduertere
flumina, ſeu munitionem facere, ne flumen
inũdet prędia alicui*. Et videretur dicẽdũ ꝙ ſic.
1 l. j. ff. de rip. mu. † quia licitum eſt munire ripam:
duntamen non impediatur nauigatio, & cauea-
tur infra decem annos: vt ibi habetur, vel etiam
non impediatur curſus aquæ etiam in torrente.
l. j. §. in publico. ver. ſed Labeo ſcribit, de flumi.
& ne quid in flum. & aliud eſt fieri in flumine
publico, ſeu aqua fluminis, & aliud in ripa. d. §.
in publico, & hoc verum niſi ripæ munirentur
cum incõmodo accolentium. l. j. §. ſunt autẽ qui
putant. ff. ne quid in flu. pu. licèt in d. §. ſunt au-
tem qui putant. ver. ſed ſi aliqua. relinquatur ar-
bitrio iudicis, quando damnũ eſſet magnum, ſi
non aduerteretur flumen, & incõmodum vicini
eſt paruũ. Et ibi dicit pleroſq; flumina aduertiſ-
ſe, & alueos mutaſſe. Et hoc verũ niſi quis aduer
teret flumina & defenſionẽ faceret cauſa nocẽdi
aduerſario: quia eſſet prohibitũ, cùm fieret per
emulationẽ. l. in ſumma. §. idẽ Labeo, vltimo. ff.
de aq. pluui. arcen. facit l. impenſæ. ff. de impẽ. in
re. do. fact. vide Bart. in l. quominus. ff. de flumi.
in xj. q. Bal. in l. Item lapilli. ff. de re. diui. Cœpol.
in tract. ruſti. prædi. in ti. de agge. & ti. de torren.
2 circa fi. † Nam ripas fluminum publicorum re-
ficere, & munire vtiliſsimũ eſt. l. j. §. ripas. ff. de
ripi. Et licèt prohibeatur fieri opus in flumine
publico, & ripa eiuſdem: hoc verum niſi permit-
tatur ex neceſsitate cauſa euitandi maius dãnum
3 d. §. ſunt autem qui putant. ver. nec aliqua. † Item
licitum eſt facere aggeres, ſeu defenſiones in ſuo
iuxta flumen, ſi in priuato. l. quod principiis. §.
ſi. ff. de aq. pluui. arcen. & illa dictio, iuxta, intel-
ligitur per duos aut tres pedes. l. quidam Iberus.
ff de ſerui. vrba. prædio. duntamen non impedia
tur nauigatio, vel curſus aquæ, ſecundũ ſtatum
æſtatis præteritæ. l. j. §. is autem. ff. ne quid in flu.
& l. j. §. in publico. ff. de flu. Sed quia in hoc ver-
ſatur cauſæ cognitio, ideò debet impetrari à ſu-
periore, antequã quis faciat apparatum aduer-
ſus riparium. Et iſtud eſt verum ſecundum Bald.
in d. l. item lapilli. Item Bart. in d. tract. tyberi. in
ſecunda parte, in materia inſulæ, ſuper verbo,
quod frequenter accidit, primò tractat de capi-
te fluminis vnde oritur. l. j. §. caput. ff. de aqu.
4 quot. † & illud dicitur principium, & eodem mo-
do pes ſeu finis fluminis, dicitur vbi terminatur
& finitur, quod eſt quando intrat mare, vel
aliud flumen. Item ſuper verbo communis,
quoad proprietatem, ſed eſt opus apprehendere
poſſeſsionem. Item quando inſula magis appro-
pinquat ab alia parte. Item de vſu inſulæ niſi
agri eſſent limitati &c. Item ſuper verb. ab vtra-
que parte, quid ſi ſint plures partes quam duæ.
Item quando ab vna parte eſſent prædia limita-
ta, non applicaretur inſula. l. j. §. inſula. ff. de flu-
mi. ſecundum Bartol. ſuper verb. communis, &
ſuper verb. qui ab vtraque parte. Item ſuper
verb. prope. item ſuper verb. & alia. quando
riuus eſt pars fluminis, & procedit à flumi-
ne eſt publici iuris, aliàs quando venit à fon-
te ſecus: & erit eorum qui ab vtraque parte ha-
bent prædia, ſicut de foſſatis dicitur: niſi eſſent
in vſu publico. Et poſt modum inſeruntur. xvij.
figuræ, & in fine ponit vnam quæſtionem, quan-
do venditur prædium ad certum numerum ſta-
diorum, ſeu ſeſtariatarum terræ, cum clauſula
conſtituti, an transferatur dominium & poſſeſ-
ſio ante menſurationem: vide ibi, aut ſaltem vſu-
capio pendente conditione, ſaltem vt vſucapiat
pro ſuo. l. j. §. ante nuptias. ff. de vſucapio. pro
dot. & nota. in l. ij. eodem titul. & l. ij. §. ſi ſub
conditione. ff. de vſucapio. pro emptore. Item

Bart.in iiij.parte tractatus de alueo, ponit text.l.
adeò.§.quod ſi toto. ff. de acqui. re. domi. ſuper
5 verb. ſi toto.† quando mutat totum alueum eſt
noua acceſsio, quæ differt ab alluuione & inſu-
la: ſecundum glo. ibi, ſecus ſi in parte mutetur:
quia tunc dicitur quodam modo alluuio: ſecun-
dum Bart.ibi,& efficitur illis,qui propè prædia
habent ab illa parte. Item ſuper verb. naturali.
intelligitur conſuetudo,ſecundum æſtatem, vel
dicitur antiquus,ad differẽtiam noui alui. Item
ſuper verb. relicto. imperfectè & ſine ſpe redeũ-
di, licèt in alueo antiquo modica aqua ferat.Itẽ
flumina publica aliquando æſtate exareſcunt,
ſed non minus dicuntur peremnia.l.j.§.fi.de flu-
minib. Item ſi certo tempore occultetur curſus
aquæ non tamen deſinit eſſe alueus. Item ſuper
verb. flumen. Idem in lacu,ſtagno,riuo,foſſato,
quæ ſunt publici iuris: ſecundum eumdem, ibi
& in ſecunda parte circa fin. ſuper verb. & alia.
Item ſuper verb.nouus, declarat de dictio. inci-
pit,deſinit.Item ſuper verb.id eſt,quòd aluei flu-
minum, quæ ſunt publici iuris, ſunt principis,
ſub cuius dominio habet ibi imperium. Item
glo.ſuper verb.iuris,in dict.§. quòd ſi toto, flu-
mina obtinent vicem cenſitorum.l.ergo. §.allu-
uio.aliâs flumina.ff.de acquiren.rerum domi. &
ibi quæ plenius declarat.& inſti.de re. diuiſio.§.
quod ſi naturali. ſuper verb.incipit, dicit, quòd
flumina vicem iudicum tenent.& auferunt do-
minia per iura ibi allegata. Item idem Barto. in
dict.tracta.in iiij.libr.de alueo.§.quod ſi poſt ali-
quod tempus,ibi declarat dicta verba. Et idem ſi
reuertatur ad priorem alueum vel per alium lo-
cum tranſeat. Item declarat de forma. & in fine
declarat quando alueus reuertitur ad antiquum
alueum, ſi dominus recuperet agrum inunda-
tum.Item de Vbal.in tract. ſocie.xj.parte.q. xxij.
de via publica exiſtente inter duas ciuitates ſeu
caſtra, & territoria, & maleficio ibi commiſſo
quis cognoſcet: & ſi ſit locus præuentioni. Iem
Felinus in c.ex literis.de proba.in text.ibi occu-
paſſe,licèt fines epiſcopatuũ & parœciarum non
6 poſsint præſcribi.c.licèt.c.tutel. xvj.q. iij.† ta-
men fines rerum eccleſiæ temporalium bene
poſſunt præſcribi.per d.text.vt no.gl.in c. que-
cunque.xvj.q. iij. Panor. in c. quæ iudicante,de
præſcrip.Item de commodo poſſeſsionis. Item
qualiter quis poſsit obtinere vicem duorum,
ſeu fungi duplici officio. Item Feli. in c. ad au-
dientiam,& c.cum nobis.de præſcrip.de præſcri
ptione centum annorum,& de modo probandi.
Item Feli. in c. cùm cauſam. de proba. de libris
7 antiquis, quòd faciant fidem. Spec. titu. de pro-
batio.§.videndum. verb. cùm per libros, & hoc
quando ab antiquis noſtris eſt adhibita fides. Se-
cundo quando tales libri non continent præiu-
dicabilia.c.cùm apoſtolica.de his, quæ fi. à præ-
la. Item de verbis enunciatiuis inſtrumentorum
8 confectorum inter tertios.† Item montes & flu-
mina ſunt fines æterni.Item talia verba enuncia-
tiua non probant. glo. in c. cùm aliquis. de iur.
deli.in l.prædijs.§.Titio.ff.de lega.iij. Innoc. in
c.cùm in iure. de offic. deleg. licèt noceant con-
trahentibus. l. optimam. C. de contrah.& com-
mit.ſtipul.Bald.in l.fina.C.ſi à non compe. Item
an poſsint iungi plures imperfectæ probationes
&c.Item in probandis confinibus non requi-
runtur arctæ probationes,ſed ſufficit ſemiplena
probatio,ſecundum Cardi. in ele. j. de proba. in
iij. oppo. Sed iſtud dictum eſt periculoſum, &
non probatur iure, ſed loquitur in confinibus
eccleſiarum; & non temporalium, niſi eſſent in-
9 ſtrumenta antiquiſsima.Item in dubio† non præ
ſumitur mutatio finium.l.in finalibus.ff.fini. re-
gund. Item error cõfinium non vitiat,ſi conſtet
de fundo.glo.in l.forma. C. de cenſib. nec vitiat
ſententiam ſecundum Bald. in l. j. C. de execu.re.
10 iudi.† Item per exercitium iuriſditionum, per
redditus antiquos, nauigia, & pedagia proban-
tur fines antiqui,& poſſeſsio. ſecundum Bald.in
d.c.cum cauſam.allegat c.dilecto,de offic. Arch.
c.licèt,de probatio.Item ſecundum Inno.& Bal.
11 in d.c. cùm cauſam. de proba. † quòd fines ciui-
tatum & caſtrorum,præſumuntur eſſe illius qui
primò occupauit.l.rem quæ nobis. ff. de acquir.
poſſ.& hoc in temporalibus: ſecus in ſpirituali-
bus.Item Feli..in c. quia iudicante. de præſcrip.
12 de agrimenſore,† debet iurare præſentibus par-
tibus,vel citatis, ſecundum iudicium ſuum: niſi
aſſumatur de conſenſu partium. ſecundum Bar.
in l. Theopompus. Item an limites poſsint præ-
13 ſcribi,† Nam fines prædiorum poſſunt præſcri-
bi,etiam eccleſiarum,quia ius non reſiſtit,ſed fi-
nes parœciarum regnorum ſi de eis conſtet, non
poſsint præſcribi: ſi verò non conſtet, poſſunt
præſcribi, vt ſolum proprium: & vbi conſtat,
poſſunt præſcribi vt ſolum,non vt limes manẽs:
ſecundum glo.in d.c.quæcunque.& c.inter me-
moratos. xvj. q. iij. ſeu iure proprietatis poteſt
14 præſcribi,non iure finium,† Et regulariter limi-
tes non poſſunt præſcribi, etiam præſcriptione
centenaria & cum titulo. Item ea quæ cohærent
limitibus non poſſunt præſcribi, & eſt arbitrij
iudicis. Quia ſi eſſet prædium ampliſsimum co-
15 herens præſcriberetur.† Ea verò quæ continen-
tur infrà limites præſcribuntur. Et idem in limi-
tibus dignitatum ſecularium. Item an ripæ ſint
menſurandæ quando continent ſalicetum. Bald.
in rubric.C.de contrahen.emptio.in iiij.q. Item
iuxta flumem per vnum pedem vel duos, allegat
glo. Barto. in l. quidam Iberus.ff.de ſerui.vrba.
prædi.Item Oldra.conſi.lxxxiij.Item Alex.conſ.
xij.in iiij.vol.incipiente, Viſo proceſſu. circa fin.
in iiij. volu.de verbis enunciatiuis inſtrumento-
rum an per illa probentur confines, & quòd re-
quiritur tempus centum annorum.

ARGVMENTVM.

Datum marito vxoris contemplatione liberis eiuſdem matrimonij relinqui debet. Item quod plus relictum eſt nouercæ quàm liberis, liberis ipſis applicatur.

SVMMARIVM.

1 *Marito quod uxoris contemplatione datur, liberis dicti matrimonij quæſitum eſſe uidetur.*

2 *Nouercæ quod plus relictum ſit, quàm liberis prioris matrimonij, liberis ipſis applicandum eſt. & nume. ro. 5.*

3 *Liberis primi matrimonij minus relictum, quomodò accipiendum ſit.*
4 *Liber' tam primi quàm ſecundi matrimonij legitimam imprimis detrahere poſſunt.*
6 *Liberis ſecundi matrimonij plus relinqui poteſt, quam liberis primi matrimonij.*
7 *Nouerca hæres uniuerſalis inſtituta cum onere reſtituendi liberis ſecundi matrimonij: hæres fideicommiſſaria liberorum ſecundi matrimonij cōtēplatione cenſetur.*
8 *Subſtitutio compendioſa facta per uerb. Subſtituo, duo capita continet: ſi noluerit ſcilicèt, uel non potuerit.*
9 *Subſtitutionis uulgaris ius licèt filius præmoriatur, an ad ſuos trāſmittatur: & ſic dies incerta reijciatur propter hæredis incapacitatem.*

Quæſtio CXIII.

QVAERITVR an id quod datur marito contemplatione vxoris, debeat remanere liberis eiuſdem matrimonij. Et quid iuris quando plus relinquitur nouercæ, quàm liberis, & an id prohibeatur. Et qualiter intelligatur minus relictum liberis primi matrimonij. Et in ef-
1 fectu videtur dicendum. † quòd id quod datur marito contemplatione vxoris debet remanere liberis eiuſdem matrimonij. l. generaliter, & authen. in donatione. C. de ſecun. nup & ibi Bald. facit l. ſed ſi plures. §. in abrogato. ff. de vulg. &
2 pu. & in l. aditio. ff. de aequi. hære. † Et quando plus relinquitur nouercæ quàm liberis primi matrimonij, applicatur dictis liberis primi matrimonij l. hac edictali. ver. ſin verò. C. de ſecūd. nupt. §. optimè. ver. hoc idem. in authē. de nupt. & ibi Ange. col. iiij. Nec obſtat ſubſtitutio facta nouercæ: quia eſt conditionalis ſeu in diem incertam poſt mortem. l. j. §. ſui autem. C. de cadu. tollen. l. hæres meus. in prin. ff. de condi. & demon. nec tranſmittitur pendente conditione ad hæredem, ſecundum glo. & doct. in l. j. C. de his qui ante apper. tabu. & per Paul. de Caſtr. Alexā. in l. ij. C. de lega. vide in d. l. hac edictali. quando filius primi matrimonij eſt exhæredatus, licèt quando fit reconſiliatio per patrē purgetur ingratitudo: ſecundum Bar. in l. quòd ſi iterum. ff. de adi. lega. & Alex. in l. j. col. xj. ff. ſolu. matrimo. vel quādo pœnitentiam egit filius vel filia, quæ peccauit in corpus: ſecundum Spec. tit. qui fi. ſint legi. §. pe. ver. quid ſi filia, & Bal. in l. ſi. C. de do. pro. & in l. ſi filia. C. de inoffic. teſta. l. imperialis. C. de nup. c. ferrum. l. diſt. facit glo. in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his. ff.
3 de libe. agno. † Sed eſt dubium qualiter intelligitur minus relictum liberis primi matrimonij, an intelligatur quando ſuppletur à lege, vt in ſupplemento legitimæ: l. omnimodo. & l. ſancimus. §. repletionem. C. de inofficio. teſta. Bal. in d. l. hac edictali. in iij. col. ver. hic ſunt plura conſiderāda, dicit, quòd filio non poteſt dici minus relictum, quàm ſi legitima, ex quo ſuppletur ex
4 diſpoſitione legis. † Nam imprimis liberis tàm primi, quàm ſecundi matrimonij debent detrahere legitimam: vt in authen. de nup. §. placet. col. iiij. ſecūdum Bal. in d. l. hac edictali. ver. ſed pone. Sed Sali. in d. l. hac edictali. tenet, quòd nouerca vel vitricus debet ſolum habere quod actu relinquitur minus alteri ex liberis primi matrimonij: non autem ſuper eo quod relinqui debet, & ibi in ver. ſin verò. & l. quoniam. C. de ſecun. nup. Bar. in §. optimè. in authenti. de nupt. col. iiij. Et licèt cōuolendo ad ſecunda vota poſſit plus relinqui ſecundo coniugi, ſubſtituendo liberos ſecundi matrimonij: ſecundum Bal. & Sali. in d. l. hac edictali. in princip. circa ſi. hoc verum quando purè eſſent ſubſtituti, vel quòd dies eueniſſet ſubſtitutionis, aliâs pendente cōditione non tranſmitteretur, & per glo. in l. hæredes mei. §. cùm ita. ff. ad trebel. vide Fulgo. con
5 ſi. xcvij. † Et illud plus, quod relinquitur ſecundæ coniugi debet applicari in totum liberis primi matrimonij. d. l. hac edictali. §. ſin verò. & §. optimè. in authen. de nup. col. iiij. & authent. ad eos ſolos. C. de ſecun. nup. Nec debet diuidi inter liberos primi matrimonij, & nouercam vel vitricum: ſecundum Iacob. Butri. in d. l. hac edictali. & Oldra. conſi. ccliiij. quamuis glo. in d. l. hac edictacti. §. ſin verò pluſquam. ſuper verb. diuidi. teneat, quòd diuidatur, & Cy. ibi, in iiij. q. & ibi Bal. Salı. & Ange. in l. quoniam prætetitæ. C. de ſecun. nup. licèt Albe. ibi teneat opi. Iac. But. & ſequatur Phili. Corne. conſil. xxxiij. & conſi. xliij. & conſi. cxviij. in primo vol. Nec obſtat ſi dicatur, quòd illud quod relinquitur nouercæ vel vitrico pluſquam liberis primi matrimonij ſit pro non ſcriptum: & ſic quòd debeat remanere in hæreditate: quia aliud eſt in caſu iſto: quia debet deuolui ad liberos primi matrimonij, ſecundum Bald. in d. l. hac edictali. Veruntamen licèt prohibeatur plus relinqui ſecundo coniugi, quā liberis primi matrimonij:
6 † tamen poteſt plus relinqui liberis ſecundi matrimonij, quā primi. §. illud quoque, in authent. de nupt. colum. iiij. & ibi per docto. & in auth. de trien. & ſemiſ. §. j. & ij. col. ij. Et pariter bene poteſt relinqui ſecundo coniugi cum grauamine relinquendi tertio, etiam ſi plus relinquatur quā liberis primi matrimonij, ſecundum Bald. in d. l. hac edictali. Quia ille tertius illud commodum habebit, etiam ſi relinquatur ſecundo coniugi cum onere reſtituendi poſt eius mortem filio ſecundi matrimonij: & debet fieri integra reſtitutio filio ſecundi matrimonij: ſe-
7 cundum Bald. ibi per dict. §. illud. † Præterà quando nouerca inſtituitur hæres vniuerſalis, cum onere reſtituendi liberis ſecundi matrimonij, cenſetur hæres fiduciaria contemplatione liberorum ſecūdi matrimonij, ſecundum glo. in l. in fideicommiſſariam. §. fin. ff. ad trebel. ſecundum Ioan. Alex. de Imol. ibi Bald. in l. poſt mortem. C. de fideicommiſsis. & in rubric. C. de his quæ in frau. Alex. in l. cum filio, in x. col. ff. de lega. j. & in l. mulier. in princi. in j. colum. ff.
8 ad trebel. † Et ſubſtitutio compendioſa, per verbum commune ſubſtituo, continet duo capita, ſcilicèt ſi noluerit, vel non potuerit. l. cùm proponas. C. de hæredi. inſtituen. & ibi docto. quia ſecunda vxor non poteſt eſſe hæres, & eſt locus ſubſtitutioni: quia teſtamentum accipit vires interdum à gradu ſubſtitutionis. l. iij. §. fina. ff.
9 de libe. & poſthu. † Et tale ius ſubſtitutionis

vulgaris, eſto quòd filius præmoriatur, an trãſmittatur ad ſuos facit.l.coheredi.in princ.ff. de vulga.& pupi.per Barto.& cæteros in l. qui habebat.ff.de vulga.& pupi. Sed hic eſt dubium: quia dicta ſubſtitutio eſt ad diem incertam poſt mortem, & quando moritur ſubſtitutus pendẽte die incerta, an reijciatur dies propter incapacitatem hæredis: vide nota.per Paul.de Caſt. & Alexan.in l.mulier.in prin.ff.ad trebel.

ARGVMENTVM.

Pœnitere & deſiſtere ab accuſatione in crimine falſi etiam inter perſonas coniunctas, an & quando liceat.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitere & ab accuſatione deſiſtere antequàm rei nomen inter reos recipiatur, an licitum ſit.*
2 *Accuſatori reo citato ab accuſatione deſiſtere non licèt.*
3 *Turpiliani pœna quæ.*
4 *Accuſatori poſt litem conteſtatam à lite diſcedere non permittitur.*
5 *Tranſigere uel paciſci in delictis reo licitum eſt: ſecus in accuſatore. & nu. 6.*
7 *Tranſactio uel pactum in delictis ad fiſci præiudicium non ualet.*
8 *Deſiſtere à lite in delictis propter generalem abolitionẽ an liceat.*
9 *Abolitio triplex.*
10 *In abolitione priuata tria requiruntur, & quæ.*
11 *Abolitio priuata quando concedenda ſit.*
12 *Accuſator ſi premium accipit etiam inter conſanguineos ab accuſatione deſiſtere non poteſt.*
13 *Abolitioni generali uel priuatæ in crimine leſæ mageſtatis uel falſi locus non eſt.*

Quæſtio CXIIII.

QVAERITVR an in crimine falſi ſit licitum deſiſtere ab accuſatione poſt citationem tranſigendo, præſertim quando agitur inter coniunctas perſonas, abſque abolitione generali vel ſpeciali. Et in effectu dubium facit:
1 quia † licitum eſt pœnitere & deſiſtere ab accuſatione à principio, antequàm reus ſit citatus, & antequàm accuſator ſe ſubſcripſerit & fideiuſſerit ſine pœna turpilia.l.j.C.ad ſena. turpilia.l.in ſenatu.§.qui poſt.& l.quæſitum. ff. eod. titu.l.deſtitiſſe.ff de iudi. & maximè antequàm nomen rei ſit receptum inter reos.l.is qui. ff. de pu.iudi.cum ibi noti.per glo.Barto.& Ioan.de Imol.nec iſto caſu libellus principi oblatus haberet vim litis conteſtatæ, vel citationis, iuxta.l. j.& ij.C.quã.libel.prin.da.Sed in contrarium vi
2 detur veritas in caſu iſto, † ex quo reus fuit citatus: quia non eſt licitum deſiſtere ab accuſatione, aliâs accuſator incideret in pœnam turpiliani, quinque librarum auri.l.iij.§.j.ff. de præuaricatori.l.ab accuſatione.ff.ad turpi.Nec habet hodie locum pœna tallionis, vel inſcriptionis, de conſuetudine, niſi in curia Romana: ſecundum Bartol.in l.penulti. §. ad crimen. ff de publi.iudi. Et maximè in crimine fal. vbi poteſt etiam procedi ſine accuſatore: ſecundum vnam opinionem, in l.qui crimen.C. qui accuſa. non poſſ. & ex quo reus eſt citatus non eſt licitum deſiſtere.d.l.quæſitum.ff.ad turpi.& ita per Bartol.in authen. qui ſemel. C. quomo.& quando,
3 aliâs incideret in pœnã turpillia, † quæ eſt quinque librarum auri in publicis delictis, prout ſupra dictum fuit: & vltra eſt pœna infamiæ. l. ij. C.ad turpi.& in priuatis delictis punitur deſiſtens extraordinariè.l.& in priuatis. ff.ad turpi. de quo etiam habetur per gloſ.& docto.in c.a.§.
4 ij.& fi.de collu. dete. † multo fortiùs non eſt licitum deſiſtere poſt litem conteſtatam in criminalibus.d.l.in ſenatus.§. ſi poſ.ff.ad turpi. Et licèt in criminibus publicis ſit licitum tranſigere vel paciſci quando infertur pœna ſanguinis, & etiam in crimine falſi.l.tranſigere.C. de tranſ
5 act. † tamen hoc verum ex parte rei: quia licitũ eſt cuique redimere vexationem ſuam.l. j. ff. de
6 his qui mor.ſib.conſi. † ſecus ex parte actoris: quia non eſt licitum tranſigere vel paciſci, aliàs incideret in pœnam turpilliani, ſecundum gl.in d.l.tranſigere. licèt ſecundum Bar.Bal. & communiter cæteros in d.l.tranſigere, in crimini
a bus permiſsis, ſit licitum tranſigere a ſiue ex parte rei, ſiue accuſatoris. & iſto caſu accuſator euitaret pœnam tallionis: ſed non euitabit pœnam turpilliani, de quo ibi per doct. Et ideò ad euitandum omnem pœnã eſſet remedium: quòd partes tranſigerent ad euitandum diſpendia litis, vel quando partes remittunt vnus alteri iniurias ſecundum Tanere. quem referunt Alex. & Iaſo.in d.l. tranſigere.circa fi. Licèt tutiùs eſſet facere concordiam gratis, aut ex iuſſu iudicis.l.furti.§.p actus. & §. cui iuſſu.ff. de his qui
7 no.infa. Veruntamen ſi loquamur † in delictis publicis, ſiue priuatis non tenet tranſactio vel pactum ad præiudicium fiſci.l.iuriſgentium.§. ſi paciſcar.ff de pact.ſecundum glo & communiter docto.in d.l.tranſigere, & ſecundum Bar. in l.j.§.vſque.ff.de iniur.& in l.j.§. & poſt operis.ff.de ope.noui.nuncia.& in l.diuus.ff.ad leg. Iul. repetun.& in l.licitatio.§.quòd illicitè.ff.de publi.
8 Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, † quòd licitum eſt deſiſtere in criminibus, per abolitionem generalem ob rem principis proſperè geſtam, ſaltem intra triginta dies.l.abolitio, & l. vt priuatim.cum l.ſequenti.ff.ad turpillia. quia iura loquuntur in abolitione publica ſeu generali, quæ non totaliter perimit delictum, nec ſe extendit ad incarceratos.l. Domitianus. ff. ad tur-
9 pil.Cuius gratia ſciendum eſt, † quòd triplex dicitur abolitio. Prima dicitur publica ſeu generalis, quæ datur à lege.ob rem principis proſperè geſtam, & dicitur etiam publica, prout ſupra dictum fuit. Secunda dicitur legalis, ſeu legitima, quando accuſator vel accuſatus moritur; & alius ſubrogatur ad proſequendum litem, l, libellorum.§.fin.ff.de accuſa. Tertia abolitio dicitur priuata, quando petitur ab accuſatore, vt deſiſtat, de licentia iudicis, cauſa cognita, l.j.& ij.C.de aboli.de quo per glo.& Sali. in rubric.C. de aboli.& rubric.C. de genera. a-
10 boli.& per Specu.in tit.de aboli. † Et tria principaliter requiruntur in iſta abolitione priuata, ſecundum Ange, Are. in tracta. male. ſuper verb.necnõ ad querelam.circa fi. & ibi per Augu. in addi. Primò quia accuſator debet proponere cauſam erroris, vel quia profilijt ad accu-
ſationem

ſationem per calorem iraeundiæ, vel errorem, vel temeritatem, non bene informatus de negotio. Secundò requiritur, quòd habeat iurare, quod non corruptus pretio prece, vel humana gratia non proceſſerit ad petendum talem abolitioné. l.j.C.de aboli. Tertiò requiritur, quòd accuſatio ſimplex fuerit producta abſque eo, quòd reus fuerit incarceratus, vel detentus, nec aliquid paſſus eſt in eius perſona, aliâs non admitteretur niſi volente iniuriam paſſo. l. fallaciter. C.de aboli. aliàs vbi reus nil paſſus eſt, infra triginta dies abolitio conceditur à iudice. l. abolitio. C.de aboli. etiam reo inuito, vt ibi habetur.
11 †Et maximè debet concedi iſta abolitio, quádo quis proſequitur ſuam vel ſuorum iniuriam, vel quando agitur inter cognatos, vel conſanguineos: quia tunc faciliùs admittitur, vt ibi habetur. l. propter inſidias. C. qui accuſa. non poſ.
12 Verum tamen vbi accuſator accipit premium, etiam inter conſanguineos, non eſt licitum deſiſtere ab accuſatione. d. l. ij. C. de aboli. & l. ſi fœ-
13 mina. C. ad turpil. †Præterea in crimine falſi nõ habet locum generalis abolitio, vel priuata. l. Lucius. ff. ad ſena. conſul. turpil. ſicuti in crimine læſæ maieſtatis, talis abolitio non ſe extendit, vel etiam quando accuſatus fuit incarceratus, vel detentus, vel aliquid paſſus in eius perſona, vel alias appareret de calumnia accuſatoris. l. fallaciter. C. de abolitio. & idem in crimine falſi, vbi imminet onus probandi vtrique, tàm accuſatori, quàm accuſato. d. l. fallaciter. in fine. & ibi per Bald. & per Specu. in titu. de aboli. & ita etiam tenet Bartol. in d. l. Lucius. ff. de aboli. de quo etiam per Alexan. de Imol. in l. de pupillo. §. ſi pluribus. ff. de ope. no. nuncia. Nec obſtat l. ſi docueris. C. ad legem corne. de fal. vbi videtur etiam probare, quòd in crimine falſi, etiam habeat locum abolitio: quia ſecundum glo. in d. l. ibi loquitur in indulgentia principis, quæ fit ex certa ſcientia, vbi poteſt remittere pœnam delicti. l. fina. C. de gene. aboli. l. generalis. & l. cum indulgentia principis. C. de cenſi. ſecus in generali vel priuata abolitione, vbi nõ totaliter remittitur crimen, vt ibi habetur, facit l. reſcripta. C. de preci. Imperato. offeren. l. j. §. de qua. ff. de poſth. c. cùm te. de re iudi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis & denunciationis nobilis Gabrielis de Bellacomba domini de Griat, contra dominum Ioffredũ de Bellaçomba dominum de Vſelles ſuper falſitate inſtrumenti cuiuſdam quictantiæ receptæ Lugduni, vbi prætendebatur, quòd dictus Gabriel quictauerat omnia bona paterna & materna domino quondam Iacobo de Bellacomba militi patri dicti Ioffredi. Et ad iſtos fines fuit citatus dominus Ioffredus ad inſtantiam dicti Gabrielis iuncto fiſco. Et fuerunt tentæ certæ dietæ coram curia. Et tandem dictæ partes tranſegerunt & concordauerunt ſine licentia curiæ, ita quòd dictus Ioffredus nepos pro iuribus quæ poterat prætendere dominus Gabriel eius patruus, ſe obligauit in ſummam vndecim centum florenorum, & ſibi tradidit certos cenſus, ad tenendum donec ſoluta ſit dicta ſumma. Et fuit productum inſtrumentum accordij, & partes ſe declarauerunt vlterius non inſiſtere in cauſa. Super quo fuit dubitatum ſi dictus Gabriel accuſator poterat deſiſtere à dicta accuſatione incepta. Et maior pars dominorum fuit in oppinione quòd ſic, attenta qualitate perſonarum, cùm ageretur inter conſanguineos. Sed ego eram in dubio, attento quòd agebatur in crimine falſi, & quòd dictus Gabriel acceperat premium à dicto eius nepote, per iura ſupra allegata. Et licèt in crimine falſi ſit licitum tranſigere, d. l. tranſigere. ex parte rei: ſecus ex parte actoris, ſaltem quin incidat in pœnam turpiliani, proue ſuprà dictum fuit. Super quo fui dubius, & relinquo cogitandum.

a Tranſigere. Adde l. quoniam. ff. de hijs qui not. infa. an tranſigens in delictis habeatur pro confeſſo. & Bald. in l. furti, §. pactus. ff. de his qui no tan. infa. quod exhibendo inſtrumentum accordij quamuis non confiteatur crimen.

ARGVMENTVM.

Obligatio facta accuſationis inſtitutæ vel inſtituendæ prætextu an valeat: & ſi ſoluta ſit, an repeti poſsit.

Quæſtio CXVI.

QVAERITVR an obligatio facta prætextu accuſationis inſtitutæ, vel inſtituendæ, de iure teneat: & an poſsit repeti, ſi fuerit ſolutum. Et videretur dicendum, quòd talis obligatio teneat: & quòd non ſit locus reciſioni vel repetitioni. l. accuſationis. C. de his quæ vi me. l. ſi quidem. C. de contrahen. & cómitten. ſtipul. Et maximè quando eſt de criminibus, de quibus eſt licitum tranſigere vel paciſci. iuxta l. tranſigere. C. de tranſact. Sed vbi eſſet lata ſententia in crimine, tunc poſt latam ſententiam eſſet licitum tranſigere; ſecundum Barto. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui. no. infa. Et iſtud etiam poſſet adaptari ſuper dicta obligatione nobilis Ioffredi de Bellacomba, qua ſe obligauit nobili Gabrielli de Bellacomba eius patruo, ſuper quo relinquo etiam cogitandum.

ARGVMENTVM.

Notarius condemnatus de furto qualificato, an officio notariatus priuatus ſit, vel priuandus.

SVMMARIVM.

1 *Infamia irrogatur per ſententiam ſuper crimine latam*
2 *Infamia iuris teſtem à teſtimonio repellit.*
3 *Notarius furando in officio delinquere non dicitur.*

Quæſtio. CXVI.

QVAERITVR an notarius condemnatus de crimine furti, etiam qualificati, cum crochetis debeat priuari officio tabellionatus, & quòd non debeat de cæterò recipere nec conficere inſtrumenta. Dubium facit, †quia per ſen-
1 tentiam in crimine latam efficitur infamis. l. in-
2 famis. ff. de publi. iudi. †& infamia repellit à teſtimonio, maximè quando eſt infamia iuris. c. teſtimonium. de teſti. iuxta not. per glo. & doct. in l. cunctos. populos. C. de ſum. trinit. & in l. Caſsius. ff. de ſena. multofortiùs in notario de-

bet repellere infamia: quia eſt loco teſtis.l. Domitius Labeo.ff.de teſta.Sed in contrarium facit:
3 quia notarius in furto non dicitur delinquere ex officio,niſi accuſaretur de falſo.iuxta l. ſi aliquid.C.de ſuſceptor.& arcar.lib.x.in l.ſi quis ex argentarijs.§.cogentur.ff.de eden. & iſtam partem tenet Bart.in l.an eandem.ff.ad legem iul.repetun.Licèt diminuatur eius fides, vt ibi habetur,niſi in notario actorum alicuius curiæ: quia tunc deberet repelli in iudicio, licèt non deliquiſſet in officio: dum tamen fuerit condemnatus de crimine.de quo etiam per Bald.in l. in exercendis.C.de fi.inſtrumen.pro quo etiam facit, quia iudex interdum ex cauſa poſſet notario cõdemnato reſeruare factionem & receptionem inſtrumentorum.iuxta nota.per docto.in l.militibus.C.de teſta.mili.Et præmiſſa faciunt notata, de quodam notario ſancti Nazarij in Roanis, cõdemnato in curia ſancti Marcellini pro quodam furto perpetrato cum crochetis in caſtro Ruppis chinardi, & iudex condemnauerat ipſum ad pœnam priuationis officij, reſeruata miſericordia curiæ.

ARGVMENTVM.

De mandato de prouidendo.

SVMMARIVM.

1 *Mandati de prouidendo gratia an afficiat & liget ordinarij manus, quam collatio per ipſum interim facta teneat.*
2 *In mandato de prouidendo quod tempus ſpectandum ſit.*
3 *Collatio ordinarij facta ante acceptationem mandati de prouidendo tenet, etiam ſi in mandato adpoſita ſit clauſ. Quam duxerit acceptandum.*
4 *Acceptatio coram executore uel alijs honeſtis perſonis fieri poteſt.*
5 *Acceptatio an fieri poſſit antequam uacet.*
6 *Executor an exequi ſeu conferre poſſit ante acceptationem. & nu.9.*
7 *Gratiæ quæ præbendas afficiunt.*
8 *Acceptatio certæ præbendæ antequàm uacet, non ualet.*
10 *Executoris poteſtas per obitum Papæ non euaneſcit.*
11 *De termino unius menſis ſecundum modificationem eccleſiæ Gallicanæ.*
12 *Ordinarij poteſtas an per ſolam præſentationem afficiatur.*
13 *Eccleſiæ Gallicanæ modificatio circa clauſ. Quam duxerit acceptandum, ſecundum ius commune intelligenda eſt.*
14 *Clauſ. De prima uacatura, ante uacationem & acceptationem conditionis effectum non ſortitur.*
15 *Conſuetudo an à crimine falſi excuſet quando abſentium nomina in inſtrumento ponuntur.*
16 *Vicarius legati de latere aliũ uicarium creare nõ poteſt.*
17 *Vicarius extra prouinciam ſuam beneficia conferre non poteſt.*

Quæſtio CXVII.

QVAERITVR an gratia apoſtolica mandati de prouidendo de primo beneficio vacaturo, ſeu de recipiendo aliquem in canonicum cum expectatione præbendæ, quem duxerit acceptandum, facta præſentatione capitulo, etiam datis executoribus ad prouidendum, ſeu exequendum, capitulo negligente, habeat afficere, ſeu ligare manus collatoris ordinarij ante acceptationem: an verò teneat interim collatio ordinarij, vel legati de latere, ſeu eius locumtenen.ante acceptationem, etiam ſecundum prag. ſanctio.& maximè quando in gratia talis mandati ſeu poteſtatis executoris non eſt adiecta clauſula decreti irritantis, nec apparet fulminatus proceſſus executorialis, nec coram executore facta capituli acceptatio, vel alijs perſonis. Et in effectu de hac materia habetur in c. mandatu. cum duobus ſequentib. & ibi per Panor. & Io. de Imol.& in c.capitulum ſanctæ crucis.de reſcript.& ibi Feli.& in c.dilectus.el.ij.de præben.
1 †vbi videtur probari, quòd talis gratia mandati non afficit, nec ligat manus ordinarij, quin teneat collatio facta per ordinarium, etiam ſi ſciuerit mandatum apoſtolicum, licèt debeat puniri
2 ri ex tranſgreſſione: & † in hoc debet potiùs attendi tempus receptionis, quam data literarum. de quo ibi per glo.& docto. Nec obſtat c.propoſuit.de conceſ.præbend. vbi fuit caſſata collatio ordinarij, propter mandatum apoſtolicũ, quia ſecundum glo.ibi, illud proceſſit de plenitudine poteſtatis Papæ, vel quia ibi erant deputati exactores ad prouidendum, iuxta c.ſi capitulo.
3 de conceſ.præbend.lib.vj.† Veruntamen in hac materia quando in tali gratia mandati de prouidendo, eſt adiecta illa clauſula, quam duxerit acceptandum in iſto caſu tenet collatio ordinarij ante acceptationem, etiam ſi fuerit datus executor ad prouidendum, etiam ſi fuerit facta inſinuatio vel publicatio mandati.c. quia cunctis. §. ex parte.ver. ſubiunctum.de conceſ.præbend.libr. vj.& ideò impetrans debet eſſe vigil, vt ordinarium præueniat in acceptando: ſecundum gloſſ.
4 ibi ſuper verb.acceptaret. † Et talis acceptatio, poterit fieri coram executore vel alijs honeſtis
5 perſonis. † An autem talis acceptatio, poterit fieri antequam vacet. Et videretur dicendum quod non, in ſpecie, ſeu de certo beneficio: ſecus quo ad primam vacaturam, vel ex cauſa, ſecundum c.nc captandæ.& dict.c.quia cunctis.in fi.de cõceſ.præbend.lib.vj. Veruntamen ſecundum glo.
6 ibi, ſuper verb.acceptaret.el.j.§.ex parte, † executor nihil poteſt facere ante acceptationem, etiã ſi ſit clauſula decreti irritantis, de quo ibi habetur in c.executor.& in c.ſi capitulo.eod.titu.vide glo.in c.ſi ſoli.de conceſ.præbend. in glo.magna.ſuper verb.firmitatem.in ij.membro prin-
7 cipali, videlicet, † quæ gratiæ præbendas afficiant. Et ibi in effectu tenet, quòd quando Papa mandauit conferre primam quam acceptaret, quòd tunc non eſt affecta præbenda quantuncunque fiant inhibitiones, reſeruationes, & decreta niſi priùs fiat acceptatio, vel ipſius vacantis, vel primæ vacaturæ, vel ex cauſa ſecun-
8 dæ vel vlterioris: † Si verò certam & expreſſam acceptaret, antequam vacaret, non teneret. & ideò ante talem acceptationem liberè poterit conferri per ordinarium, aut alium executorem apoſtolicum.clemen.j.de conceſ. præbend. Idem videtur dicendum de legato de latere, qui dicitur ordinarius, & poteſt conferre beneficia. cap.j.& ij.de offic.legat.libr. vj.vide per Gemi. & Philip.Fran.in dict.capitu. quia cunctis. §.ex parte.& in §.contra.de conceſ.præbend.lib.vj.

qui

9 qui tenent, quòd† executor ad conferendum bene
ficium, quod impetrans duxerit acceptandū,
non poteſt conferre antequam impetrans acce-
ptet. Inhibitio ergo executoris, & eius collatio,
& intimatio, ſi fiant ante tempus vacationis, nō
ligant manus ordinarij hæc ſcientis, cùm minus
conferre poſsit cùm vacabit. Et hoc ideò, quia
mandatum de conferendo fuit ſuper incerto: &
ſic de illo de quo ſcribitur duxerit acceptādum
ante omnem acceptationem prædicta non ar-
ctant, nec etiam decretum Papæ, quod eſt plus:
quia iuriſditio vel poteſtas conceſſa in euen-
tum conditionis exerceri non poteſt antequàm
ipſa purificetur c. ſi pro te. de reſcript. libr. vj.
& clemen. j. de conceſ. præbend. & hoc quando
in literis non eſt certus terminus ad acceptan-
dum, aliâs ſecus: quia pendente termino non
poſſet ordinarius conferre. d. clemen. j. §. ſecus.
de conceſ. præbend. & ita etiam tenet do. Frede.
de ſe. conſilio. ccxc. vbi repetit dictum cap. di-
10 lectus. el. ij. & ibi tenet, quòd† non expirat po-
teſtas executoris per mortem Papæ, in gratia fa
cta: ſecus in gratia facienda. de quo habetur in
c. ſi ſuper. de offi. deleg. lib. vj. & in cap. ſi cui. de
præbend. eod. li. vide in pragma. ſanctio. in ti-
tu. de colla. §. non tamen intendit. vbi permitti-
tur romano pontifici tempore ſui pontificatus
aliquo honeſto modo diſponere de vno benefi-
cio vel duobus, ſecundum numerum ibi taxatū:
ita tamen vt in eadem eccleſia cathedrali vel col
legiata duas præbendas ſuo tempore non con-
ferunt. & ſecundum glo. ibi ſuper verb. pontifi-
catus. intelligit poſt promotionem ſuam ante
coronationem. & pariter ſuper verb. ſuo tem-
pore, declarat quòd ſucceſſor romani pōtificis,
poterit conferre talem prouiſionem. & ibi ſu-
per verb. conuenienti, declarat iuxta formam
c. mandatum, de reſcrip. de quo in modificatio-
ne eccleſiæ Gallicanæ, in eodem titu. §. item vo-
luit. Et quòd fiat ſub vera data & non retrotra-
ctiua, & quòd inſeratur clauſula, ſi pro alio nō
ſcripſerimus, & quod non habeat ſub executio-
ne, niſi poſt menſem à tempore ſuæ præſenta-
onis eccleſiaſtico patrono, ſeu eccleſiaſtico
llatori, aut eius vicario in ſua abſentia. Nec
oſtat ſi dicatur, quòd quando fit legatum ali-
de vno ex ſeruis ſuis, quem duxerit eligen-
m: quòd ſi hæres manumiſerit vel alienaue-
ante quam legatarius optet, quod talis manu
iſio vel alienatio, ſi poſtmodùm legatarius
auerit, non tenet. dict. ca. quia cunctis. §. ſed
tit. verſi. ſicut. de conceſsio. præbend. lib. vj.
o videtur idem in mandato de prouidendo
clauſula, quam duxerit acceptandum: quia
ordinarius primò contulerit: ſi tamen im-
ans poſteà acceptet, non debet tenere colla-
rdinarij. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd
procedit quando fit legatum de re præſen
cus quando fit de re futura: vt quia teſta-
gauit vni de ſeruis naſcituris: quia iſto ca
enatio teneret interim facta per hæredem.
eſt in propoſito in mandato de prouiden
e prima vacatura, quam quis duxerit acce-
dum, quia talis gratia eſt de re futura: &
ideò collatio ordinarij interim facta tenet, an-
tequam impetrans acceptauerit. Non obſtat e-
tiam ſi dicatur, quod in dicto decreto pragma-
11 ticæ ſanctionis. de colla. §. item voluit. † eſt ter-
minus vnius menſis: & per conſequens penden-
te termino vnius menſis non debet tenere colla
tio ordinarij, interim facta. Quia ad iſtud reſpō
detur, quòd illa præfixio vnius menſis ſunt ver
ba aduiſamenti eccleſiæ Gallicanæ, quæ non po
tuit nec poteſt imponere legem Papæ: ſecundū
glo. in d. §. item voluit. ſuper verb. viſum. c. inſe
rior. xxj. diſtin. & maximè quando tales modifi-
cationes ſunt iuri communi contrariæ, quando
non debent ſortiri effectum, cùm non fuerint
concluſæ per concilium Baſilienſe. in d. c. j. de
colla. §. j. ver. adijciens. Quia concilium Baſi-
lienſe in d. c. j. de colla. fuit ibi datum in ſeſsio-
ne noſtra. & modificationes congregationis du
rant vſque ad decretum de cau. Vel ſecundo re-
ſpondetur, quod in d. §. item voluit. illa præfi-
xio menſis eccleſiæ Gallicanæ, ibi apponitur
ad fauorem ordinariorum, quia interim ante
præſentationē tenet collatio ordinarij. de quo
per glo. ibi, ſuper verb. ſub executione, quæ po
nit ibi duplicem intellectum, & etiam ſuper
12 verb. præſentationis, ibi ponit† quod per ſolam
præſentationem non afficiatur poteſtas ordina-
rij, quando ſoli ordinario dirigitur mandatum
ſine executore, niſi in tribus caſibus, de quibus
in c. ſi ſoli. de conceſſ. præbend. libr. vj. ſecus ſi
ſcribatur ordinario dato executore ad prouidē-
dum. iuxta. c. ſi capitulo, de conceſ. præben. libr.
vj. licèt dictus. §. item voluit, non loquatur quā
do in tali mandato de prouidendo eſt appoſita
clauſula de prima vacatura quam duxerit ac-
ceptandum: quia iſto caſu tenet collatio ordi-
narij ante acceptationem & purificationem cō-
ditionis. d. c. quia cunctis, de conceſ. præben. lib.
vj. quia eccleſia Gallicana non poteſt legem im-
ponere Papæ, nec etiam ſtatuere ſuper iura, ſe-
cundum glo. in d. c. j. §. non tamen. ver. adijcitur.
13 de colla. † & ita modificatio eccleſiæ Gallicanæ.
in d. §. item voluit, debet intelligi ſecundum ius
commune, quo ad dictam clauſulam, quam du-
xerit acceptandam, ex quo ibi non loquitur.
Quia caſus omiſſus relinquitur in diſpoſitione
iuris communis. l. ſi extraneus. ff. de condict. ob
cau. l. commodiſsimæ. ff. de libe. præte. cū ibi no.
Vide de materia plurium formarum mandati de
prouidendo, & an expiret morte mandantis. in
d. §. item voluit. ſuper verb. Romanus ponti-
fex. & ſuper verb. mandatum. & ſuper verb. di-
rigendum. & ſuper verb. formam. Aliquid ſu-
pra tetigi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper proceſſu diffinito ſuper poſſeſſorio cano-
nicatus & præbendæ eccleſiæ Ebreduni, inter
dominum Arduynum Maſſelieri, & quendam
dominum Ioannem Richerie ad vtilitatem dicti
domini Arduyni, qui obtinuerat mandatum de
prouidendo quod fuerat præſentatum dicto ca-
pitulo eccleſiæ Ebreduni antequam vacaret ca-
nonicalis portio. & pariter nō fuerat facta præ-
ſentatio executori apoſtolico. Et poſtmodum
vacante dicto canonicatu per obitum domini

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ſecundum ſtatuta Delphinalia intra triginta dies coram iudice ad quem introducenda eſt, aliàs eſt deſerta.*
2 *Attentata medio tempore non reuocantur.*
3 *Appellatus quo caſu ſuam ſententiam executioni mandari curare poſſit.*
4 *Caſus omiſſus iuris diſpoſitioni relinquitur.*
5 *Citatio coram curia tacitam cauſæ aduocationẽ habet.*

Quæſtio CVII.

QVAERITVR ſi pendente appellatione à
diffinitiua, pars appellans non facit citari
partem appellatam infrà triginta dies, à tempo-
re introductionis, an teneat executio ſententiæ,
an verò debeat reuocari in vim attentati, & ma-
ximè quando executio fuit facta poſtquàm pars
appellata fuit citata in cauſa appellationis. Du-
1 bium facit: quia † ſecundum ſtatuta Delphinalia,
appellatio debet introduci, coram iudice ad quẽ
infrà triginta dies, aliàs appellatio dicitur de-
ſerta. Sed non loquitur ſtatutum quaodo appel-
latio fuit introducta infrà triginta dies, & pars
appellans omiſit facere citari partẽ poſt trigin-
ta dies. Et in effectu domi. Guid. Pap. deci. ccxiij.
refert, ſecundũ ſtatuta Delphinalia, quòd quã-
do appellans non inttoducit appellationem in-
frà triginta dies, quòd tunc eſt deſerta. Si verò
introduxerit infrà triginta dies, & pars appel-
lans non faciat citari partem appellatam infrà
triginta dies poſt introductionem appellatio-
nis, proceſſuram in cauſa appellationis, non de-
clarant dicta ſtatuta antiqua, ſi appellatio ſit de-
ſerta nec alia pœna ſtatuitur. Ideò vt euitetur
via diffugij vltra ſtatutum Curia ordinauit, quòd
2 de cætero † attentata medio tempore oon reuo-
centur, ſed remaneant in eodem ſtatu donec in
diffinitiua, & hoc in odium retardantium pro-
ſequi appellationes, aliter de iure caueatur. c. nõ
ſolùm. de appella. li. vj. Sed poſteà dominus Del-
3 phinus inſtituit, † quòd niſi fuerit inhibitum
infrà triginta dies, quòd iudex à quo, poſsit ſuã
ſententiam mandare executioni, ac ſi in rem trã-
ſiuiſſet iudicatam: & hoc verum quando appel-
latur ad curiam parlamenti: ſecus ſi appelletur
ad inferiores iudices: prout ibi pleniùs refertur.
Sed ibi omittitur caſus, quando pars appellans
facit citari partem appellatam poſt tempus in-
troductionis triginta dierum coram curia, an-
tequàm fiat executio ſententiæ per iudicem à
quo, & poſt modum contingit caſus quod pen-
dente cauſa appellationis coram curia, iudex à
quo facit executionem ſenteotiæ, an debeat re-
uocari in vim attentati. Quia iſte caſus omiſ-
4 ſus, † debet relinqui io diſpoſitiooe iuris com-
munis: vbi pendente appellatione à diffinitiua,
ſuperſeditur ab executione, aliàs ſi fiat, reuoca-
tur, & ad priſtinum ſtatum reducitur. d. cap. non
ſolùm, & c. venientes. in fi. de iur. iuran. l. j. ff. nil
no. app. pen. Et præmiſſa faciunt ad quæſtiooem
ſuper cauſa appellationis Petri allierij, contra
hæredes Durandi de curia in manibus pelliſſo-
nis: quia poſtquàm dicti hæredes appellati fue-
rant citati coram curia, fecerant exequi ſenten-
tiam iudicis appellationum in quodam tenemen-
5 to terræ dicti Allierij. Nam † citatio coram curia
habet tacitam aduocationem cauſæ. c. vt noſtrũ.
de appel. iuxta no. per Inno. in c. cùm M. de con-
ſti. licèt ex alio capite executio patiebatur defe-
ctum nullitatis: quia æſtima fuerat facta ſine vo
catione partis: & ideò fuit reuocata.

ARGVMENT.

Remedium poſſeſſorium an competat pro eo
quod pro iucundo prælati aduentu datur.

SVMMARIVM.

1 *Familiaritatis iure vel gratis quod datur, vti encenia in conſequentiam trahi non debet.*
2 *Donum quod prælatis in iucundo aduentu dari ſolitũ eſt prohibitum de iure videtur, vt quod perſonæ contemplatione extraordinarium ſit.*
3 *Erogatio quæ in prælati aduentu fieri ſolet, non, niſi gratis fiat, permittitur.*

Quæſtio CVIII.

QVAERITVR an poſsit cauſari aliquod
remedium poſſeſſorij, quaodo aliquid da-
tur pro iucundo aduẽtu prælati. Dubium facit:
1 quia † illud quod fit per gratiam, noo debet de-
duci in conſequentiam. c. quod alicui. & c. quæ à
iure. de reg. iur. lib. vj. l. ſolent. §. fi. ff. de offi. pro
cu. & lega. & ibi glo. quæ colligit argu. pro ru-
ſtico, qui ſoluit aliquandiu gratis, quod non de
bet deduci ad neceſsitatem. Et idem eſt de ruſti-
co, qui conſueuit dare vnum par caponum, vel
recipere prælatum in eius domo cauſa amicitiæ,
vel familiaritatis, quòd per hoc non poteſt ac-
quiri poſſeſſorium. argu. l. qui iure familiarita-
tis. ff. de acqui. poſſeſſ. ſecundum Inn. in c. bonæ.
el. ij. de poſtu. præla. & Paoor. in c. cùm eccleſia.
de cau. poſſ. & per Barto. in l. cùm de in rem ver-
2 ſo. ff. de vſu. Et pro hoc facit, † quia iſtud tribu-
tum videtur de iure prohibitum. c. cùm apoſto-
lus. §. prohibemus. de cenſi. & ideò tale donum
eſt extraordinarium contemplatiooe perſonæ, &
ideò non venit in arrendamento archidiacona-
tus. arg. l. Seio. §. medico. ff. de annu. legat. ſecun-
dum Oldra. conſi. cxxix. Bal. Paul. de Caſtr. Ioan.
de Imol. & Alexand. in l. diuortio. §. ob donatio-
nes. ff. ſolu. matrimo. Quia talis erogatio eſt ex-
3 traordinaria, & non ordinaria. d. §. medico, † &
ideò non eſt permiſſa, niſi fiat gratis, ſecundum
gloſſ. in pragma. ſanctio. in tit. de agna. c. j. ſu-
per verbo, agnatarum, & maximè quando fit
proteſtatio, quòd talis ſolutio pro iucundo ad-
uentu non poſsit afferre præiudicium in futurũ.
iuxta not. per Bartol. in l. j. & ij. C. de his qui mu
ne. ſponté. & per Cyn. in l. voluntariè. C. de ex-
cu. tuto. & per Panor. in c. j. de conſtitu. Et præ-
miſſa faciunt ad quæſtionem ſuper ſtatuto, ſi
quis per literas, intentato pro parte domini Ia-
cobi regis decani Dienſis, contra homines de
Manglone, vbi dictus decanus intentauit ſtatu-
tum. Quia ipſi homines recuſauerunt ſoluere
certam quantitatem pecuniæ pro primo aduen-
tu decani. Et fuit dictum quòd pars citetur. Ali-
ter ad præſens non declaro, cùm ſperetur cauſa
moueri.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Collatio ſeu inſtitutio capellæ facta per capitulum exiſtentem in poſſeſsione ſeu quaſi valet.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus intentionem ſuam in tota diœceſi de iure communi fundatam habet.*

2 *Collatio ad poſſeſſorem non proprietarium ſpectat.*

3 *Quaſi poſſeſsio ad hoc vt acquiratur, vnus act⁹ ſufficit.*

4 *Præbendarum & capellaniarũ exiſtentium in eccleſia ſiue cathedrali ſiue collegiata collatio etiam ex conſuetudine, ad eccleſiam in qua continentur vel ſubſunt, ſpectat.*

Quæſtio CIX.

QVAERITVR an collatio ſeu inſtitutio
capellæ facta per capitulum eccleſiæ cathe-
dralis.vel alium inferiorem Epiſcopo, exiſtentẽ
in poſſeſsione ſeu quaſi iuris conſerendi teneat:
& an præbeat ſaltem coloratum titulum in poſ-
ſeſſorio:& quid de beneficio curato: & an Epi-
ſcopus in eius diœceſi ſit fundatus. Dubium fa-
1 cit:quia†Epiſcopus fundat intentionem ſuã de
iure communi, in tota ſua diœceſi, quoad pote-
ſtatem inſtituendi & deſtituendi. c. omnes baſi-
licæ.c.nullus.xvj.q.vij.c.cùm ex iniuncto. in fi.
de hære.c.ex frequentibus.c. cũ veniſſent. de in-
ſti.c.de Xenodochijs.c.cùm venerabilis. de reli.
do. Adeò & intantum,ꝙ inferior prælatus Epi-
ſcopo, non fundat intentionem ſuam quoad
poteſtatem conferendi beneficia: quia nõ habet
diœceſim in territorio ſuo.c.ſi.cũ ibi oo.de offi.
Archi.c.authoritate. de priui.lib.vj. vbi non eſt
licitum conſtruere oratorium, vel capellas etiam
per exemptos in loco non exempto ſine licentia
diœceſanorum. Præterea ex quo ius commune
reſiſtit, non poteſt cauſari poſſeſſorium, niſi al-
legetur titulus.c.ſi diligenti.de præſcrip. c. j. de
præſcript.lib.vj.c.ad decimas.de reſti.ſpo.lib.vj.
Et licèt eccleſiæ inferiores in iſtis capellis quæ
dependent ab ipſis, habeant ius præſentandi ali-
quem idoneum:tamen debent inſtitui per Epi-
ſcopum.c.de monachis.c.in lateranẽ.de præbẽ.
e.j.eo.ti.lib.vj. Et maximè in beneficijs curatis,
vbi etiam inferior Epiſcopo non habet poteſta-
tem conferendi, nec valeret conſuetudo in con-
trarium.c.cùm ſatis.de offi.Archi. Sed in contra
rium in caſu iſto videtur veritas, ex quo quis
2 eſt in poſſeſsione, ſeu quaſi conferendi: † quia
collatio ſpectat ad poſſeſſorem & non ad pro-
prietarium. cap.cùm olim.de cau.poſſeſſ.& pro-
prie.& ibi per Bartol.& Panor. quia talis colla-
tio beneficij, dicitur fructus, qui ſequitur poſ-
ſeſſorem: duntamen ſit in bona fide, & quis poſ-
ſederit ſine reclamatione: ſecundum Panor.ibi.c.
querelam.de elect.c.conſultationibus.de iur.pa-
tro.& ibi glo.d.c.conueniſſent. de inſtit. c. cùm
eccleſia.de cau.poſſ.& propri. Nam præſenta-
tio & collatio iſto caſu æquiparantur: ſecundum
3 Panor.in d.c. querelam, † & ſufficit vnus actus
collationis vel præſentationis ad acquirendum
quaſi poſſeſsionem: duntamen talis collatio ſeu
præſentatio fuerit immediata.c. cùm de benefi-
cio.de præbend.lib.vj, facit cap.cùm in eccleſijs.
eod.tit. Nec obſtat, quòd ex aduerſo ſuprà fuit
dictum, quòd ſolus Epiſcopus fundat intentio-
nem ſuam in diœceſi: quia illud verum quoad
ius proprietatis: ſecus in poſſeſſorio. c.olim. el.
iij.de reſti.ſpo.& ideò ille qui habet collationẽ
vel præſentationem à poſſeſſorio conferendi ſeu
præſentãdi debet obtinere, licèt alter ſit præſen-
tatus à vero patrono, ſecundum Panor.in d. ca.
conſultationibus.& do. Roch.de curte in tract.
4 de iur.patr.ſuper verb. competẽs in xix.q. † Præ-
tereà in eccleſia cathedrali ſeu collegiata etiam
de conſuetudine collatio præbendarum, & capel
larum infrà eccleſiam, poteſt ſpectare ad eccleſiã
cathedralem vel collegiatam.c.cùm eccleſia vul-
terana. de elect.& ideò in talibus infrà corpus
eccleſiæ, eccleſia cathedralis fundat intentionẽ
ſuam de iure communi: ſecundum Panor. in cap.
dilectus.de capel.mona.& in c.ad audientiam.el.
j.de eccle.ædi. ſecus in eccleſia inferiori, niſi hoc
haberet ex conſuetudine, vel priuilegio. c.j. ne
cleri.vel mona.lib.vj.& ibi ſentit gl.ſuper verb.
ab ipſis, & hoc tenet Gemi.xxj.diſtinc.in ſumma,
& Feli.in c.cùm venerabilis.de except. Pro quo
facit c.cùm & plantare, & c.quoniam, de priuile.
vbi etiam interdum ad inferiorem Epiſcopo ſpe
ctant capellæ, & eccleſiæ, quoad poteſtatem in-
ſtituendi, & deſtituendi, & hoc ex conſuetudi-
ne vel priuilegio, iuxta not.per gloſſ. & Panor.
Imol.in d.c.de monachis & c. in lateranenſi, de
præben. ſicuti dicitur de capellis ſubditis eccle-
ſiæ titulo cardinalium, qui habent iura epiſco-
palia.c.his quæ.de maio.& obe. & eo ipſo quòd
capella eſt fundata in ea eccleſia ſuperior habet
ius inſtituendi, ſecundum Antho. de Butr. in ca.
querelam.de elect.quem refert Feli.in d.c. cũ ve-
nerabilis. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa poſſeſſorij capellæ ſanctæ trinitatis
in eccleſia beati Ioannis fundatæ per maretum
fauerij quondam inter dominum Philippum de
Aſterijs, & dominum Georgium bonis: quia
dictus de Aſterijs obtinuerat per obitum domi-
ni Iacobi bonis vltimi rectoris dictæ capellæ, à
dominis capituli beatæ Mariæ Gratianopo. qui
prætendunt habere ius conferendi pleno iure, &
quòd ſunt in conſuetudine.& quaſi poſſeſsione
conferendi: dictus verò Bouis prætẽdebat, quòd
dicta cappella eſſet de iure patronatus ſucceſſo-
rum dicti Mariti Fauerij, & quòd fuerat inſti-
tutus per Reuerendiſsimum dominum Epiſco-
pum Gratianop.in defectum dictorum domino
rum capituli, qui recuſauerunt inſtituere dictũ
Bouis, & aliàs prout pleniùs conſtat in actis di-
ctæ cauſæ. Et tandem cauſa fuit diffinita ad vti-
litatem dicti de Aſterijs: quia dictum capitulum
fuit repertum in poſſeſsione conferendi vltima
vice, per duas aut tres collationes.

ARGVMENTVM.

Quæſtiones hîc deſcriptæ decerptæ videntur ex tractat.de Societ. DN. Petri de Vbaldis vbi ampliſsimè tractantur.

SVMMARIVM.

1 *Alueo mutato ius arrendamenti gabellarum non augetur.*

2 *Mons quid.*

3 *Collis quid.*
4 *Vallis quid.*
5 *Valles & planitiei differentia.*
6 *Planitiei deſcriptio.*
7 *Foſſæ agrorum & viarum quæ ſint.*
8 *Solo quicquid ſuperponitur, licèt ipſo ſolo regulariter cedat: ſecus in aqua.*
9 *Mari ſeruitus imponi non, niſi à principe, poteſt.*
10 *Domus vendi poteſt ea lege ne ars certa in ea exerceatur.*
11 *Aedificare in mari vel littore omnibus licitum.*
12 *Mare & flumina præſcribi dicuntur quãdo in contrarium memoria non extat.*
13 *Iuriſdictionem in alto mari ſolus Imperator habet.*
14 *Maris littoris vſus communis eſt.*
15 *Maris portus eſt de regalijs.*
16 *Lacus & ſtagnum ius aluuionis non gaudent.*
17 *Foſſa quid.*
18 *Inſulæ naturales veluti Corſica & Sardinia ſunt principis.*
19 *Flumen titulum habet à iuregentium.*

Quæſtio CX.

QVAERITVR quando flumen diuidit &
confinat duo territoria, & accidit quod impetu
aquarum, mutauit antiquum alueum, & conſti-
tuit nouum, per ſpacium vnius anni, & abſtulit
de iure vnius territorij, & occupauit terras: an
augeatur vel diminuatur territorium ex muta-
tione aluei: & an arrendator gabellarum debeat
ibi recipere gabellas vel pedagiũ: & an fines ſint
mutati, De hac.q. vide Pet. de Vbal. in tract. ſo-
cie.v.part.q.xxviij.quã multum benè attingit in
tracta. & Bal.in quodã cõſi.incip.In nomine do-
1 mini, in ſupradicto puncto tenet, quod† mutato al-
ueo non augetur ius arrendamenti gabellarum:
quia attenditur locus contractus. Idem Bald. in
quodã alio conſi.incipien. Qualiter probentur
pertinentiæ deſtrictus, & ibi per Vbal. Itẽ Cepo.
in tract.ſerui.ruſti.prædi. in titu.de montibus à
2 principio declarat quid ſit mons: † quia dicitur
locus altus.l.ſi ædes.ff.de ſeruit. vrba.prædi.ma-
gna altitudine, ſecundum Bar.in tract.tybe. in j.
par.ſuper verb.agri.&ibi pleniùs tracta. Item in
tit.de collibus, ponit differentiam inter montem
& collem: quia dicuntur altitudine, vel cultura:
3 †quia collis dicitur mons mediocris, qui coli-
tur: tamẽ in hoc ſtatur conſuetudini loci. Et quã
do collis habet culturã cõtinuatã vſque ad ſum-
mitatem, aliàs diceretur quando non colitur. Et
ſi à parte inferiori coleretur, diceretur depẽden-
4 tia montis. Item in ti.de valle † eſt locus circun-
datus montibus aut collibus, & eſt locus planus
5 paruæ vel mediocris magnitudinis: † & differtà
plano ſeu planitiæ, quæ non eſt circundata col-
6 libus. †Item planum habet æqualitatem, & non
7 vergit plus in vnã partem ſaltẽ notabiliter. †Foſ
ſæ verò agrorum, viarum, ripæ ſunt ipſius pla-
ni, loquendo de totali plano, vt in plano Tibe-
ris.l.prædia.§.idque.ff.de fund. inſtru. Et ſtatutũ
loquens de ædificio in plano, haberet locũ: ſe-
cus in agro: vel quando flumen laberetur inter
8 duos montes. Item in titu. de aqua quæ eſt ele-
mentum. †Et licèt regulariter quicquid ſuperpo
nitur ſolo, ſolo cedat. l. adeò.§.cũ in ſolo.ff. de
acqui.re.domi.ſecus in aqua, dict.l.adeo.§. inſu-
9 la. Item in titu.de mari † non poteſt imponi ſer-
uitus niſi à principe.l.venditor.in princip. ff.cõ-
10 munia prædio.& ibi, quod†in vẽditione domus po-
teſt apponi pactum, vt non exerceatur certa ars.
11 Item†licitum eſt ædificare in mari vel littore: &
efficitur incontinenti ſuum, ex quo pilas iacta-
uit.l.ergo.§.fin ff.de acquiren.re. do. nec requi-
ritur perfectio operis.l.ij.§.aduerſus.ff. ne quid
in loco publi. Et ideò Veneti ædificauerunt in
mari, quod eſt iuris gentium, & ſe prætendunt
in libertate, duntamen non impediatur nauiga-
tio, ſtatio, portus. Item an poſsit præſcribi ali-
12 quis vſus in mari, &c. † Quia mare, & flumina
poſſunt præſcribi, quando non ſtat memoria in
contrarium.glo.in l.vſum aquæ.& l. diligenter.
C.de vſu aqu.lib.xj.l.ſanè.ff.de iniu.& ibi Bart.
Ange. Et hoc quò ad vſum iuriſditionis: ſecus
quoad proprietatem.d.l.diligẽter.& ibi de deli-
cto commiſſo in mari.l.vnic.C.de claſsicis. libr.
xj. Multofortiùs in inſulis ibi exiſtentibus vſq;
13 ad centum miliaria. †In mari alto ſolus Impera-
tor habet iuriſdictionẽ. Item in titulo de littore
14 maris, †cõmunis eſt vſus, & prohibitum eſt ædi-
ficare, de quo an ſit verum vide ibi. †Item in titu
15 lo de portu, eſt de regalibus. †Item ædificiũ por-
tus, & ædificantium.l.in tantum.in princip.ff.de
rerum diuiſio. ſed portus eſt publici iuris. Item
in titulo de lacu, dicitur qui habet aquam intrã-
16 tem, ſed non exeuntem. †item lacus, & ſtagnũ, nõ
habent ius alluuionis, l.lacus.l.ſtagna. in princi.
ff.de acquren.rer.domi. itẽ in tit.de fluminibus.
17 †Foſſa eſt receptaculũ aquæ manufactũ. l. vnic.
§.foſſa.ff. vt in flumi.public.nauig.liceat. glo. in
l.nemo.§.j. ff.de re.diui.& inſti.de re.diui.§. flu-
mina. Item an in conceſsione caſtri veniant flu-
mina, & quando flumen labitur inter duas ciui-
tates. Item in titu.de flumi. priua. tractat quali-
ter flumen eſt ſub iuriſditione domini territo-
rij loci, & qualiter non habet locum ius alluuio-
nis. Item in titu. de inſula, vbi ponit diſtinctionẽ
18 inſularum. †Et quòd inſulæ naturales, vt Sardi-
nia & Corſica, ſunt principis.l.inſulæ. ff.de iu-
dic. Et hoc in mari caſuali efficitur occupanti,
quoad proprietatem: ſed quoad iuriſditionem
illius qui ibi habet imperium, vide ibi latiùs vbi
ponit decem quæſtiones pertinentes ad materiã.
Item in titulo de alueo ponit de multiplici ſpe-
cie aluei, & quando flumen mutat alueum, &
deinde redijt ad priorem ſtatum, an reſtituantur
prædia priori domino, etiam quando eſt mutata
forma, de æquitate, niſi flumen fecerit ſibi alueũ
per decem annos inter præſentes, & viginti inter
19 abſentes: †quia flumen habet titulum de iure gẽ-
tium.l.in bello.§.ſi quis ſeruum.ff.de capti.

ARGVMENTVM.

De limitibus.

SVMMARIVM.

1 *Limitum quæſtio incidens ſi moueatur, dominium probatum cenſetur, poſſeſſio ſi de præſenti probata ſit.*
2 *In limitum finibus aliquem turbare maleficium non eſt.*
3 *In limitum probatione præſumptiua ſufficit.*
4 *Reputatio communis in facto antiquo ſufficit.*

Territoria

5 *Territoria diſtinguũtur limitibus patentibus, riuis, vijs publicis & montibus.*
6 *Limitũ differentia ſi ſit, qui iudices conueniendi ſint.*
7 *Flumina in caſtri conceſſione veniunt.*
8 *Flumina publica dicuntur nauigabilia, vel quando ex ipſis nauigabilia fiunt.*
9 *Pro aquæ vſu iudicis officium implorari poſsit.*
10 *In aquæ ductus vſu tria attenduntur: conuentio ſcilicet fundi natura & loci vetuſtas.*
11 *In paſcuis & aquarum commoditatibus antiquitati ſtandum eſt.*
12 *Aqua per ſe deſluens ſeruitutem non, niſi ex publico ducatur, inducit.*
13 *Flumen quod eſt in duorum territoriorũ confinio, quòd ad medium vſque vtrique commune dicitur.*
14 *Aqua à ſuo ſolito curſu æſtatis præteritæ reſpectu diuerti non debet.*
15 *Ius alluuionis an locum habeat in inſula accidentali.*
16 *Ius alluuionis in agris limitatis locum non habet.*
17 *Inſulæ naturales ſunt principis: item & accidentales, quæ alluuionis iure quæruntur quantũ ad iuriſdictionẽ.*
18 *Poſſeſsio inundatione perditur.*
19 *Flumen vim cenſitoris habet. & nu. 30.*
20 *Aggeres ſeu munimenta in littore facere licitũ eſt, dummodò nauigatio aut alius pergẽdi actus nõ impediatur.*
21 *Alluuionis ius in priuatis prædijs locum non habet: ſecus in publicis.*
22 *Alluuio an aliquid operetur circa iuriſdictionem.*
23 *Alluuio quod abſtulit an recuperetur, & quid in alueo.*
24 *In finium regundorum iudicio an de proprietatis quæſtione cognoſcatur.*
25 *Finium regundorum actio pro turbatione non, niſi termini turbentur, dari ſolet.*
26 *Termini quod impræſcriptibiles ſint, iuris eſt canonici.*
27 *Termini vt in priuatorum prædijs ponantur, territoriorum domini curare poſſunt.*
28 *Dignitates ſeculares non præſcribuntur.*
29 *Tempus ad hoc vt antiquum dicatur, quot anni requirantur.*
31 *Torrens priuatus ius alluuionis non habet.*
32 *Alluuionis ius in diœceſibus limitatis locum nõ habet.*
33 *Acceſsiones quæ per alluuionem fiunt, ipſo iure acquiruntur etiã poſsidẽdo: ſecus in inſula quoad poſſeſsionẽ.*
34 *Dominiũ inũdatione nõ, niſi alueũ ibi fieret, perditur.*
35 *Dict. à, vſque & infrà, an includant vel excludant. & nu ſeq.*
36 *Limes an & quando limitato cedat.*
37 *Iuriſdictionis probatio per quæ fieri poſsit.*
38 *Aggeres ſeu munimenta facere aduerſus aquam publici fluminis pro ſuis prædij defenſione in alterius iniuriam principe inconſulto non licet.*
39 *Ripæ fluminum quoad proprietatem eorum ſunt, qui prædia ipſis ripis contigua habent.*
40 *Riparum dominus molendina conſtruere in ipſis ripis licitum eſt, niſi diuertendo aquam vel alio modo nauigationis vel piſcationis vſus impediretur.*
41 *Molendinum in flumine publico intra quæ tempora præſcribi poſsit.*
42 *Molendini ius ne alij ædificent à tempore prohibitionis præſcribi poteſt.*
43 *Molendinum vel aliud ædificium in aliena ripa facere licitum non eſt.*
44 *Ripæ limites non mutantur, vt quæ rei ædificatæ accedãt.*
45 *Flumen quod labitur inter duo territoria ad medium vſque cuilibet commune eſt: niſi alter inſolidùm poſsideret.*
46 *Flumina iudicum & principum loco habentur.*
47 *Spatium modicum in mari quod dicatur.*
48 *Patria tota empta cẽſetur principalioribus locis captis.*

Quæſtio. CXI.

QVAERITVR quando agitur per viam
1 incidentis quæſtionis limitum: an† ſufficiat
probare de dominio limitum, probando de poſ-
ſeſsione de præſenti. l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur. ff.
ſi ſerui. vendi. Bar. in l. quidam in ſuo. ff. de códi.
inſti. & quando quis eſt in poſſeſsione, ſi turbe-
tur, poteſt reſiſtere. gl. in l. j. §. hoc interdicto. ff.
de itine. actúq; priua. Nam in tali iudicio finium
regun. primò quæritur de poſſeſsione. l. ſi quis.
C. fi. regũ. & ibi gl. & per Io. Fabr. inſti. de actio.
§. quædã. circa fin. Adde tamen ſi in iſtis iudicijs
duplicibus procedat præſcriptio. l. j. §. ad hoc. C.
de præſcrip. xxx. anno. & in l. fi. C. fini. regun. Io.
Andr. in addi. ad Spec. in tit. §. ſequitur. verſ. eſt
animus, niſi quis poſſidiſſet longiſsimo tempo-
2 re in ſolidùm. Ange. conſi. lv. † Item turbare ali-
quem in finibus limitum non eſt maleficium, ſe-
cundum Bald. & Salic. in d. l. fin. facit l. arbor. ff.
3 cõmuni diuidun. † Item in probatione limitũm
ſufficit leuis & præſumptiua probatio. c. cùm
cauſam. de probatio. ſecundum gl. & Panor. in
c. cùm olim. de cenſ. in l. cùm aliquis. C. de iur.
deliberan. & ibi Paul. de Caſt. in l. optimã. C. de
contrahen. emptio. & per Bal. in l. conuenticula.
4 C. de epi. & cleri. † Item in factis de antiquo ſuf-
ficit communis reputatio, ſicuti dicitur de Ca-
rolo magno, & de Cæſare: ſecundum Inno. in c.
cùm in cauſa. de iura calum. & ibi Bald. & Ioan.
Fabr. in prooemio inſti. & c. ex literis. de proba.
vide Fran. Are. conſ. xlij. De materia limitũ, quia
primò inſiſtendum eſt ſuper poſſeſſorio. Item
quando res eſt ſubiecta oculis. l. ſi irruptione. ff.
5 finium regun. c. quia iudicante. de præſcr. † Item
limites patentes, riui, viæ publicæ, montes diſtin-
gunt territoria: ſecundum Bald. in d. c. ex literis.
& §. ſi quis. de manſo. Et an limites poſsint præ-
ſcribi, & an cedant territorio, & an dicantur de
terra limitata. l. id quod. ff. de pericu. & commo.
rei. vẽdit. l. ſi fines. C. de euic. Cœpo. in ti. de vẽdi.
appa. & an limites poſsint præſcribi, ſeu illud
quod continetur infrà. c. quicunque. & c. licèt
in regulis xvj. q. iij. & c. quia iudicante. de præ-
ſcrip. c. ſuper eod. de parœci. & Panor. An limi-
tes poſsint præſcribi, videtur quod non, ſecun-
dum Hoſtien. in l. agros. C. de fun. limitro. lib. xj.
Cæli cælorum domino, terram autem dedit filijs
hominum, de damno reperta in confinio. glo. in
c. licèt, xvj. q. iij. Item l. in finalibus. ff. finium re-
gun. vide Spec. titu. de inſtru. editio. §. videndum
reſtat. ver. ex præmiſsis. & in titu. de proba. §. j.
ver. hoc etiam. No. domi. Guid. Pa. deciſi. cxciij.
item vide Archid. in c. eccleſias. xiij. q. j. de tali
loco vſque ad talem. Cœpo. titu. de flu. Itẽ quan-
do aqua diuertitur à ſuo ſolito curſu. l. ij. C. de
ſerui. & aq. & aqua mutat alueũ, ita quod vna parte
6 materiæ. Itẽ ti. de agri. nume. pen. Itẽ † quãdo eſt
differentia limitum debent iudices conuenire. c.

paſtoralis.de reſcrip.licèt procedat in delegato, ſecundum Innoc.in c. ſuper literis.de reſcrip. licèt ſecundum Io.And.in c.in obſcuris. in mercu.de re iudi.lib.vj.teneat quòd idem in ordina-
7 rio.† In cōceſsione caſtri veniunt flumina. c.j.§. ſi quis de manſo.ſi de feu.controuer.& in c.j. de capi.qui cur.ve.& in c.j.§. ad hæc. de pa.tenen.
8 Cœpol.in tracta.de flum.† Et dicuntur flumina publica nauigabilia,vel quando ex ipſis fiunt nauigabilia.Item l.de vſu.ff.de var.& extra.cog.l. vſum.& l.diligenter.C.de aquæ ductu.Spec.tit.
9 de offi.omni.iudi.§.j.verſi.Item implotatur† Poteſt implorari officium iudicis pro vſu aquæ.
10 Item† in vſu aquæ ductus tria attenduntur principaliter.Primò cōuentio.l. j. §.denique ait.l.in ſumma.ff.de aqua plu.arcen. Secūdò natura fundi : vt quia inferior tenetur recipere aquam ſuperioris.d.l.in ſumma. in princ. Tertiò loci vetuſtas.i.hoc iure.§.ductus aquæ.ff.de aqua quotidia.ſecundum Bald.in d.§.ſi quis de manſo.vbi non ſolùm inſpicimus principiū aquę,ſed etiam loca,vbi diſcurrit, & alueos,& matres, vbi tranſit,& vetuſtiſsimum aquæ curſum:& ſecundum eorum qualitatem de vſu aquæ iudicare debemus. Et ideò Bald.de pac. Conſta.ſuper verb.ſicut ab antiquo. Cœpol. in titu. de ſerui.aqu.du.
11 †.in paſcuis & commoditatibus aquarum ſtan-
12 dum eſt antiquitati.† Item aqua per ſe defluens non inducit ſeruitutem,ſecundum Bald.in d.§. ſi quis de manſo.& hoc verum niſi aqua ducatur ex publico:quia non eſt licitum diuertere.ſecundum Bart.in l.Proculus.in fi.ff.de dam.infe. in l.ij.§.merito.ff.ne quid in loc.pu. Item quando princeps concedit caſtrum territorij de tali flumine vſque ad tale,an veniat vtrunq;.Bald.in dict.§.ſi quis de manſo.ſentit quòd ſic. Archid. in c.eccleſias.viij q.j.vbi tenet, quòd in diuiſionibus regnorum flumina publicà , viæ publicæ, littora maris , cedunt in totum , vel in parte ; &
13 quòd fines ſunt de terra determinata.† Et quando flumen eſt in cōfinio duorum territoriorum, dicitur commune vtriq; vſq; ad medium:ſecundum Bart.in tracta.tybe.in j.parte,in tracta. alluuio. ſuper verb. acquiritur nobis. & Bald. in dec.ex literis.in penul.carta:niſi aliter dominorū poſsideret totum flumē dominando, & pedagia colligendo:ſecūndum Cœpo.in titu. de flumi. & tit.de me.& do.Guid.pa.deci. ccccclxxviij. Petr. de vbal.in tract.ſocie.in v.part. q. xxviij. Item ſi locus medius impediat ſeruitutem. l. ſeruitutes. §.publico.ff.de ſerui.l.qui ſtella. §. fin. ff.de ſeruit.ruſtic.prædio. vbi fit differentia inter aquam priuatam & publicam , ſeu locum publicum , vt via publica.gl.in §.flumina.Inſti.de re.diui.quia ius publica non impeditur,quando nihil eſt fiendum.Item quando aqua mutat alueū. l. aquæductus.§. ſi aquam. ff. de aqua quotidia. & æſtiua.
14 Barto. in l. quominùs.in xj.q.& non debet † di-
a uerti aqua à ſuo ſolito curſu.a l.ij. C. ad legem aquil.reſpectu æſtatis præteritæ.l. j. §. quod autem.ff.de aqua pluuia:arcen.niſi verſetur maxima vtilitas aquam ducentis , & modicum incōmodum alterius.l.j.§. ſunt quædam. ff. ne quid in flum.publi.ſecundum Bartol. in dicta quæſtio. xj. & Cœpol. in tracta. de ſeruitu. & aquæ duct.quæſtio.viij. vide l. impenſæ. ff. de im pen. in reb.dotal.fact. quòd licitum eſt auertere flumina.Item vide Petr. de vbal. in tracta. ſocie. in xj.parte in xxij.quæſtio.domi.Guid. Pap. deciſi. cxciij. Franciſc. de Areti. conſil. xlij. Bald. in l.
15 conuenticulā.item Cœpol.in tit.de alueo.† Item de inſula accidentali, ſeu caſuali , & mutatione loci aluei.Inſtitu.de rer.diuiſio.§.inſula.l.adeò. §. inſula. & §. quòd ſi toto. ff. de acquiren. rer. domi. quando magis adhæret proximis prædijs,ſecundum Bartol.in tracta.tybe. in ij. parte de inſul.& iij.de alueo, & fit acquiſitio ipſo iure,in j. parte , ſuper verb. acquiritur nobis , & Bald.in rubric. ff. de rerum diuiſio. & de Vbal. in v. parte. quæſtio. xxviij. niſi inſula naturalis ſit publica. l. inſulæ. ff. de iudi. quia ſunt de
16 regalijs. c. j. quæ ſunt rega. & ibi Bald. † Item ius alluuionis non habet locum in agris limitatis. l. in agris. ff. de acquirend. rer. domi. Item ager de æquitate reſtituitur , niſi fuerit præſcriptum decem annis inter præſentes , & viginti inter abſentes : ſecundum Cœpol. in titul. de
17 alueo. & Angel. Areti. in dict. §. inſula. † Quia naturales inſulæ ſunt principis , & accidentales quæ acquiruntur per ius alluuionis , quantum ad iuriſditionem : ſecundum Cœpol. in tracta.
18 de inſu. † Item adde quòd per inundationem perditur poſſeſsio.l. iij. §. Labeo. & l. vniuerſas. §. j. ff.de acquirend. poſſeſſ. & l. cùm vnus.ff.de
19 bon.aucto. iudi. poſsi. † Item flumen habet vim cenſitoris , ſed quo ad proprietatem : ſi alueus aquæ redeat in priſtinum locum & ſtatum , debet remanere apud priorem dominum, inſtitu. de rer.diui.§.inſula.verſi.alia.& l. adeo. §. quod ſi toto.& Bartol.in tracta.tiber.in iij.libr. vide-
20 licèt de alueo. † Item licitum eſt facere defenſiones à parte riparię , dumtamen non impediat nauigationem,aut alium actum pergendi, & ſuper hoc debet caueri infrà decem annos.l.j.ff. de rip.mu.§.riparum. inſti. de ret. diui. quia pertinet prædijs quibus adhæret. iuxta ſtatum præcedentis æſtatis, vel hyemis, & in flumine publico : ſecundum Bartol.in l.quominùs.in xj. quæ-
21 ſtio. † Item ius alluuionis non habet locum in prædijs priuatis : ſecus in publicis : ſecundum Bartol. in dict. tracta. in j. libr. ſuper verb. per alluuionem. & Bald. in rubric. ff. de rer. diui.
22 † Item an alluuio aliquid operetur circa iuriſdictionem, videtur quod nō:quia iuriſdictio eſt introducta de publico.l.j.§. huius. ff. de iuſti. & iur.ſecundum gloſſ.in l. j. ff. de iuriſd. omn. iudic. & ita non mutat circa iura de publico, vti viam publicam,ſecundum Bald.in c. ij. §.ſi quis de manſo.ſi de inueſtit.feud. controuer. fuer. & in rubric.de rer.diui.allegat l. Martius. ff. de acquir.rer.domi.l.in agris.cod.titul. domi. Barto. in tracta.tybe. in j.parte de alluuione, ſuper ver. acquiritur nobis , in hac patria de conſuetudine domini territoriorum ſequuntur flumina.
23 Item an recuperetur illud quod abſtulit alluuio, Bald. in rubric. ff. de rer. diui. tenet quòd non: quia flumē habet vim cēſitoris , & ſentētiæ quæ trāſit in rem iudicatā.Sed quid in alueo,quando

ex impetu

ex impetu fluminis occupat agrum, ſed non ap-
plicauit vicino: quia tunc eſſet alluuio, tunc re-
cuperatur priori domino. Sed Ang. Aret. inſt. de
rer. diui. §. quod ſi naturali. diſtinguit, an forma
ſit mutata, vel ne: quia vbi fuit mutata forma de
rigore iuris non reſtituitur, ſed de æquitate fit,
niſi fuerit præſcriptum: ſecundum Cæpol. in ti.
de alue. vide Angel. Aret. in §. prætereà. inſti. de
24 rer. diui. † Item an in iudicio finium regundo-
rum cognoſcatur de quæſtione proprietatis. Et
videtur quòd non. l. fundi. ff. excep. ſicut ibi di-
citur in iudicio cõmuni diuidũdo, & fami. erciſ.
l. j. ff. fami. erciſc. in contrarium facit d. l. ſi quis.
C. fi. regun. vbi huic actioni cohæret quæſtio
proprietatis: ſecundum Ioan. Fab. inſti. de actio.
§. quædam. Item quando obijcitur quæſtio pro-
prietatis, licèt prius terminetur quæſtio poſſeſ-
ſorij, & differatur quæſtio finium regundorum:
multo fortiùs quæſtio proprietatis, quæ eſt ma-
ior. Licèt quidam exponant verbum poſſeſsio,
id eſt proprietas. l. ſi de vi. ff. de iudi. non totius
25 rei, ſed partis. Item † ſecundum Ioan. Fabr. nun-
quam hæc actio competit pro turbatione, niſi
quando termini fuerunt appoſiti & turbati: &
ſic ſemper oritur hæc actio quando termini nõ
fuerunt appoſiti, à tempore quo fuerunt vicini,
& ab illo tempore currit præſcriptio. & hoc de
26 iure ciuili: † quia de iure canonico limites non
præſcribuntur. xvj. q. iij. c. quæcunque. & c. licèt.
& de paro. c. ſuper eo, quod eſt verum de limiti-
bus parœciarum, prouinciarum, dyœceſum: ſe-
cus in prædijs. c. quia iudicante. de præſcript. Et
idem in finibus caſtellaniarum, ducatuum, baro-
niarum, non præſcribuntur, ſecundum Io. Fabr.
in d. §. quædam. Et iſto caſu quòd non habet lo-
cum præſcriptio ſiue cum titulo, ſiue cum tanto
tempore cuius initij non eſt memoria in contra
rium: quia d. c. ſuper eo. loquitur generaliter: ſe-
27 cundum Panor. in d. c. ſuper eo. † Item domini
territoriorũ poſſunt facere poni limites in præ-
dijs priuatorum. l. pupillus. §. territorium. ff. de
verb. ſigni. ſecundum Ioã. Fabr. in d. §. quædam.
Item vide Panor. in d. c. ſuper eo. circa fin. poſt
28 Hoſtien. † quòd dignitates ſeculares non præ-
ſcribuntur. Item glo. in c. cùm aliquis. C. de iur.
deli. per verba enunciatiua, etiam inter alias par
tes antiqua inducitur & vehemens præſcriptio.
& dicitur antiqua per centum annos: ſecundum
Alexan. ibi. Item facit aliquam præſumptionem
ſecundum Cy. Albe. ibi. Spec. titu. de leg. §. nunc
29 aliqua. ver. lvij. † & requiritur vt dicatur anti-
quum tempus xl. annorum, ſecundum aliquos:
aut. xxx. annorum. c. peruenit. de emptio. & ven-
di. l. quæ in aliena. in princ. ff. de acquiren. hære.
licèt aliqui teneant, quòd requiratur tempus
centum annorũ, & etiam in c. veniens. el. j. de te-
ſti. vide gl. in l. optimam. de cõtrahen. & com. ſti-
pul. & in l. prædijs. §. Titio. ff. de lega. iij. vide in
c. ea noſcitur. de his quæ fiũ pre Pet. de Ancha.
30 cõſi. cxxxv. & in §. prætereà. inſti. de re. diui. † flu
mina vicè cenſitorum funguntur. l. ergo. §. flu-
31 mina. ff. de acquir. rer. domi. † Item torrens pri-
uatus nõ habet ius alluuionis. Item l. in agris. ff.
32 de acquir. rer. domi. † Et in diœceſibus limitatis
non habet locum ius alluuionis. §. inſula. ſecun-
dum Ange. Areti. quò ad iuriſditionem, dicitur
33 imperij, quoad cõmodum priuatum. † Item iſtæ
acceſsiones acquiruntur ipſo iure, etiam poſsi-
dendo: ſecundum Bart. in tracta. tybe. in j. parte
par alluuionem. ſuper verb. nobis acquiritur, ſe-
cus in inſula quò ad poſſeſsionem: ſecundũ Bal.
in rubri. ff. de re. diui. Areti. in d. §. inſula. §. ripa-
rum. de rer. diui. §. littorum. §. quod ſi naturali,
ſufficit vt acquiratur habentibus prædia pro-
34 pinqua quòd poſsideant. † Item per inundatio-
nem non perditur dominium, niſi faceret ibi al-
ueum. Item Io. Fabr. in d. §. prætereà, inſti. de re.
diui. de diœceſibus Epiſcoporum, vt non habeat
locum ius alluuionis. Item in §. inſula, quòd mu
tato ponte vel paſſagio ſuper quo debetur debi-
tum vel donum naturaliter, & ex cauſa neceſſa-
ria, perdatur tale debitum, vel donum: ſecus ſi
facto hominis & fraudulenter. Item Archi. in c.
eccleſias. xiij. q. j. format quæſtionem, quæ acci-
dit in diuiſione parœciarum, ſiue diœceſum ci-
uitatis Reginæ, & ciuitatis Mutinæ, ſic ſcriptum
reperitur, Teneat Regium de domo Dei, vſq; ad
Marzaliam, & infrà hos terminos habeat diœce-
35 ſim ſuam, vtrum limes cedat limitato, † & an illa
præpoſitio includat, & præpoſitio infrà, vſque,
includat vel excludat, & de differẽtia inter limi-
tem, confines & terminum, & inter limitem & li
36 mitatum, † Et quòd limes cedit limitato, ſi tales
ſint, qui ſecundum ſui nomen cedere poſſunt. &
hoc propter flumina, vias publicas, littora ma-
ris: quia prædicta cedunt in diuiſionibus regno
rum, in totum, vel pro parte prouinciarum, diœ-
ceſum & parœciarum. l. notionem. §. continen-
tes. ff. de verb. ſigni. & alias prout ibi pleniùs ha
betur. Item de dictione vſq;, quando ponitur ſu-
per loco ad terminandũ, venit incluſiuè: ſecũdũ.
Bar. in l. patronus. §. Sẽpronio. ff. de leg. iij. & in
l. à caligato. C. de nup. & ibi de dictione A, ꝙ ve-
niat incluſiuè, vide Oldra. cõſi. incipień. Cõſue-
uit dubitari, ſub ti. de verb. ſignifi. de termino, à
quo & ad quẽ, & de dictione A, ſi veniat incluſi-
uè vel excluſiuè, de dictione A, ab, de. & ꝙ aliqui
tenẽt, ꝙ terminus, à quo, veniat excluſiuè. c. ſta-
tutũ. de præb. li. vj. De dictiõe, iuxta, & pluribus
alijs vide Bart. certè ex quantitate precij & alijs
coniecturis dictæ dictiones veniunt incluſiuè
vel excluſiuè, ſecundum Bart. in d. l. patronus. §.
Sempronius. ff. de lega. iij. arg. l. ſemper in ſtipu-
lationibus. ff. de reg. iur. & Bald. in d. l. à Caliga-
to, quando eſt eadẽ ratio incluſionis vel ne Ang.
de aeolitis de Aretio conſi. xlij. incipień. Viſo
conſilio, de verbis enũciatiuis, in quibus fit men
tio de quodam monte, ꝙ ſit talis diſtrictus, vbi
videtur ꝙ intentio illorũ ibi nominatorũ fuit
fundata, tam in petitorio, quã poſſeſſorio. Et pri
mo per priuilegia cõceſſa ab illo qui poteſt cõ-
cedere iuriſditionem, allegat glo. in c. ſi Papa. de
priuile. lib. vj, vbi ſecundũ gl eſt ſpeciale in pro-
batione confiniũ, qui probãtur per argumentũ,
cui ius cõmune nõ reſiſtit. Aliquãdo quæritur de
inſtrumẽtis factis inter priuatos: & tũc nõ proba
tur. allegat gl. in l. prædijs. §. balneis, alias Titio,
de le. iij. Et ſi nõ proſunt ſingula, multa iuuãt: &

ſufficit tempus.xl.annorum.Item de probatione
probationis iuriſditionis Inno. in c. qualiter.c.
cùm oporteat.de accuſa.Bald.in l.ſ.C.de accuſa.
37 Bald.in l.j.C. de teſta. † per teſtes ſingulares, &
per relaxamentum animalium probatur iuriſdi-
tio : & ſcientia & patentia, & inſtrumenta anti-
qua probant titulum ad præſcribendum. Bal.in
l.iij.C.ſi a non. Item quando timetur damnũ pro
pter opus factũ in riparia, debet caueri infrà de-
cem annos.l.prætor.§.de eo.ff.de dam. infec. l. j.
ff.de rip.muni.ſecundum Barto.in l. quominùs.
38 ff.de flumi.in xj.q.Item ſecundum Bal. in l.item
lapilli.ff.de re.diui.ver.ſed pone.† nõ eſt licitum
facere apparatum aduerſus aquam fluminis pu-
blici,etiam pro conſeruatione & defenſione ſui
prædij,ſine licentia principis:& maximè quãdo
tenderet ad iniuriam alterius.l.j.§.permittitur.&
l.principis. ff. de aqua quotidia. & æſtina. l. hoc
iure.§.aquæ.eo.titu.l.prohibere.§.planè.ff.quod
39 vi aut clam. † Item ripæ fluminum quoad pro-
prietatem ſunt ſingularum perſonarum, quæ
propè ripas habent prædia, licèt vſus riparũ ſit
publicus.l.riparum.ff.de re.diu. & §.riparum. in-
ſti.eod.titu.& ideò ripæ non ſunt de flumine.l.j.
§.in flumine.ff.de flumi. licèt flumen ſit publicũ
& rationem diuerſitatis ponit Bald. in rubri.ff.
de re.diui.in tertio membro, videlicèt de publi-
40 cis.ver.ſed dubitatur.& ibi infert† quòd domi-
ni riparum poſſunt ibi conſtruere molendina,
niſi diuertendo aquam, vel alio modo impedire-
tur vſus nauigationis,vel piſcationis.Item licitũ
eſt immittere in ripa & non in flumine quæ eſt
mea propter prædium meum, & poſſum ripam
excidere & facere ductum aquæ ad molendinum
meum, quando flumen non eſt nauigabile, non
impeditur nauigatio, etiam ſecundum Bal. in d.
l.item lapilli, & quando via publica eſt in me-
dio,non poteſt via amputari.l.ij.§.ait prætor.ff.
41 ne quid in lo.publi.† Item non poteſt præſcribi
molendinum in flumine publico, niſi per tem-
pus memoriam hominis excedens. l. hoc iure.§.
aquæ ductus.Imo ſecundum Ioan. ſufficiunt tri-
ginta anni.inſti. de re.diui. in prin. ſuper verbo,
42 omnibus.& Bal.in d.l.item lapilli.in ij.q.† Item
poteſt præſcribi ius molendini, quòd alij non
ædificent à tempore prohibitionis,niſi tempore
neceſsitatis,ſecundum Bald.ibi in iij.q. Itẽ qua-
liter aqua dicitur diuerti à ſuo ſolito curſu ra-
tione præcedentis æſtatis.l. j. ne quid in flu. pu-
bli.Sed in contrarium ſecundum Bal.in d.l.item
lapilli. in viij. q. ex quo aqua firmauit ſuum al-
ueum, ſi ad alium locum diuertatur fit contra
ſtatum:quia diuertendo aliud facit flumen. d. l.
hoc iure.§. ſi aqua quotidia.& æſti. facit l. ij. C.
43 ad legem aquil. † Item an in ripa vicini quis
poſsit facere molendinum, aut aliud ædificium,
& dicendum eſt quòd non:ſecundum Bald in d.
l.item lapilli.in xj.q.quinimò poſſet propria au-
ctoritate remouere quãdo quis eſt in poſſeſsione
ripæ. l. quemadmodum.§. j. ff. ad legem aquil.
Barto.in d.l.quominùs.ff.de flumi.in vij.quæſt.
Item ſuper viam publicam non eſt licitum face-
re pontem : ſecundum Bald. in d. l. item lapilli.
Item Bald.in rubric.ff.de re diui. in vj. membro
principali, videlicèt de rebus ſingulorum tra-
ctat de tribus principaliter, videlicèt de alluuio-
ne,inſula,alueo, & in tertio membro quòd lici-
tum eſt facere ædificium in ripa, niſi impedia-
tur nauigatio. Item Cœpol. in tracta. ruſticor.
prædior.titul.de ripa.idem quòd Bald.in dict.l.
lapilli. & ibi ponit decem concluſiones, & ibi
ponit, an ſit licitum facere apparatum aduerſus
ripariam ſine licentia principis. Item an ſit lici-
tum immittere in ripa quando impeditur naui-
gatio. Item Barto.in tracta. tyberiadis in procœ-
mio facit mentionem de quadam apparitione
ſomniando de quodam homine, qui ipſum in-
citauit ad faciendum dictum opus: & diuidit
in tres libros, videlicèt de alluuione: ſecundò
de inſula : tertiò de alueo. in ſ. parte ſuper ver-
bo agro. etiam alluuio, habet locum in præ-
44 dijs vrbanis, & ibi † quòd ripæ limites non
menſurantur, ſed accedunt rei venditæ, cùm
per ſe vendi non poſſunt, niſi aliter actum ſit
tacitè, vel expreſſe, & ibi quando flumen labi-
tur inter duos montes, quòd pendentiæ montis
non cedunt ripæ. glo. in l. placet. ff. de flumi.
Item ſuper verbo noſtro declarat qualiter acci-
piatur in caſu iſto ager noſter, ſine ratione do-
minij, ſeu quaſi,vel pignorum vſufructus &c.
Item ſuper verbo, flumen,quod dicitur publi-
cum, vel priuatum, & quòd in priuato non
habet locum alluuio. Item Bartol. in dicto tra-
ctatu ſuper verb. adiecerit,qualiter per alluuio-
nem adijcitur, idest vnitur, & coheret. Item ſu-
per verb.acquiritur nobis, ipſo iure etiam quo-
ad poſſeſsionem, & an in iuriſditione habeat
45 locum alluuio. † Item quando flumen labitur
inter duo territoria eſt commune cuilibet vſq;
ad medium, niſi alter inſolidùm poſſediſſet: ſe-
cundum Bartha. in titu. de mari. ver.ſed deberi
poteſt,& in titu.de flumin.circa fin. faciunt no.
per Barto. & Angel. in l. ſanè. ff. de iniur. Item
46 Barto.ſuper dict.verb.acquiritur nobis. † flu-
mina habentur loco iudicum, ſeu principum.
Item ſuper verbo, per alluuionem declarat de
modo probandi alluuionem, & reuelationem
conſilij ſecreti.Item ſuper verbo, quod ſi vis flu
minis, tractat de alio incremento, quod fit pa-
lam per additamentum, ſeu applicationem ter-
ræ fundi alterius &c. Et in verb. partem ali-
quam, & in verb. ex prædio meo, puta cruſtam
terræ vnitæ, & arboratæ : & non refert an adij-
ciatur cruſta terræ à latere fundi alterius, vel
quòd ſupponat ſuper fundum alterius, ita quòd
inſeparabiliter vnitur, & quòd arbores radi-
ces emiſerint, & quòd terra diſcerni non po-
teſt,aliàs ſecus. l. amplius.§. j. ff. de dam.infect.
Item ſuper verbo, plane. ibi ſi longiori tempo-
re fundo meo hæſerit,& ſufficit, quòd coalatur
arbor in terra, &c. vide ibi. Ad figuras igitur
veniamus vbi ponuntur, ibi ponit viginti fi-
guras Bartol. ſuper verbo inſula, declarat quid
ſit inſula. Item ſuper verb. quæ in mari declarat,
quid ſit mare. Item ſuper verb. quod raro expo-
nit illa verba. Item ſuper verbo, occupantis
declarat text. Item ſuper verb. nullius eſſe cre-
ditur, & ibi tractat cuius ſit iuriſditio in mari,
quando

quando territorium coheret mari, & vſque ad
quod ſpacium. & idem in inſulis ibi exiſtenti-
bus: quia licèt efficiantur occupantis quoad do-
minium: ſecus quoad iuriſditionem: quia cenſen
tur eſſe de illa prouincia quando modico ſpacio
47 diſtant. l. notionem. §. j. ff. de verb. ſign. † Et dici-
tur modicum ſpacium in mari, per centum mi-
liaria. Argu. l. iiij. §. ſi tam vicinum. ff. de dam. in-
fect. c. nulli, de reſcrip. & ibi de inſula Sardiniæ
Corſicæ, & ibi loquitur de Imperatore, vide ibi,
48 & ibi tractatu de iure occupationis, & ibi † quã
do in bello capiuntur loca principaliora, vide-
tur tota patria capta, facit l. in laqueum. ff. de ac-
quir. re. domi. & ibi quando de nouo acquiritur
per occupationem vna patria, an vtatur ſuis le-
gibus vel regni. Item ſuper verbo, in flumine in-
ſula nata, quia priore æſtate, ſic ſtetit. l. j. §. is au-
tem. ff. ne quid in flumi. public. l. ergo. §. tribus.
ff. de acquir. rer. do. & quando inſula coheret
ſolo, ſecus ſi ſupra aquam ſtaret. l. penu. §. j. ff. de
acqui. re. domi.

a Curſu. Adde quòd curſus æquæ fluminis præce-
dentis æſtatis attendi debet. l. j. §. ius autem ff. ne
quid in flumi. ſecundum Bart. in tracta. Tiberia.
ſuper verb. in flumine. vide Bald. in l. Item lapil-
li. ff. de rer. diuiſ.

ARGVMENTVM.

Flumen ne inundet munitiones & aggeres fa
cere licitum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Ripam munire modò nauigatio non impediatur, & cau-
tio per decennium detur, an liceat.*
2 *Ripas publicorum fluminum reficere & munire vtiliſſi-
mum eſt.*
3 *Aggeres facere in ſuo iuxta flumen licet, ſi nauigatio
vel aquæ curſus non impediatur.*
4 *Caput fluminis quod dicatur.*
5 *Flumen quando alueum mutat, acceſſio noua dicitur.*
6 *Fines rerum temporalium eccleſiæ præſcribi poſſunt.*
7 *Libri antiqui quando fidem faciunt.*
8 *Fines æterni montes & flumina ſunt.*
9 *Finium mutatio in dubio non præſumitur.*
10 *Fines antiqui & poſſeſſio per exercitium iuriſditionum,
redditus antiquos, nauigia & pelagia probantur.*
11 *Fines ciuitatum & caſtrorum illius eſſe præſumantur,
qui primò occupauit.*
12 *Agrimenſor partibus præſentibus vel citatis iurare tene-
tur, niſi de partium conſenſu aſſumatur.*
13 *Fines prædiorum præſcribi poſſunt.*
14 *Limites quòd præſcribi non poſſint, etiam præſcriptione
centenaria & cum titulo regulare eſt.*
15 *Limitibus quod continetur, præſcriptioni ſubiacet.*

Quæſtio. CXII.

QVAERITVR an ſit licitum aduertere
flumina, ſeu munitionem facere, ne flumen
inũdet prędia alicui[a]. Et videretur dicẽdũ ꝙ ſic.
1 l. j. ff. de rip. mu. † quia licitum eſt munire ripam:
dummodo non impediatur nauigatio, & cauea-
tur infra decem annos: vt ibi habetur, vel etiam
non impediatur curſus aquæ etiam in torrente.
l. j. §. in publico. ver. ſed Labeo ſcribit, de flumi.
& ne quid in flum. & aliud eſt fieri in flumine
publico, ſeu aqua fluminis, & aliud in ripa. d. §.
in publico, & hoc verum niſi ripæ munirentur
cum incõmodo accolentium. l. j. §. ſunt autẽ qui
putant ff. ne quid in flu. pu. licèt in d. §. ſunt au-
tem qui putant. ver. ſed ſi aliqua. relinquatur ar-
bitrio iudicis, quando damnũ eſſet magnum, ſi
non aduerteretur flumen, & incõmodum vicini
eſt paruũ. Et ibi dicit pleroſq; flumina aduertiſ-
ſe, & alueos mutaſſe. Et hoc verũ niſi quis aduer
teret flumina & defenſionẽ faceret cauſa nocẽdi
aduerſario: quia eſſet prohibitũ, cùm fieret per
emulationẽ. l. in ſumma. §. idẽ Labeo, vltimo. ff.
de aq. pluui. arcen. facit l. impenſæ. ff. de impẽ. in
re. do. fact. vide Bart. in l. quominùs. ff. de flumi.
in xj. q. Bal. in l. Item lapilli. ff. de re. diui. Cœpol.
in tract. ruſti. prædi. in ti. de agge. & ti. de torren.
2 circa fi. † Nam ripas fluminum publicorum re-
ficere, & munire vtiliſſimũ eſt. l. j. §. ripas. ff. de
ripi. Et licèt prohibeatur fieri opus in flumine
publico, & ripa eiuſdem: hoc verum niſi permit-
tatur ex neceſſitate cauſa euitandi maius dãnum
3 d. §. ſunt autem qui putant. ver. nec aliqua. † Item
licitum eſt facere aggeres, ſeu defenſiones in ſuo
iuxta flumen, ſi in priuato. l. quod principio. §.
ſi. ff. de aq. pluui. arcen. & illa dictio, iuxta, intel-
ligitur per duos aut tres pedes. l. quidam Iberus.
ff de ſerui. vrba. prædio. dummodo non impedia
tur nauigatio, vel curſus aquæ, ſecundũ ſtatum
æſtatis præteritæ. l. j. §. ius autem. ff. ne quid in flu.
& l. j. §. in publico. ff. de flu. Sed quia in hoc ver-
ſatur cauſæ cognitio, ideò debet impetrari à ſu-
periore, antequã quis faciat apparatum aduer-
ſus ripariam. Et iſtud eſt verum ſecundum Bald.
in d. l. item lapilli. Item Bart. in d. tract. tyberi. in
ſecunda parte, in materia inſulæ, ſuper verbo,
quod frequenter accidit, primò tractat de capi-
te fluminis vnde oritur. l. j. §. caput. ff. de aqu.
4 quot. † & illud dicitur principium, & eodem mo
do pes ſeu finis fluminis, dicitur vbi terminatur
& finitur, quod eſt quando intrat mare, vel
aliud flumen. Item ſuper verbo communis,
quoad proprietatem, ſed eſt opus apprehendere
poſſeſſionem. Item quando inſula magis appro-
pinquat ab alia parte. Item de vſu inſulæ niſi
agri eſſent limitati &c. Item ſuper verb. ab vtra-
que parte, quid ſi ſint plures partes quam duæ.
Item quando ab vna parte eſſent prædia limita-
ta, non applicaretur inſula. l. j. §. inſula. ff. de flu-
mi. ſecundum Bartol. ſuper verb. communis, &
ſuper verb. qui ab vtraque parte. Item ſuper
verb. prope. Item ſuper verb. & alia. quando
riuus eſt pars fluminis, & procedit à flumi-
ne eſt publici iuris, aliàs quando venit à fon-
te ſecus: & erit eorum qui ab vtraque parte ha-
bent prædia, ſicut de foſſatis dicitur: niſi eſſent
in vſu publico. Et poſt modum inſeruntur xvij.
figuræ, & in fine ponit vnam quæſtionem, quan-
do venditur prædium ad certum numerum ſta-
diorum, ſeu ſeſtariatarum terræ, cum clauſula
conſtituti, an transferatur dominium & poſſeſ-
ſio ante menſurationem: vide ibi, aut ſaltem vſu-
capio pendente conditione, ſaltem vt vſucapiat
pro ſuo. l. j. §. ante nuptias. ff. de vſucapio. pro
dot. & nota. in l. ij. eodem titul. & l. ij. §. ſi ſub
conditione. ff. de vſucapio. pro emptore. Item

Bart.in iij.parte tractatus de alueo, ponit text.l.
adeò.§.quod ſi toto. ff. de acqui. re. domi. ſuper
5 verb. ſi toto. † quando mutat totum alueum eſt
noua acceſsio, quæ differt ab alluuione & inſu-
la: ſecundum glo. ibi, ſecus ſi in parte mutetur:
quia tunc dicitur quodam modo alluuio: ſecun-
dum Bart.ibi, & efficitur illis, qui propè prædia
habent ab illa parte. Item ſuper verb. naturali.
intelligitur conſuetudo, ſecundum æſtatem, vel
dicitur antiquus, ad differẽtiam noui aluei. Item
ſuper verb. relicto. imperſectè & ſine ſpe redeũ-
di, licèt in alueo antiquo modica aqua ferat. Itẽ
flumina publica aliquando æſtate exareſcunt,
ſed non minus dicuntur peremnia.l.j.§.fi.de flu-
minib. Item ſi certo tempore occultetur curſus
aquæ non tamen deſinit eſſe alueus. Item ſuper
verb. flumen. Idem in lacu, ſtagno, riuo, foſſato,
quæ ſunt publici iuris: ſecundum eumdem, ibi
& in ſecunda parte circa fin. ſuper verb. & alia.
Item ſuper verb. nouus, declarat de dictio. inci-
pit, deſinit. Item ſuper verb. id eſt, quòd aluei flu-
minum, quæ ſunt publici iuris, ſunt principis,
ſub cuius dominio babet ibi imperium. Item
glo. ſuper verb. iuris, in dict.§. quòd ſi toto, flu-
mina obtinent vicem cenſitorum.l.ergo. §.allu-
uio. aliàs flumina.ff.de acquiren.rerum domi. &
ibi quæ pleniùs declarat. & inſti.de re. diuiſio.§.
quod ſi naturali. ſuper verb. incipit, dicit, quòd
flumina vicem iudicum tenent. & auferunt do-
minia per iura ibi allegata. Item idem Barto. in
dict. tracta. in iij. libr. de alueo.§.quod ſi poſt ali-
quod tempus, ibi declarat dicta verba. Et idem ſi
reuertatur ad priorem alueum vel per alium lo-
cum tranſeat. Item declarat de forma. & in fine
declarat quando alueus reuertitur ad antiquum
alueum, ſi dominus recuperet agrum inunda-
tum. Item de Vbal. in tract. ſocie. xj. parte. q. xxij.
de via publica exiſtente inter duas ciuitates ſeu
caſtra, & territoria, & maleficio ibi commiſſo
quis cognoſcet: & ſi ſit locus præuentioni. Iem
Felinus in c. ex literis. de proba. in text. ibi occu-
paſſe, licèt fines epiſcopatuũ & parœciarum non
6 poſsint præſcribi. c. licèt. c. tutel. xvj. q. iij. † ta-
men fines rerum eccleſiæ temporalium bene
poſſunt præſcribi. per d. text. vt no. gl. in c. quę-
cunque. xvj. q. iij. Panor. in c. quæ iudicante, de
præſcrip. Item de commodo poſſeſsionis. Item
qualiter quis poſsit obtinere vicem duorum,
ſeu fungi duplici officio. Item Feli. in c. ad au-
dientiam, & c. cum nobis. de præſcrip. de præſcri
ptione centum annorum, & de modo probandi.
Item Feli. in c. cùm cauſam. de proba. de libris
7 antiquis, quòd faciant fidem. Spec. titu. de pro-
batio.§.videndum. verb. cùm per libros, & hoc
quando ab antiquis noſtris eſt adhibita fides. Se-
cundo quando tales libri non continent præiu-
dicabilia. c. cùm apoſtolica. de his, quæ fi. à præ-
la. Item de verbis enunciatiuis inſtrumentorum
8 confectorum inter tertios. † Item montes & flu-
mina ſunt fines æterni. Item talia verba enuncia-
tiua non probant. glo. in c. cùm aliquis. de iur.
deli. in l. prædijs.§.Titio. ff. de lega. iij. Innoc. in
c. cùm in iure. de offic. deleg. licèt noceant con-
trahentibus. l. optimam. C. de contrab. & com-
mit. ſtipul. Bald. in l. fina. C. ſi à non compe. Item
an poſsint iungi plures imperfectæ probationes
&c. Item in probandis confinibus non requi-
runtur arctæ probationes, ſed ſufficit ſemiplena
probatio, ſecundum Cardi. in cle. j. de proba. in
iij. oppo. Sed iſtud dictum eſt periculoſum, &
non probatur iure, ſed loquitur in confinibus
eccleſiarum; & non temporalium, niſi eſſent in-
9 ſtrumenta antiquiſsima. Item in dubio † non præ
ſumitur mutatio finium. l. in finalibus. ff. fini. re-
gund. Item error cõfinium non vitiat, ſi conſtet
de fundo. glo. in l. forma. C. de cenſib. nec vitiat
ſententiam ſecundum Bald. in l. j. C. de execu. re.
10 iudi. † Item per exercitium iuriſditionum, per
redditus antiquos, nauigia, & pedagia proban-
tur fines antiqui, & poſſeſsio. ſecundum Bald. in
d. c. cum cauſam. allegat c. dilecto, de offic. Arch.
c. licèt, de probatio. Item ſecundum Inno. & Bal.
11 in d. c. cùm cauſam. de proba. † quòd fines ciui-
tatum & caſtrorum, præſumuntur eſſe illius qui
primò occupauit. l. rem quæ nobis. ff. de acquir.
poſſ. & hoc in temporalibus: ſecus in ſpirituali-
bus. Item Feli.. in c. quia iudicante. de præſcrip.
12 de agrimenſore, † debet iurare præſentibus par-
tibus, vel citatis, ſecundum iudicium ſuum: niſi
aſſumatur de conſenſu partium. ſecundum Bar.
in l. Theopompus. Item an limites poſsint præ-
13 ſcribi, † Nam fines prædiorum poſſunt præſcri-
bi, etiam eccleſiarum, quia ius non reſiſtit, ſed fi-
nes parœciarum regnorum ſi de eis conſtet, non
poſsint præſcribi: ſi verò non conſtet, poſſunt
præſcribi, vt ſolum proprium: & vbi conſtat,
poſſunt præſcribi vt ſolum, non vt limes manẽs:
ſecundum glo. in d. c. quæcunque. & c. inter me-
moratos. xvj. q. iij. ſeu iure proprietatis poteſt
14 præſcribi, non iure finium, † Et regulariter limi
tes non poſſunt præſcribi, etiam præſcriptione
centenaria & cum titulo. Item ea quæ coherent
limitibus non poſſunt præſcribi, & eſt arbitriũ
iudicis. Quia ſi eſſet prædium ampliſsimum co-
15 herens præſcriberetur. † Ea verò quæ continen-
tur infrà limites præſcribuntur. Et idem in limi
tibus dignitatum ſecularium. Item an ripæ ſint
menſurandæ quando continent ſalicetum. Bald.
in rubric. C. de contrahen. emptio. in iiij. q. Item
iuxta flumem per vnum pedem vel duos, allegat
glo. Barto. in l. quidam Iberus. ff. de ſerui. vrba.
prædi. Item Oldra. conſi. lxxxiij. Item Alex. conſ.
xij. in iiij. vol. incipiente, Viſo proceſſu. circa fin.
in iiij. volu. de verbis enunciatiuis inſtrumento-
rum an per illa probentur confines, & quòd re-
quiritur tempus centum annorum.

ARGVMENTVM.

Datum marito vxoris contemplatione liberis eiuſdem matrimonij relinqui debet. Item quod plus relictum eſt nouercæ quàm liberis, liberis ipſis applicatur.

SVMMARIVM.

1 *Marito quod uxoris contemplatione datur, liberis dicti matrimonij quæſitum eſſe uidetur.*

2 *Nouercæ quod plus relictum ſit, quàm liberis prioris matrimonij, liberis ipſis applicandum eſt. & nume. ro. 5.*

Liberis

3 *Liberis primi matrimonij minus relictum, quomodò ac-*
cipiendum ſit.
4 *Liberi tam primi quàm ſecundi matrimonij legitimam*
imprimis detrahere poſſunt.
6 *Liberis ſecundi matrimonij plus relinqui poteſt, quam*
liberis primi matrimonij.
7 *Nouerca hæres uniuerſalis inſtituta cum onere reſti-*
tuendi liberis ſecundi matrimonij: hæres fideicommiſſa-
ria liberorum ſecundi matrimonij cōtēplatione cenſetur.
8 *Subſtitutio compendioſa facta per uerb. Subſtituo, duo*
capita continet: ſi noluerit ſcilicèt, uel non potuerit.
9 *Subſtitutionis uulgaris ius licèt filius præmoriatur, an ad*
ſuos trāſmittatur: & ſic dies incerta reijciatur propter
hæredis incapacitatem.

Quæſtio CXIII.

QVAERITVR an id quod datur marito
contemplatione vxoris, debeat remanere li-
beris eiuſdem matrimonij. Et quid iuris quan-
do plus relinquitur nouercæ, quàm liberis, &
an id prohibeatur. Et qualiter intelligatur mi-
nus relictum liberis primi matrimonij. Et in ef-
1 fectu videtur dicendum. †quòd id quod datur
marito contemplatione vxoris debet remanere
liberis eiuſdem matrimonij. l. generaliter, & au-
then. in donatione. C. de ſecun. nup & ibi Bald.
facit l. ſed ſi plures. §. in abrogato. ff. de vulg. &
2 pu. & in l. aditio. ff. de acqui. hære. † Et quando
plus relinquitur nouercæ quàm liberis primi
matrimonij, applicatur dictis liberis primi ma-
trimonij. l. hac edictali. ver. ſin verò. C. de ſecūd.
nupt. §. optimè. ver. hoc idem. in authē. de nupt.
& ibi Ange. col. iiij. Nec obſtat ſubſtitutio fa-
cta nouercæ: quia eſt conditionalis ſeu in diem
incertam poſt mortem. l. j. §. ſui autem. C. de ca-
du. tollen. l. hæres meus. in prin. ff. de condi. &
demon. nec tranſmittitur pendente conditione
ad hæredem, ſecundum glo. & doct. in l. j. C. de
his qui ante apper. tabu. & per Paul. de Caſtr.
Alexā. in l. ij. C. de lega. vide in d. l. hac edictali.
quando filius primi matrimonij eſt exhæreda-
tus, licèt quando ſit reconſiliatio per patrē pur
getur ingratitudo: ſecundum Bar. in l. quòd ſi
iterum. ff. de adi. lega. & Alex. in l. j. col. xj. ff. ſo-
lu. matrimo. vel quādo pœnitentiam egit filius
vel filia, quæ peccauit in corpus: ſecundum Spe
cu. titu. qui fi. ſint legi. §. pe. ver. quid ſi filia, &
Bal. in l. fi. C. de do. pro. & in l. ſi filia. C. de inof-
fic. teſta. l. imperialis. C. de nup. c. ferrum. l. diſt.
facit glo. in l. ſi quis à liberis. §. ſi quis ex his. ff.
3 de libe. agno. †Sed eſt dubium qualiter intelli-
gitur minus relictum liberis primi matrimonij,
an intelligatur quando ſuppletur à lege, vt in
ſupplemento legitimæ: l. omnimodo. & l. ſanci-
mus. §. repletionem. C. de inofficio. teſta. Bal. in
d. l. hac edictali. in iij. col. ver. hic ſunt plura con
ſiderāda, dicit, quòd filio non poteſt dici minus
relictum, quàm ſi legitima, ex quo ſuppletur ex
4 diſpoſitione legis. † Nam imprimis liberis tàm
primi, quàm ſecundi matrimonij debent detra-
here legitimam: vt in authen. de nup. §. placet.
col. iiij. ſecūdum Bal. in d. l. hac edictali. ver. ſed
pone. Sed Sali. in d. l. hac edictali. tenet, quòd no
uerca vel vitricus debet ſolum habere quod actu
relinquitur minus alteri ex liberis primi matri-
monij: non autem ſuper eo quod relinqui de-
bet. & ibi in ver. ſin verò. & l. quoniam. C. de ſe
cun. nup. Bar. in §. optimè. in authenti. de nupt.
col. iiij. Et licèt cōuolendo ad ſecunda vota poſ
ſit plus relinqui ſecundo coniugi, ſubſtituen-
do liberos ſecundi matrimonij: ſecundum Bal.
& Sali. in d. l. hac edictali. in princip. circa fi. hoc
verum quando purè eſſent ſubſtituti, vel quòd
dies eueniſſet ſubſtitutionis, aliâs pendente cō-
ditione non tranſmitteretur, & per glo. in l. hæ-
redes mei. §. cùm ita. ff. ad trebel. vide Fulgo. con
5 ſi. xcvij. †Et illud plus, quod relinquitur ſecun-
dæ coniugi debet applicari in totum liberis pri
mi matrimonij. d. l. hac edictali. §. ſin verò. & §.
optimè. in authen. de nup. col. iiij. & authent. ad
eos ſolos. C. de ſecun. nup. Nec debet diuidi in-
ter liberos primi matrimonij, & nouercam vel
vitricum: ſecundum Iacob. Butri. in d. l. hac edi-
ctali. & Oldra. conſi. cc liiij. quamuis glo. in d. l.
hac edictali. §. ſin verò pluſquam. ſuper verb.
diuidi. teneat, quòd diuidatur, & Cy. ibi, in iiij.
q. & ibi Bal. Sali. & Ange. in l. quoniam præte-
ritæ. C. de ſecun. nup. licèt Albe. ibi teneat opi.
Iac. But. & ſequatur Phili. Corne. conſil. xxxiij.
& conſi. xliij. & conſi. cxviij. in primo vol. Nec
obſtat ſi dicatur, quòd illud quod relinquitur
nouercæ vel vitrico pluſquam liberis primi ma
trimonij ſit pro non ſcriptum: & ſic quòd de-
beat remanere in hæreditate: quia aliud eſt in
caſu iſto: quia debet deuolui ad liberos primi
matrimonij, ſecundum Bald. in d. l. hac edictali.
Veruntamen licèt prohibeatur plus relinqui ſe
cundo coniugi, quā liberis primi matrimonij:
6 †tamen poteſt plus relinqui liberis ſecundi ma-
trimonij, quā primi. §. illud quoque, in authent.
de nupt. colum. iiij. & ibi per docto. & in auth.
de trien. & ſemiſ. §. j. & ij. col. ij. Et pariter bene
poteſt relinqui ſecundo coniugi cum grauami-
ne relinquendi tertio, etiam ſi plus relinquatur
quā liberis primi matrimonij, ſecundum Bald.
in d. l. hac edictali. Quia ille tertius illud com-
modum habebit, etiam ſi relinquatur ſecundo
coniugi cum onere reſtituendi poſt eius mor-
tem filio ſecundi matrimonij: & debet fieri in-
tegra reſtitutio filio ſecundi matrimonij: ſe-
7 cundum Bald. ibi per dict. §. illud. † Præterà
quando nouerca inſtituitur hæres vniuerſa-
lis, cum onere reſtituendi liberis ſecundi ma-
trimonij, cenſetur hæres fiduciaria contempla-
tione liberorum ſecūdi matrimonij, ſecundum
glo. in l. in fideicommiſſariam. §. fin. ff. ad trebel.
ſecundum Ioan. Alex. de Imol. ibi Bald. in l. poſt
mortem. C. de fideicommiſsis. & in rubric. C. de
his quæ in frau. Alex. in l. cum filio, in x. col. ff.
de lega. j. & in l. mulier. in princi. in j. colum. ff.
8 ad trebel. †Et ſubſtitutio compendioſa, per ver
bum commune ſubſtituo, continet duo capita,
ſcilicèt ſi noluerit, vel non potuerit. l. cùm pro-
ponas. C. de hæredi. inſtituen. & ibi docto. quia
ſecunda vxor non poteſt eſſe hæres, & eſt locus
ſubſtitutioni: quia teſtamentum accipit vires
interdum à gradu ſubſtitutionis. l. iij. §. fina. ff.
9 de libe. & poſthu. † Et tale ius ſubſtitutionis

vulgaris, eſto quòd filius præmoriatur, an tráſmittatur ad ſuos facit.l.coheredi.in princ.ff. de vulga.& pupi.per Barto.& cæteros in l. qui habebat.ff.de vulga.& pupi. Sed hîc eſt dubium: quia dicta ſubſtitutio eſt ad diem incertam poſt mortem, & quando moritur ſubſtitutus pendẽte die incerti, an reijciatur dies propter incapacitatem hæredis: vide nota.per Paul.de Caſt. & Alexan.in l.mulier.in prin.ff.ad trebel.

ARGVMENTVM.

Pœnitere & deſiſtere ab accuſatione in crimine falſi etiam inter perſonas coniunctas, an & quando liceat.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitere & ab accuſatione deſiſtere antequàm rei nomen inter reos recipiatur, an licitum ſit.*
2 *Accuſatori reo citato ab accuſatione deſiſtere non licet.*
3 *Turpilliani pœna quæ.*
4 *Accuſatori poſt litem conteſtatam à lite diſcedere non permittitur.*
5 *Tranſigere uel paciſci in delictis reo licitum eſt: ſecus in accuſatore. & nu. 6.*
7 *Tranſactio uel pactum in delictis ad fiſci præiudicium non ualet.*
8 *Deſiſtere à lite in delictis propter generalem abolitionẽ an liceat.*
9 *Abolitio triplex.*
10 *In abolitione priuata tria requiruntur, & quæ.*
11 *Abolitio priuata quando concedenda ſit.*
12 *Accuſator ſi premium accipit etiam inter conſanguineos ab accuſatione deſiſtere non poteſt.*
13 *Abolitioni generali uel priuatæ in crimine læſæ maieſtatis uel falſi locus non eſt.*

Quæſtio CXIIII.

QVAERITVR an in crimine falſi ſit licitum deſiſtere ab accuſatione poſt citationem tranſigendo, præſertim quando agitur inter coniunctas perſonas, abſque abolitione generali vel ſpeciali. Et in effectu dubium facit;
1 quia †licitum eſt pœnitere & deſiſtere ab accuſatione à principio, antequàm reus ſit citatus, & antequàm accuſator ſe ſubſcripſerit & fideiuſſerit ſine pœna turpilia.l.j.C.ad ſena. turpilia.l.in ſenatu.§.qui poſt.& l.quæſitum. ff. eod. titu.l.deſtitiſſe.ff de iudi. & maximè antequàm nomen rei ſit receptum inter reos,l.is qui. ff. de pu.iudi.cum ibi not.per glo.Barto.& Ioan.de Imol.nec iſto caſu libellus principi oblatus haberet vim litis conteſtatæ, vel citationis,iuxta,l. j.& ij.C.quã.libel.prin.da. Sed in contrarium vi
2 detur veritas in caſu iſto, †ex quo reus fuit citatus: quia non eſt licitum deſiſtere ab accuſatione, aliàs accuſator incideret in pœnam turpilliani, quinque librarum auri.l.iij.§.j.ff. de præuaricatori.l.ab accuſatione.ff.ad turpi. Nec habet hodie locum pœna tallionis, vel inſcriptionis, de conſuetudine, maximè in curia Romana: ſecundum Bartol.in l.penulti.§. ad crimen. ff de publi.iudi. Et maximè in crimine fal. vbi poteſt etiam procedi ſine accuſatore: ſecundum vnam opinionem, in l.qui crimen.C. qui accuſa. non poſſ. & ex quo reus eſt citatus non eſt licitum deſiſtere.d.l.quæſitum.ff.ad turpi.& ita per Bartol.in authen. qui ſemel. C. quomo.&,quando,
3 aliàs incideret in pœnã turpillia, †quæ eſt quinque librarum auri in publicis delictis, prout ſupra dictum fuit: & vltra eſt pœna infamiæ. l.ij. C.ad turpi.& in priuatis delictis punitur deſiſtens extraordinariè.l.& in priuatis. ff.ad turpi. de quo etiam habetur per gloſ.& docto.in ca.j.
4 ij.& ſi.de collu. detẽ. †multo fortiùs non eſt licitum deſiſtere poſt litem conteſtatam in criminalibus.d.l.in ſenatus.§.ſi poſt.ff.ad turpi. Et licèt in criminibus publicis ſit licitum tranſigere vel paciſci quando infertur pœna ſanguinis, & etiam in crimine falſi.l.tranſigere.C. de tranſ
5 act. †tamen hoc verum ex parte rei: quia licitũ eſt cuique redimere vexationem ſuam.l. j. ff. de
6 his qui mor.ſib.conſi. † ſecus ex parte actoris: quia non eſt licitum tranſigere vel paciſci, aliàs incideret in pœnam turpilliani, ſecundum gl.in d.l.tranſigere. licèt ſecundum Bar.Bal. & communiter cæteros in d.l.tranſigere, in criminibus permiſſis, ſit licitum tranſigere à ſiue ex parte rei, ſiue accuſatoris.& iſto caſu accuſator euitaret pœnam tallionis: ſed non euitabit pœnam turpilliani, de quo ibi per doct. Et ideò ad euitandum omnem pœnã eſſet remedium: quòd partes tranſigerent ad euitandum diſpendia litis, vel quando partes remittunt vnus alteri iniurias: ſecundum Tanere. quem referunt Alex. & Iaſo.in d.l. tranſigere.circa fi. Licèt tutiùs eſſet facere concordiam gratis, aut ex iuſſu iudicis.l.furti.§.pactus. & §. cui iuſſu.ff. de his qui
7 no.infa. Veruntamen ſi loquamur † in delictis publicis, ſiue priuatis non tenet tranſactio vel pactum ad præiudicium fiſci.l.iuriſgentium.§. ſi paciſcar.ff de pact.ſecundum glo. & communiter docto.in d.l.tranſigere, & ſecundum Bar. in l.j.§.vſque.ff.de iniur.& in l.j.§. & poſt operis.ff.de ope.noui.nuncia.& in l.diuus.ff.ad ſileya.& in l.licitatio.§.quòd illicitè.ff.de publi.
8 Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur,† quòd licitum eſt deſiſtere in criminibus,per abolitionem generalem ob rem principis proſperè geſtam, ſaltem intra triginta dies.l.abolitio,& l. vt priuatum.cum l.ſequenti.ff.ad turpillia. quia iura loquuntur in abilitione publica ſeu generali, quæ non totaliter perimit delictum, nec ſe extendit ad incarceratos.l. Domitianus. ff. ad tur-
9 pil. Cuius gratia ſciendum eſt,† quòd triplex dicitur abolitio. Prima dicitur publica ſeu generalis, quæ datur à lege. ob rem principis proſperè geſtam, & dicitur etiam publica, prout ſupra dictum fuit. Secunda dicitur legalis, ſeu legitima, quando accuſator vel accuſatus moritur; & alius ſubrogatur ad proſequendum litem,l.libellorum,§.fin.ff.de accuſa. Tertia abolitio dicitur priuata, quando petitur ab accuſatore, vt deſiſtat, de licentia iudicis, cauſa cognita.l.j.& ij.C.de aboli.de quo per glo.& Sali. in rubric.C. de aboli.& rubric.C. de genera. a-
10 boli.& per Specu.in tit.de aboli.† Et tria principaliter requiruntur in iſta abolitione priuata, ſecundum Ange. Are. in tracta. male. ſuper verb. necnõ ad querelam.circa fi. & ibi per Augu. in addi. Primò quia accuſator debet proponere cauſam erroris, vel quia proſilijt ad accu-
ſationem

ſationem per calorem iracundiæ, vel errorem, vel temeritatem, non bene informatus de negotio. Secundò requiritur, quòd habeat iurare, quod non corruptus pretio prece, vel humana gratia non proceſſerit ad petendum talem abolitioné. l.1.C.de aboli. Tertiò requiritur, quòd accuſatio ſimplex fuerit producta abſque eo, quòd reus fuerit incarceratus, vel detentus, nec aliquid paſſus eſt in eius perſona, aliàs non admitteretur niſi volente iniuriam paſſo. l. fallaciter. C.de aboli. aliàs vbi reus nil paſſus eſt, infra triginta dies abolitio conceditur à iudice. l. abolitio. C. de aboli. etiam reo inuito, vt ibi habetur.

11 †Et maximè debet concedi iſta abolitio, quãdo quis proſequitur ſuam vel ſuorum iniuriam, vel quando agitur inter cognatos, vel conſanguineos: quia tunc faciliùs admittitur, vt ibi habetur. l. propter inſidias. C. qui accuſa. non poſ.

12 †Veruntamen vbi accuſator accipit premium, etiam inter conſanguineos, non eſt licitum deſiſtere ab accuſatione. d. l. ij. C. de aboli. & l. ſi fœ

13 mina. C. ad turpil. †Præterea in crimine falſi nõ habet locum generalis abolitio, vel priuata. l. Lucius. ff. ad ſena. conſul. turpil. ſicuti in crimine læſæ maieſtatis, talis abolitio non ſe extendit, vel etiam quando accuſatus fuit incarceratus, vel detentus, vel aliquid paſſus in eius perſonam, vel alias appareret de calumnia accuſatoris. l. fallaciter. C. de abolitio. & idem in crimine falſi, vbi imminet onus probandi vtrique, tàm accuſatori, quàm accuſato. d. l. fallaciter. in fine. & ibi per Bald. & per Specu. in titu. de aboli. & ita etiam tenet Bartol. in d. l. Lucius. ff. de aboli. de quo etiam per Alexan. de Imol. in l. de pupillo. §. ſi pluribus. ff. de ope. no. nuncia. Nec obſtat l. ſi docueris. C. ad legem corne. de fal. vbi videtur etiam probare, quòd in crimine falſi, etiam habeat locum abolitio: quia ſecundum glo. in d. l. ibi loquitur in indulgentia principis, quæ fit ex certa ſcientia, vbi poteſt remittere pœnam delicti. l. fina. C. de gene. aboli. l. generalis. & l. cum indulgentia principis. C. de cenſi. ſecus in generali vel priuata abolitione, vbi nõ totaliter remittitur crimen, vt ibi habetur, facit l. reſcripta. C. de preci. Imperato. offeren. l. j. §. de qua. ff. de poſth. c. cùm te. de re iudi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis & denunciationis nobilis Gabrielis de Bellacomba domini de Griat, contra dominum Ioffredũ de Bellacomba dominum de Vſelles ſuper falſitate inſtrumenti cuiuſdam quittantiæ receptæ Lugduni, vbi prætendebatur, quòd dictus Gabriel quictauerat omnia bona paterna & materna domino quondam Iacobo de Bellacomba militi patri dicti Ioffredi. Et ad iſtos fines fuit citatus dominus Ioffredus ad inſtantiam dicti Gabrielis iuncto fiſco. Et fuerunt tentæ certæ dietæ coram curia. Et tandem dictæ partes tranſegerunt & concordauerunt ſine licentia curiæ, ita quòd dictus Ioffredus ne pos pro iuribus quæ poterat prætendere dominus Gabriel eius patruus, ſe obligauit in ſummam vndecim centum florenorum, & ſibi tradidit certos cenſus, ad tenendum donec ſoluta ſit dicta ſumma. Et fuit productum inſtrumentum accordij, & partes ſe declarauerunt vlterius non inſiſtere in cauſa. Super quo fuit dubitatum ſi dictus Gabriel accuſator poterat deſiſtere à dicta accuſatione incepta. Et maior pars dominorum fuit in oppinione quòd ſic, attenta qualitate perſonarum, cùm ageretur inter conſanguineos. Sed ego eram in dubio, attento quòd agebatur in crimine falſi, & quòd dictus Gabriel acceperat premium à dicto eius ne pote, per iura ſupra allegata. Et licèt in crimine falſi ſit licitum tranſigere. d. l. tranſigere. ex parte rei: ſecus ex parte actoris, ſaltem quin incidat in pœnam turpiliani, prout ſuprà dictum fuit. Super quo fui dubius, & relinquo cogitandum.

a Tranſigere. Adde l. quoniam. ff. de hijs qui not. infa. an tranſigens in delictis habeatur pro confeſſo. & Bald. in l. furti, §. pactus. ff. de his qui no tã. infa. quod exhibendo inſtrumentum accordij quamuis non confiteatur crimen.

ARGVMENTVM.

Obligatio facta accuſationis inſtitutæ vel inſtituendæ prætextu an valeat: & ſi ſoluta ſit, an repeti poſſit.

Quæſtio CXVI.

QVAERITVR an obligatio facta prætextu accuſationis inſtitutæ, vel inſtituendæ, de iure teneat: & an poſſit repeti, ſi fuerit ſolutum. Et videretur dicendum, quòd talis obligatio teneat: & quòd non ſit locus reciſioni vel repetitioni. l accuſationis. C. de his quæ vi me. l. ſi quidem. C. de contrahen. & cõmitten. ſtipul. Et maximè quando eſt de criminibus, de quibus eſt licitum tranſigere vel paciſci. iuxta l. tranſigere. C. de tranſact. Sed vbi eſſet lata ſententia in crimine, tunc poſt latam ſententiam eſſet licitum tranſigere: ſecundum Barto. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui. no. infa. Et iſtud etiam poſſet adaptari ſuper dicta obligatione nobilis Ioffredi de Bellacomba, qua ſe obligauit nobili Gabrielli de Bellacomba eius patruo, ſuper quo relinquo etiam cogitandum.

ARGVMENTVM.

Notarius condemnatus de furto qualificato, an officio notariatus priuatus ſit, vel priuandus.

SVMMARIVM.

1 *Infamia irrogatur per ſententiam ſuper crimine latam*
2 *Infamia iuris teſtem à teſtimonio repellit.*
3 *Notarius furando in officio delinquere non dicitur.*

Quæſtio. CXVI.

QVAERITVR an notarius condemnatus de crimine furti, etiam qualificati, cum crochetis debeat priuari officio tabellionatus, & quòd non debeat de cæterò recipere nec conficere inſtrumenta. Dubium facit, †quia per ſen-

1 tentiam in crimine latam efficitur infamis. l. in-

2 famis. ff. de publi. iudi. †& infamia repellit à teſtimonio, maximè quando eſt infamia iuris. c. teſtimonium. de teſti. iuxta not. per glo. & doct. in l. cunctos populos. C. de ſum. trinit. & in l. Caſsius. ff. de ſena. multo fortiùs in notario de-

bet repellere infamia: quia eſt loco teſtis.l. Domitius Labeo.ff.de teſta.Sed in contrarium facit:
3 quia notarius in furto non dicitur delinquere ex officio,niſi accuſaretur de falſo.iuxta l. ſi aliquid. C.de ſuſceptor.& accar.lib.x.in l.ſi quis ex argentarijs.§.cogentur.ff.de eden. & iſtam partem tenet Bart.in l.an eandem.ff.ad legem iul.repetum.Licèt diminuatur eius fides, vt ibi habetur,niſi in notario actorum alicuius curiæ: quia tunc deberet repelli in iudicio, licèt non deliquiſſet in officio: dum tamen fuerit condemnatus de crimine.de quo etiam per Bald.in l. in exercendis,C.de fi.inſtrumen.pro quo etiam facit, quia iudex interdum ex cauſa poſſet notario cõdemnato reſeruare factionem & receptionem inſtrumentorum.iuxta nota.per docto.in l.militibus.C.de teſta.mili.Et præmiſſa faciunt notata, de quodam notario ſancti Nazarij in Roanis, cõdemnato in curia ſancti Marcellini pro quodam furto perpetrato cum crochetis in caſtro Ruppis chinardi, & iudex condemnauerat ipſum ad pœnam priuationis officij, reſeruata miſericordia curiæ.

ARGVMENTVM.

De mandato de prouidendo.

SVMMARIVM.

1 *Mandati de prouidendo gratia an afficiat & liget ordinarij manus, quin collatio per ipſum interim facta teneat.*

2 *In mandato de prouidendo quod tempus ſpectandum ſit.*

3 *Collatio ordinarij facta ante acceptationem mandati de prouidendo tenet,etiam ſi in mandato appoſita ſit clauſ. Quam duxerit acceptandum.*

4 *Acceptatio coram executore uel alijs honeſtis perſonis fieri poteſt.*

5 *Acceptatio an fieri poßit antequam uacet.*

6 *Executor an exequi ſeu conferre poßit ante acceptationem.& nu.9.*

7 *Gratiæ quæ præbendas afficiunt.*

8 *Acceptatio certæ præbendæ antequàm uacet,non ualet.*

10 *Executoris poteſtas per obitum Papæ non euaneſcit.*

11 *De termino unius menſis ſecundum modificationem eccleſiæ Gallicanæ.*

12 *Ordinarij poteſtas an per ſolam præſentationem afficiatur.*

13 *Eccleſiæ Gallicanæ modificatio circa clauſ. Quam duxerit acceptandum,ſecundum ius commune intelligenda eſt.*

14 *Clauſ. De prima uacatura, ante uacationem & acceptationem conditionis effectum non ſortitur.*

15 *Conſuetudo an à crimine falſi excuſet quando abſentium nomina in inſtrumento ponuntur.*

16 *Vicarius legati de latere aliũ uicarium creare nõ poteſt.*

17 *Vicarius extra prouinciam ſuam beneficia conferre non poteſt.*

Quæſtio CXVII.

QVAERITVR an gratia apoſtolica mandati de prouidendo de primo beneficio vacaturo, ſeu de recipiendo aliquem in canonicum cum expectatione præbendæ, quem duxerit acceptandum, facta præſentatione capitulo, etiam datis executoribus ad prouidendum, ſeu exequendum,capitulo negligente, habeat afficere, ſeu ligare manus collatoris ordinarij ante acceptationem: an verò teneat interim collatio ordinarij,vel legati de latere, ſeu eius locumtenen.ante acceptationem, etiam ſecundum prag. ſanctio.& maximè quando in gratia talis mandati ſeu poteſtatis executoris non eſt adiecta clauſula decreti irritantis, nec apparet fulminatus proceſſus executorialis,nec coram executore facta capituli acceptatio, vel alijs perſonis.Et in effectu de hac materia habetur in c. mandatũ. cum duobus ſequentib. & ibi per Panor. & Io. de Imol.& in c.capitulum ſanctæ crucis.de reſcript.& ibi Feli.& in c.dilectus.el.ij.de præben.
1 †vbi videtur probari, quòd talis gratia mandati non afficit, nec ligat manus ordinarij,quin teneat collatio facta per ordinarium, etiam ſi ſciuerit mandatum apoſtolicum, licèt debeat puni-
2 ri ex tranſgreſſione: &†in hoc debet potiùs attendi tempus receptionis,quam data literarum. de quo ibi per glo.& docto.Nec obſtat c.propoſuit.de conceſ.præbend.vbi fuit caſſata collatio ordinarij, propter mandatum apoſtolicũ, quia ſecundum glo.ibi,illud proceſſit de plenitudine poteſtatis Papæ, vel quia ibi erant deputati executores ad prouidendum, iuxta c.ſi capitulo.
3 de conceſ.præbend.lib.vj.† Veruntamen in hac materia quando in tali gratia mandati de prouidendo,eſt adiecta illa clauſula,quam duxerit acceptandum:iſto caſu tenet collatio ordinarij ante acceptationem, etiam ſi fuerit datus executor ad prouidendum, etiam ſi fuerit facta inſinuatio vel publicatio mandati.c. quia cunctis. §. ex parte.ver. ſubiunctum.de conceſ.præbend.libr. vj.& ideò impetrans debet eſſe vigil, vt ordinarium præueniat in acceptando:ſecundum gloſſ.
4 ibi ſuper verb.acceptaret.† Et talis acceptatio, poterit fieri coram executore vel alijs honeſtis
5 perſonis.† An autem talis acceptatio, poterit fieri antequam vacet. Et videretur dicendum quod non,in ſpecie, ſeu de certo beneficio: ſecus quo ad primam vacaturam, vel ex cauſa, ſecundum c.ne captandæ.& dict.c.quia cunctis.in fi.de cõceſ.præbend.lib.vj.Veruntamen ſecundum glo.
6 ibi,ſuper verb.acceptaret.el.j.§.ex parte, †executor nihil poteſt facere ante acceptationem, etiã ſi ſit clauſula decreti irritantis,de quo ibi habetur in c.executor.& in c.ſi capitulo.eod.titu.vide glo.in c.ſi ſoli.de conceſ.præbend. in glo.magna.ſuper verb.firmitatem.in ij.membro prin-
7 cipali, videlicet, † quæ gratiæ præbendas afficiant.Et ibi in effectu tenet, quòd quando Papa mandauit conferre primam quam acceptaret, quòd tunc non eſt affecta præbenda quantuncunque fiant inhibitiones, reſeruationes,& decreta niſi priùs fiat acceptatio, vel ipſius vacantis, vel primæ vacaturæ, vel ex cauſa ſecun-
8 dæ vel vlterioris:† Si verò certam & expreſſam acceptaret, antequam vacaret, non teneret. & ideò ante talem acceptationem liberè poterit conferri per ordinarium, aut alium executorem apoſtolicum.clemen.j.de conceſ. præbend. Idem videtur dicendum de legato de latere, qui dicitur ordinarius, & poteſt conferre beneficia. cap.j.& ij.de offic.legat.libr. vj.vide per Gemi. & Philip.Fran.in dict.capitu.quia cunctis. §.ex parte.& in §.econtra.de conceſ.præbend.lib.vj.

9 qui tenent, quòd† executor ad conferendum be
neficium, quod impetrans duxerit acceptandū,
non poteſt conferre antequam impetrans acce-
ptet. Inhibitio ergo executoris,& eius collatio,
& intimatio, ſi fiant ante tempus vacationis,nō
ligant manus ordinarij hæc ſcientis,cùm minus
conferre poſsit cùm vacabit. Et hoc ideò, quia
mandatum de conferendo fuit ſuper incerto: &
ſic de illo de quo ſcribitur duxerit acceprādum
ante omnem acceptationem prædicta non ar-
ctant, nec etiam decretum Papæ, quod eſt plus:
quia iuriſditio vel poteſtas conceſſa in euen-
tum conditionis exerceri non poteſt antequàm
ipſa purificetur c. ſi pro te. de reſcript. libr.vj.
& clemen.j.de conceſ. præbend. & hoc quando
in literis non eſt certus terminus ad acceptan-
dum, aliâs ſecus: quia pendente termino non
poſſet ordinarius conferre.d.clemen.j.§. ſecus.
de conceſ.præbend.& ita etiam tenet do. Frede.
de ſe.conſilio.ccxc. vbi repetit dictum cap. di-
10 lectus.el.ij.& ibi tenet, quòd† non expirat po-
teſtas executoris per mortem Papæ, in gratia fa
cta: ſecus in gratia facienda. de quo habetur in
c.ſi ſuper.de offi.deleg.lib.vj.& in cap.ſi cui. de
præbend. eod. li. vide in pragma.ſanctio. in ti-
tu.de colla.§.non tamen intendit.vbi permitti-
tur romano pontifici tempore ſui pontificatus
aliquo honeſto modo diſponere de vno benefi-
cio vel duobus,ſecundum numerum ibi taxatū:
ita tamen vt in eadem eccleſia cathedrali vel col
legiata duas præbendas ſuo tempore non con-
ferunt.& ſecundum glo.ibi ſuper verb.pontifi-
catus. intelligit poſt promotionem ſuam ante
coronationem. & pariter ſuper verb.ſuo tem-
pore.declarat quòd ſucceſſor romani pōtificis,
poterit conferre talem prouiſionem. & ibi ſu-
per verb. conuenienti, declarat iuxta formam
c.mandatum.de reſcrip.de quo in modificatio-
ne eccleſiæ Gallicanæ, in eodem titu.§.item vo-
luit.Et quòd fiat ſub vera data & non retrotra-
ctiua, & quòd inſeratur clauſula,ſi pro alio nō
ſcripſerimus,& quod non habeat ſub executio-
ne, niſi poſt menſem à tempore ſuæ præſenta-
tionis eccleſiaſtico patrono, ſeu eccleſiaſtico
collatori, aut eius vicario in ſua abſentia. Nec
obſtat ſi dicatur, quòd quando fit legatum ali-
cui de vno ex ſeruis ſuis, quem duxerit eligen-
dum:quòd ſi hæres manumiſerit vel alienaue-
rit antequam legatarius optet, quod talis manu
miſsio vel alienatio, ſi poſtmodùm legatarius
optauerit,non tenet.dict.ca. quia cunctis.§. ſed
extitit.verſi.ſicut.de conceſsio.præbend. lib.vj.
Ergo videtur idem in mandato de prouidendo
cum clauſula, quam duxerit acceptandum:quia
licèt ordinarius primò contulerit: ſi tamen im-
petrans poſteà acceptet, non debet tenere colla-
tio ordinarij. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd
illud procedit quando fit legatum de re præſen
ti: ſecus quando fit de re futura: vt quia teſta-
tor legauit vni de ſeruis naſcituris: quia iſto ca
ſu alienatio teneret interim facta per hæredem.
& ita eſt in propoſito in mandato de prouiden
do, de prima vacatura, quam quis duxerit acce-
ptandum, quia talis gratia eſt de re futura: &
ideò collatio ordinarij interim facta tenet, an-
tequam impetrans acceptauerit. Non obſtat e-
tiam ſi dicatur,quod in dicto decreto pragma-
11 ticæ ſanctionis.de colla.§.item voluit. † eſt ter-
minus vnius menſis:& per conſequens penden-
te termino vnius menſis non debet tenere colla
tio ordinarij,interim facta. Quia ad iſtud reſpō
detur, quòd illa præfixio vnius menſis ſunt ver
ba aduiſamenti eccleſiæ Gallicanæ, quæ non po
tuit nec poteſt imponere legem Papæ: ſecundū
glo.in d.§.item voluit.ſuper verb.viſum.c. infe
rior.xxj.diſtin.& maximè quando tales modifi-
cationes ſunt iuri communi contrariæ, quando
non debent ſortiri effectum, cùm non fuerint
concluſæ per concilium Baſilienſe. in d. c.j. de
colla.§.j.ver.adijciens. Quia concilium Baſi-
lienſe in d.c.j.de colla.fuit ibi datum in ſeſsio-
ne noſtra.& modificationes congregationis du
rant vſque ad decretum de cau. Vel ſecundo re-
ſponderur, quod in d.§.item voluit. illa præfi-
xio menſis eccleſiæ Gallicanæ, ibi apponitur
ad fauorem ordinariorum, quia interim ante
præſentationē tenet collatio ordinarij. de quo
per glo.ibi, ſuper verb. ſub executione,quæ po
nit ibi duplicem intellectum, & etiam ſuper
12 verb.præſentationis,ibi ponit†quod per ſolam
præſentationem non afficiatur poteſtas ordina-
rij, quando ſoli ordinario dirigitur mandatum
ſine executore, niſi in tribus caſibus, de quibus
in c.ſi ſoli.de conceſſ. præbend. libr. vj.ſecus ſi
ſcribatur ordinario dato executore ad prouidē-
dum.iuxta.c.ſi capitulo.de conceſ.præben. libr.
vj.licèt dictus.§.item voluit, non loquatur quā
do in tali mandato de prouidendo eſt appoſita
clauſula de prima vacatura quam duxerit ac-
ceptandum: quia iſto caſu tenet collatio ordi-
narij ante acceptationem & purificationem cō-
ditionis.d.c.quia cunctis.de conceſ.præben.lib.
vj.quia eccleſia Gallicana non poteſt legem im-
ponere Papæ, nec etiam ſtatuere ſuper iura, ſe-
cundum glo.in d.c.j.§.non tamen.ver.adijcitur.
13 de colla.†& ita modificatio eccleſiæ Gallicanæ.
in d.§.item voluit, debet intelligi ſecundum ius
commune,quo ad dictam clauſulam, quam du-
xerit acceptandam, ex quo ibi non loquitur.
Quia caſus omiſſus relinquitur in diſpoſitione
iuris communis.l.ſi extraneus.ff.de condict. ob
cau.l.commodiſsimæ.ff.de libe.præte.cū ibi no.
Vide de materia plurium formarum mandati de
prouidendo, & an expiret morte mandantis.in
d.§.item voluit. ſuper verb. Romanus ponti-
fex.& ſuper verb. mandatum. & ſuper verb. di-
rigendum.& ſuper verb. formam. Aliquid ſu-
pra tetigi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
ſuper proceſſu diffinito ſuper poſſeſſorio cano-
nicatus & præbendæ eccleſiæ Ebreduni, inter
dominum Arduynum Maſſelieri, & quendam
dominum Ioannem Richerie ad vtilitatem dicti
domini Arduyni, qui obtinuerat mandatum de
prouidendo quod fuerat præſentatum dicto ca-
pitulo eccleſiæ Ebreduni antequam vacaret ca-
nonicalis portio.& pariter nō fuerat facta præ-
ſentatio executori apoſtolico. Et poſtmodum
vacante dicto canonicatu per obitum domini

Iacobi Richerie, dominus legatus de latere, ſeu eius locum tenens Auinionis contulit dictũ canonicatum & præbendam de Anno domini M. cccccv. Die.xvj.menſis decẽbris.et ſic per vnum diem antequã capitulum dictæ eccleſiæ Ebreduni cõferret dicto domino Arduyno, & antequã acceptaſſet,ita quòd legatus de latere poteſt præuenire.c.ſi à ſede.de præben.lib.vj.etiam ſecundum pragmati.ſanctio.in titulo de coll.c.j.§.neque. Attento maximè quia in dicto mandato de prouidẽdo domini Arduyni eſt clauſula,de primo

14 ma vacatura,† quæ non habet effectum ante vacationem & acceptationem cõditionis,prout ſuprà dictum fuit.Super quo alter ex dominis curiæ erat dubius, licèt animus iudicis poſsit moueri ex pluribus cauſis per relationẽ ad acta.Et curia etiam fuit mota, quòd dictus Richerie alter contendens,qui obtinuerat prouiſionem ſuam à domino Epiſcopo Rutineñ.locumteneñ.domini legati de latere Auinioñ.fuit oppoſitũ,quòd dictus dominus locumtenens de dicto tempore nõ erat in ciuitate Auinioñ.licèt literæ eſſent ſub nomine locumteneñ.& datatæ in loco Auinioñ. & ſi opponebatur falſitas. Veruntamẽ in talibus debet attendi conſuetudo: quia interdum literæ fiunt ſub nomine Epiſcopi vel Gubernatoris, licèt non ſint præſentes in loco.facit quod ſolet notari per Baldum in capitulo primo de cogni.

15 feu.vbi ſecundum ipſum † conſuetudo excuſat à crimine falſi,quando ponuntur in inſtrumento nomina abſentium, facit quod habetur per docto.in cap.quanto.de his quæ fiunt à præla. Et pariter fuit oppoſitũ, quòd dictus dominus locumtenens legati de latere in dicta prouiſione Richerie fecerat alium vicarium, qui etiam non erat ſuper loco. Et licèt legatus de latere poſsit creare vicariũ,cùm ſit ordinarius in prouincia ſua.c.j.& ij.de offi.lega. ſecũdum Panor,

16 in capit.nouit.de offi. lega.† Tamen locumtenens ſeu vicarius legati non poteſt iterum creare alium vicarium,ca. clericos.de offi.vica.cum ibi nota.Vide panor.& felin.in c.cùm Bartholdus.de re iudicat.per Baldum Alex.& Iaſon.in l. à iudice. C.de iudi.& Ange.in l.cùm prætor.

17 ff.de iudic.† & maximè vicarius extra prouinciam ſuam non poteſt conferre beneficia, licèt actus collationis beneficiorũ,ſit actus voluntariæ iuriſditionis.argu.c.ſtatutum.de præbend. lib.vj.& quod habetur per Bal.in l.ij. ff. de offi, præſi.& per Philip.fran.in c.ſi.de offi. vica.lib, vj.facit quod habetur per Alexand.de Imol. in rubr.ff.de offic.eius cui mãda, eſt iuriſdi.Aliter ad præſens non declaro, ſed me ſemper refero veritati.

ARGVMENTVM.

De expenſis victus incarceratorum.

SVMMARIVM.

1 *Commentarienſes pro incarceratorum cuſtodia, die noctẽ & cubili quid accipere debeant.*

2 *Alimenta iudicis arbitrio ſecundum perſonarum qualitatem & temporum varietatem taxanda ſunt.*

3 *Incarceratos uiſitare iudicis eſt officij: & curare nequid ſibi ipſis præter æquum fiat.*

Quæſtio CXVIII.

QVAERITVR an ſecundum varietatem temporum debeat taxari expẽſa victus incarceratorũ,ita quòd victualia ſunt in bono foro,vel ſunt cariora:& quid de libra piperis, quæ interdũ ſoluitur pro introitu carceris. Et licèt ſecundũ ſtatuta delphinalia domini quondam Iacobi de montemauro Gubernatoris præſentis patriæ Delphi.ſub rubri.de ſallarijs commentarienſium fiat mentio de dicta libra piperis pro introitu: tamen illud intelligitur quando cõſuetudo fori ſeu loci hoc habet.& in caſibus ibi expreſsis, videlicèt in capitalibus criminibus,vel pro furto,amotione terminorum,depopulatione arborum. Et cùm ſit ſtricti iuris,non debet extendi extra caſus ibi nominatos. Et pariter dicta libra piperis debet moderatè exigi, ſecundum commune precium.& alias de hac materia ſcripſi, dum erã in officio cõmunis Gratianop. pro parte epiſcopali in j. volum.cauſarum mixtarum,in quodam tractatu cauſæ criminalis agitatæ contra Rodulphũ Ordeadi.Sed redeundo ad quæſitum,quia in dicto ſtatuto de ſalarijs commentarienſium non fit mẽtio de taxa victus incarceratorum,ſed relinquitur eorum voluntati,quòd poſsint ſeipſos ſuis proprijs ſumptibus alimentare,nec cogãtur viuere expenſis proprijs

1 caſtelanorum & cõmentarieñſium.† & quòd pro cuſtodia ſoluatur pro die,nocte & cubili, dimidius groſſus & non vltra,& talis dimidius groſſus debet intelligi de moneta vſuali loci c.ij.de maledi Cle.fin.de deci.nec debet attendi refortium monetæ in ſalarijs officiariorum, ſecũdum Specu.in titu.de ſolu.§.ſi. Licèt ſecundũ taxam cameræ computorum talis dimidius groſsus valeat ſeptem denarios turoneñ, vnũ obolum,hoc eſt duos liardos & vnum denarium turoneñ.& vnũ obolum:& alias prout in dicto ſtatuto continetur.Veruntamen quãdo caſtelanus, ſeu commentarienſis miniſtrat expenſas & victus incarceratis,non declaratur taxa in dicto ſtatuto.& ideò caſus omnis relinquitur in diſpoſione iuris communis.l.ſi extraneus ff.de condi.ob cauſam.

2 † Nam alimenta debent taxari arbitrio iudicis, ſecũdum qualitatẽ perſonarum,& varietatem temporum.l.cùm vnus.§.ſi.ff.de alimen.& ciba. lega. Quia non debent tantum taxari alimenta pro victu vnius parui pueri,ſicuti pro vna magna perſona, vt ibi habetur,& per Ange.in l.j. C.de lega.Et pariter tẽpore quo victualia ſunt in bono foro non debent tantum taxari alimenta,cùm precia rerum variẽtur,ſecundum curſus temporis.l.precia rerum.ff.ad l.falci.c. nõ debet. de conſangui. & affi.Et ſimiliter debet haberi conſideratio in qualitate perſonarum in taxa alimentorũ, quia perſonæ delicatæ ſeu nobiles,vtũtur cibis delicatis.c.nõ cogãtur.xlj. diſt.& per glo. c.cum inſtãtia.de cenſi. & ibi per Panor.& Bellen.fecus in ruſticis qui vtũtur groſsis cibis, vti caſeo, cepis, allijs,groſſo pane,& ſimilibus. ſecundum glo.j.l.ſi ſeruis vrbanis.ff.de lega. iij. facit l.ſ.C.de eroga.mili.anno.libr. xij. licèt ſecundum

cundum aliquos ruſtici plus expendant, quàm
9 delicatæ perſonæ de pane & alijs cibis.† Veruntamen ad officium iudicis ſpectat viſitare incarceratos, & dare ordinem ne cuſtos carceris ipſos inhumaniter tractet, & quòd non deſint victualia, & quòd etiam prouideatur de bono pane ſeu libellis. l. iudices. C. de epi. audi. & ſecundum gloſſ. ibi, ſuper verb. libellis, intelligitur de panibus albis.

ARGVMENTVM.

Clericus vocatus in ius coram iudice ſeculari in cauſa poſſeſsionis beneficij comparere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Citatio an arctet clericum ſiſtere coram iudice ſeculari.*
2 *Citatio quando iuri aduerſatur, licèt ex aliqua cauſa iuſtificari poßit, citatum arctare non, niſi cauſa ſpecialiter exprimatur, poteſt: & ſi fortè falſa ſit, modò notoriè non conſtet.*
3 *Citatus ad locum notoriè non tutum, comparere non tenetur.*
4 *Iudex ſecularis an teneatur præſtare auxilium eccleſiaſtico iudici petenti.*
5 *Repreſaliæ pro denegatione citationis in alieno territorio concedendæ non ſunt.*
6 *Iudex requiſitus de viribus ſententiæ iudicis requirentis acquieſcere non debet.*
7 *Curia parlamentea Delphinatus ex conſuetudine & indulto apoſtolico de poſſeſſorio beneficiorum cognoſcit.*
8 *Citatus cui fori declinatoriam notoriè competit, comparere non tenetur Fallit ut nu. 11.*
9 *Notorium quando ab onere probandi releuet.*
10 *Clericus arctatur iudicis ſecularis citatione cauſam concludentem exprimente.*

Quæſtio CXIX.

QVAERITVR an clericus citatus coram iudice ſeculari in cauſa recurſus vel appelli, teneatur comparere in cauſa poſſeſſoriali beneficij, & maximè quando prouocauit primò in iudicio. Et quid iuris quando degit in alieno territorio, an ſit locus conceſsionis territorij per viam requiſitoriæ, & maximè in ſupremis iudicibus: & an requiratur licentia Epiſcopi, quando clericus citatur coram iudice ſeculari Dubium facit: quia ex quo clericus notoriè eſt priuilegiatus, priuilegio clauſo in corpore iuris, non tenetur comparere coram iudice ſeculari. c. at ſi clerici. de iudi. c. nullus. c. ſi diligenti. de foro compe. autē. ſtatuimus. C. de epi. & cleri. nec tenetur allegare priuilegium, nec tenet proceſ-
1 ſus contumaciæ punitiuus,† nec citatio eum arctat. l. non videtur. la prim. ff. de iudi. & maximè quando in citatione fit mentio, quòd ſit clericus: ſecundum. Bartol. ibi, facit c. ſi duobus. de appella. & hoc tenet glo. in cap. veniens. de accuſa. quando eſt certum iudici de tali priuilegio, & per glo. in l. ij. ſi quis in ius voca. non ierit. & per glo. in c. nullus. xj. q. j. & in cap. placita. xv. q. iiij. & per Specul. in ti. de cita. §. j. ver. ſed pone. Panor. & Feli. in c. cū ordinem. de reſcrip. glo. in c. conuenior. xxiij. q. viij. & in c. ſi Epiſcopus. iij. q. ij. & per In. in c. venerabili. de cenſi. & Roſre.
Beneuē. in libellis iuris ciuilis. in rubric. Si quis
2 voca. à iudi.† & vbicunque citatio eſt cōtra ius, licèt poſsit iuſtificari ex aliqua cauſa, non habet arctare citatum, niſi cauſa exprimatur ſpecialiter, licèt fortè ſit falſa, dūtamen notoriè nō conſtat, ſecundum Ioan. de Imo. in l. quidā conſulebant, ver. vltimo. ff. de re iudi. allegat gl. in l. ij. ff. ſi quis in ius voca. non. & Inno. in d. c. ij. de dila. Et ſic non obſtat l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. & maximè quando iudex citat extra territorium ſuum: ſecundū Ange. ibi per l. fi. ff. de iuriſdi. om. iud. & per Innoc. in c. romana. de appella.
3 † Præterea quando quis citatur ad locum notoriè non tutum, non tenetur comparere. cle. paſtoralis. §. piſana. de re iudi. & in c. ex parte. el. j. de
4 appel.† Tū etiam quia quando iudex eccleſiaſticus petit auxilium brachij ſecularis iniuſtè, tūc iudex ſecularis non tenetur exequi: ſecundum Inno. & Panor. in c. j. de offi. ordi. & per Feli. in titu. de ſponſa. viij. colla. verſi. quinto limita. Et ſic non obſtat c. fi. de except. lib. vj. quia non habet locum, quando ſententia eſt euidēter nulla, vel iniuſta. Sed in contrarium facit d. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. & maximè quando agitur de citatione verbali fienda in alieno territorio. iuxta nota. in c. roma. §. contrahentes. de fo. compe. libr. vj. & per docto. in l. fi. ff. de iuri. om. iudi & per Bar. in l. j. ff. de requi. re. & in extrauagan. ad reprimendam. ſuper verb. editum. & per Bald. in l. omnes. C. de epi. & cleri. ſaltem per viam requiſitoriæ in iuris ſubſidium, vna curia tenetur ſuffragari alteri. l. à diuo Pio. §. ſententiam. ff. de re iudi. & l. cùm vnus. ff. de bo. aucto. iudi. & in l. cùm quædam puella, cum ibi nota. per glo. & docto. & in l. properandum. §. ſinautem. C. de iudi. & hoc tenet Cardi. floren. in d. cle. paſtoralis, ver. vt illud. de re iudi. quia ſecundum ipſum ſi Papa fuiſſet requiſitus de concedendo territoriū ſuum ad citandum Regem Robertum, debuiſſet concedere territorium, aliàs ſi denegaſſet, potuiſſet procedi per ſubtractionem temporalium. facit c. dominus. xxiij. q. ij. & per Henri. Boy. in c. j. de rap. & per Barto. in l. fin. C. de nauicula. li. xj & per Ioan. And. in c. non debet. de regu. iur.
5 libr. vj. Nec obſtat ſi dicatur, quòd† non debeāt concedi repreſaliæ pro denegatione citationis in alieno territorio: quia pro modico non debent concedi, cùm tale remedium ſit exoſum, & ſubſidiarium, ſecundum Bartol. in tract. repreſa. in ij. q. principali. & ita videtur tenere Iorda. in dict. §. contrahentes. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd quando agitur ſuper poſſeſſorio dignitatum epiſcopalium, non agitur de modico, cùm non poſsit aliter conſuli, nec tenetur quis adire Imperatorem vel Ducem Sabaudiæ in caſu denegationis territorij, ſecundum dom. Guid. Pap. deciſ. xxiij. & quia quando agitur de graui præiudicio, fortè non ſufficeret citari in domo, ſaltem niſi in defectum. iuxta nota. in ca. fina. de eo qui mitti, & per Mari. Soci. in tracta. cita. articulo. xxiij. verſ. Quartò quæro, & in articul. xvij. ver. Sextò quæro, & ne contemnatur iſta ſuprema curia, iuxta nota. per Pet.
6 de Aneha. in dict. capitu. de except. libr. vj. † Nec

debet iudex requiſitus cognoſcere, cùm non ſit
niſi merus executor.c.de cæterò,de re iudica.l.ſi
vt proponas.C.de execu.re.iudica. ſecúdum Cy.
in d.l.properandum.§.ſinautem. & per Bald. in
l.ſi prætor.§.Marcellus.ff.de iudi.Nec obſtat de-
ci.domi.Guido.Pap.cccccIxxiiij.& per gloſ. in
clemen.j.de ſequeſtra.poſſeſſ.& fruct. & per Fe-
li.in c.paſtoralis. de except. quando opponitur
nullitas, defectu competentiæ iudicis. Quia ad
iſtud reſpődetur, quòd iſtud fallit in caſu iſto:
7 †quia curia eſt in conſuetudine cognoſcendi de
poſſeſſorio, etiam ex indulto apoſtolico : faciũt
uo.in c.ſi.de iudi.& maximè quando agitur in
actione reali, & de re ſita in patria : quia debet
concedi citatio verbalis extra territorium. c. ſa-
nè.c.ſi.de fo.compe.ſecundum Specu.in titu. de
compe.iudi.§.j.ver.vij.& ver.xx.& Ioan.Andr.
ibi in addi.& per Cardi.floren.in d.cle. paſtora-
lis.Prætereà quando quis citatur coram iudice,
de cuius iuriſditione dubitatur:tunc poteſt co-
gnoſcere,an ſit ſua iuriſditio. d.l. ſecunda. ff. ſi
quis in ius vocat.non ierit.& c.ſuper literis. de
reſcrip.de quo per Barto.& Ang.Ioan.de Imol.
in l.quidam conſulebant.ff.de re iudi. per gl. &
8 docto.in c.j.de inueſti. in marit.fact. † Et licèt
quando eſt notorium competere declinatoriam
fori alicui citato,non habeat neceſsè comparere
nec dicitur latitare. l.non videtur.l.a.j. ff. de iu-
di.& nota.per gl.in c.veniens.de accuſa. & in d.
l.ſecunda.ff.ſi quis in ius voca.non ierit, per gl.
& docto.in c.veniens.de accuſa.& in ca. ſi duo-
bus.de appella.& in ca. nullus.xj.q.j. & pleniùs
fuit tactum ſuprà in exordio huius quæſtionis:
& ſuprà fuit pleniùs tactum,adeò & intantum,
quòd non ſit neceſſe proponere tale notorium.
Nec obſtat glo.in cle.appellanti.de appella. vbi
ſecundum gl.ibi,licèt notorium releuet ab one
9 re probandi:†nő tamen releuat ab onere propo
nendi:quia hoc verum quando quis eſt præſens
in iudicio:ſecus ſi ſit abſens. ſecundum Panor.
ibi & in c.ex parte.le.j de appel. de quo per Fe-
li.in d.c.cùm ordinem.de reſcri.& in d.c. ſi duo
bus.de appel. Verűtamẽ in caſu iſto licèt in cita
tione fiat mentio de clerico : tamen quando ex-
primuntur qualitates caſuum ſpecialium,in qui
bus clericus ſortitur forum coram iudice ſecu-
lari,de quibus per gloſſ. in ſumma xj. q.j.& per
glo.in c.tua.el.j.de deci.& in c.fina. de exceptio.
lib.vj.& in c.ſi iudex laicus.d ſenten.excom. lib.
vj.ſuper verb. debeat. & per domi. Guido. Pap.
10 deci.lxxj.in iſtis caſibus † ſpecialibus citatio iu
dicis ſecularis arctat clericum,quando exprimi-
tur in citatione vnus caſus concludens,ſecundũ
Hoſtien.in ſumma,de for.compe.§.ex præmiſsis
verò ſic liquet.& Inno.in c.Romana. de appel.
libr. vj.etiam ſi citatus ſit in alieno territorio
quando exprimitur in citatione talis caſus con-
cludens: ſecus ſi talis citatus reperiretur in ter-
ritorio citantis: quia non eſt licitum exprime-
re, vbi non eſt priuilegiatus. & hoc tenet Fely.
in d.c.cùm ordinem.& in d.cap.ſuper literis. de
reſcrip.& in cap.ſi duobus.de appella. & Barto.
& Iaſo.in dict.l.ij.ff.ſi quis in ius voca.non ie-
rit, & pro hoc allegat Iaſon.gloſſ.in c.Romána.
ſuper verb.citent.de appella. libr. vj. & Roma.
conſil.cccclxxviij. quod incipit, Dubitatur, &
idem Felyn.in cap.veniens. de accuſa. Prætereà
licèt regulariter quando eſt certum, & notoriũ,
non competere iuriſditionem citanti, non te-
11 neatur citatus cőparere:†tamen hoc fallit quã-
do citatio eſſet facta à perſona prouida & hone
ſta, tunc citatus tenetur comparere : quia non
eſt præſumendum, quòd talis iudex circumſpe-
ctus, & prouidus feciſſet citationem niſi in ca-
ſu à iure permiſſo, ſecundum Panormi.in capi.
niſi.de præbend.per tex.ibi in princip. cum glo.
pro quo facit dictum Innocen.in cap.j.de cleri.
peregri.vbi voluit, quòd quando quis fuit or-
dinatus ad certum ordinem à viro multùm pro
uido & honeſto, tunc præſumitur, quòd ha-
beat alios ordines præcedentes, & ita etiam ſe-
quitur Iaſo.in dict.l.ij. ff.ſi quis vocatus in ius
non ierit, licèt eſſet tutiùs, quòd citatio fieret
per Epiſcopum, ſeu de eius licentia, vel eius vi-
carij, ſeu officialis citaretur clericus coram iu-
dice ſeculari in caſibus de iure permiſsis, ſecun-
dum Bald.in cap.fina.de fide inſtru.& Iaſo. poſt
Bald.in l.teſtamenta. C.de teſta. vel etiam, quòd
fieret citatio cauſatiuè ſi ſua putauerit intereſſe
clerici, ſecundum Bald.& Iaſon.in dict. l. teſta-
menta.faciunt not.per Ange.& Ioan.de Imol,in
l.j.§.hæc ſtipulatio.ff.ſi cui pluſquã per leg. fal.
Et pro præmiſsis facit, quia compulſio debet
fieri per Epiſcopum quando clericus deponit
coram iudice ſeculari.cap.ſuper pendentia,& c.
quanquam.xxiiij.quæſt.ij.de quo per Panormi.
& Felin.in cap.cùm nuncius. de teſti. & in capi.
dilectorum.de teſti.cogen.& per gloſſ. fina.in c.
j.de iura.calum & de materia etiam habetur per
Ioan.And.in cap.ſcienti.de regul.iur.libr. vj. in
mercu. Hoſtien. in ſumma.de contuma. §. qua-
liter.Oldra.conſi.lxxxviij. Et præmiſſa faciunt
ad quæſtionem ſuper cauſa poſſeſſorij epiſco-
patuum Valen.& Dyen.ad vtilitatem reuerendi
domini Gaſpardi de Turnone contra Reueren.
domi.Vrbanum de Myolano, prothonotarium
pro cuius parte fuit recurſum, & nunc præfa-
tus dominus Gaſpardus de Turnone, nititur
proſequi dictum recurſum, & facere citare di-
ctum dominum Vrbanum, etiam per viam lite-
rarum requiſitoriarum : quia dictus dominus
Vrbanus, de præſenti degit in partibus Sabau-
diæ, & officiarij ducales Sabaudiæ recuſant con
cedere territorium ad citandum verbaliter di-
ctum dominum Vrbanum, aliter ad præſens nő
declaro : quia lis iacet ſub iudice, licèt iſta ſu-
prema curia conſueuit cognoſcere de poſſeſſo-
rio in beneficialibus etiam ex indulto apo-
ſtolico.

ARGVMENTVM.

Proceſſus contumaciæ punitiuus factus con-
tra abſentem citatum & non comparentem ad
hoc vt valeat, an vt iudex ſe competentem eſſe
pronunciet, oporteat.

SVMMARIVM.

1 *Citatus cùm certum ſit iudicium eludi poſſe, comparere
non tenetur: nec proceſſus contumaciæ punitiuus valet.*

Proceſſus

2 *Proceſſus factus ſuper principali contra abſentem contumacem, qui iuriſdictionem elidere poteſt, non tenet, niſi iudex ſe competentem eſſe pronuntiet. & nu. 4.*
3 *Contumax nunquam iuriſdictionem prorogat.*
5 *Contumax melioris conditionis eſſe quàm non contumax non debet.*
6 *Contumax præſentis loco habetur.*
7 *In cauſa recurſus uel appelli lite conteſtata contra contumacem legitimè citatum procedi poteſt.*
8 *In cauſa beneficiali altera parte abſente per contumaciam ad ſententiam diffinitiuam lite conteſtata procedi poteſt, modò de cauſa liqueat.*

Quæſtio CXX.

QVAERITVR an teneat proceſſus contu-
maciæ punitiuus, vel ſuper principali con-
tra abſentem citatum non comparentem, quan-
do ſtatus ſeu qualitas cauſæ patitur, vti in cau-
ſa appellationis vel recurſus: & an requiratur
ante omnia pronunciatio ſuper competentia iu-
1 dicis. Dubium facit,† quia quando iuriſditio iu-
dicis eſt elidibilis, & de hoc eſt certum, non te-
netur citatus comparere, nec dicitur contumax,
nec valet proceſſus contumaciæ punitiuus, ſe-
cundum Inno. & cæteros in c. præterea. de dila.
& pleniùs fuit tactum in q. præcedenti, & maxi
mè quando actor tacet ius aduerſarij. l. ſi præ-
tor. §. Marcellus. ff. de iudi. ſecundum Inno. in c.
ſi. de accuſ. & talis taciturnitas reddit proceſ-
ſum nullum, & maximè quando fuit lata ſenten
tia contra abſentem per falſas allegationes par-
tis. d. §. Marcellus. de cuius intellectu habetur
per Ioan. de Imol. & Panor. in c. ſi duobus. de ap
pella. Veruntamen in materia iſta, quando iu-
dex citans non eſſet competens, vel eius iuriſ-
ditio elidibilis, quia tunc licèt teneret proceſ-
ſus contumaciæ punitiuus ratione dubij: quia
tenetur comparere allegaturus ſuum priuile-
2 gium. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi.† ſecus ſuper
principali: quia non teneret proceſſus, niſi ſe
pronunciet iudicem competentem, ſecundũ In-
no. & communiter doct. in d. c. præterea, & ideò
eſt vtile, ꝙ ſemper pronuntietur ſuper competẽ
tia iudicis, ſecundũ Inn. in c. j. de offi. delega. li.
3 vj. Pro quo facit:† quia contumax nunquã cen-
ſetur prorogare iuriſditionẽ. l. ſi quis ex conſen
ſu. C. de epi. audi. ſuper verb. abſuiſſe, & ibi Bal.
& Inno. in c. innotuit. de eo, qui ſur. ordi. ſubſe.
Et licèt contra contumacem iudex proceſſerit
ad ſecundũ decretũ, vel ad ſententiam diffiniti-
uam, non facit ad præiudiciũ contumacis, quin
poſsit retractari omnia conſtito de incompetẽ-
tia iudicis, ſecundum Barto. in l. ij. ff. de iudi. &
Bal. in l. geſta. C. de re iudi. & Inn. in d. c. præter-
eà. de dila. nec ſufficeret iſto caſu proceſſus ad
vlteriora. iuxta. c. ex parte. el. ij. de appella. & l. à
procedente. C. de dila. cum ibi nota. quando præ
tenditur defectus ſuper competentia iudicis, ſe-
cundũ Inn. in d. c. præterea. Bar. Ang. & Iaſo. in
d. l. ij. ff. ſi quis in ius vocat. non ierit, nec nocet
taciturnitas, prout ſupra dictum fuit, facit glo.
in l. j. C. vbi de crimi. agi. opor. & maximè, quã-
do iudex ignorat talem exceptionem abſentis,
4 iuxta no. in d. c. ſi duobus,† vbi verò iudex pro-
nunciauit, ſuper competentia iudicis, & tranſi-
uit in rem iudicatam, tunc faceret ius, & tene-
ret proceſſus ſuper principali, etiam contra ab-
ſentem, ſecundum doct. in d. l. ij. ff. ſi quis in ius
vo. ea. non ierit. Ioan. de Imol. & Feli. in d. cap. ſi
duobus. & per Feli. in c. ſuper literis. circa ſi. de
reſcript. Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, quòd
contumax facit ſibi præiudicium, quando com
petebat aliqua exceptio declinatoria quãdo fuit
proceſſum in cauſa ad actum qui ſolet fieri, poſt
litem conteſtatam: quia non debet admitti vlte-
rius ad proponendum talem exceptionem: quia
ſi tunc fuiſſet præſens, & tacuiſſet, vlterius illam
proponere non poſſet. c. inter monaſterium. de
5 re iudi. l. ſi. C. de excep.† & non debet eſſe melio
tis conditionis contumax quã non contumax,
argu. l. non ſolùm. ff. de noxa. & pro præmiſsis
facit quod habetur per Bar. in l. vbi ceptum. ff.
de iudi. & in l. quamuis. ff. de dam. infect. & ibi
etiam per doct. quia contumax ſe reddit indi-
gnum beneficio dictæ l. vbi ceptum, adeò, quòd
ſi actor vocet reum in alio iudicio, non poterit
6 allegare præuentionem litis, &† quia cõtumax
habetur pro præſenti, vt in authen. vt omnes
obe. iud. §. ſi autem ille. colla. vj. & in c. veritatis.
de do. & contu. vt no. per glo. in c. j. de elec. libr.
vj. Quia abſens non debet admitti niſi eo caſu
quo præſens admitteretur, ſecundum Innoc. in
d. c. ſi duobus. de appella. & in d. c. ij. aliàs, præ-
tereà. de dila. & ibi ſequuntur Ioan. de Imol. &
Panor. Et iſtud videtur mihi difficile contra-
rium, contra illud dictum ſupra relatum, quòd
contumax non cenſeatur fraudare iuriſditio-
nem, & quòd admittetur poſteà ad allegandum
declinatoriam, ſeu ad petendum retractari acta,
niſi dicatur fortè, ꝙ fiat differentia, quãdo iudex
ſciuit talẽ exceptionẽ competere abſenti, & iſto
caſu cõtumax nõ cenſeretur prorogare iuriſdi-
tionẽ, & audietur poſtea: ſecus ſi iudex ignora-
uerit talẽ exceptionẽ cõpetere, argu. d. c. ſi duo-
bus. de appel. vel poſſet dici, ſecundũ Io. de Imo.
in l. quidã cõſulebant. ff. de re iudi. circa ſi. ꝙ eſt
differẽtia quãdo iudex prorſùs caret iuriſditio-
ne in illa cauſa: quia tunc reus contumax bene
poſſet poſteà audiri, ſi nõ fuerit pronunciatũ ſu
per cõpetentia iudicis: ſecus ſi mero iure cõpe-
teret iuriſditio, licèt eſſet elidibilis per aliquam
exceptionẽ: quia tunc procedendo ad vlteriora
in cauſa in qua poteſt procedi ad diffinitiuam
præcluditur via declinatorijs, ſi fuit proceſſum
ad diſcuſsionem meritorum cauſæ, ſecundum
gloſſ. in d. c. j. de elec. lib. vj. ſuper verb. abſentia,
& hoc etiam vult Feli. in d. c. ſuper literis. de re-
ſcript. circa ſi. licèt aliàs requireretur expreſſa
pronunciatio ſuper competentia iudicis, ſecun-
dum glo. in c. Rodulphus. de reſcrip. in glo. ma-
gna, licèt tutius ſit pronunciare ſuper compe-
tentia iudicis. & iſta eſt bona cautella, quòd
pronuncietur citata parte legitimè: quia ſi non
appelletur, tranſibit in rem iudicatam, ſecundũ
Ioan. de Imol. in d. l. quidam conſulebant. circa
7 ſi. Sed redeundo ad quæſitum,† An in cauſa re-
curſus vel appelli poſsit procedi contra abſen-
tem, lite conteſtata, ſiue ſit appellans abſens vel
appellatus. Et dicendum eſt ꝙ ſic, dumtamen ſit

legitimè citatus.l.fina. §.illud. C. de tempo. ap-
pella.& in c.per tuas. de appellatio. de quo ibi
per glo.& docto.& idem eſt in cauſa recurſus,
quia ſtatuta in cauſa appellationis habēt etiam
locum regulariter in recurſibus interpoſitis à
ſententijs præfectorum prætorio, ſeu quando
ſupplicatur à ſententijs dictorum præfectorum
prætorio, niſi in caſibus ſpecialiter in iure ex-
preſsis.l.fin. §. cùm autem. C,de tempo.appella.
vbi caſus, quòd in cauſa recurſus ſeu ſupplica-
tionis, poteſt procedi etiam altera parte abſen-
te. faciunt nota.per glo.& docto. in l.vnic.C.de
ſenten.præfect.præt.& in l.ſi quis.& auth.quæ
ſupplicatio.C.de præci.impera.offe. Pro quo e-
8 tiam facit,† quia in beneficialibus quando agi-
tur de beneficio eccleſiaſtico altera parte abſen-
te, per contumaciam poteſt procedi ad ſenten-
tiam diſſinitiuam lite non conteſtata, dum ta-
men liqueat de cauſa.c.j.de eo qui mitti.in poſ-
ſeſ.lib.vj.c.quoniam frequenter.§.porro. vt li-
te cōteſta.c.ex tuæ.de cleri.non reſi.Et præmiſ-
ſa faciunt etiam ad materiam dictæ cauſæ recur
ſus poſſeſſorij dictorū epiſcopatuum Valen.,&
Dien. Aliter ad præſens nō declaro, ſed dūtaxat
pro informatione veritatis caſus de quo agitur.

ARGVMENTVM.

Citatio in loco beneficij vel alieno territorio
an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Citatio antequàm fiat in domo uel in loco beneficij per-
ſona quærenda eſt.*
2 *Citationem fieri ad domum uel in loco beneficij, ſi de ma-
gno præiudicio agatur, non ſufficere regulare eſt. Fallit
ut hic.*
3 *Abeſſe malitioſè præſumitur, qui in beneficio reſidere
tenetur.*
4 *Citatio ad domum regulariter non, niſi in caſibus à iure
ſpecialiter permiſſis ualet.*
5 *Appellatio ad ſtatum conteſtatæ litis omnia reducit.*
6 *Citatio per edicta quo loco fieri debeat.*
7 *Citatio cum clauſ. Si ſua intereſſe putauerit, reum præ-
cisè non arctat.*

Quæſtio CXXI.

QVAERITVR quando quis conuenitur
ratione rei ſeu beneficij, & ſe abſentat in
alio territorio: an valeat citatio in loco benefi-
cij, per edictum, aut in perſonis familiarium:&
an poſsit citari in alieno territorio per nunciū,
vel epiſtolam, vel per viam requiſitoriæ:& an ta
lis citatio afficiat nedùm bona, ſed etiam perſo-
nā vt poſsit excōmunicari, ſicut Apoſtolus ex-
cōmunicauit Chorintū abſentem.c. cū ſit roma
na, in fi, de appella.& an poſsit procedi ad diffi-
nitiuā, vbi liquet de cauſa:& pariter ſi ſit locus
laxationi repreſaliæ, ſeu marchiæ, in caſum re-
cuſationis conceſsionis territorij, & ſi debeat
fieri perquiſitio de perſona principalis, vel eius
procuratoris in locis publicis, vel in perſonis
parentū vel amicorū:& an valeat citatio in loco
beneficij, vel in domo habitationis, in his quæ
ſunt magni præiudicij,& præſertim in cauſa ap
pellationis, vel recurſus.& an citatio cauſatiuè
facta de perſona clerici, ſi ſua putauerit intereſ-
ſe, arctet præcisè reū,& eum reddat contumacē,
ſi nō compareat. Et in effectu, quia iſta quæſtio
cōtinet plura capita: ideò me expediā breuiter.
1 † Quia antequā fiat citatio in loco beneficij, vel
in domo, tūc debet fieri perquiſitio de perſona.
l.iiij.§.ait prætor.& ibi per gl.Bar. & cæteros.
ff de dam.infec.& per gl, in c. quoniā frequen-
ter.§.porrò.ver.ſin autem. & ibi gl. ſuper verb.
citari. vt lite non conteſta.quæ tenet, q ſufficit,
q fuerit facta diligens inquiſitio, licèt reus non
fuerit inuentus.c.ex tuæ.de cleri.non reſiden.&
nota.in c.cauſam.de dolo & contu.& in c. fi. de
2 eo qui mitti.†Et licèt regulariter quando agi-
tur de magno præiudicio non ſufficiat citatio
ad domū, vel in loco beneficij. ſecundū Dy.in l.
j.ff.de liber.agnoſc.tamen hoc fallit quādo fuit
facta perquiſitio,& quis ſe abſentauit malitio-
sè, vel quādo quis impedit, ne citatio ad ipſum
perueniat.d.c.quoniam frequenter.§.porrò. vel
etiam quando ſemel fuit citatus in perſonā, ſed
expoſt facto ſe abſentat: ſecundū Bart.in §.præ-
3 tor ait.†Et præſumitur malitioſè ſe abſentare,
quādo tenebatur reſidere in beneficio: ſecundū
Inno.& Pa.in d.c.fi.de eo, qui mittitur. Si verò
fuerit abſens ſine culpa,& malitia, tunc non po
teſt procedi cōtra ipſum ad ſententiā diſſiniti-
uā, ſeu ad aliū actū, grauis præiudicij, ſecūdum
Inno.& Panor. ibi etiā ſi qualitas cauſæ requi-
4 reret:†quia regulariter citatio ad domū non va
let, niſi in caſibus à iure ſpecialiter permiſsis.
Fallit in cauſa appellatiōis vel recurſus, vbi po-
teſt procedi contra abſentem, dum tamen inter-
ueniat citatio in perſonā, vel ad domū. §. illud.
& §.ſeq.C.de tēpo, appella.c.per tuas. de appel.
ſecundū Bar.in auth,ei qui appellat,C. de tēpo.
appella.& Bal.in l.ab eo.C.quo,& quād.iudex,
5 & hoc propter reliquias primæ inſtātiæ.† Quia
appellatio reducit ad ſtatū litis conteſtatæ.l. ita
demū.C.de procura.etiā ſi nō fiat latitatio, ſecū-
dū Io.de Imol.in d.l.iiij.§.prætor ait.ff.de dā. in
6 fect.&†quando fit citatio per edicta, debet fieri
in eccleſia cathedrali,& ibi quòd affigatur ori-
ginale vel tradatur copia.c.le.cauſam.de elect.li-
cèt talis citatio extra territoriū non afficiat per
ſonā, ſed bona.c.Romana. §. cōtrahentes.de fo.
compe.lib.vj.ſecundum Inno.in c.fi.de fo.com-
7 pe.& per docto.in d.§.contrahentes.†Veruntа-
men quando reus citatur cum clauſula, ſi ſua
intereſſe putauerit, non arctat præcisè reum, ſe-
cundum Bald. & Paul. in l.libertus. ff. de in ius
vocan. per gloſſ. in l. ac quidam. C. ſi man. ita
fuer.alie.in fin. & per Bald. in l.fin. C.de edict.
di. Adri. tollen. in v.quæſt. & in l. teſtamenta.
C.de teſta.quia non cogitur docere de iuribus
ſuis, ſi non vult, & per Bartol. Alexand. & Ia-
ſo.in l.de pupillo.§.j.ff de ope.noui nūtiat. nec
poteſt dici contumax iſto caſu, ſi reus non com
pareat, ſecundum Angel.in l.conſentaneum. C.
quomodo,& quan.iudex. Bald. & Salice. in d.l.
ac quidam.& Bald.in c.j.de mili.vaſ.in v.quæſt.
Angel.in §.quadrupli.inſti. de actio. Ludouic.
Roma, conſil. cccxliij. Specula. in titul. decre.
Bartol. in l.j. in fin.C. vbi in rem actio, & ita
tenet Felin. in capitu. cùm inter. de except. Et
quando denegatur territorium, pro executione
citationis

eſtationis,non debet procedi, per viam præfatæ:ſecundum Archi.& Iorda Boiei,in d.§.contrahentes.

ARGVMENTVM.

Contractus pupilli iuramento non firmatur.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia impuberum iurata tenent.*
2 *Pueri grandiuſculi dicuntur poſt ſeptennium.*
3 *Iuramenti materia fauorabilis dicitur, ut quæ animam concernat.*
4 *Pupillus etiam doli capax deierare non dicitur.*
5 *Puberes quando dicantur.*
6 *Iuramentum tres comites habeat oportet.*
7 *Iuramentum etiam in impubere doli capace, contractum non firmat.*
8 *Diſceptatio ſuper iuramento inter Mart. & Bald. corā Frederico Imperatore habita.*
9 *Contractus firmatus iuramenti pupilli doli capacis aſſerentis ſe puberem uel adultum quatuordecim annis maiorem, ualet & tenet.*
10 *Pupillus quando pubertati proximus dicatur.*
11 *Malitia ætatem ſupplet.*
12 *Iuramentum ad hoc ut ſeruetur pubertatem requirit.*
13 *Iuramentum iudiciale ſi deferatur à parte parti, & tractetur de commodo pupilli, iuramentum præſtari poteſt.*
14 *Pupillus doli capax authorante tutore uel curatore cùm de crimine agatur, iuramentum de ueritate dicenda præſtare poteſt.*
15 *Quæſtionis initium ab impuberibus & timidis ſumi ſolet.*
16 *Minor an & quando aduerſus confeßionem in delictis reſtituatur.*
17 *Dolus re ipſa præſumitur in alienatione omniũ bonorum.*

Quæſtio CXXII.

QVERITVR an iuramentum firmet contractum pupilli, ſeu impuberis pubertati
proximi,& doli capacis. Et qualiter intelligatur proximus pubertati.& quid iuris de iuramẽ
to iudiciali. Dubium facit propter.c.ex literis.
1 el.ij.de ſponſa. † vbi ſponſalia impuberum iurata tenent,Et pro hoc etiam facit. c.j.& ij. vbi
pueri grandiuſculi,ſeu doli capaces, dicuntur
deierare, & delictum committere, & ſecundum
2 glo.in d.c.j.†grandiuſculus dicitur poſt ſeptem
annos.Et iſtud procedit maximè de iure canoni
co,quando iuramentum poteſt ſeruari ſine interitu
ſalutis æternæ.c.ſi verò.c.ſi contingat.de
iur.iuran.Cùm iuramentum ſit de iure diuino.
c quanto.c.& ſi Chriſtus.de iur.iuran. Et iſtã
partem tenuerunt Hoſti.Ioan.Andr.in ca. cùm
contingat,& ibi per Ioan.de Imol.& per Panor.
in d.c.j de delict.puc.& Barto.Paul.de Caſtr. in
authent. ſacramenta puberum. C. ſi aduer.ven.
3 †Quia materia iuramenti dicitur fauorabilis:
quia concernit animam,facit quod habetur per
glo.in c.j.de ſeruiti.in ordi.facien, Sed in con-
4 trarium facit: † quia pupillus etiam doli capax
non dicitur deierare: & etiam non poteſt ei deferri
iuramentum ad ſui præiudicium.l. qui deierare.
l.iuſiurandum.§.pupillis.ff.de iur.iuran.
l.videamus. in prin. ff. de in lit. iur. niſi in caſu
ſpeciali præſtationis operarum. l.fin.ff.de libe.
cau. Et pro hoc facit d. authen. ſacramenta puberum,&
c.j.§.Item ſacramenta.de pace iura.firman.vbi
fit ſpecifica mentio de iuramento puberum:ergo
ſecus in iuramento impuberum, cũ
5 careant intellectu,& diſcretione.† Et dicuntur
puberes in maſculo poſt decimum quartum annum,&
in muliere poſt duodecimum annum,vt
inſti.qui.mo.tute.fini.c.puberes.de deſpon. im-
6 pu. ſecundum glo.in d.§.item ſacramenta. † Et
quia iuramentum debet habere tres comites, vi
delicèt veritatẽ,iuſtitiã,& iudiciũ.c.animaduertendum.xxij.q.ij.&
ſecundũ glo. ibi,veritatem,
ideſt conſcientiam veritatis.Iudicium,id eſt diſ
cretionem.Iuſtitiam,id eſt vt ſit iuſtum, aliàs ſi
aliquod ipſorum deficiat,non dicitur iuramentum,
ſed periurium,vt ibi habetur,& per glo. in
authen.quod eis permittitur.C.de nupt. Et quia
iuramentum non eſt iniquitatis vinculum.c.inter
cætera. xxij.q.iiij.c.quanto.de iureiuran. Et
iſtam partem tenet glo.in d.l.fin. ff. de libe.cau.
7 †etiam in impubere doli capace, quod iuramen
tum non firmet contractum, niſi in dicto caſu
præſtationis operarum.& hoc etiam tenet Cyn.
in d.auth.ſacramenta puberũ. in vij. q.poſt Pe.
8 Iaco.de Aure.& prout refert ibi.in j.q.† fuit diſ
ceptatio inter Mar.& Bal.coram Frederico Imperatore:quia
Bal.tenebat, ꝙ iuramentum non
firmat contractum minoris,quando contractus
eſt nullus: vt in alienatione rei immobilis ſine
decreto:ſed Mar.tenebat cõtrarium.vt nota. per
glo in l.j.C.ſi aduer.vendi.& quòd hodie eſt de
ciſa quæſtio per dictam authẽ. ſacramenta puberum.&
iſta opinio Mar. fecit infernari mille
animas, & exinaniuit patrimonia plurĩũ pupillorum,&
quod authen.ſacramẽta puberum. eſt
odioſa.ſecundum Cy.ibi, & ideò non debet extendi.
Et pariter ibi refert Albe. quòd Henricus
VII. deliberauit facere caſſari dictam authen.
ſacramenta puberum.ſed morte præuentus non
potuit. Et tenet idem Albe. in d. authen. ſacra-
9 menta puberum, † niſi in caſu quando pupillus
doli capax, ſe aſſereret puberem vel adultum,
maiorem xiiij.annis:quia tunc iuramentum firmaret
contractum.l.j.C.ſi minor ſe maio. dixe.
niſi cõtraheretur cũ cõiuncta perſona, quæ veri
ſimiliter ſciret ætatem impuberis, l. Octaui.ff.
vnde cogna.l.de tutella.C.de in integ. reſti. mino.
facit quod habetur per Paul.de Caſt.in dict.
l.qui iuraſſe.§.j.ff.de iureiuran. Iſtã partẽ etiam
tenet Bal.in dicta authẽ. ſacramenta puberũ. &
ibi Salic. quando aliàs cõtractus eſſet nullus:vt
quia nõ interuenit decretum iudicis. D. Iaſo.in
d.auth.ſacramẽta puberũ,recitat plures opinio-
10 nes, & arguit ad ambas partes.Et eſt ſciendũ,†ꝙ
pupillus dicitur proximus pubertati in maſculo,
quando habet decimum annum cum dimidio,
& in puella in nono anno cum dimidio,ſecundum
glo.in §.pupillus.Inſtitu. de inuti. ſtipu.&
in §.in ſumma.Inſtitu. de obliga. quæ ex
delict.naſcun. & in l. pupillum.ff.de regul.iur.
licèt de iure canonico aliter videatur ſentire
gloſ.in c.continebatur.& in cap.fin. de deſpon.
impube.& in d.capit.j.& per gloſſ. in capi. paruuli.
xxij. q.v. facit quod habetur per gloſſ. &

doct.in e.puberes,de deſpon.impu.Et quod iu-
ramentum impuberis non debeat teneri , facit.
d.c.paruuli.& c.pueri.xxij.q.v.Et iſtam partem
tenent Bald. Aluaro.& Præpo. in d.c.j.§. Item
ſacramenta.de pa.iura.firman.& ibi Aluaro.qui
dicit,quòd iſta pars eſt æquior.& maximè quan
do interuenit metus, vel dolus re ipſa propter
enormen deceptionem.argu.l.omnes.§. Lucius.
ff.de his quæ in frau.credi.l. ſi quis cum aliter.
ff.de verbo.obliga.cum ibi nota.vti quando fit
alienatio bonorum pupilli.ſecundum Bal. in d.
§.item ſacramenta. And. de Iſer.in dict. §.item
ſacramenta.facit differentiam inter proximum
pubertati,& doli capacem:quia vbi non eſt do-
li capax, etiam ſi eſſet minor xiiij.annis, de vno
die,iuramentum impuberis non firmaret con-
11 tractum:ſecus ſi eſſet doli capax: † quia malitia
ſuppleret ætatem.l.j. & ij. C. de his qui ve.æta.
impetra.& in hoc eſt arbitrarium iudici,ſecun-
dum qualitatem perſonarum.iuxta nota.per gl.
& docto.in d.c.puberes.& per Panor. in d.ca.j.
de delic.pue.Et pro iſta parte facit glo.in c.quã
uis.de pact.li.vj.ſuper verb.obſeruari. quæ ſen-
12 tit,quòd † requiritur quòd quis ſit pubes , ad
hoc vt eius iuramentum ſit reſeruandum.& hoc
ibi tenet Geor.nau.in repetitione.d.c.quamuis.
in quarta fallentia,& ſuper.d.glo.in verbo,ſer-
uari , quando contractus aliàs eſſet nullus : &
13 quia non interuenit decretum iuris.†Quartum
verò ad iuramentum iudiciale, vbi tractatur de
commodo pupilli, & iuramentũ defertur à par-
te parti, poteſt iurare.d.l. qui iuraſſe. in j. ff. de
iureiuran.ſecus in iuramento iudiciali,quod de
fertur à iudice parti.l. videamus. ff.de in li. iu-
14 ran.§.j.†Si verò quæratur de iuramento de ve-
ritate dicenda, in caſu criminali, tunc pupillus
doli capax de licentia tutoris, vel curatoris be-
ne poteſt iurare,iuxta nota.per docto. in l. cla-
rum.C. de antho. præſtan. & in l. certum.§.ſed
an & ipſos.ff.de conſeſ.& ibi Barto.circa fi. Et
hoc tenet gloſ. in d.c.paruuli.xxij.q.v. ſiue lo-
quamur in iuramẽto credulitatis, calumniæ,ſi-
ue de iuramento veritatis , ſecundum gloſſ. ibi
15 †Nam ab impuberibus, & timidis,ſumitur ini-
tium quæſtionis.l.vnius.in princ.ff.de quæſtio.
Et imbubes etiam pro veritate dicenda poteſt
ferula cedi.l.j.§.impuberes.& l.excipiuntur. ff.
ad ſilleia.& hoc ad inquirendum, non ad puniẽ
dum:ſecundum glo.in l.fi.C. de his qui vt indi.
16 de quo ibi per Barto.& cæteros.†Et an iſto ca-
ſu reſtituatur minor in integrum aduerſus con
feſsionem,habetur in dict.l.certum, §. ſed an &
ipſos.& per glo.in d.§.paruuli.licèt in attrocio
ribus minor non reſtituatur aduerſus ſuam cõ-
feſsionem:ſecundum Bar.in l.auxilium.ff.de mi
no.Et de materia an pupillus vel adultus poſsit
iurare,de credulitate , habetur per gl. & doct.in
l.ij.§.quod obſeruari.C de iura. calum. & l. his
apud quem, C.de eden, & quid in teſtimonio,
habetur in l.inuiti.el.ij.cum l.ſeq.ff.de teſti. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa
ſupplicationis honeſtæ puellæ Delphinæ Vil-
lietæ,filiæ & hæredis vniuerſalis quondam Ioã-
nis Villieti , parœciæ ſancti Saturnini manda-
menti Moraſij, contra Arnaudum Blayni , Pe-
trum Vialis, & conſortes: quia dicta puella de
tempore quo erat ætatis decem annorum cum
dimidio, & Humbertus Baruerij eius prætenſ-
ſus ſponſus, vendiderunt dictis reis,bona dictæ
puellæ precio quinque centum florenorum , cũ
iuramento abſque eo,quòd appareat, quòd pre
cium fuerit conuerſum in vtilitatẽ puellæ: &
fuit enormiter læſa:quia bona de tempore con-
tractus,multò plus valebant, prout præſuppo-
nitur in facto. Et pariter hic agitur de reuoca-
17 tione alienationis omnium bonorum,†vbi præ
ſumitur dolus re ipſa, prout ſupra dictum fuit.
l.quoniam teſtamentum.C.de proba.Nec refert
an venditio fiat vniuerſaliter de omnibus bo-
nis, vel particulariter, dum tamen vendatur vel
donetur totum patrimonium , vel maior pars,
iuxta not.per glo. & docto.in l. Titia.§. Impe-
rator.ff.de leg.ij.& in l.j.C.de inoſ.dona.Verũ-
tamen dicti rei opponebant de iuramento præ-
ſtito,per dictam puellam. ſuper quo alter ex do
minis erat dubius propter opinionẽ canoniſta-
rum.Attamen quia hic concurrit præſumptio
fraudis,& enormis læſio.Ideò maior pars domi
norum curiæ fuit opinionis, quòd in caſu iſto
iuramentum non firmet contractum, nec habet
obſtare intentioni dictæ puellæ.

ARGVMENTVM

Laicis licitum eſt in ludis honeſtis & permiſ-
ſis habitu religioſi vti,ne id in iniuriam religio
nis fiat.

SVMMARIVM.

1 *Ludi qui ob letitiam publicam & colluctationis & le-
titiæ cauſa fiunt,permiſsi ſunt.*
2 *Ludi nocini prohibiti ſunt.*
3 *Veſte monacali uel religioſi qui ludibrij cauſa utitur,ca-
pitis pœna plectendis eſt.*
4 *Religioſus inuentus in domo inhoneſta,uti iuuenculæ uel
alterius mulieris: & ibi uerecundiæ cauſa includatur: non
propterea excommunicationis ſententia incurritur.*
5 *Iudex eccleſiaſticus de iniuria facta per laicum religioſo
cognoſcere non debet.*
6 *Sacrilegij crimen eſt mixti fori.*
7 *Iudex eccleſiaſticus de delictis contra laicos inquirere re-
gulariter,non niſi quoad pœnitentiæ forum poteſt.*
8 *Eccleſia contra laicos mulctam pecuniariam imponere
non debet.*
9 *Blaſphemiæ crimen eſt mixti fori.*

Quæſtio. CXXIII.

QVAERITVR an ſit licitum laico defer-
re habitum religioſorum cauſa ludi ſeu læ
titiæ:& ſi ex hoc cenſeatur irrogata iniuria re-
ligioni:& ſi iudex eccleſiaſticus iſto caſu,poſsit
procedere per viam inquiſitionis,contra laicos
ad pœnam pecuniariam vel temporalem. Du-
1 bium facit:†quia tales ludi qui fiunt ob lætitiã
publicã, & cauſa colluctationis & lætitiæ,ſunt
permiſsi:quia non videntur fieri cauſa iniuriæ.
l.qua actione. §.ſi quis in colluctatione. ff.ad
2 legem aquil.l.ſolam.ff.de alea.l.j.C.de expen.lu
do.libr.xj. Nam tales ritus ciuium non debent
adinuicem ſubmoueri: nec valet reſcriptum in
contrarium.l.prophanos.C. de Paga. & ibi per
Sali.facit l.j.C.de mani.& l.j.& l.nemo. C.de ex-
pecta.

pecta.lib.xj.& per glo.in l.laudabilem.C.de aduoca.diuerſo.iudi.facit quod habetur per Ioan. Fab.inſtitu.de inior. §.iniuria. vbi loquitur de la charyuari, quia dicitur fieri conuicium, ſeu prolatio vocum.Et an iſto caſu conſuetudo excuſet ab iniuria,vide per Ioann.Fab.ibi,faciunt nota.per Ioann. de Imol. in c. cùm decorem.de vita & honeſta.clericorum. Secus ſi fierent ludibria, ſeu monſtra laruarum, & ludi illuſorij, vel inhoneſti, in quibus verſatur turpitudo, quia ſunt prohibiti in eccleſijs, & extra eccleſiam: ſecus ſi fierent ad repreſentationem præſepe domini,vt ibi habetur. Sed in contrarium:
2 † quia quando ludus eſt nociuus, eſt prohibi-
3 tus.l.nam ludus.ff.ad legem aquil.† Et eſt prohibitum, cauſa ludubrij, vti habitu monachali, vel religioſi, & eſt pœna capitalis,vt in authen. de ſanctiſſi.epiſco.§.fina.colla.ix.ſecundum gl. in dict.c.cùm decorem.de vita & honeſta. cleri. Et quia eſt prohibitum deferre habitum alteri conuenientem.l.item apud Labeonem. §. generaliter.ff.de iniur.l.mimæ.C. de epiſco. audien. & Inſtitu.de iniur §. iniuria. & hoc tenet Ioan. Fab. circa fin. quòd cenſeatur irrogata iniuria religioni deferendo habitum religioſi, facit c. cuarum.de priuile. Quinimò frangendo, & lacerando, veſtes clericorum, vel religioſorum, incurritur pœna excommunicationis. c. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. ſecundum Inno.& Ioann. And.in c.nuper.de ſenten.excom.Ioann.Fab. in d.§.iniuria.& ibi etiam loquitur de la charyuari. & per Bald. in l. ſi qua per calumniam.C. de epiſco. & cleri. Et hoc verum quando clericus, vel religioſus deferret tales veſtes, quæ ſibi trahuntur vel lacerantur per violentiam: quia inhærent perſonæ.argu.l.quæ religioſis. ff. de re. vendica. ſecus ſi non deferret tales veſtes, licèt furto ſubtraherentur. de quo per docto. in d.c.
4 nup.†Veruntamen quando religioſus reperiretur in aliqua domo inhoneſta, vti iuuenculæ, vel alterius mulieris, & ibi includeretur in domo ad faciendum ſibi verecundiam, non incurreretur ſententia excommunicationis:quia non cenſetur factum per iniuriam: ſecundum Inno.
a & Ioan. Andr.in nouel.in d.c.nuper.[a] pro quo facit l. verùm.ff. de fur. cum ibi nota. Et quia Reipublicæ intereſt delicta nocentium pateſieri,ſeu manifeſtare.l.eum qui nocentem.in prin. ff.de iniur.Et iſtud poſſet facere pro excuſatione iſtorum galanorum,quando faciunt iſtos ludos, ſeu farſas, quando deferunt habitus diſſimulatos,ſi faciant ad bonum finem, & maximè ad detegendum verecundiam aliquorum ſuſpectorum.Sed redeundo ad quæſitum, an pro tali iniuria verbali irrogata religioſo, vel clerico per laicum, iudex eccleſiaſticus ſit iudex compe
5 tens. † Et videtur dicendum quod non: quia actor ſequitur forum rei. c. cùm ſit generale. de fo.compe.& ita videtur tenere glo.in c. parrœcianos.de ſent.excommu.licèt ibi Panor.videatur tenere contrarium: quia cenſetur malefactor perſonæ eccleſiaſticæ.c.conqueſtus. de fo. compet. quod poſſet procedere quoad pœnam ſpiritualem: ſecus quoad pœnam temporalem, vel pecuniariam: quia illa deberet imponi per iudidem ſecularem.c.ij.de maledi. & ibi Panor. & Ioan.de ana.& per glo. in c. poſtulaſti. de iudæ. & hoc voluit Ioan. Andr. in nouella. in c.j. de homi. libr. vj. & ibi videntur ſequi Gemi.& Philip.Franc.ſaltem de æquitate,maximè in cri
6 mine ſacrilegij, † quod eſt mixti fori, vbi iudex temporalis & eccleſiaſticus poſſunt concurrere reſpectu diuerſarum pœnarum, nec vnus debet impedire alium.l.placet. C. de ſſeroſanc. eccle. & ibi Ioan.Fab.& Bald.quæ eſt canoniſata. xvj. q.j.& hoc videntur tenere Panormi. & Soci. in dict. c. cùm ſit generale. de foro compet. quòd quando agitur de ſacrilegio ad pœnam corporalem, tunc iudex ſecularis debet cognoſcere.l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſco. & cleri. & licèt etiam pro ſacrilegio imponatur pœna pecuniaria triginta librarum. c. quiſquis. xvij. quæſt. iiij. tamen hodie illa pœna eſt ſublata per non vſum: ſecundum glo. in c. cum mulctæ. xv. quæſt. viij. de quo vide latiùs per Panormi.in c.cùm ſit.qui videtur tenere, quòd ſit in optione coram quo iudice videatur experiri, licèt quando agitur contra laicum pro crimine ſacrilegij, quod eſt mixti fori, iſte ordo eſt conuertendus, vt prius conueniatur coram iudice ſeculari.c.filius. §. per hoc.de pœn libr. vj.& ibi hoc tenet Ioann.Andr. in no. & ſequitur ibi Gemi.& eſt glo.in c. placuit. xix. diſtin.
7 Et pro præmiſſis etiam facit,† quia iudex eccleſiaſticus regulariter non poteſt inquirere contra laicos de delictis, ſecundum gloſſ. in c. nos inter.de purga.cano. niſi quoad forum pœnitentiæ,vel in delictis eccleſiaſticis, ſecundum Panormi. ibi, & Ioann. Andr.in c. ad noſtram.
8 el. ij. de iure iuran. † Præterea eccleſia non debet vti pœna pecuniaria contra clericos vel laicos, ne ſuſtineantur in eorum malitijs. c. licèt. de pœn, quia viderentur procedere de cupiditate auaritiæ, vt ibi habetur, aut ſaltem non debet ſibi appropriare, & imburſare ad proprius vſus, ſecundum docto. ibi. & per Ioann. Andr. in nouel. in dict. c. j. de homi. libr. vj.& in c. irrefragabili. §. cæterum . de offici. ordi. licèt ſecundum Ioann. Andr. ſeruetur contrarium. Et iſtam partem tenuit Gaufre. & Hoſtien. in ſumma de maledi. §. fina. circa fin.
9 vbi tenent,quod in delicto blaſphemiæ, † quod eſt mixti fori, pœna ſpiritualis debet imponi per iudicem eccleſiaſticum, pœna verò temporalis vel pecuniaria debet imponi per iudicem ſecularem,& per Petr.de Ancha.conſi. xv. Vide de hac materia Cardi.floren.& Ioann.de Imo. in clem.j. de offic.ordi.circa fin.& in clement.j.in fin.de hæreti.& latè per Felin.in dict.c. irrefragabili. §. cæterum. de offic. ordina. & in dict. c. cùm ſit generale. de for. compe. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper quadam inquiſitione formata in curia officialatus Gratiano contra quoſdam laicos Muræ Matheſinæ, qui feccerant quandam farſam deferendo habitum cuiuſ dam religioſi.

a C.nuper. Vide Antho. de Butr.in d.c.nuper. de ſenten. excommu. quando clericus detinetur in

domo mulieris.

ARGVMENTVM.

Teſtes quando parte vocata per delegatum ſeu commiſſarium examinandi ſunt, quomodò procedendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium examen ad hoc ut ualeat, citatio partis regulariter requiritur.*

2 *Dilatio probatoria cenſetur peremptoria.*

3 *Citatio peremptoria quando requiratur.*

4 *Teſtium publicatio eſt de appendentijs receptionis teſtium.*

5 *Teſtes quando examinandi ſunt, an aduerſarius perſonaliter uel ad domum citandus ſit.*

6 *Quid ſi aduerſarius perſonaliter citatus impedimentum ineuitabile habeat: an teſtium examinatio ipſo iure nulla ſit.*

Quæſtio. CXXIIII.

QVAERITVR quando deputatur delegatus, ſeu commiſſarius ad examinandum teſtes parte vocata, an requiratur citatio aduerſarij in perſonam: & an debeat eſſe citatio peremptoria: & an in defectum quo non poteſt reperiri perſona, quia eſt abſens, ſufficiat citatio ad domum, vel ad eccleſiam: & an delegatus poſſit citare per edictum, vel per præconem: & quid iuris, quando apparet de impedimento aduer-
1 ſarij, quod eſt notum iudici. Et in effectu † regulariter ad hoc vt valeat examen teſtium, requiritur citatio partis. l. ſi quando. C. de teſti. & ſecundum aliquos requiritur citatio peremptoria ad citandum aduerſariū: quia ſicuti in principio, & fine proceſſus requiritur peremptoria citatio. l. ad peremptorium. ff. de iudi. ita etiam in medio litis: cùm in probationibus conſiſtat totalis cauſæ, ſecundum Bald. in d. l. ſi quando, niſi eſſet in cauſa ſummaria, in qua procederetur ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij. cle. ſæpè. de verbo. ſignifi. & ibi per gloſſ. ſuper verb. peremptorio. Sed contrarium tenent Egi. Ioann. Andr. & Panor. in c. conſuluit. de lega. vbi tenent, quòd ſufficit vnica citatio aduerſarij ad videndum iurare teſtes.
2 † Quia omnis dilatio probatoria cenſetur peremptoria: quia non datur ſecunda, niſi ex cau-
3 ſa. l. fi. ff. de fer. † Quia non requiritur peremptoria citatio niſi in ingreſſu litis & in fine. l. contumacia. ff. de re iudi. dict. l. ad peremptorium. c. de illicita. xxiij. q. iij. l. j. §. item cùm ex edicto. ff. quæ ſen. ſine appella. reſcin. idem tenet Specu. in titu. de dila. in princip. & Barto. in l. ſi finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. & idem videtur velle Inno. in c. ad petitionem. de accuſa. vbi tenet, quòd requiritur ſolennitas citationis peremptoriæ ad ſententiam proferendam, de quo vide etiam per Feli. in d. c. conſuluit. vbi ponit plures fallentias. & inter cæteras quando proceditur ſummariè, ſimpliciter & de plano. d. cle. ſæpè. & cle. diſpendioſam. vide etiam per Feli. in dict. c. in nomine domini. extrà glo. vbi etiam refert Bald. in d. l. ſi quando, quòd requiratur peremptoria citatio ad videndum iurare
4 teſtes: † ſecus in publicatione teſtium: quia eſt de appendentijs receptionis teſtium. Sed Feli. in d. c. in nomine domini, tenet, quòd ſufficiat vni-
5 ca citatio iſto caſu. † An verò requiratur quòd fiat citatio in perſonam aduerſarii, an verò ſufficiat, quòd fiat ad domū. Et in effectu vbi fuiſſet citatus à principio in perſonam, & comparuiſſet in iudicio, tunc valeret citatio facta ad domum. l. iiij. §. prætor ait. ff. de dam. infect. cum ibi nota. per Bartol. & cæteros. Sed vbi à principio non fuit citatus in perſonam, tunc non ſufficeret iſto caſu, quando examinantur teſtes ex parte actoris, citatio ad domum aduerſarij. ſed requireretur latitatio, ſeu quòd malitioſè ſe abſentaſſet: ſecundum Bart. & Alexand. in d. §. ait prætor. & per Ioan. Andr. in c. præſumitur. in mercu. de regu. iur. libr. vj. quia requiritur vera contumacia: nec ſufficeret citatio ad domum, ſecundum Ioann. de Imol. in dict. c.
6 in nomine domini. † Quinimò vbi fuiſſet citatus aduerſarius in perſonam, & habuiſſet impedimentum ineuitabile, & quòd iudex ſciret, talis examinatio eſt ipſo iure nulla. d. c. in nomine domini. & ibi glo. in l. quæſitum. ff. de re iudi. c. querelam. de procura. c. ſi duobus de appella. ſecundum Panor. & Feli. in c. in nomine domini. Nec obſtat ſi dicatur, quòd licèt ſcientia iudicis de impedimento aduerſarij, annullet ſententiam diffinitiuam: ſecus quoad interlocutoriā: quia non annullaret ipſo iure, niſi per viam reſtitutionis in integrum, ſecundum Barto. in l. fina. ff. de in integ. reſti. Quia ad iſtud reſpondetur, quia idem eſt in interlocutoria iſto caſu ſecundum Abba. & Feli. in d. c. in nomine domini. per d. c. ſi duobus. Veruntamen vbi impedimentum non eſſet notum iudici, tunc examinatio teſtium non eſſet ipſo iure nulla, ſed veniret retractanda per beneficium reſtitutionis in integrū: ſecundum Ioan. And. in dict. c. præſumitur. de reg. iur. lib. vj. & Feli. in dict. c. in nomine domini. Licèt ſecundum Feli. poſſet ſeruari opinio Ioan. Andr. in ficto contumace citato ad domū: quia examinatio diceretur legitimè facta, & haberetur pro preſente. cle. j. de dol. & contu. & ibi glo. & per Ioan. Andr. in d. c. præſumitur. Ideò in hoc ſibi ſuccurreretur per beneficium reſtitutionis in integrum. quando eſſet abſens extra prouinciam, & allegaret ignorantiam: quia ſibi ſubueniretur ex clauſula generali, ſecundum Bartol. in d. l. cùm filius. §. in hac. ff. de verb. obligat. & per Bald. in authen. ſed & ſi quis. C. de teſti. & in l. Labeo. C. quomo. & quando iud. Vide latiùs per Ioan. Andr. in d. c. præſumitur. de reg. iur. libr. vj. Et præmiſſa faciunt etiam ad quæſtionem ſuper dicta cauſa recurſus epiſcopatuum Valeñ. & Dieñ. vbi pro parte reuerendi domini Gaſpardi de turnone, fuit petitum decerni literas citatorias ad citandum dictum reuerendum dominum Vrbanum de myolano, abſentem à præſenti patria, in loco beneficiorum ſuorum præpoſituræ ſancti Andreæ Grationo. & ſancti Roberti, quæ tenet in hac patria, & in perſonis ſuorum familiarum, & domeſticorum, ad videndum iurare teſtes: quia ex quo dicta beneficia requirunt reſidentiam, & ſic quòd videretur eſſe permiſſa citatio. c. ex tuæ. de cleri. non reſiden.

reſiden. Et pariter poſſet fieri citatio in loco be
neficij contentioſi. iuxta cle. cauſam. de elect. Li-
cèt curia conceſſerit literas citatorias ad citan-
dum ipſum loco beneficiorum, cum clauſula ad
valendum quod valere poterit, quæ clauſula po
tius inoleuit ex ſtillo & obſeruantia curiarum,
quam aliàs.

ARGVMENTVM.

Infecti peſtis tempore expelli poſſunt. Idem de lepra infectis dicendum.

SVMMARIVM.

1 *Peſte infecti à ciuitate uel alio loco expellendi ſunt.*
2 *Leproſi ab hominum conſortio repellantur oportet.*
3 *Ius in loco peſtifero reddi non debet.*
4 *Citatio facta ad locum peſtiferum non arctat.*
5 *Hoſpitale pro infectis ſi in aliqua ciuitatis parte ædificetur: hij qui illam partem incolunt, ne hoſpitale ibi ædificetur, impedire poſſunt.*
6 *Hoſpitale ſeu capella in parœcia aliena ſine parochi conſenſu ædificare licitum non eſt.*
7 *Pars maior in his quæ iuris ſunt communis minori parti præiudicare non poteſt. Item & ſi de ſingulorum præiudicio agatur.*

Quæſtio. CXXV.

QVAERITVR an tempore peſtifero in-
fecti & percuſsi de peſte poſsint licitè ex-
pelli à ciuitate, villa vel alio loco: & an poſsint
reponi in loco ſeparato, & ibi cõſtrui, vel ædifi-
cari hoſpitale, vel domus ad præiudicium pa-
rœcianorum illius loci: an verò debeant reponi
extra villam: & an maior pars cõmunitatis præ-
iudicet minori, & præſertim quando concernit
factum ſingulorum. Et in effectu tempore pe-
1 ſtifero † infecti de peſte poſſunt expelli à ciuita-
te, vel alio loco: ne ex eorum conuerſatione ſani
inficiantur. l. caſus. C. de teſta. & hoc ibi notant
Alexand. & Iaſo. pro quo facit quod voluerunt
Bald. & Paul. de Caſtr. in l. nullus. C. de ſum. tri-
2 nita. † quod idem eſt in alio morbo contagio-
ſo, vti in læproſis, vt expellantur à conſortio
aliorum. Et hoc etiam tenet Cæpol. in tract. ſer-
uitu. in titu. iuris paſcendi. ſub titu. de ſerui. iu.
3 depaſcen. Pro quo etiam facit, † quia in loco pe-
ſtifero non debet reddi ius, nec tenetur aliquis
compellere propter periculum: ſecundum gl. in
l. de ætate. ff. ad trebel. Et ideò quando aer eſſet
corruptus de peſte, quis non tenetur comparere
in loco propter intemperiem aeris. c. quorundã.
lxxiiij. diſtin. ſecundum glo. in c. ad ſupplicatio-
nem. de renun. & hoc tenent communiter doct.
4 in d. l. de ætate. adeò † quòd citatio facta ad lo-
cum peſtiferum non arctat, & preſertim quan-
do cauſa eſt ardua. facit cle. paſtoralis. de re. iud.
& c. ex parte. de appella. Nec obſtat ſi dicatur,
quòd propter intemperiem caloris aeris, vti de
menſe Auguſti in curia Romana, ſi non compa
reret, vel mitteret procuratorem pro contuma-
ce habetur, ſecundum glo. in c. ſi verò. de iure-
iuran. & in c. cùm dilecti. de dol. & contuma. &
hoc tenet Antho. de But. & pro hoc allegat glo.
in cle. quamdiu. de capella. Quia ad iſtud reſpõ-
detur ſecundum Panor. in d. c. cùm dilecti, quòd
verum niſi corruptio aeris, & complexio citati
eſſet talis quod veriſimiliter dubitaretur de
morte. & pro hoc allegat glo. in c. communis.
xxiij. diſtinct. quia eſſet aliter tentare Deum. &
homo, inquantum poteſt, debet laborare vt mor
tem effugiat, & deinde ſe committere miſericor
diæ Dei. xxiij q. viij. de quo per Archid. & Do-
minic. facit quod habetur in l. ij. ff. ſi quis cau.
de quo etiam per Feli. poſt Abba. in c. ex tranſ-
5 miſſa. de præſcriptio. † Præterea quando ædifi-
catur hoſpitale ſeu domus pro infectis in ali-
qua parte villæ, ſeu in aliqua parœcia, tunc illi
de illa contracta habent intereſſe ſe opponendi,
iuxta nota. per glo. in l. ij. §. penulti. ff. ne quid
in loc. publi. & per Angel. & cæteros in d. l. in
prouinciali. §. ſi in publico. ff. de ope. no. nunc.
quia ciuitas poteſt diuidi per quarteria. l. ſi quis
à filio. §. ſi parti. & l. ſi hæres. §. j. ff. de lega. j. ſe-
cundum Barto. in l. omnes populi. ff. de iuſti. &
iu. in j. q. principali circa tertiam quæſtionem.
6 Tum etiam † quia non poteſt capella ſeu hoſpi-
tale conſtrui infrà parœciam alterius. c. j. & ij.
de oper. nou. nuncia. c. ij. & c. ad audientiam. de
eccle. ædifi. cle. quia contingit in fine circa fin.
de relig. domi. & maximè quando tale hoſpitale
non eſt erectum. de quo per Lapum alleg. lxvij.
& per Feder. de Senis conſilio. cexxxiiij. & fa
cit glo. in c. eam te. de æta. & quali. per Ioann.
Calde. in titu. de reli. domi. conſil. v. & vj. & per
Lapum allegat. xlij. & per Fran. Antho. in ſum-
ma. iij. parte tit. xj. c. ij. §. v. quod non poteſt eri-
gi capella infrà parœciam alteriùs, ſine ipſius
conſenſu. Et ita iſto caſu presbyter parœcialis
loci, habet iuſtam cauſam ſe opponendi. Nec
obſtat præmiſsis, ſi dicatur, quòd in actu vni-
uerſitatis maior pars habet præiudicare mino-
ri. l. quod maior pars. ff. ad munici. quia ad iſtud
7 reſpondet, † quòd in his quæ ſunt contra ius
commune, maior pars non poteſt præiudicare
minori, ſecundum Bart. in d. l. quod maior. & in
l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur. in ij. q. princi-
pali. Tum etiam quia quando agitur de præiu-
dicio ſingulorum, tunc quod fit à maiori parte,
non præiudicat minori, niſi omnes conſentiãt,
ſecundum Bart. in d. l. quod maior. Argu. l. per
fundum. ff. de ſerui. ruſti. & per glo. & docto. in
c. cùm omnes. de conſtitu. Et pro præmiſsis etiã
facit. §. ſi. in auten. de feu. Præterea vbi probare-
tur cõſenſus maioris partis, requireretur, quòd
eſſent duæ partes vniuerſitatis. l. nulli. & l. plane.
ff. quòd cuiuſque vniuerſi. nomi. oportet quòd
de hoc fiat mentio, quod fuerit factum à maiori
parte præſentium, ſecundum Bart. Ioan. de Pla.
in l. fina. C. de prædi. lib. xj. & Feli. in dict. c. cùm
omnes. in §. fina. colla. iij. vbi requiritur con-
ſenſus omnium. Et præmiſſa faciunt ad quæ-
ſtionem ſuper cauſa ſupplicationis ſyndicorum
villæ de Romanis contra parœcianos ſancti Ni
colai eiuſdem villæ; & venerabilem dominum
Iacobum de plaſtro canonicum beati Bernardi,
curatum dictæ parœcialis eccleſiæ. Quia dicti
ſyndici & maior pars ciuium & incolarum or-
dinauerant conſtrui domum pro infectis de pe-
ſte in quodam hoſpitali antiquo ſito in dicta
parœcia ſancti Nicolai, aduerſus quæ ſe oppo-
nebant dicti parœciani, dictúſque curatus. Et

ideò per modum prouiſionis fuit ordinatum
viſitari locum per alterum ex dominis curiæ,
vocato domino Petro de vaya medico. Et inte-
rim quòd ponantur inſecti extra villam de Ro-
manis in quadam domuncula ad hũc actum con
ſtructa. Et ideo in talibus eſt bonum habere re-
lationem medici. l. ſemel. C. de re. mili. lib. xij. ſe-
cundum Feli. in dict. c. ex tranſmiſſa. de præſcri.
Quia tales experti in arte cognoſcunt intẽmpe-
riem aeris, & an locus ſit aptus in talibus. Ve-
runtamen ex poſt facto, intellexi quòd partes
concordauerunt.

ARGVMENTVM.

Ciuitatis vel villæ pars an iudice vel ſuperio
re inconſulto congregationem facere etiam pro
iurium reipub. tuitione & vtilitate poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Collegium adprobatum cenſetur ciuitate à ſuperiore ad-
probata. Item & congregatio, quæ ad bonum finem ten-
dit. & nu. ſeq.*
2 *Congregationes, conuenticula & conſpirationes de iure
uetitæ ſunt: nec in perpetuum uel generaliter fieri debent.
& nu. 4.*
3 *Phariſei unde dicti.*
5 *Congregationes quæ occultè fiunt, reprobatæ ſunt.*
6 *Conſpiratio quando à coniuratione differat.*
7 *Coniurationis ſimplicis pœna eſt libra auri.*
8 *Ciuitas per carteria & contractas diuidi poteſt.*
9 *In congregationibus faciendis attenditur conſuetudo.*

Quæſtio. CXXVI.

QVAERITVR an ſit licitum vni parti ci-
uitatis vel villæ, ſeu oppidi, ſe adinuicẽ con
gregare, etiam ſine licentia iudicis, ſeu ſuperio-
ris loci, pro defenſione & vtilitate iurium rei-
publicæ: & quid iuris ſi ſuperueniat tumultus
in populo, acclamando: an ſit locus pœnæ de ſe-
ditioſis: & an in tali caſu pendente lite debeant
aliqui relaxari mediante fideiuſsione: & an con-
1 ſuetudo excuſet à delicto. Et in effectu † ex
quo ciuitas, vel villa eſt approbata per ſuperio-
rem, tale collegium cẽſetur approbatum de iu-
regentium, & eſt permiſſa congregatio. l. ex hoc
iure. ff. de iuſti. & iur. & ibi glo. ſuper verb. ædi-
ficia collata. & ſic cenſetur permiſſa congrega-
tio ſecundum glo. in l. j. §. j ff. quod quiſq; iuris
& Bar. in l. ſodales. ff. de colle. & Pau. de Caſt. in
2 d. l. ex hoc iure. † Præterea licèt regulariter con-
gregationes, conuenticula & conſpirationes
ſint de iure prohibitæ. c. j. §. conuenticulas. de
pac. iura. firman. l. denunciamus. C. de his qui
ad eccle. confu. c. coniurationum, & c. conſpira-
tionum. & c. ſi qui clericorum. xj. q. j. c. ſeditio-
narios. xlvj. diſtinct. c. conſpiratores xj. q. iiij. &
c. fin. de teſti. cogen. adeo quòd in dubio ſonant
in malam partem, ſecundum Inno. in c. j. de ſciſ-
ma. & Bal. in l. j. C. de monop. Tamen hoc fallit
quando tales congregationes & adiurationes
ſunt permiſſæ quando tendunt ad bonum fi-
nem. c. ſanè. xvj. q. vj. & ita tenet glo. in dict. c. ſi
qui clericorum, vti quando fiunt ſuper re licita
ad reprobandum malum & illicitum, & ita te-
nent Ioan. Andr. Panormi. in c. exhibita. de iudi.
& ibi ponunt exemplum quando ſubditi ſe
congregarent, & ſimul iurarent, de non admit-
tendo prælatum excommunicatum, vel hereti-
cum, vel etiam quando vellet dilapidare. & ita
etiam tenent Archi. & Domini. in dict. c. con-
ſpirationum. & c. ſi qui clericorum. & iſto caſu
talis conſpiratio dicitur potiùs concordia, vt
in authen. vt eùm de appella. cogno. colla. viij.
§. ſi quis prædij. vbi dicitur, quòd beatiſsimi
Patriarchæ vna cum conſpiratione & concor-
dia, rectam fidem prædicant, aliâs autem quan-
do tales coniurationes & conſpirationes ten-
dunt in malam partem vocantur Phatria, à Pha-
3 res, quòd eſt diuiſio, † inde dicuntur Phariſei, ſe-
4 cundum glo. in dict. c. coniurationum. † Et ſe-
curius eſt, quòd tales conſpirationes non fiant
in perpetuum vel generaliter, ſecundum Panor.
5 in d. c. exibita. † Et pariter quando fit occultè eſt
magis illicita, ſecundum glo. in d. c. ſi qui cleri-
corum. & honeſtius eſt, quòd non interueniat iu
6 ramentum. Archi. & Domi. ibi, † & differt con-
ſpiratio, à coniuratione quando non interuenit
iuramentum. Et quando fit in malam partem,
dicitur fieri ex ſuperbia & elatione: quia ſæpè
ſpiritus dicitur ſuperbia, vt ibi, cum dicitur ab-
ſtineat, cuius ſpiritus eſt in naribus, ſecundum
Domi. poſt Archi. in d. c. coniurationum. & c. ſi
qui clericorum xj. q. j. Tum etiam, quia quando
eſt diſſentio inter ciues & habitantes alicuius ci
uitatis ſuper regimine: tunc dicitur bellum ci-
uile: nec habet locum ius poſtliminij. l. ſi quis in
gehennam. §. in ciuilibus ff. de capti. & poſtlimi.
reuer. ſecundum Bald. in l. j. in princip. C. de ca-
du. tollen. Nec dicitur iſto caſu perturbari ſta-
tus ciuitatis reipublicæ, ſecundum Bald. in l. j. §.
huius ſtudij. ff. de iuſti. & iur. nec habet locum
pœna tituli C. de ſeditio. ſecundum Angel. in d.
l. j. eod. titu. quia iſtud fit occaſionaliter & acci-
dentaliter: & ideò talis tumultus non punitur,
ſecundum Feli. in c. fina. de teſti. cogen. quia ta-
lis coniuratio, vel conſpiratio eſt permiſſa, quã-
do fit ad vtilitatem eccleſiæ: prout ſuprà dictum
fuit. & hoc etiam tenent Archi. & Domini. in c.
conſtitutionem. de verbo. ſignifi. libr. vj. Et licèt
regulariter iſtæ congregationes prohibeantur
fieri ſine licentia ſuperioris, prout ſupra dictum
fuit, & maximè de ſtillo curiarum Franciæ, ſe-
cundum Ioan. Fab. Inſti. de re. diui. §. vniuerſi-
tatis. & per Bart. in l. ij. C. de decu. libr. x. & per
do. Guid. Pa. deci. cvj. & ccccxxxj. & per Barto.
7 in l. actor. ff. rem ra. habe. † attamen pro ſimplici
congregatione, non eſſet niſi pœna vnius libræ
auri, vt in d. §. conuenticulis. & hoc tenuerunt
Ioan. Andr. & Feli. in d. c. fina. de teſti. cogen. Se-
cus ſi quis faceret tumultum contra aliquem,
vel ſeditioſas voces emitteret: quia tunc eſſet
pœna capitalis. l. j. & ij. C. de ſedi. præſertim con
tra auctorem tumultus. l. ſi quis aliquid. §. aucto
res. & l. capitalium. §. ſolent. & §. nonnunquam.
ff. de pœn. & ibi per Bart. Et pro præmiſsis bene
8 facit: † quia ciuitas poteſt diuidi per quarteria
& contractas. l. ſi à filio. §. ſi parti. & l. ſi hæres.
§. j. ff. de lega. j. cum ibi nota. & per Barto. in l.
omnes populi. in j. quæſt. principali. ff. de iuſti.
& iur. & in l. ij. §. penult. ff. ne quid in lo. publi.
9 fi. Tum etiam: † quia in talibus debet attendi
conſuetudo,

conſuetudo, iuxta nota per glo. in l. omnibus, & in l. ita tamen. in princip. ad trebel. & conſuetudo excuſat à delicto, ſecundum Bald. in c. j. de cogni. feu. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa inquiſitionali contra certos homines Ebreduni, & foreſtarios & plebeios, qui ſe oppoſuerunt aduerſus creationem certorum ſyndicorum de maioribus: quia non fuerant creati à maiori parte, nec ſeruata conſuetudo: & ideò alij populares ſe congregauerunt pro faciendo retractari dictam electionem, & etiam pro faciendo ſeruari ſtatuta Delphinalia, & ne opprimerentur. Et ſuper hoc fecerunt examinari plures teſtes, pro eorum defenſionibus. Et tandem fuerunt remiſsi ad cautionem idoneam. Aliter ad præſens non declaro: quia adhuc pendet lis coram curia. Adde Barto. in l. aut facta. §. nonnunquam. ff. de pœn. quòd quãdo pulſata campana, & leuato vexillo homines iuerunt ad aliquid faciendum: tunc vniuerſitas non dicitur delinquere, niſi præceſſerit deliberatio, ſed puniãtur illi qui leuauerũt vexillum, & pulſauerunt campanam, & dicentur incitatores toto titu. C. de ſeditio.

ARGVMENTVM.

Donatio facta per doctorem mulieri ſuſpectæ etiam iurata non valet.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta concubinæ affectionis cauſa regulariter valet.*
2 *Miles concubinæ uel focariæ donare prohibetur de doctore & aduocato ita indicandum eſt.*
3 *Donatio facta per doctorem concubinæ an iuramento firmari poßit.*
4 *Donatio facta per doctorem mulieri ſuſpectæ, cùm non ualeat, fiſco applicatur.*

Quæſtio. CXXVII.

QVAERITVR an teneat donatio facta per doctorem mulieri coniugatæ vel viduæ, de qua cadit ſiniſtra ſuſpitio: & an iuramento firmetur, adeò vt filij, & hæredes talis doctoris non debeant contrauenire. Dubium fa-
1 cit: † quia regulariter donatio quæ fit cauſa affectionis concubinæ eſt de iure valida. l. affectionis. & l. concubinam. ff. de dona. Tamen hoc
2 fallit in milite, † qui prohibetur dare concubinæ, ſeu focariæ. l. ij. C. de dona. inter vi. & vxo. & hoc ne milites ſpolientur fictis adulationibus taliũrum mulierum, vt ibi habetur, & hoc eſt in doctore, ſeu aduocato, ibi. & pro hoc facit l. miles. §. mulier. ff. de teſta. mili. & ibi Ange. qui dicit, quòd ideo milites prohibentur dare eorum concubinis, vt ſint magis fortiores & audaciores: & quòd antiquitùs quando milites intrabant bellum ſeu prelium per prius dimittebant tales concubinas & focarias. Et quòd idem fit in doctore, ſeu aduocato tenet Barto. poſt gl. in l. miles in prin. ff. de re iudi. & ibi ſequuntur Paul. de Caſt. & Alex. de Imol. Verun-
3 tamen in caſu iſto: † quia iuramentum poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ. c. cùm contingat. & c. ſi verò. de iureiur. c. quamuis. de pact. li. vj. autẽ. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. vendi. Nam ſicuti prohibetur alienatio feudi dotalis, vel minoris fauore ipſorum principaliter, & ſecundario fauore reipublicæ: eadem ratione in tali donatione facta per militem vel doctorem concubinæ: quia illa cenſetur prohibita fauore & priuilegio perſonæ militis, ſecundum Bar. in l. neq;. ff. de teſta. mili. & Bald. in l. milites. C. de teſta. mili. & per conſequens talis donatio debet firmari iuramento, iuxta theoricam Bart. in l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. in iij. combinatione, quem ſequuntur cõmuniter doct. in c. cùm con
4 tingat. de iureiur. † Præterea vbi talis cõtractus reprobaretur, quia eſſet facta donatio per militem, vel per doctorem, aut clericum cœleſtis militiæ, mulieri, de qua eſt ſiniſtra ſuſpitio de adulterio, vel ſtupro: tunc applicaretur fiſco. l. mulierem. ff. de his quib. vt indig. & per conſequẽs nõ eſſet queſitum ius donatarij, ſeu eius hæredibus. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis hæredum nobilis & egregij domini Petri de monte acuto legum docto. Valentiæ, contra hęredes Guillielmi raliani bocherij Valentiæ, & Claudiam charuerone eius relictæ, prætextu cuiuſdam penſionis annuæ decem ſeſtariorum frumenti donatæ per dictum quondam dominum Petrum de monte acuto dictæ Claudiæ, notario ſtipulañ.

ARGVMENTVM.

Pactum dotale in contractu matrimonij de ſuccedendo in omnibus bonis mobilibus & immobilibus validum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Pactum affirmatiuum in contractu matrimonij à iure reprobatum eſt: nec iuramento firmatur.*
2 *Pactum negatiuum de non ſuccedendo ualet, ut quod iuramento firmetur.*
3 *Pactum futuræ ſucceßionis inter milites ualet.*
4 *Iura & actiones tertiam bonorum ſpeciem faciunt.*
5 *Donatio omnium bonorum ualet, & quare.*
6 *Pactum factum de ſuccedendo in contractu matrimonij nobilitatis fauore ualet: nec reuocari poteſt ad liberorum matrimonij præiudicium.*

Quæſtio. CXXVIII.

QVAERITVR an valeat pactum dotale in contractu matrimonij filij, de ſuccedẽdo in omnibus bonis mobilibus & immobilibus, præſentibus & futuris patris, tanquam hæres vniuerſalis pleno iure, ſine diminutione quacũque eorumdem bonorum: & an tale pactum valeat ad fauorem matrimonij: & an talis diſpoſitio valeat in vim vltimæ voluntatis vel contractus, vt non poſsit reuocari ſaltem ad præiudicium liberorum primi matrimonii, quando mater eſt nobilis, & pater ruſticus. Dubium facit:
1 † quia tale pactum de ſuccedẽdo affirmatiuum, eſt reprobatum de iure. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obliga. l. pactum dotale. l. licèt. l. fin. C. de pac. l. cum donationis. & l. de fideicommiſſo. C. de tranſac. l. ex eo. C. de inuti. ſtipu. etiam in contractu matrimonij. l. hæreditas. C. de pact. conuen. nec iuramento firmatur: cùm ſit contra bonos mores. c. non eſt obligato
2 rium. de reg. iur. lib. vj. † Secus in pacto negatiuo de non ſuccedendo, quia firmatur iuramento. c. quamuis. de pact. lib. vj. Et eſt ratio duplex,

quia tale pactum de ſuccedẽdo eſt reprobatum, quia impediret liberam teſtandi facultatem. d. l. ſtipulatio hoc modo concepta. Secunda ratio, quia inducit votum captandæ mortis, quod eſt reprobatum de iure. d. l. fi. C. de pact. c. ne captã-
3 dæ. de conceſ. præben. lib vj. † Et hoc verum niſi inter milites, quia tale pactum valeret. d. l. licèt duntamen perſeuerauerint, vt ibi habetur. & per Bald. & Ioan. de Imo. in l. ille. ff. de hære. inſti. & doct. in d. l. licèt. C. de pact. Quia in caſibus in quibus permittitur talis diſpoſitio de ſuccedendo inter principes ſeu milites, debet valere in vim vltimæ voluntatis: & ideo poteſt reuocari quandocunque: quia vltima voluntas eſt ambulatoria vſque ad mortem. l. iij. §. fi. ff. de adi. leg. c. cùm marte. de celeb. miſ. ſecundum Bald. in c. j. §. item ſacramenta. de pa. iura. firman. Albe. in l. quotiens. C. fami. erciſ. & not. per doct. in d. l. licèt. Sed in contrarium facit in caſu iſto: quia tale pactum non eſt vniuerſale omnium bonorum: quia non comprehendit iura, & actiones cùm ſolùm loquatur de bonis mobilibus, & im-
4 mobilibus. † Et iura & actiones ſunt tertia ſpecies, quæ differt à bonis mobilibus, & immobilibus. l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudi. l. mouentium. cum ibi nota. per Bart. & l. princeps bona. ff. de verbo. ſignifi. & per Alexan. de Imol. §. fina. ff. ſolu. matri. & iſtud videtur decidere in terminis do. Iaſo. in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. pro quo etiam facit quod habetur per glo. & Bald. in l. quæſitum. §. ſi ſeruus. ff. de leg. j. vbi ſecundum glo. quando datur hæreditas inter viuos, exponitur pro bonis: & ideò valet donatio ſecundum Bar. & Paul. de Caſtr. ibi: quia ſecũdum communem
5 opinionem doct. † valet donatio omnium bonorum, quia non ſe extendit ad futura, de quibus poſſet teſtari, ſecundum doct. in d. l. ſtipulatio hoc modo concepta. & in d. l. fi. C. de pact. Præterea tale pactum fuit factum in contractu matrimonij per patrẽ ruſticum, cum puella nobili, ita quòd parentes puellæ aliter non contraxiſ-
6 ſent matrimonium: & ideò videtur † quòd tale pactum valeat, iuxta no. in ſimili per gl. & doct. in l. ſi voluntate. C. de dot. prom. & per Bald. Aluaro. & Præpo. in c. ſi filij. ſi de ſeudo controuer. fue. Licèt tale pactum non debeat præiudicare iuri legitimæ aliorum liberorum. ſecundũ Præpo. in c. j. de fil. nat. ex matri. ad morganat. contra. & tale pactum firmatur iuramento. ſecundum Bal. in c. moribus. ſi de feu. contro. fue. nec poſſet reuocari ad præiudicium liberorum matrimonij, ſecundum Io. Fab. in l. j. C. ſi manci. ita venierit ne proſti. & in deciſi. Tholo. deciſi. cccclij. & liij. Nec obſtat quod habetur per Bal. in l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. oblig. & in l. quotiens. C. de dona. quæ ſub modo, vbi poteſt reuocari pactum ad fauorem tertij de conſenſu donatoris, & donatarij, Quia illud fallit quando notarius ſtipulatur pro illo tertio, ſecundo doct. ibi. & maximè non poteſt reuocari ad fauorem liberorũ matrimonij prout ſupradictum fuit. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem cauſæ ſupplicationis Dionyſij ſappeti & Mariæ coſtæ eius vxoris, contra Ioffredum vachonis & Franccyſiam eius vxorem. Quia Gulielmus coſte ruſticus loci mirrbelli in cõtractu matrimonij Ioannis coſte eius filij, cum quadam nobili Margarita fecit pactum contemplatione dicti matrimonij, quòd dictus Ioannes & eius liberi ſuccederent dicto Gulielmo in omnibus eius bonis, mobilibus & immobilibus, præſentibus & futuris, tanquam hæres vniuerſalis pleno iure ſine diminutione quacunque eorundem bonorũ. Super quo aliqui ex dominis erãt dubij de validitate dicti pacti dotalis de ſuccedendo.

ARGVMENTVM.

Secundum teſtamentum per quod primum per fraudẽ & ſubrogationẽ reuocatur nõ valet.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum primum per poſterius tolli regulare eſt.*

Queſtio. CXXIX.

QVAERITVR an per ſecundum teſtamentum reuocetur primum teſtamentũ inter liberos, quando præſupponitur interueniſſe fraus, & ſobornatio in reuocatione primi teſta-
1 menti. Dubium facit: † quia regulariter per poſterius teſtamentũ tollitur primũ. §. poſteriore. Inſti. quib. mo. tolli. teſta. l. ij. ff. de iniu. teſta. & l. ſancimus. C. de teſta etiã inter liberos, ſecundum gl. in auten. de teſta. imperfec. §. j. colla. viij. Sed in contrariũ facit quando apparet de ſubornatione & fraude: ſecundũ Ange. in l. nõn tantum. ff. de inoff. teſta. quia aliter teſtator non reuocaſſet primũ teſtamentũ. & ita etiã ſentit Bal. in l. ſi frater. C. qui teſta. facere poſ. & per Iaſo. in l. ij. C. ſi quis aliquẽ. teſta. prohibea. Et præmiſſa etiã faciunt ſuper dicto proceſſu bonorum Gulielmi coſte: quia dictus Gulielmus coſte primò fecerat teſtamentum, in quo fecerat hæredem vniuerſalem dictam Mariam eius neptem, ex Ioanne coſte, eius filio prædefuncto. Sed expoſt facto dictus Ioffredus vachonis gener dicti Gulielmi coſte, ipſum induxit ad domum dicti Ioffredi, & ipſum induxit ad faciendum ſecundum teſtamentum, per quod reuocauit primum. Et inde mortuus eſt infra breue tempus vnius diei.

ARGVMENTVM.

De donatione reciproca facta inter coniuges in contractu matrimonij.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula generalis ſubſequens refertur & limitatur ſecundum ſpecificata.*

2 *Vocatus particulariter ſemiſem capit: collectiuè verò vocati alium ſemiſem.*

3 *Liberi nondum nati ſi uocentur, an ex æquis portionibus ueniant.*

Quæſtio. CXXX.

QVAERITVR quando fit pactum in cõtractu matrimonij reciprocæ donatiõis, medietatis omnium bonorum, ita quod omnia bona remaneant ſuperuiuenti, & liberis mariti natis & naſcituris: & contingat, quòd vxor ſuperueniens relictis certis liberis, tam primi mariti, quàm ſecundi, dictáque vxor ſibi reſeruaſſet certa prædia, de quibus poſſet diſponere: an in dicto pacto veniant omnia bona: & an debeant diuidi, æquis portionibus inter

vxorem

vxorem ſuperuiurntem, & dictos liberos. Du-
bium facit: quia fuit facta donatio medietatis
omnium bonorum: & ſir vidrtur quod ſequen-
tia debeant limitari, ſecundum præcedentia.
1 †Quia generalis clauſula ſequens, refertur &
limitatur ſecundum ſperificata. l. ſi de certa. &
l.ſub prætextu.la.ij. C. de tranſact. & maximè
quando ſalna ratione recti ſermonis reſtringi
poteſt.l.Plaucius.ff.de aur.& argen.lega.aliâs ſe
cus. Et ita viderrtur dicendum In caſu iſto,pro-
pter clauſulam ſequentem poſteriorem, vbi di-
cta vxor ſibi referuauit certa prædia, de quibus
diſponere poſſet. Et ita præſupponit,quòd om-
nia bona veniant: quia aliâs non operaretur di
cta clauſula poſterior. Quantum autem ad a-
liam partem quæſiti, an admittantur liberi in
2 virilibus portionibus. Dubium facit:†quia quā
do in aliqua diſpoſitione ſit mentio de aliqua
prrſona particulari, cum alijs perſonis per no-
men collectinum, tunc perſona particnlariter
nominata habet vnum ſemiſſrm,& alij ſub no-
mine collectiuo alium ſemiſſem.l. interdum.&
3 l.liber homo.§.Titius.ff.de hæredi.† Sed in con
trarium facit in caſn iſto, quando ſit diſpoſitio
inter liberos nondum natos, tunc intelligitur
æquis portionibus. l.quidam.§.ſit tibi. & l.ſeq.
ff.de reb.dubijs. & ita tener.Iaſo.in l.fina.§. fin.
C.de impube.& alijs ſubſti.& in l.ſi pater. ff.de
vulga.& pupilla.ſubſt. Et iſtud facit pro cauſa
recurſus Petri duchonis: qnia in ſecundo con-
tractu matrimonij Ioannis duchonis eius pa-
tris, cum quadam mnliere vocata Artauda, vbi
fuit factum pactum reciprocæ donationis me-
dietatis bonorum hincinde, ita quòd ſuperui-
uenti remaneat, & ad eius liberos natos,& na-
ſcituros,& aliâs prout ibi pleniùs continetur.

ARGVMENTVM.

Extraneus ſi in contractu matrimonij paci-
ſcatur de dimidia bonorum parte, vt bona om-
nia ad ſuperſtites & eorum liberos druenjant:
liberi cum patre concurrere debent.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſi liberis ut hæredibus ſtipuletur: liberi non niſi poſt patris mortem admittuntur.*
2 *Pater ſi ſimpliciter emphyteoſim ſtipuletur pro ſe & liberis: filij cum patre non concurrunt: ſed ordine ſucceßiuo ueniunt, licèt hæredes non ſint.*

Quæſtio CXXXI.

QVAERITVR quando in contractu ma-
trimonij per extraneum ſit pactum medie-
tatis bonorum, ita quòd omnia bona perue-
niant ad ſuperſtites, & eorum liberos, ita quòd
debeant eſſe hæredes: an iſto caſu liberi concur
rant cum patre, an verò veniant ordine ſucceſ-
ſiuo: & an valeat tale pactum. Dubiū facit; quia
videtur eſſe de ſuccedendo, & impediret liberā
teſtandi facultatem, prout ſupra dictum fuit.
Sed in contrarium facit: quia in dicto contra-
ctu matrimonij partes ſibi reſeruauerunt ali-
quod, de quo teſtari poſsint. Sed an liberi con-
currant cum patre, videretur dicendum quòd
ſic: quia in tali diſpoſitione non cadit ordo qua
litatis, nec neceſsitatis.c. Rainutius. c. Reinal-
dus.de teſta.iuxta nota.per Bal.& Ioan.de Imol.
in l.Gallus.in §.quidam rectè.ff.de libe. & poſt-
1 hu. Sed in contrarium poſſet adduci,†quòd non
admittantur inſimul, ſed ordine ſucceſsiuo,
quando pater ſtipulatur liberis vt hæredibus:
quia tunc nō admittuntur liberi, niſi poſt mor-
tem patris, ſecundum glo.in l.ſi tibi.§.ſi pactus.
ff.de pact.ſecundum Bald.in d.l.Gallus.§. rectè.
& in §.etiam.ff.de libe. & poſthu.& in l.iuriſiu-
randi.§.ſi liberi.ff.de ope.liberto. quia requiri-
tur vtrumque, videlicèt, quòd ſint de liberis,&
quòd ſint hæredes, ex quo fuit facta mentio de
hæredibus. pro quo facit quod habetur in l.
auus.& l.tale pactum.§.final. ff. de pact. & in l.
eum qui.§.ſi te.& in l.continuus.§.fina.ff.de ver
2 bo.obliga. † aliàs ſi pater ſimpliciter ſtipulare-
tur emphyteoſim pro ſe,& liberis & filijs, tunc
non concurrerent, ſed venirent ordine ſucceſ-
ſiuo, etiam ſi non eſſent hæredes. de quo arti-
culo habetur per Salic. & Iaſo. in l. ij C. de iur.
emphy.& per doct.in d.l.quod dicitur.ff. de ver
bo.obliga.& per Ioan.de Imol. in ca. potuit. de
loca. Et præmiſſa faciunt pro quadam cauſa ſup
plicationis cuiuſdam pupilli vocati tabernarij
de ciuitate Viennæ, contra magiſtrum Hum-
bertum maritani & certos alios reos: quia in
contractu matrimonij eius patris, fuit facta do-
natio per extraneos collaterales de medietate
omnium bonorum,cum pacto quòd omnia bo-
na peruenirent ad ſuprrſtites, & eorum liberos,
ipſos hæredes faciendo, & aliàs per modum ibi
contentum.

ARGVMENTVM.

De pacto de ſuccedendo inter nobiles.

SVMMARIVM.

1 *Ius primogenituræ conſuetudine uel pacto introduci poteſt.*
2 *Hæreditas ne in matrimonij contractu deferatur uetitum eſt. & nu. 4.*
3 *Paciſci de hæreditate patris uiuentis prohibitum eſt.*
5 *Contractus & ultimæ uoluntates in forma & effectu differunt.*
6 *Hæreditas potiùs liberis quàm piæ cauſæ debetur.*
7 *In contractu ſi nonnulli hæredes nominentur ſpeciatim: an adiectio illa aliquid operetur.*
8 *Pacta de ſuccedendo quòd matrimonij fauore ualeant, & reuocari non poßint conſuetudinis regni Franciæ eſt.*
9 *Conſuetudo loci contractus matrimonij an domicilij mariti attendi debeat.*
10 *Quæ incontinenti fiunt, pars contractus ſunt, quæ ineſſe uidentur.*

Quæſtio CXXXII.

QVAERITVR an valeat pactum factum
in contractu matrimonij inter nobiles de
faciendo primum filium maſculum dicti ma-
trimonij hæredem vniuerſalem: & caſu quo de-
cederet ſine liberis maſculis, quòd bona perue-
niant ad ſecundum genitum, & deinde ad alium:
& an iuramētū appoſitum habeat vim clauſulæ

derogatoriæ: & ſi debeat attendi conſuetudo
loci contractus: an verò debeat attendi con-
1 ſuetudo domicilij mariti. Et in † effectu tale
ius primogenituræ, bene poteſt introduci
ex conſuetudine vel pacto: vt nota. in c. ſi filij. &
c. moribus. & c. mulier. ſi de feu. contro. fue. licèt
non debeat tolli legitima alijs, ſecundum Ioan.
And. in c. licèt. de vo. & Præpo. in c. j. de fil. nat.
ex matrimo. ad morganatic. cōtract. Sed in hoc
2 caſu eſt dubium, † quia etiam in contractu ma-
trimonij prohibetur hæreditas deferri. l. hære-
ditas. C. de pac. conuen. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ
d. l. hæreditas. loquitur in extraneis, quia idem
3 eſt inter liberos: † quia eſt prohibitum paciſci
de hæreditate patris viuentis. l. pactum quod do
tali. & l fin. C. de pact. & hoc ibi videtur tenere
Iaſo. licèt Bartol. in l. tale pactum. §. pater. ff. de
pact. videatur tenere, quòd quando in contra-
ctu aliquis nominat alium hæredem, quòd vi-
detur in ipſum conferre ſupremum iudiciū, &
eum hæredem facere, quod fortè procederet ad
pias cauſas. argu. c. fina. de ſucceſ. ab inteſta. vel
inter milites. l. licèt. C. de pact. vel inter liberos.
l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſta.
l. fi. C. fami. erciſ. ſecūdum Bar. in d. §. pater. Sed
Ange. Paul. de Caſt. Fulgo. ibi tenent contrariū:
4 † quia per contractum non defertur hæreditas,
5 prout ſupradictum fuit. † Nam contractus & vl
timæ voluntates differunt in forma & effectu.
l. verba contraxerunt. ff. de verbo. ſigni. l. teſta-
mentum. C. de teſta. & hoc probatur in d. l. licèt.
C. de pact. à ſpeciali ceſſante. Nec obſtat dictus
§. pater. quia ſecundum Paul. de Caſt. ibi loqui-
tur deſtinatiuè, non autem dipoſitiuè. Iſtā par-
tem etiam tenet Ludo. de ro. in authē. ſimiliter.
C. ad l. falci. Subdit tamen quod fortè ſeruare-
tur opinio Bart. in practica, licèt idem Ludoui.
de ro. in eadem repetitione videatur facere dif-
6 ferentiam inter liberos, & piam cauſam: † quia
hæreditas magis debetur liberis, quā eccleſiæ.
iuxta dictum Augu. Quia qui eccleſiam vult
inſtituere, & filium exhæredare, alium pro con-
7 ſilio quærat quā Auguſtinū. c. ſi. xix. diſtin. † Ve-
runtamen quādo in contractu nominantur ſpe
cialiter aliqui hæredes, talis adiectio non ope-
ratur de aliquo. l. eum qui. §. te & Titium. l. con-
tinuus. §. fi. ff. de verbo. obliga. ſecundum Bart.
in l. ſtipulatio iſta. §. ſi quis ita. ff. de verbo. obli-
ga. Attamen opinio Bart. quòd talis diſpoſitio
teneat inter liberos, & habeat vim vltimæ volū-
tatis tenet Alex. de Imo. Ia. in d. l. licèt. C. de pac.
& idem Iaſ. in d. l. tale pactum. §. pater. ff. de pac.
& tenendo iſtam partem. Iuramentum appoſitū
in tali diſpoſitione haberet vim clauſulæ dero-
gatoriæ. l. cùm pater. §. filius. ff. de lega. ij. ſecun-
dum Ioan. And. in c. quod ſemel. de reg. iur. lib.
vj. in mercu. & Barto. in l. ſi quis in principio te
ſtamenti. ff. de leg. iij. & ibi Iaſ. in l. ſi mihi. §. in
legatis ff. de leg. j. Et eodem modo quando in ſe
cundo teſtamento apponeretur, teſtamentū ha-
beret vim clauſulæ derogatoriæ ad præceden-
tia teſtaméta; ſecundū Bal. Alex. de Imol. Ia. in l.
ſancimus. C. de teſta. Sed redeundo ad aliam par
tem quæſiti, quia contractus matrimonij fuit
initus à parte regni, ſed maritus habebat domi-
cilium alibi, videlicèt in hac patria delphina. &
ideò eſſet videndū ſi debeat attendi conſuetudo
loci contractus, iuxta l. ſi fundus. ff. de euict.
8 † quia à parte regni eſt conſuetudo, quòd talia
pacta de ſuccedendo fauore matrimonij valent,
nec poſſunt reuocari. vt habetur in deci. Tho-
lo. cccclij. & liij. & Io. Fa. in l. j. C. ſi māci. ita fue.
aliena. ne proſti. & pro hac parte facit, quia ni-
ſi fieret tale pactum, quòd primogenitus ſucce-
dat: fortè aliâs non contraheretur matrimo-
nium: vt puta quādo filia Regis deſponſat Mar-
chionē, & ſic de ſimilibus. ſecundū Bal. in c. mu
lier. ſi de feu. fuer. cōtro. facit quod habetur per
gl. & Io. in l. ſi volūtate. C. de dot. promi. & ideò
in iſto caſu tale pactum firmaretur iuramento:
ſecundum Bald. in capi. moribus. ſi de feu. con-
tro. fue. & teneret conſuetudo, ſecundum Bald.
in l. cùm Archimedoram. C. vt in poſſeſ. lega. li-
cèt aliter videatur ſentire in l. ij. C. quæ ſit lon.
conſuetu. de quo articulo habetur latè per Io-
an. de Imol. Alexan. de Imol. & Iaſo. in l. ſtipula-
tio hoc modo concepta. ff. de verbo. obliga. Sed
9 redeundo ad quæſitum, † ſi debeat attendi con-
ſuetudo loci contractus, vel domicilij mariti,
licèt alibi fiat contractus dotis. l. exigere dotem.
ff. de iudi. & hoc ibi notat gl. poſt Bulga. & hoc
etiam ibi notat Bartol. Bald. & Paul. de Caſtr.
quia ibi partes videntur deſtinaſſe locum con-
tractus. Argu. l. contraxiſſe ff. de ſolu. Nec re-
fert ſi alibi ſit confectum inſtrumentum: vt no-
ta. in d. l. exigere. & ibi vide certas limitationes
per Alexan. in addi. ad Bartol. & per Bald. in ru-
bric. C. de priuileg. dot. & per eundem in c. j. §.
final. de inueſti. de re alie. fact. & per Iaſo. poſt
Bartol. in l. cunctos populos. C. de ſumma tri-
ni. Et licèt bona ſint alibi ſita: tamen contra-
ctus alibi factus porrigit ibi effectum. l. j. C. de
contrahen. emptio. Nec obſtat ſi dicatur, quòd
licèt ſit ſpeciale in contractu dotis, quòd de-
beat attendi locus domicilij mariti: tamen ſe-
cus videretur in tali pacto primi geniti de ſuc-
cedendo: quia videtur diuerſum à conotractu
dotis. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd tale
pactum venit acceſſoriè ad coctractum dotis,
ſeu matrimonij: & ſic debet ſequi naturam
principalis. l. cùm principalis. ff. de regul. iur. c.
acceſſorium. eod. titul. libr. vj. l. etiam. C. de iu-
10 di. l. eos. C. de vſu. † Et quia ea quæ inconti-
nenti fiunt videntur ineſſe, & ſūnt pars con-
tractus. l. lecta. ff. ſi certum peta. l. in bonæ fidei.
l. petens. C. de pact. l. pacta. ff. de contrahen. em-
ptio. cum ibi nota. quia dicta pacta videntur
facta contemplatione matrimonij, quia aliâs
partes veriſimiliter non fuiſſent contractu-
ræ, prout ſupradictum fuit. & hoc videtur
ſentire Bald. in l. cunctos populos, dum ibi
tenet, quòd ſit ſpeciale fauore matrimonij,
vt ibi attendatur conſuetudo domicilij ma-
riti. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſu-
per compromiſſo nobilium domini Ioannis
aymari, & Gulielmi de pictauia fratrum, lo-
ci Bellimontis, propè Valentiam. Quia in
contractu matrimonij nobilis Petri de Pi-
ctaui

ctania naturalis, cum nobili Margarita, initi à parte regni, licèt dictus maritus haberet eius domicilium à parte Delphinatus. Et inter cætera fuit dictum, quòd faceret primum filium maſculum naſciturum ex dicto matrimonio eius hæredem vniuerſalem. Et ſi decederet ſine liberis maſculis, faceret hæredem vniuerſalem ſecũdũ, & ſic de vno ad alium. Et caſus euenit, quòd dictus Petrus habuit plures liberos maſculos, videlicèt Ludouicum, Ioannem, Aymarum, Gulielmum, & quendam alium. Et in eius teſtamento fecit hæredem vniuerſalem Ludouicum primogenitum, qui inde deceſsit ſine liberis maſculis condito prius teſtamento: in quo inſtituit eius hæredem vniuerſalem dictum Gulielmum. & fuit orta quæſtio inter dictos fratres. Quia dicti dominus Ioannes & Aymarus de pictauia, dicebant quòd erant primo nati, & vocati ex dicto contractu matrimonij. Et tandem dictæ partes appunctauerunt tractatu dominorum curiæ, ita quòd dicti dominus Ioannes & Aymarus habeãt vnã medietatẽ dictorũ bonorum: & dictus Gulielmus habeat aliã medietatẽ, & aliâs prout pleniùs cõſtat inſtrumẽto ſup hoc ſũpto.

ARGVMENTVM.

Conditiones adiectæ in procuratorio ad reſignandũ, an ſeruari debeant, an forma mandati.

SVMMARIVM.

1 *Vtile per inutile in ſeparabilibus non uitiatur.*
2 *In beneficialibus quando beneficio renunciatur, ſuperior plus iuris habet quàm pars.*
3 *In beneficialibus neque conditio neque contractus do ut des, uel facio ut facias locum habet.*
4 *In actu renuntiationis beneficij duo præcipuè conſiderantur, & quæ ſint.*
5 *Reſignatio beneficij quomodo fieri debeat, ne ſimoniaca dicatur.*
6 *Renuntiare beneficio, ut alij detur, quis poteſt, modò in pactum non deducatur.*

Quæſtio CXXXIII.

QVAERITVR quando ſit procuratoriũ in partibus ad reſignandum in curia Romana primam dignitatem in aliqua eccleſia cathedrali poſt pontificalem ſolitam haberi canonicatum, & præbendam in eadem eccleſia: an debeant attendi conditiones & pactiones appoſitæ in procuratorio: & an debeat attendi forma mandati, vt vitietur prouiſio apoſtolica, ſi non fuerit ſeruata forma mandati, ſaltem in totum. Et in effectu videretur dicendum, quòd ta-
1 lis prouiſio propter hoc nõ vitietur.† Quia vtile per inutile non vitiatur, maximè in ſeparabi-
2 libus vt in regula iuris. † Nam in beneficialibus, plus iuris habet ſuperior, quando renunciatur beneficio, quã pars. c. admonet. c. quod in dubijs. de renun. facit quod habetur in c. cũ dilectus. de offi. leg. c. cũ dilectus. de iur. patro. &
3 iſtud tenet gl. in c. cũ inter. el. 1. de elec. † Quia in beneficialibus non habet locum conditio, vel modus, nec contractus do, vt des, vel facio, vt facias. de quo ibi per Bald. & Panor. facit quod habetur per gl. in c. ex parte. el. j. de offi. dele. Nã licèt in dicto procuratorio ad reſigandũ fuerint poſitæ pactiones & reſeruationes: tamen ſuperior nõ tenetur obſeruare: ſecundũ Bald. in d. c.
4 cũ inter. † quia in tali actu renũciationis beneficij, duo cõſiderantur, videlicèt ipſa renunciatio: ſecundo authoritas & remiſsio ſuperioris. Et licèt in primo actu renunciationis interuenerint aliquæ pactiones, aut cõditiones. Tamẽ in ſecundo actu authoriſationis ſuperioris, nõ ſunt aliquæ cõditiones, ſecundũ Bal. in d. c. cum
5 inter. † Licèt reſignatio beneficij debeat fieri purè, ſimpliciter, abſque pactione, conditione, vel modo, vel aliâs diceretur ſymoniaca. c. pactiões. de pact. can. quã pio. xvj. q. ij. ſecundũ gl. in c. di
6 lecto. de præb. † Veruntamen quia bene poteſt renunciare beneficio, vt alij detur. dũtamen non deducatur in pactũ: ſecundũ gl. in c. ordinationes. j. q. j. & Panor. in d. c. dilecto. Nã in tali renũciatione beneficij, ius ſuperioris intelligitur eſſe ſaluũ. Arg. ix. q. iij. c. ordine, & c. venientes. de iureiu. ſecundũ Archi. in c. ij. de præb. lib. vj. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper cauſa poſſeſſorij præpoſituræ eccleſiæ Tricaſtrinæ inter dominũ Iacobum robertet iuniorẽ, & dominũ Petrum audigerij: quia dominus Iacobus robertet quondã ſenior conſtituit procuratorẽ in curia Romana ad reſignandũ dictam præpoſiturã, ad vtilitatẽ dicti Iacobi roberteti iunioris, eius nepotis, ſub certis modis & reſeruationibus Et inter cætera, ꝙ ſibi reſeruaretur ad vitã membrum prioratus paludis, vniti dictæ præpoſituræ; licèt in bulla admiſsionis dictæ reſignationis non ſiat aliqua mentio de reſeruatione dicti membri prioratus palludis,

ARGVMENTVM.

De conſuetudine quòd quis ad dignitatẽ nõ admittatur, niſi ſit canonicus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij obtinendi uel obtenti qualitates in impetratione exprimendæ ſunt.*
2 *Eccleſiæ Bononienſis conſuetudo, quòd nullus in ipſa eccleſia ad dignitatem admittatur, niſi canonicus ſit, ualet.*
3 *Dignitas quòd niſi canonico illius eccleſiæ conferri poſſit conſuetudinis eccleſiarum Galliarum eſt.*
4 *In annexis ad unius acquiſitionem uenit & alterius acquiſitio.*
5 *Beneficium quando principale uel acceſſorium dicatur, quomodò cognoſcitur.*
6 *De præbenda quando prouidetur, an de canonicatu prouiſum uideatur & econtrà.*
7 *Mandatum quomodò ſeruari debeat.*
8 *In impetratione dignitatis eccleſiaſticæ de annexis mentionem facere non eſt neceſſe.*
De præbenda annexa dignitati.
9 *Negatio plus tollit quàm adfirmatio ponat.*
10 *Ad dignitatem obtinendam ſufficit quòd canonicus creetur ſine præbenda.*
11 *De clau. Cum iuribus & pertinentijs.*

Quæſtio CXXXIIII.

QVAERITVR quando in impetratione alicuius dignitatis eccleſiaſticæ etiam vacantis per renunciationem, ſeu reſignationem taceatur de tali conſuetudine, quòd nullus poſsit obtinere dignitatem, niſi ſit canonicus: & præſertim quando in procuratorio ad reſignandum ſit ſimpliciter mentio de dignitate

gnitate eccleſiarum, abſque faciendo mentio-
nem de canonicatu vel præbenda; an propter
hoc reddatur impetratio ſubrepticia, an ve-
rò canonicatus & præbenda veniant acceſſoriè,
maximè quando in impetratione ſeu prouiſio-
ne apoſtolica dicitur, cum iuribus, & pertinen-
1 tijs quibuſcunq;. Dubium facit: † quia in impe-
tratione beneficij debent exprimi qualitates be-
neficij ſiue obtinendi, ſiue obtenti. c. ad aures. de
reſcri. & in regu. cancal. lxiij. & ibi per gl. Nam
omnia debẽt exprimi, quæ poſſent mouere con-
cedentem ad non concedendũ vel cõcedendum.
c. poſtulaſti. de reſcript. & talis ſubreptio in be-
neficialibus vitiat ipſo iure. c. ad audientiam. el.
ij. de reſcript. cum ibi nota. & iſtud tenet Archi.
in c. nullus. el. j. circa fi. lx. diſti. vbi refert, quòd
2 † in eccleſia Bononienſi eſt conſuetudo, quòd
nullus in ipſa eccleſia admittatur ad dignitatẽ,
niſi ſit canonicus: adeò quòd poteſt opponi cõ-
tra talem impetrantem de tali conſuetudine nõ
facta mentione. allegat ad hoc ff. de decurio. l.
honores. §. is qui, & iſtud etiam tenuerunt Ge-
minia. Pe. de Ancha. Philip. in ca. ſi is cui, §. j. de
præb. libr. vj. Nam talis conſuetudo eſt de iure
valida, vt ibi habetur, & in c. tua. de his quæ fiũt
à præla. ſine conſen. capi. & hoc tenent Innoc.
Hoſtien. & Panor. ibi, & per glo. in pragma. ſan
ctio. in titu. de colla. c. j. §. Item cenſuit. circa fi-
3 nem, ſuper verb. requireret, vbi refert, † quòd de
generali conſuetudine omnibus eccleſijs regni
Franciæ, non poteſt conferri dignitas, niſi ca-
nonico illius eccleſiæ. Sed in contrarium facit,
in caſu iſto, quando ſtatutum vel conſuetudo
eccleſiæ ſimpliciter habet, quòd Præpoſitus, Ar
chidiaconus, & alij habentes dignitatem compu
tentur in numero canonicorum, & præbenda-
rum: quia iſto caſu canonicatus & præbenda ve
niunt acceſſoriè ad dignitatem, & cenſentur de
annexis. Quia maius dignum trahit ad ſe minus
dignum. c. quòd in dubijs. de conſe. eccle. vel al-
ta. d. c. ſi is cui. §. non ſic. de præb. lib. vj. Et ibi
glo. ſuper verb. annexam. & hoc tenent ibi com-
4 muniter doct. † Quia in annexis, ad acquiſitio-
nem vnius, venit acquiſitio alterius: vt ibi habe
tur. c. translato. de conſtitu. cum ibi nota. & in
dubio præſumendum eſt, pro magis digno. d.
c. quod in dubijs. de conſecra. eccle, vel alta. l. cũ
in diuerſis ff. de reli. & ſumpt. & hoc tenet Ioan.
de Imo in cle. per literas. de præben. ſuper verb.
5 eccleſias. poſt glo. ibi, † ad cognoſcendum quòd
beneficium dicatur principale, & aliud acceſſo-
rium, cognoſcitur à denominatione, quando de
nominatur principaliter, Præpoſitus, Decanus
&c. Et in dubio maius dignũ præſumitur prin-
cipale, & minus dignum acceſſorium. ſecundum
Ioan. de Imol. ibi. & hoc etiam tenet Pe. de An-
cha. conſi. cxlij. incipien. Pro impetrante, vbi te
net, quòd quando vnum beneficium eſt vnitum
alteri acceſſoriè, non eſt neceſſe facere mentio-
nem in impetratione beneficij principalis de ac
ceſſorio vnito. c. ſuper eo. de præb. lib. vj. Quia
per collationem vnius, quis conſequitur vtrun
que, ſecundum glo. in c. gratia. de reſcrip. lib. vj.
& in regula cancellariæ. xj. tunc recurrendum
eſt ad coniecturas præeminentiæ, vel denomina-
tionis, prout ſupradictum fuit. & hoc etiam te-
net Feli. in dict. cap. tranſlato. de conſtitut. Pro
6 quo in ſimili facit, † quia quando prouidetur
de præbenda, videtur prouiſum de canonicatu,
& econtra. cap. ſi clericus. & c. cùm in eccleſia.
de præbend. libr. vj. & ibi per docto. in dict. cap.
tranſlato. Quia ad acquiſitionem vnius de con-
nexis, venit reliquum, vt ibi habetur per Bald.
in l. quid ergo. §. ſufficit. ff. de contra. iudi. tutel.
& per eund. Bald. Paul. de Caſtr. Ioan. de Imol.
& Franciſc. de Aretio. in l. Illud. ff. de acqui. hæ-
7 redit. Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, quòd † in
procuratorio ad reſignandum dictam præpoſi-
turam eccleſiæ Tricaſtrinæ ſancti Pauli, nõ fiat
aliqua mentio de canonicatu, & præbenda, &
ſic quòd procurator non debuit exire fines mã-
dati. l. diligenter. ff. mandati. cap. cùm dilecta. de
reſcript. c. venerabili. de offic. delega. Quia ad
iſtud reſpondetur, quòd procurator non dici-
tur exire fines mandati, quando porrigit ma-
num ad connexa ſeu dependentia. l. ad rem mo-
bilem. l. ad legatum. ff. de procura. l. quæ religio
ſis. ff. de rei vendica. l. in modicis. ff. de contra-
hen. emptio. Quia omnia videntur mandata, ſi-
ne quibus actus commodè explicari non poſſet.
l. ij. ff. de iuriſdi. omnium iudi. cap. præterea. de
offic. delega. & ibi gloſſ. quòd conceſſo princi-
pali, videtur concedi acceſſorium. & hoc tenet
Feli. in dict. cap. tranſlato. de conſtitut. & idem
eſt iudicium de connexis, prout ſuprà dictum
fuit. & pro præmiſsis videtur caſus in cle. fina.
de præbend. vbi adeptus Archidiaconatum ha-
bentem præbendam annexam, perdit primam
præbendam quæ vacat, ex quo aſſecutus eſt Ar-
chidiaconatum cum præbenda annexa, vt ibi
8 habetur; † quia in impetratione dignitatis ec
cleſiaſticæ non eſt neceſſe facere mentionem de
annexis. cap. extirpandæ. §. qui verò. capi. expo-
ſuiſti. de præbend. c. ſuper eo. cap. quia ſæpè. &
cap. cùm in eccleſia, de præbend. libr. vj. Adeo
quòd ſecundus impetrans dignitatem, cui eſt
annexa præbenda, præfertur ei qui primò im-
petrauit præbendam; quia talis præbenda an-
nexa non cadit ſub prima impetratione præ-
bendæ, vt ibi habetur. Nec obſtat præmiſsis
dictum Archidia. in dict. capitul. nullus. el. j.
lx. diſtinct, quando eſt conſuetudo in aliqua
eccleſia, quòd nullus obtinere poſsit dignita-
tem, niſi fuerit canonicus, quod tunc poteſt op
poni contra impetrantem apoſtolicum, niſi fue
rit facta mentio de tali conſuetudine, Quia ad
iſtud reſpondetur, quòd dictum Archidia. pro-
cedit quando canonicatus veniret principali-
ter, & quòd requiretur, quòd priùs eſſet cano-
nicus; ſecus quando canonicatus ſeu præben-
da veniret acceſſoriè ad dignitatem, ſicuti ca-
uetur in ſtatutis dictæ eccleſiæ Tricaſtrinæ
ſancti Pauli, vbi decem in numero canoni-
corum computantur Præpoſitus, & Sacri-
ſta, & certi alij habentes dignitatem, ſeu of-
ficium: quia iſto caſu canonicatus ſeu præ-
benda venit acceſſoriè ad dignitatem, vt appa-
ret ex denominatione: quia in actibus capi-
tuli

tuli ſolum denominatur Præpoſitus, abſque
faciendo mentionem de canonicatu, ſeu cano-
nia, prout ita in facto præſupponitur, vt in di-
cto Archid. ſupra relato loquitur per verba ne-
9 gatiua:† & plus tollit negatio, quàm ponat con-
firmatio. ſecundum gloſ. in c. cùm dilectus. de
conſuetu. & Cardi. floren. in Cle. per literas. de
præbend. circa finem. Nam dictum Archidia. ſu
prà relatum, procedit quando quis repreſentat
perſonam duorum, & non eſt veriſimile, quòd
Papa de facili ita conceſsiſſet, ſi expreſsiſſet: &
ideo fienda eſt mentio: ſecus quãdo canonicatus
venit acceſſoriè prout ſuprà dictum fuit. Et vbi
10 requireretur, quòd† eſſet prius canonicus, ſuffi-
ceret quòd tempore impetrationis dignitatis
crearetur etiam canonicus ſine præbenda ad ob
tinendum dignitatem: ſecundum Ioan. Andr. in
nouel. in c. ſi cui. de præben. lib. vj. & ibi ſequũ-
tur Geminia. Pet. de Ancha. Philip. Fran. & in
pragma. ſanctio. titu. de colla. circa fi. Præterea
quãdo dignitas eccleſiaſtica vacat per mortem,
vel per renunciationem, tunc non attenditur
talis conſuetudo eccleſiæ, quominùs poſsit im-
petrari dignitas, etiam abſque canonicatu &
præbenda. c. fi. §. in præbendis. ſecundum Io. de
Imo. in d. cle. fi. de præb. circa fi. & ibi etiam tra-
ctat, an talis qui habet dignitatem cum canoni-
catu ſine præbenda, an interim debeat vocari
ad electionem, & ſi debeat habere anniuerſaria,
& alios fructus. Et præmiſſa faciunt ad quæſtio
nem dictæ Præpoſituræ eccleſiæ Triraſtrinæ
ſancti Pauli: quia dictus dominus Roberteti in
eius prouiſione apoſtolica dictæ Præpoſituræ
11 †cum iuribus & pertinentijs, tacet de canonica-
tu, & præbenda: & ſibi opponitur ꝙ non valet,
Sed in contrarium facit, quia canonicatus &
præbenda veniunt acceſſoriè prout ſupradictũ
fuit: & attento etiam quòd illa verba. Cum iuri-
bus & pertinentijs, debent de aliquo operari. c.
ſi Papa. de priuile. lib. vj. ſecundum Io. de Imol.
in c. vt debitus. de appel. Quando Papa commit
tit articulũ appelli ab interlocutoria, cũ iuribus
& pertinentijs, videtur etiã cõmiſiſſe negotium
principale: adeò quòd ſi iudex delegatus pronũ
ciet bene appellatum, poterit cognoſcere de ne-
gotio principali abſque alia commiſsione pro-
pter illã clauſulam. Cum iuribus & pertinẽtijs,
aliàs ſecus. Super hac materia domini curiæ erãt
in differentia, licèt maior pars inclinaret, ꝙ im-
petratio apoſtolica erat ſubreptitia. Alij verò te
nebant contra, per iura ſupra allegata. Aliter ad
præſens non declaro: quia nondum eſt pronun-
ciata ſententia, me ſemper referendo veritati,
quæ non fallit nec fallitur: ſed iudicium homi-
num innititur opinioni, quæ interdum fallit, &
fallitur. c. à nobis. el. ij. de ſen. excõ. ſecundũ glo.
in c. cùm æterni. de re iudi. li. vj. Nec obſtat præ
miſsis, quòd in procuratorio ad reſignandum
dictam præpoſituram, non fit mentio de cano-
nicatu & præbenda: quia ſatis ſe extendit ad cõ-
nexa. Argu. l. ad rem. l. ad legatum. ff. de procura.
l. ij. ff. de iuriſditio. om. iudi. c. præterea. de offi.
delega. ſecundum Feli. in c. translato. de cõſtitu.
facit quod voluit Bald. in l. quamuis. C. de fi-
deicommiſſ.

ARGVMENTVM.

De clauſulis derogatorijs in literis beneficia
libus.

SVMMARIVM.

1 *Papa in dubio ſtatutis & conſuetudinibus alicuius loci
ſingularis derogare non uidetur.*
2 *De Papæ intentione ſatis eſt quòd appareat, quòd dero-
gare uoluerit.*
3 *Clauſ. Non obſtantibus aliquibus, per quæ præſentium
effectus impediatur.*

Quæſtio CXXXV.

QVAERITVR an per clauſulas deroga-
torias appoſitas in prouiſione apoſtolica,
videlicet, non obſtantibus ſtatutis, conſuetudi-
nibus dictæ eccleſiæ, etiam iuramento vallatis,
quibuſcunque etiam, ſi eſſet fienda ſpecialis mẽ
tio de verbo ad verbum, talis impetratio dica-
tur ſubreptitia, quando non fit ſpecifica men-
tio de tali cõſuetudine alicuius eccleſiæ, vt quis
non poſsit obtinere dignitatem in aliqua eccle
1 ſia, niſi ſit canonicus. Dubiũ facit:† quia in du-
bio Papa non videtur derogare ſtatutis, & con-
ſuetudinibus alicuius loci ſingularis, cùm ſint
facti, & veriſimiliter habet ignorare. c. j. de cõſti.
lib. vj. c. conſtitutus. de reſcrip. & maximè quan
do eccleſia habet certum numerum canonico-
rum, & præbendarum, vt ibi habetur. nec ſuffi-
ceret generalis clauſula derogatoria, niſi fiat
ſpecialis mentio. c. j. de exceptio. libr. vj. de quo
per glo. & docto. in l. fin. C. ſi contra ius vel vti.
publi. & in c. nonnulli. de reſcript. & per Barto.
in d. extrauag. ad reprimendam. ſuper verb. non
obſtantibus. & in c. cum aliquibus. de reſcript.
lib. vj. Veruntamen quia cùm Papa non habeat
omnium memoriam, impoſsibile foret, quòd de
omnibus facere ſpecificam mentionem: & ideò
2 ſatis eſt, quòd appareat† de intentione Papæ, ꝙ
voluit derogare, ſecundum Ioan. And. in nouel.
in d. c. j. de exceſ. præla. libr. vj. & ibi ſequuntur
Gemi. Pe. de Ancha. & Philip. Fran. & Bartol. in
dicta extrauagan. ad reprimandam, ſuper verb.
non obſtantibus. & per Bald. & Ang. in l. om-
nes. C. de præſcriptio. xxx. vel xl. anno. Vnde ſe-
cundum Bald. in d. l. fin. C. ſi contra ius, vel vti.
public. ſufficit clauſula per quàm derogetur in
genere ſtatutis, vel conſuetudinibus, in contra-
rium facientibus, allegat l. iij. §. diuus. ff. de ſe-
pul. viola. Et idem Bald. in authen. omnes pere-
grini. C. commu. de ſuc. & Panor. in ca. cùm in-
ſtantia. de cenſi. pro quo facit d. capi. cum ali-
quibus. de reſcript. libr. vj. Et maximè quando
3 apponitur clauſula, † non obſtantibus aliqui-
bus, per quæ effectus præſentium impediri va-
leat: ſecundum gloſſ. in cap. ſi cui. de præbend.
libr. vj. Præterea quando beneficium vacat in
curia romana, tunc ſufficit generalis clauſu-
la derogatoria: ſecundum Feli. in d. c. conſtitu-
tus. de reſcript. Nam ſunt plures clauſulæ, ha-
bentes vim caſus expreſsi, de quibus per Feli. in
c. nullo. de reſcrip. Et præmiſſa faciunt etiam ad
quæſtionẽ ſuper dicta impetratione apoſtolica
dicti domini Roberteti vbi etiam ſunt clauſulæ

generales derogatoriæ, non obſtantibus ſtatutis, conſuetudinibus &c.

ARGVMENTVM.

An ſola ſignatura faciat fidem bullis non leuatis.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura ad eſſe legis uel ſtatuti an ſit neceſſaria.*
2 *Gratia uiuæ uocis oraculo facta an ualeat. & nu. 5.*
3 *Gratiæ legatis æquiparantur.*
4 *Signatura ſiue gratia Papæ facta per uerbum fiat, perfecta eſt.*
6 *Gratia mortuo Papa an bullis non confectis expiret. & nume. ſeq.*
7 *Succeſſor ſui prædeceſſoris factum de honeſtate confirmare debet.*
8 *Literæ gratiæ ſub prædeceſſoris bulla concedi debent. & nume. ſeq.*
9 *Donatio imperialis ſcripturam non requirit.*
10 *Poſſeßio beneficij non, niſi de literis conſtiterit accipienda eſt.*
11 *Bullæ an leuari debeant.*

Quæſtio CXXXVI.

QVAERITVR an ſola ſignatura ſupplicationis Papæ faciat fidem, etiam bullis
non confectis, & per ipſam quæratur ius. Et
videtur dicendum quòd ſic. c. inſtitutionis. xxv.
q. ij. cum glo. & in cle. dudum. §. nos tantum. de
ſepul. ſuper verb. vnde. ſecundum Bald. in l. hu
5 manum. C. de legib. circa fi. dum ibi querit: † an
de eſſe legis vel ſtatuti ſit ſcriptura neceſſaria.
ibi refert Pet. tenere quòd ſic, ne poſsit prætendi ignorantia. Alij dicunt quòd non requiritur
ſcriptura de forma ſubſtantiali, ſed bene requiritur de obſeruantia, ſicuti requiritur in publicatione legis, vbi requiritur ſcriptura ad legis
2 obſeruantiam. † Et ita eſt etiam in gratia Papæ,
quando viuæ vocis oraculo pronunciat aliquẽ
Epiſcopum alicuius loci: quia antequàm literæ leuentur, erit Epiſcopus: ſed ad probationẽ
requiritur ſcriptura. d. c. inſtitutionis. xxv. q. ij.
l. probatorias. C. de diuer. offi. lib. xij. ſecundum
Bald. in l. humanum. circa finẽ. C. de legi. de quo
etiã habetur per Archi. & Io. in nouel. in prœmio ſexti. Idem verò Bartol. in l. ſi qua per calumniam. C. de epiſco. & cleri. ibi facit differentiam inter gratiam Papæ, & gratiam inferioris.
Quia licèt eoipſo quòd Papa facit gratiam ſimplici verbo, quæratur ius, etiam antequàm fiant
literæ: ſed non poteſt fieri probatio niſi per literas. Secus in gratia, ſeu collatione inferioris
prælati; quia tunc poſſet probari per teſtes. Idẽ
verò Bald. in l. falſus. C. de fur. facit differentiã
quando priuilegia non continent aliquid in ſe
perfectum, ſed conceduntur ad aliquid faciendum, & tunc nihil poteſt fieri, niſi receptis literis: & requiritur quòd literæ leuentur de cancellaria. Si verò contineant aliquid perfectum,
ſtatim ſignata ſupplicatione, eſt gratia perfecta, & plenũ ius quæſitum, nec reuocatur morte concedentis. allegat Ioan. in nouel. & Archid.
in prœmio ſexti, & acquiritur ius ignoranti.
3 † Quia gratiæ æquiparantur legatis. l. cùm pater. §. ſurdo. ff. de lega. ij. c. abſenti. de præbend.
lib. vj. ſecundum Bald. in d. l. falſus. Idem verò
Bald. in l. fina. C. de commu. ſer. manumiſ. tenet,
4 † quòd quando fit gratia Papæ per verbum fiat,
licèt ſit verbum futuri temporis, tamen gratia
eſt perfecta, etiam antequàm in mundum redigatur, & bulletur: quia nihil eſt quod eam ſuſpendat, vt notatur in prœmio ſexti. Idem verò
Bald. in l. fi. C. ſen. reſcin. nõ poſ. dum ibi loquitur de clauſula ex certa ſcientia, quando Papa
contulit beneficium infanti coram ipſo addu-
5 cto, † quòd valet gratia, etiam viuæ vocis oraculo. de quo etiam per eundem. in c. j. per quos
inueſti. de hac materia etiam habetur per Oldr.
conſi. cccxxiiij. incipien. Factum tale. circa fi. &
etiam conſil. cccxxvj. incipien. Quod articuli.
Archid. verò in prœmio ſexti, dum ibi quæ-
6 rit. † An Papa mortuo, bullis non confectis expiret gratia. & arguit primò quòd ſic. l. ſacri afflatus. C. de diuer. reſcrip. l. probatorias. C. de diuer. offi. lib. xij. & quòd literæ ſunt loco tituli,
& plura alia iura pro iſta parte allegat. Sed in
contrarium arguit, quòd non requiratur ſcriptura, dumtamen habeat aliam ſufficientẽ probationem. l. pactum. C. de pact. l. contrahitur. ff.
de pigno. l. ſancimus. §. exceptis. C. de dona. §.
7 perficiuntur. Inſti. de dona. † Imò ſucceſſor debet confirmare factum ſui prædeceſſoris de honeſtate. Ioan. And. in nouel. in prœmio ſexti. in
hac quæſtio. poſt Archid. primò allegat, quòd
Papa mortuo bullis non confectis non expirat
gratia. c. ſi apoſtolica. de præbend. l. donationes.
la. ij. C. de dona. inter vi. & vxo. c. inſtitutionis.
xxv. q. iij. & cle. dudum. circa fi. verſi. non enim.
de ſepul. ſicut in ſimili. An in promulgatione legis, vel conſtitutionis, requiratur ſcriptura, de
qua ſe remittit ad nota. per eum in c. nemo. de
regu. iur. lib. vj. in mercu. Nam duo ſunt actus,
diuidui & ſeparati, videlicèt gratia & litera, de
quo ibi latiùs per ipſum. Et ibi videtur tenere
8 † quòd tales literæ debent confici ſub bulla
prædeceſſoris. Geminia. in dicto prœmio ſexti. §. vniuerſitati. refert dicta per Archid. & Io.
& ibi etiam refert extrauagan. Boniſa. quod requiratur ſcriptura ad probationem, & quod
illo caſu litera eſt loco tituli. per gloſ. in c. j. de
liti. conteſt. lib. vj. & ibi facit certam diſtinctionem poſt Archidia. An gratiæ ſit annexa iuriſditio, vel dignitas: & tunc requiritur ſcriptura. l. j. C. de manda. princip. c. cùm in iure peritus. de offic. & poteſta. iudi. deleg. aliàs ſecus.
9 † Quia donatio imperialis non indiget ſcriptura. l. ſancimus. C. de donatio. & quod literæ
Papales debent concedi ſub bulla prædeceſſoris. & ibi refert quandam diſtinctionem, ſecundum Paul. quæ ibi videatur. Vide ibi Philip.
Fran. qui tenet opinionem Archid. & Ioan. &
inter cætera ibi dicit, quòd debent fieri literæ
de tempore ſucceſſoris, faciendo mentionem
de gratia prædeceſſoris. An autem litera ſit de
ſubſtantia legis, vel conſtitutionis, vel ſtatuti,
vide do. de Ro. deciſ. cel. & per Panor. & Feli. in
rubri. de conſtitu. & ibi late tractat Feli. de ſupplicatione ſignata, an faciat fidem. in c. in no-
10 ſtra. de reſcript. & ibi, extrauagã. Boniſacij. † q
non debet accipi poſſeſsio beneficij, niſi conſti-

to pr ùs

to priùs de literis.& in ca. noſti. de elect. vide in regulis cancellariæ.viij.quòd conceſſa per prædeceſſorem expediantur in ſorma, rationi congruit.& ibi per glo.de hac materia,& in regula. xxv.quòd iudex in curia non debet iudicare ſecundum tenorem ſupplicationis concernentis gratiam,& aliâs prout ibi habetur. & c.an procedat extra curiam.vide ibi per glo. & in regu-
1 la.xxvj.†quòd bullæ expediantur, & in regula xxix.quòd debent confici literæ de commiſſionibus.& in regula.liij. quòd in diſpēſationibus debent confici literæ,& in regula.lxix. Et præmiſſa etiam faciunt ad quæſtionem ſuper dicta cauſa præpoſituræ ſancti Pauli, vbi dominus Roberten,exhibuit ſignaturam impetrationis, vbi fiebat mentio de canonicatu, & præbenda, & erat dubium ſi faceret fidem. Aliter ad præſens non declaro: quia nondum fuit pronunciatum in cauſa,licèt vt intellexi,partes concordauerint. Et dicta præpoſitura remaneat dicto domino Roberteti mediante aliqua recompenſa.

ARGVMENTVM.

Beneficium dicitur in curia vacare ſtatim atque procuratorium ſactum eſt in partibus ad reſignandum in curia: & locus renunciationis attendi ſolet.

Quæſtio CXXXVII.

QVAERITVR quando ſit procuratoriū in partibus ad reſignandum beneficiū in curia Romana; an dicatur beneficium vacare in curia: & ſi debeat attendi locus confecti inſtrumenti, an verò locus vbi fit reſignatio,ſeu renūciatio beneficij. Et in effectu attenditur locus renunciationis beneficij;quia ibi cenſetur deſtinatus effectus talis renunciationis.argu. l. contraxiſſe.ff.de actio.& obliga.& ſic cenſetur vacare in curia.c.ij.de præben.lib.vj. Et hoc ibi tenent Archi.& Io.And.ibi in nouella. Quia non refert an beneficium vacet per mortem naturalem, vel per renuntiationem, quoad effectum. arg.c.ſuſceptum.de reſcrip.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Beneficium quando ſemel apud curiam vacauit,an & quando conferendi poteſtas ad ordinarium redeat.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſtatim atque manum appoſuit, inferior pro illa uice ſe intromittere non poteſt.*

Quæſtio CXXXVIII.

QVAERITVR quando beneficium vacat apud ſedem, an redeat poteſtas conferendi beneficium ad ordinarium, quando prouiſio apoſtolica non tenet,propter ſubreptionē
1 literarum,vel aliâs. Dubium facit:† quia ex quo Papa appoſuit manum,inferior non poteſt ſe intromittere pro illa vice.c.vt noſtrum.de appella. & hoc videtur tenere Inno.in c. inter dilectos.de exceſsi. præla.ſecundum vnam opinio. de quo ibi per Panor.poſt gl.ſi.vbi allegat Ioā. And,in c.ꝙ ſicuti.de elect.diſtinguendo, aut beneficiū erat reſeruatum,& tunc non redit poteſtas cōferendi ad ordinarium, ſi verò Papa non fuit vſus verbo reſeruationis:ſed mādauit conferri, non expreſſa perſona, tunc eſt idem:ſecus ſi ſuerit expreſſa perſona,& non tenuit collatio: quia tunc redit poteſtas conferendi ad ordinarium, ex quo illa perſona expreſſa non poteſt habere, propter ſubreptionem literarū,vel propter indignitatem perſonæ. Et iſtud facit etiam pro impetratione apoſtolica dicti domini Roberteti dictæ præpoſituræ ſancti Pauli: quia Papa vſus eſt verbo reſeruationis, etiam clauſæ in corpore iuris. Et ſic non debet redire poteſtas conferendi dictam præpoſituram, pro illa vice ad ordinarium,ſeu capitolum, vbi prætenderetur aliqua ſubreptio dictarum literarum apoſtolicarum, & ſic eſſet opus noua impetratione à Papa, licèt vt ſupradictum fuit, dicta prouiſio apoſtolica dicti domini Roberteti præſeruetur à ſubreptione.

ARGVMENTVM.

Prælatus non eſt de capitulo: nec vocem in illo habet, niſi aliter conſuetudine vel ſtatuto caueatur.

SVMMARIVM.

1 *Canonici ſoli capitulum faciunt.*
2 *Epiſcopus in dubio in capitulo ut prælatus intereſſe præſumitur.*
3 *Collegij appellatione prælatus non uenit. Item & capituli.*
4 *Capituli appellatione Decanus uel alius inferior à prælato uenit.*
5 *Prælati inferiores uocem in capitulo non habent: niſi aliter conſuetudine uel ſtatuto caueatur.*

Quæſtio LXXXIX.

QVAERITVR an Decanus, Præpoſitus, Archidiaconus & ſimiles habentes dignitatem in aliqua eccleſia ſint de capitulo, & an habeant vocem in capitulo. Et dicendum eſt ꝙ nō, de iure communi, niſi aliter conſuetudine, vel ſtatuto caueatur.c.tua.de his quæ ſi.à præla.ſine
1 conſen.capi. & ibi Hoſtien.& Panor.† quia ibi ſoli canonici faciunt capitulum.c.dilecti. cū ibi no.de exceſ.præla.ſecundum Inn.in c.ij.de inſt. Quia Epiſcopus & capitulum faciunt vnū corpus:& Epiſcopus dicitur caput.cap. nouit.& c. quanto.de his quæ fiunt à præl. ſine cōſen.ca.facit quod habetur in ea.collatione.de appel.libr.
2 vj.†vbi in dubio Epiſcopus præſumitur intereſſe in capitulo,vt prælatus, ſecundum glo. ibi, vt ſi in primo loco ſedet, & ei primo ſcribitur, tunc apparet eum ibi eſſe vt Epiſcopum ſeu caput capituli:ſecus quando ſedet, vel ſe ſubſcri-
3 bit poſt Archidiaconum. Hinc eſt†quòd appellatione collegij,non venit prælatus. Argu. l.j.ff. quod cuiuſque vni.ſecūdū gl.in cle.ij.de eta. & quali.ordi.licèt habere caput,ſit de ſignis collegij,quod eſt verū,quòd de eſſe collegij nō requiratur prælatus ſpecialis, licèt nō poſsit eſſe ſine capite generali, hoc eſt ꝙ debet eſſe ſub Papa vel Epiſcopo, ne dicatur vniuerſitas acephala. c.nulla.xciij. diſtinc.quod eſt verum in odioſis. Nec obſtat ꝙ ad eſſe capituli nō eſt neceſſe ꝙ ſit prælatus,ſecundū Inno.in c.cū non ignoret. de præben.quia illud verū de prælato ſpeciali: ſecus de generali. Et licèt regulariter appellatione capituli non veniat prælatus, hoc verum in odioſis:ſecus in fauorabilibus. Item licèt appel-

lationę capituli non veniat Epiſcopus, cùm ha-
4 beat ius ſeparatum à capitulo: † ſecus in Deca-
no, vel alio inferiore prælato: quia dicitur pars
capituli.c.poſt electionem.de conceſ. præbẽ. &
ibi Panor.de quo per glo in pragma.ſanctio.in
titu.de elect.ſuper verb.collegium.Hinc eſt, ꝙ
quando Papa reſcribit capitulo, tunc etiã ſcri-
bit particulariter prælato, vti Decano vel Ar-
chidiacono, & ideò de mero iure, non eſt de ca-
pitulo.Et hoc etiam tenet Panor.in c.dilecti.de
5 maio.& obe.† quòd iſti inferiores prælati non
habent vocem in capitulo: niſi aliter conſuetu-
dine vel ſtatuto caueatur.& hoc etiam tenet Fe-
li.in procemio decretaliũ.& per Pannr.& Felin.
in c.cùm olim.de re iudi.& ibi an debeant ha-
bere duplicem vocem, vel duplices diſtributio-
nes aut duplicia ſalaria, quando vniuntur duo
officia.vt in authen.vt iudi.ſine quoquo ſuffra.
colla.ij.& ibi Angel.Bal.in l.ſi adſcribatum.C.
de appel.in l.binos. C. de aduo.diuer. iudi.& l.
reſtituendæ.ritu.ſequenti.Et iſtud facit pro ec-
cleſia Ebredunenſi, vbi Archidiaconus non eſt
de capitulo, nec ibi habet vocem.Et pro hoc ſa
cit glo.in c.ex inſinuatione. de procu. vbi Ar-
chidia.in eadem eccleſia prohibetur habere Ar-
chidiaconatum & præbendam, de iure commu-
ni, niſi probet ſecum diſpenſatum.

a Prælato ſpeciali. Adde Panor. in c.cùm inter
vniuerſas.& in c.ſcriptum.de elect.quòd habẽ-
tes dignitates non habent vocem in capitulo.&
in tract.de benefic.Ioan.de Salua.ij.part. quæſt.
vij.in fi.niſi aliter ſtatuto caueatur.

ARGVMENTVM.

Lite [pe]ndente ſuper principali beneficio, an
per alterum contendentium beneficia depen-
dentia conferri poſsint.

SVMMARIVM.

1 *In interdicto uti poßidetis qualibet pars de poſſeßione
contendit.*
2 *Poſſeſſor bonæfidei beneficij de quo contenditur, quòd
lite pendente conferre uel præſentare poteſt.*
3 *Beneficia præſentare & conferre cum fructibus ſint ad
bonæfidei poſſeßionem pertinent.*
4 *Supplicatio ſeu recurſus propriè litis pendentiam non
inducit.*
5 *Religioſus neque procurator neque uicarius ad præſen-
tandum ſine ſui abbatis licentia conſtitui poteſt.*

Quæſtio CLX.

QVAERITVR an data controuerſia, ſeu
lite inter duos contendentes ſuper epiſcopã
tu, vel alio beneficio habente ſub ſe collationes,
electiones ſeu inſtitutiones, aut præſentatio-
nes beneficiorum: an lite pendente, ſiue ſuper
petitorio, ſiue poſſeſſorio, vterque contenden-
tiũ poterit conferre beneficia, vel inſtituere, aut
præſẽtare: an verò debeat attẽdi euẽtus ſeu finis
litis ad validitatẽ alterius dictarũ collationum.
1 Dubiũ facit:† quia in interdicto vti poſsidetis,
quilibet prætẽdit ſe poſsidere, ita ꝙ eſt locus vti
poſsidetis ita poſsideatis.e.licèt.de pro.l.vni.C.
2 vti poſ.& † per cõſequẽs ille qui eſt in poſſeſsio-
ne beneficij, ſeu iuris cõferendi, vel præſentan-
di, poteſt conferre, vel præſentare. c.ex literis.
c.conſultationibus.de iu.patro.c. querelam. de
elect.e.cùm olim.de cau.poſ. & proprie. & hoc
verum quando ille qui eſt in poſſeſsione bene-
ficij, ſeu iuris præſentandi, vel conferendi eſt
in bona fide, aliàs ſecus.iuxta nota.per docto.in
3 dictis iuribus. Et eſt ratio:† quia conferre bene
ficia, vel præſentare, eſt quidem fructus, qui
pertinet ad poſſeſſorem bonæ fidei: ſecundum
glo.in c.cùm olim.de maiori.& obe. veruntamẽ
quando lis pendet. ſaltem à tempore litis conte
ſtatæ, quis cenſetur in mala fide, & ſequeretur
inconueniens: quia ſi talis poſſeſſor ſuccumbat,
tenebitur reſtituere omnes fructus: & ſic debe-
bit quaſſari talis electio, præſentatio vel colla-
tio. Sed contrarium tenet Ioan.in c. cùm veniſ-
ſent.de in inte.reſtitu.licèt glo.ibi teneat, quòd
pendente controuerſia non debet aliquis con-
tendentium eligere, vel conferre, vel præſenta-
re.& ſi eligat, ſuperior ad quem attinet inſtitu-
tio, non confirmabit, nec caſſabit. licèt glo. ibi
obſcurè loquatur, & aliter videatur referre
opin.Ioan. Vnde glo. in dict.cap.literis. de iure
videtur tenere, quòd pendente controuerſia nõ
debet quis præſentare, vel ſi præſentet, non de-
bet inſtitui pendente lite. allegat c. cumana. de
elect.licèt ibi referat opinio.Ioan.aliter tenere.
Inno.verò in dict.ca.cùm veniſſent. videtur te-
nere, quòd ex quo fuit mota controuerſia, quis
efficitur in mala fide: adeò quòd ſi eligat vel
præſentet, non debet interim confirmari vel eli-
gi, ſed debet expectari aduentus litis.Ioan.And.
in d.c. cùm veniſſent. ibi refert opiniones. Pa-
nor.verò in d.c.veniſſent.in gloſſ.fin. in q.illa,
mota lite ſuper iure eligendi, poſsit reus elige-
re lite pendente. Et in effectu ſecundum opin.
Ioan. eſt differentia quando mouetur lis ſuper
petitorio: quia tunc actor videtur fateri, quòd
reus ſit in poſſeſsionem, & ideò reus poterit eli-
gere, vel præſentare, ſed differtur confirmatio
in euentum litis: quia ſi confirmaretur, & poſ-
ſeſſor ſuccumberet, eſſet inconueniens. Si verò
agatur ſuper poſſeſſorio, tunc ſi agatur interdi-
cto vti poſsidetis, reus non debet eligere lite pẽ
dente, ex quo conſtat de ſua poſſeſsione, ſed ſi
elegerit, electio eſt in pendenti. non enim debet
quaſſare, quia fortè eſt in poſſeſsione, & de hoc
eſt contentio. Secunda fuit opi. Bern.glo. Qua-
litercunque pendeat lis ſuper electione, non de-
bet reus eligere pendente lite: ſed ſi de facto eli-
gat, ſtabit in pendenti.& ibi Panor.refert opi-
nio.Inno.quòd pendente lite, quando duo con-
tendunt, quilibet poterit lite pendente eligere,
ſed illius electio confirmabitur, qui obtinebit
in principali. Tandem Panor.poſt Hoſtien.facit
certam diſtinctionem & differentiam inter ius
præſentãdi & ius eligendi.de quo ibi per ipſum
& ibi dicit vnum notabile verbum, quando fuit
facta præſentatio, à bonæ fidei poſſeſſore ante
litem motam, debet fieri confirmatio, licèt ante
confirmationem ſit mota lis ſuper iure, ſeu pro-
prietate iuris eligendi, de quo ibi latiùs per ip-
ſum Io.de Imo.in d.c. cùm veniſſent.de in inte.
reſtit.in glo.fi.refert opiniones, an lite penden-
te teneat electio vel præſentatio.& in effectu te
net, quòd illud dependet ex euentu litis, & quòd

iſta

iſta opinio videtur verior, ſi præſentatio vel electio fiat poſt litem conteſtatam, licèt quando qui eſſet in poſſeſsione præſentandi, non debet prohiberi vti ſua poſſeſsione lite pendente. c.j. vt li.penden. Et vlterius dicit poſt Inno. quòd ſi vterque contendat ſe poſsidere, quilibet illorũ poterit eligere, ſi voluerit: ſed ſuperior à quo petetur confirmatio, cognoſcit ad quem pertineat electio, & quis ſit in poſſeſsione illius electionis, confirmabit electionem, & quando non eſt certum quis poſsideat, iudex poterit interim prohibere ne eligat, vel iſto caſu vterque poterit eligere, ſed validitas electionis vel præſentationis, pendet ex futuro euentu litis. & pro præmiſsis faciunt no. per Io. Andr. in nouel. Gemi. Pe. de Ancha. Philip. Fran. in c. auaritiæ. de elec. lib. vj. in illo articulo, an teneant geſta per confirmatum, pendente appellatione, tam collatione beneficiorum, quàm etiam circa cenſuram eccleſiaſticam. Quia ſi fuerit proceſſum ad confirmationem parte vocata, & in iudicio contentioſo habet vim diffinitiuæ. iuxta no. per glo. in c. ſi. de elect. lib. vj. & iſto caſu appellatio ſuſpendit effectum confirmationis: ſecundum doct. in dict. c. auaritiæ. & in c. conſtitutis. de appel. faciunt no. per glo. & doct. in c. cùm ſuper. de cau. poſſeſ. & proprie. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa poſſeſſorialis eccleſiæ parœcialis ſancti Georgij Barſoloniæ Valentinẽ. diœceſis, inter dominum Claudium bouerij, & dominum Claudium de monte acuto, & dominum Petrum ſimeſonis: quia vacante dicta eccleſia parœciali, quæ eſt de iure patronatus prioratus de Iallianis do. Bouerij fuit præſentatus, per quendam procuratorem dicti prioris de Iallianis domino Petro de beſſeto vicario reuerendi domini Vrbani de myolann, electi Valentinẽ. qui ipſum inſtituit. dictus verò de monte acuto obtinuit collationem in pleno iure à domino Per nectì altero vicario dicti domini Vrbani, & fuit primus in data, & in adeptione poſſeſsionis. Et pariter obtinuit vnam aliam prouiſionẽ à domino locumtenente legati de latere Auinionis. Dictus verò dominus Symeſonis interuentus, fuit præſentatus per dominum Robertum borrelli religioſum ſancti Anthonij etiam præceptorem certarum præceptoriarum, procuratorem dicti prioris de Iallianis Reuerendo domino Gaſpardo de Turnone, prouiſo apoſtolico dictorum epiſcopatuum Valen. & Dyen. qui inſtituit dictum Symeſonis. Nunc fuit, & eſt cõtentio de dictis epiſcopatibus inter dictos Reuerendos dominos Vrbanum de Myollano, & Gaſpardum de Turnone. Et licèt dominus Gaſpardus obtinuerit ſententiam ſuper poſſeſſorio dictorum epiſcopatuum; tamen fuit recurſum

4 pro parte dicti domini Vrbani. † Et quãuis ſupplicatio ſeu recurſus propriè non inducat litis pendentiam: ſecundũ Bald. in authen. quæ ſupplicatio. C. de præci. impera. offeren. tamen non poteſt negare quin euentus litis ſit dubius: quia lis non eſt totaliter ſopita. Aliter non declaro, ſed me ſemper refero veritati. Vlterius etiam fuit oppoſitum aduerſus dominum Borrelli, quod

5 ipſe eſt religioſus, † & non potuit conſtitui procurator, ſeu vicarius ad præſentandum ſine licentia domini abbatis ſancti Anthonij. c. le. religioſus. de procura. Nec obſtat ſi dicatur habere certas præceptorias. Quia in adminiſtratione dictarum præceptoriarum, dicatur habere facultatem experiendi: ſecus tamen eſt extra dictam adminiſtrationem, ſecundum Panormi. in c. cùm deputare. de iudi. Item etiam fuit oppoſitum aduerſus dictum procuratorium præſentandi de fide probatoria. Quia in nota originali non eſt appoſita clauſula inſolidum, nec etiã poteſtas ſubſtituendi, & ſic debet potiùs ſtari originali ſchædæ. vt in authen. de tabellio. §. fi. & ibi glo. colla. iiij. & Bartol. in l. Sempronius Proculo. ff. de lega. ij. & aliàs prout pleniùs apparet in actis dictæ cauſæ, ad quæ me refero, & veritati iuris.

ARGVMENTVM.

Impetratio beneficij detenti per intruſum etiam vltra triennium nulla facta mentione de poſſeſsione & intruſione an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Beneficij uacantis de iure non de facto impetratio non, niſi de poſſeßione fiat mentio ualet. Fallit in ordinario.*

2 *Impetrans beneficium à Papa uel legato de latere intruſionis aduerſarij poſſeßione exiſtente penitùs incolorata mentionem facere non debet.*

3 *Intruſus fructus beneficij percipiendo furtum committit.*

4 *Intruſus quis dicatur.*

5 *Intruſus impetrans beneficium niſi expreſſam intruſionis mentionem faciat, impetratio non ualet.*

6 *Beneficium eccleſiaſticum non, niſi cum canonica inſtitutione, obtineri poteſt.*

7 *Titulus in beneficialibus non præſcribitur.*

8 *Tituli fidem facere an teneatur qui ſuperiore ſciente beneficium poßidet.*

9 *Titulum ſui prædeceſſoris probare an & quando quis teneatur.*

10 *Beneficium uiuente poſſeſſore an & quando impetrari poßit ſine declaratione.*

Beneficium uiuente poſſeſſore triennali non, niſi declaratione præcedente impetrari poteſt.

11 *Beneficij ex ſola collatione ius in re & adminiſtrandi transfertur, quando de beneficio tanquam de beneficij titulo agatur: ſecus ſi proprietatis iure ageretur.*

12 *Limitatio ad c. licèt Epiſcopus. de præben. lib. vj.*

13 *Titulis pluribus ad cautelam quis uti poteſt.*

Quæſtio CXLI.

QVAERITVR an valeat impetratio beneficij, ab alio detenti, ſeu intruſi, etiam vltra triennium, tacito de poſſeſsione, ſeu intruſione alterius, & præſertim quando poſsidet alia beneficia incompatibilia: & quid iuris quando talis impetratio fit à legato de latere, vel ab ordinario: & an præualeat impetratio ſubſecuta per obitum talis detenti, ſeu intruſi: & an requiratur declaratio antequàm fiat impetratio, aliquo viuente: & ſi poſsit adipiſci poſſeſsio beneficij ex ſola conceſsione ſuperioris, antequàm fulminetur proceſſus: & quid iuris quando prædeceſſor tenebat in commendam. Iſta quæſtio habet

plura capita, & ideò ſuper quolibet paucis inſi-
ſtam. Et quoad primum caput quæſtionis du-
1 bium facit.† Quia licèt beneficium vacet de iu-
re, quando aliquis detinet beneficium eccleſia-
ſticum, non tamen vacat de facto. & ideò ſi non
fiat mentio de poſſeſſione, nõ valet impetratio.
c.cum noſtris.de conceſ.præbend. & hoc verum
quando fit impetratio à Papa, vel legato de la-
tere:ſecus in ordinario, quia etiam poſſet con-
ferre beneficium quod vacat de iure, licèt alter
poſsideat, poteſt conferre etiam nõ vocato poſ-
ſeſſore, licèt nõ debeat expelli à poſſeſsione, niſi
ipſo vocato & audito. c. licèt Epiſcopus. el. ij. de
præbend. lib. vj. & ratio diuerſitatis eſt inter Pa
pam, legatum de latere & ordinarium. Quia in
Papa vel legato de latere, quando fit impetratio
beneficij non tenet, niſi fiat mentio de poſſeſsio-
ne colorata aduerſarij, quia præſumitur ignora
re talem poſſeſsionem. c. j. de conſtitu. lib. vj. ſe-
cus in ordinario, qui præſumitur ſcire poſſeſ-
ſionem beneficiorum in eius diœceſi: ſecundum
Ioan. de Imol. in dict. cap. cum noſtris. Poteſt e-
tiam reddi alia ratio: quia ordinarius poteſt cõ-
ferre beneficium, etiam non facta mentione de
beneficio, quod prius habebat is cui fit collatio.
cle. fina. de offi. ordi. Secus in Papa vel Legato
de latere: quia non teneret collatio beneficij, ni-
ſi fieret mentio de alio beneficio. c. fina. de offic.
lega. lib vj. Niſi apponeretur clauſula, proprio
motu, vt ibi nota. per glo. c. ſi motu proprio. de
de præbend. libr. vj. cle. ſi romanus. de præbend.
vide glo. in dicta clem. fina de offic. ordina. quæ
reddit rationem diuerſitatis. Quia collatio or-
dinarij eſt naturalis: ſed collatio legati eſt extra
ordinaria, & debet reſtringi. Sed redeundo ad
quæſitum, quando quis eſt intruſus in benefi-
cio, vt quia caret titulo, vel deficit poteſtas in
conferente, vel quia ſunt ligatæ manus ordina-
rij, tunc poſſeſsio penitùs dicitur incolorata.
2 † & ideò ſiue impetretur à Papa, ſiue à legato de
latere, non eſt neceſſe facere mentionem, ſecun-
dum docto. in dict. c. cum noſtris. c. cum qui. de
præbend. libr. vj. cap. ex frequentibus. de inſti-
tu. capit. dudum. el. ij. de electio. & ibi per gloſſ.
3 † quòd intruſus in beneficio percipiendo fru-
ctus committit furtum: ſecundum Bald. in cap.
4 j. §. iniuria. de pa. iuramen. firman. † Et dicitur
intruſus, quando ſine titulo ſe intrudit, vel
quando eſt electus ſine confirmatione, vel quã-
do ſit priuatus titulo. ſecundum Innocen. in ca.
qualiter & quando. el. ij. de accuſa. & Panormi.
5 in c. cùm iam dudum. de præben. † & ideò ſi in-
truſus ex facto impetrat beneficium, non tenet
impetratio, niſi faciat expreſſam mentionem:
quia non eſt veriſimile quòd Papa prouidiſſet,
ſi ſciuiſſet talem intruſionem: ſecundum Panor.
ibi. & in ca. j. de conceſ. præbend. nec iſto caſu
releuat intruſum, quòd ipſe poſſederit pacificè
per triennium, ex quo non habet, nec verum,
nec coloratum titulum, vt in prag. ſancti. in ti-
tu. de pacifi. poſſeſ. in princip. & ſuper verb. triẽ
nio: quia nunquam præſcribitur ratione tituli
6 beneficij, vt ibi habetur per glo. † Quia benefi-
cium eccleſiaſticum non poteſt obtineri ſine ca
nonica inſtitutione. c. j. de regula. libr. vj. Nam
ſola poſſeſsio non facit quem decurionem, ſed
canonica electio. l. Herennius. ff. de decu. & hoc
tenet glo. in c. contingit. de do. & contu. vbi te-
7 net, † quòd titulus non præſcribitur in benefi-
cialibus. c. dilecto. de præbend. & hoc etiam te-
net glo in c. ex inſinuatione. de procura. & ibi
qualiter quis teneatur docere de titulo. c. ordina
8 rij. de offic. ordi. lib. vj. † Nec obſtat ſi dicatur
quando quis longo tempore poſſedit beneficiũ,
ſciente ſuperiore, quòd non tenetur facere fi-
dem de titulo, iuxta nota. per Innocen. Hoſtien.
Panor. & Feli. in c. illud. de præſump. Quia licèt
non teneatur facere fidem de titulo ad petitio-
nem partis: ſecus tamen eſt ex officio ſuperioris.
d. c. ordinarij. Præterea vbi notoriè apparet de
intruſione, non attenditur diuturnitas tempo-
ris: ſecundum Panormi. & Feli. in d. c. illud, &
maximè quando eſt minus tempus decem anno-
rum, vel quando tenet plura beneficia incom-
patibilia: ſecundum Feli. ibi. & per Panormi. in
c. licèt Heli. de ſymo. & per glo. in d. c. j. de paci-
fi. poſſeſ. ſuper verb. quandocunque. vbi tenet,
ꝙ nõ obſtãte quocũq; curſu tẽporis, aut tolerã-
tia ſuperioris, quæ nõ tribuit ius, abſq; noua col
latione: ſi tamen cõſtaret de intruſione, poterit
remoueri. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ ex quo erat
in poſſeſsione beneficij, & communiter reputa-
batur pro tali priore vel rectore beneficij, quòd
talis communis error tribuit ius. arg. l. Barba-
rius Philippus. ff. de officio præto. & c. nihil. §.
fina. de elect. adeò quòd ſi moriatur, valet impe-
tratio. c. ſuſceptum. de reſcriptis. lib. vj. licèt pro
batur non competijſſe ſibi ius, quia tale benefi-
9 cium vacat per mortem: † & quis non tenetur
probare titulum ſui prædeceſſoris, niſi per cõ-
munem reputationem: ſecundum Ioan. And. in
c. illud. de præſumptio. & Frede. de Sen. in tracta.
permutatio. q. vj. Panor. Feli. in c. cùm venerabi
lis. de exceptio. & do. de Ro. deci. clxij. & glo. in
dict. pragmatica ſanctio. in titu. de pacifi. poſ-
ſeſ. c. j. ſuper verb. ordinarij. & ſuper verb. quan
docunque. Quia ad iſtud reſpõdetur, quòd iſto
caſu incumberet agenti probare de intruſione
ad inſtantiam partis: ſecundum Ioan. de Imol.
in d. c. cum noſtris, de conceſ. præbendæ. niſi ius
reſiſteret poſsidenti incompatibilia. c. de multa.
de præbend. c. ordinarij. de offic. ordina. libr. vj.
& ita etiam tenet glo. in dict. pragmati. ſanctio.
de pacifi. poſſeſ. ſuper verb. ordinarij, quia tunc
poſſeſſor tenetur iuſtificare de titulo. Multo for
tiùs in beneficio regulari, quod dependet ab ali-
quo prælato regulari, quando prælatus vult ſi-
bi vſurpare: quia poſt ſex menſes poterit impe-
trari iure deuoluto. cle. quia regulares. de ſup-
plen. neglig. præla. Nec obſtat præmiſsis ſi dici-
tur, quòd quando factum eſt antiquum, poſ-
ſeſſor debet admitti ad probandum de ſuo titu-
lo, ex quo poſſedit ſciente & tollerante ſuperio
re: ſecundum Hoſtien. quem refert Panor. in c.
licèt decimo. Quia probationes non poſſunt
de facili haberi, cùm ſæpe pereant ex longin-
quitate temporis, faciunt nota. per Innocen. in
c. innotuit, de eo qui ordi. furti. ſuſcepit. & hoc
verum

verum, niſi ius commune reſiſteret, prout ſupra dictum fuit. de quo latiùs per Panor. in d. ca. licèt Hely. Nec obſtat etiam præmiſsis ſi dicatur,
10 quòd † non poſsit impetrari beneficium viuente poſſeſſore, niſi præcedat declaratio. ar. c. ij. de hæreti. lib. vj. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd talis poſſeſsio non impedit collationem ordinarij. d. c. licèt Epiſcopus. de præben. lib. vj. & hoc ante triennium: ſecus ſi poſt, & poſſeſsio eſſet colorata, de quo latiùs per glo. in d. c. de pacifi. poſſeſ. circa fi. Præterea à d. c. j. de pacifi. poſſeſ. de triennali poſſeſſure vt nequeat moleſtari in petitorio vel poſſeſſorio. & etiam in regula cancellariæ. xxxiij. dumtamen pacificè poſsideat: tamē requiritur titulus, aliàs diceretur intruſus, nec præſcriberet, nec ſufficeret commenda: quia nō eſt perpetuum beneficium. de quo per glo. ibi, in fine. & in d. c. j. de pacifi. poſſeſ. ſuper verb. titulum. Nec obſtat regula cancellariæ. xxxij. quando quis poſſedit beneficium per annum pacificè, quòd non valet impetratio, niſi exprimat nomen, & gradum, & quòd vocauerit ipſum in ius. Quia iſtud non procederet in intruſo, prout ſupradictum fuit. Nec obſtat etiam ſi dicatur, quòd in beneficialibus probibetur quis apprehendere poſſeſsionem propria authoritate. ca. eum qui. de præbend. lib. vj. & ibi per Archi. c. paſtoralis. de priuile. adeò quòd licentia ſuperioris inordinatè conceſſa, non releuat. iuxta no. per Feli. in c. de cætero. de re iudi. & in c. cùm cauſam. de offi. delega. Quia ad iſtud re-
11 ſpondetur, quòd † quando agitur de beneficio tanquam de titulo beneficij transfertur ius in re, & adminiſtrandi. c. ſi tibi abſenti. de præben. lib. vj. nec eſſet neceſſaria inſtallatio, niſi aliter conſuetudine baberetur. c. vt noſtrum. de offic. Archi. Ita quòd quis poſſet apprehendere poſſeſsionem propria authoritate, quando alius non eſt in poſſeſsione, aliàs ſecus. d. c. licèt Epiſcopus. de præbend. lib. vj. ſecundum Panormi. in c. tranſmiſſam. de elect. & in c. cùm ſuper. de cau. poſſ. & proprie. ſecus ſi ageretur de beneficio iure proprietatis: quia tunc requireretur licentia ſuperioris ad babendum poſſeſsionem. d. c. paſtoralis, ſecundum Panor. in c. cùm veniſſet. de reſti. ſpolia. vide Panor. in c. accepta. de reſtit. ſpolia. vbi ponit limitationem ad d. c. licèt Epi-
12 ſcopus. † quando eſſet notorium, quem eſſe priuatum beneficio, & nullum ius ſibi competere, tunc ſine alia cauſæ cognitione poteſt ſibi offerri poſſeſsio: ſicuti in renunciatione beneficij dicitur, vt ibi pleniùs per ipſum facit. c. quoniam.
13 de filijs præsby. † Et poteſt quis in beneficialibus vti pluribus titulis ad cautelam. c. quia diuerſitatem. de conceſ. præbend. & ibi Panormi. etiam ſi quis accipiat titulum ab inferiore: quia dubitat probabiliter de validitate primæ collationis, ſecundum Panormi. in c. cùm olim. de re iudi. Et præmiſſa faciunt ad q. ſuper poſſeſſorio Prioratus beatæ Mariæ de ferro medio, ordinis ſancti Auguſtini Dyen. diœceſis, inter dominū Anthonium de Ianuaco ſupplicantem ex vna, & dominum Huguetum de chambaudo, aliàs de turreta ſupplicantem, & dominum Ludouicum de chambaudo interuentum, ſuper eo, quia dictus dominus de Ianuaro impetrauit dictum prioratum à domino legato de latere tanquam vacantem iure deuoluto, tacito quòd dominus Gaſpardus de petragarda prior prioratus conuentualis ſancti Michaelis de Charayſno teneret dictum prioratum de ſerro medio, dependentem immediate à dicto prioratu, & per plures annos poſſediſſet abſque diſpenſatione apoſtolica. Ex aduerſo verò poſt obitum domini Gaſpardi de petragarda, dictus dominus Huguetus de chambaudo impetrauit dictum prioratum de ſerro medio à domino legato de latere tanquam vacantem per mortem dicti domini Gaſpardi. Et deinde reſignauit in curia romana ad vtilitatem dicti domini Ludouici de chambaudo; & aliâs prout pleniùs conſtat in actis dictæ cauſæ in manibus magiſtri Actuarij ſecretarij: quia aliter non declaro, cum nondum ſit pronunciata ſententia.

ARGVMENTVM.

Poſſeſsio prædeceſſoris in beneficialibus an & quando in ſucceſſorem continuetur.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor prædeceſſoris acceſsione in vſucapionibus & præſcriptionibus uti poteſt.*
2 *Titulus prædeceſſoris per mortem totaliter extinguitur.*

Quæſtio CXLII.

QVAERITVR an in beneficialibus poſſeſsio tranſeat ad ſucceſſorem in beneficio, ſeu an continuetur ad ſucceſſorem. Et videretur
1 dicēdum quòd ſic: † quia ſucceſſor poteſt vti acceſsione prædeceſſoris in vſucapionibus, ſeu præſcriptionibus. l. Pomponius. §. cùm quis. ff. de acqui. poſſeſ. l. id tempus. ff. de vſucap. l. dolia. ff. de contrahen empt. l. emptori. C. de euict. & ita videtur in propoſito: quia ſi prædeceſſor in beneficio poſſederit beneficium triennio pacificè, debet prodeſſe ſucceſſori, vt non poſsit moleſtari. iuxta c. j. de pacifi. poſſeſ. Sed in contrarium facit: quia titulus beneficij non poteſt
2 præſcribi, prout dictum fuit. † Nam titulus prædeceſſoris eſt, igitur totaliter per eius mortem, aut renunciationem extinguitur: nec aliquid de iure mortui ad ſucceſſorem tranſmittitur, cùm nihil ex iure primi habeat, ſed ex noua de electione vel collatione ſecundum Ioan. Andr. in c. ex parte. de arbi. Io. mo. in c. ij. vt lite penden. libr. vj. quia in ſucceſſore ius nouum creatur. Sicuti etiam vicium prædeceſſoris non nocet ſucceſſori in beneficio. & iſtam partem videtur tenere gl. in d. prag. ſanct. in tit. de pacifi. poſſeſ. in ca. j. ſuper verb. poſſedit, quod intelligerent quando ageretur de titulo beneficij: ſecus ſi ageretur de iuribus eccleſiæ: quia tunc poſſeſsio prædeceſſoris tranſiret ad ſucceſſorem in beneficio: quia poſſeſsio non erar vacans, licèt vacaret eccleſia; ſecundum Specu. in titul. de pe. & po. §. ſ. var. ſed pone. & Panormi. in c. cùm ſuper de cau. poſ. & proprie.

ARGVMENTVM.

In cauſis appellationum vel recurſuum an vltimus menſis anni vel biennij expectandus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Statuta in cauſa appellationis locum habent in cauſa ſupplicationis interpoſitæ à ſententijs præfectorum prætorio.*
2 *Appellatus ſi non fuit impeditus, appellatus in ultimo menſe primi anni appellationem proſequi poteſt.*
3 *Appellato quare detur ultimus menſis.*
4 *Fatalia currunt in curia parlamenti Delphinalis, tàm in cauſis appellationum quàm recurſuum.*
5 *Appellationis uel ſupplicationis tempus an arctari ſiue anticipari poßit.*
6 *Quid quantum ad actum impetrationis literarum.*
7 *Appellatus an dicatur nimium arctari ſiue præcurrere tempus, iudicis arbitrio ſtandum eſt.*
8 *Tempus proſequendæ appellationis uel ſupplicationis non deſeritur.*
9 *Quid ſi præſtetur cautio uel præſtetur.*
10 *Appellatus uel ſupplicatus an ultimum menſem expectare teneatur, cùm appellans uel ſupplicans expectare non teneatur.*
11 *Iudex appellationis an tempus arctare poßit.*
12 *Appellatus appellationem proſecuturus, quòd appellantem in ius uocare teneatur.*
13 *Appellationis beneficio appellatus uti poteſt quando ſimpliciter appellatum fuit: ſecus ſi limitatiuè ut in parte.*
14 *Appellans tàm in impetrando quàm proſequendo iuris terminum decurtare poteſt, modò ne id callidè fiat.*
15 *Appellatus appellationem introducere poteſt.*
16 *Appellatus licèt literas impetrare poßit: ſententiæ tamen executionem non niſi in ultimo menſe petere poteſt.*
17 *Annus ſecundus ipſo iure impedito datur.*
18 *Abſens in expenſis debet condemnari.*
19 *Appellatus quòd appellationem proſequi poßit, & intra quæ tempora, iudicis arbitrarium eſt.*
20 *Iudex in cauſa beneficiali defectum ſupplere poteſt.*

Quæſtio CXLIII.

QVAERITVR an detur biennium in cau-
ſis recurſuum à ſentẽtijs præfectorum præ-
torio quoad proſecutionem: & an debeat expe-
ctari vltimus menſis anni, vel biennij, quando
pars recurſa vult proſequi recurſum, ſicuti de
appellato dicitur. Et videretur dicendum quòd
ſic l. fina. § eùm conſantaneum. C. de tempo. ap-
1 pella. † vbi ſtatuta in cauſa appellationis habent
locum in cauſa ſupplicationis interpoſitæ à ſen
tentijs præfectorum prætorio. & ibi tenent An
gel. & Salice. facit l. vnic. C. de ſenten. præfect.
præto. & ita eſt in propoſito: quia appellatus
non poteſt proſequi appellationem, niſi cùm
vnus menſis ſupereſt ex biennio. authen, ei qui.
ver. appellatore. C. de tempo. appel. & in authen-
ti. de his qui ingre. ad appella. §. j. col. v. canoni-
ſata c. appellatore. ij. quæſt. vj. & hoc ne dicatur
appellatus nimium præcurrere, & ne appellans
ſupplantaretur. c. oblatæ. de appella. & hoc ve-
rum quando appellans in primo anno fatalis
fuit impeditus, quia tunc daretur ſecundus an-
nus ipſo iure, & deberet expectari vltimus men-
2 ſis biennij, vt appellatus poſſet proſequi: † ſe-
cus ſi appellans nõ fuiſſet impeditus: quia tunc
appellatus poſſet proſequi in vltimo menſe pri-
3 mi anni. † Et eſt ratio quare detur vltimus men-
ſis appellato: quia lex præſumit, quòd ex quo
ipſe obtinuit ſententiam in prima inſtantia,
quòd ipſe in vno menſe poterit expedire ea
quæ ſpectant ad ipſum. Et quòd fatalia in cau-
ſis recurſuum & ſupplicationis regulentur, ſe-
cundum fatalia cauſarum appellationum, quo-
ad tempus proſecutionis vt detur annus, & eſt
ex cauſa biennij ſecundum Salice. in authent.
quæ ſupplicatio. C. de preci. impera. offer. & eſt
gloſſ. in d. l. j. C. de ſentent. præfecti præto. in
4 fine. † Nam fatalia currunt in curia parlamen-
ti Delphinalis, tam in cauſis appellationum
quàm ſupplicationum, niſi proſequantur, in-
frà tempora à iure ſtatuta: ſecundum domi.
Guid. Papæ deciſio. cxxxv. & ideò quod fuit
aſsignatum ad diffiniendum in cauſis appella-
tionum, vel ſupplicationum debet peti quoli-
bet anno in prima audientia poſt ſanctos diffi-
niri per partes reſpectiuè ad finem, ne ſtet per
partes. Veruntamen gl. in pragma. ſanctio. circa
finem, ſuper verb. parlamentum. refert, quòd
antiquitùs in parlamento Pariſien. poterat ſup-
plicari & proponi error infrà triginta annos,
ſed hodie vſque ad biennium ſecundum ordi-
nationem Ludouici. xj. publicatam in dicta cu-
ria parlamenti Pariſien. Sed redeundo ad quæ-
ſitum infra quantum tempus poſsit appella-
tus vel ſupplicatus proſequi appellationem, &
in victo appellatore, quia appellatio dicitur
communis, & poteſt ſe iuuare. l. ampliorem. C.
de appella. etiam inuito appellatore, præſertim
ex quo res non eſt integra: iuxta nota. in l. ſi
quis libellos. C. de appella. & in cap. interpo-
ſita. § ille denique. de appella. Sed dubium eſt
5 † an poſsit anticipari tempus appellationis vel
ſupplicationis inuito appellatore, vel ſuppli-
cante. per capit. indultum. de regul. iur. libr. vj.
Vnde inno. in cap. ex ratione. & dict. capi. obla-
tæ. de appella. tenet, quòd vbi eſt præfixus ter-
minus ab homine ſeu iudice à quò ad compa-
rendum coram iudice ad quem, tunc talis præ-
fixio anni haberet vim peremptorij, & partes
tenerentur comparere, aliàs ſi appellans non
compareret in termino, appellatio haberetur
deſerta. c. perſonas. cap. ſæpe. & dict. c. oblatæ. de
appella. Si verò, non fuit præfixus terminus ab
homine, ſed ſumus in terminis iuris, tunc ſi ap-
pellans ſemel fecit citari appellatum, iſto caſu
appellatus poſſet proſequi, etiam inuito appel-
latore dare libellum confirmatorium. argu. au-
then. qui ſemel. C. quomodo & quando iudex.
Sed illa autẽ. loquitur in pari inſtantia. Sed in
cauſa appellationis etiam ſi appellãs medijs cer-
taminibus deſeruit: tamen appellatus tenetur
expectare vltimum menſem anni vel biennij,
prout ſupradictum fuit: ſecundum Innocen. in
d. c. ex ratione. & in d. c. oblatæ. vt in auth. de his
qui ingred. ad appella. §. quia enim. colla. v. licèt
ibi in textu loquatur per verbum fortè. & iſtam
partem tenent Ioan. de Imol. & Præpo. in d. cap.

oblatæ

oblatæ.& idem Io.de Imo.in d.c.ex ratione.†Ve
runt tinen quantum ad actum impetrationis li-
terarum appellatus bene poſſet impetrare ante
vltimum menſem anni vel biennij, vbi non eſt
præfixus terminus ab homine, & vbi eſſet præ-
fixus terminus non poſſet impetrare ante, niſi
faceree mentionem, ſecundum communiter do-
6 cto.in d.c.oblatæ. aniſi eſſene in curia romana,
vbi etiam poſſee impetrari,etiam non facta men
tione de termino hominis: ſecundum domi.de
Rot.deciſi.ciiij.Io.de Imo.in d.c.oblatæ.& deci.
Thol.cclij.Spe. verò in ti. de appell.§.nunc bre-
uiter.ver.licèt. ſequitur opinio.Inn. in termino
iuris: ſed in termino præfixo ab homine in eo-
dem.§.ver.item pone,videtur tenere, quòd par-
tibus comparentibus coram iudice appellatio-
nis:tunc ſi appellans velit ſuperſedere & expe-
ctare annum vel biennium, non poterit cogi
agere inuitus: tamen appellatus poterit libel-
lum offerre, & confirmationem ſuæ ſententiæ
petere vel quaſſari appellationem aduerſarij, &
ſic indirectè cogetur appellans proſequi. Ioan.
And.verò in nouella,in d. c. ex ratione. videtur
ibi ſeqoi opinionem Inno.ſed in dict. c. oblate.
7 † an appellatus dicatur nimium præcurre-
re, quòd in hoc ſtetur arbitrio iudicis, &
quòd debeat conſiderari conditio perſonarum,
qualitas cauſæ & diſtantia loci.Glo. verò in di-
cta auten.ei qui. ſuper verb. vnus menſis. vide-
tur primò tenere,quòd appellatus ante vltimum
menſem poſsit proſequi, per l. fina. §. nulli li-
centia.eod.titu.ſed ſecundum gl.in dict. auten.
ei qui.d.§.nulli, loquitur in appellatione intro-
ducenda:ſecus in appellatione exercenda. Bart.
verò in dict. autent. ei qui. tenet, ſalua meliori
deliberatione,quòd quando appellatus vult pro
ſequi appellationem in curia, ad quam eſt ap-
pellatum:fortè non requiſito reo, non poteſt,
niſi circa finem biennij, cùm menſis ſupereſt,
aut vult venire ad proſequendum appellatio-
nem, reo citato perſonaliter, vel ad domum, vt
veniat ad procedendum in cauſa,& tunc poteſt.
d.l.fina.§.illud.ver.nulli.& tunc poteſt.& iſtam
partem videtur ſequi Cardi.floren.conſil. xcvij.
aliâs.lxxxvij. incipien. à ſententia. & hoc etiam
tenet Panormi. in dict. c. oblatæ. Et licèt ap-
pellatio, & ſupplicatio æquiparentur quò ad
tempus appellandi.& etiam appellationis, &
ſupplicationis proſequendæ; tamen hoc ve-
rum quando ſupplicatio porrigitur coram eo-
dem iudice: ſecus ſi porrigatur coram ſuperio-
re, ſeu principe: quia tunc poterit ſupplicari
infra biennium. l. vnic. C. de ſenten. præfec.
8 præto. † Et pariter tempus proſequendæ ap-
pellationis, vel ſupplicationis coram princi-
pe non deſeritur. autenti. ſed & lis. C. de tem-
po. appella. & quando ſupplicatur infrà de-
9 cem dies, † tunc poterit mandari executioni
præſtita cautione. autenti. quæ ſupplicatio. C.
de preci. impera offeren. aliàs ſi non ſuppli-
cetur infrà decem dies, poterit mandari exe-
cutioni abſque aliqua cautione: ſecundum
glo. in capit. ex literis. de in integ. reſtit. Et de
pluribus differentijs inter appellationem, ſup-
plicationem, & in integrum reſtitutionem po-
nit Specu. in titul. de ſuppli. §. differt. & ibi
per Ioann. Andr. in additio. Sed redeundo ad
10 quæſitum † an appellatus, vel ſupplicatus de-
beat expectare vltimum menſem anni vel bien-
nij, quia appellans non tenetur expectare vl-
timum menſem, duntamen faciat citari ap-
pellatum.cum ibi notatis.& quando abſens non
comparet, tunc ſi fuerit facta intimatio perſo-
naliter ſufficit. Si verò fuerit facta intimatio
ad domum, tunc requiritur peremptorium,
vel trinia citatio:ſecundum Bald.in dict. auten.
11 ei qui. Nec obſtat ſi dicatur, † quòd iudex ap-
pellationis, quando liquet ſibi de cauſa, poteſt
tale tempus appellationis, vel ſupplicationis
proſequendæ arctare, vbi imminet periculum,
vt in cauſa electionis, ne diu deſit cura paſto-
ris. dict. c. oblatæ. Quia illud eſt ſpeciale, niſi
liqueret de cauſa, & partibus præſentibus: ſe-
cundum Bald. in dict. autenti. ei qui. aliâs ſe-
cus: quia iudex appellationis arctaret: ſecun-
dum Cyn. & Bald. ibi. ſed quò ad appellatum
debet expectare vltimum menſem, prout ſu-
pradictum fuit. Vnde Iacob. de bello vi. quem
refert Bartol. in autenti. de his qui ingrediun.
de appellatio. & quando per ſcriptu. ma. pro-
fiat colla. v. in princip. diſtinguit, Aut appel-
lant eſt abſens in primo anno, & tunc ſtatim
cum appellatus facit citari appellantem po-
terit appellationem proſequi: Aut eſt abſens
in ſecundo anno, & tunc non poteſt appella-
tionem proſequi, & tunc appellatus debet ex-
pectare vltimum menſem biennij. Et eſt ratio
differentiæ, quia quando appellans eſt abſens,
& contumax in primo anno, præſumitur ne-
gligens: ſecus ſi non fuit contumax: quia tunc
datur ſecundus annus. argument. l. eum qui. &
l. qui contra. C. de inofficio. teſtament. & iſta
opinio videtur vera,ſecundum Bartol. ibi. Nec
obſtat ſi dicatur, quòd appellatus quando ex-
pectat vltimum menſem biennij, in curia in
qua fuit appellatus, non tenetur facere cita-
ri appellantem: ſecundum Bartol. in dict. au-
tenti. ei qui. Quia Bartol. ibidem dicit, ſalua
meliori deliberatione, & ideo mutauit opi-
nionem, in dict. autenti. de his qui ingrediun.
ad appellation. collatio. v. & ibi tenet etiam,
12 quòd † quando appellatus vult proſequi ap-
pellationem, in vltimo menſe biennij, quòd
tunc tenetur facere citari appellantem, alle-
gat c. per tuas. in fin. de appellatio. & ibi per
Inno. & in c. ſæpè. de appellatio. & in dict. l.
finali. §. illud. C. de tempo. appella. Angel. ve-
rò in dict. autenti. ei qui. in iſto articulo, an
appellatus poſsit præuenire, refert opinio-
nem Bartol. ibi, & neſcit quis reuelauerit ſibi,
& ibi tenet opinionem Iacob. Butri. quòd ap-
pellatus indiſtinctè poteſt præuenire, dummo-
do non faciat præmaturè. dict. c. oblatæ. & iſta
opinio ſecundum ipſum eſt vera. Et an dica-
tur præmaturè facere hoc totum, ſecundum
ipſum relinquitur arbitrio iudicantis. Alberi.
13 in l. ampliorem. C. de appellatio. † tenet, quòd
appellatus poteſt vti beneficio appellationis,

quando fuit ſimpliciter appellatum: ſecus ſi li-
mitatiuè, in partibus & punctis duntaxat &c.
vel quando ſententia continet diuerſa capitu-
la,& fuit appellatum ab vno, tunc pars appella-
ta non poteſt vti appellatione in alio articulo:
ſed tunc opus eſt quod appellet. allegat c. Rai-
nucius.de teſta.& c.ſi duobus.de appella. & no-
ta. per ipſum Alberi. in l. eos. in princip. C. de
appellatio.& hoc etiam tenet Panorm. in c.cùm
Ioannes heremita. circa finem. de fide inſtrumē.
Idem verò Alberi.in rubric.C.de tempo. appel-
la.vbi tractat de termino hominis: & tunc non
poteſt præueniri,nec impetrando literas, nec in
proſequendo appellationem ſiue parte appel-
lantis,ſiue appellati.d.c.oblatæ.& c.ſæpè.de ap-
pellatio.ſed cùm talis terminus hominis habeat
vicem peremptorij, ex tunc altera parte inſtan-
te,appellata etiam procedetur: vt in dict. c. ſæ-
pè. & de hoc nihil in iure ciuili, ſecundum ip-
14 ſum. † Reſpectu verò termini iuris, qui eſt an-
nus,vel ex cauſa biennium, appellans quando-
cunque poteſt præuenire, tam in impetrando
quàm proſequando,cùm in eius fauorem ſit in-
troductum, dict. auten. ei qui appellat, dunta-
men malitiosè non præueniat,ſecundum Inno-
cen. in dict.c.ſæpè.Sed pars appellata de iure ci-
uili non poteſt petere confirmationem ſenten-
15 tiæ,niſi cùm vnus menſis reſtat de termino:†po-
teſt tamen eam introducere,allegat auten. appel
latore,aliàs ei qui.verſi. appellatore. C. de tem-
po.appella.& in dicta.rubric.de tempo.appella.
refert Nico. de mate. tenere, quòd non ſolum
poſsit introducere,ſed etiam proſequi, ſed non
ſententiam petere. Sed de iure canonico refert,
quòd canoniſtæ multum variant, Nam Inno-
cen.in dict.c.ſæpè,circa finem.tenet in termino
iuris, quòd appellator poteſt quandocunque
impetrare literas,& etiam proſequi, dummodo
16 malitiosè non præueniat: † ſed appellatus licèt
poſsit quandocunque impetrare literas, dunta-
men malitiosè non præcurrat,ſed non poteſt pe
tere confirmationem ſententiæ, niſi in vltimo
menſe,vt non videatur malitiosè præueniſſe ad-
uerſarium.c.appellatore.ij.q.vj. & idem videtur
tenere in d.c.oblatæ Specu. verò in titu. de ap-
pellatio.§.nunc breuiter.verſi.licèt recitat opi-
niones. Archidia.verò in d.c. appellatore, tenet
primam opinionem,& ita Alberi.in dict.rubri.
C.de tempo.appella.videtur inhærere opinioni
Archi.& ibi in dicta rubric.tenet, quòd quan-
tumcunque quis fuerit impeditus, etiam vna
17 die in primo anno † datur ipſo iure ſecundus
annus. & ibi etiam declarat qualiter dicatur ap-
pellans negligens. Idem verò Alber. in d.auten.
appellatore.C.de tempo.appellatio. canoniſata.
ij. q. vj. quòd licèt ſit licitum appellato proſe-
qui appellationem in vltimo menſe, hoc eſt po-
teſtatis,& non neceſsitatis,adeò vt confirmetur
18 ſententia, vel reſcindatur: † & in omni caſu ab-
ſens debet condemnari in expenſis: vt ibi habe-
tur. & ibi neutra pars proſequitur, poſt ſecun-
dum fatale,manet ſecunda ſententia firma. Sali.
verò in dict.auten.ei qui:poſt gl.primò refert,
quòd appellatus etiam ante menſem poterit pro
ſequi. Et tandem refert ſecundum Iacobum Bu
tri. quòd erit arbitrarium iudici, qui habebit
conſiderare, ſi per prius abſens adhibuerit dili-
gentiam vel ne. de quo ibi per ipſum Feli. verò
in c.ex parte.el.ij. de reſti. videtur tenere quan-
do appellatus poteſt proſequi appellationem
19 dumtamen nimium non præcurrat. † & quod
communis opinio eſt, quod ſit arbitrium iudi-
ci.Philip.Franc.in d.c.oblatæ. refert opiniones
ad plenum. & tandem refert, quòd ſecundum
communem opinionem, appellatus debet expe-
ctare vltimum menſem,de quo ibi latiùs per ip-
ſum. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper
recurſu Reuerendi domini Vrbani de Myolano
prothonotarij, interpoſito à ſententia lata ſu-
per poſſeſſorio epiſcopatuum Valentin.& Dien.
ad vtilitatem Reuerendi domini Gaſpardi de
Turnone,de anno natiuitatis domini.M.ccccc.
Die.xxiij.menſis decembris.Et tandem dominus
Vrbanus ſe abſentauit ad partes Sabandiæ. Di-
ctus verò domi. Gaſpardus impetrauit literas
Regias & delphinales iuncto fiſco ad proſe-
quendum dictum recurſum, quas præſentauit
curiæ infrà annum,& obtinuit literas citatorias
requiſitorias, quas fecit exequi poſt annum,
tàm per edictum in loco beneficiorum dicti do-
mini Vrbani de Myolano,quàm etiam in perſo-
nas eius familiarium. Et deinde dictus dominus
Gaſpardus de Turnone iuncto fiſco dedit libel
lum confirmatorium. Item fecit examinari cer-
tos teſtes ſuper dicto libello. Et deinde publica-
tio teſtium, & repetitæ dictæ citationes etiam
per edictum in valuis eccleſiarum cathedralium
Valentin.& Dyen. & deinde fuit aſsignatum ad
diffiniendum,nemine comparente,pro dicto do
mino Prothonotario de Myolano. Et dum ſoli-
citator dicti domini Gaſpardi de Turnone in-
ſtaret ad diffinitionem dictæ cauſæ, & nondum
appropinquaret vltimus menſis biénij, fuit du-
bitatū ſi etiā ex officio curiæ debebat ſupercedi,
maximè in cauſa appelli,ſeu recurſus,vbi iudex
poteſt,& debet ſupplere pro abſente.d.l. abſen-
20 tem.C.de appellatio.& ibi per glo. & docto.†&
maximè in cauſa beneficiali,vbi etiam iudex po
teſt ſupplere defectum. c cum nobis,de electio.
& per glo.in c.cupientes.de electio.lib.vj. ſuper
verb. contumacia. Et ideò vt ſecuriùs & hone-
ſtiùs ageretur, fuit continuatum ad diffinien-
dum,vſque ad vltimum menſem biennij.

a C.oblatæ. Adde dominos de Rota in nou.deciſi.
cvij.incip.c.oblatæ.quòd in curia Romana non
ſeruatur:quia pars appellata poteſt præuenire,
quādo ibi fuit lata ſententia ad euitandum cir-
cuitum.

ARGVMENTVM.

In cauſa recurſus licèt abſens obtineat in principali:in expēſis tamen condemnandus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Abſentia partis Dei præſentia repletur.*

Quæſtio. CLXIIII.

QVAERITVR quando in cauſa appelli, vel recurſus contra abſentem, quis debeat condemnari in expenſis: & an poſsit pronun-
ciari

eiari pro abſente ſuper negocio principall. Et in effectu dicendum eſt quod ſic, quando abſens
1 fouet ius in negocio principali: † quia abſentis partis, Dei præſentia repletur. autcu. ei qui. verſi. appellatore. C. de tempo. appellatio. canoniſata. ij. q. vj. c. appellatore. l. properandum. §. Sinautem iis C. de iudi. licèt iſto caſu abſens debeat condemnari in expenſis, ſiue foueat & obtineat ius in principali, ſiue ſuccumbat, vt ibi habetur, & in c. per tuas. de appel.

ARGVMENTVM.

Acceſſus non tutus an cauſa iuſta ſit, vt cauſa recurſus protelletur.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa metus an ceſſat, etiam in cauſa quando per procuratorem agi poteſt.*

Quæſtio. CXLV.

QVAERITVR an ſit iuſta cauſa impedimenti in cauſa recurſus, vel appelli, quando allegatur non tutus acceſſus · quia dictus dominus Vrbanus de Myolano in eius recurſu inter cætera allegauit, non habere tutum acceſſum, ſed quòd prætendit ſe fuiſſe ſugatum vigore, vt prætenditur, quarundam literarum miſsiuarum ſereniſsimi Regis domi. noſtri delphini. & pro hoc facit c. ex parte. el. j. de appella. Cle. pa-
1 ſtoralis. §. Piſani. de re iudi. c. accedens. el. ij. † licèt cauſa metus ceſſet, quando poteſt defendi per procuratorem, etiam in cauſa graui, & ardua, vt in cauſa electionis, quæ non debet diu protelari. c. oblatæ. de appella. iuxta nota. per c. querelam. de procura. iuxta nota. per Feli. in d. c. accedens. & ad iſtos fines in literis regijs & delphinalibus, obtentis pro parte dicti domini Gaſpardi de Turnone iuncto fiſco mandabatur fieri ſecuritatem, tàm dicto domino Vrbano, quàm ſuis ſeruitoribus. & quòd non moleſtarentur in proſecutione dictæ cauſæ, & aliàs prout pleniùs in actis dictæ cauſæ apparet in manibus magiſtri Ioannis Chapuiſij ſecretarij cauſæ. Aliter ad præſens non declaro, quia cauſa recurſus adhuc eſt indeciſa.

ARGVMENTVM.

De ſtatuto delphinali edicto in cauſis recurſuum vt non niſi depoſitis ſex viginti libris admittantur.

SVMMARIVM.

1 *Statutum delphinale quo cauetur, ut recurrentes in cauſis recurſus non audientur, niſi prius ſex viginti libris depoſitis: an tam recurſum quàm recurrentem liget.*

2 *Priuilegium ſi ex alicuius perſona competit, eo inuito uti non poteſt: ſecus ſi contra tertium.*

3 *In correlatiuis ſtatutum in uno locum habet in reliquis.*

Quæſtio. CXLVI.

QVAERITVR an ſtatutum delphinale editum in cauſis recurſuum, vt non admittantur recurrentes, niſi prius depoſitis & conſignitatis ſex viginti libris, etiam habeat locum in parte recurſa: vt non admittatur ad proſequendum cauſam recurſus, niſi depoſitis ſex viginti libris: & eo caſu quo admitteretur ſine depoſitione, an recurrens poſsit proſequi eodem priuilegio abſque depoſitione ſex viginti
1 ti librarum. † Et videretur dicendum quòd ſic vt æqualitas ſeruetur in iudicijs. l. fi. C. de frue & li. expeñ. vbi priuilegium conceſſum vni litigatorum extenditur ad aduerſarium, vt æqualitas ſeruetur. Præterea pars recurſa ſeu appellata, quando proſequitur recurſum vel appellationem, hoc habet ex perſona recurrentis, vel appellantis, qui poſsit re integra renunciare recurſu, vel appellationi. l. ſi quis libellos. C. de appel. & pro hoc facit, quia interdum quis conſequitur ex perſona alterius, quod ex perſona ſua non poſſet conſequi. l. petendæ. C. de tempo. in inte. reſtitu. cum ibi nota. l. ſi iudex circũuen-
2 to. ff. de mino. cũ ibi nota. Quia iſto caſu † quando competit priuilegium ex perſona alicuius, non poteſt vti priuilegio ipſo inuito. d. l. ſi iudex ſecus ſi contra tertium, ſecundum Bal. in d. l. petendæ. & in l. ſi poſt mortem. §. fin. ff. de bo. poſſeſ. contra. ta. l. amiciſsimas. ff. de excuſa. tuto. Præterea appellans & appellatus dicuntur
3 correlatiua, † & in iſtis correlatiuis ſtatutum in vno habet locum in reliquo. l. fin. ff. de accep. & ibi Bart. quòd ſtatutum quod loquitur de emptore, habet locum in venditore. & pro hoc etiã allegat l. fi. C. de indi. vidui. tollen. vbi etiam tenet, quòd ſtatutum quod loquitur in venditore, habet locum in emptore. & pro hoc etiam allegat l. cùm emptor. ff. de re. vendi. l. j. C. de cupreſſis. lib. xj. vbi etiam tenet, quòd in pœna appoſita venditori, ſe extendit ad emptorem, & econtra. & hoc ibi etiam tenet ioan. de pla. & maximè quando priuilegium ſeu ſtatutum reſpicit litis ordinationem, ſeu proceſſum, & tranſit ad aduerſarium. d. l. petendæ, ſecundum Bart. in d. l. fi. C. de fruct. & li. expen. Niſi ſtatutum vel priuilegium loqueretur per verba taxatiua. l. ſi cõuenerit. ff. de pactis. l. bona fides. ff. de acti. empt. cum ibi nota. per Barto. Sed in contrarium facit in caſu iſto: quia eſt diuerſa ratio in recurrente, propter temeritatem recurrentium, & propter præſumptionem ſententiæ, pro qua pręſumendum eſt. l. Herennius. §. Gaia. ff. de euic. ſecundum Bart. in d. l. fi. C. de iudi. l. fin. C. de rei vendi. ſecus in parte recurſa, ſeu appellata: quia non tendit ad impugnationem ſententiæ, imò ad confirmationem. Ideò tale ſtatutum, quod eſt introductum ad eorum fauorem, non debet redundare in eorum læſionem, & præiudicium. l. an fauore. C. de legi. & ita iſto caſu quando pars recurſa admitteretur ad proſequendum cauſam recurſus, ſine depoſitione ſex viginti librarum, pars recurrens, eodem priuilegio, deberet admitti abſque conſignatione ſex viginti librarum. d. l. petendæ. cum ibi not. per nota. per Bald. & cæteros. C. de temp. in integ. reſti. Et præmiſſa faciunt ad q. in cauſa dicti recurſus domini Vrbani de Myolano, vbi dictus dominus Gaſpardus de Turnone recurſus iuncto fiſco proſecutus eſt dictam cauſam recurſus. & fuit dubitatum ſi hoc poſſet facere, propter dictum ſtatutum editum ſuper conſignatione ſex viginti librarum. Aliter ad præſens non declaro: quia adhuc pendet cauſa

recurſus, licèt maior pars dominorum curiæ erat in opinione, quòd tale ſtatutum non haberet locum in parte recurſa, cùm ſit diuerſa ratio prout ſupradictum fuit.

ARGVMENTVM.

Acta facta in cauſa recurſus ante vltimum menſem biennij inſtante recurſo & recurrente abſente non tenent, & ſic nouè citandus eſt, recurrens.

SVMMARIVM.

1 *Recurrente abſente & impedito, an & quando recurſus cauſam proſequi liceat.*

2 *Appellatus iuris beneficium decurtare non debet.*

3 *Quid ſi recurſus iuſtam dilationis petendæ cauſam habeat, ut qui in remotis partibus probationes habeat.*

Quæſtio. CXLVII.

QVAERITVR an acta facta in cauſa recurſus vel appellationis, ante vltimum mẽſem biennij teneant, quando pars recurſa vel appellata proſequitur, appellante vel recurrente abſente: & an requiratur citatio de nouo, an verò ſufficiat recenſeri acta ſimul & ſemel & eodem contextu abſque eo quod ſit neceſſe de nouo appellantem vel recurrentem citari. Dubium
1 facit: † quia (vt ſupra dictum fuit,) quando appellans vel recurrens eſt abſens: tunc non eſt licitum appellatum proſequi cauſam appellationis vel recurſus, niſi in vltimo menſe anni, vel biennij, quando fuit impeditus. autẽ. ei qui. ver. appellatore. C. de tempo. appella. canoniſata in c. appellatore. ij. q. vij. Et eſt ratio: quia iſto caſu ius arbitratur quod appellatus nihil de nouo ſit producturus, & quantumcunq; cauſa ſit ardua, quòd poſsit expediri & terminari infra mẽſem: cùm appellatus non expectet aliud niſi cõfirmationem ſententiæ, ſecundum docto. ibi, & ideò reſpectu proſecutionis appellationis habet locum d. auten. ſecus reſpectu impetrationis literarum, ſecundum Inno. & cõmuniter doct. in c. oblatæ. de appellatio. & in c. ex ratione. eo. tit. Quia iſte annus vel biennium datur principaliter appellanti, quia ipſe agit, & appellatus ſe
2 defendit: † ergo non debet poſſe appellatus iuris beneficium decurtare: quia aliàs appellans poſſet ſupplantari. & hoc tenendo communem opinionem docto. quòd appellatus non poſsit proſequi ante vltimum menſem biennij. & iſto caſu non tenerent acta, ſed eſſet opus de nouo citare partem appellantem vel recurrentem. Licèt Bart. in dict. auten. ei qui. & Panormi. in d. c. oblatæ. tenuerint, quòd appellatus faciendo citari partem appellantem poterit proſequi, ante vltimum menſem, nec dicitur ſupplanta-
3 tio appellantis. † Quia appellatus fortè habebit probationes in remotis partibus, & habebit iuſtam cauſam petendi dilationes, & quod non poſſet expediri in vltimo menſe. Veruntamen eſſet tutiùs ſi fuerint facta aliqua acta pro parte appellata ante vltimum menſem, quòd adueniente vltimo menſe biennij, pars appellata petat recenſeri acta ſimul & ſemel, ad euitandum circuitum: iuxta nota in ſimili per glo. & Bart. in l. mutari. ff. de procura. & iſto caſu eſſet iuſta cauſa compenſandi expenſas factas in proſecutione appellationis, ante vltimum menſem biennij. ar. l. qui ſolidum. §. etiam. ff. de lega. ij. iuxta nota. per Barto. in l. ſi quis infiatus. ff. depoſi. licèt ſuper hoc relinquo cogitandum, quia paſſus eſt dubius. Veruntamen ſecundum Nico. de mathe. quem refert Alber. in rubri. C. de tempo. appel. licitum eſt appellato proſequi ante vltimum menſem biennij, ſed non petere diffiniri. Et præmiſſa etiam faciunt ad cauſam dictæ cauſæ recurſus epiſcopatuum Valeñ. & Dieñ. quia dictus Reuerendus do. Gaſpardus de Turnone, recurſus iuncto fiſco proſecutus eſt, & plura acta fecit ante vltimum menſem biennij, abſente reuerendo domino Vrbano de Myolano recurrente an teneant talia acta, & ſi ſit iuſta cauſa compenſandi expenſas litis, ſaltem ante vltimum menſem biennij. Aliter ad præſens non declaro: quia adhuc pendet cauſa dicti recurſus, & quòd hîc ſcribo facio ad bonum finem, vt magis detur occaſio perquirendi veritatem & reuoluendi libros in diffinitione dicti proceſſus ceſſante omni ſuſpitione.

ARGVMENTVM.

Exceptio compenſationis an admittatur ſuper ſtatuto compulſoriarum, & in executione ſententiæ.

SVMMARIVM.

1 *Compenſatio in executione iudicati admitti poteſt: nec refert an debitum proprium ſit uel ueniat in conſequentiam. & nu. 6.*

2 *De ſtylo compulſoriarum ſeptem tantum exceptiones admittuntur.*

3 *Compenſatio ſolutio dicitur.*

4 *Compenſationis exceptioni locus non eſt ubi ſtatut. in ueram ſolutionem requireret.*

5 *Compenſatio iuramento non impeditur.*

7 *Compenſatio ſuper compulſorijs de ſtylo curiæ admittitur, etiam ſi ſit preceptum in confeſſum.*

Quæſtio. CXLVIII.

QVAERITVR an in executione iudicati admittatur exceptio compenſationis, etiam non obſtante ſtylo compulſoriarum & iuramento in Inſtrumento obligationis appoſito: & infrà quod tempus dicatur liquidari debitum: & an dicatur proprium vel alienum debitum. Et in effectu de caſu legis non eſt [illegible] quæſtio [illegible]. ancillæ. C. de fur. & ibi per gl. quia eſt tex. in l. ex cauſa. de compen. & in l. ſi cum militi. §. [illegible]. ff. eo.
1 tit. † quòd in executione iudicati poteſt admitti compenſatio: quia per talem exceptionem non impugnatur ſententia. & hoc et [illegible] in c. ſuborta. de re iudi. & in c. cum Ioannes [illegible]remita. de fi. inſtru. in fine. & ibi per Io. de Imol qui ibi tenet, quòd poſſunt fieri poſitiones ſuper hoc ad liquidandum debitum compenſari peritum, & vt releuetur quis ab onere probandi. iuxta nor. per glo. & docto. in l. ij. §. quod obſeruari. & in auten. in iſto C. de iureiur. propter calum. dando. & in c. j. & ij. de confeſ. libr. vj. &
2 in c. præſentium. de teſti. eod. lib. † Sed reſpectu ſtyli compulſoriarum vbi non admittuntur niſi ſeptem exceptiones per dictionem taxatiuam, de quarum numero non eſt exceptio compenſationis: ideò res poſſet habere dubium propter dictionem

dictionem taxatiuam appoſitam in ſtatuto, quæ
excludit aliâs exceptiones, iuxta nota. per gl: &
Bart. in l. iij. §. cum Titio. ff. de adimen. lega. Et
licèt compenſatio dicatur ſoluo, hoc verum fi-
ctè. & ideò ſtitutum non habet locum in caſu
ficto. l. j. §. hoc edictum. & ibi Bart. ff. de fide. l.
j. §. hæc verba. ff. de nego. geſt. Srd præmiſsis
non obſtantibus, videtur quòd talis compenſa-
tio debrat admitti, non obſtante tali ſtatuto
compulſoriarum: quia dicta dictio taxatiua nõ
excludit aliâs exrrptiones ſimiles. iuxta nota.
per glo. & docto. in l. ob æs C. de prædi. & alijs
3 re.mino. & in l. rationes. de proba. † Nam com-
penſatio diritur ſolutio l. ſi drbitor. ff. qui pot.
in pig. haben. l. amplius. ff. rem ra. habe. Hinc eſt,
quòd qui cõpẽſat dicitur ſolurre, ſecundũ Bar.
in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſolu. matri. &
idrò ille qui compenſat pro concurrrnti quan-
titate, poreſt recuperare pignus, & ſibi compe-
tit actio pignoraticia, & in pignoris venditio-
ne. l. inuicem. & l. ſi conſtat. C. de cnmpenſa.
& iſtam partem, quòd non obſtante tali ſtatuto
excluſiuo admittatur compenſatio tenrt Ange.
conſi. cxxxij. incipiẽ. Quidam Nicolaus. & Fel.
in c. ſuborta. de re iudi. & do. Guid. Papæ in tra-
4 ctatu compulſoriarum. q. v. † niſi ſtatutum re-
quirerrt veram ſolutionem: quia tunc non ad-
mitteretur exceptio compenſationis, ſecundum
Bal. in l. iij. C. de compen. in fi. & Fel. in d. c. ſub-
orta. Nec obſtat iuramentum appoſitum in cõ-
5 tractu: † quia illud non impedit compenſatio-
nem, nec incurritur periurium. quia iſto caſu
compenſatio fit ipſo iure, ne incurratur pœna
periurij. d. l. ſi conſtat. ſecundum Ioan. Fab. In-
ſtitu. de actio. §. in bonæ fidei. & Bart. in d. l. am-
plius. ff. rem ra. habe. quia ſicuti conditio de-
bet impleri in forma ſpecifica. l. qui hæredi. in
princip. & l. vicinus. ff. de condi. & demon. & ta-
men ille qui comprnſat dicitur adimplere con-
ditionem, ac ſi realiter ſolueret l. ſi peculium. ff.
de ſta. libe. l. Iulianus. el. j. ff. de condi. & demon.
& hoc tenent Bart. & Salice. ibi. Prærereà cre-
ditor qui recuſat accipere compenſationem. vi-
detur præſtare impedimentum aduerſario quo-
minùs ſoluat. & ſic eſt in culpa, ſecundum Bar.
in d. l. amplius. & iſtam partem tenent Bal. & Pa
nor. in c. ad noſtram. el. j. de iureiuran. licèt Ioã.
dr Imol. ibi teneat contrarium, per text. ibidem
cum glo. Quia iuramentum debet impleri præ-
ciſè, & impedit compenſationem fructuum: vt
ibi habetur. & iſtam partem tenet Alexan. conſ.
xcj. in ij. volu. & Iaſo. in l. eum qui. §. ſi iuraue-
ro. ff. de iureiuran. & ibi refrrt, quòd hoc com-
muniter ſrquuntur docto. licèt paſſus non ſit
6 ſine dubio: † nec refert ſi ſit debitum proprium,
quod petitur rompenſari principaliter, vel in
conſequentiam, vt in procuratore in rem ſuam
vel in fideiuſſore. l. in rem. & l. v. ff. de compen.
ſecundum gl. in l. eius. C. eo. tit. aliâs ſi eſſet æs
debitum alienum, non drbet compenſari, vt ibi
habetur, etiam ſi eſſet debitum pupilli, quod pe-
teretur cõpenſari: quia tutor non aſtringeretur
ad compenſandum. l. placet. ff. de compen. Ve-
runtamen in caſu de quo agitur debitum erat

perpetuum, ſaltem in conſequentiam. Qui qui-
dam dominus prælatus nomine ſuorum nepo-
tum conſtituerat dotem, & promiſerat ratifica-
ri ſarere per tutricem, & ita tenebatur iuſtifica-
re de poteſtate, aliâs tenebatur actione de dolo
facere debitum bonum. l. ſi debitor. ff. de do. ſe-
cundum Bart. in l. ciuitas ff. ſi cert. peta. & in l.
procurator qui pro euictione. ff. de procu. & in
l. vnic. C. credi. euic. pigno. non habe. & ibi re-
fert, quòd milcſies practicauit, Et licèt dictus
dominus prælatus prius obtinuiſſet litrras indi
cati de ſumma vndecim centum quinquaginta
duorum florenorum, ſaluo pluri, contra quen-
dam nobilem debitorem, minorem. xxv. annis in
confeſſum de licentia curatorum: & fuiſſet da-
tus terminus quatuor menſium ad ſoluendum:
attamen cum agererur ſuper iuuenibus dictus
debitor adultus petebat compenſari pro con-
currenti quantitate dotis eius vxoris, aut ſaltem
bonum terminum ad ſoluendum, maximè cùm
ageretur tempore feriato, & inter coniunctas
perſonas, & quòd faciebat apparere de inſtru-
mento dotis in promptu per productionem di-
cti inſtrumenti, & quòd poterat liquidari ſal-
tem infrà duos menſes iuxta. l. anfeitur. §. qui
compenſationem. ff. de iu. fiſ. & ſic non require-
bat altiorem indaginem, cùm potuiſſet liquida-
ri in breui, & in hoc ſit ſtandum arbitrio iudi-
cis, ſecundum glo. in l. fina. C. de compen. Ve-
runtamen erat vnum quod poterat facere con-
tra dictum adultum, quia dictum inſtrumentum
dotis eius vxoris erat per verba ſponſaliorum
de futuro, & non fuerat propoſitum in actis,
quòd matrimonium fuiſſet conſummatum, &
ſic tale debitum non erat liquidum, iuxta nota.
Bald. in l. ij. C. de execu. rei iudica. quia iudex de-
bet iudicare ſecundum acta & probata. l. illici-
tas. §. veritas. ff. de offic. præſi. Et ad iſtos fines
fuerunt conceſſæ præciſæ miſsionis in poſſeſ-
ſionem bonorum inuaſorum contra dictum
adultum, reſeruato ſibi iure experirndi in alio
iudicio coram curia. Et ad præſens aliter non
declaro, quia paſſus non eſt ſine dubio, prout
7 ſuprà dictum fuit. † & maximè de ſtylo curiæ
admittitur compenſatio ſuper compulſorijs, vt
refert do. Guid. pa. in dicto tractatu compulſo-
riarum. q. v. etiam ſi ſit præceptum in confeſ-
ſum, debet admitti compenſatio: ſecundum
Alexand. de Imo. in apoſtil. ad Barto. in d. l. au-
fertur. §. qui compenſationem. ff. de iu. fiſ. Re-
linquo cogitandum,

ARGVMENTVM.

Sententia arbitralis executionem paratam
non habet, licèt per alteram partium emologata
ſit, & pœna adiecta, & clauſ. Rato manente pa-
cto, nec pœna incurritur.

SVMMARIVM.

1 *Actio iudicati ex arbitri ſententia non oritur, nec ab ea appellatur, & ſi metu pœnæ pareatur.*
2 *Conſenſus priuatorum iuriſdictionem non tribuit.*
3 *Recurſu ad boni viri arbitrium arbitralis ſententia ſuſpenditur: nec compromiſſi pœna incurritur.*
4 *Recurſus unius ex ſocijs omnibus prodeſt.*

5 *Iuramentum quòd in compromiſſo interuenit, iuxta eum promiſſi naturam intelligendum eſt.*

6 *Reſcriptum obtentum per unum ex ſocijs alijs prodeſt.*

Quæſtio. CXLIX.

QVAERITVR an laudum ſeu ſententia arbitralis habeat executionem paratã quando fuit facta emologatio cum iuramento per alteram partium, non obſtante quòd in compromiſſo fuerit adiecta pœna: & quid iuris ſi fuerit adiecta clauſula rato manente pacto: & an pendente recurſu ad arbitrium boni viri, ſuſpendatur executio ſententiæ arbitralis, & impediatur
1 curſus pœnæ. Dubium facit: † quia ex ſententia arbitri non oritur actio iudicati, nec ab ea appellatur, licèt metu pœnæ pareatur. l. j. C. de arbi. l. ij. ff. eod. titu. Nec obſtat. l. cùm antea. C. de arbi. vbi quando poſt ſententiam arbitralem fit emologatio laudi expreſſa de conſenſu partium vel tacita per lapſum decem dierum, tunc oritur actio iudicati, & mandatur ſententia arbitralis executioni per iudices & officiarios locorum, vt ibi habetur, quia ad iſtud reſpondetur, quòd illud procedit quando compromiſſum erat nudum abſque pœna: quia tunc emologatio operatur effectum, & meretur executionem: ſecus ſi ſit adiecta pœna, quia tunc agendum eſt ad pœ-
2 nam. d. l. j. † Nam priuatorum conſenſus non tribuit iuriſditionem. l. priuatorum. C. de iuriſdi. om. iudi. niſi in compromiſſo eſſet adiecta clauſula, rato manente pacto: quia tunc poterit agi ad vtrumque, videlicèt ad pœnam, & ad executionem laudi: ſecundum glo. communiter approbatam in d. l. ij. ff. de arbi. & nota. in l. ait prætor. & l. à diuo Pio, in princip. ff. de re iudi. cum ibi nota. per docto. & per Panor. poſt glo. in c. ij. c. per tuas. & c. cùm dilectus, de arbi. Licèt ſecundum Ioan. de Imol. ibi, non ſufficeret clauſula, rato manente pacto, ad executionem laudi, niſi interueniret emologatio, & hoc de iure ciuili: ſecus de iure canonico. d. c. per tuas. de quo ibi Ioan. de Imol. & per Alexand. in l. nemo poteſt. de leg. j. Et quando vnus conſortum recurrit ad arbitriũ boni viri, quod poteſt fieri, quãdo ſe prætendit læſum, ſaltem vltra quintam partem, l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. cum ibi nota. c. quintauallis. de iureiuran.
3 tunc iſto caſu † recurſus ad arbitrium boni viri ſuſpendet executionem: ſecundum Bald. in c. ij. quo tem. inueſti. quia talis recurſus ad arbitrium boni viri, dicitur quædam appellatio, ſeu prouocatio. l. non diſtinguemus. §. cùm quidam, ff. de arbi. & hoc tenet Panor. in d. c. Quintauallis. Et pariter per recurſum ad arbitrium boni viri non incurritur pœna compromiſsi: quia intelligitur ſi arbiter, ſeu arbitrator æquè & iuſtè arbitratus fuerit. l. ſi libertus. ff. de oper. liber. ſecundum Barto. in l. quidam filium. ff. de verb. oblig. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verbo. oblig. de quo ibi per Ioan. Alexand. de Imol. Nec obſtat ſi dicatur, quòd procurator alterius partis emologauit etiam ſentẽtiam arbitralem, quia non apparet de mandato ſpeciali ad hoc neceſſario. Prætereà vbi appareret de legitimo mandato, adhuc non impeditur recurſus ad arbitrium boni viri: ex quo fuit adiecta pœna in compromiſſo, nec præiudicat emologatio prout
4 ſupra dictum fuit. † Et licèt vnus conſortum tantùm recurrerit, tamen huiuſmodi recurſus prodeſt conſortibus, & ſe poſſunt iuuare, ſicuti de appellatione dicitur. l. j. & ij. C. ſi vnus ex plu. appella. l. ſi ſeparatim. ff. de appella. & maximè quando negocia ſunt connexa. l. etiam. cum ibi nota. ff. de mino. Nec obſtat etiam iuramentum poſitum in compromiſſo, & emologatione ſub-
5 ſecuta, † quia tale iuramentum intelligitur ſecundum naturam compromiſsi. arg. l. fina. C. de non nume. pecu. & ideo iuramentum appoſitum in compromiſſo non arctat preciſè, ſed ſoluendo pœnam vel intereſſe liberatur: ſecundum Inno. in d. c. per tuas. de arbi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa recurſus ad arbitrium boni viri vertentis coram inſigni curia Parlamenti, etiam vigore reſcripti regij. & delphi. inter Armeletam Bernarde & Stephanum Alexi, contra Ioſſerandum Caueleyre loci Orioli, eo quòd partes compromiſerant in ſpectabilem dominum Bertrandum Raboti, conſiliarium Delphinalem, & egregios dominos Girardum de turre, Ioannem Gautereti, Ioannem Materonis iurium doctores, Et qui arbitri ſeu arbitratores ſuprà nominati, protulerunt eorum laudum, ſeu ſententiam arbitralem, de hoc præſenti anno domini. M.cccccvij. & de menſe Auguſti proximè præterito, receptam per magiſteum Benedictum Pelliſſonis, ſecretarium delphinalem, & à qua ſententia arbitrali fuit recurſum ad arbitrium boni viri, pro parte dictæ Armeletæ Bernarde, & pro ipſius parte fuit obtentum reſcriptum regium & delphi. quod dirigitur ipſi curiæ. Et ita reſcriptum impetratum per vnum conſortum prodeſt alijs. l. j. C. de diuer. reſcrip. & maximè quando non agitur de graui præiudicio. vt ibi nota. Licèt etiam dictus Ioſſerandus Caualeyre impetraſſet literas executorias à dicta ſuprema curia Parlamenti ſuper executione dictæ ſentẽtiæ arbitralis, cũ diei appoſitione, & fuerunt ambæ cauſæ remiſſæ ad primam poſt ſanctos. & aliàs prout pleniùs conſtat in actis dictæ cauſæ in manibus dicti Pelliſſonis. Et eſt ſciendum quòd per tenorem dicti compromiſsi apparet quòd dicta Armeleta Bernarde habebat tres aut plures filias: quarum primam, videlicèt Ioannam maritauit dicto Ioſſerando Caualeyre, & conſtituit ſibi in dotem tertiam partem ſuorum bonorum, etiam paternorum, cum certis pactis ibi mentionatis, & aliam filiam maritauit cum dicto Stephano Alixij, Et deinde dicti arbitrij ſeu arbitratores adiudicauerunt tertiam partem dictorum bonorum dicto Ioſſerando, cum certis quantitatibus pecuniarum, & aliàs prout ibi pleniùs continetur. Aliter ad præſens non declaro: quia lis coram curia pendet.

ARGVMENTVM.

Procuratorium factum ad emologandum arbitralem ſententiam antequàm proferatur, nullum eſt: nec emologatio per procuratorem ſubſecutæ nocet.

SVMMARIVM

SVMMARIVM.

1 *Emologatio ante laudum fieri non poteſt.*
2 *Dolus futurus remitti non poteſt.*
3 *Emologatio procuratoris domino non nocet, ſi inſit leſio.*

Quæſtio. CL.

QVAERITVR an valeat procuratorium factum ad emologaudum laudum, ſeu ſententiam arbitralem antequam proſeratur, & ſi talis emologatio procuratoris ſubſecuta præiudicet domino. Et videretur dicendum quòd
1 non: † quia non poteſt fieri emologatio ante laudum, ſecundum glo. in d. l. cùm antea. C. de arbi.
2 ſuper verb. poſtquam. † quia dolus futurus non
3 poteſt remitti. l. ſi vnus. §. illud. ff. de pact. † nam emologatio procuratoris non præiudicat domino quando eſſet læſio. l. creditor. §. Lucius. ff. manda, ſecumdum Bald. in l. fi. C. de contrahen. emptio. & Sali. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio.

ARGVMENTVM.

Abſentia arbitri ſeu arbitratoris, licèt de iure ciuili non appelletur, ad arbitrium tamen boni viri recurri poteſt.

SVMMARIVM.

1 *A ſententia arbitri non appellatur: cùm ex ea neque actio neque exceptio oriantur metu tamen pœnæ paretur.*
2 *A ſentẽtia arbitri an hodie appellari poßit, & quo iure.*
3 *Laudum arbitratoris ſi iniquitatem uel leſionem contineat, & ſi de iure ciuili appellari non poßit: ad arbitrium tamen boni uiri recurri poteſt.*
4 *Laudum arbitratoris cùm neque expreßè neque tacitè emologari poßit, ut ex eo oriatur actio, & executionem mereatur: ex ſtipulatione agendum eſt.*

Quæſtio. CLI.

QVAERITVR an poſsit appellari à ſententia arbitri, ſeu arbitratoris, ſeu aliàs recurri ad arbitrium boni viri: & qualis læſio requiratur, vt poſsit recurri: & de differentijs inter arbitrum & arbitratorem. Et in effectu quo ad ſententiam arbitri compromiſſarij, qui di-
1 citur ad inſtar iudiciorum. l. j. ff. de arbi. † & à tali ſententia arbitrali non poteſt appellari, ſiue æquè ſiue iniquè protulerit laudum. l. diem proferre. §. ſtari. ff. de arbi. Quia ex tali ſententia arbitri, non oritur actio iudicati vel exceptio: ſed metu pœnæ parendum eſt. l. j. C. de arbi. etiam ſi fieret emologatio expreſsè, quia tunc approbaretur ſententia. l. ad ſolutionẽ. C. de re iudi. c. quoad cõſultationẽ. de re iudi. Nec etiã ſi tacitè emologaretur per lapſum decẽ dierum. iuxta l. cùm auten. C. de arbi. & hoc tenet glo. in d. l. j. C. de arbi. & eſt ratio, ſecundum docto. vbi ſupra, quia imputandum eſt partibus cur tales arbitros elegerunt. d. l. diem proferre. §. ſtare. quia videntur contempſiſſe iudicem. Veruntamen ſecundum Bart. in d. l. j. C. de arbi. & in l. arbitro. C. qui ſatiſda. cogan. & in l. nemo poteſt. ff. de
2 lega. j. † hodie poteſt appellari à ſententia arbitri, ex quo poteſt oriri actio, vel exceptio per emologationem expreſſam vel tacitam, iuxta d. l. cùm antea. Nec obſtat quod dicitur, quòd emologando ſententiam arbitri, videatur renunciatum remedio appellationis, quod etiam poteſt fieri. l. fina. & §. fina. C. de tempo. appel. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd licèt emologando videatur approbare ſententiam latam, non tamen videtur approbare vt bene latã. l. iij. §. falſus. ff. rem ra. habe. ſed docto. communiter tenent contra Bal. quòd etiam hodie de iure ciuili nõ poſſit appellari à ſententia arbitri. quia iurium correctio eſt euitanda, nec valeret pactum vt poſſet appellari à ſententia arbitri, quia priuatorum conſenſus non tribuit iuriſditionem. l. priuatorum. C. de iuriſdi. omn. iudi. ſecundum Cy. & communiter docto. in d. l. j & per docto. in d. l. nemo poteſt. ff. de lega. j. Secus de iure canonico: quia vbi appareret de iniquitate laudum, tunc poſſet retractari per appellationem, vel per officium iudicis: ſecundum glo. in c. à iudicibus. ij. q. vj. & per glo. & Hoſtien. & Panor.
3 in c. ij. de arbi. † Veruntamen laudum arbitratoris vbi contineret iniquitatem ſeu læſionem, licèt non poſsit appellari de iure ciuili: tamen bene poteſt recurri ad arbitrium boni viri. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. a ff. pro ſocio. Et de alijs differentijs inter arbitrium & arbitratorium, habetur latè per Inno. Ioan. de Imol. Panor. in d. c. Quintaualllis. de iureiu. & per Barto. & Salicé. in dict. §. arbitrorum. Et inter cætera
4 quòd † laudum arbitratoris non poteſt emologari expreſſè, vel tacite, vt ex eo oriatur actio, vt mereatur executionem, ſed agendum eſt ex ſtipulatione, ſeu ex eodem contractu. iuxta l. fin. C. de contrahen. emptio. & in l. ſi quis arbitratu ff. de verbo. obliga. quia regulariter arbiter aſſumitur ſuper lite, & arbitrator ſuper contractu, licèt etiam aliquando aſſumatur ſuper lite. l. ſi ſeruum. §. ſi quis iudex. & l. ſi de meis. §. receppiſſe. ff. de arbi.

a §. Arbitrorum. Quid autem quando compromittunt in arbitrum & arbitratorem & proceditur partim ordine iudiciario & partim non, vide per docto. in d. §. arbitrorum. & in dict. c. Quitaualliſ. & per Cyn. in l. ſi qui ex conſenſu de epiſc. audien.

ARGVMENTVM.

Crimen adulterij patratum cum commatre mixtum eſt, nec eo ipſo maritus vxoris thorum violare dicitur, licèt pœna capitalis ſit: abolitio cuius ad principem ſpectat.

SVMMARIVM.

1 *Adulterium tàm in maſculo quàm in fœmina quomodò animaduertatur.*
2 *Adulterium an crimen mixtum dici poßit.*
3 *Adulterij inceſtuoſi animaduerſio qua eſſe debeat.*
4 *Matrimonium de iure ciuili propter compaternitatem cur non prohibeatur: ſecus de iure canonico.*
5 *Vxor miſcendo inguina inguinibus cum uiro ſoluto mariti thorum uiolare dicitur.*
6 *Quid ſi maritus immiſceat ſe iuuenculæ, an uxoris thorum uiolare dicatur?*
7 *Abolitio criminis adulterij inceſtuoſi à principe ſeculari concedenda eſt.*
8 *Delicta paria mutua compenſatione tolluntur.*
9 *Beneficium conſortis ratione ad aliud porrigitur.*

Quæſtio. CLII.

QVAERITVR, an adulterium cum ince-
ſtu prætextu copulæ carnalis habitæ cum
eius commatre ſit crimen merè eccleſiaſticum,
vel ſeculare, aut mixtum: & an maritus dicatur
violare thorum vxoris, & de modo puniendi,
tam reſpectu maris, quàm fœminæ: & an iſto ca-
ſu abolitio criminis ſpectet ad principem ſecu-
1 larem. Et in effectu † quòd ad adulterium ſimplex,
vbi agitur de pœna ciuili in maſculo, eſt pœna
gladij ſeu capitalis. l. quamuis. la. ij. C. de adulte.
§ item le. iulia. Inſti. de publ. iudi. & in muliere
de iure nouiſsimo eſt pœna, quòd mulier debet
detrudi in monaſterium. authen. ſed hodie. C. de
adulte. Si verò ageretur ad ſeparationem thori
tũc iſto caſu ſpectaret ad iudicẽ eccleſiaſticũ: ſi-
cuti quando ageretur de vinculo matrimonij. c.
tuæ. de procurat. cum ibi nota. c. j. vt lite non
2 conte. c. plerumq; de dona. inter vi. & vxo. † &
ſic diuerſo reſpectu adulterium poſſet dici cri-
men mixtum, & eſſet locus præuentioni. c. cum
ſit generale. de fo. compe. cum ibi nota. authen. ſi
3 clericus. C. de epi. & cleri. † Sed quando adulte-
rium eſt cum inceſtu, vt quia quis habet copu-
lam carnalem cum muliere coniugata conſan-
guinea, vel cognata, vel commatre, tunc eſt du-
plex delictum, & pœna eſt magis grauis, & mu-
lier etiam patitur pœnam capitalem, nec detru-
deretur in monaſterium. l. ſi adulterium cum in-
ceſtu. in princip. ff. de adulte. ſecundum glo. &
doct. ibi. niſi mulier eſſet iuuenis & minor. xxv.
annis: quia tunc eſſet iuſta cauſa mitigandi pœ-
nam. vt in d. l. ſi adulterium. ver. nonnunquam.
& in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his qui
no. infa. & in l. ſi ſecurior. C. eo titu. & in l. j. C. ſi
aduer. delic. & faciunt nota. in l. qui contra. &
authẽ. qui inceſtus. C. de inceſt. nup. & c. cùm ſe-
cundum leges. de hæreti. libr. vj. Nec obſtat præ
4 miſsis ſi dicatur, † quòd de iure ciuili non pro-
hibetur matrimonium propter compaternita-
tem, ſecundum glo. in §. aliqua. Inſtitu. de nupt.
quæ enumerat caſus in quibus prohibetur ma-
trimonium, ſecus de iure canonico: quia pro-
pter compaternitatem prohibetur matrimoniũ:
quia maior eſt cognatio ſpiritualis, quàm carna
lis. c. j. de cogna. ſpiri. Et ſic quòd iſto caſu co-
gnitio videatur ſpectare ad iudicem eccleſiaſti-
cum, & quòd crimen dicatur canonicũ. & iſtud
videtur tenere Pari. de pu. poſt Bald. in tracta.
ſindi. ſuper verb. adulterium. Quia ad iſtud re-
ſpondetur, quòd licèt compaternitas non eſſet
nota de iure ciuili: tamen ex quo concurrit adul
terium cum inceſtu cum muliere nupta etiam
commatre, tunc delictum eſt magis graue, & etiã
poterit puniri per iudicem ſecularem. & ibi etiã
ſentit Pari. de pu. vbi ſupra & Bald. in l. cunctos
populos. C. de ſumma trinita. & in l. placet. C. de
ſacroſan. eccle. faciunt nota. per Ioan. Andr. in c.
j. de homi. libr. vi. Non obſtat etiam ſi dicatur,
5 quòd † ſi mulier nupta habet copulam carnalem
cum aliquo viro ſoluto, quòd tunc mulier dici-
tur violare thorum mariti, & præfertur maritus
6 in iure accuſandi infra ſexaginta dies: † ſecus
econtra, quia quando maritus habet copulam
carnalem cum aliqua iuuencula ſoluta, nondum
nupta, non dicitur violare thorum mulieris; li-
a cèt dicatur violare matrimonium. a l. publico iu
dicio. C. de adulte. canon. ſtata. xxxvj. q. j. can. cùm
lex. §. cùm ergo. & in c. publico. xxxij. q. j. & de
ratione diuerſitatis per Panor. in c. tuæ. de pro-
cura. circa finem. de quo per glo. & Sali. in d. l.
publico. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd licèt
regulariter maritus & mulier non diiudicentur
ad diſparia. c. penult. & fina. de adulte. xxxij. q. j.
k. ſi quis vxorem. & per glo. in c. j. vt lite non cõ-
te. tamen fallit in caſu iſto, quia maritus dicitur
caput vxoris, & non ecõtrà. c. Hæc imago. xxxiij.
7 q. v. Et ſic ex præmiſsis apparet, † quòd vbi im-
petraretur abolitio dicti criminis, quod ſpecta-
ret ad principem ſecularem, cùm tale delictum
poſsit dici ſeculare, prout ſuprà declaratum ex-
titit. l. fina. C. de genera. aboli. l. j. §. de qua. ff. de
poſtula. l. j. & l. generalis indulgentia. C. de ſentẽ.
paſſ. quia princeps poteſt indulgere crimen ſeu
criminis pœnam. l. reſcripta. C. de præci. impera.
offeren. dumtamen fuerit expreſſa ſeries facti ad
plenam, ita quòd gratia abolitionis non ſit ſub-
reptitia, ſecundum Bald. & Iaſo. faciunt etiam
b nota. per domi. Guid. pa. b Et præmiſſa faciũt ad
quæſtionem quæ contingit de facto coram cu-
ria de quodam pratico procuratore, qui habue-
rat copulam carnalem cum eius commatre, cui
portauerat vnum infantem ad ſacros fontes, &
poſt compaternitatem contractam participauit
carnaliter pluries cum ipſa, propter quod mari-
tus & vxor denunciauerunt contra dictum cõ-
patrem, licèt vxor non haberet ius accuſandi:
8 quia erat particeps criminis: † & paria delicta
mutua compenſatione tolluntur. l. ſi ambo. ff. de
compenſa. l. ſi mulier. ff. ſolu. matri. c. penulti. &
fina. de adulte. Veruntamen dictus accuſatus im-
petrauit abolitionem ſuper præmiſsis ſatisfacto
parti ciuiliter. iuxta l. venia. C. de in ius vocan. &
ideò fuit condemnatus pro iniuria & intereſſe
mariti in centum libris, & reparatione conſiſto-
rij Delphinalis in vigintiquinquè libris, ſecun-
dum ſtatuta delphinalia, ſuper hoc edita. Dicta
verò vxor cõmater licèt de rigore iuris debuiſſet
puniri prout ſupra dictum fuit: attamẽ quia erat
minor vigintiquinq; annis, habito etiam reſpe-
9 ctu, ꝙ dictus accuſat⁹ obtinuerat abolitionẽ, † &
quòd beneficium ratione conſortis ad aliũ por-
rigitur. l. j. cum ibi nota. per glo. & docto. C. de
diuer. reſcript. ſaltem ad alienationẽ pœnæ fuit
condemnata dicta mulier in quadam pœna ieiu-
nij cuiuſlibet diei veneris per certum tempus,
& Romipetagij ad quandam capellam beatæ Ma
riæ virginis verſus portum rupis, & aliàs prout
in dicta ſententia dicitur contineri. Licèt aliqui
ex dominis curiæ, vt cæteris ſederet in exẽplum,
& vt vnius pœna eſſet metus multorum, erant in
opinione, quòd dicta mulier attenta qualitate
caſus condemnaretur ad pœnam ſeu pœniten-
tiam publicam, videlicèt quòd ipſa mulier à do-
mo Gubernatoriæ pedibus decalceatis & de-
chaueliata cum vno cereo ardente trium libra-
rum in eius manibus publicè accederet tempo-
re magnæ miſſæ ad eccleſiam beatæ Mariæ Gra-
tianop.

tianop.& ibi ad magnum altare deuotè genibus
flexis dictum cereum offerret Sed quia daretur
occaſio marito deſerendi vxorem, & ne etiam
generaretur perfidia inter dictos coniuges, ma-
ior pars dominorum inclinauit in aliam pœ-
nam ſuprà relatam me ſemper referendo ve-
ritati.

a Matrimonium. Adde quòd de iure canonico ma
ritus etiam cognoſcendo filiam carnaliter dici-
tur committere adulterium.can.nemo. xxxij. q.
iiij.c.tranſmiſſa.de eo qui cogno. conſan. vxor.
ſuæ.& ibi Panor.faciunt not. in c. in coniugio.
xxxij.q.j.& c.de benedicto.ca.cauſ.& quæſt.

b Adde an ſponſus per verba de præſenti vel de
futuro poſsit agere de adulterio quando ſponſa
violatur:& videtur quòd ſic.l.ſi vxor. §. Diuus.
ff.de adulter.de quo in l.miles.§.querebatur.eo.
titu.de quo per glo. & docto. in c. quemadmo-
dum.de iureiur. & in c.diſcretionem. de eo qui
cogno.conſan.vxo.ſuæ.& in c.quidam.xxvij. q.
ij.& in l.propter.C.de adult.tamen ſponſo de fu
turo competit actio iniuriæ.l. Item apud Labeo
nem.§.ſponſum.ff.de iniur.

ARGVMENTVM.

Regina vel auguſta in iucundo nouo ſuo ad-
uentu incarceratos liberare,& abolitiones con-
cedere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Indulgere delinquentibus & abolitionem concedere ſolius eſt principis.*
2 *Abolitio criminis triplex eſt.*
3 *Princeps ob nouum aduentum detentos in uinculis ſoluit.*
4 *Domino tuo manibus uacuis ne te offeras.*
5 *Arrendatores notent.*
6 *Abolitio generalis quæ datur in iucundo aduentu, an ſe extendat ad crimina læſæ maieſtatis,ut falſæ monetæ & criminis falſi.*
7 *Priuilegium liberandi carceratos in nouo aduĕtu etiam reginæ competit.*
8 *Priuilegium liberandi incarcerates uim legis ſpecialis habet.*
9 *Abolitiones ſeu litera principis ad res feudales ſe non, niſi expreſsè dicatur,extendunt.*
10 *Quòd in primo principis aduentu liberentur incarcerati,de quibus intelligendum ſit.*

Quæſtio. CLIII.

QVAERITVR an regina domina noſtra
delphina gaudeat eodem priuilegio ſere-
niſsimi domini noſtri delphini liberandi priſo-
nierios in delictis,& dandi abolitionem pro pri
mo aduentu in aliqua ciuitate,villa,oppido,ca-
ſtro vel alio loco. Et quid iuris in criminibus
exceptis,videlicèt læſæ maieſtatis,falſæ monetæ
& ſimilibus. Et quid iuris etiam quando priſo-
nerius non eſt detentus auctoritate iuſtitiæ, ſed
vltrò ſe repreſentat in aduentu reginæ ſi præ-
ſumatur fraus:& an poſsit ampliari gratia abo-
litionis, quādo omittitur aliqua qualitas igno-
ranter,vbi princeps nihilominùs fuiſſet conceſ
1 ſurus. Et in effectu † indulgere criminibus, &
dare abolitionem eſt de reſeruatis principi. l.
reſcripta.C.de preci.imperato. offeren. toto tit.
2 de ſen.paſ.& c.j.quæ ſunt rega. † Et licèt aboli-
tio criminis poſsit dici in triplici differentia:
quia quædam dicitur publica, vt propter rem
principis proſperè geſtam:vt l. abolitio. cum l.
ſequenti ff. ad turpil. & iſta non liberat totali-
ter à crimine,vt ibi habetur. Quædam abolitio
dicitur legalis, quæ impetratur à iudice cauſa
cognita, vt ſit licitum accuſatori deſiſtere à de-
nunciatis,vt euitet pœnam turpiliani.l.ij. C. de
aboli. Quædam abolitio dicitur priuata, quæ
impetratur à principe, vt remittatur pœna cri-
minis.l.fina.C. de genera.aboli. & propriè dici-
tur iſto caſu indulgentia: vt ibi habetur. & per
glo.in rubric.eod.titu. & per glo. in rubric. C.
3 de aboli.& per Spec.in titu.de aboli.† Verunta-
men quòd pro primo iucundo aduentu princi-
pis liberentur priſonerij in delictis, non venit
tàm de iure, quàm etiam ex quadam conſuetudi
ne cauſa prærogatiuæ & honoris principis, vt
videmus quotidiè, quòd in primo aduĕtu prin-
cipis populus ſe præparat ad recipiendum ho-
norificè principem, eundo obuiam,præſentan-
do claues locorum,& faciendo hiſtorias, & etiā
4 donum pro iucundo aduentu, † ne quis ſe præ-
ſentet domino manu vacua. Exod.xxiij. & Deu-
tero.xvj.& de conſecra. diſtin. j. c. omnis chri-
ſtianus. Pluráque ſunt priuilegia principis.l.ne
5 minem. C. de ſacroſan. eccle. cum ibi nota. † &
tale donum quod fit pro iucundo aduentu ſu-
perioris: quia non ſolet ſæpè contingere, non
cadit in arrendamentum alicuius epiſcopatus
vel archidiaconus: ſecundum Oldrad. conſil.
cxxix.incipieñ.In quæſtione. Bal.Paul. de Caſt.
Alexan. Iaſo.in l.diuortio. §. ob donationes. ff.
ſolu.matrimo.facit l.Seio.§.medico.ff. de annu.
lega. Sed redeundo ad quæſitum, quòd propter
aduentum principis liberentur priſonerij ſen-
tit Bal.in l.huic ſcripturæ.§. ſi ſeruus. ff. ad leg.
aquil. vbi refert de duce Florentiæ, quòd pro-
pter eius aduentum fuerunt liberati priſonerij.
6 Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur,quòd † talis ge-
neralis abolitio pro primo aduentu principis,
non ſe extendit ad crimen læſæ maieſtatis falſæ
monetæ.C.de epiſcopa. audien. Quia iſtud cri-
men falſæ monetæ ſapit naturam criminis læſæ
maieſtatis, vbi quis veniam ſperare non debet:
vt ibi habetur.l.ij.C. de falſa. mone. Et idem eſt
in crimine falſi, vbi etiam non habet locum ge-
neralis remiſſo.l.Lucius.ff.ad turpill. & ibi Bal.
in l.de pupillo.§.qui nunciationem. ff. de oper.
no.nunciatio. Quia ad iſtud reſpondetur,quòd
hoc verum regulariter:tamen hoc fallit quando
apparet de certa ſcientia principis, ſecundum
7 Alexan.de Imol.in d. §. qui nunciationem. † &
tale priuilegium principis liberandi priſone-
rios in primo eius aduentu, etiam competit Re-
ginæ ſeu Auguſtæ:cum gaudeat priuilegio ma-
riti.l.princeps. ff. de legi. nam mulieres coruſ-
cant radijs virorum,vt in authĕ.de illuſtriſ. Au-
guſta non æquiparatur Imperatori: ſecundum
glo.in d.l.princeps.& ita quòd tale priuilegium
liberandi priſonerios videatur habere vim le-
8 gis. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd † non ha-
bet vim legis generalis, ſed ſpecialis, & ita de-
bet gaudere auguſta, eodem priuilegio Impera-

toris iuxta not. per glo. & docto. de conſti. libr. vj. & faciunt nota. in l. quod principi. & l. ſeq. ff. de lega. ij. & in l. cùm quædam puella. ff. de iuriſditio. omn. iudi. Et licèt in tali primo aduentu principis in aliquo loco dicatur eſſe generalis abolitio, & ſuper hoc ſit ſolitum viſitari carceres per aliquem ſecretarium principis: tamen adhuc ad cautelam obtinetur particularis abolitio, vbi debet exprimi qualitas delicti, ne reddatur ſubrepticia: adeò quòd ſi lucus delicti vbi fuerit fabricata falſa moneta moueatur de homagio principis, debet de iſto fieri mentio:
9 † Quia in dubio literæ principis non ſe extendunt ad rem feudalem, niſi expreſsè dicatur, ſecundum Bald. in c. ad audientiam. de reſcri. pro quo facit c. in generali. ſi de feu. controuer. fue. Nec obſtat etiam ſi dicatur, quòd conſuetudo eſt ſtricti iuris. Et in caſu iſto dum loquitur,
10 † quòd in primo aduentu principis liberentur priſonerij, præſupponit quòd prius fuerunt capti & incarcerati auctoritate iuſtitiæ, & ſic, quòd non ſufficeret quòd ſe redderent captiui in loco vbi eſſet primus aduentus principis: quia aliâs poſſet præſumi fraus, ſicuti de præuentione fraudulenta dicitur. faciunt nota. per Bald. Alexan. de Imol. in l. ſi ſeruus plurium. §. j. ff. de lega. j. & per Bartol. in l. j. §. j. ff. ſi quis teſta. libe. eſſe iuſ. Et ideò vbi non fuiſſet facta debita expreſsio in gratia abolitionis de ſtylo cãcellariæ, vt intellexi, poteſt fieri ampliatio, ſed ſi ſub eadem data, vel diuerſa, me refero veritati. & ideò cum caſus contingeret de hoc præſenti anno domini M.cccccvij. circa feſtiuitatem Paſcalem in vltimo aduentu Regis, dum tranſirẽt per ciuitatem Gratiañ. fuit habita ſummaria informatio à perſonis fide dignis qualiter Regina in eius primo aduentu in ciuitate Pariſius, vſa fuit dicta prærogatiua liberandi priſonerios, etiam in crimine falſæ monetæ, & quòd fuit facta interinatio in curia parlamenti Pariſius. & ita dictum alicuius notabilis perſonæ inducit iuſtam cauſam credulitatis, ſecundum glo. in l. ſi Titio. ff. de condi. & demon.

ARGVMENTVM.

Militibus euntibus in expeditionem licitum non eſt vrbes patriæ principis, ſub quo militát, debellare, etiam ſi portæ non paterent, modò militibus annona præſentetur.

SVMMARIVM.

1 *Milites quale ſacramentum ſuo duci præſtent.*
2 *Milites eorum inſignia ſequi tenentur.*
3 *Milites qui inſignia non ſequuntur tanquam militiæ deſertores capite truncantur.*
4 *Milites in facto belli duci parere tenentur.*
5 *Communitates locorum annonam militibus præſtare an & quando pretio moderato tenentur. & nu. 13.*
6 *Portas urbium claudere eſt alimenta denegare.*
7 *Alimentum appellatione non ſolùm uictus uenit, ſed & cubile & lectus.*
8 *Militibus ob famis neceßitatem, an pro uictualibus deprædare liceat.*
9 *Famis & neceßitatis tempore omnia bona communia ſunt.*
10 *Communitates portas ſerantes aut reſiſtentes militibus, an rebelles dicendi ſint.*
11 *In delictis commißis à cohorte militum lictus unius cuiuſque inſpiciendus eſt.*
12 *Delicti ſeueritati propter delinquentium multitudinem detrahendum eſt. Fallit ut nu. 19.*
14 *In uictualibus tranſeuntium pretium mercati attendi ſolet.*
15 *Patriam principis inuadere, eſt in læſæ maieſtatis crimen incidere.*
16 *Iudex delicti de homicidio, ſacrilegio & ſimilibus tanquàm criminibus communibus cognitionem & cohertionem habet etiam inter milites.*
17 *Immunitatem eccleſiæ uiolans læſæ maieſtatis crimen incurrit.*
18 *Incendiariorum (qui data opera incendium fecerunt) pœna capitalis eſt.*
19 *Arbores fructiferas ſcindentes, agrorum depopulatores dicuntur.*
20 *Armigeris deprædare uillis & urbibus annonam præſtantibus licitum non eſt.*
21 *Famis prætextu adulteria, homicidia & incendia facere non licèt.*
22 *Delinquentes plures ex propoſito & in preiſia omnes tenentur, maximè quando alij de comitiua armati exiſtunt.*
23 *Preſia qualiter probatur.*
24 *Auctores rixæ an teneantur.*
25 *Quid de præſtantibus auxilium.*
26 *Quid in ſciente & non reuelante.*
27 *Superioris præceptum in delictis præſertim atrocioribus non excuſat: ſed tàm mandans quàm mandatarius tenentur.*
28 *Iuramentum illicitum ſeruandum non eſt.*
30 *Leges tranſgredi propter caſus emergentes quandoque licitum eſt.*

Quæſtio. CLIIII.

QVAERITVR an ſit licitum armigeris alicuius principis, equitibus aut peditibus tranſeuntibus ſub conductu alicuius capitanei per aliqua loca patriæ ipſius principis quando clauduntur portæ, ſed præſententur victualia, aggredi & inuadere more hoſtili, vexillo ſeu interſignio eleuato & deplicato, muros mœniorum villę violando, & per illos intrando cum colourinis, arbaliſtis, halabardis, iauelinis, enſibus, poignardis, hacquebutis, & alijs diuerſis ſpeciebus armorum, Clamando alta voce Tuez tout, tuez tout. Plura & diuerſa homicidia tàm maritum quàm fœmellarum perpetrando: & plura verbera cum magna ſanguinis effuſione, etiam immunitatem eccleſiæ violando, crucem, calicem, & alia iocalia ſacra derobando, rapiendo & importando, & ſacratiſſimam euchariſtiam in plures particulas frangendo & briſando, & etiam quam plura incendia grangeriarum & columberij, & arbores fructiferas depopulando, quæ & qualia delicta oriantur ex præmiſsis, & quando plures delinquunt, & ignoratur quis ſpecificè fecerit, an debeant condemnari vel abſolui: & ſi dicti armigeri ſequendo eorum vexillum, ſeu interſignium deplicatum debent excuſari. Iſta quæſtio eſt magna, & continet plura capita: & ad præſens ſum ſuper campis extra locum librorum,

rum : attamen inquantum potero ſub breuibus
verbis nitar in iure declarare, ſalua latiori re-
uolutione librorum in tempore. Et primò pro
1 excuſatione armigerorum facit, † quia à princi-
pio ipſi iurant de benè & legaliter ſeruiendo
principi, pro quo vadunt contra omnes, & ad-
uerſus omnes, & de ſequendo eorum interſi-
gnium quocunque vadat. Et quando eorum ve-
xillum, ſeu interſignium & deplicatum, illud
ſequendo etiam inuadendo aliquem locum vbi
eſt deplicatum interſignium non debent incur-
2 rere aliquem pœnam, † quia habent neceſsè fa-
cere ex forma iuramenti, & ex mandato ſupe-
3 rioris: † quinimò ſi contrarium facerent, capita-
liter punirentur, etiam ſi putarent moueri ex
iuſta cauſa : quia dicerentur tranſgreſſores rei
militaris. l. deſertorem. §. in bello. ff. de re mili. &
hoc tenet auctor tractatus belli in iiij. parte. &
do. Ioan. de ligna, in tracta. belli. Pro quo facit:
quia mandatum ſuperioris excuſat. l. non vide-
tur. §. qui iuſſu. ff. de reg. iu. in l. quid ergo. §. qui
iuſſu. ff. de his qui no. infa. c. cùm quis. de regul.
iur. lib. vj. Quinimò quis tenetur præciſè obe-
dire præcepto ſuperioris : ſecundum Innocen.
4 in c. ad aures. de tempo. ordi. † & maximè in fa-
cto belli, vbi quis tenetur parere duci, ſeu capi-
taneo belli. d. l. deſertorem. & l. conuentionum.
ff. de pact. & qui non obedierit principi morte
moriatur: vt habetur in ſacra ſcriptura. iij. Re-
gum. c. iij. & in c. ij. de maio. & obed. Et vbi dicti
armigeri in aliquo delinquiſſent, non tenentur:
ſed debet teneri eorum capitaneus, & ille qui de-
ferebat dictum interſignium deplicatum ante
dictos pedites. l. quoniam multa facinora. C. ad
leg. Iul. de vi publi. & ita referunt aliqui armi-
geri obſeruari in materia belli. Secundo pro iſta
5 parte facit: † quia communitates locorum de-
bent prouidere armigeris tranſeuntibus de pa-
ſcuis, victualibus, & alijs neceſſarijs, ſaltem pre-
cio rationabili. l. j. & ij. C. de paſcu. publicis &
priua. lib. xj. & etiam quando tranſeunt per lo-
ca extranea, debet eis permitti tranſitus, ſoluen-
do moderatè victualia: vt in tracta. arbo. vel de-
bent tranſire per locum minus damnoſum. arg.
l. ſi cui. ff. de ſerui. ſecundum Cœpol. in tracta.
6 ſeruitu. † Prætereà quando clauduntur portæ
villarum ſubditarum principi, cuius ſunt armi-
geri eſt denegare alimenta & victualia, & eſt
contrauenire ordinationi principis, qui ipſos
mittit. Quia dicti armigeri ſi clauderentur por-
tæ ſaltem de veſpere, non haberent vbi poſſent
7 quieſcere caput, † & appellatione alimentorum,
non ſolùm victus venit, ſed etiam cubile & le-
ctus. l. legatis. cum ibi nota. ff. de alimen. & ciba.
Adeò & intantùm quòd denegare alimenta, eſt
quodammodò necare. l. necare. ff. de agno. vel
8 alen. libe. † & vnde in neceſsitate famis licitum
eſt armigeris pro victualibus depredare: ſecun-
dum Ange. in l. ij. in princip. ff. ad leg. rho. de ia-
ctu. & pro hoc facit in ſimili. c. j. §. fina. de mili.
vaſſa. qui contu. eſt: & c. notandum. xxiij. q. ij.
quando tranſitus armigerorum eſt innoxius
debet permitti: aliàs poteſt inferri bellum : ſicu-
ti in filijs Iſrael contra Amorreos, vt ibi habe-
tur. & per glo. in c. omnes. j. diſtinct. & ibi latè
per Feli. in addi. ad Panormi. facit Deuther. c. ij.
9 & Macha. c. v. † Quia tali tempore neceſsitatis
& famis omnia bona ſunt communia: vt ibi ha-
betur. xlij. diſt. c. j. & in c. ſi quis. de fur. vbi pro-
pter neceſsitatem famis, quando aliquis furatur
panem, veſtem, vel pecus, excuſatur à pœna fur-
ti. & pro hoc etiam facit l. nullus. C. de cur. pu-
bli. lib. xij. vbi tempore famis nullus excuſatur
à tali munere. & pro hoc etiam facit glo. in l.
aciem. C. de ſacroſan. eccle. vbi allegat, quòd fi-
lij Iſrael tempore neceſsitatis accipiebant ſpi-
cas alienas. & ibi etiam format quæſtionem de
galdana Imperatoris quando facit tranſitum
10 quis teneatur prouidere de alimentis. † Præte-
reà iſti armigeri allegant, quòd quando com-
munitates locorum claudunt portas, aut aliâs
reſiſtunt, quòd dicuntur rebelles principi, &
quòd committunt crimen læſæ maieſtatis. Tum
etiam quia in comitiua dicti capitanei peditum
erat magna multitudo, vt in numero quinque
centum, & ignoratur ex quibus ictibus fuerunt
perpetrata dicta homicidia, ſacrilegia, furta &
11 rapinæ, & ſic debent abſolui. † Quia in tali de-
licto debet inſpici ictus vniuſcuiuſque. l. fina. ff.
ad legem corne. de ſica. c. ſignificaſti. el. ij. de ho-
micid. & ſic debet fieri abſolutio : ſaltem quoad
pœnam criminalem & corporalem : ſecundum
glo. in l. item Mela. §. ſi plures. ff. ad legem aquil.
& iſtam partem ſequuntur plures doctor.
12 † Quia propter multitudinem delinquentium
detrahendum eſt ſeueritati delicti. c. vt conſti-
tueretur. l. diſtinct. c. dilectus. el. ij. de ſymo. Sed
13 in contrarium videtur veritas: † quia quando
tales armigeri de exercitu alicuius principis
faciunt tranſitum per aliqua loca, debent ſibi
præmunire de victualibus eorum ſumptibus
& expenſis, & in defectum communitates lo-
corum debent prouidere : ſecundum gloſ. in
dict. l. neminem. ſecundum Bald. & Salic. ibi,
ex quo iſti armigeri ſunt ſtipendiati debent
ſoluere victualia, ſaltem moderatè & precio
rationabili, aut ſecundum taxam victualium
factam ſuper hoc, iuxta ordinationes regias
& delphinales ſuper hoc editas. faciunt not.
in l. j. §. cura carnis. ff. de offici. præfec. vrb.
& in l. j. C. de epiſcop. audien. & in c. j. de em-
14 ption. & vendi. † vbi in victualibus tranſeun-
tium debet attendi pretium mercati, quini-
mò ſi armigeri faciant meatum, ſeu tranſi-
tum & paſſagium in terra aliena, petita priùs
licentia, debent tranſire per locum minùs
damnoſum, & cum ſatisfactione moderata vi-
ctualium : ſecundum aucto. tractatus belli. in
iiij. parte. & Ioann. de ligna. etiam in tracta.
belli. & per Cœpol. in tracta. ſerui. Nec obſtat
præmiſsis præſtatio iuramenti, vt prætendi-
tur, per dictos armigeros præſtiti de inſe-
quendo eorum interſignium ſeu vexillum quo-
cunque pergat : quia talis præſtatio iuramen-
ti, non intelligitur contra commodum & vti-
litatem principis, & eius patriam, vt poſsit in-
uadi per ſuos proprios armigeros. c. petitio.
cum ibi nota. de iureiuran. Quia in omni iu-

ramento, intelligitur excepta auctoritas Pa-
pæ vel Imperatoris.c.venientes. de iureiurand.
& l. Imperatores. ff. ad munici. & in c.j. §. fina.
de prohi. feu. alie. & maximè non intelligitur
comprehenſa perſona principis loquentis, ſeu
ad cuius vtilitatem præſtatur tale iuramen-
15 tum.argum.l. inquiſitio. C. de ſolut. † Nam in-
uadere patriam principis, eſt incidere in cri-
men lœſæ maieſtatis. l. ſalliciter. in fine C. de
aboli. & l. j. & ij. ad legem iu. maieſt.quia iſtud
eſt oppugnare, ſeu prodere patriam & ſtatum
principis: vt habetur in dict. l. fallaciter. in
16 fine. † Tum etiam quia perpetrando iſta gra-
uia delicta, vti homicidia, ſacrilegia & ſimi-
lia, cùm ſint delicta & crimina communia, iu-
dex loci delicti habet cognitionem & coher-
tionem, etiam ſi fuerint commiſſi per armige-
ros. l. j. C. vbi ſenato. vel clariſsi. ſecundum
gloſſ.in l. magiſteriæ. C. de iuriſditio. omnium
iudic. Præterea grauiùs eſt lædere maieſtatem
diuinam, quàm temporalem.c. vergentis. de hæ-
reti. & ita rumpendo cuſtodiam eucharistiæ,
& etiam ipſam ſacratiſsimam eucharistiam
briſando, & etiam in plures particulas fran-
gendo, enormiſsimè offenditur diuina maie-
ſtas.l. j. C. nemi. lice. ſignum ſaluato.& eſt gra-
uiſsima pœna mortis, ſecundum glo. ibi. Nam
rumpere vel maculare ſtatuam principis eſt in-
cidere in crimen lœſæ maieſtatis. l. qui ſtatuas.
ff.ad legem Iuliam maieſta. l. capitalium. §. ad
ſtatuas. ff. de pœn. Multoſortius grauiùs eſt
offendere eucharistiam, quæ eſt vnum ſacra-
mentum eccleſiæ. facit c. ſi canonici. §. fina. de
officio. ordina. libro. vj. Tum etiam quia in-
trando eccleſiam cum armis & violando im-
munitatem eccleſiæ, cum magna ſanguinis ef-
fuſione, & etiam homicidiorum, etiam perſo-
narum eccleſiaſticarum & religioſarum per-
petratione, nedum dicitur committere ſacrile-
gium & homicidium, ſed etiam crimen lœſæ
maieſtatis. l. præſenti. C. de his qui ad eccleſi.
conſugi.c.fina.de immunita.eccleſiæ. Quia rum-
pere & violare ſecuritatem principis, dicitur
incurri crimen lœſæ maieſtatis. l. j. ff.ad legem
17 Iuliam maieſta. † multoſortiùs quando viola-
tur ſecuritas, ſeu immunitas eccleſiæ Dei, cùm
ſit grauiùs offendere diuinam maieſtatem quàm
temporalem, prout ſuprà dictum fuit. Tum
18 etiam † quia ponere incendia per iſtos armi-
geros in vrbe ſeu grangijs ruſticorum data
opera, eſt pœna capitalis. l. data opera, cum ibi
19 nota. C. qui accenſa, non poſ. cum ibi not. † Tum
etiam ſcindere arbores fructiferas dicuntur de-
populatores ſeu vaſtatores agrorum, & eſt gra-
ue delictum, facit l. j. & ij. ff. arbo. fur. cæſa. C.
quando licèt vnicuique ſe vindi. & c. inter alia.
C. de immuni. eccle. quia præmiſſa dicuntur fa-
cta more hoſtili, Quinimò inter inimicos & ho-
ſtes non debuiſſet tam nephandiſsimè & inhu-
maniter procedi contra eccleſiam, & ſacratiſsi-
mam eucharistiam violando, perſonas eccleſia-
ſticas, ſenes, iuuenculas cum gladijs per gulam
mactando, & interficiendo ad inſtar mutonum
& aliarum beſtiarum. Nec obſtat præmiſsis in-
quantum ſuprà fuit dictum, quod eſt licitum
20 armigeris depredare: † quia iſtud non habet lo-
cum in caſu iſto, maximè quando villæ ſeu opi-
da præſentant armigeris de victualibus. Præte-
reà licèt in neceſsitate famis ſit licitum furari:
21 † non tamen eſt permiſſum facere homicidia,
adulteria, incendia: ſecundum glo. in dict. c. ſi
quis. de fur. quia præualet omnia mala pati,
quàm malo conſentire. xxij. q. v. c. ita ne. Non
obſtat etiam præmiſsis inquantum ſuprà di-
ctum fuit de pluribus delinquentibus, quando
ignoratur ex cuius ictu perierunt, quòd de-
beant prius abſolui quàm cõdemnari: quia plus
valet nocentem abſoluere quàm innocentem
condemnare. l. abſentem. ff. de pœn. Quia ad
22 iſtud reſpondetur, † quòd quando ex propoſito
& in preſſa plures delinquunt omnes tenentur,
ſecundum Bart. in dict. l. fin. ff. ad legem cornel.
de ſica. & maximè quando alij de comitiua exi-
ſtunt armati, vt alij reddantur audaciores: quia
omnes tenentur ſecundum Innocen. c. ij. de cleri.
23 percu. & ideò in caſu iſto de quo agitur, † cùm
talis preſſa non poſſet ſaltem plenè probari, ap-
parent coniecturæ, quæ dicuntur liquidiſsimæ
probationes. l. licèt. ff. de lega. j. ſecundum gl. in
l. ſi tutor. C. de pericu. tuto. vel curato. Quia
aliqui ex dictis peditibus confeſsi fuerunt,
quòd eorum capitaneus perpriùs modicum
ante aggreſsionem villæ, de qua agitur, protu-
lit certa verba comminatoria, videlicet, quòd
ſi aliqua villa decæterò faceret reſiſtentiam clau-
dendo portas, vel aliàs quòd faceret ipſos mar-
ris. Et quando proferuntur talia verba com-
minatoria ab illo qui poſſet deducere ad effe-
ctum, inducunt indicium. iuxta nota. per gloſſ.
& doctor. in l. metum. C. de his qui vi met. &
in l. j. C. ſi quis impera. maledixe. & per Bald.
& Ioann. de Imol. in l. final. ff. de hæredi. in-
ſtituend. Attento etiam, quia in aggreſsione
dictæ villæ de qua agitur, clamauerunt alta
voce, Tuez tout, tuez tout. Sicuti Iudæi cla-
mabant ad Pilatum de Chriſto crucifige: quo
caſu omnes delinquentes tenentur, licèt igno-
retur ictus vniuſcuiuſque, ſecundum Petr. de
24 Ferra. in libr. de inquiſitio. † Præterea capi-
taneus, vel ille qui portat interſignium viden-
tur eſſe autores rixæ, ita quòd principaliter
teneri deberent de violentijs perpetratis, vt
in l. quoniam multa facinora. C. ad legem Iu-
25 liam de vi. † Tamen etiam adiuuantes etiam
tenentur ſecundum gloſſ. & doctor. ibi, Pro
quo etiam facit ex quo dicta aggreſsio fuit
facta eleuato vexillo, ſeu interſignio omnes
videntur conſenſiſſe, & ſic omnes tenentur ſi-
cuti de vniuerſitate dicitur. iuxta nota. per Bar-
tol. in authen. facta. §. nonnunquam. ff. de pœ-
nis. & maximè vbi agitur de crimine lœſæ ma-
26 ieſtatis diuinæ & humanæ, † Vbi etiam ex ſola
ſcientia quis tenetur, quando non reuelat cõſpi
rationem, vel quando nõ prohibet fieri delictũ.
l. quiſquis. C. ad leg. iul. maie. iuxta not. per Bar.
in l. vtrum. ff. ad leg. Pompeia. de parrici. Nec
obſtat etiam, quòd fuit ex aduerſo allegatum, q
dicti armigeri pedites debeant excuſari pro-
pter

pter mandamentum capitanei vel eleuationem
vexilli, vel interſignij, quod tenentur ſequi ex
forma iuramenti vt aſſerunt. Quia ad iſtud re-
ſpondetur, quòd iſtud nõ procedit in caſu iſto:
quia dicti armigeri non erant in acie belli ſeu
apud hoſtes, ſed erant in patria ſereniſsimi do-
mini noſtri Regis delphini, & ſic non agitur de
delicto militari, ſed de pluribus & diuerſis enor
miſsimis delictis, vbi debent puniri per iudicem
27 loci delicti prout ſupradictum fuit. † Prætereà
præceptum ſuperioris non excuſat in forfactis
& delictis, & præſertim atrocioribus, ſed vterq;
tam mandans quàm mandatarius tenentur. l. nõ
ſolũ. §. ſi mandato meo. ff. de iniu. l. nõ eo minus.
C. de accuſa. c. mulieres. de ſen. excõ. faciunt no.
per gl. & docto. in l. liber homo. le. ij. ff. ad l. Iul.
Quinimò dicti armigeri debebant reſiſtere in-
quantum poterant aduerſus dictum præceptum
capitanei irrationabile, & dictam eleuationem
interſignij. l. quoniã. la. ij. & ibi per glo. C. de ap-
pel. nec debent ſeruari iuramentum in cõtrariũ
factum: quia eſt contra præceptum diuinũ. Non
28 occides. † & ſic tale iuramentum eſt illicitum, &
nõ poteſt ſeruari ſine peccato; ſed vergit in de-
trimentũ ſalutis æternæ. c. ſi verò. & c. cùm con-
tingat. de iu. iuran. & tale iuramentũ, quod præ-
bet cauſam delinquendi non eſt ſeruandũ: quia
iuramentum non debet eſſe iniquitatis vincu-
lum. c. ſi Chriſtus. & c. quemadmodum. de iure-
iurand. Et iuramentum recipit plures interpre-
tationes ſeu conditiones, vt ibi habetur. Non
obſtat etiam inquantum ſuprà fuit dictum,
29 † quòd propter multitudinem, ſeu ſtragem po-
puli detrahendum eſt ſeueritati delicti: vt etiam
no. glo. in d. l. aut facta. §. nonnunquã. Quia ad
iſtud reſpondetur, ꝙ non procedit in caſu iſto,
Vbi multis craſſantibus eſt opus exemplo, & pœ-
næ aſperantur. d. §. nunquã. & maximè in crimi
ne læſæ maieſtatis diuinæ vel humanæ, prout ſu
30 prà dictum fuit. † Et interdum propter caſus e-
mergentes licitum eſt tranſgredi leges: ſecundũ
Inno. in c. j. de conſti. Quia dictus capitaneus &
armigeri pedites non potuerunt, nec debuerunt
indicere bellum contra ſubditos Regis domini
noſtri delphini. c. ſicut. de iureiuran. l. vnic. C.
de gladia. l. vnic. C. vt armo. vſus inſcio princi.
interdi. ſit. lib. xj. Prætereà dicti armigeri viola-
uerunt portam dictæ villæ, intrando per quan-
dam berchiam ſuper muros. faciunt no. in l. fin.
ff. de re. diui. Et ex præmiſsis apparet fuiſſe ſuf-
ficienter reſponſum ad oppoſita in aduerſum.
Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper quo-
dã caſu qui accidit in hac patria delphi. de hoc
præſenti anno nati. domini M. cccccvij. de men-
ſe Martij. in commeatu & tranſitu armigerorũ
Regis domini noſtri delphini, contra Ianuen-
ſes, videlicèt illorum de comitiua capitanei Po-
meron, qui habebat ſub ſe quinque centum pe-
dites. & dum tranſibant per præſentem patriam,
dum fuerunt in baronijs ante villam Buxiſe po-
ſuerunt in ordine in vexillo, ſeu interſignio ele-
uato, inceperunt aggredi dictam villam cum co
lourinis, iauelinis, arbaliſtis tentis, & ſimilibus
arneſijs, ignem ponendo cum fagotis in portis.
Et videntes quòd non poterant præualere, in-
cenſauerunt vnum columberium ibidem pro-
pè, & vnum viridarium depopulauerunt, ſcin-
dendo arbores fructiferas. Et deinde pergerunt
eorum iter ad villam ſanctæ Eufemiæ, vbi ſimi-
liter inuadere attentauerant, ſed non potuerunt
præualere, & pernoctauerunt in quibuſdã gran-
gijs ibidem propè; & de mane incendiauerunt
xx. grangias vel circa, & deinde de mane die do-
minica de paſsione ante feſtum ramiſpalmarũ,
venerunt ante villam ſancti Albani in baronijs.
Et cum homines dictæ villæ præſcirent dictum
aduentum, mandauerunt quendam nobilem de
Aloſono obuiam ad præſentandum de victuali-
bus capitaneo & comitiuæ, ad finem ne intra-
rent in dicta villa, iuxta tractatum iam ſuper
hoc tractatum. Sed dictus capitaneus, & illi de
comitiua contradixerunt, & dictum de Aloſo-
no ligauerunt in quadam arbore. Et conſequen
ter dicti armigeri pedites aſſaliauerunt more ho
ſtili dictam villam ſancti Arbani, etiam ponẽdo
ignem in portis, & intrauerunt violenter per
quandam berchiam ſupra muros dictæ villæ. &
cum fuerunt intra villam acclamauerunt alta
voce, Tuez tous, tuez tous. & intra eccleſiam e-
tiam forgiauerunt cruces argenteas & calices
rapiendo, ſacratiſsimam euchariſtiam in plures
particulas rumpendo, priorem & curatum dicti
loci occidendo, & plures perſonas tam mares
quàm femellas necando ipſe ad numerum tri-
ginta ſex, atque etiam plures acriter vulneran-
do, & dictam villam diuerſimodè forragiando,
bona mobilia etiam importando, & alia infini-
ta mala peragendo. Et cum dicti armigeri tran-
ſirent per ciuitatem Ebreduni, magnificus domi
nus locumtenens præſentis patriæ, capitaneus
generalis peditum fecit capi duos de dictis pedi-
tibus, videlicèt quendam vocatum Renatum de
Laureyn, de ducatu lothoringiæ deferendo in
collo vnum colare ferri, & quandam vocatum
Alphonſon caſter, videlicèt dictum Yſpagnũ.
& etiam fecit capi in villa Siuciæ quendam
alium peditem, vocatum Perceualum de mon-
te villa ſancti Andreæ. & fuerunt aducti ad
carceres caſtri ſerræ; & deinde transducti ad
carceres Portæ Troynæ Gratiano. etiam vi-
gore literarum Regis domini noſtri delphini.
& fuit formatus proceſſus in curia Parlamenti
delphinalis. Et ibidem confeſsi fuerunt eſſe de
dicta comitiua de Pomeron, & interfuiſſe in
dicta inuaſione dictæ villæ ſancti Albani, ſed
negauerunt perpetraſſe aliqua homicidia & in-
cendia, Et tandem fuerunt examinati teſtes,
parte vocata contra dictos Laureyn & Yſpa-
gnum: qui eorum cauſantibus demeritis, fue-
runt capitaliter condemnati. Dictus verò Per-
ceualus, qui non reperiebatur ita culpabilis
fuit condemnatus ad pœnam fuſtigationis &
banimenti perpetui à præſenti patria, & aliàs
prout pleniùs conſtat in actis dictæ cauſæ in
manibus magiſtri Ioannis ventoleti ſecretarij.

ARGVMENTVM.

Reus qui paulò poſt quæſtionem negat, indi-
ciũ nõ facit, ad hoc vt quæſtio repetatur: niſi in-

ſuperuenerint noua indicia, vel crimẽ atrox ſit,
& tortus robuſtus: quo caſu etiam tondi poteſt
& quare.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsio tormentorum metu facta eſt ipſo iure nulla,*
etiam ſi præcedant indicia.
2 *Quod nullum eſt, nullum operatur effectum.*
3 *Tortura ſine nouis indicijs repeti non debet. & nume. 5.*
fallit ut nume. 4.
6 *Conſuetudo ſuper quæſtione repetenda & inquirendis*
reis quæ ſit.

Quæſtio CLV.

QVAERITVR an confeſsio facta in tor-
tura quando expoſt facto per debitum in-
teruallum temporis reus negat & contradicit,
an poſsit repeti quæſtio in iſtis atrocioribus de-
lictis ſine nouis indicijs, etiam per diuerſum ge-
nus tormenti: & an rei poſſunt inquiri in corũ
perſonas, & tonſurari ad videndum ſi portent
breueta, ne impediatur veritas. Dubium facit:
1 †quia confeſsio facta metu torturæ eſt ipſo iu-
re nulla, etiam ſi præcedant indicia, niſi ſit per-
ſeuerata per interuallum temporis, ſaltem vnius
diei naturalis., & extra locum torturæ; & vbi
ſimiliter ceſſet timor. l. j. in princ. §. dinus. el. ij.
& ibi per glo. & Bart. ff. de quæſti. l. ij. & ibi latè
per Salic. C. de cuſtodi. re. & per conſequens ta-
lis confeſsio facta in quæſtione non debet face-
re nouum indicium ad repetendam torturam:
2 †quia quod nullum eſt, non operatur effectum.
vt in regula iuris. l. iiij. §. condemnatum. ff. de re
iudi. l. non dubiũ. C. de legi. Veruntamen Bal. in
l. in bonæ fidei. C. de re. credi. & iureiurã. tenet,
quòd talis confeſsio facta in quæſtione, niſi
reus perſeueret ſit ſufficiens indicium ad repe-
tendum torturam, & idem videtur. in l. fina. C.
de proba. licèt Alexand. de Imol. in apoſtil. ad
Barto. in d. l. in bonæ fidei, videatur tenere con-
3 trarium. Sed redeundo ad quæſitum† quòd non
debeat repeti quæſtio, ſeu tortura ſine nouis in-
dicijs, facit l. repeti. §. reus quoque. ff. de quæſti.
4 licèt Bartol. †videatur ibi tenere, quòd quando
priora indicia ſunt valdè vrgentia, & reus eſt
bene robuſtus: tunc poterit repeti tortura ſine
nouis indicijs, aliâs ſecus. licèt ſecundũ ipſum
aſſeſſores maleficiorum malè obſeruant: quia in
differenter repetunt quæſtionem, etiam ſine no-
uis indicijs. Bald. verò in l. obſeruare. C. quo. ap
pel. non reci, facit differentiam an reus prima vi
ce fuiſſet ſufficienter tortus: & iſto caſu non
debet repeti quæſtio ſine nouis indicijs, aliâs
vbi non fuit ſufficienter tortus, poteſt repeti
quæſtio. Veruntamen communis opinio habet
5 †quòd quæſtio non debet repeti ſine nouis in-
dicijs. ſecundum Gandi. in tracta. malefi. in titu.
de quæſtio. & Ioan. Aud. & Panor. in ca. cùm in
contemplatione. de regu. iur. & Ange. Are. Au-
guſti. in tracta. male. ſuper verb. fama. & Franc.
Bru. in tracta. quæſtio. licèt Fran. de pu. in tract.
ſindi. in vltima parte, dum ibi tractat de materia
6 quæſtionis, ibi referet† de conſuetudine in italia
in iſtis atrocioribus delictis, & ꝙ ſolent adhibe
ri diuerſa genera tormenti, quãdo rei ſunt robu
ſti & indurati: & pariter ſolent inquiri per per-
ſonã, & nudi apponi exceptis pãniculis, & etiam
ſolent tonſurari ad ſciendũ ſi portent breueta,
necne, ne ſentiant dolorẽ torturæ. Et iſta quæ-
ſtio etiam accidit in dicto proceſſu de Laureyn
& de leſpagnol. Quia dictus de Laureyn con-
feſſus fuerat aliqua in tortura, ſed expoſt facto
cõtradicebat: dictus verò leſpagnol ſemper ne-
gabat, & erat induratus, & nõ apparebãt alia in-
dicia de nouo. Et ideò aliqui ex dominis curiæ
erãt opinionis, ꝙ non erat locus repetitioni tor
turæ, licèt maior pars fuerit in cõtraria opinio-
ne, attenta enormitate delictorũ de quibus age-
batur, & qualitate perſonarũ, quæ erãt robuſtæ:
attamen non fuit adhibita diuerſa ſpecies tor-
menti. Quia quæſtio quæ fit in corda ligatis ma
nibus de retro communiter ſolet fieri: nam iudi
ces non debent eſſe ita ſeueri ad imponendum
diuerſas ſpecies tormentorum, ſecundum Frãc.
Bru. in dicto tracta. quæſtio.

ARGVMENTVM.

Quæſtio & in ſubſidiũ probationum & quã-
do ſunt plenæ probatiões adhiberi poteſt. Item
reus induratus negans abſoluendus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtio ſeu tortura fieri non, niſi in ſubſidium & alijs*
probationibus deficientibus, debet.
2 *Reus ad hoc ut confeſſus & conuictus dicatur, præter ple*
nam probationem, quæſtioni quandoquè ſubijciendus eſt.
3 *Reus induratus negans abſoluendus eſt.*

Quæſtio CLVI.

QVAERITVR an tortura poſsit adhiberi
in criminalibus quando ſunt aliæ plenæ
probationes: an verò debeat fieri in ſubſidium
deficientibus alijs plenis probationibus. & quã-
do reus eſt induratus, & non vult confiteri: an
debeat abſolui vel condemnari. Et in effectu
1 †quæſtio ſeu tortura regulariter non debet fie-
ri, niſi in ſubſidium & deficientibus alijs pro-
bationibus. l. edictum. ff. de quæſti. licèt Bald. in
2 l. j. C. de iura calum. videatur tenere, †quòd vl-
tra plenam probationem iudex etiam poſsit ad-
hibere quæſtionem ad finem, vt quis dicatur
confeſſus & conuictus, & vt non audiatur ap-
pellans. iuxta l. obſeruare. C. quo. appella. non
recei. de quo etiam per eundem Bal. Et ideò quã-
do ſunt plenæ probationes, licèt reus poſitus in
tortura neget: tamen propter plenam probatio-
nem poterit condemnari, ſecundum Albe. in ru-
bric. C. de quæſtio. Et ideò ſecundum ipſum cau
ti iudices quando adhibent quæſtionem faciunt
proteſtari in actis citra præiudicium plenæ pro
3 bationis. †Si verò non appareat de plena proba-
tione, ſed duntaxat de indicijs, & reus in tortura
ſit induratus, ita ꝙ ſemper neget: tunc debebit
abſolui, ſecundum Bar. in l. fin. ff. de quæſtio. vel
debet inſtantia circunduci, ſecundum Sali. in l.
ij. C. de cuſto. reo. & C. de adulte. Et iſtud etiam
fuit obſeruatum in proceſſu dictorum de Lau-
reyn & leſpagnol. quia licèt fuerint poſiti in tor
tura, tamen aderant plenè & ſufficientes pro-
bationes.

ARGVMENTVM.

Exceptionis compenſationis ſi iudex rationẽ
non habuerit, in 2 o iudicio deduci & repeti
poteſt.

poteſt. Item iudex pronuntiando ſuper principali, videtur ſuper incidenti tacitè pronuntiare.

SVMMARIVM.

1 *Compenſationis rationem ſi iudex non habuerit, ſalua manet petitio, niſi expreſſè reprobauerit, quaſi non exiſtente debitum.*

2 *Iudex pronuntiando ſuper principali, quòd tacitè uideatur ſuper incidenti pronunciare & exceptionem repellere, in quibus procedat.*

3 *Quæſtiones emergentes. quæ dicantur.*

4 *Iudex ante omnia an ſua ſit iuriſdictio cognoſcere debet.*

5 *Compenſatio exceptionem potiùs reſpicit, quàm petitionem.*

6 *Compenſatio in executione ſententiæ opponi poteſt.*

Quæſtio CLVII.

QVAERITVR an exceptio deducta in
modum compenſationis quando iudex non
facit mentionem in ſententia poſsit deduci in
alio iudicio in vim petitionis, & an ſit locus re-
petitionis, & an iudex procedendo ad vlteriora
& pronunciando ſuper principali videatur ta-
citè pronunciare ſuper incidenti & repellere ex
1 ceptionem. Et in effectu quoad † exceptionem
compenſationis ſi iudex condemnauerit reum
abſque faciendo mentionem de compenſatione
allegata, tunc poterit deduci in alio iudicio in
vim actionis, niſi iudex expreſsè repuliſſet &
reprobaſſet. l. quòd in diem. §. j. ff. de compen. &
ibi per Barto. & Paul. de Caſtr. & in l. ſinautem.
§. j. ff. de nego. geſt. licèt ſecundum Bald. ibi, ſit
tutiùs, quòd iudex in ſententia reſeruet reo in
alio iudicio ius proſequendi dictam compenſa-
tionem. facit l. fina. C. de compen. & quod habe-
tur per glo. & docto. in l. Labeo. ff. fami. ercisc. &
in l. terminato. C. de fruc. & lit. expē. Nec obſtat
2 præmiſsis ſi dicatur, † quòd iudex pronuntian-
do ſuper principali tacitè videatur pronuncia-
re ſuper incidenti, & repellere exceptionem. l. j.
cum ibi nota. per glo. & docto. C. de ordi. iudi.
& in l. ij. C. de ordi. cogni. Quinimò iudex pro-
cedens ad vlteriora, tacitè videtur reijcere ex-
ceptionem. l. à procedente. cum ibi nota. per
Bar. C. de dila. c. ex parte M. de appella. Quia ad
iſtud reſpondetur, quòd iſtud habet verū quan
do exceptio habet neceſſariam petitionem: quia
aliàs non poſſet ſtare petitio actoris, ſi talis ex
ceptio eſſet iuſtificata, vt in dictis iuribus alle-
gatis, & in c. j. de ordi. cogni. aliàs vbi petitio a-
ctoris poſſet ſtare, etiam ſi talis exceptio eſſet
vera, tunc poteſt deduci in alio iudicio. l. vendi-
cantem. ff. de euict. ſecundum Barto. in d. l. ſinau
tem. ff. de nego. geſt. & in l. qui Romæ. §. duo fra
tres. ff. de verbo. obliga. in v. oppoſitione. & ma-
ximè quando pronunciando ſuper principali.
non erat plenè cognitum de incidenti, tunc po-
teſt deduci in alio iudicio. l. ſi iudex. cum ibi no
ta. ff. de ſtatu homi. & licèt non ſit neceſſè ex-
preſsè pronunciari ſuper quæſtione incidenti.
ſecus tamen ſuper quæſtione emergenti, quan-
do eſt neceſsè quòd iudex expreſsè pronunciet.
l. de qua re. ff. de iudi. ſecundum gloſſ. in dict. l.
3 j. C. de ordi. iudi. c. exhibita. de iudi. † Et dicun-
tur quæſtiones emergentes quando emergunt
in lite, vt in dilatorijs & ſimilibus: & iſto caſu
ſi iudex non pronunciaret, & procederet ad vl-
teriora, poteſt appellari. d. c. ex parte M. & dict.
cap. exhibita. & l. arbitro, qui ſatiſdare cogan-
tur. & nota. plenè per Philip. Fran. in capitu. ex
parte. de iudi. & ibi per eū, an debeat ante omnia
cognoſci & pronunciari de exceptione declina-
toria, quando eſt quæſtio de iuriſditione, vel
de mandato procuratoris, ſecundum Angel. in
l. ij. ff. ſi quis in ius voca. fue. non ierit. de quo la-
tiùs ibi per Iaſo. & per docto. in cap. ij. de dila.
4 & per Felin. in cap. ſuper literis. de reſcri. † quia
iudex debet ante omnia cognoſcere, an ſua ſit
iuriſditio: vt ibi habetur. & in l. ſi quis ex alie-
na. ff. de iudi. Sed redeundo ad quæſitum de
compenſatione ſi fuerit omiſſa, quòd poſsit
deduci in alio iudicio vel repeti ſolutum, facit
l. quod dicitur. §. ſi cùm dos ff. de impen. in re-
5 bus dota. fact. & in l. ſi cùm dos. ff. re. amo. † quia
compenſatio potius reſpicit exceptionem quàm
petitionem, ſecundum Barto. ibi. & ideò poſſet
opponi in executione ſentētiæ. l. ſi cū militi. §. j.
ff. de cōpen. l. ij. C. eod. titu. Poſſet etiam ſubue-
niri illi qui allegat compenſationem per condi-
ctionem indebiti ad repetendum ſolutum: quia
iſta exceptio eſt fauorabilis. l. qui exceptionem.
ff. de condi. inde. vt nota. per glo. in dict. l. quod
dicitur. §. ſi cùm dos. & in dict. l. ſi cùm dos. ſu-
prà allegat.

ARGVMENTVM.

Quando magna miſſa dicitur: an à paruarum miſſarum celebratione ſuperſedendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Miſſæ magnæ durante miſſæ baſſæ ſeu peculiares ceſſare debent & quare. Fallit in cœnobijs qui lege diœceſanæ non ſubijciuntur. nu. 2. & 7.*

3 *Miſſa magna ſi per aliquos canonicos eccleſiæ cathedralis in aliquo regularium cœnobio dir feſti ſub eccleſiæ uocabulo celebretur: hoc in conſequentiam trahendum non eſt: nec ob hoc poſſeſſorium intentari poteſt.*

4 *Præſcriptio non cadit in hijs quæ de gratia ſeu mere facultatis ſiunt.*

5 *Interdicta quæ pro rebus ſpiritualibus dantur, mixta ſunt.*

6 *Stat. Si quis per literas. an pro rebus ſpiritualibus & beneficijs eccleſiaſticis inter perſonas eccleſiaſticas coram iudice ſeculari intentari poteſt.*

8 *Religioſi in concernentibus officium eccleſiaſticum eccleſiæ metropolitanæ ritum inſequi tenentur, niſi aliter conſuetudo ſe habeat.*

9 *Monachi plus Abbati quàm Epiſcopo in concernentibus honores & prærogatiuas prælaturæ obedire tenentur. Itē & reſpectu profeſſionis religioſi.*

Quæſtio CLVIII.

QVAERITVR quando celebratur magna miſſa per aliquem ex canonicis eccleſiæ cathedralis in aliquo monaſterio regularium: an durante magna miſſa debeant ceſſare paruæ miſſæ, & an etiam debeat fieri pulſus campanarum à triolet ſeu bedeteh in proſa miſſæ, aut in eleuatione corporis Chriſti, aut les clars, aut ſanctis miſſæ: & an in proceſsionibus

generalibus quando tcelesiæ inferiores aſſo-
ciant matricem ſeu cathedralem eccleſiã an de-
beant facere poſam, ſeu expectare donec fuerit
factum officium per cathedralem eccleſiam, &
antequàm catbedralis eccleſia recedat: & an in
præmiſsis poſsit cauſari poſſeſſorium, & inten-
1 tari coram iudice ſeculari. Dubium facit:† quia
durante magna miſſa debent ceſſare baſſæ miſſæ
peculiares, ne fortè quando paruæ miſſæ eſſent
dictæ populus recederet, antequàm eſſet finita
a magna miſſa. a c. & hoc attendendum. de conſe.
diſtinct. j. licèt ſecundum Archi. ibi lnquatur in
miſsis in diebus ſolemnibus, vt in feſto Natalis
domini, Paſchæ, Penthecoſtes, & alijs enumera-
tis in c. ſi quis. de conſecra. diſt. j. & in c. alma ma
ter. §. in feſtiuitatibus. de ſen. excom. lib. vj. & ita
quando celebraretur magna miſſa die feſti ſan-
cti Petri apoſtoli in aliquo monaſterio regula-
rium, non deberent ceſſare paruæ ſeu baſſæ miſ-
ſæ: quia dictũ feſtũ ſancti Petri apoſtoli, non eſt
de dictis feſtis ſolẽnibus: de quibus in c. ſi quis.
& in c. alma mater. etiam ſi prætendatur, ꝙ dictũ
feſtum ſancti Petri apoſtoli ſit dies dedicatiõis
eccleſiæ regularis ſeu ſub vocabulo ſancti Petri
2 apoſtoli. Et pro præmiſsis facit:† quia monaſte-
ria nõ ſubijciuntur diœceſano quoad legẽ diœ-
ceſanã. c. j. de ſtatu mona. cũ ibi no. per Inno. &
per gl. & doct. in c. dilectus. de offi. ordi. Nã ce-
lebrare magnas miſſas eſt de lege diœceſana. &
ideò Epiſcopus vel Archiepiſcopus, ſeu eccle-
ſia cathedralis non debet celebrare magnas miſ-
ſas ſeu ſolẽnes in monaſterijs regulariũ, vt ma-
gis ſtent inquiete, niſi inuitẽtur & fuerint requi
ſiti. c. luminoſo. xviij. q. ij. & ibi per Arch. & hoc
3 tenet Pan. in d. c. dilectus. de offi. ordi.† & per cõ
ſeques cũ aliquãdo fuerit celebrata magna miſ-
ſa per aliquos canonicos eccleſiæ cathedralis in
aliquo monaſterio regulariũ dicto die feſti ſan-
cti Petri apoſtoli, vel alterius feſti, ſub vocabu-
lo eccleſiæ, non debet acquiri propter hoc poſ-
ſeſſoriũ, nec deduci in neceſsitatẽ ſeu cõſequen-
tiã. c. quod ad gratiã. de reg. iu. li. vj. l. ſolet, in fi-
4 ne ff. de offi. procon. & lega.† nã in his quæ ſunt
de gratia ſeu merè facultatis non cadit præſcri-
ptio ſeu poſſeſsio. l. viã. ff. de via publi. l. quod fa
miliaritatis. cũ ibi nota. ff. de acqu. poſſeſ. cũ ibi
nota. ſecundũ Inno. & Panor. in c. cũ eccleſia. de
cauſa poſ. & proprie. & in c. bonæ. el. ij. de poſtu.
præla. & per Bar. in d. l. ſolet. & in l. cũ de in rẽ
5 verſo. ff. de vſu. † Prætereà in iſtis ſpiritualibus
ſeu ſacris interdictũ habet cauſam proprietatis
admixtã. l. ij. §. quædã. ff. de interdic. & poſſeſsio
in talibus habet plus iuris quã facti, iuxta nota.
in c. cũ noſtris. de cõceſ. præb. & ideò debet colo
rari poſſeſſoriũ per titulũ coloratũ. cle. j. de cau.
6 poſ. & proprie. Tũ etiã † quia in ſpiritualibus &
beneficijs eccleſiaſticis nõ debet intentari ſtatu-
tũ, Si quis per literas, inter perſonas eccleſiaſti-
cas corã iudice ſeculari: quia ſtatuta laicorũ nõ
habent ligare clericos. c. eccleſia ſanctæ Mariæ.
de conſti. authen. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. ſe-
cundum do. Guid. Pap. in commento ſtatuti Si
quis per literas, ſuper verb. clãdeſtinè. Nec præ-
miſsis obſtat ſi dicatur, quòd dictum c. lumino
ſo. xviij. q. ij. dũ ibi dicitur, quòd diœceſanus nõ
debet celebrare miſſas publicas in monaſterio
regularium, loquitur in exemptis ſecundũ gloſ.
7 ibi. † Quia in caſu iſto monachi ſunt exempti
de iure communi à lege diœceſana prout ſuprà
dictum fuit. Licèt ſecundũ Archi. ibi, etiã loqui
tur in monaſterijs non exemptis. Nõ obſtat etiã
8 ſi dicatur, ꝙ† in concernentibus officiũ eccleſia
ſticũ, etiã religioſi tenentur inſequi ritũ eccle-
ſiæ metripolonitanæ. c. denique. di. xij. quia hoc
verũ, niſi conſuetudine aliter caueatur, ſecũdum
Archi. & Præpo. ibi, licèt in officio priuato de-
beãt inſequi regulã. Non obſtat etiã ſi dicatur,
ꝙ in iſtis honoribus & prærogatiuis quæ debẽ
tur ratione prælaturæ, ꝙ poteſt acquiri poſſeſ-
ſoriũ, ſecundũ Bal. & Feli. in c. j. de proba. Quia
in caſu iſto Abbas dicitur immediatus prælatus
9 monaſterij, † & plus ſubijcitur monachus Abba
ti quã Eepiſcopo in concernentibus honores &
prærogatiuas prælaturæ. iuxta no. in c. quanto.
de offi. ordi. Tum etiã reſpectu profeſsionis re-
ligioſi, non ſubijciuntur Epiſcopo, niſi ex ma-
gna & euidenti cauſa. c. nimis. el. ij. de exceſ. præ
la. licèt in talibus attendatur cõſuetudo, ſecun-
dũ Bal. in l. aliquãdo. ff. de offi. procõ. & lega. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper tribus ſup
plicationibus oblatis in curia Parlamenti Del-
phi. ſuper poſſeſſorio pro parte dominorum de
cani & capituli ſancti Mauricij Viennæ, contra
religioſos conuentus monaſterij Abbatiæ ſan-
cti Petri foris portam Viennæ. Quia in prima
ſupplicatione prætendunt. quãdo ipſi de ſancto
Mauricio celebrant magnã miſſam in dicto mo-
naſterio, ꝙ debeant ceſſare paruæ miſſæ, niſi eſ-
ſet proceſsio generalis: quia tunc de quolibet
collegio etiam durante magna miſſa poſſet cele-
brari vna parua miſſa. Secundò prætendunt, ꝙ
etiam durante magna miſſa in proſa, & etiam e-
leuatione corporis Chriſti, & le ſanctus debeat
fieri pulſus campanarum. Tertiò prætendunt,
quòd in qualibet dominica ante feſtum nati-
uitatis beati Ioannis baptiſtæ, illi de ſancto
Mauricio conſueuerunt ire proceſsionaliter
cum nauigijs ſuper Rhodanum cum alijs col-
legijs eccleſiarum, & deinde deſcendere, & ire
ad ſanctam columbinam, & finita miſſa ire per
quandam carreriam, & ſe poſare coram qua-
dam domo cuiuſdam laici vbi eſt depicta yma-
go ſancti Zachariæ, & ibi dicere orationem,
& dare ad oſculum reliquias, & quòd eccleſiæ
inferiores debent expectare donec finito offi-
cio, & donec eccleſia cathedralis recedat. Et ta-
le feſtum ſeu proceſsio vocatur des merueilles.
Licèt dicti domini ſancti Mauricij obtinue-
rint ſententiam ſuper poſſeſſorio compenſa-
tis expenſis, & remiſſæ partes coram iudice ec-
cleſiaſtico competenti, licèt aliqui ex dominis
eſſent dubij.

a Miſſam. Adde Panormi. in cap. j. de vit. & ho-
neſt. cleric. circa finem, quòd durante magna
miſſa paruæ ſeu priuatæ aut peculiares miſſæ
debent dici in locis ſecretis, ita quòd populus
non abſtrahatur ab audiendo miſſam ſolem-
nem.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Limitum iuriſditionum & territoriorum probandi modus.

SVMMARIVM.

1 *Limites iuriſditionum & territoriorum per libros antiquos, teſtes, famam & quæcunque alia adminicula probari poſſunt.*

2 *Item & in factis antiquis teſtes auriti admittuntur, ſicut & verba enunciatiua inſtrumentorum etiam inter alias partes confectorum. & nu. 5.*

3 *Itẽ & per montes, itinera publica & ſubditos locorũ.*

4 *Limitum inſtrumenta inter partes edenda ſunt.*

6 *Limites territoriorũ, iuriſditionum & diœceſium regulariter non præſcribuntur.*

7 *Res in dubio in potiori & communiori ſignificatu accipienda eſt.*

8 *Mandamenta itineribus publicis non priuatis diuidi ſolent.*

Quæſtio CLIX.

QVAERITVR de modo iuſtificandi & probandi limites iuriſditionum & territoriorum: & quando fiſcus experitur cõtra priuatum, an in dubio ſit præſumendum pro fiſco
1 vel contra. Et in effectu poſſunt probari † limites per libros antiquos, per teſtes, famam, & per quæcunq; adminicula. c. cũ cauſam. de proba. c.
2 ad audientiã. de præſcri. † & maximè in factis de antiquo admittuntur teſtes de auditu, & per famã: ſecundũ Bald. in l. conuenticulã. C. de epi. &
3 cleri. † Et etiã probantur per montes itinera publica, & flumina quæ ſunt ſolita diuidere territoria, ſecundum Archi. in c. eccleſias. xiij. q. j. & Bal. in c. j. §. ſi quis de manſo. de controuer. in-
4 ueſti. & in c. ex literis. de proba. † Et pariter vna pars tenetur edere alteri inſtrumẽtum limitum, ſecundum do. Guid. Pa. deci. xciij. etiam poſſunt probari per ſubditos locorum, vt ibi habetur. Et pariter poſſunt probari per argumenta & ex leui probatione, ſecũdum gl. in c. ſi Papa. de pri-
5 ui. lib. vj. & Panor. in c. cũ olim. de cenſibus. † Et ſimiliter poſſunt probari per verba enunciatiua inſtrumentorũ etiã inter alias partes confectas, maximè quãdo ſunt de facto antiquo. iuxta no. per gl. & doct. in l. optimã. C. de cõtrahen. & cõmit. ſtipu. & in c. cũ aliquis. C. de iur. deli. & in l. in prædijs. §. Titio. ff. de leg. iij. & in d. c. cũ olim. Et licèt regulariter fiſcus in cauſis vtatur ad inſtar priuatorũ. l. item veniunt. §. in priuatorum. ff. de peti. hære. & in l. j. eo. titu. & ibi per glo. Tamen in dubio eſſet præſumendum contra fiſcũ. l. nõ dubito. ff. de iu. fiſci. Et iſtud facit pro ſtatutis delphinalibus, vt in cauſis patrimonialibus fiſci, debeat procedi ad inſtar priuatorum: ſed quia fiſcus habet plura priuilegia in iure, ideò ad præſens aliter hic non declaro. Sed redeundo
6 ad quæſitum materiæ limitum † quando agitur de limitibus territoriorũ iuriſditionum & diœceſum regulariter nõ poſſunt præſcribi, ne prouinciarum termini conſundantur. ca. quicũque. & c. licèt. in regulis. xvj. q. iij. & c. ſuper. eo. de parœcijs. cum ibi nota. per gl. & Panor. & in c. quia iudicante. de præſcrip. Et quia aliàs de materia limitum territoriorum ſcripſi, ideò ad præſens hic non ſcribo. Et præmiſſa faciũt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis fiſci, & nobilis Andreæ de Caſtenatico domini montiſrigaudi, contra & aduerſus nobilem & potentem Bernardinum de claromonte, vicecomitem Tallardi, & dominũ ſancti Andreæ in Roanis occaſione limitum mandamenti communis Belliuiſus & Yſeronis, inter dictũ dominũ noſtrũ Delphinum, & dictum dominum Rigaudi & mandamenti Chapauerſæ & ſancti Andreæ, Pro eo quod fiſcus & dominus Montiſrigaudi prætendunt, quòd dictum mandamentum commune ſit inter duos riuos, videlicèt Royſonis à parte Yſeronis & Hellerij à parte Belliuiſus, & quod duret etiam à flumine Yſaræ vſque ad mandamenta Rãncurrelli & Chapauerſæ à parte ſuperiori, vt aſſeritur conſtare quadã tranſactione inter dominum Ioannem delphi. & nobilẽ Hugonẽ de Caſtenatico condominum Yſeronis ibi dum dicitur. Et quantum protenditur ab Yſara vſque ad prædicta mandamenta Rancurrelli & Chapauerſæ, & aliàs prout pleniùs dicitur conſtare. Prætendendo etiã quòd eſt quoddam iter publicum ſeu via
8 publica vocata de les Croyſes, per quã acceditur apud Rancurrellum, & quòd ibi debent eſſe tres aut quatuor arbores de faulx, vulgariter dictæ les freres, quæ diuidunt dicta mandamenta. Et quod officiarij mandamenti cõmunis ſunt in poſſeſſione, ſeu quaſi recuperandi ſeu exigendi pulueragium, ſeu quoddam tributum pro tranſitu & percuſſu aueris extranei & porcorum quando immittuntur ad depaſcendum la fay, vſque ad dictum iter de les Croyſes, volendo etiam prætendere quòd dictus dominus Tallardi, & ſancti Andreæ ſeu eius officiarij lite pendente attentauerunt in marcando ſeu ſignando certas arbores de faulx ſigno ſanctæ crucis in dicta foreſta de Colinæ, tendendo ab itinere de fauo ad ſerrũ boenarum, & ibi plantauerunt vnum veoneur abſque notificando officiarijs dicti mandamenti communis, & quòd ideò petierunt ſumi informationes parte vocata. Ex aduerſo verò dominus Tallardi & ſancti Andreæ opponit, quod eius mandamentum ſancti Andreæ & Chapauerſæ progreditur, & durat à dicto itinere de Fauo vſque ad dictũ ſerrũ boenarum, & quod dicta foreſta ſeu nemus de Colinæ, includitur in dicto eius mãdamento, & quod eſt in poſſeſſione, ſeu quaſi etiã exigendi & recuperandi dictum pulueragiũ ſeu tributum ratione tranſitus & percurſus aueris extranei & porcorum extraneorum, volendo prætendere quòd homines ſancti Andreæ habẽt bocheragium & paſqueragium vſque ad dictũ ſerrum de les boynes. & quòd ideò ſecundũ cõmunem vſum dicendi, quod ideò vocatur ſerrum de les boynes, quia diuidit plura mandamenta, videlicèt mandamentum commune Belliuiſus & Yſeronis, etiam mandamentum ligium ſeu proprium Yſeronis, & mandamentum ſancti Andreæ & de Chapauerſæ, etiam mandamentũ Rãcurrelli, quod de præſenti tenet dominus põtis: & quòd ideò diuidit quatuor mandamenta. Et quòd homines Rancurrelli ducunt ibi fuſtas vſque ad dictum ſerrum paſſagij de les boenes: quia non eſſent auſi extra ducere: quia

eſſet intrare in alieno territorio, niſi mercatores quibus vendunt dictas fuſtas, promitterent ipſos ſeruare indemnes. Et vlterius ſecundum aliquos probos, quidam fons qui oritur in prato de la Royciere, quod pratum pertinet Petro philiberti, aliàs valet loci du Faux mandamenti ſancti Andreæ, diuidit mandamenta ſancti Andreæ, ſeu de Charpauerſe & Yſeronis: & quilibet ipſorum dominorum percipit cenſum, ſeu eius partem, videlicèt dominus ſancti Andreæ à parte venti, & dominus Yſeronis à parte boreæ, & quòd dictus fons reſpicit tēdendo ad dictum Seruum des boynes. Et aduerſo replicauit fiſcus, & dominus montis Rigaudi & Yſeronis, quòd dictum Serrum de les boynes ſolum diuidit tria mandamenta, videlicèt mandamentum commune Belliuiſus & Yſeronis mandamentū ligium ſeu proprium Yſeronis, & mandamentum Rancurelli: & quòd non facit limitē quoad dictum mandamentum ſancti Andreæ & de Chapauerſe. Quia dictum mandamentum ſancti Andreæ, ſeu de Chapauerſe, limitatur in dicto itinere de les Croyſes, quod diſtat à latere, & à parte venti à dicto Serro de les boynes per ſpacium dimidiæ leucæ vel circa, & quod ſecundum aliquos probos dictum Serrum de les boynes à parte boreæ de directo, reſpicit riuū Royſonis, qui riuus à parte ſuperiori tendit ad quēdam fontem vocatum de buriez, & à dicto fonte ad dictum Serrum boynarum. Et vlterius prætendunt fiſcus & dominus Montisrigaudi, quòd dictum iter, ſeu via de les Croyſes & iter publicum & Serratum, per quod tenditur apud Rancurrellum, & apud montes caſtenatici, & apud Gratianop. & etiam redeundo à dicto loco Rancurrelli, & dictorum montium Caſtenatici apud ſanctum Marcellinum, & alia loca propinqua. Et quòd ſecundum aliquos probos dictum iter de fauo nō eſt publicum ſed priuatum: & quòd ſolùm deſeruit pro charreamento fuſtarum cū bobus ligatis, & pro capiendo de dictis nemoribus de Coline, & quòd à principio dicti nemoris de Coline eſt vna fercola, vbi incipiunt dicta duo itinera, videlicèt dictum iter de Fauo per quod tenditur ad dictum Serrum boynarum à manu ſiniſtra. Aliud verò iter publicum de les Croyſes à manu dextra, per quod tēditur apud Rancurrellum. Et licèt per dictum iter de Fauo tendendo ad dictum Serrum boynarum poſſet accedi apud Rancurrellum: tamen hoc eſſet difficile, cùm ſit iter priuatum & prauum quò ad æquos. Aliud verò iter de les Croyſes eſt publicum ferratum omnibus tranſire volentibus, pedeſter, equeſter, etiam quoad animalia, volendo prætendere dicti fiſcus & dominus mōtis Rigaudi, quòd limites dicti mandamenti communis quantum protenditur ab Yſara vſque ad dicta mandamenta Rancurrelli & Capauerſæ debeat intelligi de dicto itinere publico & conſuetudo, per quod tenditur apud mandamentum Rancurrelli.

7 † Et quòd res in dubio debeat intelligi in potiori ſeu communiori ſignificato: &

8 † quòd etiam in dubio itinera publica & non priuata ſolent diuidere mandamenta. & ſuper hoc de hoc præſenti anno domini M. cccccvij. die lunæ. xxv. menſis Octobris, fuit facta viſitatio dicti itineris de Fauo & dicti Serri de les Boynes per alterum ex dominis curiæ, vocato domino aduocato, & etiam partibus priuatis præſentibus, & nominati ſex probi pro qualibet parte, qui viſitauerunt cum domino commiſſario. Et deinde fecerunt eorum relationem iuratoriam in manibus commiſſarij, & deinde plures teſtes hincinde particulariter ſuper articulis partium. Aliter ad præſens non declarō: quia adhuc lis pendet coram curia, & nondum eſt facta publicatio viſitationis & teſtium. Sed quòd hìc ſcribitur fit vt melius veritas negocij perpendatur, & vtinam partes eſſent in bona cōcordia, ſaluo iure cui pertinuerit.

ARGVMENTVM.

An ratione decimæ quis ad chori eccleſiæ inſtaurationem teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Fabricæ bona qui percipit ad eccleſiæ inſtaurationem ſiue refectionem regulariter tenetur.*

2 *Decimas qui percipit in eccleſia cathedrali quòd ad chori refectionem tenetur ſaltem pro tertia decimarum parte: quomodò intelligendum ſit.*

3 *In baſilicis & presbyterijs inſtaurandis conſuetudo attendi debet.*

Quæſtio CLX.

QVAERITVR quando aliquid prælatus aut alius percipit decimas in aliqua eccleſia parœciali, an ipſe teneatur ad refectionem chori ſeu præsbyterij eccleſiæ iuxta priſtinam formam vel etiam ſi amplietur vel ædificetur de nouo, quando chorus eſt nimis breuis & ſtrictus propter multitudinem populi, qui augmentantur.

1 Et in effectu dubium facit: † quia regulariter ille tenetur ad refectionem eccleſiæ, quando ſunt bona pro fabrica eccleſiæ, & quis percipit partem fabricæ. c. decernimus. x. q. j. c. vnio. x. q. iij. & pariter ille qui percipit beneficium quando ſuppetit. cap j. & c. de his. de eccle. ædific. & not. in c. fi. de his quæ fiunt à maio. par. ſine cōſen. capi. & in c. fi. de teſta.

2 † Et idem videtur de illo qui percipit decimas in aliqua eccleſia parœciali, vt teneatur ad refectionem chori, ſaltē pro tertia parte decimarum, ſicuti de illo qui percipit partem fabricæ, ſecundum glo. in l. ne ſplendiſsime. C. de ope. publi. Veruntamen iſto caſu vbi ille qui percipit decimas in aliqua parœcia teneretur ad refectionem chori ſeu preſbyterij quando antiqua ædificia corruerent, vel ruinam minarentur, hoc debet intelligi ſecundum antiqua fundamenta, non autem quòd amplietur. c. conſuluit. & c. Iudæi. el j. de iudæ. cum ibi no. & l. fi. C. de iudæ. Quia vbi ampliaretur & mutaretur priſtina forma: diceretur fieri nouum ædificium, & haberet locum edictum nunciationis noui operis. l. j. §. opus nouum. & §. ſi quis ædificium. ff. de ope. no. nuncia. & hoc tenet Hoſtien. in ſum. in ti. de eccle. §. fi. circa finem. pro quo facit glo. in c. iij. de iu. patro. vbi ſecundum glo. quando ædificatur ædificium de nouo, vel quando deſtructum eſt ædificium, & reædificatur, acquiritur ius patronatus ex fundatione,

datione,& cequirit conſenſus Epiſcopi,ſecun-
dum gloſ.ibi. Et aliàs ſcripſi in volu. cauſarum
eccleſiaſticarum antequàm eſſem de Pailamento
ſuper refectione eccleſiæ peioeatus ſancti Nicetij
diœce. Grationop.† quia in talibus debet atten-
di conſuetudo, ſecundum docto. vbi ſupeà. Ve-
runtamen quando quis tenetue ad refectionem
eccleſiæ etiam tenetur ſi de nouo conſtrueretur:
ſecundum Inno. Io.and.& Panor. in dict. cap. de
his, de eccle. ædi. vti populo excreſcente.& etiam
ſi amplietur, ſecundum deci' Tholo. ccccxcix. Et
præmiſsa faciunt ad quæſtionen ſuper cauſa ſup-
plicationis Reuecẽdi domini Epiſcopi, Bellicen.
contra homines ſancti Petei fictiliaci manda-
menti Paludis: quia dictus dominus Epiſcopus
Bellicen. percipit decimas in dicta parochia Fi-
ctiliaci,& per prius fuecat ordinatum quòd di-
ctus dominus Epiſcopus faceret refici chorum
ſeu preſbyterium dictæ eccleſiæ, iuxta fundamen
ta antiqua.& aliàs peout in oedinatione lata di-
citue contineri. Dicti verò homines Fictiliaci fe
cerunt fieri noua fundamenta in alio loco, am-
pliando de certis paſsibus, licèt dicta fundamen
ta noua nõ ſint ita profunda nec ita lata. Dictus
verò dominus Epiſcopus Bellieen. ſe obrulit re-
ficere dictum chorum iuxta peiſtinam foemam,
& petijt locum contentioſum viſitari,& cõmitti
alteri ex dominis curiæ, licèt dicti homines Fi-
ctiliaci aſſererent quòd dictus chorus ſi reficere-
tur iuxta peiſtinam formam, eſſet nimium breuis
& ſtrictus: & ideò debet refici de nouo,& ſuper
hoc lathomi experti fecerunt eorum relationes,
& fuecunt varij intee ſe. Et ideò curia de nouo
commiſit magiſtro Ioanni de langre, magiſtee o-
perum quòd viſitet locum contentioſum, & ſu-
per omnibus eius eelationen veridicam referat.
Et aliìs prout in actis dictæ cauſæ continetur
manibus magiſtri Petei Ioffredi ſecretarij cau-
ſæ. Et aliter ad perſens non declaro, quia adhuc
pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

De ſubeogato & gratia regeeſſus.

SVMMARIVM.

1 *Lite pendente in ius collitigantis in beneficio ſubrogan*
dus aduerſarius non eſt: ſecus ſi actor collitigans cedit
uel decedit & nu. 3.
Quid de ſtylo Franciæ.
2 *Intellectus c. hij qui. ut lit. pendent. lib. vj.*
4 *Tertius ſi in lite admittatur, in eodem ſtatu admittitur*
quo lis erat, quando interuenit.
5 *Tertius collitigans ſubrogatus ſi poſt concluſionem &*
renunciationem in cauſa interuenit, audiendus non eſt.
6 *Gratia regreſſus an ſecundum pragmaticam ſanctionem*
locum habeat.

Quæſtio CXX.

QVAERITVR an in cauſa beneficia-
li ſiue agatur petitorio, ſiue poſſeſſorio ad-
mittatur ſubrogatus, ſeu tertius poſt concluſio-
nem & aſsignationem ad diffiniendum factam
in cauſa:& an gratia regreſſus ad beneficia ha-
beat locum, etiam ſecundum Pragmaticam ſan-
1 ctionem. Dubium facit,† quia lite pẽdente pro-
hibetur ſubrogari nouus aduerſarius in ius col-
litigantis in beneficio. c. hi qui. vt lite pen. li. vj.
cle. j. eod. titu.& hoc ſiue agatur petitorio ſiue
poſſeſſorio, vt ibi nota. Pro quo etiã facit, quia in
beneficialibus etiam quando agitur poſſeſſorio
habet locum vitium litigioſi, ſaltem quoad effe-
ctum poſſeſſoerij, iuxta nota. per gloſ.& Panorm.
2 in cap. j. de confirma. vti. vel inuti.† licèt dictum
cap. hi qui. ſolum procedat quando eeus poſſeſ-
ſoe vel litigans cedit vel decedit lite pendente,
ne detue nouus aduerſarius.& etiam habetur in
3 regula cancellaeiæ. xxvij † Secus quando actor
collitigans cedit vel decedit, quia tunc non pro-
hibetur impeteatio beneficij, ſecundum Archid.
& Gemi. ibi. Licèt vt intellexi de ſtylo Franciæ
quando litigatue ſuper poſſeſſorio beneficij non
admittatue nouus aduerſarius ſubrogatus in ius
alterius ſiue per deceſſum, niſi obtinuerit eeſceip
ptum releuamenti. Sed redeundo ad quæſitum
4 † quando tertius admittitue in lite, tunc debet
admitti in eodem ſtatu tempore quo interuenit:
5 dict. cap. hi qui. in fine. † & ideò ſi dicto tempo-
re interuentionis eeat cõcluſum & renunciatum
in cauſa non debet admitti: ſecundum Pet. de an
cha. Gemi.& Phili. Fran. in dict. c. hi qui. facit c.
cùm dilectus. cum ibi no. de fide inſtru.& in cap.
paſtoralis. de cau. poſſeſ.& peoprie. Sicuti etiam
quando tertius poſt publicationen teſtium in-
teruenit in lite, eſt dubium ſi debeat admitti nec-
ne. de quo ſolet notari per Bar.& cæteros. in l. ſi pet
luſoriæ. ff de inoffi. teſta. & per docto. in c. cùm
6 ſuper. de re iudic.† Sed quoad gratiam regreſſus
an habeat locum ſecundum Pragmaticam ſan-
ctionem, dubium facit: quia inducit votum cap-
tantæ mortis, quãdo competit ius ad beneficium
futurum, ſiue vacet per deceſſum. c. ne captandæ,
de conceſ. præben. lib. vj.

ARGVMENTVM.

Appellatione bladi neque farina neque pa-
nis veniunt. Piſtores ementes bladum, vt pa-
nes conficiant & vendant, ad leydæ ſolutio-
nem tenentur: ſicut & hij qui emunt bladum
cauſa vſus & familiæ, & poſtmodum reuen-
dunt.

SVMMARIVM.

1 *Frumenti appellatione farina non uenit.*
2 *Blada emens pro ſua prouiſione ad pedagij, ſeu leydæ ſo*
lutionem non tenetur.
Quid ſi propoſitum mutet, & blada uenalia habeat?
3 *Piſtores emendo blada ut panes conficiant mercari non*
dicuntur; & eorum functio artificium dicitur, licèt meca
nicum & nu. 9.
4 *Clericis negotiari emendo uendendo non mutata for-*
ma licitum non eſt: ſecus ſi forma mutetur.
5 *Piſtores habentes domicilium iiſdem priuilegijs & liber*
tatibus gaudere debent ſicut & alij municipes.
6 *Statutum per quod prohibetur extrahi bladum extra pa*
triam etiam in farina & pane locum habet maximè
tempore cariſtiæ.
7 *Legis anima ratio dicitur.*
8 *Panis licèt regulariter appellatione frumenti non ue-*
niat: ſecus ſi fraus uel dolus interuenerit.
10 *Piſtores ad dignitates promoueri non debent.*

11 Prohibitiones ne blada extra patriam deferantur, uel quòd in horreis non congregentur, à publicationis tempore ligant etiam forenſes & extraneos.

12 Statuti pœnam an incurrat qui portans bladum in limitibus territorij inuenitur.

13 Venditor ſeu dominus mercis leydam ſoluere tenetur.

14 Exemptus qui fraudem per interpoſitam perſonam ſub libertatis colore committit, commiſſi mercantiæ locum facit.

15 Res licita propter rei illicitas an in commiſſum cadant.

Quæſtio CLXII.

QVAERITVR an appelatione frumenti
ſeu bladi veniat farina ſeu panis, & an pi-
ſtores ſeu bolangerij, aut panaterij emẽdo blada
etiam circunuicina extra locum, & de ipſis bla-
dis emptis componendo panes dicantur nego-
ciatores cauſa lucri: & an iſto caſu debeatur coſ-
ſia ſeu leyda non obſtante libertate ciuium &
burgentium alicuius loci, & quid iuris quando
emunt cauſa proprij vſus, & poſteà reuendunt:
& ſi habeat locum pœna commiſsi, quando o-
mittitur profeſsio gabellæ vel coſsiæ. Dubium
facit, quia appellatione materiæ non venit ma-
teriatum: quia non poteſt reduci ad priſtinam
1 formam. l. quæſitum. §. illud. ff. de leg. iij. † & i-
deo appellatione frumenti non venit farina, &
iſtud facit pro ſtatuto prohibendi extrahi bla-
da, quòd non conprehenditur farina, ſecundum
Dy. in dict. §. illud. & iſtam partem tenet Gandi.
in tracta. malefi. in titu. de reb. non portan. con-
tra deuc. & Alberic. in tracta. ſtatu. in ij. parte
quæſt. v. & cc. vj. & ita communiter tenetur, niſi
appareret de fraude, ſecundum ipſum. allegat
glo. in. l. Fulcinius. §. j. ff. quibus ex cau. Et pro
2 iſta parte etiam facit, † quia ille qui emit blada
pro eius prouiſione ſeu vſu non tenetur ad ſo-
lutionem pedagij vel leydæ. l. vniuerſi. cum ibi
no. C. de vecti. & commiſ. l. licitatio. §. earum. ff.
de publica. & ſufficit quòd quis à principio deſ-
tinauerit emere pro ſua prouiſione & cauſa ſui
vſus & familiæ, licèt ex poſt facto mutet propo
ſitum & reuendat blada, quia non tenebatur ad
ſolutionẽ gabellæ ſeu leydæ, quia debet atten-
di prima deſtinatio. l. j. §. vnde quærit Offilius,
ff. de exercit. & illud tenent Gulìel. de Cuneo. &
Bald. & idem tenet Bar. in l. cætera. §. fina. ff. de
lega. j. & Alexand. & Iaſo. in d. l. cætera. §. ſed ſi
quis opus. Præterea quando bolangerij com-
ponunt panes, tunc verſatur vtilitas reipubli-
cæ, quando tales piſtores componunt panes pro
domo principis, vel quando deſeruiunt in ali-
qua ciuitate, vel alio loco publico. l. j. C. de piſ-
to. lib. xj. l. j. §. cura carnis. ff. de offi. præfec. vrb.
3 † nec dicuntur tales bolangerij emendo blada
& panes componendo mercari, ſed potius dici-
tur artificium ex quo eſt mutata forma, c. forni-
cari. & c. eijciens. lxxx. di. & ideo eſt permiſſum
clericis in rudi materia emere cartas & corium,
& inde facere libros & ſotulares, ſecundum
gloſ. in can. canonum. xiiij. quæſt. iiij. & idem
tenent Ioan. de Imo. & Panorm. in cap. fina.
4 de vi. & hone. cleri. † vbi eſt prohibitum cle-
ricis negociari, quando emunt & reuendunt
non mutata forma, quia cenſentur facere cau-
ſa lucri: ſecus ſi emant & mutetur forma: quia
tunc cenſetur materiatum ſeu artificium, prout
ſuprà dictum fuit. pro quo facit, c. quan
quam. de cenſi. lib. vj. & cle. præſenti. eod. titu.
5 † Tum etiam quia dum iſti bolangerij habent
eorum domicilium in ciuitate vel alio loco,
cenſentur municipes, & debent gaudere li-
bertatibus & priuilegijs loci. l. j. ff. ad muni-
cip. & ibi per Bar. Sed in contrarium facit,
quia farina nondum peruenit ad finem deſti-
natum antequàm fuerit panis compoſitus, ſi-
cuti de lana dicitur, quæ licèt ſit filata, adhuc
dicitur lana antequàm conuertatur in telam. l.
6 ſi cum lana. ff. de lega. iij. & ideò iſto caſu † tale
ſtatutum per quod prohibetur extrahi bladum
extra patriam habet etiam locum in farina, ſe-
cundum Bart. in d. l. quæſitum. §. illud. ff. de lega.
iij. & idem tenet Bal. in l. non dubium. C. de
legi. quia militat eadem ratio ſtatuti prohiben
tis extrahi blada ratione cariſtiæ: quia etiam
procedit quando extraheretur farina. Et idem
poſſet dici de pane, licèt mutetur farina ma-
ximè, quando extraheretur cum magna quan-
titate extra patriam: quia tunc poſſet euenire
cariſtia & eſſet eadem ratio: & ſic debet ſer-
uari idem ius. l. illud. ff. ad legem aquiliam. l. à
7 Titio. ff. de verbo. obliga. † Nam ratio legis
dicitur anima legis. l. adiſcere. §. quamuis. ff. de
iure patrona. nam ratione qualitatis perſonæ
vel rerum dicitur apparere de fraude. l. omnes.
§. Lucius. ff. de his quæ in fraud. l data. C. de
dona. c. illo vos. de pigno. c. ad noſtram. de emp.
& vendi. iuxta nota. per Bartol. in l. poſt contra-
ctum. ff. de dona. & per Bald. in l. iij. C. de nauti.
feno. Et quòd iſto caſu debeatur leyda ſeu coſ-
ſia pro pane vendito quando apparet de fraude
tenet Ioan. de pla. in l. j. C. de frumen. vrb. Con-
8 ſtanti. lib. xj. † Quia licèt regulariter appella-
tione frumenti non veniat panis, vt ibi habetur
etiam in materia ſtatuti: tamen fallit quando
apparet de fraude ſeu dolo, qui probatur ex in-
dicijs perſpicuis. l. dolum. C. de dolo. & iſtud
etiam tenet Bald. in l. quod non ratione. ff. de
legi. & do. Guid Pap. deciſio. ccclxiij. Bartachi.
in tracta. gabella. in. ij. parte octauæ partis in
xj. quæſtione. Nec obſtat dicere, quòd piſtores
9 dicantur deſeruire reipublicæ: † quia dicuntur
eſſe artis mecanicæ: iuxta no. per gloſ. in l.
ne quis. C. de dignit. lib. xij. & in leg. maxima-
rum. C. de excu. mu. libr. x. facit cap. illud. de
10 præſum. & ideò † non debent promoueri ad
dignitatem. dict. leg. j. C. de piſto. libr. xj. Non
obſtat etiam dicere, quòd dicti piſtores quan-
do emunt blada, quòd dicantur emere cauſa ſui
vſus & familiæ, licèt ex poſt mutent propoſi-
tum. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd oporte-
ret quòd conſtaret de tali propoſito ab initio,
ſecundum Bart. in dict. l. cætera. §. fina. & Albe.
in dict. tracta. in ij. quæſt. ccvj. Tum etiam quan-
do apparet de fraude non habet locum excu-
ſatio libertatis. l. reg. qui ſub prætextu. C. de ſacro-
ſan. eccle. l. iij. C. de nauti. feno. iuxta nota. per. l.
Bartol. in l. fin. C. de anno. & tribu. lib. x. & per
11 Bartha. in tract. gabella. in ix parte q. viij † Præ-
terea ta-

tereà tales proclamationes & prohibitiones vt non extranhatur blada extra patriam, vel quòd non fiant congregationes bladorum in horreis ex quo fuerunt publicatæ habent ligare, maximè poſt duos menſes à tempore publicationis. vt in authen. vt factæ nouæ conſti. circa princi. colla .v. nec eſt neceſſe vt ſingulorum auribus inculcetur, niſi aliter de ignorantia appareat. l. fin. ff. de decre. ab ordi. fac. iuxta. nota. per gloſ. & docto. in cap. cognoſcentes. de conſti. nam tales prohibitiones de non portandis vel extrahendis bladis vel alijs mercibus extra patriam habent ligare etiam forenſes vel extraneos, maximè quando verba ſtatuti ſunt ſcripta in rem, ſecundum Cy. poſt gloſ. in leg. ſi quis poſt hanc. C. de ædific. priuat. & in l. j. in fine C. quæ ſit longa conſuetu. facit l. j. & ij. C. quæ res

12 exportar. nõ debe. † etiam quis incidit in pœnam ſtatuti, quando quis eſt repertus in via, ſeu in itinere portare bladum. l. ſi fugitiui, C. de ſeruis fugiti. cum ibi nota. & maximè quando reperitur penes limites territorij. l. j. de lito. & itinerum cuſtod. lib. xij. licèt quando eſſet homo bonæ vocis & famæ, deberet ſtari eius iuramento ſuper hoc, ſecundum Bald. in l. vniuerſi. C. de vectigal. & commiſ. de quo latiùs per eundem Bald. in l. iij. C. de nauti. fenor & in l. ſi quis non dicam rapere, in quarta oppoſitio. C. de epiſco. & cleri. & per Gandi. in dict. tracta. malefi. in titu. de teb. non expor. Nec obſtat. præmiſſis ſi dicatur quòd quando ciues vel burgenſes alicuius ciuitatis ſunt exempti à ſolutione leydæ vel coſſiæ, quòd etiam comprehenduntur piſtores, vel panatarij quando ibi fouent domicilium. Quia iſtud debet intelligi de fructibus excreſcentibus in fundis proprijs ipſorum: quia tunc ſi vendant, non debetur coſſia, ſicuti de clericis dicitur: aliàs ſecus. iuxta nota. per Cyn. in l. ij. C. de epiſcop. & cleri. quia aliàs poſſet tale priuilegium ex poſt facto afferre enorme damnum, quod non eſt dicendum cap. ſuggeſtum. de deci. cum ibi nota. nam iſto caſu quando tales piſtores emunt blada per loca circunuicina in magna quantitate, & afferunt in ciuitate, & deinde reuendunt in blado vel in pane cocto ſi non ſolueretur coſſia ſeu leyda, valdè diminueretur ius leyderij, quia tales venditores fuiſſent apportaturi bladum ad ciuitatem & ſoluiſſent

13 leydam: † quia venditor, ſeu dominus mercis eſt ille qui ſoluit leydem. l. cùm in plures. §. vehiculum. ff. locati, & poſſit præſumi fraus de re ad rem, vel per interpoſitam perſonam, quod aliqui diuites ſe intelligerent ad faciendum congregationem bladorum, ad euitandum ſolutionem gabellæ. & ideò obuiandum eſt talibus fraudibus & malitijs. l. in fundo. ff. de rei vẽdica. quia

14 quando † exemptus exhibet fraudem per interpoſitam perſonam ſub colore libertatis volendo alium excuſare, vel pro alijs mercibus, tunc incurrit pœnam commiſſi mercantiæ. l. ij. C. de vectigalib. quæ pœna præſcribitur quinquẽnio, vt ibi habetur. l. cum ipſa & l. fina. §. diuus. & §. diui. de publica. etiam ſi eſſet priuilegiatus, & omittitur profeſſio, niſi per errorem excuſaretur: quia tunc teneretur ad pœnam dupli vectigalis, quod eſt regulariter de octaua parte. l. ex præſtatione. C. de vectiga. & iſto caſu propter errorem eſſet quarta pars mercis. ſecundum gloſ. in dict. §. diuus. & quòd propter fraudem res cadat in commiſſum, vt quãdo etiam plus vehitur quàm appodixa licentiæ portet. tenent Bartol. & Ioan. de pla. in l. finali. C. de annon. & tribu. lib. x. vel etiam quando exemptus abutitur priuilegio. ſecundum Bal. in l. ſacroſancta. C. de ſacroſan. eccle. vel etiam quando quis defert cum rebus

15 licitis. dict. l. iij. C. de nauti. ſeno. † Sed an iſto caſu cadant res licitæ in commiſſum propter res illicitas, habetur ibi per Bald & cæteros. & per Bat. in l. Cotem ferro. §. dominus. ff. de public. & per Bartha. in dicto tracta. gabel. in vij. parte. quæſ. xx. & in ix. parte. q. ix. & vt intellexi à quodam nobili, ad quem ſpectat leyda præſentis ciuitatis Gratiónop. quando piſtores & panatarij præſentis ciuitatis emunt blada extra ciuitatem pro faciendo panes & vendẽdo cauſa lucri, ipſi concordant cum ipſo de leyda. & ſuper hoc interdum facit currere monitorium. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper duabus cauſis fiſcalibus, etiam in altera ad denuntiationem nobilis Poncij de bona arrendatoris coſſiæ delphinalis vapinci, contra Iacobum regoniaux piſtorem, ſeu panaterium vapinci, qui aſſeritur feciſſe congregationem horreorum & emiſſe magnas quantitates bladorum in hac patria, Interdum pro anno vſquè ad ſummam trecentum ſomatarum bladi, veniendo contra prohibitiones & cridas ſuper hoc factas, & etiam faciendo charreari dicta blada apud ciuitatem Vapinci, & ibidem decoquendo panes, & vendendo etiam extraneis piſtoribus prouinciæ, etiam interdum de blado abſquè ſoluendo coſſiam domino noſtro Delphin. ſeu eius arrendarijs ad rationem duodecimæ partis pro coſſia: & vt fertur dicta coſſia eſt multum deteriorata & diminuta propter dictas fraudes: quia antiquitùs ſolebat arrendari dicta coſſia annuatim ſex, vel octo centum ſeſtariorum bladi: & de præſenti non aſſenſatur niſi ducentum. Et ſuper hoc etiam pendet alia cauſa recurſus inter conſules & habitatores dictæ ciuitatis Vapinci & fiſcum. Aliter ad præſens non declaro: quia adhuc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Notarius quando fecit plures ſcripturas de vno teſtamento diſcrepantes, quòd pleniori ſiue prothocollo ſtandum ſit, & de pluribus quæſtionibus ad id facientibus.

SVMMARIVM.

1 *Notarius notam originalem propria manu in mundum non vitiatam nec cancellatam ſcribere debet.*
2 *Falſitas an per oſtentionem prothocolli probetur.*
3 *In falſitatis quæſtione ad originale recurrendum eſt.*
4 *Notarius variando falſum committit.*
5 *Notarius ubi parti copiam dedit, quòd notæ ſiue prothocollo aliquid addere uel corrigere non niſi cum iudicis licentia debet: aliâs falſum committeret.*
6 *Notarius propter falſi ſuſpicionem an & quando torquendus ſit & nu. ſeq.*

7 *Præſumptiones duæ pro inſtrumento.*
8 *Notarius qui minus ſcripſit quàm à partibus dictum ſit,*
an in dubio error factum præſumendum ſit.
9 *Scripturæ ſeu nothæ teſtamenti quando diſcrepant pro-*
thocollo ſtandum eſt.
10 *Scripturæ ſi plures de uno teſtamento diſcrepantes re-*
periantur, quòd prothocollo, ſiue ei quæ eſt magis in
mundum ſtandum eſt.
11 *Inſtrumēti uis a ſigno & ſubſcriptione notarij dependet.*
12 *Conſuetudo à pœna falſi excuſat.*
13 *Minuta notarij quæ ſolennitate caret, fidem non facit:*
nec ſuper illa inſtrumentum groſſari debet.
14 *Imbreuiatura notarij ad hoc ut fidem faciat, ſignum &*
ſubſcriptionem habeat oportet.
Quid ſi in filiciis reperiatur & nú. 15.
16 *Teſtamentum teſtatore uiuente neque publicari, neque*
groſſari etiam ad hæredis petitionem debet.
17 *Inſtrumentū ex teſtiū depoſitionibus coadiuuari poteſt.*
18 *Apoſtillæ à margine licèt ſignum ſeu tacolam, ad inſtru-*
menti corpus referentem habeant, non niſi datam & ſub-
ſcriptionem habeant fidem faciunt.
19 *Teſtibus deponentibus contra inſtrumentum non credi-*
ditur, niſi teſtimonij cauſam reddant.
20 *Inſtrumenta duo ſi eodem tempore & per eumdem no-*
tarium conficiantur, ubi ſint diuerſi hæredes inſtituti
uel ſubſtituti, quòd in dubio perſonarum conuentio at-
tendi debet.

Quæſtio CLXIII.

QVAERITVR quando notarius con-
ficit plures ſcripturas de vno & eodem teſta
mento, vel alio actu, etiam data copia parti alte-
rius literæ, in quibus ſcripturis reperitur diuer-
ſitas, etiam quoad ſubſtantiam facti, quæ dica-
tur magis originalis ſcriptura: & cui ſit potiùs
ſtandum: & ſi ſit ſufficiens indicium ad tortu-
ram contra notarium: & an per oſtenſionem
prothocolli probetur falſitas: an verò potiùs
præſumatur error, & maximè quando aliqui
teſtes inſtrumētarij deponunt pro prothocollo
ſeu inſtrumento notarij: & an notarius poſsit
facere nouum prothocollum. Et in effectu du-
1 bium facit contra notariū: † quia notarius tene-
tur ſcribere notam originalem propria manu.
in mundum non vitiatam nec cancellatam. l.
contractus. C. de fide inſtru. l. ſi vnus. C de fide
inſtrumen. l. fin. C. de edicto diui Adria. tol.
ſecundum Bald. & Ange. in l. Lucius. ff. de
teſta. mili. & per eumdem Bald. in l. fideicom-
miſſa. §. quotiens. ff. de lega. iij. Secundo pro iſta
2 parte facit. † quia quando eſt diſcrepantia inter
prothocollum & extenſum ſeu ſumptum expe-
ditum parti: tunc per oſtenſionem prothocolli
probatur falſum ſecundum Bar. in l. fin. C. de
fide inſtru. & Paul. de Caſtr. in dict. l. contra-
ctus. quia potius eſt ſtandum iſto caſu proto-
collo tanquam originali ſcripturæ, ſecundum
Bart. in l. Sempronius Proculo. ff. de lega. ij. &
pro hoc facit in authēt. de tabel. §. illud. col. iiij.
& c. quoniam contra falſam. de proba. ver. ita
quòd originalia penes ſcriptores remaneant. c.
3 & veterum. xc. diſt. & ibi gloſ. quòd † in quæſtio-
ne falſitatis recurrendum eſt ad originalia. &
iſtam partem etiam tenet dom. Guid. pa. deci.
xix. quòd per oſtenſionem prothocolli probe-
tur falſitas. Quia (vt ſupra dictum fuit) potiùs
ſtandum eſt prothocollo ſeu originali ſcrip-
turæ quæ remanet penes notarium, quàm no-
tæ vel extenſo. & hoc etiam tenet Bart. in l. ſi li-
brarius. ff. de regu. iu. & in l. ſi quis ex argen-
tarijs. §. prætor ait. ff. de eden. & ibi ſequuntur
Alexan. & Iaſ. Tum etiam pro iſta parte facit:
4 † quia notarius equiparatur teſti. l. Domicius La-
beo. ff. de teſta. & ita teſtis aut notarius quando
variant, committunt falſum. l. qui falſo. ff. de
teſti. l. eos. ff. de fal. & ita eſt in propoſito in plu-
ribus ſcripturis notariorū de eodem actu quan-
do eſt diſcrepantia aut varietas debet dici fal-
ſum; quia eſt mutatio veritatis. l. quid falſum. ff.
de fal. & pro hoc facit l. ſcripturæ. C. de fide in-
ſtru. & l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur. in c. im-
putari. de fi. inſtru. Et pro præmiſsis etiam facit,
5 † quia notarius ex quo ſemul tradidit copiam
parti, nihil debet addere nec corrigere in inſtru-
mento ſeu prothocollo. ſecundum Bar. & com-
muniter cæteros. in l. Imperator. la. j. ff. de ſta.
homi. Adeò & intantum quòd ſi ex poſt facto
aliquid corrigeret vel aliquid adderet ſine licen
tia iudicis, cōmitteret falſum: ſecūdū Ioan. And.
in additio. ad Specul. in titu. de inſtru. edi. §. in-
ſtrumentū. & ſuper d. ta. vi. in mercu. & Bal. in l.
fin. C. de eden. & Alexan. de Imol. in addi. ad Bar.
in d. l. Imperator. pro quo etiā facit quod voluit
Bald. in rubri. C. de fide inſtru. ver item ſi. vbi
6 tenet, † quòd quando eſt aliqua ſuſpitio, & ve-
ritas vertitur in dubium ex aliqua coniectura,
tabellio eſſet torquendus. alleg. l. ij. C. de nu-
mera. lib. xij. & l. ſi quis decurio. C. de fal. & pa-
riter quando vertitur quæſtio falſi, etiam ſi aga-
tur ciuiliter poteſt deueniri ad torturam, licèt
non ita acriter; ſecundum Bald. in l. ſicut. C. de
fal. quia in quæſtione falſi plura ſunt ſpecialia:
quia ſuſpitio falſi habetur pro falſitate, niſi ali-
ter veritas comprobetur. l. iubemus. C. de pro-
ba. l. ij. ff. de fide inſtru. c. licèt. de cri. fal. ſecun-
dum Archi. in c. in memoriam. xix. diſt. & Bald.
in l. ſi veritas. C. de fideicom. & maximè ratio-
ne perſonæ notarij recipientis quando eſt malè
famatus. nota. in dict. l. iubemus. quia in materia
falſi debet fieri acerrima indagatio. l. vbi adhuc.
C. de fal. Sed pro cōtraria parte facit: quia quan-
do dubitatur de ſcriptura notarij ſtatur eius
dicto. d. l. ſi quis decurio. in fin. C. de fal. & in
dubio ſtandum eſt inſtrumento notarij. l. cum
precibus. C. de proba. & præſumendum eſt
quòd iuſtè & legaliter eius officium exercuit. c.
illud. in fin. de præſump. & ibi gloſ. fina. c. ad au-
7 dientiam. de præſcrip. Quia pro inſtrumento
oriuntur duæ præſumptiones, videlicèt verita-
tis & ſolennitatis. ſecundum Bald. in c. j. §. ſi in-
ſtrumentum. de no. feu. & ideo contra notarium
bene famatum non admittitur de facili quæſtio
falſi: ſecundum Bald. in l. ij. C. de fal. & Alexan.
de Imo. in addi. ad Bar. in l. quotiens. §. j. ff. de
hæredi. inſti. Tum etiam quando aliud conti-
netur in inſtrumento ſeu extenſo, tunc per o-
ſtenſionem prothocolli. cui ſtandum eſt, prout
ſuprà dictum fuit, tūc præſumitur error: & pro-
batur de errore per oſtenſionem prothocolli.

ſecundum

ſecundum Specu.in titu.de inſtru. edi.§.poſtre-
mo.ver.ſed nunquid.& Bar.in l.ſi quis ex argen
tarijs.§.ſi initium .ff.de eden.& in l. ſi librarius.
8 ff.de regu.iu.Pro quo etiam facit:† quia quando
plus fuit dictum par partes, & minus ſeriptúm
per notarium,in dubio præſumitur per errorem,
potiùs quam falſum:ſecundum Bar.in d.l. quo-
tiens .§.j.ff.de hære.inſti. & ibi ſequuntur Bald.
& Ioan.de Imo.in notario bonæ famæ, aliàs ſe-
9 cus. Tum etiam:† quia quando notarius confi-
cit plures ſcripturas de vno teſtamento, vel de
vno alio actu:tunc ſtandum eſt literæ originali,
quæ remanet penes notarium, ſeu prothocollo:
quia illa ſcriptura dicitur magis originalis, quæ
remanst penes notarium.ſecundum Bar.in dict.
l.ſi qnis ex argentarijs.§. prætor ait.ff.de eden.&
in dicta l.ſi librarius.& hoc tenet Alexand. de
Imo.conſil.cv.in ij.volu.& etiam conſi. lxx.in j.
volum.vide eundem Alexandrum conſ.lxxvij.
in j.vol.& in ij.vol.cliij.Et ibi etiam tenet quòd
per oſtenſionem literæ originalis, dicitur appa-
10 rere de errore.† Præterea quando ſunt plures
ſcripturæ notarij de eodem inſtrumento, quo-
rum aliqua ſcriptnra non eſt ſignata nec ſub-
ſcripta, vel quando eſt cancellata vel lege cir-
cunducta, ſeu vitiata, vel quando eſt tradita co-
pia parti,licèt diſcrepet & differat à prothocollo
in aliquo:tamen potiùs eſt ſtandum prothocollo
ſeu ſcripturæ quæ eſt magis in mundum: quia
baſtardalum cancellatum non præindicat alteri
ſcripturæ notarij.ſecundum Bar. Bal.& Ioan.de
Imol.in l.fina.ff.de his quæ in teſta.delen. & Bal.
11 in l.noſtra. C.de teſta.† quia tota vis inſtrumen-
ti dependet à ſigno & ſubſcriptione notarij.dict.
l.ſi quis ex argentarijs.§. cogentur.ff.de eden.ſe-
cundum Bald.in l. Imperator.ff. de ſtat. homi.
etiam ſi in altera ſeriptura ſeu copia ſit clauſula,
actum quando deficit ſignum vel ſnbſcriptio
notarij.& ita tenet in ſimili Bal.in l. Imperator.
la.j.ff.de ſta.homi.& pro hoc videtur tex.in l. ſi
quis legatum.in princi. ff de fal.vbi licèt quis
ſibi ſcribat legatum in teſtamento, non incidit
in pœnam falſi, antequàm talis ſcriptura fuerit
completa & ſignata.& ideò de conſuetudine no-
tariorum quando recipiunt aliquem cõtractum
ſeu alium actum faciunt eorum minutam ſuper
qua recitant inſtrumentum:& poſtmodum ſunt
conſueti prothocollare & ponere in mundum,
12 & lacerare minutas.†& talis conſuetudo excuſat
à pœna falſi. ſecundnm Bald. in c.j. de cogni.
13 feu.& per doct.in cap.ij.de proba.† Tum etiam
quia minuta notarij quando caret ſolennitate
inſtrumenti publici, non facit fidem. nec debet
ſuper illa inſtrumentum groſſari.arg.l. contra-
ctus.C.de fide.inſtru.ſecundum Io. And.in addi.
ad Specu.in titu.de inſtru. edi.§.videndum.ver.
Hæc nota. & ibi refert Nico. de mate. tenere,
quòd non facit fidem:quia non eſt comperta.&
Bal. in dict.rubri. de fide inſtru .ver.ſed de tertio
quæritur.& idem Bal. & Ange. in l. lucius .ff.de
teſta.mili.& idem Bal.ſuper verb.die lunc.de pa.
14 Conſtan.vbi tenet, quòd † ad hoc vt imbreuia-
tura notarij faciat fidem,debet habere ſignum &
ſubſcriptionem.& idem Albe.in d.l.contractus,
quòd vt prothocollum ſeu imbreuiatura nota-
rij faciat fidem,requiritur quòd habeat ſolenni-
tatem inſtrumenti publici. & maximè quando
tales ſcripturæ non ſunt improthocollatæ ſeu
15 redactæ in libro notariorum, † ſed reperiuntur
ad partem in filcia ſeu lyacia.iuxta nota.per Pe.
de Ancha.conſi.cccc xxxij.&per Alexan.de Imo.
conſilio.cliij.in ij. volu.Et per conſequens talis
minuta ſeu copia notariorũ non ſignata nõ de-
bet derogare prothocollo ſeu inſtrumẽto notarij.
Tum etiam quia notarius nedũ poteſt corrige-
re inſtrumentum,maximè quando facit inconti-
nenti, ſeu modico interuallo antequàm tradat
copiam parti ſaltẽ ſignatam.iuxta nota. per Bar.
in d.l.Imperator.ff.de ſta.homi.& per Spe.in tit.
de inſtru.edi.§.poſtremo.aliàs incipit inſtrumen
tum.ver.ſed nunquid.Quinimò ſecundũ Ioan.
An.in addi.ad Spe.ibidem poteſt facere nouum
prothocollum ex modico interuallo, & eſt vti-
liùs quàm corrigere.& ita eſt in propoſito: quia
notarius fecerat nouum prothocollum, etiam
de tempore quo teſtator conficiebat teſtamen-
tum,licèt in his partibus & aliàs audiuerim dici,
quòd in donationibus & teſtamẽtis notarij non
ſunt ſoliti improthocollare viuente teſtatore, vt
teneatur ſecretum: & maxime quando teſtator
vel donans hoc innuunt tenere ſecretum.faciunt
nota.per Bar.& Bal.in l.tabularum .§. ſi dubite-
tur.& in l.pupilares.ff. quẽadmo. teſta.aperiant.
16 † Quia viuente teſtatore non debet publicari
vel groſſari teſtamentum ad petitionem hæredis.
& per Bar.in l.poteſt his.ff.de acqui.hære.& per
17 Panor.in c.ſicut.ne cleri.vel mo. Tũ etiã † quia
inſtrumentum poteſt coadiuuari ex diſpoſitioni
bus teſtium,ſiue inſtrumentariorũ ſiue aliorum:
ſecundũ glo.& Ioan.Fab.in.§. item verborum.
inſtitu.de inuti.ſtipulatio.& ideò ſecnndum Bal.
in l.iubemus. C.de proba.circa finẽ. & in l.ſi ve-
ritas.& l.fina.C.de fideicõmiſ. eſto, quòd inſtru-
mẽtum appareat ſuſpectũ:tamen ſi coadiuuetur
depoſitionibus teſtium,eſt probatoriũ. Et præ-
miſſa faciũt ad quæſtionem ſuper cauſa Claudiæ
Barberie relictæ Huberti Maritani iunioris Vien-
næ,iuncto fiſco contra Petrum Boyſſonis nota-
rium,ſuper teſtamẽto per ipſum recepto Annæ
Poleriæ matris dictæ Claudiæ. In quo teſtamẽto
dicta Anna inſtituit hæredẽ vniuerſalem Arman
dum Vincenti eius maritũ vitricum dictæ Clau
diæ,& dictam Claudiam inſtituit particularem
hæredam,ſubſtituẽdo tamẽ dicto Armãdo caſu
quo decederet ſine liberis dctiam Claudiam eius
filiam in omnibus bonis ipſius teſtatoris,prout
cõtinetur in prothocollo et regiſtro,et in inſtru-
mento groſſato,licèt in quadam minuta ſcripta
per quendam alium clericum apoſtillata tamen
de certis apoſtillis ſcriptis manu dicti Boyſsonis
notarij, cum clauſula actũ præſentibus teſtibus
rogatis,ſcriptis manu eiuſdem notarij in fine.In
quibus apoſtillis,ſeu altera ipſarum dicta Clau-
dia Barberie erat ſubſtituta etiam in bonis dona
tis etiam dicto Armãdo Vincenti,quia per prius
in cõtractu matrimonij dicti Armadi cum dicta
Anna polerie ipſa Anna dederat medietatẽ om-
nium bonorũ ſuorum dicto Armãdo cõtẽplatiõe

betur. & l.ſi vnus. C.de teſta. & hoc ibi tenent
Bar.& Bal.& communiter cæteri, quia quando
apparet de tali vitio viſibili, tunc impeditur ef-
fectus poſſeſſorij abſque alia indagine veritatis,
ſeu probationis fidei inſtrumenti:ſecus ſi agere-
tur petitorio:quia tunc eſſet recurrendũ ad pro
bationem veritatis inſtrumenti,ſecundũ docto.
ibi l.iubemus.C.de proba. Et pro præmiſsis fa-
2 cit:† quia nedum literæ apoſtolicæ debent eſſe
mundæ,nec debent eſſe de diuerſa manu:quia a-
liâs redderentur ſuſpectæ:vt in auth.de trien.&
ſemiſ.§.ꝙ ſæpè.colla.iij.Sed etiam charta in qua
ſcribitur debet eſſe munda,aliâs ſcriptura redde
retur ſuſpecta propter viliſsimã & immundam
chartã,ſecũdum gl.in d.§.ꝙ ſæpè. ſecundũ Bal.
3 in l.contractus.C.de fide inſtru.†Et ideò ſecun-
dum ipſum in curia romana ſi charta eſt perfora
ta,& reperiatur ibi buſſa,reputatur falſa,& non
adhibetur ei fides.Nec obſtat ſi dicatur quòd in
charta raſa poteſt ſcribi inſtrumentũ.l.chartæ.
ff.de bo.poſſeſ.ſecundum tabu.quia illud poſſet
procedere quando ſcriberetur in totum in char
ta raſa: ſecus ſi in parte,ſecundum Bal.in d.l.ſi.
C.de edi.diui Adria.tollen.in iiij.oppo.Et præ-
miſſa procedunt quãdo in bulla vel alio inſtru-
mẽto raſura, ſeu interlineatura, ſeu alia macula
eſt in loco in quo pendet vis quæſtionis, aliâs ſe
cus.d.c.ex literis.& per glo.in d.l.ſi.dum talis ra
ſura fuerit facta eadem manu,ſecundũ glo.in d.
c.cũ venerabilis.de reli.domi.vel etiã poſſet ſal-
uari talis raſura,quando ex præcedentibus & ſe
quentibus probatur veritas raſuræ,ſecundũ gl.
in d.c.cùm venerabilis. & maximè in curia ro-
mana vbi ſunt certi officiarij deputati ad viden
dum & corrigendum bullas apoſtolicas,aliàs eſt
prohibitum alijs perſonis aliquid corrigere vel
addere,ſecundum Panor.poſt Hoſtien.in d.c.ex
4 literis.de fide inſtru.†Et pariter poſſet ſaluari di
uerſitas literæ ex mutatione calami vel incauſti.
vt in auth.de inſtrumen.cautel.& fide col. vj. in
prin.ſecundum glo.in c.in memoriã.xix. diſtin.
Non obſtat ſi dicatur, ꝙ licèt vnus de teſtibus
inſtrumentarijs de numero neceſſario contradi
cat inſtrumento, quòd licèt reddat inſtrumen-
tum ſuſpectum: tamen iſtud non habet obſtare
in poſſeſſorio,quia eſt parui præiudicij:ſecus in
petitorio,ſecundum Bal.Ange.& Ioan.de Imol.
5 in l.j.§.ſi quis neget. ff.quemadmo. teſta. † ergo
videtur dicendum in caſu iſto quando agitur de
raſura bullæ vel alterius inſtrumenti,quòd non
habeat obſtare in poſſeſſorio. & iſtud eſt quod
facit me dubitare: niſi fortè dicatur,quòd aliud
eſt quando agitur de poſſeſſorio beneficij eccle-
ſiaſtici, quod habet cauſam proprietatis admix-
tam.l.ij.§.quædam.ff.de inter.& eſt opus iuſtifi-
care de titulo ſaltem colorato.cle.j. de cau. poſ-
ſeſ.& proprie.& ideò tales prouiſiones apoſto-
licæ debent eſſe mundæ.c.ad audientiam. cl.j.ca.
cùm adeò.de reſcrip.Et ideò eſt ſecuriùs in tali
caſu quando apparet de aliqua raſura,ſeu inter-
lineatura bullæ apoſtolicæ recurrere ad regi-
ſtrum in curia romana, ſecundum Bald.in l.nec
exemplum. C. ſal.facit quod habetur per gloſſ.
in regu.cancella.cxxv.& pro hoc videtur tex. in
6 c.cùm ex literis.de in integ.reſti.† quãdo dubita
tur de falſitate priuilegij, recurrendum eſt ad
7 regiſtrum Papæ. Et hoc ibi notat Panor.&† di-
citur regiſtrum locus vbi reponuntur ſcriptu-
ræ ſuper rebus geſtis.Sicuti in ſimili dicitur, ꝙ
quando dubitatur de viribus inſtrumenti, tunc
recurrendum eſt ad prothocollum, cui ſtandum
eſt.ſecumdum Bartol.in l.Sempronius Proculo.
ff.de lega.ij.c.quoniam contra falſam.de proba.
c.illud.in authenti.de tabellio. colla. iiij.& ibi
glo.Ge.c.vt veterum.ix.diſt.& ibi glo.Ioan.An.
in data vj.propè finem. Et pariter per oſtenſio-
nem prothocolli dicitur apparere de errore quã
do aliter continetur in inſtrumento groſſato, ſe
cundum Barto.in l.ſi librarius.ff.de regu.iur.&
pleniùs fuit tactum in quæſtione præcedenti.Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa
poſſeſſorij præpoſituræ eccleſiæ Ebredunẽ.
8 vbi ſunt tres contendentes,†quorum alter venit
poſt aſsignationem ad diffiniendum, & fuit ad-
miſſus ad producendum iura ſua, licèt fortè
debuiſſet ſibi reſeruari ius proſequendi in alia
inſtantia. Quia tertius quando interuenit in
cauſa debet admitti in illo ſtatu inſtantiæ quo
reperitur tempore interuentionis.cap. ſi hi. vt
lite penden. libr. vj.cum ibi nota. per docto. &
maximè per Pet.de Ancha. Veruntamen poſt-
quàm iſtæ tertius fuit admiſſus, petijt reéxhi-
beri bullas per alteram partium iam productas.
& præſertim bullam derogatoriam de tempo-
re veriſimili, & fuit ordinatum viſitari per ex-
pertos, qui fecerunt eorum relationem iurato-
riam, & inter cætera, quòd in data dictæ bul-
læ in aliquibus verbis oculata fide apparebat
raſura, etiam per aſpectum ad ſolem. iuxta no-
ta. per gloſſ.in capitu.licèt.de cri.fal. Et pariter
quidam corteſanus retulit, quòd de ſtylo curiæ
Romanæ ſunt certi officiarij, ſeu abbreuiato-
res, qui habent corrigere bullas, & interdum
cum raſorio ſeu ſtipendio abradunt in aliqua
9 parte,maximè in data :† tunc ſi talis bulla tran-
ſit per cancellariam eſt reſcribenda de nouo:
ſi verò tranſit per cameram facta correctione,
tunc nihil tranſcribitur de nouo. Et licèt fue-
rit ordinatum etiam reéxhiberi bullam impe-
trationis apoſtolicæ alterius partis, qui exhi-
buit tam bullam rigoroſam quàm gratioſam,
quæ ſunt de eadem data, & bulla rigoroſa ap-
paret ſine macula raſuræ. Et ideo ad obuian-
dum, quod nihil attentaretur in bullis fuit or-
dinatum reéxhiberi in manibus grapharij, &
pars videat in eius manibus. Pro quo facit:
10 † quia quando bulla reperitur pœnes aduerſa-
rium maculata in data, aut alio loco ſuſpecto:
tunc præſumitur, quod proceſſerit facto ad-
uerſarij: quia non eſt veriſimile quod ille ad
quem ſpectat bulla fecerit: & ideo facit fidem
contra aduerſarium, non obſtante raſura vel
alia macula, ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andr.
in capitu.accepimus.de fide inſtrumen. quos re-
fert & ſequitur Bald.in l.j.C.de fide inſtrumen.
11 Pro quo facit etiam:† quia quando ſemel inſtru
mentũ eſt productũ pœnes acta nõ vitiatũ nec cã
cellatum, ſi ex poſt reperiatur maculatum non

præiudicat parti, ſecundum Bar. in l. j. ff. ſi ſta. & Bal. in l. ſi vnus. C. de teſta. & Paul. de Caſt. in l. fi. C. de fi. inſtru. Et ideò bonũ eſt quando producitur à principio inſtrumentum, ꝙ petantur acta, quod tempore productionis eſt ſine macula &c.
12 Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, ꝙ† in cauſa poſſeſſorij exceptio criminis nõ habet obſtare agẽti, ſeu non impedit reintegrationẽ. c. item cum quis de reſti. ſpo. l. ſi maritus. in fi. C. de dona. inter vi. & vxo. Quia ad iſtud poſſet reſponderi, quia hoc verũ regulariter: ſecus quando agitur de fide probatoria literarũ tituli beneficij, præ-
a textu ſuſpitionis falſi: a quia tunc etiã poſſet cognoſci in poſſeſſorio prout ſuprà dictũ fuit, &
13 hoc dico ſub dubio ſortè. pro quo facit: † quia etiã quando agitur de falſitate literarũ apoſtolicarũ, licèt ſit crimen eccleſiaſticũ. c. ad falſariorum. & c. ſuper eo. de fal. tamen iudex ſecularis poteſt ſe impedire quò ad pœnã ciuilẽ, ſecundũ Panor. poſt gl. in c. cũ ſit generale. de fo. cõpe. & maximè quando talis quæſtio falſi incidit corã iudice ſeculari, etiã contra clericum. l. nullum. cũ ibi no. C. de teſti. iuxta nota. per Panor. poſt Inno. in c. verum. de fo. cõpe. adde etiã Archi. &
14 Gemi. in c. in memoriã. xix. diſ. ꝙ† propter bullã Papæ appẽſam tollitur ſuſpitio: quia oculus officialiũ ſæpè fallitur. allegat Inno. in c. ex parte, de fide inſtru. faciunt no. etiã in c. ad audientiã. el. j. de reſcrip. & per Feli. in d. c. ex parte. de fide
15 inſtru. † ꝙ hodie in curia romana non admittuntur tales exceptiones falſæ latinitatis, licèt ſecus de rigore iuris eſſet in reſcriptis Papæ. d. c. ad audientiã. el. j. de reſcrip. & eſt ratio ſecundum gl. ibi: quia reſcriptum Papæ tranſit per multas manus, & magna maturitate decoquitur. xxxv. q. ix. c. apoſtolicæ. & c. cũ adeo. de reſcrip. licèt ſecundum do. Antho. quẽ refert Panor. in d. c. ad audientiam. in literis quæ tranſeunt per camerã praua latinitas non vitiaret ex toto: quia nõ trã-
16 ſierunt per tot manus: † ſecus in literis quæ trãſeunt per cancellariã, quia tranſeunt per plures manus, licèt ibidem Panor. teneat cõtrarium. & ita etiam procederet in alijs curijs principum, cum præſumantur habere officiarios peritos, de quo ibi per Felin. Et pariter in literis de gratia defectu latinitatis potiùs vitiat, quã in literis de iuſtitia, ſecũdum Panor. ibi. c. penulti. de crimi. fal. & idem tenet Ioã. de Imol. in d. c. ex parte. de fide inſtru.

a Falſi. Adde Arcbi. in c. in memoriã xix. diſtinct. & ibi per Card. Alex. quòd in crimine falſitatis bullæ apoſtolicæ ſit remiſsio ad Papam. c. aduerſariorum. de crimi. falſ. & per Fel. in c. ij. de reſcript. & pro hoc facit c. dura. de crimi. fal. cum ibi no. Veruntamen Panor. in c. cùm ſit generale. de fo. compe. tenet, quòd licèt crimen falſitatis bullæ ſit merè eccleſiaſticũ: tamen quoad pœnam ciuilẽ iudex ſecularis poteſt ſe impedire. vide do. Milis in repertorio ſuper dict. gratia.

ARGVMENTVM.

Pro ſponſa impubere deſponſata puberi & ad domum ſponſi tranſducta remedium poſſeſſorium datur etiam coram iudice ſeculari, nec cõſanguinitatis gradu poſſeſſorium impeditur, niſi à lege diuina gradus prohibitus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecularis pro puella repetenda adiri poteſt.*
2 *Puella de qua uertitur quæſtio, ſequeſtro committi debet.*
3 *Sponſæ tranſductio ad ſponſi domum an ad probandum quaſi poſſeſsionem ſufficiat, etiam ſi carnalis copula non interuenerit.*
4 *Conſanguinitatis gradus poſſeſſorium non impedit, niſi à lege diuina prohibitus ſit.*

Quæſtio CLXV.

QVAERITVR an pro puella impubere deſponſata puberi ſemel tranſducta ad domum ſponſi competat aliquod remedium poſſeſſorium etiã corã iudice ſeculari: & an impedimentum gradus prohibiti conſanguinitatis impediat cognitionẽ iudicis ſecularis. Et in effectu
1 videtur dicendum, † ꝙ pro puella repetenda etiã
a poſsit adiri iudex ſecularis. a l. fi. C. de libe. exhiben. quia cõpetit interdictũ ſaltẽ vtile de vxore exhibenda, ſecundũ gl. ibi, etiã ſi detineatur inuita vel volẽs à parentibus. l. ſi inuita. C. de nupt. l.
2 j. & ij. ff. de libe. exhiben. † & quãdo eſſet cõtẽtio de puella poſſet ſequeſtrari, ſecundum Bart. ibi, facit c. cùm locum. de ſpõſa. & quod etiam poſſit repeti puella coram iudice ſeculari tenet Panor. poſt gl. in c. non eſt. de ſponſa. & in c. illud. de præſump. & ibi per Feli. & per Io. And. in addi. ad Spe. in ti. qui filij ſunt legi. Sed difficultas
3 remanet, † an ad probãdũ quaſi poſſeſsionem in ſponſalibus ſufficiat traductio ad domum ſponſi, etiam ſi non interuenerit copula carnalis. Et videretur dicendum ꝙ ſic. c. ex parte. de reſti. ſpolia. l. cùm in te. de dona. ante nup. l. quæſitum. ff. de ſpon. c. fi. de coniu. lepro. ſecundum Io. An. in c. fi. de ſpon. & iſtam partẽ tenet Io. de ligna. & Panor. ibi. licèt Inno. & Hoſt. teneant, ꝙ requiratur copula carnalis. Veruntamen ſecundum Bal. in l. Deo nobis. C. de epi. & cleri. & in l. non epiſtolis. C. de proba. etiam in ſponſalibus puellæ eſt dare quaſi poſſeſsionem puellæ per iura
4 ibi per ipſum allegata: † nec debet impedire quãdo agitur poſſeſſorio quando allegatur impedimentum conſanguinitatis, niſi allegaretur gradus diuina lege prohibitus. c. literas. & c. ex trãſmiſſa. de reſti. ſpolia. c. porrò. de diuor. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper ſponſalibus Franceyſiæ filiæ Yuardi Podrelli, aliàs boyſſeriæ ſancti Ioannis in royanis, quæ pro tunc erat infans ſeu pupilla quando fuit deſponſata cuidam nobili & tranſducta ad domum ſponſi, vbi manſerat certo tempore: ſed poſt acceſsit ad domum patris, & ſponſus deinde petebat exhiberi, ſed ſibi opponebatur gradus conſanguinitatis prohibitus, & tandem curia ordinauit ipſam puellam reponi ſub manu Delphi. in hac ciuitate Gratiano. in quadam domo honeſta in manibus cuiuſdam notabilis mulieris, donec aliter fuiſſet ordinatum per dominum officialem Gratianop. Et licèt poſsit vxor repeti etiam coram iudice ſeculari: fallit niſi vertatur quæſtio matrimonij, ſecundum Ioan. Andr. in titu. qui filij ſint legi. in addi. ad Specu. in prin. ver. competit.

a Iudex ſecularis.Vide Panormi.in c.tua nos.ij.de
iur.iurati. quòd pro reintegratione matrimonij
iudex ſecularis adiri poteſt.Idē Panor.in c. lite-
ris.ij.tenet quòd iudex ſecularis etiam poteſt adi
ri ad compellendum ſponſam,vbi non vertitur
dubiū de validitate ſponſaliorū.& in c.tua.ij.de
iureiur.Bald.verò in l.raptores.C.de epiſcop.&
cleric.in fi.poſt.Goliel.de Cuneo tenet,quòd in
vxore non habet locum pœna raptus: quia mari
tus non habet manus iniectionē in vxorē.l. ij.&
ſeq.ff.de liber.exhibend.ſecus in ſpōſa, antequā
ſit transducta ad domū ſponſi,& ita tenet in l.vj.
C.de raptor.virg.in vij.notab.quia ſponſus an-
te copulam carnalē non habet poſſeſsionē ſpon
ſæ:ſed in fine tenet quòd poſtquā matrimoniū
eſt cōſummatū vbique vxorem capere poteſt:ſe-
cus in ſponſa ante conſummationē matrimonij:
quia tūc ſi ſponſus raperet,deberet puniri, ſi ap
parent ſigna quòd volebat monachari. Quid in
ſponſa de præſenti quādo rapitur per ſponſum,
vide Hoſtien.in ſumma in tit.de conuer. coniu-
gat.§.fi.verſ Quid ſi virgo.Io. And.in mercur.
in c.ea quæ.de reg.iur.lib.vj.glo.in c.ſi euange-
lica.lv.diſtin.& ibi per Archid.& do.Præpoſ.vi
de ſuprà quæſt.lxx.Io.de Ana.in c.fi.de rap. vid.
in alio vol.cauſ.mixtar.in tract.ſpon.quæſt.lix.
& lx.Præterea vide Raphael.Cuma. conſ. j. vbi
tenet quòd ad recuperandā vxorē triplici reme-
dio agi poteſt:petitorio ſcilicèt, poſſeſſorio, vel
per iudicis officiū.& quod per iudicē eccleſiaſti
cum poteſt cōpelli per cenſuram eccleſiæ,vt per
iura ibi per ipſum allegata. Sed melius facit ca.
Iordanæ de eo qui cognouit conſang. vxor. ſu.
& hoc ibi no.Io.An.& cæteri & hoc cōſumma-
to matrimonio:ſed ante conſummationē matri-
monij.vide in c.ex literis.l.ij.& ca.requiſiuit. de
ſponſal.&Panor.in c.literis de reſti.ſpolia.circa
finē.quòd mulier poteſt compelli præciſè ad re-
deundū ad maritū,& in c.quoniā.de coniug.le-
proſ.Panor.item in c.tua nos.le ij.de iureiur.de
reintegratione matrimonij quoad mutuā ſerui-
tutem poteſt etiā adiri iudex ſecularis:ſecus quā
do agitur de vinculo ſeu fœdere matrimonij:
quia tūc ſolus iudex eccleſiaſticus eſt cōpetens.

ARGVMENTVM.

Pactum legis commiſſoriæ iuratū, ratificatū
ex temporis interuallo etiā cum iuramento non
valet,nec iuramento firmatur quātum ad actio-
nem & exceptionem.

SVMMARIVM.

1 *Pactū legis cōmiſſoriæ cū creditoris odio reprobetur: uel latum tamen duplici iuramento an teneat. & nu. 4.*
2 *Confeſſio geminata etiam in abſentia partis uel ſine cauſa ualet.*
3 *Iuramentū ueritatis in fine instrumenti ad poſitū effectū operatur ut ſimulationis exceptio opponi non poßit.*
5 *Iuramentum pacti legis commiſſoriæ poſt debitoris mortem hæres ſeruare non tenetur.*
6 *Ratificatio qñ retro trahatur & mādato æquiparetur.*
7 *Pactum legis commiſſoriæ Delphinales uenditionem caſualem appellant.*

Quæſtio CLXVI.

QVAERITVR an pactō legis cōmiſſoriæ
factū à principio in pignoribus cū iuramē-
to,ex interuallo tēporis ratificatum,etiā cū iura-
mēto:an tale pactū valeat, & firmetur iuramēto
quantū ad actionē vel exceptionē. Dubiū facit:
1 quia interuenit duplex iuramentum,† nā licèt à
principio pactū legis commiſſoriæ reprobetur
odio creditoris.l.j.& ij.& fi.C.de pac. pigno. ta-
mē ex interuallo tenet quantū ad exceptionem:
quia ſi creditor eſt in poſſeſsione,poteſt ſe licitè
tueri.l.Titius.ff.de pigno. actio. iuxta nota per
Bar.in l. Callipodius. aliàs incip.quāuis.ff de ſo
lu.Præterea duplex vinculū iuramēti eſt fortius
vno iuramento.auth.itaque.C.cōmu.de ſucceſ.
quia per ſecūdū actū purgatur defectus primi,ſi
quis eſſet ex interuallo.l.ij.cū ibi nota. C. de his
2 qui me.cau.Hinc ſolet dici,q† geminata confeſ
ſio tenet etiā in abſentia partis,vel etiā ſine cau-
ſa valet,iuxta nota.per Bart. in l.cū ſcimus. C.de
agrico.& cenſi.lib.xj.& per Ioā.de Imol. & Feli.
in c.ſi cautio.de fide inſtrumen. pro quo facit l.
mulier.la.ij.C.ad velleia.& l.vni.C.de plus peti.
& hoc etiā tenet gl.in l.in cōtractibus. §. j. C. de
nō nu.pecu.& ita ſecundū iuramētū ex interual-
lo præſtitū debet operari effectū,ſicuti de renun
ciatione exceptionis non numeratæ pecuniæ ex
interuallo facta,iuxta nota.per Bal.in l.ſi ex cau
3 tione.& in l.fi.C.de nō numera.pecu.† Nā iura-
mētū veritatis appoſitū in fine inſtrumēti opera
tur effectū,vt nō poſsit opponi exceptio ſimula
tionis,iuxta nota.per Bal.& Salic.in d.l.fi. C. de
nō numera.pecu.& per Alex.de Imol.& Iaſo. in
l.nemo poteſt.ff.de lega.j.& quādo fit renūciatio
ſimulationis cōtractus ex interuallo tenet, ſecū-
dū Bar.in d.l.nemo poteſt.pro quo videtur tex.
in l.iiij.§.ei ab ignoto.ff.de manumi. Quinimò
tale iuramētū legis cōmiſſoriæ tenet, ſecundum
Bar.in l.Seius aceruus.ff.ad l.fal.Sed in cōtrariū
facit:quia talis ratificatio retro trahitur.l.fin.C.
ad macedo.c.ratihabitionē.de reg.iu.li.vj.Et per
cōſequēs ex quo tale pactū eſt reprobatum odio
creditoris & propter aſperitatem ipſius, quia à
principio debitor faceret quicquid vellet credi-
tor ad finē habendi pecunias. Et pariter res pi-
gnorata cōmuniter eſt maioris valoris. iuxta no
ta.per Io.de Imol.in c.ſignificante. de pigno.&
Bal.in c.j.de feu.da.in vim pacti l. commiſſoriæ.
Iſtæ rationes militāt etiā quādo fit ratificatio ex
4 interuallo:†& per cōſequēs nō firmatur iuramē
to.d.c.ſignificāte,ſecūdū cōmunē opinionē ibi.
& per Bar.in l.ſi quis pro eo.ff.de fide inſtru.in
quarta combinatione,licèt ſi debitor viueret,te-
neretur obſeruare iuramentū,niſi eſſet diſpenſa
tū à iuramēto,vel ſolutū,& poſt ſolutionē poſ-
5 ſet repetere.c.debitores.de iureiuran.† Sed poſt
mortē debitoris hæredes nō tenētur obſeruare,
quia vinculū iuramēti eſt perſonale. c. veritatis.
de iureiu.ſecūdū Bal.in l.emp.C.plus vale.quod
agi.& pro præmiſsis facit:quia eadem facilitate
qua debitor fuit inductus à principio ad cōtra-
hēdū & paciſcendū tale pactū legis cōmiſſoriæ,
ita etiā eadem facilitate præſumitur fuiſſe indu-
ctus ad ratificandū.l.doli.ver.diuerſū. ff. de no-
6 ua.Et licèt ratificatio retro trahatur, & æquipa
retur mandato,prout ſuprà dictum fuit.Hoc ve
rū quando actus teneret à principio, niſi deeſſet

conſenſus:ſecus ſi à principio actus eſſet nullus: quia ratificatio tunc non retro traheretur nec valeret actus vt ex tunc, licèt poſſet valere vt ex nunc. iuxta nota. per Barto. in l. obſeruare. ff. de offi. procon. & lega. Et ideò forte talis ratificatio pacti legis commiſſoriæ ex interuallo facta operaretur effectum quando creditor eſſet in poſſeſsione, vt ſe poſſet tueri in vim exceptionis. l. ſi Titius. ff de pigno. actio. iuxta nota. per Barto. in dict. l. quamuis. aliàs incipit, Calipodius. ff. de ſolu. licèt in caſu iſto creditor tempore contractus non eſſet in poſſeſsione, nec etiam tempore ratificationis, nec etiam tempore iudicij cepti. Prætereà erat alia coniectura ſimulationis ſeu fraudis, quia erat deceptio in precio. Et pariter tempore pacti legis cõmiſſoriæ creditor conduxerat dictos annuos redditus venditos vt præſumendum eſt cauſa lucri fructuum. facit l. ſicut. §. ſuperuacuum. ff. quib. mo. pig. vel hypo. ſolui. faciunt nota. in c. illo vos. de pigno. & in c. ad noſtram. de emptio. & vendi. quia tales aſperi creditores habent plures cautelas ad palliandum eorum contractus ſimulatos, iuxta nota. per Ioan. And. in dict. c. ad noſtram. & per Bald. in dict. l. emptione. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper proceſſu recurſus nobilium Humberti Pilati ceſsionarij, & Ioannis Clareti contra hæredes nobilium Petri & Aymari bonifacij, ſuper negocio principali cuiuſdam con-
7 tractus pacti legis commiſſoriæ, † vt ita communiter appellatur in his partibus venditio caſualis: quia dicti nobiles Petrus Aymarus bonifacij ſe obligauerant dicto Ioanni Clareti in ſumma ſex centum florenorum, videlicèt ex cauſa mutui pro quater centum florenis, & ex cauſa tutelæ adminiſtratæ pro ducentum florenis, & promiſerunt ſoluere dictam ſummam infrà certum terminum, ſub ſpeciali & expreſſa hypotheca certorum cenſuum ibidem mentionatorum. Et caſu quo dicti bonifacij deficerent in termino, fecerunt venditionem de dictis cenſibus pro eadem ſumma debiti. Et expoſt facto ex interuallo temporis fuit facta ratificatio, & ideò erat dubium ſi tale pactum valeret in vim actionis vel exceptionis. De quo prout ſuprà dictum fuit, quia non poteſt renunciari beneficio iuris in hoc caſu, ſecundum Ioan. And. in d. c. ſignificante. de pigno. quando fit pactum quod remaneat res pignorata creditori pro eodem precio. Secus ſi eſſet dictum iuſto precio. l. ſi fundus. §. fina. ff. de pigno. Et pariter nõ apparebat de vera & reali ſolutione precij ceſsionis dicti Pilati. faciunt nota. per Bar. in l. per diuerſas. C. manda.

ARGVMENTVM.

Creditor pacti legis cõmiſſoriæ fructus perceptos & percipiendos in ſortem computare tenetur: intereſſe tamen lucri ſperati ſeu ceſſantis poſt moram ſi ſolitus ſit negotiari, & pecuniam paratam habeat, petere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Creditor fructus rei pignoratæ in ſortem computare tenetur.*
2 *Compenſatio de fructibus cum pretenſo intereſſe an fieri debeat.*
3 *Intereſſe an poßit peti ratiõe lucri ceſſantis ſeu ſperati.*
4 *Vſuræ de iure ciuili probibitæ ſunt.*
5 *Intereſſe ratione damni emergentis an de iure canonico licitè peti poßit.*
6 *Quid de intereſſe intrinſeco ratione rei uenditæ traditæ.*
7 *Mercator qui mercari & lucrari ſolitus ſit, habens pecuniam paratam intereſſe lucri ceſſantis petere poteſt.*
8 *Intereſſe lucri ceſſantis certum & indubitatũ eſſe debet.*
9 *Tutor qui pupilli pecuniam in prædiorum emptionem non commiſit, cùm prædia uenalia fuiſſent, ad intereſſe lucri ceſſantis tenetur.*
10 *Intereſſe lucri ceſſatis iudici arbitrarium eſt.*
11 *Intereſſe lucri ſperati an & quando peti poßit.*
12 *Vſura mentalis probibita eſt, & obligat ad reſtitutionem: ſecus in ſymonia mentali.*
13 *Creditori quod, gratis datur, licitè accipere poteſt.*

Quæſtio CLXVII.

QVAERITVR an creditor pacti legis commiſſoriæ teneatur fructus perceptos computare in ſortem, & an licitè poſsit petere intereſſe lucri ſperati ſeu ceſſantis, ſaltem ratione ſolutionis retardatæ poſt moram: & an debeat haberi reſpectus quòd pecunia potuiſſet conuerti in emptionem prædiorum quando creditor
1 erat conſuetus negociari. Et in effectu † creditor tenetur fructus rei pignoratæ computare
2 in ſortem, a nec lucrifacit l. j. & ij. C. de pigno. actio. c. illo vos. de pigno. capit. conqueſtus. de vſu. nec valeret pactum in contrarium: quia eſſet vſurarium, ſecundum communem ſententiam docto. iuxta nota. per gloſſ. & docto. in l. j.
2 de diſtra. pigno. † nec deberet admitti compenſatio de fructibus perceptis cum prætenſo intereſſe, ſaltem ante iuſtificationem & declarationem: quia non eſt de liquido ad liquidum, nec de quantitate ad quantitatem. iuxta l. fin. C.
3 de compenſa. † ſed reſpectu intereſſe lucri ſperati an licitè poſsit peti ſalua conſcientia: dubium facit: quia in mutuo vel alio contractu gratuito nihil debet accedere vltra ſortem, aliâs eſt vſura, & contra ius diuinum euangelij. Mutuum dantes nihil inde ſperantes. capit. nauiganti. & cap. conſuluit. cum ſimilibus. de vſu.
4 l. rogaſti. §. ſi tibi. ff. ſi cer. peta. † nam hodie de iure ciuili vſuræ ſunt prohibitæ: vt nota. per gloſſ. & docto. in l. cunctos populos. C. de ſum-
5 ma trinit. & in authen. ad hæc. C. de vſu. † Et licèt poſsit peti intereſſe de iure, ratione damni emergentis, licitè etiam poſsit peti de iure canonico. capit. dilecti. cum ibi nota. de foro compe. capitu. peruenit. capitu. conſtitutus. de fide
6 inſtru. l. j. C. de ſenten. pro eo quod intereſt. † Et idem eſt in intereſſe intrinſeco ratione rei venditæ traditæ. l. curabit. & l. fructus. cum ibi nota. C. de actio. empti. tamen ſecus eſt in intereſſe intrinſeco quod quis potuiſſet lucrari. l. ſi ſterilis. §. ſi per venditorem. ff. de action. em-
7 pti. † Et hoc verum niſi eſſet mercator qui conſueuiſſet mercari & lucrari: quoniam tunc poſſet peti tale intereſſe lucri ceſſantis. l. ij. aliâs iunxit vtique. §. in hac. ff. de eo quod cer. loco proui. quod eſt verum ſecundum Paul de Caſt.

Caſt.ibi, quando talis mercator habuiſſet mer-
cantias paratas,in quibus potuiſſet ſimiliter lu-
8 crari,aliàs ſecus.† Quia tale intereſſe lucri ceſ-
ſantis debet eſſe certum & indubitatum, ſecun-
dum Henri.Boy.in c.conqueſtus.de vſu. & pro
hoc facit quod voluit in ſimili Barto.in l.tutor,
qui repertorium.§.qui poſt.ff.de admini. tuto.
9 vbi voluit,quòd† non poteſt peti intereſſe,quòd
tutor omiſerit conuertere pecuniam pupilli in
emptionem prædiorum,niſi probetur,ꝙ prædia
fuiſſent venalia,& quòd fuiſſet tractatum ſuper
hoc,ſed reſpectu dicti intereſſe lucri ceſſantis,
debet attendi qualitas perſonæ, ſi conſueuerit
negociari & mercari: quia aliàs ſecus in milite
vel in nobili.iuxta no.per Bal.in repe.l.ij. ff. de
10 iureiuran.† Et quia tale intereſſe lucri-ceſſantis
eſt arbitrarium iudicis,ſecundum Io. de Ana.in
11 dict.c.conqueſtus.† Veruntamen reſpectu lucri
ſperati quando quis habuiſſet pecuniam para-
tam ad emendum vel negociandum, & ſuperue-
niat aliquis amicus qui petat mutuo dictam pe-
cuniam,& promittat reddere infra certum tem-
pus,aliàs ꝙ ſoluat tale intereſſe lucri, ſecundum
aliquos poteſt accipere tale intereſſe. Verunta-
men ſecundum In.in d.c.nauiganti.de vſu.iſtud
eſt prohibitum:quia videtur eſſe in fraudē vſu-
rarum:quod eſt verū ante moram,ſed poſt morā
poteſt peti,ſecundū Io. Andr.in d.c. nauiganti,
licèt ſit ſecuriùs abſtinere,ſecundum Panor.ibi,
& Lau.de Rodo.in repeti.c.conſuluit.de vſu.de
quo per Iaſo.in d.l.cunctos populos.& in ſum.
Ange.ſuper ver. vſura primo. & ibi tractat an
debeat haberi conſideratio,ꝙ de pecunia pupil-
li potuiſſent emi prædia.& per Bal.in d.l.ij.ff.de
12 iureiuran.† Veruntamen vſura mentalis eſt pro-
hibita & obligat ad reſtitutionem. d ca. conſu-
luit.Secus in ſymonia mentali,quia licèt ſit pro
hibita,non tamen obligat ad reſtitutionē,ſecun
dum glo.cōmuniter approbatā in c.fi. de ſymo.
& per glo.in c.j.de cleri.non reſiden.lib.vj.licèt
13 † quando aliquid gratis daretur creditori,licitè
poſſet accipere,ſecundū docto.in d.c.cōqueſtus.
vel etiā quādo remitteretur vſura, ſecundum gl.
in c.pro centum.de reg.iur.lib.vj.

a Sortem. Adde quòd fructus rei pigneratæ per-
cepti debitum extenuāt.c.cùm contra.de pigno.
& tenetur etiam creditor de fructibus percipiē-
dis:ſecundū glo.ibi & hic de fructibus cōſum-
ptibilibus.c.j.& ij.de vſur.c.ad noſtram. de iu-
reiur.Si verò extarent & functionem reciperent
extenuant ſortem, aliàs reſtitui deberent. iuxta
not.per Cyn.& Bal.in l.j.C.de pig.actio.

ARGVMENTVM.

Signa vitæ poſthumi ſeu partus cæſi vel abor
tiui quomodò probentur:& an baptiſmus neceſ
ſarium vitæ ſignum inferat.

SVMMARIVM.

1 *Poſthumus ſeu partus ab utero matris cæſus,an ſigna ui-*
tæ habuerit ad obſtetricum & cyrurgorum,qui interfue-
runt,iudicium recurrendum eſt.
2 *Puer ab utero matris mortuæ cæſus ſi uiuus ſit, & ex le-*
gitimis nuptijs natus matri uel patri ſuccedit: & præte-
ritus teſtamentum rumpit:licèt uocem non emittat, & il-
licò extinguatur:Secus ſi mater in puerperio decedat, &
mutandi teſtamentum tempus non habuerit.
3 *Partus cæſus ad feudum ſeu emphyteoſim admittitur, ſi*
pro ſe & filijs ſuis ex ſe naſcituris dictum fuerit. Idē in
legato facto mulieri quando filium haberet.
4 *Mater ſecta an peperiſſe dicatur.*
5 *Poſthumus ad hoc ut ſuccedat uel rumpat teſtamentum,*
requiritur ut perfectè natus ſit, & totus egreſſus ab ute-
ro matris, & quòd monſtruoſus ſeu prodigioſus non ſit.
& nume.10.
6 *Partus natus ante legitimum tempus abortiuo cōparatur.*
7 *Partus cui tantum unum membrum egreſſum eſt, an bapti*
ſari poſſit.
8 *Hieremas, Maria & Ioannes baptiſta in matris utero ſan*
ctificati.
9 *Dei miſericordia arctanda non eſt.*
11 *Mulier quæ monſtrum peperit, ſiue rem habuerit cū ani-*
mali ſiue de animali cogitauerit, dum à uiro cognoſcere-
tur:ſemper eſt in culpa:ſecus ſi fataliter accidat.
12 *Picturæ difformes habere in cubili & camera in qua cō-*
iugati dormiunt licitum non eſt.
13 *Libelli concipiendi formula quando poſthumus natus in*
forma hominis ſtatim moritur.
14 *Vitæ ſigna in puero quæ ſint. & nu.ſeq.*
15 *Vitæ ſignum concludens uox eſt.*
16 *Obſtetricis oculus & manus ſæpè fallaces.*
17 *Teſtes qui extra iudicium unum dixerunt & in iudicio a-*
liud, an uar.; ſint, & puniri debeāt & cui dicto ſtādū ſit.
18 *Quid ſi teſtis repetitus dicat aliter ſcriptum fuiſſe quàm*
depoſuerit.
19 *Ill.cò, quod temporis ſpacium comprehendat.*

Quæſtio CLXVIII.

QVAERITVR de modo probādi ſigna vi
tæ poſthumi ſeu partus ab vtero matris cæ-
ſi,vel abortiui quādo nō habet ſpiritū,& an ba-
ptiſmus inferat ſignū neceſſariū vitæ,& quando
partus nō eſt ad tēpus debitū natus, & de modo
libellādi ſeu articulādi ſuper hoc: & quid iuris
quādo partus declinat ad mōſtrū vel prodigiū:
& quid iuris quādo teſtes cōtradicūt dicēdo ali-
ter depoſuiſſe quā notarius actorum ſcripſerit.
1 † Et in effectu in talibus eſſet recurrendū ad iu-
diciū & depoſitionē obſtetricū & cyrurgicorū,
qui fuerūt præſentes & viderūt.l.ſemel. C. de re
mili.li.xij.l.j.ff.de ven.inſpi.c.prepoſuiſti.c.cau
2 ſam.de proba.† Et quando mortua matre illicò
cæditur & extrahitur puer ab vtero matris ſi ſit
viuus, & habeat ſignū vitæ animalis rationalis
nō declinās ad mōſtrū vel prodigiū,& ſi ex legi-
timis nuptijs fuerit natus ſuccedit patri vel ma-
tri,& rūpit teſtamentū,ſi fuerit præteritus,licèt
nō emittat vocē vel moriatur illicò.l.quod dici-
tur.ff.de libe.& poſthu.l.ij.& iij.de poſthu. hæ-
re.inſti.Verūtamē quādo mater decedit in puer-
perio,& nō habuit oportunitatē mutādi teſtamē
tū:tunc poſthumus præteritus nō rūpit teſtamē-
tum;ſed ſuccedit in virilem, portionem cū alijs
liberis ſubſtitutis.l.iij.C.de inoffi.teſta. Et licèt
partus patiatur diminutionem membrorum vel
ampliationem, dum tamen habeat faciem ho-
minis à parte anteriori dicitur animal rationa-
le:ſecundum Bal.j. Angel.Ioan.de Imol. & Ale-
xand.in dict.l.quod dicitur.Secus ſi haberet fa-
ciem retro verſus ſpatulas & oculos retro: quia
tunc non diceretur homo,ſed monſtrū vel pro-

digium,ſecundum glo.in l.quæret. ff. de verbo. ſignifi.& in l. non ſunt liberi.ff.de ſtatu. homi.
3 †& talis filius ſeu partus ſectus de ventre matris admittitur ad feudum ſeu emphyteoſim, quando fuit dictum pro ſe & filijs ſuis ex ſe naſcituris, ſecundùm Bald.in l.fina.C.de ſuis & legi.& in l.Arethuſa.ff.de ſtatu homi.& Paul.de Caſtr. & Alexand.in dict.l.quod dicitur.& idem quando eſſet factum legatum mulieri quando haberet filium.l.etiam mulier.ff.de verbo. ſignific. l. cùm vxori.C.quando dies lega.ce, Secus quando eſſet legatum mulieri ſi pareret filium : quia tunc ſectus de ventre matris non faceret exiſte-
4 re conditionem legati:†quia mater non diceretur peperiſſe.l.anniculus.la.j.§.fina. ff. de verb. ſignifi.Et præmiſſa etiam faciunt ad quæſtionem quando teſtator inſtituit filium ex ſe naſciturum,& ſi decedat in pupillari ætate ſubſtituit quendam,quòd valet talis ſubſtitutio,licèt puer fuerit ſectus de vtero matris, ſecundum Salice. in l.fi.C.de poſthu.hæredi.inſtitu.l. Titius.§.j. ff.de libe.& poſthu. Et præmiſſa procederent quando talis poſthumus, ſeu partus fuiſſet natus vel ſectus ab vtero matris ad tempus debitum, aliàs ſecus : vt quia poſthumus eſt natus ſexto menſe, & non tetigit de ſeptimo,quia viuere diu non poteſt.l.inteſtato.§.fina. ff. de ſuis & legi.l.ſeptimo menſe.cum ibi nota.ff.de ſtatu homi.ſecundùm Paul.de Caſtr.in dic.l.penulti. C.de poſthu.hæredi.inſti.ſecus ſi partus ex alia cauſa viuere non poſsit, ſecundùm ipſum & Alex.ibi in d.l.quod dicitur.Licèt Ange.videatur ibi tenere contrarium : quia ſufficit quod homo naſcatur viuus, licèt non ſit integer,dum tamen habeat ſpiritum: vt dict.l. quod dicitur. ff.de libe.& poſthu.licèt tex.in d.l. quòd certatum eſt.C.de poſthu.hæredi.inſtituen.requirat,
5 quòd † poſthumus ſit perfectæ natus, & totus egreſſus ab vtero matris, aliàs non ſuccederet, nec rumperet teſtamentum:quia diceretur ſemi natus, ſecundum Barto.in d.l.quod dicitur. & ibi refert, quòd ſemel interrogauit quendam ſuper hoc in priuato examine,ſed neſciuit bene reſpondere, ſed expedit iura iuribus concordare.c.cùm expediat.de elect.lib.vj.l.vnic.C. de in offi.doti. Et ideò pro concordia poſſet dici, ꝙ dicta lex,quod dicitur, procedat quando partus eſt totus egreſſus ab vtero matris cum aliqua diminutione vel ampliatione : quia in manibus non ſunt niſi quatuor digiti vel ſex, quia tunc rumperet teſtamentum : ſecus ſi partus non ſit totus egreſſus ab vtero matris, vt quia ſolũ caput eſt egreſſum, vel aliud membrum ab vtero matris:quia iſto caſu non eſſet totus nec perfectè natus, & non rumperet teſtamentum, vel poteſt reſponderi ſecundùm do.Lanee.de decio in d.l.quod dicitur,dum ibi dicitur,ſi non integrũ animal editum ſit, debet intelligi de non integritate reſpectu corporis ſeu membrorum, non reſpectu temporis.Non obſtat etiam d.l.penul. C.de poſthu.hære.inſti.quando poſthumus cecidit in terram,vel in manibus obſtetricis, & ꝙ diu viuere non poſsit:quia ſecundùm ipſum illud, fuit per accidens, licèt fuerit natus viuus
6 congruo tempore natura inſpecta:† ſecus ſi partus non fuerit natus ad tempus:quia non poteſt viuere.d.l.in teſtamento.§.fi. quia æquiparatur abortiuo,qui naſcitur mortuus,& non videtur natus.l.qui mortui.ff.de verb.ſig. & nõ rumpit teſtamentum.l.vxoris.C.de poſthu.hære.inſtit. & ſic non habet obſtare,l.qui in vtero.ff. de ſta. ho.donec nato poſthumo : quia aliter præteritus non rumperet teſtamentum prout ſuprà di-
7 ctum fuit,†licèt quoad baptiſmum ſufficeret,ꝙ eſſet egreſſum aliquod membrũ,ſecundum Bar. in d.l.quod certarum.& refert canoniſtas tenere. de quo habetur per Inno.& Panor.in c.debitum.de baptiſ.& per glo.in l.poſsideri.in princ. ff.de acqui.poſ.quæ videtur tenere ſaltem quòd requiratur quòd baptizetur in capite, cùm ſit principalius membrum.l.cùm in diuerſis. ff. de relt.& ſump.fu.quia in capite magis manifeſtantur operationes animæ.&hoc verum in caſu neceſsitatis in quo immineret periculum,aliàs deberet immergi totum corpus , & eſſe egreſſum ab vtero matris:ſecũdum Antho. in ſumma. iij. parte.titu.iiij.c.xiij.§.j.nec ſufficeret quod eſſet egreſſum ab vtero matris , vt ibi habetur. Licèt ſecundum Cardi.flor.in cle.j. §. ad hæc.de ſum. trini.ſecundum religioſos ad hoc vt puer poſſit baptizari,requiritur quòd totum corpus ſit egreſſum ab vtero matris:quia aliàs non dicitur natus,cùm nõ poſsit baptizari in vtero matris. c.ſi ad matris corpus.& c.qui maternis. de conſe di.iiij. Quia ex quo non eſt perfectè natus in adam,non poteſt regenerari ex aqua & ſpiritu ſancto,vt ibi habetur.& in c.vt non opponeres.de baptiſ. Veruntamen conſilium eſt quòd quicquid appareat de puero extra vterum imminente periculo mortis propter penetrabilem & occultam operationem ſancti ſpiritus.c. multæ.
8 j.q.j.poterit ſuccurrere ad remedium.† ſicuti in Hieremia,beata virgine,& Ioanne baptiſta,qui fuerunt ſanctificati in vtero matris , ſecundum
9 Cardi.flo.in d.c.ad hæc.†quia miſericordia Dei non eſt arctanda,quia nõ alligauit virtutẽ ſuam & potentiã ſacramentis eccleſiæ,ſecundũ Anth. vbi ſuprà.Et licèt baptiſmus non imprimat caracterẽ abortiuo ſeu poſt mortẽ,ſed dũtaxat animæ & homini viuo.c.licitè.xxxij.q.vij. ſecundũ gl.in c.à nobis.el.ij.de ſen.excõ.Attamẽ in caſu iſto in dubio cæteris paribus vtilius eſt baptizare,quãdo non apparet clarè ꝙ puer ſit mortuus & abortiuus prout ſuprà dictũ fuit,ſalua tamen ſemper determinatiõe ſanctæ matris eccleſiæ & theologorũ.de quo etiã per Archid.& Domi.in c.baptizari.v.di.& c.Valẽtinianus.lx.diſt. Sed redeũdo ad quæſitum de poſthumo cæſo ab vtero matris,ꝙ debeat ſuccedere,licèt propriè nõ dicatur poſthumus,ſecundũ gl.in l.poſthumus.ff.de inoffi.teſta.& faciũt nota.per glo.in rubri. C.de
10 poſthu.† Veruntamẽ debet intelligi de poſthumo ſeu partu qui non declinat ad aliquod monſtrũ ſeu prodigiũ·quia tũc non rũperet teſtamẽtum,nec ſuccederet,nec deberet baptizari.l.non ſunt liberi.ff.de ſta.homi.l.oſtentatum. & l. qui mortui.& l.quæret.cũ ibi no.ff.de verb.ſig.& l. vxoris.& d.l.quod certatum.C.de poſthu.hære. inſti.

inſti. quia talis partus eſt contra naturã, vti qui
habet caput vituli, vel alterius animalis irratio-
nalis, vel etiam quando habet duo capita, vel tres
manus, ſecundum gl. in d. l. oſtentatum, vel etiã
quãdo habet oculos de retro, ſecundũ doct. in d.
l. quod dicitur, licèt ſit differẽtia inter monſtrũ
& prodigium: quia monſtrum quando retinet
formam hominis, ſed prodigium quando habet
formam animalis irrationabilis: vt videtur ſenti
re gl. in d. l. oſtentatum, licèt debeat fieri differẽ
tia quando mulier habuit rem cum animali irra
tionali. & iſto caſu non conſequeretur legatum
factum ſub conditione ſi parturierit: ſecus ſi fa-
taliter euenerit: vt quia mulier participando cũ
viro cogitabat de aliquo animali, ſecundum gl.
in d. l. quæret. & ita tenet Azo. in ſum. C. de poſt
hu. hære. inſti. nam ex cogitatione mulieris con
cipientis talia accidunt, vt dicunt Phiſici, ſecũ-
dum Azo. vbi ſupra. licèt glo. in d. l. non ſunt li-
11 beri, videtur ſentire, ꝙ † mulier eſt ſemper in cul
pa, ſiue habeat rem cum animali ſiue cogitet de
animali: ſecus ſi non cogitet ſed fataliter eue-
12 niat, † & ideò ſecundum vulgare non debent eſ-
a ſe picturæ deformes in camera a vbi cubant cõ-
13 iuges. † Et iſto caſu quãdo poſthumus naſcitur
in forma hominis & ſubito moritur, in libello
debet fieri mentio qualiter fuit natus in forma
hominis abſque monſtro vel prodigio: quia li-
cèt in dubio præſumatur naſci in forma homi-
nis: tamen talis præſumptio debet allegari in a-
ctis. l. ſi adulteriũ. §. idem Pollioni. ff. de adolte. ſe
14 cundum Ang. in d. l. quod certatum. † Sed de mo
do cognoſcendi ſigna vitæ in poſthumo ſeu tali
partu extracto ab vtero matris quando moritur
illicò eſt bene difficile, maximè quando nõ emit
15 tit vocem: † quia quando emitteret vocem, eſſet
ſignũ vitæ cõcludens: ſed vbi nõ emittit vocem
ſecundum relationem aliquarũ mulierũ, quãdo
puer exit ab vtero matris cũ quadam pellicula,
quæ vocatur nutrimentũ, ſeu lectus pueri, aliàs
la depoille, vbi puer quãdo naſcitur eſt curuus
in dicta pellicula, & quãdo talis pellicula remo-
uetur: tunc ſi ſe extendat faciat motũ eſt ſignum
vitæ. licèt ſecundũ aliquos tale ſignũ ſimplici-
ter quãdo ſe extenderet nõ concluderet neceſſa-
rio: quia etiã in re inanimata remoto ligamine ſe
extendit, vt in circulo ligato & ſimilibus. Aliud
ſignum vitæ quãdo puer eſt calidus, & habet co
lorẽ rubeum ſeu coloratũ, & quãdo ponitur ſeu
lauatur cũ vino mixto cũ aqua tepida, ad viden-
dũ ſi faciat motũ, vt poſsit incõtinenti baptiza-
ri, vbi eminet periculũ. licèt iſtud ſignum de co-
lore & calliditate videretur dubiũ, quia quando
puer exit de vtero matris poteſt eſſe calidus &
rubeus abſque ſigno vitæ. Aliud ſignum vitæ
quãdo baptizatur: quia baptiſmus nõ imprimit
characterẽ, niſi homini viuo & non poſt mortẽ,
c. licite. xxxij. q. vij. ſecundũ gl. in c. à nobis. el. ij.
de ſenten. excom. Sed quia quando eſt dubium
ſi puer viuat necne, in dubio eſt cõſilium, quòd
baptizetur propter operationem ſancti ſpiri-
tus, prout ſupra dictum fuit: ideo eſſet cogitan-
dum ſuper hoc. Aliud ſignum eſt quando puer
traditur eccleſiaſticæ ſepulturæ in cimiterio
ſeu terra benedicta: ſed ſuper hoc eſſet cogitan-
16 dum. † Sed quia ſæpè manus obſtetricis fallitur
oculus. c. cauſam matrimonij. de proba. xxvij. q.
j. c. nec aliqua. & ideò etiam poſt atteſtationes te
ſtium publicatas, poſſunt alij teſtes peritiores
17 examinari, vt ibi habetur. † Veruntamen ſi tales
teſtes per priùs extra iudicium dicerẽt vnum, &
poſteà aliud in iudicio, tunc ſunt varij, & puni-
rentur de falſo, ſecundum Bar. in l. eos. ff. de fal.
& Pet. de Ancha. in cle. ij. de teſti. circa finẽ, licèt
glo. in c. cùm cauſam. de teſti. in fi. teneat cõtra-
rium, quòd præualet ſecundum dictum teſtis iu
ratum in iudicio. & ita tenent Bal. & Salice. in l.
nullum C. de teſti. & Bal. in l. geſta. C. de re iudi.
& Panor. in c. per tuas. de proba. Licèt vbi pri-
mum dictum teſtis eſſet iuratũ, eſſet ſtandum pri
mo dicto. c. ſicut. de teſti. ſecundum glo. in c. ve-
niens. el. ij. & in c. cũ in tua. de teſti. licèt minor
fides adhibeatur tali teſti, vt vbi notatur. & ita
etiam tenet deci. Tholo. cclxxxj. & per do. Guid.
18 Pap. deci. cccclvj. † Sed quando teſtis ſecunda
vice repetitus contradicit dicendo, quòd nota-
rius actorum aliter ſcripſit quã depoſuerit, cui
ſit potiùs ſtandum, in hoc debet attendi qua-
litas notarij ſi ſit bonus vel ſuſpectus: & ſi aga-
tur in cauſa ciuili vel criminali. ar. cap. illud. de
præſump. & c. ad audientiam. de præſcript. & l.
iubemus. C. de proba. ſecundum Spe. in tit. de in-
ſtru. edi. §. reſtat. ver. qui ſi vnus. & ibi refert, ꝙ
fuit interrogatus de hoc in ſuo priuato exami-
ne. & in titu. de teſti. §. j. ver. ſed pone. & per Cy.
& Sali. in l. ſi quis decurio. C. de fal. & per Bart.
in l. j. §. ſi quis neget. in fi. ff. quemad. teſta. aperi.
& per Panor. in d. c. ad audientiam. Et præmiſſa
faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa compulſo-
riarum Franciſci Brun, filij Andreæ Brun aliàs
rauart, loci Agueronis mandamenti Albonis cõ
tra hæredes Gonini Epiſcopi villæ Moyrenci:
quia dictus Goninus maritauerat Ioannem Epi-
ſcopæ eius ſororem cũ dicto Franciſco Brun, &
conſtituerat in dotem ducentum ſcuta auri, tan-
dem dicto matrimonio ſolẽniſato & conſumma
to, dicta Ioanna Epiſcope fuit effecta prægnans
& condidit teſtamentũ, in quo inſtituit hæredẽ
poſthumum ſeu poſthumã, & caſu quo decede-
rent in pupillari ætate, vel aliàs quandoquè ſine
prole legitima, ſubſtituit eo caſu dictũ Franci-
ſcum Brun eius maritum, deinde dicta Ioanna
prægnans deceſsit. & fuit cæſus venter per Vin-
centium Boueti cyrurgicũ barberium loci, præ-
ſentibus quibuſdam mulieribus obſtetricibus,
quæ fuerunt examinatæ ſuper dicto partu, ſi ha-
buerit ſigna vitæ, & illicò deceſsit, & traditus
eſt cum matre eccleſiaſticæ ſepulturæ. Et fuerũt
dictus Barbitonſor & mulieres & teſtes exami-
nati & repetitæ mulieres ex officio curiæ, quæ
contradixerunt dicendo aliter depoſuiſſe quam
fuiſſet ſcriptum per Petrum ſiliginis grapha-
riũ caſtellaniæ dicti loci Albonis. & aliàs prout
pleniùs conſtat tenore actorum in manibus ma
giſtri Petri Ioffredi ſecretarij cauſæ. Et aduertẽ-
dum, quia in caſu iſto dictæ obſtetrices quæ de-
poſuerunt non deponunt de tempore partus, ſi
fuerit ad tempus debitum natus in vij. vel. ix.

aut x.menſibus.iuxta nota.in d.l. ſeptimo menſe.ff.de ſta.homi.& per gl.& doct.in l.Gallus.in princi.ff.de libe.& poſthu. Et pariter non deponunt quantum permanſerit viuus. Et non ſufficit quòd poſthumus naſcatur viuus, niſi durauerit viuus, ſecundum glo.in d. l. quod certatũ. ſuper verbo naſcendo.C.de poſthu. hære.inſtit.
19 Et licèt ibi dicatur illicò,†poſſet intelligi infra triduum.l.fin.C. de erro.aduo. l.fi.C.de indi.vidui.l.infra.x.dies.l.ab eo.C.quo. & quando iudex.& ibi glo.& Bal.in d.c.§.quando etiam epiſcopum vel abba.Licèt Bar.in d.l.quod dicitur, tenuerit, quòd ſufficit ꝙ poſthumus vixerit per momentum.

a Camera.Iaſ.in l.Gallus.in princip. ff.de liber. & poſthu.

ARGVMENTVM.

Poſthumus qui incontinenti & illico moritur, ad quem hæreditatem tranſmittat.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas ſi deferatur poſthumo ſeu infanti (emiſerit uocem uel non, modò ſigna uita habuerit) licèt illico decedat parentibus obdormientibus in domino, ſuccedit, & ſi præteritus ſit, teſtamentum rumpit. ſecus ſi parentes ſuperesſent.*

2 *Infans ſi morlatur non adita hæreditate, hæreditatem matris aut alterius ad fratrem tãquam iure patrio quæſitam tranſmittit.*

3 *Hæreditas patris iure ſuitatis ad quoſcunque etiam ignoranter tranſmittitur.*

4 *Hæreditas infantis illico mortui patre in medio non exiſtente ad quem deferatur: & an faciat deficere conditionem ſi ſine liberis.*

5 *Poſthumus quando illicò decedere dicatur.*

Quæſtio CLXIX.

QVAERITVR quando poſthumus natus viuus illicò & in momẽto moritur, ſiue emiſerit vocem, ſiue non: an tranſmiſerit hæreditatem ad patrem; & an hæreditas ſit delata ſubſtituto: an verò venientibus ab inteſtato. Et in effe
1 ctu † quando hæreditas infertur poſthumo ſeu infanti ſiue emiſerit vocem ſiue non: dum tamẽ habuerit ſigna vitæ, licèt illicò deceſſerit poſt mortem patris vel matris, ſuccedit & rumpit teſtamentũ, ſi fuerit præteritus.l.vxoris.& l. quod certatum.C.de poſthu. hæredi. inſtitue.ſecus ſi poſthumus decederet viuente patre vel matre: quia tunc reconualeſceret.l.ſi poſthumus. ff. de
2 iniuſt.rupt.& irrit.teſta.† Sed quoad hæreditatẽ matris aut alteri delatam infanti ſi moriatur nõ adita hæreditate, tranſmittit ad patrẽ iure patrio quæſitã.l.ſi infanti.C. de iu.deli. & eſt ſpeciale in patre, quia aliâs regulariter non trãſmittitur hæreditas quaſi quæſita: ſed adeunda vel repudienda.l.ſi quis filiũ.§.j.ff.de acqui.hære. ſecundũ gl.in l.vnic.C.de his qui ante apert.tabu. Et pariter regulariter infans non trãſmittit hæreditatẽ etiã patris, cũ non habeat iudiciũ diſcretionis, ſecundũ gl.in d.l.ſi infanti.licèt cõmuni-
3 ter reprobetur in hæreditate patris, † quæ iure affinitatis tranſmittitur ad quoſcũque etiã ignoranter.l.apud hoſtes.C.de ſuis & legi.hære.cum ibi nota.& in l.ventre.ff.de acqui.hære. etiam ſi infans non vixerit per horam, ſecundum Bald.
4 in l.j.§.nouiſsima.C.de cadu.tollen.†Sed vbi pater nõ eſſet in medio ad quẽ eſſet delata infantis hæreditas, poſſet dubitari quãdo illicò decedit: ſi deferatur hæreditas ſubſtituto vel veniẽtibus ab inteſtato: quia quãdo illicò decedit, habetur pro non nato.c.nam & ego.de verbo.ſignifi. cũ ibi nota.per glo.quia non videtur factũ quãdo, non durat verſum in vtilitatẽ alicuius.l.ſi à patre.§.verſum.ff.de in rẽ ver.& pro hoc facit gl. in c.j.§.quinetiam.tit.Epiſcopum vel Abbat.in vſib.feud.quæ tenet, ꝙ natiuitas maſculi, qui citò moritur, nõ præiudicat fœminæ, nec facit deficere illã conditionem ſi ſine liberis. & pro hac parte facit quod voluit Cy.in l.j.C.de adulte. & Bar.in l.fi.ff.ad ſena.conſul.tertu. ꝙ ſtante ſtatuto, quòd fœminæ non ſuccedant extãtibus maſculis vel agnatis, ꝙ tunc ſi moriatur maſculus, non præiudicat fœminæ, & maximè quando talis maſculus moritur illicò & incõtinenti: quia talis ſucceſsio momentanea videtur ficta, & non debet præiudicare veniẽtibus ab inteſtato: quia videtur ficta ſucceſsio.& ita videtur tenere do. Anto.de Butri.conſi.xx.incipien.Nulla mulier, aliâs incipit, Aequitas multũ ſuggerit, licèt ibi videatur obſcurè loqui. Sed in contrariũ facit l. ex facto.§.penul.ff ad trebel.& l.filios.§. in bello.ff.de reb.du.vbi habetur, ꝙ quando filius ſuperuixit patri, licèt illicò decedat, facit deficere illã conditionẽ ſi ſine liberis, nec eſt locus ſubſtituto, aliâs vbi non appareret filium ſuperuixiſſe, eſſet locus ſubſtituto, & in dubio cenſetur fundata intentio ſubſtituti, vt ibi habetur. Nec obſtat glo.in d.c.j.§.quin etiam.in tit. Epiſcop. vel Abbat.in vſib.feud.quia eſt ſpeciale in feudis: ſecundum Bal.ibi.& in d.l.j.§.in nouiſsimo.
5 C.de cadu.tollen.†Et dicitur poſthumus illicò decedere, quãdo decedit infrà octo dies, antequã nomẽ ſibi imponatur in baptiſmo, ſecundũ Bal. in d.§.quin etiã.allegat Inno.in d.c.nam & ego. de verbo.ſig.& hoc intelligerem ſecundũ ſubiectam materiã.prout ſuprà dictũ fuit. Veruntamẽ non ſufficit, ꝙ poſthumus naſcatur viuus, niſi durauerit viuus, ſecundũ gl.in d.c.quod certatũ. C.de poſthu.hære.inſti. Et licèt ibi dicatur, licèt illicò deceſsit: tamẽ poſſet tandẽ intelligi infrà triduum.l.fi.C.de erro. & l.fin.C. de indi. & ibi per Iaſo.vel infrà decem dies.l. ab eo.C. quo.& quando iu.vel iudice ſedente pro tribunali. l.litigatoribus.C.de appell.vel ſecundum ſubiectã materiam, ſecundum diuerſas ſignificationes, ſecundum Iaſo.in d.l.fi.C.de iudi & per Bart. in l. ſi quis.C.depoſi.aut ſaltem quòd ſit arbitrariũ iudici.arg.l.j.ff.de iudi.& c.in cauſis.de offi. deleg.licèt Bar.in l.quod dicitur.ff.de libe.& poſthu.tenuerit, quòd ſufficiat, quòd poſthumus fuerit natus viuus vno momento.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio compẽdioſa facta poſthumo per verbum ſubſtituo, cum temporis diſtinctione in ætate pupillari vel aliâs quandocunque ſine prole legitima deceſſerit, ante aditam hæreditatem vulgarem continet, poſt verò fideicommiſſariam: extenditúrque ad caſum quo poſthumus naſcitur.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta ſimpliciter per uerbum ſubſtituo, ſine uerbis compendioſis, uti quandocunque, uel conditione, Si ſine liberis, tractum futuri temporis denotante, uulgarē tantùm continet, nec poſt aditam hereditatem ad fideicommiſſariam trahitur.*

2 *Subſtitutio breuiloca facta ſolùm per uerbum ſubſtituo ſimpliciter, poſt aditam hereditatem ad fideicommiſſum non trahitur.*

3 *Subſtitutio compendioſa facta per uerbum commune ſubſtituo quandocunque deceſſerit & c. cum diſtinctione temporis, ſi fiat pupillo in poteſtate, pupillarem & uulgarem continet, item & fideicommiſſariam poſt pubertatem: ſi extraneo uel puberi fieret, tunc ante aditam hereditatem uulgarem continet & poſt aditam fideicommiſſariam.*

4 *Quid ſi adiecta eſſet conditio ſi ſine liberis.*

5 *Opiniones uariæ de ſubſtitutione facta poſthumo ſiue uulgari ſiue pupillari ſiue compendioſa caſu quo deceſſerit ſine legitima prole, an trahatur ad caſum contrariū, caſu quo non naſcatur poſthumus, maximè quando apponitur adiectio illa, eo caſu &c.*

6 *Caſus omiſſus habetur pro omiſſo.*

7 *Teſtatoris uoluntas ante omnia attenditur.*

8 *Conditio in forma ſpecifica adimpleri debet.*

9 *Subſtitutio uulgaris ſub uno caſu concepta ad alium trahitur ex rationis identitate.*

10 *Opinio quæ pro teſtamēti ualiditate cōtēdit, tenēda eſt.*

11 *Verb. ablatiua an conditionem inducant.*

12 *Expreßio eorū quæ tacitè inſunt, conditionē nō inducit.*

Quæſtio CLXX.

QVAERITVR an ſubſtitutio compendioſa facta ventri ſeu poſthumo cum diſtinctione temporum, ſi deceſſerit in pupillari ætate, vel aliâs quandocunque ſine prole legitima per verbum cōmune, ſubſtituo, continet vulgarem ante aditam hæreditatem: & poſt aditā hæreditatem fideicōmiſſariam: & an ſe extendat ad caſum quo non naſcitur poſthumus. Et in effectu † vbi ſubſtitutio eſſet facta ſimpliciter per
1 verbum, ſubſtituo, abſque immiſcendo verba cōpendioſa per verbum cōpletiuum quādocūque, aut conditionem ſi ſine liberis, denotantem tractum futuri temporis, tunc iſto caſu non contineret niſi vulgarem, nec traheretur ad fideicommiſſariam poſt aditā hæreditatē. l. iā hoc iure. ff. de vulga. & pupil. & ibi per doct. & hoc tenent gl. Bar. Alex. & Iaſo. in l. Gallus. §. quidā rectè. ff. de libe. & poſthu. licèt Bal. in l. humanitatis. C. de impub. & alijs ſubſti. tenuerit, ꝙ iſto caſu dicta ſubſtitutio trahatur poſt aditā hæreditatem ad fideicōmiſſum, & pro hoc facit l. generaliter. §. cū autē. C. de inſti. & ſubſti. ſub conditio. fact. licèt communis opinio ſit, ꝙ iſto caſu talis ſubſtitutio ſolum contineat vulgarem: ſecundum Bar. Alex. & Iaſo. in l. centurio. ff. de vulga. & pupil. licèt ſi eſſet facta impuberi contineret etiam pupillarem. ſecundum Iaſo. ibi. & pro hoc etiam
2 facit l. ij. C. de impu. & alijs ſubſti. † & idem etiā in breuiloqua ſubſtitutione facta ſolùm per verbum, ſubſtituo, ſimpliciter: quia poſt aditam hæreditatem non traheretur ad fideicommiſſum, ſecundum Barto. in l. Lucius. circa fi. ff. de vulga. & pupil. de quo ibi latiùs per Alex. & Iaſ. & ibi refert, quòd iſta eſt communis & vera ſententia. & idem tenet Bar. in d. l. ij. C. de impu. & Cy. in l. precibus. C. de impu. & alijs ſubſti. & Bal. in l. in teſtamento. C. de teſt. mili. in iij. q. & ibi etiā ſequuntur Sali. & Paul. de Caſt. & in d. l. ij. C. de impub. & alijs ſubſti. & Bald. in d. l. hoc iure. & Ange. Are. Inſti. de pupil. §. penul. licèt Iaſon in d. l. Lucius. circa fi. diſputādo teneat, quòd dicta breuiloqua trahatur ad fideicommiſſum poſt aditam hæreditatem diſputatiuè, & in puncto iuris. & pro hoc allegat tex. in l. ſi plures. ff. de vulga. & pupil. ibi, in omnem caſum. & l. Scæuola. ff. ad trebel. & d. l. in teſtamento. Tamen eſt alia communis opinio, ſecundum ipſum. Et de ratione quare nō trahatur ad fideicōmiſſum: quia breuiloqua ſubſtitutio eſt directa, & ideò non trahitur ad obliquum, niſi in breuiloqua ſubſtitutione eſſent adiecta verba cōpendioſæ quādocunque deceſſerit: quia cōplectitur vtrūque
3 tempus, ſecundum Bar. & Iaſo. ibi. † Si verò ſubſtitutio compendioſa ſit facta per verbum commune, Subſtituo quandocunque deceſſerit, &c. cum diſtinctione temporum in pupillari ætate, vel aliàs: tunc ſi ſit facta pupillo in poteſtate, tūc continet pupillarem & vulgarem, & etiam fideicommiſſariam poſt pubertatem, ſecundū glo. in d. l. precibus. Si verò eſſet facta extraneo vel puberi, quia tunc ante aditam hæreditatem cōtinet vulgarem, & poſt aditam hæreditatem continet
4 fideicommiſſariam. † & idem quando eſſet adiecta cōditio, ſi ſine liberis, quæ denotat tractum futuri temporis, ſecundum Bar. & cæteros in d. l. centurio. & in l. quandiu. la grande. ff. de acqui. hære. & Ioan. de Imol. in c. Raynutius. de teſta. Pau. de Caſtr. in l. fi. ff. de hære. inſti. & Barto. in quodam eius conſilio incipien. Nardus Philip. & pro hoc facit l. generaliter. in prin. C. de inſt. ſub condi. vbi probatur quando ſubſtituo facta per verbum ſubſtituo ſi ſine liberis, vel ſi inteſtatus, non trahitur ad fideicommiſſum, ſecundum Are. ibi. Sed redeundo ad principalem partem
5 quæſiti, † an ſubſtitutio facta poſthumo ſiue vulgaris, ſiue pupillaris, ſiue compendioſa caſu quo deceſſerit ſine prole legitima trahatur ad caſum contrarium, caſu quo non naſcatur poſthumus, maximè quando apponitur illa adiectio, eo caſu. Et in effectu quia in hac materia ſunt opiniones in iure, adeò ꝙ non poteſt diſcerni bono modo quæ ſit communis opinio, ideò referā opiniones. Et primo pro parte negatiua, ꝙ talis ſubſtitutio facta poſthumo, ſeu ventri concepta in eo caſu ſi natus fuerit & deceſſerit, quod nō trahatur ad alium caſum, facit l. ſi mater. §. j. ff. de vulga. & pupil. vbi ſubſtitutio concepta in caſu Galli, caſu quo filius viuo teſtatore deceſſerit, ꝙ tunc non ſe extendit ad alium caſum, caſu quo moriatur poſt mortem teſtatoris. & hoc tenent Ange. & Io. de Imol. in l. quandiu, la grande ff. de acqui. hære. circa fi. & pro hac etiam parte facit l. qui habebat. ff. de vulga. & pupil. quia quādo deficit conditio limitata tempore: tunc ceſſat diſpoſitio, nec ſe extendit ad alium caſum, ſecundum glo. & Bal. in d. l. ſi mater. §. j. Nam quando agitur de excludendo perſonam proximiorem

in ſuccedendo:tunc ſubſtitutio facta in vno caſu non ſe extendit ad alium, ſecundum glo. & Bar.in d.l.ſi mater,& per eundem Bar.in l.fi. C. de inſti.& ſubſti.Nam vbi mater vel pater habēt liberos,tunc videntur prædilecti propter liberos,ſecundum Bar.ibi in l.cū quis.C.de natu.libe.& ita eſt in propoſito:quia quādo mater ſubſtituit maritum poſthumo,ſi deceſſerit in pupillari ætate vel aliàs ſine prole legitima, videtur prædilexiſſe maritum, quando fuiſſent nati liberi.& pro hac parte etiam facit l. commodiſsimè.
6 ff.de libe.& poſtbu.vbi†caſus omiſſus habetur pro omiſſo.& l.pater Seuerinā.in prin.ff. de cōdi.& demonſtra.& iſtam partem tenuit in cōſil. quia perempto primo vel ſecundo gradu quando poſthumus non naſcitur etiam perimuntur ſequentes gradus.per iura ibi per ipſum allegata.Et idem tenet Io.And.in addi.ad Spe. in titu. de teſta.Iſtam partem etiam tenet Alex. conſil.j. in j.volu.& ij.volu.clxxxviij.incipien. Viſo proceſſu.& ibi etiam loquitur, quando eſſet facta ſubſtitutio cōpendioſa facta poſthumo. Et iſtā etiam partem tenet Pe.de Ancha.conſi.ccclvij. incipien.Ex ſerie teſtamenti. & loquitur in proprijs terminis de ſubſtitutione facta poſthumo, ſi deceſſerit,eo caſu &c.quia hìc apparet de voluntate teſtatoris,quòd ſe limitauerit ad caſum
7 expreſſum duntaxat:†& ante omnia debet attendi voluntas teſtatoris.l.in cōditionibus.in prin. ff.de condi.& demonſtra.& §.diſponat.in autb. de nup.colla.iiij.Iſtam etiam partem tenet Fulgo.conſi.xlix.& ibi etiam loquitur quando ſubſtitutio eſt facta poſthumo limitatiuè,eo caſu &c.& ibi reſpondet ad d.l.fi.C.de inſti.& ſubſti. vbi ſubſtitutio facta poſthumo,ſi natus nō fuerit,trabitur ad alium caſum caſu quo natus fuerit:quia ille caſus eſt magis fauorabilis, quàm iſte, vbi non naſcitur poſthumus, quia prout ſuprà dictum fuit,quando naſcuntur liberi,mater videtur prædiligere maritum propter liberos & econtrà, ſecus quando non naſcuntur liberi: quia tunc pater vel mater dicuntur extranei,& ſuccederent ab inteſtato in vltimo loco, excluſo fiſco,& agnati & cognati præfereren-
8 tur.C.vnde vi.& vxo.l.j.Prætereà† conditio debet impleri in forma ſpecifica.l.qui hæredi.& l. Mœuius.ff.de condi.& demon. Et quando poſthumus non naſcitur abortiuus non poteſt impleri illa conditio,ſi ſine liberis: quia viuens mori dicitur,& non ecōtrà.l.qui duos.ff. de manu,
9 teſta.Sed pro contraria parte facit:†quia ſubſtitutio vulgaris concepta ſub vno caſu, trahitur ad aliū ex identitate rationis.l.Gallus.§. & quid ſi tantum.ff.de libe.& poſtbu.& maximè quando ſubſtitutio eſſet facta ſub conditione neceſſaria iuxta nota.per Bar.ibidem.Nam ſubſtitutio vulgaris continet duplicem caſum,videlicèt noluntatis & impotentie.l.cùm proponas. C.de hæredi.inſt.& in l.ſi pater.ff.eod.titu.& pro hac parte videtur tex.in l.qui ventri.ff.de ventre inſpi.vbi ſecundum gl.ibi poteſt fieri ſubſtitutio poſthumo vulgaris vel pupillaris, & ſe extendit ad cauſam ad quem non naſcitur poſthumus. & pro hoc etiam videtur tex.in l.ab exhæredati.§. fina.ff.de lega.j.l.ſi nemo tutorum.§.fina. ſuper verb.ſubſtituto.ff.de teſta.tutel.& d.l.fi.C. de inſti.& ſubſti.vbi illa ſubſtitutio,ſi poſthumus nō naſcatur,trahatur ad caſum contrariū,caſu quo poſthumus naſcitur:ergo videtur,idem in caſu contrario, vt contrariorum ſit eadem diſciplina.& iſtam partem tenet Bal.in d.l.fi.etiam quādo ſubſtitutio compendioſa eſt facta poſthumo etiam cum diſtinctione temporum, ſi deceſſerit in pupillari ætate vel aliàs quandocunque. Et idem tenet Ioan.Fab.licèt videatur opponere de d.l.ſi mater.§.j.ff.de vulga.& pupilla.Idem tenet Bar.in l.j.ff.de vulga.& pupilla. in iiij. membro principali cum limitatione:tamen quando talis poſthumus non naſcitur poſt mortem teſtatoris, vel modicum ante,ita quòd teſtator non babuit oportunitatem mutandi teſtamentum,ſicucuti in præcedenti quæſtione decidit quādo pupillus moritur viuo teſtatore.ff.de teſtamen.mili.& l.iij.C.de inoffi.teſta.licèt ſecundum doct. communiter ibi non adhibeatur iſta differētia. ſed ſimpliciter babet locum dicta ſubſtitutio. Iſtam partem etiam tenet Ange.in l.qui poſthumos.ff. ad ſileia. & in l.lex cornelia. in fin. ff.de vulga.& pupil.circa fi.vbi tenet, quòd ſubſtitutio facta poſthumo habet etiam locum ſi non naſcatur poſthumus.Et iſtam partem etiam tenet Iaſo.in d.l.j.ff.de vulga.& pupil.per iura ſu-
10 prà allegata.Et pro iſta parre facit:† quia in dubio debet teneri in iudicando opinio quæ fauet teſtamento,ne deſtruatur teſtamentum.l.ſi pars. ff.de inoffi.teſta.ſecundum Ioan. de Imol. in l. filio præterito.ff.de iniu.rup.& irri.teſta. ſicuti in cauſa matrimoniali dicitur, vbi in dubio debet teneri opinio quæ fauet pro matrimonio,ſecundum Hoſti.Ioan.Andr.Panor. in c.ij. de cogna.ſpiri.& per Iaſ.in c.ciuilibus. ff.de vulga.& pupil.& iſtam partem tenet Sali.in l. ſi teſtamenta.C.de impu.& alijs ſubſti.vbi tenet, quòd ſubſtitutio pupillaris facta poſthumo continet tacitam & vulgarem,etiam quando non naſcitur poſthumus.per iura ſuprà allegata. & pro hoc facit:quia vna ſubſtitutio directa trahitur ad aliam,& in dubio præſumitur directa, ſecundum glo.& Bar.in d.l.verbis ciuilibus.& pro hoc facit.l.fi.C.de hære.inſti.& c.ſi pater.de teſta.libr. vj.Et præmiſſa etiam faciunt ad quæſtionem ſuper ſubſtitutione facta in teſtamēto dictæ Ioannæ Epiſcopæ vxoris dicti Franciſci Brun, aliàs rauart loci Aneronis mandamenti Albonis in quo teſtamento dicta Ioanna ſubſtituit dictum eius maritum poſthumo,ſi decederet in pupillari ætate,vel aliàs quandocunque,& non fuit natus poſthumus:aut ſaltem non vixit momento. Et fuit concluſum per curiam ſeu maiori parte dictam ſubſtitutionem habuiſſe locum in perſonam dicti mariti,licèt aliquis ex dominis curiæ eſſet dubius propter voluntatem teſtatricis inquantum voluit ſe adſtrinxiſſe eo caſu quo dictus poſthumus naſceretur,prout ſupra dictum fuit.Et quòd ideò propter conflictum doctorū, quòd erat iuſta cauſa adiudicandi bona dictæ teſtatricis vtrique parti pro medietate.iuxta nota. per Bal.& Io.de Imo.in l.ſi pater.ff. de hære. inſti.&

ſti. per gl.in l.Neſennius.ff.de nego.geſt. Nec
obſt. ſi diceretur, quòd in pagano quis non po
teſt decedere pro parte teſtatus & inteſtatus.l.
ius noſtrum.ff.de reg.iur.quia ad iſtud reſpon-
detur, quòd hoc verũ à principio: ſecus expoſt
facto ex diſpoſitione legis, ſecundum glo.ibi l.
circa.ff.de inoffi.teſta.l.iij.C.eo.ti.l.j.C.de ſecũ.
nup.facit nota.per Cy.&Bar.in l.cunctos po
pulos.C.de ſum.trinit.relinquo cogitandum, li-
cèt in dubio eſſet præſumendũ pro maiori par-
te alio non apparente, ſecundum gl.in c.j.de his
quæ fi.à maiori par. capi. Nec obſtat præmiſsis
quòd ad illa verba appoſita in dicta ſubſtitutio-
11 ne ibi, eo caſu ſubſtituit &c.† ꝙ illa verba abla-
tiua videntur inducere conditionem.l.à teſtato-
re.ff. de condi.& demon.quia ad iſtud reſpõde-
12 bat, ꝙ tacitè inerant & quòd expreſsio eorum
quæ tacitè inſunt non inducit conditionẽ. l. hæc
verba.ff.de lega.j.l.non rectè.C.de fide inſtr.Sed
ad iſtud reſpondebatur, quòd non procedit in
caſu iſto: quia expreſsio dictorum verborũ fuit
facta alio modo quã tacitè ineſſet, & ſic inducit
conditionẽ.l.ita.§.illi ſi volet ff.de lega.j. & ma
ximè quando apparet de voluntate teſtatoris:
quia tunc verba ſi tacitè ineſſent inducerent cõ-
ditionẽ.l. in cõditionibus.in prin.ff.de condi.&
demon. ſecundum Bal.in l.j.in prin.C.de cadu.
tollen.de quo latiùs habetur per Paul. de Caſtr.
& Alexand.in d.l.hæc verba.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio pupillaris facta per matrem pu-
pillo, aut per patrem emancipato, aut puberi vel
extraneo tacitam vulgarem continet.

SVMMARIVM.

1 *Expreſſo uitiato tacitum uitiatur: quomodò accipien-
dum ſit.*

Quæſtio CLXXI.

QVAERITVR an ſubſtitutio pupillaris
facta per matrem pupillo, aut per patrẽ filio
emãcipato, aut puberi vel extraneo contineat ta
citã vulgarẽ. Dubium facit: quia ex quo non po
teſt valere vt pupillaris expreſſa, cũ nõ ſit in po-
teſtate matris, vel quãdo ſit puberi vel extraneo.
l.moribus.in prio.& l. in pupillari. ff. de vulga.
1 & pupil.& Inſti.de pupil.§.extraneo.& † per cõ-
ſequens vitiato expreſſo debet vitiari tacitum.l.
iij.C.ſi pen.appella.mor.interue. l.iij. §. qui ha-
bet.ff.de ſerui.ruſti.præd.Sed in contrariũ deci-
dit Bal.in l.fi.C.de inſti.& ſubſti.ſub condi.per
l.ſi mater.in prin.ff.de vulga. & pupil. & idẽ te-
net Sali.in l.ſi teſtamẽto. C.de impu. Nec obſtat
quod dicitur, ꝙ vitiato expreſſo vitietur tacitũ:
verũ quando tacitũ venit acceſſoriè: ſecus ſi ve-
niat æquè principaliter.l.ſi fideiuſſor.&ibi Bar.
ff.de lega.j.& ita eſt in propoſito: quia illa tacita
vulgaris venit principaliter, & per ipſam ſucce-
ditur teſtatori, iuxta nota.per glo. & docto. in l.
fi.C.de inſti.& ſubſti.ſub condi.fact.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio facta per patrem pupillo per ver-
bũ commune ſubſtituo, pupillarem & vulgarem
continet: nec poſt aditam hæreditatem ad fidei-
commiſſum trahitur. Idem ſi fiat extraneo vel
puberi.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio facta ſimpliciter per uerb. Subſtituo, regula-
riter non, niſi uulgarem ſubſtitutionem continet: facta
autem pupillo & uulgarem & pupillarem cõtinet. Idem
in reciproca, & nu.2.*

3 *Intellectus l. qui plura. ff. de uulgari.*

4 *Subſtitutio pupillaris facta per uerba merè directa an
& quando poſt pubertatẽ ad fideicommiſſum trahitur.*

Quæſtio CLXXII.

QVAERITVR an ſubſtitutio facta per pa
trem pupillo per verbum cõmune ſubſtituo,
contineat vulgarem vel pupillarem: & an poſt
aditam hæreditatem trahatur ad fideicõmiſſum:
& quid iuris quãdo fit ſubſtitutio extraneo vel
puberi: & quando etiam ſubſtitutio fit per ver-
ba directa: & quando etiam in teſtamento eſt ap
poſita clauſula codicillaris: & quid de ſubſtitu-
tione breuiloqua vel reciproca. Et in effectu
1 † ſubſtitutio facta per verbum ſubſtituo, ſimpli
citer, regulariter non continet niſi vulgarẽ ſub-
ſtitutionem.l.iam hoc iure.ff.de vulga.& pupil.
ſecundum glo.in l.Gallus.§.quidam rectè. ff. de
libe.& poſthu.& ibi per Bart.& Alex.& pariter
continet pupillarem quando fit pupillo, ſecun-
dum Bar.& Iaſo.in l. Centurio. ff.de vulgar. &
2 pupil.& Bar.in l.fi.C.de hære.inſt.† Et idẽ eſt in
reciproca ſubſtitutiõe: quia ſi ſit facta inter per
ſonas pares pupillorũ cõtinet vulgarẽ & pupil-
larẽ: ſi verò fuit facta inter perſonas impares, vti
inter pupillos & puberes vel inter extraneos tũc
ſolũ continet vulgarẽ, adeò ꝙ poſt aditã hæredi
tatẽ expirat, nec trahitur ad fideicõmiſſum.d.l.iã
hoc iure.& l.poſt aditam.C.de impu.& alijs ſub
ſti.& hoc tenet Bart. in d.l.Centurio.& in l.Lu-
cius.ff.de vulga.& pupil. & iſta eſt cõmunis opi
nio ſecundũ Iaſ.ibi.& ſequuntur Ioan.de Imol.
3 & Alex.† Nec obſtat l. qui plura.ff.de vulga.ibi,
in omnem caſum, quia ſecundum Bar. debet in-
telligi in omnem caſum directæ ſubſtitutionis,
non autem fideicommiſſariæ.& hoc verum, niſi
in tali ſubſtitutione eſſent adiecta verba compẽ-
dioſæ ſubſtitutionis, vel alia verba denotantia
tractum futuri temporis: quia fuiſſet dictũ quã-
documque alter hæredũ deceſſerit: vel etiã ſine di
ctione diſtributiua, quandocunque vos adinui-
cem ſubſtituo, ſecundum Bar.in d.l.Centurio.
& in d.l.Lucius.& pro hoc facit l.in teſtamento.
C.de teſta.mili.cũ ibi no. Nec obſtat ſi dicatur
ꝙ ex quo à principio talis ſubſtitutio potuit va
lere iure directo in vim vulgaris ſubſtitutionis,
non debet trahi ad fideicommiſſum.l. verbis ci-
uilibus.ff.de vulga.& pupil. Quia ad iſtud re-
ſpondetur, ſecundum Bar.in d. l. Centurio. & l.
Lucius.ff.de vulga. & pupil.& in l. quandiu. la
grande, in fi.ff.de acqui.hære.quod illud verum
eſſet, quando talis ſubſtitutio poſt aditam hære
ditatem poſſet valere iure directo: aliàs ſecus vbi
eſſent poſita verba compendioſæ ſubſtitutionis
vel denotantia tractum futuri temporis, prout
4 ſuprà dictum fuit.† Si verò ſubſtitutio eſſet fa-
cta per verba merè directa pupillo vel extraneo,
licèt pro tempore pupillaris ætatis poſſet valere
vt pupillaris ſubſtitutio, vel vt vulgaris ante a-
ditam hæreditatem, tamen poſt pubertatem nõ

traheretur ad fideicommiſſum.d.l.verbis ciuili-
bus,etiam ſi eſſent appoſita verba ſubſtitutionis
compendioſæ,vel per verba denotantia tractum
futuri temporis,ſecundum gl.in §. qua ratione.
Inſti.de pupil.licèt aliqui tenuerint, ꝙ de tẽpo-
re pupillaris ætatis valeat iure directo, & poſt
pubertatem trahatur ad fideicommiſſum.& hoc
tenet Ioan.And.in c.ſi pater.de teſta.libr.vj.in
nouel.Sed quia iſte paſſus eſt difficilis ,.& ſunt
opiniones,vt no.per doct.in d.l.Centurio & in
l.precibus.C.de impu.& alijs ſubſti. Ideò ad tol
lendum opiniones quando in teſtamento eſſet
appoſita clauſula codicillaris , tunc etiam talis
ſubſtitutio poſt pubertatem traheretur ad fidei
commiſſum,ſecũdum Bal.& Ange.in d.l. verbis
ciuilibus.& ibi ſequuntur Paul. de Caſt. Alexã.
Ia.& maximè quando ſubſtitutio compendioſæ
eſſet facta per verbum cõmune ſubſtituo : quia
tunc pro tempore pupillaris ætatis valent iure
directo,& poſt pupillarem ætatem iure fideicõ-
miſsi,ſecundum glo.in d.§.qua ratione. licèt in
d.l.Centurio.& l.precibus. & l.ex tribus.C.de
inoffi.teſta.tenuerit,ꝙ omni tempore ſit fidei-
commiſſaria. & hoc verum poſt aditam hæredi-
tatem:quia ante aditam hæreditatẽ talis ſubſti-
tutio bene valeret vt vulgaris iure directo,ſecũ-
dum Bar.in d.l.Centurio,pront ſuprà fuit di-
ctum.De quo per glo.in c. Raynutius.de teſta.
& in d.c.ſi pater. & hoc verum niſi mater eſſet
in medio:quia tunc ſubſtitutio facta per verbũ
commune ſubſtituo &c.pro tempore pupillaris
ætatis eſſet fideicommiſſaria,ſecundum Bart.in
d.l.Centurio.de quo ibi latiùs per docto.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio directa ad fideicommiſſariam nõ
trahitur:neque fideicommiſſaria ad directam.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio directa regulariter ad fideicommiſſum non trahitur.*

2 *Subſtitutio obliqua ad directam non trahitur,ſi à teſtatore hæres hæreditatem reſtituere grauetur , ita ut per alterius manum accipiat.*

Quæſtio CLXXIII.

QVAERITVR an ſubſtitutio directa poſ
ſit trahi ad fideicõmiſſum & econtra: an ſub
ſtitutio obliqua, ſeu fideicommiſſa trahatur ad
1 directã ſubſtitutionem.Et in effectu † regulari-
ter ſubſtitutio directa non trahitur ad fideicõ-
miſſum.l.verbis ciuilibus. ff. de vulga.& pupil.
Fallit in duobus caſibus,ſecundum glo.ibi.Pri-
mò quando talis ſubſtitutio à principio nõ po-
teſt valere iure directo defectu perſonæ teſtãtis,
vel perſonæ cui ſubſtituitur:tunc valet iure fi-
deicommiſsi.l.ex facto.in prin.ff.ad trebel. Se-
cundò fallit quando talis ſubſtitutio à princi-
pio non poteſt valere iure directo defectu ſolẽ-
2 nitatis.l.Scæuola.ff.ad trebel,†Sed econtrà ſub-
ſtitutio obliqua quando teſtator grauat hære-
dẽ reſtituere hæreditatem alicui, ita ꝙ accipiat
per manum alterius:tunc non trahitur ad ſub-
ſtitutionem directã.l.cohæredi.§.filiæ.ff.de vul-
ga.& pupil.quia ad validitatem talis fideicõmiſ
ſi requiritur ꝙ adeatur hæreditas per hæredem:
aliâs non valeret.l.apud Iulianum.§.Item Iulia-
nus.ff.ad trebel.l.eam quã.C.de fideicom. Fallit
fauore libertatis.l.neque enim.§.fi.ff.de ſta-
mili.Secundo fallit quando appareret de volun
tate teſtatoris.l.quærebatur.ff.de teſta. ali. vt
quia teſtator voluit valere talem ſubſtitutionẽ,
licèt fuerit facta per verba obliqua vale iure
directo:vt quia teſtator ſubſtituit vulgariter &
pupillariter.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio pupillaris an fideicommiſsi iure
valere poſsit

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio pupillaris à principio iure directo, valere nõ poteſt.*

2 *Subſtitutio pupillaris facta per verba dubia,vulgaris ſubſtitutionis iure valere poteſt.*

Quæſtio CLXXIIII.

QVAERITVR quãdo mater ſubſtituit
filio pupillariter,vel quãdo pater ſubſtituit
pupillariter puberi,ſeu emancipato:an talis ſub
ſtituo valeat iure fideicõmiſsi. Et videretur pri-
1 ma facie ꝙ ſic:† quia talis ſubſtitutio à princi-
pio non poteſt valere iure directo.iuxta no. per
gl.in d.l.verbis ciuilibus.ff.de vulga.& pupil.li
cèt gl.inſti.de pupilla.§.extraneo. videatur tene
re ꝙ talis ſubſtitutio facta per verba directa nõ
trahatur ad fideicommiſſum.pro quo facit l.ſer-
uus legatus.§.ſi ſeruus.ff.de lega.j. Veruntamen
Bar.in d.l.verbis ciuilibus.videtur tenere,ꝙ iſto
caſu quando mater ſubſtituit pupillariter filio
pupillo,ꝙ tunc valeat iure fideicommiſsi. ſecus
quando fit ſubſtitutio filio puberi vel emãcipa-
to:quia tũc nõ poteſt valere iure fideicommiſsi:
quia talis ſubſtitutio pupillaris finiretur puber
tate.Ergo nõ poteſt incipere à tẽpore à quo ex-
2 piret.per iura ibi per ipſum allegata.†Et hoc ve
rũ,niſi verba eſſent dubia:quia tunc poſſet vale
re iure vulgaris ſubſtitutionis, ſecundum Iaſo.
ibi circa fi.l.fi.C.de hæredi.inſti.

ARGVMENTVM.

Subſtitutio pupillaris tacita contenta in ex-
preſſa vulgari,contra matrem non admittitur:
ſecus in tacita vulgari.

SVMMARIVM.

1 *Subſtitutio vulgaris expreſſa tacitam pupillarem continet, etiam matre in medio exiſtente: quæ matre viuente effectum non habet , nec contra ipſam admittitur. Fallit ut nume.3.*

2 *Subſtitutio pupillaris contenta in breuiloca vel compendioſa matrem excludit. Idem quando frater eſſet pupillo ſubſtitutus. & nume.4.*

5 *Subſtitutio vulgaris tacita cõtenta in expreſſa pupillari contra matrem admittitur:ſecus in teſtatoris matre.*

Subſtitutio tacita pupillaris regulariter pupilli matrem non excludit.

Quæſtio CLXXV.

QVAERITVR an tacita pupillaris con-
tenta in expreſſa vulgari admittatur con-
tra matrem : & quid de tacita vulgari. Et
in effectu gloſſ. in l. Centurio.ff. de vulgar. &
pupilla. videtur tenere, quòd matre exiſtente
in medio vulgaris expreſſa non contineat ta-
citam

citam pupillarem. Sed gloſſ.in l.fina.C.de con-
di.inſti.& l.precibus. C. de impu. & alijs ſubſti.
1 ſuper verb. omnimodò,† tenet quòd iſto caſu
vulgaris expreſſa continet tacitam pupillarem,
etiam matre exiſtente in medio, nec habet effe-
ctum matre viuente, nec contra ipſam admitti-
tur.& pro hoc videtur tex.in l.fi.vbi quando ma
ter prior moritur ante pupillum, tunc ſubſtitu-
tus admittitur:quod tamen non fieret, ſi vulga-
ris non contineret tacitam pupillarem, & idem
quãdo mater repudiaret ſucceſsionem filij:quia
tunc ſubſtitutus admitteretur,ſecundũ Bar.Bal.
Ang.Alex.in l.centurio.ff.de vulga. & pupil. li-
cèt aliàs ſubſtitutio pupillaris expreſſa excludat
matrem.c.ſi pater.de teſta.lib.vj.l.Papinianus.§.
ſed nec impuberi.ff.de inoffi.teſta. & d.l. preci-
2 bus.ver.ſi verò.† Et idem eſt in pupillari contẽ-
ta in breuiloca, vel cõpendioſa, quia excludit
matrem:quia dicitur expreſſa, ſaltẽ verbis gene-
ralibus, ſecundũ glo. in d.l.precibus.& in l. Lu-
cius. ff. de vulga.& pupil. & ibi etiam ſequũtur
3 cõmuniter doc.† Et iſto caſu quando tacita pu-
pillaris cõtinetur in expreſſa vulgari, licèt regu
lariter nõ admittatur contra matrem:tamen fal-
lit ex voluntate teſtatoris,ſecundũ gl.in d.l.pre-
cibus.ſuper verb.omnimodò.& in l. in teſtimo-
nio.C.de teſta.mili.& poſſet probari volũtas de-
functi per duos teſtes:quia non agitur de volun
tate de nouo inducẽda, ſed declaranda, ſecundũ
Bart.in l.ij.ff.de vulga. & pupil. & ibi ſequũtur
cõmuniter cæteri.& in d.l.precibus. & per Iaſo.
in l.quãuis.C.de impube.& alijs ſubſtitu. & pro
hoc facit l. hæredes palàm.§.ſed ſi notã.ff. de te-
ſtam.& per gl.in l.ij.C.de bo.po. ſecundũ tabu.
4 †Et idem eſt quando frater eſſet ſubſtitutus pu-
pillo:quia tunc excluderet matrẽ, ſecundũ Bart.
in d.l.ij.& in d.l.centurio.& ibi per Iaſo.& in d.
l.precibus.vbi ponit etiam plures alias coniectu
ras ad excludendum matrem,& in l. quamuis.C.
5 de impuber.& alijs ſubſtitu.†Sed reſpectu taci-
tæ vulgaris contentæ in expreſſa pupillari illa
bene admittitur contra matrem: quia tunc agi-
tur de bonis teſtatoris, ſecundũ glo. cõmuniter
approbatam in d.l.fi.C.de inſti.ſubſti.ſub cond.
quam ſequuntur ibi cõmuniter docto. Secus in
matre teſtatoris: quia tacita vulgaris non exclu-
dit matrem teſtatoris : ſicuti in ſimili, quòd
tacita pupillaris regulariter non excludit ma-
trem pupilli,ſecundum Bart.in l. j. ff. de vulga.
& Iaſo.in d.l.quamuis.

ARGVMENTVM.

Furtum qualificatum tranſlatum per furem in alia iuriſditione quàm factum ſit,contractã-do nouum furtum dicitur: nec fur ad locum delicti remittendus eſt,cùm puniri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Fur portans rem furtiuam in alieno territorio con-*
tractus,nouum furtum committere dicitur.
2 *Pretium in furto rei loco non ſuccedit.*
3 *Fur ad locum delicti an remittendus ſit, quando ipſe*
in alio territorio rem contractando delictum com-
miſit.
4 *In delictorum cognitione & animaduerſione mos atten-*
di debet.

Quæſtio. CLXXVI.

QVAERITVR quando res furtiua porta
tur & contractatur per furem in alieno ter-
ritorio,an dicatur nouum furtum, vt poſsit ibi
puniri,an verò ſit locus remiſsioni ad locũ furti
primo loco facti : & maximè quãdo tale furtum
eſſet qualificatũ cum violentia, ſeu crochetis, &
cum exſcalatione muri. & quid iuris quãdo fur
ſeu latro aufugit cum re furtiua ad locũ domi-
cilij,& præſertim ſtante priuilegio ſeu pactione
principis, ꝙ incola & habitator non poſsit ci-
tari nec puniri pro delicto per aliũ iudicem quã
iudicem domicilij. Et in effectu prima facie vide
1 retur dicendũ † ꝙ portando & cõtractando rem
furtiuam in alieno territorio dicatur committi
nouũ furtum:quia ſicuti mutatione dominij na-
ſcitur noua actio furti, ita etiam mutatione ter-
ritorij iuriſditionis.l.ſi dominium.ff.de furt. &
hoc tenet Barto. ibi l. qui fure.ff.de ſta.homi.&
idem tenet in l qui.in princi. ff. de furt.& in l.ſi
abducta.C.de fur.& in l.ſed qui legatarius.ff.de
condi. furti: Et iſta regula ſeruatur per acceſſò-
res fauore reipublicæ:vt refert Ange.in d.l.ſi do
miniũ.& in l.d : his C.de fur.& hoc verũ quan-
do ibi reperitur res furtiua : ſecus ſi fur alienaſ-
2 ſet:† quia tunc precium non ſuccederet loco
rei.l.qui vas.§.fina. ff. de fur. ſecundum Angel.
Areti.in tracta.malefi.ſuper verb. veſtem abſtu-
lit.licèt ibi referat, quòd doctores Bononienſes
conſuluerunt contrarium per plures rationes
ibi adductas,licèt in contrarium teneat per l.in-
ficiando.§.infans.ff. de furt. & ibi reſpondet ad
rationes in contrarium. Nec obſtat ſi dicatur,
3 quòd † debeat fieri remiſsio ad primum locum
furti perpetrati,vt in §.ſi quis verò comprehen-
ſorum. in authen. vt nulli iudi col. ix. Quia ad
iſtud reſpondetur,quòd non poteſt peti talis re-
miſsio propter nouum delictum, cùm fuerit of-
fenſus iudex, vbi fuit res furtiua contractata.
Bald. verò in d.l.ſi abducta.& in authen. ſed no
uo iure.C. de furt. ſaltem per viam prorogatio-
nis iuriſditionis, & dicitur prorogatio iuris &
de iure. & idem tenet in §. iniuria. in c. j. de pa.
iuramen. firman. etiam ſi tale furtum primo lo-
co fuerit factum cum violentia & rapina. &
idem tenet in l.qui furere.ff.de ſta.homi. & ma-
ximè ex quo facit reſidentiam cum re furtiua in
aliquo loco per ſpacium vnius diei.argu.l.quod
deſtinauerit.ff.de lega. iij. & idem tenet in l.j.C.
de confeſ. & iſto caſu oporteret probare de idẽ-
titate rerum. Angel. verò in dict. l. ſi domi-
nium. ff. de furt, tenet contra opinionem Bar-
tol.niſi in certis caſibus, & inter cætera quan-
do fur in principio fuit in propoſito ſe tranſ-
ferendi ad aliud territorium cauſa ſuæ ſecuri-
tatis : vt quia erat in confinibus territoriorum,
ſecundum Angel.& Salic.in §.verò in d. l. ſi ab-
ducta.tenet contra Bart.de qua materia habetur
per Anth.de Butri.& Panor.in c.j.de fur. & latè
per Ioan.de Ana.in c.ſi.eod.tit.& ibi tenet,quòd
licèt contractauerit in alio territorio : non ta-
men punitur niſi ſemel. & per Auguſt. in addi.

ad Ang. Are. in d. tracta. maleſi. ſuper ver. veſtem abſtulit. Sed quò ad aliam partem quæſiti, quādo fur cum re furtiua, fugit ad locum domicilij, tunc poteſt ibi puniri etiam pro delicto alibi commiſſo, ſiue per viam accuſationis ſiue inquiſitionis. l. j. & ij. C. vbi de cri. agi opor. cum ibi nota. per Cy. & cæteros. & per Bart. & Bald. in l. j. C. de ſumma. trini. & per Panor. in c. cùm contingat. de for. compe. & maximè quando iudex domicilij præuenit, tam per capturam & citationem realem quàm reſponſionem factam, quia iſto caſu non eſſet locus remiſſioni ad locum delicti, ſaltē donec lata ſententia. l. ſolent. & l. quæſitū. ff. de cuſto. reo. de quo habetur p Alex. de Imo. in l. à diuo Pio. §. ſententiā. ff. de re iudi. & præſertim quando eſt priuilegium vel pactio principis quòd ciues incolæ & habitatores non poſsint alibi citari nec puniri quàm per iudicē
4 domicilij; † quia in talibus debet attendi conſuetudo vel ſtatutum. iuxta nota. per gl. & doct. in cle. paſtoralis. §. deniq;. de re iudi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper quodam furto quarūdam peciarum auri & argenti perpetrato per Petrum Faleonis, aliâs Combe, incolem & habitatorē Gratianop. & Iacobum Raueti parœciæ Miolani in caſtro ſeu domo forti baſtidæ Meolani, prius facto tractatu in hac ciuitate, & deinde dictus Combe cum certa parte dictarum pecuniarum contractarū venit ad hanc ciuitatem Gratiano. vbi fuit captus per officiarios curiæ cōmunis Gratianop. ad querimoniā nobilis Anthonij Peronis caſtellani baſtidæ, cui pertinebant dictæ pecuniæ ſubtractæ. & fuit factum inuentarium de dictis pecunijs, & reſponſio ipſius Combe delati vbi confeſſus fuit dictū furtum per ipſum perpetratum cum dicto Raueti in dicto caſtro Baſtidæ de nocte intrando per quandam muraliam, deinde dicti officiarij Baſtidæ Meolani per eorū literas requiſitorias requiſierunt dictum iudicem curiæ communis Gratiano. vt haberet eis remittere ad locum delicti dictum Combe. Sed dictus iudex recuſauit remittere, allegando ꝙ per cōtractationem dictarum pecuniarum in hoc territorio Gratian. cenſetur nouū furtū, ꝙ etiā per pactiones & libertatē dictæ curiæ cōmunis, ꝙ ciues, incolæ & habitatores Gratiano. nō debēt alibi remitti nec puniri, niſi per iudicē curiæ cōmunis, etiam pro delictis alibi perpetratis. Et tandem cauſa ſuper hoc certo tempore fuit agitata coram curia, vbi dicti officiarij Baſtidæ produxerunt quædā priuilegia iuriſditionis. In quibus inter cætera apparet, ꝙ domina Beatriſia delphina, dedit domimino Petro de Aualone militi, pro bene meritis dictam domum fortē Baſtidæ cum pertinētijs, Deinde dominus Hugo Delphinus ampliauit eidem de Aualonæ dando merum & mixtum imperium, cum mera iuriſdictione infrà certos terminos ibi declaratos, tam in hominibus ſuis, quàm in alijs ibi delinquentibus, excepta executione ſanguinis, & aliâs prout ibi pleniùs continetur de anno domini. M. ccc. xv. Die. xiij. menſis Aprilis. Et expoſt facto dominus Ludouicus Delphinus ampliauit nobili Bono de artijs ſucceſſori dicti domini Petri de Aualone dictū territorium & iuriſditionem, cum remiſſione executionis pœnæ ſanguinis, mediante ſumma centum ſcutorum, & aliâs prout apparet tenore literarum ſuper hoc confectarum, de anno domini Milleſimo triecenteſimo. xl. Die penultimâ menſis Octobris, & deinde interinatis die. iiij. menſis Nouembris. Sed ex aduerſo dicti officiarij dictæ curiæ communis produxerunt pactiones initas inter dominum quondam Ioannem Epiſcopum Grationop. & dominum Hūbertum Delphinum, de anno domini. M. ccc. xliiij. die. iij. menſis Iunij, vbi inter cætera cauetur quo ad iuriſditionem communem præſentis ciuitatis Grationopo. vbi dominus Delphinus reſeruauit, quòd poſsit tenere in hac ciuitate curiam Grayſinodani & appellationum cameræ computorum, & conſilij Delphina. cum omni exercitio iuriſditionis, excepta executione pœnæ ſanguinis, & præparamento eiuſdem: Excepto etiam quo ad ciues incolas & habitatores Gratianopo. quòd non poſſunt conueniri nec condemnari ſiue in ciuili, ſiue in criminali per aliquas curias prædictas, niſi dumtaxat per iudicem curiæ communis, & aliâs prout ibi pleniùs continetur. & de libertate facit etiam mentionem domi. Guido Papæ. deciſio. lxxv. Et pariter in dicta cauſa interuenit dominus procurator fiſcalis dictæ curiæ Grayſinodani, petendo remitti, ratione iuriſditionis caſtri montis Bonodi. Et tādem curia omnibus viſis, ordinauit non eſſe locum remiſſioni fieri petitæ per dictos officiarios Baſtidæ Meolani de perſona dicti Cōbe. ſed quòd iudex dictæ curiæ cōmunis Gratio. perficiat eius proceſſum, & debitam iuſtitiam faciat, cum reſtitutione dictarum pecuniarum in inuentario deſcriptarū cui legitimè pertinuerit. & aliâs prout pleniùs cōſtat tenore dictæ ordinationis receptæ per Magiſtrū Benedictū Pelliſſonis ſecretariū cauſæ. De anno nati. domini. M. cccccviij. menſis Februarij.

Quæſtio. CLXXVII.

QVAERITVR quando fur commiſit furtum extra eccleſiam: & deinde fur cōtractat rem furtiuam in eccleſia, an cenſeatur nouum furtum, vt non gaudeat immunitate eccleſiæ, ſed ꝙ poſsit extrahi, iuxta c. ſi. de fur. Iſtam quæſtio nē format in d. c. ſi. de fur. Et ibi refert de quodā iudice qui tenendo opinionem Bart. de qua in l. ſi dominium. ff. de fur. quòd contractando rem furtiuam in alio territorio, quod cenſeatur nouum furtum, quod fecit extrahi dictum furem ab eccleſia: & ipſum ſuſpendi, de quo formauit ſibi conſcientiam in foro pœnitentiæ.

ARGVMENTVM.

Tractatus delicti puniri poteſt in loco quo factus fuit, ſi delicti animaduerſio facta non ſit.

SVMMARIVM.

1 *Pœna tractatus an extingatur propter maleficium ſubſecutum.*
2 *Pœna inſultus homicidio ſubſecuto confunditur.*
3 *Mandans fieri delictum in alieno territorio, maleficio ſecuto mandantis animaduerſio in loco mandati fieri debet.*

4 *Delictū ſi in uno territorio inchoëtur, & in alio finiatur, uterq; iudex cognoſcere poteſt: & præuentioni locus eſt.*

Quæſtio. LXXVIII.

QVAERITVR quia in dicto furto fuit prius factus tractatus in hac ciuitate Gration. an ratione tractatus poſsint hîc puniri, licèt alibi fuerit cōmiſſum furtū: & quid de mandante fieri delictū in alio territorio. Et in effectu

1 prima facie videtur dicendū, quòd † pœna tractatus extinguatur propter maleficiū ſubſecutum, l. illud. in fin. ff. ad leg. aquil. ſicuti ſolet dici de

2 pœna inſultus † qui confunditur ſecuto homicidio, ſecundū gl. & Bart. in l. qui de crimine. C. de accuſa. & per Bart. in l. nunquā plura. ff. de priua. delic. & in l. inſpiciendo. ff. de pœn. Veruntamen in l. & ſi amici. ff. de adulte. reſpectu iſtius tractatus diſtinguit. Quia aut quis ſtat in meris finibus voluntatis & cogitationis, & tunc non punitur. l. cogitationis. ff. de pœn. ſiue vltra proceſſerit committendo homicidiū, ſeu aliud maleficium, & fuerit punitus, tunc non habet locum pœna tractatus, aliâs ſecus. Nam principale ita demū extinguit acceſſoriū, ſi habuerit cauſam & ſuerit ſortitū effectum. l. hæres à debitore. ff. de fideiuſ. & ita tenet Mari. Sozi. in c. poſtulaſti. de for. compe. & Ange. Areti. in tracta. malefi. ſuper verb. coloquiū. & ſuper verb. inſultū. & ibi. Au-

3 guſt. in addi. † Sed de mandante fieri delictum in alieno territorio, tunc ſi fuerit ſequutum maleficium, tunc debet ibi puniri, ſecundum Battol. in l. ſi vt proponitur. ff. de fideiuſ. & ibi per Io. de Imol. & in l. non ſolū. §. ſi mandauero. in fin. ff. de in. de qua materia habetur per Sozi. in d. c. poſtulaſti. & pro præmiſsis etiā po-

4 teſt adaptari quæſtio illa, † quando delictum eſt inceptum in vno territorio & cōſummatum in alio, an vterq; iudex poſsit punire. & dicendū eſt ꝙ ſic, & eſt locus præuentioni, ſecundum Ioan. Andr. in c. in obſcuris. de regu. iur. li. vj. in mercu. pe. & in l. j. C. vbi de cri. agi opor. & per Bart. in l. libellorū. ff. de accuſa. & per Sozi. in d. c. poſtulaſti. in j. q. primi articuli. & per Gandi. in tract. malefi. in tit. vbi punia. delin.

ARGVMENTVM.

Forum ſortitur delicti ratione pro quo ſi delinquens in diſtrictu reperiatur, citari poteſt: & ſi ibi nō inueniatur, citatio verbalis extra territorium fieri poteſt: nec eſt remiſsioni locus.

SVMMARIVM.

1 *Forum ſortitur quis ratione delicti.*
2 *Forum delicti accidentalis dicitur.*
3 *Citatio extra territorium perſonam an bona afficiat.*
4 *Canonici ut electioni adſint, etiam in aliena diœceſi citari poſſunt.*
5 *Citatio realis in alieno territorio fieri non poteſt.*
6 *Citationis uerbalis intimatio in alieno territorio fieri poteſt.*
7 *Remiſſio antequàm fiat ad locum delicti, de delicto conſtare oportet.*

Quæſtio. CLXXIX.

QVAERITVR an quis ſortiatur forū ratione delicti, & an iudex loci delicti poſsit citare delinquentē extra territoriū verbaliter, & an talis citatio afficiat perſonam vel bona, & an intimatio citationis verbalis dicatur actus iuriſditionis vel ne, vt poſsit fieri in alio territo

1 rio, & an ſit locus remiſsioni propter hoc. † Et in effectu quis ſortitur forum ratione delicti. authen. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi. opor. authē. ſi verò. C. de adul. & in authē. vt nulli iud. colla. ix. Adeò quòd debet fieri remiſsio ad locum delicti, vt ibi habetur, maximè in grauioribus, ſecundum glo. in c. ſi. de fo. compe. c. poſtulaſti. eo. tit. c. j. de rap. & dicitur potiſsimum forum delinquentis, ſecundum Bald. in l. de quibus. ff. de legi. in v. q. licèt propriè non efficiatur ſubditus ratione delicti, ſecundum glo. in c. nu-

2 per. de ſent. excom. & in cle. j. de for. cōpe. † quia talis forus delicti dicitur accidentalis. Veruntamen debet diſtingui, quia aut delinquens reperitur in loco delicti, & tunc poteſt ibi citari tam verbaliter quo ad omnes effectus, tam quo ad perſonā, quàm quo ad bona, ſecundum glo. in d. authē. qua in prouincia. Aut citatio non apprehendit delinquentem in territorio, & tunc ſunt variæ opiniones. Quia aliqui tenent vt Inno. in

3 c. ſi. de fo. compe. † quòd poteſt citari extra territorium, quantum ad effectum aſtringendi bona, non autem perſonam. c. tuæ. & c. fina. vt lite non conteſt. & c. ex tuæ. de cle. non reſi. c. romana. §. contrahentes. de for. cōpe. lib. vj. ſicuti dicitur in actione reali. Si quis citetur extra territorium, ꝙ talis citatio habet ſolùm afficere rem. c. ſanè. cum ibi nota. de for. compe. Sed Cy. & Bart. in l. omnes. §. ſi verò apparitor. C. de epi. & cle. per illum text. tenent, ꝙ poteſt fieri citatio verbalis in alio territorio: quia non requiritur ꝙ locus vbi ſit executio citationis ſit ſubditus citāti: quia refertur ad locū iudicij & iuriſditionis citātis. facit l. ſi. ff. de offi. præfec. vrb. licèt ſit tutius fieri executionē per iudicē loci, vel obtinere cōceſsionem territorij. l. j. ff. de acqui. rer. de quo ibi per Bar. & per Car. flo. in cle. paſtoralis. de re iudi. & pro hoc facit in ſimili de citatione canonicorū

4 ad faciendū electionē, † quia poteſt fieri etiā in alia diœceſi. c. cū nobis. de elec. & maximè de iure canonico, vbi omnes prælati eccleſiarū vbi re ſortiūtur ſub vno capite, videlicèt ſub Papa, & ideo poteſt fieri citatio verbalis in alia diœceſi, ſecundū Frā. in d. c. cōtrahentes, ſecus in citatio-

5 ne reali. † quia illa nō poteſt fieri in alieno territorio: quia diceretur violatio territorij, ſecūdū

6 Bar. in l. ſi cui. §. ſi. ff. de accu. † Sed quo ad intimationē citationis verbalis fienda in alieno territorio poteſt fieri licitè: quia nō eſt actus iudicialis ſeu iuriſditionis. ar. cle. cauſam. de elec. ſecundū Car. flo. in d. cle. paſtoralis. §. vt illud. de re iud. & Ang. in quadā eius diſputatione incipiēt. Bono niēſis, quē refert & ſequitur Alex. de Imol. in addi. ad Bar. in d. l. j. ff. de requi. reis. & Fel. in d. c. ſi. de fo. cōpe. & ita apparet, ꝙ nō debet fieri remiſsio ad locū prætēſi delicti, cū nō appareat de delicto. Nā licèt regulariter in grauibus debeat fieri remiſsio ad locū delicti etiā de neceſsitate, maximè in eadē prouincia: vt in d. §. ſi quis verò cō

7 prehēſorū. in aut. vt nulli iudi. col. ix. † tn̄ oportet ante omnia, ꝙ cōſtet de delicto, ſecūdū gl. cōiter approbatā in d. cle. paſtoralis. §. deniq;. de re iu-

di. Iſta quæſtio accidit in hac curia ſuper cauſa fiſcali ad denunciationẽ arrendatoris pedagij Ianaſiarum in curia balliuatus Vianeſij & terræ turris cõtra Franci. Fiardi loci de Valarne mandamenti Mõtis lupelli, patriæ breciæ, ratione infractionis pedagij Ionaſiarũ, & fuit citatus dictus Fiardi in littore Rhodani à parte Delphi. Et deinde fuit facta intimatio dictæ citationis per Boyſſonis chartreriũ ſeu cõmentarienſem Viẽnæ, in domo habitationis dicti Fiardi in perſonã eius vxoris, & tradita copia. Propter quod prætendebãt officiarij Sabaudiæ violationẽ territorij eſſe factã. Deinde cauſa fuit aduocata coram curia. Dominus verò Dux Sabaudiæ deſtinauit apud ipſam curiã Ioãnem de Tornay eius ſecretariũ cum quadam litera credentiæ & literis patentibus eius conſilij Chamberiaci reſidẽtis requiſitorijs petendo fieri remiſsionem dicto Chartrerio, & præſentauit quaſdam informationes ſuper dicta intimatione citationis. Et pariter copiã quorundã articulorũ traditorum per procuratorem fiſcalẽ in dicta curia balliuatus Vienneſij & terræ turris in quibus inter cætera deducebatur, quòd dictus viceballiuus mandauerat citari dictum Fiardi in loco de Valerne. Sed ſuper hoc fuit replicatum, quòd hoc fuerat erroneè, & apparebat rem aliter ſe habere per inſpectionẽ dictarum literarũ citatoriarum, in quibus mãdabatur ſimpliciter citari dictũ Fiardi, abſq; faciendo mentionem de dicto loco de Valarne. Et quòd pariter dicti articuli nõ fuerãt traditi nomine dicti chartrerij Viennæ. Et ideo habita matura deliberatione ſuper præmiſsis, attento quòd intimatio citationis non eſt actus iuriſditionis ſaltem cõtentioſæ, & quòd licitè poteſt fieri in alieno territorio, prout ſuprà dictum fuit, Curia reſpondit non eſſe locum remiſsioni fieri petitæ. & aliâs prout pleniùs conſtat reſponſione ſuper hoc facta.

ARGVMENTVM.

Qualitas loci delicti iuriſdictionis ſi negetur iudex citans, an ſuæ ſit iuriſdictionis agnoſcere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an ſua ſit iuriſdictio cognoſcere poteſt.*

Quæſtio. CLXXX.

QVAERITVR quando negatur qualitas concludens iuriſditionem non competere ratione delicti, vt quia reus negat locum delicti eſſe de iuriſditione territorij citantis, an talis iu-
1 dex poſsit cognoſcere. † Et videretur dicendum quod ſic. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. l. ij. ff. ſi quis in ius voca. ſecundum Spec. in tit. de cõpe. iudi. adi. ver. ſed pone. & ibi per Io. And. in addi. & per Inno. in c. ſuper literis. de reſcrip. de quo etiã habetur per Cy. & Bart. in l. præſcriptione. C. ſi cõtra ius vel vtili. publi. & per Bar. & cæteros in d. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. & debet cõmitti ſummaria cognitio adfundandã iuriſditionẽ ſuper tali declinatoria, ſecundũ doc. vbi ſuprà. & poſteà debet cognoſci plenariè in meritis de loco delicti. Sed difficultas remanet quãdo reus negat locũ delicti eſſe de iuriſditione iudicis citãtis, an præiudicabit alteri iudici. Et dicendũ eſt quòd non, ſecundũ Inno. in d. c. ſuper literis. & per Soſi. in d. c. poſtulaſti. de for. cõpen. in xij. & xiij. q. & quod ſuprà dictũ fuit, ꝙ debet ante omnia cognoſci in vim declinatoriæ, facit c. cũ dilectus. de ordi. cogni. facit quod voluit Bart. in d. l. ij. ff. ſi quis in ius voc. nõ ierit. vbi voluit, ꝙ ſi à principio negatur eſſe delictũ, debet ante omnia cognoſci. Et præmiſſa etiã faciũt ad quæſtionem: quia dictus Frãciſcus Fiardi & officiarij Sabaudiæ negabãt locũ prætẽſi delicti fractionis pedagij eſſe in territorio Delphina. Sed dicebãt eſſe à parte Sabaudiæ, videlicèt in portu de ruertem. Sed ecõtrà officiarij Delphi. dicebant eſſe à parte Delphi. videlicèt de pedagio de Ionage. Et ſuper hoc officiarij Sabaudiæ offerebãt ꝙ fieret amicabiliter viſitatio loci, & ſumerẽtur informationes cõmuniter per officiarios tam Delph. quã Sabaudiæ. iuxta no. in ſimili in c. paſtoralis. in princ. de reſcrip. Sed ſuper hoc fuit reſpõſum per curiã, ꝙ iſtud cõcerbebat dominium domini noſtri Delphi. & ꝙ nõ poteſt fieri aliquis partitus amicabilis, niſi prius ipſo informato. Et vlterius prout ſuprà dictũ fuit, cognitio ſpectat ad curiã ſit ſua iuriſditio. d. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. & attẽto ꝙ curia preuenit tam per citationem verbalẽ quã realẽ, faciũt nota. per Bart. in l. iuriũ peritos. §. cũ oriũdus. ff. de excuſa. tuto. ſuper addi. Nico. de nea. & in l. ſi pluribus. ff. de lega. j. & in l. ſepulti. ff. de ſepul. viola.

ARGVMENTVM.

Hominis occiſi inuenti in vico inquiſitio quomodò fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Viſitatio corporis occiſi inuenti in uico per quor authoritate cuius & ad quem finem fieri debeat.*

2 *Queſtio non niſi precedentibus indicijs fieri debet.*

3 *Ea que domi fiunt, per ſeruos & familiares domus faciliùs reſciri poſſunt, quàm per extraneos.*

4 *Homo inuentus mortuus ad hoc ut cognoſcatur, teſtes examinandi ſunt.*

5 *Dominus ante cuius domum homo noctu occiſus reperitur, ſuſpitione non caret. intellige ut nu. 8.*

6 *Iudex quando aliquis reperitur occiſus in domo, domeſticos & familiares queſtioni ſubijcere poteſt.*

7 *Damnum datum in agris potiùs præſumitur factum à uicinis quàm alijs. intellige ut nu. 9.*

10 *Inimicus occiſi ſi apparatum fecit, & præter conſuetùdinem per loca deuia uiſus eſt ambulare, ſuſpicione non caret.*

11 *Iudex in delictis enormibus ad queſtionem promptior eſſe debet.*

Quæſtio. CLXXXI.

QVAERITVR quando homo reperitur occiſus proſtratus inſtrata ſeu alio loco ante domum alicuius qualiter debet fieri inquiſitio, & an ſit ſufficiens indicium ad torturam contra dominum domus & alios vicinos. Et in
1 effectu in tali caſu † de mãdato officiariorũ loci
2 debet corpus occiſi prius [a] viſitari per medicos, cyrurgicos & alios expertos, & deſcribi vulnera ad finẽ, ꝙ appareat de maleficio. l. j. §. itẽ illud. ff. ad ſileia. & ſecundũ gl. ibi, iſta viſitatio fit ad effectum inquirendi mortem defuncti: quia primò debebat liquere de interempto ſcelere, ante

2 re,antequam perueniatur ad quæſtionem,†quæ
non debet fieri niſi præcedentibus indicijs. l.j.
in princ. ff. de quæſt. Et licèt quando agitur de
nece domini occiſi in domo vel villa, quòd po-
tuerit exaudiri, ita quòd fuerit cæde vulneratus
aut iugulatus, adeò quòd poſsit fieri quæſtio
ſeu tortura de ſeruis,quando ſunt ſub eodem te
cto.l.j.in princ.§.occiſorum.& §. hoc autem. &
3 §.ſi quis in villa.ff. ad ſileia. † Quia ea quæ fiunt
in domo veriſimiliter ſciuntur magis per ſerui-
tores & familiares domus.l.conſenſu.C.de repu.
facit l.fin.C.de his quib. vt indi. Tamen hoc ve-
rum niſi tale homicidium fuerit perpetratum
clam,vel per violentiam cui non poterat reſiſte-
re,ſecundum Bart.Bald.& Ange.in d. §. occiſo-
rum. Quia potuit fieri tale homicidium per ex-
traneum, vti Anglicum, Italicum Theutoni-
cum,ſecundum Ange. in d.§.occiſorum. Sed re-
deundo ad quæſitum, quòd debeat ante omnia
viſitari talis homo occiſus, & deſcribi vulnera
tenent Barto.& Ange.in d.§.item illud. & idem
Bart.in l.fin.ff.de quæſtio.& in l.ſtigmata.C. de
fabri.li.xj.& ibi etiam per Ioan.de Pla. & quòd
4 †debent etiam examinari teſtes ad cognoſcendū
talem hominem occiſum, & ſi habeat aliqua ſi-
gna in eius perſona, vt veriſimiliter recognoſci
5 valeat.† Sed quando talis homo occiſus de no-
cte reperitur ante domum alicuius, an ſit præ-
ſumptio aliqua contra dominum domus. Bart.
in d.l.ædiles. ff. de vi. publi. tenet,quòd ſic.per
text.ibidem.facit l.ſi vicinis.C.de nup. & hoc ve
rum niſi conſtaret alium proieciſſe ibi talem ho
minem mortuum,ſecundum Barto.in d.l.ædiles.
Sed idem Barto.in d.l.ædiles. non aperit an talis
præſumptio ſit ſufficiens ad quæſtionem, licèt
in l.in eos. §. ſerui. ff.furti,aduer.nau.cau.In ſi-
6 mili † quando perpetratur in hoſpitio domus,
iudex habet poteſtatem torquendi familiares
domus,& alios qui erant in domo,& ſummatim
procedendi, & ſemel de facto obſeruauit, cum
caſus ſibi occurriſſet Piſis. allegat l.quotiens.&
l.de ſubuerſis.C.de naufra.lib.xj.& idem Barto.
in l.dominus horreorum.ff.loca.tenet,quòd illi
qui habent notitiam domus ſunt ſuſpecti,quan
do domus frangitur: & ideò de facili poſſunt
torqueri.& ideò officiarij quando committun-
tur maleficia occulta conſueuerunt accipere vi-
cinos,à quibus veriſimiliter poteſt declarari ve-
ritas,allegat l. ſi ita.§.mulier.ff.de fun. inſtr. vbi
7 tenet,quòd†dānum datum in agris potiùs præ-
ſumitur factum à vicinis quàm ab alijs. Sed
Alex.de Imo.in addi.ad Bart.in d. l. ædiles. alle-
gat Ludo.de Roma.in d.l.j.§.hoc reſcriptum.ff.
8 ad ſileia.tenere, quòd† quando reperitur homo
mortuus ante domum alicuius, quòd non eſſet
ſufficiens indicium contra dominum domus,
niſi eſſet malè famatus, & quòd conſueuiſſet ta-
lia perpetrare.iuxta no. in l.in ciuilem.C.de fur.
Sed Bald.in l.j. C. loca. tenet, quòd eſt ſuſpitio
contra tales hoſpitatores, niſi ſint homines bo-
9 næ famæ.†Et ſimiliter de damnis datis licèt præ
ſumatur contra vicinos, hoc verum niſi vicini
ſint bonæ & laudabilis vitæ. Idem verò Bald.in
l.iij.§.cognoſcit.ff.de offic. præfec. vigilum, te-
net quando corpus interfecti iacet in terra, &
non apparet quis fecerit,quòd tunc propter in-
certitudinem non tenentur ſyndici, niſi ex con-
iecturis appareat, quòd ibi fuerit ſcelus perpe-
trarum: quia ibi conſueuerunt talia homicidia
committi, & ibi homicidæ conuerſabantur,ne-
que enim corpus mortuum teſtimoniū loci pre-
bet in quo loco cædes facta ſit, ſecundū Richar.
malum. de quo ibi latiùs per ipſum. Idem verò
10 Bart.in l.ſi. ff.de quæſtio.tenet† quando reperi-
tur homo mortuus in aliquo loco, quòd tunc
poſſunt eſſe indicia contra aliquem,vt quia erat
eius inimicus, & viſus eſt facere præparamenta
emendo gladium,& viſus eſt illo ſero per aliqua
loca vicina,cum non conſueuerit ire,& ſic de ſi-
milibus,& in hoc arbitrabitur iudex. Ange.in l.
iuſto.in princ.ff.de vſuca.tenet quādo reperitur
homo occiſus in ſtrata præſumitur cōtra illum
qui ibi frequentabat,& idem Ange.in l.milites.
C.de quæſt. tener in homicidio occulto quādo-
que iudex poteſt à tramite iuris deuiare pro bo-
no publico, facta probatione per vnū teſtē de-
fugiente cum gladio ſanguinolento, licèt regu-
lariter in materia quæſtionis nō poteſt dari cer-
ta regula,ſed relinquitur arbitrio iudicis,ſecun
dum doct.vbi ſuprà.& Io.An.& Pano.in c.cùm
in contēplatione. de regu. Bal. verò in l.iij.C.de
11 epiſco.audi.tenet,quòd† in iſtis delictis enormi
bus clam perpetratis iudex debet eſſe facilior
& promptior ad torturā. Io.de Pla.in l.ij.& l. ſi
quis per publicū.C.de cur.publi.tenet, ꝙ quan-
do poſt maleficiū cōmiſſum quis recedit & non
vadit per viam rectā,ſed per obliquā,quòd tunc
eſt ſufficiens indiciū ad torturā cum alijs indi-
cijs,niſi ex cauſa quis recederet per aliā viā tor-
tuoſam,vbi propter guerrā aut inimicos, iuxta
not.per Bar.& Bal.in l.nō ſolùm.ff.de excu. tut.
Franci.Bru.in tract.indi. & quæſt.in j. parte.in
iij.q.principali,tenet de homine occiſo reperto
ante hoſtiū alicuius, ꝙ nō ſufficeret ad indiciū
niſi quòd probaretur,quòd eſſet malæ famæ, &
aſſuetus ibi frequētare. Et idē tenet Ang. Are.in
tracta.maleficiorū ſuper ver. ꝙ fama, in materia
indiciorū. Augu.verò tenet ibi, ꝙ propter locū
vbi corpus mortuū reperitur,nō eſt ſufficiēs in-
diciū ad torturā, niſi eſſent alia indicia:de quo
ibi latiùs per ipſum. Et præmiſſa faciūt ad quæ-
ſtionē quæ accidit de facto de anno domini. M.
quingēteſimo ſeptimo, circa finē mēſis Septem-
bris de quodā iuuene ætatis decē ſeptē annorū
vel circa,loci de ſainct Porcyn in Borboneyſio,
qui venerat ad ciuitatē Lugduni portatū Billio
num argenti pro excābiendo, qui fuit logiatus
in hoſpitio ſancti Alexij. Et dum cābiaſſet eius
billionū in apotheca Rollini ebauſſonis merca-
toris reuerſus eſt ad eius hoſpitiū,& vocabatur
dictus iuuenis Ioānes Menudel iunior. Deinde
quadā die veneris de mane deceſsit à dicto eius
hoſpitio cum eius equo griſeo & vna mala pāni
griſei acceſsit vltra pontē ſagone Lugduni ver-
ſus ſanctū Nicetiū,& repoſuit eius equū in quo
dam ſtabulo,& accidit, ꝙ poſt duos aut tres dies
ꝙ quidā naucherij reperiūt verſus portū ſancti
Georgij Lugduni. ſ. dictā riparīā ſagonæ vnam

malam panni griſei, vbi fuit repertum corpus vnius hominis occiſi abſq; capite & tibijs cum certis lapidibus ab infra. Et dicti nancherij notificauerunt iuſtitiæ Lugduni,& fuit facta viſitatio dicti corporis occiſi, de mandato nobilis Gulielmi guerrerij correarij Lugduni per medicos & cyrurgicos,ſcribente Gauffredo crepy, vice grafario curiæ ſecularis Lugduni. Deinde per certos dies ſuperuenerunt Ioannes menudel patruus,& Claudius menudel frater dicti hominis occiſi, qui fecerunt quærimoniam contra culpabiles, & pariter fuit repertus vnus fardellus habituũ in dicta riparia ſagonæ,& fuit facta recognitio dictorum habituum quòd erant dicti Ioannis menudel iunioris occiſi.Et fuit proceſſum ad capturam cuiuſdam ancillæ & cuiuſdam adulti,& cuiuſdam alterius hominis, contra quos inquiritur de dicto homicidio. Aliter adhuc non declaro,quia adhuc pendet proceſſus.Et ſimiliter circa idẽ tẽpus in hac patria fuit repertus vnus homo occiſus in quodã nemore propè iter quo itur à vila Moyréci verſus ripas in nemore decriol,& fuit facta viſitatio per officiarios Moyrencij, & per Magiſtrum Nicolaum de Conflans barbitonſorem, & fuit inquiſitum contra Petrum moreti hoſpitem riparum, qui petijt ſe relaxari dicendo, quòd non apparent indicia contra ipſos.Et ſuper hoc pendene proceſſus coram curia.

a Viſitari. Adde quòd iſta viſitatio hominis occiſi & vulnerum per medicos & cirurgos fieri debet facta priùs diligenti inquiſitione:& examinatione per iudicem ſuper hoc,& quòd ſcribatur in actis ſecundum Bart.in l.ſemel.C.de re milit. li. xij.& pro hoc facit l.ij.in fin.ff.de ſent. & iſtud poteſt fieri die feriato,vt ibi habetur. vide etiam Bald.in l. ſi quis teſtibus.C. de teſtibus.in fin.ꝙ interdum corpus inhumatum poteſt exhumari vt viſitetur. Et quando dubitatur de morte alicuius hominis qui viſus eſt intrare in aliqua domo:poteſt aperiri domus de mandato iudicis in preſentia notarij & vicinorum: iuxta nota. per Bart.Paul.de Caſtr.in l.cum dominũ.ff.locat.& Bald.in l.ædem C.eod.tit.

ARGVMENTVM.

Quæſtio ad hoc vt iuridicè fiat, quæ deſiderantur.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtio antequàm fiat, indicia urgentia & propinqua precedere debent.*

2 *Teſtis deponens de maleficio ad hoc ut indicium faciat ad quæſtionem, omni exceptione maior ſit, oportet.*

3 *Teſtes familiares & minus idonei ad probanda indicia an & quando admittantur. & nu. ſeq.*

4 *Probationes in criminalibus luce meridiana clariores eſſe debent.*

5 *Teſtes qui examinari non debent, ſi examinentur, fidem non faciunt.*

6 *Teſtes ad hoc ut ad torturam deueniatur quando examinandi.*

7 *Quæſtio quando facienda ſit.*

8 *Inculpatio ſeu teſtimonium impuberis uel minoris uiginti annis ad faciendum in criminalibus indicium, non ſufficit.*

9 *Impubes terreri & ferula cedi poteſt ad inquirendum non puniendum.*

10 *Mulieris teſtimonium ad quæſtionem indicium non niſi tale quale facit.*

11 *Mulier pregnans & dum purgatur an iurare & teſtimonium dicere teneatur.*

12 *Inculpatio ſocij an indicium faciat ad quæſtionem.*

13 *Teſtes in criminalibus parte uocata repetendi ſunt.*

Quæſtio. CLXXXII.

QVAERITVR ad hoc vt iuridicè quæſtio ſeu tortura fieri valeat, an requiratur quòd præcedant indicia vrgentia propinqua:& quòd plenè probentur per teſtes idoneos omni exceptione maiores:& quid iuris de inculpatione ſeu teſtimonio impuberis doli capacis ſeu adulti minoris.xx.annis, aut mulieris prægnantis ſi debeat iurare,& ſi faciant aliquale indiciũ, & ſi quæſtio debeat fieri ante vel poſt litis con-
1 teſtationem. † Et in effectu antequàm fiat quæſtio debent præcedere indicia vrgentia & propinqua.l.j.in princip.& §.diuus.el.j.ff.de quæſt. quia non eſt initianda probatio de domo reorũ. l.nimis.C.teſti.l.de minore.§.j.de quæſtio.l.milites.C.de quæſti.nec ſufficerent quòd eſſent indicia leuia ſeu remota, ſecundũ Bar. in l.fi.ff.de quæſtio. & Bal. in l. nõ hoc.C.vnde libe.& ideo ſecundũ vnã opinionẽ requirũtur plura indicia.
2 †&,licèt vnus teſtis quãdo deponit verè de maleficio,faciat indicium ad quæſtionem: ſecundum glo.communiter approbatam in l. ſi quis. C. ad leg.iul.maie.tamen requiritur quòd ſit idoneus & omni exceptione maior.l.maritus.ff. de quæſtio.& ibi glo.& Bart.& Bal.in c.j.§. ſacramen. de conſue.rec.feu.& per Iaſo.in repe.l.admonẽdi.ff.de iureiur.in gl.mag. ſuper ſemiplena pro-
3 batione vnius teſtis.Nec obſtat ſi dicatur † quòd teſtes familiares & minus idonei admittuntur ad probandum indicia etiam ad perueniendum ad quæſtionem.iuxta not. per Barto. in l.ij.poſt glo.ff.de exeu.tuto.& per Bart.& Bald.in l.cunctos populos.C. de ſum. tri.& maximè in ſubſidium & defectum alterius probationis:quia facultas probationis non debet anguſtari. l. quoniam.C.de here. Quia ad iſtud reſpõdetur,quòd licèt tales teſtes etiam viles & infames admittantur in criminalibus ad inquirendum,non tamen probane ad torquendum, vel ad puniendum, vt videtur ſentire Bart.& Bald.in d. l. cunctos po-
4 pulos.† quia in criminalibus debent eſſe probationes luce meridiana clariores. l. ſciant cuncti. C.de proba.& ideo debene eſſe omni exceptione maiores,ſecundum Bald.& Salice.in l.optimam. C.de contra.& commit. ſtip.licèt Franc.Bru.in tracta. quæſtio. in j. parte circa principium videatur tenere, quòd licèt vnus teſtis deponẽs de viſu & veritate delicti,requiratur quòd ſit omni exceptione maior ad faciendum indicium vel ad condemnandum, tamen ad probandum ſolùm indicium ſufficerent duo aut tres teſtes familiares, aut minus idonei: tamen non videtur ratio diuerſitatis, & videtur caſus in contrarium in
5 in d.l.maritus. † vbi quando examinantur teſtes qui non debent examinari, non faciunt indiciũ. de quo ibi latiùs per Bart. & requiritur etiam,

quòd

quòd talia indicia plenè probentur, nec ſuffice-
ret vnus teſtis ſuper indicio, ſecundum gl.com-
muniter approbatam in l.fi.C.fami.ercif.quam
dicit ſingularē Ang.in l.fi.ff.quod me.cau.& eſt
alia glo.in authen.de teſta.imperfe.col.viij.& in
l.fi.C.de codi.pro quo facit glo.in l.iij.§.eiuſdē.
ff.de teſti. ſecundum glo. ad probationem famæ
6 ſaltem requiruntur duo teſtes.† Et pariter requi
ritur ad hoc vt poſsit peruenire ad quæſtio-
nem, quòd teſtes ſint examinati poſt litem con-
teſtatam vocata parte:quia poſt litis conteſtatio
nem debet fieri tortura, ſecundum Barto. in l.ſi
7 quis adulteriū.in princ.ff.de adulte. † nam quæ-
ſtio debet fieri publicato proceſſu,ſecundū Bal.
in l.milites.ff.de quæſtio.& ideo teſtes examina-
ti pro ſecreta informatione non ſufficerent: ſed
oportet quòd repetantur parte vocata,ſecūdum
Bart.in l.fi.in fi.ff.de quæſt.facit l. cuſtodias.cū
8 ibi nota.ff.de publi.iudic.† nec ſufficeret incul-
patio,ſeu teſtimonium impuberis, vel adulti mi
noris viginti annis ad faciendū indicium in cri-
minalibus.l.inuiti.l. ad teſtimonium. ff. de teſti.
9 †licèt poſſet ferula cedi ad inquirendū, non ad
puniendum.l.j.§.impuberi.ff.ad ſileia.ſecundum
10 gl.in l.fi.C.de his qui.vt indig.†& idem videtur
dicendum in muliere propter ſexum, quod non
faciat indiciū niſi tale quale, ſecundum Bart. in
d.l.maritus.ff.de quæſt. facit c.forus.de ver. ſig.
11 † Et licèt mulier prægnans de tēpore quo habet
partum in vtero, & etiam tēpore puerperij quo
decubuit,ſecundū vulgares, nō debet iurare nec
examinari.pro quo facit l.ij. §. ſi non. ff. ſi quis
cau.& l.prægnantis.ff.de pœnis & l. Imperator.
la.ij.ff.de ſta. homi. & hoc vbi eſſet periculū iti-
neris,ſecundum Bar.ibi. Veruntamen iſtud iure
non probatur,ſaltim quin poſsit mitti ad mulie
rem pro teſtimonio.iuxta not.in d.l.egregias.ff.
de iureiu.& pro hoc allegatur Odo.in l. etiā. C.
de teſti.& Berta.in repet. ſuper dictione mulier
prægnans: attamen nō debet poni ad quæſtionē
donec lapſo tempore xl.dierum poſt partū, ſe-
cundum Bart.in d.l.prægnantis. Et licèt etiā re-
gulariter non debeat inquiri de ſocijs criminis,
12 †nec faciat inculpatio ſocij indiciū, quādo agi-
tur criminaliter.l.fi.C.de accuſa.niſi in certis ca
ſibus ibi not.per gl. & doc.& in c.j.de teſti.li.vj.
& maximè quando agitur de delicto, quod non
poteſt perpetrari ſine ſocijs.Verūtamen talis in-
culpatio non faceret indicium ad quæſtionem,
etiam in caſibus ſpecialibus,niſi eſſent aliæ præ-
ſumptiones, & maximè vbi alia perſona eſſet mi
nus idonea,vt in adulto minore.xx.annis,& præ
ſertim quando non fuit ei prouiſum de curato-
re.iuxta l. clarum. C.de aucto.tuto.Et præmiſſa
etiam faciunt ad quæſtionē ſuper dicto proceſ-
ſu inquiſitionis dicti iuuenis occiſi reperti ſu-
per riparia Sagone Lugduni: quia erat vnus te-
ſtis minor.xx.annis,& vna mulier prægnans de-
renti, & aliàs prout in actis pleniùs dicitur con-
13 tineri,†quia teſtes debent repeti parte vocata,&
data prouiſione curatoris adulti.

ARGVMENTVM.

Mors hominis occiſi quomodò & per quæ
probari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Mors per famam probari poteſt.*
2 *Mors probabilis ut quæ ſit loco & tempore coarctata.*
3 *Probationes in criminalibus exactiſsimæ eſſe debent.*
4 *Mortem per famam in impetratione beneficij probare ſufficit.*
5 *Corpus occiſi ſi in nonnullorum præſentia cruentet, an indicium faciat ad hoc, ut his qui occidit, ibi eſſe dicatur.*
6 *Experientias facere pro maleficij indagatione iudici permiſſum eſt.*
7 *Experientia per diuinationem indicium non facit.*

Quæſtio. CLXXXIII.

QVAERITVR de modo probandi mor-
tem,& per quem homo fuerit occiſus, &
quod iuris quādo corpus hominis occiſi cruen-
tat, ſeu ſanguis commouetur, an ſit indicium,
& an iudex poſsit facere experientiam ad inue-
ſtigationem maleficij, & quod iuris ſi fiat diui-
natio. Et in effectu de modo probandi mortem
1 †poteſt probari per famā.iuxta no. per gl.in l.ij.
§.ſi dubitetur.ff.quēad.teſta.ape. & in l.ſi quidē.
C.ſol.matr.Verūtamē ſecundū Bar.ibi probatio
mortis eſt probatio negatiua, & ideo eſt diffici-
2 lis.l.actor.C.de prob.qa mors eſt priuatiua,†ſed
quia eſt coartata loco & tempore, ideo eſt pro-
babilis. & ideo in d. §. ſi dubitetur.diſtinguit,
quia in his quæ ſunt maximi præiudicij debet
mors verè probari: vt quando agitur de pœna
homicidij. l. inde Neratius. cum l.ſequen. ff. ad
leg.aquil. Et debet talis mors eſſe coartata loco
& tēpore,ſecundū Bar.in d.l.ſi quidē.&debet ple
nè & verè probari,ſecundū Bart.in d.l.ij.§.ſi du
3 bitetur. Ang.Sali.in d.l.ſi quidē,†quia in crimi-
nalibus debent eſſe probationes exactiſsimæ,ſe-
cundum Ange.in d.l.ſi quidem.facit l.ſciant cū-
cti.C.de proba.& maximè vbi agitur de recenti,
debet mors plenè probari.facit authen. hodie.
4 C.de repu.& ibi Albe.†qui tenet,quòd in impe-
tratione beneficij ſufficit probare mortem per
famam.allegat cle.j.de conceſ.præbend.in fin. Si
verò ageretur de modico præiudicio:tunc ſuffi-
ceret probari mortem per famam,vt ſuper aper-
tura inſtrumenti,vt nota. in d. §. ſi dubitetur.&
iſtud erat quod faciebat me dubitare in dicto
proceſſu inquiſitionis Lugduni tranſmiſſo ſu-
per dicto homine occiſo reperto ſuper riparia
Sagonæ: quia non deducebatur mors coartata
loco & tempore, quod requiritur in criminali-
bus.l.libellorum. ff. de accu. etiam ſi agatur per
viam inquiſitionis.iuxta no.per Bart. in l.ij.§.ſi
publico. ff. de adul. Sed redeundo ad quæſitum
5 †quando corpus occiſum cruentat in præſentia
alicuius,an ſit indicium contra occiſorem præ-
ſentem,ſecundum vulgares quòd ſic. & pro hoc
facit quod habetur in maleo maleficiorum.q. ij.
vbi refert Vince. natu. c. xiij. quòd ſanguis in
præſentia interfectoris commouetur, & facit
ebulitionem, ſicuti de homicidio Abel primi
hominis occiſi à Cayn eius fratre: quia vox eius
6 clamitat ad Deum,& econtrà † poteſt facere prō
excuſatione alicuius quando reperitur præſens
in viſitatione hominis occiſi, & non cruentat.
Sed quoad experientiam iudex poteſt facere ad

inueſtigationem maleficij. l. verbum. C. de his
qui no.infa.& ibi gl.Bal. vnde ſecundum Paul.
de Caſtr. ibi, iudex ex officio poteſt facere expe-
rientiam pro habenda veritate & compellere ad
ſcribendum pro verificatione literæ. & talis ex-
perientia per euidentiam facti poteſt fieri poſt
didiſcita teſtifie ita: quia non timetur ſuborna-
tio, vti quando petitur exhumari corpus homi-
nis ſepulti ad videndum ſi habeat vulnera vel
ne, ſecundum Bald.in l. ſi quis teſtibus.in fin.C.
7 de teſti. Sed† quoad diuinationem ad inueſtiga-
tionem maleficij non facit indicium: quia eſt
prohibitum ſecundum Ange. in l. apud Labeo-
nem.§.ſi quis aſtrologus ff.de iniu.facie l. ſi pu-
tator. in fine ff. ad leg. aquil.c.intelligi.xxvj.q.
ij. de quo habetur per Franc. Bru. in d. tractat.
quæſt.& indi.in j.parte.in iij.q. principali. Vide
de hac quæſtione plenè in trac.ſindi.Pari.de pu.
ſuper verb.tortura.ver.mandauit Rex poteſtati,
circa finem in tracta.ſindicatus.

ARGVMENTVM.

Fuga & fama quam fidem faciant.

SVMMARIVM.

1 *Fuga ſemiplenam probationem facit, ad hoc ut iuramentum ſuppletiuum deferri poßit.*

2 *Fuga obiecta in crimen plenè probat.*

3 *Fuga obiecta ad criminis probationem, quam probationem faciat.*

4 *Delinquens tutum acceſſum non habere, allegare non poteſt.*

5 *Fama probata per duos teſtes in ciuilibus, licèt ſemiplenam probationem faciat: ſecus in criminibus.*

Quæſtio. CLXXXIIII.

QVAERITVR an fuga vel fama faciat
indicium ad quæſtionem. Et de fuga ſecun-
dum gl.in l.indicium.ff.de iureiu. & in l. in bo-
1 næfidei.C.de re.cre.† facit ſemiplenam probatio
nem, vt poſsit deferri iuramētum ſuppletiuum,
licèt propriè loquatur in officiario reſidente
poſt officium finitum ante redditam adminiſtra
tionem.iuxta l.j.C.vt omnes iudic.tam ciui.quā
mili.& hoc in cauſa ciuili, ſed in criminali non
ſufficeret.Bart.in l. lege corne. ff. ad ſi'cia vnde
2 ſecundum ipſum poteſt diſtingui.† Nam quan-
doquè fuga obijcitur in crimen & tunc plenè
probat.l.deſertorem.ff.de re mili. quandoq; op-
ponitur fuga non in crimen, ſed ad probationē
criminis, & tunc ſi agatur in caſu in quo ſuſpi-
tio probat, tunc fuga plenè probat.l. impuberi-
bus.C.de ſuſpec. tu, & idem in alio officiario. l.
3 conſiliarios.C.de aſſeſſo.† Si verò fuga nō obij-
citur pro crimine, ſed ad probationem criminis
vbi requiritur plena probatio, & tunc non pro-
bat plenè, ſed facit ſemiplenam probationem &
indicium.ſed idem Bart.in l.j.ff.de bo.eo. quam
ante ſententiam mortaliter diſtinguit: quia quā-
do quis aufugit, & ſe abſentauit à principio an-
tequam eſſet præuentus & moleſtatus per cu-
riam loci, tunc facit ſuſpitionem, aliâs ſi aufu-
giſſet poſtquam fuiſſet accuſatus, vel ſtat cautus
in domo in crimine capitali, tunc non eſt ſuſpi-
tio contra eum. Idem verò Bart. in l. quis ſit fu-
gitiuus.§.ſicuti.ff.de ædi.edic. tenet, quòd licèt
quis à principio aufugerit timore familiæ, &
poſteà citatus comparuit; quòd tunc talis fuga
eſt purgata, & non inducit ſuſpitionem contra
ipſum, ſicut not.per Bald.in l.j.C.de ſer. fugi.&
pariter quando fuga poteſt excuſari ex aliqua
cauſa probabili, nec facit indicium, ſecundum
Cy.& Bald.in d.l.in bonæfidei. vti quando ſcho
laris poſt maleficium commiſſum recedit apud
patriam: quia poteſt aſſumi coniectura, quòd re-
ceſſerit ad videndū eius negotia, vel quādo quis
aufugit ad euitandum furorem & timorem pa-
rentū & amicorū occiſi, & timeat occidi, ve quia
ibi eſt partialitas guelforū. vel Gibilinorū.facit
gl.in c.ſtatutum.de reſcri. li.vj.cle.paſtoralis.§.
4 Pyſana. de re iudi. † licèt in delictis delinquens
non poſsit allegare, quòd non habeat tutum ac-
ceſſum: quia aliâs nunquam punirentur, ſecun-
dum Bald.in l.omnes.§.ſin verò.C. de epi.& cle.
de materia fugæ, vide latè per Iaſo. in repeti.d.l.
admonendi.& per Franc. Bru. in d. tracta. quæ-
ſtio.& indici.in j.parte.q.iij. Sed quoad famam,
5 † licèt quando eſt probata per duos teſtes in cau
ſa ciuili faciat ſemiplenam probationem, ſecun-
dum glo.in l.iij.§.eiuſdem.ff.de teſti. & in c. ve-
niens.el.j.de teſta.facit c. fi. de ſucceſ. ab inteſta.
tamen ſecus in cauſa criminali, ſecundum glo.
in d.c. veniens. etiam ſi ageretur de crimine ci-
uiliter, ſecundum docto.ibi. niſi eſſent alia indi-
cia.pro quo facit glo. in c.j.de vſu.libr.vj.ſuper
verb.manifeſtos.de quo habetur per Cy.in l.fin.
C.de quæſtio.& per Bald.in l.milites.eod. tit. &
& per Bart.in l.de minore.§.tormenta.aliâs inci-
pit, plurium.ff.de quæſtio.per glo. in c. j. de ap-
pel.per Angel.Areti. & Auguſti.in tract.malefi.
ſuper verb. fama publica. per Iaſo. in d.l.admo-
nendi.& requiritur quòd fama habuerit ortum
à fide dignis.& non maliuolis, & quod teſtes red
dant cauſam teſtimonij.c.cùm oporteat. c. qua-
liter & quando.el.ij.de accuſa. ſecundum Bart.
in d.§ tormenta.aliâs plurimum.& per Felin.in
d.c.veniens.el.j.de teſti.

ARGVMENTVM.

Filius aduocati patre ſuperſtite priuilegio
ne torqueatur, gaudet: ſecus poſt mortem.

SVMMARIVM.

1 *Filij aduocatorum uiuente patre quæſtionis priuilegio gaudent.*

2 *Aduocati gaudent priuilegio ſicut & doctores actu legentes. Item & iudices & in dignitate conſtituti.*

3 *Caſus in quibus doctores & aduocati & eorum filij priuilegio non gaudent.*

4 *Filij aduocatorum patre obdormiente in domino patris priuilegio non gaudent.*

5 *vidua priu legijs mariti gaudet.*

Quæſtio. CLXXXV.

QVAERITVR an filius doctoris ſeu ad-
uocati aut iudicis, ſeu in dignitate conſtitu-
ti gaudeat priuilegio quæſtionis etiam poſt
1 mortem patris. † Et viuente patre, dicendum eſt
quòd ſic, ſicuti de milite dicitur. l. milites. & ibi
Cyn.l.diuo Marco.l. decuriones. C. de quæſtio.
quia aduocati militant pro re publica. l. aduo-
cati.l.fori.C.de aduo.diuer.iudi. & idem ſi aduo
catus deſierit exercere officium aduocationis, ſe
cundum Bart.in d.l.j.C.de aduo.diuer.iud. idem
tenet

tenet Guid. de ſuza. in tracta. quæſtio. & Ludo.
Bolo. in addi. & Fulgo. conſil. clxxiij. & Franc.
Bru. in d. tract. iudi. & quæſt. in ij. parte, q. iiij. li-
cèt Bart. in l. magiſtros. C. de profeſ. & medi. lib.
x. voluerit limitare in doctoribus actu legenti-
bus: ſed non loquitur in aduocatis, qui militant
2 pro re publica, † quia gaudent priuilegio, ſecun
dum Bart. in d. l. & idem tenet in iudicibus &
alijs in dignitate conſtitutis. l. omnes iudices. C.
de decu. lib. x. nec valeret conſuetudo in contra-
3 rium, vt ibi habetur. † Fallit in crimine grauiſ-
ſimo, ſecundum glo. ad verb. exhiberi. in l. medi-
cos. C. de profeſ. & medi. lib. x. quia non gaudẽt
priuilegio capturæ perſonæ, quia reatus expel-
lit priuilegium. l. j. C. vbi ſen. vti in crimine læ-
ſæ maieſtatis & proditionis. d. l. diuo Marco, cri-
men hæreſis, ſymoniæ, facit l. nullus. C. ad leg.
Iul. maieſt. c. fin. cum ibi not. de teſti. & in certis
alijs criminibus declaratis per Ioan. de pla. in d
l. omnes iudices. Et præmiſſa procedunt viuente
4 patre, † ſed poſt mortem patris, filij non gaudẽt
priuilegio patris, ſecundum glo. in d. l. medicos.
& in l. ij. C. de epi. & cle. & ibi per Alber. & Sali.
Et hoc verum niſi tale priuilegium competeret
ratione dignitatis: quia etiam filij gaudent pri-
uilegio patris. l. fœminæ. l. ſenatorum. ff. de ſena.
ſecundum Albe. in d. l. ij. & Ioan. de pla. in l. in fi-
lijs. C. de decu. lib. x. & in vidua quæ gaudet pri-
uilegio mariti. l. filij. §. vidua. ff. ad munici. l. cum
quædam puella. cum ibi not. ff. de iuriſdi. omn.
iudic.

ARGVMENTVM.

Vir & vxor in vno codémq; inſtrumento te-
ſtamentum facere poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Teſtari duo in eadem charta poſſunt.*
2 *Mentis ſanæ quis eſſe in dubio præſumitur.*
3 *Verb. Sanæ mentis & intellectu appoſita per notarium in teſtamento non ſolùm præſumptiuè probant, ſed etiam ueraciter.*

Quæſtio. CLXXXVI.

QVAERITVR an ſit licitum viro & vxo-
ri teſtari in eodem inſtrumento: & an alter
ſuperſtes poſsit reuocare teſtamentum; & an
quis præſumatur ſanæ mentis: & præſumatur
1 pro inſtrumento. † Et in effectu licitum eſt duo-
bus teſtari in eadem charta. l. licèt. C. de pact. &
hoc ibi no. per doct. in l. patris & filij. ff. de vul-
ga. & in l. eo quòd à multis. C. ſi cert. petat. &
prout refert Paul. de Caſtr. in d. l. licèt ſemel. ha-
buit de facto de marito & vxore, qui ſimul teſta-
ti fuerunt, & ſub eadem ſolennitate, & per eun-
dem notarium. Et licèt vltima voluntas ſit ambu
latoria vſque ad mortem. l. iij. §. fi. ff. de adimen.
leg. c. cum Marthe. de cele. miſſa. & poſsit quan-
docunque teſtamentum reuocari: quia per ſe-
cundum teſtamentum ritè factum rũpitur pri-
mum. l. j. & ij. & l. cum in ſecundo. ff. de iniu. rup.
& irri. teſt. & Inſti. qui. mo. teſta. infir. §. poſte-
riore. faciunt not. in l. ſi in primo teſtamento. in
princ. & l. ſi iure. ff. de lega. iij. Veruntamen quã-
do duo teſtantur adinuicem, & inſtituũt eorum
hæredes communiter, vti liberos maſculos, & fa
ciunt ſubſtitutiones, & contingit quòd præde-
cedens non mutat teſtamentum, ſed decedit in
eadem voluntate, ponendo eius voluntatẽ in vo-
luntatem alterius, ſub confidentia, quòd perſe-
ueret: & alter ſuperſtes mutat teſtamentum, fa-
ciendo aliàs ſubſtitutiones, poſſet decipi volun-
tas prædefuncti. faciunt not. in l. fin. C. de fidei-
com. & in l. nemo poteſt. de legat. j. relinquo co-
2 gitandum. † Sed quo ad ſanem mentem & intel-
lectum in dubio præſumitur ſanæ mentis. l. nec
codicillos. C. de codicil. & incumberet onus pro
bandi de contrario aduerſario, vt ibi habetur. &
in l. furioſum. C. qui teſta. face. poſ. Et talia ver-
3 ba appoſita in teſtamento per notarium † ſanus
mente & intellectu, probant præſumptiuè, ſecũ-
dum Salice. in d. l. furioſum. quinimò probant
veraciter. l. cum precibus. C. de proba. ſecundum
Ioan. de Imol. in l. in eo. ff. de teſta. Et vbi vnus
ex teſtibus deponeret de dementia teſtatoris, ſi
tamen adhuc remanet numerus integer teſtium
non impugnatur teſtamentum. iuxta not. per gl.
Bart. in l. j. § ſi quis neget. ff. quẽad. teſta. appe. &
maximè vbi teſtamentum coadiuuatur per alios
teſtes teſtamentarios, ſeu intrinſecos vel extrin-
ſecos. iuxta no. per doct. ibi, & per glo. in §. item
verborum. Inſti. de inuti. ſtipu. & ibi per Ioann.
Fabr. & Angel. Quinymò vbi verba teſtamenti
conuenirẽt ſanæ menti, & voluntati rationabi-
li, teneret teſtamentum, licèt probaretur de fu-
rore vel dementia teſtatoris, ſecundum Ioan.
Andr. in c. fin. de ſucceſ. ab inteſta. de quo latiùs
per Iaſo. in d. l. furioſum. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionem ſuper teſtamento ſimul condito
Germani Gaz, & Ioannetæ ciuium Lugduni, vbi
inſtituerunt Eynardum & Anthonium Gay eo-
rum liberos, maſculos eiuſdem ſubſtituendo, &
poſt ipſos filias. Et dicta Ioanna vxor prædeceſ-
ſit, & Germanus mutauit teſtamentum, & fecit
aliàs ſubſtitutiones. & aliàs prout pleniùs con-
tinetur in actis.

ARGVMENTVM.

An in conceſsione facta eccleſiæ de iuriſdi-
ctione, intelligatur de mero imperio.

SVMMARIVM.

1 *Imperium merum mixtum & iuriſditio, an diuerſæ ſpecies ſint.*
2 *Imperium merum eſt de regalijs principis reſeruatis, quæ in generali conceßione non ueniunt.*
3 *Iuriſditionis omnis ſpecies etiam cum mero imperio in generali urbis uel prouinciæ conceßione uenit.*
4 *Donatio Conſtantini facta Siluestro per Lodouicum & Othonem imperatores confirmata fuit.*
5 *Iuriſdictio in dubio territoritorio coheret.*
6 *Diſpoſitio limitata limitatum producit effectum.*
7 *Clauſula à principio poſita an communis ſit, & ad ſequentia trahatur, & nu. 10.*
8 *In donatione largißima interpretatio ad donantis præiudicium fieri debet.*
9 *Clauſula in fine poſita an ad præcedentia referatur, & maximè quando reſultaret contrarietas.*
11 *Clerici de temporali diſtrictu dicuntur.*

Quæſtio. CLXXXVII.

QVAERITVR an in conceſsione iuriſdi-
tionis facta eccleſiæ, veniat merum & mix-
tum imperium: & an clauſula appoſita in con-

tractu à principio, vel medio, faciendo mentio-
nem de hominibus eccleſiæ, cenſeatur commu-
nis & repetita in ſequentibus. Dubium facit,
1 † quia merum mixtum imperium, & iuriſditio
ſunt ſpecies diuerſæ, & ſic vnus non comprehē-
ditur in alio. l. imperium. cum ibi no. ff. de iuriſ.
omn. iudi. Præterea in generali delegatione non
veniunt cauſæ meri imperij, ſeu ſanguinis. l. j. ff.
de offi. eius cui manda. eſt iuriſ. l. placet. la. j. cum
2 ibi nota. C. de peda. iudi. Tum etiam † quia me-
rum imperium eſt de regalijs, principis reſerua-
tis. c. j. quæ ſunt rega. Et in generali conceſſio-
ne non veniunt reſeruata principi. c. quoad trāſ
lationem. de offic. lega. Sed in contrarium facit
l. j. §. cum vrbem. ff. de offic. præfec. vrb. & l. illi-
3 citas. §. qui vniuerſas. ff. de offic. præſi. † vbi in ge
nerali conceſſione vrbis, vel prouinciæ, venit
omnis ſpecies iuriſditionis, etiā cum mero mix-
to imperio. c. ego Lodoicus. lxiij. diſt. & c. tibi.
eadem diſt. & c. Conſtantinus. xcvj. diſt. vbi in
donatione vrbis facta per Conſtantinum Impe-
ratorem Papæ Silueſtro, venit merum & mix-
tum imperium, nec poteſt talis donatio facta
eccleſiæ prætendi immenſa, ſeu exceſſiua: quia
ſola immenſitas eſt menſura in donationibus
factis eccleſiæ: vt in authen. de non alie. aut per-
mu. §. ſi minus. colla. ij. & maximè quando agi-
tur de liberalitate principis, quæ non ſubiacet
freno. l. donationes. la. ij. C. de dona. inter vi. &
vxo. l. cum multa. C. de bo. que libe. facit l. vnic.
C. ſi libe. impe ſo. ſi. hære. deceſ. nam beneficium
principis eſt pleniſsimè interpretandum. l. fi. ff.
de conſti. princi. c. cùm dilecti. de dona. iſtam
quæſtionem tangit Spec. in tit. de iuriſdi. omn.
iudi. §. j. ver. quæ auten. & ibi arguit ad ambas
partes. & ibi refert, quòd plures ex iudicibus
Franciæ tenent, quòd quantuncumque fiat ge-
neralis, vel indefinita conceſſio caſtri, vel villæ,
non intelligitur princeps transferre ea quæ ſunt
meri imperij, niſi ſpecialiter exprimatur, per iu-
ra ibi allegata. Ioan. Andr. ibi in addi. refert ſex
opiniones. & inter cætera, quòd aliqui faciunt
differentiam, an princeps concedat caſtrum ſeu
iuriſditionem primo motu, & iſto caſu tranſeat
merum imperium: ſecus ſi concedat ad inſtan-
tiam alterius. Alij faciunt differentiam an titu-
lus ſit gratuitus, & iſto caſu tranſeat merum im
perium: ſecus ſi contractus ſit oneroſus. Alij di-
cunt, quòd merum imperium adeo inhæret oſsi-
bus principis, quòd à ſe abdicare non poteſt. &
tandem ibi allegat conſilium Dyni, de quodam
priuilegio imperiali conceſſo cuidam monaſte-
rio, de omni iuriſditione caſtri: quia etiam venit
merum imperium, & maximè fauore eccleſiæ
prout ſuprà dictū fuit. & ibi etiam allegat exem
4 plum de ciuitate † romana & adiacentibus dona-
tis eccleſiæ Romanæ per Imperatores Conſtan-
tinum, Ludouicum & Otonem: quia etiam com-
prehenditur merum imperium: licèt ibi faciat
differentiam, quando princeps facit donatio-
nem eccleſiæ Romanę, & tunc omnia tranſeunt,
& nihil reſeruatur: ſecus ſi fiat donatio caſtri
vel territorij, inferiori eccleſiæ, vel laico: quia
tunc in dubio princeps intelligitur reſeruaſſe

ius ſuperioritatis. Oldra. cōſi. cclij. incipień. Ad
quæſtionem refert opiniones. & inter cætera,
quòd eſt fienda differentia, quando fit donatio
caſtri & territorij à principe, quòd tunc veniat
merum imperium: quia videretur facta per mo-
dum vniuerſitatis. l. pupillis. §. territorium. ff. de
verb. ſignifica. ſecus ſi habeat ab inferiore: quia
tunc non veniret. Bart. in l. ſi quando. la. j. de bo.
vocan. libr. x. quòd quando princeps concedit
caſtrum, videretur concedere cum ſua curia &
iuriſditione: & maximè quando apponuntur il-
la verba, pleno iure, vel integro ſtatu. Et idem
vult Bald. in l. cum multa. C. de bo. que li. & in l.
fi. ff. de conſti. princ. Sed idem Bald. in l. quanto.
de iudi. tenet, quòd quando Epiſcopus commit-
tit alicui omnem iuriſditionem, quòd non venit
merum imperium. & idem in principe conce-
dente: quia non veniret merum imperium, quod
competeret ex priuilegio. Bart. in l. j. circa fin. ff.
de iuri. omn. iudi. tenet, quòd ſi princeps conce-
deret vniuerſaliter iuriſditionem ſeu territoriū,
quòd tunc veniret omnis iuriſditio quæ cohę-
ret territorio: ſecus ſi concederet in aliqua par-
ticula: quia veniret limitatiuè. & pro hoc facit
5 dictum Bart. in l. fina. C. vbi & apud quem. † vbi
in dubio iuriſditio coheret territorio. & ideò
eſt differentia, quando committitur iuriſditio
cum territorio: quia tunc cenſetur ordinarius:
ſecus ſi concedatur limitatiuè. Iaſon verò in d.
l. imperium. ff. de iuriſditio. omnium iudic. te-
net, quòd in tali conceſſione non videtur com-
prehendi merum imperium: quia ſecundum
Angel. ibi in tali conceſſione non venit pote-
ſtas condendi ſtatutum: quia non eſt meri impe-
rij. & pro hoc facit l. ſi in aliquam. §. cùm pleniſ
ſimam. ff. de offic. procon. vbi quando princeps
concedit pleniſsimam iuriſditionem, tunc venit
merum imperium, aliàs ſecus, ſecundum glo. ibi,
& ibi per Bald. quòd pleniſsima iuriſditio in-
cludit merum imperium, plenior mixtum, & ſe-
miplena modicum. Tertiò pro iſta parte allegat
glo. ſingu. in clemen. j. de for. competen. ſuper
verb. omnimodam, quæ tenet, quòd quando
princeps concedit omnimodam iuriſditionem,
tunc venit merum & mixtum imperium, ſecus ſi
ſimpliciter fiat mentio de iuriſditione, de quo
ibi latiùs per ipſum. Et præmiſſa faciunt ad quæ
ſtionem ſuper cauſa fiſcali contra venerabilem
dominum Philibertum de la Guiche priorem
prioratus Ternayſij ordinis Cluniaceń. prætex-
tu cuiuſdam compoſitionis, ſeu conceſſionis fa
ctæ per dominum quondam Philippum de Sa-
baudia electum eccleſiæ Lugduni, domini ſancti
Simphoriani auſonis, domino Epiſcopo moria-
nenſi adminiſtratori dicti prioratus, de anno do
mini. M. cc. lxij. de menſe Auguſti. vbi remiſit
omne ius, iuriſditionem, iuſtitiam, banna, ta-
lias quæ habebat in hominibus dicti prioratus
Ternayſij, mediante cenſu anno decem quarta-
lium auenæ annuatim faciendo caſtro ſancti
Simphoriani, & aliàs prout ibi pleniùs contine-
tur. Nunc dubitatur ſi prætextu dictæ con-
ceſſionis veniat merum & mixtum imperium,
ſeu cauſa criminalis. Quia dictus prior prætē-
dit quòd

dit quòd habet eius officiarios pro exercitio
huius iuſtitiæ, etiam in cauſis criminalibus. Sed
ex aduerſo fiſcus prætendit, quòd dicta iuriſdi-
6 ctio eſt limitata quoad cauſas pecuniarias: † quia
diſpoſitio limitata debet parere effectum limi-
tatum. l. in agris. ff. de acqui. re. do. Nec obſtat ſi
dicatur quòd licèt in principio inſtrumenti fiat
mentio de hominibus dicti prioratus: tamen in
verbis poſterioribus dicti inſtrumenti dictus do
minus Philippus ſimpliciter conuertit & remi-
7 ſit iuriſdictionem. quia ad iſtud reſpõdetur, † quòd
dicta clauſula à principio poſita eſt communis,
& trahitur ad ſequentia. l. Titia. ff. de verb. oblig.
l. talis ſcriptura. ff. de lega. j. c. ſecundo requiris.
de appel. nam clauſula præcedens habet maio-
rem vim vt referatur ad ſequentia, quàm econ-
tra, quòd clauſula in fine poſita referatur ad præ
cedentia. l. quiſquis. & ibi Bart. ff. de lega. iij. ſe-
cundum Alexan. & Iaſo. in l. j. C. de libe. præte-
ri. & maximè clauſula præcedens refertur etiam
ad ſequentia, quando non poteſt reddi ratio di-
uerſitatis, ſecundum Bart. in l. iij. §. filius. ff. de li-
ber. præte. & exhær. Nec obſtat c. cùm dilecti. in
fin. de dona. & c. inquiſitioni. de appella. vbi ha-
betur, quòd vna clauſula nõ refertur ad alia ca-
pitula. Quia ad iſtud reſpõdetur quo ad d. c. in-
quiſitioni, quòd ibi erant plura & diuerſa nego
cia ſeu capitula, & ideò clauſula appoſita in vno
capitulo nõ refertur ad alia ſeparata. facit l. etiã
ff. de mino. ſed quò ad d. c. cùm dilecti. in fi. eſſet
8 magis difficilis reſponſio: † quia in donatione
debet fieri largiſsima interpretatio ad præiudi-
cium donantis. Veruntamen poteſt reſponderi
ſecundum intellectum gl. & Inno. quòd ibi fue-
runt plures donationes diuerſarum rerum du-
plicis generis, quarum prima donatio fuit pura,
9 & ſecunda conditionalis, & cum onere, † & ideo
clauſula in fine poſita non refertur ad præce-
dentia, vel ſecundum intellectum Hoſt. in d. c.
cùm dilecti. præcedentia habebant ſuas clauſu-
las & determinationes ſeparatim, vt quia prima
donatio fuerat facta purè & ſine onere, ſed ſe-
cunda erat conditionalis & cum onere, & ideò
non refertur ad præcedentia, & maximè ratione
contrarietatis, vel quando reſultaret ſuperflui-
tas vel abſurditas, refertur tãtum ad proximam,
10 ſecundum Ioan. de Imol. ibi. & maximè † clau-
ſula præcedens refertur & habet declarare ſe-
quentia, quando eſt aliqua dictio repetitiua præ
cedentis qualitatis. l. in repetendis. cum ibi not.
per Bart. ff. de lega. iij. prout in caſu iſto. quia in
inſtrumento dictæ conceſsionis iuriſditionis eſt
dictio repetitiua, videlicèt prædictorum, etiam
cum onere dictorum decem quartalium auenæ
pro garda. Non obſtat etiam ſi dicatur, quòd ſe-
cundum libertates præſentis patriæ Delphi. in
cxxix. Barones Bannereti habentes caſtra, terri-
toria limitata & iuriſditiones cenſeantur habe-
re merum mixtum imperium, & regalias ſeu co-
gnitionem quorũcunque delictorum etiam cõ-
miſſorum in via publica, & per conſequens di-
ctæ eccleſiæ, & perſonæ eccleſiaſticæ habentes
beneficia in hac patria debent gaudere dicta li-
bertate: quia cenſentur habere domicilium in
loco beneficij. c. nullus. de tempo. ordi. libr. vj. &
talis libertas quamuis ſit ſecularium comprehẽ-
dit eccleſiaſticas perſonas, quando tendit ad vti-
litatem eccleſiæ. c. dilecti. de for. compe. c. fin. de
11 offi. lega. lib. vj. & ibi per Gemi. † quia clerici di-
cuntur de diſtrictu temporali: vt ibi habetur. &
per Bart. in l. j. ff. ad munici. quia eccleſia cenſe-
tur approbaſſe ſtatuta laicorum, quando tendũt
ad vtilitatem eccleſiæ: ſecundum Hoſti. in c. fi. de
ſolu. & not. in c. ſanctæ Mariæ. de conſti. ſecus ſi
tenderent ad præiudicium eccleſiæ, vt ibi habe-
tur, & in authen. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. & ita
videtur in propoſito, quia dictus prioratus Ter
nayſij habet territorium limitatum in villa &
infrà parœciam Ternayſij, ſaltem quoad homi-
nes dicti prioratus. & ſic quòd debeat habere
merum imperium & pœna ſanguinis ad exercẽ-
dum per eius officiarios. iuxta c. fina. ne cle. vel
monach. lib. vj. Et iſtud eſt quod facit me dubita
re vt in dicta cõceſsione iuriſditionis etiam cõ-
prehendatur merum imperium, etiam in homi-
nibus dicti prioratus fauore eccleſiæ: nam ſum-
ma dicitur ratio, quæ facit pro iure eccleſiæ ſeu
religionis. l. ſunt perſonæ. ff. de reli. & ſum. fu-
ne. niſi diceretur, quòd ex poſt facto fuit facta
declaratio dictæ iuriſditionis ad pecuniarias
cauſas & certas alias prout dicitur ſequẽti quæ-
ſtione. & ideò relinquo cogitandum: quia cauſa
nondum eſt diffinita. & ex quo à principio dicti
inſtrumẽti fit mentio de iuriſditione hominum
dicti prioratus, debet eſſe idem in verbis ſequẽ-
tibus: quia eadem diſpoſitio diuerſo iure cenſe-
tur. l. cum qui. ff. de vſuca. & quia non eſt veriſi-
mile quòd partes incontinenti ſe voluerint cor-
rigere. l. non ad ea. in fi. ff. de condi. & demon. re-
linquo cogitandum prout ſuprà, licèt fuerit c[illegible]-
cluſum dictas pactiones & compoſitiones eſſe
obſeruandas.

ARGVMENTVM.

Tranſigere de iuribus eccleſiæ paroco licere,
etiam ſine ſuperioris authoritate, modo verſe-
tur vtilitas eccleſiæ. Item ex temporis diuturni-
tate ſolennitas interueniſſe præſumitur, quæ al-
leganda eſt.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei immobilis eccleſiæ ſine legitima cauſa & ſu-
perioris authoritate prohibita eſt.*
2 *Tranſigere de iuribus eccleſiæ an non & quando ſine ſu-
perioris authoritate liceat.*
3 *Solennitas extrinſeca non, niſi legitimè probetur, inter-
ueniſſe creditur.*
4 *Solennitas extrinſeca per lapſum triginta annorum in-
teruenisse præſumitur: quæ præſumptio & proponi &
allegari debet.*

Quæſtio. CLXXXVIII.

QVAERITVR an prælatus ſeu rector ec-
cleſiæ poſsit tranſigere, ſeu componere de iu
ribus eccleſiæ ſine authoritate ſuperioris: & an
præſumatur ſolennitas interueniſſe ex diutur-
nitate temporis, & ſi talis præſumptio debeat al-
legari & proponi. Et videretur prima facie dicẽ-
1 dum, quòd † ſicut prohibetur alienatio rei im-
mobilis eccleſiæ per venditionẽ, donationẽ per-
mutationem, aut alium contractum perpetuum

ſine cauſa legitima & auctoritate ſuperioris &
alia ſolemnitate iuris.c.nulli.de re.eccle.nõ alie.
c.dudum.eo.ti.li.vj.c.ſine exceptione.xij.q.ij.idẽ
eſt in tranſactione,...ſtatuimus.c.contingit.& c.
2 veniens.de tranſact.vbi habetur, quòd† prohibe
tur tranſactio de iuribus eccleſiæ ſine auctorita
te ſuperioris:quod eſt verum, quando tranſigi-
tur de re immobili tradendo: ſecus ſi retinendo:
quia tunc prælatus eccleſiæ cenſeretur facere cõ
ditionem eccleſiæ meliorẽ ſecundũ gl. ſingularẽ
in l.nulli.de trãſac.& ibi cõmendat Bald. Iaſon
etiam quando fit trãſactio de rebus eccleſiæ.&
idẽ tenet Panor.in c.cõtingit.de trãſac.& iſto ca
ſu quãdo trãſactio fit retinendo penes eccleſiam
nõ requiritur auctoritas ſuperioris.quia in hoc
verſatur vtilitas eccleſiæ.doct. vbi ſuprà. Verũ-
tamen quando fieret tranſactio de rebus immo-
bilibus eccleſiæ tradẽdo & alienãdo requirere-
tur auctoritas ſuperioris tractatus iuſta cauſa.d.
3 c.ſine exceptione.† & talis ſolennitas cùm ſit ex-
trinſeca nõ præſumitur niſi probetur legitimè.
l.quecũq;.§.quia pupillo.ff.de publi.nec eſſet ſtã
dum aſſertioni & confeſsioni prælati tutoris vel
alterius adminiſtratoris, niſi aliter appareat de
dicta ſolẽnitate,ſecundũ Bart.Io.de pla. in l.j.C.
de fid.inſtru.& iu.haſte.li.x.& per Bart.in auth.
ſi quis in aliquo decumẽto.C.de eden.& in l.ſciẽ
4 dum.ff.de verb.obli.Et hoc verum,† niſi ex diu-
turnitate tẽporis per lapſum. xxx. annorũ, quia
tũc præſumeretur auctoritas interueniſſe.c. per
uenit.de empt.& vendi.& ibi per Ioã.de Imo. &
in c.ea noſcitur.de his quæ fiũ præ.ſine conſen.
capi.& etiã tenet Alex.de Imo.in l.qui in aliena.
in prin.ff.de acqui.hæredit. & talis præſumptio
debet proponi & allegari in actis, ſecundũ Bar.
in l.ſi adulteriũ.§. idem ſi Pollioni. ff. de adul.&
ibi etiam per Ange.& idem Bart. in l.cùm quid.
ff.ſi cert.pet.quia præſumptio non cadit niſi ſu-
per allegatis ſecundũ ipſum, & in l. ſi rem. ff. de
pig.acti.& per Bald.& Ange.in l.ſuper longi.C.
de præſcrip.long.temp.& per Auge. in l. eũ qui.
§.ſi.ff. de publi. & maximè ex diuturnitate tem-
poris præſumitur ſolẽnitas extrinſeca quando
cõcurrit qualitas perſonæ quæ fecit talẽ tranſa-
ctionẽ:vt quia eſſet vir literatus circunſpectus.
c.in noſtra.de procu.c.niſi eſſem.de præbẽ. quia
ex qualitate perſonæ præſumitur illicitũ, quod
aliàs eſſet licitũ,ſecundũ gl.ibi.quæ allegat.:x.q.
ij.c.Lugduneñ. Et præmiſſa etiã faciunt ad quæ
ſtionem ſuper dicta cauſa procuratoris fiſcalis
contra dictũ dominũ priorẽ Ternayſij,quia poſt
dictã primã conceſsionẽ dictæ iuriſditionis fue-
runt ſubſecutæ duæ tranſactiones. Prima inter
dominũ Odoardũ comitẽ Sabaudiæ, domini ſan
cti Simphoriani de anno domini. M.cccxxiij.die
ſabbati ante feſtũ omniũ ſanctorũ, & dominum
Hugonem de varato priorem Ternayſij, & alia
tranſactio emanauit in conſiſtorio Delphi.inter
officiarios Delphi.& dominũ cardinalẽ Auinio.
pro tunc adminiſtratorẽ dicti prioratus Ternay
ſij,ſeu eius procuratorem. De anno dñi.M.cccc-
xiiij.deinde fuit ratificata anno ſequenti per di-
ctum dominum cardinalem,vbi fuit facta decla-
ratio dictæ iuriſditionis in ciuilibus,quoad ho-
mines dicti prioratus.

ARGVMENTVM.

Meri imperij non ſunt pœna pecuniaria,carcer,tortura,pilorium.

SVMMARIVM.

1 *Imperium merum regulariter circa quæ verſetur.*
2 *Pœna capitalis tribus modis dicitur.*
3 *Cauſæ ſanguinis altæ ſunt iuſtitiæ.*
4 *Iuriſdictio coertionem habet.*
5 *Pœnæ pecuniariæ meri imperij non ſunt.*

Quæſtio. CLXXXIX.

QVAERITVR an pœna pecuniaria in de
lictis dicatur de mero imperio:& quid iu-
ris de carcere, vel tortura poſtello, ſeu bilorio
vel pilorio, vbi ligantur homines in conſpectu
populi. Et idem poſſet quæri de chafalio vbi po
nuntur aliqui malefactores cum mitra ad pœnã
& ignominiam. Et idem poſſet quæri de pœna
bannimẽti perpetui vel relegationis ad tempus,
an ſint de mero vel mixto imperio, aut iuriſdi-
1 tione ſimplici. Dubium facit,† quia regulariter
merum imperiũ concernit cauſas capitales, ſeu
poteſtatẽ puniendi facinoroſos homines ad cor
pus ſeu pœnam ſanguinis. l. imperium.cum ibi
2 no.ff.de iuriſdi.omn.iudi.& licèt pœna† capita-
lis dicatur tripliciter,videlicèt pœna mortis na-
turalis,ſecundo pœna metali, tertio pœna perdi
tionis ciuitatis:vt not. in d.l.imperium. & in l.j.
ff.de publi.iudi.& per gl & doct.in l.tranſigere.
C.de tranſac. & maximè quando proceditur ex
mero officio nobili iudicis ad vtilitatẽ reipubli-
cæ: ſecus ſi ex officio mercenario procederetur
ad vtilitatẽ perſonæ priuatæ.iuxta no. per Bart.
3 in d.l.imperiũ.& tales cauſæ† de pœna ſanguinis
dicuntur de alta iuſtitiã,vt quãdo habent gibe-
tum,ſeu patibulũ, ſeu furcas:quia eſt ſignũ meri
imperij erectio furcarũ,ſecundum Oldra.conſi.
vj.& Ioan.And.in addi.ad Spec. in rubr.de exec.
ſang.& pro hoc facit gl.in d. l. imperium.& ibi
Bart. ꝙ in iſtis delictis leuibus in quibus impo-
nitur pœna pecuniaria.l.leuia.ff. de accuſa. ſunt
de mero imperio. Et idem videretur dicendum
de tortura, ſeu carcere vel banimento, aut rele-
gatione vel bilorio & pilorio, quia videntur eſ-
ſe ſigna meri imperij. Sed in contrarium facit:
4 † quia iuriſditio habet etiam cohertionem, aliàs
non diceretur iuriſditio. l. fin.ff. de officio eius
cui manda. quia omnia videntur mandata, ſine
quibus iuriſditio commodè exerceri non poſ-
ſet.l.ij.ff.de iuriſdi.omn.iudic.c.j. & c.præterea.
de offic.deleg.etiam iudex cauſarum ciuilium
quando incidit crimen in lite poſſet punire.l.
quotiens.C.de iudi.cum ibi not. l. ij. & iij.C.de
ordi. iudi. l. ſolemus. §. latrunculator. cum ibi
nota. ff. de iudi. & pro hac parte facit quod vo-
5 luit Bald.in l.fina.ff.de offic.præfec.vrb.† quòd
pœnæ pecuniariæ non ſunt de mero imperio.
De quo per Iaſo.in dict.l.imperium. & per Petr.
Iacobi in titu.libello.ſuper iuriſdi.

Quæſtio. CXC.

QVAERITVR an exhumatio & viſitatio
corporis occiſi in præſentia iudicis & aliorũ
expertorũ quando primò non cruentat in præ-
ſentia aliquorum, ſed ex poſt facto in præſentia
alicuius

alicuius ſuſpecti de dicto homicidio, an faciat indicium ſaltem cum alijs ad torturam. De hac materia iam fuit dictum ſuprà quæſt. clxxxiij. Et iſta quæſtio accidit in iſta patria de hoc præſenti anno nati. domini. M.cccccvij. de menſe Martij, ſuper cauſa appellationis Claudij Richardi loci Sanachie regularij appellantis à ſententia capitali contra ipſum lata per dominum iudicem Montiliademarij prætextu homicidij perpetrati in perſonam Ioannis alionis bolungerij dictæ villæ Montiliademarij: quia dum dictum corpus fuit viſitatum in abſentia dicti Claudij Richardi vulnera erant ſicca & non cruentauit: ſed quando fuit viſitatū in præſentia dicti Claudij Richardi vulnera ſe aperuerunt & cruentauit, & etiam præcedebat lis inter ipſos, & aliqua verba cōminatoria prolata per dictum Richardi contra dictū Alionis, & ipſo Richardi prius audito in eius defenſionibus fuit interlocutum ſubijci quæſtioni ſeu torturæ, à qua interlocutoria fuit appellatum ad hanc curiam. Et deinde dicta interlocutoria confirmata, & ſucceſſu temporis dictus Richardi confeſſus fuit dictū homicidium perpetraſſe propè locum ſancti Marcelli mandamenti Sauzeti, & perſeuerauit in dicta cōfeſſione per debitū interuallum tēporis, adeò ꝙ fuit lata ſententia capitalis contra ipſum: à qua appellauit ad hanc ſupremā curiā, & deinde habita matura deliberatione fuit confirmata dicta ſententia, excepta condemnatione expen. prout dicetur infrà. Vide in tracta. ſindi. Pari. de pu. ſuper verbo tortura. ver. mandauit Rex poteſtati circa finem.

ARGVMENTVM.

Expenſarum condemnatio in delictis an locum habeat.

SVMMARIVM.

1 *Victus victori in expenſis regulariter condemnatur.*

2 *Fiſcus de ſtylo delphinatus expēſas neq; dat neque accipit.*

Quæſtio CXCI.

QVAERITVR an in cauſa criminali veniat condemnatio expen. ſiue agatur per viā accuſationis, ſiue inquiſitionis, aut denūciationis, aut exceptionis: & an illud vulgare dictum quod ſolet dici in his partibus, videlicēt ꝙ fiſcus non dat nec recipit aliquid pro expen. litis. Et in
1 effectu † regulariter victus victori in expen. condēnatur, l. properandum. §. ſin autem alterutra. C. de iudi. & hoc tam in cauſa ciuili quā in criminali: vt æqualitas in iudicijs ſeruetur, l. ſin. C. de fru. & lit. expen. l. qui crimē. C. qui accuſa. nō poſ. & hoc tenet glo. in c. cū dilecti. de do. & contu. & facit etiam in c. ad aures j. & hoc tenēt Bar. & Bal. in l. non ignorat. C. de fruc. & lit. expen. & per Cy. & Bal. in l. ſenſimus. C. de iudi. et. am in expen. contumacialibus. licēt Atchi. in c. vt officium. §. verum. de hæreti. lib. vj. teneat, ꝙ inquiſitus non debeat ſoluere vacationes commiſſariorum, quod eſt verum, quando commiſſarij ſunt ſtipendiati de publico, aliàs ſecus. ſecundū Cardi. flo. in cle. j. §. notarij. de hære. de quo etiā per Albe. in rubri. C. de hæreti. Sed in his partibus delphinatus, & maximè in ſuprema curia parla-
2 mēti, † de ſtylo fiſcus nō dat nec recipit expēſas.

Et tale priuilegium conceſſum vni parti, ſe extendit etiam ad aliam partem, vt æqualitas ſeruetur, d. l. fina. C. de fruc. & lit. expen. & maximè quando reus patitur pœnam ſanguinis ſeu capitis. quia non tenentur hæredes ad expen. litis, qui videntur ſatis puniti. facit l. diuus. ff. de offi. præſi. & ita fuit obſeruatum in dicto proceſſu curiæ Montiliademarij Claudij Richardi delati, vbi fuit condemnatus capitaliter cum expen. quia curia in hac parte reformauit dictam ſententiam, & declarauit non eſſe locum condemnationi expen.

ARGVMENTVM.

Actio iniuriæ ciuilis cum actione criminali quandoquè cumulari poteſt, & quandoquè nō: cuius præſcriptio annalis eſt, quæ ignoranti & impedito non nocet.

SVMMARIVM.

1 *Actione iniuriæ ciuili, quæ ad vindictam datur, criminalis accuſatio tollitur: ſecus ſi ad rem familiarem actum ſit. & nu. ſeq.*

2 *Actio iniuriæ ciuilis cum criminali incidenter cumulari poteſt.*

3 *In actione iniuriæ damna & intereſſe ſemper peti poſſunt: hocquè ſiue agatur ciuiliter ſiue criminaliter.*

4 *In iniuriæ remiſſione ſiue expreſſa ſiue tacita intereſſe & damna remiſſa eſſe non cenſentur.*

5 *In actione iniuriæ annus, menſis, dies & locus inſerendi ſunt.*

6 *Iniuriæ actio regulariter anno præſcribitur.*

7 *Iniuriæ tempus ignoranti vel impedito an currat.*

Quæſtio CXCII.

QVAERITVR an actio ciuilis iniuriæ & criminalis poſſint ſimul cumulari: & an vna tollatur per aliam: & an requiratur expreſſio temporis, videlicēt anni, menſis, loci: & an præſcribatur anno: & ſi detur reſtitutio in integrū ratione ignorantiæ vel impedimenti: & an poſſit agi ſaltem ad damna & intereſſe. Et in effectu
1 † in actione iniuriæ quæ tendit ad vindictam vna actio tollitur per aliam, & ſic prohibentur cumulari. l. prætor edixit. §. j. ff. de iniu. ſecus ſi actiu ciuilis & criminalis ſint de re familiari, vel propter rem familiarem: quia tunc actio ciuilis non tollitur per criminalem, neque contra. l. j. C. quando ciuilis actio præiu. & an poſſint ſimul cumulari in eodem libello, ibi habetur per Ange. & Salic. quia quando intentantur à diuerſis perſonis, tunc poſſunt ſimul & ſemel intentari, ſecundum Ange. ibi. & Ange. Aret. in tracta. maleficio. ſuper verb. necnon ad querelam. circa fin. Et pariter licēt intentetur ſola criminalis actio: tamen incidenter officio iudicis poſſet reus condemnari ad reſtitutionem rei & emendationem damni, ſecundum Bar. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. & in l. penul. ff. de calumnia. Nec obſtat l. interdum. ff. de publi. vbi prohibetur cumulari ciuilis & criminalis actio eodem tempore: quia hoc verum, quando agi-
2 tur principaliter: † ſecus ſi incidenter, & econtra: licēt ageretur ciuiliter & conſtaret in actis de crimine, Iudex ex officio poſſet punire ad

euitandum circuitum, & hoc etiam tenet Bald.
in l.quod euitandi.C.de condi.ob tur.cau.Nam
quandocunquè claruerint crimina ſunt punien
da.c.admonere.xxxij.q.ij.de quo etiam per Cy.
in l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad leg.iul.Sed dubiũ
eſt de actione iniuriæ quæ tendit ad vindictam:
quia datur,licèt aliquid non abſit agenti,ſecun-
dum glo.in l.ij.§.emancipatus.ff.de colla. bono.
quam dicit ſingularem ſub dubio fortè, in d. l.
interdum,quia tunc vna tollit aliam.d.l.prætor
edixit.§.j.niſi intentando ciuilem actionem iniu
riæ quis proteſtaretur ſibi ſuum intereſſe ſaluũ,
ſecundum Angel. Are.in d. tracta. maleſi. ſuper
verb.necnon ad querelam.circa fin. licèt ibi lo-
quatur quando quis fuit criminaliter punitus
pro iniuria, vel tortus; quia tunc videtur ſatiſ-
factum iniuriæ.& ideò quis debet eſſe cautus,vt
proteſtetur,quòd poſsit agere actione iniuria-
rum pro ſuo intereſſe.l.fi.ff.de iniu. quia prote-
ſtando actione iniuriæ ciuiliter tollitur crimi-
nalis, & ecõtra.d.l. prætor edixit.§.ſi dicatur. &
l.quòd ſenatus.ff.de iniu.niſi hoc fieret inciden
ter ex officio iudicis quia tunc iudex cognoſcẽs
criminaliter de iniuria, poſſet compellere infe-
rentem iniuriam ad ſatisfaciendum læſo.ca.po-
ſtulaſti.de iudi.vbi bonus textus in hac materia
iniuriæ. Et hoc tenent Panor.Ioã. de Anan. Nec
obſtat ſi dicatur,quòd quando agitur de iniuria
hominis occiſi iudex non debet pati intentari ci
uilem actionem ne fiat præiudicium legi corne-
liæ de ſicca.d.l.prætor edixit.§.ſi dicatur, Quia
ad iſtud reſpondetur, ꝙ quando agitur de pœna
capitali, ſeu alia pœna corporali, tunc etiã con-
demnatur ad rerum ablatarum reſtitutionem:
quia poſt mortem non poſſet quæri de pœna ci-
uili,ſecundum Bal.in.l.j.C.de appella. quia iſto
caſu permittitur cumulatio actionis criminalis
& ciuilis. Et idẽ quando actio eſſet atrox,ſecun-
dum Bald.in c.j.§.iniuria.de pa.iura. firman. &
Alex.de Imo.in addi.ad Bart.in d. l. prætor edi-
xit.§.ſi dicatur.Non obſtat etiam ſi opponatur,
quòd actio criminalis faciat ceſſare ciuilẽ: quia
maior præiudicat minori.l.fin.C.de ordi.iudi. l.
per minorem.ff.de iudi.quia ad iſtud reſponde-
tur,quod illud procederet quando actio ciuilis
& criminalis intentantur à diuerſis, ſecus ſi ab
vno. quia iſto caſu haberet electionem intentan
di quam vellet.l.vnic.quando ciuilis actio crimi
nali præiudicet,ſecundum glo.in l.interdum.ff.
de publi.iudi.& hoc habet locum quando actio
ciuilis & criminalis competunt pro re familia-
ri: ſecus ſi ob vindictam: quia vna tolleret aliã,
vt in actione iniuriæ, quia vna tolleret aliam,
niſi veniret incidenter ex officio iudicis.d.c.po-
3 ſtulaſti.de iudi. prout ſuprà dictum fuit.† Verũ-
tamen quo ad dãna & intereſſe ſemper peti poſ-
ſunt in actione iniuriæ,ſiue agatur ciuiliter ſiue
criminaliter in eadem inſtantia, vel in alia per
viam legis aquiliæ.l. apud Labeonem. §. ſi quis
ſeruo.& ibi Bar.& l.item ſi vnus. §. ſi ſeruus. &
4 §.ſed ſciente.ff.de iniu.†quia in remiſsione in-
iuriæ ſiue expreſſa ſiue tacita,non cenſentur re-
miſſa damna & intereſſe, cum ſint diminutio pa
trimonij.l.j.ff.de dam.infec. Et de hoc videtur
tex.in l.dominum.C.de iniu.& in l.item apud La
beonem.§.ſi ſeruo.& ibi per Bartol.& in l.ſed ſi
vnus.§.cùm ſeruus.& §.ſed ſi ante.& ibi per An
ge.ff.de iniu. & hoc etiam voluit Pannr. in ca.j.
de iniu. Reſpectu verò alterius partis quæſiti,
5 †an in actione iniuriæ debeat inſeri annus,dies,
menſis & locus,iuxta l.libellorum.ff. de accuſa.
canonizata.ij.q.viij.& in effectu videretur dicẽ-
dum quod ſic,ſiue agatur ciuiliter ſiue crimina-
liter,ne quis dicatur vagari ſub incerto.l. præ-
tor edixit.in prin.ff.de iniu.& hoc ibi tenet Bar.
ff.de iniu.l.item exigit.ff.de do. & pro hoc facit
c.tuæ.de procura.licèt Bal.in c.j.in prin.quibus
mo.feu. amita. teneat, quòd quando agitur de
iniuria ciuiliter,quod non ſit neceſſaria expreſ-
ſio anni & menſis.Nec obſtat ſi dicatur, quòd
quando fiunt probationes ſuper libello crimi-
nali,vbi non inſeritur tempus vel locus. ſecun-
dum Bar.in l.j.ff.de alea.etiam parte non oppo-
nente,ſecundum Bar.in l.edita.C.de edendo, li-
cèt quando non fuit oppoſitum,teneret proceſ-
ſus liquidato crimine, ſecundum Bald.ibi.pro
quo allegat Inno.& Io.An.in c. fi.de purga.ca-
no.& maximè in curia ſuprema,vbi poteſt etiam
agi ſummariè.Non obſtat exceptio inneptitudi-
nis libelli etiam generalis,ſecundum Bar.in ex-
trauaganti ad reprimendum.ſuper verb.& figu-
ra. Quantum autem ad aliâs partes quæſiti ſu-
per præſcriptinne actionis iniuriæ, & ſi habeat
locum reſtituo in integrum ex capite ignoran-
tiæ, vel iuſtæ cauſæ impedimenti. Et in effectu
6 †regulariter actio iniuriæ præſcribitur anno.
l.ſi non conuitij.C.de iniu.& talis annus eſt con
tinuus,ſecundum glo.ibi.& hoc ſiue iniuria de-
ſcendat ex lege cornelia,ſiue ex edicto prætoris,
ſecundum communem ſenten.docto.licèt Ia. de
ra. voluerit tenere, quod talis annus ſit vtilis,
7 †vel non currat ignoranti vel impedito.argu.l.
genero.& l.cùm annus. ff. de his qui no.infa. &
l.penulti.ff.de calun.de quo etiam per Specu.in
titu. de iniu.& pro hoc facit quod voluit Bald.
in l.final. ff. ſi quis teſta. liber. quando ſtatuto
præfigitur certum tempus ad accuſandum vel
inquirendum, an currat ignoranti. & ibi non
decidit, licèt Ange.ibi teneat quòd non detur
in integrum reſtituito iſto caſu, quando agitur
de executione pœnarum. pro quo facit l.final.
C. de do.& ibi per Alexand.de Imol. & pro hoc
facit l.auxilium. in princip. ff.de mino. vbi mi-
nor non reſtituitur aduerſus remiſsionem iniu-
riæ. & pro hac parte tenent domini de Rota in
nouis deciſio.ccxxiiij. Sed pro contraria parte,
quòd tale tempus non currat ignoranti vel im-
pedito ex cauſa militiæ armatæ facit, quia li-
cèt regulariter omne tempus iniuriæ ſit conti-
nuum, ſecundum gloſſ.in rubrica. ff. de diuer.
& tempo. præſcript. fallit hoc quando præ-
ſcriptio eſſet prætoria, ſecundum Bartol. ibi.
& pro hac parte etiam facit capitul.licèt. & ca-
pitu. commiſſa. de elect. libr.vj. vbi licèt præ-
figatur tempus anni quando prouidetur de
eccleſia parœciali ad ſe promoueri facien-
dum in ordine ſacerdotali; tamen non currit
impedito. & ita tenet Pet. de Ancha, conſilio
cccxxvj.

cccxxvj.in fine.vbi tenet, ꝙ iſte annus iniuriæ
non currit impedito,nec durantibus ferijs repẽ-
tinis.& pro hoc allegat no.per Io. And.in c.im-
putari.de reg.iur.lib.vj.Prætereà talis præſcri-
ptio cum mala fide non debet procedere.quia di
citur iniquum præſidium.in authẽ.& eccle.ro-
ma.centũ anno.habeat præſcrip.colla.ij.Nec ob
ſtat ſi dicatur,quòd quando agitur de mera pœ-
na legal.,quòd tũc currit præſcriptio etiam de-
bitore ſciente,ſecundũ Antho de But.in c.fi. de
præſcrip.faciunt no.per glo.in c.fraternitas.xij.
q.ij.Quia ad iſtud reſpondetur, quòd talis præ-
ſcriptio in delictis non procedit in foro cõſciẽ-
tiæ,etiam ſi ſtaret per mille annos,quominus te-
neatur ſatisfacere læſo:quia vndecunque clarue
rint delicta ſunt punienda,ſecundum glo. in ca.
admonere. xxxiij.q.ij. & ita non procedit res.l.
querelam.C.de fal.in foro conſcientiæ.faciũt no
ta.per Bal.in auth.ad hæc.C. de vſu. & maximè
in iſta ſuprema curia,quæ poteſt iudicare ſecun
dum conſcientiã,iuxta not. per Bart.in l.j. C.vt
quæ deſunt aduo.& ita tenet do.Guid.pa.deciſ.
xxix.Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper
quadam cauſa actionis intentata per quendam
dominum Banaretum præſentis patriæ contra
quendam eius ſubditum pro quibuſdam verbis
contumelioſis per ipſum prolatis.Et aliàs prout
pleniùs conſtat in actis cauſæ.

ARGVMENTVM.

Atteſtationes ſi deperditæ ſint,an is qui perdi
dit,ad intereſſe teneatur:& quid agendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Prothocolli ſeu actorum cuſtodia ad notarij pertinet officium.*

2 *Notarij iuramento ſuper inſtrumenti amißione an ſtandum ſit.& nu.12.& 13.*

3 *Teſtium atteſtationes ſuper teſtamento uerbali uim inſtrumenti & teſtamenti nuncupatiui habent.*

4 *Teſtium atteſtationes ſi deperditæ ſint, an denuo teſtes examinari poßint,etiam poſt publicationem.*

5 *Teſtes quinque in teſtamento uerbali in rure facto ſufficiunt, etiam peſtis tempore in uicarij præſentia cum duobus teſtibus ualet.*

7 *In teſtamento in ſcriptis ſiue nuncupatiuo etiam uerbaliter facto teſtes rogati eſſe debent.*

8 *Teſtamentum niſi unum & ultimum eſſe non præſumitur,niſi aliud & poſterius oſtendatur.*

9 *Teſtamentum de iure naturali uel gentium etiam cum minori numero ſeptem uel quinque teſtium ualet.*

10 *Teſtamenti ſi de ſolennitate uel ualiditate quæſtio fiat, quod duo teſtes ſufficiant.*

11 *Quia ſi teſtamentũ deperditum ſit, an teſtamentum probare per duos teſtes ſufficeret.*

13 *Teſtamentum uerbale publicatum uocatis quibus intereſt,fidem facit,etiam ſi originale deperditum ſit.*

14 *Teſtamenti publicationem teſtamentarius hæres petere poteſt:& facit ius inter uocatos.*

15 *Teſtamenti publicatio uiuente teſtatore fieri poteſt.*

Quæſtio CXCIII.

QVAERITVR quando notarius acto-
rum allegat amiſsionem ſeu deperditionem
atteſtationum teſtamenti verbalis, an poſsit agi
contra ipſum ad intereſſe: & an notarius tenea-
tur probare caſum fortuitum ſine culpa: & an
debeant repeti teſtes non obſtante publicatione:
& an credatur iuramento notarij ſuper deperdi-
tione inſtrumenti: & an debeat retineri origi-
nale teſtamenti verbalis penes notarium: & an
talis publicatio teſtamenti poſsit peti quando
hæres ſcriptus poſsidet vel ne, & ſi viuo teſta-
tore: & ſi teſtes debeant deponere ſuper toto te-
nore teſtamenti: & de teſtamento ruſtici con-
dito in rure ſeu villa: & ſi teſtes eſſe debeant ro-
gati mares: & ſi pendente quæſtione publica-
tionis teſtamenti verbalis eſſet ſucceſsio ab in-
teſtato: & ſi debeant dari articuli ſuper volun-
tate teſtatoris: & ſi ſit differentia quando teſtes
deponunt de ſolennitate teſtamenti, vel volun-
1 tate defuncti. Et in effectu † ad officium nota-
rij pertinet cuſtodia prothocolli ſeu actorum.
capitu.quoniam contra falſam. de proba. ſicu-
ti de argentario dicitur.l. argentarius. in prin-
cip.ff. de eden. adeò & intantum quòd ad inter-
eſſe poſſet agi contra notarium non edentem.l.
ſi quis ex argentarijs.§.ex hoc edicto.& l.veluti.
in princip. & dict.l.argentarius. §.cùm autem.
ff. de eden. Nam ſi propter defectum notarij,
qui non edidit inſtrumentum, vel atteſtatio-
nes teſtium, quis perdat cauſam, notarius tene-
tur ad intereſſe litis, niſi aliter quis potuiſſet
probare de iure ſuo per teſtes, vel inſtrumen-
2 ta: vt habetur in dict. §. cùm autem. † nec eſt
ſtandum iuramento notarij in caſu iſto ſuper
deperditione inſtrumenti ſeu prothocolli, ma-
ximè cùm teneatur pœnes ſe cuſtodire origi-
nale, ad quod recurrendum eſt.dict. capit. quo-
niam contra falſam.& in authen.de tabellioni-
bus.§. illud.colla.iiij. & in l.ſi quis ex argenta-
rijs.§. prætor ait. & ibi Bartol. & in l. Sempro-
3 nius Proculo.ff.de lega.ij.† Nam tales atteſtatio-
nes teſtium ſuper teſtamento verbali habent
vim inſtrumenti, & teſtamenti nuncupatiui:
ſecundum gloſſ.in l.final.C. de edi. diui Adria.
tollen.ſuper verb. depoſitionibus.Præthereà no-
tarius tenetur ad cuſtodiam, & in dubio præſu-
mitur culpa alio non apparente.dict. l. argenta-
rius.in prin.& ideò non eſt ſtandum in caſu iſto
eius iuramento, ſecundum Bald.in l.fina. C. de
eden.Alexand. & Iaſo.in d. l. ſi quis ex argenta-
rijs.§.prætor ait. Nec obſtat ſi dicatur, quod
quando competit officium iudicis ſuper exhi-
bitione inſtrumenti, quod tunc ſtandum eſt
iuramento ſuper perditione inſtrumenti.l. fina.
C.de fide inſtr. & l.ſi.ff de bo.auct. iudi. iuxta
nota.per Bartol.ibi.& in dict.l. ſi quis argenta-
rijs. Et maximè quando agitur de re mobili,iux
ta nota.per Specul. in titu. de actio. ſeu peti. §.
ſequitur.ver. quid ſi ago. Quia ad iſtud reſpon-
detur ſecundum Iaſo.in dict.l.ſi quis ex argen-
tarijs.§.prætor ait. quòd dicta iura loquuntur
in alio caſu, videlicet reproductionis inſtru-
menti quando petitur iterum edi, quod tunc ſta
tur iuramento:ſecus in notario,qui debet cuſto
dire pœnes ſe,prout ſuprà dictum fuit Præthereà
competit actio parti contra notarium, quando
tales atteſtationes teſtium fuerunt receptæ ad
inſtantiã partis,ſeu ipſa mandante.d.l. ſi quis ex

argentarijs.§. ex hoc edicto.ver.pertinere. facit l.
final.cum ibi nota. C. de magi. conuen. Et ideò
quando notarius cauſa ſuæ defenſionis allegat
amiſsionem ſeu deperditionem inſtrumenti, de-
bet allegare caſum fortuitum amiſsionis ſeu de-
perditionis,& de cauſis veriſimilibus,aliâs præ-
ſumeretur culpa contra ipſum; ſecundum glo.
Bar.& cæteros,in d.§.prætor ait. & maximè in
caſibus fortuitis clandeſtinis,vbi in dubio præ-
ſumitur negligentia, quando non apparet de
fractura hoſtiorum, vel alia veriſimili cauſa, l.
cũ duobus.§.damna.& ibi per glo.ff. pro ſocio.
& in §.prætereà.Inſti.quib.mo.re cõtra. obli. &
in §.ſed iſtæ.Inſti.de actio.& ibi per Ange. Are.
4 Et licèt † quando atteſtationes teſtium ſunt de-
perditæ, poſsint iterũ examinari teſtes,etiã poſt
publicationẽ.c.fi.cũ ibi nota.de proba.per Bald.
in d.l.ſi quis ex argentarijs.§.prætor ait.verũta-
men adhuc poſſet in hoc verſari intereſſe partis:
quia teſtes poſſent mutare conſilium ex interual
lo temporis, vel poſſent mutare conditionẽ, vel
quia ita bene non deponerent, ſicuti primò de-
poſuerunt de recenti.l.iij.§.duæ cauſæ. ff.de car
bo.edic.cum ibi no.per glo.& Bar.& ideò in ca-
ſu iſto non videtur ſufficere, quando notarius
allegat ad ſui excuſationẽ amiſsionem inſtrumẽ
ti.& ꝙ fuit facta diligẽs inquiſitio:quia potuiſ-
ſet rem occultare,ſecundũ Feli.in d.c. fi. de pro-
ba.pro quo allegat Bar.in d.l.ſi quis ex argenta-
5 rijs.§.fi.ff.de eden. † Prætereà in primo examine
teſtium examinatorum ſuper dicto teſtamento
verbali erant plures teſtes,etiam mares, etiam in
numero quinque,quod videtur ſufficere in ru-
re,& maximè in ruſtico.l.fi.cum ibi no.C.de te-
ſta.& præſertim tempore peſtis, & in præſentia
vicarij cum duobus teſtibus.c. cũ eſſes. de teſta.
& pariter erant mulieres in dicto teſtamento.
6 †Et licèt regulariter non præſumantur rogati,
& in iſto ſecundo examine de hoc non probent:
tamen potuit eſſe quod in primo examine depo-
ſuerint ſuper rogatione & vocatione teſtium.
7 †Nam regulariter in teſtamẽto, ſiue in ſcriptis,
ſiue nuncupatiuo etiam verbaliter facto teſtes
debent eſſe rogati,ad hoc à teſtatore vel tabellio
ne,l,hac conſultiſsima.in prin.C.de teſta.l. hære
des palã,§.in teſtamentis.ff.de teſta.§.fi.inſti. eo.
ti.vnde quando teſtes examinantur ſuper teſta-
mento verbali,debent ſpecialiter interrogari an
fuerint rogati vel ne:ſecundum Bar.in l. diuus.
ff.de teſta.mili.Licèt ſecundum gl.in auth.roga-
ti.C.de teſti. ſufficit quòd ſint rogati ab eo qui
introducit eos.de quo ibi per docto. Et vlterius
quando teſtes examinantur ſuper teſtamẽto ver
bali,debet dari petitio ſummaria in actis reda-
cta,ſeu capitula ſuper quibus deponant teſtes,ſe
cundum Bal.in l.publicati.C.de teſta.in ij.& iij.
quæſtionibus.& debent deponere ſuper toto te-
nore teſtamenti:quia aliter nõ eſſent conteſtes.
Nec ſufficeret quòd deponerent per particulas
teſtamenti.l.cùm antiquitas.C.de teſtamẽ. & ibi
Bald. quem ibi ſequuntur communiter cæteri
docto. Quia quando in articulis ponuntur ver-
ba formalia teſtamenti, neceſſe eit quòd teſtes
deponant de eiſdem verbis: nec ſufficeret quòd
deponerent per verba æquipolentia, ſecundum
Antho.de Butr.& Panor.in c.nihil.de verbo. ſi-
gni.licèt aliâs regulariter ſufficiat, quòd teſtes
conueniant in ſubſtantia, licèt deponant per
verba diuerſa.d.c.nihil.l. qui ſententiam. C. de
pœni.ſecundum glo.in c. cùm eccleſia Sutrina.
de cau.poſſeſ.& pro.ſuper verb.vacillaſſe. Nam
ſi teſtes deponerent diuerſimodè,tunc præſume
retur pluralitas teſtamentorum,& vltimum tol-
8 leret primum.† licèt nõ præſumatur niſi vnum
& vltimum teſtamentum, niſi aliud poſterius
oſtendatur.l.omnium.C.de teſta. & ibi glo. ſu-
per verb.comprobatur.& ibi Bart.& per Bal. in
l.fi.C.ſi cer.peta.& per Sal.in l.ij.C.de erro. ad-
uoca.facit c.in præſentia. de proba. & ideò in-
tereſt hæredis teſtamentarij, propter primum
examen teſtium teſtamentariorum: quia potuit
eſſe quòd fuerunt primò examinati quinque
teſtes mares ſuper teſtamento verbali condito à
ruſtico in rure, ſeu villa, quòd ſufficit, iuxta
d.l.fina.C.de teſta. vbi ſecundum Ange. Paul.
de Caſt.& Iaſo.ibi habet locum in ruſtico,quan
do teſtatur in rure ſeu villa: multo fortiùs quã-
do locus non eſt vallatus mœnijs & portis,prout
in villa domenæ, quæ non eſt vallata mœnijs,
nec portis, vbi fuit conditum teſtamentum de
quo agitur. faciunt nota.per Bartol. & Angel.
in l.conficiuntur.§. codicilli. ff. de iure codicil.
& licèt ſecundum Iaſo.in dict.l.fina.C.de teſta.
quando ruſticus teſtatur in rure, requiruntur
quinque teſtes idonei, quòd ſint rogati & ma-
ſculi; tamen ſecundum domi.Guid.Pap. deciſio
ccccxliij. ſufficit iſto caſui quòd ſint quinque
teſtes, ſiue mares, ſiue fœminæ, etiam ſi teſtes
non fuerint rogati,per text.dict.l. fina. C. de te-
ſta. in fin.ibi, legum ſubtilitate remiſſa. & ma-
ximè quando talis ruſticus detinetur graui in-
firmitate,ex qua in breui decedit. per capit.cùm
eſſet. de teſta. & quod vidit aliàs obſeruari in
9 hac curia. & pro hoc facit, † quia de iure natu-
rali, ſeu gentium, teſtamentum etiam cum mi-
nori numero ſeptem, vel quinque teſtium te-
net, & eſt debitum de iure naturali, & debetur
in conſcientia, vt adimpleatur voluntas defun-
cti.l.ij.C.de fideicom. faciunt nota. per gloſſ.&
Bartol.in l. cùm quis. C. de iu. & fact. igno. &
in l. j.ff.de condi. indeb. quia numerus. vij. te-
ſtium, non eſt de forma ſubſtantiali teſtamenti,
ſed ſolum de forma probatoria, ſecundum Bar-
tol.ibi. & pro hoc facit l.fina.C.de fideicommiſ.
vbi valet fideicommiſſum, ſiue vniuerſale, ſiue
particulare relictum in minùs ſolemni teſtamen-
to, quãdo teſtator commiſit in fide hæredis:quia
tunc hæres cogitur iurare: & ſi confiteatur ſtan-
dum eſt eius confeſsioni, de quo ibi latiùs per
Bar.pro quo facit glo.in l.ij.C.de bo.poſ. ſecun-
10 dum tab.vbi ſecundum opinio.Mar.†quando eſt
quæſtio de ſolẽnitate teſtamenti, ſufficiunt duo
teſtes,qui deponant,quod teſtamentum fuit fa-
ctum in præſentia ſeptem teſtium. & idem te-
net gloſſ.in §.quando autem.ij.q.j. & iſtam opi-
nionem tenet Spec.in ti.de inſtru. §. compendio-
ſe.ver. ſed quid ſi vnus ex teſtibus, refert ſerua-
ri de conſuetudine. de quo latiùs per Iaſo. in
d.l.ij.

11 d.l.ij.†Veruntamen vbi appareret de amiſsione
dicti teſtamenti,ſufficeret probare teſtamentum
per duos teſtes,ſecundum Bal.Sali.in l. teſtium.
C.de teſti.Alex.& Iaſ.in d.l.ij.C.de bo. poſ.ſecũ
dum tab.Sed redeundo ad quæſitum ſuprà for-
12 matũ,ꝙ†non ſit ſtandum iuramẽto notarij acto
rum ſuper deperditiõe inſtrumenti verbalis per
ipſum recepti:pro hoc etiam facit: quia ipſe de-
buit retinere originale informationum teſtamẽ
ti verbalis,ita ꝙ quando occurreret dubium, ꝙ
recurratur ad originale, prout ſupra dictũ fuit.
& pro hoc eſt caſus in materia l.publicati. C.de
teſta.& ibi per Cy.Bar.Bal.& communiter cæte-
13 ros.Vnde ſecundum Ange.ibi,†quando teſtamẽ
tum verbale eſt publicatum,vocatis quorum in-
tereſt:tunc facit fidem quãdo originale eſſet per
ditum,licèt communiter teneatur, ꝙ tale exem-
plum,vocata parte ſumptũ,plenam faciat fidem,
licèt originale non ſit perditum. Veruntamen ſi
exemplum impugnaretur de falſo, tunc eſſet ad
originale recurrendum,ſecundum Cyn. & Bar.
ibi,& per eundem Bar.in l.fi.C.de fide inſtru. &
ideò eſt præſumptio contra notarium, qui non
exhibet originale teſtamenti.facit l. eum qui. &
l.ſi quis de curia. C.de fal.& per Bal.in rubri. C.
de fi.inſtru.& ideò non immeritò eſt ſtandũ iu-
ramento notarij ſuper deperditione inſtrumen
ti alio non apparente,& maximè quando nota-
rius nihil probat de perditione inſtrumenti,niſi
per eius relationem: & etiam quando nõ probat
aliquid perdidiſſe de ſuo, quia tunc bona fides
abeſſe præſumitur,quando rebus ſuis ſaluis ali-
quid perditur de alieno.l.ſi vt certo.§. quòd ve-
rò.ff. commo.c. bona fides. depoſiti, quia tunc
non adhibet diligentiam in alijs quã exhibet in
ſuis.& hoc etiam tenet Spe.in tit.de pigno. §. j.
ver.ſed qualiter,& non ſufficeret facere exclama
tionem de nocte, dicendo alta voce, ſuccurrite
amici aduerſus latrones:quia poſſet fingi fraus,
& obuiandum eſt malitijs hominum.l.in fundo.
ff.de rei vendica.Multominùs præſumẽdum eſt
de caſu fortuito furti de die: quia tunc magis
occurri poteſt.Sed redeundo ad materiam publi
14 cationis teſtamenti verbalis,† an hæres teſtamẽ
tarius poſſet petere talem publicationem teſta-
menti,ſiue poſsideat hæreditatem ſiue nõ: & an
faciat ius quoad vocatos: & dicendum eſt quòd
ſic,quia ante publicationem teſtamenti non po-
teſt ſcire an competat ius actori vel re. & ideò
poteſt peti,ſiue ex parte actoris,ſiue poſſeſſoris.
l.in lege aquilia.ff.ad leg.aquil.ſecundum Bald.
in d.l.publicati.C.de teſta. & ibi ſequuntur cõ-
muniter docto.Et licèt talis ordinatio publica-
tionis teſtamẽti propriè non ſit diffinitiua,quia
expetit poſt ſe aliam ſententiã, in negotio prin-
cipali petitionis hæreditatis: tamẽ quoad illum
articulum publicationis teſtamenti ad æternam
rei memoriam facit plenam fidem ad præiudi-
cium illorum,qui fuerunt vocati,nec poſſet ap-
pellari.l.quiſquis.C.quo.appella.non recip.l.fi.
ff.de appel.non reci.ſecundum Bar.in d.l.publi
15 cati.†& pariter iſta publicatio teſtamenti poſſet
peti viuo teſtatore,quando hoc peteret teſtator:
& iſto caſu non eſſet opus vocare, venientes ab
inteſtato: quia tunc valeret teſtamentum apud
acta.l.ſancimus.l. omnium. cum ibi nota. C.de
teſta.ſecundum Fulgo.& Iaſo.in d.l. publicati,
ſicuti in ſimili dicitur de legitimatione baſtar-
di,quando ſit viuo patre & de conſenſu ipſius;
ſecundum Bar.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.
ff.de libe.& poſthu.& ibi ſequuntur alij,& idem
Barto.in l.iij.ff.de iu.aureo.annu. & Bal. in l.fi.
C.qui.res iudi.non no.& Antho.de Butri.in ca.
per venerabilem, qui filij ſunt legi. & Iaſo.in d.
l.publicati. Et pariter pendente quæſtione ſu-
per publicatione teſtamenti verbalis non poſ-
ſunt venientes ab inteſtato venire ad ſucceſsio-
nem,cùm videatur eſſe præiudicialis.l.antequã.
C.communi.de ſucceſ.l.quandiu.ff.de regu.iur.
ſecundum glo.in l.ij.in fi.& ibi Bar.C.de bono.
poſſeſ.ſecundum tab.de quo ibi latiùs per Iaſo.
Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem cauſæ ſup-
plicationis pauperis mulieris viduæ Franceſiæ
Bauſanæ relictæ Ioannis Bruni ruſtici ſuper te-
ſtamento verbali per ipſum condito in loco Do
menæ ipſo exiſtente in graui infirmitate, de qua
deceſsit in vno vel duobus diebus,& vt prætẽ-
ditur de peſte,ſecundum aliquos. Et de dicto te-
ſtamento verbali de mandato iudicis Domenæ
fuerunt ſumptæ informationes per Franciſcum
Rodulphi grapharium Domenæ,& facta publi-
catio, & ordinatum confici inſtrumentum ad
æternam rei memoriam. Et dicta Franceſia Bau-
ſanæ prætẽdit ſe fuiſſe inſtitutam hæredem vni-
uerſalẽ teſtmentariã in dicto teſtamento eius ma
riti,& ꝙ Maria & Margarita ſorores dicti Ioan-
nis Bruni proximiores ab inteſtato fuerunt vo-
catæ in publicatione dicti teſtamenti. Sed nunè
dictus Frãciſcus Rodulphi allegat perdidiſſe di-
ctas informationes,& ꝙ quadam die dum dicta
Franceſia veniſſet ad apothecã dicti Rodulphi,
& ſibi petijſſet dictum teſtamentum verbale ei-
dem offerendo ſolutionem dictus Rodulphus
reſpondit, quòd erat groſſatum, & in forma
debita, & non reſtabat niſi ad ſignandum, ip-
ſam remiſit ad poſt prandium abſque eidem ex-
pediendo, & interim dictus Rodulphus allega-
uit dictum teſtamentum fuiſſe ſubreptum &
deperditum abſque iuſtificando alium, de caſu
fortuito, & de cauſis amiſsionis teſtamenti: &
ideò ipſa experitur contra dictum Rodulphum
ad intereſſe, & non apparet, quòd ipſe retinuit
pœnes ſe originale. Et quia de tempore mor-
tis defuncti dicta Franceſia relicta fuit reper-
ta in tenuta & poſſeſsione bonorum defuncti.
Et ordinatum per iudicem Grayſinodani in vim
attentati ipſam reponi in priſtinam poſſeſsio-
nem. Et curia ordinauit dictam ordinationem
exequi, & teſtes teſtamentarios repeti vocatis
dictis ſororibus defuncti expenſis dict. Rodul-
phi,& aliàs prout pleniùs conſtat in actis cauſæ
curiæ. Aliter ad præſens non declaro, quia ad-
huc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Notarius ſi ad ſacros ordines promoueatur,
notariatus officio priuatur: niſi Papæ Epiſcopi
notarius eſſet.

di. Iſta quæſtio accidit in hac curia ſuper cauſa fiſcali ad denunciationẽ arrendatoris pedagij Ianaſiarum in curia balliuatus Vianeſij & terræ turris cõtra Franci. Fiardi loci de Valarne mandamenti Mõtis lupelli, patriæ breciæ, ratione infractionis pedagij Ionaſiarũ, & fuit citatus dictus Fiardi in littore Rhodani à parte Delphi. Et deinde fuit facta intimatio dictæ citationis per Boyſſonis chartreriũ ſeu cõmentarienſem Viẽnæ, in domo habitationis dicti Fiardi in perſonã eius vxoris, & tradita copia. Propter quod prætendebãt officiarij Sabaudiæ violationẽ territorij eſſe factã. Deinde cauſa fuit aduocata coram curia. Dominus verò Dux Sabaudiæ destinauit apud ipſam curiã Ioãnem de Tornay eius ſecretariũ cum quadam litera credentiæ & literis patentibus eius conſilij Chamberiaci reſidẽtis requiſitorijs petendo fieri remiſsionem dicto Chartrerio, & præſentauit quaſdam informationes ſuper dicta intimatione citationis. Et pariter copiã quorundã articulorũ traditorum per procuratorem fiſcalẽ in dicta curia balliuatus Vienneſij & terræ turris in quibus inter cætera deducebatur, quòd dictus viceballiuus mandauerat citari dictum Fiardi in loco de Valerne. Sed ſuper hoc fuit replicatum, quòd hoc fuerat erroneè, & apparebat rem aliter ſe habere per inſpectionẽ dictarum literarũ citatoriarum, in quibus mãdabatur ſimpliciter citari dictũ Fiardi, abſq; faciendo mentionem de dicto loco de Valarne. Et quòd pariter dicti articuli nõ fuerãt traditi nomine dicti chartrerij Viennæ. Et ideo habita matura deliberatione ſuper præmiſsis, attento quòd intimatio citationis non eſt actus iuriſditionis ſaltem cõtentioſæ, & quòd licitè poteſt fieri in alieno territorio, prout ſuprà dictum fuit, Curia reſpondit non eſſe locum remiſsioni fieri petitæ. & aliâs prout pleniùs conſtat reſponſione ſuper hoc facta.

ARGVMENTVM.

Qualitas loci delicti iuriſdictionis ſi negetur iudex citans, an ſuæ ſit iuriſdictionis agnoſcere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an ſua ſit iuriſdictio cognoſcere poteſt.*

Quæſtio. CLXXX.

QVAERITVR quando negatur qualitas concludens iuriſditionem non competere ratione delicti, vt quia reus negat locum delicti eſſe de iuriſditione territorij citantis, an talis iu-
1 dex poſsit cognoſcere. † Et videretur dicendum quod ſic. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. l. ij. ff. ſi quis in ius voca. ſecundum Spec. in tit. de cõpe. iudi. adi. ver. ſed pone. & ibi per Io. And. in addi. & per Inno. in c. ſuper literis. de reſcrip. de quo etiã habetur per Cy. & Bart. in l. præſcriptione. C. ſi cõtra ius vel vtili. publi. & per Bar. & cæteros in d. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. & debet cõmitti ſummaria cognitio adſundandã iuriſditionẽ ſuper tali declinatoria, ſecundũ doc. vbi ſuprà. & poſteà debet cognoſci plenariè in meritis de loco delicti. Sed difficultas remanet quãdo reus negat locũ delicti eſſe de iuriſditione iudicis citãtis, an præiudicabit alteri iudici. Et dicendũ eſt quòd non, ſecundũ Inno. in d. c. ſuper literis. & per Soſi. in d. c. poſtulaſti. de for. cõpen. in xij. & xiij. q. & quod ſuprà dictũ fuit, ꝙ debet ante omnia cognoſci in vim declinatoriæ, facit c. cũ dilectus. de ordi. cogni. facit quod voluit Bart. in d. l. ij. ff. ſi quis in ius voc. nõ ierit. vbi voluit, ꝙ ſi à principio negatur eſſe delictũ, debet ante omnia cognoſci. Et præmiſſa etiã faciũt ad quęſtionem: quia dictus Frãciſcus Fiardi & officiari Sabaudiæ negabãt locũ prætẽſi delicti fractionis pedagij eſſe in territorio Delphina. Sed dicebãt eſſe à parte Sabaudiæ, videlicèt in portu de ruertem. Sed ecõtrà officiarij Delphi. dicebant eſſe à parte Delphi. videlicèt de pedagio de Ionage. Et ſuper hoc officiarij Sabaudiæ offerebãt ꝙ fieret amicabiliter viſitatio loci, & ſumerẽtur informationes cõmuniter per officiarios tam Delph. quã Sabaudiæ. iuxta no. in ſimili in c. paſtoralis. in princ. de reſcrip. Sed ſuper hoc fuit reſpõſum per curiã, ꝙ iſtud cõcerbebat dominium domini noſtri Delphi. & ꝙ nõ poteſt fieri aliquis partitus amicabilis, niſi prius ipſo informato. Et vlterius prout ſuprà dictũ fuit, cognitio ſpectat ad curiã ſit ſua iuriſditio. d. l. ſi quis ex aliena. ff. de iudi. & attẽto ꝙ curia preuenit tam per citationem verbalẽ quã realẽ, faciũt nota. per Bart. in l. iuriũ peritos. §. cũ oriũdus. ff. de excuſa. tuto. ſuper addi. Nico. de nea. & in l. ſi pluribus. ff. de lega. j. & in l. ſepulti. ff. de ſepul. viola.

ARGVMENTVM.

Hominis occiſi inuenti in vico inquiſitio quomodò fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Viſitatio corporis occiſi inuenti in uico per quos autboritate cuius & ad quem finem fieri debeat.*

2 *Queſtio non niſi præcedentibus indicijs fieri debet.*

3 *Ea quæ domi fiunt, per ſeruos & familiares domus faciliùs reſciri poſſunt, quàm per extraneos.*

4 *Homo inuentus mortuus ad hoc ut cognoſcatur, teſtes examinandi ſunt.*

5 *Dominus ante cuius domum homo noctu occiſus reperiatur, ſuſpitione non caret. intellige ut nu. 8.*

6 *Iudex quando aliquis reperitur occiſus in domo, domeſticos & familiares queſtioni ſubijcere poteſt.*

7 *Damnum datum in agris potiùs præſumitur factum à uicinis quàm alijs. intellige ut nu. 9.*

10 *Inimicus occiſi ſi apparatum fecit, & præter conſuetudinem per loca deuia uiſus eſt ambulare, ſuſpicione non caret.*

11 *Iudex in delictis enormibus ad queſtionem promptior eſſe debet.*

Quæſtio. CLXXXI.

QVAERITVR quando homo reperitur occiſus proſtratus in ſtrata ſeu alio loco ante domum alicuius qualiter debet fieri inquiſitio, & an ſit ſufficiens indicium ad torturam contra dominum domus & alios vicinos. Et in
1 effectu in tali caſu † de mãdato officiariorũ loci
2 debet corpus occiſi prius a viſitari per medicos, cyrurgicos & alios expertos, & deſcribi vulnera ad finẽ, ꝙ appareat de maleficio. l. j. §. itẽ illud. ff. ad ſilena. & ſecundũ gl. ibi, iſta viſitatio fit ad effectum inquirendi mortem defuncti: quia primò debebat liquere de interempto ſcelere, ante

re, ante

2 re,antequam perueniatur ad quæſtionem,†quæ
non debet fieri niſi præcedentibus indicijs. l. j.
in princ. ff. de quæſt. Et licèt quando agitur de
nece domini occiſi in domo vel villa, quòd po-
tuerit exaudiri, ita quòd fuerit cæde vulneratus
aut iugulatus, adeò quòd poſsit fieri quæſtio
ſeu tortura de ſeruis, quando ſunt ſub eodem te
cto. l. j. in princ. §. occiſorum. & §. hoc autem. &
3 §. ſi quis in villa. ff. ad ſileia. † Quia ea quæ fiunt
in domo veriſimiliter ſciuntur magis per ſerui-
tores & familiares domus. l. conſenſu. C. de repu.
facit l. fin. C. de his quib. vt indi. Tamen hoc ve-
rum niſi tale homicidium fuerit perpetratum
clam, vel per violentiam cui non poterat reſiſte-
re, ſecundum Bart. Bald. & Ange. in d. §. occiſo-
rum. Quia potuit fieri tale homicidium per ex-
traneum, vti Anglicum, Italicum Theutoni-
cum, ſecundum Ange. in d. §. occiſorum. Sed re-
deundo ad quæſitum, quòd debeat ante omnia
viſitari talis homo occiſus, & deſcribi vulnera
tenent Barto. & Ange. in d. §. item illud. & idem
Bart. in l. fin. ff. de quæſtio. & in l. ſtigmata. C. de
fabri. li. xj. & ibi etiam per Ioan. de Pla. & quòd
4 †debent etiam examinari teſtes ad cognoſcendũ
talem hominem occiſum, & ſi habeat aliqua ſi-
gna in eius perſona, vt veriſimiliter recognoſci
5 valeat. † Sed quando talis homo occiſus de no-
cte reperitur ante domum alicuius, an ſit præ-
ſumptio aliqua contra dominum domus. Bart.
in d. l. ædiles. ff. de vi. publi. tenet, quòd ſic. per
text. ibidem. facit l. ſi vicinis. C. de nup. & hoc ve
rum niſi conſtaret alium proieſsiſſe ibi talem ho
minem mortuum, ſecundum Barto. in d. l. ædiles.
Sed idem Barto. in d. l. ædiles. non aperit an talis
præſumptio ſit ſufficiens ad quæſtionem, licèt
in l. in eos. §. ſerui. ff. furti. aduer. nau. cau. In ſi-
6 mili † quando perpetratur in hoſpitio domus,
iudex habet poteſtatem torquendi familiares
domus, & alios qui erant in domo, & ſummatim
procedendi, & ſemel de facto obſeruauit, cum
caſus ſibi occurriſſet Piſis. allegat l. quotiens. &
l. de ſubuerſis. C. de naufra. lib. xj. & idem Barto.
in l. dominus horreorum. ff. loca. tenet, quòd illi
qui habent noticiam domus ſunt ſuſpecti, quan
do domus frangitur: & ideò de facili poſſunt
torqueri. & ideò officiarij quando committun-
tur maleficia occulta conſueuerunt accipere vi-
cinos, à quibus veriſimiliter poteſt declarari ve-
ritas. allegat l. ſi ita. §. mulier. ff. de fun. inſtr. vbi
7 tenet, quòd† dãnum datum in agris potiùs præ-
ſumitur factum à vicinis quàm ab alijs. Sed
Alex. de Imo. in addi. ad Bart. in d. l. ædiles. alle-
gat Ludo. de Roma. in d. l. j. §. hoc reſcriptum. ff.
8 ad ſileia. tenere, quòd† quando reperitur homo
mortuus ante domum alicuius, quòd non eſſet
ſufficiens indicium contra dominum domus,
niſi eſſet malè famatus, & quòd conſueuiſſet ta-
lia perpetrare. iuxta no. in l. in ciuilem. C. de fur.
Sed Bald. in l. j. C. loca. tenet, quòd eſt ſuſpitio
contra tales hoſpitatores, niſi ſint homines bo-
9 næ famæ. † Et ſimiliter de damnis datis licèt præ
ſumatur contra vicinos, hoc verum niſi vicini
ſint bonæ & laudabilis vitæ. Idem verò Bald. in
l. iij. §. cognoſcit. ff. de offic. præfec. vigilum, te-
net quando corpus interfecti iacet in terra, &
non apparet quis fecerit, quòd tunc propter in-
certitudinem non tenentur ſyndici, niſi ex con-
iecturis appareat, quòd ibi fuerit ſcelus perpe-
tratum: quia ibi conſueuerunt talia homicidia
committi, & ibi homicidæ conuerſabantur, ne-
que enim corpus mortuum teſtimoniũ loci pre-
bet in quo loco cædes facta ſit, ſecundũ Richar.
malum. de quo ibi latiùs per ipſum. Idem verò
10 Bart. in l. fi. ff. de quæſtio. tenet† quando reperi-
tur homo mortuus in aliquo loco, quòd tunc
poſſunt eſſe indicia contra aliquem, vt quia erat
eius inimicus, & viſus eſt facere præparamenta
emendo gladium, & viſus eſt illo ſero per aliqua
loca vicina, cum non conſueuerit ire, & ſic de ſi-
milibus, & in hoc arbitrabitur iudex. Ange. in l.
iuſto. in princ. ff. de vſuca. tenet quãdo reperitur
homo occiſus in ſtrata præſumitur cõtra illum
qui ibi frequentabat, & idem Ange. in l. milites.
C. de quæſt. tenet in homicidio occulto quãdo-
que iudex poteſt à tramite iuris deuiare pro bo-
no publico, facta probatione per vnũ teſtẽ de-
fugiente cum gladio ſanguinolento, licèt regu-
lariter in materia quæſtionis nõ poteſt dari cer-
ta regula, ſed relinquitur arbitrio iudicis, ſecun
dum doct. vbi ſuprà. & Io. An. & Pano. in c. cùm
in contẽplatione. de regu. Bal. verò in l. iij. C. de
11 epiſco. audi. tenet, quòd† in iſtis delictis enormi
bus clam perpetratis iudex debet eſſe facilior
& promptior ad torturã. Io. de Pla. in l. ij. & l. ſi
quis per publicũ. C. de cur. publi. tenet, ꝙ quan-
do poſt maleficiũ cõmiſſum quis recedit & non
vadit per viam rectã, ſed per obliquã, quòd tunc
eſt ſufficiens indiciũ ad torturã cum alijs indi-
cijs, niſi ex cauſa quis recederet per aliã viã tor-
tuoſam, vbi propter guerrã aut inimicos, iuxta
not. per Bar. & Bal. in l. nõ ſolùm. ff. de excu. tut.
Franci. Bru. in tract. indi. & quæſt. in j. parte. in
iij. q. principali, tenet de homine occiſo reperto
ante hoſtiũ alicuius, ꝙ nõ ſufficeret ad indiciũ
niſi quòd probaretur, quòd eſſet malæ famæ, &
aſſuetus ibi frequẽtare. Et idẽ tenet Ang. Are. in
tracta. maleficiorũ ſuper ver. ꝙ fama, in materia
indiciorũ. Augu. verò tenet ibi, ꝙ propter locũ
vbi corpus mortuũ reperitur, nõ eſt ſufficiẽs in-
diciũ ad torturã, niſi eſſent alia indicia: de quo
ibi latiùs per ipſum. Et præmiſſa faciũt ad quæ-
ſtionẽ quæ accidit de facto de anno domini. M.
quingẽteſimo ſeptimo, circa finẽ mẽſis Septem-
bris de quodã iuuene ætatis decẽ ſeptẽ annorũ
vel circa, loci de ſainct Poreyn in Borboneyſio,
qui venerat ad ciuitatẽ Lugduni portatũ Billio
num argenti pro excãbiendo, qui fuit logiatus
in hoſpitio ſancti Alexij. Et dum cãbiaſſet eius
billionũ in apotheca Rollini chauſſonis merca-
toris reuerſus eſt ad eius hoſpitiũ, & vocabatur
dictus iuuenis Ioãnes Menudel iunior. Deinde
quadã die veneris de mane deceſsit à dicto eius
hoſpitio cum eius equo griſeo & vna mala pãnt
griſei acceſsit vltra pontẽ ſagone Lugduni ver-
ſus ſanctũ Nicetiũ, & repoſuit eius equũ in quo
dam ſtabulo, & accidit, ꝙ poſt duos aut tres dies
ꝙ quidã naucherij reperiũt verſus portũ ſancti
Georgij Lugduni. ſ. dictã ripariã ſagonæ vnam

malam panni griſei, vbi fuit repertum corpus vnius hominis occiſi abſq; capite & tibijs cum certis lapidibus ab infra. Et dicti naucherij notificauerunt iuſtitiæ Lugduni,& fuit facta viſitatio dicti corporis occiſi, de mandato nobilis Gulielmi guerrerij correarij Lugduni per medicos & cyrurgicos,ſcribente Gauffredo erepy, vice grafario curiæ ſecularis Lugduni. Deinde per certos dies ſuperuenerunt Ioannes menudel patruus,& Claudius menudel frater dicti hominis occiſi, qui fecerunt quærimoniam contra culpabiles, & pariter fuit repertus vnus fardellus habituũ in dicta riparia ſagonæ,& fuit facta recognitio dictorum habituum quòd erant dicti Ioannis menudel iunioris occiſi. Et fuit proceſſum ad capturam cuiuſdam ancillæ & cuiuſdam adulti,& cuiuſdam alterius hominis, contra quos inquiritur de dicto homicidio. Aliter adhuc non declaro,quia adhuc pendet proceſſus. Et ſimiliter circa idẽ tẽpus in hac patria fuit repertus vnus homo occiſus in quodã nemore propè iter quo itur à vila Moyréci verſus ripas in nemore decriol,& fuit facta viſitatio per officiarios Moyrencij, & per Magiſtrum Nicolaum de Conflans barbitonſorem, & fuit inquiſitum contra Petrum moreti hoſpitem riparum, qui petijt ſe relaxari dicendo, quòd non apparent indicia contra ipſos. Et ſuper hoc pendent proceſſus coram curia.

a Viſitari. Adde quòd iſta viſitatio hominis occiſi & vulnerum per medicos & cirurgos fieri debet facta priùs diligenti inquiſitione:& examinatione per iudicem ſuper hoc,& quòd ſcribatur in actis ſecundum Bart. in l. ſemel. C. de re milit. li. xij. & pro hoc facit l. ij. in fin. ff. de ſent. & iſtud poteſt fieri die feriato, vt ibi habetur. vide etiam Bald. in l. ſi quis teſtibus. C. de teſtibus, in fin. quòd interdum corpus inhumatum poteſt exhumari vt viſitetur. Et quando dubitatur de morte alicuius hominis qui viſus eſt intrare in aliqua domo: poteſt aperiri domus de mandato iudicis in preſentia notarij & vicinorum: iuxta nota. per Bart. Paul. de Caſtr. in l. cum dominũ. ff. locat. & Bald. in l. ædem C. eod. tit.

ARGVMENTVM.

Quæſtio ad hoc vt iuridicè fiat, quæ deſiderantur.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtio antequàm fiat, indicia vrgentia & propinqua præcedere debent.*

2 *Teſtis deponens de maleficio ad hoc vt indicium faciat ad quæſtionem, omni exceptione maior ſit, oportet.*

3 *Teſtes familiares & minus idonei ad probanda indicia an & quando admittantur. & nu. ſeq.*

4 *Probationes in criminalibus luce meridiana clariores eſſe debent.*

5 *Teſtes qui examinari non debent, ſi examinentur, fidem non faciunt.*

6 *Teſtes ad hoc ut ad torturam deueniatur quando examinandi.*

7 *Quæſtio quando facienda ſit.*

8 *Inculpatio ſeu teſtimonium impuberis uel minoris uiginti annis ad faciendum in criminalibus indicium, non ſufficit.*

9 *Impubes terreri & ferula cædi poteſt ad inquirendum non puniendum.*

10 *Mulieris teſtimonium ad quæſtionem indicium non niſi tale quale facit.*

11 *Mulier prægnans & dum purgatur an iurare & teſtimonium dicere teneatur.*

12 *Inculpatio ſocij an indicium faciat ad quæſtionem.*

13 *Teſtes in criminalibus parte uocata repetendi ſunt.*

Quæſtio. CLXXXII.

QVAERITVR ad hoc vt iuridicè quæſtio ſeu tortura fieri valeat, an requiratur quòd præcedant indicia vrgentia propinqua:& quòd plenè probentur per teſtes idoneos omni exceptione maiores:& quid iuris de inculpatione ſeu teſtimonio impuberis doli capacis ſeu adulti minoris. xx. annis, aut mulieris prægnantis ſi debeat iurare,& ſi faciant aliquale indiciũ, & ſi quæſtio debeat fieri ante vel poſt litis con-
1 teſtationem. † Et in effectu antequàm fiat quæſtio debent præcedere indicia vrgentia & propinqua. l. j. in princip. & §. diuus. el. j. ff. de quæſt. quia non eſt initianda probatio de domo reorũ. l. nimis. C. teſti. l. de minore. §. j. de quæſtio. l. milites. C. de quæſti. nec ſufficerent quòd eſſent indicia leuia ſeu remota, ſecundũ Bar. in l. fi. ff. de quæſtio. & Bal. in l. nõ hoc. C. vnde libe. & ideo ſecundũ vnã opinionẽ requirũtur plura indicia.
2 † &, licèt vnus teſtis quãdo deponit verè de maleficio, faciat indicium ad quæſtionem: ſecundum glo. communiter approbatam in l. ſi quis. C. ad leg. iul. maie. tamen requiritur quòd ſit idoneus & omni exceptione maior. l. maritus. ff. de quæſtio. & ibi glo. & Bart. & Bal. in c. j. §. ſacramen. de conſue. rec. feu. & per Iaſo. in repe. l. admonẽdi. ff. de iureiur. in gl. mag. ſuper ſemiplena pro-
3 batione vnius teſtis. Nec obſtat ſi dicatur † quòd teſtes familiares & minus idonei admittuntur ad probandum indicia etiam ad perueniendum ad quæſtionem. iuxta not. per Barto. in l. ij. poſt glo. ff. de excu. tuto. & per Bart. & Bald. in l. cunctos populos. C. de ſum. tri. & maximè in ſubſidium & defectum alterius probationis: quia facultas probationis non debet anguſtari. l. quoniam. C. de here. Quia ad iſtud reſpõdetur, quòd licèt tales teſtes etiam viles & infames admittantur in criminalibus ad inquirendum, non tamen probant ad torquendum, vel ad puniendum, vt videtur ſentire Bart. & Bald. in d. l. cunctos po-
4 pulos. † quia in criminalibus debent eſſe probationes luce meridiana clariores. l. ſciant cuncti. C. de proba. & ideo debent eſſe omni exceptione maiores, ſecundum Bald. & Salice. in l. optimam. C. de contra. & commit. ſtip. licèt Franc. Bru. in tracta. quæſtio. in j. parte circa principium videatur tenere, quòd licèt vnus teſtis deponẽs de viſu & veritate delicti, requiratur, quòd ſit omni exceptione maior ad faciendum indicium vel ad condemnandum, tamen ad probandum ſolùm indicium ſufficerent duo aut tres teſtes familiares, aut minus idonei: tamen non videtur ratio diuerſitatis, & videtur caſus in contrarium in
5 in d. l. maritus. † vbi quando examinantur teſtes qui non debent examinari, non faciunt indiciũ. de quo ibi latiùs per Bart. & requiritur etiam, quòd

qnòd talia indicia plenè probentur, nec ſuffice-
ret vnns teſtis ſuper indicio, ſecundum gl.com-
muniter approbatam in l.fi.C.fami.erciſc.quam
dicit ſingularē Ang.in l.fi.ff.quod me.cau.& eſt
alia glo.in authen.de teſta.imperſe.col.viij.& in
l.fi.C.de codi.pro quo facit glo.in l.iij.§.eiuſdē.
ff.de teſti. ſecundum glo. ad probationem famæ
6 ſaltem requiruntur duo teſtes.† Et pariter requi
ritur ad hoc vt poſsit peruenire ad quæſtio-
nem, qnòd teſtes ſint examinati poſt litem con-
teſtatam vocata parte:quia poſt litis conteſtatio
nem debet fieri tortura, ſecundum Barto. in l.ſi
7 quis adulteriū.in princ.ff.de adulte. † nam quæ-
ſtio debet fieri publicato proceſſu,ſecundū Bal.
in l.milites.ff.de quæſtio.& ideo teſtes examina-
ti pro ſecreta informatione non ſufficerent: ſed
oportet quòd repetantur parte vocata,ſecūdum
Bart.in l.fi.in fi.ff.de quæſt.facit l. cuſtodias.cū
8 ibi nota.ff.de publi.iudic.† nec ſufficeret incul-
patio,ſeu teſtimonium impuberis, vel adulti mi
noris viginti annis ad faciendū indicium in cri-
minalibus.l.inuiti.l. ad teſtimonium. ff. de teſti.
9 †licèt poſſet ferula cedi ad inquirendū, non ad
puniendnm.l.j.§.impuberi.ff.ad ſileia.ſecundum
10 gl.in l.fi.C.de his qui.vt indig.†& idem videtur
dicendum in muliere propter ſexum, quod non
faciat indiciū niſi tale quale, ſecundum Bart. in
d.l.maritus.ff.de quæſt. facit c.forus.de ver. ſig.
11 † Et licèt mulier prægnans de tēpore quo habet
partum in vtero, & etiam tēpore puerperij quo
decubuit, ſecnndū vulgares, nō debet iurare nec
examinari.pro quo facit l.ij. §. ſi non. ff. ſi quis
cau.& l.prægnantis.ff.de pœnis & l. Imperator.
la.ij.ff.de ſta. homi. & hoc vbi eſſet periculū iti-
neris,ſecundum Bar.ibi. Veruntamen iſtud iure
non probatur,ſaltem quin poſsit mitti ad mulie
rem pro teſtimonio.iuxta not.in d.l.egregias.ff.
de iureiu.& pro hoc allegatnr Odo.in l. etiā. C.
de teſti.& Berta.in repet. ſuper dictione mulier
prægnans: attamen nō debet poni ad quæſtionē
donec lapſo tempore xl.dierum poſt partū, ſe-
cnndum Bart.in d.l.prægnantis. Et licèt etiā re-
gulariter non debeat inquiri de ſocijs criminis,
12 †nec faciat inculpatio ſocij indiciū, quādo agi-
tur criminaliter.l.fi.C.de accuſa.niſi in certis ca
ſibus ibi not.per gl. & doc.& in c.j.de teſti.li.vj,
& maximè quando agitur de delicto, quod non
poteſt perpetrari ſine ſocijs.Verūtamen talis in-
cnlpatio non faceret indicium ad quæſtionem,
etiam in caſibus ſpecialibus,niſi eſſent aliæ præ-
ſumptiones, & maximè vbi alia perſona eſſet mi
nus idonea,vt in adulto minore.xx.annis,& præ
ſertim quando non fuit ei prouiſum de curato-
re.iuxta l. clarum. C. de aucto.tuto.Et præmiſſa
etiam faciunt ad quæſtionē ſuper dicto proceſ-
ſn inquiſitionis dicti iuuenis occiſi reperti ſu-
per riparia Sagone Lugduni: quia erat vnus te-
ſtis minor.xx.annis,& vna mulier prægnans de-
tenti, & aliâs prout in actis pleniùs dicitur con-
13 tineri,†quia teſtes debent repeti parte vocata,&
data prouiſione curatoris adulti.

ARGVMENTVM.

Mors hominis occiſi quomodò & per quæ
probari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Mors per famam probari poteſt.*
2 *Mors probabilis ut quæ ſit loco & tempore coarctata.*
3 *Probationes in criminalibus exactiſſimæ eſſe debent.*
4 *Mortem per famam in impetratione beneficij probare ſufficit.*
5 *Corpus occiſi ſi in nonnullorum præſentia cruentet, an indicium faciat ad hoc, ut his qui occidit, ibi eſſe dicatur.*
6 *Experientias facere pro maleficij indagatione iudici permiſſum eſt.*
7 *Experientia per diuinationem indicium non facit.*

Quæſtio. CLXXXIII.

QVAERITVR de modo probandi mor-
tem,& per quem homo fuerit occiſus, &
quod iuris quādo corpus hominis occiſi cruen-
tat, ſeu ſanguis commouetur, an ſit indicium,
& an iudex poſsit facere experientiam ad inue-
ſtigationem maleficij, & quod iuris ſi fiat diui-
natio. Et in effectu de modo probandi mortem
1 †poteſt probari per famā.iuxta no. per gl.in l.ij.
§.ſi dubitetur.ff.queād.teſta.ape. & in l.ſi quidē.
C.ſol. matr.Verūtamē ſecundū Bar.ibi probatio
mortis eſt probatio negatiua, & ideo eſt diffici-
2 lis.l.actor.C.de prob.qa mors eſt priuatiua,†ſed
quia eſt coartata loco & tempore, ideo eſt pro-
babilis. & ideo in d. §. ſi dubitetur.diſtinguit,
quia in his quæ ſunt maximi præiudicij debet
mors verè probari: vt quando agitur de pœna
homicidij. l. inde Neratius. cum l.ſequen. ff. ad
leg. aquil. Et debet talis mors eſſe coartata loco
& tēpore,ſecundū Bar.in d.l.ſi quidē.&debet ple
nè & verè probari,ſecundū Bart.in d.l.ij.§.ſi du
3 bitetur. Ang.Sali.in d.l.ſi quidē,†quia in crimi-
nalibus debent eſſe probationes exactiſsimæ,ſe-
cundum Ange.in d.l.ſi quidem.facit l.ſciant cū-
cti.C.de proba.& maximè vbi agitur de recenti,
debet mors plenè probari.facit authen. hodie.
4 C.de repu.& ibi Albe.†qui tenet,quòd in impe-
tratione beneficij ſufficit probare mortem per
famam.allegat cle.j.de conceſ.præbend.in fin. Si
verò ageretur de modico præiudicio:tunc ſuffi-
ceret probari mortem per famam,vt ſuper aper-
tura inſtrumenti,vt nota. in d. §. ſi dubitetur.&
iſtud erat quod faciebat me dubitare in dicto
proceſſu inquiſitionis Lugduni tranſmiſſo ſu-
per dicto homine occiſo reperto ſuper riparia
Sagonæ: quia non deducebatur mors coartata
loco & tempore, quod requiritur in criminali-
bus.l.libellorum. ff. de accu. etiam ſi agatur per
viam inquiſitionis.iuxta no.per Bart. in l.ij.§.ſi
publico. ff. de adul. Sed redeundo ad quæſitum
5 †quando corpus occiſum cruentat in præſentia
alicuius,an ſit indicium contra occiſorem præ-
ſentem,ſecundum vulgares quòd ſic. & pro hoc
facit quod habetur in malco maleficiorum.q. ij.
vbi refert Vince. natu. c. xiij. quòd ſanguis in
præſentia interſectoris commouetur, & facit
ebulitionem, ſicuti de homicidio Abel primi
hominis occiſi à Cayn eius fratre: quia vox eius
6 clamitat ad Deum,& econtrà † poteſt facere prō
excuſatione alicuius quando reperitur præſens
in viſitatione hominis occiſi, & non cruentat.
Sed quoad experientiam iudex poteſt facere ad

inueſtigationem maleficij. l. verbum. C. de his
qui no.inſa.& ibi gl.Bal. vnde ſecundum Paul.
de Caſtr. ibi, index ex officio poteſt facere expe-
rientiam pro habenda veritate & compellere ad
ſcribendum pro verificatione literæ. & talis ex-
perientia per euidentiam facti poteſt fieri poſt
didiſcita teſtificata: quia non timetur ſuborna-
tio, vti quando petitur exhumari corpus homi-
nis ſepulti ad videndum ſi habeat vulnera vel
ne,ſecundum Bald.in l. ſi quis teſtibus.in fin.C.
7 de teſti.Sed† quoad diuinationem ad inueſtiga-
tionem maleficij non facit indicium : quia eſt
prohibitum ſecundum Ange. in l. apud Labeo-
nem.§.ſi quis aſtrologus ff.de iniu.facit l. ſi pu-
tator. in fine ff. ad leg. aquil.c.intelligi.xxvj.q.
ij. de quo habetur per Franc. Bru. in d. tractat.
quæſt.& indi.in j.parte.in iij.q. principali. Vide
de hac quæſtione plenè in trac.indi.Pari.de pu.
ſuper verb.tortura.ver.mandauit Rex poteſtati,
circa finem in tracta.ſindicatus.

ARGVMENTVM.

Fuga & ſama quam fidem faciant.

SVMMARIVM.

1 *Fuga ſemiplenam probationem facit, ad hoc ut iuramentum ſuppletiuum deferri poſſit.*
2 *Fuga obiecta in crimen plenè probat.*
3 *Fuga obiecta ad criminis probationem , quam probationem faciat.*
4 *Delinquens tutum acceſſum non habere, allegare non poteſt.*
5 *Fama probata per duos teſtes in ciuilibus,licèt ſemiplenam probationem faciat:ſecus in criminibus.*

Quæſtio. CLXXXIIII.

QVAERITVR an fuga vel ſama faciat
indicium ad quæſtionem. Et de fuga ſecun-
dum gl.in l.indicium.ff.de iureiu. & in l. in bo-
1 næfidei.C.de re.cre.† facit ſemiplenam probatio
nem, vt poſsit deferri iuramẽtum ſuppletiuum,
licèt propriè loquatur in officiario reſidente
poſt officium finitum ante redditam adminiſtra
tionem.iuxta l.j.C.vt omnes iudic.tam ciui.quã
mili.& hoc in cauſa ciuili , ſed in criminali non
ſufficeret.Bart.in l. lege corne. ff. ad ſileia vnde
2 ſecundum ipſum poteſt diſtingui.† Nam quan-
doquè fuga obijcitur in crimen & tunc plenè
probat.l.deſertorem.ff.de re mili. quandoq; op-
ponitur fuga non in crimen , ſed ad probationẽ
criminis,& tunc ſi agatur in caſu in quo ſuſpi-
tio probat,tunc fuga plenè probat.l. impuberi-
bus.C.de ſuſpec. tu, & idem in alio officiario. l.
3 conſiliarios.C.de acceſſo.†Si verò fuga nõ obij-
citur pro crimine,ſed ad probationem criminis
vbi requiritur plena probatio,& tunc non pro-
bat plenè,ſed facit ſemiplenam probationem &
indicium.ſed idem Bart.in l.j.ff.de bo.eo. quam
ante ſententiam mortaliter diſtinguit:quia quã-
do quis aufugit, & ſe abſentauit à principio an-
tequam eſſet præuentus & moleſtatus per cu-
riam loci , tunc facit ſuſpitionem , aliâs ſi aufu-
giſſet poſtquam fuiſſet accuſatus,vel ſtat cautus
in domo in crimine capitali, tunc non eſt ſuſpi-
tio contra eum. Idem verò Bart. in l. quis ſit fu-
gitiuus.§.ſicuti.ff.de ædi.edic. tenet , quòd licèt
quis à principio aufugerit timore familiæ, &
poſteà citatus comparuit , quòd tunc talis fuga
eſt purgata , & non inducit ſuſpitionem contra
ipſum,ſicut not.per Bald.in l.j.C.de ſer. fugi.&
pariter quando fuga poteſt excuſari ex aliqua
cauſa probabili , nec facit indicium , ſecundum
Cy.& Bald.in d.l.in bonæfidei.vti quando ſcho
laris poſt maleficium commiſſum recedit apud
patriam:quia poteſt aſſumi coniectura,quòd re-
ceſſerit ad videndũ eius negotia, vel quãdo quis
aufugit ad euitandum furorem & timorem pa-
rentũ & amicorũ occiſi,&timeat occidi , vt quia
ibi eſt partialitas guelforũ. vel Gibilinorũ.facit
gl.in c.ſtatutum.de reſcri. li.vj.cle.paſtoralis.§.
4 Pyſana. de re iudi. † licèt in delictis delinquens
non poſsit allegare,quòd non habeat tutum ac-
ceſſum : quia aliàs nunquam punirentur,ſecun-
dum Bald.in l.omnes.§.ſin verò.C. de epi.& cle.
de materia fugæ,vide latè per Iaſo. in repeti.d.l.
admonendi.& per Franc.Bru.in d. tracta. quæ-
ſtio.& indici,in j.parte.q.iij. Sed quoad famam,
5 † licèt quando eſt probata per duos teſtes in cau
ſa ciuili faciat ſemiplenam probationem,ſecun-
dum glo.in l.iij.§.eiuſdem.ff.de teſti. & in c. ve-
niens.el.j.de teſta.facit c. fi. de ſucceſ. ab inteſta.
tamen ſecus in cauſa criminali , ſecundum glo.
in d.c. veniens. etiam ſi ageretur de crimine ci-
uiliter,ſecundum docto.ibi. niſi eſſent alia indi-
cia.pro quo facit glo. in c.j.de vſu.libr.vj.ſuper
verb.maniſeſtos.de quo habetur per Cy.in l.fin.
C.de quæſtio.& per Bald.in l.milites.eod. tit. &
& per Bart.in l.de minore.§.tormenta.aliâs inci-
pit,plurium.ff.de quæſtio.per glo. in c. j. de ap-
pel.per Angel.Areti.& Auguſti.in tract.malefi.
ſuper verb. fama publica. per Iaſo. in d.l.admo-
nendi.& requiritur quòd fama habuerit ortum
à fide dignis,& non maliuolis,& quod teſtes red
dant cauſam teſtimonij.c.cùm oporteat. c. qua-
liter & quando.el.ij.de accuſa. ſecundum Bart.
in d.§ tormenta.aliâs plurimum.& per Felin.in
d.c.veniens.el.j.de teſti.

ARGVMENTVM.

Filius aduocati patre ſuperſtite priuilegio
ne torqueatur,gaudet:ſecus poſt mortem.

SVMMARIVM.

1 *Filij aduocatorum viuente patre quæſtionis priuilegio gaudent.*
2 *Aduocati gaudent priuilegio ſicut & doctores actu legentes. Item & iudices & in dignitate conſtituti.*
3 *Caſus in quibus doctores & aduocati & eorum filij priuilegio non gaudent.*
4 *Filij aduocatorum patre obdormiente in domino patris priuilegio non gaudent.*
5 *Vidua priu legijs mariti gaudet.*

Quæſtio. CLXXXV.

QVAERITVR an filius doctoris ſeu ad-
uocati aut iudicis,ſeu in dignitate conſtitu-
ti gaudeat priuilegio quæſtionis etiam poſt
1 mortem patris. † Et viuente patre,dicendum eſt
quòd ſic,ſicuti de milite dicitur. l. milites. & ibi
Cyn.l.diuo Marco.l. decuriones. C. de quæſtio.
quia aduocati militant pro re publica. l. aduo-
cati.l.fori.C.de aduo.diuer.iudi. & idem ſi aduo
catus deſierit exercere officium aduocationis, ſe
cundum Bart.in d.l.j.C.de aduo.diuer.iud.idem
tenet

tenet Guid. de ſuza. in tracta.quæſtio. & Ludo.
Bolo.in addi. & Fulgo. conſil. clxxiij. & Franc.
Bru.in d.tract.indi.& quæſt.in ij.parte.q.iiij.li-
cèt Bart.in l.magiſtros.C.de profeſ.& medi.lib.
x.voluerit limitare in doctoribus actu legenti-
bus:ſed non loquitur in aduocatis, qui militant
2 pro re publica,†quia gaudent priuilegio, ſecun
dum Bart.in d.l. & idem tenet in iudicibus &
alijs in dignitate conſtitutis.l.omnes iudices. C.
de decu.lib.x.nec valeret conſuetudo in contra-
3 rium, vt ibi habetur.† Fallit in crimine grauiſ-
ſimo,ſecundum glo.ad verb.exhiberi.in l. medi-
cos.C.de profeſ.& medi.lib. x. quia non gaudẽt
priuilegio capturæ perſonæ, quia reatus expel-
lit priuilegium.l.j.C. vbi ſen. vti in crimine læ-
ſæ maieſtatis & proditionis.d.l.diuo Marco,cri-
men hæreſis, ſymoniæ, facit l.nullus.C.ad leg.
Iul.maieſt.c. fin. cum ibi not.de teſti.& in certis
alijs criminibus declaratis per Ioan.de pla.in d
l.omnes iudices. Et præmiſſa procedunt viuente
4 patre,†ſed poſt mortem patris, filij non gaudẽt
priuilegio patris,ſecundum glo. in d.l.medicos.
& in l.ij.C.de epi.& cle. & ibi per Alber.& Sali.
Et hoc verum niſi tale priuilegium competeret
ratione dignitatis: quia etiam filij gaudent pri-
uilegio patris.l.fœminæ.l.ſenatorum.ff. de ſena.
ſecundum Albe.in d.l.ij.& Ioan.de pla.in l.in fi-
lijs.C.de decu.lib.x. & in vidua quæ gaudet pri-
uilegio mariti.l.filij.§.vidua.ff.ad munici.l.cum
quædam puella.cum ibi not. ff. de iuriſdi.omn.
iudic.

ARGVMENTVM.

Vir & vxor in vno eodémq; inſtrumento te-
ſtamentum facere poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Teſtari duo in eadem charta poſſunt.*
2 *Mentis ſanæ quis eſſe in dubio præſumitur.*
3 *Verb. Sanæ mentis & intellectu appoſita per notarium*
in teſtamento non ſolùm præſumptiuè probant, ſed etiam
veraciter.

Quæſtio. CLXXXVI.

QVAERITVR an ſit licitum viro & vxo-
ri teſtari in eodem inſtrumento: & an alter
ſuperſtes poſsit reuocare teſtamentum; & an
quis præſumatur ſanæ mentis: & præſumatur
1 pro inſtrumento.† Et in effectu licitum eſt duo-
bus teſtari in eadem charta.l.licèt.C. de pact. &
hoc ibi no.per doct.in l. patris & filij. ff. de vul-
ga. & in l. eo quòd à multis. C. ſi cert. petat. &
prout refert Paul.de Caſtr.in d.l.licèt ſemel. ha-
buit de facto de marito & vxore,qui ſimul teſta-
ti fuerunt,& ſub eadem ſolennitate, & per eun-
dem notarium.Et licèt vltima voluntas ſit ambu
latoria vſque ad mortem.l.uj.§.fi.ff. de adimen.
leg.c.cum Marthe.de cele.miſſa. & poſsit quan-
docunque teſtamentum reuocari: quia per ſe-
cundum teſtamentum ritè factum rũpitur pri-
mum.l.j.& ij.& l.cum in ſecundo.ff.de iniu.rup.
& irri.teſt.& Inſti.qui.mo.teſta. infir. §. poſte-
riore. faciunt not. in l.ſi in primo teſtamento.in
princ.& l.ſi iure.ff.de lega.iij. Veruntamen quã-
do duo teſtantur adinuicem, & inſtituũt eorum
hæredes communiter,vti liberos maſculos, & fa
ciunt ſubſtitutiones, & contingit quòd præde-
cedens non mutat teſtamentum, ſed decedit in
eadem voluntate,ponendo eius voluntatẽ in vo-
luntatem alterius,ſub confidentia, quòd perſe-
ueret:& alter ſuperſtes mutat teſtamentum, fa-
ciendo aliàs ſubſtitutiones,poſſet decipi volun-
tas prædefuncti.faciunt not.in l.fin. C. de fidei-
com.& in l.nemo poteſt. de legat.j.relinquo co-
2 gitandum.† Sed quo ad ſanem mentem & intel-
lectum in dubio præſumitur ſanæ mentis.l. nec
codicillos.C.de codicil. & incumberet onus pro
bandi de contrario aduerſario.vt ibi habetur.&
in l.furioſum.C.qui teſta.face. poſ. Et talia ver-
3 ba appoſita in teſtamento per notarium † ſanus
mente & intellectu,probant præſumptiuè,ſecũ-
dum Salice. in d. l. furioſum. quinimò probant
veraciter.l.cum precibus.C.de proba. ſecundum
Ioan.de Imol. in l. in eo. ff. de teſta. Et vbi vnus
ex teſtibus deponeret de dementia teſtatoris, ſi
tamen adhuc remanet numerus integer teſtium
non impugnatur teſtamentum.iuxta not.per gl.
Bart.in l.j.§ ſi quis neget.ff.queàd.teſta. appe.&
maximè vbi teſtamentum coadiuuatur per alios
teſtes teſtamentarios,ſeu intrinſecos vel extrin-
ſecos.iuxta no.per doct.ibi,& per glo. in §.item
verborum. Inſti.de inuti.ſtipu.& ibi per Ioann.
Fabr. & Angel. Quinymò vbi verba teſtamenti
conuenirẽt ſanæ menti, & voluntati rationabi-
li, teneret teſtamentum, licèt probaretur de fu-
rore vel dementia teſtatoris, ſecundum Ioan.
Andr.in c.fin.de ſucceſ.ab inteſta. de quo latiùs
per Iaſo.in d.l.furioſum. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionem ſuper teſtamento ſimul condito
Germani Gaz,& Ioannetæ ciuium Lugduni,vbi
inſtituerunt Eynardum & Anthonium Gay eo-
rum liberos,maſculos eiuſdem ſubſtituendo, &
poſt ipſos filias. Et dicta Ioanna vxor prædeceſ-
ſit, & Germanus mutauit teſtamentum, & fecit
aliàs ſubſtitutiones. & aliàs prout pleniùs con-
tinetur in actis.

ARGVMENTVM.

An in conceſsione facta eccleſiæ de iuriſdi-
ctione,intelligatur de mero imperio.

SVMMARIVM.

1 *Imperium merum mixtum & iuriſdictio, an diuerſæ ſpe-*
cies ſint.
2 *Imperium merum eſt de regalijs principis reſeruatis, quæ*
in generali conceſsione non ueniunt.
3 *Iuriſdictionis omnis ſpecies etiam cum mero imperio in*
generali urbis uel prouinciæ conceſsione uenit.
4 *Donatio Conſtantini facta Siluestro per Lodouicum &*
Othonem imperatores confirmata fuit.
5 *Iuriſdictio in dubio territoritorio coheret.*
6 *Diſpoſitio limitata limitatum producit effectum.*
7 *Clauſula à principio poſita an communis ſit, & ad ſe-*
quentia trahatur, & nu. 10.
8 *In donatione largiſsima interpretatio ad donantis præ-*
iudicium fieri debet.
9 *Clauſula in fine poſita an ad præcedentia referatur, &*
maximè quando reſultaret contrarietas.
11 *Clerici de temporali diſtrictu dicuntur.*

Quæſtio. CLXXXVII.

QVAERITVR an in conceſsione iuriſdi-
ctionis facta eccleſiæ, veniat merum & mix-
tum imperium: & an clauſula appoſita in con-

tractu à principio, vel medio, faciendo mentionem de hominibus eccleſiæ, cenſeatur communis & repetita in ſequentibus. Dubium facit,
1 † quia merum mixtum imperium, & iuriſditio ſunt ſpecies diuerſæ, & ſic vnus non comprehēditur in alio. l. imperium. cum ibi no. ff. de iuriſ. omn. iudi. Præterea in generali delegatione non veniunt cauſæ meri imperij, ſeu ſanguinis. l. j. ff. de offi. eius cui manda. eſt iuriſ. l. placet. la. j. cum
2 ibi nota. C. de peda. iudi. Tum etiam † quia merum imperium eſt de regalijs, principis reſeruatis. c. j. quæ ſunt rega. Et in generali conceſsione non veniunt reſeruata principi. c. quoad trāſlationem. de offic. lega. Sed in contrarium facit l. j. §. cum vrbem. ff. de offic. præfec. vrb. & l. illi-
3 citas. §. qui vniuerſas. ff. de offic. præſi. † vbi in generali conceſsione vrbis, vel prouinciæ, venit omnis ſpecies iuriſditionis, etiā cum mero mixto imperio. c. ego Lodoicus. lxiij. diſt. & c. tibi. eadem diſt. & c. Conſtantinus. xcvj. diſt. vbi in donatione vrbis facta per Conſtantinum Imperatorem Papæ Silueſtro, venit merum & mixtum imperium, nec poteſt talis donatio facta eccleſiæ prætendi immenſa, ſeu exceſsiua: quia ſola immenſitas eſt menſura in donationibus factis eccleſiæ: vt in authen. de non alie. aut permu. §. ſi minus. colla. ij. & maximè quando agitur de liberalitate principis, quæ non ſubiacet freno. l. donationes. la. ij. C. de dona. inter vi. & vxo. l. cum multa. C. de bo. que libe. facit l. vnic. C. ſi libe. impe ſo. ſi. hære. deceſ. nam beneficium principis eſt plenisſimè interpretandum. l. fi. ff. de conſti. princi. c. cùm dilecti. de dona. iſtam quæſtionem tangit Spec. in tit. de iuriſdi. omn. iudi. §. j. ver. quæ auten. & ibi arguit ad ambas partes. & ibi refert, quòd plures ex iudicibus Franciæ tenent, quòd quantuncumque fiat generalis, vel indefinita conceſsio caſtri, vel villæ, non intelligitur princeps transferre ea quæ ſunt meri imperij, niſi ſpecialiter exprimatur, per iura ibi allegata. Ioan. Andr. ibi in addi. refert ſex opiniones. & inter cætera, quòd aliqui faciunt differentiam, an princeps concedat caſtrum ſeu iuriſditionem primo motu, & iſto caſu tranſeat merum imperium: ſecus ſi concedat ad inſtantiam alterius. Alij faciunt differentiam an titulus ſit gratuitus, & iſto caſu tranſeat merum imperium: ſecus ſi contractus ſit oneroſus. Alij dicunt, quòd merum imperium adeo inheret oſsibus principis, quòd à ſe abdicare non poteſt. & tandem ibi allegat conſilium Dyni, de quodam priuilegio imperiali conceſſo cuidam monaſterio, de omni iuriſditione caſtri: quia etiam venit merum imperium, & maximè fauore eccleſiæ prout ſuprà dictū fuit. & ibi etiam allegat exem-
4 plum de ciuitate † romana & adiacentibus donatis eccleſiæ Romanæ per Imperatores Conſtantinum, Ludouicum & Otonem: quia etiam comprehenditur merum imperium: licèt ibi faciat differentiam, quando princeps facit donationem eccleſiæ Romanę, & tunc omnia tranſeunt, & nihil reſeruatur: ſecus ſi fiat donatio caſtri vel territorij, inferiori eccleſiæ, vel laico: quia tunc in dubio princeps intelligitur reſeruaſſe ius ſuperioritatis. Oldra. cōſi. cclij. incipien̄. Ad quæſtionem refert opiniones. & inter cætera, quòd eſt fienda differentia, quando fit donatio caſtri & territorij à principe, quòd tunc veniat merum imperium: quia videretur facta per modum vniuerſitatis. l. pupillis. §. territorium. ff. de verb. ſignifica. ſecus ſi habeat ab inferiore: quia tunc non veniret. Bart. in l. ſi quando. la. j. de bo. vocan. libr. x. quòd quando princeps concedit caſtrum, videretur concedere cum ſua curia & iuriſditione: & maximè quando apponuntur illa verba, pleno iure, vel integro ſtatu. Et idem vult Bald. in l. cum multa. C. de bo. que li. & in l. fi. ff. de conſti. princ. Sed idem Bald. in l. quanto. de iudi. tenet, quòd quando Epiſcopus committit alieni omnem iuriſditionem, quòd non venit merum imperium. & idem in principe concedente: quia non veniret merum imperium, quod competeret ex priuilegio. Bart. in l. j. circa fin. ff. de iuri. omn. iudi. tenet, quòd ſi princeps concederet vniuerſaliter iuriſditionem ſeu territoriū, quòd tunc veniret omnis iuriſditio quæ coheret territorio: ſecus ſi concederet in aliqua particula: quia veniret limitatiuè. & pro hoc facit
5 dictum Bart. in l. fina. C. vbi & apud quem. † vbi in dubio iuriſditio coheret territorio. & ideò eſt differentia, quando committitur iuriſditio cum territorio: quia tunc cenſetur ordinarius: ſecus ſi concedatur limitatiuè. Iaſon verò in d. l. imperium. ff. de iuriſditio. omnium iudic. tenet, quòd in tali conceſsione non videtur comprehendi merum imperium: quia ſecundum Angel. ibi in tali conceſsione non venit poteſtas condendi ſtatutum: quia non eſt meri imperij. & pro hoc facit l. ſi in aliquam. §. cùm pleniſſimam. ff. de offic. procon. vbi quando princeps concedit pleniſsimam iuriſditionem, tunc venit merum imperium, aliàs ſecus, ſecundum glo. ibi, & ibi per Bald. quòd pleniſsima iuriſditio includit merum imperium, plenior mixtum, & ſemiplena modicum. Tertiò pro iſta parte allegat glo. ſingu. in clemen. j. de for. competen. ſuper verb. omnimodam, quæ tenet, quòd quando princeps concedit omnimodam iuriſditionem, tunc venit merum & mixtum imperium, ſecus ſi ſimpliciter fiat mentio de iuriſditione, de quo ibi latiùs per ipſum. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa fiſcali contra venerabilem dominum Philibertum de la Guiche priorem prioratus Ternayſij ordinis Cluniacen̄. prætextu cuiuſdam compoſitionis, ſeu conceſsionis factæ per dominum quondam Philippum de Sabaudia electum eccleſiæ Lugduni, domini ſancti Simphoriani auſonis, domino Epiſcopo morianenſi adminiſtratori dicti prioratus, de anno domini. M. cccclxvij. de menſe Auguſti. vbi remiſit omne ius, iuriſditionem, iuſtitiam, banna, tallias quæ habebat in hominibus dicti prioratus Ternayſij, mediante cenſu anno decem quartalium auenæ annuatim faciendo caſtro ſancti Simphoriani, & aliàs prout ibi pleniùs continetur. Nunc dubitatur ſi prætextu dictæ conceſsionis veniat merum & mixtum imperium, ſeu cauſa criminalis. Quia dictus prior prætendit quòd

d t quòd habet eius officiarios pro exercitio
huius iuſtitiæ, etiam in cauſis criminalibus. Sed
ex aduerſo fiſcus prætendit, quòd dicta iuriſdi-
6 ctio eſt limitata quoad cauſas pecuniarias: † quia
diſpoſitio limitata debet parere effectum limi-
tatum. l. in agris. ff. de acqui. re. do. Nec obſtat ſi
dicatur quòd licèt in principio inſtrumenti fiat
mentio de hominibus dicti prioratus: tamen in
verbis poſterioribus dicti inſtrumenti dictus do
minus Philippus ſimpliciter conuertit & remi-
7 ſit iuriſdictionem. quia ad iſtud reſpõdetur, † ꝙ
dicta clauſula à principio poſita eſt communis,
& trahitur ad ſequentia. l. Titia. ff. de verb. oblig.
l. talis ſcriptura. ff. de lega. j. c. ſecundo requiris.
de appel. nam clauſula præcedens habet maio-
rem vim vt referatur ad ſequentia, quàm econ-
tra, quòd clauſula in fine poſita referatur ad præ
cedentia. l. quiſquis. & ibi Bart. ff. de lega. iij. ſe-
cundum Alexan. & Iaſo. in l. j. C. de libe. præte-
ri. & maximè clauſula præcedens refertur etiam
ad ſequentia, quando non poteſt reddi ratio di-
uerſitatis, ſecundum Bart. in l. iij. §. filius. ff. de li-
ber. præte. & exhær. Nec obſtat c. cùm dilecti. in
fin. de dona. & c. inquiſitioni. de appella. vbi ha-
betur, quòd vna clauſula nõ refertur ad alia ca-
pitula. Quia ad iſtud reſpõdetur quo ad d. c. in-
quiſitioni, quòd ibi erant plura & diuerſa nego
cia ſeu capitula, & ideò clauſula appoſita in vno
capitulo nõ refertur ad alia ſeparata. facit l. etiã
ff. de mino. ſed quò ad d. c. cùm dilecti. in fi. eſſet
8 magis difficilis reſponſio: † quia in donatione
debet fieri largiſsima interpretatio ad præiudi-
cium donantis. Veruntamen poteſt reſponderi
ſecundum intellectum gl. & Inno. quòd ibi fue-
runt plures donationes diuerſarum rerum du-
plicis generis, quarum prima donatio fuit pura,
9 & ſecunda conditionalis, & cum onere, † & ideo
clauſula in fine poſita non refertur ad præce-
dentia, vel ſecundum intellectum Hoſt. in d. c.
cùm dilecti. præcedentia habebant ſuas clauſu-
las & determinationes ſeparatim, vt quia prima
donatio fuerat facta purè & ſine onere, ſed ſe-
cunda erat conditionalis & cum onere, & ideò
non refertur ad præcedentia, & maximè ratione
contrarietatis, vel quando reſultaret ſuperflui-
tas vel abſurditas, refertur tãtum ad proximam,
10 ſecundum Ioan. de Imol. ibi. & maximè † clau-
ſula præcedens refertur & habet declarare ſe-
quentia, quando eſt aliqua dictio repetitiua præ
cedentis qualitatis. l. in repetendis. cum ibi not.
per Bart. ff. de lega. iij. prout in caſu iſto. quia in
inſtrumento dictæ conceſsionis iuriſdirionis eſt
dictio repetitiua, videlicèt prædictorum, etiam
cum onere dictorum decem quartalium auenæ
pro garda. Non obſtat etiam ſi dicatur, quòd ſe-
cundum libertates præſentis patriæ Delphi. in
cxxix. Barones Bannereti habentes caſtra, terri-
toria limitata & iuriſditiones cenſeantur habe-
re merum mixtum imperium, & regalias ſeu co-
gnitionem quorũcunque delictorum etiam cõ-
miſſorum in via publica, & per conſequens di-
ctæ eccleſiæ, & perſonæ eccleſiaſticæ habentes
beneficia in hac patria debent gaudere dicta li-
bertate: quia cenſentur habere domicilium in
loco beneficij. c. nullus. de tempo. ordi. libr. vj. &
talis libertas quamuis ſit ſecularium comprehẽ-
dit eccleſiaſticas perſonas, quando tendit ad vti-
litatem eccleſiæ. c. dilecti. de for. compe. c. fin. de
11 offi. lega. lib. vj. & ibi per Gemi. † quia clerici di-
cuntur de diſtrictu temporali: vt ibi habetur. &
per Bart. in l. i. ff. ad munici. quia eccleſia cenſe-
tur approbaſſe ſtatuta laicorum, quando tendũt
ad vtilitatem eccleſiæ: ſecundum Hoſti. in c. fi. de
ſolu. & not. in c. ſanctæ Mariæ. de conſti. ſecus ſi
tenderent ad præiudicium eccleſiæ, vt ibi habe-
tur, & in authen. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. & ita
videtur in propoſito, quia dictus prioratus Ter
nayſij habet territorium limitatum in villa &
infrà parœciam Ternayſij, ſaltem quoad homi-
nes dicti prioratus. & ſic quòd debeat habere
merum imperium & pœna ſanguinis ad exercẽ-
dum per eius officiarios. iuxta c. fina. ne cle. vel
monach. lib. vj. Et iſtud eſt quod facit me dubita
re vt in dicta cõceſsione iuriſditionis etiam cõ-
prehendatur merum imperium, etiam in homi-
nibus dicti prioratus fauore eccleſiæ: nam ſum-
ma dicitur ratio, quæ facit pro iure eccleſiæ ſeu
religionis. l. ſunt perſonæ. ff. de reli. & ſum. fu-
ne. niſi diceretur, quòd ex poſt facto fuit facta
declaratio dictæ iuriſditionis ad pecuniarias
cauſas & certas alias prout dicitur ſequẽti quæ-
ſtione. & ideò relinquo cogitandum: quia cauſa
nondum eſt diffinita. & ex quo à principio dicti
inſtrumẽti ſit mentio de iuriſditione hominum
dicti prioratus, debet eſſe idem in verbis ſequẽ-
tibus: quia eadem diſpoſitio diuerſo iure cenſe-
tur. l. eum qui. ff. de vſuca. & quia non eſt veriſi-
mile quòd partes incontinenti ſe voluerint cor-
rigere. l. non ad ea. in fi. ff. de condi. & demon. re-
linquo cogitandum prout ſuprà, licèt fuerit c[illegible]-
cluſum dictas pactiones & compoſitiones eſſe
obſeruandas.

ARGVMENTVM.

Tranſigere de iuribus eccleſiæ paroco licere,
etiam ſine ſuperioris authoritate, modo ver[illegible]
tur vtilitas eccleſiæ. Item ex temporis diuturni-
tate ſolennitas interueniſſe præſumitur, quæ al-
leganda eſt.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei immobilis eccleſiæ ſine legitima cauſa & ſu-*
perioris authoritate prohibita eſt.
2 *Tranſigere de iuribus eccleſiæ an non & q[illegible]do ſine ſu-*
perioris authoritate liceat.
3 *Solennitas extrinſeca non, niſi legitimè probe[illegible]ur, in[illegible]-*
ueniſſe creditur.
4 *Solennitas extrinſeca per lapſum triginta [illegible] in-*
teruenißſe præſumitur: quæ præſumptio & proponi &
allegari debet.

Quæſtio. CLXXXVIII.

QVAERITVR an prælatus ſeu rector ec-
cleſiæ poſsit tranſigere, ſeu componere de iu
ribus eccleſiæ ſine authoritate ſuperioris: & an
præſumatur ſolennitas interueniſſe ex diutur-
nitate temporis, & ſi talis præſumptio debeat al-
legari & proponi. Et videretur prima facie dicẽ-
1 dum, quòd † ſicut prohibetur alienatio rei im-
mobilis eccleſiæ per venditionẽ, donationẽ per-
mutationem, aut alium contractum perpetuum

ſine cauſa legitima & auctoritate ſuperioris &
alia ſolemnitate iuris.c.nulli.de re.eccle.nō alie.
c.dudum.eo.ti.li.vj.c.ſine exceptione.xij.q.ij.idē
eſt in tranſactione,...ſtatuimus.c.contingit.& c.
2 veniens.de tranſact.vbi habetur, quòd† prohibe
tur tranſactio de iuribus eccleſiæ ſine auctorita
te ſuperioris:quod eſt verum, quando tranſigi-
tur de re immobili tradendo: ſecus ſi retinendo:
quia tunc prælatus eccleſiæ cenſeretur facere cō
ditionem eccleſiæ meliorē ſecundū gl. ſingularē
in l.nulli. de trāſac. & ibi cōmendat Bald. Iaſon
etiam quando fit trāſactio de rebus eccleſiæ. &
idē tenet Panor.in c.cōtingit.de trāſac.& iſto ca
ſu quādo trāſactio fit retinendo penes eccleſiam
nō requiritur auctoritas ſuperioris.quia in hoc
verſatur vtilitas eccleſiæ.doct. vbi ſuprà. Verū-
tamen quando fieret tranſactio de rebus immo-
bilibus eccleſiæ tradēdo & alienādo requirere-
tur auctoritas ſuperioris tractatus iuſta cauſa.d.
3 c.ſine exceptione.†& talis ſolennitas cùm ſit ex-
trinſeca nō præſumitur niſi probetur legitimè.
l.quecūq;.§.quia pupillo.ff.de publi.nec eſſet ſtā
dum aſſertioni & confeſsioni prælati tutoris vel
alterius adminiſtratoris, niſi aliter appareat de
dicta ſolēnitate,ſecundū Bart. Io.de pla. in l.j.C.
de fid.inſtru.& iu.haſte.li.x.& per Bart.in auth.
ſi quis in aliquo documēto.C.de eden.& in l.ſtiē
4 dum.ff.de verb.obli. Et hoc verum,†niſi ex diu-
turnitate tēporis per lapſum. xxx. annorū, quia
tūc præſumeretur auctoritas interueniſſe.c. per
uenit.de empt.& vendi.& ibi per Ioā.de Imo. &
in c.ea noſcitur.de his quæ fi.à præ.ſine conſen.
capi.& etiā tenet Alex.de Imo.in l.qui in aliena.
in prin.ff.de acqui.hæredit. & talis præſumptio
debet proponi & allegari in actis, ſecundū Bar.
in l.ſi adulteriū.§. idem ſi Pollioni. ff. de adul.&
ibi etiam per Ange.& idem Bart. in l.cùm quid.
ff.ſi cert.pet.quia præſumptio non cadit niſi ſu-
per allegatis ſecundū ipſum, & in l. ſi rem. ff. de
pig.acti.& per Bald.& Ange.in l.ſuper longi.C.
de præſcrip.long.temp.& per Ange. in l. cū qui.
§.ſi.ff. de publi. & maximè ex diuturnitate tem-
poris præſumitur ſolēnitas extrinſeca quando
cōcurrit qualitas perſonæ quæ fecit talē tranſa-
ctionē:vt quia eſſet vir literatus circunſpectus.
c.in noſtra.de procu.c.niſi eſſem.de præbē. quia
ex qualitate perſonæ præſumitur illicitū, quod
aliâs eſſet licitū,ſecundū gl.ibi.quæ allegat.:x.q.
ij.c.Lugdunē. Et præmiſſa etiā faciunt ad quæ-
ſtionem ſuper dicta cauſa procuratoris fiſcalis
contra dictū dominū priorē Ternayſij,quia poſt
dictā primā conceſsionē dictæ iuriſditionis fue-
runt ſubſecutæ duæ tranſactiones. Prima inter
dominū Odoardū c[illegible]itē Sabaudiæ, domini ſan
cti Simphoriani de anno domini. M.cccxxiij.die
ſabbati ante feſtū omniū ſanctorū, & dominum
Hugonem de varato priorem Ternayſij, & alia
tranſactio emanauit in conſiſtorio Delphi.inter
officiarios Delphi.& dominū cardinalē Auinio.
pro tunc adminiſtratorē dicti prioratus Ternay
ſij,ſeu eius procuratorem. De anno dñi.M.cccc-
xiiij.deinde fuit ratificata anno ſequenti per di-
ctum dominum cardinalem,vbi fuit facta decla-
ratio dictæ iuriſditionis in ciuilibus,quoad ho-
mines dicti prioratus.

ARGVMENTVM.

Meri imperij non ſunt pœna pecuniaria,car-
cer,tortura,pilorium.

SVMMARIVM.

1 *Imperium merum regulariter circa quæ verſetur.*
2 *Pœna capitalis tribus modis dicitur.*
3 *Cauſæ ſanguinis altæ ſunt iuſtitiæ.*
4 *Iuriſdictio coertionem habet.*
5 *Pœnæ pecuniariæ meri imperij non ſunt.*

Quæſtio. CLXXXIX.

QVAERITVR an pœna pecuniaria in de-
lictis dicatur de mero imperio:& quid iu-
ris de carcere, vel tortura poſtello, ſeu bilorio
vel pilorio, vbi ligantur homines in conſpectu
populi. Et idem poſſet quæri de chafalio vbi po
nuntur aliqui malefactores cum mitra ad pœnā
& ignominiam. Et idem poſſet quæri de pœna
bannimēti perpetui vel relegationis ad tempus,
an ſint de mero vel mixto imperio, aut iuriſdi-
1 tione ſimplici. Dubium facit,† quia regulariter
merum imperiū concernit cauſas capitales, ſeu
poteſtatē puniendi facinoroſos homines ad cor
pus ſeu pœnam ſanguinis. l. imperium.cum ibi
2 no.ff.de iuriſdi.omn.iudi.& licèt pœna† capita-
lis dicatur tripliciter,videlicèt pœna mortis na-
turalis,ſecundo pœna metali, tertio pœna perdi
tionis ciuitatis:vt not. in d.l.imperium. & in l.j.
ff.de publi.iudi.& per gl & doct. in l.tranſigere.
C. de tranſac. & maximè quando proceditur ex
mero officio nobili iudicis ad vtilitatē reipubli-
cæ : ſecus ſi ex officio mercenario procederetur
ad vtilitatē perſonæ priuatæ.iuxta no. per Bart.
3 in d.l.imperiū.& tales cauſæ† de pœna ſanguinis
dicuntur de alta iuſtitiā,vti quādo habent gibe-
tum,ſeu patibulū, ſeu furcas:quia eſt ſignū meri
imperij erectio furcarū,ſecundum Oldra.conſi.
vj.& Ioan.And.in addi.ad Spec. in rubr.de exec.
ſang.& pro hoc facit gl.in d. l. imperium.& ibi
Bart. ꝙ in iſtis delictis leuibus in quibus impo-
nitur pœna pecuniaria.l.leuia.ff. de accuſa. ſunt
de mero imperio. Et idem videretur dicendum
de tortura, ſeu carcere vel banimento, aut rele-
gatione vel bilorio & pilorio, quia videntur eſ-
ſe ſigna meri imperij. Sed in contrarium facit:
4 †quia iuriſditio habet etiam cohertionem, aliàs
non diceretur iuriſditio. l. fin.ff. de officio eius
cui manda. quia omnia videntur mandata, ſine
quibus iuriſditio commodè exerceri non poſ-
ſet.l.ij.ff.de iuriſdi.omn.iudic.c.j. & c.præterea.
de offic. deleg. etiam iudex cauſarum ciuilium
quando incidit crimen in lite poſſet punire.l.
quotiens.C.de iudi. cum ibi not. l. ij. & iij.C.de
ordi. iudi. l. ſolemus. §. latrunculator. cum ibi
nota. ff. de iudi. & pro hac parte facit quod vo-
5 luit Bald.in l.fina.ff.de offic.præfec.vrb. † quòd
pœnæ pecuniariæ non ſunt de mero imperio.
De quo per Iaſo.in dict.l.imperium. & per Petr.
Iacobi in titu.libello.ſuper iuriſdi.

Quæſtio. CXC.

QVAERITVR an exhumatio & viſitatio
corporis occiſi in præſentia iudicis & aliorū
expertorū quando primò non cruentat in præ-
ſentia aliquorum, ſed ex poſt facto in præſentia
alicuius

alienius ſuſpecti de dicto homicidio, an faciat indicium ſaltem cum alijs ad torturam. De hac materia iam fuit dictum ſuprà quæſt. clxxxiij. Et iſta quæſtio accidit in iſta patria de hoc præſenti anno nati. domini. M.cccccviij. de menſe Martij, ſuper cauſa appellationis Claudij Richardi loci Sanachie tegularij appellantis à ſentẽtia capitali contra ipſum lata per dominum iudicem Montiliademarij prætextu homicidij perpetrati in perſonam Ioannis alionis bolungerij dictæ villæ Montiliademarij: quia dum dictum corpus fuit viſitatum in abſentia dicti Claudij Richardi vulnera erant ſicca & non cruentauit: ſed quando fuit viſitatũ in præſentia dicti Claudij Richardi vulnera ſe aperuerunt & cruentauit, & etiam præcedebat lis inter ipſos, & aliqua verba cõminatoria prolata per dictum Richardi contra dictũ Alionis, & ipſo Richardi prius audito in eius defenſionibus fuit interlocutum ſubijci quæſtioni ſeu torturæ, à qua interlocutoria fuit appellatum ad hanc curiam. Et deinde dicta interlocutoria confirmata, & ſucceſſu temporis dictus Richardi confeſſus fuit dictũ homicidium perpetraſſe propè locum ſancti Marcelli mandamenti Sauzeti, & perſeuerauit in dicta cõfeſſione per debitũ interuallum tẽporis, adeò ꝙ fuit lata ſententia capitalis contra ipſum: à qua appellauit ad hanc ſupremã curiã, & deinde habita matura deliberatione fuit confirmata dicta ſententia, excepta condemnatione expen. prout dicetur infrà. Vide in tracta. ſindi. Pari. de pu. ſuper verbo tortura. ver. mandauit Rex poteſtati. circa finem.

ARGVMENTVM.

Expenſarum condemnatio in delictis an locum habeat.

SVMMARIVM.

1 *Victus uictori in expenſis regulariter condemnatur.*
2 *Fiſcus de ſtylo delphinatus expẽſas neq; dat neque accipit.*

Quæſtio CXCI.

QVAERITVR an in cauſa criminali veniat condemnatio expen. ſiue agatur per viã accuſationis ſiue inquiſitionis, aut denũciationis, aut exceptionis: & an illud vulgare dictum quod ſolet dici in his partibus, videlicèt ꝙ fiſcus non dat nec recipit aliquid pro expen. litis. Et in
1 effectu † regulariter victus victori in expen. condẽnatur. l. properandum. §. ſin autem alterutra. C. de iudi. & hoc tam in cauſa ciuili quã in criminali: vt æqualitas in iudicijs ſeruetur. l. fin. C. de fru & lit. expen. l. qui crimẽ. C. qui accuſa. nõ poſ. & hoc tenet glo. in c. cũ dilecti. de do. & contu. & facit etiam in c. ad aures j. & hoc tenẽt Bar. & Bal. in l. non ignorat. C. de fruc. & lit. expen. & per Cy. & Bal. in l. ſenſimus. C. de iudi. etiam in expen. contumacialibus. licèt Archi. in c. vt officium. §. verum. de hæreti. lib. vj. teneat, ꝙ inquiſitus non debeat ſoluere vacationes commiſſariorum, quod eſt verum, quando commiſſarij ſunt ſtipendiati de publico, aliâs ſecus. ſecundũ Cardi. Io. in cle. j. §. notarij. de hære. de quo etiã per Albe. in rubri. C. de hæreti. Sed in his partibus delphinatus, & maximè in ſuprema curia parla-
2 mẽti, † de ſtylo fiſcus nõ dat nec recipit expẽſas. Et tale priuilegium conceſſum vni parti, ſe extendit etiam ad aliam partem, vt æqualitas ſeruetur. d. l. fina. C. de fruc. & lit. expen. & maximè quando reus patitur pœnam ſanguinis ſeu capitis. quia non tenentur hæredes ad expen. litis, qui videntur ſatis puniti. facit l. diuus. ff. de offi. præſi. & ita fuit obſeruatum in dicto proceſſu curiæ Montiliademarij Claudij Richardi delati, vbi fuit condemnatus capitaliter cum expen. quia curia in hac parte reformauit dictam ſententiam, & declarauit non eſſe locum condemnationi expen.

ARGVMENTVM.

Actio iniuriæ ciuilis cum actione criminali quandoquè cumulari poteſt, & quandoquè nõ: cuius præſcriptio annalis eſt, quæ ignoranti & impedito non nocet.

SVMMARIVM.

1 *Actione iniuriæ ciuili, quæ ad uindictam datur, criminalis accuſatio tollitur: ſecus ſi ad rem familiarem actum ſit. & nu. ſeq.*
2 *Actio iniuriæ ciuilis cum criminali incidenter cumulari poteſt.*
3 *In actione iniuriæ damna & intereſſe ſemper peti poſſunt: hocquè ſiue agatur ciuiliter ſiue criminaliter.*
4 *In iniuriæ remiſſione ſiue expreſſa ſiue tacita intereſſe & damna remiſſa eſſe non cenſentur.*
5 *In actione iniuriæ annus, menſis, dies & locus inſerendi ſunt.*
6 *Iniuriæ actio regulariter anno præſcribitur.*
7 *Iniuriæ tempus ignoranti uel impedito an currat.*

Quæſtio CXCII.

QVAERITVR an actio ciuilis iniuriæ & criminalis poſſint ſimul cumulari: & an vna tollatur per aliam: & an requiratur expreſſio temporis, videlicèt anni, menſis, loci: & an præſcribatur anno: & ſi detur reſtitutio in integrũ ratione ignorantiæ vel impedimenti: & an poſſit agi ſaltem ad damna & intereſſe. Et in effectu
1 † in actione iniuriæ quæ tendit ad vindictam vna actio tollitur per aliam, & ſic prohibentur cumulari. l. prætor edixit. §. j. ff. de iniu. ſecus ſi actio ciuilis & criminalis ſint de re familiari, vel propter rem familiarem: quia tunc actio ciuilis non tollitur per criminalem, neque contra. l. j. C. quando ciuilis actio præiu. & an poſſint ſimul cumulari in eodem libello, ibi habetur per Ange. & Salic. quia quando intentantur à diuerſis perſonis, tunc poſſunt ſimul & ſemel intentari, ſecundum Ange. ibi. & Ange. Aret. in tracta. maleficio. ſuper verb. necnon ad querelam. circa fin. Et pariter licèt intentaretur ſola criminalis actio: tamen incidenter officio iudicis poſſet reus condemnari ad reſtitutionem rei & emendationem damni, ſecundum Bar. in l. interdum. §. qui furem. ff. de fur. & in l. penul. ff. de calumnia. Nec obſtat l. interdum. ff. de publi. vbi prohibẽtur cumulari ciuilis & criminalis actio eodem tempore: quia hoc verum, quando agi-
2 tur principaliter: † ſecus ſi incidenter, & econtra: licèt ageretur ciuiliter & conſtaret in actis de crimine, Iudex ex officio poſſet punire ad

euitandum circuitum, & hoc etiam tenet Bald.
in l.quod euitandi.C.de condi.ob tur.cau.Nam
quandocunquè claruerint crimina ſunt punien
da.c.admonere.xxxi.j.q.ij.de quo etiam per Cy.
jn l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad leg.iul.Sed dubiũ
eſt de actione iniuriæ quæ tendit ad vindictam:
quia datur,licèt aliquid non abſit agenti,ſecun-
dum glo.in l.ij.§.emancipatus.ff.de colla. bono.
quam dicit ſingularem ſub dubio fortè, in d. l.
interdum,quia tunc vna tollit aliam.d.l.prætor
edixit.§.j.niſi intentando ciuilem actionem iniu
riæ quis proteſtaretur ſibi ſuum intereſſe ſaluũ,
ſecundum Angel. Are.in d. tracta. maleſi. ſuper
verb.necnon ad querelam.circa fin.licèt ibi lo-
quatur quando quis fuit criminaliter punitus
pro iniuria, vel tortus; quia tunc videtur ſatiſ-
factum iniuriæ.& ideò quis debet eſſe cautus,vt
proteſtetur,quòd poſsit agere actione iniuria-
rum pro ſuo intereſſe.l.ſi.ff.de iniu. quia prote-
ſtando actione iniuriæ ciuiliter tollitur crimi-
nalis, & ecõtra.d.l. prætor edixit.§.ſi dicatur. &
l.quòd ſenatus.ff.de iniu.niſi hoc fieret inciden
ter ex officio iudicis·quia tunc iudex cognoſcẽs
criminaliter de iniuria, poſſet compellere inſe-
rentem iniuriam ad ſatisfaciendum læſo.ca.po-
ſtulaſti.de iudi.vbi bonus textus in hac materia
iniuriæ.Et hoc tenent Panor.Ioã. de Anan. Nec
obſtat ſi dicatur,quòd quando agitur de iniuria
hominis occiſi iudex non debet pati intentari ci
uilem actionem ne fiat præiudicium legi corne-
liæ.de ſicca.d.l.prætor edixit.§.ſi dicatur. Quia
ad iſtud reſpondetur, ꝙ quando agitur de pœna
capitali, ſeu alia pœna corporali, tunc etiã con-
demnatur ad rerum ablatarum reſtitutionem:
quia poſt mortem non poſſet quæri de pœna ci-
uili,ſecundum Bal.in.l.j.C.de appella. quia iſto
caſu permittitur cumulatio actionis criminalis
& ciuilis.Et idẽ quando actio eſſet atrox,ſecun-
dum Bald.in c.j.§.iniuria.de pa.iura. firman. &
Alex.de Imo.in addi.ad Batt.in d. l. prætor edi-
xit.§.ſi dicatur.Non obſtat etiam ſi opponatur,
quòd actio criminalis faciat ceſſare ciuilẽ : quia
maior præiudicat minori.l.fin.C.de ordi.iudi. l.
per minorem.ff.de iudi.quia ad iſtud reſponde-
tur,quod illud procederet quando actio ciuilis
& criminalis intentantur à diuerſis, ſecus ſi ab
vno. quia iſto caſu haberet electionem intentan
di quam vellet.l.vnic.quando ciuilis actio crimi
nali præiudicet,ſecundum glo.in l.interdum.ff.
de publi.iudi.& hoc habet locum quando actio
ciuilis & criminalis competunt pro re familia-
ri: ſecus ſi ob vindictam: quia vna tolleret aliã,
vt in actione iniuriæ, quia vna tolleret aliam,
niſi veniret incidenter ex officio iudicis.d.c.po-
3 ſtulaſti,de iudi.prout ſuprà dictum fuit.† Verũ-
tamen quo ad dãna & intereſſe ſemper peti poſ-
ſunt in actione iniuriæ,ſiue agatur ciuiliter ſiue
criminaliter in eadem inſtantia, vel in alia per
viam legis aquiliæ.l. apud Labeonem. §. ſi quis
ſeruo.& ibi Bar.& l.item ſi vnus. §. ſi ſeruus. &
4 §.ſed ſciente.ff.de iniu.†quia in remiſsione in-
iuriæ ſiue expreſſa ſiue tacita,non cenſentur re-
miſſa damna & intereſſe, cum ſint diminutio pa
trimonij.l.j.ff.de dam.infec. Et de hoc videtur
tex.in l.dominum.C.de iniu.& in l.item apud La
beonem.§.ſi ſeruo.& ibi per Bartol.& in l.ſed ſi
vnus.§.cùm ſeruus.& §.ſed ſi ante.& ibi per An
ge.ff.de iniu. & hoc etiam voluit Panor. in ca.j.
de iniu. Reſpectu verò alterius partis quæſiti,
5 †an in actione iniuriæ debeat inſeri annus,dies,
menſis & locus,iuxta l.libellorum.ff. de accuſa.
canonizata.ij.q.viij.& in effectu videretur dicẽ-
dum quod ſic,ſiue agatur ciuiliter ſiue crimina-
liter,ne quis dicatur vagari ſub incerto.l. præ-
tor edixit.in prin.ff.de iniu.& hoc ibi tenet Bar.
ff.de iniu.l.item exigit.ff.de do. & pro hoc facit
c.ruæ.de procura.licèt Bal.in c.j.in prin.quibus
mo.feu. amita. teneat, quòd quando agitur de
iniuria ciuiliter,quod non ſit neceſſaria expreſ-
ſio anni & menſis.Nec obſtat ſi dicatur, quòd
quando fiunt probationes ſuper libello crimi-
nali,vbi non inſeritur tempus vel locus. ſecun-
dum Bar.in l.j.ff.de alea.etiam parte non oppo-
nente, ſecundum Bar.in l.edita.C.de edendo, li-
cèt quando non fuit oppoſitum,teneret proceſ-
ſus liquidato crimine, ſecundum Bald. ibi. pro
quo allegat Inno.& Io.An.in c. ſi.de purga.ca-
no.& maximè in curia ſuprema,vbi poteſt etiam
agi ſummariè.Non obſtat exceptio inneptitudi-
nis libelli etiam generalis,ſecundum Bar.in ex-
trauaganti ad reprimendum.ſuper verb.& figu-
ra. Quantum autem ad aliàs partes quæſiti ſu-
per præſcriptione actionis iniuriæ, & ſi habeat
locum reſtituo in integrum ex capite ignoran-
tiæ, vel iuſtæ cauſæ impedimenti. Et in effectu
6 †regulariter actio iniuriæ præſcribitur anno.
l.ſi non conuitij.C.de iniu.& talis annus eſt con
tinuus,ſecundum glo.ibi.& hoc ſiue iniuria de-
ſcendat ex lege cornelia,ſiue ex edicto prætoris,
ſecundum communem ſenten.docto.licèt Ia. de
ra. voluerit tenere, quod talis annus ſit vtilis,
7 †vel non currat ignoranti vel impedito.argu.l.
genero.& l.cùm annus. ff. de his qui no.infa.&
l.penulti.ff.de calun.de quo etiam per Specu.in
titu. de iniu.& pro hoc facit quod voluit Bald.
in l.final. ff. ſi quis teſta. liber. quando ſtatuto
præfigitur certum tempus ad accuſandum vel
inquirendum, an currat ignoranti. & ibi non
decidit, licèt Ange.ibi teneat quòd non detur
in integrum reſtituito iſto caſu, quando agitur
de executione pœnarum. pro quo facit l.final.
C. de do.& ibi per Alexand.de Imol. & pro hoc
facit l.auxilium. in princip. ff.de mino. vbi mi-
nor non reſtituitur aduerſus remiſsionem iniu-
riæ. & pro hac parte tenent domini de Rota in
nouis deciſio.ccxxiiij. Sed pro contraria parte,
quòd tale tempus non currat ignoranti vel im-
pedito ex cauſa militiæ armatæ facit, quia li-
cèt regulariter omne tempus iniuriæ ſit conti-
nuum, ſecundum gloſſ.in rubrica. ff. de diuer.
& tempo. præſcript. fallit hoc quando præ-
ſcriptio eſſet prætoria, ſecundum Bartol. ibi.
& pro hac parte etiam facit capitul.licèt. & ca-
pitu. commiſſa.de elect. libr.vj. vbi licèt præ-
figatur tempus anni quando prouidetur de
eccleſia parœciali ad ſe promoueri facien-
dum in ordine ſacerdotali; tamen non currit
impedito. & ita tenet Pet. de Ancha. conſilio
cccxxvj.

cccxxvj.in fine.vbi tenet, ꝙ iſte annus iniuriæ non currit impedito, nec durantibus ferijs repẽtinis.& pro hoc allegat no.per Io. And.in c.imputari.de reg.iur.lib.vj.Præterea talis præſcriptio cum mala fide non debet procedere.quia dicitur iniquum præſidium.in authẽ.& eccle.roma.centũ anno.habeat præſcrip.colla.ij.Nec obſtat ſi dicatur, quòd quando agitur de mera pœna legal., quòd tũc currit præſcriptio etiam debitore ſciente, ſecundũ Antho de But.in c.fi. de præſcrip.faciunt no.per glo.in c.fraternitas.xij.q.ij.Quia ad iſtud reſpondetur, quòd talis præſcriptio in delictis non procedit in foro cõſciẽtiæ, etiam ſi ſtaret per mille annos, quominus teneatur ſatisfacere læſo:quia vndecunque clarue rint delicta ſunt punienda, ſecundum glo. in ca. admonere. xxxiij.q.ij. & ita non procedit res.l. querelam.C.de fal.in foro conſcientiæ.faciũt nota.per Bal.in auth.ad hæc.C. de vſu. & maximè in iſta ſuprema curia, quæ poteſt iudicare ſecundum conſcientiã, iuxta not. per Bart.in l.j. C.vt quæ deſunt aduo.& ita tenet do.Guid.pa.deciſ. xxix.Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper quadam cauſa actionis intentata per quendam dominum Banaretum præſentis patriæ contra quendam eius ſubditum pro quibuſdam verbis contumelioſis per ipſum prolatis.Et aliàs prout pleniùs conſtat in actis cauſæ.

ARGVMENTVM.

Atteſtationes ſi deperditæ ſint, an is qui perdidit, ad intereſſe teneatur:& quid agendum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Prothocolli ſeu actorum cuſtodia ad notarij pertinet officium.*

2 *Notarij iuramento ſuper inſtrumenti amiſsione an ſtandum ſit.& nu.12.& 13.*

3 *Teſtium atteſtationes ſuper teſtamento uerbali uim inſtrumenti & teſtamenti nuncupatiui habent.*

4 *Teſtium atteſtationes ſi deperditæ ſint, an de nouo teſtes examinari poßint, etiam poſt publicationem.*

5 *Teſtes quinque in teſtamento uerbali in rure facto ſufficiunt, etiam peſtis tempore in uicarij præſentia cum duobus teſtibus ualet.*

7 *In teſtamento in ſcriptis ſiue nuncupatiuo etiam uerbaliter facto teſtes rogati eſſe debent.*

8 *Teſtamentum niſi unum & ultimum eſſe non præſumitur, n.ſi aliud & poſterius oſtendatur.*

9 *Teſtamentum de iure naturali uel gentium etiam cum minori numero ſeptem uel quinque teſtium ualet.*

10 *Teſtamenti ſi de ſolennitate uel ualiditate quæſtio fiat, quod duo teſtes ſufficiant.*

11 *Quia ſi teſtamentũ deperditum ſit, an teſtamentum probare per duos teſtes ſufficeret.*

13 *Teſtamentum uerbale publicatum uocatis quibus intereſt, fidem facit, etiam ſi originale deperditum ſit.*

14 *Teſtamenti publicationem teſtamentarius hæres petere poteſt:& facit ius inter uocatos.*

15 *Teſtamenti publicatio uiuente teſtatore fieri poteſt.*

Quæſtio CXCIII.

QVAERITVR quando notarius actorum allegat amiſsionem ſeu deperditionem atteſtationum teſtamenti verbalis, an poſsit agi contra ipſum ad intereſſe: & an notarius teneatur probare caſum fortuitum ſine culpa: & an debeant repeti teſtes non obſtante publicatione: & an credatur iuramento notarij ſuper deperditione inſtrumenti: & an debeat retineri originale teſtamenti verbalis penes notarium: & an talis publicatio teſtamenti poſsit peti quando hæres ſcriptus poſsidet vel ne, & ſi viuo teſtatore: & ſi teſtes debeant deponere ſuper toto tenore teſtamenti: & de teſtamento ruſtici condito in rure ſeu villa: & ſi teſtes eſſe debeant rogati mares: & ſi pendente quæſtione publicationis teſtamenti verbalis ceſſet ſucceſsio ab inteſtato: & ſi debeant dari articuli ſuper voluntate teſtatoris: & ſi ſit differentia quando teſtes deponunt de ſolennitate teſtamenti, vel voluntate
1 defuncti. Et in effectu † ad officium notarij pertinet cuſtodia prothocolli ſeu actorum. capitu.quoniam contra falſam.de proba. ſicuti de argentario dicitur.l argentarius. in princip.ff. de eden. adeò & intantum quòd ad intereſſe poſſet agi contra notarium non edentem.l. ſi quis ex argentarijs.§.ex hoc edicto.& l.veluti. in princip. & dict.l.argentarius. §.cùm autem. ff. de eden. Nam ſi propter defectum notarij, qui non edidit inſtrumentum, vel atteſtationes teſtium, quis perdat cauſam, notarius tenetur ad intereſſe litis, niſi aliter quis potuiſſet probare de iure ſuo per teſtes, vel inſtrumenta:
2 vt habetur in dict. §. cùm autem. † nec eſt ſtandum iuramento notarij in caſu iſto ſuper deperditione inſtrumenti ſeu prothocolli, maximè cùm teneatur pœnes ſe cuſtodire originale, ad quod recurrendum eſt.dict. capit. quoniam contra falſam.& in authen.de tabellionibus.§. illud.colla.iiij. & in l. ſi quis ex argentarijs.§. prætor ait. & ibi Bartol. & in l. Sempro-
3 nius Proculo.ff.de lega.ij.† Nam tales atteſtationes teſtium ſuper teſtamento verbali habent vim inſtrumenti, & teſtamenti nuncupatiui: ſecundum gloſſ.in l.final.C. de edi. diui Adria. tollen.ſuper verb. depoſitionibus.Præterea notarius tenetur ad cuſtodiam, & in dubio præſumitur culpa alio non apparente.dict. l. argentarius.in prin.& ideò non eſt ſtandum in caſu iſto eius iuramento, ſecundum Bald.in l.fina. C. de eden. Alexand. & Iaſo.in d. l. ſi quis ex argentarijs.§.prætor ait. Nec obſtat ſi dicatur, quod quando competit officium iudicis ſuper exhibitione inſtrumenti, quod tunc ſtandum eſt iuramento ſuper perditione inſtrumenti.l. fina. C.de fide inſtr. & l.fi.ff.de bo.aucto. iudi. iuxta nota.per Bartol.ibi.& in dict.l. ſi quis argentarijs. Et maximè quando agitur de re mobili, iuxta nota.per Specul. in titu. de actio. ſeu peti. §. ſequitur.ver. quid ſi ago. Quia ad iſtud reſpondetur ſecundum Iaſo.in dict.l.ſi quis ex argentarijs.§.prætor ait. quòd dicta iura loquuntur in alio caſu, videlicet reproductionis inſtrumenti quando petitur iterum edi, quod tunc ſtatur iuramento:ſecus in notario, qui debet cuſtodire pœnes ſe, prout ſuprà dictum fuit Præterea competit actio parti contra notarium, quando tales atteſtationes teſtium fuerunt receptæ ad inſtantiã partis, ſeu ipſa mandante.d.l ſi quis ex

11 d.l.ij.†Veruntamen vbi appareret de amiſsione
dicti teſtamenti,ſufficeret probare teſtamentum
per duos teſtes,ſecundum Bal. Sali.in l. teſtium.
C.de teſti.Alex.& Iaſ.in d.l.ij.C.de bo. poſ.ſecũ
dum tab.Sed redeundo ad quæſitum ſuprà for-
12 matũ,q;†non ſit ſtandum iuramẽto notarij acto
rum ſuper deperditiõe inſtrumenti verbalis per
ipſum recepti:pro hoc etiam facit: quia ipſe de-
buit retinere originale informationum teſtamẽ
ti verbalis,ita q; quando occurreret dubium, q;
recurratur ad originale, prout ſupra dictũ fuit.
& pro hoc eſt caſus in materia l.publicati. C.de
teſta.& ibi per Cy.Bar.Bal.& communiter cæte-
13 ros.Vnde ſecundum Ange.ibi,†quando teſtamẽ
tum verbale eſt publicatum,vocatis quorum in-
tereſt:tunc facit fidem quãdo originale eſſet per
ditum,licèt communiter teneatur, q; tale exem-
plum,vocata parte ſumptũ,plenam faciat fidem,
licèt originale non ſit perditum. Veruntamen ſi
exemplum impugnaretur de falſo, tunc eſſet ad
originale recurrendum,ſecundum Cyn. & Bar.
ibi,& per eundem Bar.in l.fi.C.de fide inſtru. &
ideò eſt præſumptio contra notarium, qui non
exhibet originale teſtamenti.facit l. eum qui. &
l.ſi quis de curia.C.de fal.& per Bal.in rubri.C.
de fi.inſtru.& ideò non immeritò eſt ſtandũ iu-
ramento notarij ſuper de perditione inſtrumen
ti alio non apparente,& maximè quando nota-
rius nihil probat de perditione inſtrumenti,niſi
per eius relationem: & etiam quando nõ probat
aliquid perdidiſſe de ſuo, quia tunc bona fides
abeſſe præſumitur,quando rebus ſuis ſaluis ali-
quid perditur de alieno.l.ſi vt certo.§. quòd ve-
rò.ff. commo.c. bona fides. depoſiti, quia tunc
non adhibet diligentiam in alijs quã exhibet in
ſuis.& hoc etiam tenet Spe.in tit.de pigno.§. j,
ver.ſed qualiter,& non ſufficeret facere exclama
tionem de nocte, dicendo alta voce, ſuccurrite
amici aduerſus latrones:quia poſſet fingi fraus,
& obuiandum eſt malitijs hominum.l.in fundo.
ff.de rei vendica.Multominùs præſumẽdum eſt
de caſu fortuito furti de die: quia tunc magis
occurri poteſt.Sed redeundo ad materiam publi
14 cationis teſtamenti verbalis,† an hæres teſtamẽ
tarius poſſet petere talem publicationem teſta-
menti,ſiue poſsideat hæreditatem ſiue nõ: & an
faciat ius quoad vocatos: & dicendum eſt quòd
ſic,quia ante publicationem teſtamenti non po-
teſt ſcire an competat ius actori vel ne. & ideò
poteſt peti,ſiue ex parte actoris,ſiue poſſeſſoris.
l.in lege aquilia.ff.ad leg.aquil.ſecundum Bald.
in d.l.publicati.C.de teſta. & ibi ſequuntur cõ-
muniter docto.Et licèt talis ordinatio publica-
tionis teſtamẽti propriè non ſit diffinitiua,quia
expetit poſt ſe aliam ſententiã, in negotio prin-
cipali petitionis hæreditatis: tamẽ quoad illum
articulum publicationis teſtamenti ad æternam
rei memoriam facit plenam fidem ad præiudi-
cium illorum,qui fuerunt vocati,nec poſſet ap-
pellari.l.quiſquis.C.quo.appella.non recip.l.ſi.
ff.de appel.non reci.ſecundum Bar.in d.l.publi
15 cati.†& pariter iſta publicatio teſtamenti poſſet
peti viuo teſtatore,quando hoc peteret teſtator:
& iſto caſu non eſſet opus vocare, venientes ab
inteſtato: quia tunc valeret teſtamentum apud
acta.l.ſancimus.l. omnium. cum ibi nota. C. de
teſta.ſecundum Fulgo.& Iaſo. in d.l. publicati,
ſicuti in ſimili dicitur de legitimatione baſtar-
di,quando ſit viuo patre & de conſenſu ipſius;
ſecundum Bar.in l.Gallus.§.& quid ſi tantum.
ff.de libe.& poſthu.& ibi ſequuntur alij,& idem
Barto.in l.iij.ff.de iu.aureo.annu. & Bal. in l.fi.
C.qui.res iudi.non no.& Antho.de Butri.in ca.
per venerabilem, qui filij ſunt legi. & Iaſo.in d.
l.publicati. Et pariter pendente quæſtione ſu-
per publicatione teſtamenti verbalis non poſ-
ſunt venientes ab inteſtato venire ad ſucceſsio-
nem,cùm videatur eſſe præiudicialis.l.antequã.
C.communi.de ſucceſ.l.quandiu.ff.de regu.iur.
ſecundum glo.in l.ij.in fi.& ibi Bar.C.de bono.
poſſeſ.ſecundum tab.de quo ibi latiùs per Iaſo.
Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem cauſæ ſup-
plicationis pauperis mulieris viduæ Franceſiæ
Bauſanæ relictæ Ioannis Bruni ruſtici ſuper te-
ſtamento verbali per ipſum condito in loco Do
menæ ipſo exiſtente in graui infirmitate, de qua
deceſsit in vno vel duobus diebus,& vt præten-
ditur de peſte,ſecundum aliquos. Et de dicto te-
ſtamento verbali de mandato iudicis Domenæ
fuerunt ſumptæ informationes per Franciſcum
Rodulphi grapharium Domenæ,& facta publi-
catio, & ordinatum confici inſtrumentum ad
æternam rei memoriam. Et dicta Franceſia Bau-
ſanæ prætẽdit ſe fuiſſe inſtitutam hæredem vni-
uerſalẽ teſtmentariã in dicto teſtamento eius ma
riti,& q; Maria & Margarita ſorores dicti Ioan-
nis Bruni proximiores ab inteſtato fuerunt vo-
catæ in publicatione dicti teſtamenti. Sed nunc
dictus Frãciſcus Rodulphi allegat perdidiſſe di-
ctas informationes,& q; quadam die dum dicta
Franceſia veniſſet ad apothecã dicti Rodulphi,
& ſibi petijſſet dictum teſtamentum verbale ei-
dem offerendo ſolutionem dictus Rodulphus
reſpondit, quòd erat groſſatum, & in forma
debita, & non reſtabat niſi ad ſignandum, ip-
ſam remiſit ad poſt prandium abſque eidem ex-
pediendo, & interim dictus Rodulphus allega-
uit dictum teſtamentum fuiſſe ſubreptum &
deperditum abſque iuſtificando alium, de caſu
fortuito, & de cauſis amiſsionis teſtamenti: &
ideò ipſa experitur contra dictum Rodulphum
ad intereſſe, & non apparet, quòd ipſe retinuit
pœnes ſe originale. Et quia de tempore mor-
tis defuncti dicta Franceſia relicta fuit reper-
ta in tenuta & poſſeſsione bonorum defuncti.
Et ordinatum per iudicem Grayſinodani in vim
attentati ipſam reponi in priſtinam poſſeſsio-
nem. Et curia ordinauit dictam ordinationem
exequi, & teſtes teſtamentarios repeti vocatis
dictis ſororibus defuncti expenſis dict Rodul-
phi,& aliàs prout pleniùs conſtat in actis cauſæ
curiæ. Aliter ad præſens non declaro, quia ad-
huc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Notarius ſi ad ſacros ordines promoueatur,
notariatus officio priuatur: niſi Papæ Epiſcopi
notarius eſſet.

SVMMARIVM.

1 *Tabellionis officium clericis in ſacris conſtitutis prohibitum eſt.nu.7.Fallit in notario Papæ uel Epiſcopi. & nume.2.*

3 *Quid ſi notarius ad ſacros ordines promoueatur.*

4 *Tabellionatus officium clericis in minoribus conſtitutis non prohibetur.*

5 *Clericis in ſacris ordinibus conſtitutis quando notariatus ſiue tabellionatus officium & in quibus permittatur.*

6 *Clericus inedia laborans ex aliquo artificio honeſto uictum ſibi quærere poteſt:officio tamen diuino non prætermiſſo.*

8 *Tabellionatus officio ut clericus in ſacris conſtitutus propter inediam uti poßit, quis impertiri poßit.*

Quæſtio CXCIIII.

QVAERITVR quando notarius pro mouetur ad ſacros ordines, vel ad religionẽ, an
prohibeatur exercere officium tabellionis,& an
interim inſtrumenta recepta teneãt, & an poſsit
ſecũ diſpenſari per principẽ ſecularem, ſeu eius
locumtenen.in caſu neceſsitatis quãdo nõ habet
beneficiũ nec patrimonium vnde viuere poſsit.
5 Et in effectu† officium tabellionis eſt prohibitũ
clericis in ſacris cõſtitutis.c.ſicut.ne clerici vel
mona.ſecula. nego. & ibi redditur duplex ratio
per glo.Prima, quia ſi ſe exercerẽt indifferenter
in talibus officijs poſſent ſe mittere in actibus
pœnæ ſanguinis, quod prohibitum eſt clericis
in ſacris cõſtitutis.c.clericis.c.ſententiã ſanguinis.ne cleri.vel mona.Vel ſecundò redditur ratio, quia concernit genus negociationis, quod
eſt prohibitũ clericis.Vel poteſt reddi alia ratio,
quia officium tabellionis eſt vile, & ideò prohibetur clericis & militibus,ſecundum gl. & Bar.
a in l.vniuerſos.C.de decu.lib.xj.aEt ideò tale officium prohibetur conferri clericis in ſacris cõ-
2 ſtitutis, † niſi eſſet notarius Papæ vel Epiſcopi.
de quo per Spe.in tit.de inſtr.edi. §.reſtat. verſi.
quod ſit tabellio.& in titu.de ſta.mona.ver. xx-
3 vij. & ibi tenet, ꝙ † monachus vel clericus per
prius tabellio factus bene poteſt groſſare & expedire veteres notas & rogationes per ipſum receptas.& idem tenet glo. in c. vt officium.§. ad
conſcribendas.de hæreti.libr.vj. Et idem eſt in
cauſa hæreſis,quia mendicantes & alij religioſi
& clerici poſſunt eſſe notarij ad ſcribendum, dũ
tamen ſint idonei.De quo per Ange.in l. ſi quis
4 decurio.C.de cri.fal.† Veruntamen officium tabellionatus non eſt prohibitũ clericis in minoribus conſtitutis,ſecundum docto. in d. c.ſicut.
5 Et † pariter etiã permittitur clericis in ſacris cõ
ſtitutis, in cauſis eccleſiaſticis & ſpiritualibus:
ſecundum gl.& communiter docto.in d.c. ſicut.
Et idem eſt quando clericus non haberet beneficium vel patrimoniũ vnde honeſtè viuere poſ
ſet exercere officium tabellionatus: ſecundũ Archi.quã refert & ſequitur Antho.de But.in d.c.
ſicut,quia clericus ex neceſsitate poſſet ex opera ſua victum quærere,prout fecit apoſtolus. c.
cùm ſecundum.de præben.ſicuti apoſtolus faciebat.vt refert ibi Panor. pro hoc facit c.clericus
6 victum.xcj.di. † vbi in neceſsitate clericus poteſt quærere victum ex aliquo artificio honeſto, vel ex agricultura,dum tamen non prætermittat officium diuinũ.c. clericus. xxj q.j.c.j. de
cèle.miſ.c.quia nos.de teſta.facit glo.in c.canonum.xiiij.q.iij.vbi clericus poteſt exercere aliquod artificium pro victu,vti emendo corium,
& chartas,& inde facere ſotulares & libros,quã
do hoc fit mutata forma:quia tunc non diceretur negociatio,ſed artificium. faciũt no. per Io.
de Imol.& Panor.in c.ſi.de vi.& hone.cleri. Sed
ad hoc poſſet opponi, quia clericus ordinatus
in ſacris,non poteſt prætendere neceſsitatem victus:quia quando ordinatur debet ordinari ad
titulum beneficij,aliâs Epiſcopus,ſeu alius ordinator tenetur prouidere de victu & alijs neceſſarijs.c.non liceat.c.Epiſcopus.c. cùm ſecundũ.
de præben.& in c.j.& ij.lxxix.diſ.cum ibi nota.
ſuper hoc relinquo cogitandum. Veruntamẽ an
clericus in ſacris poſsit exercere officium tabellionatus,de hoc etiam habetur per Bart.& Iaſo.
in l.j.§.huius ſtudij.ff.de iuſti.& iu. & ibi Iaſon
ponit caſus ſpeciales, & inter cæteros quando
7 hoc habet conſuetudo vel ſtatutum,† quia clericus in ſacris non prohibetur præciſè exercere
officium tabellionatus,niſi cauſatiuè per ſubtractionem ſuorum beneficiorum,ſecundum Ioan.
8 An.in d.c.ſicut.ne cleri.vel mona.† Sed eſſet maius dubium ad quem ſpectet dare iſtã licentiam
clerico in ſacris conſtituto vtendi officio tabellionatus in caſu neceſsitatis victus ad dominum
temporalem,vel ad iudicem eccleſiaſticum: quia
perſona clerici eſt ſubdita Epiſcopo, & non domino temporali.auth.ſtatuimus.C.de epi.& cleri.c.ſi diligenti.de fo.compe.& ſtatuta laicorum
non ligant clericos.c.eccleſia ſanctæ Mariæ, de
conſti.auth.quaſſa.C.de ſacroſan.eccl. Hinc eſt,
ꝙ prouiſio tutoris clerici pupilli vel curatoris
debet fieri per iudicem eccleſiaſticum. ca.ſi annum.de iudi.lib.vj.iuxta no.per Io.Fab.Inſti. de
aucto tuto.Et pariter inuentarium bonorũ clerici debet fieri per iudicem eccleſiaſticum,ſecundum do.Gui.Papæ deci.cclxj.licèt quando clericus perpetraret homicidium in perſonam laici,
impetratio abolitionis deberet obtinere à principe laico,iuxta no.per do.Gui.Pap.deci. cccclxij. ſuper quo erã aliquantulum dubius. Et præmiſſa faciunt ad quæſitionem ſuper literis illuſtris domini Gaſtonis de fuxo,gubernatoris præſentis patriæ Delphiñ. per dominum Claudium
Humberti presbyterum & notarium obtentis,
vt poſsit vti officio tabellionatus pro neceſsitate victus,& mediante cautione idonea de vtendo
dicto officio tabellionatus rectè & debito modo, & de non tranſportando alibi prothocolla,
& prius præſtito iuramento,quòd patitur neceſ
ſitatem victus. & aliâs prout pleniùs conſtat in
interinatione dictarum literarum in manibus
magiſtri Vẽtoleti,de hoc præſenti anno domini
M.cccccviij.Die iij.menſis Iunij,& donec obtinuerit beneficium eccleſiaſticum. Et neſcio ſi
fuerit dictum, quòd abſtineat in cauſis & actibus pœnæ ſanguinis.

a Lib.xj. Adde quod licèt notarius in ſacris prohibeatur recipere inſtrumenta : tamen ſi fuerint
recepta, tenent:ſecundum do.Barto. in d.l. vniuerſos.C.de decur.lib.xj.Henric.Boi.in c.ſicut.
ne cleri.

ne cleric.vel monach.& ibi tenet quando nota-
rios presbiter non habet beneficium, poteſt vti
officio tabellionatus.

ARGVMENTVM.

Clericis, laicis & religioſis beneficia ſeu beneficiorum ſructus & obuentiones conduecere licitum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Rerũ eccleſiaſticarũ adminiſtratio laicis uetita. & nu.4.*
2 *Clerici fructus ſuorum beneficiorum locare etiam laicis poſſunt.*
3 *Fructus decimarum quid temporale eſt.*
5 *Fructus beneficiorum laico uendi poſſunt.*
6 *Adminiſtratio rerum temporalium eccleſiæ laico committi poteſt.*

Quæſtio CXCV.

QVAERITVR an ſit permiſſum cleri-
cis, aut laicis, aut religioſis arrendare be-
neficia, aut fructus decimarum & aliarum obuen
tionum, ſeu ad firmam recipere: & quid iuris
quando interdum reducuntur beneficia eccle-
ſiaſtica ad manus Delphina. cui debeat tradi ad
miniſtratio, an perſonis eccleſiaſticis vel laicis.
Et in effectu videretur prima facie dicendum,
quòd talia arrendamẽta ſint prohibita ſiue fiant
clericis ſiue laicis: quia videntur fieri cauſa lucri
1 c. peruenit.† cum ibi no. lxxxvj. diſt. & maximè
perſonis ſecularibus & laicis non debet tradi
adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum. c. iudica-
tum. lxxxix. diſt. c. in noua. xvj. q. vij. Hinc eſt,
quòd laicus non poteſt eſſe œconomus vel gene
ralis vicarius bonorum eccleſiæ ſecũdum Ioan.
an. in c. vnic. de ſindi. & pro hac parte facit c. ſe-
cundum inſtituta. ne cleri. vel mona: vbi genera-
liter prohibetur firma beneficiorum ſiue clericis,
ſiue monachis, ſiue laicis, & maximè in laicis
quibus obſequendi manet neceſſitas, non au-
ctoritas imperandi. xvj. q. vij. c. placuit. & pro
hoc etiam facit c. quoniam. ne præla. vices ſuas.
& c. ij. de æta. & quali. & c. decernimus. cum ibi
no. de iudi. vbi prohibitum eſt laicis ſe intromit-
tere de negocijs eccleſiaſticis. c. fi. de rebus eccle.
non alie. Sed in contrarium facit c. veſtra. cum
2 ibi nota. de loca. † permittitur clericis tradere
fructus ſuorum beneficiorum etiam laicis ad fir
mam ad modicum tempus, ita quòd non faciat
alienationem infrà decem annos. iuxta no. in cle.
j. de rebus eccle. nõ alie. etiam ſi tradãtur laico. c.
3 dilecti. c. quanuis. de deci.† Quia fructus deci-
marum eſt quid temporale, vt ibi nota. & in c. ij.
de iura. calum. & pro hoc videtur caſus in c. fin.
ne præla. vices ſuas, vbi permittitur tradere eccle
ſiam ſub annuo cenſu vſque ad ſeptẽnniũ. Vnde
ſecundum Hoſtien. eo. titu. in ſumma. vet. item
prælatus: & ver. ſed & videtur bene eſt permiſ-
ſum clerico ſeculari potiùs quàm monacho ac-
4 cipere firmam niſi pro vtilitate monaſterij:† ſed
laicis eſt prohibitum, ſaltem quoad admi-
niſtrationem ſpiritualium: Quia non debent
tangere ſacra vaſa vel veſtimenta. c. quia ſacer-
dotes. cum duobus ſequentibus. x. quæſt. j. Ve-
runtamen ſecundum ipſum, fructus beneficio-
5 rum poſſunt vendi laico,† dum tamen depute-
tur vnus alius ad exercitium. allegat cap. ex ſpe-
ciali. de iudic. & iſtud tenet Ioan. And. in c. ij.
de æta. & quali. quòd eccleſia non debet tradi
d. firmam laico, niſi ex magna neceſſitate. nec ex-
cuſaret ſecundum ipſum auctoritas Epiſcopi.
& ibi etiam ponit exemplum quando eccleſia
eſt grauata debitis, & non poſsit alio modo ſub-
ueniri, niſi per laicum, & quòd diſpenſetur per
Epiſcopum, & quòd ſpiritualia exerceantur per
alium, quàm per laicum, vti oblationes & aliæ
6 obuentiones ſpirituales:† reſpectu verò bono-
rum temporalium bene poſſet committi laico
adminiſtratio. ſecundum Panorm. in cap. ſecun-
dum inſtituta. ne cleri. vel mona. Quid autem
de officio ſabricæ eccleſiæ an poſsit committi
laico, vide per Panorm. & Feli. in dict. cap. decer
nimus. de iudic. Et præmiſſa faciunt ad quæſtio-
nem, quando interdum reducuntur beneficia ec-
cleſiaſtica ex aliqua cauſa rationabili ſub manu
Delphinal. quia tunc poſſent deputari laici,
quoad adminiſtrationem temporalium: ſecu
quoad adminiſtrationem ſpiritualium: quia tũc
deberent deputari eccleſiaſtici.

ARGVMENTVM.

Succeſſor in beneficio an prædeceſſoris arrendamento ſtare teneatur quoquo modo ſuccedat.

SVMMARIVM.

5 *Succeſſor in beneficio an prædeceſſoris locationi ſtare teneatur. & nu.8.*
5 *Locatio in dubio an ad eccleſiæ utilitatem facta eſſe cenſeatur.*
3 *Prælatus uniuerſalis ſucceſſor dicitur.*
4 *Cruce ſignati locationi prædeceſſoris ſtare tenentur.*
5 *Prælatus maiorem adminiſtrationem habet quàm tutor.*
6 *Succeſſor eccleſiæ an uniuerſalis dicatur.*
7 *Succeſſor principis illius contractibus ſtare tenetur.*
9 *Conceßio qualiter realis dicatur.*

Quæſtio CXCVI.

QVAERITVR quando ſit arrendamen
tum beneficij eccleſiaſtici, & moritur pen
dente arrendamento rector eccleſiæ, an ſucceſ-
ſor in beneficio debeat ſtare arrendamento præ
deceſſoris, & an ſit idem, quando quis reſignat
beneficium. Et in effectu gloſ. in cap. fin. ne præ-
1 la. vi. ſuas, tenet,† quòd talis ſucceſſor in benefi-
cio non tenetur ſtare: quia prædeceſſor non po-
teſt locare eccleſiam vltra tempus ſuum. cap. ij.
de preca. Et ſi aliquid ſoluit arrendator, quòd
ſibi imputetur: quia nõ erat niſi vſufructuarius.
l. ſi quis domum. §. j. ff. loca. & hoc verũ niſi talis
contractus eſſet initus nomine eccleſiæ, & ad
vtilitatem eccleſiæ, ſecundum gloſ. in dict. cap.
2 fin.† Licèt in dubio non præſumatur talis con-
tractus realis, & ad vtilitatem eccleſiæ, niſi inter-
ueniſſet authoritas Epiſcopi & cõſenſus capitu-
li, quando eccleſia eſſet collegiata. c. veniens. el
de ætero. de tranſac. iuxta not. per gloſ. in cap.
cùm veniſſent. de inſti. & iſtam partem tenue-
runt domini de Rot. in no. deci. ccxxxvj. & ſe-
quenti, ſub titu. de locat. & iſtam etiam partem
tenere videtur gloſ. in c. alienationes. xij. quæſt.
ij. & ibi Archi. licèt videatur ſuper hoc diſtin-
guere quando locatio eſſet facta ſolenniter, tunc

ſucceſſor tenetur ſtare locationi. Nec obſtat l.
emptorem.C.loca.quia loquitur in ſingulari ſuc
3 ceſſore:ſecus in prælato, † qui dicitur vniuerſa-
lis,qui ſpeciali fauore debet amplecti omnes il-
los,quos nouerat ſuo prædeceſſori fideliter par-
uiſſe.cap.hæc huius.xij.quæſ.ij.ſitamē talis præ-
deceſſor receperit precium ante tempus mortis,
tunc debet habere conductor regreſſum contra
hæredes prælati:aliàs ſi non haberet hæredes, eſ-
ſet ſibi imputandum.& iſtam partē tenet Inno.
in dict.cap. fin.ne præla.vices ſuas,licèt faciat
differantiam inter prælatum eccleſiæ habentem
adminiſtrationem & ſimplicem canonicum. Io.
And.ibi videtur tenere iſtam partem, niſi talis
contractus defendatur ex ſpeciali conceſsione
prælati vel Epiſcopi ex cauſa ſtudij theologiæ
vel ſimili.c.cùm ſuper. Specu.de magiſ. Et idem
4 in priuilegio in cruce ſignatis † quando quis ar-
rendaret beneficium pro ſuccurſu terræ ſanctæ:
quia tunc ſucceſſor teneretur ſtare locationi, ſe-
cundum Io.ibi.& in c.ad liberandam. de Iudæ.
de hac materia etiam habetur per Cy.& Bal. &
Ange.in dict.l.emptorem.C.loca.& per docto.in
l.ſi filios.§. fin.ff. ſoluto.matri.& per Bal.in l.
Iubemus.la.ij in prin.C.de ſacroſan.eccle. & ibi
videtur arguere, quòd in beneficio ſucceſſor te-
netur ſtare locationi: quia eſt ſucceſſor neceſſa-
rius,ſicuti in fundo dotali dicitur,vbi mulier de-
bet ſtare locationi mariti:ſed ſi fuerit plus ſolu-
tum, repetit ab hæredibus mariti, deinde ſe re-
mittit ad no. per Archi. & Inno. vbi ſuprà. Et
quòd requiratur auctoritas Epiſcopi eſt verum
in alienationibus perpetuis: ſecus in locatione.
ſecundum Archi, in dict. cap, alienationes. Et
vlterius dicit vbi appareret de fraude locatoris,
vt quia prelatus peruenit in breui renunciaturus
prælaturæ. iuxta.cap.ij. de renun. lib. vj. ſecun-
dum Bald.in dict.l.iubemus. & Ioan.de Ana. in
dict.cap.fin.ne præla.vices.& refert Cardi.flo.te-
nere,quòd ſucceſſor in beneficio debet ſtare lo-
cationi, ſicuti in locatione tutoris: quia finita
tutela pupillus ſeu adultus debet ſtare locationi
tutoris.l.ſi tutelæ.ff.de admi.tuto.multo fortiùs
5 † in prælato, qui habet maiorem adminiſtratio-
nem quam tutor. ſecundum gloſ.in cap. ſi Epiſ-
copus.xj.quæſt.iij & Ioan.de Ana.in cap.quali-
ter & quando.el.ij.de accu.& eſt ratio ſecundum
ipſum,ne contrahentes decipiantur: & ne detur
occaſio,quòd prælati eccleſiæ nō inueniāt cōtra
hentes.facit l.j C.de his qui ven.ætat.impe. Nec
6 obſtat ſi dicatur,quòd † ſucceſſor eccleſiæ non
dicitur vniuerſalis: quia non ſuccedit in omni-
bus bonis defuncti. ſecundum Ia.de bello vi.in
authen.vt nulli iudi.§. quia verò. colla.ix.Hinc
ſolet dici,quòd licèt in beneficio dicatur ſuc-
ceſsio,non tamen dicitur hæreditaria. cap.Moy-
ſes.cum ſequenti.viij. quæſt.j. ſecundum gloſ.in
cap.ij. vt lite pend. & ideò ſucceſſor in beneficio
non tenetur ad debita prædeceſſoris. cap.quòd
quibuſdam.de fideiuſ. niſi eſſent debita contra-
cta ex neceſsitate eccleſiæ. cap.j. de ſolu. cum ibi
not. Quia ad iſtud reſpondetur ſecundum Io.
de Ana.in dict.cap. fin.ne præla. vices ſuas, quòd
talis ſucceſſor eccleſiæ non ſit vniuerſalis;tamen
tamen in caſu iſto habetur pro vniuerſali. facit
cap.conuenior.xxiij.quæſt.j.& quod habetur per
gloſ.& Panor.in cap. cùm ſecundum. de præben.
Et præmiſſa etiam procedunt quando benefi-
ciū vacat per reſignationem: quia iſto caſu habet
eundem effectum. iuxta not.per Io.de pla.in l.ij.
C.de anno. ciui.lib.xj. Non obſtat etiam ſi dica-
tur, quòd reſoluto iure datoris, reſoluitur ius
acceptoris. Et ita cùm talis locatio expiret mor-
te prælati,non debet tenere talis locatio. Quia ad
iſtud reſpondetur, quòd talis prædeceſſor ha-
buit adminiſtrationem, ſicuti de marito dicitur,
ſicuti ſupradictum fuit. Et idem in contractu
7 principis, † quia ſucceſſor tenetur illis ſtare, ſe-
cundum Ioan.de Ana.in dict.cap.fin. & iſta opi-
8 nio habet æquitatem † vt ſucceſſor in beneficio
teneatur ſtare locationi prodeceſſoris. licèt do-
cto.communiter teneant contrarium, niſi loca-
tio eſſet facta nomine eccleſiæ,&ad vtilitatem ip-
ſius,prout ſuprà dictum fuit.ſecundum Io. Ana.
in dict.cap.fin.Licèt Cardi. flo. conſi. xcv. vide-
tur ſimpliciter tenere,quòd ſucceſſor in benefi-
a cio teneatur ſtare locationi a prædeceſſoris,per
iura ibi per ipſum allegata.Et idem Panor.in diſ-
putatione ſua incipiente, Sempronius. in v. du-
bio.do. Antho.in dict. cap. fin. ne præla. vices
ſuas,dicit, quòd iſta materia eſt difficilis,& in-
9 trincata. † Veruntamen ad hoc vt conceſsio di-
catur realis, requiritur conſenſus Epiſcopi vel
capituli,& in caſibus in quibus ſucceſſor in be-
neficio teneretur ſtare contractui prædeceſſoris,
vbi eccleſia eſſet læſa poſſet in integrum reſtitui.
Et eodem modo ſucceſſor in beneficio non coge-
retur ſtare præciſè ſed cauſatiuè, ſatisfaciendo
de precio,de quo ibi latius per ipſum.& licèt ſu-
prà in primo volumine quæſt. ccxciiij. & quæſt.
xx.ſupra iſto volumine aliquid tetigerim: tamen
hic latiùs attigi,quia materia ſepè accidit coram
curia, facit l. legati in prin. ff. de libe. lega. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa
ſupplicationis domini Petri Clauanis, contra
dominum Ioannem de Vianeſio & dominum Ia-
cobum Boniparis: quia dictus Boniparis prior
ſancti Andreæ Champagniaci arrēdauit dictum
prioratum dicto Clauanis tribus annis, precio
cuiuſlibet anni ſex viginti florenorum. Et pen-
dente tempore arrendamenti dictus Boniparis
reſignauit dictum prioratum Campagniaci ad
vtilitatem dicti de Vianeſio. Dictus verò Claua-
nis fecerat cultiuari terras & cæteras expenſas,&
ſoluerat pro primo anno arrendamenti, & iam
erat inceptus ſecundus annus arrendamenti: &
ideò curia ex quadam æquitate, & quia etiam
interdum poteſt iudicare ſecundum conſcien-
tiam, iuxta not.per Cy.& Bar.in l.j.C.de his quæ
deſunt aduoca. & per do. Gui.Pap.dec. xxix. ad
obuiendum fraudi,& vt prouideatur indemnita-
ti ſubditorum,ordinauit quòd dictus dominus
Clauanis gaudeat dicto arrēdamēto pro dicto ſe
cūdo anno incepto,prouiſo quòd habeat ſoluere
pro dicto anno de precio arrēdamēti dicto de Via
neſio,Reſeruato dicto Clauanis iure agēdi cōtra
dictum Boniparis,& eius fideiuſſorem, ſi aliquid
plus ſoluerit,& aliàs prout pleniùs continetur
in dicta

in dicta ordinatione lata de hoc præſenti anno
domini M.cccccviij. Die.x. menſis Iuāij, in ma-
nibus Pelliſſonis

a Locationi Adde Sozi.conſ.xxxij.in.j.vol. Quòd
prælatus tenetur ſtare arrendamēnto prædeceſ-
ſoris per clem. j.in fin.de reb.eccleſ. non alien.
vide Alex.in l.ſi filio.§.fin.ff.ſolut.matri.

ARGVMENTVM.

De fructibus beneficij an parocus libere diſ-
ponere poſsit.

SVMMARIVM.

*1 Prælati ſeu decuriones uſufructuario & uſurario æqui-
parantur.

2 Clerici fructuum perceptorum quomodò domini ſint.

*3 Decurio ſi mortuus ſit aut beneficium reſignauit fructi-
bus nondum perceptis & ante ſolutionis terminum,
quòd ſucceſſori non hæredis decurioni fructus quæſiti
uidentur.*

Quæſtio CXCVII.

QVAERITVR de fructibus beneficij
eccleſiaſtici, an prælatus eccleſiæ habeat li-
beram adminiſtrationem diſponendi, & quid iu-
ris quando prælatus vel rector eccleſiæ moritur,
vel reſignat beneficium fructibus pendentibus
maturis nondum reconditis in horreis, & quan-
do terminus ſolutionis fiendæ euenit poſt mor-
tem vel reſignationem. Et in effectu de fructi-
bus beneficij eccleſiaſtici habetur per gloſ. or-
1 dina. in cap. præſenti.de offi.ordi.lib.vj. † Quia
in vita æquiparantur vſufructuario, & poteſt
diſponere in vita: ſecus in morte: quia æquipa-
rantur vſuario, & non poſſunt diſponere. & hoc
in beneficio habente adminiſtrationem, quid
2 autem in ſimplici beneficio ibi habetur, † Et li-
cèt clerici ſint domini fructuum perceptorum
beneficij eccleſiaſtici, hoc verum quoad victum
& veſtitum, ſed reſiduum debet reſeruare ad vti-
litatem eccleſiæ: ſecundum Archi. in can. aliena-
tiones. xij. quæſt. ij. de quo latius per ipſum in
cap. ſtatutum.§. acceſſorem. de reſcrip.lib.vj. a-
deo & intantum quòd ſi rector eccleſiæ expen-
dat fructus beneficij voluptuosè, ſeu in vanos
vſus, tenetur reſtituere, aliàs committit furtum
& ſacrilegium. ſecundum eundem Archi. in cap.
cum autem.xliiij. diſt. de quo etiam habetur per
Phili. Fran. in dict. cap. præſenti. & ibi etiam an
rector eccleſiæ poſsit ſatisfacere ſuis creditori-
3 bus. Sed redeundo ad quæſitum † quando rector
eccleſiæ moritur vel reſignat beneficium fructi-
bus nondum reconditis in horreo & ante termi-
num ſolutionis euentum. Et in effectu videretur
dicendum quòd non tranſmittat ad hæredem,
ſed quòd remaneant eccleſiæ vel ſucceſſori, dict.
cap. præſenti. in prin. de offi. ordi. li. vj. & ibi glo.
ſuper verb. reſeruari. in fin. & per hoc facit cap.
fin. de pecu. cleri. & l. defuncta. ff. de vſufructu.
& l. ſi fructuarius. ff. quibus mo. vſufruct. finia.
& ita tenet Ioā. Faber. §. is verò. Inſti. de re. diui.
quia fructus non tranſeunt ad hæredes (prout
ſuprà dictum fuit,) nec eſt fienda diuiſio in fru-
ctibus beneficij inter hæredem defuncti & ſuc-
ceſſorem in beneficio ſecundum canoniſtas: vt
refert Bar. in l. diuortio. §. ex cōtrario. ff. ſolu. matri.

Nec obſtat cap. j. §. his conſequenter. tit. hic fini-
tur lex. in vſib. feud. vbi fit mentio quando vaſ-
ſallus moritur ſine liberis maſculis ante menſem
Martij, quòd dominus habet fructus: ſecus ſi
vaſſallus moriatur poſt menſem Martij ante ta-
men menſem Auguſti. quia illud loquitur in
feudo: ſecus in beneficio eccleſiaſtico, vbi rector
eccleſiæ non facit fructus ſuos, niſi fuerint ſepa-
rati à ſolo & reconditi in horreo. dict. l. defun-
cta. ff. de vſufru. ſecundum gloſ. in dict. cap. præ-
ſenti. de offi. ordi. li. vj. Et licèt fortè fructus ſint
ſeparati à ſolo, ſed nondum venerat terminus
ſolutionis ſecundum conſuetudinem loci ante
mortem vel reſignationem beneficij, tunc talis
penſio deberet ſolui hæredibus vſufructuarij
defuncti, dict. l. defuncta. tamen aliud videtur
in beneficio eccleſiaſtico, vbi non tranſmittun-
tur fructus ad hæredes: quia ſunt de bonis ec-
cleſiæ, prout ſuprà dictum fuit. Et videtur ſen-
tire Ioā. Fab. in dict. §. is verò. Inſti. de re. diui. &
pro hoc facit l. fin. §. fin. ff. de iur. fiſci. cum ibi
nota. per Bar. & in l. Iulianus. §. ſi fructibus. ff.
de actio. emp. Aliter ad præſens ſuper hoc non
declaro, ſed me remitto veritati & deciſioni ca-
noniſtarum.

ARGVMENTVM.

Decimæ quomodò ſolui debeant.

SVMMARIVM.

*1 Decimæ de fructibus qui in fundo naſcuntur ſine ſemi-
nis & expenſarum deductione ſolui debent.*

2 Paupertas à decimæ ſolutione an excuſet, & nu. 6.

3 Decima deo debetur & quare.

4 Paupertas ab expēſis viſitationis legati vel prælati excuſat.

5 Item à talijs & collectis.

7 Bona omnia neceſsitatis tempore communia ſunt.

9 Aliud pro alio ſoluere neceſsitatis tempore licitum eſt.

*8 Decimæ ius non in toto ſed in tanto per laycum præſcri-
bi poteſt.*

*10 Viſitatio licèt non præſcribatur in modo tamen ſoluen-
di commutatio fieri poteſt, & præſcribi.*

*11 Decimæ per modum arrendamenti breui tempore laico
concedi poſſunt.*

Quæſtio. CXCVIII.

QVAERITVR an ex neceſsitate penu-
ria bladorum alicuius loci poſsit præſ-
cribi in modo ſoluendi decimas, vt recipiatur
1 pecunia pro blado. Dubium facit, † quia debet
ſolui decima in fructibus, qui excreſcunt ſine
deductione ſeminis & alterius expenſæ. cap. tua
nobis. de deci. cum ſimilibus. cap. reuertimini.
xvj. quæſt. j & cap. j. xvj. quæſt. vij. cum ibi nota.
per gloſ. quia palea etiam dicitur de fructu. l. a-
deo. ff. de acqui. rer. domi. & ſic non debet ſolui
aliud pro alio inuito creditore. l. ij. §. mutui da-
tio. ff. ſi cer. peta. & pro præmiſsis facit cap. cùm
homines. de deci. vbi decima debet ſolui ſtatim
2 fructibus collectis: nec † paupertas excuſat à
ſolutione decimæ. ſecundum gloſ. in cap. quia
tua. xij. quæſt. j. & ibi ſequitur Dominicus. Quia
prætextu paupertatis quis non debet tenere alie-
na vel peccare. l. palàm. in prin. ff. de rit. nup. &
iſtud tenet Ioan. And. in dict. cap. cùm homines.
de deci. vbi etiam refert tenere Vincentium, quia

decima pertinet eccleſiæ, & laicus non dicitur
dare ſed reſtituere, & ideò poteſt vendicari, &
ibi etiam tenet dom. Antho. quia pauperes de
eleëmoſina tenëtur dare decimam, quæ eis offer-
tur.cap.habebat. xij. quæſt.j. & pro hoc etiam
5 facit,† quia decima debetur Deo in ſignum vni-
uerſalis dominij.dict.cap.tua nobis.& ideò pau-
per debet ſoluere,& poſt eleëmoſinam querere.
Nec obſtat ſi dicatur quòd paupertas excuſat à
munere expenſarum viſitationis legati vel præ-
lati,iuxta not.per gloſ. & docto.in cap. cum in-
ſtantia. & in cap. procurationes. de cenſi. adeò
& intantũ quòd Epiſcopus tunc tenetur viſita-
re ſuis ſumptibus & expenſis ſecundum Panor,
in dict.cap. procurationes. licèt Epiſcopus iſto
caſu poterit exigere iuramentum ſuper impoten-
tia & paupertate allegata.ſecundum Panor. ibi
pro hoc facit cap.placuit.j.quæſt.ij.Iſtud eſt dif-
ficile contrarium, niſi dicatur quòd paupertas
in iſtis miſerabilibus perſonis, licèt paupertas
excuſet à muneribus perſonalibus & extraordi-
narijs: ſecus ſi à muneribus realibus & ordina-
rijs,licet dominus pie faceret,ſi remitteret.ſecun-
dum Ioan. And. Antho.de Bu & Panor.in cap.
5 licet.de cenſi. † Et idem eſt in talijs & collectis;
quia paupertas excuſat.ſecundum gloſ. in l.om-
nes.la.j.C.de anno.& tribu.lib.x. Secus à mune-
ribus realibus & ordinarijs. ſecundum Bar.&
Ioan.de Pla.ibi. Sed redeundo ad quæſitum ſu-
6 per ſolutionæ decimæ † quando quis non recol
a ligit de fructu,a niſi quãtum ſibi ſufficit & eius
familiæ, quòd paupertas ipſum excuſat facit,
quia quis non tenetur ſibi ſubtrahere neceſſaria
vt det pauperibus,vel eccleſiæ. can. non medio-
criter.de conſe. di.v. & iſtam partem tenet Mal-
eu. doctor antiquus in dict. cap. licet de cenſi.
quem refert Ioan. An.in dict.cap. cùm homines.
de deci. Vnde ſecundum Panor.ibi, talis debet
ſoluere decimam.ſed eccleſia debet ſibi remitte-
re tantum, quòd poſsit viuere: quia eccleſia de-
bet ſibi prouidere de ſuo. allegat not.per gloſ.in
cap.quicunque el.j.xvj. quæſt.vij. Quinymò ſe-
cundum Panor. in dict. cap. cum homines. vbi
eſſet tanta inopia alicuius, quòd ſi ſolueret deci-
mam,famæ periret, quòd tunc non tenetur ſol-
7 uere decimam: † quia tempore neceſsitatis om-
nia bona ſunt communia & licitè poſſet quis
furari pro vita.cap.ſicut.xlvij.diſt.cap.ſi quis de
fur.& pro iſta etiam parte facit: quia licèt regu-
lariter non debet ſolui pecunia pro qualitate
bladi, vel pro ſpecie. dict. l.ij.§.mutui datio.ff.ſi
cer.peta. & maximè in decima quæ debet ſolui
de blado excreto in prædio, prout ſuprà dictum
8 fuit,ſicuti in cenſu directi dominij:† tamẽ iſtud
deberet intelligi niſi in caſu neceſsitatis, quando
non poſſet reperiri: quia tunc bene poſſet ſolui
aliud pro alio.vt in authẽti.de fide iuſſo.§.penul.
colla.j.authenti.niſi. C.de ſolu. Et maximè in ec-
cleſia debitrice: quia ſi non habeat vnde ſoluere
pecuniam, tunc in ſubſidium poteſt dare in ſo-
lutum.aliqua res eccleſiæ mediocris. vt in auten.
de aliena.& emphiteo.§. quecunque. verſi. verò.
ſecundum prædictum. colla.ix. authenti.hoc ius
porrectum.C.de ſacroſanct. eccleſi. ergo videtur
idem ius econtra, quando laicus eſt debitor ec-
cleſiæ in caſu neceſsitatis quando non poteſt re-
periri de blado, ſufficeret ſoluere in pecunia. fa-
cit quod habetur per Spe.de loca.§.nunc aliqua.
ver.xxij.quia debet eſſe par conditio. & in verſi.
xv. Sed omiſsis argumentationibus hincinde, re-
9 deundo ad quæſitum,† licèt non poſsit præſcri-
bi per laicum ius decimæ in toto; tamen bene in
tanto,adeò quod poſsit alteri modus ſoluendi,
& debet attendi in talibus conſuetudo. cap. in a-
liquibus.de deci. & maximè ad euitandum ſcan-
dalum.cap.nihil.de præſcrip. §. quis ſcandaliſa-
uerit.de regu.iur.ſecũdum Cardi.flo. cõſil.cxlvj.
in fine.& Feli. in cap.cùm in officij.de præſcrip.
10 ſicuti in ſimili dicitur.† Quia ſicuti aduerſus
viſitationem non currit præſcripſio: tamen in
modo ſoluendi poteſt fieri commutatio & præſ-
cribi.ſecundum Io. And.Antho. de Bu. & Ioan.
de Imol.ibi.& pro hoc facit cap.relata.x.quæſt.j.
& cap.relatum.x.quæſt.ij.& cap.fœlicis.de cenſi.
lib.vj.Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, quòd de-
cimæ prohibentur concedi laico, etiam per mo-
dum arrendamenti,ſaltem ad vitam, vel ad lon-
gum tempus.cap.peruenit.de arbi. cap. quanuis.
de deci.cap.ad audientiam.de reb.eccle. non alie-
nan.cle.j.de reb.eccle.nõ. Quia ad iſtud reſpon-
11 detur, † quòd licèt decimæ prohibeantur con-
cedi laico ad longum tempus per modum alie-
nationis: ſecus ad modicum tempus per modum
arrendamenti fructuum.cap. veſtra. de loca.cum
ibi nota. Præterea quæſtio eſt diuerſa in caſu
iſto,an laici poſsint præſcribere in modo ſoluen
di decimam, ſoluendo pecuniam pro blado, in
caſu neceſsitatis, quando non poteſt reperiri de
bladis in loco pro vita laicorum, & maximè
quando clerici habent aliundè vnde viuere poſ-
ſint quia tunc bona clericorum dicuntur paupe-
rum.cap.qui.xvj.quæſt.j.& cap. de monachis. de
præben. cum ibi nota. & pleniùs fuit ſuprà ta-
ctum. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtio-
nem ſuper cauſa ſupplicationis domini Præpo-
ſiti monaſterij Vlcien.contra homines vallis pu-
te,aliàs vallis loyſiæ. Quia dicti homines allega-
bãt,quòd ſunt ſiti in patria frigida,& ſterili bla-
dorum,& quòd conſueuerant ſoluere decimam
in pecunia,& quòd etiam dominus Præpoſitus
conſueuerat eis arrendare tam per ſe quàm eius
prædeceſſores ipſis hominibus dictas decimas
ad pecuniam, & quòd dicta præpoſitura dicti
monaſterij habebat aliunde vnde honeſte viuere
poſſet.& aliàs prout pleniùs fuit deductũ in actis
dictæ cauſæ, ad quæ me refero: quia nõ interfui
in cõcluſione dicti proceſſus: quia videram pro
dictis hominibus antequàm eſſem de parlamẽto.
a De fructu. Adde l.forma.§. Illã.ff. de cenſ. quan-
do non naſcuntur fructus,nõ debetur tributum,
ſeu quando fructus percipi non poſſunt: vt per
Bart.in eius diſputatione incip. Publicanus.

ARGVMENTVM.

Sollicitator cauſæ ciuilis vel criminalis ad in-
carcerati expenſas non tenetur,vt qui litem ſuam
non faciat.

SVMMARIVM.

1 *Sollicitator cauſæ an litem ſuam faciat & nu. 4.*

Procurator

2 *Procurator in criminalibus in quibus admittatur.*
3 *Inſtigator calūnioſè accuſationem inſtigans, in ſenatuſconſulti Trebelliani pœnam incidit.*
5 *Sollicitatoris officiū permiſſum eſt de iure: & ſi ſtipendiatus ſit, teſtis in cauſa eſſe non poteſt.*
6 *Pater condemnationem filij etiam de legitima ſoluere non debet, ut quæ uiuente patre non debeatur.*
7 *Incarcerati expenſis qui ſoluendo non eſt, quis ſoluere teneatur.*
8 *Incarceratos ſiue pro debito, ſiue pro crimine liberare opus pium ſiue miſericordiæ.*
9 *Sanguinem ſuum redimere licitum eſt.*

Quæſtio CXCIX.

QVAERITVR an ſollicitator alicuius cauſæ, ſiue in cauſa criminali, ſiue in ciuili, faciat litem ſuam, maxime vt teneatur ad expenſas carceris, quando ſollicitat pro abolitione criminis & liberatione incarcerati. Dubium
1 facit. quia talis ſollicitator nō interuenit in actu iudiciali, & ſic non debet facere litem ſuam, nec contra ipſum deberet fieri executio: cùm non ſe obtulerit liti, iuxta nota. in l. Plautius. ff. de procura. & l. iiij. in princi. ff. de re iudi. nec officium debet eſſe dannoſum. l. ſed & ſi quis. ff. quemad-
2 mo. teſtamen. aperin. † Præterea, in criminalibus in quibus irrogatur pœna maior relegatione, licet non poſsit quis eſſe procurator, ſiue ex parte accuſatoris, ſiue accuſati, l. penulti. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. tamen bene poteſt interuenire pro accuſato ad allegandum cauſas abſentiæ. l. reos. C. de accuſa. l. cùm ſeruum. §. publicæ ff. de procura. Quinimò ibi fit mentio ad excuſandum innocentiam; ergo quod legitimè fit, pœnam non meretur. l. Grachus. C. de adulte. Nam licèt admittatur ad cauſam innocentiæ tanquam quilibet de populo. l. non tantum. ff. de appellatio. non tamen propter hoc dicitur procurator, nec poſſet præiudicare dommo, ſecundum Bar. in dict. l. penul. §. ad crimen. & maximè quando quis eſt detentus in vinculis, iuxta nota. per Bar. ib. vel etiam quando dominus admittitur pro ſeruo, vel pater pro filio, vel Abbas pro religioſis, & ita videtur idem quando eſt de patrocinio, vt poſſit afferre allegationes. l. ij. C. de accuſa. l. ſed hoc ff. de procura. Nec obſtat
3 præmiſsis ſi dicatur, † quòd inſtigator quando calonnioſè inſtigat accuſationem, quòd incidit in pœnam ſenatuſconſulti turpiliani. l. j. §. incidit. & l. in ſenatus. §. an ad eos. ff. ad turpilia. & debent condemnari in expē. ſecundum Bar. ibi. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd ibi loquitur in inſtigatore ex parte accuſatoris, ſeu iudicis inquirentis: ſecus in ſollicitatore, cuius officium
4 non eſt inſtigare. † Præterea etiam inſtigator non facit litem ſuam quando non interuenit in lite promouendo accuſationem, vel producendo teſtes vel probationes. l. ob hæc verba. ff. de his qui no. infa. & hoc ibi tenent gloſ. Bar. & Ange. ibi. quia iſte non coadiuuat litem, & pariter non ſe offert liti, & ſic non debet fieri condemnatio expē. contra talem, dict. l. iiij. in princip. ff. de re iudi. maximè quia iſti non interueniunt in iudicio, ſed extra iudicialiter faueant, & ſic non debent teneri, iuxta nota. per Ange. in dict. l. ob
5 hæc verba. † Præterea officium ſollicitatoris eſt de iure permiſſum, & quando eſt ſtipendiatus à domino, non poteſt eſſe teſtis in cauſa, ſecundum dominos de Rot. in nouis decisio. ccxiij. incipiente, Sollicitator, ſub titu. de teſti. facit ſpecr. rom. ago. de teſti. l. vj. cum ibi nota. per Gemi. & ita non debet pati talis ſollicitator condemnationem expenſarum. Quia officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum: prout ſuprà dictum fuit. Tum etiam quia graue eſt, non ſolùm legibus, ſed etiam æquitati naturali contrarium, vt vnus pregrauetur pro debito alterius. l. j. vt nullus ex vican. pro alien. vicanor. debi. teneatur. & hoc ſiue debitum deſcendat ex delicto ſiue ex contractu, ſecundum Io. de Pla. ibi, imò pater non tenetur pro debito filij, nec econtra. l. cū te. C. ne vxo. pro mari. & licèt pater incæperit ſoluere in parte non tamen tenetur aliis ſoluere, vt ibi habetur, & facit toto titu. C. ne filius pro patre. Quinimò quando quis ſua auctoritate pignorat pro debito alterius, patitur pœnam quadrupli, authē. ſed omninò. C. ne vxo. pro mari. & in authēti. vt non fiant pigno. collati. v. An autem valeat ſtatutum vt pater teneatur pro debito filij ſaltem quo ad legitimam. vide per gloſ. & Ioan. de Pla. in rubr.
6 de decre. decurio. libr. x. † Veruntamen ceſſante ſtatuto pater non debet ſoluere cōdemnationem pro delicto filij, etiam de eius legitima: quia viuente patre non debetur legitima filij. l. j. §. ſi impubere. ff. de colla. bo. & hoc vbi tenet Bar. & Specu. in titu. de exeeu. ſen. §. ſequitur. ver. quid ſi filius familiâs, etiam pro alimentis quæ poſſent deberi filio. de quo etiam per Bald. in l. ſi qua pœna. ff. de his qui ſunt ſui vel alien. iur. multo minus collaterales de parentela alterius
7 tenentur pro condemnatione ipſius. † Præterea quando quis detinetur in carcere, tunc detentus debet ſoluere expen. carceris: & ſi non habeat vnde ſoluere, tunc creditor vel alius, qui facit ipſum detineri, ſecundum gloſ. Ioan. de Pla. in l. fina. C. de eroga. mili. anno. libr. xij. & Bar. in l. ſanctum. ff. de re iudi. & Ange. Are. Inſti. de actio. §. fina. & dom. Guid. Pa. in deci. ſuis. & per conſequens talis incarceratus quando non eſt ſoluendo, ſi habeat partem priuatam denunciantem debet teneri ad expen. carceris, aliàs iudex poſſet ipſum relaxare: ſecundum docto. vbi ſuprà. Si verò non haberet partem priuatam denunciantem, & fuerit quis poſitus in carcere ex officio fiſci & incarceratus non eſt ſoluendo, tunc fiſcus debet ſoluere expenſas, licèt vt ſeruus non tantùm tacetur quando detinetur ad inſtantiam fiſci, quàm quando habet partem priuatam.
8 † Tum etiam ſe exponere pro liberatione captiui eſt actus pius, & opus miſericordiæ. l. ſi quis pro redemptione. C. de dona. Et idem pro liberatione carceratorum pro delicto. ſecundum gloſ. in cap. ſacrorum. xij. quæſt. ij. de quo per Bal. & Alexand. in l. quanuis. ff. ſolu. matri. Ergo ſufficit ſi cui in paucis amici labore conſulatur. l. tutori. C. de nego. geſt. nec debet vlteriùs teneri, ad expenſas carceris, aliàs eſſet malum exemplum, & daret occaſionem non ſe interponendi pro incarceratis, nec fungi officio ſollicitatorum, ſed

q 3

diret ocaſionem penitùs ſe retrahendi à tali of-
ficio ſollicitatorum, & eſſet cōtra vtilitatem rei-
9 publicæ: † Præterea licitum eſt redimere ſan-
guinem ſuum.l. fin.ff.de bonis eor.qui mor. an-
tè ſenten.ſibi conſciue. Et præmiſſa ad quæſtio-
nem ſuper cauſa ſupplicationis & quærelæ ho-
neſti Ioannis Baleeti,aliàs ruffi mandamenti Vo-
ſtipiſ contra Ioannem Lurie vicecaſtelanum
Gratiano: ſuper expenſas carceris Ioannæ Riua-
lie, quæ accuſabatur de ſuffocatione partus,&
obtinuit abolitionem. Et dictus Baleeti, qui eſt
de parentela collateralis dictæ Ioannæ Riualie
ſollicitauit aliquantulum extra iudicialiter in-
terinationem dictæ abolitionis,& ad inſtantiam
Iacobi Charrelli, licèt magiſter Petrus Gallianr
comparuerit in cauſa pro dicta Ioanna Riualie.
Et pariter quidam Ioannes Bouerij ſeruitor di-
cti Lurie acceſsit Lugdunum ad adportādum di-
ctam abolitionem. Nunc verò dictus Lurie pro-
ponit ,quòd dicta Ioanna non eſt ſoluendo, nec
pariter eius pater,& dirigit actionem ſuam con-
tra dictum Baleeti:& ipſum fecit pignorari de
certis eius precijs, propter quod dictus Baleeti
quærelauit. Aliter ad præſens non declaro:quia
adhuc pendet lis coram curia.

ARGVMENTVM.

Ordo iuris in fiſcalibus cauſis ſeruandus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Ordo iuris in cauſis fiſcalibus ſicuti in priuatis ſeruan-dus eſt.*
2 *Cauſæ fiſcales ſententiam deſiderant.*
3 *Fiſcus iure communi utitur.*
4 *Fiſci debitum liquidum ſummatim tractandum eſt.*
5 *Fiſcalium debitorum exactores niſi bulatiuum habeant pignerare non debent, & à quacunque concuſsione caue-re debent.*
6 *Reuiſores rationis communis.*
7 *Fiſcus ad hoc ut debitorū bona ſub haſta uendantur, quæ requirantur.*
8 *Qui emit à fiſco an tutus ſit. & nu. 11.*
9 *Solennitas ſi deſit, mala fides præſumitur.*
10 *Mala fides contra peritum iuris præſumitur.*
12 *L. Bene à Zenone. C. de quadri. præſcript. an de iure ca-nonico procedat, & in quibus rebus.*

Quæſtio. CC.

QVAERITVR an in cauſis iurium &
debitorum fiſcalium debeat ordo iuris ſer-
uari, an verò debeat ſummariè procedi, & qua-
lis ſolennitas requiratur in executione debito-
rum fiſcalium. Et in effectu prima facie videre-
1 tur dicendum, quòd † debeat ordo iuris ſeruari
in cauſis fiſcalibus, ſicuti in cauſis priuatorum.
l. defenſionis facultas. aliàs incipit facultas. C.
de iure fiſci.lib.x.quia fiſcus in hoc vtitur iure
priuati.l.item veniunt §. priuatorum.ff. de peti.
hære.l. j.C.eod.titul.l.j.C. de condu. & procura.
prædio.do.augu.libr.xj. Vnde ſecundum Andræ.
de Baru.quem refert & ſequitur ibi Bar. quòd
in cauſis fiſcalibus eſt ſeruandus ordo iuris, ſi-
cuti in cauſis priuatorum. Et licèt eſſet proceden
dum ſummariè tamen deberet dari libellus, aut
ſaltem ſummaria petitio in actis redacta. ſe-
cundum Ioan.de pla.ibi allegat l.de ſubmerſis.
C.de naufra.lib.xj.pro quo etiam facit cle.ſæpè.
de verbo. ſigni.Et iſtud facit pro ſtatuto Del-
phiñ.quòd in cauſis patrimonialibus fiſci debet
procedi ad inſtar cauſarum priuatorum.pro quo
facit l.non puto.ff.de iure fiſci.nam in talibus at-
tenditur conſuetudo. l. miſsi opinatores. C. de
exacto.tribu.lib.x. & pro hoc etiam facit l. quo-
niam nulli.C.de appella.cum gloſa ibidem,quòd
2 † in cauſis fiſcalibus requiratur ſententia diſ-
finitiua:quia non debet incipi ab executione.l.j.
C.de execu.rei iudi.& pro hoc etiam facit l.j.&.
ij.C. de capien. & diſten. pigno. tribu. quia ſe-
cundum gloſ. ibi ſeruatis ſolennitatibus ante-
quàm diſtrahantur pignora, requiruntur duos
menſes.l. debitoribus.ff.de re iudi. & pro præ-
3 miſsis etiam facit, † quia fiſcus vtitur iure com-
muni, niſi appareat de priuilegio. l. exemplo. C.
de proba.& ibi per Salice.in l.ex imperfecto.C.de
teſta.& in dubio fit interpretatio contra fiſcum.
dict.l.non puto.ff.de iur.fiſci. Sed pro contraria
parte facit l.hij qui.aliàs incipit,ſi qui.C.de con
uenien.fiſci debi.libr. x. vbi debitores fiſci ſum-
matim exiguntur. & pro hoc etiam facit dict. l.
miſsi opinatores. & in talibus debitoribus fiſ-
calicus poteſt procedi per viam detentionis per-
ſonæ per modum arreſti, vel per viam ſubaſta-
tionis bonorum, & eſt in electione fiſci. l. nemo
carcerem. C. de exacto. tribu. lib. x. licèt ſecun-
dum Bar. ibi.dict. l. procedit in debito triburo-
rum. Secus fortè in alijs,debitis fiſcalibus ex alsjs
cauſis:quia eſſet neceſſe, quòd priùs conuenire-
tur ad bona,quàm ad detentionem perſonæ.alle-
gat l.ſacrilegij.la.ij.§.fina. ff. ad leg. iul. pecu.&
pro hoc facit quòd habetur per gloſ. in l.iij.§.
tutores.ff. de ſuſpec. tuto. Vnde in hac materia
Bar.& Ioan.de Pla. in dict. l. hi qui. diſtingunt,
quòd quidam ſunt debitores fiſci iam redacti
in numero debitorum, puta ex aliquo contra-
ctu,vel ob tributa:& iſti conueniuntur ſumma-
tim,& executiuè.quando debitum eſt liquidum.
dict. l. ſacrilegij. §. fin. & l. Paulo. §. fina. ff. de
lega. iij. ſecundum Ioan. de Pla.in dict. l. miſsi
opinatores. Quidam non ſunt redacti in nu-
mero debitorum, ſed dubitatur ſeu contradi-
cunt ſe eſſe debitores, tunc contra ipſos agen-
dum eſt ordinariè, prout ſuprà dictum fuit. Et
ita etiam tenet Ioan.de Pla.in dict. l. nemo car-
4 cerem, † quando debitum fiſcale eſt liquidum,
debet agi ſummatim aliàs ſecus. Et idem tenet
in dict. l.j. de capi.& diſtrahen. pigno. lib.x. &
pro hoc l.ij. C.de fun. rei priua. aliàs publi.lib.
xj. vbi emphyteotæ fiſci pro cenſu debent ſum-
matim compelli quando ſunt liquidi: ſecus ſi de-
bitores non ſunt liquidi. ſecundum Ioan. de
pla. idem tenet Bald.in dict.l.j. C.de condi. ex le.
& in l. ij. C. quando fiſ. vel pri. & in l. j. C.de
hæredi.vel actio. & in dict.l.quoniam nonnulli.
C.de appella. Veruntamen quando debitum fiſ-
5 cale eſt liquidum, † exactores non debent pigno
a rari aliquem niſi habeant bulatiuum: a & de-
bent cauere à quacunque concuſsione. l. j. C.de
exacto.tribu. lib. x. & pro hoc facit l.ij.§. quod
de frumentaria.ff. de adminiſtra. & ibi per Bar.
quod eſt ſpeciale in iſtis officiarijs, qui habent

receptam

receptam relpublicæ poſtquàm reſtituerunt eorum librum rationum, in quo continetur introitus & exitus.l.j.§.officio.ff.de tute. & ra.diſtran.l.ſtatu liberi, penè in fin. ff.de ſtatu liber. ideò quòd non requiratur alia cognitio, niſi
6 computatio rationis. † Ideò iſti reuiſores rationum communis poſſunt pronunciare contra talem officiarium præteritum abſentem,& idem Bartol. in l.ij. C. vbi quis de curia. vel coorta.aliaue.condi.conueni. tenet idem. Et iſtud facit pro ſtylò cameræ computorum Delphinalium, quia poſtquàm caſtellani reddiderunt eorum compita, quando reſtant debentes per finem computorum, auditores tradunt quandam ſcripturam theſaurario vocatam le debet, & habet executionem paratam, Et idem in exactione taliatum & ſuccidiorum Delphiñ. Veruntamen vbi pars ſe opponit, ſunt ſolitæ impetrari literæ in curia ſuper declaratione pœnarum. Et pariter in recognitionibus Delphinalibus quando remittuntur per commiſſarium coram curia, tunc ſi partes petant ſe informari remittuntur in camera computorum, aliàs ſi ſe opponant & petant dari libellum, tunc audiuntur, & proceditur ordinariè, prout ſu-
7 prà dictum fuit. † Veruntamen quando fiſcus procedit per ſubaſtationem bonorum, ad hoc vt poſsit facere ſubaſtari plura requiruntur, oportet quòd conſtet de debito, & quòd fiant inquantus per viginti dies, & quòd iuſto pretio detur, & ſi aliquid deficiat, non tenet, nec eſt ſtandum narrationi inſtrumenti, iuxta nota. per gloſſ. Bartol. & Ioannem de Pla. in l.j.C. de fide inſtrumento. & iure haſte fiſca. libro x. & tenetur ad reſtitutionem fructuum, vt ibi habetur, & in l.ſi quos. C. de reſcinden. vendi. & in l.j.& ij.C.ſi propter publi. penſio.& in l.j. C.de præſcript. trigin. vel quadragin. annorum.
8 Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, quòd † quando aliquis emit à fiſco pignora, quòd debet eſſe incontinenti ſecurus, nec poteſt retractari prætextu reſcripti, vel minoris ætatis l. quæcunque.C.de ſi.inſtrumen.& iure haſte fiſca.lib. x.& dict. l.j.C. de capien. & diſtra. pigno. eod. libr.& l.j.& ij.C.ne fiſcus rem quam vendi.euin. libr.x.l.omnes.l.benè à Zenone. C.de quadrien. præſcript. Quia hoc verum ſecundum Ioan. de Pla. ibi, dum tamen venditio fiat ſolemniter. & oportet principaliter, quòd conſtet de tribus, videlicet de debito, & quòd fuerit ceſſatum in ſolutione, & quòd venditio fuerit ſolemniter facta & iuſto pretio, ſecundum Ioan. de Pla. in dict. l. quecunque. & ita etiam tenet gloſſ. Inſtitu. de vſucap.§.edicto. vbi gloſſ. facit differentiam quando fiſcus vendit rem vt ſuam, vel vt alienam quando fuit ceſſatum in debito, & tunc requiritur ſolemnitas. & idem
9 tenet in l.fina.C.ſi aduer.fi. & † quando deficit ſolemnitas præſumitur mala fides, ſecundum glo.& Bartol. in dict.l.j.C.de fide inſtrumen.& iure haſte fiſca.libr.x.& pro hoc facit l.quemadmodum. C.de agrico.& cenſi.libr.xj.& capi.qui
10 contra iura. de regul. iur. libr. vj. † Et maximè præſumitur de mala fide contra peritum in iure, iuxta nota.per gloſſ.in ſimili.in l.profeſsio.C.de muner.patrimo.& per Bart.& Bald.in l j.C. qui
11 & aduer.quos in inte.reſtitu.nõ poſtu.† Præterea quando fiſcus vendit rem alienam ſcienter, tunc emptor non eſt ſecurus, ſed poteſt vendicari, ſecundum glo.in l.j.C.de vendi.re.fiſca.commu.cum priua.lib.x.& ſecundum Barto.Ioan.de Pla.ibi non procedit.l.omnis.& l.bene à Zenone.C.de quadrien.præſcript.quãdo princeps vel fiſcus vendit vel donat ſeu alienat rem alienam ſcienter, vel quando vendit minori pretio, etiam infrà dimidium iuſti pretij.l. ſi minori. C. de iure fiſci.lib.x.& ibi per Bartol.Ioan.de Plat.Et etiam quando non interuenit alia debita ſolemnitas.l.j.& ij.C.de fide inſtru.& iu. haſte fiſca.li. x.quia tunc tenetur emptor de fructibus perceptis & percipiendis: quia titulus habetur pro non titulo, ſecundum glo.& doct.in d.l.j. & per gl.in d.l.ſi fundũ.C.de rei vendi. & Albe. in d.l.
12 edicto.C.ſi aduer. fiſcum.† licèt etiam d.l.benè à Zenone, non procedat de iure canonico, ſecundum gl. in c.ij.de reb.eccle.non alie. quia dict.l. benè à Zenone.procedit in rebus priuatorum & non eccleſiæ, ſecundum glo.in c.quicunque.xij. quæſt.ij.facit glo.in ca.placuit.xvj.quæſt.iij. Et quando quis contrahit in fraudem fiſci in rebus quæſitis, punitur in quadruplum.l. qui contractibus. C. de iu. fiſci.libr.x.& in rebus querẽdis ad duplum.l.auſertur.§.fina.ff.de iure fiſci.
a Bullatiuum. Adde Bullatiuum in camera computorum vulgariter dicitur, le debet.

ARGVMENTVM.

Quæſtoribus ærarijs & coactoribus pecuniam receptam conflare ſeu in maſſam redigere & lucrum inde accipere non licet.

SVMMARIVM.

1 *Qu.eſtor prouincialis ſiue theſaurarius generalis in prouincia præficiendus eſt, cui coactores ſeu particulares receptores rationes reddere annuatim tenentur.*
2 *Coactores quæſtori prouinciali rationes ſcripto referre tenentur.*
3 *Coactores pecuniam quam receperunt in maſſam redigere & lucrum capere non, niſi cum comitis ſacrarum largitionum licentia debent*
4 *Comes ſacrarum largitionum quis dicatur.*
5 *Coactores officiariorum ſtipendia de nummis quos acceperunt ſecundum morem ſoluere tenentur.*
6 *Coactor qui officiariorum ſtipendia ſoluit ante quàm debeantur, an inde lucrum referre debeat.*

Quæſtio CCI.

QVAERITVR an ſit licitum theſaurarijs & alijs receptoribus pecuniam receptam cõflare, ſeu in maſſam redigere, billionare, aut lingotos facere, & in qua moneta debeant ſoluere & quando anticipant terminum ſolutionis ſtipendiorum ſeu vadiorum, vel aſsignationum, an ſit eis permiſſum aliquod lucrum recipere, & econtrà quando ipſi retardant ſoluere an te-
1 neantur ad intereſſe. † Et in effectu in vna prouincia eſt ſolitum deputari vnus theſaurarius generalis, cui alij particulares receptores ha-

bent ſoluere.l.j. C.de cano. largi.titu.libr.x. &
ibi Barto.Ioan.de Pla.l.diu.C.de ſuſce.& archa.
lib.x.& debent reddere rationem computi an-
nuatim.l.neminem.C.de ſuſcep.& archa. libr.x.
l.ij.C.de nauicu.libr.xj. & ibi per Bart.Ioan. de
Pla. Quinimò interdum iſti receptores de qua-
tuor in quatuor menſibus debent reddere eorũ
rationem claram theſaurario.l.j. C. de apochis
publi.lib.x.& Ioan.de Pla.& debent reddere ra-
tionem in ſcriptis.l.apparitores.C.de exact. tri-
3 bu.lib.x.†Et tales theſaurarij ſeu receptores ex
quo receperunt pecuniam auri vel argenti non
debent in maſſam redigere, nec bilionare,vel cã-
biare ſine licentia illuſtris comitis ſacrarum lar
gitionum, ſed debent illicò quo receperint po-
nere in theſauro,aliàs puniuntur:& debent red-
dere lucrum. l.diu.aliàs incipit, minimé.C. de
ſuſcep.& archa.lib.x.l.j.C. de auri publi.perſe.
co.li.& ibi per Bar.Ioan.de Pla.l.j.C.de offi.co-
4 mi.ſacra.largitio.†Et talis comes ſacrarum lar-
gitionum dicitur ille qui diſtribuit largitatem,
ſeu liberalitatem principis,ſecundum Albe.in d.
l.j.& fortè poſſet intelligi de iſtis generalibus
ſententiarum Regis domini noſtri Delphi. qui
habent onus ſententiarum ordinariarum & ex-
traordinariarum.Sed redeundo ad quæſitum, quod
dicti receptores nummos graues non debeant
retinere, & leues expendere facit: quia in hoc
fraudatur res publica,ſecundum Hoſtien. Ioan.
And.in c.quanto.de iureiuran.Ioan. de Imol.in
l.Paulus, aliàs incipit,creditorem.ff.de ſolu.cir-
5 ca finem.†Et ſic debent ſoluere ſalaria & ſtipen
dia officiariorum de eadem moneta quam reci-
piunt, & in terminis conſuetis, vti per cartero-
nos.l.per hanc.aliàs incipit, iubemus.C. de ero-
ga.mili.anno.lib.xij.§.fi.aliàs theſaurarius tene
tur ad omne intereſſe, & ad pœnas ibi adiectas.
Et vidi ſemel de theſaurario qui differebat ſol-
uere ſtipendia in carterono, qui fuit aſsignatus
6 ad tenendum arreſtum.Et econtrà†quando the-
ſaurarius anticipat terminum ſolutionis ſtipen-
diorum, etiam mutuando poteſt accipere lu-
crum.d.l.per hanc.in prin.& ibi Bar.& Ioan. de
Pla.& ſi tales milites aut officiarij recuſent ſol-
uere, poſſunt ſequeſtrari ſtipendia, ſed oportet
quòd conſtet de debito per inſtrumentum pu-
blicum,vt ibi habetur. Sed an tale lucrum ſit li-
citum dubito,niſi diceretur per modum intereſ-
ſe.l.iij.in fin.ff.de eo quod cer.lo. iuxta nota. in
c.conqueſtus.de vſu. relinquo ſuper hoc cogi-
tandum.

ARGVMENTVM.

De principis pecunia mercari quæſtoribus &
coactoribus non licèt.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniam mutuam à quæſtoribus & coactoribus accipe-
re non, niſi cum principis licentia, licere regulare eſt.*
2 *Theſaurarijs pecuniam receptam in alios, uſus præter-
quam deſtinatos conuertere non licèt.*
3 *Theſaurarij de lucro quod referunt ex fiſci pecunia com
mercio rationem reddere tenentur.*
4 *Theſaurarijs ſeu receptoribus cum ſubditis prouinciæ in
qua conſtituti ſunt, contrahere prohibitum eſt.*
5 *Theſaurariorum officia ad quod tempus eſſe debent.*

Quæſtio CCIL.

QVAERITVR an ſit licitum theſaurarijs
vel alijs receptoribus de pecunia principis
receptæ auri argenti,vel aliarum ſpecierum mer
cari, & commercium facere, & lucrum recipe-
re: & an poſsit accipi de tali pecunia eroganda
ex aliqua iuſta cauſa pro negocio principis. Et
1 in effectu† regulariter eſt prohibitum, accipere
mutuam pecuniam ab officialibus fiſci, ſeu the-
ſaurarijs ſine licentia principis, aliàs eſt pœna
quadrupli in accipiente, & etiam in dante pœ-
na deportationis, & ablatione bonorum in pe-
cunia auri.l.j.& ij.C. de his qui ex publi. ratio.
mutuam pecu.acce.libr. x. nec eſt licitum tales
pecunias ad alium vſum conuertere, aliàs in-
curritur grauiſsima pœna.l.j.ij.& iij. C. de his
quæ ex publi. colla.illa.ſunt non vſurpan. lib.
x. niſi hoc fieret de mandato & iuſsione & pote-
2 ſtate ſublimium:vt in dict.l.ij.†Nam prohiben-
tur tales theſaurarij tradere tales pecunias ad a-
lios vſus ſiue occultè, ſiue palam. dict.l.ij.C.de
his qui ex publi.ra. & qualiter dicatur ibi fie-
ri occultè, habetur per Bartol. & Ioan. de Pla.
Et quando theſaurarius ſe aſſerit habere man-
datum ſuperioris ad hoc, de quo non apparet,
incurrit triplex delictum, videlicèt furtum pe-
culatum & falſum,ſecundum Ioan. de Pla. ibi.
Et iſtud facit contra conſeruatores monetæ,
qui pecuniam deputatam ad ſalarium docto-
a rum, quando conuertunt ad alios vſus:a ſecun-
dum Barto. in dict.l.ſciant.C. de his qui ex pu-
bli.colla.libr.x. & pro hoc facit. §. iubemus. in
3 authen.de coll.colla.x.† adeò quòd ſi tales the-
ſaurarij percipiant aliquod lucrum de tali com-
mercio, debent reddere computum & reliqua
fiſco, ſecundum Barto.& Ioan.de Pla. in dict. l.
j. C. de auri publi. perſecu. libr.x. & in l.nemi-
nem.C. de ſuſcepto. & archa.libr.x. Et pro hoc
etiam facit, quia non eſt licitum conuertere
mulctam ſeu pœnam pecuniariam ad alium v-
ſum quàm ad erarium fiſci, niſi de licentia ſu-
perioris, vel quòd eſſet modica pecunia, ſecun-
dum Ioan.de Pla.in dict.l.ſciant.C.de his qui ex
publi. & in l. præcipit. C. de canone largitio.
libr.x. de quo etiam per Bartol. & Ioan. de Pla.
in l.diu, aliàs incipit,nemine.C.de ſuſcep.& ar-
cha.libr. x. & per Bartol. in l.diuus. ff. de pœn.
4 damna. † & tales theſaurarij ſeu receptores ne-
dum prohibentur mercari de pecunijs publicis,
ſed etiam in alijs rebus, durante eorum officio
prohibentur contrahere cum ſubditis prouin-
ciæ vbi ſunt theſaurarij.l.j. C. de contra. iudic.
ſecundum glo.& Ioan.de Pla.in dict.l.miſsi opi
natores. C.de exacto. tribu.libr.x.& hoc ne va-
gando circa commercia & negocia priuata auo-
centur à publicis negotijs.arg.in l.milites.C.lo-
ca.nec debet aliquid retinere de denarijs eorum
receptæ,vel aliquod ſeruitium à ſubditis recipe
5 re ſub pœna dupli.d.l.miſsi opinatores. † Et pa-
riter talia officia theſaurariorum ſeu recepto-
rum debent eſſe annalia, aut ſaltem non debent
durare vltra biennium. d.l.neminem. de ſuſce-
pto.&

pto.& archa.lib.x.niſi aliter per conſuetudinem
caueretur, vel ex conceſsione principis officium
eſſet perpetuum,ſecundum Ioan.de Pla.ibi,quod
in dubio præſumitur.l.iuriſperitos.ff. de excuſa.
tuto. & pro hoc facit d.l. miſsi.opinatores, vbi
etiam attenditur conſuetudo in modo exigendi
tributa. Et præmiſſa faciũt ad quæſtionem, quia
interdum quando occurrit neceſsitas pro nego-
cijs ſereniſsimi domini noſtri Regis Delphin.de
mandato curiæ,& in præſentia auditorum came
ræ dominus theſaurarius tradit moderatè de pe-
cunijs pro tali expen.ſenda. & pro hoc facit d.l.
ij.C.de his quæ ex publi.colla.lib.x. Et quod ſu-
pradictum fuit, quod theſaurarij ſeu receptores
prohibentur mercari de pecunia publica,ſiue per
ſe, aut ſuos familiares, aut aliàs tenentur reddere
computum de lucro.d.l.ij C.de nauicu.lib.xj. &
ibi per Ioan.de Pla.

a Vſus. Adde an licitum ſit theſaurarijs ſolutionẽ
anticipantibus lucrum recipere l. Iubemus per
hanc.C.de erogat. milit. anno.lib.xij. per gloſſ.
Barto.& Ioan.de Platea.

ARGVMENTVM.

Debita fiſcalia quomodò exigi debeant.

SVMMARIVM.

1 *Debitores fiſci ſummariè conueniendi ſunt, ſi debita li-
quida ſint.*
2 *Quictantia quam theſaurarij ſeu receptores fiſci debi-
toribus faciunt qua eſſe debeat.*
3 *Scripturæ maſſarij non,niſi à notario ſubſcripta ſit, cre-
ditur:uel niſi aliter à lege municipali ſtatuatur.*
4 *Contractus initus cum fiſco per teſtes probari poteſt.*
5 *Exceptio non numeratæ pecuniæ aduerſus theſaurarij
quictantiam an admittatur.*
6 *Quictantia ſuper ſtipendijs & aſsignationibus factis
conceſſæ theſaurario de recepto tenent, etiam ſi de reali
numeratione non conſtet.*
7 *Theſaurarius ſicut ut quictantia edatur,uel quod iterum
ſoluatur petere non poteſt, & ſi quictantiæ apoca de-
perdita ſit:ita nec debitor à theſaurario quictantiam ſibi
iterum dari petere poteſt.*
8 *Quictantia tutoris de recepto an pupillo noceat. Quid
de Abbatis uel prælati quictantia cum capitulo,an eccle-
ſiæ præiudicet.*
9 *Intellectus auth.hoc ius porrectum.C. de ſacroſanct. ec-
cleſ. & l. Ciuitas ff.ſi cert.peta.*

Quæſtio CCIII.

QVAERITVR de modo exigendi & recu
perandi debita & iura fiſcalia, & de modo
dandi quictantiam,& ſi habeat obſtare exceptio
non numeratæ pecuniæ, ſi debeat adhiberi fides
ſcriptoris fiſcalibus abſque ſubſcriptione nota-
rij,& an requiratur cauſa in quictãtia, & in qua
moneta debeant ſolui debita fiſcalia, & ſi poſ-
ſint ſolui in parte, ſeu quibus terminis, & de
1 modo conueniendi debitores fiſcales.† Et in effe
ctu debet procedi ſummariè,quãdo debita ſunt
liquida.l.hi qui. C.de conue. fiſci debito. libr.x.
2 prout pleniùs ſuprà fuit tactum quæſt.cc. † Sed
quando recuperant debita, ad hoc vt debitores
ſint ſecuri, requiritur quictantia per ſcriptu-
ram, dies conſul, & ſubſcriptio notarij. l. fiſco.
C.de conuenien.fiſci debito.libr.x.& ibi per gl.
Barto.Ioan.de Pla.l.j.C.de apo.publi. eod. libr.
Et pariter cauſa in quictantia fiſcali inſeri de-
bet in iſtis adminiſtratoribus qui nõ habent po
teſtatam donandi,ſecundum Barto.Ioan.de Pla.
in dict.l.j.aliàs ſecus.l.tale pactum. in princi. ff.
de pact. Veruntamen licèt talis apoca quictãtiæ
ſignata manu theſaurarij non præiudicet fiſco:
tamen de æquitate priùs debet conueniri theſau
rarius,ſeu alius receptor qui dedit quictantiam.
d.l.fiſco.dicit Bald.in l.Imperator.ff. de ſta. ho-
3 mi.†quòd non creditur ſcripturæ maſſarij com
munis, niſi notarius ſubſcribat, niſi aliter lex
municipalis ſtatuat.& hoc tenet Alex. de Imol.
in addi.ad Bart.in d.l.fiſco, & quòd in talibus
debeat attendi conſuetudo,tenet Ioan.de Pla.in
dict.l.fiſco.& Sali.in l.exemplo.C.de proba. fa-
4 cit c.cùm dilectus.de fide inſtrumen.† licèt aliàs
contractus initus cum fiſco poſſet etiam proba-
ri per teſtes.l.& ſi inſtrumenta.C.de fide inſtru-
men.& de iure haſtæ fiſca.lib.x.Sed eſt ſpeciale in
5 iſtis ſecuritatibus † quictantiarum de publico,
qui requiritur ſcriptura, nec admittitur exce-
ptio non numeratæ pecuniæ.l. omnes. §.ſi illis.
de quadrien.præſcriptio.l.in cõtractibus. §. ſed
quoniam.de non nume.pecu.l.ſemel.& l.ſi.C.de
apo.publi.lib.x.l.ſecuritates. C. de ſuſcepto. &
archa.lib.x. Quinimò fiſcus creditor iſto caſu
quando quictantia fiſcalis de recepto eſt facta
per ſcripturam ſolenniter non poſſet opponere
infra xxx.dies exceptionem non numeratæ pecu
niæ,&ſic eſt iſto caſu deterioris conditionis quã
priuatus, qui poteſt opponere aduerſus confeſ-
ſionem liberationis exceptionem non numera-
tæ pecuniæ infrà triginta dies.l. in cõtractibus.
§.ſuper cæteris.C.de non nume.pecu.ſecundum
Ioan. de Pla. in dict.l.fiſco.& quòd ſuprà dictũ
eſt, quòd apoca quictantiæ fiſcalis eſt valida ad
6 liberandum:ita econtrà † quictantiæ ſuper ſti-
pendijs & aſsignationibus factis conceſſæ the-
ſaurario de recepto teneat, licèt non appareat
aliter de reali numeratione, & debent intrari &
deduci in computis theſaurarij.dict.l. ſecurita-
tes.C.de ſuſcepto.& archa.lib.x.& ibi per Bart.
& Ioan.de Pla. Et ideò ſi camerarius Regis, Ba-
ronis, ciuitatis confeſſus fuerit recepiſſe à debi-
tore Regis, Baronis ciuitatis, licèt in veritate
non receperit: tamen liberabitur debitor,& ca-
merarius, ſeu theſaurarius faciet bonum prin-
cipi, ſeu eius fideiuſſor,ſecundum Andre.de Ba-
ru. quem refert & ſequitur Ioan.de Pla. in dict.
l.ſecuritates. & hoc verum quando camerarius,
ſeu theſaurarius eſt ſoluendo, aliàs primus de-
bitor teneretur, ſecundum Ioan.de Pla. ibi, al-
legat l.fina.§.ſi quis profeſſus. ff.de publi.& ibi
gloſſ. quæ allegat l.final. ff.de eo per quem fa-
ctum eſt. Nec obſtat præmiſsis, quod tales re-
ceptores, ſeu adminiſtratores reipublicæ non
habent poteſtatem remittendi debitum. l. tu-
toris. l. Imperatores. ff. de pactis. l. pactum
curatoris. C. de pactis. Quia ad illud reſpon-
detur, quod licet non habeant poteſtatem
remittendi debita ſaltem liquida: tamen be-

ne habent poteſtatem dandi quictantiam de re-
cepto, prout ſupradictum fuit, ſecundum An-
7 ge.Paul.de Caſtr.Iaſo.in dict.l.Imperatores.†Et
licèt apoca quictantiæ ſit perdita: tamē exactor
non poteſt petere ſibi edi quictantiam, vel quòd
iterùm ſoluatur, quando poteſt probari quictan
tia per librum communem: vt quia ibi ſunt re-
giſtratæ quictantiæ: nec econtrà collator ſeu
debitor non poteſt petere ab exactore ſeu theſau
rario, quòd ſibi det iterùm quictantiam, ne de-
tur materia prædæ, quòd diceret bis ſoluiſſe.l.
ne caſu.C.de diſcuſſo.lib.x.& ibi per glo.Barto.
Ioan.de Pla.non etiam ſi dicatur, quòd in debi-
tore ciuitatis non tenet quictantia de recepto,
niſi probetur pecuniam verſam in vtilitatem rei
publicæ.l.j.C.de ſolutio.& libera. debito. ciui-
ta.lib.xj.& pro hoc facit auth.hoc ius porrectū.
C.de ſacroſan.eccle.l.ciuitas.ff.ſi cer.peta. Quia
ad iſtud reſpondetur ſecundum gl. Bar. Ioan.de
Pla.in dict.l.j.ꝙ ibi quictantia non erat ſolen-
niter facta per exactorem, ſeu curatorem reipu-
blicæ, & in ſcriptis: quia ſi fuiſſet ſolemniter fa-
cta, tunc ſufficeret quictantia de recepto, licèt
quictantia tutoris eſſet valida, eſto quòd non in
8 teruenisset ſcriptura, ſecundum glo.ibi.†An au-
tem præiudicet quictantia tutoris de recepto pu
pillo, videtur ꝙ ſic.l.Lucius.la.ij.§.tutelæ. ff.de
adminiſt.tuto.& ibi gloſ.ſuper verb. rationum,
licèt Barto.ibi teneat, quòd requiritur, quòd in
apoca quictantiæ fiat mentio de reali numera-
tione, ſed Ioan. de Imol. in l à diuo Pio. §. ſed ſi
emptor.ff.de re iudi. ſequitur glo.in d. §. tutelæ.
& idem in quictantia Abbatis ſeu prælati cum
capitulo, ꝙ præiudicet eccleſiæ, ſecundum Pau.
de Caſt.conſi.j.& in dubio præſumitur verſum
in vtilitatem eccleſiæ, niſi appareret de contra-
rio, vel niſi peteretur in integrū reſtitutio. Nec
9 †obſtant dict.auth.hoc ius porrectum, & l. ciui-
tas, ſuprà allega.quia loquuntur quando cōfeſ-
ſio tendit ad obligandum: ſecus ſi ad liberādum.
& in hoc eſt differentia, quia debitor habet ne-
ceſſe ſoluere.l.quod ſi minor. §. reſtitutio. ff. de
mino. Præterea in confeſsione quictantiæ tuto-
ris habet regreſſum pupillus contra tutorem. d.
§.tutelæ. Et idem in quictantia theſaurarij, quia
facit bonum principi, ſeu communitati, niſi in
ſubſidium quando theſaurarius non eſſet ſol-
uendo, vbi quictantia non eſſet ſolemnis: quia
tunc primus debitor teneretur, prout ſuprà di-
ctum fuit. Et pro hoc facit glo.in l.in contracti-
bus. §. ſed quoniam.C. de non numera. pecu.ſu-
per verb.penitùs.cum ibi no.per Bal.& Sali.Nō
obſtat etiam ſi dicatur, ꝙ procurator fiſci non
poteſt habere fidem de pretio.l.ſi procurator. §.
j.ff.de iure fiſci.Et idem in tutore & prælato ec-
cleſiæ, ſecundum glo.ibi. Quia ad iſtud reſpon-
detur ſecundum Barto.ibi, quòd licèt procura-
tor fiſci non poſsit vendere, niſi præſente pecu-
nia, nec fidem facere de pretio dando terminum:
tamen bene poteſt confiteri de recepto, faciunt
nota.per Alexand. in d.l.à diuo Pio. §.ſed ſi em-
ptor.& per Panor.in c.ij.de preca.

ARGVMENTVM.

Quæſtores ærarij & coactores delphinales
nullam iuriſdictionem habent.

SVMMARIVM.

1 *Theſſaurarij & receptores delphinales nullam haben iuriſdictionem, ut qui meri executores ſive nudi miniſtri ſint.*
2 *Curia parlamenti delphinatus ordinariam iuriſdictionem habet per totam delphinatus prouinciam.*
3 *Procurator ad recipiendum ſolutionem, quòd neque agere neque nouare neque delegare ſeu liberare non, niſi hoc in mandato ſpecialiter exprimatur, poteſt.*
4 *Procurator ad agendum ſolutionem recipere non poteſt: ſecus ſi ad exigendum.*
5 *Exigere ab inuito dicitur.*
6 *Iuriſdictio ſine coertione eſſe non poteſt.*

Quæſtio CCIIII.

QVAERITVR an theſaurarius Delphina.
ſeu alius receptor habeat aliquam iuriſditio
nem ſeu coertionem areſtandi & compellendi
1 debitores fiſcales. Et videtur quòd non: † quia
non ſunt niſi meri executores, ſeu miniſtri ad re
cipiendum ſolutionem: ſed debent compelli per
præſidem, ſeu iudices ordinarios locorum: aliàs
ſi præſides prouinciarum, ſeu iudices ordinarij
delegarent & committerent iſtis theſaurarijs ſeu
receptoribus palatinis punirentur certis pœnis.
l.miſsi opinatores. ver. iudices.C. de exacto. tri-
buto.lib.x.l.ij.C.de cano.largitio.titulo, eod.lib.
& ideò tales receptores cùm non ſint niſi nudi
miniſtri, non habent poteſtatem decernendi lite
ras executoriales contra debitores fiſcales, ſed
2 debent decerni per curiam Parlamenti, †cùm ha-
beat iuriſditionem ordinariam per totam præ-
ſentem patriam Delphina. etiam ex inſtitutione
domini Humberti Delphi. vt etiam refert domi.
Guido Pap.deci.ccccliiij. & pro hoc etiam fa-
cit l.inſtar.cum ibi nota.C.de iure fiſci.lib.x. Et
cùm tales receptores non ſint niſi nudi miniſtri
ad recipiendum ſolutionem abſque coertione,
non habent poteſtatem comparendi in iudicio,
ſed debet fieri compulſio iudicialis nomine pro
curatoris fiſcalis. Et ex hoc infertur, ſecundum
Ioan.de Pla.in dict.l.miſsi opinatores, & dict.l.
3 ij. quòd † quando datur poteſtas procuratori ad
recipiendum ſolutionem, quòd non poterit age
re in iudicio, nec poterit nouare nec delegare,
ſeu liberare, niſi hoc ſpecialiter exprimatur in
mandato.l.ſi debitorem.ff.de noua.l.non abſtu-
4 lit.C. de noua.cum ibi nota. Et econtrà, †quan-
do conſtituitur procurator ad agendum non
habet poteſtatem recipiendi ſolutionem.l. hoc
iure, cum ibi nota. per gloſſ.Bartol. ff.de ſolur.
l.non ſolùm.ff.ſolu.matrimo. ſecus ſi conſtitue-
5 retur procurator ad exigendum: † quia exigere
dicitur ab inuito.l.fideicommiſſa. §.ſi rem. ff. de
lega.iij.iuxta nota.per Bartol.in dict.l.hoc iure,
& Ioannes de Pla. in dict.l.ij.C. de canone lar-
gitionū titulo.libro decimo. Et præmiſſa pro-
cedunt ceſſante conſuetudine, aliàs ex con-
ſuetudine vbi tales theſaurarij haberent coer-
tionem poſſent facere areſtari tales debito-
res fiſcales, & decernere eorum literas exe-
cutoriales, in dicta l. miſsi. opinatores. &
hoc ibi

hoc ibi tenet Andre.de Baru.quem ibi refert &
6 ſequitur Ioan.de Pla.† quia non eſt dare iuriſ-
ditionem ſine coërtione ſaltem modica.l.fina. ff.
de officio eius cui manda.eſt iuriſdi. Et ideò li-
cèt debitores fiſcales nó poſsint incarcerari pro
debito fiſcali, licèt poſsint areſtari.l. nemo car-
cerem.C.de exactori. tributo. libr.x. tamen hoc
fallit, niſi ex conſuetudine tales exactores ha-
beant facultatem incarcerari faciendi, ſecũdum
Ioan.de Pla. in d.l.miſsi opinatores. facit.l. j.C.
de emancipa.libe.& c.cùm contingat.de foro cõ
pe.cum ibi nota. Et ideò ſi Rex dominus noſter
Delphi.decerneret literas mandati alicui ad com
pellendum omnes debitores fiſcales ſibi ſoluere
cum omni coërtione, qua ſibi videbitur, intelli-
geretur reſeruata lex municipalis, ſeu conſuetu-
do loci, ſecundum Bald. in l.j. C.ſi propter pu-
bli.penſio.allegat dictam l.miſsi opinatores. Et
præmiſſa faciunt pro conſuetudine in hac pa-
tria pro debitis liquidis fiſcalibus, ſiue ex cauſa
talearum & ſubſidiorum Delphina.ſiue redditio
nis computorum caſtellanorum præſentis pa-
triæ, quando ſunt debitores reſtantes per literas
du debet, quas tradunt domini auditores compu
torum theſaurario Delphi. quòd habent execu-
tionem paratam. Veruntamẽ tales exactores, ſeu
receptores non debent aliquem pignorare, niſi
oſtendant biletum, ſeu extractum debitorum, ſe-
cundum Bar. Ioan.de Pla.in l.j.C.de exacto. tri-
bu.lib.x.aliàs poſſet reſiſti. ſecundum Ioan. de
Pla.ibi allegat in authen.de colla.§.eos.ver.hoc
quoque iubemus.col.ix.Et talis litera bileti po-
teſt adaptari in his partibus ad literas du debet.
cameræ computorum. Et theſaurarius decernit
eius literas præceptorias ad tenendum areſtum
perſonale. Sed dictus theſaurarius non decernit
literas incarceratorias, ſed ſunt ſolitæ decerni
per curiã, quando debitores poſt aſsignationem
eis factam ſunt contumaces. Et præmiſſa proce-
dunt in debitis fiſcalibus liquidis, & de quibus
non eſt contentio, iuxta l.hi qui.C. de conuenic.
fiſci debitori.lib.x.aliàs vbi debita non eſſent li-
quida, debet pars vocari, & ordo iuris ſeruari.l.
facultas defenſionis.C.de iure fiſci.lib.x. ſecun-
dum Bar. Ioan. de Pla. in d.l. hi qui. & pleniùs
fuit tactum ſuprà.q.ec.

ARGVMENTVM.

Debita fiſcalia quomodò & in qua moneta
ſolui debeant.

SVMMARIVM.

1 *Debitores fiſcales unã monetam pro alia ſoluere poſſunt.*
2 *Aeris libras viginti qui fiſco præſtare tenebatur, ſoluen-*
do unum ſolidum ſiue aureum liberabatur.
3 *Idem in eo qui libram argenti debebat, quinos ſolidos ſi-*
ue aureos ſoluendo liberabatur.
4 *Solidos intellige quorum duo & ſeptuaginta libram auri*
faciunt.
5 *Debita fiſcalia an particulatim ſolui poſsint.*
6 *Vnum pro alio ſoluere etiam inuito creditore neceſsitatis*
cauſa poteſt.

Quæſtio CCV.

QVAERITVR in qua moneta debeant ſol
ui debita fiſcalia, & ſi poſsint ſolui in parte
& ſub quibus terminis, & quid de auro vel ar-
gento archimiæ. Et in effectu in fiſco reſpectu
1 ſolutionis tributorum videtur ſpeciale, † quòd
collatores, ſeu debitores ſit eis licitum ſoluere
vnam monetam pro alia, licèt vna moneta ſit ca-
rior, ſeu pręcioſior altera.l.j.C. de colla.æris.
2 lib.x. † vbi eſt licitum ſoluere vnum ſolidũ ſeu
3 aureum pro viginti libris æris, † & econtrà pro
vna libra argenti licitum eſt ſoluere quinos ſoli
dos ſeu aureos.l.j.C.de precio auri quod theſau.
4 infertur. libr.x. † & intelliguntur ſolidi, quo-
rum.lxxij. faciunt libram auri. l.quotiens.C. de
ſuſceptori. præpoſi. & archa.lib.x. Quia mini-
ma alicuius ſolido æquiparatur, ſecundum glo.
in rubric. C.de vete. nummiſma. poteſta. lib.xj.
Et hoc eſt verum quando verſatur vtilitas pu-
blica: aliàs fiſcus non teneretur recipere vnam
monetam pro alia, ſecundum Ioan.de Pla. poſt
glo.in dict.l.j.C.de precio auri quod theſau. in-
fer. libr.x. Quid autem in auro vel argento ar-
chimiæ, an licitè poſsit expendi, vide ibi per
Ioan. de Pla. & Ioan. And. in addi. ad Specul. in
5 rubric. de crimi.falſi.† Sed an debita fiſcalia poſ
ſint ſolui in parte. Et videretur prima facie di-
cendum quod non, quando debitum eſt liqui-
dum, l.tutor.§.Lucius.ff.de vſu. quia particula-
ris ſolutio plura incommoda affert. l. tutor. §.
Lucius.ff.de vſu. Sed in contrarium videtur in
fiſco, vt debitor fiſcalis etiam ſoluendo in par-
te liberetur.l.final. C. de apo. publi. libr.x.dum
tamen in tribus terminis ſoluat totum in anno.
l. placuit. C. de colla. feudo. patri.libr.xj. Licèt
Bartol.in dict.l.fina.teneat, quod in ſponte ſol-
uente de conſenſu receptoris fiſcalis, aliàs non
cogeretur recipere ſolutionem in parte, ſed Io.
de Pla.tenet, quod ſit ſpeciale in ſolutione tri-
butorum: quia ſubditi in hoc plurimum gra-
uantur. Et ideò princeps ipſos humaniter tra-
ctare debet, recipiendo ſolutionem in parte.
gloſſ.in l.ij. C.de iure emphy. ſuper verb. tan-
tum, videtur tenere quòd ſit ſpeciale in ſolu-
tione canonis emphyteoſis, ſaltem fiſci, quod
poſsit fieri inter tres vices. de qua materia ha-
betur per Iaſo. in dict.l.ij. & per Bart.in l. eum
qui. ff.de annu.lega.& fideicom. per gloſſ. Bar-
tol. Iaſo.in l. quidam æſtimauerunt.ff.ſi cer.pet.
6 † Et pariter ex cauſa neceſsitatis poſſet ſolui
vnum pro alio, etiam inuito creditore, de quo
habetur per gloſſ. Bart. & Iaſo. in l. ij.§. mutui
datio.ff.ſi certum peta. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionem in hac patria ſuper ſolutione talia-
rum, & ſubditorum Delphina. quia theſaura-
rius Delphi.recuperat ſub certis terminis.

ARGVMENTVM.

Cudere monetam ad ſolum principem ſpe-
ctat, qui ſolus regalijs gaudet. Et ſi cui ex pri-
uilegio per viam contractus conceſſum ſit, reuo-
cari non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Cudere monetam eſt de regalijs principi reſeruatis.*
2 *Priuilegium quod vim contractus aſſumit, reuocari non*
poteſt.

3 *Zygoſtates ſeu ædoſtericus (quem noſtri Eſſayeur uocant) is eſt qui monetæ probandæ præficitur.*

Quæſtio CCVI.

QVAERITVR ad quem ſpectet authoritas cudi faciendi monetam & eſayandi. Et quando eſt conceſſum priuilegium cudendi monetam per viam contractus ſi poſsit reuocari. Et
1 in effectu † cudere monetam eſt de regalijs reſeruatis principi.c j.quæ ſint rega.l.j.& ij.C. de cri mi.fal.mone.l.j.& ij.C.de vete.nummi.pote.lib. xj.niſi ex priuilegio vel cõſuetudine præſcripta competeret inferiori principi.l.ſuper quibuſdã. §.prætereà.de verbo.ſignifi.iuxta nota. per glo. & docto.in d.l.ij.C.de fal.mone.& in c.quanto. de iureiuran.Sed quando ex priuilegio competit facultas cudendi monetam in aliquo loco, & tranſiret in vim contractus, quia princeps recepiſſet præmium non poſſet reuocari: quia princeps obligatur ex eius contractu.c. j. de proba. cum ibi nota.per Inno.& cæteros.de proba. per
2 Cyn. & cæteros in l.digna vox.C. de legi.† Et quando priuilegium tranſit in vim contractus, non poteſt reuocari,ſecundum Inno.in c.nouit. de iudi.Bar.in l.quod ſemel.ff.de decre.ab ordi. facien.in l.hi qui.ff.de immu.Bal.in l. qui ſe patris.C vnde libe.niſi fortè diceretur, quòd per abuſum perderetur priuilegium,iuxta nota.per glo.in c.priuilegium.xj.q.iij.& in l. Iudæos. C. de Iudæ. vel etiam propter enorme damnum.c. ſuggeſtum.de deci.Et in tali moneta quæ cuditur eſt vnus officiarius ad eſayandum & ponderandum ſi moneta ſit iuſti ponderis,materiæ,ſeu ligæ & formæ,iuxta nota.in c.quanto. de iureiuran.Et talis officiarius debet eſſe ſapiens,peritus
3 in arte,& vocatur † Zygoſtates ſeu ocdoſtericus, aliàs perfectus cognitor.l.quotiens.C. de ponde ra.& auri illa.lib.x. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem de hoc præſenti anno domini M.cccccviij.de menſe Maij. ſeu Iunij, vbi fuerunt præſentatæ quædam literæ patentes sereniſsimi Regis domini noſtri Delphi. per quas deturbauit & reducit monetas tam in regno Franciæ,quàm in præſenti patria Delphi.ad certum numerum caſſando facultatem cudendi monetas in hac patria Delphi.excepto in hac ciuitate Gratianop. ordinando fieri cugnum nouum, vulgariter dictum piece neufue.Super quo aliquæ villæ præſentis patriæ,quæ dicebãt habere ex priuilegio, etiam,in vim contractus cudendi monetam, recurrerunt ad Regem dominum noſtrum Delphinum.

ARGVMENTVM.

Quæſtores ſeu coactores an debita remittere, nouare aut terminum prorogare poſsint.

SVMMARIVM.

1 *Theſaurarius qui debitum remittit, uel ſolutionem prorogat debitum bonum facere tenetur.*

Quæſtio CCVII.

QVAERITVR an theſaurarius ſeu alij receptores & adminiſtratores habeant poteſtatem remittendi debita,ſeu liberandi nouandi, aut aliàs prorogandi terminũ. Et videretur prima facie dicendum quòd non.l.tutoris.l.Imperatores.ff.de pac.l.pactum curatoris.C.de pac.l.ſi debitorem.ff.de noua.l.non abſtu'.t.C.eo.titu.nec etiã poſſent prorogare terminum.l.qui Romæ. §.Calimachus.ff.de verbo.obliga.cum ibi nota. Sed in contrarium facit l.fi. §.ſi quis profeſſus. ff.de publi.vbi ſufficit profiteri publicano,licèt non receperit ſolutionem pedagij ad euitãdum pœnam commiſsi.l.ij.C.de cõuenien. fiſci debi.
lib.x.† quia iſto caſu quando theſaurarius vel alius adminiſtrator remittit debitum vel prorogat terminum ſolutionis,tunc tenetur facere bonum,& reddere comptum, ſeu eius fideiuſſor, ſecundum glo.in d.§.ſi quis profeſſus.l. Lucius. la.ij.§.tutelæ.ff.de admini.tuto.l.j.C. de ſolu. & libe.debi.ciui.lib.xj.cum ibi nota. vnde ſecundum Bar.in d.§.ſi quis profeſſus, eſſet fienda differentia quando quis conducit gabellas mediante certo precio ſeu mercede, & tunc poteſt liberare aut remittere:ſi verò non teneat ad firmam ſed adminiſtret,& tunc ſi habeat generalem poteſtatem poterit liberare & prorogare terminũ: ſecus ſi habeat ſpeciale mandatum. 1

ARGVMENTVM.

Exceptio remiſsionis mercedis propter ſterelitatem ſuper compulſorijs admittitur.

SVMMARIVM.

1 *Statuti uerbis inhærendum eſt.*
2 *Statutum loquens per dictionem taxatiuam, an ſimiles exceptiones excludere uideatur.*
3 *Quid in exceptione peremptoria & notoria.*
4 *Quid item ſi de exceptione per inſtrumentum conſtaret, uel excipiens ſe incontinenti probaturum offerret.*
5 *Probatio publici inſtrumẽti patens dicitur, & notorium inducit.*
6 *Sterilitatis probandæ modus.*
7 *Sterilitas quando dicatur. & nu. 12.13.15.17.*
8 *Vbertas qualiter intelligatur.*
9 *Mercedis remiſsio an & quando propter fructuum exiguitatem fieri debeat.*
10 *Mercedis remiſsio ſecundum Syn. tribus in caſibus locum non habet.*
11 *De renunciatione caſus fortuiti.*
13 *Fructus non niſi deductis expenſis dicuntur.*
14 *In mercedis remiſsione an attẽdatur læſio ultra iuſti pretij dimidiam.*
16 *Iudex quantum ad mercedis remiſsionem circa ſterilitatem quid conſiderare debeat.*
18 *Difficultas an à mora ſolutionis intereſſe quanti plurimi excuſet.*
19 *Proteſtatio ſuper ſterilitatis impedimento, an neceſſaria ſit.*

Quæſtio CCVIII.

QVAERITVR an exceptio euidens & notoria remiſsionis mercedis pro rata propter ſterilitatem notoriam admittatur ſuper compulſorijs non obſtante ſtatuto permiſsiuo certarum exceptionum per dictionem taxatiuam, ſaltem per implorationem officij iudicis,& de modo probandi talem ſterilitatem: & ſi habeat locum in exiguitate & paucitate fructuum: & qualiter debeat intelligi ſterilitas: & an difficultas excuſet à mora ſolutionis intereſſe quanti plurimi: & ſi debuerit fieri proteſtatio ſuper impedimento ſterilitatis. Et in effectu iſta quæſtio habet plura puncta & capitula. Et ſeriatim reſpondendo

dendo ad quemlibet prima facie videretur dicen
dum, quòd talis exceptio non ſit admiſsibilis ſe-
cundum ſtatutum compulſoriarum: quia ibi ad-
mittuntur ſolùm ſeptem exceptiones, videlicèt
ſolutionis, falſitatis, excommunicationis &c. de
quarum numero non eſt dicta exceptio ſterilitá-
1 tis. † & ita inhærendum eſt verbis ſtatuti. l. pro-
ſpexit. ff. qui & à quibus. l. non aliter. ff. de lega.
iij. iuxta no. per Bart. in l. j. §. & parui. ff. quod vi
aut clam. & per Ioan. de Imol. in l. fi. ff. à qui. ap-
pella. non li. & per Antho. de Bu. Panor. in c. itē
cùm quis. de reſti. ſpolia. Sed in contrarium fa-
2 cit, † quia licèt ſtatutum loquatur per dictionē
taxatiuam, non tamen videtur excludere exce-
ptiones ſimiles. l. ita pudor. cum ibi nota. per gl.
& docto. C. de adulte. & in l. ob æs. C. de prædi.
mino. Prætereà quando talis exceptio eſt noto-
ria non cenſetur reiecta per ſtatutum: ſecundū
Raphael. in l. j. §. j. ff. de ope. no. nuncia. quem re
fert & ſequitur Alexan. de Imol. in addi. ad Bar-
tol. in dict. l. j. §. & parui. ff quod vi aut clam. &
pro hoc allegat quod habetur per Bal. in l. j. C. ſi
de momen. poſſeſ. fuer. appel. faciunt nota. per
Inno. in c. quoniam. & in c. conſtitutos. de fi. preſ
by. Et pro hoc facit in ſimili, quia licèt exceptio
peremptoria non impediat litis conteſtationem,
3 niſi ſit de exceptionibus litis finitæ, † tamen fa-
cit quando tális exceptio peremptoria eſſet no-
toria, ſecundum Ioan. And. poſt Arch. in d. c. j. &
4 Panor. in c. j. de ordi. cogni. † Et idem eſt quando
conſtaret de tali exceptione per inſtrumentum,
vel excipiens ſe offerret probare incontinenti,
ſecundum Ioan. And. In addi. ad Spe. in tit. de ex-
cept. §. dicto. ver. ſed an reus. & Inno. in c. ſuper
literis. de reſcrip. & Panor. in d. c. j. Quia iudex
non debet permittere ex quo exceptio rei eſt no-
toria, quòd factum actoris deducatur in iudicio.
facit glo. in l. vbi pactum. C. de tranſact. † nā pro
5 batio quæ ſit per inſtrumentum dicitur patēs. c.
cùm olim. de cenſi. & ibi Panor. Et talis probá-
tio inſtrumenti inducit notorium, ſecundum In
no. in c. ex inſinuatione. de appel. & in c. ij. de cō
fir. vti. vel inuti. Præterea ex quo per verba ſtatu
ti non tollitur defenſio, poſſet admitti talis ex-
ceptio per implorationem officij, licèt non ſit
expreſsè comprehenſa in ſtatuto. l. planè. ff. de pe
ti. hæredi. ſecundum Bar. in d. §. & parui, Quan-
6 tum ad aliam partem quæſiti † de modo proban
di ſterilitatem, & qualiter intelligatur vt debeat
fieri remiſsio mercedis, & quid iuris de vbertate
vt compenſetur cum ſterilitate, iuxta l. ſi vno. in
princ. & l. ex conducto. §. vis tempeſtatis. & l. ſi
merces. §. vis maior. ff. loca. & l. licèt. & l. damnū.
& l. excepto. cum ibi nota. C. de loca. & in c. pro-
7 pter ſterilitatem. de locā. † Et in effectu ſecundū
glo. in d. l. ſi vno. in prin. ſterilitas dicitur, ſecun-
dum quoſdam quādo ſemen non eſt perceptum.
d. l. ex conducto. §. ſed ſi labes. & d. l. ſi vno. §. vbi
cunque. vel ſecundum aliquos debet intelligi ſe-
cundum vulgi opinionem. Hinc ſolet dici quādo
eſt vbertas, il eſt bonne ſaiſon, & econtra quan-
do eſt ſterilitas, ſecundū Ioan. Sed reſpectu vber
8 tatis vt cōpenſetur cum ſterilitate † dicitur vber-
tas quando quis dicit tantum habuit de fructi-
bus quàm perpriùs ſolitus erat habere: vt quia
ſi de fundo quis perpriùs erat ſolitus habere vi-
ginti corbes ſeu ſomatas frumenti, & nunc ſunt
quadraginta, hinc etiam interdum ſolet dici, La
ſaiſon double. Sed Ioan. in d. l. ſi vno. dicit, quòd
vbertas intelligitur quantum ſolum habuit in
ſequenti, pro præcedenti anno, quòd facta com-
penſatione neutra dicatur ſterilis. & ita in effe-
ctu tenet glo. in d. l. licèt & in d. c. propter ſteri-
litatem, licèt ibi ſi nihil perciciatur ſine culpa co
loni, vt nihil ſoluat. Si verò nihil perceperit fiat
remiſsio pro rata, niſi vbertas suppleret, prout
ſuprà dictum fuit. Et idem in effectu tenet Azo
in ſumma C. loca. vbi recurritur ad vulgi opi-
nionem reſpectu ſterilitatis, Scilicèt quando di-
cunt hómines, malum tempus fuiſſe in hoc annò
propter fructus. Et hoc verum quando talis ſté-
rilitas prouenit caſu fortuito vel tempeſtate di-
uina vel humana. vti propter terræ motum, vél
inundationem fluminum, vel curſum hoſtium,
vel incendium, & ſic de ſimilibus. d. l. ex condu-
cto. ſecus ſi talis ſterilitatis caderet caſu cōſue-
to. l. fiſtulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emptio.
vel ex vitio coloni, quia non bene cultiuauit, vel
ex vitio rei propter exiguitatem, ſeu paucitatem
fructuum, quia tunc non fieret remiſsio merce-
a dis. a d. l. ſi vno. §. cùm quidam. & d. l. ex condu-
cto. §. ſi vtendo. & §. fina. ff. loca. ſecundum Azó.
vbi ſuprà. vbi etiam declarat qui dicantur caſus
fortuiti. Cyn. verò, in d. l. licèt. C. loca. Primò ibi
facit differentiam inter contractum vēditionis,
vbi eſt periculum emptoris, non ſit remiſsio prē
tij. l. neceſſario. ff. de peri. rei vendi. l. j. C. eod. tit.
& de ratione differentiæ inter contractum ven-
ditionis & locationis Ponit Cyn. in d. l. licèt. &
clariùs per glo. & Barto. in l. ſi vno. §. item cùm
quidam. ff. loca. Veruntamē Cy. in d. l. licèt. poſt
Iac. de Are. facit certam diſtinctionem, quando
quis allegat fundi ſterilitatem, aut allegat fru-
ctuum ſterilitatem, aut exiguitatem, aut allagat
fructuum indemnitatem ſeu vitioſitatem, aut al
legat fundi cosmoſitatē. de quo ibi latiùs per ip-
9 ſum, & inter cæteros caſus † quoad fructuum exi
guitatem: tunc iſto caſu non debet fieri merce-
dis remiſsio. d. l. ſi vno. §. cùm quidam. quod eſt
verum, ſecundum glo. ibi, niſi quis paſſus eſſet
ſterilitatem. & idem tenet Bald. in d. l. licèt. in vl.
q. quando colonus paſſus fuiſſet tantam exigui-
tatem quod tenderet ad ſterilitatem. Vlterius
10 Cyn. in dict. l. licèt. † ponit tres caſus in quibus
non ſit remiſsio mercedis, Primus propter vber-
tatem prout ſuprà dictum fuit. & hoc verum
quando locatur fundus certis annis ſub eodem
contractu: ſecus ſi eſſent diuerſæ locationes,
quia tunc non haberetur ratio compenſationis
vbertatis & ſterilitatis, ſecundum Salice. dict. l.
licèt. & Ioan. de Imol. in dict. c. propter ſterilita-
tem. de loca. pro hoc facit l. ſi iſte dixerimus. cum
ibi notā. ff. de verbo. obliga. Secundus caſus vbi
non ſit remiſsio quando colonus non colit fun-
11 dum, prout ſuprà dictum fuit. † Tertius caſus
b quando colonus ſuſcepit ſub ſe periculum b ca-
ſus fortuiti. l. ſed ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis
cautio. l. ſi quis fundum. in princip. ff. loca. l. j. C.

commo.& dict.l.licèt à contrario ſeuſu. Verun-
tamen quando eſſet caſus inopinatus, qui de ra-
ro non ſolet accidere, tunc talis renunciatio ca-
c ſus fortuiti, c non ſe extenderet ad caſum inuſi-
tatum, qui non ſolet contingere de mille annis,
ſecundum Bar. in l. Mæuio. §. medico. ff. de con-
trahen. emptio. & idem tenet in d. §. quæſitum.
Sed quia aliqui tenẽt contrarium, quòd talis re-
nunciatio ſe extendat etiam ad caſus inſolitos,
ideò me remitto ad no. per Inno. & Iaſo. in d.l.
ſed ſi quis. §. quæſitum. Attamen non ſufficeret
generalis renunciatio caſuum fortuitorum, niſi
fieret aliqualis ſpecialis enumeratio, nec firma-
retur generalis renunciatio iuramento, quia de-
ficit conſenſus. l. fina. C. de non numera. pecu. ſe-
cundum Ioan. And. in c. j. de commo. & Barto. in
d. §. quæſitum. Licèt Albe. in d. l. licèt. in fine vi-
deatur tenere, quòd etiam ſufficeret generalis
clauſula per ſtipulationem interpoſitam, quan-
do quis renunciaſſet exceptioni doli ſine cauſa
& omnia alio iuri per quod poſſet ſe tueri ad
non ſoluendum penſionem, quod iſto caſu non
fieret remiſsio mercedis. & idem quando eſſet
caſus ſolitus euenire vt in tempeſtate, quæ ſæpè
accidit in Lombardia, & idem Albe. tenet in l.
item quæritur. §. exercitu. ff. loca. Et ibi ita re-
fert ſeruari in Lombardia, & ita etiam tenet Ia-
ſon in repeti. l. j. C. de iure emphytheo. in v. no-
ta, de qua materia etiam habetur per Bartha. in
tracta. gabella. in ij. parte. in xxiij. q. & tribus ſe-
12 quentibus. Sed redeundo ad quæſtionem † quan-
d do dicatur ſterilitas, d quando ſecundum vnam
opinionem non perciperetur medietas fructuũ
percipi ſolitorum, ſecundum glo. in d. l. ſi vno.
vel ſecundum Iac. de Are. quem refert Cyn. in d.
l. licèt. quando computato pretio conductor re-
maneret læſus vltra dimidiam iuſti pretij, con-
ſideratis expenſis & ſumptibus occurrentibus
13 circa fructus, quia diminuunt ipſo iure: † quia
non dicuntur fructus niſi deductis expenſis. l.
fructus. ff. ſolu. matri. l. fundus. ff. fami. erciſ. l. j.
C. de li. & expen. quia tunc conductor eſſet enor
miter læſus, & afficeretur magno incommodo, ſi
non fieret remiſsio mercedis, ſaltem pro concur
renti quantitate. d. c. propter ſterilitatem. de lo-
ca. c. cùm dilecti. c. cùm caſu. de empti. l. ij. C. de
reſcin. vendi. ſecundum Ioan. de lmo. in d. l. pro-
pter ſterilitatem. de loca. Bar. verò in d. l. licet. te
14 net iſtam partem † quando ſunt recollecti ita mo
dici fructus, quòd ſoluendo penſionem remanet
quis deceptus vltra dimidiã iuſti pretij, & quòd
iſto modo debet fieri computatio: quia in dicta
l. licèt, debet attendi bona fides. & licèt bona fi-
des tolleret deceptionem citra dimidiam iuſti
pretij: ſecus ſi vltra dimidiam iuſti pretij. d. l. ij,
& l. ſi voluntate. C. de reſcind. vendi. Sed idem
Bartol. in dict. l. ſi merces. §. vis maior. ff. de lo-
ca. videtur tenere contrarium, videlicèt quòd
non attendatur deceptio vltra dimidiam iuſti
pretij, quando aliquid remanet de fructibus
deductis expenſis: ſecus quando nihil remane-
ret deductis expenſis, iuxta dict. l. ſi vno. §. cùm
quidam. & §. vbicunque. & pro hoc facit l. nec
emptio. ff. de contrahen. emptio. Sed Bald. in d.
l. licèt, videtur tenere opinionem Iac. Are. quan-
do eſſet deceptio vltra dimidiam iuſti pretij,
deductis expenſis. Albe. verò in dict. l. licet, te-
net opinionem quando deductis ſumptibus
nihil reſtat vel modicum de fructibus, & hoc
in ſterilitate fructuum. Sed quando allegare-
tur ſterilitas fundi propter quoſmoſitatem ſeu
terræ motum, aut alium caſum fortuitum, tunc
bene fieret remiſsio mercedis in totum quando
periret in totum, vel pro rata quando periret
pro parte, ſecundùm Bartol. in dict. §. vix maior.
Salicetus in dict. l. licèt. nõ adheret illi opinioni
quando eſſet deceptio vltra dimidiam iuſti pre-
cij: quia talis deceptio debet attendi tempore cõ
tractus. dict. l. ſi voluntate. C. de reſcinden. ven-
15 ditio. vnde tenet, quòd † dicitur ſterilitas quan-
do non recolligitur vltra ſemen, vel ſi creſcat ali
quid vltra ſemen, vel ſi creſcat aliquid vltra eſt
modicum, adeò quòd non eſt fienda æſtima-
tio, allegat l. fina. §. ſi autem legata. C. de bonis
quæ liberis. Sed quia in vineis & prato non po-
nitur ſemen, ideo recurrit ad opinionem Ioan.
ſecundum vulgi opinionem, quam dicit eſſe
communem. & ita etiam refert domi. Antho. de
But. in dict. capit. propter ſterilitatem, quod ta-
lis opinio ſecundum vulgi opinionem, quod
communiter placet doctoribus, & ibi ponit ex-
emplum quando coloni dicunt habemus opti-
mas ſegetes, & non ſufficimus ad recoligendum
fructus, & omnia vaſa ſunt plena. & econtra,
quando ruſtici dicunt nil valent redditus, ope-
e ras noſtras perdimus, vix ſemen e recolligimus,
iſte annus dicitur ſterilis. Licet ipſe teneat illam
opinionem, quod attendatur deceptio vltra
dimidiam iuſti pretij, & ibi reſpondet, quod
non attenditur in caſu iſto tempus contractus,
quia fit locatio ſuper ſpe rei, quæ nondum in
rerum natura eſt, & ibi etiam loquitur de vber-
tate. Salice. verò in dict. l. licet, tenet reſpectu
vbertatis, quod ſit arbitrarium iudici, & idem
16 tenet in dict. l. ſi vno. in princip. ff. de loca. † vbi
iudex habet multa conſiderare, An fundus fue-
rit bene cultus, & etiam debet conſiderare qua-
litatem fundi, & idem in vinea Ioan. Andr. in
dict. cap. propter ſterilitatem, poſt Hoſtien. vi-
detur tenere, quod quando propter ſterilita-
tem conductor ſoluendo penſionem, remane-
ret læſus in tertia parte, niſi vbertas ſuppleret.
& ibi ponit exemplum quando dominus lo-
caret tres ſeſtariatas terræ pretio ſeu mercede
trium aureorum pro anno, & communiter
ſolebat portare quindecim corbes, & non fue-
runt recollecti niſi decem corbes, quia tunc
fieret remiſsio de vno aureo. & aliâs prout ibi
pleniùs habetur. Ioan. vero de Imol. in dict. ca-
pitul. propter ſterilitatem, recitat opiniones, &
ibi etiam videtur tenere, quod fiat remiſsio
mercedis pro rata, quando affert magnum in-
commodum. Nec obſtat gloſſ. in l. damnum. C.
de loca. quæ facit differentiam inter diuinam
tempeſtatem & humanam: quia idem eſt vtro-
que caſu. Sed in dict. l. damnum, fructus erant à
terra ſeparati. & ideo caſus fortuitus ſpectat ad
colonum. Panormi. vero in d. cap. propter ſteri-
litatem

17 litatem, tenet † quòd dicatur ſterilitas quando cultor remaneret læſus vltra dimidiam iuſti pretij, vel etiam ſecundum Ioan. Andr. in d.c. propter ſterilitatem, quandò remaneret læſus pro tertia parte in exemplo ibi per ipſum poſito. Et
f iſtam partem quòd debeat attendi deceptio f vltra dimidiam iuſti pretij deductis ſumptibus & expen. tenet Alex. de Imo. conſi. iij. in j. volu. Et iſtud facit, quia licèt conductor ſeu colonus perceperit medietatem fructuum vel modicum plus vltra, quòd licèt ſecundum glo. in princ. in d.l. ſi vno. ff. locati. quòd non dicatur ſterilitas, quia non percepit minus quàm dimidiam eius quod conſueuit percipere communiter: tamen hoc verum niſi deductis expen. & ſumptibus minus aſcenderet quã dimidia pars fructuum communiter accipi conſueta: quia fructus non dicuntur niſi deductis ſumptibus & expen. d.l. fructibus.
18 Quantum verò ad aliã partem quæſiti † an difficultas excuſat à mora ſolutionis intereſſe quãti plurimi. Dubium facit, quia quando in contractu eſt appoſitus dies, tunc per lapſum diei, debitor efficitur in mora. l. magnam. C. de contrahen. & committen. ſtipula. quia tunc dies interpellat pro homine, vt ibi habetur. & ab eo tẽpore debet attendi valor rei, & incipit creſcere intereſſe quanti plurimi, ſaltem vſque ad ſententiam. l. vinum. ff. ſi cer. peta. l. in hac. ff. de tribut. actio. l. iij. §. in hac. ff. commo. cum ibi nota. Præterea difficultas non impedit obligationem. l. continuus. §. illud. ff. de verbo. obligat. & maximè quando obligatio conſiſtit in pecunia, genere, aut quantitate, quæ non poteſt perire. l. incendium. C. ſi cer. peta. cum ibi nota. Sed in contrarium videtur veritas in caſu iſto: quia difficultas impedit curſum moræ. l. ſi vehunda. ff. ad l. rho. de iactu. l. quod te. ff. ſi cer. peta. & hoc ibi tenet glo. communiter approbata, licèt Bart. ibi videatur facere certam diſtinctionem. veruntamen iuſta cauſa litigandi excuſat ab iſto intereſſe quanti plurimi, ſecundum glo. in d.l. vinum, & maximè in caſu iſto, quia ſterilitas impedit obligationem, maximè quando eſt vltra dimidiam iuſti pretij, prout ſuprà declaratum fuit. Quantum autem ad vltimam partem quæſiti,
19 † an fuerit neceſſaria proteſtatio ſuper impedimento ſterilitatis. Prima facie videretur dicendum quod ſic: quia proteſtatio conſeruat ius. l. ſi. ff. quib. mo. pig. vel hipo. ſol. & iſtud tenet gl. in c. plerunquè. in fi. de reſcript. & in c. cupiẽtes. §. quod ſi per viginti. de elect. lib vj. Veruntamẽ licèt talis proteſtatio ſit cõſilij, & quòd eſſet vtile illam fieri: tamen non eſt neceſſitatis, nec per hoc impeditur actus, niſi aliud conſuetudo haberet, ſecundum Bart. Alexan. & Iaſo. in l. non exigimus. §. quod dicimus. & §. ſi quis. & per Felin. in c. tranſmiſſa. de præſcrip. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper proceſſu compulſoriarum impetratarum per nobilem Ioannẽ magiſtri, loci Voyronis contra nobilem Guigonẽ de Dorgeſia, aliàs ruffi eiuſdem mandamenti, ſuper certa quantitate bladi, habita ratione intereſſe quanti plurimi, prætextu cuiuſdam arrendamenti perceptionis decimarum facti per dictum Magiſtri dicto de Dorgeſia in parœcijs Coblauici ſancti apri dicti mandamenti Voyronis, ſub certa annua quantitate bladi, ſoluendã in quolibet trium annorum dicto Magiſtri in loco Voyronis tertiæ partis frumenti, tertiæ partis ſiliginis, & tertiæ partis ordei. Pro eo quia religioſi conuentus monaſterij abbatiæ ſancti Theodori priùs arrendauerant dicto Magiſtri reuenutam prioratus Boyſsiæ tribus annis, ſub pretio cuiuſlibet anni ducentum nonaginta ſeſtorum, de anno domini. Mcccccij. Et contigit caſus quod vltimo anno dicti arrendamenti, videlicèt Mcccccüij. fuit tanta clades, ſeu ſterilitas bladorum propter ſiccitatem ſeu defectum pluuiæ, adeo quod blada fuerunt exicata. Et etiam propter nimiam abundantiam niuiũ in illa hyeme in dictis parœcijs Coblauici & ſancti Apri, adeo quòd fuit magna cariſtia & penuria bladorum in hac patria Delphi. & alijs locis circũuicinis, quod vix poterant reperiri blada, & nõ erat memoria hominis, quod fuiſſet ita magna cariſtia, adeo & intantum, quod populus deuotione motus mares, fœminæ, clerici, laici proceſsionaliter bini pergentes cum cruce & vexillis ſanctorum in habitu dealbatorum cum lintheis & capitegijs quibus facies velabant, ad oculos tantum foraminibus ad videndum relictis, etiã vt plurimum decalceatis Deum exorando, & alta voce miſericordiam dicendo, prout in ſimili refert Antho. in croni. iij. parte. titu. xxij. c. iij. §. xxxj. accidiſſe de anno domini. Mccxc. & quod durauit duobus vel tribus mẽſibus vſque ad menſem Auguſti. Sed redeundo ad quæſitum dictus de Dorgeſia allegabat aduerſus dictas cõpulſorias exceptionem notoriam ſterilitatis bladorum. Et licèt dictus de Dorgeſia pro dicto anno ſoluiſſet medietatem bladi dicto Magiſtri, aſſerendo per dictum de Dorgeſia, quod plus non recuperauerat de dictis decimis, & quod ſi contingeret ipſum ſoluere aliam medietatem remaneret læſus vltra dimidiam iuſti pretij pro illo anno, ſumptibus & expenſis deductis. Ex aduerſo verò dictus Magiſtri replicabat, quod talis exceptio ſterilitatis non eſt admiſsibilis ſecundum ſtatutum compulſoriarum. Et tandem maior pars dominorum inclinauit, quod talis exceptio ſit admiſsibilis, & quod dictus de Dorgeſia debuit abſolui, licèt aliquis dominorum eſſet dubius, quod nõ deberet fieri remiſsio mercedis, niſi pro rata tertiæ partis, tenendo opi. Ioan. And. poſt Hoſtien. in d.c. propter ſterilitatem. Et aliàs prout in actis dictæ cauſæ latiùs continetur, me ſemper referendo veritati.

a Remiſsio mercedis. Adde quod in contractu cenſuali non habet locum diminutio vel augmentatio cenſus diminutis aut augmentatis fructibus reſpectiuè: quia dominium transfertur in cenſuarium. iuxta not. per gloſſ. in capit. conſtitutus. de relig. domib. ſecundum Panormi. in c. prohibemus. de cenſib. faciunt not. Cyn. & Io. Fab. in l. ſi quis argentum. C. de donat. per Bart. in l. Inter ſtipulantem. §. ſacram. ff. de verborum obligationibus. vide Roma. in conſilio ccclxix.

b Periculum. Adde Bartol. in l.ſi is qui. ff. de acqui.rer.dom.de illo qui recepit ſuo periculo & fortuna, an videatur in ſe ſuſcipere caſus fortuitos.

c Caſus fortuiti. Adde tracta. viat. iur. domi. Ioan.Berb.tit.de loca.verſ.contingit.quod licèt regulariter quando quis renunciat caſui fortuito teneatur de caſu fortuito, cui præuideri non poteſt: hoc verum niſi talis renunciatio eſſet contra formam iuris & peccati nutritiua. Puta ſi conductor promitteret reddere prrtium rei, ſi penes eum indiſtinctè periret. allegat l.j. C.de pact.pigno.l.Iulianus.§. Idémque Papinianus.ff.de actio.empti.l.pecuniæ.ff.de vſur.

d Sterilitas. Adde quòd exeeptio ſterilitatis ſi enormiter læſio interuenerit, adeò vt conductor magno incommodo afficeretur, habet locum tam in prædijs ruſticis quàm vrbanis, ſecundum Bald.in addit.ad Specu.in tit.de loca. circa princip.verſ.In vrbanis.

e Semen. Adde quod damnum ſeminis amiſsi pertinet ad colonum, nec eſt locus repetitioni. l.ſi vno.§. vbicunquè. ff. locat.& ibi per Paul. de Caſtr. vide per eundem in l.ex conducto.§.ſi vis tempeſtatis.ff.locat.vbi declarat quæ dicatur ſterilitas ſeu damnum intolerabile quando eſſet deceptio vltra dimidiam iuſti prætij: & idem ſi in dimidia ita quod debeat fieri remiſsio penſionis pro rata, ſicuti in contractu venditionis. Si autem colonus perciperet vltra dimidiam fructuum, tunc non fieret remiſsio: quia tunc diceretur exiguitas fructuum: ſecundum Paul. de Caſtr.in dict.l.ſi vno.§.cùm quidam. vide de ratione differentiæ inter contractum locationis & venditionis per domi. Paul.de Caſtr.in dict.l.ex conducto.§.ſed vis.

f Deceptio. Adde quando in contractu locationis eſſet renunciatum cum iuramento iuri deceptionis vltra dimidiam iuſti prætij, quod fortè non haberet locum ſterilitatis exceptio, nec iſto caſu mercedis remiſsio fieri deberet. iuxta not. per gloſ.& doct.in l.ij.C.de reſcind.vendi.quia regulariter locatio eſt proxima venditioni, & adinuicem ſimbolizant.l.ij.ff.locat.

ARGVMENTVM.

Arrendamenta decimarum, vectigalium, pedagiorum, & ſimilium in quam contractus ſpeciem cadant.

SVMMARIVM.

1 *Contractus in quo interuenit pretium rei correſpondens, emptio & venditio cenſetur: ſecus ſi pretium rei non reſponderet, aut per ſingulos annos pretium diſtribueretur.*

2 *Venditionis à locatione differentia.*

3 *Venditio ſine re uendita dici non poteſt.*

4 *Emptoris periculum eſt, ſi frumentum in herba uendatur niſi aliud conuentum eſſet.*

Quæſtio CCIX.

QVAERITVR quando ſit arrendamentum decimarum vel vectigalium pedagiorum, vel quando traduntur firmæ curiarum ad extinctum candelæ plus offerenti, in quem ſpeciem contractus cadat: & ſi dicantur contractus venditionis vel locationis, & cuius vtilitatis exi-
1 ſtat. Et in effectu † vbi fieret mentio pretij, in
dubio cenſetur contractus venditionis & em-
ptionis, ſecundum gloſſ. in l. ſi inter. & l.cùm
dotem.C.de iur. dot. & ibi per Bald. quod eſt
verum, quando tale pretium correſpondet rei,
ſecundum gloſſ. in l.j.§.j.ff.de ſuperficie. ſuper
verb. agendo. & ibi per Barto. & Alexand. in
addi. Veruntamen quando ſolutio pretij diſtri-
buitur per ſingulos annos, in dubio præſumi-
tur locatio, ſecundum gloſſ. & Bartol.in l.j.C.
de iure emphy. de quo ibi latiùs per Iaſo. & per
Barto.in l. quotem ferro.§.qui maximos. ff. de
publica. & in quadam eius quæſt. incipien. Pu-
blicanus. licèt tunc in contractu fiat mentio de
2 pretio. † Et de differentia inter contractum lo-
cationis & venditionis, quia in contractu ven-
ditionis transfertur periculum in emptorem, a-
deo quod non habet exceptionem ſterilitatis.l.
neceſſario.ff.de pericu.& commo.rei vendi.l.j.&
C.de pericu.& commo.rei vendi. ſecundum Cy.
in l.licèt.C.loca. Et eſt ratio, quod in venditio-
ne venditor certat de damno euitando, ſecun-
dum gloſſ. ſingul. in l. ſi vno.§.item cùm qui-
dam. ff. loca. ſed locator non certat de damno
euitando. Nam licèt ager ſit ſterilis, ſi vendi-
tor non haberet pretium, pateretur damnum
rei ſuæ: ſecus in locatore: quia licèt ſit ſteri-
litas fructuum: tamen locator non perdit pro-
prietatem ſundi. Sed ſecundum Bartol.in dict.§.
item cùm quidam.& Ioan.de Imol.in dict.capit.
propter ſterilitatem.de loca. Iſta ratio non con-
cludit: quia etiam in contractu locationis, quan-
do non naſcuntur fructus, non debetur pre-
tium in totum, quando nihil naſcitur. l. nec
3 emptio.ff.de contrahen.emptio. † quia non po-
teſt dici venditio ſine re vendita, vt ibi habe-
tur. Et idem in parte quando non naſcuntur
fructus, quia tunc non debetur pretium, niſi
pro parte.l. debitor. §. veriſimile. ff. de contra-
hen. emptio. Nec obſtat ſi dicatur quod imò va-
leat venditio ſine re, vti quando venditur alea
ſeu iactus retis. dict.l.nec emptio. & l.iactum re-
tis.ff. de actio. empti. quia ſufficit vendere fu-
turum euentum, vt ibi habetur. facit l. ſpem. C.
de dona. quia ſecundum Bartol. in dict.l. ſi ia-
ctum, debent inſpici verba: quia interdum ven-
duntur piſces, quando capiuntur & non ca-
piuntur, vel quando venduntur fructus futu-
ri & non naſcuntur, & tunc non tenet vendi-
tio ſine re. Aut quis vendit iactum ſeu perce-
ptionem & ſpem, & tunc valet venditio, licèt
nihil capiatur: quia ſufficit quod veriſimili-
ter potuerit capi. dict.l. ſi iactum. & ita etiam
tenet Bald.in dict.l. nec emptio. quia ſufficit,
quod venditio fundetur ſuper rè vel ſpe. Vnde
ſecundum Bartol. in dict.l.ſi vno.§. cùm qui-
dam, & Ioan. de Imol. in dict. capitu. propter
ſterilitatem, debet diſtingui, ſi vendatur res quæ
eſt in rerum natura de præſenti, & tunc peri-
culum eſt emptoris; ſi verò vendatur illud quod
nondum in rerum natura, vt fructus futuri,
tunc

tunc ſi fuerit facta venditio ad numerũ vel men-
ſuram, non debetur precium, niſi naſcantur fru
ctus, vel etiam pro rata quãdo naſcũtur in parte
l. quod ſæpè. & d.l. ſi debitor. §. veriſimile. ff. de
contrahen. empti. & idem in locatione quando
fieret ad menſuram, ſecundum Barc. in d. §. cùm
quidam. & Bald. in l. ea lege. C. de vſu. & Ioan. de
4 Imol. in d.c. propter ſterilitatem. † Si verò vende
retur frumentum in herba, tunc eſſet periculum
emptoris, niſi aliter eſſet actum. l. fiſtulas. §. fru-
menta. ff. de contrahen. emptio. & per Bal. in ru-
bric. C. de peri. & commo. rei vendi. de iſta mate-
ria an dicatur contractus locationis vel vendi-
tionis habetur per Bartha. in tracta. gabel. in ij.
parte. q. j. & ij.

ARGVMENTVM.

Penſio propter rei vel fructuum luxuriem
augenda non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum luxuries ſi cultoris induſtria ſuperuenerit,*
penſio non propter hoc augeri debet.
2 *Penſio licèt poſſeſſoris diligentia augmentetur: cenſus ta-*
men augeri non debent.
3 *Fundus ſi fortuito caſu augeatur, penſio non inde auge-*
ri debet.
4 *Augmentum omne emphyteotæ cedit ſine penſionis one-*
re, etiam in conductore.

Quæſtio CCX.

QVAERITVR an propter augmentum
rei, ſeu fructuum debeat augeri penſio. Et
in effectu tex. in l. ſi merces. §. vis maior. ff. locati,
videtur innuere, ꝙ quando eſt modicum lucrũ,
quòd non debet auferri conductori: ergo à con-
trario ſenſu ſi ſit magnum incrementum debet
augeri penſio, ſicuti in ſterilitate dicitur quan-
do eſt magna ſterilitas, ſit remiſſio mercedis, iux
ta nota. in l. licèt. C. loca. & in c. propter ſterilita-
tem. de loca. & pro iſta parte facit l. ij. C. de allu-
uio. palu. vbi propter decrementum decreſcit
onus, & econtrà, quando creſcit, debet augmen-
tari emolumentum: vt ibi habetur. & pro hoc fa
cit l. forma. ff. de cenſi. Vnde glo. in d.l. ſi merces.
§. vis maior. videtur tenere in conductore, quòd
1 † quando fructus augmentantur diligentia cul-
toris, ꝙ tunc non augmentatur penſio propter
abundantiam fructuum, & idem quando fru-
ctus valent: ſecus ſi caſu fortuito: vt quia erant
duo molendina, quorum vnum eſt deſtructum
caſu fortuito, tunc aliud præualet, & debet au-
geri penſio. Sed ꝙ non debet augeri penſio facit
l. ij. C. de fun. rei publ. aliàs rei priua, lib. xj. & l.
fina. C. de omni agro deſert. eo. lib. vbi habetur,
2 ꝙ † licèt penſio augmentetur diligentia poſſeſſo-
ris, non debet augmentari cenſus. Et iſtud facit
contra prælatos, vt poſtquã dederint rem in em-
phyteoſim, & fuit meliorata, nituntur cenſum
augmentare. & pro hoc etiam facit l. j. C. in qui-
bus cau. colo. do. accuſa. poſ. & d.l. ij. C. de alluui.
& l. fi. eo. tit. & hoc ibi notat Ange. Salic. verò in
d.l. ſi merces. §. vis maior. circa finem ff. loca. in-
3 diſtinctè tenet etiam in locatione, ꝙ † licèt fun-
dus augmentetur caſu fortuito, quòd propter
hoc non debeat augeri cenſus ſeu penſio. Et eſt
ratio ſecundum ipſum: quia ſi contingeret fieri
ſterilitas anni ſequentis, non cõpenſaretur vber
tas. glo. verò in l. j. C. de iure emphy. in glo. fina.
in cenſu iuris emphyteoticarij facit differentiã
inter augmentum patens, & tunc, quòd debeat
augeri cenſus: ſecus ſi ſit augmentum latens, al-
legat l. item ſi fundi. §. ſed ſi inſula. ff. de vſufruc.
& pro hoc facit c. j. §. ſi quis de manſo. ſi de inue
ſtitura ſeu controuerſia fuerit. & iſtam partem
videtur tenere Spe. in titu. de loca. §. nunc aliqua.
ver. clxxxvj. licèt Ioan. And. ibi in addi. ſecundũ
Vber. de Bo. debeat fieri differentia an res fuerit
limitata per iugera & numerum ſeſtariatarum,
& tunc illis auctis augetur cenſus. l. in agris. ff.
de acquirẽ. rer. domi. Sed ſecundũ Ioan. And. iſto
caſu non deberet accreſcere emphyteotæ, ſicuti
nec incrementum patens non accreſcit. d. §. ſed
ſi inſula. vel ſecundum aliquos quando augmẽ-
tum fit in duplo, proſit domino in duplicando
penſionem: ſi autem minùs duplo ſecus. Verun-
4 tamen ſecundum Ioan. And. communiter † tene-
tur, quòd omne augmentum ſibi cedit ſine onere
penſionis, etiam in conductore, allegat l. legem.
C. loca. Cy. verò in dict. l. j. C. de iure emphy. in
vj. q tenet poſt Pe. quòd licèt augmententur fru-
ctus, non tamen debet augeri penſio, ſicuti in lo
catione dicitur. Ioan. verò Fab. tenet idem quòd
non debeat augeri penſio, licèt quando augmen
tum eſt patens non debeat accreſcere emphyteo
tæ, prout ſupra dictum fuit. Bartol. verò tenet
indiſtinctè, quòd licèt ſit augmentum patens ſi-
ue latens, quòd remaneat ad emphyteotam: Al-
be. ibi tenet indiſtinctè, quòd augmentum per-
tineat ad emphyteotam, nec propterea debet
augeri penſio, ſicuti pertinet damnum ad em-
phyteotam. l. ſecundum naturam. ff. de regul. iu.
etiam ſi ſit augmentum patens. Nec obſtat quod
dicitur de vſufructu. d. §. ſed ſi inſula. quia in
pluribus differunt. & pro hoc etiam allegat in
ſimili quod habetur per gloſſ. & docto. in cap.
cùm clerici. de pact. quando augmentantur fa-
cultates eccleſiæ, non propterea debet augeri
penſio. de quo ibi latiùs habetur, & in capitul.
prohibemus. & cap. quanto. de cenſi. Salice. ve-
rò in dict. l. j. C. de iu. emphy. in v. oppo. tenet,
quòd in tributis propter augmentum augetur
tributum, & econtrà, quando fit decrementum,
debet diminui penſio. l. ij. & final. ſecus in em-
phyteoſi: quia augmentum vel decrementum
pertinet ad emphyteotam, nec propterea debet
augeri penſio. Ange. verò ibi ſe remittit ad no-
ta. per Cyn. ibi. Et ſic in emphyteota non debet
augeri penſio, etiam ſi fuerit conſtructa turris
vel magnum ædificium in fundo: quia debet at-
tendi valor æſtimationis rei de tempore con-
tractus: ſecundum Bar. & Bald. in l. ij. C. de præ-
di. nauicu. lib. xj. Iſtam partem etiam tenet Bald.
in l. fi. C. de alluuio. & palu. vbi notat contra mi-
ſeros & auaros prælatos, qui volunt augere quã
titatem cenſus prædij dati in emphyteoſim fer-
tilioris effecti in llicitudine, cultura, aut ſumptu
poſſeſſoris. Iſtam etiam partem tenet Io. de Imol.
in capit. potuit. xxiij. colu. ver. iuxta prædicta,
nec eſt fienda differentia an augmentum ſit la-

tens ſiue patens. Iſtam etiam partem tenet Iaſo.
in repeti.d.l.j.C.de iure emphy.in glo.fina. cum
limitatione tamen poſt Bald.in addi.ad Specu.
in titu.de loca.in vj.colu.vt procedat in augmẽ-
to conſueto euenire, vt propter tale augmentum
non debeat augeri penſio : ſecus quando tale
augmentum non eſt ſolitum euenire, & pro hoc
allegat glo.in d.l.ſi merces.§.vix maior. ff. loca.
Panor. verò in d.c.propter ſterilitatem, circa fi-
nem,de loca.tenet,quòd quando fit augmenta-
tio caſu fortuito,ſeu inopinato, quòd tunc de-
beat augmentari penſio, & ibi ponit exemplum
de molendino locato annuatim quinquaginta,
deinde propter molendina vicina diſrupta lu-
crum augmentatur de duplo.Sed Paul.de Caſtr.
in d.l.ſi merces.§.vix maior.ff. de loca. tenet in-
diſtinctè quòd etiam ſi fiat augmentũ caſu for-
tuito & inopinato,quòd non debet augeri pen-
ſio in conductore per plura iura & rationes ibi
per ipſum adductas.

ARGVMENTVM.

Mercedis remiſsio propter ſterilitatem colo-
no partiario fieri non debet: nec contractus ad
hæredem tranſit:negotià tamen per defunctum
inchoata per hæredem fieri debent.

SVMMARIVM.

1 *Mercedis remiſsio colono partiario propter ſterilitatem*
fieri non debet:ſecus in eo qui minus colit.
2 *Fundus ſi daretur ſub certa fructuum quantitate, loca-*
tio propriè non dicitur.
3 *Societas morte finitur, quæ etiam ex pacto ad hæredes*
non tranſit.Fallit ut nume.ſeq.
5 *Colonus partiarius quando ſoluere teneatur.*
6 *Colonus partiarius ſuis impenſis mediam fructuum par-*
tem integrè domino præſtare tenetur.

Quæſtio CCXI.

QVAERITVR quid in colono partiario
qui colit ad meyariam,ſeu quotam fructuũ,
an propter ſterilitatem debeat fieri remiſsio mer
cedis:& an talis contractus trãſeat ad hæredem.
1 Et in effectu † non debet iſto caſu fieri remiſsio
mercedis,qua ſocietatis iure damna & lucra cõ-
penſantur.l.ſi merces.§.vis maior.ff.loca.& hoc
tenet glo.& communiter doct.in c. propter ſte
rilitatem.de loca.adeò & intantum quòd ſi colo
nus partiarius fecit multas expenſas, & omnes
fructus non attingunt medietatem expenſarum,
non propterea aliquid remittitur colono, ſecun
dum Bal.in l.licèt.C.de loca.in viij q.& Bar. in
l.fructus.ff.ſolu.matri.quia colonus pro medie-
tate fructuum ponit operas & expenſas.l. cum
duobus.§.ſi in coeundo.ff.pro ſocio.Secus in co
lono qui nummis colit, qui propriè dicitur cõ-
ductor : quia iſto caſu fieret remiſsio mercedis
propter ſterilitatem.iuxta d.c.propter ſterilita-
2 tem.† Quid autem ſi fieret locatio ſub certa ſpe
cie fructuum ſub mercede, puta pro decem cor-
bibus,ſeu ſeſtarijs frumẽti annuatim, certè pro
priè non diceretur locatio, niſi quando interue
nit pecunia pro mercede. l.j.§. ſi quis.ff.depoſi.
& l.naturalis.§.at cùm do.ff. de præſcript. verb.
ſecundũ gl.in l.ſi olei.C.de loca.ſed eſt quidam
cõtractus innominatus,ſecundũ Bar.in d. §. vix
maior. Et ideò ſecundũ ipſum, eſt vis & modus
in libellando, de quo ibi per ipſum & Paul. de
Caſt. Quantum autem ad aliam partem quæſiti
an tranſeat ad hæredem coloni partiarij. Et vi-
deretur dicendum ꝙ non, quia cenſetur iure ſo-
3 cietatis,† quæ finitur morte.§. ſoluitur. Inſti. de
ſocie.ſecundum Bar.in d.§.vis maior. & Panor.
in d.c.propter ſterilitatem,licèt Bal. in l.j. C. de
fructi.& liti. expen.& in l.certi.C.loca.in iij.q.
per l.viam.C.loca.& iſtam partem tenet Pau .de
Caſt.in d.§.vis maior. & inquantum ſuprà fuit
dictum,ꝙ ſocietas morte finitur etiam ex pacto
non trãſit ad hæredem in priuatis ſocietatibus.
l.furti.§.illud.ff.de his qui no.in ſa.& ibi reddi-
tur ratio per gl.l.actione.§.morte.l.nemo poteſt.
l.adeò. in princ.ff.pro ſo. quia requiritur indu-
ſtria perſonæ,quæ non tranſit ad hæredem, vt
ibi habetur, licèt negocia inchoata per defun-
ctum debent explicari per hæredem ſocij.l. hæ-
res ſocij.& l.verum.§.in hæredem.ff. pro ſocio.
4 † Hoc tamẽ fallit in ſocietate vectigalium : quia
ex pacto tranſit ad hæredem,dum tamen ſit ido-
neus.d.l.adeò. & ibi per gl. quæ ponit tria vel
quatuor quæ requiruntur in caſu iſto. Attamen
Io.Fab.Inſt.pro ſoc.in d.§. ſoluitur.tenet ꝙ ra-
tione iuramenti ſocietas tranſit ad hæredem. &
ibi etiã tenet, ꝙ in ſocietatibus collegiorum &
confraternitatum non finitur ſocietas morte
vnius ſocij : quia.collegium poſſet manere in
vno ſolo.l.ſicut.in fine.ff.quod cuiuſque vniuer
ſi.nomi.de iuramento,vide Alex.in addi.ad Bar.
in d.l.adeò.ff.pro ſocio, vbi videtur contrariari
Io.Fab.quia iuramentũ intelligitur ſecũdum na
turam actus.l.ſi.C.de non nume. pecu. vide B[illegible]
in l.ædem.C.loca.qui tenet in colono partiario,
5 ꝙ † debet ſoluere domino ſuã partem immediate
recollectis fructibus,allegat l. quod ſi no[illegible]t.§.
qui aſsidua.ff.de ædilit.edict.ſecundum conſue
tudinem loci & locorum circũuicinorum.l. nec
ſemel.§.in habitatione.ff.quando dies lega. ce
dat. Et quãdo colonus partiarius non ſoluit ſta-
tim poteſt expelli:quia non ſeruat conditione[illegible]
ſocietatis.l.ſi conuenerit.§. ſi.cum l. ſequ.ff pro
ſocio,ſecundũ Bal.in d.l.ædem.C. de loca.d[illegible] co
lono partiario,vide etiam in c.tua nobis.el.ij.de
decimis.& per glo.in cle.j.de deci. & per Pet. de
vbal.in tracta.ſocie.in v.parte.ver.quæro qui-
6 dam dedit agrum.& in vj.quæro erga.† Quia co
lonus partiarius debet reſpondere de medietate
fructuum domino integraliter abſque alia d[illegible]u
ctione expenſarum : quia dominus ponit fund[illegible]
& colonus operam & ſemen. d.l. cum duobus.§.
in coeundo.ff.pro ſo. Et pariter colonus d[illegible]bet
portare partem fructuum ad domũ domini quã-
do ſunt eiuſdem fori, ſecundum Bal.in l.[illegible]
ptam. C. de vſu.in xv.q.vide per Pet.de vbal. in
d[illegible].vj.parte.vide etiam per eundem in xj. parte.
& an debeat habere partem palearum vide ib[illegible],
& etiam in l.ſi apes.

ARGVMENTVM.

Sterilitatis exceptio in colono ad non modi-
cum tempus locum habet.

SVMMARIVM.

1 *Locatio quando ad non modicum tempus dicatur.*

Exceptioni

2 *Exceptioni ſterilitatis in emphyteoſi locus non eſt.*
3 *Exceptio ſterilitatis in locatione ad non modicum tempus locum habet*

Quæſtio. CCXII.

QVAERITVR quid in colono ad non modicum tempus, an habeat locũ exceptio ſterilitatis. Dubium facit, quia per talem locationem transfertur ius in re, ſeu dominum ſaltem vtile.l.j.§.fi.& l. fina.ff.ſi ager. vectiga.l.j.§.
1 quod autem.ff.de ſuperfi.Et † dicitur locatio ad non modicum tempus, quando eſt vſque ad decem annos, vel eſt arbitrarium iudici, iuxta not. per glo.in dict.l.fina & per glo.in cle.j.de re.eccle.
2 non alie. & ita † ſicuti in contractu emphyteotico non habet locum exceptio ſterilitatis.l. j.C.de iure emphy. Idem videretur dicendum in locatione ad non modicum tempus. facit l.ſciẽdum.§.j.ff.qui ſatiſda.cogan.Sed in contrarium facit, quia emphyteoſis eſt perpetua: ſecus in locatione, eſto quòd ſit facta ad magnum tempus,
3 & ideò finitur tempore, † & per conſequens habet locum exceptio ſterilitatis.l.licèt.C.de loca. ſecundum Cy.in d.l.j. C. de iu.emphy. in viij.q. Bald. ibi. Et iſtam partem etiam tenet Ioan. de Imol.in c.potuit.de loca.& Iac.in d.l.j.

ARGVMENTVM.

Eleẽmoſina fieri ſolita inſtante procuratore continuari debet.

SVMMARIVM.

1 *Clerici ad hoſpitalitatem tenentur.*
2 *Eleẽmoſinæ conſueta dari pauperibus, perpetuò fieri debent.*
3 *Eleẽmoſina incerta iuxta loci conſuetudinem certa reddi debet.*
4 *Fructus beneficiorum in quot partes ſcindi debeant: & quibus dictæ partes dandæ ſint.*

Quæſtio. CCXIII.

QVAERITVR ſuper cauſa eleẽmoſinæ prioratus de bornello mandamenti Coſtæ ſancti Andreę, vbi fieri conſueuit eleẽmoſinam à feſto omnium ſanctorum vſque ad feſtum beati Ioannis baptiſtæ alternatis diebus omnibus chriſti pauperibus venientibus de vno quadrãte panis certæ menſuræ groſsi bladi tam ordei quàm ſiliginis: quod poteſt aſcendere annuatim ad ſummam quatuor viginti ſeſtariorum bladi ad menſuram Coſtæ ſancti Andreæ vel circa: licèt interdum plus aſcendat tempore cariſtiæ propter affluentiam pauperum vel etiam minus tempore vbertatis. Et nouiſsimè cenſerius dicti prioratus ceſſauerat certo tempore à dicta eleẽmoſina, ſuper quo fuit recurſum ad ſupremam curiam Parlamenti, etiam nomine domini procuratoris fiſcalis. Et fuerunt ſumptæ informationes: tàm ſuper poſſeſſorio & conſuetudine dictæ eleẽmoſinæ, quàm etiam ſuper ſubſtractione.& fuit lata ordinatio, vt ante omnia obſeruetur & manuteneatur dicta eleẽmoſina.c.ad apoſtolicam. de ſymo. etiam ratione dictæ eleẽmoſinæ ſubſtractæ. c. Querelam. de electión.
1 † quia clerici tenentur ad hoſpitalitatem. xlij. diſtin.§.j.c.Florentino.lxxxv.diſtin. & c.de monachiis. de præbend. quia quicquid habent clerici eſt pauperum. xvj. quæſt. j. c. vltimo.& pro
2 hoc facit: † quia eleẽmoſinæ conſuetæ dari pauperibus debent perpetuò dari. l. priuilegia. C. de ſacro ſanct.eccleſi.& hoc ibi not. Bart. Bald.
3 † Et vbi talis eleẽmoſina eſſet incerta: tamen debet certificari iuxta conſuetudinem.vt ibi habetur. & vbi ciuitas ex ſtatuto conſueuiſſet dare eleẽmoſinam, non poſſet reuocare ſecundũ Bar. ibi. & per Bartol. in l. omnes populi. de iuſti.& iure.in iij. quæſtione principali. de quo per Salic.in authen.Caſſa.C. de ſacro ſanct. eccle. in v. quæſt.de qua quæſtione habetur per Cyn. Alex. de Imol. in l.non ampliùs.ff.de lega.j.& per Fel. in c.eccleſia ſanctæ Mariæ.in xij.q.de conſt. Ve-
4 runtamen regulariter † de fructibus beneficij debent fieri quatuor partes, quarum prima applicabitur Epiſcopo: ſecunda fabricæ eccleſiæ: tertia vſui pauperum: quarta pro ſubuentione rectorum eccleſiæ.c.quatuor.c.cognouimus. & c.de redditibus. xij. quæſt. ij. licèt hodie non ſeruetur quo ad quantitatem Epiſcoporum ſecundum Panor.in c.j.de eccle.ædificand. cùm ſatis habũdè habeãt vnde viuere poſsint.c.priſcis quidẽ canonibus.x.q.iij. de quo etiã per Panor. in eius diſputatione incipiẽ.Sempronius.in vj. dubio.

ARGVMENTVM.

Nullus à vectigalium præſtatione excuſatur, & ſi ex principis reſcripto priuilegium immunitatis habeat.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium contra uectigalium præſtationem non ualere regulare eſt. Fallit ſi clauſulam derogatoriam habeat. & nu.4.*
2 *Vectigal quibus de rebus exigi non debet.*
3 *Exemptus res deſignare, & fidem de apodixa facere tenetur.*

Quæſtio. CCXIIII.

QVAERITVR ſuper facto magnarum gabellarum de Romanis vbi firmarij prætendunt, quòd debeat ſolui gabella ſeu pedagiũ, ſiue per terram ſiue per aquam; ex quo tenent ad firmam non obſtante priuilegio exemptionis aut literis atteſtatorijs iſtorum generalium firmarum: qui interdum atteſtantur ſuper tranſitu fuſtarum & raſellorũ pro negocijs & vſu prin-
1 cipis. Et in effectu † regulariter non tenet priuilegium l.omnium.C. de vectigal. & commiſſ.
2 † licèt pro vſu neceſſario, vel etiam quando vehitur pro fiſco non debeatur pedagium. l. vniuerſi.C.de vectigal.l.licitatio.§. fiſcus.ff. de publi. & pariter de rebus quas mandant rectores ſeu officiarij non debetur vectigal; l. Si publicianus.§.de rebus.ff. de publica. & ibi glo. quæ enumerat caſus ſpeciales in quibus non debetur vectigal, & ibi etiam Bart. qui format quæſtionem: an credatur literis officialis, & per Bald.in rubric. C. de fide inſtru. verſiculo, Modo circa
3 iſtam.& c. † Et licèt quis ſit exemptus: tamen debet profiteri & deſignare & facere fidem de apodixa. l. fi.§.Diuus.ff.de publicá.tamen debet cauere ne fiat fraus pretextu priuilegij portando alias res illicitas: quia tunc caderet in commiſſum ſaltem pro rebus illicitis, d. l. licitatio. §.de rebus. & l. Cotem ferro.§. dominus. ff.de

publi. & ibi Bart. & in l. iij. C. de nautic. fenor. de qua materia etiã habetur per Bartach. in tractatu gabellaruio in vij. parte vj. & vij. quæſtio. qualiter clerici ſunt exempti à ſolutione pedagij: & qualiter credatur iuramento clericorum, quòd deferant res proprias cauſa eorum vſus. cle. fin. de cenſib. & ibi per Cardi. Floren. in iiij. quæſtione & penultima, in viij. quæſtione. an cõmunitas vel fiſcus teneatur. & in xx. q. quando exceptus portat res alterius. Et pariter vide in viij. parte de quibus rebus debeat ſolui gabella. Et an de rebus emptis in nundinis, & in ix. parte de fraudibus gabellarum. Et an ſit licitum fraudare in conſcientia vide etiam in dicto tractatu
4 Bartachi. gabel. vij. parte, quæſt. ix † quòd non valet priuilegium aduerſus vectigal. l. omnium. l. quidquid. C. de vectigal. & commi. niſi fieret mẽtio derogatoria. facit l. vacatis. C. de decur. li. x. Et debet accipi octaua pars pro vectigali. l. ex preſtatione. l. omniũ. C. de vectiga. & cõmi.

ARGVMENTVM.

Clericus propter iniuriam commiſſam coram ſeculari iudice, an & quando per dictum iudicem in eum animaduerti poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ſi in teſtando coram ſeculari iudice falſum cõmiſit: iudex ipſe de falſitate cognoſcere poteſt.*
2 *Iudex laicus in clericum animaduertere poteſt, ſi poteſtas eccleſiaſtica deficit.*
3 *Iudex laicus de remedio reintegrandæ etiam inter clericos cognoſcere poteſt.*

Quæſtio. CCXV.

QVAERITVR quando clericos commiſit rebellionem vel iniuriam coram iudice ſeculari: an poſſit multari non obſtante priuilegio clericali. Et videatur prima facie dicendum, quòd ſic. l. nullum. C. de teſti. & ibi gloſſ. quæ exemplificat in clerico: licèt quidam veliot dicere, quòd lex illa eſt correcta in clerico per authen. Statuimus. C. de epiſcop. & clerici. & quòd iſto caſu clericus non debeat puniri per iudicem ſecularem: ſed aliàs per iudicem ordinarium, tenet Bart. in l. Diuus Pius. ff. de falſ. & iſtam etiam partem tenet Hoſtien. quam refert Panor. in c. verum. de for. competen. licèt ibi referat Inno. tenere, quòd iudex ſecularis poteſt cognoſcere. & Frederic. de Seois. conſi. lxxxviij. vbi tenet, quòd licèt clericus non poſſit accuſari coram iudice laico: tamen ſi clericus accuſet laicum coram iudice ſeculari, & appareat ipſum calumnioſè accuſaſſe: poterit iudex ſecularis ipſum punire, & executionem facere in bonis vel diſtringendo fideiuſſores clerici. allegat Archidiac. in c. presbiteri. v. q. vij. vbi verò executio eſſet fienda in perſonam clerici: tunc debet reſeruari Epiſcopo, licèt ſecundum Ioann. Andr. quando agitur de crimine clerici ſiue directè ſiue indirectè non debeat iudex ſecularis ſe intromittere. c. at ſi clerici. & c. cùm non ab homine. de iudi. Veruntamen in dict. c. verum,
1 † quando à principio Epiſcopus dedit licentiam clerico teſtificandi coram iudice ſeculari: tunc iudex ſecularis poſſet cognoſcere. & pro hoc facit quod voluit Bal. in autheo. ſed priuilegium. C. ſine cenſ. vel reliqui. vbi laici poſſunt diſtringere res clericorum, quando tenẽtur ad munera realia. allegãt Inno. in c. Poſtulaſti. de for. competent. & ibi per Socin. de quo etiam habetur per Petr. de Anchara, in c. Ea quæ. de regul. iur. libr. vj. in xxij. quæſtione. & per domi. Lauren. in tractatu ſuo de priuilegiis clericorum & per Henric. Boye in dict. c. at ſi clerici. & quando ſit multa, tunc executio poteſt fieri in bonis clerici: ſecundum Laurent. in dict. tractatu. licèt regulariter non teneat proceſſus contumaciæ punitiuus iudicis ſecularis contra clericum: maximè quando eſt notorium ipſum eſſe clericum. ſecundum gloſſ. in c. ſi Epiſcopus. iij. quæſt. ij. & in c. veniens. de accuſatio. & in c. ſi duobus. de appellatio. & in l. ſi quis ex aliena. ff. de iudic. Et quia priuilegium fori clericorũ eſt de iure diuino ex authoritate illa: Nolite tangere chriſtos meos. ſecundum Inno. & Panor. in c. ij. de maio. & obedient. vide caſus in quibus clericus non gaudent priuilegio clericali per glo. in ſumma xj. quæſt. j. & c. clericum nullus. & per gloſſ in c. princeps. xxiij. quæſt. v. & in c. tua. le. j. de deci.
2 & in c. ii iudex laicus. de ſent. excom. libr. vj. † Et quando poteſtas eccleſiaſtica deficit, tunc poteſtas ſecularis poteſt diſtringere clericum. ſecundum glo. in d. c. princeps. Nec obſtat ſi dicatur quòd ſtatutum: Si quis per literas pro ſpoliatione alicuius beneficij eccleſiæ vel alterius rei ſpiritualis, licèt poſſit iutentari cõtra laicum: non tamen contra clericos: cùm ſtatuta laicorum nõ ligent clericos. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſtitutio. authen. Caſſa. C. de ſacro. ſanct. eccle.
3 † Secus ſi intentatur remedium reintegrandæ de iure communi, cùm poſſeſſorium ſit quid tẽporale. ſecundum gloſſ. in c. literas, de iuram. calum. Et hoc tenet dom. Guid. Pap. in cõmento dicti ſtatuti: ſi quis per literas, ſuper verbo: clandeſtine. quare ad iſtud reſpondetur, quòd hic etiam ſe intruſerãt quidã laici in dicta parœciali eccleſia, de qua agitur: & fuit facta rebellio & reſiſtentia in executione officij conſiliarij Curiæ commiſſarij deputati.

ARGVMENTVM.

Legatum factum ſub conditione non niſi cõditione purificata venit.

SVMMARIVM.

1 *Legatum facto paroco, in dubio factum eccleſiæ cenſetur.*
2 *Legatum reiterabile annuum cenſetur.*
3 *Clauſula fieri non debet de veſte mulieris eccleſiæ relicta.*
4 *Legatum quando factum eſt ſub modo, legatarius de adimplendo modo iuxta defuncti voluntatem cauere tenetur.*

Quæſtio. CCXVI.

QVAERITVR ſuper clauſula legati facti in teſtamento nobilis Ioannæ de Breyſuro vxoris nobilis Claudij de Gananconi parochiali ſancti Martini albonis cõdito de ann. M cccclxxxij. die prima menſis aprilis; vbi inter cætera ibi ordinata teſtatrix legati reliquit capellæ ſancti Ioannis baptiſtæ in dict. eccleſia ſancti Martini fundatæ, caſu quo ſepeliatur

pellatur ante dictam capellam & non aliàs
pro augmentatione dictæ capellæ viginti li-
brarum turonenſium ob remedium & ſaln-
tem animæ eiuſdem teſtatricis parentum & præ-
deceſſorum ſuorum. Item dedit & legauit dictæ
Capellæ ſuam veſtem panni veridi pro facien-
do vnam caſulam in dicta capella. Item legauit
vnam ſuam capuciam panni nigri pro faciendo
cruces in dicta caſula inſtituendo hæredem vni-
uerſalem dictum Claudium de Gauenna eius
maritum. Vigore cuius legati poſt obitum di-
ctæ teſtraticis egit dictus dominus Antbo. de
malliaco curatus dictæ eccleſiæ ſancti Martini
Rector dictæ capellæ. Sed ex aduerſo opponit
dictus hæres, quòd non competit actio dicto de
malliaco tanquam priuatæ perſonæ. & quòd
non debet eidem expediri: ſed debet conuerti
in redditibus pro augmentatione dictæ capellæ.
1 Nunc quæritur quid iuris. † & in effectum in
dubio legatum factum rectori eccleſiæ, cenſetur
fieri ad vtilitatem ipſius eccleſiæ. l. annua. §. j. &
ibi per glo. & Bart. ff. de annui. lega. & præſer-
tim in caſu iſto: quia fuit factum legatum dictæ
capellæ non facta mentione de rectore. facit c.
requiſiſti. & c. cùm in officijs. cum ibi notat.
de teſti. & per Bart. in l. ciuibus. ff. de reb. dub.
Quinimò attento quòd dictum legatum fuit
factum in cauſam piam pro ſalute animæ dictæ
teſtatricis, & pro augmentatione dictæ capellæ
iuxta not. per glo. in l. ſi quis Titio. ff. de lega. ij.
& per Spec. in tit. de inſtrumento. editione. §.
2 nec aliqua. verſi. & ſcias. le. ij. † & per conſe-
quens videtur legatum annuum ratione dictæ
quãtitatis pecuniæ, quæ eſt res reiterabilis. iux-
ta nota. per Bart. in d. l. annua. & in l. legatum. &
in l. ſi cui annone. ff. de annu. lega. & debet dura-
re ſaltem vſque ad centum annos. iuxta not. per
Bart. in d. l. annua. & in l. penult. eod. titu. & ibi
Bart. firmat quæſtionem quando teſtator reli-
quit fratribus minoribus vnam picturam in
quolibet feſto beati Franciſci, quòd tunc tale
legatum non cenſetur annuum: ſed debeatur
pro ſemel: vide in l. ſi vſusfructus. ff. de vſufruc.
lega. an tale legatũ annuũ relictum eccleſiæ du-
ret perpetuò: an verò expiret per lapſum cẽtum
annorum: ſicuti de vſufructu relicto ciuili.
3 † Sed quoad dictum relictum veſtis viridis pro
caſula & capucem pro cruce videtur quòd non
debeatur conuerti ad vſum caſulæ, quæ eſt res
ſpiritualis, & ad ſeruitium diuinum, ex quo ſe-
mel fuit dedicata ad vſum rei mundanæ. ſecun-
dum glo. in c. ad nuptiarum. de conſecratio. diſt.
j. licèt contrarium ſeruetur, & malè. ſecundum
Panor. in c. ad hæc. de religio. domib. Veruntа-
men vbi non adplicaretur ad vſum deſtinatum
per teſtatorem, debet conuerti in alium vſum
pium. l. legatum. cum ibi not. per Bar. ff. de vſu-
fruct. legat. & hoc de conſenſu legatarij & hæ-
redis, aut ſuperiorum. l. legatum. ff. de adminiſtr.
rerum ad ciuitatem pertinen. clem. contingit. de
4 religio. domib. † Præterea ex quo dictum lega-
tum fuit factum ſub modo pro augmentatione,
dictæ capellæ, legatarius ante omnia debet ca-
uere de adimplendo dictum modum, iuxta vo-
luntatem defuncti. l. quibus diebus. Thernius.
alis Thermilius vel Thermius. ff. de conditi. &
demonſtr. l. j. C. de hijs quæ ſub modo lega. Tum
etiam dictus actor in dubio videtur agere no-
minæ dictæ capellæ. iuxt. not. per Panor. in c. li-
teræ. de dilatio. & per Bart. in l. poſt mortem. ff.
quando ex ſact. tnto.

ARGVMENTVM.

Exceptio non comprehenſa in ſtatuto non
recipitur.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum vim clauſ. caſus expreſſi habet.*

Quæſtio. CCXVII.

QVAERITVR ſuper cauſa compulſo-
riarum reuerendi domini Abbatis ſancti
Anthonij contra Ioannem Regium de ſumma
centum florenorum: vbi dictus Regius allega-
uit ſolutionem decem florenorum: in quodam
blado: & illam nõ bene iuſtificauerit. & vlterius
1 allegant† exceptionem diuiſionis ſeu diuidenda
rum actionum, cùm eſſent alij rei deben-
di, etiam ſi ſint obligati in ſolidùm. Cùm non
fuerit ſpecialiter renunciatum nouæ cõſtitutio
ni de duobns reis. iuxta autben. hæc ita. de duob.
reis debendi. ſed quia per ſtatutum ſuper con-
pulſorijs editum permittuntur ſolùm ſeptem
exceptiones per dictionem taxatiuam: de qua-
rum numero non eſt iſta exceptio diuiſionis:
ideò fuit viſum quòd talis exceptio non debeat
admitti. iuxta not. per Bart. in l. j. §. & parui. ff.
quod vi aut clam. & per Ioan. de Imo. in l. fi. ff. à
quib. appellat. non lice. & per Panor. in c. item
cùm quis. de reſti. ſpolia. & per doct. in l. ita pu-
dor. C. de adulte. & per domi. Antho. de Neuiſa-
no in tracta. de exequtio. inſtrumento. & ita etiã
videtur tenere domi. Guido. Papæ in tractatu
de compulſorijs. Et maximè in caſu iſto vbi per
ſonæ fuerunt cõmiſſæ præciſæ de ſumma lxxxx.
florennorum non obſtante dicta exceptione
diuiſionis. & maximè etiam in caſu iſto propter
vinculum iuramẽti, quod habet vim clauſulæ
caſus expreſſi. l. cùm pater. §. filius matrem. ff. de
lega. ij. ſecundum Bald. in l. j. C. quemad. de quo
per Ioan. And. & Panor. in c. j. de cõmoda. & per
docto. in l. ſed ſi quis. §. quæſitum. ff. ſi quis
cautio.

ARGVMENTVM.

Fugitiuus ob delictum an capi poſsit extra
territorium.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſditio extra territorium exerceri non debet.*
2 *Executio facti in vim turbationis tendit.*

Quæſtio. CCXVIII.

QVAERITVR ſuper quadam captura fa
cta per officiarios columberij Baroniæ
authonis in mandamento puſigneti, de quibuſ-
dam ſubditis ipſius loci, vt prætenditur delin-
quentibus abſque literis requiſitorijs nexæ. Et
ipſos transduxerunt ad carceres authonis pro-
pter quod domini puſigneti intentauerunt ſta-
tutum: Si quis per literas, prætendendo ſe eſſe
1 ſpoliatos in ea parte. † Cùm extra territoriũ non
debuit exerceri iuriſdictio. l. fin. ff. de iuriſd. om.
iudic. l. pupillus. §. territorium. ff. de verb. ſigni.

2 Sed In contrarium fuit deliberatum, † quia iſta
exequtio facti potiùs tendit in vim turbatoris.
l.vim.ff.de vi & vi arma.iuxta not.per do.Guid.
Papæ.in commento dicti ſtatuti:ſi quis per lite-
ras, ſuper verbo,vel quaſi. verſiculo, ſed an mi-
hi.& per Barto.in l.fin.ff.vti poſside. & licèt ta-
lis captura fuerit facta de nocte,& in hoc magis
aggrauetur.l.furem noturnum.ff.de furt.tamen
ante omnia debet fieri reparatio territorij vio-
lati.c.ex parte el.j.deverb.ſignifi.& ibi Panor.&
debent reduci delinquentes capti tutè ad priſti-
a num locum.a ſecundum Bart. in l. quis ſit fugi-
tiuus.§.apud Labeonem.ff.de edilic. edict. & ta-
les capientes tenentur etiam actione iniuriarum
cum damnis & intereſſe.ſecundum Bald. in l. ſi-
cut.§. Ariſto. ff. ſi ſeruit. vendicetur. licèt dicti
officiarij Columberij prætendant habuiſſe lite-
rasnexæ à dominoviceballiuo Viennéſij &terræ
turris ſuper dicta captura dictorum malefi-
ciorum,qui inculpatur de homicidio: & ſic de-
buit fieri remiſsio ad locun. delicti.l. j. & authē.
Qua in prouincia. C. vbi de crimine agi.opor.
a Locum. Vide Ioan.de Pla.in l.generali.C.de de-
curio.libr.vj.quia licitum eſt delinquentem fu-
gientem in alieno territorio proſequi & capere:
non ad effectum retinendi in domo;ſed præſen-
tandi iudici loci.ſecundùm gloſſ.in l.j.C.vbi de
crimine.vel.coar.condi.

ARGVMENTVM.

Iuramentum ſuppletiuum ei qui confeſsio-
nem enuntiatiuè prolatam &nō propter ſe,non
niſi per vnum teſtem probauerit,defertur.

Quæſtio. CCXIX.

QVAERITVR ſuper cauſa appellationis
hæredis Simonis Maſſellarij loci Terraciæ
contra quendam ſeruitorem.quia dictus Simon
enuntiatiuè loquendo confeſſus fuerat,quòd be
ne debebat cuidam ſeruitori quinquaginta flo-
renos,qui ſibi non petebat:& alius ſeruitor be-
ne poterat ipſum expectare ad cauſam ſeruitij.
Et talis confeſsio extraiudicialis,licèt emanaue
rit in præſentia partis: tamen non fuit probata,
niſi per vnum teſtem: & ideò fuit concluſum
quòd non eſt locus delationi iuramenti ſupple-
tiui: quia non emanauit principaliter propter
ſe: & debebat plenè probari.cap.final. cum ibi
notatis.de ſucceſsion.ab inteſtato.iuxta notata
per Barto. Alexand. de Imol. & Iaſo.in l.admo-
nendi.ff.de iureiurand.& per Salic, in l.in bonæ
fidei.C.de reb.credi.facit quod habetur per glo.
& docto.in l. fi.C.famil.erciſc.

ARGVMENTVM.

Executio iudicati pro ciuili debito qualiter
apud Allobrogos fiat.

SVMMARIVM.

1 *Reſiſtentia quando fieri dicatur.*
2 *Executio, ut ne fiat, reſiſtitur, militari uia fieri poteſt.*

Quæſtio. CCXX.

QVAERITVR ſuper exequtione iudicati
in actione perſonali quando debitor reſi-
ſtit aut aliàs differt indicare ſeu tradere de eius
bonis. & in effectu ante quàm pro debito ciuili
in executione ſentētiæ procedatur ad capturam
debet diſcuti bona debitoris tam mobilia quàm
immobilia.ſecundùm gloſſ.& Barto.in l.iij.§.tu
tores.ff de ſuſpect.tutorib.& ibi per gloſſ.ſuper
verbo,vinculis,& per Bartol. in l.A diuo pio.§.
s In vēditione.ff.de re iudica. † Et dicitur fieri re-
ſiſtentia per debitorē eo ipſo quādo fit ſibi præ-
ceptum de iudicando aut tradendo de bonis &
non obtemperat.ſecundùm Barto.in dict. §. tu-
tores.licèt ſecundùm ſtatuta delphinalia requi-
ratur à principio terminum vnius diei, quando
debitor requiritur de tradendo de eius bonis ad
faciendū pignerationē ſeu executionē. Sedvt plu
rimū ſeruientes faciūt pignerationē etiā nōfacta
requiſitiōe. Verūtamē de ſtillo dictæ curiæ parla
mēti quādo debitores differūt tradere de bonis:
ita ꝙ impeditur executio iudicati: tunc fit præ-
ceptum debitoribus de iudicādo & tradendo de
bonis liquidis non imbricatis infrà vnum diem
naturalem ſeu xxiiij.horas: aliâs lapſo termino
s incarcerentur. † Aut aliâs vbi fieret reſiſtentia.
in ſubſidium poſſet fieri executio via militari.
iuxta l.qui reſtituere.ff.de rei vendic. Et ita fuit
iudicatū in quadā cauſa appellationis pro quo-
dam,qui petebat ex apocha certam ſummam de-
nariorum ſibi debitā. Bald.ij.volu. cōſi. clxxvij.
in iſta captura.& ſequen.

ARGVMENTVM.

Auditores Cameræ quid iuriſdictionis ha-
beant,& an Conſiliarij ſint.

SVMMARIVM.

1 *Auditores computorum contentioſa iuriſdictione in cau
ſis meri imperij non gaudent.*
2 *Auditores computorum iudices cartularij & ſuſcepto
res dicuntur.*
3 *Conſuetudo dat iuriſdictionem.*
4 *Auditores computorum conſiliarij non ſunt.*

Quæſtio. CCXXI.

QVAERITVR ſuper commiſsione qua-
rundam literarum decreta per dominos au-
ditores Cameræ computorum vni ex auditori-
bus ipſius Cameræ ad ſumendum informationes
ſuper concuſsionibus & oppreſsionibus perpe-
tratis per Caſtellanos delphinales in eorum of-
ficio etiam ſuper diminutione patrimonij del-
phinalis. Et ad ipſos citandum coram dictis audi
toribus reſpōſuros intitulatos & intitulandos.
Et in fine cōmiſsionis deſcribitur per dominos
Cameræ præſentibus præſidente Cameræ & ta-
libus auditoribus ad inſtar literarum curiæ par
lamenti. Et dum peruenit ad notitiam curiæ fuit
deliberatum,quòd tales literæ ſunt inciuiles, &
ad præiudicium auctoritatis Curiæ faciendo of
ficium magiſtratus.l.j. ff. ad legē Iuliam maieſt.
Et quòd ideo tales literæ debeant caſſari & re-
moueri,& inhiberi quod de cætero talia nō at-
t tententur: † quia dicti auditores non habent iu
riſdictionem ſaltem contentioſam in cauſis me-
ri imperij.iuxta l.Imperium. ff. de iuriſdict.om-
2 nium iudic. † Nam dicūtur Cartularij ſeu ſuſce-
ptores,& non tenet eorum ſententia.l.Inſtar. cū
ibi notatis per gloſſ.& Doctor. C.de iure fic.lib.
x. vel etiam poſſunt appellari procuratores aut
rationales prout in camera Aquenſi.& non ha-
bent ius indicendi mulctam.l. j.& iij.C.de mod.
mulcta. Nec obſtat ſi dicatur quod procurator
Cæſaris

Cæſaris cognoſcit de cauſa inter fiſcum & pri-
uatum.l.ij.C.ſi aduerſ.fiſcū.l. Ad fiſcum. C. vbi
cauſ.fiſc.Et idem econtrà coram procuratore fi-
ſci.in dict.l.Ad fiſcum.quia hoc verum quando
cum præſide,de quo ibi per glo.& Doctor. vbi
etiam loquitur de concuſsionibus.Et in l.j.C.de
offic.comit.rerum priuatarū.quia princeps cen
ſetur habere duplex patrimonium,ſcilicèt Cæſa
ris & Fiſci de quo per Cynum &Iaſo.in l.Procu
rator.C.de eden.& per Bald.in l.Bene à Zenone.
C.de quadrien.præſcript.hinc eſt quòd tales au
ditores ſe volunt prætendere cōſiliarios delphi-
nales.Veruntamen in talibus debet attendi con-
3 ſuetudo:quia † conſuetudo tribuit iuriſdictio-
nem l.j.C de emancipa.liberorum.cum ibi nota
tis.quia lex viua aut mortua aut conſuetudo tri
buunt iuriſdictionem:iuxta nota.per glo.& Do
ctor.in l.Et quia.ff.de iuriſdictio.omnium iudi.
& in c.Cùm contingat.de foro competent. & in
c.cùm ab eccleſiarum.de offi.ordin.Et ideò eſſet
inſpicienda conſuetudo:licèt iſti iudices cartula
rij non præſint tribunali, & ſunt ſine admini-
ſtratione,& poteſt eorum iuriſdictio prorogari.
ſecundùm glo.in l.j.ff.de iudic.facit l.fin.C. vbi
4 & apud quem. † Et pariter dicti Auditores non
debent ſe intitulare nec aſſumere nomen conſi-
liariorum delphin.quia eſſèt incidere in pœnam
falſi.l.Eos.in fin.ff.de falſ.Nec obſtat quòd prin
ceps interdum eis reſcribendo vocet ipſos con-
ſiliarios.quia per hoc nō videtur ipſos creare cō
ſiliarios.clementi.Si ſummus.de ſententia excō-
muni. Præterea per ſtatutum fundationum di-
cti conſiſtorij delphinal. conſiliarij curiæ de-
bent habere claues cuſtodiæ Archiui principis.

ARGVMENTVM.

Pragmatica Sanctio obſeruanda.

SVMMARIVM.

1 *Senatus Allobrogum ſeu delphinalis pragmaticæ ſanctio nis conſeruator.*

2 *Allobroges ne extra patriam trahantur, pragmaticæ ſanctionis decreto cauetur.*

Quæſtio. CCXXII.

QVAERITVR ſuper beneficio parrochia
lis eccleſiæ Auguſtæ mandamenti fabrica-
rum diœceſis Bellicenſis,vbi quidam ſabaudige
na traxit rectorē dictæ eccleſiæ in curia Rom. -
na ſeu coram delegato apoſtolico extra præſen-
tem patriam delphinal.veniendo contra decre-
tum pragmaticæ ſanctionis in titu.de cauſis.c.j.
1 † vbi parlamenta Regis domini delphini ſunt
conſeruatores dictæ pragmaticæ ſanctionis : vt
habetur circa finem dictæ pragmaticæ ſanctio-
nis.Attento quia dicta parrochialis eccleſia eſt
ſita intra præſentem patriam. Et ideo pro parte
procuratoris fiſcalis fuit oblata ſupplicatio ad
exortandum dominum ducem Sabaudiæ & alios
eius officiarios vt habeant obſtringere dictos
eorum ſubditos ad obſeruationē dictæ pragma
2 ticæ ſanctionis † ne trahantur ſubditi præſen-
tis patriæ extra præſentem patriam : & ad re-
nuntiandum talibus executionibus cùm com-
minatione de remedio marchæ ſeu repreſaliæ
Et quia tale remedium eſt exoſum, & non debet
laxari niſi in ſubſidium.& maximè pro re ſpir-
tuali.cap.j.de iureiurando.libr.vj.Ideò fuit de-
liberatū quòd fiat talis exortatio ſub pœna red-
ditionis beneficiorū ad manus delphinales, quæ
tenent ſabaudigenæ in hac patria delphinali.

ARGVMENTVM.

Falſi propoſita quæſtione non datur reinte-
gratio ex forma ſtat. Si quis per literas.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio falſitatis cuius probatio in promptu offertur, poſſeſſorium impedit.& nu.3.*

2 *Cancellatio uel ratura in loco ſubſtantiali inſtrumenti ſuſpectum inſtrumentum reddit.*

Quæſtio. CCXXIII.

QVAERITVR ſuper cauſa ſtatuti, Si
quis per literas,intētati per nobilem Ioan
nem Baiuli contra nobilem Antonium Baiuli
eius fratrem prætextu condominij iuriſdictio-
nis ſancti deſiderij in deuoledio , quod quidam
tenebat dominus Petrus Baiuli eorum pater:vbi
fuit productum quoddam prætenſum teſtamen-
tum paternum pro parte dicti Ioannis Baiuli,
quod ſe offert impugnare de falſo in promptu
dictus Antonius Baiuli.Et in effectu fuit delibe
ratum pro nunc non eſſe fiendam reintegratio-
nem : attento quòd vtraque pars probauit de
poſſeſsione Tum etiam quia offertur probatio
falſitatis in promptu.Iuxta notata per gl.& Do-
1 ctor.in l.ij.C.de edict.diui Adria.tollend. † quia
talis exceptio habet etiā obſtare in poſſeſſorio.
iuxta notata per Barto.in l.Si vni.C.de teſtamē.
2 † Et maximè quando apparet de cācellatura vel
ratura inſtrumenti in loco ſubſtantiali:quia tūc
redditur ſuſpectum:ſecus ſi nō eſſet in loco ſub-
ſtantiali:quia tunc non obſtaret in poſſeſſorio:
ſecundùm gloſſ.in l fina.C. de edict.diui Adria.
tollend.ſed haberet obſtare in petitorio: & eſſet
recurrendum ad veritatis indaginē.dict.l vnus.
licèt Bart.tenuerit indiſtinctè,quòd talis ſuſpi-
tio falſitatis cācellaturæ vel interlineaturæ ſiue
ſit in loco ſubſtantiali ſiue non,habet obſtare in
poſſeſſorio: cùm ſit leuis præiudicij. Sed prout
ſupradictum fuit,communiter tenetur,quòd nō
obſtat in poſſeſſorio.Et pro hoc facit quod vo-
luerunt Angel.& Ioan. de Imol. in l.j.§. Si quis
neget.ff.quemadmod.teſtamen.aperian.vbi tene
tur quòd quando vnus teſtis inſtrumentarius
contradicit teſtamento, licèt reddat teſtamentū
ſuſpectum:tamen non impedit aperturam teſta-
menti,nec obſtat in poſſeſſorio:ſecus in petito-
3 rio. † Et præmiſſa procedunt niſi appareret de
falſo in promptu.iuxta notata per glo.& Doct.
in dict.l.ij.C.de edict.diui Adriani tollen.

ARGVMENTVM.

Litium expenſæ quomodò taxantur in ſupre
ma curia,& de ſportulis.

Quæſtio CCXXIIII.

QVAERITVR ſuper taxa expenſarum di
ctæ curiæ parlamenti.quia ex quo ſemel la
ta ſententia vel conceſſæ præciſæ cum expenſis
de ſtillo dictæ curiæ taxantur etiam ſine volun-
tate partis;licèt ſit tutiùs,quòd lata ſententia vel
facta conceſsione præciſarum cum expēſis illi-
cò & incontinenti petentur taxari.Et eſt ſcien-
dum,quòd taxantur pro quolibet viagio eundo

& redeundo etiam habito reſpectu quantũ ma-
ſerit ſuper loco ad rationem trium groſſorum
monetæ delphinal. pro die: & interdum plus quã
do victualia ſunt cara. Et quãdo quis vadit eque
ſter, taxantur plus in duplo. & de arreſtis taxa-
tur graphario pro graphario vnius groſſ. & pro
curatori totidem. & quando teſtes veniunt pro
alijs negotijs detrahitur de taxa. Et pariter alter
ex dominis habet taxare, & ſe ſubſignare in pro-
cella. Et ibi etiã curia habet taxare pro ſcriptu-
ris & ſportulis relatori proceſſus. Et ipſe relator
non taxat quoad ſportulas.

ARGVMENTVM.

Vim vi propulſare licet, & aggreſſorem occi-
dere: nec venit bonorum cõfiſcatio in gratiæ in-
terinatione: ſed solùm intereſſe hæredis: & quid
in eo contineatur.

SVMMARIVM.

1 *Inſidiantem occidere permiſſum eſt.*
2 *Nobilis fugere non tenetur. Nobil. fuga ignominioſa.*
3 *Princeps in dubio partis intereſſe remi tere non uidetur.*
4 *Intereſſe partis leſæ quæ ueniant.*
5 *Homo liber æſtimationem, non recipit.*
6 *Intereſſe in dubio remiſſum non uidetur.*
7 *Frater fratrem inopem uel ſororem alere tenetur.*

Quæſtio. CCXXV.

QVAERITVR ſuper gratia abolitionis
nobilis Georgij Terralhi prætextu nexis
Reuerendi Girardi parœciæ Iarryæ, vbi in effe-
ctu per informationes apparet quòd dictus Re-
uerendus & quidam ſeruitor prioris analionis
inſidiabantur dicto Georgio currendo poſt ip-
ſum volendo præoccupare iter per aliam viam
euaginando enſes, & præcedebat inimicitia: ita
1 † quòd licitum eſt occidere inſidiantem. l. iij. &
iiij. ff. ad leg. Aquil. & ibi Barto. aut ſaltem non
eſt locus pœnæ homicidij, ſi fuerit exceſſus mo-
dus in defendendo. l. Si adulterium. §. Imperato-
res. ff. de adulter. ſecũdùm Ioan. And. in additio.
ad Specula. in Rubric. de homicidio. & per Cyn.
& Bald. in l. j. C. vnde vi. Et maximè in perſona
2 nobili: † qui nõ tenetur fugere. iuxta notata per
Bart. & cæteros in l. j. C. vnde vi. Et ideò fuit or-
dinatum interinari dictam gratiam quoad re-
miſſionem multarum prius declaratatum: iuxta
tenorem ipſius gratiæ vbi solùm excipitur quã-
do eſſet facta confiſcatio bonorum. Et pariter
fuit ordinatum prius ſatisfacto parti priuatæ
a de intereſſe hæredibus defuncti a † quia in du-
3 bio princeps non videtur remittere intereſſe par
tis. l. venia. C. de in ius voca. & in tali intereſſe ve
niunt expenſæ medicorum & medellæ & operæ
quibus quis caruit & chariturus eſt. vt inſti. de
obli. quæ ex quaſi delicto. §. ob hominem. & l.
ex hac. ff. ſi quadrupes paupe. feci. dica. l. j. §. ſed
cum homo liber. & l. fina. ff. de hij. quæ extra. vel
effude. Et licèt ſit pœna quinquaginta aureorũ.
vt in d. l. j. §. ſed cùm homo liber. Et non habea-
5 tur ratio difformationis corporum: † cùm liber
homo non recipiat æſtimationem: vt ibi habe-
tur, tamen per modum intereſſe habetur conſide
ratio etiã quo ad perſonas, quas defunctus erat
aliturus ſecundum Specul. in titu. de iniur. §. ij.
6 & Panor. in c. j. de iniur. † & in dubio non vide-
tur remiſſum intereſſe vt ibi habetur. Et ideò li-
cèt fuerit concordatum cum vxore defuncti: ta-
men adhuc ſorores vtrinque coniunctæ ſe op-
poſuerunt ſuper dicta interinatione pro eorum
7 intereſſe. † Cùm etiam frater tenetur alere fratrem
vel ſororem inopem. iuxta notata per glo. & Do-
ctor. in l. j. C. de alend. liber. Et pariter tale inter-
eſſe debetur hæredibus defuncti. vt nota. per Pa-
normita. in dict. cap. j. & Specul. vbi ſuprà. Et ha
betur cõſideratio intereſſe iuxta modum tempo-
ris, annorum aut vt veriſimiliter potuiſſet viue-
re. Et ſic habetur reſpectus an eſſet iuuenis vel ſe-
nex: cùm ſeptem dicantur ætates hominis. iuxta
notata. in l. Si infanti. de iure deliberand. & per
glo. in procœmio ſext. ſuper verbo,

a Defuncti) Adde Specula. tit. de accuſa. in i. iij. par
te. §. qualiter. verſicu. quid ſi latro. & ibi Io. And.
in additio. qui format quæſtionem de damnato
ad mortem: qui confeſſus eſt delicta. quòd poſt
eius mortem eius hæredes tenentur ad Intereſſe.
Vide etiam Bald. in l. Quod euitandi. C. de con-
dictio. ob turpem cauſ. quãdo quis criminaliter
fuit cõdemnatus de furto ad fuſtigationẽ, quòd
nõ relaxatur à carcere, donec fuerit ſatisfactum
fiſco & parti.

ARGVMENTVM.

De mulctis pro ſartis tectis palatij quæ reis
ſcelerum infliguntur.

SVMMARIVM.

1 *Mulctæ quæ pro ſartis tectis palatij reis ſcelerum inffi-
guntur, permiſſæ ſunt.*

Quæſtio CCXXVI.

QVAERITVR quia in interinatione di-
ctarum abolitionũ curia eſt ſolita ex eius
incũbẽti officio cõdẽnare tales delinquẽtes in ali
qua pœna ſeu mulcta pecuniaria cõuertenda in
reparationẽ cõſiſtorij delphina. Antequã exeãt
carcerem. quia in præſentatione literarum gra-
tiæ oportet, quòd ſe reddant captos in carceri-
1 bus portæ troynæ: † an talis mulcta pecuniaria
ſit de iure permiſſa? Et dicendum eſt, quòd ſic,
quando aliter commodè non poteſt reperiri pe-
cunia pro reparatione ædificij cameræ & loci iu
ſticiæ. l. Mulctarum. & ibi Bart. C. de mod. mul-
cta. l. diuus. & ibi etiã per Bart. ff. de bon. damna.

ARGVMENTVM.

Quoties ciuilis cauſa cum criminali inten-
tatur: criminalis ad ſe trahit ciuilem. itaq; ad fi-
ſci actuarium cauſæ ſcriptura pertinet.

SVMMARIVM.

1 *Minus dignum à maiori digno trahitur.*
2 *Cauſa criminalis maior eſt ipſa cauſa ciuili.*
3 *Actio criminalis & ciuilis an in eodem libello cumulari
poßint.*
4 *Actuarius cauſæ etiam de partium conſenſu mutari non
debet.*

Quæſtio. CCXXVII.

QVAERITVR ſuper decretatione ſuppli
cationis Ioannis Ruffi de Coruo, contra
Claudium Ruffi eius fratrem, vbi in ſupplicatio
ne cumulatur actio criminalis & ciuilis: tam præ
textu quarundam violentiarum & iniuriarum
per dictum Claudium Ruffi perpetratatum di-
cto

ſto Ioanni Ruffi eius fratri, ſuper quibus petit
informationes fumi etiam inſtante fiſco, quàm
etiam ad obſeruationem cuiuſdã laudi ſeu tranſ
actionis inter partes initæ ad ſubmiſsionem cu-
riæ ſuper quo orta fuit quæſtio inter magiſtrũ
Venteloti ſecretarium manualis fiſcalis & magi
ſtrum Andræam Rollini edomadarium nomi-
ne magiſtri Petri Ioffredi abſentis ad quem de-
beat ſpectari dicta cauſa. Et in effectu fuit deli-
1 beratum attento † quòd magis dignum debet
2 attrahere ad ſe minus dignum. † & quòd cauſa
criminalis eſt maioris importantiæ, ita quòd fa-
ciat ceſſare ciuilem.l.fi. C. de ordi. iudicio.l.per
minorem.& l. qui prior cum ibi not. ff. de iudi.
& ideò fuit aduiſatum quòd cauſa debeat rema-
nere dicto ventoleti etiam quoad cauſam ciui-
lem:ne contingẽtia cauſæ diuidatur.l. j. & ij. ff.
3 de quib.reb.ad iudi.ea. † an autem poſsit cumu-
lari actio criminalis & ciuilis in eodem libello
habetur in l. j. C. quando ciuil. actio. criminal.
præiudi. licèt etiam iudex cognoſcendo de cri-
mine poſſet incidenter cognoſcere de quæſtio.
ciuili.iuxt.not.per Bartol.in l.interdum. §. qui
4 à fure. ff. de furt. † & ex quo cauſa ſpectat ad
vnum graphariuin non poſſet prorogari eius
officium de conſenſu partium, vt alius grapha-
rius habeat cauſam.l.j.C.de ſportu.& ſumptu.in
diuerſis iudicijs.iuxt.not.per Bald. in l. repetita.
C. de Epiſcop. & cleric. & in l. j. ff. de officio.
conſul.

ARGVMENTVM.

An, quando, & quibus caſibus committi te-
ſtium examen actuario poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Actuarij cauſæ officij non eſt teſtium iuramenta & exa*
men recipere.
2 *Iudex in cauſa ciuili de conſenſu partium actuario cau-*
ſæ teſtium examen committere poteſt.
3 *Commiſsio ad partes pro teſtibus examinandis quando*
concedenda ſit.
4 *Teſtium examinatio quando notario committitur, nu-*
dum miniſterium ſolùm commiſſum cenſetur.
5 *Teſtium examinatio committitur in cauſis breuibus, &*
quando perſonæ miſerabiles ſunt.

Quæſtio. CCXXVIII.

QVAERITVR ſuper cauſis in quibus pẽ-
det terminus ad probandum, quia grapha-
pharij dictæ curiæ ſaltem in cauſis pedancis &
mediocribus prætendebant, quòd eo tempore,
quòd partes erant admiſſæ ad probandum corũ
articulos, quòd fuiſſet commiſſum ipſis gra-
pharijs.& ita dicebant apparere per acta cauſæ
de eorum commiſsione. ſed in hoc errabant:
1 † quia non ſpectat ad officium tabellionis acto-
rum recipere iuramenta teſtium & examinatio
nem.iuxt.not. in l. iudices. & authen. apud elo-
quentiſsimum. C. de fid. inſtrum. & in l. ſolam.
C. de teſti. & ita not. per glo. & docto. in l. hac
conſultiſsima.§.fin.C.qui teſta.face.poſſ. & in l.
iubemus.C.de libera.cauſ. licèt productio acto-
rum poſsit fieri notario cauſæ.iuxt. not. per gl.
& Bart.in authen.quæ ſupplicatio.C.de præcib.
imperat. offerend. & ibi etiam per Iaſo. de ap-
pellatione quæ poteſt interponi coram nota-
2 rio cauſæ, maximè in abſentia iudicis: † licèt
in criminali cauſa iudex poſsit cõmittere actua-
rio cauſæ examen teſtium de conſenſu partium:
ſicuti in examinatione facta ab arbitris. l.fin.C.
de teſti.& maximè propter multitudinem cauſa-
rum.iuxt.not.per Salic.in dict.authen.apud ele-
gantiſsimum. C. de fid. inſtru. & in authen. Sed
iudex.C.de epiſcop.& cleric.& in cle.j.de offic.
delega. & per Spec. in titu. de teſte. §. nunc tra-
ctandum.& per Panor. in c. Cùm cauſam. de te-
ſtib.in vlti. coll. vbi tenent quòd in cauſa ciuili
poteſt committere, ſed non in cauſa criminali.
3 facit c.conſtitutus.de fideiuſſoribus.† vbi poteſt
fieri commiſsio ad partes pro teſtibus exami-
nandis: maximè quando ſunt de longinquis
partibus.l. ſi quis ex ſenatoribus. ff. quemad.te-
4 ſta. aperiã.& iſto caſu † quãdo committitur exa-
minato teſtium notario: intelligatur cõmitti vt
nudo miniſtero.quia non poteſt examinare arti-
culos vel interrogatoria ſi ſint pertinentia vel
ne: quia non poteſt eſſe iudex nec notarius in
eodem actu.iuxt.not.per Alexand.de Imol. in d.
l.hac conſultiſsima.§.fin. tamen in caſu neceſsi-
tatis propter naufragium aut periculum mor-
tis, tunc valeret examinatio facta per notarium
ſaltem ad præſumptionem.iuxt.not.per Bartol.
in l.admonendi.ff.de iureiurand. & in l. ij. C. de
naufra.l.xj.& per Alexand.de Imol. in dict.l.hac
5 conſultiſsima. §. fin. & vlterius † quando ſunt
perſonæ miſerabiles vel quando ſunt cauſæ bre
ues eſt ſolitum committi intus & extra.authen.
niſi breues. C. de ſentent. ex pericul. recitand.
ita ſæpiùs vidi iudicari per dominos in dicta
curia.

ARGVMENTVM.

Quinquennalium literarum ratio in curia.

SVMMARIVM.

1 *Litteræ quinquennales non niſi maioris & ſanioris*
partis creditorum conſenſus interuenerit, admittan-
tur.

Quæſtio. CCXXIX.

QVAERITVR ſuper impetratione lite-
rarum quinquennalium: quia de ſtylo di-
ctæ curiæ quando datur ſupplicatio ſuper di-
ctis literis quinquennalibus eſt ſolitum decer-
tari in pede ſupplicationis de retro, quòd fiant
1 literæ in forma: † & intelligitur dum tamẽ inter-
ueniat ſine fraude conſenſus maioris & ſanioris
partis creditorũ. iuxt.l.iuriſgentium.§. fin. cum
l. ſequent. & l. maiorem. ff. de pact. quia debet
interuenire conſenſus in communi & non in
particulari. Quid autem in remedio alternatiuo
ceſsionis bonorum vel literarum quinquenna-
lium cuius ſit electio. vide per glo. & docto. in
l. fin. C. qui bon. cede. poſſ. & aliàs ſcripſi de
huiuſmodi materia in altero volumine allegatio
num mearum, de quo etiam per do. Guidonem
Papæ deciſ.97.& 109.

ARGVMENTVM.

Annonæ penuriæ tempore bladorum horrea perſcrutanda ſunt: dardanarijque coercendi, & furtum quandoque licitum.

SVMMARIVM.

1 *Fames enſis acutiſsimus.*
2 *Dardanarij qui.*
3 *Famis tempore, ut quis blada uendat, cogi poteſt.*
4 *Horrea annona exiſtente tenui apperienda ſunt.*
5 *Statutum ne quis bladum ultra certam quantitatẽ emat, ualet. Item ne quis uictualibus obuiam eat, ut emat.*
6 *Pretium fori quando attendi debeat.*
7 *Famis tempore qui blada aduehunt, pedagia ſeu gabellas pendere non tenentur.*
8 *Furtum in ſumma rerum egeſtate licitum.*

Quæſtio CCXXX.

QVAERITVR ſuper prouiſione annonæ
bladorum ad ſuccurrendum populo pro-
1 pter famem, † quæ dicitur accutiſsimus enſis. ſe-
cundum Bartol. in l. pactum quod dotali. C. de
colla. & in effectu de hoc tempore domini. M.
ccccc j. de menſe Maij procuratores trium ſta-
tuum præſentis patriæ ciuitatis Gratianopolis
2 fecerunt querimoniam quo ad iſtos † dardana-
rios qui habent graneria: & qui emunt & re-
uendunt ad ponendum cariſtiam. Et in effectu
curia ſe obtulit dare prouiſiones promptas &
paratas etiam via militari, ſi ſit opus ad facien-
dum aperturam horreorum quæ reperientur: &
ſuper hoc deputare commiſſarios ydoneos ad
inquirendum ſuper dictis bladis: quia iſtud
concernit vtilitatem publicam. l. annonam. ff. de
extraordinarijs criminib. l. ij. ff. ad leg. Iul. de
anno. & §. fin. inſtitu. de public. iudic. & ibi per
3 Ioan. Fabr. & Angel. Areti. † quia quis poteſt
cogi iſto caſu ad vendendum iuſto prætio. l. j. §.
cura carnis. ff. de officio. præfect. vrb. l. j. C. de
Epiſcop. & cleric. cum ibi not. c. j. de emptio. &
venditio. l. item ſi verberatum. ff. de rei vendica.
& hoc voluit Bald. in l. ſi pendentes. §. j. ff. de
vſufruct. vbi tenet, quòd tempore famis quis
poteſt cogi ad vendendum blada etiam viliori
pretio, & ad faciendum panes pro armigerijs
4 † multofortiùs debent aperiri graneria. pro quo
facit quod voluit Bartol. in l. v. §. item ſi quis. ff.
de crimin. ſtellio. qui not. argumentũ cõtra illos
qui carius emunt blada in foro ſeu mercato, vt
alij carius emant, quod debent puniri. Et ideò
5 valent ſtatuta † ne ematur bladum niſi vſque ad
certum numerum ad finem ne fiat cariſtia. ſe-
cundum Salic. in dict. l. j. C. de Epiſcop. & cleric.
& Angel. Areti. inſti. de donatio. §. fin. & pari-
ter valent ſtatuta, ne iſti dardanarij vadant ob-
uiam victualium pro emẽdo: iuxta no. per Ioan.
de plate. in l. ſeptem diebus C. de eroga. mili.
6 annon. libr. xij. † & licèt debeat attendi pretium
fori ſeu mercati publici. ſecundum Bartol. &
Ioan. de plate. ibi: tamen quando tale pretium
durauit pauco tempore, non debet attendi iuxt.
not. per Bartol. in l. debitorem, aliàs Paulus re-
ſpondit. ff. de ſolutio. verumtamen fuit aduiſatũ
& deliberatum, quòd pro nunc ſi apponeretur
certum pretium fortè eſſet dare occaſionem
retrahendi deportando victualia ad ciuitatem.
& pariter fuit aduiſatum inter illos qui habent
blada de eorum redditibus, vt non ita adſtrin-
gentur ſicuti illi qui emunt & reuendunt. &
vlterius etiam fuit aduiſatum, quòd tempore
7 tam magnæ neceſsitatis & famis, † quòd illi qui
apportabunt blada eundo & redeundo ſint
exempti à ſolutione pedagiorũ & gabellarum.
pro quo etiam facit: quia tempore neceſsitatis
8 famis omnia bona ſunt communia: † nec dicitur
quis cõmittere furtum, quando aliquis furatur.
xlij. diſtinct. c. i. c. ſi quis propter neceſsitatem.
de furt. in antiquis. ff. ad leg. Rod. de Iact. quia
neceſsitas non ſubijcitur legi. c. ij. de obſerua-
tione ieiuniorum. c. quod nõ eſt licitum. de reg.
iur. & pariter fuit ordinatum deputari vnum
grapharium & alterum ex conſulibus ad inſpi-
ciendum & perquirendum in domibus ſingu-
lorum tàm officiariorum quàm ciuium præ-
ſentis ciuitatis, ſi ſint aliqua blada vltra eorum
prouiſionem neceſſariam, ſaltem vt poſsit oc-
currere pro aliquo tempore neceſsitatis reipu-
blicæ vſque incipiant meſſes.

ARGVMENTVM.

Ratio exigendi debiti cõtra abſentes, hæredem aut bonorum poſſeſſorem non habentes, & quomodò contra tertios poſſeſſores veniri poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Debitor abſens ſi hæredem aut bonorum poſſeſſorem nõ habeat, tertij poſſeſſores actione hypothecaria conueniri poſſunt.*

Quæſtio. CCXXXI.

QVAERITVR ſuper ſtylo dictæ curiæ Parlamenti quando debitor eſt abſens vel quando non reperiuntur hæredes debitoris, ad eo quòd nõ poteſt fieri executio iudicati, ſed petuntur tertij poſſeſſores dicturi cur actio hypothecaria decerni non debeat. Et in effectu quando dantur ſupplicationes ſuper hoc, & ſolitum decretari & mandari vocari dictos debitores ſeu eorum hæredes tam particulariter ſi apprehendi poſsint, quàm etiam generaliter & voce præconia ſemel bis aut ter. & ſi non compareant: eſt ſolitũ mandari Caſtellanis & officiarijs loci, quòd faciant debitam perquiſitionem & informationem à vicinis etiam cum iuramento ſuper abſentia debitoris: vel quando non ſunt hæredes, & facta relatione ſuper hoc à tergo literarum eſt ſolitum mandari citari tertios poſſeſſores dicturi cur actio hypothecaria decerni non debeat. Et deinde in termino producitur inſtrumentum debiti & hypothecæ: & aſsignatur terminus tertijs poſſeſſoribus ad dicendum cur actio hypothecaria decerni non debeat, ad hoc vt appareat, quòd fuerit facta debita diſcuſsio. l. magis puto. §. non paſsim. ff. de reb. eo. anthen. hoc ſi debitor. cum ibi not. C. de pignori. & per Angel. Areti. inſti. de actio. §. item
1 ſi quis in fraudem. † & deinde fertur interlocutoria, per quam decernitur actio hypothecaria
contra

contra tertios poſſeſſores: & aſsignatur terminus creditori ad dandum libellum in actione hypothecaria. faciunt not. per Bart. in l. ſtipulatio. §. habet autem. ff. de ope. nou. nuncia.

ARGVMENTVM.

Tranſactio ſuper crimine læſæ maieſtatis cum principe rectè fit, & de interrogatorijs.

SVMMARIVM.

1 *Tranſigere ſuper crimine læſæ maieſtatis cum principe licet.*

2 *Epiſtola principis quæ ad alicuius conſultationem emanat, uim conſtitutionis habet.*

3 *Mandati forma ſeruanda.*

4 *Interrogatoria fieri poſſunt, ubicumque iudicem æquitas mouerit.*

Quæſtio. CCXXXII.

QVAERITVR ſuper relaxamẽdo nobilis
comitis Corardi ciuitatis placẽtinæ Frãci-
ſci de Baccaria: dyoniſij Conny ducatus Medio-
lani, qui fuerunt remiſsi per Regiam maieſta-
tem & ducalem coram iſta ſuprema curia par-
lamenti Delphinalis ſuper crimen læſæ maie-
ſtatis propter commotiocem populi dicti duca-
tus mediolani: cùm præſupponitur ipſis fuiſſe
de tenentibus partitum Ludouici Sphorſia. Et
tandem ipſi compoſuerunt ad tractatum ſpecta-
bilis domini Ioffredi Karoli præſiden. Delphi-
nalis ad ſummam ſeptem milliũ ſcutorum auri
regis. & hoc mediante quòd debeant habere li-
teras patentes remiſsionis & æquitationis dicti
1 delicti. † & talis compoſitio eſt licita, quando fit
cum ſuperiore, qui poſſet remittere. iuxt. not. per
Bald. in l. tranſigere. C. de tranſactio. & conſe-
quenter regia maieſtas approbauit dictam com-
poſitionem per eius epiſtolam, quam mandauit
dictæ curiæ parlamenti eidem concedendo li-
centiam recedenti ab areſto quo detinebantur
prouiſo quòd habeant obſeruare conuentiones
& conditiones dictæ compoſitionis: mandando
dictæ curiæ, quòd permittat ipſos recedere. Et
quæ epiſtola pro parte dictorũ delatorum fuit
præſentata curiæ: nunc quæritur quid iuris. Et
2 in effectu † epiſtola principis quando emanat ad
conſultationem alicuius habet vim conſtitutio
nis: cùm dicatur decretalis epiſtola. c. in memo-
riam. & c. ſi Romanorum. xix. diſtinc. ſecundum
gl. in proœmio decretalium & in c. quia V. de
iudi. faciunt not. per Angel. Areti. inſti. de iuſti.
& iur. §. quod principi placuit. & opportet quòd
appareat de præſentatione epiſtolæ principis.
3 iuxt. not. per Bald. in rubric. C. de bon. poſſ. † &
quia debet ſeruari forma epiſtolę. c. cùm dilecta.
de reſcript. l. diligẽter. ff. manda. & ideò cùm per
dictam epiſtolam mandatur obſeruari dictam
compoſitionem: ideò eſſet bonum interrogare
dictos delatos, ſi ipſi intendant mediante dicta
epiſtola licentiæ relaxamenti & arreſti adimple-
re pro eorum parte contenta in dicta compoſi-
tione: & ſoluere in termino dictam ſummam
pecuniæ abſq; alijs literis patentibus abolitio-
nis remiſsionis & acquitationis dicti delicti. &
ſi reſpondeant affirmatiuè, quòd habeant iudi-
cialiter promittere & ſe obligare: citra tamen
innouationem dictæ compoſitionis fideiuſsio-
4 nis & præcedentium hypothecarum. † quia vbi-
cunque monet æquitas iudicem poſſunt fieri in-
terrogatoria. l. vbicumque. ff. de interrogatorijs
actio. & maximè quando concernit vtilitatem
principis vbi poteſt procedi ex officio. l. ſi va-
cantia. cum ibi not. C. de bon. vacant. libr. x. &
per Innoc. in c. ad noſtram. le. ij. de iureiurand.
Fuit autem conſultum per dictam curiam, &
areſtatum, quòd dicti ſuperiùs nominati iuxta
ſereniſsimi principis epiſtolam relaxarentur,
quod & factum eſt.

ARGVMENTVM.

Creditor inſtrumentum à notorio debet redimere: ſed cùm vtrumque concernat plerũquè & debitor actuario ſatisfacit.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum redimere creditor tenetur.*

2 *Inſtrumentum quod eſt pluribus partibus commune ab omnibus ſolui debet.*

3 *Inſtrumentum concordiæ producens, crimen fateri non uidetur.*

Quæſtio. CCXXXIII.

QVAERITVR quia magiſter Ioannes
ventoleti ſecretarius delphinal. qui recepit
inſtrumentum dictæ compoſitionis ſeptem mil-
lium ſcutorum auri petijt taxari eius labores &
ſalariũ & ſolui à dictis Lõbardis ſuprà nomina-
tis, ſaltem inquantum concernit eorum partem.
ſuper quo ſe oppoſuerunt dicti Lumbardi di-
cendo, quòd non petierunt groſſari dictum in-
ſtrumentum, & quòd principaliter non concer-
nit eorum vtilitatem: ſed vtilitatem regiæ maie-
ſtatis: & in effectu fuit deliberatum, quòd ex
quo per inſtrumentum dictæ compoſitionis
1 debetur quantitas regiæ maieſtatis, † quòd cre-
ditor debet redimere inſtrumentum à notario.
iuxt. not. per Alberic. & Bald. in l. diſſolutæ. C.
de condictio. ex lege. & in l. eos. §. ſi ſuper hijs. C.
de vſufruct. licèt ex poſt facto debitor debeat
ſoluere, quando fuit in mora: vt ibi not. verun-
2 tamen: † quia dictum inſtrumentum compo-
ſitionis dicitur commune, & habet concernere
etiam vtilitatem dictorum Lumbardorum: ideò
fuit deliberatum, quòd habeat ſoluere dicto
vẽtoleti duo ſcuta auri pro eius labore concer-
nente dictos Lumbardos. iuxt. not. per Specul.
in titul. de ſalarijs. §. nunc de procuratore. &
per Barto. in l. argentarius. in principio, & ibi
per Alexand. & Iaſo. ff. de edend & per Barto. in
l. j. §. ij. ff. de varij. & extraordinarijs cogni. &
3 per Bal. in l. j. C. mandat. † An autem pro ducen-
do inſtrumentum concordiæ videatur quis con
fiteri delictum: & dicendum eſt quod non: ſe-
cundum Bald. in l. furti. §. partus. ff. de hij. que
not. infam.

ARGVMENTVM.

Accuſator,ſeu pars ciuilis expenſas manule-
uare tenetur,cùm reus traducitur:&quid de reo
rum traductione.C.

SVMMARIVM.

1 *Expenſas pendere tenetur, qui reum incarcerandum du-
ci iuſsit.*
2 *Reus ſub fida cuſtodia tranſmittendus eſt.*
3 *Fiſcus cùm expenſas non accipiat,nec dare tenetur.*
4 *Expenſæ quæ utriuſque partis utilitatem concernunt,
ab utraque parte ſolui debent,repetendæ in caſum victo-
ria.*

Quæſtio. CCXXXIIII.

QVAERITVR ſuper alio caſu taxæ ſcri-
pturarum:quia grapharius curiæ balliua-
tus Vienneſij & terræ turris petijt ſibi taxari
certas ſcripturas proceſſus & vacationes præ-
textu cuiuſdam priſonerij vocati baſtardi de hæ
ris,adducti in carceribus portæ troynæ. & fuit
ordinatum vocare fiſcum,dominum de Vernas:
qui,vt prætenditur, facit partem,& dominum
1 de hæris.†& in effectu quo ad expenſas factas in
adducendo dictum priſonerium ille debet ma-
nuleuare qui petijt ipſum adduci: ſecundum
Bald.in l.generaliter.§. his de præſentibus.C.de
reb.cred. & licèt Bartol. ibidem videatur ſenti-
re, quòd relinquatur arbitrio iudicis quando
mittatur notarius extra locum iudicij:tamen ſe-
cundum Salice.ibi pars cui defertur iuratum de-
bet manuleuare expenſam: quia fit ſui gratia.&
quia ſi eſſet præſens, nõ faceret ſed quoad expẽ-
ſam actorum pars quæ petit deferri, debet ma-
2 nuleuare: † & talis delatus debet tranſmitti ſub
fida cuſtodia.iuxt.not. per glo. Bartol. & Bald.
in l. eos. §. ſuper his. C. de appellatio. verunta-
3 men inquantum concernit fiſcum: † quia fiſcus
non accepit nec recipit expenſas: ideò pars de-
nuntians debet proſequi & manuleuare expen-
ſas.l.iij.C.ſi reus vel accuſat.mort. fuer.l.j.§ fin,
4 ff.ad ſenat.conſult.turpil.& ibi per Bart.† ſi ve-
rò expenſa concernit vtilitatem vtriuſque par-
tis:tunc debet manuleuari expẽſis communibus
cum intentione recuperandi & repetendi in ca-
ſum victoriæ.c.ſtatutum.§.acceſſorem. de reſcr.
libr. vj. iuxt. not.per Barto.in l.ſi poſtulauit. in
principio.ff.de adulte. & per Bartol. & Salic. in
l.iij.C.de adulte.

ARGVMENTVM.

Taxa victus criminalium,quæ,& vt quando-
que ob cauſam aucta.

SVMMARIVM.

1 *Taxa victus reorum propter annonæ penuriem auge-
tur.*
2 *Officium nemini damnoſum eſſe debet.*
3 *Statuta propter temporum uarietatem quandoque mu-
tantur.*

Quæſtio. CCXXXV.

QVAERITVR quia Ioannes Luriæ ca-
ſtellanus commẽtarienſis Gratianopolis ſi-
militer petit ſibi taxari pro expenſa cuiuſlibet
criminoſorũ,qui patiuntur pœnam corporalem
ad rationem trium groſſorum cum diuidio bo-
næ monetæ pro die de tempore kariſtiæ. ſuper
quo retulerunt domini cameræ computorum,ꝙ
antiquitùs taxabantur xij. denarij turonenſes
pro die. Et ex poſt facto furũt taxati xxij.denarij
turonenſes,& quod non debet plus taxari ad
1 onus domini noſtri delphini. † propter conſe-
quentiam aliorum commẽtarienſium præſentis
patriæ. Veruntamen debet haberi reſpectus
de hoc tempore imminentis neceſsitatis cariſtiæ
pro hac vice, non obſtante dicta conſuetudine
2 taxandi:†ne eius officium dicatur damnoſum. l.
Sed ſi quis ex ſignatoribus.ff.quemadmod teſta.
3 aperian.c.cùm ex officij.de præſcript. † quia in-
terdum ſtatuta propter varietatem temporum
mutantur:cùm vrgens neceſsitas vel euidens vti-
litas id expoſcit. c. nõ debet de conſangui & af-
finita. & quia neceſsitas non ſubijcitur legi. c.
quod non eſt licitum.de regul.iur.l.j. ff. de offic.
conſul.& quia talis caſus qui de raro contingit,
in dubio debet eſſe exemptus & priuilegiatus.l.
Seio. §. medico. & ibi per Bartol. ff. de annu.
lega.

ARGVMENTVM.

De exportatione bladorum & ratione curiæ
in reſcribendo inferioribus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex quilibet in ſuo territorio ſecundum caſus exigen-
tiam ne blada extra territorium portantur, ſtatuere &
prohibere poteſt.*
2 *Senatus in annonæ penuria,ne blada exportantur, legem
facere poteſt.*
3 *Relatio ut habeatur à ſuperiore iudex inferior quando
caſus eſt in iure deciſus reſcribere non debet.*

Quæſtio. CCXXXVI.

QVAERITVR ſuper quadam epiſtola
tranſmiſſa curiæ per dominũ vicebaillíuum
Brianſoneſij ſuper prohibitione extractæ bla-
a dorum. a Quia de hoc præſenti anno M.cccccj.
fuit facta generalis prohibitio extractæ blado-
rum per totam præſentem patriam vigore lite-
rarum curiæ propter cariſtiam. iuxt. l. j. §. cura
carnis. ff. de offic. præfect. vrb. & l.cùm nauar-
1 chorum.C.de nauiculariis.libr. xj.†quia quilibet
iudex in territorio ſuo pro tempore ſui officij
ſecundun exhigentiam factorum poſſet ſuper
hoc ſtatuere & prohibere.ſecundum Bart. in l.j
ff. quod quiſque iuris. Et de iuribus inferiori
2 bus.†ſed de iudicibus maioribus, vt ſenatus vel
præfectorum prætorio, tunc iſto caſu poſſunt
facere legem.l.ſenatus.ff.de legi.l.formam.C. de
offici. præfect.prætorio.& pro hoc facit glo. in
l. ſi quis poſt hanc. & ibi per Cyn. C. de ædifi.
priuat. & aliâs ſcripſi de hac materia. Verunta-
men quia in dicta epiſtola continebatur, quòd
dicti homines indicare & bailliuatus Brianſo-
neſij cauſa neceſsitatis vendiderant de eorum
bladis in patria pedemontiũ, & ibi extraxerant
& portauerant de eorum bladis,& petebat habe-
ri reſponſum de curia & conſultationem an di-
cta cõtrauenіant cridis & prohibitionibus cau-
ſa neceſsitatis, ſi debeant intitulari aut puniri
ſuper quo curia non fecit reſponſum: ſed quòd
faciat

5 faciat inſtitiam. † quia quando caſus eſt deciſus
in iure, non debet inferior reſcribi ſuperiori
pro relatione habenda, aliàs dicitur relatio teme
raria. vt in authen. de indi. §. ſi colla. vj. l. eũ quem
habentem. ff. de iudi. Quia potiùs debet referri
vindicta facta quàm crimen. l. iij. C. de offi. præ-
fect. prætor. Orient. & illirici. ſecundum gl. in c.
Intimaſti. de appella. & per gl. & Bald. in l. ij. C.
de legib.

a Extractæ bladorum. Vide de materia extractæ
bladorum & aliarum rerum quando fiunt pro-
hibitiones per Albert. de Gandi. in tract. male. in
titu. de reb. non portand. contra deuetum.

ARGVMENTVM.

Annonæ exportatio quæ excuſetur, & quæ
non. Itẽ de ignorãtia tollerabili & intollerabili.

SVMMARIVM.

1 *Neceßitas à ſolutione gabellæ & pedagij excuſat.*
2 *Res quando cauſa ſui vſus ferri dicatur, deferentis iura-
mento ſtatur: niſi per circunſtantias aliter appareat.*
3 *Neceßitas legi non ſubijcitur.*
4 *Ignorantia craſſa ſiue ſupina quæ dicatur.*

Quæſtio. CCXXXVII.

QVAERITVR an ratione neceſsitatis
vſus alterius perſonæ quis excuſetur à tali
pœna extractæ bladorũ quando eſt adiecta pœ-
na pecuniaria vel priuationis bladi & anima-
lis. & videretur dicendum quòd debeat excuſari
1 à pœna ratione neceſsitatis vſus. † quia iſto caſu
excuſatur à ſolutione gabellæ vel pedagij. l. vni-
uerſi. C. de vectiga. & commiſſ. l. ſi publicanus. §.
de rebus. l. ſi. §. Diuus. ff. de publi. & vectigal. &
hoc verum quando quis portaret vinum vel bla-
dum vel panem pro ſuo victu ſecundũ Bartach.
in tractatu gabellarum in ij. parte viij. partis. q.
j. Allegans Io. de Port. in l. cætera. §. ſed & ſi quis
ad opus. ff. de lega. j. ſecus ſi portaret cauſa gu-
ſtus. l. j. C. quæ res exportari non debent. facit l.
2 ne frumentum. C. quæ res vendi. non poſſ. † &
qualitèr intelligatur res ferri cauſa ſui vſus Bar
tachinus vbi ſuprà tenet, quòd in hoc caſu ſta-
tur ſuo iuramento, niſi aliter appareret per cir-
cumſtantias ex qualitate rerum & perſonarũ: ſe-
cundum gl. in cle. ſi. de cenſib. & ibi per Cardi-
nalem Florẽn. in iiij. q. & per Bald. in l. iij. C. de
nauti. feno. & Bartachi. vbi ſuprà. pro quo facit:
3 † quia neceſsitas non ſubijcitur legi. c. quod nõ
eſt licitum. de regu. iur. c. ſi quis. de furtis. reſpe-
a ctu verò ignorantiæ a quando eſſet probabilis:
tunc quis excuſaretur à pœna ſtatuti: ſecus ſi eſ-
ſet ſupina vel craſſa ignorantia. l. ſi. cum ibi not.
4 ff. de decret. ab ordi. faciendis. † Nam talis igno-
rantia dicitur craſſa quando fuit factũ procla-
ma generale per ciuitatẽ vel patriã. l. regula. & l.
nec ſupina. ff. de iur. & facti ignoran. c. j. de po-
ſtula. prælato. ſecundũ Spe. in tit. de conſtitu. §. j.
verſi. pone. licèt ratione talis ignorantiæ debeat
mitiùs puniri. ſecundũ Spe. ibi. An ignorãtia ex-
cuſet à pœna legis vel ſtatuti, vide per Doctores
in c. cognoſcentes. de cõſtitutionib. & in c. ſi. qui
matri. accuſa. poſſ. & per Innoc. in c. humilis. de
maiori & obed. & quod ſuprà dictũ fuit de bla-
do idem dicendũ eſt de vino & alijs victualibus.
iuxt. not. per Bartachi. vbi ſuprà. q. xvij. & per
Bart. in l. fin. §. interdicere. ff. de interdicti. & re-
lega. vbi poteſt interdici nequis vadat ad mer-
candum alibi.

a Ignorantiæ. Vide per glo. fin. & Panor. in c. co-
gnoſcentes. de conſtit. an ratione ignorantiæ
quis excuſetur à pœna ſtatuti.

ARGVMENTVM.

Proclamationes in rem factæ ligant non do-
meſticos modò, ſed etiam extraneos.

SVMMARIVM.

1 *Proclama quod in rem eſt, forẽſes etiam comprehendit.
ſecus ſi ſit in perſonam.*

Quæſtio. CCXXXVIII.

QVAERITVR an tale proclama prohi-
bitionis extractæ bladorum & victualium
habeat ligare forenſes ſeu extraneos. & videre-
tur dicendum quòd ſic. l. ſi pendentes. §. ſi clericũ. ff.
de vſufruct. quia tale proclama videtur reale &
indici rebus. Sed in contrariũ tenet Cyn. in l. j. C.
quæ ſit longa conſuetud. in ſi. quia tale procla-
ma videtur dirigi in perſonam ſubditorum. &
ideò extranei habentes prædia in hac patria poſ
ſent extrahere eorũ blada. l. reſcripto. §. fin. ff. de
muner. & onerib. ſed ſecundum Spec. in titu. de
conſti. §. j. verſi. pone. debent attendi verba ſtatu
1 ti proclamatis ſi dirigantur in rem: † puta ne ex-
trahantur blada. Et tunc cõprehenduntur etiam
forenſes. ſecus ſi diriguntur in perſonam puta,
quando dicitur nullus habeat extrahere blada:
quia tunc non cõprehenduntur forenſes: ſecun-
dum Specu. & Ioan. Andr. vbi ſuprà, licèt vbi
verba ſtatuti eſſent in rem ſumpta mitiùs puniã-
tur forenſes de mandante. ſecundum Spec. ibi.

ARGVMENTVM.

Deprehenſus in via exportare annonam an, &
quando puniatur.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens ex quo delictum non eſt conſummatum, mi-
tiùs in eum animaduerti debet.*

Quæſtio CCXXXIX.

QVAERITVR de illo qui reperitur in via
extrahere blada: an priuatur ac ſi extraxiſſet
extra patriam. Et videretur dicendum quòd ſic, ſicu-
ti de illo qui fuit repertus in via fugere ad ho-
ſtes. l. ſi fugitiui. C. de ſerui. fugit. & hoc verum
quando hoc cõfitetur. ſi verò neget portare ex-
tra territorium, ſed portare ad domum ſuam vel
molendinum: tunc ſi haberet domum vel molen-
dinum vltra locum vbi eſt repertus, cum anima-
1 li, tunc excuſaretur, aliàs ſecus, † licèt minus
puniatur, ex quo delictum non eſt cõſummatũ.
ſecundum Io. And. in addi. ad Spec. in tit. de con-
ſtitutio. §. j. verſi. ſed pone. & ibi quando aliquis
allegat per pœnitentiam quod recedebat.

ARGVMENTVM.

Paria ſunt exportare farinam, aut ex ea fa-
ctum panem, & exportare frumentum, ſic opi-
nor in vuis.

SVMMARIVM.

1 *Farinam vel panem deferens extra patriam æquè punia-
tur ac ſi blada tuliſſet.*

Quæſtio. CCXL.

QVAERITVR de illo qui repertus eſt ex-
trahere farinam vel panem coctum an te-

neatur ad pœnam ſicuti ſi blada deferret. Et di-
1 cendum eſt ꝙ ſic.†cùm ſit eadem ratio ne anno-
na carior efficiatur:& ne ſubditi fame pereãt. ſe
cundum Bart.in l.quæſitũ.§.illud.ff. de lega. iij.
& per do.Guido.Papæ deciſ. cclxxiij. & deciſi.
cccclxxij. & ibi quando reperiuntur mercãtiæ
prohibitę eũ licitis:an ſit locus pœnæ cõſtitutio
ni de quo in l.iij.C. de nautic.fœno.& per Bar.
in l.ſi publicanus.§.de rebus. & in l. coté ferro.
§ dominus.ff.de publicia.

ARGVMENTVM.

Stat. Si quis per literas, an contra minorem intentari poſsit,

SVMMARIVM.

1 *Statutum,ſi quis per literas,iuri aduerſatur communi.*
2 *Acta facta contra minorem indefenſum ſunt ipſo iure nulla.*
3 *Filiofamilias minori ſubueniendum eſt.*
4 *Exceptio minoris ætatis reintegrationem nullam reddit.*

Quæſtio. CCXLI.

QVAERITVR ſuper cauſa ſtatuti ſi quis
per literas.nobilis Ioannis Gauoti contra
nobilem Baltaſarem gaudonis filiũ nobilis Ioã
nis gaudonis dicti poichet, vbi fuit facta rein-
tegratio & conceſſæ literæ incarceratoriæ pro
reſtitutione preiſiæ.Sed dictus Baltazar querela
uit pretendendo ſe eſſe maiorẽ xxv.annis: nunc
quæritur quid iuris.Et in effectu attento ꝙ di-
1 ctum ſtatutum,†ſi quis.deuiat à iure cõmuni eſ-
ſet ſubueniendũ ratione minoris ætatis aduer-
a ſus diſpoſitionẽ ſtatuariam ² c. ij. de delic.puer.
cum ibi not.& per gl.& Bal.in l. vnica. C. ſi de
2 momẽtanea poſſeſſ.fuerit appellatũ. † Nam acta
facta contra minorẽ,ſunt ipſo iure nulla,quan-
do fuit indefenſus.l.acta.§.fin.& l.contra pupil-
lum.ff.de re iudi. l. cùm & maiores. C. ſi aduerſ.
3 rem iudica.†& eodem modo ſubueniendũ eſt fi-
liofamiliâs quando eſt minor.l.j.& ij.C. de filio
familiâs minor. & hoc tenet do. Guid Papæ in
dicto ſtatuto,ſi quis per literas.ſuper verbo,om-
4 ni allegatione. † ꝙ talis exceptio minoris ætatis
reddat reintegrationẽ nullã:quia talis exceptio
nullitatis non cenſetur excluſa per ſtatutum,
etiam ſi minor fuerit defenſus per procuratorẽ
non legitimè conſtitutũ.allegat gl.in d.l.cùm &
minores.& in l.neq; C.de procuratorib. & licèt
talis exceptio nullitatis impediat ſequeſtrũ dicti
ſtatuti in curijs inferioribus: ſecus in curia par-
lamenti propter prærogatiuam cum allegat no.
per ipſum deciſi. l. Veruntamen in caſu iſto vbi
agitur iudicio querelæ requiritur ꝙ minor ſit
legitimè defenſus,& vbi pater recuſauerit defen
dere filiũ,poterit dari curator ad litẽ.l.ſui.§. fin
autem, C.de bono.quæ libe.quia licèt ſtatutum
prohibeat appellationẽ:non tamẽ prohibet nul-
litatem.ſecundũ do. Guid. Papæ. deciſi.xxxviij.
Nec obſtat premiſsis l.ſi minor. ff. de bonis au-
ctorit. iudic. poſsid. vbi interlocutoria primi
decreti lata contra minorem eſt valida. Quia
ad iſtud reſpondetur, ꝙ licèt interlocutoria lata
contra abſentẽ & minorem teneat:ſecus eſt in in
terlocutoria quæ fertur contra minorẽ præſen-
tem,& in contradictorio iudicio. l. ſi præſes.C.
quomod.& quando iud.ſecundum Bar. & Salic.
in d. l. cùm & minores. C. ſi aduerſus rem iudi.
non obſtat l. fin. C. qui legitimã perſon. vbi in
cauſa poſſeſſoria etiam minor habet legitimam
perſonam ſtandi in iudicio : & in hoc eſt ſpe-
ciale ſecundum Salic. in d. l. cùm & minores.li-
cèt poſſet in integrum reſtitui.ſecundum glo.in
c.ex parte.de reſtitu.ſpoliat.& in l.j.C.ſi de mo-
menta.poſſeſsi.licèt ſecundum Barto. in d.l. fin.
aliâs incipit, manutenere. C. qui legiti. perſo-
nam. licèt minor habeat legitimam perſonam
ſtandi in iudicio in cauſa poſſeſſoria ſiue adi-
piſcendæ ſiue recuperãda:hoc verum agendo:ſe
cus defendendo:ne retorqueatur in eorum præ-
iudicium. l. quod fauore.C.de legib. ſecundum
Bart.& Salic.ibi.
a Statutariam. Quid autem contra filijfam. vi-
de infrà q.cccxliij. quia ex quo proceditur ſine
vocatione partis,videtur dicendũ quòd ſic.iuxt.
not.per glo.& doct.in l.j.C.qui ad bon.

ARGVMENTVM.

Minor quinque & viginti annis in defectum bonorum in cauſa ciuili etiam lata ſententia an incarcerari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Nullum pro re ciuili carceri mancipari debere, niſi bona deſint regulare eſt.*
2 *Carceri pro re ciuili non niſi in contumaciam,datur.*
3 *Minor pro delicto incarcerari poteſt.*
4 *Exceptio nullitatis antequàm quis reintegretur opponi non poteſt,maximè in curia ſuprema.*

Quæſtio. CCXLII.

QVAERITVR an maiori xxv.annis in
cauſa ciuili poſsit incarcerari lata ſentẽtia in
1 defectũ bonorũ. † quia regulariter pro re ciui-
li quis non debet incarcerari, niſi in defectum
bonorum.iuxt.not.per glo.& docto.in l.ij. ff. de
ſuſpect. tutorib.& in l.j C.qui.bon.ced.poſſ.&
in effectu videtur dicendum quòd non debeat
incarcerari.iuxt.not per Bart.in l. neque impu-
2 beres.ff.de in ius vocand.†quia carcer pro re ci-
uili non datur, niſi in contumaciã, & minor nõ
dicitur in contumacia,& hoc tenent Bald.& Sa-
lic.in d.l.j.C.qui bon.ced.poſſ.& Ioan. de Pla.
in l.nemo carcerem.C.de exacto.tribu.li. x. Secus
3 pro delicto ſeu crimine:†quia minor bene poteſt
incarcerari.l.ſi.ff.de cuſto.reo. Veruntamen fuit
deliberatum attento quòd agitur de violentia
quæ ſapit delictum, quòd ante omnia dictus
Gaudonis habeat parere ordinationi reintegra
4 tionis:aliâs quòd exequantur literæ,† quia talis
exceptio nõ poteſt opponi ante reintegrationẽ,
& præſertim in hac ſuprema curia. ſecundum
do. Guid. Papæ in dicto apparatu ſuper verb.
clandeſtinè. quia ante omnia debet fieri reinte-
gratio antequàm audiatur per in ſtatum priſti-
num reductionem,& expenſarum refuſionem.
& ſic quoad priſiam & fructus debet etiam fieri
plenaria reintegratio.c. grauis.& c.piſanis. cum
ibi not.de reſti.ſpolia. iuxt. not. per domi. Gui-
doneim

donem Papæ.in dicto apparatu ſuper verbo, audietur violentus. Et ſuper verbo, expenſarum refuſionem. Et pro præmiſsis facit gloſſ.in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.in gloſſ.mag. ſuper verbo eorumdem,in iij.quæſt. quæ tenet, quòd proximus pubertati vel adultus fecerit violentiam quòd incurratur pœna dict.l. ſiue habeat tutorem vel curatorem: ſecus ſi tutor vel curator feciſſent violentiam.l.meminerint cuncti. eod.titul.

ARGVMENTVM.

De interinatione gratiæ.

SVMMARIVM.

1 *Princeps in dubio iuri tertij derogare non præſumitur.*

2 *Litteræ gratiæ non valent, niſi pœnæ pecuniariæ incurſæ, vel domino incorporatæ ſint expreßè mentio fiat.*

Quæſtio CCXLIII.

QVAERITVR ſuper interinatione literarũ gratiæ ſeu veniæ Petri & Ioffredi Chauſignionis habitatoris mandamenti Albonis prætextu & ad cauſam verberij facti in perſonam Andreæ filij frederici Reymundi in duobus digitis, & in perſonam Anthonij Leneti patriæ Burgundiæ famuli dicti Andreæ, & mortis ſub ſecutæ ex interuallo dicti Anthonij Leneti prætextu cuius dicti Petrus & Ioffredus impetrauerunt literas abolitionis à domino locumtenente generali præſentis patriæ, qui fungitur poteſtate gubernatoris præſentis patriæ in quorum interinatione fuerunt vocati dicti Fredericus & Andræas Reymundi mandamẽti vallis. Et pariter interuenit in cauſa dominus Valerij dominus Albonis & mandamenti Vallis. Et petijt terminum ad dandum cauſas interinationis. Et fuerũt exhibitæ informationes ſumptæ in caſtellania Albonis. Et pariter eum quadam atteſtatoria recepta per Gulielmum Pareti notarium Albonis, vbi dictus Anthonius Boneti in vltimis eius diebus poſt ſacramentũ eucharistiæ receptum eaſq; quo morietur de eodem vulnere remiſit, & abſol uit dictos Petrum & Ioffredum Chauſignionis de offenſa, damnis, iniuria & omnibus oppreſſionibus factis in eius perſonã per dictos Chauſignionis prouiſo quòd ſibi ipſi faciant aut fieri faciant ſua funeralia cũ quadã litera curati loci, qui atteſtetur, quòd poſt obitũ dicti Leneti dictæ Chauſignionis faciãt fieri dicta funeralia: quæ requiruntur iuris. Et in effectu quo ad dominũ ſancti Valerij interuẽtũ qui prætenditur eſſe dominus immediatus loci delicti, vbi pœna eſſet pecuniaria fortè princeps vel dominus gubernator præſentis patriæ non poſſent remittere pœnã ſeu

1 multã pecuniariã.† Quia in dubio princeps nõ intendit derogare iuri tertij.l.ij. §. meritò. & §. ſi quis à principe.ff. ne quid in loco pub'ico. & l. nec auus. C. de emancipa. libero. pro quo facit quod voluit Bald. in l. prima. ff. de rerum diuiſio. & in l.final.ff. de conſtitutio.princip. vbi in infeudatione caſtri veniant multæ & pecunia-

2 riæ:adeo quòd vaſallus debet præferri. † Et ex quo pœna pecuniaria eſt incurſa vel exacta vel incorporata domanio, nõ valet, niſi fiat expreſsè mentio. ſecundum Bald. in l. nec damnoſa. C. de precib.impera. offeren. & ibi per Iaſon. Et pariter debet exprimi caſus & qualitas condemnationis. ſecundum Bald. & Iaſo. in l.præſcriptione. C. ſi contra ius vel vtili.public.circa finem.faciunt not.per Barto. & Alexand.de Imol. in l.acta.§.de amplianda.ff.de re iudi. Et per conſequens, cùm non fuerit facta ſpecialis mentio dictæ pœnæ ſeu multa applicata vel applicanda dicto domino ſancti Valerij: tales literæ abolitionis non debent ſibi præiudicare. Et licèt fuerit mandatum citari parentes & amicos dicti Leneti defuncti: tamen cùm eſſet alienigena & de patria Burgundiæ non fuerunt citati. Et tandem fuit ordinatum dictas literas gratiæ abolitionis interinari, iuxta illarum tenorem & ſeriem, ſaluo intereſſe moderato dictorum Frederici & Andreæ Reymundi condemnando nec minus dictos Petrum & Ioffredum Chauſignionis in ſequendo ordinationes ſuper hoc factas, videlicèt dictum Petrum in viginti libris, & dictum Ioffredum in xxx. libris pro reparatione conſiſtorij Delphinalis ſoluendis ante exactori ſuper hoc deputato antequàm exeant carcerem, etiam condemnando dictos Chauſignionis in expenſis reſeruato iure agendi hæredibus dicti Anthonij Leneti defuncti pro intereſſe ſui & quatenus de iure debeatur. Et etiam domini ſancti Valerij interuento coram curia contra dictos Petrum & Ioffredum Chauſignionis tam coniunctim quàm diuiſim, dum & quando voluerint & ſua intereſſe putauerint.

ARGVMENT.

De literis remiſſorijs & an in contractibus remiſsio fiat.

SVMMARIVM.

1 *Nullus in loco contractus non, niſi ibi inueniatur, conueniri poteſt.*

2 *Remiſsio in contractibus fieri non ſolet.*

3 *Submiſsio ſtatuti Cabeoli ad hæredem tranſire poteſt.*

Quæſtio CCXLIIII.

QVAERITVR ſuper literis requiſitorijs curiæ Cabeoli, quæ diriguntur domino duci Sabaudiæ & eius officiarijs ad inſtantiam nobilium Poncerij Thomaſsini de Auinione, & honoratæ eius ſororis vxoris honorabilis Alamagni Nonarini mercatoris Auenionen. filiorum & hæredum egregij viri domini Laurencini Thomaſsini & Claudiæ de Ambroſijs contra nobilem Ludouicum de caluſio eius hæredes loci de vigono in patria pedemontis iure ceſſo dictis quondam domino Laurentio & Claudiæ ſiue donato per honorabilem virum dominum Laurentium leſparle ciuitatis Auinionen. tanquàm hæredem vniuerſalem dictæ Clementiæ nigræ vxoris dicti Ludouici de caluſio pro ſumma quingentorum florenorum in deductum maioris ſummæ. Viſa etiam ſupplicatione oblata illuſtriſsimæ dictæ Blãchiæ duciſſæ Sabaudiæ tutorio nomine domini Karoli Ioãnis Amedei ducis Sabaudiæ in qua narratur ꝙ dicti nobi. Ludo. de

colufio de vigore habitator Auinionis reco-
gnouit & confeſſus fuit habuiſſe à nobili Cle-
mentiæ Nigræ de Auinionis eius vxoris ex
cauſa dotis mille florenos. Et aliàs prout ple-
niùs continetur in dicta ſupplicatione cum li-
teris prouiſionis dictæ duciſſæ, per quas com-
mittatur caſtellano vigoris, quòd in ipſo caſu
oppoſitionis iuſtitiam miniſtret. quæ fuerunt
præſentatæ dicto caſtellano vigorij. Et tandem
poſt plures literas requiſitorias emanatas etiam
per hanc ſupremam curiam parlamenti in au-
xilium iuriſdictionis curiæ Cabeoli inferioris.
Cōſilium præfati domini ducis Sabaudiæ Thau
rini reſidens duxit reſpondendum in effectu
quòd quia dicti creditores cùm non appa-
reat de ceſsione facta per dominum Henri-
cum leſparle in decretis bacalaureum præten-
ſum hæredem dictæ Clementiæ Nigræ vxoris
dicti nobilis Ludouici de colufio: qui confeſſus
fuit recepiſſe dictam dotem. & quòd tam de iure
1 quàm de conſuetudine ſeu ſtylo ducatus † Sa-
baudiæ. Et etiam ſecūdum iuris communis diſ-
poſitionem non poteſt quis in loco contractus
2 cōueniri, niſi ibi inueniatur: † ne fiat remiſsio in
contractibus. Nec obſtat ſi dicatur quòd dictus
Ludouicus de Colufio maritus dictæ Clemen-
tiæ per ſe & ſuos promiſerit cum iuramento:
quia licèt non fuerit facta fides: quia talis ſub-
miſsio poteſt reuocari vſque ad litem conteſta-
tam. Nec obſtat iuramentum cùm ſit perſonale,
nec tranſeat ad hæredem. Sed ex aduerſo fuit ite-
rum data ſupplicatio pro parte dicti Ponceti
Thomaſsini & honoratæ eius ſororis: In qua
3 deducuntur iura, † quòd ſubmiſsio eius ſtatuti
tranſit ad hæredem. iuxta not. per docto. in l.
poſtulante. ff. ad trebellia. Et quia etiam ratio-
ne iuramenti non eſt locus pœnitentiæ. iuxta
nota. per docto. in l. ſi non conuenerit. ff. de iu-
riſd. omnium iudic. Et maximè attenta renun-
ciatione facta in dicto inſtrumento, vbi fuit re-
nunciatum priuilegio fori & dictæ l. ſi conue-
nerit. Et etiam iuri dicenti, in contractibus de lo
co ad locum remiſsionem fieri non debere. Et a-
liàs prout ibi pleniùs apparet. Et ſic in tali ca-
ſu eſt locus remiſsioni etiam in contractibus,
ſecundum gloſſ. ſingularem in l. prima. ff. ſi quis
in ius voca. non ier. quam ibi ſequitur Bartol.
& communiter cæteri in l. hæres abſens. §. pri-
mo ff. de iudi. Et per Bald. in l. cùm Archiepiſco-
ram. C. vt in poſſeſſ. legato. Nec eſt locus pœni-
tentiæ ex quo fuit renunciatum cum iuramen-
to dictæ l. ſi conuenerit. ff. de iuriſd. omnium iu-
dic. ſecundum Alberic. & Iaſonem ibi in vij. fal-
lentia. Et licèt ſubmiſsio fuerit facta ad dictam
curiam Cabeoli, quæ eſt inferior: tamen iſta cu-
ria quæ eſt ſuperior, tenetur præſtare auxilium
dictæ curiæ Cabeoli, vt ibi fiat remiſsio. iuxta
not. in ſimili per gloſſ. Innocen. & Panormi. in
capitu. j. de offic. ordinarij. Et tandem ex deli-
beratione curiæ fuit commiſſum dicto caſtella-
no ſeu iudici ſigillati Cabeoli, quòd prouideat
ſuper laxatione repreſaliarū ſeu marchæ prout
iuris fuerit, & ſecundum ſtylū dictæ curiæ
Cabeoli.

ARGVMENTVM.

Stat. Si quis per literas, etiam inter perſonas
eccleſiaſticas locus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiaſtici ſtatutis laicorum non ligantur.*
2 *fructus prabendæ dicuntur quid temporale.*
3 *Poſſeſſorium in beneficialibus eſt quid temporale.*

Quæſtio CCXLV.

QVAERITVR ſuper cauſa ſtatuti ſi quis
per literas: intentati per quendam religio-
ſum de Torchiſellone monaſterij ſancti Theo-
dorij contra refectuarium dicti monaſterij, qui
denegauit tradere ſeu ſoluere certam præben-
dam panis: an debeat habere locum. Et videre-
tur dicendum quòd non inter eccleſiaſticas per
1 ſonas: † quia ſtatuta laicorum non debent ligare
clericos. authen. Caſſa. C. de ſacroſanct. eccle. ca.
eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſtitutio. ſecundum
domi. Guido. Pap. in dicto ſtatuto, ſi quis. ſu-
2 per verbo, clandeſtinè. Et licèt † fructus præ-
bendæ dicantur quid temporale, iuxta not. per
gloſſ. in capi. cùm M. de conſtitu. Et idem quan-
3 do agitur poſſeſſorio pro beneficio: † quia poſ-
ſeſſorium eſt quid temporale in beneficialibus.
ſecundum gloſſ. in capitul. ij. de iuramento ca-
lumniæ. Et ideò iudex ſecularis poteſt cogno-
ſcere, maximè in iſta ſuprema curia ex indulto
apoſtolico: vt refert domi. Guido. Papæ deciſ. j.
Veruntamen iſtud procederet in remedio poſ-
ſeſſorij iuris communis remedij reintegrandæ
vel retinendæ vocata parte: ſecus ſecundum diſ-
poſitionem dicti ſtatuti, ſi quis: vbi proceditur
parte non vocata. ſecundum do. Guido. Papæ,
in dicto ſtatuto ſuper verb. clandeſtinè.

ARGVMENTVM.

Captura facta ſine literis nexæ loci capturæ
an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Iuſſus ſuperioris in atrocioribus non excuſat.*
2 *Iudici præcipienti aliquid præter officium obſequendum
non eſt. & nu. 3.*

Quæſtio CCXLVI.

QVAERITVR quo ad capturam certo-
rum priſoneriorum facta per nobilem Ay-
marum Panorij vicecaſtellanum Columberij &
eius complices mandamento Puſignaſi ſine li-
teris nexæ iudicis Puſignaſi: & ipſi volunt ſe
excuſare, quòd hoc fecerunt de mandato & iuſſu
domini iudicis Anthonis: Et etiam per literam
nexæ domini viceballiui Vienneſij & terræ
turris. l. Non videtur. §. quod iuſſu. ff. de regulis
iur. capitu. quod quis. de regul. iur. libr. vj. Et
pro hoc facit quod habetur in l. rem. §. Ti-
gnum. ff. de re vendica. Sed econtrà non debent
excuſari: quia fecerunt dictam capturam de no-
cte, & cum violentia apperiendo domum di-
ctorum priſoneriorum eiſdem remouendo eo-
rum erumenas & pecunias: Et ſic vtrique
tenetur

tenetur tam mandans quàm mandatarius. l.Ser-
1 uos.C.ad leg.Iulli.de vi. † Nec iſto caſu in atro-
cioribus iuſſus ſuperioris excuſat, ſecundum
glo.in l.liber homo.la ij.ff.ad leg.aquili.Et præ-
2 ſertim † quando iudex aliquid præcipit vltra
eius officium,non eſt ſibi obtemperandum. ſe-
cundum glo.in dict.l.non videtur.Sed debet po-
tiùs ſibi reſiſti.iuxta nota.per gloſſ. & docto. in
l.quoniam iudices. C. de appellatio. Nec obſtat
gloſſ.in dict.l.in rem.§. tignum,vbi mercenarij
excuſantur propter præceptum domini:quia il-
lud verum quando ignorant rem alienam: ſecus
ſi ſcirent, ſecundum Salice. in l. non ideò mi-
nus.C de accuſatio. & Angel. Areti. inſti. de re-
rum diuiſio.§.cùm in ſuo. & Alexand. de Imol.
in l.de pupillo.§.ſi fortè.aliàs incipit nunciatio-
nē.ff. de operi. no.nuncia.& conſilio xxxv. in j.
volumi.Et hoc tenet domi. Guido Pap. deciſio.
3 cccxl. vbi tenet, † quòd in ijs quæ ſunt de iure
prohibitorum, non tenetur quis obedire iudici
vel caſtellano. allegant authen. hodie. C. de cu-
ſtodi.reor.in fine.

ARGVMENTVM.

De comitatu Aſtenſi vnito regno Galliæ.

SVMMARIVM.

1 *Comitatus Aſtenſis unitus delphinatui.*
2 *Edictum regum ligat poſt duos menſes à publicationis tempore.*

Quæſtio CCXLVII.

QVAERITVR ſuper interinatione litera-
rum Regiarum facta in curia parlamenti
Delphinalis, de anno Mcccex. die xxviij. menſis
Maij, per quas literas Rex dux Mediolani & co-
mes Aſtenſis ad requeſtas ciuium, incolarum &
habitantium ciuitatis & comitatus Aſtenſis exe-
mit ex eius certa ſcientia & de plenitudine pote-
ſtatis dictos homines comitatus Aſtenſis à ſena-
tu ducatus Mediolani: reuocando ſubiectionem
ſeu ſubmiſsionem prius factam de dicto comita-
tu Aſtenſis ſub reſortu dicti ſenatus Mediolani,
quando præfatus Rex aſſecutus eſt poſſeſsionem
dicti ducatus Mediolani. Attento quia dicti ho-
mines comitatus Aſtenſis plus affectabant & di-
ligebant viuere moribus gallicanis quàm Itali-
cis. Et quòd iam ſpacio centum annorum pluri
ſaluo fuerunt ſub dicto præfato Regi tan-
quam duci Aureliæ antequàm perueniſſet ad co-
3 ronam. † Et ideò Regia maieſtas ſubieſsit dictos
Aſtenſes & poſuit ſub reſſortu & ſuperioritate
præfatæ curiæ parlamenti Delphinalis: cùm ſit
magis propinqua citra montes quàm alia parla-
mēta regia Pariſius Tholoſæ Burdegalēſis Bur-
gundiæ ſub certis reſeruationibus. in dict. lite-
ris expreſsis & vſque ad beneplacitum præfati
regis ſeu regiæ maieſtatis: quo caſu an dicta
prouiſio gratiæ cenſeatur realis vel perſonalis
vt expiret per obitum concedentis habetur in ca
pitu.ſi gratioſæ.de reſcrip.libr. vj.& per Barto.
& cæteros in l.centeſimis.§.final.ff. de verbo.o-
bligationib. per Cyn Bald.Salice.in l.final.C. de
contrahen. emptio. Et licèt dictæ literæ ſint ſi-
gillatæ cera crocea ad modum Franciæ: quia
ipſe conceſsit dictas literas gratiæ tanquam Rex
dux Mediolani & comes Aſtenſis, non autem
tanquàm Delphinalis. Quia vbi conceſsiſ-
ſet dictas literas gratiæ tanquàm Delphinus,
debuiſſent ſigillari cera rubea, quo ad literas
ſeu reſcripta ad lites ſeu de iuſtitia aut literas do
ni officiorum: aliàs vbi eſſent literæ abolitio-
num aut meræ gratiæ conſueuerunt ſigillari in
hac patria cera viridi cum duplici cauda. Et in
talibus debet attendi ſtylus cancellariæ, capitul.
quàm graui.de crimine falſi.facit quod habetur
per gloſſ.& Panormi.in capitu.ex parte.l.j.de re-
ſcript. & in capitu.cauſam.l.ij.de teſti. Et ideo
fuiſſet vtiliùs tacere & non facere mutationem
in interinatione dictarum literarum de qua cera
ſint ſigillatæ dictæ literæ. Et vlterius quia di-
ctæ literæ faciunt mentionem, quòd dicta pa-
tria Aſtenſis ſubijcitur dictæ curiæ parlamenti
Delphinalis. Ideo fuit deliberatum quòd dictæ
literæ interinationis interinentur ſub nomine
dictæ curiæ: & quòd regiſtrentur in camera
computorum Delphinaliū. Et quòd mandentur
inſinuari, notificari & intimari per alterum ex
dominis curiæ, aut ſecretarium dicto ſenatui
Mediolani, ac etiam publicari in dicto comita-
tu Aſtenſis, ne poſsit prætendi ignorantia. cle.
2 cauſam. de electio. Et maximè † quia tale edi-
ctum incipit ligare poſt duos menſes à tempo-
re publicationis: vt in authen. vt factæ nouæ
conſtitutiones. colla. quinta. de quo per gloſſ.
ſuper data libr.vj. Et an talis tempus duorum
menſium incipiat currere à tempore conſtitu-
tionis principis, vide per Panormi. & Salice. in
capitu. cognoſcentes de conſtitu. veruntamen
proceſſus interim factus ignorante iudice reuo-
cationē teneret, maximè in iudicio ordinario.l.
ſi fortè. ff.de offic.præſid. iuxta not. per Alber.
paul.de Caſtr.& Alexand. de Imol. in l. eius.ff.
ſi cert. peta. ſecus in delegato. ſecundum gloſſ.
ibi:quia iuriſdictio ordinaria eſt fauorabilis &
delegata eſt odioſa. ſecundum gloſſ. in capitu,
primo,de reſcrip.li.vj.licèt videatur idem in iu-
dice delegato reuocato, quòd teneat interim
proceſſus, antequàm fuerit certificatus. capitul.
auditor.de reſtitutio.ſpoliato.capitu.ſi duobus.
de appellationib.niſi in ſecundis literis reuoca-
torijs eſſet decretum irritans. ſecundum Innoc.
& Panormi. in dict.cap.audita.de quo per Bald.
in d.l.ſi fortè,

ARGVMENTVM.

Reus pro vna & eadem re ad diuerſa iudicia
trahendus non eſt: nec ceſsio actionis lite pen-
dente fieri debet.

SVMMARIVM.

1 *Litis præuentio ſola citatione inducitur.*
2 *Iudex ſuam iuriſdictionem defendere poteſt.*

3 *Reum trahens ad diuerſa iudicia pro eadem re uel con-
nexa ſuo iure priuatur.*
4 *Ceſſio facta lite pendente nulla eſt.*
5 *Actio in iudicio uniuerſali per ſolam citationem litigioſa
efficitur.*
6 *Ceſſio ex paucitate pretij & qualitate perſonæ ceſſiona-
rij & ſimulata & fraudulenta dicitur.*

Quæſtio CCXLVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicatio-
nis honeſtarum mulierum Perretæ Guyonæ
relictæ quondam Bernardi chaſtanici & Katha-
rinæ Guyonæ vxoris Ioannis perricart, contra
magiſtrum Iacobum guyonis clericum came-
ræ computorum Delphina. earum fratrem, vbi
dictæ ſorores experiuntur iudicio vniuerſali
petitionis hæreditatis petendo declarari bona
& hæreditatem dicti quondam magiſtri Ioan-
nis guyonis theſaurarij Delphinalis earum fra-
trem ſibi pertinere pro duabus tertijs partibus.
Et fuit lis conteſtata. Et dictæ ſorores fecerunt
fidem de procuratorio magiſtri Petri tetuti. Et
ſic lis fuit præuenta in dicta curia Parlamenti:
1 †quia per ſolam citationem inducitur præuen-
to litis. l. ſi quis poſteà. ff. de iudicijs. l. cùm quæ-
dam puella. ff. de iuriſdictione omnium iudicũ.
cap. propoſuiſti. de foro compe. ſecundum Bar-
tol. in l. ſi pluribus. ff. de legat. j. Et vbi iudicium
eſt cœptum, ibi finem accipere debet. l. vbi iudi-
2 cium. ff. de iudi. † Et iudex poteſt defendere ſuam
iuriſdictionem. ſecundum Innocen. in capi. j. de
offic. delega. & Barto. in l. ſepulchri. ff. de ſepul.
viola. Et per conſequens debet inhiberi dictis
ſororibus ne trahantur nec moleſtent dictum
magiſtrum Iacobum guyonis Pariſius pendente
dicto iudicio, c. diſpendia. de reſcriptis libr. vj.
quia eſſet diuidere continentiam cauſæ: cùm di-
cantur conceptæ, ex quo comprehenduntur ſub
eadem actione plures res. l. j. ff. de quibus reb. ad
eum, iudi. ea, l. nulli. C. de iudici. & ibi per Bar-
3 tol. Bald. & Iaſon. Quinimò † quando actor
trahit reum ad diuerſa iudicia pro eadem re ſeu
connexis eſt locus priuationi ſui iuris. l. j. in fi-
ne. C. de aſſert. tollen. Cùm etiam ex quo dictus
magiſter Iacobus guyonis acceſsit pariſius ex
cauſa neceſſaria & reipublicæ principis pro red
dendo computum dicti quondam domini the-
ſaurarij eius patris, dictus magiſter Iacobus
habet ius reuocandi domum, nec debet ibi con-
ueniri. capitul. final. de foro competen. l. ij. §. le-
gatum, adeo & in tantum quòd dictæ ſorores
non haberent cauſam legitimam impediendi
redditionem computorum coram dominis au-
ditoribus computorum pariſius. Tum etiam
ſi conſtet & appareat de aliquali ceſsione facta
4 per dictas ſorores cuidã aduocato pariſius: † ta-
lis ceſsio eſt ſimulata, fraudulenta & inefficax,
ex quo fuit facta lite pendente. Et ſic actio e-
rat litigioſa & dubia. l. final, C. de litigio, ſe-
cundum glo. in l. prima, C. ne lice. potentior. in
capitul. ij. de alienati. iudi. mutand. Et per Spec.
5 in titu. de ceſsione actionis. §. primo. † quia in
iudicio vniuerſali actio efficitur litigioſa per
ſolam citationem. ſecundum Bartol. in l. pri-
6 ma. §. primo. ff. de litigio. † Præterea dicta ceſ-
ſio dicitur ſimulata & fraudulenta ex paucitate
pretij: Et quia pro parte vendita & pro parte
donata, & ex qualitate perſonæ ceſsionarij. l.
per diuerſas. & l. Ab Anaſtaſio. C. mandat. quia
dictus aduocatus, qui recipit ceſsionem, eſt ſo-
litus recipere tales ceſsiones cauſa vexandi ad-
uerſarium.

ARGVMENTVM.

Monitorium apoſtolicum an deroget decre-
to pragmaticæ ſanctionis in tit. de cauſis.

SVMMARIVM.

1 *Papa ordinarius ordinariorum eſt.*
2 *Laici declaratione facta ſuper monitorio ad eorum or-
dinarios iudices remittendi ſunt.*

Quæſtio CCXLIX.

QVAERITVR ſuper literis placitorij
petitis ſuper quodam monitorio apoſtolico
impetrato in curia Romana in forma de con-
queſtus ſeu ſignificauit: vbi fuerunt deputati
tres executores: vnus in curia Romana, & do-
mini officialis Viennæ & Grationopo. fuit du-
bitatum an tale monitorium veniat contra de-
cretum pragmaticæ ſanctionis in titul. de cau-
ſis: quia in conſequentiam ſubditi Delphina.
poſſent trahi extra præſentem patriam, & ad cu-
riam Romanam. Et licèt Papa ſit ordinarius
ordinariorum. c. euncta per mondum. iij. quæſt.
ix. Et habeat iuriſdictionem in laycos etiam in
occultis donec facta declaratione. capitu. Nouit.
2 cum ibi notatis, de iudic. † tamen facta reuelatio-
ne & declaratione debent layci remitti coram
eorum iudice competenti: vt ibi not. Et ideò ex
deliberatione curiæ fuit ordinatum concedi li-
teras placitorias, quod dictum monitorium
exequatur per dictos dominos officiales Viennæ
& Grationop. vt fulminentur proceſſus per ip-
ſos prout quemlibet ipſorum tangere poteſt.
Et quod facta declaratione remittantur layci
coram eorum iudicibus extraordinarijs.

ARGVMENTVM.

Proceſſus factus ſuper depredatione de Ver-
nas.

SVMMARIVM.

1 *Delicti conſcius an quis ex temporis breuitate præſu-
mitur.*
2 *Confeſsio domini de Heris.*
3 *Delictum familiæ in dubio de conſenſu domini factum
eſſe præſumitur: maximè ſi domini factum concer-
nebat.*
4 *Iudiciorum materia arbitraria.*
5 *Inculpatio ſocij in caſibus ſpecialibus indicium facit.*

Quæſtio CCL.

QVAERITVR ſuper proceſſu inquiſitio-
nali, & etiã ad denuntiationem nobilis Gil-
leti de Amerſio, contra Petrum le laques vul-
gariter dictum baſtardum de Heris. Et pari-
ter ſuper alia cauſa inquiſitionali ad inſtan-
tiam domini procuratoris fiſcalis mota contra
dominum

dominum Georgium Pellerium militem domi-
num de Heris prætextu & ad cauſam deprædatio-
nis inuaſionis, & robariæ factarum de anno
incarnationis dominicæ milleſimo ccccxcix die
veneris xiiij. menſis Februarij de morte in dicta
domo forti de Vernas per quoſdam ſociardos
vocatos Michaudũ le noble, Girardũ Mauchetũ
vacatum le gaſquet, & certos alios ibi nomina-
tos: vbi dictus baſtardus de Hæris confeſſus fuit
quòd dicti ſociardi fecerũt dictam depredationẽ
& inuaſionem ſuo videre, propter certa verba,
quæ ſibi dixerat dictus Giraudus Mauchetus per
duos dies ante, videlicèt quòd oportebat facere
vn bon coup. Et quòd expoſt recederent vltra-
montes intelligendo de domo cuiuſdam nobi-
lis vbi lucrarentur ducentum vel tercentũ ſcuta.
Et pariter confeſſus fuit ſe locutum fuiſſe di-
2 ctis ſociardis per duos dies ante. † Et ſic ex
breuitate temporis præſumitur conſcius deli-
cti. iuxta nota. per Barto. in l. ſi ventri. ff. de pri-
uileg. credito. Prætereà dictus laques confeſ-
ſus fuit, quòd nobilis Loyſia vxor dicti nobilis
Georgij domini de Hæris ipſum rogauerat ꝙ
ipſam vendicaret de domino Cuguilhiari fratre
dicti domini de Vernas pro iniuria irrogata di-
cto domino de Hæris eius marito. Et pariter
quòd audiuit dici à dicto domino de Hæris,
quòd ſe vendicaret de dicto domino Cugui-
lhiari. Et pariter dictus dominus de Hæris con-
feſſus fuit, quòd aliàs dictus dominus Cugui-
lhiari fecerat iniuriam & violentiam in perſo-
nam dicti domini de Hæris ipſum capiendo
dum veniret de monſtris Burgundiæ. Et quòd
antequàm dictus dominus de Hæris euaſerit
à manibus dicti domini Cuguilhiarij & certo-
rum nobilium fecerunt ſibi promittere, quòd
non ſe opponeret literis domini Impetratis pro
parte dicti domini de Vernas ſuper iuriſdictio-
ne dictæ domus de Vernas, & certis parœcijs
in quibus eſt comprehenſa domus fortis de Hæ-
ris: Et pariter confeſſus fuit dictus dominus de
Hæris, quòd ipſe habuit certas lites cum dicto
domino de Vernas: Et præſertim ratione quo-
rundam molendinorum quæ volebat conſtrue-
re infrà parœciagium molendinorum dicti do-
mini de Hæris. Et vlteriùs etiam confeſſus fuit,
quòd ipſe cognouit dictos le noble penet & di-
ctum le laques: Et quod fuerint in eius domo
bibendo comedendo. Et quòd ipſe retraxit
dictum le noble per duos dies, dum ipſe fuit
vulneratus. Et conſequenter dictus le noble vl-
timatè dum fuit executus patibulo ſuſpenſus in
villa de Mostertre in ducatu mediolani, ipſe in-
culpauit dictum dominum de Hæris, & dictum
laques de dicta inuaſione & depredatione di-
ctæ domus de Vernas & bonorum mobilium
eiuſdem: quæ prætendunt eſſe ad valorem
quatermille ſcutorum. Et pariter prætenditur,
quòd dictus dominus de Hæris ſe iactauit
quòd ſi ipſe ſe vindicaret de dicto domino de
Vernas, ipſe faceret ita ſecretè, quòd non poſſet
probari. Et ſic ſatis apparet de mandato, &
quòd eſt conictus. iuxta nota per Bartol. in l. ſi
quis mihi bona. §. pater Seio. ff. de acquiren. hæ-
redi. & ibi per Alexand. de Imol. pro quo etiam
3 facit: † quia in dubio delictum facilimè præſu-
mitur factum de conſenſu domini, quando con
cernebat eius factum. ca. quia præſulatus. pri-
ma quæſt. iiij. iuxta nota per Bartol. & Alexan.
de Imol in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ff.
de operi. no. nunciatio. in x. quæſt. licèt etiam
quando quis mandat fieri vindictam, in dubio
intelligetur de vindicta iuſtitiæ. iuxta not. per
gl. & doc. in l. j. C. de his quib. vt indig. licèt ſecũ
dum Paul. de Caſtr. in hoc debet attendi quali-
4 tas perſonarum. in dict. l. j. † Et quia materia in-
diciorum eſt arbitraria: ſecundum Ioan. Andr.
& Panormi. in c. cùm in contemplatione. de re-
gul. iur. & per Cyn. in l. fina. C. de quæſtionib. &
per Bald. & Angel. in l. milites. eod. titul. Bartol.
5 in l. fina. ff. eod. titu. † Et maximè inculpatio ſo-
cij facit indicium, præſertim in caſibus ſpecia-
libus: de quibus per gloſſ. & doctor. in l. fina. C.
de accuſatione, & per Bartol. in l. repeti. ff. de
quæſtionibus.

ARGVMENTVM.

Ex inuaſione & depredatione quæ crimina
oriantur.

SVMMARIVM.

1 *Congregatio & coadunatio perſonarum cum armis in urbe criminis læſæ maieſtatis ſpecies dicitur: item & uis publica.*
2 *Armorum appellatione quæ ueniant.*
3 *Raptorum pœna quæ.*
4 *Rapina etiam in re immobili committitur, pœna cuius eſt dupli.*
5 *Rapina delictum improbiſſimum dicitur.*
6 *Graſſatores itinerum latrones famoſi dicuntur.*

Quæſtio CCLI.

QVAERITVR ratione dictæ inuaſionis
depredationis dictæ domus de Vernas, quæ
crimina oriantur: cùm ex eodem facto plurima
crimina poſsint naſci. l. qui de crimine. C. de ac-
1 cuſationib. Et in effectu ratione † congregatio-
nis & coadunationis factæ perſonarum cum ar-
mis, dicitur ſpecies criminis læſæ maieſtatis
quando fieret in vrbe: ſecundum Barto. in l. j. ff.
ad leg. Iul. maieſta. Secundò etiam dicitur vis
publica cùm interuenerit portus enſium & alio-
rum armorum offenſibilium. l. j. & ij. ad leg. Iul.
2 de vi. quia † appellatione armorum venit om-
ne inſtrumentũ ad nocendum. vt ibi habetur, &
l. armatos. eod. titu. cuius pœna eſt confiſcatio-
nis bonorum & deportationis ſeu bannimen-
3 ti. vt inſti. de publi. iudi. §. item lex. † Tertiò
poteſt dici rapina ſeu robaria inquantum in-
teruenerit violentia ablationis rerum mobi-
lium cuius pœna eſt quadrupli: ſiue quis de-
prehendatur in rapina ſiue non. vt inſtit. vi
bonorum raptorum. in principio, licèt etiam
rapina poſsit fieri abſentis. l. ſi quis ex do-
mo. ff. de furt. Et ibi quærit Bartol. an ra-
pina dicitur priuatum delictum vel publicum

Et idem Bar. in l. j. ff. de effractorib. æquiparat rapinam & robariam. & ibi tenet quòd eſt pœna
4 † extraordinaria quoad fiſcum. Et licèt propriè rapina accipiatur pro re mobili: tamen etiam cõmittitur in re immobili, & eſt pœna duplex. cap. j. §. ſi duo, de pace tenenda. & ubi per glo. & Bal. licèt ſecundum glo. ibi pro re immobili propriè dicatur inuaſio. Vnde in caſu iſto licèt furtum dicatur improbum crimen expilatæ hæredita-
5 tis: improbiùs tamẽ † rapina dicitur delictum improbiſſimũ, ſecundum glo. & Bal. in l. Si te. C. ex quib. cauſ. infami irroga. Et de materia robariæ habetur etiam per Bald. in auth. ſed nouo iure. C. de furt. Et in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.
6 † Quartò poſſent dici famoſi latrones, & etiam graſſatores & aggreſſores itinerum, vbi aliàs cõſueuiſſent ſimilia perpetrare. iuxta l. Capitaliũ. §. famoſos & §. delinquunt. ff. de pœn. iuxta not. per Bald. Angel. & Cœpol. in dict. auth. Sed nouo iure. Quintò poſſet dici delictum priuati carceris inquantum dicti ſociandi ligauerunt ancillas & ſeruitores dictæ domus de Vernas: & ipſos intruſerunt in quadam camera ſeu comptorio, ne adclamarent, & auxilium præberent. l. vnic. C. de priuat. carceribus.

ARGVMENTVM.

De proceſſu d. Præpoſiti mareſcallorum contra Michaelem le noble.

Quæſtio CCLII.

QVAERITVR ſuper copia proceſſus producti per partem fiſcalem. Et dictum dominum de Vernas formati coram ſpectabilibus dominis Ioãne de Binay militæ domino de la fonteine præpoſito mareſcallorum in partibus Lõbardiæ pro Rege: Et Gabrielæ de Grauarona doctore incola Viglenẽ. Auditore & collega ipſius præpoſiti contra & aduerſus quẽdam vocatum Michaelem le noble oriundum villæ loci de Romanis in carceribus dicti domini præpoſiti detentum prætextu nonnullorum maleficiorum & delictorum per dictum le noble perpetratorum. Et ibidem in ij. fol. dicti proceſſus ſunt aliquæ cancellaturæ ſeu lineæ inductæ & certæ lineæ à marginæ deſcriptæ. Et ibi fit mentio, quòd dictus proceſſus fuit in ſcriptis redactus per Anthonium de Arguita doctorem licentiatum notarium authoritatibus Apoſtolica Regia & imperiali cancellarium ſui grapharij dictorum præpoſitis eius auditori & de anno natiuitatis domini Mccccc. diæ vij. menſis Aprilis, de tempore Guerræ inter Regem Lodoicum ducem Mediolanum. Et dominum Lodoicũ Sphorſe apud Nouariam. Et qui præpoſitus ſeu commiſſarius fuit deputatus per dominum Ioannem Iacobum Triuultium Marchionem locumtenentem Regium, & magnum mareſchallum Franciæ prout conſtat eius commiſſione agitatum in loco Morteyre ſuper quodam bancolino pro tribunali electo. Et ibi inſeritur commiſſio dicti domini Gabrielis de Grauarona auditoris præpoſiti. vſque ad Regis & nomen beneplacitum. Et ibidem dictus dominus Gabriel auditor iudex & collega fecit venire coram ſe dictum Michaelem le noble. Et ipſum interrogauit ſi vnquam intrauerit in domo eiuſdem viduæ in Burgundia propè Matiſconem, & ſi ibidem robauerit terra bona: qui confeſſus eſt quòd ſic cum certis eius ſocijs, inter quos erat quidam vocatus laques. Interrogatus ſuper robaria & aſſaſignamẽto domus domini de Vernas, qui reſpondet quòd ſæpiùs praticauit cũ domino pelierino domino de Hæris. Et quòd quadã die dictus de Hæris ipſum rogauit, quòd acciperet pœnã de ipſum vindicando de domino de Vernas per quoddã depitũ quod ſibi fecerat dictus dominus de Vernas. Et dictus le noble ſibi reſpondet quòd erat præſto paratus facere illud quod placuerit dict. domino de Hæris. Et quòd erat vnus tabellionarius in fine villagij de Vernas. Et erat amicus dicti domini de Hæris vbi ſe retrahebat. Et quod promiſit dicto Michaudo & eius vxori xxv. ſcuta. Et quòd ipſi intrauerunt dictam domum de Vernas: & ceperunt bona. Et deinde in die craſtina dictus dominus iudex iuſſit adduci iterum dictum Michaelem depoſitis ferris, quæ habebat in eius pedibus. Et fuit interrogatus ſuper præmiſsis. Et promiſit dicere veritatem. Et ibi fuit publicatus & lectus dictus proceſſus alta voce. Et confeſſus fuit omnia & ſingula depoſuiſſe ſupernarrata, & cõfeſſata. Et fuit aſſignatus terminus dicto Michaeli terminus ad dicendum, cur ad furcam ſuſpendi non debeat pro tempore aduenente. Et dictus dominus iudex condemnauit dictum Michaelem ad furcas per laqueum ſuſpendi, ita quòd anima ſeparetur à corpore & iuſtitia locum habeat lata in præſentia certorum teſtium. Et recepta per dictum Anthonium de argenta criminalem ſeu grapharũ datam pro copia à ſuo originali extincta correcta, & diligenter inſpecta, non tamen à principali: imò ab alio de mandato domini Anthonij Tuſinij conſiliarij Regij & aliorum conſiliariorum facta die penultima menſis Iulij. Et ibi atteſtatur, quòd in præſenti proceſſu nulla eſt raſura nec correctio ſignatum per Anthoniũ grapharũ. Et licèt fuerit commiſſum per dominum vicebaillinum Viennæ & terræ turris deſiderio, Bergeronis congraphario dictæ Curiæ ad verificandum dictam copiam proceſſus. Et licèt per rationem dicti Bergeronis appareat quòd dictus dominus de Heris aggreſſus eſt verbis contumelioſis comminatorijs & cum pugione euaginato ad impediendum ne examinẽt dictum dominum Gabrielem de grauarona iudicem, qui tulerat dictã ſententiam allegando dictum Bergeronis ſuſpectum: adeo quòd ipſe ſuperceſſerit ab eius commiſsione: tamen expoſt facto die xxv. menſis Ianuarij dictus dominus de Grauarona fecit certam depoſitionem ſeu relationem in manibus dicti Bergeronis & karoli batonati adiunctus dicti domini Bergeronis vbi ſe refert proceſſui per ipſum formato contra dictum le noble. Et ſe refert illi. Et pariter deponit, quòd aliàs deſuper fuit expedita vna copia dicti proceſſus de ipſius mandato. Et pariter deponit ſuper impedimentis & verbis iniurioſis prolatis.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Bis tortus an iterum ſuperuenientibus nouis indicijs torqueri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis deponens de facto de quo principaliter non agitur, indiciumnon facit.*
2 *Indicium unum ad torturam non ſufficit.*
3 *Indicia grauia eſſe debent quando de repetenda quæſtione agitur.*
4 *Verba in dubio capi non debent, ut in delictum ſonent.*

Quæſtio CCLIII.

QVAERITVR quia baſtardus de hæris iam fuit bis tortus, & nunc iterum peti-
a tur torqueri ex a nouis indicijs: quid iuris? Et in
effectu opponitur aduerſus Guionē de maſſo te-
ſtem, quòd ſit ſollicitator domini de vernas, &
eſt ſolus.l.Iuriſiurandi.C. de teſti.Et pariter ba-
ſtardus de Tiaffey. Et licèt vnus teſtis integer,
quando deponit de facto principali faciat indi-
cium ad quæſtionem: ſecundum gloſſ. in l. ſi
1 quis.C.ad le.Iul. nunc † tamen vnus teſtis depo-
nens de facto, de quo principaliter non agitur,
non facit indcium: ſed debet plene probari. gloſ.
Barto. Bald. in l.fin. C. familiæ erciſc. Bartol. in l.
fin. C.de quæſt. per gloſ. & Ange. in authent. de
teſta. imperfect. col. viij. per Alexand. de Imol.
conſilio v. in ij. volum. nec ſunt conteſtes, quia
dedonunt de diuerſo loco & tempore. Tum etiā
quia non ſuperuenerūt noua indicia, licèt fue-
runt factæ nouæ probatiōes: quia tēpore primæ
torturæ ſuperuenerūt, & ſuper illis fuit facta tor
tura: ſecūdum Bart. in l. vnius §. reus. ff. de quæſt.
& ibi Alexan. in addit. Salic. in l.j. C. de cuſto.
re. Et pariter proceſſus Michaudi le noble non
2 facit fidem. † Præterà vnum indicium nō eſt ſuf-
ficiens ad quæſtionem, ſecundum Bald. in l. con-
3 gruit. ff. de offic. præſid. † Et preſertim vbi agi-
tur de reiteratione quæſtionis debent eſſe grauia
indicia. ſecundum Bar. in l.j.§. quæſt. ff de quæſt.
maximè vbi ſunt indicia innocencentiæ pro reo:
prout hic vbi fuit probatū alibi dicti baſtardi,
& diſtantia loci à loco domus de vernas delicti.
l. optimam. C. de cōtrah. & cōmit. ſtipu. l. filium.
4 ff. de ijs qui. ſu. v. † Et indubio verba non ca-
piuntur vt ſonent in delictū. l.j. & ibi gloſ. Paul.
de Caſt. C. de ijs qui. vt indig. l. merito. ff. pro ſo.
ſecundum Bart. in l. gerit ff. de acqui. hære. Bald.
in l.j. C. de ſacro ſanct. ecle.

a Ex nouis. Adde quòd noua indicia dicuntur
quando differūt à præcedenti in ſpecie & ſub-
ſtantia. ſecundum Ange. Are. in titu. male. ſuper
verbor. fama. verſi. Quæro quæ dicuntur. & per
Fran. Bru. in tract. de indi. & tortu. in ſecunda
parte quæſt. v. circa finem

ARGVMENTVM.

Contra executorem torturæ an agi poſsit.

SVMMARIVN.

1 *Mandatum iudicis in dubio excuſat.*

Quæſtio CCLIIII.

QVAERITVR quando ex ordinatione & de mandato iudicis aliquis torquetur iniuſtè aut vltra modum: an poſsit agi cōtra executorem. Et in effectu videretur dicendum quòd ſic: quando executor ſit torturam eſſe iniuſtam: quia tunc debet reſiſtere iudici. l. Omnes iudi-
ces, & ibi per Bar. & Ioā. de Plate. C. de decurio.
lib. x. ſecūdum Din. in c. quod quis. de regu. iur.
1 libr. vj. l. quoniam. C. de appel. aliàs ſecus: † quia
mandatum iudicis excuſat in dubio. ſecundum
Din. in d. c. quod quis. quia in dubio preſumendū
eſt pro iuſtitia iudicis. l. Hernnius §. Gaya. ff. de
euicti. cap. in preſentia. de renūtia. & hoc tenet
Bal. in l. liber homo la ij. ff. ad leg. aquil. & Angel.
in l. iniuriarū actio. §. j. ff. de iniu. & Ita etiā tenet
franciſc. Brunus in tractatu de indicijs, & tortu-
ra, in ij. parte principali. quæſtion. vij. Et ibi latè
tractat qua pœna puniatur iudex, quando facit
aliquem torqueri iniuſtè.

ARGVMENTVM.

Per mandatum apoſtolicum de recipiendo aliquem in canonicum cum expectatione præbendæ an pragmaticæ ſanctioni derogetur.

SVMMARIVM.

1 *Canonica ſine præbenda eſſe non debet.*
2 *Reſeruationes & gratiæ apoſtolicæ ſunt per pragmaticam ſanctionem ſublatæ.*
3 *Canonicorum ſuper numerariorum creationes per pragmaticam ſanctionem uetitæ ſunt.*

Quæſtio CCLV.

QVAERITVR ſuper literis placitorijs petitis pro parte dicti domini Petri Garnerij
prætextu cuiuſdam bullæ mandamenti Apoſtoli
ci de recipiendo ipſum in canonicum in eccleſia
metropolitana ſancti Mauricij Viennæ, cū ple-
nitudine iuris canonici & expectatione præben-
1 dæ. † Quia non debet eſſe canonia ſine præben-
da. c. Relatum. de præbendis, fuit dubitatum. An
in aliquo derogetur pragmaticæ ſanctioni. Du-
2 bium facit: † quia per pragmaticam ſanctionē
ſunt ſublatæ reſeruationes & gratiæ expectati-
uæ, vt in titu. de colla. c. j. §. volens. fallit quando
Papa tempore ſui pontificatus in aliqua eccleſia
cathedrali vel collegiata mandaret conferri vnā
præbendam, & in alijs beneficijs de vno benefi-
cio ad collationem in qua fuerunt decē beneficia
& de duobus vbi fuerunt quinquaginta & vltra
vt ibi habetur. §. Non tamen intendit, & hoc
in forma c. Mandatum. cum duobus ſequētibus,
de reſcript. cum clauſula, niſi pro alio ſcripſeri-
mus. Et iuxta determinationē eccleſiæ Gallica-
næ. in d. c. j. de colla. §. Item voluit. facit c. ſi poſt-
quàm. de præben. libr. vj. & cap. ſi clericus. eo. tit.
3 † Et pariter prohibetur ſecūdùm tenorē pragma
ticæ ſanctionis Canonicorū ſupernumerariorū
creatio ſecūdū diſpoſitionē eccleſiæ Gallicanæ,
vt in d. c. j. de collationibus. §. Item ſenſuit. licèt
non fuerit proſequutum apud conſilium Baſi-
lienſe. Et pariter fuit dubitatum ſuper cauſa poſ
ſeſſoria parœcialis eccleſiæ Anuerneonis domi-
ni Antonij Beraygiæ, qui habuit titulum ab or-
dinario contra quendam apoſtolicum, qui habe
bat literas Apoſtolicas mandati de prouidendo:
quæ derogebant domino Abbati ſancti Petri
foris portam Viennæ. quia nō apparebat de dili-
gentia præſentationis, nec de purificatione gra-
tiæ, & ſic interim collatio ordinarij tenet. clem. j.
in prin. de cōceſsio præbend. Et præſertim quia
in tali mandato de prouidendo non eſt clauſula

appoſitionis termini vnius menſis cum decreto
irritante:vt ibi habetur. facit c.ſi pro te.de reſeri
ptis.lib.vj.& quod habetur per glo.in c.ſi capi-
tulo.& c.ſi ſolite.de conceſ.præb.lib.vj.

a Mandati apoſtolici.Adde an per ſolam inſinua-
tionẽ mandati apoſtolici factã ordinario afficia-
tur eius poteſtas in c.dilectus.le ij.& in c.propo-
ſuit.de conceſ.præb.& quod habetur per glo.in
c.ſi capitulo.& in c.ſi ſoli.de cõceſ.præb.& quia
debet attẽdi forma mãdati.c.cũ dilecta.de reſcri.

ARGVMENTVM.

De litera reſcripta per Sereniſsimum Regem
Galliarum ad ſenatum Allobrogum ſuper negli-
gentia cauſarum fiſcalium & patrimonialium &
de numorum fiſcalium diſtributione.

SVMMARIVM.

1 *Iacobus de Beaulne generalis patris occitanæ & Del-*
phinalis.
2 *Cauſæ fiſcales quo loco & quibus diebus tractandæ ſint.*
3 *Iudex de negligentia tenetur, litémque ſuam facit.*
4 *Senatus delphinalis in quos uſus mulctarum numos di-*
ſtribuere poßit.
5 *Leges trãſgredi propter caſus emergẽtes quãdoque licèt.*

Quæſtio CCLVI.

QVAERITVR ſuper quadam litera ſeu
epiſtola, quam mandauit Sereniſsimus Rex
dominus noſter Delphinus, curiæ parlamẽti del-
phinalis ſuper duobus punctis: videlicèt ſuper
negligentia cauſarũ patrimonialium & fiſcaliũ:
ſecundò ſuper diſtributione denariorũ fiſcalium
& delphinaliũ. Et ſuper hoc mãdauit ſibi referri
veritatẽ per nobilem & potentẽ dominum Hu-
bertũ de Baternay, militem dominum Boehagij
1 † Et magiſtrũ Iacobum de Beaune generalem pa
triæ occitanæ & delphinalis qui etiam explicaue-
runt eorũ credentiam ſuper hoc. Et in effectu re-
ſpectu cauſarũ fiſcalium & patrimonialiũ fuit
facta demõſtratio, quòd adhibetur diligẽtia poſ
ſibilis. Nec obſtat quòd per ſtatuta delphinalia
caueatur quòd in negotijs domini noſtri delphi
ni tangẽtibus debeat vacari die veneris; quia per
hoc nõ mandatur diſtrahi cauſas fiſcales ab au-
2 dientia; † quia debent tractari in audientia ſicu-
ti cauſæ priuatorum; vt colligitur in poſteriori
ſtatuto in patrimonialibus cauſis. Quinimò in
quolibet die lunæ, martis, iouis, & veneris.
quibus tenetur audientia primò legitur, & ex-
3 peditur: & ita non poteſt notari neglig ẽtia: † li-
cèt aliàs iudex teneatur de negligẽtia & faciat li-
tem ſuam. l. Mancipia. cũ ibi nota. de ſeruis fugi.
c. j. §. Iniuria. de pac. iuramẽto firmanda. Reſpe
ctu verò denariorum delphinalium licèt præten
datur, quòd in parlamento Pariſienſi & Tholo-
ſæ non competat poteſtas diſtribuendi denarios
4 Principis: † tamen per ſtatuta & ordinationes in-
ſtitutionis dictæ curiæ parlamenti delphinalis,
quæ ad magnas gabellas & emolumentũ ſigilli
eſt attributa poteſtas diſtribuẽdi pro negotijs ip
ſius curiæ ac etiam conuertendi emendas & con
demnationes in internatione abolitionũ & gra-
tiarum homicidiorũ & aliorum grauiorum deli-
ctorum, applicandas in reparatione conſiſtorij
delphina. Pro quo facit l. Mulctarũ. cũ ibi nota
tis per Barto. C. De modo mulcta. Et in l. diues. ff.
quando de bo. narrant. Et etiam tempore magnæ
neceſsitatis & eminentis periculi, curſus hoſtiũ,
aut pro ſubueniẽdo perſonæ principis. Aliàs fuit
viſum quòd dominus gubernator cũ curia man-
dauerit nobiles & gentes armorũ in præſenti pa
tria: & etiam mandauerit librari de denarijs del-
phinalibus pro armigeris: ſicuti fuit in iorna-
ta de Mõtlheri pro ſucceſſu Regis Ludouici del
phini. Et etiam in iornata Nouariæ de tempo-
re quo Rex Karolus vij. erat in regno Neapo-
litano. Et dominus dux Aurelianenſis qui non-
dum peruenerat ad coronã, erat in dicta ciuitate
Nouariæ. Et pariter de tẽpore guerræ Saluciarũ
licèt curia de cæterò ſe intromittat de denarijs re-
ceptæ ordinariæ. Et pariter quò ad diſtributionẽ
pecuniarũ ſigilli non mandat diſtribui niſi cum
magna cauſa, & ex deliberatione curiæ, & cum
mandato expreſſo ſignato per alterũ ex ſecreta-
5 rijs curiæ: † licèt interdum propter caſus emer-
gentes ſit licitũ leges tranſgredi. l. Capitalium. §.
famoſos. & l. Aut facta. §. ſi. ff. de pœnis. ſecundũ
Inno. in c. j. de conſtit. & Bal. in authẽ. Sed nouo
iure. C. de furt. Et ſuper hoc curia obtulit præfa-
tis dominis Bochagij & generali viſionem libri
expẽſarũ curiæ ad finẽ, vt viderẽt quòd dictæ ex-
penſæ nõ ſunt voluntariæ, ſed neceſſariæ & vti-
les: & etiam ad finẽ viſitandi ſi expenſæ ordinatæ
per dominos auditores Cameræ ſint neceſſariæ
& vtiles: & ſi plus aſcendant quàm expenſæ or-
dinatæ per curiam. Et licèt in condemnationibus
multarũ, quæ ordinantur implicari in reparatio-
ne conſiſtorij delphinalis curia poſsit deputare
vnum receptorẽ ſpecialem: tamen interdum com
miſit dominũ theſaurarium ſub nomine curiæ.

ARGVMENTVM.

Iuriũ regalium licitationes quomodò facien-
dæ ſint: & qui ad licitationes non admittantur.

SVMMARIVM.

1 *In licitationibus iurium Principis aut Republi. an quis*
poſt candelæ extinctum audien dus ſit.
2 *Ad iurium regalium licitationes qui non, niſi in ſubſi-*
dium admittantur.
3 *Licitator domino conditionem æquè bonam uti alter fa-*
cere tenetur.
4 *Terminus licitationis iurium fiſcalium augeri poteſt, nõ*
minui.
5 *Firmæ regales aut reipublicæ plus offerenti concedendæ*
ſunt.
6 *Tercia mentum in iurium fiſcalium libratione etiã poſt*
tres menſes fieri poteſt.

Quæſtio. CCLVII.

QVAERITVR ſuper licitatione facta in
firma curiæ bailliuatus ſancti Marcel-
lini de hoc præſenti anno milleſimo quingente-
ſimo primo. & die vigiliæ feſti beati Ioannis Ba-
ptiſtæ viceſimatertia die menſis Iunij, vbi Ioffre-
dus Vachiæ notarius, q aliàs ſtetit pro clerico cũ
magiſtro Noe Mathconis ſecretario curiæ parla
menti delphinalis, homine bonæ famæ & bonæ
reputatationis. Et qui durãte cãdela aſcẽta appo
ſuit pretiũ pro quolibet anno mille & x. librarũ
1 turonenſiũ † Sed vt fertur poſt extinctum can-
delæ nobilis Ioannes Gaudonis aliàs Porçher.
poſt extinctum cãdelæ appoſuit plus de nouem
aut decem

aut decem libra s tu ronenſ.propter quod nobi
lis IoannesBricóneti theſaurarius delphinalis
ſibi librauit:licèt per priùs declaraſſet eius in-
tentionem còram curia,quòd ſi aliqui s minus
idoneus plus offerret, quòd eſto quòd ſibi li-
braretur,quòd non deſeruiret:ſed deputaretur
vnus idoneus eius expenſis,& cũ cautione ido-
nea. Veruntamen expoſt facto dictus Ioffredus
obtulit ſupplicationẽ ſuper præmiſsis. Et fuit
ordinatum ſumi informationes vocata parte
ad finem,quòd ſi appareat quòd durante cande
la aſcenſa non fuerit alius licitator. Et pariter
fuit ordinatum ſumi informationes pro parte
dicti Gaudonis,quibus informationibus ſum-
ptis pro vtraque parte,& aſsignatis partibus vo
catis dominis auditoribus Cameræ,& exhibitis
cartularijs & libris ordinationum, aliàs latarũ
ſuper licitatione firmarũ delphinalium, in qui-
a bus cauetur, † quòd tales firmæ non debent li-
brari clericis ſolutis, Nobilibus & officiarijs:
niſi in defectum & ſubſidium. Et ideo cùm di-
ctus Gaudonis ſe aſſerit nobilem,fuit ordinatũ
dictam firmã traddi dicto Ioffredo vachiæ me-
3 diante cautione idonea † Et dum tamen fecerit
conditionem domini noſtri delphini æquè bo-
nam, & quòd habeat ſupplere dictas nouem li-
bras,quas dabat de pluri annuatim dictus Gau-
donis:& aliàs prout pleniùs continetur in dicta
ordinatiõe lata recepta in manuali magiſtri Ioã-
4 nis Ventolleti. † Et licèt talis terminus licita-
tionis iurium fiſcalium aut Reipublicæ dicatur
viginti dierum,& quòd nõ poſsit minui. authẽ.
hoc ius porrectum.C. de ſacroſanct. eccleſi. licèt
poſsit augmentari.ſecundum Barto.& Ioannem
de Platea In l.Si tempora.C.de fid.inſtru. & iure
haſtæ fiſca.lib.x.Tamen ſecũdum ſtatuta delphi
nalia quando cridatur firma per preconem pu-
blicũ in aliquo die non appointur niſi tempus,
vſque ad extinctũ vnius candellæ & tales termi-
5 ni extraiudicialesdicũtur peremptorij.† Et regu
lariter librantur plus offerẽti niſi alter ſit magis
idoneus,&expediat fiſco habere faciliorem ſolu
tionem. l. iiij. & l. Sabinus. ff. de in diem adie-
ctio.ſecundum Bart.& Ioannem de Platea in d.
6 l.ſi tẽpora.† licèt etiam poſt tres menſes poſſet
ſumi tertiamentum in libratione iurium fiſcaliũ:
ſecundum dominum Guidonem Papæ deciſion.
ccccxxxvj.

a Licitatione.Adde de materia licitationis & libra
menti pedagiorum & aliorum iurium Principis
aut Reipublicæ,per Barthachin.in tractactu Ga
bellarũ, in ij. parte quæſtiõe vij.viij.ix.x & xj.&
per Bart.poſt gloſſ.in l.licitatio.in princip.ff.de
public.iudic.&per Salice.in l.Penes.C.de vecti-
gal.& per Barto.Ioannem de Platea in l. Si tem-
pora.C.de fide inſtrumen.& haſtæ.fiſca.lib.x.

ARGVMENTVM.

Officiorum hîc deſcriptorum ſubreptio.

Quæſtio CCLVIII.

QVAERITVR ſuper literis officij Regis
collectariorum correctoriorũ coreorum
& viſitatorũ piſsium,& certorum aliorum meca
nicorum Guigonis Pageti ſeruitorum magnifi-
ci domini locumtenentis generalis præſentis pa-
triæ:quia aliàs pro parte trium ſtatuum præſen-
tis patriæ fuit impetratũ reſcriptum, vt talia offi
cia extraordinaria ſupprimantur,ne opprimatur
patria. Et fuit intetinatum per curiam,& inhibi-
tum Claudio Albi,aliàs le vert, ne ab inde vtere-
tur tali officio:licèt per priùs faceret de cẽſu an-
nuo domino noſtro delphino tres aut quinque li-
bras ceræ: ſed propter abuſum, qui fiebat, fuit
ſuppreſſum:facit quod habetur in c.fina. de reli-
gioſis domib.

ARGVMENTVM.

Actis Curiæ qui propriam auctoritatẽ addit,
detrahit vel abradit in falſi pœnam incidit.

SVMMARIVM.

1 *Acta corrigere:abradere vel adpoſtillare non niſi cum authoritate curiæ licere.*
2 *Falſi pœna quæ ſit.*
3 *Falſario qui falſum in officio non commiſit,inſtrumentorum confectionem curia reſeruare poteſt.*

Quæſtio CCLIX.

QVAERITVR ſuper cauſa inquiſitoria-
li contra Ioannẽ Melhioni notariũ Vien-
næ,& Claudium pictumonis,pro eo,quia dictus
Melhiarij erat procurator dicti pictumonis: &
appellauit à quadam ſententia ſine ordinatione
Vicebaylliui Vienneſij,& terræ turris ſuper de-
creto cuiuſdam tutelæ. Et magiſter Animundus
Aymonis introduxerat dictã appellationẽ in cu-
ria parlamenti:& obtinuerat literas citatorias ad
citandum dictos pupillos ſeu eorum tutorem,ſi-
gnatas per magiſtrũ Zacariæ Menonis. Sed ex-
poſt facto dictus Melhiarij in ciuitate Viennæ
fecit duas Apoſtillas cũ certis ſignis eius aucto-
ritate priuata·videlicèt apponendo,quòd paren-
tes & amici dictorũ pupillorum citarentur, & pa
riter procuratores fiſcales condominorũ ciuita-
tis Viennæ:& ita incidit in pœnam falſi.iuxta nó
1 tata per Barto.in l.Paulus.ff.de falſ. † quia non
eſt licitum corrigere vel abradere, vel poſtillare
literas curiæ ſine eius auctoritate:ſicuti de literis
Papæ dicitur.c.Ad falſariorũ. de crimine falſi.ſe-
2 cundum Hoſtien.& Panor. in c. Ex literis. † Et
eſt in curia pœna excommunicationis ipſo facto
cõtra illos qui abradunt vel inculminant:& ma-
ximè quando talis falſitas eſt mandata executio-
ni.& producta in actis:prout in caſu iſto:vbi di-
cti ſeruientes exequuti fuerunt dictas literas ci-
tatorias iuxta dictas apoſtillas:& ideo fuit dubi-
tatum de modo puniendi, attento quòd dictus
notarius eſt bonæ famæ: & quòd aliàs non fuit
reprehenſus:& quòd aſſerit ſe feciſſe dictas apo-
ſtillas erroneè, putando quòd non delinqueret.
Et ideo fuit condemnatus in pecunia: & dictus
Claudius pictumonis fuit abſolutus:quia nõ ad
uoauit nec mandauit fieri.l. Si falſos codicillos.
3 C.de falſ.Sed eſt dubium † an licitè curia poſsit
reſeruare dicto notario ius conficiendi inſtru-
menta. Et videretur dicendum quòd ſic: quia ta-
lis falſitas non fuit commiſſa in officio.iuxta no-
tata per Cyn. Barto. Alexand.de Imol.in l.Et mi-
litibus.C.de teſtamen.milita.in l.Si quis in prin-
cipio teſtamenti.§.miles.ff.de legat.iij.& in l.Di-
ues.ff.de iniurijs.

ARGVMENTVM.

Scutorum ſolarium & argenti materia : liga:
pondus & numerus.

SVMMARIVM.

1 *Scuti ſolares cuius ligæ & ponderis eſſe debent. item*
& ſolidi turonenſes.
2 *Sententia lata contra abſentem in facto rationum, an*
valeat.
3 *Le feblage quid.*
4 *Computus redditio per librorum inſpectionem probari*
poteſt.

Quæſtio CCLX.

QVAERITVR ſuper proceſſu inquiſitio
nalis procuratoris fiſcalis generalis del-
phinali contra monetarios præſentis patriæ , vi-
delicèt contra Thomam Blondnz ſubrogatum
loco magiſtri monetæ nobilem Claudium de Ci
zerio gardam Michaelem Chaberlãdi cizatorem
monetæ Grationopoli:nobilem Girardum Cha-
ſtagni magiſtrum monetæ de Romanis,& certos
alios officiarios dictæ monetæ : & etiam quoad
officiarios monetæ Montilij adherentium. Vbi
vigore literarum Regiarũ & delphinalium inte-
rinatarũ in hac curia parlamenti delphinalis ma
giſter Anthonius Vidalis ciuis Lugdunenſis ge-
neralis monetarum patriæ delphinali. Primò ſe
inquiſijt cum dictis officiarijs monetæ, & fecit
eius proceſſum verbalem. coram quo cõfeſsi fue
runt ordinationes Regias & Delphinales ſuper
modo cridendi monetas,&quòd habuerunt illa-
rum notitiam:per quas inter cætera cauetur quò
ad bonitatem intrinſecam ſeu materiam & ligã
1 monetæ auri ſeutorum Regis cum ſole, † quòd
debeant eſſe xxiij. caractorum, & viij. partis, &
etiam quoad pondus &numerum,quòd debeant
eſſe lxx.in marca auri. Et etiam quoad monetam
argenti ſolidorum turonẽ quòd debeant eſſe de
certa liga &lege argenti fini:ita quòd in marcha
argenti debẽt eſſe lxxx.& ſex. Veruntamen dicti
monetarij fuerunt tranſgreſſores: quia cuderunt
monetam auri de moneta liga & materia, & pari
ter quoad monetam argenti.quia cudunt mone-
tam auri ad rationem lxx. vnius ſcutorum pro
marca:prout ſuper hoc tranſmiſerit eorum rela-
tionẽ magiſtris generalibus ciuitatis Pariſius in
quadam epiſtola clauſa & ſignata tranſmiſſa in
camera computorum delphinaliũ. Et ibi etiam
fuerunt facta eyſſeyamenta de certis pecijs auri
& argenti tranſmiſsis per dictos monetarios in
quibuſdam boetis dictis dominis generalibus.
Et licèt dicti monetarij declarauerint in proceſ-
ſu ſe nolle ſtare dictæ relationi dominorũ gene-
ralium Pariſius,cùm fuerit facta parte non voca-
ta:nec valeat pactum vt ſtet priuatæ ſcripturæ:
ſecundùm Innocen. in cap.Cùm P. Tabellio. de
fide inſtrumen.Veruntamen ex aduerſo fuit repli
2 catum, † quòd in iſtis officiarijs receptarũ Rei-
publicæ facta exhibitione ſuorum librorum ra-
tionum in quibus continetur introitus & exitus
tenet ſententia lata contra abſentem de eo,quod
reſtant debentes reipublicæ. ſecũdùm Bartolum
in l.ij.§.quod de frumentaria.ff.de adminiſtratio
ne rerum ad ciuitatem pertinẽtium. Veruntamen
Barto.ibidem loquitur in cauſa ciuili, per iura,
quæ ibi allegat:vt.ff.de tutel.&rationib.diſtrahẽ.
& l.j & ij.C.vbi de ratiocinijs.Et licèt dicti mone-
tarij velint ſe excuſare,quòd denarijs auri ſiue ar-
genti non poſſunt ita iuſtè ſcindi & cudi, quin
3 remaneat aliquis paruus defectus, † qui vo-
catur le feblage. Et quòd de hoc aſſerit ſe red-
dere computum in camera. Et quòd non ap-
plicatur eis,ſed Regi domino noſtro delphino.
tamen per exhibitionem librorum in camera cõ
putorum nõ, apparet de dicta redditione compu-
4 ti. † Et iſta negatiua probatur per inſpectionem
librorum:ſecundum Bartolum in l. Titiæ texto-
res.ff de lega.j,licèt iſtud non releuaret in aliquo
dictos monetarios: quia ſiue in magno ſiue in
pauco cõmittitur furtum. iuxta notata per glo.
& Doctor,in.§.gallinarum.inſtit.de rerum diui
ſione.
a Boetis. Adde quòd quando iſtæ boëtæ, quas tra
diderunt monetarij in camera computorum fue
runt trãſmiſſæ Pariſius & hoc fuit ad requeſtam
dictorum monetariorum,& ſic nõ fuit opus alia
citatione.Et pariter monetarij ibi conſtituerũt
procuratorem.

ARGVMENTVM.

Monetæ falſitas quomodò detegatur.

SVMMARIVM.

1 *Monetæ falſitas circa tria committitur & nu. 4.*
2 *In numis pondus : materia & publica forma deſide-*
rantur.
3 *Numus expenſis publicis cudi debet.*
5 *Nummum adulterinum cudens læſæ maieſtatis crimine*
irretitur.
6 *In crimine falſæ monetæ ſpecialia.*
7 *Domus in qua numi adulterini cuduntur an & quan*
do fiſco applicatur.

Quæſtio. CCLXI.

QVAERITVR de modo detegendi falſi-
tatem monetæ. Et in effectu principaliter
5 † committitur falſitas monetæ circa tria : videli-
cèt circa quantitatem ponderis, materiam & for
mam publicam.l.j.ff.de cõtrahen.empti.ſicuti in
2 moneta quatuor principaliter exigũtur: † videli-
cèt,quantitas, pondus,materia &forma publica:
ſecundum glo.in c.Quanto.in verb.patris, extra
de iureiurand.Nam in dicto proceſſu moneta-
riorum apparet, quòd cudendo monetam ſiue
auri,ſiue argenti non eſt debita quantitas ponde
ris. Et pariter fuit adhibita falſitas in materia:
quia nõ eſt de debita liga:& ſic nõ interuenit bo
nitas intrinſeca, facit quod habetur in l. lege
Cornelia.& l.Quicunque.ff.ad legẽ Corneliam,
de falſ.Et pariter interuenit falſitas in forma pu
blica ; quia licèt de iure ciuili moneta in forma
publica debeat præbere tantam vtilitatem quan-
3 tum in maſſa,& econtra, † quia expenſa cudẽ-
di monetam debet fieri de publico.l.j.ff de cõtra
hend.emptione.& ibi per Bartol. & in l.Paulus.
ff.de ſolutio.& in l.j.C.de veteri numiſmatis po-
teſtate. libr. x. tamen ſecundùm Innocentium in
dict.cap.Quanto. de iureiurando, talis expenſa
cudendi monetam detrahitur ad onus priuato-
rum,cui faciunt cudere. Et iſtud ſeruatur de con
ſuetudine. Et ideo tantò magis iſti monetarij de-
bent operam dare, vt cudatur moneta recta &
iuſta

iuſta in quantitate ponderis, & etiam in mate-
4 ria & liga. † Committitur etiam falſitas in for-
ma publica, quando falſificatur cuneus princi-
pis: quia cuditut eius moneta ſine ipſius authori
5 tate, † & incurritur cr imen læſæ maieſtatis, quan
do falſificatur moneta Imperatoris: & eſt pœna
6 ignis. l. ij. C. de falſ. monet. † Et in tali crimine
falſæ mooetæ plura ſunt ſpecialia, quia quis te-
tenetur ex ſola ſcientia, quando prohibere po-
teſt. dicta l. quæcunque. & ibi per Bartolum. ff.
7 de falſ. adeò & in tantum, quòd † conſiſcatur do-
mus, vbi cuditur moneta, ſiue ſciuerit, ſiue igno-
rauerit: dñs, dũ tamẽ habitet propè. l. j. C. de falſ.
monet. fallit in domibus pupillaribus & vidua-
rum: vt ibi habetur. Et de pœna falſæ monetæ:
aliàs ſcripſi in quodam alio volumine cauſarũ
miſtarũ ſuper proceſſu inquiſitionali cõtra Ro
bũ in Eyberti magiſtrũ monetæ Aurayte, & alios
mooetarios. Veruntamen ad magis conuincendũ
dictos monetarios: quia in delictis debent eſſe
probatiooes luce meridiana clariores. l. Sciant
cuncti. C. de probatio. quòd pro verificatione di
ctæ relationis magiſtrorũ generalium Pariſius
petatur ibi ſcribi vocata parte in forma autenti-
ca & probatoria: Et quòd fiat de nouo eyſſea-
mentum tàm denariorum auri, quàm argenti: &
quòd aſsiſtat etiam alter ex dominis curiæ: &
quòd ioſerantur in proceſſu ordioationes ſuper
modo cudeodi monetam. Et quò pariter aſsigne
tur terminus præciſus dictis monetarijs ad pro-
bandum eorum diſſentiones: cùm iudex poſsit
in hoc ſupplere. l. Si non defendatur. ff. de pœn.
Et qnia oportet iudicem cũcta in riſari. cap. Iudi
cantem. xxx. quæſtio. vltima.

ARGVMENTVM.

Decima quam ſecretarij à condemnationibus
& mulctis accipiebant ſublata.

Quæſtio CCLXII.

QVAERITVR ſuper decima graphario-
rnm quã ſolebant accipere, de condemoa
tionibus & mulctis, ad onus priuatorũ, qui fue-
rant condemnati hodie eſt ſublata, maximè in cu
ria parlamenti: ſecuodũ do. Guido. Papæ, deciſio.
ccccxxxiiij. Et ideo quia grapharius manualis fi-
ſcalis nihil accipit, quando vacat aut ſcribit pro
Principe in ciuitate. Ideò fuit ſibi ordinatum ſa
larium 40. vel 50. librarum turooenſiũ ſuper ex
pletis cõdemnationum per manus theſaurarij.

ARGVMENTVM.

De officijs monetariorum.

SVMMARIVM.

1 *Officium magiſtri monetæ circa quæ verſetur.*
2 *Officium cuſtodis ſiue gardæ monetæ quale ſit.*
3 *Monetæ cuſtos ſtipendium quale & quando accipiat*
4 *Expertoris ſeu ayſciatoris monetæ officium.*
5 *Princeps quale tributũ ſiue munus ex moneta percipiat.*

Quæſtio CCLXIII.

QVAERITVR redeundo ad materiam
monetariorum ſciendum eſt, quòd ſunt
plura officia: quidam vocatur magiſter mone-
1 tæ, qui facit reſidentiaio, † & habet onus quam-
do ſcinditur moneta, & ponderatur & libratur,
& accipit xx. ſolidos pro marcha auri ad rationẽ
lxx. ſcutorũ ſolis pro marcha, & tres ſolidos pro
marcha argẽti ære cõtaminati ad rationẽ lxxxvj.
ſolidorum pro marcha: & de vna mareha argẽti
fini fiuot totidem ſolidi ter ad rationẽ dictorum
2 lxxx. & vj. ſolidorũ. Eſt alius officiarius † qui vo
catur garda, qui habet onus ſcribendi fideliter
iuxta ordinationes Regias & delphinales etiã le
ſeblage. Et de marcha argeoti quando eſt debilis
permittitur detractio duorũ tertiorũ ſolidi, qui
3 vocatur le remede. † Et iſte garda accipit centũ
francos pro ſalario quando operatur moneta: ſi
verò ſit en chomage quando nõ operatur nihil
4 accipit. † Alius officiarius vocatur eyſſeator, qui
habet eyſſeare, quãdo funditur ſi ſit de bona le-
ge & bona liga. Et accipit etiã ſalarium. Etiã ſunt
duo præpoſiti, & etiã certi taliatores, & qui etiã
fabricant & cudunt monetã. & operarij accipiũt
ſex ſolidos pro marcha auri, & ſex denarios pro
5 mareba argẽti. † Item princeps accipit pro mar-
cha auri tributũ, videlicèt x. ſolidos, & pro mar-
cha argenti duos denarios. Et pariter quãdo poo-
deratur aliquid paucũ dettahitur; quod vocatur
le clicã aliàs choquet. Et pariter eſt vnus termi-
nus vocatus felin.

ARGVMENTVM.

Monetarij ob redditã rationẽ nõ excuſantur ſi
numi minoris ligæ præter les remedes, inueniãtur.

SVMMARIVM.

1 *Numi ſi adulterini ſint, non ſolùm priuati, qui eos cu-
dere fecerunt, ſed & Reſpublica defraudatur.*
2 *Furtum etiam in vno numo committitur.*
3 *Numi adulterini præter les remedes refici debent.*

Quæſtio CCLXIIII.

QVAERITVR an dicti monetarij poſsint
ſe legitimè excuſare, quãdo in moneta non
eſt debita quãtitas ponderis, vel eſt minoris ligæ
vltra les remedes, inquantum prætendunt quòd
reddunt cõputum in curia & reliqua. Et perue-
nit ad Principẽ. & nihil ſibi applicauerũt. Et vi-
detur prima facie diceodũ quòd iſtud non excu-
1 ſet ipſos: quia io hoc ſuot grauati priuati, qui fe
cerunt cudere monetã, & etiã populus & Reſpu-
blica. quia quando pro marcha auri fiunt lxx. &
vnum ſcutũ ſolis; illud plus de lxx. non fuit red-
ditũ priuatis qui fecerunt cudere monetã, & idem
eſt de marcha argẽti ære cõtaminati, quãdo vltra
lxxxvj. ſolidis cuditur. Et ſic cùm tales numi ſint
debiliores, fuit defraudata Reſpublica. c. quãto.
de iureiurand. nec debent permitti tales illicitæ
exactiones. l. Illicitas. ff. de offi. præſid. Et quia in
tereſt Principis ſubditos habere locupletes: vt in
authẽ. vt iudices ſine quoquo ſuffragio. §. Cõſi-
deramus. col. ij. Et inſtitu. de hijs qui ſunt ſui vel
alie. iuris. §. j. Nam in hoc depauperãtur & grauã
tur ſubditi quando moneta eſt defraudata legi-
timo pondere. d. c. quanto. Nec poſſunt excuſari
2 dicti monetarij quod agatur de modico, † cũ etiã
in vno oumo cõmitatur furtum iuxta. Not. per
glo. & doct. inſtitu. de rer. diuiſio. §. gallinarum.
Nunc obſtat inquãtũ dicti monetarij prætẽdũt,
quòd non põt adeo cudi & ſciodi moneta iuſtè,
quin aliquid remaneat du feblage, aut du fortage
3 parũ plus aut minus. † quia ſuper hoc qñ eſt vltra
le reſmedes nõ debetur librare populo nec expe
dire. Sed debent refundere aut aliter debito mo-

do aptare.

ARGVMENTVM.

Rationum redditio non impedit quin numi adulterini reijcientur.

SVMMARIVM.

1 *Reſpublica & priuati defraudantur numis legitimi ponderis & ligæ non exiſtentibus.& nu.2.*

Quæſtio. CCLXV.

QVAERITVR quia dicti monetarij volunt prætendere, quòd ipſi reddiderunt computũ,& ſoluerunt reliqua Principi ſeu eius receptoribus du feblage, hoc eſt de eo quòd moneta eſt minoris ponderis vltra les remedes. Sed econtra magiſter generalis monetarũ vult prætẽdere quòd nõ reddiderũt computũ integraliter de dicto iure du feblage. Et quòd ipſi recelauerũt ſeu occultauerũt certam magnã quantitatẽ pecuniæ quæ poteſt aſcẽdere facta debita calculatione & iuxta eorũ confeſsionem,& ita bis dequerũt defraudando monetã ſuo debito pondere d c. quanto. de iureiurand. Et pariter recelauerũt iura Prin-
1 cipis. † Præterea Reſpublica eſt defraudata & etiã priuati & ſubditi, inquantũ eis retinetur debitũ põdus monetæ. Et princeps nõ locupletatur cum aliena iactura. l. Nam & natura ff. de cõdict. indebit. Et pariter Reſpublica eſt defraudata in
2 † materia monetæ, tam auri quã argẽti: quia moneta auri nõ eſt de xxiij. quadrẽtis & viij. parte vnius cadrantis ſecundũ illorũ magiſtrorum generaliũ monetarum Pariſius: qui fecerunt oyllcamẽtum de petijs tranſmiſsis. Et licet dic. relatio fuit facta in vna epiſtola clauſa trãſmiſſa Cameræ cõputorum Dalphini: tamen ex habundanti cautela fuit deliberatum, quòd petatur ſcribi pro dicta relatiõe generaliũ in forma autẽtica & probatoria. Quinimò vt fertur d. monetarij in dictis petijs auri & argenti, quas tranſmiſerunt in boẽcis non trãſmiſerunt de illis in quibus magiſter monetæ defraudauit in quantitate põderis ſeu ligæ.

ARGVMENTVM.

Vapinci ciuitas caſtra & terræ adiacentis an ſint ligij & iuriſdictiõis regis Delphi. Itẽ & Guilloteria, Beebeuelini & nõnulla alia loca hic deſcript.

SVMMARIVM.

1 *Vapanẽſes ſiue Vapincenſes ſub Regis delphini tuitione eſſe dicuntur.*

2 *Domus vnius vici vapan. de directo Regis Delphini dominio mouentur.*

3 *Rex Delphinus laydam in ciuitate vap. percipit.*

4 *Vapanenſes Regi Delphino expeditionem parenti homines armatos pendere tenentur.*

5 *Tributi præſtatio ſubiectionis ſignum.*

6 *Vapincenſes quo loco reſortiri debent.*

7 *Rex in ſucceſſorum præiudicium homagium remittere non poteſt; nec in totum vaſalium eximere & nu.* 8

9 *Homag. ũ comitatus Gebenẽſiũ debitũ Delphino remiſſũ.*

10 *Guilloterius & Beebeuelein cuius diſtrictus ſint.*

11 *Delphinatus à regno franciæ ſeparatus.*

12 *Platea donſire & locus alius de homagijs Regis Delphini mouentur.*

Quæſtio CCLXVI.

QVAERITVR ſuper legatione facta alteri ex dominis Curiæ ad regiã maieſtatẽ & Delphinalem,& credẽtia ſibi data ſuper certis articulis de hoc præſenti anno milleſimo quingẽteſimo primo & de menſe Iulij. Et prima quo ad tẽporalitatẽ ciuitatis Vapinei & caſtrorũ & terrarum adiacentium, quæ prætenduntur moueri de homagio Delphini. Et quòd ſuper hoc aſſeruntur eſſe homagia in Camera Cõputorum Dal-
1 phi. Et pariter † Ciues dictæ Ciuitatis Vapinci dicũtur eſſe in ſaluagardia & protectione Delphini: vt refert do. Guido Pape deciſio. ccccclj. Et de-
2 ciſi. cccccx. † Præterea dict. dominus noſter Delphinus habet carreriã rectã: vbi domus exiſtẽtes mouẽtur de directo dominio eiuſdẽ. & ibi eſt iudex cõmunis deputatus, tam pro parte dicti domini noſtri Delphini, quàm domini Epiſcopi Va-
3 pin. Tum etiam † quia dominus noſter Delphinus percipit in d. Ciuitate Vapinei quoddã tributum vocatum conſolatuiu ſeu leydam bladorũ & granorum: & habet ibi domum, vbi blada reponuntur & venduntur. & annuatim in die beati Ioannis baptiſte inquãtatur dictum tributum cum candella accẽſa traditur ad formam per Ca-
4 ſtellanũ cãpiſsij & mõtis aguerij. † Cũ etiã quia dicti ciues. Vapinei in guerra domini noſtri Delphini tenentur facere certum numerum francorum archeriorum eorum ſumptibus & expenſis. Tum etiam quia dicti ciues annuatim vltra præmiſſa faciunt domino noſtro Delphino quinquaginta florenos monete, quos ſoluere ſcindici Vapici annuatim in theſauria Delphini. tenẽtur
5 † Et ita per ſolutionẽ tributi eſt ſignũ ſubiectionis. l. Comperit. C. de præſcrip. xxx. anno. c. cũ venisſet. de reſtitu. ſpo. ſecundum Bal. in l. ſolent. ff. de offi. proconſul. & lega. poſt gl. Tum etiã quia dicta ciuitas Vapinci & Caſtra eccleſiæ Vapincẽ. ſunt circũdata in patria Delphinali, & ſunt magis propinqua & maximè de Ciuitate Aquenſi:
6 † & ita non debẽt reſortiri in patria prouincia, ſed in hac patria Delphinali. Et quia dominus noſter Delphinus habet plura iura. d. in Ciuitate Vapinci, quæ poſſũt deperire, ſi tẽporalitas alibi reſortiretur: & ne eadem diſpoſitio diuerſo iure cenſeatur. l. eum qui. ff. de vſucapio. Tum etiam quia curia parlamenti aliàs cognouit de epiſcopatu Vapincẽſi,& poſſeſsio eiuſdẽ inter reuerẽdũ dominum Theobaldum de Turre electum, & reuerendum dominum Gabrielẽ deſclaffanatis prouiſum autoritate apoſtolica. Secundus articulus inſtructionis præfati domini legati & ambaſiatoris deputati ex parte Curiæ fuit & eſt ſuper ſcambio baroniæ Faueiniaci & montis lupolti & certarum aliarũ terrarũ & Caſtrorũ, que fuerũt tradita per prædeceſſores domini noſtri Delphini loco caſtrorũ. & terrarũ Coſtæ ſancti Andreæ, ſancti ſymphoriani de Auſonis, & certorũ aliorum locorũ traditorũ per prædeceſſores domini ducis ſabaudiæ: vbi pretenditur quòd dominus noſter Delphinus fuit enormiter læſus. Et licèt in dicto ſcambio fuit reſeruatũ homagium dictæ baroniæ fauciniaci. Et quòd aliàs comites ſeu duces ſabaudiæ poſt dictum ſcambium fecerunt homagium de dicta baronia Fauciniaci Se-
7 reniſsimo Regi domino noſtro Delphino: † tamẽ vt pretẽditur quondã ludouicus Delphinus remiſit domino quodã Ludouico duci ſabaudiæ dictum

dictũ homagium baroniæ Faucinaci, eo medĩã te, quòd dictus dominus dux Sabaudiæ remiſit & quitauit domino noſtro Delphino iura quæ prætẽdebat habere in comitatu Valẽtinẽſi & Diẽſis', & mediante certa ſumma cuniæ : licèt præfatus dominus Ludouicus Delphinus non potuerit facere talem enormem alienationem ad præiudiciũ ſucceſſorum. cap. intelligitur. de iure iurando † nec poteſt totaliter eximere vaſſalũ. ſecundũ Bal. in prælud. feud. in prima diuiſiõe. pro quo facit quod voluit Bal. de pace Conſtantiæ
9 ſuper verbo. Succeſſorum meorũ. Tũ etiã dictus dominus noſter Delphinus fuit enormiter læſus in dicto ſcambio, † propter remiſsionẽ homagij Comitatus Gebeneſij. Tum etiam fuit data inſtructio, vt etiam fiat mentio ſuper turbatiõe, quam faciunt officiarij domini ducis Sabaudiæ ſuper limitibus patriæ Delphinalis. Capiendo animalia infra mandatum buxoriæ : & etiam à parte reſpectu ripariæ guerij remouendo arbores & deſenſiones, quæ ſunt à parte Delphinatus.
10 Tertius articulus legatiõis & credẽtiæ † cõtra officiarios tẽporales Lugduni ratione iuriſdictionis temporalis & reſortus loci Guilloteciæ & loci de becheuelein : quæ ſunt infra limites patriæ Delphinatus & citra Rodanum. Et aliàs officiarij Delphinales exercuerũt iuriſdictiõe vſque ad principiũ pontis, vbi eſt vnus annullus ferẽs. Et licèt ſereniſsimus Rex dñs noſter Delphi ſit
11 ſupremus dñs in regno: † tñ iſta patria delphi. eſt ſeparata à regno: & nõ debet reſortiri ibi etiã per traſportũ dñi noſtri delphini: niſi Regnum eſſet vnitum cum Imperio. Et iſta patria etiam ex pacto cõtractus, quo obligatur princeps: ſecũdum Inno. in c. j. de probatio. & per Cyn. & cæteros in l. digna vox. C. de legib. nõ debet iſta patria reſſortiri in regno. iuxta not. per Guiller. de Cu. & Bar. in l. Si cõuenerit. §. ſi nuda. ff. de pigno. actio. & per Bal. poſt gl. in l. uj. ff de offi. præſid. & per Bar. in tract. Tyberiadis in ij. parte de Inſula, ſuper verb. Nullũ enim, circa finẽ. & per do. Guido. Papæ dec. cclxv. & per Bald. in c. j. §. præterea. de probib. aliena. feud. p Fredeic. Quartus articlus
12 eſt de platea † donzere & quodã alio loco: quæ habet dñs Epiſcopus Viuariẽſis citra Rodanũ quæ etiã mouẽtur de homagio delphinali. Quintus articulus fuit & eſt ſuper augmẽtatiõe fieri petita vadiorũ cõſiliariorũ delphinaliũ attẽto quòd ad præſens non percipiunt niſi ij. lib. turonienſes licèt antiquitùs percipiebãt pro quolibet ducẽ. florenos auri: quia valent nũc ducẽtũ ducatos auri: & nõ intrabãt niſi de mane, & nũc intratur poſt prãdiũ. Et ideò vacãtur les apres diſnes. Sextus articulus eſt etiã ſuper augmẽtatiõe vacationũ, qñ cõſiliarij delphinales vacãt pro negotijs domini noſtri Delphini, nõ taxabãtur niſi xl. ſolidi turo. & ideo petunt augmentari vſque ad lx. ſol. turi.

a Temporalitatẽ. Adde quòd quãdo diſputatur de iuriſdictione ſeu cõfinibus villæ vel caſtri, in dubio intelliguntur eſſe de iuriſdictione magis adiacenti: niſi aliud oſtendatur, ſecundum Bal. in c. cũ olim. de præſcrip. Alex. in addi. ad Bar. in l. ſi cõuener. t. §. ſi nuda. ff. de pig. acti. Adde ꝙ quãdo conſiliarij Delphinales aut ſecretarij examinant aliquos teſtes in ciuitate Vapin. non petũt aliquas literas curiæ territorij, licèt eas intimẽt & inſinuent commiſsionem.

ARGVMENTVM.

De ſecta Valdenſium.

SVMMARIVM.

1 *Acta ſi petantur, exemplum non acta ipſa dari debent.*
2 *Valdenſium ſecta damnata.*
3 *Valdenſes, pauperes de Lugduno dicuntur.*
4 *Caſus in quibus inquiſitores ſine diœceſano procedere non poſſunt.*
5 *Appellatio poſt ſententiam in crimine hæreſeos non admittitur.*
6 *Hæreticus damnatus rediens ad eccleſiam cum abiuratione recipiendus eſt.*
7 *Papa licèt aliquibus inquiſitionis officium committat, non ob hoc ordinariorum iuri derogare cenſetur.*
8 *Hæretici an Lupi formam aſſumere poſſint.*
9 *Barbæ Valdenſes abſoluẽdi poteſtatem habere dicũtur.*

Quæſtio CCLXVII.

QVAERITVR ſuper Epiſtola maieſtatis Regiæ & Delphi. trãſmiſſa ipſi curiæ parlamẽti ad ſuggeſtionẽ hominũ vallis Loyſiæ, Freyſſinariæ & argẽtariæ ſeu Valdenſiũ: vbi in effectu mandatur ꝙ curia trãſmittat acta & proceſſus, aliàs agitatos in manibus quorũdã commiſſariorũ videlicèt dominorũ du Fayz, Anthoniũ de Leſtang, & certorũ aliorũ. vbi per curiã fuit reſponſum literatoriæ quoad dictos proceſſus dominorũ du Fayz & de Leſtãg, ꝙ nõ eſt in poteſtate curiæ, & ꝙ nõ habẽt penes ipſos. Verũtamen fuerũt formati certi proceſſus per dominũ archidiaconũ Cremonen. vocatũ de Capitaneis authoritate apoſtolica delegatũ. Et deinde ſubſequutæ certæ cõfiſcationes bonorũ: quæ fuerunt executioni demandatæ: quæ ſunt regiſtratæ in camera computorum delphinaliũ. & quòd in tam breui tẽpore nõ poteſt fieri copia dictorũ proceſſuũ. Et reſpectu originaliũ non debent extrahi à camera computorum Delphi. etiã ſecundũ ordinationes Regias & Delphin. facit authẽ. ad hoc. C. de fid. inſtru. & in l. geſta. C. de re iud. & in c. ad audientiã. de præſcrip. Et hoc tenet glo. quã ibi ſequũtur Bar. & Sali. in l. eos. §. ſuper his. C. de appella. vbi habetur, ꝙ quãdo ſuperior petit trãſmitti acta: tunc inferior debet retinere originalia, & trãſmitti duplũ actorũ in forma authentica: & adhibetur fides exẽplo, propter mãdatũ ſuperioris. facit quod habetur in l. ſi apud quẽ. & authẽ. ſi quis in aliquo documento. C. de edẽ. & c. quoniã cõtra falſam. de probatio. vbi originalia actoris debẽt remanere penes notariũ actorũ. Verũtamẽ curia ſẽper ſe obtulit obtẽperare beneplacito Regiæ maieſtatis & Delphi. Quia aliàs ſi extraherentur originalia à camera computorum Delphi. eſſet magnum præiudicium reipublicæ domini noſtri Delphi & ſuorũ iurium & ſubditorũ Delphina. & poſſet deperire facultas pro-
2 bandi. † Et quia iſta ᵃ ſecta Valdenſium aliàs fuit
a damnata tanquã contra fidẽ catholicã pluréſque particulares Valdenſium fuerunt dãnati, relaxati & traditi brachio ſeculari: licèt (vt fertur) dicti Valdenſes nunc proſequuntur erga regiam maieſtatem & Delphina, reuiſionẽ dictorũ proceſſuũ: & obtinuerunt etiã committi per ſanctã ſe

nicationis & interdicti.c. miror. xvij.q.facit c. ſicut. & c. diffinit. eadem quæſtione, ſecundum Bar.in l.præſenti.C.de hijs qui ad eccle. confugiunt.& Panor.in c.inter alia.de immunita. eccle.Et Oldra.conſi.cliiij. incipien. Quidam delinquit. Sed ex aduerſo fuit oppoſitū per dictū
2 dominum Viceballiuum,† q hic agitur de homicidio voluntario,vbi non eſt locus a immunitati eccleſiæ.c.j.de homicidi.vbi debet euelli ab altari. & præſertim de iure ciuili. vt in authē. de mandatis principum.col.iij.§.ſed neque. verſic. neque autem. ibi,extrahes. Et præſertim quia dictus Claudius prætenditur eſſe aggreſſor itinerum. facit l.j.&.ij. C.quando licēt vnicuique ſine iudi.vindic,licēt textus in c.inter alia. de immunita.eccleſiæ ſolūm excipiat duos caſus: vide
b licēt b publicū latronē & noturnum agrorum depopulatorē.Et nondum eſt cognitū & declaratū,an ſit publicus latro:†quia iſti publici latrones
3 dicuntur quādo publicē furātur: vt ſunt iſti piratæ,vel qui publicē ſtant in ſtratis:vel iſti qui habent arcem vel caſtrū, & deſrobant trāſeūtes. & ad hoc conſueuerunt. l.Capitaliū.§. famoſos. ff.de pœn. Prætereā proponebat dictus dominus Viceballiuus q ex quo delictum eſt perpetratū
4 extra immunitatē,† q in caſibus in quibus delinquens non gaudet immunitate, extractio ſpectat ad iudicē ſecularem.d.§.ſed neque.verſic.neque. ſecūdū Cy.in d.l.præſenti.C.de hij qui ad eccleſ. confugi. Et in auth. Si quis ei quē.C.de adulte. & Io.Fab.inſtit. de hijs qui ſunt ſui vel alieni iuris.licēt ibi loquitur per verbum fortè. quia extractio de iure ciuili pertinet ad iudicem eccleſiaſticū.d.auth.Si quis ei quem.ſed de iure canonico fortè ſecus,niſi incurrāt irregularitates. Et ideò ſecundū Bal in d. auth.ſi quis ei quem illa auth.de iure canonico non valet vna muſc. Veruntamē fuit iterū replicatū pro parte officiariorū domini Epiſcopi Gratianop. q vbi extractio pertinet ad iudicē ſecularem, q priùs debet requiri Epiſcopus ſeu eius officiales, ſecundū Sal & Angel.in d.auth.ſi quis. Et Auguſt. in additio ad Angel. Areti. in tractatu maleficiorū ſuper verb. in ſcalis ſancti Petronij.Et licēt in materia immunitatis eccleſiæ leges ſubcūbant canonibus.c.j.de operi.no.nūcia.ſecūdū Albe.in rub. C.de hij.qui ad eccleſias confugi.tamē hoc verū vbi,eſſet contractus : ſecus vbi eſſent ad fauorē eccleſiæ:quia poſſent acceptari.c.nouit. de iudicij.& ibi per Innoc. Et pro hoc vide caſus cum glo.in l.inj.ff.qui ad eccle.confugi. vbi extractio pertinet ad clericos,& non ſeculares, niſi in defectum. Prætereā ex quo Viceballiuus elegerat viā requiſitionis, debebat expectare vſque offi-
5 ciales fuiſſent in mora.† Tū etiā quia nō ſpectat ad iudicē ſecularē facere declarationē , an delinquēs debeat gaudere vel ne immunitate eccleſiaſtica:cū iſte articulus ſit ſpiritualis.c.tuā.c. ſi clericos.de ſenten.excō.lib.vj. Et maximē quia officialis iam conceſſerat eius literas correrio directas ad capiendū dictū Claudium in immunitate eccleſiaſtica pro adducendo ad carceres Epiſcopales ſub eadē immunitate,donec fuiſſet cognitū,ſi debeatur gaudere vel ne. Et licēt do. Guid. Pap.deciſ.cxxj.referat q de conſuetudine extractio pertinet ad iudicē ſecularem:tamen in contrariū allegant Cardi.Floren.in c.ſi. de offi. ordi.de hac materia immunitatis eccleſiaſticæ aliàs plenē ſcripſi in quodam alio volumine miſtarū cauſarum ſuper caſu homicidij Iacobi Gerretj mercatoris de ſuprà pontē.Et randem curia auditis & intellectis quæ fuere deducta propoſita & allegata,tam per officiales Reuerend. domini Epiſcopi Gratio.quā etiā per præfatum dominū Viceballiuū Grayſinodani : viſo etiā proceſſu per ipſum exhibito cum informationibus, per quas nondū apparet de delicto qualificato , vt non debeat dictus delatus gaudere immunitate eccleſiaſtica. Et attento q dictus Viceballiuus elegit viā requiſitionis factæ domino officiali Gratio.ſuper dicta extractione, licēt debito tempore non expectauerūt effectū reſponſionis,certis de cauſis fuit ordinatum per curiam, q dictus Claudius ante omnia reponeretur in carceribus Epiſcopalibus ſub immunitate: & q deinde dictus Viceballiuus præſentet informationes dicto officiali ſuper remiſsiōe fienda de dicto delato attēta qualitate delicti grauis de quo agitur: non intendentes per præmiſſa,q in futurū inducatur aliqua cōſequētia aut conſuetudo ad præiudicium iuriſdictionis Delphinalis receptū per magiſtrū Lancelotum Firmādi ſecretariū de hoc præſenti anno Mcccccj.die vj.menſis Iulij.

a Immunitatis.Adde dominū Andræā de Beſſetis: in l.præſenti.§.fanē.C.de his,qui ad eccle. cōfu. quando liquet tales confugientes ad immunitatē non debere gaudere:tunc fortè poſſent cuſtodiri & compeditari:& q iudex eccleſiaſticus ſuper hoc debet cognoſcere : & deinde remittere iudici ſeculari.facit c.ſi iudex.de ſen.excō.libr.vj. & not. in l.ſi qua per calum.C.de epiſ.& cleric.

b Publicū latronē.Adde de intellectu c.j.de homicidio,vbi dicitur ab altari meo euelles, quando perpetratur homicidium per inſidias : quia licēt haberet plures intellectus,tamen ſecundū Inno. intelligitur de altari veteris teſtamenti, quod nō erat tantæ efficaciæ & authoritatis, ſicut hodie: & ſic q hodie debeat gaudere immunitate.per c. ſi.de immunitate eccleſiarum à ſpeciali ceſſante.

ARGVMENTVM.

Creditor licēt debitoris corpus obligatū habeat:nihilominùs alia via tutiore ad ſolutionē conſequendam vti non prohibetur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor & ſi detentionis perſonæ viam elegerit: poteſt tamen ad bonorum expeditionis viam deuenire.*

2 *Inquantum fieri debent vbi expeditionis bonorum via electa eſt.*

Quæſtio CCLXIX.

QVAERITVR ſuper cauſa compulſoriarum & præciſarum nobilis Ioannis Griffonis contra nobilem Anthonium de Rauello de ſumma quadraginta florenorum & ſex groſſorum cum expenſis ad inſtar debitoris fiſcalium, & per arreſtationem perſonæ ad carceres portæ Troynæ. Sed expoſt facto dictus Griffonus creditor dedit ſupplicationē & elegit remedium expeditionis bonorū. Et fuerūt ſibi conceſſæ lit

teræ de capiendo de eius bonis ſine inquantibus
ad æſtimationem proborum. Quærirur quid iu-
1 ris. Et in effectu † licèt creditor ſemel elegerit viã
detentionis perſonæ: tamẽ poteſt redire ad viam
expeditionis bnnorũ l. Nemo carercem. C. de exa
ctori. tributo lib. x. ſecundũ Bart. in l. conſenta-
neũ. C. quomodo & quando iudex, ibi finé. Sed
difficultas remanet ſi debuerint fieri inquãtus:
quia ſi à principio fuiſſet electa via expeditionis
bonorum, debuiſſent fieri inquantus in actione
generali, tã de iure cõmuni quã ſecundũ ſtaruta
Delphinalia. l. A diuo Pio. §. in venditione. ff. de
re iudi. l. ordo. cũ ibi not. C. de executione rei iu-
2 dic. Et ideò eadem ratione † quando expoſt facto
eligitur via expeditiones bonorum debent fieri
inquantus, vt maturiùs agatur. Et ita aliâs vidi
obſeruari. Veruntamen expoſtfacto fuit infor-
matus, ꝙ de ſtylo dictæ curiæ expediuntur de bo
nis dicti debitoris pro menſura debiti cum ex-
penſis ad æſtimam proborum. Et ſine inquanti-
bus, & ſine detractione quintæ partis.

ARGVMENTVM.

Aggeres ſeu balſrados in flumine facere lici-
tum eſt, modò fluminis alueus non impediatur.

SVMMARIVM.

1 *Aggeres in ripa fluminis facere omnibus permiſſum.*
2 *Riuulos diuertere vt in flumine labantur licitum.*
3 *Flumen non facit aqua modica.*
4 *Aquam diuertere à ſuo ſolito curſu nulli licèt.*
5 *Agri inundati aluei mutatione ad priores dominos re-*
uertuntur.
6 *Domini directi & ſi ſua feuda ſequi poſſint: non ta-*
men iuriſdictionem.
7 *Flumina cenſitorum vim habent.*

Quæſtio CCLXX.

QVAERITVR ſuper viſitatione facta per
alterum ex conſiliarijs dictæ curiæ ad inſtan
tiam dominorum deſtapis hominum parœciarũ
verſatorij ſancti Ioannis vereris domenæ parerio
rum habentium poſſeſsiones in dicto loco ſuper
ruptura cuiuſdam balfredi conſcius pro defen-
ſione ripariæ aquæ Iſaræ facta per certos homi-
nes parœciarũ ſancti Martini de Miſeriaco yſme
rij bunaci mandamenti montisbonandi, vbi fue-
runt damnificatæ certæ poſſeſsiones & preyſiæ
dictorum deſtapis & conſortum. Et fuerunt aſ-
ſignatæ partes ſuper loco, & etiam probi, qui vi
ſitauerunt dictum balfredum ruptum & menſu-
rauerunt: & etiã balfredũ nouum, & æſtimauerũt
damna preyſiarũ & poſſeſsionum, prout apparet.
In manibus magiſtri Petri Ioffredi alterius ſe-
cretarij. Et in effectu ſecundũ relationẽ proborũ
1 † licitum eſt in ripa fluminis ſe defendere, & fa-
cere balfredum archas & alias defenſiones: dum
tamen nihil ædificerur intra alueum fluminis:
nec per hoc impediatur curſus matris, ſeu fili
aut ventris fluminis: qui accipitur in medio ſeu
magis profundo., l. j. ff. de rip. muniend. Et li-
2 citum eſt † auertere braſſerias aquæ pro reducẽ-
do ad matrẽ fluminis, l. impenſæ. ff. de impeſ. in
reb. dotali. fact. multofortiùs in caſu iſto vbi di-
cti baffredi fuerunt cõſtructi in fundo proprio
priuatorũ: & valdè diſtãt à ripa fluminis matris
Iſaræ ſpacio duorũ tractuũ baliſtæ: quia in tali-
bus debet attendi ripa ſeu brua fluminis ab vtrã
que parte, vbi eſt mater fluminis de tranſuerſo:
3 † quia modica aqua fluminis non facit flumen. l.
j. §. j. ff. de fluminib. ſecundũ Bar. in tractatu ty-
beriadis in iij. parte de alueo, ſuper verb. relicto.
nec dicitur mutatus alueus niſi in totum muta-
tur, vel in maiori parte. l. adeo. §. quod ſi toto. ff.
de acquiren. rerum domi. Et debet attendi natu-
ralis alueus, ideſt, conſuetus: quia dicernitur
potiùs æſtare quã hyeme., l. j. §. rip. ff. de flumini.
4 l. j. §. Is autem. ff. ne quid in flu. publi. Et † ideò nõ
eſt licitum diuertere aquã à ſuo ſolito curſu. l.
ij. C. ad l. aquil. l. fin. ff. de aqua cothi. facit quod
habetur per Bal. in l. itẽ lapilli. ff. de rerũ diuiſio.
Sed in caſu iſto dicti parreij fecerũt dictos baſ-
fridos in ſicco & in fundo proprio. Et licitum
eſt claudere ſuum paſſagium ſecundũ rationem
proborũ, quibus ſtandũ eſt in talibus. ſecundum
glo. inſtitu. de rerum dimiſo. §. inſula. Er quan-
5 do mater fluminis mutat alueũ: † tunc agri qui
priùs erant inundati de æquitate remittũtur ad
priores dominos. dict. §. ꝙ ſi toto. l. ſi ager. ff.
quib. mod. vſuſfr. amittar. Et maximè quando ex
impetu dimittit, & non eſt præſcriptum decem
annis inter præſentes & xx. inter abſentes. ſecun
dũ Bar. in d. tra. de alueo circa finẽ. & per Cepol.
in tractatu ſeruitutũ, in tit. de alueo. licèt ſecun-
dum Bal. in c. ij. §. ſi quis de manſo. ſi de feud. fue
rit controuerſ. in tali caſu non præſcribatur,
quia aqua per ſe defluens non inducit poſſeſsio-
nẽ & præſcriptionem. Et licèt de æquitate agri
6 inundati reſtituantur priori domino, † & ꝙ do-
mini directi poſsint ſequi ſua feuda: ſecus quo
ad iuriſdictionẽ ſecundũ relationẽ proborum:
quia in hoc accreſceret iuriſdictio vſq; ad alueũ
matris fluminis mutatum. Nec obſtat ſi dicatur
ꝙ in agris limitatis non habeat locũ ius alluuio
nis. l. in agris. ff. de acquiren. rerũ domi. quia in
7 hoc debet attendi conſuetudo: † quia flumina ha
bent vim cenſitorũ. l. ergo. §. flumina. ff. de acqui
ren. rerũ domi. de quo per Bar. in d. tractatu tybe
riadis in prima par. ſuper verb. acquiritur nobis.

ARGVMENTVM.

Flumen curſum habens inter duo territoria
in dubio cõmune præſumitur: & vtrique domi-
no territoriorum competit iuriſdictio.

SVMMARIVM.

1 *Via publica exiſtens inter duo territoria vterque terri-*
torio communis eſt: niſi conſuetudine vel præſcriptione
aliter caueretur.
2 *Rodanus ad Regem Galliarum inſolidum ſpectat.*
3 *Iſaræ dominus eſt Rex Delphinus.*
4 *Iſara gaudet immunitate.*
5 *Flumina, montes & viæ publicæ territoria diſtinguere*
ſolent: vt quæ patentes limites dicantur.
6 *Inſulæ accidentalis & naturalis cuius ſint.*
7 *Flumina in conceſsione caſtri & territorij veniunt.*

Quæſtio CCLXXI.

QVAERITVR quãdo flumen trãſit inter
duo territoria, an ſit cõmune, vt cõpetat cui-
libet domino iuriſdictio vſque ad medium flu-
men. Er videretur dicendum quòd ſic. l. arbor. ff.
commu. diuidundo. l. iuriſperitos. §. cùm oriun-
dus. ff. de excuſatio. tutor. ſecundum Bar. in dict.
tractatu

tractatu tyberiadis in prima parte ſuper verb.
acquiritur nobis.& Bal.in c.ex literis.ad finem
de probatio.& eundem Bald.in l. Si plures. C.de
conditio.in ſert.& Cœpol.in dict.tractatu ſerui
1 tutum,in tit.de fluminib. circa finem.† Et idem
eſt de via publica inter confinia duorum terri-
toriorum.ſecundum Petrum Iacobinum in tit.
de iuriſdictione:niſi aliter caueretur conſuetudi
ne aut præſcriptione:vt ibi habetur ſicuti dici-
2 tur de flumine†Rodani: qui licèt tranſeat inter
Regnum &Imperium:tamen totum pertinet Re
gi:vt refert do.Guido.Pap.deciſ.cccclxxvij. Et
3 idem de flumine Iſaræ;†quia licèt tranſeat inter
mandamenta immediatè Delphinalia & certa ter
ritoria vaſſallorum & baronum: tamen pertinet
inſolidùm domino noſtro Delphino vſque ad
ripam matris Iſaræ, ſecundum relationem pro-
4 borum: adeò † quòd Iſara importat francheſiã.
Et ideò quando aliqui delinquentes baronum
aut banaretorum intrant ſuper flumen Iſaræ
non eſt licitum ipſos inſequi nec capere per of-
5 ficiarios banaretorũ:† licèt regulariter flumina,
montes & viæ publicæ ſoleant diſtinguere ter-
ritoria, & dicantur limites patentes. ſecundum
Bal.in c.j.§.ſi quis de manſo. ſi de feud. contro-
miſ.fueris.Et limites dicãtur de terra limitata,ſe
cundum ipſum.Et in d.c.literis.& c.quia iudicã
te.de præſcriptio.& do.Petrũ de Vbald.in tracta.
ſocietatis.in xj.parte.q.xxij.& in v.par.q.xxviij.
Et per Archi. in c. eccleſias.xiij.q.j.vbi tenet, ꝙ
in diuiſionibus Regnorũ flumina publica viæ
publicæ, littora maris cedũt in totũ vel pro par-
te. Veruntamen in talibus debet attendi cõſuetu
do,prout ſuprà dictum fuit.Et hoc verum quo-
ad matrem fluminis,& ripam ipſius : ſecus quo
11 ad braſſias;†quia ſi dimittatur inſula in medio,
eſt de iuriſdictione cuius erat per priùs.Et effici-
tur illis,quorum prædia ſunt proximiora.§.in-
ſula.inſtitut.de rerũ diuiſio. Et hoc de inſula ac
cidentali:ſecus in inſula naturali: quia efficitur
principis.l.inſulæ.ff.de iudici.ſecundũ Bal.in c.
j.quæ ſint regal.& per Cepol.in tractatu ſerui-
tutum,in tit.de inſula.licèt aliqui velint prætẽ-
dere,ꝙ in terris banaretorum iſtæ inſulæ & ter-
ræ vaſtæ ſeu vacantes per inundationem flumi-
nis aut ripariæ,ꝙ efficiuntur domino loci: quia
decurſus aquarũ priuatarum pertinet ad domi-
num loci,tanquã de regalijs:ſecus in decurſu a-
quæ fluminis Iſaræ, cùm ſit publicus & nauiga-
bilis : quia ſolùm ſpectat authoritas albergandi
7 domino noſtro Delphino ſeu eius officiarijs:†li-
cèt in conceſſione caſtri & territorij veniant e-
tiam flumina:ſecundum Bal.in d.§.ſi quis de mã
ſo & Cepol.in d.tractatu,in titu.de fluminibus.

ARGVMENTVM.

Executio in littore fluminis quomodò fiat.

SVMMARIVM.

1 *Executiones citationum in littore fluminis cum tuba fie-
ri ſolent.*
2 *Iuriſdictio tam in terra quàm in mari intelligitur.*
3 *Regalia in regni conceſſione venire certum eſt.*

Quæſtio CCLXXII.

QVAERITVR præſuppoſito ꝙ de conſue
tudine tota riparia fluminis Rodani ſpectet
Regi qualiter fiet executio à parte Delphina-
tus,vbi tranſit Rodanus.Et in effectu executio-
1 nes†citationum ſunt ſolitæ fieri in ripa & litore
Rodani voce tubæ:vt poſſit peruenire ad noti-
tiam partis : licèt etiã ſint plures domini in hac
patria, qui habent ius pedagij ſuper Rodano
aſcẽdendo & deſcendendo:vti dominus Epiſco-
pus Valentiæ in eius ciuitate, & territorio Valen
tiæ & dominus Serræ , & dominus Altæ ripæ &
ſic de ſimilibus. Et poſſunt ipſos facere arreſta-
ri,quãdo nõ præſtant pedagium.Et pariter ſunt
aliqui,qui habuerũt ius pontis ſuper flumẽ Iſa-
ræ,vti dominus Theſij ſeu alij,qui tenent ab ip-
2 ſo:†quia iuriſdictio intelligitur tã in terra quã
in mari.ſecundum Bald.in repet. de rerum diui-
ſione.c.vbi periculũ.de electio.lib.vj. Et Cepol.
in d.tractatu ſeruitutum. in titu. de mari.multo
fortiùs in alio flumine. Et in cõceſſione Regni
veniunt etiam omnia regalia:ſecundum Bald.in
c.j. quæ ſint regalia in fine. Et Cepol. in titu. de
partu.Et redditus dicuntur eſſe domino princi-
pis , tanquàm de regalijs:niſi dominus loci ha-
beret regalia.ſecundum Cepol.ibi.

SVMMARIVM.

1 *L.Qui in alterius.ff.de regul.iur.an locum habeat in hæ-
rede actoris.*
2 *Clauſula generalis ad ſpecificata reſtringi non poteſt,
recti ſermonis ratione ſalua.*
3 *Conuentio perſonarum temporis diuturnitas & ratio-
num redditio liberationis & quictantia uim habent.*

Quæſtio CCLXXIII.

QVAERITVR ſuper cauſa compulſoria-
rũ hæredũ Benedicti Ioanneti, contra nobilẽ
Gulielmũ de Challez mandati Proyſsini : vbi di-
cti hæredes produxerunt plures obligationes
ad iuſtificationẽ dictarũ cõpulſoriarũ.Et pariter
dictus reus produxit certas quinctantias,tàm de
data anteriori ante dictas obligationes produ-
ctas,quã etiã poſt de vna quictantia viginti flo.
quã quictantiã dicti hæredes poſt productionẽ
detraxerunt ad euitandũ condẽnationẽ expenſa-
rum,iux.not.per Bar.in l.ſi quis inficiatus.ff.de-
1 poſiti.Et in l.qui ſolidũ ff.de leg.ij.†licèt in hæ-
rede actoris non videatur procedere.l. qui in
alterius.ff.de reg.iuris.iux.not.per Bar.ibi.Poſtre
mò produxit dictus reus quoddã computũ cal-
culationis factæ inter d.Benedictũ Ianneti quõ-
dã,& dictũ de Challez poſt dictã obligationẽ fa-
ctis.vbi dictus Benedictus Ianneti,qui aliàs fue-
rat creditor dicto reſtauit debens de Challez ex
certis cauſis & rebus ibi expreſſatis in ſumma
quinque flore.cum clauſula generali , omnibus
incluſis.ita ꝙ non eſt veriſimile,quòd dictus de
Challes eſſet obligatus dicto Ianneti : quia ipſe
compenſaſſet aut reſeruaſſet ſibi ejus obligatio-
2 nẽ. Et maximè;†quia iſta generalis clauſula non
poteſt reſtringi ad ſpecificata ſalua ratione recti
ſermonis.l.Plautius.ff.de aur.& argent.lega. ſe-
cundum Bar.in l.ſi de certa.C.de tranſact. Et at-
tẽto quia dicta calculatio facta eſt cõnexa & de
appendencijs dictarũ obligationũ,de quibus agi
tur,& ſic debet prouidere,l.ſi eũ tibi.C.de iud.&
ibi Bar.& Iaſ.i d.l.ſi de cer. Nec obſtat ſi dicatur,

quòd quando creditor recipit partem debiti,
non videtur præiudicare in reſiduo. l. ſi ex ma-
iore. C. de exceptio. Niſi appareret dictionem
taxatiuam tãtùm, aut fuiſſet dictum pro reſta. l.
rationem. cum ibi not. C. de probatio. iuxta not.
per Barto. Bald. Salice. & Iaſo. in l. ſi quidem. C.
de tranſactio. Et per Barto. in l. ſi cùm dos. ff. re-
rum amota. Quia ad iſtud reſpõdetur, quòd hoc
3 verum, † niſi adſint aliæ coniecturæ, puta diu-
turnitas temporis, ſœpiùs reddita calculatio
& perſonarum coniunctio. l. Procula. ff. de pro-
batio. quia tunc habet vim liberationis & qui-
ctantiæ. ſecundum glo. in l. liberti. ff. de alimen.
cibar. legati. licèt ſufficerent duæ coniectu-
ræ, videlicèt diuturnitas temporis & ſœpiùs red
dita ratio. ſecundum Ioan. de Imol.

ARGVMENTVM.

Rector hoſpitalis functo officio rectoris pro
ſibi debitis an agere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio litis finitæ litiſconteſtationem impedit.*
2 *Rectori hoſpitalis poſt functum officium actio deficit.*
3 *Hoſpitale in beneficium non datur.*

Quæſtio CCLXXIIII.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicatio-
nis domini Anthonij Belliaeo olim recto-
ris hoſpitalis beatæ Mariæ Gratiano. Contra
hæredes quondam nobilis Hugonis Marchi in
manibus magiſtri Galliffeti pro arreragijs pen-
ſionis lx. ſolidorum ab vna parte, & xxx. ſoli-
dorum ab alia parte pro octo annis: ac etiam
contra nobilem Hugonem Marchi hæredem
cum beneficio inuentarij nobilis quondam Ale-
xandri Marchi naturalis pro arreragijs penſio-
nis quinquaginta ſolidorum octo annorum. Ve
runtamen non tenentur dicti hæredes nobilis
Hugonis Marchi reſpondere articulis dicti de
1 Belliaco: quia deficit ſibi ius agendi: & talis † ex-
ceptio dictæ litis finitæ, impedit litis conteſta-
tionem. l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de negot. geſt.
2 cap. j. de litis conteſtatio. libr. vj. † Tum quia eſt
finitum officium dicti rectoris hoſpitalis. Et
ſic deſinit actio ſibi competere: ſicuti in officio
tutoris dicitur. clement. quia contingit. ver-
3 ſiculo illi etiam. de religio. domibus. quia † hoſ-
pitale non datur in beneficium: vt ibi habetur
clementina, per literas. de præbend. facit l. iiij. §.
ſi tutor. ff. de re iudi. & l. ſi poſt mortem. ff. quan
do ex facto tuto. & l. j. C. eod. titul. Tùm etiam,
quia reſpectu dictæ penſionis lx. ſolidorum ex
vna & xxx. ſolidorum ex altera de dicto tempore
octo annorum in computatione dicti de Bellia-
co fuit deductum, & non fuit oneratus: Et ſic nõ
competit ſibi actio, prout apparet per commen
tarium extractum vigore literarum curiæ à ma-
giſtro Ioanne Boueti grapharij ciuitatis Gra-
tionopolis.

ARGVMENTVM.

Animalia capta in loco de quo lis pendet ſu-
per poſſeſſorio, an cum cautione relaxari de-
beant.

SVMMARIVM.

1 *Animalia quæ in fundo alieno capiuntur, quorſum de-
tineantur.*

Quæſtio CCLXXV.

QVAERITVR ſuper cauſa capturæ qua-
rundem animalium hominum de pelliaco
& de Villano iuriſdictionis temporalis reueren-
diſsimi domini Epiſcopi Vapinci, contra homi-
nes ſancti Boneti & de fara ratione manſi ſeu lo-
ci aut nouerci podij groſsi, quòd prætenditur
eſſe de iuriſdictione Delphinali: licèt locus de fa
ra dicatur eſſe communis inter dominum no-
ſtrum Delphinum, & dominum Epiſcopum Va
pinẽcſem. in qua cauſa dicti homines de pelliaco
petunt dicta animalia reſtitui ſaltem mediante
cautione: aſſerendo aliam litem pendere ſuper
interdicto vti poſsidetis & manutentionis iuris
paſcendi animalia in dicto nouerco loci podij
groſsi. Sed ex aduerſo prætẽdunt dicti homines
ſancti Boneti & de fara, quòd dictus locus mi-
noris podij groſsi ſit infrà territorium iuriſdi-
ctionis Delphinalis. Et quòd non competit ius
immittẽdi animalia dictis hominibus de pollia-
co, & de villa noua. Et quòd dicta animalia fue-
rint capta authore prætore & æſtimata, & ven-
dita pro damno. Et quòd licitè potuerunt facere
iuxta tranſactionem ſuper hoc factam. Sed ex-
aduerſo fuit duplicatum pro parte dictorum ho
minum de pelliaco, quod poſito ſed non con-
ceſſo, & citra præiudicium veritatis. quòd dicta
animalia fuiſſent reperta in territorio alieno: &
1 quòd licitè potuiſſent capi & detineri. † hoc
verum quò ad effectum cognoſcendi remittendi
iuſtitiæ & cautionandi parte vocata l. quintus.
cum ibi not. per Bald. & Flor. ff. ad leg. Aquil. Et
per Spe. in tit. de actore. §. j. verſi. ſed pone. & Bal.
in l. ij. C. de ſerui. fugi. Et per Cœpol. in tra-
ctatu ſeruitut. in titu. de ſeruitu. pecor. paſcen.
verſi. ſupereſt alia quæſtio.

ARGVMENT.

Clauſ. Si idoneus exiſtat, quomodò veniat
intelligenda.

SVMMARIVM.

1 *Clauſ. Si idoneus exiſtat, ſummariam informationem
ſuper idoneitate perſonæ requirit.*
2 *Officium magiſtri operarum lathomorum & fabrorum
lignariorum reſidentiam requirit.*
3 *Magiſter operarum non, niſi per iudicem adprobatus
ſit, deſeruire debet.*
4 *Cancellarium officia conferre non, niſi à quinque & vi-
ginti libris & infra, poſſe ſtyli cancellariæ eſt.*

Quæſtio CCLXXVI.

QVAERITVR ſuper præſentatione lite-
rarum Fœlicis Martel ciuitatis Valẽciæ do-
ui officij magiſtri operum latohmorũ & carpen
tariorum præſentis patriæ Delphinalis. Et cir-
cunſigeri domus Regis domini noſtri Delphi-
ni dictæ ciuitatis Valenciæ quod officium va-
cauit per reſignationem Reymũdi dechalles. Et
priùs obtento beneplacito ad renunciandum di-
cto officio. Et deinde fuit admiſſa dicta renun-
ciatio in cancellaria. Et in dictis literis eſt ſub-
1 iecta clauſula, Si idoneus exiſtat. † quæ licèt
potiùs ſonet in admonitionem quàm conditio-
nem: tamen interuenire debet ſummaria infor-
matio ſuper idoneitate perſonæ. iuxta not. per
Innocen. in cap. fina. de præſumptio. Et per gloſ.
in cle.

in elc.j.de offic.delega. & licèt dictum officium habeat viginti quatuor libras turonenſes & ſic officium ordinarium, cùm teneatur annuatim viſitare plateas delphinales, & alia ædificia
2 delphinalia. † Et ideo eius officium requirit reſidentiā in hac ciuitate Gratianopoli. iuxta relationem dominorum auditorum cameræ computorum delphinalium. & ſic locus induſtriæ perſonæ.l.inter artifices ff.de ſolutio.c.fin.de offic.
3 delega.† & ſic non debeat deſeruire per ſubſtitutum, niſi ſit adprobatus per iudicem. iuxt. nota. per Angel.& Ioan. de Imol. in l. continuus. §. ſi ab eo.ff.de verbo.obliga. & per Bart. in l. nemo. ff. de duob. rei.debend. & ideò vt fertur dictus Reimundus de Challes prædeceſſor conſtituerat ſubſtitutum magiſtrum condem Claudium de burgo lathomum aut magiſtrum Petrū Galeſij lathomum:qui erant viri experti in arte ſub cer-
4 ta parte vadiorum. † Et licèt de ſtylo cancellariæ dominus cancellarius non poſsit conferre officia niſi à xxv. libris & infrà: tamen in caſu iſto eſto, quòd vadia excedant, ex quo in dicta reſignatione interuenit beneplacitum principis, dominus cancellarius conceſsit literas, quas præſentauit dictus Fœlix Martel. & fuit deliberatum & ordinatum quòd vocetur dictus Reimundus de Challes, qui priùs tenebat dictum officium. Et pariter quòd vocetur procurator fiſcalis ad dandum cauſas oppoſitionis, ſi dictus Fœlix ſit idoneus vel ne ad dictum officium.

ARGVMENTVM.

Debitor fiſci carceri mancipari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Debitor fiſcalis ſuſpectus de fuga conijci in carcerem poteſt.*
2 *Carcer duplex.*

Quæſtio. CCLXXVI.

QVAERITVR ſuper cauſa magiſtri Iacobi Guionis clerici cameræ computorum delphinalium hæredis teſtamētarij magiſtri condē Ioannis Guionis eius fratris theſaurarij delphinalis cōtra Philipotum de Albeio ſuper recepta denariorum delphinalium, quādo fuit receptor: quia reſtauit debens per finem eius computi ſignati ſummam duodecim centum mille librarū turonentium ſaluo pluri. Et ideò cùm agatur de debito fiſcali, & dictus de Albino ſit ſuſpectus de fuga.l.ait prætor.§.ſi debitorem.ff.de hij.quæ
1 in fraud. credito. † licèt etiam pro debito fiſcali maximè tributorum quis poſsit detineri in carcere per modum Arreſti.l.nemo carcerem. C. de exacto. tribu. libr. x. l. ſacrilegij.§.fin.ff.ad leg.
2 Iullian. pecula. † & licèt carcer dicatur duplex vnus pœnæ alter cuſtodiæ.& etiam pœnitentiæ: tamen in caſu iſto dicitur ſimplicis cuſtodiæ: iuxt.not.per Bart.& Ioan.de platea in d. l. nemo carcerem.

ARGVMENTVM.

Reus qui à tortura appellauit:non prius torturæ ſubijciendus eſt, quàm id de quo appellatum eſt, iudicatum fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Acceſſorum & doctorum conſilium iudicem excuſat.*
2 *Tortura data virtute ſecundæ ordinationis, iniuſta lata fuit: cùm ab ea appellatum eſſet: & nulla noua indicia ſuperueniſſent.*
3 *Quæſtionem quæ præcedere debeant.*

Quæſtio. CCLXXVIII.

QVAERITVR ſuper proceſſu inquiſitionali appellationis contra Petrum laques vulgariter dictum baſtardum de Hæris detentum in carceribus portæ troinæ, etiam proſequente nobili Gilleto de Amciſino domino de Vernas vbi in prima inſtantia proceſſus curiæ Bailliuatus Vienneſij & terræ turris apparet, quòd fuerint congregati in domo habitationis egregij domini Ioannis Palmerij Vicebaillini Vienneſij & terræ turris egregij domini Stephanus Palmerij Nicolaus Reinaudi Ioannes Aimonis Claudius Martini iurium profeſſores: qui opinati fuerunt, quòd dictus baſtardus de Hæris debet quæſtionari. Et tandem dictus dominus Claudius Martini locumtenens habita conferentia cum dictis doctoribus, & etiam cum dicto Vicebailliuo de anno domini M cccv. die ij. menſis aprilis ordinauit dictum baſtardum de Hæris ſubijciendum ad quæſtionem torturæ leuem cum pondere ſui corporis dum taxat: vt veritas ipſius, & ſuorum complicum ab eius ore eruatur. & ibidem dictus baſtardus appellauit verbotenùs ad curiam parlamenti. & dictus locumtenens admiſit dictam appellationem aſsignando eidem terminum in perſonam eius procuratoris ad comparandum coram curia ad diem ix. dicti menſis aprilis.& conſequenter dicta appellatione introducta curia viſo proceſſu & reſpōſionibus per dictum delatum factis, & alijs ex proceſſu reſultantibus, pronunciauit bene pronunciatum per dominum Vicebailliuum & male appellatum, cauſam & partes dicto Vicebaillino remittēdo pro ſua ſentētia exequēda de eodem anno & die quinta mēſis Maij, & eſt ſcriptū manu alterius ex dictis curiæ, & conſequenter dicta ordinatio fuit executioni demandata die xj. menſis Maij cum leui pondere perſonæ dicti baſtardi, & per eleuationem in corda altitudinis vnius hominis à terra vel circa. & hoc pēdēte fuit data ſchædula pro parte dicti de Vernas, vbi deducit propoſitum ſuper confeſsione dicti le noble. & conſequenter de eodem anno die xxvij. menſis Iunij dictus dominus Vicebailliuus ordinauit dictum baſtardi iterum eſſe torquendum: à qua ordinatione fuit appellatum pro parte dicti baſtardi attento quòd non ſuperuenerunt noua indicia: & dictus dominus Vicebailliuus non admiſit nec reſpicit dictam appellationē, donec prius formato dicto proceſſu. Et non obſtante dicta appellatione dicta ordinatio torturæ fuit exequuta, & dicto baſtardo exiſtente in tortura confeſſus fuit, quòd ipſe erat cauſa depredationis dictæ domus de Vernas quia ipſe fecit l'aſſamblee à l'inſtigatiō de monſieur de Hæris. & deinde dicto baſtardo in terram dimiſſo negauit præmiſſa fore vera: quo facto dictus dominus Vicebailliuus illicò ordinauit iterum dictum baſtardum torquendum cum leui tortura & pondere ſuæ perſonæ. & qui fuit iterum eleuatus in corda & in aere, & ipſo ibi

exiſtente clamauit ſe recommandando virgini
Mariæ, ſe offerendo dicere veritatem. Et dictus
Vicebaillius fecit ipſum deſcendi in terra, & à
funibus, quo facto per ſpacium vnius quarti
horæ poſt confeſſus fuit per modũ ibi contentũ:
& conſequenter die vltima menſis Iunij dictus
dominus Vicebaillius iterum interrogauit di-
ctum baſtardum: qui negauit præmiſſa, dicendo
quòd confeſſus fuerat metu torturæ. & deinde
die prima menſis Iulij dictus dominus Vicebail-
liuus comminatus fuit dictum baſtardum de re-
ſpondendo veritatem, aliâs ipſum torqueri face-
ret. & ibidem confeſſus fuit ad plenum. & deinde
in craſtinum quæ fuit dies ij. menſis Iulij dictus
baſtardus deſauoauit & negauit præmiſſa. & ibi
dem dictus dominus Vicebailliuus iterum com-
minatur de tortura. & deinde die ix. menſis Iulij
iterum interrogauit dictus baſtardus per domi-
num Ioannem Aimonis alterum prætenſum lo-
cumtenen. & aliâs prout ibi pleniùs continetur.
Nunc quæritur quid iuris. Et in effectu licèt pri
ma ordinatio torturæ lata per dictum locumte-
nentem Vicebaillivi, quæ fuit confirmata per
curiam: & deinde exequutioni demandata pro-
ceſſerit inordiatè, nondum legitimè iuſtificatis
indicijs, nec publicato proceſſu, nec conceſſa co-
pia indiciorum parti. Tamen fortè dictus vice-
s bailliuus ſeu eius locumtenens † excuſaretur pro
a pter oppinionem dictorũ doctorum & accesſo-
rum, & propter auctoritatem curiæ quæ confir-
mauit dictam primam ordinationem torturæ:
iuxt. not. per glo. & docto. in l. ij. ff. quod quiſ-
que iuri. Sed quoad ſecundam ordinationem
2 † torturæ, & exequutionem eiuſdem, & repetitio
nem torturæ illicò factæ fuit proceſſum iniuſtè
contra ius & iuſtitiã: cùm non ſuperuenit noua
indicia: & attẽta præcipitatione breuis tẽporis:
& etiam propter appellationẽ emiſſam: vbi fuit
licitum appellare propter grauamen: quod non
poteſt reparari in diffinitiua. l. ij. ff. de appellatio.
recipien. & licèt prima ordinatio torturæ fuerit
lata per dictum dominum Claudium Martini lo
3 cumtenen: † tamen fuit ordinata exequutio per
dictum dominũ palmerij Vicebailliuum, & co-
ram ipſo exequuta, antequàm proceſſus fuiſſet
publicatus, & antequàm fuiſſet data copia indi-
ciorum: & terminus aſsignatus ad dandum de-
fenſiones: quod tamen de iure requiritur. l. ſi
nõ defendatur. ff. de pœn. l. j. ff. de cuſto. reorũ. l.
ſolam. C. de teſti. & ibi Iacob. Butrigal. & per
Bartol. in l. vnius. §. cogentur & in l. ſi. in penul-
tima quæſtio. ff. de quæſtio. & per Bal. in l. ij. C.
de eden. & in l. milites. C. de quæſtio. & per Alex.
de Imol. conſil. xlj. in ij. volumi. & in tracta. do-
mini Franciſ. Brouin. indiciorũ & torturæ in ſe-
cunda parte verſiculo, quinto principaliter quæ
ritur: quia ſuper tortura debet diſpenſari, &
non debet fieri niſi in ſubſidium; & non poſſet
fieri niſi facta publicatione proceſſus.
a Acceſſorum, Adde quòd conſilium acceſſorum
maleficiorum excutiat poteſtatem, ſecundũ Bald.
in rubric. C. de pœn. iudic. & Salic. in l. fin. eod.
titu. de de quo per gloſſ. & docto. in l. ij. ff. quod
quiſq. iuris.

ARGVMENTVM.

Quæſtio an & quando repeti debeat.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtionem reiterari ex primis indicijs non, niſi noua indicia ſuperuenerint, debere regulare. & numero 5.6.*
2 *Iudex in materia quæſtionis iuris & humanitatis rationem habere debet.*
3 *Quæſtio vt repetatur, quæ conſiderantur.*
4 *Iudex qui dolo malo & ſine cauſa quæſtionem infert, capite plectandus eſt.*
7 *Quæſtionem repeti non debere ſine nouis indicijs communis eſt opinio.*
8 *Tortus ſi variet, an ob hoc rurſus torquendus ſit?*

Quæſtio CCLXXIX.

QVAERITVR quia de eodem anno, &
die xj. menſis decembris dictus dominus
Claudius Martini locumtenens de conſilio
dominorum Ioannis Minoris & Nicolai Rei-
naudi viſis depoſitionibus teſtium, & maximè
nobilis Ioannis Traffey & Guigonis de Maſſo
attentis nouis indicijs & variationibus ordina-
uit dictum baſtardum iterum torquendum: ita
quòd plena veritas ab eius ore oriatur & erua-
tur à qua ordinatione fuit appellatum pro par-
te dicti baſtardi: & deductæ cauſæ grauaminis
in ſcriptis. Et maximè quia teſtes non fuerunt
examinati parte vocata: & etiam ibidem dantur
obiectus contra teſtes partis aduerſæ. & tandem
dictus dominus locumtenens reparando ordina-
a tionem aſsignauit a ad iuſtificandum cauſas
grauaminis: & deinde facta productione teſtium
hinc inde, & certorum aliorum explicatorum de
hoc præſenti anno milleſimo ccccc. j. die. xx. mẽ-
ſis aprilis, dictus dominus Vicebailliuus de con-
ſilio certorum acceſſorum ordinauit dictam or
dinationem torturæ eſſe exequendam: non deſe-
rendo dictæ appellationi, niſi quatenus domi-
ni, ad quos appellatur, illam duxerint deſerendã.
à qua ordinatione fuit iterum appellatum. &
ibidem fuit facta reſponſio vt ſuprà. Nec quæ-
ritur an licitè debeat repeti quæſtio vel ne. & in
t effectu † non debet reiterari tortura ex primis
b indicijs regulariter b niſi ſuperueniãt noua indi-
cia. l. vnius. §. reus. ff. de quæſtion. ſecundũ Iacob.
de Arenis, & Cy. in l. fin. C. de quæſtio. Io. Andr.
& Panor. in c. cùm in contemplatione. de regul.
iur. licèt ſecundum Bart. in d. §. reus. de conſue-
tudine non ſeruetur. quia etiam ex primis indi-
cijs poteſt repeti quæſtio, quando ſunt mul-
tùm manifeſta & euidentia & emergentia: &
quando in tormentis corpus animuſque du-
rauerit. Sed quando confitetur, & non per-
ſeuerat: tunc non durat animus, & tunc po-
teſt repeti: quia ibi dicitur maximè do. verò
Gandinus in tractatu maleficiorum in rubric.
2 de quæſtionibus in principio, tenet, † quòd om-
nis iudex in materia quæſtionis ante omnia de-
bet habere iuris & humanitatis conſideratiõẽ:
vt non facilè nec repẽtè ad quæſtionẽ proſiliat.
& ibi tenet, quòd non debet repeti quæſtio niſi
3 duo concurrant; † videlicet quòd noua ſuperſint
indicia

indicia:& quòd tortus in fortitudine corporis
& animæ durauerit.& dict.l.vnus.§. primo.licèt
multi acceſſores de conſuetudine non ſeruent.
& in verſiculo.Item quæro,poſt Odofred.tenet,
quòd non debet reiterari quæſtio ſine nouis in-
dicijs: licèt acceſſores honore cupidi hoc non
ſeruant, imò quotidiè quæſtiones repetunt
quouſq; de petitis criminibus veritatẽ eruerint
Bald.verò in l.decuriones. C. de quæſtionib.te-
4 net,† quòd de quacumque tortura, quam iudex
facit dolo malo & ſine cauſa, quòd ſit pœna ca-
pitis.& idem in l.j.C.de priuat.carcerib. & licèt
Din. in tractatu de quæſtionibus referat,quòd
de conſuetudine acceſſores non ſeruant: pro
quo allegat in autenthico, vt iudices ſine quo-
quo ſuffragio. §. opportet. col. ij. tamen ſecun-
dum Cyn.in d.l.fin.C.de quæſtionib. acceſſores
qui repetunt tormenta ſine nouis indicijs, non
habent Deum, nec leges preoculis Bald. verò
5 in l.milites.C.de quæſtionib.tenet,† quòd ſemel
tortus non debet iterum torqueri ſine nouis in-
dicijs;& ſi contrarium fieret, & tortus morie-
tur, iudex grauiter pugniretur.idem verò Bald.
in l.obſeruare.C. quorum appellatio. non reci-
c piũtur. quãdo quis eſt c leuiter tortus ſeu inſu-
ficienter,poteſt torqueri ſine nouis indicijs,aliàs
ſi eſſet competenter tortus, non debet iterum
torqueri:ſecundum Bald.in l. j. C. de confeſſ.in
vij.col.& idem Angel.in l.j.§.ſi quis ff. ad ſena-
tuſc. Silleia. dicit,quòd ſemel illata tortura, ca-
6 ueãt iudices ne iterum torqueant.† Si verò quis
fuiſſet competenter,& ſufficienter tortus,& per
ſeueret negando, & ſuperueniant indicia de no-
d uo,poteſt iterum torqueri: d ſecundum Bald. in
c.j. §. furtum. de pace iuramento firmanda. An-
gel.verò in tractatu maleficiorum ſuper verbo
fama publica,in materia torturæ, in tertia quæ-
ſtione vbi tenet, quòd non debet quis iterum
torqueri ſine nouis indicijs, & ibi notat, quòd
crudeles iudices,qui quothidiè torquent,& tor-
menta repetunt abſque nouis indicijs tenentur
in ſindicatu.Auguſti. verò in additio.poſt Gan-
7 dinum tenet, † quòd eſt communis opinio,
quòd ſine nouis indicijs non repetatur. Alexan.
verò de Imol.in conſil.v.in j. volumi. tenet poſt
Cyn.Iacob.de Areti.& Ioan.Andr. quòd ex pri-
mis indicijs non debet quis iterum torqueri, al-
legat etiam Salicet. in l. ij.C.de cuſto.reor.& ibi
8 etiam tenet,† quòd licèt tortus in tortura di-
cat vnum, & poſt extra tormenta dicat aliud, &
non perſeuerat; non tamen propter hoc dicun-
tur indicia multum euidentia, vt ſufficiant ad
torturam. quia iſta indicia dicuntur à remotis.
ſecùndum Bart.in l.fi.ff.de quæſtionib. & Salic.
in l.fin.C.de quæſtionib.do.verò Franciſc.Bru.
in d. tractatu de indicijs & tormentis in j. parte
quæſt. v. refert opiniones ſuprà relatas, & tan-
dem ibi refert Bar.iu d.l.vnius.§.j. ff. de quæſti.
qui diſtinguit quando prima indicia ſunt leuia,
& tunc non debet repeti quæſtio, aliàs ſecus. Et
tandem ibi diſtinguit quando primò fuit com-
petenter tortus vel leuiter; vt primo caſu non
repetatur quæſtio ſine nouis indicijs.

a Ad iuſtificandũ cauſas grauaminis. Adde ꝙ ex
quo fuerat data ſchædula reparatoria & appel-
latoria pro parte dicti laquez, iudex à quo non
debebat aſsignare ad iuſtificandum cauſas gra-
uaminis,nec tenebatur comparere niſi iudex re-
uocaſſet. iuxt. c. à iudice. de appellatio. libr.vj.
cum ibi not.licèt comparendo non renunciaue-
rit appellationi:vt ibi habetur.

b Niſi ſuperuenerint.Adde dominum Guidonem
de ſuſaria in tractatu de quæſtionibus & Ludo-
9 uicum Bononienſem in additio,† quòd non de-
beat reiterari quæſtio ſine nouis indicijs,de quo
cauendum eſt ſicut ab igne.

c Leuiter tortus.Adde an quæſtio dicatur leuis vl
de l. item apud Labeonem. §. quæſtiones. & §.
quæſtiõis.ff.de iniur.& l.j.§. quæſtionem. ff. ad
ſilley. quia non debet eſſe nimium aſpera, nec
leuis.l.nihil.l.fi.C. de quæſt.quia debet eſſe mo-
derata. l. de minore. §.tormenta. ff. de quæſtioi
& totum reſidet in arbitrio iudicis: ſecundum
Bald.in l. j. C. de confe. & debet relinquere tor-
tum ſaluum innoſcentiæ vel ſupplicio. l. quæ-
ſtionis.ff.de quæſtio. ſecundum Inno. Panor. in
c.cùm in contemplatione.de regu.iur. Franciſc.
Bru.in tract.indi.& tort.in ij.parte.q.v.

d Torqueri,Vide Bald. in capitul. j.§. iniuria. de
pace.iura.fir.quòd non debet torqueri vltra bis.

ARGVMENTVM.

Indicia noua quæ dicantur,ad hoc vt quæſtio
reiteretur.

SVMMARIVM.

1 *Indicia noua quæ dicantur.*
2 *Quæſtio propter noua indicia impertinentia repeti non
debet.*

Quæſtio. CCLXXX.

QVAERITVR quæ dicantur indicia no-
ua ad hoc vt poſsit reiterari tortura. Et in
effectu ſecundũ Ange.Aret.in d.tracta.maleficio
rum in verbo, fama:in materia torturæ in iij. q.
1 principali, verſiculo quæro quæ dicantur † vbi
tenet quæ dicantur noua indicia quæ differũt à
primis in ſpecie & ſubſtãtia.& ibi ponit exẽplũ,
ſicuti de nouis capitulis dicitur c. fraternitatis,
de teſti. & ideò ſi teſtes priùs examinati ſuper
fama iterum fuerint repetiti ſuper eodẽ indicio;
tunc nõ dicũtur noua indicia, ſed noua proba-
2 tio.& ideò nõ poterit repeti in tormẽtis.†Si ta-
mẽ noua indicia eſsẽt impertinẽtia: nõ propter
hoc deberet repeti quæſtio:ſecundũ Augu.in d.
tract.maleficiorũ vbi ſuprà de quo etiã habetur
per Franciſc.Bru.in d.tracta.torturæ, in ſecun-
da parte principali quæſtione vltima circa finẽ.

ARGVMENTVM.

Variato rei in tormentis,an ſit ſufficiens in-
dicium,vt tormenta reiterentur.

SVMMARIVM.

1 *Quæſtio propter variationem & trepidationem, niſi
noua indicia ſuperuenerint,repeti non debet.*
2 *Confeſsio facta in tormentis indicijs præcedẽtibus quã-
do ſemiplenã probationem facit, vt tormenta repetãtur.*

Quæſtio. CCLXXXI.

QVAERITVR quando tortus in tortu-
ra non eſt induratus animo & corpore iuxt.
l.vnius.§.j.ff. de quæſti. ſed dictus tortus variat:
quia dicit vno ſero vnum, alio verò ſero dicit

aliud, an ſit ſufficiens indicium ad repetendum
torturam: Angel. Areti. in d. tracta. maleficiorũ
ſuper verbo, fama, in materia torturæ tenet in
ix. quæſtio. ꝙ ſic: & quòd iſtæ variationes & tre-
pidationes debent ſcribi in actis. allegat Bart. in
l. de minore. §. torměta. ff. de quæſtio. quod eſt ve
rùm ſecundũ Augu. in d. tract. vbi ſuprà, quãdo
præcederět indicia: aliâs autem vbi non præce-
derent indicia, ſi mileſies variaret & vaxillaret,
aut ratificaret nõ teneret. pro quo facit l. penul.
ff. de quæſtionib. & ſola variatio non ſufficeret,
niſi interueniret vocis trepidatio & incõſtantia:
ſecundũ Bart. in l. fi. ff. de quæſti. & ex quo quæ-
ſtio eſt malè initiata nõ præcedentibus indicijs,
nõ poteſt ex poſt facto ratificari. d. l. penulti. ſe-
cundũ Bal. Ang. & Alex. de Imol. in l. qui in alie-
na. §. Celſus. ff. de acqu. hæred. Bar. in l. j. §. diuus.
ff. de quæſti. Salic. in l. ij. C. de cuſto. reor. & per
Bal. & Alex. in l. ij. C. quod met. cauſ. Bal. verò in
l. in bonæ fidei. C. de reb. cred. & in l. fi. C. de pro-
2 batio. teněť † ꝙ cõfeſsio a facta in tormětis præ-
a cedentibus indicijs facie ſemiplenã probationě
ad repetitioně torturæ. allegat gl. in l. ij. C. de cu
ſto. reor. niſi reus allegaret errorě. de quo per Sa
lic. in d. l. ij. & per Alex. de Imol. in d. conſi. v. in
j. volu. & Franciſc. Bru. in d. tracta. torturæ. in ij.
parte in vij. q. & per Bald. in l. claram. in fi. C. de
aucto. præſtan. & Alex. in l. vnius. §. reus. ff. de q.
a Confeſsio. Adde ꝙ ſtatur potiùs cnfeſsioni fa-
ctæ ante ſeu extra torturã, quàm cùm tortura in
parte, quæ interrogatur de ſe: ſecus in teſte. ſecũ
dum Bar. in l. ſi poſtulauerit. §. ſi negauerit. ff. de
adulte. & in l. j. §. quæſtioni. ff. de quæſtio.

ARGVMENTVM.

Reus probans ſe alio loco longè diſtanti à loco delicti, de quo delatus eſt, an ob hoc à delicto excuſetur.

SVMMARIVM.

1 *Indicium purgationis excuſat à delicto.*
2 *Fama bona ſiniſtram opinionem eleuat.*
3 *Præſumptiones alijs præſumptionibus elidi poſſunt.*

Quæſtio. CCLXXXII.

QVAERITVR quia dictus Petrus La-
quez baſtardus pro ſua innocentia proba-
uit plura indicia & præſumptiones aduerſus in-
dicia ſibi impoſita de dicta deprædatione dictæ
domus de Vernas, puta: quia probauit ſuum ali-
bi, ꝙ de tẽpore dicti delicti perpetrati de nocte,
ipſe erat abſens in loco de Albæ Ripæ ſeu de
Clonas, quod diſtat à dicto loco de Vernas per
1 ſpatium octo leucarum. † & tale indicium pur-
gationis excuſat à delicto. l. optimam. C. de con-
trahen. & cõmit. ſtipula. §. itẽ verborum. inſtitu.
de verb. oblig. c. ex tenore. de teſti. ſecundũ Alex.
de Imol. conſi. j. in iij. volu. & Franciſc. Bru. in d.
tracta. de tortura, in j. parte q. v. principali. Tum
2 etiã † quia dictus baſtardus probauit de bona fa
ma, & qualiter ipſe eſt benè dilectus in dicto lo-
co Albæ Ripæ; & ꝙ habebat aliundè vnde viue-
re, ita ꝙ vna præſumptio tollit aliã. l. Diuus. ff. de
3 in integ. reſtit. & præſumptiones † quæ faciebãt
cõtra reum poſſunt elidi per cõtrarias præſum-
ptiones. ſecundũ Bart. in d. l. fi. ff. de quæſt. & iſto
caſu quãdo reus habet aliqua indicia pro ſe, de-
bent eſſe alia indicia magis grauia contra ſe, vt
poſsit perueniri ad torturã. ſecundũ Bart. in l. j.
§. ad quæſtioně. ff. de quæſt. ita ꝙ fuit facta ſuffi-
ciens purgatio pro parte dicti baſtardi. quia ce-
teris paribus debet præponderari probatio bo-
næ famæ dicti baſtardi: ſecundũ Bart. in l. deſer-
torem. §. ſed ſi ex improuiſo. ff. de re. milit.

ARGVMENTVM.

Confeſsio facta in tormentis, an tormentorum metu facta dicatur, vt non noceat.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsio tormentorum metu facta non obeſt.*
2 *Minæ torturæ iuſtum metum inducunt.*
3 *Carcer licèt ad cuſtodiam dicatur: dicitur tamen tormentum, ſi durus ſit.*
4 *Carcer mala manſio dicitur.*
5 *Incarcerati quandoquè muris includuntur.*
6 *Incarcerato loqui ſecretè non, niſi in præſentia commentarienſis & de iuſtitiæ permiſsione, licèt.*

Quæſtio. CCLXXXIII.

QVAERITVR an dicta cõfeſsio facta per
dictum baſtardũ dicatur facta metu & for-
midine tormẽtorum, adeò vt non præiudicet. Et
1 videtur dicẽdum ꝙ ſic, † ex quo dictus baſtar-
dus fuit poſitus in tortura tribus vicibus non
præcedentibus vltimo legitimis indicijs: prout
ſuprà dictũ fuit. l. j. §. Diuus. le. ij. ff. de quæſtio.
Tum etiã quia dictus baſtardus cõfeſſus fuit in
loco tormentorũ: cùm nõ appareat ꝙ fuerit poſi
tus extra locũ torměti. iuxt. not. per Bart. in d. §.
Diuus. & Salic. in l. ij. C. de cuſto. reo. tum etiam
2 † quia interuenerunt terribiles minæ de tortura,
quæ inducunt iuſtum metum in officiario. l. no-
uiſsimè. ff. quod falſ. tutor. & ibi Bal. faciũt no.
in l. metũ. C. de hij. quæ vi met. & per Bar. in l. de
pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de no. oper. nũ-
tia & per Franc. Bru. in d. tract. de tortura. in ij.
parte in vj. q. principali. Attento quia teſtes ſu-
per hoc deponunt. Tum etiã attenta longa deten
tione carceris, & in croto cum vinculis & cõpe-
3 dibus. † quia licèt carcer dicitur ad cuſtodiã nõ
ad pœnã. l. aut damna. §. ſolent. ff. de pœn. l. ij. C.
de exacto. tribu. lib. x. tamě quãdo eſt durus car-
cer dicitur tormẽtum. ſecundum Bal. in l. j. C. de
hij. qui ad liberta. peruene. & ieiunia dicuntur
etiã tormenta: ſecundũ Io. And. in c. cum in con-
templatione. de reg. iur. & Augu. in d. tracta. ma-
leficiorũ ſuper verb. fama. clemẽtina multorum.
de hæreti. & ibi gl. ſuper verb. tormentis. † Nam
carcer dicitur mala manſio. l. item apud Labeo-
nem. §. quæſtioně. & §. quæſtionis. ff. de iniur. l. j.
§. quæſtionem ff. ad ſylley.

ARGVMENTVM.

Tormenta noua adinuenire nemini licere.

SVMMARIVM.

1 *Iudicibus immodicè ſæuientibus opus eſt freno.*
2 *Tormenta fidicularum non niſi accuſatis de crimine læſæ mageſtatis applicare iuris eſt: licèt hodie ſecus fiat.*

Tortura

3 *Tortura quibus inſtrumentis fieri debeat.*
4 *Iudex tortum ſaluum innocentiæ aut ſupplicio relin-
quere tenetur.*

Quæſtio. CCLXXXIIII.

QAERITVR ſuper nouitate tormento-
rum.quæ reperiũtur de nouo, an ſint licita,
& dicendum eſt quòd non. l. nemo carceren. &
ibi per Io.de pla.C.de exacto.tributo.li. x. & ibi
not. cõtra iudices ſeueros & peruerſos nouas &
inuſitatas ſpecies tormentorum inuenientes cõ-
tra humana corpora:quia ſciunt plura mala ad-
inuenire.ſecundum glo. in l. prohibitum. C. de
5 iur.fiſci.libr.x.& ideò† iudicibus immodicè ſe-
uientibus eſt freni tẽpiries adbibenda. l. ſi quis.
C.de cuſto.reo.& hoc etiam tenet do. Franciſc.
Bru.in d.tracta.de indicijs & tortura in ij. parte
in principio. vbi tenet, quòd iudices maleficio-
a rum vtuntur multis varijſque modis a & in-
ſtrumentis tormentorum nouorum.de quo ibi
latiùs per ipſum.& per Bald.in l.j.C.de emenda-
tio.ſeruo.pro quo facit l.nullus.C.ad l.iulli. ma
2 ieſta.† vbi non inferuntur tormenta fidicularũ
excepto crimine læſæ maieſtatis. verũtamen cõ-
muniter in vſu vtuntur iudices corda ligatis ma
nibus poſt terga.ſecundũ Franc.Brun. in d.tra-
cta.de tortura.vbi ſuprà.licèt etiã aliqui ponant
lapidem aut ferra in pedibus manibus ligatis
& iunctis de retro,aut de tranſuerſo:& aliqui fa
ciunt dari extrapatam aut ſuccuſſiatam.
a Et inſtrumentis tormentorum.Adde quòd† tor
3 tura non debet fieri nimium duris aut nimium
mollibus inſtrumentis. ſecundum glo.Bald.in l.
fi.C.de quæſt.quia non debet eſſe nimium aſpe-
ra nec nimium leuis:quia moderatè debet fieri.l.
nihil.C. de quæſt.l.de minore.§.tormenta. ff. de
quæſt.& totum reſidet in arbitrio iudicis. ſecũ-
dum Bal.in l.j.C.de confe. quia debet habere ra
tionis & humanitatis rationem. ſecundũ Gan-
4 di.in tracta.maleſi.In titu.de quæſt.& ſic † debet
iudex relinquere tortum ſaluum pœnitẽtiæ aut
ſupplicio.l.quæſtionis.ff.de quæſt.Inno. Panor.
in c.cùm in contemplatione.de reg.iur.& Frãci.
Bru.in d.tracta.tort.in ij.parte.quæſtio.v.

ARGVMENTVM.

Indicia ſufficientia ad torturam probandi
modus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis deponens ſuper facto extrinſeco indicium non
facit.*
2 *Probationes in delictis quando luce meridiana clario-
res eſſe debeant.*
3 *Quæſtio antequàm lis conteſtetur, fieri non debet.*
4 *Teſtis in delictis ad hoc vt indicium faciat, vt ſit omni
exceptione maior neceſſum eſt.*

Quæſtio. CCLXXXV.

QVAERITVR de modo probandi indi-
cia ſufficientia ad torturam.Et in effectu li
cèt vnus teſtis idoneus deponens de facto prin-
cipali in delictis faciat indiciũ ad torturã ſecun-
dũ gl.cõmuniter approbatã in l.ſi quis.C.ad leg.
iulli.maieſta. ſecus autẽ quando non deponit de
1 negotio principali,† ſed de aliquo extrinſeco:
quia tunc requiritur,ꝙ planè probetur per duos
aut plures teſtes.ſecundũ glo.cõmuniter ap pro-
batam in l.fi.C.fami.erciſcun.& per gl.in authẽ.
de teſta. imperfect.col.viij.& ibi per Frãc. Bru.
in d. tracta. de indicijs & tortura. in j. parte. in
princip. licèt ibi teneat, ꝙ vnus teſtis ſuper iu-
dicio faciat aliqualẽ præſumptionẽ,licèt ibi te-
neat, ꝙ licèt in delictis debeãt eſſe probationes
luce meridiana clariores, l. ſciant cuncti. C. de
probatio. hoc verũ quando teſtes deponunt de
facto principali: ſecus autẽ quando deponũt ſu-
per indicijs:quia nũc etiã inuenirẽtur infames.
allegat Bald.in l.cunctos populos. C. de ſumma
3 trini.& fide catholica.& ibi etiã tenet.† ꝙ quæ-
ſtio nõ debet fieri ante litiſconteſtationẽ,adeo ꝙ
ſi quæſtio fieret ante litis conteſtationẽ, ꝙ talis
cõfeſsio,quę ſequitur ex tali tortura,nõ valeret,
4 etiã ſi in ea perſeueraret. Verũtamen† in delictis
ad hoc vt teſtis faciat indiciũ requiritur ꝙ ſit
omni exceptione maior:quia aliàs vbi nõ debuit
examinari.non facit indiciũ.l.maritus.& ibi per
gl.& Bar.ff.de quæſt.& idẽ tenet in l.j.§.idẽ Cor-
nelio.ff.de quæſt.& Bal.in c. j. §. ſacramenta. de
conſue.recti feudi. & Alex.de Imol.cõſi. clxxxj.
in ij.volu. licèt in ſubſidiũ tales viles facerent
indicium ſeu aliqualem præſumptionem.

ARGVMENTVM.

Teſtimonium duorum teſtium etiam familia-
rium ſuper innocentia valet.

SVMMARIVM.

1 *Delictum non niſi teſtibus omni exceptione maioribus
probari debet.*

Quæſtio. CCLXXXVI.

QVAERITVR an teſtes familiares dicãtur
idonei ad probandũ innocentiã in delictis.
a Et dicendũ eſt a ꝙ ſic:ſecundũ Spec. in tit.de in-
quiſitione.§.j.verſi.ſed nunquid. & Io. Andr. in
additio.ad Spec.in tit.de teſte.§.j.verſicu.quid ſi
olim.argumento c. manifeſta.xij.quæſt.j. & ſeq.
& ij.quæſt.vij. c. cùm paſtoris & l. conſenſu. C.
de repudij.& per Bal.& Salic.in l.parentes.C.de
1 teſti.†ſecus autẽ ſi producuntur ad probandum
delictum:quia tunc requireretur ꝙ eſſent teſtes
omni exceptione maiores.ſecundũ Bal. & Salic.
in l. ſciant cuncti. C. de probatio, quia in deli-
ctis requiruntur probationes luce meridiana
clariores.dict.l. ſciant cuncti. & pro hoc facit l.
maritus.cum ibi not.per gl.& Bart.& in l.j.§.idẽ
Cornelio.ff.de quæſtionib & per Bal.in c.j.§.ſa-
cramentum.de conſue.recti.feud.& Alexand.de
Imol.conſi.cxlj.in ij.volu.
a Et dicendum eſt. Adde gl.in c.clericũ.lxxxj. diſt.
ꝙ plus credatur duobus teſtibus ſuper negatiua
in delictis ad defenſionẽ ad probandũ alibi,quã
duobus teſtibus ſuper affirmatiua. & Bald. in l.
data opera.C. qui accuſa. non poſſ. pro quo fa-
cit gl.in l.diem proferre.§.ſi plures.ff. de arbitr.
& gl.in c.de præſcript.lib.vj.in fin.& Alex.cõſi.
cxl.in ij.volu.& conſi.clxj.in v.volu.

ARGVMENTVM.

Quæſtio data nullis præcedentibus indicijs,
non ex ſuperuenientibus poſt modũ indicijs iu-
ſtificatur.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria ex actis quæ poſt modum ſuperuenerunt,
non iuſtificatur.*

2 *Tortura facta indicijs non præcedentibus poſtea ratificari non poteſt.*
3 *Quæſtionem legitima indicia præcedere debere, de ſubſtantia & qualitate quæſtionis eſt.*
4 *Informationes ſecretæ parte non vocata ſumptæ, nullius ſunt momenti.*

Quæſtio. CCLXXXVII.

QVAERITVR quādo quæſtio ſeu tortu-
ra eſt facta non præcedentibus indicijs, &
poſtmodū ſuperueniunt indicia, quæ probātur
in actis: an talis tortura iuſtificetur ex indicijs
poſtea iuſtificatis. Et dicēdum eſt ꝙ nó: ſecundū
Bart. poſt glo. in l. maritus. ff. de quæſt. & Bal. in
l. fi. C. de accuſatio. & Angel. Aret. in tracta. ma-
leficiorū ſuper verb. fama. in materia torturæ. in
in v. quæſti. quia in caſu iſto ordo iuris eſt per-
5 uerſus: ſecundum Bal. ibi. & eſt etiā ratio. † quia
interloqutoria non iuſtificatur ex actis ex poſt
facto ſequutis. cle. appellanti. de appellatio. ſe-
cundum Bart. in l. hæc autē. §. j. ff. ex quib. cauſ.
in poſſe. ea. & in l. ea multū. ff. de códiti. & demó.
2 & pro præmiſsis facit: † quia quando a tortura
a eſt facta non præcedentibus indicijs, tunc nó po
teſt ex poſt facto ratificari, etiam ſi perſeueret. l.
penult. ff. de quæſtio. & ibi Bart. ſecundū Gandi-
num in tracta. maleficiorū. in tit. de quæſt. verſi.
3 item pone. allegat l. Diuus. ff. de quæſtio. † quia
iſtud eſt de ſubſtantia & ſolennitate quæſtio-
nis, ꝙ debeant præcedere indicia legitima: quia
non eſt incipiendum à tormentis. l. j. in princi-
pio. & l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſt. l. mi-
lites. C. de quæſt. & hoc etiam voluerunt Bald.
Angel. Alex. de Imol. in l. qui in aliena. §. Celſus.
ff. de acquir. hæred. Bald. Alberic. & Alexand. de
4 Imol. in l. ij. C. quod met. cauſ. † nec valent infor-
mationes ſecretæ parte non vocata ſumptæ. ſecū-
dum Bart. in l. fi. ff. de quæſt.

a Tortura. Adde ꝙ tortura indebitè facta non impedit reliquum proceſſum. l. j. C. de quæſt. & ibi per gl. & Pari. de pu. ſuper verb. tortura. in principio. & per Bal. in l. milites. in fi. C. de quæſt. facit l. iij. C. ſi ex fal. inſtru.

ARGVMENTVM.

Tortus ita induratus, vt antequàm fateatur ſe per decennium tormenta paſſurum dicat, non ſtatim relaxandus venit.

SVMMARIVM.

5 *Tortura ex nouis indicijs repeti poteſt.*

Quæſtio. CCLXXXVIII.

QVERITVR quando tortus eſt ita ani-
mo & corpore induratus, ꝙ nihil vult con-
fiteri, imò dicit torqueatis me tantum quantum
velitis etiam per decem annos: an debeat incon-
tinenti relaxari. Et dicendum eſt ꝙ non: ſecundū
Gandinum in d. tracta. malefi. in tit. de quæſt. §.
5 quid ſi tortus. † quia ſi ſuperueniant noua indi-
cia poterit repeti quæſtio, aliâs non. l. vnius. §. j.
ff. de quæſt. ſi autem non afferant noua indicia:
tunc iudex ſtatuet terminum competenter acto-
ri ad probandum vel iuſtificandum. & ſi probet
condemnabitur: ſi verò non probet, relaxabi-
tur. & hoc etiam tenet Guido de ſuſa in tracta.
torturæ, & Franc. Brun. in d. tracta. in ij. parte in
quinta quæſt. in fi. & Bart. in l. fi. in princip. ff. de
quæſt. & debet iſto caſu iudex facere mētionem
in actis, ꝙ habita tortura cum moderamine, nou
inuenitur aliquid in reo, & ideò abſoluitur. &
per Angel. Areti. in tracta. maleficiorum. ſuper
verb. fama. in materia torturæ circa fin.

ARGVMENTVM.

De inquiſitione facta contra eos qui cariùs quàm vendatur triticum emunt.

SVMMARIVM.

1 *Pretium fori publici attendi debet.*
2 *Ementes cariùs blada in foro publico, vt alij cariùs emant, animaduerſioni legis iuliæ de annona ſubiacent. & nu. ſeq.*
3 *In crimine legis Iuliæ de annona ſerui & familiares accuſare poſſunt.*
4 *Leges tranſgredi in pœnis quandoquè licitum.*
5 *Emētes bladum vel vinum vt cariùs vendant, peccāt.*

Quæſtio. CCLXXXIX.

QVAERITVR ſuper cauſa inquiſitiona-
li contra Guilelmum de Monteu, & quendē
aliū conſortem, pro eo, quia de hoc præſenti an-
no milleſimo. cccccj. de menſe Iulij quadam die
mercati in ala fori crimiaci dicti delati emerunt
ſeu foriſauerunt certā quantitatē frumenti aug-
mentando & incariando pretium: quia cùm
biehetus frumenti vendatur ſex aut ſeptē ſoli-
dis; ipſi emunt octo ſolidis: prætextu cuius
populus ſurrexit cōtra ipſos: & ob iſtā cauſam
fuerunt intitulaei & poſiti in carceres portæ
1 troinæ. † & licèt debeat attendi pretium fori pu-
blici ſecundum Bart. & Io. de pla. in l. ſeptē die-
bus. C. de erogat. milit. anno. lib. xij. veruntamen
2 in caſu iſto † quādo aliqui in foro publico emūt
carius bladum, vt alijs carius emant: tunc debet
puniri, ſecundū Bar. in l. ij. §. j. ff. de crimine ſtel-
lio. & tales dicūtur dardanarij qui ponunt cari-
ſtiam in populo. l. annonā. ff. de extraordinarijs
criminibus. & incidunt in legem iuliā de anno-
3 na, quod eſt crimen publicū: † vbi etiam ſeruus
& familiares admittūtur ad accuſandū. l. j. ff. ad
leg. iuliā. de anno. & licèt regulariter pœna ſit
viginti aureorum. l. ij. ff. ad leg. iuliam. de anno.
tamen pœna eſt arbitraria. & poteſt augeri vel
minui ſecundū qualitatē delicti & perſonarum.
d. l. annonam. ff. de extraordinarijs criminibus. l.
quid ergo. §. pœna grauior. ff. de hij. qui not. in-
fam. l. & ſi ſeuerior. C. eod. tit. attenta qualitate
perſonæ dicti Gulielmi de Monteu qui eſt ho-
mo diues homo literatus, & qui exercet officia
Delphinalia, & tenet accenſamenta firmarum &
platearum adeò ꝙ eſt ſiniſtra præſumptio con-
4 tra eum: † & interdum licitum eſt leges tranſ-
gredi in pœna delictorū, vt ceteris cedat in exem
plum. l. j. C. ad leg. iulli. repetentur ſecundū Inn.
in c. j. de conſtitutio. & Bald. in authen. ſed nouo
iure. C. de ſerui. fugi. & Angel. in l. milites. C. de
quæſtio. conſiderato etiā, quia dictus Demóteu
fuit cauſa tumultus populi dicti loci crimiaci,
vbi eſt grauiſsima pœna. l. ij. C. de ſedioſ. Tum
etiā propter prohibitiones ſuper hoc factas: &
ſic dicti delati fuerūt trāſgreſſores prohibitionū
& præcepto-

& præceptorũ ſuperiorũ. de qua materia etiã habetur per Ioan.ſabr. & Ange. Areti.inſti.de publi. iudici.§.fin. Veruntamen ſecũdum Io. Fab.
5 ibi,iſtud procedit,† quando quis emeret bladum aut vinum vt charius venderet,propter cupiditatem lucri:quia etiam peccat in foro cõſcientiæ. c.quicunque. xiiij. quæſt.iiij. Secus ſi emat,pro neceſsitate ſuæ prouiſionis,vel propter bonum comune:vt tempore chariſtiæ ſubueniãt,& vẽdãt pretio quo tunc venduntur : quia tunc eſt permiſſum,ſicuti fecit Ioſeph. geneſ. xlj. ſecundum Inno.&Panor.in c.j.ne cler . vel monach. & per Panor.in c. nauiganti.circa finem, de vſu. facit quod habetur in c. in ciuitate.&c.conſuluit . de vſur.& per Hoſtien.in ſumma de vſu.§. an aliquo.verſi.quid ſi vẽdas.& per Lauren.de Rodul. in tractatu vſurarum quæſt.xxx.facit l.fiſtulas.§. frumenta.ff.de contrahen.emptio. & quod habetur per Bart.in l. cætera.§.fi.ff.de leg.j. quãdo ſtatuto prohibetur emi frumentum,niſi pro ſuo victu.l.publicanus.§.de rebus.ff.de publica.& l. vniuerſi.C.de vectigali.
a Dardanarij.Addit.Dardanarij qui dicantur pulere Nebrieenſ.in lexico iuris ciuilis in dict.Dardanarius.C.M.

ARGVMENTVM.

Annona tenui exiſtente ne carius veneat communitas pretium ſtatuere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Emere, vendere vel contrahere nullum cogi regulare. Fallit cariſtia tempore.*
2 *Famis tẽpore horrea apperiri poſſunt: & mercatores vt viliori pretio blada vencant cogi poſſunt.*
3 *Famis acutiſsimus gladius.*
4 *Statutum ne quis emat bladum præter id quod ſibi deſit valet.*

Quæſtio CCXC.

QVAERITVR an tempore cariſtiæ poſſit communitas loci authoritate iuſtitiæ facere poni pretium in bladis & alijs victualibus. Et dicendum eſt quòd ſic:ne pauperes ſame pereant.l.j.C.de Epiſco.& cleri.Et iſtud pertinet ad officium Epiſcopi,vt ibi habetur.e.j.de empti & venditio.l.j.§.cura carnis .ff.de offic. præfect. vrb .Et hoc verum dũ tamen pretium ſit iuſtum ſecundum Bart.in l.Imperatores.ff.ad l.Iuliam de anno.Et in l.Annonam.ff.de extraordinarijs criminibus. Et ſi ſint aliqui qui contradicant vendere iuſto pretio poſſunt puniri,ſecundum Bart.ibi de quo etiam per Ioan.fab.& Ange.Are
1 ti.inſti.de pub.iudi.§.fina.licèt† regulariter quis nõ cogatur vendere,emere vel aliâs contrahere.l. nec emere .C.de iure delibe.Iſtud tamẽ fallit tempore cariſtiæ:quia quis cõpelletur vendere etiam viliori pretio:ſecundum Iaſo.ibi,pro quo alleg. Bart.in dict.l.Annonam.licèt ibi aliter videatur loqui.& in dict.§.Cura carnis, faciunt nota.per
2 Cyn.& Bald.in dict.l.j.C.de epiſco.audientia.† Et pariter tempore famis poſſunt aperiri granaria,& etiam cogi advẽdendũ viliori precio:ſecundũ Bal.in l.ſi pedẽtes.§.j.ff.de vſufru.Pro quo fa
3 cit † quia famis dicitur accutiſsimus enſis,ſecundum Bal.in l.pactũ quod dotali. C.de colla.bo. quæſt.vl.Et ideò iſti qui faciũt granaria& emũt blada vt carius vẽdant,incidunt in leg. iuliam.
4 de anno.& vocantur Dardanarij † Et ideò valet ſtatutũ ſuper hoc factũ, ꝙ nõ emãtur blada niſi vſque ad certã quãtitatẽ pro ſua prouiſione:ſecũdũ Sali.in d.l.j. C.de Epiſ.audien.& Ange.Are. inſti.de donation.§.fina.

ARGVMENTVM.

De reuiſione proceſſus.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia quæ ex partis facto prouenit, neque iudicem neque teſtem repellit.*
2 *Sententiæ tres quomodò conformes dicantur.*
3 *Aſſeſſorum officium quale ſit.*
4 *Index aſſeſſorũ conſiliũ non, niſi iuſtum ſequi tenetur.*

Quæſtio CCXCI.

QVAERITVR de tali caſu qui contingit de hoc tempore Mccccj. Et de menſe Iullij ſuper proceſſu reuiſionis prioratus de Chauano inter Reuerendiſsimum dominum Aymarum de Poyſiaco abbatẽ ſeu commendatarium abbatiæ monaſterij ſancti Petri foris portam Viennæ.Et Reuerendiſſimum Ioannem Orioli prothonotariũ. Quia dictus de Poyſiaco recuſauit certos dominos curiæ ſuſpectos: ita quòd non ſunt niſi quinque in munero. Et ipſe impetrauit ſex cõmiſſarios ſeu adiunctos cum curia , ita quòd dictus proceſſus non poſsit decidi per alios. Et pariter dictus de Poyſiaco mouit iurgium contra aliquem ex dominis ad cautelam,
1 vt recuſet ipſum ſuſpectum:†Ita quòd talis inimicitia,quæ ſuperuenit ex facto partis, non debet repellere iudicem vel teſtem.iux.not. in ſimili per Bar.in l.j.§.cùm quis.ff.de quæſtionibus. & per Bal.in authen.ſed ſi dicatur.C.de teſti.ſuper quo proceſſu inter cætera fuit orta difficultas:quia dictus Orioli obtinuit tres ſententias in curia Romana ſuper petitorio cõtra dictum de Poyſiaco prætextu dicti prioratus de Chauano. Et licèt duæ ſecundæ vltimæ ſententiæ confirment primam:tamen fuit oppoſitum, ꝙ nõ ſint
2 conformes:†quia licèt in prima ſententia adiudicatoria dicti prioratus fuerit facta cõdemnatio fructuum à tempore litis:tamen expenſæ fuerunt compenſatæ:& per conſequens non videntur tres ſententiæ conformes, eſto quòd duæ vltimæ ſententiæ confirment primam: & quòd in duabus vltimis ſententijs fuerit facta condemnatio expenſarum & fructuum : quia videntur diuerſi articuli: cùm fructus primæ ſententiæ videãtur diuerſi à fructibus ſecundæ & tertiæ ſententiarum.facit c.Reynaldus.de teſta.& c.Reinutius eod.tit. Et per glo.in cle.j. de re iudic.ſuper verb.Tres,& ſuper verb.alicuius. ad illud reſpõdetur. ſecundum Cardinalem Floren.in d.l.j.in j. oppoſitiõe, ꝙ ſufficit,ꝙ idem ſententiæ fuerunt latæ circa idem,ita ꝙ in ij.& iij. ſententijs cõfirmatorijs primæ nihil fuit immutatum de prima ſententia:& ſufficit ꝙ tres ſententiæ conformes fuerũt latæ ſucceſsiuè vel interpolatim : ſecũdũ gl.in d.cle.j.& ita non poteſt opponi iuridicè, ꝙ nõ ſint conformes:quia in vltima ſententia non inducitur nouum grauamen : licèt ab vltimo grauamine condemnationis expenſarum poſſet appellari: ſecundum Angel.in l.vnic. C. ne lice. in vna eadẽmque cauſ.tertiò prouocare. Et licèt data diuerſitate opinionum inter curiam & aſſeſſores ſeu adiunctos, curia habeat concludere

3 †cùm officium aſſeſſoris non ſit iudicandi, ſed
4 conſulendi. † Et iudex non tenetur ſequi con-
ſilium aſſeſſoris niſi ſit iuſtum: ſecundum Bart.
in l.ſi conuenerit.ff.de re iudi. Et in dubio quan
do princeps reſcribit iudici ordinario potiùs vi
detur excitata iuriſdictio quàm delegata.c.licèt.
de offic.ordina.

ARGVMENTVM.

Laudemia an debeantur ex venditione quin-
quaginta ſextariorum frumenti annui cenſus cũ
directo dominio de puro & franco allodio præ-
textu omagij ſiue generalis recognitionis.

SVMMARIVM.

1 *Laudemia vt debeantur ſola recognitione, generali nõ,*
niſi recognitionis tempore recognoſcens tenebat & poſſi-
debat, probatur.

Quæſtio CCXCII.

QVAERITVR ſuper cauſa fiſcali contra
hæredes domini quondam Ioannis de ſan-
cto Germano, vbi petierunt euocari dominum
de Campis,& dominum Varne. Et pariter in di-
cta cauſa interuenerũt hæredes domini quõdam
Stephani de Poyſiaco militis domini Altæripæ
& ſeptani pro eo quia fiſcus petit laudimia ad
rationem ſexti denarij pro quadam venditione
facta per dictum dominum de Campis, dicto do
mino quondam Ioanni de ſancto Germano: de
quinquaginta ſeſtarijs frumenti annui cenſus
cũ directo domino de Puro & Franco allodio,
præter quatercentum quinquaginta ſcutorum
Regis auri coronæ: ac etiam pro quadam alia vẽ
ditione facta per dominum quondam Geyriæ di
cto domino de ſancto Germano de alijs, quin-
quaginta ſeſtarijs frumenti in mandamẽto Gey
riæ, pretio quingentorum ſcutorum auri. Et li-
cèt dicti cenſus primæ venditionis prætendant
moueri de fundo & homagio Delphinali prætex
tu caſtri & mandamenti Viſiliæ, ob cauſam cu-
iuſdam homagij facti per dominum quondam
Guigonem Alamandi de anno domini Mcccc-
1 xiij.de caſtro & territorio de Campis,† & de cen
ſibus,quos percipiebat in mandamento Veſiliæ,
tamen per talem recognitionem generalem non
iuſtificatur intentio partis fiſcalis,niſi probare-
tur & iuſtificaretur, ꝙ tempore talis recognitio
nis,talis tenebat & poſſidebat: ſecundum Specu.
in tit.de locato.§. Nunc aliqua.verſi.lviij. & per
Oldra.conſi.cxxxiij.incipiẽte,factum tale.Et per
Spec.vbi ſupra verſi.lix. Quia per talem gene-
ralem conceſſionem non acquiritur ius, niſi ap-
pareat de iure authoris.iux.no. ꝑ Bar.in l. ſi ſic.
§.j.ff.de lega.j.& per Alex.de Imol.in l.locum.ff.
de acquiren. poſſeſſ. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ ta-
lis recognitio generalis debeat generaliter intel
ligi ad præiudicium recognoſcentis; quia reſpõ-
detur ſecundũ Oldr.vbi ſupra, ꝙ illud eſt verũ,
niſi ſubſequatur aliquid,quod limitet præceden
tia.facit quod habetur per Bal.in c.j.de capita-
neo qui curiã vendidit.Præterea ex quo ſunt mu
tatæ perſonæ,debet fiſcus declarare & iuſtificare
pleniùs ſuam intentionem. Et eodẽ modo poteſt
opponi ratione ſecundi Laudimij, quod petit
fiſcus ob cauſam reuenditionis factæ per hære-
des dicti de ſancto Germano dicto domino de
Campis: licèt dicti hæredes non tenerentur ra-
tione dicti ſecundi Laudimij: cùm non poſſi-
deant dictos cenſus. Quantum verò ad venditio-
nem factam per dominum Geyriæ dicto domino
quondam Ioanni de ſancto Germano, fiſcus nõ
habet intereſſe: cùm prætendatur moueri de feu-
do ſeu homagio domini Varciæ.

ARGVMENTVM.

Venditor euocatus emptorem defendere, &
iudicium in ſe ſuſcipere tenetur etiam inuito
actore.

SVMMARIVM.

1 *Venditor euocatus cauſam proſequi & in ſe iudicium*
ſuſcipere poteſt tanquam ſimplex defenſor.
2 *Venditor emptorem defendere in emptoris foro tenetur.*
4 *Venditor ad quas impenſas tenetur.*
5 *Fideiuſſor conuentus litem rei principalis impenſis*
proſequi tenetur.

Quæſtio CCXCIII.

QVAERITVR, an venditor euocatus te-
neatur defendere emptorem,& ſuſcipere in ſe
iudicium etiam inuito actore: & an teneatur ma-
nuleuare expenſas lite pendente. Et in effectu vi
1 detur dicendum † ꝙ teneatur defendere mota lite
contra emptorem.l.ſi plus.§.mota lite. ff. de eui-
ctio.l.j.vbi in rẽ actio.& ibi gl. ꝙ poteſt ſuſcipe-
re iudicium pro emptore etiam actore inuito:
quod eſt verum tanquã ſimplex defenſor. Secus
animo nouandi & liberandi totaliter reum à iu-
dicio.ſecundum Cy.Bar.Bal.& Paul.de Caſt. in
d.l.j. Et iſtud eſt magni effectus propter iuramẽ-
tum calumniæ & etiam executionis ſententiæ. li
cèt glo.in l.liberto.§.fi. ff.de nego.geſt.teneat, ꝙ
etiam poteſt defendere animo nouandi & liberã-
di reum.ſed communiter reprobatur.de quo per
2 Bar.poſt glo.in l.ſolutionẽ.ff.de ſolutioni. † Et
iſto caſu venditor debet defendere emptorem in
3 foro emptoris.l.venditor.ff.de iudic. † Sed quo
ad expenſas gl.in l.j.C.de euictio.Et in l. qui ab-
ſentem.ff.de procura.& in l.venditores.ff. de ver
bo.obligatio.& in l.cum teſtamento. C. de teſta.
manumiſſ. facit differentiã an emptor ſuccũbat
in cauſa,ſecus ſi obtinuit: quia victus victori cõ
dãnatur in expenſ.l. properandũ.§.ſin autem.C.
de iudi. niſi in inſtrumento venditionis vẽditor
promiſiſſet defendere,& emendare damna, & ex-
penſas in lite ſiue extra. ſecundum glo.in d.l.vẽ-
ditores. Et ꝙ lite pendente venditor nõ teneatur
manuleuare expenſas alio non apparente, tenet
Bal.in d.l. cum teſtamento. licèt contrarium te-
neãt in d.l.qui abſentem. Et iſtam partem,quòd
lite pendente venditor teneatur manuleuare ex-
penſas litis tenet Bar.poſt Guliel.de Cuneo.in d.
l. venditores.& in dic.l.j.C.de euictio. quia ipſe
tenetur defendere, & ſi non defendat, tenetur
ad intereſſe.& per conſequens tenetur ad expen-
ſas: quia tenetur defendere ſua impenſa & ſuo
victu.l.ſuo victu. ff.de operi. liberto. Et maxi-
mè ſecundum Paul.de Caſt.in dict.l. venditores.
4 † venditor tenetur pendente lite ad expenſas ne-
ceſſarias de inſtructione cauſæ: puta in exhiben-
do & producẽdo teſtes & leuãdo & producẽdo
inſtrumenta. Et pro hoc facit d.l.j.C.de pericu.
& com-

& commmo.rei vendic.& l. emptor. C.de euictio. vbi probatur, quòd licèt fuerit denunciatū venditori:tamen ſi emptor fuit contumax & abſens in cauſa, non habet regreſſum de euictione: quòd ſecus fieret, ſi teneretur venditor ad totalem defenſionem cauſæ: & per conſequens venditor non tenetur ad expenſas ſcripturarum & articulorum.de quo per Alexand.de Imol. in d. l.venditores. Ecce præmiſsis apparet, quòd poteſt verificari ſtylus curiæ & aliarum curiarum inferiorum, quòd quando euocatur venditor aut alius author:qui aſſumit in ſe cauſam, quòd tunc facta litis cōteſtatione liberatur reus à media cauſæ. Et iſto caſu venditor aut alius author manuleuat expenſas litis. pro quo facit quod vo Imt Bar.in l.exceptio.circa finem.ff.de fideiuſſo.

5 vbi tenet, †quòd quando fideiuſſor conuenitur in iudicio, quòd tunc poteſt petere à reo principali, quòd pendēte iudicio ſibi tradat pecunias pro expenſis: cùm gerat eius negotium. per iura ibi per ipſum allegata.

ARGVMENT.

Interpretatio ſtatuti Delphinalis ſuper ſolutione ſigilli abolitionum.

SVMMARIVM.

1 *Delictum patratum mediante pecunia fit grauius.*

2 *Sigilli abolitionum pretium quando de capite agitur iuxta Delphinale ſtatutum quale ſit.*

3 *Pœna capitalis in vi publica & armorum portu non, niſi mors interuenerit, locum habet.*

4 *Capitis pœna quando mentio fit, de qua intelligenda ſit. & nu. 6.*

5 *Verba in odioſis & pœnis propriè & non ſictè intelligenda ſunt.*

Quæſtio CCXCIIII.

QVAERITVR ſuper quadam deliberatione facta ſuper Interpretatione & declaratione cuiuſdā ſtatuti Delphinalis ſuper modo ſol- uendi ſigillum a abolitionum & gratiarum in delictis: & ſignanter pro quadam obolitione nobilis Anthonij de Poypia domini ſancti Iullini prætextu cuiuſdam aggreſsionis & congregationis gentium armorū per ipſum factæ in domo cuiuſdā nobilis mandamenti Cremiaci: vbi fuit obceſſa cum celironis. Et dederat in mandatis de ponēdo dictam domum, à feu & à ſang,

1 mediante promiſsione certæ pecuniæ.† Ita quòd ex hoc capite delictum aggrauatur, quando interuenit pecunia. l. Cicero. ff. de pœn. quia incurrit crimen aſſaſsionatus.c.j. de homicid.li. vj. Et dictus dominus ſancti Iullini fuit principalis author:qui plus deliquit.l.quoniam multa facinoria.cum ibi not.C.ad l.Iulli.de vi. Et ideò quia verba dicti ſtatuti ſuper primo modo ſol-

2 uendi† ſigillum hoc habetur, quòd quando impetratur abolitio in delicto pœnæ capitalis, ꝙ barones & bannereti habentes iuriſdictionem debent ſoluere centum florenos, & alij nobiles quinquaginta florenos,& pauperes decem florenos. Et hodie fuit facta reformatio ſtatuti, quòd facta interinatione abolitionis antequàm, exeat carcerem, quod habeant ſoluere ſigillum. Veruntamen dictus dominus ſancti Iullini, quòd

licèt habeat aliquam baſſam iuriſdictionem: tamen non debet dici banneretus. Et ſic non tenetur niſi ad quinquaginta florenos. Et vlterius

3 vult prætendere, †ꝙ licet pro vi publica & portu armorum ſit introducta pœna deportationis ſeu bannimenti: vt inſti.de public. iudic. §. item lex. ff. ad l.Iulli.de vi.l.ij.de vi public. Tamen ex quo non interuenit homicidium, non debet eſſe pœna capitalis, aliàs ſecus. d.l. Quoniam multa facinora. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ quando interuenit aggreſsio cum telo animo occidendi puniatur pœna homicidij.l. Is qui cum telo. C. ad leg.Cornel.de ſicari. tamen de conſuetudine non ſeruatur talis rigor: ſecundum Spe. in titu. de accuſa. vt referunt ibi doctores: quia verba debent adſumi cum effectu.l.j.§. hæc verba. Et ibi per Paul.de Caſt.& Alex.de Imol. c.relatum. de cleric.non reſiden. Præterea ex quo in ſtatuto

4 fit mētio† de pœna capitis, debet intelligi de pœnis naturalibus, nō autem ſigilli. l.ex ea parte.§. in inſulam.ff.de verbo.obliga.l.cùm pater.§.hæ-

5 reditatem.l.Si ita quis §.ſi is.ff.de lega.ij.† Quia verba debent intelligi naturaliter, propriè & nō ſtrictè.l.ſi.C.de hij.qui veniā ætatis impe.l.qui habet.ff.de tutel. Et maximè in pœnalibus & odioſis, vbi debet fieri reſtrictio.cap.odia.& c.in pœnis.de regul.iur.libr. vj. l. interpretatione. & l. Sanctio.ff.de pœn.l.cùm quidam.ff. de liber. & poſthu. Et quia in obſcuris minimum eſt ſequendum.c.in obſcuris.de regul.iur.libr.vj. Sed pro

6 contraria parte poſſet dici: †quia in dubio quando lex loquitur de pœna capitali, intelligitur de ciuili deportatione ſeu banimēto, aut exilio: ſecundum gloſſ. in l.j. C. ne chriſtianum mancipiū hæreticus vel Iudæus, vbi exponit (capitali) id eſt, perpetuo exilio. Nam illa eſt pœna capitalis.l.Reus capitalis.& l.capitaliū.§.j. & l.ſi.ff.de pœni. Et pro hoc facit quod voluerit Hoſtien. & Ioan.And.in c.quanto. de iureiurand. vbi in crimine falſæ monetæ inferioris à principe licèt imponatur pœna capitalis.l.j. C.de falſ.monet. tamen intelligitur de pœna capitali ciuili & depoſitionis. Et pro hoc refertur Cremo.defendiſſe quendam damnatum à pœna amputationis capitis.iuxta dictam leg.capitalium. verſiculo amputatio capitis.ff.de pœn. Et quod in materia ſtatuti quando fit mentio de pœna capitali ciuili tenet Ioan.de Imol. in l.ij. ff.de publi. iudic. & Ange.Are.inſti.de iniurijs.§.in ſumma. Et ita videtur dicendum in cauſa dicti ſtatuti, quod quādo agitur de abolitione pœnæ capitali etiam intelligendo de pœna ciuili & banimenti, quòd debeat ſolui integrum ſigillum centum florenorum. Sed ad iſtud poſſet reſponderi, quod licèt in materia ſtatutaria, quando agitur de præiudicio perſonæ, ꝙ tunc appellatio pœnæ capitalis, intelligatur de mitiori, videlicèt de pœna exilij & bānimenti argumētō d.l.ſi præſes & l.ſi de interpretatione. Secus ſi agatur de fauore, vt debeat ſolui certa ſumma pro pœna capitali: quia intelligeretur de pœna naturali & non ciuili: vt tantummodò tantominus ſoluatur. argumētō l. Nummis legatis.ff.de lega.iij. licèt ſuper hoc relinquerem cogitandum.

a Aboſitionum. Adde quòd pro caſu gratiæ abolitionis mutilationis membri non ſolnatur niſi ad rationem medietatis ſigilli. ſecundum diſtinctionẽ perſonarum iuxta formam dicti ſtatuti. Veruntamen dictus dominus ſancti Iullini prætendit, ꝙ licèt habuit baſſam iuriſdictionẽ; tamen non habet altã iuſtitiã nec merum imperium nec territorium limitatum. Et ſic quòd nõ debuit diei baneretus: vt teneatur ad integrum ſigillum, licèt ſit differentia inter nobiles habentes iuriſdictionem, & nobiles ſimplices ſeu buegenſes: vt babetur in verbis dicti ſtatuti, ſuper quo pendet ad ordinandum.

ARGVMENTVM.

Si loco ſuſpectorum aſſeſſores curiæ adijciantur, qui munero prævaleant: quorum ſententiæ ſtabitur, an eorũ qui de curia ſunt, an aſſeſſorũ.

SVMMARIVM.

1 *Sententia quæ prævaleat, quando iudices aliter ſentiunt quàm aſſeſſores.*
2 *Aſſeſſorum officium quale ſit.*
3 *Iudex aſſeſſorum conſilium non, niſi iuſtum, ſequi tenetur.*
4 *Pars quæ in conſulendo & iudicando attendi debeat.*
5 *Curia parlamentea eſt tanquam fictum corpus, quæ repreſentatur per ſingulos.*
6 *Aſſeſſores licèt plures ſint, vnius loco habentur.*
7 *Collegium vnius vocem ſuſtinet.*

Quæſtio CCXCV.

QVAERITVR quando cum curia in aliqua cauſa deputantur loco ſuſpectorum ali-
a qui delegati adiuncti, vel a aſſeſſores per principem, ita quod numerus adiunctorum excedit numerum curiæ: & contingit quòd ſit diuerſitas opinionum inter curiam & adiunctos: Quæritur quid iuris ſuper modo pronuntiandi, & quæ
1 ſententia debeat prævalere: † Et in effectu prima facie videtur dicendum, quòd curia ſemper intelligitur habere iuriſdictionem ordinariam: quia quãdo princeps reſcribit iudici ordinario: tunc potiùs videtur excitata iuriſdictio quã delegata. c. licèt cum ibi not. de offic. ordina. & per glo. & docto. in l. Sepè audiui Cæſarem. ff. de offi. præſid. Et quòd curia debeat pronunciare &
2 iudicare & non adiuncti ſeu aſſeſſores; † quia officiũ aceeſſorum eſt conſulere nõ iudicare. l. Conſiliarios. C. de aſſeſſo. ſecundũ gl. in l. j. in fine. ff. de offi. aſſeſſo. quã ibi ſequitur Barto. & Alex. de Imol. & Spe. in titu. de aſſeſſore. §. officium. niſi cauſa eſſet eis delegata. ſecundũ gl. ibi, & in authen. ad hæc. C. de iudi. & per Bar. in l. præcipimus. §. quod ſi à duce, C. de appellationi. Et ideò ſententia debet fieri in perſonam curiæ, & non aſſeſſoris. ſecundum Iaio. in d. l. j. ff. de offi. aſſeſſorũ. Et ita ſeruatut de ſtylo curiæ: quia curia pro
3 nunciat de aſſenſu & conſilio aſſeſſorũ. † Prætereà curia ſeu judex non tenetur ſequi conſiliũ aſſeſſorũ ſeu adiunctorum, niſi ſit iuſtum & iuridicum. ſecundũ Spec. & Io. And. in tit. de requiſitione conſilij. §. Quid ſi iudex. & Bar. in l. ſi cõuenerit. ff. de re iudi. & in l. j. §. ſi plures. ff. de exercito. facit quod habetur per glo. & docto. in l. ij. ff. quod quiſque iuris. Et pro præmiſsis etiã facit quod habetur in authen. ſi verò contigerit C. de iudi. vbi quando de iure ciuili recuſatur ordinarius, datur ſibi adiũctus, & ſic remanet iuriſdictio ordinaria. Et idem videmus in cõmiſario quando examinat teſtes: quia ſi detur adiunctus iſto caſu cõmiſarius examinat præſente adiuncto. Et pro hoc facit. l. metum, la grande. §. quod ſi prætor. ff. quod met. cauſ. vbi prætor aſsiſtante adiuncto debet pronnnciare. Et licèt dicti adiuncti dicantur delegati & participes in officio: tamen curia non tenetur ſequi eorũ conſilium niſi ſit iuſtum & rationabile. ſecundum Bar. in d. §. ſi plures, & Panor. in c. ſi pro debilitate. de of-
4 fi. delega. Tum † etiam ex quo cõpetit iuriſdictio curiæ vt vniuerſis, & non vt ſingulis: tunc in iudicando non attenditur maior pars ratione numeri, ſed ratione dignitatis & famoſæ opinionis. ſecundum glo. in l. vbi ſunt. ff. de tuto. & curato. dat. ab hijs. c. j. de hijs qui fiu. à maio. parte capi. Et per gl. & Bar. in l. Pomponius. aliàs incipit, ſi vim. ff. de re iudi. quia non ex numero authorũ iudicandum eſt: cùm vnius authoritas poſſit ad ſe trabere alios. l. j. §. ſed neque. C. de veteri iure enuclean. ſecundum Panor. in c. j. in fine de conſtitutio. Et in c. prudentiã. de offic. delega. Et pro præmiſsis facit: quia curia, quæ dicitur col-
5 legium, † eſt tanquã corpus fictum, quæ repreſentatur per ſingulos. c. irrefragabili. de offic. iudic. ordinar. & debet habere tantã poteſtatem & maiorẽ quã alij adiuncti. argumen. l. interdum. ff. de hæredi. inſtituen. & l. fin. C. de impuberu. & alij. ſubſtitutio. Prætereà data diuerſitate opinionũ in iudicando inter curiam & dictos adiunctos, debet recurri ad ſuperiorem: ſicuti dicitur de ſententia inquiſitoris & Epiſcopi. c. per hoc. de heretic. lib. vj. quia Epiſcopus dicitur habere ordinariam, & inquiſitor delegatam: vt ibi not. Et per Panor. in c. duobus. de re iudi. quia licèt ſint plures inquiſitores, poſſunt procedere diuiſim vel communiter. c. vt officium. & ibi per glo. ſuper verb. ſeparati. facit quod habetur in l. cùm
6 de nouo. C. de legib. Tum etiã † quia in caſu iſto dicti adiuncti debẽt reputari loco vnius partis, licèt ſint plures. c. Paſtoralis. vbi videtur caſus in hac materia, & ibi per glo. & docto. maximè per Ioan. de Imol. de reſcrip. vbi licèt ſint plures deputati ad vnum officium, & ab alia parte etiã deputati: licèt ſint plures: tamen habentur loco vnius partis, & recurrandũ eſt ad arbitros vel ſuperiorem. facit quod habetur per Hoſtien. & Panor. in c. poſtulaſti. de conceſ. præben. Et per gl. in c. j. ne ſed vacante. libr. vj. & ex hoc infert Panor. in d. c. Paſtoralis ꝙ quãdo conueniunt duo corpora ad aliquid expliceandũ, non ſufficit habere maiorem partem perſonarum: ſed requiritur maior pars cuiuſlibet corporis: & hoc verum, niſi dicta duo corpora eſſent ſimul vnita, ita ꝙ vnum dependeret ab alio: quia tunc ſtaretur dicto maioris partis. iux. no. per Bar. in l. fi. ff. de colleg. illicit. & per Ioan. Andr. & Panor. in c. ſcriptum. de elect. & elect. poteſtat. Et pro præmiſsis facit quod habetur. per gl. in cle. j. de elect. ſuper verb. monaſterijs vbi quærit de eccleſia ſancti Ambroſij Mendiolanen. vbi eſt duplex collegiũ, videlicèt monachorũ & regularium canonicorũ: & quodlibet

& quodlibet collegium eſt diuiſum, & regitur per ſuum ſuperiorem:videlicet monachorũ per abbatem & canonicorum regularium per præpoſitum. Et in terminis quando committitur cauſa vni collegio & alicui certæ perſonæ, quòd tantã poteſtatẽ habet collegium quantam alia perſona:puta,quando committitur cauſa rectori vniuerſitatis:& ſic de ſimilibus:ſecundum Bal.in l.ſi
7 ad ſcribatum.C.de appellatio. † quia collegium ſeu nomen collectiuum habetur pro vna voce. & aliæ particulares perſonæ pro alia voce: ſecundum Bal.in l.fi.in prin.C. de impuberum & alijs ſubſtitutioni. Et ita etiam tenent Angel. & Ioan. de Imol.in l.interdum.in prin. Et in l.liber homo.§.Titius.l.e.j.ff.de hæredi. inſti. Et ideò ſi collegium habeat vocem alterius perſonæ, alte-
b rius corporis, dicetur b maior pars vel econtra: ſecundum Alberic. de Roſate in ij. parte ſtatutorum quæſtione clxxxviij. niſi aliter appareat de mente ſtatuentium. Et pro hac parte facit opinio Hoſtien. de conceſſ.præbe.c.ex poſt facto, licèt communiter non teneatur ibi,de quo latè per Feli.in d.c.paſtoral.de reſcript. Et præmiſſa procedunt vt ſub nomine collectiuo perſonæ comprehenſæ habeantur pro vna perſona, niſi fuerit dictum, quòd vocentur æqualiter vel in viriles partes. d.l.interdum. ff.de hæredi. inſti.l. ante penultima. §.lucius. ff.de leg.ij. de quo per Iaſo.in d.l.fi.C.de impuberũ & alijs ſubſtitutio. & per Bald. in l. quoniam. C.de appellatio.facit c.le. Si plurimos.de iure patro.

a Aſſeſſores. Adde quòd iſti aſſeſſores qui deputãtur adiuncti cũ curia alio non apparente non dicuntur habere ordinariam iuriſdictionem, niſi aliter ſtatuto caueretur.ſecundũ Bar.in l.præcipimus.§.quod ſi à duce.de appellat.C.M.

b Maior pars. Vide ſuper hoc Ioan.de Imol. in d.c. paſtoralis.de reſcri.quia requiritur maior pars cuiuſlibet corporis.

ARGVMENTVM.

Curiæ aut iudici ordinario ſi accedant delegati iudices,qui ſententias contrarias proferant: an & cui ſententiæ ſtabitur.

SVMMARIVM.

1 *Curia & iudices delegati ſi ſententias contrarias proferant:an ad principem, qui eos delegauit, recurrendum ſit.*

2 *Delegatus quilibet ordinario maior.*

3 *Iuriſdictio ordinaria fauorabilior eſt ipſa delegata vt quæ extendi debeat:delegata verò reſtringi.*

Quæſtio CCXCVI.

QVAERITVR quando curiæ aut alteri iudici ordinario dantur iudices delegati adiuncti per principem: & contingat ipſos proferre ſententias contrarias ſeu diuerſas, quæ dictarum
1 ſententiarũ præualeat. Et in effectu † recurrendũ eſt ad ſuperiorem ſeu principẽ,qui delegauit: ſicuti in duobus delegatis dicitur. ſecundum Bar. Paul.de Caſtr. & Alex.de Imol. in l.duo iudices. ff. de re iudi.Ioan. Andre. Ba'd.& Feli.in c. fi.de re iudi.per c.per hoc.de heretic.lib.vj.vbi quando inquiſitores fidei & diœceſan us ſeu eius officialis profertur contrarias ſententias, quòd debet recurri ad Papam. Quia iſto caſu delegatus

2 vtitur iuriſdictione delegantis. † Et eſt maior quolibet ordinario.c.Audiuiſti. de offi. lega. vt magis dignum adtrahit ad ſe minus dignũ.l.præcipimus.§.fi.C.de appellatio.l.ſi communem.ff. quemadmo. ſeruit.amitat. Et in dubio quando iudices habent iuriſdictionem ordinariam & delegatam:ſecundum Bal.in d.c. fi.de re iudi.iuxta not.per Inno.in c.cũ ex officij.de præſcrip. licèt Iaco.de Arc.& Angel.in d.l.ſi duo iudices. ff. de re iudic. teneant, quòd debeat præualere ſententia ordinarij tanquàm lata à digniori. Sed communiter non tenetur. Attamen pro iudicibus ordi-
3 narijs facit:quia iuriſdictio ordinaria, quæ dependet à lege mortua,eſt magis fauorabilis quã delegata:ſecundum Hoſtien.in d.c.fi.de re iudi. glo.in c.j.de reſcrip.lib.vj.ſuper verb.proceſſus. & cle.ij.de offic.ordi.ſuper verbo, Nobilius. & ideò iuriſdictio ordinaria debet extendi: delegata verò tanquàm extraordinaria reſtringi, ſecundum glo.ibi.

a Præualeat. Adde quòd fortè vbi aliqui conſiliarij de curia inclinauerunt in partem adiunctorũ vel econtra, aliqui adiuncti in partem curiæ, quòd tunc diceretur maior pars:iuxta not.per gloſ. in c.paſtoralis.de reſcrip. Et ibi per Panor. & Felin. & per Ioan.And.& Panor. in c. ſcriptum. de electio. vide Ioan.de Imol.in d.c.paſtoralis.de reſer.

ARGVMENTVM.

Duo inquiſitores ſi commiſſi ſint cum Epiſcopo, qui contrarias ſententias ferant, ad Papam recurrendum eſt.

Quæſtio CCXCVII.

QVAERITVR quando deputantur duo aut plures inquiſitores in aliqua diœceſi. Et contingat ferre contrarias ſententias cum diœceſano: ſicuti nunc contigit de facto in negotio Valdenſium diœceſis Ebredunen. vbi fuerunt deputati dominus Epiſcopus Siſtercienſis, & Officialis Orlianen. commiſſarij Apoſtolici ſuper negotio fidei:quo caſu debent procedere cum dicto domino Epiſcopo ſeu eius officiali Ebredunen. Et ſi ferant contrarias ſententias, non eſt ſtandum maiori munero dictorum inquiſitorum: quia veniunt tanquàm vnum corpus ſeparatum; & reputantur pro vna voce & opinione: & Et dictus dominus Archiepiſcopus pro reliqua. Et ſic debet recurri ad Papam.c. per hoc.de hæreti.lib.vj.iuxta not.in ſimili per glo. & doctores. in capit.paſtoralis.de reſcript. facit quod habetur per glo in c.vt officium.de hæretic. lib.vj. ſuper verbo ſeparanti.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum ob depoſitionem duorum aut trium teſtium teſtamentariorum,qui ſe non interfuiſſe dicant, an de falſo cauſari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes teſtamentarij qui ſe neque præſentes neque rogatos fuiſſe dicunt: teſtamentum vacillare faciunt.*

2 *Teſtamentum de falſo impugnatur cum duo aut tres teſtes inſtrumentarij dicto teſtamento contradicunt.*

3 *Subſtitutio facta pupillo matre exiſtente in medio per verbum commune ſubſtituo, & ſi decederet in pupillari ætate aut aliàs expreſſa cenſetur & matrem excludit.*

Quæſtio CCXCVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa Ioanneta Blande relictæ Iacobi Seylliadi & duas eius filias loci ſancti Marcellini, contra Stephanum Seylliadi fratrem dicti quondam Iacobi Seylliadi, vbi principaliter agitur ſuper validitade vel inualiditate teſtamenti dicti Iacobi Seylliadi, recepti per magiſtrum quondã Petrum Pororij notariũ ſancti Marcellini, de anno domini milleſimo cccclxxxix.de menſe Ianuarij, vbi prætenditur quòd dictus Iacobus Seylliadi teſtator inſtituit hæredem vniuerſalem Franciſcum Seylliadi eius filium legitimũ pupillum: Et caſu quo decederet in pupillari ætate, aut aliàs ſiue liberis ſubſtituit dictum Stephanum Seylliadi fratrem dicti teſtatoris. Et pariter dictus teſtator inſtituit hæredes particulares Ioannam & Anthoniã eius filias. Et in fine ſunt deſcripti xij.teſtes mares: licèt in quadam copia deſcripta non ſint deſcripti niſi nomine, & aliàs prout ibi plenius continetur. Sed ex aduerſo pro parte dictæ relictæ & eius filiarum fuit impugnatum dictũ teſtamentum: Et quòd dictus teſtator deceſsit ab inteſtato: Et ſuper hoc fuerunt examinati aliqui
1 teſtes teſtamẽtarij, †qui contradicunt dicto teſtamento: Et dicunt quòd non fuerunt præſentes nec rogati: Et ſic faciunt vaxillare teſtamentũ iuxta not.per gloſſ.& doctor.in l.j.§.Si quis neget.ff.quemadmo.teſta.apperian.& in cap. cùm Ioannes heremita.de fide inſtrumen.& in l. in exercendis.C.de fide inſtru, Sed ex aduerſò pro parte dicti Stephani ſubſtituti ad corroborationẽ dicti teſtamenti fuerunt examinati aliqui teſtes teſtamẽtarij, Et etiam aliqui teſtes extrinſeci nou nominati: qui deponunt iuxta continentiam dicti teſtamenti: Et etiam de alijs teſtibus qui contradixerant dicto teſtamento, quòd fuerunt præſentes. Et ſic oritur dubitatio ſuper va
2 liditate vel inualiditate dicti teſtamenti: † quia ex quo ſunt duo vel tres teſtes inſtrumentarij qui contradicunt dicto teſtamento: tunc impugnatur de falſo, iuxta not.per gloſſ.& Bartol. in d.§.Si quis neget, licèt inſtrumentũ poſsit coadiuuari per alios teſtes, iuxta not.per Ioan.Fab. & Angel.Are.inſti.de verbo.obliga.§.Item verborum, attamen quæſtio adhuc pendet coram curia. Et ideò quia opportet iudicem cuncta rimari.cap iudicantem.xxx.quæſt.vltima. Ideò fuit ordinatum exhiberi prothocollum ſeu notam origioalem dicti teſtamenti per cuſtodem papirorũ dicti Petri pereri notarij, qui recepit ſumptibus dictæ relictæ petentis. Et vlterius præſuppoſito ſed non conceſſo, & citra præiudiciũ veritatis, quòd dictum teſtamentum eſſet pro-
3 batorium fuit dubitatum † ſi dicta ſubſtitutiò pro tempore pupillaris ætatis matre exiſtente in medio ſit directa vel obliqua: quia dicta ſubſtitutio fuit facta per verbum commune, ſubſtituo: Et dictus Franciſcus pupillus deceſsit infrà tẽpus pupillaris ætatis. Et in effectu attento quòd dicta ſubſtitutio fuit facta cum diſtinctione temporum, hoc eſt, ſi decederet in pupillari ætate, aut aliàs, quòd talis ſubſtitutio cenſetur pupillaris expreſſa, & excludit matrem. l. præcibus.C.de impuberũ. & alijs ſubſtitutiõi.Et hoc ibi tenet gloſſ.mag.in fine, quam communiter ſequũtur doctores. in c.ſi pater. de teſta.li.vj. l.Papinianus.§.ſed nec impuberi. Et per Bartol. & cæteros in l.Centurio.ff.de vulga.& pupil. Et hoc tenet Bald. de Peruſio in tractatu ſubſtitutio.in materia compendioſæ, verſicu. iij. principaliter quæro.

ARGVMENTVM.

Condemnatus de falſo ſi petat prothocolla & regiſtra quæ fuerunt ſequeſtrata authore prætore ſibi reſtitui, & ſibi notarum expeditionem permitti an audiendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Prothocolla & regiſtra falſi quæſtione pendente ſequeſtrari poſſunt.*
2 *Notarius condemnatus de falſo officio priuatus cenſetur.*
3 *Notarius licèt de falſo condemnatus ſit inſtrumenta ante condemnationem recepta redigere in formam publicam poteſt.*
4 *Notarius an pendente quæſtione falſi inſtrumenta recipere poſsit.*
5 *Semel malus ſemper præſumitur malus in eodem malo genere.*

Quæſtio CCXCIX.

QVAERITVR ſuper condemnatione facta io dicta curia in crimine falſi contra Michaëlem deCurtaualle notariũ mandati Albonis in manibus magiſtri Ventoleti pro eo: quia dictus notarius falſificauerat quandam ratificationem cuiuſdam prætenſæ renunciationis. & quictationis cuiuſdam mulieris ad ſuggeſtionẽ & mandato Ioannis Bruni loci Anocrionis mandamenti Albonis. Et ideò comperta dicta falſitate dictus notarius fuit condemnatus ad priuationem officij tabellionatus: Et etiam fuit ſcallatus in ſtagno mali conſilij abſque alia pœna propter paupertatem. Sed dictus Ioannes Bruni particeps fabricationis dictæ falſitatis fuit condemnatus in cccc. libr. turno. conuertendis in reparatione conſiſtorij Delphina. Et expoſt facto dictus notarius ſupplicauerat curiæ narrando quòd nobilis Bartholomæus de porta caſtellanus Albonis ſequeſtrauit prothocolla ſub nomine iuſtitiæ petẽdo dicta prothocolla & regiſtrum ſibi reſtitui. Et licentiá ſibi impartiri groſſandi prothocolla & regiſtra per priùs per ipſum recepta ante dictã condemnationẽ falſitatis.
1 Nunc quæritur quid iuris. Et in effectu† pendente quæſtione falſi cõtra notariũ poſſunt eius prothocolla & regiſtra ſequeſtrari ad maiorẽ iuſtitiã .iuxta not.per Bartol. in l.j.§.ſi tabulæ.ff. de tabul.exhibend.& Bald.in l.fina. circa finem. C. de edend. Sed quoad authoritatem conficiendi & in formam publicam reddendi inſtrumenta in
2 formam publicam, † ex quo notarius eſt condemnatus de falſo, & deliquit in officio, cenſetur priuatus officio tabellionatus pro tempore futuro.l.ſi aliquid.C.de ſuſcepto.& arcbar.lib. x.ſecundum gloſſ.Barto.& communiter docto. in l.ſi quis ex argentarijs.§.cogentur.ff de edco.
3 †Sed quoad inſtrumenta recepta de tempore præterito illa poteſt groſſare & perficere: quia

fides in

fides in præteritum æſtimatur & retro trahitur, ſe
cundum Bal. Ange. Alexan. de Imol. in dict. §. co-
gentur. & per Bar. in l. ad teſtium. ff de teſti. pro
quo allegant glo. in authen. de tabellio. §. penul.
ſuper verbo. documẽtis. Et hoc etam tenuit Bar.
in repet. l. Barbarius Philippus. ff. de offi. prætho.
4 Et ibi per Bal. & Iaſo. † Et ibi etiam tenent quòd
pẽdente proceſſu quæſtionis falſi cõtra notarium
ꝙ tenent inſtrumẽta ꝑ ipſum recepta. de quo vide
ibi per Iaſonem, qui ponit etiam certas limita-
tiones, licèt ſit honeſtiùs quòd pendẽte quæſtiõe
falſitatis cõtra notariũ quòd ſe abſtineat à rece-
ptiõe inſtrumẽtorũ: ſecũdũ Bar. in d. l. Barbarius.
Et pariter ex quo notarius eſt condẽnatus de fal
ſo, & de fide rupta in officio, eadẽ ratione videre
tur quò ad inſtrumẽta vetera, quòd cõmitteretur
groſſatio & ſubſcriptio alteri fideli notario ſal-
ua commoditate dictorum prothocolorum no-
tario cõdemnato, qui recepit. ſaltem in parte, per
not. per Barto. in d. §. cogentur. Et ſemel vidi fieri
in curia Caſſenatiei in quadam ſentẽtia lata fal-
ſificationis lata cõtra quõdã notariũ, qui cõmiſe
rat quam plures reiterales & infinita falſitates in
officio ad præiudicium reipublicæ. Et daretur ei
occaſio iterũ falſificandi etiam quo ad inſtrumẽ
5 ta vetera: † quia ſemel malus præſumitur ſemper
malus in eodẽ genere delicti l. ſi cui. ff. de appella.
c. ſemel. de regul. iur. lib. vj. Et ita videtur ſentire
Bart. in d. §. cogentur. veruntamẽ ſuper hoc relin
quo cogitandũ. Et de materia habetur per ſpe-
cu. in titu. de inſtrumẽtorum editio. §. reſtat. ver-
ſic. ſed quid ſi tabellio. facit l. ſi quis decurio.
cum ibi not. C. de falſis.

ARGVMENTVM.

Notarius licèt de falſo commiſſo extra offi-
cium condẽnatus ſit: tabellionatus tamẽ officiũ
exercere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Notarius principis vel actorum de falſo condennatus*
officium exercere poteſt.

Quæſtio CCC.

QVAERITVR quid de notaro condem-
nato de falſo aut alio crimine extra officiũ:
an per hoc cenſeatur prohibitus recipere instru
menta, & exercere officium tabellionatus? Et di-
cendum eſt quòd nõ ſecundum Bar. in l. eadem.
ff. ad leg. iuli. pecu. & in l. ſi aliquid. C. de ſuſcep.
1 & archa. lib. x. † niſi eſſet notarius principis, vel
notarius actorũ. ſecũdũ Bar. in d. l. eandẽ. de quo
per doctores in l. ſi quis ex argẽtarijs. §. cogẽtur.
ff. de eden. Et in l. Barbarius. ff. de offic. præthor.
& per panor. in c. fraternitatis. de heretic.

ARGVMENTVM.

Notarius qui falſum commiſit: an ſecretè cõ
dennari poſſit, & ſententia noctu ferri ex cauſa.

SVMMARIVN.

1 *Sententia publicè & in loco ſolito ferri debet.*
2 *Inſtrumenta recepta per notarium tolleratum in officio*
an valeant.
3 *Iudex ex cauſa in ſententia notario condennato de fal-*
ſo inſtrumenta recipiendi facultatem reſeruare poteſt.
4 *Sententia diffinitiua quandoque noctu ferri poteſt: hoc que*
neceſſitate cogente. Item & interlocutoria.
5 *Sententia aut contractus quando noctu fiunt, tria lumi-*
naria requiruntur.

Queſtio CCCI.

QVAERITVR an notarius qui commi-
ſit falſum in officio licitè poſſit cõdennari
ſecretè in camera iudicis pro ſaluando honorem
notarij & ſuorum parẽtum, ne fiat publicè. Du-
1 bium facit: † quia ſententia debet ferri publicè.
& in loco ſolito iudicij. l. cùm ſententiam. C. de
ſenten. & interlo. omnium iudic. & l. ſi. ff. de iuſt.
& iur. l. ſi vt proponis. la ij. C. quo mod. & quan-
do iudex. tamen in contrariũ videtur tenere Bal.
in l. ij. C. de ſentent. & interlo. omni. iudic. & in l.
Barbarius philippus. ff. de offi. præto. & ibi per
Iaſon. in l. Si quis ex argentarijs. §. cogentur. ff.
de edem. & in l. iubemus. §. ſane. C. de ſacroſanct.
2 eccle. & in l. j. C. de teſta. † & iſto caſu tenent in-
ſtrumenta recepta per talem notarium tollera
tum in officio. ſecundum Bald. & Iaſon. vbi ſu-
3 prà, pro quo etam facit: † quia iudex ex cauſa
poſſet reſeruare in ſententia notario condamna-
to de falſo facultatem recipiendi inſtru. & hoc ex
cauſa. iuxta not. per glo. & Bar. in l. diuus. ff. de
iureiur. & in l. ſi quis in principio teſtamẽti. §. mi-
lites. ff. de leg. iij. & l. militibus, & ibi per Alex. &
Iaſon. C. de teſta. milit. faciunt not. per glo. & do-
ctores in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his
qui not. infamia. & in l. & ſi ſeuerior. eo. tit. C. &
iſtud contingit ſæpè propter honorem paren-
tum & puellarum quæ reſtant ad nubendum, ne
irrogetur eis infamia facti, & vt faciliùs filiæ re-
periãt partitũ ad nubendũ. & maximè iſtud con-
tingit in aſsiſia quòd interdum iudex ex cauſa
pronunciat aliquam in queſtũ in camera & non
in publico, vt ſatisfiat reipublicæ. l. licitatio. §.
quòd illicite. ff. de publica. & vectigalib. & vt ce-
dat in exemplum. l. j. C. ad leg. Iulli. repetund.
4 † Nam interdum ſententia diffinitiua poteſt
ferri ex cauſa neceſſitatis de nocte: ſecundum
Bald. in l. caſus. C. de teſta. & in l. non minorem.
C. de trãſacti. cũ tamẽ ſolennitate ſecundum Bal.
ibi. & pariter ſunt certæ locationes in quibus te-
net ſententia de nocte: ſecundum Bart. & cæte-
ros in dict. l. non minorem. Quid in interlocu-
toria ibi, & in c. cõſuluit. de offi. delegat. vide glo.
in. §. omnis. verſi. id autem. inſti. de verbo. obli.
ſuper verb. tribui debet. qui tenet, quòd inter-
locutoria poteſt ferri de nocte. Itẽ ſi poſſit † fer-
5 ri ſententia poſt diem peremptorij aſsignatã ma-
ximè quãdo iudex prorogat terminũ: verũtamen
quãdo ſentẽtia aut cõtractus fiunt de noctæ re-
quirũturũ tria luminaria. l. j. § . tria luminaria. ff.
de vent. in ſpi. ſecũdũ doct. in d. l. non minorem.

ARGVMENTVM.

Notarius exulatus ob falſitatem an inſtru-
menti confectionem retineat.

SVMMARIVM.

1 *Notarius reuocatus ab exilio an inſtrumenta recipere*
poſſit?
2 *Notario condennato de falſo inſtrumẽta recipere etiam*
alibi prohibetur.

Quæſtio CCCII.

QVAERITVR quando notarius con-
dennatus de falſo eſt bannitus à patria:

An poſsit recipere inſtrumenta? Et videretur dicendum quód ſic, quia potiùs videtur condennatus propter contumaciã, quã aliàs. ſecúdum
1 Bar. in l. ſi ideo. ff. de euictio. † Et maximè vbi notarius obtinuit literas de rapeau abolitionis bannimenti. Sed in cõtrariú videtur tenere Bal. in l. in exercendis. C. de fide inſtru. Et pro hoc
2 facit: † quia notarius dannatus de falſo, etiam prohibetur alibi recipere inſtrumenta: ſecúdum Bal. in l. nihil. C. de manumiſſ. vindict. quia infamia vbique comitatur & ſequitur infamé ſicut lepra leproſum. ſecundum gloſ. in l. ex eo. ff. de poſtulan. de quo per Iaſon. in dict. l. Barbarius philippus. ff. de offi. prætor.

ARGVMENTVM.

Notarius cõdẽnatus de falſo reſtitutus ad bonã famã nõ, niſi derogetur, ad officiú tabellionarus reſtitutus eẽſetur, nec creari tabellio poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Doctor qui per ſententiam doctoratu priuatus eſt, iterum doctorari non poteſt.*

Quæſtio. CCCIII.

QVAERITVR quãdo notarius cõdennatus de falſo impetrat abolitionem, vt reſtituatur ad bonam famam: an cẽſeatur habilitatus ad officium tabellionatus: et an poſsit iterum creari tabellio. Et dicendum eſt quod non. l. ſi aliquid. C. de ſuſcepto. & archa. lib. x. l. iudices. C. de digni. lib. xij. niſi princeps expreſsè in reſcripto derogaret iuri: ſecundum gloſ. & Ioan. de Plate. ibi. Nam nõ debet iterum creari notarius: cùm ſemel malus preſumatur ſemper malus. ſecundum Bald. in l. nihil. C. de manumiſſ. vindicta. † & idẽ in doctore qui ſemel eſt priuatus per ſententiam doctoratu: quia non poteſt iterum intrando examen doctorari. ſecundum Bald. in l. j. C. de libert. & eorum liber. & per Iaſon. in dict. l. Barbarius philippus. ff. de offi. prætor.

ARGVMENTVM.

Studendi modus.

SVMMARIVM.

1 *Studium quid.*

Quæſtio CCCIIII.

QVAERITVR ſuper modo ſtudendi, & quid ſit ſtudium. Et in effectu ſtudẽdum eſt alacri ſtudio: vt inſtit. in prohemio inſtitut. §. ſumma. quia quis debet delectari in ſtudendo, & habere affectionem. quia omnes gaudentes floridam ætatẽ faciunt: & ſpiritus triſtis deſicat oſſa: prouerbiorũ xvij. ſecundũ Bar. in prohemio. de iure. fiſc. libro deci. vnde Salomon ait: Melior eſt bucella panis ſicca cum gaudio, quam tota domus plena victimis cum iurgio. item melius eſt parum cum iuſticia quàm multi fructus cum iniquitate: ſecundum glo. in authent. de tabellioni. ſuper verbo. caute. collatio. iiij. allegat l. j. §. etiã. C. de veteri iure enuclean. † Nam ſtudium eſt vehemens applicatio animi ad aliquòd peragendum ſumma voluntate. ſecundum Bald. in l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſti. & iur.

ARGVMENTVM.

De tribus teſtamentis quod attendendum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamenta priora an per vltimum reuocentur.*
2 *Paganus cum duobus teſtamentis decedere non poteſt.*
3 *Subſtitutionem ſecundam inſtitutionem dici, licet poſterior ſit, iurıs eſt.*
4 *Subſtitutio facta per hæc verba, deueniat pleno iure, vulgariter, pupillariter & compendioſè ſubſtitutionem vulgarem directam inducunt.*
5 *Conditio ſi ſine liberis deceſſerit: an ad caſum quo non naſcatur trahatur.*
6 *Codicilli facti inter liberos: an vim teſtamenti habeant.*
6 *Teſtis deponens varia non creditur.*
8 *Teſtes teſtamentarij niſi de toto teſtamenti tenore deponant, non probant.*
9 *Teſtamentum primum per vltimum, quod præteritionis ratione nullum eſt, non tollitur.*
10 *Cauſa falſa in teſtamenti principio adpoſita teſtatoris diſpoſitionem vitiat.*
11 *Teſtamenti reuocatio ſine hæredis inſtitutione nõ valet.*
12 *Teſtamentum nuncu factum inter liberos non valet.*

Quæſtio CCCV.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicationis nobilis Claudiæ chappellæ, vxoris nobilis Hectoris Gentionis nobilis Franciſci pilloſij, contra nobiles Amedeũ Guiffredũ & Lodoicam eius filiam relictã nobilis Ioannis chapelli iunioris & Iacobum Guiſredi filium dicti Amedei & conſortes. Viſa ſerie trium teſtamẽtorũ nobilis quõdã Ioãnis chapelli ſenioris & cuiuſdã codicilli quorũ primũ teſtamentum fuit conditum de ann. domini milleſimo. cccc. lxxxiij. die. xx. mẽſis Iulij, vbi inter cetera ibi ordinata dictus teſtator inſtituit hæredes particulares eius filias legitimas: videlicèt Lodoicam vxorem nobilis Franciſci Lippe & Claudiã vxorem nobilis Hectoris Gentonis quamlibet in earum dote conſtitutã & vltra in. xxv. florenorũ? In ceteris verò Vniuerſis & ſingulis bonis ſuis inſtituit hæredem vniuerſalem & ore ſuo proprio nominauit nobilem Ioannem chappelli eius filium. Et caſu quo decederet ſine liberis legitimis ſubſtituit dictã Claudiam vxorem nobilis Hectoris Gentonis pro medietate & nobilem Franciſcum pilloſij de Alamando eius nepotem pro alia medietate. Et caſu quo dicta ſubſtitutio haberet locum augmentauit dotem dictæ Loyſæ de ducentum ſcutorũ auri. Item voluit & præcepit dictus teſtator, quòd dictus Ioannes chappelli hæres vniuerſalis ſtare habeat ſub regimine dictorum Hectoris gentonis & Franciſci Pilloſij donec fuerit ætatis. xx. Ann. Et alias prout ibi plenius continetur: receptũ per Franciſcum Fabri notariũ gonecllini. Secũdum verò teſtamentũ conditum de anno domini milleſimo. ccccl xxxvij. die. xxij. menſis Nouembris: vbi in effectu dictus nobilis Ioannes chappelli teſtator inſtituit hæredes particulares dictas Loyſiam & Claudiam eius filias legitimas per modú contentũ in dicto eius primo teſtamento: dictú verò Ioannem chappelli eius filium inſtituit hæredem particularem in quinque cẽtum florenos monetæ currentis, cum vſufructu omnium bonorum ipſius teſtatoris. In cæteris autem bonis ſuis dictus teſtator inſtituit hæredes vniuerſales primogenitum maſculum dicti Ioannis chappelli eius filium, & liberos liberorum ſuorum maſculos naturales & legitimos vſque in infinitum

Verum

Verum quia forſitā euenire poſſet quod Deus ad uertat, quòd dictus Ioānes chappelli eius filius vel filij filiorum ſuorū vſque in infinitū maſculi naturales & legitimi hæredes inſtitnti naſcituri decedere poſſent nullis relictis liberis maſculis naturalibus & legitimis: ideò eo caſu dictus teſtator ordinauit, quòd dicta ſua hæreditas pleno iure ſine quacunque detractione legitimæ vel quartæ trebellianicæ, vel quacunque alienatione quā totaliter fieri prohibuit, deueniat ad dictam nobilem Claudiam eius filiam: & poſt ipſam nobilem Antbonium Gentonis eius filium pro medietate: & ad dictum nobilem Franciſcum pilloſij eius nepotem pro alia medietate omnium bonorum ſuorum vulgariter, pupillariter & per fideicommiſſum, cum clauſula annullans & reuocās præcedētia teſtamēta & codicillos, receptum per Reymondum Berangerij de alauardo & Ioannē Tanelli de tanello notarios publicos. Tertium vero teſtamētū dicti chappelli teſtatoris conditū de anno milleſimo cccclxxxviij. & die. xxviij. mēſis Martij, vbi in effectu dictus teſtator inſtituit hæredes particulares dictas Loyſiā & Claudiam eius filias in earum dotibus per modum ſuprà declaratum dictum: verò Ioannem chappelli eius filium legitimum inſtituit hæredem particularem in dictis quinque centum florenis monetæ currentis cum vſufructu bonorum ſuorum inſtituendo ſcilicet, primògenitū dicti Ioannis chappelli: & conſequenter liberos maſculos deſcendentes in infinitum per modum ibi declaratum, ſubſtituendo dictam Claudiam & Franciſcū pilloſij: caſu quo dictus Ioānes chappelli eius filius vel filij filiorum ſuorum maſculi decederent ſine liberis, eo caſu contingente filius eorundem excludendo. & alias per modum ibi contentū, cū clauſula reuocās, caſſans & ceter. receptū per Petrum Braſe. Quarto loco fuit cōditus codicillus per dictū teſtatorē de anno milleſi. cccclxxxviij die prima Menſis Aprilis receptus per dictū Frāciſcum fabri: vbi in principio narrat ꝙ dictus chappelli fecit ſuū vltimū teſtamentū receptum per dictum Franciſcum fabri eundem notarium in quo inſtituit eius hæredem vniuerſalem dictū Ioannem chappelli eius filium. Igitur addidit dicto teſtamento quo ad certa legata pia ibi declarata: in cæteris verò vniuerſis & ſingulis bonis ſuis in dicto teſtamento cōtentis dictus codicillās per dictos codicillos dictū ſuū teſtamētū inquantum poteſt laudauit, confirmauit penitùs & approbauit, & babere voluit plenam vim & robur ac etiam firmitatem, receptum in præſentia ſeptem teſtium: quorum fuit vnus dictus Franciſcus Pilloſij, & aliàs prout ibi pleniùs cōtinetur. Viſa etiam ſupplicatiōe dictorum nobiliū Claudiæ vxoris Hectoris gentonis & Franciſci pilloſij, vbi potuit ſe mitti in poſſeſſionē bonorum dicti teſtatoris: tam ex diſpoſitione l. fin. C. de edic. diui Adria. tollen. quā prætoria auctoritate ipſorum cuiuslibet magiſtrali: & alias de iuſticia eiſdem prouideri. Viſa etiā depoſitione certorū teſtium inſtrumentariorū deſcriptorū in dicto codicillo, & alijs videndis, præſuppoſito ꝙ partes ſint in cōpromiſſo & tractatu amicabili, prout

ita affirmant dicti gentonis & pilloſij videtur
1 dicendum † quòd dictum vltimum teſtamentum
receptum per dictum Petrum graſe, in quo fuerunt ſubſtituti dicta Claudia & dictus Frāciſcus
pilloſij iure directo vulgariter, pupillariter compendioſæ, prout verba ſonant, ſit de iure validū:
& quòd per illud teſtamentū rūpantur & tollātur priora teſtamenta, ex quo poteſt adiri hæreditas ex dicto teſtamento de iure ciuili. §. poſteriore. inſtituta quibus modis teſtamentum infirmatur. l. j. & l. poſthumus. §. ſi paganus. & l. cùm in
2 ſecundo. ff. de iniuſt. rupt. irritóque teſta. † Quia
paganus non poteſt decedere cum duobus teſtamentis: vt ibi habetur. Quia teſtamētum poteſt
aſſumere vires à gradu ſubſtitutionis. l. iij. cū ibi
nota. ff. de libe. & poſtb. quia ſubſtitutio dicitur
cōditionalis inſtitutio. l. cohæredi. §. fi. ff de vul-
3 ga. & pupill. Hinc eſt † quod ſubſtitutio dicitur
ſecunda inſtitutio, etiam ſi ſit vlterior: ſicut de ſecundis nuptijs dicitur: ſecundum glo. communiter approbatā in rubrica. ff. de vulga. & pupilla.
Et talis ſubſtitutus iure directo poteſt intentari
remedium dictæ l. fi. C. de edict. diui Adria. tollē.
iuxta not. per gloſ. & Bart. in l. j. eod. tit. maximè
à die purificatæ ſubſtitutionis: prout ibi habetur:
prout contingit in caſu iſto. quia dicta ſubſtitutio eſt purificata: quia dictus chappelli filius ab
humanis deceſſit ſine aliquibus liberis Prætereà
4 † dicta ſubſtitutio fuit facta per verbum cōmune, deueniat pleno iure vulgariter pupillariter &
compendioſe. quæ verba inducunt ſubſtitutionem vulgarem directā: ſecundum Bar. in l. cēturio. ff. de vulga. & pupill. Et eſt in electiōe ſub
ſtituti qua via velit venire. l. recuſare. §. Titius.
5 cum ibi nota. ff. ad trebe'. Nec obſtat ſi dicatur †
quod dicta Claudia & Franciſcus pilioſij fuerūt
ſubſtituti eo caſu quo primogenitus maſculus
& alij liberi maſculi decendentes dicti Ioannis
chappelli filij decederent ſine liberis: Et ſic quòd
non euenerit talis caſus: quia dictus Ioannes
chappelli filius non babuit liberos, & ſic quod
defeceſit illa cōditio: & quod gradus inutilis &
perhemptus non poſsit producere alium gradum vtilem: quia poſtumus non natus non dicitur mori: quia viuus moritur & non econtra. l.
qui duos. cum ibi notatis. per gloſ. ff. de manumiſſ. teſta. Quia ad iſtud reſpondetur, quod
dicta ſubſtitutio non fuit concepta ſimpliciter
caſu quo dictus primogenitus maſculus & eius
liberi maſculi deſcendentes decederēt ſine liberis: ſed fuit concepta alternatiuè etiam ſub alio
caſu, videlicèt caſu quo dictus Ioannes chappelli filius vel filij filiorum ſuorum in infinitum
decederent ſine liberis: & ita quādo ſubſtitutio
eſt concepta ſub pluribus conditionibus alternatiuè, ſufficit alteram partem eſſe veram. vt
Inſti. de hæredibus inſtituendis. §. ſi plures. l. ſi
hæredi plures. ff. de conditi. inſtitutio. licet
etiam poſsit fieri ſubſtitutio vulgaris poſthumo
non nato. l. ab exhæredatis. §. fi. ff. de lega. j. vbi
caſus, & in l. qui ventri. ff de vent. inſpiciendo. &
ibi gloſ. quod quando poſthumus non naſcitur,
ſubſtitutio valet in vim vulgaris ſubſtitutionis.
Et ita talis ſubſtitutio valet ſiue poſthumus naſ-

citur, & ſiue decedat ſiue liberis: ſine etiā nō naſcatur: cum ſit eadem ratio. l. fin. C. de inſtitu. & ſubſtitu. ſub condit. factis. Et ſic non obſtat ſi ex aduerſo opponatur, ꝙ non apparet de inſtitutione hæredis certa: cū non fuerint nati poſthumi: quia imò tenet talis inſtitutio de poſthumo nepote ſiue proprio ſiue extraneo. §. poſthumo. inſti. de lega. l. placet. l. Gallus. in principio. & §. illa inſtitutio. ff. de liberis. & poſthum. quia ſufficit quod ſit certa perſona de incertis. l. quidam. ff. de rebu. dubi. ſecundum gloſ. in l. id quod pauperibus. C. de Epiſc. & cleri. Et iſtud non eſt dubium: quia in vltimis voluntatibus poteſt relinqui liberis naſcituris, etiam ſi non ſint in rerum natura tempore teſtamenti. l. ſolemus. & l. cùm vir. & l. ſi ita. ff. de condition. & demonſtratio. & in defectum poſthumi poteſt ſubſtitui: prout ſupra dictum ſuit. dict. l. ab exhæredati. §. fin. ff. de lega. j. Non
6 obſtat ſi dicatur, quod † inter liberos quando pater facit codicillū, quod poteſt adiri hæreditas & reuocari primū teſtamētū: quia ſufficit quoquo modo appareat de voluntate patris. l. filij. & l. fin. C. famil. erciſcundæ. facit l. hac conſultiſsima. §. ex imperfecto. & §. ſi quis autem. C. de teſtamēt. hoc tenet Bart. in dict. §. Si quis autem. & in l. ij. ff. de iniuſt. rup. irritóque teſta. & in l. militis. ff. de teſta. milit. licèt Bald. & Salicet. in dict. l. filij. teneant contrarium, & Angel. & Ioan. de Imol. in dict. l. ij. ff. de iniuſt. rupt. irritóque teſta. pro quo videtur gloſ. in dict. l. filij. quæ tenet, quod quando pater facit condicillos inter liberos, nō habet vim, teſtamenti ex quo ibi nō eſt inſtitutio hæredis. l. non codicillum. C. de teſta. Verūtamē præſuppoſita opinione Bart. pro vera, quod codicilli facti inter liberos habeant vim teſtamēti: illud procederet vbi teſtator per dictos codicillos reuocaſſet dictū vltimū teſtamentū receptum per dictum Petrū Braſe. Sed in dictis codicillis non eſt adiecta illa clauſula, Caſſans, reuocans priora teſtamenta. Non obſtat ſi dicatur, quòd ſunt aliqui teſtes inſtrumentarij dicti codicilli qui videntur deponere plus fuiſſe dictum quàm ſcriptum. per notarium: videlicèt dominus Ioannes Sandreti vicarius goncellini, qui deponit quòd dictus teſtator faciebat codicillum ſuper teſtamento recepto per dominum Franciſcum Fabri, licèt in craſtinum voluerit addere & detrahere dictæ eius depoſitioni, quòd dictus chappelli dum interrogaretur per quem volebat eius legata ſolui & adimpleri, quòd ipſe reſpondit per ſuum hæredem in genere abſque nominando ſpecia-
7 liter hæredem: † Et ſic non eſt ſtandum tali teſtimonio, cùm deponat varia. l. qui filia ff. de teſti. l. nullam, C. de teſti. l. eos ff. de falſ. & maximè quia ex interuallo non potuit corrigere ſuum dictum. c. prætereà. de teſti. cogen. Secundus teſtis qui eſt deſcriptus in dicto Codicillo vocatus Anthonius pallici in effectu deponit quòd fuit præſens in dicto Codicillo: & quòd dum ipſe chappelli interrogaretur per dominum Philippum de Comerijs priorem conuentus per quem volebat adimpleri & ſolui legata ſua: qui reſpondit. quod per Ioannem Chappelli eius filium legitimum, quem inſtituerat hæredem in dicto teſtamento recepto per dominum Franciſcum Fabri: & quod volebat ipſum eſſe eius hæredem: vt in dicto teſtamento ordinauit & ibidē eſt ſignatus in fine dictæ eius depoſitionis. Tertius teſtis vocatus Ioannes Fabri, qui nō reperitur deſcriptus in codicillo: qui deponit, quod poſtquam dictus chappelli receperat extremam vnctione ipſe fecit certa legata, quæ recepit dictus Franciſcus Fabri. Et quòd dictus chappelli volebat dictum eius filium eſſe vnicum hæredū vniuerſalē. Quartus teſtis vocatus Guigo Bochardi teſtis inſtrumentarius in dicto codicillo deſcriptus etiam deponit quòd dictus chappelli dicit, quòd volebat quòd dictus Ioannes chappelli eius filius, tunc præſens, eſſet eius hæres vniueſalis iuxta formā teſtamēti recepti per dictum Franciſcum Fabri. & licèt tale teſtimonium dictorū teſtium poſsit impugnari: quia non deponunt per eadē verba contēta ſuper cōtentis dicti codicilli: ſecundum Panor. in c. nihil obſtant. de verb. ſigni. & eſt ſpeciale in vltimis valūtatibus.
8 † quia niſi teſtes depnnant de toto tenore nihil probant, ſecundum Bald. in l. cū antiquitas. C. de teſtament. Veruntamen ex alio capite licèt in teſtamento imperfecto ratione ſolennitatis inter liberos ſufficiunt duo teſtes: dicta l. hac conſul-
9 tiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtament. † ait tamen quando vltimum teſtamentum eſt nullum ratione præteritionis nō tollet primū. l. ſi filius. la prima. ff. de liberis & poſthumis. Et ita eſt in propoſito: quia præſuppoſito & non conceſſo & citra præiudiciū veritatis, ꝙ dictus codicillus valeret in vim teſtamenti: & præſertim propter depoſitionem illorum teſtium, qui deponunt, quòd dictus teſtator volebat quòd dictus Ioānes chappelli eſſet eius hæres Nam illud verbum, volo, in vltimis voluntatibus inducit diſpoſitionem. l. quoniam indignum. C. de teſtament. l. qui volebat. ff. de hæredi. inſtitutend. iuxta not. per Bartol. in l. j. C. de ſumma trini. veruntamen in dicto codicillo cùm fuit facta mentio de dictis Loyſia & Claudia eius filiabus: Et ſic dicitur nullum ratione præteritionis: cùm ſint in poteſtate teſtatoris: ſecus ſi eſſet filius emancipatus præteritus. l. ſi duobus §. ſi prius. ff. de contra. tabul. ſecūdum Bartol. quinimò per ſecundum teſtamētum imperfectum, in quo ſunt inſtituti aliqui hæredes venientes ab inteſtato, non tollitur præcedens teſtamentum: niſi in poſteriori teſtamēto eſſent inſtituti omnes venientes ab inteſtato equali gradu, ſecundum Alexandr. de Imol. in dicta l. hac conſultiſsima. §. ſi quis autē. C. de teſtamentis. Non obſtat etiam ſi dicatur quòd quando primum teſtamentum a ruptum per ſecūdum, quod poteſt primum teſtamentum ex poſt facto conualidari quādo appareret de volutate teſtatoris ſaltē ope exceptionis. l. qui liberis. §. ex teſtamento. ff. de cōtra tabul. Et ita eſt in propoſitio, quia dicti Guiffredi qui prætendunt eſſe hæredes ſcripti dicti Ioannis chappelli iunioris vltimo defuncti ſunt in poſſeſsione dictorum bonorum: Et ſic quod

quòd habuit ius excipiendi. Quia ad iſtud reſpõdetur quòd ille eſt caſus diuerſus, quando teſtator incidit ſupremas tabulas, vt priores validarentur: ſecus autem quando in vltima voluntate teſtator confirmat primum teſtamentum: quia tunc non poteſt conualidari, niſi in vim fideicõmiſsi. l. ſi quis priore. ff. ad trebellia. l. ſi poſthumus. §. primo ff. de liber. & poſthu. Et per conſequens etiam ſubſtitutio facta in teſtamento recepto per dictum Franciſcũ fabri de dicta Claudia & dicto Franciſco piloſij remaneret valida, ſaltem in vim fideicommiſsi, vbi præſupponitur quòd dictum teſtamẽtum receptum pèr dictum Petrum braſeeſſet ruptum per dictum codicillũ, vbi præſupponeretur validus: quia poſſet etiam impugnari dictus codicillus, cũ interuenerit error in præfatione dicti codicilli, inquãtum ibi atteſtatur, quòd dictus teſtator fecit ſuũ vltimum teſtamentum ruptum per dictum Fran
10 ciſeum fabri: quod tamẽ eſt primum in ordine.† Et ita falſa cauſa vitiat diſpoſitionem teſtatoris, quando eſt in prefatione teſtamenti: quia denotat cauſam finalem. l. fina. & ibi per gloſſ. Bartol. & Ioannem de Imol. ff. de hæred. inſtituend. Et Maximè quia dictus teſtator aliâs non fuiſſet relicturus. l. cũ tute. §. falſam cauſam. ff. de conditionib. & demonſtrationib. attenta qualitate dicti Ioannis chappelli filij, qui erat ſimplex: & teſtator volebat obuiare ne poneret bona ſua extra eius parentes & attinentes: prout ſuper hoc depoſuerunt plures teſtes. Præterea aliqui teſtes teſtamẽtarij deſcripti in dicto codicillo ſuper. xxv. & xxvj. dictorum articulorum Gentonis & pilloſij deponunt vti dict. Philippus de cominis, quòd ipſe ſolum fecit certas oblationes & legata pia & quod non audiuit reuocare aliquod teſtamentum nec reuocare aliquos hæredes ſaltem, quòd recordetur. Idem deponit Ioannes Graci, qui pro tunc erat famulus nobilis Amordei Guifredi, & erat præſens in dicto codicillo, & non audiuit recitari aliquam inſtitutionem hæredis. Idem deponit Philippus fabri qui pro tunc erat ſeruitor domini Philippi de cominis, licèt deponat per verbum nõ recordatur. Et ita apparet de contrarietate dictorũ teſtiũ inſtrumẽtariorum. Nõ obſtat etiam inquantum nouiſsimè ſit producta quidam prætẽſa reuocatio facta per dictum nobilem Ioannem Chappelli de anno milleſimo. cccclxxxviij. die. xx. menſis Ianuarij de teſtamento recepto per Reimũdũ Buringarij & Ioannẽ tanethi declarans eius animum, quòd teſtamentum receptum per dictum Franciſcum Fabri de anno domimini milleſimo. cccclxxxiij. & die. xx. menſis Iulij, quod fuit ibi lectum & recitatũ lingua layca tenorẽ eiuſdem & cõtenta ibidem approbauit & cõfirmauit, & alias prout ibi habetur: quia
11 talis reuocatio non tenet, ex quo fuit facta ibidẽ inſtitutio hæredis. vt inſti. quibus mod. teſta. in fir. §. ex eo. nec ſufficit recitatio teſtamenti & inter liberos, niſi teſtator ore proprio nominet hæredẽ. l. iubemus. C. de teſtamẽ. nec pariter ſufficit dicere coram ſeptem teſtibus, quòd teſtator reuocat teſtamentum antea cõtractum: ſecundũ Bartol. in l. ſi iure. ff. de legat. iij. & maximè vbi non eſt curſus elapſus decennij. iuxta nota. in l.
12 ſancimus. C. de teſta.† quia inter liberos, etiam non tenet teſtamentum nutu factum ſecundum Angel. in l. in fraudem. §. primo. ff. de teſtamento milita. & Alexan. de Imol. in l. diſcretis. C. qui teſtamenta facere poſſunt. & maximè quia notarius non interrogauit teſtatorem ſuper nominatione hæredis. iuxta notata per Iaſon. in dict. l. iubemus. prætereà poſt dictã reuocationẽ fuit factum poſtremum teſtamentum receptum per dictum Petrum buſe.

ARGVMENTVM.

Iudices temporales an de matrimonio cognoſcere poſsint: & an ſtatuta laicorum prohibentia matrimonia valeant & teneant.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium eccleſiæ ſacramentum eſt.*
2 *Officiarij ſeculares de matrimonio cognoſcere non debent.*
3 *Filius vel filia ſi alio quàm in loco domicilij transferatur, ante omnia in priſtinum ſtatum reſtituenda eſt.*
4 *In matrimonio contrahendo patris conſenſus requiritur.*
5 *Statuta laicorum matrimonij prohibitiua ſub pœna an & quando valeant.*
6 *Statutum quòd puella ſine patris conſenſu non nubat, non valet.*
7 *Matrimonia contrahere eos qui de ſanguine regio ſunt, non, niſi cum Regis conſenſu, poſſe Galliæ conſuetudinis eſt.*

Quæſtio CCCVI.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicationis nobilis Katahrinæ Lantelinæ adultæ loci Alpium patriæ Valentinenſis, contra dominum iudicem & alios officiarios temporales Valentiæ & patriæ dictæ Katharinæ ſuper relaxamẽto ſequeſtri dictæ Katharinæ: pro eo, quia ipſa fuit ſequeſtrata per iudciem in domo nobilis Franciſci de Genaſio ad effectum nubendi eidem magiſtro hoſpitij reuerendi domini Epiſcopi valentiæ; ſuper quo ipſa petit ſe ante omnia reduci priſtinæ libertati in eius domo; aduerſus quæ ſe opponunt ſui patrui qui ſe pretendunt ſubſtitutos ex teſtamento patris dictæ Katahrinæ. Et opponunt de mala & inhoneſta vita matris eiuſdem, & de alienatione & diſsipatione bonorum ſubſtitutorum ſuper quo curia ordinauit informationes ſumi & interim dictam Katharinam tutè cuſtodiri in domo domini de Genaſio & eius vxoris: & nihil noui fieri. Nũc quæritur an dominus loci temporalis valeat ſe intromittere ſuper matrimonio puellæ: & an valeant ſtatuta laycorum prohibentia matrimonia ſaltem inter extraneos & gentes diuerſæ ſectæ puta, quòd Guelfus non nubat Gebelinæ. Et videretur dicendum quòd

non: † quia matrimoniũ eſt ſacramẽtũ eccleſiæ,
& matrimonia debent eſſe libera à pœna.capitu.
gemma. de ſponſali.l.Titia:ff.de verborũ obli-
2 gationib. † nec debent ſe impedire officiarij ſu-
per facto matrimonij.l.j.C.ſi quacunque prædi.
poteſta.Nec valet impetratio reſcripti.l.j.&.ij.C.
ſi nupt.ex reſcript. petan.Et licèt quando eſt
queſtio de matrimonio inter duos contendẽtes,
& timetur inferri violentia puellæ debeat col-
locari in aliqua domo honeſta,vbi nihil timeret
valeat.capitul.locum. de ſponſa.vbi debet gau-
dere plena ſecuritate.l.iij §.hoc interdicto &.§.
ſi quis valente.ff de liber.exhib.Et ibi Bartol.
qui not.argumentum contra illos qui ducunt &
3 retinent puellas † Et quando pupillus vel pupil
la trãferũtur alibi quàm in domo domicilij vel
originis ante omnia debent ibi reduxi:ſecũdum
Specu.in titulo de tutel §.final.verſiculo, ſed po-
ne.Præterea dominus non poteſt impedire matri
monium ſubditis:quoniam teneat matrimoniũ:
capitu.primo de cõiungi ſeruor.licèt dñs nõ pri
uetur iure ſuo,& hoc inter ſimiles:ſecus ſi liber
matrimniũ contrahat cum ancilla ignoranter:
quia tunc ſeparatur matrimonium,niſi expoſt
facto conſentiat.capitul.propoſuit.capitulo ad
matrimonium.de.coniugi.ſeruo.facit capitu.de
natis ex libero ventre.licèt de honeſtate requira
tur conſenſus domini. iuxta nota. per gloſ. &
Ioannẽ de Plat.in l.cùm ſatis. & l. quẽadmodũ.
C.de agrico.& ſenſi.libr.xj.ſecus de iure ciuili di
4 citur†de matrimonio filij vt requiratur cõſenſus
patris.l.Paulus.ff.de ſtatu hominum.licèt ſecus
de iure canonico vt ibi nota.per gloſſ.& doctor.
5 Sed rrdeundo ad queſitum,† quòd non teneant
ſtatuta laycorum ſuper matrimonio prohibi-
tiua ſub certa pœna, tenet Ioan.And. in nouel-
la in c ſtatutum.de hæretic.lib.vj.Et hoc verum
niſi tale ſtatutum fieret ex aliqua cauſa publica:
quia tunc valeret ſtatutum quantum adhoc
vt incurratur pœna.Et hoc tenent Bart.& Ioan.
de Plasea.in l.Edicimus.C.de muri.lib.xj.puta ſi
fieret ſtatutũ,per quod prohiberetur matrimo-
nium inter perſonas diuerſarum ſectarum vbi
poſſunt licitè contrahere in eadem patria.facit
l.j.C. ne chriſtianum mancip.hæretic. vel iudæ.
&hoc tenent Bald.Angel.& Iaſon.in l.j.§.huius
ſtudij.ff.de Iuſt.& iur.facit quod habetur in c.
de illa.c.quanto.& c.gaudemus.de diuort.quan-
do alter cóiugum labitur in hæreſim vel aliam
ſectam prohibitam, quòd alter hæreticus non
tenetur cohabitare. Et vt fertur iſti Valdenſes
non permittunt nubere eorum filias in alia
6 diuerſa ſecta.† An veleat ſtatutum quòd puel-
læ non nubant ſine conſenſu patris. Et dicen-
dum eſt quòd non regulariter, de quo vide per
Jaſon. remiſsiuè in dict.§.huius ſtudij. Et præ-
miſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem de facto
7 †in Regina Franciæ quando tractatur de ma-
trimonio inter illos de ſanguine Regio ant eo-
rum filias,quòd non audent contrahere ſine li-
cẽtia Regis ne nubãt iuuenes inimicis & aduer
ſarijs aut tenentibus partitũ cõtra Regẽ. Attamẽ
in hac patria per libertates patriæ prohibetur do
mino noſtro Delphino ſe intromittere de matri-
monio filiarum: ſed relinquere deliberationi pa-
rentum:vt faciunt not.per Bal.in l.j. C.de nupt.

ARGVMENTVM.

De quæſtoribus ſancti Anthonij & eorum contentionibus ſuper illius reliquijs.

SVMMARIVM.

1 *Reliquiarum declaratio ad Papam ſpectat.*
2 *Monaſterium montis maioris vnitum eſt cœnobio ſancti Anthonij Viennæ.*
3 *Quæſtores extranei ſub alicuius ſancti nomine mittendi non ſunt*

Quæſtio CCC VII.

QVAERITVR ſuper ſupplicatione reue
rendi domini abbatis & totius capituli or-
dinis ſancti Anthonij contra aliquos quæſtores
monaſterij abbatiæ montis maioris in prouin-
cia:qui veniunt in hac patria delphinali ad le-
uandũ quæſtas:& obtinuerũt literas deplacet ab
aliquibus diœceſanis ad colligẽdũ dictas quæ-
ſtas:dando intelligi populo quòd reliquiæ bea-
ti Anthonij de egipto exiſtunt in dicto mona-
ſterio montis maioris: & vt ſecurius exiſterent
tranſtulerũt dictas reliquias,vt fertur,ad eccleſiã
ſancti Iuliani Arelatenſis.Sed exaduerſo dicunt
dictus dominus Abbas & religioſi totius ordi
nis ſancti Anthonij,quòd dictæ reliquiæ ſancti
Anthonij de Egipto veraciter exiſtunt in dicto
monaſterio ſancti Anthonij Viẽnenſijs: & quòd
ſuper hoc obtinuerunt declarationem in curia
1 Romana de tempore Innoc.viij.† Ad quẽ ſpectat
declaratio in talibus: cùm ſit de maioribus ca-
ſibus.capitulo primo,de reliqui&venerat.ſanct.
capitu.maiores.de baptiſm.capitu.quod tranſla
tione.cum ibi notat.de offic.lega.Et licèt de tem
pore Bonifacij Pap.viij.fuerit aſsignata penſio
dicto monaſterio mótiſmaioris ſuper dicto mo-
naſterio ſancti Anthonij annuatim ſummam
mille.ccc.Ducatorum & deinde fuiſſet aucta ad
mille.ccccc.Ducatorum.Et conſequenter fuiſſet
reducta & moderata ad medietatem propter one
ra dicti monaſterij ſancti Anthonij,cùm non po
tuiſſent ſuportare hoſpitales & alia onera: pront
etiam refert Ludouicus de roma. conſilio.tamẽ
ex poſt facto Innoc.viij.extinxit dictam penſio-
nem:& ad cedendas diſcordias dictorum mona-
2 ſteriorum † vniuit dictum monaſterium montis
maioris dicto monaſterio ſancti Anthonij: &
declarauit dictas reliquias ſancti Anthonij.exi-
ſtere in dicto monaſterio ſancti Anthonij in
Viennéſio.Et fuerunt obtentæ literæ confirma-
tionis Alexandri vj.Papæ moderni:licèt ex poſt
facto ad ſuggeſtionem trium ſtatuum patriæ
prouinciæ diſſoluerunt dictã vnionem præten-
dendo, quòd dictum monaſterium ſancti An-
thonij eſt in diuerſa patria,& longè diſtat à di-
cto monaſterio montis maioris:ſed ex poſt fa-
cto Papa modernus reualidauit dictam vnio-
nem,& caſſauit dictam diſſolutionẽ, & fuerunt
obtente ſentẽtiæ & literæ executoriales in au-
xilium brachij ſecularis in magno conſilio
Regio: & conceſſa manus fortis; & deputati
commiſſarij ad exequẽdum via militari. Sed re-

deundo ad quæſitum ſuper facto dictorum quæſtorum extraneorum montiſinatoris curia conceſsit literas exortatorias, per quas exortentur reueren. dominum Archiepiſcopum Ebredunẽſem & alios prælatos præſentis patriæ vt nõ admittant dictos quæſtores extraneos montiſmaioris: nec concedant literas de placet. Et ſi qui ſint layci, quòd detineantur per officiarios temporales: Et ſi ſint clerici per diœceſanos locosum. Et de abuſibus iſtorum quæſtorum habetur in capit. cùm ex eo. de pœn. & remiſsio. & clemen. de pœniten. & remiſsio. Et pro præmiſſis facit quod voluit Bald. conſilio cxlv. in j. parte, vbi tenet, quòd non debent admitti iſti extranei quæſtores in aliquo loco ſub nomine alicuius ſancti ad præiudicium antiquorum quæſtorum alicuius eccleſiæ. per iura ibi allegata.

ARGVMENTVM.

Officia collata per Gubernatnrem alicuius prouinciæ per illius mortem non vacant.

SVMMARIVM.

1 *Officium legati per Papæ mortem non expirat.*

Quæſtio CCCVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa interinationis dictarũ literarum doni officij nobilis Reymoueti de Vienneſio cuiuſdam miſtralliæ de vallibus mandamenti Viſiliæ, contra Ioannem Chalueti, pro eo quia dictus de Vienneſio impetrarat dictum officium miſtralliæ ab illuſtri quondam domino Ioanni de Fuxo Gubernatore præſentis patriæ Delphina. tanquàm vaccans per reunionem factam de dicto mandamento Viſiliæ domanio Delphinali ex accordio facto cum domina Ioanna de Francia naturali admirata Franciæ. Et licèt dictæ literæ dicti Parlamenti Delphinalis, etiam adhuc viuẽte dicto domino Gubernatore: tamen antequàm fuiſſent interinatæ deceſsit: Et ſic valebat prætendere dictus Chalueti, quòd expirauerant dictæ literæ per obitum dicti domini Gubernatoris, volendo etiam prætendere quòd officia inferiora in hac patria collata per dominum Gubernatorem vacant per ipſius obitum, quod eſſet multum præiudiciabile reipublicæ: & contrarium obſeruatur in dicta curia parlamenti. pro quo facit c. ij. de offic. delega. libr. vj. vbi per mortem Papæ non expirat officium legati de latere: cùm ſit ordinarius. facit cap. ſi ſuper gratia. de offic. delega. libr. vj. quia beneficium debet eſſe perpetuum. c. decet. de regul. iur. libr. vj. Et aliàs ſcripſit in alio volumine officiariorum. licèt quoad officium vice balliuorum & viceſeneſcallorum, aliqui volunt prætendere quòd vacent per nouum aduentum bailliuorum & ſeneſcallorum. iuxta formam creationis literarum bailliuorum. & ſimiliter per nouum aduentum domini Gubernatoris. Sed vt ſupradictum fuit, licèt dominus Gubernator poſsit conferre officia Caſtellaniarum Delphinalium, quando vacanc per mortem, aut aliàs. Secus propter nouum aduentum domini Gubernatoris. de quo pleniùs ſcripſi in dict. ij. volumine cauſarum miſtarum in materia officiorum.

Quæſtio CCCIX.

QVAERITVR ſuper cauſa ſtatuti, ſi quis per literas, Conſulum Cabeoli contra ſuſceptores pedagiorum mõtillij adherentiũ pro eo: quia dictus pedagiator fecit depoſitari pro pedagio quoſdam particulares dicti loci Cabeoli pro quibuſdam mercancijs, quas deferebant priuando dictos homines Cabeoli eorum poſſeſsione ſeu quaſi libertatis & exemptionis non ſoluendi pedagium: cùm fuiſſet ſufficienter facta fides de exemptione. iuxta not. per gloſſ. in clemen. præſenti. de appellatio. licèt dictus fuſsionis allegauerit, quòd pendeat lis coram iudice moutillij adherentis.

Quæſtio CCCX.

QVAERITVR ſuper licentia impertita à monaſterio mõtiſſluati, leuandi in mercatis publicis præſentis patriæ tercẽtũ ſommatas frumenti pro prouiſione alimentorum dicti monaſterij: videlicèt in mercatis Moraſij Bailliuatus ripparij coſtæ ſancti Andreæ. Dum tamen in qualibet vice non emant vltra decem ſommatas, ne inducatur cariſtia, & ne tollatur facultas emendi alijs. Et dum tamen non emant in granerijs, & quòd ceſſet fraus aut coluſio. Et ne ſub prætextu liciti cõmittatur illicitum & abuſus. l. qui ſub prætextu. cum ibi not. C. de ſacroſanct. eccle.

ARGVMENTVM.

De literis annalibus.

SVMMARIVM.

1 *Literæ annales gratìs conceduntur, nec cauſæ cognitionem important.*

2 *Literas annales impetrans cauere tenetur.*

Quæſtio CCCXI.

QVAERITVR ſuper literis annalibus Ioãnis Bruni notarij villarum bonondi mandamenti Phoyſij: vbi excipiuntur denarij Delphinal. & domini locũtenentis Gubernatoris ſeu locuntenentis generalis. Et dum tamen
1 fuerit diſpenſatum à iuramento. † Quia tales literæ ſunt de gratia, nec important cauſæ cognitionem, & non ſunt ſolitæ concedi per curiam niſi interuenerit conſenſus maioris partis creditorũ; Sed ſunt ſolũ ſolitæ cõcedi per principẽ vel dominum gubernatorem. iuxt. l. quotiens. C.
2 de precib. Impera. offeren. † Veruntamen iſto caſu debet caueri idoneè. l. vniuerſa. eod. tit.

2 *Tortura facta indicijs non præcedentibus poſtea rati-*
ficari non poteſt.
3 *Quæſtionem legitima indicia præcedere debere,de ſub-*
ſtantia & qualitate quæſtionis eſt.
4 *Informationes ſecretæ parte non vocata ſumptæ,nullius*
ſunt momenti.

Quæſtio. CCLXXXVII.

QVAERITVR quãdo quæſtio ſeu tortu-
ra eſt facta non præcedentibus indicijs, &
poſtmodũ ſuperueniunt indicia, quæ probãtur
in actis : an talis tortura iuſtificetur ex indicijs
poſtea iuſtificatis. Et dicẽdum eſt ꝙ nõ:ſecundũ
Bart.poſt glo.in l.maritus.ff.de quæſt.& Bal. in
l.fi.C.de accuſatio.& Angel.Aret. in tracta.ma-
leficiorũ ſuper verb.fama.in materia torturæ.in
in v. quæſti.quia in caſu iſto ordo iuris eſt per-
1 uerſus:ſecundum Bal.ibi. & eſt etiã ratio.†quia
interloqutoria non iuſtificatur ex actis ex poſt
facto ſequutis.cle. appellanti. de appellatio. ſe-
cundum Bart.in l.hæc autẽ.§.j.ff. ex quib. cauſ.
in poſſe.ea.& in l.ea multũ.ff.de cõditi.& demõ.
2 & pro præmiſsis facit:† quia quando a tortura
a eſt facta non præcedentibus indicijs,tunc nõ po
teſt ex poſt facto ratificari, etiam ſi perſeueret.l.
penult.ff.de quæſtio.& ibi Bart.ſecundũ Gandi-
num in tracta.maleficiorũ.in tit.de quæſt. verſi.
3 item pone.allegat l.Diuus.ff.de quæſtio. † quia
iſtud eſt de ſubſtantia & ſolennitate quæſtio-
nis,ꝙ debeant præcedere indicia legitima : quia
non eſt incipiendum à tormentis. l. j. in princi-
pio.& l.de minore.§.tormenta.ff.de quæſt.l.mi-
lites. C. de quæſt. & hoc etiam voluerunt Bald.
Angel.Alex.de Imol.in l.qui in aliena.§.Celſus.
ff.de acquir.hæred.Bald.Alberic. & Alexand. de
4 Imol.in l.ij.C.quod met.cauſ.†nec valent infor-
mationes ſecretæ parte non vocata ſumptæ.ſecũ-
dum Bart.in l.fi.ff. de quæſt.

a Tortura.Adde ꝙ tortura indebitè facta non im-
pedit reliquum proceſſum.l.ſ.C.de quæſt. & ibi
per gl.& Pari.de pu.ſuper verb.tortura.in.prin-
cipio.& per Bal.in l.milites.in fi.C.de quæſt.fa-
cit l.iij.C.ſi ex fal.inſtru.

ARGVMENTVM.

Tortus ita induratus,vt antequàm fateatur ſe per decennium tormenta paſſurum dicat, non ſtatim relaxandus venit.

SVMMARIVM.

1 *Tortura ex nouis indicijs repeti poteſt.*

Quæſtio. CCLXXXVIII.

QVERITVR quando tortus eſt ita ani-
mo & corpore induratus, ꝙ nihil vult con-
fiteri,imò dicit torqueatis me tantum quantum
velitis etiam per decem annos: an debeat incon-
tinenti relaxari.Et dicendum eſt ꝙ non:ſecundũ
Gandinum in d.tracta.malefi.in tit. de quæſt. §.
1 quid ſi tortus.†quia ſi ſuperueniant noua indi-
cia poterit repeti quæſtio,aliâs non.l. vnius.§.j.
ff.de quæſt. ſi autem non afferant noua indicia:
tunc iudex ſtatuet terminum competenter acto-
ri ad probandum vel iuſtificandum. & ſi probet
condemnabitur : ſi verò non probet, relaxabi-
tur. & hoc etiam tenet Guido de ſuſa in tracta.
torturæ,& Franc.Brun.in d.tracta.in ij.parte in
quinta quæſt.in fi.& Bart.in l.fi.in princip.ff.de
quæſt. & debet iſto caſu iudex facere mẽtionem
in actis,ꝙ habita tortura cum moderamine,non
inuenitur aliquid in reo, & ideò abſoluitur. &
per Angel. Areti. in tracta. maleficiorum. ſuper
verb.fama.in materia torturæ circa fin.

ARGVMENTVM.

De inquiſitione facta contra eos qui cariùs quàm vendatur triticum emunt.

SVMMARIVM.

1 *Pretium fori publici attendi debet.*
2 *Ementes cariùs blada in foro publico, vt alij cariùs*
emant,animaduerſioni legis Iuliæ de annona ſubiacent.
& nu.ſeq.
3 *In crimine legis Iuliæ de annona ſerui & familiares*
accuſare poſſunt.
4 *Leges tranſgredi in pœnis quandoquè licitum.*
5 *Emẽtes bladum vel vinum vt cariùs vendant, peccãt.*

Quæſtio. CCLXXXIX.

QVAERITVR ſuper cauſa inquiſitiona-
li contra Guilelmum de Monteu, & quendẽ
aliũ conſortem,pro eo,quia de hoc præſenti an-
no milleſimo. cccccj. de menſe Iulij quadam die
mercati in ala fori crimiaci dicti delati emerunt
ſeu foriſauerunt certã quantitatẽ frumenti aug-
mentando & incariando pretium : quia cùm
bichetus frumenti vendatur ſex aut ſeptẽ ſoli-
dis ; ipſi emunt octo ſolidis : prætextu cuius
populus ſurrexit cõtra ipſos:& ob iſtã cauſam
fuerunt intitulati & poſiti in carceres portæ
1 troinæ.†& licèt debeat attendi pretium fori pu-
blici ſecundum Bart.& Io. de pla. in l. ſeptẽ die-
bus.C.de erogat.milit.anno.lib.xij.veruntamen
2 in caſu iſto† quãdo aliqui in foro publico emũt
carius bladum, vt alijs carius emant : tunc debet
puniri,ſecundũ Bar.in l.ij.§.j.ff.de crimine ſtel-
lio.& tales dicũtur dardanarij qui ponunt cari-
ſtiam in populo.l.annonã. ff. de extraordinarijs
criminibus.& incidunt in legem iuliã de anno-
3 na, quod eſt crimen publicũ:† vbi etiam ſeruus
& familiares admittũtur ad accuſandũ.l. j. ff. ad
leg. iuliã. de anno. & licèt regulariter pœna ſit
viginti aureorum.l.ij.ff. ad leg. iuliam. de anno.
tamen pœna eſt arbitraria. & poteſt augeri vel
minui ſecundũ qualitatẽ delicti & perſonarum.
d.l.annonam.ff.de extraordinarijs criminibus. l.
quid ergo.§.pœna grauior. ff.de hij.qui not. in-
fam.l.& ſi ſeuerior. C. eod.tit.attenta qualitate
perſonæ dicti Gulielmi de Monteu qui eſt ho-
mo diues homo literatus, & qui exercet officia
Delphinalia,& tenet accenſamenta firmarum &
platearum adeò ꝙ eſt ſiniſtra præſumptio con-
4 tra eum : † & interdum licitum eſt leges tranſ-
gredi in pœna delictorũ,vt ceteris cedat in exem
plum.l.j.C.ad leg.iulii. repetentur ſecundũ Inn.
in c.j.de conſtitutio.& Bald.in authen.ſed nouo
iure.C.de ſerui.fugi.& Angel. in l. milites. C.de
quæſtio.conſiderato etiã, quia dictus Demõteu
fuit cauſa tumultus populi dicti loci crimiaci,
vbi eſt grauiſſima pœna. l. ij. C. de ſedioſ. Tum
etiã propter prohibitiones ſuper hoc factas:&
ſic dicti delati fuerũt trãſgreſſores prohibitionũ
& præcepto-

& præceptorũ ſuperiorũ. de qua materia etiã habetur per Ioan.fabr. & Ange. Areti.inſti.de publ.iudici.§.fin. Veruntamen ſecũdum Io. Fab.
5 ibi,iſtud procedit,† quando quis emeret bladũ aut vinum vt charius venderet,propter cupiditatem lucri:quia etiam peccat in foro cõſcientiæ. c.quicunque. xiiij. quæſt.iiij. Secus ſi emat,pro neceſsitate ſuæ prouiſionis,vel propter bonum comune:vt tempore chariſtæ ſubueniãt,& vẽdãt pretio quo tunc venduntur: quia tunc eſt permiſſum,ſicuti fecit Ioſeph. geneſ. xlj. ſecundum Inno.&Panor.in c.j.ne cler. vel monach. & per Panor.in c. nauiganti. circa finem, de vſu. facit quod habetur in c. in ciuitate.&c.conſuluit. de vſur.& per Hoſtien.in ſumma de vſu.§. an aliquo.verſi.quid ſi vẽdas.& per Lauren.de Rodul. in tractatu vſurarum quæſt.xxx.facit l.fiſtulas.§. frumenta.ff.de contrahen.emptio. & quod habetur per Bart.in l. cætera.§.ſi.ff.de leg.j. quãdo ſtatuto prohibetur emi frumentum,niſi pro ſuo victu.l.publicanus.§.de rebus.ff.de publica.& l. vniuerſi.C.de vectigali.

a Dardanarij. Addit.Dardanarij qui dicantur pulcre Nebricenſ.in lexico iuris ciuilis in dict.Dardanarius.C.M.

ARGVMENTVM.

Annona tenui exiſtente ne carius veneat communitas pretium ſtatuere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Emere, vendere vel contrahere nullum cogi regulare. Fallit cariſtia tempore.*
2 *Famis tẽpore horrea apperiri poſſunt: & mercatores vt viliori pretio blada vendant cogi poſſunt.*
3 *Famis acutiſsimus gladius.*
4 *Statutum ne quis emat bladum præter id quod ſibi deſit valet.*

Quæſtio CCXC.

QVAERITVR an tempore cariſtiæ poſſit communitas loci authoritate iuſtitiæ facere poni pretium in bladis & alijs victualibus. Et dicendum eſt quòd ſic:ne pauperes fame pereant.l.j.C.de Epiſco.& cleri.Et iſtud pertinet ad officium Epiſcopi,vt ibi habetur.c.j.de empti & venditio.l.j.§.cura carnis.ff.de offic.præfect. vrb. Et hoc verum dũ tamen pretium ſit iuſtum ſecundum Bart.in l.Imperatores.ff.ad l.Iuliam de anno.Et in l.Annonam.ff.de extraordinarijs criminibus. Et ſi ſint aliqui qui contradicant vendere iuſto pretio poſſunt puniri,ſecundum Bart.ibi de quo etiam per Ioan.fab.& Ange.Are
1 ti.inſti.de pub.iudi.§.fina.licèt† regulariter quis nõ cogatur vendere,emere vel aliàs contrahere.l. nec emere .C.de iure delibe.Iſtud tamẽ fallit tempore cariſtiæ:quia quis cõpelletur vendere etiam viliori pretio:ſecundum Iaſo.ibi,pro quo alleg. Bart.in dict.l.Annonam.licèt ibi aliter videatur loqui.& in dict.§.Cura carnis, faciunt nota.per
2 Cyn.& Bald.in dict.l.j.C.de epiſco.audientia.† Et pariter tempore famis poſſunt aperiri granaria,& etiam cogi advẽdendũ viliori precio:ſecundũ Bal.in l.ſi pedẽtes.§.j.ff.de vſufru.Pro quo fa
3 cit † quia famis dicitur accutiſsimus enſis,ſecundum Bal.in l.pactũ quod dotali. C.de colla.bo. quæſt.vl.Et ideò iſti qui faciũt granaria & emũt blada vt carius vẽdant,incidunt in leg. Iuliam.
4 de anno.& vocantur Dardanarij † Et ideò valet ſtatutũ ſuper hoc factũ,ꝙ nõ emãtur blada niſi vſque ad certã quãtitatẽ pro ſua prouiſione:ſecũdũ Sal.in d.l.j. C.de Epiſ.audien.& Ange.Are. inſti.de donation.§.fina.

ARGVMENTVM.

De reuiſione proceſſus.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia quæ ex partis facto prouenit, neque iudicem neque teſtem repellit.*
2 *Sententiæ tres quomodò conformes dicantur.*
3 *Aſſeſſorum officium quale ſit.*
4 *Iudex aſſeſſorũ conſiliũ non, niſi iuſtum ſequi tenetur.*

Quæſtio CCXCI.

QVAERITVR de tali caſu qui contingit de hoc tempore Mcccccj. Et de menſe Iulij ſuper proceſſu reuiſionis prioratus de Chauano inter Reuerendiſsimum dominum Aymarum de Poyſiaco abbatẽ ſeu commendatarium abbatiæ monaſterij ſancti Petri foris portam Viennæ.Et Reuerendiſsimum Ioannem Orioli prothonotariũ. Quia dictus de Poyſiaco recuſauit certos dominos curiæ ſuſpectos: ita quòd non ſunt niſi quinque in munero. Et ipſe impetrauit ſex cõmiſſarios ſeu adiunctos cum curia,ita quòd dictus proceſſus non poſſit decidi per alios. Et pariter dictus de Poyſiaco mouit iurgium contra aliquem ex dominis ad cautelam,
1 vt recuſet ipſum ſuſpectum:†Ita quòd talis inimicitia,quæ ſuperuenit ex facto partis, non debet repellere iudicem vel teſtem.iux.not. in ſimili per Bar.in l.j.§.cùm quis.ff.de quæſtionibus. & per Bal.in authen.ſed ſi dicatur.C.de teſti.ſuper quo proceſſu inter cætera fuit orta difficultas:quia dictus Orioli obtinuit tres ſententias in curia Romana ſuper petitorio cõtra dictum de Poyſiaco prætextu dicti prioratus de Chauano. Et licèt duæ ſecundæ vltimæ ſententiæ confirment primam:tamen fuit oppoſitum, ꝙ nõ ſint
2 conformes:†quia licèt in prima ſententia adiudicatoria dicti prioratus fuerit facta cõdemnatio fructuum à tempore litis:tamen expenſæ fuerunt compenſatæ:& per conſequens non videntur tres ſententiæ conformes, eſto quòd duæ vltimæ ſententiæ confirment primam: & quòd in duabus vltimis ſententijs fuerit facta condemnatio expenſarum & fructuum : quia videntur diuerſi articuli: cùm fructus primæ ſententiæ videatur diuerſi à fructibus ſecundæ & tertiæ ſententiarum.facit c.Reynaldus.de teſta.& c.Reinutius eod.tit. Et per glo.in cle.j. de re iudic.ſuper verb.Tres,& ſuper verb.alicuius. ad iſtud reſpõdetur. ſecundum Cardinalem Floren.in d.l.j.in j. oppoſitiõe, ꝙ ſufficit,ꝙ idem ſententiæ fuerunt latæ circa idem:ita ꝙ in ij.& iij. ſententijs cõfirmatorijs primæ nihil fuit immutatum de prima ſententia:& ſufficit ꝙ tres ſententiæ conformes fuerũt latæ ſucceſsiuè vel interpolatim ; ſecũdũ gl.in d.cle.j.& ita non poteſt opponi iuridicè, ꝙ nõ ſint conformes:quia in vltima ſententia non inducitur nouum grauamen : licèt ab vltimo grauamine condemnationis expenſarum poſſet appellari: ſecundum Angel.in l.vnic. C. ne lice. in vna eadẽmque cauſ.tertiò prouocare. Et licèt data diuerſitate opinionum inter curiam & aſſeſſores ſeu adiunctos, curia habeat concludere

3 †cùm officium aſſeſſoris non ſit iudicandi, ſed
4 conſulendi. † Et iudex non tenetur ſequi conſilium aſſeſſoris niſi ſit iuſtum: ſecundum Bart. in l.ſi conuenerit.ff.de re iudi. Et in dubio quando princeps reſcribit iudici ordinario potiùs videtur excitata iuriſdictio quàm delegata.c.licèt. de offic.ordina.

ARGVMENTVM.

Laudemia an debeantur ex venditione quinquaginta ſextariorum frumenti annui cenſus cũ directo dominio de puro & franco allodio prætextu omagij ſiue generalis recognitionis.

SVMMARIVM.

1 *Laudemia vt debeantur ſola recognitione, generali nõ, niſi recognitionis tempore recognoſcens tenebat & poſſidebat, probatur.*

Quæſtio CCXCII.

QVAERITVR ſuper cauſa fiſcali contra hæredes domini quondam Ioannis de ſancto Germano, vbi petierunt euocari dominum de Campis, & dominum Varne. Et pariter in dicta cauſa interuenerũt hæredes domini quõdam Stephani de Poyſiaco militis domini Altæripæ & ſeptani pro eo quia fiſcus petit laudimia ad rationem ſexti denarij pro quadam venditione facta per dictum dominum de Campis, dicto domino quondam Ioanni de ſancto Germano: de quinquaginta ſeſtarijs frumenti annui cenſus cũ directo domino de Puro & Franco allodio, præter quatercentum quinquaginta ſcutorum Regis auri coronæ: ac etiam pro quadam alia vẽditione facta per dominum quondam Geyriæ dicto domino de ſancto Germano de alijs, quinquaginta ſeſtarijs frumenti in mandamẽto Geyriæ, pretio quingentorum ſcutorum auri. Et licèt dicti cenſus primæ venditionis prætendant moueri de fundo & homagio Delphinali prætextu caſtri & mandamenti Viſiliæ, ob cauſam eiuſdam homagij facti per dominum quondam Guigonem Alamandi de anno domini Mcccc-
1 xiij. de caſtro & territorio de Campis, † & de cenſibus, quos percipiebat in mandamento Veſiliæ, tamen per talem recognitionem generalem non iuſtificatur intentio partis fiſcalis, niſi probaretur & iuſtificaretur, ꝙ tempore talis recognitionis, talis tenebat & poſſidebat: ſecundum Specu. in tit.de locato.§. Nunc aliqua.verſi.lviij. & per Oldra.conſi.cxxxuj.incipiẽte, factum tale. Et per Spec.vbi ſupra verſi.lix. Quia per talem generalem conceſſionem non acquiritur ius, niſi appareat de iure authoris.iux.no. p Bar.in l.ſi ſic. §.j.ff.de lega.j.& per Alex.de Imol.in l.locum.ff. de acquiren. poſſeſſ. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ talis recognitio generalis debeat generaliter intelligi ad præiudicium recognoſcentis; quia reſpõdetur ſecundũ Oldr.vbi ſupra, ꝙ illud eſt verũ, niſi ſubſequatur aliquid, quod limitet præcedentia. facit quod habetur per Bal.in c.j. de capitaneo qui curiã vendidit. Prætereà ex quo ſunt mutatæ perſonæ, debet fiſcus declarare & iuſtificare pleniùs ſuam intentionem. Et eodẽ modo poteſt opponi ratione ſecundi Laudimij, quod petit fiſcus ob cauſam reuenditionis factæ per hæredes dicti de ſancto Germano dicto domino de Campis: licèt dicti hæredes non tenerentur ratione dicti ſecundi Laudimij: cùm non poſſideant dictos cenſus. Quantum verò ad venditionem factam per dominum Geyriæ dicto domino quondam Ioanni de ſancto Germano, fiſcus nõ habet intereſſe: cùm prætendatur moueri de feudo ſeu homagio domini Varciæ.

ARGVMENTVM.

Venditor euocatus emptorem defendere, & iudicium in ſe ſuſcipere tenetur etiam inuito actore.

SVMMARIVM.

1 *Venditor euocatus cauſam proſequi & in ſe iudicium ſuſcipere poteſt tanquam ſimplex defenſor.*
2 *Venditor emptorem defendere in emptoris foro tenetur.*
4 *Venditor ad quas impenſas tenetur.*
5 *Fideiuſſor conuentus litem rei principalis impenſis proſequi tenetur.*

Quæſtio CCXCIII.

QVAERITVR, an venditor euocatus teneatur defendere emptorem, & ſuſcipere in ſe iudicium etiam inuito actore: & an teneatur manuleuare expenſas lite pendente. Et in effectu vi-
1 detur dicendum † ꝙ teneatur defendere mota lite contra emptorem.l.ſi plus.§.mota lite. ff. de euictio.l.j.vbi in rẽ actio.& ibi gl.ꝙ poteſt ſuſcipere iudicium pro emptore etiam actore inuito: quod eſt verum tanquã ſimplex defenſor. Secus animo nouandi & liberandi totaliter reum à iudicio.ſecundum Cy.Bar.Bal.& Paul.de Caſt. in d.l.j. Et iſtud eſt magni effectus propter iuramẽtum calumniæ & etiam executionis ſententiæ. licèt glo.in l.liberto.§.fi. ff.de nego.geſt.teneat, ꝙ etiam poteſt defendere animo nouandi & liberãdi reum.ſed communiter reprobatur.de quo per
2 Bar.poſt glo.in l.ſolutionẽ.ff.de ſolutioni. † Et iſto caſu venditor debet defendere emptorem in
3 foro emptoris.l.venditor.ff.de iudic. † Sed quo ad expenſas gl.in l.j.C.de euictio. Et in l. qui abſentem.ff.de procura.& in l.venditores.ff. de verbo.obligatio.& in l.cum teſtamento. C. de teſta. manumiſſ. facit differentiã an emptor ſuccũbat in cauſa, ſecus ſi obtinuit: quia victus victori cõdãnatur in expenſ.l. properandũ.§.ſin autem.C. de iudi. niſi in inſtrumento venditionis vẽditor promiſiſſet defendere, & emendare damna, & expenſas in lite ſiue extra. ſecundum glo.in d.l.vẽditores. Et ꝙ lite pendente venditor nõ teneatur manuleuare expenſas alio non apparente, tenet Bal.in d.l. cum teſtamento. licèt contrarium teneãt in d.l.qui abſentem. Et iſtam partem, quòd lite pendente venditor teneatur manuleuare expenſas litis tenet Bar.poſt Guliel.de Cuneo.in d. l. venditores.& in dic.l.j.C.de euictio. quia ipſe tenetur defendere, & ſi non defendat, tenetur ad intereſſe.& per conſequens tenetur ad expenſas: quia tenetur defendere ſua impenſa & ſuo victu.l.ſuo victu. ff.de operi. liberto. Et maximè ſecundum Paul.de Caſt.in dict.l. venditores.
4 † venditor tenetur pendente lite ad expenſas neceſſarias de inſtructione cauſæ: puta in exhibendo & producẽdo teſtes & leuãdo & producẽdo inſtrumenta. Et pro hoc facit d.l.j.C.de pericu. & com-

& commo.rei vendic.& l. emptor. C.de euictio.
vbi probatur,quòd licèt fuerit denunciatū ven-
ditori:tamen ſi emptor fuit contumax & abſens
io cauſa, noo habet regreſſum de euictione:
quòd ſecus fieret,ſi teneretur venditor ad tota-
lem deſenſionem cauſæ: & per conſequens ven-
ditor non teoetur ad expenſas ſcripturarum &
articulorum.de quo per Alexand. de Imol. in d.
l.venditores. Et ex præmiſsis apparet,quòd po-
teſt verificari ſtylus curiæ & aliarum curiarum
inferiorum, quòd quando euocatur venditor
aut alius author:qui aſſumit in ſe cauſam, quòd
tunc facta litis cōteſtatione liberatur reus à me-
dia cauſæ. Et iſto caſu venditor aot alius author
manuleuat expenſas litis.pro quo facit quod vo
luit Bar.in l.exceptio.circa finem.ff.de fideiuſſo.
5 vbi tenet, †quòd quando fideiuſſor conuenitur
in iudicio, quòd tunc poteſt petere à reo princi-
pali,quòd pendēte iudicio ſibi traddat pecunias
pro expenſis: cùm gerat eius negotium.per iura
ibi per ipſum allegata.

ARGVMENT.

Interpretatio ſtatuti Delphinalis ſuper ſolu-
tione ſigilli abolitionum.

SVMMARIVM.

1 *Delictum patratum mediante pecunia fit grauius.*
2 *Sigilli abolitionum pretium quando de capite agitur iuxta Delphinale ſtatutum quale ſit.*
3 *Pœna capitalis in vi publica & armorum portu non, niſi mors interuenerit,locum habet.*
4 *Capitis pœna quando mentio fit, de qua intelligenda ſit.& nu.6.*
5 *Verba in odioſis & pœnis propriè & non fictè intelligenda ſunt.*

Quæſtio CCXCIIII.

QVAERITVR ſuper quadam deliberatio-
ne facta ſuper interpretatione & declaratio-
ne cuiuſdā ſtatuti Delphinalis ſuper modo ſol-
2 uendi ſigillum a abolitionum & gratiarum in
delictis: & ſignanter pro quadam obolitione
nobilis Anthonij de Poypia domini ſancti Iulli
ni prætextu cuiuſdam aggreſsionis & congre-
gationis gentium armorū per ipſum factæ in do
mo cuiuſdā nobilis mandamenti Cremiaci: vbi
fuit obceſſa cum celironis. Et dederat in man-
datis de ponēdo dictam domum,à feu & à ſang,
1 mediante promiſsione certæ pecuniæ.† Ita quòd
ex hoc capite delictum aggrauatur,quando in-
teruenit pecunia. l. Cicero. ff. de pœn. quia in-
curritur crimen aſſaſsionatus.c.j. de homicid.li.
vj. Et dictus dominus ſancti Iullini fuit princi-
palis author:qui plus deliquit.l.quoniam multa
facinoria.cum ibi not.C.ad l.Iulli. de vi.Et ideò
quia verba dicti ſtatuti ſuper primo modo ſol-
2 uendi† ſigillum hoc habetur, quòd quando im-
petratur abolitio in delicto pœnæ capitalis, ꝙ
barones & bannereti habentes iuriſdictionem
debent ſoluere centum florenos, & alij nobiles
quinquaginta florenos,& pauperes decem flore-
nos. Et hodie fuit facta reformatio ſtatuti,quòd
facta interinatione abolitionis antequàm, exeāt
carcerem, quod habeant ſoluere ſigillum. Ve-
runtamen dictus dominus ſancti Iullini, quòd
licèt habeat aliquam baſſam iuriſdictionem: ta-
men non debet dici banneretus. Et ſic non tene-
tur niſi ad quinquaginta florenos. Et vlterius
3 vule prætendere,†ꝙ licèt pro vi publica & por-
tu armorum ſit introducta pœna deportationis
ſeu bannimenti:vt inſti.de publ. iudic. §. item
lex.ff.ad l.Iulli.de vi.l.ij.de vi public. Tamen ex
quo non interuenit homicidium, non debet eſſe
pœna capitalis,aliàs ſecus.dict.l. Quoniam mul-
ta facinoria. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ quando
interuenit aggreſsio cum telo animo occidendi
puniatur pœna homicidij.l. Is qui cum telo. C.
ad leg.Cornel.de ſicari. tamen de conſuetudine
non ſeruatur talis rigor: ſecundum Spe. in titu.
de accuſa. vt referunt ibi doctores: quia verba
debent adſumi cum effectu.l.j.§. hæc verba. Et
ibi per Paul.de Caſt.& Alex.de Imol. c.relatum.
de cleric.non reſiden. Præterea ex quo in ſtatuto
4 fit mētio† de pœna capitis,debet intelligi de pœ-
nis naturalibus, nō autem ſigilli.l.ex ea parte.§.
in inſulam.ff.de verbo.obliga.l.cùm pater.§.hæ-
5 reditatem.l.Si ita quis §.ſi is.ff.de lega.ij.† Quia
verba debent intelligi naturaliter, propriè & nō
ſtrictè.l. fi.C.de hij.qui veniā ætа.impe.l.qui ha-
bet.ff.de tutel.Et maximè in pœnalibus & odio-
ſis,vbi debet fieri reſtrictio.cap.odia.& c.in pœ-
nis.de regul.iur.libr. vj. l. interpretatione. & l.
Sanctio.ff.de pœn.l.cùm quidam.ff. de liber. &
poſthu.Et quia in obſcuris minimum eſt ſequen-
dum.c.in obſcuris.de regul.iur.libr.vj. Sed pro
6 contraria parte poſſet dici:†quia in dubio quan
do lex loquitur de pœna capitali, intelligitur de
ciuili deportatione ſeu banimēto, aut exilio: ſe-
cundum gloſſ. in l.j. C. ne chriſtianum manci-
piū hæreticus vel Iudæus, vbi exponit (capitali)
id eſt,perpetuo exilio.Nam illa eſt pœna capita-
lis.l.Reus capitalis & l.capitaliū.§. j. & l.fi.ff.de
pœni.Et pro hoc facit quod voluerit Hoſtien.
& Ioan.And.in c.quanto. de iureiurand. vbi in
crimine falſæ monetæ inferioris à principe licèt
imponatur pœna capitalis.l.j. C.de falſ.monet.
tamen intelligitur de pœna capitali ciuili & de-
poſitionis.et pro hoc refertur Cremo.defendiſ-
ſe quendam damnatum à pœna amputationis ca
pitis.iuxta dictam leg.capitalium. verſiculo am-
putatio capitis.ff.de pœn.Et quod in materia ſta
tuti quando fit mentio de pœna capitali ciuili
tenet Ioan. de Imol. in l. ij. ff.de publi. iudic. &
Ange.Are.inſti.de iniurijs.§.in ſumma. Et ita vi-
detur dicendum in cauſa dicti ſtatuti,quod quā-
do agitur de abolitione pœnæ capitali etiam in-
telligendo de pœna ciuili & banimenti, quòd
debeat ſolui integrum ſigillum centum floreno-
rum.Sed ad iſtud poſſet reſponderi, quod licèt
in materia ſtatutaria, quando agitur de præiudi
cio perſonæ, ꝙ tunc appellatio pœne capitalis,
intelligatur de mitiori, videlicèt de pœna exilij
& bānimenti argumēto d.l.ſi præſes & l.ſi de in-
terpretatione. Secus ſi agatur de fauore, vt de-
beat ſolui certa ſumma pro pœna capitali: quia
intelligeretur de pœna naturali & non ciuili: vt
tantummodò tantominus ſoluatur.argumēto l.
Nummis legatis.ff.de lega.iij.licèt ſuper hoc re-
linquerem cogitandum.

a Aboſitionum. Adde quòd pro caſu gratiæ abo-
litionis mutilationis membri non ſoluatur ni-
ſi ad rationem medietatis ſigilli. ſecundum di-
ſtinctionē perſonarum iuxta formam dicti ſtatu
ti. Veruntamen dictus dominus ſancti Iullini
prætendit, ꝙ licèt habuit baſſam iuriſdictionē:
tamen non habet altā iuſtitiā nec merum impe-
rium nec territorium limitatum. Et ſic quòd nō
debuit dici bancretus: vt teneatur ad integrum
ſigillum, licèt ſit differentia inter nobiles ha-
bentes iuriſdictionem, & nobiles ſimplices ſeu
burgenſes: vt habetur in verbis dicti ſtatuti, ſu-
per quo pendet ad ordinandum.

ARGVMENTVM.

Si loco ſuſpectorum aſſeſſores curiæ adijcian
tur, qui numero præualeant: quorum ſententiæ
ſtabitur, an eorū qui de curia ſunt, an aſſeſſorū.

SVMMARIVM.

1 *Sententia quæ præualeat, quando iudices aliter ſentiunt quàm aſſeſſores.*
2 *Aſſeſſorum officium quale ſit.*
3 *Iudex aſſeſſorum conſilium non, niſi iuſtum, ſequi tenetur.*
4 *Pars quæ in conſulendo & iudicando attendi debeat.*
5 *Curia parlamentea eſt tanquam fictum corpus, quæ repreſentatur per ſingulos.*
6 *Aſſeſſores licèt plures ſint, vnius loco habentur.*
7 *Collegium vnius vocem ſuſtinet.*

Quæſtio CCXCV.

QVAERITVR quando cum curia in ali-
qua cauſa deputantur loco ſuſpectorum ali-
a qui delegati adiuncti, vel a aſſeſſores per princi-
pem, ita quod numerus adiunctorum excedit
numerum curiæ: & contingit quòd ſit diuerſitas
opinionum inter curiam & adiunctos: Quæri-
tur quid iuris ſuper modo pronuntiandi, & quæ
1 ſententia debeat præualere: † Et in effectu pri-
ma facie videtur dicendum, quòd curia ſemper
intelligitur habere iuriſdictionem ordinariam:
quia quādo princeps reſcribit iudici ordinario:
tunc potiùs videtur excitata iuriſdictio quā de-
legata. c. licèt cum ibi not. de offic. ordina. & per
glo. & docto. in l. Sepè audiui Cæſarem, ff. de of-
fi. præſid. Et quòd curia debeat pronunciare &
2 iudicare & non adiuncti ſeu aſſeſſores: † quia of-
ficiū aſſeſſorum eſt conſulere nō iudicare. l. Con
ſiliarios. C. de aſſeſſo. ſecundū gl. in l. j. in fine. ff.
de offi. aſſeſſo. quā ibi ſequitur Barto. & Alex. de
Imol. & Spe. in titu. de aſſeſſore. §. officium. niſi
cauſa eſſet eis delegata. ſecundū gl. ibi, & in au-
then. ad hæc. C. de iudi. & per Bar. in l. præcipi-
mus. §. quod ſi à duce. C. de appellationi. Et ideò
ſententia debet fieri in perſonam curiæ, & non
aſſeſſoris. ſecundum Iaſo. in d. l. j. ff. de offi. aſſeſſo
rū. Et ita ſeruatur de ſtylo curiæ: quia curia pro
3 nunciat de aſſenſu & conſilio aſſeſſorū. † Præ-
tereà curia ſeu iudex non tenetur ſequi conſiliū
aſſeſſorū ſeu adiunctorum, niſi ſit iuſtum & iu-
ridicum. ſecundū Spec. & Io. And. in tit. de requi
ſitione conſilij. §. Quid ſi iudex. & Bar. in l. ſi cō
uenerit. ff. de re iudi. & in l. j. §. ſi plures. ff. de ex
ercito. facit quod habetur per glo. & docto. in
l. ij. ff. quod quiſque iuris. Et pro præmiſſis etiā
facit quod habetur in authen. ſi verò contigerit
C. de iudi. vbi quando de iure ciuili recuſatur or
dinarius, datur ſibi adiūctus, & ſic remanet iuriſ
dictio ordinaria. Et idem, videmus in cōmiſſario
quando examinat teſtes: quia ſi detur adiunctus
iſto caſu cōmiſſarius examinat præſente adiun-
cto. Et pro hoc facit. l. metum, la grande. §. quod
ſi prætor. ff. quod met. cauſ. vbi prætor aſſiſtan-
te adiuncto debet pronunciare. Et licèt dicti ad-
iuncti dicantur delegati & participes in officio:
tamen curia non tenetur ſequi eorū conſilium
niſi ſit iuſtum & rationabile. ſecundum Bar. in d.
§. ſi plures, & Panor. in c. ſi pro debilitate. de of-
4 fi. delega. Tum † etiam ex quo cōpetit iuriſdictio
curiæ vt vniuerſis, & non vt ſingulis: tunc in iu-
dicando non attenditur maior pars ratione nu-
meri, ſed ratione dignitatis & famoſæ opinio-
nis. ſecundum glo. in l. vbi ſunt. ff. de tuto. & cu-
rato. dat. ab hijs. c. j. de bijs qui fiu. à maio. parte
capi. Et per gl. & Bar. in l. Pomponius. aliàs inci-
pit, ſi vim. ff. de re iudi. quia non ex numero au-
thorū iudicandum eſt: cùm vnius authoritas poſ
ſit ad ſe trahere alios. l. j. §. ſed neque. C. de veteri
iure enuclean. ſecundum Panor. in c. j. in fine de
conſtitutio. Et in c. prudentiā. de offic. delega. Et
pro præmiſſis facit: quia curia, quæ dicitur col-
5 legium, † eſt tanquā corpus fictum, quæ repreſen
tatur per ſingulos. c. irrefragabili. de offic. iudic.
ordinar. & debet habere tantā poteſtatem & ma-
iorē quā alij adiuncti. argumen. l. interdum. ff. de
hæredi. inſtituen. & l. fin. C. de impuberu. & alij.
ſubſtitutio. Prætereà data diuerſitate opinionū
in iudicando inter curiam & dictos adiunctos,
debet recurri ad ſuperiorem: ſicuti dicitur de
ſententia inquiſitoris & Epiſcopi. c. per hoc. de
heretic. lib. vj. quia Epiſcopus dicitur habere or
dinariam, & inquiſitor delegatam: vt ibi not. Et
per Panor. in c. duobus. de re iudi. quia licèt ſint
plures inquiſitores, poſſunt procedere diuiſim
vel communiter. c. vt officium. & ibi per glo. ſu
per verb. ſeparati. facit quod habetur in l. cùm
6 de nouo. C. de legib. Tum etiā † quia in caſu iſto
dicti adiuncti debēt reputari loco vnius partis,
licèt ſint plures. c. Paſtoralis. vbi videtur caſus
in hac materia, & ibi per glo. & docto. maximè
per Ioan. de Imol. de reſcrip. vbi licèt ſint plures
deputati ad vnum officium, & ab alia parte etiā
deputati: licèt ſint plures: tamen habentur loco
vnius partis, & recurrandū eſt ad arbitros vel ſu-
periorem. facit quod habetur per Hoſtien. & Pa
nor. in c. poſtulaſti. de conceſ. præben. Et per gl.
in c. j. ne ſed vacante. libr. vj. & ex hoc infert Pa-
nor. in d. c. Paſtoralis ꝙ quādo conueniunt duo
corpora ad aliquid explicandū, non ſufficit habe
re maiorem partem perſonarum: ſed requiritur
maior pars cuiuſlibet corporis: & hoc verum,
niſi dicta duo corpora eſſent ſimul vnita, ita ꝙ
vnum dependeret ab alio: quia tunc ſtaretur di-
cto maioris partis. iux. no. per Bar. in l. fi. ff. de col
leg. illicit. & per Ioan. Andr. & Panor. in c. ſcri-
ptum. de elect. & elect. poteſtat. Et pro præmiſſis
facit quod habetur. per gl. in cle. j. de elect. ſuper
verb. monaſterijs vbi quærit de eccleſia ſancti
Ambroſij Mediolanen. vbi eſt duplex collegiū,
videlicèt monachorū & regularium canonicorū:
& quodlibet

& quodlibet collegium eſt diuiſum, & regitur
per ſuum ſuperiorem: videlicèt monachorũ per
abbatem & canonicorum regularium per præpo
ſitum. Et in terminis quando committitur cauſa
vni collegio & alicui certæ perſonæ, quòd tantã
poteſtatẽ habet collegium quantam alia perſo-
na: puta, quando committitur cauſa rectori vni-
uerſitatis: & ſic de ſimilibus: ſecundum Bal. in l. ſi
7 ad ſcribatum. C. de appellatio. † quia collegium
ſeu nomen collectiuum habetur pro vna voce.
& aliæ particulares perſonæ pro alia voce: ſe-
cundum Bal. in l. ſi. in prin. C. de impuberum &
alijs ſubſtitutioni. Et ita etiam tenent Angel. &
Ioan. de Imol. in l. interdum. in prin. Et in l. liber
homo. §. Titius. le. j. ff. de hæredi. inſti. Et ideò ſi
collegium habeat vocem alterius perſonæ, alte-
b rius corporis, diceturb maior pars vel econtra:
ſecundum Alberic. de Roſate in ij. parte ſtatu-
torum quæſtione clxxxviij. niſi aliter appareat
de mente ſtatuentium. Et pro hac parte facit op-
pinio Hoſtien. de conceſſ. præbẽ. c. ex poſt facto.
licèt communiter non teneatur ibi, de quo latè
per Feli. in d. c. paſtoral. de reſcript. Et præmiſſa
procedunt vt ſub nomine collectiuo perſonæ
comprehenſæ habeantur pro vna perſona, niſi
fuerit dictum, quòd vocentur æqualiter vel in
viriles partes. d. l. interdum. ff. de hæredi. inſti. l.
ante penultima. §. lucius. ff. de leg. ij. de quo per
Iaſo. in d. l. ſi. C. de impuberũ & alijs ſubſtitutio.
& per Bald. in l. quoniam. C. de appellatio. facit
cle. Si plurimos. de iure patro.

a Aſſeſſores. Adde quòd iſti aſſeſſores qui deputã-
tur adiuncti cũ curia alio non apparente non di-
cuntur habere ordinariam iuriſdictionem, niſi
aliter ſtatuto caueretur. ſecundũ Bar. in l. præci-
pimus. §. quod ſi à duce. de appellat. C. M.

b Maior pars. Vide ſuper hoc Ioan. de Imol. in d. c.
paſtoralis. de reſcri. quia requiritur maior pars
cuiuſlibet corporis.

ARGVMENTVM.

Curiæ aut iudici ordinario ſi accedant dele-
gati iudices, qui ſententias contrarias proferant:
an & cui ſententiæ ſtabitur.

SVMMARIVM.

1 *Curia & iudices delegati ſi ſententias contrarias pro-
ferant: an ad principem, qui eos delegauit, recurren-
dum ſit.*
2 *Delegatus quilibet ordinario maior.*
3 *Iuriſdictio ordinaria fauorabilior eſt ipſa delegata vt
quæ extendi debeat: delegata verò reſtringi.*

Quæſtio CCXCVI.

QVAERITVR quando curiæ aut alteri iu
dici ordinario dantur iudices delegati adiun
cti per principem: & contingat ipſos proferre
ſententias contrarias ſeu diuerſas, quæ dictarum
1 ſententiarũ præualeat. Et in effectu † recurrendũ
eſt ad ſuperiorem ſeu principẽ, qui delegauit: ſi-
cuti in duobus delegatis dicitur. ſecundum Bar.
Paul. de Caſtr. & Alex de Imol. in l. duo iudices.
ff. de re iudi. Ioan. Andre. Bald. & Feli. in c. ſi. de
re iudi. per c. per hoc. de heretic. lib. vj. vbi quan
do inquiſitores fidei & diœceſanus ſeu eius offi-
cialis proferunt contrarias ſententias, quòd de-
bet recurri ad Papam. Quia iſto caſu delegatus
2 vtitur iuriſdictione delegantis. † Et eſt maior
quolibet ordinario. c. Audiuiſti. de offi. lega. vt
magis dignum adtrahit ad ſe minus dignũ. l. præ
cipimus. §. ſi. C. de appellatio. l. ſi communem. ff.
quemadmo. ſeruit. amitat. Et in dubio quando
iudices habent iuriſdictionem ordinariam & de
legatam: ſecundum Bal. in d. c. ſi. de re iudi. iuxta
not. per Inno. in c. cũ ex officij. de præſcrip. licèt
Iaco. de Are. & Angel. in d. l. ſi duo iudices. ff. de
re iudic. teneant, quod debeat præualere ſententia
ordinarij tanquàm lata à digniori. Sed commu-
niter non tenetur. Attamen pro iudicibus ordi-
narijs facit: quia iuriſdictio ordinaria, quæ de-
pendet à lege mortua, eſt magis fauorabilis quã
delegata: ſecundum Hoſtien. in d. c. ſi. de re iudi.
glo. in c. j. de reſcrip. lib. vj. ſuper verb. proceſſus.
& cle. ij. de offic. ordi. ſuper verbo, Nobilius. &
ideò iuriſdictio ordinaria debet extendi: delega-
ta verò tanquàm extraordinaria reſtringi, ſe-
cundum glo. ibi.

a Præualeat. Adde quòd fortè vbi aliqui conſilia-
rij de curia inclinauerunt in partem adiunctorũ
vel econtra, aliqui adiuncti in partem curiæ, quod
tunc diceretur maior pars: iuxta not. per gloſ. in
c. paſtoralis. de reſcrip. Et ibi per Panor. & Felin.
& per Ioan. And. & Panor. in c. ſcriptum. de ele-
ctio. vide Ioan. de Imol. in d. c. paſtoralis. de reſcr.

ARGVMENTVM.

Duo inquiſitores ſi commiſſi ſint cum Epi-
ſcopo, qui contrarias ſententias ferant, ad Pa-
pam recurrendum eſt.

Quæſtio CCXCVII.

QVAERITVR quando deputantur duo
aut plures inquiſitores in aliqua diœce-
ſi. Et contingat ferre contrarias ſententias cum
diœceſano: ſicuti nunc contigit de facto in ne-
gotio Valdenſium diœceſis Ebredunen. vbi fue-
runt deputati dominus Epiſcopus Siſtereienſis,
& Officialis Orlianen. commiſſarij Apoſtolici
ſuper negotio fidei: quo caſu debent procedere
cum dicto domino Epiſcopo ſeu eius officiali
Ebredunen. Et ſi ferant contrarias ſententias,
non eſt ſtandum maiori numero dictorum in-
quiſitorum: quia veniunt tanquàm vnum cor-
pus ſeparatum, & reputantur pro vna voce &
opinione: & Et dictus dominus Archiepiſcopus
pro reliqua. Et ſic debet recurri ad Papam. c. per
hoc. de hæreti. lib. vj. iuxta not. in ſimili per glo.
& doctores. in capit. paſtoralis. de reſcript. facit
quod habetur per glo in c. vt officium. de hære-
tic. lib. vj. ſuper verbo ſeparanti.

ARGVMENTVM.

Teſtamentum ob depoſitionem duorum aut
trium teſtium teſtamentariorum, qui ſe non in-
terfuiſſe dicant, an de falſo cauſari poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes teſtamentarij qui ſe neque præſentes neque ro-
gatos fuiſſe dicunt: teſtamentum vacillare faciunt.*
2 *Teſtamentum de falſo impugnatur cùm duo aut tres
teſtes inſtrumentarij dicto teſtamento contradicunt.*
3 *Subſtitutio facta pupillo matre exiſtente in medio per
verbum commune ſubſtituo, & ſi decederet in pupilla-
ri ætate aut aliàs expreſſa cenſetur & matrem ex-
cludit.*

Quæſtio CCXCVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa Ioanneta Blan
de relictæ Iacobi Seylliadi & duas eius fi-
lias loci ſancti Mircellini, contra Stephanum
Seylliadi fratrem dicti quondam Iacobi Seyllia-
di, vbi principaliter agitur ſuper validitade vel
jnualiditate teſtamenti dicti Iacobi Seylliadi,
recepti per magiſtrum quondã Petrum Perorij
notariũ ſancti Marcellini, de anno domini mil-
leſimo cccclxxxix.de menſe Ianuarij, vbi præten
ditur quòd dictus Iacobus Seylliadi teſtator in-
ſtituit hæredem vniuerſalem Franciſcum Seyl-
liadi eius filium legitimũ pupillum: Et caſu quo
decederet in pupillari ætate, aut aliàs ſine libe-
ris ſubſtituit dictum Stephanum Seylliadi fra-
trem dicti teſtatoris. Et pariter dictus teſtator
inſtituit hæredes particulares Ioannam & An-
thoniã eius filias. Et in fine ſunt deſcripti xij.te-
ſtes mares: licèt in quadam copia deſcripta non
ſint deſcripti niſi nomine, & aliàs prout ibi ple-
niùs continetur. Sed ex aduerſo pro parte dictæ
relictæ & eius filiarum fuit impugnatum dictũ
teſtamentum; Et quòd dictus teſtator deceſsit ab
inteſtato: Et ſuper hoc fuerunt examinati aliqui
1 teſtes teſtamẽtarij, †qui contradicunt dicto teſta
mento: Et dicunt quòd non fuerunt præſentes
nec rogati: Et ſic faciunt vaxillare teſtamentũ
juxta not.per gloſſ.& doctor.in l.j.§.Si quis ne-
get.ff.quemadmo.teſta.apperian.& in cap. cùm
Ioannes heremita, de fide inſtrumen. & in l. in
exercendis.C.de fide inſtru. Sed ex aduerſo pro
parte dicti Stephani ſubſtituti ad corroboratio-
nẽ dicti teſtamenti fuerunt examinati aliqui te-
ſtes teſtamẽtarij, Et etiam aliqui teſtes extrinſe-
ci non nominati: qui deponunt iuxta continen-
tiam dicti teſtamenti: Et etiam de alijs teſtibus
qui contradixerant dicto teſtamento, quòd fue-
runt præſentes. Et ſic oritur dubitatio ſuper va
2 liditate vel inualiditate dicti teſtamenti: † quia
ex quo ſunt duo vel tres teſtes inſtrumentarij
qui contradicunt dicto teſtamento: tunc impu-
gnatur de falſo, iuxta not.per gloſſ.& Bartol. in
d.§.Si quis neget, licèt inſtrumentũ poſsit coad-
iuuari per alios teſtes, iuxta not.per Ioan.Fab. &
Angel. Are.inſti.de verbo.obliga.§.Item verbo-
rum. attamen quæſtio adhuc pendet coram cu-
ria. Et ideò quia oportet iudicem cuncta rima-
ri.cap iudicantem. xxx. quæſt. vltima. ideò fuit
ordinatum exhiberi prothocollum ſeu notam
originalem dicti teſtamenti per cuſtodem papi-
rorũ dicti Petri pereri notarij, qui recepit ſum-
ptibus dictæ relictæ petentis. Et vlterius præ-
ſuppoſito ſed non conceſſo, & citra præiudiciũ
veritatis, quòd dictum teſtamentum eſſet pro-
3 batorium fuit dubitatum † ſi dicta ſubſtitutio
pro tempore pupillaris ætatis matre exiſtente in
medio ſit directa vel obliqua: quia dicta ſub-
ſtitutio fuit facta per verbum commune, ſubſti-
tuo: Et dictus Franciſcus pupillus deceſsit in-
frà tẽpus pupillaris ætatis. Et in effectu attento
quòd dicta ſubſtitutio fuit facta cum diſtin-
ctione temporum, hoc eſt, ſi decederet in pupilla
ri ætate, aut aliàs, quòd talis ſubſtitutio cenſe-
tur pupillaris expreſſa, & excludit matrem. l.
præcibus. C.de impuberũ. & alijs ſubſtitutiõi. Et
hoc ibi tenet gloſſ.mag.in fine, quam communi-
ter ſequũtur doctores. in c.ſi pater. de teſta. li.vj.
l.Papinianus.§.ſed nec impuberi. Et per Bartol.
& cæteros in l.Centurio.ff.de vulga.& pupil. Et
hoc tenet Bald. de Peruſio in tractatu ſubſtitu-
tio.in materia compendioſæ, verſicu. iij. princi-
paliter quæro.

ARGVMENTVM.

Condemnatus de falſo ſi petat prothocolla &
regiſtra quæ fuerunt ſequeſtrata authore præ-
tore ſibi reſtitui, & ſibi notarum expeditionem
permitti an audiendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Prothocolla & regiſtra falſi quæſtione pendente ſeque-
ſtrari poſſunt.*
2 *Notarius condemnatus de falſo officio priuatus cen-
ſetur.*
3 *Notarius licèt de falſo condemnatus ſit inſtrumenta
ante condemnationem recepta redigere in formam pu-
blicam poteſt.*
4 *Notarius an pendente quæſtione falſi inſtrumenta re-
cipere poſsit.*
5 *Semel malus ſemper præſumitur malus in eodem mali
genere.*

Quæſtio CCXCIX.

QVAERITVR ſuper condemnatione fa-
cta in dicta curia in crimine falſi contra Mi-
chaëlem de Curtaualle notariũ mandati Albonis
in manibus magiſtri Ventoleti pro eo: quia di-
ctus notarius falſificauerat quandam ratifica-
tionem cuiuſdam prætenſæ renunciationis. &
quictationis cuiuſdam mulieris ad ſuggeſtionẽ
& mandato Ioannis Bruni loci Annerionis man
damenti Albonis. Et ideò comperta dicta falſi-
tate dictus notarius fuit condemnatus ad priua-
tionem officij tabellionatus: Et etiam fuit ſcal-
latus in ſtagno mali conſilij abſque alia pœna
propter paupertatem. Sed dictus Ioannes Bruni
particeps fabricationis dictæ falſitatis fuit con-
demnatus in cccc. libr. turno. conuertendis in
reparatione conſiſtorij Delphina. Et expoſt fa-
cto dictus notarius ſupplicauerat curiæ narran-
do quòd nobilis Bartholomæus de porta caſtel-
lanus Albonis ſequeſtrauit prothocolla ſub no
mine iuſtitiæ petẽdo dicta prothocolla & regi-
ſtrum ſibi reſtitui. Et licentiã ſibi impartiri groſ
ſandi prothocolla & regiſtra per priùs per ip-
ſum recepta ante dictã condemnationẽ falſitatis.
1 Nunc quæritur quid iuris. Et in effectu † penden
te quæſtione falſi cõtra notariũ poſſunt eius pro
thocolla & regiſtra ſequeſtrari ad maiorẽ iuſti-
tiã, iuxta not.per Bartol.in l.j.§.ſi tabulæ.ff. de
tabul.exhibend.& Bald.in l.fina. circa finem. C.
de edend. Sed quoad authoritatem conficiendi
& in formam publicam reddendi inſtrumenta in
2 formam publicam, † ex quo notarius eſt con-
demnatus de falſo, & deliquit in officio, cenſe-
tur priuatus officio tabellionatus pro tempore
futuro. l.ſi aliquid. C.de ſuſcepto.& archar.lib.
x.ſecundum gloſſ.Barto.& communiter docto.
in l.ſi quis ex argentarijs.§.cogentur.ff de eden.
3 †Sed quoad inſtrumenta recepta de tempore
præterito illa poteſt groſſare & perficere: quia
fides in

fides in præteritum æſtimatur & retro trahitur, ſe
cundum Bal. Ange. Alexan. de Imol. in dict. §. co-
gentur. & per Bar. in l. ad teſtium. ff de teſti. pro
quo allegant glo. in authen. de tabellio. §. penul.
ſuper verbo. documẽtis. Et hoc etam tenuit Bar.
in repet. l. Barbarius Philippus. ff. de offi. prætho.
4 Et ibi per Bal. & Iaſo. † Et ibi etiam tenent quòd
pẽdente proceſſu quæſtionis falſi cõtra notarium
ꝙ tenent inſtrumẽta ꝑ ipſum recepta. de quo vide
ibi per Iaſonem, qui ponit etiam certas limita-
tiones, licèt ſit honeſtiùs quòd pendẽte quæſtiõe
falſitatis cõtra notariũ quòd ſe abſtineat à rece-
ptiõe inſtrumẽtorũ: ſecũdũ Bar. in d. l. Barbarius.
Et pariter ex quo notarius eſt cnndẽnatus de ſal
ſo, & de fide rupta in officio, eadẽ ratione videre
tur quò ad inſtrumẽta vetera, quòd cõmitteretur
groſſatio & ſubſcriptio alteri fideli notario ſal-
ua commoditate dictorum prothocolorum no-
tario cõdemnato, qui recepit. ſaltem in parte, per
not. per Barto. in d. §. cogentur. Et ſemel vidi fieri
in curia Caſſenatici in quadam ſentẽtia lata fal-
ſificationis lata cõtra quõdã notariũ, qui cõmiſe
rat quam plures reiterales & infinita falſitates in
officio ad præiudicium reipublicæ. E[illegible]aretur ei
occaſio iterũ falſificandi etiam quo ad inſtrumẽ
5 ta vetera: † quia ſemel malus præſumitur ſemper
malus in eodẽ genere delicti l. ſi cui. ff. de appella.
c. ſemel. de regul. iur. lib. vj. Et ita videtur ſentire
Bart. in d. §. cogentur. veruntamẽ ſuper hoc relin
quo cogitandũ. Et de materia habetur per ſpe-
cu. in titu. de inſtrumẽtorum editio. §. reſtat. ver-
ſicu. ſed quid ſi tabellio. facit l. ſi quis decurio.
cum ibi not. C. de falſis.

ARGVMENTVM.

Notarius licèt de falſo commiſſo extra offi-
cium condẽnatus ſit: tabellionatus tamẽ officiũ
exercere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Notarius principis vel actorum de falſo condennatus
officium exercere poteſt.*

Quæſtio CCC.

QVAERITVR quid de notaro condem-
nato de falſo aut alio crimine extra officiũ:
an per hoc cenſeatur prohibitus recipere inſtru
menta, & exercere officium tabellionatus? Et di-
cendum eſt quòd nõ ſecundum Bar. in l. eadem.
ff. ad leg. iuli. peeu. & in l. ſi aliquid. C. de ſuſeep.
1 & archa. lib. x. † niſi eſſet notarius principis, vel
notarius actorũ ſecũdũ Bar. in d. l. eandẽ. de quo
per doctores in l. ſi quis ex argẽtarijs. §. cogẽtur.
ff. de eden. Et in l. Barbarius. ff. de offic. præthor.
& per panor. in c. fraternitatis. de heretic.

ARGVMENTVM.

Notarius qui falſum commiſit: an ſecretè cõ
dennari poſſit, & ſententia noctu ferri ex cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Sententia publicè & in loco ſolito ferri debet.*
2 *Inſtrumenta recepta per notarium tolleratum in officio
an valeant.*
3 *Iudex ex cauſa in ſententia notario condennato de fal-
ſo inſtrumenta recipiendi facultatem reſeruare poteſt.*
4 *Sententia diffinitiua quandoq; noctu ferri poteſt: hoc ꝙ
neceſſitate cogente. Item, & interlocutoria.*
5 *Sententia aut contractus quando noctu fiunt, tria lumi-
naria requiruntur.*

Queſtio CCCI.

QVAERITVR an notarius qui commi-
ſit falſum in officio licitè poſſit cõdennari
ſecretè in camera iudicis pro ſaluando honorem
notarij & ſuorum parẽtum, ne fiat publicè. Du-
1 bium facit: † quia ſententia debet ferri publicè.
& in loco ſolito iudicij. l. cùm ſententiam. C. de
ſenten. & interlo. omnium iudic. & l. fi. ff. de iuſt.
& iur. l. ſi vt proponis. la ij. C. quo mod. & quan-
do iudex. tamen in contrariũ videtur tenere Bal.
in l. ij. C. de ſentent. & interlo. omni, iudic. & in l.
Barbarius philippus. ff. de offi. præto. & ibi per
Iaſon. in l. Si quis ex argentarijs. §. cogentur. ff.
de edem. & in l. iubemus. §. ſane. C. de ſacroſanct.
2 eccle. & in l. j. C. de teſta. † & iſto caſu tenent in-
ſtrumenta recepta per talem notarium tollera
tum in officio. ſecundum Bald. & Iaſon. vbi ſu-
3 prà, pro quo etam facit: † quia iudex ex cauſa
poſſet reſeruare in ſententia notario condamna-
to de falſo facultatem recipiendi inſtru. & hoc ex
cauſa. iuxta not. per glo. & Bar. in l. diuus. ff. de
iureiur. & in l. ſi quis in prĩcipio teſtamẽti. §. mi-
lites. ff. de leg. iij. & l. militibus, & ibi per Alex. &
Iaſon. C. de teſta. milit. faciunt not. per glo. & do-
ctores in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de his
qui not. infamia. & in l. & ſi ſeuerior. co. tit. C. &
iſtud contingit ſæpè propter honorem paren-
tum & puellarum quæ reſtant ad nubendum, ne
irrogetur eis infamia facti, & vt faciliùs filiæ re-
periãt partitũ ad nubendũ. & maximè iſtud con-
tingit in aſſiſia quòd interdum iudex ex cauſa
pronunciat aliquam in queſtũ in camera & non
in publico, vt ſatisfiat reipublicæ. l. licitatio. §.
quòd illicite. ff. de publica. & vectigalib. & vt ce-
dat in exemplum. l. j. C. ad leg. Iulij. repetund.
4 † Nam interdum ſententia diffinitiua poteſt
ferri ex cauſa neceſſitatis de nocte: ſecundum
Bald. in l. caſus. C. de teſta. & in l. non minorem.
C. de trãſacti. cũ tamẽ ſolennitate ſecundum Bal.
ibi. & pariter ſunt certæ locationes in quibus te-
net ſententia de nocte: ſecundum Bart. & cæte-
ros in dict. l. non minorem. Quid in interlocu-
toria ibi, & in c. cõſuluit. de offi. delegat. vide glo.
in. §. omnis. verſi. id autem. inſti. de verbo. obli.
ſuper verb. tribui debet. qui tenet, quòd inter-
locutoria poteſt ferri de nocte. Itẽ ſi poſſit † fer-
5 ri ſententia poſt diem peremptorij aſſignatã ma-
ximè quãdo iudex prorogat terminũ: verũtamen
quãdo ſentẽtia aut cõtractus fiunt de noctæ re-
quirũturũ tria luminaria. l. j. §. tria luminaria. ff.
de vent. inſpi. ſecũdũ doct. in d. l. non minorem.

ARGVMENTVM.

Notarius exulatus ob falſitatem an inſtru-
menti confectionem retineat.

SVMMARIVM.

1 *Notarius reuocatus ab exilio an inſtrumenta recipere
poſſit.*
2 *Notario condennato de falſo inſtrumẽta recipere etiam
alibi prohibetur.*

Quæſtio CCCII.

QVAERITVR quando notarius con-
dennatus de falſo eſt bannitus à patria:

An poſsit recipere Inſtrumenta? Et videretur dicendum quòd ſic, quia potiùs videtur condennatus propter contumaciá, quá aliàs. ſecúdum
1 Bar. in l. ſi ideo .ff. de euictio. † Et maximè vbi notarius obtinuit literas de rapeau abolitionis bannimenti. Sed in cótrariú videtur tenere Bal. in l. in exercendis. C. de fide inſtru. Et pro hoc
2 facit:† quia notarius dannatus de falſo, etiam prohibetur alibi recipere inſtrumenta: ſecúdum Bal. in l. nihil. C. de manumiſſ. vincict. quia infamia vbiqne comitatur & ſequitur infamé ſicut lepra leproſum. ſecundum gloſ. in l. ex eo .ff. de poſtulan. de quo per Iaſon. in dict. l. Barbarius philippus. ff. de offi. prætor.

ARGVMENTVM.

Notarius cődénatus de falſo reſtitutus ad boná famá nő, niſi derogetur, ad officiú tabellionatus reſtitutus céſetur, nec creari tabellio poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Doctor qui per ſententiam doctoratu priuatus eſt, iterum doctorari non poteſt.*

Quæſtio. CCCIII.

QVAERITVR quádo notarius cődennatus de falſo impetrat abolitionem, vt reſtituatur ad bonam famam: an céſcatur habilitatus ad officeinm tabellionatus: et an poſſit iterum creari tabellio. Et dicendum eſt quod non. l. ſi aliquid. C. de ſuſcepto. & archa. lib. x. l. iudices. C. de digni. lib. xij. niſi princeps expreſsè in reſcripto derogaret iuri: ſecundum gloſ. & Ioan. de Plate. ibi. Nam nő debet iterum creari notarius: cùm ſemel malus preſumatur ſemper malus. ſecundum Bald. in l. nihil. C. de manumiſſ. vindicta. † & idé in doctore qui ſemel eſt priuatus per ſententiam doctoratu: quia non poteſt iterum intrando examen doctorari. ſecundum Bald. in l. j. C. de libert. & eorum liber. & per Iaſon. in dict. l. Barbarius philippus. ff. de offi. prætor.

ARGVMENTVM.

Studendi modus.

SVMMARIVM.

1 *Studium quid.*

Quæſtio CCCIIII.

QVAERITVR ſuper modo ſtudendi, & quid ſit ſtudium. Et in effectu ſtudédum eſt alacri ſtudio: vt inſtit. in prohemio inſtitut. §. ſumma. quia quis debet delectari in ſtudendo, & habere affectionem. quia omnes gaudentes floridam ætaté faciunt: & ſpiritus triſtis deſicat oſſa: prouerbiorú xvij. ſecundú Bar. in prohemio. de iure. fiſc. libro deci. vnde Salomon ait: Melior eſt bucella panis ſicca cum gaudio, quam tota domus plena victimis cum iurgio. item melius eſt parum cum iuſticia quàm multi fructus cum iniquitaee: ſecundum glo. in authent. de tabellioni. ſuper verbo. caute. collatio. iiij. allegat l. j. §. etiã. C. de veteri iure enuclean. † Nam ſtudium eſt vehemens applicatio animi ad aliquòd peragendum ſumma voluntate. ſecundum Bald. in l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſti. & iur.

ARGVMENTVM.

De tribus teſtamentis quod attendendum.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamenta priora an per vltimum reuocentur.*
2 *Paganus cum duobus teſtamentis decedere non poteſt.*
3 *Subſtitutionem ſecundam inſtitutionem dici, licèt poſterior ſit, iuris eſt.*
4 *Subſtitutio facta per hæc verba, deueniat pleno iure, vulgariter, pupillariter & compendioſè ſubſtitutionem vulgarem directam inducunt.*
5 *Conditio ſi ſine liberis deceſſerit: an ad caſum quo non naſcatur trahatur.*
6 *Codicilli facti: inter liberos: an vim teſtamenti habeant.*
6 *Teſti deponenti varia non creditur.*
8 *Teſtes teſtamentarij niſi de toto teſtamenti tenore deponant, non probant.*
9 *Teſtamentum primum per vltimum, quod præteritionis ratione nullum eſt, non tollitur.*
10 *Cauſa falſa in teſtamenti principio adpoſita teſtatoris diſpoſitionem viciat.*
11 *Teſtamenti reuocatio ſine hæredis inſtitutione nő valet.*
12 *Teſtamentum nutu factum inter liberos non valet.*

Quæſtio CCCV.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicationis nobilis Claudiæ chappellæ, vxoris nobilis Hectoris Gentionis nobilis Franciſci pilloſij, contra nobiles Amedeú Guiffredú & Lodoicam eius filiam relictá nobilis Ioannis chapelli iunioris & Iacobum Guiſredi filium dicti Amedei & conſortes. Viſa ſerie trium teſtamétorú nobilis quődá Ioãnis chapelli ſenioris & cuiuſdá codicilli quorú primű teſtamentum fuit conditnm de ann. domini milleſimo. cccc. lxxxiij. die. xx. mẽſis Iullij, vbi inter cetera ibi ordinata dictus teſtator inſtituit hæredes particulares eius filias legitimas: videlicèt Lodoicam vxorem nobilis Franciſci Lippe & Claudiá vxorem nobilis Hectoris Gentonis quamlibet in earum dote conſtituta & vltra in. xxv. florenorú? In ceteris verò Vniuerſis & ſingulis bonis ſuis inſtituit hæredem vniuerſalem & ore ſuo proprio nominauit nobilem Ioannem chappelli eius filium. Et caſu quo decederet ſine liberis legitimis ſubſtituit dictá Claudiam vxorem nobilis Hectoris Gentonis pro medietate & nobilem Franciſcum pilloſij de Alamando eius nepotem pro alia medietate. Et caſu quo dicta ſubſtitutio haberet locum augmentauit dotem dictæ Loyſæ de ducentum ſcutorú auri. Item voluit & præcepit dictus teſtator, quòd dictus Ioannes chappelli hæres vniuerſalis ſtare habeat ſub regimine dictorum Hectoris gentonis & Franciſci Pilloſij donec fuerit ætatis. xx. Ann. Et alias prout ibi pleniùs continetur: receptú per Franciſcum Fabri notariú goncellini. Secúdum verò teſtamentú conditum de anno domini milleſimo. cccclxxxvij. die. xxij. menſis Nouembris: vbi in effectu dictus nobilis Ioannes chappelli teſtator inſtituit hæredes particulares dictas Loyſiam & Claudiam eius filias legitimas per modú contentú in dicto eius primo teſtamento: dictú verò Ioannem chappelli eius filium inſtituit hæredem particularem in quinque cétum florenos monetæ currentis, cum vſufructu omnium bonorum ipſius teſtatoris. In cæteris autem bonis ſuis dictus teſtator inſtituit hæredes vniuerſales primogenitum maſculum dicti Ioannis chappelli eius filium, & liberos liberorum ſuorum maſculos naturales & legitimos vſque in infinitum

Verum

Verum quia forſitã euenire poſſet quod Deus ad uertat, quòd dictus Ioãnes chappelli eius filius vel filij filiorum ſuorũ vſque in infinitũ maſculi naturales & legitimi hæredes inſtituti naſcituri decedere poſſent nullis relictis liberis maſculis naturalibus & legitimis: ideò eo caſu dictus teſtator ordinauit, quòd dicta ſua hæreditas pleno iure ſine quacunque detractione legitimæ vel quartæ trebellianicæ, vel quacunque alienatione quã totaliter fieri prohibuit, deueniat ad dictam nobilem Claudiam eius filiam: & poſt ipſam nobilem Anthonium Gentonis eius filium pro medietate: & ad dictum nobilem Franciſcum pilloſij eius nepotem pro alia medietate omnium bonorum ſuorum vulgariter, pupillariter & per fideicommiſſum, cum clauſula annullans & reuocãs præcedẽtia teſtaméta & codicillos, receptum per Reymondum Berangerij de alanardo & Ioannẽ Tanelli de tanello notarios publicos. Tertium vero teſtamẽtũ dicti chappelli teſtatoris conditũ de anno milleſimo cccclxxxviij. & die. xxviij. mẽſis Martij, vbi in effectu dictus teſtator inſtituit hæredes particulares dictas Loyſiã & Claudiam eius filias in earum dotibus per modum ſuprà declaratum dictum: verò Ioannem chappelli eius filium legitimum inſtituit hæredem particularem in dictis quinque centum florenis monetæ currentis cum vſufructu bonorum ſuorum inſtituendo ſcilicet, primogenitũ dicti Ioannis chappelli: & conſequenter liberos maſculos deſcendentes in infinitum per modum ibi declaratum, ſubſtituendo dictam Claudiam & Franciſcũ pilloſij: caſu quo dictus Ioãnes chappelli eius filius vel filij filiorum ſuorum maſculi decederent ſiue liberis, eo caſu contingente filius eorundem excludendo, & alias per modum ibi contentũ, cũ clauſula reuocãs, caſſans & ceter. receptũ per Petrum Braſe. Quarto loco fuit cõditus codicillus per dictũ teſtatorẽ de anno milleſi. cccclxxxviij die prima Menſis Aprilis receptus per dictũ Frãciſcum fabri: vbi in principio narrat ꝙ dictus chappelli fecit ſuũ vltimũ teſtamentũ receptum per dictum Franciſcum fabri eundem notarium in quo inſtituit eius hæredem vniuerſalem dictũ Ioannem chappelli eius filium. Igitur addidit dicto teſtamento quo ad certa legata pia ibi declarata: in cæteris verò vniuerſis & ſingulis bonis ſuis in dicto teſtamento cõtentis dictus codicillãs per dictos codicillos dictũ ſuũ teſtamẽtũ inquantum poteſt laudauit, confirmauit penitùs & approbauit, & habere voluit plenam vim & robur ac etiam firmitatem, receptum in præſentia ſeptem teſtium: quorum fuit vnus dictus Franciſcus Pilloſij, & aliàs prout ibi plenius cõtinetur. Viſa etiam ſupplicatiõe dictorum nobiliũ Claudiæ vxoris Hectoris gentonis & Franciſci pilloſij, vbi potuit ſe mitti in poſſeſſionẽ bonorum dicti teſtatoris: tam ex diſpoſitione l. fin. C. de edic. diui Adria. tolleo. quã prætoria auctoritate ipſorum cuiuslibet magis vtili: & alias de iuſticia eiſdem prouideri. Viſa etiã depoſitione certorũ teſtium inſtrumentariorũ deſcriptorũ in dicto codicillo, & alijs videndis, præſuppoſito ꝙ partes ſint in cõpromiſſo & tractatu amicabili, prout

ita affirmant dicti gentonis & pilloſij videtur
1 dicendum † quòd dictum vltimum teſtamentum
receptum per dictum Petrum graſe, in quo fue-
runt ſubſtituti dicta Claudia & dictus Frãciſcus
pilloſij iure directo vulgariter, pupillariter com
pendioſæ, prout verba ſonant, ſit de iure validũ:
& quòd per illud teſtamentũ rũpantur & tollã-
tur priora teſtamenta, ex quo poteſt adiri hæredi-
tas ex dicto teſtamento de iure ciuili. §. poſterio-
re. inſtituta quibus modis teſtamentum infirma-
tur. l. j. & l. poſthumus. §. ſi paganus. & l. cùm in
2 ſecundo. ff. de iniuſt. rupt. irritóque teſta. † Quia
paganus non poteſt decedere cum duobus teſta-
mentis: vt ibi habetur. Quia teſtamẽtum poteſt
aſſumere vires à gradu ſubſtitutionis. l. iij. cũ ibi
nota. ff. de libe. & poſth. quia ſubſtitutio dicitur
cõditionalis inſtitutio. l. cohæredi. §. ſi. ff de vul-
3 ga. & pupill. Hinc eſt † quod ſubſtitutio dicitur
ſecunda inſtitutio, etiam ſi ſit vlterior: ſicut de ſe
cundis nuptijs dicitur: ſecundum glo. communi
ter approbatã in rubrica. ff. de vulga. & pupilla.
Et talis ſubſtitutus iure directo poteſt intentari
remedium dictæ l. ſi. C. de edict. diui Adria. tollẽ.
iuxta not. per gloſ. & Bart. in l. j. eod. tit. maximè
à die purificatæ ſubſtitutionis: prout ibi habetur:
prout contingit in caſu iſto. quia dicta ſubſtitu
tio eſt purificata: quia dictus chappelli filius ab
humanis deceſsit ſine aliquibus liberis Præterea
4 † dicta ſubſtitutio fuit facta per verbum cõmu-
ne, deueniat pleno iure vulgariter pupillariter &
compendioſe. quæ verba inducunt ſubſtitu-
tionem vulgarem directã: ſecundum Bar. in l. cẽ-
turio. ff. de vulga. & pupill. Et eſt in electiõe ſub
ſtituti qua via velit venire. l. recuſare. §. Titius.
5 cum ibi nota. ff. ad trebel. Nec obſtat ſi dicatur †
quod dicta Claudia & Franciſcus pilloſij fuerũt
ſubſtituti eo caſu quo primogenitus maſculus
& alij liberi maſculi decendentes dicti Ioannis
chappelli filij decederent ſine liberis: Et ſic quòd
non euenerit talis caſus: quia dictus Ioannes
chappelli filius non habuit liberos, & ſic quod
defeceſit illa cõditio: & quod gradus inutilis &
perhemptus non poſsit producere alium gra-
dum vtilem: quia poſtumus non natus non di-
citur mori: quia viuus moritur & non econtra. l.
qui duos. cum ibi notatis. per gloſ. ff. de ma-
numiſſ. teſta. Quia ad iſtud reſpondetur, quod
dicta ſubſtitutio non fuit concepta ſimpliciter
caſu quo dictus primogenitus maſculus & eius
liberi maſculi deſcendentes decederẽt ſine libe-
ris: ſed fuit concepta alternatiuè etiam ſub alio
caſu, videlicèt caſu quo dictus Ioannes chappel-
li filius vel filij filiorum ſuorum in infinitum
decederent ſine liberis: & ita quãdo ſubſtitutio
eſt concepta ſub pluribus conditionibus alter-
natiuè, ſufficit alteram partem eſſe veram. vt
Inſti. de hæredibus inſtituendis. §. ſi plures. l. ſi
hæredi plures. ff. de conditi. inſtitutio. licèt
etiam poſsit fieri ſubſtitutio vulgaris poſthumo
non nato. l. ab exhæredatis. §. ſi. ff. de lega. j. vbi
caſus, & in l. qui ventri. ff de ventre in poſſ. mittendo. &
ibi gloſ. quod quando poſthumus non naſcitur,
ſubſtitutio valet in vim vulgaris ſubſtitutionis.
Et ita talis ſubſtitutio valet ſiue poſthumus naſ-

citur, & ſiue decedat ſiue liberis: ſine etiā nō naſ-
catur: cum ſit eadem ratio. l. fin. C. de inſtitu. &
ſubſtitu. ſub condit. factis. Et ſic non obſtat ſi
ex aduerſo opponatur, ꝙ non apparet de inſti-
tutione hæredis certa: cū non fuerint nati poſt-
humi: quia imò tenet talis inſtitutio de poſthu-
mo nepote ſiue proprio ſiue extraneo. §. poſt-
humo. inſti. de lega. l. placet. l. Gallus. in princi-
pio. & §. illa inſtitutio. ff. de liberis. & poſt-
hum. quia ſufficit quod ſit certa perſona de in-
certis. l. quidam. ff. de rebu. dubi. ſecundum
gloſ. in l. id quod pauperibus. C. de Epiſc. &
cleri. Et iſtud non eſt dubium: quia in vltimis
voluntatibus poteſt relinqui liberis naſcituris,
etiam ſi non ſint in rerum natura tempore teſta-
menti. l. ſolemus. & l. cùm vir. & l. ſi ita. ff. de
condition. & demonſtratio. & in defectum poſt-
humi poteſt ſubſtitui: prout ſupra dictum fuit.
dict. l. ab exhæredati. §. fin. ff. de lega. j. Non
6 obſtat ſi dicatur, quod † inter liberos quando
pater facit codicillū, quod poteſt adiri hæreditas
& reuocari primū teſtamētū: quia ſufficit quo-
quo modo appareat de voluntate patris. l. filij.
& l. fin. C. famil. erciſcundæ. facit l. hac conſul-
tiſsima. §. ex imperfecto. & §. ſi quis autem. C. de
teſtamēt. hoc tenet Bart. in dict. §. Si quis autem.
& in l. ij. ff. de iniuſt. rup. irritóque teſta. & in l.
militis. ff. de teſta. milit. licèt Bald. & Salicet. in
dict. l. filij. teneant contrarium, & Angel. &
Ioan. de Imol. in dict. l. ij. ff. de iniuſt. rupt. irritó-
que teſta. pro quo videtur gloſ. in dict. l. filij.
quæ tenet, quod quando pater facit condicillos
inter liberos, nō habet vim teſtamenti ex quo ibi
nō eſt inſtitutio hæredis. l. non codicillum. C. de
teſta. Verūtamē præſuppoſita opinione Bart. pro
vera, quod codicilli facti inter liberos habeant
vim teſtamēti: illud procederet vbi teſtator per
dictos codicillos reuocaſſet dictū vltimū teſta-
mentū receptum per dictum Petrū Braſe. Sed in
dictis codicillis non eſt adiecta illa clauſula,
Caſſans, reuocans priora teſtamenta. Non ob-
ſtat ſi dicatur, quòd ſunt aliqui teſtes inſtru-
mentarij dicti codicilli qui videntur deponere
plus fuiſſe dictum quàm ſcriptum. per nota-
rium: videlicèt dominus Ioannes Sandreti vica-
rius goncellini, qui deponit quòd dictus teſta-
tor faciebat codicillum ſuper teſtamento re-
cepto per dominum Franciſcum Fabri, licèt in
craſtinum voluerit addere & detrahere dictæ
eius depoſitioni, quòd dictus chappelli dum in-
terrogaretur per quem volebat eius legata ſolui
& adimpleri, quòd ipſe reſpondit per ſuum
hæredem in genere abſque nominando ſpecia-
7 liter hæredem: † Et ſic non eſt ſtandum tali
teſtimonio, cùm deponat varia. l. qui filia ff.
de teſti. l. nullam. C. de teſti. l. eos ff. de falſ. &
maximè quia ex interuallo non potuit corrigere
ſuum dictum. c. præterea. de teſti. cogen. Se-
cundus teſtis qui eſt deſcriptus in dicto Codi-
cillo vocatus Anthonius pallici in effectu depo-
nit quòd fuit præſens in dicto Codicillo: & quòd
dum ipſe chappelli interrogaretur per domi-
num Philippum de Comerijs priorem conuen-
tus per quem volebat adimpleri & ſolui legata
ſua: qui reſpondit. quod per Ioannem Chap-
pelli eius filium legitimum, quem inſtituerat
hæredem in dicto teſtamento recepto per do-
minum Franciſcum Fabri: & quod volebat ip-
ſum eſſe eius hæredem: vt in dicto teſtamento
ordinauit & ibidē eſt ſignatus in fine dictæ eius
depoſitionis. Tertius teſtis vocatus Ioannes
Fabri, qui nō reperitur deſcriptus in codicillo:
qui deponit, quod poſtquam dictus chappel-
li receperat extremam vnctione ipſe fecit cer-
ta legata, quæ recepit dictus Franciſcus Fabri.
Et quòd dictus chappelli volebat dictum eius
filium eſſe vnicum hæredū vniuerſalē. Quartus
teſtis vocatus Guigo Bochardi teſtis inſtru-
mentarius in dicto codicillo deſcriptus etiam
deponit quòd dictus chappelli dicit, quòd
volebat quòd dictus Ioannes chappelli eius fi-
lius, tunc præſens, eſſet eius hæres vniueſalis
iuxta formā teſtamēti recepti per dictum Fran-
ciſcum Fabri. & licèt tale teſtimonium di-
ctorū teſtium poſsit impugnari: quia non depo-
nunt per eadē verba contēta ſuper cōtentis dicti
codicilli: ſecundum Panor. in c. nihil obſtant. de
verb. ſigni. & eſt ſpeciale in vltimis valūtatibus.
8 † quia niſi teſtes deponant de toto tenore ni-
hil probant, ſecundum Bald. in l. cū antiquitas. C.
de teſtament. Veruntamen ex alio capite licèt in
teſtamento imperfecto ratione ſolennitatis inter
liberos ſuffieiunt duo teſtes: dicta l. hac conſul-
9 tiſsima. §. ex imperfecto. C. de teſtament. † ait ta
men quando vltimum teſtamentum eſt nullum
ratione præteritionis nō tollet primū. l. ſi filius.
la prima. ff. de liberis & poſthumis. Et ita eſt in
propoſito: quia præſuppoſito & non conceſſo &
citra præiudiciū veritatis, ꝙ dictus codicillus va-
leret in vim teſtamenti: & præſertim propter de
poſitionem illorum teſtium, qui deponunt, quòd
dictus teſtator volebat quòd dictus Ioānes chap
pelli eſſet eius hæres Nam illud verbum, volo, in
vltimis voluntatibus inducit diſpoſitionem. l.
quoniam indignum. C. de teſtament. l. qui vole-
bat. ff. de hæredi. inſtituend. tnxta not. per Bar-
tol. in l. j. C. de ſnmma trini. veruntamen in dicto
codicillo cùm fuit facta mentio de dictis Loyſia
& Claudia eius filiabus: Et ſic dicitur nullum ra
tione præteritionis: cùm ſint in poteſtate teſtato
ris: ſecus ſi eſſet filius emancipatus præteritus. l.
ſi duobus §. ſi prius. ff. de contra. tabul. ſecūdum
Bartol. quinimò per ſecundum teſtamētum im-
perfectum, in quo ſunt inſtituti aliqui hæredes
venientes ab inteſtato, non tollitur præcedens te
ſtamentum: niſi in poſteriori teſtamēto eſſent in-
ſtituti omnes venientes ab inteſtato equali gra-
du, ſecundum Alexandr. de Imol. in dicta l. hac
conſultiſsima. §. ſi quis autē. C. de teſtamentis.
Non obſtat etiam ſi dicatur quòd quando pri-
mum teſtamentum a ruptum per ſecūdum, quod
poteſt primum teſtamentum ex poſt facto conua
lidari quādo appareret de volutate teſtatoris ſaltē
ope exceptionis. l. qui liberis. §. ex teſtamento. ff.
de cōtra tabul. Et ita eſt in propoſitio, quia dicti
Guiffredi qui prætendunt eſſe hæredes tempo di
cti Ioannis chappelli iunioris vltimo defuncti
ſunt in poſſeſsione dictorum bonorum: Et ſic
quod

qnòd habuit ius excipiendi. Qnia ad iſtud reſpõ
detur quòd ille eſt caſus diuerſus, quando teſta
tor incidit ſupremas tabulas, vt priores valida-
rentur: ſecus autem quando in vltima voluntate
teſtator confirmat primum teſtamentum: quia
tunc non poteſt conualidari, niſi in vim fideicõ-
miſsi. l. ſi quis priore. ff. ad trebellia. l. ſi poſthu-
mus. §. primo ff. de liber. & poſthu. Et per conſe-
quens etiam ſubſtitutio facta in teſtamento re-
cepto per dictum Franciſcũ fabri de dicta Clau
dia & dicto Franciſco piloſij remaneret valida,
ſaltem in vim fideicommiſsi, vbi præſupponi-
tur quòd dictum teſtamẽtum receptum pèr di-
ctum Petrum braſe eſſet ruptum per dictum co-
dicillũ, vbi præſupponeretur validus: quia poſ-
ſet etiam impugnari dictus codicillus, cũ inter-
uenerit error in præfatinne dicti codicilli, inquã
tum ibi atteſtatur, quòd dictus teſtator fecit ſuũ
vltimum teſtamentum ruptum per dictum Fran
10 ciſcum fabri: quod tamẽ eſt primum in ordine.†
Et ita falſa cauſa vitiat diſpoſitionem teſtatoris,
quando eſt in prefatione teſtamenti: quia deno-
tat cauſam finalem. l. fina. & ibi per gloſſ. Bartol.
& Ioannem de Imol. ff. de hæred. inſtituend. Et
Maximè quia dictus teſtator aliâs non fuiſſet re-
licturus. l. cũ tute. §. falſam cauſam. ff. de condi-
tionib. & demonſtrationib. attenta qualitate di-
cti Ioannis chappelli filij, qui erat ſimplex: & te-
ſtator volebat obuiare ne poneret bona ſua extra
eius parentes & attinentes: prout ſuper hoc depo
ſuerunt plures teſtes. Præterea aliqui teſtes teſta
mẽtarij deſcripti in dicto codicillo. ſuper. xxv. &
xxvj. dictorum articulorum Gentonis & pilloſij
deponunt vti dict. Philippus de cominis, quòd
ipſe ſolum fecit certas oblationes & legata pia
& quod non audiuit reuocare aliquod teſtamen
tum nec reuocare aliquos hæredes ſaltem, quòd
recordetur. Idem deponit Ioannes Graci, qui pro
tunc erat famulus nobilis Amordei Guifredi, &
erat præſens in dicto codicillo, & non audiuit re
citari aliquam inſtitutionem hæredis. Idem
deponit Philippus fabri qui pro tunc erat ſer-
uitor domini Philippi de cominis, licèt deponat
per verbum nõ recordatur. Et ita apparet de con
trarietate dictorũ teſtiũ inſtrumẽtariorum. Nõ
obſtat etiam inqnantum nouiſsimè ſit producta
quidam prætẽſa reuocatio facta per dictum no-
bilem Ioannem Chappelli de anno milleſimo.
cccclxxxviij. die. xx. menſis Ianuarij de teſtamen
to recepto per Reimũdũ Buringarij & Ioannẽ ta
nethi declarans eius animum, quòd teſtamentum
receptum per dictum Franciſcum Fabri de anno
domimini milleſimo. cccclxxxiij. & die. xx. men-
ſis Iulij, quod fuit ibi lectum & recitatũ lingua
layca tenorẽ eiuſdem & cõtenta ibidem approba
uit & cõfirmauit, & alias prout ibi habetur: quia
11 talis reuocatio non tenet, ex quo fuit facta ibidẽ
inſtitutio hæredis. vt inſti. quibus mod. teſta. in
fir. §. ex eo. nec ſufficit recitatio teſtamenti & in-
ter liberos, niſi teſtator ore proprio nominet
hæredẽ. l. iubemus. C. de teſtamẽ. nec pariter ſuffi-
cit dicere coram ſeptem teſtibus, quòd teſtator re
uocat teſtamentum antea cõtractum: ſecundũ
Bartol. in l. ſi iure. ff. de legat. iij. & maximè vbi
non eſt curſus elapſus decennij. iuxta nota. in l.
12 ſancimus. C. de teſta.† quia inter liberos, etiam
non tenet teſtamentum nutu factum ſecundum
Angel. in l. in fraudem. §. primo. ff. de teſtamen-
to milita. & Alexan. de Imol. in l. diſcretis. C. qui
teſtamenta facere poſſunt. & maximè quia nota-
rius non interrogauit teſtatorem ſuper nomi-
natione hæredis. iuxta notata per Iaſon. in dict.
l. iubemus. præettereà poſt dictã reuocationẽ fuit
factum poſtremum teſtamentum receptum per
dictum Petrum buſe.

ARGVMENTVM.

Iudices temporales an de matrimonio co-
gnoſcere poſsint: & an ſtatuta laicorum prohi-
bentia matrimonia valeant & teneant.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium eccleſiæ ſacramentum eſt.*
2 *Officiarij ſeculares de matrimonio cognoſcere non debent.*
3 *Filius vel filia ſi alio quàm in loco domicilij transferatur, ante omnia in priſtinum ſtatum reſtituenda eſt.*
4 *In matrimonio contrahendo patris conſenſus requiritur.*
5 *Statuta laicorum matrimonij prohibitiua ſub pœna an & quando valeant.*
6 *Statutum quòd puella ſine patris conſenſu non nubat, non valet.*
7 *Matrimonia contrahere eos qui de ſanguine regio ſunt, non, niſi cum Regis conſenſu, poſſe Galliæ conſuetudinis eſt.*

Quæſtio CCCVI.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicatio-
nis nobilis Katahrinæ Lantelinæ adultæ
loci Alpium patriæ Valentinenſis, contra
dominum iudicem & alios officiarios tempora-
les Valentiæ & patriæ dictæ Katharinæ ſuper
relaxamẽto ſequeſtri dictæ Katharinæ; pro eo,
quia ipſa fuit ſequeſtrata per iudciem in do-
mo nobilis Franciſci de Genaſio ad effectum
nubendi eidem magiſtro hoſpitij reuerendi
domini Epſcopi valentiæ; ſuper quo ipſa pe-
tit ſe ante omnia reduci priſtinæ libertati in eius
domo: aduerſus quæ ſe opponunt ſui patrui
qui ſe pretendunt ſubſtitutos ex teſtamento
patris dictæ Katahrinæ. Et opponunt de mala
& inhoneſta vita matris eiuſdem, & de aliena-
tione & diſsipatione bonorum ſubſtitutorum
ſuper quo curia ordinauit informationes ſumi &
interim dictam Katharinam tutè cuſtodiri in do
mo domini de Genaſio & eius vxoris: & nihil
noui fieri. Nũc quæritur an dominus loci tem-
poralis valeat ſe intromittere ſuper matrimonio
puellæ: & an valeant ſtatuta laycorum pro-
hibentia matrimonia ſaltem inter extraneos &
gentes diuerſæ ſectæ puta, quòd Guelfus non
nubat Gebelinæ. Et videretur dicendum quòd

deundo ad quæſitum ſuper facto dictorum quæſtorum extraneorum montiſmaioris curia conceſsit literas exortatorias, per quas exortentur reueren. dominum Archiepiſcopum Ebredunẽſem & alios prælatos præſentis patriæ vt nõ admittant dictos quæſtores extraneos montiſmaioris: nec concedant literas de placet. Et ſi qui ſint layci, quòd detineantur per officiarios temporales: Et ſi ſint clerici per diœceſanos locorum. Et de abuſibus iſtorum quæſtorum habetur in capit. cùm ex eo. de pœn. & remiſsio. & clemen. de pœniten. & remiſsio. Et pro præmiſſis facit quod voluit Bald. conſilio cxlv. in j. parte, vbi tenet, quòd non debent admitti iſti extranei quæſtores in aliquo loco ſub nomine alicuius ſancti ad præiudicium antiquorum quæſtorum alicuius eccleſiæ. per iura ibi allegata.

ARGVMENTVM.

Officia collata per Gubernatorem alicuius prouinciæ per illius mortem non vacant.

SVMMARIVM.

1 *Officium legati per Papæ mortem non expirat.*

Quæſtio CCCVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa interinationis dictarũ literarum doni officij nobilis Reymoneti de Vienneſio cuiuſdam miſtralliæ de vallibus mandamenti Viſiliæ, contra Ioannem Chalueti, pro eo quia dictus de Vienneſio impetrarat dictum officium miſtralliæ ab illuſtri quondam domino Ioanni de Fuxo Gubernatore præſentis patriæ Delphina. tanquàm vaccans per reunionem factam de dicto mandamento Viſiliæ domanio Delphinali ex accordio facto cum domina Ioanna de Francia naturali admirata Franciæ. Et licèt dictæ literæ dicti Parlamenti Delphinalis, etiam adhuc viuẽte dicto domino Gubernatore: tamen antequàm fuiſſent interinatæ deceſsit: Et ſic valebat prætendere dictus Chalueti, quòd expirauerant dictæ literæ per obitum dicti domini Gubernatoris, volendo etiam prætendere quòd officia inferiora in hac patria collata per dominum Gubernatorem vacant per ipſius obitum, quod eſſet multum præiudiciabile reipublicæ: & contrarium obſeruatur in dicta curia parlamenti. pro quo facit c. ij. de offic. delega. libr. vj. vbi per mortem Papæ non expirat officium legati de latere: cùm ſit ordinarius. facit cap. ſi ſuper gratia. de offic. delega. libr. vj. quia beneficium debet eſſe perpetuum. c. decet. de regul. iur. libr. vj. Et aliàs ſcripſit in alio volumine officiariorum, licèt quoad officium vice balliuorum & viceſeneſcallorum, aliqui volunt prætendere quòd vacent per nouum aduentum bailliuorum & ſeneſcallorum. iuxta formam creationis literarum bailliuorum. & ſimiliter per nouum aduentum domini Gubernatoris. Sed vt ſupradictum fuit, licèt dominus Gubernator poſsit conferre officia Caſtellaniarum Delphinalium, quando vacant per mortem, aut aliàs. Secus propter nouum aduentum domini Gubernatoris. de quo pleniùs ſcripſi in dict. ij. volumine cauſarum miſtarum in materia officiorum.

Quæſtio CCCIX.

QVAERITVR ſuper cauſa ſtatuti, ſi quis per literas, ConſulumCabeoli contra ſuſceptores pedagiorum mõtilij adherentiũ pro eo: quia dictus pedagiator fecit depoſitari pro pedagio quoſdam particulares dicti loci Cabeoli pro quibuſdam mercancijs, quas deferebant priuando dictos homines Cabeoli eorum poſſeſsione ſeu quaſi libertatis & exemptionis non ſoluendi pedagium: cùm fuiſſet ſufficienter facta fides de exemptione. iuxta not. per gloſſ. in clemen. præſenti. de appellatio. licèt dictus fuſsionis allegauerit, quòd pendeat lis coram iudice montilij adherentis.

Quæſtio CCCX.

QVAERITVR ſuper licentia impertita à monaſterio mõtiſſuati, leuardi in mercatis publicis præſentis patriæ tercẽtũ ſommatas frumenti pro prouiſione alimentorum dicti monaſterij: videlicèt in mercatis Moraſij Bailliuatus ripparij coſtæ ſancti Andreæ. Dum tamen in qualibet vice non emant vltra decem ſommatas, ne inducatur cariſtia, & ne tollatur facultas emendi alijs. Et dum tamen non emant in granerijs, & quòd ceſſet fraus aut coluſio. Et ne ſub prætextu liciti cõmittatur illicitum & abuſus. l. qui ſub prætextu. cum ibi not. C. de ſacroſanct. eccle.

ARGVMENTVM.

De literis annalibus.

SVMMARIVM.

1 *Literæ annales gratìs conceduntur, nec cauſæ cognitionem importani.*

2 *Literas annales impetrans cauere tenetur.*

Quæſtio CCCXI.

QVAERITVR ſuper literis annalibus Ioãnis Bruni notarij villarum bonoudi mandamenti Phoyſij: vbi excipiuntur deuarij Delphinal. & domini locũtenentis Gubernatoris ſeu locuntenentis generalis. Et dum tamen
1 fuerit diſpenſatum à iuramento. † Quia tales literæ ſunt de gratia, nec important cauſæ cognitionem, & non ſunt ſolitæ concedi per curiam niſi interuenerit conſenſus maioris partis creditorũ; Sed ſunt ſolũ ſolitæ cõcedi per principẽ vel dominum gubernatorem. iuxt. l. quotiens. C.
2 de precib. Impera. offeren. † Veruntamen iſto caſu debet caueri idoneè. l. vniuerſa. eod. tit.

ARGVMENT.

Sententia quæ in rem iudicatam tranſiuit inſtrumenti nouè reperti prætextu retractari regulariter non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia prætextu inſtrumentorum nouè repertorum in cauſa eccleſiæ, reipub. pupilli, & priuati quando actor in dolo fuit, retractari poteſt.*
2 *Reſtitutio in integrum aduerſus ſententiam ignorantiæ ratione datur.*
3 *Sententia poteſt retractari quando quis propter impedimentum ante ſententiam producere non potuit.*
4 *Ignorantia per iuramentum probari poteſt.*

Quæſtio. CCCXII.

QVAERITVR an ſententia, quæ tranſiuit
in rem iudicatam, poſsit retractari prætextu
inſtrumenti de nouo reperti. Et dicendum eſt
quòd non regulariter. l. ſub ſpecie. C. de re iudi.
1 l. ſub prætextu. la j. C. de tranſactio. † fallit in cau
ſa eccleſiæ, reipublicæ vel pupilli. ſecundum
gloſſ. ibi l. Imperatores. ff. de re iudi. vel etiam in
cauſa priuati, quando actor fuit in dolo: quia
habuit ſcientiam inſtrumenti: quia tunc ſubue-
niendū eſt ſaltem ex clauſula generali, Si qua iu
ſta. l. ſi prætor. §. Marcellus. ff. de iudicijs. iuxta
not. per gloſſ. in l. ſeruo inuito. §. cùm prætor. ff.
2 ad trebellia. † quia etiam datur in integrum re-
ſtitutio ratione ignorantiæ. ſecundum gloſſ.
in l. cùm filiusfamiliâs. §. in hac. ff. de verborum
obligationib. Ei iſto caſu etiam ſubueniendum
eſt ſi nondum fuerit ſatisfactum, etiam via exce-
ptionis: quia cùm datur actio multo magis exce
ptio. l. prima ff. de ſuperficieb. ſecundum Spe-
cul. in titul. de executio. ſententiæ. §. final. ver-
3 ſicul. illud. & † maximè quando quis fuit impe-
ditus producere ante ſententiam, ſecundum Bar
tolum in l. j. C. de ſenten. aduerſ. fiſc. lat. libr.
x. Innocen. in capitul. vltra tertiam. de teſtib. Et
ideò litigator debet eſſe cautus quòd ante ſen-
tentiam proteſtetur, quòd ante ſententiam non
habet facultatem producendi eius inſtrumenta.
de qua materia habetur latè per Alexand. de
Imol. in dicta l. Imperatores. Et per Panormi.
& Felinum. in capitul. ſuborta. de re iudic. Et
iſtud facit pro quadam cauſa in curia Parla-
menti ſuper quadam ſententiam lata contra
dominum Iacobum de Plaſtro canonicum bea-
ti Bernardi de Romanis; quia nunc ſuper in-
quantibus opponit de quibuſdam inſtrumentis
de nouo repertis. Et allegat cauſam ignoran-
tiæ: cùm ſuccedat in ius alterius. Et licet igno-
rantia regulariter præſumatur. l. verius. ff. de pro
4 ba. † tamen etiam poteſt probari per iuramentū,
capitul. Paſtoralis. cum ibi not. de exceptionib.
Et per gloſſ. in capitul. nulli. de electio. libr. vj.
& in capitul. præſumitur. de regul. iuris. libr. vj.
quia ſicuti quis reſtituitur poſt concluſionem
in cauſa ratione inſtrumenti de nouo reperti;
ita etiam poſt ſententiam: iuxta not. per Innoc.
in d. c. vltra tertiam. de teſti.

ARGVMENTVM.

Pactiones initæ inter dominum Delphinum & Epiſcopum Grationopolinanum ſuper iuriſdictione: an iuriſdictionis prorogatio officialatus impediatur.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictionis prorogatio ad ſuperioris præiudicium non valet.*
2 *Motus cauſatus per cenſuræ eccleſiaſticæ comminationem iuriſdictionis prorogationem impedit.*
3 *Subditus tributarius iuriſdictionem prorogare non, niſi cum domini conſenſu, poteſt.*
4 *Iuriſdictionis prorogatio facta per procuratorem non, niſi de ſpeciali mandato appareat, valet.*

Quæſtio CCCXIII.

QVAERITVR an propter pactiones ini-
tas inter dominum noſtrum Delphinum.
Et reuerendum dominum Epiſcopū Gratinopo.
impediatur prorogatio iuriſdictionis in curia
officialatus Grationopo. quoad ciues & inco-
las præſentis ciuitatis laico pro re merè propha
na. Et videretur dicendum quòd ſic, quia per
dictas pactiones debent remitti ſubditi iudici
curiæ communis præſentis ciuitatis. Et ſic in-
1 tereſt do. noſtro Delphi. & per conſequens † non
tenet prorogatio ad præiudicium ſuperioris.
iuxta not. per Bartol. & cæteros in l. prima. §.
& poſt operis. ff. de operi. no. nuncia. facit capit.
ſignificaſti. cum ibi not. de foro competent. Et
maximè quando in principio cauſæ ante litis
conteſtationem reus petit ſe remitti & declinat
2 forum. Sed hoc non obſtante officialis † per cen-
ſuram eccleſiaſticam cōminat de procedendo ad
vlteriora. Et ita talis motus impedit proroga-
tionē iuriſdictionis. l. ſecunda. in princip. ff. de
iuriſd. omnium iudicum. facit quod habetur in
3 capitul. ſacris. quod met. cauſ. prætereà † ſubdi-
tus quando eſt tributarius: vt quia ſoluit talhias
& ſubſidia Delphi. annuatim nō poteſt proroga
re iuriſdictionē ſine cōſenſu domini. ſecundum
Bartol. in dict. §. poſt operis. allegant gloſſ. in
capitul. Imperialem. §. Prætereà. lultimo, de pro
hib. feud. aliena. per Frederic. Et maximè non
4 tenet † porrogatio iuriſdictionis facta per pro-
curatorem, niſi appareat de ſpeciali mandato. c.
cùm olim. le j. de offi. delega.

ARGVMENTVM.

Appellari poteſt à pronuntiatione de exequendo.

SVMMARIVM.

2 *Sententia de exequendo inſtrumentum garentigiæ vim diffinitiuæ habere dicitur.*
3 *Sententia interlocutoria quando vim diffinitiuæ habere dicatur.*

4 *Sententia quæ ſuper appellatione de exequendo inter-*
uenit, diffinitiua eſt.

Quæſtio CCCXIIII.

QVAERITVR an ab ordinatione de exe-
querdo poſsit appellari: Et an talis cenſeatur
habere vim diſinitiuę, vt poſsit iuſtificari ex no-
uiter productis: an verò dicatur mera interlocu
toria, vt iudicetur ex eiſdem actis, iuxta clemen-
tinam appellanti. de appellationibus. Et in effe-
ctu glo. in l. ab executione. ff. de appellatio. & in
l. ab executione. C. quorum appellatio. non reci-
pi. tenet, quòd licèt non poſsit appellari ab exe-
1 cutione facti: † tamen benè poteſt appellari à
pronuntiatione de exequendo. Nec obſtat, quod de
iure ciuili prohibeatur appellari ab interlocuto
ria. l. ante ſententiæ tẽpus. C. quor. appel. non re-
cipi. quia talis interlocutoria habet vim diffini-
tiuæ: Cùm non expectet aliam poſt. l. poſt ſen-
tentiam. C. de ſenten. & interlocu. omnium iu-
dicum. ſecundum Ludo. de Roma. in l. v. in prin-
cip. ff. de verbo. obligation. & conſilio xlj. & ſe-
quitur Barto. dict. gloſſ. in l. ſi cum exceptione.
§. hæc autem. ff. quod met. cauſ. propè finem. Et
2 ideò † ſententia de exequendo inſtrumento ga-
rentigiæ, dicitur habere vim diffinitiuæ. ſecun-
dum Ludouicum de Roma. vbi ſuprà. Et ideò
vtilius eſt petere exequi inſtrumentum abſque
petendo pronunciari de exequendo, vt faciunt
cauti aduocati. ſecundum Angel. conſilio cxij.
& eſt cxiiij. & xxv. & quòd talis interlocutoria
de exequendo habeat vim diffinitiuæ, & dicatur
mixta, tenet Salice. in dict. l. ab executione. C.
quorum appellatio, non recipi. poſt Iacob. Bu-
triga. quia poſſent competere plures exceptio
nes, etiam poſt rem iudicatam. iuxta not. in l. j.
C. de iuris. & facti. ignorant. Et pro hoc facit
gloſſ. in l. qui reſtituere. in fine. ff. de rei vendica.
3 quæ tenet, † quòd ſententia dicitur habere vim
diffinitiuæ, quando dirimit negotium, & non
expectat aliam ſententiam: quia per ipſum fini-
tur officium iudicis. ſecundum Barto. in l quod
iuſsit. ff. de re iudic. Et hoc verum dum modo
talis pronuncians ſit iudex vel mixtus executor.
ſecus ſi ſit merus. l. ſi vt proponas. & l. executo-
rem. C. de exequ. rei iudic. faciunt not. per gloſſ.
in c. Paſtoralis. §. quia verò. de offic. & poteſta.
iudi. delega. Veruntamen in caſu iſto quando
appellatur ab executione, debet exprimi cauſa
grauaminis. ſecundum Specul. in titu. de exequ.
ſententiæ. §. nunc videndum. verſiculo, quid ſi
ab executore. & verſiculo nunquid. & Panormi.
in capitu. quod ad conſultationem. de re iudic.
circa finem. de hac materia etiam habetur in
tractatu domin. Anthonij de Caua de inſtru-
mento. execut. quæſtione xlvj. xlvij. xlviij. & ibi
de præcepto in confeſſum. iuxta l. ſi debitori. ff.
de iudic. Et per Bartol. in l. non fatetur. ff. de iu-
dic. & per Felinum in rubrica de re iudic. Et in
dict. capitul. quod ad conſultationem. & iſto ca-
ſu quando interlocutoria habet vim diffiniti-
uæ: tunc ſi appelletur, poteſt iuſtificari ex no-
uis actis. ſecundum Ioan. Andr. & Panormi. in
capitul. peruenit, l. ij. de appellatio. & Cardina-
lem, in dict. clementina appellanti. & Bald. in l.
minoribus. C. de hijs quib. vt indig. & in l. per
4 hanc. C. de appellatio. Veruntamen † ſententia
ſuper appellatione interpoſita ab executione eſt
diffinitiua. ſecundum Bald. in l. ſecunda. C.
quando fiſc. vel priuat. Attamen Syn. Bald. in d.
l. ab executione. tenent, quòd non poteſt appel-
lari à tali interlocutoria de exequendo, ſicuti
non poteſt appellari ab executione facti, niſi ex-
cedatur modus. dict. l. ab executione: quia aliàs
eſſet imponere legem verbis, & non rebus. Et ita
tenet Specula. in titulo de executione ſententiæ.
§. penultimo. verſiculo, ſed ſecundum eum. Et
plures alij doctores quos refert Felinus in dict.
capitul. quod ad conſultationem. vbi ponit duas
limitationes. prima dum modò præcedat ſenten-
tia ſuper qua petitur fieri executio: ſecus ſi non
procedat ſententia: quia tunc poterit appellari.
Secundò niſi inferatur nouum grauamen. de
quo ibi latiùs per ipſum. vide Bald. in l. ſecun-
da. C. quando priuat. vel fiſc. vbi tenet, quòd
ſententia lata in appellatione ſuper executione
dicatur diffinitiua, allegat in authentico vt nul-
li iudicum. §. ſuper hoc. colla ix. vide etiam per
gloſſ. in pragmatica ſanctione, in titul. contra
friuol. appella. capitulo primo de ſententia ha-
bente vim diffinitiuæ: Et de ſententia lata ſuper
deſertione appellationis, vel quando imponitur
perpetuum ſilentium, vel quando in cauſa ap-
pellationis ab interlocutoria pronuntiatur be-
nè appellatum & malè iudicatum dicitur diffi-
nitiua.

ARGVMENT.

Executio trium ſententiarum an per reſcriptum
ſuper reuiſione vel nullitate dictarum ſenten-
tiarum ſuſpendatur.

SVMMARIVM.

1 *Nullitatis quæſtio per libelli & actionis modum dedu-*
cta, iudicati executionem non impedit.
2 *Princeps ſupplicationis cauſam committendo executio-*
ni ſententiarum derogare non videtur.

Quæſtio CCCXV.

QVAERITVR quando ſunt latæ tres ſen
tentiæ conformes, & contingat impetrari re-
ſcriptum ſuper reuiſione vel nullitate dictarum
ſententiarum: an propter hoc impediatur exe-
cutio dictarum ſententiarum. Et videretur di-
cendum quòd non, propter præſumptionem
calumniæ, quæ oritur contra partem impetran-
tem, propter tot & tantas ſententias ſubſecu-
tas. clementina vt calumnijs. de re iudic. Pro quo
facit gloſ. in c. cùm in iure peritus. de offic. dele-
1 ga. vbi tenet, † quod quæſtio nullitatis deducta
per modum libelli & actionis non impedit
executionem iudicati. Et hoc tenet rubri-
ca in nouis, ſub rubrica de re iudicata, aliàs
ſub titulo. de exceptionibus incipien. Item licèt,

nec tenet inhibitio interim facta per iudicem quominùs non poſsit fieri executio.ſecundum Romanum,vbi ſuprà.Nec obſtat c. ſuſcitata. de in integr.reſti.& l.vnic.C.in integrum reſtit.poſtul.vbi pendente in integrum reſtitutione nihil debet innouari.& quod habetur per Bar. in l.j.C.quando prouocar. nõ eſt neceſſe,circa finẽ, vbi tenet, ſicuti iudex appellationis attentata reuocare poteſt appellatione pendente: ita etiam iudex nullitatis. quia iſtud procedit vbi non ſunt latæ tres ſententiæ conformes; aliàs ſecus.
2 †Et licèt Papa vel princeps committendo cauſam ſupplicationis faciendo mentionem de tribus ſentẽtijs, videatur committere cauſam. iux. not.per Antho.de Butri.& Ioan.de Imol. in ca. ſua nobis.de appellatio. attamen pro hoc non videtur inhibita executio.iuxt. not. per Iaſo. in l.cauſas.C.de tranſact.

ARGVMENTVM.

Lite pendente ſuper beneficio, an tertius vel alius loco alterius collitigantium interuenire poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Tertius in cauſa beneficiali admittendus eſt, ſi de iure ſuo promptam fidem faciat.*
2 *Subrogatus litem inchoatam in eo ſtatu quo eam inuenit, proſequi poteſt.*
3 *Cauſæ quare iungantur.*

Quæſtio CCCXVI.

QVAERITVR an pendente lite in cauſa beneficiali ſiue in petitorio ſiue in poſſeſſorio poſsit interuenire tertius vel alius ſubrogatus in ius alterius:dubiũ facit: quia nõ debet admitti nouus collitigans in ius alterius ſiue per ceſſum vel deceſſum.cap.j.& ij. vt lite pendente. lib.vj.clemen.j.vt lite pendente. Sed in contra-
1 rium facit:†quia regulariter tertius admittitur in cauſa pro ſuo intereſſe.c.veniẽs. c.ad apoſtolicùm.de teſti.c.cum ſuper.de re iudi. l. ſi perluſorio.& l.à ſententia.de re iudi. dum tamen faciat fidem de iure ſuo in promptu.l.à diuo Pio.§. ſi ſuper rebus.de re iudicat.ſecundum Bald.in authen.nunc ſi hæres.C.de litigioſ.l. ſi ſuſpectam.
2 in princip.ff.de inoffic.teſtamen.†Et ideò ſubrogatus poteſt proſequi inſtantiam incohatam in illo ſtatu in quo illam inuenit.d.c.ij.vt lite pendente.lib.vj.Et in d.clemen.j.eod.titu. verſic. Si verò alter.& Bald.in l.principalem. libr.x. C.de liberal.cauſa,& domin. de Rota in nouis,ſub ti. vt lite penden. in deciſ.inci.ſi agens.& deciſ.incipien.Item ſubrogatus.Et iſtud facit pro cauſa ſuper poſſeſſorio prioratus ſancti Donati inter dominum Petrum de Torchiſelere & dominum Iacobum de Torchiſelere, & dominum Philibertum Chaudeaci, vbi in quibus fuerant duæ cauſæ intentatæ inter dictas partes.Et fuit ordinatum dictas cauſas iungi in manibus magi-
3 ſtri Sernonis ſecretarij Delphina.†ad euitandum circuitum, & ne continentia cauſæ diuidatur.l.nulli.C.de iudi,cap.diſpendia. de reſcript. libro ſexto.

ARGVMENTVM.

Tertius in cauſa beneficiali Interueniens ante concluſionem,an audiendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatus inſtantiam proſequi poteſt.*
2 *Tertius iure ceſſo ſeu reſignationis beneficij ad hoc vt admittatur in poſſeſſorio de ſtylo Franciæ quæ requirantur.*
3 *Reſeruationes per pragmaticam ſanctionem ſublatæ ſunt.*
4 *Recredentia emanata ex falſi cauſa & per partis conuentionem retractari debet.*

Quæſtio CCCXVII.

QVAERITVR an tertius poſsit interuenire in cauſa beneficiali ſiue ſuper petitorio ſiue ſuper poſſeſſorio ante concluſionem in cauſa. Et videntur dicendum quòd ſic.di. c.ij. verſiculo ſanè.vt lite pendente.libr.vj.clemen.j. verſiculo Si verò. vt lite pendente.Et ibi gloſſ.ſuper verbo,interſit.facit quod habetur in cap.cùm ſuper.de re iudic. & in c.veniens, le grand. de teſti.& in l.à ſententia.& l. ſi perluſorio. de appellatio.Et ibi per Bar.& per Bald. in authen. nunc ſi hæres.C.de litigio.& in l. principaliter. la prima.C. de libera.cauſ.& per domi.de Rota in nouis ſub tit.vt lite penden.deciſ.incipien. Si agẽs petitorio. & alia deciſi. incipiens, item ſubro-
1 gatus:†quia poteſt proſequi inſtantiam incohatam, ſaltem in ſtatu in quo ipſam inuenit: quia ſi lis erat cõteſtata, & publicati teſtes ſuper eiſdem articulis, vel directò contrarijs, non debet admitti.cle.conſtitutionẽ.§.ſanè. de electione.ſecundum Inno.in c. cùm ſuper. de re iudic. licet Barto. in d. l. ſi perluſorio. faciat differentiam, quando ſciunt cauſam agi vel ne.de quo ibi latiùs per doctores.Et licèt per ſolam litis pendentiam in poſſeſſorio non inducatur vicium litigioſi: ſecundum gloſſ.in cap.j.de confirmatione
2 vtili vel inutili.†Tamen de ſtylo regni Franciæ quãdo litigatur ſuper poſſeſſorio nõ admittitur alius tertius iure ceſſo, ſeu reſignatiõis beneficij per alterum collitigantem, niſi obtinuerit reſcriptum releuamenti à Rege: quia non debet admitti nouus collitigans c.j.vt lite pendente.hinc eſt quòd alter collitigans diebus præferri in ſubrogatione infrà menſem, ſiue vacet beneficiũ per ceſſum ſiue deceſſum.vt in regula cãcellariæ Inno.viij.xxvij.& ibi latè per glo. facit quod habetur per glo.in l.ſi ſuſpectam.ff.de inoffi.teſta. Et præmiſſa faciunt pro cauſa ſuper poſſeſſorio prioratus ſancti Luppi pempris inter dominum Ioannem Mallini, & reuerendiſsimũ do.Gabrielẽ Deſclaſſamatis Epiſcopũ Vapiu.in qua cauſa interuenit domi. Anthonius Petini canonicus eccleſiæ beatæ Mariæ Grationopo.iure reſignationis factæ per dictum dominum Epiſcopum Vapinci.ad vtilitatem domini Ioannis Vareiæ. Et deinde bullis non confectis iura reſignatiõẽs factæ per dictũ Vareiæ ad vtilitatẽ dic. Petini in manibus ſũmi põtificis.Et plura fuerũt oppoſita per d.Millini aduerſus reſignationẽ dic. domini

Epiſcopi

EpiſcopiVapineenſis:tùm de reuocatione dictæ
reſeruationis. Nec obſtat reualidatio in forma
breuis, vt prætenditur, facta per Alexandrum
vj.Papam modernum:quia eſt ſubreptitia inquã
tum exprimit quod dicta reſeruatio erat facta
conſiſtorialiter. Tum etiam quia dictus domi-
nus Epiſcopus Vapin. acceptauit plura benefi-
cia vltra valorem expreſſatum in dicta reſerua-
tione:Et per conſequens expirat ipſo facto:quia
non poteſt variare:cùm non appareat de ſenten-
tia lata in contrarium,c.cùm in multis. cum ibi
nor.per gloſſ.fin.Geminia. & Philippam Fauier
de reſcriptis.libr.vj. Tum etiam apparet quòd
dicta reſeruatio eſt contra decretum pragmati-
3 cæ ſanctionis,vbi †ſunt ſublatæreſeruationes.c.
licèt.de electio.& in tit.de reſeruationibus, nec
obſtat ſi dicatur quòd dicta reſeruatio fuerit fa-
cta ex magna & euidenti cauſa, quo caſu permit
titur etiam ſecũdum pragmaticam ſanctionem
reſeruatio, vt ibi habetur. Et per conſequens
cùm Papa in dicta reſeruatione exprimat cau-
ſam pro concordia eccleſiæ Vapinẽſis: & ex cau
ſa penſionis aſsignatæ domino Theobaldo de
turræ. Quia ad iſtud reſpondetur quòd talis cau
ſa non eſt euidens nec neceſſaria: cùm non ema-
nauerit ad requeſtam Regis: licèt dictus Deſ-
claſſanatis obtinuiſſet literas de placet à Rege
Karolo moderno. Tum etiã quia dicta penſio do
mini Theobaldi de turræ expirauit per eius
mortem: Et ſic ceſſat cauſa dictæ reſeruationis.
Et ceſſante cauſa ceſſat effectus. c. cum ceſſante.
de appellatio.l.generaliter.C.de Epiſco.& cleri.
pluráque fuerunt oppoſita. Et ſignanter, quòd
recredentia tradita dicto domino Epiſcopo Va
4 pincenſi de dicto prioratu pendente lite†proceſ
ſit ex falſa cauſa: & quòd curia fuit circunuen-
ta: quia tempore dictæ recredantiæ traditæ di-
ctus dominus Epiſcopus reſignauerat,& reſigna
tio fuerat admiſſa per ſuperiorem: Et ſic non
competebat ſibi ius:Et ita talis recredẽtia debet
retractari:cùm proceſſerit per circunuentionem
partis.c.cùm olim.de re iudic.l.ſi prætor.§. Mar-
cellus ff.de iudi.facit gl.in l.ſeruo inuito.§. cùm
prætor.ff.ad trebel.Prætereà dictus Potini ha-
buit ſcientiam præmiſſorum,cùm fuerit procu-
rator dicti domini Epiſcopi Vapincenſis, & in-
teruenerit in cauſa poſt publicationem atteſta-
tionum:Et reſignatio fuit facta lite pendente ſu
per poſſeſſorio.facit c.j.& ij.vt lite pendente.lib.
vj.Et licèt per bullam dicti Potini narretur reſi-
gnatio facta per dictum dominũ Epiſcopum Va
pincenſis ad vtilitatẽ dicti domini Varciæ bullis
nondum confectis,ita quòd eſſet ſtandum nar-
rationi Papæ.c.le.j.de probatio. tamẽ ſecundum
pragmaticã ſanctionẽ eſt ſublata,niſi(vt ita dica
tur)quòd faciat fidem contra dictum dominum
Potini producentem. Veruntamen fuit ordina-
tum dictum dominum Potini admitti debere ad
interueniẽdũ in dicta cauſa pro ſuo intereſſe, &
quãtum de iure veniat admittendus & nõ aliter.

ARGVMENTVM.

Officium choriſtarum deſeruientium in ædi-
bus cathedralibus vel collegiatis an poſsit per-
mutari.

SVMMARIVM.

1 *Choriſtæ creatum officium non habent.*
2 *Beneficia manualia permutari poſſunt.*

Quæſtio CCCXVIII.

QVAERITVR an officium iſtorũ aſsiſto-
riorũ præsbiterorũ ſeu coriſtarũ, qui deſer-
uiunt in aliqua eccleſia cathedrali vel collegiata
poſsit permutari.dubium facit: quia tales cori-
ſtæ ſeu corrarij licèt percipiant libram vel co-
1 thidianas diſtributiones: †tamen non videntur
habere officium creatum ſeu in re. iuxta not. in
c.penultimo.de cleric.non reſiden. quia non ha-
bent vocem in capitulo, nec faciunt collegium.
ſecundum glo.ibi.& in c. cùm dilectus. cũ ni ibi
not.faciunt not.per Frederic.de ſenis in tractatu
permutationũ.quæſtione xxxiiij.& per de Vbal-
dis in tractatu permutationum. in prin. Sed in
2 cõtrarium facit:quia etiam † beneficia manualia
poſſunt permutari, cùm habeant titulum cle.j.
de ſupplendẽ. negligentia prælatorũ. ſecundum
Frederic. de ſenis,vbi ſuprà. Et iſtud facit pro
cauſa œconomi eccleſiæ ſancti melioris chriſter
dini contra dominum Iordanum Bruneti, qui
ſe prætendit habere vnam corrariam in dicta ec-
cleſia ex cauſa permutationis factæ cum domino
Benedicto ad vnam capellam. Et fuit admiſ-
ſa dicta permutatio per dominum præpoſitum
dictæ eccleſiæ,& authorizata per dominum vi-
carium domini Epiſcopi Valenciæ Et licèt
non ſufficiat authoritas vicarij, niſi habeat ſpe-
ciale mandatum cõferendi. c.ſi.de offi.vica.lib.
vj.iuxt.not.in cle.j. de rerum permutatio. & per
Frederic. de ſenis in dicto tractatu,in ſecunda
parte. quæſtione iiij. tamen, vt prætenditur de
ſtylo curiæ, quando pars non opponit de defe
ctu poteſtatis vicarij ſeu officiali, præſumen-
dũ eſt pro eius poteſtate: licèt ſuper hoc fuerim
dubius. Et ideò relinquo cogitãdũ. vide Io. Cal-
derin.in tit.de rerum permuta.lib.vj.

ARGVMENT.

Beneficio quando renuntiatum eſt in fauorẽ
duorum diuerſo tempore, quis in iure potior ha
bendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per renuntiationem vacare dicitur.*
2 *Beneficio qui renuntiauit, re integra pœnitere poteſt.*
3 *L. Quotiens. C. de rei vend. in r. ita. eccleſia. ..iciis lo-
cum non habet.*
4 *Fides bona cum ab omnibus ſeruanda ſit: potiſsimè ta-
men in perſonis eccleſiaſticis exuberare debet.*

Quæſtio CCCXIX.

QVAERITVR quando quis renuntiat be-
neficio duobus diuerſo tempore, quis dicitur
iuri potior an primus vel ſecundus. Et in effectu
1 ille qui primò obtinet à ſuperiore: † quia bene-
ficium dicitur vacare per renuntiationem. c. ſu-
ſceptum.de reſcript. libr.vj. & plus iuris conſe-
quitur per collationem ſuperioris, quàm per
ſimplicem renuntiationem, ſicuti dicitur in bene
ficio patronato, quòd plus iuris habet prælatus
in conferendo, quã patronus in præſentãdo.c.de
licti.cũ ibi no.de offi.lega. Et in renunciatione

2 †beneficij eſt locus pœnitentiæ ſentire re, inte-
gra.c.quidam.de renuncia.licèt contrarium poſ
ſet adduci quod voluerit Hoſtien.& Ioan. And.
in c.continebatur.de hij.quæ fiunt à prælat. ſine
conſenſ. capi. vbi volunt,quòd in perſonis eccle
ſiaſticis tenet prim a acceptario etiam ſi ſecun-
3 dus conſecutus fuerit realem traditionem. †Et
ſic non procedit l. quotiens. C. de rei vendica.
4 †quia inter perſonas eccleſiaſticas potiſsimè de-
bet ſeruari bona fides. Et iſtud facit pro cauſa
poſſeſſoria cappellæ beatæ Mariæ in eccleſia
ſancti Donati fundatæ inter dominum Bertran-
dum chriſtæ & domi.Ioan. Vareiæ. quia dictus
Ioannes Prineti prior rector dictæ cappellæ
prius renunciauerat ad vtilitatem dicti Criſtæ &
ſecundo renunciauit ad vtilitatem dicti Vareiæ
ex cauſa permutationis, qui priùs obtinuit col-
lationem à ſuperiore.

ARGVMENTVM.

De nonnullis articulis ſtatuti creationis conſiliariorum curiæ parlamenteæ Delphinatus.

SVMMARIVM.

1 *Conſiliarijs curiæ parlamenteæ patrocinium præſtare vetitum.*

2 *Princeps conſiliarium vt cauſas cœptas antequàm creatus eſſet, terminaret, diſpenſare poteſt.*

Quæſtio CCCXX.

QVAERITVR ſuper ſtatuto creationis
conſiliariorũ curiæ parlamenti, vbi inter cæ
tera cauetur, quòd debeant habere ducentum
florenos auri pro vadijs Et quòd ad minus ſem-
per debeant eſſe duæ partes conſiliariorum pro
expeditione iuſtitiæ. Et vt meliùs valeant vaca-
1 re in exercitio iuſtitiæ, † prohibetur quòd non
habeant pro nobilibus & alijs perſonis exercere
officium aduocationis,nec patrocinium præſta-
re, excepto in extraiudicialibus,aut in foro ec-
cleſiaſtico:non tamen prohibet acceptare com-
promiſſa & arbitramenta. Et aliàs prout ibi ple-
2 niùs continetur. Nunc quæritur,† an princeps
vel dominus gubernator poſsit diſpenſare ſal-
tem in cauſis cœptis, vbi quis non debet fungi
officio iudicandi ex quo ſemel fuit aduocatus
in illa cauſa,l. prætor.ff. de iuriſdi. omni. iudi.l.
quiſquis.C.de poſtulan.l.fi.C.de aſſeſſori. Et li-
cèt quis deſinat eſſe iudex poſsit vti officio ad-
uocationis,in illa cauſa: ſecus econtra, quando
aduocatus efficitur iudex: quia in illa cauſa de-
bet ſubrogare locumtenen. ſecundum docto. in
d.l.quiſquis.Et ſic princeps poteſt denegare &
ſuper illo diſpenſare ſtatuto maximè cum clau-
ſula derogatoria,iuxta not.per Bal. poſt glo. in
l.fi.C.ſi contra ius vel vtil.publica.

ARGVMENTVM.

Effectus poſſeſſorij an ad hæredes tranſeat.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſtratio regulariter prohibita.*

2 *Poſſeſsio an & quando ad hæredes tranſeat: & quo remedio vtendum ſit.*

3 *Interdictum vnde vi ad hæredem actiuè & paſsiuè tranſit.*

4 *Inſtantia ad hæredem tranſit.*

5 *Sententiæ interdicti retinendæ ad hæredes actiuè & paſſiuè tranſit.*

Quæſtio CCCXXI.

QVAERITVR licèt per mortem defuncti dicatur poſſeſsio vacans, an nihilominùs trãſeat effectus poſſeſsionis ad hæredes. Et quid iuris quando apprehenditur poſſeſsio per alium iacente hæreditate. Et iſtud facit pro cauſa appellationis nobilium Petri & Hugueti Baculi appellantium, contra nobiles Ioannem de Bachaſsio, & Franciſcum Botarini appellatos. Pro eo quia in prima inſtancia curiæ Grayſinodani dictus Franciſcus Botarini, & Petrus Botarini eius fratris tanquam hæredes Agnetæ Meſſieide eorum matris filiæ Artaudæ Filleſæ filiæ Iantelinæ Philoſij ſororis Petri Philoſij loci de vino: vbi deducunt quòd per certa media debent ſuccedere dictæ Artaudæ Philoſæ eorum auiæ maternæ pro certa quota: Et quòd hijs non obſtantibus nobilis Bona de Vercorſio relicta nobilis Ioannis de ſtatuto anere & hæredis nobilis Rodulphi de colongijs detinent & occupant dicta Bona & hæreditatem dictorum Philoſij & iam tenuerunt ſpacio decem annorum aſſerẽtes fuiſſe litigatum in dicta curia Grayſinodani. Et in concluſione petunt adiornari detentores dictorum bonorum reſponſuros petitioni & libello dictorum ſupplicatorũ, aut aliàs cauſam committere dicto domino viceballiuo Grayſinodani. Et fuerunt conceſſæ literæ citatoriæ, per quas fuit citata dicta Bona de Vercorſio. Et etiam nobilis Guido de ſtroanere eius filius in perſona matris: cùm ſit abſens à præſenti patria. Et fuit incœpta cauſa primæ inſtantiæ de anno natiuitatis domini Mccccc. die vj. menſis martij. Et tandem lite cœpta deceſsit dicta Bona ab humanis ab inteſtato relictis & ſuperſtitibus dictis Banelis eius nepotibus filijs ſororis dictæ Bonæ de vercorſio quo facto dicti Botarini dederũt aliam ſupplicationem dicto domino viceballiuo Grayſiondani petendo ſe mitti in poſſeſsionem bonorum, quæ quondam fuerunt Anthonij Philoſij: quæ tenebat dicta Bona de Vercorſio. Et ibidem fuerunt conceſſæ literæ miſsionis in poſſeſsionem: & in caſu oppoſitionis, quòd citentur opponentes ad certum diem: quæ fuerunt executæ per Ioannem Botini de vino vicecaſtellanum: qui poſuit in poſſeſsioné Anthonium Botarini filium Gulielmi Botarini nomine dictorũ Petri & Franciſci Botarini de quadam domo ibi deſignata, & de alijs bonis in dictis literis mentionatis aduerſus quæ ſe oppoſuit nobilis Franciſcus Sybundi nomine hæredis dictæ bonæ de Vercorſio. Et fuit citatus ad xx. diẽ menſis Martij. Et tandem procedendo in cauſa dicti Botarini dederũt vnam ſchædulã exordientem, lite pendente. Vbi narrant dictam miſsionem in poſſeſsionem. Et quòd cùm dicti Botarini poſsiderent. Et pariter dictus Ioannes de Bachaſsie, & poſuiſſent certos laboratores ad cultiuandum quandam vineam dictus Sybundi nomine quo ſuprà fecit eis inhiberi, ne cultiuarent: Petendo ſe manuteneri in dicta poſſeſsione: & inhiberi dicto Sybundi. Et econtra fuit data alia ſchædula pro parte dictorũ Baneli exordiens, Cõſtito. vbi narrant, quòd dicta bo

na de

na de Vercorſsio fuit in poſſeſsione: Et quòd dicta bona ab humanis deceſsit ab inteſtato ipſis proximioribus exiſtētibus: & φ ſe gerāt pro eius hæredibus, & manuleuarēt expenſas funeris & ſepulturæ. Nec obſtāt dictæ prætēſæ literæ miſsionis in poſſeſsionē, cùm habeant diē oppoſitionis & reſoluuntur in vim ſimplicis citationis. Et ſic dicti Botarini excesſerunt fines mandati, & inciderunt in pœnam l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. petēdo informationes ſumi ſuper præmiſsis: Et deinde ſe manuteneri, aut aliàs pro modo quo reperietur priuati ſe reintegrari in poſſeſsionē bonorum & hæreditatis, quæ tenebat dicta Bona de Vercorſsio tempore eius vitæ & mortis expellendo occupatores & intruſos, & pœnam iuris declarare, & aliàs iuſtitiam miniſtrari. Et tandem fuit ordinatum informationes ſumi ſuper contentis in ſchædula dictorum Botarini incipiēte: Vt appareat. In quibus cōcludunt in interdicto manutenendæ. Et etiam fuit productum teſtamentum dicti Lantelini Philoſij, de anno Mccclxxxvj. die ſecunda menſis Ianuarij, in quo inſtituit hæredes particulares Artaudam & Katarinam filias ſuas in certa quantitate pecuniæ inſtituendo hæredem vniuerſalem Petrum Philoſij eius filium, ſubſtituendo dictas eius filias caſu quo dictus Petrus Philoſij decedere ſine hæredibus legitimis. Et poſt ipſas Ioannē Chaberti. Et cōſequēter fuit ordinatū adiungi quādam aliam cauſam dicti nobilis Ioannis de Bachaſsio contra dictos Banili: vbi narrat φ à tempore deceſſus dictæ Bonæ de Vercorſsio, quòd ipſe fuit in poſſeſsione bonorum iam decem diebus de bonis, quæ fuerunt dicti Lantelini Philoſij, petendo ſe manuteneri. Et fuerunt conceſſæ literæ in caſu oppoſitionis. Et pariter fuit data ſchædula pro parte dicti de Bachaſsio incipiēs: Quāquam. in qua deducitur quòd ipſe deſcenderat à dicto Latelino Philoſij per mediam perſonam dictæ Artaudæ Philoſiæ eius auiæ maternæ & Iulianæ eius filiæ matris dicti Ioannis de Bachaſsio. Et in concluſione petit ſe manuteneri cum dictis Botarinis. Et conſequenter fuit ordinatū publicari informationes dictorū Banili: per quas apparet φ viuente nobili Ioanne de ſancto Amore tenuit dicta Bona de vino, de quibus agitur: Et poſt eius obitum dicta Bona, & Guido de ſancto Amore eius filius poſſedit dicta bona, quæ bona obuenerant dictæ bonæ de Vercorſsio ex ſucceſsione Odonis de Brianſoni. quòd poſt obitum dictæ bonæ de Vercorſio poſuerunt garniſionem in dicta domo. Et tandem circa finem primæ inſtantiæ magiſtri Ioannis Ryuariæ procurator dictorū Banili de eodem anno & die tertia menſis Iulij ſe petijt mitti in poſſeſsionem dictorum bonorum: quo miſſo ſe manu teneri. Et dominus viceballiuus Grayſinodani ordinauit dictos Botarinum & de Bachaſsio pro nunc nō eſſe manutenēdos: nec dictos Baneli in poſſeſsionem mittendos bonorū, de quibus agitur. Quinimò illa ſub manu tertia eſſe regenda & ſub inuentario: Et aliàs prout in dicta ordinatione continetur. Et procedendo in negocio principali aſsignauit dictis Botarini & de Bachaſsio ad dandum ſuam petitionem contra dictos Banili, à qua ordinatione illicò fuit appellatum per dictum Ryuariæ nomine quo ſuprà, & etiam in ſcriptis. Et fuerunt declaratæ cauſæ grauaminis. † Tum quia regulariter ſequeſtrationes ſunt prohibitæ. Et maximè cùm non exiſtat cauſa legitimi ſequeſtri. Tum etiam quia dicta Bona de Vercorſsio ipſa viuente poſſidebat: Et ſic vtilitas dictæ poſſeſsionis tranſit ad hæredes: & aliàs prout pleniùs continetur in dicta appellatione. Et procedendo coram dicto domino iudice appellationum die xij. menſis Septembris ordinauit quandam peciam vineæ regi ſub manu tertia eitra præiudicium iuris partiū. A qua ordinatione dictus Ryuariæ verbo tenus appellauit caſu quo non repararetur. & aliàs prout ibi pleniùs apparet per acta: licèt dictus Ryuariæ non produxerit procuratorium, ſaltem quòd appareat per acta. Nunc quæritur

1 (marginal, beside "ratæ cauſæ grauaminis")

2 quid iuris. Et ex præmiſsis apparet, † quòd licèt poſſeſsio defuncti non tranſeat ad hæredem. l. j. §. Scæuola. ſi quis teſta. liber. eſſe iuſſ. fuerit. l. eū hæredes. in prine. & l. vniuerſos. §. quod per colonum. ff. de acquiren. poſſeſſ. tamen quo ad effectū vſucapionis complendæ trāſit effectus poſſeſsionis etiam ſi nō apprehendatur de nouo. l. cæptam. & l. nunquam. ff. de vſucapio. Et licèt glo. in l. in ſuis. ff. de liber. & poſthu. teneorūt, φ poſſeſsio defuncti continuetur in ſuis hæredibus: ſecus in extraneis: tamen contrarium tenet in l. cū miles. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. ea. quæ communiter tenetur, niſi in feudalibus. ſecundum Bald. in l.

3 cū antiquioribus. C. de iure delib. † Veruntamē interdictum vnde vi tranſit ad hæredem actiuè & paſsiuè. l. j. §. hoc interdictum. & §. fin. ff. vnde vi. Et hoc perpetuò quantum peruenit ad hæredem. vt ibi per gloſ. facit c. quia. eum ibi not. de iudici. Veruntamen quando accipitur poſſeſsio iacēte hæreditate cōpetit actio in factum ad poſſeſsionē recipiendam, vel ad duplum præſtandū. ſecundum glo. in l. fi. C. de crimine expilat. hæredi. & in l. j. ff. eod. titu. Et attento etiam quia iam

4 erat lis cœpta, † & ſic inſtantia tranſit ad hæredem. iux. not. per Barto. in l. ſi eum hominem. ff. de fideiuſſ. nec debuit procedi ad ſequeſtrum, ex quo conſtabat de poſſeſsione dictæ Bonæ de Vercorſsio defunctæ, etiam ſi timeretur furor armorum, ex quo iura partium non erant obſcura. iux. no. per Bal. in l. ſi diſceptetur. ff. vbi pupi. educari debeant. & in l. j. C. de prohibi. pecuniæ ſequeſtra. Præterea fuit attentatum lite iam cœpta per dictos Botarini & de Bachaſsio. vide per Ioan. Fab. in inſti. de interdict. §. retinendæ. circa finem. vbi tenet, quod effectus ſententiæ interdicti retinendæ tranſit ad hæredes actiuè & paſsiuè. facit quod habetur in l. fi. C. vnde vi.

ARGVMENTVM.

Comitatus Aſtenſis ſuperioritas ſenatui Delphinatus per Galliarum Regem demandata eſt.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium non mutatur iudicis mutatione.*

2 *Proceſſus primi iudicis, reuocati ante inhibitionem,*

& literarum ſecundi iudicis receptionem valet in iudice ordinario, non autem in delegato.

Quæſtio CCXXII.

QVAERITVR ſuper cauſa appellationis nobilis Bonifacij Mauzani contra nobilẽ Margaritã Tapparelle relictã nobilis Ioannis Mauzani patriæ aſtenſis: vbi in effectu dicta Margarita Tapparelle opponit, quòd cauſa eſt præuenta coram ſenatu ducatus Mediolani: & quòd non debet trahi coram hac curia parlamẽti Delphinalis. Sed ex aduerſo replicatur ꝙ sereniſsimus Rex Delphinus dux Mediolani remiſit ſuperioritatem comitatus Aſtenſis huic ſuppremæ curiæ parlamenti Delphinalis: & vltimas appellationes cum inhibitione facta dicto ſenatui ducatus Mediolani quòd de cætero nõ habeat ſe impedire: & ſic † cùm iſta curia
1 ſit ſubrogata loco dicti ſenatus Mediolani: & eſt idem iudicium & eadem inſtantia. l. propone retur. ff. de iudic. vbi caſus. & debẽt exhiberi coram hac curia ſubrogata acta & ſequellæ prioris inſtantiæ. c. fin. de probation. c. cauſam. le. j. de teſti. & ibi per Felinum. & licèt teneat proceſſus primi iudicis reuocati ante interinationem & receptionem literarum ſecundi iudicis, maximè in iudice ordinario. l. ſi fortè. ff. de offici. præſi. l. meminiſſe. ff. de offic. proconſul. & legat. ſecundum Bal. Angel. & Alex. de Imol. in l. eius ff. ſi certum peta. ſecus in delegato. ſecundum glo. ibi licèt de iure canonic. teneat proceſſus primi iudicis ante interinationem & receptionem literarum. c. audita. de reſtit. ſpolia. niſi in literis reuocatorijs prioꝝ eum iudicum, eſſet clauſula decreti irritantis. ſecundum Inno. & Pano. ibi, quia tunc afficit ignorantes. c. ſi eo tempore de electione. lib. vj. c. quia cunctis. & c. ſi capitulo. & ca. ſi ſoli. de conceſsio. præbend. lib. vj. de hac materia etiam fuit tactum ſupra queſtio. xxxvj.

ARGVMENTVM.

Gratia mandati de prouidendo per alterius beneficij incompatibilis acceptationem an expiret.

Queſtio CCCXIII.

QVAERITVR an gratia mandati de prouidendo iuxta c. n. ãdatum. de reſcrip & etiã iuxta tenorem pragmaticæ ſanctio. in titu. de colla. non tamen. §. intendit. & §. Item voluit, expiret per acceptationem alterius beneficij incõpatibilis. & videtur dicẽdum quòd ſic clem. gratiæ. de reſcript. Et iſtud facit pro cauſa poſſeſſoria beatæ Mariæ Daloy inter dominum Claudium Clareti ex vna. & dominum Anthonium Reymõdi. quia dictus Clareti obtinuerat gratiam mandati Dalphin. vigore cuius ſemel acceptauit quãdam aliam paræcialem eccleſiam. Et nouiſsimè etiam acceptauit dictam paræcialem eccleſiam beatæ Mariæ daloy: licèt nunc velit prætendere, quòd acceptauerit primam paræcialem eccleſiã vigore alterius prouiſionis apoſtolicæ de poſteriori tamen data per certos menſes poſtquàm prius acceptauerat dictam paræcialem eccleſiam. Vide ſupra queſt. cclxij.

ARGVMENTVM.

Aſſeſſores quibus grauia crimina aduerſus perſonas obijciuntur tanquàm ſuſpecti eijcienedi ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia capitalis cauſatur vbi capitale crimen per accuſationis viam obijcitur.*
2 *Iudex ſuſpectus vt recuſetur leuis inimicitia ſufficit.*
3 *Iudex vt ſuſpectus recuſari non poteſt, ſi ſuſpitio ex partis culpa procedat. & nu. 6.*
4 *Inimicitiæ materia iudici arbitraria eſt.*
5 *Inimicitiam probare per coniecturas ſufficit.*

Quæſtio CCCXXIIII.

QVAERITVR quando recuſantur ſuſpecti aliqui iudices delegati adiuncti cum curia, in quibus etiam opponitur de criminibus grauibus aduerſus perſonas dictorum adiunctorum: an per hoc inducatur inimicitia, quæ ſit ſufficiens ad recuſandum dictos delegatos. Et videtur dicendum quòd ſic: quia dicti delegati ſeu aſſeſſores ex oppoſitione talium criminum veriſimiliter prouocantur ad iracundiam & mali-
1 uolentiam. Et ſicuti quando deducitur † crimen capitale vel graue per viam accuſationis, inducitur inimicitia capitalis: l. qui cum natu maior. ff. de boni. liberto. l. iij. §. ſi. ff. de adimend. lega. l. licèt, cum ibi not. ff. de arbi. l. propter litem. ff. de excuſatio. tuto. Ita etiam quãdo deducitur crimen in vim exceptionis, cùm requiratur ſpecificatio criminum. c. præcum. de teſti. libr. vj. Et requiratur ſpecificatio loci & temporis. iux. not.
2 per Barto. in l. j. ff. de exceptio. † Et in tali caſu ſufficit leuis inimicitia ad recuſandum iudicem ſuſpectum. c. Sed ſuſpecti. ij. quæſt. v. ſecundum gl. in c. j. de procura. lib. vj. ſecundum Ioan. An. in additio. ad Specu. in titu. de iudice delegato. §. ſupereſt. in princip. nec refert ſi cauſæ inimicitiarũ iuſtè vel iniuſtè proceſſerint. ſecundũ Inn. in c. cùm I. & A. de re iudic. Nec obſtat quod habetur per glo. in c. vt debitus. de appellationi. ſu
3 per verb. rationabiliter. quæ tenet, † quòd quando ſuſpitio procedit ex culpa partis, quòd non poteſt allegare iudicem ſuſpectum. c. ad hæc. ca. perſonas. de appellatio. Pro quo facit c. ſuſpitionis cauſa. de offi. delega. cum ibi not. per glo. vbi habetur, quòd quando non probantur cauſæ ſuſpitionis, ꝙ licèt iudex recuſatus ſit prouocatus: tamen poteſt cognoſcere de cauſa. Et pro hoc facit in ſimili, quando ſuperuenerũt inimicitiæ lite pendente ad repellendum teſtes in fraudẽ: puta, quia quis dedit alapam teſti. Non propterea repellitur à teſtimonio: ſecũdum Bar. in l. j. §. cùm quis. ff. de quæſtionib. & Bal. & Salic. in auth. ſi dicatur. C. de teſti. & per Alex. de Imol. in additio ad Bar. in l. iij. in princ. ff. de teſt. Quia ad iſtud reſpondetur, quod licèt illud argumẽtũ ſit difficile: tamen diuerſa eſt ratio in recuſatione iudicis propter inimicitiam, maximè vbi apparet de delictis criminibus oppoſitis per vocem & famam, & alia indicia, quæ excuſant à calumnia. iuxt. not. per Bar. in l. cum quidem. §. quod dicitur. ff. de acquiren. hæredi. Et in l. ſi. ff. de hæredi. inſtituend. Et ita videtur ſentire Panor. in c. repellãtur. de accuſatio. & in d. c. vt debitus.

4 bitus.† Et licèt materia inimicitiæ ſit arbitraria iudici: iuxt. not. per glo. & doct. in c. cùm opporteat. de accuſa.

5 † Tamen ſufficit probare inimicitias per coniecturas, iuxt. not. per gloſ. Bal. & Paul. de Caſt. in l. liberi. C. de inoff. teſta. Et iſtud facit pro cauſa prioratus de Chauano, vbi fuerunt allegati certi aſſeſſores delegati ſuſpecti: licèt etiam criminoſus prohibeatur eſſe iudex. c. ſciſcitatus. de reſcrip. licèt allegetur Hoſtien. in

6 c. propter ſterilitatem.† quòd quando ſuperuenit inimicitia iudicis culpa partis, quòd tunc non debet recuſari ſuſpectus: quia fraus & dolus nemini patrocinari debēt: vt in regula iuris. & c. ſedes. & de reſcript.

ARGVMENTVM.

Sententia poſt pronuntiatum an iudici à quo remitti poſsit.

SVMMARIVM.

Appellans reintegra per viam renuntiationis appellationis ad primum iudicem redire poteſt.

2 *Indicia purgatiua conſanguinitas ſcilicèt, & amicitia an reum ab homicidio excuſent.*

3 *Conſcius criminis non facit indicium.*

Quæſtio CCCXXV.

QVAERITVR quando appellatur ab interlocutoria torturæ: & iudex appellationis pronunciat bene appellatum: an poſsit remittere cauſam iudici à quo. Et prima facie dicendum eſt quòd non. c. vt debitus honor. de appellatio. c. accepta. eod. titu. c. cum appellationibus. l. eos. C. de appellatio. in prin. niſi eſſet Papa vel princeps, qui ex certa ſcientia committeret. ſecundū glo. in d. l. eos. de quo per domi. de Rota in nouis deciſ. Si appellatus. de appella. facit quod habetur in l. intra vtile. ff. de mino. & per Barto. in l. eius. §. fi. ff. de hæreti. recipiend. Nec obſtat c. in-

1 terpoſita. de appellatio. §. ille denique. vbi † pars impetrans re integra poteſt redire ad primum iudicem: quia verum eſt, quòd poteſt renunciare appellationi re integra. vt ibi habetur. Et præmiſſa faciunt pro cauſa inquiſitionali contra nobilem Petrum Aymari de brotoneria mandamenti Aualonis, vbi dominus iudex Grayſinodani ordinauit ipſum torquendum & quæſtioni ſubijciendum prætextu necis nobilis Anthonij Philippi dicti de Challes, à qua ordinatione torturæ fuit appellantum ad dominum iudicem appellationum: cuius locumtenens ordinauit non eſſe torquendum: ordinando, quòd ipſe vicebal- liuus eſt malè informatus, quòd procedat & modo iuridico faciat, & compleat proceſſum. Et aliàs prout pleniùs aſſeritur cōtineri. Et inter cætera indicia eſt inculpatio nobilis Claudij Ginfredi, aliàs Cynelleti. Et qui ambo fuerunt ſimul & ad inuicem confrontati. Et tandem dictus Cynellati confeſſus fuit in præſentia dicti Aymarij ipſum eſſe culpabilē de dicto homicidio per modum ibi contentum: licèt dictus Aymarus prætendat ſe innocentem de dicto homicidio. Et fue-

2 runt probata pro ipſo † indicia purgantia tam ratione cōſanguinitatis quàm amicitiæ. l. j. cum ibi no. C. ad leg. corneliam. de ſicar. facit quod habetur per Bar. in l. j. §. ad quæſtionē. ff. de quæſtio. nec facit indicium depoſitio Claudij Tynelleti, cùm non ſit teſtis integer. ſecundum Barto. in l. j. §. Item Cornelio. ff. de quæſtionibus. & Alex. de Imol. conſi. lxv. in j. volumi. Et attenta bona fama probata. Prætereà dictus Tynelleti cōfeſſus fuit plura mendacia tam reſpectu Lodoici Guilhonis, qui erat infirmus in grabato quàm famuli dicti Aymarij, cum non haberet. Tum e-

3 tiā † quia conſcius criminis nō facit indiciū. l. fi. C. de accuſatio. Et præſertim: quia dictū crimen nō eſt de caſibus ſpecialibus. not. per gl. in d. l. fi. iux. not. per Gandinum in titu. de quæſtionibus & tormentis. Angel. & Romanus. in l. ſi certis. ff. ad ſilleya. & Fulgoſius conſi. lxxj. Alexand. conſil. lxxxix. in iij. volumi. Nec obſtat de quibuſdā verbis, vt prætēditur, prolatis per dictum Aymarum dicto quodam nobilis Anthonio Philippi, videlicèt vos nihil lucrabitis mecum, nec ridebitis ſi velitis retinere meum: quia poſſunt verificari in bonam partem. facit quod habetur per Angel. poſt glo. in l. poſtquàm. ff. de peti. hæredi. & Alexand. de Imol. conſil. cciij. in ij. volumi. & per gloſſ. in l. j. C. de hij. quib. vt indigni. Et per Barto. in l. gerit. ff. de acquiren. hæred. l. meritò. ff. pro ſoci. & per Bald. in l. j. C. de ſacroſan. eccle. Et per Angel. Aret. in tractatu maleficior. ſuper verb. Falſarius.

ARGVMENTVM.

De pœna tundendi capillos.

SVMMARIVM.

1 *Pœna tundendi capillos quare introducta & contra quos.*

Quæſtio CCCXXVI.

QVAERITVR de pœna decutiendi, decaluandi & tundendi capillos cùm forpicæ ſeu raſorio. Et in effectu habetur in c. j. §. ſi quis quinque. de pace tenenda. & in c. de benedicto. xxxij. q. j. quia in pœna furti minoris quinque

a ſolidorum eſt introducta dicta a pœna. dicto §. ſi quis quinque, vel etiam in pœna adulterij. de iu-

1 re canoni. † Et eſt quædam ignominia ad magis reprimendum delicta. de quo etiam habetur in viatorio iuris ſub rubrica. de ſortilegijs circa finem. Et iſtud facit pro cauſa inquiſitionali diffinita in curia parlamenti in manuali fiſcali magiſtri Ioannis Ventelloti, contra certos iuuenes gallones præſentis ciuitatis, & quoſdam clericos, qui diſcurrebant hora veſpertina, etiam ducendo quadrigas faciendo etiam vnum regem Gotthorum, & faciendo magnum murmur in præiudicium reipublicæ: quia fuerunt condemnati ad illam pœnam tonſuræ vt decaluationis capillorum capitis antequàm exirent carceres.

a Pœna. Adde: Pœna eorum qui rem minoris valoris quàm quinque ſolidis furto ſubtulerunt eſt vt ſcopis & forpice excorientur & tundentur. dicto §. Si quis quinque ſolidos. de pace tenenda.

ARGVMENTVM.

Præſcriptio an & quando per ſolam citationem interrumpatur vel perpetuetur.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio poſt ſolam citationem interrumpitur.*
2 *Præſcriptio per litiſconteſtationē ad annos vſque quadraginta perpetuatur.*
3 *Præſcriptio in actionibus prætorijs redhibitoria & non nullis alijs non, niſi per litiſconteſtationem præſcribuntur.*
4 *Præſcriptio quandoquè fauore præſcribentis introducta eſt.*
5 *Præſcriptio quandoquè mixta dicitur.*
6 *Præſcriptio, quæ in præſcribentis odium mœrè odioſa dicitur, citatione interrumpitur.*

Quæſtio CCCXXVII.

QVAERITVR ſuper interruptione præſcriptionis ſtatutariæ ad redimēdū pignora ſecūdū ſtatuta delphinalia: quia ſi debitum non excedat centum ſolidos monetæ currentis dantur quindecim dies ad redimemdum à die librationis: ſi verò excedat centum ſolidos vſque ad quinquaginta libras, datur vnus menſis: ſi verò excedat quinquaginta libras vſque ad centum libras dantur duo menſes: vltra verò ſummam centum librarum quantacunque fuerit dantur quatuor menſes. Et vt plurimum contingit, quod durante tempore redimendi debitores querelant & faciunt citari creditores ex hibituros eorum literas: nunc quæritur ſi per ſolam citationem interrumpatur præſcriptio:
1 vel an etiam perpetuetur. Et in effectu † videretur dicēdum quod per ſolam citationem interrumpatur præſcriptio. quia talis præſcriptio procedit ex negligentia non petentis. l. ſicut. & l. cū notiſsimi. C. de præſcrip. xxx. vel. xl. ann. Et iſto caſu dicitur fieri interruptio: quia de nouo præſcriptio incohāda eſt. & idem neceſſarius curſus tēporis, dict. l. cùm notiſsimi. Et in hoc dif-
2 fert à perpetua † quæ fit per litis conteſtationē, & perpetuatur vſque ad. xl. annos iuxta nota. per gloſſam Bartol. & Alexand. de Imola in l. fin. de eo per quem factum eſt, & per Bartolum in l. ij. §. fina. ff. d vſucapion. pro empto. & in l. in omnibus. & l. conſtitutionibus ff. de action. & obligationib. Et hoc tenet dominus Guido Pape deciſio. cccc. xvj Nec obſtat l. ij. C. quando libellus principi oblatus, vbi in actionibus prætorijs, quæ non durant niſi anno, aut in redhibitoria & certis alijs articulis, in quibus non interrumpitur præſcriptio, niſi per litis conteſtationē. Ergo videtur idem in decreto Marchionis vel Epiſcopi: quia ad hoc reſpondetur vt per Bartolum in dicta l. ij. §. fina. ff. de vſucapion. pro empto. & in dicta l. fina. de eo per quem factum eſt: quia ſecundum vnam opinionem loquuntur, quòd requiratur litiſconteſtatio, in dictis articulis, quantum ad hoc vt tranſeant ad hæredes, niſi ſtaret per reum. l. ſi cum. §. qui iniuriarum. ff. ſi quis cautio. §. pœnales. inſti. de perpetuis & temporali. action. & per Baldum in l. more. C. de rei vendicat. Et per Angelum & Baldum in dicta l. ſicut. C. de præſcript. xxx. vel. xl. anno. & per gloſſ. in l.
4 fin. C. de edict. diui Adria. tollend. † quia interdū præſcriptio eſt introducta fauore præſcribentis: vt in vſucapione trienni, vbi currit, licèt non cū effectu. l. j. in fine. C. ff. de vſucapio, niſi fieret interruptio naturaliter. l. naturaliter. ff. de vſuca-
5 pio. † Interdum præſcriptio dicitur mixta fauore præſcribentis, & in odium contra præſcribentem: & iſto caſu præſcriptio interrumpitur per litiſconteſtationem. dict. l. more. C. de rei
6 vendica. quædam † verò præſcriptio dicitur merè odioſa in odium præſcribentis: Et iſto caſu interrumpitur per citationem. dict. l. ſicut. de quo ibi per gloſſ. Bartol. & Bald. C. de præſcri. xxx. vel xl. anno. de quo etiam habetur per glo. & doctor. in capitul. illud. de præſcriptio. Et præmiſſa faciunt pro cauſa ſupplicationis Lucæ Paquetati, Auguſtini de Conchia, qui querelauit contra literas iudicati nobilis Matthæi Pamoti, vbi cauſa quæ fuit incepta ante lapſum termini redimendi, ſecundum ſtatuta Delphinalia, facit l. contra maiores. cum ibi not. & in l. eum qui. C. de inoffic. teſta.

ARGVMENTVM.

Decretum miſsionis in poſſeſsionem ex falſa cauſa debiti in parte an in totum vitietur.

SVMMARIVM.

1 *Vtile per inutile in inſeparabilibus in totum vitiatur.*
2 *Iudicium quandoquè pro parte valet quandoquè non.*

Quæſtio CCCXXVIII.

QVAERITVR an decretum miſsionis in poſſeſsionem ex falſa cauſa debiti in parte vitietur in totum. Et videretur dicendum quòd ſic. l. j. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei qui in poſſeſſ.
5 miſſ. eſt. l. cùm verò. §. ſubuentum. ff. de fidei-
2 com. libert. rum etiam: † quia in inſeparabilibus vtile per inutile vitiatur in totum: † quia iudicium non debet claudicare: nec valeret pro parte & pro parte non. l. in hoc iudicio. ff. famil. erciſcund. l. apud Celſum. §. Itē quæritur. ff. de exceptio. dol. Et hoc tenet Bald. in l. certi condictio. §. quoniam. ff. ſi cert. peta. Barto. & Alexan. de Imol. in l. ſi non ſortem. §. ſi centum. ff. de condictio. indebit. Et hæc vera quando iudicium radicatū in perſonam vnius: ſecus ſi in perſonam duorum aut plurium: quia tunc teneret iudicium pro parte. ſecundum Bald. in l. ordo. C. de execut. rei iudica. circa finem. Et iſtud etiam facit pro deciſione dictæ cauſæ dicti Ponſelati & de Conchia, contra dictum Pamori, vbi prætenditur, quòd fuit facta miſsio in poſſeſsionem pro maiori quantitate debiti, quàm debetur.

Quæſtio CCCXXIX.

QVAERITVR ſuper proceſſu inquiſitionali formato & diffinito per dominum præpoſitum Mareſcallorum Ducatus Mediolani, & eius aſſeſſorem ſeu iudicem vocatum dominū Gabrielem de Gramyrona, contra Michaudum le noble: qui inculpauit dominum de Hæris, & etiam dictum Petrum Laquais vulgariter dictum Baſtardum de Hæris, ſuper dictam inuaſionem domus de Vernas. Et tandem dictus locumtenens præpoſiti Mareſcallorum ſummariè pro-

ſummariè procedendo iuxt. l. ſolemus. §. latrun-
culator. ff. de iudic. ſe inquiſiuit cum dicto le
noble: qui confeſſus fuit feciſſe certas depreda-
tiones, & inculpauit dictum dominum de Hæ-
ris, & dictum Laquais. Et tandem condemnauit
dictum le noble ad pœnam furcæ.

ARGVMENTVM.

Literæ ſtatus obtentæ per vnum ex conſorti-
bus litis an & quando alijs proſint.

SVMMARIVM.

1 *Reſcriptum in dubio ad cauſas pendentes per appella-
tionem non extenditur.*

Quæſtio CCCXXX.

QVAERITVR an literæ ſtatus impetra-
a tæ per vnum ex cōſortibus litis proſit alijs a
conſortibus:. Et videretur dicendum quòd ſic,
propter connexitatem cauſæ, & maximè quan-
do ſunt parui præiudicij ſex menſium. l. j. C. de
diuerſ. reſcript. Et præſertim poſt litem conte-
ſta. l. j. & ij C. de conſortibus eiuſdem litis. facit
quod habetur in l. ſi quis ſeparatum. §. fi. ff. de ap
pellatio. l. j. & ij. C. ſi vnus ex pluribus appella-
uerit. c. vna ſententia. de appellatio. Et iſtud fa-
cit pro cauſa appellationis nobilis & potentis
Stephani de Vaeſco domini de Gringnāt & caſtri
noui deluacens Seneſcalli Bellicadri & Iacobi
Fabri appellantium contra Poncium Pellire ap-
pellantem in manibus magiſtri Menonio vbi di-
ctus de Vaeſco obtinuit quaſdam literas genera
les ſtatus ſex mēſium à die datæ præſentiū de an
no Mcccccj. die j x. menſis Auguſti in omnibus
& ſingulis eius cauſis motis & mouendis, tàm
agendo quàm defendendo. Abſque faciendo
mentionem ſpecificam de dicta cauſa appella-
tionis, nec de dicto Iacobo Fabri conſorte. Ve-
1 runtamen poſſet eſſe dubium: † quia in dubio
reſcriptum principis non ſe extendit ad cauſas
pendentes per appellationem: vt in auth. ibi vt
cum de appellatione cognoſcitur. col. viij. iuxta
not. per Bartol. in l. omnes populi. de inſtit. &
iure. in v. quæſtio principali. Et licèt dictus de
Vaeſco obtinuerit dictas literas ſtatus pro ne-
gotijs Regijs, cùm acceſſerit ad Regnum Nepo-
litanum pro negotijs Regis, vt narratur in ſuis
literis ſtatus: tamen debebat facere mentionem
de dicta cauſa appellationis & de dicto Fabri: Et
præſertim quia prætenditur quòd dicta appel-
latio eſt deſerta, tam propter lapſum fatalium
Biennij quàm etiam quia dictus Fabri ſoluit ex-
penſas prioris inſtantiæ dicto Pellire, & ſic ac-
quieuit ſententiæ. l. ad ſolutionem. C. de re iu-
dicata.

a Conſortibus. Adde Bartol. & Bald. in l. præci-
pimus. §. eodem obſeruando. C. de appel. quòd
2 † cōiunctus maiori in indiuiduis gaudet eodem
priuilegio. l. ſi communes. ff. quemadmo. ſeruit.
amit. quia maius dignum trahit ad ſe minus
dignum.

ARGVMENT.

De remiſsione in delictis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex domicilij poſt ſententiam delinquentem remit-
tere non tenetur.*

2 *Iudex originis vel domicilij de delicto alibi commiſſo
cognoſcere poteſt.*

3 *Sententiæ executio in delictis ad delicti locum remit
tenda eſt.*

4 *Iudex domicilij qui præuenit delinquentem remittere
non tenetur.*

Quæſtio CCCXXXI.

QVAERITVR an & quādo iudex domici-
lij vel originis præuenit realiter vel verbali-
ter, an teneatur remittere delinquentem ad lo-
a cum delicti, ſaltem quo ad a executionem fien-
dam. Et videretur dicendum quòd ſic: vt in au-
thentico, vt nulli iudicum. §. Si quis verò com-
prehenſorum. coll. ix. Et in authen. Si verò. C.
de adulte. Et eſt ratio propter intereſſe reipubli-
cæ, quæ fuit offenſa in loco delicti, vt cæteris ſit
exemplum, vt ibi habetur. l. licitatio. §. quod
illicite. ff. de publican. l. ita vulneratus. ff. ad
leg. aquiliam. l. j. C. ad leg. Iuliam repetunda-
rum. & hoc tenet gloſſ. in l. à diuo Pio. §. ſenten-
tiam. ff. de re iudica. Et in l. j. C. vbi de crimi. agi
oport. licèt Dd. in l. relegationis. §. interdictum.
1 ff. de interdict. & relega. tenuerunt, † quòd poſt ſen
tentiam iudex domicilij non teneatur remittere
delinquentem. Idem tenet Bald. in l. executorem.
C. de execu. rei iudi. Quinimò aliqui volunt te-
nere, quòd ex quo iudex domicilij præuenit
quòd non tenetur remittere, iuxta not. per Bald.
2 in l. ſi ſcriptum. ff. de ſepulc. violat. † quia iudex
domicilij vel originis poteſt cognoſcere de deli-
cto alibi commiſſo. capitul. cum contingat. &
capit. fina. de foro competen. etiam per viam in-
quiſitionis vel denunciationis, iuxta not. per
Cyn. & Bartol. in l. cunctos populos. C. de ſum-
ma trinita. & fid. catho. & per Panormi. in d. ca-
pitul. cùm contingat. De hac quæſtione habetur
late per Alexand. de Imol. in dict. §. ſententiam.
Et præmiſſa faciunt pro quadam cauſa inquiſi-
tionali præuenta in curia Grayſinodani, contra
Petrum Marqueti habitatorem parœciæ ſancti
Agrippani mandamenti Curialis vbi officiarij
Chaſſeneti requiſierunt remitti ad locum nuci-
reti vbi prætenditur fuiſſe commiſſum delictum
nephandiſsimum ſodomiæ participationis cum
quadam equa. Et tandem fuit ordinatum quòd
iudex Grayſinodani compleat proceſſum aſsi-
ſtente iudice Chaſſiente cum ipſo iuxta per
ipſum ordinata. Et quo ad locum executionis
fiendæ vbi ſequetur ſententia condemnatoria de
liberabitur per curiam.

a Executionem. Adde † quòd pro executiōe ſentē-
tiæ delicti delinquēs debet remitti ad locum de-
licti: ſecundū Panor. in c. Paſtoralis. §. præterea.
de offic. iudic. deleg. Vide de materia remiſsio-
nis in delictis domi. Guid. Pap. decis. ciiij. & cij.
4 & ibi, † quòd iudex domicilij, qui præuenit
non tenetur remittere: vide Bart. in l. ſepulchri.
ff. de ſep. vio. quòd in Italia de conſuetudine non
habet locum remiſsio: quod eſt verum, quando
delatus aufugit ad diuerſam monarchiam: alias ſi
eſſet ſub eodem ſuperiore ſecus. ſecundum Bald.
poſt Odo. in l. j. C. vbi de crimin. & l. requirendi.
C. de ſerui. fugi. vel diuerſæ eſſent pactiones ſu-
per hoc: vt inter dominum noſtrum Delphin. &
domi. ducem Sabaudiæ.

ARGVMENTVM.

Ius repreſaliarum in bonis exiſtentibus in concedentis territorio illorum contra quos conceſſum eſt, exequi poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Ius repreſaliarum in defectum iuſtitiæ cōceſſum circa quæ exequendum ſit. & nu. 5.*
2 *Beneficij caput attendi debet, licèt membra alibì ſita ſint.*
3 *Membra à capite diſcedere non debent.*
4 *Saluus conductus in eundo & redeundo intelligitur.*
6 *Sententia an in alieno territorio exequi poſsit.*
7 *Iudex requiſitus quando exequi præciſè teneatur.*
8 *Repreſaliæ licitæ ſunt.*
9 *Iudex etiam inferior pro ſuæ ſententiæ executione mucrone eccleſiæ & interdicto exequi poteſt.*
11 *Poſſeſsionem accipere in beneficij capite ſufficit.*

Queſtio CCCXXXII.

QVAERITVR an marca ſeu preſa-
lia licitè poſsit exequi circa res & bona
exiſtentia in territorio concedentis illorum con
tra quos conceduntur. Et in effectum videretur
dicendum quod ſic, † ex quo repreſalia eſt de-
1 bitè laxata & intimata in defectū iuſtitiæ, quia
poſſunt capi bona & vendi illorum contra quos
conceditur, quando reperiuntur in territorio
cōcedētis pro ſatisfaciendo læſo, ad cuius inſtan-
tiā laxata eſt repreſalia. c. dominus. xxxiij. quæſti.
ij. c. j. §. fin. de milit. vaſall. qui contumax eſt. l.
nullus. cum ibi not. C. de iudicijs. & in autheot.
Sed omnino. C. ne vxor pro mar. ſecundum Bar.
in tractatu repreſaliarum in viij. parte j. ij. iij.
quæſtionibus & ſequentibus. ſecus ſi talia bona
reperta in territorio concedentis deſeruiret pro
vſu neceſſario incolarū & habitātiū in territorio
concedētis: vt in animalibus cōductis ad equi-
tandū vel vehendū mercātias talium incolarū. Et
præmiſſa faciunt pro merca laxata ad inſtan-
tiam domini procuratoris generalis delphinalis.
de hoc præſenti anno milleſimo. ccccc j. de
menſe Iunij. contra ciuitatem & habitatores ciui-
tatis Auinion. & comitatus venayſſij prætextu
& ad cauſam executionis ſententiæ & arreſti di-
ctæ curiæ parlamenti delphinalis, ſuper poſſeſ-
ſorio præpoſituræ eccleſiæ Tricaſtinenſi ſancti
Pauli ad vtilitatē domini Ouidigeni præpoſiti:
vbi prioratus Paludici ibi proximè eſt vnitus di-
ctæ præpoſituræ: & eſt in comitatu voturenſini.
Et caput dictæ præpoſituræ eſt in præſenti pa-
2 tria Delphinali. Et ita † debet attendi caput dicti
beneficij, etiam ſi membra ſint alibi ſita. l. cùm in
diuerſis. ff. de religio. & ſumpt. funerū ſecūdum
gloſ. in capit. in eccleſiaſtico. xiij. queſtio. ſecūda
& per Ioan. de Pla. in l. fin. C. vt dignita. ordo ſer
uetur. lib. xij. Et per Bal. & Guliel. de Cuneo in
l. j. C. de offi. præfec. auguſtal. & ludouic. Rom. cō
3 ſil. ccccxviij. † quia mēbra nō debēt diſcrepare à
capite. c. cū liceat. de præſcriptionibus, & per Fre
deric. de Senis. conſilio. clj. Vt talis marca fuit
interinata dominis rectori & officiarijs Auinio-
neoſibus. Veruntamen fuerunt quidam inco-
læ & habitatores præſentis patriæ Dalphinalis
qui vulgariter vacantur Arbolerij qui condu-
xerunt certam magnam quantitatem Aneris
per baylhias & bacclatos ad æſtimandū in certis
montibus præſentis patriæ ſub certa mercede
lini etiam antequàm fuiſſet intimata dicta Mar
ca. Et promiſerunt dictum Anere ire & redire ſe
curè eorum & periculo ſoluendo pedagia &
4 pulueragia: Et † ita ſecuritas ſeu ſaluus condu-
ctus eūdo intelligigeretur in redeūdo & ecōtra.
iuxta not. per Bar. in l. vltima. ff. de ſepulchro
violat. Præterea ex quo vſus dicti Aneris tendit
ad vtilitatem & neceſsitatem ſubditorū præſen-
tis patriæ, & etiam domini noſtri Delphinalis
pro paſcuis certorum montium, qui aliàs ceſ-
5 ſent inutiles: † Et ideò talis Marca non ſe exten-
dit in caſu iſto. iux. not. per Barto. in dicto tra-
ctatu repreſaliarum in viij. parte quæſt. ij & per
domi. Iaco. in repetitione. c. j. de iniur. & dam-
no dato lib. vj. ſallencia xxxiij. Et ideò fuit deli-
beratum & ordinatum per iſtam curiam in ma-
nibus magiſtri Ioannis Ventoleti ſecretarij fiſca
lis, quòd facta prius deſignatione & æſtima-
tione dicti Aneris, quòd reſtituatur dictis Ar-
bellis mediante cautione idonea præſtanda vſ-
que ad valorem dicti Aneris, tàm in manibus
executoris dictæ Marcæ, quàm in manibus cer-
torum aliorum caſtellanorum par modum pro-
uiſionis, & donec aliter fuerit ordinatum ad fi-
nem quòd non interueniret fraus. Et quòd dicti
Albollerij iuſtificant de eorum iuribus, & licèt
vt fertur aliàs ſolebant impetrari literæ ſalui-
conductus tranſitus talis Aneris antequàm ca-
6 piantur. Et pro præmiſsis facit: † quia ſententia
lata ſuper beneficio porrigit effectum ad bona
etiam alibi ſita dependentia à beneficio, & de-
bent exequi ad requiſitionem primi iudicis. cap.
poſtulaſti. de foro competen. c. Romana. §. con-
trahentes. de foro competen. l. A diuò Pio. §. ſen
tentiam. ff. de re iudica. l. cùm vnus. §. fi. ff. de bo.
author. iudicū poſsiden. l. properandum. §. ſin
autem. C. de iudi. & ibi per Cyn. in vij. quæſt. vbi
7 tenet, † quòd iſto caſu iudex requiſitus tenetur
præciſè exequi. Et in hoc iudex, qui tulit ſen-
tentiam, eſt maior iudice requiſito ex neceſsita-
te iuris. ſecundum Cyn. ibi, poſt Iaco. de Are. &
Petr. vt in authen. vt nulli iudicum. §. vt ſequēs.
verſi. comprehenſorum. coll. ix. Nec obſtat ſi
dicatur quod par in parem nō habet imperium.
l. nam magiſtratus. ff. de arbit. l. ille à quo. §. in
tempeſtiuum ff. ad trebellia. Quia in hoc caſu
iudex qui tulit ſententiam, eſt ſuperior ex diſ-
poſitione iuris. ſecundum ibi, & per Bartol. in
extrauaganti, ad reprimandum. Nec poteſt nec
debet iudex requiſitus cognoſcere de prætenſa
nullitate iudicis requirentis: cùm ſit merus exe-
cutor. l. executorem. l. ſi vt proponis. C. de exe-
cutio. rei iudicat. ſecundum Cyn. in dicta l.
properandum. §. ſin autem. in viij. quæſtione. Et
hoc verum, vbi peteretur fieri executio de
iure communi: ſecus ſi ex forma ſtatuti.
quia tunc iudex requiſitus non teneretur exe-
qui. ſecundum Baldum. in l. prima. in fine. C.
de con-

C.de confeſſ.& licèt iudex requirens & requiſi-
tus ſint diuerſi fori,vt in iudice laico : & epiſco-
po:tamen vnus tenetur exequi ſententiam alte-
rius.ſecundum Bal.in c.licèt.de offi.delega.alle-
gat gl.notabilē in l.ex ea.ff. de poſtu. & in c.j.de
offi.ordi.vide etiam per Bart.in l. cunctos popu
los. C. de ſumma trinit. circa finem.an ſententia
porrigat effectum ad bona ibi ſita.
a Repreſalia. Adde quòd † repræſaliæ ſunt licitæ
8 tam in foro cōſcientie & de iure diuino, quàm
etiam de iure ciuilè & humano:dum tamen inter
uenerit iuxta cauſa & auctoritas ſuperioris &
debita requiſitione cū iuſta intētione.c. Diuus.
xxiij.q.ij.iuxt.not.per Bar.in tract.repreſaliarū.
in j.parte quæſt.j.& ij. & per Ioan.de Ligniano.
in tracta.de bello & repreſalijs.c. cxxiij. & ſequ.
& per fratrem Anthoniū in ſumma.iij. parte tit.
iiij. § .j. & per Salic. in authen.& omninò. C.ne
vxo.pro marito. & ibi allegat ſecundū Thomā.
q.ij.ij.q.xl.c.j. & ij. & per Bald. in l.ex hoc iure.
9 ff.de iuſti.& iur.xiij.q.† Quia quilibet etiā infe-
rior pro executione ſuæ ſentētiæ etiam eccleſia-
ſticus poteſt vti mucrone eccleſiæ & interdicto.
c.dilecto.de ſenten.excom.lib.vj.nec obſtat ſi di
catur ꝙ iudex non poteſt concedere repræſalias
extra territorium:cùm non ſint de iuriſdictione
concedentis.l.fi.ff.de iuriſdi. omn. iudi. vt tenet
Archidiaconus in d.c.dominus. Quia ad iſtud re
ſpōdetur ſecundum Salic.in d. authen. & omni-
nò. quia talis conceſſio repreſaliarum fit cōtra
tales extraneos intrantes territorium conceden-
tis,vel quando bona ibi exiſtunt.& per Alex. de
Imol.conſi xj.in j.volu.& per Inno.in c.olim.le.
j.de reſtitut.ſpol.& per Panor.in c.ſicuti.le.ij. de
iure iurand.
b Caput. Adde † quòd ſufficit accipere poſſeſſio-
10 nem in capite beneficij.ſecundum Innoc. in c. in
literis.de reſti.ſpol.faciūt not.per doct.in l. poſ-
ſideri. in princ.ff.de acquir.poſſ.Ioan. Fabr. in l.
j.C.de eman.libe.& per Petr.de Ancha. in repe-
tione c.j.de regu.iur.lib.vj.in x.q.c.vt noſtrū.de
offic.archi.

ARGVMENTVM.

De permutatione facta inter Galliarum Re-
gem Ioannem & Karolum eius filium Delphi-
num & Amedeum Sabaudiæ Comitem.

SVMMARIVM.

1 *Loca tradita per Amedeum Sabaudiæ Comitē Ioan-
ni Galliarum Regi & Karolo eius Delphino.*
2 *In limitibus ponendis viri probi deputandi ſunt.*
3 *Loca tradita per Karolum Delphinum Amedeo Co-
miti Sabaudiæ.*
4 *Sabaudiæ Comes, homo ligius Delphino ſeu ſucceſſore
in Regno Franciæ.*
5 *Guierius duplex viuus ſcilicèt & mortuus.*
6 *De paſcuis de belle cambe.*
7 *Commiſſariorum ſupplicatio ſuper nonnullis reparatio-
nibus.*
8 *Commiſſariorum Sabaudiæ comparitio in vltimo tra-
ctatu pontis Belliuicini.*
9 *Vltra, dict. an excluſiuè veniat.*
10 *Guierius vnus eſt, licèt in duas ſcindatur partes.*
11 *Limes communis dicitur.*
12 *In flumine quod inter duo territoria labitur, quilibet
duorum ex dominis ad medium vſque iuriſdictio-
nem habere dicitur.*
13 *Via publica exiſtens inter duo territoria cōmunis eſt.*
14 *Littus fluminis menſurationi non ſubiacet.*
15 *Citra, dict. incluſiuè venit.*
16 *Limes limitato cedit, & de terra limitata dicitur.*
17 *Limites iuriſdictionum præſcribi non poſſunt.*
18 *Iuriſdictio actum iuriſdictionis exercendo in totum re
tinetur.*

Quæſtio. CCCXXXIII.

QVAERITVR ſuper dieta nunc tanta in
villa pontis Belliuicini à parte Delphinali
per magnificum pontentem & nobilē & egre-
gium dominū Anthonium de Medullione domi
num Briſſarij, & de ripparijs locumtenentē ge-
neralem Delphinalē, Anthoniū Muleti Franci-
ſcum Marchi conſiliarios Delphinales, Benedi-
ctum Varciæ aduocatū fiſcalem, Eynardū Flear-
di auditorem cameræ computorum Delphinaliū
commiſſarios deputatos pro parte Delphinali.
& magnificos nobiles & potentes dominum de
Ayſio dominum Gerbaiſij dominum de demon-
turari aliâs de la Vilhere dominum de Portu col
lateralem, dominum de Capris aduocatum fiſca-
lem & Bilhiordū theſaurariū cōmiſſarios depu-
tatos pro parte domini Ducis Sabaudiæ prætex
tu differentiæ limitum Delphinatus & Sabau-
diæ. & fuit tenta dicta dieta de hoc præſenti
anno milleſimo cccccj.die vj. mēſis Septembris,
& diebus ſequentibus, & pro intelligentia infrà
dicendorum eſt præmittendum, quòd fuerunt
facta ſcambia & permutationes inter Regem
Ioannem & Karolum eius primo genitum Del-
phinum ex vna : & Amedeum comitem Sabau-
diæ ad euitandum diſcordias : cùm eorum terræ
eſſent conclauatæ & intermixtæ. & tandem pri-
1 mò † deſignantur loca tradita per dominum
Comitem Sabaudiæ & inter cætera caſtra Turo-
nis Voyronis villas cum mādamentis pertinen-
tijs mero mixto imperio, & quibuſcumque iu-
ribus, quę habebat & habere poterat citra fluuiū
de Guier à parte Vienneſij & Iſaræ vſque ad ſan
ctum Geneſium, & à ſancto Geneſio vſque ad lo-
cum, quo dictum flumen de Guier intrat in
Rodano cum homagijs, feudis retrofeudis.
2 Item Caſtrum de Auenerijs. † & ibidem fuerunt
deputati certi probi ad faciendum limitationes
pro vtraque parte. & pariter dominus Comes
tradidit ibi certa alia loca ibi deſignata. & om-
nia alia loca feuda, homagia, iura ſpectantia ad
dictum dominum Comitem à dictis limitationi-
bus de Guier, ſeu de ſcallone ſancti apri & de
viāra ſicuti limitabitur per dictos probos, & in-
ter flumina Rodani & Iſaræ, nihil in præmiſſis
3 retinentes. Et contra verò † dominus Karolus
Delphinus de licentia & auctoritate dicti Regis
Ioannis eius patris inſcambium tradidit dicto
domino comiti Sabaudiæ totam terram ſuam
de Fauciniaco. Item feudum & homagium do-
mini Comitis Gebeneň. Item Caſtrum & terram
de Ges Miribelli montis lupelli, & feuda domi-
ni de Villarijs, & certa alia bona ibi deſignata.
Et fuit actum quòd dictus dominus Comes te-
neatur & debeat omnia contentare ſibi tra-
4 dita in hac permutatione tenere † in feudum
& homagium ligium à domino Delphino

primogenito Franciæ ſeu ſucceſſore in regno Franciæ exceptis Romanorum Regibus & imperatoribus & Regibus Francorum. Item promiſerunt dictæ partes non acquirere infrà territorium alterius, niſi de conſenſu partium. Promittẽdo non contrauenire cum iuramento præſtito ſuper Euangelijs. datum Pariſius anno domini milleſimo cccliiij. die quinta. Secundò etiã eſt præmittendum quoad emanarunt aliæ literæ inter regem Karolum & Karolum eius primogenitum Delphinũ. & ibi moratur dicta permutatio ſuprà facta. & pariter deſignantur loca tradita per dominum Comitem Sabaudiæ coram Guierium à parte Vienneſij & yſaræ, videlicèt partem pontis Belliuicini & terram quam habebat verſus Carthuſiam. & promiſit tradere infrà certum tempus. & ibidem etiam fit mentio de differentia dictorum duorũ fluuiorum Guieriũ datum & actum Pariſius præſentibus pluribus notabilibus perſonis anno domini milleſimo ccclxxvj. die xxiij. menſis februarij. Tertiò præmittendũ eſt, ꝙ orta quæſtione inter dictos principes ſuper dictis limitibus prætextu dictarum permutationũ, dum ibi dicitur citra Guierium à parte Vienneſi, & yſariæ: quia reperiuntur eſſe duo flumina Guierij videlicèt, † Guierius mortuus & Guierius viuus. & dictus Guierius viuus magis progreditur vltra, & plus ſe extendit: licèt ſit magis propè à parte Vienneſij & magis prope terrã turris à parte yſaræ. & ideò fuerunt deputati cõmiſſarij pro vtraq; parte: videlicèt dominus Gulielmus de Faino dictus cequart miles dominus Ioannes de Monteacuto conſiliarius Pariſius, pro parte regis domini Delphi. & dominus Aymo de Caſtellione dictus Bochardus miles, & Guichardus Marchaudi legum doctor pro parte Sabaudiæ ad viſitandũ & formandum eorũ proceſſum, & dicendũ: & caſu quo non poſſunt eſſe concordes promiſerunt ſtare ordinationi ſummi põtificis. datũ Pariſius die ſeptima menſis Marcij, anno domini milleſimo ccclxxvj. vigore cuius cõmiſſiõis dicti cõmiſſarij incohãtur eorum proceſſum Gratianopolis. de anno domini milleſimo ccclxxvij. die j. menſis Maij. & ibidẽ præſtarũt dicti cõmiſſarij iuramentum de bene & legaliter exercendo dictum eorum officium. & deinde comparuerũt procuratores partium cum dictis cõmiſſarijs, & dederunt articulos hinc inde: & fuerunt examinati teſtes pro parte Delphinali: & aliâs prout conſtat pleniùs in proceſſu exiſtẽte in camera cõputorum Delphinalium: licèt dicti cõmiſſarij non proceſſerũt ad aliquam ſententiam vel ordinationem. Quartò præmittendum eſt, ꝙ circa finem dicti proceſſus exiſtente in camera cõputorum Delphinali certi cõmiſſarij vtriuſq; partis fuerunt vſque ad chapparochine de anno domini milleſimo cccc-
4 vij. die iij. menſis Octobris, vbi ordinauerunt † reſpectu paſquagiorum bellecombæ auallionis Alauardi moreſcelli fuit dictum, ꝙ fiat cõmiſſio per duos, qui ſe diligenter informent ſuper ibidem contentis etiam reſpectu loci aſpermentis: & ꝙ quælibet pars poſſit dare articulos. Quintò conſiderandum eſt, ꝙ reperitur quidã alius proceſſus verbalis in dicta camera computorum factus de anno domini milleſimo ccccl. & die menſis Iullij vel circa per ſpectabiles dominos Ioãnem Banili & Matthæum Thomaſsini conſiliarios delphinales cõmiſſarios deputatos pro parte Delphini, & certos alios cõmiſſarios pro parte
7 Sabaudiæ. † vbi dicti cõmiſſarij Sabaudiæ petebant fieri reparationem ſuper tribus punctis. Primò reſpectu cuiuſdam bertochæ nenoris factæ per nobilẽ Martinum de Sallines capitaneũ pontis Belliuicini à parte Delphinali. ſecundò petebant fieri reparationem ratione cuiuſdem viſitationis factæ in parœcia ſancti Agnini mãdamenti valliſſere. Tertiò petebant etiam fieri reparationẽ de quadam etiã viſitatiõe facta per officiarios Delphinales in loco magnæ Cartuſiæ. & tãdem reſpectu dictæ bortachiæ, licèt reperta fuiſſet facta vltra cathenam ferri affixam in angulari pontis à parte Delphinali: tamen dicti officiarij Delphinales, dicebãt ꝙ dicta botachia licitè poterat fieri vſque ad medietatẽ pontis: tamen dominus Lodoicus Delphinus qui pro tunc erat in partibus, fecit illam remoueri contẽplatione domini Ducis Sabaudiæ eius ſoceris. ſed reſpectu aliorum duorum punctorum non fuit facta aliqua reparatio. Sextò conſiderandum eſt, ꝙ in præſenti dieta tenta in dicto loco pontis Belliuicini, vbi interfuerunt ſuprà
8 nominati cõmiſſarij. † dicti commiſſarij Sabaudiæ ante horam petebant fieri repatationẽ prætextu cuiuſdam barræ de nouo appoſitæ in medio dicti pontis Belliuicini per officiarios Delphinales de mandato præfati domini locũtenentis Delphinalis. & pariter petebant fieri reparationem ſuper riparia pontis villæ ſancti Geneſij à parte Delphinali occaſione quorũdam canaletorum de nouo appoſitorum & fracturã certæ partis põtis, volendo prætendere, ꝙ tota riparia Guierini pertineat domino Duci Sabaudiæ pro
9 pter illam dictionẽ † facit Guieriũ, quæ venit excluſiuè, vt exaduerſo prætẽditur. & ꝙ totũ pontanagiũ pertineat dicto dño Duci Sabaudiæ, & ꝙ recipit tributũ põtanagij, & ꝙ aſſeratur eſſe in poſſeſſione ſeu quaſi faciendi refici dictos pontes. deducẽdo etiam ꝙ iſta fuerant attẽtata de nouo per officiarios Delphinales à tẽpore alterius dietæ, quæ debebat teneri. de hoc præſenti anno dñi milleſimo ccccc j. die ſexta mẽſis Iullij proximè præteriti in dicta villa põtis Belliuicini à parte Delphinali. licèt dicti domini cõmiſſarij intellexiſſent, ꝙ prima dieta caderet xvj. menſis Iullij. Sed exaduerſo fuit deductũ & oppoſitũ per cõmiſſarios Delphinales ꝙ dñs noſter Delphinus
10 eſt fundatus de iure cõi: † quia dicta riparia Guierij facit limitem, nec attenditur ſi loquamur de Guierio viuo vel mortuo, quia dicti duo riui Guierij ſubtus ſcalas inſimul miſcentur, & non eſt niſi vnus Guierius tenendo verſus pontem Belliuicini & ſancti Geneſij vſque ad Rodanum. & per conſequens dicta riparia dicitur
11 communis: † quia & limes dicitur communis. l.
a adeo. §. fina. ff. de acquirend. rerum dominio, l. arbor. ff. communi diuid. l. iuris peritos. §. cum oriundus. cum ibi not. ff. de excuſa. tuto. l. quod

conclaue.

concla ue. ff. de damn. infect. ſicuti dicitur de domo parœciani. reperta in confinio duarũ parœciarum vt ibi habetur. & idem de eccleſia reperta in confinio duarũ diœceſum: ſecundum glo. in c. licèt. xvj. quæſt. iij. & per Bart. in l. prædijs ff. de lega. iij. & per Ioann. de plate. in l. omnes. C. de
12 agrico. & ſenſit. lib. xj. & idem eſt † quando b flu-
b men eſt in cõfinio duorũ territoriorũ: quia qui libet dominus habet iuriſdictionẽ vſq; ad mediũ fluminis. ſecundum Bart. in tracta. tiberiad. in j. parte, in materia alluuionis, ſuper verb. acquirit nobis. & Bald. in c. ex literis. de probat. & in c. ij. §. ſi quis de manſo. de controuerſia inueſtituræ. & per Cæpol. in tracta. ſeruitutũ. in tit. de fluminibus circa finẽ. & in tit. de mari. niſi alter dominus poſsideat in totum dominando, vel niſi eſſet flumen priuatum alteri domino tãtũm. vide do. Guid. pap. deciſi. ccccclxxvij. de hac quæſtione etiam habetur per de Vbaldis in tracta. ſocietatis in v. parte quæſt. xxviij. & per petr. Iacob. in
13 tit. de iuriſdictione: vbi tenet † quòd via publica exiſtens inter duo territoria eſt cõmunis: mul-
14 to fortiùs in † ripa fluminis, quæ non mẽſuratur: quia venit acceſſoriæ, cùm cohæreat limitibus. l. id quod. §. j. ff. de pericul. & commod. rei vendi. ſecundum Bald. in tracta. tiberiad. in j. lib. ſuper verb. & Bald. in rubric. & in l. riparum. ff. de rer. diuiſi. & in rubric. C. de contrahem. emptio. in iiij. quæſtio. niſi in tali riparia continetur aliqua vtilitas. vti in ponſoto vel aliter per contractum appareant. ſecundum Bald. & Feli. in c. quia iudicante. de præſcrip. nec obſtat quod ex aduerſo
15 opponitur de illa dictione citra Guieriũ. † quia illa dictio, citra, etiam venit incluſiuè in parte
c quoad e medietatẽ, ſicuti de dictiõe vſq;. & ſimilibus iuxt. not. per glo. in l. is eſt. ff. de dol. & per Cyn. in l. à calligato. C de nupt. & Bart. in l. patronus. §. Sempronio. ff. de lega. iij. & per Oldra. conſi. xlix. incipien. Conſueuit. ſub tit. de verb. ſigni. quia aliàs ſequeretur magna deceptio domini noſtri Delphi. quia eius recompenſa eſt modica reſpectu recompenſæ, quam tradidit domino Duci Sabaudiæ. facit quod habetur per Bartol. in l. cum in ſtipulationibus. ff. de regul.
16 iur. prætereà † limes cedit limitato, & dicitur de terra limitata ſeu determinata. ſecundũ Archid. in c. eccleſias. xiij. quæſtio. j. & Bald. in d. c. ij. §. ſi
17 quis de manſo. ſi de feud. controuerſ. fuer. † nec poteſt præſcribi aduerſus limites iuriſdictionis. c. ſuper eo. de parœcijs. aliàs termini iuriſdictionum cõfunderentur. c. quicũque. xvj. q. iij. prætereà dicti officiarij Delphinales fuerũt & ſunt in vſu: conſuetudine: poſſeſsione ſeu quaſi exercitij iuriſdictionis vſque ad medietatem dicti põtis bellinicini faciendo fuſtigari malefactores & Cridas, & ſimiles actus iuriſdictionis etiam ſimilibus, & non contradicentibus dicto domino
18 Duci Sabaudiæ & eius officiarijs. † & ita exercendo vnũ actũ iuriſdictionis retinetur iuriſdictio in totum. l. pupillus. §. territoriũ. ff. de verb. ſigni. & maximè quoad actus ſimiles iuriſdictionis. iuxt. not. per Cyn. & Ioan. Fabr. in l. j. C. de emancipa. libero. & per Specu. in tit. de iuriſdict. omni. iudi. verſiculo illud etiam nondum. & per Bald. in l. ij. C. de ſeruit. & aqua. Tum etiam quia aliàs in dicto ponte bellinicini fuerũt appoſitæ duæ barræ, tam à parte Delphinali quàm Sabaudiæ dimiſſo modico ſpacio in medio: ſicuti ſolet dici de muro cõmuni. iuxt. not. per Cœpol. in tracta. ſeruitutum. in tit. de pariete ſeu muro communi. Tum etiam quia dicti officiarij Sabaudiæ attentauerãt ſuper dicta riparia Guierij à parte dictæ villæ ſancti Geneſij diuertẽdo curſum dictæ ripariæ à ſuo ſolito alueo, contra l. ij. C. ad leg. aquil. Quidam Ioannes Melhioreti dictæ villæ ſancti Geneſij à xxiiij. annis citra fecerat conſtrui quãdam molendina propè dictam villam ſancti Geneſij diuertendo curſum dictæ ripariæ, & faciendo fieri certa plantamenta multum damnificando poſſeſsiones à parte Delphinali parœciæ champaniarum mandamenti dolomiaei, cùm perprius alueus dictæ ripariæ erat propè dictam villam ſancti Geneſij. pluraque fuerunt dicta hinc inde per partes. Tandem de hoc præſenti anno milleſimo ccccci. die ſabbati xj. menſis ſeptembris fuit appunctuatũ cõmuniter per dictos dominos commiſſarios, effectualiter. Primò quòd remoueatur pro nunc dicta barra citra præiudicium iuris vſus exercitij iuriſdictionis ambarum partium. Item quòd fiant duæ reparationes in dicta riparia infra menſem bonæ & ſufficientes expenſis & ſumptibus officiariorũ Sabaudiæ pro hac vice ad reducendum dictam ripariam ad ſuum priſtinum alueum ibi de ſe ſignatũ verſus villam ſancti Geneſij. Itẽ quòd quælibet pars poſsit fieri facere munitiones & fortificationes in ripa dicti fluuij Guierij abſq; emulatione & fraude. Item ꝙ quoad reparationẽ pontis prope dictam villam ſancti Geneſij fuit impetrata licentia per dominum locumtenẽtem. Delphinalẽ dictis officiarijs Sabaudiæ ſe appodiendi à parte Delphinali citra præiudicium iuris partium. Item quoad negotium principale limitum fuit prorogata dieta vſque ad xx. menſis octobris proximè futuri tenẽdo in loco ſcalarum vel ſancti Laurentij de ponte, vbi viſum fuit dictis dominis cõmiſſarijs: & ꝙ eo tunc veniant dicti domini cõmiſſarij muniti de eorũ documentis & iuribus quibuſcũq;, quibus ſe iuuare voluerint. Item et à fuit dictũ, ꝙ vbi fuerit neceſſe habere ampliorẽ poteſtatẽ pro vtraq; parte, ꝙ faciant fidẽ in termino: & aliàs prout pleniùs cõſtat dicto appũctuamento recepto per magiſtros Ioannem Ventoleti ſecretarium Delphinalem & baudeti & quendam notariũ à parte Sabaudiæ. Verumtamen pro faciliori declaratione materiæ duxi tractandas aliquas quæſtiones in iure in materia limitũ, territoriorũ & iuriſdictionum.

a Limes. Adde limes dicitur cõmunis facit l. ij. §. prætereà. ff. de aq plu. arcẽd. l. quæ religioſ. ff. de re vend. l. in modicis. ff. de contrah. emptio.

b Flumine. Add. vide Bal. in l. ſi plures. C. de cond. inſer. de flumine nauigabili & de via publica exiſtente inter duo territoria, & ibi de pontanagio ſeu pedagio, quòd ſit commune.

c Medietatem. Adde quia vt fertur per prius dom. noſter Delphinus ante dicta excãbia habebat ius in dictis limitibus: & idrò eſſet bonũ perquirere.

ARGVMENTVM.

Limites territoriorum, diœceſum & parœciarum qualiter probentur.

SVMMARIVM.

1 *Limites territoriorũ per libros antiquos, teſtes, famam & inſtrumenta ab archiuo publico extracta probantur.*
2 *Scriptura extracta ab archiuo publico in eo tantum territorio, vnde ſumpta eſt, probat.*
3 *Probatio ſemiplena in limitibus territoriorũ an ſufficiat*
4 *Finium probatio cui ius commune non aduerſatur, per argumenta fieri poteſt.*
5 *Teſtimonium de auditu antiquorum in finium probatione valet.*

Quæſtio. CCCXXIIII.

QVAERITVR de modo probandi confines & limites territoriorũ vel diœceſum &
1 parœciarũ. Et in effectu† probãtur per libros antiquos teſtes, famam & quæcumque alia adminicula. c. cum cauſam. de probat. c. ad audientiã. de præſcripti. & pariter probatur per inſtrumẽta extracta ab archiuo publico. d. c. ad audientiã. de præſcr. c. peruenit. xxx. q. j. & in authen. de his quæ ingred. ad appella. §. illud. colla. v. authen. ad hæc C. de fid. inſtr. quod eſt verũ, ꝙ probet talis
2 † ſcriptura archiui publici in eodẽ territorio: ſecus extra. iuxt. no. per Feli. in d. c. cùm cauſam. & in d. c. ad audientiã. de materia etiã habetur per Spec. in tit. de probatio. §. videndũ. verſi. ix. & ſufficiũt in tali probatione limitũ adminicula probationum: quia quæ non proſunt ſingula multa
3 iuuant: nec requirũtur arctæ probationes: † quia ſufficiunt ſemiplenæ. ſecundũ Cardi. Flo. in cle. j. de probatio. in iij. oppoſitione. & per gl. in c. ſi Papa. de priuile. lib. vj. ſuper verb. probata. quæ
4 tenet, † ꝙ probatio finiũ fit per argumẽta cui ius cõmune non eſt contrariũ. & per Panor. poſt gl. in c. cùm olim. de cenſi. qui tenet, ꝙ cõfines probantur ex leui probatione. allegat d. c. cùm cauſam. de prob. & quod habetur per gl. in c. ſeries, de teſti. & in l. optimã. C. de cõtrahen. & cõmit.
5 ſtipula. † & pariter in probatione confiniũ antiquorũ valet teſtimoniũ de auditu antiquorũ: ſecundũ Bart. in tract. de teſti. verſi. an eandẽ. l. vt ſi arbiter. ff. de probatio. l. ij. §. idem Labeo. ff. de aqu. plu. arcend. licèt Bal. in l. cõuenticuiã. aliter videatur loqui. C. de epiſco. & cleri. niſi in factis multũ antiquis vbi generalis opinio habetur pro veritate. allegat Inn. in c. cùm cauſam. de iuramentum calum. & ponit exẽplum de eccleſia, quæ non habet inſtrumenta, de ciuilibus iuribus: aliàs non poſſet probari, ꝙ Ceſar fuerit Imperator: quia tũc ſuffieit generalis opinio per modũ notorij.

ARGVMENTVM.

Limites territoriorũ & diœceſum per enunciatiua verba inſtrumentorum probantur.

SVMMARIVM.

1 *Verba enuntiatiua ad alium finem concepta in limitibus probandis an & quando fidem faciant per tot.*
2 *Tempus quale dicatur antiquum.*
3 *Limitum inſtrumenta quale ſunt.*

Quæſtio. CCCXXV.

QVAERITVR an per inſtrumenta antiqua inter alios confecta, & verba enunciatiua ad alium finem concepta: puta, quando dicitur actum in tali territorio probentur plebentatus & cõfines territoriorum & diœceſum. Et in effectu gl. in c. cùm olim. de cenſi. videtur facere quòd ſic. & in c. ſi Papa. de priuileg. lib. vj. & in l. optimam. C. de contrahen. & cõmit. ſtipula. li-
1 cèt in l. † cùm aliquis. C. de iur. delibe. & in l. prædijs. §. Titio. ff. de lega. iij. arguat pro & cõtra. ſed in vltima opinione videtur reſidere, ꝙ faciat fidem. Cy. verò in d. l. cùm aliquis. videtur tenere quòd faciant aliquã præſumptionẽ. Specu. verò in tit. de loca. §. nunc aliqua. verſic. lvij. videtur tenere, ꝙ per dicta verba enunciatiua ad alium finem emiſſa non probatur inter aliàs perſonas, etiam ſi ſint multa inſtrumenta: ſecus quoad eaſdem partes. d. l. optimam. Bal. verò in d. l. cum aliquis. tenet, ꝙ in factis de antiquo dicta verba enũnciatiua probent. per nõt. in l. at qui natura. §. cùm me abſente. ff. de nego. geſt. & per Bal. in authen. quas actiones. C. de ſacro. ſanct. eccle. & in l. proprietatis. C. de probat. & per Cyn. in l. ſi
2 quidem. C. ſolu. matri. † & iſto caſu dicitur tempus antiquum centũ annorum. l. fi. C. de ſac. ſan. eccle. iuxt. nota. per Panor. in c. veniens. & in c. quid per nouale. de verb. ſign. & per Spec. in tit. de probat. §. j. verſi. valet etiam. & verſi. & not. & per Alex. de Imol. & Iaſo. in d. l. cum aliquis. de quo per Franc. de Aret. conſi. xlij. incipiens, Viſo conſilio, vbi tenet, ꝙ quando verba enunciatiua emanant ab illo qui poteſt diſponere: tunc probant confines. per gl. in d. c. ſi Papa. & idem etiã ſi emanant inter aliàs perſonas in factis multum de antiquo, & quando ſunt plura inſtrumenta de quo latiùs ibi per ipſum, & per domi. Guid. Papæ deciſi. clxiij. & ibi quòd confines territoriorum poſſunt probari per ſubditos locorum. c. ex literis. & c. cùm cauſam. de probatio.
3 & pariter inſtrumenta limitum ſunt communia, & debent edi, vt ibi per ipſum vide debellancijs. in additio. ad Panor. in c. ſuper eo. de parœcijs. & per Pauſ. de Caſt. in d. l. cùm aliquis. de iur. deliber. vbi tenet, quòd quando ſunt plura inſtrumẽta etiam per verba enuntiatiua etiã ad alium finem confecta, faciunt vehementem præſumptionem. de modo etiam probandi limites territoriorum vide Pet. de Vbal. in tract. ſocie. v. parte quæſt. xxviij.

ARGVMENTVM.

Quid ſit limes, cuius proprietas ſit, & an ſit communis.

SVMMARIVM.

1 *Limitis diffinitio.*
2 *Montes & flumina in territorijs & epiſcopatibus limitum loco habentur.*
3 *Limitis proprietas cuius ſit.*
4 *Limes communis dicitur: Item & quæ limiti cohærent.*
5 *Via publica eſt in promiſcua iuriſdictione.*

Quæſtio. CCCXXVI.

QVERITVR quid ſit limes, & cuius ſit proprietas, & an dicatur communis. Et in
1 effectu † limes dicitur longitudo ſeu latitudo ſpacium à ſpacio diſtinguens: & quandoquè in limite nihil poteſt conſiſtere: vt quando eſt val-

dè ſtrictus: vt quando eſt appoſitus vnus lapis
2 pro limite.† ſecus in epiſcopatibus, & territo-
rijs in quibus aſsignantur montes, flumina pro
limitibus.ſecundum Innoc.& Panor.in c.ſuper
3 eo.de parœcijs. & iſto caſu cuius† ſit proprietas
& ad cuius iuriſdictionem ſpectent limites refe-
runt Innoc.& Panor.in d.c.ſuper eo.tres opi-
niones.Prima opinio quòd pertinet ad vtrumq;
4 pro indiuiduo.& pro hac parte facit:† quia li-
mes dicitur cõmunis.l.ad ea.§.fi.ff.de acqui.rer.
domi.l.arbor.ff.commu.diuidundo.& idem eſt
iudicium de hijs quæ cohærent finibus.dict.c.
ſuper eo.dum tamen non ſit nimium magnum
ſpacium.ſecundum Panor.in d.c.ſuper eo.l.ij.§.
pretrrea.ff.de aqu.plu.arcen.quia veniunt acceſ
ſoriè.l.id quod.ff.de pericul.& cõmod.rei vend.
l.quæ religioſis.ff de rei vend.l.in modicis.ff.de
contrahen.emptio. Secunda fuit oppinio quam
refert Panor.in d.c.ſuper eo.quòd limes non ſit
in dominio alicuius,ſicut res ſacræ & religioſæ.
§.nullius.inſti.de rerum diuiſio.Tertia fuit opi-
nio & melior ſecundum Panor.in d.c.ſuper eo.
quòd limes applicetur vtrique pro longitudine
& latitudine territorij, licèt non fuerit diuiſus
argumento.§.inſulam.inſtitu.de rer.diuiſio.&
vterque dominus habebit iuriſdictionẽ & com-
modum.& pro hoc allegat c.quicumque.& c.li-
cèt.xvj.quæſt.iij.& dictam l.arbor.Bald.verò in
l.ſi plures.C.de condictio.incert.refert quæſtio
nem fuiſſe inter duas cõmunitates de quadã via
publica,quæ erat promiſcui vſus:nec eſt curan-
dum in qua parte viæ fuerit commiſſum malefi-
cium, vtrum magis verſus vnum territorium ſi-
ue latera vnius territorij, quã verſus reliquum:
5 †quia tota via eſt in promiſcua iuriſdictione.&
communitates reducuntur ad inſtar duorum ſo-
ciorum ſiue duorum reorum credendi.& ita etiã
tenet Innoc.in d.c.ſuper eo.facit quod habetur
per Barto.in l.quod conclaue.ff.de aqu.pluui.
arcen.& quòd efficiatur commune illud quod
naſcitur in confinio tenet Archid.in c.eccleſias.
xiij.quæſt.j.allegat l.arbor.ff.commu.diuidun.
& l.penulti.ff.pro ſoc.& l.adeo.§.fin.ff.de acqu.
rer.domi.l.j.§.penulti.ff.de aqu.plu.arcend.

ARGVMENTVM.

Venditor confines oſtendere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Fines re exiſtente certa venditor demonſtrare non,niſi mali eſſent vicini,tenentur.*
2 *Vicini mali confines dicuntur.*

Quæſtio. CCCXXXVII.

QVAERITVR an venditor teneatur mon-
ſtrare ſeu oſtendere confines aut limites
& terminos. Et dicendũ eſt,quòd ſic,quoad limi-
tes & terminos,ſaltẽ duos.l.forma.& ibi gl.ff.de
cenſi.l.quod ſæpè.§.fi.l.cũ ſeruo.§.fi.ff.de cõtra-
hen.emp.l.Titius hæres.ff.de actio.emp.quod eſt
1 verũ† niſi res eſſet demõſtrata & certa.d.l.cum
2 ſeruo.& ibi Bar.† Quinimò vbi eſſent mali vi-
cini qui propè vocantur cõfines tenetur vendi-
tor demõſtrare:aliàs ſi taceret, tenẽtur de dolo.
d.l.quod ſæpè.& vbi eſt erratum in confinibus
poſſunt declarari.l.patronus.§.j.& ij.ff.de lega.
iij.de quo per Bart.in l.demonſtratio.in princi.
ff.de condi.& demonſtra.

ARGVMENTVM.

Differẽtia quæ ſit inter limites,fines,confines
& terminos,

SVMMARIVM.

1 *Confines neq; limitato neq; confinato cedunt.*
2 *In confinio quæ naſcuntur pro parte vtrique confinantium acquiruntur.*
3 *Limes quid.*
4 *Termini & fines ſunt de terra terminata & finita.*
5 *Limes limitato cedit.*
6 *Termini ſigna dicuntur,quæ fines demonſtrant.*
7 *Terminus terminans terminato ſiue limitato cedit.*

Quæſtio. CCCXXXVIII.

QVAERITVR de differẽtia inter cõfines,
fines, territoria & limites:& an limes cedat
limitato, ſeu dicatur de terra limitata.& an ſit
differẽtia inter limitem limitantẽ, & limitatũ,&
terminũ terminantẽ & terminũ terminatũ. Et in
1 effectu de confine† nunquam cedit limitato ſeu
cõfinato:quia ex ipſo quo dicitur confinis de-
notatur eſſe alterius.l.quod ſæpè.§.fi.& l.cũ ſer-
uo.§.j.ff.de cõtrahen.emp.quia confines prædio
rum,cum quibus cõfrõtantur, dicuntur eſſe vi-
cinis,qui poſsident.ſecundũ Arch.in c.eccleſias.
2 xiij.q.j.†ea autẽ quæ naſcũtur in cõfinio pro par
te vtriq; cõfrõtantiũ acquirũtur,& cõmunia ef-
ficiuntur.l.pen.ff.pro ſoc.l.arbor.ff.cõmu.diui.
l.adeò.§.fi.ff.de acqu.rer.dom.l.ij.§.prætereà.ff.
3 de aq.plu.arcẽd.† Limes verò dicitur illud quod
eſt infrà limina intellectualiter,& prætẽditur de
limite ad limitẽ, & cedit limitato.l.inter eos.ff.
de acqu.re.do.& l.pro regione.co.ti.l.patronus.
§.Sempronio.ff.de lega.iij.& licèt limes limita-
tus,ſeu terminus terminatus dicatur illud quod
infrà fines continetur: terminus verò terminãs
dicatur illud quod extra extenditur.ſecundum
Bal.in l.ſi fines.C.de euictio.tamẽ propter hoc
non impeditur quin limes cedat limitato.l.id
4 quodã.§.fi.ff.de pericul.& cõmod.rei vẽdi.†quia
termini & fines ſunt de ipſa terra terminata & fi
nita.l.qui fundũ.ff.de acti.empt.ſecundũ Archi.
in d.c.eccleſias.& Bal.in c.ij.§.ſi quis de manſo.
de controuerſ.inueſti.& Franci.Aret.conſi.xlij.
5 †Quia limes cedit limitato ſaltẽ in parte: prout
6 ſuprà dictũ fuit.† Termini verò dicuntur ſigna
quæ fines monſtrãt.l.vlt.§.fi.ff.de termino mo-
to.& finis interdũ ponitur pro termino & econ-
uerſo.& pariter limes terminus & finis idẽ ſunt.
inſti.quib.mo.iu.patri.poteſt.ſol.§.dictũ.& præ
miſſa procedũt in finibus prædiorũ priuatorũ,
in quibus limites poſſunt cedere limitato.ſecus
ſi limites eſſent patẽtes & præſentes propter flu-
mina publica,vias publicas & littora maris,quæ
ſunt publica.§.flumina.inſti.de rer.diuiſi.quia
tunc ſi aliqua prædia priuatorũ confrontarentur
iuxta d.limites patẽtes, non cederent limitato: cũ
non ponantur ſecundũ ſui naturã,cùm non ſint
priuatorum.ſecundũ Bald.in l.à calligato.C.de
nupt.ſecus in diuiſionibus regnorũ vel prouin-
ciarum diœceſum & parœciarũ: quia tunc bene
tales limites venirent, & limes cederet limitato,
in toto vel in parte.l.nouorum.§.contrahentes.
ff.de verbor.ſignificatio.ſecundum Archidia.

in d.c.eccleſias.xiij.quæſt.j. & abſonum eſſet di-
cere quòd finis non eſſet de terra limitata ſecun
dum ipſum.& ponit verſus: Eſt modus in rebus
ſunt certi deniq; fines:quos vltra citraq; neſcit
conſiſtere certum. & licèt terminus terminans
dicatur quidquid extra terminos extenditur: &
terminus terminatus quidquid intra fines atten
ditur.ſecundum Barto.in l.ſi fines.C.de euictio.
7 †tamen terminus terminans cedit limitato,& ve-
nit acceſſoriè,licèt capiatur excluſiuè & non in-
cluſiuè.ſecundum Bald.in rubric. C. de contra-
hem.emptio.in iiij.quæſt.vide Alber.in authen.
quod ius. C. de procu. ad finem, qui ponit ea-
dem verba quæ ponit Archi.in d.c.eccleſias.xiij.
quæſt.j.

a Vias publicas. Adde Barto. in tracta. tybe. in j.
parte ſuper verb.agro. qui loquitur etiam quan
do fundus coheret vijs publicis quid accedunt.
l.maritus.ff.de acquir.rer.domi.

ARGVMENTVM.

Dictiones citra & vſque, quomodò veniant & intelligi debeant.

SVMMARIVM.

1 *Dictio citra,quomodò accipienda ſit, & intelligenda. & nu.3.*
2 *Et,copula venit augmentatiuè:& inter res poſita communis eſt.*
4 *Partis appellatione medietas venit.*
5 *Vſque,dict.quandoquè incluſiuè quandoquè excluſiuè accipitur.& nu.6.*
Quid ſi dictio vſque ab homine proferatur? & numero 7.
8 *Sepes ſunt pars rei.*
9 *Via publica in fundi venditione non venit.*
10 *A,dict.accipitur incluſiuè.*
11 *De,dict.proximam cauſam denotat.*

Quæſtio. CCCXXXIX.

QVÆRITVR de effectu iſtarum præpo-
ſitionum citra Guerium, vſq; ad ſanctum
Geneſium,& à ſancto Geneſio vſq; ad Rodanum
de ſtalloneriũ. quia in dictis excambijs factis in
ter dictos principes inſeruntur dictæ præpoſi-
tiones. ideò videndum eſt ſi veniunt excluſiuè
vel incluſiuè in totum vel in parte: & ſi impe-
diant quominùs limes cedat limitato, & dicatur
de terra limitata. Et in effectu quia iura promi-
ſcuè loquũtur ſuper iſtis dictionibus vt C. de e-
roga.milita.annon.l.iubemus.lib.xij.ſecundum
Oldra. conſi. xlix. incipien. conſueuit dubitari.
1 Verumtamen quoad illam dictionem†citra,non
accipitur incluſiuè nec continuatiuè,niſi appo-
neretur copula &c.l.j.§.quod autem.ff.de aqua
quotidia.& æſtiu.c.licèt.de probatio.ſecundum
Bart.in l.Celſus.ff.de vſucapio. & Bald. in l. in-
dicia.C.de re.vendica.& in l.falſus. C. de falſi.&
hoc quando pariter ſuper toto tempore: quia
totũ denotat ſeparationem actus.ſecundum Bal.
ibi,verumtamen quia hic in dictis ſcambijs non
fuit poſita ſimpliciter illa dictio,citra,ſed etiam
fuerunt poſitæ aliæ prout ſuprà dictũ fuit, quæ
etiã veniũt incluſiuè,prout infrà declarabitur:&
maximè ad euitandum abſonum intellectum, &
enormen læſionem ex qualitate pretij, & recõ-
penſæ, iuxt. not. per Bar. in l. ſemper in ſtipula-
tionibus.ff.de verbo.oblig. & in l.meminiſſe. ff.
de offi.proconſul. & lega. & in l. patronus. §.
Sempronio.ff. de lega. iij. quia recompenſa tra-
dita pro parte domini Delphin. eſt valdè
maior quàm recompenſa tradita pro parte ducis
Sabaudiæ. & ad hoc eſſet maior læſio, ſi illa di-
ctio,citra Gueriũ,acciperetur incluſiuè & induce
ret ſeparationẽ loci:licèt in caſu iſto fuerit adiũ-
cta copula, & dum ibi dicitur. & à ſancto Gan-
2 ſio, quæ copula † & venit augmentatiuè in eo-
dem constructu orationis,iuxt.not. per Bart. in
l. Seiæ. §. Caio. ff. de fund. inſtru. lega.quia illa
copula, &, appoſita inter res eſt communis. fa-
ciunt not.in l.in repetendis. ff. de lega. iij. & li-
a cèt illa dictio, ᵃcitra Guieriũ, debet intelligi de
Guierio viuo antequàm immiſceatur inſimul
Guierius viuus & Guierius mortuus ſubtus lo-
cum ſcalarum:tamen in caſu iſto quo ad Guie-
rium,qui tranſit inter locum pontis Belliuicini
& propè locum ſancti Geniſij non ſit diſtin-
cta de Guierio viuo vel mortuo, cùm ibi ſimul
3 immiſceãtur.& ita illa dictio,†citra Gueriũ,ve
nit incluſiuè prout ſuprà dictũ fuit. & hoc etiã
bene denotat & declaratur per aliâs literas ini-
tas inter dictos principes vbi fuit tradita per
dominũ Sabaudiæ pars pontis belliuicini. & ſic
4 indubitanter fuit tradita medietas põtis: † quia
appellatione partis venit medietas. l. nomen. §.
portionis.ff.de verbo. ſignifi. & not. per glo.&
Bart.in l. ſi in rem. ff. de rei vendicat. & ex quo
ibi ſit mentio de parte pontis Belliuicini, verba
contractus hoc important ex quo ſit mentio
de parte pontis Belliuicini. & in incertis & non
certis locus eſt coniecturis& in l.cõtinuus.§.j.ff.
de verb.oblig. & bonum eſt argumentũ ab allu-
ſione vocabuli,l.j. in principio.ff. de acquirend.
poſſeſ. Tum etiam præmiſſa declarãtur propter
verba ibi appoſita,vſque ad ſanctum Geniſium:
quia villa ſancti Geniſij eſt vltra Guierum. &
b ita quando dictio, ᵇvſque,apponitur ſuper loco
vt terminus, qui poteſt comprehendi cum ter-
minato,tunc accipitur incluſiuè. l.penulti.ff. de
flumi.l.j.§.cùm vrbem.ff.de offic.præfect.vrb.l.
meminiſſe.ff.de offic.proconſul.& lega.l.patro-
nus.§.Sẽpronio.ff.de lega.iij.c.ſi gratioſe. de re-
ſcript.lib.vj. & hoc vbi tractatur de termino ad
quem:ſecundum Old.in dict.conſil.xlix. l. à cal-
ligato.C.de nupt.& pro hoc facit quod habetur
per glo.in l.id eſt.ff. de dol. vbi ſecundum gloſſ.
6 quando tractatur de odio,† vſque, ponitur ex-
cluſiuè: ſecus ſi de re fauorabili. & ſequitur Cy.
7 in d.l.à calligato.quando dictio †vſque,profer-
tur ab homine,quia tunc diſtinguitur, ſi appo-
natur in re fauorabili vel odioſa, niſi quantitas
pretij eſſet parua vel magna: quia tunc ſecun-
dum Cyn.poſt Dinum ponitur incluſiuè vel ex-
cluſiuè. & hoc niſi aliter de voluntate partium
conſtaret.Bal.verò in d.l. à calligato,facit diffe-
rentiam inter terminos intrinſecos & extrinſe-
cos:iuxt.l.ſi fines.cum ibi not.de euictio. Exem-
plum quando quis vendit fundum à tali ſepe
8 vſque ad talem, tunc includuntur: † quia ſepes
ſunt pars rei.Exemplum de ſecundo: vendo tibi
talem fundum à tali via publica,vſque ad talem
viam

9 viam publicam:† tunc via publica non venit in
venditione: & ſic capiuntur excluſiuè. licèt ve-
niãt acceſſoriè,& cedat limitato. l.id quod. ff.de
peri.& commo.ſecundum Bart.in tract. tybe.in
princip.ſuper verb.agro. & Archidi. in d.c. ec-
cleſias.xiij.quæſt.j.& Bald.in rubric. C. de con-
trahen.emptio.in iiij. Adde quòd iſta appoſtilla
poſſet intelligi in limitibus prædiorum prælato
rum quando confrontãtur iuxta prædia priua-
torum,quòd venirent acceſſoriè: ſecus ſi cõfron
tarẽtur iuxta viam publicã,flumina vel montes:
quia non cederent prout dictum fuit in quæſtio
ne præcedẽti. ſecus in diuiſionibus regnorum &
prouinciarum:quia tunc cederent in toto vel in
parte,licèt Bart.in dict.tract. Tyber.in i. parte,
ſuper verb.an loquatur de fundo , quando con-
frõtatur vijs publicis. Tum etiam reſpectu illius
10 dictionis,† c A, quæ denotat terminum à quo
c etiam accipitur incluſiuè.d.l.à calligato.nec ob-
ſtat l.ratio.§.fi.ff. de actio. empt. vbi illa dictio,
A denotat ſeparationem : quia ſecundum Bald.
in d.l. à calligato. non erat eadem ratio incluſio
nis extraneorum. de quo etiam per Salic. & An-
gel.in d.l. à calligato.& Oldra.in d. conſil.xlix.
vbi allegat plura iura ad hoc determinanda quo
ad determinationem ad quem. Tum etiam quo
11 ad illam præpoſitionem,† de ſcallonæ,denotat
cauſam proximam & immediatam.l.j.§.ſi eman-
cipatus. ff. de coniungendis cum emancipato
liberis.& ibi per Bart.& Archidiaco. in d.c. ec-
cleſias. xiij. quæſt. j. quia venit incluſiuè vt ibi
habetur. Verumtamen iſta præpoſitio de , non
includit in totum.iuxt.not.per Bald.in l.liberti.
C.de bon.liberto.prout in Euangelio dicitur,da
te de oleo veſtro.

a Citra Guierium. Adde, ꝙ illa dictio citra Guie-
rium, intelligatur antequã immiſceatur inſimul
Guierius viuus vel mortuus ſubtus locum ſcala-
rum,vt apparet per deſignationẽ excambiorum
ibi,vſque ad ſanctum Geneſium.

b Vſque. Adde Bal.in c.ſignificante.de reſcr.quòd
quando tractatur de magno præiudicio dictio,
vſque, ponitur excluſiuè & pariter ibi fieret de-
ſignatio de vna re ad aliam ſeparatã ponitur ex-
cluſiuè:& pariter quando ſunt fines omninò ex-
tranei vt flumina publica & viæ publicæ & ne-
mora , quæ non ſunt in commertio noſtro ve-
niunt excluſiuè.l.id quod.§.fin.ff. de pericul. &
commod rei vend.Verumtamen ſecundum Bal.
in c.ij.§.ſi quis de manſo. de controuer. inueſti.
quando dictio,vſq;.adiungitur vniuerſitati, ve-
nit incluſiuè.allegat l.patronus.§.j.ff.de leg.iij.
Adde Archidia.in c.eccleſias.xiij.quæſtio.quòd
quando in conceſsione dicitur de tali flumine
vſque ad tale flumen vtrumque venit,& vnde in
cipit & vbi finit. & Bald.in c. ij. §. ſi quis de
manſo.de controuerſ. inueſtit. & per Cœpol.in
tract.ſeruitutum. in tit. de fluminibus,circa fin.
& ibi ponit de iſta dictione,ad, quòd ſit adiun-
ctiua.& per Alberi.in authẽ.quod ius.C.de pro-
cur.& ibi tractat de iſta dictione vſque, in diui-
ſionibus territoriorum.& ibi ponit differentiam
inter confinem finem & terminum : & inter li-
mitem limitantem:& propriè ponit eadem ver-
ba, quæ ponit Archidiaconus in d. c. eccleſias.
viij.q.j.

c A. Adde. Vide de iſta dictione à,clem.ſicut.de ap-
pel.ibi gl. ſuper verbo à,& Card.Flo.c. frequẽs.
de teſti.libr.vj. Albe. in authen. quod ius. C. de
procur.& in dictionar.ſuper verb.à,Alex.conſi.
cxiiij.in v.volu.in c.ſtatutum.de præben.libr.vj.

ARGVMENTVM.

Littora fluminũ,viæ publicæ,& limites an ex
contractus naturæ veniant,& metiri debeant.

SVMMARIVM.

1 *Foſſata.aggeres & ripæ an metiri debeant,& nu.4. 5.*
2 *Ripæ fluminũ & ſi publici iuris ſint vſus reſpectu:il-
larũ tamen proprietas illorũ eſt,quorũ prædijs adherẽt.*
3 *Via publica ius riparum non impedit.*
5 *Littora communia ſunt.*
6 *Littora, viæ publicæ vel nemus publicum ſi fundo ven-
dito cohereant,licèt ad emptorum commodum tranſeant,
non,niſi dictum ſit,menſuræ ſubiacent.*
7 *Ripa non eſt de flumine.*
8 *Ripæ vel foſſæ quæ extra fundum ſunt non metiuntur,
& quare.*
9 *Limites ſi demonſtrationis cauſa ponantur, non nocent
tertio.*

Quæſtio. CCCXL.

QVAERITVR an ripæ fluminum & li-
mites veniant ex natura contractus:& ſi de-
beatur menſurari : & idem poteſt quæri de via
publica. Et in effectu videretur dicendum quòd
non veniant ex natura contractus , & quòd non
debeant menſurari,licèt veniant acceſſoriæ.l. lit
1 tora.ff.de contrahen. empt. ſecus † in foſſatis &
aggeribus,quia debent menſurari.ſecundũ Bar.
ibi.l.prædia.§.ita legatum.ff. de fund. legat. vbi
tenet,quòd foſſata cedunt legato & debent men
ſurari : ſecus in via. & idem in muro appoſito:
quia debet computari in latitudinem, ſecundum
Alex.de Imol.ibi. Bart.verò in tracta. tyberiadis
2 in j.libr.ſuper verbo,agro.tenet† quòd ripæ flu-
minum, licèt quoad vſum ſint publici iuris , ita
quòd naues poſsint ibi ſtachiari:tamen proprie
tas riparum illorum eſt,quorũ prædijs adhærẽt.
§.riparum.inſtit.de rer.diuiſio. l. riparum. ff.de
rer.diuiſio.& ideò non veniunt in vẽditione,ſed
rei venditæ accedunt : ſicuti in limitibus fundi,
qui cohærent viæ publicæ, & accedunt rei ven-
ditæ.l.id quod.ff.de pericul.& cõmod.rei vendi.
& idem in via publica, quia cohæret. & licèt ſit
3 in medio:†tamen non impedit ius riparũ.l.Mar-
tius.ff.de acquir.rer. domi. ſecundum gl. in d.§.
riparum.& ibi etiã ſequitur. Ange.Aret.& idem
eſt de foſſalibus & ſæpibus:ſecundum Batt.in d.
tracta.ſuper verb.agro.Nec obſtat d.l.prædia.§.
ita legatum.ff.de fund.inſtruct.quia loquitur de
foſſalibus & aggeribus quæ ſunt infrà eundem
fundum: ſecus ſi cohærẽt viæ publicæ. & ex hoc
apparet quando venduntur fundi tot ſeſtariato-
4 rum,ꝙ† licèt ripæ fluminum & foſſata veniant
acceſſoriè;non tamen debent menſurari.& idem
in effectu vult Bald.in l.riparum.ff.de rer.diuiſi.
5 ſecus in littore maris:† quia littora ſunt cõmu-
nia, & proprietas eſt publici iuris. & hoc verum
niſi eſſent ripæ fluuij priuati : quia tunc debent
menſurari. ſecundum Bald. in d.l. riparum. vel

niſi eſſent ibi arbores fructiferæ, vel eſſet terra
arabilis in d.ripa. quia iſto caſu debent menſu-
rari. quia nõ eſt veriſimile ꝙ venditor voluerit
donare. ſecundum Bald. in rubric.ff.de rer. diui-
ſio.verſicu.de ripa.& in rubric.C.de contrehen.
emptio. in iiij. q. licèt ibi diſtingat aut ripæ ve-
niant vt terminus terminans: & ſic de ripis fit
mentio excluſiuè,tunc non meſurantur,licèt ve-
niant acceſſoriæ, & cedãt limitato.ſecundũ Bar.
vbi ſuprà.aut incluſiuè:& tunc ſi in ripis conſi-
ſtit vtilitas notabilis:vt quia eſt ibi vnum Sali-
cetum vbi eſt multitudo ſalicũ:tunc debent men
ſurari:quia eſt veriſimile, ꝙ venditor fuiſſet gra
tis conceſſurus. & iſtud poteſt colligi ex pretio.
de hac materia habetur latè per Alexan.de Imol.
conſ.cxx.incipiẽ. O miſsis argumẽtis.in ij.vol.
& ibi ponit, ꝙ quando apparet, ꝙ dictæ ripæ ve-
niunt excluſiuè: vt quia in inſtrumento fuit di-
ctum, ꝙ vendebatur à ripis citra vel vſque ad ri-
pas excluſiuè:vel quando ex verbis non apparet
eſſe incluſas ripas, ꝙ iſto caſu procedit diuiſio
Bart. vt non debeant menſurari, licèt veniant ac
ceſſoriè,& accedãt rei vẽditæ.de hac materia etiã
habetur per Iaſo.in repetitio. l. quominus.ff. de
flumini.in vij.q.ad Bart. vbi refert opiniones.&
etiam Spec.in titu. de emptio. & vendi.§. ſcien-
6 dum.ad finẽ, vbi tenet, ꝙ † ſi vendito fundo co-
herent littora,vel viæ publicæ aut nemus publi-
cum, ꝙ non cedunt in menſuram,licèt ad cõmo-
dum emptoris tranſeant.dict. l. littora. niſi ſpe-
cialiter dictum fuerit. l. id quod. ff. de priuil. &
cõmod.rei vend. multò fortius in dict. permuta-
tionibus dictorum principũ debet cedere me-
dietas dicti Guierij. quia non fuit dictum cit. a
ripam Guierij:ſed fuit dictum citra riuum Guie
7 rij:& ſic cohæret ipſi riuo.quia † ripa non eſt de
flumine.l.j.§.in flumine.ff. de flumin.& maximè
propter aliâs dictiones appoſitas in dict.contra-
ctu ibi, vſque ad ſanctum Geneſium,prout decla
ratum fuit in præcedenti quæſtione. & pro hoc
facit,quia riuus Guierij eſt publicus,cùm ſit per
ennis, & non poſſet ſpecialiter vendi. l. littora.
ff.de contrahen. emptio. ſed venit acceſſoriè, &
accedit rei vẽditæ.d.l.littora. de hac materia etiã
habetur per Cepol.in tracta. ſeruitutum in titu-
8 lo de ripa. vbi tenet, † ꝙ ripæ vel foſſæ quæ ſunt
extra fundum non menſurantur, ſed accedunt
rei venditæ cùm non poſsint ſpecialiter vendi.
quia vſus earum eſt publicus. & ibi ponit certas
concluſiones in fine. pro quò etiam facit. quia
quædam acceſſoriæ & ſub generalitate veniunt,
quæ ſpecialiter alienari non poſſunt: cùm non
ſint in commertio noſtro.l.quædam.cum ibi no.
per glo.ff.de acquir.rer.domi.l.in modicis. ff. de
contrahen.emptio.l.quæ religioſis.ff.de rei ven-
dica. c. ex literis. de iure patrona. vide etiam per
Feli.in c.quia iudicante. de præſcrip. an ripæ &
foſſata debeant menſurari, & ſi veniant incluſi-
uè vel excluſiuè. & per Bald. in c.ſignificatio.de
reſcript.circa finẽ, vbi ſecundum ipſum limites
intrinſeci veniunt incluſiuè;ſecus ſi ſint omni-
nò extranei,vti flumina nemora publica viæ pu-
blicæ, & vbi limites ſunt de natura rei veniunt.
9 Et pariter † quando limites ponuntur cauſa de-
monſtrationis non præiudicat tertio.

ARGVMENTVM.

Limes limitato cedit, & de terra limitata dici-
tur.

SVMMARIVM.

1 *Limes quòd limitato cedat, & terminus terminato, de*
quo limite ſeu termino debeat intelligi.
2 *Terminus terminatus ſeu limitatus quis dicatur: Item*
terminus terminans.
3 *Limes limitans limitato cedit.*

Quæſtio. CCCXLI.

QVAERITVR an limes cedat limitato:&
an dicatur de terra limitata,ſeu an limes ſit
terræ limitatæ. & dicendum eſt ꝙ ſic. ſecundum
Archidia.in c.eccleſias.xiij.q.j.& Alberic.in au-
then.quod ius.C. de procur. & pro hoc allegant
text.in l.qui ſundum.ff.de euictio.& l.ſi fines.C.
de euictio.& plura alia inra ibi allegata. quia ex
quo fines ſunt demonſtrati & moueatur contra-
rium ſeu euincatur in toto vel in parte, debetur
euictio:vt ibi habetur. & pro hoc facit l. patro-
nus.§.Sempronio.ff.de lega. iij. & l. id quod. ff.
de pericul.& cõmod.rei vendi.& præmiſſa etiam
1 debent intelligi † de limite limitante ſeu de ter-
mino terminante, ꝙ habeat cedere limitato:quia
aliâs ſi intelligeretur de limite limitato ſeu ter-
2 minato, non haberet dubium: † quia terminus
terminans ſeu limitatus dicitur quidquid infrà
fines attenditur & continetur: ſecundum Bald.
in d.l.ſi fines. & ſic ſibi ipſi cederet, & non eſſet
differentia: ſed terminus terminãs dicitur quid-
quid extra terminos extenditur id eſt èxtra ter-
minos terminatos.quia non debet extendi extra
3 terminos terminantes:& per conſequens † limes
limitans ſeu terminans cedit limitato:quia venit
acceſſoriè & accedit limitato,ſaltem pro indiui-
ſo.l.adeo.§.ſi.ff.de acquir.rer.domi.d.l.id quod.
ff.de pericul.& commod.rei vend.ſecundũ Bart.
in tracta. tyberi. inj. parte ſuper verb.agro.facit
quod habetur per Bart.in rubr.C.de contrahẽd.
emptio.in iiij.quæſt.vide ſ q.cccxxxix. & cccxl.

ARGVMENTVM.

An & quando pro limitibus euictio debea-
tur.

Quæſtio. CCCXLII.

QVAERITVR an pro limitibus debeatur
euictio. Et dicendum eſt quòd ſic,quando
aliquid euincitur infrà terminos demonſtratos.
l.qui fundum.ff.de euictio.l.ſi fines.C. de euicti.
ſecus ſi non ſuerunt demonſtrati, & moueatur
quæſtio de ipſis limitibus. ſecundum Bal.& An-
gel.in d.l.ſi fines. Si verò fuerint fines demõſtra-
ti & agatur iudicio finium regundorum,vbi fiat
adiudicatio alteri mediante recompenſa pecu-
niæ non debetur euictio. ſecundum glo. in d. l.
ſi fines. aliâs vbi euinceretur aliquid de limiti-
bus in toto vel in parte: tunc deberetur euictio.
ſecundum Ioan.Fabr.ibi l.ſi mancipium.§.fin. ff.
de euictio. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem
quando aliquis vendit caſtrum ſeu fortalitium
cum iuribus & pertinentijs abſque demonſtra-
tione finium ſeu limitum,quo caſu non debetur
euictio. ſecundum Bald. & Angel. in dict. l. ſi
fines.

ARGVM.

SVMMARIVM.

Limites patentes qui dicantur.

SVMMARIVM.

1 *Vallos montium ripæ fluminis & loco habeantur.*
2 *Montes, flumina, viæ publicæ, territoria diſtinguere ſolent, interdum & magni lapides.*
3 *Flumina in dubio limites præſumuntur.*

Quæſtio. CCXLIII.

QVAERITVR quid dicantur limites patẽtes diuidẽtes territoria iuriſdictionũ, diœceſum & prouinciarũ. Et in effectu ſecundũ Inn. in c. ſuper eo. de parœcijs. dicuntur flumina mõtes & palludes. ſecũdũ verò Gofredũ quẽ refert Ioan. de Imol. in c. cùm cauſam. de probati. quòd limites territoriorum & diœceſum conſueuerũt diſtingui quandoquè per flumina, quãdoq; per riuos aquarum, quãdoq; per caſtella vel villas, quanndoquè per montes, & quandoquè per cacumina montium. facit quod habetur per glo. in l. penult. ff. de fluminibus. vbi habetur ſecundum
1 gloſſ. de flumine labente inter duos montes † an cacumina ſeu dependentiæ montium dicantur ripæ fluminis, cùm alibi non poſsit pergi ad flumen. vide etiam per Bald. in c. ex literis. de probatio. & in c. ij. §. ſi quis de manſo. de controuer.
2 inueſti. vbi etiam tenet, † quòd montes, flumina & viæ publicæ ſunt ſoliti diſtinguere territoria. interdum etiam ponuntur groſsi lapides patentes, aut cruces lapideæ, aut alia ſigna euiden-
3 tia. † & in dubio flumina præſumuntur apposita pro limitibus. ſecundum Paul. de Caſtr. in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. in lectura.

ARGVMENTVM.

Flumina publica quæ dicantur.

SVMMARIVM.

1 *Flumina ſi nauigabilia ſint, aut ex eis aliud nauigabile fiat, publica dicuntur.*
2 *Flumina quædam ſunt publica & non nauigabilia.*
3 *Molendina ſuper flumine non nauigabili conſtruere an liceat.*
4 *Flumen publicum dici poteſt, ſi perpetuum & perenne ſit, licèt nauigabile non ſit.*
5 *Alueus propter enorme damnum diuerti poteſt.*
6 *Flumina priuata quæ dicantur.*
7 *Ius alluuionis in flumine publico locum habet, non in priuato.*
8 *Flumina pro limitibus apposita in dubio præſumũtur.*

Quæſtio. CCCXLIIII.

QVAERITVR quæ dicantur flumina pu-
1 blica aut priuata. Et in effectu † publica dicuntur quando ſunt nauigabilia, aut ex eis aliud nauigabile fit. l. quominus. ff. de fluminib. & iſta vocantur regalia: & pertinent ſoli princip. c. §. quæ ſunt regalia, nec eſt ſas alicui inconſulto principe ad alium alueum diuertere. ſecundum Bald. conſi. lj. in j. parte. facit l. ſi autem. §. fi. ff. de aqu. plu. arcend. nec eſt licitum ibi ædificere. l. fluminum. in princ. ff. de damn. infect. & toto ti.
2 ff. ne quid in flumine publico. † quædam verò flumina ſunt publica ſed non nauigabilia, & idẽ
3 eſt: † quia non poteſt ædificari, niſi aliter cõſuetudine caueatur. ſecundum Bald. vbi ſuprà. & per eundem Bal. conſi. lxxvj. in j. parte, & ibi tractat an in flumine publico vel priuato ſit licitum facere molẽdinum. de hac materia etiam tractat Bald. in ij. parte conſi. cxxix. & etiam in iij. parte
4 conſi. lvij. nam † flumen etiam dicitur publicum vno reſpectu, & poteſt dici perpetuum quando eſt publicum & perhenne, licèt non ſit nauigabile. l. j. §. j. ff. de feud. & facit l. j. ff. ne quid in loc.
5 public. tamen † quando quis pateretur enorme dãnum muniendo aggeres & defenſiones ripæ poſsit alibi aduertere alueum, etiam alibi quam aqua flueret præcedenti æſtate. vt ibi habetur.
6 priuata † verò flumina dicuntur quando nõ ſunt peremina: quia aqua non labitur toto tempore anni vt ſunt aquæ ſaſſaliũ. ſecũdum gl. in §. flumina. inſti. de rer. diuiſio. & l. nemo. ff. de rer. diuiſio. & l. j. §. item flumina. ff. de flumini. & ideo dicuntur torrẽtes vel riui. facit l. j. §. duo ſunt genera. ff. de aqu. cothid. & æſti. de quo habetur latè per Cepol. in tracta. ſeruitutum in tit. de flu-
7 minib. & eſt magni effectus: † quia in flumine publico habet locum ius alluuionis: ſecus in priuato. ſecundum Bart. in tracta. tyberiad. in j. lib. ſuper verb. per alluuionem. & Bald. in rubr. ff. de rerum diuiſio. & Ange. Areti. inſti. de rer. diuiſi.
8 §. prætereà. & in dubio † flumina præſumuntur apposita pro limitibus. ſecundum Paul. de Caſtr. in l. ex hoc iure. de iuſti. & iur. in lectura.

ARGVMENTVM.

Flumen quod inter duo territoria labitur commune eſt, & vtrumq; iuriſdictionem habet.

SVMMARIVM.

1 *Montes & viæ publicæ exiſtentes inter duo territoria vtrique domino territoriorum ad medium vſq; pertinẽt.*
2 *Flumina in particulari ſunt earum ciuitatum, per quarum territorium flumina tranſeunt. Idem de via publica.*
3 *Flumen quod eſt in confinio duarum ciuitatum vel territoriorum vtrique commune eſſe præſumitur: & cuilibet ciuitati competit pro medietate.*

Quæſtio. CCCXLV.

QVAERITVR de fluminibus labentibus inter duo territoria ſeu confinio duarum ciuitatũ an dicãtur communia, & ſpectet iuriſdictio ambobus. Et dicendum eſt quòd ſic. & idem
1 † dicendum eſt de montibus vel a via publica, vſ-
2 que ad mediam partem pro diuiſo verſus territorium ſingulorum præſumuntur extendi fines. l. arbor. ff. commu. diuidundo. l. adeò. §. fi. ff. de acquir. rer. do. l. ij. §. prætereà. ff. de aqu. plu. arcen. ſecundum Bart. in tracta. tyberiadis. in j. parte, ſuper verb. acquiritur nobis. & Bald. in c. ex literis. de proba. & in l. penul. C. de conditio. inſert. & licèt flumina nauigabilia ſint imperij roma-
2 ni in vniuerſali dominio: tamẽ † in particulari ſunt earum ciuitatum, per quarum territorium tranſit flumen. & idem dicendum eſt de via publica. & ibi refert quæſtionem fuiſſe de facto inter duas cõmunitates. Idem Bal. tenet conſi. lvij. in iij parte vbi tenet, quòd vſus aquæ eſt cõmunis pro indiuiſo, propter motũ aquæ. ſed alueus eſt communis pro diuiſo tanquam locus conſtans inter duas ciuitates ad ſimilitudinẽ exiſtentes in cõfinio, & inſulæ in flumine natæ, vt inſti. de rer. diuiſi. §. inſula. vnde quælibet cõmunitas poteſt vti aqua pro parte ſua ædificando vſque

Quæſtio. CCCXLVII.

QVAERITVR quid de ponte aut trabia cauſa tranſeundi cum naue per flumen, an ſit licitum facere & appodiare in ripa fluminis hinc inde: & hoc ſine conſenſu domini iuriſdictionis loci. quia licèt flumina aut littora ſint publica: tamen quoad iuriſdictionem ſunt illius qui habet iuriſdictionem in loco. l. littora. ff. ne quid in loc. publi. ſecundum glo. inſti. de rer. diuiſio. §. & quidem. Et in effectu videtur dicen-
1 dum quòd † eſt prohibitum facere pontes ſiue lineos ſiue lapideos ſuper flumine publico ſine licentia principis. l. fi. ff. de flumi. nec eſt licitum ſe appodiare in ripa alterius: quia proprietas riparum ſpectat illis quorum prædijs adhærent. §. riparum. inſti. de rer. diuiſio. & ideò domini
2 quorum prædijs adhærent ripæ fluminum ſi ſint in poſſeſſione, poſſunt euellere propria authoritate, ſi fiat aliquod opus. l. quemadmodum. §. j. ff. ad leg. aquiliam. l. ſi vitem. §. ſi ad Ianuam. ff. quod vi aut clam. ſecundum Bar. in l. quominus. ff. de fluminib. in vij. quæſtio. de quo per Cepol.
3 in tracta. ſeruitutum in titu. de partu. quia iſta ſunt de regalijs. c. j. quæ ſint regal. niſi aliter con ſuetudine caueretur. c. ſuper quibuſdam. §. præterea. de verb. ſigni. iuxt. not. per Barto. in l. quominus. in ij. quæſtione & Cepol. vbi ſuprà.

ARGVMENTVM.

Molendina in flumine publico vel ripa conſtruere licitum ne ſit.

SVMMARIVM.

1 *Molendina in flumine publico conſtruere non, niſi cum principis reſcripto, nulli licet.*
2 *Aedificare ſuper flumine non nauigabili & non in flumine nauigabili labente licitum eſt: hocque ſi ſine vicinorum iniuria fiat.*
3 *Molendina in nauibus ſuper flumine publico non nauigabili conſtruere licitum eſt.*
4 *Opus per quod aquæ curſus deterioretur in flumine publico nauigabili vel non nauigabili fieri prohibetur.*
5 *Aqua è flumine publico ad molendinum non, niſi cum principis authoritate & ſine alterius ſui commodo deduci poteſt.*

Quæſtio. CCCXLVIII.

QVAERITVR an ſit licitum ſuper ripa fluminis vel in flumine publico conſtruere molendina. Et in effectu in † flumine publico
1 nauigabili eſt prohibitum conſtruere, niſi fierit ex principis reſcripto, vel ex permiſſiõe Senatus. l. quod principis. ff. de aq. plu. arcend. l. j. §. permittitur. ff. de aqu. quotid. & æſtiua. vtrum autem iſto caſu an requiratur ſpecialis mentio derogatoria, vide per glo. in d. l. quominus. ff. de
2 flumi. † Si verò flumen non eſt nauigabile, nec declinat ad flumen nauigabile: tunc licitum eſt de iure gentium edificare. l. fluminum. in princ. ff. de damn. infect. dum tamen faciat ſine iniuria vicinorũ: aliàs tenetur interdicto, ne quid in flumine publico. l. j. in princ. §. ſunt qui putant. ff. ne quid in loc. publi. ſecundum Bart. in d. l. quo minus. in j. & ij. quæſtio. Paul. verò de Caſtr. in d. l. fluminum. tenet, quòd non eſt licitum in flumine publico etiam non nauigabili vel cluſam molendini facere vt ædificium tangat ſolum ſeu alueum ſine authoritate publica. quia eſt ratio ſicut in flumine nauigabili. Et ſi contrariũ fiat, poteſt deſtrui propria authoritate, ſed ſi ædifi-
3 cium non tangeret ſolum ſeu alueum: † vt quãdo fiunt molendina ex quathenatione ſeu cumulatione nauium: tunc eſt permiſſum: quia vſus aquæ eſt communis, & conceditur occupanti. & hoc vbi flumen non eſt nauigabile. & idem poteſt dici quando quis vult ducere aquam ex flumine publico per canale vel excluſam: quia debet diſtingui ſi ſit nauigabile vel ne. Iaſon verò in d. l. quominus. ff. de flumini. in ij. quæſtio. tenet cõtra Paul. de Caſt. de quo vide ibi latiùs per ipſum: & etiam per Alexand. de Imol. conſil. cxcv. aliàs xciiij. incipien. Conſideratis. in ij. volumi. & ibi ponit latè an ſit licitum conſtruere molendina in fluminine publico vel priuato: & quod dicatur flumen publicum vel priuatum, & qualiter prohibitum eſt ducere aquã ex flumine publico: & quando ſit pactum prohibitorium, vt non poſſint conſtrui molendina de nouo ad præiudicium antiquorũ molendinorum infrà certos limites, prout cõtingit in libertatibus præſentis patriæ Delphinalis. & de materia molendinorum aliàs ſcripſi in alijs meis voluminibus. Et præmiſſa faciunt ad factũ propter molendina conſtructa per Melhioreti à parte villæ ſancti Geneſij ſuper ripa fluminis Guierij quod dicitur publicum, cùm ſit perenne, & perpetuo currat. l. j. §. fluminum. ff. de fluminibus ſecundum Bart. in d. l. quominus. in j. quæſtione. & cùm dicta molendina ſint multũ damnoſa hominibus à parte Delphinatus: quia dictus Melhioreti fecit clauſam & certa poſtumẽta per quæ diuertit curſum ſolitum dicti fluminis Guierij contra l. ij. C. ad leg. aquiliam. Idcò deberent demoliri, aut ſaltem reparari, vt reducatur aqua fluminis ad priſtinum alueum. iuxt. vltimate appunctuata. Et pro præmiſsis facit l. j.
4 §. non autem. ff. de flu. † vbi ſiue in flumine publico nauigabili ſiue non nauigabili prohibetur fieri opus, per quod curſus aquæ efficitur de-
5 terior: & † prohibetur etiam capi de aqua fluminis publici ſine licentia principis. l. j. §. permittitur. ff. de aqu. quotid. & æſtiua. l. ſi autem. §. fi. ff. de aqu. plu. arcend. & licèt vſus fluminis ſit publici iuris. l. riparum. l. nemo. ff. de rer. diuiſio. d. l. flumina. inſti. co. tit. tamen quantum ad accipiendum aquam pro molendo requiritur licentia principis, aliàs direretur illicite factum. Qui nimò vbi eſſet licentia principis intelligeretur ſine iniuria ſeu præiudicio alterius. l. ij. §. merito. & §. ſi quis à principe. ff. ne quid in loc. publi. Et maximè quando agitur de magno damno & intollerabili. l. j. §. ſunt qui putant. ff. ne quid in flumi. publico. iuxt. not. per Barto. Iaſo. in l. quominus. ff. de flum. in xj. quæſtio. facit l. ſi alius. §. belliſsimè. l. fi. §. ſi ad ianuam. ff. quod vi aut clã. & ibi per Barto. poſt glo. Alexand. in l. j. §. nunciatio. ff. de oper. nou. nuncia. Et iſtud facit pro conſulibus Gratianopolis contra illos qui nittuntur capere de aqua à parte Drani pro eorum molendinis diuertendo curſum ripariæ: & pro periclitando ciuitatem Grationopolis vbi eſſet

enorme damnum nec debet admitti cautio de damno,attento eminenti periculo.facit etiam l. Imperatores.cū ibi not.ff.de ſerui.ruſtic.prædi.

ARGVMENTVM.

Proclama & alia acta iuſtitiæ an in littore ſiue ripa fluminis vel loco limitrnpho fieri poſsint.

SVMMARIVM.

1 *Perſona ſi apprehendi poteſt,perſonaliter citandus eſt, ſin minus ad habitationis domum.*

2 *Citatio in ripa fluminis & loco limitropho fieri poteſt.*

Quæſtio. CCCXLIX.

QVAERITVR an ſit licitum facere cridationes aut alia expleta iuſtitiæ pervocem cridæ tubæ & præconis in ripa fluuij vel loco li
1 mitrapho.Et in effectu vbi † poteſt aprehendi
perſona regulariter debet fieri citatio in perſonam, ne poſsit prætēdere cauſam ignorantiæ.
iuxt.nota.in l.iiij.§.prætor ait.ff. de damn. infe.
& in c. cùm cauſam.de dol. & contuma. & vbi
non poteſt aprehendi ſufficit citatio ad domum
habitationis : vt ibi habetur : licèt non ad effectum veræ contumaciæ.iuxt.not.in l.ex conſenſu.ff.de appellatio.& in l.Diuus.ff. de in integr.
reſti.& pariter poteſt fieri citatio per preconem:
vt in authen.de litigio §.omnem.colla.viij.auth.
qui ſemel. C.quomod.& quando iudex.& clem.
grauis. de ſentent. excommu. & ibi gloſſ. ſuper
verb.præconia.& ſicuti poteſt fieri citatio in limine oſtij.iuxt.not.per Angel. in l. plerique. ff.
2 de in ius vocand.† Ita etiam videretur dicendum
in ripa fluminis,& loco limitropho.iuxt.not.per
Barto.& Ioan.de Imol.in l.j.§. hoc interdictum.
ff.de cloacis.

ARGVMENTVM.

Naulum quod pro fluminis tranatione ſoluitur,cui præſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Naulus quod ſoluitur in loco limitropho commune eſſe debet.*

2 *Locatio pedagij limitrophi communis eſſe debet.*

Quæſtio, CCCL.

QVAERITVR de pontanagio, pedagio tripertito quod exigitur pro tranſitu portis aut portus nauis ſuper flumine publico ſeu cōmuni ſeu loco limitropho: cui debeat applicari.
1 Et in effectu † licèt iſta iura ſint de regalijs, &
pertineāt ſoli principi,c.j.quæ ſint regalia.& ibi
2 Bald.Verumtamen † ex quo exhigitur in loco limitropho , emolumentum debet eſſe commune.
l.arbor.ff.communi diuidund. l.adeo.§.fin.ff.de
acquirend.rer.domi. & idem ſi exhigitur in via
publica limitropha.ſecundum Bald. in l. ſi plu-
3 res. C. de conditio. incert. & idem † eſt quando
aſſenſatur pontanagium vel pedagium commune in loco limitropho:quia debet fieri per vtrūque dominum. ſecundum Bartachinum in tractatu gabellarum. in ij. parte quæſtio. xx. & de
Vbaldis in tracta. ſocietatis part. xj. quæſt. xxij.
& ibi etiam de prædijs exiſtentibus iuxta viam
publicam, ad cuius ditionem ſint.& per Bald.in
d.l.ſi plures.

ARGVMENTVM.

Limites Regnorum, Ducatuum, prouinciarum & ſimiles præſcriptioni non ſubiacent.

SVMMARIVM.

1 *Limites diœceſum, prouinciarum, parœciarum & ea quæ finibus coherent præſcribi non poſſunt.*

2 *Limites dignitatum ſecularium præſcriptioni nō ſunt affectæ.*

3 *Præſcribi poteſt id quod intra limites eſt.& nu.7.*

4 *Limites quare non præſcribantur rationes nonnullæ hîc ennumerantur.*

5 *Res communis præſcriptioni non ſubiacet.*

6 *Præſcriptio in iudicijs familiæ erciſcundæ, commu. diuidundo,& finium regundorum locum non habet.*

8 *Limites & ea quæ limitibus adiacent præſcriptioni non ſubiacent.*

Quæſtio. CCCLI.

QVAERITVR an limites regnorum,Ducatuum,prouinciarum,territoriorum & iuriſdictionū poſſunt præſcribi.Et videtur dicendum quòd non.l.agros.C.de fund.limitrophi.li.
1 xj.† ſicuti dicitur in limitibus diœceſum, prouinciarum & parœciarum , & hijs quæ finibus
coherent.c.ſuper eo.de parœcijs,ne termini prouinciarum confundantur. c. quicūq;. xvj.q. iij.
& hoc etiam tenent Inno.Hoſtien.& Ioan.And.
in d.c.ſuper eo.& pro hoc allegant d.l.agros.&
l.in nomine domini.circa mediū.C. de offi. prætor.Affri.c.Imperialem.§.præterea.de prohi.ſeu.
alien.per Frederic. quia ſicuti limites dignitatū
a eccleſiaſticarū non poſſunt a præſcribi:ita etiam
2 non præſcribuntur † limites dignitatum ſecularium, licèt domini & principes ſeculares malè
obſeruent:quia cothidie occupant aliorum territoria cum graui præiudicio animarum ſuarum
propter illam authoritatē : Celi celorum Deo,
terram autem dedit filijs hominum. ſecundum
Hoſtien.& Panor.in d. c. ſuper eo. vnde licèt ciuitas per mille annos fuerit ſine Epiſcopo,dum
tamen Epiſcopalis limes poſsit probari,non habet obſtare præſcriptio.ſecundū glo. in c. Felix.
xvj.quæſt.j.allegat c.licèt in regulis. xvj. quæſt.
iij.vide glo.in d.c.quicūque.xvj.quæſtio.iij.quæ
diſtingunnt quòd quando conſtat de limitibus
appoſitis, licèt non poſsit præſcribi limes con-
3 iunctum limiti:† tamen quicquid eſt infrà limites poteſt præſcribi quoad proprietatem.Et tandem ibi refert vnam opinionē, quòd ſiue res ſit
in limite ſiue aliàs , quòd poteſt præſcribi,quātum ad proprietatem non iure limitum. & ibi re-
4 fert † plures rationes,quare limites non poſsint
præſcribi : vna ratio eſt , ne termini prouinciarum confundantur : vt ibi habetur. Secunda ratio eſt,quia limites dicuntur communes. l. adeo.
5 §.fin.cum l.ſequenti.ff.de acquir. rer. domi.† &
in re communi non procedit præſcriptio , cùm
retineatur poſſeſsio,per ſocium, & recognoſcat
alium in ſocium.l.ſi communem.ff.quemad.ſeruit. amittat. Tertia ratio redditur:quia nō præſumitur quòd aliquis velit vti doloſè & vitioſè
rei communis.l.marito.ff.pro ſoc.& ideò præſumitur,ꝙ ſocius non poſsideat tantū nomine ſuo
6 ſed communi. & pro hac parte facit:† quia in
iſtis tribus iudicijs miſtis familiæ erciſcundæ,
cōmuni, diuidundo & finiū regundorū non præſcribitur etiam ſi ſtarent centū vel mille annos:
niſi à

niſi à tēpore quo perueniatur ad diuiſionē aut
limites turbantur.iux.no.per glo.& docto. in l.
fi.C.finium regūdor.& per Mart. Cy.Bar.& cæ-
teros in l.j.§.ad hoc.C.de anna.excep.& in l.j.ſu
per verb.cohæredibus.ff.famil.erciſcūdæ.& per
Io.Fab.Ange.Are.& Iaſo.poſt glo.in §.quidam.
Inſti.de actio.& per Io.And.in additio.ad Spec.
in tit.de iudic.§.ſequitur.verſi.eſt annus. Quar
ta ratio redditur per gl.in d.c. quinque. ꝙ limes
ſimpliciter loquendo, bene poteſt præſcribi:ſed
non poteſt præſcribi manens limes: quia ſtatim
atque præſcriptus eſt,limes eſſe deſinit. Archid.
verò in d.c.quicunque.refert Hugonē tenere ex
illa ratione,ꝙ ſolùm affinis eccleſia prohibetur
præſcribere limitē:ſecus in alia eccleſia non af-
fini:quia bene poſſet præſcribere limitē alterius:
quia non confunduntur termini iſto caſu. Ve-
runtamē ipſe tenet poſt Vicentium remotis aliſs
7 opinionibus† quod nihil in limite vel iuxta præ-
ſcribitur: glo.verò in c.quia iudicāte.de præſcri-
ptio.facit differentiā inter limites prædiorū ec-
cleſiarū vel rerū priuatarum, quæ benè poſſunt
præſcribi in eccleſia xl.annis.c.ex literis.de pro-
batio.& d.c.quia iudicante. & inter laicos xxx.
annis.d.l.j.§.ad hæc.C.de anna. except. ſaltem à
tēpore quo ſunt fines turbari. ſecundū gl. in d.l.
fi.C.fin. regundorū.Si verò ſint limites Epiſcopa
tuū,prouinciarū vel parœciarū:& cōſtet dictos li
mites eſſe diſtinctos,tūc nō poſſunt præſcribi,ne
cōfundātur, nec ea quæ limitibus adhærēt.l.quæ
religioſis.ff.de rei vēdi.& c.ſuper eo.Si verò non
apparet limites eſſe diſtinctos: tunc benè poſſent
præſcribi.Et licèt limites,& ea quæ adherent li-
8 mitibus nō poſsint præſcribi:† tamē ea quæ con-
tinētur infrà limites ſiue ſint ſpiritualia,ſiue tem
poralia poſſent præſcribi.ſecundū gl.in d.c.quia
iudicante.Ioā.verò Fab.inſti. de actioni. in d.§.
quidā.tenet, ꝙ fines Caſtellaniarū & Ducatuū,
& Baroniarum, ſi ſemel fuerint limitatæ nō poſ
ſunt præſcribi per eandē rationē. Verūtamē vbi
præſcriberetur infrà limites alterius parœciæ re
quireretur titulus,aut ſaltē præſcriptio, cuius in-
dictū hominis nō ſtaret in contrariū.c.j. de præ-
ſcriptio. lib.vj.ſecundū gl.in d.c.quia iudicāte,
vbi tenet,ꝙ idem eſt in limitibus ſeculariū digni
tatum ſicuti in limitibus eccleſiarum dignitatū.
vide etiam de materia per Hoſtien.in ſumma, in
titu.de parœcijs.

a Præſcribi. Adde ꝙ præſcriptio dicitur iniquum
præſidium.vt in auth.vt eccleſia Roma. gau.pri-
uile.cent.anno.col.ij. & ibi gl.ſuper verb.præſi-
dium ſed fortè intelligeretur in præſcriptione
cum mala fide:iux.no per Ange.Ioan. de Imo.in
l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſucap.

ARGVMENT.

Limitibus territoriorū nō apparētibus an ad
dignitatū eccleſiaſticarū limites recurri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Territoria licèt per mutationes principum vel diuiſio-
nes territoriorum mutentur, non ob hoc antiquis limiti-
bus præiudicatur.*

2 *Limites Epiſcopatus ſi incerti ſint,ad iuriſdictionis ſe-
cularis terminos recurri ſolet.*

3 *Vrbes & caſtra quæ ſunt de territorio alicuius ciuita-
tis,de diœceſi Epiſcopi eſſe præſumuntur.*

Quæſtio CCCLII.

QVAERITVR an poſsit recurri ad limi
tes dignitatum eccleſiaſticarum in defectū
limitum territoriorum, & dignitatū ſecularium.
1 & ecōtra.Dubiū facit:† quia licèt territoria mu
tentur per mutationes principum vel diuiſiones
iuriſdictionum iſta nec nocent nec proſunt an-
tiquis finibus eccleſiarum:ſecundum gloſ.in c.
j.x.diſtin.ſuper verbo.diuiſis & in Clementi.Ro
mani.in verbo.diœce.de electio.& Antho.de Bu-
tri.in ca.quorundam.in fine, de iure patronatus.
quem refert & ſequitur Felinus in c.cùm cau-
ſam.de proba.ſed in contrarium ſecundum ali-
quos Hoſtien.in ſumma in titulo de religio.do-
mibus.§.cui ſubeſt.verſicu.ſed ſi iuratum.vbi te
2 net,† ꝙ qn̄ eſt incertū de limitibus Epiſcopatus
a recurrendū a eſt ad terminos iuriſditionis ſecu-
laris dignitatum:& vbi nō poſſet apparere de li-
mitibus poſſet fortè dirimi de quo ibi latiùs
per ipſum. l. ſi cum ambo .ff de iudi. Et quòd
poſsint probari limites eccleſiarum per limites
dignitatū ſecularium tenet Felin.in. d.c.qua iu
dicante.de præſcriptio. Nec obſtat glo.in dicta
clementina Romani.quòd mutationes principū
non debent præiudicari ſtatui eccleſiarum:quia
iſtud eſt in fauorem ipſarum,& ſic non debet re
torqueri in earum læſionem.l.quod fauore.C.de
leg.Et per conſequens eccleſiæ poſſunt ſe iuuare
limitibus dignitatum ſecularium & econtra. Et
iſtud facit pro differentia dictarum limitū Dal-
phinatus & Sabaudiæ, dum ibi dicitur citra Gue
riū,quòd debeat intelligi de Guerio viuo:quia in
eccleſia cathedrali ſunt duo archipreſbiteratus
vnus Viennenſis & alter Sabaudiæ & Archipreſ
biteratus Viennenſis durat vſque ad Gueriū viuū.
Et pro præmiſsis facit l.nulli.verſi.quòd ſi in v-
3 no.C.de epiſco.& cleri.vbi not.Bald.† quòd vil
læ & caſtra quæ ſunt de territorio alicuius ciui-
tatis præſumūtur eſſe de diœceſi Epiſcopi. ꝙ eſt
mēti tenēdū,licèt in alia materia appellatiōe pro
uinciæ non eſſet recurrendū ad Archiepiſcopatū
iuxta.c.ſcitote.vj q.iij.ſecūdum Inn.Io.de Imol,
in c.vltra tertium.de reſti.ſed ad prouinciā vſua-
lem iuxta not.per gl.Ioa.Andr.in c.corā de elec.
de quo per Albe.& Cyn.in l.fin.C.de præſcript.
long.tempo.& per Barto.in extrauag.contra re-
belles, ſuper verbo Lombardiæ.

a Recurrendum eſt, Adde Io.And.Antho.de But.
& Panor.in c. fin.de offic.Archid. quòd iudices
eccleſiaſtici ſuper limitatione epiſcopat.nō recur
ritur ad diuiſiones laycorū vide d.Præpo.in d.c.fi.

ARGVMENTVM.

Eccleſia vel domus exiſtēs in duarū pareciarū
confinio,an pareciæ parebit eccleſia vel domus.

SVMMAVRIM.

1 *Eccleſia quæ in duarum parœciarum limitibus repe-
ritur,communis erit.*

2 *Domus exiſtens in duorum territoriorū confinio tribu-
ta ſiue collectas in territorio in quo frequentiùs agit,ſol-
uere tenetur.*

3 *Loca adiacentia præſumuntur eſſe de iuriſdictione ciui-
tatis cuius territorio magis adiacent.*

Quæſtio CCCLIII.

QVAERITVR quādo eccleſia vel domus re
peritur in cōfinio duarū parœciarū vel terti-

toriorũ cui debeat cadere. Et iſtud facit pro magna Cartuſia quæ prætenditur eſſe in confinio limitũ Delphi. & Sabaudiæ, licèt officiarij Delphi. prætendant ꝙ ſit infrà iuriſdictionẽ Delphinalem citra Guieriũ viuum & infrà Archipreſbyteratũ Vienneſij. Nã gloſ. in c. licèt. xvj. q. iij.
1 †tenet ꝙ quãdo reperitur eccleſia in limite duarũ parœciarum, tunc quo ad iura parœcialia erit cõmunis, ſicuti de arbore dicitur. l. arbor. ff. cõmuni diuidundo. §. inſulã. inſti de rerũ diuiſio. Sed quoad iura Epiſcopalia quilibet Epiſcopus
a habebit inſolidũ, licèt ſit magis a propè ab vna parte quã ab alia. iux. no. per Inno. & Pano. in c. ſuper eo. de parœci. iuxt. not. per Bal. in l. ſi plures. C. de condit. incert. & idem poteſt dici de domo reperta in cõfinio duarũ parœciarũ, licèt aliqui velint diſtinguere an ſit magis propè vni eccleſiæ quàm alterius. Et à qua parte habuit hoſtiũ introitus, de quo per Bart. in l. prædijs. ff. de lega. iij. & in l. quod conclaue. ff. quod vi aut clã. & per Io. de Pla. poſt gl. in l. omnis. C. de agrico. & cencit. li. x. & per Albe. in ij. parte ſtatutorum
2 q. cxlj. Et ibi tractat† quando domus alicuius eſt in confinio territoriorũ vbi debeat ſoluere collectas: quia debet ſoluere in illa parte vbi magis habitat: aliâs eſt in electione ſoluentis: allegant l. eius. §. Celſus. ff. ad municipal. faciunt not. per glo. in c. Is qui. de ſepultu. lib. vj. Et per Auguſti. in additio ad Angel. Are. in tractatu maleficiorũ ſuper verbo, Nec non ad denunciationẽ. verſiculo, quæro quando maleficium.
a Propè. Adde Bal. in c. cùm olim. de præſcript. ꝙ
3 †loca adiacentia præſumũtur eſſe de iuriſdictione illius ciuitatis cuius territorio magis adiacẽt. & idẽ Alex. de Imo. in apoſtil. ad Bar. in l. ſi cõuenerit. §. ſi nuda. ff. de pigno. acti quando diſputatur de iuriſdictione ſeu deſtrictu villæ in dubio præſumitur de iuriſdictione magis adiacenti niſi aliud oſtendatur.

ARGVMENTVM.

Delictum ſi in territoriorum confinio perpetretur, quis cognoſcet.

SVMMARIVM.

1 *De delicto patrato in territoriorum confinio & ſi quilibet iudex cognoſcere poſsit nonne præuentioni locus erit, & nume. 2.*

Quæſtio CCCLIIII.

QVAERITVR de delicto perpetrato in confinio territoriorũ, quis iudex debeat co
1 gnoſcere. Et in effectu† quilibet iudex poteſt cognoſcere. l. ſi vel parens. §. quid ergo. ff. de liber. agnoſcen. licèt ſit locus præuentioni, vt debeat præferri iudex corã quo lis eſt conteſtata: ſecundũ Bar. in l. iuriſperitos. §. cũ oriũdus. ſuper addi. Nicol. de Neap. ff. de excuſa. tutor. quia nõ debet de eodem delicto ſæpiùs queri. l. licèt. ff. Naut. caupo. faciũt not. in l. ſi quis ex aliena. & l. ſi quis poſt ea. ff. de iudi. & l. vbi ceptũ. eo. tit. & per Bar. in l. ſepulchri violati. ff. de ſepulch. viol. Et pro hoc facit quod voluit Bal. in l. ij. C. vbi de crimi. agi oporteat. vbi tenet, ꝙ ſtãte ſtatuto, ꝙ ſcindici tenentur denunciare maleficia: Et maleficiũ fuit cõmiſſum in cõfinio. tũc vterque tenetur denun-
2 ciare. Et idẽ eſt de duobus iudicibus:† quia vterque debet cognoſcere: nec ſit locus præuentioni: quia vterque iudex proſequitur ſuã iniuriã. per iura ibi allegata. l. licitatio. §. quod illicitè. ff. de publi. Et idẽ Bal. in l. ſi plures. C. de cõditio. incert. tenet ꝙ vterq; iudex debet cognoſcere: nec attenditur ſi maleficiũ cõmiſſum ſit magis propinquũ ab vna parte quã ab altera. ſecundũ Bal. ibi vide etiã per Bal. in l. ij. ff. de offi. præfect. vigil. Et per Bartachi. in tractatu gabellarum in ij. parte q. xx. Et per Albe. in auth. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi. oporte. & per do. de Vbal. in tractatu ſocieta. in xj. parte q. xxij.

ARGVMENTVM.

Iuri alluuionis in territorijs limitatis nullus locus relinquitur.

Quæſtio CCCLV.

QVAERITVR an in territorijs limitatis iuriſdictionũ habeat locũ ius aluuiõis. Et videretur dicẽdũ ꝙ nõ, quãdo ſunt limitata de publico, & habẽt cõceſsionẽ à principe. l. Maritus. l. in agris. ff. de acqui. re. domi. iux. no. per Bar. in tractatu tyberidis in prima parte ſuper verb. acquiritur. Et Bal. in c. ij. §. ſi quis de manſo. ſi de feud. controuerſi. fue. Et per de Vbal. in tractatu ſocietatis. in v. parte q. xxviij.

ARGVMENTVM.

Mutati fluminis alueo an & quando pedagium perdatur.

Quæſtio CCCLVI.

QVAERITVR an mutato alueo fluminis perdatur pedagium prius impoſitũ, an verò debeatur. Et videtur dicendũ ꝙ nõ, quia videtur idẽ flumẽ. l. filiæ. §. ſi. ff. de cõditio. & demõſtratio. Et hoc verũ quando paulatim mutatur Alueus: ſecus ſi vno impetu. l. hoc iure. §. ſi ea quæ. ff. de aqua quotid. & æſtiua. ſecũdũ Bal. in rubr. ff de rer. diuiſio. ſecus in ponte: quia mutato loco cenſetur alius pons. l. iij. §. Idẽ Iullianus. ff. de eo quo. certo loco. ſecundũ Cepo. in tractatu ſeruitutũ. de titu. de Alueo. faciunt not. per Bal. in l. ſi plures. C. de conditio. inſert.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor acceptus in prima cauſa non tenetur in eo quod in cauſa appellationis iudicatum eſt, niſi aliud interuenerit.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſor datus in prima inſtantia non cenſetur datus in cauſa appellationis, niſi dictum ſit.*
2 *Intellectus l. cùm apud Sempronium. ff. iudicat. ſolui.*
3 *Cautio de iudicio ſiſti aut de repreſentando ad appellationis cauſam non extenditur.*
4 *Cautio de ſiſtando reo in iudicio toties quoties iudici viſum fuerit etiam poſt ſententiam durat.*

Quæſtio CCCLVII.

QVAERITVR an cautio de iudicato ſoluẽdo præſtita in prima inſtãtia expiret lata ſententia ſiue abſolutoria ſiue cõdennatoria, quando contingit appellari: & confirmatur per iudicem appellationum: adeò vt non debeat fieri executio primæ ſententiæ cõtra talẽ fideiuſſorẽ.
1 Et videretur dicendum † quòd expirauerit. l. cũ apud. ff. iudic. ſolu. Nec eſt fienda differentia an ſit expreſſum nomen proprium in tali cautione vel non: niſi eſſet dictum quòd talis fideiuſſor promiſit

promiſit de iudicato ſoluendo, tam in prima inſtantia quàm etiam in alia inſtantia, in cuius locum ſucceditur quãdo contingit appellari, vt
2 ibi habetur. Et † licèt dict. l. cùm apud. loquatur quando prima ſententia fuit abſolutoria, & actor appellauit: tamen idẽ eſt ſi prima ſentẽtia fuerit cõdennatoria: & reus appellauerit. ſecundũ Bar. & Ange. ibi per textũ cũ glo. in l. ij. C. de procur. & ibi per Cyn. & cõmuniter doctor. & inſti. de ſatiſdationibus. §. ſin autem. verſiculo, aliæ inſuper. de quo ibi per Ioan. Fabri & Angel. Areti. Et licèt Gulielmus de Cuneo in l. Iulianus. ff. qui ſatiſdatis. cogun. niXus fuerit tenere quòd quando prima ſententia eſt cõtradictoria & contingit appellari, quòd fideiuſſor teneatur in cauſa appellationis: nec ſit in poteſtate ſua liberandi fideiuſſores, l. ne in poteſtate. ff. de arbitris. Tamen in contrarium cõmuniter tenetur. quia non oritur actio iudicati ex prima ſententia, ſed ex ſententia appellationis confirmantæ. Et ideò imputetur actori contra reum in cauſa appellationis ſi nõ petierit caueri. l. eos. §. fin. C. de appellation. pro quo facit glo. in c. ꝙ bene. vj. quæſtio. iiij. Et hoc verum vbi appellatio non eſt deſerta. aliàs ſecus, ſecundũ Bart. in dict. l. cũ apud. veruntamen Bal. in dict. l. Iulianus. videtur tenere opinionem Gulielmi de Cuneo, quando in cauſa appellationis fertur ſimpliciter ſententia cõfirmatoria primæ: ſecus ſi aliquid adderetur vel detraheretur, de quo ibi latiùs per ipſum. & præmiſſa faciunt pro cauſa in quæſtæ Goneti grobonis denuntiãte in Groyſiendi cõtra Ioannem Roberti: pro quo cauit Petrus chaſſollerij de vorappio vbi fuit lata ſentẽtia cõdennatoria cõtra delatũ. qui appellauit. & fuit cõfirmata ſententia in curia appellationũ, & etiam in curia parlamenti in manibus magiſtri Petri Ioffic. & tãdem ordinatũ non debere exequi etiã pro interdicto primæ inſtantiæ cõtra dict. chaſſollerij fideiuſſo-
3 rẽ. Adde quid † in cautione de iudicio ſiſti aut repreſentãdo, an illa ſe extẽdat in cauſa appellationis. Et videtur dicẽdum quod nõ, quia expirauit per ſententiam. l. græcæ. §. & poſt litẽ. ff. de fideiuſſor. & ibi per Paul. de caſtro & Ioan. de Imol. veruntamen talis cautio quando eſt præſtita pro abſente: tunc expirat, ex quo ſemel reus fuit preſentatus: Secus ſi fuerit præſtita pro reo preſente: quia durat vſque ad ſententiam ſecundum Alexand. de Imo. in additione ad Bart. ibi, & per
4 Bar. in l. j. ff. ſi quis in ius vocat nõ ierit. † Quid autem quando fideiuſſor promiſit reum repreſentare totiens quotiens viſum fuerit iudici an duret poſt ſententiam. & dicendum eſt quod ſic. iux. not. per Bar. in l. ſi quis res. ff. de cuſto. reorũ. & in l. ſi. §. ſi. ff. qui ſatiſdare cogan. & in l. ſi finitur. in j. ff. de dam. infect. & per Ange. in l. j. §. j. ff de cuſto. reo.

ARGVMENTVM.

Senatus pro executione arreſti in defectũ iuſtitiæ an & quando repreſalias concedere poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Curiæ parlamentorum arreſta etiam armata manu exequi poſſunt.*
2 *Præfecti prætorio ſtatuta condere poſſunt.*
3 *Repreſaliæ per eum qui ſuperiorem recognoſcit, concedi non poſſunt.*
4 *Repreſaliæ concedi poſſunt quando principis copia haberi non poteſt.*
5 *Repreſaliæ per vicarios concedi poſſunt.*
6 *Repreſaliæ an & quando per ſenatum concedi poſſint.*
7 *Repreſalijs abutens pœna quadrupli mulctatur.*
8 *Repreſalijs gaudens debitorem in domo priuata detinere non debet.*

Quæſtio CCCLVIII.

QVAERITVR an curia parlamẽti Delphi. de iure communi pro executione eius arreſti ſeu ſententiæ in defectũ iuſtitiæ poſſit cõcedere repreſalias ſeu laxare marcam abſque ſpeciali mandato ſereniſſimi Regis do. noſtri Delphi. Et
1 videretur dicendũ ꝙ ſic: † quia poteſt exequi via militari. l. qui reſtituere. in fine. ff. de rei vend. Et iſto caſu poteſt indicere bellũ particulare, etiam quilibet iudex pro executione eius ſentẽtiæ. ſecũ. Bar. in l. hoſtes. ff. de capti. & poſtlimin. reuerſ.
2 Et maximè attenta prærogatiua † curiæ præfectorum prætorio: qui poſſunt condere ſtatuta. l. formã. C. de offi. præfecti prætor. & à quorũ ſentẽtijs nõ appelatur, ſed ſupplicatur: & mandãtur ante omnia executioni ſaltem præſtita cautione. l. anth. quæ ſupplicatio. C. de precib. Impera. offerend. Et æquiparãtur regibus. iux. no. per Bar. & Bal. in l. j. ff. de offi. præfect. præto. Et ita eſt etiã aſſuetum de conſuetudine curiæ. iux. no. per do. Guid. Pap. deciſ. xxxij. xxxiij. & xxxiiij. Sed in cõtrariũ facit quod voluit Bar. in tractatu repreſalia.
3 in iij. parte. q. ij. vbi tenet, † ꝙ nõ poſſunt cõcedi repreſaliæ per illũ qui recognoſcit ſuperiorẽ, ſicuti nõ poſſunt cõcedi repreſaliæ cõtra aliquẽ qui recognoſcit ſuperiorẽ: & ibi ponit exẽplum de ciuitate vel officiario ſubdito principi vel Regi: quia nõ poteſt cõcedere repreſalias: ſed
4 ſolus princeps: niſi in defectũ † quãdo nõ poſſet haberi copia ſuperioris, de iure vel de facto: quia eſſet dificile adire ſuperiorem. l. nullus. C. de iudi. iux. not. per Bar. in d. tractatu repreſaliarũ in ij. parte. q. v. & per do. Guid. Pap. in d. deci. xxxiij. vel niſi ex forma ſtatuti eſſet cõceſſum ꝙ talis iudex poſſet cõcedere repreſalias. ſecundũ Bar. vbi ſuprà prout eſt in curia Cabeoli. Et hoc etiã tenet Bal. in auth. Et omninò. C. ne vxo. pro marito: vbi tenet, ꝙ ex forma ſtatuti vel conſuetudinis iudex poteſt laxare repreſalias, vel etiã quilibet magiſtratus, qui eſt loco præſidis, qui habet gladij poteſtatẽ vt ſunt poteſtates terrarũ. iuxta not. in l. ſi. C. de lõgi tẽporis præſcri. l. illicitas. §. qui vniuerſas. ff. de offi. præſid. dũ tamẽ faciat de cõſilio procerũ. Et hoc etiã tenet do. Iac. Cun. in repet. l. c. j. de iniur. & damn. dato. li. vj. in. ij. fallen. Et ibi etiã tenet, ꝙ poſſunt concedi per vicarios. argu. l. ſuggerente. C. de offi. eius qui vicem alter. gerit. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem pro repreſalijs conceſſis per iſtam curiam parlamenti contra officiarios & habitatores Auinionenſes, & comitatus Veneyſsini pro executione arreſti & ſententiæ poſſeſſionis præpoſituræ eccleſiæ ſancti Pauli Taraſconenſis prætextu prioratus palliadis ſiti in comitatu Veneyſsini, qui dependet à dicta præpoſitura: quia dicti Auinionẽſes,

habeant recurſum ad Regem & eius cancellariam. Et fuerunt conceſſæ literæ ſuſpenſionis dictarum repreſaliorum per certum tempus. Et dominus Cãcellarius vult prætẽdere, quòd iſtud ſit de reſeruatis ſoli principi. Et quòd curia non debet habere authoritatem laxandi repreſalias ſine ſpeciali mãdato Regis do. noſtri Delphini.
a Superioris. Adde Bart. in l. Mediterraneæ. C. de
6 anno. & tribu. lib. x. † quando expenſa in accedendo ſuperiorem eſſet magna, & excederet principale, tunc poſſunt concedi repreſaliæ. Adde etiam quòd pendente reuiſione conceſsionis repreſaliarum mandatur executioni præſtita cautione. auth. quæ ſupplicatio. C. de preci. Impe. offer. ſecundum Bar. in l. Iul. verum debitorem. in
7 fine. ff. de condi. indebit. Adde de † illo qui abutitur repreſalia: quia eſt pœna quadrupli. authẽ. & omninò. C. ne fili. pro patr. niſi per errorem excuſaretur. ſecundum Bald. ibi in fine. Adde Bart. Ioan. de Pla. in l. curiali. C. de decu. libr. x. quòd creditor, cui fuit conceſſa repraſalia ſeu
8 Marca † licèt poſsit capere aliquem propria authoritate: non tamen poterit detinere in domo priuata, niſi aliter exprimatur in conceſsione repreſaliæ. ſecundum Barto. in tract. repreſaliarũ. in q. x. principali in j. ij. iij. q. Adde quòd poſt laxatam Marcam ſuper relaxamento requiritur cauſæ cognitio. iux. not. per Barto. in tracta. repreſal. ix parte. q. v. ſicuti in ſublatione ſequeſtri. iuxt. no. per Bald. Alexan. in l. ſi fideiuſſor. §. ſi. ff. qui ſatiſda. cogan.

ARGVMENT.

Repreſaliæ an & quo caſu contra clericum concedi poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Repreſaliæ contra clericum concedi poſſunt quando ſegniter iuſtitiam adminiſtrat.*

2 *Clerici contra quos repreſaliæ conceſſæ ſunt, per laicos capi non debent.*

Quæſtio CCCLIX.

QVAERITVR an contra clericos & bona ipſorum poſſunt exerceri repreſaliæ. Et videtur dicendũ ꝙ non etiã prætextu cuiuſcũqꝫ cõſuetudinis: aliàs ſi non reuocarent infrà menſem perſonæ ſingulares incurrunt ſententiã excõmunicationis: Si verò ſit vniuerſitas ſubijcitur interdicto. c. j. de iniur. & damn dat. Et hoc
a verum † pro debito alieno: ſecus pro debito proprio clerici, quando eius Epiſcopus eſt negligẽs in adminiſtrando iuſtitiã. ſecundũ glo. ibi: quia tunc ceſſat ratio, cũ non prægrauetur odio alieno. c. dominus. xxx. q. ij. Et hoc etiam tenet. Ioã. de Ligniano in tractatu de bello & repreſalijs. c. xxxvij. vel poterit recurri ad ſuperiorem eccleſiaſticũ, vel ad ſuperiorẽ iudicẽ ſecularem per viã reuocationis: quia vtraque poteſtas per alteram adiuuatur. cap. principes. xxiij. q. xlvj. diſtinct. c. cũ ad verum. c. j. c. quoniã. de offi. ordi. c. regũ. & c. adminiſtratores. & c. Princeps. xxiij. q. j. Et ita etiã ſequitur do. Guid. Pap. in d. deciſi. xxxiiij. vide per Bar. in tractatu repreſaliarũ vij. parte q. v. vbi tenet, ꝙ quando vnus Epiſcopus non facit iuſtitiam de ſuis clericis: tunc poſſunt concedi repreſaliæ, quãdo non poteſt haberi recurſum ad ſuperiorẽ, vel cum difficultate: quia tunc ceſſat ratio dict. c. j. de iniur. lib. vj. quia tũc non conceduntur repreſaliæ ratione dicti proprij laicorũ, ſed clericorũ. Et vbi in caſu permiſ-
a ſo cõcederentur repræſaliæ cõtra clericos: † non tamẽ debent capi per laicos ſine licentia Epiſcopi vel Papæ, aliàs incurrerẽt pœnã. c. ſi quis ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. ſecundũ Gemi. in d. c. j.

ARGVMENTVM.

Subditi an extra patriam conueniri poſsint.

SVMMARIVM.

1 *Neminem extra prouinciam etiam coram principe cõueniri debere iuris eſt.*

2 *Libertates in vim contractus tranſeunt.*

3 *Princeps ex contractu obligatur.*

4 *Legatus generalis quandoquè ſpeciali legato inhibere poteſt.*

5 *Literæ placitoriæ concedi non debent, vt ſubditi extra patriam in iuriſdictione contentioſa trahantur.*

6 *Delphinatus à regno Franciæ ſeparatus eſt.*

7 *Priuilegium exemptionis an ad prædia nouè acquiſita trahatur.*

8 *Negotia vnius patriæ an in alia patria exerceri poſsint.*

Quæſtio CCCLX.

QVAERITVR an ſubditi præſentis patriæ Delphi. poſsint & debeant trahi extra præſentem patriã in regno Franciæ corã perſona Regis do. noſtri Delphi. Et videtur dicendum ꝙ nõ, ſecundũ libertates præſentis patriæ c. xvij. & c. xxij Et etiã per tenorẽ tranſportus do. Huberti Delphini ſiue agatur in cauſa ciuili ſiue criminali reali aut miſta. Et iſtud etiã concordat cũ
1 iure communi: quia † quis non debet trahi extra prouinciã ſuã corã principe. vt in auth. vt differẽtes iudices. in prin. colla. ix. & l. omnis. in prin. C. de epiſco. & cleri. vt releuẽtur ſubditi à laboribus & expenſis. c. vt litigantes. de offi. ordi. lib. vj. ſecundũ gl. in l. j. C. quãdo Impera. inter pupillos vel miſerabiles perſonas, facit quod habetur in c. nõnulli. de reſcript. & in c. ſtatuto. eod.
2 tit. libr. vj. † Et ex quo duæ libertates tranſeunt in vim cõtractus, debuit perpetuò obſeruari, nec debent reuocari. c. decet. de regul. iur. lib. vj. ſecũdum Inno. in c. nouit. de iudicijs. Bar. in l. qui ſemel. ff. de decret. ab ordi. faciẽ. Et in l. hij qui. ff. de iure immunita. Et princeps ſeu eius ſucceſſor obligatur ex cõtractu. iux. no. per Cy. & Bal. in l. digna vox. C. de leg. & Inno. in c. j. de proba.
a Et maximè ratione iuramenti: † quia in dubio princeps non intelligitur derogare actui iurato. c. conſtitutus. de reſcrip. ſecundum gl. in cle. dudum. circa finem. de ſepult. & per Cyn. & Salice. in l. ſi C. ſi contra ius vel vtili. public. Et per Alex. de Imol. conſil. xxxviij. in iij. volumi. Et ita eſt in propoſito: quia sereniſsimus dominus noſter Delphinus modernus iurauit libertates præſentis patriæ obſeruare. Et pariter cõſiliarij curię parlamẽti Delph. iurauerũt dictas libertates. Et de ſtylo curiæ Parlamenti talia reſcripta non debent exequi, niſi prius facta informatione Curiæ. iuxta not. per Bart. in extrauaganti ad reprimendum ſuper verb. per nuntium. Et per domi. Guid. Papæ in ſtatuto: Siquis per literas. ſu-
4 per verb. per literas. pro quo facit: † quia interdum le-

dum legatus generalis ex noua cauſa ſuperueniens vel antiqua delicta poteſt inhibere delegato ſpeciali.l.ſi hominem.ff.manda. ſecundum Panor.in cap.ſtudioſi.de offic.lega. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem ſuper reſcripto hominum Freychineriæ & aliorum hominum Vallis pute ſeu Loyſiæ, qui obtinuerunt vnum reſcriptum, vt præcipiatur detentoribus ſuorum bonorum, quòd illa ſibi reſtituant. Et in caſu oppoſitionis,quòd citentur opponentes coram perſonam principis in quacũque parte fuerit:quia fuerunt conceſſæ literæ placitoriæ quo ad præceptum fiendum.Sed interueniente oppoſitione quo ad remiſsionem fiendam extra patriam:ſecus inhibendo eis quòd non exequãtur contra libertates patriæ.Et iſta fuit facta reſponſio à dorſo reſcripti de hoc præſenti anno Mcccc.die xxiij.menſis Octobris ſcripta per magiſtrum Ioannem Ventoleti alterum ſecretarium curiæ. Et licèt dicti Valdenſes ſecum duxiſſent vnum hoſtiarium magni conſilij Regij deferentem vnum paruum baculum album,qui præſentauit dictas literas curiæ ad effectũ obijciẽdi literas placitorias & executorias dictarum literarum:

5 † tamen quoad iuriſdictionem contentioſam non debent exequi extra patriam nec debent arctare dictæ literæ citatoriæ extra præſentem patriam. l.iij.ff.de offi.præſid.iuxt.not. per Bald.in l.generaliter. C.de epiſco. & cleric. vbi

b tractat, b quòd exẽptus non tenetur cõparere coram ordinario quando notoriè conſtat de exemptione:quia iſta patria Delphinatus eſt notoriè exẽpta à regno Francia,cùm non ſit vnita regno

6 acceſsione ſed principaliter,& eſt† patria ſeparata,nec reſortitur in regno , ſed regulatur iure ſcripto & ſuis ſtatutis & conſuetudinibus. iuxno.perGuliel.de Cuneo,& Bar.in l.ſi cõuenerit. §.ſi nuda.ff.de pigno.actio.& per gl. & Bal. in l. iij.ff.de offi.præſid.& per Bal.in c.Imperialẽ.§. præterea.de prohib.feud.aliena.per Frederi. vbi tenet, ꝙ licèt Marchioni obueniãt caſtra de nouo:nõ tamen cenſentur eſſe de Marchionatu niſi vnirentur acceſſoriè.l.cũ inter.§. inter ſocerum. ff.de pact.dota.l.etiã.cũ ibi not.per Bal.C.de iure.doti.& per Bar.in l.j.C.de metropo. libr. xj.& in l.j.§.ſi coheredes.ff.ad leg.Aquil.Et ibi habe-

7 tur etiã an poſsint vti eiſdẽ priuilegijs:†licèt regulariter priuilegiũ exẽptionis non trahatur ad prædia futura de nouo acquiſita.c.quia circa.de priuileg.de quo ibi per glo.& docto.& in c.cum tua.de decim.c.quãto.de cenſi.l.non nuds.C.de ſerui.&per Bar.in l.dãni infecti,§.ſi is qui ædes. ff.de dam.infect.& in c.cùm capella.de priuileg. l.forma.§.quàquã. Et per do.Guid.Pa.deci.ccc-lxxxix.& deciſ.cclxv.& etiã loquitur de comitatu Valentinen.& Dyen.qui accedũt Delphinatui: quia idẽ eſt iuris de augmento ſicuti de augmentato.l.prædijs.§.qui domum.ff.de lega.iij.& per Bart.in tractatu tyberiadis in ij.parte de Inſula. ſuper verbo,nullius.vbi tractat,quando Rex accipit aliquam patriam quibus legibus debeant vti:quia debet attendi illud quod fuit expreſsè actum.Et ita eſt in propoſito.quia per tranſportum patriæ expreſſe cauetur quòd plures patriæ

Delphinatus nõ vniatur regno,niſi regnum eſſet vnitũ Imperio. facit quod habetur per gloſſ. in cap.j.ne ſede vacan.licèt quando Rex facit pr-ctum cum aliquo cõprehenduntur adhærentes. cap.ad apoſtolicã.de re iudica.lib vj.ca.j.de poſtul.prælato.Multofortiùs terræ vnitæ:ſecundũ gloſſ.Alex.in additio.ad Bartol.in dict.l.ſi cõuenierit.§.ſi nuda.ff.de pigno.actio.&per gloſſ.in auth.vt iud. ſine quoq.ſuffra.§.illud. collati.ij. Et pro præmiſsis facit capitulũ neminem, tertia quæſtione ſexta vbi quis probibetur trahi extra ſuã prouinciã. Nec obſtat ſi dicatur quòd quãdo aliquis habet poteſtatem in diuerſis prouin-

8 cijs poteſt exercere† negotia vnius loci in alio loco:ſecundum Innocen.in capitul.nouit.de iudic.Et Bartol. in l. prima C.de metropo. libr.xj. vbi tenet,quòd quãdo duæ prouinciæ ſunt principaliter vnitæ,tunc poſſunt tractari negotia vnius prouinciæ in altera,& ecõtra:quia ad iſtud reſpõdetur quia illud procedit in actu volũtariæ iuriſdictionis:ſecus in actu cõtentioſæ iuriſdictionis ſecundum Panormitanum ibi:niſi interueniret conſenſus partium:ſecundum gloſ.in capitul.vt litigantes. de offic.ordin.libro ſexto.

a In dubio. Adde in dubio per reſcriptum princeps non intelligitur derogare actui iurato ſecundum glo.in c.decet.de elect.lib.ſexto.

b Quod exemptus. Adde l. fin. C.vbi ſena.vel cla. vbi maiores officiarij quãdo delinquũt in officio, ſolùm conueniuntur coram principe,vel princeps deputat iudices delegatos in patria ad formandum proceſſum,nec videtur derogatum per bertates auth.ſtatuta:cũ tale priuilegiũ ſit clauſum in corpore iuris iuxta not.per gloſ.& doct. in auth. qua in prouincia. C.vbi de crimin. agi. oportet & per Bart.in authent.ad reprimendũ. ſuper verbo.non obſtant.

c Accedit. Adde quòd villæ de nouo acquiſitæ non gaudent eodẽ priuilegio quo de nouo conſtructæ ſecundum. Ioan. in addi.ad Spe.in j.de cen.§.nunc dicendum in addi.mag.

A RGVMENT VM.

Rex qui plures prouincias habet cõtẽtioſam iuriſdictionem extra vnanquanque prouinciam exercere non poteſt:ſecus in voluntaria.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio contentioſa quæ in inuitum redditur, extra patriam reddi non debet.*

2 *Iuriſdictio voluntaria extra prouinciã exerceri poteſt.*

3 *Vicarius Epiſcopi extra diœceſim inſtituere nõ poteſt.*

4 *Iuriſdictio qualibet ſuum territorium requirit.*

5 *Toloſæ comitatus prouincia eſt à regno Frãciæ ſeparata.*

Quæſtio CCCLXI.

QVAERITVR quando Rex habet plures patrias ſeparatas, vti Ducatus.Comitatus& ſimilia corã quo ſit recurrẽdũ & appellãdum:& an poſsit exibere iuriſdictionẽ cõtẽtioſam extra patriã. Et in effectu

1 †quo ad cõtentioſam iuriſdictionẽ quæ redditur in inuitũ,l.inter ſtipulãtẽ.§.j.ff.de ver.obli.non debet exercere .l. fin.ff.de iuriſdictione omniũ iudi,l. iij.ff.de offi. præſid.& ibi gloſ. quæ ponit exemplum de Rege Angliæ dum tenebat ducatum Aquitaniæ Vaſcones dicebant quando Rex Angliæ

erat extra, quòd non tenebatur ei ſeruire. Sed
hoc eſt verum quo ad contentioſam iuriſdictio-
nem: quia non habet exercitium ſuæ iuriſdi-
ctionis extra ſuam prouinciam: cùm in ſen-
tentijs proferendis debeat ſeruare morem ſuo-
2 rum maiorũ.l.publica.ff.de iuſti.& iure. † ſecus
quo ad iuriſdictionem voluntariam: quia illam
bene poteſt exercere extra prouinciam per ſe:
vti delegando cauſas vel emancipando.l.emanci
pari.ff.de adoptio.l.fi.ff.de offi. præfect. vrb. Et
ideò quando quis habet iuriſdictionem ab infe-
riore à principe non poteſt exercere etiam iu-
riſdictionem voluntariam.ſecundum Barto. ibi
& Bald. Et ibi ponit exemplum de vicario Epi-
3 ſcopi † qui non poteſt extra diœceſim inſti-
tuere. ſecundum Bald. in dict. l. ſecunda. ff. de
offic.proconſul.de quo etiam in l.aliquando.eo.
titu.vnde ſecundum Bald.in dict.l.iij.ff.de offic.
præſid.quando ducatus eſt patria ſeparata per ſe
iuriſdictionem habens:tunc Rex nõ poteſt ſede-
re pro tribunali extra ducatum. Et iſtud facit
ſecundum ipſum pro Rege Apuliæ,qui habet di
uerſos & ſeparatos comitatus: quia non po-
teſt iudicare per ſe, quando eſt extra prouinciã:
4 ſed per vicarios ibidem degentes: quia † quæli-
bet iuriſdictio deſiderat ſuum territorium. l. fi.
C.vbi & apud quẽ.l. pupillus. §. territorium.ff.
de verbo.ſignifica.quia iuriſdictio coheret ter-
ritorio,vt ibi habetur. Et extra territorium ius
dicenti non paretur.dict.l. fi.ff. de iuri. omnium
iudic. Et idem in effectu tenet Bart.poſt Guliel.
de Cuneo in l.ſi conuenerit. §.ſi nuda.ff.de pig.
actio.& ibi ponit exemplum de commitatu Tho
5 loſæ,qui obuenit Regi.Ita† quòd eſt patria ſepa
rata, & non efficitur de Regno: ſed committitur
Regi:& debet Regi ſecundum ſuas leges & con-
ſuetudines.Et ita eſt de patria Delphina. quæ eſt
patria ſeparata à Regno,prout etiam fuit tactũ
in præcedenti quæſtione,& faciunt not.per Bar.
in l.ſi quando.C.de appellatio.& in l. j.§.ſi quis
in appellatione.ff de appel.

ARGVMENTVM.

Appellationes quæ à Ducatu vel Comitatu
emanant ſpectantes ad Regem Galliarum de ho
magio alterius, deuoluuntur coram eo, cui ho-
magium debetur, Regiæ dignitatis ratione non
habita.

SVMMARIVM.

1 *Dux Mediolani in ducatu poteſtatis plenitudinem habet.*

Quæſtio CCCLXII.

QVAERITVR quando Rex habet Duca-
tum vel Comitatum, & contingat appella-
ri ad ſuperiorem ratione ducatus: An hoc poſ-
ſit fieri non inſpecta regia dignitate. Et dicen-
dum eſt quòd ſic: ſecundum Barto. in l.ſi quan-
do.C.de appellationi.& in l.j.§.ſi quis in appel-
latione. ff. de appellationib. & Angel.in l. præ-
cipimus. C.de appellationib.Et ibi etiam ponit
exemplum quãdo Epiſcopus tenet Comitatum,
quòd ſi appelletur, appellabatur ad principem,
a à quo tenet in homagium a Comitatum. Et iſtud
facit pro ducatu Mediolani: qui obuenit ſere-
niſsimo Regi Francorum domino noſtro Del-
phino duci Aurelianen. ex ſucceſsione dominæ
Valentianæ eius auiæ paternæ. Et qui ducatus
Medialoni prætenditur moueri de homagio Im-
peratoris: Et vt fertur ſe obtulit facere homa-
gium, duntamen recipiatur ad inueſtituram. Et
hoc non inſpecta Regia dignitate: quia ratione
Regiæ dignitatis non eſt ſubditus Imperatori.c.
per venerabilem qui filij ſint legitimi licèt e-
1 tiam in d. † Ducatu Mediolani ipſe habeat ple-
nitudinem poteſtatis. ſecundũ Ange.conſi.cxvij.
incipien.In cauſa. & Paul. de Caſt.conſi. ccxxv.
incipien. Ad primũ. & de Bellencijs in additio.
ad Panormi.in cap.ſicut.de iureiurand. Et per
Alexand.de Imol.conſi.cc. in j. volumi. faciunt
not.per gloſ. Bald.in l.iij.ff.de offi.præſid. Bart.
in l. ſi cõuenerit.§.ſi nuda.ff.de pig.acti.quia iſti
Duces perpetui poſſunt exercere ea quæ ſunt
reſeruata Imperatori. Et iſto caſu quando Rex
Franciæ eſſet extra eius Regnum in ducatu Me-
diolani non attenderetur eius Regia dignitas.
iuxta not. in ſimili per gloſ. & docto.in c.à col-
la.de appellatio.lib.vj.& Panormi. in cap. audi-
tis.de electio.& Felinum in cap. ex literis.de pro
ba.Et præmiſſa ſint dicta citra præiudicium ma
ieſtatis Regiæ.

a Comitatum. Adde de Epiſcopo quãdo tenet Co
mitatum,vide ca. Romana.§.debet. de appel. lib.
vj.cap.ſolite.de maio.& obe.c.duobus.de appel.

ARGVMENTVM.

Declarationi principis factæ de officijs tẽpo-
ralibus per ipſum collatis ſtandum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia omnia mundi poteſtatis papalis reſpectu manualia & obedientialia ſunt.*
2 *Princeps primæ conceſsionis an derogare poſsit.*
3 *Aſſertioni ſoli Regis ſtandum eſt.*
4 *Clement.j.de probat.an inter laicos locum habeat.*
5 *Intellectus clemen.j.de probatio.*
6 *De clauſ.Quandiu placuerit.*
7 *De clauſ.Donec aliud fuerit ordinatum.*
8 *Conſtitutio antiqua iuris declaratoria ad præterita non extenditur.*
9 *De reſcripto ſi dubitetur.cui declarationi ſtandum ſit.*
10 *Confeſsio Regis, quæ ſuæ pronuntiationi aduerſatur, nulla eſt.*

Quæſtio CCCLXIII.

QVAERITVR an ſit ſtandum declaratio-
ni principis ſecularis quo ad diſpoſitionem
officiariorũ temporaliũ per ipſum collatorũ.Et
videretur dicendum quod ſic. clemen.j.de pro-
batio. in hijs quæ dependent ex facto proprio.
a Et ſuper quibus fundatur intentio a Papæ: vt
ibi habetur:quæ procedit etiam in principe ſe-
culari.ſecundum Bald. in capit cùm à nobis. de
teſti.c. nobiliſsimus. lxcvij. diſtinct. Et hoc e-
tiam tenet Corcetus in tractatu. de poteſtate &
1 excellentia Regia,quæſtione lxxxviij.† Nam om
nia beneficia mundi ſunt obedientialia & ma-
nualia reſpectu papalis poteſtatis. ſecundum
Bald.in l.reſcripta.C.de præcib.Imperato. offe-
rend. licèt per pragmaticam ſanctionẽ ſit ſubla-
ta dicta clementina j. vt in pragmatica ſanction.
circa finem. Et præmiſſa faciunt pro literis do-
ni officij nobilis Gulielmi Fiellet officij capita-
nei &

& Caſtelani montis bodeni contra nobilem Petrum de ſoturno in manibus Ioffredi, vbi Rex dominus noſter Delphinus modernus fecit declarationē, quod à principio quo peruenit ad coronam contulerat dicto Freyllot antequàm dominus gubernator præſentis patriæ contuliſſet dicto de ſoturno per reſignationum magiſtri Ioannis Guyon quondam theſaurarij delphinalis etiam per nouum aduentum ad coronam. Et
2 pariter † per literas dicti Freyllot expreſſe derogatur conceſsioni dicti de ſoturno. facit quod habetur per Bar. in l. fi. C. de locat. prædio. ciuil. vel ruſtico lib. xj. vbi tenet, quòd quando princeps facit quendam conceſsionem ſecundam nō intelligitur derogatū primæ, niſi ſpecialiter fiat mentio. & per Alexand. de Imol. conſilio iij. in v. vol. licèt ſit durum. quia in dubio princeps non intelligitur derogare iuri tertij l. ij. §. ſi quis à principe & §. merito. ff. ne quid in loc. publi. & quia etiam legatus de latere poteſt preuenire Papā. c. ſi à ſede. de prebē. lib. vj. veruntamē prout
3 ſupradictum fuit † ſtandum eſt aſſertioni ſoli Regis, ſicut de Papa dicitur: ſecundum Bart. in extrauagāti ad reprimandā, ſuper verbo, figura. licèt aliqui voluerint tenere ꝙ dicta cle. prima de proba. ſolum procedat in Papa iuxta not. per Bart. in l. ambitioſa. ff. decret. ab ordi. faciend. & Cardinal. florē. in cle. paſtoralis. de re iudi. & Fel. in c. cùm non liceat. de præſcrip. & licèt Panor.
4 in c. ad audiētiā. de præſcri. tenuuerit, † quòd dicta cle. j. etiam habeat locum inter laycos: tamē contrarium tenet idem Panor. in dict. cle. j. in fine vbi tenet, quòd non ſtatur aſſertioni Papæ ad præiudicium layeorum, vel etiam clericorū quādo agitur de eorum patrimonio. † quia dicta
5 cle. j. ſolùm procedit in beneficialibus, in quibus Papa habet plenā poteſtatē facit quod habetur pro Inno. in c. inquiſitio. de ſenten. excommu. de quo vide per Felinum in dict. c. ad audientiā. de preſcriptio. & in c. cùm à nobis de teſta. & per Corcet. in dict tractatu de poteſtate & excellētia regia, quæſt. lxxxviij. vide c. quicūque. xj. quæſt. j. vbi ex priuilegio Imperatoris ſtatur ſoli dicto Epiſcopi. Ergo Imperator poteſt ſibi retinere iſtud priuilegium. de hac materia aliâs ſcripſi in alio ij. volumine clauſarum miſtarum in tractatu officiorum quæſt. c. lxvj. vide etiam per Franciſcum de Aretio conſul. c. lxv. Et in hac materia vt prætenditur in litteris dicti de Soturno conceſſum per dictum dominum gubernatorem eſt
6 adiuncta clauſula: quandiu † placuerit Regi domino noſtro delphino. & ad iſtos fines conceſsit alias literas dicto capitaneo Frellet, vt obſeruentur literæ doni domini noſtri Regis Delphini. Ergo ex quo apparet de voluntate domini noſtri Regis Delphini litteræ dicti de Soturno non habent effectum, cùm poſsint reuocari ad nutum ſuperioris, propter illā clauſulā, dum nobis placuerit. c. ſi gratioſè. de reſcrip. li. vj. c. ſi delegatus. de offi. delega. eod. lib. ſecundū Spec. in titu. de locat. §. nunc aliqua. Codic. locat. & Bald. tit. qui feudū dare poſſ. in. §. decedente. & Ioā. Calder. in cōſil. iij. in ti. de reſcri. & idem de clauſula: † donec aliud fuerit ordinatū ſecūdum Gemi. in dict. c. ſi gratioſæ. Et licèt porpter illam clauſulā dū nobis placuerit: non deſinat officiarius eſſe perpetuus. ſecundum Bar. in l. iuriſperitos. ff. de excuſatio. tutor. in additio. Nicolai de Neapol. tamen nō impeditur quin poſsit reuocari per ſuperiorem ad inſtar precarij. l. cum precario. ff. de precar. c. bona fides. §. ſane. de depoſito.

a Papæ, Adde Bald. in l. iuriſiurandi. C. de teſti. quòd licèt ſit ſtandum ſoli dicto Papæ: tamen licitum eſt ſibi dicere ſalua mageſtate ſuæ dignitatis ꝙ ſe reducat ad memoriam veritatis ne perſiſtat in eius errore: quia interdū Papā fallit obliuio. xxiij. di. c. prætor. ſecūd. Panor. in c. cū à nobis. de teſti. Iaſ. in l. admonendi. ff. de iureiu. in materia iuramēti. Adde ꝙ cōſtitutio antiqui iuris declaratoria nō ſe extēdit ad præterita ſecundū gl. in c. j. de poſtu. præla. lib. vj. ſuper verbo de cetero. & in c. j. de cleri. nō reſi. li. vj. ſuper verbo receperit. & ideo non eſt ſtandum tali declarationi Papæ ad præiudiciū iuris quæſiti tertio. ſecundum gloſ. in xxj. regul. cancellariæ: niſi princeps vtatur cū clauſ. de plenitudine poteſtatis. cle. j. vt lit. pēd. gloſ. in c. per principalē ex qui.
9 Adde Bal. in l. nec exēplū. C. de ſal. quādo † dubitatur ſuper reſcripto ſtatur declarationi Papæ, aut principis. & per Iaſ. in l. admonēdi. ff. de iuriuran. in materia vnius cap. cū veniſſent. de iudic. l. fin. C. de legi. vide per gloſ. in regula cancellariæ xx. an ſit ſtādū declarationi Papæ ad præiudiciū iuris alterius: & maximè quādo facit de plenitudine poteſtat. Et in regula. xvj. licèt eo tūc debeat prouidere de equiualenti recōpenſa.

b Declarationem, Addit. An in iſta principis declaratione præſumatur circunuentio ad præiudicium priorum literarum vid. Bal. & Fel. in c. cū olim. de re iudicat. & in deciſ. Bellemeræ 724. in titul. de feud. Item, quod propter authoritatē Papæ credatur eius ſoli dicto, quādo perſeueret etiam de hijs quæ conceſsit ante Papatum. cap. cùm à nobis. de teſti. clem. j. de proba. ſecundum Ioan. And. in c. j. de renun. lib. vj. & c. ad appoſtolice. de re iudic. eod. lib. Item etiam adde Frede. de ſenis. conſil. cxvij. incip. Caſus talis. quòd ſtandum eſt narrationi Papæ: nec admitteretur quis ad probandum quòd impetrans tempore impetrationis non erat in curia ſed alibi.

c Obſeruetur, Adde quod † cōfeſsio Regis Fran-
10 ciæ contra ſuam pronunciationem eſt nulla: quia præſumitur circunuentus. ſecūdum Bald. in c. cùm olim. de re iudic. & ibi per Felin. an ſit ſtandum declarationi Papæ.

ARGVMENCVM.

Alimentorum prouiſio filio vel nepoti iudicio petitionis hæreditatis bonorū paternorum fieri debet.

SVMMARIVM.

1 *Alimentorum prouiſio lite pendente ſuper hæreditate ad hoc vt nepoti & filio fiat, quæ requirantur.*

2 *Alimenta præſtita filio lite pendente in fine litis deduci non debent.*

Quæſtio CCCLXIIII.

QVAERITVR an pendente iudicio petitionis hæreditis bonorum paternorū vel querelæ inofficioſi teſtamenti, debeat prouideri

de alimentis filio vel nepoti, & de expenſis litis. Et videretur dicendum quòd ſit tribus aut qua-
1 tuor cõcurrentibus; primo † quòd ſit filius: ſecũdo quòd ſit pupillus: tertio quòd obtinuerit ſententiam in prima inſtãtia, & quòd præcedat cauſa appellationis; alias ſecus. l. ſi inſtitu. §. de inoſſic. teſtamento ſecundum gl. & Bar. Quarto et ſi requirũt quòd ſit inops, & quòd aliundè non habeat vnde ſe alimentare. ſecundum Paul. de Caſt. ibi. l. hæres. §. j. ff. de peti. hæred. l. filius. ff. de iure delibe. facit l ſi iudex de hij. qui ſunt ſui vel alie. iur. l. ſi neget. ff. de alẽd. liber. & l. fi. de ord. cogn. Et præmiſſa faciũt pro cauſa ſupplicatõis Vmberti nigri ciuitatis dienſis cõtra magiſtrũ Iac. in manibus magiſtri Ioffredi, vbi dictus nigri ſeu Ludouicus regis eius auus maternus, eius nomine ſupplicat prætextu honorum & hæreditatis Ioan. nigri patris dict. Humber. qui in eius teſtam. iure particulari inſtitutionis reliquit victũ & veſtitum, donec fuerit effectus ſanæ mentis; & inſtituit hæredẽ vniuerſalem Ludoui. nigri ordinãdo tutorem ſeu curato. dict. Iaco. Et tandem lite penden. fuit petita prouiſio alimentorũ & expẽſarũ litis. Et fuit ordinatum per modũ prouiſiõis litæ penden. tradi annuatim nouẽ ſeſtaria frumẽti ad menſurã die, & ſex ſummatas vini & xxx. florenos paruæ monetæ, tam pro alimẽtis quã pro expenſis litis. Et alias prout in ordinatione conti-
2 netur. Et licèt aliquis ex dominis curiæ dicerit † quod iſtud debet deduci in euentũ litis ſuper iuribus portionis dicti Humberti nigri; tamen nõ eſt deducendum etiam ſi ſuccũberet ſecundũ Paul. de caſt. in l. qui de inoffic. ff de inoff. teſt. quia iſtud ſit per modum alimoniæ. d. l. fi. C. de ordi. cog.

ARGVMENTVM.

A iuriſdictione temporali eccleſiæ ſi contingat appellari, ad quem appellabitur.

SVMMARIVM.

1 *Appellationes iuriſdictionis temporalis eccleſiæ ſi de feudo vel homagio dominici temporalis non mouẽtur, ad immediatum ſuperiorem eccleſiaſticum deuoluuntur; niſi aliter de conſuetudine, priuilegio aut alio iure interdictum eſſet.*

2 *Delphinus in delphinatu Imperatoris loco habetur.*

3 *Delphinus ſede vacante Archiepiſcopatus Ebreduni iure regaliæ gaudet.*

4 *Appellationes à iudicibus iuriſdictionũ temporalium eccleſiarum Galliæ ad ſuperiorem, vt prælati prætendũt non deuoluuntur, ſed ad iudicem temporalem.*

5 *Prælati in Regno Franciæ allodialia non habẽt quoad iuriſdictionem temporalem.*

6 *Iuriſdictio eccleſiaſtica & temporalis adeo diſtincta ſunt, vt de vna ad alteram appellari non poſſit.*

Quæſtio CCCLV.

QVAERITVR quando eccleſia habet iuriſdictionem temporalem, quo caſu facit exerceri per laicos. c. fi. ne cler. vel monac. lib. vj. Et contingat appellari, ad quem ſit appellãdum.
1 Et in effectu vbi † talis iuriſdictio nõ mouet de feudo ſeu homagio alicuius domini temporalis, debet appellari ad immediatum ſuperiorẽ eccleſiaſti. c. Romana. §. debet. de appella. lib. vj. vel ad Papã omiſſo medio. ca. ſi duob. in fi. de appell. niſi fortè de conſuetudine aut priuilegio aut alio iure ſpeciali aliter ſit introductũ: d. §. debet. alias vbi moueretur de homagio domini temporalis eſſet appellandum ad ipſum domi. temporalem. c. ſolitè. & ibi gl. de maiori. & obedi. ca. ex tranſmiſſa. de for. compet. de quo per gl. in c. ij. de delict. puero. Et hoc tenet Barto. in l. j. §. ſi quis. ff. de appel. & ibi etiam Io. de Imo. & Bar. in l. ſi quã do. C. de appel. Bal. Ange. Fely. in l. Præcipimus. eo tit. Et præmiſſa faciunt ad cauſam hominum Guilauſteriæ quam habent contra dominũ Archiepiſcopum Ebreduni, & eius officiarios: quia dicti homines Guilauſteriæ ſe prætendunt fuiſſe grauatos per officiarios dicti domini Archiepiſcopi Ebredun. in iniuriando ipſos prætextu quarũdam recognitionũ prioris Guilauſteriæ: quia dictus domi. Archiepiſ. Ebruden. habet plurima caſtra & territoria in confinibus præſentis patriæ Dalphinatus quæ prætendit eſſe allodialia, & ſic non debent reſortiri in hac curia parlamẽti. Sed ex aduerſo prætenditur pro parte fiſcali, quod prædeceſſores dicti domini Archiepiſco. reco-
2 gnouerũt de homagio Imperato. † Et quòd dominus noſter Dalphinus eſt loco Imperator. in hac patria: & per conſequens trãſlato ſacerdotio neceſſe eſt quòd fiat legis trãſlatio. c. cognoſcentes. de conſtitu. Et ad iſtos fines quando va-
3 cat † Archiepiſcop. Ebredun. domi. noſter Delphinus ſeu eius ſuprema curia parlamenti habet cuſtodire & adminiſtrare & reducere ſub nomine Dalphinali, & ponit officiarios. facit quod habetur per Spec. in tit. ne ſede vacan. vbi loquitur de Rege Franciæ, qui habet cuſtodiã & adminiſtrationẽ dignitatum pontificalium. de hac materia habetur per Hoſt. in ſumma de appella. §. a quo & ad quẽ. verſi. ſed pone. Et per Specu. in titu. de appella. §. nunc tractemus. in fine. Et ibi refert, quòd in regno Franciæ prælati non
4 audiuntur hodie †, dum volunt allegare, quod in tẽporalitate, quam habeat, debent appellari ad Archiepiſ. ſeu ſuperiore eccleſiaſticũ. Et pro hoc facit quod refert Petr. Iac. in arbore ſucceſſio. Frã-
5 ciæ †, quod prælati in regno Franc. non habent allodialia, maximè quo ad ᵃ iuriſdictio. temporalẽ: quæ in dubio procedit à principe. c. j. §. ad hoc. de pace iura. firm. Et maximè ſtante conſuetudine vel priuilegio poteſt appellari à iudice temporali eccleſiæ ad dominum temporalem, dict. c. Romana. §. debent.

a Iuriſdictionem temporalem. Adde quòd iuriſdictio ſpiritualis ſeu eccleſiaſtica & tempo. ſunt diſtinctæ: adeò quod de vna non appellatur ad aliã, & econtra: ſecũdũ gl. in c. quoniã. x. di. & in c. cũcta per mũdũ ix. quæſt. iij. de quo per Ancho. in ſumma. iij. parte tit. xxij. c. v. §. xvij. & ibi ponit caſus ſpecia. & per Ange. in tract. de eccle. poteſtate. j. xlv. & ſequen.

ARGVMENTVM.

De iuriſdictione temporali laici ad eccleſiaſticam appellare non licet.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictiones diſtinctæ ſunt.*

2 *Imperio vacante vel quando iudex ſecularis negligens eſt, ad iudicem eccleſiaſticum appellari poteſt.*

3 *Quod in principe ſeculari ſuperiorem non recognoſcẽti.*

Gallia

cleſiam, quando domini temporales non tenent
de homagio eccleſiæ. Et dicendum eſt quòd nõ.
1 quia † iuriſdictiones ſunt diſtinctæ quo ad hoc,
vt non appelletur de vna ad aliã, niſi aliter con-
ſuetudine aut priuilegio caueatur. ca. ſi duobus.
de appella. ſecundum gloſ. in cap. quoniam. viij.
diſtinct. Et in ca. cũcta per mondum. ix. quæ. iij.
quia Papa non intendit ſe intromittere de iuriſ-
dictiõe temporali. c. nouit. de iudi. ex auctoritate
euuãgelij, cuius eſt hæc Imago: reddite quæ ſunt
Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt dei deo. Matth. xviij.
c. iamdudum nunc. xxviij. q. j. Niſi in caſibus à iu
2 re permiſsis † vti vacante imperio, vel propter
negligẽtiã iudicis ſecularis. c. licèt ex ſuſcepto.
de foro competen. c. grandi. de ſupplenda præla-
3 to. negli. li. vj. fallit in certis caſibus † vbi etiam
à principe non recognoſcente ſuperiorem in tẽ-
poralibus poteſt appellari vel recurri ad Papam:
puta quando eſſet in iniuſtitia notoria ſecũdũ Pa
normi & Felin. in dict. c. ſi duobus & in rubrica
4 de appellationibus. Et † licèt Rex Frãciæ ſit exẽ-
ptus ab imperio: c. per venerabilem. qui filij ſint legit.
tamen quando eius partes curiæ ſibi non fauerẽt,
poſſet recurri ad Papam. ſecundum Bald. ca. im-
perialem. §. fina. & Felinum in dict. c. ſi duobus.
quia ſaltem omnes principes recognoſcunt Pa-
pã in ſuperiorem tanquam vicarium Chriſti ra-
tione iuriſdictionis temporalis in habitu, & obe
dientiæ filialis: cum habeat vtrũque gladium: vi
delicet ſpiritualem & temporalem, & tempo-
ralem habeat habitu, & faciat exerceri actu per
dominos temporales: vt in extrauaganti Boniſa
cij. viij incipiente, vnam ſanctam. Et not. per gl.
& docto in dict. c. nouit. de iudi. Et in c. cauſam.
qui filij ſunt legiti. Quinimò etiam ſunt aliqui
principes qui tenentur ad obedientiam homagij,
5 & fidelitatis ratione tributi vel, homagij: † vt in
Rege Angliæ vel Ciciliæ de qua materia etiã vi-
de per Bald. de pace conſtanciæ. ſuper verbo inſe
ctis. vbi tenet, ꝙ quando Imperator facit iniuſti
tiam, ꝙ poteſt recurri ad Papam. allegant c. j. de
probationi. & per gl. in c. ſi Papã. x. diſtincti. &
in c. alius. xv. q. vj. vbi Papa depoſuit ſemel Re-
gem Franciæ à regno. Et in c. ad apoſtolicæ de re
6 iudica. lib. vj. † vbi Papa depoſuit Imperatorem.
& per fratrem Anthonium in ſumma. 3. parte ti-
tul. xxij. c. v. §. xvij. & per Augu. de Ancho. in tra
ctatũ de eccleſiaſtica poteſtate. q. xlv. & ſequẽti.
Et ecõtra quando Papa fecerit iniuſticiam Regi
vel Imperatori, tunc poteſt ſe defendere cũ exer-
citu ſuo. c. j §. vlti. de milit. vaſall. qui cõtumax
eſt. ſecundum Bald. de pace conſtancie. §. in no-
mine domini.

ARGVMENTVM.

Rex Galliarum in Delphinatu de iure cõmu-
ni fundatus eſt quo ad temporalitatem eccleſia-
rum, ſaltem iuriſditionem.

SVMMARIVM.

1 *Dominus directi dominij ratione in ſuo territorio fun-*
datus cenſetur.
2 *Galliarum Rex nullũ in ſuperiorem recognoſcit, & in*
eius ditione tanquam Imperator habetur.
3 *Bona temporalia eccleſiæ quoad temporalitatem domi*
nus locorum ſubſunt.
4 *Rex Franciæ in ſuo regno eſt monarcha.*
5 *Iuriſdictio allodialis non præſumitur.*
6 *Galliarum regnum allodialia non agnoſcit.*
7 *Princeps quando dicit intentionem in eius territorio*
fundatam habere, circa quæ intelligatur.
8 *Temporalitas in dubio ab Imperatore dependet.*
9 *Princeps concedendo caſtrum in feudum ius ſuperiori*
tatis reſeruaſſe cenſetur.

Quæſtio CCCLXVII.

QVAERITVR an Rex dominus noſter
Delphinus in hac præſenti patria ſit funda-
tus de iure communi etiam quoad tẽporalitatẽ
eccleſiarum, ſaltem quo ad iuriſdictionẽ. Et vide
retur dicendum quòd ſic, ſicuti de Epiſcopo di-
citur in eius diœceſi. c. omnes Baſilicæ. xvj. q. vij.
c. dilecto. cum ibi not. de offic. Archidiaconi: &
maximè ſtante conſuetudine: vt ibi habetur. l. pu
pillus. ff. de verbo. ſignifi. l. qui ex vno. ff. ad mu-
1 nicipa. l. forma. §. ſi quis agrũ. ff. de cenſi. † Quin
imo etiam ratione directi dominij etiam domi-
nus videtur fundatus in territorio ſuo ſecundũ
Spec. in titu. de locato. §. nunc aliqua. ver. lxxxvj.
quem refert & ſequitur Io. Fabr in l. cunctos po
pulos. C. de ſumma trinita. & fide catholi. Et hoc
verũ in Papa vel in Imperatore propter excellẽtiã
dignitatis. l. deprecatio. ff ad leg. rodiã de iactu.
c. in apibus. vij. q. j. ſecundum Hoſti. in d. c. dile-
cto. de offic. Archidia. ergo idem eſt in rege Frã-
2 corum domino noſtro Delphino † qui nõ reco-
gnoſcit ſuperiorem. ca. per venerabilem. qui filij
ſunt legiti. Et habetur loco Imperatoris in eius
patria. ſecundum Bald. in l. exempla. C. de proba-
tio. Et l. iij. C. ad Trebel. & pro præmiſsis facit c.
muneri. in glo. j. de iureiurand. Et hoc tenet Ho
3 ſtien. ibi, quem refert & ſequitur Panor. † vt bo-
na temporalia eccleſiæ quo ad iuriſdictionẽ ſub
ſint dominis locorum: non autẽ quo ad domi-
nium directum vel feudum. per dict. c. omnes ba
ſilicæ. quia quis poteſt eſſe ſubditus ratione iu-
riſdictionis, non autem ratione homagij fidelita
tis: ſecundum Bald. in c. x. qualiter debet iurare
vaſallus domino fidelitat. licèt teneatur præſta
re iuramentum ratione iuriſdictionis. & ibi po-
nit Bart. exemplum de Papa quando intrat Peru
ſium. Et per Innoc. & Panor. in c. ſolitè. de maio.
& obedien. & per Ioan. de Imol. in dict. c. nimis.
Et per Corcet. in tracta. de poteſtate & excellẽtia
4 ragia, quæſtio. lix. vbi tenet † quòd rex in regno
ſuo eſt monarcha, & habet intentionẽ ſuã fun-
datam de iure communi. per dict. c. omnes baſili
5 cæ. & præſertim quo ad iuriſdi. † quæ non præ
ſumitur allodialis, cùm procedatur à principe. c.
j. §. ad hoc. & ibi Bald. & §. iudices. de pace iura-
mento firmand. & præmiſſa etiam faciunt pro in
tentione partis fiſcalis contra dictum dominum
Archiepiſcopum Ebredunẽ quia dicta caſtra Gui
loſteriæ caſtri ruffi vareiæ & ſimilia ſunt ſita in-
fra limites patriæ Delphi. Et nõ eſt dare aliquod
caſtrum allodiale quin ſubijciatur alicui ſuper
ratione ſupremæ poteſtatis: quia nõ debet quis
eſſe acephalus. c. ꝑ nulla. xciij. diſtin. ſecundum
Cyn. & Bal. in l. ea lege. C. de condictio. ob cauſ.
pro quo facit quod voluit Petr. Iacob. in titulo
de cauſis, ex quibus vaſallus in arbore ſucceſsio

ſionis regni Frãciæ, vbi refert, ꝙ in regno Frãciæ nihil eſt allodiale. Et facit quod voluit Specu. in titu. de appellatio. §. nunc tractemus. in fine, & per gloſ. in c. Romana. §. debet. de appellationi. libr. vj. Et licèt in dubio non præſumatur res feudalis: iuxta not. in d. c. nimis. de iure iuran. tamen quantum ad iuriſdictionẽ, debet ſubiri alicui ſuperiori. Et pro hoc facit quod habetur in ca. veniens. de accuſatio. & in c. ex diligenti. de ſymoni. & in c. ſi diligenti. de præſcrip. per Pan. vide Bald. in cap. cùm eccleſiarum. de offi. ordin. vbi tenet, ꝙ quando eſt aliquis locus ſeu vniuerſitas hominum laycorum in diœceſi Epiſcopi, qui caret domino temporali, ꝙ tunc ſubijcitur Imperatori. l. deprecatio. ff. ad leg. rod.

a Tereitorio. Adde ꝙ licèt princeps fundet eius intẽtionem in eius territorio quoad iuriſdictionẽ l. pupillus. §. territorium. ff. de verbo. ſigni. ſecus
7 quoad dominiũ eerum † priuatarũ: licèt quoad protectionẽ. ſecundum glo. in l. bene à zenone, C. de quadri. præſcript. pro quo facit: quia licèt Epiſcopus in eius diœceſi fundet eius intentionem in ſpiritualibus: ſecus in temporalibus. ea. omnes baſilicæ. xvj q. vij. ca. cum venerabilis. de excep. & c. cũ venerabi. de religi. do. & pariter Epiſcopus nõ fundat ſuam intentionem in poſſeſſio. c. olim. le primo, de eeſti. ſpolia.

b Temporalia. Adde c. eum perſonæ. de priuileg. lib. vj. cum ibi not. per Pet. de Ancha. Phili. Frã.
8 & in † dubio temporalitas dependet ab Imperatore. ſecundum Bald. in l. penult. C. de bo. quæ libe. Berta. in tract. gabel. j. parte l. ij. & quia caſtra & villæ inteligũtur viuere legibus ciuitatis. l. qui ex vico. ff. ad munici. Bal. in c. cũ olim. de præſcri. in l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iure, Alexã. in l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pigno. acti. ꝙ intelliguntur ſub confinibus adiacentium. Bald. in l. Imperialem. §. fi. de prohi. feu. alie. Fredrei. vide Paul. de Caſtr. conſi. clxiij. Adde Bal. in c. cum olim. de præſcrip. Alexan. in addi. ad Bart. in l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pigno. actio. ꝙ caſtea & territoria præſumũtur eſſe de iuriſdictione illius ciuitatis magis adiacentis. Adde glo. in elementin. paſtoralis de re iud. ſuper diſtrictu Imperij Alexand. conſilio. xvj. & xxiiij. in v. volu. Item adde
9 quòd † peinceps concedendo eccleſiæ inferiori ratione eccleſiæ cenſetus reſeruare ius ſuperioritatis ſecundum Ioan. And. in addi. ad Spec. in titu. de iuriſdi. omn. iud. §. j. ver. quæ ſunt. adde In: Imol. in c. dilectus de offi. ord. Pano. in c. veniẽs. de accu. & in c. dilecto. de offi. archi. quia Imper. fundat intentionẽ ſuam de iure cõmuni: l. deprecatio. ff. ad leg. ro. de iact. vide etiam Panor. in c. ſi diligenti de præſcript. Adde in tract. de poteſtate eccleſiaſtica Augu. de Anchor. q. xxxvj. vbi tractat plures quæſtiones. & inter ceteras verſic. iij. an Papa tẽporalitatem eccleſiæ recognoſcat ab Imperatore: & per fratrem Antho. in ſumma iij. parte tit. xxj. c. v. §. xiiij. §. xv. §. xvj. §. xvij. vide gl. in c. qui. x di. & c. cũ verũ xcv. di. in c. nouit. de iud. & c. cauſam. qui filij ſint legit.

ARGVMENTVM.

Peinceps quando dat caſtrum eccleſiæ & quã do ſupesioritatem reſeruaſſe cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Conceſſio baroniæ facta eccleſiæ in dubio pleno iure facto cenſetur, niſi reſeruatio interuenerit.*

Quæſtio. CCCLXVIII.

QVAERITVR quando princeps da tali quod caſtrũ eccleſiæ vel aliquam aliam rem, an in dubio videatur dare pleno iure, an verò videatur ceſeruaſſe ius ſuperioratis. Et in effectu. Ioã. Andr. in additio. ad Specu. in tit. de iuriſdic. omni. iud. §. j. ver. quæ ſunt meri Imperij. tenet,
a ꝙ quãdo princeps dat [a] caſtrum layco vel alicui eccleſiæ inferiori, in dubio videtur reſeruaſſe ius ſuperioritatis & appellatiõis. Secus ſi fieret donatio eccleſiæ Romanæ: vt vti in donatione Cõſtantini Imperatoris: quia in illis terris nihil remanet Imperatori, nec ſunt ſibi ſubditæ ſecundũ Bar. in l. omnibus ff. ad Tecbel. c. fundamẽta. de electio. li. vj. c. Cõſtãtinus. lxxxvj. diſt. & hoc tenet Præpoſitus in c. j. de capitaneo qui curiã vendidit. Et Angel. in l. j. §. fina. de offic. eius cui eſt mandata iuriſdictio. veruntamen Inno. in ca. ve-
1 rum de foro compe. tenet † ꝙ quando cõceditur aliqua barõia eccleſiæ, ꝙ in dubio videatur facta conceſſio pleno iure, ita ꝙ nullum ius remanet donatori, niſi expreſſè ſibi reſeruauerit. cap. cùm dilectus. de donationi. idem ſequitur ibi Panor. de quo per Oldra. conſi. clix. & per Alberi. in rubrica. C. de donation. & per Iaſ. in prælud. feud. & per Felin. in rubrica de appellationi. circa finem, & Panor. in c. veniens. de accuſation.

a Caſtrum, Vide Albe. in l. ſi. C. de iuriſdict. omni. iud. in fin. quando Rex dat caſtrum, non videtur conceſſiſſe ius regium.

ARGVMENT.

Quæſtio ſi fuerit intee Regem & Epiſcopum de feudo quis legitimus cognitor erit.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus quando feudum Regi vel rem feudalem eſſe negat, qui cognoſcere debeant.*

2 *Iudex in propria cauſa nullus eſſe debet.*

Quæſtio CCCLXIX.

QVAERITVR quando eſt quæſtio inter Regem & Epiſcopum de cauſa feudi, quis iudex debeat cognoſcere. Et in effectu vbi Epiſco.
1 non negat feud. tunc † pares curiæ debẽt cognoſcere. c. j. an apud iudicem vel curiam domini: & ibi per Bal. ꝙ poſſunt eſſe quatuor curiæ ſeu iudices. Si verò Epiſcopus negaret eem eſſe feudalem: tunc Rex cum eſſet actor deberet conuenire Epiſcopum coram Archiepiſcopo vel Papa ſecundum Ioan. Ande. in nouella Philip. Franc. & Geminia. in c. Romana. §. debet. de appellatio. lib vj. de quo per glo. Inno. & Panor. in ca. cætera. de iudi. facit quod habetur in c. paſtoralis. de reſcript. & per Inno. in c. ſuper literis. eod. tit. & per Bart. & Bald. in l. præſcriptionem. C. ſi cõtra iu. vel vtili. public. vbi habetur, ꝙ iudex poteſt cognoſcere, an ſua ſit iuriſditio. l. ſi quis ex alie. ff. de iudi. veruntamen quia in caſu iſto dict. dominus Archiepiſcopus Ebredunẽſis eſt actor originarius vna cum dicto priore Guiloſteriæ volendo exhigere ſeruitia iniuſta à dictis homini-
2 bus: ideò iſto † caſu non debet eſſe iudex in cauſa propria. l. vnica. C. ne quis in ſua cauſ. ſecũdũ Ioan.

Io. And. In additio.ad Spec.in tit.de feud.§.nunc dicemus.verſi.cæterũ.Et licèt idē Spec.in eod.tit. de feud.§.quoniā.verſ.xviij.videatur tenere quā do homo ſubditus denegaret ſoluere ſummam debitam domino,quòd dominus poteſt propria auctoritate ius ſibi dicere:hoc verum vbi eſt certum,quòd debetur domino:aliâs ſecus:vt in eodem.§.verſ.xl.& verſi.porrò.Et ita tenet Bar.in c.j.de Capitaneo qui curiam vendi.in fi.& Præpoſitus in præludijs feudorum circa finē allegat Oldra.conſi.cexxxiiij.incipiē. Factum tale.&facit quod habetur per Cyn.in l.cōperit.C.de præſcript.xxx.aut.xl.anno.

a Iudices.Vide Bal.in c.paſtoralis.de reſcripl.quādo eſt contentio inter plures iudices qui contendunt de pari debent eligere arbitros.

ARGVMENTVM.

Iudex proximus ſuperior;quando haberi non poteſt,ad immediatum ſuperiorē recurrēdū eſt,

SVMMARIVN.

1 *Iudex ſuperior quando haberi non poteſt ad quem recurrendum ſit,*

2 *Magiſtratus ſi negligens fuerit,ad populum,ordinem decurionum & loci principem recurrendum eſt.*

Quæſtio CCCLXX.

QVAERITVR quando non poteſt proximus ſuperior haberi ad quem ſit appellā-
1 dum vel recurrēdum.Et † in effectu debet recurri ad alium ſuperiorem.l.ſi longius.ff.de iud.ſecundum Bar.in l.j.§.ſi quis in appellatione.ff.de appella.vel ſecundum Bal.in l.ij.C.quando fiſc. vel priuat.debet recurri ad primores ciuitatis.allegant text.ſingularem in authen.vt nulli iudicū.§.& hoc peruenit.collatio.ix.vel etiam recurrendū eſt ad ordinem decurionū.l.vbi abſunt.ff. de tutor.& curator.datis ab hijs.& per Bald.in l.j.ff.de offic.conſul in.xix.q Et intelligendum eſt quando,non poteſt haberi copia ſuperioris de iure vel de facto : vt quia eſſet difficile adire ſuperiorem iuxt.not.per Bart . in tract.repreſaliarū in.ij.parte.q.v.& in l.ij.ff.ad municipal.& per Bal.in c.j.ſi de inueſti.l.is oria.inter domi.&
2 vaſall.vbi propter† negligentiā magiſtratus poteſt recurri ad populum illius terræ,& quando vacat iudex appellationis recurrendum eſt ad ordinem decurionum loci,multò fortius recurrendum eſt ad principē loci.c.filijs.xvj.q.iij.c.principes.xxiij.q.v.Et præmiſſa faciunt pro cauſa dictorum hominum Guilleſtræ contra dominum Archiepiſcopum Ebreduni.Quia cum ipſi appellaſſent à certis grauaminibus ad vicarium domini legati de latere ad vincula Auinionis:&ad duxiſſent vnum correarium pro exequendo eorum literas;dict.dn̄s Archiepiſcop.attentauit in carcerari facere portitorē literarū , & dictū correarium:adeò ꝙ fuerunt coacti ſe reddere immunitati eccleſiæ Ebreduni.Et dictus dominus Archiepiſcopus fecit ibi apponi cuſtodes.Et pariter fecit apponi gardas ſuper itineribus ad capiēdum illos,qui ibant ad remedium iuſticiæ, tàm Auinioni Grationo.quàm adRegem.faciunt notat.in l.j.& ij.C.de hij.qui propter met.iudic . & in c.ſi.de appellatio.& per Bart.in ſi l.de pupillo, §.ſi quis prætor.ff.de ope.no.nuncia.

a Loci . Vide gloſſ.In capi.nulli licèt.xvij.di.& c. ſi.c.verò.de ſen.excom.quando iudex eccleſiaſticus eſt longè,iudex ſecularis poteſt corrigere clericum.

SVMMAVRIVM.

Iudex ſecularis propter negligentiam & abuſum iudicis eccleſiaſtici adiri poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas ſecularis defectum iudicis eccleſiaſtici in re temporali ſupplere poteſt.& nu.2.*

Quæſtio. CCCLXXI.

QVAERITVR an propter abuſum & negligentiam iudicis eccleſiaſtici poſsit adiri princeps ſecularis:& an poſsit ſupplere defectū iudicis eccleſiaſtici,& præſertim quoad iuriſdictionem tēporalem & inter laycos.Nā licèt quādo agitur de iuriſdictione ſpirituali iudex ſecularis ſupplere defectum iudicis eccleſiaſtici non poſsit:ſecundum gloſſam in capitu.qualiter & quando.de iudi.licèt gl.teneat contrarium in c. filijs.xvj.q.iij.Et in c.principes.xxiij.q.v.&per dominum Laurētiū in tract.de priuilegijs & immunita.clerico.attamen in iuriſdictione temporali poteſtas ſecularis,poteſt ſupplere defectum iudicis eccleſiaſtici in iuriſdictione temporali,& maximè in re feudali,& quando ſuperior poteſt adiri per viam querelæ.Nec obſtat d.c.qualiter & quando.quia loquitur in actionibus perſonalibus:ſecus in realibus,& quando feudū fuit habitum à layco ſecundum Inno.& Hoſti.in d.ca. verum.de foro compe.quinimò ſecundumPan. etiam ſi feudū ſit eccleſiaſticum:dum tamen ſubditi ſint laici iudex ſecularis pōt ſupplere : quia iuriſdictio eſt tributa eccleſiæ vel cuicūque domino feudi inquantum eſt vigil in adminiſtrando iuſtitiam & non aliter:c.ceterū.de iudi.quia iſto caſu Epiſcopus non cognoſcit tanquā iudex eccleſiaſticus ſed tanquam iudex ciuilis;ſecundū Inno.in c.ſolitæ.de maiori.& obedien.quia non habet iuriſdictionem principaliter à canonibus ſed à legibus feudorū:multofortiùs quando feudum eſt ſeculare:ſecundum Bartholo.Sozi.in c, ex trāſmiſſa.de foro compe.& quando agitur inter vaſallos laycos.Et hoc etiam tenet Feli.in d. cap.qualiter & quando.de iudi.Et pro hoc facit quod voluit Hoſt.in ſumma de foro compet,§.
2 ij.vbi tenet,†quòd in realibus actionibus iudex ſecularis pōt ſupplere defectū iudicis eccleſieſti. vt ibi in verbo,ſed nulla.Et ita eſt in propoſito; quia hic agitur in negotio principali prætextu quarundam recognitionum cum directo dominio certorum cenſuum quos petunt ſibi recognoſci dictus dominus Archiepiſcopus d.Ebredunē. & prior Guilleſtræ per dictos homines Guilheſtræ laycos.

a Poteſtas. Adde quod poteſtas ſpiritualis & temporalis ſunt adinuicem vt vna iuuet alteram.ca. cum ad verum;& c,duo ſunt.xcvj.diſt.& quod iudex ſecularis clericum corrigere poſsit quādo iudex eccleſiaſticus longè abeſt,eſt glo.in ca.nec liceat,xvij.diſt.& ca.fin.de feud.gardiæ.Item & iudex ſecularis poteſt aſsiſtere cum eccleſiaſtico. cap.qualiter.de iud.& ibi per Panor.Ioa.de Imo. & Feli.vide gloſ.in capi.tua.le primo.de decur.

quæ ponit caſus in quibus iudex ſecularis habet
poteſtatẽ in clericos, vti quando nõ poſſunt cor
rigi per eccleſiam, vel tempore ſiſmatis. vide gl.
in ſumma.xj.q.j.& c.clericum.ead.quæſtio.

ARGVMENTVM.

Clericus an in actione reali coram iudice ſecu
lari conueniri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum bona an de foro ſeculari cenſentur.*
2 *Clericorum bona per iudices laycos arreſtari poſſunt.*
3 *Clericos contentos eſſe debere de decimis iuris eſt diuini.*
4 *Clericorum & eccleſiarum bona à pedagijs & tallijs exempta ſunt.*

Quæſtio CCCLXXII.

QVAERITVR an in actione reali poſsit
trahi clericus coram iudice ſeculari. Et vide
tetus dicendum quod ſic: quia licèt perſonæ cleri-
corum ſint de foro eccleſiaſtico & ſpirituali: ſe-
1 cus quo ad res temporales clericorum: † quia cẽ
ſentur de foro ſeculari. ſecundum Inno. in c. po-
ſtulaſti. de foro compe. & in c. nouimus. de immu
nita. eccleſia. Et iſtam partem videtur tenere Gu
liel. de Cuneo in l. de hijs. C. de Epiſ. & cler. licèt
Bal. ibi aliter videatur tenere contrarium, & per
Bar. in l. Imperatores. ff. de publi. de quo per Pa-
nor. & Feli. in c. qualiter & quando. de iudici. Et
ideò iudex ſecularis licèt non poſſet facere arre-
2 ſtari perſonas clericorum: † ſecus quo ad bona
temporalia clericorum: ſecundum Baldum in
Authẽ. ſed periculum. C. ſine cenſu vel reliqui.
Et ideò quando curia exortatur prælatos huius
patriæ interdum apponit condennationem
ſub pœna reductionis ſuorum bonorum tempo
3 raliũ ad manus Delphinales: pro quo facit: † quia
de iure diuino clerici debent eſſe cõtẽti decima
rum oblatione nil amplius poſsidentes numeri
4 xviij. licèt † bona clericorum & eccleſiarum
ſint exẽpta à pedagijs & tallijs laycorũ etiam de
iure diuino. c. quod ſuper. de cenſi. li. vj. & ibi gl. ſu
per verb. diuino. c. j. de immunit. eccle. eo. li. facit
c. fi. de vit. & honeſt. cleric. & cle. præſenti. de cẽ
ſi & c. nõ minus. & c. aduerſus. de immu. eccleſi.
a Bona. Adde Alberi. in auth. ſtatuimus. C. de Epi
ſco. & cleri. vbi latè tractat iſtã quæſtio. an bona
tẽporalia clericorũ ſint ſubdita Regi ſeu dño tẽ
porali: & an intẽtio Regis ſit fundata in eius ter
ritorio. Et licèt ſit fundatus quoad bona layco-
rum: ſecus quo ad bona clericorum: quæ bo-
na ſequuntur conditionem perſonæ. l. j. C. de im
ponenda lucrati. deſcript. lib. xj.

ARGVMENTVM.

Sede vacante Archiepiſcopatus Ebreduni tẽ-
poralis iuriſdictiõis adminiſtratio ad quam ſpe
ctet.

SVMMARIVM.

1 *Rex Galliarum in ſuis terris ex antiqua conſuetudine & iure regaliæ dignitatum pontificalium ſede vacante legitimus cuſtos & adminiſtrator habetur.*
2 *Capitulum ſede vacante prælati vices non ſuſtinet, nec in temporali iuriſdictione ſuccedit.*
3 *Capitulum ſede vacante beneficia, quorum collatio ad ſolum prælatum ſpect. ibat, conferre non poteſt.*
4 *Galliarum Reges oleo diuinitùs miſſo inunguntur.*
5 *Reges cathedralium eccleſiarum patroni dicuntur.*

Quæſtio. CCCLXXIII.

QVAERITVR an ſede vacante Archiepi
ſcopatus Ebreduni, aut alterius dignitatis
Põtificalis cuſtodia & adminiſtratio iuriſdictio
nis temporalis ſpectet ad dominum noſtrũ Del-
phinũ ſeu ad iſtam ſupremam curiam. Et videre-
1 tur dicendũ † quod ſic ex conſuetudine: quia quan
do vacat dictus Archiepiſcopatus Ebredunen.
curia parlamẽti eſt ſolita reducere ad manus Del
phinales domum Archiepiſcopalem, & etiam di
cta caſtra Guilheſtræ caſtri rufi Voiccæ & ſimilia
cum penuncellis Delphinalibus. Et etiam cõſue
uit apponere officiarios nomine Delphini pro
adminiſtratione iuſticiæ. Et poſtmodum facta
prouiſione Archiepiſcopi fit leuatio manus Del
phini cum reſtitutione fructuum inde præcepto
rũ iuxta c. generali. in fi. de electio. lib. vj. & cap.
præſenti. de offi. ordin. eo. lib. Et præſertim in Re
ge Franciæ, qui ex antiqua conſuetudine eſt con
ſuetus habere cuſtodiam, & adminiſtrationem di
gnitatum pontificalium in eius patria. vt refert
Spec. in tit. ne ſede vacan. & iure regaliæ confert
præbendas in aliquibus eccleſijs & recipit tẽpo-
ralia. iuxta not. per gl. in pragma. ſanct. in titu. de
acta. ſuper verbo, regaliæ. Et iſtud eſt ſignũ ſupe
2 rioritatis quo ad temporalitatẽ: quia † ſede vacã
te capitulum non ſupplet vicem prælati: nec ſuc
cedit in tali iuriſdictione accidentali & tempora
li, & præſertim quando mouetur de feudo domi
ni temporalis. c. verùm. & ibi per gl. & doctores
de foro compe. & not. etiã in c. hijs qui. & c. cùm
3 olim. de maior. & obedien. † licèt vacãte ſede ca-
pitulum non conferat beneficia: cùm non transf-
feratur poteſtas conferendi beneficia ad capi-
tulum. c. illa. ne ſede vacan. niſi collatio ſpecta-
ret communiter ad prælatum & capitulum. ca. j.
ne ſede vac. li. vj. Et idẽ eſt in iure inſtituẽdi: quia
transfertur ad capitulum. c. j. de inſtitutio. lib. vj.
vide in c. præterea. de iure patron. vbi fit mentio
de iure regaliæ. & non eſt mirum in Rege Fran-
4 ciæ. † qui inungitur de oleo celitùs tranſmiſſo:
vt refert Ioan. And. in nouel. in c. ij. de præb. libr.
vj. Et eſt deferendum ſibi in tali antiquato iure:
cùm Papa ſciat & tolleret, ſecundũ Io. And. in ad
ditio. ad Spec. in ti. de præben. §. reſtat. Et pariter
de hoc põt apparere per bullas apoſtolicas, quã
do ſunt in theſauro Regio: vt refert glo. in dict.
pragm. ſanct. in ti. de annatis. c. j. ſuper verbo. re-
5 galiæ. Pro præmiſsis facit, † quia Reges dicũtur
patroni eccleſiarũ cathedraliũ ſecundum Archi.
in c. locis. lxiij. diſt. Bal. in prooemio decreta. in c.
quãto. de iudi. Corne. in tract. de excel. & põt re-
gie. q. xj. q xxxiiij. & per Hẽr. Boy. in c. dilectus.
le tertio. de præb. & in c. nobis.

ARGVMENTVM.

Subditi propter malam domini tractationem
à iuriſdictione domini eximi debent.

SVMMARIVM.

1 *Mulier & eius domeſtici ob iudicis ſæuitiam ab illius iuriſdictione eximantur.*
2 *Iudex ob nimiam ſeueritatem ab officio repellẽdus eſt.*

Quæſtio

Quæſtio CCCLXXIIII.

QVAERITVR an propter malam & du-
ram tractationem, quam facit dominus in
ſubditos, debeant eximi à iuriſdictione. Et di-
cendum eſt quòd ſic.l.j.C. ſi quacunquè prædi-
cti poteſtate vel ad eum pertinere. Vbi in caſu il-
1 lo†mulier & alij de eius domo eximũtur à iuriſ-
dictione iudicis. ſecundum Ioan. Fab. inſtit. de
hijs qui ſunt ſin vel alieni iuris. §.j. Et debet iu-
dex iſto caſu ex officio prouidere.l.illicitas. §.ne
tenuis. ff.de offi.præſi. Imò ſi ſuperior grauaret
indiſtinctè ſubditos, debet ei interdici admini-
ſtratio.ſecundum Ioan. Fab. vbi ſuprà.c.grandi.
de ſupleñ.negli. prælat.lib.vj. Et ſicuti dominus
propter nimiam ſeueritatem repellitur à domi-
2 nio ſerui. Ita etiam† iudex propter nimiam ſeue
ritatem debet repelli ab officio. ſecundum Bar-
tol.in l.j.in fine. ff. de hijs qui ſunt in vel alien.
iuris. Et ita eſt in propoſitio: quia dictus domi-
nus Archiepiſcopus Ebreduni ſeu eius officiarij
malè & diu tractauerunt dictos homines Gui-
lheſtræ par incarcerationem & arreſtationẽ per-
ſonarũ, prout apparet per tenorẽ informationũ.

ARGVMENTVM.

Subditi propter denegatam iuſtitiam an &
qua via ad ſuperiorem recurrere poſsint.

SVMMARIVM.

1 *Superiorem omiſſo primo iudice adiri non debere re-
gulare eſt.*
2 *Recurri ad ſuperiorem an & quando per viam que-
rellæ poſſit.& nu.7.*
3 *A iudicis negligentia appellari poteſt.*
4 *Iudex propter negligentiã ab officio priuari poteſt.*
5 *Dominus qui vaſallo iuſtitiam facere denegat, feudi
proprietate priuatur.*
6 *Appellationi locus eſt quando iudex poſt trinam moni-
tionem ſententiam diſtulerit.*

Quæſtio CCCLXXV.

QVAERITVR quando dominus denegat
facere iuſtitiam ſubditis, an iſto caſu poſsit
adhiri ſuperior per viam querelæ: Et an debeat
priuari iuriſdictione. Et in effectu regulariter
1 †non debet adiri ſuperior ſiue ex parte actoris
ſiue rei omiſſo primo iudice: ſed debet procedi
per viam appellationis.l.nemo. C. de iuriſdict.
omnium iudicum: niſi in caſibus ſpecialibus,
qui ibi not.per Guliel. de Cuneo, Iacob. Butri-
2 gar.Bald.& Paul.de Caſtr.† vti quando iudex de
negat alicui partium copiam actoris vel ſenten-
tiæ.l.j.C.ne lite penden. Et in alio caſu in authẽ.
a de quæſtore.§.ſuper hoc.colla.vj.in a querela fal
ſitatis. Et ideò exiſtentes de iuriſdictione alicu-
ius caſtri, non debent recurrere ad ſuperiorem,
& trahere aduerſarium extra domicilium: ſed
debent adire primò poteſtatem caſtri: & in defe
ctum debent adire ſuperiorem, vt in authent. vt
differentes iudices. colla. ix. ſecundum Paul. de
Caſt.in d.l.nemo.& in authen. de defenſoribus
ciuitatum.§.nulla.& §.interim.coll.iij.vel etiam
poteſt adiri ſuperior quando retardat litem: vt
in authen.de mandatis principum.§.& redimere.
colla.iij.& C. de tempor. appellatio. de quibus
habetur per Paul.de Caſt. in l.nulli.C. de iudic.
vel etiam quando iudex denegaret facere iuſti-
ciam ante litem conteſtatam: quia tunc poſſet
impetrari iudex delegatus, vt in authen. vt diffe-
rentes iudices. §.ſi verò.colla.ix.& in d. §.& non
permittas.de manda.princip.colla.iij.ſecundum
Barto.Bald.& Iaſo.in d.l.ij. C.ne lite penden. &
in authen.vt in medio litis. §. ſuper hoc. collat.
octaua.vt quando ſuperior mandaret inferiori
3 vt iuſticiam expediat†an ab iſta negligentia poſ-
ſit appellari ad ſuperiorem. Bal.format quæſtio
nem in d.l.ij.vt lite penden.& non decidit: quia
pendebat de facto.& in l.fi.§.illud.C. de tempo.
appellatio.argumen.pro & contra, quòd nõ poſ
ſit appellari, ſed adiri ſuperior per viam quere-
læ. Et in l.fi.C.de ſenten. & interlo. omnium iu-
4 dic. de quo per Iaſo. in d.l.ij.licèt † iudex pro-
pter negligentiam poſſet priuari ab officio.l.mã
cipia. cum ibi not. per glo.& docto. C. de ſerui.
fugit. licèt dominus loci non debeat priuari iu-
riſdictione quando denegat iuſticiam ſubditis:
niſi in caſu quando denegat facere iuſticiam cle
ricis,& fuit ter monitus,vt in authen.ſtatuimus.
C.de Epiſcop. & cleric. ſecus in alijs caſibus
licèt incurrat indignationem principis. vt in
authen.de mandatis principum.§.ſi tibi.coll. iij.
& tenetur reſarcire damna & intereſſe parti: vt
in authen. de quæſtor.§.ſuper hoc.colla.iij.ſecũ-
dum Cy. Bal.in d.authen.ſtatuimus.§.iudices. de
pace iuramento firmãda. & ibi per Bal. licèt glo.
cõmuniter approbata in c.j. §. porrò. quæ fuit
prima cauſ.beneficij amittendi, tenuerunt, quòd
5 quãdo†dominus denegat iuſticiam facere vaſal-
lo, quòd priuatur proprietate feudi. Et hoc ibi
ſequitur Bal. quãdo dominus in re feudali dene
gat facere iuſticiam vaſallo: & iſta proprietas
applicatur vaſallo. ſecundum Aluarot. ibi, &
quòd poſsit etiam adiri ſuperior propter negli-
gentiã inferioris, tenet etiam gloſ.in cap. paſto-
ralis.de offic.ordinarij & per Panor.in c.ex par
6 te.le vlt.de appellatio.quòd † quando iudex dif-
fert pronuntiare, & fuit ter monitus, quòd ex
hoc grauamine poteſt appellari. c. j.de ſupplen-
da negligentia prælato.allegat cap.j de ſupplen-
da negligentia prælato. Et ita eſt vſitatum de
ſtylo curiæ parlamenti, quando iudices inferio-
res ſunt negligentes: tunc quando ſupplicãt per
b viam querelæ curia mandat b præfigi terminum
ad faciendum iuſtitiam, infrà certum terminum
à die intimationis. Et de pœna magiſtratus dene
gantis facere iuſtitiam, vide per Alexan.de Imol.
conſi.xj.in primo volum,& per Oldr.conſi. cc-
xxxiiij. incipien.factum tale.& per Bald. de pace
conſtan.ſuper verb.publici. Et maximè quando
dominus fuit ter admonitus.& per Præpoſitũ in
præludijs feudo.circa finem. Et idem eſt quando
dominus non vult deſiſtere ab iniuſta exactio-
ne.vt ibi habetur.

a Querela. Adde quòd licèt iudicium ſit cœptum
coram inferiore quando non poteſt conſequi
iuſtitiam, poteſt adiri ſuperior perviam querelæ.
c.poſtulaſti.de homini.& ibi Panor.Io.de Anca.
Bal.in c.j.de mili. vaſal.qui contu. in xj. conclu-
ſione.nec procedit l.vbi cœptum.ff.de iudi.ſecũ-
dum Feli. in c.ex tenore.de reſcrip.in iij. limita.
b Præfigi terminũ. Adde quòd communiter præfi-

gitur terminus duorum menſiũ à tempore præ-
ſentatióis,ſi proceſſus ſit in ſtatu diffiniẽdi.facit
in authen.vt cleri.apud propri.epi.§.ſi verò.col.
vj.& authen.ſtatuimus.C.de epi.& cleri.& ca. ſi
quis cum clerico.ij.quæſt.j.

ARGVMENTVM.

Articuli ſi dantur parte vocata viſurum iuua
re teſtes,copia dari debet ei contra quem exami-
nari debent.

SVMMARIVM.

1 *Articuli actorum appellatione veniunt.*
2 *Articulorum copia parti ſi denegetur, teſtes ſuper im-*
pertinentibus articulis examinati iudicabuntur.

Quæſtio CCCLXXVI.

QVAERITVR quando committitur exa
men teſtiũ alteri ex dominis curiæ, & quòd
poſsint dari articuli vocata parte ad videndum
iurare teſtes: an debeat dari copia articulorum.
Et in effectu dicendum eſt ꝙ ſic, ex quo tradun-
tur in præſentia partis.c.qualiter & quando. le
grand.§.debet.de accuſatio.ſecundũ Bald. Alex.
de Imol.& Iaſo.in l.is apud quem.C. de eden.&
1 In l.ij.C.vt lit.penden.†quia articuli veniunt ap
pellatione actorum.vt ibi habetur.c.quoniã con
tra falſ.de probationi.Et ea quæ producũtur in
iudicio,debẽt edi parti.l.j.§.edenda.ff.de eden.c.
2 G.perpetuis.de fid.inſtr. aliàs ibi†iudex denega-
ret terminũ parti articulorũ,iſto caſu teſtes cẽſe-
rẽtur examinati ſuper articulis impertinẽtibus.
ſecundum Inno.& Bald. in c.per tuas. de teſti.&
Iaſo.in d.l.ij.C,vt lit.pen. Et maximè quando cõ
mittitur examen alteri ex conſiliarijs curiæ, qui
eſt loco iudicis. Et ſic non videtur commiſſum
nudum miniſterium. faciunt no.in authen.apud
eloquentiſsimum.C.de fide inſtru.& in cle. j. de
offi.delega.Et per Alex.de Imol.in l.hac conſul-
tiſsima.§.fi.C.de teſta.

ARGVMENTVM.

Incarcerati propter recognitiones, qui non
niſi recognoſcerent à carceribus relaxarentur: ſi
relaxati recognoſcant, recognitiones nullius
ſunt momenti tanquàm mœticuloſè factæ.

SVMMARIVM.

1 *Cautela qua quis eximitur à carceribus vt contrahat*
fraudulenta cenſetur.
2 *Contractum in carcere facere, vel extra vbi euadere*
non poteſt, paria ſunt.
3 *Contractus factus ſuper actu pro quo quis incarceratus*
eſt, non valet.
4 *Contractus factus propter reuerentialem mœtum Ar-*
chiepiſcopi an mœticuloſè factus cenſeatur.
5 *Mœtus potẽtis ſeu principis actum ipſo iure annullat.*
6 *Comminatio mœtus & cõfiſcationis omnium bonorum*
morti æquiparatur.

Quæſtio CCCLXXVII.

QVAERITVR quia aliqui ex dictis homi-
nibus Guilheſtræ fuerunt incarcerati pro-
pter dictas recognitiones: & aliter non potuiſ-
ſent relaxari, niſi recognouiſſent: an dicantur
meticuloſè, eſto quòd fuerunt factæ extra car-
cerem. Et videtur dicendum quòd ſic: quia ad-
huc inſtabat mœtus: cùm aliter non fuiſſent re-
laxati: niſi recognouiſſent. l. qui in carcerem.
cum ibi not. ff. quod met.cauſ.l.qui neque.ff.de
1 verbo.ſignifi. Et ideò iſta†cautela ponendi extra
carcerem,ad finem vt poſsint contrahere, cenſe-
tur fraudulenta.ſecundũ Barto.& cæteros. in d.l.
qui in carcerem. Et ita etiam tenet Bal.poſt Cy.
in l.nouiſsimè.ff.quod falſo tutore geſtum eſſe
dic.vbi tenet,quòd in officiario ſemper præſumi
2 tur terror. &†quòd paria ſunt facere contractũ
in carcere vel ex extra, quando aliter euadere nõ
potuiſſent.facit l.nõ intereſt.& l.ſi per impreſsio
nem.C.de hij. qui. vi.met. cauſ.ſi. Et præſertim
quia dictæ recognitiões fuerũt factæ ad vtilitatẽ
dicti domini Archiepiſcopi, qui ipſos incarce-
rari fecit per eius officiarios:& ita non valet ta-
lis actus tanquã meticuloſus. Et præſertim quia
dicti homines detinebantur iniuſtè pro re ciui-
li, & non præcedentibus informationibus. Et
iſto caſu etiam nõ tenet actus ſiue ad vtilitatem
detinentis ſiue extranei. ſecundum doctor.in d.l.
qui in carcerem.& Ioan.de Imol.poſt Barto.in l.
qui à latronibus.ff de teſta.quia iſto caſu quan-
do quis non eſt rectè vel ritè incarceratus, cenſe-
tur detentus in priuato carcere.ſecundum Io. de
3 Imol.ibi.†Præterea non valet contractus factus
ſuper actu ſuper quo eſt quis incarceratus.ſecũ-
dum Inno.in c.cùm locum. de ſponſa. quem ibi
ſequitur Panor.& Ioan.de Imol.in d, l. qui à la-
tronibus.Et maximè in ruſtico aut muliere ſuf-
ficit leuior metus.iux.not.per glo.& docto. in d.
4 c.cùm locum. Et†attento quòd agitur de metu
domini Archiepiſcopi, vbi ſufficit metus reue-
rẽcialis.l.j.§.hæredum.& ibi per glo. Bartol. &
Alex.de Imol. ff. quarum rerũ actio non dat, &
ſemper præſumitur durare metus in dicto poten
te.iuxta not.per Bar.Bal.& Salic.in l,ij. C. de hiſ.
qui.vi.met.cauſ.& per Barto. in l. penulti. ff. de
condictio.ob turp.cauſ.& Inno.in c.j.de hij.qui
5 vi met. cauſ.†Et talis metus poteſtatis ſeu prin-
cipis annullat ipſo iure. ſecunduum Bald.de pa-
ce contumaciæ.§.pactiones.Et maximè quando
eſt ſolitus malè tractare non parentes præceptis
ſuis.ſecundum Ioan. And.Panor. in c. inſinuan-
te.ſi clerici vel vouentes. & Bart.in tractatu de
6 tyrãnia. Præterea† hîc interuenit cõminatio me-
tus, & cõminatio cõfiſcationis omniũ bonorũ,q
æquiparãtur morti.l. Item per litem.ff.de excuſa
tio.tuto.iux.not.per glo.& docto.in l. aduocati.
C.de aduoca.diuer.iudic. Et licèt ſatis appareat
de mœtu;tamẽ in dubio tales recognitiones præ
ſumũtur potiùs timore factæ quã ex debito.iux.
not.per Ioã.And.in nouella.& c.Gemma.& in c.
j.de præſcript.libr.vj.& per Bal.de pace conſtan
tiæ ſuper verb.pactiones.& per præpoſi.in præ-
ludijs feudorũ circa finẽ.& præmiſſa procedunt
etiãm renũciationibus factis per dictos homines
Guilheſtræ incarceratos in carceribus turris
perſe Archiepiſcopatus Ebreduni prouiſioni-
bus iuſticiæ per ipſos obtentis:quia præſumitur
meticuloſè:prout ſupra dictum fuit.

ARGVMENT.

Dominus de mœtu ſeu delicto ſuorum clien-
tulorum ſeu ſuorum officiariorum tenetur.

Quæſtio CCCLXXVIII.

QVAERITVR an dictus dominus Ar-
chiepiſcopus teneatur de mœtu ſeu delicto
ſuorum

officiariorum. Et dicendũ eſt ꝙ ſic: Cùm vtatur eorum opera in officio. l. Si filia. §. familiæ. ff. fami. erciſcun. l. ſi non ydoneam. ff. cõmoda. iuxt. not. per Bart. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætor. ff. de operi. no. nuncia. in ix. & x. quæſtionibus. nec refert per quem fuerit adhibitus metus. l. non intereſt. C. de hij quæ vi met. cauſ. Et per gloſſ. in rubric. ff. ſi quis aliquem teſta. prohib. fuer.

ARGVMENTVM.

Societas inita cum ſuperiore non valet.

Quæſtio CCCLXXIX.

QVAERITVR an ceſsio ſeu aſſociamentum factum per dictũ priorem Guilloſteriæ dicto domino Roſtagio de hoceduna Archiepiſcopo Ebredunenſ. de medietate dictorũ cenſuũ & ſeruitiorum, de quibus agitur quo ad directũ dominium & laudimia, & quo ad quartam partem ſeruitiorũ præſumatur fraudulentia: & an de iure teneat. Et videretur dicẽdum quòd non: cùm fuerit factum in potentiorem. l. j. & ij. C. ne lice. potentioribus: quia dictus dominus Archiepiſcopus habet in d. loco Guilloſteriæ merum & mixtum imperium, & omnimodã iuriſdictionem. Et ideò eſt locus pœnæ priuationis iuris ſui. vt ibi habetur. pro quo facit, quod habetur in c. ij. de aliena. iudi. mutand. cum ibi not per gl. & docto. & de quo aſſociamẽto cõſtat inſtrumento recepto per magiſtrum Ioannem Alberti.

ARGVMENTVM.

Geſta quæ fuerunt tempore quo quis principem conſulebat, vt ſibi prouideretur, in vim attẽtatorum reuocari debent, & in priſtinum ſtatum reduci.

SVMMARIVM.

1 *Appellare plus eſt facto quàm verbo.*

Quæſtio. CCCLXXX.

QVAERITVR quia dicti conſules Guilloſteriæ dum arripiunt iter ad obtinendum prouiſionẽ iuſtitiæ, tam in curia Regia quàm in curia parlamenti Delphi. officiarium dicti domini Ebreduni acceperunt plura bona dictorũ conſulum, conſumendo illa, & illa faciendo ſequaci vti garbera bladorũ, vinũ & frena faciendo deferri in caſtro Guilloſteriæ. Et pariter ponendo gardas, & ſpias & exploratores ſuper itineribus ad ipſos capiendũ & detinendum, an iſta debeãt reuocari in vim attentati. Et videretur dicendũ ꝙ ſic. c. dilecti filij. le ij. de appellatio. c. j. de peregrinatio. quoquomodò quis arripiat iter ad ſuperiorẽ, & maximè ex cauſa neceſſaria vel vtili,

1 vt ibi not. Quia †plus eſt facto quã verbo appellare: vt ibi habetur. c. vt noſtrũ. de appellationib. & idẽ eſt quã do attentatur poſt ſaluangardiam executã. c. ad audientiã. de appellationib. prout fecerunt dicti officiarij: quia poſt ſaluangardiã dictorum hominum Guilloſteriæ impetratã in curia parlamenti Delphi. & executam & intimatam dicto domino Archiepiſcopo Ebreduni, eius officiarij fecerunt apponi penuncellos dicti domini Archiepiſcopi in vineis dictorũ conſulum.

ARGVMENTVM.

Senatus ſeu curia parlamentea in toto ſuo diſtrictu venia iudicis territorij non petita teſtes examinari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Examinationis teſtium actus, contentioſæ iuriſdictionis actus eſt.*

2 *Conſuetudo iuriſdictionem tribuit.*

Quæſtio CCCLXXXI.

QVAERITVR an licitè potuerũt examinari teſtes in dicto loco Guilloſteriæ ex cõmiſſione dictæ curiæ parlamenti, ſine licentia territorij petita ab officiarijs dicti domini Archiepi-

1 ſcopi Ebreduni. Et in effectu †licèt actus examinationis teſtium ſi contentioſæ iuriſdictionis prætextu receptionis iuramentorũ. iuxt not. per Bar. in l. nemo. C. de ſacroſan. eccle. & in l. ſi quãdo. C. de teſti. & in c. decet. de immunita. eccle. li. vj. & non pareatur iudici iuſdicenti extra territorium. l. fi. ff. de iuri. omnium iudi. ita ꝙ regulariter debet fieri remiſsio in partibus requiſitis. iux. not. in authen. apud eloquẽtiſsimũ. C. de fid. inſtru. Et per Spe. in ti. de teſte. §. cõmiſſario receptionis teſtium. & per Panor. & Feli. in c. cũ cauſam de teſti. Veruntamen in caſu iſto nõn videtur ꝙ debeat peti licẽtia: quia curia cenſetur maior quo ad iſtam cauſam: cùm dictus dominus Archiepiſcopus ſit pars: & curia etiã procedit vigore cõmiſsionis reſcripti Regij Delphinalis: Et ante omnia vult informari de cauſis contentis in reſcripto ad cognoſcendũ, an ſua ſit iuriſdictio. iux. not. per Inno. & Panor. in c. ſuper literis. de reſcript. & per Bart. & Bal. in l. præſcriptionẽ. C. ſi qui. iu. vel vtili. publi. & l. ſi quis ex aliena. ff. de iudicijs. & attento, quia etiã in quibuſdã alijs cauſis vẽtilãtibus corã curia, grapharij curiæ parlamẽti examinauerunt teſtes in dicto loco Guilloſteriæ abſque petita licentia territorij, vti in cauſa fiſcali cõtra Albergũ: & etiam in cauſa hominum Rectorij, contra dictũ dominũ Archiepiſcopum Ebredun. ſuper libertate exemptionis leydæ Guilloſteriæ. Et pariter vacante ſede Archiepiſcopatus Ebreduni curia exercet iuriſdictionem in dictis caſtris, prout ſupradictũ fuit,

2 †Et conſuetudo tribuit iuriſdictionẽ. c. cùm cõtingat. de fo. compe. c. Romana. §. debet. de appellatio. lib. vj. l. j. C. de emancipa. liber.

ARGVMENTVM.

Si teſtes producti ob certas cauſas deponere recuſẽt ſeu ſe latitẽt, an ad curiã remitti poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Probandi facultas anguſtari non debet.*

2 *Aduocatus & procurator in d. factum probationem teſtimonium contra clientulum dicere poſſunt.*

Quæſtio CCCLXXXII.

QVAERITVR quia aliqui teſtes producti pro parte fiſcali, & dictorũ hominũ Guilloſteriæ recuſauerunt deponere teſtimonium, allegãdo cauſas excuſationis, ꝙ ſunt ſubditi ratione iuriſdictionis & officiarij, & alij allegauerũt ꝙ fuerunt aduocati aut procuratores, & aliqui teſtes ſe latitauerũt, & ideò fuerunt remiſsi corã curia ſuper hoc. Verũtamẽ quia facultas probãdi nõ debet anguſtari. l. quidẽ. C. de hære. & quãdo aliter haberi veritas non poteſt, etiam admittuntur priuilegiati & minus ydonei. iuxta not. in cap. cũm nuntius. & capit. veniens. le grand.

prouinciam ſibi decretam.l.j.ff.de offic.proconſul.cle, Archiepiſcopo.de priuileg.

ARGVMENT.

Oblationes quæ in ædibus ſacris offeruntur, ita de iure parœciali & ſpirituali eſſe cenſentur, vt etiam ex præſcriptione vel conſuetudine laicis non competat.

SVMMARIVM.

1 *Laicis nullum ius competit in oblationibus, quæ in diuorum phanis offeruntur.*
2 *Oblationes quibus applicentur.*

Quæſtio CCCLXXXV.

QVAERITVR an oblationes quæ fiunt in eccleſia ſint de iure parœciali & ſpirituali, vt non competat ius laicis etiam ex præſcriptione vel conſuetudine. Et videretur dicendum prima
1 facere q nõ: †quia in iſtis ſpiritualibus non cõpetit ius laico.c.maſſana.& c.ſacroſancti. de electio.c.decernimus.de iudic.c.cauſam.de præſcriptio.etiam per tempus cuius initij memoria hominis non ſtat in contrarium. ſecundum Panor. ibi Io. And.& Geminia.in c.ij.de præben.lib.vj.
a quia tales a oblationes ſunt de iure parœciali &
2 ſpirituali.†Et eo ipſo quo offeruntur in eccleſia vel imagini applicũtur Deo ſeu Rectori parœcialis eccleſiæ.c.Paſtoralis de hij,quæ fi.à prælat.ſine conceſſu capituli.& ibi Panor.c.ex tranſmiſſa.de præſcriptio.c.dilectus.de offic. ordi. & per Ioã.And.& Panor.in rubrica de parœcijs.Et hoc verum, niſi fierent tales oblationes in eccleſijs religioſorum:quia tunc nõ applicantur curato parœciali, ſed ipſis religioſis.ſecundum Panor. in d. c.dilectus. & de materia oblationum vide in tractatu Troy.Bononiẽ.& in tractatu Mariani Sozini in libello xviij. & ſequent. Et ibi etiam tractat quando fiunt oblationes ſimpliciter in eccleſia, quòd non debent applicari ad alium vſum.cle. quia cõtingit.de religio.domib. niſi aliter fuerit dictum, quando fiunt oblationes.de quo ibi per Sozinũ. Et de materia iſtarum confratriarum quæ fiunt ad pium vſum, vide per glo.in c.ſi qui clericorum.vj.q.j.& c.ſi quis. xlij.diſtinct.Et ibi per Archidiaco.& per Bar.in l.cùm ſenatus.ff.de reb.dubi.& per Bald. in authen.ius porrectum.C.de ſacroſanct.eccle.& in l.id quod pauperibus.& l.ſi quis ad declinandã. C.de.epiſco.& cleri.& per Io.de Imol. in c. officij.de teſta.& per fratrem Antho.in ſumma iij. parte. titu.xxiij.c.v.§.vj. Et per Frederic. de Senis conſi.lxj.& conſi.cxxx.Et præmiſſa poſſunt adapteri ad quæſtionem ſuper ſtatuto, ſi quis per literas. intentato pro parte prioris confratriæ ſancti ſpiritus beatæ Mariæ Grationop. de hoc præſenti anno M.cccccj.die ſecunda menſis Nouembris,contra aliquos Canonicos, & præsbyteros dictæ eccleſiæ prætextu oblationũ panis & vini, quæ fiunt in die ſolennitatis defunctorum. Cùm dicti priores prætendant ſe eſſe in poſſeſſione recipiendi & diſtribuendi dictas oblationes, tàm ebdomadario & alijs præsbyteris dictæ eccleſiæ quàm ad vſum pauperum. Sed econtra pro parte domini Decani Canonicorum & aliorum incorporatorum dictæ eccleſiæ beatæ Mariæ Grationop. fuit data ſupplicatio ſuper contrario poſſeſſorio prætendendo, quòd ſunt in vſu, conſuetudine, poſſeſsione ſeu quaſi recipiendi dictas oblationes: Et quòd primò & ante omnia debet diſtribui ebdomadario dictæ eccleſiæ vna ſachiata panis vnum cadum vini, & præſbyteris qui interſunt in officio & ſeruitio cuilibet vnus medius panis vnius groſsi & vna ſimayſia ſeu duo poti vini & exclaſſardis cuilibet vnus quartus panis & tres piccolæ vini & clericulis cuilibet vnus quartus panis, & vnus potus vini: Et cuilibet baſtonerio libra vnius præſbyteris & manicularijs ſeu cãpanaris, certa quãtitas panis & vini. Et aliàs prout pleniùs aſſeritur conſtare informationibus ſuper hoc ſumptis. Et tandem curia ordinauit quòd ante omnia reponatur panis & vinum dictarum oblationum in loco priſtino: Et quòd priores dictæ cõfratriæ ſancti ſpiritus habeant diſtribuere dictas oblationes vocatis ebdomadario & procuratore piarum cauſarum dictæ eccleſiæ more ſolito in manibus magiſtri Andreæ Rollini.

a Oblationes. Adde quòd laici de oblationibus ſe impedire non debent.c.ſanctorum. & can. final. decima quæſt.prima.

ARGVMENT.

Literis annalibus vel quinquennalibus an & quando renuntiari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Iuri de futuro renuntiari non poteſt.*
2 *Ferijs in honorem Dei introductis renuntiari non poteſt: ſecus ſi in hominum fauorem inditæ fuerint feriæ & nume.3.*
3 *Reſcripta annalia vel quinquennalia impetrans quando cauere teneatur vel non.*
4 *Literarum moratoriarum renuntiatio an valeat.*
6 *Iuramenti diſpenſatio poſt incurſum periurium non valet.*

Quæſtio CCCLXXXVI.

QVAERITVR an in contractu quis poſſit renunciare literis annalibus aut quinquẽnalibus obtentis vel obtinendis cũ iuramẽto: Et an princeps vel dominus Gubernator patriæ poſsit releuare ſaltem priùs obtenta diſpenſione iuramenti. Et in effectu dubium facit: quia
1 †iuri de futuro non poteſt renuntiari.l. ſi qui. ff.de acquirend. hæred.& not.per gloſſ.& docto. in l.j.ff.de bonis cura.dand. Et in l.j. C.de pact. & maximè quando concernit ius publicum.l. iuriſgentium.§.ſi paciſcar. & l.ius priuatorũ.ff. de pact. Aut quando eſt contra bonos mores.l. alia.§. eleganter. ff.ſolut. matri. l.j.& l.ſi.C.qui bo.cedere poſſunt. Præterea talis renuntiatio non videtur poſſe fieri ad præiudicium authoritatis ſuperioris.c.venientes.de iureiurando.hinc eſt, q non poteſt renũciari ferijs introductis in honorem Dei.c.ſi.de ferij. Et idẽ in ferijs repẽtinis.cle.ſæpè.de ver.ſig.§.ſuper verbo,ob neceſsitates.ſecus in ferijs introductis in fauorẽ hominũ

ria parlamenti Delphinalis non releuat in aliquo: licèt forenſis ſeu extraneus, quando habitat in loco poteſt impetrare ſaluangardiam, aliàs ſecus iuxt. not. per Bal. in d. c. cùm ab eccleſiarum. & per cõſequens non deberẽtur poni penuncelli Delphinales in dicto loco Guiloſteriæ extra locũ iuriſdictionis l. fi. C. vt nemi. priuat. prætereà dicta ſaluagardia eſt ſubreptitia inquantum exprimitur, quòd dicti homines Guiloſteriæ
5 ſunt allodiales: † quia grauius eſt falſum exprimere quàm verum tacere. ſecundum Panor. in c. quod circa. de conſanguinitate & affinitat. Non obſtat ſi dicatur, quòd dictus locus Guiloſteriæ ſit interclusus in confinibus patriæ
6 Delphinati. & quòd ſit parua terra. † quia ex hoc non ſequitur quòd dicta terra ſit ſubdita maiori domino temporali. ſecundum Bald. in c. j. quæ ſint regaliæ. & in l. fin. C. de donatio. inter vi. & vxor. & Barbat. in rubric. de peculio clericorum. nec per hoc ſequitur quòd ſit de homagio princip. iuxt. not. per Panorm. in c. minus. de iure iurand. & per Bar. in l. cùm de in rem verſo. in fin. ff. de vſur. & Bald. in l. libertas. ff. de ſtat. hominũ. & per Paul. de Caſtr. conſi. ccxxix. incipien. Super primo. ex quo princeps non mittit ibi eius vicarios. Nec obſtat l. ij. ff. de hijs qui ſunt ſui vel alie. iur. propter malã tractationẽ: vt ibi habetur. Tum etiam reſcriptum dictorũ hominum Guiloſteriæ inquantũ expreſſerũt quòd appellauerunt ad iſtam ſupremam curiam: & tamen de contrario apparet: quia appellauerunt ad curiam Auinionẽſem: & ſic dominus Archiepiſcopus Ebreduni, non debet trahi ad diuerſa iudicia, maximè coram iudice temporali & eccleſiaſtico: nec debet fieri copia parti: ex quo agitur cum iudice & non cum parte. iuxt. not. in c. paſtoralis. de reſcript. in glo. ij.

ARGVMENTVM.

An ex mutatione principis vel domini directi placita ſeu mutagia domino directo debeantur.

SVMMARIVM.

1 *Mutagia ſeu placita recognita domino directo debentur.*
2 *Mutagia nominata & innominata.*

Quæſtio. CCCLXXXVIII.

QVAERITVR an per mortem principis vel alterius domini directi ſiue laici ſiue eccleſiaſtici vel ex mutatione noui poſſeſſoris & tenementarij debeantur mutagia ſeu placita domino directo. Et in effectu vbi † talia placita ſeu
1 mutagia fuerunt recognita, tunc ratione recognitionis ſeu contractus deberentur: quia debent attendi pacta appoſita in contractu emphiteutico. l. ij. & fi. C. de iur. emphiteutico. §. adeò. inſti. loca. & in hoc debet attendi ſi per formam
2 recognitionis fuerunt recepta dicta † mutagia ſeu placita nominata, ſeu non nominata. & intelligitur quo ad mutagia nominata, quando exprimitur valor dictorum mutagiorum. vt quia deſignatur taxa in argento vel blado ad rationẽ ſimplicis cenſus vel duplicis: vel alterius quanti taxæ: mutagia verò non nominata intelliguntur quando non exprimitur quantitas taxata: ſed alia promittuntur mutagia ſeu placita conſueta: & iſto caſu: quia conſuetudo eſt quid facti, oportet declarare. talem cõſuetudinem ad quam rationem eſt ſolitum exigi talia mutagia ſecundum conſuetudinem loci. Et præmiſſa faciũt ad quæſtionem proceſſus monaſterij ſancti Iuſti contra certos ſanaterios mandamenti curnilionis: vbi dicta domina abbatiſſa nititur petere dicta mutagia per mortem regis Karoli VIII. domini Delphini nuper defuncti: & certorum aliorum ſuorum prædeceſſorum.

ARGVMENTVM.

Verba, à merci, quomodò intelligi debeant.

SVMMARIVM.

1 *Verb. à merci ſeu miſericordiã domini, ciuili modo & ad boni viri arbitrium accipi debent.*
2 *Gratiæ alicuius aut clementiæ qui ſe ſubmittit, iuri ſuo renunciare non videtur.*

Quæſtio. CCCLXXXIX.

QVAERITVR quando in recognitionibus ſanaterij ſeu tenementarij promittunt ſoluere dicta placita & mutagia à merci, qualiter intelliguntur. Et in effectu aliqui prætendunt quòd debentur dicta placita ad æſtimationem feudi ſeu poſſeſsionis ſuper qua debentur cenſus ad rationem medietatis, ſeu alterius quotæ: ſecundum quòd fuerit vſitatum. Verumtamen de iure ſcripto per illa verba quãdo quis
1 ſe ſubmittit † à merci, ſeu miſericordiã domini, debent illa verba intelligi ciuili modo ad arbitrium boni viri. l. furti. §. pactus. ff. de hij. qui nõ. infami. l. ſi cui. ff. de ſeruitu. & ibi per Angel. l. ſi
2 libertus. ff. de oper. liberto. nam † quando quis ſe ſubmittit miſericordiæ aut gratiæ alicuius, non propterea renunciant iuri ſuo. c. ſanè. c. veniens. de renunciatio. de quo per Alexand. de Imol. conſi. lxx. in j. volu. & in l. ſi ſic. ff. de lega. j. faciunt not. per glo. & docto. in l. penulti. ff. de arbitr. & in l. fi. ff. de præto. ſtipula.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor antequàm ſoluat inſtrumentum ſibi exhiberi debet, ceſsióq; fieri.

SVMMARIVM.

1 *Fideiuſſori actiones cedere non niſi inſtrumentum exhibeatur, ſufficit.*
2 *Creditor qui debitum recepit: ſi inſtrumentum perdidit, inſtrumentum liberationis in debita forma præſtando liberatur.*

Quæſtio. CCCXC.

QVAERITVR an fideiuſſor antequã ſoluat, habeat ius excipiendi, & petẽdi fieri ceſſionem, & ſibi exhiberi inſtrumentum principale debiti. Et in effectu videretur dicendum
1 † quòd teneatur cedere actiones. l. ſi fideiuſſores. §. j. ff. de fideiuſſo. & non ſufficit cedere, niſi exhibeatur inſtrumentum. ſecundum Bald. in l. ſi nomen. ff. de hæred. vel actio. vendi. & Alex. in l. ſciendum. in ij. col. ff. de verbor. obligatio. & hoc verum vbi habet penes ſe inſtrumentum, vel quando obligatio eſſet facta ſine ſcriptura: quia tunc bene poteſt accedere fideiuſſor. l. fideiuſſor obligari. §. fideiuſſor. ff. de fideiuſſo. & pro præmiſsis facit quod habetur per glo. Bartol. in l. huiuſmodi. §. ſi ita. ff. de lega. j. Bal. in l. diſſolutæ. C. de condict. ex lege, & Feli. in c. ſicut. de re iudi.

2 in viij.col. vbi volunt quòd † creditor qui recipit ſolutionem, licèt teneatur reſtituere inſtrumentum: tamen ſi iuret ſe non habere, ſed perdidiſſe, & ſe offerat paratum facere quittationem in forma debita, quòd ſufficit; & maximè non poteſt opponi talis exceptio poſt rem iudicatam.

ARGVMENTVM.

Executio miſsionis in poſſeſsionem rei hypothecatæ pro expenſis litis fieri non debet.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ litis acceſſoriè veniunt.*
2 *Actio hypothecaria realis eſt, & poſſeſsionem aduocat.*
3 *Expenſæ quæ ex cauſæ victoria procedunt, ſeparatæ dicuntur.*

Quæſtio. CCCXCI.

QVAERITVR an ſententia lata in actione hypothecaria fiet etiam executio miſsionis in poſſeſsionem rei hypothecatæ pro expenſis litis adiudicatis. Et videretur prima facie di-
1 cendum quòd ſic: † quia veniunt acceſſoriè. l. cum principalis. ff. de regu. iur. c. acceſſorium. de regu. iur. lib. vj. ſicuti etiam de fructibus rei hypothecatæ, qui ſunt tacitè obligati. l. quamuis. C. in quib. cauſ. pig. tac. contrahi. faciũt no. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſolut. matrimo. l.
2 AEdiles. §. ſciendum. ff. de ædi. actio. & † quia actio hypothecaria eſt realis, aduocat poſſeſsionem. l. cùm venditor. ff. de euic. ſecundum Roma. conſi. cclxxxviij. & poteſt fieri miſsio in poſſeſsionem omnium rerum hypothecatarum. l. quãdiu. C. de diſtract. pigno. l. mochis. cum ibi not. per Bart. ff. de Infa. ſecundum glo. in l. eum qui. C. de procura. licèt in annua penſiõe debeat fieri executio pro rata. c. conſtitutus. de reli. domi. ſecundum domi. Guid. Pap. deciſi. ccccxxxij. ſed in
3 contrarium facit † quia iſtæ expenſæ veniunt ex victoria cauſæ, & ſic ſunt ſeparatæ: & ſententia eſt ſtricti iuris. l. j. C. ſi plu. vna. Et tales expenſes non ſortiũtur naturam principalis. faciũt not. in l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſolu. matri. & ita fuit deliberatum in cauſa capituli eccleſiæ cathedralis Valen. contra certos poſſeſſores in manibus magiſtri Rolini.

ARGVMENTVM.

Caſtro recognito prædia recognita videntur.

SVMMARIVM.

1 *Caſtrum & territorium diuerſa ſunt.*
2 *Caſtrum pertinentias non habere niſi conſuetudine, ſtatuto vel lege aſsignatæ fuerint, iuris eſt communis.*
3 *Epiſcopus in tẽporalibus & poſſeſsionibus intentio non de iure communi fundatam non habet.*
4 *Res in dubio libera & allodialis præſumitur.*

Quæſtio. CCCXCII.

QVAERITVR quando quis facit homagium vel recognitionem de caſtro vel turri cum pertinentijs: an prædia ſeu poſſeſsiones aut indominaturæ cenſentur recognitæ. Et dubium facit: quia caſtrum videtur habere quandam vniuerſitatem prædiorum infrà fines territorij poſitorum. l. pupillus. §. territorium. ff. de verbor. ſignifi. quia villa & caſtrum ſunt quædam nomina vniuerſitatem denotantia, quæ in ſe continent iuriſdictionẽ honorem, diſtrictum & ius patronatus. c. ex literis. de iur. patrn. & ibi Inno. l. in modicis. ff. de contrahen. emptio. l. quædam. ff. de acquir. rer. domi. ſed in contrarium facit:
1 † quia caſtrum & territoriũ ſunt diuerſa. & iſtam partem tenet Oldra. in conſi. ccxxj. & Bal. in c. j. de capita. qui curiam vendid. licèt ibi arguat ad ambas partes, & faciat certam diſtinctionem, de quo ibi per Aluaro. & Præpoſit. & maximè vbi agri eſſent limitati: vt l. in agris. ff. de acqui. rer.
2 domi. Prætereà de iure communi caſtrum, † non habet pertinentias, niſi conſuetudine, ſtatuto aut lege fuerint aſsignatæ. ſecũdum Innoc. in c. cùm ad ſedem. de reſti. ſpolia. & licèt aliqua eſſent addita de iure ſpeciali, ſi non tamen veniũt appellatione pertinentiarum. ſecundum Innoc. ibi. niſi in recognitione vel infeudatione eſſent appoſita verba ampliatiua: vt quia dictum eſſet integro ſtatu vel omni iuris. l. ſi quando. C. de bon. vaccan. libr. x. De hac quæſtione habetur per Petr. de Anchara. in c. acceſſorium. de regu. iur. libr. vj. in iij. quæſtio. & præmiſſa poſſunt adaptari ad proceſſum fiſcal., cõtra homines ſancti Pancratij patriæ Brianſoneſij, qui emerant certas poſſeſsiones à nobili Peyroto de Lucerna domino Baſtidæ. Quia pars fiſcalis vult prætendere, quòd dictæ poſſeſsiones ſunt de pertinentijs turris villorum quæ fuit recognita de homagio domini noſtri Delphini. licèt ibi dictus de Lucerna nõ habeat iuriſdictionem. & pro præmiſsis quòd prædia & poſſeſsiones non ſint de pertinentijs caſtri, vel turris alio non apparente tenuerunt Ioan. de Imol. & Alexand. in l. poſsideri. in princip. ff. de acquirend. poſſeſſ. per iura ibi allegata. pro quo facit quia licèt Epiſcopus fundet ſuam intentionem in eius diœceſi in ſpi-
3 ritualibus. c. omnes baſilicæ. xvj. quæſt. vij † ſecus in temporalibus & poſſeſsionibus. c. cum venerabilis. de religi. domi. c. cum venerabilis. de except. & pariter Epiſcopus non fundit etiam intentionem in poſſeſſorio. c. olim. le j. de reſtitu. ſpolia. & poteſt adduci in ſimili: quia princeps licèt fundaret ſuã intentionẽ quoad iuriſdictionem & protectionem: ſecus quoad dominiũ rerum priuatorum. ſecundum glo. & doctor. in l. bene Azenone. C. de quadrien. præſcrip. & Bald. in l. j. quali. vaſa. iur. debeat fide. Oſtien. Ioann.
4 Andr. Panor. in c. minus. de iur. iur. † quia in dubio res præſumitur libera & allodialis. l. alterius. C. de ſerui. & aqua. Bald. in l. libertas. ff. de ſtat. homini.

ARGVMENTVM.

Vaſallus recognoſcendo omne ius quod in tali loco habet excepta tali domo: neque iuriſdictionem neque feudum recognoſcere videtur.

Quæſtio. CCCXCIII.

QVAERITVR quãdo vaſallus recognouit quicquid iuris habet in tali loco excepta tali domo: an pro hoc videatur recognita iuriſdictio.

ctio. & an videatur recognitum feudum. de hac quæſtione habetur per Oldra. conſil. cxxxiij. & per Barb. in c. ij. de capitaneo qui curiæ. vendid. dubium facit: quia talis recognitio homagij videtur incerta. faciunt not. in l. locus. ff. de acquir. poſſeſſ. per Alex. de Imol. licèt vaſallus teneatur ſpecificare & deſignare feudum, aliàs præſumerentur omnia quæ poſſidet feudalia. iuxt. nota. per Bald. in c. vaſallus. ſi de feud. controuerſ. fuer. & in c. j. §. illud. de prohib. feud. alie. per Frederic.

ARGVMENTVM.

Ceſsio facta officiario ſiue in actione perſonali ſiue reali non valet.

SVMMARIVM.

1 *Titulus in actionis ceſsione requiritur.*

2 *Remedium l. ij. C. de reſcind. vendit. in contractu feudali locum non habet.*

3 *Titul. ne liceat potentiori, C. in officiario legitimè contrahenti locus non eſt.*

Quæſtio. CCCXCIIII.

QVAERITVR an valeat ceſsio facta officiario ſiue in actione perſonali ſiue reali: & de modo concludendi: & an transferatur do-
1 minium in actione reali. Et † licèt in ceſsione a-
ctionis requiratur titulus: iuxt. not. in l. per diuerſas. & l. ab Anaſtaſio. C. manda. tamen ſatis interuenit titulus ex cauſa onerosa retentionis cc. ſcutorum auri, & etiam homagij recepti.
2 iuxt. not. per Barto. ibi. & † quia etiam in contra-
a ctu[a] feudali non habet locum remedium. l. ij. C. de reſcind. vend. iuxt. not. per Bald. ibi quæſt. iij. verſic. ſed an habeat locum hæc lex. Nec obſtat l. j. C. ne lice. potentiori. & l. ij. eod. tit. vbi ſiue in actore ſiue reo prohibitum eſt potentiori ratione officij recipere ceſsiones: quia non competit iuriſdictio vt particulari, ſed vt vniuerſis, licèt
3 etiam † ille titulus non procedat quando officiarius contrahit bona fide. iuxt. not. per Spec. in ti. de reſcindend. venditio. nume. 14. verſi. ſed nunquid locum habet. & per Panor. in c. ij. de alien. iudi. mutandi. & maximè quando officiarius eſt perpetuus. l. præſidis. l. principalibus. ff. ſi cert. peta. l. eos. C. ſi cert. peta. faciunt. not. in l. vicina. C. de contra. iudicio. Præterea apparet de dominio cedentis per ſententiam cum executione. §. fin. inſti. de officio. iudi. & in l. ex hoc iure. ff. de iuſti. & iur. l. Pomponius. §. ſi iuſſu. ff. de acquire. poſſeſſ. & etiam per vocem & famam. l. at qui natura. ff. de nego. geſt. Nec obſtat ineptitudo libelli, ex quo conſtat de cauſa apta, & de probationibus. iuxt. not. per Spec. in tit. de ſenten. probat. verſic. quid ſi lis. & de offi. omnium. § deſeruiat. verſicu. quid ſi libellus. Bald. Paul. de Caſtr. in l. j. ff. de offic. acceſſ. Ludoui. in rubric. conſil. xxj. Petrus de Ancha. conſil. cclv. & per domi. Guid. Pap. deciſi. xxix. & per Barto. in extrauagant. ad reprimendum. ſuper verb. figura. & maximè propter illam clauſulam iuſtitiá miniſtrari. iux. not. in c. cum dilectus. de ordina. cognitio.

a Feudali. Addit. Vide Bald. in rubr. de iure emphyteut. in verſi. Quæro an valeat. & Ludo. Roma. in l. ſi quis cùm aliter. in decima fallentia. ff. de verb. obli. & Ange. in l. de quib. ff. de legi. C. M.

ARGVMENTVM.

Dardanarij foriſantes blada plus offerendo quàm valeant, vt alij carius emant, ſtellionatus crimine irretiuntur.

SVMMARIVM.

1 *Actio de dolo in ſtellionatus crimine in ſubſidium datur.*

2 *Dardanarij ad hoc vt crimine ſtellionatus teneantur, vt dolo malo fecerint, requiritur.*

3 *Cridæ ſeu proclamata rem perfectam requirunt.*

4 *Pœna ex alienatione nulla non incurritur.*

Quæſtio. CCCXCV.

QVAERITVR circa dardanarios, qui foriſant blada tàm in mercatis quàm alibi ad finem imponendi cariſtiam &. incariandi blada. & licèt probationes debeant eſſe luce meridiana clariores. l. ſciant cuncti. C. de probatio. adeò quòd nihil poſsit ſuaderi aut diſuaderi probabiliter in contrarium. l. qui ſententiam. C. de pœn. & ſicuti actio de dolo in iudicijs ciuilibus datur in ſubſidium. l. ſi legatarius. ff. de dol.
1 † ita etiam in crimine ſtellionatus. l. ſtellionatus. in princip. ff. de crimi. ſtellionatus. & licèt quis foriſet bladum in mercato plus offerendo de pretio vt alij ſic emerent: tamen non tenetur ni-
a ſi crimine ſtellionatus. d. l. ſtellionatus. §. item ſi quis. & ibi Barto. & Angel. Areti. inſti. de donationibus. §. fin. & de bellencijs in additio. ad Pa-
2 nor. in c. j. de emptio. & venditio. † tamen requiritur quòd fuerit dolo malo factum. l. j. §. dolum. ff. de dol. l. ſtellionatus. in princ. ff. de criminine. ſtellionatus. & per cõſequens; quando appreciatio bladi fit ex aliqua probabili cauſa, vt pro blado ſemenaliarũ vbi emitur de puleriori blado & cariori excuſatur à dolo. l. igitur. §. poteſt. ff. de libera. cauſ. l. j. in fi. ff de abige & per glo. in l. plagij. C. ad leg. flaui. de plagiar. & ibi per Angel. & per Iaſo. in l. ſi quis maior. in j. col. C de tranſactio. Nec obſtant cridæ ſuper hoc factæ, quia intelligitur ſi dolo malo fuerit cõtrauentum. ſecundum glo. in l. fin. verſi. hæc actio. in fi. ff. quod quiſque iuris. & ibi Bald. & per Iaſo. in l. j. ff. de legi. in iiij. col. & in l. non dubium. C. de legi. & in ix. col. licèt non conſtet de dictis cridis & proclamatibus niſi ad dictum vnius teſtis, qui non facit fidem. l. iuriſiurandi. C. de teſti. & pariter non apparet qua auctoritate fuerint factæ.
3 † Præterea tales cridæ requirunt rem perfectam. & tamen non fuit facta concluſio in pretio; & ſic non tenet l. contractus. C. de fid. inſtru. §. prætium. inſti. de contrahen. emptio. faciunt not per Bart. in l. ſi filium. §. ſi quis bonis. ff. de lega. præſtan. & per Bald. in l. ij. C. de Epiſcop. audien. nec poteſt dici appreciator augmentationis pretij bladi: nec poteſt habere nomẽ dardanarij. & maximè quia fuit probatum, quòd minori pretio vendebat eius blada. & in dubio debet interpretari in bonam partem. c. eſtote, de præſcr. gl. in c. abſit. xj. q. iij. Et altéro quia agebatur de modica ſumma frumenti foriſata: & quia delictum non fuit conſummatũ. iuxt. not. per docto. in l. ſerui fugitiui. C. de ſerui fugitiui. & in l. j. §. hæc verba. ff. quod quiſq; iuris. & in l. ſeruo legato. §. ſi
4 ſeruum. ff. de leg. j. vbi ſecundum Bart. † ex alien.

nulla non incurritur pœna. & per Bald. in l. ij. C.
de Epiſco. audien.

a Crimine ſtellionatus. Adde de pœna contra dardanarios qui emunt blada cariori pretio, vel qui faciunt granaria: quiá eſt pœna xx. aureorũ. l. ij. ff. ad leg. iul. de anno. l. annonã. ff. de crimine ſtel. & per Ioan. Fab. & Ang. Areti. inſti. de publi. iud. §. fi. & ibi ponunt certam limitationẽ. & in l. ſeptem dichus. C. de eroga. mili. anno. libr. xij. per Bar. in l. Stellionatus. §. item ſi quis. ff. de crimi. ſtelli. per Bal. in l. ſi pendentes. §. j. ff. de vſufruct.

ARGVMENTVM.

Clericus officium ſcribæ in cauſis criminalibus exercens an & quando irregularitatem incurrat, ad hoc vt ſibi in beneficialibus obſtet.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas an & quando incurratur per cauſarum criminalium ſcribam.*
2 *Irregularitas non niſi in caſibus à iure expreſsis incurritur.*
3 *Clericus officium ſcribæ cauſarum criminalium ſuſcipiendo clericatui & beneficijs cedit.*
4 *Irregularitas ſola voluntate in homicidio non, niſi homicidium actu ſequatur, incurritur.*

Quæſtio. CCCXCVI.

QVAERITVR an exercẽdo officiũ tabellionis ſeu ſcriptoris in cauſis criminalibus quis incurrat irregularitatem. & an talis exceptio babeat obſtare in beneficialibus, ſiue agatur in petitorio ſiue poſſeſſorio. Et in effectu
1 videretur dicendum prima facie † quòd ex hoc
a ſolo non a incurratur irregularitas: niſi ſequatur mors vel mutilatio membri, ſeu pœna ſanguinis. c. clericis. & c. e. ſententiam ſanguinis. ne clerici vel monachi. & c. ſi quis viduam. l. diſtinc. c. ex literis. de exceſſ. prælato. c. poſtulaſti. de homicid. & iſtã partẽ videtur tenere Pano. in d. c. clericis & per glo. in l. j. diſt. & Panor. in d. c.
2 ſententiã. & pro iſta parte facit: quia † nõ incurritur irregularitas, niſi in caſibus à iure expreſsis. iuxt. not. per doct. in d. c. ad audientiã. de homic. c. ſi is. de ſent. excõ. lib. vj. Sed in cõtrarium tenet Vincẽtius quẽ refert Pano. in c. ſicut te. ne cleric.
3 vel monach. † quia quãdo clericus ſuſcipit officium tabellionatus, cedit clericatui & beneficijs. quod eſt verũ ſecundũ Ioã. Andr. quãdo accipit tale officium ad cauſas criminales à principe. & iſtam partẽ tenet Spec. in tit. de legato, aliàs ſub tit. de diſpen. §. iuſta. verſic. quod de iudice. quia incurrit irregularitatẽ propter propoſitũ quod habet ſe immiſcẽdi in talibus. c. ſi. de bigamis & ita tenet Maria. Soci. in repe. d. c. ad audientiã. in vij. mẽbro principali. col. xvij. Et iſtud facit pro cauſa ſuper poſſeſſorio prioratus pencapolis. Verũtamen in curia parlamenti Delphinalis, vbi fuit cauſa incepta ad inſtantiã dñi Gulielmi Palmerij, cõtra reuerendũ dominũ Epiſcopũ Vapincẽ, & dñm Ioannem Mallini. & ex poſt facto interuenit in cauſa venerabilis dñs Anthonius Petini, qui obtinuit reſignationẽ in curia Romana per mediã perſonã dñi Iohãnis Varciæ, cui priùs reſignarat dictus dñs Epiſcopus Vapinci, & ſoluit annatã: licèt prohibeatur p pragmaticã ſanctionẽ: vt in tit. de annatis. & quia dictus prioratus vltimatè vacauit per obitũ dñi Ioãnis de Paiſiaco: qui prætendebatur tenuiſſe in cõmendam, vt vtraq; pars fatet, licèt propriè vaccet ceſsãte cõmenda, eo modo quo priùs vaccabat. iuxt. no. per gl. & doct. in c. nemo. de elect. lib. vj. & quia inter cętera fuit oppoſitũ aduerſus titulũ dicti dñi Merlini, qui obtinuit collationem ab ordinario videlicèt, à dño Iohanne Arzellerij vicario dñi Archiepiſcopi Vienneſij abbatis monaſterij ſancti Theodorij. & pariter obtinuit per reſignationem dicti dñi Arzellerij, qui impetrauerat in curia Romana, ꝙ eſt defectus in conferẽte, & etiam in perſonam dicti dñi Merlini ꝙ ſint incapaces: quia exercuerunt officiũ firmæ grapharij Vicebailliuatus Viẽneſij & terræ turris, vbi tractãtur cauſæ criminales etiã requirẽtes pœnã ſãguinis.

a Incurratur irregularitas. Add. gl. in c. ſi aliquis. &
4 in c. ſicut dignũ. de homicid. quod † ſola volũtas in homicidio nõ inducit irregularitatẽ: niſi ante ſequatur homicidiũ vel mutilatio mẽbri. ſecundum Panor. in d. c. ſi aliquis. & Feli. in d. c. ſicut. licèt gl. in c. periculosè. de pœnitẽ. diſt. j. tenuerit contrariũ. quãdo non ſtetit per illũ qui attẽrauit homicidiũ. vide glo. in ſumma j. diſtin. quæ tenet, ꝙ licèt quis fuerit in officio ſeculari vbi tractantur crimina, non ex hoc incurretur irregularitas, niſi ſequatur pœna ſanguinis. & idem tenet in c. valentinus. lxiij. diſtinct. & ix. q. j. c. ſi quis. & ſequitur præpoſitus in ſumma j. diſtin. & licèt Spec. in ti. de diſpẽſationibus. §. iuxta. verſ. quod de iudice, aliter teneat: tamen in verſic. quid ſi argenti, circa fin. tenet, ꝙ ſola voluntate non contrahitur irregularitas.

ARGVMENTVM.

Exceptio irregularitatis per homicidium aut membri mutilationem cauſata an obſtet poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

5 *Homicida titulo beneficij ipſo iure priuatus non eſt.*
2 *Collatio facta indigno non valet.*
3 *Exceptio criminis an & quando in poſſeſſorio admittatur.*
4 *Exceptio criminis quando in petitorio pro beneficio admittatur. & nu. 6.*
5 *Collatio electionis & confirmationis vim habet.*
7 *Crimen homicidij vel ſimoniæ ordinis executionem & beneficij retentionem impedit.*

Quæſtio. CCCXCVII.

QVAERITVR an talis exceptio irregularitatis homicidij aut mutilatiõis mẽbri habeat obſtare ſiue agatur de beneficio obtento, ſiue obtinendo etiã in poſſeſſorió. Et videretur dicendum ꝙ non. quia iſto caſu perſona prouiſi non eſt incapax. c. item cũ quis. de reſtit. ſpolia. c. accedens. de accuſatio. Nam homicida iuſte tenet beneficiũ donec priuetur. vel ſecũ diſpẽſetur. ſecundũ Inno. in c. cum noſtris. de cõceſſ. præb.
1 quia homicida non eſt priuatus ipſo facto titu. beneficij: ſed requiritur ſententia. c. clericis. ne clerici vel monachi. & licèt Panor. in d. c. cũ noſtris. circa fin. videatur facere differentiã quãdo homicidiũ ſuperuenit poſt collationẽ, quo caſu non priuat ipſo facto beneficio, ſed eſt opus

ſententiæ

ſententia: ſecus quando homicidiũ ſeu irregula-
3 ritas præceſsit collationem: † quia tunc non te-
net collatio, quæ eſt facta indigno. allegat Inno.
in c. conſtitutis. col. ij. de appellat. & ſic videtur
differentia an agatur de beneficio obtẽto vel ob-
tinendo: tamẽ propriè loquẽdo dicitur agi de be
neficio obtinendo, quãdo non eſt quæſitũ ius in
re, ſed ad rem, vt in electo ante cõfirmationem:
ſecus quãdo eſt facta collatio beneficij: quia tũc
diceretur beneficiũ obtentũ, & acquiritur ius in
re. c. ſi tibi abſenti. de præb. li. vj. c. ſuper hijs. de
accuſatio. iuxt. not. per Felin. & Panor. in d. c. ſu-
per hijs. & in c. decedens. & in c. inquiſitionis. de
accuſa. Quia iſto caſu per collationem beneficij
3 cõſequitur † plenũ ius, licèt reſtet adhuc aliquid
facti. Verùtamen quando agitur poſſeſſor adipi-
ſcendæ non habet obſtare talis exceptio crimi-
nis ſine infamia. ſecus cum infamia. ſecundum
Innoc. in c. inter dilectos. de exceſ. prælato. aut
agitur poſſeſſorio reintegrandæ: & iſto caſu nõ
admittitur exceptio criminis. c. item cum quis.
de reſtit. ſpoli. l. ſi maritus. C. de dona. inter vi. &
vxor. niſi eſſet exceptio criminis, quæ inficeret
poſſeſsionẽ, vt puta in crimine hæreſ. ſecundum
gl. in c. quo iure. viij. diſtin. & idẽ eſſet dicendum
in interdicto vti poſsidetis iuxt. not. in c. in lite
4 ris. de reſtitu. ſpolia. & in c. licèt. de probatio. † ſi
verò agatur in petitorio pro beneficio: tunc nõ
admittitur exceptio criminis, niſi ſit tale crimẽ
quod inducit priuationẽ ipſo facto, puta ꝙ ſit
hæreticus vel ꝙ fuit ſentẽtialiter condẽnatus de
aliquo crimine. ſecũdũ Inn. in d. c. inter dilectos.
quod eſt intelligendũ ſecundũ Panor. ibi, quãdo
proceſsit ſententia ſuper crimine, quod inducit
priuationẽ ipſius beneficij, vel irrogat infamiam
ipſo facto: aliàs ſecus. quia exceptio non tendit
ad priuationẽ beneficij. c. cùm dilectus. de ordi.
cognitio. quia probata tali exceptione non rema
net priuatus beneficio, nec ad hoc tendit ex-
ceptio. Nec obſtat ſi dicatur cui datur actio mul
to fortius exceptio. c. qui ad agendũ. de regu. iu.
lib. vj. l. cui damus. ff. de regul. iur. & l. j. ff. de ſu-
perficiebus. Quia ad iſtud reſpõdetur ſecũdum
Inno. in d. c. inter dilectos. ꝙ in hoc caſu nõ ha-
bet locum illa regula: quia tendunt ad diuerſa,
videlicèt accuſatio ad vindictam, & exceptio ad
defenſionem. & idẽ in effectu tenet Felin. in d. c.
accedens. quia non poteſt quis remoueri à iure
queſito per exceptionẽ: ſed per directã actionẽ.
5 † Nam collatio habet vim electionis & cõfirma-
tionis. ſecundum gl. in c. j. de elect. lib. vj. & in c.
6 circa. eo. ti. † Nam exceptio criminis non obſtat
in poſſeſſorio adipiſcendæ ſine ſententia, etiam
ſi inferat nullitatẽ tituli ipſo iure. d. c. accedens.
vbi loquitur in homicidio etiã præcedente col-
latione. quia non eſt veriſimile. ꝙ poſt collatio-
nem in breui tẽpore quis cõmiſiſſet homicidiũ;
de quo etiã per Panor. in c. cũ olim. in vlt. col. de
7 cau. poſſe. & propri. & † licèt crimẽ homicidij vel
ſimoniæ impediat exequtionẽ ordinis, vel reten-
tionem beneficij, etiam poſt peractã pœnitentiã.
c. inquiſitioni. de accuſatio. c. fi. de tempor. ordi-
nandorum: tamen non habet obſtare in poſſeſſo
rio, prout ſuprà dictum fuit.

ARGVMENTVM.

Homicida beneficio ipſo iure non, niſi ſentẽ-
tia interuenerit, priuatus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Homicida beneficio priuatus non eſt, ſed priuandus.*
2 *Collatio beneficij criminoſo vel indigno facta non eſt*
ipſo iure nulla.
3 *Homicidæ & irregulares ſuas dignitates ſine diſpen-*
ſatione iuſtè tenent, donec renuntient aut deponentur.
4 *Electio facta de perſona indigna electionem ipſo iure*
nullam reddit defectu perſonæ electæ exiſtente.

Quæſtio. CCCXCVIII.

QVAERITVR an homicida ſit priuatus
ſuo beneficiò ipſo iure, vel an ſit priuandus
per ſentẽtiam. Et videretur dicendũ ꝙ requira-
tur ſententia. c. cùm non ab homine. de iudici. c.
inquiſitionis. de accuſatio. c. quæſitũ. de tempo-
ribus ordinandorum, vbi videtur tex. ibi, priue-
tur honore. & c. clericis. ne clerici vel monachi.
& hoc tenet Inno. in c. cum noſtris. de conceſsio.
præben. licèt in contrariũ faciat c. quibuſdã. de
pœnis. & c. minor. l. diſtin. de quo per Panor. in
c. quærelam. de iur. iuran. & per Ioan. de Imol. in
c. cùm contingat. de iur. iurand. circa fin & per
Feli. in c. inquiſitionis. de accuſatio. vbi refert ꝙ
1 cõmuniter tenetur † ꝙ homicida ſit priuandus
non autem priuatus. Et ideò cautela eſt vt ante
priuationem renunciet taliter, ꝙ poſt diſpenſa-
tionem amicus, cui renunciauit iterũ ei renun-
tiet. & pro præmiſsis facit c. inter dilectos. de ex-
2 ceſſo. prælato. vbi eſt textus † ꝙ collatio beneficij
facta criminoſo ſeu indigno non eſt nulla ipſo
iure: & ideò non valet ſola collatio, non caſſa-
ta prima. & ideò dict. Innoc. in c. cum noſtris. de
3 conceſsio. præbend. ꝙ † homicidæ & alij irregu-
lares ſine diſpenſatione iuſtè tenent dignitates
ſuas quouſq; renuntiant vel deponẽtur, etiam ſi
tales eſſent tẽpore collatiõis vel electionis: ſecus
ſi eſſent tales, qui beneficij nullomodò eſſent ca-
paces: vt illiterati, mulieres vel infantes. & hoc
tenet Bal. in l. cum fratrẽ. C. de hij. quib. vt indig.
& Petr. de Ancha. in c. peccati venia. de reg. iur.
lib. vj. & Panor. in c. item cũ quis. de reſtit. ſpoli.
& in c. fi. de exceſſ. prælat. licèt ibi limitet quãdo
homicidiũ ſeu irregularitas ſequta eſt collatio-
nem beneficij. & idem tenet in d. c. cum noſtris.
Quinimò etiam lata ſententia requireretur exe-
quutio diſtalationis iuxt. not. per Bal. in l. ij. C.
de ſeruitu. & aqu. Sed idẽ Panor. in c. cùm in cun
4 ctis. & in c. innotuit. de electio. vbi tenet, † quòd
electio facta de perſona indigna reddit electio-
nem ipſo iure nullã, quando eſt defectus perſo-
næ electæ: quia eſt pœna latæ ſentẽtiæ. ſed Felin.
in d. c. quærelam. de iur. iurand. tenet ꝙ nullũ cri
men induxit priuationem ipſo iure: niſi ſit iure
cautũ. allegat Innoc. in d. c. cum noſtris. & doct.
in c. quo iure. viij. diſtinct. & glo. in c. fin. de iur.
patro. & per glo. xv. q. viij. in ſumma, & in c. a-
poſtolus. in fi. lxxx. diſtin. de quo latiùs per Feli.
in d. c. querelam. & in d. c. inquiſitionis. & quid
in periuro vide in d. c. querelam.

ARGVMENTVM.

Commendatario mortuo an & quando con-
ferendi poteſtas ad ordinarium redeat.

SVMMARIVM.

1 *Commendatarius ſit ſimplex cuſtos ſeu procurator dicitur, vt qui nullum titulum nullámq; poſſeſſionẽ habeat.*
2 *Beneficium commendatario mortuo quomodò vacare dicatur.*
3 *Commenda canonicus titulus eſt ad fructuum adquiſitionem.*
4 *Beneficia perpetuò commendata à Papa tanquam per mortem commendatariorum vel per renuntiationem vacantia conferuntur.*
5 *Conferendi poteſtas per mortem commendatarij extra curiam defuncti ad ordinarium redit.*
6 *Beneficia commendata in curia non vacare iuris communis eſt.*

Quæſtio. CCCXCIX.

QVAERITVR an ceſſante cõmenda per obitũ cõmendatarij redeat poteſtas cõferendi ad ordinariũ præſuppoſito ꝙ cõmenda fuiſſet facta per Papã facta renunciatione in manibus Papæ: & an in aliquo derogat pragmaticæ
1 ſanctioni. Dubiũ facit, quia † cõmendatarius nõ dicitur habere titulũ in beneficio. c. dudũ. le. ij. de electio. ſed dicitur ſimplex cuſtos ſeu procurator. e. qui plures. xxj. q. j. Nec dicitur poſsidere. ſecundũ gl. in c. ſi cõſtiterit. de accuſatio. & not.
2 per gl. in c. nemo. de electio. libr. vj. † Et ita non dicitur vacare beneficiũ per mortẽ cõmendatarij: ſed dicitur vacare eo modo quo priùs vacabat, ſecundũ Ioan. And. & geminia. in d. c. nemo. Et Frederic. de ſenis in tracta. permutationũ. q. xv. & ideò durante commenda beneficiũ dicitur vacare ſaltẽ de iure, licèt ſecundũ Ioã. Andr. in nouella cõmenda habet quandã attinentiam & affinitatẽ cum titulo, adeò ꝙ facit fructus ſuos maximè quãdo cõmenda eſt perpetua & ad vitã. iuxt. nota. in d. c. ſi cõſtiterit. & in c. nemo. & iſto caſu durante cõmenda non diceretur ſimpliciter
3 vacare: † cùm cõmenda ſit canonicatus titulus ad acquiſitionem fructuũ. ſecundum Io. monachi. in d. c. nemo. quem refert Troillus in quodam eius conſilio, Incipieñ. Caſus talis eſt. inſerto in lectura dñi Ioannis ſuper prima parte digeſti nouiãn fine tituli de fluminibus, in repetio. l. quominus. ff. de fluminib. & tandẽ idem Troillus ibi diſtinguit, ꝙ quando cõmenda eſt perpetua, ꝙ iſto caſu diceretur habere prælaturã & titulũ canonicum ad percipiendũ fructus, cùm faciat deſeruiri in officio. ſecundũ Panor. in c. querelã. in j. notabili, de electio. Quod verò ꝙ eccleſia dicatur vacare per mortẽ cõmendatarij tunc nõ diceretur habere canonicũ titulum quia in hoc differt eccleſia cõmendata ab eccleſia titulata. & hoc verum in puncto iuris, licèt de ſtylo curiæ
4 Romanæ ſeruetur contrariũ: † quia Papa cõfert beneficia perpetuò commendata tãquam vacãtia per mortẽ cõmendatariorũ, vel per renuntiationem: quia cõmenda perpetua eſt ad inſtar veri tituli. de quo etiã per Franciſcũ de Areti. in d. c. ſi conſtiterit. & pro hoc facit clemẽtina regulares. de ſupplen. neglig. prælato. vbi beneficia obedientiariorũ qui poſſũt reuocari per ſuperiorem, dicuntur vacare per mortẽ. Et ſic iſto caſu
5 poteſtas † conferẽdi per mortẽ cõmendatarij rediret ad ordinariũ, quando moreretur extra curiam. & ita tenet gl. in prima tab. ſanctioñ. in tit. de electi. e. ij. ſuper verb. cauſa. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ ex quo Papa appoſuit manum: non poteſt ordinarius ſe intromittere. argumento. c. vt noſtrum. de appella. e. ſi tempore. de electio. libr. vj. iuxt. not. per Archi. in e. is cui. de electio. lib. vj. quia talis reſeruatio p pragmaticã ſanctionẽ eſt reprobata, niſi ſit in corpore iuris clauſa. Nec obſtat etiã ſi dicatur, ꝙ talia beneficia cõmendata non præiudicãt iuri ordinariorũ, ex quo va-
6 cant in curia. Quia ad iſtud reſpondetur, † ꝙ de iure communi non vacant in curia, prout ſuprà dictum fuit.

ARGVMENTVM.

Beneficia commendata commendatarijs in domino obdormientibus in curia vel renuntiatione dormitionem præcedente apud ſedem apoſtolicam vacare dicuntur.

SVMMARIVM.

1 *C. ij. c. præſenti. & c. ſtatutum. de præbend. libr. vj. de quibus beneficijs loquantur.*
2 *Beneficia per electi nondum confirmati mortem an in curia vacare dicantur.*
3 *Commendæ & reſeruationes quæ in iuris corpore non ſunt clauſæ, per pragmaticam ſanctionẽ ſunt ſublatæ.*
4 *Cauſa magna & euidens quæ dicatur.*

Quæſtio. CCCC.

QVAERITVR quando commendatarij moriuntur in curia Romana, vel ibi renunciatur beneficijs an dicantur vacare apud ſedem apoſtolicam ſeu in curia romana. Dubiũ facit:
1 quia † c. ſecundum. c. præſenti. & c. ſtatutum. de præbend. lib. vj. loquuntur de beneficijs apud ſedem apoſtolicam vacantibus quãdo contingit ipſos ibi mori vel in locis vicinis: & ſic quando tenebatur in titulũ, & non in cõmendam, prout videtur tenere Troillus in d. tracta. cõmendæ. pro quo facit gl. in cle. j. vt lit. pẽden. ſuper verb. col-
2 lata. vbi diſputat † de electo nondũ confirmato, qui moritur in curia: quia non vacat in curia, ex quo nondum eſt conſequtũ plenum ius in re ante cõfirmationem. iuxt. not. in c. quãto. lxiij. diſtin. licèt ſecundũ Troillum de ſtylo curiæ Romanæ vacent in curia, & Papa conferat. Nec refert ſi moriantur in curia, vt dicãtur vacare apud ſedem, vel per renunciationẽ quãdo renunciatur in manibus Papæ: iuxt. not. in c. ſuſceptũ. de reſcrip. lib. vj. & per not. per Felinum. in c. accedẽs. de accuſa. & per Lappum allegatio. dxcvj. licèt
3 per pragmaticã ſanctionem † iſtæ cõmendæ & reſeruationes videntur ſublatæ, niſi ſint in corpore iuris clauſæ: vt in pragmatica ſanctione. in tit. de reſeruationibus. c. j. niſi in terris Romanæ eccleſiæ mediatè vel immediatè ſubiectis: vel niſi ex magna rationabili & euidẽti cauſa in litteris apoſtolicis nominatim exprimẽda in pragmatica ſanctioñ. in tit. de elect. c. j. & c. ij. nec præſumitur cauſa iuſta niſi exprimatur: vt ibi habetur per gl. in c. j. Et licèt in dicta reſeruatione gratiæ expectatiuæ dicti dñi Epiſcopi Vapinci exprimatur cauſa propter pacificationem differentiæ inter dictum Epiſcopum & dõm Theobaldum de turre. & pro ſupprimendo onere

peſſionis

penſionis ibi impoſitæ, & vt congruẽtius poſſit
tenere idẽ Epiſcopus ſuum ſtatum:tamen dicta
cauſa ceſſat propter obitum dicti domini Theo
baldi de turre, licèt aliqui velint prætendere ꝙ
1 iſta non dicatur magna nec euidens cauſa, † ex
quo non agitur de bono publico,patriæ vel prin
cipis,nec de qualitate perſonarum Cardinalium
aut filiorum Regum.iuxt.not.per Innoc.& Pa-
nor.in c.cùm ad monaſterium.de ſtat.monacho.
& in extrauaganti execrabilis.

ARGVMENTVM.

Reſeruatio ſeu gratia expectatiua an pragma
ticæ ſanctionis decreto aduerſetur,

SVMMARIVM.

1 *Beneficia commendata quibus in manibus Papæ renũ-
tiatum eſt, eo modo quo prius vacabant, vacare di-
cuntur.*
2 *Priuilegium clauſum in corpore iuris difficiliùs tollitur
quàm quoduis aliud.*

Quæſtio CCCCI.

QVAERITVR an dicta reſeruatio ſeu
gratia expectatiua dicti domini Epiſco-
pi Vapincenſ. dicatur contrariari pragmaticæ
ſanctioni.Et an dictus prioratus Penopollis ca-
dat ſub iſta reſeruatione.Dubium facit: quia in
dicta reſeruatione apoſtolica ibi: præter quàm
excipiuntur beneficia apud ſedem apoſtolicam
1 vacantia.Et ita † dicta beneficia commendata ſi
fuerit renunciatum in manibus Papæ dicuntur
vacare eo modo quo priùs vacabant, & ſic cen-
ſentur vacare apud ſedem.c.ij.& c. præſenti. de
præbend lib.vj.Et per Fel.in d.c.accedens.de ac-
cuſatio.Et ideò alterũ duorũ, aut dicta reſerua-
tio dicitur clauſa in corpore iuris, & quòd per-
mittatur ſecundũ pragmaticam ſanctionẽ,prout
ſupradictũ fuit.pro quo facit, quod habetur in
authentic. qua in prouincia.C. vbi de crimin.
agi oporteat.& per Bar.in extrauaganti ad repri
2 mandam,ſuper verb.non obſtantibus. Quia † dif
ficiliùs tollitur priuilegium clauſum in corpore
iuris, quã aliud priuilegium: vt ibi habetur. Et
iſto caſu dictus prioratus de Penopollis cadit
ſub dicta reſeruatione & gratiæ expectatiuæ
dicti domini Epiſcopi Vapineenſis:aut dicta re-
ſeruatio non eſt clauſa in corpore iuris, ſed eſt
ſpecialis vel generalis ad vtilitatem dicti domini
Epiſcopi Vapicenſ. Et iſto caſu eſt ſublata per
dictã pragmaticam ſanctionem: vt in pragmati.
ſanction. in tit.de reſeruationibus c.j.

ARGVMENT.

Recredentiarius qui nullos fructus percepit,
ſed his in cuius fauorem renuntiauit,ad fructuũ
reſtitutionem tenetur,maximè quando nomina-
tus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Renuntians qui de facto poſſeſſionem tenet, ad fructuũ
reſtitutionem tenetur.*
2 *Poſſeſſio iuris licèt per beneficij renuntiationem amitta
tur, non tamen facti poſſeſſio.*

Quæſtio CCCCII.

QVAERITVR quia in dicto proceſſu prio
ratus Penopollis fuit prima vice leuatum ſe-
queſtrum ad vtilitatẽ dicti domini Epiſcopi, &
ſibi tradita recredentia, donec aliter fuerit ordi-
natum per curiam, & deinde ſucceſſu temporis,
quia apparuerit curiæ quòd tempore dictæ or-
dinationis dictus dominus Epiſcopus reſignaue
rat, & fuerat admiſſa eius renunciatio in curia
Romana ad vtilitatem dicti domini Ioannis Var
ciæ: qui deinde renunciauit ad vtilitatem dicti
domini Poytini, & ſic, quia curia fuit circun-
uenta fuit ordinatum, iterum dictum benefi-
cium ſequeſtrari. Et quòd dictus dominus Epi-
ſcopus in manibus ſequeſtri habeat reſtituere
fructus perceptos. Sed exaduerſo opponitur
pro parte dicti domini Epiſcopi Vapineẽ. quòd
ipſe non tenuit beneficium à tempore renuncia-
tionis:ſed quòd dictus Peytini percepit fructus,
& ſic quòd debeat ſuperſedi ab executione con-
tra dictum dominum Epiſcopum Vapineen.no-
minando percipientem fructus:iuxta no.per do.
de Rota in nouis in tit.de renuntiatione deciſ. j.
incipien.licèt reus.Et iſto caſu debet agi de no-
uo contra tertium poſſeſſorem. iuxt. not.in cap.
cum ſut.de re iudic. licèt ſecundum Rotam vbi
1 ſuprà † quando renuncians tenuiſſet poſſeſſionẽ
de facto, teneretur ad reſtitutionem fructuum.
2 Quia † licèt per renunciationem beneficij perdat
poſſeſſionem iuris,non tamen perdit poſſeſſio-
nem facti:adeò quòd ſi expelleretur, daretur ſibi
remedium reintegrandæ.iuxta not. per Innocen.
in c.ſuper hoc.de renunciatione. Veruntamen in
caſu iſto ex quo talis ſententia tranſiuit in rem
iudicatam:Et quòd de tempore dictæ ordinatio-
nis dictus Peytini ſciuit cauſam agitari. Et ꝙ
habuit cauſam à dicto domino Epiſcopo: Ideò
ſibi præiudicat talis ſententia. c. quamuis. cum
ibi not.& per gloſ.in c. cùm ſuper.de re iudic.c.
quia.de iudic.& c.ſignificauit.de reſcript. Et fa-
ciunt not.in l.ſæpe. ff.de re iudic. & quod habe-
tur in c.ſi clericus.de præbend.lib.vj. ſecundum
Rotam in nouis.in tit.de re iudic. deciſ.penulti-
ma.& ſi.aliàs cccclxxx.lxxxj.& lxxxiij.aliàs red-
deretur iudicium curiæ illuſorium, quod non
eſt credendum.l.ſi prætor.in prin ff.de iudi. & li
cèt Rota in d.ti de re iudi.deciſ.v.tenuerit, quòd
quando quis eſt condemnatus in fructibus, ꝙ
executor abſque alia taxatione poteſt monere
condemnatum ad ſoluendum victori dictos fru-
ctus infrà certum terminum, quòd tunc condẽ-
natus infrà terminum poteſt venire & allegare
ſe illos non percepiſſe,vel ſe illos conuertiſſe in
vtilitatem beneficij & ſimilia: tamen ibi non
cõcluditur, quòd propter hoc condemnatus eui
tet iudicium.Et maximè cùm per acta appareat,
quòd dictus dominus Epiſcopus Vapineen.ſem-
per tenuerit.

ARGVMENTVM.

De plurium beneficiorum acceptatione.

SVMMARIVM.

1 *Variationi in beneficialibus nullus locus relinquitur.*
2 *Acceptatio procuratorum qui mandati formam exceſ-
ſerunt,nulla eſt.*

Quæſtio CCCCIII.

QVAERITVR quia fuit oppoſitũ ꝙ reſerua
tio gratiæ expectatiuæ dñi Epiſ. Vapin.fuit
& eſt cõſũpta.Et ꝙ ipſo facto expirauit propter

pluralitate acceptationum beneficiorum, quòd acceptauerit per ſe & eius procuratores vltra ſummam octingētorum ducatorum de camera: iuxta not. per gloſ. & docto. in c. ij. de reſcrip. ti-
1 tu. vj. † quia non eſt locus variatiōi in beneficialibus. c. is qui duas. de electio. lib. vj. clementina prima de renuntiatione. licèt ex aduerſo pro parte dicti domini Epiſcopi fuerit replicatū, quòd dicti eius procuratores excesſerūt formam mādati: & ſic acceptatio non tenet ipſo iure.

ARGVMENT.

Acceptatio beneficij, in loco beneficij publicari debet.

SVMMARIVM.

1 *Delicta paria mutua compenſatione tolluntur.*

Quæſtio CCCCIIII.

QVAERITVR quia etiā fuit oppoſitū aduerſus acceptationē dicti prioratus pena poll. factam ex parte domini Epiſcopi Vapinci, quòd non fuit facta publicatio in loco beneficij iuxta clementi. j. de conceſ. præben. Et in clemē. cauſam. de electi. Et in regula cancellariæ. xxxv. Et pariter fuit oppoſitum de priuatione beneficij ipſo iure hinc inde ex titulo de annatis capi. §. in pragmatic. ſanct. quòd dicti peytini & malli ni ſoluant & ſe obligent pro annata in curia Romana prætextu impetrationis beneficij. Sed
1 quia concernit vtrūque: ideò † paria delicta mutuā cōpenſione tolluntur. c. penul. & de adulte. l. cùm nullū. ff. ſolut. matrimo.

ARGVMENTVM.

Modus pronuntiandi in interdicto vti poſsidetis quando partium iura dubia ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Duo eandem rem qualitatis ſpeciei eiuſdem poſſeſſionis reſpectu inſolidum poſsidere non poſſunt.*
2 *Via facti compeſcenda eſt.*
3 *Quæſtio iuris an & quando ſorte dirimi poſſit & numero. 6.*
4 *Iudex à iudicando abſtinere tenetur: & ſequeſtro locū dare debet, ne partes ad arma & rixas deueniant.*
5 *Diuiſioni in beneficialibus locus non eſt.*
7 *In interdicto vti poſsidetis qui actoris vel rei partes ſuſtineat, an & quādo ſorte dirimi poſsit.*
8 *Sequeſtro locus non eſt, cùm de alterius poſſeſſione conſtat.*
9 *Sequeſtrum in beneficialibus facile permittitur.*

Quæſtio CCCCV.

QVAERITVR quando in interdicto vti poſsidetis iura partium ſunt dubia de modo pronūciandi: & an erit locus ſequeſtro, an verò debeat pronunciari vti poſsidetis ita poſsideatis. l. j. C. vti poſsid. Et præſertim reſpectu diuerſæ ſpeciei poſſeſſionum vt in proprietario & vſufructuario. l. ſi duo. in princip. ff. vti poſsid.
1 † quia alias duo in ſolidum poſsidere nō poſſūt reſpectu qualitatis ſpeciei eiuſdem poſſeſsionis. l. poſsideri. §. econtrario. ff. de acquirenda poſſeſ. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculū. ff. commoda. nec iſto caſu eſſet pronuntiandum vti poſsideatis ita poſsidetis, ne paretur via bello, ne detur oc caſio rixæ. l. æquiſsimum. ff. de vſufruct. l. nō ex
2 ſingulis. ff. de regu. iur. quia † iudex debet compeſcere talem viam facti: ſecundum gloſſ. ibi. Et not. per Alberic. in l. non ſolum. C. de commerc. & mercat. vnde ſecundum glo. in d. l. j. C. vti poſſid. quando eſt dubium hinc inde debet dirimi ſorte. ſecundum vnam opinionem l. in tribus. ff. de iudic. Sed ſecundum gloſſ. talis quæſtio nō
3 debet dirimi ſorte: † licèt quæſtio iuris poſsit dirimi ſorte. l. ſi. C. communi. de lega. Et idem videtur tenere glo. in d. c. licèt. de probatio. Si verò alter litigantium probaret de antiquiori poſſeſſione vel de titulo cæteris paribus debet obtinere. dict. cap. licèt. vel quando alter primò prouocaſſet ad iudicium. l. in tribus. & l. ſequenti. ff. de iudi. ſecundum Cinum. in d. l. j. C. vti poſsid. in x. quæſt. vel etiam quando altera partium probaſſet per plures teſtes. ſecundum Bartol. ibi. vel ſe-
4 cundum Bart. † Iudex debet abſtinere à iudicando: & debet ſequeſtrare poſſeſsionem, ne partes veniant ad arma & rixas. licèt ipſe Barto. conſueuerit dicere quòd iudex debet pronunciare vtrunque eſſe poſſeſſorem pro parte dimidia pro indiuiſo: Quia partes faciunt ſibi concur-
5 curſum. Et hoc verum in re prophana. † Cùm in beneficialibus non habeat locum diuiſio ſeu ſectio. c. maior. de præbend. licèt idem Bartol. in d. l. ſi duo. in princip. ff. vti poſſide. teneat quòd quando vtraque pars oſtendit titulum æqualem: & pariter probationes ſuper poſſeſſorio ſunt æquales; iudex poterit ſequeſtrare, ne partes veniant ad arma. Et iſto caſu vterque viciſsim poterit intentare petitorium de quo ibi latiùs per ipſum, & per Panor. in d. c. licèt. & Ioā. Fab. in §. retinēdæ. inſti. de interdictis. in quinta quæſt. principali. licèt ſecundum Hoſtien. in d.
6 c. licèt. † quando eſt dubium debet dirimi ſorte: & quòd conſuetudine comprobatur, & hoc quando partes conſentiunt, aliàs vbi diſſentirent vel altera partium non debet dirimi iudicio
7 ſortis. Veruntamen quantum ad hoc vt † quis ſuſtineat in petitorio partem actoris vel rei debet ſorte dirimi: licèt ſecundum Bald. nunquā debuit dirimi ſorte, niſi in caſibus à iure expreſſis. ſecūdum Felinum. in dict. cap. licèt. Nec ob-
8 ſtat præmiſsis ſi dicatur, quòd † quando conſtat de poſſeſsione alterius, iudex non debet procedere ad ſequeſtrum, etiam ſi emineat timor armorum: ſed debet inhiberi alteri parti. ſecundum Innocen. in c. in prima. de probationib. & Bald. in l. quidam æſtimauerunt. ff. ſi cert. petat. & in l. j. C. de prohib. ſequeſtra. pecu. & in l. ſi diſceptetur. ff. vbi pupil. educa. debe. quia illud verum, vbi appareret de poſſeſsione alterius partis: aliàs ſecus. Non obſtat ſi dicatur quod de qua re cognouerit prætor, de illa iudicare debet. l. de qua re. ff. de iudic. nec debet euitare onus iudicandi cauſa odij vel amicitiæ. l. eum quem temerè. ff. de iudic. & in authen. de iudic. §. j. colla. ſexta. faciunt not. per gloſſ. & doctor. in capitu. intimaſti. de appellationib. & in l. jj. C. de legi. Quia hic non agitur de relatione fienda ſuperiorij. Et præmiſſa faciunt pro ordinatione lata prioratus Pentepoliis, vt ſequeſtrum

remaneat propter diuerſitatem titulorum partium, ex quo iura partium redduntur dubia
9 remittendo partes ſuper petitorio.† Quia in beneficialibus facilius permittitur ſequeſtrū, ne detur vitioſus ingreſſus. c. cum qui. de eo qui mitti. in poſſeſſ. libr. vj. ſecundum Archidiaco. in cap. quia res. xj. quæſt. j. facit cle. j. de ſequeſtra. poſſeſſ. & fruct. Et quod not. per Panor. in c. examinata. de iudic.

ARGVMENTVM.

Proprietatis exceptio in interdicto recuperandæ obiecta an & quando obſtet, adeò vt articuli ſuper petitorio recipiantur.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus ante omnia reſtituendus eſt.*
2 *Poſſeſſorium & petitorium nihil commune habent.*

Quæſtio CCCCVI.

QVAERITVR an in interdicto reintegrandæ alicuius caſtri habeat obſtare exceptio proprietatis: Et an debeant admitti articuli concernentes petitorium. Et videretur dicendum
1 quòd non.† quia ſpoliatus ante omnia eſt reſtituendus. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad leg. Iulia.
2 de vi publi. c. in literis. de reſti. ſpolia. † quia petitorium & poſſeſſorium nihil habent commune. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. poſſeſſ. Et hoc videtur tenere glo. in l. fi. C. qui legiti. perſon. in iudicio. Et in l. ſi de vi. ff. de iudi. & per Spec. in titu. de teſte. §. nunc videndum. verſicu. ſed pone. Et hoc verum regulariter. fallit in caſu iſto quando agitur de recuperatione caſtri, vbi eſſet difficilis recuperatio: quia tunc admitteretur exceptio proprietatis, argumento c. literas. de reſti. ſpolia. ſecundum Paul. de Caſtr. in l. ij. in fine. C. de edict. diui Adria. tollen. & Alexand. de Imol. in dict. l. naturaliter. §. nihil commune. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa commiſſa per Regem Ducem Mediolani quorundam nobilium de Aſcreto, cōtra dominum Ioannem de Spinollia Iauuenſem prætextu caſtri & territorij Sarauallis: quia dicti de Arſcreto intentauerunt interdictum vnde vi, ſe dicendo ſpoliatos per dictum dominum Ioannem de Spinolla. Sed ex aduerſo dictus de Spinolla opponit de iure proprietatis, volendo prætendere quòd dictum caſtrum fuerit prædeceſſorum ſuorum. Et quòd habuit remiſsionē à quōdam Nicolao Spinollæ commoráte in loco fagotæ Regni Chippri. Et pariter vult opponere de quodam ſpolio dudū facto de tempore Ducis Mariæ ad inſtantiam nobilis Blayni de Arſelleto capitanei, qui (vt prætenditur) in portu Gayetæ cœpit tres Reges priſonerios: videlicèt Regem Alphonſum, Regem Aragonum, Regem Nauarræ, & magiſtrum magnum de ſainct Fiacre. Et ipſos remiſit in manibus dicti Ducis Mediolani propter eius inſignæ ſeruitium dicti Ducis Mediolani infeudauit dictum caſtrum dicto domino Blayſio de Arſelleto, & talis donatio dicitur remunciatoria, propter inſigne ſeruitium de Arſelleto facit l. ſi pater. cum ibi nota. ff. de donationib.

ARGVMENTVM.

In interdicto vnde vi vltima violentia incontinenti facta attenditur.

SVMMARIVM.

1 *Mora vltima primam purgat.*
2 *Iudicis arbitrio ſtandum eſt quando incontinenti vel ex interuallo aliquid factum dicatur.*
3 *Poſſeſſio obliuione ſeu decennio perditur.*

Quæſtio CCCCVII.

QVAERIVR an in interdicto vnde vi vltima violentia debeat attendi: & an tollat primam, quando eſt facta ex interuallo. Et in effectu vbi fieret incontinenti eſſet permiſſa. l. iij. §. cum inter. & l. qui poſſeſsionem. ff. de vi & vi arma. Secus ſi ex interuallo: quia tunc vltima violentia tollit primā. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad leg. Iulli. de vi publi. Et ibi per gloſſ. & Bartol.
1 Sicuti dicitur de mora, † quòd vltima attenditur & purgat primam. l. illud. ff. de priuileg. & commod. rei vendi. l. ſi ſemel. ff. ſolut. matri. faciunt not. per gloſſ. & doctor. in l. j. C. vnde vi. Nec obſtat ſi diceretur quòd quando quis non habet opportunitatem recuperandi incontinenti caſtrum inuaſum, quòd tunc licitum eſt conueni-
a re parentes & amicos, & a ex interuallo recuperare eius poſſeſsionem. ſecundum gloſſ. & Bar. in d. l. iij. §. cum igitur. ff. de vi & vi arma. Quia
2 ad iſtud reſpondetur, quòd in caſu iſto.† An dicatur fieri incontinenti vel ex interuallo in hoc ſtatur arbitrio iudicis. ſecundum gloſſ. & doct. in dict. §. cum igitur. & in dict. l. j. C. vnde vi. Sed in caſu iſto non debet verſari arbitrium iudicis in hoc: quia à tempore quo fuit facta infeudatio dicti caſtri Sarranelli per Ducem Philippum Maria Ducem Mediolani prædeceſſorem dictorum de Arſelleto ſunt bene lapſi xl. anni:
3 †Et ſic per obliuionem ſeu decennium perditur poſſeſsio. iuxta not. in l. peregrè. §. quibus. ff. de acquirend. poſſeſſ.

a Ex interuallo. Vide gloſſ. in l. j. §. qui vi à me. ff. de vi & vi arma, quando violentus dicitur ab interuallo ſiue à domino ſiue ab alio reintegratur, nec obſtat l. dolo facis. ff. de except. dol. quia non habet locum in poſſeſſorio reintegrandæ, ſecundum gloſſ. ibi. & in l. ſi de vi. ff. de iudi. ſecus in fure cui non actio ſi ſibi ſubripiatur l. Itaque. ff. de fur. ne ex improbitate ſua conſequatur commodum.

ARGVMENTVM.

Confirmatio facta per tyrannum non tenet.

Quæſtio CCCCVIII.

QVAERITVR quia dictus dominus Ioannes De ſpinella vt fertur, obtinuit confirmationem dicti Caſtri Sarrauallis à domino Ludouico Sphorſia pro tunc occupante Ducatū Mediolani tanquàm tyranno: an talis confirmatio habeat purgare vitium violentiæ: Et an habeat præiudicare dictis de Arſereto. Et dicendum eſt quod non. l. authoritate. Et ibi per Salic. C. vnde vi. & per Bald. in cap. j. de natura feudi.

ARGVMENTVM.

Præſcriptionem annalem in interdicto vnde vi locum habere regulare eſt.

Quæſtio CCCCIX.

QVAERITVR an præſcribatur In interdicto vnde vi. Et dicendum eſt quòd ſic per annum regulariter. l. vi expulſos. C. vnde vi. Et hoc niſi de eo quod peruenit ad violentum poſſeſſorẽ: quia tũc datur perpetuò. ſecũdum gl. ibi.

ARGVMENT.

Exceptio reſeruationis ſolutionis aut exhibitionis librorum in ſententia fieri poteſt. Item & ſententiã ſub conditione facta valet.

SVMMARIVM.

1 *Actus legitimi neque diem neque conditionẽ recipiunt.*
2 *Sententia ſub conditione intrinſeca ferri poteſt.*
3 *Exceptio in ſententia reſeruari poteſt.*

Quæſtio CCCCX.

QVAERITVR an in ſententia poſsit fieri reſeruatio exceptionis ſolutionis aut exhibitionis librorum rationum: vel an poſsit fieri ſub conditione. Dubium facit: quia actus legiti
1 mi non recipiunt diem neque conditionem† . l. actus legitimi. ff. de regu. iur. Et pariter ſentẽtia debet ferri pure, & debet eſſe certa. §. Curare. in ſti. de actio. Nec debet ferri ſub cõditione. l. j. §. biduum. ff. de tempori. appellatio. Sed in contrarium facit l. terminato. cum ibi not. C. de fructi. & litiũ expẽſis, & quod not. per gloſ. in l. Labeo. verſ. quod ſi purè. ff. fami. hercis. in l. à diuo pio. §. in venditione. verſic. quòd ſi nulla. ff. de re iudi. & in l. eum iudex. ff. de ſenten. & interlo. omnium iudi. faciunt not. per Bart. & Alex. de Imo.
2 in l. iudex. ff. de re iudi. † Nam ſententia bene poteſt ferri ſub conditione intrinſeca: ſecus in extrinſeca. vt not. per gloſ. & docto. in d. §. biduũ. & in d. §. in vẽditione. & in d. l. cum iudex. Et pa
3 riter iudex † ex cauſa poteſt reſeruare exceptionem: ſecundum Bald. in l. per literas. C. ſenten. reſcind. non poſſ. Et præmiſſa faciunt pro quadam cauſa dudum definita in curia parlamenti ad inſtantiam nobilis Bernardi mercerij cõtra dominum Iacobum de Hoſtaduno fideiuſſorem Iacobi de villarum de ſumma. ccccc. ducatorum auri deductis. cc. florenis monetæ cum expenſis. Promiſſo quòd quotiens apparuerit per libros rationum exhiberi petitos aut alias de quictantijs ſeu ſolutionibus, quòd debeant deduci & allocari.

ARGVMENTVM.

Creditor cui datus eſt fideiuſſor ſub conditione, ſi principalis in ſolutione deficeret, cõtra fideiuſſorem nõ diſcuſſo principali agere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Actio ex obligatione conditionali non, niſi purificata cõditione, naſcitur.*

Quæſtio CCCCXI.

QVAERITVR quia in inſtrumento cautionis ſeu fideiuſsiõis dictus dominus Iacobus de Hoſteduno fideiuſsit erga dictũ Bernar. mercerij pro dicto Iacobo de villarum, ſi dictus debitor principalis deficiet in toto vel in parte an cõpetierit di. d. Bernardo mercerij ante diſcuſſionem principalis. Et videtur dicendum quòd non competierit actio ante diſcuſsionem principalis: quia dicta obligatio fuit conditiona-
1 lis † & pendente conditione non naſcitur actio. l. cedere diem. ff. de verbor. ſignificatio. Et talis conditio venit ex natura contractus. Et ideò nõ debet agi ante conditionis euentum, etiam ſi fuerit renunciatum in inſtrumento iuri de prius conueniendo principalem, quàm fideiuſſorem. ſecundum Bart. in l. 1. C. de conuenien. fiſc. debito. libr. xj. & per Alexand. de Imol. in l. final. ff. ſi certum petatur. Et ex quo talis exceptio reſultat ex natura contractus, & ex lectura eiuſdem inſtrumenti: debet admitti non obſtante ſtatuto compulſoriarum. iux. not. per Bald. in l. ex prædijs. C. de euictio. licèt domi. Guido Pap. in tractatu compulſoriarũ quæſt. xix. aliter videatur ſentire. Veruntamen ex quo in prima inſtantia difinita ad vtilitatem dicti Mercerij non reperitur fuiſſe oppoſitum, tenet iudicium ſeu ſententia lata etiam non facta diſcuſsione. ſecundum Bartol. & Alexand. de Imol. in dict. l. fin. ff. ſi certum peta. l. cum eorum. vbi caſus C. de ſenten. & interlo. omnium iudic. Pro quo facit gloſſ. In l. ſi dictum. ff. de euictio.

ARGVMENTVM.

Ingreſsi domum armata manu quibus pœnis ſubiaceant.

SVMMARIVN.

1 *Crimine læſæ maieſtatis irretiũtur qui armatos homines in vrbe congregant.*
2 *Homicidij pœna tenetur, qui aliquem animo occidendi percuſſerit.*
3 *Agentes & conſentientes pari pœna plectandi ſunt.*
4 *Conſenſus in delictis quadruplex dicitur.*
5 *Delinquentibus qui mutuo pecuniam dant aut alimenta miniſtrant, an de auxilio teneantur. & nu. 9.*
6 *Quid de literarum latore?*
7 *Dicta ex hominum p... ſonis penſantur.*
8 *Minans torturæ ſubijci poteſt.*

Quæſtio CCCCXII.

QVAERITVR de pœna inuaſionis domus alicuius nobilis: Et an ex ſola ſcientia quis teneatur in delictis ratione tractatus & portitoris literarum. Et iſta quæſtio accidit de hoc præſenti anno milleſimo cccccij. de menſe Martij, & de tempore quadrageſimæ: quia quidem malefactores de nocte quadam die ſabbati inuaſerunt domum fortem de grangia nobilis Claudij Iſerandi & nobilis Floriæ Alamandæ eius vxoris, mandamenti belliuiſus in Romanis. Et intrauerunt ianuis clauſis per quaſdam feneſtras cum enſibus euaginatis, putando inuenire dictũ Iſerandi: licèt ibidem non eſſet pro tunc. Et tandem vulnerauerunt Claudium de baſto lathomum in iarreto tibiæ ſiniſtræ de ſubtus iuncturam, vbi eſt locus lætalis ſecundum relationem ſirurgi. Et pariter percuſſerunt nutricem, quæ lactabat vnã puellã infantẽ de plato enſis in altera mammarũ, adeo quòd cecidit in terram, & fuit magnus clamor in tantum, quòd dicta nobilis

nobilis Floria, quæ erat grauida de ſeptem men-
ſibus prè nimio timore per territa ad euadẽdum
ne percuteretur aufugit, & ſaltauit per vnum ex
muris dictæ domus altum de duabus theiſijs. Et
dicti innaſores ſibi poſuerunt enſem nudum in
aliqua parte ſui corporis: ita quòd fuit illo veſ-
pere & die ſequenti in magno periculo ſe affol-
landi de partu, niſi fuiſſet certa penula ad hoc ne
ceſſaria, quæ recepit pro præſeruatione partus.
Et tandem dicti malefactores aufugerunt de no
cte tranſeundo per certos portus Iſaræ. Super
quo fuerunt ſumptæ Informationes ad denun-
ciationem dicti domini Iſerandi: tam per Vice-
bailliuum curiæ ſancti Marcellini, quàm etiam
per expoſt facto per alterum ex dominis curiæ
parlamenti Delphi. Grationop. ex commiſsione
ſibi facta: qui acceſsit ad loca opportuna: & ſum
pſit pleniores informationes, per quas in effectu
apparuit, quòd origo iſtius delicti fuit: quia no
bilis Iacobus de Area dominus de Gregini, fra-
ter dñæ Margaritæ de Area Abbatiſſæ monaſte
rij ſancti Iuſti, venerat viſitatum dictam eius ſo
rorem ante initium quadrageſimæ. Et inter ſuos
ſeruitores habebat quendam Petrum Archeriũ
deferentem magnam barbam: qui quadam die
iuit venatum cum quadam ſua baliſta: & percuſ-
ſit de vno tractu quandam bichiam. Et deinde il-
lam proſecutus eſt cum Iordano altero famulo,
dictæ dominæ Abbatiſſæ in foreſta domini no-
ſtri Delphini, vocata de clays dicti mandamen-
ti belliuiſus. In qua foreſta dictus Iſerandi fore-
ſtarius reperit dictum Archeriũ cum eius baliſta
inueſtigantem dictam Bichiam: Et ipſum fecit
eius priſouerium: & adduxit in eius domo per
certos dies, licèt notificauerit dicto domino Vi-
cebailliuo ſancti Marcellini, durante quo tempo
re dicta domina Abbatiſſa reſcripſit quandam
literam miſsiuam dicto Vicebailliuo per nobilẽ
Claudium de Plaſtro filium nobilis Gulielmi
de Plaſtro villæ de Romanis ſuper liberatione
dicti Archerij. Et qui Claudius de Plaſtro debuit
proferre aliqua verba cominatoria contra dictũ
Iſerandi, quòd præualuiſſet ſibi accipere vnam
bichiam vel gruam quam dictum Archeriũ. Et pa
riter dictus nobilis Iacobus de Area habuit pro-
ferre certa verba cõminatoria, proferendo in ef-
fectu, quòd ſi dictus Archerius non ſe vendica-
ret de dicto Iſerandi, quòd eſſet homo nihili, &
faceret ipſum priuari ab officio Archerij faciũt
not. in ſimili per Bar. in l. ſi quis mihi bona. §. pa-
ter Seyo. ff. de acquiren. hæredi. Et conſequenter
poſt certum interuallum temporis dictus Arche
rius aſſociatus numero ſeptem equitum trãſiuit
dicta die ſabblati maleficij de mane villam de
Romanis: quorum alter locutus eſt dicto Clau-
dio de Plaſtro: qui dedit ſibi ad deiantandum in
domo patris: Et ſibi declarauit dictam interprey
ſiam, qualiter ibant ad ſe vindicandum de dicto
Iſerandi. Et quòd inde, intendebant ſibi dare tres
a aut quatuor bonas talbiatas, nec reuelauit di-
ctam interpræſiam tractatu dicti maleficij dicto
Iſerandi: & aliàs prout pleniùs continetur in di
ctis informationibus ſuper hoc ſumptis. Nunc
quæritur quid iuris. Et in effectu plura delicta
concurrunt & oriuntur ex eodem facto l. qui de
crimine. C. de accuſationib. Nam dicti delinquẽ-
tes cõmiſerunt vim publicam deferendo arma ꝯ
ſenſibilia: vti enſes arbaliſtas. §. item lex Iullia.
inſtit. de public. iudicijs. l. j. ff. ad leg. Iulli. de vi
1 publica. † Tum etiam inciderunt in aliquam ſpe-
ciem criminis lœſæ maieſtatis, congregando gen-
tem in armis, ſaltem quando fieret in vrbe. iuxta
not. per Bart. in l. j. ff. ad leg. Iulli. maieſta. Tum
2 etiam † dicti delinquentes, vt præſumendum eſt,
habuerunt animum occidendi dictum nobilem
Claudium Iſerandi: Et pariter dictum Antho-
nium de Boſco vulneratum attẽta qualitate
gladiorum & loci vulneris. c. ſignificaſti. le ij. de
homicidio. Et ſic tenentur pœna homicidij. l. j.
§. diuus Adria. ff. ad leg. Corneliam de ſiccar. l. is
qui cum telo. C. eod. titu. Tum etiam dictus no-
bilis Iacobus de Area tenetur ex mandato, prout
ſupradictum fuit. l. non ideò minùs. cum ibi no.
C. de accuſationi. Tum etiam dictus nobilis Clau
dius de Plaſtro tenetur, ex quo ſciuit delictum,
& non obuiauit. c. quanto. ſe ſenten. excommuni.
3 c. dilecto. de ſenten. excommu. lib. vj. † quia agen-
tes & conſentientes pari pœna puniuntur. c. j.
de offi. & poteſtate iudicis delegat. quia ſecundũ
4 glo. ibi † quadruplex dicitur conſenſus videlicèt
negligentiæ, conſilij, operationis & authoritatis
ſeu defenſionis. Et ſic dictus de Plaſtro fuit in
negligentia, ex quo non reuelauit dictam inter
preyſiam dicto Iſerandi. iuxta not. per Innoc. &
Panor. in c. petrus. de homicid. Quinimò cenſe-
5 tur præſtitiſſe auxilium, † ex quo retraxit alterũ
a ex dictis deliquẽtibus in domo patris dãdo ſibi a
bibere & ad iantandum illo die quo ibant ad per
petrandum dictum delictum: ſicuti de illo qui
accommodat domum, vel mutuat pecuniam
delinquentibus. iuxta not. per Bartol. in l. iij. ff.
ad leg. Iullia. de adulte. Et in l. is qui opem. & in
l. in furti. §. ope. ff. de furt. Et præſertim quia
6 dictus de Plaſtro † fuit portitor dictarum lite-
rarum, & protulit certa verba comminatoria fa-
ciunt nota per Barto. in l. j. §. incidit. ff. ad ſena.
conſul. turpill. & in l. j. in fine. ff. ad legem Iul-
lia. maieſta. Et per Bald. in l. j. §. ne autem. C. de
caducis tollend. quia quando inimicus defert
literas tractatus in delictis tenetur: & præſer-
tim quando ipſe ſcit interpreyſiam. Tum etiam
7 propter verba cõminatoria: † quia ex perſonis
hominum dicta penſatur l. j. C. ſi quis Imperato.
maledixerit. iuxta not. per Bal. & Ioan. de Imo. in
l. fi. ff. de hæredi. inſtituen. & per gloſſ. & Bartol.
& cæteros in l. metum. C. quod met. cauſ. Et per
Specul. in tit. de præſumption. §. j. verſiculo, ſed
pone. vbi tenet, quòd, licèt non conſueuerit mi-
8 nas deducere ad effectum: † tamen propter mi-
nas præcedentes poterit poni ad torturam, vel
quando præcedebant inimicitiæ.
a Bibere. Adde † quòd ſimpliciter dare potum
9 aut cibum malefactori non dicitur quis rece-
ptare. l. j. ff. de ſeruo corrupt. ſecus quando re-
trahit in domo aut cohabitat cum eo. l. j. & ij. ff.
de recept. ſecundum Bartol. in l. omnes. la ij. C.
de agricol. & cen. libr. xj. Bal. in cap. j. §. ſi cleri-
cus. de pac. tenend.

ARGVMENTVM.

Vicarius extra diœceſim inſtituendi præſentatum à patrono poteſtatem non habet.

SVMMARIVM.

1 *Actus voluntariæ iuriſdictionis etiam extra diœceſim exerceri poſſunt.*

2 *Electionis confirmatio extra territorium à vicario fieri non poteſt, nec inſtitutio præſentati per patronum.*

Quæſtio CCCCXIII.

QVAERITVR an vicarius Epiſcopi exiſtens extra diœceſim habeat poteſtatem inſtituendi præſentatum à patrono laico vel eccleſiaſtico. Et prima facie videretur dicendũ quòd
1 ſic:† quia eſt actus voluntariæ iuriſdictionis, qui poteſt explicari extra diœceſim. iuxt. not. per gl.
a & docto. in c. a Nouit. de offi. lega. Et quia vicarius ex poteſtate generali licèt non poſſit conferre beneficia. c. ſi. de offic. vicar. libr. vj. tamen bene poteſt inſtituere præſentatum à patrono. c. ex frequentibus. de inſtitutio. Sed præmiſſis nõ obſtantibus decidit in contrarium Bald. in l. iij. ff. de offi. proconſul. quia licèt Epiſcopus exiſtẽs extra diœceſim habeat poteſtatem inſtituendi: ſecus in eius vicario, cùm habeat alieno iure, & non habeat à Papa vel principe. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper proceſſu parœcialis eccleſiæ ſancti Laurentij montiſſuperioris ad inſtantiam domini Claudij Boneti: qui obtinuit dictam parœcialem eccleſiam per renunciationem domini Anthonij Bergerij in curia Romana, contra dominum Leonardum Sallaniardi qui fuit præſentatus per patronum eccleſiaſticum per obitum dicti domini Bergerij. Et inſtitutus per dominum Gulielmum Palmerij officialem Viennæ pro tunc exiſtentem extra dictam diœceſim Viennæ, & in ciuitate Lugduni. Et licèt dictus Sallanierdi per priùs obtinuerat
b ſententiam in curia b parlamenti ſuper poſſeſſorio dictæ parœcialis eccleſiæ: tamen dictus dominus Boneti non fuit vocatus: & ſic non habet ſibi præiudicare, cùm ſit res inter alios acta, maximè cùm non fuerit probatum, quòd ſciuerit cauſam agi. c. quamuis. de re indic. cum ibi not. Et licèt opponatur aduerſus dictũ Boneti, quòd non apparet de procuratorio dicti domini Bergerij reſignãtis nec de conſenſu præſtito ſuper expeditione bullarum ſaltem viuente dicto Bergerij, qui non vixit per xx. dies iuxta regulam cancellariæ xviij. tamen iſta non videntur obſtare, prout pleniùs fuit tactum in ſecundo volumine cauſarum mixtarum, in tractatu electioni. quæſt. ccxlvj.

a c. Nouit. Adde Panor. in d. c. nouit. de offic. lega.
2. quòd† extra territorium non poteſt fieri confirmatio electionis vel inſtitutio præſentati per patronum: cùm requirat cauſæ cognitionem. c. ſi. de elect. lib. vj. cum ibi not. per glo. vide per Gome. Petr. de Ancha. in c. ſi. de offi. vica lib. vj.
b Parlamenti. Adde quòd vt fertur aliàs fuit iudicatum in prioratu montiſiani & certis alijs cauſis eccleſiaſticis in parlamento: licèt obtineatur in poſſeſſorio inter aliquos nõ præiudicat tertio vide per do. de Ro. in nouis. deciſ. cccclxxx. & cccclxxxiij. & cxiiij.

ARGVMENT.

Religioſus ſtudens in vniuerſitate priuilegio ne alibi trahatur, gaudet.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio declinatoria fori ante litem conteſtatam opponi debet.*

2 *Cauſa præuenta per litiſconteſtationem alio loco præterquàm in eo quo recepta fuit, tractari non debet, etiã per priuilegium.*

3 *Religioſus non niſi cum ſui prælati & conuentus licentia ſcholas petere debet.*

4 *Canonicus ſimplex eccleſiæ cathedralis neque conſeruator neque ſubconſeruator eſſe poteſt.*

Quæſtio CCCCXIIII.

QVAERITVR quando religioſus vadit ad ſtudendum ad aliquam vniuerſitatem ſtudentium, & gaudeat priuilegio ne alibi trahatur ad iudicium extra muros vniuerſitatis, etiam pro cauſa beneficiali, ſi ſit præuenta coram ordinario beneficij. dubium facit propter auth. habita. C. ne filius pro pat. vbi ſcolari datur optio, vt conueniatur in ſtudio coram altero trium iudicum: videlicèt coram eius doctore aut poteſtate loci aut Epiſcopo etiam ſi alter iudex præuenerit in citando. iuxta l. ſi quis poſtea. & l. vbi cæptum. ff. de iud. & l. cùm quædam puella. ff de iuriſdictio. omnium iud. ſecundum Bald. in d. authen. habita. verſi. vltimo opponitur. Sed in contrarium videtur veritas in caſu iſto: quia per prius lis erat conteſtata, & ſic ceſſat priuilegium dict. authen.
1 habita. cùm † debuerit opponi ante litis conteſta. cùm ſit declinatoria fori. l. fin. C. de excep. ſecundum Bald. in dict. authen. habita. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper proceſſu ſupplicationis fiſci & domi. Petri pogeti cõtra dom. Petrum de Martello ordinis ſancti Benedicti prætextu officij camerariæ monaſterij Abbatiæ monachorũ Viennæ; quia dictus pogeti traxit in cauſam dictum de Martello coram officiali Viennẽ. ſuper petitorio dicti officij, & fuit lis conteſtata, & examinati teſtes. Et expoſt dictus de Martello religioſus acceſſit ad ſtudendum in vniuerſitate Valentiæ. & obtinuit certas literas inhibitorias à domino Ioãne de iunta canonico eccleſiæ cathedralis Valeñ. ſub conſeruatore priuilegiorum dictæ vniuerſitatis. ſuper quo dictus Pogeti ſecum iũcto procuratore fiſcali habuit recurſum in curia parlamẽti pro obſeruatione iuriſdictionis ordinariæ ſecundũ decretum pragmati. ſanctio. in tit. de cauſ. c. j. §. ſtatuit. licèt dictus de Martello alleget pro ſe dict. §. volẽdo prætendere quod cauſæ beneficiales debeant tractari in partibus coram illis iudicibus, quibus cõpetit de iure aut conſuetudine præſcripta, aut priuilegio. Sed ad
2 iſtud poteſt reſponderi, quòd ex quo † cauſa eſt præuenta ſaltem per litis conteſtationẽ nõ attenditur mutatio fori, etiam per priuilegium. c. propoſuiſti. de foro compet. dict. l. cùm quædã puella. præterea non cõſtat de dicto priuilegio, licet cõſtare deberet ſcripto. c. porro de priuil. ſecundum gloſ. in cap. j. de cen. libr. vj. nec pariter appareret de matricula ſtudentium, quòd ſit actu ſtudens. iuxta l. ſcriniarios. cum ibi not. C. de teſta. milit. & per Bart. in l. qui ſub prætextu. C. de ſacroſan.

eccle-

eccleſiæ.& in l.ſemper.§.quibuſdam collegijs.ff.
de iure immu.præterea dictus de Martello eſt re
ligioſus ſancti Benedicti,nec apparet de licentia
3 ſui prælati † & conuentus eũdi ad ſtudiũ:quod
tamẽ requiratur.c.vt periculoſa.ne cleri.vel mo
4 nachi lib.vj tũ etiam quia dictus de Ianta † ſim-
plex cannnicus eccleſiæ carhedralis non poteſt
eſſe conſeruator aut ſubconſeruator.c.fi.de offi.
deleg.lib.vj.licèt poſſet eſſe iudex delegatus apo
ſtolicus.c.ſtatutum.de reſcript.libr.vj.in prin-
cip.Ei maximè quia vbi apparuerit quòd dictus
de Martello ex poſt ſe fecerit ſtudentem præſu-
mitur in fraudem,iuxt.no.per Din.Bar.in l.j.ff.
de pœ.& Io.Andr.in c.j.de obliga.ad ratioci.

ARGVMENTVM.

Proficiſcentes ad nundinas Lugdunenſes aut
redeuntes an pro repreſalijs capi poſſunt?

SVMMARIVN.

1 *Nundinæ Lugdunenſes notabiles.*
2 *Lugdunum qui nundinum gratia proficiſcuntur neque eundo neque redeundo repreſaliarum cauſa capi debẽt.*
3 *Nundinas petentibus iter tutum eſſe debet.*
4 *Nundinarum Lugdunenſium conſeruatores qui ſint.*
5 *Exules nundinarum priuilegio non gaudent.*
6 *Nundinarum priuilegio non gaudent qui repreſalijs cauſam dederunt.*

Quæſtio CCCCXV.

QVAERITVR an eũtes ad nũdinas Lug-
dunenſes licitè poſsint capi pro repreſalijs
eundo vel redeundo per itinera durante tempo-
re nũdinarũ. Et videretur prima facie dicẽdum ꝙ
1 non debeant capi,† ex quo ſunt nũdinæ notabi-
les introductæ auctoritate legis.l.j.C.de nundi.
Et ibi tenent Bar.Bal.Sal.nã de ante geſto nõ po
teſt ibi conueniri tẽpore nũdinarũ.veruntamen
ſecundum Bart.in tractat.repreſal.in viij.q.vij.
quæſtionis principa.licèt nõ poſsint capi pro re
preſalijs in loco nundinarũ vel territoriorũ : ſe-
2 cus † per itinera quia iſtud nõ reperitur iure pro
hibitum.aliud eſt in ambaſſatore,qui debet eſſe
ſecurus tã in loco ad quẽ deſtinatur quã etiã per
itinera eundo & redeundo.l.fina.ff.de lega.ſecun
do Bartol.ibi,& in l.ij.§.legatis.poſt gloſ.ff.de
iudi.quia officium ambaſsiatorũ eſt neceſſariũ:
ſecus in eunte ad nundinas.Et idem tenet Iнã.de
Ligna.in tract.belli ca.cl.licèt in contrarium te-
neat Petr.de Anch.Io.cald.in c.j.de iura.lib.vj.
3 quia † euntes ad nundinas debent etiam eſſe ſecu
ri per itinera:ſecuti de ſcolari dicitur,qui non
neceſsitatur ire ad ſtudiũ. authent. habita.C.ne
fil.pro pa. Et præmiſſa faciũt ad quæſtionẽ pro
repreſalia conceſſa contra Amonenſes prætex
tu prioratus de Palude de mẽbris præpoſituræ
ſancti Pauli. quia dicta communitas Admonen.
deſtinauit nũcium etiam deferentem literas miſ-
ſorias pro parte conſulum ciuitatis Lugdun.cũ
duplo priuilegij dictarum nundinarum:in quo
fit etiam mentio de hac patria:& de hoc præſenti
anno domini milleſimo quingenteſimo ſecundo
de menſe Aprilis poſt paſca,vt fiat declaratio ꝙ
non arreſtentur per præſentem patriam Delphi
ni durante tempore nundinarum:cùm ſit de pa-
trijs ſubditis Regi domini noſtri Delphini:quia
patriæ cõfœderatæ deberẽt obſeruare:multo for
tiùs patriæ ſubditæ Regi.l. nõ debito. cum ibi
not.ff.de cap.& poſtlimi.reuer.Et præſertim ceſ
ſante fraude. Quinimò dicti Admonenſes veniẽ
do ad recurſum coram curia approbant autho-
ritatẽ huius curiæ.nã per tenorẽ dicti priuilegij
4 nũdinarũ Lugdunẽ.† ſunt cõſeruatores ſeneſcal-
lus Lugduni,& Bailliuus Matiſconenſis. Et ibi
mãdatur quod omnes accedẽtes ad dictas nun-
dinas eundo & redeũdo ſint ſecuri, nec poſsint
capi aut detineri pro marca,præſalia aut repræ-
ſalia:niſi talis captus eſſet cauſa laxationis repre
ſaliæ: exceptis tamẽ Anglicis antiquis inimicis.
Et aliàs prout ibi pleniùs continetur. facit quod
5 habetur per Bal.in d.l.j.C.de nundi.† vbi bãniti
non gaudeat priuilegio nundinarum. Et licèt
in dicto priuilegio nundinarum intituletur ſub
nomine Regis Franciæ ſimpliciter : tamen in
diſpoſitiua dicti priuilegij mandatur expreſsè
obſeruari per præſentem patriam Delphinalem.
Nec obſtat quòd in literis priuilegij dictarum
nundinarũ Lugdunẽ.non ſint literæ interinatio
nis ſeu nexæ huius ſuppremæ curiæ : quia iſtud
non debet impedire effectum dictarũ nũdinarũ
per præſentem patriã:licèt fuiſſet ſecuriùs quòd
interueniſſent,& ex quo conceditur immunitas
in eundo ad nũdinas,intelligitur etiã redeundo.
l.vlti.ff.de ſepul.vio.& per Bald.in d.l.j.C.de nũ
6 di.Et pro præmiſsis,ꝙ † illi qui ſunt cauſa repre
ſaliæ non gaudeant priuilegio nundinarũ facit,
ſicuti de illis qui dederunt occaſionẽ interdicti
eccleſiaſtici,qui non gaudent priuilegio audiẽ-
di diuina officia.c. quod non nullis. de priuileg.
c.fi.de ſenten.excommu.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Lapides plantati in terra etiam de antiquo nõ,
niſi gardas habeant, pro territoriorum limiti-
bus non habentur.

SVMMARIVM.

1 *Lapides plantati quãdo pro limitibus habendi ſint vel non, ruſticorum & antiquorum iudicio ſtandum eſt.*
2 *Limites territoriorum patentes eſſe debent.*

Quæſtio CCCCXVI.

QVAERITVR an in dubio lapides plan-
tati ſeu in terra aſſixi faciant limitẽ territo
riorũ,& præſertim quãdo ſunt de antiquo.Et pri
ma facie videretur dicendũ ꝙ ſic,ex quo nõ appa
ret de mutatione.l.in finalibus.ff. finiũ regũdo.
Sed in contrarium facit quando dicti limites nõ
habent gardas vulgariter dictas les garens: quia
dicti lapides,qui apparent ab extra,nihil operã-
tur,quãdo nõ habent gardas coopertas, quæ di-
1 uidũt † ſecundũ iudiciũ ruſticorũ, & antiquorũ,
quibus eſt ſtandũ in talibus.iux.no.in c.quia iu-
dicãte.de præſcriptio.Et præſertim quãdo agitur
2 de † limitibus territoriorũ & iuriſdictionũ, vbi de
bẽt eſſe limites patẽtes:vti riui,viæ publicæ,mõ-
tes,qui ſunt ſoliti diſtinguere & diuidere territo
ria.ſecundum Bal.in c.j.§.Si quis de manſo. ſi de
feud.controuerſ. fuerit.& in c.literis.de proba-
tio.facit c.patentibus.de priuilegijs.Et præmiſſa
faciũt pro cauſa fiſcali incohata ad inſtantiã Ste
phani Tronadi mãdamenti de lemps,cõtra domi
nũ de Sillanis prætextu capturæ certorũ anima-
liũ in nemore de bieurez, vbi deducitur quæ-

ſtio limitũ territoriorũ dicti ſancti Stephani de ſancto Ioez & territorij de Sillanis: quia per inſtrumẽtũ permutationis factæ per dominũ Ioannẽ Delphinum cũ prædeceſſoribus dicti domini de Sillanis limites dicti territorij de Sillanis ſe extendunt vſque ad Nemus de Biuerez, prout durant freytæ, ruptæ, exſarta: adeò ꝙ locus pilloni ſeu ploti duthonet erat vltra dictas freytas ſeu ruptas. Et ideò fuit ordinatũ eueſti: & debet attendi locus taliũ fraytarum ſeu rotarũ à tẽpore initij cõtractus. l. ſi filius. cum ibi not. Et per gl. & docto. in l. ſi vxorem. C. de conditio. incer.

ARGVMENTVM.

Incendiarij qua pœna plectandi ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Incendiarius templi quòd ipſo iure excõmunicatus ſit, omniaque damna & expenſas cum quadrupli reſtitutione intra annum reſarciat, & poſt annum ſimplum iuris eſt canonici.*

2 *Incendiariorũ animaduerſio quæ ſit ſecũdũ ius ciuile.*

Quæſtio CCCCXVII.

QVAERITVR de pœna incendiarij. Et in effectu de iure canonico quando agitur de
1 incendio eccleſiarũ† eſt pœna excõmunicationis ipſo iure. c. cũ deuotiſſimã. xvij. q. iij. e. in literis. de raptu. e. conqueſti. & c. tua. cũ ibi not. de ſenten. excõ. Et pariter debent reſarcire omnia dãna & expẽſas, vt ibi habetur etiã cum reſtitutione quadrupli infrà annũ: & poſt annũ ad ſimplum. l. j. de incend. ruina & naufragio. ſecundũ gl. in c. ſi
2 quis domũ. de iniur. † De iure verò ciuili eſt pœna ignis. l. qui ædes. ff. de incend. ruina naufrag. Et appellatione ædium venit omne ædificium, vt ibi habetur. Et pariter eſt pœna capitalis corneliæ de ſiccarijs. l. j. ff. ad leg. Corne. de ſiccar. l. capitaliũ. §. incẽdiarij. ff. de pœn. vnde ſecũdũ Cy. Bald. & Saly. in l. data opera. C. qui accuſa. non poſſ. poteſt diſtingui: quia interdũ incendiũ committitur dolo, appenſatè, data opera, ex propoſito aut ſine dolo, i. caſu aut cõmittitur in ciuitate aut in villa ſeu rure. ſi in ciuitate, & tunc aut incendiarius eſt humiles vitæ, & incendiũ eſt magnũ: & tũc eſt pœna ignis: Si verò nõ eſt magnũ: tunc capite punitur. d. l. capitalium. §. incẽdiarij. Si verò eſſet in dignitate cõſtitutus, & non eſſet magnũ incendiũ: tũc deportaretur. l. ſi. §. ſin data. ff. de incend. ruina & naufrag. Si verò incẽdiũ ſit cõmiſſum in villa ſeu rure: tunc ſi ſit humilis capite punitur ſi eſt magnum incendiũ: & ſi eſt paruũ relegatur: quia minùs debet puniri in villa quã in ciuitate: quia eſt minùs periculũ Si verò incendiũ ſit cõmiſſum culpa ſiue negligẽtia: tũc eſt pœna fuſtigationis. l. j. ff. de offi. præfec. vigil. de quo ibi per Bar. & debet fieri emendatio dãni & intereſſe & expenſarũ: vt ibi habetur. de quo etiã habetur per Alex. de Imol. conſi. l. j. volu. & Pet. de Anch. conſi. cccxlix. & per Cepol. in tractatu ſeruitutum. in tit. de igne. & an conductor domus teneatur de incendio, aliàs ſcripſi in alio volumine maleficiorũ & contractuũ folio ix. & folio xix. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper literis abolitionis Michaelis Vertelhiat incẽdiarij caſtri noui galabrij: qui appoſuerat incẽdiũ in domo Ioannis Vertolhiat eius fratris ex propoſito, doloſè, per inimicitias, & incendiſſet eũ de incendio, & tandẽ per iudicẽ ordinariũ loci fuerat bãnitus à toto territorio loci. Et in hoc fuerat minùs punitus attenta qualitate facti & perſonarũ, quæ aggrauat. vt ff. ad leg. põpeiã de parricid. & l. j. de his. qui parentes vel liberos occiderunt, ſicuti de Caini qui proditoriè occidit Abel eius fratrẽ. Verùtamẽ quia dictus Michael Vertolhiat concordauit cũ dicto Ioanne Vertolhiat eius fratre, qui conſentijt interinationi literarũ. Ideò fuerunt interinatæ literæ & condemnatus dictus Michael in xxx. libris turonenſ. conuertendis in reparatione cõſiſtorij Delphi. iuxta l. multarum. C. de mod. multa. & de pœna incendiarij etiam habetur per Ange. Areti. in tractatu maleficiorum ſuper verbo incendiarium.

ARGVMENTVM.

Relationi curſorum ſeu alterius publici nuntij an & quando ſtandum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Relationi curſorum Papæ vel alterius nuntij publici quoad citationis actum creditur.*

2 *Quid ſi pars ſe citatam non fuiſſe dicat.*

3 *Interdictum an præceſſiſſe præſumendum ſit ex quo declaratio & aggrauatio cenſurarum eccleſiaſticarum facta fuit.*

4 *Excõmunicatio quæ apertiſſimis documẽtis probari debet ſola denunciatione aut excommunicati publicatione non probatur.*

Quæſtio CCCCXVIII.

QVAERITVR an credatur relationi curſorũ Papæ ſeu alterius nuntij publici ſuper executione literarũ apoſtolicarũ interdicti, vel aliarũ literarũ. Et videtur dicendũ prima facie ꝙ ſic, ex quo habet officiũ publicũ, etiã ſi fuerit ſibi iniunctũ viua voce. c. cũm dilecti. de dol. & cõtuma. c. cũ parati. de appellatio. cum ibi not. ſecũdum Spe. in tit. de citatione. §. ſequitur. verſ. ſed
1 nunquid. & ibi per Io. And. in additio. † Et præ-
a ſertim quo ad actum a citationis. ſecundum glo. in docto. c. cũ parati. de quo ibi latiùs per Io. An. & per Bar. in l. j. §. cura carnis. ff. de offi. præfect. & in l. ſi. C. de exhiben. rei. Et præſertim quãdo refert de facto proprio: aliàs nõ niſi quo ad præſcriptionẽ. & per Bart. in extrauaganti ad reprimandũ, ſuper verb. per nuncium. & in tractatu de citatione. Et maximè quãdo eſt iuratus in aſſumptione officij, quia tunc creditur ſibi viua voce etiã ſine literis: ſecundum Panor. in d. c. cũm dilecti. de dolo & contu. deciſ. viij. de quo etiã per Cy. & Sali. in l. ea quidem. C. de accuſatio. & in c.
2 prudentiã. de offi. delegat. † Quod autẽ quando pars dicit ſe non fuiſſe citatã vel quando eſt contentio inter nuntium & notarium, vide per Cyn. in l. Si quis Decurio. C. de falſ. & per Spec. in tit. de inſtrumentorum editione. §. reſtat. verſi. ſed quid ſi vnus. & per Panor. in d. c. cum parati. & in c. ad audientiã. de præſcri. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper executione interdicti facta in eccleſia beatæ Mariæ Grationop. ſuper magno altari prætextu prioratus de Chauano ad inſtantiam cuiuſdam Mariani procuratoris Papæ: quæ executio fuit facta vt prætenditur per quendam curſorem ſeu correarium papæ, qui ſe ſuo

ſubſcripſit, licèt non appareret de literis ori-
ginalibus dicti interdicti. Veruntamen in ſua
exequutione ſe offerebat paratum monſtrare in
villa ſeu opido Chamberiaci, propter non tu-
tũ acceſſum in hac ciuitate.clementi.cauſam.de
electo.c.ex parte.de appellatio.l.qui ætate.cũ ibi
3 not.ff.ad Trebel.dicendo etiã ꝙ † ex quo fuit fa
cta declaratio& aggrauatio cẽſurarũ eccleſiaſti-
carũ, ꝙ de ſtylo curiæ Romanæ præſumendũ eſt
ꝙ proceſſerit interdictum. Sed ex aduerſo oppo
nebatur quòd dictum interdictum debebat ob-
ſeruari, maximè ſecundũ pragma.ſanctionẽ in ti
tu.de excommunicatione non vitan.c.j.& in tit.
de interdictis indifferen. nõ puniẽdis: quia non
fuit facta denunciatio & publicatio dicti inter-
dicti in parœcia excõmunicati, aut in alio actu
frequentato per populum per affixionẽ ſenten-
tiæ in locis publicis.clementi. quãuis.§.ſi verò.
de ſoro compe.clementi.cauſam.de electio.iux-
ta no.per gl.in c.j.de excõm.nõ vitã.ſuper verb.
4 publicato.& ſuper verbo denũcia.ta vbi tenẽt † ꝙ
per ſolam denunciationẽ aut publicationem ex
communicati non probatur excommunicatio,
quæ debet probari apertiſsimis documentis.ca.
pia.de exceptio.lib.vj.ſecundum Io.Andr.in c.
licèt.de ſenten.excom.lib.vj. Et maximè vbi agi
tur de graui præiudicio. iux.no.per Panor.in c.
prudentiam.§.vj.de offi.delegat.faciunt not.per
gl.in pragma.ſanct.in tit.de electio.c.j.§.facta.
de hac materia alias ſcripſi in primo volumi.cau
ſarum miſtarũ in tract.cenſurarum eccleſiaſtica
rum,q.xlj.& ſequenti.licèt dicti canonici eccle.
cathedra.dicerẽt quòd ex quo ſemel ſe obligaue
runt, debẽt obſeruare, donec conſtet de ſublatio-
ne,c.tanta.de exce.præla.facit cle.ex frequẽtibus
& cle.grauis.de ſenten.excommu.

a Citationis. Adde de modo citandi aut faciẽdi ci
tationẽ aut executionẽ per edictum in valuis ec-
cleſiæ beneficij.c.ſi.de dol.& cõtuma.c.ex tuæ.de
cler.non reſi.per gl.Panor.Feli.in c.quoniã fre-
quẽter.§.proro.vt lit.non conteſt.cle.j. de iudi.
vbi principaliter requiritur, ꝙ aduerſarius impe
diat, vel quòd non poſsit tutè adiri: & eſt ad in-
ſtar in albo prætoris.& per Bar.in extrauagã.ad
reprimẽdum.ſuper verbo, per edictũ. Et eſt neceſ
ſe ꝙ affigatur originale per ſpatium certarũ ho
rarũ: ſecũdũ Ro.in no.de do.& cõtu.deciſi.viij

ARGVMENTVM.

Clericus coniugatus cum virgine trapeſitarũ
artem exercens clericatus priuilegio an gaudere
debeat.

ARGVMENTVM.

1 *Clericus coniugatus an clericatus priuilegio gaudere de*
beat, iudex eccleſiaſticus cognoſcere debet.
2 *Clericus coniugatus incedens ſine tonſura & veſtimen*
tis clericalibus per iudicem ſecularem detineri poteſt,
donec de clericatu, & an ſit vnius virginis maritus co-
gnitum ſit.
3 *Trapeſitarum ars vilis.*
4 *Clericus cõiugatus ante quàm fori priuilegium perdat,*
ter moneatur oportet.

Quæſtio CCCCXIX.

QVAERITVR an clericus coniugatus
cum vnica virgine in delictis debeat gaude-
re priuilegio clericatus, ſi reperiatur in habitu &
tonſura: & maximè ſi exerceat artem coratariæ.
Et videretur dicendum quòd ſic.capi.j. de cleric.
cõiugatis.lib.vj.quia talis declaratio, an debeat
gaudere priuilegio clericatus ſpectat ad iudicem
eccleſiaſticũ.c. ſi iudex laicus.de ſenten. excõ. li.
vj. Et ex quo fuit facta fides de titu.clericatus, de
bet remitti iudici eccleſiaſtico.iux. not. per Bal.
in l. ſi qua per calũniam.C.de epiſco.& clericis.
2 † Et pendẽte iſta cognitione ſi incedat ſine ton-
ſura & habitibus clericalibus poteſt detineri
per iudicẽ ſecularẽ.iux.not. per Geminia. in c.ſi
iudex laicus.§.ſi.de ſent.excõ.lib.vj.nec remitti-
tur clericus cõiugatus ex ſola oſtenſione literæ
clericatus, niſi docuerit ſe cõiugatũ cũ vnica vir
gine.ſecundũ do.de Ro.in nouis deciſ.ccv. quia
clerici in maioribus conſtituti facilius perdunt
priuilegiũ.ſecundum Bona. in tractatu priuile-
giorũ clericatus.de quo vide per do. Guid. Pap.
deciſ.lxxiij.cxxj.cxxxviij. Et prænuiſſa poſſunt
adaptari ad quæſtionẽ ſuper cauſa domini pro-
curatoris fiſcalis, cõtra Petrũ de Mõtecalina cle-
ricũ cõiugatũ in manibus magiſtri Ioãnis Ven-
tolleti, qui inculpatur de quodã furto certarum
pecuniarũ cuiuſdã mulieris viduæ villæ Criſter-
naudi. Quia dictus de Mõtecaluo produxit lite-
rã eius clericatus, & petijt ſe remitti corã do.offi
ciali Dyẽ.eius diœceſana. Cùm locus Criſternau
di ſit de diœceſi Dyen. petendo reparari quandã
ordinationẽ, per quam fuerat ordinatũ, ꝙ dictus
officialis Dyen. deputaret vnum locumtenentẽ
in hac ciuitate Grationo.cum quo aſsiſteret al-
ter ex dominis curiæ pro fundatione proceſſus
inquiſitionis contra dictum de Montecaluo vo
lendo prætendere ꝙ non debeat adſtringi dictus
officialis Dyen. ad delegandũ cauſas extra diœ-
ceſim ſuã.iux.not.in c.Romana.de fo.cõpe.li.vj.
& in c.Romana.de appellatio.l.eodẽ. Verũtamẽ
ex aduerſo apponebatur ꝙ officialis Dyen. fue-
rat in negligentia. Et ꝙ pariter erant indicia ve-
hementia ſuper dicto furto, cõtra dictũ de Mon
tecaluo. Quia incõtinenti perpetrato dicto fur-
to: dictus de Montecaluo viſus eſt expendere de
pecunijs furatis.iux.not.per Barto.in l.fin.ff. de
quæſtionib. Præterea quia dictus de Mõtecaluo
3 exercet artẽ corateriæ † quæ eſt multũ vilis ſienti
de arte carnificũ & tabernariorũ dicitur.cle.j.de
vit.& honeſt.clericorũ. faciunt notata in ca.j.de
vita & honeſt.clerico. lib.vj.& per Specu.titul.
de clericis coniugatis.§.j. verſi. ſed quàm diſce.
Veruntamẽ ſuper hoc fuerunt opiniones: quia
ſaltẽ ad hoc vt propter talem artem vilem cleri-
cus coniugatus perdat priuilegium fori requiri-
tur trina monitio.d.l.j.de vit. & honeſt. clerico.

ARGVMENTVM.

Tributorum ſeu vectigalium præſtatio quo-
modò fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Tributorum ſolutionem ad octauæ partis rationem fieri*
debere iuris eſt communis.
2 *Conſuetudo in tributis ſoluendis attendi ſolet.*
3 *Pedagium præter quàm quòd antiqua conſuetudine*
vel principis reſcripto cautum eſt, ſolui debet.

Quæſtio CCCCXX.

QVAERITVR ad quá rationé debeat ſol
1 ui pedagiú ſeu vectigal. Et† in effectu de iu-
re communi debet ſolui ad rationé octauæ par-
tis. l. ex præſtatione. C. de vecti. & cómiſ. l. ij. C. de
2 nupt. niſi† aliter cóſuetudine obſeruaretur: quia
tunc deberet attendi cóſuetudo. ſecundú Bal. in
d. l. ex præſtatióe. & in l. iij. C. de priuilegio fiſci.
pro quo facit l. ſi publicanus. §. in vectigalibus.
ff. de vectigal. & in c. ſuper quibuſdá. §. prætereà.
de verbo. ſignifi. & per Bertachi. in tractatu ga-
bellarú. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem pro
ſupplicatione Ioannis & Humberti Chimallij
aliàs Perini mandamenti chaſſenecij, & aliorum
raſoleaorú, contra pedagiatorem Montillij ad-
herétis, qui nititur exigere pro ſolido turonenſ.
tres ſolidos turonenſ. de certis rebus mercancia-
rum: quia in parcella ſeu pataſlo aut attenta ſeu
lena dicti pedagij etiam extracta à camera com-
putorum Delphi. fit mentio de dicto turono ar-
genti ad rationem ſexdecim denariorú. Et pari-
ter fit mentio de taxa ſolutionis pedagij ſecundú
differenitiá & quantitatem mercantiarú. Sed ex-
aduerſo dicti Raſellarij dicebant, ꝙ non debent
ſolui pro dicto turono argenti niſi ſex lyardi: &
ꝙ alias fuerat facta eualuatio in dicta camera
computorum de dicto turono argenti ad ratio-
nem ſex lyardorum pro dicto turono. Et ꝙ dicta
3 eualuatio fuerat perdita. † Et in talibus debet
attendi conſuetudo. quia pedagium non debet
exigi vltra antiquá cóſuetudiné. l. fi. C. noua ve-
ctigal. inſti. non poſſ. Et in talibus tertia pars ga
bellarú ſeu pedagiorú debet pertinere ad ciuita-
tem, & duæ partes ad principem: niſi ſit vectigal
principi reſeruatum. l. fi. C. de vectigal.

ARGVMENTVM.

Pœna eorum qui tributa ſeu vectigalia præ-
ter debitum exigunt.

SVMMARIVM.

1 *Publicanus qui ſciens nonnihil præter debitum aliquid accipit, actiõe furti tenetur: qui verò ignoráter ad duplú*

Quæſtio CCCCXXI.

QVAERITVR quando pedagiator ſeu ga-
bellarius exigit pedagiú iniuſtè, & vltra mo-
dum quomodò puniatur: Et an poſsit formari
1 inquiſitio contra ipſum. Et in effectu† vbi peda
giator exigit vltra modum ſcienter, tenetur a-
ctione furti. l. etiam. C. de furtis. & ibi per docto
res. Si verò ignoráter, tunc tenetur ad duplum. l.
ij. C. ex quib. cauſ. infami. irroga. de quo per Spe.
in tit. de cenſibus. §. ij. in prin. & per Bal. in c. j. §.
conuenticulas. de pace iura. firmáda. Et per Ber-
tachi. in tractatu gabellarum in quarta parte, q.
iiij. & etiá q. viij. Et ibi ꝙ talis pedagiator quá-
do exigit iniuſtè tenetur cómunitati ad intereſ-
ſe, quando mercatores recuſant ita faciliter trá-
ſire per talem propter extortiones factas per pe-
dagiatorem.

ARGVMENTVM.

Pœna cómiſsi ratióe pedagij cui applicáda ſit.

SVMMARIVM.

1 *Publicano reiuendicatio datur quando res in commiſſum deuenit.*
2 *Gabellam fraudare quis dicatur.*
3 *Commiſsi pœna quinquennio præſcribitur.*

Quæſtio CCCCXXII.

QVAERITVR de pœna commiſsi applican-
da fiſco, communitati vel arrendatori prætex
tu pedagij non ſoluti, aut defraudati: de modo
agendi, & an præſcribatur quinquennio. Et in
1 effectu† competit reiuendicatio, quando cecidit
in cómiſſum l. cómiſſa. in prin. ff. de publi. licèt re
quiratur ſententia declaratoria. ſecundum Bald.
in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. & Bertachi. in
tractatu gabellarum in quarta parte q. xvj. & q.
xvij. & ibi quid debeat probare gabellarius. Et
2 in ix. parte. q. ij. † quia dicitur quis fraudare gabel
lam non profitendo nec ſoluendo pedagiú etiam
ſi gabellarius eum non interpellet. l. fi. §. diui. l. j.
ff. de publica. & ibi Bart. niſi feciſſet errore du-
ctus: quia tunc liberaretur ſoluendo duplum. Et
præmiſſa procedunt vbi gabellarius reperitur in
loco, aliàs tranſiens non eſt in culpa: ſecundum
Bertachi. ibi. & xv. q. & ibi refert quando nó re-
peritur gabellarius ſeu pedagiator in loco, ꝙ trá
ſeuntes interdictum dimittunt pedagiú in fene-
ſtra domus, vel ſub lapide. de quo per Alexan. de
Imol. conſi. clxxj. in ij. volu. Et vltra pœnam à iu-
re communi inditam interdum apponitur pœna
ſtatuti. ſecundum Bertachi. in dicto tractatu ix.
3 parte. iij. q. Et talis † pœna cómiſsi præſcribitur
quinquennio. l. ij. C. de vectigal. & cómiſ. Et ibi
per Bar. Bal. & Sal. & per Barta. in dicto tracta-
tu gabellarú in ix. par. q iiij. Et aliàs vidi etiá for
mare inqueſtas cótra tales fraudentes pedagiú,
licèt regulariter quis non debeat duplici pœna
puniri. l. licèt. ff. nautæ caupo. l. ſenatus. cum ibi
not. ff. de accuſa. niſi in eo quod excedit vna pœ-
na alteram. l. ij. cum ibi not. ff. vi bo. rapto. pro
quo facit l. fi. C. noua vectigal.

ARGVMENTVM.

Princeps Auguſta & res quæ ad principé de-
feruntur, an à pedagiorum ſolutione immu-
nes ſint.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcus ab omni vectigalium præſtatione immunis eſt.*
2 *Auguſta eodem priuilegio gaudet quo princeps.*
3 *Dominus & ſi à tributi præſtatione ſolutus ſit: ſoluere tamen pro familia tenetur.*
4 *Priuilegium exemptionis eundi ad forum vel vehendi merces ad regreſſum non extenditur: ſicus in ſaluo conductu.*
5 *Priuilegiorum derogatio non ad quæ in iuris corpore clauſa ſunt, extenditur.*

Quæſtio. CCCCXXIII.

QVAERITVR an princeps ſeu Auguſta
ſint exempti à ſolutione pedagij ſeu gabellæ:
& quid de rebus ad fiſcum delatis. Et in effectu
prima facie videtur dicendum, ꝙ non debeatur
1 gabella. l. vniuerſi. C. de vectigal. † & commiſſ. l. li
citatio. §. fiſcus. ff. de publica. vbi dicitur, quòd
fiſcus eſt immunis ab omnium præſtatione ve-
ctigalis, etiam ſi fiſcus arrendet vectigal ſeu pe-
dagium. ſecundum Baldum, & Salicetum in
l. emptor. C. de hæreditate vel actione vendita
quia

quia in generali locatione non venit perſona lo
quentis.l.inquiſitio.C.de ſolutio.Et ideò non eſt
veriſimile, q fiſcus vel cõtras arrendauerit peda-
giũ cõtra ſe. facit quod habetur in c.petitio.de
iureiuran.licèt Bar.in l.j.C.de manicula.lib.xj.de
quo per Barthac.in trac.gabella.in.vij.parte q.
2 viij.Et etiam in.ij.part.viij.partis q.ix.† Et eodẽ
priuile.gaudet Auguſta ſicut princeps.l. prin-
ceps.ff de legi.quia Auguſta corruſcat dignitate
viri:vt in authent. de conſulibus.§.ſi vero.col-
la.iiij faciunt no.in l.ſi Auguſtæ.& l.quod prin
3 cipi.ff.de leg.ij.† Et licèt dominus ſit exéptus à
ſolutione pedagij:tamen dominus tenetur ſolue
re pedagiũ pro famulis.l.vſurpatione.& ibi Bal.
& Sali.C.de vectigal.& cõmiſſ.Nec valet priuile
gium exéptionis.l.omniũ.C.de vectig.& cõmiſſ.
niſi fiat ſpecialis clauſula derogatoria: ſecun-
dum Barrach.in d.tract.gabell.in.vij.parte in q.
4 ix.† Et licèt quis obtinuerit priuilegiũ exéptio
nis eundi ad mercatũ vel conducendi merces:nõ
tamen ſe extendit in redeundo ſecundum Alexã.
de Imol.conſi.xlvj.in.ij.volu.& Bartach.in dict.
tract.in.vij.part.q.xxxviij.licèt ſecus ſit in ſaluo
conductu.l.vtimur.ff.de ſepulc.violat.& ibi per
Bar.Et præmiſſa faciunt ad quæſt.pro gallacijs
& raſellis:quæ conducuntur ſuper rodano & ma
re & alia flumina, q non teneantur ad gabellam.
Et pariter quando portãtur aliquæ res pro exer
citu.l.licitatio.§.res quæ.ff.de publica.etiã ſi fiat
pactum inter fiſcũ vel cõmunitatem & arrenda-
torẽ, q omnes teneantur ad ſolutionem gabellæ
5 non obſtante aliquo priuile.† quia non intelli-
gitur excluſum priuilegiũ in corpore iuris clau-
ſum authent. qua in prouincia.C. vbi de cri-
mine agi oporteat:ſecũdum Bartachi.in d.tract.
gabella.in.ij.part.viij.part.q.viij.

ARGVMENT.

De rebus quæ vi tempeſtatis aut propter ho-
ſtium vel piratarum incurſum in portum defe-
runtur tributum ſoluendum non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Gabella ſoluenda non eſt de rebus quæ ob vim tempe-*
ſtatis aut hoſtium vel piratarum incurſum in portum
latæ ſunt.
2 *Pedagium præſtandum non eſt de rebus quæ pro famis*
neceſsitate in vrbem deferuntur.
3 *Hiſpani reges naues in mari fractas ſibi vendicant.*

Quæſtio. CCCCXXIIII.

QVAERITVR quid de rebus in portum
delatis vi tempeſtatis, an ſolui debeat gabel
la ſeu pedagium, vel propter incurſum hoſtium
1 ſeu piratarum.Et de † iure cõmuni nõ debet ſol
ui gabella.l.fin.§.ſi propter neceſsitatẽ.ff.de pu-
bli.& ibi per doct.& l.Cæſar.co.ti.Et no.Bar.in
l.j.C.de naufrag.lib.xj.& Bald.in l.iij.in fin.C.de
nautic.fœnor.& Bartachi.in d.tracta.gabella.in
ij.parte.viij.part.q.vij.Et per hoc infert Barto.
vbi ſuprà quod quando quis portat de ciuitate
2 ad quã venit † pro neceſsitate famis, q non debe
tur pedagiũ.l.vniuerſi.C.de vectigal.& cõmiſſ.&
faciunt no.per glo.& doct.in l.licitatio.§.earũ.
&.§.res.ff.de publi. Et præmiſſa poſſunt adapta-
ri ad quæſtionẽ de tempore chariſtiæ quãdo vi-
ctualia ſunt cara, q interdum curia parlamenti
impartitur licentia apportandi victualia ad hãc
ciuitatem abſque ſolutione gabellæ, pedagij ve
intractæ vini:licèt pedagiatores in hoc peterent
ſibi fieri remiſsionem: & etiam conſules huius
ciuitatis, vt fertur, ſe opponebant quo ad illos
de Romanis, qui deſerebant de eorum vinis. Et
redeundo ad quæſitum de nauigijs, quæ vi tem-
peſtatis, ad aliquem locum peruenerunt, etiam ſi
patiantur naufragium, non debent applicari ali
cui domino, niſi eſſent nauigia hoſtium vel pi-
ratarum: nec valeret conſuetudo vel ſtatutum
in contrarium. authent. nauigia. C. de furt. Et
3 iſtud facit † contra Reges Hiſpaniæ qui appli-
cant ſibi naues fractas in mari. ſecundum gloſſ.
in c.diſpenſationes.prima quæſt.vij. & Ioan. de
Platea.in l.j.C.de naufrag.li.xj.Et eodem modò
facit contra Admiratum Franciæ ſeu eius locum
tenentem, qui vſurpant ſibi tales naues fractas
naufragio.

ARGVMENTVM.

Officiarij & legati an à pedagiorum, gabella-
rum, collectarum & ſimilia tributa præſtationi-
bus immunes ſint.

SVMMARIVM.

1 *Conſules à taleis & collectis immunes eſſe debent.*
2 *Officiarij de rebus quæ pro eorum vſu deferuntur, tri-*
butum ſoluere non tenentur.
3 *Officiarij à tutela & collectarum præſtatione, cùm de*
munere ordinario & reali agitur, non excuſantur.
4 *Legati pro rebus quas ſui vſus gratia deferunt, tribu-*
tum pendere non tenentur: ſecus in alijs.
5 *Legatis non niſi cum literis credendum eſt.*
6 *Legatus data opera electus legatorum priuilegio gau-*
dere non debet.
7 *Priuilegium an ad res futuras extendatur. Item & ad*
vrbes poſt modùm quæſitas.
8 *Priuilegium an ad familiam futuram extendatur.*
9 *Priuilegium exemptionis ad conſiliarios ſupernumera-*
rios extenditur.

Quæſtio CCCCXXV.

QVAERITVR an officiarij vel ambaſſa-
tores ſint exempti à ſolutione pedagij, ga-
bellæ ſeu collectæ talliæ. & quid in officiarijs
ſupernumerarijs:& quando augmentatur nume
rus conſiliariorum ſeu collegarum. Et in ef-
1 fectu † officiarij ſeu conſiliarij debent eſſe exem-
pti à tallijs & collectis. ſecundum gloſſ. in l.ho-
norem.ff.de muneri.& onerib.licèt gloſſ. in l. a-
ctores.ff.de exactori.tributo.libr. x.teneat con-
2 trarium.Veruntamen officiarij non tenentur ad
ſolutionem pedagij quando deferuntur eorum
libri Arneſia pro vſu ſuo.l.ſi publicanus.§.ſi de
rebus.& ibi gloſſ. & Bartol. ff.de public. & in l.
vniuerſi. C. de vectigal. & commiſſ. Reſpectu
3 verò † collectarum & talliarum vbi ageretur de
munere ordinario & reali: tunc officiarij non
excuſarentur. iuxta not. in l. ad inſtructionem.
& l.neminem.C.de ſacroſanct.eccle. & per Bar-
tol.in l. j. C. de immunita. nemini concedenda.
libr.vj.ſecus vbi ageretur de munere extraordi-
nario. vt ibi habetur. Et per Bartol, in l.j. C. de
mulie.in quo loco.licèt officiarij in loco officij

nõ teneantur ad ſolutionem pedagij. ſecundum Bartol. in l. Atletæ.§. gentium. ff. de excuſatio. tutorum.& per Bartachi. in tractatu gabellarum in vij. parte. quæſt. xiij.& quæſtio.xv. Et ibi tra-
4 ctat de ambaſiatoribus† quòd non tenentur ad ſolutionem pedagij pro rebus quas portant cauſa ſui vſus: ſecus pro alijs rebus. l.à legatis. C. de vectigal.& commiſſ. Si verò eſſent ambaſiatores hoſtium, tunc tenerentur, licèt non poſſunt nec deberent offendi, nec eorum famuli, nec bona capi. l. fi. ff. de legatio. & Barto. in l. j. ff. ad leg. Iulli. maieſta. & in l. ij. §. legatis. ff. de iudi. nec
5 †eſſet credendum dictis ambaſiatoribus ſine literis. ſecundum Bartol. in l. Palatinos. de colla. fundor. fiscal. lib. xj. & in l. j. C. de ſuperindicto lib. x. ſecus in legato Papæ de latere. c. nobiliſſi-
6 mus. xcvij. diſtinct. Veruntamen† vbi quis eſſet data opera electus ambaſiator, non deberet gaudere priuilegio ambaſiatoris. ſecundum Barto. in l. vniuerſi. C. de legatio. lib. x. & Bartachi. vbi ſuprà. facit §. item tua. inſti. de excuſa. tutor. & quod habetur per Bald. Paul. de Caſtr. in l. ſi ſeruus plurium. §. ſi quis. ff. de legat. j. Veruntamen quantum ad ſupernumerarios an gaudeãt priuilegio numerariorum de hoc habetur per gloſſ.& doctor. in cap. cum M. de conſtitutio. & in c. dilectus. le prem.& c. relatum. de præben. & per glo. in pragmatica ſanctio. in titu. de collat. §. ſi. Et licèt poſſet argui pro & cõtra: quia debet attendi tempus datæ priuilegij exemptio-
7 nis, †ita quòd non debet extendi ad res futuras. c. cum capella. cum ibi not. de priuilegijs c. ad audientiam. le ij. de eccle. ædifican. ele. ſi. de reſcrip: l. ſi ita. ff. de aur.& argen. lega. l. Iullianus. in fine. ff. de lega. iij. l. non modus. C. de ſeruitu. & aqua. l. damni infecti. §. ſi is. ff. de dam. infect. pro quo facit quod voluit Ioan. Andr. in additio ad Spe. in titu. de cenſi. §. nunc dicendum. in additio. magna. vbi poſt Guidonem de Suſaria priuilegium libertatis ſeu exemptionis non ſe extendit ad villas expoſt facto conſtructas, vel de nouo acquiſitas. Sed pro contraria parte facit c. quia circa. de priuilegijs. vbi priuilegium exemptionis decimæ ſe extendit ad prædia futura: & maximè quando verba priuilegij exemptionis ſunt concepta vniuerſaliter vel indefinite abſque expreſſione certi numeri conſiliariorum: quia tunc tale priuilegium recipit augmentum. l. grege. ff de lega. j. c. quanto. de cenſi. cum ibi not. per gloſſ. & Panor. & hoc tenet Ioan. And. in regula quæ ſentit. de regulis iuris l br. vj. in mercurialibus.
8 †vbi priuilegium conceſſum monaſterio pro ſe & eius familiaribus ſe extendit ad familiares futuros. capitul. fina. cum ibi not. de priuileg. libr. vj. Et hoc tenet Cyn. in l. placet. C. de ſacroſanct. eccle. & Bartol. in l. libertus. ff. de aliment. & Cyba. lega. vbi poteſt fieri legatum templo futuro. Et ita videatur tenere Barto. & Alexan. de Imol. in dict. l. damni. §. ſi is qui ædes. ff. de dam. infect. Et quod habetur per Bartol. in l. ſi conuenerit. §. ſi nuda. ff. de pigno. actio. & Bald. in l. etiam. C. de iure doti. & per domi. Guidonem Papæ deciſ. cccclxxxix. vbi priuilegia conceſſa regno vel ducatui ſe extendunt ad villas expoſt facto vni-
9 tas. Et iſtam partem † quòd priuilegium exemptionis ſe extendat ad conſiliarios expoſt facto augmentatos tenet Alexand. de Imol. conſilio clxxxvij. aliàs lxxxviij. in ſecundo volumine per plura ibidem allegata. Nec obſtat ſi dicatur quando priuilegium expoſt facto affert enorme damnum, quòd cenſeatur reuocatum, ſaltem per implorationem officij ſuperioris. capit. ſuggeſtum. de deci. iuxta not. per gloſſ. Ioan. Andr. & Panormi. in capitul. peruenit. de immuni. eccle. in capitul. accedentes. de præſcript. quia in caſu iſto non poteſt dici exceſſus priuilegij, etiam ſi agatur de præiudicio tertij, ex quo non excedit dimidiam iuſti pretij. ſecundum Alexand. de Imol. vbi ſuprà. Et iſtam partem etiam tenet Bartachi. in tractatu gabellarum in iij. parte viij. partis quæſtione xlv. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem priuilegij exemptionis dominorum curiæ parlamenti à talleis & ſubſid. js Delphinal. ſecundum dominum Guidonem Papæ, deciſione cccclxxvj. quoad talleam drani: quia ſe extendit tale priuilegium etiam quo ad numerum conſiliariorum augmentatorum: quia augmentum gaudet eodem priuilegio. l. inter. §. cum inter. ff. de pact. dota. l. etiam. C. de iure doti. quia dicti conſiliarij augmentati ſunt ordinarij, & deſeruiunt reipublicæ ſicut alij: poſſunt in eorum opinione ad ſe attrahere alios. l. & in tres. ff. de arbit. Et idem dicendum eſt de auditoribus computoram Delphinalium, ciuitas ſe opponeret quo ad aliquos auditores creatos ſupernumerarios: quia faciliùs ſoluitur quod à pluribus ſupportatur. iuxta nota. per gloſſ. in l. actores. C. de [illegible] tribu. libro decimo. Sed in contrarium facit quod habetur per Barto. & cæteros in l. ab omnibus. in principio. ff. de legat. j. vbi licèt aliquis eximatur à tallia vel procuratione, tunc alij tenentur ſoluere inſolidum: Et maximè in caſu iſto, vbi patria eſt augmentata, & facultates principis excreuerunt: & ſic licite fuit augmentatus numerus curiæ. Faciunt not. in dict. capitul. quanto. de cenſi. Et per Alberic. in prima parte ſtatutorũ quæſtione cxxx. Et per Cepol. in tractatu ſeruitutum. in tit. de furno.

ARGVMENTVM.

Dominus directus pro ſolutione cenſus rem emphytheoticariam ſub manu regia ponere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo iuriſdictionem tribuit.*
2 *Iuriſdictionem non tribuit priuatorum conſenſus.*
3 *Dominos directos pro cenſuum ſolutione r[illegible] ſub manu regis ponere poſſe Galliæ conſuetudinis eſt.*

Quæſtio. CCCCXXVI.

QVAERITVR an dominus directus habeat ius ſaiſiendi & crucem apponendi in re emphiteuticaria ſuper qua debetur cenſus, & maximè

1 maximè ex conſuetudine, † quæ poteſt tribuere iuriſdictionem. l. j. C. de emancipa. libero. c. cùm contingat. de for. competen. & ita refert de conſuetudine Ioan. Fabr. inſtitu. de interdictis. §. retinendæ. licèt aliás de iure communi prætextu ſimplicis emphyteuſis non competat iuriſdictio domino directo. ſecundum Iaſo. in repetitio. l. j. C. de iure emphyteutico. in xxiiij. col.
2 † quia priuatorũ conſenſus non tribuit iuriſdictionẽ. l. priuatorum. C. de iuriſdict. omn. iudic. Et iſtud facit pro cauſa domini Anthonij clarimontis pro quibuſdam cenſibus quos percipit nominæ eius vxoris in mandamento bellimontis: quia vult prætendere quòd habet ius apponendi crucem & ſaiſiendi. Sed ex aduerſo ſe opponit pars fiſcal. De hac quæſtione etiam aliás ſcripſi in alio primo volumine cauſarum miſtarum in tractatu iuris emphyteuticarij, quæſtione lxi. vide in libertatibus patriæ. c. xij. vbi domini directi habent facultatem ſeiſiendi & prouocãdi in commiſſum. vide Ioan. Fabr. inſti.
3 de interdi. §. retinendæ. vbi refert † de conſuetudine Franciæ quòd domini directi pro eorum cenſibus habeant facultatem ſeiſiendi & vadiandi.

ARGVMENTVM.

Commiſſarius cui teſtium examen ad partes commiſſum eſt, alterius partis interrogatoria recipere poteſt, & ſuper ipſis teſtes examinare.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſarius ſuper ſingulis circunſtantijs examinare tenetur.*
2 *Teſtium examen ſi vni ex conſiliarijs committatur, recipiendi interrogatoria & reſecandi ſuperflua poteſtatem habet, ſecus in graphiarijs ad partes.*
3 *Teſtes ſuper nouis articulis expenſis illius, qui dedit, examinari debent.*

Quæſtio. CCCCXXVII.

QVAERITVR quando cõmittitur examen teſtium ad partes, an commiſſarius habeat poteſtatem recipiendi interrogatoria alterius partis, & examinandi teſtes deſuper. Et pri-
1 ma facie videretur dicendum quòd ſic: † quia commiſſarius debet examinare ſuper ſingulis circonſtentijs. c. cùm cauſam. de teſti. adcò & in tantum, quòd ſi fuerit omiſſum interrogari, teſtes poſſunt repeti. c. per tuas. de teſti. & maximè quando interrogatoria ſunt pertinentia. c. præſentium. §. teſtes. & ibi glo. ſuper verb. interrogatoria. de teſti. libr. vj. quia omnia videntur commiſſa ſine quibus actus commodè geri non poteſt. l. ij. ff. de iuriſ. omn. iudi. & vtilius eſt facere interrogatoria ſuperflua quàm omittere neceſſaria. ſecundum glo. in d. c. præſentium. Ve-
2 rũtamen de ſtylo dictæ curiæ parlamenti † quãdo committitur examen teſtium alteri ex dominis habet poteſtatem recipiendi interrogatoria & reſecandi ſuperflua: ſecus quando committitur graphario cauſæ vel ad partes: niſi dentur interrogatoria coram curia: & illa tranſmittantur clauſa ſub ſigillo cum articulis. Verumtamẽ vtilius eſt, quòd fiat expreſſa mentio in commiſſione, faciunt not. per glo. & docto. in l. iudices. & in authen. apud eloquentiſsimum. C. de fid. inſtr. & per glo. & Alexand. de Imol. in l. hæc conſultiſsima. §. fin. C. de teſta. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa nobilis & potentis Garocherij domini Greymonij contra nobilem Anthonium de Roſacijs in manibus magiſtri Ioffredi prætextu leydæ, pedagij & certorum cenſuum exiſtentium in mandamento ſancti Albini. quia fuit commiſſum examen teſtium pro parte dicti de Roſacijs graphario Buxi, coram quo dictus dominus Greymonij dedit certa prolixa interrogatoria, quæ dictauerat egregius dominus Stephanus Berrrand. Sed commiſſarius recuſauit recipere dicta interrogatoria, niſi priùs ordinatũ eſſet per curiã. Verumtamen curia inſpexit dicta interrogatoria & admiſit certa ex ipſis, & reliqua repulit tanquam ſuperflua & impertinentia: quia continebant nouum capitulum pro aduerſario: & ſic fuerunt iuſtè reſecata. per Ioan. Andr. in additio. ad Specu. in tit. de teſte. §. iam. de interrogatorijs. verſi. interrogatorium. & per Panor. in c. penulti. de iura. ca-
3 lum. & iſto † caſu licèt pars aduerſa dat interrogatoria: tamen teſtes debent ſuper illis interrogari expenſis producentis. ſecundum Ioan. And. in dict. c. de teſte. §. qualiter autem. verſicu. teſtes autem.

ARGVMENTVM.

Supplicationi decretæ fides adhibenda non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Ius in beneficio quæritur ſolo principis verbo, licèt literæ facte non fuerint.*
2 *Litera de tituli ſubſtantia non eſt.*
3 *Literis executorialibus non niſi ſint ſub plumbo, creditur.*
4 *Sumptum de regiſtro bullarum plenam fidem facit.*

Quæſtio. CCCCXXVIII.

QVAERITVR an ſit adhibenda fides ſupplicationi à dorſo denotatæ non cõfecti literis. Et videretur prima facie dicendum quod
1 ſic: quia † ſolo verbo principis aut Papæ quæritur ius in beneficio nondum confectis bullis, ſeu literis. iuxt. not. per Archidiaco. Geminia. in prœmio ſexti. & per Bald. in l. humanum. C. de legi. & in l. ſi qua per calumniã. C. de Epiſc. & cleri & per Felin. in rubr. de cõſtitutio. & quod habetur per Bald. in l. falſus. C. de furtis. Hinc eſt
2 † quòd litera non eſt de ſubſtantia tituli: & præſertim in loco curiæ ſtandum eſt decreto ſupplicationis nondum confectis literis: quia interdum domini aut grapharij procedunt infrà ciuitatem vigore ſupplicationis decretatæ, quando eius committitur. Sicuti in curia
3 Romana dicitur: quòd in literis de iuſtitia ſeu ad lites Papa committit cauſas per ſuos curſores & hoſtiarios. ſecundum Specul. in titul. de iudice delegato. §. ſequitur videre. verſi. in curia.

Et in tit.de probationibus.§.nunc videndum re-
ſtat.verſi.quid de auditoribus.& eſt ratio: quia
quando dubitatur aliquid de poteſtate, de fa-
cili poteſt haberi recurſus in vrbe: ſecus ab
extra. ſecundum Specul. in dicto titul. de pro-
batio §.videndum. verſic. quid de auditoribus.
aliàs ſola ſupplicatio non facit fidem, nec eſſet
iudicandum, ſecũdum tenorem ſupplicationis,
ſed deberet iudicari ſecundum tenorem literarũ:
& maximè in literis de gratia, vt in regulis can-
cellariæ Inno. VIII. In regula octaua,& ibi per
glo.& in regula xxv. & ibi quando fit ſignatura
per placet, vel per fiat. de quo per Angel. Areti.
inſti.de inutili.ſtipulatio.§ prætereà. & in regu-
la cancellariæ xxix. & liij. & lxix. & ibi quan-
do dicuntur literæ executoriales extra curiam
3 † quòd non creditur niſi ſint ſub plumbo, licèt
ſecundum glo. ibi in hoc derogetur ſtylo can-
cellariæ: quia cancellarius mandat auditoribus
quibus committuntur cauſæ, quòd habeant
decernere eorum literas executoriales, qui-
bus credatur ſub eorum ſigillo. Et pro præ-
miſsis etiam facit quod habetur per do.de Rota
in antiquis in tit.de proba.deciſi.incipien. Nota
4 ſumptum.vbi tenet, quod † ſumptum de regi-
ſtro bullatum ſeu literarum apoſtolicarum facit
plenam fidem: ſecus in ſumpto ſupplicationum
ſignatarum Papæ.

ARGVMENTVM.

Bulla ſi cum ſupplicatione ſignata non con-
currat, ad matricem recurrendum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Literarum correctio non niſi Papæ authoritate fieri debet.*

2 *De literis ſi quæſtio fiat, ad protocolum recurrendum eſt.*

Quæſtio. CCCCXXIX.

QVAERITVR quando bulla ſeu literæ
non concordant cum ſupplicatione ſigna-
ta: cui ſit magis credendum: & qualiter fuit fien-
da correctio ſeu emendatio. Et in effectu recur-
rẽdum eſt ad regiſtrũ. c.vt veterũ.ix. diſt. ſecun-
dũ gl. in ſumma xxix.diſt. ſecũdum gl. in procœ-
mio regularum cancellariæ: & in regula cancel-
1 lariæ xxv. † Et quòd fiat de mandato Papæ cor-
rectio,& per glo.in regula cancellariæ xlij. quia
non debet fieri reformatio, niſi ſub data primæ:
2 & pro præmiſsis facit: † quia in dubio recurren-
dum eſt ad protocollum ſeu originale. vt in au-
then.de tabellionibus.§.fin.col.iiij.& per Barto.
in l.Sempronius Proculo.ff.de legat. ij. & in l.ſi
quis ex argentarijs.§.prætor air.ff. de ædend. &
per Specu.in titu.de inſtru. æditi. §. inſtrumen-
tum. verſic. quid ergo. & in §. videndum reſtat.
verſi.& nota.& ideò grapharij ſeu ſecretarij di-
ctæ curiæ parlamenti debent bene præcauere,
quòd non habeant conferre nec ſignare literas
ſuper ſupplicationibus decretatis, niſi ſecũdum
tenorem decreti ſupplicationũ: quia interdũ vi-
di dictos graphariòs errare in hoc. Nam antequã
quis ſe ſubſignet, debet bene legere & perlege-
re. ſecundum Bald. in l. fina.C. plus valere quod
agitur.

ARGVMENTVM.

Inſtitutio Epiſcopi cõtempto patrone ipſo
iure nulla eſt: valétque ſecunda inſtitutio facta
ad patroni præſentationem, prima non caſ-
ſata.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutio facta contempto patrono eſt ipſo iure nulla patrono contemptum proſequente.*

2 *Inſtitutio ſecunda ad patroni præſentationem facta valet, etiam prima non caſſata.*

Quæſtio. CCCCXXX.

QVAERITVR an inſtitutio Epiſcopi cõ-
tempto patrono ſit ipſo iure nulla: & an va-
leat ſecunda inſtitutio ad præſentationem pa-
troni non caſſata prima. Dubium facit propter
c.inter dilectos.de exceſsi.prælator. vbi non va-
let ſecunda inſtitutio ſeu collatio niſi caſſata
prima. Et in c. auditis de electio. pro quo etiam
facit c.decernimus.xvj.quæſt.vij.& in c. illud.de
iur. patro. vbi videtur probari, quòd inſtitutio
facta contempto patrono eſt irritanda per ſen-
tentiam. Et ideò talis inſtitutio ſufficit in poſ-
ſeſſorio ad tollerandum titulum. ſecundum do.
de Rota. in nouis titul. cxcij. ſub titul. de re-
ſtitutione ſpoliato. quia plus iuris habet præla-
tus in inſtituendo, quàm patronus in præſentã-
do.c.dilectus.de offic.legat.c.dilectus.de iur.pa-
tro. Veruntamen ſecundum Panor. in c. Bar-
tholdus.de re iudi. & in d. c. illud.de iur. patro.
1 † Inſtitutio facta contempto patrono eſt ipſo iu-
re nulla patroni proſequente contemptum: aliàs
ſecus. Et idem tenẽt do. de Rota. in nonis deciſi.
cccx. licèt do. Guid. Papæ deciſi.cccxxiiij. videa-
tur facere differentiam quando agitur de ſimpli
ci inſtitutione contempto patrono, & tunc eſt
ipſo iure nulla: ſecus ſi ex cauſa permutationis.
de quo ibi per eum,& per Ioan. Andr. in c.ij.de
offic.ordin.lib.vj.in nouella, vbi tenet, quòd eſt
2 ipſo iure nulla. Verumtamen † ſecunda inſtitu-
tio facta ad præſentationem patroni valet etiam
non caſſata prima: quia ſit diuerſo iure. c. fin.de
iur.patro. ſecundum Henric. Boic in c. auditis.
de electio.circa fin.& gl. in pragmatica ſanctio-
ne.in titul. de collatio. c.j.§.vt verò. ſuper verb.
eo ipſo. de hac materia ſcripſi in alio volumine
cauſarum eccleſiaſticarum folio cccccj. Et præ-
miſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem ſuper
cauſa ſupplicationis diffinita ſuper poſſeſſorio
parœcialis eccleſiæ Sardiaci ad vtilitatẽ domini
Petri Guilloti præſentati ad præſentationem
dominæ Abbatiſſæ vallis breyſiaci patronam
contra dominum Ioannem de Borea: qui prius
obtinuerat inſtitutionẽ à domino officiali viẽ-
næ ad præſentationem certorum obedienciario-
rum ſancti Mauricij Viennæ: quia dicta domina
Abbatiſſa melius iuſtificauit de eius iure patro-
natus.

ARGVMENTVM.

Renuntiatio facta per eum qui poſt renun-
tiationem admiſſam & poſſeſsionem adeptam
per decem dies vixit, an valeat, ad hoc vt pro-
uiſus in poſſeſsione manuteneatur?

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Intellectus reg.xviij.cancellariæ Rotæ.& nu.3.*
2 *Inſtitutio de beneficio patronato ad patroni præſentationem non fit.*
3 *Regul.cancell.xviij.locum non habet quando renuntiãs ex alia infirmitate moritur: vel quando nouè ſibi ſuperuenit infirmitas.*
4 *Reſeruationes factæ per regulas cancellariæ per pragmaticam ſanctionem ſunt ſublatæ.*

Quæſtio. CCCCXXXI.

QVAERITVR quando renunciatio bene-
ficij fuit admiſſa per diœceſanum etiam de
conſenſu patroni eccleſiaſtici vigore cuius ade-
pta eſt poſſeſsio: & renuntians poſt dictam
renuntiationem admiſſam per decem dies vixit:
an talis debeat manuteneri in poſſeſsione dicti
1 beneficij. Dubium facit propter † regulam can-
cellariæ Romanæ xviij. quando quis in infirmi-
tate conſtitutus reſignauit beneficium & mori-
tur de ipſa infirmitate: tunc collatio eſt nulla: &
beneficium cenſetur vaccare per obitum, vt ibi
habetur. Sed in contrariũ facit in caſu iſto. quia
dicta regula cancellariæ eſt extrauagans & con-
tra ius commune, & ſic debet ſtrictè intelligi. &
per conſequens non intelligitur de beneficio
2 patronato, vbi † ſolũ fit inſtitutio ad præſentatio
nem patroni, & non fit collatio pleno iure. Quia
iſta ſunt diuerſa. c. cùm in illis. de præbend. libr.
vj. iuxt. not. per gl. in clem. quia contingit. de re-
ligio. domib. ſuper verbo, electionem. & per Pa-
nor. in c. cùm eccleſia. de electio. Præterea dicta
3 regula cancellariæ. † Non habet locum quando
renuncians moritur ex alia infirmitate vel quã-
do ſuperuenit ſibi de nouo infirmitas. iuxt. not.
per glo. in dicta regula cancellariæ xviij. Tum
4 etiam † quia dictæ reſeruationes factæ per regu-
las cãcellariæ ſunt obolitæ per pragmaticã ſan-
ctionem. vt in titu. de reſeruationibus. c. j. Quia
contrariant iuri ordinariorum. Et præmiſſa fa-
ciunt ad quæſtionem prætextu cauſæ parœcia-
lis eccleſiæ de penſotis mandamenti alauardi
inter dominum Iacobum Pilloſij, qui primò fuit
inſtitutus ex reſignatione facta etiam de conſen
ſu domini prioris domene contra dominum Mi
chaelem marchandi, qui ex poſt facto impetra-
uit per obitum etiam de cõſenſu patroni, & re-
nuntiatus non ſuperuixit per viginti dies. Et
quia quæſtio de facto pendet. Ideò aliter pro
nunc non declaro.

ARGVMENTVM.

Prouiſiones quæ monaſterijs monialium de-
bentur, quando & in qua moneta ſolui debeãt.

SVMMARIVM.

1 *Penſiones monaſteriorum de antiqua moneta ſi reperiri poſsit, ſoluendæ ſunt: & ſi non reperiatur, de moneta currenti ad antiquæ æſtimationem.*
2 *In præſtationibus annuis quæ reiterationem recipiũt, in moneta currente ſoluere ſufficit.*

Quæſtio. CCCCXXXII.

QVAERITVR quando aſsignantur li-
bræ alicui monaſterio monialium pro ſu-
ſtentatione victus, ad quam rationem debeant
ſolui: & ſi debeatur reforcium. Et prima facie
1 videretur dicendum, † quòd debeat ſolui de an-
tiqua moneta, ſi reperiri poſsit, aliàs ſi non ſit in
vſu, debet ſolui de moneta currẽti ſeu vſuali ad
valorem antiquæ monetæ. c. olim. c. cùm cano-
nicis. de cenſib. cle. fin. de decimis. c. ſi. de maledi-
ctis. licèt quando debeatur ex donatione ſeu ex
titulo gratuito ſufficiat ſoluere de moneta vſua
li ſine reſortio argumento l. ſi quis argen-
tum. C. de donatio. ſecundum Azonem ibi in
ſumma. & quia in talibus debet attẽdi forma cõ-
tractus. l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de regul.
iur. ſecundum Carolum Floren in d. cle. fin. licèt
glo. in c. quis ignoret. xxxij. quæſt. iiij. videatur
tenere quòd quãdo tẽpore cõtractus currit debi-
lior moneta, ꝙ ſufficit ſoluere de moneta vſuali,
2 † Et maximè in annuis præſtationibus, quæ rei-
terationem recipiunt. d. cle. ſi. de decim. Sicuti in
ſtipẽdijs officiariorũ dicitur, vbi attẽditur tem-
pus ſolutionis: ſecundum Specu. in titu. de actio.
& obliga. & ſolutio. §. ij. circa fin. & domi. Guid.
Papæ deciſio. ccccxiij. de qua materia etiam ha-
betur per glo. & Bart. in l. Paulus. ff. de ſolutio.
& in c. quanto. de iur. iur. & per glo. in pragma-
tica ſanctione. in titu. de annatis, c. j. ſuper verb.
vſuali. & ſuper verbo, valorem. Et præmiſſa poſ-
ſunt adaptari ad quæſtionem aſsignationis fa-
ctæ per dominum Ludouicum Delphinũ mona-
ſterio monialiũ prati mollis de anno dñi milleſi-
mo ccccxlvij. vbi donauit annuatim ſexagin-
ta libras quales præcipit in caſtellania oiſencij
valeñ. lxxx. libras turonenſes bonæ monetæ
currentis. Et de tempore dicti doni moneta erat
forcior, adeò ꝙ dictæ quatuor viginti libræ tu-
ronenſes erant ad equipolẽtiam dictarum lx. li-
brarum oyſencij. Sed nunc moneta eſt debilior
adeò quòd dictæ lx. libræ oyſencij fuerunt eua-
luatæ per dños auditores cameræ ad ſex viginti
libras turonenſes ſaluo pluri. Et fuit ordinatum
per modum prouiſionis, quòd dictus receptor
ſeu caſtellanus oyſencij habeat ſoluere ſecũdum
dictam eualuationem cameræ donec aliter fuerit
ordinatum. De hac materia reforcij monetarum
aliàs ſcripſi in alio volumine cauſarum eccle-
ſiaſticarum. folio cccclxiiij. vſq; ad foliũ. ccccxcj.
& etiam in alio volumine cauſarum ordinaria-
tum circa principium dicti voluminis.

ARGVMENTVM.

Pro ſolutione annuæ penſionis pro qua plu-
ra prædia ſunt hypothecata contra vnum quem-
que poſſeſſorem prædiorum inſolidùm agi po-
teſt.

SVMMARIVM.

1 *Actio hypothecaria realis eſt, & fundum ſequitur.*
2 *Libelli concluſio in actione hypothecaria quæ eſſe debeat.*
3 *Creditoris arbitrio relinquitur ex fundis ſibi hypothecatis contra quem experiri velit.*
4 *Sententia an ferri poſsit contra vnum ex reis, & quæ ad alios differri poſsit.*

Quæſtio. CCCCXXXIII.

QVAERITVR quando pro aliqua pen-
ſione ſeu annua præſtatione eccleſiaſtica
ſunt hypothecata plura prædia, an poſsit expe-
riri contra quemlibet poſſeſſorem inſolidū. Et
1 videretur dicendum quòd ſic: † quia actio hypo-
thecaria eſt realis & ſequitur fundum. l. pignus.
ff. de pign. & l. pignoris. C. eo. tit. licèt per eam nō
aduocetur dominiū, ſed tantūmodo poſſeſsio. l.
venditor. ff. de euictio. ſecundum Roma. conſil.
cccl xxxviij. Hinc eſt, ꝙ quilibet poſſeſſor habet
ius offerendi, & ſoluendo debitum retinet poſ-
ſeſsionem. l. Paulus. in fin. ff. quib. mod. pign. vel
2 hypothec. ſolui. & † ideò in concluſione libelli
cōcluditur reum condēnari ad tradendum & re-
laxandum poſſeſsionē rei hypothecatæ tenendo
iure hypothecæ donec fuerit ſatisfactum. ſe-
cundum Bart. in l. ij. C. ſi vnus ex plurib. & ideò
quando debitor recedit relictis pluribus hæredi
bus, poteſt agi inſolidùm cōtra illum hæredem,
qui poſsidet rem hypothecatam. d. l. j. & ij. C. ſi
vnus ex pluribus. l. pro hæreditarijs. & l. hære-
des. C. de hæred. actio. l. ſi poſſeſſor. ff. de rei vēdi.
l. iij. §. ſi hæres. ff. cōmodat. & hoc niſi iudicium
fuiſſet inchoatum contra defunctū. quia etiā in
actione reali proſequeretur contra omnes hære-
des. l. iij. §. fin. ff. de prætoria ſtipulatio. cum ibi
3 not. per glo. & doct. & † ideò eſt in electione cre-
ditoris quando ſunt plures res hypothecatæ ex-
periri pro re hypothecata quam velit eligere. l.
creditorum. ff. de diſtract. pigno. l. qui pignori. ff.
de pignor. l. quādiu. C. de diſtra. pigno. & hoc ve-
rum niſi ageretur in annua pēſione impoſita ſu-
per pluribus rebus: quia tunc debet agi contra
quēlibet poſſeſſorē pro rata. c. conſtitutus. de
religio. domib. l. fi. C. de debito ciuita. lib. xij. ſe-
cundū do. Guid. Pap. deciſ. cccc xxxij. Et præmiſ-
ſa faciunt ad quæſtionē ſuper proceſſu prioris
confratriæ ſancti Sebaſtiani conuentus prædica
torū Gratianopolis cōtra magiſtrū Franciſcum
Botarini poſſeſſorem eiuſdem vineæ & celerij, &
certos alios tertios poſſeſſores, prætextu cuiuſdē
annuæ pēſionis duorum florenorū cum dimidio
debilis monetæ ſeu arreragiorum eiuſdem du-
dum venditæ per magiſtrū Anthoniū de Boſco,
& Ioannetam coniuges dictæ confratriæ pretio
quinquaginta florenorum: vbi dicti venditores
impoſuerunt dictā annuam penſionē ſuper qua-
dam vinea cum celerio, quā tenet dictus Botari-
ni. Et etiam ſuper quadā domo & pecia prati ibi
deſignatis hypothecando ſpecialiter & expreſsè
dicta bona conſtātia in inſtrumēto recepto per
magiſtrum Iohannem Ioffredi. & in concluſione
libelli petunt dicti priores condēnari dictum
Botarini & alios poſſeſſores, id relaxandi dicta
bona iuri hypothecæ prout quemlibet cōcerne-
re poſſet reſpectiuè cum fructibus. Et dicti prio
res confratriæ ſolùm examinari fecerunt te-
ſtes contra dictum Botarini, & nō fuerūt proſe-
cuti litem cōtra alios poſſeſſores: licèt fuerit lis
conteſtata contra omnes. & ideò fuit dubitatū
in diffinitione dicti proceſſus, ſi videatur diuiſa
actio pro rata. iuxt. nota. in l. ſi crediores. C. de
pact. & in l. inter reos. C. de fideiuſſo. & in l. inter
eos. §. j. ff. eo. ti. & in l. ſi ex toto. §. j. ff. de fideiuſſo.
4 & pariter fuit dubitatū, † an poſſet fieri ſententia
dumtaxat cōtra dictum Botarini alterū reum, &
5 differi quo ad alios reos: † quia ſententia non
debet ferri pro parte & pro parte non. l. in hoc
iudicio. ff. fami. erciſcund. niſi eſſent ſeparata ca-
pitula. l. etiam. ff. de minori. l. non idcirco. ff. de
iudic. iuxt. nota. per gl. & Bart. in l. j. C. ſi aduerſ.
rem iudi. & per Inn. & Pan. in c. cū hij. de re iud.

ARGVMENTVM.

Fructus an & qui in actione hypothecaria
veniant.

SVMMARIVM.

1 *Fructus naturales in actione hypothecaria veniunt.*
2 *Fructus percepti iudicio pendente iudicis officio ve-
niunt non actionis iure.*

Quæſtio. CCCCXXXIIII.

QVAERITVR an fructus veniant in a-
ctione hypothecaria. Et videretur dicendū
ꝙ ſic, ex quo ſunt tacitè hypothecati. l. quāuis. C.
1 in quib. cauſ. pig. tacitè cōtrahitur † quod eſt ve-
rū in fructibus naturalibus: ſecus in induſtrali-
bus. ſecundum Alexan. de Imol. ibi in additio. ad
2 Bart. & pariter quoad † fructus perceptos iudi-
cio pendente veniunt officio iudicis, & non iure
actionis. l. ſi fundus. § interdū. ff. de pigno. l. item
ædiles. §. ſtandum. ff. de ædili. edict. de quo latiùs
per Salic. in d. l. quāuis. Et præmiſſa faciūt etiam
ad ſubſtentationē libelli prioris dictæ cōfratriæ
ſancti Sebaſtiani, vbi petierūt dictos reos condē-
nari reſpectiuè ad relaxandum res hypothecatas
cum fructibus de iure debitis.

ARGVMENTVM.

Furoris & dementiæ diſsimulatio an & quo-
modò probari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Furoris diſsimulatio probari poteſt.*
2 *Fingentes ſe mente captos vel infirmos victus cauſa ab
vrbe expelli aut ad operas publicas mitti debent.*
3 *Furoris diſsimulatio per quæ ſigna detegatur.*

Quæſtio. CCCCXXXV.

QVAERITVR an poſsit probari diſsimu
latio furoris & demētiæ: & an in hoc ſit ſtā
dum iudicio medicorū. Et dicendū eſt ꝙ ſic. l. ſi
ſemel. C. de re milit. lib. xij. ſecundū Cyn. in l. ſe-
nium. C. qui teſta. face. poſſ. Bar. Bal. & Ang. in l.
1 ij. ff. de teſta. † quia diſsimulatio furoris poteſt
probari. quia interdū aliqui fingunt ſe mēte ca-
ptos aut furioſos cauſa pœnæ euitādæ. l. Diuus
Marcus. ff. de offic. præſid. & interdū faciūt ſibi
dari pocula propiria ad hoc. ſecundū Bal. in l. ij.
C. qui teſta. face. poſſ. & interdū fingunt ſe mente
captos & infirmos cauſa munerum euitandorū.
l. obſeruare. ff. de curator. furioſi. & ideò poteſt
2 probari talis diſsimulatio furoris † ſecundum
Bal. in l. furioſum. C. qui teſta. face. poſſ. & inter-
dum ſe fingūt infirmos cauſa eleæmoſinæ habē-
dæ, licèt poſsint operari ad victū: ſecundū gl. in
rubr. & in l. j. C. de mendicā. & valid. li. xj. & ideò
tales poſſent expelli à ciuitate aut deputari ali-
cui operi publico. vt in authen. de quæſtore. §. ſi
verò. collatio. vj. Et præmiſſa faciunt ad quæ-
ſtionem de quodam textore vocato Anthonio
Griuelli

Grinelli qui interdum per dilucida interualla de
nocte diſcurrit per carrerias cãtando & claman
do:& qui reperitur feciſſe plura furta. Et ex de-
liberatione curiæ fuit ordinatum ipſum viſitari
per magiſtrum petrum de Aya caralanum me-
dicum, & per magiſtrum Claudium de Villario
chirurgum. Et tandem ipſum viſitauerunt,& fe
cerunt eorum relationem factis eidem pluribus
interrogatorijs retulerunt eorum videre ipſum
3 eſſe ſanum intellectu ex ſignis & verbis : † quia
dormit, & vbi pateretur dementiam, impediret
dormitionem & requiem. Item ex verbis ſuis ſa-
tis apparet ſanæ mentis, cùm reſpõdeat ad quæ-
ſitum. l. quidam in ſuo. ff. de cõditio. inſtitutio.
& quãdo non ignorat nomen ſuum, eſt ſignum
ſanæ mẽtis: ſecus ecõtra. l. fi. C. de hæred. inſti. &
ibi Bald. & Iaſo. in d. l. furioſum. C. qui teſta. fa-
ce. poſſ.

ARGVMENTVM.

Generalis abolitio valet; & vagabundi à pa-
tria expelli vel ad operas publicas mitti debent.

SVMMARIVM.

1 *Abolitio generalis quæ ex mera principis liberalitate emanauit, valet & tenet.*
2 *Abolitio generalis ad falſi crimen non, niſi ſpecialis mẽtio fiat, extenditur.*
3 *Abolitionem generalem ad incarceratos extendi regulare eſt.*
4 *Abolitio generalis ad læſi maieſtatis crimem non extenditur.*
5 *Vagabondi & diſcoli à patria debent expelli & operi publico deputari.*

Quæſtio. CCCCXXXVI.

QVAERITVR an valeat generalis aboli-
tio: & an iſti vacabundi: & iuuenes diſcur-
rentes poſſunt expelli à patria, & dedicari alicui
operi publico: vti in pontono Maſsiliæ, aut in
galeis ſuprà mare. Et in effectu bene poteſt
1 † fieri generalis abolitio, quando fit ex mera
gratia vt à principe. l. j. & fina. C. de general.
abolitio. & hoc quando non exprimitur aliqua
cauſa. ſecundum Barto. in l. de pupillo. §. ſi plu-
ribus. ff. de oper. no. nunciatio. & iſto caſu talis
2 generalis † abolito in dubio non ſe extendit ad
crimen falſi, niſi fiat ſpecialis mentio. ſecũdum
Bart. in l. Lucius. ff. ad turpillia. l. ſi docueris. C.
3 de falſ. † licèt regulariter generalis abolitio ſe
extendat etiam ad incarceratos. ſecundum Bart.
4 in l. denuntiamus. ff. ad turpillia. & pariter † talis
generalis abolitio non ſe extendit ad crimen læ-
ſæ maieſtatis. ſecundum Angel in ſua diſputa-
tione incipiẽ Renouata guerra & not. per do-
cto. in l. ſi quis in graui. §. non tantum. ff. ad ſil-
leia. de quo habetur per Alex. de Imol. in d. §. ſi
pluribus. & maximè eſt cauſa iuſta abolitionis,
quando deputantur alicui operi publico. l. in
metallum. l. ad beſtias. ff. de pœn. Præterea etiam
5 tales † vacabundi diſcoli poſſunt expelli à patria
& deputari alicui operi publico: & præſertim
quando tales homines ſunt inutiles, & eorum
mora eſt ciuitati damnoſa & periculoſa. vt in
authen. de queſtore. §. ſi verò. collatio. vj. vt quia
diminuunt victum infirmis & inualidis, maxi-
mè tempore cariſtiæ. ſecundum Ioan. de Platea.
in l. j. C. de mendicanti. & valid. libr. xj. Nam pro-
uincia debet purgari malis hominibus. l. con-
gruit. ff. de offic. præſid. Et præmiſſa poſſunt ada
ptari ad quæſtionem. de hoc tempore milleſimo.
cccccij. de menſe Maij, vbi fuit præſentatũ quod
dam reſcriptũ curiæ pro parte capitanei de Cõ-
ſtans per quod mandatur accipi in hac patria de
iſtis hominibus vagabundis & inutilibus, etiam
ſi ſint incarcerati pro delicto cauſa ponẽdi in ga
lerijs Regis ſuper mare: niſi detinerentur pro
criminibus læſæ maieſtatis: falſæ monetæ: raptus
virginum & certis alijs caſibus ibi expreſſatis.
licèt ibi non fiat ſpecialis mentio de crimine
falſi.

ARGVMENTVM.

Iudex ordinarius in delictis an & quando de
ſuorum officiariorum & familiariorum cauſis
cognoſcere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in cauſis ſuorum familiariorum, domeſticorum & officiariorum ſuſpectus cenſetur.*
2 *Officiarij & familiares ſi in officio delinquunt: animaduerſio iudici ordinario competit: nec apellationi locus eſt: ſecus ſi extra officium, niſi crimen notariam ſit.*

Quæſtio. CCCCXXXVII.

QVAERITVR an iudex ordinarius poſ-
ſit cognoſcere de delictis & cauſis ſuorum
officiariorum & familiarium. Dubium facit:
1 quia † cenſetur ipſo iure ſuſpectus. l. j. C. ne quis
in ſua cauſa iu. ſibi dic. l. qui iuriſdictioni. ff. de
iuriſdictio. omni. iudic. & maximè in cauſa cri-
minali. ſecundum glo. ibi l. ſenatus. ff. de officio.
præſid. facit in l. priuatis. cum ibi nota. ff. de iu-
2 dic. † Verumtamen quando tales officiarij & fa-
miliares iudicis delinquunt in officio, iudex po-
teſt eos punire, nec eſt locus appellationi l. nul-
li officiarij. vbi caſus notabilis, & ibi Barto. &
cæteri. C. quorum appellatio. non recipi. Si verò
officiarius delinqueret extra officium: tunc iu-
dex non poſſet de eo cognoſcere: quia eſſet ſu-
ſpectus: niſi delictum eſſet notorium. ſecundum
Bart. in l. ſi quis. §. ſi quos. ff. de pœn. de quo per
glo. & docto. in c. cùm veniſſent. de iudic. & per
Alexand. de Imol. & Iaſo. in d. l. qui iuriſdictio-
ni. Verumtamen ſecundum libertates patriæ. c.
xxix. in fin. quando iudex eſſet negligens in pu-
niendo officiarios ſuos per lapſum ſex mẽſium
ſuperior poſſet cognoſcere. Et præmiſſa poſ-
ſunt adaptari ad quæſtionem domini de Campis
& Tholoimagni contra officiarios montilij.
Quia fuit quædam mulier & etiam conſu-
les loci: qui in prima inſtantia denunciauerant
certas inqueſtas contra officiarios dicti domini
Tholoimagni omiſſo iudice Tholoimagni etiã
ante lapſum ſex menſium. Super quo dictus do-
minus Tholoimagni habuit recurſum ad dñm
locũtenentem: & etiã ad iſtam ſupremã curiam.
& ideò ex deliberatione curiæ fuit mandatum
officiarijs montilij quòd habeant obſeruare

dictas libertates Delphinales. & præſertim in d.
c.xix. & aliàs prout eiſdẽ iuridicè videbitur fa-
ciendum.

ARGVMENTVM.

Notario actorum, ſi in officio turbetur, inter-
dictum vti poſsidetis datur. Item prima collatio
tenet, ſi debitè obtenta ſit.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſoria remedia pro iuribus incorporalibus cõpetũt.*
2 *Collatio prima perfectior.*
3 *Donatio prima in principe attenditur.*

Quæſtio. CCCCXXXVIII.

QVAERITVR an pro officio notarij a-
ctoris competat interdictum vti poſsidetis:
& an teneat prima collatio dicti officij, adeò
quòd prima collatio præſumatur circumuenta.
Et in effectu videtur dicendum quòd pro tali
officio, quando quis eſt in poſſeſsione ſeu quaſi,
& turbatur, competit ſibi interdictum vti poſsi-
detis. c. licèt. de probatio. l. fin. cum ibi nota. per
1 Barto. ff. vti poſsidet. † quia pro iſtis iuribus in-
corporalibus etiam competunt remedia poſſeſ-
ſoria. c. querelam. de electio. faciunt nota. per gl.
in l. ſi quis in tantum. C. vnd. vi. in gloſſ. magna.
2 verſi. ſuper rebus. Et pariter † quòd prima colla-
tio beneficij videtur perfectior. l. perfecta do-
natio. C. de dona. quæ ſub mod. & maximè in be-
neficialibus. vbi ex ſolo titulo quæritur ius in
beneficio. c. ſi tibi. de præben. libr. vj. adeò quòd
inter perſonas eccleſiaſticas non procedit, l.
quotiens. C. de rei vendica. vt præferatur ſecun-
dus, cui fuit facta traditio. c. qui eum. de præbẽ.
libr. vj. & c. duobus. cum ibi not. de reſcr. libr. vj.
quia in perſonis eccleſiaſticis eſt prohibita va-
riatio. cle. j. de renũciatione. Et ideò prima cõceſ-
ſio tenet, etiã pro re tẽporali, quãdo fit à perſo-
na eccleſiaſtica. ſecundum Ioan. Andr. in c. ij. de
hij. quæ fiũt à prælat. ſine cõſenſu capitul. Quia
faciendo ſecundam conceſsionem præſertim ex
interuallo quis præſumitur circumuẽtus. c. cùm
3 olim. de re iudi. cum ibi nota. per Felin. † & ideò
in principe prima donatio præfertur ſecũdæ. ſe-
cundum Bald. in l. omnis. C. de quadrien. præſcr.
in lectura poſteriori. & per eundem Bald. de
pace conſtantiæ. §. amplius. ſuper verb. ſucceſſo-
ris. & Ludouic. Roma. conſil. ccxcviij. & præ-
miſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem ſuper pro
ceſſu magiſtri Aymonis cõtra magiſtrũ Bernar-
dinũ bailliui. quia dictus Aymonis petijt ſe ma-
nuteneri in poſſeſsione ſeu quaſi officij notarij
iudicaturæ prioratus ſancti Martini de miſeria-
co, quia dictus Aymonis prius obtinuerat donũ
de dicto officio à reuerendo domino Iohanne
Auriali adminiſtratore præpoſituræ montis
iouis, cui eſt vnitus dictus prioratus. Et pariter
obtinuerat cõſenſum ſeu confirmationem ſal-
tem tacitè a reuerendo domino Epiſcopo Gra-
tionopolis: qui receperat iuramentum à dicto
Aymonis in præſentia magiſtri Ioannis valonis
eius ſecretarij, ſuper quo depoſuerũt certi teſtes.
Et licèt ſecundum probationes iuriſdictio in
religioſos dicti prioratus ſit communis inter re-
uerendum dominum Epiſcopum Grationopoli.
& priorem, adeò quòd habeant deputare iudi-
cem & procuratorem per luſtrum, turnum & in-
teruallum territorij: & quòd iudex poſsit depu-
tare notarium. hoc verum, niſi fuerit concordi-
ter prouiſum per dictos dominos Epiſcopum
& priorem. & ideò fuit viſum curiæ.

ARGVMENTVM.

Teſtis ex confeſsione quam in teſtificando
fecit, condemnari non debet: nec producens te-
ſtificationem pro parte accipere poteſt, & pro
parte non.

SVMMARIVM.

1 *In confeſſum iudicis partes quæ ſint.*
2 *Confeſsio proceſſus defectum ſupplet.*
3 *Teſtis ex confeſsione quam teſtificando fecit, condẽnã-
dus non eſt.*
4 *Teſtationis actus neceſſarius videtur.*
5 *Depoſitionem producens adprobare cenſetur.*
6 *Confeſsio qualificata pro parte acceptari non poteſt, &
pro parte non.*

Quæſtio. CCCCXXXIX.

QVAERITVR an ex depoſitione teſtis
ſeu confeſsione per ipſum facta in eius de-
poſitione in manibus commiſſarij in cauſa ci-
uili poſsit cõdẽnari in eorum proceſſu ad vtili-
tatem producentis: & an producens poſsit acce-
ptare talem depoſitionem in parte & in parte
non. Et prima facie videretur dicendum quòd
a ex tali confeſsione poſsit condemnari. † Quia
1 in cõfeſſum nullæ ſunt partes iudicis: præquã in
condemnando. l. proinde. ff. ad leg. acqui. & quia
confeſsio non requirit telam iudicij. ſecundum
Inno. in c. qualiter & quando. le grand. de accu-
2 ſatio. † quia confeſsio ſupplet defectum proceſ-
ſus. c. ij. de accuſatio. libr. vj. & Panor. in c. Piſa-
nis. de reſtitu. ſpoliatorũ. etiam ſi libellus eſſet
ineptus: tamen confeſsio remanet valida. ſecun-
dum Alexand. de Imol. in additio. ad Barto. in l.
cum lite. ff. iudica. ſolu. ſed in contrarium vide-
3 tur veritas caſu iſto, † quod talis confeſsio non
emanauerit principaliter propter ſe, ſed inciden-
ter: & ſic non debet condemnari ex tali confeſ-
ſione. c. cùm dilectus. de ordi. cogni. l. Lucius Ti-
tius. ff. de hijs qui not. infam. iuxt. nota. per glo.
in l. ſi filium. & l. interrogatam. C. de libera. cauſ.
& per Barto. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſtod. reor.
Prætereà officium teſtis non debet eſſe damno-
ſum. l. ſed ſi quis ex ſignatoribus. ff. quemadmo.
teſta. aperiantur & maximè in actu teſtificandi,
4 † qui videtur neceſſarius: cùm non poterat re-
ſiſtere. iuxt. not. per glo. & docto. in l. Gaius. ff. de
pignorati. actio. & in c. literis. de tranſactio. &
in l. Titia. §. Titia. ff. de lega ij. & iſtam partem vi
dẽtur tenere domini de Rota in antiquis ſub
titulo de confeſsis deciſio. vltim. licèt ibi argua
tur pro & contra. Sed finaliter allegant nota. per
glo. & docto. in dict. c. ex literis. de tranſactio. &
ſic in actu neceſſario non ſibi præiudicat, licet
in alijs nouis deciſionibus ſub titulo de confeſ-
ſis deciſi. ij. ſimpliciter, tenent, quòd ex tali de-
poſitione teſtis non debeat condemnari. Et præ-
miſſa poſſunt adaptari ad quæſtionẽ ſuper pro-
ceſſu compulſoriarum dñi Caſtri Villani contra
magnificum dominum ſancti Valerij prætextu
cuiuſdem dotis, vbi dominus ſancti Valerij in-
ter cætera

ter cetera allegauit ſolutionem. cccc.florenorũ receptorũ per dominũ caſtri noui Galabrij nomine dicti domini caſtri villani:& mediante eius quictantia.& vt prætẽditur,receptorum per manus Ioan.lucy deRomanis receptoris dicti domini ſancti valerij:qui dominus ſancti valerij produxit in teſtem dictum dominum caſtri noui Galabrij ſeu eius relationem iuratoriam,ex qua petijt condẽnari dictum dominum caſtri noui Galabrij ad ſeruandum ipſum indemnem,erga dictum dominum caſtri noui villani:aut alias ad ſibi reddendum dictos quatercentum florenos & obtinuit ſuper hac ordinatione contra dictum dominum caſtri noui. Qui petijt expoſt dictam ordinationem reparari:quia dictus dominus ſan
5 cti valerij † producendo dictam depoſitionem videtur approbaſſe.l.ſi quis teſtibus.C.de teſti.l.cũ precũ.C.de liber.cauſ.c.cũ alicui.cũ ibi no.per Inno.de cẽſi. Et maximè,quia dicta cõfeisio eſt qua
6 lificata.† Et ſic non poteſt acceptari in parte & in parte non,iuxta,not.per gl.Cyn.& Bald.in l. ij.C.de donatio.ante nupt.& per Bart.in l.Aurelius.§.idem queſijt.ff.de libera.legat.Et perCyn. in l.vnica.C.de confeſſ.quæſtione & per Alexã. de Imol.conſil.lxxxvij.in primo volumi. Quinimò eſto quòd eſſent diuerſa & ſeparata capitula etiam in producente,non releuaret proteſtatio de producendo in partibus & punctis.ſecũdum Iaſo.in l.ſcripturæ.C.de fid.inſtrumen.quia producens videtur confiteri omnia contenta eſſe vera per ipſum producta.Et ſic ꝙ dominus ſancti valerij debet producere quitãciam,de qua fit mẽtio de depoſitatione dicti domini caſtri noui Galabrij per ipſum producta. Quia non eſt veriſimile quòd dictus Ioannes Lucy eius receptor liberauerit dictos quatercentum ſine quitãcia.Et ideò ſuper dicta reparatione dictæ cõductionis aliqui ex dominis fuerunt dubij,propter quod fuit ordinatum,ꝙ dicti domini caſtri noui Galabrij:& domini caſtri villani veniant perſonaliter corã curia reſpondere certis interrogatorijs cùm aliundè dictus dominus caſtri villani vt prætenditur,teneretur dict. domino caſtri noui ex dote eius dictæ vxoris. & ne locupletaretur cũ aliena iactura.vt quia oportet iudicem cũcta rimari ad veritatem habendam.c.iudicantem.xxx.q.vj.

a Condennari. Vide Pau.deCaſt.in l.quicunque.in fi. C.de ſer.fugi.& in l.ij.§.ſi abſens.ff.ſi ex noxa. cauſa.& ibi per Alex.Iaſo.per glo.Ioan.de Imo. in c.per inſinuationem.de elect.& in ca.j.de except.& c.ex literis.de tranſact.de pluribus delinquentibus ſeu inculpatis de crimine an vnus ipſorum poſsit produci in teſtem vide Specu.ti. de teſte.§.j.verſi.quid ſi quatuor homines.& ibi per Oſtienſ.in additio & per Floria.in l.Item.§. ſed ſi ſeruum plures ff ad leg.aquil.

SVMMARIVM.

Pulcaragium & alberagium pro animalium tranſitu præſtandum non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Vectigalia noua vti pulcaragium,alberagium,paſcuagium & ſimilia de iure cõmuni prohibita ſunt:niſi principes auctoritate vel conſuetudine aut immemoriali præſcriptione indita ſint.*

2 *Nobiles ad realium onerum præſtationem tenentur.*

Quæſtio CCCCXL.

QVAERITVR an licitè poſsit exigi & recuperari pulcaragium vel alberagium pro tranſitu aneris & animalium groſſorum : Et an nobiles teneantur ad ſolutionem tributi.Et in
1 effectu de iure communi,† talia tributa & vectigalia ſunt prohibita.l.vecti.C.noua vecti. inſtit.nõ poſſ.e.innouamus. de cẽſi. niſi ſint indita authoritate principis, vel conſuetudine aut præſcriptione,cuius nõ ſtat memoria hominis in cõtrarium.c.ſuper quibuſdam.§.prætereà.de verb.
2 ſigni.Et iſto caſu† nobiles videntur teneri, cũ ſit munus reale ratiõe rei.l.omnis.C.de anno. & tribut.l.Imperatores.& l.commiſſa. ff. de publica. Et pro hoc facit quod voluit Oldra.cõſi.xcviij. vbi nobiles prouinciæ tenentur ad collectas pro alberagio & caualcata. Nec obſtat libertas patriæ vbi nobiles nobiliter viuentes & clerici clericaliter viuentes eximuntur à tallijs. quia illud eſt in muneribus mixtis : ſecus in ordinarijs & realibus. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem in mandamento ſancti Nazarij in Romanis, vbi caſtellanus Delphin. vult exigere pro pulueragio tranſitus animaliũ pro quolibet trentenario aueris vnum aut duos lyardos : Et pro alberagio etiam certum tributum: & pro pãſcuagio certum numerum caſeorum, licèt aduerſus præmiſſa ſe opponant nobiles, & etiam quidem religioſus vocatus frater Ralhie monaſterij lioncelli.

ARGVMENTVM.

Pars per procuratorem ſpecialem poſitionibus reſpondere poteſt: Item & articulos aſſeuerare.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum ſpeciale ad iurandum in animam principalis ſufficit.*

2 *Actori vel reo petenti, vt articulis reſpondeatur, ſufficit, vt articulos veros eſſe cum iuramento per ſe vel per procuratorem ſpecialem aſſeueret.*

Quæſtio CCCCXLI.

QVAERITVR an ſufficiat reſpondere poſitionibus per procuratorem ſpecialiter conſtitutum. Et an requiratur iuramentum de veritate: & an requiratur aſſeueratio partis cum iuramento. Et ſi requiratur ſpecialis aſſeuera-
1 tio ad quemlibet articulum. Et† in effectu quòd ſufficiat mandatum ſpeciale ad iurandum in animam principalis.facit c.fi.de iuramento calumniæ.lib.vj.Et hoc etiam cauetur in ſtatutis Delphinali.domini Gulielmi de Cerca gubernatoris vbi etiam fit mentio,de aſſeueratione cum ſimili iuramento partis, quæ petit reſpondere.iux.no. per glo.in c.j.de confeſſ.lib.vj. Et licèt reus per ſe aut per procuratorem ſufficiẽter inſtructus teneatur reſpondere ad ſingulas actoris rei poſi-
2 tiones.c.præſentium.de teſti.libr. vj.† tamen actor vel reus qui petit reſponderi eius articulis, ſufficit quòd aſſeueret generaliter articulos fore veros cum iuramento , aut quòd conſtituat

procuratorem ad aſſeuerandum in animam principalis. Et iſtud facit pro cauſa dominæ Iſabellæ de Montealbano vxoris domini de Ceſariſta, contra dominam Lodouicam de agento relictam domini ſancti Andreæ tutorio nomine Lodoici eius filij. Quia domina Iſabella conſtituit magiſtrum Ioannem Riuoriæ eius procuratorem ſpecialiter, ad aſſeuerandum eum iuramento in animam ipſius certos eius articulos. Et ibi exprimebatur effectus certorum articulorum. Et ſufficit expreſsio certorum caſuum cum clauſula generali. capit. qui ad agendum. de procura. libr. vj. faciunt not. per glo. & docto. in l. iij §. fin. ff. ſi quis cautio.

ARGVMENTVM.

Prælato per procuratorem iurare de credulitate & veritate ſufficit.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum de calumnia & veritate dicenda in cauſis ſpiritualibus, ſi de petitorio agatur, requiritur.*

2 *Procuratores de calumnia & malitia in propriam animam iurare tenentur.*

3 *Prelato quòd per procuratorem vel œconomum iuret ſufficit.*

4 *Poſſeſſorium quid temporale eſt.*

Quæſtio. CCCCXLII.

QVAERITR an ſufficiat quòd Cardinalis aut prælatus eccleſiæ iuret per procuratorem de credulitate, vel veritate: & an requiratur
1 vtrumque iuramentum. Et in effectu † in cauſis ſpiritualibus quando agitur petitorio requiritur vtrumq; iuramentum de calumnia & veritate dicenda. c. j. de iuramen. calum. libr. vj. & pariter procuratores ad hoc ſpecialiter conſtituti, licèt iurent in animam principalis. c. fin. de iu-
2 rament. calum. lib. vj. † tamen etiam teneotur iurare in animam propriam de calumnia, & de ma-
3 litia. c. ij. de iura. calum. libr. vj. † Tameo in prælato eccleſiæ ſufficit, quòd iuret per procuratorem ſeu œconomum. c. fi. de iuramen. calum. Nec obſtat ſi dicatur, quòd quando quis reſpondet per procuratorem inſtructum, quòd in eius reſponſionibus, quas tranſmittit in procuratorio, quòd debeat iurare. c. præſentium. de teſtib. lib. vj. aut ſaltem ſi ſit prælatus deberet habere in ſuo conſpectu ſacras ſcripturas. c. j. & fin. de iurament. calum. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd tàm ſecundum ſtatuta curiæ, quàm etiam de ſtylo ipſius, ſufficit, quòd conſtituatur procurator ſpecialiter ad iurandum in animam principalis: & ad reſpondendum ſecundum reſponſiones deſcriptas in procuratorio; licèt principalis non iuret. Et ita ſeruatum eſt in cauſa domini Bochagij cootra nobilem Anthonium Monet. pro quo faciunt nota. per Barto. in l. qui bona. §. ſi alienum. ff. de dam. infecto. Et præmiſſa etiam faciunt ad quæſtionem ſuper proceſſu Archidiac. Viennenſi. reuerēdi domini Cardinalis ſancti Seuerinij contra reuerendum dominum Anthoniū de Claramonte prætenſum electum. vbi fuit ordinatum, quòd dictus dominus Cardinalis reſpondeat articulis dicti domioi de Claramonte per procuratorem ſpecialiter ad hoc inſtructum. Et qui dominus Cardinalis exiſtens in vrbe mandauit procuratorium, in quo deſcripſit reſponſiones articulorum propria manu. Et conſtituit prouidum magiſtrum Petrum Tetuti ad iurandum in ipſius annimā. Et ſic debet ſufficere iuramentum procuratoris. Quia debet attendi forma ſtatuti fori, vbi cauſa agitatur, ſaltem quoad ordinatiua litis. iuxt. not. per gl. in l. j. C. de ſumma trinit. & in c. quod clericis. de
4 for. competen. & maximè quando agitur † ſuper poſſeſſorio, quod eſt quid temporale. ſecundum glo. in c. clericus. de iura. calum. & ibi per Panor. qui ponit plures differentias inter iuramentum de veritate & de credulitate. licèt tantùm operetur iuramentum de credulitate, quantum de veritate. ſecundum glo. in c. ex liter. s. de iuramen. calum.

ARGVMENTVM.

Pœna falſæ teſtationis, corruptionis teſtis aut comminantis quæ ſit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes doloſè deponentes virgis cædi debent, aut extraordinaria pœna animaduerti.*

2 *Teſtes corrumpentes aut minantes falſi pœna ſunt obnoxij.*

3 *Corruptela per quos teſtes probetur.*

4 *Depoſitioni primæ ſtandum eſt, niſi teſtis incontinenti dictum ſuum emendauerit.*

Quæſtio. CCCCXLIII.

QVAERITVR de pœna falſi teſtimonij & corrumpentis teſtem aut comminātis. Et in effectu ſecundum glo. in authen. de teſti. §.
1 Et quia. colla. vij. † quando doloſè deponunt, debent ſubijci verberibus: vel etiam poſſunt puniri pœna extraordinaria. l. nullum. C. de teſtib. licèt in ruſtico mitiùs puniatur. ſecundum Spec. in titu. de teſte. §. i. verſi. Sed nunquid, de qua materia aliâs ſcripſi in primo volumine cauſarum miſtarum, in tractatu de immunitate eccleſiæ, & de homicidio quæſt. xxxvj. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper quadam cauſa inquiſitionali diffinita Iantelini Rambudi ciuitatis Vapinci contra Anthonium alberti aliâs ſimondis ſuper quadam falſa quitantia: de qua depoſuerunt certi teſtes falsò corrupti: & deinde fuerūt
2 mitrati in ſcāno mali conſilij. & pariter † de pœna corrumpendi teſtes aut comminantis eſt incidere in pœnam falſi l. Diuus. ff. de re iudi. c. licèt. de probatio. ſecundum Barto. in l. j. §. j. ff. de crimin. falſ. licèt non credatur eiſdem teſtibus ſuper corruptela, niſi ad eorum præiudicium. c. ſi-
3 cut. de teſti. Sed opportet † quòd corruptela probetur per alios teſtes. ſecundum Peli. in c. cùm in tua. de teſtib. Et præmiſſa etiam faciunt ad quæſtionem inquiſitionalem nobilis Katharinæ de gadareno relictæ nobilis Iohannis Rigaudi prætenſo tutorio nomine Iohannis & Claudius Rigaudi donatoris dicti Iohannis Rigaudi, contra nobilē Iohannē & Anthonium Proti loci Chādiacij vbi prætēditur, quòd ſubornauerunt quēdam teſtem vocatum Iohannem Guincti aliâs Guilleti in quadam cauſa nobilis Anthonij de Camera contra dictos baſtardos, vt prætēditur legitimatos, ſuper bonis & hæreditate dicti Ioannis Rigaudi. quia dictus teſtis in craſtinum

ſuæ

ſuæ primæ depoſitioins factæ in manibus magiſtri Petri Vernadı commiſſarij cleriei magiſtri Rollin ipſe aliter depoſuit: videlicèt ſuper compaternitate matris dictoium baſtardorum. Et ex poſtfacto dictus teſtis atteſtatus fuit, quòd fuit comminatus & ſubornatus per dictum proti. Et ſuper hoc etiam depoſuerunt quædam mulieres licèt ſemper ſit ſtandum primæ depoſitioni: niſi teſtis incontinenti corrigat dictum ſuum. c. prætereà. de teſti. cogen. iuxt. not. per Barto. in l. eos. ff. de teſti.

ARGVMENTVM.

Corrumpantium, lauiantium aut laceratiu m acta animaduerſo quæ ſit.

SVMMARIVM.

1 *Acta qui corrumpunt, dilaniant aut lacerant, præter pœnam falſi quinquaginta aureis plectuntur.*

2 *Actorum copia poſtquam alteri partium data eſt, nihil inde detrahendum vel addendum eſt.*

Quæſtio. CCCCXLIIII.

QVAERITVR de pœna corrumpentis, dilaniantis aut lacerantis acta iudicij. Et in
1 effectu † eſt pœna quinquaginta aureorũ. l. ſi id quod. ff. de iuriſdi. omn. iudic. §. pœnales. inſtitu. de actio. & talis pœna veniret applicanda parti ſecundum vnam oppinionem, vt ibi habetur. & vltra punitur pœna falſi. l. hodie. ff. de pœni. &
2 præſertim † ex quo eſt data copia parti, non eſt licitum aliquid addere vel minuere. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa appellationis & inquiſitionalis Claudij Fabri notarij Valentiæ contra Iohannem Tracelli aliàs moſſeti mercatorem Valentiæ & Gulielmum Sannaſij eius procuratorem: quia dictus Moſſeti actor originarius in actis primæ inſtantiæ curiæ temporalis Valentiæ comparuit in prima dieta cum dicto Sannaſij: & dedit eius petitionem, quæ fuit redacta in actis per Iohannem Fabri clericum dictæ curiæ de ſumma quinque florenorum contra dictum Claudium Fabri reum originarium commenderiæ domini Gulielmi Ralhiani. Et deinde fuit tradita copia per Andræam de ſala alterum clericum dicto reo. Sed ex interuallo tẽporis dicti Moſſeti & ſamguerij veniant ad bancam curiæ ad dictum Iohannem Fabri clericum eidem in effectu dicendo quòd malè ſcripſerat in actis: & aliter ſcripſerat petitionem quã ipſe actor & eius procurator feciſſet, eidem dicendo quòd corrigeret errorem: aliàs quod facerent ſibi corrigi. Et tandẽ dictus clericus lacerauit in parte dictam petitionem, & fecit certas additiones in abſentia partis & ſine mandato iudiciſi & aliàs prout pleniùs continetur in actis dictæ cauſæ in manibus magiſtri Menonis. De hac materia aliàs pleniùs ſcripſi in primo volumine cauſarum oidinariarum in tractatu de fid. inſtr. quæſt. ccxiij. & duabus ſequentibus.

ARGVMENTVM.

Fideicommiſſatio aut ſubſtituto in ſecundo gradu. l. fin. C. de edict. diui Adria. tollend. remedium an competat.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius iure directo non venit: vt cui per reſtitutionem verbalem omnia iura tranſeunt.*

2 *Fideicommiſſarius abſque verbali reſtitutione agere poteſt.*

3 *Subſtitutus vulgariter & pupillariter antequàm admittatur, oportet quòd probet an in gradu præcedentes deceſſerint.*

Quæſtio. CCCCXLV.

QVAERITVR an fideicommiſſatio aut ſubſtituto in ſecundo gradu competat remedium l. fin. C. de edict. diui Adria. tollen. ex ſola inſpectione teſtamenti. Et dicendum eſt quòd non. ſecundum gl. in l. fin. in d. l. fin. ſuper
1 verb. ex parte. † quia fideicommiſſarius non venit iure directo: & eſt opus reſtitutione verbali. l. facta. & l. reſtituta. ff. ad trebellia. niſi in caſibus in quibus hæreditas habetur pro reſtituta. de quibus in l. Sancimus. C. ad trebel. & ita ſequuntur communiter docto. vbi ſuprà. Et ideò competit tale remedium contra poſſeſſores re-
2 rum alienatarum fideicommiſſi † cùm poſsit agi etiam abſque reſtitutione verbali. iuxt. nota. per gl. & docto. in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad tre-
3 bellia. & † licèt ſubſtitutus vulgariter aut pupillariter veniant iure directo: tamen eſt opus probatione facti, quòd præcedentes in gradu deceſſerint: & quòd ſit locus ſubſtituto. l. quandiu. la grande, ff. de acquirend. hæred. l. j. C. de edict. diui Adria. tollen. ſecundum Barto. in l. fin. cod. tit. & ſequũtur communiter cæteri. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem ſuper cauſa nobilis Guigonis Gentonis de taraſsia qui ſe prætendit ſubſtitutũ ex teſtamento nobilis Iacobi Gentonis contra nobilem Anthonium de Colongijs & Enimũdum Gallori qui deſpõſauerunt certas filias dicti Iacobi Gentonis. quia dictus Guigo Gentonis ſupplicans intentauit remedium d. l. fin. C. de edict. diui Adria. tollen. Petendo ſe mitti in poſſeſsionem dictorum bonorum, aut ſaltem bona ſequeſtrari ex ſola oſtenſione teſtamẽti. Et licèt aliqui ex dominis curiæ eſſent in diuerſa opinione: tamen finaliter fuit concluſum, quòd dictus Guigo Gentonis ante omnia habeat iuſtificare ſaltem ſummariè eius ſupplicata.

ARGVMENTVM.

Concubinarius notorius an & quando à diuinis ſuſpenſus ſit, ad hoc vt notorius tituli defectus in poſſeſſorio ſibi obſit.

SVMMARIVM.

1 *Concubinarius notorius vitandus eſt, vt qui ſuſpenſus ſit.*

2 *Concubinarius notorius à beneficiorum collatione ſuſpenſus eſt.*

3 *Concubinarij notorij benedictio in maledictionem conuertitur.*

4 *Recuperandæ remedium criminis exceptione non, niſi crimen perſonam inhabilem redderet, impeditur.*

5 *Exceptio defectus notorij tituli in beneficialibus admittitur.*

6 *Deuolutio in beneficijs regularibus non fit ad Abbatem, ſed ad dioceſanum loci vbi ſitum eſt beneficium.*

Quæſtio. CCCCXLVII.

QVAERITVR an notarius cócubinarius
ſit ſuſpenſus à diuinis:& an in cauſa benefi-
ciali ſuper poſſeſſorio habeat obſtare notorius
defectus tituli,ac etiam conferentis:& an requi-
ratur monitio ſeu denuntiatio contra concubi-
1 narium. Et in effectu † concubinarius notorius,
qui non poteſt aliqua tergiuerſatione excuſari
debet euitari, quia cenſetur ſuſpenſus, tàm
quoad ſe, quàm quoad alios. c. veſtra.c. fina.de
cohabita.clerico.& mulier. c. nullus. c. præpter
2 hoc.xxxij.diſtinct.& † talis cenſetur ſuſpenſus à
collatione beneficiorum c. cùm dilectus. eum
ibi not.per glo& docto. de conſuetudine. Et in
pragmatica ſanctione in titul. de concubinarij.
c.j.§.publici autem. & in titu.de excommunica-
tis non vitandis. c. j. & ibi per glo. ſuper verb.
3 ſuſpenſionis. Nam iſto caſu † benedictiones ta-
lium clericorum vertuntur in maledictionem.c.
ſi qui.lxxxj.diſtinct.aliâs vbi non eſſet notorius
concobinatus, requireretur monitio. c. ſicut.de
cohabitatio. clerico.& mulier.de quo latiùs per
Panor.in d.c.veſtra.& per glo.in dict.pragmati-
ca ſanctione. de excommunicatis non vitand.
ſuper verb.ſuſpenſionis. Nec requiritur ſenten-
tia vbi eſt notorium per euidentiam facti: quia
eſt pœnæ latæ ſententiæ ſecundum præpoſitum,
in d.c.præter hoc.xxxij.diſtinct.de quo per Bal.
4 in l.cùm fratrem,C.de hij.quib.vt indig. † & li-
cèt exceptio criminis non habeat obſtare in re-
medio recuperandæ. c. item cùm quis. de reſtit.
ſpoliato.l.ſi maritus.C.de dona.inter vi.& vxor.
niſi eſſet crimen quod inhabilitaret perſonam.
ſecundum glo.in c.ex inſinuatione.de procurat.
& in c.dilectus le.j.de reſcript. & in c. quo iure.
viij.diſtin.& in c.in nomine domini.xxiij.diſtin.
& in ſumma iij.quæſt.j.c. ad petitionem. & c. ſi
conſtiterit. de accuſati. de quo latiùs per Panor.
in d.c.Item cum quis. & per Bald. in l. cùm fra-
trem. C. de hij. quib. vt indig. & per glo.in c.ad
5 decens.de reſtitu.ſpolia.libr.vj. & † exceptio de-
fectus notorij tituli admittitur in beneficiali-
bus.ſecundum Inno.in c.conſtitutus. & c. quo-
niam. de fil. præsbiter. Ne permittatur vitioſus
ingreſſus. c. cùm qui. de eo qui mittit.in poſſeſſ.
cauſ.rei ſeruand.libr. vj. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionem ſuper cauſa poſſeſſoria prioratus
de Beangno, inter dominum Gabrielem de Co-
merijs.& dominum Martioum Chantarelli:quia
pro parte dicti Chantarelli fuit oppoſitus defe-
ctus notorius in perſonam collatoris dicti de
Comerijs volendo prætendere quòd eius titulus
ſit infectus,ex quo deficit poteſtas in conferẽte:
ſecundum Lapum quem refert & ſequitur Ioan.
de Imol.in c cùm noſtris.de conſeſſio. præben.
Sed ex aduerſo fuit oppoſitum aduerſus dictum
Chantarelli,qui obtinuit collationem à vicario
domini abbatis ſancti Theofredi ex prætenſo
iure deuoluto, quod ius commune facit contra
6 ipſum:† quia in iſtis beneficijs regularibus non
fit deuolutio ad abbatem:ſed ad diœceſanum lo-
ci,vbi eſt ſitum beneficium. c. quia regulares. de
ſupplenda negligen. prælato. data negligentia
propter lapſum temporis,vel propter delictum,
ſaltem ſit deuolutio ad priorem & conuentum.
cle.ne in agro.§.abbatæ.de ſtat.monach. De qua
materia iuris deuoluti habetur per gl.in quam
quam.de elect.libr. vj. & in pragmatica ſanctio-
ne. in titu. de collatio. §. quod ſi quis. & ibi per
glo. ſuper verb.ſuperiorem. Et ideò ne detur oc-
caſio rixæ, & ne permittatur vitioſus ingreſſus,
fuit ordinatum dictum pratum reduci & regi
ſub manu Delphinali lite pendente, per modum
prouiſionis.& donec aliter fuerit ordinatum.

ARGVMENTVM.

Remedium ſtatuti ſi quis per literas,pro actu
iuriſdictionis etiam inter perſonas eccleſiaſticas
dari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſoria remedia pro actu iuriſdictionis cohærentis territorio competit.*

Queſtio. CCCCXLVII.

QVAERITVR an ſtatutum, ſi quis per li-
teras,poſsit intentari pro actu iuriſdictio-
nis etiam inter eccleſiaſticas perſonas. Et videre-
tur prima facie dicendum† quòd pro actu iuriſ-
dictionis loquendo ſimpliciter abſque expreſ-
ſione perſonarum competant remedia poſſeſſo-
ria. c. licèt. de probatio. & maximè quando iu-
riſdictio cohæret territorio.l. pupillus. §. terri-
torium. ff.de verbo.ſignifi.l.j.§.cum vrbem.ff.de
offic.præfect.vrb.ſecundum Spec.in tit. de reſti.
ſpolia.§.nunc dicamus.& Bart.in l.ſequitur.§.ſi
viam.ff.de vſucapio.& in l.iij.§.vnde vi.ff.de vi.
& vi arma.& in l.fin. ff. vti poſſide.& per domi.
Guid. Papæ in d. tracta. ſi quis. ſuper verb. vel
quaſi. de qua materia aliâs ſcripſi in alio primò
volumine cauſarum arduarum in allegationi-
bus domini Boehagij & anthonis contra of-
ficiarios denteuſiacij: & etiam in tractatu ſtatu-
ti,ſi quis,eo.lib.quæſt.xl. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionem ſuper ſtatuto, ſi quis, intentato per
dominos priorem & canonicos capituli eccleſiæ
collegiatæ ſecularis ſancti Petri borgi Valen-
tiæ contra nobilem Lodoicum de ſaliente caſtel-
lanum & certos alios officiarios domini Chri-
ſtofori de Saliente præpoſiti & abbatis dictæ
eccleſiæ ſancti Petri prætextu capturæ & incar-
cerationis domini Petri de Solorio in carceri-
bus domini abbatis curati & habituati dictæ ec-
cleſiæ burgi:quia reſpectu poſſeſsionis ſeu qua-
ſi iuriſdictionis bene fuit probata tam per teſtes
quàm per antiqua inſtrumenta exhibita, quod
iuriſdictio immediatè de habituaris & incorpo-
ratis dictæ eccleſiæ ſpectat, & pertinet ad prio-
rem & capitulum dictæ eccleſiæ: & quòd abbas
non ſe habet intromittere,niſi in caſu negligen-
tiæ, & præcedente mutatione: licèt ad abbatem
ſpectet confirmatio prioris. Et pariter à iudice
capituli appelletur ad dictum abbatem. Sed re-
ſpectu electionis licèt fuerit probata captura &
incarceratio dicti de Solerio: tamen quia Stepha
nus graſſeti procurator dictorum prioris & ca-
pituli petijt ſibi fieri remiſsionem de dicto de
Solerio à iudice dicti domini abbatis, quæ fuit
ſibi conceſſa. Et ideò videtur deuiaſſe à dicto ſta-
tuto,ſi quis per literas. Et ideò fuit ordinatum
per curiam pro nunc ſuperſedi à dicta reintegra
tione,

tione, aſsignando partibus ad debitè procedendum, & quòd videant hinc inde producta.

ARGVMENTVM.

An per actum rupturæ ſepis, clauſuræ vel muri erectio vel turbatio inducatur.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio litiſpendentiæ reintegrationem impedit.*
2 *Exceptio litiſpendentiæ in litis exordio opponi debet.*
3 *Reſcriptum taciturnitate viciatur.*
4 *Violentus poſt reintegrationem & antequàm audiatur, an expenſas rependere teneatur.*

Quæſtio. CCCCXLVIII.

QVAERITR an per actum rapturæ ſæpis ſeu clauſuræ aut muri reducatur electio: & an per litis pendentiam impediatur reintegratio ſecundum formam ſtatuti, ſi quis per literas. Et prima facie videtur dicendum quòd talis actus rupturæ dicatur potiùs turbatio quàm eiectio. l. vim facit. ff. de vi & vi arma. & maximè quando talis ruptura fit in abſentia partis: ſecus ſi fieret parte præſente & contradicente. iuxta nota. per domi. Guid. Pap. in tractatu dicti ſtatuti, ſi quis per literas. ſuper verb. vel quaſi. faciunt no. per Bald. in l. poſt ſententiam. C. de ſenten. & in-
1 terlnquu. omn. iudi. † & pariter exceptio litis pendentiæ debet impedire reintegrationem. l. vbi cœptum. ff. de iudi. quia pro eadem re non debet quis diuerſis iudicijs vexari. c. diſpendia.
2 de reſcript. libr. vj. † Et talis exceptio litis pendentiæ debet opponi à principio. ſecundum Bal. in l. peremptorias. C. ſenten. reſcin. non poſſe.
3 circa fin. quia † quando quis tacet in eius ſupplicatione eſt ſubreptitia: quia iudex veriſimiliter non fuiſſet cõceſſurus. Et tales exceptiones debent impedire refuſionem expenſarum: quia apparet de nullitate in promptu: quia deficiunt duo extrema ſtatuti, videlicèt poſſeſsio & eiectio. & ſimile habet obſtare defectus iuriſdictionis & incompetentiæ iudicis, propter litis pendentiam. faciunt not. in dict. ſtatuto, ſi quis per literas. ſuper verb. probata poſſeſsione, & eiectione. Et per glo. ſuper verb. omni allegatione. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem ſuper cauſa ſtatuti, ſi quis, intentati per nobilem Eimarum Odoardi contra homines Marſanæ prætextu rupturæ cuiuſdem tenementi nemoris vocati Rabiboy: vbi fuit commiſſum alteri ex dominis curiæ ad ſumendum informationes ſuper loco. & qui fecit ordinationem reintegrationis donec aliter fuiſſet ordinatum per curiam: & aſsignauit partes coram curia: & tandem fuit
4 diſceptatum, † ſi deberet fieri ante omnia refuſio expenſarum: quia aliqui ex dominis dicebant, quòd ex quo fuit facta reintegratio de ſtylo dictæ curiæ, debet fieri ante omnia refuſio expenſarum. & poſt modum violentus auditur. licèt aliqui ex dominis dictæ curiæ eſſent in contraria opinione. Verumtamen in dicta curia attenditur pluralitas vocum: ideò fuit ordinatum dictas expenſas ante omnia refundi. Quinimò vt fertur ſecundum aliquos de ſtylo dictæ curiæ eo ipſo quòd fertur ordinatio reintegrarionis, cenſentur expenſæ adiudicatæ: adeò quòd non eſt opus, niſi taxatione expenſarum.

ARGVMENTVM.

Stipendia iuxta laborem præſtari debent.

SVMMARIVM.

1 *Nullus ſuis ſtipendijs militare tenetur.*
2 *Augmentum eodem priuilegio, quo principale gaudet, gaudere debet.*

Quæſtio. CCCCXLIX.

QVAERITVR an vadia ſeu ſtipendia alicuius officij debeant augmentari quãdo labor excercicij officij eſt maior quàm ſtipendia. Et in effectu videtur dicendum quòd ſic: quia
1 officium non debet eſſe damnoſum. nec † tenetur quis militare ſuis ſtipẽdijs & expenſis. c. cum ex officijs. de præſcript. l. ſi quis ex ſignatoribus. ff. quemadmo. teſta. appe. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper literis augmentationis lx. librarum turoneñ. Franciſci Botatini contrarolatoris officij ſigilli curiæ parlamenti Delphinalis: quia per priùs non erant niſi ſexdecim libræ turoneñ. pro vadijs dicti officij. Et Rex Ludouicus XI. Delphinus augmentauit dicta vadia vſque ad lx. libras turoneñ. percipiendas ſuper reſta literarum ſigilli, quam reſtant ad ſigillandũ. & quòd teneatur reddere computum & reliqua in camera: & fuerunt obtentæ literæ confirmationis à rege Carolo VIII. domino Delphino: licèt non fuerunt interinatæ. & fuerunt pariter obtentæ ſimiles literæ à Rege Ludouico XII. domino Delphino moderno: quæ fuerunt interinatæ per iſtam ſupremam curiam, & ordinatum ſolui dicta vadia augmentata à die interinationis ſuper literis gratiæ perpetuis quæ reſtant ad ſigillandum. Et pariter ſuper literis iuſtitiæ actorũ perpetuis: vti ſuper ſententijs diffinitiuis: non autem ſuper literis minutis & temporalibus. Et aliàs prout cõſtat tenore ordinationis interinationis dictarum literarum in manibus magiſtri Iohannis Ventoleti. vbi etiam fuerunt vocati domini cameræ: qui opinati fuerunt. Et
2 iſtud quod datur † cauſa additamenti, gaudet eodem priuilegio. l. etiam. C. de iur. dot. l. ſi conſtãte. §. iura etiã. C. de dona. ante nupt. & iſtud facit etiam pro ſtipendijs cõſiliariorum curiæ, vt debeant augmentari: cum videantur parua ratione laboris officij.

ARGVMENTVM.

Religioſis an licitum ſit pro eorum vſu ligna mortua aut mortua ligna in nemoribus accipere neceſsitate exigente.

SVMMARIVM.

1 *Neceſsitatis tempore omnia communia ſunt.*
2 *Ligna mortua vel mortua ligna quæ cadunt aut ſcinduntur à ſubditis loci cum foreſtarij licentia capi poſſunt, vt quæ illis ſpectare videantur.*

Quæſtio. CCCCL.

QVAERITVR an pro vſu pio & neceſſario alicuius religionis ſit licitum accipere de nemoribus mortuis alicuius foreſtæ vulgariter dictis bois mort: aut de mortuis nemoribus vulgariter dictis, mort bois. Et in effectu videre-
1 tur dicendum quòd ſic: † quia tempore neceſsitatis omnia ſunt communia. xlij. diſt. c. ſi quis deſpicit. l. nauis onuſtæ. ff. ad leg. Rodia. de
2 iact. quia † talia nemora mortua quæ cadunt ex

arboribus mortuis vel ſcinduntur, videntur permiſſa capi pro chalfagio, ſaltem de licentia foreſtarij, & maximè quoad homines ſubditos loci: quia illis videntur ſpectare. iuxt. nota. per Panor. in c. dilecti. de arbi. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper literis conuentus obſeruantiæ fratrum minorũ beatæ Mariæ de inians in confinibus patriæ Sabaudiæ. quia dicti fratres obtinuerũt literas à Rege domino Delphino moderno capiẽdi de nemoribus foreſtæ ſiluetæ caſtellaniæ buſſeriæ, ſi appareat de ſupplicatis. Et domini cameræ fecerunt eorum relationem, quòd dicta foreſta nemoris ſiluetæ, eſt ſita in loco limitropho: & tempore guerræ de dicto nemore fiunt talliatæ ſeu tranchatæ pro defenſione patriæ. Et in dicta foreſta eſt vnus foreſtarius. Et quòd imò eſſet opus accipere informationes, & vocare foreſtarium & ſubditos loci: vt ſeruetur forma mandati literarum, & nemini fiat præiudicium.

ARGVMENTVM.

Venditio facta de terra ſita intra certos confines pretio conuento de qualibet ſeſtariata & ſoluto: an antequàm menſuretur perfecta dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Venditio in qua falſa pretij cauſa interuenit, quæ cauſam contractui dedit: an reſtitutioni ſubiaceat.*

2 *Iuramentum ſecundum naturam contractus ſuper quo interuenit, intelligendum eſt.*

Quæſtio. CCCCLI.

QVAERITVR quando venditor vendit aliquam petiam terræ infrà certos confines nomine pretij cuiuſlibet ſeſtariatæ xxvj. florenis. confitendo recepiſſe pretium tàm in xiiij. florenis cum dimidio: in quibus aſſerebatur teneri idem venditor ipſi emptori conſtante inſtrumẽto ſumpto per magiſtrum Theofredum Bermondi: & aliàs prout aſſeritur ibi pleniùs continetur an talis venditio dicatur perfecta ante menſurationem. Et videretur dicendum quòd non, ex quo pretium eſt communeratum diſtributiuè ad rationem cuiuſlibet ſeſtariatæ. l. Iulianus. §. ſi Titius. l. ſi ſeruum. §. ſi modus. ff. de actio. empti. l. Rutilia. ff. de contrahen. empt. ſecundum gl. & Barto. in d. §. ſi Titius. & Paul. de Caſtr. in d. §. ſi modus. & Bald. in l. j. C. de peri. & commo. rei vendi. & in l. ſicut. C. de acti. empti. & per Specu. a in titu. de empt. & vendi. §. ſciendum. ᵃ circa fin. 1 Præterea † hic interuenit falſa cauſa pretij per relationem ad dictum inſtrumentum: cùm dictus venditor non teneretur dicto emptori in dictis xiiij. florenis cum dimidio: & ita patet rem aliter ſe habere: quia hic dedit cauſam contractui: quia aliàs non fuiſſet venditurus: & ſic debet venditio reſcindi. l. cum te. C. de pact. in2 ter empt. & vend. Nec † obſtat iuramentum præſtitum: quia debet intelligi ſecundum naturam contractus, ſi pacta ſeruentur. l. fin. C. de non numera. pecu. & in l. fi. qui ſati. cogan. & maximè in ruſtico, vbi cadit probabilis ignorantia. iux. not. per Bal. in l. ij. C. de reſcin. vend. q. iiij. licèt in caſu iſto ex habundanti cautela interuenerit diſpenſatio iuramenti ad cautelam, ad effectũ agendi & excipiendi. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem ſuper cauſa appellationis Franciſci Liotandi de Podio vallis loiſiæ patriæ Briãſonij, contra magiſtrũ Anthoniũ Clementis notarium eiuſdem loci: quia dictus Liotandi fecit venditionem dicto Clementi de quadam petia terræ pro pretio cuiuſlibet ſeſtariatæ xxvj. florenis. Et non apparet de menſuratione: & dictus venditor egit ad reciſionem dictæ venditionis: & aliàs pronr pleniùs conſtat in actis. De hac materia etiam habetur per Paul. de Caſtr. conſil. ccclxxvij. incipien. In cauſa. facit c. per tuas. de dona. De hac materia etiã tetigi in j. volu. cauſarum miſtarũ in tracta. de iur. emphyt. q. xviij. de quo etiam habetur per Bal. in rubr. C. de cõtrah. empti. q. xxiij. & licèt ſit aſſignatum ad diffiniẽdum in dicta cauſa: tamen nondum eſt proceſſus relatus, nec diffinitus.

a Circa fin. Adde in hac materia l. quod ſæpè. §. in his. l. ſi debitor. §. non eſt veriſimile. ff. de contrahen. emptio.

ARGVMENTVM.

Dominium an & quando per pactum reſolutorium cum clauſula præcarij ipſo iure retransferatur: & quomodò poſſ. ſaio capienda ſit.

SVMMARIVM.

1 *Dominium in pacto legis commiſſoriæ & manus miſſionis facto per verba reſolutoria retrotransfertur: ſecus ſi per verba ad reſoluendum obligatoria.*

2 *Quid in alijs contractibus quando pactum reſolutorium ſit per verba reſolutoria ipſo iure.*

3 *Poſſeſſio in contractu legis commiſſoriæ iudicis authoritate capienda eſt, licèt pactum ſit emptorem propria authoritate poſſeſſionem adipiſci poſſe.*

4 *In interdicto retinendæ extrema duo requiſita quæ ſint.*

Quæſtio. CCCCLII.

QVAERITVR an per pactum reſolutorium cum clauſula precarij retrotransferatur dominium ipſo iure: & an ſit licitum poſſeſſionem ingredi propria authoritate. Et videre1 tur dicendum † quòd ſic in pacto legis commiſſoriæ: quod habet locum in venditionibus & pacto adiectionis in diem. l. ſi quis hac lege. ff. de rei vendi. l. ab emptione. ff. de pact. l. commiſſoriæ. C. de pact. inter emptor. & vendit. appoſ. & idem in pacto manus iniectionis. l. ſi quia ſub hoc. ff de contrahen. empt. ſecundum gl. in l. traditionibus. C. de pact. facit l. creditores. cum ibi nota. C. de pigno. & hoc verum quando tale pactum reſolutorium fit per verba ipſo iure reſolutoria: ſecus ſi per verba ad reſoluendum obligatiua. l. ſi à te. C. de pact. inter empt. & vend. appoſit. ſecundum Sal. in l. ea lege. C. de condi. ob cauſam. & per doct. in l. ſi ita quis promiſerit. §. ea lege. ff. de verb. oblig. & in l. qui abſenti. ff. de acquirend. poſſeſſ. Et præmiſſa procedunt regulariter in pacto legis cõmiſſoriæ vel adiectionis in diem, propter ſrequentiam contractuum. ſecundum gl. & Bar. in l. j. in fi ff. de dona. licèt ali2 qui velint tenere, † quòd idem in alijs cõtractibus, quãdo tale pactum reſolutorium fit per verba reſolutoria ipſo iure: vt quia ſuit dictũ, q ſi non

ſoluatur

ſoluatur pretium vel talis quantitas,quòd res ſit inempta,vel pro non donata.l.ſi prædium, C. de 3 a diſt.actι.Et licèt † fiat pactum ingrediendi poſſeſsionem propria authoritate: tamen ſecuriùs eſt adipiſci poſſeſsionem authoritate iudicis, & maximè vbi interuenit reſiſtentia.iuxta not. per gloſ.& doctoꝛ.in d.l.creditores.C. de pigno. Et licèt tale pactum ſit reale, & tranſeat contra tertium poſſeſſorem, maximè propter clauſulã præcarij.ιux.not.per glo.& Bar.ibi Iaco. Butri.in l. fina.C.de acquiren.poſſ.& per Bart. & Alexand. de Imol.in d.l.qui abſenti.§.j.ff.de acquir. poſſ. pro quo facit l.ſi venditor.§.ſi.ff.de diſtra. pig. & §.vendιtæ.inſti.de re.diui.attamen forte ſecus poſt mortem.Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ cauſæ ſupplicationis Martini filij Petri de ſancto Albano aliàs Guionis, contra hæredes Ioannis Naguti: quia dictus de ſancto Albano petijt ſe manuteneri in poſſeſsione cuiuſdam domus, & inhiberi ne turbetur.Sed ex aduerſo pro parte dictæ relictæ & hæredis dicti Naguti fuit oppoſitum,ꝙ in venditione ſeu remiſsione dictæ domus factι per dictũ Naguti dicto Petro de ſancto Albano fuit appoſitum pactum, ꝙ caſu quo ipſe deficeret in ſolutione penſionis ix.flore. auſi, quòd venditio ſit nulla:& ꝙ venditor poſsit ingredi propria authoritate dictam domum. Sed quia dicta clauſula præcarij non operatur effectum poſt mortem dicti Naguti venditoris. iux. not.per Ange.& Alex.de Imol.in l.quamuis.§. ſi conductor.ff.de acqui.poſſ.& per eundem Alex. de Imol.cõ ſi.lxxxij. in ij.volu.cum fuerit facta mutatio perſonarum. Et pariter dictus de ſancto Albano ſupplicans non iuſtificauit duo ex-

4 trema requiſita in interdicto retinendæ † videlicèt, poſſeſsionem ex parte actoris, & turbationem ex parte rei.§.retinendæ.inſti.de interdict. l.j.§.interdictum.ff. vti poſside. Et ſic cauſa non erat ad plenam inſtructa. ideò curia ex eius incumbenti officio ordinauit, ꝙ partes debito modo procedant & iuſtificent quicquid iuſtificare voluerint, & ſua intereſſe putauerint ad certum terminum.

ARGVMENTVM.

Solutionem allegans debitum fateri non videtur.

SVMMARIVM.

1 *Priuatio præſupponit habitum.*

2 *Reus excipiendo debitum fateri non videtur.*

3 *Actor qui rei conf ſsionem negat illa ſe iuuare non poteſt.*

Quæſtio CCCCLI I.

QVAERITVR an reus allegando exceptionem ſolutionis vel pacti de non petendo videatur fateri intentionem actoris. Et videretur

1 dicendum prima facie ꝙ ſic.†quia priuatio præſupponit habitũ,& liberatio obligationẽ. vt inſti.qui.mo.tol.obli.in principio.l.decẽ. ff.de verbo.obli.Et præſertim quãdo reus purè allegat exceptione.l.ſi quidẽ.C.de excep.ſecundũ glo. in l. exceptionẽ.C.de proba.& in auth.de exhibend. re.§.ſuſcepto.ſuper verb.oſtẽtationẽ.col.v. Sed

2 in contrarium videtur veritas in caſu iſto:† quia reus allegãdo exceptionẽ,nõ videtur fateri de intentione actoris.l.nõ vtique.ff.de excep.c.cũ venerabilis.de except.c.exceptionẽ.de re.iu.li.vj.Et hoc tenet gl.ibidẽ & in d.c.cũ vener. bilis.& in c. j.de teſti.li.vj.in gl.ſi.& in terminis quo allegatur ſolutio, ꝙ nõ videatur fateri debitũ tenet gl. in l.Iullianus.ff.de cõdi.& demõ. & ibi ſequitur Bar.& Bal.in l.age.C.de tranſac.& et.ã ſequuntur Ange.Pau.de Caſt.Alex.de Imol.in d. l.decẽ & iſta videtur cõmunis oppinio ſecundũ doctoꝛ. ibi.pro quo facit l.cũ de indebito.in princ. ff. de proba.Et iſtud facit pro quadã cauſa appellationis vertẽte in curia parlamẽti, vbi reus in prima inſtãtia cõfeſſus fuit in parte debu.ſſe cenſum in petitione mentionatũ tantũ:Sed allegauit ſolutionẽ de illo cenſu,& petijt terminũ ad declarandũ ſolutionẽ.Et deinde declarando dictã ſolutionẽ allegauit ſolutionẽ factã de toto principali debi

3 to:&†actor negauit illam:& per conſequens ne gãdo nõ poteſt ſe iuuare ex confeſsione rei. c.ex eo.de teg.iur. lib.vj.ſecundũ Bar.in l. nõ vtiq; ff.de excep. Et ideò iudex primæ inſtantiæ malè & perperã videtur iudicaſſe ſe fundando ſuper ficta confeſsione rei allegando ª ſolutionem.

a Solutionem.Adde quando allegans ſolutionem ſe offert probaturũ & deficit in probatione, habetur pro cõfeſſo.ſecundũ Sali.in l.etiã.C.de execu.reiudi. Bal.in l.ij.C.quando fiſc. vel priua. Felin.in c.cũ venerabilis.de excep.vel etiã quãdo cõfitetur debitum præceſsiſſe.ſecundũ Panor. in d. c.cũ venerabilis. Bal.in l.exceptionẽ.C.de proba. Alex.in l.non vtique.ff.de except.

ARGVMENTVM.

Sententia facta ſuper principali nulla facta mentione de iuramento ſuppletiuo per appellationem reuocanda venit.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum ſuppletiuum neceſſarium eſt.*

2 *Iuramentum ſuppletiuum vſque ad concluſionem peti poteſt.*

Quæſtio CCCCLIIII.

QVAERITVR quia in dicta cauſa reus petijt iuramentũ ſuppletiuũ ſibi deferri ſuper ſolutione per ipſum allegata: & iudex proceſsit ad condemnationẽ abſque pronuntiando ſuper declaratione iuramenti:an in hoc fuerit reus

1 grauatus. Et dicendũ eſt ꝙ ſic.†quia tale iuramẽtum eſt neceſſarium: & ita iudex debet deferre vel ſuper hoc pronuntiare:aliàs eſt locus appellationi. l. in bonæ fidei. ibi oportet.& l.generaliter.C.de reb.credi.ſecundum Bar.in l.admonendi.ff.de iuiuran.& ibi per Iaſo.in repetitione circa finem. qui ibi latè tractat quando ſit præſtandum tale iuramentum:& an iudex neceſſitetur deferre: & an quis debeat ſimpliciter petere deferri iuramentum, & non ſibi, ne ſe reddat ſuſpectum. & communis oppinio & pratica

2 eſt † quòd tale iuramentum poteſt peti vſque ad concluſionem in cauſa; licèt in diffinitiua deferatur, cui fuerit ordinatum per iudicem:aliàs ſi iudex deferret ante diffinitiuam, detegeret ſecretum animi: quod non debet fieri. ſecundum glo. in l.vbi falſi.C.de fal.

ARGVMENTVM.

Teſtis vnius dicto vt ſtetur ad plenam probationem faciendam priuilegio, conſuetudine vel ſtatuto iudici poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Verbum omne ſtat in ore duorum vel trium.*
2 *Epiſcopi ſoli dicto coram iudice laico ſtatur.*
3 *Priuilegio principis vel conſuetudine quòd vnius dicto ſtetur propter eius excellentiam & honeſtam vitam induci poteſt.*
4 *Conſuetudo dat robur probationi minus perfectæ.*
5 *Communitas ſuperiorem non recognoſcens inter ſubditos cauſa vnius dicto terminetur, decernere poteſt.*

Quæſtio CCCCLV.

QVAERITVR an per priuilegium principis aut ſtatutum vel conſuetudinem poſſit induci, quòd ſtetur dicto vnius teſtis ad faciédum plenam probationē. Et videretur prima facie dicendū quòd non. l. iuriſiurandi. C. de teſti, quacunque praefulgeat dignitate. c. veniēs. le primo. c. licèt. le primo. & c. licet. le ſecundo. de teſti.
1 iuxta illud dominicū: in ore † duorū vel triū ſtat
omne verbū. vt habetur in euangelio. quia Chriſtus non voluit, quòd ſibi ſoli crederetur: ſed ꝙ exhiberetur ſaltem teſtimoniū duorum: vt refe. Panor. & Fel. in c. cū à nobis. de teſti. Sed in con
2 trariū facit c. quicūque. xj. q. iiij. † vbi ſtatur ſoli
dicto Epiſcopi in cauſa coram iudice layco. licèt ſecundū gl. ibi ſit abrogatum per c. ſi tantū. & c. placuit. vj. q. ij. & Specu. tit. de teſte. §. reſtat. ver. hoc tamen fallit. licèt ſecundū Inn. in c. nuper. de teſti. dict. c. quicūque. nō eſt correctū, ſed eſt ſpeciale quādo agitur coram iudice layco, vt ſtetur ſoli dicto Epiſcopi: ſecus ſi ageretur in foro eccleſiaſtico. ſecundum Hoſt. & Panor. ibi licèt de conſuetudine non ſeruetur dict. c. quicun
3 que. vt ibi refert Panor. † veruntamē ex cauſa be
ne poſſet induci ſecūdum ipſum, quòd per priuilegium principis, vel cōſuetudinem ſtetur dicto vnius teſtis propter excellentiā & honeſtā vitā talis teſtis. c. cū à nob. de teſti. c. nobiliſſimus. xviij. diſt. & plures alios caſus in quibus ſtatur dicto vnius teſtis ponit Spec. in d. tit. de teſte. §. reſtat.
4 ver. ſed hoc fallit. † quia cōſuetudo dat robur mi
nus perfectæ probatiōi. c. cū dilectus. de fid. inſtr. de quo per Pan. & Feli. in c. ſicut. de prob. Et iſtā partē tenet Fel. in d. c. nuper. de teſti. & ibi refert
5 Rom. in ſingulari. cccl xv. tenere, quòd † cōmuni
tas non recognoſcens ſuperiorē poteſt ſtatuere ſubditos ſuos vt cauſa decidatur dicto vnius viri. de quo per de bellé. in addi. & Pan. in c. ſicut. de ſentent. excom. quia ius humanum interdum pōt diſtinguere ius diuinū. iuxta not. in l. fin. C. ſi contra ius vel vti. publi. Et de hac quæſtione ſemel fui interrogatus, dum eſſem in prádio in méſa reuerédi domini Epiſcopi Gratinopo. in eius caſtro berbeſij cum alijs duobus dominis curiæ. Et prima facie reſpondi quòd ſic. per dictum ca. quicunque. xj. q. j. & allegaui etiam doctor. in d. cap. nuper. Veruntamen alter ex dominis curiæ, qui ibi erat allegauit dominum Baudonis officialem Auinionenis dum eſſet in curia Romana, in quæſtione. facti, dū Papa mandaſſet, ꝙ ſtaretur dicto vnius teſtis, reſpondiſſe non poſſe fieri ad præiudicium alterius propter ius diuinum: in ore duorum vel trium ſtat omne verbum. Sed prout dixi ex cauſa interdum poteſt id fieri.

ARGVMENT.

Dicto vnius teſtis vel apparitoris ſi in cauſis breuibus & vilibus ſtandum eſt. Idem dicendum eſt de bannerio & ſeruiente de animalibus.

SVMMARIVM.

1 *In cauſis quæ parui ſunt momenti vnius teſtis dicto ſtandum eſt.*
2 *Officiarij iuramento in concernentibus officium ſtatur.*
3 *Statuto ſtante quòd bannerij iuramento ſtetur: ſtari debet: niſi relationem falſam eſſe probetur.*
4 *Teſtibus ſynodalibus creditur.*

Quæſtio CCCCLVI.

QVAERITVR an in iſtis cauſis breuibus & vilibus ſit ſtandum dicto vnius teſtis. & idem poteſt quæri in iſtis damnis animalium illatis in poſſeſſionibus, an ſit ſtandum dicto ſeu relationi bannerij vel ſeruientis. Et videretur prima facie dicendum quòd ſic. authen. niſi breuiores. C. de ſenten. experi. recit ſecundum Bart. in l. de minore. §. tormenta. circa finē. ff. de quæſti. & Iaſo. in l. admonendi. ff. de iu. iuran. Et
1 † hoc quando agitur de paruo præiudicio. iuxta
not. per Bar. in l. j. C. quo. bo. & per gloſſ. in c. nuper. de teſtit. pro quo facit l. Theopompus. ff. de
2 dot. prælega. † Et licèt ſit ſtandum iuramento
officiarij in cōcernētibus eius officium. l. magis puto. §. ne paſſim. ff. de reb. eo. l. j. §. cura carnis. cum ibi not. per Bar. ff. de offi. præfect. vrb. c. cū parati. de appella. tamen poſſet probari contrarium. ſecundum gloſſ. in c. item teſtes. iiij. q. iij. Et vbi ſtatuto caueretur quod deberet credi iuramento accuſatoris ſuper damno dato vſque ad certam ſummam: tamen iudex ex officio tenetur & poteſt inueſtigare, an hoc ſit verum. iux. not.
3 per Cy. in l. ſi quando. C. vnde vi. † Si verò ſtatu
tum diceret, quòd ſtetur iuramento bannerij: tūc debet ſtari niſi probetur relatio falſa. iux. no. per Spe. in tit. de cita. §. ſequitur. verſi. nunquid creditur. & per Iaco. Butri. in l. j. C. de re iudi. ſecundū Bar. Ange. ioā. de Imol. & Alex. in l. qui bona. §. qui damni. ff. de dam. infect. faciunt not. in auth. nouo iure. aliàs incipit, hodie. C. de iudi. de quo etiam per Angel. in l. qui vas. in principio. ff. de fur. & in authen. de exiben. reis. in principio. col. v. & per Bald. & Salicc. in l. j. C. de re. credi. & per Bald. in l. contra negantem. C. ad leg. Aquil. & per Azo. in ſumma. C. ad leg. aquil. Et præ[illegible] m quando agitur in paruis damnis. ſecund[illegible] B[illegible]. in d. l. j. C. de re iudic. de quo etiam per Iacob. de Are. Cy. Bald. in l. j. C. ſi aduer. liber. pro quo facit l. leuia. ff. de accuſa. & per Paul. de Caſt. in l. fi. ff. de prætor. ſtip. l. faciunt not. in l. diuus. ff. de
4 cuſto. reo. & in c. præterea. de teſti. cogē. † vbi cre
ditur teſtibus ſynodalibus.

ARGVMENTVM.

Filiationis legitimæ & illegitimæ brobandi modus in quo mulieris dicto non ſtatur.

SVMMARIVM.

Filiationis legitimæ probatio facilis eſt.

Filij

2 *Filij ſunt quos nuptiæ demonſtrant.*
3 *Mater per triennium liberos alere & tractare tenetur.*
4 *Filiatio ſola aſſeueratione vel extraiudiciali confeſſione*
facta incidenter & non propter ſe,non probatur.
5 *Maritus faciendo alere partum extra domum & ab*
alia quam vxore,partum agnoſcere non videtur.
6 *Filiationis ſignum eſt effigiei aſsimilatio.*

Quæſtio CCCCLVII.

QVAERITVR de modo probandi filia-
tionem ſiue legitimam ſiue illegitimam: &,
an in hoc ſit ſtandum dicto mulieris:& an facien-
do fieri expenſam puerperij ſeu ieſsinæ, vel fa-
ciendo lactari puerum videatur quis agnoſcere
partum mulieris. Et in effectu vbi ageretur de
1 †filiatione legitima: tunc facilis eſt probatio,
quando quis naſcitur durante matrimonio, &
in domo mariti, quando maritus non eſt abſens
2 per decem menſes.l.filium.ff.de ſta.homi.† quia
filius eſt quem nuptiæ demonſtrant.l. quia ſem-
per.ff.de in ius vocā.l.ſi vicinus.C.de nup.& iſto
caſu pater tenetur alere liberos, ſaltem poſt trien-
nium,præſertim quando fuit ſibi notificatum,
& non ſe oppoſuit: ſed contempſit ſenatuſcon-
ſultum plaucianum.l.j.ff.de agno.libe.& no.per
3 glo.in §. præiudiciales. inſti. de acti.† durante
triennio mater tenetur lactare & alere. l. nec fi-
lium.C.de patri. poteſt. & notatur per gloſſ. &
docto.in c.cum haberet. de eo qui ducit in ma-
tri.quam poluit per adulte. & per Cy.in l.alimen-
ta.C.de nego geſt. Et vbi non probaretur de ma
trimonio,ſufficeret probare,quòd eſſet natus in
domo & communiter tractatus, quòd fuerit re-
putatus à patre pro filio, vt conſtituatur in qua
ſi poſſeſsione filiationis. iux.no.per glo.& doct.
in c.Michael.de filij.præsbyter.& in c.per tuas.
de proba.& in c.tranſmiſſæ.& c.per tuas. qui fi-
4 lij ſunt legitimi.†Sed non ſufficeret ſola aſſeue-
ratio vel confeſsio extraiudicialis ad probatio-
nem filiationis præſertim quando eſt facta inci-
denter,& non propter ſe.l.ex ijs.C. de teſta.mili.
l.neque profeſsio.C.de teſta.l.non epiſtolis.l.nō
nudis. cum ibi not.per glo.& docto. C. de pro-
5 ba.†Si verò partus ſit natus extra domum mari-
ti,& ab alia quàm ab vxore, tamen eſt difficilis
probatio: quia non eſt ſtandum dicto mulieris
ad obuiandum fraudibus & malitijs mulierū.ſe-
cundum Hoſtien.Panor.& Io.de Ma. in c. ſicut,
le ij.de homici.nec faciendo lactari talem par-
tū videtur agnoſcere partū:quia in dubio præ-
ſumitur facere pietatis intuitu amore Dei pro
eleémoſina.c.trāſmiſſæ.qui filij ſunt legitimi. ſe-
cundū Alex de Imol.conſi.lxxiiij.in ij.vol. & cō
ſi.clvij.in v.vol.quia non eſt ſtandum dicto talis
mulieris allegando ſuā turpitudinē.l. cùm profi
tearis. C. de reuocan. dona.l. tranſactione. C.de
tranſact.ſecūdū Alex.de Imol. vbi ſuprà.de qua
materia vide etiam per Bartol. in l.j.§. item per
contrariū.& in §.item reſcriptum.& ibi an onus
alimentandi tranſeat ad hæredes.ff.de libe.agno-
ſcē.& in l.j.§.ad quæſtionē.de quæſti.& in l.qui-
dem.& l.etiā.& l.ſi.ff.de proba.& c.officij.de pœ
niten.& remi.& Pet.de Anca. in cle. ſi ſummus.
de ſenten.excom.& conſi.ccxxj.& Paul.de Caſtr.
cōſi.ccxxvj.& per Cy.in l.alimēta.C.de neg.geſt.

Et præmiſſa poſſunt adatari ad quæſtionem ijs
nouiſsimis diebus,dum sereniſsimus Rex Fran-
corum dominus noſter Delphinus fuit in hac ci
a uitate Grationo. Et pariter applicuit dominus
Dux Sabaudiæ, & dominus Reynerius baſtar-
dus de Sabaudia Comes de vill. ris: quia vt fer-
tur fuit reproperatum coram Rege per quendā
nobilē Pedemontium de don o de Vaſpergia di-
cto domino Conati,quod non erat baſtardus de Sa-
baudia:ſed hoc dicebat per æmulationem & vin-
dictam:quia publicè fuit reputatus pro baſtar-
do de Sabaudia,& aduouatus per dominum quō
dam Philippum Ducē Sabaudiæ patrem Ducis
6 moderni: & aſsimilatur in effigie, quod eſt ſi-
a gnū a filiatiōis. ſecun. Philoſophos:vt refert Bal.
in l.ſi vicinus.C.de nupt.& tales principes etiam
debent prouidere eorum baſtardis. iux. not. per
Bal.in c.j.de conſtitu. Et licèt baſtardi incurrant
infamiam facti. ſecundum Azo. in ſumma.C.
ex qui.cau.inſa.irro, tamen vt fertur ipſe eſt le-
gitimatus.
a Filiationis. Adde quòd eſt etiam reperire quaſi
poſſeſsionem fraternitatis, ſicuti quaſi poſſeſ-
ſionem filiationis.ſecundum Cy. & cæteros in l.
non epiſtolis & l.non nudis.C.de proba.

ARGVMENTVM.

Nati ex damnato coitu à parentibus ali debēt.

SVMMARIVM.

1 *Liberos educari debere à parentibus iuris eſt natura-*
lis & canonici.
2 *Liberi nati ex damnato coitu contra patris teſtamentū*
neque venire neque querelare poſſunt.
3 *Nati quando dicantur ex damnato coitu.*

Quæſtio. CCCCLVIII.

QVAERITVR de iſtis notis ſeu baſtardis
ex damnato coitu natis an debeāt ali à parēti
bus. Et dicendum eſt quod non de iure ciuili: vt in
authen.quib.mod. natu. eſſi.ſui. §.ſi.col. vij.au-
then.ex complexu.C.de inceſt.nupt.authen. licèt
1 C.de natu.libe.†Secus de æquitate canonica. c.
cum haberet.in fine,de eo qui ducit in matri. li-
cèt in contrarium faciat c. venerabilem. in fine.
qui filij ſunt legi.Et idem de iure naturali vbi fit
liberorum æducatio.vt inſti. de iu. natu. gentiū
& ciui. in principio. Et licèt fiat æducatio libe-
2 rorum naturalium:† non tamen poſſunt venire
contra teſtamentum patris,nec querelare: cū eis
non debeatur legitima.l.ſi.C.de natu. libe. & ibi
Bal.& eſt glo. ſingularis quam ibi ſequitur Bar.
3 in l.j.ff.de bo.poſſeſ.contra tabu. † Et dicuntur
nati ex damnato coitu quando naſcitur ex tali
muliere cum qua non poſſet contrahi matrimo-
niū. Et ideò quādo maritus ab alia muliere quā
ab vxore generat, dicitur naſci ex damnato coi-
tu:& dicuntur ſpurij,c.tanta.qui filij ſunt legi-
timi.ſecundum dominum Guidonem Papæ, de-
ciſione cclxxx.

ARGVMENTVM.

Leproſi,peſtiferi & mulieres inhoneſtæ ab a-
lijs ſeparari debent.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres inhoneſtæ ſiue proſtitutæ ſigno notari debent,*
vt agnoſcantur.

1 *Leproſi antiquitùs ab atrio templi & caſtris expellebantur.*

3 *Peritiorum in arte & veriſimiliora magis deponentiũ atteſtationi ſtatur.*

Quæſtio CCCCLIX.

QVAERITVR an leproſi aut peſtiferi & mulieres licitè poſsint ſeparari ab alijs propter periculum infectionis. Et dicendum eſt ꝙ ſic, propter periculum infectionis. l. caſus. C. de teſta. Et hoc ibi tenent Ro. Alex. Iaſo. l. minimè.
1 C. de Epiſ. audien. Et ibi Bal.† ꝙ iſtæ meretrices debent deferre ſignum ad ipſas cognoſcendum. Et etiam tenent Guil. Bal. Pau. de Caſt. in l. nullus. C. de ſumma trini. Et ibi allegant in authent. iuſiuran. quòd præſtatur ab his. collati. ij. & glo. in c. j. de vſu. libr. vj. ſuper verbo, expellãt. c. j. de coniu. leproſ. Et ita tenet Cepol. in tract. ſerui. in tit. de ſerui. iuri. paſcendi, in decima col. pro quo facit de iure diuino nume. vj. vbi leproſi expellebantur ab atrio templi, & à caſtris. Et iſtud facit ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis hominũ mandamenti paludis: qui ſupplicauerũt cõtra Amedeum vareti: quem dicebant ſuſpectum de lepra: & petierunt ipſum viſitari. Et curia cõmiſit viſitationem magiſtro Petro de lapa & le gorrier medicis, & Claudio de villarijs & Clemẽti baruerij ſirurgicis. quia talia ſigna lepræ ſunt multum obſcura: & vbi tales periti ſint contra-
3 rij,† ſtatur magis peritis in arte, & qui deponũt magis veriſimiliora. c. in noſtra. de teſti. l. ob carmen. ff. de teſti. ſecundum Bal. in proœmio. ff. & Panor. in c. propoſuiſti. de proba. quia talis relatio peritorum nũquã tranſit in rem iudicatam, quando reperiuntur peritiores. ſecundum Io. Andre. in addi. ad Spec. in tit. de homi. verſ. ſed pone.

ARGVMENTVM.

In muro communi marletos: aquarium: feneſtras ad inſtar armaria neceſſaria vel cloacas & ſimilia facere an licitum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Prohibentis conditionem in re communi meliorem eſſe regulare eſt.*

2 *AEdificare in re communi modo ſocio non officiat, licitum eſt.*

3 *In muris ortorum cõmunibus ædificare aut feneſtram facere an liceat, conſuetudini ſtandum eſt.*

4 *Cloacam vel latrinas facere in muro communi inuito ſocio non permittitur, maximè foueam: niſi aliter conſuetudo ſe habeat, quæ attendi debet. & numer. 5.*

6 *Aquarium facere in muro communi prohibitum eſt.*

7 *Marletos facere in muro communi licitum non eſt.*

8 *Latrinæ iuxta communem murum modo paruus murus intermedius fiat, fieri poſſunt.*

9 *Aquarium quomodò conſtrui debeat.*

Quæſtio, CCCCLX.

QVAERITVR an in muro communi ſit licitum facere marletos vulgariter dictos creneaux, vel marchicoles vel barbacana, vel feneſtras nõ totaliter penetratas ad inſtar armariorum, vel an ſit licitum facere in muro communi neceſsaria vel cloacas, ſeu aquarum & ſic de ſimi-
1 libus. Et in effectu † regulariter in re communi melior eſt cõditio prohibentis. l. Sabinus. ff. cõmu. diuid. c. in re communi. de re. iu. lib. vj. Et vbi tale ædificium nocet ſocio, non eſt licitum ædificare. l. quidam Hyberus. ff. de ſerui. vrba. prædi.
2 †Secus ſi non noceret ſocio. ſecundum gloſ. in l. fiſtulam. eodem titu. Et ideò in muro communi non eſſet licitum eleuare quando obſcuraretur lumen ſocij. ſecundũ Albe. in l. altius. C. de ſerui. & aqua. & Cepola. in titu. de ſerui. ne luminibus efficiatur. Nec pariter eſt licitũ facere feneſtrã, quando debilitaretur murus. d. l. quidẽ Hiberus. & ibi Ange. & Bal. in d. l. altius: quia mutatur ipſa ſpecies muri. iux. not. per Paul. de Caſtr. in l. quotiens. ff. de ſeruitu. Et in l. pariete. & l. eos. ff. de ſeruitu. vrba. prædi. niſi quando non afferret nocumentũ. Sed Cepola in tit. de pariete ſeu mu-
3 ro, & in tit. de feneſtra, tenet † ꝙ quando murus eſt communis ad certum vſum: vt puta, ad diuidendum ortos: tunc nõ poteſt ædificari feneſtra: tunc in hoc ſtandum eſt conſuetudini. ſecũdum ipſum. l. j. & l. an totũ. C. de ædifi. priuat. cum ibi
4 not. per glo. & doct. & idẽ poteſt dici † de cloaca,
a vel de neceſſaria ſeu a latrina ꝙ non poſsint fieri in muro communi, & præſertim quoad crotam ſeu foueam vbi cadunt ſtercora & immundiciæ. l. ſi quando. §. ſi. ff. ſi ſerui. vendi. & l. cuius ædificium. & l. quidem Hiberus. ff de ſerui. vrba. prædi. de quo per Cepol. in tit. de neceſſario. & in tit.
5 de cloaca.† Veruntamen quia in talibus debet attendi conſuetudo prout fuit ſupradictum. Et pariter in talibus recurrendum eſt ad dictum expertorum latomorum: vt in authen. de nõ alien. aut permut. reb. eccleſ. §. ꝙ autem. colla. ij. ſecundum Cepol. in tit. de parie. ſeu mu. Et ideò cùm quæſtio acciderit coram curia inter vnum ex dominis curiæ, & quandã relictã præſentis ciuitatis pro quodã muro cõmuni inter ortũ & curtẽ dictarũ partium: quia dictus cõſiliarius volebat facere fieri à parte ſua quaſdam feneſtras ad inſtar armariorum deſuper apertas pro tenendo caſſas floris. Sed opponebatur ꝙ pro hoc murus redderetur debilior, & impediretur deſuper ædificari. Et pariter opponebatur aduerſus dictam relictam, ꝙ fecerat fieri in dicto muro communi aquariũ & latrinas. & ꝙ ſtilicidium tecti cadebat in muro cõmuni: & vaſtabat dictũ murum communẽ, & quia fuit mihi cõmiſſa viſitatio loci cõtẽtio vocatis partibus cõſimilibus & expertis in arte: ideò referã verba ſubſtãtialia relationis proborũ. Quia primo retulerũt ꝙ dictus murus eſt cõmunis inter dictas partes propter feneſtras ſurdas repertas ab vtraque parte muri. Sed non retulerunt, ſi dictus murus ſit cõmunis duntaxat ad certum vſum orti: quia à parte dictæ relictæ nõ videtur cõmunis ad certũ vſum: cũ ibidẽ ſit cloaca ſiue aquariũ & latrina. licèt ex aduerſo oppo-
6 neretur† ꝙ in muro cõmuni ſit prohibitũ facere aquariolũ, ne putreſiat murus cõmunis. l. fiſtulas. ff. ſi ſerui. vendi. l. inter quos. ff. de damn. infect. & per Cepol. in titu. de fiſtul. caua ſeu aqua.
7 Secundò retulerunt dicti probi † quòd in muro cõmuni eſt prohibitum facere merletos ſeu creneaulx: quia dicuntur boynes ſeu limites. Et amplius non poſſet ædificari deſuper. Et idem poteſt dici de Marchole ſeu Barbacana quæ fiũt in

ſummit.

ſummitate muri, vbi fiunt bocheti & foramina, pro ſ...ndo tractus ad præſeruandum hoſtium domus. Tertiò retulerunt dicti probi, quòd de muro poteſt accipi tertia pars ab vtraque parte parietum. Et quòd alia tertia pars debet remanere in medio ſalua, & quòd ideò dictus conſiliarius plus acceperat de tertia parte muri:& ideo debet retrahere dictas feneſtras de vno tertio. Quartò retulerunt quòd ſi dictæ feneſtræ remanerent à parte deſuper, murus redderetur debilior. Et ideò licèt de præſenti poſsit facere dictas feneſtras: tamen pro tempore futuro ſi perierem velit eleuare & ædificare deſuper faciendo archetos de corronibus in dictis feneſtris ſoluendo expẽſam medietatis muri eleuati hinc inde:&quòd poterit attingi muros mœuiorũ ciuitatis, dum modo fiat contrarius murus: vt nõ poſsit accedere ſuper mœnijs ciuitatis. Quin-
8 tò retulerunt,† quòd poteſt fieri neceſſarium ſeu latrina iuxta murum communem, dum tamẽ fiat vnus paruus murus inter murum communem, ſuper quo fiat creta. Et ꝙ borna poteſt fieri iuxta murum communem. Sextò retulerunt quoad
9 † aquarium quòd non debet fieri de lapide rupis. & ꝙ aqua debet conduci per canalia extra murum. Septimo retulerunt quòd ſtillicidium tecti, quòd debet fieri vnũ canale expenſis dictæ relictæ ad conducendum aquam tecti extra murum communem. Et præmiſſa retulerunt probi alio non apparente:quia vbi apparet per inſtrumenta de iure ſeruitutis altius non tollendi, aut ædificandi in dicto muro communi, aliud eſſet dicendum: & aliàs prout pleniùs apparet in dicta relatione proborum recepta per magiſtrum Adrianum Rolini ſecretarium cauſæ.

a Latrina. Adde text. in l. ſi quando. § ſi. ff. ſi ſerui. vend. vbi videtur probari, quòd poteſt fieri ſterquilinium in fundo proprio ſeu ſolo, licèt ſit iuxta domũ alterius. & ibi gl. ſecus in ſolo publico.

ARGVMENT.

Sententia lata ſuper deſertionis appellatione an & quando diffinitiua vel interlocutoria dicatur, & appellationi locum faciat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia ſuper deſertione appellationis interlocutoria eſt, vim diffinitiuæ habens: & ab ea appellari poteſt.*
2 *Sententia ſuper deſertione appellationis contra minorem ind. ſenſum ferri non debet.*
3 *Sententiã ſuper deſertione appellationis quandoque interlocutoriã eſſe & quãdoq; diffinitiuã Guid. Pap. tenet.*
4 *Appellatio deſerta non cenſetur etiam ſi appellans intra triginta dies à tempore introductionis appellatum in ius non vocauit.*

Quæſtio CCCCLXI.

QVAERITVR an ſententia lata ſuper deſertione appellationis vel recurſus, dicatur diffinitiua ſeu habens vim diffinitiuæ, vel interlocutoria:& an poſsit mutari, vel reperari. Et in effectu Bal. in l. ij, C. de epiſ. audi. videtur tenere, ꝙ ſit † interlocutoria vim habens diffinitiuæ. & ꝙ ab illa poſsit appellari:licèt in contrarium alleget Archid. in c. ſunt quorum. ij. q. vj. ꝙ non audiatur appellans, propter cõtumaciã. Sed idem Bal. in authen. ſi quis litigantium. C. de epiſ. audi. videtur tenere, ꝙ ſit interlocutoria: eũ nõ mereatur executionẽ, niſi quoad cõdẽnationẽ expẽſarũ:quia primus iudex exequitur. l. eos. in prin. C. de appel. cũ ibi not. per gl. Bart. Bal. & in l. tale pctũ. §. qui prouocauit. ff. de pact. & in l. furti. in prin. ff. de hij qui not. in fami. vnde quando iudex appellationis aliàs eſt ordinarius bene poteſt reuocare talẽ interlocutoriã, aliàs ſecus: quia videtur à ſe abdicare iuriſdictionẽ e. ſignificatibus. de offi. & pote. iudi. delegat. ſecũdũ Bal. in l. ſi præſes. C. quo. & quando iu. ſen. profer. licèt ta
2 lis interlocutoria ſit magni præiudicij. † Et ideò nõ poteſt ferri cõtra minorẽ indeſenſum : vt ibi habetur. Veruntamẽ ſecundũ do. de Ro. in nouis deciſ. lxxvij. & lxxxix. iudex appellationis poſt pronuntiationẽ ſuper deſertione poteſt reponere appellantẽ in priſtinũ ſtatum, conſtito ſibi de diligẽtia. vide de materia per glo. & Bal. in l. ſi cõtra. & in d. l. eos. C. de appel. & in authẽ. ei qui appellat. C. de temp. appel. & in l. ante. C. quorũ ap-
3 pel. & per do. Guid. Pap. deciſ. xj. & ibi tenet, † ꝙ quando appellatur ab interlocutoria tunc pronuntiatio ſuper deſertione appellationis eſt interlocutoria: & debet appellari in ſcriptis. Si verò appelletur à diffinitiua: tunc talis pronunciatio ſuper deſertione appellationis dicitur diffinitiua, ſeu habens vim diffinitiuæ, & idem videtur tenere deciſ. ccxx. & ibi quando iudex pronũciat proceſſum nullũ dicatur interlocutoria, licèt in contrarium videatur tenere Inno. in e. auditis. de procu. & Bal. in d. l. ſi præſes, & hoc quãdo pronuntiatur principaliter: ſecus ſi incidẽter. de hac materia habetur per do. Guid. Pap. deci. xvj. quãdo iudex appellationis pronuntiat ſuper nullitate primæ ſẽtẽtiæ defectu litis cõteſtatæ : quia tunc eſt interlocutoria, & debet appellari in ſcriptis. Et iſtud facit pro cauſa appellatiõis Ioãnis Fregonis aliàs Pallarini de barralibus, cõtra nobilẽ Humbertũ pillati, vbi iudex appellationũ remiſit partes primo iudici in contumaciam dicti Fregonis appellantis non producentis appellationem : à qua ſententia fuit appellatũ viua voce ad curiã parlamẽti : & introducta appellatio ; licèt pars appellata non fuerit citata infrà xxx. dies. Et ideò curia pronũtiauit appellationẽ deſertã: cum nõ fuerit citata pars appellata infrà xxx. dies à tẽpore introductionis: licet expoſt facto dictus appellãs fuerit reſtitutus in integrum per ipſam curiam:& aliàs prout pleniùs apparet duobus proceſsibus appellationum inter dictas partes in manibus magiſtri Petri Ioffredi ſecretarij Delphi. Et pro præmiſsis facit deciſ. d. Gui.
4 Pa. ccxiij. licèt † pars appellãs nõ faciat citari partẽ appellatã intrà xxx. dies à tẽpore introductionis, nõ propter hoc appellatio eſt deſerta, ſed poterit fieri executio ſententiæ.

ARGVMENTVM.

De crimine raptus ſpõſæ quis cognoſcere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Raptus crimen ciuile eſt.*
2 *Raptus criminis pœna quæ ſit.*
Sponſam raptori nubere poſſe iuris eſt canonici.
4 *Criminis raptus ſponſæ alterius cognitio iudicis ſecularis eſt.*

Quæſtio. CCCCLXII.

QVAERITVR an crimen raptus ſponſæ
dicatur ciuile:& an ſpectet cognitio ad iu-
dicem eccleſiaſticum vel ſeculare. Et in effectu
videtur dicendum quando agitur inter layeos
†quòd tale crimen ſit ciuile:& agnitio ſpectat ad
iudicem ſecularem.l.raptores.C. de rap. virgi. l.
raptores.C.de Epiſcop.& cleric.& in authen. de
2 rapt.col.ix.& hoc ex genere pœnæ. † quia pœna
raptus eſt corporalis & perditionis bonorũ. d.l.
raptores.iuxt.not.per glo.& doct.in authen.cle-
ricus. C. de Epi. & clerie. quia aliâs ſequeretur
abſurdum, ſi eccleſia ratione peccati cognoſce-
ret inter laycos:quod poſſet conſequentiam ſibi
vſurpare totam iuriſdictionem temporalẽ:quod
non eſt dicendum.ſecundum Cyn. & Bald. in d.
3 authen.clericus.& licèt † ſponſa de iure canoni-
co poſsit nubere raptori, quando præcedit tra-
ctatus, & diſcenſus tranſit in conſenſum.c.pen.
& c.ſi rapt.c.tria.& c.de puellis. xxxvj. quæſt. ij.
& c.placuit.xxvij.q. ij.Tamen ſecus de iure ciui-
li.d.l.raptores.verſi ne ſit facultas.C.de rap. vir-
gi. Verumtamen adhuc remanet pœna confiſca-
tionis bonorum fiſco temporali etiam de iure ca
nonico.c.cum ſecundum leges.de hæreti.li.vj.&
hoc ibi tenet glo.communiter approbata. Si ve-
4 rò agatur † de raptu ſponſæ alterius: tunc non
eſt dubium quin cognitio ſpectet ad iudicem
laicum. per iura ſuprà allegata. c.ſtatutũ. xxvij.
quæſt.ij.ſecundum gl.in d. c. eùm ſecundum le-
ges. Et iſtud facit ad quæſtionem, quæ pendet
coram curia: quia benedictus Alleyronis ſcofe-
rius habitator præſentis ciuitatis Grationopo-
lis ſupplicauit contra officiarios reuerendi do-
mini Epiſcopi Gratianopolis, qui voluunt ip-
ſum incarcerare ad inſtantiam anthonij Chabodi
poterij Gratianopolis, qui agit coram domino
officiali Grationopolis ratione iniuriæ Iohãnæ
eius filiæ contra dictum Alleronis volendo præ-
tendere quòd dicta Iohanna erat prius donata
per verba de præſenti Iacobo paſcaleti. Sed ex
poſt dictus Alleronis ſubornauit dictam Iohan-
nam,& ipſam ducit ad locum ſancti Iacobi eſche
rolarum pro ipſam deſponſando, & in loco me-
ſalpi. Sed non potuerunt inuenire ſacerdotem,
qui ipſos deponſaucrit. Et deinde per noctaue-
runt in loco de campis, volendo etiam præten-
dere quòd interuenerit raptus ſeu copula car-
nalis, licèt illa hoc neget. Et licèt officiarij Epi
ſcopalis declarauerunt, quòd intendunt proce-
dere ſuper fœdere matrimonij: tamen quantum
ad pœnam raptus vel pœnã iniuriæ cognitio, in-
ter incolas & habitatores præſentis ciuitatis de-
bet expectare ad iudicem ſecularem curiæ com-
munis ſecundum pactiones coodominorũ pñtis
ciuitatis:nec poteſt officialis preuenire.vt refert
do.Guid.Pap.decisi.cclxxv.& cccccxij.

ARGVMENTVM.

In matrimonio contrahendo in loqui valen-
tibus verba interuenire debent.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus ſolus etiam tacitus ad matrimonij ſubſtan-
tiam ſufficit:vti in mutis & ſurdis.*

Quæſtio. CCCCLXIII.

QVAERITVR an in matrimonio requi-
rantur verba pro forma in volẽtibus loqui.
1 Et videretur dicendum quòd ſic. licèt † de ſub-
ſtantia matrimonij ſufficiat ſolus conſenſus,etiã
tacitus per ſigna,c.tuæ.& c.tua nos.de ſponſa.&
per glo.in l. cùm notiſsimi. C. de præſcrip.xxx.
vel xl.anno.licèt in non volentibus loqui vt in
mutis & ſurdis ſufficiat ſolus conſenſus. c. cùm
apud.de ſpon.De hac quæſtione vide plenè per
præpo.in d.c. tuæ. Verumtamen fuit aliqualiter
altercatum inter aliquos dominos curiæ dum
tractaretur de quæſtione præcedenti.

ARGVMENTVM.

Sequeſter beneficij præſentare poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sequeſter beneficij legitimam fructuum adminiſtratio
nem habet.*
2 *Sequeſter beneficij qualis eſſe debeat.*

Quæſtio. CCCCLXIIII.

QVAERITVR an ſequeſter beneficij pẽ-
dente ſequeſtro licitè poſsit præſentare
1 aliquem. Videtur dicẽdum quòd ſic.† quia talis
ſequeſter habet legitimã adminiſtrationem fru-
ctuum.cle.j.de ſequeſtra. poſſ. ſ. & fructu. & ſic
poteſt licitè præſentare.c.cõſultationibus. & c.
ex literis.de iur.patro.& hoc tenẽt Inno. & Ioã.
de Ligna.in c.examinati.de iudi.& Cardi.Flo.in
d.cle.j.de ſequeſtra.poſſe,& fructu.licèt Hoſtiẽ.
& Panor.in d.c.examinata.aliter loqui videãtur.
2 † Et talis ſequeſter beneficij debet eſſe perſona
eccleſiaſtica,ſaltẽ primæ tonſuræ & clericus ſo-
lutus.ſecundũ gl.in d.cle.j.ſuper verb.idoneã.Et
aliâs ita fuit cognitum in hac curia, vt fertur ꝙ
magiſter Drenonus Chãbonis ſequeſter priora-
tus ſancti Marralli præſentauit. Et iſtud facit
pro cauſa diffinitiua ſuper poſſeſſorio parœcia-
lis eccleſiæ ſancti Martini de nauctui inter do-
minum Claudiũ Coqueti præsbiterũ, & Antho-
nium Gandi.quia dicta parœcialis eccleſia eſt de
patronatu prioratus pẽnepolis mandamenti or-
nacerij ſequeſtrati. Et fuerat primò deputatus
ſequeſter dicti prioratus Philibertus Coqueti
caſtellanus loci:& qui arrendauerat fructus me-
diante perſona Iohannis Normam.& tandem di-
ctus ſequeſter præſentauit dictũ duminum Clau
dium Coqueti:qui fuit inſtitutus per dominum
vicarium Viẽnæ.Et primo adeptus fuit poſſeſsio
nem dictæ parœcialis eccleſiæ. ſed ex poſt facto
ſequeſtrũ dicti prioratus fuit ſublatũ à manibus
dicti Philiberti Coqueti, & poſitum in mani-
bus Vincentij fiardi: qui præſentauit dictum
Gandi:& obtinuit inſtitutionem a domino An-
thonio Palmerij vicario domini electi Viẽnenſis
in hac ciuitate Gratianopoli. & cum opponere-
tur, ꝙ non valet inſtitutio vicarij in aliena diœ-
ceſi:ſecundum Bald.in l.iij ff.de offi. proconſ. &
lega.& Pano.in c.monit.de offi.lega.& ꝙ pariter
non debet tenere inſtitutio poſt ius quæſitũ pri-
mæ inſtitutionis nõ fuit datũ certum reſpõſum.
Et ideò vota curiæ in oppinando erant diuiſa in
numero vocum: tamen ab vna parte quantum
ab alia. Sed ſpectabilis dominus Karoli preſidẽs
concluſit in alteram partem.

ARGVMEN-

ARGVMENTVM.

Senatores quando in opinando non conueniunt, data vocum paritate præſes aut ex ſenatoribus antiquior, in alteram partem concludere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Maior pars in actu collegij in iudicando attenditur.*
2 *Præſes data vocum paritate in alteram quam inclinarit partem, maior pars dicetur.*
3 *Opinionum maioritas quomodò attendatur.*
4 *Iudex offi cium cuius latiſſimum eſt, contra cõſcientiam iudicare non debet.*
Iudex cuius officium latiſſimum eſt ex æquo & bono iudicare tenetur.
5 *Sententia vnius alios quandoquè in ſuam partem attrahere poteſt.*

Quæſtio CCCCLXV.

QVAERITVR quando domini curiæ parlamenti ſunt differentes in opinãdo, & iudicando, an data paritate vocum præſidens ſeu antiquior conſiliarius collegij in abſentia præſidentis habeat facultatẽ concludendi in alterã partẽ habeat: dubium facit: quia non competit iuriſdictio dominis curiæ vt ſingulis, ſed vt vniuerſis, iuxta not. per glo. & docto. in c. omnes. de conſtitu. & Pan. in c. prudentiam. in princ. de offi. deleg. Et Bart. in l. Pomponius. aliàs incipit, ſi vnus. ff. de re iudi.
1 Et ita in † actu collegij in iudicando requiritur maior & ſanior pars. ſecundum gloſ. in l. vbi abſunt. ff. de tuto. & cura. da. ab iis. Et ita nõ pòt dici maior & ſanior pars, quãdo ille qui præeſt collegio concludit in alteram partem. iuxta not per gl. & doct. in c. poſtulaſtis. de conceſſ. præbẽdæ. verũtamẽ: quia præſidẽs ſeu ille qui eſt loco præſidentis, habet vocem in collegio, habet facultatem concludendi opiniones à pluralitate vocũ.
2 † ideò data paritate opinionum habet facultatẽ concludendi in alteram partem: quia tunc dicetur maior pars. ſecundum Specu. in tit. de ſenten. §. iuxta. verſ. quid ſit inter. quia in iudicando obtinet ſententia plurium. c. ſi Epiſcopus. lxv. d. l. ſi vni. & l. inter pares. ff. de re iud. & c. j. de arbi. lib.
3 vj. Et attenditur † maioritas opinionum non reſpectu totius capituli, ſed reſpectu minoris partis ſecundum Spec. vbi ſuprà. Secus in electionibus in quibus attenditur minoritas reſpectu capituli & non reſpectu maioris partis. c. cum eccleſia. le primo. de elec. niſi in electione prouincialis ſeu miniſtri fratrum minorum. cle. exiuit de paradiſo. de verbo. ſigni. ſed caueat talis qui concludit in opinando ſiue iudicando ne faciat contra conſcientiam & iuſtitiam. c. cum eterni, de re iud. lib. vj. Et licèt data paritate opinionum
4 ſit bonum habere iudicem amicum, † cùm officium iudicis ſit latiſſimum. l. j. ff. de iuriſdi. omn. iud. ſecundum Ioan. Adr. in c. j. de conſtit. tamen non debet facere contra conſcientiam, ſecũdum doct. ibi, quia non ſemper eſt iudicandum à maiori parte vocum & opinionum. l. j. verſi. ſed ne-
5 que. C. de vete. iure enucle. † Et item vox vnius poteſt attrahere alios in partem ſuam. l. Item ſi vnus. §. fina. ff. de arbi. ſecundum gloſ. in ca. Nicena. xxxj. diſtinct. de hac materia aliàs ſcripſi in ij. volumine cauſarum arduarum fol. 421. verſo.

ARGVMENTVM.

Puella defloratã, vt dos ſibi cõſtituatur, ad iudicem ſecularem recurrere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Officium iudicis ſecularis pro dote conſtituẽda datur.*

Quæſtio. CCCCLXVI.

QVAERITVR an puella pro raptu aut ſtupro ſeu copula carnali & defloratione paſſit recurrere ad iudicem ſecularem: vt ſibi conſtituatur dos per talem, qui ipſam deflorauit. iuxt. cap. j. extra de adulte. & ſtup. Et in effectu videre
1 tur dicendum quòd ſic. quia † etiam pro dote cõſtituenda competit officium iudicis ſecularis. l. qui liberos. ff. de ritu nupt. Et ita fuit iudicatum in curia parlamenti in cauſa nobilis Aſturgiæ chaudæ loci veneti, contra nobilem Franciſcum de villeta. Et fuit ordinatum quod habeat depoſita re trecentos florenos in manibus alicuius mercatoris pro dotando dictam puellam.

ARGVMENT.

Caſtellanos: firmarios & arrendatores in locis caſtellaniæ eſſe vetitum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Officiorũ continentium repugnantiam pluralitas eſt prohibita.*
2 *Caſtellani pedanearum cauſarum cognitores ſunt.*

Quæſtio CCCCLXVII.

QVAERITVR an caſtellani præſentis patriæ prohibeantur eſſe cenſarij & arrendatores locorum vbi ſunt caſtellani. Et in effectu videretur dicẽdum quòd ſic. quia talia officia ſunt cõtraria & incompatibilia. l. libertus. §. præſcriptio. ff. ad munici. l. ſi. C. de aſſeſſo. quia quis pro hibetur tenere vicem duorũ. l. ſi plures. ff. de pa-
1 ctis. † quia pluralitas officiorum eſt prohibita, quando continet repugnantiam. l. vbi repugnantia. ff. de regu. iur. vt quia per actum vnius impeditur adminiſtratio alterius. ſecundum Bald. in prima cõſtitutiõe C. §. ideóque. & ita eſt in pro-
2 poſito. quia † caſtellani in pedaneis cauſis habẽt adminiſtrationem iuſticiæ: & ita prohibentur eſſe arrendatores ad euitandum turpem quæſtum lucri, ne opprimant ſubditos in faciendo forma ri inqueſtas: & ne dicantur iudices in cauſa propria. l. j. C. ne quis in ſua cauſa. & ita vt fertur alias fuit cognitũ in curia in quadam cauſa fiſcali contra nobilem Petrum columbi viecaſtellanũ coſtæ ſancti Andreæ: qui, vt fertur, ſecretè participabat in arrendamento loci cum Ioanne Gauteronis.

ARGVMENTVM.

Pactum legis commiſſoriæ in generali hypotheca locum non habet, nec iuramento firmatur.

SVMMARIVM.

1 *Ius ſtatutum in ſpeciali pignore militare in generali regulare eſt.*
2 *Pactum legis commiſſoriæ adpoſitum in hypotheca generali iuramento non firmatur.*
3 *Clauſ. precarij in contractu reprobato nullum operatur effectum.*

Quæſtio CCCCXVIII.

QVAERITVR an pactũ legis commiſſoriæ quod prohibetur in pignoribus, habeat etiã locũ in generali hypotheca. Et an iuramẽtũ

tes nepharij coitus.& Bal.in l.eam quã.C.de fide-
commiſſ.de hac materia aliàs plenius ſcripſi in ſe
cundo volumi.cauſarũ mixtarum,in tractatu pri
mogenituræ, quæſti.xlvj.& quæſti.ſequenti.&
ibi an legitimatus excludat ſubſtitutũ.& in volu
mi.vltimarum volunt.fol.cciij.Et iſtud facit pro
cauſa nobilis Anthonij de cancera contra Ioan-
nem & Claudium rigaudi baſtardos,nobilis Ioã
nis quondam rigaudi ſeu nobilem Catharinam
de gadereno relictã dicti rigaudi prætenſam tu-
tricem dictorum baſtardorum:quia dictus con-
dam Ioannes rigaudi feciſſet legitimari dictos ba
ſtardos ipſo viuente:tamen vt fertur erant nati
ex cõmatre:& omiſit facere mentionẽ de tali qua
litate coitus reprobati.Et ſuper hoc dictus de cã
cera fecit pro ſecreta informatione prius exami-
nari certos teſtes per quendam ricordonis nota-
rium Chandiaci de mandato nobilis Ioannis pre
ti caſtellani loci,qui prætendit habere ius in di-
cta hæreditate ex perſona eius condãvxoris ſoro
ris dicti rigaudi.Et quidam ex illis teſtibus vide
licèt Ioannes mineti aliàs Guilleti ſe deaduoauit
& contradicit eius primo teſtimonio.& declara
uit ſe fuiſſe comminatum per nobilem Anthoni.
Proti fratrem dicti Ioã. Et ſuper hoc pẽdent duo
proceſſus,vnus ciuilis ſuper hæreditate & bonis
d.cõdã Rigaudi in manibus magiſtri Andreæ Ro
lini:& alius inquiſitionalis contra dictos Proti
& Ricãdonis in manibus magiſtri Ioan.Vẽtoleti.
Sed quia dicti proceſſus nondum ſunt ad plenũ
inſtructi:ideò aliter pro nunc non declaro.

ARGVMENT.

Officium tutelæ virile eſt:nec mulier officio
tutelæ fungi poteſt:niſi à principe obtinuerit.

SVMMARIVM.

1 *Pater naturalibus liberis tutorem dare poteſt.*

Quæſtio. CCCCLXXI.

QVAERITVR an officium tutellæ ſit vi-
rile,vt prohibeatur mulier exercere officiũ
tutellæ.Et dicẽdum eſt quòd ſic regulariter:niſi
impetretur ius cõfirmationis à principe.l.fœmi-
næ.ff.de tute.l.iure noſtro.ff.de teſt.tu.l.j.C.quã
do mu.tute.offici.fallit in matre.authẽ.matri &
auiæ.c.tu.Nec obſtat.l.qui in aliena.§.quãquã.ff.
de neg.geſt.vbi mulier fuit data tutrix.quia ſecũ
dum gloſ.ibi non fuit data tutrix:ſed ſolum pa-
ter rogauerat eam de filijs.& iſtud facit pro cau-
ſa dictæ nobilis Catherinæ de gadereno relictæ
dicti nobilis Ioan.rigaudi:quæ ſe prætendit tu-
1 tricem baſtardorum dicti rigaudi.† an autem pa
ter poſsit dare naturalibus liberis tutorem.& di
cendum eſt quòd ſic.ſed debet confirmari.l.natu
ralibus.C.de confirman.tuto.

ARGVMENTVM.

Liberi naturales ſeu ſpurij quomodò parenti
bus ſuccedant:& qui dicantur ex dannato coitu
nati.

SVMMARIVM.

1 *Nati ex dannato coitu neque patri neque matri ſucce-
dunt.& nume.3.*
2 *Liberi naturales quando dicãtur ex coitu dãnato nati.*
4 *Marito durante matrimonio duas vxores habere non li
cèt.*
5 *Maritus fornicando animaduerſioni ſubiacet.*
6 *Matrimonio tria bona inſunt.*
7 *Liberi naturales quomodò & quibus parentibus ſucce
dant.& nu.9.*
8 *Liberi naturales patris teſtamentum quærelare nõ poſ
ſunt.*
10 *Liberi naturales ad hoc vt patri ſuccedant ab inteſtato
quæ requirantur.*

Quæſtio. CCCCLXXII.

QVAERITVR ſuper modo ſuccedendi
parentibus per liberos naturales ſeu ſpurios:
& qualiter dicãtur nati ex dãnato coitu.Et in ef-
1 fectu glo.in.§.nouiſsimè.inſti.ad orfi.tenet,† quòd
nati ex dannato coitu non ſuccedunt nec patri
nec matri:per iura ibi allegata.& idẽ tenet in l.ſi
qua illuſtris.C.ad orfi.& iſto caſu dicuntur nati
2 ex dannato coitu,† quando poſſent dannari ex
aliqua lege:vt inceſtu,adulterio & ſimili.Et idẽ
tenet glo.in d.l.ſi qua illuſtris.& Math.in tract.
ſucceſsionum in.v.col.& ibi tenet,quòd quãdo
3 † maritus durante matrimonio habet baſtardos
ab alia muliere,non poſſunt ſuccedere,nec patri
nec matri:quia talis coitus eſt reprobatus,etiam
ex præcepto diuino:nõ mœcaberis.c.meretrices.
xxxij.q.iij.& not.per glo.in clemen.ad noſtrum.
§.ſeptimo quot.de hæreti.& idem tenet Angel.
Aret.in d.§.nouiſsimè.& domi.Guid.pap.deci.
4 cclxxx.† quia durante matrimonio maritus non
debet habere duas mulieres.c.tanta.qui filij ſunt
legit.l.cũ qui duas.C.de adulte.Nec obſtat ſi di-
catur,quòd maritus non dicitur violare thorum
vxoris:ſed ecõtra.l.j.C.de adult.Ad iſtud reſpon
detur,quòd verum eſt quoad accuſationem le-
5 gis iuliæ de adult.ſecus quoad aliã pœnã:† quia
maritus fornicando cum alia vxore debet puni-
ri:quia iſte coitus eſt damnatus ſecundum Ma-
6 tha.vbi ſupra.quia † in matrimonio ſunt tria bo
na:videlicet fides,proles & ſacramẽtum.c.omne
itaque.xxvij.q.ij.& fornicando cum alia mulie-
re maritus contrauenit fidei & ſacramento matri
7 monij:cũ dicatur cõtinere indiuiduã affectionẽ &
amorẽ fidei.& vt inſti.de patria põt.in primo,† ſi
verò tales ſint liberi naturales tantum ſuccedũt
matri ab inteſtato,etiam cum alijs liberis legiti-
mis.d.§.nouiſsimè.ſed ex cauſa teſtati ſuccedũt
etiam in legitima,& poſſunt quærelare teſtamen
tum patris.l.ſi ſuſpecta.§.de inofficioſo.ff.de
8 inoffi.teſta.Secus in teſtamento patris:† quia fi-
lius naturalis non poteſt quærelare vel annul-
lare teſtamentum patris ſecundũ Pau.de Caſt.ibi
pro quo non eſt glo.in l.j.ff.de contra.tabul.Et
9 præmiſſa procedunt † niſi mater eſſet illuſtris:
quia tunc filius naturalis nõ ſuccederet matri.d.
l.ſi qua illuſtris.Si verò quæratur de ſucceſsiõe
patris:tunc filius naturalis ex concubina ex cau-
ſa teſtati,ſi ſint alij liberi legitimi vel naturales:
tunc pater ſolum põt vnam vnciam relinquere.
l.ij.C.de nat.liber.licè Bar.in l.ſi ijs.ff.de vulg.&
pupil.videatur ſentire de duabus vncijs.ſed ma-
lè communiter ſecundum doct.ibi ſi verò nõ ſint
liberi legitimi,ſed ſunt parentes:tunc relicta le-
gitima parentibus pater naturalis põt reſiduum
relinquere liberis naturalibus.authẽt.licet.C.de
natu.liber.vel tamen de iure digeſtorum pa-
ter poterit relinquere liberis naturalibus vltra

vnam vnicam etiam ſtantibus liberis legitimis:
ſecundnm gl.in l.Lucius.ff.de vulg.& pupillar.
10 quod an ſit verũ vide ibi per doct.Si † verò quæ
ratur ab inteſtato:tũc requiruntur tria vt poſsit
ſuccedere.primo,ꝙ nõ ſuperſint liberi legitimi,
nec parentes,nec coniux legitima:& ꝙ tales libe
ri ſint nati ex concubina retenta in domo:& tũc
ſuccedunt in duabus vncijs,ſeu in ſexta parte.d.
auth.licèt.Et eodem modo quo liberi ſuccedũt
parentibus:ita parentes ſuccedunt liberis natu-
ralibus.ſecundum Azo.in ſumma.C.de natu.li-
be.& Bart.in l.fi.de hijs qui.vt indig.de hac ma-
teria vide latiùs per Mathe.in d.tracta.ſucce.&
per Ange.Areti.in d.§.nouiſsimè.inſti.ad orfi.
vide per Bal.in c.naturales.ſi de feu.contro.fue.

ARGVMENTVM.

Præter ſupplicationis concluſionem pronun-
tiandum non eſſe regulare.

SVMMARIVM.

1 *Sententia libello conformis eſſe debet.*
2 *Iudex acta & probata ſequi debet.*
3 *Sententia ſuper connexis ferri poteſt.*
4 *Prorogatio iuriſdictionis coram iudice delegato ferri non poteſt.*
5 *Pronuntiandum non eſt vltra petita.*
6 *Senatus quandoquè ſecundum conſcientiam iudicat*

Quæſtio CCCCLXXIII.

QVAERITVR quando fuit facta com-
miſsio ſuper ſupplicatione,& facta litis cõ
teſtatio,an poſsit pronuntiari vltra concluſionẽ
ſupplicatiõis. Et videretur prima facie dicendũ
1 ꝙ non,ſaltem pro actore:† quia ſententia debet
eſſe conformis libello.l.vt fundus.ff.commu.di-
uidun.l.fi.C.de fideicommiſſ.& ibi Bal.qui decla
rat,ꝙ ſententia debet eſſe conformis libello,ꝙ
quoad res & cauſas contentas in libello:ſecus
2 quoad concluſionem.† quia iudex debet ſequi
acta & probata in quibus conſiſtit ſubſtantia de
ciſionis,quia plerũquè fertur abſolutoria.ſecun
3 dum Bal.in l.ij.C.de ſenten.ex peri.recitan.† vel
etiam ſententia poteſt ferri ſuper connexis.l.itẽ
ædiles.§.item ſciendũ.ff.de ædili.acti.aliàs non
põt ferri ſententia valida vltra petita etiã pro reo
ſecundũ gl.& Bal in l.cũ Papinianus.C.de ſentẽ.
& interloquu.omni.iud.niſi in cauſa reconuen-
tionis:vt ibi habetur.Et Inno.in ca.ex conquæ-
ſtione.de reſti.ſpoli.voluerit,ꝙ poſsit pronũtia
ri pro reo,quando aſſumpſit in ſe onus proban-
di.l.circa.ff.de proba.tamen Hoſti.tenet ibi con
trariũ,vt ibi refert Panor.prætereà hîc fuit dele
gatio cauſæ,licèt fuerit cõmiſſum ordinario pro
pter cauſam ꝙ poſsit procedere ſummariè & de
plano.c.licèt.de offi.ordi.& forma mandati eſt
diligenter attendenda.l.diligenter.ff.manda.ca.
4 cum dilecta.de reſcript.adeo ꝙ † corã iudice de-
legato non põt fieri prorogatio iuriſdictionis.c.
P.&.G.de offi.deleg.nec obſtat ſi dicatur,ꝙ quã
do ſit mutatio libelli poſt litem conteſ.reo patiẽ
te,& non opponente,quòd tunc põt ferri ſenten
tia.iux.not.per Bal.in authẽ.hodie.aliàs incipit
hoc ſacramentũ.C.de iura.calun.quia hoc verũ
ſecundũ ipſum quoad qualitatem:ſecus quoad
5 ſubſtantialia libelli:† nec poteſt pronuntiari vl
tra petita vigore clauſulæ:peto iuſtitiam admini
ſtrari.iux.not.per doct.in c.ij.de ord.cognitio.ve
runtamen in Papa aut principe eſt ſpeciale,ꝙ va
leat ſententia,licèt nõ ſit conformis libello.ſecũ
dum Spec.in ti.de acti.ſeu peti.§.ſuper.verſi.ſed
quid.& Bar.in l.Emilius Largianus.ff.de mino.
& Alex.in l.vinum.ff.ſi cert.pet.vbi ponit plu-
res caſus ſpeciales.nam corã principe magis ha-
bet locum veritas quã ritus iudiciorũ:ſecundum
Bald.in l.reſcripta.de preci.Imperat.offerẽ.nec
attenditur nullitas coram principe.ſecundũ In-
no.in c.in cauſis.de re iudi.& Bal.in l.fi.C.de le
6 gi.& † interdum curia poteſt iudicare ſecũdum
conſcientiam.iux.no.per Cyn.& Bart.in l.ij.C.vt
quæ deſ.aduo.& do.Gui.Pap.deci.xxix.Et iſtud
facit pro cauſa appellationis diffinita domini de
Popieres & Chandiaci contra hæredes nobilis
Claudij de Chandiaco,vbi in prima inſtantia in
ſupplicatione cõmiſſa domino viceballiuo Viẽ-
neſij & terræ turris dictus dominus de Popie-
res agebat ad ſolutionem certorum cenſuum:&
fuit lis conteſta.Et deinde egit alio modo.& de-
inde appellatio fuit deuoluta corã curia.& eram
dubius ſuper modo prounnciandi,licèt maior
pars dominorũ fuerit ꝙ pronunciaretur ſuper
meritis,ex quo dictus dominus de Popieres in ne
gotio principali bene iuſtificauerat intentionem
ſuam.Et eodem modo in quadam alia cauſa capi
tuli ſancti Andreæ Grationopo.cõtra Ioã.tirar-
dum & nobilem Ioannem pillati:vbi capitulum
egerat ad commiſſum in actione reali,ad reſtituẽ
dum quandã domũ ſitam in hac ciuitate Gratio
nop.Et tamen curiã pronuntiauit vltra petita ad
recognoſcendum dictã domum ſub certo cenſu
cum certis arreragijs.Et pariter vidi pronuntia-
ri in hac curia vltra petita in quadam alia cauſa
dominæ Loyſiæ de agonoto dñæ ſauornoni con
tra reuerendum dominum Epiſcopum Valentiæ.
vti agebatur ad medietatẽ cuiuſdam legati triũ
milium francorũ pro eius dotæ,licèt fuerit plus
pronunciatum:quia apparebat de iure actoris.
iux.no.per gl.Io.Fab.inſti.de acti.§.ſi minus.nã
iudex debet habere æquitatem pre oculis.l.quod
ſi Epheſi.ff.de eo quod certo loco,veruntamẽ ſu
per hoc per alterum ex dominis curiæ fuit alle-
gata vna faceſia in vulgari videlicèt deus nos præ
ſeruet ab æquitate parlamẽti & ab expedienti ma
gni concilij.

ARGVMENTVM.

Fructus in miſsione in poſſeſsionem pro debi
to non veniunt.Ergo nec ſtatutum Si quis per li
teras,pro iſtis intentari non debet.

SVMMARIVM.

1 *Fundo vendito fructus venditi,niſi venditor exceperit,cenſentur.*
2 *Actio iudicati ſtricti iuris eſt.*
3 *Fructus pendentes in contractibus ſtricti iuris non,niſi dicantur,veniunt.*
4 *Fructus pendentes in legato veniunt.*
5 *Creditor quando mittitur in poſſeſsionem, intelligitur miſſus iuxta debiti quantitatem.*

Quæſtio CCCCLXXIIII.

QVAERITVR quando fit miſsio in poſ-
ſeſsionẽ fundi pro debito pendente preyſia an
veniant fructus:& an poſsit intentari ſtatutum

ſi quis per literas.propter exceptionẽ fructuũ. Et
in effectu prima facie videref dicẽdũ ꝙ ſic. Quia
acceſſoriũ ſequitur naturã principalis:vt in regu
1 la iuris.pro quo facit:quia quando vẽditur† ſun
dus fructibus maturis:tunc veniunt fructus,etiã
ſi nihil dicatur.l.Iulian.§.ſi fructibus.ff.de acti.
empt.niſi vẽditor exceperit.l.qui ſundum.§.ſun
di.& l.fiſtulas.§.frumenta.ff.de contrah.emptio.
quia fructus pendentes dicũtur pars ſundi.l.fru-
ctus.la.ij.ff.de rei ven.l.fi.§.pẽnu.ff.de ijs quæ in
fraud.cred.l.ſi pendentes.in princip.ff.de vſufr.
Sed in contrarium videtur dicendum in caſu iſto
2 † quia actio iudicati eſt ſtricti iuris.l.j.C.ſi plur.
vna ſenten.nam in iudicijs quaſi contrahitur.l.
3 iij.§.idem ſcribĩt.ff.de pecul.& † in cõtractibus
ſtricti iuris non veniunt fructus pẽdentes niſi ex
preſsè dicatur.l.ſi filiusfamiliàs.§.j.ff.de verbor.
oblig.& eſt ratio:quia creditor miſſus in poſſeſ-
ſionem auctoritate rei iudicatæ in actione perſo
nali pro debito tenetur ſtare colono.l.in vendi-
tiõe.§.ij.ff.de bo.autho.iudi.poſsi.& ſic fructus
pendentes non veniunt iſto caſu.& ita videtur
ſentire Bar.in l.fi.ff.de iur.fiſci.& iſtud facit pro
cauſa ſtatuti,ſi quis per literas,intẽtati per Clau
dium nagius mercatorẽ Grationo po.vulgariter
dictum le bedot contra Iacobum baſſeti parro-
chiæ verſorarij mandamenti Theyſij,vbi dictus
creditor obtinuerat literas præciſas iudicati pro
certa quantitate pecuniæ:& fuerat miſſus in poſ
ſeſsionem de certa parte fundi de menſe Ianua-
rij fructibus nõdum maturis.& fuerat facta æſti
matio fundi non facta mentione de præyſia.&
adueniente tẽpore recollectionis preyſiæ,dictus
debitor exportauit preyſiam,propter quod di-
ctus creditor intentauit ſtatutum,ſi quis per lite
ras.licèt talis exportatio fructuum magis cade-
ret in vim turbatiuam.vt.ff.de vi & vi arma.iux.
not.per Bal.in l.poſt ſententiam.C.de ſenten.&
interloquu.omn.iud.niſi talis exportatio fieret
in loco debati parte contradicente:quia tunc ſa-
tis appareret de animo ſpoliandi.iux.not.per do
minum Guid.Pa.in tractatu de ſtatu.ſi quis pet
literas.Super verb.quaſi.veruntamen fuit aliqua
lis difficultas inter dominos curiæ ſuper præmiſ
ſis Et pro præmiſsis etiam facit:† quia in legato
veniunt fructus pendẽtes.l.in lege falcidia.ff.ad
leg.falſi.ſed ibi loquitur in actione reali : ſecus
in perſonali in actionibus ſtricti iuris:quia non
veniunt fructus pendentes.d.l.ſi filiusfamiàs.ff.
de verbo.obli.& ibi ſequuntur doct.l.videamus.
§.ſi actionem.ff.de vſu.& hoc verum quãdo pe-
tũtur fructus diſcretiuè,vt quando petitur fun
dus cum fructibus:ſecus quando petũntur cõ-
cretiuè: vt quando petitur fundus in ea qualita
te qua erat tempore contractus.ſecundum Bald.
in l.fructus.C.de acti.empt.Nec obſtat d.l.final.
§.vt fructus.ff.de ijs quæ in frau.cre.vbi veniũt
fructus penden.ſiue maturi ſiue nõ:quia hoc eſt
ſpecialẽ in odium debitoris alienantis in fraudẽ:
quia omnia reſtituuntur in priſtinum ſtatum
à tempore alienationis.l.videamus.§.in f. uiana.
ff.de vſu.de qua latiùs habetur per Alex.de Imo.
in d.l.ſi filiusfamiàs.§.cùm fundum.& ibi ſentit
vnum verbum ad d.l.Iulianus.§.ſi fructibus.ff.
de actio.empti.ꝙ ideò ibi veniunt fructus:quia
emptor propter fructus pendentes videtur dediſ
5 ſe maius pretiũ . Et ita eſt in propoſito,ex † quo
creditor pro debito facit ſe mitti in poſſeſsionẽ
intelligitur pro menſura debiti declarati.authẽ.
ei qui iurat.C.bo.aucto.iudic.poſsi Et ex quo in
æſtimatiõe fundi non fit mentio de preyſia,non
debet venire:quia plus æſtimaretur ſi fieret men
tio de preyſia.

ARGVMENTVM.

Recurrens pendente recurſu non,niſi ſolutis
expenſis,audiendus venit.

SVMMARIVM.

1 *Contumax non niſi purgata contumacia auditur.*
2 *Sententia à qua recurſum eſt,præſtita cautione recurſu*
non obſtante executioni mandari poteſt.
3 *Sententia à qua recurſum eſt,ſi propter recurrentis do*
lum pro expenſis executioni mandari non poſſit:recur-
renti audientia non,niſi ſolutis expenſis,dari debet.

Quæſtio. CCCCLXXV

QVAERITVR pendente cauſa recurſus
à ſententia in hac ſuprema curia parlamenti
quæ tenet locum præfectorum prætorio,debeat
recurrens repelli,donec ſolutis expenſis in qui-
bus fuit condennatus per ſententiam,de cuius re
uiſione agitur.Dubium facit:quia tales expenſæ
veniunt ratione victoriæ cauſæ,pro quibus cõ-
petit officium iudicis pro exequutione.l.prope-
randum.§.ſiue autem alterutra.C.de iudi.Et in
1 hoc differunt ab expenſis cõtumacialibus: † in
quibus pars non auditur niſi purgata contuma-
cia.l.ſancimus.C.de iudi.& ex quo pars quæ ob-
2 tinuit ſententiam poteſt facere illã exequi † nõ
obſtante recurſu præſtita cautione.authen.quæ
ſupplicatio.C.de preci.Impera.offerẽ.etiam poſ
ſet ſententia iudicis temporalis per curiam ſpiri-
tualem per viã cenſuræ eccleſiaſticæ in iuris ſub
ſidiũ exequi.c.j.cũ ibi no.de offic.ordi.ſecundũ
Iaſo.in dicta l.properandum.§.ſiue autem alte-
rutra.veruntamen in caſu iſto in defectũ in quo
3 non poſſet exequi ſententia pro expenſis:† quia
reus condennatus non indicaret de bonis in qui
bus poſſet fieri exequutio:tunc in ſubſidium pro
pter contẽptum prætoris deberet denegari audiẽ
tia parti recurrenti ad tempus & cauſatiuè,vide
licèt donec ſolutis expenſis.& nedũ in dicta cau
ſa,ſed etiam in alia.l.Sed & ſi per prætorem.§.
ſed & ſi dum decreto.ff.ex quib.cauſ.maio.quia
propter contumaciam poteſt denegari audiẽtia.
ſecundum glo.in l.contumacia.ff.de re iudica.de
quo latiùs per Alexandr.de Imol.in l.prima.§.in
operis.ff.de oper.nou.nuntiatio . Et iſtud facit
pro cauſa recurſus Franciſci Reynaudi clerici
recurrentis contra dominum Claudium Clareti
protonotarium prætextu eccleſiæ parrochialis
ſanctæ Mariæ da loy in manibus magiſtri Galiſ
ſeti.quia dictus Clareti petit audientiam denega
ri dicto reynardi donec ſoluerit expenſas in qui
bus fuit condennatus,& ita etiam habet ſtilus cã
cellariæ, quando impetratur reſcriptum ſuper
recurſu:quia plurimum conſueuit apponi clau-
ſula ſequens videlicèt: Porueu que preallable-
ment ſera exequutè l'arreſt & ſentence &c.

1 *Vicarius in poſſeſſione vel quaſi decimarum & nouaлium eſſe præſumitur.*

Quæſtio CCCCLXXVII.

QVAERITVR an laycus vel religioſus infrà parœciam alterius licitè poſsit percipere decimas: Et an ſi expellatur ſeu leuetur decima per curatum ſeu eius vicarium, habeat locū remedium reintegrandæ ſtatuti:& an admittatur curatus ſuper contrario poſſeſſorio. Et in effe-
1 ctu videtur†dicendum quòd curatus habeat ius commune pro ſe: Et ꝙ talis exceptio fundet eius intentionem ad repellandum laycum vel religioſum.c.ad decimas.de reſti.ſpolia.lib.vj. Et maxi-
2 mè † laycum, qui eſt incapax.c. cauſam. de præſcrip.qui non admittitur ad reſtitutionem decimarū. ſecundum gl.in ſumma xxiiij.q.j.§.j.& in c.ex parte.de reſti.ſpo.& in d.c.ad decimas.& per do.Gui.Pa.deci.cclxxxviij. de qua materia aliàs ſcripſi in alio vol.cauſarū eccleſiaſticarū fo.xxx. niſi laycus allegaret titulum præſumptiuè ex infeudatione ante concilium lateranenſe. iuxt.not. in c.cùm apoſtolica. de ijs quæ fiunt à præla.ſine conſen.capi.& l.cū de in teni verſo.ff. de vſu. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis ſuper ſtatuto,ſi quis oblatæ nobilis Aymarij Alamandi domini ruppis Chinardi & Dempteyſiaci prioris & conuentus Auguſtinorum Crimiaci, vbi prætendunt habere ius quaruncunque decimarū in dicto mandamento Dempteyſiaci. Sed ex aduerſo dominus Stephanus Burgo vicarius loci præ-
3 tendit eſſe† in poſſeſsione ſeu quaſi decimæ nouaлium.c.cùm contingat.de deci. Et ideò fuit admiſſus ſuper contrario poſſeſſorio : & præfixus terminus octo dierum ad faciendum ſuas informationes ſuper contrario poſſeſſorio: licèt priùs fuiſſent viſæ informationes dictorū dominorū Dempteyſiaci prioris & conuentus Auguſtinorum Crimiaci.

ARGVMENTVM.

Rex ob ſuum iucundum nouum aduentum reos criminis carceri mācipatos liberare poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Princips delinquentibus indulgere poteſt, iure tertij ſaluo.*

2 *Auguſta eodem priuilegio gaudet.*

Quæſtio CCCCLXXVIII.

QVAERITVR an pro nouo aduentu Regis vel Reginæ ſit iuſta cauſa abolitionis & liberandi incarceratos pro delicto. Et dicendum
1 eſt ꝙ ſic:†quia princeps habet poteſtatē indulgendi delinquentibus.l.reſcripta.C.de præci.imperā.l.ſi.C.de ſenten.paſsis.l.j.§.ſi qua. ff. de poſtulan.duntamen in eorū gratia nihil taceatur de qualitate delicti.ſecundū Guliel.de Cu. Bal.in l. iij.C.de epiſco.audi.& per Bal.& Iaſo. in l. præſcriptionē.C.ſi cōtra ius vel vtili.publi. Et pariter debet ſatiſfieri parti priuatæ læſæ de ſuo intereſſe.l.veniam.C.de in ius vocan. Et iſtud decidit Bal.in l.huic ſcripturæ.§.ſi ſeruus. ff. ad leg. aquil.vbi refert quando dux venit Florentiam,ꝙ liberat incarceratos;multòfortiùs in alio princi-
2 pe.† Et idē in Auguſta ſeu Regina, quæ gaudet eodē priuilegio Regis.l.princeps.cū ibi not. per gl.& docto.ff.de legi. Quia fœminæ corruſcant radijs virorū.vt in auth.de cōſ.1.§.itaq;.col. iiij. l.fœmina.ff.ne ſena. Et iſtud facit pro gratia abolitionis Goneti Chapuſij ſuper homicidio per ipſum perpetrato in perſonam Hugueti Boyeti, loci geriæ:quia dum applicuit illuſtriſsima domina anna Regina duciſſa Britāniæ in hac ciuitate Gratio.de hoc præſenti anno domini M. D. ij.in feſto beati Ioannis Baptiſtæ ipſa conceſsit gratiam abolitionis pro eius iucundo aduentu dicto Goneto Chapuſij,quæ fuit præſentata curiæ. Sed per informationes ſumptas apparet ꝙ dicta gratia non eſt bene verificata. Et ideò fuit ſibi aſsignatum ad illam iuſtificandū. Cum dictus Chapuſij in eius gratia expreſſerit delictū feciſſe calore motus & de chaude colle, licèt de contrario appareat per informationes,ꝙ imò fecit per indicias.

ARGVMENTVM.

Procuratori de quota litis cum clientulo paciſci prohibitum eſt,& ſub qua pœna.

SVMMARIVM.

1 *Procurator paciſcens de quota litis patrocinio priuari debet.*

2 *Item & ſi de aliqua re particulari litis.*

3 *Aduocato vel procuratori litis pro ſalario paciſci permiſſum eſt.*

4 *Pœna mitior in imponendis pœnis attendi debet.*

Quæſtio CCCCLXX.

QVAERITVR an procurator prohibeatur paciſci & contrahere cū clientulo de re, de qua pendet lis: & quæ pœna incurratur : & ſi
1 cōcurrat pœna pecuniaria. Et in effectu† eſt prohibitum paciſci de quota litis,& eſt pœna priuationis patrocinij.l.ſi qui aduocatoris.C.de poſtulan.& idē eſt in procuratore.l.licè.C. de procura. l.ſi cōtra.C.manda.l.ſumptus.ff. de pact. ſecūdū Sal.in d.l.ſi quis.licèt ſecūdū Albe.ibi : ſi agatur
2 cum procuratore quoad infamiā;† Et pariter eſt prohibitum paciſci de aliqua re particulari de qua pendet lis.ſecundum Azo. Et communiter
3 doct.in d.l.ſi hij.licet†non prohibeatur paciſci pro ſalario aduocati vel procuratoris,duntamen non paciſcatur de quota litis vel de re de qua pēdet lis.l.j.C.de ſuffra.aduoca.veruntamen nō debet imponi duplex pœna , videlicet priuationis officij ſeu infamiæ,& pecuniaria:quia ſufficit ꝙ puniatur vna pœna.l.ſenatus ff.de accuſa.l.licèt in fin.ff.nautæ campo.ſecundū Bar. poſt gloſ.in l.quid ergo.§. pœna grauior. ff. qui notatur in-
4 fa.& l.hodie.ff. de pœn.†quia vbi imponitur duplex pœna, in dubio debet imponi mitior.l.interpretatione.ff.de pœn. quia nō debet concurrere pœna ordinaria & extraordinaria. d. l.hodie.l. ſanctio.ff.de pœn. Et maximè quādo ambæ pœnæ tendunt ad vindictam,non debēt concurrere, l.quod ſenatus.l.ait prætor.ff.de iniur.l.ſi ſepulcra.cū ibi not.C. de ſepu. viola.niſi in eo quòd vna pœna excederet aliam.l.j.ff.vi bo.rap. Nec obſtat quòd habetur per gl.in l.nemo martires. C.de ſacro.eccl.vbi vltra pœnā annulatiōis actus poteſt puniri extraordinariè.ſecundum glo. ibi

de quo per Barto.& Alexan. in l. prætor ait. in prin.ff. de operi. noui nuntia. quia eſt ſpeciale in d.l.nemo. propter commercium prohibitum rei ſacræ.ſecundum Bald.ibi. Et iſtud facit pro cauſa diffinita contra magiſtrum Meherij procuratorem, qui fecerat ſibi fieri quandam ceſsionem & remiſsionem à Michaele Petri eius clientulo contra Roſtanum & Antonium Beſsij patriæ Brianſoncij de re de qua pendebat lis: Et fuerat obtenta ſententia. Et propter hoc fuit condemnatus ad pœnam priuationis patrocinij. & fuit reſeruatum in curijs inferioribus. Et vltra fuit condemnatus in certa ſumma pecuniaria: licèt videretur ex aliquibus dominis curiæ minus quòd concurreret duplex pœna per iura ſuperiùs allegata. Et de hac materia an pro eodem delicto poſsint concurrere plures pœnæ. Et in pœna ſtatutaria aliàs ſcripſi in j.volu.cauſarũ mixtarum in quibuſdam allegationibus.

ARGVMENTVM.

Secretarijs curiæ vel eorum clericis parti aduerſæ documenta & ſchædulas oſtendere etiam ſub pœna falſi prohibitum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumentum productum pro iudicis informatione aduerſario edi non debet.*

2 *Notarius maniſeſtando ſecretum ſibi iniunctum falſi pœnam incurrit.*

Quæſtio CCCCLXXX.

QVAERITVR an ſit prohibitum ſub pœna falſi ſecretarijs curiæ vel eorum clericis oſtendere parti aduerſæ documẽta: ſchædulas & aliàs ſcripturas ad partem traditas. Et videretur dicendum ꝙ ſic: quia ea quæ traduntur iudici ad partem pro informatione non debent tradi parti aduerſæ. ſecũdum Inno. in c.per tuas. de teſte. Et ideò allegationes non debent regiſtrari in actis. ſecundum Bal.& Alex.de Imol.in authen. iubemus. C. de iudic. Et idem eſt de inſtrumento,
1 †quod producitur ad partem pro informatione iudicis: quia non debet edi aduerſario. ſecundum glo.in l.quotiens.§.fi.ff.de iur.fi. Bal. Alex. in l.j.§. editiones. ff. de edendo. & ibi per Paul.
2 de Caſt.& ideò quãdo †notarius manifeſtat ſibi ſecretum iniunctum incurrit pœnam falſi. ſecundum Bald.in l.j.§.is qui inſtrumenta.ff. de fal. & in l.ſi quis aliquid.§.inſtrumenta. ff.de pœn. de iſta quæſtione aliàs ſcripſi in j.vol.cauſarum arduarum in tract.de fid.inſtru.q.clxxxvj. Et iſtud facit pro cauſa dominæ Loyſiæ de Agonto relictæ domini ſancti Andreæ, contra dominam Iſabellam vxorem domini de Cyſtariſta, vbi fuerat productum quoddam inſtrumentum tutelæ ad partem, & Ioannes Bruni Clericus ſecretarij cauſæ oſtẽdit Gaſpardo de Fõte, de loco Veneti ſollicitatori dictæ relictæ dominæ ſancti Andreæ: propter quod dictus Bruni fuit incarceratus certis diebus: & ſecum fuit inquiſitum. Et qui allegauit cauſas ſuæ excuſationis: & deinde fuit relaxatus data cautione.

ARGVMENTVM.

Beneficium reſtitutionis in integrum minori quinque & viginti annis iuramento non impeditur: & pretium reſtitui debet.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum minoris læſi reſtitutionis beneficium in integrum non impedit.*

2 *Fructus rei venditæ in integrum reſtitutione venire debent.*

Quæſtio. CCCCLXXXI.

QVAERITVR an iuramentum minoris xxv. annis impediat beneficium in integrum reſtitutionis: & an requiratur certioratio: & an debeat reſtitui pretium emptori. Et in effectu licèt iuramentum firmet contractum minoris. au-
1 then.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.vendi.† tamen non impedit beneficium reſtitutionis in integrum, quando fuit læſus: quia præſumitur ignorare, ex quo non fuit certioratus l.fi.§.fi. ff. ad velleia.ſecundum glo.in l.ſciendum.ff. de verbo.obliga.& iſtam partem tenuit Dy. quem referunt & ſequuntur Cy.& Salice.in l.ij. C. de reſcind. vendi. & Ioan.Andr. Anto.de Butri. in c. cum cauſa. de empti. & vendit. adeò quòd non præſumatur fuiſſe certioratus. Et per Iaſo.in d. authen.ſacramenta, vbi dixit, quòd iſta eſt ma-
2 gis æqua opinio. Veruntamen † quando minor reſtituitur aduerſus contractum debet reſtituere pretium, & quicquid habuerit. l. quod ſi minor.§. reſtitutio. ff.de mino. niſi ſolueretur minori conſumpturo: vt ibi habetur.l.j.C.de reputa. quæ fiunt in iudi.l.ſi quis communi ſecreta. ff.de vſucap.pro empt. Et iſtud facit pro cauſa diffinita nobilium Ioannis & Petri Lupæ, contra nobilem Humbertum de Bozuſello ratione cuiuſdam contractus venditionis & Reachati prati: quia dictus Petrus Lupæ ſe prætendebat minorem & læſum, & fuit ordinatum ipſum in integrum reſtitui pro eius parte priùs ſoluto pre-
3 tio. † Et licèt in integrum reſtitutione debeant venire fructus rei venditæ.d.§. reſtitutio. tamen in ſententia non fuit facta mentio de fructibus propter intereſſe pretij ſoluti. l.curabit.l. fructus. cum ibi not.C. de act. empti. & per gloſ.in c.conqueſtus.de vſu.

ARGVMENTVM.

Furnum conſtruere iuxta parietem ſeu murũ domus vicini an & quando liceat, & quomodò item pactum de non ædificando furnum in domo contemplatione alicuius perſonæ, perſonale dicitur.

SVMMARIVM.

1 *Furnum facere iuxta murum vicini licitum non eſt, & quare. Item nec furnellum in muro communi.*

2 *Furnus iuxta murum vicini vnius pedis ſpatio intermedio dimiſſo fieri poteſt.*

3 *Ignem facere domino domus inferioris licitum eſt, etiam ſi fumus ſurſum tendat, & econtra, modò ad æmulationem non fiat.*

Murum iuxta murum communem facere licitum eſt, modo alteri muro ita cõtiguus nõ ſit, quin ſ. purgari poſſit

5 *Furnum ædificare volenti iuxta murũ vel domũ, quale ſpatiũ relinquere debet. Quid ſi periculũ ignis timeatur.*

6 *Pactum factum de non ædificando furnum in domo cõtemplatione perſonæ certæ valet & tenet.*

7 *Pactum factum vt in domo ars aliqua non exerceatur non ſolùm per emptorem ſed & ſuos hæredes & ſucceſſores ſeruandum eſt.*

Quæſtio

Quæſtio CCCCLXXXII.

QVAERIVR an ſit licitum conſtruere
furnum iuxta parietem ſeu murum do-
mus vicini: Et an pactum de non ædifican-
do furnum in domo contemplatione alicuius
certæ perſonæ dicatur perſonale. Et prima facie
1 videtur dicendum quòd non ſit † licitum con-
ſtruere furnum iuxta murum vicini propter pe-
riculum ignis. l. quidē Hiberus. ff. de ſerui. vrba.
prædi. per hoc deterioraretur domus vicini.
Quinimò non eſt licitum facere fornellū in mu-
ro cōmuni, quando ignis adhæreret parieti com
muni, ſecus ſi nō adhereret, licèt tuba ſeu borno
fornelli poſsit fieri in muro cōmuni, etiā ſi fu-
mus aſcendat ſuperiùs: duntamen ignis nō adhæ
2 reat muro: † ſed ꝙ dimittatur ſpaciū duorū pe-
dū. ſecundū gl. & Bar. in d. l. quidē hiberus. licèt
ſecundū Ang. & Pau. de Caſt. quādo murus eſſet
ita ſpiſſus, ꝙ poſſet ſuſtinere fornellū, tūc poſſet
fieri: & maximè vbi conſuetudo hoc haberet,
prout in hac ciuitate, vbi eſt licitū facere fornel
lū. Et ꝙ bocheti penetrent murum, duntamē per
priùs nō eſſet à parte vicini fornellus. Et ideò a-
liàs vidi praticari, ꝙ ponebatur vnus lapis voca-
tus eſchaudoul de ſubtus vbi ſit ignis ad præſer-
uandū ꝙ ignis nō tāgeret murum vicini. Et pro
præmiſsis facit quod habetur in l. ſicuti. §. ſi. ff. ſi
3 ſerui. vendi. † vbi eſt licitum domino domus in-
ferioris facere ignē, licèt fumus aſcendat ſupe-
riùs & ecōtra, dūtamen nō fiat cauſa iniuriæ ſeu
per emulationē. l. penult. ff. de iniu. de qua mate-
ria etiā habetur per Cepo. in tract. de ſerui. in tit.
de camino. & in titul. de furt. & in tit. de forna.
Et quod ſuprà dictū fuit de ſpacio duorū pedū
debet etiā intelligi de ſpacio vnius pedis ſecūdū
4 materiā ſubiectā. l. ſi. ff. fini. regu. † Et pariter li-
citū eſt iuxta murū cōmunē facere aliū murum
duntamē nō ſit contiguus quin poſsit ſeparari.
l. fiſtulas. §. iuxta. ff ſi ſerui. vendi. Sed redeundo
ad materiā furni, ꝙ non ſit licitū facere furnum
iuxta domū vicini ſaltē quin teneatur de damno
infecto. facit l. ſi ſeruus. §. ſi fornacarius. & §. ſi
furnū. ff. ad leg. acquil. & l. fluminū. §. præterea.
ff. de dam. infect. & ibi quādo culpa fornerij pro
uenit ignis, vel quādo obdormiuit vel etiā quā-
do dominus nō facit de nocte coperi ignē. ſecun
dum Bal. in d. l. ſi ſeruus. §. ſi fornacarius. Verun
tamen debet fieri differentia quando ſit furnus
5 iuxta murū alterius: † Et tunc ſufficit relinque-
re ſpaciū vnius pedis: ſi verò iuxta domū, debeat
relinqui ſpaciū duorū pedum. l. ſi. ff. fini. regun.
ſecundū gl. in d. l. quidē hiberus. licèt vbi eſſet pe
riculū ignis, debet eſſe tantū ſpaciū ꝙ non emi-
neat periculū ignis. l. fiſtulas. ff. ſi ſerui. vendi. ſe
cundū Cepol. in d. tract. ſerui. vrba. prædi. in tit.
de fornace & in tit. de balne. Quantū antē ad ſe-
6 cundam partē quæſiti ſuper dicto † pacto de non
ædificando furnum in domo inito inter vendito
rē & emptorē cōtemplatione certæ perſonæ: tale
pactum videtur validum. l. ſi. C. de pact. inter em
pto. & vendi. apposit. quia in traditione rei ſuæ
poteſt apponi pactū. l. in traditionibus. ff. de pac.
Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ non intereſt paciſcētis
& ſic, ꝙ videtur validū iſtud pactū. l. nemo. ff. de
pact. quia imò intereſt paciſcentis & quibus ha-
bet cauſam ab ipſo: licèt tale pactū nō trāſeat in
ſingularem ſucceſſorem: ſed debet agi ad intereſ
ſe. ſecundum gl. in d. l. ſi. C. de pact. cōuen. & pro
hoc facit quod habetur per gl. in l. iij. ff. de alie-
na. iudi. mutā. cau. vbi pactum de nō ædificando
opus in aliquo ſolo, nō tranſit ad emptorē. Præte
reà allegabatur ꝙ tale pactum fuerat factum cō-
tēplatione certæ perſonæ: & ꝙ illa erat cauſa fi-
nalis, qua ceſſante debet ceſſare tale pactū, cū ſit
perſonale. l. iuris gentiū. §. pactorum. ff. de pact.
licèt ex aduerſo opponeretur, ꝙ imò tale pactū
erat reale, & ꝙ fuerat plus dictum quā ſcriptum
per notarium: quia teſtes deponebant, ꝙ fuerat
dictum, ꝙ ibidem perpetuò non poſſet ædificari
furnum. Prætereà locus fuit viſitatus. Et per re-
lationē proborū apparebat, ꝙ ex furno patiſſe-
riæ plura incōmoda eminebant. Tum propter pe
riculum ignis, tum propter fœtorem maximè tē-
pore æſtiuo, vbi ex tali patiſſeria oriuntur plu-
res beſtiæ vti vermes. Et pro præmiſsis facit
quod habetur per Bar. & Flori. in l. venditor. in
7 prin. ff. cōmuni. vrba prædi. vbi valet pactū † quā
do vēditor vendit domum, ꝙ emptor non exer-
ceat aliquā artē: & ꝙ debet ſeruari per emptorē
& ſuos hæredes & ſucceſſores. Et præmiſſa faciūt
pro cauſa diffinita magiſtri Ioānis Ventoleti ſe-
cretarij Delphi. contra Firminetū Gatelleti patiſ
ſerium: quia quādo Claudius Gonardi vēdidit di
cto Fermineto quondā eius domū ſitam in præ-
ſenti ciuitate Gratio. in ſcanno mali conſilij, iux
ta domū Antonij Gonardi fratris dicti Claudij
venditoris fuit appoſitum pactum ꝙ dictus Fer
minetus nō ædificet furnū in dicta domo contē-
platione dicti Antonij Gonardi. Et deinde di-
ctus Antonius Gonardi deceſsit relicto dicto
Ventoleti hærede ſeu ſucceſſore mediante perſo
na Antoniæ bonis eius vxoris. Et tandem licèt
eſſent aliquæ oppiniones: tamen maior pars do-
minorum fuit quòd non conſtruatur ibi murus
pront ita fuit ordinatum compenſatis expenſis
in manibus Antonij actuerij ſecretarij cauſæ.

ARGVMENTVM.

Priuato licitum non eſt in domo ſua artem
exerceri per quam vicini malo odore vel fœtore
circunueniantur.

SVMMARIVM.

1 *Licitum non eſt in loco priuato nonnihil facere vnde putredo vel fœtor in via ſit.*

2 *Vrinam; immundicias & vinum putridum in via proijcere prohibitum eſt.*

3 *Actio interd. est ne quid fiat in loco publico, quibus & ad quæ competat.*

4 *Gratianopolis aquaria fieri ſuper viam publicam prohibentur.*

Quæſtio CCCCXXXIII.

QVAERITVR an ſit licitum exercere ar-
tem in domo ſua priuata, per quam malus
odor ſeu fœtor fiat vicinis. Et videtur dicen-
dum quòd ſit prohibitum vti tali arte ad præiu-
dicium vicinorum: quia ex hoc aer inficitur. Et
poſſet generari peſtis vel alia infirmitas. l. ſe-
cunda. §. idem ait. ff. ne quid in loco publico.

& ibi glo. quòd eſt prohibitum in aliquo loco ex-
ercere artem ſulfurariam propter fœtorem. Et
1 hoc ibi not. etiam Bar. quòd non eſt † licitum in
loco priuato aliquid facere, ex quo fœtor vel pu
tredo fit in via. l. ij. §. j. ff. de cloa. ſecundum Ce-
pol. in d. tract. ſerui. in tit. de cloa. facit quod ha-
betur in l. j. §. cura carnis. ff. de offi. præto. & l.
ædiles. ff. de vi. publi. vbi eſt prohibitum proijce
2 re in carreria aliquod fœtidum vel turpe: † &
ideò nō eſt licitum proijcere vinum tornatum,
aut vrinam, vel immundicies. l. ij. §. ſi viam. & §.
ſi quis cloacā ff. ne quid in flu. publi. licèt bene
poſsit fieri aquæ conductus ad viam publicam:
3 duntamē via publica non reddatur deterior. † Et
talis actio interdicti competit illis, qui ſunt de
illa contracta: & competit etiam ad intereſſe. d. l.
ij. §. hoc interdictum. licèt ſit actio pupillaris
ad vtilitatem publicam, & ſecundario ad intereſ
ſe priuatum. ſecundum Bar. ibi poſt glo. penult.
ſuper verbo, actoris. facit quod habetur in l.
in prouinciali. §. in publico. ff. de ope. noui nūci.
vbi etiam forenſis admittitur pro intereſſe publi
co. & per glo. in rubric. ff. de popu. acti. Et præ-
miſſa faciunt ad quæſtionem pro cauſa appella-
tionis diffinita cuiuſdam ceſlerij Viennæ vocati
Raiigotz, contra hæredes nobilis Bartholomæi
Albi: quia in prima inſtantia dictus Albi iuncto
fiſco denuntiauerat inqueſtam, contra dictum
Rauigotz: quia in eius apoteca fundabat col-
las, & exibat fumus per vnum foramen in carre-
ria: Et erat fœtor ſeu malus odor. facit l. de pu-
pillo. §. ſi quis riuos. ff. de ope. noui nunti. Et idē
4 poteſt dici in hac ciuitate † vbi prohibentur fieri
aquaria ſuper viam publicam. Et idem poteſt di
a ci de chauceriis pellium ſeu a coriorum, quando
redditur fœtor in carreria, vt debeat prohiberi.
facit etiam quòd habetur in toto titu. ff. de ijs
qui deiec. vel effu. Et quod habetur per Bartol.
Fiori. poſt gl. in l. venditor. in prin. ff. communi
prædi. vrba. vbi valet pactum appoſitum in vē-
ditione ne emptor & ſui ſucceſſores vtantur ali-
qua arte in domo empta. Et idē in teſtamēto: quia
teſtator prohibet exercere in domo aliqua arte
vti, quòd non teneatur albergaria, prout aliàs
vidi in teſtamento cuiuſdam doctoris.

a Coriorum. Adde Cepol. in tracta. ſeruitu. ruſti.
prædo. in titu. de are. qui format quæſtionem de
pellipario, quòd non poteſt in domo ſua face-
re molieium ſeu aptare pelles propter fœto-
rem.

ARGVMENTVM.

Latomo parietem inſtauranti oſtium facere
ſuper domus ambulatoria vicini quatenus ſtili-
cidium protenditur, licèt.

SVMMARIVM.

1 *In re communi in dubio prohibentis conditio potior habetur.*

2 *Stilicidium inferioris loci proprietatem ſignificare iuris eſt communis.*

3 *Oſtium latomo parietem inſtauranti facere licèt quatenus ſtilicidium ſe extendit: ſiue ſtilicidium denotet ius proprietatis ſiue ſeruitutis.*

4 *Murum præter priſtinam formam reficere licitum non eſt.*

Quæſtio CCCCLXXXIIII.

QVAERITVR an ſit licitum parerio refi-
cienti murum facere oſtium ſeu portam de
nouo ſuper ambulatorio domus vicini quate-
nus protenditur ſtilicidium: & an poſsit nun
ciari nouum opus. Et in effectu vbi murus eſſet
1 communis in dubio † in re communi potior
eſt conditio prohibentis l. Sabinus. ff. communi
diuid. ſi ſuper ſolo vicini ſaltem in quantū pro-
tenditur ſtilicidium. l. fi. §. Lucius. ff. de ſerui. vr-
ba. prædi. & ibi gloſſ. refert, quòd ita faciunt
2 veronenſes. Et ideò ſecundum Bald. † ibi ſtilli-
cidium de iure communi ſignificat proprieta-
tem loci inferioris: licèt ſecundum Cepol. in tra-
cta. ſerui. titu. de ſeruitu. ſtilici. in ix. quæſt. dicat
hoc eſſe verum, niſi appareret de ſeruitute ſti-
licidij: quia tunc proprietas eſſet vicini, & debet
attendi conſuetudo: & in dubio debet attendi
quis poſsideat locum ſtilicidij vel ne: de quo
latiùs vbi per ipſum. Veruntamen redeundo
3 ad quæſitum † poteſt ibi fieri oſtium, ſiue ſtili-
cidium denotet ius proprietatis ſiue ius ſerui-
tutis. ſecundum Cepol. in dict. tracta. in titul.
de pariete ſeu mur. & in titu. de oſti. Et ibi tenet
quòd etiam ſuper viam publicam eſt licitum fa-
cere portam, & etiam in fundo priuati quate-
nus progreditur ſtilicidium & vltra. Et hoc ve-
rum, niſi noceret vicino. ſecundum Cepol. ibi.
quia non eſt neceſſe quòd habens ſtilicidium
pro eo intret fundum vicini: quia aqua omninò
deſcendit & diſcurrit abſque damno ſuo: quia
a non debetur ſeruitus aditus ſeu a itineris: &
quia non eſt neceſsitas: & ne etiam detur facul-
tas eundi per fundum vicini l. diuus. ff. de ſer-
uitu. ruſti. prædi. quia præſumeretur facere per
æmulationem, quando ſibi non prodeſſet & no-
ceret vicino. l. j. §. denique. ff. de aqua plu. arcen.
ſecundum Cepol. in dict. tracta. ſeruitu. in titu. de
ſolo. Et maximè quando in eodem ambulatorio
ſunt plures aliæ domus vicinæ, quæ habent fe-
neſtras: & tamen non ſunt aliquæ portæ. Et pa-
riter quando habent oſtium alibi. Nec obſtat
b ſi dicatur, quòd in dicto b pariete, qui reficitur
c de nouo, reperiuntur aliqua c interſignia por-
tæ antiquæ. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd
illa porta remanſit ſemper clauſa: & memoria
4 hominis non eſt in contrarium: & ſic † non
eſt licitum reficere murum vltra priſtinam for-
mam. l. j. §. opus nouum. & §. ſi quis ædificium.
ff. de ope. noui. nuncia. quia potuit eſſe quòd
antiquitùs dictæ domus eſſent eiuſdem domini
ſeu magiſtri. iuxta not. per Cepol. in dict. titul.
de oſti. Præterea in dicto ambulatorio eſt vna
d magna d porta: quæ ſolet claudi: per quam de-
notatur quòd vicinus non debet facere aliud
oſtium. Et iſtud facit pro cauſa nunciationis
noui operis egregij domini Ioannis Porreti,
contra egregium Ioannem Sauuage audito-
rem cameræ computorum Delphinalium: quia
dictus Porreti emit domum furui, quæ fuit
quondam nobilis Antonij Bruni. Et econtra
dictus

dictus Sauuage quandam paruam domum continguam ſeu ſtabulum, quæ fuit nobilis Iacobi de Cezerino: vbi habetur oſtium in carreria publica verſus domum Claudij Rogerij, & dictus Sauuage facit reficere murum à parte dicti Porreti, & vult facere fieri ſeu apperiri quandã portam, ſuper qua pendet lis in curia parlamenti. Et dictus Sauuage petit ſe admitti ad complendum ædificium mediante cautione de demoliendo. Sed exaduerſo dictus Porreti ſe opponit, ꝙ debet ſuperſedi in opere, donec poſt tres menſes. Et ideò fuit ordinatum ꝙ viſitetur locus per expertos in arte: & interim ſupercedatur ab opere oſtij ſeu portæ.

a Itineris. Adde quòd vbi debeatur ſeruitus itineris ſeu oſtij ad domum ſeu per curtem alterius: tamen regulariter non debet accedere de nocte & hora ſuſpecta. l. iter. ff. communi. prædi. & ibi glo. Bald. Flori. & per Cepol. in tract. ſerui. vrba. prædi. in titul. de ſeruit. itine. ſeu actus. niſi de hyeme. &c.

b Parieti qui reficitur. Adde l. refectionis. ff. communi. prædi. quòd quando fit refectio muri aut itineris, tunc poſſunt poni actiamenta in prædio vicini.

c Interſignia. Adde qñ tũc reperiũtur interſignia ꝙ tũc denotat ius ſeruitutis. iux. no. ꝑ Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de itin. act. quæ priuato, quia per ſignũ retinetur poſſeſsio. ſecũdũ Ang. Pau. de Caſt. in l. fi. ff. de vſuca. nã per ſignũ probatur dominium. l. quod ſi neque. §. fi. ff. de peric. & commo. rei vendi. ſecundum Barto. Ioan. de Plat. in l. ſtigmata. C. de Fabri. lib. xj. Bald. in auhen. dos data. C. de dona. ante nupt. Iaſ. in l. quotiens. C. de re. vendi. in vij. limitatione.

d Porta. Adde quando ſunt plures portæ in vna domo, quæ poſteà diuiditur aut alienatur, non videtur reſeruata ſeruitus aditus ſeu itineris: ſed debent claudi tales portæ ſeu oſtia, maximè vbi poteſt alibi haberi aditus. l. via conſtitui. §. quæcunque. ff. de ſerui. ruſti. prædi. & ibi Bal. Flor. Cepol. in tract. ſerui. titu. de ſerui. itine. & in titu. de curte. facit l. in tradendis. §. interponit. ff. communi. prædi. & ibi Paul. de Caſtr. ſecus in legato domus. l. j. ff. de ſerui. lega. l. boues. ff. de ſerui. vr. prædi. Veruntamen etiã in cõtractu ſi eſſet clauſula cũ egreſsibus conſuetis: nunc veniret. ſecũdum Cepol. in d. tracta. de ſerui. itine.

ARGVMENTVM.

Tempus quale detur hæredi ſuper adeunda vel repudienda hæreditate.

SVMMARIVM.

1 *Tempus adeundi vel repudiandi hæreditatem antiquitus arbitrarium videbatur.*

2 *Tempus deliberandi hodie annus eſt quoad tranſmiſſionis effectum. Idem ſi tempus à principe impetretur.*

3 *Tempus abſtinendi vel repudiãdi hæreditatem trium menſium eſt.*

Quæſtio CCCCLXXXV.

QVAERITVR quale tempus debet dari hæredi ad deliberandum ſuper adeunda vel repudiãda hæreditate: & an poſsit abbreuiari tale tempus ad inſtantiam creditorũ vel legatariorũ, aut executorũ. Et in effectu quia tale tempus de-
1 liberandi reperitur diuerſum in iure: † ideò videtur dicendum quòd antiquitùs tale tempus erat arbitrarium iudici: attamen iudex non potuerat ſtatuere minus tempus centum dierum in hærede extraneo: & in aſcendentibus & deſcendentibus ſpacium vnius anni. l. j. §. largius. ff. de ſucceedi. l. j. §. ait prætor. & l. ij. ff. de iu. delibe. & ibi Barto. Et in l. ſi quis hæres inſtituatur. ff. de hære. inſti. & ibi refert, vidiſſe caſſari plures proceſ-
2 ſus. † Sed hodie tale tempus eſt annus quo ad effectum tranſmiſsionis. l. cum antiquioribus. C. de iu. delib. Et idem quando impetratur tempus ad deliberandum à principe: quia tũc datur annus. l. fi. §. & hæc quidem. C. de iur. deliberã. ſi verò petatur à iudice dantur nouem menſes: vt ibi habe-
3 tur. Si verò † hæres ſimpliciter credat hæreditatem eſſe reſpuendam vel abſtinendam: tunc eſt tempus trium menſium. d. l. fi. §. Similique modo. Nec obſtat. l. ſcimus. §. fin. C. de inoffi. teſta. vbi datur medius annus ſeu infrà ſex mẽſes: quia hoc eſt in odium querelæ inofficioſi teſtamenti. Et vbi pater nomine adminiſtratorio filij petit tempus ad deliberandum: debet præfigi per iudicem ambobus. ſecundum Barto. in dict. l. j. §. ait prætor. ff. de iu. deliberan. Et vltra poſt tempus deliberandi adhuc dãtur quatuor menſes. l. fi. C. ſi pendente appellatione mors interuen. de quo ibi per gloſſ. Barto. & cæteros. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem cauſæ appellationis Ioãnetæ Cabodæ relictæ Petri de Herlant, contra executores teſtamenti Petri Cabodi conditi de hoc præſenti anno milleſimo cccccij. die xv. mẽſis iunij recepti per Franciſcũ Boutini. vbi inter cætera ordinata in dicto teſtamento poſt plura legata pia legauit dictæ Ioannetæ eius ſorori vſumfructum domus vinearum, & aliorum bonorum ſuorum, quæ poſsidet in loco Bocoyronis, & montiſfloriti: & quòd poſsit diſponere ſuper ipſis bonis vſque ad ſummam ducentum & quinquaginta ſcutorum auri ſine ſole. hæredem verò vniuerſalem inſtituit, & nominauit Ioannem Rolini filium magiſtri Andreæ Rolini ſecretarij Delphina. Et Creſtinæ, Cabodæ eius ſororis. Executores verò dicti teſtamenti fecit fratrem Claudium Bouerij ordinis fratrum prædicatorum Grationop. nobilem Hugonem Coti auditorem Delphina. & dominum Antonium Capponeſij procuratorem fiſcalem. Et quemlibet inſolidum: & aliàs prout ibi pleniùs continetur. Et tandem poſt obitum dicti Petri Cabodi dictus Andræas Rolini adminiſtratorio nomine dicti eius filij hæredis declarauit eius animũ, quòd non intendebat pro nunc ſe intromittere de dictis bonis: cùm ignoraret onera, & facultates dictorũ bonorũ: ſed petijt terminũ iuris ad deliberandũ, ſi dictã hæreditatẽ adire debeat vel ne propter quod dicti executores petierunt iacente hæreditate prouideri de curatore bonis: & bona in manibus ipſius reponi cum inuẽtario, vt inde ſoluãtur legata pia. Et cùm fuerit præceptum dictæ Ioannetæ legatariæ vt habeat tradere claues dicti cellerij in manibus dicti curatoris, ipſa ſe oppoſuit, & appellauit ſuper hoc,

ARGVMENTVM.

Tempus deliberandi an & quando abbreuiari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Tempus deliberandi quale à prætoribus dabatur.*
2 *Hæres licèt deliberandi tempus petitum non ſit, ad annos vſque triginta hæreditatem adire poteſt.*

Quæſtio CCCCLXXXVI.

QVAERITVR an tale tempus deliberandi poſsit abbreuiari per iudicem ad inſtantiam creditoris vel ſubſtitutoris. Et in effectu videretur dicendũ prima facie quòd non: quia hæres non debet præcipitari in tempore deliberan-
1 di. l. ij ff. de ſucce. edict. † Et ideò de iure prætorio in extraneo dabatur tempus centum dierum, & in deſcendentibus vel aſcendentibus vnus annus. d. l. j. §. Largius. & l. ij. ff de iure deliberand. & tale tempus erat vtile. l. ij. C. qui admitti. & tale tempus non poterat abbreuiari ſecundũ Bart. & Angel. Are. inſti. de hæred. quali. & diffe. §. extraneis. licèt ſecundum Angel. Paul. de Caſtr. & Iaſo. in l. ſi curatores. C. de iur. deliberan. tale tempus bene poteſt abbreuiari quantum ad effectum vt lapſo tali territorio detur curator bonis: non autem quantum ad effectum vt excludatur ab hæreditate. Et idem videntur tenere Bal. Sali. Paul. de Caſtr. & Iaſo. in dict. rubric. C. de
2 ſucce. edict. quia † aliàs vbi non eſſet petitum tempus deliberandi hæres poſſet perpetuò adire intra triginta annos. l. licèt. C. de iur. deliberan. vide per gloſſ. Bar. Ange. Ioan. de Imol. Pau. de Caſt. in l. quandiu. la grande. ff. de acquirend. hæredita.

ARGVMENTVM.

Pendente deliberandi tempore curator bonis dandus non eſt: vt quæ hæres penes ſe habere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Hæres conditionalis ſi conditionem adimplere differat, conditione etiam pendente ex officio iudicis curator bonis dari debet.*
2 *Curator bonis termino ad deliberandum pendente dandus non eſt.*

Quæſtio. CCCCLXXXVII.

QVAERITVR an pendente tempore deliberandi debeat dari curator bonis iacente hæreditate: & penes quem debeant reſidere res hæreditariæ: & an poſsit dari curator bonis ex
1 officio iudicis. Et in effectu † licèt poſsit dari curator pendente conditione hæredis, quando differt adimplere conditionem, etiam ex officio iudicis. l. j. & ij. ff. de cura. bon. & ibi per gloſſ. & Bartol. l. ſi quis hæres inſtituatur. ff. de hære. inſti. l. ſi diu. ff. ex qui. cau. in po. eat. tamen ſecus eſt, quando hæres eſt inſtitutus purè vel ab inteſtato: quia tunc ſi differat adire, debet ſtatim dari terminus per iudicem ad adeundum vel repudiãdum, quo elapſo poterit dari curator bonis. ſecundum Barto. vbi ſuprà. & in l. ſi bona. C. de
2 bo. auth. iudi. poſsi. tamen † interim pendente termino deliberandi non debet dari curator bonis. ſecundum Bald. Alexand. & Iaſo. in rubric. C. de ſucce. edict. & Bartol. in l. ſi conſtante. §. ſi ab exhæredato. ff. ſolut. matri. & Bald. in l. fin. §. cùm igitur. C. de iur. delibe. & interim pendente tempore deliberandi hæres debet habere penes ſe res hæreditarias: vt eſt textus ſingularis in l. fi. §. ſi autem hoc aliquis. C. de iur. deliberan. ſecũdum Alexã. & Iaſo. ibi.

ARGVMENTVM.

Hæres qui terminum ad deliberandum petit, inuentarij commodo priuatur.

SVMMARIVM.

1 *Hæres qui terminum ad deliberandum petijt, falcidiã non, niſi inuentarium fecerit, detrahit.*
2 *Hæres qui termino ad deliberandum non petito inuentarium fecit: omninò inuentarij beneficio gaudet.*

Quæſtio CCCCLXXXVIII.

QVAERITVR an hæres qui petit tempus deliberandi, priuetur commodo inuentarij. Et in effectu dicendum eſt quòd ſic, ex quo negligit auxilium legis fi. §. & hæc quidem. & §. ſin autem, hoc aliquis. C. de iur. deliberan. Et hoc verum quantum ad hoc vt teneatur creditoribus in
1 ſolidum, licèt confecerit inuentarium: † Sed quoad detractionẽ falcidiæ, hæres, qui petijt tẽpus ad deliberandum, ſi confecerit inuentarium, detrahit falcidiam, aliàs ſi non fecerit inuenta-
2 rium ſecus: † Si verò à principio fecerit inuentarium abſque petẽdo terminum ad deliberandũ: tunc gaudet omninò beneficio inuentarij. Et eſt ratio: quia quando petitur tempus ad deliberandum, hæres tenetur inſolidùm creditoribus hæreditarijs: quia præſumitur facere in fraudem creditoris hæreditariorum. ſecundum Iaſo. in d. §. ſin autem hoc aliquis.

ARGVMENTVM.

Hæres conficiendo inuentarium creditoribus legatarijs vocatis hæreditatem adire, nec ſe pro hærede gerere videtur

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas an ſola animi deſtinatione adiri poſsit.*

Quæſtio CCCCLXXXIX.

QVAERITVR an hæres, qui conficit inuentarium vocatis creditoribus & legatarijs dicatur adire hæreditatem, ſeu ſe gerere pro hærede. Dicendum eſt quòd nõ, ſi aliàs non declarauerit eius voluntatẽ. d. l. fi. § ſin autẽ hoc aliquis. C. de iu. deliberan. verſi. ſi non recuſauerit. quia ibi poſt inuẽtarium requiritur quòd adeat, vel quòd repudiet. ſecundum Salice. Alexan. de Imol. & Iaſo. ibi. & per Salice. in d. l. fi. §. ſin autem dubius. licèt Cy. in d. l. fi. §. ſin verò poſtquã tenuerit, quòd per inuentarium quis dicatur ſe
1 gerere pro hærede: † cum ſola animi deſtinatione adeatur hæreditas. l. ſi auia. C. de iur. deliberan. licèt cõmuniter teneatur contrarium: videlicet ꝙ per ſolam confectionem inuentarij non adeatur hæreditas. Et ideò vidi praticari quòd in prima dieta confectionis inuentarij hæres ſe declarat, quòd ipſe ſe gerit pro hærede cũ beneficio inuentarij extra diſcuſsionem, quando non vult facere declarationem bonorum.

ARGVMENTVM.

Legatum vſusfructus ab adita hæreditate cedit: nec fructus legatario ante aditam hæreditatem cedunt: niſi hæres in fraudem hæreditatem adire diſtulerit.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Legatum vſusfructus non niſi adita hæreditate, cedit.*

Quæſtio CCCCXC.

QVAERITVR à quo tempore cedat lega-
tum vſufructus: & an fructu pendentes ſeu
percepti ante aditam hæreditatem debeant rema
nere legatario. Et in effectu licèt regulariter lega
tum purum cedat à morte teſtatoris. l. j. §. ſin au-
1 tem aliquid. C. de cadu. tollen. † Secus eſt in lega-
to vſufructus, quod non cedit, niſi ab adita hæ-
reditate. d. l. j. §. excepto. Veruntamen vbi hæres
difert adire hæreditatem in fraudem: tunc fru-
ctus pẽdentes vel percepti ante aditam hæredita
tem debent remanere vſufructuario. ſecundum
glo. in l. ſi pendente. ff. de vſufruct. pro quo alle
gatur text. in l. ſi vſufructuarius, eod. titu.

ARGVMENTVM.

Hæreditate iacente licèt ex curſu diei appoſi-
tæ pœna conuentionalis cõmittatur: præſcri-
ptio tamen non currit.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditate iacente præſcriptio non currit.*
2 *Hæreditas iacere non dicitur propter ſui hæredis exi-
ſtentiam.*

Quæſtio CCCCXCI.

QVAERITVR an iacente hæreditate in-
curratur pœna conuentionalis ſeu commiſ
ſi propter lapſum temporis: & an currat præſcri
ptio. Dubium facit: quia iacente hæreditate non
eſt qui defendat hæreditatem: cũ repreſentet per-
ſonam defuncti. l. mortuo. ff. de fideiuſſo. l. hære-
ditas. ff. de acquiren. rer. domi. l. cùm hæreditas.
1 C. depo. † Et ideò non currit præſcriptio iacen-
te hæreditate: ſed demum incipit quando eſt a-
dita hæreditas. l. ea quæ. in fine. C. de tempo. in
inte. reſti. ſed in contrarium facit quoad pœnam
connentionalem. l. ad diem. ff. de verbo. oblig. cũ
ibi not. per docto. licèt competeret reſtitutio in
integrum aduerſus incurſum talis pœnæ. ſecun-
dum Bar. ibi. Et hoc quando hæres non fuit in
dolo: quia non diſtulit malitioſè adire hæredi-
tatem. de quo ibi latiùs per Alexand. de Imol. Et
quòd ſuprà dictum fuit, quòd iacente hæredi-
tate non eſt qui defendat hæreditatem: hoc ve-
2 rum in extraneo hærede: ſecus in ſuo. † quia exi-
ſtentia ſui hæredis operatur quòd hæreditas nõ
dicatur iacens. ſecundum glo. & Bal. in d. l. cum
hæreditas, C. depoſi.

ARGVMENTVM.

Hæreditate iacente creditores reſpectu primi
decreti agere poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Decretum primum parui momenti eſt.*
2 *Iudicium contra hæreditatem iacentem in caſibus cele-
ritatem deſiderantibus inſtitui poteſt.*

Quæſtio. CCCCXCII.

QVAERITVR an iacente hæreditate cre-
ditores poſsint experiri ſaltem quoad effe-
ctum primi decreti. Et videtur dicendum prima
facie quòd non: cùm non ſit perſona quæ de-
fendat: nec poteſt dici contumacia, ex quo per-
ſona eſt defuncta. l. mortuo. ff. de fideiuſſo. l. ſi
diu. ff. ex qui. cauſ. in poſſ. Sed in contrarium fa-
cit l. ſi diu. & l. ſi bona. C. de bo. auth. iudi. poſsi.
licèt requiratur aliqualis cauſæ cognitio, ſi hæ-
res differat adire in fraudem. ſecundum gloſ. in
dict. l. ſi diu. Et iſto caſu quantum ad effectũ miſ
1 ſionis in poſſeſsionem ex primo decreto, † quòd
eſt parui præiudicij: ſecus quoad ſecundum de-
cretum, niſi prouideatur de curatore. d. l. ſi diu.
2 veruntamen † in caſibus deſiderantibus celerita
tẽ poteſt intentari iudicium cõtra hæreditatem
iacentem. l. iiij. §. prætor. verſic. totiens. ff. de dan-
no inſect. & hoc quoad miſsionem in poſſeſsio-
nem ex primo decreto: aliàs ſecus. ſecundum Gu-
liel. de Cuneo & Bal. in l. cum debitoris. C. de iu-
di. & Alexan. de Imol. conſi. centeſi. in. v. volum.

ARGVMENTVM.

Legatarius vſusfructus legatum accipere an-
te hæreditatem aditam non debet: nec poſſeſsio-
nem propria authoritate accipere.

SVMMARIVM.

1 *Legatum vſusfructus non niſi ab adita hæreditate ce-
dit.*
2 *Legatum vſusfructus per hæredis manus accipiendum
eſt.*
3 *Vſusfructuarius etiam propria authoritate hæredita-
teq; non adita terram colere cum proteſtatione, vt id fiat
ſui iuris conſeruandi gratia poteſt.*
4 *Legatũ vſusfructus recta via ab eo qui legauit, ad eum
cui legatum eſt, tranſit.*

Quæſtio CCCCXCIII.

QVAERITTR an legatarius vſusfru-
ctus poſsit licitè accipere poſſeſsionem etiã
ante aditam hæreditatem: an verò debeat accipe
1 re per manus hæredis. Et in effectu † legatũ vſuſ-
fructus non cedit niſi ab adita hæreditate. l. j. ff.
quando di. legat. ced. l. j. §. excepto. C. de cadu. tol
len. & idem in alio legato quoad translationem
dominij. l. ſi tibi homo. §. cùm ſeruus. ff. de leg. j.
licèt quando legatum proprietatis eſt purum ce
dat dies legari à morte defuncti quoad effectum
tranſmiſsionis: d. l. j. §. ſin autem. C. de cadu. tol-
len. Et legatarius non debeat accipere propria
auctoritate poſſeſsionem rei legatæ etiam poſt
aditam hæreditatem. l. non dubium. C. de legatis
aliàs priuatur iure ſuo: vt habetur ibi. ſi verò ac-
cipiat poſſeſsionem ante aditã hæreditatem, tũc
etiam tenetur reddere hæredi ex remedio interdi
cti quorũ legatorum. l. j. C. quo. lega. niſi ſit vxor,
quæ non tenetur reſtituere niſi immineat detra-
ctio falcidiæ ſecundum Bal. ibi. & idem in legato
2 vſufructus, † quod debeat accipi per manus hæ-
redis. ſecundum Bald. in l. j. C. de vſufruct. & Ale
xand. de Imol. conſil. lviij. in. iij. volu. veruntamẽ
3 † vſufructuarius etiam propria auctoritate pote
rit colere & cultiuare terram, dum tamen prote-
ſtetur, ꝙ faciat cauſa ſui iuris conſeruandi, ſecũ
dum Bald. in l. j. § excepto. C. de cadu. tollend. fa-
ciunt not. per Barto. in l. fundum. ff. de vſufruct.
4 lega. † nam quando legatur vſusfructus in teſtã
mento: tunc transfertur ipſo iure in legatarium,
ſicuti de domino rei legatæ dicitur. l. ſi partem.
ff. quemadmodum ſerui. amittat. l. à Titio hæ-
rede. ff. de furtis. ſecus ſi vſusfructus deberetur
ex contractu: quia tunc eſſet opus conſtitutione
hominis. l. iij. §. dare. ff. de vſufruct. ſecundũ glo.
& Bar. in l. corruptionem. C. de vſufruct.

ARGVMENTVM.

Secunda dilatio an & quando prima dilatione pendente dari poſsit. quid de pluribus dilationibus ad diuerſos actus datis.

SVMMARIVM.

1 *Dilationes diuerſæ ad diuerſos actus ſimul & ſemel dari poſſe Specular. eſt.*
2 *Dilationem prorogare termino pendente iudex poteſt,*
3 *Dilatio ſecunda non niſi finita prima locum habet.*
4 *Dilatione prima pendente ſi detur ſecunda prima dilatio includitur in ſecunda.*

Quæſtio CCCCXCIIII.

QVAERITVR an pendente prima dilatione poſsit dari ſecunda, & econtra, an ſimul &
ſemel poſsint dari plures dilationes ad diuerſos
actus: & an per ſecundã dilationem videatur derogatum
primæ dilationi. Et in effectu videretur
prima facie dicendum quòd pendente prima
dilatione non debeat dari ſecunda: quia officium
iudicis conquieſcit. l. ſiue pars. C. de dilat.
c. ſignificante. de appella. niſi talis ſecunda dilatio
fieret ad vtilitatem illius, cui fuit conceſſa
prima. iuxta not. per Bald. & Ioan. de Imol. in
l. ſi quis inſtituatur. ff. de hæredib. inſtit. Veruntamen
vbi iudex dediſſet primam dilationem ſine
cauſæ cognitione, etiam potuiſſet illam reuocare,
aut illam mutare. l. diem proferre. & l. dicere.
§. fin. ff. de arbi. ſecundum gloſſ. in dict. capi.
ſignificante. vel niſi cauſa dilationis ſit finita. l.
à filia. §. alunno. ff. ad trebel. licèt dando ſecundam
dilationem videretur prima reuocata: ſicuti
de ſecunda interlocutoria datur. ſecundum
Bartol. in l. quod iuſtit. circa finem ff. de re iudi.
Specul. verò in titu. de dila. §. j. verſi. deliberatorie.
1 videtur tenere † quòd ſimul & ſemel poſſunt
dari diuerſæ dilationes ad diuerſos effectus. l.
nonnunquàm. ff. de iudi. facit quod habetur per
gloſſ. in l. ſi conuenerit. ff. de pigno. acti. Et per
gloſſ. in cap. conſtitutionem. de ſententia excommunicationis
lib. vj. Et ita vtitur in curia Romana,
quando fit citatio vel monitio infrà xxx.
dies; quia ſtatuuntur x. dies pro primo edicto,
decem dies pro ſecundo, & decem dies pro tertio,
& idem in magno conſilio: quia ſtatuitur
ſimul & ſemel terminus actori ad dandum petitionem
infrà octo dies, & infrà alios octo
reo ad dicendum, & ſic de ſimilibus. ſpecul. verò
vbi ſuprà. §. nunc dicamus. verſic. ſed pone
2 iudex. tenet † quòd pendente termino iudex poteſt
prorogare: ſecus poſt lapſum terminum.
gloſſ. verò in l. quandiu. la grande, ff. de acquirend.
hæred videtur tenere quando ſtatuuntur
plures dilationes reſpectu diuerſarum perſonarum,
quòd tunc ſecunda non incipit niſi à tempore
primæ finitæ. Et per hoc limitatur dict. l. ſiue
pars. ſecundum Barto. in dict. l. quandiu. Sed
Barto. in l. ij. ff. de re iudi. circa finem, tenet quòd
bene poteſt dari ſecunda dilatio ſuper alio articulo,
qui non ſit præiudicialis primæ dilationi,
aliàs ſecus. l. generaliter. C. de ſeb. cre. de quo per
gloſſ. in cle. ſæpè. de verbo. ſignifica. ſuper verb.
poſt dationem. idem verò Bartol. ponit certas
limitationes. Paul. verò de Caſtr. in dict. l. ſiue
pars. allegat Cyn. in l. fin. C. de repudianda hære-
3 ditate, † quòd ſecunda dilatio non incipiat niſi
à tempore primæ dilationis finitæ. Et idem Alberic.
in dict. l. ſiue pars. licèt Paul. de Caſtr. teneat,
quòd ſecunda dilatio incipiat ſtatim currere:
& quòd cenſetur facta prolongatio primæ
dilationis. Et iſtud facit pro cauſa recurſus
reuerendiſsimi domini Cardinalis ſancti Seuerini,
contra reuerendiſsimum dominum Antonium
de Claromonte electum Vienneſij, vbi primo
fuerat data dilatio dicto domino de Claromonte
trium menſium ad probãdum. Et deinde
pendente dicta dilatione fuit facta ſecunda ſex
4 menſium ad probandum. † Et ideò prima dilatio
includitur in ſecunda. Et iſta videtur fuiſſe intentio
curiæ. cum in ſecunda dilatione fuit dictum
peremptoriæ & præcitè. iuxta not. per Specul.
in titul. de dila. §. nunc videamus. verſicu. &
ſunt hæc in argumento. vide gloſſ. in l. j. ff. de
feri. ſuper verb. nullius eſſe momenti. vbi tenet,
quòd ſententia lata pendente dilatione eſt nulla.
Et per Iap. allegat. lxxxij. & per Bald. & Iaſo. in
rubr. C. de ſucce. edict.

ARGVMENTVM.

Tempus probandi continuum eſt, & feriarum tempore currit.

SVMMARIVM.

1 *Tempus quotquot ſit continuum dicitur.*
2 *Tempus probationis quando ferijs pendentibus expirat, an quando & ad quæ in integrum reſtitui debeat.*

Quæſtio. CCCCXCV.

QVAERITVR an tempus probandi dicatur continuum, vt etiam currat tempore feriato
ſiue ſint feriæ ſolemnes ſiue repentinæ. Et
videtur dicendum quòd ſic. l. ſiue pars. C. de dila.
1 l. j. C. de feri. † quia regulariter omne tempus dicitur
continuum. ſecundum gl. in rubric. ff. de diuer.
& tempo. præſcript. licèt iſto caſu eſſet iuſta
cauſa reſtituendi in integrum. l. ſed ſi per prætorem.
2 §. ſi feriæ. ff. qui. ex cauſ. maior. licèt deberet
ſolum reſtitui in integrum inquantum ſe extendit
tempus feriarum. de quo per Specul. in
titul. de dila. §. final. verſi. quid ſi iudex dedit.
Paul. verò de caſt. in dict. l. ſiue pars. diſtinguit.
quia aut tempus dilationis fuit finitum durantibus
ferijs repentinis, quibus præuidere non
potuit; & tunc erit iuſta cauſa reſtituendi in integrum:
Si verò non fuit finitum tempus dilationis,
& habuit tempus faciendi: tunc non debet
in integrum reſtitui. Et iſtud facit pro ſtylo
curiæ quòd durantibus ferijs poſſunt fieri probationes.
Et ita imputandum eſt parti, niſi ſtaret
per iudicem, vel commiſſarium, vel propter impedimentum
peſtis. iuxta not. per gloſſ. & doct.
in l. de ætate. ff. ad trebel.

ARGVMENT.

De dilationibus quæ in probationibus aſſuetæ ſunt dari.

SVMMARIVM.

1 *Probationum tempora adbreuianda ſunt, non augenda.*

2 *Dilationes in cauſis ſummarijs reſecandæ ſunt.*
3 *Probationis dilationem vltra tres menſes protendi non debere ſtatuto Delphinali cautum eſt.*
4 *Dilationẽ vnicam probandi in cauſis pecuniarijs dandam eſſe regulare eſt.*
5 *Prouinciæ appellatione quæ veniant.*

Quæſtio CCCCXCVI.

QVAERITVR ſuper tempore dilationis probandi de quo in l.j.C.de dila. canoniſata in c.iij.quæſt.iij.ſpacium. Et in,effectu quando examinantur tres teſtes de eadem prouincia dantur tres menſes: Si verò examinantur ex prouincia continenti dantur ſex menſes: & in patria tranſmarina dantur nouem menſes, vt ibi habetur. Et† licèt tale tempus poſſet abbreuiari, non
1 autem augeri: vt ibi habetur: quia materia dilationum debet amputari.l.ij.C.de tempo.appella. Et pariter dilatio probandi dicitur arbitraria iudici.ſecundum glo.in cap.prætereà.de dila.& in c.cum ſit Romana.de appella. Et maximè
2 †in cauſis ſummarijs, vbi iudex debet amputare dilationes. cle.ſæpè.de verbo.ſignifica. Et ita eſt
3 introductum per ſtatuta Delphinalia, †quòd nõ detur vlterior dilatio probandi trium menſium. Nec obſtat c.in cauſis.& c.vltra tertiam.de teſti. & §. quia verò. in authen. de teſti. colla.vij. vbi videtur probari quòd permittatur nedum prima ſecunda tertia productio, ſed etiam quarta cum ſolemnitate: quia ſecundum gloſſ. in dict. authen. atqui ſemel, debet intelligi productio prout ſonat, videlicèt quando prima ſecunda tertia productio accipiuntur pro vna dilatione. licèt ſecuudum gloſſ.in dict.cap. in cauſis. accipiantur prima ſecunda tertia productio pro tribus dilationibus. Et iſta opinio ſeruatur de fa-
4 cto & conſuetudine: †licèt regulariter in cauſis pecuniarijs non debeat dari niſi vna dilatio. l.fi. ff.de feri.niſi ex cauſa.l.oratione.ff.de feri.& vbi daretur ſecunda dilatio ſine cauſæ cognitione eſſet nulla. ſecundum Bartol. ibi, & in l. prima. C.de dila. Veruntamen ſecundum Innocen. in dict.capitul.vltra tertiam, quando prima dilatio non eſſet integra, iudex poſſet dare ſecundam dilationem etiam ſine cognitione: quia tunc ſuppletur à lege. & vlterius tenet, quòd quando quis vellet producere teſtes de eadem prouincia, darentur tres menſes: Et ſi de prouincia propinqua ſex menſes: & de patria tranſmarina nouem menſes: & ſic erunt xviij. menſes: licèt Cyn.in dict.l.j.C. de dila. teneat, quòd ſolum dabuntur nouem menſes. Et idem Ioan. in addi. ad Specul. in titul. de dila.§. j. verſicul. Item ſequitur de probatoria. Et Bartol. & Alexand. de Imol. in l.ſecunda.ff.de re iudi. Qua-
5 liter autem intelligatur † prouincia habetur per Innocen. & Panormi. in dict.capitul. vltra tertiam. de teſti. quia non intelligitur de Archiepiſcopatu, ſed de monarchia: vti de Gallia Hiſpania, & ibi de patria vltra marina: quia intelligitur de mari magno & remoto. ſecundum Felin. ibi. de qua materia habetur per allega. lxxxij. Et per Angel. Areti. inſtit. de acti. §. ſi minus.

ARGVMENTVM.

Dilatio legalis vel ſtatutaria an & quando abbreuiari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Dilatiões quæ de iure hominis miniſterio ceſſante introductæ fuerunt neque augeri neque minui debent. Secus in dilationibus à iure cõceſsis hominis miniſterio quæ ex cauſa & abbreuiari & augeri poſſunt. & nu.2.*
3 *Dilatio ſtatutaria neque augeri neque minui poteſt, ſi pœna per dilationem inducta ſit.*

Quæſtio CCCCXCVII.

QVAERITTR an dilatio legalis vel ſtatuti poſsit abbreuiari vel augeri. Et in effectu ſecundum communem theoricam glo.& do-
1 cto.ſit differentia an talis dilatio † ſit de iure introducta abſque miniſterio hominis:& iſto caſu non debet augeri nec minui: vt in tempore appellandi, vel inuentarij.iux.not.per gloſſ. Dy.in capitul.indultum. de regulis iur. libro.vj.& in capitul.prætereà.de dila.& in capitu.cum ſit Romana.de appellatio.& in capitul.quoad conſultationem.de regulis iuris & per gloſſ.Cyn.Bald. in authenti.qui ſemel.C.quomodò & quando iudex.& per Bartol.& cæteros in l.ſecunda.ff.de re
2 gulis iuris.† Si verò talis dilatio ſit conceſſa à iure miniſterio hominis: vt in dilatione dandi libellum vel probandi & ſimilibus: tunc iſto caſu ex cauſa poteſt abbreuiari vel augeri: vt in dicta
3 l.ij.aliàs non.†.Si verò ſit dilatio ſtatuti: tunc nõ poteſt abbreuiari vel augeri maximè vbi per dilationem pœna eſt introducta ſecundũ Baldum in dicta authenti.qui ſemel:& in authenti.iubemus.C.de iudi.& in l.fina.§.& hoc equidem.C. de iur.delib.& per Bald.in l.properandũ.in principio.C.de iudicijs.de qua materia vide latiùs per Alexa.de Imo.dict.inſ.ij.ff.de re.iu. Et per Felin.in dicto capitul.cùm ſit Romana.& ibi per ſtatutum poteſt alterari dilatio temporis appellãdi.iuxt.not.per gloſſ.&Bald.in l.præſcriptionẽ. C.ſi contra ius vel vti.publi.& per domin.Guido.Pap.deciſi.cccxxix.vbi tenet, quòd de ſtillo curiæ dilationes ſunt arbitrariæ.

ARGVMENTVM.

Lite pendente inter fiſcum & priuatum ſequeſter an & quando locus ſit, maximè in interdicto vti poſsidetis: cùm princeps de iure cõmuni fundatus non ſit in poſſeſſorio.

SVMMARIVM.

1 *Fiſcum iure priuati vti regulare eſt.*
2 *Sequeſtra prohibita eſſe regulare eſt.*
3 *Sequeſtro locus non eſt in interdicto vti poſsidetis altera partium poſsidente.*
4 *Principem fundatum non eſſe in poſſeſſorio iuris communis eſt.*

Quæſtio. CCCCXCVIII.

QVAERITVR an pendente lite inter fiſcum & priuatum ſit locus ſequeſtro ſeu re

ductioni ad manus Delphinales: & quid in interdicto vti poſsideris: & an princeps ſit fundatus de iure communi. Et in effectu videretur dicendum prima facie quòd non. l. defenſionis facultas. C. de iur. fiſci. libr. x. l. res quæ. ff. de iur. fiſci.
1 † quia regulariter fiſcus vtitur iure priuati: ſecundum gloſſ. in l. j. C. de peti. hæred. Et ita etiam cauetur ſecundum ſtatuta Delpihnalia, quòd in cauſis fiſcalibus debeat procedi ad in-
2 ſtar priuatorum. † Et quia etiam regulariter ſequeſtra ſunt prohibita. l. j. C. de prohi. ſequeſt. pecu. niſi in caſibus ſpecialibus ibi notatis per gloſſ. & docto. & in capitul. ſecundo. de
3 ſequeſt. poſſe. & fruct. † Nec eſt etiam permiſſum ſequeſtrum quando agitur interdicto vti poſsidetis, etiam ſi immineat timor armorum aut ripæ, quando eſt certum alteram partium poſsidere: ſecundum Innocen. in capitul. in præſentia. de proba. Specul. in titul. de libel. concept. §. nunc videndum. verſicul. xxij. & Bald. in dict. l. j. C. de prohi. ſequeſt pecun. & in l. quidam æſtimauerunt. ff. ſi certum peta. & Fran. de
4 Cur. in tractatu de ſequeſt. in quarta col. † Nec pariter princeps eſt fundatus de iure communi in poſſeſſorio. ſecundum Innocen. & Panormi. in capitul. olim. le ij. de reſtitutione ſpoliatorũ. ſecus in petitorio. capitul. omnes baſilicæ. xvj. quæſtione vj. capitul. in apibus. viij. quæſtione j. l. deprecatio iſta. ff. ad leg. Rodi. de iact. l. bene à Zenone. C. de quadri. præſcrip. & per Ioan. Fab. in l. j. C. de ſumma trinita. Et iſtud facit ad quæſtionem ſuper cauſa fiſcali contra iſtos nobiles de Alondo prætextu caſtrorum & territoriorum Autipetræ triſelini: quia fiſcus prætendit, quòd iſta caſtra & certa alia fuerunt vnita baroniæ Darlay in Burgundia cum pacto, quòd non poſsint alienari nec demembrari: ſed quòd remaneant ſub homagio Delphina. Et iſta baronia eſt domino principi Auraicæ. Et quòd non potuerunt alienari in perſonam baſtardi Auraicæ, qui ex poſt facto inſtituit hæredes dictos nobiles de Alondo: & ideò petebat fiſcus dicta loca reduci lite pendente ad manus Delphinales. Sed in contrarium fuit ordinatum, niſi per modum diſcretionis fructuum. Et ita etiam tenet domi. Guido. Papæ deciſio. cvij. & ccclxvij. & per Bartol. in dict. l. defenſionis facultas. C. de iur. fiſc. libro decimo. Et etiam facit pro alia cauſa fiſcali, contra dominum Abbatem lioncelli prætextu tacheæ certarum terrarum in caſtellania ſancti Naſarij in Romanis: quia fiſcus lite pendente petebat dictas tacheas exigi per caſtellanum ſeu cenſerium. Sed ex aduerſo ſe opponebat dictus abbas ſeu quidem eius religioſus ordinis Ciſtertienſis vocatus frater Rallie: Et ideò fuit ordinatum reponi dictã tacheam ſub manu tertia ad ſaluum ius habentis, pro quo facit l. ſunt perſonæ. ff. de religio. & ſumptib. funer. & de hac materia aliàs pleniùs ſcripſi in iij. volumi. cauſarum arduarum in allegationibus domini Curſolij ſuper recurſu caſtri ſtellæ antequam eſſem de parlamento, ſuper quadam reductione dicti caſtri facta ad manus Delphina.

ARGVMENTVM.

Ius ſibi dicere authoritate propria, nec opus nouum tollere nulli licèt.

SVMMARIVM.

1 *Opus nouum tollere & ius ſibi dicere ei cuius periculum eſt in mora & qui damnum patitur & iudicis copiam non habet an liceat. & nu. 3.*
2 *Ea quæ ſunt magiſtratus perſonis priuatis, & authoritate priuata fieri vetitum eſt.*
3 *Parti priuatæ quando ius ſibi dicere liceat.*
4 *Crimine læſæ maieſtatis irretitur qui homines armatos coadunat.*

Quæſtio CCCCXCIX.

QVAERITVR an ſit licitum lite pendente alteri parti ius ſibi dicere authoritate ſua priuata, & impedire ne procedatur in opere de
1 quo agitur. Dubium facit: † quia quando periculum eſt in mora: & quis pateretur enorme damnum, vel quando deeſt copia iudicis: tunc eſt licitum tale opus tollere, & ius ſibi dicere. l. ſi alius. §. bellisſimè. & ibi per gloſſ. & Barto. & in l. fina. §. ſi ianuam. ff. quod vi aut clam. Et idem quando deficit copia iudicis. l. generali. C. de decuri. libr. decimo. & ibi per gloſſ. Bartol. Ioan. de Plat. & per gloſſ. in l. nullus. C. de iude. & per Innocen. in capitul. olim. le j. de reſtitutio. ſpoliato. Sed in contrarium videtur veritas alio non apparente. l. j. C. ne quis in ſua cauſ. ius. ſi.
2 dicat. l. non eſt ſingulis. ff. de regul. iur. † vbi prohibetur partibus priuatis authoritate priuata auferre vel exequi quod eſt fieri ſolitum per magiſtratus, ne occaſio ſit maioris tumultus, aliàs quis priuaretur iure ſuo. l. extat. ff. quod met. cauſ. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. capitul. placuit. xvj. quæſtione vj. capitul. cum qui. de præbend. libr. vj. prætereà attentare authoritate priuata lite pendente eſt contemnere authoritatem iudicis: quod non eſt permittendum. l. obſeruandum. ff. de offic. præſid. Nec debet vaſallus impedire iuſtitiam domini. capitul. j. de for. fide. ſuper verb. honeſtum. capitul. j. de mili.
3 vaſal. qui contu. eſt. Nec † obſtat dum dicitur, quòd propter defectum iuſtitiæ quando deeſt copia iudicis, quòd ſit licitum ius ſibi dicere: quia illud verum quando eſſet denegata iuſtitia: & non poſſet haberi recurſus ad ſuperiorem: aliàs ſecus. ſecundum Bartol. & Ioan. de Plat. in dict. l. generali. & Innocen. in dict. capi. olim. & per Bartol. in tract. repre. in ſecunda parte quæſtione v. de quo per Bald. in l. ſed ſi per prætorem. §. ait prætor. qui. ex cau. maio. in inte. reſtit. Nec poteſt dici quòd deſit copia iudicis in hac patria, ex quo ſereniſſimus Rex Francorum dominus noſter Delphinus habet eius ſupremam curiam parlamenti in hac patria. pro quo facit dict. capitul. primum. in fine, de milite vaſallo qui contumax eſt. Nec eſt licitum in hac patria facere portum armorum. l. j. C. vt armo. inſcio. princip. & l. prima. C. de prohibi.

hibi. gladia. libr. xj. & in authen. de armis. §.
4 fi. col. vj. † Quinimò congregare gentes in armis
eſt incidere in crimē læſæ maieſtatis: & maximè
in vrbe Romana, aut alia ciuitate, quæ non recognoſcit
ſuperiorem, iuxta not. per gloſſ. & Bartol. in l. j. & ij. ff. ad leg. Iullia. maieſt. aliter
ad præſens non declaro: quia cauſa pendet adhuc coram curia ſuper diuertione ripariæ drani
inter conſules ciuitatis Grationopolis: & Petrum Peſouz magiſtrum operis: & illos de ſeyſſyno
& eorum coherentes, qui fecerunt certas inhibitiones dictis operarijs: propter quas ſuperceſſerunt
ab opere, & fuerunt effecti timidiores. faciunt not. per Barto. in authen. caſſa. C. de ſacroſanct. eccle.

ARGVMENT.

Aquam è flumine publico nanigabili aut non nauigabili ad vſum molendinorum deducere non, niſi cum principis permiſsiones licèt.

SVMMARIVM.

1 *Flumina de regalijs dicuntur, vt quæ principi quantum ad proprietatem & alueum pertinent.*
2 *Aquam è flumine publico nauigabili ad vſum molendinorum deducere niſi cum principis licentia nulli licere. Idem & ſi per hoc aliud flumen nauigabile fiat.*
3 *Aquam de flumine publico non nauigabili deducere modo aquæ curſus non impediatur omnibus licere Bartol. eſt.*
4 *Reſpublica vtilitati priuatæ præferri debet.*

Quæſtio. CCCCC.

QVAERITVR an ſit licitum authoritate priuata ducere & accipere de aqua alicuius
fluminis publici nauigabilis aut non nauigabilis, vel alteriùs ripariæ fluminis pro vſu molendinorum,
& belliariam facere ſine licentia principis aut alterius domini territorij loci: & maximè quando
affert enorme damnum alteri. Et in effectu licèt flumina ſint publica quantum ad vſum: quia ſunt
publici iuris. vt inſti. de re. diui. §. flumina. & l. riparum. ff. de re. diui. Ita quòd eſt licitum
regulariter accipere de aqua pro vſu hominum, cùm ſit vnum ex quatuor elementis:
1 † tamen quantum ad proprietatem & alueum pertineat principi, & dicuntur de regalijs. capitul. j.
quæ ſint rega. ſecundum Cepol. in tracta. ſeruitu. prædi. vrba. in titul. de flumini, hinc eſt quòd
in hac patria decurſus aquarum pertinent domino loci: & non poſſunt albergari,
2 niſi per dominum loci. † Et in flumine publico nauigabili eſt prohibitum accipere aquam pro vſu
molendinorum ſine licentia principis. l. quomodo. ff. de fluminib. & maximè quando impediretur
nauigatio. Et idem eſt de alio flumine quando decurrit ad aliud flumen nauigabile, vt ibi habetur.
l. quod principis. l. Si autem plures §. final. ff. de aqua plu. arcen. l. j. §. permittitur. ff. de aqua
quotid. & æſtiua. licèt Paul. de Caſtr. in l. flumiuum. in princip. ff. de damn. infect. voluerit tenere,
quòd ſuper flumine publico ſit licitum conſtruere molendinum cum nauibus: dum tamen non attingantur
in fundo aluci aquæ. de quo per Iaſo. in repetitiõe. l. quo minus. in ſecunda quæſtione. ff. de flumin.
3 licèt ſecundum Bartol. ibi † licitum eſt ducere aquam de flumine publico non nauigabili, quãdo non
impeditur curſus aquæ. l. j. §. non autem. ff. de fluminibus. Verũtamẽ quãdo afferret enorme dannũ
vicinis ſeu perrerijs accipere de aqua fluminis faciẽdo bralerium propter periculum inundationis
prædiorum inferiorum, tunc eſſet prohibitum accipere. l. prima. §. ſunt qui putãt. ff. ne quid in loco
publi. & l. j. § non autem. ff. de flumin. ſecundum Barto. in dicta l. quo minus. in ij. & xj. quæſtion.
& ibi latè per Iaſo. quia debet præponderari ſi dannum eſſet maius quàm vtilitas, quæ poſſet ſequi ex
tali vſu aquæ: quia vbi dannum eſſet paruum, non eſſet curandum ſecundum gl. in l. ſeruitutes, la
grande. §. ſi in publico. ff. de ſeruitut. & in l. ſed ſi hæres. ff. ad Trebellia. & econtra ſi vtilitas
eſſet parua, & dannũ etiam magnum debet inhiberi vſus aquæ. ſecundum Iaſon. in d. l. quo minus. in
vj. notabili. & xj. quæ-
4 ſtione & maximè vbi agitur de præiudicio † rei publicæ, qui debet præferri vtilitati priuatæ. l. j.
§. final. de cadu. tollend. & præmiſſa faciunt pro cauſa cõſulũ ciuitatis Grationopo. contra dominum
Ioannem Cathonis, quoniam volebat accipere de aqua ripariæ drani faciendo vnam rigolam pro vſu
ſuorum molendinorum vulgariter dictorũ de coniungalet prope chirolas. ſed quia eminebat periculum
inundationis prædiorum inferiorum & etiam ciuitatis Grationopo. cũ faciendo dictam rigolam dicta
riparia potuiſſet ſe diuertere à ſuo curſu appropinquando ciuitatẽ Grationopo. Ideò per ordinationẽ
curiæ fuit inhibitum dicto domino Cathoni ne de ceterò de dicta aqua pro vſu molendinorum accipiat.

ARGVMENTVM.

Literæ officiorum ſi ſuper annales ſint authorandæ ſiue interinandæ non ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium principis perpetuum eſſe debet.*
2 *Literæ ſuperannales repeti debent.*

Quæſtio. CCCCCI.

QVAERITTR quando literæ officiorũ ſunt ſuper annales an propter hoc debeat impediri interinatio
literarum. Et prima facie videretur dicendum quod non. l. falſo. C. de diuer. reſcript. maximè quando
actio ſuper qua impetratur reſcriptum, annalis non ſit. ſecun-
1 dum. docto. ibi. † quia beneficium principis debet eſſe perpetuũ. ca. quærẽti de regulis iur. libro
ſexto. Nec obſtat quod habetur in capitul. quæ-

ſentl.de offic.delegat.& capitu.plerunquè.& ca pitu.Sinautem.de reſcript.vbi reſcripta ad lites ſunt annalia: quia debēt præſentari infra annū: quia ſecundum gloſ.ibi hoc verum quando impetrantur aliæ literæ per aduerſarium,aliàs ſe-
3 cus: licèt de ſtylo curiæ Franciæ † quando literæ ſunt ſuperannales debent repeti: vt in viato.in titul.de iur. Et iſtud facit pro interinatione facta certarum literarum caſtellaniarum domini Ioannis Ioffredi, quæ erant ſuperannales: quia aliqui ex dominis curiæ erant dubij propter iura ſuprà allegata.

ARGVMENTVM.

Filius pupillus aduentitiam hæreditatem etiā patre recuſante adire poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Pupillum hæreditatem etiam lucroſam adire non poſſe regulare eſt, fallit in caſu §. ſin autem in ſecunda.l. fi. C.de bon.quæ liber.*

2 *Hæreditas delata pupillo per curatorem non, niſi ad illum actum tutor detur, adiri poteſt.*

Quæſtio CCCCCII.

QVAERITVR an filius pupillus poſsit adire hæreditatem aduentitiam patre recu-
1 ſante adire. Dubium facit: † quia regulariter ſolus pupillus non poteſt adire hæreditatem etiam lucroſam, ne adeundo obligetur creditoribus, & legatarijs hæreditarijs.§. neque. inſti. de autho. tuto. l. more. & l. pupillus. ff.de acquirend.hæredita.l.potuit.C.de iure deliberand. Sed in contrarium facit l. final. §. ſin autem in ſecunda ætate.C. de bo. quæ libe. & ibi hoc notant Bald.& Salice.vbi eſt caſus ſpecialis. Et licèt pater recuſet vſumfructum: tamen pater poterit adminiſtrare, & præſtare authoritatem filio. ſecundum Salice. in authenti. excipitur. C. de bon. quæ libe. & ita videtur tenere Alexand. de Imol. poſt Roma. in dict.l.pupillus. & in l. bonorum.C. qui admitti ad bono poſſe. poſſunt. licèt Iaſon ibi videatur tenere contrarium, quòd ſolus filius pupillus non poſsit adire hæreditatem patre recuſante: ſed quòd debeat dari tutor ad illum actum. Nec obſtat ſi dicatur quòd filio non detur tutor: quia hoc verum
2 regulariter, ſed fallit in caſu iſto: † quia non poteſt adiri hæreditas delata pupillo per curatorem, niſi detur tutor ad illum actum. l. cum vna.§. final. ff. de appe. ſecundum Bartol. in l. impuberi.ff.de tuto. & cura. dat.ab is. Et iſtud facit pro cauſa Ioannis Rolini filij magiſtri Andreæ Rolini ſecretarij Delphinalis hæredis inſtituti magiſtri Petri Cabodi: quia dictus magiſter Andræas Rolini pater recuſarat adire: ſed dictus pupillus ſolus adiuit: & declarauit in iudicio ſe gerere pro hærede dicti Cabodi cum beneficio inuentarij citra diſcutionem. Super quo prima facie aliqui ex dominis curiæ erant dubij, quòd dictus pupillus ſolus hoc non potuiſſet facere: ſecundum Iaſo. in dict.l. bonorum.

ARGVMENTVM.

Pater adminiſtratorio nomine filij contractui iurato contrauenire poteſt iuſta cauſa nouà ſuperueniente.

SVMMARIVM.

1 *Pater ex perſona filij alienata etiam contra factum proprium veniendo reuocare poteſt.*

2 *Prælatus quando de eccleſiæ præiudicio agitur, rem alienatam iuramento non obſtante reuocare poteſt.*

3 *Contra factum proprium venire nemini licere regulare eſt, niſi publicæ vtilitatis ratione.*

4 *Filio exiſtente in patria poteſtate tutor non datur.*

5 *Iuramentum ex cauſa ſuperuenienti differri poteſt.*

6 *Iuramentum plures tacitas conditiones in ſe habere dicitur.*

7 *Iuramentum ad cauſam ſuperuenientem de nouo non extenditur, niſi contractus tempore ſubſtiteret.*

Quæſtio CCCCCIII.

QVAERITVR an pater nomine adminiſtratorio filij poſsit venire aduerſus contractum iuratum, & illum reuocare, maximè quando ſuperuenerit iuſta cauſa de nouo. Et videretur dicendum quòd ſic: quia pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filij. l.prima.
1 C.de bon. mater. Et † ex perſona filij poteſt reuocare alienata etiam veniendo contra factum proprium. l. quemadmodum. C. de agricol. & ſenci.libro vndecimo.ſecundum. gloſſ. in l. cùm à matre. C. de rei vendicatio. Nec obſtat iuramentum appoſitum in contractu: quia pater non venit ex perſona propria: ſicuti de præ-
2 lato eccleſiæ dicitur: † qui nomine eccleſiæ poteſt reuocare rem eccleſiæ alienatam non obſtante iuramento. capitul. ſicut. lc ij. de iur. iurand. ſecundum gloſſ. in capitul. ſi quis præſbyterorum. de reb.eccle. non alie. & in capitul. cùm veniſſent. de inſtitu. & in capitulo primo. de in integrum reſtitutio.libro ſexto. Et idem in marito qui poteſt nomine vxoris reuocare rem alienatam non obſtante iuramento, quando venit ex perſona vxoris, ſecundum gloſſ. in l. cùm vir. ff.de vſucap. Et in hoc tenet Ioan. de Imol.in repetitione capitul. cùm contingat. de iur. iurand. in gloſſ. fin. Et pro hoe videtur gloſſ. in l.j.§.& cum lex. C.de rei vxo. acti. faciunt etiam per gloſſ. & docto. inſtitu. qui. aliena. licèt. in principio. Et licèt in prælato eccleſiæ Innocen. in dict. capitul. cùm veniſſent. & in capitul. peruenit. le premier. de iure iurand. voluerit tenere, quòd prælatus eccleſiæ non poſsit venire aduerſus contractum iuratum quā do poteſt conſuli per alium: Et quia debeat dari cura vt œconomus ex officio iudicis,pro quo facit c.

eit c.primũ.§.fi.de capi.corar.vbi delictum præ-
lati præiudicat eccleſiæ ipſo viuente. Verumta-
men ſecundum Panorm.& communiter doctor.
etiam prælatus poteſt contrauenire contractui
iurato, quando agitur de præiudicio eccleſiæ.
Et ita etiam tenet glo. in l.iubemus. la grande,
§. ſane. le primo. C. de ſacroſanct. eccleſi. Licèt
ibi non firmet pedem: ſed arguat ad ambas par-
3 tes. quia † quis non debet venire contra factum
proprium regulariter. l. poſt mortem. de ado-
ptio. niſi ratione publicæ vtilitatis. ſecundum
Barto. in d. §. ſanè. Non obſtat quòd habetur
per Bald. in l.fina.§.in computatione. C. de iur.
delíberan. vbi tenet quòd pater tanquam legi-
timus adminiſtrator poteſt venire nomine filij
aduerſus contractum: quia officium ſuum eſt
neceſſarium & naturale, cui non poteſt renun-
tiare.l.amiciſſimos.§.Lucius.ff. de excuſa. tuto.
4 † Nam exiſtenti in patria poteſtate non datur
tutor:vt inſtitu.de tute.in principio.& l. fina.C.
de cura. furio.niſi fortè pater iuraſſet ſe nullo
nomine contrauenturus: quia tunc ſua ſponte
non poteſt contrauenire, ſed erit remedium
quòd filius agat & petat cogi patrem ad con-
ſentiendum:quia illud iuramentum intelligitur
ſaluo præcepto ſuperioris. l. non videtur. §. qui
iuſſu.ff.de regul.iuris:ſecundum Bald. in dict.§.
in computatione.quia ad iſtud reſpõdetur quòd
in caſu iſto non interuenit talis forma iuramen-
ti noua cauſa acquiſitionis in perſonam filij:
5 † & ita ex cauſa ſuperuenienti licitè poteſt de-
ſeri iuramentum.l.fin.ff. qui ſatis dar.cogan.li-
cèt ſecundum glo.ibi, talis deierat, ſed remitti-
tur iuramentum. Sed ſecundum doctor. ibi ta-
lis non eſt periurus: quia remittitur iuramen-
tum iſto caſu authoritate legis vel ſuperioris. l.
fina. ff. ad municipa. nam lex habet vim apoſto-
li.ſecundum glo.in l. adigere. §. quamuis. ff. de
6 iur.pat. nam † iuramentum habet in ſe plures
tacitas conditiones.l. fina. C.de non numera.pe-
cu.& inter cœteras, ſi res in eodem ſtatu perman
ſerit:ſecundum glo.in c.quemadmodum. de iur.
iurand.l. eum quis.in princip. ff. de ſolutio.pro
quo etiam facit quod habetur in ſimili: quia
quando poſt contractum ſuperuenit noua cau-
ſa inopiæ & ſuſpicionis fugæ debitoris: tunc
poteſt capi debitor etiam pro debito ciuili. l. ait
prætor. §. ſi quis debitorem. ff. de hijs quæ in
frau. credi. alie. & ibi per Bartol. l. ſi ventri. ff.
de priuile.credi.& per glo. Angel. Areti. & Iaſo.
inſtitu. de action. in princip. Et pro præmiſſis
etiam facit c.cùm inter. de renuntiatio. & c. cle-
a ricus. de iur. iurand. vbi a iuramentum non ſe
extendit ad cauſam ſuperuenientem de nono
niſi dumtaxat ſubſiſtentem de tempore contra-
ctus:quia iuramentum non ſe extendit ad inco-
gnita & incogitata.ſecundum gloſſ. & doctor.
ibi.& Ioann.de Imol. in repetitione c. cum con-
tingat de iur.iurand. in ſeptimo membro prin-
cipali. Et ideò quando quis promiſit non offen-
dere aliquem ſub iuramento, intelligitur niſi
ſuperueniat noua cauſa inimicitiæ, ſecundum
Bartol.in l.aut facta.§. cauſa. ff. de pœnis. & in
l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca. & ibidem
quando licentiatus iurat non accipere doctora-
tum, niſi in aliquo ſtudio: quia ſi ex poſt iterum
efficiatur licentiatus in aliquo alio ſtudio tunc
ibi poterit recipere doctoratum non obſtante
iuramento. ſecundum Ioann. de Imol.& Panor.
in dict.c.cùm inter. de renunciatio. quia quæ de
nouo emergunt, nouo indigent auxilio. l. de
ætate.§ ex cauſa ff.de interroga.actio.& iſtud fa-
cit pro quadam cauſa quæ me tangit contra Ca-
tharinam Blachiæ relictam magiſtri Anthonij
quondem Boiſſerij clerici mei ſuper reſciſione
cuiuſdem obligationis centum ſcutorum mu-
tuatorum nomine accommodato vxoris cauſa
honoris de propria pecunia dicti Boiſſerij ma-
riti:quia poſt dictam obligationem ſuperuenit
noua cauſa acquiſitionis in perſonam alterius
mei filij filioli dicti Boiſſerij, quem inſtituit hæ-
redem vniuerſalem in eius teſtamento.

a Iuramentum. Adde quòd iuramentum non ſe
extendit ad caſum improuiſum: nec eſt opus di-
ſpenſatione iuramenti. ſecundum Bald. in l.j.C.
de inoffic.do.in vlti.quæſt.

ARGVMENTVM.

Executio inſtrumenti garentigiæ ſuperſedere debet nullitatis & reſciſionis iudicio pendente.

SVMMARIVM.

1 *Nullitatis ſententiæ quæſtione pendente per principalis quæſtionis viam ſententiæ executio ſuperſedere debet, ſi prompta probatio ſuper nullitate offeratur.*
2 *Remedium attentati ſicut appellationis iudicio pendente locum habet, ita & nullitatis iudicio pendente.*
3 *Exceptio nullitatis inſtrumenti garentigiati executionem impedit etiam principalis nullitatis quæſtione pendente.*

Quæſtio. CCCCCIIII.

QVAERITVR an pendente iudicio ſuper
nullitate & reſciſione contractus debeat ceſ
ſare executio inſtrumenti garentigiæ ſeu ſtilli
curiæ compulſoriarum, vbi non admittuntur
per ſtatutum niſi certæ exceptiones. Dubium
facit: quia pendente iudicio cauſæ nullitatis
ſententiæ per viam principalis quæſtionis non
debet impediri executio ſententiæ. l. fina, C. de
ordi.iudici.& ibi tenet Bald & Innoc. in c. cùm
in iure peritus. de offic. delega. ergo idem vide-
tur in contractu, quando agitur per viam nulli-
tatis vel reſciſionis. l.ſi dolo. C.de reſcind. vendi.
iuxt. nota. per Bartol. in l. qui ſub conditio-
ne. §.de hoc iure. ff. de conditio. inſtitutio. ſed
1 in contrarium facit. † quia etiam pendente quæ-
ſtione nullitatis ſentẽtiæ per viã principalis quæ
ſtionis debet impediri executio ſententiæ, ma-
ximè quando offertur probatio in promptu ſu-
per nullitate. l. iiij. §. condemnatum. ff. de reg. iu.
Nam cui damus actionem, multò fortiùs exe-

quutionē .l.j.§.quod autem.ff.de ſuperfi.& iſtud probatur in cle.j.de re.iudi.vbi quæſtio nullitatis impedit exequutionem ſentētiæ,niſi eſſent tres ſententiæ conformes. Ee iſtam partem tenet Inno. in c.cùm olim.de dolo, & contu. quem refert & ſequitur Alexand.de Imol.in d.§.condemnatum. Et maximè quando pendet quæſtio nullitatis coram eodem iudice,idem tenet Paul. de Caſtr. ibi.& Barto.in d.l. ſi expreſsim. ff. de appella. & in l.j.C.quando prouo.non eſt neceſſe.vbi tenet †quòd ſicuti pendente iudicio appellationis ha-
2 bet locum remedium attentati: ita etiam habet pendente iudicio nullitatis. Et idem videtur in contractu non obſtante ſtatuto excluſiuo certarum exceptionum: quia in dubio non videtur ſublata exceptio nullitatis contractus ſeu inſtrumenti. ſecundum Bartol. in l. j. §. & parui. ff quod vi aut clam.& Sin.& Sali.in l.ita pudor. C.de adulte.& per Bart.in l.non putauit. §. non quærimus.ff.de bono.poſſe.contra tabul.& in l.diuus ff.de teſta.mili, pro quo etiam facit,quòd talis quæſtio nullitatis contractus dicitur præiudicialis: quia ipſa vacuata eſſet locus repetitioni: cùm debitum eſſet ſine cauſa pœnes creditorem l. ſi fideiuſſor.§.omnibus.ff.manda. l. ſi fullo.ff de condict.ſine cauſ.ſecundum Bart.in d.§. & parui.& per conſequens interim debet ceſſare aliud iudicium.c.tuam.de ordi.cogni.§. præiudicialis,inſti.de actio.l.quoniam Alexandrum.C.de adulte. quia tale iudicium ſuper nullitate reſciſionis inſtrumenti habet abſorbere aliud iudicium:& lata ſententia retractaretur exequutio facta.ſecundum Inno.in d. c. cùm in iure peritus. do.de Rota in nouis deciſi.ccxciiij. ſub tit.de ſententia & re iudi.† Quinimò etiam ſi peteretur
3 exequtio inſtrumenti garentigiæ poſſet etiā excipi de nullitate non obſtante quòd penderet quæſtio principalis nullitatis. ſecundum Ioan. & Alexan.de Imol.in d.§.condemnatum. allegat glo.in c.ſi.de ordi. cogni. & maximè per implorationem officij iudicis,l.planè.ff de peti.hæred. pro quo etiam facit:quia pendente vſuraria coram Epiſcopo ſeu eius vicario debet inhiberi iudici ſeculari ne procedat ad exequtionē inſtrumenti garentigiæ.ſecundū Frede. de ſenis quem refert & ſequitur Alexand.de Imol.in d. §. condemnatum.& maximè contra principalem:ſecus contra fideiuſſorem.quia pendente cauſa vſuraria coram Epiſcopo cum principali debitore,non debet inhiberi quo ad fideiuſſorem. ſecundum Bald.in l.j C.de diuer.reſcrip.Et de hac materia etiam habetur per do. Antho.de caua. in tracta. de inſtru. executio. in xj. quæſtio. & ibi tractat de exequtione nullitatis inſtrumenti: & maximè quando habet altiorem indaginem, vel quando poſſunt fieri in promptu. Et etiam quæſt.ix.& etiam quæſtio.lj.vbi tractat quando imploratur officiū iudicis,an ſuperſedeatur ab exequtione. & etiam quæſt.lij. & tractat quando coram diuerſis iudicibus quæſtio nullitatis inſtrumenti & excequtionis pendet:quia tunc ſi obtineat in principali, debet retractari excequtio facta:per iura ibi allegata.Et quando pendet quæſtio coram eodem iudice debet interim ſuperſedi ab exequtione .l.ſi prætor.§.j.ff.de iudi. ſecundum ipſum ibi.

ARGVMENTVM.

Nullitatis & reſciſionis iudicio pendente an ne inſtrumentum leuiter inhiberi poſsit: & ſi in mundum redactum eſt, vt exhibeatur & cancelletur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata inſtrumenta ſententiæ contraria reſtitui & caſſari debent.*
2 *Reſciſionis contractus quæſtione pendente inſtrumentum vt edatur à notario peti poteſt.*
3 *Inſtrumentum probata ſimulatione nullam ficem facit.*

Quæſtio. CCCCCV.

QVAERITVR an pendente iudicio ſuper nullitate & reſciſione contractus debeat interim inhiberi leuatio inſtrumenti: & ſi fuerit groſſatum an poſsit peti vt exhibeatur & cancelletur. Ee videretur dicendum quòd ſic. c. eccleſia ſanctæ Mariæ.in fine, vt lite pendent.c. cùm dilecta.de confirma vti.vel inuti.quia intereſt ne groſſetur inſtrumentum, ex quo poſſet
1 vexari iu ſuturum:† nam lata ſententia debent reſtitui omnia inſtrumenta contraria ſententiæ & lacerari & corrumpi,ne in futurum poſsint præſtare cauſam diſcordiæ.ſecundum Panor.ibi & in c.accedens.le j.vt lite non conteſtata. & ibi Panor. in vltimo notabili. & pro hoc allegat.l. diſſolutæ.C.de condi.ſine cauſ. & ita etiam tenet Barto.in authen. caſſa.C.de ſacroſanct. eccle.&
2 iſto caſu etiam† quando agitur ſuper reſciſione contractus,poteſt peti à notario vt habeat edere inſtrumentum.ſecundum Bald.in l.ſi.C.de eden.
a & iſto caſu requiritur [a] cancellatio actualis,nec ſufficeret verbalis. l. pecuniæ. l. indoctum, cum ibi nota.per glo.C.de ſolu.& in l.ſi quis libertatem.ff.de peti.hære.per Barto. & Paul. de Caſtr. in l. emptor. §. Lucius. ff. de pact. facit l. nihil. cum nota.ibi ff.de adimen.leg. & iſtud facit pro ſtylo certarum curiarum: quia debitores quando prætendunt contractum inualidum. faciunt citari creditores viſuros cancellari inſtrumen-
3 tum. Et pro hoc facir: †quia probata ſimulatione inſtrumenti, nihil prodeſt habere inſtrumentum penes ſe;ſecundum Bald.Salice. in l. quamuis.C.ſi quis alte. vel ſibi, cum non faciat fidem. ſecundum Bald.in l.fin. §. in computatione. circa fin. C.de iur,deliber.
a Cancellatio. Adde quòd quando agitur de ſimulatione & nullitate contractus poteſt peti cancellari inſtrumentum;multo fortiùs interim inhiberi leuatio inſtrumenti.pro quo facit gl.in l. ex empto.§. is qui vina.ff.de acti. empt.& ibi Paul. de Caſtr. Bald. in l.ij.C.de reſcind. vendi. & in l. ſi præſens.C.quo.& quando iudex.

ARGVMEN

ARGVMENTVM.

Contractus ſi fiat nomine accommodato, cui quæratur actio.

SVMMARIVM.

1 *Contractus factus ſub nominis accommodatione cenſetur factus de pecunia illius, qui contractui cauſam dedit.*

2 *Nomen qui præſtitit actionem cedere tenetur.*

3 *Actio marito quæritur ex contractu facto vxoris nomine accommodato.*

4 *Inſtrumentum vnde iudicetur.*

5 *Simulatio accommodationis nominis quomodò probetur. & nu. 8.*

6 *Simulatio quæ ad iuſtam alterius defenſionem fit, ſimulatio non dicitur.*

7 *Contractus factus ſub nomine illius ad quem negotium non tangit, ſimulatus præſumitur.*

Quæſtio. CCCCCVI.

QVAERITVR quando fit ſimulatio contractus de perſona in perſonam: vt quia
quis non vult nominari in contractu, ſed contrahit per iuterpoſitam perſonam, licèt de eius
propria pecunia, an quæratur actio illi qui facit contrahere per interpoſitam perſonam: vt puta,
quando maritus facit contrahi in perſonam vxoris nomine accomodato cauſa honoris, aut ex
alia cauſa cui quæratur actio. Et in effectu quādo fit ex cauſa honeſta, vt ſolēt honeſtiores non
pati nomina ſua in inſtrumentis ſcribi: tunc valet contractus. l. pupillus. §. ſanè. ff. de autho. tuto. l. iiij. §. ſi ab ignoto. §. vnde quæri. ff. de manu-
1 miſsi. & ibi Barto. † quòd præſumitur fuiſſe factus contractus de pecunia illius, qui facit con-
2 trahi per interpoſitam perſonam: † & imo tenetur ſaltem remittere & cedere actionem. ſecundum Bald. in l. j. C. ſi ſeruu. ſe manda. in xj. quæſt. facit l. quamuis. C. ſi certum peta. pro quo facit quod habetur per Bartol, in l. qui in aliena. §. is qui. ff. de acquiren. hæred. quia tunc competit actio contra illum in cuius perſonam contrahitur obligatio, non contra tertium, niſi ipſe ſciret. ſecundum Bartol. ibi. ſed & Iullianus. §. j. ff.
3 ad macedonian. Sed in vxore † quando accommodatur eius nomen in contractu ſuper re mariti: tunc acquiritur actio marito. l. ſi filij. C. de dona. inter vir. & vxor. nec præſumitur iſto caſu animus donandi, quando nomen vxoris accommodatur in contractu. ſecundum Barto. ibi l. ſi per impreſsionem. C. quòd met. cauſ. l. ſi liqueat. C. de inoffi. donat. cum ibi nota. per Bald. & Salice. l. acta. C. plu. vale. quo. agi. vbi loquitur in vxore: quia debet potiùs inſpici veritas quàm
4 ſcriptura. l. j. eod. titu. † quia inſtrumentum non iudicatur ab eo quod eſt ſcriptū. ſed ab eo quod eſt actum inter partes, toto tit. C. plu. vale. quod agi. ſecundum Panor. in c. ad noſtram. de empti. & vendi. l. illicitas. §. veritas. ff. de officio. præſi. l. quamuis. l. cum propria. & l. multum intereſt. C. ſi qui. alte. vel ſibi. vbi fit mentio quando vxoris nomen eſt accommodatum, quod acquiritur
5 actio marito: † & talis ſimulatio poteſt probari à parte anteriori & poſteriori. ſecundum Bald. in d. l. multum. l. ſi cum pecunia. C. de contrahen. & cōmit. ſtipu. quia veritas rerū non vitiatur per ſimulationes inſtrumētorum: ſecundum Salic. in d. l. cum propria. Et coniux faceret contra fidem, ſi vellet retinere. ſecundum Salic. ibi.
6 & iſto caſu quandu † ſimulatio fit ad iuſtam defenſionem alterius, non dicitur dolus. l. j. §. dolum. ff. de dolo. ſecundum Bart. ibi: quia iſto caſu talis ſimulatio fit ad ſeruandum aliena: vt ibi habetur. licèt interdum in contractu apponatur clauſula, quòd quis cōtrahit ad opus ipſius vel amici eligendi. faciunt nota. per glo. Bald. in l. j. ff. de pact. & ibi per Iaſo. de qua quæſtione aliâs ſcripſi in ij. volu. cauſarum mixtarum. in tracta. de iure emphy. quæſt. xj. Sed redeundo ad quæſitum quando vxor contrahit de propria pecunia mariti nomine accommodato, vt quando tacitè recipitur inſtrumentum pro alio: tunc acquiritur actio veræ perſonæ & non fictæ: ſecundum Bald. in l. cum precibus. in fin. C. de probati. pro
7 quo facit l. ſi quis. C. plu. vale. quo. agi. † nam quando nomen vxoris eſt poſitum in inſtrumento, ad quam non ſpectat negotium: tunc præſumitur ſimulatio. l. ſi cum pater. C. ad vellei. &
8 hoc ibi notant Bald. & Salice. † quòd ſimulatio probatur quādo res ſpectat ad alium, & non ad deſcriptum in inſtrumento.

ARGVMENTVM.

Exceptio ſimulationis an & quando opponi poſsit compulſoriarum ſtatuto non obſtante.

SVMMARIVM.

1 *Simulationis exceptio contractum nullum reddit.*

2 *Iuramentum adpoſitum in contractu ſimulato adeò nullum eſt, vt diſpenſatione non egeat.*

3 *Simulationis exceptio quando admittatur.*

4 *Inſtrumentum ſimulatum ſimulatione probata nomen inſtrumenti non meretur, vt quod fidem non faciat.*

5 *Contra factum proprium venire quis poteſt quando de contractus ſimulatione agitur.*

6 *Exceptionis ſimulationis an & quando in inſtrumento renuntiari poſsit.*

Quæſtio. CCCCCVII.

QVAERITVR an non obſtante ſtatuto compulſoriarum vbi non admittuntur, niſi certæ exceptiones poſsit opponi exceptio ſimulationis, eſto quòd ſit appoſitum iuramentum. Et videretur prima facie dicendum quòd ſic:
1 † quia exceptio ſimulationis reddit contractum nullum. l. nuda. ff. de contrahen. emptio. l. imaginaria. ff. de re iudi. ſecundum Salice. in l. cum pater. C. ad vellei. Barto. in l. emptor. ff. de aqu. pluuia. arce. Paul. de Caſtr. conſil. cccxxx. incipiēte.
2 in cauſa mora. † Et ſicuti contractus eſt ſimulatus, ita etiam iuramētum: ita quòd non eſt opus
a diſpenſatione [a] iuramenti. ſecundum gloſſ. communiter approbatam in l. emptorem. C. plu. vale. quòd agi. Verumtamen ſecundum Barto. in l. j. §. & parui. ff. quod vi aut clam, talis exceptio non debet admitti: quia per hoc non impugnatur inſtrumentū. Sed Bal. in l. j. C. plu. valet. quod
3 agi. tenet † ꝙ quando talis ſimulatio eſt probata

per præſumptionem iuris & de iure, quòd tunc
admittitur authen.ſed iam neceſſe.C.de don.ante
nup.ſi verò talis ſimulatio eſt probãda:tunc non
debet admitti niſi operaretur rogatui tabellio-
nis & teſtium, dicendo quòd tabellio & teſtes
fuerunt ſimulatè rogari.licèt idem Bald.in l.fin.
§.in computatione.C.de iur. delibe. circa finem,
4 tenet † quòd inſtrumeneum ſimulatum probata
ſimulatione non facit fidem,nec meretur habere
nomen inſtrumenti. de qua materia habetur per
Angel.Areti.inſtitu.de exceptio. in princip. cir-
ca finem.& per domi.Antho.de Caua, in tracta.
de exequtio.inſtru.in xiij.quæſtio.& per Barto.
in quodam eius conſi.incipień. Quidem Nicole.
& ibi tractat quòd debet deduci cauſa ſimula-
tionis. & per domi.Ioan.de Imol. in repetitione
c.cùm contingat.de iur.iuran. in ſeptimo mem-
5 bro principali. Et † quando agitur de ſimulatio
ne contractus quis poteſt venite contra factum
ſuum:ſecundum Barto.in l.filios.C. de hiſs quæ
6 in fraud credi. nec poſſet renuntiari † exceptio-
ni ſimulationis cum iuramento in eodem in-
ſtrumento argu. l. doli. ff. de noua. ſecundum
Barto Ioan.de Imol.& Alexand.in l. nemo po-
terit. ff. de legat.1. niſi eſſet iuramentum verita-
tis cum iuramento confirmatorio: vt quia di-
ctum eſſee in inſtrumento: quod partes cum iu-
ramento confitentur omnia contenta in in-
ſtrumento eſſe vera,& iurarent non contraueni-
re:ſecundum docto. ibi. faciunt nota. per Bald
in l.fina.C.de non numer.pecu. Barto. in l. ij. in
fin.ff.de iur.

a Iuramenti. Adde quod iſto caſu quando inter-
ponitur iuramentum ſuper contractu ſimulato
non eſt opus relaxatione iuris.ſecundum Bald.
in l.1.& l.nec patronis.C.de ope.liber.& Petr. de
Anch in c.canonum ſtatuta.de conſt. in ix.char-
ta.& Iaſ.in §.fuerat,inſti.de actio.col.xviij.

ARGVMENTVM.

Simulatio ſi per teſtes aut coniecturas proba
ri poſsit:quis modus ſeruandus erit.
Simulationis probandæ modus.

SVMMARIVM.

1 *Simulatio quando per teſtes probari poſsit.*
2 *Simulatio per coniecturas probari poteſt.*
3 *Coniecturæ legum liquidiſsimæ probationes dicuntur.*
4 *Probatum plene quando dicatur.*

Quæſtio. CCCCCVIII.

QVAERITVR de modo probandi ſimu-
lationem, ſi poſsit probari per teſtes aut
coniecturas. Et in effectu quando contractus
non eſt celebratus in ſcriptis: vt quia hoc non
1 fuerit dictum per partes, † tunc bene poteſt pro-
bari per teſtes.ſecundum glo.in l.illicitas. §. ve-
ritas.ff.de offic.præſid.& per glo.Barto.& cæte-
ros in l.generaliter.C.de non nume.pecu.& pari-
2 ter poteſt probari † talis ſimulatio per coniectu-
ras: quia parem vim habent in iudicijs inſtru-
menta, teſtes & indicia.l. in exercendis, C. de fi-
de inſtrumen. l. indicia. C. de rei vendicatio. &
l.ſciant cuncti. C. de probatio. ſecundum gloſſ.
3 in c.tertio loco.de probat. † quia coniecturæ le-
gum dicuntur liquidiſsimæ probationes. ſe-
cundum gloſſ. in c. ſi tutor.C. de pericu.tuto. ex
hoc tenent Barto.& Bald. in l. multum intereſt.
C.ſi qui.alte. vel ſibi, & Paul.de Caſtro conſil.
cccxxx. & ibi declarat plures coniecturas ſimu-
lationis ex conſil.lxxxij.c.illo vos.de pign.c.no-
ſtram.de emptio. & vendi. & per Bald. & Salice.
in l.j.C.plu.valet.quo.agi.& Bart.Cœpol.in tra-
cta. de contract. emptio. & vendi. in tertio caſu
principali. Et per Cin. in l. optimam. C. de con-
trahen.& commit.ſtipula. in iiij. oppo. licèt ibi
videatur loqui. Et pro præmiſsis facit: quia vbi
non poteſt haberi certa probatio tunc ſufficit
coniecturalis.l.non omnis.§. à barbaris. ff. de re
mili.ſecundum Cin.in l.j. C. de ſenten. quæ pro
eo quod intereſt,circa finem, & l.j.C. de ſicca.in
fine,& l.ſi non cõuitij.in j.oppo C. de iniu. Bar.
in l.in illa.ff.de verbo.oblig.& Bald.in authent.
quas actiones.C.de ſacroſanct.eccle.facit glo.in
l.quis ex liberis ff.de bono.poſſeſ.ſecundum Ia-
ſo.& iudici facienda eſt probatio & non parti.l.
4 quinquaginta.in fin.& ibi glo.ff. de proba. † &
ideò dicitur plenè probatum: quando iudex ex
actis eſt inductus ad ſic credendum. ſecundum
Barto.in l.admonendi.ff.de iur.iurand.

ARGVMENTVM.

Dominij exceptio an & quando poſsit oppo-
ni in mutuo, quod conſumptione & ſtipulatio-
ne reconciliatur.

SVMMARIVM.

1 *Dominij tranſlatio in mutuo requiritur: quod conſum-
ptione reconcilietur, quando bona fide conſumptum eſt.
& nu. 5.*
2 *Mutuum ſtipulatione reconſiliatur.*
3 *Exceptio dominij an & quando in mutuo opponi poſ-
ſit.*
4 *Dominij quæſtio ei qui ab aliquo cauſam habet refri-
cari non poteſt.*

Quæſtio. CCCCCIX.

QVAERITVR an in mutuo poſsit oppo
ni exceptio dominij:& an mutuum reconci-
lietur conſumptione vel ſtipulatione. Et in effe-
1 ctu † in mutuo requiritur tranſlatio dominij:
quia de meo fit tuum.l.ij.§.appellata.ff.ſi cer.pe-
ta.licèt ex poſt facto reconcilietur conſumptio-
2 ne.l.rogaſti.§. ſi fugitiuus. † & l. ſi furioſo. & l.
nam ſi fur.ff.ſi cer.peta. & idem ſi interueniat ſti
pulatio.l.quamuis.C.ſi cert. petat. licèt teneatur
actionẽ cedere domino:vt ibi habetur. Verumta
men ſi dominus interueniat antequã pecunia cõ-
ſumetur, præfertur. ſecundum glo. ibi. Et com-
muniter doct.& in l. nam & ſi fur.ff.ſi cert. peta.
3 ſed redeundo ad propoſitum † an poſsit refricare
exceptio dominij: videretur dicendum quòd ſic:
quia in mutuo requiritur tranſlatio dominij.
d.§.appellata. & inſtitu. quib. mod. re contrah.
obli.in princip. ſecundum Cin. in dict. l. quam-
uis. Et hoc verum ſecundum Bartol. in dict.
l. nam & ſi fur. quando opponens vult pro-
bare, quòd mutuans non ſit dominus: quia
eo ipſo

eo ipſo quòd mutuat præſumitur dominus. l. iij.ff. de rerum permutatio. & ita Bald. in dict. l. quamuis.C.ſi cer.peta.l.non vnde. eod. tito. Nec
4 obſtat præmiſsis ſi dicatur,quòd † quando quis habet cauſam ab aliquo, non poteſt ei refricare quæſtionem dominij.l.ita vt ſi fur.ff.commp.l.ſi rem alienam. ff. ſolut. matrimon, l.indebiti.§.ſi minus ff.de condict.indeb.l.nec creditores.C.de pigno. actio. quia hoc verum niſi de ſubſtantia contractus requiratur tranſlatio dominij.ſecundum Bartol. in dict. l. nam & ſi fur. & iſto caſu quãdo opponeretur de exceptione dominij ſufficeret quòd actor caueret de indemnitate. l. ſi is à quo, ff. de rei vendicatio. ſecundum Barto. in d. l.nam & ſi fur. & ꝙ ſuprà dictum fuit,quòd
5 conſumptione reconciliaretur mutuum. † Hoc verum quando conſumpſit bona fide: aliàs ſecus. de quo latiùs per Alexad. de Imol. & Iaſo. in d.l.rogaſti.§.ſi fugitiuus.ff.ſi cert.petat.

ARGVMENTVM.

Auri vel argenti legati appellatione neq; aurum neque argentum venit.Item clauſ. bonorum mobilium ſecundum ſpecierum enumerationem reſtringi debet.

SVMMARIVM.

1 *Auri vel argenti appellatione monetatum non comprehendi regulare eſt.*
2 *Aurum vel argentum ſuum ſi quis legauerit,quòd neque debita neque actiones vel pignora legaſſe cenſetur.*
3 *Clauſ.bonorum mobilium ſecundum ſpecierum enumerationem eſt reſtringenda.*

Quæſtio. CCCCCX.

QVAERITR an appellatione legati auri vel argenti veniat aurum vel argentum monetatum;& an clauſula ſequens legati bonorum mobilium reſtringatur ſecundum enumeratio-
1 nem ſpecierum.Et in effectu regulariter† appellatione auri vel argenti non comprenditur monetatum, l. Quintus, la. ij.& l.cùo aurum.ff.de aur.&argen.lega. & hoc verũ, niſi quis haberet monetam antiquam,quæ non eſſet in curſu, vel quando non haberet aliam pecuniam quam ſignatam ſeu monetatam ſecundum Barto.ibi. Et
2 iſto caſu.† quando legatur aurum vel argentum ſuum,non comprehenduntur debita vel iura,& actiones vel pignora,quæ non poſſunt vendicari.l.Quintus.§.argento.ff.de aur.&argent.lega. Et maximè appellatione bonorum mobilium non veniunt debita, iura & actiones: cùm ſint tertia ſpecies l.à diuo Pio.§.in venditione. ff. de re iudic. & per glo. & doctor. in l. j. C.ſi aduer. tranſact. & in l. mouentium.ff.de verbo.ſigni. & ibi glo.diſputat an appellatione bonorum mobilium veniant debita. vt in l. ſubſignatum. & l. princeps bona.ff.de verbor.ſignificat. Sed quòd
3 debeat reſtringi † clauſula bonorum mobilium ſecundum enumerationem ſpecierum facit l.fin. §.cui dulcia.ff.de vino.& ole.lega.l.alimenta. §. baſilicæ. ff. de alimen. & ciba. lega. l. cum delationis.§.cui fundum.& §.quidem.ff.de fund.inſtruct.l.hæres meus.§.j.ff.de lega.iij.l.j.ff. de au. & argen.lega. De qua materia habetur per Dyn. in c.generi per ſpeciem.de reg.iu. libr. vj. & per Barto.in l.quæſitum.§.fina. ff. de fund.inſtruct. lega.& per docto.in c.ſedes.de reſcript.Nec obſtat dictio vniuerſalis quorumcumque: quia debet limitari ſecundum præcedentia,iuxt.nota. per glo.& Iaſo.in l.ij.§.prætor ait.ff. qui ſat. da. cogant. & in l. vt gradatim. §. j. ff. de mune. & oner.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentum factum ad ſubmiſsionem curiæ Cabeoli ſubſignatum à pluribus vltra notarium,qui dictum inſtrumentum recepit.Si obijciatur quòd notarius, qui eum ſtipulatus eſt, notarius non ſit:vel quòd maculatum ſit: an talis exceptio admitti debeat.

SVMMARIVM.

1 *Pro inſtrumento publico præſumendum eſt.*
2 *Notarium per publicum inſtrumentum inducitur.*
3 *Inſtrumento publico de longinquis partibus allato ſtatur.*
4 *Sigillum authenticum ſcripturam roborat & fidem facit, etiam ſine teſtium & tabellionis ſupſcriptione.*
5 *Reputatio communis an ſufficiat, vt quis notarius dicatur.*
6 *Inſtrumenta plura ſigna habentia cautiora redduntur.*
7 *Ratura quæ non eſt in loco ſubſtantiali de quo agitur, non nocet.*
8 *Titul.ne liceat potentioribus C.locum non habet quando ceſſio in potentiorem bona fide facta fuerit.*
9 *Inſtrumentum nullum de falſo impugnari non poteſt.*
10 *Sententia lata inter nonnullas partes alijs obeſſe non debet.*
11 *Actus leui ſolemnitate non viciatur.*
12 *Fiſcus per viam inquiſitionis procedere poteſt etiam in re ciuili.*
13 *Iudicandum quandoquè non eſt ex authorum multitudine.*
14 *Iudicandum eſt ſecundum allegata & probata non ſecundum conſcientiam.*

Quæſtio. CCCCCXI.

QVAERITVR quãdo portatur inſtrumẽtum publicum forenſe ad ſubmiſsionem curiæ Cabeoli:& impetrantur compulſoriæ deſuper:& negatur eſſe notarius, qui recepit dictum inſtrumentum: vel quòd inſtrumentum eſt maculatum vitio viſibili: an debeat admitti talis exceptio, & maximè quando inſtrumentum vltra ſubſcriptionem & ſignum notarij habeat alia ſigna notariorum: & an requiratur quòd inſtrumentum ſit ſigillatum: & an habeat obſtare ſententia lata de falſo inſtrumento in vno iudicio in alio iudicio, & inter alias par-
1 tes. Et prima facie videretur dicendum † quòd ſit præſumendum pro inſtrumento publico. l. cum precibus. C. de probationib. capitul.illud.

de præſcript.c.ad audientiam.de præſcrip.& du-
plex oritur præſumptio pro inſtrumento.ſecun-
dum Bald.in c.j.§.inſtrumento.de no.ſeu. vide-
licèt præſcriptio veritatis & ſolennitatis. l. iu-
ris.§.quod ſere.ff.de pact.cum ibi notatis per gl.
& doctor. adeò & in tantum, quòd ſi negetur
inſtrumentum publicum: tunc præſumitur pro
inſtrumento, & incumbit onus probandi ad-
uerſario aduerſus inſtrumentum publicum. d.l.
cum præcibus; ſecundum Bart.& Bald. in l.j.C.
de iuram.calumn.quia inſtrumentum publicum
probat illud quod cantat: ſecundum Angel.in l.
2 intereſt.C.de ſolu.† & per inſtrumentum publi-
cum inducitur notorium.c.cum olim.de cenſib.
& ibi Inno.& Panor.& licèt denegetur poteſtas
notarij, & agatur cum notario, quòd debeat
probari, quòd ſit creatus à ſuperiore: quia non
naſcitur notarius. iuxt.nota.per Innoc.in c. ve-
niens.de verbo. ſignifi. ſecus ſi agatur cum alio:
quia ſufficeret probare communem reputatio-
nem, quòd ſe geſſerit pro tali. & receperit plura
inſtrumenta.argu.l.Barbarius.ff.de offi. prætor.
tamen quando perſona producens inſtrumen-
tum eſt fidelis & bonæ famæ & iuraret quòd in-
ſtrumentum eſt verum, & receptum à perſona
publica ſufficeret & faceret fidem.iuxt.not. per
Specu.in titu.de inſtru.ædi.§.reſtat. verſicu. ſed
quid ſi productioni.& in c. de procu. §. ratione
formæ.verum & in titu.de probatio.§.j.verſi. &
nota. Et præſertim vbi agitur de facto de anti-
quo. iuxt. nota. per Bald. in authen.quas actio-
3 nes.C.de ſacroſanct.eccleſi.& maximè † quando
defertur inſtrumentum de longinquis partibus
in alia prouincia ſtatur inſtrumento publico,
eſto quòd negetur notarius: ſecundum Azo. in
authent.de inſtrumen.cau.& fide,col.vj.Cy. Bal.
Salic.in l.comparationes.C.de fid.inſtru.& præ-
ſertim ſi habeat literas teſtimoniales ſigillatas:
ſecundum doct.ibi.c.j.& ij.de cleri.peri.l. ſi qua
per calumniam.C.de Epiſco.& clericis. ibi not.
4 per Cyn.& Bal. † quia ſigillum auctenticum dat
robur ſcripturæ,& facit fidem.c.j. de fid. inſtru.
etiam ſine ſubſcriptione teſtium & tabellionis:
ſecundum domi.de Rot.in nou.deciſio.xxij.ſub
rubri.de fid. inſtrumento.faciunt nota. per glo.
& docto. in c. poſt ceſsionem. de proba.& tenet
5 Oſtienſ. in ſumma de fid.inſtru. §. quibus † in-
ſtrumentis.verſicu.quid ergo. vbi tenet quando
negatur notarius, quòd ſufficit communis re-
putatio: quia aliâs ſequeretur abſurdum, quòd
peruenerunt plura inſtrumenta tractu temporis
cum moriantur notarij,& perdantur inſtrumen
ta tabellionatus:& pariter poſſet adhiberi fraus:
quia etiam ſi appareret de litera tabellionatus
eodem modo poſſet negari, quòd ille qui recepit
literam tabellionatus, non ſit tabellio, ſecundum
Alberic. in l.cum præcibus. C. de proba. & pro
hoc facit text.cum glo.in §. ſi verò morantur.in
authen.de inſtru.caut.& fid.col.vj.vnde Albe.in
d.l. cum precibus. dicit opinionem Azonis ve-
riorem eſſe, quòd ſit ſtandum inſtrumēto publi-
co quando defertur de alia prouincia, licèt aliâs
ex diuerſitate locorum non debeat iuris diſpoſi-
tio variare.l.fin.C.in qui.cauſ.in integ.reſti.non
eſt neceſſar.l.j. C. de vſucap. transfor. Præterea
6 † quando ſunt plura ſigna in inſtrumentis ſunt
magis cautiora: ſecundum glo. in authent.de ta-
bellio.in princip.col.iiij.ſuper verb. ipſis per ſe.
& ibi Angel. in not. quando ſunt ſigna diuer-
ſorum tabellionum in inſtrumento, quòd tunc
eſt maioris efficaciæ, ſaltem quando ſunt ſigna-
ti tres tabelliones, & portatur inſtrumentum ad
extraneam patriam: quia tunc non poterit ne-
gari ſcriptura tabellionis, vt noceat.faciunt no.
per Salice.in authen.ſi quis in aliquo documen-
to.C.de eden.cùm etiam non obſtat ſentētia lata
ſuper falſo inſtrumento inter alias perſonas.l. ſi
veteris. C. de fide inſtru. vbi caſus. Et hoc verum
quoad probationem: ſed facit aliquam præſum-
ptionem contra illum, qui vtitur tali inſtrumen
to: ſecundum Bart.in l.Lucius.ff.de hij. qui no.
infa. Non obſtat ſi dicatur quòd deductum non
eſt in mundum, ſed eſt vitiatum & raſum in ali-
quibus partibus inſtrumenti, & ſic quòd non
meretur executionem ſecundum formam ſta-
tuti.quia debet intelligi de inſtrumento non vi-
tiato nec cancellato. l. fin. C. de ædi.diui Adria.
tollen.ſecundum Barto. Angel.in l. j. §. fin.ff.de
de hijs quæ in teſtamēto delen. Bal. in l.j.C.vt in
7 poſ.lega. Quia ad iſtud reſpondetur,† quòd ra-
ſura non nocet, quādo non eſt in loco ſuſtātiali,
de quo pendet quæſtio.ſecundum glo.in d.l.fin.
C.de edi. diui Adria.& ita licèt ibi Pau.de Caſtr
in forma ſtatuti,& maximè in caſu iſto: quia ta-
lis macula prouenit inconſultè ex defectu nota-
rij actorum, prætextu attramenti, quod cecidit
deſuper: prout ſuper hoc fuit facta relatio gra-
pharij & ſuorum clericorum, & ſic non debet
præiudicare parti: ſecundum Barto. in l.j.ff.ſi ta-
bulæ teſtamenti.Bald.in l.ad noſtram.C.de teſta.
cùm etiam non obſtantibus talibus opinioni-
bus factis coram iudicibus requiſitis nunquam
fuit facta remiſsio ad curiam Cabeoli: & ſic taci-
tè fuit pronuntiatum non obſtare. Nec obſtat
quòd fuerit facta ceſsio Regi Lodoico XI. do-
mino Delphino. & ſic quòd fuerit facta in po-
tentiorem: & quòd non teneat. l. j. & ij.C.ne li.
poten. Ad iſtud reſpondetur, quòd non fuit fa-
cta contra ſubditum ſed extraneos: licèt etiam in
principe præſumatur iuſta cauſa,& bona fides:
ſecundum Cin.in l.reſcripta.C. de precib. impe.
offeren.Inno.& Panor.in c. quæ in eccleſiarum.
8 de conſti.†& quando ceſsio eſt facta potentiori
bona fide, non procedit dictus titulus, ne liceat
poten.ſecundum Spec.in titu.de ceſsi.actio.§.j.
verſi.quod autem dixi.& Panor.in c.ij. de alien.
iudi.mutand.cauſa facta. Nec obſtat etiam quòd
in literis teſtimonialibus curiæ domini ſene-
ſcalli bellicardi ſigillatis emanatis per octo an-
nos vel circa poſt inſtrumentum principalis de-
biti fiat mentio de Gulielmo Columberi nota-
rio:& tamen notarius qui eſt ſignatus, & qui aſ-
ſeritur recepiſſe vocatur Nicolaus Columberi
actum Auinioni ex cauſa depoſiti quod habet
executionem paratam.l.penulti. & ibi Barto. C.
depoſi. Et hîc non fuit error nominis proprij
loquentis ſed tertij,& ſic non præiudicat.l.erro-
re.C.de teſta. l. ſi librarius.ff.de regu.iur.ſecun-
dum

dum Barto. & Bald. in d.l.fin.C.de hære.inſti. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa
appellationis aduocatæ & compulſoriarum im-
petratarum in curia Cabeoli ad inſtantiam
domini procuratoris fiſcalis Delphinali. cau-
ſam habentis à Rolando danants domino de flo
ris diœceſis de Cambray vigore ceſſionis factæ
Regi Lodoico XI. domino Delphino contra
hæredes Iohannis Cadardi & Iohannis perel-
lini ciuitatis Auenionis pro ſumma duorum
mille cccce. ducatorum auri Ianuenſium ex
vna, & duorum mille ccccc. ſcutorum auri ve-
terum, & xlviij. marcharum argenti ex altera.
Quia fuit productum inſtrumentum publicum
ex cauſa depoſiti, confectum de anno domini
milleſimo cccexxxviij. die ſexta menſis ſeptem-
bris receptum per Nicolaum Columbeti nota-
rium authoritate apoſtolica & Imperiali diœ-
ceſis Maurinenſis aliâs de Cambray actum Aue-
nione in domo dicti Iohannis Gadardi. & ima-
ginor ſi non fallor vltra ſubſcriptionem & ſi-
gnum dicti Nicolai Columbeti qui recepit di-
ctum inſtrumentum ſunt alia ſigna notariorum
propter quæ dictum inſtrumentum eſt magis
corroboratum: iuxt. nota. per Ange. poſt gl. in
authen. de tabell. circa principium col. iiij. & ibi
per Angel. & licèt dictum inſtrumentum fuerit
impugnatum de falſo, & de nullitate multifariè,
9 licèt quodā modo ineptè: † quia inſtrumentum
nullum non poteſt impugnari de falſo. iuxt. no.
per Bar. in l. ſi quis falſum ff. de fal. attamen in-
quantum opponitur quòd dictum inſtrumen-
tum fuit falsò fabricatum per dominum Iohan-
nem Auberti dominum de Monclus, & certos
alios: & ad hoc fuerunt producta quædam acta
10 confeſſionis factæ dicti de Monclus: † & ſenten-
tiæ ſubſequtæ inter alias partes. tamen non præ
iudicat. l. ſi veteris. C. de fide inſtrum. Quinimò
poſſet præſumi colluſio. l. præſens. C. de pignor.
cum ibi notatis. Nec pariter debet opponi aduer
ſus dictum inſtrumentum de raſura aut alia ma-
cula: quia proceſsit defectu notarij actoris, vbi
fuerat productum inſtrumentum: quia cecide-
rat attramētum: deſuper prout apparet per acta:
& non obſtante dicta macula inſtrumentū eſt le-
gibile: & ſenſus inſtrumēti perpēditur ex præce-
dētibus & ſequētibus inſtrumentū: & ſic nō de-
bet vitiare inſtrumentum. ſecundum gloſſ. in c.
cùm venerabilis. de religi. domi. & licèt in ceſſio
ne facta per dictum rolandum danantes præfato
Regi Lodoico XI. fiat mentio de inſtrumento
debiti recepto per Gulielmum Columbeti: ta-
men talis error nominis proprij non debet præ-
iudicare prout ſuprà dictum fuit: quia veritas re
rum erroribus geſtorum non vitiatur. l. illicitas.
§. veritas. ff de offic. præſi. & licèt fuiſſet oppo-
ſitum, quòd dictum inſtrumentum non erat ſi-
gillatum ſigillo curiæ Cabeoli: ſicuti dicitur de
ſtylo curiæ ſancti Marcellini: iuxt. nota. per do.
Guid. Papæ deciſi. clxxxj. tamen non fuit produ-
11 ctus dictus ſtylus curiæ Cabeoli, licèt † etiam ta-
lis leuis ſolemnitas non debebat vitiare actum.
l. j. §. ſi. ff. de ventr. inſpi. pluráq; fuerunt dicta &
propoſita in dicto proceſſu, ſuper quo aliqui ex
dominis curiæ, & ego eramus dubij, quòd non
fuiſſet ſufficienter impugnatum dictum inſtru-
mētum vt debuiſſent dicti rei abſolui. Sed quòd
ex officio curiæ ad maiorem certitudinem veri-
tatis habēdæ de dicto inſtrumēto producto de-
beat præfigi vnus peremptorius terminus fiſco
ad deducendum & comprobandum dictum in-
ſtrumentum per ipſum productum. iuxt. not. per
Barto. in l. iiij. §. hoc autem iudicium ff. de dam.
infect. pro quo allegat textum in authen. de ta-
bell. in princip. col. iiij. maximè attento priuile-
12 gio fiſci: † vbi poteſt procedi ex officio per viam
inquiſitionis, etiam ſi agatur pro re ciuili. iuxt.
nota. per Bald. in l. ſi vacantia. C. de bono. vacan.
l. j. licèt in contrarium allegaretur l. non puto.
ff. de iur. fiſci. quæ non videtur obſtare in caſu
iſto: cùm non ſumus in caſu legis dubio. ſecun-
dum Barto. ibi. & quia ad iudicem ſpectat cun-
cta rimari, c. iudicantem. xxx. quæſt. v. Nam veri
tas ſepiùs exagitata magis ſplendeſcit in lu-
cem. c. graue. xxxv. quæſtio. ix. & ideò ſecuriùs
adhuc fuiſſet præfigere terminū fiſco, vt magis
veritas haberetur: & attento quòd cauſa erat ar-
dua: tam ratione rei de qua agitur, quàm qua-
litatis perſonarum, licèt maior pars domino-
rum curiæ fuerunt in opinione quòd dicti rei
debeant abſolui: quia concluditur & iudicatur
à pluralitate & maioritate vocum, licèt interdum
debeat attendi minor pars, quando eſt ſanior &
rationabilior. ſecundum glo. in l. vbi abſente. ff.
de tuto. & curato. dat. ab hijs. & Barto. in l. Pom
13 ponius. aliâs incipit, ſi vni. ff. de re iudi. † quia
non ſemper ex multitudine auctorum eſt iudi-
candum. l. ij. §. neque. C. de iur. vete. enucle. &
quia etiam interdum minor pars attrahit ad ſe
maiorē partem. l. item ſi vnus. §. ſi in duos. ff. de
arbi. ſecundum Panor. in c. j. circa finem. de con-
ſtitu. & ideò quando minor pars proponit ali-
quid rationabile, tunc debet contradicere ma-
iori parti, & petere acta. ſecundum Innoc. & Pa-
nor. in c. j. de iis quæ fi. à maio. par. capit. & Bart.
in tracta. repræſa. in vj. parte. quæſt. ij. pro quo
allegat l. quoniam iudices. C. de appella. cum ibi
notatis. per glo. & docto. quia officiarij debent
reſiſtere rectori prouinciæ quando aliquid vult
iniuſtè facere. & ita eſt ſolitum fieri per curiam
parlamenti quando dominus Gubernator (qui
eſt rector prouinciæ) vult aliquid facere contra
iuſtitiam: quia patria eſt ſolita ſibi demonſtra-
re aliâs acceſſores punirentur, & peterent
acta. ſecundum Bald. in dict. l. quoniam iudices.
aut ſaltem, quòd minor pars recederet: quia re-
cedens habetur pro contradicente. ſecundum
Bald. in authen. ſed omninò. C. ne vxor pro ma-
ri. ſuper hoc aliâs fuit mihi replicatum, quòd
ſtylus curiæ ſic ſe habet. Quinimò quòd plus
eſt, ſi relator proceſſus ſit in vna opinione: & mi
nor pars aliorum dominorum curiæ ſit in con-
traria opinione tenetur ſignare ſententiam ſe-
cundum maiorem partem: quod videtur du-
rum: quia quis non debet facere contra conſcié-
tiam, aliâs ædificat ad geennam. c. per tuas. le ij.
de ſimo. licèt ſecundum gloſſ. ibi quando con-
ſcientia eſt ſcrupuloſa tenetur dimittere. Et pa-

riter duo requiruntur,vt quis non iudicet contra conſcientiam & iuſtitiam. c.cùm eterni.de re
14 iudi.libr. vj. † quia quis non debet iudicare ſecundum conſcientiam, niſi ſecundum allegata & probata.ſecundum gl.ibi c.iudicet.iij. quæſt. vij.& per gloſſ. in c. paſtoralis. §. quia verò. de offic.& poteſt.iudelega.& in l.illicitas.§.veritas. de offi.præſi.& ſuper præmiſsis conſului quendam valentem theologum, quando eram in vna opinione contraria communi opinioni aliorum, ſi eram excuſatus cauſa tumultus & ſcandali euitandi ſi non contradicerem,vel proſtetarer petendo acta, ne fieret perturbatio: & interdum ratione ſcandali euitandi licitum eſt diſcedere à veritate iuſtitiæ vel diſciplinæ: ſecus à veritatæ bonæ vitæ.ſecundum glo.in c.quis ſcādaliſauerit.de regul.iur.& ne quis videretur eſſe arrogans,licèt in iudicando vel oppinando quis debet eſſe liber, nec debet quem formidare, aut cui diſplicere in veritate dicenda. Et interdum licitum eſt ex cauſa leges tranſgredi. ſecundum Inno.in dict.c.j.de conſtitu. & Bald. in l, obſeruare.§.proficiſci.in xj.quæſtio. ff. de offic. proconſu.& leg. Verumtamen in præmiſsis me ſubmitto determinationi ſanctæ matris eccleſiæ & theologorum.

ARGVMENTVM.

Domus ſi à pluribus conducatur:quis ex conductoribus in ea præferri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Par in parem quandoquè imperium habet.*
2 *In locandis & conducendis domibus conſuetudo attendi debet.& nu.4.*
3 *Domo ſtante communi duobus alter ex dominis locare non poteſt.*

Quæſtio. CCCCCXII.

QVAERITVR quando domus albergariæ eſt communis pro indiuiſo aut pro diuiſo:& contingat, fieri conductionem pluribus quis debeat præferri. Et videretur prima facie dicendum,quòd ille qui habet maiorem partem: cùm debeat habere maiorem poteſtatem. l. ſancimus.§.ne autem.cum ibi nota.per glo.& doct. C.de donat. facit quod habetur per Bald. in c.j. qualiter debeat iurare vaſallus. vbi tenet, quòd
1 † licèt par in parem nō habeat Imperium. l.nam magiſtratus. ff. de arbi. hoc fallit quando alter eſſet maior in adminiſtratione. Et idem Bald. in l.j.C.qui teſta.face.poſſ.circa finem,tenet, quòd quando ſunt duo qui habent hoſpicium quod conſueuit locari: & vnus vult locare alter non,æquus iudex coget eos ſtare æquitati,
2 etiam ſine diuiſione domus.† Et quòd debeat attendi conſuetudo loci:& ibi etiam format quæſtionem quando vnus ſociorum vult habitare in domo, & alter vult locare partem ſuam quid iuris:de quo ibi latius per Iaſo. vnde ille qui vellet inhabitare deberet præferri: ſecundum Bald. in l.Sabinus.ff.commu.diuidun. & eodem modo quando eſſent duo domini eiuſdem fundi ſeu terræ:& vnus vellet colere,alter ſocius nō, quòd tunc præfertur ille qui facit coli:nec tenetur reſpondere de fructibus alterius partis. ſecundum Salice.in l.iubemus.C.de ſacro ſanct.eccle.& Ia-
3 ſo.in d.l.j.C.qui teſta.fac.poſſ.† & ideò alter dn̄s poteſt cōducere & locare totam domū:quia gerit vtilitatem negotium commune.l.ſi communes ædes. ff de nego.geſt. ſecundum Bar.in l.& hæc diſtinctio.§. cùm fundum. ff. locati. & pro præmiſsis facit quod habetur per Bart. in l. quominus.ff.de flumi.in xvij.quæſtio.& ibi per Iaſo.in xxvj.quæſt.quando ſunt plures domini molendinorum,& duo volunt locare,& alter nō, quòd tunc tertius non tenetur ſtare prætio conuento
4 aliorum: de quo ibi latiùs per ipſum.† quia in talibus debet attendi conſuetudo. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper hoſpicio domus albergariæ mulæ præſentis ciuitatis: quia ſunt tres domini pro diuiſo, qui volunt locare diuerſis perſonis, videlicèt magiſter Gulielmus Galiſeti ſecretarius, qui prætendit habere maiorem partem: & locauit relictæ damoleti: & eggregius dominus Anthonius Girodi,& Claudius Colum coturerius, qui locauerunt groſſæ Catharinæ. Et vt fertur fuerunt vocati conſules præſentis ciuitatis ad apunctuandum partes ſi poſſet fieri. quia in hoc verſatur vtilitas publica:quia melius regitur albergaria per vnum hoſpitem. Et dicta relicta damoleti eſt magis apta ad regendum albergariam:quia de tempore quo dicta groſſa Catharina tenuit dictā albergariam fuit deteriorata: quia ceſſabant ire hoſpites: & vicini artifices habebant intereſſe ratione lucri ceſſante,prout depoſuerunt teſtes ſuper hoc examinati pro parte dicti Galiſeti. & dictæ relictæ damoleti.& licèt dicta groſſa Catharina prætenderet, quòd non fuiſſet contramandata per dictum Galiſeti in feſto Calendarum pro præterito vſque ad feſtum Epiphaniæ:& ita quòd cēſeretur renouata locatio pro anno futuro incipiendo in feſto exaltationis ſanctæ crucis menſis ſeptembris, iuxta libertatem præſentis ciuitatis Grationopolis:pro quo facit l.item quæritur.§.qui impleto.ff. loca. attamen de contrario apparuit per quittantiam per dictam groſſam Catharinam exhibitam qualiter ipſa fuit contra mandata per dictum Galiſeti infrà tempus debitum.

ARGVMENTVM.

Gubernator Delphinalis vel locūtenens mercatum publicum concedere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Mercata & commercia permiſſa eſſe iuris eſt communis.*
2 *Mercata etiam ſine principis permiſſione fieri poſſunt.*
3 *Nundinarum priuilegium non vtendo per decennium perditur.*
4 *Gubernator Delphinalis indulgere morti & abolitiones*

nes concedere poteſt.

Quæſtio. CCCCCXIII.

QVAERITVR an dominus Gubernator præſentis patriæ ſeu locumtenens Delphinalis habeat poteſtatem concedendi mercatum publicum in aliquo loco. Et prima facie videre-
1 tur dicendum quòd ſic: quia iſta † commertia & mercata ſunt permiſſa de iure communi. l. ex hoc iure. ff. de iuſt. & iu. & licitum eſt ſe congregare ad iſtum actum. iuxt. nota. per glo. Barto. & Pau. de Caſtr. ibi & per Bald. in l. j. C. de nundi. vbi te-
2 net, † quòd iſta mercata poſſunt fieri ſine licentia principis: ſecus ſi eſſent nundinæ ſolemnes: quia tunc eſſet opus privilegio principis. l. j. ff.
3 de nundi & † tale priuilegium nundinarum non vtendo perditur per decennium: vt ibi habetur. Præterea dominus Gubernator tenet locum principis in hac patria: & omnia poteſt quæ ipſe princeps exceptis tribus caſibus, videlicèt abolitione criminis læſæ maieſtatis, alienationis patrimonij & collationis officiorum curiæ parla-
4 menti. ergo exceptio firmat regulam: quia † poteſt indulgere morti & concedere abolitiones. l. j. §. de qua. ff. de poſtulan. cum ibi nota. & idem eſt in officio domini locumtenentis generalis Delphinalis ſubrogati loco domini Gubernatoris. c. is cui. de elect. libr. vj. Et præmiſſa faciunt pro literis domini locûtenentis Delphinalis cõceſſis domino Caſtenatici, vt in qualibet die veneris poſsit habere vnum mercatum in loco Caſtenatici: dum tamen ibi propè per quatuor leucas non ſit ſolitum teneri mercatum in dicta die veneris. Et ideò pro verificatione dictarum literarum fuerunt ſumptæ informationes. Et deinde interinatæ habita relatione dominorum cameræ: cum illa tamen reſtrictione, quòd dictus dominus Caſtenatici nec eius officiarij non habeat impedire eius ſubditos, nec alios quominus poſsint, & valeant venire liberè & redire ad hanc ciuitatem Gratianopolis aut alibi cum eorum rebus & denariatis. & pariter quòd non poſsit imponere aliquod onus, tributum vel vectigal prætextu dicti mercati: cùm ſit de reſeruatis principi. c. j. quæ ſint rega. l. j. C. de ſuper indi. libr. x. l. vectigalia. C. no. vectiga. impo. non poſſ.

ARGVMENTVM.

Pactum legis commiſſoriæ factum ex interuallo tenet, licèt iuramento non firmetur: neç minori conuentionalis præſcriptio nocet: vt qui contrà eam reſtitui poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Pactum legis commiſſoriæ in pignoribus reprobatum eſt & quare.*
2 *Pactum legis commiſſoriæ factum ex interuallo valet quantum ad effectum excipiendi non agendi.*
3 *Minor aduerſus præſcriptionem conuentionalem in integrum reſtitui poteſt.*

Quæſtio. CCCCCXIIII.

QVAERITVR an pactum legis commiſſoriæ ex interuallo factum teneat: & an præiudicet præſcriptio conuentionalis, quando maior decedit pendente termino pacti legis commiſſoriæ eius hæredi minori xxv. annis: & an
1 firmetur iuramento. Et in effectu † tale pactum in pignoribus eſt reprobatum odio creditoris quãdo fit ab initio propter aſperitatem creditoris. l. j. & fin. C. de pact. pig. adeò quòd non transfertur dominium, ſecundum glo. ibi. c. j. de feudat. in vi. l. commiſſ. c. ſignificante. de pign. Nec firmatur iuramento, licèt iurans teneatur ſeruare, ſed non eius hæres. ſecundum Ioann. de Imol. & Panor. ibi. & Barto. in l. ſi quis pro eo. in iiij.
2 combinatione. ff. de fideiuſſo. ſed † quando tale pactum fit ex interualo, tunc valet tale pactum quo ad effectum exceptionis & non actionis ſeu agendi. l. Titius. ff. de pigno. actio. ſecundum glo. & Bart. in l. quamuis. aliàs, incipit Calipodius. ff. de ſolu. & idem videtur quando tale pactum ex interuallo ratificatur: quia licèt actus nullus non poſsit ratificari prout ex tunc: tamen bene poteſt ratificari prout ex nunc. ſecundum Barto. in l. obſeruare. ff. de offi. lega. & quando contractus eſt factus in perſona defuncti maioris xxv. annis: tunc præſcriptio conuentionalis currit contra hæredem minorem xxv. annis. l. Emilius. ff. de mino. & per glo. in l. etiam. in eodem titu. & in l. ij. C. ſi aduer. vendi. pignq. & ibi Barto. Nec obſtat l. fin. C. in quib. cauſ. in integr. reſtitu. non eſt neceſſa: quia loquitur in præſcriptione legali, quæ non currit durante minori ætate. licèt ſecundum Barto. in d. l. Emilius. Iu-
3 nior † xxv. annis poſſet in integrum reſtitui aduerſus præſcriptionem conuentionalem ex clauſula prætoris, ſi qua iuſta cauſa ratione ignorantiæ iuxt. not. per glo. & docto. in l. cùm filius. §. in hac. ff. de verbo. obliga. & in l. ij. in fin. C. de iu. emphy. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ſupplicationis & reſtitutionis in integrum nobilium Alexandri & Eimari bonifacij contra nobiles Iohannem Clareti & Hubertum pillati: quia fuit aliàs factus contractus vbi nobiles Petrus & Eimarus Bonifacij confeſsi fuerunt debere dicto Iohanni Clareti ſex centum florenos: tam ex cauſa mutui quàm ex cauſa redditionis computi tutellæ, quos promiſerunt ſoluere dicto Clareti infrà quatuor annos ſub hypotheca & obligatione certorum cenſuum, aliàs lapſo termino vendiderunt dictos cenſus cum clauſula præcarij. Et deinde ex interuallo dicti Petrus & Eimarus ratificauerunt. Et pendente termino deceſsit Petrus ſuperſtite Alexandro eius filio & hærede pupillo. Et conſequenter poſt terminum quatuor annorum dictus Clareti impetrauit compulſorias in vim actionis, vt mittatur in poſſeſsionem dictorum cenſuum. Et deinde obtinuit præciſas, & remiſit iura ſua dicto Huberto Pillati, ita quòd nunc dicti Alexander & Eimarus bonifacij qui ſunt in poteſtate tutoris ſeu curatoris ſe prætendunt læſos: & petunt ſe in integrum reſtitui, tam aduerſus eorum confeſsionem quàm ſententiam indè ſecutis: cùm non competeret dicto Clareti ius agendi vigore dicti pacti legis cõmiſſoriæ, etiam ex interuallo ratificati.

ARGVMENTVM.

Tutoris: curatoris vel procuratoris poteſtas etiam finita tutela vel cura non expirat.

SVMMARIVM.

1 *Tutoris vel curatoris poteſtas finita tutela connexitatis ratione non expirat.*
Idem in procuratore per pupillum conſtituto.
2 *Conſulum ſeu ſindicorum poteſtas etiam functo officio quoad cauſas cœptas durat.*

Quæſtio. CCCCCXV.

QVAERITVR an finita tutela expiret poteſtas tutoris vel curatoris, ſeu actoris vel procuratoris quoad cauſas cœptas. Et videretur dicendum in tutore vel curatore quòd
1 non, ratione † connexitatis. l. j. C. vt cau. poſt puber. adſit tutor. l. ita tamen. §. poſt completum. ff. de adminiſtr. tuto. & idem etiam in officio procuratoris, quando fuit conſtitutus per pupillum. iuxt. l. neque. C. de procurator. ſecundum Bartol. Bald. & Paul. de Caſtro in l. ſi quis. §. ſi impubes. ff. de inſtito. ſecus quando tutor conſtituiſſet actorem ante litem conteſtatam ex decreto iudicis: quia tunc finita tutela expiraret poteſtas actoris. ſecundum Guliel. de Cu. & Pau. de Caſtro. in dict. §. ſi impubes. Et iſtud etiam facit pro dicta cauſa compulſoriarum dicti Clareti contra dictum Bonifacij vbi nobilis Andræas Chamberij tutor dicti Alexandri Bonifacij, & etiam magiſter Petrus Coques procurator ſeu actor poſt pubertatem & finitam tutelam confeſsi fuerunt debitum principale. Vide de hac materia per Alberic. in dict. l. j. C. vt cauſ.
2 poſt puber. adſi. tuto. qui etiam tenet, † quòd quando officium ſindicorum vel conſulum vniuerſitatis eſt factum per annum ſeu aliud tempus certum, quòd etiam poſt tempus finitum adhuc durat poteſtas ipſorum quoad cauſas cœptas. De quo ibi latiùs per ipſum. facit quod habetur in c. aduerſus. in fin. de immuni. eccle. De hac materia etiam tetigi in quodam alio volu. maleficiorum in tractatu tutelarum, quæſtio. v. & vj. & etiam in alio tractatu tutelarum, repetito quæſtio. cxxxvij.

ARGVMENTVM.

Tutoris vel procuratoris confeſsio pupillo non præiudicat: vt quæ antequàm deberetur, facta ſit: & ſic tanquam læſus reſtituendus eſt: ſicuti debet reſtitui aduerſus ſententiam conſtito de læſione, & quæ inde ſecuta ſunt, in priſtinum ſtatum reduci debent.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio tutoris vel procuratoris quæ per modum contentioſæ iuriſdictionis emanauit, non nihil domino vel pupillo præiudicij affert.*
2 *Schedula tutoris liberatoria quamquam receptum contineat,* *valet & tenet.*
3 *Minor antequàm reſtituatur, vt de læſione conſtet oportet.*
4 *Minor ad hoc vt reſtituatur quæ requirantur.*
5 *Eccleſia aduerſus confeſsionem, licèt de læſione non conſtet, reſtitui debet.*
6 *Priuatus conſtito de errore reſtituitur.*
7 *Læſio quomodò probetur.*
8 *Exceptio pacti legis commiſſoriæ nullitatem actus, & dominij tranſlationem inducit.*
9 *Exceptio nullitatis actus in compulſorijs locum habet.*
10 *Minor ſtatim atque de læſione conſtiterit, aduerſus ſententiam reſtitui poteſt.*

Quæſtio. CCCCCXVI.

QVAERITVR an confeſsio tutoris vel procuratoris præiudicet pupillo: & an poſsit in integrum reſtitui, maximè quando confeſsio emanauit ante tempus debitum: & an etiam minor poſsit in integrum reſtitui aduerſus ſententiam conſtito de læſione: & an debeant renouari executiones factæ, & omnia in pri-
1 ſtinum ſtatum reduci. Et in effectu † quando confeſsio emanat per modum contentioſæ iuriſdictionis, tunc confeſsio tutoris vel procuratoris præiudicat pupillo vel domino. l. certum. §. ſed an ipſos. ff. de confeſſ. vt quia in iudicio reſpondet poſitionibus & articulis. l. nó ſolum. in princip. ff. de procurato. Si verò confiteatur per modum voluntariæ iuriſdictionis, talis confeſsio non præiudicat pupillo vel domino: vt quia à principio ſpontè confiteretur: ſecundum Cyn. in dict. l. j. C. de confeſſ. in xiiij. quæſtio. & ibi Bartol. & in dict. §. ſed an ipſos. Nec obſtat ſi dicatur, quòd tutor vel procurator ex debito officij, quando debitum eſt liquidum tenentur confiteri veritatem. l. quotiens. §. ſicut. ff. de adminiſtra. tuto. quia illud verum quando emanat per modum contentioſæ iuriſdictionis: ſecus ſi per modum voluntariæ iuriſdictionis. ſecundum Bartol. in l. j. C. de iur. calumn. in principio. & idem in procuratore quando confitetur libellum ſeu debitum, niſi haberet ſpeciale mandatum. ſecundum Bartol. in dict. §. ſed an ipſos. Antho. de Butri. & Panormita. in capit. j. vt lit. non conteſta. licèt etiam tutor teneatur agnoſcere veritatem in iudicio, aliàs condemnaretur in expenſis. ſecundum Bartol. in d. l. quotiens. §. ſicut. & in l. lucius. §. tutelæ. ff. de
2 adminiſtra. tuto. & ibi quòd valet † quictantia
2 tutoris data debitori, quando conſtat de recepto: ſecus ſi fieret per modum confeſsionis de recepiſſe. faciunt nota. per glo. & doctor. in l. ſi ex cautione. C. de non numera. pecu. Sed redeundo ad quæſitum, quando confeſsio tutoris vel curatoris emanaret per modum contentioſæ iuriſdictionis adhuc poteſt in integrum reſtitui minor. dict. l. certum. §. in pupillo. ff. de confeſ.
3 † Sed oportet quòd conſtet de læſione: quia aliàs non reſtitueretur. l. nam poſteà. §. ſi minor. ff. de iur. iuran. quia iſto caſu non videtur læſus quando minor vtitur iure communi. l. minoribus. & l.

& l. nō videtur. C. de in integ. reſti. Quinimò quā
4 do minor† petit ſe in integrū reſtitui debent ap-
poni illa verba in libello, videlicèt, quòd fuit lœ
ſus ſui facilitate: quia diligens paterſamiliâs hoc
non feciſſet, vel dolo aduerſarij. l. verum. §. ſcié-
dum. ff. de mino. & ibi Barto. & pariter debent
addi illa verba, quòd minor adhuc eſt intra tem-
pora iuris petendi in integrum reſtitutionem.
de quo habetur latiùs per Alexand. de Imol. &
Iaſo. in dict. §. & ſi minor. Et quòd debeat con-
ſtare de lœſione tenet etiam Specu. in titul. de in
integrum reſtitu. §. quis autem. circa finem. ver-
ſicul. ſed nunquid eccleſia vel minor. Et Cin. in
dict. l. vnica. C. de confeſſ. in fine, & Panor. in c.
auditis. de in integrum reſtitu. licèt glo. in capit.
5 ij. de confeſſ. libr. vj. videatur tenere, † quòd ec-
cleſia reſtituatur aduerſus confeſsionem etiam
non conſtito de lœſione. Nec obſtat ſi dicatur
quòd non erit differentia inter priuatum, &
6 minorem: † quia etiam priuatus auditur conſti-
zo de errore. l. error. C. de iu. & fact. igno. l. non
fatetur. ff. de confeſſ. capit. ex parte. de confeſſ.
quia ad iſtud reſpondetur, quòd priuatus non
auditur poſt ſententiam: ſecus in minore vel ec-
cleſia. ſecundum Panormi. in dict. c. auditis. in
fine. Sed eſt opus videre de modo iuſtificādi lœ-
7 ſionem: † quia ſufficit quòd conſtet ſummariè.
ſecundum doctor. in dict. §. quòd ſi minor. vt
puta, quando fuerunt probationes omiſſæ, vel
quando fuit omiſſa exceptio minoris, maximè
peremptoria. l. minor xxv. annis, la picola, ff. de
in integrum reſtitutio. quia tutor vel curator
non poſſunt remittere execqutionem compe-
tentem pupillo. ſecundum Bald. & Salice. in l.
pactum curatoris. C. de pact. & eodem modo
dicitur apparere de lœſione, quando prælati ec-
cleſiæ vel tutor confitetur ante tempus. ſecun-
dum glo. in dict. capit. ij. de confeſſ. libr. vj. & ita
eſt in propoſito: quia in dicta cauſa compulſo-
riarum dicti Clareti dictus Chamberij tutor, &
dictus Coques procurator confeſsi fuerunt an-
te tempus videlicèt pendente dilatione proban-
di. Et omiſerunt opponere in vim exceptionis
de pacto legis commiſſoriæ: & ſic videtur præ-
ſumenda colluſio. capit. j. de confeſſ. l. præſes. C.
de pigno. Nec obſtat ſi dicatur quòd hic age-
batur in iudicio compulſoriarum in vim ſub-
miſsi, vbi non admittuntur niſi ſeptem exce-
ptiones, de quarum numero non videtur com-
prehendi exceptio ſimulationis ſeu pacti legis
commiſſoriæ. iuxt. nota. per Bartol. in l. j. §. &
parui. ff. quod vi aut clam. propter quod ali-
8 quantulum eram dubius. Veruntamen talis† ex-
ceptio pacti legis commiſſoriæ inducit nullita-
tem actus, & impedit tranſlationem dominij. l.
9 fina. C. de pact. pigno. & ibi gloſſ. † & ideò talis
exceptio nullitatis actus, non cenſetur excluſa.
l. iiij. §. condemnatum. ff. de re iudi. ſecundum
Bartol. in l. diuus. ff. de teſta. mili. & in l. non
putant. §. non quæuis. ff. de contra tabul. & ple-
niùs ſuprà fuit tactum quæſtio. ccccxvj. & li-
cèt non fuerit recurſum pro parte pupilli: ta-
10 men† etiam poteſt in integrum reſtitui aduer-
ſus ſententiam, ex quo conſtat de lœſione. l. fina.
C. ſi aduer. re. iudi. & iſto caſu debent reuocari
omnes exceptiones factæ, & ad priſtinū ſtatum
reduci. l. ſi ex cauſa. in princip. ff. de mino. l. in
ſumma. ff. de re iudi. ſecundum glo. in cap. acce-
dens, le primo, in fine, vt lite non conteſta. nam
quod abſtulit læſio debet reddere reſtitutio. l.
quod ſi minor. §. reſtitutio. ff. de minor. l. videa-
mus. ij. §. in ſauiana. ff. de vſur.
a Quictantia. Adde. vide Iaſo. in l. Imperatores.
ff de pact. & in l. à diuo Pio. §. ſed ſi compu. ff. de
re iudic.

ARGVMENTVM.

Parentibus ad ſecundas nuptias conuolatis
nouercæ vel vitrico ſiue ex teſtamento ſiue ab
inteſtato relinquere plus quàm vni filiorum
minimè licere: quod vitrico vel nouercæ reli-
ctum metietur portioni filij, qui minus accepit,
ſi portiones ſint diſpares.

SVMMARIVM.

1 *Relictum nouercæ per maritum ſi portionem vni ex li-
beris primi matrimonij excedat: id quod excedit inter
ipſos æqualiter diuidi debet.*
2 *Datum nouercæ quod mariti ſubſtantiam excedit cum
liberis primi matrimonij æqualiter diuidendum eſt: nec
eſt imputandum in legitima.*
3 *Filius & ſi inuentarium non fecerit, legitima priuari
non debet.*

Quæſtio. CCCCCVIJ.

QVAERITVR quando pater vel mater
tranſit ad ſecunda vota: & dat aliquid no-
uercæ vel vitrico: & deinde decedit ab inteſta-
to vel ex teſtamento ſuperſtite filio vel filia pri-
mi matrimonij eius hærede vniuerſali: qui ſe
gerit pro hærede ſine beneficio inuentarij ſal-
tem ſolemniter confecti, an habeat locum di-
ſpoſitio l. hac editali. C. de ſecun. nupt. in princi.
& §. optime. in authent. de nupt. colum. iiij. &
teneatur ſoluere inſolidùm nouercæ quando
hæreditas non eſt ſoluendo. Dubium facit: quia
1 † quando maritus reliquit nouercæ ſiue ex te-
ſtamento ſiue inter viuos pluſquam vni ex li-
beris primi matrimonij: tunc pro non dato ha-
betur, niſi quoad illud, quod minus reliquit
ex dictis liberis primi matrimonij, ita quòd
æqualiter debet diuidi inter ipſos, etiam ſi non
ſint hæredes patris vel matris, vt ibi habetur.
& authen. hæres. C. de ſecun. nupt. quia tale lu-
crum non applicatur filio vt hæredi: ſecundum
Bald. in dict. l. hac editali, niſi nouerca eſſet in-
ſtituta in quota hæreditatis: quia tunc illud
quod aufertur à nouerca, & applicatur liberis
primi matrimonij, eſſet quid hæreditarium: ſe-
cundum Bald. ibi, & computaretur in legitima:
ſecus ſi illud quod eſſet relictum nouercæ eſſet
quid particulare: quia tunc non computaretur
in legitima liberorum primi matrimonij. dict. l.

hac editali.verſic. Ita tamen, ſecundum gloſſ. in
authenti.de nupt.dict.§.optime. col. iiij. & talia
lucra quæ auferuntur à nouercæ, applicantur
liberis primi matrimonij inſolidùm, & non li-
beris ſecundi matrimonij. vt in authentic. de
2 nupt.§.venient.† Et pariter quando aliquid eſt
datum nouercæ, quod excedit valorem bono-
rum mariti, etiam ſi nihil ſuerit datum liberis
primi matrimonij debet æqualiter diuidi : ſe-
cundum gloſſ.in dict. l. hac editali. ſuper verb.
diuidi. Et tale lucrum non debet computari in
legitima. ſecundum gloſſ. in dict. §. optimè. de
quo per Bald. & Salice. in dict.l.hac editali. pro
3 quo etiam facit.† quia filius propter non con-
fectionem inuentarij non perdit legitimam.ſe-
cundum glo. in authenti. ſed cum teſtator. C. ad
legem falcid. & in authenti. hoc ampliùs. C. de
fideicommiſſ. & idem videtur dicendum in ca-
ſu iſto quando filius primi matrimonij ſe im-
miſcet hæreditati patris ſine beneficio inuen-
tarij ; quia non debet priuari legitima propter
donata & relicta nouercæ, & iſtud facit pro
cauſa auocata ſupplicationis nobilis Cathari-
næ de bona relicta nobilis Petri Chaboſſolis ci-
uitatis Ebreduni contra nobilem Ianonam fi-
liam primi matrimonij dicti Petri Chabaſſolis,
quæ ſe geſsit pro hærede patris ſine inuentario
ſolemniter confecto:& quæ opponebat de dict.
l.hac editali.dicendo, quòd hæreditas non erat
ſoluendo : & quòd non potuit relinquere dictæ
Catharinæ de bona nouercæ ad præiudicium
dictæ filiæ : licèt maior pars dominorum fuerit
opinionis contrariæ,ex quo ſe geſsit pro hæ-
rede ſine beneficio inuentarij ſolemniter con-
fecti, ſuper quo bene eram dubius.

ARGVMENTVM.

Victus victori debet in expenſis condemna-
ri ſacramento victoris taxandis : aliàs iudex de
ſuo reſarcire tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſi victori expenſas non adiudicauit, vt quæ pe-
titæ non fuiſſent: ſi appellatum ſit, expenſas petere non
poteſt.*
2 *Iudex à quo appellatum non fuit, vel appellatum &
non proſecutum, ſi expenſas victori non adiudicauit,
reſarcire tenetur,*

Quæſtio. CCCCCXVIII.

QVAERITVR quando iudex omittit
condemnationem expenſarum, & appella-
tur, vel appellatio deſeritur : an faciat litem
ſuam, vt teneatur reſarcire expenſas. Et videre-
tur dicendum quòd ſic. l. properandum. §. ſiue
1 autem alterutra, C.de iudi.licèt † quando appel-
pellatur per victum, pars quæ obtinet, poſſet ſe
iuuare appellatione victi, & petere condemna-
tionem expenſarum, l.fina, C. quan. prouo. non
eſt necee. & hoc vbi in prima inſtantia fuiſſent
petitæ expenſæ : aliàs iudex non tenetur. ſecun-
2 dum gloſſ.ibi. † Verumtamen vbi non fuit ap-
pellatum, vel etiam quando fuit appellatum, &
pars non proſequitur, adhuc iudex tenetur
emendare expenſas. ſecundum gloſſ. Bartol. &
Angel. Areti.in l.j.in princip.ff.de appellatio. &
in l. j. ff. quod quiſque iu. & ibi latè per Paul.
de Caſtr. & Iaſo. & in l. ſi per imprudentiam. in
princip. ff. de euict. & per Bartol. in quadam
eius diſputatione incipiente. Iudex per imperi-
tiam. Et præmiſſa etiam faciunt ad quæſtionem
ſuper cauſa auocata dictæ nobilis Catharinæ de
bona, contra dictam Ianonam filiam nobilis
Petri Chabaſſolis, vbi prius iudex Ebreduni
omiſerat condemnationem expenſarum in cer-
tis ſummis per ipſum latis ad vtilitatem dictæ
Catharinæ de bona, contra dictam Ianonam. fa-
ciunt nota. per gloſſ. Bartol. & Angel.in dict.§.
ſin autem alterutra. l. properandum. C. de iu-
dic.& inſti.de obli.quæ ex quaſi.delic.& l. fi. C.
de pœna iudi. qui malè iudica.

ARGVMENTVM.

Iudex repenſas expenſas alteri partium ab
altera repetere non debet.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui litem ſuam fecit expenſas ab aduerſa parte
repetere non poteſt.*
2 *Iudex qui in officio deliquit quandò conueniri poſ-
ſit.*

Quæſtio. CCCCCXIX.

QVAERITVR quando iudex qui emen-
dauit expenſas parti an poſsit repetere ab
alia parte, quæ ſuccubuit. Et videretur dicen-
dum quòd ſic : ſecundum Specul. in titul.de ex-
penſis. §. poſtremo. verſicu. illud. pro quo alle-
gat.l.niſi opinatores.C.de exact.tributor. libr.x.
ſed in contrarium videtur gloſſ. in l. mancipia.
1 C.de ſerui.fugit.cum ibi nota.per docto.† Quia
quando iudex facit litem ſuam non poteſt re-
petere à parte aduerſa : ſecundum Bald. in l.ob-
ſeruandum.§.proficiſci.ff.de offic. proconſu. &
lega.in xxij.quæſtio.& Iaſo. in l. properandum.
2 §. ſit alterutra. C.de iudic. † & poterit con-
ueniri talis officiarius durante officio quando
deliquit in officio.l.iubemus.C.ad leg.iuli.repe,
vel etiam quando eſt perpetuus, ſeu ad benepla-
citum ſuperioris.argu.l.principalibus.& l.præ-
ſidis.ff.ſi cert.peta.ſecundum Barto. in l. de pu-
pillo.§.ſi quis ipſi prætori. ff. de oper. noui nun-
cia.in ij.& iij.quæſtio.

ARGVMENTVM.

Libellum rationum qui edi petit tàm pro ſe
quàm contra ſe adprobare videtur.

Libellum

Libellum qui edi petit interrogatorio an tàm pro ſe quàm contra ſe adprobet, reſpondere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Interrogatorium an quis libellum quem edi petit ad probet tàm pro ſe quàm contra, probatorium non eſt.*

2 *Liber rationum data & accepta continere debet.*

3 *Liber rationum pro parte acceptari & pro parte non, non poteſt.*

4 *Confeſsio quando in parte acceptari poſsit & quando non.*

5 *Inſtrumento ſe iuuare non poteſt, qui inſtrumentum ipſum impugnare ſtuduit.*

6 *Proteſtatio de producendo inſtrumentum in partibus & punctus pro producente facientibus, producentem non releuat.*

Quæſtio CCCCCXX.

QVAERITVR quando aliquis petit edi
librum rationum theſaurarij vel mercato-
ris vel alterius perſonæ, an teneatur ante omnia
reſpódere interrogatorio, an intendat approba-
re in totum, tam pro ſe quã contra ſe. Dubium
facit: quia tale interrogatorium videtur captio-
ſum: cùm talis reſpondens poſſet cadere in la-
queum: & ſic non tenetur reſpondere. iuxt. not.
per Bald. in l. ſecunda. §. quod obſeruari. C. de iu-
1 ra. calum. † prætereà tale interrogatorium non
eſt probatorium: nec videtur de interrogato-
rijs, de quibus per gloſſ. in capitul. cùm cauſam.
de iura calum. Et licèt poſſunt fieri interroga-
tiones in quacunque parte litis, ſiue ante litis
conteſtationem, ſiue poſt vbicunque æquitas mo
net indicantem. l. vbicunque. ff. de interro. actio.
c. indicãtem. xxx. quæſtione quinta. tamen quan-
do fiunt interrogationes poſt litem, non poſſunt
fieri ad inſtantiam partis: ſecus ex officio iudicis.
ſecundum Paulum de Caſtr. in l. iudices. C. de iu-
dic. & per Bartolum in l. prima. ff. de interroga-
tor. acti. & in l. prima C. de confeſsis licèt bene
poſſent fieri poſitiones quando concernunt ne-
gotium principale, vt ſi ponens confiteatur: ſe-
cũdum do. Ro. quos refert & ſequitur Panormi
tanus in dicto capitulo cùm cauſam. ſed redeun-
do ad quæſitum quòd teneatur quis reſpondere
tali interrogatorio facit, quia liber rationum
2 non poteſt diuidi. † quia debet continere data &
accepta. l. ſi quis ex argentarijs §. rationum. ff. de
edend. licèt ſecundum Bartolum ibi poſſent fie-
ri duo libri rationum, vnus de acceptis, & alius
3 de datis. † Veruntamẽ ex quo ſunt capitula anne-
xa non poſſet in parte approbare, & in parte
non, iuxta not. per Baldum in l. prima. C. de con-
feſsis. in ſecunda oppoſitione. licèt ibi videatur
tenere, quòd ſit arbitrarium iudici ſecundum
quantitatem ſummæ, ſi ſit parua vel magna. de
quo per gloſſ. Barto. Paulum de Caſtro in l. pu-
blia. §. Titius. ff. depoſ. & ibi per Alexan. de Imo
la qui tenet, quòd liber communis nõ poteſt ac-
ceptari in parte & in parte non. vide etiam per Cy
num in l. vnica. C. de confeſſ. xiij. quæſtione. &
per Bartolum in l. Aurelius. §. idem quæſijt. ff. de
libera. lega. & per Panormitanum & Felinum in
capitulo ſecundo, de fide inſtrumento. & ibi te-
nent, quòd quando capitula libri rationum ſunt
contingentia & pendentia vnum ab alio: tunc nõ
poſſunt acceptari in parte & in parte non: ſed fa-
ciunt etiam fidem pro ſcribente. ſecundum Bar-
rolum in l. quædam. §. nonmularios ff. de edend.
4 l. etiam. ff. de minorib. † quia quando confeſsio
eſt qualificata non põt acceptari pro parte & pro
parte nõ. l. ſi quidẽ. C. de except. faciũt no. per gl.
Cyn. & Baldum in l. ſecunda. C. de donatio. ante
nuptias. ſi verò capitula eſſent ſeparata & diſtin-
ta, tunc poſſet confeſsio acceptari in parte & in
parte non. l. ſi quidem. C. de tranſactioni. de qua
materia etiam habetur per Panormitanum in ca
pitul. bonæ le. ij. de poſtulatio. prælat. & par gloſ.
in capitul. ſi quid. xxxvij. diſtinctione facit etiam
capitul. ex eo. de regulis iur. libro ſext. vbi quis
non debet conſequi commodum quod niſus eſt
impugnare. capitul. cùm olim. de cenſi. & ibi ha-
betur pee Innocẽtium & Panormitanum de pro
5 ducente inſtrumentum publicũ, † quòd pars ad-
uerſa quem impugnauit, non poteſt ſe iuuare. fa
cit l. Papinianus. §. meminiſſet. ff. de inofficio. te
ſtamento l. alia. C. de hi. quib. vt indig. cũ il. i no.
& in l. poſt legatum. in princip. ff. eodem titul. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa ma
giſtri Iacobi Guionis hæredis magiſtri Ioan-
nis quõdã Guionis theſaurarij Delphinalis eius
fratris contra Philipotũ de Albino receptorem
dicti theſaurarij prætextu cuiuſdam computi cõ-
cluſi & ſignati pee dictum de Albino vbi reſta-
uit debens per finem dicti computi ſummam
duodecim mille. cccc. librarum turonenſiũ vbi
etiam dictus de Albino recognouit eius ſignetũ:
Et petijt edi certos libros rationum dicti quon-
dam domini theſaurarij. Sed fuit factum inter-
rogatorium pro parte magiſtri Iacobi Guionis,
ſi dictus de Albino intendat acceptare in totum
vel in parte Et fuit ordinatum per curiam quòd
habeat reſpondere interrogatorio ſimpliciter. Et
idem fuit ordinatum in quadã cauſa domini ſan
cti Valerij, contra nobilem fratrem de Genaſio,
nec ſufficeret reſpondere quod intendit appro-
bare inquantum facit pro ſe aliàs non. iuxta no.
per Bartol. in ſimili in l. diuus. la ſecunda. ff. de
6 fal. licèt † talis proteſtatio de producendo inſtru-
mentum in partibus, & in punctis pro ipſo fa-
cientibus non releuet iuxta notata per Paul. de
Caſtr. & Alexand. de Imol. in l. vnica. C. ve quæ
deſ. aduo. de quo etiam per Pau. de Caſt. in l. j. §.
editiões. ff. de eden. vbi tenet quod talis proteſta
tio non releuat producentem: licèt etiam in lib.
rationum theſaurarij debeat facere plenam fidẽ,
tam pro ſcribente quàm contra ſcribentem cum
habeat officiũ de publico, & habeat præſtare iu-
ramentum à principio ſui officij. iuxta not. per
gloſſ. Barto. & cæteros in dict. l. quædam. §. num-
mularios. ff. de eden. & per Bartha. in tracta. ga-
bellarum iuj. parte ij. & iij. quæſt.

ARGVMENTVM.

Incendium inhabitantium culpa factum præſumitur.

SVMMARIVM.

1 *Incendium quòd inhabitantium culpa factum præſumatur, eſt regulare.*
2 *Inquilino culpam incendij abfuiſſe incumbit onus probandi.*
Culpam abfuiſſe probandi modus.
3 *Conſuetudo excuſat à culpa.*
4 *Paterfamiliàs de famuli facto & negligentia tenetur.*
5 *Inquilinus domus vſtæ damnum rependere domino domus tenetur, licèt dolus & lata culpa non interuenerint.*
6 *Mulio quando pro muli damno teneatur.*
7 *Dolus, lata culpa, leuis & leuiſsima quando in & quibus contractibus veniant.*
8 *Culpa quæ pro incendio veniat.*
9 *Mora vltima nocet.*

Quæſtio CCCCCXXI.

QVAERITVR an incendium in dubio
præſumatur factum culpa inhabitantium:
& an hoſpes albergariæ teneatur ex facto famuli
quando dimittit candelam in ſtabulo accenſam:
& quid de agazonibus ſeu mulionibus
quando de mane aptant eorum mulos etiam ponendo
boterias feni: & deinde recedunt dimiſſa
candela accenſa in ſtabulo: & ex motu muli ſuperuenit
incendium in hoſpitio. Et in effectu
text. in l. iij. ff. de offic. præfect. vigil. dicit, quòd
incendia plerunque fiunt culpa inhabitantium,
& ſecundum gloſſ. ibi illa dictio plerunquè, ve-
1 nit caſualiter: † quia regula eſt quòd ſemper incendium
præſumatur culpa inhabitantium. l. ſi
vendita. ff. de peri. & commod. rei venditæ. Et
ideò locator ſeu dominus domus habeat intentionem
fundatam de iure communi contra conductorem
pro damno incendij. ſecundum Ioan.
de Imol. in l. domos hæreditarias. ff. de legat. j.
quia in iſtis caſibus, qui faciliter non poſſunt
euenire abſque culpa, vt in furto & incendio,
præſumitur culpa. d. l. ſi vendita. l. cum duobus.
2 §. damna. ff. pro ſoc. † Et ideò incumbit onus probandi
aduerſario culpam abfuiſſe. ſecundum
gloſſ. & Barto. in l. ſi quis ex argentarijs. §. an nec
hæredi. ff. de eden. & in l. ſi creditor. C. de pignorat.
acti. Et ad probandum culpam abfuiſſe oportet
probare, quòd paterfamiliàs adhibuerit
diligentiam adhiberi ſolitam per alios. dict. l. ſi
vendita. & ibi per Salic. vel etiam oportet probare
quòd quis fecerit prout eſt fieri conſue-
3 tum: quia † conſuetudo excuſat à culpa. l. pignus.
& ibi gloſſ. & docto. C. de pigno. acti. Et de modo
probandi culpam per coniecturas habetur
per Barto. in dict. l. ſi quis ex argentarijs. §. an
nec hæredi. Bald. in l. ſolam. C. de teſti. & in l. ſi
conſtan. §. ſi maritus. ff. ſolut. matrimo. Et iſta
eſt in propoſito: quia de conſuetudine muliones
ſunt aſſueti ponere poteria ſeu ſuper eorum mulis
oneratis de mane, quando recedunt. Et pariter
ſunt ſoliti denuntiare vt plurimum. & iniungunt
famulo quòd præparet eis potum: & ideò
in dubio præſumendum eſt contra patrē familiàs,
qui debet habere curam domus. dict. l. ſi ven-
4 dita. & ibi per Salicet. † adeò quòd tenetur de negligentia
& facto famuli, quando dimittit candelam
accenſam in ſtabulo. l. j. §. ſi. cum l. ſequenti.
ff. nautæ. caupo. l. vnica in fine, ff. furt. aduerſ.
naut. caupo. ſecundum gloſſ. in l. ne quid. ff. de
incen. rui. naufra quod eſt verum quando vtitur
eorum opera in illo officio. l. j. §. ſi familiæ. ff. de
public. aliàs ſecus: ſecundum Bartol. ibi, & Salicet.
in dict. l. ſi vendita. & in l. quæ fortuitis. C.
de pigno. acti. Et liberaretur exhibendo famulum.
dict. §. familiæ. & licèt quando non interuenit
dolus vel lata culpa pro incendio quis nō
debeat puniri criminaliter, ſaltem ad pœnam corporalem.
l. reſpiciendum. §. delinquit. ff. de pœn.
5 l. qui ædes. ff. de incen. rui. naufra. † tamen tenetur
ad emendationem damni pecuniariter ſeu
ciuiliter. ſecundum Cyn. in dict. l. data opera. C.
qui accu. non poſſ. l. capitalium. §. incendiarij.
ff. de pœn. Et vbi non eſſet ſoluendo, lueret in
corpore. dict. l. qui ædes. & l. ſi quis id quod. ff. de
6 iuriſdi. omnium iudic. † Et licèt mulio non teneatur
pro damno muli ſeu quadrupedis: quia
dando noxam pro damno animalis liberaretur:
vt inſtit. ſi quadru. paupe. feci. dica. in principio.
hoc verum niſi mulio ſeu agaſo fuerit in
culpa nimium onerando annimal. l. j. in principio
& l. agazo. ff. ſi quadru. pauper. feci. dica. vel
quando non adhibuit diligentiam debitam. capitul.
præsbyterum. & capitul. dilectus. de homicid.
Veruntamen quando hoſpes traderet claues
tamen ille qui venit ad Hoſpitandum, tunc liberaretur
à cuſtodia. l. clauibus. ff. de contrahend.
emptio. licèt gloſſ. tenuerit contrarium in l. debet.
ff. nau. caupo. de quo habetur per gloſſ. in l.
dominus orreorum. ff. loca. & per Cyn. & Bald.
7 in l. ex diui. C. loca. † Et quia in contractibus
qui geruntur gratia dantis, tantum venit dolus
vel lata culpa, vt in depoſito: ſi verò gerantur
gratia recipientis venit dolus, lata culpa,
leuis & leuiſsima: vt in commodato: ſi verò geranturvtriuſque,
tunc venit dolus, lata culpa leuis
& leuiſsima vt in cōmodato & pignore dato.
l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ff. cōmo. l. contractus.
ff. de regul. iur. l. in iudicia. C. loca. §. ſi is. &
§. propterea. inſtit. quib. mod. re contrahi. obliga.
capitul. j. de commod. niſi in locato quis acciperet
cuſtodiam: quia tunc etiam veniret leuiſsima
culpa. l. qui mercedem. ff. loca. Et quia
multiplex eſt ſpecies culpæ l. quod Nerua. ff.
8 depoſ. Cum ibi nota. per gloſſ. & Bartol. Et † in
dubio pro incendio non venit niſi leuiſsima
culpa, pro qua non tenetur in locatione niſi
aliàs eſſet culpabilis. ſecundum gloſſ. ſingularem
in dict. §. præterea. quam ſequitur Salicet.
in dict. l. quæ fortuitis. C. de pig. acti. quod verum
eſt, quando eſſet culpa in omittendo: ſecus
ſi in faciendo. l. in lege aquilia. la ij. ff. ad
legem aquil. iuxta gloſſ. in l. ſi mora. ff. ſolu. matri.
& per Angel. Areti. in tracta. maleſi. ſuper
verb. incendiario. & ibi Angel. & Alexand. de
Imol.

Imol.in primo vol.conſ.j. Roma.in conſi. ccccj. & Per.de Aneh. conſi. cccxlix. Et præmiſſa pro proceſſu Ioannis Caſtonis hoſpitis beatæ Mariæ de Nyoneis actoris originarij, contra Ioannem Garcini, & Ioannem Rodulphi de beſsis muliones caſtellaniæ Vyſencij pro quodam incendio grangiæ & feni hoſpitis: quia dicti muliones poſtquam onerauerant eorum mulos de ſale cum boterijs feni iniunxerunt Andreæ Cornerij famulo quòd iret præparatum potum. Et deinde dimiſerunt candelam accenſam in candelabro coperto deſuper. Et licèt prætenderetur quòd dicti muliones fuiſſent in vltima mora ſeu culpa in non faciēdo ſeu omittēdo candelā accēſam in ſtabulo, quando iuerunt ientatum: Et ita
9 quòd † vltima mora noceat.l.illud.ff.de peri. & commo.rei venditæ.l.ſi quis ad ſe fundum.C. ad legem Iulia. Veruntamen potius videtur præſumendum contrarium, videlicèt quòd dictus Andreas famulus dicti Caſtonis fuerit in vltima culpa, inquantum poſtquam præparauerat potum dictis mulionibus ipſe debebat redire ad dictum ſtabulum, quod tamen non fuit factum, ſed ſtetit cum dictis mulionibus per ſpacium dimidiæ horæ in tentando: & ita non culpa vini ſed bibentis: iuxta dictum Cathonis.

ARGVMENTVM.

Prohibitione ſtante ne blada extra prouinciam deducantur: & repreſalijs inditis pedagiorum conductiones an minui debeant.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio ne annona extra patriam deferatur iuris eſt communis.*
2 *Repreſalias concedere, ſiue habenas repreſalijs laxare iuris eſt communis.*
3 *Conductores vectigalium ſeu pedagiorum ad caſus repreſaliarum & ne blada extra patriam deducantur, tenentur.*

Quæſtio CCCCCXXII.

QVAERITVR an propter caſum prohibitionis extractæ bladorum extra patriam, vel propter caſum laxationis repreſaliæ ſeu marchæ debeat fieri remiſsio mercedis firmæ ſeu arrendamenti pedagij ſeu gabellarum. Dubium fa-
1 cit: † quia talis caſus prohibitionis bladorum eſt de iure communi: & potuit præuideri & imaginari, quòd poſſet contingere, & ita non poteſt dici caſus fortuitus.l.quæ fortuitis. cùm ibi no, per Bald.& Salice.C.de pignorat.acti. l. contractus.ff.de regu.iur. Nam pro præſeruatione rei publicæ poſſunt fieri tales prohibitiones extractæ bladorum & aliorum victualium: iuxt. not. per gloſ.C.n.Alberi.in l.ſi quis.C. de ædifi.priua.& in l.j.in fine.C.quæ ſit long.conſuet.& per Gandin.in tracta.maleficio.in titul.de re.porta. contra deue.quia prima caritas incipit à ſeipſo.
2 l.præſes.C.de ſeruitu.& aqua.& † pariter caſus laxationis repreſaliæ eſt de iure cōmuni, propter denegationem iuſtitiæ.iuxt.not.per gloſ.& docto.in authent.ſed omninò.C.ne vxor pro mari. Sed in cōtrariū facit quod talis caſus prouenit ex facto ſuperioris, qui facit tale arrendamentū: per
3 eius cōmiſſum † & ita cōductor vel emptor nō tenetur de tali caſu etiā ſi in ſe accepiſſet periculū caſus fortuiti.l.qui officij.§.ſi.ff.de contra.emp. l.ſi merces.§.culpæ.ff.locati.ſecundum Barto.& Bald.in l.iij.C.de nau.fœno.& Bertha.in tractat. gabellar.ix.parte, quæſt.xxiij. Et ita fuit concluſum in dicta curia parlamenti in caſu arrendamēti pedagij pōtis belliuicini habita relatiōe dominorum cameræ, vt fieret aliqualis deductio in parte propter caſus ſupra numeratos.capitu.propter ſterilitatē.de loca.l.licet.C.loca.& ideò pro ſecuritate iuris fiſcalis fuit etiam concluſum, quod de ceterò in arrendamentis iurium fiſcalium fiat mentio, quòd tales arrendatores habeant renunciare cum iuramento ſpecificè caſibus fortuitis enumerando ſpecialiter aliquos caſus fortuitos cum clauſula generali.iuxt.not.per glo.& doct. in l.ſed ſi quis.§.quæſitum.ff.ſi quis.cau.& in l.ſi Titius.ff.de libe.& poſthum.& in l.j.C.quæ res oblig.poſſunt. licèt talis renunciatio nō ſe extenderet ad caſus fortuitos, qui de raro contingunt. l.ſitulas.§.frumenta.ff.de contrahen.emptio.ſecundum Barto.in l.ſero §.medico.ff.de adim.legat.& vlterius debet fieri differentia an contractus fiat per modū venditionis & emptionis: quia tunc periculum eſt emptoris.l. neceſſario. ff.de pericu.& cōmo.re vendi.ſecus in contractu locationis; ſecundum glo. in l. ſi vno.§.cùm quidem. ff.loca.de quo etiam an ſit verum habetur ibi per Barto.& in l.cotem ferro.§.qui maximos.ff.de public.

ARGVMENTVM.

Proclama publicum omnem ignorantiæ cauſam tollit: vnde à pœna commiſsi ignorantiæ ratione nullus excuſatur.

SVMMARIVM.

1 *Statuta inferiorum iudicum ita ſtatim atque publicata ſunt, ligant: principum verò non niſi poſt duorum menſium lapſum à publicatione.*
2 *Ignorantiæ prætextu à pœna commiſſi nullus excuſatur.*
3 *A pœna ſtatuti excuſandus eſt ignorantiæ ratione, qui probabilem ignorantiæ cauſam allegat.*

Quæſtio CCCCCXXIII.

QVAERITVR an ratione ignorantiæ quis excuſetur à pœna commiſſ.ſtatuti aut pecuniariæ prætextu prohibitionum cridarum factarum extractæ bladorum, & de non emendo pro faciendo granaria & reuendēdo. Dubium facit: quia talis ignorantia videtur craſſa & ſupina ignorare quod omnes ſciunt, aut ſcire debent l.regulari.ff.de iuri.& facti ignoran.l. ſed ſi.§.proſcribere.ff.de inſtito.ſecundum gloſſam in l.ſi tutor. C.de periculo tutorum. & in l.

ſina.ff.de decre.ab ordi.faciend.& in c.j. de con-
1 ſtitu.lib.vj.quia† talia ſtatuta inferiorum iudi-
cum ligant incontinenti à die publicationis: ſe-
cus in conſtitutione principis, quæ non ligat
niſi poſt lapſum duorum menſium à publicatio-
2 ne. vt in authen. vt nouæ fact.cõſti.cola.v.† præ
tereà in pœna commiſſi quis non excuſatur præ
textu ignorantiæ: quia quis debet ſe inquirere
tranſeundo de iuribus pedagij, & ſe offerre &
conſignare res ſuas.l.fin.§.diui.ff.de publica. ſe-
cundum Bartha. in tractatu gabella.in ix. parte,
quæſtio.ij.xv.xxj.xxviij.xxix. & Bald.in l.iij. C.
de nauti. fœnor. Veruntamen in pœna ſtatuti
3 †quis excuſatur ratione ignorantiæ, quando al-
legat, cauſam probabilem ignorantiæ; vt quia
tempore publicationis erat abſens, vel eſt foren-
ſis, & ſuper hoc ſe offerat iurare.dict.l.fin. ff. de
decre.ab ordin.faci.capitul. fin. qui matr.accu-
ſa. poſſunt. ſecundum gloſſ.in capi. cognoſcen-
tes.de conſtitu. & ibi per Panormi. & Felin. li-
cèt Gandi.in tracta. male.in titul. de reb.por.cõ-
tra deue. referat plures opiniones ſuper hoc, e-
tiàm quando quis reperitur portare bladum in
itinere, veniendo contra prohibitiones quis de-
beret puniri: de quo ibi latiùs per ipſum, & per
gloſſ. & docto. in l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fu-
gi. & per Bald.in l.iij.C.de nauti.fœno. Et præ-
miſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa difini-
ti in curia communi Grationopolis ad inſtan-
tiam procuratorũ fiſcalium: vbi Claudius de
Molario parœciæ verſatorij, & Gulielmus La-
berti eius famulus, qui emerat duas ſomatas fru
menti in mercato Grationop.pro reuendendo in
mercato Alauardi, ſed quia dictus de Molario
allegauit ignorantiam dictarum cridarum curiæ
communis Grationopo. & ſuper hoc præſtitit
iuramentum: & ideò fuit abſolutus in dicta cu-
ria communi; licèt in curia appellationum dicta
ſententia fuit infirmata, & conſequenter in cu-
ria parlamenti prima ſententia curiæ iudicis cõ-
munis fuit confirmata.

ARGVMENTVM.

Subreptio taciturnitatis officij ei nocet, qui
aliud petit: cùm officiorum pluralitas prohibi-
ta cenſeatur: & reſcriptum deuians à ſtylo ſuſ-
pectum cenſetur.

SVMMARIVM.

1 *Officiorum pluralitas an & quando prohibita ſit.*
2 *Officiorum pluralitas in officijs repugnantibus ve-
tita.*
3 *Literæ quæ deuiant à ſtylo ſuſpitionis vitio non carent.*

Quæſtio CCCCCXXIIII.

QVAERITVR an ſubreptio taciturnitatis
in petitione alicuius officij temporalis ha-
beat vitiare: & an pluralitas officiorum tempo-
ralium cenſeatur prohibita: & an quando re-
ſcriptum deuiat à communi ſtylo cenſeatur ſuſ-
pectum. Et in effectu videtur dicendum quòd
ſic: quia quando tacetur in impetratione bene-
ficij eccleſiaſtici de alio beneficio quantuncun-
que minimo, non valet impetratio ipſo iure. cap.
poſtulaſti.cap.ſi proponente. cap. cum adeo. de
reſcript. c.cùm teneamur.de præbend.c.ſi motu.
de præbend.lib.vj.niſi eſſet adiecta clauſula mo-
tu proprio: vt ibi habetur.ergo idem eſt in offi-
cio ſeculari. ſecundum gloſſ. in l.ijs quidem. C.
qui mili.poſſ.libr.x.Barto.& Ioan. de Plat.in l.
hac noſtræ manſuetudinis.C.de præpoſ.ſacri cu
1 biculi.libr.xij.† Et idem eſt in pluralitate officio
rum, quòd cenſeatur prohibita.l.libertas.§.præ-
ſcriptio.ff.ad municip.l.fi.C.de acceſſo.Et maxi-
mè quando ambo officia habent ſtipendia:quia
cenſentur prohibita. ſecundum Bal. in proemio
C.§. ideóque. ſicuti eſt prohibita pluritas be-
neficiorum propter ambitionem euitandam, &
ne quis occupet ſtipendia alteriùs,& vitam alio-
rum.c.de multa.de præbend. & in extrauaganti
ſecundum Ioan.de Pla.in l.iij.C.de dig. libr.xij.
2 †Et idem quando officia continẽt repugnãtiam:
vt quia requirunt reſidentiam: quia non poſſet
deſeruire in vtroque loco. c. quia nonnulli.& c.
fin.de cleri. non reſid. vt quia de iure communi
officium requireret reſidentiam vel ſtatuto vel
ex conſuetudine. ſecundum Innocen.ibi.& gloſ.
3 in cap.gratia.de reſcript. libr.vj. † Et pariter li-
teræ dicuntur ſuſpectæ quando deuiant à ſtylo:
adeò quòd debẽt remitti ad ſuperiorem.ca.quã
graui. de crimi.faſ. ſecundum glo.in c. ex parte.
le j.de reſcrip. & in cap. cauſam.le ij. de teſti. Et
præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper interi-
natione literarum domini Sebaſtiani Guiffredi
militis doni officij caſtellaniæ Gonczlini: quia
in dictis literis tacetur de alio officio caſtellaniæ
Alauardi, quod tenet dictus Guiffredi. Et pari-
ter dictæ literæ diriguntur domino cancellario
ſuper receptione iuramenti contra communem
ſtylum; quia debebant dirigi domino Guberna-
tori & curiæ. Et ſuper præmiſsis fuit habita re-
latio dominorum curiæ. Veruntamen maior
pars inclinauit quòd interinatentur, cum illa
qualitate ad partem dicto Guiffredi iniuncta vt
faciat refieri literas inquantum deuiant à dicto
ſtylo: ſuper quo eram dubius. De hac materia e-
tiam ſcripſi in ſecundo volum. cauſarum ardua-
rum.fol.cccxxviij.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo quòd poſſeſsio defuncti in hæ-
redem continuetur valet. Et in ſuccedendi mo-
do conſuetudo attendi debet.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſsionem ad defuncti hæredem non tranſire ſine ap
prehenſione iuris eſt communis.*
2 *Poſſeſsio conſuetudinis ratione transferri poteſt.*
3 *Conſuetudo in modo ſuccedendi debet attendi.*
4 *Deſcendentes per conſuetudinem in totum legitima pri
uari non poſſunt.*
5 *In collateralium ſucceſsione quòd nepotes ex maſculis
cum patruis in ſtirpes ſuccedant ducatus Borbonenſis
conſuetudinis eſt.*
6 *Sorores appanatæ nec ab ipſis deſcendentes ſtantibus
maſculis non ſuccedunt. Item nec religioſi. & nu.7.*

Quæſtio. CCCCCXXV.

QVAERITVR an valeat conſuetudo quòd
mortuus ſeyſiat viuum, ſeu quòd poſſeſsio
defuncti tranſeat in hæredem abſque apprehen-
ſione: Et an debeat attendi conſuetudo in mo-
1 do ſuccedendi. Et in effectu † de iure communi
poſſeſsio defuncti non transfertur ad hæredẽ in
ſine

ſine apprehenſione.l.cùm hæredes.in princip. ff.
de acquir.poſſeſ.etiam in ſuis hæredibus. ſecun-
dum gloſſ.in l.miles.ff. qui. ex cauſ. maior. &
notatur per docto.poſt gl.in l.in ſuis.ff. de libe.
& poſthum. Et ideò non datur hæredi ex perſo
na propria interdictum vnde vi contra ingre-
dientem poſſeſsionem rerum hæreditariarum
ante apprehenſam poſſeſsionem. ſecundum Spe
cul. in titul.de peti. & poſſeſ.§.primo.Panormi.
2 in cap. cùm ſuper.de cau.poſſeſ.& proprie.† Ve-
runtamen ratione conſuetudinis poſſet transfer
ri poſſeſsio, & diceretur artificialis. l. raptores.
& ibi Bartol.C. de epiſcop. & cleri. & in l. cum
vnus.in fine.ff de bo.autho.iudic. poſsiden. &
per Cyn. Bald.Salice. in l.ea lege.C.de condi.ob
cau. & per Ioan. Fabr.inſtit. de inter.vbi refere
conſuetudinē in partibus Franciæ ſuper edicto
3 de nouis ſeyſinis. † Et parites debet attendi
conſuetudo in modn ſuccedendi ſaltem quò ad
collaterales.capitul.Rainutius.de teſtamen. cap.
ex parte. de conſuetu.ſecus quoad deſcendentes:
4 †quia per conſuetudinē non poſſent priuari
ex toto legitima. ſecundum Dy. in capitul. in-
dultum.de regul.iur.libr.vj. & Cyn. in l. ſanci-
mus. C. de nupt. & in l. Titio. §. primo. ff. de
condi. & demonſtra. & per domi. de Rota in
no. ſub rubric. de conſuetu. deciſio.incipiente,
fuit dubitatum aliàs xviij. Et de tranſlatione
poſſeſsionis vigore conſuetudinis vel ſtatuti
vide per Bald. in rubric. de cauſ. poſſeſſ. & pro-
prie. & per Alexand. de Imol. conſilio lxxxij.
in ſecundo volumi. Et præmiſſa faciunt ad quæ-
ſtionem ſuper ſucceſsione dominæ Cathari-
næ Marchæ ſororis meæ relictæ nobilis Guey-
rardi Ryet ſcutiferi habitatoris vilæ de Moli-
nis in Borboneyſio, quæ deceſsit ſine liberis
ſuperſtitibus & certis nepotibus ex fratribus
prædefunctis. Et me opportuit abſentare ob il-
lam cauſam per ſpacium vnius menſis, de hoc
anno domini milleſimo ccccciij. die xxj. menſis
Octobris, & reuerſus ſum die xxij. menſis No-
uembris ſequentis. de quo volur propter inter-
ruptionem huiur operis cœpti. Sed quia neceſ-
ſitas non ſubijcitur legi: ideò cùm breuius po-
tui reuerſus ſum & intendo cum Dei auxilio
continuare hoc opus nouarum deciſionum cu-
5 riæ parlamenti Delphinalis. Et quia † dicta con
ſuetudo ducatus Borboneſij obſeruatur in ſuc-
ceſsione collateralium, quòd nepotes ex ma-
ſculis ſuccedunt cum patruis in ſtirpes. authen.
ceſſante. & authen. & poſt fratres. C. de legiti.
6 hæredi. † Et ſorores appanatæ, nec deſcenden-
tes ab ipſis non ſuccedunt ſtantibus maſculis.c.
j.§.hoc autem nondum.qui feu. dare poſſ. iuxta
not. per Bart.in l.ij.§.fin.ff. ad tertul.& in l.ſi.ff.
de ſui.& legi. Et pariter religioſij non ſuccedunt
ne tēporale deuoluatur ad eccleſiam. de quo an
hoc ſit verum habetur per Ioan.And. in regula,
ſine culpa.de regu.iur.lib.vj.& per Bar. in l.cun
ctos populos.C.de epiſco.& cleri.& Panor. in c.
quod clericis.de foro compe. Et maximè quādo
tale ſtatutum vel conſuetudo ingeſsit vinculum
ante ingreſſum religionis vel clericatum, de quo
per Bar. in l.ſi.C. de pact.

ARGVMENTVM.

Statutū per quod quis teſtari prohibetur an
valeat: & quid de conſuetudine.

SVMMARIVM.

1 *Teſtamentum publici iuris eſt.*
2 *Proximiores per teſtamentum excludi non poſſe quin*
ab inteſtato ſuccedant niſi de quarta Ducatus Borbo-
nij conſuetudinis eſt.

Quæſtio CCCCCXXVI.

QVAERITVR an valeat ſtatutum vel cō
ſuetudo per quam quis prohibetur teſtari,
1 dubium facit: † quia teſtamentum eſt publici iu
ris.l.j.ff.de teſta.nec valet pactū iuratum in con
trarium.l.ſtipulatio hoc modo cōcepta.ff.de ver
bo.oblig.quia eſſet contra bonos mores.ea.non
eſt obligatorium.de reg.iur.li.vj.l.ſi quis in prin
2 cipio teſtamenti.ff de lega.iij.† Veruntamen de
cōſuetudine dicti ducatus Borboneſij proximio
res non poſſunt excludi per teſtamentum, quin
ſuccedant ab inteſtato: niſi de quarta, & ſuper il
la onera hæreditaria.

ARGVMENTVM.

De caſu nouitatis ſecundum Borbonios.

SVMMARIVM.

1 *Mortuum ſaiſire viuum Galliarum conſuetudinis eſt.*
2 *Iura & actiones in caſu nouitatis veniunt.*

Quæſtio CCCCCXXVII.

QVAERITVR ſuper caſu quærimoniæ
quæ dicitur nouitatis intētato per hæredes
dictæ Catharinæ Marchæ in curia dicti domini
ſeneſchalli Borboneſij contra nobil. Ioannem &
Gabrielem ryet liberos ex primo matrimonio
1 dicti nobil. Gueyrardi. Quia † ſecundum cōſue
tudinem Franciæ mortuus ſaiſit viuum. Et ideò
iudex in prima dieta manutenet hæredes in poſ-
ſeſione & ſeyſina bonorū defuncti reſeruata op
poſitione partis, ordinādo confici inuentarium,
deputando commiſſarios, præfigēdo parti termi
num ad opponendum. Et in.ij.dieta ordinatur ſe
2 queſtrari bona ad manus domini. Et † in tali quæ
rimonia bonorum defuncti etiā veniunt iura &
actiones, de quo prima facie eram dubius.l.fina.
ff.qun.bono.quia in hoc differt à petitione hæ-
reditatis.iuxt.not. per gloſ.in l.fina.C.de edict.
diui Adri.tollend.licèt in genere veniant iura &
actiones.capitul.querelam.de elect.iux.not.per
Ioannem Fabr.in.§.retinendæ.inſti.de interdic.

ARGVMENTVM.

Conſuetudo domicilij mariti in lucris nuptia
libus attendi debet.

SVMMARIVN.

1 *Mulierem mediam partem mobilium & acquiſitio-*
num habere Borbonorum conſuetudinis eſt.
2 *Lucra nuptialia ſtante ſtatuto vel conſuetudine iuxta*
liberorum primi matrimonij numerum intelligenda
ſunt.

Quæſtio CCCCXXVIII.

QVAERITVR, an in lucris nuptialibus attendatur conſuetudo domicilij mariti. Et, dicendum eſt quòd ſic. l. exigere dotem. ff. de iudi. & iſtud facit pro inſtrumento dotali dictæ Catharinæ confecto in ciuitate Lugdunẽſi. Quia
1 hoc non obſtante † ſecundum conſuetudinem mariti patriæ borboneſij debebat habere medietatem mobilium & conqueſtuum mariti. c. ex parte. de conſue. licèt ex aduerſo opponeretur, quòd iſto caſu debet communicare dotem & alia lucra nuptialia. Veruntamen fuit concordatum inter
2 partes: † licèt ſtante ſtatuto vel conſuetudine ſuper lucris nuptialibus debet intelligi ſecundum numerũ liberorũ primi matrimonij. iuxta l. hac edita. C. de ſecun. nup. ſecundũ Bart. & Bal. ibi.

ARGVMENTVM.

Virtute commiſsionis ſuper ſpoliatione & occupatione caſtri, quod ad ſe pertinere impetrans aſſerit; an cognoſci poſsit de petitorio & poſſeſſorio coram eodem iudice.

SVMMARIVM.

1 *Verb. Pertinere, latiſsimæ ſignificationis eſt.*
2 *Spoliatus quando rem ad ſe pertinere dicit, petitorij etiam cognitio commiſſa videtur.*
3 *Petitorium & poſſeſſorium nihil commune habent.*
4 *Reſcripta quo ad virtutem comprehenſiuam latiſsimè ſunt interpretanda.*
5 *Reſcriptum commiſſum curiæ qui impetrauit, iuriſdictionis def. ctum opponere non poteſt.*
6 *Iuriſdictio delegata inter perſonas extraneas prorogari non poteſt: ſecus inter eaſdem perſonas.*
7 *Prorogatio de diuerſa iuriſdictionis ſpecie fieri non ſolet.*
8 *Iuriſdictionis prorogatio fit ita per actum tacitum ſicuti per expreſſum.*

Quæſtio. CCCCCII.

QVAERITVR quando cauſa committitur ſuper ſpoliatione & occupatione alicuius caſtri, quod impetrans aſſerit ad ſe pertinere: an vigore talis commiſsionis poſsit cognoſci de poſſeſſorio: & an cauſa poſſeſſorij & petitorij debeant coram eodem iudice tractari. Et vide-
1 retur dicendum quòd ſic: † quia verbum pertinere, eſt latiſsimum. l. verbum pertinere. ff. de verbo. ſignifica. c. j. de ſequeſt. poſſe. niſi eſſet facta commiſsio poſſeſſorij per dictionem taxatiuam. l. ſi de proprietate. cum ibi not. per gloſſ. & Bald. C. ſi à non compet. iudic. & in l. nulli. C. de iudi. & per gloſſ. & docto. in c. fina. de iudic. pro quo dictum Inno. in c. epiſcopi, de reb. eccle. non alienã. vbi tenet, quòd verba reſcripti ſunt latè interpretanda, vt delegatus poſsit cognoſcere de petitorio & poſſeſſorio. Et pro hoc etiam facit quod ſolet notari per Imol. Calde. & Panormi. in c. ij. de ordi. cogni. vbi tenent, quòd ſi actor in libello narrauit reſpicientia petitorium & poſſeſſorium: & in concluſione concludat ad poſſeſſorium cum clauſula, iuſtitiam miniſtrari: poſteà poterit ſuper petitorio probationes inducere. Sed in contrarium tenet collector noua. deciſ. Rot. in titul. de cau. poſſe. exordien. Item ſi commitatur. & Felin. in rubric. de
2 reſcript. licèt ibi teneat † quòd quando ſpoliatus dicit rem ad ſe pertinere: videtur etiam commiſſa cognitio petitorij, licèt collector tenuerit contrarium: quia illud verbum (pertinere) venit acceſſoriè. pro quo facit: quia licèt narretur petitorium ad corroborationem poſſeſſorij: tamen debet attendi concluſio libelli quoad poſſeſſorium: nec tenetur libellans iuſtificare proprietatem, etiam ſi expreſsit in reſcripto delegatorio. c. ex parte. Et ibi Panor. de foro compe. & c. con-
3 ſtitutus. de fi. præsby. † quia petitorium & poſſeſſorium nihil habent cõmune. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirend. poſſeſſ. Veruntamen vbi cauſa eſſet ſimpliciter commiſſa: tunc eſſet commiſſa vtraque cauſa tàm petitorij quã poſſeſſorij propter connexitatem, licèt iſto caſu ſit in optione actoris à qua cauſa incipiat. ſecundum Panor. in c. j. de cauſ. poſſe. & propri. de quo ibi latiùs perſpſum. Et præmiſſa faciunt ſuper dicta cauſa aduocata à ſenatu Mediolanenſi & commiſſa per magnum cõſilium Regium præſenti curiæ parlamenti ad inſtantiam domini Ioannis de Spinolis ianuenſis contra nobilẽ Blaſium de Arzareto maria patrũ, & nobilẽ Petrum Georgium & Antonium de Arzereto filios Opigij eius nepotes prætextu caſtri & territorij ſerauallis in limitibus ducatus Mediolani: quia dicti de Arzareto in dicto reſcripto, & commiſſione narrant de occupatione & ſpoliatione dicti caſtri facta per dictum dominum Ioannem de Spinolis, de tempore domini de Arzarero patris dicti Blaſij & auipaterni dictorũ nepotum, an videatur commiſſa vtraque cauſa tam petitorij quàm poſſeſſorij: de qua materia fuit tactum ſuprà quæſtione cccclxxxiiij. & ſequentibus.
4 † quia reſcripta ſunt latiſsimè interpretãda quo ad virtutem comprehenſiuam. ſecundum Inno. in cap. epiſcopi. de eccle. non alie. & Felin. in rubric. de reſcript. & quia dictus dominus Ioannes
5 de Spinolis † impetrauit reſcriptum commiſſum curiæ, & ſic non poteſt opponere defectum iuriſdictionis. l. cùm Papinianus. & authen. & conſequenter. C. de ſent. & interlo. omni. iudic. præterea partes ſcientes litigauerunt corã curia vſque ad diffinitiuam: & ſic cenſetur prorogata
6 iuriſdictio. Nec obſtat ſi dicatur † quòd iuriſdictio delegata non poteſt prorogari. c. P. & G. de offic. delega. quia hoc verum quoad extraneas perſonas: ſecus inter eaſdem perſonas: vt ibi no. per gloſſ. & docto. cap. j. de mu. peti. facit cap. j. de alie. iudi. mutan. Nec obſtat ſi dicatur quod iuriſdictio curiæ ordinaria cenſetur prorogata, ex quo proceſsit authoritate delegata. ff. de offic.
7 ordi. † quia prorogatio non fit de diuerſa ſpecie iuriſdictionis. l. ſolemnis. §. latrunculator. ff. de iudi. l. certa ratione. C. quor. appe. non. ſecundum glo. in l. inter conuenientes. ff. ad municip. & in dict. c. P. & G. Cyn. & Bald. in l. repetita. C. de epiſco. & cleri. & in l. teſtamenta. C. de teſta. hinc eſt, quòd iuriſdictio caſtellanorũ præſentis patriæ, quæ eſt pedanea & limitata: ſecundum domi. Guid. Pap. deciſ. quia ad iſtud reſpõdetur quòd vbi eſſet facta talis prorogatio intelligeretur ſecundum naturam iuriſdictionis delegatæ dictæ commiſsionis prout ſuprà dictum

fuit.

8 fuit.† nam prorogatio iuriſdictionis fit per actū tacitum ſicuti expreſſum.ſecundum Innocē.in c. qualiter & quando.de accuſa. Bart.in l.j.& ij.ff. de iudi. Barto. Ioann.de Imo.in l.j.§.ſi quis.ff.de appella & Barto.in l.quando.C.de appella.quia debet attendi iuriſdictio de qua agitur.l.præcipimus.& ibi per Ange.& Salic.C.de appella.

ARGVMENTVM.

Ad reſcripti ſubſtantiam vt principis nomen & titulus in principio ponatur,requiritur.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia & gratiæ arduæ quæſtoris ſeu cancellarij ſubſcriptionem deſiderant.*
2 *Priuilegia Papæ antiquitùs à cardinalibus ſubſcribebantur.*
3 *Principi habenti plura & ſeparata dominia,quæ vnũ alteri non reſortiuntur:ſubditi non niſi dominij vbi ſunt ſitur ſpecie parere tenentur.*
4 *Reſcripta quoad virtutem comprehenſiuam latiſsimè ſunt interpretanda.*
5 *Iuriſdictio prorogata cenſetur,ſi partibus ſcientibus vſque ad diffinitiuam litigatum ſit.*
6 *Iuriſdictio delegata quoad perſonas eaſdem prorogari poteſt,non extraneas.*
8 *Prorogatio de diuerſa iuriſdictionis ſpecie fieri ſolita non eſt.*

Quæſtio. CCCCCXXX.

QVAERITVR an de ſubſtantia reſcripti requiratur quòd à principio ponatur nomē & titulus principis concedentis ſecundum dominationē & ſuperioritatem rerū & perſonarū, de quibus agitur. Et videretur dicēdū, quòd ſic: vt in auth.vt preponatur no.Impera.col.vj.ſecū dum Hoſti.in ſumma de reſcrip.§ quæ poſſunt opponi.verſi.ſed vt ſimplicibus.& in l.fina.C.de
1 diuer.reſcrip. Quinimò † requiritur ſubſcriptio quæſtoris ſeu cancellarij:ſecundum glo.ibi.vt in authen.vt diui.iuſſi.col.viij.& hoc verum in priuilegijs & gratijs arduis, alijs ſecus:quia non ſeruatur de conſuetudine,ſecundum Bart.& Ange.
2 ibi. Et idem in priuilegijs Papæ:quia † antiquitus cardinales ſe ſcribebant.ſecundum glo.in c. cùm à nobis.de teſti.de quo per Specu.in titu.de reſcript.præſen.& impugnat.§. Primo igitur. verſi.Item quod non eſt.§.Præterea quādo princeps habet diuerſa & ſeparata dominia,quando
3 nō reſortiuntur vnũ alteri:† tunc nō tenētur ſubditi obedire,niſi reſpectu dominij vbi ſunt ſubditi.ſecundum glo.& Bald.in l.iij ff de offi.præſi.ſicuti etiam dicitur de Rege:qui habet ducatũ aut comitatum de feudo Imperij:& contingat appellari ratione comitatus,quod deuoluitur appellatio ad ſuperiorem comitatus.capi.Romana,§.ab archidyaconus de appe.lib.vj.& non ad Regem, & ita in propoſito:quia in dicto reſcripto commiſsionis Rex ſolũ intitulatur Rex Delphinus: & tamen etiam debebat intitulari Dux Mediolani & dominus Ianuæ; quia dictus de Spinolis reus originarius eſt ſubditus Ianuēſib,Et ita cũ actor ſequatur forum rei.capi.cùm ſit generale. de foro competen & dictum caſtrum Sarauallis ſit de diſtrictu ducatus Mediolani,debebat intitulari à principio reſcripti rex Delphinus dux Mediolani & Ianuæ.veruntamen aliqui volunt tenere, quod ex quo in dicto reſcripto fit mētio de domicilio partium,& ſituatione dicti caſtri,quod ſatis comprehendetur in dicto reſcripto titulus regis
4 Delphini ducis Mediolani & Ianuæ:† quia reſcripta ſunt latiſsimè interpretanda quoad virtutem comprehenſiuam,ſecundum Inno.in capitu. Epiſcopi de reb.eccle.non alie & Fely.in rubrica de reſcript.& quia dictus dominus Ioannes de Spinolis impetrauit reſcriptum commiſſum curiæ, & ſic non poteſt opponere defectum iuriſdictionis.l.cùm Papinianus.& authen.& conſequēter.
5 C.de ſentē.& interlo.omni.iudi. Preterea † parte ſciente litigarũt coram curia vſque ad diffinitiuam:& ſic cenſetur prorogata iuriſdictio. Nec obſtat ſi dicatur,quod iuriſdictio delegata non po-
6 teſt prorogari.capi.P & G de off.delegat.† quia hoc verũ quoad extraneas perſonas:ſecus inter eaſdē perſonas vt ibi notatur per glo.& doct.in capi.j.de mu.petitio.facit capi.priuatum,de alie. iudi.mutā. Nec obſtat ſi dicatur quod iuriſdictio curiæ ordinaria cenſetur prorogata,ex quo proceſsit auctoritate delegata.cap.l.cēt.de offic.or-
7 di.† quia prorogatio non fit de diuerſa ſpecie iuriſdictionis.l.ſolemnis.§.latrunculator.ff.de iud. l.certa ratione.C.quo.appe.non ſecundum glo. in l.inter conueniētes:ff de manci.& in d.c.P.& G & ibi Cin.& Bal.in l.repetita.C.de epiſ.& cler. & in l.teſtamēta.C.de teſta.hinc eſt quod iuriſdictio caſtellanearũ pũtis patriæ,quæ eſt pedanea & limitata.ſecundum domi.Guid. Pap.quoad iſtud reſpondetur,quod vbi eſſet facta talis prorogatio, intelligeretur ſecundũ naturā iuriſdictionis delegatæ dictæ cōmiſsionis,prout ſuprà dictũ fuit, nam prorogatio iuriſdictionis fit per actum tacitum ſicuti expreſſum:ſecundum Innocen.in ca. qualiter & quando.de accuſatio.Bart.in l.ij.ff. de iudi.

ARGVMENTVM.

Filius ſine patris licentia in cauſa poſſeſſoria in iudicio ſtare non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa poſſeſſoria an & quando momentanea dicatur.*
2 *Filius in cauſis cauſæ cognitionem requirentibus non niſi cum patris licentia ſtare poteſt:ſecus in ſummarijs. & num.3.*
4 *Patris poteſtas in cauſis caſtrenſibus vel quaſi non requiritur.*
5 *Exceptio nullitatis cauſata ob defectum licentiæ paternæ etiam in executione ſententiæ opponi poteſt.*
6 *Exceptio de defectu licentiæ paternæ in quacunque iudicij parte opponi poteſt:vt quæ iudicium nullum reddat.*
7 *Filius qui extra patris domum habitat,ſi ſui iuris publicè habeatur,iudicium etiam ſine patris licentia valet & tenet.*

Quæſtio. CCCCCXXXI.

QVAERITVR an in cauſa poſſeſſoria vnde vi vel vti poſsidetis filius familiàs poſſit ſtare in iudicio agendo vel defendendo nomine proprio:& cui incũbat onus probandi filium fami.eſſe in poteſtate patris,& patrem viuere.Du
1 bium facit quia † cauſa poſſeſſoria dicitur momentanea.l. momentariæ .C. vnde vi,adeò & in tantum quod minor iſto caſu poteſt ſtare in iudicio

agendo.l.momentaneæ.C.qui legit.perſo.habe.
ſtand.in iudici.vel non:vt ibi habetue per gloſ.
& docto.hinc eſt,ꝙ ſeruns nomine abſentis po-
teſt ſtare in iudicio.l.j.C.ſi per vim.l.ſeruus.ff.de
bono.poſſeſ.& ita filiusfamiliàs poteſt ſtare in
judicio ante litem cōteſtatam.ſecūdū glo.in l.cū
non ſolum.§.neceſsitate.C.de bon.quæ libe.ſed
in contrarium videtur veritas in cauſa iſta:quia
licèt iudicium poſſeſſorium dicitue momenta-
neum quo ad dilationes:ſecus quo ad ordinem
judiciarium:quia requiritur libellus,& litis con
teſtatio.ſecundum Bart.in di.l.momentaneæ. &
in l.naturaliter.§.nihil commune.ff. de acquirē.
poſſeſ.Et hoc tenet glo.in l.j.C.qui admit.ad bo.
poſſ.& ibi per Sinū.in ij.oppo.& Bart.in iij.iiij.
xxj.oppo.& Alexan.& Iaſo.ſuper.ij.gl.quia vbi
2 concluditur contra aduerſarium:& † vbi in iudi
cio tres perſonæ:videlicèt iudex,actor & reus,re
quiritur licentia patris:quia filius non eſt inte-
gee homo.ſecundum gloſſ.in dict.§.neceſsitate.
aliàs vbi non requireretur cauſæ cognitio non
requireretur licentia patris:ſecundum glo.in di
cta l.j.C.qui admitti ad bonor.poſſe.de quo per
Specu.in tit.de actio.§.j.verſi.& filius.& verſic.
3 exigit,† Quinimò etiā in cauſis ſummarijs,vbi
proceditur ſummariè, ſimpliciter & de plano,
etiam requiritue licentia patris:ſecundum Bald.
in l.nec quicquā.§.de plano.ff.de offi.proconſ.
& legat.licèt ſecundum do.Guid.Pap.deciſ.liiij.
&.ccccx.de ſtilo curiæ valeat judicium ſine licē-
tia patris;licèt in contrarium ſit de iure etiam ſi
agatur vigore inſtrumenti garētigiæ:ſecundum
Bald & Paul.de Caſt.in dict.§.neceſsitate.verun
4 tamen † quando agitur in cauſa caſtrenſis pecu
lij,vel quaſi non requiritur licentia patris:ſecun
dum Barto.& Bald.& cæteros in dict.§.neceſsi-
tate.licet glo.ſibi alitèr volunt dicere.Et idem eſt
in fundo,quando mouetue de homagio princi-
pis:quia dicitur caſtrenſe ſeu quaſi caſtrenſe pe-
culium.ſecundum gloſ.& Bald.C.de duo.fratri.
de no.beneſ.inueſti.& in dubio præſumitur du
rare patria poteſtas etiam centum annis.l.fina.C.
de ſacro ſanct.eccle.ſecundum gloſ.in l.ſed ſi de
ſua.ff.de acquiren.hæred.de quo ibi per docto.
5 & Cepo.cautela.clxiiij.& poſſet opponi † in exe-
quutione ſententiæ de tali nullitate defectu licē
tiæ paternæ.ſecundum Specul.in titu.de ſenten.
§.iuxt.verſicu.Item eſt nulla.Et præmiſſa etiam
faciunt ad cauſam dictorum de Arzereto contra
dictum dominum Ioannem de Spinolis prætex-
tu dicti caſtri Sareualis;quia dictus dominus Ioā
nes de Spinolis prætenditur eſſe in patria pote-
ſtate domini Baptiſtæ de Spinolis eiùs patris.Nā
6 † talis exceptio de defectu licentiæ paternæ po-
teſt opponi in quacunque parte iudicij:cùm red
dat iudicium nullum,l.licèt.C.de procu.d.l.fin.
§.neceſsitatem.C.de bon.quæ liber.capitul.pia.
de exceptio.libr.vj.ſecundum Specul.in titul.de
actore.§.primo,verſi.ſed quid.& in titul.de ex-
ceptio §.dicto verſicu.quid de illa.& ibi ſequi-
tue Ioannes Andræ.in additionibus Bart.& Bal
dus in l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acqui.
hæredi.& Alexan.de Imol.in l.ſed & ſi de ſua.eo
dem titu.& maximè iſtud procedit vbi filius ha-
bitat cum patre,& eſt in quaſi poſſeſsione illius
ſtatus.l.ſi filius.& l.cieca.cum ibi not.ff.de pro-
batio.& per glo.Barto.in l.Titia.ff.ſolut.matri-
monio & per Alexan.in l.ſi emancipati.C.de col
lat.bono.& per Iaſo.in l.ſi prius ff.de oper.no-
7 ui nunciatio.Nam † vbi filius habitaret ſeor-
ſum à patre,& publicè repūtaretur ſui iuris,ſuē
tenēt iudicium etiam ſine licentia patris.l.Zeno-
dorus.C.ad Mace.iuxta no.per gl.in d.l.Titia.&
faciūt nota.in §.præiudiciales.inſti.de actioni.&
de modo probandi patriam poteſtatē habetue
inſti.de pat.poteſt.in princip.& per gl.in dict.l.
Titia &c.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentorū extractio ex archiuo publico
non,niſi vacata parte,fieri debet

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta extracta ab archiuo publico parte non vo-
cata non,niſi per notarium,qui ea ſtipulatus eſt,extra
cta ſint,fidem faciunt.*
2 *Comitatus virtutum vnde originem traxit,*

Quæſtio CCCCCXXXII.

QVAERITVR an in extractione aliquo
rum inſtrumentorum,ex aliquo archiuo pu
blico in vim compulioriæ ſiue in patria ſiue ex-
tra cequiratur citatio partis ſeu eius procu-
ratoris,ad videndum extrahi. Et dicendum eſt
quòd ſic,aliàs non faciunt fidem:ſicuti de teſti-
bus dicitur.capitu.ſignificauit.capit. Albericus.
de teſti.capitu.fina.de fide inſtrumen.l.ſi quan-
1 do.C.de teſti.l.publicati.C.de teſtamē.† quia iſto
caſu dicuntue exempla.quæ non faciunt fidem.
authen.ſi quis in aliquo documento.C.de eden.
niſi eſſent extracta per eundem notariū,qui rece
pit:quia tunc facerent fidem l.vnum.ff.de teſta-
men.faciunt nota.in capi.accepimus.& capitul.
contingit.de fide inſtrumento.capit.ſi perſonæ.
de priuileg.libr.vj.& hoc tenent domi.de Rot.in
no.ſub titu.de fide inſtrument.deciſio.prima.&
ibi etiam tenent,quòd iſti commiſſarij,qui depu
tantur ad extrahendum non ſunt niſi meri exe-
cutores,& non tenentur vocare partes:niſi aliter
in cōmiſsione caueretur.& iſtud etiam facit pro
cauſa dictorum de Arzereto,qui petierunt ſcri-
bi in camera archiui ducatus Mediolani pro in-
feudatione ducatus Mediolani dudum facta per
Vicelaum regem romanorum,& Bohemiæ Ioā.
Galeas comiti virtutum de ducatu Mediolani,&
cumitatu Papiæ,& pluribus prouincijs ibi deſi-
gnatis:vbi etiam fit mentio de caſtro Saeaualis
cum regalijs,& etiam iure infeudandi: & aliàs
prout pleniùs continetur in datum præge ann.do
mini milleſimo.cccxcvj.die.xiij.menſis Octobr.
Et de iſta etiā infeudatiōe loquitur frater Antho
nius in cronica tertia parte tit.xxij.capitul.iij.§.
xxij.Et ibi refert,quòd cōſtitit plus de centum
millibus franco.& pariter de iſto Ioanne Galeas
loquitur Bald.in prœmio feudorum:vbi refert
plura ad laudem dicti Ioannis Gale.ducis Medio
2 lani comitis virtutum ee & nomine.† Et talis co
mitatus virtutum traxit originem, vt fertur à
ducatu Normandiæ:ſecundo petierunt ſcribi di
cti de Arzereto pro talia infeudatione facta per
ducem Philippum Mediolani ſeu eius procura-
torem

torem domino Blaſio de Arzereto patri dictorum Opigij & Blaſij& auo paterno dictorum nepotum ſupra nominatorum de anno domini millesimo.cccexxxv.die.xxvij.menſis Septembris,de dicto caſtro Saravallis & eius pertinentijs ob renumerationem inſignis ſeruitij impenſi dicto domino duci per dictum dominum Blaſium capitaneum eius armatæ in iornata Gaytæ ſuper captura Regis Alphonſi Arragonum & Regis Nauarræ,& certorum aliorum principum & magnatum:ita quòd iſta fuit iuxta cauſa infeudationis .l'. ſi pater .§ .primo . ff. de donationi. Et vlterius dictus dominus Philippus in remunerationem dedit dicto domino Blaſio de Arzereto arma ſua deviceeomitibus maria,quòd poſsit portare viperam cum rotundo ſolis.

ARGVMENTVM.

Excipiens de renuntiatione poſt ſpolium facta per liberos renonciantis ratificata in interdicto reintegrandæ auditur:& reintegrandæ remedium,quod eſt annale,ad hæredes tranſit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio renuntiationis poſt ſpolium factæ reintegrationem non,niſi renuntiationem ſpontaneam fuiſſe probetur,impedit.*

2 *Renuntiatione de non petendo ſeu moleſtando reintegratio non impeditur.*

3 *Renuntiatio facta per eum cuius liberi detinebantur in carcere,per metum facta cenſetur.*

4 *Interdictum vnde vi hæredi & bonorum poſſeſſori datur & in hæredem in id,quod ad eum peruenit.*

5 *Violentus de hijs quæ ad eum deuenere perpetuò tenetur.*

Quæſtio. CCCCCXXXIII.

QVAERITTR quia de ſingulis non eſt inutile dubitare ſecundum Ariſto.quem refert gloſ.in l.nemo.C.de ſumma trinit.ideo quæritur ſuper dicto proceſſu de Arzereto an habeat obſtare exceptio renuntiationis per dominum Franciſcũ de Arzereto factæ poſt dictũ ſpolium, & ratificatæ per eius filios;& maximè vbi interuenerit iuramentum cum pacto de non petendo: & an remedium reintegrandæ tranſeat ad hære-
1 des:& an ſit annale. Dubium facit:quia † licèt exceptio renuntiationisfactæ poſt ſpolium nó impediat reintegrationem,capitu.ſollicite.de reſtitutio.ſpoliato.hoc verum niſi probetur de ſpontanea renuntiatione,capitu.accepta.de reſtituti. ſpoliato.capitu.ſuper hoc.de renun. Et ita eſt in propoſito:quia dicta renuntiatio domini de Arzereto fuit facta ex interuallo,& in alio loco videlicèt in loco Scaſani alterius iuriſdictióis quã dicti domini de Spinolis:& ſic videtur purgatus
2 metus ſi quis fuerit à principio. Prætereà † renũtiatio cum pacto de non petendo ſeu moleſtando habet impedire reintegrationem; ſecundum gloſ.in capitul.ex inſinuatione.de procuratori. ſuper verb.canonicum. & ibi ſequitur Panormita.& domini de Rot.in no.deciſi.cccv.& maximè quando in inſtrumento renuntiationis fuerunt appoſita illa verba,quòd ſponte & non coactus,nec dolo,nec fraude inductus iurauit non moleſtare ſecundum dominos de Rot.vbi ſuprà.& Panormita.in dicto capitu.ſollicitè.de reſtitutio.ſpoliato.circa fin. Sed in contrarium videtur veritas in caſu iſto:quia de tempore dictæ tranſactionis adhuc durabat mætus & violẽtia: quia dictus dominus Frãciſcus,licèt fuiſſet adductus ad dictum locum Scaſani:tamen adhuc detinebatur ſub poteſtate dicti domini Ioan. de Spinolis ſpoliatoris per interpoſitas perſonas:prout ſuper hoc depoſuit notarius,qui recepit dictum inſtrumentum renuntiationis,& certi alij teſtes. Et pariter de dicto tempore detinebantur priſonerij per dictum Ioannem de Spinollis nobiles Aupigius & Blaſius liberi dicti domini Franciſci in dict.caſtro Saravallis:† & ſic erat iuſta cauſa mœtus pro liberatione ſuorum filiorum.l.iſti quidam.ff.quod mœtus cau.ſecundum dominos de Rot.in no.deciſio.cccclxvj.ſub titul.de renũtiatione.& ita aduerſus dictam renuntiationẽ fuit replicatum de dolo& mœtu:& ſic non debet impedire reintegrationem: ſecundum dominos de Rot.in deciſio.ccccv.& licèt hoc pendẽte dictus
4 dominus Franciſcus ab humanis deceſſerit:† tamen interdictum vnde vi datur hæredi & bonorum poſſeſſori.l.prima.§.hoc interdictum.ff.de vi & vi arma.capitu.ſignificauerunt.& ibi gloſ. de teſtib.& pariter datur in hæredem in id quod ad eum peruenit,l.j.§,penultimo.&l.ſequenti.ff. de vi & vi arma,l.vi pulſos.C.vnde vi.capitul.ſi Epiſcopũ.xvj.quæ.vj & licèt interdictum vnde
5 vi ſit annale,l.j.§.annus.ff.de vi & vi arma. † tamen de ijs quæ ad violentum peruenerunt,tenetur perpetuò.l.j.in principio.ff.de vi & vi arma. ſecundum gl.in d.l.vi pulſos.

ARGVMENTVM.

Delegatus principit tantæ eſt potentiæ,vt ſententiam quam tulit per ſe aut alium exequi etiã armata manu poſsit:& ordinario iudici præcipere:& executionem ſententiæ miſsionis in poſſeſſionem delegare.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus principis in cauſa ſibi commiſſa non ſolum quocũque ordinario maior eſt:ſed & delegato de latere & numero.1.*

2 *Legatus ſpecialis compellere poteſt legatum generalem, ſi ordinarius ſit,vt ſententiam exequatur.*

4 *Delegatus principis pro executione ſententiæ & familiam ordinarij & brachij ſecularis auxilium implorare poteſt:quod in inquiſitore fides ſpeciale eſt.*

5 *Delegatus Papæ brachium ſeculare inuocare poteſt, & exequi armata manu.*

6 *Delegatus Papæ poteſt mittere in poſſeſsionem modò ſibi non reſiſtatur:ſed bellum indicere cõtra reſiſtantem non debet.*

7 *Delegatus quando arma mouere poſsit.*

8 *Index pro ſuæ iuriſdictionis defenſione & ſentẽtiæ executione arma capere poteſt.*

9 *Delegatus principis ſeu Papæ ſententiam eius manu militari exequi poteſt.*

10 *Executionis factæ armata manu quando locus ſit.*

Quæſtio. CCCCCXXXIIII.

QVAERITVR an delegatus principis habeat ius exequendi eius ſententiam per ſe-

aut alium,etiam manu militari quoad miſsionē
in poſſeſsionem re ipſa:& an ſit maior ordina-
rio,vt non teneatur requirere ſed precipere:& an
executio ſentētiæ miſsionis in poſſeſsionem poſ
ſit delegari. Dubium facit de iure ciuili:quia ta-
lis executio videtur eſſe mixti imperij:& ſic non
poteſt delegari.l.iubere.ff.de iuriſdictione om-
nium iudic.&per conſequens executio ſententiæ
ſpectat ad delegantem,& nō ad delegatum etiam
principis.l.à diuo Pio.in principio.ff.de re iudi-
ca.& in authent.de exhibend.& introducend.re.
collatione ſexta.Et ita etiam tenet gloſ.in dicta
l.à diuo Pio.Sed in contrarium videtur veritas in
caſu iſto in delegato principis:dict.§.ſi verò.de
exhibit.re.& §.omnem.in authent.de litigio.col
latione octaua ſecundum Bartolum in dicta l.à
diuo Pio.in principio.& ibi etiam ſequitur Ale-
xander de Imol.quia de iure canonico eſt clarū.
capitul.ſignificaſti.de offic.delegat.vbi etiam de-
legatus principis poteſt etiā præcipere ordinario
ꝙ exequatur & tenetur ſibi parere.& pariter pōt
exequi per ſe vel ſubdelegatum.capitulo ex lite
ris.& capitul.quærenti.capitul.ſane.& capitul.
1 prætereà.de offic.dele.quia † delegatus principis
in cauſa ſibi cōmiſſa eſt maior quocūque ordina
rio.d.c.ſanc.& pariter eſt maior legato de latere.
capi.ſtuduiſti de offic.legat.Nec obſtat.l.ſi homi
nem.ff.mandat.vbi habetur,quòd procurator ge
neralis poteſt inhibere ſpeciali procuratori, ne
exequatur ſibi iniunctum per dominum.quia il-
lud verum quando ſuperuenit cauſa iuſta de no-
uo.de quo per Panormita.in capitul.ſtuduiſti.li
2 cèt † delegatus ſpecialis non poſſet compellere le
gatum generalem ad exequendum:cùm habeant
poteſtatem ab eodem principe:ſed debet ipſum
requirere,ſecundum gloſ.in dict.capitu.ſtudui-
ſti.& ibi tenet Hoſtien,niſi talis legatus aliàs eſ-
ſet ordinarius loci:quia tunc ratione ordinariæ
iuriſdictionis poſſet compelli ad exequendum.
ſecundum Panormita.in dict.capitul. ſignifica-
3 ſti.de offic.delegat.† quia delegatus in cauſa ſibi
commiſſa eſt maior quocunque ordinario,vt ibi
habetur:& fungitur auctoritate Papæ ſeu prin-
cipis:& quoad illam cauſam debet honorari vt
Papa.lxxxiij.diſtinctio.capitu.fina.capitul. ſanè.
4 de offic.deleg.†& licèt delegatus nō habeat fami
liam:tamen poteſt petere ab ordinario familiam
ſuam pro executione dictæ ſententiæ.ſecundum
Inno.in dict.capitul.ſignificaſti.Et pariter poſ-
ſet implorare auxilium brachij ſecularis.capitu.
primo de offic.ordinar.ex hoc tenet Specu.in ti-
tulo de iudic.delega.§.ſequitur. verſicu.ſeruum.
quod licèt de ſtillo curiæ Romanæ requiratur,
quod hoc ſpecialiter exprimatur in reſcripto:ſe
cundum Archidiaconum in capitul.vt officium.
de hæred. libro ſexto, vbi videtur ſpeciale in
inquiſitore fidei, vt poſsit implorare officium
brachij ſecularis.veruntamen communiter tene
tur,quòd † etiam delegatus Papæ poſsit inuoca
re brachium ſeculare,ad euitandum circuitum.
cle.auditor.de reſcriptis,aut ſaltem poterit com-
pellere ordinarium vt illud imploret.ſecundum
Panormitanum in dicto capitul.ſignificaſti,Et
pariter poterit exequi manu militari,ſecundum
6 Vincen.l.ſi quis miſſus.ff.ne vis ei fiat † Et pari-
ter poterit mittere in poſſeſsionem dum modo ali
quis ſibi non reſiſtat.ſecundum Innocentium in
dicto capitul.ſignificaſti.Sed non poteſt indice-
re bellum contra reſiſtentem:quia eſt reſeruatū
principi.xxiij.quæſtio.iij.capitul.primo,& capi-
tulo ſecundo.ſed debet tunc recurrere ad auxi-
lium ordinarij,& brachij ſecularis.& hoc dictū
communiter tenetur.ſecundum Panormitanum
in dicto capitu.ſignificaſti.quia delegatus Papæ
non poteſt habere officiarios armatos: quia eſt
ſpeciale in inquiſitore hereticæ prauitatis. cle-
men.ſecunda de heretic. Archidia.verò in cano.
adminiſtratores.xxiij. quæſtione quinta tenet,
quòd delegatus Papæ poteſt inuocare auxilium
brachij ſecularis commiſſo ordinario loci.& Fre
dericus de Senis conſilio.clxiij.& Cardin.flo.in
clementi.prima de offic.delegat.in decima quæ-
ſtione vbi tenet,quòd quando executio eſt fien-
da in rebus laicorum,tunc debet requirere,auxi-
lium poteſtatis ſecularis.ſi verò agitur de rebus
eccleſiaſticis:tunc poteſt exequi per ſe:& ſi non
poteſt,inuocet iudicem ordinarium:& in defe-
ctum brachium ſeculare.de quo per Geminianū
in capitul.vt officium.§.denique.de heretic.lib.
ſexto & Paulum de Caſtro conſi.xxxix.incipien
te,viſis actis.& Feli.in dicto capitul.ſignificaſti.
de officio deleg.vbi refert Angelum in l.qui re-
ſtituere.ff.de re.vendi.& in l.ordo C.de exequu.
rei.iudic.quòd delegatus non poteſt mouere ar-
ma,& Innocen.in dicto capitul.cùm olim.de ij.
7 de priuileg.licèt ibi aliter loquatur.† quia quan
do præceſsit ſententia ſuper re,de qua fit execu-
tio:tunc delegatus poteſt mouere arma,aliàs nō.
Et [illegible]a tenet in dicto capitul. ſignificaſti.allegat
gloſ.in capitul.ex literis.de offic.delega.vbi quā
do ſententia eſt nulla,poteſt reſiſti.ergo ſecus,
vbi eſt valida.capitu.paſtoralis.§.ſi verò.de offic.
delega.& idem eſt in miſsione in poſſeſsionem,
vt delegatus poſsit facere:pro quo facit,quod vo
luit Innocentius in capit.j.de mutu.petit.quan-
do clericus litigat coram iudice ſeculari, quòd
tunc iudex,ſecularis poteſt exequi eius ſententiā
in bonis clerici:ergo idem & contra.Et præmiſ-
ſa procedunt quòd poſsit fieri executio manu mi
litari,iuxt.l.qui reſtituere.ff.de rei vendicatio.in
ſubſidium prius facto præcepto.& cum debito
interuallo temporis.iuxt.not.per gloſ.& docto.
ibi,& per Bartolum & Alexand.de Imol.in l.à di
uo Pio,§.in venditione.ff.de re.iudica.& domi-
num Guid.Pap.ſuper ſtatuto,ſi quis per literas.
ſuper verb.manu militari.licèt ibi teneat,ꝙ dele
gatus non poſsit exequi manu militari,& etiam
per viam repreſaliæ ſeu marchæ.iuxt.not.per gl.
& docto.in authent.& omninò.C.ne vxor.pro
marit.& per dominum Guidonem Papæ deciſio
ne.xxij.&.xxiij.vide etiam de materia per gloſſ.
& docto.in capitul. ſi quis contra clericum.de
offic.ordinar.Et præmiſſa etiam faciunt ad quæ-
ſtionem ſuper executione ſententiæ latæ ad vti-
litatem dictorum de Arzereto,ſuper reintegratio
ne dicti caſtri Sarauallis,ſi poſsit exequi via mi-
litari.vide etiam Panormita.in capitul.de cæte-
rò.de re iudic.& Bartol.in l.hoſtes.ff.de capti.&
poſtlimi

8 poſtlimi.reuer.vbi iudex † pro defenſione ſuæ iu
riſdictionis & executione eius ſententiæ poteſt
mouere arma:& tale bellum non dicitur publi-
cum,ſed priuatum:nec habent locum iura poſtli
minij:nec efficiuntur bona capientium. & per
Baldum in l.ex hoc iure.ff.de iuſtit.& iur.& per
Innoc.& Panormita.in capit.ſicut.de iur.iuran.
veruntamen gloſſ.in l.ſi quis,miſſus ff.ne vis fiat
9 ei ſi qui miſſus eſt in poſſeſ.tenet,quòd † dele-
gatus Papæ vel principis habet facultatem exe-
quendi ſententiam eius manu militari.Et ibi ſe-
quitur Barto.reprobata gl.in dicta l.a diuo Pio.
10 in principio.ff.de re iudic.& talis † executio ma
nu militari necdum habet locum quando ſanten
tia eſt lata in actione reali:ſed etiam in interdi-
ctis aut in alia actione ſecundum Baldum in di-
cta l.qui reſtituere.ff de rei vendica.nec obſtat.l.
prima.C.de offic.milita.iudic.vbi pro negotijs
priuatis non debet implorari tuitio militaris;
quia hoc verum,niſi in ſubſidium; quia primo
debent deputari apparitores & nuntij pro execu
tione ſententiæ.& vbi non ſufficiũt,tunc poteſt
fieri congregatio gentium in armis pro executio
ne dictæ ſententiæ.facit l.non eſt ſingulis.ff.de re
gulis iur.& pro præmmiſsis facit quod habetur
per Innocentium in capitul.cùm olim.l.ij.de pri
uileg.ſuper verb.per portarium.vbi facit diffe-
rentiam quãdo deputatur executor Papæ vel prin
cipis alicuius actus non præcedente ſententia;
quia tunc non poteſt exequi per violentiam,ſi re
periat reſiſtentiam:ſecus vbi deputaretur execu-
tor poſt ſententiam latam:quia tunc poſſet exe-
qui cum armis.& ita Panormitanus in capitulo
de ceterò.de re.iudic.& Alexand.de Imol.in dict.
l.à diuo Pio.in princip.in.viij.collation.ff.de re
iudica.vbi loquitur in delegato principis & Ioã
nes de Imol.in l.iuſtè.ff.de acquirend.poſſeſsio.
ſed Felin.in dicto capitul.de cæterò.videtur te-
nere in delegato principis,quando fit executio
manu militari,quòd debeat committere ordina-
rio loci,qui habet merum & mixtum imperium:
limitando per ipſum dicta in dicto capitul.ſigni
ficaſti.de offic delegat.vide Ioan.Fabr.in l.pri-
ma.C.de offici.milita.iudi.tenet,quòd delegatus
principis non poteſt exequi ſententiam manu mi
litari : ſed ordinarius ſic per eius executores:
ſed non poteſt indicere bellum pro executione
ſententiæ ſine mandato principis.& ibidem te-
net,ꝙ clerici implorando auxilium brachij ſecu
laris non incurrunt irregularitatem.

ARGVMENTVM.

Cauſa quando per principem ſenatui commit
titur:an & quando delegata cenſeatur,& quan-
do non.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa quæ ſenatui committitur inter extraneos,delega-
ta cenſetur.*
2 *Cauſa quando per principem iudicibus inferioribus cõ
mittitur:princeps appellari debet.*
3 *Quid ſi committatur cauſa vice balliuo vel alteri iudi
ci ordinario quis appellabitur?
Quid ſi ſenatui?*
4 *A præfectorum prætorio non appellatur.*
5 *Cardinalium collegium ſenatui æquiparatur:& ad fa-
mam reſtituere poteſt.*
6 *Cardinales in particulari nullam iuriſdictionem ha-
bent in vrbe:nec cauſas appellatione ſemota,aut quòd
ſummariè procedatur,committere poſſunt.*
7 *Præfecti prætorio ſtatuere & leges condere poſſunt.*
8 *Iuriſdictio prorogata ad ſucceſſorem in officio tranſit.*
9 *Appellatur à delegato ad delegantem.*

Quæſtio. CCCCCXXXV.

QVAERITVR quando committitur cau
ſa per principem curiæ parlamenti an cẽſea
tur cauſa delegata:& an iſto caſu debeat ſuppli-
cari vel appellari,& quid in ſubdelegato.Et in ef
fectu vbi committeretur cauſa inter ſubditos,&
non alteraretur natura cauſæ:tunc potiùs dicere
tur exercitata iuriſdictio ordinaria quàm delega-
ta.capi,licèt.de offic.ordina.ſi verò alteraretur na
tura cauſæ:vt quia apponeretur clauſula,ꝙ pro
cedatur ſummariè,ſimpliciter & de plano:tunc
diceretur iuriſdictio delegat.Et ibi habetur& in
l.ſæpè audiui.ff.de offic.præſi.& per Paul.de Ca
ſtro & Iaſo.in l.& ſi prætor.ff.de offic.eius cui
manda. eſt iuriſdi.& per Bal.in l.ius ciuile.ff.de
iuſt.& iur.& per Paul.de Caſt.& Alex.de Imo.in
l.prima §.opus nouum.ff.de oper.noui nunciat.
Et quando quis habet duplicem poteſtatem , an
in dubio videatur vti poteſtate ordinaria vel de-
legata,habetur per Innocentium & Panormita.
1 in capitu.cùm ex officij.de præſcrip ſi verò † cau
ſa fuerit commiſſa curiæ parlamenti inter extra-
neos;iſto caſu curia cognoſcit auctoritate dele-
gata,cùm non habeat aliundè iuriſdictionem in
ter partes.dicta l.& ſi prætor.quia nõ reſpicitur
auctoritas delegati,ſed delegantis:ſecundum Bal
dum in authen.ſi quis litigantium.circa finẽ.C.
de epi.audi.& regulariter appellatur à delegato
ad delegantẽ.l.prima ff.qui& à quo appelle,l.præ
2 cipimus.C.de appellation.licèt † quando com-
mittitur inferioribus iudicibus per principem:
tũc appellatur ad principem,licet cognoſcat præ
fectus prætorio,vel quæſtor:vt ibi habetur dict.
l.præcipimus quia princeps eſt occupatus alijs
negotijs.ſecundum Bartolum in l.fin.§.j.ff.quis
& à quo app.& iſtud facit pro ſtillo præſentis
3 patriæ,†.quando princeps committit cauſam ali
cui vice balliuo vel alteri iudici ordinario,& con
tingat appellari,tunc non appellatur ad princi-
pem delegantem,ſed ad iudicem appel.vel ad cu
riam parlamenti.veruntamen in caſu iſto quãdo
delegatur cauſa curiæ parlamenti:tunc quia cõ-
petit iuriſdictio vt Vniuerſis,& vt collegio, &
non vt ſingulis,iſto caſu videretur prohibita ap
pellatio tanquam lata à ſenatu.l.j.in principi.ff.
à qui.appella,non li.ſicuti dicitur de cauſa com-
miſſa collegio Cardinalium;quia nõ appellatur
ſecus,ſi eſſet commiſſa Cardinali ſeparatim:quia
tunc benè appellaretur ad Papam,capitul.Rainu
tius.& capitu.Reynaldus.de teſtamen.ſecũdum
Specu.in titul.de appellatio.§. videndum reſtat.
& Bal.in l.j.ff.de offi.præfe.præto.quia præfecti
prætorio ſunt loco ſenatorum.ſecundum glo.in
dicta l.prima.& licèt ſecundum gloſ.ibi,compa-
rantur Cardinalibus:tamen ſecundum Baldum
4 † præfecti prætorio habẽt maiorem prærogati-

uam:cùm non appelletur ab eorum ſententijs:ſe-
cus à ſententia Cardinalium in particulari:quia
bene appellatur,niſi eſſet cauſa commiſſa appel-
5 latione remota.ſecundum Bald.ibi.nam † colle-
gium Cardinalium æquiparatur ſenatui.capitu.
Conſtantinus.xcvj.diſtin. capitu.eccleſiã xvj.q.
j.& poteſt reſtituere ad famam.ſecundum Inno.
in capitu.cum te.de re iudic.& Barto.in l.prima
§.de qua.ff.de poſtu.& maximè ſede vacante.ſe-
cundum Barto.in l.infamen.in fin.ff.de public.
iudi.de quo per Panormi.& Feli.in dicto capit.
cùm te.& per Feli.in rubric.de conſtitutio.& per
Barba.in tracta.de præſtat. Cardi.in.vj.quæſt.
6 ij.partis.nam † Cardinales in particulari non ha
bẽt aliquam iuriſditionem in vrbe niſi cauſa eis
committatur per Papam:ſecundum Specu.in ti-
tu.de concep.libel.§.iam videndum.verſic.Car-
dinales.nec poſſunt committere cauſas appella-
tione remota, aut quòd procedatur ſummariè
etiam in legato de latere.ſecundum gloſ.in capi.
ſina.de hæreti.libr.vj.ſecus in præfectis præto-
rio.ſecundum Sali.in l.fin.C.de ſenten.& interlo
7 quinto.omniũ iudic.cùm † habeant poteſtatem
ſtatuendi & legem condendi.l.forma.C.de offi-
cio.præfe.prætor.cùm ſint de maioribus & ſu-
blimioribus iudicibus.ſecundum gloſ.& Barto.
in l.j.ff.quod quiſque iu. Et ita eſt in propoſito
in cauſa dictorũ de Arzereto commiſſa dictæ cu-
riæ parlamenti:quia videtur reſeruata prærroga-
tiua præfectorum prætorio,cùm cauſa fuerit cõ
miſſa collegio:ſicuti de collegio Cardinaliũ di-
citur,prout ſupra dictum fuit.ſecundum Barta-
chinũ ſi reperto.ſuper verb.appellatio à Papa.
&quia dicta cauſa fuit aduocata à ſenatu Medio
lani,vbi etiam non eſt locus appellationi ſed ſup
plicationi.authen.quæ ſupplicatio.C.de precib.
Imperato.offeren.capi.ex literis.& capit.cùm ex
literis.de in integ.reſtit.& ſic debet attendi ſtilus
tam dicti ſenatus quàm iſtius curiæ.iuxt.no.per
gloſ.in cap.illud.xij.diſtin.nam videtur ſeruata
dignitas & prærrogatiua iudicis cui committi-
tur cauſa,cùm fuerit facta commiſsio ſub nomi
ne dignitatis.cap.quoniam Abbas.de offic.dele-
gat.cap.paſtoralis.§.præterea.de offic.ordina.&
8 ideò † iuriſdictio prorogata tranſit ad ſucceſſo-
rem in officio.ſecundum Ioan.de Imol.in cap.no
uit.de offic.delega.nec obſtat præmiſsis,ſi dica-
tur,quòd quando committitur alicui iudici ſeu
habenti dignitatem non attenditur dignitas de-
legati,ſed delegantis.l.& ſi prætor.ff.de offi.eius
cui.mand.eſt iuriſdi.& ideo non cognoſcit vt or
9 dinarius ſed vt delegatus: † & ſi appelletur ab
ipſo appellabitur ad delegantem:ſicuti quando
cõmittitur cauſa per iudicem laicum Epiſcopo.
ſecundum Baldum in authen.ſi quis litigantium.
C.de epiſcopa.audiẽ.facit quod habetur per Bar
to.in l.ſi quando.C.de appella.& in l.j.§.ſi quis.
ff.de appella.quia ad iſtud reſpondetur,ꝙ etiam
debet attendi qualitas & dignitas iudicis delega-
ti,cui cauſa committitur.ſecundum Angelum in
l.præcipimus.C.de appel.ſicuti de iuriſdictione
prorogata.dicitur:quia eſt eiuſdem qualitatis &
naturæ,adeò ꝙ ſi per prius probibebatur appel
lari ergo in iuriſdictione prorogata.l.epiſcopa-
le.& l.ſi qui.& ibi per Cin.in.vij.q.C.de epiſco
audien.& per glo.in cap.j.& de offi.delegat.l.ſed
& ſi manente.ff.de præca.& ita eſt in propoſito,
quia dicta cauſa dictorum de Arzereto fuit ad-
uocata à ſenatu Mediolani vbi prohibebatur ap-
pellari & pariter fuit commiſſa in hac curia par-
lamẽti,vbi etiã prohibetur appellari.& licèt Sa-
lice.in dicta l.præcipimus.verſi.ſane.C.de appel.
videatur tenere in præfectis prætorio: quando
princeps committit eis cauſam quòd debeat attẽ
di iuriſdictio delegata,de qua agitur.& ſic ꝙ de-
beat appellari ad delegantem:ſecus ſi procederẽt
iure ordinario:quia tunc non appellatur ſed ſup
plicatur.l.pro conſulibus.C.de appella.verunta
men illud poſſet procedere vbi cauſa cõmittere-
tur in particulari:ſecus ſi in communi tanquàm
curiæ parlamenti prout ſupradictum fuit: atta
men materia non eſt ſine dubio:& ideò vellem in
formari de ſtilo cancellariæ,quando committi-
tur cauſa alicui prælato ſi ſit locus appellationi
vel ſupplicationi.

a Præfectus prætorio. Adde Ang.in l.præcipimus.
C.de appel.quãdo cauſa delegatur præfectis præ
torio ſub nomine dignitatis,ꝙ nõ appellatur:ſicu
ti quãdo cognoſcũt via ordinaria.& per Iaſo.in
l.ſi quis.de præci.Impera.& facit,ꝙ habetur per
Bar.in l.epiſcopale.C.de epiſco.& cleric.

SVMMARIVM.

Delegatio facta alicui aliàs iuriſdictionem ha
benti,de cuius iuriſdictione partes nõ ſint:ſi non
teneant,neque proceſſus ratiõe iuriſdictiõis pro-
rogati factus.

SVMMARIVM.

1 *Prorogatio per errorem facta non valet.*
2 *Cauſa ſi iudici habenti ordinariam iuriſdictionem com
mittatur,qui partium ordinarius non ſit:quòd cauſa de
legata cenſeatur.*
3 *Prorogatio facta coram eo cui cauſa commiſſa fuit, &
proceſſum vt ordinario valet & tenet.*
4 *Proceſſus factus coram delegato cuius defectu iuriſdi-
ctionis aut aliàs delegatio facta ſit inutilis ſciẽtibus par
tibus & litigantibus non tenet,nec prorogatio valeret.*

Quæſtio CCCCCLXXXVI.

QVAERITVR quando cauſa delegatur
alicui aliàs habenti iuriſdictioné, licèt talis
cauſa ſeu partes nõ ſint de iuriſdictione:an ſi nõ
teneat delegatio:an tenebit proceſſus ratione iu-
1 riſdictionis prorogatæ.Dubium facit:† quia nõ
tenet prorogatio per errorem facta.l.ſi per erro
rem.ff.de iuri.omnium iud.facit.cap.cùm ſuper.
de offic.delega.Et ita videtur tenere glo ij.in ca.
P.& G.de offi.delega.& ibi per Io.de Imol.& Pa
nor.ibi in.ij.notabili.& per hoc facit l.& ſi præ-
tor.cum ibi notatis.ff.de offic.eius cui mandat.
2 eſt iuriſd.vbi † quando committitur cauſa alicui
habenti iuriſdictionem,ꝙ tunc procedit vt dele-
gatus & non vt ordinarius:& maximè vbi cauſa
delegatur vni tertio,aliàs habẽti iuriſdictionem
ordinariam,qui non ſit ordinarius partium.iux.
not.per Feli.in c.cũ ex officij.de præſcrip.ſed in
contrarium tenet glo.in l.j.C.qui pro ſu.iuriſdi.
iudi.da.poſſ.quam ibi ſequuntur Barto.Bal.Sa-
3 lice.& Pau.de Caſt.quod eſt verum † quãdo per
acta apparet ꝙ fuit proceſſum tãquam coram or
dina-

dinario: aliàs ſecus. ſecundum docto. ibi. Et per
hoc refertur ad glo. ſecundã in d. c. P. & G. quia
ibi fuerat proceſſum tanquam coram delegato:
& ſic non poterat fieri prorogatio: ſecus ſi fuiſ-
ſet proceſſum tanquam coram ordinario: quia
tunc bene teneret prorogatio. Et in dubio cenſe
tur electa via, per quam teneat actus. l. quoties. ff.
de reb. dubi. ſecundum Ioan. And. & Panor. in d.
c. cum ex officij. de præſcript. & ibi habetur quã
do quis poteſt vti duplici authoritate: videlicèt
delegata & ordinaria, an electa vna via poſsit re-
dire ad aliam. Nec obſtat d. l. ſi per errorem. quia
ibi loquitur quando eſt error in fundamento iu
riſdictionis: ſecus autem ſi ignoret qualitatẽ iu-
riſdictionis prorogatæ, duntamen ſciat ſe aliàs
iuriſdictionem habere. l. ij. §. cõuenire. ff. de iudi.
ſecundũ Io. de Imol. & Panor. in d. c. P. & G. Et
ita non obſtant notata per Bar. in l. multum in-
tereſt. ff. de condi. & demonſt. de qua materia ha-
betur etiam per Bal. in l. eum qui. ff. de iuriſdict.
omn. iudi. & per Alexan. de Imol. & Iaſo. in d. l. ſi
per errorẽ. eo. tit. & per Pau. de Caſt. & Iaſo. in d.
l. & ſi prætor. ff. de offi. eius cui mãda. eſt iuriſdi.
4 vbi verò† delegatio eſſet facta inutilis alicui non
habenti iuriſdictionẽ: & partes ſcienter litigaſ-
ſent coram tali delegato, non tenent proceſſus,
nec valeret prorogatio: quia priuatorum cõſen-
ſus non tribuit iuriſdictionem. l. priuatorum. C.
de iuriſdi. omn. iudicũ. ſecundum glo. & Bal. &
cæteros in l. j. C. de peda. iudi. & Bald. in d. l. cum
qui. & præmiſſa faciunt etiam ad quæſtionem
ſuper cauſa diffinita dictorum de Arzereto: quia
vbi non tenet delegatio facta curiæ parlamen-
ti, ſaltem tenet proceſſus in vim prorogatio-
nis iuriſdictionis ordinariæ, prout ſuprà dictum
fuit. Et per hæc limitantur & declarantur quæ
fuerunt ſuprà tacta q. ccccxxxij. Et iſto caſu
quando curia cognoſcit ex iuriſdictione proro-
gata nõ eſt locus appellationi ſed ſupplicationi:
quia eſt eadem iuriſdictio cũ prima. iux. no. per
glo. in d. c. P. & G. in fine. de offi. & pot. iudic. de
leg. & Cyn. in l. ſi qui. C. de epi. audi. circa finem.

ARGVMENTVM.

An à ſenatoris ſententia appellare prohibi-
tum ſit.

SVMMARIVM.

1 *A ſententia ſenatoris antiquitùs non appellabatur.*
2 *Senator hodie Romæ vnus tantùm eſt, a quo appellare
non licèt.*
3 *Senatus antiquitùs leges condere & famæ reſtituere po
terat. & nu. ſeq.*
4 *Præfectus prætorio ius condendi leges habet.*

Quæſtio CCCCCXXXVII.

QVAERITVR an hodie à ſententia ſena-
toris prohibeatur appellari ſicuti antiqui-
tùs, quãdo erant centum ſenatores. l. item veniũt.
§. cùm prædiximus. ff. de peti. hæredi. l. fi. C. eo. ti.
1 quia† antiquitùs non appellabatur à ſenatore.
2 l. j. ff. à qui. non appe. licèt hodie nõ ſit† niſi vnus
ſenator in vrbe inſtitutus per Papam. cap. funda-
menta. circa fi. de elect. lib. vj. & talis ſenator ſe-
cundũ Cy. in d. l. fi. C. de peti. hæredi. habet ſimilẽ
prærogatiuã, vt non poſsit appellari ſub dubio
forte. Et ita videntur tenere Ange. & Io. de Imol.
in d. l. j. ff. à qui. appella. non li. licèt Spe. aliter vi-
deatur tenere in titu. de appella. §. videndũ reſtat.
3 †Nam antiquitùs ſenatus habebat facultatẽ legẽ
condendi. l. non ambigitur. ff. de legi. licèt hodie
iſtud ſolùm ſpectat ad Imperatorem. l. fi. C. de le-
4 gi. † ſecus in præfecto prætorio, qui habet autho
ritatem legem condendi. ſecundum glo. ibi. quia
facit authoritate principis. l. forma. C. de offic.
præfecti præto. Et pariter antiquitùs ſenatus po
terat in integrum reſtituere aduerſus famam. l. j.
§. de qua. ff. de poſtul. & hodie collegium Cardi-
nalium ſuccedit loco ſenatus: & poteſt in inte-
grum reſtituere. ſecundum Bar. ibi in l. infamem.
ff. de publi. iudi. & per Inno. in c. cùm te. de re iu-
di. de quo ibi per Panor. & Feli. facit c. Conſtan-
tinus. xcvj. diſtinct. & in c. eccleſia. xvj. quæſt. j.
& per glo. in c. j. de ſciſmat. lib. vj.

ARGVMENTVM.

Sententia lata ſuper poſſeſſorio vel petitorio
contra eum qui poſsidere deſijt, exequi poteſt:
& tertius audiendus venit, qui ſententiæ latæ ſu-
per poſſeſſorio executionem impedire nititur.
Sententia an contra tertium exequi poſsit?

SVMMARIVM.

1 *Tertius in executione ſententiæ ſemper admittendus
eſt.*
2 *Executio contra tertium fieri non, niſi principali di-
ſcuſſo, debet.*
3 *Iudicium poſſeſſorium quando reale eſſe videatur.*
4 *Executio propter vitium litigioſi contra tertium fieri
poteſt.*
5 *Mandati forma attendenda.*
6 *Delegatus ratione connexitatis contra tertium cogno-
ſcere poteſt.*
7 *Sententia quando contra tertium in poſſeſſorio iudicio
executioni mandari poſsit.*
8 *Tertius ſi nonnihil præſumptionis eſt calumniæ, contra
eum ad impediendam ſententiæ executionem admitten
dus non eſt.*

Quæſtio CCCCCXXXVIII.

QVAERITVR quando lite pendente
aut poſt ſententiam latam in poſſeſſorio
aut petitorio quis deſinit poſsidere, an poſsit
exequi ſententiam contra talem poſſeſſorem, &
maximè quando eſt lata ſententia prætextu re-
ſcripti delegatorij: & an admittatur tertius ad
impediendum executionem ſententiæ latæ ſuper
1 poſſeſſorio. Dubium facit: quia† tertius ſemper
debet admitti ſuper executione ſententiæ. l. à di
uo Pio. §. ſuper rebus. ff. de re iudi. c. veniẽs. le ij.
de teſti. c. cùm ſuper. cum ibi notatis de re iu-
dic. quia regulariter res inter alios acta non ha-
bet præiudicare. capitul. quamuis. eod. l. ſæpè.
cum ibi notat. ff. de re iudicata & toto titulo
C. res inter ali. acta. & maximè in interdicto
reintegrandæ vbi dominus ſeu tertius auditur

de iure proprietatis ad impediendū reintegratio
nem.l.bona fides.ff.depoſi.ſecundum glo.in c.in
literis.de reſti.ſpolia.in fin. Nec obſtat quòd ta-
2 lis reus deſierit poſsidere:† quia non debet fieri
executio contra tertium niſi diſcuſſo principa-
li.ſecundum Bar.in l.j.§.ſi neceſſario.ff. ſi muli.
vent.no.& in l.ſi is à quo.§.j.ff. vt in poſſe. lega.
& in d.l.à diuo Pio.§.ſi ſuper rebus.& in repe.l.
creditores.C.de pigno. Et maximè in caſu iſto,
quando agitur ſuper poſſeſſorio,vbi res non ef-
ficitur litigioſa per litis pendentiam. ſecundum
glo.in c.j.de confirma.vti.vel inuti. Sed in con-
3 trarium videtur veritas in caſu iſto: † quia iudi-
cium poſſeſſoriū videtur eſſe reale,maximè quan
do quis ſcienter ſuccedit in vitium rei inuaſæ. c.
ſæpè.de reſti.ſpolia.l.vitia.C.de acquir. poſſeſſ.
& ita non obſtat l.cùm à te.ff.de vi & vi arm. Et
iſtam partem tenet Cyn.in l.j.C.de alie.iudi.mu-
tan.cau.fact.in viij.q. & Bald.in l.ob maritorū.
C.ne vxo.pro mari.& in l.certa.C.vt in poſſe. le-
ga.quando poſt litem motā reus deſijt dolo poſ-
ſidere.l.chirographis.§.fi.ff.de admin.tuto.& ſe-
quitur Paul.de Caſtr.in d.§.ſi ſuper rebus.Et ma-
ximè quando fuit ſolùm alienata ſeu tranſlata
poſſeſsio:ſecundum Bald. & Salic.in l.ignoti.C.
de reuo.ijs quæ in frau.credi. Nec obſtat gloſſ.
in d.c.j.de confirma.vti.vel inutil. Quia bene ve
rum eſt, quòd per litem motam ſuper poſſeſſo-
rio res non efficitur litigioſa quo ad proprieta-
tem: ſecus quo ad poſſeſsionem. ſecundum Pa-
4 nor.ibi. Et ita† propter vitium litigioſi, bene po
teſt fieri executio contra tertium.ſecundum Bar.
in l.j.ff.de litigio.& in l.fina.C.eo.ti. & Ang.in
anthen.de liti.in princip.col.viij. & Alexand. de
Imol.in d.§.ſi ſuper rebus.Nec obſtat ſi dicatur,
quòd iudex delegatus inter certas perſonas non
debet cognoſcere inter alios.c.P.& G.de offi.de-
5 lega.† quia forma mandati debet attendi.l.dili-
genter.ff.manda.ſecundum Salic. in l. ſi vt pro-
ponis.C.quo.& quan.iude. Quia ad iſtud reſpō-
detur ꝙ eſt ſpeciale in caſu iſto, vt delegatus poſ
ſit cognoſcere etiam contra tertium, quando a-
lienatur in fraudem.c.j.vbi caſus de aliena. iudi.
6 mutan.cauſ.fact. Et hoc † ratione connexitatis
etiam delegatus poteſt cognoſcere contra ter-
tiū.ſecundum Inno.in c.veniens.de ſponſali.Pa-
nor.& Feli.in d. c.veniens.l.ij. de teſti. prætereà
7 etiam ſententia lata† ſuper aliqua re, de qua fuit
cognitum,mandatur executioni contra tertium,
quando poſſeſsio non erat vacans.ſecundum In
no.in d.c.veniens,quem ſequuntur communiter
doctores.& Bar.in d.§.ſi ſuper rebus.Et maximè
quādo talis tertius ſciuit cauſam agi,& nō ſe op
poſuit:quia tunc ſibi fit præiudicium in execu-
tione ſententiæ,ſaltem quo ad poſſeſsionē.ſecū-
dum glo.Inno.& cæteros in d.c.cū ſuper.de re iu
di. & in d.c.veniens.& Io. de Imol.in l. à ſenten-
tia.ff.de appella.ita ꝙ non ſit locus cautioni in-
demnitatis.iux.l.is à quo.ff.de re iudi.& in l. pe-
nult.ff.de peti.hære.Ex quo talis tertius non in-
teruenit in lite.ſecundū Feli.in d.c.veniēs.Et ma-
ximè probando ꝙ de tempore litis dictus tertius
non poſsidebat.ſecūdū do.de Ro.in no.de re iu-
di.deciſ.penul.& vlti. & ita etiā tenet Cardi.Flo.
conſi.ix.in tit de re iudi.Nec obſtat ꝙ ſuprà di-
ctum fuit, ꝙ non ſolùm tertius admittitur pro
ſuo intereſſe ſuper executione ſententiæ,quando
fuit actum petitorio ſed etiā poſſeſſorio,ſecundū
glo.in d.c.in literis.de reſti.ſpolia.Et Lap.allega.
xxvj.& do. de Ro in deciſ.ccccxix. quos refert
Fel.in d.c.veniens.Quia ad iſtud reſpondetur ꝙ
hoc verum, niſi tale ius ſit cognitum cum iure
ſpoliatoris, ita ꝙ non poteſt opponi per tertiū,
quùm inferat commodum ſpolianti:quia iſto ca
ſu non admittitur tertius ad impediendum reſti-
tutionē.ſecundum Inno.in c.veniens.de ſponſa.
8 † Et maximè non debet admitti tertius ad impe-
diendum executionem ſententiæ,quādo eſt præ-
ſumptio calumniæ contra talem tertiū. ſecundū
glo.nota.in c.ſuper eo.de offi.delega.Etiā ſi offe-
ratur probatio incontinenti : quia non ſufficit
offerre,niſi probetur,ſecundum gl.in c. ſuſcita-
ta.de in integrū reſti.& Feli.in d.c.veniens.facit
quod habetur per Inno.& Panor. in c. poſt ele-
ctionem.de conceſsio.præbend.Et præmiſſa etiā
faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa diffinita di-
ctorum de Arzereto, contra dictum dominum
de Spinolis ſuper interdicto reintegrandæ, præ-
textu dicti caſtri Sarauallis.quia , vt fertur, di-
ctus dominus Ioānes de Spinolis deſijt poſside-
re in perſonam domini Baptiſtę de Spinolis eius
patris.Et pro præmiſsis facit quod habetur in c.
j.& ij.vt lite pendente.lib.vj.& in regula cance-
lariæ xxvij.& ibi per glo.& per Cardi. Floren. in
cle.j.de re iudi.in iiij.quæſt.quādo ſunt latæ tres
ſententiæ conformes an admittatur tertius pro
ſuo intereſſe.& per do. Guido. Pap.in ſtatuto ſi
quis per literas.ſuper verb.Clandeſtinè,an reme-
dium dicti ſtatuti competat contra tertium poſ-
ſeſſorem.& in ca.reintegranda,iij.quæſt.j. & l. ſi
coloni.C.de agrico.& cenſi.lib.xj.

ARGVMENTVM.

Iudicio poſſeſſorio pendente an tertius coram
iudice eccleſiaſtico petitorium intentare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa poſſeſsionis & proprietatis coram eodem iudice
tractari debent.*
2 *Poſſeſſorium effectum petitorij ſuſpenſiuum habet. fal-
lit vt nu.4.*
3 *Sententia quibus non præiudicat nec acta; & econtra.*
5 *Cauſa recurſus litiſpendentiam non inducit.*

Quæſtio CCCCCXXXIX.

QVAERITVR an pendente iudicio inter
duos poſſeſſores beneficij poſsit intentari
petitorium coram iudice eccleſiaſtico per tertiū:
dubium facit,ne continentia cauſæ diuidatur,&
maximè quando petitorium incoharetur coram
alio iudice,ne contingeret eodem tempore ferri
diuerſas ſententias , & ſic poſſet intrincari ne-
gocium.ar.capitul.diſpendia.§. reus quoque. de
reſcript.libr.vj.l.j ff. de quib.reb. ad eun.iudic.
1 ea.l.nulli.C.de iudi.Et maximè† quia cauſa pro-
prietatis & poſſeſsionis debent tractari coram
eodē iudice.c.j.de ſequeſtra.poſſeſsio. & fructu.
& no.in l.fi.C.ſi à non compe. iudice, pro quo e-
tiam facit: † quia poſſeſſorium habet effectū ſuſ-
penſiuum petitorij.ca.paſtoralis.de cau. poſſeſſ.
& proprie.

& propriè.c.le.j.de cau.poſſ. Sed in contrariũ videtur veritas:quia acta facta inter duos non præiudicant tertio.c.quamuis.de re iudica. quia iſta
3 eſt regula in iure,†quibus non præiudicat ſententia nec acta. Et econtra.iuxta theoricam Bart. in l.ſæpè. ff. de re iudi. & ita tenent domini de Rota in nouis in tit. de cau. poſſeſsionis & proprietatis decis.fin. & Felin. in c.cum ſuper. de re iudi. Nec obſtat, quòd cauſa poſſeſsionis & proprietatis non debet agitari coram diuerſis iudicibus: quia illud verum,niſi cauſa poſſeſſoria beneficij tractaretur coram iudice ſeculari ex conſuetudine vel priuilegio,iuxt.not.per doct. in c.
4 ſi.de iudi.&†pariter effectus ſuſpenſionis poſſeſſorij non habet locum,quãdo cauſa tractatur inter partes diuerſas & in alia inſtantia.iux.not. in d.c.paſtoralis. Et maximè in cauſa recurſus: quæ
5 non inducit litiſpendentiam.iuxt.not.per Bald. in authen.quæ ſupplicatio.C. de præci. Impera. offerend. Et præmiſſa faciunt,ad quæſtionem ſuper cauſa recurſus poſſeſſoria beatæ Mariæ daloy, inter dominum Antonium Clareti prothonotariũ:quia dominus Claudius de Aula pendente dicta cauſa recurſus vult intentare petitorium coram ordinario,videlicèt domino officiali Grationopolis.

ARGVMENTVM.

De executione ſententiæ latæ ſuper re ſita in alieno territorio.

Quæſtio CCCCCXL.

QVAERITVR quando mandatur exequi ſentẽtia de re ſita in alieno territorio etiam cum clauſula requiſitis requirendis iuxta l. A diuo Pio.§.ſententiam.ff. de re iudi. & in l. cum ex creditoribus.§.j.ff de bonis autho. iudi. poſſi.& l.properandum.§.ſi autem. C. de iudic. & c. poſtulaſti.de for.compe.& in c.Romana.§.contrahentes.de foro compe.libr.vj. an in iſto caſu ſi contingat appellari à tali executore ad quem, quando excedit mandatum in exequendo debeat appellari, an ad primum iudicem qui tulit ſententiam, ſeu eius ſuperiorem: an verò ad ſuperiorem loci rei ſitæ,vbi fit executio.de hac quæſtione habetur per Bartol.in d.l.à diuo Pio.§.in venditione.ff.de iudi.& per Panor.in c. quod ad conſultationem.de re iudi.

ARGVMENTVM.

Fluminis alueo mutato ſi in alueum priſtinum reducatur: nonne is qui ius pedagij ante aluei mutationem habebat, recuperabit.

SVMMARIVM.

1 *Dominium & poſſeſsio per aquæ inundationem perduntur.*
2 *Flumen ſi ad priſtinum alueum reducatur, nonnè proprietas ad priorem dominum redibit.*

Quæſtio CCCCCXLI.

QVAERITVR quando flumen mutat alueum in alio territorio: & deinde ſucceſſu temporis reducitur ad priſtinum alueum: an dominus recuperet ius portus vel pedagij, dubium
1 facit: Quia per†inundationem aquæ perditur dominium & poſſeſsio.l.qui vniuerſas.§.ſi.ff. de acquiren.poſſeſ.l.adeò.§.j.& verſi.quòd ſi toto alueo.§.inſula.ff.de acquiren. rerum. dominio. ſicuti de iure alluuionis dicitur:quia quando flu-
2 men reddit†ad priſtinum alueum,de rigore iuris prior dominus non recuperat proprietatem.iux. not. per glo. & doct.inſti.de rer.diuiſ.§.quod ſi naturali alueo.licèt dubitatũ ſit, niſi fuerit præſcriptum per decem annos inter præſentes & per xx.annos inter abſentes.ſecundum Bar.in tractatu Tiberiadis.Veruntamẽ in hac quæſtione Bal. in l.ſi plures C.de condi.inſer.tenet ꝙ mutato loco pontonagij ſeu pontis, perditur ius portus ſeu pedagij. Nam flumina habẽt vim cenſitoris. dicta l. adeò. §.ſi.ff.de acquiren.rer.domi.de hac quæſtione habetur per Bald.in rubri.ff. de ſre.diuiſ.& per Cepol.in tractatu ſeruitut. in titul. de alueo. per Bartol. in l.quominus. ff.de fluminib. & ibi per Iaſo.Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa nobilium Antonij & Lodoici de Colungijs contra fiſcum prætextu portus ripariæ Drani: quia in eorum albergamento fuit albergatus dictus portus ſub certo cenſu annuo infrà limites mandamenti pariſius ſeu Seyſsini: & contingat quòd dicta riparia mutauerat alueũ à parte ciuitatis Grationopo. & infrà limites territorij Grationopo.vbi extiterat ſpacio xxx. annorũ ſaluo pluri.Et tãdem dicta riparia rediit ad priſtinum alueum verſus locum de freydiguar. infra mandamentum Seyſsini.& dicti de Colungijs petebant dictum portum cum iuribus & pertinentijs ſibi reſtitui. Et tandem curia habita deliberatione cum dominis auditoribus cameræ æquitatem habendo præ oculis iuxt.l.quòd ſi Epheſi.ff ꝙ cum eo. curia ordinauit pro nunc dictum portũ eſſe reſtituendũ dictis de Colungijs, donec aliter fuerit ordinatum: maximè attento ꝙ dicti de Colungijs recognouerunt de feudo, & emphyteoſi Delphi.non ſunt multi anni elapſi. & pariter ſoluebant annuatim cenſum receptori Delphi. & aliàs prout pleniùs continetur in dicta ordinatione ſuper hoc facta recepta per magiſtrum Ioannem Ventoleti alterum ſecretarium curiæ.

ARGVMENTVM.

Princeps an ſit in eius territorio fundatus de iure cõmuni, adeò vt remedium reintegrandæ intentatum per aliquem prætendentem iuriſdictionem habere in aliqua territorij parte niſi de iure ſuo iuſtificet, impedire poſsit. aliàs An princeps in eius territorio de iure communi fundatus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictionem in alieno territorio limitato exercere vetitum eſt.*
2 *Poſſeſſoria remedia ei competunt, qui in poſſeſsione ſeu quaſi exercitij iuriſdictionis eſſe dicitur.*
3 *Iuriſdictionem qui in alieno territorio habere prætendit,titulum iuſtificet,oportet.*
4 *Iuriſdictio principis allodialis non cenſetur.*
5 *Exceptio notoria defectus tituli nocet in attentati remedio.*

Quæſtio CCCCCXLII.

QVAERITVR an princeps in eius territorio ſit fundatus de iure communi, ad eo ꝙ

habeat impedire remedium reintegrandæ intentatum per aliquem nobilem prætendentẽ habere iuriſdictionẽ in aliqua certa parte territorij, niſi aliter iuſtificet de iure ſuo. Et prima facie videretur dicendum ꝙ ſic c. ad decimas. de reſtitu. ſpol. lib. vj. quia talis exceptio concludit intẽtionẽ domini territorij loci, ſecũdum Geminia. ibi.
1 Nam†quis prohibetur exercere iuriſdictionẽ in alieno territorio: maximè quando eſt territoriũ limitatum. l. fi. ff. de iuriſ. om. iudi. l. pupilli. §. territorium. ff. de verbo. ſigni. adeò ꝙ ſit iniuria domino loci, quando exercetur iuriſdictio per alterum infra eius territorium, cũ cenſeatur violatum eius territorium. iux. no. per Bar. in l. ſi cui. §. fi. ff. de accuſ. & Bal. in l. ſicuti. §. Ariſto. ff. ſi ſerui vendi. Nec obſtat ſi dicatur. † ꝙ quando ali-
2 quis dicitur eſſe in poſſeſſione ſeu quaſi exercitij iuriſdictionis, ꝙ competant ſibi remedia poſſeſſoria, iux. not. per glo. & Bar. in l. iij. §. ſi de vi, ff. de vi arma. & in l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſucap. & per Specu. in ti. de cauſa poſſeſſio. & proprie. §. porrò. & §. ſeq. Quia ad iſtud reſpõdetur ꝙ illud procederet in domino territorij locieſed
3 in alio†qui prætendit habere iuriſdictionem infra iuriſdictionem alterius, oportet iuſtificare de titulo & petitorio: cũ ſibi obſtet ius cõmune, & maximè in principe, qui eſt fũdatus de iure cõmuni in eius ditione & patria. l. bene à Zenone. C. de quadri. præſcrip. l. deprecatio iſta. ff. ad leg. Ro. de iact. ſicuti de Papa vel Imperatore dicitur. c. cuncta per mõdum. üj. q. ix. & idem in Epiſcopo in eius diœceſi. c. baſilicæ. xvj. q. vij. ſecũdum Io. Fab. in l. cunctos populos. C. de ſumma. trini. & fid. catho. & Panor. poſt Io. And. in c. ad hæc. de offi. archi. & maximè in facto iuriſdictionis,
4 quæ fluit & refluit ad principem, †nec præſumitur allodialis: ſecundum Bal. in c. j. §. ad hæc. de pac. iura. firmand. cũ iuriſdictio ſit introducta de publico. l. j. §. huius ſtudij. ff. de iuſti. & iur. & per glo. in l. j. ff. de iuriſ. omni. iudic. Non obſtat etiam ſi dicatur, ꝙ licèt princeps vel Epiſcopus ſit fundatus de iure communi in eius territorio vel diœceſi in petitorio: ſecus in poſſeſſorio. iux. not. per glo. Inno. in c. olim. le iij. de reſti. ſpolia. Quia iſtud non impedit quominùs ille, qui prætendit iuriſdictionem in alieno territorio debeat ante omnia iuſtificare de petitorio ſeu titulo: prout ſuprà dictũ fuit. Nec poteſt prætendi remedium attentati lite pendente, quando prætenditur iuriſdictio in alieno territorio: quia ius commune facit contra talem, & ſibi habet obſtare defectus notorius tituli. iux. no. per Inno. & Panor. in c. conſtitutus. de fil. præsby. Nam † in re-
5 medio attentati habet etiam obſtare exceptio notoria defectus tituli: & maximè quando obſtat de iure communi: ſecundum Oldr. conſilio cccij. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa nobilis Gabrielis de Poypia domini ſancti Iullini contra fiſcum ſuper ſolutione ſigilli literarum cuiuſdam interinationis gratiæ abolitionis: quia nobiles habentes iuriſdictionem plus ſoluunt de ſigillo quàm alij non habentes iuriſdictionem. Et dictus de Poypia prætendit habere certam ſpeciem iuriſdictionis in certa parœcia infrà mandamentum Crimiaci: & totum territorium eſt domini noſtri Delphini. Et cùm dictus de Poypia non iuſtificarat de eius iuribus per ordinationem curiæ, à qua non fuit recurſum infrà decem dies, fuit ſibi inhibitum, quòd non habeat exercere iuriſdictionem donec aliter fuerit ordinatum, propter quòd dictus de Poypia prætendit ſe eſſe grauatum & ſpoliatum, & quòd non debet litigare ſpoliatus lite pendente, & aliàs prout pleniùs apparet in actis dictæ cauſæ penes magiſtrum Ioannem Ventolcti ſecretarium cauſarum fiſcalium.

ARGVMENTVM.

Doctor in cauſa criminali an & quando carceris priuilegio gaudeat.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium à reatu excluditur.*
2 *Doctores Carceris priuilegio gaudent.*

Quæſtio. CCCCCXLIII.

QVAERITVR an doctor in cauſa criminali gaudeat priuilegio carceris. Dubium facit: quia†reatus excludit omne priuilegium. l. ij C. vbi ſena. vel clari. Et maximè in viro literato, qui plus dicitur delinquere quàm alius, qui non eſt peritus: ſecundum gloſſ. in c. ij. Et ideò debet plus puniri, ſaltem in pœna pecuniaria. iuxt. nor. per Salicet. in l. ſeruo. C. ad leg. Iullia. de vi. pub. Veruntamen glo. in verb. exhiberi. l. medicos. C. de profeſſ. & medic. li. x. tenet doctorẽ gaudere priuilegio carceris, quando agitur de leui delicto: ſecus ſi de grauiſsimo. Et ibi videntur ſi qui doctores. pro quo facit l. miles. in princip. ff. de re iudi. Et quæ dicantur delicta leuia vel grauia habetur in l. leuia. ff. de accuſa. & per Bar. in l. non ſolùm. §. ſi mandato. ff. de iniur. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper cauſa fiſcali, contra dominum Ioannem de Rochela doctorẽ olim viceballiuum baroniarum buxi, qui fuit intitulatus de certo delicto. & incarceratus certo tempore. &, pro dolor, quando audio loqui de talibus magiſtratibus, quando non iuſtè verſantur, cùm turpe ſit doctori, cùm culpa redarguit ipſum. iuxta dictum Catonis: & debeant eſſe exemplum aliorum ad ipſos retrahẽdũ à delictis & vitijs; licèt interdum fragilitas humanæ naturæ ſciuit rectè verſari. Et ideò ſi viro literato & benè famoſo labi contigerit ex cauſa quandoquè pœna imminui oportet. iuxta no. per Cyn. in l. & ſi ſeuerior, C. ex quib. cauſ. infami. irroga. & per Angel. in l. milites. C. de quæſti.

ARGVMENTVM.

Notarijs Delphinalibus inſtrumenta inter laicos ad eccleſiaſticæ curiæ ſubmiſsionem recipere prohibitum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Laici iuriſdictionem iudicis eccleſiaſtici expreſsè & tacitè prorogare poſſunt.*

Laici

1 *Laici ratione iuramenti ex contractu ad alium iudicem ſe ſubmittere poſſunt.*

Quæſtio CCCCCXLIIII.

QVAERITVR an notarius Delphinalis prohibeatur recipere inſtrumentum inter laicos ad ſubmiſſionē curiæ eccleſiaſticæ. Et pri-
1 ma facie videtur dicendum quòd non: quia † laici poſſunt prorogare iuriſdictionem iudicis eccleſiaſtici expreſsè vel tacitè. l. ſi qui ex conſenſu. & l. epiſcopale iudiciū. C. de epi. audi. Nec poteſt ſuperior impedire talem prorogationem inter ſubditos. iux. not. per Sinū. & Bar. ibi. multò fortiùs poſſunt laici ſe ſubmittere in cōtractu ad alium iudicem. l. ſi conuenerit ff. de iuriſdi. omni. iudi. nec eſt locus pœnitentiæ quādo in talibus interuenit iuramentū. ſecundū Angel. & cæteros ibidē. pro quo facit gl. in l. ſi pecuniam. in princ. ff.
2 de condic. ob cauſ. † Et ratione iuramēti etiā poteſt recurri ad iudicem eccleſiaſticū. c. ſi. de fo. cō pe. lib. vj. aliàs ſi fieret prima prohibitio eſſet cōtra libertatē eccleſiæ. c. contingit. de ſenten. excom. authē. caſſa. C. de ſacroſan. eccle. Et iſtud facit pro quodā notario qui fuit intitulatus inſtāte fiſco: quia receperat inſtrumētū ſubmiſſionis inter certos laicos ad curiam officialatus Viēnæ, Et prætēdebat fiſcus ꝙ in creatione officij tabellionatus iurant notarij recipere inſtrumenta ad fori laici ſubmiſſionē. ſed ex deliberatione dominorum curiæ fuit dictus notarius relaxatus: quia quod iure permittēte fit, pœnā nō meretur. l. Grachus. C. de adul. cū de iure communi poſſit fieri prorogatio iuriſdictionis ad iudicem eccleſiaſticum, prout ſupra dictum fuit.

ARGVMENTVM.

Recurſus interpoſitio ſententiæ executionem cautione non præſtita, non, niſi parti recurſæ notificatum ſit, impedit.

SVMMARIVM.

1 *Recurſu pēdente & non notificato, ſi intra decem dies executio ſententiæ fiat, etiam cautione non præſtita, ſi non petatur, valet & tenet. & num.*

Quæſtio CCCCCXLV.

QVAERITVR an interpoſito recurſu à ſententia curiæ parlamenti Delphinalis, ſi non fuerit notificatum parti recurſæ impediatur executio ſententiæ non præſtita cautione.
1 Dubium facit: quia ex † quo eſt interpoſitus recurſus infrà decem dies, ſi fiat executio non præſtita cautione, debet retractari. ſecundum Bal. in authen. quæ ſuppli. C. de preci. Impera. offe. & imputandum videtur parti recurſæ, ꝙ ſe non informauerit per ſe vel eius procuratorem penes graphariū actorum, ſi fuerit recurſum vel ne infrà decem dies: quia eſt negligentia ſublata culpa ignorare quòd cōmuniter eſt ſolitum fieri. l. latæ culpæ. ff. de verbo. ſignifi. l. leges. C. de lega. Sed in contrarium obſeruatur de ſtylo dictæ cu-
2 riæ: quia † in caſibus in quibus eſt locus cautioni, intelligitur ſi hoc petatur. ſecundum gloſ. in l. vniuerſa. C. de preci. impera. offer. per quam gloſſ. vbi deciduntur plures quæſtiones per Bar. Paul. de Caſtr. & Iaſo. Nam in dubio præſumitur ignorantia. l. ſeruis. ff. de proba. Et ideò pars recurſa veriſimiliter habuit ignorare, ſi fuerit recurſum vel ne antequàm fuerit ſibi notificatū, vel antequàm fuerit citata ſuper recurſu, & ita fuit ordinatū in cauſa taxæ expenſarum nobilis Aymari Odoardi, contra dominum Grauæ: quia dictus dominus Grauæ opponebat, quòd fuerat recurſum petendo ob ideò retractari executionem: ſed ex aduerſo replicabatur, quòd non fuerat facta notificatio de dicto recurſu: ſe offerendo tamē cauere à tempore notitiæ: & aliàs prout pleniùs conſtat ordinatione ſuper hoc recepta per magiſtrum Andræam Rolini ſecretarium dictæ cauſæ.

ARGVMENTVM.

Iure glandagij, bochagij ſeu paſcuagij vtendum ne noceat alij.

SVMMARIVM.

1 *Seruitute alterius ciuili modo vtendum eſt: & minori præiudicio quàm fieri poſſit.*

Quæſtio. CCCCCXLVI.

QVAERITVR vtrum quis debeat vti iure glandagij bocheragij ſeu paſcuagij moderatè vt non exſorbeat paſcuagium aliorum hominum. Et videtur prima facie dicendum quòd
1 ſic. † quia quis debet vti iure ſeruitutis alicuius ciuili modo, & cum minori præiudicio alterius quā fieri poteſt. l. ſi cui. in princip. ff. de ſerui. tit. generali. quia ſi quis vteretur ſeruitute vltra modum vel cauſa lucri, præſumeretur facere per emulationem, & ad nocendum alteri, quod non eſt tollerandum. l. fluminum. §. ſi. & l. Proculus ait. cum ibi notatis per gl. & doct. ff. de dam. infect. l. j. in princ. & §. ſi. ff. de aqua pluui. arcen. & per Cepol. in tractatu ſeruitutum in tit. de ſolo. Et iſtud facit pro cauſa nobilis Aymari Odoardi, contra ſindicos & homines Grauæ ſuper glandagio porcorum: quia tempore glandagij dictus Odoardi nititur immittere certam magnā quantitatem porcorum vltra neceſſitatem ſuæ domus, de quo conqueruntur dicti homines dicendo, quòd non debet immittere niſi ſecundū munerum taxatum per ſindicos facta, & ſecundum eorum libertatem & conſuetudinem, & aliàs prout pleniùs in actis cauſæ apparet: quia ad præſens aliter non declaro cum cauſa nondum ſit diffinita.

ARGVMENTVM.

An & quando quis etiam poſt tres menſes ad tertiandum firmas fiſci locatas & expeditas admittatur.

SVMMARIVM.

1 *Poſt firmarum librationem & terminum præfixum nullus audiendus eſt: fallit vt in ſequent.*
3 *Tertiarum autem emolumētorum Delphinalium qualiter & quando fiat.*
4 *Is vocandus eſt, de cuius præiudicio agitur.*

Quæſtio CCCCCXLVII.

QVAERITVR an poſt licitationem, librationem & expeditionem firma

rum Delphina. ad extinctum cãdelæ admittatur
aliquis ad tertiandum etiam poſt tres menſes, ſal
tem ſine vocatione partis, & cauſæ cognitionis.
Et videtur dicendum prima facie quòd non.
1 Quia † poſt terminum præfixum & librationem non deber admitti aliquis contra dictam librationem: cùm habeat vim contractus, nec ſit locus pœnitentiæ. ſecundum gloſſ. & Bartol. & Ioan. de Plat. in l. ſi tempora. C. de fide inſtru. &
2 iure fiſca, lib. x. niſi ex cauſa. † quando ageretur de iuribus eccleſiæ vel rei publicæ, & prætendeetur deceptio in pretio; vel aliter conſuetudine caueretur. & ita etiam tenet Barto. in tractatu gabellarum. Veruntamen dominus Guido Papæ deciſi. cccccxxxvj. refert quòd de conſuetudine huius curiæ & cameræ computorum Delphina. quòd in iuribus & firmis Delphina. † quis admittitur poſt librationem intra tres menſes ad tertiandum augmentando pretium firmæ de prima miſſa ſub primo pretio poſito: quia ſi ſit de tercentũ libris tertiabit augmentãdo medietatem primi pretij etiam tertiando primum pretium pro quolibet anno de tempore firmæ, & iſto caſu vocatur firmarius, & iterũ inquãtatur ad extinctum candellæ. Et iſtud facit pro cauſa Aymari de Colomberia firmarij magnarum gabellarum, qui accepit ad firmam per tres annos: & poſt tres menſes ſuperuenit in camera computorum Delphinalium Ioannes Benedicti procureator Petri Regundi mercatoris Lugduni firmarij tiragij ſalis: qui nomine eius magiſtri obtulit tertiare pretium dictarum magnarũ gabellarum: & fuit admiſſus per cameram ad extinctum candellæ non vocato dicto Aymaro de Colomberia primo firmario: propter quod querelauit
4 in curia. quia † debuit vocari, cùm ageretur de eius præiudicio. l. de vno quoque. ff. de iudi. licèt nobilis & Egregius Ioannes Briconneti theſaurarius Delphinalis allegaret, quòd ſecundum inſtructiones quas habent à dominis cameræ cõputorum pariſius in talibus firmis & librationibus debeat quis admitti ad tertiandum etiam ſecundum ratam temporis firmæ, hoc eſt quia ſi firma ſit de tribus annis, quòd quis admittatur ad tertiandum infra annũ: & ſuper hoc fuerunt exhibiti plures libri cameræ antiqui coram curia ſuper dictis librationibus ad tertiandum, & pro maiori parte fuit repertum, quòd venerunt infra tres menſes ad tertiandum, ſed pro nunc aliter non declaro: quia cauſa ſuper hoc pendet, licèt aliqui allegarent, quòd iſta patria Delphi. eſſet ſeparata à Regno Franciæ, & vtitur iure ſcripto & diuerſis conſuetudinibus. Sed ſuper hoc replicabat dictus dominus theſaurarius quòd ipſe reddit computum de eius recepta quam facit in hac patria Delphinalis in camera computorum pariſius: & ſic quòd debet ſeruare inſtructiones dictæ cameræ computorum pariſius. Et ſuper hoc pendet ad ordinandum coram curia. Neſcio an fuerit ordinatum vel ne: quia ad præſens ſum extra ciuitatem Grationopo. occupatus ex commiſſione curiæ pro reductione temporalitatis epiſcopatuum Valen. & Dyen. propter obitum reuerendiſſimi domini Ioannis de Ieſpinay vltimi Epiſcopi dictorum epiſcopatuũ de hoc præſenti anno natiuitatis domini milleſimo quingenteſimo tertio. de menſe Ianuarij, tam in ciuitate quàm alibi.

ARGVMENTVM.

Collatio facta per vicarium Epiſcopi de beneficio gratia permutationis non valet, niſi ei ſpecialis conferendi poteſtas ab Epiſcopo data ſit.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Epiſcopi beneficia pleno iure conferre non, niſi ſpecialiter ſibi commiſſum ſit, poteſt. & nu. ſeq.*
2 *Reſignatio beneficij ex cauſa permutationis vel ſimpliciter in manibus cuius fieri debeat.*
3 *Reſignans ad hoc vt reſignatio teneat, quot dies poſt reſignationem viuere debeat.*

Quæſtio CCCCCXLVIII.

QVAERITVR an valeat collatio beneficij facta per vicarium Epiſcopi per reſignationem ex cauſa permutationis etiam ſi non vixerit per xx. dies à tempore reſignationis: & an requiratur ſpecialis poteſtas Epiſcopi ad conferen-
1 dum. Et in effectu † vicarius Epiſcopi non poteſt conferre beneficia pleno iure, ſi non fuerit ſpecialiter ſibi commiſſum. c. ſi. de offi. vica. lib. vj. ſicut quo ad poteſtatem inſtituendi de beneficio patronatus. c. ij. de inſti. cum ibi not. vel etiam quo ad poteſtatem confirmandi electioné,
2 vt ibi notatur. Veruntamen † quando ſit reſignatio beneficij ex cauſa permutationis vel aliàs ſimpliciter, debet fieri in manibus Epiſcopi aut alterius ſuperioris, qui haberet poteſtatem inſtituendi vel deſtituendi. c. quòd in dubijs. & c. admonet. de renũtia. C. cùm ex ea. in fine. de hæreti. iuxta no. per gl. in cle. j. de renucia. & ita requiritur ſpecialis poteſtas Epiſcopi: ſecundum Frede. de Se. in tractatu permutationum, quæſtio. j. Et pariter ſecundum regulam cancellariæ requi-
3 ritur † quòd reſignans vt præuiuat per xx. dies à tẽpore renũtiationis: aliàs ſi moriatur ex illa infirmitate infra xx. dies, cenſetur vacare per mortem, & non per renunciationem. c. ſuſceptum. cum ibi notat. de reſcript. lib. vj. Si verò reſignãs tempore reſignationis eſſet ſanus mente & corpore, & moreretur infra viginti dies ex ſuperueniente infirmitate: tunc non haberent obſtare dictæ regulæ cancellariæ ſecundum gloſſ. ibi, niſi renunciatio beneficij fieret in fraudem expectantium. cap. ij. de renuncia. lib. vj. cum ibi notatis. Et iſtud facit pro cauſa beneficiali poſſeſſoria parrœcialis eccleſiæ beati Iulliani montiſclari, aliàs bellifortis Dyen. diœceſis inter dominum Franciſcum Reynerij, contra dominum Iacobum de Reueyria: quia dominus Antonius Fabri renũciauit ad vtilitatem dicti Reueyria. Et venerabilis dominus Petrus Rabocti vicarius Dyenſis admiſerat dictam renuntiationem, & non apparebat de ſpeciali poteſtate ipſius. Et pariter dictus Fabri non ſuperuixit per viginti dies. Et ideò dictus dominus Reueyria impetrauit per mortem & obtinuit eius prouiſionem à dicto domino Rabocti vicario, licèt nõdum appareat de dicta eius ſpeciali poteſtate conferendi, attamen dictus de Reueyria eſt prior in titulo & poſſeſſorio: Et ideò eſſet videndum ſi haberet titulum

canonicum

canonicum ſaltem coloratum. & ſi dicta regula
cancellariæ ſit ſublata per pragmaticam ſanctio.
in titu.de reſerua.c.j.ibi no.per glo.aliter ad præ
ſens non declaro,cùm cauſa nondũ ſit diffinita.

ARGVMENTVM.

Princeps vni ex ſuis hominibus matrimonij fauore caſtrum infeudare poteſt ſuperiorate retenta.

SVMMARIVM.

1 *Galliarum Rex in diadematis ſuſceptione ſe domaniũ non alienaturum ſacramento ſpondet.*

2 *Conſtantini Imperatoris donatio Papæ Silueſtro facta de Roma & patria romandiola non valuit nec valet.*

3 *Donatio facta per principem de loco limitrophò an valeat.*

4 *Princeps infeudare poteſt caſtrum ſuperioritate retẽta.*

5 *Donatio vnius caſtri aut territorij in principe dicenda non eſt exceſsiua in principe.*

6 *Donatio principis etiam ſi quingentos aureos excedat, inſinuationi non ſubiacet.*

7 *Princeps ſucceſſori iudicare poteſt.*

Quæſtio CCCCCXLIX.

QVAERITVR an princeps poſsit infeudare ex cauſa matrimonij alicui eius ſeruitori aliquod caſtrum ſeu territorium de eius domanio ſeu patrimonio; Et maximè quando eſt ſitum in aliquo loco limitropho: & an per reſcriptum principis cum clauſula derogatoria poſsit impediri in futurum facultas donandi. Dubium
1 facit: quia Rex dominus † noſter Franciæ in eius coronatione iurat (vt ſcitur) non alienare caſtra antiqua eius patrimonij; Et maximè quando talis alienatio eſſet enormis & damnoſa Regno Franciæ ſeu patriæ Delphinã. c. intellecto. cum ibi not.de iu. iurand. Nec poteſt alienare feudum etiam ex cauſa dotis,c.j.§. donare.quali. olim.feud.alie. pote. Et eſt ratio; quia ſi contingeret principem alienare enormiter de eius domanio, eſſet incommodum reipublicæ & ſubditorum: quia princeps efficeretur pauperior, & non haberet ita bene ad tenendum honorificè eius ſtatum. præterea princeps debet eſſe auguſtus augmentando imperium ſicut de Iullio Cæſare dicitur, vt in procœmio.ff. & inſti.in procœmio in rubro. Et ideò ſecundum vnam opinio-
2 nem † donatio facta per Imperatorem Conſtantinum Papæ Silueſtro de vrbe Romana, & alia patria Romandiola non tenuit: quia Imperator debet eſſe auguſtus augendo & non diminuendo: licèt de hac quæſtione dictæ donationis Imperatoris Conſtantini ſit ſtandum iudicio ſanctæ matris eccleſiæ, cui me refero. Sed redeundo
3 ad quæſitum in alio principe, † quòd donatio non teneat maximè in loco limitropho vbi timetur incurſus hoſtium, facit lex j.& ij. C. de fundis limitro.libr.xj. Et hoc videtur velle Bart. in l.prohibere.§.planè.ff.quod vi aut clam. Sed in contrarium facit: quia in principe liberalitas eſt commẽdenda. c.j.cum ibi not.de dona. Nam donatio principis habet vim legis.l. donationes. C. de donatio.inter vi.& vxo.l.cum multa.C.de bo. quæ lib. Et ideò princeps poteſt dare aliqua caſtra particularia; dum tamen non nimium enormiter lædatur.c.abbate ſane.de re iudic. libr. vj.
Et ita videtur tenere Barto.in dicto §.plane. ſecus in legato de latere, qui non habet poteſtatem infeudandi caſtra eccleſiæ: ſecundum Barto.ibi. quia in principe non ſunt adeò ligatæ manus, vt non poſsit alienare: ſicuti in prælato eccleſiæ. Et
4 ideò † poteſt infeudare aliquod caſtrum retenta ſibi ſuperioritate & homagio: ſecundum Bald. & Aluaro.in titu.qui feo.da.poſ.c.j. in princip. aliàs vbi non retineret homagium vel ſuperioritatem nõ poſſet totaliter eximere vaſallum: quia tũc diceretur lacerare patrimoniũ. Nec obſtat ſi dicatur quòd quando à principio princeps iurat non alienare, quòd tale iuramentum vel etiã fidei præſtatio in principe, quæ æquipollet iuramento, debet impedire contractum ſequentem in perſonis prohibitis de iure ſpeciali.dicto cap. intellecto: de iur.iuran.ſecundum gloſſ.in capit. licèt mulieres. de iur.iuran.libr.vj. quia iſtud nõ procedit in donatione principis moderata: ſecun-
5 dum Bartol. in dict. capitul.intellecto. † nec poteſt dici donatio immenſa ſeu exceſsiua in principe de vno caſtro ſeu territorio.iuxta not. per gloſſ.& docto.in l.ſed ſi ſuſceperit.ff.de iudic. & Bald.in l.humanum.C.de leg.& per Io.de Imol. in rubric.ff.de verbo.obliga. Et maximè ex cauſa matrimonij, quæ eſt fauorabilis.l.j.ff.ſolu.matrimo.facit authen.res quæ.C.commu.de lega.& l.j.C. ſi liberal. imperial. ſoci. ſine hæred. deceſ. libr.x. Nam ſicuti poteſt conſtitui dos mulieri, ita etiam donatio propter nuptias viro,capi. fin.
6 de dona.inter vi.& vxo. † Nec indiget inſinuatione etiam ſi excedat quingentos aureos donatio principis: cùm ſit ſolutus legibus.l. princeps. ff. de legi. Veruntamen in caſu iſto quando princeps in reſcripto ſibi derogaret, quòd non poſſet in futurum dare aliquod caſtrum limitrophum, tunc talis clauſula derogatoria impediret contractum ſequentem: quia præſumitur de ſe voluntas.iuxta not.per docto. & gloſſ.in l.pacta nouiſsima.C.de pact. & maximè viuente principe.facit capitul.primum.§.fin.de capi. Cora. Et licet princeps non poſsit imponere legem ſucceſſori, quia par in parem non habet imperium. l.
7 nam magiſtratus.ff.de recept. arbit. † tamen poteſt iudicare, ſecundum gloſſ.in capitul.final. de reſcript.libr. vj. & pariter princeps obligatur ex eius contractu & eius ſucceſſor. capitul.j. de probatio. & ibi Innocen. & per Sinum in l. digna vox.§. de lege. Sed quia in caſu interuenit clauſula interrogatoria in reſcripto principis ad impediendum contractum infuturum: ideò requiritur ſpecialis mentio in ſecundo reſcripto de primo reſcripto, ſaltem de verbo ad verbum, aut effectualiter de clauſulis principalioribus. iuxta not.per Angel.in l.omnes.C. de præſcrip.xxx.vel xl.anno.& per Bartol. in extrauaganti ad reprimendum.ſuper verb.Non obſtat. & gloſſ. & docto. in l.ſi quis in principio teſtamenti.ff.de legat.iij.& per Bald.in l. humanum. C.de legi.& Panormi.in capitul.ſecundo.de dol. & contuma. & capitul. nonnulli. de reſcript. & in capitul. cùm inſtantia. & per Sin. in l.j. C. quando Impera. inter pupi. Et iſtud facit pro cauſa interinationis literarum nobilis Petri de

Tardes dicti le baſton vnus de centum nobilibus domus Regis domini noſtri Delphini prætextu caſtri & territorij ſancti Laurentij de ponte, ſiti in limitibus Delphina. propè Sabaudiam, quòd ſibi dedit Rex Ludouicus X I I. modernus in contractu eius matrimonij cum Loyſia domini Steptani Garrier militis ciuis Lugduni pro ſumma mille ſcutorum auri, & donec dicta ſumma fuerit ſoluta. Sed fiſcus ſe oppoſuit ſuper dicta interinatione, allegãdo quòd priùs emanauerat edictum ſeu reſcriptum de tempore Karoli Regis V I I I. etiam confirmatum per Regem modernum de non alienando dictum caſtrum, cùm ſit limitrophum: & ideò fuit reſceiptum principi & domino Cancellario ad ſciendum de eius intentione. Et aliàs prout pleniùs continetur in actis cauſæ magiſtri Ioannis Ventoleti: & ideò ad præſens aliter non declaro cum nondum fuerit lata ordinatio.

ARGVMENTVM.

Neque caſtellano neque officiario manus violentas in aliquem ſubditum propter contumaciam vel inobedientiam verbalem inijcere licèt.

SVMMARIVM.

1 *Officiario cui talis iniuria fit vt ſine nece euadere non poſsit, occidere licitum eſt.*
2 *Caſtellano vel officiario pro ſimplici contumacia vel reſiſtentia verbali manus violentas vel iniuriam verbo vel facto alicui inferre prohibitum eſt.*
3 *Caſtellanus non niſi iudex pedaneus eſt.*

Quæſtio CCCCCL.

QVAERITVR an caſtellanus ſeu alius officiarius licitè poſsit apponere manum violentam in aliquem ſubditum propter inobedientiam verbalem, vel contumaciam. Dubium facit: quia præſumendum eſt pro officiario. l. ſecunda. C. de offic. ciuil. iudic. & iuris executio non habet in ſe iniuriam. l. iniuriarũ. §. j.
1 ff. de iniu. prætereà † quando fit reſiſtentia officiario, & non poteſt aliter euadi: tunc licitum eſt occidere abſque metu pœnæ. l. ſi ſeruus. cum ibi notat. per Bartol. C. de his qui ad eccle.
2 confug. Sed in cõtrarium videtur veritas: † quia pro ſimplici contumacia vel reſiſtentia verbali non eſt licitum caſtellano vel iudici ponere manum violentam vel iniuriam alicui verbo vel facto facere, aliàs poteſt appellari, vel etiam reſiſti. ſecundum gloſſ. in l. quoniam iudices. C. de appell. & in l. vt vim. ff. de iuſti. & iure. & in l. non eſt ſingulis. ff. de regul. iur. quia propter contumaciam aut inobedientiam verbalem debet procedi ad declarationem multæ. iuxta l. j. ff. ſi quis iu. dicent. non obtempera. & maximè in
3 caſtellano; † qui non eſt niſi pedaneus iudex. Et præmiſſa faciunt ſuper cauſa fiſcali diffinita ad denunciationem Ioannis de Nantuaco aliàs Mailhi loci pontisbellimeini contra nobilem Gulielmum de Salinez caſtellanum dicti loci: qui poſuit manum violentam in perſonam dicti de Nantuaco ipſum verberando de vno baculo vſque ad ſanguinis effuſionem incluſiuè, quia dictus de Nantuaco mandatus recuſauit accedere ad domum dicti caſtellani: & aliàs prout pleniùs in actis dictæ cauſæ diffinitæ cõtinetur.

ARGVMENTVM.

Legatum factum per patrem ſpurio an & quando valeat.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum à patre ſpurio pro alimentis valere iuris eſt canonici.*

Quæſtio CCCCCLI.

QVAERITVR an valeat legatum factũ per patrem baſtardo ſpurio. Et videtur dicẽdum quòd non de iure ciuili. authent. ex comple
1 xu. C. de inceſt. nupt. licèt † de æquitate canonica valeret tale legatum pro alimentis. ſecundum Bartholum ibi. capitul. cùm haberet. de eo qui du. in matri. licèt dictum capitulum ſecundum aliquos non procedat de iure ciuili ſecundum Ioann. demor. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad Trebellia. quem refert & ſequitur Felin. in capit. ecclesia ſanctæ mariæ. de conſtitutio. & iſtud facit etiam pro cauſa diffinita nobilis Claudij de ſanctis baſtardi, contra nobilem Petrum de ſanctis & eius nepotes villæ Allauardi prætextu cuiuſdam legati facti in teſtamento Anthonij de ſanctis dicto baſtardo de certis bonis: quia tale legatum nõ tenuit, cùm fuerit probatum, quòd fuit natus ex dannato coitu adulterino: licèt de æquitate curia ipſa adiudicauerit ſibi de æquitate certam quantitatem pecuniæ annuam pro alimẽtis.

ARGVMENTVM.

Sede vacante Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, regulares eccleſiæ & ſeculares ad legis Delphini manus reducendæ ſunt.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſiarum vacantium bona dominis temporalibus occupare etiam iure regaliæ vetitum eſt.*
2 *Eccleſiarum vacantium bona & fructus futuro ſucceſſori ſeruari debent.*
3 *Bonorum cuſtodia ſede vacante ad capitulum ſpectat; cùm in iuriſdictione ſuccedat.*
4 *Eccleſiarum cathedralium; regularium & collegiatarum reductio ad manus Delphinales ſede vacante quorſum fiat. & nume. ſeq.*
5 *Reductio in quibus eccleſijs locum habeat.*
6 *Principes nonnulli Epiſcopali ſede vacante bonorum eccleſiæ cuſtodes & adminiſtratores ſunt: gaudentque beneficiorum collatione temporalia recipientes.*
7 *Eccleſiæ parrociales iuri regaliæ aff. ctæ non ſunt.*
8 *Vngariæ & Angliæ reges in ſuis regnis beneficia ex priuilegio conferunt.*

Quæſtio CCCCCLII.

QVAERITVR an ſedevacante licitè poſſit reduci ad manus Delphini Archiepiſcopatus Epiſcopatus & aliæ dignitates eccleſiæ infra præſentem patriã Delphina. exiſtentes quoad temporalitatem & bona ſpolij dimiſſa: & ad quẽ ſpectat cuſtodia. Et prima facie videtur dicẽdum quòd talis reductio foret prohibita officiarijs

tempo

temporalibus.c.generali.& c.quia ſæpè.de elect.
1 libr.vj. vbi prohibetur † occupare per dominos
temporales de nouo aliquid de dictis bonis ſub
pœna excommunicationis quacunque dignitate
præfulgeant, etiam ſi prætendant eis ius compe
tere iure regaliæ, Gardiæ aut cuſtodiæ.dict. cap.
2 generali.ſed debent † dicta bona & fructus inde
prouenientia futuro ſucceſſori reſeruare, non
obſtantibus ſtatutis, cóſuetudinibus aut priuile-
gijs: & hoc in eccleſijs cathedralibus, regulari-
bus vel collegiatis.dict.cap.quia ſæpè.& cle. ſta-
tutum.de elect.cap.cùm vos. de offic. ordin. vbi
etiam emolumentum ſigilli & iuriſdictionis de-
bet futuro ſucceſſori reſeruari pro quo facit
cap.præſenti.in princip.& §.porrò.de offic. or-
3 din.libr. vj. Et † pariter ſede vacante cuſtodia
pertinet ad capitulum, cum ſuccedat in iuriſdi-
ctione.ſecundum Innocen.in capit. vt noſtrum.
vt eccle. benefi.& Gemi. in capi. cupientes. §.ad
hæc.de elect.libr.vj.aut ſaltem ſpectat ad Epiſco
pum ſeu alium ſuperiorem ponere œconomum,
qui recuperet iura eccleſ. ſede vacante.capi. cùm
vos. de offic.ordina.ſecundum Oſtien.in capitu.
ea quæ. de ſta. monach. Archi. in dict. capitul.
præſenti. de offic. ordina. quia electio pertinet
ad capitulum.cap.j.cap.cùm eccleſia.& cap.quia
propter.de elect.& ad illum ad quem ſpectat col
latio beneficij, ſpectat etiam cuſtodia: iuxta not.
per gloſſ.& docto.in capitul. cùm vos. de offic.
ordina. Sed in contrarium videtur dicendum in
4 caſu iſto: † quia talis reductio ad manus Delphi.
fit ex iuſta & legitima cauſa ad ſaluũ ius haben
tis, ad obuiandum ſcandalis & periculis futuris:
& ne aliqui ſe intrudãt de nouo, ne permittitur
vitioſus ingreſſus. ca. eum qui. de eo qui mittit
in poſ.libr.vj. Et etiam ne fiant rixæ.l. æquiſſi-
num. in principio, ff.de vſufruct. & quia iſtud
ius reductionis & cuſtodiæ ad manus Delphini,
eſt etiam introductum ex antiqua conſuetudine
per lx. annos & vltra: & (vt fertur) per tempus
memoriam hominis excedens: & ita tale ius eſt
5 permiſſum: cùm non fiat de nouo. Et † maximè
in eccleſijs, quæ proceſſerunt ex fundatione
Delphina.dict.capitul.in generali ſecit de elect.
libr.vj. Et quia etiam hic non fit occupatio iu-
rium eccleſiæ, & non fit ad malam partem ſed ad
bonum finem ad ſaluum ius habentis, & cum in-
uentario. Et iſtam partem videtur tenere Specul.
in capitul.ſede vacan. ad finem, vbi tenet, quòd
6 † aliqui principes ſede epiſcopali vacante habẽt
gardiam, cuſtodiam & adminiſtrationem bono-
rum eccleſiæ: & etiam iure regaliæ habent col-
lationem beneficiorum, & recipiunt temporalia
in aliquibus eccleſijs, vt in eccleſia Carnotẽſi &
certis alijs: vt refert Ioan. Andr. de regal. Fran-
ciæ & Rege Angliæ.in addi. ad Specul. in titul.
de præbend.§.reſtat.in fin.& in capitu.ij. de præ
bend.libr.vj. vbi refert, quòd in quibuſdam ec-
cleſijs ſede vacante habet collationem præben-
darum: quia Rex Franciæ conſecratur & iniun-
gitur diuinitùs ex oleo ſacræ ampolæ, & ſic non
dicitur propriè perſona laica. Et etiam tenet gl.
in pragmatica ſanctione in titul. de annatis, ſu-
7 per verb.regaliæ.& ibi tenet, † quòd eccleſiæ pa-
rœciales non cadunt ſub regalijs. & pariter illo
tempore recipiunt temporalia. pro quo facit ca.
dilectus.l.iij.de præbend. & capitul.prætereà. &
capitul.nobis.de iur.patrona.& pariter gloſſ. in
8 dict.verbo: regaliæ.refert, quòd † Reges vngariæ
& Angliæ in eorum regnis ex priuilegio confe-
runt beneficia.ſecundum Bald.in l.reſcripta. C.
de precib.Impera.offer.& etiam deferendum eſt
regibus in tali antiquo iure: cùm P. p. ſciat hu-
iuſmodi conſuetudinem, & illam tolleret.ſecun-
dum Ioan.Andr.in addi. ad Specul.in tit. de præ
bend.§.reſtat. præſertim in Rege Franciæ, qui
habet bullas ſuper hoc in theſauro pariſius. ſe-
cundum gloſ.in dict.§ regaliæ. Et iſtud facit pro
reductione Epiſcopatuum Valen. & Dyenſis mo
derno tempore facta ad manus Delphina. pro-
pter obitum reuerendiſsimi quondam domini
Ioãnis Leſpinay vltimi Epiſcopi Valentinẽſis &
Dyenſis de hoc præſenti anno natiuitatis domi-
ni milleſimo quingenteſimo tertio, de menſe Ia-
nuarij quoad temporalitatem & bona ſpolij,
quæ fuit mihi commiſſa vocató domino & egre-
gio aduocato fiſcali: & ideò huius gratiæ rei &
vt magis veritas habeatur duxi aliquas quæſtio-
nes tractantes de hac materia ſalua ſemper cor-
rectione cuiuſuis meliùs ſentiẽtis, me ſemper in
omnibus ſubmittendo iudicio ſanctæ matris
eccleſiæ.

ARGVMENTVM.

Iure regaliæ vel deportus ſede vacante quis fructus anni primi percipere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones deportus & annatæ per pragmaticam ſanctionem prohibitæ ſunt.*
2 *Epiſcopus in Nuſtria & pariſiorum diœceſi beneficiorum vacantium fructus primi anni percipit.*
3 *Principes ſede vacante iure regaliæ ex antiqua conſuetudine vel priuilegio temporalia percipiunt.*

Quæſtio CCCCCLIII.

QVAERITVR an iure regaliæ vel depor-
tus ſede vacante aliquis poſsit recipere fru-
ctus ſaltim primi anni. Et videretur dicendum
1 quòd non: quia tales † exceptiones deportus &
annatæ ſunt prohibitæ ſecundum pragmaticam
ſanctionem: vt titul. de annati. & ibi gloſſ. re-
2 fert, † quòd in Normandia & diœceſi Pariſius
Epiſcopus percipit fructus primi anni, licèt non
ſe extendant ad beneficia vacantia ex cauſa per-
3 mutationis: ſed † de iure regaliæ ex antiqua con-
ſuetudine vel priuilegio principes ſede vacante
recipiunt temporalia: ſecundum gloſſ. ibi ſuper
verb.regaliæ.de quo fuit ſuprà tactum in quæ-
ſtione præcedenti, circa finem.

ARGVMENTVM.

Capitulum ſede vacante in iuriſdictione feudali & temporali non ſuccedit.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum ſede vacante in iuriſdictione ſpirituali ſuccedit.*

Quæſtio. CCCCCLIIII.

QVAERITVR an ſede vacante capitulum
ſuccedat in iuriſdictione & maximè tempo-
rali & feudali. Et videretur prima facie dicen-
dum quòd ſic. capitul. is qui. & capitul. cùm
olim. de maio.& obedien.cap.j.ne,ſede vacante.
1 †Et hoc verum quò ad iuriſdictionem ſpiritua-
lem excommunicandi: ſecus quò ad iuriſdictio-
nem temporalem, quæ mouetur de feudo & ho-
magio principis: quia in tali iuriſdictione non
ſuccedit capitulum ſede vacante. capitu. verum.
de foro compe.vel etiam quando iuriſdictio cõ-
petit de iure ſpeciali.ſecũdum. glo.ibi,quæ facit
ad plures quæſtiones,ſecundum docto.ibi.

ARGVMENTVM.

Capitulum ſede vacante an-& quando in beneficiorum collatione per viam commendæ ſuccedat.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum ſede vacante non ſuccedit in beneficiorum collatione, quorum collatio purè & ſimpliciter ad Epiſcopum ſeu alium prælatum pertinet. Secus vbi collatio pertineret ad prælatum & capitulum communiter.*
2 *Collatio & inſtitutio ſede vacante ad capitulum tranſeunt, vt quæ propriè iuriſdictionis ſint.*
3 *Collatio beneficiorum inter fructus annumeratur.*
4 *Adminiſtrator datus eccleſiæ cathedrali vacanti à Papa in ſpiritualibus & temporalibus adminiſtrare poteſt & beneficia conferre.*
5 *Laico in dubio beneficia conferendi poteſtas permiſſa non videtur.*
6 *Sequeſter etiam laicus durante ſequeſtro de iure patronatus beneficium præſentare poteſt.*
7 *Commiſſarius manu Delphinali durante de officijs per modum commendæ prouidere poterit.*

Quæſtio CCCCCLV.

QVAERITVR an ſede vacã.capitulũ ſuc
cedat in collatiõe beneficiorum,ſaltem per
viam commẽdæ.& quæ ſunt ijs in dominio tẽpo
1 rali habente cuſtodiam. Et in effectu † quando
collatio pertinet purè & ſimpliciter ad Epiſcopũ
ſeu alium prælatum:tunc ſede vacante non ſucce
dit capitulum in collatione beneficiorum.capitu
lo illa.ne ſede vacante.capitu.j.eodem titulo lib.
ſexto:quia collatio beneficiorum dicitur dona-
tio,quæ non pertinet ad capitulum.& etiam vt
magis celeriter eligatur futurus paſtor,& differa
tur electio.vbi verò collatio pertinet communi-
ter ad prælatum & capitulum.tunc ſede vacante
capitulum conferre poteſt.C.vnic.ne ſede vacãt.
libr.vj.licèt facultas inſtituendi aut confirman
di bene tranſeunt ad capitulum ſede vacan.capi
tul.j.&.ij.de inſti.libro.vj.Nec obſtat præmiſsis
ſi dicatur,ꝙ collatio beneficiorũ eſt iuriſdictio-
nis,& tranſit ad electum & confirmatum ante cõ
ſecrationem:ſecundum glo.ſi.in cap.tranſmiſſa.
de elect.ergo collatio beneficiorum tranſit ad ca
pitulum, cum ſuccedat in iuriſdictione prout
ſupra dictum fuit.quia ad iſtud reſpondetur ſe-
cundum Ioann.Andr.in capit.quanquam.de ele-
ctio.libr.vj. Innoc.& gloſ.in pragmatica ſanctio
ne in titu.de colla.circa principium,ſuper verb.
iuriſdictio.quòd collatio beneficiorum non pro
priè iuriſdictionis Epiſcopalis eſt:cũ multi repe-
riãtur inferiores Epiſcopo haben. collationes,
2 beneficiorũ:† ſed confirmatio & inſtitutio ſunt
bene propriè iuriſdictionis:& ideò tranſeunt ad
capitulum:ſecus in collatione libera,quæ nõ trã
3 ſit ad capitulũ Alia etiam ratio redditur:† quia
collatio beneficiorum cõputatur inter fructus,
qui debent reſeruari futuro ſucceſſori.cap.quia
ſæpe.de elect.libr.vj.ſecundum Panormi.in dict.
capi.cùm olim.de maior.& obedien.& quia etiã
collatio beneficij libera dicitur quædam dona-
tio ſeu liberalitas,quæ in dubio non videtur con
ceſſa.cap.fina.de offic.vicar lib.vj.& ideò quan-
do datur viſitator eccleſiæ cathedrali vacante,
ab alio quàm à Papa non poteſt conferre benefi
cia.c.fin.de ſupplen.negli.prælat.lib. vj.& licèt
capitulum ſuccedat in ſpiritualibus & tempora
libus,vt ibi habetur:niſi fuerit negligens:tamen
non ſuccedit in poteſtate conferendi beneficia:
4 † licèt quando datur adminiſtrator à Papa eccle
ſiæ cathedrali vacante in ſpiritualibus & tempo-
ralibus poteſt adminiſtrare& conferre beneficia.
cap.is qui.de elect.lib.vj.quid autem in coadiu-
tore dato Epiſcopo egrotanti, an poſsit confer-
re beneficia habetur in capitul.primo de cleric.
egro.lib.vj.& per gloſſ.in dict. pragmatica ſan-
ctione,in titu.de colla.ſuper verb.de iurium. Ve-
runtamen capitulum interim poterit commenda
re.ſecundum glo.in c.j.de inſti.lib.vj.iuxt. capi-
5 tulum nemo.lib.vj. † Sed ad laicum in dubio nõ
videtur permiſſa facultas conferendi beneficia.c.
decernimus.de iudi.& c.maſſana.de elect. niſi eſ-
ſet conceſſa ſpecialis litera à Papa.ſecundum gl.
in dict.pragmatica ſanctione in tit.de annat.ſu-
per verbo,regaliæ.vel niſi ex antiqua conſuetu-
dine.vel ex Rege Franciæ,qui ſede vacante in a-
liquibus eccleſijs habet collationem præbenda-
rum ſecundum glo.ibi,prout ſuprà pleniùs fuit
6 tactũ.Veruntamen†durãte ſequeſtro de iure pa-
tronatus ſequeſter eam laicus poſſet præſenta-
re.ſecundũ Hoſti.in c.examinata.de iudi. & Car
di.Floren. in clem. j.de ſequeſt. poſ. & fru. quia
tale ius patronatus benè cadit in laico ſaltem de
gratia.capit.quoniam.de iur.patro. Et præmiſſa
etiam procedunt à paritate rationis in officijs
7 temporalibus:†quia durante manu Delphi. cu-
ria ſeu eius commiſſarius deputatus interim po-
terit prouidere de dictis officijs per modum cõ-
mendæ & prouiſionis, vt interim deſeruiatur in
dictis officijs donec aliter fuerit ordinatum per
curiam:licèt ſit ſecurius, quòd in commiſsione
commiſſarij ad reddendũ fiat etiam ſpecialis mẽ
tio de poteſtate prouidendi in officijs.

ARGVMENTVM.

Cuſtos beneficij ſede vacante ex priuilegio, conſuetudine vel iure communi an fructus perceptos ſuos faciat.

SVMMARIVM.

1 *Cuſtos beneficij ſucceſſori fructus ſeruare tenetur, niſi aliud*

aliud de iure regaliæ, priuilegio ex fundatione inductū ſit. Quid in Delphinatu, & nu. 2.

Quæſtio CCCCCLVI.

QVAERITVR an ſede vacante ille qui habet cuſtodiam beneficij ex priuilegio vel cōſuetudine vel de iure communi facit interim fructus perceptos ſuos. Et dicendum eſt quòd non:
1 †ſed illos debet reſeruare futuro ſucceſſori ſupportatis tamen incumbentibus oneribus. c. quia ſæpè de elect. lib. vj. facit c. præſenti. de offic. ordina. niſi aliter de iure regaliæ ex fundatione vel priuilegio obſeruaretur. ſecundū glo. in pragmatic. ſanctio. in titu. de annat. ſuper verb. regaliæ. vbi gloſa refert de Rege Franciæ, quòd vacante ſede in aliquibus eccleſijs confert præbendas & recipit temporalia. Et idem in iure deportus in Normania. & dioeceſi Pariſienſis vacante beneficio Epiſcopus recipit fructus primi anni. facit quòd habetur per glo. & docto. in c. ſi propter. de reſcript. lib. vj. & per docto. in capi. vt noſtrū. vt eccle. benefi. ſine dimi. confe. Sed quicquid ſit
2 in Regno Franciæ: tamen in hac patria †Delphi. quæ eſt ſeparata à Regno, aliter obſeruatur: quia cuſtos beneficij interim ſede vacante non facit fructus ſuos: ſed tenetur ſeruare fructus futuro ſucceſſori, & accipere bona cum inuentario, & cauere ydoneè, & inde reddere computum & reliqua.

ARGVMENTVM.

Debita, onera incumbentia & onera officiariorum de bonis ſpolij vel de fructibus prouenientibus vacationis tempore deduci debent.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor in beneficio prædeceſſoris debita in quantum ſpolij vires ſuppetunt, ſoluere tenetur: & quomodo id faciendum ſit.*

Quæſtio CCCCCLVII.

QVAERITVR an de bonis ſpolij ſeu de fructibus aut alijs obuentionibus tempore vacationis prouenientibus debeant deduci debita onera incūbentia & onera officiariorū. Et dicendum eſt quòd ſic. cap. vlti. §. porrò. de offic. ordina. libr. vj. cap. quia ſæpè. de electi on. eodem
1 libr. clemen. ſtatutum. de electio. † quia ſucceſſor in beneficio tenetur ſoluere debita prædeceſſoris inquantum ſuppetunt vires ſpolij. capit. j. de ſolu. nec tenetur ſuceſſor. beneficij vltra vires inuentarij, etiam ſi non confecerit inuentarium. l. j. §. ſi vacantia. cum ibi not. per Bald. ff. de iur. fiſc. & in tali caſu quando agitur. de iure ſpolij ſūt ſoliti citari creditores & alios ius habere prætendentes, tàm particulariter quàm generaliter, & voce præconia, & eſt ſolitum fieri inuentarium de bonis ſpolij, & reduci ad manus Delphina. interim ad inſtar declarationis bonorum. & deinde eſt ſolitum allocare in primo gradu vacationū & ſcripturum commiſſariorum, & graphariorum l. ſi in computatione. C. de iur. delib. & conſequenter cæteri creditores collocantur ſecundum prioritatem temporis hypothecarum priuilegiorum.

ARGVMENTVM.

Prælatus non ſolùm de mala adminiſtratione tenetur: ſed etiam eius ſucceſſor iuxta ſpolij vires.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus de mala adminiſtratione tenetur: pro qua propria bona tacitè ſunt obligata.*
2 *Beneficiatus ædificia ruinoſa inſtaurare tenetur.*
3 *Beneficij onera incombentia onera ſunt.*

Quæſtio CCCCCLVIII.

QVAERITVR quando prælatus malè adminiſtrat in omittendo, facere fieri reparationes & expēſas neceſſarias caſtrorū & ædificiorum eccleſiæ ſeu permittendo collabi dicta ædificia in ruinam, an teneatur prælatus ſeu eius ſucceſſor de malè adminiſtratis ſaltem iuxta vires ſpolij, vt debeant bona ipſius aut fructus prouenientes tempore vacationis conuerti in reparationes dictorum caſtrorum & beneficiorum
1 eccleſiæ. Et videretur dicendum quòd ſic: †quia prælatus eccleſiæ tenetur de malè adminiſtratis, quando eſt in culpa omittendo acquirere eccleſiæ, ſicuti de tutore dicitur. ſecundum gloſſ. & Sin. in l. quicquid. C. arbi. tute. etiam quando iura eccleſiæ depereunt ob negligentiam rectoris eccleſiæ tenentur de proprio patrimonio. ca. monemus. xij. quæſtio. ſecunda. & capitul. placuit. ij. xvj. quæſtio. iij. facit cap. ex præſentium. de pigno. & bona adminiſtratoris eccleſiæ ſunt
2 tacitè obligata pro mala adminiſtratione. † Et pariter quando ruunt ædificia, & ideò tenetur ad ædificia reficienda de fructibus ſuperexiſtentibus. ſecundum glo. in pragmatic. ſanction. in procœmio ſuper verb. depereunt. & ſuper verb. ruunt. multò fortiùs in caſu iſto: quando propter eius negligentiam defectu coperturæ caſtrorum & ædificiorum permittunt cadi in ruinam; quia ex quo prælatus percipit emolumentum: ergo onus fabricæ caſtrorum eccleſiæ ſuſtinere debet. vt regula iuris, & pro hoc facit gloſſ. in capitul. vltim. §. porrò. de offic. ordina. libr. vj.
3 ſuper verb. oneribus: quia ſunt † incumbentia onera, onera beneficij. Et talia bona ſpolij prius ſolutis debitis & oneribus debent conuerti in vtilitatem eccleſiæ vel futuro ſucceſſori fideliter reſeruari. capitul. cùm vos. de offic. ordina. dict. capitul. quia ſæpè. de electio. libr. vj. & dict. capitul. præſenti. ſuprà allegat. Et licèt ibidem in textu loquatur alternatiuè per dictionem vel, tamen accipitur ordine ſucceſſiuo, vt prius debeant conuerti in vtilitatem eccleſiæ: & id quod reliquum erit, fideliter reſeruari futuro ſucceſſori. argumento l. comparere. §. fina. ff. de lega. ij. l. hæredes mei. §. final. ff. ad trebel. iuxta not. per Bartol. in l. Gallus. §. quidem recte. ff. de liber. & poſthumis: & in l. iiij. §. prætor ait. ff. de damno infect. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper bonis ſpolij dicti reuerendiſsimi domini

quondam Ioannis Leſpinay Epiſcopi Valentinenſis & Dyenſis, qui de eius tẽpore defectu reparationum copertoriorum caſtrorum dictorum Epiſcopatuum permiſerat collabi in ruinam & terram. Et ideò domini Decanus & canonici eccleſiæ Valen. & aliqui de capitulo eccleſiæ Dyen. pro conſeruatione iurium dictarum eccleſiarum requiſierunt me vna cum domino aduocato fiſcali, vt haberent viſitare dicta caſtra & ædificia dictorum caſtrorum operarijs & expertis in arte: & dictam viſitationem cum rationibus proborum redigi in ſcriptis.

ARGVMENTVM.

Electionis locus propter peſtem & legitimam cauſam mutandus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Electio prælati quo loco facienda ſit.*
2 *Electio facta in alio loco quàm determinato cauſa legitima non ſubſiſtante non valet.*
3 *Conſuetudo in faciendis electionibus attendi debet.*
4 *Electionis locus peſte vigente mutari poteſt. & nu. 6.*
5 *Peſtis fugienda.*

Quæſtio CCCCCLIX.

QVAERITVR de loco electionis fiendæ ſi alibi mutari poſsit propter peſtem aut aliam legitimam cauſam. Et in effectu videtur di-
1 cendum, quòd † electio prælati debeat fieri in eccleſia cathedrali ſi fieri poteſt can. in nomine domini. xxiij. diſt. c. quòd ſicut. de electio. & interdum electio Epiſcopi eſt ſolita fieri in choro eccleſiæ. capitu. cùm nobis. de electio. & aliquando in capitulo. c. cùm terra. & capit. in geneſi. de electio. vnde ſecundum glo. in dict. cap. in nomi-
2 ne domini. in verb. fieri in vrbe. quando † electio eſt facta alibi quàm in loco ad hoc determinato ceſſante cauſa legitima nulla eſt: ſecus ſi cum cauſa legitima; vt puta, propter peſtem prout infrà dicitur. Et licèt Oſtien. in dict. ca. cum terra. dicat non referre in quo loco fiat electio, dum tamen fiat in loco honeſto. ar. l. ſi cùm dies. §. ſi arbiter. ff. de arbit. & l. penul. ff. de iuſti. & iur. Tamen ſecundum Panor. in dict. cap. quòd ſicut. de electio. debet fieri ſaltim infra ambitum eccle-
3 ſiæ: † licèt in hoc debeat ſeruari conſuetudo; ſecundum Mandergo. in tract. de elect. c. de ſigno. quam refert & ſequitur gloſſ. in pragmatic. ſan-
4 ctio. in titul. de electio. §. ad locum. † Sed vbi viget peſtis, tunc eſt iuſta cauſa mutandi locum. l. de ætate. cum ibi not. per gloſſ. & Barto. ff. de minor. quia non eſt tutus acceſſus. c. ex parte. de ap-
5 pel. cle. paſtoral. §. de re iudic. quia † peſtis eſt fugienda. c. negotiationem. lxxxviij. diſtin. & pro hoc videtur text. in ſimili in pragmatic. ſanctio. in titul. de autho. ſacro. conſilio. c. vnic. §. locum
6 autem. † vbi ex cauſa peſtis vel alia ſimili poteſt mutari locus conſilij. Et idem videmus in ſimili: quia propter peſtem mutatur locus fori cauſarum: quia non debet interim ceſſare iudicium, prout experientia docet in hijs partibus: faciunt not. per gloſ. & Panor. in capi. veritatis. de dol. & contuma. nec obſtat præmiſsis ſi dicatur, quod propter peſtem non debent perſonæ eccleſiaſticæ vel religioſæ deſerere locum vbi ſunt ordinatæ nec deſeratur officium & ſeruitiũ. Et præmiſſa faciũt ad quæſtionẽ de anno natiuitatis domini milleſimo quingenteſimo tertio de menſe Ianuarij poſt obitum reuerend. domi. quondam Ioannis de ſpinay vltimi Epiſcopi Velentin. & Dienſis, vbi propter peſtẽ vigentẽ. in ciuitate Valen. domini canonici dictarum eccleſiarum Valen. & Dien. ſimul conuenerunt, & ad inuicem deliberauerũt de mutatione loci electiõis futuri paſtoris in loco Aleſiam vel piſcantiã diœceſis Valen. allegando ita aliàs fuiſſe aſſuetũ fieri: & quòd aliàs fuit facta vna alia electio in loco ſtellæ licèt aliàs audiuerint dici in ciuitate Grationopo. quãdo peſtis vigebat, quod ius capituli eccleſiæ cathedralis Grationopo. reſidebat penes illos canonicos, qui ibi remanebat. cap. gratum. cũ ibi not. de poſtula. prælato.

ARGVMENTVM.

Modus reducendi Archiepiſcopatus, Epiſcopatus & eccleſiaſticas dignitates ad manus Regis Delphini.

SVMMARIVM.

1 *Reductio Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum & dignitatum eccleſiaſticarum ad manus Regis Delphini.*
2 *Commiſſarius non niſi à tempore præſentationis reſcripti vires accipit.*
3 *Sede vacante bonorum ſpiritualium adminiſtratio ſpectat ad capitulum.*
4 *Eccleſiæ temporalitas quãdo de feudo & homagio principis mouetur: capitulum neque in iuriſdictione neque in adminiſtratione ſuccedit.*

Quæſtio CCCCCLX.

QVAERITVR de modo reductionis fiẽdæ ad manus Delphi. de iſtis eccleſijs epiſcopatus & dignitatibus eccleſiaſticis ſede vacante.
1 Et in † effectu peruẽto ad notitiam curiæ taliorũ parlamẽtorum. datur ſupplicatio pro parte procuratoris generalis Delphinalis narrando inconuenientia & pericula: quæ poſſent ſuccedi ſede vacante propter violentias & intruſionem aliquorum, quæ poſſent fieri: & maximè de caſtris & territorijs & bonis temporalibus, quæ mouẽtur de feudo & homagio domini noſtri: petẽdo ob ideò committi alteri ex dominis curiæ dictam reductionem Epiſcopatuũ ſaltem reſpectu temporalitatis ad manus Delphi. cum bonis ſpolij inuentario fiendo appoſitione pennũcellorum armorum Delphinalium: in locis oppoſitionis. & prouiſione officiariorum ydoneorum ſub manu Delphina. & durãte dicta reductione. & deinde ſolitum eſt committi alteri ex dominis vocato procuratore fiſcali ſeu aduocato. & deinde fit præſentatio literarum commiſſarijs pro parte fiſcali dicto domino cõmiſſario: qui ſe offert procedere iuxta tenorem dictæ commiſsionis. & de huiuſmodi præſentatione alter ſecretarius, quem duxit dictus dominus commiſſarius recipit acta:
2 † quia commiſſarius ſeu delegatus non accipit

pit vires niſi à tempore præſentationis reſcri-
pti. capitulo ſuper eo. de appellatio. ſecundum
Specu. in titu. de reſeript. præſentata. in prin. &
Bald. in l. falſes. C. de fruct. & conſequenter di-
ctus dominns cõmiſſarius vna cum dicto domi-
no aduocato, ſeu procuratore & ſecretario acce-
dit ad locũ capitis beneficij, ſi ibi ſit tutus acceſ-
ſus, aut alibi vbi ſunt congregati canonici dictæ
eccleſiæ. Et ibidem dictus dominus commiſſa-
rius per modum notificationis verbalis facit aſ-
ſignare decanum ſeu antiquiorem de capitulo,
& alios canonicos ibidem præſentes ad cõparen
dum coram ipſo in eius hoſpitio aut alio loco
honeſto: & adueniente hora aſsignationis com-
paret præfatus dominus aduocatus ſeu procu-
rator fiſcalis: & in præſentia dictorum domino-
rum canonicorum proponit cauſam aduentus
domini commiſſarij petendo realiter reduci di-
cta bona temporalia ad manus Delphinales &
inhiberi eiſdem ſub pœna reductionis ſuorum
bonorum temporalium ad manus Delphinales.
ne ſe habeant vlterius intromittere de dicta ad-
miniſtratione temporalium durante reductione
Delphinalis. Qui dominus commiſſarius auditis
comparitionibus partium ordinat ante omnia
fieri, lecturam ſupplicationis & commiſsionis
literarum in præſentia dictorum dominorum
canonicorum ad fines intimationis, & ne poſsint
prætendere ignorantiam. iuxt. clem. cauſam. de
electio. dictam temporalitatem & bona ſpolij ad
manus Delphinales reducendo: inhibendo di-
ctis canonicis ne de dicta adminiſtratione vlte-
riùs ſe intromittant ſub dicta pœna reductio-
nis ſuorum bonorum temporalium ad manus
Delphinales. Et licèt dicti domini canonici
etiam proteſtati fuerint etiam in ſcriptis, volen-
3 do prætendere † quòd ſede vacante adminiſtra-
tio ad ipſos pertineat in ſpiritualibus & tempo-
ralibus. capit. fin. de ſupplen. negli. prælatorum.
libr. vj. Proteſtando ob ideò quòd eis non fiat
præiudicium: tamen dictus dominus commiſſa-
rius non admiſit dictas proteſtationes, niſi in-
quantum iuris fuerit concedendo fieri acta
4 hinc inde: licèt vt ſuprà dictum fuit. † quando
tẽporalitas eccleſiæ mouetur de feudo & homa-
gio Delphinali, capitulum non ſuccedit in iu-
riſdictione, & adminiſtratione. capit. verum. de
for. competen. Et vlterius procedendo ad vlte-
riora ad dictam reductionem in capite beneficij
dictus dominus commiſſarius petijt ſibi traddi
claues domus Epiſcopalis, faciendo etiam aſsi-
gnari conſules huius ciuitatis ad intimendum
eis dictam reductionem: & in ipſorum præſentia
deputat aliquem dominum idoneum cuſtodem
cum cautione. Et deindè fit inuentarium vocatis
aliquibus honeſtis perſonis. & conſequenter
fiunt cridæ in locis opportunis, & apponuntur
penuncelli Delphinales & aliâs prout pleniùs
conſtat actis ſuper hoc confectis: & eſt ſciẽdum,
quòd dicti penuncelli armis Delphinalibus depi
cti non fuerunt poſiti in portalibus ciuitatis Va-
lentiñ. & Dieñ. quia per priùs fuerunt & ſunt
ibi ſculpta in lapide arma Delphinalia deſu-
per armis Epiſcopi in ſignum ſuperioritatis:
licèt in caſtris & villis dictorum Epiſcopatuum
vbi non ſunt ſculpta dicta arma Delphinalia in
portis fuerunt apportata. & pariter in dictis ci-
uitatibus Valentiñ & Dieñ. Ad inſtantiam pro-
curatoris fiſcalis generaliter & voce præconia
citati creditores & alij ius habere prætenden-
tes in dictis bonis & ſpolij ad certam & compe-
tentam diem edocturum de eorum iuribus, ſi
quæ habeant, coram dicta curia parlamenti Del
phinalis.

ARGVMENTVM.

Reductione pendente in prouidendis officijs quis modus tenendus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Officia antequàm quis prouideatur, quæ requirantur.*

2 *Doctor licèt in doctorando examinatus fuerit: ſi vocetur ad officium iterum examinari debet.*

Quæſtio. CCCCCLXI.

QVAERITVR de modo prouidendi de
officijs durante dicta reductione Delphina-
li. Et in effectu dictus dominus commiſſarius,
1 † vocatis conſulibus ſeu ſindicis loci, vel aliqui-
bus notabilibus perſonis præſente dict. domino
aduocato fiſcali ſe informat de moribus, vita,
idoneitate & bona fama dictorum officiario-
rum de nouo ponendorum, & cum iuramento:
& vlterius quoad officia habentia adminiſtra-
tionem iuſtitiæ fecit eis aliquas quæſtiones in
2 iure: † quia licèt doctor fuerit examinatus tàm
in priuato examine quàm in rigoroſo tempore
licentiæ & doctoratus: iuxt. nota. per gl. & doct.
in l. magiſtros. C. de profeſſor. & medic. libr. x.
Tamen iterum poſſunt examinari in pratica: &
etiam quãdo promouentur ad officia. l. nemini.
& l. ſanximus cum ibi not. C. de aduocatis diuer
ſorum iudiciorum. & per Barto. in l. ſed & re-
probari in lectura Nico. ff. de excuſa. tuto.

ARGVMENTVM.

An & quando à commiſſario mero executore appellari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Ab executore non, niſi exequendi modum excedat, appellari licèt.*

Quæſtio. CCCCCLXII.

QVAERITVR an licitum ſit appellari à
dicta reductione temporalitatis & bono-
rum ſpolij. Et videtur dicendum quòd non: quia
dictus dominus commiſſarius deputatus ſuper
reductione dicitur execquutor: cum per eius com
miſsionem non mandetur cognitio, ſed execqu-
1 rio. † & ita ab execcutore non appellatur, niſi
excedat modum execquendi. capitul. nouit. de
appellatio. capit. quod ad conſultationem. de
re iudica. Nec obſtat l. & ſi non cognitio; C.

ſi contra ius vel vtili. public. vbi quando committitur excequtio non præcedente cognitione, videtur commiſſa cognitio, ſaltim vt cognoſcatur de veritate precum. quia ad iſtud reſpondetur, quòd hic non ſunt aliqua verba denotantia niſi excequtionem. Et pariter non fuit exceſſus modus in execquendo. & ideò non debet admitti appellatio. l. ab execqutione. C. quo. appella.non recipi.& ideò dictus dominus commiſſarius non detulit dictæ appellationi tanquam friuolæ præſentem reſponſionem appellationis refutatorijs concedendo.

ARGVMENTVM.

Sede vacante an & quando capitulnm pro negotijs electionis expenſas petere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ neceſſariæ pro electione fienda capitulo præſtandæ ſunt de bonis prælaturæ, ſi bona capituli ſeparata ſint à bonis prælaturæ.*

Quæſtio. CCCCCLXIII.

QVAERITVR an capitulum alicuius eccleſiæ ſede vacante poſsit petere expenſas pro negotio electionis de bonis epiſcopatus ſeu prælaturæ. Et in effectu videtur dicendum quòd
1 ſic quo ad † expēſas neceſſarias ſine quibus actus commodè expediri non poſſet. capit. vt præteritæ, de electio. & hoc quando bona prælati ſunt diſtincta & ſeparata à bonis capituli, & electio eſt facta in concordia. ca. cupientes. §. ad hæc. de electio. libro ſexto. Et iſtud facit pro negotio electionis futuri paſtoris dictarum eccleſiarum Valentineñ. & Dieñ. quia dicti canonici ſe congregauerunt inſimul & petierunt ſibi expediri pro expenſis victus durante electione. Sed dictus dominus commiſſarius habuit reſpondere quòd recurrant ad curiam parlamenti: quia eius commiſsio non portabat quòd poſsit facere aliquam expeditionem ſeu liberationem de dictis bonis ſpolij. & eſt ſciendum quòd ſecundum pacta & conſuetudines dictarum eccleſiarum Valentineñ. & Dieñ. electio Epiſcopi eſt ſolita fieri per turnum, cum ſint ſimul vnitæ: ita quòd quando electio fit in eccleſia Valeñ. pro eius turno alternatis vicibus iuxt. clementi. j. de iur. patro. tunc canonici eccleſiæ Dieñ. ibi accedunt, & ibi viuunt in communi: & capitulum eccleſiæ Valentinæ tunc miniſtrat expenſas durante electione, & econtra quando fit electio altera vice in eccleſia Dieñ. tunc ibi congregantur canonici eccleſiæ Valeñ. & viuunt inſimul: & capitulum Dien. miniſtrat expeñ. & (vt intellexi ab aliquibus canonicis eccleſiæ Dieñ) in electione Epiſcopi tantas voces habent canonici Dieñ. quantas habent canonici Valentiñ. licèt ſint plures in numero.

ARGVMENTVM.

Prælatus fructus beneficij locare poteſt, cui locationi ſucceſſor ſtare non tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Prælati titulo locati beneficij fructus etiam laico concedere poteſt.*
2 *Negotia eccleſiaſtica per laicos exerceri prohibitum eſſe regulare.*
3 *Succeſſor in beneficio an & quando prædeceſſoris locationi ſtare tenetur.*
4 *Succeſſor in beneficio ex prædeceſſoris contractu non tenetur, nec ad eius debita niſi iuxta bonorum obligatorum vires.*

Quæſtio. CCCCCLXIIII.

QVAERITVR an prælatus licitè poſsit arrendare fructus & reuenutam Epiſcopatus: & an ſucceſſor beneficij teneatur ſtare arren
1 damento prædeceſſoris. Et in effectu † bene poſſunt arrendari fructus beneficij, dum tamen non deſeratur ſeruitium diuinum. capit. veſtra. cum
2 ibi nota. de loca. etiam laico, vt ibi habetur: † licèt regulariter negotia eccleſiaſtica prohibeantur excerceri per laicos. capit. decernimus. cum ibi nota. de iudic. & quando prælatus moritur
3 ante tempus finitum arrendamenti: tunc † ſucceſſor in beneficio regulariter non tenetur ſtare arrendamento prædeceſſoris. capit. fina. cum ibi notatis. per Innocent. & Panormi. ne præla. vi. ſuas. ſecundum Bald. in l. emptorem. C. loca. de quo etiam per doctor. in l. diuortio. in princi. & in l. ſi filio. §. fina. ff ſolu. matrimo. & hoc verum niſi tale arrendamentum redundaret in vtilitatem eccleſiæ: quia tunc in iſto caſu ſucceſſor tenetur ſtare vt, ibi aliâs non: prout ſuprà di-
4 ctum fuit. † Quia ſucceſſor in beneficio non tenetur ex contractu prædeceſſoris, nec ad eius debita. capit. j. & ij. de ſolu. capit. quòd quibuſdam. de fideiuſs. niſi iuxt. vires bonorum obligatorum: quia tunc debent ſolui debita prædeceſſoris. capit. præſenti. §. porrò. de offic. ordi. libr. vj. Et iſtud facit pro arrendamento dictorum Epiſcopatuum Valentiñ. & Dien. factum per dictum quondam dominum Epiſcopum Aimarū de Columberia ad triennium pretio cuiuslibet anni ſex mille & trecentum Francorum Regis reſeruatis condemnationibus & emolumento ſigilli & curiæ ſpiritualis: & ſub certis alijs reſeruationibus: quia dictus dominus Epiſcopus mortuus eſt de tempore vltimi anni arrendamenti: & reſtabat adhuc certa pars vltimi anni à feſto calendarum, vſque ad vicesimam quartam menſis Martij. Et cum dictus Aimarus de Columberia tenuerit arrendamentum tempore fertili videlicèt tempore recollectionis preiſiarū & pedagij Valentin. & ideò debet tenere dictum arrendamētum pro toto tempore vltimi anni: quia aliâs eſſet præiudicium eccleſiæ & ſucceſſori in beneficio.

ARGVMENTVM.

Bonorum ſpiritualium & temporalium eccleſiæ appellatione quæ bona veniant.

SVMMARIVM.

1 *Bona eccleſiæ quædam ſunt de lege diœceſana, quædam de lege iuriſdictionis.*

Quæſtio. CCCCCLXV.

QVAERITVR quid cōtineatur appellatione bonorū ſpiritualiū & tēporaliū eccleſiæ: quia

quia interdum mandantur reduci ſub manu Dal
phinali bona temporalia prælatorum & clerico-
rum, & etiam plurima emanarunt reſcripta &
comminationes ſub pœna reductionis tempora-
litatis ad manus Delphinalis. Et adeò bona & iu
ra epiſcopalia habetur in capit. conquerente. &
5 capit. dilectus. de offic. ordi. † quia quædam ſunt
de lege diœceſana, & quædam de lege iuriſdi-
ctionis: vt ibi habetur per glo. & docto. in capit.
veniens. de præſcript. & pariter quædam iura
ſunt ordinis, & iſta competunt ſolis Epiſcopis.
capit. quòd ſedes. de offic. ordina. capit. aqua de
conſecra. eccle. vel alta. c. quanto. de conſe. quæ-
dam verò ſunt iuriſdictionis, vti cenſura eccle-
ſiata, collatio beneficiorum & ſimilia, de quibus
per glo. in c. tranſmiſſa. de elect.

ARGVMENTVM.

Monachus mationarius prioratus clauſtralis eccleſiæ, cui reſidet, acquirit: nec vt de dictis bonis in vltima voluntate diſponere poſsit, abbas licentiam dare poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Monachum monaſterio profeſsionis acquirere regulare eſt, fallit vt nu. 2.*

3 *Monachus æquiparatur ſeruo.*

4 *Poſſeſſio per ſeruum vel monachum etiam ſine apprehenſione acquiritur.*

5 *Abbas monacho exiſtenti in prioratu clauſtrali licentiam diſponendi de bonis per eum quæſitis dare non poteſt.*

Quæſtio CCCCCLXVI.

QVAERITVR cui acquirat monachus
mentionarius alicuius prioratus clauſtra-
lis: & an Abbas poſſet dare licentiã tali monacho
diſponendi de dictis bonis acquiſitis. Et in effe-
1 ctu † regulariter monachus acquirit monaſterio:
vbi eſt profeſſus. capit. in præſentia. de proba.
2 authen. ingreſsi. C. de ſacro. ſanct. eccle. † Et hoc
verũ, niſi monachus fuerit aſsignatus vel tranſ-
latus in aliquo beneficio etiam clauſtrali: quia
tunc ſi acquirat ex eius opera, vel ex bonis eccle-
ſiæ: tunc acquirit ad vtilitatem illius eccleſiæ
vbi reſidet. capit. olim, cum ſecundo. & ibi per
3 Innocent. & Panor. de priuilegijs † quia regula-
riter monachus æquiparatur ſeruo: ſecundum
Innocent. ibi. & glo. in l. cùm hæredes. §. fina. ff.
de acquirend. poſſ. & Barto. in l. j. §. vſufructua-
rius. ff. & l. penult. ff. de ſtipu. ſeruo. & ita eſt in
propoſito. quia ſeruus vſusfructuarius non ac-
quirit ex eius opera proprietario, ſed vſufructua
rio. Et idem in monacho, qui reſidet in aliqua
eccleſia, ſeu prioratu clauſtrali: quia debet acqui
rere ad vtilitatem illius prioratus ſiue ſit in pe-
4 titorio ſiue in poſſeſſorio: quia etiam † per ſer-
uum vel monachum acquiritur poſſeſsio etiam
ſine apprehenſione. l. j. §. acquiritur. & §. ſi ſer-
uus. ff. de acquireo. poſſ. ſecundum Bartol. in l.
qui vniuerſas. §. j. eod. titul. & per Bald. in dict.
capit. in præſentia: & maximè ſtante conſuetu-
dine, quæ debet attendi in talibus bonis ſpolij
religioſorum. capit. præſenti. in princ. de offic.
5 ordi. libr. vj. † Nec poteſt dare abbas licentiam
diſponendi de talibus bonis: quia non poteſt di-
ſpenſare vt monachus habeat proprium. capit.
cum à monaſterio. de ſtatu. monach. & ad ſolum
Papam ſpectat diſpenſare ex cauſa: quia ſeienti
pater prohibetur dare licẽtiam filio, niſi ad pias
cauſas, ſecundum vnam opinionem. capit. fin. de
teſta. libr. vj. Nec pariter dominus poteſt habili-
tare ſeruum ad teſtandum: ſed ſolùm ſpectat ad
principem ſeu Papam. l. ſi quando. de inoffic.
teſta. ſecundum Bald. in auth. niſi rogati. C. ad ſe-
nat. trebel. Et iſtud facit pro cauſa ſpolij cuiuſ-
dam religioſi ſacriſtæ prioratus Thoneti inter
dominum Claudium Porte priorem ſeu cõmen-
datarium dicti prioratus: & nobilem Lodoicum
de Bellacomba aliàs de Thoneto: qui habet cau-
ſam à vicario domini Abbatis Cluniacẽ. ſed
dictus prior prætendit, quòd eſt immediatus, &
quòd ad eum ſpectat. argu. capit. in eccleſijs. cum
ibi nota. per glo. & Panor. de maiori. & obed. &
in capit. ſi religioſus. de electio. libr. vj. & de
materia an monachus æquiparetur ſeruo aut
filio familiâs vide per Bartol. Alexand. de Imol.
& Iaſon. in dict. l. j. §. acquiritur. & §. ſi illum. ff.
de acquirend. poſſ. quia ſecundum quod agitur
de fauore eccleſiæ & religionis poteſt æquipa-
rari ſeruo, vel filio fami. ſecundum Bartol. in l.
prima. C. qui admitti ad bonor. poſſeſsio. poſ-
ſunt.

ARGVMENTVM.

Bona ſpolij prælatorum, clericorum & religioſorum per iudices ſeculares inuentoriſari non debent: nec ad eorum manus reduci.

SVMMARIVM.

1 *Bona clericorum eccleſiæ priuilegio gaudent.*

2 *Bona patrimonialia clericorum à tallijs immunes ſunt.*

Quæſtio. CCCCCLXVII.

QVAERITVR an de iure bona ſpolij
prælatorum: clericorum & religioſorum
poſsint inuentoriſari per iudices ſeculares, & ad
eorum manus reduci ad ſaluum ius habentis.
1 Dubium facit: † quia bona clericorum gaudent
priuilegio eccleſiæ: iuxta nota. per glo. & docto.
in cap. ex literis. de pigno. & in capit. cùm ſit ge-
nerale. de foro compe. & in capit. fin. de vi & ho-
neſt. cleri. & Panor. in capit. etiam. de conſtitu.
quia bona ſequuntur conditionem & priuile-
gium perſonæ, & non econtra. l. ij. C. quando &
2 quib. quarta pars debet. libr. x. hinc eſt † quòd
bona clericorum patrimonialium gaudent pri-
uilegio exemptionis bonorum ne talientur &
cothiſentur: ſecundum Specul. in titu. de cleri.
coniugat. & Barto. in l. placet. ff. de acquirend.
vel omittend. hæredi. & domi. Guid. Pap. deciſi.
lxxix. multò fortiùs in caſu iſto in bonis ſpolij
prælatorum: & per conſequens debet fieri inuen
tarium per iudicem eccleſiaſticum: ſicuti dicitur
de pupillo vel adulto: quia debet dari tutor vel
curator per iudicem eccleſiaſticum, & non per
iudicem ſecularem. capit. ſi annum. de iudic. li-
bro ſexto.

ARGVMENTVM.

Electio Papæ, Epiſcoporum vel aliorum prælatorum meticuloſa non tenet; & locus, in quo fit electio, tutus eſſe debet.

SVMMARIVM.

1 *Electio meticuloſa nulla eſt.*
2 *Electionis factum domini temporales ſub excommunicationis pœna impedire non debent.*
3 *In electionibus eccleſiarum cathedralium & irregularium tres menſes concedi regulare.*
4 *Electiones liberè fieri debent ſemoto omni impedimento.*
5 *Electio facta per violentiam, ſeditionem vel oppreſsionem eſt nulla.*

Quæſtio, CCCCCLXVIII.

QVAERITVR an electio Papæ vel Epiſcopi aut aliorum prælatorum meticuloſa de iure teneatur; & an locus vbi fit electio debeat eſſe ſecurus, adeò quòd eligentes ſint in omnimoda libertate. Et videretur dicendum,
1 † quòd vbi electio eſt meticuloſa non teneat iſto iure, vbi adimitur libertas eligendi. cap. vbi periculum. de elect. libr. vj. & quòd ſit de caſibus ſpecialibus, vbi metus annullat ipſo iure, iuxt. nota. per glo. & docto. in c. abbas, quòd met. cau. & iſtud etiam tenet Bald. in tracta. ſciſmat. ſuper rubric. C. ſi quis alter. teſta. prohi. & glo. in pragma. ſanctio. in titu. de elect. capit. j. §. ad tol-
2 lendum. † & pariter domini ſeculares ſub pœna excommunicationis ipſo facto non debent impedire factum electionis. c. quiſquis. c. Marſana, & c. cum terra, de elect. ſed debent præſtare locum ſecurum dominis Cardinalibus in electione Papæ in conclaui, vbi Papa moritur & cuſtodire territorium loci ab inuaſione & oppreſſione dict. capit. vbi periculum. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem hodierno tempore ſuper facto futuræ electionis Epiſcopi eccleſiarum Valeñ. & Dieñ. ſimul vnitarum. quia ambo capitula ſe congregauerunt propter peſtem vigentem in ciuitate Valeñ. tam in loco Alexiani quàm ville de Romanis. Et ibidem fuit facta magna congregatio magnatum. & nobilium in numero ferè lx. equorũ, vel circa pro parte magnificorum dominorum Nicolai de Turnone qui prætẽdunt, & anhelant ad dictam electionem, ita quòd domini canonici dictarum eccleſiarum Valentiñ. & Dieñ. erant aliquantulum perterriti an ex hoc dicatur adimi ſeu impediri libertas eligendi ſeu inieciſſe mœtum ob quod fertur dicti domini canonici de hoc præſenti anno natiuitatis domini mileſimo quingenteſimo tertio die vigeſima ſeptima menſis Ianuarij in villa de Romanis prolongauerunt dictam electionẽ vſque ad xv. menſis Martij proximè futuri in loco Aurioli diœceſis Valeñ. ita quòd cadet circa fi-
3 nem trium menſium, † qui dantur in electionibus eccleſiarum cathedralium: & regularium. capit. ne pro defectu. de electio. & vt etiam prætenditur, ſereniſsimus dñs noſter Delphinus reſcripſit certas epiſtolas præfatis dominis dictarum eccleſiarum Valeñ. & Dieñ. tàm in communi quàm in particulari in fauorem fratris dicti domini de Turnone. Et vt imaginatur fuit cauſa prolongationis diei electionis: ne dicti domini canonici in aliquo diſplicerent Regiæ mageſtati & Delphinali. & quòd interim eidem re-
4 ſcriberent, vt remanerent in mœra libertate eligendi ſine impedimento aut obſtaculo omnimodò, capit. licèt. §. ſtatuit. de elect. in pragma. ſanctio. pro quo etiam facit capi. primum. §. ad tollendum. eodem titul. vt etiam non debent interuenire literæ vel preces magnatum, niſi vtantur precibus benignis & beniuolis abſque cõ-
5 minatione. dict. capit. licèt. §. fin. aliàs † ſi electio fieret per ſeditionem: violentiam vel oppreſſionem eſt nulla. capitul. in nomine domini. xxiiij. diſtinct. capit. bone. le primo & c. Marſana. & c. quiſquis. de electio. vbi etiam prohibetur fieri electio per abuſum laicorum. De quo per glo. in dict. capit. j. §. ad tollendum. ſuper verb. literæ. & ſuper verb. præſumant. in pragmat. ſanctio.

ARGVMENTVM.

Terminus electionis legitima ſubſiſtante cauſa protrahi & decurtari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Electionis tempus in dignitatibus & beneficijs inferioribus quale ſit.*
2 *Electionis terminus non niſi legitima ſubſiſtante cauſa decurtari poteſt.*
3 *Electionis terminus adhoc vt adbreuiari poſsit, duæ partes capituli requiruntur.*
4 *Ius capituli quando in vno ſolo reſidere poteſt.*
5 *Electionis terminus ſemel decurtatus an per maiorem capituli partem prorogari infrà ſuros terminos poſſit.*

Quæſtio. CCCCCLXIX.

QVAERITVR an terminus præfixus electionis fiendæ futuri paſtoris poſsit pro-
1 longari vel abbreuiari. Et in effectu † quia tale tempus electionis in dignitatibus eccleſiaſticis electiuis vti cathedralibus vel regularibus vel collegiatis eccleſijs eſt tempus trium menſium, nè eccleſia remaneat viduata. capit. ne pro defectu. de electio. & in alijs beneficijs inferioribus eſt tempus ſex menſium. capit. ſecundo. de conceſsio. præbend. Verumtamen tale tempus regulariter non poteſt abbreuiari, cùm ſit introductum à canone ſeu lege, capit. indultum. de re-
2 gul. iuris. libr. ſexto. † niſi ex cauſa legitima: puta quia appropinquat terminus electionis fiendæ: vel quia timetur potentia alicuius tiranni, ne opprimat ad eligendum aliquam certam perſonam: & iſto caſu capitulum congregatum poteſt amouere & citare abſentes vt interſint termino præfixo ad eligendum. capit. cùm inter. & capit. nobis. & ibi per gloſſ. & Panormi. de elect. quia terminus trium menſium ad eligendum fuit præfixus fauore capituli: & ſic poteſt illi renuntiari; cùm mora in talibus ſit damnoſa: dum tamen terminus non ſit nimium artatus. capit. conſuluit. de offico. delegat. & iſto caſu præſentes poſſunt procedere ad electionem, ſi abſente

abſente non veniant. Verumtamen quando præ-
3 figitur talis † terminus & abbreuiatur, requiri-
tur quòd ad minùs ſint duæ partes. iuxt. not. per
glo. Inno. & Panor. in dict. c. cum nobis. & in c.
4 in cauſis. de elect. Nec obſtat ſi dicatur † quòd
ius capituli poteſt reſidere in vno ſolo. c. gra-
tum. de poſtula. præla. quia illud eſt verum, vbi
capitulum eſt debito modo congregatum: quia
iſto caſu minor capituli poteſt explicare ea quæ
ſunt fienda in capitulo, etiam ſi non ſint duæ
partes capituli. ſecundum Inno. in c. ij. de oper.
nou. nunc. & in c. j. de maiorit. & obed. quia vo-
cati nolentes venire ſe faciunt alienos. d. c. cum
nobis. & non debētur computari in numero ex
quo recuſant venire: ſecundum glo. in cle. quod
circa. de elect. & Panor. in d. c. in cauſis. Et idem
quando capitulum eſt congregatum, & maior
pars recedit: quia tunc minor pars capituli quæ
remanet, poteſt explicare actum: nec illi receden-
tes ſunt ampliùs vocandi, & maximè quando
periculum eſt in mora. cle. ne Romani. §. porrò.
5 de elect. ſed eſt dubium † quando terminus ele-
ctionis eſt ſemel abbreuiatus, an poterit prolon-
gari per maiorem partem capituli intra tamen
terminum iuris trium menſium. Dubium facit:
quia ſemel fuit dies præfixa. attamen videtur
quòd poſsit fieri talis prolongatio intra termi-
num iuris. argu. l. ſed & ſi manente. ff. de preca.
Et quia dilatio data ab homine poteſt reuocari.
l. qualem. & l. diem proferre. in princip. ff. de re-
cept. arbit. & quando ſit terminus præfixus ad eli-
gendum prorogatur, abſentes, qui fuerāt citati,
non ſunt ampliùs citandi. ſecundum Innoc. in d.
c. conſuluit. de offic. delega. & glo. in pragmatic.
ſanction. in titu. de auth. & poteſta. ſacro. genera.
conſi. c. j. circa fin. ſuper verb. duarum partium.
Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem ſuper ver-
bo electionis Epiſcopi dictarum eccleſiarum
Valeñ. & Dieñ. quia canonici ſemel perfixerunt
terminum ad eligendum ad diem lunæ. xxj. men-
ſis Ianuarij in loco Alexiam propter metum pe-
ſtis vigentis in ciuitate Valeñ. Et deinde ipſis
congregatis ad inuicem tractando de dicta ele-
ctione maior pars prorogauit terminum ad xv.
menſis Martij proximè futuri in loco Aurio-
li Valeñ diœce. propè finem termini iuris trium
menſium: licèt minor pars canonicorum conſen-
tierit & proteſtata fuerit contra maiorē partē
vt ita fertur. Et pro præmiſsis facit: quia maior
pars prorogando terminum præfixum videtur
reuocare, nec poteſt minor pars vltra procedere.
ſecundum glo. & Panor. in dict. c. cum nobis. de
elect. vide vltra conſilio cxxii. ſub titu. de electio.

ARGVMENTVM.

Minori parti capituli contra maiorem par-
tem, quæ actum à iure reprobatum fecit, recla-
mare ſeu contradicere & proteſtari licèt.

SVMMARIVM.

1 *Minor pars capituli maiori parti quæ nonnihil illici-
tum fecit, ſi non aduerſaretur proteſtando, cōſentire, vi-
detur.*
2 *Aſſeſſores iniuſtæ iudicis opinioni ſtare non tenentur.*
3 *Partem audiendam eſſe poſt terminum præfixum niſi
iudex eam non audiendam eſſe pronuntiauerit, Inno-
centius tenet.*

Quæſtio. CCCCCLXX.

QVAERITVR quando maior pars capi-
tuli facit aliquem actum minus iuridicum
ſeu aliàs de iure reprobatum præſente minori
parte capituli: an teneatur minor pars reclama-
re, ſeu contradicere & proteſtari contra maio-
rem partem, aut appellare ad ſuperiorem. Et in
1 effectu videretur dicendum quòd ſic: quia † ex
quo minor pars eſt præſens videretur conſenti-
re, ſi non contradiceret. c. qui tacet. de regul. iur.
libr. vj. & ſic illaquearetur eodem modo quo
maior pars, ſi non contradiceret & reclamaret.
iuxt. nota. per glo. Inno. & Panor. in c. j. de hij.
quæ fi. à maio. par. capi. licèt non ſit opus appel-
lationi extraiudiciali ad ſuperiorem: ſecun-
dum Innoc & Panor. in d. c. j. & per hoc facit l.
quoniam iudices. C. de appella. vbi quando iu-
dex aliquid facit contra ius notarius actorum,
vel alij officiarij non tenentur ſibi parere ſeu
obedire in re illicita, ſed debent ei contradicere
2 & reſiſtere pro poſſe. Et eodem modo † aſſeſſores
non tenentur ſtare opinioni iudicis, quando eſt
iniuſta: ſecundum Bald. & Salice. ibi. & pro hoc
facit quod voluit Bartol. in tractu repreſallia-
rum. & Bald. in authenti. & omninò. C. ne vxor.
pro marit. & Bart. in authen. habita. C. ne fi. pro
pa. vbi volunt, quando iudex vel rector ciuita-
tis facit iniuſtitiam: tunc iſto caſu officiarij. vel
populus debēt ſibi cōtradicere, & petere acta de
contradictione, ne defectu iuſtitiæ patiantur dā-
num. Et iſtud etiam facit ad quæſtionem canoni
corum dictarum eccleſiarum Valeñ. & Dieñ.
quia maior pars canonicorum prorogauit ter-
minum electionis vſq; ad xv. futuri menſis Mar-
tij: ſed minor pars contradicit, & proteſtata fuit
contra maiorem partem de damnis & intereſſe
3 per manus notarij, & pro hoc facit: † quia poſt
terminum præfixum quis auditur, niſi iudex pro
nuntiauit non eſſe audiendum: ſecundum Inno.
in c. lator. qui filij ſunt legi. & pariter mora po-
teſt prorogari: vide de materia Oldra. cōſi. cxxij.
ſub titu. de elect. & pleniùs fuit ſuprà tactum in
quæſt. præceden.

ARGVMENTVM.

Liberatio ſine quictantia facta debitori per
procuratorem ad recipiendum & de recepto
dandum quictantiam, in qua dictus procurator
confitetur ſolutionem habuiſſe nulla facta men
tione de numeratione in teſtium & notarij præ-
ſentia facta an valeat, ad hoc vt his, qui ſoluit, in
poſterum inquietari non poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsio de recepto nulla facta mentione de reali nu-
meratione, vim realis numerationis non habet.*

Quæſtio. CCCCCLXXI.

QVAERITVR an procurator conſtitu-
tus ad recipiendum ſolutionem. & dandum
quictantiā de recepto valeat dare quictantiā cō-
fitendo habuiſſe ſolutionē, licèt nō appareat de
reali numeratione facta in præſentia notarij &
1 teſtium. Dubium feit: † quia talis confeſsio de

recepto non habent vim realis numerationis. iuxt. nota. per glo. & docto. in l. ſi ex cautione. C. de non numer. pecu. quia in dubio dominus videtur mādaſſe procuratoriū & dediſſe ſibi poteſtatem recipiendi realem ſolutionē. & nō quæ ſit per conſeſsionem de recepto; ſecundum Bald. in l. ij. §. fina. ff. ſi certum peta. Et iſtod etiam facit pro arrendamento honorabilis Aimarij de Columberia, qui arrendauit fructus & emolumenta Epiſcopatuum Valeñ. & Dieñ. pretio cuiuſlibet anni ſex mille ſex centū libris turonenſibus reſeruato iure ſpiritualitatis ſigilli & condemnationum, & ſub certis alijs reſeruationibus. & debet ſolui annuatim pretium per quarteronos in ciuitate Valentinēñ. & contingit quòd nobilis Iohannes de Lathaſsiere extitiſſet dicti condam domini Epiſcopi Valeñ. tanquam procurator ad recipiendum ſolutionē dedit certas quitantias dicto de Columberia per confeſsionem de recepto abſque eo, quòd appareat de reali numeratione; licèt dictus de Columberia produxerit quandam epiſtolam miſſoriam dicti quōdam domini Epiſcopi datatam poſt feſtum omnium ſanctorum proximè præteritum; vbi fatebatur, quòd dictus de Columberia benè ſibi ſatisfecerat; & fecit examinare teſtes ſuper litera & ſubſcriptione dicti domini Epiſcopi.

ARGVMENTVM.

Procurator conſtitutus ad negotia etiam extraiudicialia rationem reddere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Actio mandati generalis eſt.*

Quæſtio. CCCCCLXXII.

QVAERITVR an procurator conſtitutus ad negotia etiam extra iudicialia teneatur reddere computum domino, & reliqua de adminiſtratis. Et videretur dicendum quod ſic;
1 quia † actio mādati eſt generalis, & datur directa vel contraria ſicuti de actione negotiorum geſtorum, licèt vbi interuenerit mandatum ceſſet actio negotiorum geſtorum. Et iſtud facit contra nobilem Iohannem de Chaſſeria ſcutiferum dicti quondam domini Epiſcopi Valeñ. quia receperat mandatum à dicto domino Epiſcopo Valeñ. eius magiſtro ad audiendum computa arrendatorum & recipiendum ſolutionem. Et pariter ad recipiendum iura emolumenti ſpiritualitatis & ſigillationis & aliorū reſeruatorum in arrendamento dicti de Columberia. Et ideò dictus de Chaſſeria ſuper bonis ſpolij dicti quondem domini Epiſcopi fuit aſsignatus reddíturus computum & reliqua.

ARGVMENTVM.

Curator bonis ſpolij prælaturæ an iudex ex officio date poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditate iacente curator bonis dari poteſt.*
2 *Sede vacante ad bona ſpolij regenda œconomus conſtituendus eſt.*
3 *Fiſcus delphinalis in bonis ſpolij vices œconomi ſuſtinet: contra quem creditores experiri poſſunt.*

Quæſtio. CCCCCLXXIII.

QVAERITVR ſuper bonis ſpolij alicuius prælaturæ debeat dari curator bonis ex officio curiæ, contra quem experirentur creditores lite pendente, ſaltem ſede vacante, & donec interuenerit futurus paſtor. Et prima facie videretur dicendum quòd ſic, ſicuti dicitur in ſimili
1 de iacēte hæreditate: quia † etiam ex officio iudicis poteſt dari curator bonis. l. j. ij. & iij. cum ibi nota, per glo. & Barto. ff. de cura. bono. dan. & in rubrica eod & in l. ſi quis inſtituatur. ff. de hæ-
2 red. inſti. Nam etiam † ſede vacante debet deputari œconomus ad regendum & defendēdum bona & iura eccleſiæ. c. j. & ij. cum ibi nota. ne ſede vacan. c. j. de re. eccle. non alien. libr. vj. iuxt. nota. per glo. in c. iudicatum. lxxxix. diſtinct. & per Innoc. in c. j. vt eccle. benefi. ſine dimi. conferan. & Panor. in c. vt prætteritæ. circa finem, de elect. in c. bonæ. de appella. Pro quo etiam facit in ſimili pendente cauſa inuentarij diſcuſsionis & declarationis bonorum, datur curator bonis, ſeu hæreditatis, contra quem hæres poteſt cogi & experiri, ne confundantur iura ſua. iuxt. nota. per Bald. in l. fina. §. in computatione. C. de iure deli. Verumtamen de ſtilo dictæ curiæ parlamenti. ex quo † bona ſpolij ſunt reducta ſub ſequeſtro ad manus Delphinales, fiſcus ſuſtinet vicem œconomi ſeu curatoris, contra quem creditores experiuntur & tradunt eorum ſummaria petitiones: & petunt ſe allocari in eorum gradu: ſecundum antiquioritatem temporis & prioritatem hypothecarum. Et iſtud etiam facit pro cauſa bonorū ſpolij dicti quondam domini Iohannis Deſpinay vltimi Epiſcopi Valentineñ. & Dieñ. quia creditores dederunt eorum ſummarias petitiones & inſtructiones: & petierunt ſibi expediri de bonis ſpolij iuxt. concurrentiam bonorum ſpolij.

ARGVMENTVM.

Exceptio ad proceſſum in delictis & limine iudicij per quam animaduerſioni non ſubiacet, nec inquiſitioni concluditur an opponi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones litis finitæ non, niſi tres reperiri regulare, & quæ.*
2 *Exceptio peremptoria quæque ſit, de qua in promptu docetur, ad litiſconteſtationem impediendam opponi poteſt.*
3 *De exceptione præiudiciali ſtatim atque eſt oppoſita, cognoſci debet.*
4 *Prætore authore qui aliquid egerunt, pœnam non merentur.*

Quæſtio. CCCCCLXXIIII.

QVAERITVR an in delictis poſsit opponi exceptio ad proceſſum in limine iudicij, per quam concluditur debitum, de quo agitur, non eſſe punibile, nec debere inquietari. Dubium facit; quia regulariter vbi eſt pars priuata, denuntians quis cogitur reſpondere libello.
1 iuxt. l. liberorum. ff. de accuſa. & † regulariter non reperiuntur niſi tres exceptiones litis finitæ; videlicèt iuriſiurandi, tranſactionis & rei iudicatæ. c. j. de lit. conteſta. libr. vj. ſed in contrarium facit; quia ante omnia debet cognoſci an accuſatio ſit admittenda vel ne, antequàm nomen rei ſit deſcriptum inter reos; ne quis fatigetur

laboribus

laboribus & expenſis.c. vt litigantes.ff.de offic.
ordi.libr.vj.pro quo facit textus in l.ij.C.vt ne-
mo priuat.titul.& ibi Barto. Alexander. & Iaſo.
per Bal.in l.ſi ferijs.C.de hijs qui no.infa. & pro
præmiſsis etiam facit, quando notoriè appacet
ex actis actionem ſeu ius agendi non competere
actori,ex officio iudicis: poteſt repelli à limine
iudicij.iuxt.nota.per glo.& doctor.in l. vbi pa-
ctum. C. de tranſact. quia ſine actione quis non
experitur. l. ſi pupilli. §. videamus. ff. de negot.
2 geſt.Quinimò.†omnis exceptio peremptoria,de
qua conſtat in promptu, poteſt opponi ad pro-
ceſſum ad impediendum litis conteſtationem:ſe-
cundum Specul.in titu. de iuſtrumen. æditione.
§.nunc dicamus.verſi.ſed pone appellās. nu.2.&
l.de exceptione.verſi.nunc videndū,ibi:ſed pone
quod in cauſa.& Iohan.Andr. in addit. ad verb.
atteſtationes. in §. nunc videndum. de except.&
replicat.& Bartol. in l. conquerebatur.ff.iudic.
ſol.& per Alexand. & Iaſo. in l. nam poſteà. in
3 princip. ff. de iur.iurand. † & de tali exceptione
præiudiciali,vt non procedatur ad vlteriora:de-
bet ante omnia cognoſci.capit.exhibita.de iudi.
& hoc etiam tenet Barto. in l. ij. C. de hij qui ad
eccle.confu.& iſtud facit pro quadam cauſa ſup
plicationis & denuntiationis eeuer.domi.Abba-
tis & conuentus ſancti Petri foris portam Vien-
næ ad effectus ciuiles & pecuniariter, iuncto
cum ipſo domino procuratore fiſcali Delphi-
nalis contra & aduerſus dominū Claudiū Marti
ni dictū de la chayne,locūtenentē dicti Vicebal-
liui Vień.& terræ turris Bartholomæum Hueti:
Petrum Pollerij Hoſpitem Cupæ. & plures alios
conſortes ciuitatis Viennæ:pro eo quia aſſocia-
uerunt dictum Martini in armis & cum tubicina
ad dictum monaſterium ſancti Petri ad perqui-
rendum nobiles Gulielmū Clauelli aliâs Mōfort
Huguetum Malgeronis,qui de hoc præſenti an-
no à natiuitate domini milleſimo quingenteſi-
mo tertio.& de menſe Ianuarij proximè præte-
rito aggreſsi fuerunt in itinere publico in raſis
feiſini mandamenti ſancti Simphoriani Auxo-
nis honorabiles Gulielmū Hueti filiū dicti Bac-
tholomei.& Berendinū de Burgo filium Huber
ti de burgo mercatores Viennæ eundo ad nun-
dinas Lugduni:& dictus Clauelli vulnerauit al-
terum ipſorū cum telo in ancbia dextra. Et tan-
dem dicti rei inter cætera poſuerunt in limine
iudicij,quòd non debebant inqueſtari: quia aſ-
ſociabant iuſtitiam de mandato egregij domini
Iohannis Palmerij Vicebaillini Viennēſij & ter-
ræ turris & dicti Martini eius locumtenentis: &
4 ita † non ſunt nec fuerunt in dolo, nec pœnam
merentur.l.non videtur.§.qui iuſſu.ff.de hijs qui
notantur infa. & per conſequens quod legitimè
fit non meretur pœnam.l.Gracchus.de adult. &
iuris execqutio non habet in ſe iniuriam.l.iniu-
riarum.§.j.ff.de iniur.& tandem curia omnibus
conſideratis,vt ius gradatim reddatur partibus,
ordinauit pro nunc ipſos reos non teneri reſpō-
dere titulis committēdo alteri ex dominis,quòd
accedat ſuper loco,coram quo partes deducant,
proponant & examinent cōmiſſarius teſtes hinc
inde vocatis partibus:cauendo tamen vnus pro-
nunc pro alio, & aliàs prout pleniùs conſtat or-
dinatione recepta per magiſtrum Iohannem
Ventoleti.

ARGVMENTVM.

Malefactores & itinerum graſſatores non ſo-
lùm in priuatis ædibus,ſed etiam in ſacris & pu-
blicis per iudicem ſecularem, niſi ſint priuilegia-
ti,perquiri poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Domus priuata tutum refugium eſt.*

Quæſtio. CCCCCLXXV.

QVAERITVR an licitè poſsit fieri per-
quiſitio malefactorum in domibus priuato
rum vel in eccleſia per iudicem ſecularem ſaltim
in caſibus in quibus quis non gaudet immunita
te eccleſiæ:& quid in aggreſſoribus itinerum.Et
1 in effectu†domus priuatorum dicitur tutum re-
fugium. l. plerumquè. ff de in ius vocan.multò
fortiùs in eccleſia dei.c.inter alia.de immu. eccl.
l.præſenti.C.de hijs qui ad eccle.confu. Verum-
tamen in domibus priuatorum in delictis poteſt
fieri perquiſitio.iuxt.not. per glo. & in l.requi-
rendi.C.de ſerui.fugi.

ARGVMENTVM.

Iudex cui potentia deeſt, vt malefactores in
vincula detrudet,populum cum armis coaduna-
re poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Arma prohibita eſſe regulare.*
2 *Executio quando via militari fieri debeat.*
3 *Sindaci parœciæ malefactores capere, & iuſtitiæ trade-
re tenentur.*
4 *Præcepta ſiue proclamata ſine cauſæ cognitione facta
non valent.*
5 *Armatos homines coadunare non, niſi cum principis
licentia licere regulare eſt.*

Quæſtio CCCCCLXXVI.

QVAERITVR an de mandato iudicis ſeu
eius locumtenentis licitè poſsit fieri con-
gregatio populi cum armis & baculis ad aſſociā-
dum & reddendum iuſtitiam fortè pro perqui-
rendo & capiendo malefactores. Dubium facit:
1 quia†regulariter arma ſunt prohibita. l. j. vt ar-
mor.vſus inſcio princip.interdict.ſit.& l.j.C.de
gladia.libr.xj.& in authen.de armis. quia quan-
do quis portat arma prohibita videtur habere
animum maliuolum:ſecundum glo.ibi. & pari-
ter omnis cōgregatio eſt prohibita.c.j.§.conuen-
ticulas.& ibi Bal.de Pac.iura.firmand.l.illicitas.
in princ.ff.de offic.præſi.l.j.& l.fina. ff. de colle.
2 illic.ſecūdum Inno.in c.j.de ſciſmat. † nec debet
fieri execqutio via militari ſeu forti, niſi priùs
præcedente præcepto,& cum aliquali cauſæ co-
gnitione, iuxt. nota. per glo. & docto. in l. qui
reſtituere.ff.de re.vendi. & per Ioan. Fabr. in l.j.
C.de offic.iudi.quia ſolo principi non recogno-
ſcenti ſuperiorem eſt licitum indicere bellum
contra rebelles & hoſtes:cum ibi nota. per Bart.
ff.de capti.& poſtlim.reuerſi.Sed in contrarium
facit: quia ſubditi tenentur iuuare iuſtitiam in
capiendo malefactorem, & habent neceſſe pare-
re.l.non videtur.§.iuſſu.ff.de regu. iur. & ibi gl.
c.quod quid mandato.de regu.iur.libr.vj. faciūt
nota.per Bart.in l. ſi quis in ſeruitute. ff. de fur.

3 & in l.prohibitum.C.de iu. fiſc.lib. x.&†pariter
ſyndici terrarum tenentur capere malefactores,
& præſentare iuſtitiæ. iuxt.not.per Bart.in l. ne-
quid.ff.de incend.ruina. & naufra. Et in dubio
præſumitur pro mandato iudicis. ſecundũ gl.in
c.ad aures. de tempo. ordi. Nec obſtat ſi dicatur
quòd quando iudex præcipit aliquid illicitum,
non debet ſibi obtẽperari,ſed reſiſti. l. quoniam
iudices.& ibi glo. C. de appella. & d. l. prohibi-
tum.& per glo,& docto.in l.vt vim.ff.de iuſti.&
iu.& per Innoc.& Panor.in c.ſanè.de offic.dele-
ga.aut ſaltim debet appellari à tali præcepto il-
licito,& recurri ad ſuperiorem,quando exequ-
tio eſt retractabilis.iuxt.nota. per Cyn. in l. j.C.
vnde vi.& in l. ab exequtione. C.quo. appella.
4 non recipiunt.† nec tenent talia præcepta ſiue
proclamata ſine cauſæ cognitione. roto tit. epi.
progra. aucto.re.iudica.quia ad iſtud reſponde-
tur ex quo conſtat de maleficio per informatio-
nes præcedeotes, tale præceptum iudicis eſt iux-
tum,prout ſuprà dictum fuit. Et iſtud etiam fa-
cit pro dicta cauſa inquiſitionali dictorum do.
Abbatis & coouentus ſancti Petri cõtra dictum
dominum Claudium Martini locumtenenrẽ,Pe-
trnm Paulerij,Bartholomæum Hueti Aimonem
de Porta,& conſortes ciuitatis Viennæ. quia di-
cti ciues & habitãtes Viennæ citatis prætẽdunt,
quòd non deliquerunt parendo mandato domi-
ni Vicebailliui ſeu eius locumtenenti, ſe congre
gando cum armis ad faciendum fortem iuſtitiã:
de quo pendet lis coram curia,& aliter pro nunc
5 non declaro. † licèt regulariter congregare geo-
tes cum armis eſt prohibitum ſine licentia prin
cipis, aliàs eſt ſpecies criminis læſæ maieſtatis,
ſaltem quando fit in vrbe. iuxt. nota. per Barto.
in l.j.ff. ad leg. iul. maie. quia concitare plebem
eſt commiſſum delictum,vel etiam facere tumul
tum.l.j.& ij.C.de ſedi.l.aut facta.ff.de pœn.

ARGVMENTVM.

Vicebailliuus Viennæ vel eius locumtenens
pro delicto etiam extra ciuitatem patrato ho-
mines armatos coadunare poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſdictio ciuitatis Viennæ communis eſt pro indiui-
ſo Regi Delphino & Archiepiſcopo dicti loci.*
2 *Vicebailliuus Viennæ & terræ turris in delictis ani-
maduertendis omnimodam iuriſdictionem habet.*
3 *Vicebailliuus Viennæ cognitio inquantum iudex eſt ſu
perior circa quæ verſetur.*

Quæſtio. CCCCCLXXVII.

QVAERITVR an in iſta ciuitare Viennæ,
vt reneatur ſedes Bailliuatus Vieonæ & ter-
ræ turris,dominus Vicebailliuus ſeu eius locũ-
tenẽs pro delicto extra ciuitatẽ perpetrato, licit
in bailliuatu habeat poteſtatem congregandi
populum in armis & facieudi proclamata abſq;
requiſitione iudicis & aliorum officiariorum do
minorum Comitum præſentis ciuitatis poſsit
armatos homines coadunare. Dubium facit:
1 † quia iuriſdictio temporalis præſentis ciuitatis
eſt communis pro indiuiſo inrer dominum no-
ſtrom Delphinum & dominũ Archiepiſcopum
Viennæ.& ibi ponunt officiarij alternatis annis:
& habent territorium limitatum,& ſic prima co
gnitio ſpectat ad ipſum. l. j. §. cum vrbem.ff. de
offic.præfe.vrb.l. pupillus. §. rerritorium. ff. de
verb. ſignifi. Nec debet capi malefactor in alie-
no territorio ſine reqoiſitione iudicis. vt in au-
then.vt nulli iudicum.§. comprehenſorum. col-
lat.ix.aliàs ſi caperetur malefactor in alieno ter-
ritorio ſine literis nexæ iudicis loci, violaretur
territorium,& fieret iniuria iudici loci.c. ex par
te.ij.de verbo.ſignifi.ſecundum Barto.in l.ſi cui.
§.fin.ff.de accuſa.& Bald.io l.ſicuti.§. Ariſto. ff.
ſi ſerui. vendi. Verumtamen ſecundum relatio-
nem domini iudicis curiæ communis Viennæ &
2 aliorum officiariorum † Vicebailliui Vienne,&
terræ turris habent duplicem poteſtarem: vide-
licèt Bailliuatus & iudicis ſuperioritatis Viẽnæ,
& ſunr diſtincta officia & diuerſi Gratianopolis
& reſpectu poteſtatis Viccbailliui in delictis
perpetratis in iuriſdictione Delphinali Bailliua-
tus habent omnimodam poteſtatem faciendi fie
ri proclamationes & proclamata etiam ſine re-
quiſitione iudicis & officiariorum dictæ curiæ
communis: & quòd ſuper hoc debent eſſe con-
cordãtiæ inter dominos Comites ciuitatis Viẽn.
regiſtratæ in camera computorum Gratianopo-
lis.Sed reſpectu congregationis populi ciuitatis
Viennæ neſcirent referre ſi debeant requiri offi-
ciarij curiæ comiounis:quia non viderunt acci-
3 dere talem caſum.† quanrum verò ad poteſta-
tem iudicis ſuperioritatis dictus Vicebailliuus
cognoſcit in ciues & habitatores in certis caſi-
bus: vti in appellationibos commiſsionalibus
Delphinalis, quaodo fit menrio de iudice ſupe-
rioritatis ſubmiſsionibus & recurſis in defe-
ctum iuriſdictionis,& aliàs iuxt. pactiones con-
dominorum. Verumramen dictus dominus Clau
dius Martin qui fecit tale præceptum de ſe con-
gregando in armis erar locumtenens domini Vi-
cebailli,& etiam domini iudicis communis Viẽ-
næ. Sed ipſe fecit tale præceptum vt locumte-
neos dicti dñi Vicebailliui,vt apparet per acta.

ARGVMENTVM.

Iudex de locumreoentis imperitia non tene-
tur: nec locumteoens propter iudicis literas ex-
cuſatur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex locumtenentem imperitum expellere tenetur.*

Quæſtio. CCCCCLXXVIII.

QVAERITVR an dictus Vicebailliuus
teneatur,de imperitia ſui locumtenentis: &
an per literam Vicebailliui excuſetur ipſe locũ-
tenens. Et videretur prima facie dicendum quòd
iudex reneatur de imperitia & mala electione
eius locuntenentis:argu.l.ſi ſeruus. cum duabus
legibus ſequenti.ff. de tribu.iuxt.nota.per gl. &
doct.in l.ij.ff.quod quiſque iur. quia vtitur eius
opera in offic. l. j. §. ſi familiæ.& l. ſi cum exhi-
buiſſenr.ff.de publica. niſi talis locũtenens fue-
rit exercitatus & approbatus publicè.ſecundum
Bart.in rubr.C.de pœna iudi.& Sali.in l.ſi.eo.tit.
Nec videretur excuſare dictus locumtenens pro-
pter literam Vicebailliui, per quam mãdabatur,
quòd dictus locumtenens faceret fieri iuſtitiam
fortem:quia per hoc oon videtur fuiſſe manda-
tum delictum.l.ſi procurator.ff.de condi.indeb.

& licèt

& licèt in dicta litera miſſoria mandaretur locumtenenti circa finem, quòd omnia iuridicè perageret: tamen talis clauſula non releuat. iuxt. not.in ſimili per Bald. & Alex. in l.ſ. ff. de offic.
ſ procura.Cæſa.& quãdoq; iudex cognoſcit de imperitia ſui locumtenentis debet ipſa reuocare. iuxt.not.per do.de Ro.in nouis deciſ.ccl.xxxj.

ARGVMENTVM.

In appellatione ab interlocutoria libellus appellatorius reijciendus non eſt, ſicuti nec litiſconteſtatio.

SVMMARIVM.

1 *Litiſconteſtatio in procedendi modo requiritur.*
2 *Libello appellatorio reſpondere tenetur appellatus.*

Quæſtio. CCCCCLXXIX.

QVAERITVR an in appellatione ab interlocutoria ſit opus datione libelli: & an ſit neceſſaria litis conteſtatio. Et in effectu prima facie videretur dicendum quòd non: quia in modo iuſtificandi iudicatur ex eiſdem actis. cle. appel-
1 lanti. de appella. ſed in contrarium facit: †quia in modo procedendi requiritur litis conteſtatio, ſecundum glo. in c. per tuas. de appell. & Bart. in l. eius. ff. de appellat. recip. Et ideò ſententia quæ fertur in cauſa appellationis interlocutoria dicitur diffinitiua. ſecundum Bald. in l. ij. C. ſi aduer. rem iudi. & per glo. in pragmati. ſanctio. in tit. de cauſ. c. licèt de ſtylo curiæ parlamenti Delphinatus in appellatiõe de interlocutoria nõ ſit opus datione libelli: ſed ſi pars appellans dederit
2 †libellum appellatorium, pars appellata cogitur reſpondere concluſioni libelli. Et iſtud facit pro cauſa appellationis domini Petri de Muro contra dominum Humbertum Perolerij canonicum & ſacriſtam ſancti Mauricij Viennæ: vbi fuit appellatum in materia ſtatuti ſi quis per literas, prætextu domus caſtri de Comenay & Columberij redditum. quia fuit ordinatum quòd dictus dominus Perolerij reſpondeat concluſioni libelli appellatorij dicti de Muro.

ARGVMENTVM.

Inquiſitus inquiſitionis expenſas rependere non tenetur.

Quæſtio. CCCCCLXXX.

QVAERITVR an in cauſa inquiſitionis hæreticæ prauitatis pars, contra quam requiritur, debeat ſoluere expenſas vaccationis inquiſitoris. & dicendum eſt quòd non. c. vt officium. §. fi. de hære. libr. vj. & ibi Archi. facit cle. multorum. de hære. & iſtud facit pro cauſa ſupplicationis cuiuſdem mulieris de Bardonenchia contra vicarium vltienſis & ſyndicos de Bardonenchia ſuper expenſis & vaccationibus, quæ petebantur à dicta muliere.

ARGVMENTVM.

Patronis laicis differentibus præſentatio facta per eum qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi per vltimam præſentatiõe valet & tenet.

Quæſtio. CCCCCLXXXI.

QVAERITVR quando patroni laici ſunt differentes in præſentando, an præſentatio illius, qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi per vltimam præſentationem valeat? Et videretur dicendum quòd ſic. c. cõſultationibus. de iure patronatus. & c. querelam. de elect. dum tamen ſit in bona fide. iuxt. not. per gl. & doct. ibi, & in c. cùm Bartholdus. de re iudi. c. cùm olim. de cau. poſ. & proprie. & debet attendi vltima præſentatio. c. cum de beneficio. de præbẽ. lib. vj. licèt vbi ſunt plures patroni, maior pars præfertur: & vbi ſunt æquales debent concordare: c. quoniam. de iur. patro. aut alternatis vicibus præſentare. cle. ſi plures. de iur. patro. de quo per glo. in c. ſi plures. xvj. q. vij. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis domini Petri Iacobi contra Iohannem iuuenis clericum ſuper poſſeſſorio capellæ beatæ Catharinæ in eccleſia parœciali ſancti Petri monaſterij Clarimontis fundatæ, vaccante per obitum domini Claudij Martini vltimi rectoris. quia dictus Iacobi fuit præſentatus per hæredes nobilis Odonis Alberti: qui vltimatè præſentauerat dictum Martinum, & aliàs prout apparet in actis dictæ cauſæ.

ARGVMENTVM.

Pontis partem in alieno territorio extendere ſiue manumittere inconſulto territorij domino nulli licere.

SVMMARIVM.

1 *Territorium alienum ingredi iuriſdictionis actum exercendo licitum non eſt.*
2 *Ripa fluminis non eſt de flumine.*

Quæſtio CCCCCLXXXII.

QVAERITVR an in alieno territorio ſit licitum ſe appodiare pro ponte fumẽdo ſeu extendendo: & an ſit licita ruptura. Et videretur dicendũ ꝙ ſit prohibitum ſe appodiare in alieno inuito domino, adeo ꝙ poteſt deſtrui propria auctoritate. l. quẽadmodum. §. ſi protectũ. ff. ad leg. aquil. & ibi per gl. Bart. Bald. Flor. & Bar. Alex. in l. ij. §. nunciatio. ff. de oper. nou. nunciat. quia extra territoriũ ius dicenti non paretur. l.
1 fi. de iuriſd. omn. iudi. † nec eſt licitũ ingredi alienum territorio actum iuriſdictionis exercendo. c. ex parte. de verb. ſignifi. aliàs diceretur violari territoriũ. ſecundũ Bart. in l. ſi cui. §. fin. de accu. Bal. in l. ſicuti. §. Ariſto. ff. ſi ſerui. vendi. & iſtud facit pro dicto Põte ſancti Geneſij ſuper riparia Guerij. quia officiarij Sabaudiæ appodiauerunt põtẽ à parte Delphinali abſq; licẽtia petita & obtenta: & officiarij Delphinales ruperunt ſuper quo fuit grapharius coram curia egregius dominus Petrus Godrandi collateralis conſilij Ducalis Chamberiaci, petendo reparari dictã rupturam: & interim expectetur dieta proximè tenenda ſuper limitibus Delphini & Sabaudiæ. Sed fuit reſponſum ꝙ ſi officiarij Sabaudiæ velint petere licentiam à domino Gubernatore ſeu locumtenente Delphinali apodiandi à parte Delphinali. ꝙ curia impertietur licentiã pro nũc, & citra præiudiciũ iuris partium. Sed nõ voluit acceptare dictus dñs Collateralis volendo prætendere ꝙ vltimũ appunctuamentũ factum in villa pontis Belluicini fuit dictũ, ꝙ dictus pons non poſsit appodiare in terra Delphinali ſine licentia: ſed officiarij Sabaudiæ non appodiauerũt in terra Delphinali; ſed in aqua Guerij. Sed fuit replicatum pro parte officiariorum Delphinalis, ꝙ per dictũ vltimũ appunctuamentũ officiarij Sa-

baudiæ debebāt facere certās munitiones, defen-
ſiones & reparationes ſufficientes ad reponendū
dictam ripariā Guerij ad priſtinum alueum:& ꝙ
non fuerūt factæ dictæ reparationes, ſaltē bonæ
& ſufficieotes, prout cōſtat informationibus ſu-
per hoc ſumptis:& ꝙ culpa dictorū officiariorū
Sabaudiæ dicta riparia Guerij ſe extendit à parte
Delphinalis & ꝙ ideò vſq; ad locum vbi erat ri-
pa dictæ ripariæ Guerij de tempore dicti vltimi
appunctuamenti à parte Delphinalis. licitū eſt
2 rumpere dictū pontē: quia † ripa fluminis nō eſt
de flumine. l. j. §. deinde ait prætor. ff. ne quid in
flumi. pob. ſilicèt de iore communi quādo flumē
labitur inter duo territoria dicitor commune.

ARGVMENTVM.

Aurum in fluminom littoribus perquitere
nulla mercede principi data cuilibet licèt.

Quæſtio. CCCCCLXXXIII.

QVAERITVR an ſit licitō pequirere au-
rum depalliolā in littore ſeu ripa fluminis
aut riparum labētium per patriā Delphinalem,
& an cōpetit aliqua quota principi. Vt videre-
tur dicendū ꝙ debeat pertinere decima ſen alia
quota principi. l. cūcti. C. de meta. lib. x. pro quo
facit quod volnit Paul. de Caſtr. in §. ſed nec
diuortio facto. ff. de nego. geſt. Verūtamen ſecun
dum relationem dominorū cameræ Delphinalis
licitum eſt perquirere tale aurom de palliolā in
riparia abſq; eo quod aliquid tradatur principi
dum tamē non portetur extra patriam:& quòd
in mooeta propinquiori portetur & cudatur.

ARGVMENTVM.

Ius ſeruitutis pro iure furnagij ſeu molendi
an & quomodò acquiri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Seruitus coquendi vel molendi non, niſi inhibitioni fa-
cte de non coquendo aut molendo alibi ſit obſecunda-
tum acquiri poteſt.*
2 *Furnus aut molendina quæ banneria dicantur.*

Quæſtio. DLXXXIIII.

QVAERITVR an pro iure fornagij ſeu
molendinorū poſsit acquiri ius ſeruitutis
vt aſtringentur ad decoquendū homines loci ſeu
ad molendū eorum blada ex curſu temporis. Et
1 dicendū eſt ꝙ non, † antequā fuerit facta inhi-
bitio de non alibi decoquendo, aut molendo: &
fuerit obtēperatū tali Inhibitioni. iuxt. nota. per
gl. in ſimili in l. qui luminibus. ff. de ſerui. vrba.
prædi. per Cyn. Bal. in l. j. C. de ſerui. & aqua. per
Cyn. in l. ij. C. quæ ſit longa cōſue. Ioan. Fabr. in-
ſti. de actio. §. æquè. ſi agat. Inno. & Panor. in c.
ſignificante. de appell. Alber. in rubri. C. quæ ſit
lōga conſue. Bart. in l. itē lapilli. ff. de rei vēd. vel
niſi priuilegio principis aut cōuentione partiū
2 aliter caueretur; † quia tunc furnus aut molendi
na diceretor bāneria:& homines loci adſtringe-
rentur. facit §. prædictorū. inſti. de ſeruitu. & ibi
nota. per Bal. vel etiā ex conſuetudine poſſet in-
trodoci: ſecundū Bart. in d. l. ij. C. quæ ſit. longa
conſue. etiam ante inhibitionē ex tacito cōſenſu
populi. l. de quibus. ff. de legi. & per Petr. Iaco. in
tit. de ſeruo. & Cæpo. in tract. ſerui. tit. de furno.
Panor. conſi. cxij. Et iſtud facit pro cauſa ſtatuti
ſi quis per literas intentati per dominū Gulicl-
mum Sextorū præceptorē Pogeti ordinis ſancti
Iohannis Ieroſolimitani maioris domini Vēto-
rolij, contra nobilē Aimonē de Vrro dominum
de Tiſſerijs prætexru cuiuſdē furni per dictū de
Vrro de nouo conſtructi in dicto loco Ventoro-
lij. quia dictus præceptor vult prætendere quòd
furnagium in dicto loco ſibi ſpectat: vt ſumptis
informationibus fuit reintegratus. ſed ex poſt fa
cto in plenario iudicio dictus de Vrro fuit audi
tus, & probauit de eins iuribus.

ARGVMENTVM.

Reintegratio poſteà facta quando ex nouè
probatis reuocatur, an & quæ expenſæ veniant.

SVMMARIVM.

1 *Expenſarum condemnatio victoriæ ratione an veniāt.*
2 *Cauſa iuſta ab expenſis excuſat.*
3 *Reintegratio poſſeſsione & eiectiōe probatis fieri debet.*

Quæſtio. DLXXXV.

QVAERITVR quando ex nouiter proba-
tis & iuſtificatis reuocatur reintegratio poſt
facta in materia ſtatuti, ſi quis per literas. an ve-
niat cōdemnatio expēſarū ratione victoriæ:& an
debèant reddi expenſæ poſt ſolutæ: an verò ſit
iuxta cauſa cōpenſandi expenſas ſaltē à tempore
publicationis teſtiū. Et in effectu prima facie vi-
1 deretur dicendū † ꝙ veniat condēnatio expen-
ſarum ratione victoriæ. l. properandum. §. ſin ao
tem. C. de iudi. ſed nnn debent reddi expēſæ poſt
ſolutæ ratione interlocutoriæ, quando quis ob-
tinuerit in interloeutoria, licèt ex poſt ſuccūbat
in negotio principali. ſecundū Bart. in l. ſi pigno
re. ff. de pign. acti. & ibi per Alex. in addi. ad Bar.
Iaſo. poſt alios, in d. l. properaodū. §. ſin autem.
prætereà in cauſa appellationis quādo pars ap-
pellans obtinet ex nouè deductis & probatis.
iuxt. l. per hanc. C. de temp. appell. tunc eſt iuxta
cauſa excuſandi ab expenſis, propter primā ſen-
tentiam. iuxt. nota. per gl. Bart. Bal. Sali. in l. ge-
2 neraliter. C. de reb. credi. † nam iuſta cauſa excu-
ſat ab expenſis. ſecundū gl. in auth. de iudi. §. ap-
paret. colla. vj. & in l. qui ſolidū. §. j. ff. de leg. ij.
per Bald. in authen. generaliter. C. de epiſ. & cler.
& per doct. in d. §. ſin autē. & gl. in pragma. ſan-
ctio. tit. de cauſ. §. ſi. ſaltē à tempore publicatio-
nis teſtiū eſt iuſta cauſa cōpenſandi expenſas in
antiqua lite. iuxt. not. per Bart. in l. deſtitiſſe. ff. de
iudi. & l. ſi inficiatus. ff. depoſiti. quia in materia
ſtatuti à principio procedetur ad aliū finem par
3 te non vocata, vt † fiat ante omnia reinregratio
quando probantur duo extrema, videlicèt, poſ-
ſeſsio & eiectio: ſed ex poſt facta reſuſis expen-
ſis pars violenta auditur in contradictorio iudi-
cio. facit c. cùm dilectus. de ordi. cogni. c. venie-
le ij. de teſti. cum ibi nor. & ita videtur in propo-
ſito. in d. cauſa ſtatuti, ſi quis per literas: dicti do
mini præceptoris Ioan. Ogeti. contra dictū no-
bilem Aimonem de Vrro. quia dictus præceptor
obtinuit reintegrationem: ſed ex poſt dictus de
Vrro melius iuſtificauit de eius iuribus. Et ideò
mihi videbitur & aliquibus ex dominis curiæ,
quòd expēſæ debebant cōpenſari à tēpore publi
cationis teſtium, in hoc contradictorio iudicio:
ſed aliqoi alij domini tenebāt cōtrarium & fuit
dictum, ꝙ ioſpiceretur quædā alia ſententia lata
in hac

in hac curia ſuper reintegratione cujuſdam alterius reintegrationis dicti ſtatuti domini Abbatis ſancti Anthonij contra dominũ Ripuchiuardi prætextu domus Agneronis in manibus actuarij: & ſuper hoc me oportuit accedere apud villam Chãberiaci pro quadã commiſſione mihi directa illuſtris domini Comitis Cameræ & dominæ Annæ eius conſortis.

ARGVMENTVM.

Securitas ei cui mors minata eſt non ſolùm concedenda venit: ſed is qui minatus eſt carceri mancipari debet.

SVMMARIVM.

1 *Iudex futuris delictis & periculis obuiare tenetur.*
2 *Franciæ conſuetudo in ſecuritatibus concedendis.*

Quæſtio. DLXXXVI.

QVAERITVR an propter verba cõminatoria de vita alicuius ſit iuſta cauſa petendi ſecuritatẽ & interim incarcerandi ſaltẽ per officiarios iudicis. Et videretur dicendũ ꝙ ſic. l. denunciamus. C. de ijs qui ad eccle. confug. cum ibi nota. per doct. & per Barto. in l. illicitas. §. ne
1 tenuis. ff. de offi. præſi. quia † intereſt iudici obuiare futuris delictis & periculis. l. æquiſsimum. ff. de vſu. ſecundum Alber. in l. ij. C. de cõmer. & merca. & maximè quando talia verba cõminatoria proferuntur ab eo qui poſſet deducere minas ad effectũ. iuxt. not. per gl. Cin. Bart. & Bal. in l. metum. C. de ijs quæ vi me. cauſ. & in l. vnic. C. ſi quis imper. mal. Bal. & Ioan. de Imol. in l. ſi. ff. de
2 hære. inſti. Quinimò † de cõſuetudine Frãciæ tales traduntur ſub cuſtodia aduerſariorũ ſub periculo vitæ: licèt non videatur ſecurũ ſe ponere in manibus inimici etiam ſub literis ſalui cõductus. c. accedens. le primo. vt lit. non cõteſta. quia talis cautio eſſet fragilis. l. cogi. ad ſenat. Trebel. facit glo. in l. pen. ff. de arbi. Et præmiſſa faciunt pro cauſa appellationis nobilis Berũdini Pagani appellantis contra Ioan. Heurientũ de Paganis appellatum patriæ Altenſis. quia dictus appellatus debuit proferre aliqua verba cõminatoria aduerſus dictum Berundinũ vti, quòd dimitteret ipſum frigidũ. ſuper quo iudex primæ inſtantiæ ordinauerat dictũ reum incarcerari donec cauiſſet de ſecuritate. ſed iudex ſede inſtãtiæ ordinauit cõtra, & fuit appellatũ ad hanc curiã ſupræmam. & fuit ordinatum acta produci, vt omnia videantur. quia pendente appellatione debebat remanere incarceratus. l. eos. §. ſuper ijs. & ibi Bart. & Bald. C. de appellatio.

ARGVMENTVM.

Cauſæ creditorum & legatariorum inuentatio hæreditatis confecto præter diſcrimen eum cauſã vniuerſali tractari debent.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa vniuerſalis particulares ad ſe trahit.*
2 *Cauſas particulares ſeparatim tractandas eſſe quando bona non declarantur Senatus allobrogum ſtili eſt.*

Quæſtio. DLXXXVII.

QVAERITVR an confecto inuẽtario alicuius hæreditatis eitra diſcuſsionẽ debeant cauſæ creditorũ & legatariorũ ſeparatim tractari. Dubiũ facit: † quia cauſa vniuerſalis debet ad ſe trahere particulares. l. per minorẽ. l. qui prior.
2 de iudicijs. §. ſi. ff. de petit. hære. Verumtamẽ † de ſtilo curiæ parlamenti quando non ſit declaratio ſeu diſcuſsio bonorum: tunc cauſæ tractantur ſeparatim. quia aliàs fieret præiudiciũ creditoribus, qui iuſtificãt de eorũ iuribus in promptu. & ita fuit ordinatũ in cauſa inuentarij bonorum extra diſcuſsionem Ioan. Nizeſij.

ARGVMENTVM.

Religioſus lite pendente vt de bonis hæreditatis ſibi prouideatur petere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Religioſum non, niſi cum ſui ſuperioris venia in iudicio ſiſtere non poſſe regulare.*
2 *Religioſus vt ſibi prouideatur pro lite proſequẽda petere poteſt.*

Quæſtio. DLXXXVIII.

QVAERITVR an religioſus habeat legitimam perſonam ſtandi in iudicio: & an lite pendente ſuper bonis paternis & maternis poſsit petere prouiſionem alimentorum ſeu expenſas
1 litis. Et in effectu † religioſus non poteſt ſtare in iudicio ſine licentia ſuperioris. clemen. religioſus. de procura. quia æquiparatur ſeruo. c. olim. & ibi Innoc. de priuile. & iudex in tali cauſa poteſt ſupplere vt compareat legitimè de licentia
2 ſuperioris. c. cauſam. & ibi Panor. † & poſtmodum poteſt peti prouiſio expenſarũ pro proſecutione litis. l. fina. C. de ordi. cognit. l. ſi ſuſpecta. §. fin. ff. de inoffic. teſta. c. ex parte. de accu. & de conſuetudine Franciæ quando agitur de ſucceſſione directa pendente lite ſuper fructibus hæreditatis ita eſt conſuetum fieri. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis cuiuſdem religioſi de ſancto Germano ordinis ſancti Benedicti prioratus ſancti Laurentij Grattanopolis. qui petebat lite pendente ſibi prouideri de expenſis litis. & fuit ordinatum, quòd ante omnia compareret legitimè de licentia ſuperioris, & interim habeatur relatio ſuper valore bonorum.

ARGVMENTVM.

Apodixi cuſtodum ſalis ſeu granatariorum ſuper quantitate ſalis abſque alia declaratione ſtandum non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Conductor mercium ſingulas merces publicano indicare tenetur.*
2 *Vectigal pro rebus quæ ad vſum conductionis ſalis portantur, non ſoluitur.*

Quæſtio. DLXXXIX.

QVAERITVR an credatur apodixi gardarum ſeu granateriorum ſuper tiragio ſalis, adeò quòd pedagiatores teneantur ſtare abſq; alia declaratione. Et videretur prima facie dicendum quòd ſic. l. fin. §. domus. ff. de publi. cum ibi nota. per Barto. Ioan. de Pla. in l. j. C. de canonlargi. libr. x. glo. in clem. præſenti. de cenſib. Sed in contrarium facit. quia poſſet adhiberi fraus, & plures apponi quàm contineatur in appodixi
1 ſeu bulletis: † & ideò portitor mercantiarum debet ſingula indicare: & omnia debent inſpici, ne ſub rebus licitis deferantur res illicitæ & publicandæ. l. ſi publicanus. §. de rebus. ff. de publi. &
2 vectigal. l. ij. C. de naut. fœno. ſecundum Barba. in tracta. gabell. Et iſtud facit pro cauſa reſcripti

Petri le maiſtre & Petri Renardi firmariorum
tiragij ſalis aduerſus pedagiatores præſentis pa-
triæ:& præſertim ſeruetquia dicti firmarij tira-
gij ſalis prætendebant quòd debeat ſtari appo-
2 dixijs & bulletis ſuper quantitate ſalis:&†quòd
non debeant ſoluere pedagium de victualibus &
ciſimentis ad conducendum ſal. l. vniuerſi. C. de
vecti.& commiſs.

ARGVMENTVM.

Dibitorem ciuilem in domo habitationis ca-
pere non licèt.

SVMMARIVM.

1 *Domus tutiſsimum refugium dicitur.*
2 *Hoſpitium tutiſsimum refugium.*
3 *Citatio verbalis in eccleſia fieri poteſt.*

Quæſtio. DXC.

QVAERITVR an pro debito ciuili ſit li-
citum capere debitorem in domo habita-
tionis vel hoſpicio. Et prima facie videretur di-
cendum quod non. l. plerique & ſequen. ff. de in
1 ius vocan. † quia domus dicitur tutiſsimũ refu-
gium. & ibi habetur aliàs ingredi domum alie-
nam inuito domino eſt iniuria. l. lex cornelia. §.
domum. ff. de iniu. l. nemo de domo. ff. de regul.
iur. & hoc verum in domo propria vel condu-
cta. d. l. lex Cornelia. §. domum. ff. de iniurijs. Se-
cus in hoſpitio vel appotheca. libr. x. habitare. &
ibi Bal. & Flo. ff. de hijs quæ de re. vel effec. l. iiij.
§. ait prætor. ff. de dam. infec. ſecundum Iaſo. in
d. l. plerique. licèt Paul. de Caſtro. aliter tenere vi-
deatur. conſi. xliij. & præſertim quando ex ſtatu-
2 to prohibetur capi vel citari in domo:† quia in-
telligitur etiã in hoſpitio, quãdo viator ibi ho-
ſpitat, vt ſtatutum aliquid addat iuri cõmuni. Et
præmiſſa faciunt pro cauſa Anthonij Iaqueroti
caſtellani Chatonayſij incarcerati: quia dominus
caſtri noui calabti nomine dominæ Catherinæ
eius vxoris ipſum capi fecit per Ioan. Luyrie vi-
cecaſtellanum Gratianopolis in domo quam te-
net titulo locati Remondus pannitonſor ipſo
exiſtente in prandio, vt fertur, contra libertatem
dñi ciuitatũ Gratianopolis. & à principio dictus
caſtellanus non habebat literas incarceratorias
prætextu cuiuidam debiti. xl. florenis Et quãdo
captura à principio eſt malè iniciata, non poteſt
ex poſt facto iuſtificari, ſed debet ante omnia re-
uocari. ſecundum Bald. & Alex. in l. legata inu-
tiliter. in princ. ff. de lega. j. & pariter (vt fertur)
eſt probibitum Gratianopolis pro re clericali
ingredi domos pro citatione verbali, niſi in pu-
blico appareat per feneſtram: quia poterit citari
verbaliter. d. l. plerique. & ſequen. & quando non
apparet, debet affigi ibi cædula in domo habi-
3 tationis. ſecundũ Alex. & Iaſo. ibi: licèt† in eccle-
ſia poſsit fieri citatio verbalis. l. præſenti. ff. de
hij. qui ad eccle. confu. ſecundum Bart. in d. l. ple
riq;: neſcio quid fuerit ordinatum in dicta cau-
ſa: quia me opportuit abſentare pro quadam
commiſsione apud Chamberiacum.

ARGVMENTVM.

Caſtellani quando præficiuntur alicui iuriſ-
dictioni, in manibus cuius ſactamenta præſtare
teneantur.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Caſtellanorum quando verificantur ſeu inte-
rinantur, qui vocentur.*
2 *Caſtellani in manibus cuius & ad quæ iuramenta præ
ſtant.*

Quæſtio DLXCI.

QVAERITVR in cuius manibus debeat
præſtari iuramentum caſtellanorũ Delphi-
nalibus à principio quãdo interinãtur literæ doni.
Et in effectu videretur dicendum ꝙ in manibus
Epiſcopi loci, vel præſidis: vt in authen. iuſiurãd.
quod præſt. & ita eſt de ſtilo dictæ curiæ perla-
1 menti:† quia quãdo tales literæ caſtellanorũ in-
terinantur, vocãtur dñi auditores cameræ: quia
cõcernit receptã patrimonij principis: & in eorũ
2 præſentia interinantur literæ:† & præſtatur iu-
ramentum in manibus curiæ ſeu domini præſi-
dentis, ſi ſit præſens vel alterius antiquioris ex
dominis in abſentia præſidentis de benè & lega
liter excercendo officiũ: & ꝙ ſit bonus fidelis do
mino noſtro Delphino, & de præſeruãdo eius iu
ra & non opprimẽdo ſubditos, nec numera illi-
cita recipiẽdo: nec cõmiſsionem faciẽdo: & aliàs
prout in forma ſolita præſtari. Et iſtud facit pro
interinatione literarũ caſtellaniæ Grucelini do
mini Sebaſtiani Guiffredi militis: in quibus mã-
dabatur recipi iuramentũ à domino cancellario.
Et iſtud videbatur deuiare à communi ſtilo. &
ideò videbatur ſuſpecta & minus iuridica. iuxt.
not. in c quam graui. de crimi. falſ. & per glo. in
c. ex parte. le. j. de reſcript. & in c. cùm cauſam. de
proba. Verumtamen fuit deliberatum ne irrita-
retur dominus cancellarius, quòd interinaren-
tur dictæ literæ doni officij: & quòd recipiat iu-
ramentum in manibus curiæ iuxta ſtilum dictæ
curiæ: & hoc vt pleniùs conſtat ordinatione
recepta per magiſtrum Andræam Rollini alte-
rum ſecretariorum dictæ curiæ.

ARGVMENTVM.

Puella penes quem æducari debeat.

SVMMARIVM.

1 *De tutoris poteſtate non, niſi doceatur præſumitur.*
2 *Pupillus penes quem educandus ſit.*
3 *Mater tranſiens ad ſecundas nuptias ſuſpitione non
caret.*

Quæſtio. DXCII.

QVAERITVR an puella debeat æducari
apud matrem ſeu vitricum: & an ante om-
nia debeat fieri fides de tutela & inuentario. Et
1 in effectu ante † omnia debet fieri fides de pote-
ſtate tutoris: quia non præſumitur pro eius po-
teſtate. l. quicumque. §. fin. ff. de publi. l. licèt. C.
de procura. l. j. C. de manci. prin. & pariter debet
fieri fides de inuentario ſaltem in parte in qua re
quiritur. l. tutores. C. de administra. tuto. l. fin. C.
arbi. tute. l. tutor qui repertorium. & ibi per glo.
2 & Barto. in princ. ff. de admini. tuto. † & pariter
debet ali apud illum penes quem non ſit ſuſpi-
tio. l. j. & ij. C. de aliment. pupill. præſtand. ita
3 quòd† quando mater tranſit ad ſecunda vo-
ta lex diffidit de matre. l. lex quæ tutores. C. de
admi.

admiſſo. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis nobilium Claudij & Lodoici duorum puyſimaei, contra nobilem Loyſiam ſalteis relictam domini Altæ Ripæ, & nunc vxorem domini de ſancto Cheado tutorio nomine Franceſiæ pupillæ filiæ dicti quondam domini Alteripæ: quia dicti de Poyſiaco poteſt ante omnia fidem fieri de tutela, & inuentario: & dictam pupillam alibi collocari pro alimentis præcedente, quòd malè tractatur: & quòd tutores ſunt ſuſpecti. Sed ex aduerſo dicti coniuges mater & vitricus prætendebant & poſſunt informationes ſumi ſuper bona tractatione, ſuper quo nondum fuit ordinatum: & lis pendet coram curia: & aliter ad præſens non declaro.

ARGVMENTVM.

Teſtis à teſtimonio non excuſatur dicendo ſe in bonis de quibus agitur, ſubſtitutum eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Teſtimonium veritatis deponere vnumquenque teneri iuris eſt.*

2 *Teſtis in cauſa in qua intereſſe eum principaliter non tangit, ſed ſecundariò, teſtificare poteſt.*

Quæſtio CCCCCXCIII.

QVAERITVR an teſtis habeat legitimam cauſam excuſationis non deponendi, allegãdo quòd eſt ſubſtitutus in bonis de quibus agi-
1 tur. Et in effectu regulariter teſtis tenetur deponere teſtimonium veritatis, & ad hoc poteſt cogi remedijs iuris. l. ſi quando. C. de teſti. toto titu. de teſti. cogen. quia veritas non debet occultari, gloſſ. ad verb. de tacenda veritate. cap. olim. l. V. & P. de accuſat. &c. Nec obſtat ſi dicatur, quòd in cauſa propria quis non teneatur deponere, quando concernit eius commodum vel incommodum. l. omnibus. C. de teſti. l. nullus. ff. eodem titul. & probationes non debent extrahi de domo rei. l. nimis. C. de proba. l. de minore. §. tormenta. ff. de quæſti. Quia ad iſtud reſpondetur,
2 quòd hoc verum, quando principaliter verſatur cauſa & intereſſe teſtis: ſecus ſi ſecundariò: vt notatur in dictis iuribus, & in l. de vno quoque. ff. de re iudi. & ita eſt in propoſito, quòd pẽdente conditione ſubſtitutionis nondum eſt ius quæſitum in re. & pariter officium teſtis non ſibi præiudicaret. l. Titia. §. Lucia Titia. ff. de legat. ij. vbi dicitur, ꝙ qui præſens eſt teſtimonij cauſa, conſentire non videtur. & l. ſi quis ex ſignatoribus. ff. quemadmo. teſta. apper. Et iſtud facit pro cauſa nobilis Iſabellæ de Ciſariſta contra relictã domini ſancti Andreæ & eius filium: vbi dicta Iſabella produxit in teſtem nobilem Balthaſardũ artaudũ dominum de Valença: qui ſe excuſabat, prætendendo ſe eſſe ſubſtitutum in bonis de quibus agitur: de qua ſubſtitutione non faciebat fidem in prõptu: & ideò fuit ordinatum ꝙ habeat deponere veritatem citra præiudicium ſui iuris in futuris, ipſum condẽnando in expenſis partis quatenus maiores effectus fuerunt propter hoc & aliàs prout pleniùs conſtat in actis dictæ cauſæ in manibus magiſtri Petri Ioffredi ſecretarij dictæ curiæ.

ARGVMENTVM.

Creditor pro debito ciuili debitorem pignerare poteſt, & in poſſeſsionem mitti bonorum ſubhaſtatorum iuxta debiti menſuram.

SVMMARIVM.

1 *Creditor debitorem pignorare non, niſi iuxta debiti quantitatem, debet.*

2 *Pignora valoris dupli debiti capi non debere Delphinali ſtatuto cauetur.*

3 *Dictio, vltra, non includit.*

4 *Statuta ad ſuos caſus reſtringenda ſunt.*

Quæſtio. CCCCCXCIIII.

QVAERITVR an creditor pro debito poſſit facere pignerare debitorem, & ſe mitti in poſſeſsionem bonorum inquantatorũ vltra menſuram debiti declarati: & an ſit locus detractioni quintæ partis quando eſt deceptio, vltra duplum aut triplum etiam ſecundum ſtatuta Delphinalia. Et in effectu videretur dicendum quòd non. anthen. ei qui iura. C. de bon. authori. iudi. poſsi.
1 quia creditor nõ debet capere de bonis, niſi ad ſatisfactionem debiti: & quando facit vltra, præſumitur facere cauſa lucri. ſecundum gloſſ. in l. ſi reſiduum. C. de diſtrac. pign. quia debẽt capi pignora minus damnoſa. l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudi. & quando eſt deceptio in executione rei iudicatæ etiam ſi ſit iuxta dimidiam iuſti pretij poteſt retractari. ſecundum gloſſ. & docto. in l. ij. & l. ſi tempora. C. de fide inſtru. &
2 iure haſt. fiſca. lib. x. & ita per ſtatuta Delphinalia cauetur ne accipiantur pignora in duplo valen. Nec obſtat ſi dicatur, quòd quando pars debitrix querelat infra tempus ſtatuti prætendendo quòd fuit læſa: quòd tunc ſi ſit læſio vltra quintam partem, quòd fit detractio dictæ quintæ partis ad commodum creditoris. & ita videtur eodem modo dicendum, quando decep-
3 tio eſt in duplo vel triplo: quia illa dictio, vltra, includit. iux. not. per Barto. in l. eũm ita. ff. de dot. præle. quia ad iſtud reſpondetur, quòd hic
4 agitur in materia odioſa ſtatuti: quòd debet reſtringi in ſuo caſu tantum. l. ſi verò. §. de viro. ff. ſolut. matri. faciunt not. in l. ij. C. de reſcin. vendi. quia eſſet abſonus intellectus dicere, quòd creditor ex facto ſuo lucraretur commodum, & eſſet contra legẽ. non ſolum. ff. de no. oper. nun tia. & l. itaque fullo. ff. de furt. & per gloſſ. in l. iij. §. Si quis autem viſis. ff. de vi & vi arma. & eſſet dare occaſionem opprimendi debitores, quod non debet tollerari. l. obuenire. ff. de pact. dot. Et iſtud facit pro cauſa querelæ & ſupplicationis Lodoici Richardi loci de voyrone hæredis Franciſci Emptati loci pontis belluicini, contra nobilem Amedeam de reuello relictam dicti Emptati, qui obtinuit literas miſsionis in poſſeſsionem bonorum incantatorum: & dictus Richardi prætendit, quòd fuerit deceptio vltra duplũ. & aliqui domini curiæ erant in opinione ad euitãdum proceſſum, ꝙ fieret æſtimatio eum probis nõ ſuſpectis vocatis partibus: & ꝙ fieret detractio quintæ partis ſuper quo erant dubij & ꝙ debebat haberi relatio nõ ſuſpectorũ, & ex poſt

habui conferentiam cum aliquibus grapharijs: qui retulerunt de ſtylo in dicta curia parlamenti, quòd nó vtuntur dicta detractione quintæ partis: ſecus in curijs inferioribus & ſubalternis. neſcio quid fuerit ordinatum: quia me oportuit abſentare ad locum Chamberiaci pro quadam commiſsione illuſtris domini Cameræ, & dominæ eius conſortis.

ARGVMENTVM.

Penſio quæ duodecim pro centum annuatim ſoluitur, vſuram ſapit, nec iuri offerendi locus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Penſio pro qua ſingulis annis duodecim præſtantur an reprobata ſit.*

2 *Obligatione principali reprobata pignoris perſecutio reprobata cenſetur.*

Quæſtio CCCCCXCV.

QVAERITVR an penſio annua in pecunia ad rationem decem pro centenaria ſit de iure permiſſa: & an primus vel ſecundus creditor habeat ius offerendi. Et prima facie vide-
1 retur dicendum, † quòd talis penſio dicitur exceſsiua, & de iure reprobata, tanquam in fraudem vſurarum, ex quo excedit ſortem in viginti annis, vt not. per gloſ. & docto. in authen. ſi quas ruinas. & auth. perpetua. C. de ſacroſanct. eccle. quia ex paruitate pretij cognoſcitur fraus. facit c. illo vos. de pigno. c. ad noſtram, de emp. & vendi. quia quicquid accedit ſorti, vſura eſt. cap. cõqueſtus. & c. in ciuitate, de vſu. & ſecundus creditor aut poſſeſſor in pignore habet ius offerendi. l. Paulus. §. fin. ff. de pig. l. j. & ij. C. de hijs qui in præiud. credi. Veruntamen in caſu iſto,
2 † ex quo principalis obligatio eſt reprobata: ergo & pignoris perſecutio, quæ eſt acceſſoria. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis nobilis Bertrandi de Palma domini Suzæ, contra nobilem Bertrandum de Vteſsia naturalem dominum Vallis auræ ſuper quadam annua penſione ſex viginti flore. ſub capitali duorum millæ ducentum florenorum: licèt dictus de Vteſsia prætendat ius proprietatis in dictis caſtris in duabus vneijs: tam ex ſucceſsione nobilis Petri de Vteſsia eius patris naturalis, quàm nobilis Antonij de Vteſsia eius patrui naturalis.

ARGVMENTVM.

Modus ſcribendi ad principem ſuper nominatione officij conſulatus vacantis vt prouideatur.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis ex quo legatus deputatus eſt à Papa dicitur de latere.*

2 *Legatorum tres ſpecies.*

Quæſtio CCCCCXCVI.

QVAERITVR de modo reſcribendi ſuper nominatione aliquorum officiariorum conſiliariorum curiæ parlamenti Delphinalis. Et in effectu curia conſueuit reſcribere Regi domino noſtro Delphino, domino cancellario gubernatori Delphinalis præſidente, ſi ſint in curia aut aliquibus, alijs, principalioribus. Et iſto anno milleſimo cccccij. de menſe Martij reſcripſit Regi propter obitum egregij quondam domini Benedicti Varciæ aduocati fiſcalis inſequendo tam priuilegia per ipſum conceſſa, quã conſuetudinem antiquam ſuper hoc obſeruari conſuetam, quòd curia nominauit tres tales, & tales &c. viros literatos, expertos & bene famatos: ita quòd vbi eidem placuit prouidere de vno dictorum nominatorum, erit prouiſum officio, vt in ſubſcriptione ab infra deſcribitur in gallico. Vous treshumbles & obeiſſans ſeruiteurs & ſubietz les gens tenant voſtre court de parlement du Dauphiné. Et ab extra ſcribitur. Au Roy Daulphin noſtre ſouuerain ſeigneur. Et vlterius etiam fuit ſcriptum domino Cardinali d'Auboyſe, aliàs de Rohan in ſimili ſubſtantia, & infra in fine. Voz trethumbles ſeruiteurs les gens tenant la court de Parlement du Dauphiné. Et ab extra, à treſreuerend pere en Dieu & redombtè ſeigneur monſeigneur le Cardinal d'Amboyſe legat. Sed non fuit expreſſatum de latere, nec de loco legationis: fuit dubitatum ſi talis ſuperſcriptio ab extra ſit cõgrua, &
1 ſufficiens? Et videretur quòd ſic. † quia eo ipſo quòd deputatur Cardinalis legatus à Papa dicitur de latere; & poteſt conferre beneficia. capit. j. de offic. deleg it. libr. vj. & ſuperfluitas debet arctari. l. ampliorem. §. in refutatorijs. C. de appel. Et ex quo reſcribitur legato de latere in loco legationis, ſatis intelligitur de illo, ex quo non eſt ibi alius: præterea exprimere locum legationis, niſi exprimerentur omnia loca legationis eſſet diminuere de eius authoritate: quia expreſsio vnius dicitur excluſo alterius. l. cùm prætor. §.
2 j. ff. de iudic. Veruntamen † quia ſunt tres ſpecies legatorũ videlicèt de latere, qui dicitur Cardinales legati nati ratione dignitatis: legati miſsi, & legati de latere. Sed Cardinales ſiue legati de latere maiorem authoritatem habent quàm legati miſsi quorum officium ceſſat legatis de latere exiſtentibus. c. volentes & c. ſequent. & ibi glo. de offi. lega. c. j. & ij. de offi. lega. lib. vj. & per Specu. tit. de lega. §. ſequitur videre. & poſſunt dici legati ſedis apoſtolicæ de latere. c. ſi Abbatẽ. de elect. lib. vj. Et ideò potuiſſet addi legatus ſanctæ ſedis apoſtolicæ. Tertiò fuit ſcriptum domino Cancellario & infra, & in fine, voz treſhumbles ſeruiteurs &c. & ab extra, à noſtre treſredoupté ſeigneur monſeigneur le Chancellier.

ARGVMENT.

Pactum factum in contractu matrimonij filiæ coniunctæ de futura hæreditate conſeruanda in defectum maſculorum iuridicum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Pactum futuræ ſucceſsionis quare prohibitum ſit.*

2 *Statuto cauente mulierem non ſuccedere maſculis & agnatis ſuperſtitibus, maſculis & agnatis extinctis filia ſuccedere non prohibetur.*

3 *Subſtitutionum gradus in contractibus fieri poſſunt.*

4 *Pacta facta in contractu matrimonij de modo ſuccedendi de conſuetudine Galliæ valida ſunt, maximè in feudalibus.*

Quæſtio

Quæſtio CCCCCXCVII.

QVAERITVR an valeat pactum factum
in contractu matrimonij coniunctæ filiæ bo
norum paternorum & maternorum de futura
hæreditate conſeruanda in defectum maſculo-
rum. Er videretur dicendum quòd ſic. vt inſti. de
1 legi. agna. ſucceſſ. §. fin. † quia licèt prohibeatur
pactum futuræ ſucceſsionis, ne impediat liber-
tatem teſtandi, & tanquàm captatorium alienæ
mortis. l. fi. C. de pact. ſecus eſt in pacto de con-
ſeruanda hæreditate, dict. §. fi. & maximè in defe
ctum maſculorum: quia iſto caſu tali coniun-
ctione non videtur excludi filiam à ſucceſsione
patris & matris: qui veriſimiliter videntur plus
pater & mater dilexiſſe filiam primi gradus, quã
neptem ex filia. l. ſi viua. C. de bo. mater. faciunt
oo. per Iaſ. in l. j. C. de adulte. pro quo facit in ſi-
2 mili: quia † ſtante ſtatuto quòd exiſtentibus ma-
ſculis & agnatis excludatur mulier, tunc deficiẽ
tibus maſculis & agnatis, non prohibetur ſucce
dere filia, iux. not. per Bar. in l. ij. §. fi. & l. fin. ff. ad
3 tertul. & Bald. in l. fin. C. de libe. præte. † Et in
contractibus poſſunt fieri gradus ſubſtitutio-
nũ. l. vt hæredibus. ff. de leg. ij. l. quotiens. C. de do
na. quæ ſub mo. l. j. C. de dona. can. mor. Et maxi-
mè notario ſtipulante, & iuramento interueniẽ-
te: facit gloſſ. in c. quotiens cordis oculus. iij. q.
vij. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ ſuper cau-
ſa illuſtriſsimi domini comitis Cameræ & domi-
næ Annæ de turre coniugum, contra dominam
Ioannẽ de Borbonio tutorio nomine duarũ eius
filiarum & dominũ Ioannẽ de Turræ Comitem
Bononiæ & Aluerniæ prætextu ſucceſsionis do
mini Bertrandi de Turræ Comitis Bononiæ pa-
tris dictæ dominæ Annæ, & dicti Ioannis. Quia
in contractu matrimonij dicti domini Lodoici
Comitis Cameræ, & Annæ de Turre de anno na-
tiuitatis domini M. cccclxxxvij. die xiiij. menſis
Februarij in quitatione bonorum paternorum
& maternorum fuit reſeruatum per pactum ex-
preſſum caſu quo dictus dominus Bertrãdus pa-
ter dictæ dominæ Annæ decederet ſine liberis
maſculis deſcendentibus ſiue eius liberi maſcu-
li ſine eius liberis maſculis deſcẽdnetibus ex eiſ-
dem per lineam maſculinam, ꝙ in eiſdem caſi-
bus & quolibet ipſorum, ꝙ dicta domina Anna
& ſui deſcendẽtes eiſdem ſuccedere, & quibuſcũ
que alijs parentibus agnatis cognatis vna cum
alijs filiabus dicti domini Bononiæ ſiue eorum
deſcendentibus, & aliàs prout ibi pleniùs conti-
netur, receptum in loco de Mireſleur Aluerniæ
per Ioannem Trolliett notarium apoſtolicum &
Imperialem habitatorẽ villæ Chamberiaci & cõ
tingit caſus quòd Bertrandus & Ioannes eius fi-
lius deceſſerit ſine liberis maſculis ſuperſtitibus
duabus filiabus dicti Ioãnis, ſuper quo litigatur
Pariſius coram gentibus requeſtarũ palatij Pari
ſius: & fuit cõmiſſum examẽ pro parte dicti do-
mini Comitis Cameræ & dominæ Annæ coniu-
gum alteri ex conſiliarijs curiæ parlamenti Del-
phi. & fuit mihi directa cõmiſsio: Sed exaduerſo
opponitur pro parte dictæ dominæ Ioannæ de
Borbonio tutrice ſuarũ filiarum, ꝙ dictum in-
ſtrumentum fuit receptum per tres notarios vi-
delicèt Hugonem Courtanel & Michaelem du
Bruel nota. montiſſerrad. in Aluernia, & dictum
Ioannem Troilleti. Et quòd dictum pactum fuit
aliter paſſatum, videlicèt caſu quo dictus domi-
nus Bertrãdus decederet ſine hæredibus maſculis
deſcẽdẽtibus & eius hærede maſculi ſine deſcen-
te ſimpliciter loquendo abſque repetendo in
vltimo gradu dictam qualitatem maſculorum,
veruntamen dictus Ioannes Trollleti eſt vir be-
ne famatus. & pariter fortè illa dictio qualitatis
maſculrorum fuit repetita: & ſunt adhuc duo te
ſtes inſtrumẽtarij qui deponunt ſuper dicto pa-
cto: ſicuti recepit dictus Troilleti. Et pro præmiſ
4 ſis facit † ꝙ iſta pacta in contractibus matrimo
niorũ ſunt de conſuetudine Franciæ in modo ſuc
cedendi vallida, ſecundum Ioan. Fab. in l. fi. C. de
pact. in feudalibus. c. j. de matrimo. ad morga. cõ-
tract. c. ſi filij. ſi de feu. controu. ſuc. faciunt not.
per Bald. in l. cum Archimedoram. C. vt in poſſ.
lega. & in l. pactũ dotali. C. de colla. in. ij. oppoſit.
& ibi Bart. ꝙ valet conſuetudo in talibus.

ARGVMENTVM.

Commiſſus ad examẽ in aliena prouincia ſcri
bam accipere poteſt: & ſolus reſpõſo accepto par
tem adiunctum dare nolle, procedere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iudex vnius territorij teſtium examen iudici alterius territorij committere poteſt.*

2 *Teſtes alterius territorij territorium egredi non, niſi velint, tenentur.*

3 *Officium ſcribæ actorum prorogari non poteſt.*

Quæſtio DCXCVIII.

QVAERITTR quando committitur al-
teri iudici in aliena prouincia examen te-
ſtium, poſsit talis commiſſarius aſſumere nota-
rium ſeu ſcribam ſub ipſo, & inhibere alteri no
tario ne recipiat acta: & an talis cõmiſsarius de-
beat ſe ſignare, & ſigillare eius ſigillo cum adiun
cto: & an poſsit procedere is ſolus quãdo pars in
1 terrogatijs nõvult dare adiũctũ. Et in effectu † iu
dex vnius territorij poteſt committere examen te
ſtium iudici alterius territorij. l. iudices. & auth.
Apud eloquentiſsimũ. C. de fide inſtru. capi. fina.
2 de fide inſtrument. † Nec tenẽtur teſtes alterius
prouinciæ ire ſi non velint extra eorum prouin-
ciã. l. ſi quis ex ſignatoribus. ff. quẽadmo. teſta.
appe & iſto caſu iudex quando examinat poteſt
eligere ſcribam idoneum ad ſcribendum talia a-
cta ſeu examinationes teſtium. capitu. quoniam.
contra falſam. de probat. l. j. C. de ſportu. iudic.
3 † nec poteſt officium ſcribæ actorum proroga-
ri. ſecũdum Bald. in l. repetita. C. de epiſcopis. &
cleric. & l. iſtam. C. de teſta. & in l. j. ff. de offic. cõ-
ſu. Et iſtud facit pro commiſsione dicti domini
Comitis cameræ & dominæ eius conſortis. quia
quando fui Chamberiaci obtinui literas licen.
territorij à cõſil. ducali Chamberiaci: & elegi pro
ſcriba magiſtrũ Ioã. Chappuis alterũ ſecretariũ
curiæ parlamẽti Delphina. & dum eſſem in loco
aſsignato hoſpitij ad ſignum vellus aurei com-

regulariter non appellatur.l.ab executo.C.quor. nõ admit.Et iſtud etiã facit pro dictã cõmiſsione domini Cameræ: quia fuerunt dicti articuli corã me producti pro parte dicti domini Cameræ. Et pars aduerſa plura obiecit & inter cætera de obreptione & ſubreptione.& illis nõ obſtãtibus ordinaui fore procedendum ad vlteriora meæ commiſsionis ſaluis tamen legitimis exceptionibus & contradictionibus loco & tempore opponendis, propter quòd fuit oppoſitum & feci reſpõſionem in forma apoſtolorũ refotatoriorum.

ARGVMENT.

Iudex cuius altera ex partibus ipſum in partem accipere proteſtatus eſt:an cautione indemnitatis petere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui indemnitatem à ſententia ferenda accipit: in falſi pœnam non incidit.*

Quæſtio DCII.

QVAERITVR quando altera partiũ proteſtatur contra iudicem de accipiendo ipſum in partem formalem pro aliquo acto iudiciario, an iudex licitè poſsit petere prouiſionem indemnitatis de ſeruando iudicem indemnem. Et videretur dicendum quòd ſic.iux.not. per Bar. poſt. glo.in l. ſi quis vxori. §. ſi fugitiuum.ff. de furt. per l.j.& ibi glo.Bal.C.de magi. conue. & Bald. in l.j.C.de pœna iudic.nec iſto caſu dicitur quis corrumpere iudicem,ex quo pro executione of-
1 ficij accipit talem prouiſionem. Et† idcò ſi iudex accipiat indemnitatẽ à ſententia ferenda non incidit in falſum.ſecundum Angel.in dict. §. ſi fugitiuum.licèt aliàs vbi daretur iudici vt ferat ſententiam iuſtam, vel teſti vt dicat verum teſtimonium incidat in falſum.ſecundum Bal.in l.j.ff.de fal.nam per cautionem quæ tendit ad indemnitatem ſecuritatis non dicitur quis corrumpere iudicem.l. cum pro quo. ff.de in ius vocan.ſecundum Bald. in l.ij.§. j.ff.de condi. ob tur.cauſam. Et iſtud etiam facit pro dicta commiſsione domini Cameræ: quia procurator partis aduerſæ pro eo quòd proceſsit ad examinationem teſtium proteſtatus fuit de attentatis & etiam de accipiendo me in partem formalem. Et ob iſtam cauſam petij à nobili Gaſpardo Riuoriæ magiſtro hoſpitij domini Cameræ, & magiſtro Michaeli centini eius procuratori prouiſionem indemnitatis de me ſeruando indemnem aduerſus omnes prætextu expletorũ dictæ commiſsionis domini Cameræ & dominæ eius conſortis, & magiſtro Ioanni Chappuiſij ſecretario Delphi. ſcriba electus ad hunc actum recepit literam teſtimonialem de hoc præſenti anno domini milleſimo cccccuij. die viij. menſis Aprilis in villa Chamberiaci in hoſpitio velleris aurei in curte dicti hoſpitij.

ARGVMENTVM.

Matrimonij inſtrumentum quomodò corroboretur & coadiuuetur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium maiori numero ſtandum eſſe regulare eſt.*
2 *Inſtrumentum per alios teſtes quàm deſcriptos in dicto inſtrumento coadiuuari poteſt.*
3 *Notario ſtante bonæ vocis & famæ in dubio falſitas nõ præſumitur,ſed error.*

Quæſtio DCIII.

QVAERITVR de modo corroborandi & coadiuuandi dictum inſtrumẽtum matrimonij dictorum domini Comitis cameræ & Annæ de turre coniugum receptum per dictum Ioannem Trolleti ſeniorem notarium appoſto licum & imperialem buryen.villæ Chamberiaci in caſtro de mireſleur in Aluernia.quia in dicto inſtrumento ſunt nominati& deſcripti plures teſtes inſtrumẽtarij tàm à parte Sabaudiæ in numero.vij. quã à parte regni in Aluernia in numero decem.& de illis à parte Sabaudiæ non ſunt niſi duo ſuperſtites,& dictus Trolleti notarius viuit: & alij teſtes ſunt mortui, & vt imaginatur teſtes à parte regni inſtrumentarij in maiori parte vi-
1 uunt † quare in hoc regulariter ſtaretur maiori numero teſtium.l.ob carmen.ff.de teſti.capit.in noſtra.de teſti.niſi dignitates teſtium,qui deponerent veriſimiliora aliter ſe haberent:vt ibi ha-
2 betur.† veruntamen inſtrumentum poſſet coadiuuari per alios teſtes,non deſcriptos in inſtrumento.ſecundum glo.Ioan.Fa.Ange.Aret.in.§. item verborum.inſti.de inoti.ſtipul.de quo etiã habetur per glo.Barto.Bald.Ang.Ioan. de Imo. in l.j.§.ſi quis oeget.ff.quem admo.teſta.appe.& per glo.& docto.in cap.tertio loco.de probat.in cap.Cùm Ioannes.de fide inſtrumẽ.& in l.in exercendis.C. de fide inſtrumen. & in tali actu multum operatur bona fama notarij:quia ceteris paribus præſumitur pro officio notarij.c. illud.in fine de præſcrip.cap.ad audientiam.de præſcrip. l.ſi quis Decurio.C.de fal.vbi ſtatur dicto notarij,quando dubitatur de viribus eius ſcripturæ. ſecundum Barto.& cæteros in dicto §.ſi quis ne-
3 get.† & quãdo notarius eſt bonæ vocis & famæ in dubio non præſumitur falſitatis ſed potiùs errore factum.ſecundum Bart.Bald.Ange.& Ioã. in l.quotiẽs.§.j.ff.de hæred.inſti.& quãdo notarius eſt bonæ vocis & famæ nõ admittitur quia ad impugnandum de facto inſtrumẽti. quia quis non præſumitur facere cauſa calunniæ.l.ij C.de crimi.fal.ſecundum Canon.quem refert & ſequitur Alexand.de Imol.in addi.ad Bartol.in dict.l. quotiens.§.j.

ARGVMENTVM.

Documenta ſeu ſcripturæ in aliena prouincia vel territorio à notariorum prothocollis aut archiuis quomodò exemplari poſsint.

SVMMARIVN.

1 *Exemplatum non,niſi parte præſente vel vocata debitè fiat,valet.*
2 *Inſtrumenti quæ pars adi debeat & quomodo edenda ſit.*
3 *Exemplatum per quem fieri debet.*

Quæſtio CCCCCCIIII.

QVAERITVR ſuper modo extrahendi in
aliena prouincia ſeu alieno territorio aliqua
documenta ſeu ſcripturas à prothocollis ſeu re-
giſtris notariorum, aut ab aliquo archiuo quan
do cõmittitur alicui commiſſario: & an debeant
traddi parti: & quid in atteſtationibus teſtium:
an verò debeant portari per vnum tertium fide-
1 lem. Et in effectu vocatur† pars ſeu eius procura
tor ad videndum extrahi: quia aliàs non faceret
fidem authẽ: ſi quis in aliquo documento. C. de
ædendo.c.ſi.de fide inſtru.c. Albericus.& c. ſigni
ficauit.de teſti. pro quo faciunt l.iudices. & au-
thẽ.apud eloquentiſsimum. & authenti. ad hæc.
C.de fide inſtru. Et maximè quando commodè
originalia non poſſent alibi transferri ſeu affer-
2 ri: † & ideò extrahitur in parte in qua opponi-
tur.c.contingit.de fide inſtru.cap. ſi perſonæ de
priuileg.libr. vj.licèt de ſtylo curiæ parlamenti
Delphina.quando petitur ſcribi penes aliquem
notarium in iudicio in præſentia partis:tunc ta-
lis notarius penes quẽ petitur ſcribi, habet expe-
dire parti ſalario moderato, & in vno quaterno
clauſo in papiro:& tũc producitur in iudicio in
præſentia partis,&apperitur. vide de materia per
do.de Ro. in titu. de ſi.inſtru. Sed de ſtylo curiæ
parlamenti Pariſius mandatur commiſſario., ꝙ
vocata parte faciat extrahi vnum vidimus; & in
caſu oppſitionis remittuntur partes coram corũ
3 ordinarijs. Sed† per quem debeant portari: & vi-
detur quòd per vnum tertium fidelem, ne detur
occaſio apperiendi.

ARGVMENTVM.

Notarius ad verificationem inſtrumẽti, quod
recepit, teſtificari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Notarius teſtis loco habetur.*
2 *Notarij dicto ſtatur ſuper receptione & ſcriptura in-ſtrumenti. ſi ſuperſtes ſit: ſi obdormierit in domino, litterarum comparatiom,*

Quæſtio. CCCCCCV.

QVAERITVR an notarius qui recepit in
ſtrumentum licitè poſsit examinari ad maio
rem verificationem eius ſcripturæ. Et videretur
1 dicendum quòd ſic:† quia habetur loco teſtis.l.
Domitius Labeo. ff. de teſta. licèt inſtrumentum
publicum faciat plenam fidem.l. cum pluribus,
2 C.de proba, attamen† quando dubitatur de viri-
bus ſcripturæ an ſcripſerit & receperit ſtatur e-
ius dicto, ſi viuat: aliàs poſt eius obitum ſtatur
comparationi literarum.l.ſi quis dicere.C.de fal.
ſecundum Bald.in l.j.§.ſi quis neget.ff.quemad-
mo.teſta.apper.

ARGVMENTVM.

Inſtrumentorum vel actorum data iuxta con-
ſuetudinem loci contractus aut actorum vel exa
minationis teſtium fieri debet, non ſecundum
notarij ſtylum.

SVMMARIVM.

1 *Claromontenſes & Sabaudienſes quando anni initium accipiant.*
2 *Notarius apoſtolicus an in quacunque prouincia data à domini natiuitate vti poſsit.*
3 *Curia Romana quibus datis vtatur.*

Quæſtio CCCCCCVI.

QVAERITVR an inſtrumentum ſeu acta
debeant datari ſecundum conſuetudinem
diœceſi loci contractus ſeu actoris vel examina-
tionis teſtium vbi recipiuntur: an verò ſecundũ
ſtylum notarij vel commiſſarij, qui recipit, ver-
1 bi gratia: quia ſecundum conſuetudinem† diœ-
ceſis Claromonteſij loci de Mireſleur, vbi fuit re
ceptum inſtrumentum dicti matrimonij domini
Cameræ,&dominæ Annæ coniugum vtuntur in
data ab incarnatione ſeu paſchate domini: ſed ſe
cundum conſuetudinem villæ Chamberiaci diœ
ceſis Grationopo. vbi facit domicilium dictus
Ioannes Trollieti ſecundum eius ſtylum vtitur
in data ab anno natiuitatis domini M. cccc. Et
ita datauit dictũ inſtrumentum anno natiuita-
tis domini M.cccclxxxvij. & die xiiij. menſis Fe-
bruarij inditione quinta, põtificatus domini no-
2 ſtri Papæ Innocẽtij VIII. anno tertio. † & quid
in notario authoritate apoſtolica creato, an vbi
que locorum poſsit ponere datã à natiuitate do-
3 mini.† quia in curia Romana in actis & contra-
ctibus vtuntur in data à natiuitate domini, licèt
in bullis & literis apoſtolicis vtuntur in data ab
incarnatione domini.

ARGVMENTVM.

Ius patronatus in diuiſione hæreditatis venit,
niſi aliud dictum ſit.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus indiuiſibile.*

Quæſtio CCCCCCVII.

QVAERITVR an in diuiſione hæreditatis
& bonorum inter hæredes quando aſsigna-
tur alteri vnum caſtrum, vbi eſt capella, veniat
1 ius patronatus. Dubium facit:† quia ius patrona
tus eſt indiuiſibile.iux.not.per glo. Panor. in c.ſi
prudentiam.de iur.patrona.& ibi Panor. c. cùm
Bartoldus.cum ibi not.de re iudi.de hac quæſtio
ne fui interrogatus dum nouiſsimè eſſem in vil-
la Chamberiaci pro illuſtri domino Comite Ca-
meræ,

ARGVMENTVM.

Ius depoſiti remiſſum non videtur per gene-
ralem liberationem factam in tranſactione.

SVMMARIVM.

1 *Actio realis in generali liberatione remiſſa nõ cenſetur.*
2 *Abſolutio generalis facta tutori vel alteri ad quæ non extendatur.*

Quæſtio. CCCCCCVIII.

QVAERITVR an in generali quietatio-
ne facta per tranſactionẽ videatur omiſ-
1 ſum ius depoſiti. Dubium facit:† quia in genera
li liberatione non videtur remiſſa actio realis.l.
Aurelius.§.Mœnia.& l.vlt.§.Titia.ff. de libe. le-
ga.facit l.ſponſalitiorũ.ff.de ſpon.& de hac quæ
ſtione etiam fui interrogatus in villa Chambe-
2 riaci.pro quo facit:† quia abſolutio quantuncũ-
que generalis facta tutori vel alteri non extendi-
tur ad bona quæ apud abſolutum eſſent de bo-
nis abſoluentis; quia de illis non videtur cogita-
tum, niſi expreſsè dictum ſit.l.dominus Stico. §.
ſi.ff.de pecu.lega.& ibi Bar.l.ſi quis rationes. ff.
de libe.lega.l. ſi ſeruus vetitus. ff. de legat.j.l.tres
fratres.ff.de pact.ſecũdũ.Cepol.caute.cclxxxiiij.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Officialis Epiſcopi quando reſcribit iudici
ſeculari pro habendis actis curiæ literis requiſi-
torijs vti debet.

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas eccleſiaſtica an temporali poteſtate maior ſit.*
2 *Poteſtas temporalis à Deo dependet.*
3 *Appellationi locus nō eſt de iuriſdictione temporali ad
eccleſiaſticam & econtra.*
4 *Iuriſdictiones ſecularis ſcilicèt & eccleſiaſtica ſibi ipſis
inuicem in iuris ſubſidium auxiliari tenentur.*
5 *Citatio in alieno territorio fieri poteſt ſtatim atque iu-
dex nexam concedere recuſauit.*
6 *Remiſsio in delictis de vrbanitate fieri ſolet.*

Quæſtio DCIX.

QVAERITVR quando vicarius ſeu offi-
cialis Epiſcopi poteſt ſcribi pro actis alicu-
ius curiæ ſecularis ad vtilitatem priuatarum par
tium coram eo litigantium debeat vti literis re-
quiſitorijs an verò præceptorijs ſub pœna excō-
1 municationis. Dubium facit: † quia poteſtas ſpi-
ritualis ſeu eccleſiaſtica dicitur maior tēporali.
c. ſolite. de maiori. & obe. & poteſtas ſecularis de
pendet ab eccleſia. iux. not. per glo. & docto. in c.
nouit. de iudi. & in c. cauſam. qui filij ſunt legi.
Et propterea poteſtaas temporalis debet præſta-
re brachium ſeculare etiam per modum neceſsi-
tatis: ſecus econtra. iux. not. per glo. Inno. in c. j.
de offi. ordi. ſaltem in iudicialibus. Sed in contra
2 rium videtur dicendum in caſu iſto: † quia pote-
ſtas temporalis dependet à Deo. vt in authen. quo
mo. oppor. Epiſcopos. colla. j. in princip. & ſunt
diſtinctæ poteſtates, vt ibi habetur. & vna pote-
ſtas tenetur adiuuare alteram: cano. adminiſtra-
tores xxiij. q. v. & xcvj. diſtin. c. cum ad verum.
& Papa non debet ſe intromittere de temporali-
tate ſaltem actu. d. c. nouit. de iudic. & ideò cum
3 iſte poteſtates ſunt diſtinctæ † non appellatur de
vna ad aliam. ſecundum glo. in can. quoniam. in
gloſſ. diſcreuit. in princ. x. diſtin. & c. cuncta per
mundum. ix. quæſt. iij. niſi in hijs quæ ſpectarent
ad iuriſdictionem eccleſiaſticam. facit c. ſi duo-
bus. de appel. & authoritas Euangelij: reddite
quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.
Nam par in parem non habet imperium. l. nam
magiſtratus. ff. de arbit. l. ille à quo. §. tempeſti-
4 uum. ff. ad treb. ſed † tenetur vna poteſtas alteri
ſuffragari in iuris ſubſidium requiſitis requirē-
dis. l. à diuo Pio. §. ſententiam. ff. de re iudi. l. cùm
vnus. §. pluraliter. ff. de bo. autho. iudi. poſ. c. Ro
mana. §. contrahentes. de foro compe. libr. vj. c.
poſtulaſti. de foro compe. & hoc per literas re-
quiſitorias: ſecundum glo. & docto. in l. cum
quædam puella. ff. de iuri. omn. iudi. & in l. ij. ff.
ſi quis in iu. voca. nō ierit. Et pro hoc facit, quia
quando proceſſus eſt alterius iudex debet requi-
ri. ſecundum Bald. in l. fi. C. de edict. diui. Hadri.
tollen. in vij. q. l. is apud quem. C. de edend. Et
iſtud facit pro quadam cauſa vertente in curia
officialatus Grationopo. vbi altera partium al-
legauit litiſpendentiam in curia Grayſinodani,
& petijt ſcribi pro actis: & officialis decreuerat
literas præceptorias & ſub pœna excommuni-
cationis: & fuit facta querela coram curia. Et
tandem fuit ordinatum quòd officialis reuoca-
ret illas literas, & faceret literas requiſitorias. Et
licèt Cyn. in d. l. properendum. §. ſi tantum. C. de
iudi. in vij. q. videatur tenere quòd iſto caſu quā-
do iudex requiſitus denegat concedere; tunc iu-
dex requirens videtur maioris authoritatis quā
iudex placitum permittentis. ar. §. ſi quis verò
comprehenſorum. in authen. vt nulli iudi. colla.
ix. ſuper verbo, iubemus, vbi præceptum impor-
tat neceſsitatem. & pro hoc facit, quod voluit
Barto. in extrauag. ad reprimendum. ſuper verb.
5 per edictum. † quando iudex requiſitus recuſat
concedere nexam pro citando: tunc poteſt fieri
citatio in alieno territorio per edictum vel nun-
6 tium. Sed gl. in l. ſi cui. §. fi. ff. de accu. tenet † quòd
remiſsio in delictis fit de vrbanitate quādo ſunt
ſub diuerſis monarchijs: & debet haberi recur-
ſum ad ſuperiorē. ſecundum glo. in clemen. pa-
ſtoralis. ſuper verb. de more. de re iudi. licèt pro
parte domini officialis Grationop. allegaretur,
quòd reuerendus dominus Epiſcopus Gratio-
nop. etiam intitulatur princeps Grationop. & quod
ita erit aſſuetum, licèt econtra officiarij Gray-
ſinodi in promptu iuſtificauerunt per literas iu-
diciales requiſitorias, aliàs emanatas in caſu ſi-
mili per officialem Grationop.

ARGVMENTVM.

Pactum factum inter parentes & filiam per
quod filia bonis paternis & maternis ceſsit cum
reſeruatione ſuccedendi cum filiabus maſculis
vita functis; an per tale pactum ius ſuccedendi
dictæ filiæ quæſitum ſit?

SVMMARIVM.

1 *Pactum de futura ſucceſsione vt valeat an conſuetudi-
ne induci poſsit.*
2 *Pacta nouiſsima prioribus derogant.*
3 *Conſuetudo per quam futuræ ſucceſsionis pactum va-
leat an teneat.*
4 *Pactum reſeruatorium futuræ ſucceſsionis valet &
tenet.*
5 *Filia propter neptes à ſucceſsione patris excludi non
debet.*

Quæſtio DCX.

QVAERITVR vtrum per verba quicta-
tionis bonorum paternorum & maternorum
alicuius filiæ cum pacto reſeruatorio ſucceden-
di in defectum maſculorum cū alijs filiabus quæ
ratur ius alijs filiabus de cōſuetudine Aluerniæ
maximè vbi notarius non fuit ſtipulatus: & an ta
le pactum poſsit immutari. Et in effectu de con-
ſuetudine loci contractus matrimonij illuſtris
domini Comitis Cameræ & dominæ Annæ de
Turre in loco de Mireſleur patriæ Aluerniæ quæ
cunque pacta facta in contractu matrimonij ad
vtilitatem contrahentium ſunt valida: ſecus quo
ad vtilitatem aliarum perſonarum non contra-
hentium: quia non proſunt alia pacta. l. ſi vnus.
§. itē ne experiar. verſi. & in ſumma. ff. de pactis,
1 & ita ex conſuetudine poteſt introduxi quod va
leat pactio de futura ſucceſsione. ſecundum
Barto. in l. pactum dotali, C. de collat. & ibi Bald.
in ij. oppoſi. idem Bald. aliter videatur loqui
in l. cùm Archemidoram. C. vt in poſſeſsio. lega.
Et maximè in feudis. ca. j. de matrimoni. cōtract.

ad morga.c. ſi filij. ſi de feud. controuerſ.ſecun-
dum Ioan.Fabr.in l.fin. C. de pact. & per conſe-
quens tale pactum reſeruatorium non prodeſſet
dominæ Ioannæ de Turre vxori magnifici domi
ni ſancti Valerij:cùm non eſſet de contrahenti-
bus in instrumento matrimonij dictorũ domi-
norum Cameræ & dominæ Annæ de Turre, &
licèt in quictatione dictæ dominæ ſancti Valerij
habeatur ꝙ quictauerit dicto domino Bertran-
do Comiti Bononiæ eius patri, & ſuis quandiu
erunt maſculi aut deſcendentes ex maſculis: ta-
men ex poſt facto, dictus dominus Bertrandus
Comes etiam viuente. Ioanne eius filio potuit
2 paciſci cum dicta domina Anna eius filia:† quia
pacta poſteriora præiudicãt prioribus.l.pacta.C.
de pact.Nec obſtat ſi dicatur, quòd tale pactum
non poſsit reuocari ad præiudicium tertij. iuxt.
no.per Barto.in l.qui Romæ § Flauius.ff. de ver
bo.obligat.quia ſaltem viuẽte domino Bertran
do ex quo non erat quæſitum ius irreuocabiliter
dicto Ioanni eius filio, & eius filiabus poſsit
immutari. Veruntamen vt ſecuriùs agatur: eſſet
ſecuriùs videre verba matrimonij & quictatio-
nis vxoris dicti domini ſãcti Valerij: & ideò pro
3 nunc aliter non declaro.† Nam valet conſuetu-
do ſuper validitate pacti futuræ ſucceſsionis.
ar.c. vnic.de fili.nat.ex matri.ad morga.contrac.
c.ſi filij.ſi de feud.contro. tue.ſecundum Bar. in
l.pactum dotali.C.de colla.& ibi Barto.in ij.op-
poſ.in l.cum Archimedorain,C.vt in po.lega. a-
liter tenuerit, prout ſuprà dictum fuit: & licèt
filia quictet patri; tamen non excluditur con-
tra voluntatem patris, quin poſsit ei relinquere.
ſecundum Bald.in dict.l. pactum dotali. Et iſta
dicitur reſeruatio regalis exiſtente. argu. l.qui
cum tutoribus. in princip. ff. de tranſact. multò
4 fortiùs valet tale† pactũ reſeruatoriũ futuræ ſuc
ceſsionis.§.ſi.inſti.de legit. agnat.ſucce. quando
filia eſſet excluſa à ſucceſsione propter iuris ri-
gorem fauore maſculorum.iuxta not. per Bart.
& Iaſo.in l.fin. C. de pact. faciunt not.per Bald.
Alexã. & Iaſo. in l.auia.C.de in ius vocan.& iſta
ex quo non exiſtunt liberi maſculi deſcendentes
dicti domini Ioannis de Turre debet vocare di
ctã dominã Annã de Turre vxorẽ domini Comi
tis Cameræ ad ſucceſsionem dicti domini Ber-
trandi de Turre eius patris in ſemiſſe cum dua-
bus filiabus dicti domini Ioannis: quæ venerunt
iure repreſentationis eius patris in alio ſemiſſe:
quia præſumendum eſt quòd dictus dominus
Bertrãdus plus aut ſaltem æquè dilexerit dictam
dominam Annam eius filiam primi gradus ſicu-
ti filias dicti Ioannis quæ dicuntur nepotes & re
motiori gradu,arg.l.ſi viua.C.de bo. mater.l.pu-
5 blicanus,in princi.ff.de condi.& demonſt.† quia
non debet excludi coniuncta à ſucceſsione pa-
tris propter neptes etiã vigore ſtatuti: per quod
exiſtantibus maſculis filia non ſuccedat, quando
filius maſculus decedit relictis filiabus.iuxta no.
per Bart.in l.liberorum.ff.de verb.ſignifi.in l.ſi.
§. ſi. ff.de arbit.faciunt not.per Cyn.& Angel.in
l.j.C.de adulte.& per docto. in dict. l. auia. C. de
in ius vocan. Nec obſtat ſi dicatur quòd dictæ
neptes filiæ Ioannis dicentur agnatæ & deſcen-
dere à maſculis in directa linea: iux.not.per glo.
Bald. & Alexand.de Imol.in l.Gallus.§.nunc de
lege.ff. de liber. & poſthu.& per conſequens nõ
fuit locus pacto dotali dictæ dominæ Annæ,
ex quo exiſtant deſcendentes à maſculis iux-
ta tenorem copiæ instrumenti matrimonij di-
ctæ dominæ Annæ, vt prætenditur ſignatæ per
dictos Hugonem Cotanel & Michaelẽ du Bruet.
licèt aliter contineatur in instrumento orgigina
li recepto per Ioannẽ Troyllieti vbi ſemper fit
mentio de maſculis deſcendentibus per lineã vi-
rilis ſexus, ita quòd non comprehenduntur ne-
ptes ex maſculo. faciunt not.per Paul.de Caſtr.
in l. maritus. C. de procura. & Bartol. in l. cùm
auus.ff.de condi.& demonſtratio. Quia ad iſtud
reſpondetur, quòd eſt poſito ſed non conceſſo
& citra præiudicium veritatis, quòd dicta copia
eo modo quo eſt faceret fidem adhuc ex quo in
præcedentibus clauſulis & etiam in eodẽ con-
ſtructu fit mentio de maſculis: cenſetur repetita
in ſequentibus: ne eadem depoſitio diuerſo iure
cenſeatur.l.eum qui.ff.de vſucap.l.iam hoc iure.
cum ibi not.ff.de vulga. & pupil. faciunt not. in
l.in repetendis. ff.de leg.iij. Et quòd illa qualitas
maſculorum cenſeatur repetita in ſequentibus
tenet Panor.conſil. Et domi.princip. Quia ſi di-
ctus dominus Bertrandus deceſsiſſet ſine liberis
maſculis, fuiſſet locus pacto reſeruationis ſuc-
ceſsionis dictæ dominæ Annæ filiæ primi gra-
dus: multò fortiùs quando ſolùm extent neptes
ex filio.arg.dict.l.ſi viua.C.de bo.matern.

ARGVMENTVM.

Pars contra quam inquiritur ſecretè vt inter-
ſit receptioni & iuramento teſtium & articulo-
rum apertura vocanda non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium examen ad hoc vt fidem faciat plenam partis citationem requiri regulare eſt.*
2 *In informatione ſecreta conficienda pars contra quam inquiritur, adeſſe non debet.*
3 *Teſtes inquiſitionis ad hoc vt plenam fidem faciant, vocata parte repeti debent.*

Quæſtio. DCXI.

QVAERITVR dum mandatur ſummi infor-
mationes diligenter, & ſecretè ad requiſitio-
nem alicuius partis priuatæ ſuper factis conten-
tis in articulis retro cluſis ſigillatis tranſmiſsis,
an requiratur citatio partis tàm in receptione
iuramenti teſtium quàm appertura articulo-
rum. Et in effectu quando tranſmittuntur articu
li clauſi ſeu intertogatoria, ſuper quibus exami-
nantur teſtes habetur in c.præſentium.de teſtib.
1 libr.vj. Et† regulariter requiritur citatio partis
ad hoc, vt examen teſtium faciat plenam fidem.
l.ſi quando.C. de teſti. c. in nomine domini. de
teſti.facit l.de vno quoque. ff. de re iudic.l. nam
ita diuus.ff.de adopt.c.inter quatuor.de maio. &
2 obedient.† Veruntamen quando fieret informa-
tio ſecreta, non requiritur citatio partis.capi.ſi.
de accu.cap. per inquiſitionem. de elect. cum ibi
not.per Innocen.& Bartol. in l.fin. circa finem.
ff.de

ff.de cõſtitu.licèt ex poſt facto debeat repeti parte vocata, vt faciant plenam fidem. ſecundũ Bart. ibi. & pariter debet fieri informatio ſuper factis contentis in dict. articul. quia non debent teſtes examinari in parte, vt in parte nõ, ne actus diuidatur: & vt ſeruetur forma commiſsionis. l. diligenter. ff. mand. c. cũ dilecta de reſcript. & iſtud facit pro quadam alia commiſsione dominorũ requeſtarum palatij Pariſius obtenta ad inſtantiam dicti domini Comitis cameræ & dominæ Annæ de Turre, per quam committitur ſumi informatio ſecreta ſuper factis contentis in quibuſdam articulis tranſmiſsis clauſis & ſigillatis. & fuit facta apertura articulorum & teſtes examinati ſine vocatione partis: licèt procurator dicti domini Comitis Cameræ & dominæ Annæ coniugum produxerint teſtes.

ARGVMENTVM.

Lite pendente ſuper hæreditate patris vel matris litigantibus prouiſio fructuum ad litem perſequendam fieri debet.

Quæſtio DCXII.

QVAERITVR quãdo agitur de directa ſucceſsiõe bonorũ & hæreditatis patris vel matris aut aliarum perſonarum debeat fieri prouiſio fructuum lite pendente pro proſecutione litis. Et videretur dicendum: ꝙ ſic arg. l. fin. C. de ordi. cog. l. Si ſuſpecta. §. ij. ff. de inoffic. teſtamẽt. cap. ex parte. de accuſa. & vtitur pariſius de ſtilo. & fuit facta aſsignatio dictæ dñæ Annæ de ſexta parte fructuum, vt fertur: licèt ipſa experiatur ad medietatem ſucceſsiõis bonorum dicti Bertrãdi Comitis Bononiæ & Aluerniæ eius patris.

ARGVMENTVM.

Falſitas ex coniecturis detegi poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Falſitas an propter raturam & ſuppoſitionem dati inducatur.*
2 *Falſitas per teſtes inſtrumentarios probari poteſt.*
3 *Teſtium maiori numero quando credatur.*

Quæſtio. DCXIII.

QVAERITVR an falſitas poſsit detegi & probari ex coniecturis. Et videtur dicẽdum ꝙ ſic. l. iubemus. & l. ſciant cũcti. C. de probat. l. vbi adhuc. C. de fal. ſecundum Archi. in ca. in memoriam. xix. diſt. Bald. in l. veritatis. C. de ſubige. Et iſtud facit pro dicta cauſa domini Comitis Cameræ & dominæ Annæ coniugũ contra dictam Ioannam de Borbonio relictam domini Ioannis de Turre Comitis Bononiæ tutricem filiarũ ſuarum anuers Magdalenes, vbi dicta tutrix produxit quandam literam matrimonij dictorum domini Comitis & Annæ de Turre cõiugum alterius tenoris quã inſtrumenti receptũ per Ioã. Troilleti. & ideò dicti dominus Cameræ & Anna coniuges dederunt eorum articulos, & media falſitatis contra dictam literam productam per dictam tutricem: & inter cæteras coniecturas † fuit deducta ratura ſeu raſura dictæ literæ productæ in pergameno in data: quia dictum inſtrumentum matrimonij fuit datatum, de anno natiuitatis domini milleſimo nonageſimo ſeptimo die. xiiij. mẽſis Februarij. & fuit facta raſura loco. vij. fuit raſum & poſitum. vj. & de ſtilo dictus Troilleti vtitur more Romano datando ab anno natiuitatis domini & in dicta litera exaduerſo producta nõ fit mentio de anno natiuitatis. Secunda cõiectura: quia dicta litera eſt ſcripta de recenti & de pergameno nouo: & in fine, fit mentio quòd fuit expeditum domino Comiti Bononiæ intelligendo de domino Bertrando Comitæ Bononiæ, qui deceſſerat iam ſunt ix. anni elapſi: quia de Ioanne non fiebat mentio in dicto inſtrumento. Et ſuper hoc fuit facta viſitatio per pergamenarios expertos in arte. Tertia coniectura quia dicti de Bruel de puis qui prætenditur ſignaſſe dictam literam exaduerſo productam inſecuti fuerunt in maiori parte tenorem inſtrumenti recepti per dictum Troilleti: licèt taceant in gallico excepto quo ad ſummæ dotalis: vbi fit mentio de ſumma xviij mille francorum ſiue librarum turonenſ. quia dicti notarij oppoſuerunt illud verbum in latino ſiue. Quarta coniectura quia dicti notarij in dicta litera atteſtantur de prædicto, quòd dictus Troilleti recepit dictum inſtrumentum matrimonij, & in hoc poteſt acceptari contra producentem. l. cùm precum. C. de libe. cauſa. ſecundum Innocen. in c. cùm olim. de cenſ. Quintã cõiectura, quia dicta tutrix produxit certas quitãtias ſolutionis dotis dictæ dominæ Annæ vxoris domini Comitis Cameræ: in quibus fit mentio de dicto inſtrumento matrimonij recepto per dictum Troilleti: & ita facit cõtra producentem: & licitum eſt coniunctæ aduerſarium ex ſuis ſcripturis: ſicuti inuehitur contra Iudæos Paganos hæreticos ex eorum ſcripturis. c. fraternitatis. de hæret. cum ibi not. per Inno. pluréſque aliæ coniecturæ firmitatis fuerunt deductæ & declaratæ in dictis articulis, ad quos habeatur relatio: & ſignanter, reprobatur de falſo dicta litera matrimonij exaduerſo producta directò: † quia aliqui teſtes inſtrumentarij ibi deſcripti deponunt aliter quàm ibi cõtineatur, & maximè quo ad pactum reſeruatiuum futuræ ſucceſsionis dictæ dominæ Annæ, caſu quo dictus dominus Bertrandus aut eius liberi maſculi decederent ſine liberis maſculis legitimis & aliàs iuxta continentiã inſtrumenti per dictum Ioannem Troilleti. faciunt not. per glo. Bartol. Bald. Angel. & Ioan. de Imol. in l. j. §. ſi quis neget. ff. quemadmo. teſta. appel. aliàs † vbi teſtes inſtrumentarij eſſent contrarij ſuper tenore inſtrumenti dicti matrimonij: tunc fortè ſtaretur maiori: imo cæteris paribus. ar. l. hoc carmen. ff. de teſtib. cap. in noſtra. de teſtib. iuxt. not. per Cyn. & Barto. in l. in exercendis. C. de fide inſtrumẽ. maximè vbi producuntur diuerſæ & contrariæ literæ à diuerſis partibus prout ibi notatur & in l. ſcripturæ. eod. tit. & in capit. cùm Ioannes. & capitis. imputari. de fide inſtrumen. nec præſumenda eſt pluralitas actuum à quo teſtes inſtrumentarij à parte Sabaudiæ fieri aliqui ex ipſis quæ viuunt, deponunt quòd dictus Ioannes Troilleti rece-

pit ſolus & ſtipulatus eſt dictum inſtrumentum: & non audiuerunt recitari per dictum Hugoné Contanel & Michaelem le Brueli & non potuiſſent recitari qui ū audiuiſſent: & attento, quòd dictus Troilleti in eius inſtrumento non fecit mẽtionem de dictis Cortanel & le Bruel,

ARGVMENTVM.

Prinſeps numos externos neque minuere neque vſum prohibere ſine magnatum conſenſu poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Monetam cudere & monetæ curſum dare non niſi principi licere.*
2 *Fraudes quæ in numis augmentandis, ex authorandis & reprobandis committi non poſſunt.*
3 *Moneta de publico cudi debet.*
4 *Princeps an in caſu neceſſitatis commodum ex moneta accipere poſsit.*
5 *De capitulo libertatum Delphinatus circa monetam.*
6 *Priuilegium quando in vim contractus tranſit eſt irreuocabile.*

Quæſtio DCXIIII.

QVAERITVR an princeps in eius patria poſsit decridare & reprobare vſum monetarũ patriarũ extranearũ aut diminuere ſeu rebeiſſare taxam aut valorem ſine conſenſu ſaltem maioris partis eius populi: & dare duntaxat curſum
1 ſuæ monetæ. Dubium facit: † quia licèt facultas faciendi cudi monetam & dandi curſum ſpectat ad principem tanquam de regalijs. cap. j. quæ ſint
2 rega. l. j. & ij. C. de ſal. mo. † Tamen in decridatione monetarum poſſunt adhiberi plures fraudes ad detrimentum populi: & in hoc oneratur princeps in foro conſcientiæ. ſecundum Oſtien. in ſumma de cenſi. vti quando augmentaret curſum monetæ quæ non eſſet boni ponderis nec ligæ ſeu legis: & ecõtra, quando diminueretur cenſus bonæ monetæ vel in totum reprobaretur: vt de moneta reprobata habeatur melius forum. ſecundum Innocen. Ioan. Andr. & Panor. in cap. quanto. de iureiurand. Ioan. de Imol. in l. Paulus. aliàs incipit, ſi creditorem. ff. de ſolu. Et ideò in tali actu requiritur conſenſus populi ſaltem magna tum patriæ: ſecundum docto. in dict. cap. quanto. quia verſatur detrimentũ & ſcandalum po-
3 puli maximè in ruſticis. † Nam moneta debet cudi de publico: quia tantum debet valere in forma quantũ in maſſa, & econtra. l. j. ff. de contrahend. emptio. ſecundum Bartol. in l. ij. ff. ſi cert. peta. & in dict. l. Paulus. licèt de cõſuetudine debeant deduci expenſæ in cudendi. ſecundum In-
4 nocen. & cæteros in dict. cap. quanto. † Quinimò in caſu neceſsitatis princeps poſſet recipere aliquod modicum lucrum. ſecundum doctor. ibi. Et iſtud facit pro cauſa fiſcali ſuper facto monetarum coram curia parlamenti Delphina. quia emanauerunt plura reſcripta regia & Delphi. per quæ mãdatur in patria regia & præſenti Delphi. decridari omnes monetas patriarum vicinorum: & quòd ſolùm recipiantur monetæ regiæ, & de cugno Regis domini noſtri Delphi. ſuper quo ſe oppoſuerunt procuratores patriæ, & conſules Grationop. quia iſta patria commodè non poſſet viuere ſine monetis extraneis. Et pariter
5 † eſt vnum capitulum libertatum patriæ vbi cauetur, quòd dominus noſter Delphinus debeat fieri cudi in patria bonam receptibilem & perpetuam monetam, & in libertatibus dictæ ciuitatis Grationop. etiam cauetur, quòd ciues & habitatores Grationop. poſsint vti monetis circũuicinis. & quas libertates confirmauit dominus noſter Delphi. & iurauit & etiam ſui prædeceſſores in vim contractus: & ſic tenetur obſeruare: quia princeps obligatur ex eius contractu. cap. j. de proba. & ibi Innocen. & in l. digna vox. C. de
6 legi. † & quãdo priuilegium trãſit in vim contractus eſt irreuocabile. ſecundum Inno. in cap. nouit. de iudic. Barto. in l. hi qui. ff. de iu. immunit. & l. ſemel. ff. de decre. ab ordi. facien. Bartol. in l. qui ſe patris. C. vnde libe. Veruntamen de hoc præſenti anno domini milleſimo cccccij. circa finem menſis Aprilis in tribus ſtatibus patriæ aliqui cõmiſſarij nomine patriæ petierunt terminũ vnius anni ad euacuandum dictas monetas extraneas: & curia reſpondit præſente magiſtro Iacobo de Beaunæ generali & occitanæ patriæ Delphi. & procure, & etiam vitali generali monetarum præſentis patriæ, quòd in proprijs ſententijs different dictum proceſſum iuſtitia mediante, & in diffinitione ſuper præfixione termini haberent reſpectum quod de iure haberi debuerit.

ARGVMENTVM.

Allobrogi ſeu Delphinates quem procedendi modum teneant in tribus ſtatibus.

Quæſtio DCXV.

QVAERITVR de modo antecedendi & concludendi in officio præſidentis trium ſtatuum, præſentis patriæ Delphi. Et in effectu in tranſportu præſentis patriæ cauetur quòd dominus noſter Delphi. ab introitu patriæ debet iurare libertates in manibus reuerendi domini Epiſcopi Grationop. vel domini Abbatis ſancti Antonij aut ſuorum vicariorum. Et pariter in ſtatutis patriæ dominus Gubernator debet iurare in manibus domini Epiſcopi Grationop. vel Abbatis ſancti Antonij: Et ex hoc fuit obſeruatum etiam ab antiquo, quando in dictis tribus ſtatibus dominus Epiſcopus Grationop. eſt præſens præcedit & concludit vt præſidens trium ſtatuum: & cuſtodit ſigillum patriæ, & in eius abſentia dominus Abbas ſancti Antonij, licèt de hoc præſenti anno domini milleſimo cccccij. circa finem menſis Aprilis in abſentia domini Epiſcopi Grationop. dum ibi eſſet reuerendiſſi. dominus Therdorus de ſancto Chamodo Abbas ſancti Antonij, & vellet præcedere, certi domini præſentis patriæ ſe oppoſuerunt dicendo, quòd dictus Abbas non eſt oriundus de præſenti patria: & quòd tres ſtatus poſſunt ponere præſidẽt. Et pro iſto anno nominauerunt dominum Abbatem bonorum vallium pro præſidente trium ſtatuum: ſed fuit ordinatũ per modum expedientis citra præiudiciũ iuris partium, quòd dictus dominus Abbas ſancti Antonij pro hac vice præſideat in dictis tribus ſtatibus. de hac materia aliàs ſcripſi, ſi dictus dominus Epiſcopus Grationop. debeat præferri in dicto actu trium ſtatuum

tuum domino Archiepiſcopo Vien. qui eſt eius metropolitanus in quodam alio. j.volu.arduarũ cauſarum in tract.de fide inſtrumen. Et ſimiliter in dictis vltimis tribus ſtatibus fuit altercatio inter officialem Vien. & officialem Gratio. quis debuerit præferri in dando vocem &c.

ARGVMENTVM.

Pretium ſalis per conductores authoritate priuata etiam cum trium ſtatuum conſenſu augeri non debet.

SVMMARIVM.

1 *Pretia rerum variantur.*
2 *Victualia vt iuſto pretio vendantur officij prætoris eſt.*
3 *Salis pretium non niſi cum cauſæ cognitione augeri debet.*
4 *Officiarij tiragij ſalis quando delinquunt in officio qua pœna plectantur.*
5 *Delphinatus patria rerum pretia neque augere neque minuere poteſt.*

Quæſtio DCXVI.

QVAERITVR an pretium venditionis ſalis licitè poſſet augmentari per firmarios tyragij ſalis eorum authoritate priuata, ſaltem de conſenſu trium ſtatuum patriæ, & tẽpore neceſsitatis & cariſtiæ victualium. Dubium facit:
1 †quia pretia rerum variantur: & tãtum valet res quantũ vẽdi poteſt.l.pretia rerũ. ff. ad leg ſal. Et licitũ eſt cõtrahẽtibus adinuicẽ in pretio ſe decipere. l.in cauſæ.l.ij.§.Idẽ Pompo.ff. de mino.tamẽ nõ ſit vltra dimidiã iuxti pretij.iux.no.in l.ij. C.de reſcin.vẽ.Sed in cõtrariũ facit:quia per capitula dicti tiragij ſalis expreſsè cauetur & prohibetur, ꝙ dicti firmarij ſalis à parte Imperij ſeu Delphi.non poſsint nec valeant augmentare pretium ſalis ſine licentia domini generalis linguæ occitanæ patriæ Delphi.& prouinciæ, & viſita-
2 toras gabellarum.†Et in talibus victualibus iuſtitia poteſt apponere pretium rationabile ne oprimetur reſpublica. iuxta notata in l. j. §.cura carnis.ff.de offi.præfect.vr.l.j.C.de epi.audiẽ. c.j.de emp.& vendi.Et ita dicti firmarij non poſſunt prætendere cauſam ignorãtiæ in facto proprio.l.quãquã. ff.ad velley.& vnus quiſque præſumitur ſcire id quod ſpectat ad eius officium: & præſertim ratione iuramenti appoſiti, nec debet releuare dictos firmarios neceſsitas ſeu cari-
3 ſtia victualium:†quia iſtud requirit latiorem cognitionem, & debebant ſumi informationes etiã parte vocata: cùm agatur de præiudicio ſeu cõmodo aut incommodo reipublicæ: & quia dicti firmarij tiragij ſalis habent officium de publico, & . præſtant iuramentum. iuxt.not.in ſimili.in l.
4 quædam.§.nummularios.ff.de eden. †Et quando tales officiarij abutuntur & delinquunt in officio tenentur ad pœnam dupli ſeu quadrupli:ſicuti dicitur de publicanis & pedagiatoribus. Et iſtud facit ſuper facto firmæ tiragij ſalis à parte imperij ſeu Delphi.nobilis Claudij de Hoſteduno domini Baliuæ de Hoſteduno principalis firmarij & honorabilium Ioannis de Cõbis, Franciſci Mayandi,Ioannis Ioberti & conſortũ: quia de anno domini M.ccccxcv. dicti firmarij tiragij ſalis obtinuerunt à tribus ſtatibus præſentis patriæ conſenſum ſeu licentiam augmentandi pretium ſalis de nouem groſsis pro modio:quia per prius non vẽdebatur niſi xj. flore. pro modio: & ex poſt vendiderunt xj. floren.& nouem groſsis pro quolibet modio.Et deinde dederunt ſupplicationem in parlamento ad finem incariãdi pretium ſalis, & fuit commiſſum alteri ex dominis ad ſumendum informationes ſuper cariſtia victualium, & ſuper communi & competenti pretio ſalis, & tandem curia reuocauit licentiam di-
5 ctorum trium ſtatuum patriæ:†cum non ſpectet ad patriam dare licentiam in talibus, & per modum prouiſionis conceſsit dictis firmarijs pro vno anno dum taxat licentiam vendendi ſal ad rationem xj.ff.ix.groſſ. Et pariter dictus dominus Baliuæ tàm nomine ſuo quàm eius cõmiſſario obtinuit vnum reſcriptum in cancellaria in villa de montis ſuper præmiſsis de tempore quo rex Karolus Delphi. VIII. erat in regno Neapolitano, quod non fuit interinatum niſi per modum ſuprà declaratum, & id non obſtante dicti firmarij ſalis vendiderũt dictum ſal poſt dictum annum elapſum ſpatio ſeptem annorum eorum firmæ ad rationem prædictam xj. floren. ix.groſ.pro quolibet modio abſque licentia ſuperioris: & aſcendit ad magnam quãtitatem pecuniarum. Et fuit facta querimonia ſereniſsimo regi domino noſtro Delphi. qui iniunxit magiſtro Iacobo de Beaune eius generali, quòd ſe inquireret de veritate præmiſſorum. Et dum fuit Grationop. in tribus ſtatibus nouiſsimè tentis Grationop.de hoc præſenti anno domini milleſimo ccccciij. circa menſem Aprilis dictus dominus Generalis coram curia in præſentia dicti domini de Beaune præmiſſa narrauit: & petijt aduiſamentũ curiæ, & fuit concluſum attento quòd delictum fuit perpetratum in patria quòd cognitio debet ſpectare ad curiam. Veruntamen quòd erit ſecuriùs aduertere Regem dominum noſtrũ Delphi.& per eius reſcriptum mandet curiæ fieri inquiſitionem, prout aliàs fecit in ſimili contra fratrem Mayandi & Marcialem ſorucrij inquiſitio erit magis, iuridica quando emanet de ſcientia principis. ſecundum Bald. in l. iij.C.ad leg.Iullia.maieſt.

ARGVMENT.

Patriæ qui præeſt cariſtiæ tempore ne bladã extra prouinciam deferantur ſub confiſcationis pœna licitè prohibere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio extractæ bladorum tempore cariſtia fieri poteſt.*
2 *Forenſes prædia terras & redditus habentes in patria extra quam blada deferri vetitum eſt: an licitè ceſſante fraude blada pro annona in eorum domibus deducere valeant.*
3 *Forenſes an ratione ignorantiæ cum iuramento excuſentur.*
4 *Famis tempore omnia communia ſunt.*
5 *Forenſis qui neceſsitate famis preſſus blada extra prouinciam defert ſine fraude à pœna ſtatuti excuſatur.*

Quæſtio DCXVII.

QVAERITVR an ſuperior in eius patria
licitè poſſet prohibere extractam bladorum
ſeu victualiũ animalium & bladorum; & ſi ſit lo
cus pœnæ quando reperiunt in tranſitu & ſi fo-
renſes excuſantur à pœna ſtatuti ſaltem ratione
ignorantiæ & cum iuramento, & ratione neceſ-
1 ſitatis famis in locis limitrophis. Et in effectu † li
citè poſſet fieri talis prohibitio extractæ blado-
rum & granorum præſertim tempore cariſtiæ
ad preſeruandum ſubditos ſuos, ne patiantur
neceſsitates famis: quia prima caritas incipit à ſe
ipſo l. præſes. cum ibi not. C. de ſerui. & aqua. Et
præſertim quando tales prohibitiones fiunt ad
requeſtam trium ſtatuum patriæ. Et hoc videtur
tenere glo. in l. ſi quis. & ibi Cyn. C. de ædi. priua.
& per Cyn. in l. j. C. quæ ſit lon. conſue. Barto. in
l. j. ff. quod quiſq. iur. & Gãdi. in tract. male. in ti
tu. de re non portand. contra deuetum. Et quan-
do reperiũtur animalia onerata blado pro tran-
ſeundo extra patriam, quãdo aliquis ducit ſcien-
a ter, eſt locus [a] pœnæ. iuxt. not. per glo. & docto.
in l. ſi fugitiui. C. de ſerui. fugi. de quo per Gan-
2 din. vbi ſuprà. Et quando † forenſes habent præ-
dia & terras aut redditus in patria poſſunt ſal-
tem pro eorum prouiſione facere transduci ex-
tra patriam ad eorum domos habitationum frau
de ceſſante. Attamen ſuper hoc vellem delibera-
3 re. † Et ſi forenſes excuſentur ratione ignoran-
tiæ cum iuramento. facit l. fin. ff. de decre. ab ordi.
& per gloſſ. & docto. in capitul. cognoſcentes.
de conſti. & per Gandi. vbi ſuprà. Sed quando
aliqui de partibus limitrophis patiuntur neceſsi
tatem famis, & pro eorum victu veniunt em-
ptum bladum aut panem fortè ratione neceſsi-
tatis famis excuſarentur à pœna ſtatuti, quando
neceſsitas non ſubijcitur legi. cap. conſilium no-
ſtrum, in fin. de obſeruat. ieiunior. Et neceſsitas
facit licitũ, quod aliàs eſſet illicitũ. ſecundum gl.
4 in l. j. ff. de offic. conſu. Nam † tempore famis om
nia ſunt communia. gloſſ. ad verb. pœniteat. cap.
iij. ext. de furt. arg. can. j. xlij. diſtinct. vnde fa-
mis dicitur acutiſsimus enſis. ſecundum Bald.
in l. pactum dotali. C. de colla. bon. & pro hoc
facit text. in l. fin. §. ſi propter neceſsitatem. ff. de
public. & per gloſ. in l. ſi publicanus. §. de rebus.
eodem titul. l. vniuerſi. C. de vectig. & commiſ.
Et videntur velle in ſimili Bartol. Joannes de
Pla. in l. j. C. de nautra. libr. xj. Bald. in l. iij. C. de
naut. fœno. Barthachi. in tractatu gabellarum
in ſecunda parte viij. partis quæſti. viij.. Et iſtud
facit pro quibuſdam ruſticis loci rupiſculæ &
certis alijs perſonis à parte Sabaudiæ de locis
limitrophis, qui emerant blada pro eorum neceſ-
ſitate victus in mercato goncellini: quia nunc de
hoc præſenti anno domini milleſimo ccccciij. de
menſe Aprilis, nam viget cariſtia bladorum in
partibus Sabaudiæ: licet fuerit ordinarum dicta
blada remanere in patria, & reſtitui pretium me
diante iuramento præſtito, quòd ignorabant
5 dictas cridas & prohibitiones: licet † fortè ſi por
taſſent extra patriam & conſtaret de neceſsitate
famis & fraude ceſſante debuiſſent excuſari à
pœna ſtatuti. Et hoc tenet Bartol. Alexand. de
Imol. l. cætera. §. ſed ſi quis. ff de lega. j. & Barthæ.
in tractatu gabellarum, in ſecunda parte viij. par
tis, quæſtione j. vnde etiam verba ſtatuti quando
diriguntur in perſonam non adſtringunt foren-
ſes, vti dicendo prohibetur quis portare bla-
dum: ſecus ſi generaliter & indefinitè: vt quan-
do prohibetur blada extra patriam portari.

a Pœnæ. Adde Bart. in l. omnes populi. ff. de iuſti.
& iur. in iiij. quæſ. primæ quæſtionis principalis.

ARGVMENTVM.

Tractus bladorum inſtante patria an & quan
do reuocari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio ne blada extra patriam deuehantur, quan-
do reuocari debeat.*

Quæſtio DCXVIII.

QVAERITVR an talis prohibitio extra-
ctæ bladorum poſsit reuocari & præſertim
ad requeſtam patriæ ſeu eius commiſſarijs ſal-
tem ad tempus. Dubium facit: quia decretum
prætoris nõ debet eſſe illuſorium. l. ſi prætor. ff.
de iudi. nec eſt præſumendum ſe velle quis in-
continenti corrigere. l. nam ad ea. ff. de condi. &
demonſtr. ſicuti dicitur de Vrbano qui de mane
1 vnum faciebat, & de ſero reuocabat. † Veruntа-
men in caſu iſto quando ceſſaret cauſa prohibi-
tionis poſt aduenienre noua preyſia, quòd ceſſa-
ret cariſtia & penuria bladorum, ſed eſſet habun
dantia forte eſſet iuſta cauſa tunc relaxandi &
reuocandi dictas prohibitiones: quia ceſſante
cauſa prohibitionis ſeu priuilegij debet ceſſare
priuilegium, l. generaliter. C. de epiſco. & cleric.
c. cùm ceſſante. de appel. ſecundum Bart. in l. Ti-
tia. §. Imperator. ff. de lega. ij. facit l. qui ſemel.
ff. de decre. ab ordi. faci. Et iſtud etiam facit pro
officiarijs conſilij Ducalis Chamberiaci qui re-
quiſierant reuocari dictas cridas propter cari-
ſtiam bladorum, quæ viget in partibus Sabau-
diæ. Et quia patriæ ſunt vicinæ, & debent gra-
tificari adinuicem: & atteto quòd à parte Sabau-
diæ non fuit facta prohibitio extractæ blado-
rum nec aliorum victualium; & curia habita
matura deliberatione non duxit pro nunc eſſe re-
uocandam dictam prohibitionem: ſed recurren
dum ad Regem dominum noſtrum Delphinum.

ARGVMENTVM.

Prælati ſeu rectores eccleſiarum recognoſcẽ-
do nonnulla prædia mouentia de dominio dire-
cto laici ſub certis cenſibus cum ſubmiſsione iu-
riſdictionis ſecularis etiam ſub expreſſa & ſpe-
ciali hypotheca bonorum eccleſiæ; an talis ſub-
miſsio valeat.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus eccleſiæ recognoſcere prædia moueri de dire-
cto dominio domini temporalis non, niſi cum ſolemnitate
poteſt.*
2 *Clerici fori priuilegio renuntiare non poſſunt.*
3 *Bona clericorum eccleſiæ priuilegio gaudent.*

Quæſtio

Quæſtio DCXIX.

QVAERITVR an clerici ſeu prælati aut
rectores eccleſiarũ recognoſcẽdo aliqua præ
dia de dominio directo alicuius nobilis ſecularis
ſub certis cenſibus, cum ſubmiſsione ad curiam
temporalem ſancti Marcellini ſeu ad aliã curiam
ſecularem priuilegiatam, an teneat talis recogni
tio ſeu ſubmiſsio ad curiam ſecularis ſub hypo
theca expreſſa & ſpeciali bonorũ eccleſiæ:& an
ſtilus ſeu ſtatuta curiæ ſecularis aſtringere cleri-
cos & bona eccleſiarum. dubium facit: quia reco
gnitio ſeu cõfeſsio prælati eccleſiæ per modum
voluntariæ iuriſdictionis non præiudicat eccle
ſiæ: vt ſolet notari per gl. & doct. in c. dudũ. le. ij.
de elect. & c. ſi. de confe. & ca. fin. de præſcript. &
in c. j. & ij. de in integ. reſti. lib. vj. & in l. certum
§. ſed ante ipſos. ff. de confe. per Cy. in l. j. C. de cõ
1 feſ.† Prætereà prælatus ſeu rector eccleſiæ reco-
gnoſcẽdo de directo dominio alicuius domini tẽ
poralis cẽſetur alienare rem immobilem quoad
vtile dominũ, quod eſt de iure prohibitum ſine ſolẽ
nitate iuris. c. ſine exceptione. xij. q. vij. c. nulli. de
re. eccle. non alie. l. iubemus. & auth. hoc ius por-
rectum. C. de ſacroſanct. eccle. certè. & pro hoc vi
detur tex. in c. hoc conſultiſsimo. C. de reb. eccle.
non alie. lib. vj. cum etiã, quia clerici non poſſunt
ſe ſubmittere expreſsè vel tacitè iudicio iuriſdi-
ctionũ temporaliũ. c. ſi diligenti. ca. ſignificaſti.
2 de foro cõpe. c. at ſi clerici. de iudi.† quia non poſ
ſunt renunciare priuilegio fori ſeu clericali, vt
ibi habetur. c. cõtingit. de ſen. excõ. Cũ etiã quia
rector eccleſiæ non obligatur ex contractu præ-
deceſſoris, niſi appareat verſum in vtilitatẽ eccl.
c. quod quibuſdã. cũ ibi no. de fideiu. ca. j. & . ij. de
ſolu. c. ſi. ne. præla. vic. cũ etiã, quia ſtatuta layco
rum nõ aſtringũt clericos, nec bona eccleſiarũ vel
clericorũ. c. eccle. ſanctæ Mariæ. de conſti. c. quod
clericis. de ſo. cõpe. auth. caſſa. C. de ſacr. ſan. eccl.
3 † quia bona clericorũ etiam gaudent priuilegio
eccleſiæ: cũ bona ſequantur conditionem perſo-
næ. l. ij. C. de impo. lucra. vt not. in ca. ex literis. de
pigno. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicatiõis no
bilis Franciſci de mõte canuto domini belliſelis
contra dominum Ioan. Merlini curatum de ciner
uis. quia dict. domi. de belliſelis traxerat in eũm
in curia ſancti Marcellini dict. curatũ pro certis
arreragijs cenſus in vim ſubmiſsi vigore cuiuſdã
recognitionis factæ per prædeceſſorem dict. cu-
rati: ratione cuius dict. curatus habuerat recur-
ſum in curia officiatus Viennæ. & dict. dominus
belliſelis recurrerat ad curiã, & fecerat fidẽ de di
cto ſtilo curiæ ſancti Marcellini in parte in qua,
& dict. curatus etiam negabat tenere res deſigna
tas in recognitione. tandem curia omnibus viſis
remiſit partes corã d. viceballiuo ſanct. Marcelli.
expenſis cõpenſando, mandando d. viceballiuo
quatenus cognoſcat de dictis exceptionibus &
iuſtitiam partibus faciat.

ARGVMENTVM.

Accolæ Delphinatus an ratione literarum re-
quiſitoriarum curiæ parui ſigilli montiſpeſſula-
ni ſine vocatione remitti debeant.

SVMMARIVM.

1 *Notarijs Delphinalibus vetitum eſt, ne ſubmiſsiones*
ad curias extra patriam reciperent.
2 *Curia parui ſigilli montiſpeſſulani executionem para-*
tam habet & clamorem.
3 *Stilus curiæ requiſitæ ſeruandus eſt.*

Quæſtio DCXX.

QVAERITVR ſuper literis executorijs
& requiſitorijs curiæ parui ſigilli Mõtiſpeſ
ſulani, quando ſubditi Delphin. ſunt ibi ſubmiſ
ſi, an debeant ibi remitti ſiue eorũ hæredes ſine
1 vocatione. Et in effectu licèt notarij † Delphina.
prohibeantur recipere ſubmiſsiões ad curias ex-
tra patriã: tamẽ ſubditi Delphinales qñ ſunt Lug
duni vel alibi extra patriã. interdũ contingit quod
2 ſe ſubmittant ad d. curiã parui ſigilli, † quæ ha-
bet executionẽ paratã: & habet clamorem: quia
princeps recipit decimã ſeu certã cotã. verunta-
men interdũ curia facit decretũ, quod citetur pars
& maximè quando ſunt mutatæ perſonæ. faciũt
no. per Ang. Alex. & Iaſ. in l. oratiõe. ff. de ſeri. &
interdũ concedit literas nexæ ſine vocatione par
tis: citra tamen remiſsionẽ perſonæ & ſic execu-
3 tio fit in bonis per viã inquãtuũ: quia † debet ſer
uari ſtilus curiæ requiſitæ: iux. no. per Bald. in l.
ordo. C. de execu. rei iud. & poſt modum impetra
tur alia litera requiſitoria ſuper miſsione in poſ
ſeſsion. & tunc ſuper conceſsione literarũ nexæ
citatur pars. Et iſtud facit pro literis dict. curiæ
parui ſigilli benedicti Guineti mercatoris Lug-
duni pro indẽnitate erga Stepha. & Antho. Gro-
lerij mercatores Lugd cõtra Ludoui, Ioffredi aliàs
albi & Ioan. eius vxo. villæ ſanct. Simphoria. Au
ſonis ſeu eius hæredes & bona tenentes in mani-
bus magiſtri Gulielmi Galliffeti.

ARGVMENTVM.

Executor apoſtolicus ad prouidendum & con
ferendum iudicis partes in recognoſcendo aſſu-
mere non debet. Quid in executore de latere.

SVMMARIVM.

1 *Executor ad prouidendum & conferendũ ſtatim atque*
contulit, officio functus eſt.
2 *Legatus de latere executor cauſæ cognitionẽ nõ habet.*

Quæſtio DCXXI.

QVAERITVR an executor apoſtolicus ad
prouidendum & conferendum, poſsit aſſume
re partes iudi. in cognoſcendo: & quid in execu-
tore legato de latere admiſſo in Francia & Del-
phi. Et in effectu talis executor ad conferendũ &
prouidendum differt à delegato deputato ad co-
gnitionẽ cauſæ. c. in literis. de offic. delega. † quia
eſt functus officio facta collatione. vt ibi habe-
tur. & in c. paſtoralis. §. quia verò de offi. & põt.
iudic. deleg. ext. & c. executor. de conceſ. præbẽ.
lib. vj cle. j. de offi. dele. & no. per Inno. & Panor.
in c. fin. de præſump. Et licèt legatus de latere qñ
fuit admiſſus poſsit præuenire ordinarios in cõ-
ferendo beneficia: c. ſi à ſede. de præbẽ. lib. vj. & in
pragmati. ſanctio. in titul. de collation. §. neque
etiam collationes. in gloſſ. ad verb. collationes,
tamen cauſarum cognitionem non habet. titul. de
cauſ. in prag. ſanctio. quia appellationes poſſunt
deuolui extra patriam. Et iſtud facit pro ſupplica
tione dicti procuratoris fiſcalis contra d. Iacobũ

Tyenolerij religioſum ſancti Ruffi:qui optinuit
quandam impetrationẽ de officio eleémoſinarij
prioratus ſancti Donati à domino cardinali de
Roã legato de latere.&fuit deputatus executor
dominus Michael Denyuro canonicus eccleſiæ
ſancti Mauricij Viennæ coram quo fu it tractus
In cauſam dominus BertuadusCreyte eleẽmoſi-
narius dicti prioratus.

ARGVMENTVM.

Literæ reſignationis quando interinantur an
pars vocari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Literis reſignationis admiſſæ ſtandum eſt:licèt de pro*
curatorio ad reſignandum fides non fiat.

2 *Stilus curiæ parlamenteæ Delphinatus in interinandis*
literis reſignationis.

Quæſtio. DCXXII.

QVAERITVR ſuper interinatione litera
rum reſignationis officij caſtellaniæ aut al-
terius officij,an requiratur citatio partis.Dubiũ
1 facit:quia † ſtãdum eſt literis notarijs reſigna-
tionis admiſſæ etiam ſi non fiat fides de procura-
toris reſignatione.clemen.j.de probat.ſecundum
Ioan.de Imol.ibi licèt per pragma.ſanctio.in ti.
de ſublatione cle.literis,de proba.ſecus.& in re
gulis cãcellariæ.vltra reſignationem requiritur
quòd in leuatione bullarũ,ꝙ pars ſiue eius pro-
2 curator conſentiat. † veruntamen de ſtilo curiæ
in tali interinatione vocatur pars:niſi appareret
de eius conſenſu vel procuratorio ſpeciali ad cõ
ſentiendum.Et iſtud facit pro literis officij ca-
ſtellaniæ adualõis nobilis Iacobi Saluagni.quia
fuit ordinatum citari partem,videlicèt nobilem
Simondum Gacini,qui reſignauerat,licèt conſti
tuerit procuratorem ad conſentiendum interina
tioni.

ARGVMENTVM.

Expenſæ quæ perpetuam rei vtilitatem cõcer-
nunt,an ſuper fructibus deduci debeant.

SVMMARIVM.

1 *Expenſæ culturæ cauſa factæ ſuper fructibus deducen-*
dæ ſunt.

2 *Hæres pendente conditione fideicommiſſi ſeu ſubſtitu-*
tionis fructus ſuos facit:nec expenſis ſuper fructibus cõ
putare tenetur.

Quæſtio DCXXIII.

QVAERITVR an expenſæ quæ concer-
nunt perpetuam rei vtilitatem debeant de-
duci ſuper fructibus perceptis.Et prima facie vi
deretur dicẽdum quòd ſic.l.ſumptus.ff.de rei vẽ-
dicat.faciunt not.per glo.& doct.in l.in fundo.
1 ff.de rei vendicat.& l.domũ.C.eod.ti.† ſed quo-
ad expenſas gratia culturæ non eſt dubium.l.fru
ctus.ff.ſolut.matrimo.quia non fiunt ad perpe-
tuam rei vtilitatem. vt ibi notatur.ff.de impen-
2 in re.do.† veruntamen pendente conditione fi-
deicommiſſi ſeu ſubſtitutionis hæres facit fru-
ctus ſuos:nec debet computare ſuper fructibus.
ſecundum glo.in l.emptor.ff.de rei vendica.& ſe
quuntur doct.in l.domos hæreditarias.ff.de leg.
j.Et iſtud facit pro quadam cauſa ſupplicatiõis
honeſtæClaudiæ Barberiæ vxoris Humberti Ma
ritarij iunioris contra Claudium Vincenti cuiuſ-
dã filij clericatis veſtrã in manibus magiſtri Ro-
lini:vbi dictus Maritarij fecit certas cuiuſdã ex
cluſas:& vult deducere ſuper fructibus perce-
ptis:quia fuit ordinatum ꝙ dictus Maritarij re-
ſtitueret fructus neſcio quid fuerit ordinatum:
quia opportuit accedere Chamberiacum de licẽ-
tia curiæ pro quadã cõmiſſione illuſtris domini
Comitis Cameræ.

SVMMARIVM.

Abolitio generalis cõceſſa per principem ob
iucundum& nouum aduentum ad crimen par-
ricidij non extenditur.

SVMMARIVM.

1 *In abolitione generali quæ crimina non veniant.*

2 *Abolitio parricidij minima ſubreptione vitiatur.*

Quæſtio DCXXIIII.

QVAERITVR an generalis abolitio per
miſſa alicui principi in ſuo primo aduentu
alicuius patriæ,ciuitatis vel villæ ſe extendat ad
crimen patricidij& piaculi in infantem propriũ
data opera ad necandũ ante baptiſmum volendo
occidere animã& corpus.Dubiũ facit:quia ſere-
niſſimus rex dominus noſter Delphi aliàs mãda
1 uit eius declarationẽ,ꝙ † in tali abolitione exci
piebantur crimina lœſæ mageſtatis,raptus virgi
nũ,falſæ monetæ,& aliàs prout ibi continetur:
multofortiùs iſte caſus cẽſetur exceptuatus:quia
eſt horribilis,grauiſſimus,& veriſimiliter prin-
cepsexcepiſſet iſtã cãm ſi ſciuiſſet,facit ratio c.ſu
per literis.de reſcri.pro quo facit l.j.vnic.& ſi.C.
ad le.cor.de ſicca.l.vnica.C.de ijs qui parẽt.vel fi
lio.occid.Et in tali caſu quis tenetur ex ſola ſciẽ
tia.l.vtrũ.cũ ibi no.ff.ad leg.Põpe.de parricid.l.
necare.ff.de libe.agnoſ.c.j.&.ij.de parẽ.qui infa.
2 occi.† prætereà in tali caſu minima ſubreptio de
bet vitiare gratiã.ſecũd.Bal.in l.iij.C.de epi.audi.
Bal.& Iaſo.in l.præſcriptionẽ.C.ſi contra ius vel
vtili.pu.Et iſtud facit pro quadã gratia abolitio
nis Anthoniæ filiæ Petri Guillieti ancillæ magi-
ſtri Iacobi Nycolonis villæ ſancti Theodori in
patria Vianẽſij ſoptẽta à domi. Archiducæ D'au
ſtriche tranſeunte per ciuitatem vraz de anno in
carnationis domini milleſimo quingenteſimo ſe
cundo die.xxj.menſis Martij.licèt dicta Antonia
eſſet extra ciuitatẽ vraz,& ibidẽ expreſſit:& etiã
per eius reſponſionem apparet,ꝙ dictus Nicolo
nis eius magiſter ipſam ingrauidauit nondũ nu-
ptam.Et adueniente partu de conſilio dicti Ni-
colonis eius magiſtri(vt aſſerit) ipſa ſe occulta-
uit ſola in loco baſſo propè latrinas.& enixo par
tu de vno infante maſculo ipſa poſuit infantẽ vi
uũ per foramẽ latrinæ in vna rigolla ibi trãſeun
te.& tãdẽ Deo reuelãte,qui dicitur reuelator hor
ribiliũ pctõrũ,ſecũdñ Bal.quidẽ filius ſeu dome
ſticus de domo venit inferius,& reperit.d.ancillã
proſtratã in terrã iacentẽ & plãgẽtẽ,& audiuit vo
cem pueri:& tunc iuit queſitũ magiſtrũ domus
& aliàs mulieres,quæ viderunt caſum:& fuit re-
perta ancilla,vt ita dicatur,in flagranti crimine.
& acceperunt puerũ,& reuenerunt ponendo iu-
xta ignẽ:& fecit ſigna vitæ.Et Dei gratia fuit ba
ptiſatus,& illicò deceſſit:& aliàs vt pleniùs appa
ret ex proceſſu iudicis ordinarij ſancti Theodo-
rij exhibito coram curia ad iuſtificationem dictæ
gratiæ. in qua gratia non fit mentio de nece
infan-

infantis,quòd mortuus fuerit ex dicta mala tractatione.Et ſic cenſetur ſubreptitia:prout ſupra dictum fuit.Veruntamen curia pro nunc ſuperceſsit ab interinatione dictæ gratiæ mandando dicto iudici quòd compleat proceſſum etiam cōtra dictum Nicolonis magiſtrum dictæ ancillæ vſque ad diffinitiuam excluſiue.Et deinde informet curiam,& mandet proceſſum.& proh dolor audiēdo loqui de tali caſu(vt ita dixerim) loquēdo aer inficitur:ſicuti in peccato Sodomiæ.l.cùm vir.C.de adulte.& vt retulit dominus relator,fertur quòd dicta ancilla in carcere iacendo cū vxore comentarienſis audiuit de noctevocem puerorū & obſtupuit:&vocauit dictam vxorem ad inſtar innocentum,quos hæredes necare fecit.

ARGVMENTVM.

Archidux Auſtraſiæ qua ſuperſcriptione ſuis in literis vtatur.

SVMMARIVM.

1 *Ducatus Burgundiæ coronæ Galliarum membrum eſt & apanagium.*

Quæſtio DCXXV.

QVAERITVR quia dictus dominus Archidux in dictis literis gratiæ abolitionis ſe
intitulat vt ſequitur.Philippus Dei graria Archi
dux d'Autriche princeps caſtellæ delarij Darra
gon:dux Burgundiæ,Brabantij Comes Flādriæ
Dartoy:qualis ſit dictus Archiducatus:& an licitè ſe intitulet ducem Burgundiæ,attento quòd
ſereniſsimus Rex dominus noſter Delphi.poſsidet dictum ducatum Burgundiæ cum bono & iu
1 ſto titulo:† cum dictus ducatus ſit de mēbris coronæ & de lapanage, vbi in defectum maſculorū deſcedētium reuertitur ad coronam.& poſsi
det publicè ſciente dicto domino Archiduce.Et in effectu veniēdo ad quæſitum gradatim dictus dominus Archidux intitulatur Dei gratia:nō ad denotandum quòd non recognoſcit ſuperiorem ſed quòd non tenet ab homine ſed immediatè à Deo,l.hac edictali.in princ.de pace iur.afirman. faciunt not.per Innoc.& Panormi.in capi.quod ſuper hijs.de vo.per Ange.in l.bene à zenone.C. de quadrien.præſcrip.per glo.in prag.ſancti.in princ.ſuper verb.Dei gratia.veruntamen reſpectu comitatus Flandriæ tenet a Rege Galliarum & appellationes deuoluuntur ad parlamētum Pariſius:vt refert Bald.in authent.ſtatuimus.C.de epiſco.& cler.verum quia dictus dominus Archidux habet eius patrem Ducem d'Autriche Regē Romanorum:ideò filius regis gaudet eadem dignitate & prærogatiua.licèt viderim plurima priuilegia & reſcripta de tempore domini Ludouici Delphini filij primogeniti regis francorum Karoli.VII.vbi ſe intitulabat vt ſequitur: Loys aiſne filz du roy de France Dauphin de Viennoys Côte de Valētinoys & de Dyoys &c.Et non recognoſcit ſuperiorem in hac patria Delphin. & debet gaudere eadē prærogatiua patris qui ſe intitulat Karolus Dei gratia rex franciæ.& ideò miror quòd non ſe intitulabat Dei gratia &c..

ARGVMENTVM.

Coniūcta perſona vel excuſator an in grauibus delictis admittatur allegaturus abſentiæ cauſas poſt delictum emanatas.Et an proceſſus contumaciæ punitiuus impediri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Excuſator in delictis etiam grauibus allegans cauſas abſentiæ meri & præciſi facti etiam ſine mandato audiendus eſt.Secus ſi non meri facti.*

2 *Abſentia emanata poſt delictum abſentem releuare nō debet,vt quæ in fraudem facta videatur.*

3 *Abſentiæ cauſas allegare non,niſi probentur,ſufficit.*

4 *Fuga proueniens poſt delictum præſumptionem & indicium inducit.*

5 *Dignitas ſiue clericatus proueniens poſt delictum non excuſat.*

6 *Filius minor quinque & viginti annis pro patre vt procurator iudicio ſiſtere poteſt.*

7 *Minores qui v procuratores iudicio ſiſtere poſſunt.*

Quæſtio DCXXVI.

QVAERITVR an coniuncta perſona ſeu excuſator in delictis grauibus admittatur ad
allegandum cauſam abſentiæ prouenietem poſt
delictum ratione reſidentiæ officij:& ſi debeat
impediri proceſſus mulctæ cōtumaciæ puniti-
1 uus.Dubium facit:† quia licèt in delictis etiam
grauibus admittatur excuſator ad allegandum
cauſam abſentiæ meri & præciſi facti & ſine mā
dato,ſiue ſit maſculus ſiue fœmina.l.ſeruū quo-
que.§.publice.ff.de procu.l.penult.§.ad crimen.
ff.de publi.iudi.l.reos.C.de accuſa.cap.veniens.
de accu.tamen quādo allegatur cauſa abſentiæ,
quæ non eſt meri facti,ſed partim iuris:tunc non
admittitur,niſi cum mandato.ſecundum Bartol.
in dicto §.ad crimen.Et ita quando allegatur cau
ſa abſentiæ ratione officij videtur conſiſtere in
2 iure.† præterea talis obedientia proueniens poſt
delictum videtur facta in fraudem propter ſuſpi
tionem delicti:& ſic non debet releuare abſentē:
quia videtur affectata talis abſentia.l.ij.§.final.
ff.ſi quis cauti.quia abſentia debet habere iuſtam
rationem & cauſam abſentiæ:vti propter pericu
lum maris inundationis aquarum, infirmitatem
& ſimiles cauſas:vt in dicta l.ſecunda & l.quæſi
tum.ff.de re iudic.ſecundum Anthon.de Cura.in
3 tracta.de excuſatore,quæſt.xvj.vbi † tenet,quòd
non ſufficit allegare ſolam cauſam abſentiæ ſed
opportet allegare & probare ſaltem ſummariè
capturam,detentionem perſonæ vel inſanitatem
& ſimiles.Quinimò non ſufficeret proponere
cauſas neceſſarias & probabiles abſentiæ, niſi
quis ſe offerat probare.cap.interpoſita.de appel.
aliàs proceſſus tenetet:licèt ex poſt facto poſſet
ſubueniri reo per beneficium reſtitutionis in in-
tegrum.l.fina.ff.de in integ.reſti.l.ab eo.C.quo.
& quando iudex.ſecundum Anthon.de Cura.in
4 dict.tracta.quæſtio.xxix.† Præterea quando fu-
ga ſit poſt delictum maximè ex quo eſt accepta
inquiſitio inducit præſumptionem & indicium.
l.lex Cornelia.cum ipi nota.ff.ad ſenaſconſul.ſil
ley.l.j.ff.de bo.eo.qui mor.ſibi conſciu.cum ibi
5 not.† Tū etiā quia clericatus vel alia dignitas ſu-
perueniens poſt delictum non excuſat:quia cēſe
tur facta præuentio.iuxta nota.per Dynum Bar
to.in l.prima.ff de pœnis.Ioan.Ands.in capitul.
primo de obliga.ad ratioci.&maximè non debet
admitti talis excuſator in.iiij.edicto citationis,
ex quo comparuit in tribus aſsignationibus præ

cedentibus. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem: ſuper cauſa fiſcali & nobilium Claudij & Ludouici de poyſiaco prætextu necis fratris Ioānis de Poyſiaco religioſæ ſancti Anthonij prioris ſeu commendatarij de Ternay cōtra Gulielmū Hueti Ioan. de ſancto Vicedo ſtephanū Coſtagni. & certos burgenſes ciuitatis Viennæ. quia nobilis Franciſcus Coſtagni frater dicti Stephani in quarto citatorio comparuit pro dicto Stephano eius fratre allegando cauſam abſentiæ in patria ligue occitane in villa de Beſey, aſſerendo ꝙ ibi portat officiū receptoris Regis; licèt nō ſe obtulerit probare ſuper quo aliqui ex dominis erant differentes in opinione vt debuiſſet dari ſibi terminus ad reſpondendum vel comparendum: ſed eram dubius propter iura & motiua ſupra mentionata. Et ideò fuit cōtinuata ordina. ad octo, ſi debeat procedi ad declarationem multæ, vel ſi debeat dari alius terminus, & interim videatur latius in iure, & ꝙ aliqui ex dominis pro tūc abſentes venerint. quia cauſa eſt ardua, & de modo procedendi in delictis contra abſentem vide per domi. Guld. Papæ deciſi. ccccxxix. & aliàs ſcripſi in ſecundo volu. cauſarū ordinariarum. & eſt etiam ſciendum, ꝙ licèt regulariter minor. xxv. annis in iudicio non admittatur vt procurator. l. minor. ff. de procur. † ſecus in filio, qui cōparet pro patre. l. exigendi. C. de procu. & pariter eſt ſpeciale in illo qui comparet pro abſente ad allegandum cauſas abſentiæ. quia etiam minor admittitur. ſecundum gl. in d. le. ſeruum quoque. §. publicè. ff. de procu. & per docto. in d. l. exigendi. & in ciuilibus admittitur quilibet defenſor pro reo mediante ſatiſdatione de iudicato ſoluendo. l. j. C. de ſatiſdati. d. l. exigendi. fallit in certis caſibus in quibus non cauetur de quibus ibi per Iaſo. Et in ciuilibus quando interuenit defenſor ſiue poſt fertur ſententia in perſonam defenſoris & cōtra ipſum fit executio. l. Plancius. ff. de proc. l. liberto. §. fi. ff. de nego. geſt. licèt ex poſt recuperet à parte; vt ibi habetur: ſecus in procuratione; quia quando fuit lis conteſt. in ſui perſonā fertur ſententia. l. j. C. de ſenten. & interlo. omn. iud. cum ibi not. per gl. & doct. & in l. nihil. & l. vllā. C. de pact. & l. famoſo. ff. de re iudi.

ARGVMENTVM.

Magiſtri alicuius artis ſtatuta cōdere poſſunt, quæ per ſuperiorem confirmari debent. Et antequam magiſtri efficiantur examinari debent.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtri artis approbatæ ſtatuta condere poſſunt.*
2 *Magiſtri artis, qui collegium habent, ſyndicum conſtituere poſſunt.*
3 *Vniuerſitati ſe congregare non, niſi cum ſuperioris licentia, permittitur.*
4 *Negatiua qualitatis intrinſecæ non præſumitur.*
5 *Impetranti incumbit onus iuſtificandi reſcriptum.*

Quæſtio. DCXXVII.

QVAERITVR an aliqui magiſtri alicuius artis poſſint condere ſtatuta: & ſi indigeant confirmatione ſuperioris; & ſi debeant examinari antequā efficiētur magiſtri. Et in effectu
1 videretur dicendum ꝙ † poſſint condere ſtatuta l. fi. C. de iur. om. iud. & ibi per glo. & doct. l. Item magiſtri. ff. de pact. ſecūdū Bar. in l. omnes populi. ff. de iuſti. & iur. in prima quæſtio. principali. Quia tales magiſtri alicuius artis approbatæ cēſentur habere collegiū ſeu vniuerſitatē, & †
2 poſſunt conſtituere ſyndicū. l. i. §. j. ff. quod cuiuſque vni. nec requiritur de ſubſtātia collegij ꝙ habeat prælatum ſiue caput. ſecūdū Inno. in c. cum non de præben. arg. l. j. ff. quod cuiuſque vniuerſ. nomi. veruntamen ad hoc vt poſſint licitè ſe cōgregare inuicem ad euitandum monopoliū requiritur in talibus ſtatutis cōfirmatio ſuperioris. ſecundū gl. in l. priuatorū. & Bal in l. fi. C. de iuriſ. omni. iudi. quia aliàs eſt † prohibitum vniuerſitati ſe congregare ſine licentia ſuperioris. l. j. C. de mono. ſecundē Bar. in l. actor. ff. rē rat. haberi. vnde etiam antequā aliqui admittantur in magiſtros, debēt examinari per peritos in arte, an ſint idonei. l. nemini. C. de adu. diuerſor. iudicio. l. magiſtros. & l. medicos. cum ibi not. C. de profeſſ. & magiſtr. lib. x. & per Panor. in ca. propoſuiſti. de proba. Et præmiſſa faciunt ad quæſtioné interinationis literarum Galiacij Quenat barbitonſoris: qui impetrauit literas patentes dominæ Annæ gratia Dei Reginæ Franciæ Britanniæ ducisſæ Delphina. Vienn. de anno milleſimo. cccv. die xxx. menſis Iunij ſine onere niſi reſpectu iuris confratriæ, ſi quod ſit pro eius primo aduētu in ciuitate Grationo & aliàs vt pleniùs cōtinetur in dictis literis, per quas creatur magiſter in arte barberiæ & ſirurgiæ. & ꝙ poſſit leuare operatoriū. aduerſus quæ ſe oppoſuerunt alij magiſtri ſirurgici & barbitonſores præſentis ciuitatis Grationo. qui produxerunt eorū ſtatuta & libertates cōfirmatas auctoritate Delphinali, vbi continentur plures articuli: & in decimo nono ſequentibus articulis ponitur modus examinandi tales qui volunt effici magiſtri: tam per magiſtrum generalem quā per alios particulares magiſtros. & licèt in. xxvj. articu. fiat mentio de duobus magiſtris ad examinandum: tamē in quibuſdā alijs literis domini Rodulphi de Gaucor gubernator Delphinatus confirmatis per dominum Ludouicum Delphinum fit mentio de quatuor aut tribus magiſtris idoneis ad examinandū. & in viceſimo octauo articu. ponitur forma iuramenti. & in viceſimo nono articu. fit mentio de eo quod ſoluitur pro ingreſſu quādo efficiūtur magiſtri: videlicèt dimidia marca argenti ad opus confratriæ ſanctorū Sebaſtiani Coſmæ & quinque ſolidi turonenſes cuilibet duorū magiſtrorum, qui examinauerūt. & vltra vng boëte & aliàs prout ibi pleniùs cótinetur. vbi inſeruntur quinquaginta tres articuli dictarū libertatum: quæ fuerunt confirmatæ ad inſtantiā domini procuratoris fiſcalis Delphinalis de anno domini milleſi. ccccxxxx. die ſecunda menſis Septēbris & in ſubſcriptione nominētur domi. præſidens & cæteri conſiliarij curiæ. domi. Ludoui. Porterij præſidens cameræ: domi. Ioā. Bauilli aduocatus fiſcalis: Ioā. de Morolio Ioann. de Bruiaco auditores, & aliàs prout ibi pleniùs continetur & conſequenter procedēdo in d. cauſa dicti magiſtri barbitōſores Gratio nop. negauerūt dict. impetrātē fore & eſſe idoneū
4 in d. arte ſirurgiæ & barbitōſo. & talis † negatiua qualita-

qualitatis extrineecæ non præſumitur: quia quis non naſcitur medicus vel magiſter. per glo. in l. j. ff. de probat. Et ideò incumbit onus probandi impetranti: ſecundum Inno. in ca. ſi. de præſump. & per glo. in cle. j. de offic. & poteſt iudi. deleg. & per gl. in pragmatic. ſancti. in tit. de leg. c. j. Nam
5 † ad impetrantem ſpectat onus iuſtificādi reſcriptum. l. ſi quando. C. de dila. ſecundum Io. Andr. in c. j. de litiscont. ſ. lib. vj. Nam eſſet præiudiciū reipublicæ ſi tales idiotæ & ignari minus experti admitterentur ad exercēdum talē artē propter pericula perſonarū: quia opportet effici diſcipulusante quā magiſter. Et ideò fuit ordinatum, ꝙ ante omnia dictus impetrans examinetur per duos magiſtros expertos non ſuſpectos abſque emulatione: & quòd habeant iurare in manibus magiſtri Chapuiſij Grapharij cauſæ, qui habet, redigere eorum relationem ſcripto: vt inde ſuper omnibus iuridicè ordinari valeat.

ARGVMENTVM.

Iuramentum procuratoris adpoſitum in contractu venditionis an ab agendo quādo procurator proprio nomine experitur repellat

SVMMARIVM.

1 *Officium aduocati vel procuratoris ſi proprio nomine experiatur, obeſſe non debet.*

2 *Exceptio incertitudinis libelli antequam lis conteſtetur, opponi debet, vt quæ illam impediat.*

3 *Iuramentum procuratoris extraiudiciale actorem ab agendo repellit.*

Quæſtio DCXXVIII.

QVAERITVR an iuramentum procuratoris appoſitum in contractu venditionis repellat ab agendo, quando procurator experitur nomine proprio: & an exceptio incertitudinis libelli impediat litis cōteſtationem. Dubiū facit:
1 quia † officiū aduocati aut procuratoris nō debet præiudicare quando experitur nomine proprio. l. inter officiū. & ibi gl. ff. de rei vēdic. & l. re tua. & ibi glo. C. eod. tit. l. nec petentē. C. de præſcrip. long. tempo. c. ex literis. de tranſact. veruntamen in caſu iſto aliud videretur in procuratore, qui tenetur de euictione. l. ſi quis procurator. cū ibi
2 not. ff. de procura. † & ita iuramentū procuratoris extra iudiciale repellit actorem ab agēdo propter periurium: quia iuramentum inducit exceptionem litis finitæ. cap. j. de litis conteſta. libr. vj. l. j. ff. de iureiurand. ſecundum gloſ. in ca. xxij. quæſt. ij. & Spec. in titul. de actio. §. j. Item quòd eſt periurus. & Panormi. in capi. ſuper hoc. de renuntia. poſt gl. ibi & per Iaſo. in l. ſi quis maior.
3 C. de tranſact. † Prætereà exceptio incertitudinis libelli ſeu rei de qua agitur, debet opponi à principio. l. fina. C. de anna. præſcrip. & impedit litis conteſtationē. l. ſi in rem. ff. de rei vendication. & ibi per glo. & Bar. licèt ex poſt facto in probationibus poſsint declarari. l. j. §. ſi quis argentum. ff. depoſi. & Specu. in tit. de libelli concept. §. fin. & verſi. cautis etiam in iudicio ſummario. ſecundū. Alexand. de Imol. conſilio. clxxij. in ſecundo volumine & per Ioan. de Imol. in clementi. ſæpè. de verborum ſignifica. in iij. colū. Et iſtud facit pro cauſa ſupplicationis nobilis Alberti Decize, contra Franciſcū Borgondoinis & Andræam Decizæ. quia dictus Albertus procuratorio nomine nobilis Claudij Decizermo vendidit dicto Borgondionis. de anno domini milleſimo quingēteſimo ſecūdo die decima ſeptima mēſis Augu. quoddam celerium cum plaſſagio & vinea ibi deſignatis pretio quinquaginta ſcutorum auri coronæ cū iuramento de nō cōtrauenïendo, & promiſsione de manu tenendo conſtante inſtrumento recepto per magiſtrum Morelli. Nunc verò dictus Albertus experitur ex perſona propria vigore cuiuſdam ſubſtitutionis factæ in contractu matrimonij dicti Claudij Decizermo & nobilis Catherinæ Dedigno caſu quo non naſcerētur liberi ex dicto matrimonio, quòd bona donata reuerterentur ad dictum Albertum: ſuper quo opponit dictus Borgondionis de iuramento & incertitudine rei ꝙ non teneatur reſpōdere ſupplicationi ad effectum repellēdi actorē. aliter ad præſens non declaratur: quia cauſa pendet coram curia.

ARGVMENTVM.

Epiſtola principis an faciat ius: & an, & à quo tempore cancellarius Franciæ conferat officia.

SVMMARIVM.

1 *Epiſtola principis per illum & illius ſcribam ſubſcripta ius facit.*

2 *Epiſtola decretalis Papæ ius facit.*

3 *Cancellarius antiquitùs officia in Delphinatu non conferebat.*

Quæſtio DCXXIX.

QVAERITVR an epiſtola principis faciat ius: & an dominus cancellarius habeat facultatem donandi & conferendi officia caſtellaniarum, & alia in præſenti patria Delphinatus.
1 Et in effectu † quoad epiſtolam principis eius ſigno ſignatam, & per eius ſecretarium, videtur dicēdum quòd faciat ius ſaltem in illa cauſa. §. ſed & quod principi. inſti. de iur. natur. genti. & ciuil. cū ibi no. per gl. & Angel. Areti. qui dicit, † ꝙ
2 decretalis epiſtola Papæ facit iur. iuxta notat. in capitul. quia V. de iudi. & per Felin. in rubrica de conſtitu. Sed quantum ad facultatem conferendi officia † antiquitùs dominus cancellarius in
3 hac patria Delphinali non conferebat officia, etiam à viginti quinque libris & infra: niſi à paruo tempore, citra quod inceperat conferre officia minora à viginti quinque libris infra. verumtamen ſereniſsimus Rex dominus noſter Delphinus nouiſsimè per eius epiſtolam mandauit de hoc præſenti anno domini milleſimo quingenteſimo tertio. die decima ſeptima menſis Maij, quòd non admittātur literæ doni aliquorum officiorū Delphinalū niſi procedant de eius præcepto, mandato & voluntate. & licèt hoc mandauit ſpecialiter de caſtellania Turrispini, quam (vt fertur) obtinuerat Ioannes de Biſcaulx à domino cācellario: tamen ex poſt ſuperuenerunt aliæ literæ, quòd idem fit in alijs caſtellanijs & officijs Delphinalibus.

SVMMARIVM.

Si res ſeu mercantiæ licitæ cum illicitis ſcienter deferantur, omnes pœnæ commiſsi ſubiacent.

Quæſtio. DCXXX.

QVAERITVR quando deferuntur ali-
quæ res ſeu mercantiæ licitæ cum illicitis
in naui, an ſit locus pœnæ commiſsi quoad om-
nes res, tam licitas quàm illicitas. Et prima facie
videretur dicendum q; debeant cõfiſcari omnes
dictæ res, quando quis abutitur ſcienter. l. licita-
tio. §. de rebus. ff. de publi. & vecti. l. iij. C. de naut.
fœno. & ibi tenent Barto. & Bald. de hac quæſt.
etiam habetur relata per Bertachi. in tractat. ga-
bellarum. Et iſtud facit pro quibuſdam mercato
ribus de romanis: qui fecerunt vehi per flumen
yſaræ in quadam naui certam quantitatem bla-
dorum & certos ſaccos ſalis contra prohibitio-
nes ſuper hoc factas. quia pendente quodam pro
ceſſu ſuper tiragio ſalis fuit prohibitum vehi ſal
per yſaram. quia ſub prætextu liciti nõ debet cõ-
mitti illicitũ l. ſub prætextu. C. de ſacroſan. eccl.

ARGVMENTVM.

Limites territotiorũ in ſententiæ executione
plantandi modus.

SVMMARIVM.

1 *Actio finium regundorum ſuper limitibus mixta dici-
tur.*

2 *In limitibus plantandis quæ cauſæ cognitio requiratur,*

Quæſtio DCXXXI.

QVAERITVR de modo plantandi limi-
tes territoriorum iuriſdictionum in execu-
tione ſententiæ: & an requiratur vocatio partis,
Dubium facit: quia quando ſententia eſt lata in
actione reali, tunc in executione non requiritur
citatio partis, ex quo ſemel fuit cognitum de re
in qua fit executio: ſed poteſt fieri executio abſ-
que tempore ſolito dari iudicatis. l. qui reſtitue-
re. ff. de re. vendica. inſti. de offic. iudi. in princip.
ſecundum Bar. in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff.
de re iudic. Sed in contrarium videtur dicẽdum
1 iſto: † quia actio finiũ regundorũ ſuper limiti-
bus dicitur mixta. vt inſti. de act. §. Quædã actio
2 nes. quia licèt fuerit lata ſentẽtia: tamen in † plã
tatione limitum requiritur aliqualis cauſæ co-
gnitio ad verificandum loca, vbi debent plantari
limites. & pariter requiruntur probi & agri meſ-
ſores non ſuſpectos, qui habeant iurare in præ-
ſentia partium ſeu ipſis vocatis. ſecundum Bart.
in l. Theopompus. ff. de dote præleg. & Panormi,
in capit. iudicante. de præſcrip. facit l. j. ſi menſo.
falſo mod. dice. & l. iij. C. fini. regũ. Et præmiſſa
faciunt ſuper cauſa diffinita limitum mandamẽ
ti de Sillanis in nemore de bieurez: quia fuit or-
dinatum apponi limites in loco rotarum inhibẽ-
do fieri dicto domino de Sillanis aliquas extirpa
tiones vel agriculturas in dicto nemore de bie-
urez, & aliàs prout in dicta ſententia pleniùs cõ
tinetur. & fuit mihi commiſſa executio vocatis
eggregijs domino præſiden. cameræ & aduoca-
to fiſcali. Et ideò ex deliberatione ipſorum dict.
dominus de Sillanis fuit vocatus in dicta execu-
tione & plantatione limitum, & etiam ad viden-
dum iurare probos & agrimẽſores.

ARGVMENTVM.

Limites ſi apponãtur in territorijs iuriſdictio
num Delphinalium, & alicuius vaſalli ſubditi ar
ma Delphinalia à parte Delphini ſculpi debent,
ab altera parte limes planus eſſe debet.

SVMMARIVM.

1 *Limites territoriorum communes ſunt, vt qui territoria
diuidant.*

Quæſtio. DCXXXII.

QVAERITVR quando apponuntur limi
tes in territorijs iuriſdictionum Delphinaliũ
& alicuius vaſalli ſubditi Baronis vel bãnereti à
qua parte debeant ſculpi arma Delphi. & ſi lici-
tè poſsint concurrere & ſculpi arma vaſalli ab
1 alia parte. Dubium facit; † quia tales limites ſunt
communes, & diuidunt territoria: & per conſe-
quẽs vt æqualitas ſeruetur, licitè poſſunt ſculpi
arma pareriorum ab vtraque parte, Sed in cõtra
rium videtur veritas in caſu iſto: quia maius di-
gnum attrahit ad ſe minus dignum: & res deno-
minantur à digniori. Et ideò cum dominus no-
ſter Delphinus ſit ſupremus dominus & dignior
eius vaſallo: ideò contrarium & decens eſt, q; eius
arma ſola ponantur in limite ab illa parte iuriſdi
ctionis Delphi. & ab alia parte iuriſdictionis va-
ſalli limes ſit in plano. Nec obſtat ſi dicatur, q;
par in parem non habet imperium. l. nam & magi
ſtratus. ff. de recept. arbitr. Quia ad iſtud reſpõ-
detur, quòd dominus noſter Delphin. habet di-
gniorem & maiorem adminiſtrationem: & ideò
iſto caſu debet habere preheminentiam, iux. no.
per Bald. in cap. j. quali. vaſall. debeat fideli. & ita
fuit relatum per aliquos nobiles ſolitum obſer-
uari; licèt eggregius dominus Ioãnes de Chappo
nay præſidens cameræ retulerit quòd in plãtatio
ne limitum mandamenti ſancti Simphoriani Au
zonis Delphinalis fuerunt ſolũ poſita arma Del
phinalia ab illa parte, & ab alia parte mandamen
ti de Comunay eccleſiæ ſancti Mauricij Viennæ
fuit permiſſum apponi ſcripturam facientẽ men
tionem de dicto mandamento de Comunay per
tinente capitulo dictæ eccleſiæ beati Mauricij
Viennæ,

ARGVMENTVM.

Montis appellatione quæ veniant,

SVMMARIVM.

1 *Mons omne id quod eminet dicitur,*

2 *Summitas abſque fundo dari non poteſt,*

Quæſtio DCXXXIII,

QVAERITVR an appellatione molaris
comprehẽdatur ſummitas ſeu criſta vel are
ſta cum pede ſeu fundo: & quid iuris quando pro
bi & experti in arte ſunt differentes. Et in effectu
licèt ſummitas ſeu ſuperficies debeat cedere ſolo;
tamen quando agitur de limitibus molaris ſeu
mõtis vel collis accipitur à ſummitate criſtæ ſeu
1 areſtæ vſque ad pedẽ † nam omne q; eminet mõs
dicitur: & ita retulerunt plures ibi de ſellis,
quòd dictũ molare de Bieure intelligitur in are-
ſta ſeu criſta in ſummitate. Sed in contrarium vi
detur veritas in caſu iſto; quia per tenorem dictæ
ſententiæ latæ ſuper dictis limitibus expreſſè di
citur dicto molari de Bieure à parte Delphinali
remanente, & ita etiam retulerunt plures probi
in maiori numero quòd dictum molare intelli-
gitur à ſummitate vſque ad pedem, & econtra, red
2 dentes cauſam ſcientiæ. † quia non eſt dare ſum
mitatem abſque fundo; & ita ſtandum eſt probis
in ma

in maiori numero, maximè quando deponunt veriſimiliora. l. ob carmen. ff de teſti. c. in noſtra. de teſti. facit l. ſemel. C. de re. mili. libr. xij. & quando tales probi ſunt magis experti in arte. ſecundum Bald. in proœmio. ff. & docto. in cap. propoſuiſti. de probat.

SVMMARIVM.

1 *Nominum diuerſitas an rerum diuerſitatem denotet.*
2 *Freue Rotæ & eyſerta ſinonima ſunt.*

Quæſtio DCXXXIIII.

QVAERITVR quia in instruméto permutationum factarum per dominum noſtrum Delphinum cum prædeceſſoribus domus de Sillanis fit mentio, quòd limites dicti loci de Sillanis durant à feſtalitio montis ſuper domum prædictam: prout rectè prætenditur dictum feſtalitium à ſancto Georgio verſus iſtuls quantum durat parœcia de Sillanis prædicta inferius protendendo vſque ad nemus de Bieure quantum durant froytæ & eyſerta in nemore ſupradicto, & quicquid infra continetur &c. & in alio documento executionis dictarum permutationum dicitur protendendo vſque ad infra nemus de Bieure tantum, videlicèt quantum durant in dicto nemore freytæ ſeu Rotæ & eyſerta. Dubium
1 facit † propter diuerſitatem nominum, quæ videtur notare diuerſitatem rerum. l. ſi idem. C. de codicil. Sed in contrarium videtur veritas in caſu iſto: quia ſecundum communem vſum loquendi dicta nomina Freytæ Rotæ & eyſerta idem ſignificant prout depoſuerunt plures teſtes in dicto proceſſu diffinito.

SVMMARIVM.

1 *In ſententiæ executione omnia videntur commiſſa ſine quibus executio fieri commodè non poſſit.*

Quæſtio DCXXXV.

QVAERITVR an fuerit exceſſus modus executionis dictæ ſententiæ plantationis limitum inquantum domini commiſſarij fecerũt apponi tres limites patentes lapidibus rupis opeſatis cum armis Delphi. videlicèt primum limitem in pede dicti molaris in rua Cóchia cum vna guarda de lapide viuo ſeu charuerono ab alia parte de Sillanis. ſecũdus verò limes fuit appoſitus in loco rotarum: & ibi etiam per relationem proborum eſt vna via, quæ vocatur rotarum à pede dicti molaris vſque ad iter regale & publicum. quod protenditur apud Iſellis, & ibi fuerunt appoſitæ duæ guardæ ab vtroque latere reſpondendo ad alios duos limites oppoſitos in angulis. Tertius verò limes fuit appoſitus in pede dicti molaris propè viam vicarum: quæ diuidit mandamentum de Iſellis & de Sillanis cum armis Delphi. à parte ſuperiori dicti molaris, nunc dominus de Sillanis prætendit quòd fueſit exceſſus modus in exequendo: quia per tenorem dictæ ſententiæ latæ ſolùm fiebat mentio, quòd apponerentur limites in dicto loco rotarum. Sed in contrarium videtur dicendum,
1 quòd non fuit exceſſus modus exequendi: † quia in executione ſententiæ videntur commiſſa omnia ſine quibus commodè executio fieri non poſſet. l. ij. ff. de iuriſdi. omnium iudicum. l. ad rem mobilem. & l. delegatum. ff. de procura. quia in caſu iſto dictus limes Rotarum eſt in medio & coreſpondet duobus extremis in quibus fuit neceſſe apponere limites: nec poteſt prætendere intereſſe dictus dominus de Sillanis, ex quo dictum molare remanet à parte iuriſdictionis Delphinalis: quia dicti limites fuerunt appoſiti in pede molaris.

SVMMARIVM.

1 *Furcæ meri imperij ſignum denotant.*

Quæſtio DCXXXVI.

QVAERITVR an etiam fuerit exceſſus modus executionis dictæ ſententiæ quo ad euulſionem & remotionem furcarum dicti domini de Sillanis appoſitarum in ſummitate dicti molaris de Bieure: quia in dicta ſententia non fiebat de hoc mentio ſaltem expreſsè, licèt tacitè ſit: quia in dicta ſententia fiebat mentio de dicto molari à parte iuriſdictionis Delphinæ remanente. Et ſic non debuerunt ibi remanere di-
1 ctæ furcæ: † quia denotarent ſignum meri imperij. l. imperium. ff. de iuriſdi. omnium iudic. ſecundum Bald. in l. ij. C. vt nemi. priuato licèt ſigna imperi. Veruntamen pro parte dicti domini de Sillanis fuit productus quidam proceſſus ſuper ſtatuto ſi quis per literas, vbi inſerũtur quædam acta curiæ ſancti Marcellini: vbi fuit ordinatum quòd dictæ furcæ admouerentur. Et ex abundanti per dictum dominum commiſſarium fuit reſeruatum in præmiſsis beneplacitum curiæ, & ipſius declaratio conſtantibus expletis receptis per Stephanum clericino nomine Ioannis Ventoleti de hoc præſenti anno domini milleſimo ccccciij. die vltima menſis Marij.

ARGVMENTVM.

Clericus ordinatus ab alio quàm ſuo epiſcopo ſine dimiſſorijs literis: an clericatus priuilegio gaudere debeat.

SVMMARIVM.

1 *Clericus primæ tonſuræ ſolutus & debitè ordinatus fori & perſonæ priuilegio gaudet.*
2 *Abſolutus de crimine amplius vexari non debet.*
3 *L. vbi cœptum. ff. de iudic. in criminibus locum non habet.*
4 *Cauſa cadere debet, qui aduerſarium pro vna & eadem re ad diuerſa iudicia trahit.*

Quæſtio DCXXXVII.

QVAERITVR an clericus ſolutus primæ tonſuræ alibi ordinatus abſque literis dimiſſorijs ſui diœceſani ſeu eius vicario gaudeat priuilegijs. Et videretur dicendum ꝙ non. per capi. primum & ſecundum. de tempo. ordinan. lib. vj. & ibi per gloſſ. & in capit. pœnulti. eodem titul. quia imputandum eſt tali clerico, cur alibi acceſſerit ſine literis licentiæ ſui prælati: vt ibi habetur toto titul. de cleri. peregri. l. ſiqua per
1 calumniam. C. de epiſcopis & cleric. † licèt aliàs vbi clericus primæ tonſuræ ſolutus eſſet debitè ordinatus, gauderet priuilegio fori & perſonæ: capitul. epiſcopus, & capitu. nullus. xj. quæſt. iij. cap. ij. de foro compe. Et iſtud facit pro cauſa fiſcali, contra nobilem Stephanum Conſtagnij

qui produxit titulum clericatus factum Auinionis ſine literis dimiſſorijs domini Archiepiſcopi Vien. eius diœceſani: licèt dictus Coſtagni prætendat ſe aliàs fuiſſe abſolutum per dominum officialem Viennæ de crimine, de quo nunc im-
2 petitur: † & ſic quòd non debeat iterùm de eodem crimine agi. l. licèt. ff. naut. caupo. l. ſenatus. ff. de accuſa. cap. de his. de accuſa. quia his id ipſum iudicari non debet. capitul. præsbyter. xcj. diſtinct. can. quid ergo. xxiij. quæſt. v. & talis exceptio impedit proceſſum. ſecundum gloſſ. Bar. in dict. l. ſenatus. Et pariter dictus Coſtagni allegauit aliàs litiſpendentiam in curia parlamenti
3 Pariſius, & ita † l. vbi cœptum. ff. de iudic. habet locum etiam in criminibus. ſecundum Bald. in cap. j. de controuer. feudi apud par. termi. Qui-
4 nimò † quando quis trahit aduerſarium ad diuerſa iudicia pro eadem re debet priuari cauſa. ſecundum vnam opinionem l. j. in fin. C. de adſertio tollend. gloſſ. in cap. dilectus. de purga. cano. & in cap. placuit. xj. quæſt. j. & in cap. ex tenore, de reſcript. & in l. nemo. C. de iuriſdi. omnium iudicum.

ARGVMENT.

Accuſatio an incerta & obſcura dicatur propter verba, vno agente & altero conſentiente, ad hoc vt accuſatio repellatur.

SVMMARIVM.

1 *Officium iudicis conquieſcere regulare.*

Quæſtio DCXXXVIII.

QVAERITVR quādo in accuſatione cōtra plures apponuntur illa verba, vno agente & altero conſentiente: an propter hoc dicatur incerta & obſcura vt repelli debeat accuſatio: & an ſit iuxta cauſa appellandi, quando pendente dilatione iudex procedit ad vlteriora. Et in effectu quando apponuntur illa verba, vno agente & altero conſentiente, accuſatio poſſet reddi incerta: maximè vbi eſſent tres delinquentes, & non poſſet verificari in duobus. iux. not. per glo. Bald. in l. ſi duo patroni. in princip. ff. de iureiu-
1 rando, & l. ancillæ. C. de fur. † Et licèt regulariter officium iudicis conquieſcat. l. ſi pars. C. de dilat. hoc verum ſecundum Bartol. ibi, quoad eundem actum: ſecus in diuerſo actu. l. generaliter. C. de reb. credi. Et iſtud facit pro cauſa appellationis domini Petri de Mæro canonici ſancti Mauritij, contra dominum Hubertum Perolerij etiam canonicum & ſacriſtam dictæ eccleſiæ. vbi in prima inſtantia fuerat intentatum ſtatutum, ſi quis per literas, per dictum dominū Perolerij prætextu membri reuentini & Columberij ſcilicèt ex aduerſo opponeretur in principali, quòd dictus dominus Perolerij acceptauerat locum & caſtrum de Comenay, & quòd renuntiauerat dicto loco reuenuti.

ARGVMENTVM.

An gubernator patriæ Delphinatus diſpenſare poſſit, vt procedatur ſimul & ſemel de principali & appellationis articulo.

SVMMARIVM.

1 *Super principali & appellatione ab interlocutoria ſimul & ſemel procedi non poſſe regulare eſt.*
2 *Prorogatio in cauſa appellationis locum non habet.*

Quæſtio. DCXXXIX.

QVAERITVR an dominus Gubernator præſentis patriæ habeat poteſtatem diſpenſandi, vt ſimul & ſemel procedatur in articu. appellationis ab interlocutoria & negotio principali: maximè vbi pars appoſita non cōſentit. Du-
1 bium facit: † quia regulariter non poteſt ſimul & ſemel procedi. cap. cordi. capitul. Romana. de appell. libro ſexto. niſi coram Papa vel principe, vt ibi habetur. quia ſi pronuntietur malè appellatum: tunc cognitio negotij principalis remittitur iudici à quo cum expenſis. cap. vt debitus. de appella. & licèt vbi pronuntietur malè appellatum, pars appellata cōſentiret, quòd iudex appellationis agnoſceret de negotio principali: tunc pars appellans non haberet cauſam ſe opponendi, ſecundum Bar. in l. eius. ff. de appe. recipien. de quo
2 per Panormi. in dicto capitul. vt debitus. † veruntamen in cauſa appellationis non haberet locum prorogatio. ſecundum Bal. de pace Cōſtan. ſuper verb. Prætereà vicarius principis nō poteſt vti clauſula derogatoria. ſecundum Bald. & Paulum de Caſt. in l. quotiens. C. de preci. Impera. offerend. Et iſtud etiam facit pro dicta cauſa appellationis domini Petri de Myeurs contra dictum dñm Hubertū perolerij quia dict. de Myeuro obtinuerat literas à domino Gubernatore ſeu domino locumtenente qui tenet pro nunc locum domini Gubernatoris, vt ſimul & ſemel procederetur & d. ffiniretur in d. appellatiōe ab interlocutoria cū negotio principali. Sed curia nō habuit reſpectū ad dictas literas: ſed pronūtiauit malè appellatum remittendo partes iudici à quo, cùm expenſis.

ARGVMENTVM.

Cuius dicto teſtis an iurato vel non iurato ſtādū ſit: & an teſtis antequā examinetur, verſandus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis dicto primo iurato ſtandum eſt.*
2 *Locutio quæ fit teſti quæ eſſe debeat.*
3 *Teſti dicenti teſtificata falſa eſſe etiam in mortis articulo ſtandum non eſt.*
4 *Teſtem corrumpere nō dicitur qui aliquid pro victu & dieta teſtis promiſit.*

Quæſtio DCXL.

QVAERITVR an ſit ſtandum primo dicto teſtis iurato vel non iurato: & an ſit ſtādum teſti ex interuallo cōtradicenti etiam in articulo mortis aſſerenti falſum depoſuiſſe per minas ſibi factas, aut aliàs: & an probetur corruptela teſtis quando ſibi traditur vel aliquid promittitur pro eius dieta: & an ſit licitum priùs alloqui teſtem in cauſa propria, etiam pro ſecreta informatione. in iſta quæſtione ſunt plura tangenda.
1 Et quòd ſit † ſtandum dicto primo teſtis facit: quia aliàs diceretur contrarius & varius, & ſibi non crederetur: ſed aliàs incideret in falſum. l. qui varia. ff. de teſti. l. eos. ff. de fal. Et ideò ſtandum eſt dicto primo teſtis. capitu. ſicut. de teſti. capit. per tuas. de proba. ſecundum gloſ. in capitu. clauſam. & in capitu. veniam. ſe. ij. & capitu. per tuas. de teſt.

de teſti. Etiam ſi primum dictum teſtis non ſit iuratum: ſed extra iudicialiter dixerit. ſecundum Barto. in d. l. eos. licèt aliqui docto. voluerint tenere contrarium: quia interdum teſtis interrogatus extraiudicialiter dicit vnum ne diſpliceat partibus, licèt ex poſt facto quando examinatur iudicialiter cum iuramento, aliud dicit. ſecundum Bald. & Salicet. in authen. at qui ſemel. C. de proba. & docto. in capi. ſicut. de teſti. Nec ob-
2 ſtat ſi dicatur, † quòd ſit licitum alloqui teſtem, ne habeat ex poſt facto variate. Quia hoc verum, dum tamen fiat honeſto modo, & cauſa ipſum reducendi ad viam veritatis: abſque tamen aliqua corruptione fienda. ſecundum Bald. in l.
3 geſta. C. de re iudicat. Et licèt † teſtis ex poſt facto pœnitētia ductus in articulo mortis aut aliàs afferat ſe falſum depoſuiſſe: tamen in hoc non eſt ſibi ſtandum, nec præiudicat parti. ſecundum Bartol. in l. Diuus Marcus. ff. ad ſenatuſc. Sillania. Bartol. Salicet. in l. generaliter. C. de non mune. pecu. Veruntamen non eſt licitum parti aut alterius perſonæ priuatæ comminari teſtem ad deponendum: quia iſtud ſpectat ad officium iudicis. l. ſi quando. C. de teſti. toro titul. de teſti. cogend. & ea quæ ſpectāt ad officium iudicis non ſpectant ſingulis perſonis. l. non eſt ſingulis. ff.
4 de regul. iur. Veruntamen † licèt aliquis promittat teſti pro eius victu vel dieta, non dicitur corrumpere teſtem. l. quoniā liberi. C. de teſti. quia in dubio non debet præſumi delictum. l. merito. ff. pro ſocio. ſecundum Bartol. in l. gerit. ff. de acquirend. hæredit. ſed ſi quis aliquid teſti promitteret vt falſum deponat, teſtem corrumpere dicitur. l. diuus. ff. de re iudi. cap. licet. de probat. Etiam ſi aliquid daretur teſti. vt deponeret verum. ſecundum Bertol. in l. j. in princip. ff. de fal. Et iſta quæſtio facit pro cauſa fiſcali diffinita ad denunciationem nobilis Annæ de Garendez relictæ nobilis Ioannis Rigaudi nomine duorum baſtardorum dicti Rigaudi vt prætenditur legitimatorum, contra nobiles Antonium Ioannē Procti fratrem, Antonium de Cantera, Claudiū Rigodonis prætextu depoſitionis Ioannis Grilleti ſeruientis loco Chandiaci & declarationis per ipſum factæ in eius vltimis diebus quòd falſum depoſuerat: quia dictus teſtis primo fuerat examinatus pro ſecreta informatione de mandato dicti Antonij Procti caſtellani Chandiaei ſuper rompaternitate matris dictorum baſtardorum: licèt ex poſt fuit examinatus authoritate curiæ per magiſtrum Bernardi clericum magiſtri Rolini: & ſe referebat primæ depoſitioni. Et iterum infra vnam diem dictus Ioannes Procti fecit deponere dictum Grilleti in manibus dicti Bernardi ſibi aliqua verba comminatoria, & aliàs prout plenius conſtat dicto proceſſu fiſcali diffinito in manibus magiſtri Ioannis Ventoleti: quia adhuc remanet cauſa principalis ciuilis ſucceſsionis bonorum dicti Rigaudi in manibus magiſtri Rollini.

ARGVMENTVM.

Emptor qui in ius vocatus eſt, vt rem emptam reſtituat aut pretium ſuppleat: ſupplendo dictum pretium fructus perceptos à litiſconteſtatione tempore venditori reſtituere non tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Emptoris eſt rem reddere vel pretium ſupplere.*

Quæſtio. DCXLI.

QVAERITVR quando venditor experitur contra emptorem ad ſupplendum iuſtum pretium, vel reddendum rem emptam propter deceptionem vltra dimidiam iuſti pretij: iuxta l. ij. C. de reſcin. vendi. an emptor teneatur reddere fructus perceptos à tempore litis conteſtatæ, quando emptor ſupplet iuſtum pretium. Et
1 videtur dicendum quòd non: † quia emptor habet electionem & facultatem reddendi rem vel ſupplendi pretium: & iſto caſu quando emptor ſupplet iuſtum pretium, remanet contractus validus: & res empta remanet penes ipſum: nec tenetur reddere fructus, vt probatur in dict. l. ij. & hoc tenet Cepo. in tractatu contractuum ſimulatorum in primo caſu. & allegat Bald. in cap. j. de feu. da. in vi. leg. commiſ. & in ſumma angelica ſuper verb. reſtitutio, niſi probaretur dolus emptoris. Et iſta quæſtio facit pro cauſa ſupplicationis nutritutheni, contra nobilem Ioannem Griffonis qui ſuppleuit iuſtum pretium certarum vinearum, & adhuc ſibi petuntur fructus percepti à tempore litis conteſtatæ vſque ad ſententiam latam, & aliàs prout pleniùs apparet in actis cauſæ magiſtri Petri Ioffredi.

ARGVMENTVM.

De confeſsione ad partem facta in alio inſtrumento.

Quæſtio DXLII.

QVAERITVR quando maritus in inſtrumento matrimonij confitetur recepiſſe dotem à ſocero ſeu patre vxoris: & incontinenti in alio inſtrumento ad partem ſocer ſe obligat marito de quantitate confeſſata: an ſoluto matrimonio maritus ſeu eius hæredes teneantur ad reſtitutionem dotis: an verò cedendo iura & actiones contra hæredes ſoceri liberetur. iuxta l. ſi ſocer. §. Lucius. ff. ſolut. matrimo. Dubium facit: quia ex quo maritus dedit quictantiam de dote, eſt ſibi imputandum: cùm fuerit quæſita actio vxori. ſecundum Bartol. in l. penult. §. vir. ff. ſolut. matrimo. licèt Bald. in eadem. l. §. ſi mulier. teneat contrarium: de quo ibi latiùs per eos & Alexand. de Imol. Et iſtud facit pro cauſa reſtitutionis dotis dominæ Catherinæ de Broxulo vxoris domini Ioannis de Monetis, vbi dictus maritus dedit quictantiam patri eius vxoris de ſumma quinque centum florenorū incluſo augmento dotis: licèt pater vxoris ſe obligauit ad partem in ſumma tercentum quinquaginta florenorum de anno domini milleſimo quatercenteſimo quadrageſimo ſexto. de menſe Ianuarij actum in ciuitate Thaurini.

ARGVMENTVM.

Ius tenutæ an cedi poſsit: & an in ceſsionarium quo ad hypothecam tranſire poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Hypothecæ ius cedi poteſt.*

Quæſtio. DCXLIII.

QVAERITVR quando vxor reperitur tēpore mortis mariti in tenuta bonorum euiuſdem competat ſibi ius tenutæ vt poſsit cedi: Et an transeat in ceſsionarium ſeu donatarium etiam quoad hypothecariam. Et videtur dicendum quòd ſic, quando vxor reperitur in tenuta ſine vitio. ſecundum Bald. in l. pignoris. C. de pigno. acti. & in l. res pignoris. C. de non nume. pecu. & in l. j. C. quo. lega. aliàs ius tenutæ non poteſt cedi. l. fin. §. ſi autem. C. de bon. autho. iudic. poſsi. ſecundum Alexand. de Imol. in addit. ad Bartol. in l. j. §. ſi vſusfructuarius. ff. de oper. noui nuncia. facit l. cum fundum. cum ibi not. ff. de vi & vi arma. & ius tamen hypothecarum cùm reale ſit, bene tranſit in ceſsionarium. l. penu. C. de priuilegio fiſci, ſecundum Bald. in l. poſt dotem. ff. ſolu. matri. & in l. j. C. de priuile. dot. & ibi Bald. Et iſtud etiam facit pro donatione facta per dictam dominam Catharinam de Broxullo de eius iuribus dotalibus domino Ioanni de Aymonetis nepoti eius mariti.

ARGVMENTVM.

Abbas bonis ſpolij monachi, quem à cœnobio expulit, alimenta denegando gaudere non debet.

Quæſtio. DCXLIIII.

QVAERITVR quando Abbas ſeu prior expulit monachū à monaſterio ſibi denegando alimenta: an efficiatur indignus à bonis ſpolij religioſi. Et videretur dicendum quòd ſic: & maximè quando monachus eſt in infirmitate conſtitutus. argu. authen. ſi captiui. C. de epi. & cle. l. necare. ff. de agno. libe. ſecundum glo. in c. ſicut. de regula. & in cap. j. de expoſ. & langui. & Specul. in titu. de ſta. mo. verſi. xxiiij. & verſi. xlj. Oldra. conſi. cciij. Petrus de Ancha. cōſ. cccxxiiij. & hoc verum quoad præiudicium dicti Abbatis ſeu prioris ipſo viuente non quoad præiudicium eccleſiæ. ar. cap. priui. §. fin. de capi. corrar. Et iſtud facit pro cauſa diffinita domini Claudij parte prioris toneti ſuper bonis ſpolij fratris Hugonis religioſi dicti prioratus quem expulerat à dicto prioratu propter infirmitatem nouariam ſibi denegando alimenta.

ARGVMENTVM.

Condemnatus pro delicto ſi pœnam pecuniariam pendere non poſsit; pœna corporali plectendus eſt.

SVMMARIVM.

1 *Aere qui vacuus eſt, corpore patiatur.*

Quæſtio DCXLV.

QVAERITVR an in defectum pœnæ pecuniariæ poſsit imponi pœna corporalis. 1 Et videretur dicendū quòd ſic: quia † qui non habet in ære, luat in corpore. l. ſi idem. ff. de iuriſdi. omnium iudicum. Et ideò ex forma ſtatuti aut aliàs in delictis, in quibus eſt imponenda pœna pecuniaria, ſi non ſoluit infra certum terminum, poterit condemnari ad pœnam capitalem ſeu corporalem: nec admittetur fideiuſſor ſecundū Bal. in l. ij. ff. de cuſto. reo. & in l. prima. ff. de publi. iudi. de quo per Angc. Aret. in tractatu maleficiorum ſuper verb. & ibi per Angel. & iſtud facit pro cauſa interinationis literarum gratiæ Guilelmi de ſerio filij Iacobi de ſerio de orſeria pro rapto cuiuſdam puellæ vbi fuit condennatus in quinque centum libris turonenſ pro reparatione conſiſtorij Delphin. & caſu quo non ſolueret infra duos menſes, eo ipſo eſt condennatus ad pœnam de raptoribus virginū de iure ciuili.

ARGVMENTVM.

Remiſsi ad curiam per commiſſarium recognitionum ſi iudicio non ſiſtunt, ob hoc vt recognoſcant cogi non, niſi de iure fiſci fidem fecerit, debent.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ fiſcales in Delphinatu ſicuti priuatæ tractantur.*

2 *Contumacia ſola non eſt ſufficiens cauſa condennationis & priuationis iuris.*

Quæſtio. DCXLVI.

QVAERITVR quando commiſſarius recognitionum Delphi. remittit opponentes coram curia qui non comparent: an in contumaciam poſsint licitè cogi ad recognoſcendum preciſè, abſque alia iuſtificatione iuris fiſcalis. Dubium facit: quia etiam ſecundum ſtatuta Delphi
1 na. † in cauſis fiſcalibus proceditur ad inſtar cauſarū priuatarum. pro quo facit l. non puto. ff. de
2 iur. fiſ. & gl. in l. j. C. de petitio. hæred. † quia ſola cōtumacia nō eſt iuxta cauſa condennationis. & priuationis iuris rei. l. contumacia. ff. de re iudic. Et iſtud facit pro certis remiſsionibus certarū fanateriorum quos remiſit corā curia Nicolaus de dini commiſſarius recognitionum Delphina. alauerdi. quia aliqui ex dominis erant opinionis quòd debebant iterum citari: & quòd fiſcus debebat iuſtificare de iure ſuo, maximè quādo per tenorem remiſsionis non apparet ꝙ fanaterij non fuerint informati: licèt aliqui allegarent de ſtilo curiæ ꝙ propria aſsignatione in contumaciam compellerent preciſè.

ARGVMENTVM.

De prorogatione termini Delphinalis ſuper executione rei iudicatæ.

SVMMARIVN.

1 *Laudimia non niſi termino redimendi effluxo ſoluēda*

eſſe, nec inueſtituram petendam ſtatuti Delphinalis eſt.

2 *Statuti diſpoſitio interpretationem extenſiuam non recipit.*

3 *Prorogatio temporis intra terminum præfixum fieri poteſt: diciturque idem tempus & ſub iiſdem qualitatibus præfixum.*

4 *Laudimium non debetur ex termini redimendi prorogatione.*

Quæſtio DCXLVII.

QVAERITVR an pendente tempore redimendi pignora ſecundum formam ſtatuti Delphina. ſuper executione rei iudicatæ duorum vel quatuor menſium ſecundum quantitatem debiti poſsit fieri prorogatio termini de conſenſu creditoris abſque incurſu ſolutiōis laudimij. du
1 bium facit: † quia per ſtatutum Delphinale infra dictum tempus redimendi non tenetur creditor ad laudimium, nec petere inueſtituram. & ita ſi

tali

tali tempori poſſet derogari de conſenſu par-
tium abſque incurſu ſolutionis domini, domi-
nus directus nimium grauaretur: & ſic concur-
rerent duæ fictiones, contra l. j. C. de dot.pro-
miſsion.Præterea quando priuilegium afferret
enorme damnum, debet moderari & reſtringi. c.
ſuggeſtum.de deci.ſecundum Ioan. And. Panor.
in cap.peruenit.de immu.eccleſ.& ita eſt in pro
poſito: quia ſi poſſet fieri prorogatio talis termi
ni abſque ſolutione domini dominus directus
a nimium grauaretur, maximè attenta † diſpoſitio
ne ſtatuti, quæ eſt ſtricti iuris: nec debet recipe-
re interpretationem extenſiuam, maximè vbi agi
tur de præiudicio tertij.ar.c.ſuper eo.de offi.de-
legat.l.ij.§. merito.&§. ſi quis à principe.ff.ne
quid in lo.pub.fi.iuxta not.per Bartol. in l.om-
nes populi.ff.de iuſti.& iur. Sed in contrarium
3 facit: † quia poteſt fieri prorogatio temporis,
dum tamen fiat infra terminum præfixum: & di-
citur idem tempus & ſub eiſdem qualitatibus. l.
cum precario.ff.de de præca.l.ij.§.ſi iudex.ff. de
iudi. capi.de cauſis.de offic.delega. licèt ſecun-
dum Barto.in dict.§.ſi iudex.& Panormi. & Fe-
lin. in dict. c. de cauſis. in prorogatione iuriſ-
dictionis, quæ fit de tempore ad tempus requira-
tur conſenſus iudicis: ergo videtur idem in caſu
dict. ſtatuti, quòd requiratur conſenſus iudicis
domini directi ſuper quo eram dubius: licèt quã
do fit prorogatio temporis infra terminum di-
catur idem tempus & eadem diſpoſitio ſicuti de
prorogatione.l.j.ff. de abu.ſecus ſi fieret proro-
gatio temporis poſt terminum præfixum: quia
diceretur renouatio & noua diſpoſitio & requi-
reretur conſenſus partium.l.iiij. in princip.cum
ibi notatis per Barto.& Alexand. de Imol. ff. de
4 damn.infect. Et pro hac parte etiam facit, † quòd
non debeatur laudimium propter talem proro-
gationem termini: quia non interuenit noua tra-
ditio ſeu tranſlatio poſſeſsionis, propter quam
debetur laudimium.l. fin. C. de iur.emphy.facit
quod habetur per Barto.in l.j.C.quando ab em-
ptio. diſcedere liceat. & in l.ab emptione. ff. de
pact. & idem poteſt dici in prorogatione rea-
chapti, quando prorogatur de conſenſu empto-
ris, vt non debeatur laudimium, licèt poſſet red
di diuerſa ratio in caſu iſto prorogationis rea-
chapti contractus, vbi iam fuit debitum vnum
laudimium: ſecus in tempore redimendi pigno-
ra ſecundum ſtatuta Delphinalia, vbi interim
non debetur aliquod laudimium, licèt in iudicis
caſu contrahatur.l.iij.§.idem Iullianus.ff.de pe-
cu. Veruntamen in caſu iſto eſſet ſecuriùs quòd
in tali prorogatione temporis interueniret con-
ſenſus domini directi, aut ſaltem ſi nollet con-
ſentire, quòd requireretur & interponeretur in
tali prorogatione authoritas curiæ. Et iſta quæ-
ſtio facit pro ſupplicatione nobilis Moneti Ro-
landi domini Argenſonis & nobilis Petri Fran-
conis & aliorum fideiuſſorum magiſtri Iacobi
Guionis hæredis magiſtri Ioannis Guionis the-
ſaurarij Delphina. vbi fuit capta de pignore
quædam vinea dicti domini Argenſonis ſita in
parœcia ſancti Martini vinoſij vulgariter dicta
la Morelıere, quæ fuit librata egregio magiſtro
Ioanni Briconneti theſaurario Delphinali vi-
gore literarum curiæ pro ſumma quinque cen-
tum ſcutorum auri coronæ. Quæ vinea vt fer-
tur mouetur de directo dominio reuerendiſsi-
mi domini Epiſcopi Gratianop.& capituli ſan-
cti Andreæ Gratianop. & antequàm laberetur
terminus ſtatuti circa finem dictus dominus
theſaurarius prorogauit terminum per vnum
menſem.

ARGVMENTVM.

Principes in eorum prouincijs conſcientia ſa-
lua numorum externarum prouinciarum cur-
ſum reprobare poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Monetam cudere curare & curſum monetæ dare ſolius*
eſt principis.
2 *Rex Franciæ ſuperiorem non recognoſcit.*
3 *Moneta quot modis fraudari dicatur.*

Quæſtio DCXLVIII.

QVAERITVR ſuper facto decridationis
monetarum an Rex dominus noſter Del-
phinus ſeu alius princeps in eius patria licitè
ſalua conſcientia poſsit decridare & reprobare
curſum monetarum extranearum: & ſolummo-
dò dare curſum monetæ propriè cugni princi-
pis. Et prima facie videretur dicendum quòd ſic:
1 quia † authoritas cudendi monetam & dandi cur
ſum monetæ eſt de regalijs, & pertinet ſoli prin
cipi in eius patria.cap.j.quæ ſint rega.l.j.& ij.C.
de fal.mone.capitul.quanto. de iureiurand.quia
moneta extranea non habet curſum in alieno ter
ritorio inuito domino loci.arg.l.fin.ff. de iuriſ-
dic. omnium iudicum. ſecundum Bartol.in l.ij.
& fin.C.de veter.nummiſmat poteſt.libr.x. niſi
eſſet moneta Papæ vel Imperat. qui vbique habet
iuriſdictionem. ſecundum Barto.ibi.capitu.cun-
cta per mundum.iij. quæſt.ix.l. deprecatio iſta.
ff.ad leg.rhodiam.de iac. licèt iſtud non proce-
2 deret in Rege Franciæ, † qui non recognoſcit
ſuperiorem.capitul.per venerabilem. qui fi.ſint
legi. Et hoc verum niſi fraudaretur moneta;
quia tunc temporis tenetur princeps in foro
conſcientiæ. ſecundum Oſtien.in ſumma de cen-
ſi.& Ioan.Andreæ Ioan.de Imol. in dict.capitu.
quanto. Et iſto caſu conſiliũ regis debet ipſum
aduertere, aliàs non dicerentur conſiliarij: ſed
deceptores dicto capitulo, quanto.& ibi Ioannes
de Imol. & Panormi. Sed opus eſt videre quot
modis dicatur fraudari moneta. Et in effectu ſe-
3 cundum doctores in dicto capitulo quanto † di-
citur fraudari tribus modis. Primo in ponde-
re, quando non eſt legitimi ponderis. Et iſtud
facit contra radiatores monetarum vel etiam
contra monetarios qui cudunt monetam nimis
leuam contra ordinationes regias: quia incidunt
in pœnam alterius capitis falſæ monetæ. l. qui
falſam.ff.de falſis, & aliàs ſcripſi de tali pœna in
quodam alio meo volumine. Secundo modo di-

citur fraudari moneta in liga ſeu materia vel bonitate intrinſeca. Et iſtud etiam facit contra dictos monetarios qui cudunt monetam argenteam vel auream de minori liga ſeu lege: quia ſicuti moneta debet eſſe tanti ponderis denariorum & granorum: ita etiam debet tenere de liga argenti fini tot denariorum ſeu granorum vel etiam de moneta aurea de caras: quia in moneta tria principaliter requirũtur: videlicèt materia, pondus & forma: ſecundũ gl. in dicto c. quanto. de iureiurand. Tertio modo dicitur fraudari moneta quando reprobatur curſus bonæ monetæ, vt de illa habeatur bonum forum & conflетur, & de illa cudatur alia moneta minoris ligæ & põderis, & in hoc fraudatur reſpublica 1 & pariter magnum præiudicium. dicto c. quanto. Et iſtud facit contra theſaurarios & campſores qui retinent graues nummos, & expendunt leues. ſecundum docto. in dict. cap. quanto. & Ioan. de Imol. in l. Paulus. aliàs incipit, creditores. ff. de ſolu. Et præmiſſa faciunt ſuper proceſſu fiſcali interinationis literarum Rrgiarum & Delphinalium, contra procuratorem trium ſtatuum patriæ & conſules ciuitatis Grationop. quià per dictas literas mandatur ſolùm expendi in hac patria Delphinatus de moneta Regia & Delphi. & quòd reprobetur curſus extranearum monetarum aduerſus quæ ſe oppoſuerunt dicti procurator & conſules dictæ ciuitatis Grationop. propter libertates patriæ. ca. xj. & xlviij. Et etiam propter libertates dictæ ciuitatis Grationop. iuratas, per quas inter cætera tenetur iudex dictæ ciuitatis Grationo. ad requiſitionem cõſulũ habeat poteſtatem viſitandi monetas extraneas, & eis dandi curſum prout eiſdẽ rationabiliter viſum fuerit.

ARGVMENTVM.

1 Conſenſus populi in monetarum retardatione vel proclamatione ſeu adprobatione requiritur.

SVMMARIVM.

1 *Imperator ſine populi conſenſu legem condere poteſt.*
2 *Monetarum authoritas eſt de regalijs.*

Quæſtio. DCLIX.

QVAERITVR an in retardatione & recridatione monetarum debeat exquiri conſenſus populi. Dubium facit: quia populus ſemel tranſtulit iuriſdictionem in principem ſeu Imperatorem. l. ij. §. nouiſsimè. ff. de ori. iur. Et
1 † ideò ſolus Imperator hodie ſine conſenſu populi poteſt condere legem. l. ſi. C. de legi. & nota-
2 tur in l. non ambigitur. ff. de legi. † Præterea authoritas monetarum eſt de regalijs & reſeruata ſoli principi. c. j. de regal. l. j. & ij. C. de fal. mone. Sed in contrarium videtur veritas in caſu iſto: quia hic agitur de præiudicio populi & reipublicæ. c. quanto. de iureiurand. propter fraudes quæ poſſent fieri in mutatione monetarum prout declaratum fuit in q. præcedẽti: licèt in caſu iſto ſufficeret maior pars magnatum. ſecundum Ioã. de Imol. & Panor. in d. c. quanto. & ideò quando nouiſsimè Rex Lodoicus XII. dominus noſter Delphi. modernus fecit eius ordinationes ſuper facto monetarũ, fecit vocari de qualibet eius patria aliquos mercatores expertos.

ARGVMENTVM.

Numorum experimẽtum facere quibus liceat.

SVMMARIVM.

1 *Officiarij quorum cura in viſitãdis & tentandis ſeu experimentandis numis, demandatur, à quo conſtitui debent.*

Quæſtio. DCL.

QVAERITVR quibus ſit licitum eyſſaiare monetam an ſit de bona liga ſeu materia.
1 Et in effectu † debent deputari ſuper hoc certi officiarij auctoritate principis iurati. l. quotiens. C. de ponde. & auri illat. lib. x. vti in hac patria Delphin. generalis monetarum, & etiam domini auditores cameræ computorum vocatis magiſtris monetarum & guardis & eyſſaiatoribus.

ARGVMENTVM.

Res reſcribendo prouinciæ ſuper reprobatione monetæ libertatibus dict. prouinciæ derogaſſe non videtur.

SVMMARIVM.

1 *Princeps in dubio actus iurato derogare non, niſi ſpecialiter dicatur, intelligitur.*
2 *Libertates patriæ reuocari non poſſunt.*

Quæſtio DCLI.

QVAERITVR an per dictas literas regis Delphina. ſuper reprobatione monetarum extranearum ſit ſufficienter derogatum libertatibus patriæ & dict. ciuitatis Grationo. Dubium facit: quia hic interuenit ſecunda iuſsio ſeu binæ & plures literæ, quæ habent vim clauſulæ ex certa ſcientia & motu proprio. ſecundum Bald. & Pau. de Caſtr. in l. nec dãnoſa. C. de preci. impera. offerend. vt in auth. nulli iudi. §. ſi verò. collatione. Sed in contrarium videretur dicendũ in ca-
1 ſu iſto: quia in dubio princeps non intelligitur derogare actui iurato, niſi ſpecialiter dicatur propter periculum animæ. ſecundũ gl. in c. cùm expediat. de elect. lib. vj. & in clē. dudum. de ſepult. & per Salic. in l. fin. C. ſi contra ius vel vti. publ. licèt interdum princeps ſecularis diſpẽſet ſuper
2 iuramento. l. ſi. ff. ad municipa. † maximè tales libertates tranſeunt in vim contractus: quia nõ poſſunt reuocari. ſecũdum Inno. in ca. nouit. de iud. & in ca. j. de proba. Barto. in l. qui ſemel. ff. de decret. ab ordi. fa. & in l. ſi quis de inu. cõſce. Bal. in l. qui ſe patris. C. vnde libe. quia princeps obligatur ex ſuo contractu. dict. ca. j. de proba. & etiam eius ſucceſſor. ſecundum Cinum & Bald. in l. digna vox. C. de legi. Nec obſtat quòd dicitur de ſecunda iuſsione: quia illud poſſet procedere vbi in ſecundis literis fieret mentio de dictis libertatibus iuratis: aliàs ſecus. quia ſecundæ literæ laborãt eorum morbo ſubreptionis ſicuti primæ. Et iſtud etiam facit pro dicta cauſa ſuper interinatione literarum reprobationis monetarũ: quia aliqui domini curiæ erãt opinionis, quod non erat ſufficienter derogatum dictis libertatibus & ciuitati Grationop. de qua materia clauſulæ derogatoriæ etiam habetur per Bar. in extrauaganti ad reprimendum. ſuper verb. Non obſtantibus. & per Bar. in l. humanum. C. de legib.

Argu-

ARGVMENTVM.

Statutum ſi quis per literas, pro beneficio ec-
cleſiaſtico inter perſonas eccleſiaſticas coram ſe
culari iudice an & quando intentari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Statutum ſi quis per literas, ad quid introductum ſit.*
2 *Senatus Allobrogum de beneficiorum poſſeſſorio cogno*
ſcere poteſt.
3 *Statuta laicorum clericos neque comprehendere neque*
ligare regulare eſt.

Quæſtio DCLII.

QVAERITVR an ſtatutum Delphinale, ſi
quis per literas, habeat locũ pro beneficia ec
cleſiaſtica inter eccleſiaſticas perſonas corã iudi-
ce ſeculari. Dubiũ facit: quia dictũ ſtatutũ loqui
tur generaliter & indiferẽter, & ex bona & ratio
1 nabili cauſa † ad reprimendũ violentias, quæ de-
bent etiã reprimi, tàm de iure ciuili quàm de iu-
re canonico. l. ſi quis in tantã. C. vnde vi. c. cum
qui. de præb. lib. vj. c. placuit. de teſtib. extr. Nam
ſtatutũ laicorum generaliter loquens etiam cõ-
prehendit clericos, quãdo fit ex rationabili cau-
ſa. c. cùm veniſſent. de eo qui mittitur in poſ. ſe-
cundũ Barto. in l. cunctos populos. C. de ſumma
trini. Præterea poſſeſſoriũ etiã pro re ſpirituali
dicitur quid tẽporale. ſecundũ gl. in c. ij. de ura.
calum. Et ita iudex ſecularis poteſt cognoſcere
de poſſeſſorio beneficij: ſecundũ Vincen. in c. fin.
2 de iudi. & maximè in hac ſuprema curia, † quæ
habet ex indulto apoſtolico. vt refert d. Guido.
Pap. deciſi. j. Tum etiam quia ſtatutum laicorum
in præparatorijs iudiciorum etiam cõprehendit
clericos, quando litigant coram iudice ſeculari.
iuxt. nota. per gl. Bart. & cæteros, in d. l. cunctos
populos. & gl. Panor. & Feli. in c. quotiẽs. de for.
compe. & ita videtur in propoſito: quia in dicto
ſtatuto ſi quis per literas, licèt procedatur extra
iudicialiter & ſine vocatione partis à principio,
& fuit reintegratio ſumptis informationibus ſu
per poſſeſsione & eiectione: tamen ex poſt facto
auditur dictus violentus. ſecundum verba dicti
3 ſtatuti. Sed in contrariũ videtur dicendũ: † quia
regulariter ſtatuta laicorũ non comprehendunt
nec ligant clericos, cùm deficiat authoritas ſta-
tuentis. c. eccleſia ſanctæ Mariæ. de conſti. authẽ-
tica, caſſa. C. de ſacr. ſanct. eccle. Nec obſtat ſi di-
catur, ꝙ poſſeſsio pro re ſpirituali dicatur quid
temporale. quia cauſa beneficialis ſiue agatur pe
titorio ſiue poſſeſſorio dicitur ſpiritualis, & non
debet tractari coram iudice ſeculari. c. decerni-
mus. de iudi. c. corrigit. de arbi. clemẽ. diſpendio-
ſam. de iudi. ſecundum Panor. in d. c. fina. de iudi.
Et ita tenet dominus Guido Papæ ſuper com-
mento dicti ſtatuti, ſi quis per literas. ſuper verb.
clandeſtinè. quando agitur inter perſonas ec-
cleſiaſticas pro beneficio eccleſiaſtico in vim di-
cti ſtatuti: ſecus ſi ageretur de iure communi re-
medio reintegrandæ. quia iſta curia poſſet co-
gnoſcere prout ſuprà dictum fuit. Et iſta quæ-
ſtio nunc accidit de facto inter reuerend. domi.
Claudium de Turnone Epiſcopum Viuarienſis
qui intentauit d. ſtatutum corã ſenatores Valẽti.
contra dominum Aimarum de Claramonte ſeu
monteſonis prothonotariũ. Et dicta curia mihi
commiſit pro vtraq; parte ſumptionem infor-
mationũ, & quòd prouideam iuridicè prout vi-
ſum mihi fuerit, de hoc præſenti anno domini
milleſimo cccccxiij. de menſe Iullij. ad præſens al-
ter non declaro.

SVMMARIVM.

Informatio commiſsionum in materia poſſeſ
ſoria per quam mandatur iuridicè prouideri, &
prout viſum fuerit, cauſæ cognitionem & partis
vocationem requirit.

SVMMARIVM.

1 *Clauſ. Quòd prouideatur iuridice, iuris ordinem &*
cauſæ cognitionem denotat.
2 *Verb. rietè, iuris ordinem denotat.*
3 *Verb. rectè, cauſam ſignat.*

Quæſtio DCLIII.

QVAERITVR quando committitur alte
ri ex dominis curiæ ſumptio informationũ,
iuxta naturam dicti ſtatuti, ſi quis per literas. &
ꝙ prouideat iuridicè prout viſum ſibi fuerit:
an requiratur vocatio partis & cauſæ cognitio.
1 Dubium facit: quia illa clauſula † quòd prouidea
tur iuridicè, denotat ordinem iuris & cauſæ co-
gnitionem. Et ſic requiritur vocatio partis. l. de
vnoquoque. ff. de re. iudi. l. nam ita Diuus. ff. de
2 adopti. ſicuti de verb. † rietè dicitur, quod deno-
3 tat ordinem iuris: & verb. † rectè, denotat cau-
ſam: ſecundũ gl. in l. iuſtè. ff. de acquir. poſſ. Nam
verba reſcripti debent attendi quando ſonãt in
conditionem, & important cauſæ cognitionẽ. ſe
cundum Innoc. & Panor. in c. fin. de præſumpt.
& glo. in cle. j. de offic. delega. Et ita videtur de-
uiatum à natura ſtatuti: quia etiam poteſt pro-
uideri parte vocata propter illam dictionem am-
pliatiuam etiam, ſecundum domi. Guid. Pap.
quoniam de ſtilo curiæ quando committitur al-
teri ex dominis ſumptio informationum cum
reintegratione fienda, apponitur illa clauſula, ꝗ
cõſtito de poſſeſsione & eiectione ſeruata forma
ſtatuti ſi quis per literas. Et ideò propter illam
clauſulam quòd iuridicè prouideatur remiſit
partes ſuper ordinatione reintegrationis fienda
coram curia.

ARGVMENTVM.

Atteſtatio notarij de procuratorio per ipſum
recepto non inſerto in inſtrumento fidem non
facit.

Quæſtio. DCLIIII.

QVAERITVR quando notarius in in-
ſtrumento miſsionis in poſſeſsionem atteſta
tur de procuratorio per ipſum recepto, licèt ibi
non inſeratur cauſa breuitatis: an faciat fidem. Et
videretur dicendum quòd non. authen. ſi quis in
aliquo documento. C. de eden. & ibi per Alexan.
& Iaſon. & maximè non eſt ſtandum verbis nar-
ratiuis. l. inter aliàs. de contrahend. & commit.
ſtipul.

ARGVMENTVM.

In materia ſtatuti, ſi quis per literas, ſiue in in-
terdicto reintegrandæ ſuper contrario poſſeſſo-
rio opponens audiri debet.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſsio inficitur per oppoſitionem contrariæ poſſeſsionis,*

2 *Poſſeſsio penes duos eſſe poteſt.*

3 *Spoliatio ſi eo modo quo deducta ſit, non probetur, ſpoliatus repellendus eſt.*

4 *Dolus in remedio reintegrandæ requiritur.*

Quæſtio. DCLV.

QVAERITVR an in materia ſtatuti, ſi
quis per literas, admittatur quis ſuper con-
trario poſſeſſorio. Et videretur dicendum ꝙ ſic.
1 quia † talis oppoſitio inficit poſſeſsionem, quæ
requiritur principaliter in materia dicti ſtatuti:
ibi, dum dicitur, probata poſſeſsione. pro quo fa
cit c. ſi. de ordi. cogni. cum ibi notatis per glo. &
doct. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ poſſeſsio non po-
teſt eſſe penes duos, ſaltem inſolidùm. l. ſi vt cer-
to. §. ſi duobus vehiculum. ff. cõmo. l. poſsideri §.
ex contrario. ff. de acqui. poſſeſ. quia hoc verum
2 reſpectu eiuſdem qualitatis poſſeſsionis: † ſecus
ſi diuerſimodè. l. clam poſsidere. §. qui ad nundi-
nas. ff. de acqui. poſſeſ. l. ſi duo. in princ. & l. fina.
cum ibi notat. ff. vti poſside. & l. vnica. C. eod. tit.
c. licèt. de proba. nam probando de cõtrario poſ
ſeſſorio apparet quòd nõ fuit facta eiectio: quia
3 priuatio præſupponit habitũ. † Prætereà quan-
do deducitur eiectio ſeu ſpoliatio, vno modo ſeu
qualificatiuè, licèt probetur alio modo, non de-
bet obtinere. ſecundum do. Guid. Pap. in com-
mento dicti ſtatuti ſuper verb. clandeſtinè. ibi,
pone offertur. pro quo facit l. diuus. cum ibi no-
tatis, ff. de re iudi. & in d. c. licèt. de proba. & in l.
in delictis. §. ſi detracta. ff. de noxa. & per Sinum
in §. poſſeſsiones, C. de proba. Tum etiam quando
quis ſemel elegit viam ordinariam, non poteſt re
dire ad viam extraordinariam dicti ſtatuti. ſecun
dum do. Guid. Pap. in dicto ſtatuto ſuper verb.
probata poſſeſsione. Tum etiam quando præten
ditur poſſeſsio vacua & ſine contradictore: tunc
ceſſat diſpoſitio dicti ſtatuti, ſi quis per literas: vt
ibi habetur per eundem ſuper verb. per decem
dies. in fine. Et maximè quãdo quis putabat poſ-
4 ſeſsionem vacuam & ſic ceſſabat dolus, † qui re-
quiritur in remedio reintegrandæ: vt ibi habe-
tur. l. iij. §. deieciſſe. ff. de vi & vi arma. Et maximè
quando quis authore prætore adipiſcitur poſ-
ſeſsionem. Et iſtúd facit pro cauſa ſupplicatio-
nis domini prothonotarij de Claromonte ſeu
monteyſonis qui dedit ſupplicationẽ ſuper con
trario poſſeſſorio prætextu dicti prioratus bel-
limontis propè Valentiam contra reuer. domi.
Epiſcopum Vinarienſis.

ARGVMENTVM.

1 Miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto in
hypothecaria de conſuetudine fructus lucratur.
Miſsio in poſſeſsionẽ iuxta debiti declarati men
ſuram non fit.

SVMMARIVM.

1 *Miſsio in poſſeſsionem ex primo decreto in actione perſonali iuxta debiti declarati menſuram fieri ſolet.*

2 *Miſſus in poſſeſsionem ex primo decreto de conſuetudine fructus lucratur.*

3 *Executio contra tertium fieri poteſt, quando debitor poſsidere dolo deſijt.*

Quæſtio. DCLVI.

QVAERITVR an miſſus ex primo decre-
to in actione hypothecaria lucretur fru-
ctus: & ſi debeat fieri miſsio in poſſeſsionem pro
menſura debiti declarati: & ſi tranſeat contra ter
1 tium poſſeſſorẽ. Et in effectu licèt † miſsio in poſ
ſeſsionem ex primo decreto in actione perſonali
debeat fieri pro menſura debiti declarati: authẽ-
tica & qui iura. C. de bo. autho. iudi. poſsi. ſecus
in actione reali ſeu hypothecaria: quia poteſt fie
ri miſsio in poſſeſsionẽ omnium bonorũ hypo-
thecatorũ l. quãdiu. C. de diſtrac. pignor. l. mo-
ebis. ff. de iur. fiſc. ſecundũ gl. in l. iij. C. de procu.
& notatur per Bart. & Alex. in l. iij. §. fin. ff. de ac-
quir. poſſeſ. & licèt miſſus in poſſeſsionẽ ex pri-
mo decreto non lucretur fructus: quia cenſetur
2 cauſa cuſtodiæ: † tamen ex cõſuetudine poſſet lu
crari fructus. ſecundũ gl. in authen. de exhiben.
re. §. igitur ne latente. ad verb. ſeruãdi cauſa. col.
v. de quo per Bart. & Alex. in l. ſi finita. §. Iullia-
3 nus. ff. de dam. infec. † & quãdo debitor dolo de-
ſinit poſsidere, poteſt fieri executio contra ter-
tium poſſeſſorem. ſecundũ Sinum in l. vnic. C. de
alienat. iudi. mutan. cauſa fact. de quo per Bart.
& Alex. in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re
iudic. maximè quãdo fuit effectũ pignus præto-
rium per miſsionẽ in poſſeſsionẽ: quia tunc affi-
cit rem, & trãſit contra tertiũ poſſeſſorem etiam
abſq; diſcuſsione principalis. l. ſi. C. de præto. pi-
gno. ſecundum Angel. Areti. in §. item ſi quis in
fraudem. inſti. de act. & domi. Guid. Pap. deciſio.
cccexxviij. Et iſtud facit pro cauſa executionis
ſententiæ Iohannis de bona contra nobilem Io-
hannem de orgiuaco & alios poſſeſſores.

ARGVMENTVM.

Concluſio ad vacuandum & tradendum non
facta mentione de iure dominij valet, etiam ſi de
authoris dominio fides non fiat.

SVMMARIVM.

1 *Dominium in actione reali actor probare tenetur: reus verò poſſeſsionem.*

2 *Concluſio ad rem reſtituendam in actione reali etiam mentione non facta de iure dominij valet.*

3 *Concluſio ad vacuandum & reſtituendum latè interpretari debet.*

4 *Libellus in dubio ſuſtineri debet.*

Quæſtio. DCLVII.

QVAERITVR quando in ſupplicatione
ſeu in libello cõcluditur ad tradendũ & va-
cuandum aliquã petiam prati abſq; concludẽdo
iure dominij vel quaſi: an procedat talis conclu-
ſio, maximè vbi non probatur de dominio auto-
ris. Dubium facit: quia probatio dominij eſt dif-
1 ficilis. capit. ſepè. de reſtitu. ſpolia. † & oportet
probare dominium in actione reali ex parte a-
ctoris. l. in rem. ff. de rei vendicatio. & poſſeſsio-
nem ex parte rei. l. prima C. de alie. iudi. mu-
tan. cauſ. fact. aliâs reus debet abſolui acto-
re non probante. l. qui accuſare. C. de eden. quia
ex parte actoris ius metimur. l. ſecunda. in prin-
cip. ff. ſi pars hæredi. peta. & pariter debet pro-
bare in actione reali de dominio actoris. ſecun-
dum glo. & doct. in l. cùm res. C. de probatio. Et
2 pariter † procedit talis concluſio ad reſtituen-
dum

dum rem in actione ceali ſimpliciter etiam ſi
non exprimatur iure dominij. ſecundum Barto.
in l. ex diuerſo. ff. de rei vendic. & in l. Pompo-
nius. §. ſi is. ff. de procura. Nec obſtat ſi dicatur
quòd talis concluſio non ſe extenderet ad publi-
cianam, vbi concluditur alternatiuè iure domi-
nij vel quaſi: & ſufficeret probare contra poſsi-
dentem ſine titulo de titulo actoris translationē
poſſeſsionis cum bona fide. iuxta ea quæ haben-
tur per glo. & docto. in §. aliæ. inſtituta. de actio.
& in c. abbate ſanè. de re iudi. libr. vj. Quia ad
3 iſtud reſpondetur, quòd talis † concluſio ge-
neralis ad vacuendum & reſtituendum debet la-
rè interpretari. l. ſolemus. & l. ſi quis intentione
ambigua. ff. de iudi. & in dubio libellus debet ſu-
ſtineri ſecundum Cin. Barto. in l. oler. C. de loca.
& maximè propter clauſulam illam iuſtitiam
miniſtrari. ſecundum Innoc. in c. ij. de ordi. co-
gni. & pariter talis concluſio poteſt ſe adaptare
poſſeſſorio i vt ibi habetur. Et ideò eſſet ſubue-
niendum actori contra tertium poſſeſſorē ex re-
medio l. ſi me & Titium. ff. ſi cert. pet. l. ſi coloni.
C. de agri. & cenſi. libr. xj. & in l. ciuile. C. de fur.
& in l. & ideò. ff. de condi. furti. & l. cum quæ no-
bis. ff. de acquiren. poſſeſ. Et iſtud facit pro cau-
ſa diffinitiua hæredum Iacobi Tricheti & Petri
Borrelli aliàs Truchon, contra hæredes domini
Iohānis de vileta prætextu cuiuſdem peciæ prati
ſiti in loco veyneti: quia dicti actores in eorum
ſupplicatione & articulis ſimpliciter cōcludebāt
ad tradendum & vacuandū. Et licèt iuſtificaſsēt
de eorum venditione facta per nobilem Henri-
cum Grurlli de bonis Petri daini cum clauſu-
la conſtituti: tamen non iuſtificabant de domi-
nio autoris. Sed quia dicti rei detinebant ſine ti-
tulo: Ideò fuerunt condemnati.

ARGVMENTVM.

Virtute reſcripti apoſtolici, quod ordinario
dirigitur, laici non ſolùm coram iudice eccleſia-
ſtico litigare poſſunt, ſed etiam iuriſdictionem
prorogare.

SVMMARIVM.

1 *Subditi coram iudice ordinario loci litigare debere &
non coram alio decreto pragmat. ſanctio. cauetur.*
2 *Papa in omni ordinario in omni iuriſdictione cōcurrit.*
3 *Delegationem fieri in partibus in facto contentioſæ iu-
riſdictionis prohibitum eſt.*
4 *Iuriſdictio eccleſiaſtica per laicos prorogari poteſt.*

Quæſtio DLXII.

QVAERITVR an licitè per laicos poſsit
impetrari delegat' authoritate apoſtolica ſu-
per monitorio generali vigore reſcripti apoſtoli-
ci vulgariter dicti ſignificauit, quod dirigitur
ordinario: & an poſsit prorogari iuriſdictio co-
ram iudice eccleſiaſtico. Dubiū facit propter de-
cretum pragmaticæ ſanctionis in titu. de cauſis
1 c. j. vbi † prohibetur recurri extra patriam ad cu-
riam Romanā pro cauſis ſubditorū: ſed debet re-
cueri ad ordinariū loci, cui ſpectat iuriſdictio de
iure aut antiqua conſuetudine, aliâs annullatur,
& irritatur quicquid fuerit factū in cōtrarium:
& licèt Papa delegando cauſam particularē poſ-
ſit præuenire ordinariū: ſecundū gl. in c. vt debi-
2 tus. de appella † quia Papa cōcurrit cum ordina-
rio in omni iuriſdictione & poteſtate. ſecundum
Bal. in c. j. in princ. qui feu. dare poſſunt. c. cun-
cta per mundum. ix. q. ix. etiā quoad collationem
beneficiorū. c. ſi à ſede. de præb. libr. vj. etiā ſecū-
dum pragmaticā ſanctionē in tit. de collat. c. j. §.
3 neq; in beneficijs non electiuis. Verùmtamen † in fa-
cto iuriſdictionis contentioſæ prohibetur fieri
delegatio in partibus. ſecundū gl. ad verb. firmi-
tur. in d. pragma. ſanctio. in tit. de cauſ. c. j. § ſta-
tuit & decernit. niſi diceretur quando delegatur
cauſa ordinaria, quo caſu potiùs cēſeretur exci-
tata iuriſdictio ordinaria quàm delegata. c. licèt
de offic. ordi. cum ibi not. niſi eſſent clauſulæ ad-
iectæ quæ alterarent iuriſdictionē ordinariam:
quia tunc cenſeretur delegata, prout in caſu iſto,
vbi reſcriptū dirigebatur officiali Viennæ & de-
cano eccleſiæ canonico cum clauſula, quòd ſi non
ambo. Nec apparebat de excuſatione collegæ,
ſed eſt dubiū ſi potuerit fieri prorogatio iuriſdi-
ctionis corā dicto officiali: quia partes cōparue-
runt: & fuit lis cōteſtata, & lata ſententia. Et iſta
4 † iuriſdictio iudicis eccleſiaſtici bene poteſt pro-
rogari per laicos. l. epiſcopale iudiciū. & l. ſi hi j
qui. C. de epiſco. audi. & talis prorogatio poteſt
fieri nedū expreſsè ſed tacitè per litis cōteſtatio-
nem. ſecundū Inno. in c. ad petitionē. de accuſa.
Panor. in c. P. & G. de offi. delega. Barto. in l. j. ff.
de iudi. & licèt delegatio non teneret: tamē vale-
ret prorogatio iuriſdictionis ordinariæ, ex quo
aliâs habebat iuriſdictionē. ſecundum glo. in l. j.
C. qui pro ſua iuriſdi. Et præmiſſa faciunt ſuper
cauſa ſupplicationis nobilis Iohannis de Turno
contra Georgiū Chalueti motæ calabri prætex-
tu cuiuſdam reſcripti apoſtolici in forma ſigni-
ficauit, impetrati per dictum Chaluetonis ſuper
monitorio generali, quod dirigebatur officiali
Viennæ: & occaſione declarationis factæ per di-
ctum de Turno ratione cuiuſdem inſtrumenti.
Et deinde partes comparuerūt corā dicto offi-
ciali, & ſentētia lata & facta prorogatio: & ideò
fuerunt reuocata ſuppleta dicti de Turno cum
expenſis.

ARGVMENTVM.

Poſſeſsio diutina tollerata in beneficialibus
vim tituli habet.

SVMMARIVM.

1 *Intruſus non titulatus nunquam præſcribit.*
2 *Intruſus ſpoliatus remedio redintegranda non gaudet.*
3 *Poſſeſsio decem annorum continuata ſciente & tolle-
rante ſuperiore vim inſtitutionis & tituli habet.*

Quæſtio DLXIII.

QVAERITVR an poſſeſsio diutina tolle-
rata in beneficialibus habeat vim tituli. Du-
1 bium facit: quia intruſus † qui caret titulo in be-
neficijs nunquā præſcribit, ſed dicitur fur. c. du-
dum. le ij. de elect. ſecundū gl. in c. ex inſinuatio-
ne. de procur. & in c. cōtingit. de dol. & cōtuma.
cap. ordinarij. de offic. ordi. libr. vj. c. cum qui. de
præbend. libr. vj. quia multa tollerantur per pa-
tientiam quæ ſi deducta eſſent in iudicium non
permitterentur. capitu. cum iamdudum. de præ-
bend. pro quo etiam facit: quia triennalis poſ-
ſeſſor beneficij quando non habet titulum be-
neficij vel coloratum non debet manuteneri in

beneficio, quod non poteſt obtineri ſine canonica inſtitutione.c.j.de reg.iur.libr. vj. ſecũdum glo.in cle.j de cauſ.poſſ.& pro.& in pragmatica ſanctione in titu. de pacifi.poſſeſſ.c.j. & in regula cancellariæ triceſima tertia & ibi per glo. ſu-
4 per verb.intruſerit. † quando intruſus ſpoliatus non habet remedium reintegrandæ: quia ius commune concludit contra ipſum.c.ad decimas de reſti.ſpo.libr. vj. quia non debet permitti vitioſus ingreſſus.c.cum qui.de eo qui in poſ.cau. reſeruan.lib.vj. facit c.cum noſtris. cum ibi not. de conceſ.præben. ſed in contrarium: quia quã-
5 do † quis poſsidet beneficium longo tempore decem annorum ſciente & tollerante ſuperiore habet vim inſtitutionis & tituli: nec cogitur oſtendere titulum. iuxta dictum c.ordinarij.de offic.ordi.libr.vj. ſecundum Innoc. & Panor. in c. iſtud.de præſumpt.& iſta quæſtio accidit in cauſa ſupplicationis manutentionis capellæ ſancti Anthonij in eccleſia funtiliacij fundatæ mandamenti paludis inter dominum Gaufredum de Viriaco & d. P. de genciaco. quia dictus de Viriaco poſſederat decem annis & vltra.

Quæſtio. DLX.

QVAERITVR an adiectus ad ſolutionem impediat ius obligationis principalis: & an mala fidei defuncti impediat præſcriptionẽ triginta annorum in perſonã hæredis. Iſta quæſtio accidit ſuper cauſa cõpulſoriarum nobilis Alberti de Colungijs hæredis nobilis Aimari contra nobilem Anthoniũ de Colungijs hæredẽ nobilis Rodulphi de Colungijs prætextu cuiuſdam obligationis factæ ſunt quadraginta anni elapſi & vltra, videlicèt de anno dñi milleſimo cccc-lvij. die decima menſis Auguſti, vbi dictus Rodulphus tàm nomine ſuo quàm Ludouici eius fratris ex cauſa emptionis certarũ rerum tenebatur dicto Aimaro in ſumma xxxv. florenis. & fuit actũ ꝙ dictus Rodulphus teneatur ſoluere nobili Philiberto de Bartello certas expenſas ibi mentionatas: & aliàs prout ibi pleniùs continetur.

ARGVMENTVM.

Spoliatio vel eiectio an cenſetur per ſepis rupturam vel ædificationem.

SVMMARIVM.

1 *Sepis rupturæ actus in quam vim tendat.*

Quæſtio DLXI.

QVAERITVR an ratione rupturæ alicuius ſæpis ſeu clauſuræ dicatur fieri eiectio ſeu ſpoliatio poſſeſsionis & econtra, an ratione clauſuræ ſeu cloendæ dicatur fieri eiectio, vt cõpetat remediũ ſtatuti, ſi quis per literas. Dubiũ
1 facit: quia † talis act⁹ rupturæ ſæpis vel muri aut clauſuræ potiùs videtur tendere in vim turbatiuam quàm expulſiuã. ſecundũ Bal. in l. ſententiã. C. de ſenten. & interlocu. omni. iudi. quia nõ videtur habere animũ priuandi poſſeſsionẽ. Præterea ille qui eſt in poſſeſsione alicuius fundi ſeu iuris poteſt licitè propria autoritate tollere tale impedimentũ. l. quẽadmodum. in princ. ff. ad leg. aquil. ſecundum Inno. in c. peruenit. de immuni eccleſiarum, de quo per Bart. & Alex. de Imol. in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nuncia. & per domi. Guid. Pap. in cõmento ſtatuti ſi quis per literas. Iſta quæſtio accidit ſuper cauſa ſupplicationis remedij dicti ſtatuti impetrati per nobilẽ Aimarum Odoardi dominũ Barſolioniæ cõtra homines Marſanæ. quia dictus Odoardi ſe prætendit
2 fuiſſe in poſſeſsione cuiuſdem tenemẽti ſeu hæremi loco dicto in Rabibois, ſiti in mandamẽto Marſanæ & infrà limites ibi declaratos. Et iſtud tenementum intendit redigere in pratum, & eligiari per operarios ducentum hominum & vltra: & iſtud Claudi facit. Sed dicti homines clauſurã dicti tenementi fregerunt, diſruperunt & animalia eorum ibi depaſci fecerunt. Sed econtrà ex poſt facto dicti homines Marſanæ dederunt ſupplicationẽ ſuper contrario poſſeſſorio prætendendo ꝙ ſint in cõſuetudine & poſſeſsione ſeu quaſi habendi & tenendi infrà dictũ mandamẽtum Marſanæ duo deneiſia videlicèt vnũ in loco dicto Rabibois, & aliud in montanea immitendique animalia laboris, cum quibus prædia cultiuantur ſeu vehuntur animalia cauſa ibi depaſcẽdi, necnon tollendi clauſuras, & quæcũque impedimẽta, & inhiberi faciendi annis ſingulis ne quis immittat infrà dicta deneiſia animalia brauia aut alia præterquã animalia laboris & culturæ aut neceſſariorũ vetulæ. Et fuit cõmiſſum pro vtraque parte alteri ex dñis ad ſumendum informationes. Et cõſequẽter ſucceſſu tẽporis dicti homines intẽtauerunt dictũ remedium ſtatuti, ſi quis per literas, contra dictum Odoardi prætextu cuiuſdem tenemẽti vocati *la* ramairaz de leſtang ſiti in dicto mãdamẽto prætendendo ꝙ ſunt in poſſeſsione de paſcendo & immittendo eoram animalia, & prohibendi ne quis faciat ibi laboragiũ vt ſic animalia habeãt liberum diſcurſum abſque cuſtode deducendo quòd dicta tenementa de Rabibois & de leſtang ſunt ſeparata. attamẽ præmiſsis nõ obſtãtibus à decem diebus citra dictus Odoardi incepit facere clauſuras in dicta ramaria de leſtang: & etiam incepit facere laboragium. & aliàs prout ibi pleniùs continetur. Et fuit commiſſum alteri ex dominis ad ſummendum informationes: & etiam pro parte dicti Odoardi ſuper contrario poſſeſſorio. Et deinde facta ordinatione reintegrationis vtriuſque partis reſpectiuè, & purgatis expenſis hinc inde, fuit commiſſum ſpectabili domino Puodi, & mihi, quòd accedamus ſuper loco: & viſitemus: & teſtes examinemus hinc inde ſuper articulis datis & dandis, & ad requiſitionem precum: cum aliàs fuiſſemus arbitri. Et deinde viſitauimus loca contẽtioſa cum probis nõ ſuſpectis in numero æquali. Et fuerũt producta certa inſtrumẽta pro parte dicti Odoardi. inter quæ erat vnũ faciẽs mentionẽ de quadã venditione facta dominæ Elnoris de vacſto de certis terris ſitis in mãdamento de Marſana loco dicto en leſtang, iuxta ripariam ancellæ pretio ſexaginta quinque florenis auri: & non fit aliqua mentio de tenemento de Rabibois. Sed econtrà dicti homines Marſanæ replicabant quòd antiquus alueus dictæ ripariæ fuit mutatus magis à parte venti: & quòd adhuc eſt vna dreya ſeu ronenia vbi erat antiquus alueus dictæ ripariæ & quòd

& quòd iſtud debet apparere per recognitiones
antiquas. & ꝙ tenementū de Rabibois progredi
tur vſq; ad finem clauſuræ prati eligiati, ſeu ex-
tirpati per dictū Odoardus in quo aſſeritur ſuiſ
ſe reintegratū. & quòd dictus Odoardū ex poſt
fecit vnun turnū nemoris in principio dicti pra
ti, vbi clauſit & occupauit quoddā iter publicū,
per quod accedebatur ad podiū ſancti Martini.
& ibi apparet ꝙ habebat introitum & exitum:
licèt econtrariò dictus Odoardū prætēdat, ꝙ ſit
iter priuatum vicinale, & deſeruit certis prædijs
priuatis, & ibi morit. Et licèt dicti homines mar
ſanæ prætendāt ꝙ deneſium ſit in dictis Rame-
rijs de Rabibois, & de leſtang quoad animalia
brauia exceptis animalibus laborum: tamē porci
non prohibentur ibi depaſcere: quia non depa-
ſcūtur herbam, ſed fructus arborum: niſi in ma-
gna neceſsitate ſecūdum relationem proborum:
nec etiam comprehenduntur capræ ſub deneſia:
quia non ſunt animalia brauia.

ARGVMENTVM.

Conſiliarius commiſſus ad informandum in
materia reintegrandæ ſiue ſtatuti, ſi quis per li-
teras, & contrario poſſeſſorio tenetur recipere
articulos, interrogatoria & atiquetos declaran-
tes ſupplicationem.

SVMMARIVM.

1 *In materia ſtat. ſi quis per literas, parte non vocata
procedi ſolet.*
2 *Articuli interrogatoria & atiqueti de connexis & per
tinentijs ſupplicationis ſunt.*
3 *Scriba cui examen teſtium commiſſum eſt, interroga-
toria recipere non debet.*

Quæſtio. DCLXII.

QVAERITVR quando committitur alte-
ri ex dominis curiæ ad ſumendum infor-
mationes ſuper ſtatuto, ſi quis per literas, etiam
ſuper contrario poſſeſſorio an poſsint dari ſu-
per loco coram commiſſorio articuli decla-
rantes ſupplicationes ſuper quibus examinātur
teſtes, & etiam interrogatoria, attiqueti. Dubiū
1 facit: quia in † materia dicti ſtatuti proceditur ſi-
ne vocatione partis: & forma mandati debet di-
ligenter attendi. l. dilegenter. ff. manda. c. cùm di-
lecta. de reſcrip. c. venerbaili. de offic. delega. &
ita eſt in propoſito, ex quo in cōmiſsione man-
datur ſumi informationes ſuper contentis in
ſupplicatione non videtur comprehendi quòd
poſsint dari articuli ſiue interrogatoria, aut atti
queti: niſi expreſsè caueatur in cōmiſsione. Sed
2 in contrariū facit † quia iſta videntur de cōnexis
& pertinentijs ſine quibus commodè commiſsio
excerceri non poſſet. l. ij. ff. de iuriſd. omn. iudic.
l. ad legatum. l. ad rem mobilem. ff. de procur. &
maximè quando committitur alteri ex dominis
curiæ, qui dicitur de latere. faciunt nota. per glo.
& doct. in auth. apud eloquentiſsimū. C. de fid. in
ſtru. & in l. ac conſultiſsima. §. fi. C. de teſta. ſecus
ſi committeretur graphario ſeu notario cauſæ:
3 † quia nihil debet recipere aut examinare teſtes
vltra contenta in ſupplicatione: cum ſibi dun-
taxat videatur commiſſum nudum miniſterium
examinandi teſtes: adeò quòd coram graphario
cauſæ, cui eſt commiſſum examen teſtium, non
poſſunt dari interrogatoria, niſi dentur coram
curia parte præſente. facit. c. præſentationem. de
teſtib. libr. vj. & in l. à iudicè. C. de iudi. & in cle.
j. de offic. delega. & ita vidi praticari ſuper cau-
ſa ſtatuti, ſi quis per literas, dicti nobilis Aimari
Odoardi contra dictos homines marſanæ, quan-
do fuit commiſſum domino Laterij. & econtra
pro parte dictorum hominum marſanæ quando
fuit commiſſum domino Bochonis: quia fuerūt
dati articuli ſuper quibus fuerunt examinati
teſtes. Verumtamen nouiſsimè in cauſa ſtatuti ſi
quis per literas, reuered. domini Epiſcopi Viua-
rienſis prætextu prioratus Bellimontis propè
Valentiæ contra dominū prothonotarium Mon
teiſonis ſeu de Claramonte, cum etiam fuit mihi
commiſſum ſuper contrario poſſeſſorio: & fuiſ-
ſent dati articuli pro parte dicti de Claramonte
in præſentia procuratoris dicti domini Epiſco-
pi Viuarienſis non admiſi dictos articulos, niſi
pro informatione per modū atiqueti ſaluo iure
impertinentium. Et non conſequenter examinaui
teſtes ſuper ſupplicatione & datis articulis effe-
ctum ſupplicationis continentibus.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictionis baſſæ appellatione quæ veniāt.

Quæſtio. DCLXIII.

QVAERITVR quid veniat appellatione
baſſæ iuriſdictionis. De hac quæſtione ha-
betur per Bart. in l. fi. ff. vti poſsi. quia ſolùm ve-
nit pedanea iuriſdictio ſicuti banna aut aliâs
ad inſtar caſtellanorū præſentis patriæ: pro quo
faciunt notata in l. Imperium. ff. de iuriſ. omni.
iudi. iſta quæſtio accidit in cauſa fiſcali contra
nobilem Gabrielem de Papia dominum ſancti
Iullini ſuper amotione cuiuſdem pillaris per
eum affici in patria Siriaci mandamenti Cri-
miaci: quia dictus de Papia prætendit habere
baſſam iuriſdictionem ibi: & volebat ſeparare
homines dictæ patriæ Siriaci & ſancti Iullini in
reuiſione focorum & ſolutione talliatum caſtel
laniæ Crimiaci. licèt antiquitùs ibidem cōſue-
uerint talliari & perequari, quod denotat ſignū
iuriſdictionis. Et quòd ibi fuerunt ſubditi. ſe-
cundum glo. in 6. ſi verò. in authen. quibus mo-
dis na. eff. ſui. col. vij. ſecundum Bart. & Bald. in
l. iij. C. de natu. libe. facit l. qui ex vico. ff. ad mu-
nicipal.

ARGVMENTVM.

Sententia per quam iudici à quo cauſa remit
titur: vim diffinitiuæ habere videtur.

SVMMARIVM.

1 *Iudicis officium lata ſententia qui. ſcere videtur.*

Quæſtio. DLXIIII.

QVAERITVR an ſententia per quam re-
mittitur cauſa iudici à quo producēdo ap-
pellationem cum expenſis dicatur habere vim
diffinitiuæ, vt non poſsit retractari. Et videre-
1 tur dicendum quòd ſic: quia † per ipſum expirat
officium iudicis, cùm ſit ſunctus ſuo officio. ſe-
cundum Bartol. in l. quod iuſsit. ff. de re iudi.
capit. ſignificantibus. de officio. quia iudex vi-
detur à ſe abdicaſſe iuriſdictionem: vt ibi ha-
betur. ſicuti dicitur in interrogatoria ſuper
deſertione appellationis. lege ſi præſens. cum

ibi nota.C.quomo.& quando iudex. & maximè
quando fuit appellatum à diffinitiua.ſecundum
do.Guid.Pap.deciſi.ccccxxxvj.iſta quæſtio acci-
dit in cauſa appellationis Barreonde Vallisloyſiç
contra hæredem nobilis Peronis de lucerna.

ARGVMENTVM.

Ceſsionarij bona ceſsione pendente ſub ma-
nu Regis poni debent & quare.

SVMMARIVM.

1 *Ceſsione bonorum facta curator bonis dari ſolet.*
2 *Declarationis bonorum cauſa pendente bona ad ma-
nus regias reduci debent.*

Quæſtio. DLXV.

QVAERITVR an pendente ceſsione bo-
norum debeat fieri reductio bonorum ad
manus Delphinales: & deinde allocari credito-
res quilibet in ſuo gradu ſecundum prioritatem
temporis & hypothecarum, & priuilegia credi-
torum. Et videretur dicendum quòd ſic: quia fa-
1 cta † ceſsione bonorum debet dari curator bo-
nis.l.iij.C.qui bonis cede. poſſ. quia nihil debet
remanere penes debitorem, ſed nudus debet exu
lare exceptis panniculis.l.penulti.& fin.ff. de ceſ.
bon.§.fin.inſti.de acti.ſicuti dicitur in cauſa in-
2 uentarij declarationis bonorum:† quia penden-
te cauſa declarationis ſecundum ſtatutum Del-
phinale bona reducuntur ad manus Delphinal.
vt de fructibus ſatisfiat creditoribus. Et deinde
per ſententiam diffinitiuam allocantur credi-
tores quilibet in ſuo gradu. Verumtamen in pri
mo gradu allocantur ſcripturæ & vacationes
curiæ. Iſta quæſtio accidit in dicta curia parla-
menti ſuper ceſsione bonorũ Anthonij de Auo-
ribus aliâs dicti perrot mandamenti caſſenatiei
contra capitulum beatæ Mariæ Grationo polis
Anthonium Baroz dictum patiſſerium & egre-
gium dominum Petrum Galeyſij, & certos alios
creditores.

ARGVMENTVM.

Clama ſiue clamor Montilijcazemarij In qui-
bus locum habeat.

SVMMARIVM.

1 *Clamor montilijcazemarij in expreſſè ſubmiſsis in hijs
quæ in pondere, numero & menſura conſtant locum ha-
bet.*
2 *Clama montilij cazemarij in compulſorijs contumaciali
bus locus eſt ad rationem decimæ partis quantum ad
ſubditos diſtrictus dictæ curiæ habitantibus vrbis Mon
tilij exceptis.*
3 *Clama montilij locum habet quando literæ fuerunt exe-
cutioni mandatæ.*
4 *Stilus iudicis delegantis attendendus eſt.*
5 *Clamor quando exprimitur pro executione rei indica-
tæ quid requiratur.*

Quæſtio. DCLXVI.

QVAERITVR an clamor ſeu clama cu-
riæ montilijcazemarij habeat locum in cau
ſis commiſsionalibus ſaltem non ſubditorum:
& ſignanter pro exequtione rei iudicatæ inter
non ſubditos: & an debeat attendi ſtylus curiæ
1 delegantis vel delegati. Et in effectu dictus † cla-
mor ſeu clama habet locum in expreſſè ſub-
miſsis in hijs quæ conſiſtunt in pondere numero
& menſura ad rationem quarti denarij: hoc eſt ſi
debitum fuit de centum ſlorenorũ exactor cla-
mæ habebit xxv. niſi creditor expoſuerit cla-
mam ad rationem medietatis debere: quia tunc
non deberetur niſi dimidia clama: licèt creditor
obtinebit præciſas ſuper toto debito: eſto quòd
non fuit petitum ſuper toto. Et pariter de ſtylo
2 dictæ curiæ † dicta clama habet locum in com-
pulſorijs contumacialibus ad rationem decimæ
partis quoad ſubditos reſortus dictæ curiæ Del-
phinalis montilij azemarij exceptis habitanti-
bus dictæ villæ Montilij, qui non tenentur ad
tales clamores contumaciales: ſed bene tenentur
in ſubmiſsis vel in executione diffinitiue aut
haabentis vim diffinitiue. Et etiam Iſententia la-
ta quæ tranſiuit in rem iudicatam, quando credi
tor exponit clamorem: ſecus ſi non exprimat. Sed
redeundo ad quæſitum in forenſibus ſeu extra-
neis vel etiam ſubditis expreſſè ſubmiſsis ad di-
3 ctam curiam montilij † ex quo ſemel fuerunt im-
petratæ compulſoriæ & executatæ habet locum,
dicta clama etiam ſi contingat ante ſententiam
quòd partes concordent: quia eſt quæſitum ius
fiſco. faciunt nota. per Angel. in l. iuriſgentium.
§.adeò.ff.de pact. & per Alex. in l. acta. in princ.
ff. de re iudi. ſecus in curia Cabeoli: quia dicta
clama non habet locum niſi interueniente oppo
ſitione partis, & facta conceſsione præciſarum
ad rationem decimæ partis. prout de dicto ſtylo
montilij de hoc præſenti anno domini milleſi-
mo ccccciij. de menſe Auguſti, dum fuerim in
commiſsione hominum Marſanæ me informaui
de dicto ſtylo cum prouidis magiſtris Iohanne
de Arbuoribus & Iohannem Paſſanni practican-
tibus dictæ curiæ: & mihi retulerunt quoad ex-
traneos qui prorogant ibi iuriſdictionem ex-
preſſè vel tacitè per litis conteſtationem habeat
locum dicta clama. pro quo facit: quia iuriſditio
prorogata eſt eiuſdem qualitatis cum prima. l.
cùm precario. ff. de preca. ſecundum Cin. in l. hij
qui. C. de epiſco. & cleric. & per doct. in c. P. & G.
de offic. delega. adeò quòd ſi non appellabatur
per prius à dicto iudice. Idem erit in iuriſdictio
ne prorogata, quòd non ſit appellandum prout
ibi habetur. Sed quoad cauſas commiſsionales
4 aliud videretur dicendum: † quia debet attendi
ſtylus iudicis delegantis & non delegati, ſaltem
in deciſorijs. ſecundum gl. in c. illud. de præſcr.
& ibi per Panor. num. 1. quia propriè loquendo
delegatus non ſua ſed delegantis vtitur pote-
ſtate. vt ibi habetur. Et hoc verum in cauſis cõ-
miſsionalibus non ſubditorum: ſecus videretur
quando cauſa committitur ordinario inter ſub-
ditos: quia tunc videretur potiùs excitata iuriſ-
dictio. c. licèt. de offic. ordina. niſi eſſent adiectæ
clauſulæ, quæ alterarent iuriſdictionem ordina-
riam. vt ibi habetur. & ita fuit iudicatum in cu-
ria parlamenti ſuper cauſa ſupplicationis hære-
dum Iacobi Barrie ciuitatis Valentinenſis cõtra
Bertrandum Robini petræ latæ. quia dictus de
Borrie ſe obligauerat dicto Robini in quanti-
tate xlvij. ſommatarum frumenti ad menſuram
guardæ per quandam literam priuatam miſſo-
riam. Et conſequenter curia commiſerat dictam
cauſam dicti iudici montilijazemarij, qui tulerat
ſententiam

ſententiam contra dictum Borrie. Et in exequu-
tione ſententiæ oppoſuerat clamorem, prætextu
cuius firmarij dictæ curiæ petebant dictam cla-
mam, de quo ſupplicauerunt in dicta curia hæ-
redes dicti Boriæ ſeu eius relicta. Et eſt ſciẽdum
quòd quando firmarius ſcripturarum dictæ cu-
riæ non eſt firmarius clamorum: tunc ipſe firma
rius debet regiſtrare & ſubſignare expoſitiones
clamorum. Si verò ſit firmarius vtriuſq; ſcilicèt
& ſcripturarum & clamorũ eo caſu depuntátur
alij notarij ad dictos clamores regiſtrandum &
ſubſignandum: & niſi ita factum fuit non adhi-
betur fides regiſtro clamoris præmiſsis non ob-
5 ſeruatis facto. Et eſt etiam ſciendum† quòd quando
exponitur clamor pro excequtione rei iudica-
tæ, quòd requiritur quòd conſiſtat in ijs quæ
ſunt in numero pondere & mẽſura: quia in alijs
rebus non haberet locum de ſtilo dictæ curiæ. &
eſt pariter ſciendum quòd in expreſsè ſubmiſ-
ſis vel etiam in excequtione rei judicatæ non da
tur prouiſio excequtiua, niſi clamores prius ex-
poſitæ ſunt ſaltẽ de medietate. Eſt tamen verũ quòd
eſt in facultate creditoris exponendi clamorem
de media parte; & nihilominus habebit prouiſio
nem excequtiuam de tota ſumma.

ARGVMENTVM.

Soluendo partem decimæ an quota præſcribi
poſsit,

SVMMARIVM.

1 *Laicos quotam decimarum præſcribere poſſe communis eſt opinio.*

Quæſtio DCLXVII.

QVAERITVR an ſoluendo quotam de-
cimæ poſsit præſcribi quota decimæ. Et in
1 effectu† licèt ſecundum cõmunem opinionem &
magis æquam laici poſſunt præſcribere quotam
decimæ, maximè quando ſuperior tollerat. iuxt.
not. per gl. & doct. in c. in aliquibus. de deci. tamẽ
hoc verum quando conſueuerunt ſoluere vni-
formiter, & ad eandẽ rationem; ſecus ſi difformi
ter. quia vno anno conſueuerunt ſoluere plus al
tero minùs. iuxt. not. in ſimili per Iaco. Butri. &
Bar. in l. ſolent. ff. de offi. procon. & in l. cum de
in rem verſo. ff. de vſu. Iſta quæſtio accidit in di
cta curia parlamenti inter dominum Gulielmum
Montiſeuerendũ infirmarium beatæ Mariæ Gra
tianopolis contra homines mutiſſe ſuper cota
decimarum. & quia adhuc lis pendet ſub iudice;
ideò aliter non declaro,

ARGVMENTVM.

Præfectus Allobrogũ ſiue Gubernator mul-
ctas pecuniarias remittere an & quando poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Gubernator Delphinalis indulgere homicidis & alijs delictis excepto læſæ mageſtatis crimine poteſt.*

2 *Mulcta ſtatim atq; declarata eſt, ius fiſco quæſitum eſt,*

3 *Mulcta contumacialis quandoq; propter paupertatem remittitur.*

4 *Gubernator Delphinatus mulctas remittere non, niſi vocatis dominis auditoribus cameræ & curiæ delibera-tione, poteſt.*

Quæſtio, DCLXVIII.

QVAERITVR an dominus Gubernator
præſentis patriæ habeat poteſtatem remit-
tendi mulctas ſeu pœnas pecuniarias declaratas
1 per curiam. Dubium facit: quia dominus † Gu-
bernator habet poteſtatem concedendi gratias
abolitionũ pro homicidio & alijs delictis exce-
pto criminæ læſæ mageſtatis. ergo ſi ſit licitum
maius, multò fortius minus. authentica multo
magis. C. de ſacro ſanct. eccle. Sed in contrarium
2 videtur veritas; quia † ex quo ſemel eſt declarata
mulcta ſeu pœna pecuniaria eſt quæſitum ius fi-
ſco: nec poteſt inrentari. l. acta. §. de ampliando.
ff. de re iudi. l. nec dãnoſa. c. de preci. impe. offerẽ.
licèt in gratijs abolitionum Regis domini noſtri
Delphini etiam remittantur pœnæ, multæ &
alia expleta iuſtitiæ. Sed in hoc differt à domino
Gubernatore, cum habeat plenitudinem poteſta
tis: & ſemper retinet ſibi pleniorem poteſtatem,
3 c. quamuis. de præben. lib. vj. Et licèt † interdum
mulcta quæ irrogatur propter contumaciã poſ-
ſit remitti propter paupertatem. l. illicitas. §. fi. ff.
de offi. præſi. quia mulcta propter contumaciam
4 non eſt diffinitiua. Verumtamen† ſecundum ſta-
tuta & ordinationes curiæ dominus Guberna-
tor non habet iſtam poteſtatem remittendi mul-
ctas & pœnas pecuniarias; niſi vocatis dominis
auditoribus cameræ, & ex deliberatione curiæ.
Iſta quæſtio accidit ſuper literis abolitionis do-
mini Gubernatoris ſeu locumtenentis obtentis
pro parte Stephani Gerbaſiæ vbi per prius fue-
rat mulctatus in centũ libris turonenſibus pro-
pter contumaciam; & fuit ordinatum dictas li-
teras non ſe extendere quoad dictam mulctam
centum librarum turonen̄.

ARGVMENTVM.

Remedium poſſeſſorium an pro diſtribu-
tionibus cothidianis & alijs iuribus intentari
poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Coriſtæ collegium non faciunt, vt qui capitulo ſubia-ceant.*

Quæſtio. DCLXIX.

QVAERITVR an facta reformatione ſu-
per libra & quotidianis diſtributionibus &
alijs iuribus canonicorum & coriſtatũ alicuius
eccleſiæ collegiatæ, habeat locum aliquod reme-
dium poſſeſſorium. Dubium facit; quia iſti cori-
1 ſtæ† alicuius eccleſiæ non faciunt collegium: ſed
ſubijciuntur capitulo: ſecundum Inno. in c. cum
dilecta. de exceſ. prælat. & ex quo fuit facta re-
formatio debent ceſſare priora ſtatuta. c. tranſla-
to. de conſti. Iſta quæſtio accidit ſuper cauſa do-
mini Simondi de riparia coriſtæ eccleſiæ col-
legiatæ ſancti Saluatoris chriſti Arnaudi. Quia
dictus de riparia impetrauit officium coriſtæ in
dicta eccleſia per obitum domini Gulielmi Bel-
liſſonis: qui per priùs ante dictam reformatio-
nem habebat maiorem libram. Et adhuc pendet
lis: & ideò aliter non declaro.

ARGVMENTVM.

Limitum antiquorum viſitatio quomodò fie-
ri debeat.

SVMMARIVM.

1 *In confeſſum nullæ ſunt iudicis partes præterquam in condemnando.*

2 *Res immobilis cum mutari non poſsit: nec in iudicio*

obſignari, per duos aut tres confines deſignari debet.
1 *Scriptura inſtrumentorum antiquorum fidem facit.*

Quæſtio. DCLXX.

QVAERITVR de modo faciendi viſitationem limitum, & verificandi limites appoſites in inſtrumētis antiquis. Et in effectu debēt produxi inſtrumēta per partes hincinde corā iudice ſeu cōmiſſario, & in præſentia partis. Et deinde ſuper loco debiti cum probis coram cōmiſſario leguntur inſtrumenta in ea parte in qua fines, de quibus eſt quæſtio, deſcripti ſunt: item & tenementarij nominantur. Et ſi pars confiteatur, non eſt opus alia probatione. l. j. C. de confeſſ.
1 †quia in cōfeſſum nullæ ſunt partes iudicis præter quàm in condemnando. l. proinde. ff. ad leg. aquil. Si verò pars neget dictos cōfines, & quòd ſit eadem res: tunc examinantur probi cum iuramento ſuper dictis finibus. Et licèt ex mutatione temporis etiam interdum mutentur tenementarij: tamen remanet eadem res & ijdem limites.
2 † quia res quæ eſt immobilis non poteſt mutari, & eſt de ſe patens. Et ideò non poteſt conſignari vel offerri in iudicio. l. ij. C. quando & qui. quarta pars. lib. xj. ſecundum gl. in l. ſi mora. ff. ſolut. matri. licèt debeant deſignari per duos aut tres confines. l. forma. de cenſi. Et interdum vt meliùs veritas habeatur, debet deſignari & oſtendi ſuper loco. ſecundum Bart. in l. j. ff. de ædend. l. ſi irruptione. ff. fini. regun. quia viſio oricularis multum prodeſt: vt ibi habetur. Verumtamen vbi tenementarij confinium ſunt mutati, debent apponi noui tenementarij. ſecundum Barto. in l. demonſtratio. in princip. ff. de condit. & demon.
3 Et in facto antiquo †talia verba etiam demōſtratiua inſtrumentorum antiquorū probant & adminiculantur. iuxt. not. per glo. & doct. in l. cum aliquis. C. de iure delib. & in l. prædijs. ff. de lega. iij. & in c. olim. de cenſi. ibi in additio. quæ habet, quòd per inſtrumenta confines probantur. & in c. cum cauſam. de probat. Et aliqui ad magis verificandum limites prædiorum & territoriorum & fluminum, faciunt fieri per pictores vnam figuram colorum in papiro concordātam: quæ inſeritur in proceſſu. Iſta quæſtio accidit ſuper cauſa dictorum hominum Marſanæ & dicti nobilis Aymari Odoardi vbi coram commiſſarijs fuerunt producta certa inſtrumenta hincinde ad probationem limitum tenementorum de Rabibois, & de Leſtang ſitorum in dicto mandamento Marſanæ. & ſignanter quia in inſtrumentis dictorum hominum Marſanæ fiebat mentio de certis poſſeſſionibus confinatis cum itinere publico tendente ad locum Marſanæ apud podium ſancti Martini. Et quòd iter publicum tendebat de directo per dictum tenementum de Rabibois clauſum per dictum Odoardi.

ARGVMENTVM.

Itineris publici à priuato differentia.

Quæſtio. DCLXXI.

QVAERITVR de differentia quæ eſt inter iter publicum & priuatū ſeu vicinale. Nam magna eſt differentia: quia iter publicum non habet exitum, nec clauditur: ſecus in itinere priuato ſeu vicinali; quod deſeruit prædijs vicinorum: quia ibi moritur. l. j. ff. de itiner. actúq; priuat. Iſta quæſtio accidit etiam in dicta cauſa hominum Marſanæ, & dicti Odoardi: quia dicti homines Marſanæ prætendunt, quòd dictum iter, per quod tenditur ad locum Marſanæ apud podium ſancti Martini ſit publicum. Sed econtrà dictus Odoardi prætendit quòd ſit priuatum & vicinale.

SVMMARIVM.

1 *Via publica annumeratur inter ea quæ de regalijs ſunt.*

Quæſtio. DCLXXII.

QVAERITVR de pœna claudentis ſeu occupantis iter publicum, ſeu viam publicam:
1 † attento quòd via publica eſt de regalijs. c. j. quæ ſint regal. Iſta etiam quæſtio accidit in dicta cauſa hominum Marſanæ & dicti Odoardi: quia dicti homines Marſanæ prætendunt, quòd dictus Odoardi clauſit & occupauit dictum iter publicum, per quod acceditur per dictum iter ad podium ſancti Martini, attento quòd in inſtrumento venditionis & emptionis dominæ Almoris de vacſto, de qua ſe iuuat dictus Odoardi, fit mentio de quodam itinere publico, quod continetur inter dictos confines. & pariter quòd ipſe mutauit aliud iter publicum à parte ruyuacij. iuxt. romam per quod acceditur apud rupe ſuper grauam.

ARGVMENTVM.

De impedimentis matrimonij.

SVMMARIVM.

1 *De impotentia naturali viri & mulieris.*
2 *Impotentia coëundi ſi perpetuo ſit in muliere artatio dicitur, quæ matrimonium contrahendum impedit, & contractum dirimit.*
3 *Frigiditas aut artatio in muliere an allegari poſſit.*
4 *Impotentia accidentalis præter quæ dicatur.*
5 *Vir ſi mulierem cognoſcere ſe non poſſe alleget, vel econtra viri dicto ſtandum eſt.*
6 *Mulier propter quæ ſterilis dici poſſit.*

Quæſtio. DCLXXIII.

QVAERITVR ſuper inqueſta denuntiata in curia caſtellaniæ Theyſij. de anno domini milleſimo cccccxvij. die xiiij. menſis Ianuarij ad denunciationem Claudiæ relictæ Bartholomei Barbati contra Petrum Geyni. quia dictus delatus dicit & improparauit dictæ Claudiæ quod erat feturería, & ipſam attētauit percutere de cuſpide ſui pugionis: pro eo quia habebat dictā Claudiam ſuſpectam, quòd feciſſet perdere ipſi delato certos boues, qui obierant repente. Et vlterius quia duo fratres ipſius delati acceperant de nouo eorum vxores, & non poterant ſe adinuicē diligere, nec cognoſcere carnaliter & ſecundum vulgare erant enſerte, ſeu ſubclame, ſeu vt ita dicatur infeturati, de quo habetur. in c. ſi per ſortiarios. xxxiij. quæſt. j. vide de materia per fratrem Anthonium in ſumma iij. parte titu. j. c. xij. §. poſt de impedimento matrimonij propter impotentiam cohęundi: & ibi §. j.
1 tractat de impotentia † naturali, quæ eſt in viro reſpectu frigiditatis ſeminis vel cōplexionis vel
2 indiſpoſitionis membri. in muliere verò † impotentia quando eſt perpetua dicitur artatio & impedit

pedit matrimonium contrahendi & dirimit con-
tractum: vt ibi §. j. xxxiij. quæſt. j. capitul. j. & ij.
de frigid. & maleficia. c. laudabilis. Si verò mu-
lier alleget virum impotentem propter defe-
ctum membri: tunc debet inſpici per viros ho-
neſtos, ſicuti dicitur de muliere arta: ſi verò alle-
get exceſſum membri, eſſet conſulendus Papa.
3 † attamen in muliere non poteſt allegari frigidi-
tas, ſicut propter artationẽ. quia mulier in con-
cubitu eſt patiens, & ad reddẽdum debitum viro
ſufficit quod patiar: ſecundũ Floren. & Antho-
nium. vbi ſuprà. de quo etiam in capit. j. & capit.
4 conſultationem. de frigid. & malef. † Secunda
impotentia dicitur accidentalis, propter caſtra-
tionẽ: de quo per Floren. & Anthonium vbi ſu-
prà. §. ij. Tertia impotentia dicitur accidere talis
per maleficium: ſecundũ Floren. & Anthonium
ibi. §. iij. Et ibi quando ſuperuenit ante carnalem
copulam, vel poſt. Et ibi etiam qualiter vir ſæ-
piùs maleficiatur quàm mulier, & qualiter debet
permanere per triennium antequàm ſeparentur.
cap. fraternitatis. de frigid. & malefi. & xxxiij. q.
5 j. capit. quod autem. §. requiſiſti. Et † quando vir
allegat quòd non poteſt cognoſcere mulierem,
vel econtra: ſtandum eſt viro: quia eſt caput mu-
lieris. xxxiij. quæſt. j. capit. ſi quis acceperit. de
quo habetur in capit. continebatur. de deſpon-
ſatione impuberum. & debent iſto caſu inſpici
hinc inde. dicto cap. fraternitatis. & c. propoſui-
ſti. & c. fi. de proba. ſecundum Franci. & Antho-
nium vbi ſuprà. Et pro præmiſsis facit l. ſi ſteri-
lis. in princip. ff. de actio. empt. & l. quæ bis. ff. de
ædili. edict. & l. ſi maior. C. de legit. hæredi. vbi
6 mulier † poteſt dici [a] ſterilis ex natura vel pro-
a pter ætatem. Et iſto caſu etiam ſi Regina ſit ſte-
rilis Papa non diſpenſat poſtquam matrimoniũ
eſt conſummatum. ſecundum Bald. in c. lator. de
re iudi. quia eſſet contra ſcripturam ſanctã, duo
ſunt in carne vna. quia quos Deus coniunxit
homo non ſeparet. cap. quos Deus. xxxiij. quæſt.
ij. nec debet dimitti vxor pro aliqua macula cor
poris, etiam ſi ſit ſterilis ſecundum magiſtrum
ſenten. in iiij. diſtinct. xxxiiij. in fin. c. ſi vxorem.
xxxij. quæſt. ij. vbi propter difformitatem non ſe
paratur matrimonium.

a Sterilis. Adde de muliere ſterili Oſtien. in ſumma
de diuortijs. §. quæ impotentia, vbi tenet, quod
qualitercũque ſit impotens ad carnale debitum
reddẽdum impeditur matrimonium. c. quod ſe-
dem. de frigid. & malefic. Secus ſi ſit cognoſcibi-
lis, quamuis concipere non poſſet, niſi fortè Pa-
pa contrarium reſponderet. & ibi ponit de na-
turali impotentia & accidentali. Et ibi loquitur
etiã quod promiſcuè vtatur hijs verbis, ſpado,
caſtratus, enuchus. & in § qualiter & quando. tra
ctat qualiter fit diuortium, & ſi debeat expe-
ctari terminus. vide c. eunuchus. lv. diſtinct. quòd
poteſt naſci naturaliter, aut quãdo in cunabulis
ſcinduntur virilia ſeu genitalia, & poſſunt pro-
moueri presbiteri & Epiſcopi, nec tenentur ſer-
uare illam carnem ſeu puluerem, ſecundum glo.
ibi, & per Hoſtien. Ioã. And. & Pano. in c. ex par-
te. le premier. de corpor. vitia. & optaret vt om-
nes clerici ſic eſſent, & tales interdum ſunt præ-
tioſiores. ſecundum glo. in d. c. eunuchus. l. fin. C.
commu. de le. Et ſolus Papa diſpenſat quoad cor
pus vnitũ in miniſterio alterius. facit l. qui cum
vno. in princ. ff. de re milit. Item quòd mulier ſte
rilis gaudet priuilegio dotis: quia licèt eeſſet fa-
uor liberorũ: tamen eſt alia ratio matrimonij vi-
delicèt cauſa euitãdæ fornicationis. ſecundum
Barto. Bald. & cæteros in l. j. ff. ſolut. matri. vide
glo. in l. ſed & quæſitum. & l. ſi quis poſthumos.
ff. de libe. & poſthu.

ARGVMENTVM.

An in matrimonio conſummato Papa diſpen
ſare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Quos Deus coniunxit nullus ſeparare poteſt.*
2 *Diuortio quando locus ſit.*
3 *Patriarchis plures vxores habere antiquitùs licuit.*
4 *Lege naturæ cautum fuit ne quis filio vel filiæ matri-
monio iungeretur.*
5 *Matrimonij ſacramentum omnibus commune.*
6 *Eccleſia an & quando ſuper matrimonio diſpenſare
poßit, & quando non.*
7 *Fœminæ adoptare non poſſunt.*

Quæſtio. DCLXXIIII.

QVAERITVR ſi Papa poſsit diſpenſare
in matrimonio conſummato, & ſuper plura
litate vxorũ. Et dicendum eſt quòd non inter fi-
1 deles & Chriſtianos. quia quos † Deus coniũxit
nemo ſeparet. xxvj. diſtinct. c. deinde opponitur.
& xxxiij. quæſt. ij. c. an quod. & capit. quos Deus
coniunxit. c. de infidelibus. de cõſanguinitate &
affinitate. c. quanto. & c. gaudemus. de diuort.
2 † quia hodie non poteſt fieri diuortium ſeu re-
pudium, niſi quoad thorum, propter adulteriũ.
ſecundum gl. in l. diuortio. ff. de nego. geſt. & idẽ
quando coniux machinatur ſeu inſiddiat mor-
3 ti coniugis. c. j. de diuor. & licèt antiquitùs † fue-
rit permiſſum habere plures vxores patriarchis:
tamen hodie ceſſat. d. c. gaudemus. & capit. fin. de
tranſlatio. Et pariter Papa non diſpenſat in gra-
dibus diuina lege prohibitis, videlicèt in gradu
4 aſcendentium, vel deſcendentium: quia † etiam de
lege naturæ, erat prohibitum accipere filiam vel
filium: dum dicitur: dimittes patrem & matrem
& adhærebis vxori: hoc eſt quòd non debeat di-
mitti obedientia patris vel matris. Sed quòd erat
à principio mundi accipere fratrẽ, ſororem: ſed
non erat permiſſum habere plures vxores. quia
de coſta Adæ ſolum fuit formata Eua. d. c. gaude
5 mus. Et licèt † ſacramentum matrimonij ſit com-
mune inter Paganos, Iudæos & Chriſtianos, vt
ibi habetur: quia fuit inſtitutum in Paradiſo ter
reſtri, & in ſtatu innoſcẽtiæ, dum dicitur: & cre-
6 ſcite & multiplicamini. tamen † hodie inter Chri
ſtianos eccleſia non diſpenſat in primo gradu
tranſuerſali inter fratrem & ſororem: vt in leui-
tico. Nec etiam in ſecundo gradu inæquali: vt
de patrono ad nepotem. Secus in ſecundo gradu
æquali: vt in filijs duorum fratrum vel ſororum.
ſecundum Ioan. Andr. poſt gl. in c. literas. de re-
ſtitu. ſpolia. Et hoc verum, niſi ex cauſa. ſecundũ
Ioan. Andr. in c. per venerabilem: qui filij ſint
legiti. de quo per Panor. in d. c. literas. Nec ob-
ſtat quod antiquitùs erat permiſſum accipere

relictam fratris in coniugem ad ſuſcitandum ſe-
men defuncti.c.olim.viij.q.j.c.ſi.de diuort. Et pa
riter de conſenſu vxoris erat licitum marito co-
habitare cum ancilla: vt in Abraham cum Agar
de conſenſu Sarræ.c.Iſmael.lvj.diſtin.c.recurrat.
& c.dicat.xxxij.q.iiij. & iſto caſu tales filij dice-
bantur legales ſed fratris defuncti vel vxoris: ſed
naturales dicebantur fratris ſuperſtitis. Quia ad
iſtud reſpondetur: quòd hodiè iſtud ceſſat: ſecun
dum glo. in d. c. Iſmael. & ideò Sarraceni ho-
die nominantur à Sarra legaliter, licèt propriè
nominari deberent agareni vel Iſmaelitæ: quia
deſcenderunt ab Iſmaele filio ancillæ agar. Et
ideò non fuit filius Sarræ Iſmael, niſi per ado-
7 ptionem. licèt hodie † fœminæ non poſsint ado-
ptare.§.fœminæ.inſti.de adoptio. ſecundum glo.
in d.c.Iſmael.

ARGVMENTVM.

Matrimonium ſpirituale an temporali for-
tiùs ſit,

SVMMARIVM.

1 *Papa ſuper matrimonio conſummato non diſpenſat.*
2 *Matrimonium quid.*
3 *Matrimonium ad tempus contrahi non poteſt.*
4 *Papa ſuper matrimonio per verba de præſenti contracto ſponſo & ſponſa adſentibus diſpenſare poteſt.*

Quæſtio. DCLXXV.

QVAERITVR an matrimonium ſpiritua
le ſit fortiùs quàm carnale. Et videtur di-
cendum quòd ſpirituale ſit fortiùs. c. inter cor-
poralia, de tranſlatio. prælato. licèt ſecundum gl.
ibi exponatur, id eſt digniùs propter caractęrem
qui imprimitur animæ, & durat etiam poſt mor
tem. Et iſta ratio poſſet matrimonium ſpirituale
dici fortiùs Sed alio reſpectu matrimonium car
nale eſt fortiùs: quia durat vſque ad mortem. ea,
ſunt alterius.vij.q.j.c. de vxore. de ſepulturi. Et
1 † Papa non diſpenſat poſt matrimonium con-
ſummatum: quia quos Deus coniunxit homo nõ
ſeparet.d.c. inter corporalia. & originaliter Ma-
thæi j.& c. de infidelibus. de conſanguini. & af-
finit. Et dato quòd Regina ſit ſterilis; tamen
Papa non poteſt diſpenſare: ſecundum Bal. in c.
lator. de regu. iur. quia eſſet contra ſcripturam
diuinam: duo ſunt in carne vna, c. vt debitum, de
bigamis. quia nulla eſt vxoris electio; ſed qua-
liſcunque venerit habenda eſt. Et pro hoc facit
2 quia † matrimoniũ eſt viri & mulieris coniunctio
indiuiduam conſuetudinem retinens. inſti. de pa-
tria poteſt.§.j. Et additur diuini ac humani iuris
& coniunctio animo & corporum. & denotatur
vnio inter Deum & animã iuſtam; & inter Deũ
& eccleſiam. ſecundum glo. ibi. c. vt debitũ. de bi-
gamis.l.j.ff.de ritu. nuptiarũ. Aliter dicere eſſet
contra bona matrimonij, quæ ſunt proles, fides
& ſacramentum, quod eſt indiſſolubile. c. omne.
xxvij. quæſt. ij. c. fin. de conditio. appoſit. hinc
3 eſt † quòd matrimonium non poteſt contrahi ad
tempus. capit. ſolet. xxxij. quæſt. ij. quia ſacra-
mentum matrimonij eſt inſtitutum in Paradiſo
terreſtri, & in ſtatu innocentiæ, & ſortitur eius
naturam de iure diuino, maximè poſt con-
ſummationem, licèt ratificatio procedat ex con-
ſtitutione eccleſiæ. c. quanto. & c. gaudemus. de
diuort. iuxt. no. per Hoſtien. & Pano. in c. ex pu-
4 blico. de conuerſio. coniugato. & ibi † quòd Pa-
pa diſpenſat ſuper matrimonio per verba de præ
ſenti contracto de conſenſu ſponſi & ſponſæ de
poteſtate abſoluta ſine alia cauſæ cognitione:
aliâs non diſpenſat de poteſtate ordinaria, niſi
cum cauſa. vide ibi per de Bellentijs in additio.
ad Panor. qui allegat plures remiſsiones in hac
materia, & Petrum de Anchara. conſi. ccxl.

ARGVMENTVM.

Sapienti an ſit ducenda vxor.

SVMMARIVM.

1 *Nubere ſatius eſt quam vri.*
2 *Matrimonium ordine ſacro impeditur.*

Quæſtio DCLXXVI.

QVAERITVR vtrum ſapienti ducenda
ſit vxor. Iſtam quæſtionem diſputat frater
Anthonius in ſumma iij. partis titu. j. c. j.§.iij. &
allegat Hieronimum pro & contra. & tandem
pro illa parte, vt nõ ducatur vxor à ſapiẽte pro-
pter prædictas cauſas intelligendum eſt ſi caſtè
viuat: nam aliâs, vt dicit apoſtolus, primæ Corin.
1 vij. † Melius eſt nubere q̃ vri. id eſt cadere in dã-
nabiles corruptelas. Et pro præmiſsis bene facit
pro illa parte, quòd ſit ducenda vxor, ſi pulcra
eſſet mulier, ſi benè morigerata, ſi honeſtis paren
tibus nata, ſi vir ſanus & diues, ſi hæc in ipſis
vniuerſa concordant. ſecundum Anthonium
vbi ſuprà. Et ideò ſecundum vulgare interdum
iocosè ſolet dici, quòd iſtis concurrentibus Pa-
pa dimitteret Papatum. Et hoc fabulando dici-
2 tur: quia † ordo ſacer impedit matrimonium Et
ad propoſitum vide per magiſtrum ſententiarũ
in quinta diſtin. xxvj.§. fuerunt autem, vbi tra-
ctat, contra certos hæreticos, quòd nuptiæ ſint
bonæ: quia dominus inſtituit coniugium inter
primos parentes: & etiam Chriſtus interfuit nu-
ptijs in cana galileæ, & miraculo commendauit
aqua in vinum conuerſa.

ARGVMENTVM.

Matrimonium quando dicatur conſumma-
tum, & an propter impedimentum naturæ vel
aliâs ſeparari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Viri dicto ſuper copula carnali ſtandum ne ſit?*
2 *Obſtetricis oculus & manus quandoq; fallunt.*
3 *Mulier quæ matrimonium contraxit cum viro, quem frigidum eſſe ſciebat, diuortij libellum dare non poteſt.*
4 *Caſtrati à natura matrimonium contrahere non poſſunt.*
5 *Spadones an matrimonio iungi valeant?*
6 *Matrimonium contrahere non poteſt, qui vtroq; teſticulo caret.*
7 *Pollutione extraordinaria neque matrimonium neque affinitas inducuntur.*
8 *Affinitas ad hoc vt contrahatur ſanguinis commiſtio vtriuſque requiritur.*
9 *Mulier in dubio cognita præſumitur.*
10 *Sponſa an ſit virgo quomodò cognoſcatur.*

Affinitas

11 *Affinitas ex libidine extraordinaria nõ niſi inguinum*
commiſtio interuenerit an ſponſalia præceſſerint, con-
trahitur.
12 *Liberi adhoc vt procreantur an concurſus vtriuſque*
inguinum requiratur.
13 *Impotentia vnde argui poſsit.*
14 *Matrimonium ſecundum an ſeparari poſsit.*
15 *Matrimonium quando ob maleficium ſeparatur, ſepa-*
rati poſſunt alibi vxorari.
16 *Impotentia coëundi quando ob nimiũ calorem cauſetur.*
17 *Caſtratus matrimonium contrahere non poteſt: ſecus in*
ſpadone habente vnum teſticulum.
18 *Matrimonium in mortis articulo vt liberi legitimentur,*
contrahi poteſt.

Quæſtio. DCLXXVII.

QVAERITVR qualiter matrimoniũ di-
catur conſummatum: & an poſsit ſeparari
propter impedimentum naturæ vel maleficium,
quando non poſſunt ſibi reddere debitum: & an
ſit ſtandum dicto viri vel mulieris. Et quid de ex
traordinaria pollutione circa naturalia, an indu-
cat matrimonium vel affinitatem. Et videretur
dicendum quòd iſto caſu poſſunt ſeparari, & nõ
tenet matrimonium. c. quod autem. xxxij. q. j.
Et hoc quando mulier poteſt probare, cum de
commixtione carnis eſt controuerſia per aſpe-
ctum corporis: vt ibi habetur: vel quando non
poſsit dare operam propter frigiditatem natu-
ræ. Ita ſi non poteſt ea vti pro vxore, habeat eam
quaſi ſororem. c. laudabilis. & cap. fraternitatis.
de frigid. & malefic. c. requiſiſti. xxxiij. q. j. vbi
vterque debet iurare vt nunquam per commi-
ſtionem carnis coniuncti vna caro effecti fuiſ-
ſent. & vna manu propinquorum iurent ita cre-
dere. Et ibi gl. ſuper verbo naturali. quòd impe-
dimentum frigiditatis eſt perpetuum. licèt qui-
dem dicant quod ope medicorum poſsit ſubue-
niri. & in c. ſi quis acceperit. eadem quæſtione.
quando vir allegat cognouiſſe carnaliter, quòd
1 in † dubio ſtandum eſt: quia vir eſt caput mulie-
rum: quia vix aliquid inuenitur impotens ad co-
heundum: & quia vir ſtat pro matrimonio, quod
eſt fauorabile. Et quia fuit ſola cum ſolo: & in
dubio præſumitur cognita. iuxt. illud Ouidij: A
iuuene cupido non præſumitur reddita vergo.
Et hoc verum niſi per aſpectum corporis appa-
reat de contrario. c. cauſam. c. propoſuiſti. de pro
batio. & iſto caſu tales mulieres matronæ, quæ
viſitant, debent eſſe honeſtæ & peritiſsimæ: quia
2 aliàs oculus obſtetricis & manus ſepè falluntur.
cap. nec aliqua. xxvij. q. j. Et præmiſſa procedunt
quando vnus fatetur & alter negat. Sed ſi vterq;
fateretur, quòd nõ interceſsit cõmiſtio: tunc ex-
pectaretur per triennium. d. c. laudabilem. ſecun-
dum glo. in d. cap. ſi quis acceperit. Quod autem
3 † quando mulier à principio ſciuit virũ eſſe fri-
gidum an poſsit poſteà ſeparari. Et dicendum eſt
quod non. ſecundũ gl. in d. c. ſi quis acceperit. al-
legat c. j. & ij. de frigid. & malefic. & l. ſi. C. de ſpõ
ſali. vide in c. ſi per ſortiarios. xxxiij. q. j. quando
impedimentum eſt per ſortiarios non coheundi,
tunc debent exortari & exhiberi remedia eccle-
ſiæ. Et in defectũ quando non poſſunt ſanari
poſſunt alteri nubere, licèt glo. ibi, refcrat, quòd
nullũ eſt maleficium perpetuũ, quin ſaltem poſ-
ſit tolli per actorem, licèt aliqui dicant contra
prout ibi habetur. vide glo. in c. hij qui. xxxij. q.
4 vij. quæ tractat † de caſtratis, id eſt caſtè natis, ꝙ
non poſſunt contrahere matrimonium: alij verò
5 † ſpadones ex accidẽti quibus ſunt ſciſſa genita
lia poſſunt contrahere matrimoniũ, licèt referat
aliquot tenere contrarium: quia non poſſunt co
gnoſcere vxorẽ. Et in matrimonio ſunt tria bona
re vel ſpe: videlicèt proles: fides & ſacramentũ. c.
omne. xxvij. q. ij. vel ſecundũ aliquos ſi vir habet
virgam erectam, licèt non emittat ſperma, eſt ma
a trimonium: quia ſatisfacit mulieri. [a] Sicuti mu-
liér ſatisfacit viro ſiue reſoluat ſiue non. nec re-
quiritur quòd ſemper in matrimonio ſit filiorũ
procreatio: vide ſecundum Archidiac. in d. c. hij
6 qui. quando quis careret vtroque teſticulo † non
poteſt contrahere matrimoniũ: quia deficit vtra-
que cauſa matrimonij, videlicèt cauſa prolis, &
cauſa vitandæ fornicationis. Si verò habeat vni
cum teſticulum, tunc poteſt cõtrahere matrimo-
nium. Quando autem fit coitus ſed non emitti-
tur ſemen: tunc ſecundum Hug. contrahitur af-
finitas: licèt alij teneant contrarium. de quo ſe re
mittit ad dicta Archidiaco. in c. extraordinaria.
7 xxxv. q. iij. vbi habetur, ꝙ † extraordinaria pol-
lutio citra vel circa naturalia, ꝙ nõ cõtigit clau-
ſtra pudoris: ſed in circuitu perpitabat, non in-
ducit matrimonium vel affinitatem, iuxta illud
b dictum, [b] iuxta fontem archiuorum vitulus depa
ſtus eſt, & nõ intrauit, ſed rigauit: quæritur quid
iuris. Et vlterius gl. in d. c. extraordinaria. tenet,
ꝙ talis pollutio etiã reiterata circa naturalia non
impedit matrimoniũ: ſecus ſi eſſet in membro nõ
naturali, propter enormitatẽ delicti: per iura ibi
allegata. Et hoc dummodo conſtet ſacramento
polluentis & pollutæ: & talis pollutio nõ impe-
c dit ducere cõſanguineũ illius: quia nõ fecit [c] ſan-
guinis commiſtionem, nec carnis vnitatẽ. c. nul-
lum, eadem quæſtione. & c. ſanc. eadẽ quæſtione.
quia requiritur carnis vnitas, etiã ſi quis reſera-
ret illas feras, & non proceſsit ad conſummatio
nem operis: quia non impeditur matrimoniũ cũ
cõſanguinea illius: quia ibi non eſt cõmiſtio ſan
guinis & carnis vnitas: & ſic requiritur vtrũq;
videlicèt vnitas carnis, quod intrauerit & cõmi-
ſtio ſanguinis quòd emiſerit ſperma: quia requi
ritur quòd fregerit clauſtrũ pudoris. vnde ſecun
dum Archidia. ibi talis extraordinaria pollutio
non cõſummat matrimoniũ, licèt cùm cognatus
ſponſi ad ſponſam inducit publicè honeſtatis iu
ſtitiam: vnde per talẽ coitum extraordinariũ non
inducitur ſanguinis cõmiſtio, nec vnitas carnis.
Et ibi allegat Innoc. in c. fraternitatis. de eo qui
cognouit conſanguineum vxoris ſuæ. vbi tenet,
8 † quòd adhoc vt cõtrahatur affinitas, requiritur
cõmiſtio ſanguinis vtriuſq;: quia ſi vir emittat
ſemen & non mulier & ecõtra nõ cõtrahitur affi
nitas. & in c. atteſtationes. de deſponſatio. impu-
ber. ꝙ ſi mulier fuerit corrupta & non vir & ecõ
tra nõ eſſet matrimonium conſummatũ. Et alle-
gat Vincen. in c. vlti. de ſponſal. quãdo ſolus de-
floraret ſolutam, id eſt apperiret feras eius, & nõ
emitteret ſeminis effuſionẽ, non impediretur cõ-

ſanguineus cõtrahere cum illa. Et idẽ ſi maritus
defloraret vxorẽ,& ante cognitionẽ velit intrare
religionẽ:quia ſpõſus & ſponſa non ſunt effecti
9 vna caro:licèt io dubio præſumatur,ꝙ ſit effecta
vna caro.vide in c.nec aliqua.xxvij.q.j. qualiter
manos obſtetricũ & occulus ſepè fallũtur in mo
do cognoſcendi , an aliqua ſit virgo vel ne,vide
etiam gl. in c.hæc ymago.& c.ſatis.xxxiij.q.v.de
10 modo† cognoſcẽdi virginẽ die nuptiarũ in pri-
mo coitu per aſpectũ linteaminum quãdo appa-
ret de ſanguine puellæ & hæc remedia fuerũt in-
uenta in veteri teſtamento: licèt hodie ſit debilis
& falax. quia mulier corrupta de facili reperi-
ret remedia:ſecũdũ Archid.ibi.& Pano. in c.pro
poſuiſti. de proba.Pano.verò io c.fi. de deſpõſa.
tractat an niſus ſeu conatus ad copulam inducat
matrimonium. Et ibi refert Inno.quando ſpon-
d ſus[d] defloraret ſpõſam,ſi nõ fuerit ſubſequta ſan
guinis cõmiſtio,nõ eſt iudicandũ pro matrimo-
nio.Et ideò quando ſponſi ſunt maiores requiri
tur,ꝙ vir perfectè cognouerit. Idẽ verò Pano.in
c. fraternitatis. de eo qui duxit in matrimonium
11 quã poluit per adulteriũ,tenet ꝙ† ex libidine ex-
traordioaria non cõtrahitur affinitas,niſi intra-
uerit intra clauſtrum pudoris , niſi præcederent
ſponſalia poſt ſeptẽnium.c.ſpõſam.de ſpõſal. Ve
rũtamen ex quo puella apparet cognita , præſu-
mitur maturè cognita.& ibi refert Ionoc.tenere
ꝙ niſi detur cõmiſtio ſanguinis vtriuſque intra
clauſtra pudoris nõ cõtrahitur affinitas, nec cõ-
ſummatur mattimoniũ. & ibi ponit exẽplum in
frigido, qui poteſt prouocare mulierẽ ad ſangui
nis cõmiſtionẽ : non tamẽ per hoc erit matrimo-
niũ , nec cõtracta affinitas. Sed iſta oppinio non
placet Hoſtien.quia de facili non poteſt probari
emiſsio ſanguinis vtriuſq; , niſi generata prole.
12 Et ſic ſecundũ Hoſtiẽ. † ad generationẽ liberorũ
requiritur ꝙ cõcurrat ſemen vtriuſq;:licèt qui-
dem medici teouerint , ꝙ ad generationẽ prolis
nõ eſt neceſsè , ꝙ emittarur ſeoieo mulieris. &
Pano.ibi refert ꝙ iſta eſt cõmunis oppinio, ꝙ ad
geoerandũ non requiritur ſemen mulieris. vide
Præpoſitũ.in d.c.fi.de ſpõſali.refert tenere Iono.
quãdo maritus nõ intrauit clauſtra pudoris mu-
lieris,licèt emiſerit ſemẽ, non dicatur matrimo-
nium cõſummatũ: licèt in hoc ſit ſtandũ iudicio
matronarũ de quo latiùs ibi.& idẽ c. fraternita-
tis.de eo qui duxit in matrimon.vide Pano, in c.
13 4.de frigid.& malefi.† ꝙ tria ſunt argumenta im-
potẽtiæ. Primum aſpectos corporis. Nam ſicuti
mulier poteſt inſpici,ita & maſculus.Secundum
argumentũ eſt cohabitatio triennalis, iuxta for-
main dicti c.laudabilẽ. Tertiũ eſt iuramentũ pro
priũ cum ſeptima manu. & ibi reſpondet ad c.ſi
per fornarias xxxiij. q.j. ꝙ quãdo matrimonium
14 eſt ſeparatũ propter maleficiũ viri, licèt † poſteà
ducat aliquã & cognoſcat,non ſeparabitur ſecũ
dum matrimoniũ. ſecus in ſeparatione propter
frigiditatẽ:quia fuit decepta eccleſia.c.fraternita
tis.de frigid.& malefi. Et ideò eſt ſecurius quãdo
mulier per cuius impotentiã ſeparatur matrimo
nium poteſt induci ad religionẽ : vt ibi habetur.
15 † & quãdo matrimoniũ ſeparetur propter male-
ficium poſſunt alteri nubere: quia poteſt eſſe ma
leficiatus cum vna, quod non erit cũ altera:ſecũ-
dum glo.ibi d.c. ſi per fornarias. vide Hoſtien.in
16 ſumma de frigid. in prin. † qualiter etiã propter
nimiũ calorem cenſetur impotẽtia coheundi. &
in §.quæ impotẽtia.verſi.quid ſi ita lata ſit.verſi.
itẽ quod ſit naturaliter ſterilis. vel ſit aliàs vitio-
ſa corpore vel ſi vitio veſicæ collectũ humorem
cõtinere nõ põt:vel inter cõmiſſas, quando debet
reddere debitũ non turberis.Nam ſimilia & tur-
pia audiũtur . Et ibi arguit ꝙ hoc impediunt &
dirimunt matrimoniũ,ſcilicèt de fides id eſt eui-
tatio fornicationis,& ſuſceptio prolis.Nã munus
fœminarum eſt concipere & cõceptum tueri. &
qualitercũq; ſit impotens ad carnale debitũ ma-
trimoniũ impeditur.c.quod ſedẽ.de frigi.& ma-
lefic. ſecus ſi ſit cognoſcibilis quocumq; modo,
quãuis cõcipere non poſsit,vel in lecto mingat,
vel noctuam pariat : niſi fortè dñs Papa cõtrariũ
reſpõderet:ſecundũ Hoſtien.vbi ſuprà.quia talia
veniũt in redibitoria actione præterquàm illa na
turaliter eſt ſterilis.l.quæritur.verſi.de ſterili. ff.
de ædili.edict.& verſi.mulierẽ.quãdo eſt arta vi-
de Bal.in c.lator.de re iudi.ꝙ licèt regina ſit ſte-
rilis: tamẽ nõ poteſt cõcedere licentiã accipiendi
aliã vxorẽ vel concubinã. iuxta cõſuetudinẽ ve-
teris teſtamenti : quia litera dicit,duo erũt in car
ne vna:& non dicit de cõcubina.vide gl.in l. ſer-
17 ua.l.ſi ſpadoni. ff. de iure doti.quæ tenet † ꝙ ca-
ſtratus nõ poteſt cõtrahere matrimoniũ:ſecus in
ſpadone,qui haber vnũ teſticulũ.,licèt referat, ꝙ
quidã dicũt,ꝙ etiã ſi geoerare non poſſet,ꝙ nihi
lominus poteſt cõtrahere matrimonium:quia eſt
vnũ accidentale.gl.verò in l.ſed eſt quæſitu.ff.de
libe. & poſthu.facit differentiã de ſpadone, quã-
do vnũ teſticulũ vel ne habet , vel etiã quãdo ca-
ret vtroq; ex accidẽti:quia licèt non poſsit gene
rare : tamen poteſt agere. ſecus in caſtrato , qui
propter ſui frigiditatem generare nec agere põt.
& tales etiam naturaliter naſci poſſunt.c. ex par-
te. & c. ſigilet.de corpore vitiatis. & c. enuchus,
lv.diſt.vide gl.in l.ſi quis poſthumos. in prin. ff.
de libe. & poſthu. quãdo quis faciliter nõ poteſt
cõtrahere matrimoniũ ad legitimãdum liberos,
Et ideò quãdo maritus eſt tardus ad generandũ,
ꝙ ſecundũ dictum mulierũ vulgariter dicitur,ꝙ
eſt bonum expectare guttam viri. vide etiã de ma
teria in quarto ſententiarũ diſt. xxvij. & diſtin,
xxxiiij.& ibi per ſanctum Thomam.
a Mulier.Add.ſecundũ glo. in d.c.hij qui. xxxij.q.
vij.licèt Pano,in c.ij.de frigi.& malefi. teneat cõ
trariũ.& in ſumma Ange. ſuper dictione matri-
monij.verſi.impuberũ.xvj. Adde quãdo ſuperue
nit impedimentũ poſt matrimoniũ cõfectum nõ
ſeparatur matrimoniũ.d.c.hij qui. xxxij.q.vij.&
ibi glo. qñ res peruenit ad ſtatum à quo incipe-
re nõ poteſt.l.ij.ff.de itine. actũq; pri.l.patre fu-
rioſo.ff.de hij.qui ſunt ſui vel alie.facit glo.in c.
ij.de frig.& malefi.de homioe ſene,vide glo.in c.
ij.de frigid xxvij.q. c. nuptiarũ.l.ſtatuimus.C.de
nop.vide gl.in l.10 cauſis.C.de repu.adde gl.in c.
nuptiarũ.q xxvij.q.j.ꝙ nemo adeò eſt ſenex quin
aliquãdo calere poſsit natura vel artificio:ſecus
in frigido vel puero.& ideò ſenex eſt habilis ad
contrahendũ matrimonium:quia ſufficit ꝙ non

euitet

euitet prolem. c.[3]ſolet.xxxij. quæſtio.vide Bald. Albe.in l.ſancimos.la ij.C. de nupt.facit l.ſi maior. C. de legi. hære. & dicitur mulier ſenes in quinquageſimo anno in matrimonio & vir in lx. anno. ſecundum glo.in l.ſi pater.ff.de adop.licèt aliàs dicitur ſenex in lxx. anno.l.fin. C.qui ætate excu.libr.x.vide glo. in l.ſed eſt quæſitum. ff. de libe.& poſthu. quòd ſenex non poteſt generare.

b Iuxta fontem. Addi vide Io.in c. fraternitatis de eo qui cogno.cõſan.vxor.quæ ponit illos verſus ſuprà ripam acherontis vitulus depaſtus eſt, & per Hãrie.Boie.ibi.adde gl.in c. omnes cauſatio nes xxxij. q.vij. quãdo maritus eſt ſodomita vel quãdo polluit vxorem extra clauſtra pudoris,vel quãdo ſe ipſũ polluit proprijs manibus,an vxor poſsit dimittere maritum. vide c. adulteri.ead.q.

c Sanguinis commixtione. Adde vide de iſta copula carnali & immiſtione ſeminis per Fred. conſi. ccc.nam requiritur carnis vnitas & ſeminis commixtio.c.nullus.& c. extraordinaria. xxxv.q.iij.

d Adde ꝙ defloratio virginitatis non inducit matrimoniũ.c.ex ijs.xxvij.q.ij.maximè quãdo puella nondũ eſt viri potens ante xx.annum. l.ſi quis aliquid.§.quæ nondũ.ff.de pœnis.quia nõ eſt matura. Et licèt ſit cõſummatũ ex parte agentis: nõ tamẽ ex parte puellæ paſſæ.iux.not.per Bal. poſt Guliel.de Cu. in l. ſi quis non dicã rapere. circa finẽ.C.de epi.& cleri.& per d.Gui.Pap.deci. 555.

ARGVMENTVM.

Puellæ ad hoc vt cognoſcantur,an virgines ſint, an corruptæ viſitandi modus.

SVMMARIVM.

1 *Puellæ an virgines ſint vel non per obſtetrices ſiue matronas honeſtas viſitari debent.*

Quæſtio DCLXXVIII.

QVAERITVR de modo viſitandi puellas,
1 an ſint virgines vel corruptæ: † quia debent inſpici per matronas honeſtas, licet manus & oculus obſtetricum ſæpè fallãtur.ca. nec aliqua. xxvij.q.j.c.propoſuiſti.cap.cauſam matrimonij. de probatio.cap.fraternitatis.de frigid. & maleficia.l.j.ff.de vent. inſpicend. & hoc cum iuramento. Et licèt antiquitùs de iure ciuili inſpiceretur puella in pudibundis, an haberent barbam vel ne, ad coheũdũ an eſſent viri potẽtes: tamen hodiè ſecus: vt inſti.quib. mod. tutel. fin.t. licèt ſecundum Ioan. Fab. hodiè etiam ſeruatur de iure canonico. quia etiam mulieres inſpiciuntur profunditùs.

ARGVMENTVM.

Matrimonium mœticuloſum an per ſubſequentem cohabitationem ratificari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia libera eſſe debent.*
2 *Mœtus regis aut principis ſemper durare præſumitur.*
3 *Mœtus tacitè purgatus cenſetur per cohabitationem inſimul factam per annum cum dimidio.*

Quæſtio DCLXXIX.

QVAERITVR an matrimonium mœticuloſum per cohabitationem ratificetur. Du
1 bium facit: † quia matrimonia debent gaudere plena libertate.c.cum locum.& capi.veniens. de ſponſal.ita quòd eſt caſus vbi mœtus annullaret ipſo iur. de quo per glo.in ca. Abbas.de hij. quæ
2 vi metu. Et ex quo ſemel fuit adhibitus† mœtus Regis aut alterius principis præſumitur ſemper durare. de quo per glo. Ioann. Andr. Panor.in c.inſinuãte.qui cleri.vel vouen. ſed in contrariũ videtur:quia non ſufficit ſolum imperiũ regiũ ad cauſandũ mœtũ:niſi aliàs princeps conſueuerit malè tractare ſubditos,quando ſibi non parebant:vt ibi not.l.ad inuidiã.C. quod mœt.cauſ.
3 Prætereà † mœtus cenſetur tacitè purgatus per cohabitationẽ inſimul factã per annũ cum dimidio.c.ad id.de ſponſa.licèt ſufficeret minus tempus ex quo ſunt in ætate legitima,ex quo habuerunt oportunitatẽ fugiendi & non fugiũt etiam ante copulã carnalẽ,licèt ibi aliud cẽſerit Inno. Nã ſi interueniſſet copula carnalis omninò præſumeretur pro matrimonio,niſi probaretur per vim extortã:ſecũdũ Pan.ibi,& Vinc.& Pan.in c. conſultationẽ.de ſpõſali.quod eſt verũ in vi præciſa.tamẽ quia fuit detenta & oppreſſa,quid aũt in vi non præciſa ſeu conditionali , habetur ibi per Panor.& in c.ex literis.de deſpõſatione.impuberũ.vide etiã Prǽpoſi.in d.ca.ad id.qualiter cohabitatio vitiat mœtũ,nec præſumitur durare de tempore triãnij, & idẽ c.conſultationem.qualiter copula carnalis purgat mœtũ.

SVMMARIVM.

Matrimonium an per ſuperuenientem copulã carnalem inter puberes conſumetur.

SVMMARIVM.

1 *Pubertas vnde dicta.*
2 *Puer nouem annorum nutricem pregnantem reddidit*
3 *Fœmina citiùs pubeſcit quàm maſculus.*
4 *Viri dicto ſuper commiſtione inguinum an & quando ſtetur.*
5 *Pubertas plena quæ dicatur.*

Quæſtio DCLXXXI.

QVAERITVR an inter impuberes copula carnalis ſuperueniẽs habeat conſummare matrimoniũ. Et dicendũ eſt,ꝙ nõ:ſecundũ Guliel.Nazo.quẽ refert Panor.in c.continebatur. de deſponſa.impube.quia requiritur ad minus ꝙ puella ſit.xj.anno.vt ibi habetur.ſed in cõtrariũ, tenet Ioan.de Deo per c.ſi.de eo qui cogno.conſangui.vxo.ſuæ.vbi in.x.anno poteſt cõſumma
1 ri matrimoniũ:† quia pubertas dicitur à potẽtia coheundi ſecundũ qualitatẽ perſonarum.vt no. in c.puberes.de diſpenſa.impube.vnde Gregori.
2 in dialogo refert ,ꝙ † quidẽ puer nouẽ anno.reddidit nutricẽ prægnãtẽ:vt refert gl.xx.q.j.in ſumma.& per Pan.in d.c.puberes.& c continebatur.
3 & idẽ in muliere† quæ citiùs pubeſcit. & ideo ſe-
b cũdũ Io.de Deo ſi maior ſeptẽ ann.fuit [b] cognita à ſponſo conſummatũ eſt matrimonium:ſecus ſi puella eſſet minor ſeptẽnio.quia licet fuerit cognita non habet conſenſum.ſi verò eſſet maior ſeptẽnio,ita quòd non ſit proxima pubertati, non ſtatur ſimpliciter dicto viri dicentis ſe cognouiſſe.Nã poſsibile eſt,ꝙ puella ſit deflorata: nõ tamen eſt apta ad concipiendũ.& ideo iſto caſu debet inſpici per mulieres expertas an fuerit
4 cognita carnaliter vel ne.† Si verò puella ſit proximi pubertate, tunc ſtandum eſt dicto viri an fuerit cognita vel ne.Si verò puella ſit pubes vel

vir exceſſerit xiiij. annum. ſed eſt impotens ad cobeundum non contrabitur matrimonium: ſecundum glo. in d.c. puberes. licèt aliqui videantur tenere contrariũ, ex quo ſunt ætatis legitimæ, & non eſt impedimentum perpetuũ, debet expectari per triennium. c. laudabilem. de frigid. & malefici. licèt ſecundum Panor. in d.c. puberes. iſto caſu debet expectari vſque ad plenam pubertatem, xviij. annorum: quia illa dicitur plena pubertas. l. item Mela. ff. de alimen. & ciba. lega.

a Pubertas. Adde quòd potentia coheundi anticipat tẽpus pubertatis: quia conſummat matrimoniũ. c. à nobis. de deſpõ. impube. ſecus in caſu ſeu tẽperatura ad copulam: quia nõ inducitur matrimoniũ inter puberes, vel impuberes. c. fi. de ſpõſa. & ibi Panor. c. atteſtationes. de deſpon. impube. etiam ſi fuerit pollutio extraordinaria, quæ non intrauit clauſtrũ pudoris. c. extraordinaria. xxxv. q. iij. c. fraternitatis. de eo qui cognouit conſanguineam vxor. ſuæ.

b Cognita. Adde quòd ex quo puella fuit cognita carnaliter à ſpõſo præſumitur cõſenſiſſe. c. inſuper. qui matre. accu. ſecũdum Oſti. in ſumma de conuer. in §. fin. verſi. quid ſi virgo. Item quòd ex quo puella fuit cognita ſit carnaliter præſumitur potẽtia coheundi, niſi appareat contra per aſpectum, c. fraternitatis. de frigi. ſecundum Vinc. & Pano. in c. Iordano. & c. fraternitatis. de eo qui cogno. conſan. vxo. Et maximè quando interuenit cõmixtio ſeminis vtriuſque, aut ſaltẽ viri: ſecundum Inno. Oſti. Panor. in d. c. fraternitatis. & in c. fi. de ſpon. quia tunc contrahitur affinitas. aliàs vbi non interueniret commixtio ſeminis cõtrahitur publica iuſtitię honeſtas: vt ibi habetur.

c Proxima pubertati. Adde quis dicatur proximus pubertati ſiue in maſculo ſiue muliere, vide per glo. doct. in dict. c. continebatur. de deſpon. impube. & in §. furioſi. inſti. de inutil. ſtipula. & §. in ſumma. de obli. quæ ex delict.

ARGVMENTVM.

Puella proxima pubertati an ſponſalia contrahere poſſit.

Quæſtio. DCLXXXI.

QVAERITVR an puella proxima ſeptennio poſſit contrahere ſponſalia. Et videtur dicendum ꝙ ſic: & ꝙ in hoc caſu diſcretio ſuppleat etatem adeo quòd oritur impedimentũ publicæ iuſtitiæ honeſtatis. Et maximè quando interuenit tentatus ad copulam, quando ſimul cohabitauerũt. c. iuuenis. & ibi gl. & c. ſponſum. de ſponſal. licèt in contrarium faciat c. literas. & c. atteſtationes. & c. duo primi. de deſpon. impube. vbi requiritur ſeptennium. & in c. j. de deſpon. impube. lib. vj. de quo per Panor. in d. c. iuuenis.

ARGVMENTVM.

Liberi per ſubſequens matrimonium legitimantur.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium tanta eſt, vt extendatur ad honores & ordines.*

2 *Legitimatio facta per ſubſequens matrimonium ſcripturam non requirit.*

3 *Filij legitimati per ſubſequens matrimonium viuẽtibus parentibus legitimam petere non poſſunt.*

4 *Legitima viuente patre non debetur.*

5 *Alimenta liberis præſtare pater tenetur.*

6 *Filius bona aduentitia repetere poteſt.*

Quæſtio DCLXXXII.

QVAERITVR ſuper tali caſu Hugonis Amondructi parœciæ Reuelli antequã contraxiſſet matrimonium cũ Antonia Chabute habuerat copulã carnalẽ cũ ipſa, & ab eadẽ habuerat quendã filium vocatum Hugonẽ Amondructi nunc præsbyterũ. Et expoſt contraxit matrimonium cũ eadẽ, & habuit plures liberos: videlicèt vnũ aliũ filium & quatuor filias, quas maritauit, ex quibus vna obdormiuit in dño. Nũc quæritur ſi dictus domi. Hugo cẽſeatur legitimatus per ſequens matrimoniũ, ad hoc vt ſuccedere de-
a beat. Et dicendũ eſt a ꝙ ſic. c. j. c. tanta eſt vis. qui filij ſunt legi. c. nullum. xxxv. q. v. §. fin. inſtit. de nupt. & inſti. de hæredit. quæ ab inteſta. deferun. §. nec non. & in authẽ. quibus mod. naturales ſui efficiũtur. §. ſi quis igitur. colla. vj. l. cũ quis. C. de
1 naturali. libe. adeò & intantũ, ꝙ cenſeatur† legitimus etiã quo ad honores & ordines: ſecundũ gl. in d. c. tanta eſt. Et licèt de iure ciuili requiratur ſcriptura in matrimonio ad hoc vt legitimentur liberi prius matrimonij. vt not. in d. §. fi. inſti. de
2 nup. tamẽ† de iure canonico etiã ſine ſcriptura ex quo interuenit matrimoniũ legitimantur liberi prius nati: ſecũdũ Panor. in d. c. rãta. Et præmiſſa procedũt qñ poteſt per prius cõtrahi matrimoniũ inter tales: ſecus ſi eſſet impedimentũ cõſanguinitatis, vel aliud impedimentũ, licèt eſſet diſpenſatum per Papã: quia tunc nõ viderentur legitimati liberi prius nati, niſi expreſsè diceretur, ſecundum Bal. in l. proculus. ff. de ſtat. hominũ.
3 Veruntamẽ viuẽte patre aut matre nõ poſſet peti
4 legitima. l. j. §. ſi impubere. ff. de colla. bo. † quia legitima nõ debetur in vita patris. ſecundũ Din. & Bart. ibi. & per eundẽ in l. fi. ff. de liber. agnoſcẽd. licèt vbi dictus do. Hugo Amãdructi filius
5 habeat neceſsitatẽ in alimẽtis† pater tenetur ſibi prouidere: quia de iure naturali prouenit educatio liberorũ. vt inſti. de iure naturali gentiũ & ciuili. in prin. Et pariter dictus filius fecit fieri vnã caſulam in domo patris & certas reparationes, vt
6 præſupponitur, † ex cauſa aduentitia & aliunde quã de bonis patris, quo caſu eſſet locus repetitioni. iux. not. in l. ſi filius. C. de nego. geſt. & in l. cũ oportet. in prin. C. de bo. quæ libe. & maximè tenendo illã opinionem ꝙ ſacer ordo liberat filiũ à patria poteſtate. ſecundum gl. in c. indecorum. de ætate & qualit.

a Quod ſic. Adde Ang. in l. cũ decẽ. §. j. ff. de ſolu. quãdo pater ex concubina habet liberos: deinde deſpõſat aliã vxorẽ, ex qua ſuſcepit prolẽ legitimã. Et poſt mortẽ vxoris duxit in vxorẽ concubinã, ꝙ legitimãtur liberi prius nati, & ꝙ mediũ matrimoniũ nõ impedit legitimationẽ filiorum per ſequẽs matrimoniũ. fallit in ſucceſsione Regni, de quo per Io. de Pla. in §. fi. inſti. de nup. facit l. ſi qua illuſtris. C. ad orfi. l. ex facto. §. ſi quis rogatus fuerit. ff. ad treb. l. generaliter. §. fi. C. de cõdi. & inſtit. ſub condi. fact. c. naturales. de cõtro. inueſti. nam Papa non poteſt legitimare baſtardũ in regno ad præiudiciũ tertij. ſecũ. Gome.

in cap.

in c.grandi.de ſuppl.negli.præl.lib. vj. Alexand.
conſil.xxv.& lxvij.in j. volumi.facit gl.in l. Im-
perialis.C.de nupt.& per Ange.in l.cum viam.§.
ſi fideiuſſor.ff.de ſolu.

ARGVMENTVM.

Conſenſus liberorum in legitimatione requi-
ritur.

Quæſtio DCLXXXIII.

QVAERITVR quando legitimantur libe-
ri ex concubina procreati per ſequens ma-
trimonium, an requiratur conſenſus dictorum
liberorum. Et videtur dicendum quòd ſic. vt in
authen. quib.mod.natura.efficiū.lui.colla.vij.§.
ſimiliter.& §.illud.ſecundū Gulicl.de Cuneo.&
Bal.in l.benigniùs. ff. de legi. quia talis legitima
tio non debet trahi retro contra voluntatem il-
lius quem tangit.de quo etiam per Angel. Areti.
inſti.de nupt.§.fin.

ARGVMENTVM.

Matrimonium etiam in mortis articulo iniri
poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij bona principalia ſunt, fides, proles & ſacra-
mentum.*
2 *Matrimonium etiam in mortis articulo contrahi poteſt
ad legitimandum prolem prius ſuſceptam.*
3 *Matrimonium in mortis articulo in ſubſtituti frau-
dem contrahi non debet.*
4 *Teſtimonium dicere poteſt exiſtens in mortis articulo.*

Quæſtio. DCLXXXIIII.

QVAERITVR an aliquis exiſtens in arti-
culo mortis poſsit contrahere matrimonium.
Et videtur dicendum quòd non: quia deficit
cauſa matrimonij, videlicèt prolis habendæ:
quia in matrimonio † tria ſunt principaliter bo-
na, videlicèt fides, proles & ſacramētū.c. omnem
itaque xxvij. q.ij. & not. per Bal.in rubric. C.de
priuileg.dotis.quia talis, in articulo mortis non
2 poſset generare. Veruntamen † in caſu iſto talis
poſset contrahere matrimonium quo ad effectū
legitimandi prolem prius ſuſceptam.iuxta c.tan
ta.qui liber.ſint legit.ſecundū Cy. & cōmuniter
cæteros in l.nuper.C.de naturali.libe. & Bald. in
d.rubr.C.de priuileg.dot.Et ita etiam tenent Io.
de Imol.& Alex.in l.ſi quis poſthumos.in princ.
& in l.Gallus.in princ ff.de libe. & poſth. & hoc
3 verum † niſi talis contraheret matrimonium in
fraudem ſubſtituti, vt quia intenderet ipſum
priuare ſucceſsione.ſecundum Angel. & Alexā.
de Imol.in dic.l.ſi quis poſthumos. vide in ſimili
per Bal.de pace conſtantiæ, ſuper verbo ſepti-
a mus. qui tenet † ꝙ ille qui eſt in articulo mortis
poteſt examinari vt teſtis.Et licèt eadem die mor
tis quis poſsit generare & choire: quia de ma-
ne poſſet eſſe lætus & de ſero mortuus. Secus quā
do quis eſt in articulo mortis: quia non poſsit
generare: ſecundum Io. de Imol. & Alex. in d.l.
ſi quis poſthumos.& in d.l.Gallus.in princip.

a Articulo mortis. Adde an poſsit examinari teſtis
in articulo mortis vide Barto. in l. admonendi.
verſicul. quid ſi dictum teſtis.ff. de iureiurand.
Alexand. in l.hac conſultiſsima.§.fina. C.de te-
ſtamentis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium cauſa ſpiritualis eſt, forique eccleſiaſtici.*
2 *Iuramentum quale præſtandum in cauſa matrimonij.*
3 *Actore non probante reus abſoluendus eſt & nume.5.*
4 *Iuramento an & quando locus ſit in cauſa matrimonij.
& numero.11.*
6 *Compromiſſo in matrimonij cauſa locus non eſt.*
7 *Tranſigere ſuper matrimonio non licèt.*
8 *Iuramenti delationi in cauſa matrimonij & monacatio-
nis locus non eſt.*
9 *Iuramentum in cauſis ſpiritualibus & eccleſiaſticis cui
deferendum ſit.*
10 *Interrogatoria an & quando in cauſa matrimoniali fie-
ri debeant.*

Quæſtio DCLXXXV.

QVAERITVR ſuper quadam cauſa ma
trimoniali vertēte in curia officialatus Gra
tionop.vbi vir fecit petitionem ſummariam nar
rando fuiſſe matrimonium contractum per ver-
ba de præſenti petendo puellā condēnari & iuris
remedijs compelli ad ſolenniſandum dictum ma
trimonium in facie ſanctæ matris eccleſiæ.ſuper
qua petitione procurator puellæ negauit. Sed ex
aduerſo autor petit ꝙ puella cōpareat perſonali
ter,& ꝙ habeat iurare de veritate ſuper conten-
tis in dicta petitione. Nunc quæritur quid iu-
1 ris. Et in effectu: quia † cauſa matrimonij eſt ſpi
ritualis & fori eccleſiaſtici, vbi debet procedi ſim
pliciter & de plano ſine ſtripitu & figura iudicij.
clementin.diſpendioſam.de iudicijs.& maximè
quādo agitur de fœdere matrimonij:& idem quā
do de ſponſalibus.ſecundum.gloſ.ibi, ſuper ver
bo, matrimonijs, adeo & in tantum quod non ſit
neceſſarius libellus vel litis cōteſtatio.clemen.ſæ
pè.de verbo.ſignifi.tamen debet proponi peti-
tio in actis: vt ſecundum petitionis formā fera-
2 tur ſententia.dicta clementi.ſæpè.§.verū.& † pa-
riter poterit exigi iuramentū de calūnia, vel de ve
ritate dicenda, aut iuramentum malitiæ.dict.cle-
men.ſæpe.verſicu.non ſic tamen.& verſicul.cita-
tionem. Et talis petitio debet redigi in actis per
ſcriptores actoru, ſecundum Card.Florenti.ibi.
Et licèt oblatio libelli fiat expenſis actoris: ſe-
cundum glo.in dicta clemen.ſæpe.ſuper verbo,
pronuntiatio,tamen in iſta petitione ſummaria,
quæ redigitur in ſcriptis per notarium actoris,
ſcriba tradit copiam partibus de ſtilo curiarum
inferiorum.de quo per Alexand.de Imol.in l.j.ff.
de eden. Sed redeundo ad quæſitum in cauſa ma
trimoniali quando reus negat, incumbit onus
3 probandi actori: adeo ꝙ † actore non probante
reus abſoluitur.cap.j.& ij.de clandeſtin deſpon-
ſat.& licèt ibi not. gl.quia eccleſia non iudicat
de occultis.xxxij.diſtin.capit.erubeſcant.capi.j.
vt eccle.benefi.ſin.. Vnde ſecundum Panorm.in
dict.capitul.ſecundo,de clandeſti.deſponſa.vbi
4 deficit † probatio matrimonij, non eſt exigendū
iuramentum à reo: ſed potiùs eſt abſoluendus.
Nec obſtat capitul. continebatur.& capitul.atte
ſtationes.de deſpōſ.impub.vbi defertur iuramen
tū: quia ibi erat aliqualis ſuſpitio pro matrimo-
nio, aliàs ſecus.& licèt credatur dicto viri ſu-
per copula carnali mulieris cum iuramento

niſi probetur contrarium, & hoc quando mu-
lier eſt tranſducta ad domum viri, vt ibi habe-
tur: tamen ſecus eſt quando agitur de eſſentia
matrimonij, ſecundum Panor. in d.c. j. & pro
hoc facit c. mulieri. de iureiuran. & ibi glo. quia
5 actore † non probante reus debet abſolui. c. fin.
eod. titu. l. qui accuſare. C. de eden. Quinimò ſi
mulier probaſſet per vnum teſtẽ, non eſſet locus
delatione iuramẽti quãtuncunq; ſit perſona ho
neſta: quia hic agitur quaſi de ſtatu hominis cũ
conſtituatur ſeruitus. ſecundum glo. in d.c. mu-
6 lieri. allegat c. fi. eod. tit. hinc eſt, † quòd de cauſa
matrimonij non poteſt compromitti: cùm ſit
cauſa ardua. c. cauſa. in fine. de in integr. reſtitu.
7 Nec † pariter habet locum tranſactio in matri-
monio, c. fi. de tranſactione. Et tales cauſæ de-
bent tractari per iudices diſcretos, qui habeant
poteſtatem cognoſcendi. c. j. in fine de cõſangui.
& affinita. & ideo iudex in caſu iſto non debet
ignorare iura canonica. Et ideo de conſuetudi-
ne curiæ, cauſæ matrimoniales non committũtur
niſi Epiſcopis, licèt ſecus ſit de iure: ſecundũ gl.
& Panor. ibi. & in c. coram. de offi. delega. Et pro
præmiſsis facit quod habetur per glo. in l. iij. ff.
de iureiuran. ſuper verbo, agatur. quæ tenet, ꝙ
8 † in cauſa matrimonij vel monachationis non ha
bet locum delatio iuramenti: de quo articulo ibi
latè per Bar. Paul. de Caſtr. & Alex. & per Panor.
in d.c. mulieri. vbi faciunt certam diſtinctionẽ in
hoc articulo. Et pro hoc poſsit allegari quòd ha
betur per glo. & Bar. in l. manifeſtæ. ff. de iureiu-
rã & quod reus cogatur iurare aut referre iura-
mentum, aliàs habeatur pro confeſſo, non ha-
beat locum in caſu iſto, quando reus habet in-
iuſtam cauſam recuſandi iurare: puta, ex natura
cauſæ, vel quando actor nihil probauit. ſecundũ
Spec. in titu. de iuramenti delatione. §. j. verſic.
ſi autem actor. Veruntamen præmiſsis non ob-
9 ſtantibus in caſu iſto † quando pars principalis
melius nouit veritatem, poteſt cogi ad reſpondẽ-
dũ cum veritate in iſtis cauſis ſpiritualibus & ec
cleſiaſticis. c. j. de iudici. lib. vj. c. j. de iuramento
calum. eod. lib. c. præſentium, de teſti. eod. lib. &
ibi per glo. & docto. & dicta cle. ſæpè. verſi. cita-
tionem. & hodie in quacunque cauſa præſtatur
tale iuramentum de conſuetudine, vt hodie par-
tes aleuientur cauſæ probandi, & maximè vbi
prius actor aſſeuerat cum iuramento. ſecundum
glo. in c. j. de confeſ. libr. vj. & Panor. in c. literis,
de iuramento calum. & per Specu. in tit. de poſi-
tionibus. §. j. verſi. dicit autem. & §. vj. verſic. hoc
tamen. & per glo. & Panor. in c. ex literis. de iure
iuran. & eſt ratio ſecundũ Panor. ne deficiẽtibus
probationibus iuſtitia pereat. ideo exigitur ta-
le iuramentũ de veritate, etiam ex officio iudicis.
c. cum nobis. & c. cum delicti. & c. dudum. l. ij. de
electio. ſecundum Panor. in d.c. literis. Nam iu-
dex laborare debet ne veritas occultetur, c. quo-
niam. §. j. vt lit. non conteſta. c. dilecto. de teſti. ſe-
cundum glo. in l. is apud quẽ. C. de eden. & Card.
10 Florent. in d. cle. ſæpè. §. non ſic. Et † quia vbicun
que mouit iudicem æquitas poſſunt fieri inter-
rogationes etiam ex officio. l. vbicunque. ff. de
interrogato. actio. c. cùm Ioannes. in fine, de fide
inſtru. quia oportet iudicem cuncta rimari. c. in-
dicantem. xxx. q. v. Et pro præmiſsis facit quod
habetur per glo. & docto. in l. fi. C. de procurato.
& in l. ſi actor. ff. eod. titu. vbi habetur, quòd quã
do pars principalis eſt legalior, non ſufficit re-
ſponſio procuratoris, ſed debet reſpõdere prin-
cipalis, qui melius nouit veritatem. Nec obſtat
quod ſuprà fuit oppoſitum, quòd in cauſa matri
11 monij non habeat locũ delatio iuramenti: † quia
hoc verum quo ad iuramentum deciſiuũ: quia
poſtquàm eſt iuratum non eſt curandum vlte-
rius. l. non erit. ff. de iureiurand. l. j. C. eod. tit. c. &
ſi Chriſtus. de iureiurand. Secus autem eſt in iſto
iuramento de veritate: cùm non tendat ad deci-
ſionem cauſæ: ſed remanet ius ſaluum parti in
probationibus fiendis. ſecundum Panor. in d. ca.
ex literis. de iureiurand.

ARGVMENTVM.

Quid diſcriminis ſit inter iuramentum calum
niæ ſeu malitiæ & iuramentum veritatis.

SVMMARIVM.

1 *Syndicus vel œconomus eccleſiæ quale iuramentum præſtare teneatur.*
2 *Iuramento veritatis in cauſis ſpiritualibus locus eſt.*
3 *Iuramento malitiæ omnibus in cauſis locus eſt.*

Quæſtio DCLXXXVI.

QVEARITVR de differentia inter iura-
mentum de veritate dicenda, & iuramentum
calumniæ, & iuramentũ malitiæ. Et in effectu gl.
in c. ex literis. de iureiurand. tenet, ꝙ tale iuramẽ
tum de veritate dicenda præſtatur in cauſis ſpe-
cialibus per iura ibi allegata: licèt hodie etiam
præſtatur iuramentum calumniæ. c. j. de iuramẽ.
calum. libr. vj. Et in tali iuramento veritatis quis
reſpondet de eo quod ſcit per verbum ſcio, vel
neſcio. Sed in iuramento calũniæ reſpondere te-
netur per verbũ credulitatis. l. ij. §. quod obſer-
uari. C. de iuramẽ. calum. ſecundũ gl. in d.c. ex li-
teris. licèt eis præiudicat confeſsio, de credulita-
te, ſicuti de veritate: ſecundũ glo. ibi. Veruntamẽ
ſecundum Inno. in d. c. ex literis. quis reſpondet
de veritate nõ ſolùm de eo quod ſcit, ſed etiam de
eo quod habet indubitatam notitiam. exemplũ.
de Chriſto, Conſtantino & Iuſtiniano impuberi-
bus de quo latiùs per Panor. in c. literas. de iura-
mento calumniæ. & per Spec. in titu. de poſitio-
nibus. §. j. verſi. dicit autem. vbi ponit plures dif-
ferentias inter iuramentum de veritate & iura-
1 mẽtum calũniæ. Et inter cæteras: † quia ſyndicus
aut œconomus eccleſiæ præſtat iuramentum ca-
lumniæ in animam propriam iurantis. c. in per
tractandis. de iuramento calum. Sed in iuramen-
to de veritate dicenda œconomus eccleſiæ præ-
ſtat iuramentum tàm in animam quàm etiam in
animam aliorum capituli eccleſiæ. c. præſentiũ.
de teſtib. libr. vj. Et ibi etiam per Geminia. qui
ponit aliquas differentias & latiùs per Panormi.
2 in dict. capitu. literas. vbi tenet, † quòd etiam in
cauſis ſpiritualibus habet locum iuramẽtũ de ve
ritate dicenda ex officio iudicis. Et tale iuramẽtũ
de veritate debet largè intelligi, vt quis dicat
veritatẽ ſuper ijs, de quibus interrogabitur quã

ſcit vel

ſcit vel credit:licèt præceſſerit iuramentũ de veritate:reſpectu verò iuramẽti malitiæ differt à iura
3 mento calũniæ & de veritate dicenda:† quia illud præſtatur in omnibus cauſis ſiue ante litem conteſtatã, ſiue poſt in quacunque parte litis etiã pluries.& etiam ſi fuit iuratum de calũnia,aut de veritate dicenda.c.ij.in fin.de iura calũniæ.lib.vj. & hoc quando iudex ſuſpicatur, ꝙ reus proponit aliquam exceptionem cauſa malitiæ.c.paſtoralis.de exceptionibus:vel quando quis petit vltra tertiam dilationem.cap.vltra.iij.de teſt.vide per Cardinal.Florent.in clemen.ſepè.§.nõ ſic.de verbo.ſignifi.in.vij.q.vbi ponit differentiam inter iuramentum calũniæ & iuramẽtum maliciæ.

ARGVMENTVM.

Iuramentum an poſsit per procuratorem præſtari.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum per procuratorem habentem ſpeciale mandatum præſtari poteſt.*
2 *Procurator generalis ad negotia ſacramentum præſtare non niſi cum ſpeciali mandato poteſt.*
3 *Iudex qui procuratoris iuramentum recuſat, iniuriam ſibi facit.*
4 *Tutores & adminiſtratores iurare de calũnia in eorũ animam poſſunt.*
5 *Procurator in rem ſuam ſacramentum præſtare poteſt.*
6 *Iuramentum authore prætore deferri debet.*
7 *Iuramentum quadruplex dicitur.*
8 *Procurator habens ſpeciale mandatum in perſonam domini ſacramentum præſtare poteſt.*
9 *Syndicus vniuerſitatis aut œconomus in animam propriam iurare tenetur.*
10 *Procuratori ſufficit ſi iuret procuratorio nomine talis.*

Quæſtio DCLXXXVII.

QVAERITVR an poſsit præſtari iuramentũ per procuratorẽ, ſiue ſit calũniæ de veritate dicenda, aut aliàs.& an requiratur ſpeciale mandatum,& quòd nominatim exprimatur in tali cauſa & tali, vel ſuper tali negotio:& an debeat iurari in animã domini, vel in animam propriã.
1 Et in effectu videtur textus in ca.fin.de iuramen
1 to.calũniæ.lib.vj.† ꝙ iuramentum [a] poſsit præſtari per procuratorem habentem ſpeciale mandatum.& ibi non exprimitur an procurator iſto caſu debeat iurare in animam domini vel in animam ipſius.licèt ibidem ſatis declaretur, ꝙ debeat notanter exponi in tali cauſa:nec ſufficeret generale mandatum ad cauſas cum poteſtate iurandi:quia talis procurator non eſt ſufficienter inſtructus,& forte negaret illud quod confiteretur ſi eſſet inſtructus:ſecundum Ioann.Andr.in
2 nouella in d.c.fi.† licèt quãdo eſſet procur.generalis ad negotia, poſſet iurare:ſecundum glo.ibi Ioan.And.ibi, ſecus ad iudicia: quia requiritur ſpeciale mandatum,& quòd nominatim exprimatur in tali cauſa, & ꝙ conſtituatur procurator ſpecialiter ad iurãdum in animam domini:quia aliàs non poſſet obligare dominũ ad periurium,
3 & iſto caſu † ſi iudex non admitteret procuratorem ad iurandum, faciunt ſibi iniuriam niſi dominus eſſet iuſtior,& melius ſcire veritatem:quia iſto caſu licèt eſſet iuratum de calũnia tamen in reſponſionibus fiendis principalis, qui melius ſcit veritatem debet reſpõdere. ſecundũ Io.And. in nouuella.in d.c. fi.& ita ibi etiam ſequitur Geminia.& pro hoc facit cle.romani.§. vos itaque. de iureiuran.vbi fuerunt conſtituti nuntij cum pleno & ſpeciali mandato affirmandi & præſtandi iuramentum fidelitatis in ipſam regis romanorũ animam,& ibi gl. quæ allegat dictũ c.fin.de iuramento calum.lib.vj.& c.præſentium.de teſt. eo.lib.gl. verò in l.qui bona. §.ſi alieno.ff de dã. infect.primo allegat, ꝙ procurator non iurat de calumnia, ſed principalis, l.ij. §. ſi autem. & au-
4 then. principales.C. de iura. calum.ſecus † in tutore aut alio adminiſtratore:quia illi bene iurãt de calum.in eorũ animam.dict.l.ij.§. quod obſer
5 uari.vel ſecundũ vnam opinionem † procurator in rem ſuam bene iurat: vel eſt ſpeciale quando non iuratur in forma iudicij, vel ꝙ illa iura corrigantur, ne quis cogatur deierare ex facto alieno. Nec obſtat l.videmus.ff. de in litẽ iuran. quia loquitur in alio iuramento, & licèt tale iuramentũ non præſtatur in forma iudicij in caſu
6 dicti §.ſi alieno.tamẽ† debet deferri authore prætore.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de operi. noui nũcia. licèt etiam non loquatur de iuramento calũ: quod eſt de forma & ordine iudicij. iuxta dict.c. j.de iuramen.calum.lib.vj. Sed loquitur de iuramento, quòd præſtatur loco aliqualis probationis.l.theſaurus.ff.ad exhibend. Vnde ſecundũ
7 Bar.in d.§. ſi alieno. † quadruplex dicitur iuramentũ. Quoddã dicitur calũniæ, quod eſt de ſolennitate & turina iudicij.Secundum iuramentũ calumniæ quod fit ad probationem: vt in d.§. ſi alieno.& l.prætor ait.in prin. ff. de dam. infect. Tertium iuramentum dicitur veritatis.l.Marcellus.ff.rerum amota. Quartum iuramentum dicitur affectionis, vt de in litem iurãdo. Quantũ ad primum iuramentum calumniæ ſolennitatis Sin. in l.ij.§.hoc autem. C.de iura. calum.refert ꝙ de iure canonico poteſt præſtari iuramentũ calumniæ per procuratorẽ dict.c.fi. concipiendo verba in perſonam domini.Et ſic de aliena conſciẽtia iurat.& iſtud procedit vt plurimũ ex falſo & erroneo intellectu canoniſtarum: quia de iure ciuili procurator debet concipere verba contractus in eius perſonam:ſecus in nuntio, qui concipit verba in perſonam domini.l.cum qui.ff. de conſtitut. pecunia.iuxta not. in gloſ.& doct.in l. multũ intereſt.C.ſi quis alteri vel ſib. ſecundum Bar.& Alex.de Imol.in d.§.ſi alieno. etiam de iu
8 re ciuili† procurator quando habet ſpeciale mandatum poteſt iurare de calumnia in perſonam domini.dicto cap. fi.licet ille textus non appeiat in cuius perſonam debeat iurare. Et pariter debet iurare in animam propriam. c.ij.de iura. ca-
9 lum.lib.vj.Sed in† ſyndico vniuerſitatis aut œconomo eccleſiæ, debet iurare in animã propriã. c. in perpetrandis.& c.cæterũ.de iura.calu.licet hodie etiã poſsit iurare in animã conuentuũ vel maioris & ſanioris partis.cap. præſentium. de teſt. libr. vj. & idem in tutore aut alio adminiſtratore, qui iurare habent de calumnia in animam propriam. l. ij. §. quod obſeruari.C.de iura.calumn. Veruntamen redeundo ad perſonam pro
10 curatoris ſufficiat† quòd aliquis iuraret procu-

ratorio nomine talis, & vterque obligaretur. ſecundum Barto. in d. §. ſi alieno. Nec obſtat motiuũ Cy. quia etiam procurator in actu perſonali perſona & inſeparabili bene poteſt concipere verba in perſonam domini. vt in matrimonio. c. ſi. de procura. libr. vj. & recta via tranſit obligatio in dominum ſine ceſsione. idem eſt in acquiſitione poſſeſsionis & dominij. l. quod meo. §. j. ff. de acquiren. poſſeſ. & idem in reſtitutione trebel. l. qui ita. §. j. ff. ad trebel. ſecundum Barto. in d. §. ſi alieno. & ibi vide latiùs per ipſum de alijs ſpeciebus iuramenti.

a Iuramentum. Adde gl. Alex. de Imol. in l. ad egregias. ff. de iureiuran. ꝙ iuramentum de veritate ſeu deciſiuũ non poteſt præſtari per procuratorem. l. generaliter. § iiſdem. C. de reb. credi. niſi haberet ſpeciale mandatum ad ſic iurandũ per procuratorem inſtructum. iuxt. no. per Bar. in l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infec. in iij. q. ſecundũ Alex. in d. l. ad egregias. Adde Bar. Bal. in l. generaliter. §. ijs de præſentibus. C. de reb. credi. ꝙ iuramentum iudiciale delatum domino nó poteſt præſtari per procuratorem niſi haberet ſpeciale mandatum ad ſic iurandum. ſecundum Salice. & idem in iuramento neceſſario ipſum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator generalis ad cauſas principali abſente an iurare de calumnia debeat.*

Quæſtio. DCLXXXVIII.

QVAERITVR quid in procuratore generali ad cauſas aut in coniuncta perſona,
1 quando dominus ſeu principalis eſt abſens, † an poſsint iurare de calumnia: an verò debeat dari curator bonis: vide per glo. in d. c. in pertractandis. de iuramento calumn. & per Sin. & cæteros in d. l. ij. §. hoc autẽ. C. de iura. calum. & per Spec. in tit. de iuramen. calum. §. reſtat. verſi. cõiuncta. & ibi per Ioan. And. in additio. & per Bar. & Alex. in l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect.

ARGVMENTVM.

Teſtis per procuratorem iurare non poteſt.

SVMMARIVM.

Teſtis per epiſtolam aut in ſcriptis deponere non debet.

1 Quæſtio DCLXXXIX.

QVAERITVR quid in iuramento teſtis an poſsit præſtari per procuratorem. Et in effectu dicendum eſt quòd non, etiam ſi habeat ſpeciale mandatum. c. licèt ex quadam. de teſti. l. iij. §. item domus. ſuper verbo, teſtimonijs. de teſti. ſecundum Bar. & Alex. de Imol. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect. & quia etiam teſtis nó debet deponere per epiſtolam aut in ſcriptis, ſecundum Bar. in l. Theopompus. de teſti.

ARGVMENT.

Procurator ſuper contractu iuramentum cõfirmatorium contractus non, niſi ſpeciale mandatum ad hoc habeat, præſtare poteſt.

Quæſtio DCXC.

QVAERITVR an ſuper contractu procurator poſsit præſtare iuramentum confirmatorium contractus. Et dicendum eſt ꝙ non, niſi habuerit ſpeciale mandatũ ad hoc. ſecundũ Bart. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infec. Et idẽ eſt quando dominus in procuratorio iuraſſet ſe ratum habiturum, quicquid fieret per procuratorem: quia tunc dominus obligare ex iuramento proprio. allegat c. tibi dominus. lxiij. diſtin. Et pro hoc facit: quia iſta verba videtur æquipolere mandato ſpeciali. iux. not. Bart. in l. ſi procurator. cum libera. ff. de procurator. & per glo. in c. contractus. C. de tranſactio. & in c. per tuas. de arbitr. & Roma. in d. §. ſi alieno. licèt Alex. de Imol. videatur tenere cõtrarium. quia illa verba tacitè in ſunt. ſecundum Sin. Bal. & Salice. in l. ſi procurator. C. de procuratori. allegat glo. in c. ex parte. de reſcript. & in c. cum dilectus. de religioſ. domib. de quo latiùs. per Alexã. de Imol. in d. §. ſi alieno. & per Sin. in authen. ſacramenta. C. aduerſ. vend. in ix. q. & ibi per Sal.

ARGVMENTVM.

Procuratorium per quod dominus promittit habere ratum quicquid procurator legitimè faceret, nullius eſt momenti.

Quæſtio DCXCI.

QVAERITVR quando in procuratorio dominus promittit habere ratum quicquid per procurationẽ legitimè fuerit factum, an tale procuratorium ſit validum. Et dicendũ eſt quòd non. ſecundum glo. in c. relicto. xxj. q. j. & in cle. j. de procuratorib. in glo. ciuita. & per Specu. in titu. de procuratore. §. ratum autem fuerit. verſi. item & ſi. & Bar. in l. quæ omnia. §. planè. ff. de procuratorib. & Alex. de Imol. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect. & per Ioan. Fab. inſti. de ſatiſd. §. ſin autẽ. vide Bar. Alex. in appo. in l. j. ff. de offi. procu. Cæſa. vide etiam de clauſula & rato, in negotijs arduis Ioan. Fabr. in procœm. inſti.

ARGVMENTVM.

Iuramentum fidelitatis àn per procuratorem præſtari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum fidelitatis per procuratorem domini recipi poteſt.*

2 *Inueſtitura emphyteoſis per dominum aut lite ratum fieri debet: non per procuratorem.*

Quæſtio. DCXCII.

QVAERITVR an iuramentum fidelitatis poſsit præſtari per procuratorẽ. Et in effectu licèt Bal. ſuper hoc fuerit ſibi contrarius, iux. not. per ipſum in l. j. ff. de rerum diuiſio. Veruntamẽ poteſt præſtari, dum habeat mandatum ſpeciale ad iurandũ in animã domini. c. j. de ſtatu. regul. libr. vj. cle. Romani. §. nos itaque. de iureiurand. c. tibi domino. lxiij. diſtinc. & ibi per Archi. & præpoſitũ c. ſi quis deceſſerit, & c. ſi maior. per quos ſi. inueſtitura. cle. j. de re iudica. c. j. quo tẽpore mile. & in gloſſ. in verbo abſentia. & ibi per Bal. & in l. j. §. ne autẽ. C. de caduc. tollen. Et ita etiã tenet Alex. de Imol. poſt Romanũ. in d. l. qui bona. §. ſi alieno: ff. de dam. infec. & ibi
1 etiã tenet, ꝙ † iuramentũ fidelitatis poteſt recipi per procuratorem domini. c. cam te. de iureiur. & idẽ tenet Iaio. in l. ſi. C. de iur. emphy. in xliij: no
2 tabili. ſecus in emphyteoſi. † quia debet fieri inueſtitura per dominũ, aut literatoriè per eius literas, non autem per procuratorem. de quo etiam ibi per Salicet.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Iuramentum fidelitatis an per procuratorem præſtari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vniuerſorum bonorum cum libera, aut cum ſpeciali mandato, aut in rem ſuam paria ſunt.*
2 *Procurator cum libera æquiparatur mandato ſpeciali.*
3 *Procurator cũ plena poteſtate æquiparatur procuratori cum libera.*
4 *Procurator cum libera omnium bonorum vel illius cauſæ compromittere poteſt.*
5 *Verba, Quod procurator poſsit facere quicquid faceret dominus ſi eſſet præſens, quid ſignificationis important.*
6 *Mandatum cum libera ſufficit in caſibus requirentibus ſpeciale mandatum.*
7 *Syndicus ſpeciale mandatum habere cenſetur.*
8 *Mandatum generale cum libera tantum valet quantũ ſpeciale.*

Quæſtio. DCXCIII.

QVAERITVR an procurator cum libera
poſsit iurare in animũ domini aut iuramen
tum deferre. Et iſtã quæſtionẽ habui de facto an
iuramẽtũ fidelitatis poſsit præſtari per talẽ pro
curatorẽ cum libera. Et videretur prima facie dĩ
cẽdũ ꝙ ſic. l. iuſiurã. j. §. procurator. ff. de iureiu
1 rand. vbi † æquiparantur procuratori vniuerſo-
rum bonorum cum libera, aut cum ſpeciali man
dato, aut in rem ſuã. Et licèt ibi loquatur in pro
curatore deferente iuramentum. tamen idem eſt
in procuratore iurante ex identitate ratiõis: ſecũ
dum Alexan. de Imol. ibi. & pro hoc allegãt Bal.
in l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect. in. iij.
q. principali. licèt iſto caſu procurator cum li-
bera nõ deberet iurare in animã domini, ſed præ
iudicaret domino tanquã ſimplex cõfeſsio. l. cer
tum. §. ſed an & ipſos. ff. de confeſſ. licèt Bart. in
d. §. ſi alieno. in. iij. q. loquatur in iuramento veri
tatis, & quando euenit confeſsio per modum cõ
tencioſæ iuriſdictionis. de quo ibi per Alexã. de
Imol. Quid autẽ in iuramento calũniæ ſeu ſolen
nitatis an requiratur ſpeciale mandatum, ſuprà
fuit tactum quæſtione. dclxxxvij. & pro præmiſ
ſis facit l. procur cui generaliter. cum ibi. notatis
2 per glo. & Bart. ff. de procuratori. vbi † procur.
cum libera æquiparatur mandato ſpeciali, & po
teſt exigere, nouare & tranſigere, vt no. in l. mãda
to. ff. de procur. & per gloſ. & docto. in l. tranſa-
ctio. C. de tranſact. & pro hoc etiam eſt caſus in
c. qui ad agendum. §. fina. de procur. lib. vj. & idẽ
3 eſt quando quis eſt procurator † cum plena po-
teſtate. l. ſi procurator. & ibi per glo. & docto. C.
de procur. ſecundum Bartolum in dicta l. procu
ra. cui. & ibi etiam tenet, quòd procurator cum li
bera intelligitur cum adminiſtratione omnium
bonorum aut rerum. dicta l. iuſiurandum. §. fina.
ſecus ſi ſit procurator cũ libera in vno negocio,
& non generaliter in omnibus: quia tũc illa clau
ſula, cum libera, operabitur ſolum effectum in il
lo negotio particulari: nõ autem in alijs. de quo
ſe remittit ad nota. per ipſum in l. qui ratione. §.
Calimachus. ff. de verborum obligation. & talis
procurator cum libera poterit etiam cõpromit-
4 tere, quod eſt verũ quando eſt † procurator cum
libera omnium bonorum, vel illius cauſæ: ſecus
ſi litis ſimpliciter. ſecundum Bart. in dicta l. man
dato. ff. de procuratori. & in hoc difert procura-
tor cum libera a procuratore generali bono-
rũ, qui non poteſt alienare niſi fructus, aut alias
res mobiles, quæ facilè corrũpi poſſunt. l. procu.
tutorẽ. ff. de procur. idem verò Barto. in l. j. ff. de
offic. procur. Cæſaris, facit quæſtionem quando
in procuratorio dominus promiſit habere ratũ
quicquid fuerit actũ per procuratorẽ: an æquipo
leat procuratori cũ libera? & dic ꝙ non, ſecundũ
Petrũ pro quo alij & l. cũ Tuberonis. §. alia cau
ſa. ff. de peculio. vbi requirit ꝙ ſpecialiter & ex-
preſsè fiat mentio ꝙ concedatur libera admini-
ſtratio. & ibi glo. ſuper verbo ſpeciali. ſed idẽ Bar.
in l. creditor. §. Lucius. ff. mandat. tenet, ꝙ illa ver
5 ba in procurratorio appoſita † ꝙ procurator poſ
ſit facere quicquid faceret dominus, ſi eſſet præ-
ſens, important quòd videtur concedi libera ad-
miniſtratio, dum tamen dolus excludatur. & idẽ
etiam tenet Bart. in dict. l. ſi procurator. & ibi ſe
quũtur cõtra cõmuniter doctores. Bal. verò in l.
6 illud. ff. de munerib. §. j. tenet † ꝙ in caſibus requi
rentibus ſpeciale mandatum ſufficit mandatum
cum libera. quod eſt menti tenendum. & idem te
net in extrauaganti de pace conſtãciæ, ſuper ver-
7 bo, mittit nuncium. vbi tenet, ꝙ † ſyndicus cenſe
tur habere ſpeciale mandatum. licèt ſecundum
ipſum tutiùs quòd in requirentibus ſpeciale mã
datum interueniat ſpeciale mandatum vel gene-
rale cum libera. allegant Ioan. Andr. in nouell. in
c. præſentium. de teſtib. libr. vj. idem verò Bal. in
l. iuſiurand. la. j. §. procura. ff. de iureiurand. idem
8 tenet quòd † tantum valet mandatum generale
cum libera, quantum ſpeciale. & ibi ſequuntur
Paul. de Caſt. & Alexand. de Imol. fallit in. iiij ca-
ſibus. Primo quãdo tractatur de donatione: quia
non poterit donare. l. contra iuris ciuilis. §. final.
ff. de pact. l. filiusfamiliàs. ff. de donation. cum ibi
no. per Bar. ff. de donation. Secũdò fallit quoad
delinquendum. quia in dubio non videtur man-
datum. dicta l. creditor. §. Lucius. ff. mandat. Ter-
tiò fallit in acceptilatiõe. Quartò fallit quãdo ad
uerſarius peteret dominum, ſeu principalem tan-
quam eius legaliorẽ, vel melius informatũ debe-
re reſpondere: quia non ſufficeret mandare pro-
curatorem cum libera. ſecundum Barto. in l. qui
bona. §. ſi alieno. ff. de danno infect.

ARGVMENTVM.

Clauſula cum libera, an limitetur ad ſupradicta.

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad litem cum libera neque compromittere neque tranſigere de cauſa ſuper negotio principali poteſt.*
2 *Procurator habens mandatum generale cum libera: aut quod poſsit facere ac ſi dominus eſſet præſens caſus maiores aut grauiores expreſsis non poteſt.*
3 *Procurator cum libera rem magni præiudicij neque donare neque alienare poteſt.*
4 *Donare dicitur qui remittit.*

Quæſtio DCXCIIII.

QVAERITVR an clauſula cum libera apposita in procuratorio limitetur ſecũdum præcedentia. Et dicẽdum eſt quòd ſic: quia ſi procurator ſit conſtitutus in vno negotio, vel ad vnum cenſum; tunc illa clauſula cum libera tantũ operatur in illo particulari negotio, ſicuti ſi haberet generale mandatum cum libera. ſecundum Bartolum in l. procurator cũ libera. ff. de procuratori. & Paulus de Caſtr. in l. ius iurand. §. procurator. ff. de iureiurand. allegat capit. qui ad agendum. §. final. de procurat. libro ſexto. vbi æquiparatur habenti generale mandatum cum libera bonorũ, vel cum libera alicuius cauſæ. & idem Barto. in l. qui Romæ. §. Calimachus.
1 ff. de verborum obligationib. Et ideo † ſi procurator eſſet conſtitutus ad litem cum libera, non poſſet compromittere vel tranſigere de cauſa ſuper negotio principali, niſi ſuper inſtantia. ſecũdum Bartolum in l. mandato. ff. de procurato. & in dicto §. Calimachus. & per Paul. de Caſtr. & Iaſonem in l. tranſactionẽ. C. de tranſaction. per hoc limitatur quod voluit Bald. in l. illud. §. primo. ff. de muneribus. vbi refert, quòd communiter iſta clauſula cum libera, hodie communiter inſeritur in procuratorijs. Et ideo defendũtur talia procuratoria ac ſi cõtinerẽt ſpeciale mãdatum quia illud debuit intelligi quando eſſet generaſe mandatum; ſecus ſi eſſet ſpeciale mandatũ cum
2 libera. & pro hac facit, † quia etiam generale mãdatum cum libera aut cũ illa clauſula quòd poſſit facere ac ſi dominus eſſet præſens, quòd non poterit procurator explicare caſus maiores aut grauiores expreſsis. clementi. non poteſt. de procuratorib. capitul. ſi ſedes. de reſcript. ſecundum Baldum in l. aliquando. ff. de offic. proconſul. & lega. in xv. quæſtione, Geminia. in capit. finali de
3 offic. vicarij. libro ſexto. & pariter dictus † procurator non poterit donare vel alienare rem magni præiudicij, ſecundum Baldum in l. prima in fine, C. de bonis mater. & Alexand. de Imol. in l. ſi procurator. C. de procurat. & pariter talis procurator nõ poterit remittere exceptionẽ c. ij. cũ ibi nota. de donationib. & per Bartol. in l. final. ff. de hijs qui in fraudẽ credito. & in l. qui debitorẽ.
4 ff. de nouatio. † quia qui remittit dicitur donare. Et ibi etiam tenet Alexand. de Imol. conſil. xxij. in primo volumin. in fin. & pro hoc allegat gloſ. in dicto capi. quod ad agendum. de procura. lib. ſexto ſuper verb. expreſſos. & ibi Geminia. quia talis procurator non poterit contrahere matrimonium, vel obijcere crimina, niſi ſit ſpeciale mãdatum ad exigendum. quia iſti caſus, ſunt maiores & grauiores expreſsis. dicta clementina non poteſt.

a Cum libera. Add. vide limitationem de clauſula cum libera per Iaſon. in l. præſes. C. de tranſacti. & Bald. in capitul. quoad tranſlationem. de offi. legat. & dict. Iaſon. in l. ſi procurator. C. de procurato.

ARGVMENTVM.

Puella minor in cauſa matrimoniali an in iudicio ſtare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Puella pubes an & quando iurare poſsit, aut iuramentum referre.*
2 *Pupillus doli capax tutore authore iuramentum deferre poteſt.*
3 *Pupillus doli capax de veritate iurare poteſt.*

Quæſtio DCXCV.

QVAERITVR quia in dicta cauſa matrimoniali dict. puellæ dominus officialis Grationopo. ordinauit, quòd dicta puella veniat reſpõdere perſonaliter cum iuramento: an iſto caſu poſsit ſtare in iudicio, eſto quod ſit minor. xxv. annis. Et dicendum eſt quòd ſic. capi. ex parte. de reſtitutione ſpoliator. per ſe vel per procuratorem ab ipſa conſtitutum. capitul. ſi animum. de iudici. & hoc verum quando excedit. xiiij. annũ in maſculo & in fœmina. xij. annũ: vt ibi habetur.
1 Sed an iſto caſu dicta † puella pubes poſsit iurare de veritate aut referre iuramentum. & videtur dicendum quòd ſic. l. iuſiurãdum. le. i. §. pupillus. & l. qui iuraſſe. & l. iuſiurandum. ij. §. pupillo. ff. de iureiur. vbi pupillus nõ refert iuramentũ nec pariter iurat. ſi tamen deferatur & iurat, tenet iuramentum, licèt non incidat in periuriũ. dicta l.
2 qui iuraſſe. † verũtamen pupillus doli capax tutore autore bene defert iuramentum. dict. §. pupillus. & ideo relicta oppoſitione pupillus doli capax poſset iurare. de quo habetur in authenti. ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendi. & in capit. i. de delictis puero. tamen quãdo eſt adultus ſeu pubes poſſet iurare in iudicio, quando caret curatore. ſecundum Alexan. de Imo. in dict. §. pu
3 pillus. & ideò iſto caſu † bene poterit iurare de veritate. Quinimò quando pupillus eſt doli capax, & ſit veritatem poteſt ſibi deferri iuramentum veritatis: ſecundum Bartolum in l. ij. §. quod obſeruari. C. de iuramẽto calũniæ. multo fortiùs quando eſt pubes. & licèt debeat interuenire autoritas tutoris vel curatoris ad auctoriſandũ perſonas. l. clarum. C. de auctoritate tutorũ. cum ibi notatis: ſecus tamẽ ad reſpõdendũ negatiuè vel affirmatiuè. ſecundum Bartolum in dicto. §. quod obſeruari. tamen in caſu iſto non requiritur auctoritas tutoris vel curatoris, ex quo minor poteſt ſtare in iudicio. vt not. in dicto capit. ex parte. & in dicto capitu. ſciãt. licèt vbi in iudicio minor eſſet leſus, an in integrum reſtitui. vide not. per gloſſ. in dicto capitu. ex parte. & in l. vnica. C. ſi de momẽt. poſſeſ. veruntamen attenta ætate iuuenili fortè in reſponſiõe deberet intereſſe aduocatus vel procurator, ne deciperetur in reſpõſionibus. iuxta nota. per gloſ. & Hoſti. in capitu. paſtoralis. de iudic. licèt vbi prouideretur de curatore tunc debeat eſſe præſens, vt ibi habetur. & in capitul. dilecti. de iudic.

Quæſtio DCXCVI.

QVAERITVR an procurator conſtitutus ad lites vel cauſas cenſeatur conſtitutus ad actiones futuras, vel lites futuras. Et dicẽdum eſt quòd non: niſi hoc ſpecialiter exprimatur. ſecundum gloſſ. & Bartol. in l. omnium. ff. de procuratorib. & in l. damni infecti. §. ſi is. ff. de dam. infecto.

ARGVMENTVM.

Iuramenti calumniæ capitula quæ ſint.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ capitula præcipua quinque.*

Quæſtio. DCXCVII.

QVAERITVR quæ ſint † capitula iura-
1 menti calumniæ. Et in † effectu principaliter
ſunt quinque capitula, vt in iſto verſu. illud iure
tur quod lis iuſta ſibi videtur. Et ſi queritur ve-
rū inſinuatur: vnde promittatur nec falſa proba
tio detur: vt lis tradetur nulla dilatio petatur. ſe-
cundum glo. in capitul. primo de iuramento ca-
lumniæ. authent. principales. & authent. in iſto.
& per gloſſ. in l. iij. §. quid obſeruari. C. de iura.
calumn. & in aothent. vt litigantes iurent. colla-
tione. ix.

ARGVMENTVM.

Exceptione non deliberatæ mercedis an exe-
cutio impediatur, maximè quando qui excipit,
offert ſe ſtare iuramento aduerſarij, aut ſi nolit
iurare, petit iuramentum ſibi referri.

SVMMARIVM.

1 *Contrahentibus ſe ad inuicem in pretio decipere lici-
tum eſt.*
2 *Exceptio non adimpleti cōtractus in contractibus vltro
citroque obligatorijs attendi debet.*
3 *Iurare vel referre qui recuſat pro confeſſo habendus
eſt.*
4 *Iuramentum de veritate ex iudicis officio deferri po-
teſt, ne deficientibus probationibus iuſtitia pereat.*
5 *Creditor iurare non tenetur ſi cauſam iuſtam habet: ſe-
cus ſi non habet.*
6 *Contrahentibus ſe ad inuicem decipere non licere etiam
in modico conſcientiæ fori eſt.*
7 *Res tantum valet quantum vendi poteſt.*

Quæſtio. DCXCVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa Ioannis Griſ-
ſaudi mercatoris Burgi ouſencij ſeu muræ,
contra nobilem Claudium de areris mandamen-
ti vallisbanenſis prætextu cuiuſdā apodixæ. xxx.
floreno. ex cauſa certarum mercantiarum per di
ctum de auris ſignatæ: ſuper qua apodixa dictus
Griſſaudi in dicta curia vallis boneſij impetra-
uit compulſorias de. xv. floren. pro terminis ef-
fluxis, & pro reſiduo dict. ſummæ. xxx. flore. ſed
dictus de auris opponit, quòd non recepit medie
tatem panni venditi: & ſuper hoc vult ſtare iura
mento dicti Griſſaudi deciſorio, vel eſt paratus
iurare. ſed dictus Griſſaudi opponit quòd dictus
Girardi nō tenetur iurare nec referre. Nūc quæ
ritur quid iuris. Et in effectu prima conſideratio
ne videretur dicendū dictum Griſſaudum non te
neri iurare nec referre, ex quo dictus Griſſaudus
recognouit ſignaſſe & ſcripſiſſe dictam apodixā.
l. generaliter. l. in contractibus. §. illo vos. & ibi
videtur caſus authent. contra qui propriā C. de
1 non numerata pecunia. Et quia † licitū eſt cōtra
hētibus adinuicem ſe decipere in pretio. l. in cau
ſæ. la. ij. §. idem Pomponius ff de minorib. l. item
quæritur. §. quemadmodum. ff. locat. dum tamē
deceptio non ſit vltra dimidiā iuſti pretij. l. ij. C.
de reſcindend. venditio. Sed in contrarium vide-
2 tur veritas in caſu iſto: † quia in iſtis contracti-
bus vltro citroque obligatorijs habet obſtare ex
ceptio non adimpleti contractus. l. Iulianus. §. of
ferri. ff. de actioni. empti. l. quo. §. interlocutorē.
ff. locat. l. ſi traditio. & l. curabit. C. de actionib.
empt. Et ita habet locum. l. manifeſtæ. ff de iure-
3 iurand. & l. dicta. C. eodem titul. † quia ille debet
haberi pro confeſſo, qui non vult iurare vel re-
ferre. dicta l. manifeſtæ. licèt ſecundum Bartolū
requiratur declaratio ſuper hoc. argumen. l. eius
qui delatorem. ff. de iure fiſci. niſi in eadem ſen-
tentia ſimul pronunciaretur. iuxt. not. per Ale-
xand. de Imol. in dicta l. manifeſtæ. & pro hoc fa
cit æquitas ſcripta ne deficientibus probationi-
4 bus iuſtitia pereat, † etiam ex officio iudicis poſ
ſet deferri iuramentum de veritate. capitul. ex li-
teris. cum ibi not. per gloſ. & Panormita. de iure-
iurand. capit. primo, de iudicijs. libro ſexto, capi
tul. præſentiū. de teſti. eodem libr. clementi. ſepè.
§. non ſic. verſicu. citationes. de verborum ſigni-
fica. Nec obſtat dicta l. generaliter. quia bene po
teſt probari error aut ſimulatio quando deficit
conſenſus aduerſus ſcripturā, etiam per teſtes. ſe
cundum gloſ. in l. illicitas. §. veritas ff. de officio
præſid. iuxta notat. per Bartolum Bald. & Salic.
in dicta l. generaliter. Non obſtat dict. l. in con-
tractibus. §. illo. quia ſecūdum Bartolum ibi
5 † creditor non tenetur iurare quando habet iu-
ſtam cauſam recuſandi: aliàs ſecus. Præterea iſta
negatiua, quòd non fuerit numerata pecunia. ſe
cundum gloſ. in dicta l. in contractibus. Et pari-
ter ſuper hoc poſſunt fieri poſitiones: ſecūdum
gloſ. in l. ſi ex cautione. C. de non numerata pe-
cunia. Et per conſequens etiam interueniente
iuramento calumniæ. l. ſecunda. §. quod obſerua
ri. C. de iuramento calumniæ. & ita etiam tenet
gloſ. inſti. de literarum obligat. & licèt Baldus &
Salicetus in dicto §. illo videtur. videantur tene
re quòd poſt lapſum terminum biennij non te-
neatur creditori iurare: tamen alia opinio gloſ.
& Bart. eſt multum æqua, & fortè debet ſeruari
in pratica: ſecundum Angelum Aretinum inſti.
de exceptio. §. idem iuris. in certo membro prin-
cipali circa finē. Nec obſtat quòd poſt lapſum
terminum non debeat debitor audiri: quia verū
eſt vbi eſſet ordinatum per iudicem, aliàs ſecus
ante. iuxta not. per Innocentium in capitul. cùm
in tua. qui matrimon. accuſar. poſſ. & per Ange-
lum & Ioan. de Imol. in l. quandiu. la grand. ff. de
acquirenda hæreditate. Nec obſtat dum ſuprà
fuit dictum, quòd eſt licitum contrahentibus ſe
adinuicem decipere: quia iſtud non conuenit bo
no viro, nec in foro conſcientiæ. ſecundum glo
in l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de regulis iuris.
ſecundum Iaſo. in l. ſi quis in conſcribendo. C.

de pact. Et ideo dicit Baldus in capitul. cùm cau
6 ſam. le. ij. de teſti. in fine, quod † in foro cõſcien-
tiæ non eſt licitum contrahentibus ſe adin-
uicem decipere, etiam pro modico: & ideo admi
ratur quomodo vadat anima mercatoris. dicit ta-
men bene ſi abſque conſilio fraudis negotiatur.
de quo per Innocentium & Panormitanum in ca
pitul. quia plerique. de immunita. eccleſi. in no-
na quæſtione, & per Innocentium in capitul. in
ciuitate. extra de vſuris, vbi tenet, quòd dicta h
in cauſæ, vt ſit licitum à contrahentibus ſe ad-
inuicem decipere in pretio, procedat iure fori nõ
autem iure Pauli, id eſt quo ad Deũ nõ procedit.
facit quod habetur in ca. plerique. xiiij. quæſtio
ne tertia, & in capitul. non ſane. xiiij. quæſtion. v.
vide gloſ. in capitul. hoc ius porrectum x. quæ-
ſtio. ſecunda, quod eccleſia non debet alium decipe-
re in contractu, & ſi aliquid operetur plus nõ de
bet recipere. Et idem dicendum eſt in perſonis
eccleſiaſticis. ſecundum Anthonium de Butrio
in capit. in ciuitate. ext. de vſur. & ibi glo. quòd
7 † tantum valet res quantum vendi poteſt. l. pri-
ma. §. ſi hæres. ff. ad Trebell. l. quærebatur. & l.
precia rerum. ff. ad leg. aquil. vide etiã ca. ex mul
tis. prima quæſtion. tertia. vbi Deus expellit de
templo ementes & vẽdentes: quia vix eſt quin nõ
interueniat.

ARGVMENTVM.

Rei quando plures ſunt in vna cauſa an per vnum procuratorem inſtructum litigare cogi poſsint.

Quæſtio DCXCIX.

QVAERITVR quando ſunt plures rei in cauſa an cogantur litigare per vnum reſponſorem aut procuratorem inſtructum. Et videretur dicendum quòd ſic. l. iam tamẽ. §. item ſi plures. ff. iudi. ſolu. ne defenſio per plures ſciſſa aliquo incommodo afficiat actorem. l. prima. §. ſi plures. ff. de exercit. de quo per gloſ. & Panormi. in capit. paſtoralis. de iudic. & in l. ſi familiæ. ff. famil. erciſcund. & in l. licèt. §. ſi plures. ff. de procurato. cum ibi no. facit quod habetur in l. ſi plures. ff. de accuſa. & in authent. ſicut. ff. de legit. hæredit. & econtra quando ſint plures actores aut tutores, debent eligi magis idonei ad agendum. l. de certo. §. primo, cum ibi nota. de adminiſtrat. tutor.

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum marito competit pro iniuria facta vxori.*
2 *Matrimonium per inſtrumentum dotis non probatur.*
3 *Verba non reſpondentis debent referri ad omnes qualitates.*
4 *Matrimonium an per verba enuntiatiua fieri poſsit.*

Quæſtio DCC.

QVAERITVR ſuper cauſa iniuriæ denũtiatæ in curia communi Grationopolis per Ioannem Blondelli chauſcrium tam nomine ſuo
quàm Claudiæ eius vxoris contra Martam vxo-
rem Ioannis Girardi prætextu verberij certarũ
concuſsionum per dictam Mariam factarum in
1 capite dictæ Claudiæ: quo caſu † pro iniuria fa
cta vxori cõpetit actio iniuriarũ marito ſed non
econtra. §. item patitur. inſtit. de iniurijs. l. item
apud Labeonem. §. item de ſponſa. ff. de iniur. ſed
oportet probare fuiſſe contractum matrimoniũ
inter ipſos. Et ideo erat dubium; quia dictus ma
ritus ſolum deduxit & fecit mentionem per ver-
ba enuntiatiua in eius articulis de dictæ Claudia
eius vxore. & pariter teſtes etiam deponebant
enuntiatiuè: an iſtud ſufficiat. Et prima facie vi-
deretur dicendum quòd non, ſaltem ad præiudi-
cium tertij. iuxta not. per Innocentium in capit.
illud. de præſumptio. & per Baldum in authent.
ſi quis in aliquo documento. C. de edend. vbi per
2 † inſtrumentum dotis non probatur matrimo-
nium, licèt enuntiatiuè fiat mentio de matrimo-
nio, ſaltem vbi tractatur de præiudicio tertij. Et
hoc videtur velle Specula. in titul. de poſitioni-
bus. §. ſequitur. verſu. xj. Bartol. & Bald. in l. ſi
cui, la. ij. §. ſi à. ff. de legatis primo. vbi volunt, quod
quando aliquis accuſatur commiſiſſe & adulte-
raſſe vxorem Titij, licèt confiteatur carnaliter
cognouiſſe: non tamen videretur confeſſus fuiſ-
ſe qualitatem matrimonij. licèt Paulus de Caſtr.
& Alexand. de Imol. ibi videãtur tenere contra-
3 rium: † quia verba reſpondentis debent referri
ad omnes qualitates. de quo ibi latiùs per Alexa.
de Imol. vide per Alexand. de Imol. in additio. ad
4 Barto. in l. ex hac ſcriptura. ff. de donat. an † per
verba enuntiatiua probetur matrimonium, &
quid quando teſtes deponunt per verba enuntia
tiua vide Bald. in l. ita demum. in fine. C. de pro-
curat.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probandi modus.

SVMMARIVM.

1 *Nuptias ſolus conſenſus facit.*
2 *Matrimonium per cohabitationem probatur.*
3 *Matrimonium an per inſtrumentum dotale probetur.*
4 *Vir vxoris caput eſt.*
5 *Filiatio ad hoc vt probetur, matrimonium oportet probare.*

Quæſtio DCCI.

QVAERITVR de modo probandi matri
moniũ. Et in effectu poteſt probari per ver-
ba de præſenti: quia non refert per quæ verba
1 exprimatur conſenſus: quia † ſolus conſenſus fa
cit nuptias. l. nuptias. ff. de regulis iur. ſecundum
Abbatem antiquũ & Panormi. in capitul. ſi in-
ter. de ſponſal. & Specula. in titulo de ſponſal. &
ibi per Ioann. Andre. in additio. & per Hoſtien.
Ioan. Andre. & Panormita. in capitul. ex literis.
clementina prima. & in capitul. ex parte. de ſpon
ſali. & præmiſſa procedũt in valentibus loqui,
vbi requiruntur verba: aliàs ſufficiet tacitus con
ſenſus. ſecundum gloſ. in l. cum notiſsimi. C. de
præſcript. xxx. vel. xl. anno. capitul. tua. de ſpon-
ſalib.

Salie.Secundo modo probarur matrimoniũ per
a ᵃcohabitationem.l.in liberæ.ff.de ritu nuptia.l.
in concubinatu.ff.de concubini.& ibi per gloſ.
& Barto.quod eſt verum,quando tractabatur in
domo,menſa & lecto ſicuti vxor.capitul.illud.
de præſumptionib.licèt ſecundum gl.ibi iſtud
induceat præſumptionem matrimonij de iure ci-
uili,ſed non ſufficiat de iure canonico,propter
periculum animæ.xxx.quæſtione quinta.capitu
lo primo.vnde ſecundum Bartolum in l.ſi vxor.
§.ſed ſi ea.ff.de adult.ad hoc vt aliquis puniatur
de adulterio,ſufficit probare,quòd illa mulier.
habebatur & tractabatur vt vxor:non enim re-
quiritur quòd ſit verè vxor,& hoc quando accu
ſatur iure extranei:ſecus ſi iure mariti,licèt ſecũ
dum ipſum eo ipſo,quòd probatur,quòd tracta
batur vt vxor,præſumitur pro matrimonio:niſi
probetur de contrario,quòd non tractabatur vt
vxor.ſecundum Bartolum,ibi de quo etiam ibi
3 per Alexand.in additionib.an † per inſtrumen-
tum dotale probetur matrimonium:& an perver
ba enuntiatiua aut probationem matrimonij &
refert Innocentius tenere quòd nõ,in c.ex parte.
de renuntia.ſpoliat. Antho.verò de But. in d.c.
illud.de præſumptioni.tenet ꝙ quãdo maritus te
net vxorẽ extra lectum ſuum & mẽſam,non tra-
ctat eam vt vxorem.& ideo poſſet conſtringere vi
rum,vt tractet vxorem in menſa & lecto.& ideo
ſecundum gloſ.in capit.manifeſtum.xxiij.quæ-
ſtione quinta.vxor non poſſet venire vt iaceat de
nocte cum camiſia,nec etiam maritus,cum non
iudicentur ad imparia quoad carnale debitum.
capitu.gaudemus.de diuor.licèt vxor debeat ſer
uire maritum.& ideo dicatur penè famula viri.
4 quia † viri eſt caput. vxoris.capitul.hæc ymago.
xxiij.quæſtione quinta.nec requiritur probare
quòd maritus tractabat honorificè vxorem:ſed
dumtaxat vt vxorem.ſecundum Baldum in capi
tul.ego.de iureiurand. Nec obſtat gloſ.in l.j.§.
5 ea.ff.de vẽtre in poſſeſſ.mittend.quòd † ad pro
bandum filiationem debet probari matrimo-
nium.ſecũdum Baldum in l.filium.ff.de hij.qui
ſunt ſui vel alie.iur.de quo latiùs per Bald.in ca-
pitul.ex tranſmiſſa.de reſtitution.ſpoliator.vbi
videtur tenere,quòd de iure canonico quando
agitur de federe matrimonij.: matrimonium
debet plene probari:nec ſufficeret probare poſ-
ſeſsionẽ ſine iuris adminiculo:quia in libera per
ſona non conſiſtit poſſeſsio:vt ibi habetur.

a Cohabitationẽ.Adde ꝙ per cohabitationẽ poſt
minorem ætatem matrimonium confirmatur:ſe
cus ſi ſeorſum habitauerunt.l.minorem.ff.de ri-
tu nupt.ſecundum gloſ.in capitul.vbi.xxx.quæ-
ſtion.ſecunda,per capitul.atteſtationes.& capi-
tul.literas.de deſponſa.impub.Hoſtien.verò in
capitu.conſultationi.de ſponſal.quòd non præ
ſumitur matrimonium,niſi euidenter probetur:
aliàs præſumitur ſtuprum vel adulterium.capi-
tul.aliter.xxx.quæſtion.v.& hoc vbi agitur de
actu de recenti:aliàs ſecus de actu.xl.vel.lx.an-
norum per cohabitationem,quòd vir tenuerit
in eadem domo & menſa in lecto mulierẽ.& hoc
etiam tenet Ioannes Andre.in dicto capitul.con
ſultationẽ.facit quod habetur per Cyn.in l.ſi vi-
cinis.de nupt.vnde ſecundum Ioann.Andre.in
dicto capitul.conſultationem,quando mulieres
benedicuntur ad valuas eccleſiæ mouentur tri-
duo biduo vel ſaltem ea nocte in virginitate aut
caſtitate manere.xxxij.diſtinction.capitul.vltimo.
licèt ſecundum gloſ.ibi,iſtud eſt de cõſilio.& ſe
cundum Anthonium de Butr.in dicto capitul.
conſultationi.mulieres benedicuntur in valuis
eccleſiæ,vel apud altare:& quando interuenit cõ
pula proteſtatio mulieris non releuat.& ſecun-
dum Panormita.ibi ſponſus & ſponſa benedicũ
tur ante fores eccleſiæ:aliquando benedicuntur
ante altare ſuperpoſito palio:ſed ſecũdæ nuptiæ
nõ benedicuntur.cap.j.& capitu.vir.de ſecund.
nupt.& ſecundum Panormitanum in dicto capi
tul.conſultationi. ſufficit probare matrimoniũ
per duos teſtes:aliàs nõ præſumitur etiã per co-
habitationem,niſi eſſet de antiquo per ſpatium
xl.annorum,prout ſuprà dictum fuit.facit capi.
illud.cũ ibi no.de præſump & in l.in libere.ff.de
ritu nupt.vide Thobiæ.vj.&.viij.de ſpatio quo
debent abſtinere coniuges à prin.a coitu.

de dote repetenda.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probandum eſt quãdo agitur
de dote repetenda.

SVMMARIVM.

1 *Articuli qui fieri debent in quæſtione repetitionis matrimonij.*

Quæſtio. DCCLII.

QVAERITVR quando maritus agit iudi
cio dotis:& econtra,quando mulier agit ad
repetitionem dotis:an debeat probari matrimo-
nium? Et dicendum eſt quòd ſic.ſecundum Bal-
dum in l.ſecunda C.de executione rei iudica.&
pariter debet probari matrimonium fuiſſe ſolu-
tum,quãdo agitur ad repetitionem dotis per iu
ra ibi per ipſum allegata.& ideo de ſtilo commu
ni practicatur,quòd in talibus fit articulus vide
licet,quòd fuit contractum matrimonium inter
tales,& in facie ſanctæ matris eccleſiæ ſolenniza
tum.& deinde carnali copula conſummatum:&
pro veris coniugibus fuerunt habiti & reputati.

ARGVMENTVM.

Matrimonium an deduci & probari poſsit co
ram ſeculari iudice.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium probandum eſt ante iudicem ſecularem ſi de ſummaria cognitione agatur.*
2 *Matrimonium ſi per aduerſarium negetur,ad eccleſiaſticum iudicem recurrendum eſt.*
3 *Matrimonij quæſtio coram iudice eccleſiaſtico tractari debet.*

4 *Hæreditatis quæſtio coram iudice ſeculari tractari debet.*

Quæſtio. DCCIII.

QVAERITVR an coram Iudice ſeculari poſsit deduci & probari matrimonium. Et
1 in effectu quando † agitur de ſummaria cognitione, vti in caſu alimentorum filij, tunc poteſt probari, quia non fit præiudicium veritati. l. penultima. ff. de hij. qui ſunt ſui vel alie. iur ſecundum Baldum in l. filium. eodem titul. ſi verò agatur in plenario iudicio: & tunc ſi matrimonium ſit certū per confeſsionē partiū: tūc nō eſt recurrendum ad iudicium eccleſiæ: quia eccleſia habet ſtare confeſsioni, de quo non eſt lis matrimonij: aut eſt dubium per aduerſarij negationem.
2 † & tunc decretalis dicit, quòd debet recurri ad iudicium eccleſiæ. capitul. tuam. de ordine cognitionum. capitul. lator. qui filij ſunt legitimi. Sed mondus non curat de hoc. ſecundum Bald. in dicta l. filium. & tandem diſtinguit, quòd aut eſt
3 † quæſtio de potentia ſeu fœdere matrimonij, an potuerit eſſe matrimonium vel ne: & tunc pertinet ad iudicem eccleſiæ. ſecus ſi ſit quæſtio de facto, ſeu per modum incidentis quæſtionis. iuxta nota. per Bartolum & cæteros in l. Titia. ff. ſolu. matrimonio. & in l. cū moratione. C. de ſacroſan
4 ctis eccle. l. quoticns. C. de iudic. & ideo † quæſt. hæreditatis debet tractari coram iudice ſeculari, licèt incidenter deducatur, & probetur matrimonium. ſecundum baldum in dicta l. filium.

ARGVMENTVM.

Matrimonium præſumitur per donationem annuli ſpóſæ & traductionem ad domum ſponſi.

SVMMARIVM.

1 *Annulus ſi mulieri detur in eccleſia vel domo pro matrimonio præſumitur: ſecus ſi coram parentibus.*
2 *Spōſalia de futuro per receptionem muneris, amplexus & oſcula non tranſeunt in matrimonium. & nu. 4.*
3 *Annuli traditio ſignum eſt equiuocum & ad plura tendit.*
4 *Conſenſus tacitus quid operetur in matrimonio.*
5 *Sponſalia de futuro non tranſeunt in ſponſalia de præſenti per receptionem munerum & iocaliū, vel per trāſductionem ad domum ſponſi.*

Quæſtio DCCIIII.

QVAERITVR an per ſubarrationē ſeu traditionem annulli ſponſæ probetur matrimonium, & quid iuris quando mulier traditur ad domum ſponſi. Et dicendum eſt quòd facit præſumptionem pro matrimonio. capitu. fœminæ. & ibi per gloſ. xxx. quæſtion. v. & capitulo noſtrates. eadem quæſtion. & in capitul. tuæ. de deſponſa. impuber. gloſſ. verò in capitul. illud.
1 de præſumption. tenet, quòd quando † datur annullus mulieri in eccleſia vel domo præſumitur pro matrimonio: ſecus ſi coram parentibus: quia præſumitur ſponſa per verba de futuro. de quo habetur per Lappū allega. lvij. & pro præmiſsis facit capitul. j. de matrimonio contracto contra
2 interdictum eccle. vbi habetur † quòd receptio munerum: amplexus & obſcula non faciunt ſpōſalia de futuro tranſire in matrimonium: quia etiam attentatus copulæ non ſufficit: ſed oportet quòd plenè cognoſcatur. capitulo fin. de ſpōſalib. Et ideo tenet matrimoniū cōtractū cū alia. ve in d. c. j. de matri. cōtra cōtract. interdic. eccle.
3 † nā traditio annuli eſt ſignū equiuocum, & tēdit ad plura. Et ideo non probat matrimoniū. capi. in pecunia. de proba. ſecundum Panormita. in dicto. capi. illud. de præſumptio. & vbi procedunt ſpóſalia de futuro tūc traditio regulatur ſecūdū verba præcedentia: & ecōtra, vbi præcedunt verba de præſenti traditio annuli regulatur ſecūdū verba. ſecundum Panormita. in capitu. fina. de de ſponſa. impub. licèt interdum vbi præcedūt ver-
4 ba matrimonij ex parte alicuius ſufficeret † tacitus conſenſus mulieris per ſubarrationem ſeu immiſsionem annuli. nam multæ mulieres propter verecundiam annuunt potiùs quàm loquātur, maximè præſentibus partibus. xxxij. quæſt. ij. capitu. honoratur. ſecundum gloſ. in capitul. ſi inter. de ſponſa. & ideo non obſtante receptione munerum, ſi quis cōtrahat cū alia per verba de præſenti ſoluuntur prima ſponſalia de futuro. dicto capitul. j. de matri. contract. contra interdictum eccleſiæ & ibi Panormita. & in capitul. fin.
5 de ſponſalib. vbi tenet, quòd † per receptionem munerum & iocalium vel per tranſductionem ad domum ſponſi non tranſeūt ſponſalia de futuro in ſponſalia de præſenti alio non apparente. ſecundum Ioann. Calde. Anth. de Bur. & Panormi. ibi: licèt Ioannes Andr. in dicto capitul. ſi aliter ſentiat per capitul. de deſpon. impub. libr. vj. facit. l. quæſitum. ff. de ſponſa. & l. nam in te. C. de donation. ante nupt. & per Azo. ibi in ſumma, & Ioann. de Imol. in l. ſi ſocer. §. Lucius. ff. ſolu. matrimo. e. l. Mæuia in princ. cod. titul.

ARGVMENTVM.

De viſitatione actorum cauſæ appellationis apoſtolicæ.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula alternatiua reſcripti apoſtolici.*
2 *Iudices delegati tanquam ſuſpecti an recuſari poſsint.*
3 *Iudex recuſatus cauſis ſuſpitionis notoriè fruſtratorijs exiſtentibus ad vlteriora procedere poteſt.*
4 *Iudex nominatus ab altera parte poſt declarationem alterius partis dicentis ſe nolle nominare: an ſe iudicem cōpetentem pronuntiare poſsit.*
5 *Canonicus eccleſiæ cui præeſt Epiſcopus per procuratorem dicti Epiſcopi, ſi de Epiſcopi cauſa cognoſcere velit an ab altera parte tāquam ſuſpectus recuſari poſsit.*
6 *Appellans qui recedit an verè contumax dici poſsit.*
7 *Iudex quandoque expenſas compenſare poteſt.*

Quæſtio DCCV.

QVAERITVR ſuper viſitatione actorū cauſæ appellationis apoſtolicæ diffinitæ per venerabilē domi. Petrū Girardi canoni. eccle. maioris. ordinis ſancti Auguſti. promotorem cau-

ſarũ criminaliũ. Epiſcopalium Grationo ex vna:
Et nobilem Guigonem de Dorgeſia Caſtellanũ
Veyronis Claudium filium Petri Barbaſſeti aliàs
molaris. & Audrianam filiam quondam Boyſſo-
nis. Eſt aduertendum ad ſubſcriptum pro iure &
iuſtitia dicti procuratoris Epiſcopalis Gratio.
Et primò quo ad reſcriptum apoſtolicũ commiſ-
ſionis dicti domini Giraudi quod dirigitur dile-
ctis filijs præpoſito ſancti Andreæ & Ioanni de
Comeris ac Petro Giraudi canonicis maioris ec-
1 cleſiæ Grationopo. cum clauſula illa † quatenus
vos vel duo aut vnus veſtrum vocatis dictis par
tibus ſupra nominatis aut auditis hincinde pro-
poſitis etiam de negotio principali cognoſcentes
&c. datum Romæ anno incarnationis Mcccexc-
vij. quarto idus Iulij. Et an in dicto reſcripto a-
poſtolico exordiente Alexander Epiſcopus &c.
vbi narrantur priores inſtantiæ cum appellatio-
ne dicti procuratoris Epiſcopalis interiecta ab
vltima ſententia lata per officialem primacialem
Viennæ ſeu eius locumtenentẽ. Et licèt dominus
Ioãnes de Comerijs alter collega ſuus fecerit eius
excuſationem, & cõmiſerit eius vices dicto do-
mino Giraudi. Et pariter fuerunt ſumptæ infor-
mationes ſuper abſentia domini Iacobi Rober-
teti præpoſiti ſancti Andreæ hoc fuit exabun-
danti cautela: quia dictus dominus Giraudi alter
collega petijt à principio cognoſcere etiam non
conſtito de impedimento aliorum collegarum.
attenta illa clauſula alternatiua: quatenus vos vel
duo, aut vnus veſtrũ, appoſita in d. reſcripto a-
poſtolico. c. cùm plures. de offi. del. g. 1. lib. vj. Se-
cundo conſiderandũ eſt, quod pro parte dictis de
Dorgeſia, Petri Barbaſſeti & Andrianæ appella-
torũ fuit data ſchædula incipiẽs: Viſo reſcripto.
vbi allegatur ſuſpectus dictus dominus Giraudi
cum ſit canonicus dictæ eccleſiæ cathedralis bea
tæ Mariæ Grationopo. & cauſa concernat domi
num Epiſcopum prælatum dictæ eccleſiæ. Et pa
riter cauſa eſt magnæ importantiæ attenta qua-
litate ipſius. Et pariter allegatur ſuſpectus magi
ſter Gallardi grapharius cauſæ, cum ſit ſororius
magiſtri Valonis procuratoris fiſcalis Gration.
Et iſtud proponitur pro notorio: aut petitur ad
probãdum admitti petendo eligi iudices qui co-
gnoſcant de cauſis ſuſpitionum. Offerendo ſe
ſtare cognitioni domini præpoſiti ſancti An-
dreæ alterius iudicis electi, aliàs appellatur per
modum ibi contentum. Tertio conſiderandum
eſt quòd pro parte dicti domini procuratoris fi-
ſcalis Epiſcopa. s fuit data ſchædula incipiens,
2 Quamuis &c. vbi in effectu deducitur, † quod
quando cauſa ſuſpitionis eſt notoriè fruſtrato-
ria, an illa non obſtante iudex recuſatus poteſt
procedere ad vlteriora: ſecundũ Inno. & Oſtien.
in c. cum ſpeciale. de appellatio. Specu. in titu. de
exceptionibus. §. viſo. verſic. facta igitur Archi-
dia. in c. legitima. de appellatio. lib. vj. Henricus
Boic. in c. ſuper quæſtione. de offi. delegat. Et in
caſu iſto dictæ cauſæ ſuſpitionum allegata ſunt
notoriè fruſtratoriæ: quia non ſunt de illis enu-
meratis per Specul. in titul. de iudice delegato. §.
ſuper eſt. & Oſtien. in ſumma in titul. de recuſa-
tione. §. quæ autem ſunt iuſtæ cauſæ. Veruntã-
men ne differatur cauſa dictus procurator Epi-
ſcopalis nominat dominum Humbertum de Au
ro canonicum eccleſiæ bellecen. Petendo præ-
figi terminum parti appellante ad nominandum
alium arbitrum: iuxt. not. in c. ſuſpitionis cau-
ſam. de offic. delega. lib. vj. & capitul. legitima. de
appellatio. eod. lib. Et tandem procurator dicto-
rum appellatorum declarauit eius animũ quòd
non intendebat nominare aliquem arbitrum pro
ſui parte: ſed petijt reſponſum ſibi fieri. Et tan-
dem dictus procurator Epiſcopalis fecit fidem
de eius appellatione interiecta à ſententia domini
Ioſſerandi Greyſſonis prætenſi locumtenentis
domini officialis primacialis Viennæ de anno in
carnationis Mccccxcvij. die vij. menſis Iunij. Et
4 † tandẽ dictus dominus Giraudi ſe pronunciauit
iudicẽ competentẽ de anno natiuitatis domini
Mccccxcviij. die prima menſis Martij. fol. xxxvj.
Et pariter fuit datus libellus appellatiõis pro par
te dicti procuratoris fiſcalis. Et ad iuſtificatio-
nem ipſius produxit copiam actoris primarum
inſtantiarum. Et deinde petijt diffiniri. Quartò
conſiderandum eſt quòd de eodem anno die no-
na menſis Martij procurator partis appellantæ
apppellauit à dicta interlocutoria à cõpetentia
iudicis. Et inter cæteras cauſas grauaminis fuit
deductum in ſchædula appellatoria quòd reue-
rẽdus dominus Epiſcopus Grationopolis preeſt
5 dictæ eccleſiæ: † & quòd canonicus poteſt allega
ri ſuſpectus, & iſtud eſt notorium: & ſic non e-
rat opus nominare arbitrum. Tum etiam quia
dicta pars appellata acceptauerat dominũ præpo
ſitum eccleſiæ collegiatæ ſancti Andreæ alterum
collegam in dicto reſcripto nominatum, qui eſt
vir peritus. Et tandem die xvj. menſis Martij fuit
facta reſponſio in dict. appellatione in forma a-
6 poſtolorum refutatoriorum. Et attento † quòd
nullus poteſt dici verè contumax quam qui rece
dit appellans: cùm ex hac proteſtari videatur
ſe nolle coram iudice alterius litigare. capi. 1. de
dol. & contuma. libr. vj. clemen. 1. eod. titul. ideo
dictus dominus Giraudi aſsignauit ad diffinien-
dum ad primam. Quintò conſiderandum eſt,
quòd dictus dominus Giraudi delegatus de an-
no à natiuitate domini milleſimo cccc xcviij. die
xx. menſis Martij proceſsit ad eius ſententiam
diffinitiuam vocato dicto magiſtro Petro Gal-
lione procuratore partis appellatæ, licèt non
comparuerit. Et tandem dictus dominus iudex
delegatus inquantum concernit dictum de Dor-
geſia pronunciauit malè per locumtenentem
iudicis primacialis Viennæ iudicatum & ex fal-
ſa cauſa: cum appareat ipſum de Dorgeſia in
prima inſtantia fuiſſe ritè & legitimè cita-
tum: & bene fuiſſe appellatum pro parte dicti
procuratoris Epiſcopalis, ipſum de Dorgeſia
in expenſis condemnando inquantum ipſum cõ-
cernit confirmando ſententiam officialis Gra-
tionopolis, & etiam officialis Viennæ in ea par-
te inquantum concernit dictum de Dorgeſia:
quatenus verò concernit Claudium Barbaſſeti,
& Andrianam eius vxorem fuit pronunciatum
bene pronuntiatum per dictum dominum offi-
cialem primacialem Viennæ ſeu eius locumte-

nentem. Et malè appellatam pro parte procuratoris Epiſcopalis Grationopolis. Et quia per tenorem dicti reſcripti apoſtolici fuit etiam commiſſa deciſio negotij principalis cum articulo appellationis, conſtétque per acta primæ inſtantiæ dictos Claudium & Andrianam coniuges eſſe culpabiles de contentis & impoſitis per dictum procuratorem Epiſcopalem. Ideo dictus dominus iudex ipſos condemnauit in ſummis & quantitatibus in quibus fuerunt condemnati in prima inſtantia: expenſas verò quo ad ipſos hinc inde compenſando. Et aliàs prout ibi. & eſt ſciendum quòd dictus dominus iudex delegatus præſumitur fuiſſe motus ad compenſandum expenſas pro eo, quia dicti Claudius Barbaſſeti & Andriana coniuges in prima inſtantia dicti domini officialis Grationopolis non reperiuntur fuiſſe legitimè citati niſi in perſonam dicti nobilis Guigonis de Dorgeſia eorum fideiuſſori de repreſentãdo & iudicato ſoluẽdo: licèt dictus de Dorgeſia quo ad ipſum fuerit legitimè citatus.

ARGVMENTVM.

Lite non conteſtata in cauſa appellationis an procedi poſsit ad ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ante diffinitiuam qui ſe contumacem reddidit, ad ſententiam audiendam citandus non eſt.*
2 *Appellans fruſtratoriè qui abeſt, ad maiorem contumaciam conuincendam citari poteſt, licèt de neceſsitate citandus non ſit.*
3 *Iudex appellationis contra abſentem lite non conteſta procedere poteſt.*
4 *Contra contumacem in cauſa nullitatis procedi poteſt.*

Quæſtio. DCCVI.

QVAERITVR an dictus dominus Giraudi iudex delegatus in cauſa appellationis potuit procedere ad ſententiam diffinitiuam lite non conteſtata: attento quòd fuerat appellatum
1 à diffinitiua. Et in effectu attento † quòd dicti de Dorgeſia & conſortes appellauerunt ante diffinitiuam & ſe reddiderunt contumaces potuit procedi ad ſententiam abſque alia citatione: Et
2 hoc quando † fruſtratoriè appellatur. capitul. ij. de dolo & contumacia. libr. vj. clemen. j. eodem titul. licèt de neceſsitate non ſit citandus: tamen ad maiorem contumaciam conuincẽdam poſſet
3 citari. ſecundum gloſſ. in dict. capitul. ij. Et ita poteſt procedi ad diffinitiuam in cauſa appellationis lite non conteſtata, contra abſentem. cap. per tuas. capitul. interpoſita. de appellatio. l. fin. §. illud. C. de temporib. appellatio. de quo per dominos de Rota in nouis deciſ. viij. Et maximè cùm in prima inſtantia reperitur lis conteſtata.
4 Et idem ſeruandum eſt in cauſa nullitatis † vt poſsit procedi contra abſentem. ſecundum dominos de Rota ibi. allegat gloſſ. in capit. in noſtra. de appellationib. in fine.

ARGVMENTVM.

Iudex delegatus in cauſa appellationis primam ſententiam reformare, & in negotio principali procedere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Mandati fines attendi debent.*
2 *Iudex ordinarius primi iudicis ſententiam reformare poteſt ex noua cauſa.*
3 *Iudex delegatus in cauſa appellationis ab interlocutoria an de negotio principali cognoſcere poſsit.*

Quæſtio DCCVII.

QVAERITVR an dictus dominus iudex delegatus in cauſa appellationis potuerit reformare primã ſententiam domini officialis Grationopolis, & procedere in negotio principali & condemnare dictos Claudium Barbaſſati & Andrianam coniuges. Et dicendum eſt quòd ſic, ex quo in reſcripto fuit ſibi commiſſa cogni-
a tio a principalis: aliàs ſecus. ſecundum Salicet.
1 in l. ſi præſes. C. quomod. & quando iudex: † quia fines mandati debent attendi. l. diligenter. ff. man
2 da. ſecus in ordinario † qui poſſet reformare ſententiam primi iudicis ex cauſa noua. l. terminus. ff. quod cum eo. & ibi Bartol. l. abſentem. in fine. C. de accuſatio. etiam in cauſa nullitatis. ſecundum Bartol. in l. ſi expreſsim. ff. de appellationi. & in l. ſi vt proponis. la j. C. quomod. & quando iudic.
a Negotij principalis. Adde quòd iudex † delega-
3 tus in cauſa appellationis ab interlocutoria poteſt cognoſcere de negotio principali, quando pronunciauit bene appellatum. iuxta not. in cap. vt debitus. de appella.

ARGVMENTVM.

Appellans ab interlocutoria ſuper iudicis delegati incompetentia, iuſtámne appellandi cauſam habuit.

SVMMARIVM.

1 *Decanus prælatus eſt capituli Grationopolis.*
2 *Appellatio ab interlocutoria ex eiſdem actis iudicari debet.*
3 *Suſpitionis cauſa quæ notoria eſt, probationi non ſubiacet.*
4 *Suſpitionis cauſam tollit par cauſa ſuſpitionis.*

Quæſtio DCCVIII.

QVAERITVR an dictus de Dorgeſia & conſortes habuerint legitimam cauſam appellandi à dicta interlocutoria ſuper competentia iudicis delegati: Et an fuerit cauſa legitima recuſationis iudicis ſuſpecti domini Giraudi, cùm eſſet canonicus dictæ eccleſiæ cathedralis Grationop. cùm dicitur præeſſe dictus dominus Epiſcopus Gratio. Et an iſta cauſa dicatur

notoria

notoria alio non apparente: quia dictus domi-
nus Epiſcopus de conſuetudine dictæ eccleſiæ
non intrat in dicto capitulo vt prælatus. faciunt
notata per gloſſ. & doctor. in ca. 1 collatione. de
appellatio. libr. vj. & in capitul. poſtulaſti. de
1 conceſſio. præbend. Quia dominus † decanus
Grationopolis eſt prælatus dicti capituli. Et
ideo cum iſta ſint facti eſſet bonum deducere. li-
2 cèt quando appellatur ab interlocutoria † de-
beat iudicari ex eiſdem actis. clementina ap-
pellanti. de appellationib. Tum etiam præ-
tenditur cauſa grauaminis: quia debuit adiri
dictus dominus Præpoſitus ſancti Andreæ al-
ter collega, qui non recuſabatur ſuſpectus,
juxta capitul. ſi contra vnum. de offic. delegat.
lib. vj. Et iſta eſt principalis quæſtio: quia vbi
cognoſceretur bene fuiſſe appellatum ab inter-
locutoria tunc ſententia diffinitiua ſubſecuta
reuocaretur in vim atentati. Si verò cogno-
ſceretur malè fuiſſe appellatum: tunc remanebit
dicta ſententia diffinitiua ſubſecuta valida. ca-
pitul. non ſolum. de appellatio. libr. vj. iuxt. no.
in capitul. ij. de dolo & contuma. libr. vj. & cle. j.
de dolo & contum. Nec obſtat ſi dicatur quòd
dictus de Dorgeſia & conſortes recuſauerint eli
gere arbitros ſuper cauſas ſuſpitionum: quia
cauſa ſuſpitionis erat notoria, cùm dictus Gi-
raudi eſſet canonicus eccleſiæ cathedralis beatæ
Mariæ Grationopolis, & ſic erat ſubditus domi-
no Epiſcopo Grationopolis. capit. accedens. le j.
vt lit. non conteſta. & ibi per gloſſ. & Panormit.
ſicuti etiã quando impetratur iudex vaſallus do
mini in iuriſdictione, vel quãdo impetratur iudi
cis dominus aduerſarij, vel quãdo eſt cũ canoni-
cus. capitul. cauſam quæ. capitul. in ſinuante. cap.
cùm R. de offic. delegat. cum ibi not. per gloſſ. &
doctor. facit l. vnica. C. ſi quacunque prædit. po-
teſta. & l. qui iuriſdictioni. ff. de iuriſdi. omnium
iudicum. & per Specul. in titul. de iudic. delegat.
§. ſupereſt. verſicul. item ſi eſt ſuffraganeus. vbi
3 videtur tenere † quando cauſæ ſuſpitionis eſt no
toria quòd non ſit probanda: licèt ſecundum
Ioanne Andr. ibi debeat præponi notorietas per
gloſſ. in clemen. appellanti. de appellatio. Et quan
do impetratur Epiſcopus propriùs iudex delega
tus poteſt recuſari ſuſpectus: quia cenſetur loco
domini, niſi ſit communis Epiſcopus vtriuſque:
4 quia par cauſa exceptionis tollit ſuſpitionem. l.
non ſolum. ff. de ritu nuptiarum. Et maximè quã
do impetratur in cauſa propria prælati: ſecus ſi
in cauſa eccleſiæ. ſecundum Spec. vbi ſuprà. &
per gloſſ. in capitul. cum veniſſet. licèt poſſet re-
cuſari ſuſpectus. ſecundum Panor. ibi. vide Ioan.
Andr. in nouella. in dict. capitul. legitima. de ap-
pellatio. libr. vj. vbi enumerat caſus ſpecia-
les. & inter cæteros: quia eſt clericus impetran-
tis vel de terra ſua, licèt quis teneatur nomine
arbitrorum.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitiones in domibus priuatorum fieri prohibi-
tum eſt.*
2 *Sponſalia clandeſtina facere non licèt.*

Quæſtio DCCIX.

QVAERITVR deueniando ad acta primæ
instantiæ curiæ officialatus Grationopolis
vbi fuerunt dẽnunciatæ ad inſtantiam dicti pro
curatoris Epiſcopalis tres inqueſtæ, contra di-
ctos nobilem Guigonem de Dorgeſia Claudium
Barbaſſati & Adrianam coniuges, de anno à na-
tiuitate domini milleſimo quatercenteſimo no-
nageſimo quarto, die xxiiij. menſis Februarij: li-
cèt in denunciatiune contra dictum de Dorge-
ſia ſeu proceſſu eiuſdem videretur error in data
de menſe Martij. Et conſequenter dictæ inque-
1 ſtæ fuerunt feriatæ: quia † eſt prohibitum fieri
deſponſationes in domibus priuatorũ. & pari-
ter tempore quadrageſimali. Et pariter eſt pro-
2 hibitum fieri † ſponſalia clandeſtina, niſi præ-
cedentibus denunciationibus ſeu victimis tri-
bus factis in eccleſia parœciali quæ vulgariter
dicuntur les accordez. Et præſertim contra in-
terdictum eccleſiæ iis non obſtantibus dictus de
Dorgeſia fecit deſponſari in eius domo dictos
Claudium Barbaſſati & Adrianam, per verba
de præſenti per quendam præsbyterum extra-
neum abſque licentia ſeu abſolutione, licèt di-
cta Adriana fuiſſet excommunicata ad inſtan-
tiam Petri de boyſſoni, quem per prius promiſe
rat & iurauerat recipere eum in virum. Et ſuper
hoc pendebat cauſa in dicta curia officialatus
Grationopolis. Et tandem dicti delati tam con-
iunctim quàm diuiſim reſponderũt & confeſſi
fuerunt ſe ſubmittendo miſericordiæ iuſtitiæ,
& etiam fuerunt repetiti: Et tandem de eodem
anno die xxij. dicti menſis Martij fuit citatus di-
ctus de Dorgeſia auditurus ſententiam & con-
dẽnatus eadem die in xxv. libris turonẽſibus elee-
moſinæ Epiſcopali applicandis dandis & ſol-
uendis exactori Epiſcopali ipſis priùs de-
cem diebus: nec non in expenſis notario cauſæ
taxa reſeruata. Et ſimiliter fuit condemnata di-
cta Adriana filia Petri quondam Boyſſonis ip-
ſa priùs citata in perſonam dicti de Dorgeſia e-
ius fideiuſſoris. in xij. libris turonenſ. Et eo-
dem modo fuit condemnatus dictus Claudius
Barbaſſati in octo libris turonenſ. cum expen-
ſis notarij cauſæ. Secundò conſiderandum eſt
quòd pro parte dictorum de Dorgeſia & con-
ſortum fuit appellatum in ſcriptis de eodem an-
no & die xxiij. menſis Martij. Tum quia dictus
de Dorgeſia non dedit conſilium contrahendi
dicta ſponſalia. Et vbi appareret, non tenetur ex
conſilio, cùm ſit nobilis, & manet in loco rurali
& ignoret ſtatuta: ſed debuit agi contra præſ-
byterum, qui ipſos diſponſauit. Tum etiam re-
ſpectu m dicti Claudij Barbaſſati, aliàs Molari, &
Adrianæ coniugum fuerit relaxati ab impetitio-
ne dicti de Dorgeſia. Tum etiam quia dicti Clau
dius Barbaſſati & Adriana coniuges ſunt mino-
res quinque & viginti annis. Tum pluribus aliis
de cauſis in ſchædula appellatoria declaratis. Et
ibidem dominus officialis Grationopo. non ad-
miſit dictum appellatum niſi & quatenus iu-
ris fuit præfigendo terminum triginta die-
rum ad introducendum. Et quæ appellato

fuit introducta per Georgium Rolandi procuratorem dictorum de Dorgeſia & conſortum die xxvj. menſis martij, & fuit pars appellata citata ad diē xxv. Aprilis ſequenti. & tandem dictus dominus officialis Viennæ ſe pronunciauit iudicem competentem: Et fuit datus libellus appellatorius, & reſponſum libello appellatorio, & per dicta acta primæ inſtantiæ: & dati articuli additionales incipientes: Addendo. In quibus apponitur quòd non fuerunt citati in prima inſtantia audituri ſententiam. Et quòd relatio Claudij de Malhijs ſuper citatione facta non eſt vera, cum etiam non appareat de literis citatorijs. Et quòd non fuit eis datus terminus ad dandum defenſiones. Et quòd dictæ condemnationes fuerunt exceſsiuæ: cum dicti Claudius & Andriana ſint pauperes, & minores xxv. annis. Et quòd abſolutio ſuper bannis & denuntiationibus non plus conſtet quàm de ſex groſsis pro ſigillo. Et ibi proteſtantur de fatalibus, cùm non ſtat per ipſos. Tum etiam pro parte dicti de Dorgeſia & conſortum fuerunt examinati certi teſtes ſoper dictis articulis, qui deponunt, qualiter dictus Claudius & Andriana ſunt minores xxv. annis, & nulla bona habentes, cùm ſint in poteſtate paterna. Et qualiter de ſtylo curiæ officialis Grationopolis pro ſigillo literarum trium bannorom ſponſaliorum eſt ſolitum ſolui pro ſigillo vnum ſcutum auri niſi interdum; quia ſit melius forum. Et pariter deponunt quòd tempore quo Claudius de Malhijs alloquutus eſt dictum de Dorgeſia caſtellanum Vayronis in apotheca magiſtri Aprilis dixit, quòd dominus officialis erat deliberatus diffinire ſuam cauſam, ſed alia verba non dicit. Tum etiam pro parte dicti procuratoris Epiſcopalis fuerunt dati articuli in ſecunda inſtantia incipient. Bene facit. In quibus deducitur, quòd ante tempus inquiſitionis primæ inſtantiæ fuerat mota cauſa matrimonialis inter Petrum de Dorgeſia & dictam Andrianam vbi fuerat inhibitum ne pendente lite conuolaret ad aliud matrimonium; & quòd de ſtatuto ſynodali Grationopolis prohibetur fieri matrimoniū clandeſtinū ſub pœna excommunicationis, & qualiter dictus de Dorgeſia procurauit fieri, & eſt diues. Et pariter dicti Claudius & Andriana coniuges ſunt ſatis opulentes ſecundum eorum ſtatum. Et ibidem dicti appellantes opponunt de impertinentia dictorum articulorum. Et ibidem aſsignatur ad ordinandum. Et tandem dictus dominus officialis Viennæ admiſit dictos articulos ad probandum ſaluo iure impertinentium. Tum etiam pro parte dicti procuratoris Epiſcopalis fuerūt producta acta alterius cauſæ matrimonialis inter dictum Petrum de Veyſea, & dictam Andrianam, ac etiam dictum Guigonem de Dorgeſia, qui detinet dictam Andrianam. Et fuerunt conceſſæ literæ monitoriæ ad reddendum dictam Andrianam in manibus Mariæ relictæ Petri Boyſſonis matris dictæ Andrianæ. Et ibidem fuit data ſchædula pro parte dictæ Adrianæ & dicti Guigonis de Dorgeſia vbi deducitur quòd Claudius Boyſſonis patruus dictæ Andrianæ fuit ordinatus tutor in teſtamento dicti Petri & ſententiatum in vtraque inſtantia partis Petri Boyſſonis patris dictæ Andrianæ. & fuit productum dictum teſtamentum cum tutela. Sed præmiſsis non obſtātibus fuit ordinatum quòd partes principales veniant monendo dictum de Dorgeſia & alios detentores dictæ Andrianæ vt habeant relaxare eam ad fines comparendi perſonaliter coram dicto domino officiali Grationopolis. Et ibidem etiam inſeritur inſtrumentum matrimonij per verba de futuro inter dictum Petrum de Vayſia & dictam Andrianam de anno natiuitatis domini milleſimo quatercenteſimo nonageſimo quarto, die octaua menſis Ianuarij cum literis diſpenſatorijs trium denunciationum, & temporis incongruitatis ſigilli per dictum dominum officialem dicta die octaua menſis Ianuarij. Et conſequenter in dicta cauſa dictus Guigonus de Dorgeſia petijt terminū ad repræſantandum dictam Andrianam. Et pariter fuerunt conceſſæ literæ dicto de Voyſia, contra dictam Andrianam ſuper pœna xxv. francorū auri elecmoſinæ Epiſcopali applicādorū: ne babeat alibi contrahere matrimonium. Et ibidem inſeruntur dictæ literæ inhibitionis executæ vna cum reſponſione facta per dictam Andrianam, & etiam per dictos de Dorgeſia & dictum Barbaſſatū. Et conſequenter fuit lata ſententia per dominum Thomam Pelliſſonis locuntenentem domini officialis Viennæ per quam pronunciat appellationem dicti de Dorgeſia & cōſortum nulliter fuiſſe introductam [illegible] m & partes iudici à quo remittendo vna cum expenſis. Et ibidem fuit appellatum per dictum Georgium Rolandi procuratorem dictorum appellantium verbotenus de anno incarnationis milleſimo quatercenteſimo nonageſimo ſexto. die octaua menſis Iunij prout apparet par acta ſecundæ inſtantiæ. licèt ſecundum tenorem appellationis groſſatæ ſit die decima menſis Iunij. Et vlterius conſiderandum eſt, quòd fuit exordita cauſa appellationis in dicta eccleſia parœciali Viennæ de annò à natiuitate domini milleſimo quatercenteſimo nonageſimo ſexto. die xviij. menſis Auguſti. Et ibidem fuit data appellatio loco libelli, & lis conteſtata. Et etiam fuit pronunciatum ſuper competentia iudicis. Et pariter fuerunt producta acta priorum inſtantiarum, & conſequenter fuit ordinatum exhibere originale atteſtationis procurationis dictorum appellantium. Et pariter fuit productum inſtrumentum locuntenentis domini Ioſſerandi Greyſſonis, & conſequenter inſeritur dicta ſententia lata per dictum locumtenentem domini officialis prouincialis Viennæ per quam in effectu pronunciauit quod dicti appellantes minus debitè fuerunt citati in prima inſtantia, & primá appellationem legitimè fuiſſe introductam, ideò fuit pronunciatum nulliter fuiſſe proceſſum victum victori in expenſis omnium inſtantiarum condemnando, reſeruato iure debito modo agendi procuratori fiſcali Epiſcopali Grationopo. lata de anno. M. cccc xc vij. die quarta

menſis

menſis Iunij. Et deinde fuit appellatum pro parte procuratoris dicti domini Epiſcopi Gratio. de eodem anno die duodecima eiuſdem menſis Iunij.

ARGVMENT.

Nuptiæ quo tempore prohibeantur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum contra interdictum eccleſiæ an diſſolui debeat.*
2 *Matrimonium ſolo conſenſu contractum abſque ulla ſolennitate tempore feriato non dirimitur.*
3 *Matrimonium contrahere intra annum luctus non licere muli ri, iure est ciuilis & quare.*
4 *Matrimonium per verba de præſenti quoque tempore fieri poteſt.*

Quæſtio DCCX.

QVAERITVR quæ tempora ſint feriata ſeu prohibita ſeu incongrua ad nuptias contrahendas: & an impediant matrimonium contrahendum & dirimant iam contractum. Et an prohibeatur matrimonium per verba de præſenti abſque ſolennitate nuptiarum de dicto tempore. Et in effectu ſunt prohibita contrahere nuptias de tempore quadrageſimali, & etiam à ſeptuageſima vſque ad octauam paſchæ, & tribus ebdomadis ante feſtum beatæ Ioannis Baptiſtæ, & ab aduentu domini vſque poſt Epiphanias. c. non oportet. j. & c. oportet. ij. c. nec vxorē. xxxiij.
1 quæſt. iiij. aliàs ſi contrahantur † nuptiæ de dicto tempore debent ſeparari ad tempus. dicto c. non oportet. le ij. & c. literæ. de matri. contract. cōtra edict. eccle. Nec obſtat c. ex literis. eo. ti. vbi non debet diſſolui matrimonium contractum licèt fuerit contra interdictum eccleſiæ: quia ſecundum gloſ. in d. c. non oportet. non loquitur de matrimonio contracto tempore feriato. vel poteſt dici, quòd licèt in d. c. ex literis. non diſſoluatur matrimoniū in perpetuum: tamen ſeparatur ad tempus. Et ideo ſecundum glo. in c. hac etiam. xxxiij. quæſt. iiij. tale tempus impedimenti feriati licet impediat matrimonium contrahendum, non tamen dirimit cōtractum c. j. ij. & fine. de matri. contracto contra interdictum eccleſiæ. Quinimò de tempore quadrageſimali alio feriato licèt prohibeantur nuptiales ſolennitates & ſolennes traditiones, & carnis commixtio vt vacetur iis temporibus orationibus & contemplationibus, dicto c. nec vxorem. Ve-
2 runtamen † non prohibetur matrimoniū contrahi ſolo conſenſu abſque ſolennitate ſicut in
3 ſimili dicitur, quòd † mulier infrà annum luctus prohibetur matrimonium contrahere de iure ciuili, propter commixtionem carnis: ſecus quo ad ſponſalia. l. ſolet. ff. de iis qui not. infamia. ſecundum glo. in d. c. hac etiam. & in cap. cappella-
4 nus. de feſ ij. † quia poteſt contrahi quolibet tempore matrimonium per verba de præſenti abſque ſolennitate & carnalis commixtione cum ſit ſacramentum eccleſiæ, quod non debet differi. de quo latiùs per Panorm. in dict. capitul. capellanus.

ARGVMENTVM.

De matrimonio contracto cōtra interdictum eccleſiæ, Papæ vel iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahentis per verba de præſenti, contra interdictum eccleſiæ, licèt teneat pœna imponi ſolet.*
2 *Matrimonium lite pendente contrahenti cum ſecunda propter eccleſiæ contemptum imponi pœnitentia debet.*
3 *Iudex appellationis lite pendente ne matrimonium contrahatur inhibere poteſt. Item & iudex primæ instantiæ.*
4 *Interdictum triplex.*
5 *Inhibitio quæ fit propter litis pendentiam cauſam perpetuam non habet.*

Quæſtio DCCXI.

QVAERITVR an matrimonium contractum contra interdictum eccleſiæ vel contra interdictum Papæ aut iudicis teneat. Et dicendum eſt quòd ſic, licèt debeat imponi pœnitentia, quando contemnitur præceptum ſuperioris. ca. j. cap. ij. de matrimonio contracto contra interdictum eccleſiæ. Nec obſtat capitul. tua fraternitas. de ſponſa duorum. quia ibi loquitur quando matrimoniū interdicitur ab eccleſia: & cauſa prohibitionis eſt perpetua, propter impedimentum conſanguinitatis aut alterius. c. de muliere. de matri. cōtract. cōtra intedict. eccle. Si verò cauſa prohibitionis ſit temporalis puta, quia propter tempus prohibitum præpter reuerentiam dierum, vel quando procedunt ſpon-
1 ſalia de futuro: tunc † ſequitur matrimonium per verba de præſenti tenet: ſed debet ei imponi pœna pœnitentiaria: quia contempſit præceptum ſuperioris, & pater & iudex ſi velit ſeparare ad tempus: tamen ſemper pariter imponi pœnitentia ſiue cauſa ſit perpetua ſiue non, propter contemptum eccleſiæ: ſecundum gloſſ. in d. cap. tua. & idem eſt quando quis contrahit ma-
2 trimonium † lite pendente cum ſecunda: quia debet imponi pœnitentia propter contemptum eccleſiæ: ſecundum gloſſ. in ca. cùm in apoſtolica. de ſpon. Nec obſtat ſi dicatur quòd in matrimonio ſpirituali non valet ſecunda inſtitutio, niſi Caſſata prima. c. auditis. c. conſideramus. de electio. Quia ad iſtud reſpondetur, ſecundum Oſtien. & Panor. quòd aliud eſt in matrimonio carnali, quod fuit inſtitutum à Deo. Et licèt in cauſa matrimoniali non ſit neceſſaria appellatio c. tenor. c. cōſanguinei. de re iudic. tamē appella-
3 tio habet effectum deuolutiuū. Et iudex † appellationis lite pendente poterit inhibere contrahi matrimonium: & etiam iudex primæ inſtantiæ contendit ad faciliorem exitum appellationis. c. cum teneamur. de appellatio. ſecundum Præpoſitum in dict. cap. tua nos Et ibi tractat de tripli-
4 ci interdicto, videlicèt iuris tantum: hominis tantum & alterius mixti iuris dicitur quando, lite pendente inhibetur. cap. laudabilem. vt lite pendente. & capi. ſi. de matrimonio contract. contra interdict. Et tunc ſit differentia an habeat cauſam perpetuam vel temporalem. Quoddam interdictum eſt hominis tantum. Et tunc diſtinguitur, an habeat cauſam perpetuam vel temporalem prout ſupradictum fuit. Si verò interdictum ſit mixtum: tunc etiam diſtinguitur, an habeat cauſam temporalem, vel perpetuam. Et quæ

niſi probetur contrarium, & hoc quando mu-
lier eſt tranſducta ad domum viri, vt ibi habe-
tur: tamen ſecus eſt quando agitur de eſſentia
matrimonij, ſecundum Panor. in d.c.j. & pro
hoc facit c.mulieri.de iureiuran.& ibi glo. quia
5 actore† non probante reus debet abſolui.c.fin.
eod.titu.l.qui accuſare.C. de eden. Quinimò ſi
mulier probaſſet per vnum teſtē, non eſſet locus
delatione iuramēti quātumcunq; ſit perſona ho
neſta:quia hic agitur quaſi de ſtatu hominis cū
conſtituatur ſeruitus.ſecundum glo. in d.c. mu-
6 lieri.allegat c.fi.eod.tit.hinc eſt,† quòd de cauſa
matrimonij non poteſt compromitti : cùm ſit
cauſa ardua.c. cauſa. in fine.de in integr. reſtitu.
7 Nec† pariter habet locum tranſactio in matri-
monio,c.fi.de tranſactione. Et tales cauſæ de-
bent tractari per iudices diſcretos, qui habeant
poteſtatem cognoſcendi.c.j.in fine de cōſangui.
& affinita. & ideo iudex in caſu iſto non debet
ignorare iura canonica. Et ideo de conſuetudi-
ne curiæ, cauſæ matrimoniales non committūtur
niſi Epiſcopis,licèt ſecus ſit de iure: ſecundū gl.
& Panor.ibi.& in c.coram.de offi.delega.Et pro
præmiſsis facit quod habetur per glo. in l.iij. ff.
de iureiuran. ſuper verbo ,agatur.quæ tenet, ꝙ
8 †in cauſa matrimonij vel monachationis non ha
bet locum delatio iuramenti:de quo articulo ibi
latè per Bar.Paul.de Caſtr.& Alex. & per Panor.
in d.c.mulieri.vbi faciunt certam diſtinctionē in
hoc articulo.Et pro hoc poſsit allegari quòd ha
betur per glo.& Bar.in l.manifeſtæ.ff.de iureiu-
rā & quod reus cogatur iurare aut referre iura-
mentum, aliàs habeatur pro confeſſo, non ha-
beat locum in caſu iſto,quando reus habet in-
iuſtam cauſam recuſandi iurare:puta , ex natura
cauſæ,vel quando actor nihil probauit. ſecundū
Spec.in titu. de iuramenti delatione. §. j. verſic.
ſi autem actor. Veruntamen præmiſsis non ob-
9 ſtantibus in caſu iſto † quando pars principalis
melius nouit veritatem,poteſt cogi ad reſpondē-
dū cum veritate in iſtis cauſis ſpiritualibus & ec
cleſiaſticis.c.j.de iudici.lib.vj.c.j. de iuramento
calum.eod.lib.c. præſentium,de teſti.eod. lib. &
ibi per glo.& docto.& dicta cle.ſæpè.verſi. cita-
tionem.& hodie in quacunque cauſa præſtatur
tale iuramentum de conſuetudine, vt hodie par-
tes alleuientur cauſæ probandi, & maximè vbi
prius actor aſſeuerat cum iuramento. ſecundum
glo.in c.j. de confeſ.libr.vj.& Panor. in c.literis,
de iuramento calum.& per Specu.in tit. de poſi-
tionibus.§.j.verſi.dicit autem.& §.vj.verſic.hoc
tamen.& per glo.& Panor.in c.ex literis. de iure
iuran.& eſt ratio ſecundū Panor. ne deficiētibus
probationibus iuſtitia pereat. ideo exigitur ta-
le iuramentū de veritate,etiam ex officio iudicis.
c.cum nobis.& c.cum dilecti. & c.dudum.l.ij. de
electio.ſecundum Panor.in d.c.literis. Nam iu-
dex laborare debet ne veritas occultetur,c.quo-
niam.§.j.vt lit.non conteſta.c.dilecto.de teſti.ſe-
cundum glo.in l.is apud quē.C.de eden.& Card.
10 Florent.in d.cle.ſæpè.§.non ſic.Et† quia vbicun
que mouit iudicem æquitas poſſunt fieri inter-
rogationes etiam ex officio.l. vbicunque.ff. de
interrogato.actio.c.cùm Ioannes. in fine. de fide
inſtru.quia oportet iudicem cuncta rimari.c.iu-
dicantem.xxx.q.v. Et pro præmiſsis facit quod
habetur per glo.& docto.in l.fi. C.de procurato.
& in l.ſi actor.ff.eod.titu.vbi habetur,quòd quā
do pars principalis eſt legalior, non ſufficit re-
ſponſio procuratoris, ſed debet reſpōdere prin-
cipalis, qui melius nouit veritatem. Nec obſtat
quod ſuprà fuit oppoſitum,quòd in cauſa matri
11 monij non habeat locū delatio iuramenti:† quia
hoc verum quo ad iuramentum deciſiuū : quia
poſtquàm eſt iuratum non eſt curandum vlte-
rius.l.non erit.ff.de iureiurand.l.j.C.eod. tit.c.&
ſi Chriſtus.de iureiurand.Secus autem eſt in iſto
iuramento de veritate: cùm non tendat ad deci-
ſionem cauſæ : ſed remanet ius ſaluum parti in
probationibus fiendis.ſecundum Panor.in d.ca.
ex literis.de iureiurand.

ARGVMENTVM.

Quid diſcriminis ſit inter iuramentum calum
niæ ſeu malitiæ & iuramentum veritatis.

SVMMARIVM.

1 *Syndicus vel œconomus eccleſiæ quale iuramentum præſtare teneatur.*
2 *Iuramento veritatis in cauſis ſpiritualibus locus eſt.*
3 *Iuramento malitiæ omnibus in cauſis locus eſt.*

Quæſtio DCLXXXVI.

QVÆRITVR de differentia inter iura-
mentum de veritate dicenda,& iuramentum
calumniæ,& iuramentū malitiæ. Et in effectu gl.
in c.ex literis.de iureiurand.tenet, ꝙ tale iuramē
tum de veritate dicenda præſtatur in cauſis ſpe-
cialibus per iura ibi allegata: licèt hodie etiam
præſtatur iuramentum calumniæ.c.j. de iuramē.
calum.libr.vj.Et in tali iuramento veritatis quis
reſpondet de eo quod ſcit per verbum ſcio, vel
neſcio. Sed in iuramento calūniæ reſpondere te-
netur per verbū credulitatis. l.ij.§. quod obſer-
uari.C.de iuramē.calum.ſecundū gl.in d.c. ex li-
teris.licèt eis præiudicat confeſsio; de credulita-
te,ſicuti de veritate:ſecundū glo.ibi. Veruntamē
ſecundum Inno.in d. c.ex literis. quis reſpondet
de veritate nō ſolùm de eo quod ſcit,ſed etiam de
eo quod habet indubitatam notitiam. exemplū.
de Chriſto,Conſtantino & Iuſtiniano impuberi-
bus de quo latiùs per Panor.in c.literas. de iura-
mento calumniæ.& per Spec. in titu. de poſitio-
nibus.§.j.verſi.dicit autem.vbi ponit plures dif-
ferentias inter iuramentum de veritate & iura-
1 mētum calūniæ. Et inter cæteras:† quia ſyndicus
aut œconomus eccleſiæ præſtat iuramentum ca-
lumniæ in animam propriam iurantis. c.in per
tractandis.de iuramento calum. Sed in iuramen-
to de veritate dicenda œconomus eccleſiæ præ-
ſtat iuramentum tàm in animam quàm etiam in
animam aliorum capituli eccleſiæ. c. præſentiū.
de teſtib. libr. vj. Et ibi etiam per Geminia. qui
ponit aliquas differentias & latiùs per Panormi.
2 in dict,capitu.literas. vbi tenet, † quòd etiam in
cauſis ſpiritualibus habet locum iuramētū de ve
ritate dicenda ex officio iudicis. Et tale iuramētū
de veritate debet largè intelligi, vt quis dicat
veritatē ſuper iis, de quibus interrogabitur quā
ſcit vel

ſcit vel credit:licèt præceſſerit iuramentũ de veri
tate:reſpectu verò iuramẽti malitiæ differt à iura
3 mento calũniæ & de veritate dicenda:† quia il-
lud præſtatur in omnibus cauſis ſiue ante litem
conteſtatã,ſiue poſt in quacunque parte litis etiã
pluries.& etiam ſi fuit iuratum de calũnia,aut de
veritate dicenda.c.ij.in fin.de iura calũniæ.lib.vj.
& hoc quando iudex ſuſpicatur,ꝙ reus propo-
nit aliquam exceptionem cauſa malitiæ.c.paſto
ralis.de exceptionibus:vel quando quis petit vl-
tra tertiam dilationem.cap.vltra.iij.de teſt.vide
per Cardinal.Florent.in clemen:ſæpè.§.nõ ſic.de
verbo.ſignifi.in.vij.q.vbi ponit differentiam in-
ter iuramentum calũniæ & iuramẽtum malitiæ.

ARGVMENTVM.

Iuramentum an poſſit per procuratorem præ
ſtari.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum per procuratorem habentem ſpeciale man-
datum præſtari poteſt.*
2 *Procurator generalis ad negotia ſacramentum præſtare
non niſi cum ſpeciali mandato poteſt.*
3 *Iudex qui procuratoris iuramentum recuſat,iniuriam
ſibi facit.*
4 *Tutores & adminiſtratores iurare de calũnia in eorũ
animam poſſunt.*
5 *Procurator in rem ſuam ſacramentum præſtare poteſt.*
6 *Iuramentum authore prætore deferri debet.*
7 *Iuramentum quadruplex dicitur.*
8 *Procurator habens ſpeciale mandatum in perſonam do-
mini ſacramentum præſtare poteſt.*
9 *Syndicus vniuerſitatis aut œconomus in animam pro-
priam iurare tenetur.*
10 *Procuratori ſufficit ſi iuret procuratorio nomine talis:*

Quæſtio DCLXXXVII.

QVAERITVR an poſſit præſtari iura-
mentũ per procuratorẽ,ſiue ſit calũniæ de ve
ritate dicenda,aut aliàs.& an requiratur ſpeciale
mandatum,& quòd nominatim exprimatur in ta
li cauſa & tali,vel ſuper tali negotio:&an debeat
iurari in animã domini,vel in animam propriã.
1 Et in effectu videtur textus in ca.fin.de iuramen
1 to.calũniæ.lib.vj.† ꝙ iuramentum[a] poſſit præ-
ſtari per procuratorem habentem ſpeciale man-
datum.& ibi non exprimitur an procurator iſto
caſu debeat iurare in animam domini vel in ani-
mam ipſius.licèt ibidem ſatis declaretur, ꝙ de-
beat notanter exponi in tali cauſa:nec ſufficeret
generale mandatum ad cauſas cum poteſtate iu-
randi:quia talis procurator non eſt ſufficienter
inſtructus,& forte negaret illud quod confitere
tur ſi eſſet inſtructus:ſecundum Ioann.Andr.in
2 nouella in d.c.fi.† licèt quãdo eſſet procur.gene
ralis ad negotia,poſſet iurare:ſecundum glo.ibi
Ioan.And.ibi,ſecus ad iudicia:quia requiritur
ſpeciale mandatum,&quòd nominatim exprima
tur in tali cauſa, & ꝙ conſtituatur procurator
ſpecialiter ad iurãdum in animam domini:quia
aliàs non poſſit obligare dominũ ad periurium,
3 & iſto caſu † ſi iudex non admitteret procurato
rẽ ad iurandum,faciunt ſibi iniuriam niſi domi-
nus eſſet iuſtior,& melius ſciret veritatem:quia
iſto caſu licèt eſſet iuratum de calũnia,tamen in
reſponſionibus ſiendis principalis, qui melius

ſcit veritatem debet reſpõdere. ſecundũ Io.And.
in nouella.in d.c. fi.& ita ibi etiam ſequitur Ge
minia.& pro hoc facit cle.romani.§. vos itaque.
de iureiuran.vbi fuerunt conſtituti nuntij cum
pleno & ſpeciali mandato affirmandi & præſtan
di iuramentum fidelitatis in ipſam regis roma-
norũ animam,& ibi gl. quæ allegat dictũ c.fin.de
iuramento calum.lib.vj.& c.præſentium.de teſt.
eo.lib.gl.verò in l.qui bona. §.ſi alieno.ff de dã.
infect.primo allegat,ꝙ procurator non iurat de
calumnia, ſed principalis, l.ij. §. ſi autem. & au-
4 then. principales.C. de iura. calum.ſecus † in tu-
tore aut alio adminiſtratore:quia illi bene iurãt
de calum.in eorũ animam.dict.l.ij.§. quod obſer
5 uari.vel ſecundũ vnam opinionem † procurator
in rem ſuam bene iurat: vel eſt ſpeciale quan-
do non iuratur in forma iudicij,vel ꝙ illa iura
corrigantur,ne quis cogatur deierare ex facto a-
lieno. Nec obſtat l.videmus.ff. de in litẽ iuran.
quia loquitur in alio iuramento, & licèt tale iu-
ramentũ non præſtatur in forma iudicij in caſu
6 dicti §.ſi alieno.tamẽ† debet deferri authore præ
tore.l.de pupillo.§.qui opus.ff.de operi. noui nũ
cia. licèt etiam non loquatur de iuramento calũ:
quod eſt de forma & ordine iudicij. iuxta dict.c.
j.de iuramen.calum.lib.vj. Sed loquitur de iura-
mento quòd præſtatur loco aliqualis proba-
tionis.l.theſaurus.ff.ad exhibend. Vnde ſecundũ
7 Bar.in d.§. ſi alieno. † quadruplex dicitur iura-
mentũ. Quoddã dicitur calũniæ,quod eſt de ſo-
lennitate & forma iudicij.Secundum iuramentũ
calumniæ quod fit ad probationem: vt in d.§. ſi
alieno.& l.prætor ait.in prin.ff. de dam. infect.
Tertium iuramentum dicitur veritatis.l.Marcel-
lus.ff.rerum amota. Quartum iuramentum dici
tur affectionis,vt de in litem iurãdo. Quantũ ad
primum iuramentum calumniæ ſolennitatis Sin.
in l.ij.§.hoc autem. C.de iura. calum.refert ꝙ de
iure canonico poteſt præſtari iuramentũ calum-
niæ per procuratorẽ.dict.c.fi. concipiendo ver-
ba in perſonam domini. Et ſic de aliena conſciẽ-
tia iurat.& illud procedit vt plurimũ ex falſo &
erroneo intellectu canoniſtarum: quia de iure ci-
uili procurator debet concipere verba contra-
ctus in eius perſonam:ſecus in nuntio , qui con-
cipit verba in perſonam domini.l.cum qui.ff. de
conſtitu. pecunia.iuxta not. in gloſ.& doct.in l.
multũ intereſt.C.ſi quis alteri vel ſib. ſecundum
Bar.& Alex.de Imol.in d.§.ſi alieno. etiam de iu
8 re ciuili † procurator quando habet ſpeciale man
datum poteſt iurare de calumnia in perſonam
domini.dicto cap.fi.licet ille textus non appareat
in cuius perſonam debeat iurare. Et pariter de-
bet iurare in animam propriam.c.ij.de iura. ca-
9 lum.lib.vj.Sed in † ſyndico vniuerſitatis aut œco
nomo eccleſiæ,debet iurare in animã propriã. c.
in perpetrandis.& c.cæterũ.de iura.calu.licet ho
die etiã poſſit iurare in animã conuentuũ vel ma
ioris & ſanioris partis.cap. præſentium. de teſt.
libr. vj. & idem in tutore aut alio adminiſtra-
tore, qui iurare habent de calumnia in animam
propriam. l. ij. §. quod obſeruari.C.de iura.ca-
lumn. Veruntamen redeundo ad perſonam pro-
10 curatoris ſufficiat † quòd aliquis iuraret procu-

ratorio nomine talis, & vterque obligaretur. ſecundum Barto. in d. §. ſi alieno. Nec obſtat motiuũ Cy. quia etiam procurator in actu perſonali perſona & inſeparabili bene poteſt concipere verba in perſonam domini. vt in matrimonio. c. fi. de procura. libr. vj. & recta via tranſit obligatio in dominum ſine ceſsione. idem eſt in acquiſitione poſſeſsionis & dominij. l. quod meo. §. j. ff. de acquiren. poſſeſ. & idem in reſtitutione trebel. l. qui ita. §. j. ff. ad trebel. ſecundum Barto. in d. §. ſi alieno. & ibi vide latiùs per ipſum de alijs ſpeciebus iuramenti.

a Iuramentum. Adde gl. Alex. de Imol. in l. ad egregias. ff. de iureiuran. ꝙ iuramentum de veritate ſeu deciſiuũ non poteſt præſtari per procuratorem. l. generaliter. § iiſdem. C. de reb. credi. niſi haberet ſpeciale mandatum ad ſic iurandũ per procuratorem inſtructum. iuxt. no. per Bar. in l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infec. in iij. q. ſecundũ Alex. in d. l. ad egregias. Adde Bar. Bal. in l. generaliter. §. iis de præſentibus. C. de reb. credi. ꝙ iuramentum iudiciale delatum domino nõ poteſt præſtari per procuratorem niſi haberet ſpeciale mandatum ad ſic iurandum. ſecundum Salice. & idem in iuramento neceſſario ipſum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator generalis ad cauſas principali abſente an iurare de calumnia debeat.*

Quæſtio. DCLXXXVIII.

QVAERITVR quid in procuratore generali ad cauſas aut in coniuncta perſona, 1 quando dominus ſeu principalis eſt abſens, † an poſsint iurare de calumnia: an verò debeat dari curator bonis: vide per glo. in d. c. in pertractandis. de iuramento calumn. & per Sin. & cæteros in d. l. ij. §. hoc autẽ. C. de iura. calum. & per Spec. in tit. de iuramen. calum. §. reſtat. verſi. cõiuncta. & ibi per Ioan. And. in additio. & per Bar. & Alex. in l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect.

ARGVMENTVM.

Teſtis per procuratorem iurare non poteſt.

SVMMARIVM.

Teſtis per epiſtolam aut in ſcriptis deponere non debet.

1 Quæſtio DCLXXXIX.

QVAERITVR quid in iuramento teſtis an poſsit præſtari per procuratorem. Et in effectu dicendum eſt quòd non, etiam ſi habeat ſpeciale mandatum. c. licèt ex quadam. de teſti. l. iij. §. item domus. ſuper verbo, teſtimonijs. de teſti. ſecundum Bar. & Alex. de Imol. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect. & quia etiam teſtis nõ debet deponere per epiſtolam aut in ſcriptis, ſecundum Bar. in l. Theopompus. de teſti.

ARGVMENT.

Procurator ſuper contractu iuramentum cõfirmatorium contractus non, niſi ſpeciale mandatum ad hoc habeat, præſtare poteſt.

Quæſtio DCXC.

QVAERITVR an ſuper contractu procurator poſsit præſtare iuramentum confirmatorium contractus. Et dicendum eſt ꝙ non, niſi habuerit ſpeciale mandatũ ad hoc. ſecundũ Bart. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infec. Et idẽ eſt quando dominus in procuratorio iuraſſet ſe ratum habiturum, quicquid fieret per procuratorem: quia tunc dominus obligare ex iuramento proprio. allegat c. tibi dominus. lxiij. diſtin. Et pro hoc facit: quia iſta verba videtur æquipolere mandato ſpeciali. iux. not. Bart. in l. ſi procurator. cum libera. ff. de procurator. & per glo. in c. contractus. C. de tranſactio. & in c. per tuas. de arbitr. & Roma. in d. §. ſi alieno. licèt Alex. de Imol. videatur tenere cõtrarium. quia illa verba tacitè in ſunt. ſecundum Sin. Bal. & Salice. in l. ſi procurator. C. de procuratori. allegat glo. in c. ex parte. de reſcript. & in c. cum dilectus. de religioſ. domib. de quo latiùs. per Alexã. de Imol. in d. §. ſi alieno. & per Sin. in authen. ſacramenta. C. aduerſ. vend. in ix. q. & ibi per Sali.

ARGVMENTVM.

Procuratorium per quod dominus promittit habere ratum quicquid procurator legitimè faceret, nullius eſt momenti.

Quæſtio DCXCI.

QVAERITVR quando in procuratorio dominus promittit habere ratum quicquid per procurationẽ legitimè fuerit factum, an tale procuratorium ſit validum. Et dicendũ eſt quòd non. ſecundum glo. in c. relicto. xxj. q. j. & in cle. j. de procuratorib. in glo. ciuita. & per Specu. in titu. de procuratore. §. ratum autem fuerit. verſi. item & ſi. & Bar. in l. quæ omnia. §. planè. ff. de procuratorib. & Alex. de Imol. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infect. & per Ioan. Fab. inſti. de ſatisd. §. ſin autẽ. vide Bar. Alex. in appo. in l. j. ff. de offi. procu. Cæſa. vide etiam de clauſula & rato, in negotijs arduis Ioan. Fabr. in procem. inſti.

ARGVMENTVM.

Iuramentum fidelitatis an per procuratorem præſtari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum fidelitatis per procuratorem domini recipi poteſt.*

2 *Inueſtitura emphyteoſis per dominum aut lite ratum fieri debet: non per procuratorem.*

Quæſtio. DCXCII.

QVAERITVR an iuramentum fidelitatis poſsit præſtari per procuratorẽ. Et in effectu licèt Bal. ſuper hoc fuerit ſibi contrarius, iux. not. per ipſum in l. j. ff. de rerum diuiſio. Veruntamẽ poteſt præſtari, dum habeat mandatum ſpeciale ad iurandũ in animã domini. c. j. de ſtatu. regul. libr. vj. cle. Romani. §. nos itaque. de iureiurand. c. tibi domino. lxiij. diſtinc. & ibi per Archi. & præpoſitũ c. ſi quis deceſſerit. & c. ſi maior. per quos ſi. inueſtitura. cle. j. de re iudica. c. j. quo tẽpore mule. & in gloſſ. in verbo abſentia. & ibi per Bal. & in l. j. §. ne autẽ. C. de caduc. tollen. Et ita etiã tenet Alex. de Imol. poſt Romanũ. in d. l. qui bona. §. ſi alieno. ff. de dam. infec. & ibi 1 etiã tenet, ꝙ † iuramentũ fidelitatis poteſt recipi per procuratorem domini. c. cam te. de iureiur. & idẽ tenet Iaſo. in l. ſi. C. de iur. emphy. in xliij. no-2 tabili. ſecus in emphyteoſi. † quia debet fieri inueſtitura per dominũ, aut literatoriè per eius literas, non autem per procuratorem. de quo etiam ibi per Salicet.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Iuramentum fidelitatis an per procuratorem præſtari poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vniuerſorum bonorum cum libera,aut cum ſpeciali mandato,aut in rem ſuam paria ſunt.*
2 *Procurator cum libera æquiparatur mandato ſpeciali.*
3 *Procurator cũ plena poteſtate æquiparatur procuratori cum libera.*
4 *Procurator cum libera omnium bonorum vel illius cau ſæ compromittere poteſt.*
5 *Verba,Quod procurator poſſit facere quicquid faceret dominus ſi eſſet præſens,quid ſignificationis importans.*
6 *Mandatum cum libera ſufficit in caſibus requirentibus ſpeciale mandatum.*
7 *Syndicus ſpeciale mandatum habere cenſetur.*
8 *Mandatum generale cum libera tantum valet quantũ ſpeciale.*

Quæſtio. DCXCIII.

QVAERITVR an procurator cum libera
poſſit iurare in animũ domini aut iuramen
tum deferre. Et iſtã quæſtionẽ habui de facto an
iuramẽtũ fidelitatis poſſit præſtari per talẽ pro
curatorẽ cum libera. Et videretur prima facie di
cẽdũ ꝙ ſic.l.iuſiurã.j.§.procurator.ff.de iureiu
1 rand.vbi † æquiparantur procuratori vniuerſo-
rum bonorum cum libera,aut cum ſpeciali man
dato,aut in rem ſuã. Et licèt ibi loquatur in pro
curatore deferente iuramentum.tamen idem eſt
in procuratore iurante ex identitate ratiõis:ſecũ
dum Alexan.de Imol.ibi.& pro hoc allegãt Bal.
in l.qui bona.§.ſi alieno.ff.de dam.infect.in.iij.
q.principali.licèt iſto caſu procurator cum li-
bera nõ deberet iurare in animã domini,ſed præ
iudicaret domino tanquã ſimplex cõfeſſio.l.cer
tum.§.ſed an & ipſos.ff.de confeſſ.licèt Bart.in
d.§.ſi alieno.in.iij.q.loquatur in iuramento veri
tatis,& quando euenit confeſſio per modum cõ
tencioſæ iuriſdictionis.de quo ibi per Alexã.de
Imol. Quid autẽ in iuramento calũniæ ſeu ſolen
nitatis an requiratur ſpeciale mandatum,ſuprà
fuit tactum quæſtione.dclxxxvij.& pro præmiſ
ſis facit l.procur cui generaliter.cum ibi.notatis
2 per glo.& Bart.ff de procuratori.vbi † procur.
cum libera æquiparatur mandato ſpeciali,& po
teſt exigere,nouare & tranſigere,vt no.in l.mãda
to.ff.de procur.& per gloſ.& docto.in l.tranſa-
ctio.C.de tranſact.& pro hoc etiam eſt caſus in
c.qui ad agendum.§.fina.de procur.lib.vj.& idẽ
3 eſt quando quis eſt procurator † cum plena po-
teſtate.l.ſi procurator.& ibi per glo.& docto.C.
de procur.ſecundum Bartolum in dicta l.procu
ra.cui.& ibi etiam tenet,quòd procurator cum li
bera intelligitur cum adminiſtratione omnium
bonorum aut rerum.dicta l.iuſiurandum.§.fina.
ſecus ſi ſit procurator cũ libera in vno negocio,
& non generaliter in omnibus:quia tũc illa clau
ſula,cum libera,operabitur ſolum effectum in il
lo negotio particulari:nõ autem in alijs.de quo
ſe remittit ad nota.per ipſum in l.qui ratione.§.
Calimachus.ff.de verborum obligation.& talis
procurator cum libera poterit etiam cõpromit-
4 tere,quod eſt verũ quando eſt † procurator cum
libera omnium bonorum,vel illius cauſæ:ſecus
ſi litis ſimpliciter.ſecundum Bart.in dicta l.man
dato.ff. de procuratori.& in hoc difert procura-
tor cum libera a procuratore generali bono-
rũ,qui non poteſt alienare niſi fructus,aut alias
res mobiles,quæ facilè corrũpi poſſunt.l.procu.
tutorẽ.ff.de procur.idem verò Barto.in l.j.ff.de
offic.procur.Cæſaris,facit quæſtionem quando
in procuratorio dominus promiſit habere ratũ
quicquid fuerit actũ per procuratorẽ:an æquipo
leat procuratori.cũ libera?& dic ꝙ non,ſecundũ
Petrũ pro quo alij & l.cũ, Tuberonis.§.alia cau
ſa.ff.de peculio.vbi requirit ꝙ ſpecialiter & ex-
preſsè fiat mentio ꝙ concedatur libera admini-
ſtratio.& ibi glo.ſuper verbo ſpeciali.ſed idẽ Bar.
in l.creditor.§.Lucius.ff.mandat.tenet,ꝙ illa ver
5 ba in procurratorio apposita † ꝙ procurator poſ
ſit facere quicquid faceret dominus,ſi eſſet præ
ſens,important quòd videtur concedi libera ad-
miniſtratio,dum tamen dolus excludatur. & idẽ
etiam tenet Bart.in dict.l.ſi procurator.& ibi ſe
quũtur cõtra cõmuniter doctores.Bal.verò in l.
6 illud.ff.de munerib.§.j.tenet † ꝙ in caſibus requi
rentibus ſpeciale mandatum ſufficit mandatum
cum libera.quod eſt menti tenendum.& idem tẽ
net in extrauaganti de pace conſtãciæ,ſuper ver-
7 bo,mittit nuncium.vbi tenet,ꝙ † ſyndicus cenſe
tur habere ſpeciale mandatum . licèt ſecundum
ipſum tutiùs quòd in requirentibus ſpeciale mã
datum interueniat ſpeciale mandatum vel gene-
rale cum libera.allegant Ioan.Andr.in nouell.in
c.præſentium.de teſtib.libr.vj.idem verò Bal.in
l.iuſiurand.la.j.§.procura.ff.de iureiurand.idem
8 tenet quòd † tantum valet mandatum generale
cum libera,quantum ſpeciale.& ibi ſequuntur
Paul.de Caſt.& Alexand.de Imol.fallit in.iiij ca-
ſibus.Primo quãdo tractatur de donatione:quia
non poterit donare.l.contra iuris ciuilis.§.final.
ff.de pact.l.filiusfamiliàs.ff.de donation.cum ibi
no.per Bar.ff.de donation.Secũdò fallit quoad
delinquendum.quia in dubio non videtur man-
datum,dicta l.creditor.§.Lucius.ff.mandat.Ter-
tiò fallit in acceptilatiõe.Quartò fallit quãdo ad
uerſarius peteret dominum,ſeu principalem tan-
quam eius legaliorẽ,vel melius informatũ debe-
re reſpondere:quia non ſufficeret mandare pro-
curatorem cum libera.ſecundum Barto.in l.qui
bona.§.ſi alieno.ff.de danno infect.

ARGVMENTVM.

Clauſula cum libera,an limitetur ad ſupradi-
cta.

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad litem cum libera neque compromittere neque tranſigere de cauſa ſuper negotio principali poteſt.*
2 *Procurator habens mandatum generale cum libera:aut quod poſſit facere ac ſi dominus eſſet præſens caſus maiores aut grauiores expreſſos non poteſt.*
3 *Procurator cum libera rem magni præiudicij neque donare neque alienare poteſt.*
4 *Donare dicitur qui remittit.*

Quæſtio DCXCIIII.

QVAERITVR an clauſula cum libera ap
poſita in procuratorio limitetur ſecúdum
præcedentia. Et dicédum eſt quòd ſic: quia ſi pro
curator ſit conſtitutus in vno negotio, vel ad v-
num cenſum: tunc illa clauſula cum libera tan-
tú operatur in illo particulari negotio, ſicuti ſi
haberet generale mandatum cum libera. ſecun-
dum Bartolum in l. procurator cú libera. ff. de
procuratori. & Paulus de Caſtr. in l. ius iurand.
§. procurator. ff. de iureiurand. allegat capit. qui
ad agendum. §. final. de procurat. libro ſexto.
vbi æquiparatur habenti generale mandatum
cum libera bonorú, vel cum libera alicuius cau
ſæ. & idem Barto. in l. qui Romæ. §. Calimachus.
1 ff. de verborum obligationib. Et ideo † ſi procu
rator eſſet conſtitutus ad litem cum libera, non
poſſet compromittere vel tranſigere de cauſa ſu
per negotio principali, niſi ſuper inſtantia. ſecú-
dum Bartolum in l. mandato. ff. de procurato. &
in dicto §. Calimachus. & per Paul. de Caſtr. &
Iaſonem in l. tranſactioné. C. de tranſaction. per
hoc limitatur quod voluit Bald. in l. illud. §. pri
mo. ff. de munerib. vbi refert, quòd communiter
iſta clauſula cum libera, hodie communiter inſe
ritur in procuratorijs. Et ideo defendútur talia
procuratoria ac ſi cótinerét ſpeciale mádatum
quia illud debuit intelligi quando eſſet genera-
le mandatum: ſecus ſi eſſet ſpeciale mandatú cum
2 libera. & pro hac facit, † quia etiam generale má
datum cum libera aut cú illa clauſula quòd poſ-
ſit facere ac ſi dominus eſſet præſens, quòd non
poterit procurator explicare caſus maiores aut
grauiores expreſsis. clementi. non poteſt. de pro-
curatorib. capitul. ſi ſedes. de reſcript. ſecundum
Baldum in l. aliquando. ff. de offic. proconſul. &
lega. in xv. quæſtione, Geminia. in capit. finali de
3 offic. vicarij. libro ſexto. & pariter dictus † pro-
curator non poterit donare vel alienare rem ma-
gni præiudicij, ſecundum Baldum in l. prima in
fine, C. de bonis mater. & Alexand. de Imol. in l. ſi
procurator. C. de procurat. & pariter talis procu
rator nó poterit remittere exceptioné c. ij. cú ibi
nota. de donationib. & per Bartol. in l. final. ff.
de hijs qui in fraudé credito. & in l. qui debitoré.
4 ff. de nouatio. † quia qui remittit dicitur donare.
Et ibi etiam tenet Alexand. de Imol. conſil. xxrj.
in primo volumin. in fin. & pro hoc allegat gloſ.
in dicto capi. quod ad agendum. de procura. lib.
ſexto ſuper verb. expreſſos. & ibi Geminia. quia
talis procurator non poterit contrahere matri-
monium, vel objicere crimina, niſi ſit ſpeciale má
datum ad exigendum. quia iſti caſus, ſunt maio-
res & grauiores expreſsis. dicta clementina non
poteſt.

a Cum libera. Add. vide limitationem de clauſula
cum libera per Iaſon. in l. præſes. C. de tranſacti.
& Bald. in capitul. quoad tranſlationem. de offi.
legat. & dict. Iaſon. in l. ſi procurator. C. de pro-
curato.

ARGVMENTVM.

Puella minor in cauſa matrimoniali an in iu-
dicio ſtare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Puella pubes an & quando iurare poſsit, aut iuramen
tum referre.*

2 *Pupillus doli capax tutore authore iuramentum defer-
re poteſt.*

3 *Pupillus doli capax de veritate iurare poteſt.*

Quæſtio DCXCV.

QVAERITVR quia in dicta cauſa matri-
moniali dict. puellæ dominus officialis Gra
tionopo. ordinauit, quòd dicta puella veniat re-
ſpódere perſonaliter cum iuramento: an iſto ca-
ſu poſsit ſtare in iudicio, eſto quòd ſit minor. xxv.
annis. Et dicendum eſt quòd ſic. capi. ex parte de
reſtitutione ſpoliator. per ſe vel per procurato-
rem ab ipſa conſtitutum. capitul. ſi animum. de
iudici. & hoc verum quando excedit. xiiij. annú
in maſculo & in fœmina. xij. annú: vt ibi habetur.
1 ſed an iſto caſu dicta † puella pubes poſsit iura-
re de veritate aut referre iuramentum. & videtur
dicendum quòd ſic. l. iuſiurádum. le. j. §. pupillus.
& l. qui iuraſſe. & l. iuſiurandum. ij. §. pupillo. ff.
de iureiur. vbi pupillus nó refert iuramentú nec
pariter iurat. ſi tamen deferatur & iurat, tenet iu
ramentum. licèt non incidat in periuriú. dicta l.
2 qui iuraſſe. † verútamen pupillus doli capax tu-
tore autore bene defert iuramentum. dict. §. pu-
pillus. & ideo relicta oppoſitione pupillus doli
capax poſset iurare. de quo habetur in authent.
ſacramenta puberum. C. ſi aduerſ. vendi. & in ca-
pit. j. de delictis puero. tamen quádo eſt adultus
ſeu pubes poſſet iurare in iudicio, quando caret
curatore. ſecundum Alexan. de Imo. in dict. §. pu
3 pillus. & ideò iſto caſu † bene poterit iurare de
veritate. Quinimò quando pupillus eſt doli ca-
pax, & ſit veritatem poteſt ſibi deferri iuramen-
tum veritatis: ſecundum Bartolum in l. ij. §. quod
obſeruari. C. de iuraméto calúniæ. multo fortiùs
quando eſt pubes. & licèt debeat interuenire au-
toritas tutoris vel curatoris ad auctoriſandú per
ſonas. l. clarum. C. de auctoritate tutorú. cum ibi
notatis: ſecus tamé ad reſpódendú negatiuè vel af
firmatiuè. ſecundum Bartolum in dicto. §. quod
obſeruari. tamen in caſu iſto non requiritur au-
ctoritas tutoris vel curatoris, ex quo minor po-
teſt ſtare in iudicio. vt not. in dicto capit. ex par-
te. & in dicto capitu. ſciát. licèt vbi in iudicio mi
nor eſſet leſus, an in integrum reſtitut. vide not.
per gloſſ. in dicto capitu. ex parte. & in l. vnica.
C. ſi de momét. poſſeſ. veruntamen attenta ætate
iuuenili fortè in reſponſióe deberet intereſſe ad-
uocatus vel procurator, ne deciperetur in reſpó
ſionibus. iuxta nota. per gloſ. & Hoſti. in capitu.
paſtoralis. de iudic. licèt vbi prouideretur de cu-
ratore tunc debeat eſſe præſens, vt ibi habetur.
& in capitul. dilecti. de iudic.

Quæſtio DCXCVI.

QVAERITVR an procurator conſtitu-
tus ad lites vel cauſas cenſeatur conſtitutus
ad actiones futuras, vel lites futuras. Et dicédum
eſt quòd non: niſi hoc ſpecialiter exprimatur. ſe-
cundum gloſſ. & Bartol. in l. omnium. ff. de pro-
curatorib. & in l. damni infecti. §. ſi is. ff. de dam.
infecto.

Argu

ARGVMENTVM.

Iuramenti calumniæ capitula quæ ſint.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ capitula præcipua quinque.*

Quæſtio. DCXCVII.

QVAERITVR quæ ſint † capitula iura-
1 menti calumniæ. Et in† effectu principaliter
ſunt quinque capitula, vt in iſto verſu. illud iure
tur quod ſis iuſta ſibi videtur. Et ſi queritur ve-
rũ inſinuatur: vnde promittatur nec falſa proba
tio detur: vt lis tradetur nulla dilatio petatur. ſe-
cundum glo. in capitul. primo de iuramento ca-
lumniæ. authent. principales. & authent. in iſto.
& per gloſſ. in l. iij. §. quid obſeruari. C. de iura.
calumn. & in authent. vt litigantes iurent. colla-
tione. ix.

ARGVMENTVM.

Exceptione non deliberatæ mercedis an exe-
cutio impediatur, maximè quando qui excipit,
offert ſe ſtare iuramento aduerſarij, aut ſi nolit
iurare, petit iuramentum ſibi referri.

SVMMARIVM.

1 *Contrahentibus ſe ad inuicem in pretio decipere lici-
tum eſt.*
2 *Exceptio non adimpleti cõtractus in contractibus vltro
citroque obligatorijs attendi debet.*
3 *Iurare vel referre qui recuſat pro confeſſo habendus
eſt.*
4 *Iuramentum de veritate ex iudicis officio deferri po-
teſt, ne deficientibus probationibus iuſtitia pereat.*
5 *Creditor iurare non tenetur ſi cauſam iuſtam habet: ſe-
cus ſi non habet.*
6 *Contrahentibus ſe ad inuicem decipere non licere etiam
in modico conſcientiæ foro eſt.*
7 *Res tantum valet quantum vendi poteſt.*

Quæſtio. DCXCVIII.

QVAERITVR ſuper cauſa Ioannis Griſ-
ſaudi mercatoris Burgi ouſencij ſeu muræ,
contra nobilem Claudium de artris mandamen-
ti vallıſbanenſis prætextu cuiuſdã apodixæ. xxx.
floreno. ex cauſa certarum mercantiarum per di
ctum de auris ſignatæ: ſuper qua apodixa dictus
Griſſaudi in dicta curia vallis boneſij impetra-
uit compulſorias de. xv. floren. pro terminis ef-
fluxis, & pro reſiduo dict. ſummæ. xxx. flore. ſed
dictus de auris opponit, quòd non recepit medie
tatem panni venditi: & ſuper hoc vult ſtare iura
mento dicti Griſſaudi deciſorio, vel eſt paratus
iurare. ſed dictus Griſſaudi opponit quòd dictus
Girardi nõ tenetur iurare nec referre. Nũc quæ
ritur quid iuris. Et in effectu prima conſideratio
ne videretur dicendũ dictum Griſſaudum non te
neri iurare nec referre, ex quo dictus Griſſaudus
recognouit ſignaſſe & ſcripſiſſe dictam apodixã.
l. generaliter. l. in contractibus. §. illo vos. & ibi
videtur caſus authent. contra qui propriã C. de
1 non numerata pecunia. Et quia † licitũ eſt cõtra
hẽtibus adinuicem ſe decipere in pretio. l. in cau
ſæ. la. ij. §. idem Pomponius ff de minorib. l. item
quæritur. §. quemadmodum. ff. locat. dum tamẽ
deceptio non ſit vltra dimidiã iuſti pretij. l. ij. C.
de reſcindend. venditio. Sed in contrarium vide-
2 tur veritas in caſu iſto: † quia in iſtis contracti-
bus vltro citroque obligatorijs habet obſtare ex
ceptio non adimpleti contractus. l. Iulianus. §. of
ferri. ff. de actioni. empti. l. quo. §. interlocutorẽ.
ff. locat. l. ſi traditio. & l. curabit. C. de actionib.
empt. Et ita habet locum. l. manifeſtæ. ff de iure-
3 iurand. & l. dicta. C. eodem titul. † quia ille debet
haberi pro confeſſo, qui non vult iurare vel re-
ferre. dicta l. manifeſtæ. licèt ſecundum Bartolũ
requiratur declaratio ſuper hoc. argumen. l. eius
qui delatorem. ff. de iure fiſci. niſi in eadem ſen-
tentia ſimul pronunciaretur. iuxt. not. per Ale-
xand. de Imol. in dicta l. manifeſtæ. & pro hoc fa
cit æquitas ſcripta ne deficientibus probationi-
4 bus iuſtitia pereat, † etiam ex officio iudicis poſ
ſet deferri iuramentum de veritate. capitul. ex li-
teris. cum ibi not. per gloſ. & Panormita. de iure-
iurand. capit. primo, de iudicijs. libro ſexto, capi
tul. præſentiũ. de teſti. eodem libr. clementi. ſepè.
§. non ſic. verſicu. citationes. de verborum ſigni-
fica. Nec obſtat dicta l. generaliter. quia bene po
teſt probari error aut ſimulatio quando deficit
conſenſus aduerſus ſcripturã, etiam per teſtes. ſe
cundum gloſ. in l. illicitas. §. veritas ff. de officio
præſid. iuxta notat. per Bartolum Bald. & Salic.
in dicta l. generaliter. Non obſtat dict. l. in con-
tractibus. §. illo. quia ſecundum Bartolum ibi
5 † creditor non tenetur iurare quando habet iu-
ſtam cauſam recuſandi: aliàs ſecus. Prætereà iſta
negatiua, quòd non fuerit numerata pecunia. ſe
cundum gloſ. in dicta l. in contractibus. Et pari-
ter ſuper hoc poſſunt fieri poſitiones: ſecũdum
gloſ. in l. ſi ex cautione. C. de non numerata pe-
cunia. Et per conſequens etiam interueniente
iuramento calumniæ l. ſecunda. §. quod obſerua
ri. C. de iuramento calumniæ. & ita etiam tenet
gloſ. inſti. de literarum obligat. & licèt Baldus &
Salicetus in dicto §. illo videtur. videantur tene
re quòd poſt lapſum terminum biennij non te-
neatur creditori iurare: tamen alia opinio gloſ.
& Bart. eſt multum æqua, & fortè debet ſeruari
in pratica: ſecundum Angelum Aretinum inſti.
de exceptio. §. idem iuris, in certo membro prin-
cipali circa finẽ. Nec obſtat quòd poſt lapſum
terminum non debeat debitor audiri: quia verũ
eſt vbi eſſet ordinatum per iudicem, aliàs ſecus
ante. iuxta not. per Innocentium in capitul. cùm
in tua. qui matrimon. accuſar. poſſ. & per Ange-
lum & Ioan. de Imol. in l. quandiu. la grand. ff. de
acquirenda hæreditate. Nec obſtat dum ſuprà
fuit dictum, quòd eſt licitum contrahentibus ſe
adinuicem decipere: quia iſtud non conuenit bo
no viro, nec in foro conſcientiæ. ſecundum glo
in l. ſemper in ſtipulationibus. ff. de regulis iuris.
ſecundum Iaſo. in l. ſi quis in conſcribendo. C.

de pact. Et ideo dicit Baldus in capitul. cùm cau
6 ſam.le.ij.de teſti.in fine, quod † in foro cōſcien-
tiæ non eſt licitum contrahentibus ſe adin-
uicem decipere, etiam pro modico: & ideo admi
ratur quomodo vadat anima mercatoris. dicit ta-
men bene ſi abſque conſilio fraudis negotiatur.
de quo per Innocentium & Panormitanum in ca
pitul. quia plerique. de immunita. eccleſi. in no-
na quæſtione, & per Innocentium in capitul. in
ciuitate. extra de vſuris, vbi tenet, quòd dicta h
in cauſæ, vt ſit licitum à contrahentibus ſe ad-
inuicem decipere in pretio, procedat iure fori nō
autem iure Pauli, id eſt quo ad Deū nō procedit.
facit quod habetur in ca. plerique. xiiij. quæſtio
ne tertia, & in capitul. non ſane. xiiij. quæſtion. v.
vide gloſ. in capitul. hoc ius porrectum. x. quæ-
ſtio. ſecunda, quòd eccleſia non debet alium decipe-
re in contractu, & ſi aliquid operetur plus nō de
bet recipere. Et idem dicendum eſt in perſonis
eccleſiaſticis. ſecundum Anthonium de Butrio
in capit. in ciuitate. ext. de vſur. & ibi glo. quòd
7 † tantum valet res quantum vendi poteſt. l. pri-
ma. §. ſi hæres. ff. ad Trebell. l. quærebatur. & l.
precia rerum. ff. ad leg. aquil. vide etiā ca. ex mul
tis. prima quæſtion. tertia. vbi Deus expellit de
templo ementes & vēdentes: quia vix eſt quin nō
interueniat.

ARGVMENTVM.

Rei quando plures ſunt in vna cauſa an per
vnum procuratorem inſtructum litigare cogi
poſsint.

Quæſtio DCXCIX.

QVAERITVR quando ſunt plures rei in
cauſa an cogantur litigare per vnum reſpon
ſorem aut procuratorem inſtructum. Et videre-
tur dicendum quòd ſic. l. iam tamē. §. item ſi plu
res. ff. iudi. ſolu. ne defenſio per plures ſciſſa ali-
quo incommodo afficiat actorem. l. prima. §. ſi
plures. ff. de exercit. de quo per gloſ. & Panormi.
in capit. paſtoralis. de iudic. & in l. ſi familiæ. ff.
famili. erciſcund. & in l. licèt. §. ſi plures. ff. de pro
curato. cum ibi no. facit quod habetur in l. ſi plu
res. ff. de accuſa. & in authent. ſicut. ff. de legit. hæ
redit. & econtra quando ſint plures actores aut
tutores, debent eligi magis idonei ad agendum.
l. de certo. §. primo, cum ibi nota. de adminiſtrat.
tutor.

SVMMARIVM.

1 *Actio iniuriarum marito competit pro iniuria facta*
vxori.
2 *Matrimonium per inſtrumentum dotis non probatur.*
3 *Verba non reſpondentis debent referri ad omnes qua-*
litates.
4 *Matrimonium an per verba enuntiatiua fieri poſsit.*

Quæſtio DCC.

QVAERITVR ſuper cauſa iniuriæ denū
tiatæ in curia communi Gratianopolis per
Ioannem Blondelli chauterſum tam nomine ſuo
quàm Claudiæ eius vxoris contra Martam vxo-
rem Ioannis Girardi prætextu verberij certarū
concuſsionum per dictam Mariam factarum in
1 capite dictæ Claudiæ: quo caſu † pro iniuria fa
cta vxori cōpetit actio iniuriarū marito ſed non
econtra. §. item patitur. inſtit. de iniurijs. l. item
apud Labeonem. §. item de ſponſa. ff. de iniur. ſed
oportet probare fuiſſe contractum matrimoniū
inter ipſos. Et ideo erat dubium: quia dictus ma
ritus ſolum deduxit & fecit mentionem per ver-
ba enuntiatiua in eius articulis de dictæ Claudia
eius vxore & pariter teſtes etiam deponebant
enuntiatiuè: an iſtud ſufficiat. Et prima facie vi-
deretur dicendum quòd non, ſaltem ad præiudi-
cium tertij. iuxta not. per Innocentium in capit.
illud. de præſumptio. & per Baldum in authent.
ſi quis in aliquo documento. C. de edend. vbi per
2 † inſtrumentum dotis non probatur matrimo-
nium, licèt enuntiatiuè fiat mentio de matrimo-
nio, ſaltem vbi tractatur de præiudicio tertij. Et
hoc videtur velle Specula. in titu. de poſitioni-
bus. §. ſequitur. verſu. xj. Bartol., & Bald. in l. ſi
cui. la. ij. §. ſi à. ff. de legatis primo. vbi volunt, quòd
quando aliquis accuſatur commiſiſſe & adulte-
raſſe vxorem Titij, licèt confiteatur carnaliter
cognouiſſe: non tamen videretur confeſſus fuiſ-
ſe qualitatem matrimonij. licèt Paulus de Caſtr.
& Alexand. de Imol. ibi videātur tenere contra-
3 rium: † quia verba reſpondentis debent referri
ad omnes qualitates. de quo ibi latiùs per Alexā.
de Imol. vide per Alexand. de Imol. in additio ad
4 Barto. in l. ex hac ſcriptura. ff. de donat. an † per
verba enuntiatiua probetur matrimonium, &
quid quando teſtes deponunt per verba enuntia
tiua vide Bald. in l. ita demum. in fine. C. de pro-
curat.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probandi modus.

SVMMARIVM.

1 *Nuptias ſolus conſenſus facit.*
2 *Matrimonium per cohabitationem probatur.*
3 *Matrimonium an per inſtrumentum dotale probetur.*
4 *Vir vxoris caput eſt.*
5 *Filiatio ad hoc vt probetur, matrimonium oportet pro-*
bare.

Quæſtio DCCI.

QVAERITVR de modo probandi matri
moniū. Et in effectu poteſt probari per ver-
ba de præſenti: quia non refert per quæ verba
1 exprimatur conſenſus: quia † ſolus conſenſus fa
cit nuptias. l. nuptias. ff. de regulis iur. ſecundum
Abbatem antiquũ & Panormi. in capitul. ſi in-
ter. de ſponſal. & Specula. in titulo de ſponſal &
ibi per Ioann. Andre. in additio. & per Hoſtien.
Ioan. Andre. & Panormita. in capitul. ex literis.
clementina prima. & in capitul. ex parte. de ſpon
ſali. & præmiſſa procedūt in valentibus loqui,
vbi requiruntur verba: aliàs ſufficiet tacitus con
ſenſus. ſecundum gloſ. in l. cum notiſsimi. C. de
præſcript. xxx. vel. xl. anno. capitul. tua. de ſpon-
ſalib.

Salic.Secundo modo probatur matrimoniú pec
a *cohabitationem.l.in liberæ.ff.de ritu nuptia.l.
in concubinatu.ff.de concubini.& ibi per gloſ.
& Barto.quod eſt verum,quando tractabatur in
domo,menſa & lecto ſicuti vxor.capitul.illud.
de præſumptionib.licèt ſecundum gl.ibi iſtud
inducat præſumptionem matrimonij de iure ci-
uili,ſed non ſufficiat de iure canonico,propter
periculum animæ.xxx.quæſtione quinta.capitu
lo primo.vnde ſecundum Bartolum in l.ſi vxor.
§.ſed ſi ea.ff.de adult.ad hoc vt aliquis puniatur
de adulterio,ſufficit probare, quòd illa mulier.
habebatur & tractabatur vt vxor:non enim re-
quiritur quòd ſit verè vxor,& hoc quando accu
ſatur iure extranei:ſecus ſi iure mariti,licèt ſecú
dum ipſum eo ipſo,quòd probatur,quòd tracta
batur vt vxor, præſumitur pro matrimonio:niſi
probetur de contrario,quòd non tractabatur vt
vxor.ſecundum Bartolum,ibi de quo etiam ibi
3 per Alexand.in additionib.an † per inſtrumen-
tum dotale probetur matrimonium:& an per ver
ba enuntiatiua aut probationem matrimonij &
refert Innocentius tenere quòd nó,in c.ex parte.
dr renuntia.ſpoliat. Antho.verò de But. in d.c.
illud.de præſumptioni.tenet ꝙ quãdo maritus te
net vxoré extra lectum ſuum & méſam,non tra-
ctat eam vt vxorem.& ideo poſſet conſtringere vi
rum,vt tractet vxorem in menſa & lecto.& ideo
ſecundum gloſ.in capit.manifeſtum.xxiij.quæ-
ſtione quinta.vxor non poſſet venire vt iaceat de
nocte cum camiſia,nec etiam maritus,cum non
iudicentur ad imparia quoad carnale debitum.
capitu.gaudemus.de diuor.licèt vxor debeat ſer
uire maritum.& ideo dicitur penè famula viri.
4 quia † viri eſt caput. vxoris.capitul.hæc ymago.
xxiij.quæſtione quinta.nec requiritur probare
quòd maritus tractabat honorificè vxorem:ſed
dumtaxat vt vxorem,ſecundum Baldum in capi
tul.ego.de iureiurand.Nec obſtat gloſ.in l.j.§.
5 ra.ff.de vétre in poſſeſſ.mittend.quòd † ad pro
bandum filiationem debet probari matrimo-
nium.ſecúdum Baldum in l.filium.ff.de hij.qui
ſunt ſui vel alie.iur.de quo latiùs per Bald.in ca-
pitul.ex tranſmiſſa.de reſtitution.ſpoliator.vbi
videtur tenere,quòd de iure canonico quando
agitur de federe matrimonij.: matrimonium
debet plene probari:nec ſufficeret probare poſ-
ſeſsioné ſine iuris adminiculo:quia in libera per
ſona non conſiſtit poſſeſsio:vt ibi habetur.
a Cohabitationé.Adde ꝙ per cohabitationé poſt
minorem ætatem matrimonium confirmatur:ſe
cus ſi ſeorſum habitauerunt.l.minorem.ff.de ri-
tu nupt.ſecundum gloſ.in capitul.vbi.xxx.quæ-
ſtion.ſecunda,per capitul.atteſtationes.& capi-
tul.literas.de deſponſa.impub.Hoſtien.verò in
capitu.conſultationi.de ſponſal.quòd non præ
ſumitur matrimonium,niſi euidenter probetur:
aliàs præſumitur ſtuprum vel adulterium.capi-
tul.aliter.xxx.quæſtion.v.& hoc vbi agitur de
actu de recenti:aliàs ſecus de actu.xl.vel.lx.an-
norum per cohábitationem, quòd vir tenuerit
in eadem domo & menſa in lecto mulieré.& hoc
etiam tenet Ioannes Andre.in dicto capitul.con
ſultationé.facit quod habetur per Cyn.in l.ſi vi-
cinis.de nupt.vnde ſecundum Ioann.Andre.in
dicto capitul.conſultationem.quando mulieres
benedicuntur ad valuas eccleſiæ mouentur tri-
duo biduo vel ſaltem ea nocte in virginitate aut
caſtitate manere.xxiij.diſtintion.capitul.vltimo.
licèt ſecundum gloſ.ibi,iſtud eſt de cóſilio.& ſe
cundum Anthonium de Butr.in dicto capitul.
conſultationi.mulieres benedicuntur in valuis
eccleſiæ,vel apud altare:& quando interuenit co
pula proteſtatio mulieris non releuat.& ſecun-
dum Panormita.ibi ſponſus & ſponſa benedicu
tur ante fores eccleſiæ:aliquando benedicuntur
ante altare ſuperpoſito palio:ſed ſecúdæ nuptiæ
nó benedicuntur.cap.j.& capitu.vir.de ſecund.
nupt.& ſecundum Panormitanum in dicto capi
tul.conſultationi. ſufficit probare matrimoniú
per duos teſtes:aliàs nó præſumitur etiá per co-
habitationem,niſi eſſet de antiquo per ſpatium
xl.annorum,prout ſuprà dictum fuit.facit capi.
illud.cú ibi no.de præſump &in l.in libere.ff.de
ritu nupt.vide Thobiæ.vj.&.viij.de ſpatio quo
debent abſtinere coniuges á prima coitu.
de dote repetenda.

ARGVMENTVM.

Matrimonium probandum eſt quãdo agitur
de dote repetenda.

SVMMARIVM.

1 *Articuli qui fieri debent in quæſtione repetitionis matrimonij.*

Quæſtio. DCCLII.

QVAERITVR quando maritus agit iudi
cio dotis:& econtra,quando mulier agit ad
repetitionem dotis:an debeat probari matrimo-
nium? Et dicendum eſt quòd ſic.ſecundum Bal- 1
dum in l.ſecunda C.de executione rei iudica.&
pariter debet probari matrimonium fuiſſe ſolu-
tum,quãdo agitur ad repetitionem dotis per iu
ra ibi per ipſum allegata.& ideo de ſtilo commu
ni practicatur,quòd in talibus ſit articulus vide
licet,quòd fuit contractum matrimonium inter
tales,& in facie ſanctæ matris eccleſiæ ſolenniza
tum.& deinde carnali copula conſummatum:&
pro veris coniugibus fuerunt habiti & reputati.

ARGVMENTVM.

Matrimonium an deduci & probari poſſit co
ram ſeculari iudice.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium probandum eſt ante iudicem ſecularem ſi de ſummaria cognitione agatur.*
2 *Matrimonium ſi per aduerſarium negetur,ad eccleſiaſticum iudicem recurrendum eſt.*
3 *Matrimonij quæſtio coram iudice eccleſiaſtico tractari debet.*

4 *Hæreditatis quæſtio coram iudice ſeculari tractari debet.*

Quæſtio. DCCIII.

QVAERITVR an coram iudice ſeculari
poſsit deduci & probari matrimonium. Et
1 in effectu quando † agitur de ſummaria cogni-
tione, vti in caſu alimentorum filij, tunc poteſt
probari, quia non fit præiudicium veritati. l. pe-
nultima. ff. de hij. qui ſunt ſui vel alie. iur ſecun-
dum Baldum in l. filium. eodem titul. ſi verò aga-
tur in plenario iudicio: & tunc ſi matrimonium
ſit certũ per confeſsioné partiũ: tũc nõ eſt recur-
rendum ad iudicium eccleſiæ: quia eccleſia ha-
bet ſtare confeſsioni, de quo non eſt lis matrimo
nij: aut eſt dubium per aduerſarij negationem.
2 † & tunc decretalis dicit, quòd debet recurri ad
iudicium eccleſiæ. capitul. tuam. de ordine cogni
tionum. capitul. lator. qui filij ſunt legitimi. Sed
mondus non curat de hoc, ſecundum Bald. in di-
cta l. filium. & tandem diſtinguit, quòd aut eſt
3 † quæſtio de potentia ſeu federe matrimonij, an
potuerit eſſe matrimonium vel ne: & tunc perti-
net ad iudicem eccleſiæ. ſecus ſi ſit quæſtio de fa-
cto, ſeu per modum incidentis quæſtionis. iuxta
nota. per Bartolum & cæteros in l. Titia. ff. ſolu.
matrimonio. & in l. cũ moratione. C. de ſacroſan
4 ctis eccle. l. quotiens. C. de iudic. & ideo † quæſt.
hæreditatis debet tractari coram iudice ſeculari,
licèt incidenter deducatur, & probetur matrimo
nium. ſecundum baldum in dicta l. filium.

ARGVMENTVM.

Matrimonium præſumitur per donationem annuli ſpóſæ & traductionem ad domum ſponſi.

SVMMARIVM.

1 *Annulus ſi mulieri detur in eccleſia vel domo pro matrimonio præſumitur; ſecus ſi coram parentibus.*
2 *Spõſalia de futuro per receptionem muneris, amplexus & oſcula non tranſeunt in matrimonium. & nu. 4.*
3 *Annuli traditio ſignum eſt equiuocum & ad plura tendit.*
4 *Conſenſus tacitus quid operetur in matrimonio.*
5 *Sponſalia de futuro non tranſeunt in ſponſalia de præſenti per receptionem munerum & iocaliũ, vel per trãſductionem ad domum ſponſi.*

Quæſtio DCCIIII.

QVAERITVR an per ſubarrationẽ ſeu
traditionem annulli ſponſæ probetur ma-
trimonium, & quid iuris quando mulier tradi-
tur ad domum ſponſi. Et dicendum eſt quòd fa-
cit præſumptionem pro matrimonio. capitu. fœ
minæ. & ibi per gloſ. xxx. quæſtion. v. & capitulo
noſtrates. eadem quæſtion. & in capitul. tuæ. de
deſponſa. impuber. gloſſ. verò in capitul. illud.
1 de præſumption. tenet, quòd quando † datur an-
nullus mulieri in eccleſia vel domo præſumitur
pro matrimonio: ſecus ſi coram parentibus: quia
præſumitur ſponſa per verba de futuro. de quo
habetur per Lappũ allega. lvij. & pro præmiſsis
facit capitul. j. de matrimonio contracto contra
2 interdictum eccle. vbi habetur † quòd receptio
munerum: amplexus & obſcula non faciunt ſpõ
ſalia de futuro tranſire in matrimonium: quia
etiam attentatus copulæ non ſufficit: ſed opor-
tet quòd plenè cognoſcatur. capitulo fin. de ſpõ
ſalib. Et ideo tenet matrimoniũ cõtractũ cũ alia.
vt in d. c. j. de matri. cõtra cõtract. interdic. eccle.
3 † nã traditio annuli eſt ſignũ equiuocum, & tẽdit
ad plura. Et ideo non probat matrimoniũ. capi.
in pecunia. de proba. ſecundum Panormita. in di
cto. capi. illud. de præſumptio. & vbi procedunt
ſpõſalia de futuro tũc traditio regulatur ſecũdũ
verba præcedentia: & ecõtra, vbi præcedunt ver-
ba de præſenti traditio annuli regulatur ſecũdũ
verba. ſecundum Panormita. in capitu. fina. de de
ſponſa. impub. licèt interdum vbi præcedũt ver-
4 ba matrimonij ex parte alicuius ſufficeret † taci
tus conſenſus mulieris per ſubarrationem ſeu
immiſsionem annuli. nam multæ mulieres pro-
pter verecundiam annuunt potiùs quàm loquá-
tur, maximè præſentibus partibus. xxxij. quæſt.
ij. capitu. honoratur. ſecundum gloſ. in capitul.
ſi inter. de ſponſa. & ideo non obſtante receptio-
ne munerum, ſi quis cõtrahat cũ alia per verba de
præſenti ſoluuntur prima ſponſalia de futuro.
dicto capitul. j. de matri. contract. contra interdi
ctum eccleſiæ & ibi Panormita. & in capitul. fin.
5 de ſponſalib. vbi tenet, quòd † per receptionem
munerum & iocalium vel per tranſductionem ad
domum ſponſi non tranſeũt ſponſalia de futuro
in ſponſalia de præſenti alio non apparente. ſe-
cundum Ioann. Calde. Anth. de But. & Panormi.
ibi: licèt Ioannes Andr. in dicto capitul. ſi aliter
ſentiat per capitul. de deſpon. impub. libr. vj. fa-
cit. l. quæſitum. ff. de ſponſa. & l. nam in te. C. de
donation. ante nupt. & per Azo. ibi in ſumma, &
Ioann. de Imol. in l. ſi ſocer. §. Lucius. ff. ſolu. ma
trimo. e. l. Mæuia in princ. eod. titul.

ARGVMENTVM.

De viſitatione actorum cauſæ appellationis apoſtolicæ.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula alternatiua reſcripti apoſtolici.*
2 *Iudices delegati tanquam ſuſpecti an recuſari poſsint.*
3 *Iudex recuſatus cauſis ſuſpitionis notoriè fruſtratorijs exiſtentibus ad vlteriora procedere poteſt.*
4 *Iudex nominatus ab altera parte poſt declarationem alterius partis dicentis ſe nolle nominare: an ſe iudicem cõpetentem pronuntiare poſsit.*
5 *Canonicus eccleſiæ cui præeſt Epiſcopus per procuratorem dicti Epiſcopi, ſi de Epiſcopi cauſa cognoſcere velit an ab altera parte tanquam ſuſpectus recuſari poſsit.*
6 *Appellans qui recedit an verè contumax dici poſsit.*
7 *Iudex quandoque expenſas compenſare poteſt.*

Quæſtio DCCV.

QVAERITVR ſuper viſitatione actorũ
cauſæ appellationis apoſtolicæ diffinitæ per
venerabilẽ domi. Petrũ Girardi canoni. eccle. ma
ioris. ordinis ſancti Auguſti. promotorem cau-

ſarū criminaliū. Epiſcopalium Grationoex vna:
Et nobilem Guigonem de Dorgeſia Caſtellanū
Veyronis Claudium filium Petri Barbaſſeti aliàs
molaris. & Andrianam filiam quondam Boyſſo-
nis. Eſt aduertendum ad ſubſcriptum pro iure &
iuſtitia dicti procuratoris Epiſcopalis Gratio.
Et primò quo ad reſcriptum apoſtolicū commiſ
ſionis dicti domini Giraudi quod dirigtur dile-
ctis filijs præpoſito ſancti Andreæ & Ioanni de
Comerijs ac Petro Giraudi canonicis maioris ec-
1 cleſiæ Grationopo. cum clauſula illa † quatenus
vos vel duo aut vnus veſtrum vocatis dictis par
tibus ſuprà nominatis aût auditis hincinde pro-
poſitis etiam de negotio principali cognoſcentes
&c. datum Romæ anno incarnationis Mccccxc-
vij. quarto idus Iulij. Et an indicto reſcripto a-
poſtolico exordiente Alexander Epiſcopus &c.
vbi narrantur priores inſtantiæ cum appellatio-
ne dicti procuratoris Epiſcopalis interiecta ab
vltima ſententia lata per officialem primacialem
Viennæ ſeu eius locuntenenté. Et licèt dominus
Ioánes de Comerijs alter collega ſuus fecerit eius
excuſationem, & cōmiſerit eius vices dicto do-
mino Giraudi. Et pariter fuerunt ſumptæ infor-
mationes ſuper abſentia domini Iacobi Rober-
teti præpoſiti ſancti Andreæ hoc fuit exabun-
danti cautela: quia dictus dominus Giraudi alter
collega petijt à principio cognoſcere etiam non
conſtito de impedimento aliorum collegarum
attēta illa clauſula alternatiua: quatenus vos vel
duo, aut vnus veſtrū, appoſita in d. reſcripto a-
poſtolico. c. cùm plures. de offi. del. ga. lib. vj. Se-
cundo conſiderandū eſt, quod pro parte dictis de
Dorgeſia, Petri Barbaſſeti & Andrianæ appella-
torū fuit data ſchædula incipiés: Viſo reſcripto.
vbi allegatur ſuſpectus dictus dominus Giraudi
cum ſit canonicus dictæ eccleſiæ cathedralis bea
tæ Mariæ Grationopo. & cauſa concernat domi
num Epiſcopum prælatum dictæ eccleſiæ. Et pa
riter cauſa eſt magnæ importantiæ attenta qua-
litate ipſius. Et pariter allegatur ſuſpectus magi
ſter Gallardi grapharius cauſæ, cum ſit ſororius
magiſtri Valonis procuratoris fiſcalis Gration.
Et iſtud proponitur pro notorio: aut petitur ad
probādum admitti petendo eligi iudices qui co-
gnoſcant de cauſis ſuſpitionum. Offerendo ſe
ſtare cognitioni domini præpoſiti ſancti An-
dreæ alterius iudicis electi, aliàs appellatur per
modum ibi contentum. Tertio conſiderandum
eſt quòd pro parte dicti domini procuratoris fi-
ſcalis Epiſcopalis fuit data ſchædula incipiens,
2 Quamuis &c. vbi in effectu deducitur, † quod
quando cauſa ſuſpitionis eſt notoriè fruſtrato-
ria, an illa non obſtante iudex recuſatus poteſt
procedere ad vlteriora: ſecundū Inno. & Oſtien.
in c. cum ſpeciale. de appellatio. Specu. in titu. de
exceptionibus. §. viſo. verſic. facta igitur Archi-
dia. in c. legitima. de appellatio. lib. vj. Henricus
Boic. in c. ſuper quæſtione. de offi. delegat. Et in
caſu iſto dictæ cauſæ ſuſpitionum allegatæ ſunt
notoriè fruſtratoriæ: quia non ſunt de illis enu-
meratis per Specul. in titul. de iudice delegato. §.
ſuper eſt. & Oſtien. in ſumma in titul. de recuſa-
tione. §. quæ autem ſunt iuſtæ cauſæ. Veruntа-
men ne differatur cauſa dictus procurator Epi-
ſcopalis nominat dominum Humbertum de Au
ro canonicum eccleſiæ belleeen. Petendo præ-
figi terminum parti appellante ad nominandum
alium arbitrum: iuxt. not. in c. ſuſpitionis cau-
ſam. de offic. delega. lib. vj. & capitul. legitima. de
appellatio. eod. lib. Et tandem procurator dicto-
rum appellatorum declarauit eius animū quòd
non intendebat nominare aliquem arbitrum pro
ſui parte: ſed petijt reſponſum ſibi fieri. Et tan-
dem dictus procurator Epiſcopalis fecit fidem
de eius appellatione interiecta à ſententia domini
Ioſſerandi Greyſſonis prætenſi locumtenentis
domini officialis primacialis Viennæ de anno in
carnationis Mccccxcvij. die vij. menſis Iunij. Et
4 † tandē dictus dominus Giraudi ſe pronunciauit
iudicē competentē de anno natiuitatis domini
Mccccxcviij. die prima menſis Martij. fol. xxxvj.
Et pariter fuit datus libellus appellatiōis pro par
te dicti procuratoris fiſcalis. Et ad iuſtificatio-
nem ipſius produxit copiam actoris primarum
inſtantiarum. Et deinde petijt diffiniri. Quartò
conſiderandum eſt quòd de eodem anno die no-
na menſis Martij procurator partis appellantæ
appellauit à dicta interlocutoria à cōpetentia
iudicis. Et inter cæteras cauſas grauaminis fuit
deductum in ſchædula appellatoria quòd reue-
rēdus dominus Epiſcopus Grationopolis præeſt
5 dictæ eccleſiæ: † & quòd canonicus poteſt allega
ri ſuſpectus, & iſtud eſt notorium: & ſic non e-
rat opus nominare arbitrum. Tum etiam quia
dicta pars appellata acceptauerat dominū præpo
ſitum eccleſiæ collegiatæ ſancti Andreæ alterum
collegam in dicto reſcripto nominatum, qui eſt
vir peritus. Et tandem die xvj. menſis Martij fuit
facta reſponſio in dict. appellatione in forma a-
6 poſtolorum refutatoriorum. Et attento † quòd
nullus poteſt dici verè contumax quam qui rece
dit appellans: cùm ex hac proteſtari videatur
ſe nolle coram iudice alterius litigare. capi. ij. de
dol. & contuma. libr. vj. clemen. j. eod. titul. ideo
dictus dominus Giraudi aſsignauit ad diffinien-
dum ad primam. Quintò conſiderandum eſt,
quòd dictus dominus Giraudi delegatus de an-
no à natiuitate domini millesimo cccexcviij. die
xx. menſis Martij proceſsit ad eius ſententiam
diffinitiuam vocato dicto magiſtro Petro Gal-
lione procuratore partis appellatæ, licèt non
comparuerit. Et tandem dictus dominus iudex
delegatus inquantum concernit dictum de Dor-
geſia pronunciauit malè per locuntenentem
iudicis primacialis Viennæ iudicatum & ex fal-
ſa cauſa: cum appareat ipſum de Dorgeſia in
prima inſtantia fuiſſe ritè & legitimè cita-
tum: & bene fuiſſe appellatum pro parte dicti
procuratoris Epiſcopalis, ipſum de Dorgeſia
in expenſis condemnando inquantum ipſum cō-
cernit confirmando ſententiam officialis Gra-
tionopolis, & etiam officialis Viennæ in ea par-
te inquantum concernit dictum de Dorgeſia:
quatenus verò concernit Claudium Barbaſſeti,
& Andrianam eius vxorem fuit pronunciatum
bene pronuntiatum per dictum dominum offi-
cialem primacialem Viennæ ſeu eius locumte-

nentem. Et malè appellatam pro parte procuratoris Epiſcopalis Grationopolis. Et quia per tenorem dicti reſcripti apoſtolici fuit etiam commiſſa deciſio negotij principalis cum articulo appellationis, conſtétque per acta primæ inſtantiæ dictos Claudium & Andrianam coniuges eſſe culpabiles de contentis & impoſitis per dictum procuratorem Epiſcopalem. Ideo dictus dominus iúdex ipſos condemnauit in ſummis & quantitatibus in quibus fuerunt condemnati in prima inſtantia; expenſas verò quo ad ipſos hinc inde compenſando. Et aliàs prout ibi. '& eſt ſciendum quòd dictus dominus iudex delegatus præſumitur fuiſſe motus ad compenſandum expenſas pro eo, quia dicti Claudius Barbaſſeti & Andriana coniuges in prima inſtantia dicti domini officialis Grationopolis non reperiuntur fuiſſe legitimè citati niſi in perſonam dicti nobilis Guigonis de Dorgeſia eorum fideiuſſori de repreſentãdo & iudicato ſoluẽdo: licèt dictus de Dorgeſia quo ad ipſum fuerit legitimè citatus.

ARGVMENTVM.

Lite non conteſtata in cauſa appellationis an procedi poſsit ad ſententiam.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ante diffinitiuam qui ſe contumacem reddidit, ad ſententiam audiendam citandus non eſt.*
2 *Appellans fruſtratoriè qui abeſt, ad maiorem contumaciam conuincendam citari poteſt, licèt de neceſsitate citandus non ſit.*
3 *Iudex appellationis contra abſentem lite non conteſta procedere poteſt.*
4 *Contra contumacem in cauſa nullitatis procedi poteſt.*

Quæſtio. DCCVI.

QVAERITVR an dictus dominus Glraudi iudex delegatus in cauſa appellationis potuit procedere ad ſententiam diffinitiuam lite non conteſtata: attento quòd fuerat appellatum
1 à diffinitiua. Et in effectu attento † quòd dicti
de Dorgeſia & conſortes appellauerunt ante diffinitiuam & ſe reddiderunt contumaces potuit procedi ad ſententiam abſque alia citatione: Et
2 hoc quando † fruſtratoriè appellatur. capitul. ij.
de dolo & contumacia. libr. vj. clemen. j. eodem titul. licèt de neceſsitate non ſit citandus; tamen ad maiorem contumaciam conuincẽdam poſſet
3 citari. ſecundum gloſſ. in dict. capitul. ij. Et ita
poteſt procedi ad diffinitiuam in cauſa appellationis lite non conteſtata, contra abſentem. cap. per tuas. capitul. interpoſita, de appellatio. l. fin. §. illud, C. de temporib. appellatio. de quo per dominos de Rota in nouis deciſ. viij. Et maximè cùm in prima inſtantia reperitur lis conteſtata.
4 Et idem ſeruandum eſt in cauſa nullitatis † vt
poſsit procedi contra abſentem. ſecundum dominos de Rota ibi. allegat gloſſ. in capit. in noſtra, de appellationib. in fine.

ARGVMENTVM.

Iudex delegatus in cauſa appellationis primam ſententiam reformare, & in negotio principali procedere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Mandati fines attendi debent.*
2 *Iudex ordinarius primi iudicis ſententiam reformare poteſt ex noua cauſa.*
3 *Iudex delegatus in cauſa appellationis ab interlocutoria an de negotio principali cognoſcere poſsit.*

Quæſtio DCCVII.

QVAERITVR an dictus dominus iudex delegatus in cauſa appellationis potuerit reformare primã ſententiam domini officialis Grationopolis, & procedere in negotio principali & condemnare dictos Claudium Barbaſſati & Andrianam coniuges. Et dicendum eſt quòd ſic, ex quo in reſcripto fuit ſibi commiſſa cogni-
a tio a principalis: aliàs ſecus. ſecundum Salicet.
1 in l. ſi præſes. C. quomod. & quando iudex: † quia
fines mandati debent attendi. l. diligenter. ff. man-
2 da. ſecus in ordinario † qui poſſet reformare ſen-
tentiam primi iudicis ex cauſa noua. l. terminus. ff. quod cum eo. & ibi Bartol. l. abſentem. in fine. C. de accuſatio. etiam in cauſa nullitatis. ſecundum Bartol. in l. ſi expreſsim. ff. de appellationi. & in l. ſi vt proponis. la j. C. quomod. & quando iudic.
a Negotij principalis. Adde quòd iudex † delega-
3 tus in cauſa appellationis ab interlocutoria po-
teſt cognoſcere de negotio principali, quando pronunciauit bene appellatum. iuxta not. in cap. vt debitus. de appella.

ARGVMENTVM.

Appellans ab interlocutoria ſuper iudicis delegati incompetentia, iuſtámne appellandi cauſam habuit.

SVMMARIVM.

1 *Decanus prælatus eſt capituli Grationopolis.*
2 *Appellatio ab interlocutoria ex eiſdem actis iudicari debet.*
3 *Suſpitionis cauſa quæ notoria eſt, probationi non ſubiacet.*
4 *Suſpitionis cauſam tollit par cauſa ſuſpitionis.*

Quæſtio DCCVIII.

QVAERITVR an dictus de Dorgeſia & conſortes habuerint legitimam cauſam appellandi à dicta interlocutoria ſuper competentia iudicis delegati: Et an fuerit cauſa legitima recuſationis iudicis ſuſpecti domini Giraudi, cùm eſſet canonicus dictæ eccleſiæ cathedralis Grationop. cùm dicitur præeſſe dictus dominus Epiſcopus Gratio. Et an iſta cauſa dicatur

notoria

notoria alio non apparente: quia dictus domi-
nus Epiſcopus de conſuetudine dictæ eccleſiæ
non intrat in dicto capitulo vt prælatus.faciunt
notata per gloſſ.& doctor.in ca.à collatione. de
appellatio. libr. vj. & in capitul. poſtulaſti. de
1 conceſſio. præbend. Quia dominus † decanus
Grationopolis eſt prælatus dicti capituli. Et
ideo cum iſta ſint facti eſſet bonum deducere. ſi-
2 cét quando appellatur ab interlocutoria † de-
beat iudicari ex eiſdem actis. clementina ap-
pellanti. de appellationib. Tum etiam præ-
tenditur cauſa grauaminis: quia debuit adiri
dictus dominus Præpoſitus ſancti Andreæ al-
ter collega, qui non recuſabatur ſuſpectus,
iuxta capitul. ſi contra vnum. de offic. delegat.
lib.vj. Et iſta eſt principalis quæſtio: quia vbi
cognoſceretur bene fuiſſe appellatum ab inter-
locutoria tunc ſententia diffinitiua ſubſecuta
reuocaretur in vim atentati. Si verò cogno-
ſceretur malè fuiſſe appellatum: tunc remanebit
dicta ſententia diffinitiua ſubſecuta valida. ca-
pitul. non ſolum.de appellatio. libr.vj. iuxt.no.
in capitul.ij.de dolo & contuma.libr.vj.& cle.j.
de dolo & contum. Nec obſtat ſi dicatur quod
dictus de Dorgeſia & conſortes recuſauerint eli
gere arbitros ſuper cauſas ſuſpitionum: quia
cauſa ſuſpitionis erat notoria, cùm dictus Gi-
raudi eſſet canonicus eccleſiæ cathedralis beatæ
Mariæ Grationnpolis,& ſic erat ſubditus domi-
no Epiſcopo Grationopolis.capit accedens.le j.
vt lit.non conteſta.& ibi per gloſſ. & Panormit.
ſicuti etiã quando impetratur iudex vaſallus do
mini in iuriſdictione,vel quãdo impetratur iudi
cis dominus áduerſarij, vel quãdo eſt cũ canoni-
cus.capitul.cauſam quæ.capitul.inſinuante.cap.
cùm R.de offic.delegat. cum ibi not.per gloſſ &
doctor.facit l.vnica.C.ſi quacunque prædit. po-
teſta.& l.qui iuriſdictioni.ff.de iuriſdi. omnium
iudicum.& per Specul.in titul.de iudic. delegat.
§.ſupereſt.verſicul. item ſi eſt ſuffraganeus. vbi
3 videtur teneri † quando cauſæ ſuſpitionis eſt no
toria quòd non ſit probanda: licèt ſecundum
Ioanne Andr.ibi debeat.præponi notorietas per
gloſſ.in clemen.appellanti.de appellatio.Et quan
do impetratur Epiſcopus propriùs iudex delega
tus poteſt recuſari ſuſpectus: quia cenſetur loco
domini,niſi ſit communis Epiſcopus vtriuſque:
4 quia par cauſa exceptionis tollit ſuſpitionem. l.
non ſolum.ff. de ritu nuptiarum.Et maxime quã
do impetratur in cauſa propria prælati: ſecus ſi
in cauſa eccleſiæ. ſecundum Spec. vbi ſuprà. &
per gloſſ. in capitul.cum veniſſet.licèt poſſet re-
cuſari ſuſpectus.ſecundum Panor.ibi.vide Ioan.
Andr.in nouella.in dict.capitul.legitima. de ap-
pellatio. libr. vj. vbi enumerat caſus ſpecia-
les. & inter cæteros: quia eſt clericus impetran-
tis vel de terra ſua.licèt quis teneatur nomine
arbitrorum.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitiones in domibus priuatorum fieri prohibi-*
tum eſt.
2 *Sponſalia clandeſtina facere non licèt.*

Quæſtio DCCIX.

QVAERITVR deuentando ad acta primæ
inſtantiæ curiæ officialatus Grationnpolis
vbi fuerunt dẽnunciatæ ad inſtantiam dicti pro
curatoris Epiſcopalis tres inqueſta, contra di-
ctos nobilem Guigonem de Dorgeſia Claudium
Barbaſſati & Adrianam coniuges.de anno à na-
tiuitate domini milleſimo quatercenteſimo ono-
ageſimo quarto.die xxiiij.menſis Februarij: li-
cèt in denunciatiune contra dictũm de Dorge-
ſia ſeu proceſſu eiuſdem videretur error in data
de menſe Martij. Et conſequenter dictæ inque-
1 ſtæ fuerunt ſeriatæ: quia † eſt prohibitum fieri
deſponſationes in domibus priuatorũ. & pari-
ter tempore quadrageſimali. Et pariter eſt pro-
2 hibitum fieri † ſponſalia clandeſtina, niſi præ-
cedentibus denunciationibus ſeu victimis tri-
bus factis in eccleſia parœciali quæ vulgariter
dicuntur les accordez. Et præſertim contra in-
terdictum eccleſiæ iis non obſtantibus dictus de
Dorgeſia fecit deſponſari in eius domo dictos
Claudium Barbaſſati & Adrianam, per verba
de præſenti per quendam præsbyterum extra-
neum abſque licentia ſeu abſolutione, licèt di-
cta Adriana fuiſſet excommunicata ad inſtan-
tiam Petri de boyſſoni, quem per prius promiſe-
rat & iurauerat recipere eum in virum. Et ſuper
hoc pendebat cauſa in dicta curia officialatus
Grationopolis. Et tandem dicti delati tam con-
iunctim quàm diuiſim reſponderũt & confeſſi
fuerunt ſe ſubmittendo miſericordiæ iuſtitiæ,
& etiam fuerunt repetiti: Et tandem de eodem
anno die xxij. dicti menſis Martij fuit citatus di-
ctus de Dorgeſia auditurus ſententiam & con-
dẽnatus eadem die in xxv. libris turonẽſibus eleé
moſinæ Epiſcopali applicandis dandis & ſol-
uendis exactori Epiſcopali ipſis priùs de-
cem diebus: nec non in expenſis notario cauſæ
taxa reſeruata. Et ſimiliter fuit condemnata di-
cta Adriana filia Petri quondam Boyſſonis ip-
ſa priùs citata in perſonam dicti de Dorgeſia e-
ius fideiuſſoris. in xij. libris turoneoſ. Et eo-
dem modo fuit condemnatus dictus Claudius
Barbaſſati in octo libris turonenſ. cum expen-
ſis notarij cauſæ. Secundò conſiderandum eſt
quòd pro parte dictorum de Dorgeſia & con-
ſortum fuit appellatum in ſcriptis de eodem an-
no & die xxiij. menſis Martij. Tum quia dictus
de Dorgeſia non dedit conſilium contrahendi
dicta ſponſalia.Et vbi appareret,non tenetur ex
conſilio,cùm ſit nobilis,& manet in loco rurali
& ignoret ſtatuta: ſed debuit agi contra præſ-
byterum, qui ipſos diſponſauit. Tum etiam re-
ſpectum dicti Claudij Barbaſſati,aliàs Molari,&
Adrianæ coniugum fuerit relaxati ab impetitio-
ne dicti de Dorgeſia. Tum etiam quia dicti Clau
dius Barbaſſati & Adriana coniuges ſunt mino-
res quinque & viginti annis. Tum pluribus aliis
de cauſis in ſchædula appellatoria declaratis. Et
ibidem dominus officialis Grationopo. non ad-
miſit dictum appellatum niſi & quatenus iu-
ris fuit præfigendo terminum triginta die-
rum ad introducendum. Et quæ appellato

menſis Iunij. Et deinde fuit appellatum pro par-
te procuratoris dicti domini Epiſcopi Gratio.
de eodem anno die duodecima eiuſdem menſis
Iunij.

ARGVMENT.

Nuptiæ quo tempore prohibeantur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum contra interdictum eccleſiæ an diſſolui debeat.*
2 *Matrimonium ſolo conſenſu contractum abſque vlla ſolennitate tempore feriato non dirimitur.*
3 *Matrimonium contrahere intra annum luctus non licere muli. iure: eſt ciuilis & quare.*
4 *Matrimonium per verba de præſenti quoque tempore fieri poteſt.*

Quæſtio DCCX.

QVAERITVR quæ tempora ſint feriata
ſeu prohibita ſeu incongrua ad nuptias con
trahendas: & an impediant matrimonium con-
trahendum & dirimant iam contractum. Et an
prohibeatur matrimonium per verba de præſen
ti abſque ſolennitate nuptiarum de dicto tempo
re. Et in effectu ſunt prohibita contrahere nu-
ptias de tempore quadrageſimali, & etiam à ſe-
ptuageſima vſque ad octauam paſchæ, & tribus
ebdomadis ante feſtum beatæ Ioannis Baptiſtæ,
& ab aduentu domini vſque poſt Epiphanias. c.
non oportet. j. & c. oportet. ij. c. nec vxorē. xxxiij.
1 quæſt. iiij. aliàs ſi contrahantur † nuptiæ de di-
cto tempore debent ſeparari ad tempus. dicto c.
non oportet. le ij. & c. literæ. de matri. contract.
cōtra edict. eccle. Nec obſtat c. ex literis. eo. ti. vbi
non debet diſſolui matrimonium contractum li-
cèt fuerit contra interdictum eccleſiæ: quia ſe-
cundum gloſ. in d. c. non oportet. non loquitur
de matrimonio contracto tempore feriato. vel po
teſt dici, quòd licèt in d. c. ex literis. non diſſol-
uatur matrimoniū in perpetuum: tamen ſepara-
tur ad tempus. Et ideo ſecundum glo. in c. hac e-
tiam. xxxiij. quæſt. iiij. tale tempus impedimenti
feriati licèt impediat matrimonium contrahen-
dum, non tamen dirimit cōtractum c. j. ij. & fine.
de matri. contracto contra interdictum eccle-
ſiæ. Quinimò de tempore quadrageſimali alio
feriato licèt prohibeantur nuptiales ſolennita-
tes & ſolennes traditiones, & carnis com-
mixtio vt vacetur iis temporibus orationibus
& contemplationibus, dicto c. nec vxorem. Ve-
2 runtamen † non prohibetur matrimoniū con-
trahi ſolo conſenſu abſque ſolennitate ſicut in
3 ſimili dicitur, quòd † mulier infrà annum luctus
prohibetur matrimonium contrahere de iure ci
uili, propter commixtionem carnis: ſecus quo
ad ſponſalia. l. ſolet. ff. de iis qui not. infamia. ſe-
cundum glo. in d. c. hac etiam. & in cap. cappella-
4 nus. de ferij. † quia poteſt contrahi quolibet tem-
pore matrimonium per verba de præſenti abſ-
que ſolennitate & carnali commixtione cum
ſit ſacramentum eccleſiæ, quod non debet differ-
ri. de quo latiùs per Panorm. in dict. capitul. ca-
pellanus.

ARGVMENTVM.

De matrimonio contracto cōtra interdictum
eccleſiæ, Papæ vel iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahens per verba de præſenti, contra interdictum eccleſiæ, licèt teneat pœna imponi ſolet.*
2 *Matrimonium lite pendente contrahenti cum ſecunda propter eccleſiæ contemptum imponi pœnitentia debet.*
3 *Iudex appellationis lite pendente ne matrimonium contrahatur inhibere poteſt. Item & iudex primæ inſtantiæ.*
4 *Interdictum triplex.*
5 *Inhibitio quæ fit propter litis pendentiam cauſam perpetuam non habet.*

Quæſtio DCCXI.

QVAERITVR an matrimonium contra-
ctum contra interdictum eccleſiæ vel con-
tra interdictum Papæ aut iudicis teneat. Et di-
cendum eſt quòd ſic, licèt debeat imponi pœni-
tentia, quando contemnitur præceptum ſupe-
rioris. ca. j. cap. ij. de matrimonio contracto con-
tra interdictum eccleſiæ. Nec obſtat capitul. tua
fraternitas. de ſponſa duorum. quia ibi loqui-
tur quando matrimoniū interdicitur ab eccleſia:
& cauſa prohibitionis eſt perpetua, propter im-
pedimentum conſanguinitatis aut alterius. c. de
muliere. de matri. cōtract. cōtra intedict. eccle. Si
verò cauſa prohibitionis ſit temporalis puta,
quia propter tempus prohibitum propter reue-
rentiam dierum, vel quando procedunt ſpon-
1 ſalia de futuro: tunc † ſequitur matrimonium
per verba de præſenti tenet: ſed debet ei imponi
pœna pœnitentiaria: quia contempſit præce-
ptum ſuperioris, & pater & iudex ſi velit ſepa-
rare ad tempus: tamen ſemper pariter imponi
pœnitentia ſiue cauſa ſit perpetua ſiue non, pro-
pter contemptum eccleſiæ: ſecundum gloſſ. in d.
cap. tua. & idem eſt quando quis contrahit ma-
2 trimonium † lite pendente cum ſecunda: quia de-
bet imponi pœnitentia propter contemptum ec-
cleſiæ: ſecundum gloſſ. in ca. cùm in apoſtolica,
de ſpon. Nec obſtat ſi dicatur quòd in matrimo
nio ſpirituali non valet ſecunda inſtitutio, niſi
Caſſata prima. c. auditis. c. conſideramus. de ele-
ction. Quia ad iſtud reſpondetur, ſecundum
Oſtien. & Panor. quòd aliud eſt in matrimonio
carnali, quod fuit inſtitutum à Deo. Et licèt in
cauſa matrimoniali non ſit neceſſaria appellatio
c. tenor. c. cōſanguinei. de re iudic. tamē appella-
3 tio habet effectum deuolutiuū. Et iudex † appella
tionis lite pendente poterit inhibere contrahi
matrimonium: & etiam iudex primæ inſtantiæ
contendit ad faciliorem exitum appellationis. c.
cum teneamur. de appellatio. ſecundum Præpo
ſitum. in dict. cap. tua nos Et ibi tractat de tripli
4 ci interdicto, videlicèt iuris tantum: hominis tan
tum & alterius mixti iuris dicitur quando, lite
pendente inhibetur. cap. laudabilem. vt lite pen-
dente. & capi. fi. de matrimonio contract. contra
interdict. Et tunc fit differentia an habeat cau-
ſam perpetuam vel temporalem. Quoddam in-
terdictum eſt hominis tantum. Et tunc diſtingui
tur, an habeat cauſam perpetuam vel tempora-
lem prout ſupradictum fuit. Si verò interdictum
ſit mixtum: tunc etiam diſtinguitur, an habeat
cauſam temporalem, vel perpetuam. Et quæ

ſint iuxta Impedimenta habentia cauſam perpetuam vel temporalem.vide per præpoſitum in d. c.tua nos.& ſecundum Panor.in c.ad diſſoluendum.de deſpon.impu.inhibitio quæ fit propter litis pendentia non habet cauſam perpetuam, & maximè in inferiore à Pap.

ARGVMENTVM.

Matrimonium contractum contra Papæ interdictum an & quando teneat.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum contra decretum habentem irritantis decreti clauſulam non tenet.*

2 *Sponſalia de futuro contracta contra interdictum non valent.*

Quæſtio. DCCXII.

QVAERITVR an matrimonium contractum contra interdictum Papæ ſeu eius authoritate teneat. Et dicendum eſt quod ſic. ſecundum glo.in c.ad diſſoluendum.in fine de deſponſatione impuberum, licèt ſeparentur ad tempus, donec fuerit cognitum ſuper viribus impe
1 dimenti,licèt ſecundum Oſtien.ibi† quando interdictum Papæ habet clauſulam decreti irritantis,tunc non tenet matrimonium contra interdictum Papæ: ſecus in interdicto inferiori.ſecun
2 dum Panor. ibi: licèt † ſponſalia de futuro contracta contra interdictũ non tenerent. de quo latiùs ibi per præpoſitum.& ibi allegat not.in cap ex publico.de couerſio. coniugato.vbi Papa non debet diſpenſare ſuper matrimonio contracto, de præſenti ſine magna cauſa.

ARGVMENTVM.

Lite pendente in cauſa matrimoniali litigioſi vitium non contrahitur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum lite pendente cum alia valet & tenet.*

2 *Remedium attentati in cauſa matrimoniali locum non habet.*

Quæſtio DCCXIII.

QVAERITVR an pendente lite in cauſa matrimoniali contrahatur vitium litigio-
1 ſi. Et dicendum eſt quòd non:adeo quod† ſi contrahatur matrimoniũ per verba de præſenti cum alia tenet,c.tua.de ſponſ.duor.c.ij.de matri.contra.contra interdictũ.c.cum in apoſtolica.de ſpõſali. Et ita tenet Archi.poſt Roffred. xxvij.quæ. ij.§.ex ijs.& Bal.in l.Deo nobis.C. de epiſco. & cleri.& Præpoſit.in d. cap. cum in apoſtolicæ.de ſponſa. & ibi ponit rationem quare non inducitur vitium litigioſi.facit gloſ.in capit. non ſo-
2 lum. de appel.lib.vj.in gloſſ.noui.†vbi in cauſa matrimoniali non habet locum remedium attentati:ſed dependet ex futuro euentu.nec procedit etiam Lis à quo.ff.de re iudic.ſecundum Ioan. & Panor.in rubrica de ſpon.

ARGVMENTVM.

Matrimonium contractum clandeſtine non factis tribus denuntiationibus in parœciali eccleſia validum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Parocus qui clãdeſtino matrimonio interfuit,excommunicationis pœnam per triennium incurrit.*

2 *Præceptum iudicis contemni non debet.*

3 *Matrimonium tribus modis clandeſtinum dicitur.*

4 *Laici qui clandeſtino matrimonio interfuerunt, animaduerſioni ſubiacent.*

5 *Denuntiationes in ſponſalibus de futuro an requirantur.*

Quæſtio DCCXIIII.

QVAERITVR ſuper deſpõſatione clandeſtina an teneat matrimonium contractum clandeſtinè non factis tribus denuntiationibus ſeu bannis in eccleſia parœciali. Et dicendum eſt quòd ſic: licèt debeat imponi condigna pœni-
1 tentia.c.ſi.de clandeſt.deſpon, Nam† ſacerdos parœcialis qui interfuit in tali matrimonio clandeſtino incurrit pœnam excommunicationis per triennium.Sed illi qui contrahunt in gradu permiſſo, licèt non ſit impedimentum:tamen puniũtur propter cõtemptum eccleſiæ.c.primo,de ma-
2 trimonio contracto contra interdictum: † quia præceptum iudicis nõ debet contemni.l. ſi.ff. ne quid in loco public. & quis poteſt multari non obtemperando præcepto iudicis.l.j. ff.ſi quis ius
3 dicẽti non obtem. Et† dicitur matrimonium clandeſtinum tribus modis.ſecundum gloſſ.ibi. Primo modo quando non interfuerũt teſtes.Secundo modo quãdo ſit ſine ſolennitate. Tertio modo quãdo nõ præcedunt denunciationes, & iſto
4 caſu etiã† layci,qui interfuerũt in tali matrimonio clandeſtino poſſunt puniri. ſecundum Pa-
5 normi.ibi.& ibi etiam tenet, †quòd dictæ denunciationes debent fieri etiam in ſponſalibus de futuro: quia talia ſponſalia de futuro interdum tranſeunt in ſponſalia de præſenti, licèt ſuper hoc videretur dubitandum propter not.in capit. capellanus. de ferij. & in ea.vt etiã.xxxij.quæſt. iiij.quia etiã tempore quadrageſimali eſt permiſſum contrahere ſponſalia etiam de præſenti ſine ſolennitate.

ARGVMENTVM.

Denunciationes quo loco fieri debeant.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahere in aliena diœceſi ſeu parœcia non niſi cum literis dimiſſorijs ſeu prælati vel parocı poteſt.*

2 *Sponſalia inter impuberes,non niſi cum Epiſcopi licentia fieri debent.*

Quæſtio. DCCXV.

QVAERITVR ſi debeant fieri tres denunciationes in diuerſis eccleſijs vel in vna eccleſia parœciali tantùm. Et dicendum eſt quod ſufficit fieri in vna eccleſia parœciali, quando ambo contrahentes ſunt de eadem parœcia parœciani, aliàs ſecus.ſecundum Panor.in dict. ca. fina.de clandeſtina deſponſatione & ibi forenſis
1 poſt Abbatem, quòd quando aliquis forenſis vel extraneus vult †contrahere matrimonium in aliena diœceſi ſeu parœcia, quòd tunc debet habere literas teſtimoniales ſui prælati. Et iſtud ſit ad obuiandum fraudibus: quia ſæpiſſimè aliqui extranei poſtquàm deſponſauerunt aliquas mulieres vadunt ad extraneam patriam, & ibi de
2 facto contrahunt matrimonium, quod non eſt tollerandum, & ideo fiunt iſta banna ſeu denunciationes quæ vocantur in iſta ciuitate les acordées. ad finem quòd ſi ſit aliquod impedimentum

mentum, quod intra tempora denunciationum ſeu bannorum quòd appareat aliquis accuſator: aliàs lapſo termino non admittitur quis ad accuſandum aduerſus matrimonium, niſi ſupereſſet aliqua cauſa legitima ignorantiæ vel abſentiæ.e. cum in tua.de ſponſali.c.cum in tua.qui matri. accuſa.poſſ.l.fin.ff.de decret ab.ordi.faciend.

a Denuntiationes. Adde ca. fraternitatis. cum ibi not.de cleric.non reſid.vide Oſtien.Ioan.Andr. Anto.de Butr.in c.j.de deſpon.impub.quòd etiã
2 †inter impuberes non debent fieri ſponſalia, niſi de licentia Epiſcopi,etiam fiant denuntiationes in eccleſia,& ꝙ laici quoad ſacramenta eccleſiæ ſubiacent prælatis ſuis: Et quòd ideò ſacerdos parœcialis non debet deſponſare parœcianam ſuam extraneo, & econtra, inconſulto ſuo curato.

ARGVMENTVM.

Sponſalia clandeſtina contrahentibus contra interdictum eccleſiæ vel iudicis prohibitionem quæ pœna imponenda ſit.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia clandeſtina contrahentibus pœnitentia condigna imponi debet.*
2 *Pœna propriè ad forum contentioſum adaptatur.*
3 *Pœna quæ clandeſtinas nuptias contrahentibus imponi debet eſt arbitraria.*
4 *Multa quæ dicatur modica.*
5 *Pœna pecuniaria quæ contrahentibus clandeſtinas nuptias imponitur, in quos vſus conuertatur.*
6 *Eccleſia fiſcum habere dicitur.*
7 *Prælati ad hoſpitalitatem tenentur.*

Quæſtio DCCXVI.

QVAERITVR qualis pœna ſeu pœnitentia deberet imponi laicis cõtrahentibus ſpõſalia clandeſtina, aut contra interdictum eccleſiæ,vel contra prohibitionem iudicis. Et in eſ
1 fectu†debet imponi condigna[a] pœnitentia.c.ſi.
a de clandeſti. deſpõſa. circa finem,& ibi gl.quòd contrahentes puniuntur,licèt non ſit impedimẽtum.Sed hoc ideo fit,propter contemptum mandati eccleſiæ, ſeu iudicis.l.ſi.ff.ne quid in loc.publi.l.ij.ff.ſi quis in ius voca.non ieri.l.j.ff.ſi quis manda.iudi.non obtempera.c.j.& c.ij. in fine, de matri.contract.contra interdictum eccle. vbi fit mentio de pœnitẽtia condigna.Et ſic propriè vi-
2 deretur concernere forum pœnitẽtiæ.†quia pœna propriè adaptatur ad forũ cõtentioſum. iux. not.in c.at ſi clerici.§.j.de iudic. Veruntamen in
3 telligendo etiam in foro contentioſo† talis pœna eſt arbitraria; ex quo non reperitur taxata in iure.c.de cauſis.cum ibi not.per Innoc.& Panor. de offi.delega. Et poſſet imponi multa vel pœna pecuniaria, duntamen non ſit exceſſiua. ſecun-
4 dum Panor.ibi, qui tenet, quòd † multa dicitur modica vſque ad ſex aureos, argumento l.ij.de ſport.& l.eos.C.de mod.multa.Veruntamen quia hic agitur de pœna pecuniaria ſententiæ diffinitiuæ impoſita per iudicem eccleſiaſticum, contra laicum in caſu quo cognitio pertinuerat ad eccleſiam: ideo licitè potuit imponi pœna pecuniaria.c.dilectus.& ibi Panor. de offi. ordi. dum tamen conuertatur ad aliquam cauſam piam vel ad vtilitatem eccleſiæ.c.ij.& c.licèt.cum ibi not. per glo.& Panor.de pœn.licèt interdum etiã Epiſcopus poſſet conuertere ad eius crumenam ſeu vtilitatem priuatam.iux.not.per.Io.And. in nouella.in c.j.de hære.lib.vj.& per glo.& Panor.in c.quia diuerſitatem. in fine,de conceſſ.præbend.
6 vbi habetur, quòd † eccleſia dicitur habere fiſcum, licèt propriè fiſcus pertineat ad eccleſiã Romanam ſeu Papam. Veruntamen Epiſcopus in eius diœceſi pro crumena eccleſiæ ſuæ poteſt habere talia iura. Et ideo ad euitandum ſiniſtrã ſuſpitionem auaritiæ iſtæ condemnationes pecuniariæ applicantur eleẽmoſinæ Epiſcopali. facit l.multarum.C.de mod.multa.quia vt intelligo reuerendus dominus Epiſcopus Gratianop. certo tempore anni facit eleẽmoſinam publicã. licèt etiam bona prælatoris dicantur pauperum.
7 †Et ideo tenetur ad hoſpitalitatem. c. de monachis.cum ibi not.de præbend.

a Pœnitentia. Adde ꝙ multum operatur conſuetudo in talibus.c.ij. de delicti. pueror. & ideo eſſet bonum ſcire de cõſuetudine dictæ curiæ officialatus, an ſit aſſuetum cõdemnari in pecunia pro iſtis clandeſtinis matrimonijs cõtract. contra interdictum eccleſiæ. facit quod habetur in d. c.ſi clerici.§.j.de indic.

SVMMARIVM.

1 *Pœna pro delicti qualitate & cauſæ imponi debet.*
2 *Pœna delicto maior eſſe non debet.*

Quæſtio DCCXVII.

QVAERITVR, quia quando pœna eſt arbitraria, tunc debet imponi† pœna pro delicti
1 qualitate & cauſæ.c.de cauſis.de offi.delegat. l.j. §.effra.l.hodie.ff.de pœn.& ſuper hoc iudex tenetur arbitrari: & debet imponi pœna offi.iudicis.ſecundum Bar.in d. §. expilatores. Sed iſto caſu quando iudex exceſſiuè condemnat an ſit locus appellationi: Et dicẽdum eſt
2 ꝙ ſic.ſecũdum glo.in c.ſuper ijs de accuſa.†quia pœna nõ debet tranſgredi delictum.c. quæſiuit. de hij. quæ ſi. à maio. parte cap.l. ſancimus.C.de pœnis.Et ita eſt in propoſito; quia dictus de Dorgeſia & conſortes ſe prætendunt exceſſiuè condemnatos in pœna pecuniaria; quia pro ſigillo literæ diſpenſationis ſuper incongruitate temporis, vel ſuper bannis non fuiſſet plus ſolutum pro ſigillo de vno ſcuto. Veruntamẽ in caſu iſto an poſsit appellari ab arbitramẽto iudicis vel à pœna legis, vide per gl.&Panor.in d.c.ſuper ijs. & per glo.& Bar.in l.ſi qua pœna.ff. de pœn. & per Bar.in l.j.ff.de lega.ij.in fine.

Quæſtio. DCCXVIII.

QVAERITVR an iudex delegatus ſuper appellatione ab interlocutoria pronuntiata ſuper articulo appelli, quòd bene fuerit appellatum habeat cognoſcere de negotio principali ſine noua cognitione: Et videretur dicendum quòd ſic: ſicuti in iudice appellationis ab ordinario.c. vt debitus. de appellatio. cum ibi not. per glo.& Panor.& hoc tenet gl.ij. quæſt.vj.in fine. licèt vltramont.aliter tenuerint & Io.An.niſi aliter ex foram reſcripti caueatur. Sed Anton. de But.& Panor.tenent primam opinionem ad euitandum circuitum.

Quæſtio DCCXIX.

QVAERITVR ſuper reſcripto apoſtolico impetrato pro parte dict.nobi.Guigonis de Dorgeſia & Ludouici Barbaſſati & Andriana eius vxor, appellati, vbi narratur quòd fuerunt tracti in prima inſtantia in curia officialatus Grationopo.ad inſtantiam procuratoris cauſarũ criminalium dictæ curiæ epiſcopalis Grationo. Et deinde narrantur ſententiæ ſubſequutæ, & ſignãter per dominum Petrum Girardi iudicẽ apoſtolicum, quorum interloquutionẽ ſuper cauſis ſuſpitionũ: & ibi narratur quòd ipſe procurator ſe petit admitti ad eligendum arbitros cum altera parte: tamẽ idem Girardus reiectis recuſationibus condennauit dictum Guionem in expenſis: & quo ad alios conſortes compenſauit. Et ideo appellaurunt ad ſedem apoſtolicam. & conſequenter cũ dict. Guigo de Dargeſia fuiſſet monitus ad ſoluendum dictam ſummam in prima ſententia mentionatam, ipſe & alij conſortes appellauerunt denuò. & quia dicti appellantes perhorreſcentes potentiam dicti promotoris Epiſcopalis mãdatur ibidẽ præceptori prædicti ſancti Anthonij Viennenſis & cantori ac Petro de Nalhiaco canonico eccleſiæ Viẽnenſis quatenus vocatis vocandis & auditis quod iuſtum fuerit appellatione remota decernunt cum clauſula illa, ſi non omnes hij exequi poterunt intereſſe duo aut vnus veſtrum cuilibet exequatur. Datum Romæ de anno domini milleſimo.ccccxcviij.tertio Kalend.Maij. Et deinde inſeruntur literæ citatoriæ domini Gulielmi lyatardi canonici & cantoris Viennæ, de anno milleſimo.ccccxcviij.die.xxij.menſis Iunij cum ipſarũ executiõe. & pariter inſerũtur literæ executoriæ.dñi Petri dãpromotus præceptoris Viẽnæ, & d. dominĩ Petri de Nalhiaco. & pariter inſeritur prima appellatio dictorum de Dorgeſia & conſortum de anno milleſimo ccccxcviij. die ix.menſis martij ab interlocutoria lata per dictum dominum Girardi ſuper competentia iudicis. Et attento: quia fuerat recuſatus ſuſpectus tanquã canonicus. & ibidem fuerũt dati apoſtoli refutatorij. & deinde inſeritur ſecũda appellatio dictarũ appellationum facta de eodem danno & die quarta menſis Aprilis à quibuſdam literis monitorijs cõceſſis per dominum Benedictum Girardi. & ibi appellatur corã dict.domino de Nalhiaco tãquàm corã authẽt.perſona, & ibi inſerũtur cauſæ grauaminis. & patite. inſeritur quædam protectatio facta pro parte dicti Guigonis de Dorgeſia de eodem anno die.xxi.menſis Martij inquãtũ de eodem anno petijt à magiſtro Guilaudi copiam ſententiæ. & conſequenter inſeritur intimatio facta domino Guigoni Gay ſigilli Epiſcopali, eum ipſum moneri fecerat ad ſoluẽdum. xxv. librarũ turonen. in quibus fuit condẽnatus. Sed ipſe reſpondit quòd ipſe non eſt receptor. & inde inſeritur executio dictæ monitiõis die vltima menſis Martij.

ARGVMENTVM.

Puella nouem annorum deſponſata cum non nullorum parentum conſenſu ad domum ſponſi tranſduci poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sponſa ſponſum ſequi tenetur.*

2 *Sponſalia poſt ſeptennium impuberibus permiſſa ſunt.*

Quæſtio DCCXX.

QVAERITVR quando puella nouem annorum & trium menſium deſponſatur cum ſpõſo ætatis xvj.annorum: & fiunt nuptiæ cum licentia Epiſcopi ſeu eius vicarij, & de conſenſu aliquorum parẽtum an licitè poſsit tranſduci ad domum ſponſi etiam extra patriam: Et videretur dicendum ꝙ ſic.l.cùm in te.C.de dona.ante nup.
quia ſicuti vxor debet ſequi maritum maximè
1 quando non eſt vagabondus. † ita ſponſa debet
ſequi ſponſum: vt videtur ſentire glo.in c. ex ijs.
xxvij.q.ij.ſecũdum Bal.in l. Deo nobis.C.de epi.
& cle.adeo ꝙ ſi ſibi remoueatur debet cõſuli per
officiũ iudicis.ſecundum Bal. in l. non epiſtolis.
C.de proba.& maximè vbi interuenit conſenſus
parentum.l.j.C.de nup.ſecundum Bald. in l.j.ff.
vbi pupi.educ. debeat. Nec obſtat ſi dicatur, ꝙ li
2 cèt † poſt ſeptennium ſint permiſſa ſponſalia per
verba de futuro inter impuberes. cap.iuuenis.de
ſpon.& toto titul.de deſpon. impub.ita quòd ſi
fierẽt per verba de præſenti reducerẽtur ad verba de futuro.c.j.de deſpon. impu. libr.vj. tamen nõ debent coniũgi nec commiſceri niſi ex cauſa pacis.c.ij.de deſpon.impu.quia ad iſtud reſpondetur, quòd idem ex alia cum ſimili: vt quia ſpõſus veriſimiliter dubitaret nõ poſſe alibi ſecurè commorari. ſecundum Bar.in eius diſputatione penult. vel antepenult. incipiente.

ARGVMENTVM.

Puella infans deſponſata & tranſducta ad domum ſponſi cum quo concubuit, à quo diuertit, an reclamare poterit. Et quod remedium ſpõſo competit, vt eam vendicet.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa matrimonialis cùm ſpiritualis ſit, coram iudice eccleſiaſtico tractari debet.*

2 *Puella ante ſeptennium conſenſum præbere non poteſt.*

3 *Reintegrandæ remedium an ſponſo detur aduerſus ſpõſam pupillam quæ à ſponſo diuertit.*

4 *Puella donec duodecimum annum attigerit reclamare & alium virum accipere poteſt.*

5 *Conſanguinitas matrimonium contrahendum impedit.*

6 *Confeſsio iudicialis rem notoriam facit.*

7 *Interdictum vtile de vxore exhibenda ſponſo competit.*

8 *Iudex eccleſiaſticus quando agitur de exhibenda vxore de poſſeſſorio cognoſcere poteſt.*

Quæſtio. DCCXXI.

QVAERITVR poſtquàm puella infans ſeu impubes nondum ætatis xij.annorũ fuit deſponſata alicui puberi etiam in facie ſanctæ matris eccleſiæ, & tranſducta ad domum ſponſi & ſecum cubuit, deinde redeat ad domum patris, & adueniente pubertate vel circa velit reclamare, & quia præſumitur eſſe impedimentum conſanguinitatis inter ſponſos: an competat aliquod remedium reintegrandæ ſponſo ad recuperandum ſpõſam, etiam coram iudice ſeculari.
1 Dubium facit: quia † cauſa matrimonialis eſt merè ſpiritualis, cum ſit de ſacramentis eccleſiæ, & debet tractari coram iudice eccleſiaſtico.cle. diſpendioſam.de iudi.ſiue agatur petitorio ſiue poſſeſſorio.

ſeſſorio.c. fin. de iudic. cum ibi not. Tum quia
2 †puella ante vij. annum non poteſt prebere con
ſenſum etiam ad contrahendum ſponſalia.c. iu-
uenis.de ſponſa.c.atteſtationes. c. continebatur.
de deſpon.impub.c.vniquo, eodem titu.libr. vj.
quia talia ſponſalia de facto contracta non pa-
riunt impedimentum publicæ iuſtitiæ honeſta-
tis.cap.acceſsit.& cap.literas.de deſpon.impube.
3 †Et ſic non habet remedium reintegrandæ. c. ex
parte.de reſti.ſpol.quia non poteſt acquiri poſ-
ſeſsio hominis liberi. l. cùm hæredes.§.j.& l.qui
vniuerſas.§.j.ff. de acquirend. poſſeſ. & ita non
competit remedium reintegrandæ, vbi non eſt
poſſeſsio.cap.ad diſſoluendum.de deſpon. impu.
cap.quod verò.xxxj.quæſt.ij.cap.conſultationi-
bus.de offic.delegat. Nec obſtat c.literas. de reſti.
vbi in tali caſu remedij reintegrandæ non obſtat
exceptio impedimenti conſanguinitatis præſer-
tim, quando non allegatur gradus diuina lege
prohibitus: quia ad iſtud reſpondetur, quòd ibi
matrimonium fuit contractum in ætate habili
etiam ſi interuenerat carnalis copula: ſecus in ca
ſu iſto propter defectum puerilis ætatis, & impe
dimentum conſanguinitatis: & quia ante copu-
lam carnalem poſſet ingredi religionem, etiam
ſi eſſent puberes.ca.ex publico.de conuer. con-
iu.l.de Deo.C.de epiſco.& cleri.faciunt not. per
Panor.in dict.cap.ex parte. de reſtitu. ſpolia.in
pe.col.& Præpoſ.aliàs Cardi. Alexand.in cap. de
4 illis.le j. de deſpon. impube. Tum etiam † quia
puella vſque ad tempus xij. annorum poteſt re-
clamare & accipere alium virum.c. conſultatio-
ni.& c.ad id.de deſponſa.& dict.cap. vniquo. de
deſpon.impube. lib.vj.& dict.cap. de illis. Non
obſtat etiam transductio ad domum ſponſi: quia
de dicto tempore erat infans, nec valet cohabi-
tatio vel niſus ad copulum ante decimum annũ:
quia ante id tempus.cap.continebatur.& cap. fi.
de deſpon.impube. cum ibi not. per doct. & per
Ioan. Andr.in dict.capitu.vinco. de deſpon. im-
pube.libr.vj. quando infans contrahit ſponſa-
lia: quia nõ ſufficit datio ex poſt, vel datio anuli.
capitul.atteſtationes. de deſpon. impuber. præ-
5 tereà †impedimentum conſanguinitatis impedit
matrimonium contrahendum. capit. non debet.
de conſangui.& affi. & maximè quando conſtat
de tali impedimento per confeſsionem partis. ca.
conſtitutus.cap.quoniam.de fil. præsbyte.capit.
ſignificaſti.de diuor.cap.ad decimas. de reſtitut,
6 ſpolia.lib.vj. quia †confeſsio iudicialis facit rem
notoriam. ſecundum Panormi.in dict.capitu. ex
parte. Præterea iſta ſponſalia ſunt clandeſtina:
cùm non præceſſerint banna ſeu denunciationes
eccleſiæ.capitul.[illegible]n.de clande.deſpon. itaque ex
officis iudicio debent ſeparari.vt ibi habetur.ſe-
cundum Panormi.in dict.cap.ex parte.circa fin.
Tum etiam quia reclamatio poteſt fieri coram
notarijs.& teſtibus in abſentia officialis.ſecundũ
Præpoſi.in dict.cap.de illis.& etiam propria au-
thoritate potuit recedere, quando matrimonium
eſt nullum, & non fuit ſecuta copula carnalis.ſe-
cundum Præpo.in dict.c.de illis.& Panor. in d.
c.ſignificaſti.de diuor. facit.c.à nobis. & c. ex li-
teris.de deſpõ.impu & Barba.conſi.x.in xij. col.
in ij.volumi.& maximè quando quis contraue-
nit ſponſalibus.capi. quemadmodum.de iureiu-
rand.ſecundum Panor.conſi.xlviij.in j. volumi.
nec debet fieri ſequeſtratio ſponſæ.iuxt. capitul.
transmiſſa.de reſti.ſpolia.& capi.cum locum. de
deſpon. quia non procedunt in caſu iſto, ex quo
non conſtat de legitimo conſenſu: nec debet re-
moueri à domo patris vel alio loco de eius con-
ſenſu: nec pariter debet exhiberi puella ad exqui-
rendũ de eius voluntate, ex quo euẽtus nihil ope
raretur propter impedimentũ conſanguinitatis.
facit cle.j.de conſan.& affinit. quinimò dos eſſet
confiſcanda.l.qui contra.& authe. inceſtas. C. de
inceſt. nupt.& ſequitur Bald. de vbal. in tracta.
de dot. quæſt.xj. & attẽta debilitate perſonæ ſpõ
7 ſæ. Sed pro contraria parte facit, quia etiam †in-
terdum competit interdictum de vxore exhiben-
da ſaltem vtile: cùm etiam contra patrem detinen
tem.l.ſi.C.de libe.exhibe.& ibi Bald.poſt glo. &
Bar.in l.j.ff.eodem titu.& ibi infert ad concubi-
nam.iux.not.per Inno.in d.cap.ex parte.etiam iu
dex ſecularis poteſt cognoſcere, maximè in poſ-
ſeſſorio: cùm non agatur de ſubſtantia matri-
monij.iux.not.per glo.in cap.ij.de iuramen. ca-
lum.& maximè per officium iudicis: ſecundum
glo.& docto.in cap.non eſt vobis.de ſponſa.ſiue
detineatur inuita ſiue volens; vt ibi notatur. &
in l.ſi inuita.de nupt.vbi videtur caſus.& ibi gl.
8 licèt etiam †iudex eccleſiaſticus poſſet cognoſce
re de poſſeſſorio.c.j.de coniu. leproſ.& eſſet lo-
cus præuentioni, ſecundum Panor.in dict. capit.
non eſt.& per Ioan. Andr.in addi. ad Spec. in tit.
qui ſi. ſunt legi. Nec obſtat impedimentum con-
ſanguinitatis allegatum, quando agitur poſſeſſo
rio.c. ex conqueſtione.c.ex transmiſſa. & c. lite-
ras.de reſtitu.ſpolia, etiam ſi non appareat de co-
pula carnali: dum tamen fuerit transducta ad do
mum mariti.d.c.ex parte.de reſtitu.ſpolia.à con-
trario ſenſu.ſecundum Panor.ibi. Nec obſtat d.
c.ex conqueſtione.& c.trãſmiſſa.vbi fit mẽtio de
copula carnali.quia illud procederet vbi mari-
tus vellet petere reſtitui vxorem quoad debitum
carnis: ſecus quoad alia ſeruitia, & ſuper hoc vel
let cauere.ſecundum Panor.ibi. Nec obſtat præ-
tenſa exclamatio ex aduerſo facta: quia præſuma
tur per ſubornationem & ad nutum patris deti-
nentis: quia de facili faciunt dicere puellæ ita.ſe-
cundum Bar.in l.j.ff.de libe.exhib.& ideo debet
fieri ſequeſtrum.c.cùm locum.de ſponſa. c. cau-
ſam.de proba. ſecundum Specul. in titul. de ſe-
queſtra.in fin.

ARGVMENTVM.

Sponſalia contracta per parentes pro liberis exiſtentibus in cunabulis, an per temporis tractum vel per transductionem ad domum ratæ fiant. Et an parentes per promiſsionem obligentur.

SVMMARIVM.

1 *Liberi ex ſponſalibus contractis per parentes non, niſi adfuerint expreſſe vel tacitè, obligantur.*
2 *Matrimonia libera eſſe debent.*

Quæſtio DCCXXII.

QVAERITVR de ſponſalibus contractis per parentes pro liberis in cunabulis exi-

ſtentibus, vel inter impuberes, an ratificentur tractu tẽporis per trãſductionẽ ad domum ſponſi, vel per alia ſigna, an parentes obligentur per promiſsionem pœnæ vel ratione iuramenti, aut
1 ad intereſſe. Et in effectu † regulariter ex ſponſalibus parentes pro liberis non obligantur niſi conſenſerint expreſsè vel tacitè: vt quia fuerunt præſentes, & non contradixerunt. capit.j. §.porrò.de deſpon. impube. libr.vj. Sed quando ſunt infantes vel alter ipſorum non ratificatur: vt dict.cap.in princip, etiam ſi ex poſt ſimul cohabitarent: dum tamen non interuenerat copula carnalis: ſecundum Ioan. Andr. ibi. Sed vbi ſponſalia eſſent contracta in ennaeubilis an parentes obligentur ſi liberi cõtradicant: videretur
2 dicendũ quòd non. quia † matrimonia debent eſſe libera. ca.Gemma, de ſpon.l. Titia.ff. de verbor. obligatio. vide de hac materia per glo. in capit. vbi non eſt.xxx.quæſt.ij.& in capitu. ſi qui.xxxj. quæſt.iij. Et quid in arris datis in l.fin.C. de ſpõ. Et iſtud facit pro ſponſalibus contractis in regno Franciæ, maximè inter principes & magnates, vbi promittitur certa quantitas pro repentalijs. De hac materia, aliàs ſcripſi in volumine maleficiorum & contractuum in cauſa matrimoniali Ioannis Giraudi & Roſæ Paladi. & etiam in ſecundo volumine cauſarum miſtarum ſuper facto tali, Nobilis Petrus de bellopõte antequàm eſſem de parlamento. Et an ſit licitum ſponſo tranſducere ſpõſam impuberem nondum proximam pubertati ad domum ſponſi. vide ſuprà quæſtio.dcxcviij.

ARGVMENTVM.

Clerici in minoribus ordinibus conſtituti nuptias contrahere poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium minoribus ordinibus non impeditur: ſecus in maioribus.*
2 *Matrimonium per verba de præſenti per ſacri ordinis ſuſceptionem non dirimitur.*
3 *Matrimonium per inguinum commiſtionem conſummatum ſeparari non poteſt.*

Quæſtio DCCXXIII.

QVEARITVR an clerici in minoribus ordinibus licitè poſsint retrocedere & matrimonium contrahere: & an maritus de licentia vxoris poſsit promoueri ad ſacrũ ordinem. Et in effectu iſti minores ordines videlicèt ſpalmiſtatus ſeu prima tõſura, hoſtiarius, lector, exorciſta,
1 acolitus, de quibus in c.cleros.xxj.diſtinct. † non impediunt matrimonium contrahendum.cap. ſeriatum xxxij.diſt.c.j. c. ſanè. de cleric.coniu. ſecus autem in ſacris ordinibus: quia bene impediunt matrimonium contrahendum, vti in ſub-
a diacono præsbytero, " Epiſcopo.c.erubeſcant.
2 xxxij.q. ij. non tamen † ſacer ordo dirimit matrimonium priùs contractum per verba de præſenti. ſecundum glo.in c.j.de vo.lib.vj. Secus in ingreſſu religionis: quia dirimit matrimonium priùs contractum per verba de præſenti.c.ex publico.de conuerſi.coniuga.l.Deo nobis.C.de epi
3 ſco.& cleri. ſed † quando matrimonium eſt conſummatum carnali copula, non poteſt ſeparari: quia quos Deus cõiunxit homo non ſeparet, niſi de cõſenſu cõiugũ vel alterius eorundẽ: quia ambo bene poſſent ingredi religionem: vel maritus de conſenſu mulieris poſſet promoueri ad ſacrũ ordinem: dum tamen vxor promitteret continentiam. dicto c.ſeriatim.xxxij.diſtin.c.j.c.coniugatas.c.ex parte.c.ſanè.& c.ex parte.le.j. & c.quidã. de conuer.cõiu. an tamẽ iſto caſu mulier debeat ingredi religionem vide ibi per gl.& doct.& per Præpo.in dict.c.ſeriatim.& quid iuris de vxore Epiſcopi, quando promouetur de licentia vxoris in d.c.ſanè.& aliàs ſcripſi in eod.volumin.in vltimo tractatu electionũ de vxoribus ordinãd.
a Epiſcopo. Adde gl.in c.placuit.xxxij.di.q cõſuetudo vel conſtit. Epiſcopi poſſet impedire acolitos & alios in minoribus conſtituros contrahære matrimonium. de quo ibi per Arch. Geminia. Præpo.& ſi clericus cõiugatus poſsit retinere beneficium ſaltem diſpenſatiue. vide etiam de conſuetudine in talibus in c.tuas.de ſpo.duo.c.ſuper eo.de cogna.ſpirit.& in c.ſuper hijs.& c.quod dilectio.de conſanguini.& affini.

ARGVMENTVM.

Bigamia qualiter contrahatur.

SVMMARIVM.

1 *Bigamus verè quis dicatur.*
2 *Papa vel Epiſcopus an diſpenſare poßit vt bigamus ad ſacros ordines promoueatur.*
3 *Bigamus ad ordines ſacros promouendus non eſt.*
4 *Caſtitas maior quare in muliere requiratur quàm in viro.*

Quæſtio DCCXXIIII.

QVAERITVR qualiter contrahatur bigamia: & an poſsit diſpenſari cum bigamo vt promoueatur ad ſacros ordines. Et in effectu
1 † Bigamus dicitur verè vel interpretatiuè: vt qui violat caſtitatem promiſſam, vel qui contrahit matrimoniũ cũ vidua, vel cum corrupta.c.maritũ.xxxiij.diſt.c.ij. c.nuper.c.debitũ. & c.a nobis. de biga. & talis bigamus eſt nudatus omni priuilegio clericali. c.j.de biga.libr.vj.& quando talis bigamus promouetur ad ſacrum ordinem de facto, licèt retineat caracterem: tamen quoad executionem ordinis non habet iuxt.not. per gloſ. in c.ſuper eo, de biga.c quicunque.l.diſt.& hoc tenet Præpo.in c.lector. xxxv. diſt. & in c.certũ.
2 xxxij.q.ij. an † autem Epiſcopus vel Papa poſsint diſpenſare vt bigamus poſsit promoueri ad ſacros ordines: dubium facit: quia bigamus diuidit carnem ſuã in plures.c debitum.de biga. & apo-
3 ſtolus prohibet † bigamum promoueri ad ſacros ordines.c.ſi quis viduam.& c.actor.xxxv.diſtin. & Papa non diſpenſat contra apoſtolum, maximè in concernentibus articulos fidei, ſed debet defendere vſque ad animam & ſanguinẽ.ca.ſunt quidam.xxv. q. j. veruntamen communiter tenetur in Papa quòd poteſt diſpenſare maximè ex cauſa poſt ſuceeptum ordinem, ſecundum gl. & doct.& Anth.de Butri.in d.c.ſuper eo.de biga.& Præpo.in d.c.lectori. xxxv. diſtin.& licèt apoſtolus prohibeat bigamum promoueri ad ſacros ordines: tamen non prohibet diſpenſari. facit c.innotuit. §. quãuis.de elect. præterea Papa ſuccedit loco Petri, qui fuit maior Paulo.ca.puto.ij.q.vij. ſecundum Præpo.in d.c.lector. Quare

autem

3 aut exigitur† maior caſtitas in vxore quã in viro:
quia ſi mulier fuerit cognita, & vir ipſam ducat
in vxorem efficitur Bigamus: ſecus in viro: quia
ſi prius cognouerit mulierem deinde contrahat
matrimonium cum aliqua virgine non efficitur
Bigamus. vide per glo. & Anto. de Butri. in d.c.
debitum. & in c. ſanè. le primo, de cleri. coniuga.

ARGVMENTVM.

de bonis matrimonij.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonij bona ſunt tria præcipua.*
2 *Coitus coniugum an ſine peccato ſit.*
3 *Coniuges quo quando tempore à commiſtione ingui-*
num ſuperſedere debent.
4 *Carnis debitum quo loco reddi debeat.*
5 *Eccleſia quando ſemine poluatur.*
6 *Seruitus mutua inter coniuges quantum ad naturã de-*
bitum.
7 *Votum emittere alter coniugum non, niſi cum alterius*
aſſenſu, poteſt.
8 *Conditiones adpoſitæ contra matrimonij ſubſtantiam*
& bona non valent.
9 *Matrimonium non ſoluitur propter impedimentum na-*
turæ cauſatum ob infirmitatem aut ſenectutem.
10 *Matrimonij diffinitio.*
11 *Vir & vxor an & quando ad imparia iudicantur &*
quando non.
12 *Caſtitas in muliere maior eſſe debet quàm in viro.*

Quæſtio. DCCXXV.

QVAERITVR de bonis matrimonij, & an
teneantur coniuges adinuicem reddere debi-
tum carnis vel exigere: & ſi ſit permiſſum quo-
cunque tempore & quocunque loco, & ſi ſit
peccatum mortale vel veniale quando habetur
concubitus cauſa incõtinentiæ ſeu libidinis ex-
plendæ: & quid iuris quando ſuperuenit impedi
mentum: & an valeat conditio appoſita per alte-
rum coniugum à principio matrimonij de ſer-
uando continentiam ſeu caſtitatem. Et coniuges
iudicãtur ad imparia vel paria. & ſi ſit mutua ſer
uitus in matrimonio: & quid ſit matrimoniũ: Et
in effectu in matrimonio tria ſunt principaliter
1 bona,† videlicèt fides: proles & ſacramentum. c.
omne. xxxvij. q. xj. & intelligitur quo ad fidẽ vt
ſeruetur caſtitas hinc inde ita quòd non interue
niat adulterium: vt ibi habetur: adeo & in tãtùm,
a quòd ſi alter coniugum requiſitus nõ redderet
debitum: tamen alter non debet fornicare: quia
peccaret mortaliter. ſecundum glo. in c. ſi tu ab-
ſtines. xxvij. q. ij. facit c. hij vero. xxxij. q. vij. Secũ
dum bonum matrimonij dicitur proles. & ideo
coniuges quando adinuicem participant princi-
palter ſub intentione prolis, & in hoc verſatur
vtilitas reipublicè. l. j. ff. ſolut. matri. Et ideo con
iuges debent vacare ad concubitum cauſa pro-
lis. cap. fratres. & c. ſi communi. & c. vir cum pro
pria. xxxiij. q. iiij. & ideo ſi fiat concubitus cauſa
ſaturãdæ libidinis ſecus in diebus prohibitis pec
cãt mortaliter: & hoc exigẽte in exacto. ſecundũ
gl. xxxiij. quæſt. iiij. in ſumma. ſi verò fiat concu-
bitus cauſa ſobolis vel vitandæ fornicationis eſ-
ſet permiſſum, ſaltem quando non fieret tempo-
2 re prohibito, licèt ſecundum H. † nũquàm opus
coniugale ſine peccato veniali, etiam quo ad
illum qui reddit debitum: quia eſt ſemper quæ-
dam voluptas in emiſsione ſpermatis: Et ideo
Chriſtus noluit naſci ex coitu: quia non inter-
uenit aliquis concubitus carnalis. dict. c. omne.
xxvij. q. ij. de quo per glo. & Archid. in d. cap. vir
cum propria. xxxiij. quæſt. quarta. & quando cõ-
ſtaret quòd vxor vel maritus peterent debitum
coniugale cauſa libidinis & voluptatis, non eſſet
eiſdem reddendum debitum. ſecundum gloſſ. in
3 ſumma xxxiij. quæſt. iiij. Et pariter debent† con-
b iuges ceſſare à debito ᵇ carnis tempore ieiunio-
rũ eccleſiæ. & etiam diebus feſtiuis ordinatis per
eccleſiam etiam tempore proceſsionum, & qua-
drageſimæ. c. j. c. fratres. & c. ſi cauſa. xxxiij. quæſ.
iiij. tempore puerperij, & de tempore quo la-
ctant filium, vel etiam tẽpore menſtrui mulieris.
4. c. ad eius diſtin. v. Sed de loco† an teneatur vxor.
reddere debitum mariro vel econtra, maritus
vxori, vel etiam in eccleſia vel cimiterio. gloſ. in
c. apoſtolus xxxiij. q. iiij. refert G. tenere quòd
ſic: licèt glo. ibi teneat contrarium: quia non tẽ-
sietur quis venire cum ſaco paratus. l. quod dici-
mus. ff. de ſolu. & iſtam partem tenet gloſ. de cõ-
ſecra. alta. libr. vj. c. j. licèt glo. ibi referat plures
5 doct. tenẽtes,† quòd fœmine polluitur eccleſia,
quando fit per coitum emiſſum per adulterium
vel per fornicationem: ſecus ſi cum vxore & ma-
rito, vel per ſonniũ. ſecundum H. quem refert gl.
in cap. eccleſijs. de conſecra. di. j. de quo etiam per
gl. in c. quoniam. xxxj. diſt. & ibi refert Gandul-
phum tenere quòd eſt permiſſum cõiugibus quo
quo loco & ipſe adinuicem participare. de quo
ibi latiùs per Archi. Gemi. præpo. Et pro præmiſ
ſis facit j. ad corinth. c. vij. vbi ſecundum apoſto-
lum vxori vir reddat debitum: ſimiliter autem &
vxor viro. mulier ſui corporis poteſtatẽ non ha-
bet ſed vir: & econtra. Nolite fraudare adinuicẽ
niſi fortè ex conſenſu ad tẽpus, vt vacetis oratio
ni. Et ſecundum Delir. ibi: non debent fraudare
inuicem coniuges ſubtrahendo vſum corporis
6 proprij ei cui debetur. Et ideo† ſeruitus mutua eſt
inter coniuges Et ratio quare homini bonum eſt
mulierem non tragere. vide ibi per delir. facit ca.
apoſtolus. xxxiij. q. iiij. vbi coniuges non debent
fraudari debito & c. quoniam. de coniug. lepro.
quãdo alter coniunx differt à ſano carnale debi-
tum exigat generali præcepto apoſtoli quod exi
gitur eſt ſoluendum. Et vir non habet poteſtatẽ
ſui corporis, ſed mulier & econtra prout ſuprà
dictum fuit. c. quidam. de conuerſi. coniuga. Et
7 †coniugatus non poteſt emittere votum cõtinẽ-
tiæ vel religionis, aut ordinem ſacrum aſſumere,
niſi de conſenſu coniugis. vt ibi habetur. Et an
iſto caſu alter cõiugum teneatur vouere: ibi ha-
betur & in c. coniugatus. c. ſanè. c. vxoratus. c. ex
parte. eo. tit. de vxoribus ordinandorum, qualiter
vouere debeãt & dare licentiam, vide per gl. in c.
ſi ſe nũquã xxviij. di. & in c. ſi quis pecuniã lxxix.
diſt. & per glo. in c. ſeriatim. xxxij. di. vide in iiij.
ſent. di. xxxvj. & ſequentẽ. Et licèt in matrimonio
cõtracto per verba de præſenti ſit propoſitũ ad-
implendi per carnalem copulã, niſi ex reuelatio-
ne diuina, vt in beata virgine, quæ cõmiſit eius
virginitatẽ diſpoſitioni diuinæ. c. beata Maria.

xxvij.q.ij. Veruntamen durante matrimooio be-
ne poteſt vouere non exigere debitum: ſed ecõtra.
non poteſt vouere nõ reddere: quia nõ eſt in eius
8 poteſtate.d.c.quidā.de conner.coniu. Et etiā† cõ-
ditiones appoſitæ contra ſubſtantiā & bona ma-
trimonij non tenẽt, & vitiant à principio matri-
moniũ.c.fi.de condi.appoſi.c.ſolet.c.aliquando.
xxxij.q.ij. Et licèt in matrimonio debeat reddi
c debitum carnis hineinde, vt ſuprà dictum fuit,
tamẽ ſi poſt [c] conſummationem† ſuperueniat im
9 pedimentum naturæ propter infirmitatem aut ſe-
nectutẽ: tamẽ nõ ſoluitur matrimoniũ.c. hij qui
matrimonia.xxxij.q.vij.& per glo.doct.& Inno.
c.ij.de frigi.& male. Et maximè in ſene, vbi po-
teſt eſſe ſolatiũ.& ſatisfit mulieri. ſecundũ gloſ.
ibi, & in d.c. hij qui. etiā ſi res perueniat ad eum
ſtatum a quo incipere non poſſet: vt ibi habetur.
Tertiũ bonũ matrimonij dicitur ſacramẽtum, ꝙ
ſit perpetuũ, & nõ interuenit diuortiũ.c. omne.
xxvij.q.ij. Et ideo nõ poteſt cõtrahi ad tẽpus, vt
10 ibi habetur. nam† matrimonium dicitur maris &
fœminæ cõiũctio indiuiduā cõſuetudinẽ retinẽs.
inſti.de patria poteſt.& xxvij.q.ij.§.j.ac etiā diui
ni humani coniunctio.l.j.ff.de rit.nupt. Et con-
iũctio animorũ denotat fidelis animæ vnionẽ ad
Deũ. Et cõiunctio corporũ, denotat coniunctio-
nẽ Chriſti ad eccleſiā.c.debitũ.de biga.& not.per
Oſti.in ſumma de matri.§.j. & ideo propter ſo-
lā cauſam fornicationis ſeparatur matrimonium
quoad thorum, non quoad vinculũ.c.dominus.
xxxij.q.vij.c.tuæ.de procu.c.ſi vxorẽ.c.præcepit.
c.apud nos.xxxij.q. v.& ibi de mutua ſeruitute
11 cõiugũ quoad debitũ carnis, & † licèt vir & vxor
nõ iudicantur ad imparia.c.ſi quis.le j.xxxij.q.j.
hoc verũ quoad debitũ carnis: tamẽ in aliquibus
vir dicitur maior & caput vxoris: & vxor ſubdi-
ta.ca, hæc imago.c.cũ caput.c.cũ mulieri. xxxiij.
q. v. nā reſpectu ſeruitiorũ mulier dicitur quaſi
famula mariti.d.c.mulierẽ. ſecũdũ Pan. in c. qui-
dā.de cõuer.cõiug.& ita procedit dictũ apoſtoli,
vir non habet poteſtatẽ ſui corporis ſed mulier,
12 & etiā.vt ibi habetur. præterea in muliere† maior
caſtitas requiritur quā in maſculo.l.palā.§. quæ
in adulterio.ff.de ri.nup.ſecundum glo. ibi.vide
glo.in d.c.mulieri.xxxiij.q.v. quæ ponit aliqua
in quibus maritus habet plus authoritatis & nõ
iudicatur ad paria.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus nuptias contrahere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Sacramenta eccleſiæ excommunicatis interdicta eſſe regulare,*

Quæſtio DCCXXVI.

QVAERITVR an excõmunicatus poſsit con
trahere matrimoniũ. Dubiũ facit: quia ſacra-
menta eccleſiæ regulariter ſunt interdicta excõ-
municatis.c.latores.& c.ſi celebrat.de cleri.excõ.
miniſt. Facit c.decernimus.de ſent.excõ.li.vj. Sed
cootrariũ facit in hoc ſacramento matrimonij.c.
caue.xxviij.q.j.c.ſignificaſti.de eo qui dux.in ma
tri.quā pollu.per adul.c.ex literis.de matri. cõtra
inter eccleſiæ.c.quanto.de diuor.ſecũdũ Oſti.in
ſũma de matri.§.quid ſit matri.verſ.quid ſi quis.
a Debitũ. Adde ꝙ licèt vxor propter infirmitatem
nõ poſsit reddere debitũ viro: tamẽ vir tenetur ei
miniſtrare neceſſaria.c.propoſuiſti.xxxij.q.ij.ſe-
cundũ gl.in c.clericus victũ.xcij.di. facit quia lex
non obligat ad impoſsibile.ea.erit autẽ.iiij.diſt.
b Carnis. Adde an autẽ cõiugi petẽti debitũ carnis
obſtet exceptio dierum vel locorũ ſacrorũ? dicen
dum eſt ꝙ non, licèt petens peccet. veruntamẽ ſi
propter horrorẽ vel alia iuſta cauſa coniux non
poſſet reddere debitũ, ſi excõmunicaretur non eſ
ſet excõmunicatus quoad Deũ.& ſi conſtaret ec
cleſiæ, deberet abſolui. ſecundũ Io. And. in c.quo
niā.de cõiu.lepro. vide per Hoſti.in ſumma in ru
bri.mater.§.quis ſit effectus. ver. ſed nũquid pec
cant.& quando vir non poteſt reddere debitum
non obligatur ad impoſsibile.l.impoſsibiliũ.ff.
de regulis iur.ſecundũ Io. And.in d.c.quoniam.
c Conſummatio. quando poſt cõnſummationẽ ma
trimonij ſuperuenerit impedimentũ vide Panor.
in c.ij.de coniu.lepro.

ARGVMENTVM.

Matrimoniũ quare potius denominetur a ma-
tre quàm à patre.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium in quo loco inſtitutum fuit & in quo ſta tu, & quare.*

2 *Matrimonium cur potius à matre dicatur quā à patre.*

Quæſtio DCCXXVII.

QVAERITVR vbi fuit inſtitutũ ſacramen
tũ matrimonij & ꝙ potiùs denominetur à ma
1 tre quā à patre. Et in effectu fuit† inſtitutum in
paradiſo terreſtri in ſtatu innocentiæ antequam
primi parentes peccaſſent per illa verba prolata
per Adā: hoc nunc os ex oſsibus meis: & caro de
carne mea. Et propter hoc relinquet homo patrẽ
& matrẽ, & adherebit vxori. Gene.c.ij.in fi.& §.
hijs ita.xxxij. licèt poſt peccatũ Adæ fuerit inſtitu
tũ matrimoniũ cauſa prolis, & ad euitandum for
nicationẽ, per illa verba: Creſcite & multiplica-
mini. Gene.c.ix.ſecundum gl.in ſumma.xxvj.q.j.
& quando matrimonium fuit inſtitutũ ante pec
catum originale hoc fuit cauſa ſobolis procrean
dæ, vt repararetur lapſus angelorũ. ſecũdum gl.
ibi ſine ardore cõcupiſcentiæ pruritu genitaliũ
fuiſſet coniunctio genitalium. ſecundũ. gl.in d.
§.hijs ita. de quo etiā habetur per Hoſtië.in ſum
ma de matri.& etiā ibi per Præpo. vide etiam per
gl.in ſumma vbi ſuprà.xxvij.q.ij.de cauſis matri
monij & de impedimento.& etiam c.j.de voto, in
impediat vel dirimat matrimoniũ. Sed redeundo
2 ad quæſitum † quare matrimoniũ potiùs dicitur
à matre quàm à patre dicendũ eſt ſecundũ gl.in
ſumma.xxvij.q.j. quòd potiùs dicitur matrimo-
nium: quia plura onera matrimonij ſubit & tole
rat mulier, quàm vir. eſt enim in conceptu graui-
da, in partu doloroſa: in lactando laborioſa. Et
ideo dicitur matrimoniũ quaſi matris munia id
eſt officia: ſecundum gl.ibi.& Hoſti.& Præpoſit.
vbi ſuprà. pro quo facit l.aſsiduis. C.qui potio.r.
in pigno. habeā.c.ex literis.de conceſ.in fide.

ARGVMENTVM.

Adulterium cum ſponſa de præſenti nõdum
cognita adulterium cõmittitur ratione cuius ne
dum iniuria actio ſponſæ competit, ſed adulterij
crimine experiri poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium neque violare neque ſpem matrimonij permiſſum eſt.*

2 *Adulterium cum ſponſa de futuro non committitur.*

Quæſtio DCCXXVIII.

QVAERITVR an adulterium cõmittatur
cũ ſpõſa de præſenti nondũ cognita per ſpõ
ſum:& ſi cõpetat ſibi actio iniuriæ vel de crimi-
næ adulterij poſsit experiri. Et videretur dicẽdũ
quòd ſic. l. ſi vxor. §. diuus ff. de adulte. l. propter.
C. eo. tit. ſecundum glo. Panor. in c. diſtinctionẽ.
de eo qui cogno. conſangui. vxo. ſuæ. Et quid in
ſponſa de futuro. ibi habetur. & in c. quemad-
1 modum. de iureiurand. † quia non permittitur
violare matrimonium, nec ſpem matrimonij. d.
§. diuus. l. miles. §. quærebatur. ff. de adulte. & cõ-
petit ſibi actio iniuriæ. l. item apud Labeonẽ. §.
ſponſum. ff. de adult. Verũtamen ſi quis accipiat
in vxorem ſponſam alterius non præſumitur de
adulterio, nec poteſt accuſari. ſecundum glo. &
Ange. in d. c. quærebatur. Et hoc verum, quando
prima ſpõſalia ſunt de futuro, etiã iniciata & ſe
cũda fuit per verba de præſenti. c. ſi inter. de ſpõ.
licèt poſsit agi de violatione fidei in pœnitẽtiã
vt ibi habetur. Secus autẽ ſi ſpõſa cognoſceretur
ab alio extraneo quàm marito: quia tunc ſpõſus
ageret. ſecũdũ gl. in d. § quærebatur. licèt gl. in c.
2 quidam. xxvij. q. ij. videatur tenere quòd † me-
chia ſeu adulteriũ non cõmittatur cum ſponſa
de futuro. Verũtamen prout ſuprà dictũ fuit eſt
prohibitũ violare matrimoniũ, & ſpem matrimo
nij. d. l. ſi vxor. §. diuus excepto per ſponſalia de
præſenti, per quæ tollitur ſpes præcedentiũ ſpon
ſaliorum de futuro, nec firmatur tempore. ſecun-
dum Bart. Ange. in d. l. miles. § quærebatur. ff. de
adult. vide Alex. conſi. cexij. aliàs ccxiij. in ij. vol.

ARGVMENTVM.

Maritus qui adulterandi occaſionem vxori dedit, aut quæ per vim paſſa eſt à pœna adulterij excuſatur: & ſic adulteriũ improperãdũ vxori nõ eſt à marito.

SVMMARIVM.

1 *Vxor caſtitatis fidem ſeruare tenetur, & ſi maritus eam dimiſerit aut carnis debitum ſibi denegarit, vel fornicandi dederit occaſionem.*

2 *Mulier quæ ad mariti ſuaſu paſſa eſt ſe à medico cognoſci, vt priſtinæ valetudini reſtitueretur reſpectu mariti excuſanda venit.*

3 *Incantationibus & diuinationibus etiam ad bonum finem vti vetitum eſt.*

4 *Dierum lunæ aut Aegiptiorum obſeruatio in ſponſalibus ſeminationibus & plantationibus fieri non debet.*

5 *Commentarienſis qui mulierem quam in cuſtodiam habet cognouit ſuſpendi debet.*

6 *Sponſa de præſenti ſiue vxor, quæ per vim ſe cognoſci paſſa eſt, excuſatur à pœna adulterij nec repudiari poteſt.*

Quæſtio. DCCXXIX.

QVAERITVR an maritus poſsit obijcere
vxori adulteriũ quando dedit occaſionẽ, vel
quãdo paſſa eſt vim, & ipſa inuita & renitẽte: &
an pro ſanitate mariti vel liberatione ipſius habẽ
da exſcuſatur mulier à pœna adulterij: & an in
ſponſalibus debeant obſeruari dies egiptiales: &
qñ maritus prius cognouit carnaliter antequã
deſponſaret. & videretur dicendũ quòd non. c. di
ſcretionẽ. de eo qui cognouit conſanguineam
vxo. ſu. & ibi per gl. & doct.: & hoc quando mu-
lier inuita & contradicente. xxxij. q. v. §. j. & c. j.
aliàs non ſufficeret ꝙ ſimpliciter dediſſet ſibi oc
caſionẽ: quia ſibi imputaretur. c. Agathoſa. c. ſi
tu abſtines. xxvij. q. ij. c. ſignificaſti. de diuor. nã
1 licèt maritus † quãdo dimittit vxorẽ vel ſibi dene
gat debitũ carnis, aut diſert vel abſtinet ſine vo-
lũtate vxoris det ei occaſionẽ fornicãdi. d. c. ſi tu
abſtines. Et eſſet peccatũ imputandum marito: vt
ibi habetur. tamẽ mulier ſeu coniunx debet ob-
ſeruare fidẽ caſtitatis. d. c. Agathoſa. & debet ſci-
tiùs omnia mala pati quã malo cõſentire ſeu pec
tum mortale cõmittere. c. ita ne. xxxij. q. v. l. pa-
lam. §. non eſt ignoſcendũ. ff. de rit. nupt. c. ſatis.
de hij. quæ vi me. cau. Et licèt ſit imputandũ ma-
rito, hoc verũ: quia habet pactũ inquantũ nõ red
dit debitũ vxori. ſecundũ gl. in d. c. ſi tu abſtines.
& in d. c. ſignificaſti. de diuor. licèt Ioan. Fab. ali
ter ſenſerit: vt ibi habetur per gl. nam quis po-
tius debet cõſeruare vitã animæ quam corporis:
quia peccãdo mortaliter anima moritur quantũ
ad ſeparationẽ ſtatus gratiæ: ſed ſuſtinendo gla-
dium licèt corpus moriatur, nõ tamẽ anima. c. ne
quis. c. quæritur. xxij. q. ij. Quinimò vir perfe-
ctus debet potius mala pati quã cõmittere peccatũ
veniale, ſecundũ Pano. in d. c. ſaeris. pro quo etiã
facit gl. in c. concubuiſti. xxxiij. q. vij. de medico
2 † qui cognouit vxorẽ egrotantis ad perſuaſionẽ
mariti: quia peccauit quoad Deũ ſed quoad ma-
ritum exſcuſatur. ſecundũ Ioan. Andr. in d. c. di-
ſcretionẽ. de eo qui cogno. cõſan. vxo. ſuæ. vnde
ſecundũ Antho. de Butr. ibi quando maritus eſt
occaſio adulterij vxoris inuitæ, tunc excuſatur
vxor: aliàs ſecus. ſed Panor. ibi diſtinguit quãdo
maritus eſt occaſio immediata adulterij vxoris:
& tunc nõ poteſt ſibi obijcere adulteriũ, aliàs ſi
eſſet occaſio mediata, vt quia vxor deſerta à vi-
ro cõmiſit adulteriũ: & tunc nõ ſufficit: quia ta-
lis occaſio eſt nimis remota. d. c. ſignificaſti. de
3 diuo. Et pariter † eſt prohibitũ vti incantationi
bus & diuinationibus etiã ad bonũ finem cauſa
ſeruitutis recuperandæ ſeu diſſoluere iſtas ma-
terias in foro cõſciẽtiæ. c. illos. xxvj. q. ij. c. nõ ob
ſeruetis. xxvj. q. vij. c. ex tuarũ. c. fin. de ſortile. Et
hoc verũ in foro cõſcientiæ: aliàs ſi tendãt ad bo
num finem de iure ciuili licitum eſt habere recur
ſum. ſecundũ Bart. in l. quorũ. aliàs eorũ. C. de ma
lefi. & mathema. de quo ibi per Sali. & Ange. fa-
ciunt no. in l. eretionũ. C. de iu. deli. in c. nõ liceat.
4 xxvj. q. v. & ibi fit mẽtio, ꝙ † nõ debet fieri obſer
uatio dierũ lunæ aut egiptiorum in ſpõſalibus
aut plãtationibus aut ſeminationibus. licèt ſecũ-
dum gl. ibi Aſtronomia non eſt reprobata, dum
tamen aliqui non credant ineſſe neceſsitatem. Et
idẽ de ruſticis in ſeminationibus vel fructibus re
colligẽdis. Et idẽ in medicis, qui obſeruãt tẽpora
potationũ aut mãducationũ. facit d. c. nõ obſer-
uatis. & c. nõ licèt. xxvj. q. vij. & ibi glo. ꝙ eccleſia
ex antiquitate ſignat hos in Kalendarijs. vide gl.
in d. c. non liceat. xxvj. q. v. ꝙ licèt corpora ſupe-
riora ſunt ſigna rerum: non tamen ſunt cauſa re-
rum. Et eccleſia reprobat tales obſeruationes tẽ-
porum ne inſequantur traditiones gentilium
ſeu paganorum: vt ibi habetur. Sed redeundo ad
quæſitum, quando maritus eſt occaſio adulterij

vxoris in non reddendo debitũ naturæ eſt verũ,
niſi ſuperueniret impedimentũ infirmitatis vel ſe
nectutis.c.hiſ.qui. xxxij. q. vij. prout fuit tactũ
ſuprà q.decxxv. Et faciũt etiã no. in l. vnoquo-
que vxore. l.cum mulier. ff.ſol.matri.c.pen.c.fi.
de adulte. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæ-
ſtionem de tempore Regis Ludoici XI. de quo-
dam vocato magiſter Oliuerius qui fuerat eius
barbitonſor multũ in gratia & Regis.plura bo-
na acquiſierat: & erat quidam priſonerius no-
bilis de magna domo qui habebat pulchrã vxo-
rem iuuenem, quæ inſtabat pro liberatione ip-
ſius erga dictũ magiſtrum Oliueriũ, qui habuit
cuſtodiam:& ipſe recuſabat intercedere erga Re
gem,niſi dicta vxor complaceret dicto magiſtro
Oliuerio in actu venereo, Et ſuper hoc dicta
vxor habuit verbum cum dicto eius marito. Et
maritus perſuaſit ad redimẽdum vexationem &
ſanguinem ſuum ita,vt fertur, dictus Oliuerius
cubuit & egit rem cũ dicta vxore. ex quo facto
infrà paucos dies poſt dictus maritus fuit deca-
pitatus.ita quòd poſt obitum Regis Lodoici di-
ctus magiſter Oliuerius fuit accuſatus de iſto ca
ſu inter alios caſus, & punitus vt fertur, Et pro
5 præmiſsis facit:quia commentarienſis † quando
cognoſcit carnaliter mulierem quam habet in
cuſtodiam de conſuetudine regni ſuſpenditur:
ſecundum Ioann.Fabr. inſtit. de publi, iudi. §.
item lex iulia.do.Guid.Pa dec.ccccxlvlij. Et pro
hoc facit l. j. C, ſi que eam cuius tu corru. & l.j,
C,de mulie.quæ ſe ſeruo. propri. Quantum au-
tem ad aliam partem quæſiti videtur dicendum,
6 quòd ſponſa de † præſenti vel vxor ſi fuerit co-
gnita carnaliter per vim ita quòd fuerit paſſa, ꝙ
a iſto caſu * excuſatur à pœna adulterij. l.ſi vxor.
§.ſi quis plenè.& l.vim paſſam.ff.de adulte. l. fi-
deicommiſſam.C.eod.titu. & hoc tenet glo. in c.
quemadmodũ.de iureiuran. nec propter hoc ma
ritus vel ſpõſus poteſt deſerere vxorem. Et idem
eſt ſi maritus ante deſponſationẽ cognouerit car
naliter mulierem:quia non poteſt obijcere præ-
cedentẽ fornicationem.d.l.ſi vxor.§. ſi quis vxo-
rem.& §.ſi.ff.de adulte.d.c.quẽadmodum. & hoc
ibi not.Ioan.de Imo.& Pano.quia maritus vide-
tur approbaſſe cõuitium mulieris, ſicuti de illo
qui contrahit ſcienter cum debitore inope:quia
non poteſt poſtea ipſum allegare ſuſpectum de
fuga,l.ſi creditores. ff. de priuile.credi. facit c. in-
ter opera,de ſpon. Secus ſi poſt contractũ matri-
monium ſuperueniret fornicatio.d.c.quẽadmo-
dum. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ quãdo ſuperuenit
matrimoniũ; ꝙ tunc retro trahitur, & legitimã-
tur liberi prænati; vt inſti.de nup.§.fi.l.ſi quis.&
§.cùm quis.C.de natur.libe.c.tanta.qui filij ſunt
legi. Quia ad iſtud reſpondetur, ꝙ licèt ratio tra
hatur quoad legitimationẽ liberorũ: ſecus quo-
ad ius accuſandi de præcedenti fornicatione ſeu
adulterio; quia opportet probare ꝙ adulterium
fuerit cõmiſſum conſtante matrimonio: ſecundũ
Bar.& Ang.in d.§.ſi quis vxorẽ. Nec obſtat ꝙ ra-
tihabitio retrotrahitur.vt c.ratihabitio.de regu.
iur.lib.vj.l.fin.C.ad mace. quia illud intelligitur
quando ſuo nomine fuit geſtũ. vel illud verũ re-
bus exiſtentibus integris: ſecus ſi ſuperueniat
mutatio perſonæ: ſecundũ Bar. & Ange.in d.§.ſi
quis vxorẽ.l.bonorũ.ff.rem.ra.habe. per gl.in l.
j.§.diem.ff.de vi.& vi arma. Bart. in l.obſtare.ff.
de offi.procon. Bald.in d.l fi.C.ad maced.

a Excuſatur. Add. Et quãdo mulier fuit paſſa vim
excuſatur à pœna adulterij, etiam ſi mulier con-
feſtim cauſa pudicitiæ prohibetur marito renũ-
ciari d.l.vim paſſam. in princ.ff.de adulte. facit c.
officij.de pœnit. & remiſſ.

ARGVMENTVM.

Sponſalia de præſenti per ſuperuenientem co
pulam carnalem per vim & violentiam obtẽtam
non diſſoluuntur. Sponſalia de futuro per ſub-
ſequentem copulam diſſoluuntur.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiæ locus eſt in ſponſalibus, ſi iuſta cauſa super-
uenerit.*
2 *Sponſa de futuro ob modicam cauſam dimitti poteſt.*
3 *Sponſa rapta quoad animam corrupta non dicitur.*
4 *Sponſalia de futuro etiam iurata per ſuperuenientem
fornicationem diſſoluuntur.*

Quæſtio. DCCXXX.

QVAERITVR quando ſponſa de futuro
vel de præſenti opprimitur per vim & vio-
lentiam ad copulam carnalem: an ſponſus tenea
tur ipſam deſponſare; & an alter coniugum iſto
caſu poſsit ingredi monaſterium. & an copula
ſubſequens diſſoluat ſponſalia de futuro,tam in
ſponſo quam in ſponſa. Et in effectu in ſponſa
de futuro ſi fuerit cognita carnaliter per alium
etiam per raptum maritus non tenetur deſponſa
re propter talem caſum,qui accidit.cap. raptor.
xxvij.q.ij.& hoc ibi tenet gl. c. quemadmodum.
de iuiurand.& hoc ibi tenet glo. etiam ſi ſuper-
uenerit infirmitas contagioſa ſponſæ, vel diffor
1 mitas.facit l,ſi.C. de ſpon. † quando ſuperuenit
iuſta cauſa in ſponſalibus eſt locus pœnitentiæ
etiã ſine ſolutiõ: arrarũ. Et ponit gl.ibi exẽplum
quando ſponſa non vult iacere in pennis vel bi-
bere vinum, facit glo.in l.j.§.taceat.C. de rc.vxo.
acti.quia matrimonia debent eſſe libera.c.requi-
2 ſiuit,de ſponſa.an † propter modicã cauſam po-
teſt dimitti ſponſa de futuro.d.c. quemadmodũ.
de iure iurand. ſecundum gl.in d.c. raptor. xxvij.
q.ij. & quia iſto caſu ſponſus non cogitur con-
trahere bigamiam: ſecundum Ioan. Andr.in d. c.
quemadmodum. Si verò ſit ſponſa per verba de
præſenti,cum ſponſus non debet dimittere ſpon
ſam de præſenti. propter talem vim vel difformi
tatem.capit.j.& ij.de coniugi.lepro.l.ſi vxor.§. ſi
quis planè,& l.vim paſſam. ff. de adulte. capit. rc
vera.xxxij.quæſt.v. ſecundum glo.in d.capit.ra-
ptor. xxvij. quæſt. ij. niſi vellet ingredi religio-
nem,cap.ij,cap. ex publico. de conuer. coniuga.
ſecundum glo.in d.c. raptor. & in d. §. quemad-
modum.quia iſto caſu quando ſponſa de præſen
ti eſt cognita per alium adhuc poſſet ingredi re-
ligionem quoad velum profeſsionis. quia matri-
monium non eſt conſummatum: cum ſponſus ne
dum ipſam cognouerit. licèt glo.in d. c. raptor.
dicat de ſponſo de præſenti, quòd poteſt intrare
religionem, quando ſponſa fuit rapta: ſed non
loquitur, quid econtra quando ſponſa fuit ra-
3 pta: ſed militaret eadem ratio: quia † quoad ani-
mam non dicitur corrupta, licèt non debeat
conſecrati ſeu habere velum virginum. capit.
de pudi-

de pudicitia.& c.ita ne.xxxij.q.v.c.deuotis.c. ve-
lamem.cum ibi not.per glo.cap.vidua. xx. q.j.c.
vidua.de regu. & faciunt nota.per glo.in c. cau-
ſam matrimonij. de probatio. relinquo cogi-
tandum ſuper hoc. & pro præmiſsis facit c. de-
ſponſatas.xxvij.q.ij.vbi ſponſa rapta per alium,
debet reddi priori ſponſo. & ſecundum glo. ibi
loquitur in ſponſa de præſenti. Sed quoad ſpon
4 ſam de futuro † quando ſuperuenit fornicatio:
tunc diſſoluit ſponſalia de futuro etiam iurata.
d.c.quemadmodũ. tam in ſponſo quam in ſpon-
ſa.quia non iudicantur ad imparia.c. ſi quis.le.j.
xxxij. q. j. Et hoc verum in fauorem illius qui
non præſentauit:quia poteſt non ducere & con-
tradicere:ſed peccans qui commiſit fornicatio-
nem non abſoluitur alio volente ſponſalia ad-
implere, ne peccati tribuat immunitatem delin-
quenti.c.ij.de tranſla.prela. ſecundum Panor. in
d.c.quemadmodum.de iureiurand. qui refert ita
ſe conſuluiſſe.

ARGVMENTVM.

Sponſa de præſenti quæ religionem ingre-
diendi habet animum, per ſponſum violenter
capta & inuita cognita fuit, an ob hoc matrimo
nium conſummatum dicatur, vt religionis in-
greſſus impediatur.

SVMMARIVM.

1 *Sponſus & ſponſa de præſenti ante conſummatum ma-
trimonium per copulam carnalem ingredi religionem
poſſunt.*
2 *Raptus pœnæ locus non eſt poſt adeptã poſſeſsionem per
inguinum commiſsionem inter ſponſum & ſponſam de
præſenti.*
3 *Sponſus violentus melioris conditionis eſſe non debet,
quàm non violentus.*
4 *Monialem cognoſcens committit ſacrilegium inceſtum
& adulterium.*
5 *Lex promotionis in quo conſiſtat.& nu.7.*
6 *Sponſa de præſenti cognita à ſponſo etiam niſi religio-
nem profiteatur an & ad quæ valeat.*
7 *Sponſus de præſenti qui rapit ſponſam raptor verè non
dicitur:nec pœnam meretur.*

Quæſtio. DCCXXXI.

QVAERITVR quando ſponſus violen-
ter rapuit ſponſam de præſenti, & ipſam
inuitam cognouit carnaliter, cum haberet pro-
poſitum ingrediendi religionem, an dicatur cõ-
ſummatum matrimonium, vt impediatur ingreſ
1 ſus religionis. Dubium facit:quia † ante conſum
matum matrimoniũ per copulam carnalem ſpõ-
ſus vel ſponſa de præſenti poteſt ingredi religio
nem.c.ij.c.ex publico.de cõuer.cõiug.ergo ſecus
quãdo interuenit copula carnalis propter vni-
tatem carnis:quia ſunt duo in vna carne.c.debi-
2 tum. de biga. Et ex quo † præcedunt ſponſalia
ſponſus acquirit poſſeſsionem ſponſæ: & po-
teſt vti ſua poſſeſsione, nec habet locum pœna
raptus.c.lex illa.xxxvi.q. j & ibi glo. quòd non
habet locum pœna l. ſi quis in tãtam. C.vnde vi.
& c.placuit.xxvj.q.vj.nec pœna raptus.c.de puel
lis.c.ſi quis virginem.xxxvj.q.ij.& ibi glo. quòd
pœna l.raptores. C.de rapt. virgin.in ſponſo de
iure canonico eſt abrogata.c. pen.c.fin. de rapt.
cum ibi not. Et iſtam partem quòd ſponſa violẽ-
ter rapta per ſponſum non poſsit ingredi reli-
gionem. Hoſtien. in ſumma de conuer. coniuga.
§.fin.verſic. quid ſi virgo. quia videretur abſur-
dum quando ſponſa prima nocte cubitus cum
ſponſo allegare vellet, quòd ipſa inuita & con-
tradicente fuit cognita: & quia in dubio præſu-
mitur conſentire, ſecundum Hoſtien.ibi.c.in ſu-
per. qui mater. accuſ. poſſ. Ioann. verò Andr.in
mercu.in c.ea quæ.de regu.iur. libr. vj. diſputat
ample ad ambas partes: & licèt certos caſus mi-
nus dubios, & in dubio videtur ſequi oppinio-
nem Barth. ꝙ talis mulier poſsit ingredi religio
3 nem:†quia ſponſus violentus non debet eſſe me
lioris conditionis quàm non violentus. Præte-
reà talis ſpõſa quæ fuit paſſa vim nõ cẽſetur cor
rupta in animo & quoad Deũ, licèt quoad cor-
pus. c.j .ita c.de pudicitia.xxxij.q.v.Et licèt non
habeat laureolam ſeu velũ conſecrationis, quod
debetur virginibus.c.ſi Paulus.xxxij.q.v.ſecun-
dum glo.in cap. cauſam matrimonij. de probat.
tamen quoad velum profeſsionis & ordinatio-
nis bene admittitur.c. deuotis. c. vidua. c. vela-
men.cum ibi not. per glo. xx. q. j Verumtamen
vbi ſponſus poſt ingreſſum religionis ſponſæ
cognoſceretur carnaliter, incurreret pœnam.c.ſi
quis rapuerit.xxvij. q. j. & c. ſi quis non dicam.
xxxij. q. vj. quia cognoſcens monialem punitur
4 pluries.d.c.ſi quis rapuerit. Nam † committit ſa-
crilegium: inceſtum & adulterium. ſecundum gl.
in c.virginibus.xxvij.q.j.glo.in c. fin. lv. diſtin.
arguit primo ex illo text. quòd ſponſa oppreſſa
à ſponſo non poſsit intrare religionem: vn-
de ſe remittit ad dicta per ipſum in quæſtioni-
bus videlicèt, in quæſtione dominicali incipiẽte,
Quidem per verba de præſenti. Et prout refert
Archidia.ibi teneat quòd ſponſa poſsit ingredi
religionem: licèt idem Archidia. ibi videretur te
5 nere contra: quia † lex promotionis conſiſtit in
facto. Et potius attenditur opus quàm voluntas.
c.fin.xv.q.j. quia virgo oppreſſa non poteſt inter
virgines conſecrari. ſecundum glo. ibi c.ille.c. ſi
Paulus.xxxij.q.v. nec habet laureolam. Bal.verò
in c.cauſam matrimonij.de probatio. tenet, quòd
quando ſponſa eſt cognita à ſponſo etiam vi,
quòd non poteſt contraria vi ſpoliare maritum
propria authoritate, nec poteſt ingredi monaſte
rium: quia gloria virginitatis non eſt in ipſa.
Gene. in dict. capit. ſi euuangeliſta. aliàs fin. lv.
diſtinct. poſt Archidia. ibi, & Ioann. Andr. in d.
capit. ea quæ. in mercu. de regul. iuris. libr. vj. di-
ſtinguit aut ſponſa in ingreſſu monaſterij ante
copulam carnalem fecit profeſsionem expreſsè
vel tacitè, & ingreſſus tenet, nec diſſoluitur per
copulam ſubſecutam: aut non fecerit profeſsio-
nem tacitam vel expreſſam, & maritus cogno-
uit vxorem inuitam, licèt conſenſerit: & tunc
non tenet ingreſſus.c.ex publico.de conuer.con-
iuga.capit.commiſſum.de ſponſ. aut ſponſa non
conſenſit. & ſponſus tentauit per vim co-
gnoſcere, tamen ſemen non emiſit: & tunc
matrimonium non dicitur conſummatum. iuxta

not,in capit..fin.de ſpon. Et præmiſſa procedunt
etiam poſt tempus duorum menſium aſsignato-
rum mulieri ad profitendum.iux.d.c.ex publico,
cum ibi aſsignetur ille terminus ad profitẽdum,
& non ſimpliciter ad ingrediendum.iuxt.no.per
gl.in d.c.ex publico.aut mulier eſt infrà tempus
duorum menſium,& mulier fuit oppreſſa,& non
conſenſit:& iſte caſus eſt magis dubius, ſed Ioã.
Andr. adhæret oppinioni Barth. Barcin. & Ar-
6 chi,hic,vt† teneat ingreſſus, & quòd non habeat
obſtare illa copula vi extorta;cum non proceſſe-
rit legitimæ.d.c.ea quæ,& l.quotiens.ff.qui ſatis
dar.cogan. Prætereà iſtud tempus duorum men-
ſium eſt introductum ad oſtendendum eius con
ſenſum, & ſic non debet auferri.ca.indultum.de
regu.iur.libr.vj.multo fortiùs quando interue-
niſſet coactio abſoluta, quæ non habet conſen-
ſum.c.ſatis.de hij.quæ vi met.cauſ.Et iſtud limi-
tat domi.Gemin.in d.cap.ſi euangeliſta.quòd te-
neat ingreſſus monaſterij quantum ad profeſsio
nem faciendam; ſed non quantũ ad conſecratio-
nem: quia talis oppreſſa cognita non debet con-
ſociari inter virgines.c.amicus.xxvij.diſtinct. &
xxxij.q.v.c. ille autem.quia virginitas etiã obla-
ta per vim ipſam inhibilitat quantum ad conſe-
crationem vt ibi habetur. Et hoc etiã tenet Præ-
po.in d.c.ſi euangeliſta.Sed acto de inquantum,
Ioan.Andr.do.Præpo. ſuprà referunt Archi. in
d.c.ſi euangeliſta.lv.diſt.tenere opi.Bartha.quòd
teneat ingreſſus monaſterij, licèt paucè loqua-
tur. tamen in finalibus verbis videtur tenere cõ-
7 tra dum arguit,†quòd lex promotionis conſiſtit
in facto;& quòd talis oppreſſa non conſecrabi-
tur inter virgines. relinquo cogitandum.domi.
Antho.de Butri.in c.ij.de conuerſi. coniuga.re-
fert opiniones,& non poteſt perpẽdi quam opi-
nionem eligat. Panor. ibi videtur tenere pro in-
greſſu monaſterij. Feli.in c.cauſam matrimonij,
de proba,circa fin.videtur tenere opinionẽ Ioan.
Andr, in d. c. ea quæ.Bald.in l.j.§.remouet. ff. de
poſtu.videtur tenere quòd ſponſa non obſtante
quòd fuerit rapta per ſponſum,quòd poterit in-
gredi religionem.ſed in l.j.C.de rap.virgin.circa
fin.tenet, quòd quando ſponſus rapit ſponſam,
& apparent ſigna,quòd volebat ingredi religio-
nem,quòd debet puniri ; ſecus in vxore ; quia ex
quo conſummatũ eſt matrimonium maritus ha-
bet magnã iuriſdictionẽ in vxorem. l. ij. ff.de li-
be.exiben. Et iſtud etiam tenet Ioan.de Anna, in
c.fin.de rap.ſed idem Bal.poſt Guliel. de Cuneo
in l.raptores.C.de epi,& cle,in fin,facit differen-
tiam quando ſponſus rapit ſponſam antequàm
fuerit tranſducta ad domum ſponſi ; & tunc de-
bet puniri.vide circa præmiſſa glo, in c. raptor,
xxvij.q.ij.quando ſponſa de præſenti fuit rapta
per alium, quòd propter hoc non diſſoluuntur
ſponſalia; ſed debet nubere ſponſus cum ſponſa
rapta,licèt ſponſus poſſet ingredi religionem.vi-
de glo.in c.lex illa.xxxvj.q.ij.quando præcedunt
ſponſalia, ſponſus cenſetur habere poſſeſsio-
7 nem,& † ideò verè non dicitur ſponſus raptor
quando rapit ſponſam,nec habet locum pœna.
cano. placuit. xvj. q. vj.& pœna l.ſi quis in tan-
tam.C.vn.vi.

ARGVMENTVM.

Sponſus cui dos non ſoluetur, an iuſtè vxo-
rem deducere recuſare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ſine dote eſſe poteſt.*
2 *Maritus vxorem inopem alere tenetur.*
3 *Mulier quæ viro nihil promiſit,an omnia bona ſua ta-
citè in dotem conſtituiſſe videatur.*
4 *Mulier an propter dotem non ſolutam expelli poſsit.*
5 *Sponſi in Lombardia ſponſas ad domos ſuas non, niſi
dote ſoluta tranſducunt.*
6 *Donatio inter ſponſum & ſponſam per verba de præſen
ti prohibita eſt.*

Quæſtio, DCCXXXII.

QVAERITVR quando ſponſa labitur fa
cultatibus ſeu aliàs non ſoluit dotem ſeu pa
rentes pro ipſa, an ſponſus habeat iuſtã cauſam
recuſandi deſpõſare ſponſam. Dubiũ facit: quia
1 dos venit acceſſoriè ad matrimonium,ita† quòd
matrimoniũ bene poteſt eſſe ſine dote,ſed non e-
contra.l.pen.& l.fi.C.de do.promi.& quãuis mu-
2 lier non habet dotem,† nihilominus maritus te-
a netur alere vxorem inopẽ.iuxt.no.per doct.in l.
ſi cum dotem. §.ſin autem in ſeuiſsimo.ff.ſolut.
matri.l.quod ſi nulla.ff.de reli.& ſump.funer.&
iſtam partẽ tenet gl.in c.quẽadmodum.ff.de iur.
iuran.quod eſt verum ſecundũ Ioann. Andr.ibi,
niſi fuiſſet promiſſa ſponſo certa quantitas vel
ſpecies:quia deberet adimpleri.c.de illis.de cõdi.
appo.& ibi videntur ſequi Anth.de Butr. & Io.
Imol.licèt Pano. ibi videatur facere quando pro
miſit cõditionaliter aliquã rem ſeu quãtitatem,
tunc ſponſus non obligaretur accipere vxorem
niſi adimpleatur. d. c. de illis. aliàs ſi fuerit pro-
3 miſſa ſimpliciter ſecus. Quid autẽ† ſi mulier ni-
hil promiſerit an videatur cõſtituiſſe omnia bo-
na in dotem;vide ibi Panor.ſed Bal.in d.c.quem-
admodum. videtur facere differentiam quando
mulier promittit dotem,& ſcit non eſſe ſoluẽdo;
tunc maritus non debet accipere,aliàs ſecus.alle
gat.l.pen.ff.de iure dot. & tandẽ tenet, ꝙ quãdo
nõ ſoluitur dos,ꝙ maritus poteſt expellere vxo-
rem à domo;nec tenetur ipſam alere. vt in authẽ.
de non eligen.nuben.§.illud.ſuper verbo,onera.
col.j.l.fi.C.ad vellei. & ibi Bal.facit.quia quãdo
non ſoluitur dos marito,videtur fefelli per vxo-
rem.l.pollicitatione.C.de donat. ante nupt. quia
maritus non cogitur vxorẽ indotatã ducere. l.ſi
donatarius.§.ſi quis.ff.de condict.ob cauſam.&
4 hoc ibi etiã not. Bald. † quãdo non ſoluitur dos
marito,ꝙ poteſt vxorẽ reijcere & remittere parẽ
tibus,quod rarò faciunt,niſi miſeri homines.de
quo ibi latiùs per Alex.de Imol.& Iaſo.& in d.l.
ſi cum dotem.§.ſin autem in ſeuiſsimo. ff. ſolut.
matri.per Cin.Bald.& Alexan.in l.quod in vxo-
rem,C.de nego.geſt. Quid autem econtra quan-
do maritus non eſſet ſoluendo an vxor teneatur
alere maritum, vide ibi per Bald. Et quid facit
de conſuetudine in aliquibus locis, vbi ſpon-
ſi recuſant diſpenſare ſponſas in facie ſan-
ctæ matris eccleſiæ donec ſoluatur in anulo
illud, quod fuit promiſſum ſolui pro dote die
deſponſationis. pro quo facit de conſuetu-
5 dine in partibus Lombardiæ, † vbi ſponſi non
tranſducunt

tranſducunt ſponſas ad ſuas domos, donec ſoluta dote. Et interim etiam antequàm deſponſetur in faciæ ſanctæ matris eccleſiæ teneat ſponſas in domo parentũ conuerſando carnaliter cum ipſis vt refert Ioann. de Imol. in l. ſi ſocer. §. Lutius. ff. ſolut. matri. & antequàm ſponſæ ducantur ad domos maritorum, tenet donatio ſponſalitia. ſecundum Azo, in tit. in ſumma. C. de dona. ante nupt. licèt fuerit contractum matrimonium per verba de præſenti: quia non eſt tanta familiaritas, & ſic ceſſat ratio prohibitionis. de quo per Ioann. de Imol. in d. §. Lucius. licèt in l. Meuia. in princ. ff. ſolu. matr. idem Ioan. de Imol. tenet, quòd ex quo
6 fuerunt facta ſponſalia † per verba de præſenti, eſt prohibita donatio inter coniuges, etiam antequam vxor fuerit tranſducta ad domũ mariti.
a Alere vxorem. Adde quòd valet pactum vt pater puellæ ipſam alimentet. l. pater pro filia. ff. de in rem verſo. l. e reditor. § ſi inter. ff. man. l. pater. in princ. ff. de except. dot. ſecundum Spec. in tit. qui filij ſunt legit. verſi. pune dicamus. vide in verſic. ſed pone. vnde ſecundum Salic. in d. l. pater pro filia. pater tenetur alimẽtare filiam donec ſoluat dotem promiſſam. vide Bal. in l. pactũ. C. de coll. bono. in fin. vide nota. per Ioann. de Imol. in l. ſi ſocer. §. Lutius. ff. ſolut. matrimo. qui refert de conſuetudine Italiæ quòd mariti nõ ducant vxores ad eorum domos donec ſoluta dote.

ARGVMENTVM.

Matrimonium ad hoc vt per verba de præſenti contractum dicatur, quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Conſenſus ſolus & non concubitus nuptias facit.*
2 *Vxorati de vtriuſque conſenſu continentiæ vel abſtinentiæ votum facere poſſunt.*
3 *Conſenſus mutuus in ſponſalibus de præſenti principaliter attenditur copulæ carnalis traditio.*

Quæſtio. DCCXXXIII.

QVAERITVR quando contrahitur matrimonium per verba de præſenti an requiratur conſenſus cohabitationis: an verò conſenſus copulæ carnalis: an verò vterque. Et an licitè alter coniugum vel ambo poſſint promittere ſeruare virginitatem ſeu caſtitatem. Dubium facit: quia † ᵃ ſolus conſenſus & non concubitus
1 facit: quia † ᵃ ſolus conſenſus & non concubitus
2 facit nuptias. l. nuptias. ff. de regu. iur. c. ſufficiat. xxvij. quæſt. ij. nam tali caſu eſt coniunctio animorum etiam indiuiduam conſuetudinem retinens: quæ denotat vnitatẽ inter Chriſtum & iuſtam animam. c. debitum. de biga. ſecundum glo. inſti. de patria pot. in princ. præterea iſtud probatur in e. enim beata Maria. xxvij. quæſt. ij. vbi
b fuit verum ᵇ matrimonium inter beatã Mariam & Ioſeph. licèt beata Maria voueret ſeruare virginitatem, licèt ore non expreſſerit, ſubmittens ſuam virginitatem diuinæ diſpoſitioni. vt ibi habetur in d. c. beata Maria. Nec obſtat ſi dicatur, quòd tale votum in animo retentũ videtur eſſe contra ſubſtantiam & bona matrimonij, videlicet fides, proles & ſacramentũ. c. omne. xxvij. quæſt. ij. cap. fin. de condi. appo. quia ad iſtud reſpondetur quòd expreſsè non debet deduci in
a pactum. ſecundum glo. Præpo. in cap. commiſſum. de ſponſ. licèt † de conſenſu amborum poſſent facere votum continentiæ vel abſtinẽtiæ. c. j. c. quidem. cap. vxoratus. cap. cariſsimus. capit. placet. cum ibi nota. de conuerſi. coniuga. etiam ſi eſſet carnali copula conſommatũ: vt ibi habetur. aliâs ad præiudicium alterius coniugũ vnus non poſſet facere votũ cõtinentiæ: quia non habet maritus poteſtatẽ ſui corporis ſed mulier, & econtra. d. cap. quidam. de conuer. coniuga. cano. manifeſtum. §. ex præmiſsis. xxxiij. quæſt. v. can. apoſtolus. xxxiij. quæſt. iiij. licèt durante matrimonio vnus coniugum poteſt vouere non exigere debitum, ſed non reddere. d. c. quidam. vnde fuit verum matrimoniũ ſeu perfectum inter beatam Mariam & Ioſeph. vt Marci j. ibi, Ioſeph noli timere accipere Mariam cõiugem tuam. &c. Et ibi de Lir. qui format quæſtionem quare conceptio Chriſti non fuit facta antequàm Maria deſponſaretur ipſi Ioſeph. & ponit plures rationes, & ambo vouerunt virginitatem. dict. capit. beata Maria. vide ſuper hoc de turræ ſuper euãgelio in vigilia natiuitatis domini, in ij. quæſtio. vide etiam per Præpo. in rubric. de ſpon. & in c. cum locum. de ſpon.
a Solus conſenſus. Adde c. qua propter xxvij. q. ij. quòd ſolus conſenſus perficit matrimonium quoad eſſentiam, ſed perfectum poteſt augeri. & ideò. ſecundum glo. ibi per coitum perficitur quoad ſignificationem vtramq;: quia habet coniunctionem animæ fidelis ad Deum & Chriſti ad eccleſiam.
b Matrimonium. Adde an appellatione matrimonij veniant ſponſalia de præſenti per Panor. & Præpoſi. in rubric. de ſponſ. facit l. cum fuerit. ff de condi. & demonſtra. l. oratio. ff. de ſponſ.
3 vide glo. in cap. fin. de ſpon. duo. vbi † in ſponſalibus de præſenti principaliter attẽditur mutuus conſenſus etiam abſque traditione copulæ carnalis, adeò quòd non habet locum. l. quotiens. C. de re. vendi.

ARGVMENTVM.

Coniugum vota quæ quomodò & cuius conſenſu fieri debeant.

SVMMARIVM.

1 *Vxorati de communi conſenſu continentiæ vel religionis votum facere poſſunt.*
2 *Vxor non niſi cum mariti licentia votum abſtinẽtiæ facere poteſt.*
3 *Maritus vxoris caput.*
4 *Maritus an & quæ vota ſine vxoris conſenſu facere poſſit.*
5 *Liberi procreati poſt votum continentiæ & ſacri ordinis legitimi non ſunt.*
6 *Vxor promoti dando licentiam an & quando venire intrare religionem videtur.*

Quæſtio DCCXXXIIII.

QVAERITVR an coniuges ſimul vel ſeparatim poſsint emittere votum continentiæ vel abſtinentiæ, vel ieiunij, aut alterius deuotionis ſaltem vnus eum licentia alterius ad tempus vel in perpetuum: & ſi ſe cognoſcant carnaliter & ſuſcipiant prolem poſt votum continentiæ

an ſit legitima. Et quando aliter coniugum in-
trat religionem de licentia alterius ſi poſsit ma-
nere in ſeculo: & an ambo ſtatu non mutato in
ſeculo poſsint vouere continentiam ſeu caſtita-
tem: & ſi promotus de redditibus beneficij poſ-
ſit prouidere vxori & liberis. Et in effectu in vo
1 to † continẽtiæ ſeu religionis de communi con
ſenſu poſsint hoc facere. c. quidam, c. vxoratus.
c. coniugatus. c. ſanè. de conuer. coniug. & vter-
que debeat intrare religionẽ ibi habetur, & in c.
ex parte. & c. chariſsimus. eo. ti. & de vxoribus or
dinandorum qualiter vouere debeant & dare li-
centiam, vide per glo. in c. ſi ſe nunquam. xxviij.
2 diſtin. & in c. feriatim. xxxij. diſtinct. † Sed quo-
ad votum abſtinẽtiæ vxor nõ poteſt facere ſine
licentia mariti. c. manifeſtum. c. noluit. xxxiij. q.
v. & ibi glo. quando vota vxoris ſcandalizant, vt
iacere cum camiſia vel ieiunare, cum vir prãde-
ret facit glo. in l. fin. C. de ſponſ. ſuper verbo, re
ligionis. Et licèt vxor non poſsit facere votum
abſtinentiæ ſine licentia mariti: tamen ſecus c-
3 contra: quia † maritus eſt caput vxoris. c. cum ca-
4 put. xxxiij. quæſtio. v. Et hoc verum † quando
per tale votum abſtinentiæ non impediretur de-
bitum carnis aliàs ſecus. ſecundum gl. in d. c. ma-
nifeſtã. Et ſi vir dederit licentiã mulieri facere vo
a tum abſtinẽtiæ poſſet reuocare: ſecus [a] in voto
continentiæ: vt ſentit glo. in d. c. manifeſtum. de
quo per Panor. in d. c. cariſsimus. c. nolet. xxxiij.
quæſt. v. & ſi mulier ante matrimonium emiſiſ-
ſet aliquod votum ad præiudicium mariti, mari-
tus poſſet reuocare, ſicuti in voto monachi facti
ante ingreſſum religionis. ſecundum glo. in d. c.
noluit. xxxiij. quæſt. v. vide text. cum glo. in d. c.
5 cariſsimus. quæ videtur facere differẽtiã † quãdo
maritus dat licẽtiam vxori in perpetuum, vel ad
tempus; tamen votum continentiæ: quia ad per
petuum non poſſet reuocare: ſecus ſi ad tem-
pus. de quo ibi. Et vbi alter coniugum fornice-
tur an alter poterit petere debitum, & ſecundum
glo. in c. quod Deo. xxxiij. quæſt. v. iudex ex offi-
cio poſſet reſtituere. c. ex literis. de diuor. capit.
tua ij. de iur. iuran. & per glo. in c. noſſe. xxx. q. j.
ſed Panor. in d. c. cariſsimus. videtur aliter tenere
in voto cõtinentiæ, vbi quis eſt obligatus Deo,
licèt aliter coniugum fornicetur. ſecus in caſu
d. c. ex literis. quia coniuges adhuc remanent in
ſeculo. & allegat Innoc. in c. dudum. de conuer.
5 coniug. Et ideò ſi † poſt votum continentiæ vel
ſacri ordinis maritus cognoſceret carnaliter
vxorem, & naſcerentur filij non eſſent legitimi;
quia iam non eſt matrimonium quoad debitum
carnis. ſecundum glo. in c. miniſtri. lxxxj. diſtin.
& Panor. in d. c. cariſsimus. de conuer. coniuga.
Vide etiam per Anthoni. de Butrig. Panor. in c.
ſcripturæ. de vot. & in rubr. de obſerua. ieiunior.
qualiter vxor non debet emittere votum ſine li-
centia mariti. & ibi per Innoc. & quid in filio fa-
mi. ſeruo, impubere, monacho, vide ibi. Sed quo-
ad aliam partem quæſiti quãdo alter coniugum
b intrat [b] religionem vel promouetur ad ſacrum
ordinem de conſenſu alterius coniugis, an ſuf-
ficiat an verò requiratur, quòd iuret religio-
nem? Et videretur dicendum quòd ſufficiat li-
centia, licèt alter non intret religionẽ. c. feriatim.
xxxij. diſtin. c. Agathoſa. xxvij. quæſt. c. qui vxo-
rem. xxxiij. quæſt. v. c. coniugatus. de conuer. con
iuga. vnde ſecundum glo. in d. c. feriatim. in vxo-
6 re † promoti eo ipſo quòd dat licentiam videtur
vouere. deinde facit differantiã inter vxorẽ pro-
moti & vxorem ingreſsi: quia primo caſu poſt
mortẽ promoti non contraxit matrimoniũ: ſe-
cus in vxore conuerſi. vide ibi, ſed glo. in d. cap.
Agathoſa. refert oppiniones; quia dando licen-
tiam videtur vouere intrare religionem, niſi eſ-
ſet velata, in qua non eſſet ſuſpitio incontinen-
tiæ. deinde facit differentiã an vxor ſit iuris igna
ra, & tunc dando licentiam non intelligitur vo-
uere: aliàs ſecus. de quo etiam habetur per glo. in
d. c. notificaſti. & c. qui vxorem. xxxiij. quæſt. v.
glo. in c. j. de conuerſi. coniuga. facit differẽtiam
quando vxor quæ dat licentiam eſt iuuenis, &
eſſet ſuſpitio incontinentiæ, & tunc non ſuffi-
ceret ſola licẽtia, niſi ambo intrent religionem:
aliàs ſecus. de quo ibi latè per Panor. ſed glo. in
c. coniugatus. facit differentiam inter illum qui
intrat religionem, & non ſufficit ſola licentia
vxoris, niſi ambo intrarẽt religionem. Et in illo
qui promouetur ad ſacros ordines, qui remanet
in ſeculo: & tunc ſufficit ſola licentia vxoris:
c quia etiam [c] ambo non mutato ſtatu & ipſis re-
manentibus in ſeculo poſſunt vouere caſtitatem.
c. quod Deo. xxxiij. quæſt. v. ſecundum glo. in d.
c. coniugatus. Et quando promouetur ad ſacros
ordines de licentia vxoris, tunc vxor debet pro-
mittere continentiam. fallit in vxore Epiſcopi,
quæ debet intrare religionem. c. ſane. de conuer.
coniuga. ſecundum glo. in c. non ſunt. xxviij.
diſtinct. Et quando maritus promouetur ad ſa-
crum ordinem de licentia vxoris tenetur ſibi
prouidere de neceſſarijs: ſecus in ingrediente re-
ligionem. ſecundum Panor. in d. c. coniugatus.
Sed an iſto caſu quando maritus promouetur
ad ſacros ordines de licentia vxoris debeant ſi-
mul habitare in eadem domo? Et videretur dicen
dum ꝙ ſic. c. volumus. lxxxj. diſt. ſed in contrariũ
facit c. Epiſcopus. lxxvij. diſtinct. ſed ſecundum
Panor. in d. c. coniugatus, debet diſtigui: aut ſunt
ſuſpecti de incontinentia, & non debent ſimul
cohabitare, aliàs ſecus. quia tunc ſufficit ſeque-
ſtrare cubiculum, ſicuti apoſtoli ſecum duxerũt
vxores, vt eis miniſtrarent. c. omninò. xxxj. diſt.
Verumtamen promotus ad beneficium quando
aliunde non habet vnde de redditibus beneficij
debet de neceſſarijs prouidere vxori, & liberis.
d. c. omninò. c. j. de coha. cleri. & mulie. etiam li-
beris non legitimè natis. cap. cum haberet. de eo
qui dux. in matrimo. ſecundum Panor. in d. cap.
coniugatus.

a Voto continentiæ. An autem in voto vltra ma-
rino pro ſucurſu terræ ſanctæ poſsit vir ſine
conſenſu vxoris vouere. vide. in capit. multa. de
voto.

b Religionem. Adde quòd poſt conſummationẽ
matrimonij non poteſt aliter coniux ingredi
religionem altero inuito: quia ſunt vna caro. ca.
ſunt qui. xxvij. quæſt. ij. niſi in caſu adulterij. c.
Agathoſa. c. j. vel niſi alter coniux ſit ſenex & ſte

rilis: ita

silis:ita quòd ſine ſuſpitione poſsit in ſeculo remanere,& caſtitatem promiſerit.c.cum ſis.de cõuer.coniug.facit cap.ex publico.& c.gaudemus. eod.titu.

c Ambo. Adde quòd ambo coniuges de communi conſenſu etiam ipſis remanentibus in ſeculo poſſunt vouere ſeu profiteri continentiá. ſecundum glo.in c.veniens.de regula.& ibi Panor. gl. in c.coniugatus.& c.dudum.de conuer. coniug. c.tua.le ij.de iureiuran.licèt eſſet ſecuriùs, quod fieret authoritate Epiſcopi. ſecundum Panor.facit c.quod dic.xxxiij.q.v.vide Panor. in d.c. tua. & Præpo.in c.præterea le j.de ſponſa.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus an matrimonium contrahere poſsit,& an debitum reddere teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus matrimonium contrahere poteſt.*

2 *Profeſsio facta per excommunicatum tenet,caraterque imprimitur.*

3 *Exceptio excommunicationis petendi vxorem reſtitui.*

4 *Exceptionem excommunicationis obſtare in poſſeſſorio regulare eſt.*

Quæſtio. DCCXXXV.

QVAERITVR an excõmunicatus poſsit contrahere matrimonium:& ſi durante excõmunicatione poſsit exigere,vel teneatur reddere debitũ carnis:& ſi petenti reſtitutionẽ vxoris obſtet exceptio excõmunicationis. Et in effe-
1 ctu † excõmunicatus poteſt contrahere matrimonium c.ſignificaſti.de eo qui du.in matri.& hoc
2 ibi not.Panor.& † profeſsio excommunicati tenet & caracter imprimitur. c.cum illorũ.de ſen. excõ.quia contractus geſtus cum excõmunicato tenet.c.ſi vere.de ſent.excom.authen.in c.veritatis.de do.& contu. Verũtamen durante excõmunicatione maritus excõmunicatus licèt teneatur reddere debitum vxori, non tamẽ debet exigere: ſecundum Hugo.vt refert glo.in c.quoniã xj.q.
3 iij. ſed ſi ipſe petat in iudicio † reſtitui vxorem, tunc non obſtat exceptio excõmunicationis : ſed iudex ex officio debet ſibi reſtituere : & mulier debet ei reddere debitum.ſecundum glo.ibi.licèt
4 † aliâs regulariter etiam in iudicio poſſeſſorio habeat exceptionẽ excõmunicationis.ſecundum glo.in c.ex inſinuatione.de procurat.

ARGVMENTVM.

De compaternitate.

SVMMARIVM.

1 *Parentes pueros de ſacro fonte leuare non, niſi in neceſſitate debent.*

2 *Compaternitas ad hoc vt acquiratur animus & ſcientia requiruntur.*

Quæſtio. DCCXXXVI.

QVAERITVR an propter compaternitatem parentum quãdo leuant de ſacro fonte filium vel filiam ſeparetur matrimonium : & ſi priuentur facultate exigendi debitum carnis.
1 Et in effectu † parentes non debent leuare pueros de ſacro fonte:quia debet eſſe differentia inter patrem carnalem & ſpiritualẽ c.ij. de cogna. ſpi. niſi in neceſsitate. c. ad limina. xxx.q.j. Verumtamen ſecundum glo.ibi in neceſsitate pater non confirmabit filium: quia illud eſt epiſcopale.ſed quando alter coniugum facit ignoranter: tunc excuſatur.ſecus ſi ſcienter:quia licèt teneatur reddere,non tamen exigere.ſecundum glo.in
2 d.c.ij.& in c.noſſe.xxx.q.j.† Et ad compaternitatem contrahendam requiritur animus & ſcientia. Et ideò ſi interueniat error , quia quis putat leuare filium vnius,& teneat filium alterius non erit compater.ſecundum Panor.in d.c.ij.de quo ibi per ipſum.& ſe remittit ad nor. per ipſum in capit. veniens.eod. titul. licèt ibi tractet aliam quæſtionem an per procuratorem vel vniuerſitatem poſsit contrahi compaternitas.

ARGVMENTVM.

Nuptiæ contractæ pendente matrimonio non tenent nec morte validantur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium homicidio ſimplici vel alio delicto non impediri regulare.*

2 *Coniux propter crimen maritum dimittere non debet.*

Quæſtio. DCCXXXVII.

QVAERITVR quando durante matrimonio alter coniugum machinatur in mortem alterius,vel polluit per adulterium aliquam mu-
a lierem , vel dedit ei fidem , aut a de facto contraxit : an poſt mortem coniugis impediatur matrimonium , & dirimatur contractum , & in interfectore vxoris. Et videretur dicendum quòd ſic.c.nullus. c. ſi viuente.xxxj.q.j.c.ex literarum. c.cum haberet. de eo qui dux. in matri. Et idem in interfectore vxoris etiam repertæ in adulterio.c.interfectores. & c. ſequen. xxxiij.q.ij. Verumtamen licèt maritus cognoſcat aliam vxorem vel mulierem ſuperſtite vxore non prohibetur contrahere matrimoniũ cum ea poſt mortem vxoris, ſi non dederit fidem , vel non fuerit facta machinatio.c.ſignificaſti.cap.fin. de eo qui duxi. in matri. Et pro præmiſsis facit quod habetur per Ioann.Andr.domi.Antho. de Butri.& Panor.in c.j.de conuer. infid. c. j. de diuor. vide Panor.in d.c.j.de eo qui duxi.qui facit certam diſtinctionem.& in c.admonere.xxxiij.q. ij. & per Hoſtien.in ſumma.de matri.§.qualiter impediatur.verſi.quinto.& in tit. de eo qui duxit in ma-
1 trimon.§.j. Verumtamen † regulariter homicidium ſimplex vel aliud delictum non impedit matrimonium, niſi in certis caſibus c.ij.de pœn. & remiſs. Et ſecundum glo.ibi non dirimit con-
2 tractum,licèt impediat contrahendum.nec † etiã vxor debet dimittere maritum propter crimen. c.ij. de diuor. niſi ratione fornicationis carnalis vel ſpiritualis.c.dixit dominus. xxxij. quæſtio.j. capit.quanto.de diuor.c.dominus.xxxij.q vij. & ibi gl.quæ ponit rationem ſolum excipitur cauſa fornicationis.

a De facto. Quando maritus viuente vxore contrahit matrimonium de facto cum alia muliere, an mortua prima vxore tenebit matrimonium. vide glo. & doctor. in capit.cum in appellata.de ſponſal.

ARGVMENTVM.

Matrimonium propter vitæ inſidiationem & ſeuitiam an ſeparari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Maritus libellum repudij vxori dare non poteſt, niſi for nicata ſit,*
2 *Vxor maritum ſequi tenetur.*
3 *Vxorati ſeparati propter ſeuitiam quoad vinculum con iuges remanent.*

Quæſtio. DCCXXXVIII.

QVAERITVR quando vxor inſidiatur vitæ mariti, vel econtra, quando maritus proſequitur odio vxorem, ita quòd non poſsit prouideri de cautione: an iſto caſu ſit licita ſepa ratio. Dubiũ facit: quia ex quo conſummatum
1 eſt matrimonium † non eſt licitum relinquere
coniugem, niſi propter fornicationem. c. dixit dominus. xxxij. q. i. ſed eſt fienda reſtitutio probatis videlicèt deſponſatione & copula carnali. c. ex tranſmiſſa. c. ex conqueſtione. de reſti. ſpoli.
2 † nam vxor tenetur ſequi virum in vita & in
morte. c. vnaquoque. xiij. q. ij. & nota. etiam in c. ſi quis. xxxiiij. q. ij. & in c. j. de coniugi. lepro. & c. j. qui matri. aecu. po. & in l. Mæuia. §. vxore. ff. de adim. lega. nam prout ſuprà dictum fuit, ſolũ ex cauſa fornicationis permittitur dimittere vxorem. c. dominus. xxxij. q. vij. & ibi gl. quæ ponit rationem diuerſitatis in alijs criminibus. Verumtamen ſecundum Hoſtien. quem referunt & ſequuntur Pano. Præpo. in c. j. de diuor. quando timeretur ſeuitia viri, adeò quòd non poſſet cõmodè eſſe prouiſum remedio cautionis: iſto caſu vxor poſſet repellere maritum petentem reſtitutionem. d. c. literas. in fine. Et poſſet ſeparatio fieri per iudicem quoad cohabitationem: quia
3 † quoad vinculum matrimonij remanebunt cõ-
iuges. c. ij. de diuor. c. hij. qui. xxxij. q. vij.

ARGVMENTVM.

Criminis ratione tortus an ſeparari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Vxoris fornicatione viri corpus maculatur.*
2 *Quos Deus coniuxit homo ſeparare non poteſt.*
3 *Vxor quæ propter crimen poteſt dimitti, ſi reci[illegible], di mitti non debet.*
4 *Peccatum ſodomiæ maius eſt adulterio.*
5 *Mœchiæ & fornicationis appellatione omnis coitus illicitus continetur.*
6 *Coniuges propter ſpiritualem fornicationem an ſeparari debeant.*
7 *Fornicationis appellatione quæ veniant.*

Quæſtio. DCCXXXIX.

QVAERITVR an in crimine ſodomico aut alio crimine concernente religionem fidei fiat ſeparatio inter coniuges quoad thorum. Et an poſt emendationem cõpellatur maritus recipere coniugem. Dubium facit: quia dominus in euangelio ſolùm excipit cauſam fornicationis. c. xxxij. q. vij. & ibi glo. aſsignat rationem, etiam ſi alia crimina ſint maiora, quia coniux, qui fornicauit non ſeruauit fidẽ, & ſic nõ eſt ei
1 ſeruanda. Præterea quia † per fornicationem vxo
ris maculatur corpus viri. c. in coniugio. xxxij. q. j. Et etiam poſt mortem viri contriſtatur anima viri de malo regimine vxoris. vt in authentic. de nupt. col. iiij. faciunt nota. per glo. & docto. in l. ſororem. C. de hij. qui. vt indig. & in l. fideicom-
2 miſſum. C. de fideicom. nam † quos Deus con-
iunxit homo non ſeparet. cap. de infidelibus. de conſan. & affi. facit c. dixit dominus. xxxij. q. j. c. ex literis. de diuor. & iſtam partem tenet Inno. in c. j. de adulte. niſi maritus vellet vxorem ad illud crimen adtrahere. c. idolatria. c. non ſolũ. xxviij. q. j. Et ſic intelligitur quod habetur in c. omnes
3 cauſationes. xxx j. q. vij. cap. ij. de diuor. Et † vbi
propter crimen poſſet coniux dimitti: ſi tamen velit ſe corrigere non dimittetur. c. de illa. de diuor. excepto crimine adulterij: quia etiam cõiux qui perpetrauit fornicationem velit ſe emendare & facere pœnitentiam: non tamen compellitur maritus recipere. ſecundum Innoc. in d. c. j. de
4 adulte. nam licèt † peccatum ſodomitum ſit ma-
ius adulterio. capit. adulterij. xxx j q. vij. tamen propter hoc non debet dimitti coniux. ſecũdum gl. in d. c. omnes cauſationes, niſi vir vellet vxorem attrahere ad illud crimen. d. ca. idolatria. Et idem quando maritus ſe poluit proprijs manibus vel extra clauſtra vxoris. ca. extraordinaria. xxxv. q. iij. ſecundum glo. in d. c. omnes cauſationes. Sed in contrarium tenet Hugo. Lauren. Archi in d. c. omnes cauſationes. Anth. de Butri. &
5 Panor. in c. maritis. de adulte. quia † appellatione
mechiæ & fornicationis continetur omnis coitus illicitus. c. meretrices. xxxij. q. iiij. c. non ſolum. xxxij. q. vij. Et iſta eſt communior opinio ſecundum Panor. in d. c. maritis. refert opiniones, & aliquantulum loquitur obſcure. vnde ſecun-
6 dum aliquos † quando fit ſeparatio propter for-
nicationem ſpiritualem ſolum abſoluitur coniux propter mutuam ſeruitutem, ſed non à debito carnis: quia Deus in euangelio ſolum excipit cauſam fornicationis. vt Mathe. xix. Sed in contrarium tenet Hoſtien. quem refert & ſequuntur Anth. de Butr. Panor. & Præpo. in d. c. ij. de diuor. quia in euangelio loquitur generaliter de
7 fornicatione, & ſic debet intelligi † generaliter
tam de fornicatione carnali quàm ſpirituali. in fauorem fidei. Et ſi infideret exigeret debitum carnis à coniuge fideli non curaret ſe conuertere ad fidem. Sed quia in hoc eſt differentia in fornicatione ſpirituali, antequàm coniux ingrediatur religionem, ſi alter coniux ſe corrigat tunc alter tenetur recipere: ſecus in fornicatiõe carnali. Et de diuerſitate rationis vide per gl. & doct. in c. fi. de cõuer. cõiuga. Sed quid ſi vxor poſt ſeparationem propter fornicationem ſpiritualem committat adulterium an fiat compenſatio, & an marito conuerſo cogatur redire ad maritum, vide per Panor. in dict. c. fi. de conuer. coniuga.

ARGVMENTVM.

Vxor an virum ſequi teneatur: & an valeat pactum quod coniuges reſideant in certa domo.

SVMMARIVM.

1 *Mulier maritum ſequi tenetur quocumque loco ierit, niſi vagabundus ſit.*
2 *Pactum adpoſitum in contractu matrimonij, vt coniuges in certo loco maneant validum eſt.*
3 *Matrimonium conuenit vt vna morantur: niſi aëris intemperies aliud ſuaderet.*

Quæſtio. DCCXL.

QVAERITVR an vxor teneatur ſequi maritum: & an valeat ab initio pactum appoſitum in

tum in contractu matrimonij, quòd coniuges de-
beant morari in aliquo loco & domo etiam pœ-
a na appoſita. Et in effectu [a] mulier † ſequi mari-
1 tum ſiue in vita ſiue in morte tenetur. c. vnaqua-
que. xiij. q. ij. niſi eſſet vagabundus. ſecundum
gl. ibi, niſi vxor à principio ſciret conditionem
mariti. Quinimò debet eum ſequi, ne impedia-
tur matrimonium, vt ibi nota. & per doct. in c. j.
de coniug. lepro. & per Bir. in l. Mæuia. §. vxore.
ff. de annu. lega. Sed quoad pactum adiectum in
2 contractu matrimonij † de morando in certo lo-
co, dubium facit, ne impediatur libertas homi-
nis. l. Titio centū. ff. de condi. & demon. cum ibi
nota. niſi in libertis: vt ibi habetur. Sed in contra
rium decidit Ioan. Andr. & Antho. de Butr. in c.
j. qui matri. accuſ. poſſ. quia à principio licitum
eſt apponere pactum rei ſuæ. l. in traditionibus.
ff. de pact. l. legem. C. de pact. c. verum. de condi.
appo. etiam incurritur pœna, nec eſt contra liber
tatem matrimonij: ſed potiùs ad continuandum
bona matrimonij. Et hoc verum niſi ſuperueni-
ret de nouo cauſa abundantiæ. c. paſtoralis. de ex
cep. vt in caſu dicti c. j. qui accuſa. po. l. ſi conue-
nerit. cum l. ſequen. ff. pro ſoc. quia iſto caſu non
incurreretur pœna. c. tua. de iur. iuran. l. ſi. ff. qui
ſatis da. cogan. & ita refert do. Antho. aliâs con-
ſuluiſſe. iſtam partem tenet Hoſtien. in ſumma in
tit. de coniugi. §. & an conſenſus. verſi. argumen-
tum habeo. & ibi plura iura allegat. quia à prin
cipio partes vel amici ſponſæ fecerunt tale pa-
ctum, vt ſpōſus debeatur morari cum ipſis: quia
3 aliâs non dediſſent. Et † iſtud magis conuenit ma
trimonio vt ſimul morentur. Et pro hoc allegat
text. in c. ſi quis neceſsitate. xxxiij. q. ij. l. quod
niſi. §. j. ff. de operi. liber. niſi ſuperueniret iuſta
cauſa abſentiæ: puta propter inimicitias vel pro
pter indiſpoſitionē aëris, aut aliā ſimilē cauſam:
quæ relinquitur arbitrio iudicis. ſecundum ip-
b ſum. Et iſto caſu [b] vxor teneretur ſequi maritū.
d. c. vnoquoque. & ne detur occaſio fornicandi,
aliâs eſſet cōtra bona matrimonij. Iſtam partem
etiam tenet Panor. in d. c. j. qui matri. accu. po. Et
maximè quando forenſis maritatur ſuper loco.
Et iſtud contingit cothidie: ſecundum ipſum. Et
ibi ſequitur etiam Præpoſi. Et præmiſſa faciunt
in his partibus ad quæſtionem: quia cothidie
quando in vna domo non eſt niſi vna filia aut
plures, pater adfiliat ſpōſum ſuper bonis, vt vo-
cant, ibi manſurus. pro præmiſsis facit l. pater
pro filia. ff. de in rem ver. & l. pater. ff. de except.
dol. vide deci. tho. lxxxvj. & lxxxvij. & Bal. in l. j.
C. de lega. quando vir eſt rixoſus quòd debet ale
re vxorem extra, ſi nolit manere ſecum.

a Mulier. Adde quòd mulier tenetur ſequi forum
& domicilium mariti. l. ſi. ff. ad muci. l. j. C. de mu-
lie. in quo lo. idem in vidua. l. filij. §. vidua. ff. ad
munic. etiam ſi mutat domicilū cum cauſa. Sed
maritus non tenetur ſequi vxorem. vide gl. in c.
ſi vxorem. xxxij. q. v. & in c. ſi quis neceſsitate.
xxxiij. q. ij.

b Vxor. Adde gl. in d. c. vnaquæq; xiij. q. ij. quod mu-
lier debet ſequi virum etiam in carcere.

ARGVMENTVM.

Exactus reddere debitū quando quis dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Coniuges naturæ debitum reddere adinuicem tenētur.*
2 *Inceſtuoſus, mortua vxore aliam ducere non debet.*
3 *Exactus verbo vel ſigno quando quis dicatur.*
4 *Mulierum amicitia ſignis potiùs quàm verbis detegi-
tur.*
5 *Maritus licèt priuatus ſit exigere debitum naturæ;
vxori tamen neceſſaria adminiſtrare tenetur.*

Quæſtio. DCCLXI.

QVAERITVR quando quis dicatur exa-
ctus reddere debitum coniugi: & an verbo
vel ſigno ſufficiat demonſtrare. Et quid iuris
quando quis intelligit recaſurum: & an exigēdo
peccet mortaliter: & an vxor teneretur reddere
debitum marito petēti: & an maritus licèt ſit pri
uatus facultate petendi debitum debeat miniſtra
1 re neceſſaria vxori. Et in effectu † coniuges ad-
inuicem debent reddere debitū naturæ vnus al-
teri, iuxta dictum apoſtoli. j. ad Corinthi. c. vij. c.
Apoſtolus. xxxiij. q. iiij. C. quoniam. de coniug.
lepro. adeò quòd non habet obſtare exceptio die
rum vel locorum ſacrorum. ſecundū Ioan. Andr.
in d. c. quoniam. fallit quando maritus participa
uit cum conſanguinea vxoris, quia priuatur fa-
cultate exigendi & petendi debitum ab vxore ra
2 tione inceſtus: & † etiam poſt mortem vxoris nō
debet cum alia cōtrahere matrimoniū. c. j. c. ij. c.
cōſuluiſſe. c. tuæ. c. Iordanæ. de eo qui cogno. cō-
ſang. vxo. ſuæ. Et eſt caſus in caſu iſto vbi cōtra-
ctus claudicat: quia alteri coniugi tollitur facul-
tas exigēdi debitum propter eius delictū. & alte-
ri non. ſecundum Præpo. in d. c. Iordanæ. ſimile
in c. quidā. de conuer. coniug. quando alter con-
iugum vouit caſtitatem ſine conſenſu alterius:
quia quantum ad vouentem non debet exigere
debitum: ſed ſi fuerit exactus & requiſitus tene-
tur reddere. d. c. quidem. ſimile etiam in c. inqui-
ſitioni. de ſen. excom. Et idem tempore ieiunio-
rum: aut feſtiuitatum ſolemniū: aut cauſa libidi-
nis quia in exigente peccat. ſecundum gl. in ſum
ma. xxxiij. q. iiij. & vbi matrimonium non tene-
ret, non tenentur cōiuges reddere debitum: aliâs
ſecus. Et poſſent per cenſuram eccleſiaſticā com-
pelli. d. c. Iordanæ ſecundum Ioan. Andr. & cæ-
teros, niſi ſuperueniat delictum vel fornicatio-
nis vel inceſtus: quando alter coniugum priua-
tur facultate exigendi: niſi fuerit requiſitus ſeu
3 exactus. Et iſto caſu † dicitur exactus verbo vel
ſigno: quia etiam ſignis declaratur voluntas. c.
cum apud. de ſponſ. ſecundum Vincen. Ioā. And.
& cæteros. in d. c. Iordanæ. & in muliere. nam ſe-
pè mulieres verentur petere à viris debitum. ſe-
cundum Panor. in d. c. Iordanæ. & per glo. in c. ſi
inter. de ſpon. nam multæ mulieres propter ve-
4 recundiam † magis amant ſignis quàm loquātur.
& maximè ſtringere manum eſt ſignum dilectio
nis. ſecundū gl. in c. j. de ſpō. duo. Et vbi quis in-
telligeret futurū lapſum melius eſt annuere. arg.
l. j. C. vt nemini lice. ſine iudi. ſe vēdi. Verūtamē
vir qui eſt priuatus facultate exigēdi, debet abſtine
re: quia peccaret mortaliter cū & prouocare mu-
lierē ſi cognoſceret carnaliter vxorē: aliâs ſecus.
c. nerui. xiij. diſt. ſecundū doct. in d. c. Iordanæ.
5 Si verò vxor videret & cognoſceret de inconti-

nentia viri:non debet ſibi applaudere,& etiam ſi
ſciat maritū lapſurum cum alia muliere.ſecundū
Vineē.Ioā. Andr.Panor. & Præpo.in d.c. Iorda-
næ.& c. trāſmiſſa. de eo qui cogno.conſan. vxo.
ſuæ.quia non debet euitare maius peccatū vt cō-
mittat minus.c. ꝙ ait. licèt tunc vxor curialiter
faceret,ſi tunc vteretur iure exigēdi debita natu
ræ:vt irritatus maritus gaudeat beneficio vxo-
ris, quod per ſe conſequi non poteſt. l. petendæ.
C.de tēpo.in integ.reſti.melius facit l. Ariſto.in
fin.ff.quæ res pig.obli.po.Sed ſi vxor ſemel rece-
perit maritū ad coitū,de cæterò erit admittēdus.
ar.c.cū vin toncēſis.de elect.quaſi videatur facta
recōſiliatio.c.ſi vir.de adulte.c.cōſuluit. de con-
iuga.ſeruo.cum ibi not.ſecundū Hoſtien.in d.c.
trāſmiſſe.Sed in cōtrarium tenēt Vine.Ioā. And.
in d.c.fraternitatis.Anth.de But.& Pano.in d.c.
trāſmiſſe. Verūtamē vbi teneretur de incōtinen-
tia viri, eccleſia poſſet diſpēſare.ar.c.cum ſis.de
cōuer.cōiug.ſecundū Ioā.Andr.in d.c.trāſmiſſe.
& Pano.in d.c.Iordanæ.Et in caſibus, in quibus
vir priuatur facultate exigēdi debitū propter de
5 lictū,prout ſuprà dictū fuit †tamen adhuc tene-
tur adminiſtrare neceſſaria vxori. d. c.trāſmiſſe.
& ibi per Ioan. And.& Pano.vide c. dominus.de
ſecun. nup. vbi in illo caſu quis tenetur reddere
debitum,ſed non exigere.

ARGVMENTVM.

Maritus quando & intra quæ tempora vxo-
rem de adulterio iure mariti accuſare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium quale habeat maritus in deferenda mulie-
re adultera.*

2 *Maſculis permittitur publico iudicio adulterij mulie-
res accuſare.*

3 *Mulieris adulteræ pœna quæ.*

4 *Adulteri pœna quæ.*

Quæſtio. DCCXLII.

QVAERITVR qualiter maritus dicatur
accuſare iure mariti:& quæ priuilegia di-
catur habere:& de pœna adulterij: & ſi ex ſuſpi-
1 tione poſsit procedi.Et in effectu dicitur†priui-
legium mariti:quia infrà lx.dies vtiles præfertur
ad accuſandū.l.ij.§.fi.& l.is cuius.§.fi.l.miles. §.
lx.ff.de adulte.l.iure mariti.C.de adulte.c.aliquā-
do.c.ſi mariti.iiij.q.iiij.& ibi ꝙ ex ſola ſuſpitio-
ne maritus vxorē ream facere valet, abſq; vincu-
lo inſcriptionis.& ibi per gl.an hodie habeat lo-
cum pœna talionis in adulterio.& in c.publico.
2 xxxij.q.j.& ibi †ꝙ permittitur maſculis publico
a iudicio * adulterij accuſare mulieres,ſed nō ccō-
tra permittitur mulieribus, quāuis de matrimo-
nio violato queri voluit. Et ibi per gl. an hodie
ſit innouatū quoad pœnam adulterij * quia mu-
lier pro adulterio deducitur in monaſteriū vt in
authen. vt licc.ma.& auiæ. §. ſi vir.de adult. col.
viij.& in authen.vt nulli.iudi.§.ſi verò.coll.ix.&
authen.ſed hodie.C.de adult.c.gaudemus.de cō-
uer. coniuga. quia etiā coram iudice ſeculari in
3 muliere habet locum†pœna intruſionis monaſte
rij.ſecundū Inno.poſt gl.in c.tua.de procu. quia
corā iudice eccleſiaſtico agitur ad ſeparationem
thori:vt ibi habetur.Verūtamē in marito ſeu ma
ſculo quoad pœnā legalē nihil immutatum eſt.
4 ſecundū gl.in d.c.publico.quia†eſt pœna gladij
ſeu mortis.l.quāuis.la ij.& ibi gl.Sali.C.de adul.
facit l.j.C.de adult.& ibi ꝙ mulier nō habet tho-
rum ſed maritus. & ideò nō poteſt mulier accu-
ſare de thoro violato.licèt de iure canonico ma-
ritus etiam cum ſoluta dicitur cōmittere adulte-
rium.ſecundū Panor.in c.trāſmiſſe. de eo qui co-
gno.conſangui.vxo.ſuæ.de materia vide per Ioā.
de Imol.Antho.de Butr.in d.c.tuæ.& per Ange.
Aret.in tracta.male. ſuper verb. adultero. & ibi
per Augu.in addi. quia maritus & vxor non di-
iudicantur ad imparia.c. ſi quis vxorem. xxxij.
q.j.& per gl.in c.j.vt lit.pendent.

a Adulterij. Vide xxxvj.q.j.§.cum glo.& Panor.in
c.tuæ.de procur.circa finem, quæ ponit rationē
diuerſitatis quare maritus accuſat vxorem de
adulterio.ſed non econtra.

ARGVMENTVM.

De pœna illius qui duas ſponſas deſponſauit.

SVMMARIVM.

1 *Qui duas vxores duxit, aut duas ſponſas deſponſauit
in vtroq; foro puniri poteſt.*

2 *Lex ſi is à quo. ff. de reiuendic. an habeat locum in
matrimonio carnali vel ſpirituali.*

3 *Sponſalia de futuro ſoluūtur per ſponſalia de præſenti.*

Quæſtio. DCCXLIII.

QVAERITVR de pœna illius qui duxit
duas vxores vel deſpōſat duas ſpōſas, & quā
do duæ ſpōſæ cōtendunt de vno ſpōſo,vel econ-
tra,duo ſpōſi de vna ſpōſa:& alter ſpōſus probat
de iure ſuo an debeat differri ſententia: an verò
debeat expediri ſponſa primo vincenti,ſaltē me-
diāte cautiōe.Et in effectu de pœna ducētis duas
a vxores eſt pœna * infamiæ & ſtupri, quando ſe-
cunda eſt ſoluta,& ignorat.l. cum qui duas.C.de
adult.Et idē in eo qui duxit duas ſpōſas.ſecundū
gl.ibi.l.j.ff.de hij.qui not.infa. ſed de iure cano-
nico imponitur alia pœna: quia ſi quis deſpōſa-
uerit ſponſam alterius per verba de præſenti xl.
diebus debet ieiunare in pane & aqua & vij annis
ſequentibus, quæ pœna vocatur carima. c.ij. de
1 ſpon.duo. & † poterit puniri in vtroq; foro di-
uerſis reſpectibus.ſecundū Præpo.ibi. Quinimò
vltra pœnā infamiæ pœna erit arbitraria:& quā
do pœna eſt arbitraria,iudex poſſet arbitrari vſ-
que ad pœnā mortis.ſecundū gl.inſti.de iniur.§.
in ſumma. ſecundū tamen qualitatē perſonarū
vt quia innobilis qui prius deſponſauit aliquam
mulierē quæ ſit vxor deſpōſat ex poſt nobilem.
iux.d.l. eum qui duab. ſecundū Præpo.in d.c.ij.
de ſpō.duo.poſt Antho.in quodā eius cōſilio,li-
cèt Ange.Are.in tract. male. ſuper verb. adulte-
rio.teneat ꝙ nō ſit pœna capitalis.de quo ibi per
Auguſti.in addi.Et licèt in dicta rubric. dicatur
de ſpōſa duorum:tamen idē eſt ecōtra de ſponſo
duarū.ſecundū Ioā Andr.& Præpo.ibi.& quādo
quis deſponſat duas ſponſas etiā alterā per ver-
ba de futuro alterā per verba de præſenti,tenent
ſpōſalia.de præſenti,& ſoluūtur ſpōſalia de futu
ro.c.ſicut.c.niſi inter.c.ſi.de ſpōſ.c.j.de ſpō. duo.
ſed eſt ei pœnitētia imponēda de violatiōe fidei:
vt ibi habetur. Verūtamē licèt alter ſpōſus contē
dēs prius iuſtificet de iure ſuo nō eſt ei expediēda
2 ſpōſa,etiam cum cautione.† iuxt.l.ſi is à quo. ff. de
re.vend.

re. vend. de reſtituẽdo in caſum ſubcombentiæ:
quía nõ eſſet ſufficiẽter cautum cum immineret
periculum animarũ, ex quo eſſet habita copula
carnalis: ſed debet differri ſententia donec alter
probauerit, ſecundũ Ioã. Andr. & Anth. de Butr.
Pan. & Præp. in rubr. C. de ſpõ. dua. & hoc in ma-
trimonio carnali: ſecus in ſpirituali aut alia re.
iux. no. per Inno. in c. j. de cõce. præb. li. vj. & pro
hoc facit. c. ſicut. in fi. de ſpo. vbi etiã poſt publi-
catas atteſtationes in cauſa matrimoniali ex offi
cio iudicis quod multũ exuberat in cauſa matri-
moniali. c. cum tua. de ſpon. & hoc tenet gl. in d.
3 c. cum tua. de ſpon. & licèt† per ſpõſalia de præ-
ſenti ſubſecuta ſoluãtur prima ſpõſalia de futu-
ro: tamẽ ſpõſus aut ſpõſa cõtraueniẽdo præcedẽ
tibus ſpõſalibus de futuro peccat mortaliter ſi-
ue interuenerit iuramentũ in primis ſpõſalibus
ſiue nõ. ſecundũ Ioã. de Imol. in l. Titia. in princ.
ff. de verb. obli. licèt quãdo interuenit iuramen-
tum ratione tranſgreſsionis iuramenti peccant
mortaliter. ſecundũ gl. in c. ex literis. le. ij. de ſpõ.
a Infamiæ. Vide Albe. in l. j. C. de ſponſ. & ibi per
Sin. quia quãdo primo renũciat ſponſalibus de-
inde contrahit matrimoniũ cum alia non incur-
rit pœnã infamiæ: quia non deſponſat eod. tẽpo
re duas ſponſas. ſecundum Pano. & Præpo. in c.
requiſiuit. de ſponſa.

ARGVMENTVM.

De verbis ſponſaliorum de futuro vel de præ
ſenti.

SVMMARIVM.

1 *Verba de præſenti quæ dicantur.*
2 *Verba de futuro & de præſenti quid inducant.*
3 *Sponſalia de futuro per verba de præſenti ſoluuntur.*
4 *Pœnitentia imponenda eſt ei qui fidem rupit.*
5 *Sponſalia de præſenti inducuntur, quando quis promit-
tit tenere aliquam pro vxore.*
6 *Sponſalia de præſenti an per verb. volo & placet im-
portentur.*
7 *L. Quotiẽs. C. de rei vẽdi. an locus ſit in matrimonijs.*
8 *Sponſa de futuro pro modica cauſa dimitti poteſt.*

Quæſtio. DCCXLIIII.

QVAERITVR per quæ verba cõtrahãtur
ſpõſalia de futuro vel de præſenti: & an ſpõ
ſalia de futuro ſoluãtur per ſpõſalia de præſenti:
& quæ ſpõſalia teneãt vel prima vel ſecũda, etiã
ſi prima nõ fuit iurata: & quid iuris quãdo quis
promittit tenere pro vxore vel marito, vel bibãt
ſimul nomine matrimonij. Et in effectu verba
ſunt de futuro quãdo quis promittit ducere vxo
rem vel deſponſare in facie ſanctæ matris eccle-
a ſiæ. & ecõtra, verba de præſenti dicuntur quãdo
1 dicitur; † accipio te in meã coniugẽ, vel econtra,
ſpõſa dicit accipio te ĩ meũ, vel ſimilia. c. ſicut. c.
2 ſi inter. & ibi doct. c. fin. de ſpõ. & qñ ſunt† ver-
ba de futuro tunc inducũt fidẽ pactionis: ſed qñ
ſunt verba de præſenti: etiã inducunt fidẽ cõſen
ſus. c. j. de ſpõ. duo. Et qñ emittuntur verba ſophi
ſtica obſcura de matrimonio, tunc recurrẽdũ eſt
ad cõmunẽ vſum loquẽdi. c. ex literis. le. j. de ſpo.
not. in c. cum tua. co. ti. quia non eſt certa forma
verborũ ſpecialiter introducta. ſecundũ Pano. in
d. c. ſi inter. Et ideò ſufficiret, ꝙ interueniãt ver-
ba ſimilia mutuũ cõſenſum importãtia, ꝙ appa-
reat ꝙ ſimul & incõtinẽti præſtẽt cõſenſum, aliàs
non ſufficeret ſi ex interuallo alter cõſentiret. ſe
3 cundũ doct. ibi. Et per talia† ſpõſalia de præſenti
ſoluũtur ſpõſalia de futuro. d. c. ſicut. c. ſi inter.
4 & c. j. c. iij. de ſpo. duo. licèt debeat tali† pœniten-
tia imponi de fide rupta. vt ibi. Quinimò ex quo
præcedunt ſpõſalia per verba de præſenti nõ te-
neretur ſecũda etiã ſi interueniret copula carna-
lis. d. §. ſi inter. & c. ſicut. de ſpon. c. licèt. c. fin. de
ſpo. duo. licèt vbi interueniſſent dumtaxat ſpon
ſalia de futuro, tunc tenerent prima, quãuis non
eſſent iurata. d. c. ſicut. de ſpo. & ibi Io. And. poſt
Inno. qui ibi ponit plures caſus in quibus ſoluũ
tur ſpõſalia de futuro. & inter cæteros quod ſol
uuntur per ſponſalia de præſenti. c. ex parte. de
ſpo. de quo ibi ibi ꝑ Io. And. Pano. Præpo. & hoc
verũ, niſi præcederẽt ſpõſalia de futuro: quia ta-
lia verba ſequẽtia intelligũtur ſecundũ præcedẽ
tia. ſecundũ Io. Andr. ibi, licèt obſcurè loquatur.
maximè ſi fuerit appoſita dictio abundè &c. de
quo ibi per Pan. & Præp. de quo etiã ꝑ Pano. in
c. quẽadmodũ. de iu. iur. ꝑ Spe. in ti. de ſpo. vbi fa
ciunt plures quæſtiones in hac materia, & ibi ꝑ
6 Io. In addi. Quid autẽ per verbũ† volo vel placet
ducere talẽ, an ꝑ illa verba importẽtur ſponſalia
de præſenti: vide ꝑ Io. And. Pano. & Præpo. in d.
c. ex literis. le. j. de ſpo. Nec præmiſsis obſtat, ſi di-
catur, ꝙ licèt interueniãt ſpõſalia de præſenti, ꝙ
ſi interueniat copula carnalis in ſecundo matri-
monio, ꝙ debeat præferri. ar. l. quotiens. C. de rei
7 vẽ. † quia illa lex nõ procedit in matrimonio car
nali. ſecundũ gl. in d. c. ſi. de ſpõ. duo. & idẽ in ma
trimonio ſpirituali. quia ex ſolo titulo acquirit
ius in re. c. ſi tibi. de præb. lib. vj. & q̃ prior eſt tẽ-
pore, eſt potior iure. vt in regul. iuris. Præterea
d. l. quotiens. non procedit in iuribus ſpirituali-
bus. iuxt. no. ꝑ Inno. Io. And. & Pano. in c. cõtine
batur. de his quæ fiũt à prela. ſine cõſen. capi. Ve-
rumtamẽ licèt ꝑ ſpõſalia de præſenti ſubſequu-
ta ſoluãtur ſpõſalia de futuro præcedẽtia: tamen
ſpõſus contraueniẽdo ſpõſalibus poſt cõtractis
peccat mortaliter, ſiue interuenerit iuramentum
ſiue nõ. ſecundũ Io. de Imol. in l. Titia. in prin. ff.
de verb. obli. nec obſtat præmiſsis c. deſponſatã.
& c. deſponſatus. xxvij. q. ij. vbi nõ debẽt ſponſæ
alteri deſpõſari. quia ſecũdũ gl. in d. l. j. C. de ſpõ.
illa capitula loquũtur in ſpõſalibus de præſenti:
ſecus in ſponſalibus de futuro. & hoc etiã ſentit
gl. in d. c. deſponſatã. licèt gl. in d. c. deſponſatur.
teneat, ꝙ ſit abrogatũ quoad d. l. j. ſed an d. l. j. pro
cedat de iure canonico. vide ꝑ doct. in c. requiſi-
uit. & c. ex literis. le ij. de ſpon. & maximè qñ in-
8 teruenit iuramentũ. † nã pro modica cauſa poteſt
dimitti ſpõſa de futuro. ſecundũ gl. in c. raptor.
xxvij. q. ij. c. quẽadmodũ. de iu. iuran. licèt vt ſu-
prà dictũ fuit, qñ ſpõſus dimittit ſpõſam de futu
ro ſine cauſa rationabili peccat mortaliter. Verũ
tamẽ licèt ſponſi bibent ſimul nomine matrimo
nij dicẽdo verba vulgaria, En nom de mariage,
en bon gain, & bõnes etrenes, non probatur ma-
trimoniũ, ꝑ verba de præſenti. ſecundũ Præp. in
c. ex parte. de ſpõſa. niſi ſpõſi biberẽt ſub nomi-
ne matrimonij iam contracti: quia tunc ſtaretur
cõfeſsioni in fauorẽ matrimonij. iuxt. no. ꝑ gl. &
doct. in c. ſuper eo. q cogn. cõſa. vxo. ſuæ. vlterius
gl. in c. ex literis. le ij. de ſpo. ſuper verb. cõpellas.
tenet ꝙ qñ ſpõſus vel ſponſa de futuro cõtraue-

nit iuraměto peccat mortaliter:& ſi cõtrahat cũ
alia per verba de præſenti nõ poteſt vlterius cõ-
pelli cum iam fortiùs vinculũ ſuperuenerit,& te
net cõtractus p verba de præſenti: & abſoluetur,
nec cõpellitur finaliter, nã iſto caſu tenet cõtra-
ctus p verba de præſẽti nõ obſtãte iuramẽto poſt
præſti.c.ſicut.de ſpo.faciũt no.p Inn.& cæteros.
in c.dilecto.de præb. Et præmiſſa faciũt ad quæ-
ſtionẽ ſuper cauſa matrimoniali agitata in curia
officialatus Grațiano. inter honeſtã iuuenã mon
dam pollețæ,filiã Iohãneti Polleti & Catharinam
deBorbõ lingieriã matrẽ ex vna,& Iuonẽ Galber
ti chauſeteriũ ſpõſum & honeſtã Iuonẽ Iohan-
nam filiã Frãciſci Fabri quondẽ notarij Gõcelli-
ni interuentã: pro eo quia fuerunt primò cõtra-
cta ſpõſalia p verba de futuro inter dictos Gal-
berti & mondã in ciuitate Lugduñ.p manũ nota
rij,licèt dicta mõda prætẽderet ꝙ etiã dictus Gal
berti promiſerat tenere dictã mondã pro vxore,
& à principio cauſæ fuit inhibitũ vtriq; parti ne
alibi haberẽt cõtrahere matrimoniũ donec aliter
fuiſſet ordinatũ.licèt talis inhibitio nõ fuerit le-
uata nec executioni demãdata: ſed apparet exa-
ctis de dicta inhibitione. Et illa non obſtãte di-
ctus Galberti lite pẽdente contraxit matrimoniũ
p verba de præſenti cum dicta Iohãna Fabre in-
teruẽta in lite. Aliter ad præſens nõ declaro: quia
adhuc pẽdet lis in dicta curia officialatus Gratia.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de futuro mutuo contrahentium conſenſu diſ-
ſolui poſſunt.*
2 *Sponſalia contracta per parentes liberorum nomine, an
ſine liberorum conſenſu frangi poſsint abſque pœna.*
3 *Spõſalia de præſenti de cõſenſu partiũ diſſolui nõ poſſũt.*
4 *Matrimonium an ſolo conſenſu perficiatur.*
5 *Sponſalia de præſenti an per religionis ingreſſum diſ-
ſoluantur.*
6 *Sponſalia de futuro ſoluuntur per ſpõſalia de præſenti.*

Quæſtio. DCCXLV.

QVAERITVR an ſpõſalia de futuro poſ-
ſint diſſolui etiã iurata de cõmuni cõſenſu
partiũ:& quid de ſpõſalibus cõtractis p parẽtes:
etiã quid iuris in ſpõſalibus de præſenti an ſol-
uantur ſpõſalia de futuro p ſpõſalia de præſen-
1 ti. Et in effectu videtur dicendũ† quoad ſpõſalia
de futuro ꝙ poſſunt diſſolui de mutuo cõſenſu
ſpõſi & ſpõſæ,etiã ſi interuenerit iuramentum.c.
prætereà.le j. de ſpon. ſecundũ primũ intellectũ.
Tãcr.& ꝙ cõtinet ius cõmune. ſed ſecundũ intel
lectũ Hug.continet ius ſpirituale diſpẽſationis
ſeu de reparatiua permiſsione ex cauſa, ne dete-
rius inde cõtingat, fortè propter odiũ conceptũ.
Et bene applaudet litera ibi dum dicitur in fine
in patiẽtia tolerari.facit c. cum iãdudũ.de præb.
c.veniẽs. qui cleri.vel voue. Sed gl.in c.ſi qui pa-
rentes.xxxj.q.iij.refert Hug.tenere ꝙ Papa in d.
c.prætereà.nõ loquitur Papaliter ſed magiſtrali
ter. Et ꝙ plurale reſoluitur in ſingulare:& ꝙ ille
punitur p quem ſtat ꝙ matrimonium non conſu
2 matur. Sed quoad † parẽtes qñ contrahũt ſpõſa-
lia nomine liberorũ etiã cũ iuraměto an poſsint
illa frangere ſine conſenſu liberorũ,& abſq; in-
curſu pœnæ,glo. in d.c. ſi qui parẽtes.refert ali-
quos tenere ꝙ ſic: licèt gl.ibi teneat cõtrariũ. Ve-
rumtamẽ ſi nõ ſtaret p parẽtes: quia dederũt ope
rã quã poſſunt excuſantur, licèt filij alibi cõtra-
hant.d.c.ſi qui parẽtes.ſecũdũ gl. in c.vbi nõ eſt.
xxx.q.ij.& ibi etiã refert de intellectu d.c.præte-
reà.le j.de ſpo.ꝙ ibi Papa loquutus eſt magiſtra
3 liter potiùs quã papaliter. Sed quoad † ſpõſalia
de præſenti nõ poſſunt ſolui de cõſenſu partiũ:
quia nõ eſt in poteſtate ſpõſi & ſpõſæ diſſoluere
ſacramentũ eccleſiæ.ſecundũ gl.in c.j.de reg.iur.
allegat c.licite.xxxij.q.vij. quia ſolũ permittitur
in caſu fornicatiõis dimittere vxorẽ quoad tho-
rum: ſed quoad vinculũ matrimonij nunquã ſol
uitur,niſi per mortẽ naturalẽ. Et ibi gl. quæ for-
mat plures quæſtiões ſi reſſuſcitaretur aliquis, ſi
reſtituatur matrimoniũ:& quid de poſſeſſoribus
& de ingreſſu religionis ante copulã carnalẽ per-
miſſum eſt ingredi etiã poſt ſpõſalia de præſenti.
c.ij.c.ex publico.de cõuer.cõiug. ſed an ſoluatur
vinculum matrimonij vide in d.c.ij.& d.c.licitè.
4 † Et licèt matrimoniũ perficiatur ſolo cõſenſu.c.
ſufficiat.xxvij.q.ij. hoc verũ quoad ſui eſſentiã:
ſed adhuc perfectũ poteſt augeri: ideò matrimo-
niũ ad ſui ſignificationẽ p cõiunctionẽ corporũ
ſeu coitũ:& ideò tunc habet vtrãq; coniunctio-
nem,videlicèt animæ fidelis ad Deũ & Chriſti ad
eccleſiã.ſecundũ gl.in c.quapropter.xxvij.q.ij.c.
debitũ.de biga. Et ſi quæratur de ratione diuerſi-
tatis ex quo matrimoniũ perficitur ſolo cõſenſu
5 per verba de præſenti quoad ſui eſſentiã: † quare
ſoluũtur ſpõſalia de præſenti p ingreſſum reli-
gionis: ſecus poſt copulã carnalẽ.d.c.ex publico.
de cõuer.cõiug.ad hoc reſpõdetur ſecundũ gl.in
d.c quapropter.xxvij.q.ij.quia ante copulã car-
nalẽ in matrimonio dicitur cõiunctio animæ fi-
delis apud Deũ,quæ cõiunctio animæ ſeparatur
à Deo p peccatũ ſi ſeparetur matrimoniũ de præ
ſenti p ingreſſum religionis. ſed poſt cõſumma-
tionẽ matrimonij copulæ carnalis denotatur cõ
iunctio Chriſti ad eccleſiã denotatur vnio diui-
nitatis in vtero virginali. vnde quia humana na-
tura nunquã ſeparata eſt à deitate: ideò poſt talẽ
coniunctionẽ nunquã matrimoniũ diſſoluitur.
aliã rationẽ reddit gl.in d.c.quapropter. quæ po
6 teſt ibi videri. Sed quãtum ad ſpõſalia † de futu-
ro p quæ inducitur fides pactionis ſoluuntur p
ſpõſalia de præſẽti cõtracta cũ alia: quia inducut
fides conſenſus,& fortius vinculũ c.j.c.ij.c.fi. de
ſpo.duo.ita ꝙ prima ſpõſalia de præſenti teneãt
etiã ſi ſequatur ſequẽs matrimoniũ cum copula
carnali: vt ibi habetur.c.ſicut.c.ſi inter. c. fin. de
ſpo.& not.per gl.in c.ex literis.le ij.de ſpon. Nec
obſtat præmiſsis ſi dicatur,ꝙ Deus nõ facit diffe
rentiã inter ſimplicẽ loquelã & iuramentũ.c.iu-
ramẽti.xxij.q.v.& ita videretur ꝙ ſpõſalia de fu-
turo nõ ſoluãtur p ſpõſalia de præſenti cõtracta
cum alia. quia ad illud reſpõdetur ꝙ hic no attẽ-
ditur vinculũ iuramẽti: quia etiã in ſponſalibus
de futuro eſſet iuramentũ : tamẽ ſoluerẽtur per
ſpõſalia de præſenti.d.c. ſicut. licèt etiam quoad
pœnã periurij eſt differẽtia: quia imponitur ma-
ior pœnã quã inviolatione fidei.ſecundũ gl.in c.
pen.de iu.iur.& vbi eſſent plura ſpõſalia de præ
ſenti contracta cum diuerſis perſonis tenerent
prima etiam ſi interueniſſet copula carnalis in ſe
cundis ſpõſalibus.d.c.ſi.de ſpo. duo. Et licet per
ſponſalia de præſenti cõtracta cũ illa ſoluerẽtur
ſponſalia

ſponſalia de futuro:tamen talis ſponſa debet pu niri de violentia fidei.d.c.j.de ſpon.duo.ſecundũ Ioan.de Imo.in l. Titia.ff.de ver.obl.quia peccat mortaliter.

ARGVMENTVM.

Sponſi de futuro an præciſè cogi poſsint ad ſolẽniſandũ:& an ſponſalibus renunciari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *A ſponſalibus de futuro etiam iuratis ex rationabili cauſa recedi poteſt.& nu.2.*

3 *Sponſalia de futuro quando effectum non ſortiuntur,re petitioni dotis & datorum locus eſt.*

Quæſtio. DCCXLVI.

QVAERITVR an ſponſi de futuro poſsint cogi per cenſuram eccle.ad ſolenniſandũ ma trimo.in faciẽ ſanctæ mat.eccle.perverba de præ ſenti,& ꝙ ipſam in vxorẽ accipiat & maritali af fectione pertrectet.& quid iuris quando interue nit iuramen.& an poſsit renuntiari ſponſalib.de futuro altero inuito ſaltẽ ex cauſa rationabili:& ſi eo caſu ſit locus repetitionis dotis,ſeu datotis. Et in effectu.ſ.facie videretur dicendũ ꝙnon poſ ſint cogi præciſè:quia matrimonia debent eſſe li bera.nam tales coactiones frequẽter ſolent diffi ciles exitus habere.c.requiſiuit.de ſpon.& ideo potius eſt monenda ſponſa quã cogenda,& ideo non debent cogi præciſè ſponſi ſeu finaliter ſed conditionaliter & cauſatiuè,& ſic non habet ob ſtare c.ex literis.le.ij.de ſpon.nec refert ſi interue

1 nerit iuramen.vel ne,vt ibi habetur.ſed†ex cauſa rationabili poſſet recedi à ſponſali.de futuro.& talis cauſa rationabilis conſiſtit in arbitrio iudi cis ſecun.Io.an.Pan.& Præpo.in d.c.requiſiuit. Quid enim ſi vir ideo proſequeretur mulierem, &econtra mulier proſequeretur virũ:& veriſimi liter ſperaretur ſequi homicidiũ vel guerra,eſſet iuſta cauſa relaxadi cẽſurã eccleſiaſtic.ſecun.Io. And.Pan.Præpo.ibi pluresque alios caſus ponit Inn.in c.ſicut.de ſpon.in quibus non cõpellũtur ſponſi de futuro ad ſolenniſandum matrimo.& Hoſt.quẽ refert Io.An.in d.c.ex literis.& ibi po nit certos verſus.& intra certos ratiõe diſſenſus. & iſtud tenet Alex.de imo.cõ.ccxij.aliàs.ccxiij.in cip.Viſis & diſcuſsis.in.ij.vol.vbi tenet,quando ſponſus fuit coniunctus per parẽtes ſponſæ qui ſunt aſſueti minas ad effectũ deducere,ꝙ eſt iuſta cauſa diſcedẽdi à ſponſalib.nec cõmittitur iniu ria quãdo fit iure permittẽte.quia iuris executio non habet iniuriã.l.iuramentũ.§.j.ff.de iuri.præ

2 tereà †ſponſalib poteſt diſcedi & illis renuntia ri.l.j.C.de ſpo quæ procedit etiam de iure cano. ſecun.gl.ibi.Nec obſtat c.deſponſatã.& c.deſpõ ſatus.xxvij.q.ij.quia loquitur in ſponſalibus de præſenti,licẽt gl.in ,d.c.deſponſatus.tenet,ꝙ d.l. de iure canonico ſit abrogata.de quo per Præpo. & Panor.in d.c. requiſiuit.& in caſibus in qui

3 bus ſponſalia†non ſortiũtur effectũ eſt locus re petitioni dotis & datorũ.l.ſi extraneus.l.ſi dona turus.l.quod ſeruus.ff.de cõdi.ob cauſam.l.j.C. eo.ti.Et hoc tenet Pan.cõſ.xlviij.in j.vol.vbi po nit cauſas propter quas poteſt diſcedi à ſponſali bus de futuro,etiã non expectato biẽnio,iuxta l. ij.de ſpõ.Et ꝙ eſt locus repetitioni datorũ,facit l. cũ veterũ.cũ ibi nn.C.de don.ant.nup.faciũt no. in c quemadmodum.de iu.iuran.

ARGVMENTVM.

Spõſalia de futuro qui contraxerat ſi poſtmo dũ cõtrahat ſpõſalia de præſenti:an teneatur ſpõ ſa de futuro ad dãna,intereſſe,expẽſas & iniuriã.

SVMMARIVM.

1 *A ſponſalibus de futuro impunè recedere licitum eſt ra tionabili cauſa ſubſiſtente.& num.2.*

3 *Matrimonium contrahendo per verba de præſenti:ſpes primi matrimonij per verba de futuro euaneſcit.*

4 *Sponſa de futuro cõtra ſpõſum qui cõtraxit ſpõſalia de præſenti cũ altera,an ad intereſſe agere poſsit.*

5 *Stipulatio pœnalis adpoſita ſuper matrimonio nõ valet.*

6 *Preparamẽta neceſſaria facta fauore matrimonij repe ti poſſunt.*

7 *Cumulatio petitionis facta poſt cauſæ concluſionem ad mittenda ſit.& nu.9.*

8 *Cumulatio ratione contrarietatis prohibita eſt.*

10 *A ſponſalibus de futuro contractis amore Dei,cum pau pertula reſilire non licet.*

Quæſtio. DCCXLVII.

QVAERITVR quãdo ſtat p alterũ ſpõſorũ de futuro,ꝙ nõ ſolẽniſetr matrimoniũ,quia cõtraxit cũ alia muliere per verba de preſenti,an teneatur ad dãna, intereſſe, expenſas & iniuriã: & ſi poſsit cumulari in eodẽ proceſſu:an verò te neatur eligere: & an videatur diſceſſum à prima

1 petitione.Et in effectu†quãdo ſubeſt cauſa ratio nabilis propter quã ſit licitũ diſcedere à ſpõſali bus de futuro nõ tenetur ad iniuriã vel intereſſe. iuxta no.per Inn.in c.ſicut.de ſpõſa.Io.An.in c. requiſiuit.de ſpõſa. vel etiã quãdo cõtraxit ſpõſus cũ alia muliere p verba de preſenti:& p talia ſpõ ſalia de preſenti ſoluũtur ſpõſalia de futuro.c.ſi inter.de ſpõ.quia ſu puenit fortius vinculũ:licet cõtraueniẽs peccet mortaliter ratione trãſgreſ ſionis iuramẽti,quãdo interuenit iuramẽtũ: ſecũ dũ gl.in c.ex literis.l.ij.de ſpõ.licet debeat impo ni pœnitẽtia de fide rupta.d.c.ſi inter c.j.& ij. de ſpõ.debet idẽ &c.ſi nõ interuenit iuramẽtũ quia ſi cõtrahat cũ alia de preſenti peccat mortaliter ratione fidei ruptæ:ſecũdũ Io.de Imo.in l.Titia in

2 pri.ff.de ver.obl.Sed prout ſupra dictũ fuit†quã do ſubeſt cauſa rationabilis diſcedẽdi à ſpõſali bus de futuro nõ videtur cõpetere iniuria: quia videtr ceſſare dolus,& animus iniuriandi.l. ſi nõ cõuitij.cũ ibi no.C.de iniu. ſecũdũ Alex.de Imo. cõſ.ccxij.alias xiij.in ij.volu.Nec præmiſſus ob ſtat pro ſpõſo pro iniuria ſpõſæ irrogata cõpetit actio iniuriæ.l.Itẽ apud Labeonẽ.§.ſpõſam.ff.de iniu.& ſecũdũ gl.ita intelligitur de quocũq; ſpõ ſo. Et ſimiliter ſpõſus poteſt accuſari de adulte rio ſponſæ, quia etiam prohibitũ eſt violare ſpẽ matrimonij.l. ſi vxor.§.diuus.ff.de adul.quia ad iſtud reſpondetur ꝙ ibi loqtur d.§. diuus. in ſpõ ſa de præſenti ſecũdũ Bar.ibi ſecus in ſpõſa de fu turo:quia ſi cognoſcatur ab alio ſpõſo de præſen ti ſeu marito nõ delinquit.l.miles.§.quærebatur.

3 ff.de adul.& ibi tenẽt gl.& Ang.quia†cõtrahẽdo matrimoniũ per verba de præſenti eſt finita ſpes primi matrimonij.ſecundũ Bar. ſecus ſi ſpõſa co gnoſceretur ab alio q̃ à viro ſuo. vt ſentit gl. in d.§.quærebatur.Cæterũ reſpectu intereſſe an poſ ſit peti iſto caſu quãdo ſtat per alterũ ſponſorũ quando interuenit ſtipulatio, vt quia ſtipulatur quis in vxorẽ mulierem quæ eſt diues.gl.in l.j.ff.

de ſpon.format quæſtionẽ,& nõ decidit. ſed in l.
4 ſi ſtipulator.ff.de verb.obli.tenet,ꝙ non † poteſt
agi ad intereſſe. Quia matrimonia debent eſſe
5 libera, nec † valet ſtipulatio pœnalis appoſita.l.
Titia.in prin.ff.de verbo.oblig.l.ij.C.de inutil.
ſtipul.c.gemma.de ſpon. ſed glo.in d.l.Titia.te-
net ſub dubio fortè ꝙ poſſet agi ad intereſſe,quã
do mulier eſt diuus.Cin.in l.j.C.de ſpon. in ij.q.
refert Din.diſtinguere ꝙ poſsit peti tale intereſſe
ratione dãni emergẽtis: vt quia facit præparamẽ
ta.l.ſi pecuniã.in prin.ff.de cõdi.ob cauſam.ſecus
ſi petatur intereſſe ratione lucri ceſſantis. Sed Cy.
in d.l.j.tenet, ꝙ talis ſtipulatio eſt inutilis. & ꝙ
non poſsit agi ad intereſſe ſiue ratione dãni ſiue
lucri:quia per hoc poſſet impediri libertas matri
monij:& imputãdũ eſt tali qui ſic contraxit:quia
tale intereſſe eſt loco pœnæ conuẽtionalis, quæ
non tenet : prout ſupradictum fuit. Et iſtã partẽ
tenet Bar.in d.l.Titia.Sal.in d.l.j.C.de ſpon.tenet
quòd non poſsit agi ex dicta ſtipulatione : ſed ſi
velit agere actione ex dolo vel in factũ ad intereſ
ſe ex eo ꝙ ſit locus pœnitẽtiæ,ꝙ poterit agere.ar.
l.cũ proponas.C.de do.quia nõ debet remanere
in dãno ex facto mulieris vel ſpõſi,qui alibi con
6 trahũt.Verũtamẽ diſtinguit † inter præparamẽta
voluntaria & neceſſaria : quia quoad voluntaria
nõ poſſunt peti: ſecus quoad præparamẽta neceſ
ſaria; vt quia facit veſtimẽta,annulos miſit,& ſi-
milia,ſecundũ morẽ regionis. Panor.in d.c.gem-
ma.de ſpõ.videtur tenere ꝙ ratiõe doli poſsit agi
ad intereſſe.de quo ſe remittit ad Oſti. in ſũma.
de ſpõ.§.& vnde dicatur. Præpo. in d. c. gemma.
quoad præparamẽta & expenſas neceſſarias,ꝙ ra
tione doli poſsint peti. iuxta opinionẽ Sal. ſuprà
7 relatã.Sed quoad cumulationẽ petitiõis factæ ad
intereſſe & iniuriã poſt concluſionẽ in cauſa fa-
ctã ſuper ſolẽniſatione matrimonij an debeãt ad
mitti. Dubiũ facit poſt cõcluſionẽ in cauſa.c pa-
ſtoralis.in fine.de cauſ.poſſeſsio.& proprie.maxi
mè non apparente de cauſa rationali : propterea
8 † cumulatio eſt prohibita ratione contrarietatis
quãdo remedia ſunt cõtraria origine & exerci-
tio.l.j.C.de fur.aut ſaltẽ debet eligere.l. quod in
hæredẽ.§.eligere.ff.de tribu.l.filiusfa.§.varus. ff.
de le ij.iux.no.per gl.& doc.in l.edita.C.de eden.
Et maximè qñ factum deſijt poſſe fieri:quia tunc
iſto caſu nõ debet agi ad factũ ſed ad intereſſe.l.ſi
vſufructus mihi.ff.de vſu.lega.iux. no. p Bar.in
l.ſtipulationes nõ diuiduntur.ff.de verb.obli.in
ix.q.& ita eſt in propoſito,quãdo ſpõſalia de fu-
turo ſunt ſoluta & extincta per ſpõſalia de præ-
ſenti.c.ſi inter.c.ſicut.c.ſi.de ſpon. Sed ad iſtud
poſſet reſpõderi ꝙ adhuc nondũ eſt declaratũ ſi
iſtud factũ deſierit fieri:& ſic actor videtur habe
9 re iuſtã cauſæ ignorantiã ex facto rei:quo † caſu
admittitur cumulatio,& libellus inſertus & con-
ditionalis.l.j.§.quia autẽ.ff.quor.legat. & ibi gl.
Bar.cæteri in d.l.edita. Inno.Panor.in c. cõſtitu
tus.de in inte.reſti.& vt euitetur circuitus ſaluis
legitimis exceptio.debet reſpõderi tali petitioni.
iux.not.per gl.& doc.in c.cũ contingat.de offic.
dele.per Alex.in l.ille à quo.§.ſi de teſtamẽto. ff.
ad trebellia.quia lite pẽdẽte & poſt inhibitionẽ
factã reus contraxit alibi. Præterea tale ius inter
eſſe habet cauſam de præterito, & ſic poteſt peti
licèt ſuperuenerãt actori pendente lite.l.ſi in rẽ.
§.ſi.ff.de pigno acti.cum ibi not.facit l. ædiles.§.
ſciẽdũ. ff.de ædi.edic. Et maximè propter clauſu
lam iuſtitiã miniſtrari,deberet admitti talis libel-
lus ſuper intereſſe.iux.no.in c.ij.de ord.cog.vt vi
deretur petitum intereſſe ſubordinatiuè.l. cõdu-
ctores.C.loca.iux.no.per gl.in l.qui de inofficio
ſo.ff.de inoffi.teſta.& per Inno.Panor. in d.c.cõ
ſtitutus.de in integ.reſtit. Et præmiſſa faciunt ad
quæſtionẽ dictæ cauſæ matrimonialis dictæ Mõ-
dæ pollètæ,quæ vltimatè poſt aſsignationem ad
diffiniendũ dedit petitionẽ ad intereſſe cõtra di-
ctã Iuonã Gaberti, ſuper quo ipſe oppoſuit.re-
ſponſio patet ex præmiſsis,maximè attenta quali
tate perſonæ dictæ Mõdæ puellæ ſatis paupercu
læ, vbi ſponſalia de præſenti cõtracta cum dicta
Ioãna Fabre ſortiantur effectũ detrahetur famæ
dictæ Mondæ apud bonos & graues, adeo ꝙ for
tè non reperiet ita bonũ partitũ.faciunt not. per
Panor.& Præpo.in d.c.præterea le j.de ſpon.vbi
10 tenent,† ꝙ quãdo ſponſus nobilis vel diues pro-
mittit accipere in vxorẽ aliquã pauperculã mu-
lierem amore Dei,tunc non poteſt recedi à dictis
ſponſalibus etiã mutuo conſenſu ; quia fuerunt
contracta principaliter amore & intuitu Dei. Ve-
runtamen non loquuntur doct. prædicti quãdo
ex poſt facto ſuperuenit fortiùs vinculũ per ſpõ
ſalia contracta de præſenti cũ alia ſponſa.iux.d
c.ſicut. & c. ſi inter.de ſpõſa,relinquo cogitãdũ.
Veruntamẽ talis qui contraxit ex poſt facto cum
alia ſponſa de præſenti incurrit periuriũ, quãdo
in primis ſponſalibus interuenit iuramẽtum : &
peccat mortaliter ratione trãſgreſsionis iuramẽ-
ti.ſecun.gl.in c.ex literis.le ij.de ſponſa.& vbi nõ
interuenit iuramentũ etiã peccat mortaliter vio-
lando fidẽ pactionis præſtitã.in primis ſponſali-
bus.c.j.de ſpon.duo.ſecun.Io.de Imo.in l.Titia.
in prin.circa finẽ.ff.de verbo.obli.an autẽ opere
tur iuramentũ firmitate contractus ſponſaliorũ
ratione intereſſe vel pœnæ conuentionalis adie-
ctæ tangetur in quæſtione ſequenti.

ARGVMENTVM.

Sponſalia quibus adiecta eſt pœnalis ſtipula-
tio vel aliquid ſimile non tenere iuris eſt.

SVMMARIVM.

1 *Stipulationi pœnali in ſponſalibus locus non eſt.*
2 *Pœna adiecta in ſponſalibus quoad extraneos non va-
let. Item nec datio pignoris ratione pœnæ.*
3 *Iuramentum appoſitum in contractu matrimonij,intel-
ligitur ſecundum naturam ipſius,*
4 *Arra in ſponſalibus permiſſa,ſi realiter detur.*
5 *Arra quare permiſſa eſt in ſponſalibus non pœna diuer
ſitatis ratio.*
6 *Fideiuſſoribus an locus ſit.*
7 *Conſuetudo in ſponſalibus an & quãdo attendi debeat.*

Quæſtio. DCCXLVIII.

QVAERITVR quid in ſtipulatione pœ-
nali adiecta in ſponſalibus & iñ arris datis
vel datiõe pignoris,aut fideiuſſoris pro obſerua-
tione ſponſaliorũ an de iure teneãt,& ſi firmẽtur
iuramẽto:& quid iuris quoad extraneos:& ſi de
beat attendi conſuetudo in talibus;& quãdo al-
ter ſponſorũ moritur dato vel non dato abſolu-
1 tio:& ſi debeat attendi bienniũ. Et in effectu † nõ
tenet ſtipulatio pœnalis in ſponſalibus:quia eſ-
ſes con-

ſet contra libertatẽ matrimonij:cum matrimo-
nia ſint libera:& partes poſſunt retrahere vel cõ
trahere cõtra eorũ volũtatẽ.c.gẽma.de ſpõſ.l.Ti
tia.ff.de ver.obl.l.ij.C.de inuti.ſtipu.nã matrimo
nia debẽt eſſe libera in cõtrahẽdo,retinẽdo& diſ
ſoluendo.ſecundũ Azo.in ſumma.C.de ſponſal.
2 nec † valet etiam pœna quoad extraneos:ſecun-
dum cõmuniter doct.vbi ſupra.nec datio pigno
ris ratione pœnæ:ſecus pro arra.ſecũdũ gl.in d.
l.Titia.nec iuramẽ.cõfirmatur cũ ſit cõtra bonos
mores.c.nõ eſt obligatoriũ.de reg.iu.lib.vj.ſecũ
dum Bar.in d.l.Titia.in prin.circa fi.& Præpo.
3 in d.c.gẽma.nã † circa iuramentũ appoſitũ in cõ
tractũ matrimonij intelligitur ſecundũ naturã
ipſius.l.fi.C.de non nume.pec.c.quẽadmodũ.de
iureiurãd.nec propter iuramentũ alteratur ſub-
ſtãtia matrimonij.c.ex literis.le.ij.c.ſicut.de ſpõ
ſa.ſecũdũ Præpo.in d.c.gẽma.Sed reſpectu arræ
4 † eſt permiſſa in ſpõſalibus,quãdo realiter tradi
tur.l.fi.C.de ſpon.ita q ſi ſtat per dantẽ perdit ar
ras:& ſi ſtet per recipientẽ reddit arras duplica-
tas.d.l.fi.niſi aliter eſſet pactum,ita q non exce-
dat quadruplũ.An aũt ſi ſequatur matrimonium
ſit lucrũ recipientis:videretur dicẽdũ q ſic.l.iij.
C.de ſpon.quia ſi ſuperueniat caſus mortis ante
morã reſtituuntur arræ nõ facta diſtinctiõe ſi in
teruenerit oſculũ oris vel ne:licèt ſecus ſit in do
natione ante nupr.l.fi.de ſponſa.cũ vbi no.C.de
dona.ante nup.cũ ibi no.ſecundũ gl.in d.l.iij.de
quo articulo me remitto ad no.per Hoſti.in d.c.
gẽma.& in ſumma in ti.de ſpõ.§.& vnde dicãtur.
5 & per Fred.de Se.conſi.clxix.ſed quæ eſt † ratio
diuerſitatis in arra quòd ſit permiſſa,ſecus in pœ
na,Bar.videtur tenere ſecundũ quãtitatẽ arrarũ
vel pœnæ,quòd ſit permiſſa:quia vbi arræ eſſent
magnæ militaret eadẽ ratio:quia eſſet cõtra liber
tatẽ matrimonij.Et iſtud videtur tenere gl.in d.
c.gẽma.quòd ſit eadem ratio in arris ſicut in pœ
na de iur.canonic.licèt ſecundũ leges arræ ſunt
permiſſæ:ſed ſecundum Hoſt.in ſumma de ſpon.
in d.§.& vnde dicatur.aſsignat rationẽ:quia ar-
ræ ſunt ſigna matrimonij,& ſunt fauorabiles:ſe
cus in pœna,quæ etiã concipitur negatiuè.& ibi
ponit plures caſus in quibus quis excuſetur à ſo
lutione arrarũ.& inter cæteros caſus,quãdo quis
ſtetit per bienniũ ad implendum,vel ſi fuerit ab-
ſens per triennium.l.ij.C.de ſpon.l.iij.C.de repu.
niſi breuior terminus eſſet appoſitus.ca.ſicut.de
6 ſpon.ſed reſpectu † fideiuſſorũ videretur dicẽdũ
quod teneãt.c.veniens,le.ij.de eo qui cogno con
ſan.vxo.ſecundũ gl.Hoſt.vbi ſuprà.licèt poſſet
opponi de l.j.& ij.C.ne fideiu.do.dent. relinquo
7 cogitãdũ ſed an debeat attẽdi † conſuetudo:vide-
retur dicẽdũ q nõ in cõcernẽtib.ſubſtãtialia ma
trimo.c.fi.de ſpõ.duo.& ibi per gl.& doc.ſecus in
circũſtãtijs.c.ſuper eo.de cogn.ſpiri.nec valet cõ
feſſio receptiõis arrarũ,niſi aliter appareret de rea
li numeratione:quia præſumeretur in fraudẽ.ar.
l.qui teſtamentum.ff.de proba.l.ſi fortè.ff.de ca-
ſtren.pecu.ſecundũ Fred.de Se.in d.conſi. clxix.
& præmiſſa faciũt ad quæſtionẽ in patria Borbo
neſij in Frãcia,vbi viget conſuetudo q in ſpõſa
libus apponũtur arræ vſq; ad certã ſummã ita q
perdẽdo arras,eſt locus pœnitẽtiæ.& vacant les
repentailles dum ita intellexi quando aliàs fui
in villa de Molins patriæ Borboneſij.

ARGVMENTVM.

Sponſalia de præſenti an valeant primis,ſpõ-
ſalibus de futuro non caſſatis.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de præſenti contracta etiam lite pendente va-
lent:ſoluuntur quæ ſponſalia de futuro.*
2 *Matrimonium inhibitione Papæ impediri non poteſt.*
3 *Vitium litigioſi in cauſa matrimoniali non contrahitur:
nec attentati remedio locus eſt.*
4 *L.Quotiens.C.de rei vendic.an habeat locum in ma-
trimonijs.*

Quæſtio. DCCXLIX.

QVAERITVR à valeãt ſpõſalia de præſen
ti cõtracta nõ caſſatis primis ſpõſalibus de fu
turo: & quid iuris quãdo cõtrahũtur ſpõſalia de
præſenti lite pẽdẽte,& facta inhibitione de non
cõtrahẽdo alibi lite pẽdẽte,donec aliter fuerit or
dinatũ:& ſi in cauſa matrimoniali habeat locũ re
mediũ attẽtati.& ſi attẽdatur traditio ſeu copula
carnalis ad potioritatẽ matrimonij Et in effectu
dubiũ facit: quia poſſũ arguere de mr̃imonio ſpi
rituali ad carnale,& econtra.c.inter corporalia.de
trãſla.præla.nã in matrimonio ſpirituali non va
let ſecunda electio ſeu inſtitutio,niſi caſſata pri-
ma.c.auditis.c.conſideramus.de elec.c.inter dile-
ctos.de exceſsi.præla.Sed in contrariũ eſt veritas
1 in caſu iſto quia † valent ſpõſalia de præſenti cõ
tracta etiã lite pẽdẽte, & ſoluũtur prima ſpõſalia
de futuro.c.ſicut.c.ſi inter. de ſponſa.& pro hoc
videtur caſus in c.cũ in apoſtolica.de ſpõ. Et hoc
ibi tenẽt Oſti.quem refert & ſequitur Panor.ibi.
quia matrimoniũ carnale eſt inſtitutum a deo:ſed
ſpirituale eſt inſtitutũ per eccleſiã,& ideo in hoc
differt matrimonium ſpirituale à carnali. Et pro
hoc facit gl. in c.ad diſſoluendũ. de deſpõ.impu.
2 vbi † initio Papæ non poteſt impedire matri-
moniũ:quia matrimoniũ eſt fortiùs quã interdi-
ctũ Papæ, & maximè quãdo ſit inhibitio lite pen
dẽte à iudice maximè inferiore à Papa:quia tunc
nõ habet cauſam perpetuã inhibitionis, & ideo
nõ impedit nec dirimit matrimoniũ.vt ibi no. &
in c.ij.& C.fi.de matri.cõtract.cõtra interdict. ec
4 cle.& no.per gl.& do.in c.tua.de ſpõ.du.† Et ideo
in cauſa matrimoniali nõ contrahitur vitiũ liti-
gioſi,nec habet locũ remediũ attẽtati:ſed depen-
det ex futuro euentu. ſecundũ glo. in c.nõ ſolũ.
de appel.lib.vj.in glo.magna.& per Archi. in §.
ex hijs.xxvij.q.ij.Bal.in l.deo nobis. C. de epi. &
cleri.de hac materia etiã fuit tactum vj. q xxxix.
& duabus q.ſequẽtibus. Verumtamen quoad po-
tioritatẽ matrimonij nõ attẽditur traditio ſeu co
pula carnalis cõiugis:ſed ſufficit ſolus cõſenſus
de præſenti,etiã ſi ſecundũ matrimoniũ ſit copu
la carnali cõfirmatũ:dũ tamẽ primũ matrimoniũ
ſit per verba de præſenti.c.licet.& c.fin. de ſpon.
5 duo.† nec procedit l.quamuis.C.de re.vendic.ſe-
cundum glo.& communiter docto.in d.c.fin. de
ſpon.du.& fuit pleniùs tactum.q.lxxiij.

ARGVMENTVM.

Sponſus qui contractis ſponſalibus de futu-
ro contrahit ſpõſalia de præſenti cum alia, quæ
ingreditur religionem an ſponſus redire ad præ-

mam ſponſam redire cogatur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium per ingreſſum religionis ipſo facto ante conſummationem diſſoluitur.*
2 *Actio ſemel extincta non reuiuiſcit.*
3 *Matrimonij prioris per verba de præſenti vinculum an per religionis ingreſſum diſſoluatur.*

Quæſtio DCCL.

QVAERITVR præſuppoſito q ſpõſalia de futuro diſſoluantur per ſpõſalia de præſenti
ſecũdo loco cõtracta cũ alia, iux. c. ſicut. & c. ſi in-
ter. de ſpon. cũ ſimilibus. quid iuris ſi iſta ſecũda
ſponſa per verba de præſenti ante copulã carnalẽ.
ingrediatur religionẽ, an ſponſus cogatur redire
1 ad primã ſpõſam, Dubiũ facit: quia † per ingreſſũ
religionis diſſoluitur matrimoniũ ipſo facto, an
te cõſummationẽ. c. veri. c. ex publico. de cõuer.
cõiuga. & ſic nõ debet præſtare impedimẽtũ quo
minus debeat redire ad primã ſpõſam. arg. c. non
præſtat. de reg. iur. lib. vj. Sed in cõtrariũ videtur
veritas: quia ſemel ſponſalia de futuro fuerũt ex
tincta per ſpõſalia de præſenti ſecũdo loco cõtra
2 cta, prout ſuprà dictũ fuit: & † ita actio ſemel ex-
tincta nõ reuiuiſcit. l. qui res. §. areã. ff. de ſolu. c.
queris. de conſec. di. iuj. & iſtã partẽ tenent Ioan.
And. & Præpo. in d. c. ſicut. Quinimò ſi diſpenſa
retur ex cauſa per Papã cũ iſto ingreſſo religio-
nẽ, vt poſſet redire ad ſeculũ, & contrahere matri
moniũ pro bono publico, vt in filio Regis mona
cone proles deficeret non cogeretur redire ad
3 priorẽ ſponſam; quia † per ingreſſum religionis a
a diſſoluitur vinculũ prioris matrimonij per ver-
ba de præſenti, ſecundũ gl. in c. ij. de cõuerſi. cõiu
ga. Et maximè vbi prior ſponſa cũ alio contraxiſ
ſet matrimoniũ. de quo per Præpo. in d. c. ſicut.
de ſponſa. & ibi q Papa ex cauſa diſpenſat ad tẽ-
pus vt cõtrahat matrimonium donec ſuſcepit
prolem; ſecundũ Io. And. in c. actus legitimi. de re
gu. iur. lib. vj. Bal. in l. ſi tibi filius. ff. de adopt. &
Panor. in d. c. ex publico. de cõuer. coniuga. licèt
quando matrimonium diſſoluitur per cõſangui-
nitatẽ ſpõſus cogeretur redire ad primã ſpõſam,
ſecundũ Io. And. & Præpoſi. in d. c. ſicut. de ſpon.
a Diſſoluatur vinculũ. Adde an diſſoluatur vinculũ
matrimonij vide gl. in c. licitè. xxxvij. q. vij. & in
c. paſtoralis. vij. quæſt. j.

ARGVMENTVM.

Parentes in cauſa matrimonij teſtimonium dicere an valeant.

SVMMARIVM.

1 *Teſtimonium publicatione facta didiſciteſque teſtificatis teſtes ſuper eiſdem articulis de directo contrarijs non admittuntur.*
2 *Parentes in cauſa matrimonij teſtimonium dicere pro filio poſſunt.*

Quæſtio DCCLI.

QVAERITVR an in cauſa matrimoniali vel ſponſaliorũ parentes ſeu mater admittan
tur ad teſtimoniũ pro filia, & maximè poſt publi
cationẽ teſtiũ & didicita teſtificata. & quãdo ap
paret de affectione; vt quia iſ produxit teſtes pro
1 filia. Et in effectu regulariter † poſt publicationẽ
propter timorem ſubornationis teſtiũ. c. fraterni
tatis. c. ex tenore. de teſti. authen. atqui ſemel. C.
de proba: fallit in cauſa matrimoniali. c. j. de con
ſangui. & affi. c. cauſam matrimonij. de proba. c.
ſicut. in fine. de ſpon. & ibi gl. quã ſequũtur com
muniter doct. ſed quoad teſtimonium patris aut
matris an admittatur in cauſa matrimoniali, an
verò ſit ſuſpectum. Et in effectu licèt regulariter
1 non admittãtur parẽtes pro filijs. c. itẽ pater. iiij.
2 q. iiij. l. parẽtes C. de teſti. tamẽ hoc fallit in † cau
5 ſa matrimoniali, maximè vbi agitur de probãda
1 cõſanguinitatẽ. c. videtur quãd. matrimoni accu.
poſ. vel etiã vbi agitur de fœdere matrimonij quã-
4 do eſt paritas inter cõiuges vel modi. c. ſuper eo.
le ij. de teſti. & ita tenet gl. in c. j. vt lit. nõ conte.
ſed vbi eſſet diſparitas in diuitijs, potẽtia, nobi-
litate alterius ſponſorũ: tunc tale teſtimoniũ eſ-
ſet ſuſpectũ. vt ibi habetur. Et idẽ vbi appareret
de affectione parentũ: quia tunc repelleretur tale
teſtimonium. vt quia pater vel mater producit te
ſtes in cauſa pro filia; quia tunc affectio repellit
à teſtimonio, ſecundũ Panor. & Fel. in d. c. ſuper
eo. & Præpo. in d. c. videtur. qui matri. accu. poſ.
Et in dubio ſtandum eſt pro matrimonio. ſecun-
dũ Hoſt. quẽ ibi refert & ſequitur Præpo. Et pa
riter eſt arbitriũ iudici ſuper æqualitate vel ine-
qualitate. ſecundũ. doct. in d. c. ſuper. le ij. de teſti.

ARGVMENTVM.

Teſtes poſt publicationem & didiſcita teſtificata in cauſa matrimoniali produci an poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes etiam publicatione teſtium facta ſuper articulis nouis aut à prioribus dependentibus teſtimonium dicere poſſunt.*
2 *In cauſa matrimoniali proceditur ex officio iudicis.*
3 *Sententia lata contra matrimonium in rem iudicatam non tranſit: ſecus ſi lata eſſet pro matrimonio.*
4 *C. Iurauit de probat. ext. plures patitur intellectus.*
5 *A ſponſalibus de futuro reſilire partibus adſentientibus licitum eſt.*
6 *Teſtes publicatis atteſtationibus non admitti ſuper eiſdem articulis regulare eſt.*
7 *In cauſa matrimoniali plus ponderatur ratio peccati, quàm ſubornationis timor.*
8 *Teſtes in cauſa matrimoniali antequàm recipiantur publicatis atteſtationibus quæ requirantur.*
9 *Pars in cauſa matrimoniali non auditur poſt ſententiam à qua non fuit appellatum.*

Quæſtio DCCLII.

QVEARITVR an in cauſa matrimoniali poſsint produxi iterũ teſtes poſt publicatio-
nẽ teſtiũ & didiſcita teſtificata. Dubiũ facit pro-
pter præſumptionẽ ſubornatiõis teſtiũ euitãdæ.
vt in auth. de teſti, §. illud. §. illud. colla. vij. & in
auth. at qui ſemel, C. de proba. & c. fraternitatis.
de teſti. vbi prohibẽtur iterũ produxi teſtes poſt
publicationẽ teſtiũ ſuper eiſdẽ articulis vel dire
1 cto contrarijs. cle. ij. de teſti. Secus † ſuper alijs ar-
ticulis à prioribus depẽdẽtibus. d. c. fraternitatis.
2 & no. etiã in l. per hãc. C. de tẽpo. appella. & maxi
mè quãdo aliquid additur de nouo, licèt repeta-
tur materia antiqui articuli. c. cũ cauſa. de teſti. &
pro iſta parte facit c. iurauit. de proba. vbi etiã in
cauſa matrimoniali poſt publicationẽ teſtiũ pro
hibẽtur iterũ produxi teſtes ſuper eiſdẽ articulis
ſeu directo contrarijs; quia nõ debet permitti oc

caſio

caſio peccati propter ſubornationem teſtium:& ſuprà dictum fuit. Sed pro contraria parte facit. c. cauſam matrimonij. de probat. c. feries. ea. cum tua. de teſti. c. ſicut. in fin. de ſponſa & ibi per gl quia iudex in cauſa matrimoniali tandiu debet cognoſcere, donec fuerit plenè inſtructus, vt ibi

2 habetur. Quia † in cauſa matrimoniali etiá procedit ur ex officio iudicis. c. cum in tua. de ſpóſal. Et pro hac parte etiam facit c. primū. de conſan. & affinita. Et maximè quãdo agitur de matrimonio contracto per verba de præſenti propter periculum animæ, & ſpeciale in cauſa matrimonij: ſecundum glo. in dicto c. feries. & hoc ſiue in eadem inſtantia ſiue in alia, ſecundum Panormia.

3 in d. c. feries. † quia ſententia lata contra matrimonium non tranſit in rem iudicatam. c. lator. c. tenor. c. conſanguinei. de re iudic. ſecus ſi ſententia eſſet lata pro matrimonio: quia tunc non tráſiret in rem iudicatam, propter rationem ca. licèt ex quadam. in fin. de teſti. & idem eſſet in publicatione teſtium quando eſſet facta probatio pro matrimonio: quia tunc poſt publicationem teſtium non admitterentur alij teſtes propter matrimonium ſuper eiſdé articulis vel directo contrarijs. quia iſto caſu à pari procedunt ſententia & publicatio teſtiū. iuxta notata per Antho. de Butri. & panor. d. c. Iurauit. de probationi bus. Nec obſtat d. c. Iurauit. vbi videtur probari quod etiam in cauſa matrimoniali publicatis atteſtationibus non admittuntur alij teſtes ſuper eiſdem articulis vel directò contrarijs. ſed ad

4 iſtud poteſt reſponderi ſecũdum quod d. c. †. habet plures intellectus: quia ſecundum veram & communem intellectum, quòd ibi loquitur in matrimonio contrahendo per verba de futuro: ſecus quando agitur de matrimonio contracto per verba de præſenti, vbi vertitur periculū animæ: ſed in ſponſalibus de futuro non vertitur pe

5 riculum animæ ſeu peccati: † quia partes poſſent ſe adinuicem quitare. c. ij. de ſponſa. licèt ſecundum Hoſti. eadem ratio militat in ſponſalibus de futuro: quia peccatum imminet in non perficiendo ſponſalia ſecundum promiſsionem, maximè ſi interuenit iuramẽtum. c. ex literis. le. ij. de ſponſa. quod poſſet procedere probato impedimento. ſecundum Calde. de quo latius ibi per Antho. de Butri. & Panor. vbi ponunt certam regulam quando vitiū eſſet remiſsibile per partes necne. Quia vbi eſſet remiſsibile quia tunc obſtaret publicatio teſtium, & ſententia tranſiret in rem iudicatam: ſecus vbi vitium non eſſet remiſsibile, & eſt ſpeciale fauore matrimonij, vt poſt publicationem teſtium poſsint examinari teſtes ſuper eaſdé articulis vel directò contrarijs, etiam probãdo falſitatẽ: ſecus eſt in alijs. & hoc verum pro illo qui ſtat pro matrimonio: ſecus econtra. ſecũdum Io. Andr. in d. c. feries. licèt ſecundū Ant. de Butri. & Pan. in d. c. iurauit. idẽ eſſet in eo qui ſtat contra matrimoniū, quãdo allegatur impedimentum perpetuum: quia tunc verſaretur periculum animæ. c. j. de conſan. & affi. Nec obſtat præmiſsis, ſi opponatur, quãdo poſt publicationem teſtiū imminet timor ſubornationis teſtiū, & ſic nõ debet permitti occaſio peccati. Quia nun eſ-

ſet augere fauorẽ matrimonij, ſed viam falſitatis aperire. Et ideo ſecundū Go. in ſumma de ſponſa. etiã in cauſa matrimoniali poſt publicationẽ teſtiū non admittuntur teſtes. Nec obſtat d. c. feries. quia habet plures intellectus. & ſecũdū Vin-

6 cen. non eſt decretalis, nec tenet: † quia regulariter publicatis atteſtationibus nõ admittūtur alij ſuper eiſdẽ, prout etiã tenuit Go. etiã in cauſa matrimoniali. Sed quia iſte intellectus cõmuniter reprobatur. cū d. c. feries. eſt inſerta in cõpilatione decretaliū. Et ideo cõmuniter tenetur, ꝙ ſit ſpeciale in cauſa matrimoniali ſiue agatur de matrimonio cõtracto ſiue cõtrahendo probatur impedimẽtū, quãdo vertitur periculū animæ: ſiue ſtat pro matrimonio ſiue cõtra, prout ſuprà declaratum extitit. Et ita etiã tenet Cardi. Flo. in d. c. iurauit. & in d. c. feries. Sed reſtat reſpõdere ad dictã rationẽ timoris ſubornationis teſtium. Quia ad iſtud poteſt reſponderi ſecundū Panor. poſt Io. Andr. in d. c. feries, ꝙ timor ſubornationis teſtium nõ eſt ſola cauſa finalis impeditiua productionis teſtiū: ſed eſt alia tacita renuntiatio, ex quo pars nõ curauit producere teſtes ante publicationem teſtiū: & vt ſit litiū finis, ne liceret in infinito producere teſtes. Vel poteſt ſecundo reſponderi, ꝙ aduerſus talẽ præſumptionẽ timoris iudex cautè poterit prouidere, & ita non debet impediri via veritatis habendæ ad euitandum periculū anima

7 rū. Nam † in cauſa matrimoniali plus ponderatur ratio peccati, quã timor ſubornationis: cū etiam pars admittatur poſt ſententiã, quæ nõ tranſit in rem iudicatã in iſto caſu. d. c. lator. c. tenor. c. conſanguinei. de re iudi. Et ita in effectu ſequitur Feli. in d. c. feries. Sed circa præmiſſa adeſt limitatio:

8 quia etiã in cauſa matrimoniali non admittitur quis ad producendū teſtes publicatis atteſtationibus, etiã ille qui ſtat pro matrimonio, non eſt audiẽdus: ſed debet præmitti aliqualis cauſæ cognitio, ne hoc faciat, vt corrumpat teſtes, vel cauſa vexandi aduerſariū, vel differendi negotiū, ſeu illudendi iudiciū: quia vbi periculū magis vertitur, ibi cautiùs eſt agendū. c. vbi periculū. de elec. libr. vj. & ideo ante omnia iudex debet aſpicere quare iſtos teſtes prius non produxerit, & quales ſunt iſti teſtes. & ſi videt legitimã cauſam admittet: aliàs ſecus. ſecundū Pa. in d. c. iurauit. de proba. Et pro hoc facit dictū Inno. in d. c. tenor. de re

9 iudica. vbi indiſtinctè † in cauſa matrimoniali pars non admittitur poſt ſententiã à qua nõ fuit appellatū niſi habeat aliquã cauſam iuſtã interueniẽtẽ de quo ibi latius per doct. & per Panor. & Feli. in d. c. lator. de re iudi. Et inter cætera debet attẽdi, ſi in iſto ſecundo examine pars ſolum velit producere vnũ teſtẽ: quia tũc nõ debet admitti cõtra probationes prius factas. d. c. iurauit. & c. feries. ſuprà allegatis. ſecũdū vnū intellectū etiã adprobatū. vel etiã debet attẽdi, ſi publicatio fuerit facta principaliter vel ne: & ſi pars habuerit opportunitatẽ producẽdi eius teſtes: vt ibi no.

ARGVMENTVM.

Iuramentum ſuppletiuum an locum habeat in cauſa matrimoniali.

SVMMARIVM.

1 *Delationi iuramẽti in cauſa matrimoniali locus nõ eſt.*

2 *In matrimoniali cauſa neque tranſigere neque compromittere licet.*
3 *Matrimonialis cauſa criminali equiparatur.*
4 *Teſtes omni exceptione maiores in cauſa matrimonij requiruntur.*
5 *Iuramentum purgationis an potiùs reo quàm actori deferendum ſit.*
6 *Iuramentum purgationis deferre vel non iudici arbitrarium eſt.*
7 *Iuramentum ſuppletiuum propter deceptionem an retractari poſsit.*
8 *Iuramentum neceſſarium deferre in cauſis matrimonij & monacationis iudici arbitrarium eſſe Azo & Hoſtien.tenent.*
9 *Actori iuramentum ſuppletiuum deferendum in cauſis matrimonij non eſt.*
10 *Iuramentum ſuppletiuũ non niſi perſonæ honeſtæ deferendum eſt.*
11 *In iuramenti delatione quæ ſint conſideranda.*

Quæſtio. DCLIII.

QVAERITVR an ſui cauſa matrimoniali
habeat locum iuramentum ſuppletiuum,
quando eſt ſemiplenè probatum per vnum te-
ſtem. Et in effectu glo.in c.mulieri,de iureiurãd.
tenet,ꝙ non quantuncunque perſona ſit hone-
ſta: quia hic agitur de quaſi ſtatu perſonæ, vbi
ſeruitus conſtituitur, & cauſa non eſt modica.
Et idem eſt in iuramento voluntario vel iudicia-
1 li:†quia non habet locum delatio iuramenti in
cauſa matrimoniali, ſecundum glo. in l.ait præ-
tor.in principio,aliàs §.quacunque.ff. de iureiu
2 rand.Hinc eſt†ꝙ in cauſa matrimoniali non po
teſt tranſigi vel compromitti.c.fi. de tranſact.c.
penult.de in integ.reſtitu. Et hoc propter ardui-
3 tatem cauſæ:†quia equiparatur cauſæ criminali.
vt ibi habetur,in qua etiã non defertur iuramen
tum.c.fi.de iureiuran. Et pro hoc facit ea. ſuper
eod.le ij. de teſti. in fine. & pro hoc etiam facit:
quia propter arduitatẽ cauſæ curia Romana cõ-
ſueuit committere ſolis Epiſcopis cauſas matri-
moniales:vt nor.in c.j.de conſangui. & affi. & in
4 c.cauſam matrimonij.de filij.dele. Et ideò†in cau
ſa matrimoniali requiruntur teſtes omni exce-
ptione maiores, qui repelli non poſſunt aliqua
exceptione.d.c.j.de conſan.& affi. ſuper verbo,
maiores.facit glo.in ſti.de inutil.ſtipu.§. inutilis
ſtipulatio.§,itẽ in vei.ſtipu.ſuper verb. idoneos.
Et per Alex.de Imol.conſi.xviij.iiij. volu. & iſtã
partem tenet Cardi.Flo.in d.c.mulieri.licèt ibi re
ferat Hoſti.tenere,ꝙ ſit arbitrarium iudici.& Ar
chi.in c.viduas.xvij.q.j. Nec obſtat c. atteſtatio-
nes.de deſpon.impu.vbi videtur probari ꝙ etiã
in cauſa matrimoniali habeat locum delatio iu-
ramenti ſuppletiui. Quia ad iſtud reſpondetur,
ſecundum Ioã.And.vbi, ꝙ non fuit iuramentum
ſuppletiuũ, ſed purgationis,ꝙ fuit delatum reo
propter aliquã præſumptionẽ,quæ oriebatur cõ
tra reum:quia ſteterant inſimul ante pubertatem
& receſſerant.Et ita etiã ſentit ibi glo quia cæte
5 ris paribus†potius debet deferri iuramentũ reo
quã actori:vt ibi habetur.Et in iſta parte ꝙ non
ſit deferendum iuramentũ ſuppletiuum in cauſa
matrimoniali cõſuluit Cardi.Flo. vt refert in d.
c.mulieri.& prout ſuprà dictum fuit in d.c.atte-
ſtationes iuramentum fuit delatũ reo purgatio-
nis quã aliàs. Quia veniebat abſoluendus. Sed te
6 nendo opinionem Hoſti.& Archi.†ꝙ ſit arbitra
rium iudicij,tunc debẽt cõſiderari circunſtãtiæ:
vt quando alter coniunx quo petit deferri iura-
mentum eſt perſona boneſta,potens in diuitijs,
qui petit inferiorem vel æqualem in coniugem,
& ꝙ probet per vnum teſtem omni exceptione
maiorem. Et ꝙ iſto caſu poſſet deferri iuramen-
7 tum ſuppletiuum.ſecundũ Io.And.ibi licèt† vbi
appareret ex poſt facto per aliàs probationes, ꝙ
eccleſia fuiſſet decepta,poſſet tale iuramentũ re-
tractari.c.fraternitatis.de conſan,& affinit.l.ad-
monendi.de iureiurã.Bar.verò in §. quacunque.
ff.de iureiur.videtur tenere in iuramento iudicia
li, quod poteſt deferri illi qui ſtat pro matrimo-
nio,ſed nõ cõtra.Sed non loquitur in iuramento
neceſſario:quia videtur eſſe diuerſa ratio : cũ de-
ferendo iuramentum iudiciale tacitè de nouo vi
detur cõtrahere matrimonium, & partes poſſunt
ſibi præiudicare : ſecus in iuramento neceſſario.
Azo verò in ſumma.C.de reb. credi. & iureiurã.
8 †tenet ꝙ in cauſa monacationis vel matrimonij
ſub dubio fortè poteſt deferri iuramentum ne-
ceſſarium.Hoſti.in ſumma de iureiuran.in tit.de
iura.acer.tenet,ꝙ in cauſa matrimoniali quando
eſt probatum per vnum bonum teſtẽ omni exce-
ptione maiorem,tunc erit arbitrarium iudicij de
ferre iuramentum neceſſarium vel non. & ibi po
nit exemplum de aliquo viro diuite honeſto, &
de puella honeſta:& fuit probatum per vnum te
ſtem omni exceptione maiorem,& maximè inter
uenientibus alijs adminiculis: tunc poteſt defer-
ri iuramentum neceſſarium. Et pro hoc facit gl.
in c.vidua.de regu.in fine.Et hoc videtur tenere
Io.And.in c.fi.de iureiuran.Sed Anto.de But.in
9 d.c.fi.ꝙ†non ſit deferendum iuramentum acto-
ri.Et hoc etiam videtur tenere Io.de Imol.in d.c.
mulieri.de iureiuran.Sed Panor.ibi facit certam
diſtinctionẽ:quia in iuramento iudiciali volun-
tario quod defertur à parte parti , tunc bene de-
fertur reo.d.c.atteſtationes.& idem in actore: dũ
tamen non fiat præiudicium alteri matrimonio.
c.ij.de clande.deſpon.Sed in iuramento neceſſa-
rio quando eſt ſemiplenè probatum vel quando
quis probat per duos teſtes,quorum vnus nõ eſt
omnino integer, & ſic habet pluſquã ſemiplenã
probationem:tunc poteſt recurri ad iuramentũ.
Et iudex inſpectis perſonarum cauſæ circunſtan
tijs poteſt deferre iuramentum de quo ibi latiùs
per ipſum,& illud videntur ſequi Alex.de Imol.
& Iaſo.in l.iij.§.quacunque, aliàs, eſt in princi-
10 pio.ff.de iureiur. †duntamen perſona quæ petit
deferre iuramentum ſit honeſta.& pro hoc facit
gl.in l.in bonæ fidei.in fin.magnæ glo.C.de reb.
11 credi.vbi tali†delatione iuramenti neceſſarij de-
bet conſiderari qualitas perſonarum, cauſæ & te
ſtium, Quia teſtis ad faciendum ſemiplenã pro-
bationem debet eſſe omni exceptione maior. ſe-
cundum Bar.in d.l.admonendi.ff. de iureiurand.
& Bal.in rubrica,de contro.inueſti.& in c.j.§.ſa
cramentum, de conſue. Bart.feud.de quo latiùs
per Iaſo.in d.l.admonẽdi.relinquo cogitandum:
quia caſus eſt dubius.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Confeſsioni partium in cauſa matrimoniali ſtandum ne ſit.

SVMMARIVM.

1 *Confeſsioni partium quando agitur de matrimonio contracto, ſi contra matrimonium ſiat, ſtandum non eſt.*
2 *Confeſsio quæ pro matrimonio emanat valet.*

Quæſtio. DCCLIIII.

QVAERITVR an in cauſa matrimoniali ſit ſtandum confeſsioni partiũ. Dubium facit ꝙ non teneat talis confeſsio ad præiudicium matrimonij ad euitãdum colluſionem partium .ca. ſuper eo. de eo qui cogno. conſang. vxo. veruntamen ſecundum doct. ibi diſtinguitur in matrimonio contrahendo per verba de futuro, aut in matrimonio contracto per verba de præſenti. Quia primo caſu teneret confeſsio, quia partes poſſent adinuicẽ pœnitere, & ſe quictari. c. ij. de ſponſal.
1 Secũdo caſu quando agitur † de matrimonio cõtracto, tunc non teneret confeſsio contra matrimonium & ad ſeparationẽ vinculi matrimonij. d. c. ſuper eo. niſi talis confeſsio fieret per illum qui ſtat pro matrimonio: quia tunc non eſt veriſimile quòd quis vellet fateri ad ſui præiudiciũ. c. atteſtationes. de deſponſa. impu. & ibi per gl. &
2 Panor. † ſi verò confeſsio emanaret pro matrimonio, bene teneret. ſecundum gl. in d. c. ſuper eo. & in l. penu. C. de fideiuſſu. Sed ſi cõfeſsio fieret ad ſeparationem thori, vt in adulterio, bene teneret ad ſui præiudicium. c. ex literis. de diuort. ſecundum gloſ. in d. c. ſuper eo.

ARGVMENTVM.

Dolus an & quando religionis ingreſſum vel matrimonium impedit.

SVMMARIVM.

1 *Mœtus matrimonium impedit.*
2 *Ingreſſus religionis & ſi in fraudem ſubſtituti factus ſit: non tamen ſubſtituto præiudicat.*
3 *De fraude quando apparere dicatur.*
4 *Dolus vel falſa cauſa in ſpiritualibus non vitiat contractum.*
5 *Mœtu religionis ingreſſus impeditur.*
6 *Ingreſſus religionis non vitiatur etiã ſi in fraudem matrimonij factus ſit.*
7 *Matrimonium dolo non vitiatur.*

Quæſtio. DCCLV.

QVAERITVR an in ſpiritualibus dolus impediat actum ſeu ingreſſum religionis vel
1 matrimonium carnale. Dubium facit: quia † mœtus bene impedit. c. cum dilectus. de his quæ vi mœt. c. cùm locum. de ſponſa. Ergo videtur idem in dolo: & maximè quãdo cadit in conſtãtem virum, & excluderet conſenſum. ſecundum Inno.
2 in c. cũ dilectus. & pro iſta parte facit † quia quãdo ingreſſus religionis fit in fraudem alterius, vti ſubſtituti: tunc nõ præiudicat ſubſtituto, nec bona applicãtur monaſterio. c. conſtituit. xx. q. iij. ſecundum gl. in authent. niſi rogati. C. ad Trebel. quam ibi ſequũtur doct. & Pano. & Feli. in c. in
3 præſentia. de proba. & dicitur † apparere de fraude quando præcedunt comminationes de intrando religionẽ ad præiudicium alterius. ſecundum doct. vbi ſuprà. pro quo facit gl. in l. ſi prætor. in prine. ff. de iudi. Ergo videtur idem in matrimonio carnali vel ſpirituali quando præcedunt ſpõſalia per verba de præſenti, & alter coniugũ cõminatur de intrãdo religionem antequã cõpleat matrimoniũ. Quia ſi ſequatur ingreſſus religionis, videtur fieri in fraudem. & eccleſia non eſt ſolita tolerare tales fraudes. arg. in c. quòd ſedes. de reſcript. Sed in contrarium videtur veritas, quòd
a talis [a] dolus non impedit ingreſſum religionis: quia ducitùr ad meliorem vitam. d. c. cõſtituit. xx. q. iij. quia iſto caſu nõ dicitur fieri iã ad circõuẽtionem quàm ad fatuitatem. d. c. cùm dilectus & idem in matrimonio carnali ſecundum gloſ. ibi c. ex parte. le. ij. c. veniens. & c. dudum. in fin. de cõ
4 uer. coniu. † quia in iſtis ſpiritualibus dolus vel falſa cauſa non vitiat contractum. ſecundum. gl. ind. c. ex parte. & in d. c. veniẽs. & in d. c. dudũ. & ibi reddit rationem: quia talis dolus per quẽ quis ingreditur religionem, dicitur bonus dolus, qui eſt permiſſus: quia non fit ad decipiẽdum, nec ad malum inducitur: imo conditionẽ facit meliorẽ.
5 ſecundum glo. ibi fallit l. j. §. dolus. ff. de, dolo. ſecus eſt in mœtu, quando quis per mœtum induceretur ad intrandum religionẽ: & talis mœtus caderet in cõſtantem virũ: ſecus ſi eſſet leuis & vanus. ſecundum glo. in dicto. c. veniens. & in d. c. cùm dilectus. de his quæ vi me. c. inſinuante. qui cle. vel vouent. nec obſtat ſi dicatur quãdo quis ingreditur religionem in fraudem ſubſtituti, vt quia etiam ingrediens religionem ſubornatur per religioſos monaſterij, tũc bona nõ applicantur monaſterio, ſed ſubſtituto. d. c. conſtituit. xx. q. iij. Quia ad iſtud reſpõdetur, quòd licèt bona iſto caſu nõ applicentur monaſterio ſed ſubſtitutio: non tamen propter hoc vitiatur ingreſſus religionis: vt ibi habetur. Et idem eſt quando
6 † quis ingreditur religionem in fraudem matrimonij per verba de præſenti. Quia non vitiatur ingreſſus religionis, ſed ſoluitur matrimonium contractum per verba de præſenti ante copulam carnalem. c. ij. c. ex parte. le. ij. de con. uer. coniu. ſuper hoc tamen relinquo cogitandum, me ſemper referendo veritati & determinationi ſanctæ
7 matris eccleſiæ theologorũ. † vnde dolus non vitiat matrimonium. ſecundum glo. in l. A diuo. ff. de ritu nuptia. ſecundum Pan. in ca. cum dilecti. de empt. & vendi. & idem in alijs ſpiritualibus, niſi eſſet talis dolus, qui excluderet conſenſum & prudẽtiores deciperet. ſecundũ de Bellene. ibi & Io. de Imo. & Pan. in d. ca. cũ dilectus de his quæ vi mœt. cau. & Feli. in c. in præſentia. de probat. & in c. ſicut. le. j. de iur. patrona.

a Dolus. Adde quòd error perſonæ impedit matrimonium. ſecundum gloſſ. in l. in venditionibus ff. de cõtrah. empt. c. j. in prin. & c. ſicut. xxix. q. j. §. ſicut. & ibi in princi. de quadruplici errore videlicèt perſonæ, fortunæ cõditionis, qualitatis.

ARGVMENTVM.

Matrimoniũ per verba de præſenti annuli traditione aut nonnullorum aliorum munerum nõ probatur.

SVMMARIVM.

1 *Annuli datio & nõnulla alia munera alio non apparente non faciunt tranſire ſponſalia de futuro in ſponſalia de præſenti.*

Quæſtio. DCCLV.

QVAERITVR an per receptionē annuli & aliorū munerū probatur matrimonium per verba de præſenti. Et videretur dicendū ꝙ non; quia tale ſignū eſt equiuocū, & poſſet aliud deſignare vti cauſa amoris, ea. illud. de præſump. & ibi per gſo. Panor. & in c. tenor. de re iudi. & per gl. & doc. in fi. de deſpō. impu. & in c. j. de matri. cōtract. cōtra interdi. eccleſiæ. & in c. noſtrates. c. fœminæ. xxx. q. v. de hac quæſt. plenius fuit tactū Dccxlix. q. Et præmiſſa faciūt ad dictā cauſā matrimonialē dictæ Mondæ Pollet, cōtra dictā Iuonem Galberti: quia dicta Mōda & Catharina Lingeria eius mater dicūt, ꝙ poſt ſpōſalia contracta ſeu antedictus Iuo dedit dictæ mōdæ vnā virgā auri emaliati; & pariter dicta Mōda ſeu eius ma-
1 ter mādauit certas camiſias dicto Iuoni: † quia d. munera aliō nō apparente nō faciūt trāſire ſponſalia de futuro in ſponſalia de præſenti. d. c. j. de matri. cōtract. cōtra interdic. eccleſiæ. ſecundum Io. Calde. Anto. de Butri. & Panor. in d. c. fin. de ſponſa. & facit glo. in d. c. fœminæ xxx. quæſt. v.
a Annuli. vide Oſti. in ſumma de matri. §. qualiter cōtrahatur. verſi. illud etiā. & Io. And. in c. fin. de deſpon. impu. & ibi ꝙ annulus traditur in quarto digito, & quando ſubarratio fit in eccleſia deſignat matrimoniū, aliàs ſecus ſi extra eccleſiam; & quod ſi fiat cauſa ludi. vide Io. And. ibi, & per Oſtien. vbi ſuprà. verſicu. quid enim.

ARGVMENTVM.

Pro ſacramento matrimonij nihil dādum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonia à quacunque pactione libera ſunt.*
2 *Pro ſacramentis nonnihil dare prohibitum eſt.*
3 *Pro nubentium benedictione aliquid accipere prohibitum eſt.*
4 *Matrimonium ad hoc vt contrahatur an pecuniam impartiri liceat.*
5 *Gratia ſancti ſpiritus in matrimonio non confertur.*
6 *Pecunia in matrimonio interuenire poteſt.*
7 *Promiſsio vel legatum ſub conditione ſi talis nubat valet, quoad tertium.*

Quæſtio DCCLVI.

QVAERITVR an pro ſacramento matrimonij ſit licitū dare pecuniā aut aliud tēporale vt ſub ſpe premij inducātur faciliùs ad matrimoniū: & an ſit licitū dare pecuniā parētibus puellæ
1 vt cōſētiāt matrimonio. Dubiū facit: quia † matrimonia ſunt libera à quacunq; pactione. l. Titia. ff. de verb. obli. c. gēma. de ſponſa. prætereà ma-
2 trimoniū eſt vnū ſacramentum eccleſiæ, † & prohibitum eſt pro ſacramentis eccleſiæ aliquid dare. c. j. c. nō ſatis. c. eaq; e. & ſi quæſt. & c. ſuam no-
3 bis. de ſimo. vbi † prohibetur aliquid accipere pro benedictione nubentium. & in c. cum in eccleſiæ eo. titu. aliàs incurritur ſymonia. Præthereà in ma-
4 trimonio inter cōiuges † etiā ante matrimoniū prohibetur aliquid dari ſub conditione ſi matrimoniū cōtrahatur: quia præſumitur factum cauſa libidinis. l. ſi ita ſtipulatus. §. ſi tibi. ff. de ver. oblig. & ibi per gl. quia matrimonia nō debēt eſſe venalia. l. ij. ff. de dona. Sed in cōtrarium facit textus in l. Titio. §. ij. ff. de cōdi. & demō. vbi partes poſſunt ad matrimoniū ſub ſpe premij inuitari. l. j. & ij. C. de cōdi. inſti. c. quicquid. j. q. j. c. honorantur. xxxij. q. iij. & hoc ibi tenet gl. & in hoc differt matrimonium ab alijs ſacramentis eccleſiæ propter onera matrimonij: ſed iſta ratio nō militat: quia idē poſſet dici in ingreſſu monaſterij, ꝙ poſſet aliquid recipi, ꝙ nō eſt dicēdum. d. c. nō ſatis. c. veniēs. c. quoniā. de ſimoni. & ideo redditur alia ratio per gl. in d. c. honorātur. quia in matrimonio
5 † nō cōfertur gratia ſancti ſpiritus. c. connubia. xxxij. quæ. licèt quādoq; quis mereatur in matrimonio: vt ibi per gl. vel ſecundum alios in matrimonio nō eſt dare gratiā ſancti ſpiritus quoad omnia: quia ibi eſt actus veneris & carnis: & homo efficitur totus carneus intendendo illi pruritui. & ita in effectu tenet gl. in d. c. cum in eccleſiæ. de ſymo. quia licèt prohibeatur aliquid accipi pro benedictionibus nubentium: ſecus eſt pro matrimonio: quia nō cōfertur gratia, & ſic nō eſt idē iuris in acceſſorio ſicut in principali. ſecundum glo. ibi. Sed Io. And. in d. c. cùm in eccleſiæ. tenet, ꝙ etiā in matrimonio etiā cōfertur gratia. Et licèt in benedictionibus nubētium cōferatur gratia, & adeſt gratia ſancti ſpiritus: tamē in matrimonio in actu copulæ cōiugalis licèt conferatur gratia propter bona matrimonij: non tamen adeſt gratia ſancti ſpiritus, propter ſtuporem: quia homo efficitur totus carneus & beſtialis. allegat nor. in c. quod à te. de cleri. coniu. facit gl. in d. c. cū connubia. de quo latiùs habetur per Panor. & Io. An. de Anani. in d. c. cū in eccleſiæ. Sed
6 redeundo ad queſitum, an in matrimonio † poſſit interuenire pecunia. Et in effectu dicēdum eſt quod ſic pro dote. c. per veſtras. de dona. inter vi. & vxor. l. pro oneribus. C. de iur. dot. ſi verò promittatur pecunia inter cōiuges ante matrimoniū videtur datum ob turpem cauſam libidinis. d. l. ſi ita ſtipulatus. §. ſi tibi. ff. de verb. obli. niſi promiſſio fieret per innobilē mulieri nobili: quia tunc eſſet quædā remuneratio. ſecun. gl. in l. ſi voluntate. C. de dot. promi. & Bar. in d. §. ſi tibi. & in l. ſi
7 diuortio. ff. de verb. obli. Et præmiſſa cōcedūtur inter cōiuges: ſed quoad tertiū bene teneret † promiſsio vel legatū ſub cōditiōe ſi talis nubat. quia ſub ſpe premij quis poſſet inuitari ad matrimoniū. d. l. Titio. § j. ff. de cōdi. & demō. Quid autē in matrimonio ſpirituali, an valeat legatū factum monaſterio ſub conditione ſi recipiat aliquā in manibus. vide Bartol. in d. l. Titio. §. j. Et ibi per Imol. & per doct. in d. l. ij. C. de condi. inſti.

ARGVMENTVM.

Sponſæ appellatione an intelligatur per verba de futuro an de præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Sponſa in dubio intelligitur per verba de futuro.*
2 *Sponſalia quæ dicantur.*
3 *Sponſæ appellatione in fauorabilibus vxor venit.*
4 *Sponſa dicitur per verba de futuro: d. ſponſata per verba de præſenti coniuncta per copulam carnalem.*

Quæſtio DCCLVII.

QVAERITVR an appellatione ſponſæ in dubio intelligatur de ſpōſa vel ſponſa per verba de futuro: an verò per verba de præſenti. Et quid iuris in materia ſtatutaria. Et in effectu in
1 dubio † ſponſa vel ſponſus intelligitur per verba de futu-

de futuro:vt ſpondeo ſpondes.l.j.& ij.ff.de ſpon
ſa l.ij §.ſponſa.ff.de priuile.credi. Nam ſpõſalia
præcedunt matrimonium, & ad finẽ ſubordinen
tur.l.oratio.ff.de ſponſa.c.ij.&c.de illis. de ſpon.
2 Nam ſponſalia† dicuntur promiſsio futuri ma-
trimonij.c.noſtrates.xxx.q.v.& pro præmiſſis fa
cit lex ea quæ la.ij.ff.ad munic. vbi ſponſa de fu
turo non ſequitur forum viri:nec gaudet priui-
legio ipſius:ſecus in ſponſa per verba de præſen-
ti.ſecundum gl.ibi.l.fi.§.Item ſcripſerunt. ff.ad-
muni.l.cum quædam puella. ff.de iuri. omnium
iud.Et hoc tenet Bal.in l.j.C.vnde vir & vxor,&
in l.j.C.de ſponſa.& in l.cũ in te.C.de dona.ante
nupt.etiam in materia ſtatutoria. ſecundum Bal.
3 in l.nõ ſiue.C.de bo.quæ li.licet in †materia fauo
rabili appellatione ſponſæ veniat etiam vxor: ſe-
cus in odioſis. ſecundum Cy. ibi. de quo ibi per
doctores,& quòd in materia ſtatutaria appellatio
ne vxoris non veniat ſponſa de futuro tenet Bar.
in l.nihil.ff.de ter.ainot.ſecus in ſpõſa de præſen
ti vbi tenet quòd conſtante ſtatuto quòd mulier
prædecedente maritus lucretur dimidiam dotis,
non habebit locum in ſponſa de futuro: ſecus in
ſponſa de præſenti.l. cui fuerit.ff. de cõdi.& de-
mon.l.nuptias.ff.de reg.iu.de quo latiùs per Sal.
d.l.cum tute.C.de dona.ante nup. Et ibi facit dif
ferentiam inter ſponſam deſponſatam & coniu-
4 gatam:quia† ſponſa dicitur per verba de futuro,
deſponſata per verba de præſenti & coniugata
per copulam carnalem. Et in materia ſtatutorum
quando fit mentio de ſponſa intelligitur per
verba de futuro:& pariter quãdo fit mentio de
vxore intelligitur per copulam carnalẽ: nec ſuf
ficeret quòd eſſet ſponſa per verba de præſenti,
niſi eſſet tranſducta ad domum mariti.d.l.cum in
te.& ibi per Sal.de quo etiam per Bal.in l.deo no
bis.C.de epi.& cler.nam ſponſa de præſenti im-
propriè dicitur ſponſa ſecundum Panor. in c. ſi
inter.de ſponſa.& in c.tertio loco. de præſump.
& ibi etiam per Fely.de quo latius per eundem
Fely.in rubrica de ſponſa.vide Sal. in l. mulierẽ.
ff.de ritu nup an ſpõſa de præſenti dicatur vxor.
& ibi refert de ſtatuto Florẽtiæ quãdo vxor præ
decedit,quòd maritus lucretur dimidiam dotis,
quòd non habet locũ in ſponſa de præſenti ante
quam matrimonium fuerit conſummatum per
copulam carnalem.

ARGVMENTVM.

Compotatione & deoſculatione ſponſorum
nomine matrimonij facta an ſponſalia de futuro
tranſeant in ſponſalia de præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Verba, Accipio te pro ſponſo, vel pro vera ſponſa quomodo accipi debeant.*
2 *Sponſalia prima de futuro ſoluuntur per ſponſalia de præſenti.*
3 *Compotatio facta nomine matrimonij matrimonium nõ probat.*
4 *Matrimonium per oſculum non probatur.*
5 *Opinioni quæ pro matrimonio facit inhærendum eſt.*

Quæſtio DCCLVIII.

QVAERITVR quãdo poſt ſponſalia de fu
turo illicò & incontinenti tertius accipit ſpõ
ſum & ſponſam per manus dicendo, Accipite
vos pro vero ſponſo & ſponſa: Reſpondendo
vnus alteri, quòd ſic, ſe deoſculando & bibendo
nomine matrimonij, an ſolennizetur matrimo-
nium,& an dicantur ſponſalia de præſenti:& an
probatio plenior præferatur probationi non ita
perfectæ ſuper primo matrimonio: dubiũ facit.
quia licèt appellatione ſponſi vel ſponſæ in du-
bio intelligantur per verba de futuro:l.j.& ij.ff.
de ſponſa.l.ij.§.ſpõſa.ff.de priui.credi.& pleniùs
fuit tactum in q.præcedent.tamen hoc fallit quã
do apparet de conſenſu, licèt impropriè iſto ca-
ſu dicantur ſponſalia de præſenti, ſecundum Pa
nor.in c.ſi inter.de ſponſa.Sed in contractu dicti
1 matrimonij accipio te pro ſponſo, †vel pro vera
ſponſa dicuntur importare conſenſum de præ-
ſenti:quia non refert per quæ verba fiant ſpon-
ſalia de præſenti, ſecundum doctores ibi præ-
terea etiam interdum ſponſa accipitur de præ-
ſenti.capitul.ex publico.de conner.coniuga.Sed
in contrarium facit, quia dicta verba accipio te
pro vera ſponſa de futuro, prout ſupradictum
fuit,præter dicta verba accipio te pro vera ſpon
ſa fuerunt ſequuta incontinenti poſt inſtrumen
tum ſponſaliorum de futuro,& ſic dicta verba il
lic ſequuta debent intelligi ſecundum naturam
præcedentium ſponſaliorum de futuro.iuxta no
tata per Ioã.And.Pan.& præpo.in c. ex parte. de
ſponſa.quia non eſt veriſimile quòd quis volue-
rit ſe incontinenti corrigere. l.non ad ea.ff.de cõ
di.& demon.tum etiam quia teſtes examinati ſu-
per primis ſponſalibus, & dictis verbis prolatis
ſubſequutis videtur varius, & deponere per alia
verba,& ſic non ſtandum tali depoſitioni: iuxta
notata per Bar.in l.eos.ff. de fal. ſed in ij. matri-
monio fuit plenè probatum per verba de præſen
2 ti,& ſic prima† ſpõſalia de futuro ſoluuntur per
ſpõſalia de præſenti.c. ſicut.c.ſi inter.de ſponſa.
cum iſto caſu quando pro primo matrimonio
non exiſtant veræ plenæ probationes: tunc præ-
fertur probatio pro ſecundo matrimonio,quan
do eſt plena,etiam ſi conſtat ſolum per duos te-
ſtes etiam ſi non fuerit ſolenniſatum in facie ſan
ctæ matris eccleſiæ ſecundum vnũ Panor.& Præ
po.in c.ij.de clandeſt.deſpon. Nec obſtat quod
3 dicitur,ꝙ tales ſponſi † biberunt nomine matri-
monij:quia iſtud non eſt ſignum concludẽs, nec
per hoc probatur matrimonium,niſi aliter con-
ſuetudo,vel niſi diceretur ſub nomine matrimo-
nij contracti:quia tunc licèt non iudicatur ma-
trimonium; tamen talis confeſsio de præterito
probaret.l.publia.in fine.ff de ſpon.ſecundũ Præ
4 po.in d.c.ex parte.de ſpõſa.nec† pariter per oſcu
lum oris probatur neceſſario matrimoniũ: quia
poteſt fieri cauſa amoris licèt oſculum oris quod
fit gratia viri:quia mulier dicitur dare oſculum
& non accipere.ſecundum gl.in l.ſi à ſponſo. C.
de dona.ante nuptias.licèt tale oſculum oris fir-
met ſponſalitiam largitionẽ inter ſponſos quan-
do interuenit oſculum oris & non ſequitur ma-
trimonium:quia ſponſa lucratur medietatem. vt
ibi habetur. Non obſtat etiam ſi dicatur ꝙ quan
do verba matrimonij ſunt dubia, ꝙ in dubio de-
bet fieri interpretatio pro matrimonio.c. vide-
tur.qui matrimoniũ accuſ.poſsũt l.in ambiguis.

ff.de iur.dot.c.fi.de re iudi.c.licèt.in fine le gräd.
5 de proba.& in dubio † debet teneri opinio quæ
facit pro matrimonio:ſecúdú Oſti.Io.An. & Pa-
nor.in c.ij.de cognat.ſpirt.& Io.de Imol.in l.j.ff.
ſolu.matri.per l.in ambiguis.ff.de iur.do. Quia
ad iſtud reſpondetur, ꝙ illud poſſet procedere in
dubio:ſecus quãdo verba ſunt in claro, ꝙ deno-
tant ſponſalia de futuro: quia in incertis & non
certis locus eſt interpretationi.l.cótinuus.§.j. ff.
de verb.obli.& maximè vbi apparet de probatio
ne in loco pro ſecundo matrimonio:quia iſto ca
ſu debet præferri probatio clara & liquida pro-
bationi dubiæ: prout ſuprà dictum fuit: quia
vtrobique agitur de matrimonio.

ARGVMENTVM.

Vxoratus cum vnica & virgine miſcendo in-
guina inguinibus cum corrupta an bigamiam
incurrat.

SVMMARIVM.

1 *Maritus qui poſt adulterium vxoris cognoſcit vxorem,*
bigamiam incurrit.

Quæſtio. DCCLIX.

QVAERITVR an clericus ſolutus vel con
iugatus cum vnica virgine participãdo cum
alia muliere etiam corrupta per priùs incurrat
bigamiam, vt non debeat gaudere priuilegio cle-
ricali, nec promoueri ad ſacros ordines: & ſi
dicantur verè vel interpretatiuè bigami.de quo
habetur in c.ſi cuius.& c.præcipimus.& c.curan
dú.xxxiij.diſt.& c.ſi layci.xxxiiij. diſt. & c. quot
quot.xxvij.q.j.& c.maritum.xxxiij.diſtin. & c.ſi
layci.xxxiiij.diſt.& c.deinde.& c. aquutius.xxvj.
diſt.de quo per glo.& doct.in c.ij.de biga. & ibi
per glo.& doct.qui poſsit diſpenſare.& in c.nu-
per & c.debitum.eod.titu.& etiam per Oſti.in c.
1 ſi vir.Et † quando maritus poſt adulterium vxo-
ris cognoſcit vxorem incurrit bigamiã. vt not.
in d.c.ſi cuius.per gl.Archi.& Hénr.Boyc.in c.
quemadmodum.de iure iuran.ſuper gl.c.& alle-
gat leuitici xviij.

Quæſtio. DCCLX.

QVAERITVR an cóiuges poſt conſumma
tioné matrimonij poſsint emittere votum có
tinentiæ ſeu caſtitatis ipſis remanétibus in ſecu-
lo:& quid iuris quando alter coniugú eſt lapſus
in adulterio:an Epiſcopus debeat reintegrare
alterum coniugum, etiã ex officio.de qua quæſt.
habetur per gl.in c.miniſtro.lxxxj.diſtin.& in c.
noſſe.xxx.q.j.& in c.quod Deo.xxxiij.q.v.& per
Inno.in c.dudú.& in c.ij.de conuer.coniugat. &
per glo.& doct. in c.tua nos. le ij.de iureiurand.

ARGVMENTVM.

Papa quibus in quaſibus diſpenſare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Papa in caſibus à lege diuina prohibitis diſpenſare non*
poteſt.
2 *Papa ſolus in gradu tranſuerſalium diſpenſat.*
3 *Matrimonium qui ſcienter contrahunt in gradibus con-*
ſanguinitatis & affinitatis prohibitis ſcienter excommu-
nicationis ſententiam ipſo facto incurrunt.

Quæſtio. DCCLXI.

QVAERITVR an ſolus Papa diſpenſet ſu
per gradibus conſanguinitatis vel affinita-
tis diuina aut canonica prohibitis: & ſi vigore
bullæ apoſtolicæ ſuper conciata ſeu expeditinne
in Turcas & plenaria remiſsionis conceſſa nunc
per ſanctiſsimú dominú noſtrú Papá modernú
etiam ad requeſtá Regis Franciæ de anno incar-
nationis dominicæ milleſimo quingéteſimo ſex-
to decimo, ſexto decimo Kalendas Iunij pontifi-
catus noſtri anno quarto, vbi inter cætera caue-
tur ibi:& quoſcunque qui ex illicita proueniéte
affinitare & conſanguinitate ac cognatione car-
nali vel ſpirituali ſimplici aut multiplici gradu
ſeu aliàs quomodolibèt committi matrimonium
inuicem ſcienter vel ignoráter in quouis præter-
quã in primo & ſecundo cóſanguinitatis tráſuer
ſalis cuiuſcunque aſcendentis vel deſcendentis
lineæ gradibus cótraxerint:& ſi illud carnali co-
pula conſummauerint, ſi impedimentú ipſum in
iudiciú deductú non fuerit, vel ex eo ſcandalum
generari nó poſsit ab exceſſu huiuſmodi & excó
municationis ſentétia quam propterea incurre-
rint iniuncta inde eis pro modo culpæ pœniten-
tia ſalutari, quæ ad opus expeditionis huiuſmo-
di dirigatur:& ꝙ de cætero talia nó cómittat nec
ex ea cómittentibus præſtent auxilium: conſiliú
vel fauorem, & alijs quæ de iure fuerunt iniun-
genda abſoluendi. Et vt in ſic contractis matri-
monijs remanere ſeu ſecreti, de nouo matrimo-
niú contrahere, & in illo ſit cótracto ſimiliter li
berè & licitè valeant prolé ex huiuſmodi matri-
monio ſuſceptam, ſi qua ſit, & ſuſcipiendã legi-
timã decernendo etiã diſpenſandú ſimiliter in fo
ro conſcien.duntaxat, & aliàs prout ibi pleniùs
1 continetur. Et in effectu quoad † gradus diuina
lege prohibitos Papa non poſſet diſpenſare, vt
notatur in c.literas.de reſti.ſpolia.de quo ibi per
doct. Quoad verò gradus prohibitos ex conſti-
tutióe eccleſiæ, qui ſunt prohibiti vſque ad quar
tum gradum incluſiuè.c.non debet.de conſan. &
2 affi.† in gradu tranſuerſalium ſolus Papa diſpen
ſat.c.quia circa.de cóſangui.& affi.& ibi gl.ꝙ ſo
lus Papa poteſt diſpenſare & nó legatus in tali-
bus caſibus prohibitis tranſuerſaliú ex conſtitu-
tióe eccleſiæ.pro quo allegar.c.fi.de tranſa.xxxv.
q.iij.c.quædã lex.& c.ſcripſit.de quo per Spec.
in tit.de lega.§.nunc oſtendendú.verſi.lj.& verſi.
3 lxxv.nã quando † contrahitur matrimoniú in d.-
ctis gradibus cóſaguinitatis vel affinitatis prohi
bitis ſcienter per ambos ſeu alterum ſcienter in-
curritur ipſo facto ſententia excómunicationis.
cle.j.de conſangui. & affi.de quo ibi latiùs per
glo.& doc. vnde quando ex tali matrimonio in-
ter gradus prohibitos eſt ſuſcepta proles dicitur
iuſta cauſa diſpéſandi ad euitandum ſcandalum.
xxxv.q.viij.c.j.l.qui in prouincia.ff.de rit.nup.
ſecundú gl.in d.c.quia circa.de cóſan. & affi.li-
cèt quando ſit diſpenſatio in gradu prohibito,
& non fiat ſpecifica mentio de liberis priusna-
tis ex tali matrimonio prohibito, tales liberi non
cenſentur legitimati.ſecundum Bal.in l. Paulus.
ff.de ſt. homi.

ARGVMENTVM.

Maritus an & quando in vxorem animaduer-
tere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Maritum in vxorem animaduertere non niſi magna*
ſubſiſtante

ſubſiſtante cauſa eo leuiter licere regulare eſt.& nu.5.
2 *Maritus quibus in caſibus in vxorem onimaduertere poſsit.*
3 *Mulier quæ vitæ mariti inſidiatur, in vinculis detineri à marito poteſt.& econtra.*
4 *Mulier quæ correctionem non recipit an à marito eijci & deſeri poſsit.& nu.7.*
6 *Mulier adultera an & quando à marito in vinculis detineri poteſt.*

Quæſtio DCCLXII.

QVÆRITVR an ſit licitũ marito caſtiga-
re vxoré,& in vinculis detinere. Et dicendum
1 †eſt ꝙ nó regulariter.l.conſenſu.in prin. C.de re
pudi. ibi, ſi ſe verberibus, quæ ingenuis aliena
ſunt &c.ſine magna cauſa:aliàs incurrit maritus
pœnã perditionis donationis propter nuptias.au
then.Sed nouo iure.eo.ti.§.ſi quis in ſua domo.
& §.ſi quis auté. in auth.vt liceat matri & auiæ.
col.viij.& in d.§.ſi quis auté. fit mentio de flagel
lis, aut fuſtibus qñ maritus cedit vxoré ſine ali-
qua cauſarũ declaratarũ in §. qi verò plurimas.
2 †vti in eo.ti.caſu adulterij,aut qñ inſidiaretur vi
tæ mariti,& ex alijs cauſis ibi declaratis: quia in
illis caſibus aut altero illorũ eſſet licitũ marito
verberare vxoré, ſecũdũ gl.in d.§. ſi qs auté. ſup
verbo ſufficere,aliàs non, & ſecundũ Ange. iſto
caſu vxor lucratur certã parté ſponſalitiæ largi-
tatis,& exprimuntur certæ cauſæ.in §. cauſas au
tem.vt eod.tit. & in d.l.conſenſu.& l. iubemus
de repu.& ſecundũ Cin.in d.l.conſenſu. quando
3 †vxor inſidiatur vitæ mariti,maritus poteſt ipſã
detineri in vinculis,& ecótra,quádo maritus inſi
diatur vitæ vxoris per venenoſa nocumẽta prout
vidi de facto, militat eadẽ ratio:& eſt iuſta cauſa
diuertandi ſalté quoad thorũ. Et pro hoc etiã fa
cit quádo maritus malè tractat vxoré, ita ꝙ culpa
mariti recedit,ꝙ tenetur ad expenſas alimẽtorũ
vxoris.ſecundũ Cy.in l.quod in vxoré. C.de ne-
go.geſt.Et idé quádo maritus verberat vxorem.
ſecundum Bal.in l.j.C.de lega.de quo per glo.&
doct.in c.ſignificaſti.de diuor.& propter nimiam
ſeuitiam mariti non debet vxor ſibi reddi.c.lite-
ras.in fine,de reſti.ſpolia.faciunt no.per gl.in c.
de benedicto.xxxij.q.j.& aliàs ſcripſi in volu. ma
leſi.& cótrac.in quodã tracta. dotis.q.xxx.ſed re-
deundo ad quæſitum an ſit licitũ marito caſtiga
re vxoré glo.fi.in c.quemadmodũ.de iureiurand.
j.videtur innuere,ꝙ debet ſequi denuntiatio ec-
4 cleſiaſtica, vt vxor ſe corrigat: & ſi nó curat †cor
rigit nec curet de excommunicatione, tunc ſecũ-
dũ Io.maritus poſſet ipſam deſerere,deinde refert
Tancre.tenere,ꝙ maritus nó debet vxoré deſe-
rere,licèt non ſe corrigat:ſed debet eam tenere
in vinculis & caſtigare:cũ hoc ſit ſibi permiſſum
per iura allegata. Oſti.in d.c.quéadmodum.§.il-
lud.tenet ꝙ maritus non debet afficere vxoré ver
beribus,quæ debent eſſe aliena ab ingenuis. d.l.
conſenſu.§.j.C.de repu. niſi ex magna cauſa, vt
in exemplo adulterij ibi poſito, & ꝙ caſtigatio
fiat leniter.l.præceptorũ.ff.ad le.aquil. alioquin
puniendus eſt maritus,qui ſine cauſa hoc facit
vel enormiter.auth.ſed nouo iure.C. de repu.ſe-
cũ.Io.And.in d.c.quéadmodũ.in fi.idẽ in effectu
tenet ſicut Oſtié.prout ſuprà relatũ eſt. Henric.
Boic.in d.c.quéadmodũ. ſuper glo. fi. quærit an
maritus poſsit vxoré delinquenté caſtigare: ver-
berare & in vinculis detinere. de primo quoad
5 caſtigationé tenet † ꝙ poteſt ex magna cauſa &
leuiter: vt in exemplo ibi poſito adulterij,& leui
ter d.l.præceptoris.ff.ad le.aquil.aut hoc facit ſi-
ne cauſa vel cum cauſa,ſed enormiter, & hoc nõ
licèt ibi facere:& ſi contrarium faciat eſt punien
dus.d.authen.ſed nouo iure. C. de repu. Si verò
quæratur de vinculis, tunc pro alio delicto quã
adulterij,tunc non eſt licitũ marito detinere vxo
ré in vinculis: quia hoc non reperitur iure cau-
6 tũ.Si verò pro crimine adulterij, † ſi maritus ſit
clericus, poterit detinere vxorem in vinculis.
c.placuit. xxxiij.quæſti. ij.Si verò maritus ſit lai-
cus,tunc non poterit detinere vxorem in vincu-
lis:quia non reperitur iure.ſecundũ Io. ibi. licèt
in contrariũ.&iſta opinio Io.ſeruatur ſecundum
Henri.Boic. in d.c. quéadmodũ.& ideo quare a-
liud in crimine adulterij.ſecundum Henri. Boic
eſt quia crimen adulterij vxor maculat thorum
viri,& reddit liberos poſt ea naſcituros incertos.
allegat Leuitici.xviij.Et quãdo maritus poſt vxo
ris adulterium vxoré ipſam cognoſcit efficitur
bigamus.c.ſi cuius.xxxiij.diſt.& ibi per glo. Ar
chi.Card.Flo.in d.c.quemadmodũ. de iureiuran.
in gl.fi.paria loquitur. Anto.de But.ibidé primo
refert in dicta glo. fi opinionem Io. quando mu-
lier fuit monita & denunciata, & non vult corri
7 gi,nec curat excómunicationẽ,† ꝙ tunc maritus
poteſt ipſam deſerere. per iura ibi allegata. Sed
Tancre.tenet,ꝙ maritus poteſt ipſam caſtigare,
& in vinculis tenere:& hoc verum ex magna cau
ſa vt leuiter: aliter maritus puniretur. ſecundum
Oſti.& Io.And. prout ſuprà dictum fuit.Ioã. de
Imol.in d.c.quemadmodũ.in gl.fi. j. refert quòd
ſit ſpeciale in vxore clerici,ꝙ maritus poſsit ca-
ſtigare vxorem: ſecus in vxore laici.d.c.placuit.
xxxiij.q.ij.ſed fortè idẽ in vxore laici, ꝙ maritus
poſsit caſtigare moderatè per iura ibi per ipſum
allegata. Panor.in d.c.quéadmodũ.in glo.vltima
poſt plures opiniones recitatas videtur tenere, ꝙ
maritus poteſt caſtigare vxorem ex magna cau-
ſa & leuiter: aliàs maritus puniretur.glo.in cap.
ſicut alterius.vij.q. ij.temerè videtur tenere quòd
maritus poteſt iudicare vxorem corrigendo ſed
verbaliter,ſed non verberando.d. l. conſenſu. C.
de repu.quia illa ſunt aliena ab ingenuis. Verun-
tamen tenet quòd maritus poteſt temperatè caſti
gare vxorem:quia eſt de eius familia, non autem
in forma iudicij poteſt iudicare.ſed Archi. ibidé
tenet,ꝙ maritus non debet caſtigare vxorem niſi
ex magna cauſa & leuiter: alioquin maritus eſt
puniẽdus, qui ſine cauſa hoc facit vel enormiter.
authen.ſed nouo iure.C.de repu.ſecundũ Oſtiẽ.
in d.c.quéadmodũ.§.illud.de iureiuran. tex. in c.
placuit.xxxiij.q ij.habet quando vxores clerico
rum peccauerunt,quòd mariti habent poteſtaté
præter necem cuſtodiẽdi & ligandi in domo ſua
ad ieiunia ſalutaria non mortifera, eas cogentes
&c.Glo.verò ibi tenet, quando maritus malè ver
berat vxorem vltra cauſas à iure expreſſas puni-
tur in tertia parte donationis factæ propter nu-
ptias:vt in authen.vt lice.matri.& auiæ.§. ſi quis

autem.colla.viij. Et ibi non fecit maritus donationem propter nupt. punitur in iij.parte bonorum:dum tamen non excedat ccc. aureos: & vbi excedit punitur in centum aureos.l.fi.C.de repu. An autem idem ſit de laico coniugato glo.ibi tenet ꝙ non:quia non reperitur iure cautum:tamé poteſt eam caſtigare, vt notauit glo. in d.c.ſicut alterius.vij.q.j. Archi.in d.c.placuit.videtur intelligere quãdo vxores peccauerunt adulterãdo, ꝙ tunc maritus poſsit caſtigare vxorem. d.Io.de Turre crema.in d.c.placuit. xxxiij.q.ij.intelligit quando vxores peccauerunt adulterando.

a Nimiam ſeuitiam. Adde Io. And.in addi.ad Spec. in rubri.de Iniur. vbi format quæſtionem quando maritus atrociter verberat vxorem, an poſsit agere actione iniuriarũ. & in effectu poſt opiniones recitatas tenet, ꝙ competit actio in factum ad præſeruandum fœminã marito:licèt Bar.in l. diuortio.§.ſi vit.ff. ſolu. matri. ſentiat, ꝙ cõpetat actio iniuriarum.vide ibi latiùs per Alex. de Imol.vide l.ij.C.re amo.l.prætor.§. prætereà j. ſi quis ex libertis, & ibi glo.ff.de intul, ſtipul.§. fi. in ſimili.C.de furt.

ARGVMENTVM.

Immunitatis vſu quomodo vtendum.

SVMMARIVM.

1 *Homicidas:adulteros & virginum raptores immunitate non gaudere iuris eſt ciuilis.*
2 *Immunitate is gaudet,qui in domum Epiſcopi confugit.*
3 *Delinquens in eccleſia ab ea extrahi debet, nec immunitate gaudere debet.*
4 *Latrones publici & agrorum depopulatores immunitate non gaudent.*
5 *Intellectus c.j.de homicidio.*
6 *Delinquens in eccleſia per quem extrahi debet.*
7 *Extractus de immunitate de facto priſtinæ libertati ante omnia reſtitui debet.*
8 *Iudæi vel heretici immunitate non gaudent.*
9 *Eccleſiæ immunitatem violans crimine læſæ maieſtatis tenetur.*
10 *Sacerdos an teneatur ſeruare eum qui adijt eccleſiam immunitatis cauſa.*
11 *Excommunicatus immunitate gaudet.*
12 *Eccleſia interdicta immunitatis priuilegio gaudet.*
13 *Confugiens ad eccleſiam ſi immunitate non gaudet per iudicem ſecularem extrahi debet.*
14 *Delinquens in eccleſia per Epiſcopum extrahi debet.*
15 *Homicida voluntarius an gaudere debeat immunitate.& nu.27.*
16 *Confugientes ad immunitatem an per iudicem ſecularẽ compeditari poſſunt in eccleſia.*
17 *Domus Dei domus orationis.*
18 *Iudex in atrocioribus malefactorem in eccleſia Epiſcopo prius requiſito extrahere poteſt.*
19 *Captus ſi tranſeat per cimiterium an immunitate gaudere debeat.*
20 *Extrahẽs volentẽ à loco immunitatis pœnã nõ incurrit.*
21 *Eccleſia omnes fugientes ad eam defendit.*
22 *Raptores virginum an immunitate gaudeant.*
23 *Pœna duplex de iure canonico.*
24 *Confugiens ad eccleſiam duo conſequitur priuilegia.*
25 *Iudæus qui vult effici chriſtianus immunitate eccleſiaſtica gaudere debet.*
26 *Perſonæ eccleſiaſticæ & religioſi immunitate non gaudent.*
28 *Clericus pro delicto etiam in eccleſia patrato ab eccleſia extrahi non debet.*

Quæſtio. DCCLXIII.

QVAERITVR circa materiam immunitatis eccleſiaſticæ, quæ vertitur nunc de hoc præſenti anno M.cccccxcvij. die xiij. menſis Auguſti vbi Franciſcus Guarrerij mercerius fuit vulneratus letaliter de ſero inter horam nonam & decimam poſt meridiem in hac ciuitate Grationop.ſuprà pontem:& deinde in craſtinũ obijt vbi,vt fertur aderant certi præsbyteri, qui aufugerunt ad immunitatem eccleſiæ,an debeãt gaudere immunitate:& per quem debeãt extrahi vel ne. Super qua materia referam opiniones. Nam
1 de iure ciuili† homicidæ adulterij &raptores virginum non gaudent immunitate. §. neque autem homicidis.in authen.de mandatis principum colla.ij.vnde ſecundum Bart. ibi debet diſtingui in ſeruo aut libero homine,ſi in libero,homine: tũc aut aufugit ad eccleſiam pro debito aut pro delicto. Si pro delicto, tunc ſi ſit atrox non gaudet immunitate etiam ſi ſit data ſibi fiducia: ſecũdum gloſſ. ibi. Si verò non ſit delictum atrox: tunc gaudet immunitate.& hoc de iure ciuili.ſed de iure canonico debet diſtingui: ſi deliquent in eccleſia vel extra, de quo ibi latiùs per ipſum: & ibi etiam tractat quis interim debeat præſtare alimenta illi qui aufugit ad immunitatem.& pa-
2 riter quando † aufugit [a] ad domum Epiſcopi ꝙ
a gaudet immunitate.c.id cõſtituimus. xvij. q.iiij.
3 Et quando† quis delinquit in eccleſia debet extrahi per iudicem eccleſiaſticum.glo.verò.in d.l. ij. C.de his qui ad eccle.confugi.excipit quinque caſus, in quibus quis non gaudet immunitate:videlicèt homicida:adulter;raptor:debitor tributorũ, & quando deliquit in eccleſia. Cin. verò in l. præſenti.C.eo.tit.facit certam diſtinctionem, & tandem de iure canonico tenet,ꝙ quãdo quis deliquit in eccleſia non gaudet immunitate. Si verò extra,tunc regulariter gaudet immunitate,niſi in
4 duobus caſibus:videlicèt† in publicis latronibus &depopulatoribus agrorũ noturnis.c inter alia. de immunitate eccleſiæ Et tandẽ ibi refert ſecundum Pet. aut delictũ atrox eſt cõmiſſum ex propoſito,& quis non gaudet immunitate.c.j.de homicid.aut deliquit caſu:& tunc gaudet immunitate. & iſtã opinionẽ refert tenere Oſti.ſed in cõtrariũ allegat c.de raptoribus.xxxvij.q.j. vbi raptor ex propoſito gaudet immunitate. Et ibi loquitur quãdo quis deliquit ex ſtimulo carnis.vi-
5 de etiã alij intelligũt† dictum in c.j.de homicidio de altari veteris teſtamẽti.& ibi etiã tenet Cin.ꝙ daretur xxx. paſſus ſeu pedes propè muros eccleſiæ. c.diffinimus.xvij.q.iiij. & vlterius Cin.in d.l. præ-
6 ſenti,tenet,ꝙ† quãdo quis deliquit in [b] eccleſia de-
b bet extrahi per iudicẽ eccleſiaſticum & puniri.Si verò deliquit extra eccleſiã,& ſit caſus vbi nõ debet gaudere immunitate,tũc poteſt extrahi p iudicẽ ſecularẽ. & idẽ in effectu tenet Cy.in auth.ſi quis ei.C.de adulter.& ibi etiã tenet,ꝙ homicida poteſt trahi ab immuni. Bar.verò.in d.l.præſẽ.tenet
7 ꝙ † quando quis extraheretur de immunitate de facto,quòd ante omnia debet reſtitui præſtinæ liber-

libertati. Albe r.verò in rubri.C.de hij.qui ad ec-
cleſias confu. primo refert Azo.in ſumma eo.tit.
8 & ibi Axò tenet † quòd hæretici vel Iudæi non
gandent immunitate.& ibi etiam tenet quòd ille
9 † qui violat immunita.eccleſiæ tenetur crimine
læſæ maieſtatis.l.ij.C.de hij.qui ad eccle.confu.
& tādem Albe.in d.rubr.tenet,quòd in hac mate
ria debemus ſequi ius canonic.allegat no.per gl.
& doct.in c.j.de oper.no.nunciati.& c.j.x.diſtin.
& c.lxxxvij diſt.ca.eos.& ibi etiam tractat de ho-
micidio per inſidias.& ibi etiam tractat quando
quis confugit ad eccleſiam pro debito.& pariter
quando quis confugit pro delicto,quòd licèt ec
cleſia defendat à pœna corporali : tamē debet cō
11 mutare in aliam.& ibi etiam quærit † an ſacer-
dos eccleſiæ debeat eum cuſtodire,ne auſugiat
in caſu quo poteſt extrahi aliàs tenetur ad inte-
reſſe.c.diffiniuit.xvij.q.iiij.& ibi etiam tractat de
c illo qui confugit ad corpus [c] Chriſti an gaudeat
immunitate.& videtur tenere quòd ſic poſt Ho-
ſtien.Io.verò Fab.in l.ij.C.de hij qui ad eccle.cō
12 fugi.tenet,† quòd excommunicatus gaudet im-
munitate.& ibi etiam tenet de mandante delin-
qui:quoniam delictum fuit commiſſum in eccle
ſia.Et quòd epiſcopus poteſt extrahere aliquem
ab immunitate pro pœnitentia,ſed non pro in-
carcerando.ſed Ioan.Andr.tenet ibi & Ioan.Fa-
13 bri etiam ibidem tenet,quòd † eccleſia interdicta
gaudet priuilegio immunitatis . & pariter quòd
d in eccleſia matrice gaudet vſque ad.xl. [d] paſſus.
& aliæ eccleſiæ infra.xxx.paſſus.capit.quis quis.
cap.ſiant.& cap.ſicut.xvij.quæſt.iiij.Idem verò
Ioan.Fabr.in authent.ſi quis.C.de adulter.tenet,
quòd epiſcopus non debet tradere iudici ſecula-
ri:propter periculum irregularitatis quod intel-
ligunt niſi in caſu permiſſo.Idem verò Ioannes
Fab.inſti.de hij qui ſui vel alie.iuris.§.ſed & hoc
tempore.tractat de hac materia immunitatis &
ſignāter de homicidio penſato inſidijs,& de excō
municato & de eccleſia interdicta.& ibi etiam te
net,quòd epiſcopus poteſt extrahere clericu pro
pœnitentia temporali immutanda . & ibi etiam
13 inter cetera tenet quòd † in caſibus in quibus nō
gaudet immunitate debet extrahi per iudicem ſe
cularem,& non per eccleſiaſticum:ne incurrat ir
regularitatem. Bald.verò in dicta authent.ſi quis
ei.tenet ꝙ epiſcopus non debet extrahere.Salice,
verò tenet in l.ij.C.de hij.qui ad eccle.confug.
quod de iure canonico regulariter quis gaudet
immunitate,eccleſiæ niſi in caſibus exceptis in di
cto capit.inter alia.de immunitate eccleſiæ.Sed
idem Salicet.in dicta authent.ſi quis.primo facit
14 differentiā quando † quis deliquit in eccleſia &
tunc debet extrahi per epiſcopum.ſi verò extra
tunc iudex ſecularis extrahit,in caſu quo nō gau
det immunitate.& tandem tenet,quod plus de-
bet requiri epiſcopus.& in finalibus verbis tenet
quòd epiſcopus tradendo poteſtati ſeculari in-
curri irregularitatem . Angelus verò in dicta
authent.ſi quis.tenet,quòd quando ex forma ſta
tuti vel iuris malefactor poteſt capi propria au-
thoritate,vel debitor fugitiuus,quod poterit etiā
capi in eccleſia ſed non debet extrahi,ſed recom
mēdari apud prælatum:quinimò debet tradi per
prælatum iudici ſeculari ad eius requiſitionē :&
finaliter tenet quod in caſu quo debet extrahi de
het fieri ſine tumultu,ne diuinū officiū pertur-
betur.domi.vero Guido Papæ deciſione.cxxj.pri
15 mò tractat de homicid. voluntario, † quod non
gaudeat immunitate per dictum cap.j de homic.
Sed in contrarium arguit:quia eccleſia non pre-
bet occaſionem mortis.& ibi dat plures intelle-
ctus poſt Anthonium de Butrio ad dictum ſca.j.
de homic.ſed videtur inclinari in aliam partem,
quod homicida voluntarius non gaudet immu-
nitate:& quod poſsit iſto caſu extrahi per iudi-
cem ſecularē.licèt referat de Bexerellis in clemē.
prima de offic.ordi.tenere,quod indiſtinctè de-
bet extrahi per iudicem eccleſiaſticum.& tādem
16 ibi tenet,† quod non poſſunt compeditari in ec-
cleſia per dominos temporales:licèt de conſuetu
dine contrarium ſeruetur.& ibi etiam ponit ca-
ſus in quibus quis non gaudet immunitate j.de fe
rijs. verſi.in titu.forma inquiſitionis.ſuper ,ver-
bo,hoc cum quindecim item inquiſitionis circa
finem tenet,quòd iura immunitatis videntur in-
17 ducta contra ius diuinum,quo cautum eſt † do-
mus mea domus orationis.& ita obſeruat Italia.
Angel.verò Aret.in tractatu maleficiorū ſuper
verbo,quod ſumma.in materia capturæ in.iiij.
18 q.tenet , ꝙ in actraxioribus iudex poteſt capere
malefactorē in eccleſia,dū tamen priùs requira-
tur epiſcopus:licèt de iure canonico ſecus : niſi
in caſibus exceptis.Augu.verò ibi ponit plures
remiſsiones.idem verò Ange.Are.in d.tractat.ſu
per verbo in ſcalis.etiā de hac materia loquitur.
& etiam Augu.& maximè quando delictū eſt cō
miſſum in eccleſia,aut extra eccleſiam ꝙ iudex
ſecularis non debet extrahere ſine licentia iudi-
cis eccleſiaſtici. Quid ſi aliquis à iuſticia non ca
19 piatur † extra cimiteriū vel eccleſiā:& deinde trā
ſit per eccleſiā,an gaudeat immunitate? Archi.in
ca.ſicut.le premier.xvij.q.iiij.arg.j.ꝙ non,per l.
ſi quis.C.de adific.priuat.ſed inquātū allegat c.
diffiniuit.& c.ſi quis.ead.q.de quo per de viſtis
in d.c.diffiniuit.ea.q.Et præmiſſæ opiniōes ſunt
relatæ de iure ciuili.quantū aūt ad ius cano.gl.in
c.eos.lxxxvij.diſti.videtur tenere ꝙ eccleſia reci
pit libertos manumiſſos in eccle.ſub eius prote-
ctiōe.de hoc etiā habetur in c.reū.xvij.q.iiij.vbi
prohibetur quis extrahi ab eccle.& damnari ad
mortē.imò eſt priuilegiū eccle.ꝙ à modo nō poſ
ſit accuſari de illo delicto,vt perdat vitā vel mē-
brū,licèt teneatur ſatisfacere pecuniariter.Arch.
verò in d.c.reū.xvij.q.querit quando quis extra
20 hit † volētē de loco immunitatis,ꝙ tunc non
incurritur pœna ex quo nō interuenit violentia.
& tandē ibi tenet,ꝙ pro illo delict.pro quo quis
aufugit ad eccle.nō debet puniri corpora.ſed be
ne pecuniali.vel ꝙ alio mō ſatisfaciat læſo.vide,
21 etiā c.reos.xxiij.q.v.vbi † eccleſi.defendit omnes
fugiētes ad eccleſia.vide etiam in ſc.de raptorib.
22 xxxvj.q.j.vbi † raptores virginum gaudēt immu
nitate eccle.& non liberatur à pœna pecunia.gl.
verò in c.inter alia.de immunitate eccle.tenet ꝙ
cōfugiens ad eccle.licèt euadat pœnā corporale:
tamē debet puniri pecuniariter.& ſolum excipit
tres caſus,videlicèt public.latro.depopulatores

ARGVMENTVM.

Delictum noctu patratum quomodò probari
poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Quæ fiunt noctu & in multitudine difficilis ſunt proba*
tionis.
2 *Delictum factum in rixa probabiliter ignorari poteſt*
quis fecerit.
3 *Adultera noctu vagantur.*
4 *Teſtimonium rerum quæ noctu geſtæ ſunt,ſi luna luce-*
bat,valet.
5 *Nox quando dicatur.*

Quæſtio DCCLXIIII.

QVAERITVR quia in dicto homicidio
plures interfuerunt delinquentes:& intule-
runt duo vulnera letalia,tam in facie quàm in ca
pite dicti Franciſci baguererrij occiſi de no-
cte:nunc quæritur de modo probãdi maleficium
commiſſum de nocte.Et in effectu vbi,luna non
luceret,eſſet dificile:quia poſſet probabiliter ig-
norari quis intulerit vulnus.ſecundum glo.in l.
ſi cum exceptione.§.ſuper.verbo.ignorantiam.
ff.quod met.cauſ.vbi probabiliter poteſt igno-
1 rari quis intulerit vim †:cũ talia fiãt de nocte vel
in multitudine hominum.vnde ſecundum Bald.
ibi facit ad accuſationem ſindicorum quãdo ma
leficium fit de nocte:quia poteſt probabiliter
2 ignorari quis fecit.& idem † quando fit in rixa
multorum.& ibi refert Oldra.defendiſſe quendã
clericum cui opponebatur homicidium,& teſtes
dicebant ſe vidiſſe à longe.de quo ibi latius per
ipſum,licèt ibi dicat quòd debet attendi ſi tunc
lucebat lumen lunæ vel ne.& idem Bald.tenet in
effectu in cap.j.§.pœna.quæ fuit prima cauſa be
nefic.amittend.& ibi refert dictum Ariſtotelis,
3 † quòd nocte vagatur adulteri,& pariter refert
Oldrad.defendiſſe quondam clericum de homi-
cidio:quia teſtes deponebant vidiſſe per compu-
ctum lunæ:& tamen luna de dicto tempore non
4 lucebat.ergo à contrario,† quando luna lucebat
bene valet teſtimoniũ.&ita eſt in propoſito:quia
de tempore dicti homicidij luna lucebat:& ideo
erit bonum deducere:&ſuper hoc habere relatio
nem medicorum & cirurgorum.& ita etiam te-
net Angel.Areti.inſti.de action.§.quadrupli.in
princip.& per hoc facit etiam quod tenet Barto.
in l.j.§.ij.ff.de offi.præfect.vigil.quòd quando
fieret aliquod furtum de nocte,poſſent cuſtodes
torqueri vt indicant fures:& ita etiam tenet Bar.
in l.j.in fin.ff.furt aduerſ.naut.campo.& per Bal.
in l.ſi quis non dicam rapere.C.de Epiſc.& cle.
& in l.ij.§.occiſoris.ff.ad ſilleya.& per Ang.Are
ti.inſti.de actio.§.quadrupli.in princip.& in tra
cta.malefic.ſuper verbo,quod fama.in materia
capturæ.xiij quæſt.& ibi etiam per Auguſtin.in
additio,quando aliqui ſunt negligẽtes in capien
do malefactorem.& etiam per Angel.Aret.in di
cto tracta.ſuper verbo necnon ad denuntiationẽ.
verſi.an excuſetur.& ibi etiam Auguſtinus.&
etiam in verſ.quæro quando maleficium eſt com
miſſum.vide etiam in dicto tract.ſuper verbo de
5 nocte.Et an dicitur † nox à tẽpore campanæ ſeu
ſymbaly & ibi etiam quando eſſet tempus tene-
broſum.capitulo ſi quis perfodiens de furt.

ARGVMENTVM.

Sindici terrarum an malefactores capere te-
neantur.

SVMMARIVM.

1 *Dominus podij malefactores capere & damna prohibe*
re debet,aut damna reſarcire.
2 *Villæ & caſtra in Italia malefactores capere tenentur,ſi*
poſſint.
3 *Cuſtodes de negligentia tenentur,& torqueri poſſunt.*
4 *Sindici in factis occultis excuſantur.*
5 *Inquiſitio diligens vbi requiritur ignoranti non niſi de*
diligenti inquiſitione conſtet,parcitur.
6 *Delictis occurrendum eſt.*
7 *De ſcientia quod quis teneatur iuris eſt canonici.*

Quæſtio DCCLXV.

QVAERITVR ſi iſti ſyndici terrarum te-
neantur capere malefactores ſeu denuntiare,
ita quòd ſi non fecerint teneantur emendare dã-
nũ.Bart.in l.nequid.ff.de incẽdi.rui.& naufrag.
vbi format quæſtionem de villa vel caſtro,& al-
legat tex.cum glo.in authent.vt nulli iudicum.
§.quoniam verò.collatione.ix.in contrarium te
net quando villa fuit ſciens:ſecus ſi ignorans &
idem poſſet dici de domino vniuerſali territo-
1 rij vel † podij,dum tamen potuit prohibere:ſecus
ſi eſſet modicæ potentiæ.& hoc verum quando
ſciuit.& hoc de iure communi.Sed in multis par
tibus Italiæ ſunt ſtatuta de hoc quòd communia
teneantur emendare damnum in territorijs eo-
rum.vide etiam Barto.in l.diuus.ff.de cuſto.reo
quando tales ſyndici non denunciantur malefa-
ctores,quia ignorauerunt an excuſentur.idem ve
ro Bartol.in l.j.§.occiſoris.ff.ad ſilleyan.tenet,ꝙ
2 in Italia ſunt ſtatuta,† quòd villæ & caſtra tenẽ
tur capere malefactores:nam hoc intelligendum
eſt,ſi potuerint,& idem ſi maleficium ſit factum
clam.& idem quando cõmiſiſſent maleficium in
confinio limitum.& idem Barto.in l.iij.§.ſubue
niunt.eod titul.quando maleficium committitur
de nocte extra caſtrum,& caſtrum eſt clauſum:
quia cuſtodit claues per alium quòd excuſatur.
idem verò Bart.in l.j.ff.de offi.præfect.vigil.te-
3 net † quò cuſtodes puniuntur de negligentia.&
quòd cuſtodes poſſunt torqueri.idem etiam Bar
4 tol.in l.annus.ff.de calunnia.tenet quòd † ſyndici
excuſantur quando maleficium eſt occultum:vel
quando malefactores non reperiuntur.idem ve-
rò Bartol.in l.in delictis.ff.de rixa.in principio.
tenet,quòd quando illi de parœcia tenentur ca-
pere malefactorem,quòd tunc excuſantur quan
do non potuerunt capere:quia ibi non erant illi
de parœcia:vel quando fuit factum in confini-
bus parœciæ.Bal.in l.j.C.de hijs qui latro.occul
ta.tenet quòd tale ſtatutũ cum arctat illum qui
habet veram ſcientiam:& ꝙ ſaltem debet conſta
re de diligentia.Idem verò Bald.in l.j.C.de falſ.
moneta tenet,ꝙ licèt à principio ſyndicus igno
rat:tamen quã primũ peruenit ad eius notitiam
tenetur denuntiare.vide eundem Bal.in l.j.C.ad
5 ſenatuſcõſul.macedo.tenet,ꝙ † vbi requiritur di
ligẽs inquiſitio,quòd non parcitur ignorãti,niſi
conſtet de diligẽti inquiſitione.& idẽ tenet Bal.
in l.duob.§.ſi.ff.de iureiur.&de hoc etiã habetur

per Sali.In l.ea quidē.C.de accuſatio.in.vj.quæ.
& vide etiam per Ange.Are.& Auguſti.in dicto
tracta.maleficio.ſuper verbo mattimo.ad decer-
nen.& ſuper verbo,quòd ſama in materia captu-
ræ in.xij.q.vide Bal.In l.ſi ideo.C.de hij.quib.vt
indig.vbi nò.pro excuſatione hæredum qui non
puniuntur,ſi non potuerint reperiri malefacto
res:& etiam pro excuſatione ſindicorum,&villæ
ſeu ciuitatis quando non potuerunt capere ma-
lefactores:quia ſunt potentiores,quòd tunc excu
ſantur.allegat c.ſi.de pœn.lib.vj.Pau.verò de Ca
ſtro in d.l.ſi ideo.tenet,quòd de hoc debet fieri
ſcriptura.& ibi etiam tenet Ang.quòd debet con
ſtare de diligenti inquiſitione.Et pariter Bartol.
in d.l.ſi ideo.dicit,quod eſt argument.pro excu-
ſando ſindicos quando non poſſunt reperiri ma-
lefactores,vel quia maleficium eſt occultum.vi-
de Bal.in l.iij.§.cognoſcit.ff.de offi.præfecti.vi
gil.quod ſtante ſtatuto ſindici teneantur de ma-
leficijs commiſsis,in villis ſuis.& in quadam vil
la apparet corpus cuiuſdā interfecti iacens in ter
ra:non tamen apparet quod maleficium fuerit
ibi perpetratum,quod excuſabuntur propter in
certitudinē niſi ex coniecturis appareat ꝙ ibi
fuerit ſcelus perpetratum.quia ibi conſueuerunt
talia cōmitti vel ibi homicidæ cōuerſabantur ve
rūtamē ignoratur nomē interfecti dū tñ ſciretur
perſona occiſorū debet puniri capitaliter.ſecun.
Bald.in dicta l.in executione.§.in hac.ff.quod
met.cauſ.& Ange.Aret.in.§.quadrupli.inſtit.de
act.& præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionē:
6 † quia in talibus delictis ſtatuto aliàs facto om-
nes debent occurrere ad capiendum delinquen-
tem, & facere forte caſtellum ſeu officiarios.Et
hoc etiam tenet Bart.in l.ſi quis in ſeruitute.ff.
de furt.& quilibet tenetur ſuccurrere oſenſo ſi-
ue in perſona ſiue in rebus.& de conſuetudine
inuētū eſt quòd oſenſi exclamant ſuccurrite ſuc
currite.ſecundum Bar.in l.prohibitio.C.de iure
fiſci.hoc eſt in hijs partibus clamatur a larme.&
non ſolum hijs quorum intereſt:ſed etiam extra-
neis licitum eſt occurrere.ſecundum Ioa.de Pla
tea ibi.& licèt quis non teneatur ex ſola ſcientia
7 †tamen ſecus de iure canonico:& maximè in ca-
ſu iſto.ſecundum Ioan.de Platea.ibi,vbi tractat
an ſit licitum reſiſtere officiarijs.de quo per glo.
in l.vt vim.ff.de iuſti.& iur.& per Inn.in capit.
ſi quando.de offi.delega.

ARGVMENTVM.

Homo qui inimicum capitalem habet,ſi in via publica occiſus inueniatur, & ignoretur à quo fuerit occiſus præſumitur ab inimico occiſus ad ad hoc vt torqueri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Preparamenta indicium faciunt.*
2 *Indicium inimicitiæ ſufficiens non eſt vt inimicus torqueri poſsit.*
3 *Homo mortuus ſi reperiatur iuxta domum alicuius an indicium faciat ad torturam.*
4 *Locus homicidij indicium non facit.*
5 *Homo mortuus & ad mortem vulneratus æquiparātur.*

Quæſtio. DCCLXVI.

QVAERITVR quando reperitur homo oc
ciſus ante domum alicuius,aut in ſtrada pu-
blica,& ignoratur à quo ſit occiſus,habet tamen
inimicum capitalem:an ſit indiciū contra ipſum
vt poſsit torqueri?& dicendum eſt quòd ſic.ſecū
dum Hoſti.in titu.de præſumpt.§.ij.verſi.ſed po
ne.& maximè inimico capitali.ſecundū Roma.
In l.j.§.hoc reſcriptū.ff.ad Silleya.& hoc etiā te
net Ange.in l.fina.C.de quæſtio.& maximè quā
do eſt homo male conditionis & famæ.& idē te-
net Barto.in l.fina.ff.de quæſt.In homicidio quā
do apparent indicia.vt quia fuit repertus homo,
mortuus & aliquis eius inimicus.l.j.§.cum ali-
1 quis.ff.de quæſtionib.item quòd † fuit viſus fa-
cere præparamēta ad hoc vt emeret gladium & ſi
milia.item fuit viſus in aliquo loco per aliqua
loca vicina.& ſic de ſimilibus.vide Alex.de Imo.
in d.c.ſi.in additio.ad Bar,& quando procedunt
minæ.ſed Ioan.de Imo.in l.ſi.ff.de hære.inſtit.te-
2 net,† quòd non ſufficeret ſolum indicium inimi
citiæ.& hoc etiam tenet Auguſt.in additio.ad An
gel.Aret.in dict.tract.maleficiorum,ſuper verbo
3 quòd ſama,quid autem † quando reperitur cor
pus mortuum iuxt.domum alicuius,an ſit indi-
cium ad torturam.Bar.in l.ij.ff.de via public.te
net quòd præſumitur ibi interſectus vt vicini te
neantur:quia non ceperunt maleſactorem & pa
riter eſt præſumptio contra dominum domus.&
a idem poteſt quæri quando reperitur ° mortuus
in ſtrata, & ignoratur à quo: quia præſumitur
ab eo,qui multum frequētabat in illa via,& erat
malus homo. ita quod poteſt torqueri.ſecun-
dum Ange.Aret.in d.tracta.vbi ſupra.ſed Augu.
4 in additio.tenet contrarium,ꝙ ſolus† locus ho-
micidij non facit indicium.allegat Bal.in d.l.iij.
§.j ff.de offi.præfec.vigil.niſi ille talis conſueuiſ
ſet facere talia.
a Mortuus. Adde Bal.in tit.quibus mod.feud.amit.
5 quòd † mortuus & ad mortem vulneratus æqui
parantur:licèt non ad omnia.&ibi tenet,quando
quis eſt occiſus & neſcitur à quo tormētis inqui
rendum eſt.ſed ſi poteſt eſſe ſua morte mortuus,
non debet quiſque torqueri niſi ſama ſit quòd ſit
ab alio occiſus.allegat glo.in l.j.§.illud.ff.ad Sil
leya.ſecus tamen in ſpolio: quia ſi ignoretur à
quo quis ſit ſpoliatus:quia debet reintegrari.vi
de per Angel.Areti.in dict.tracta.maleficiorum.
ſuper verbo,quod ſama ſupernaturalia indicio-
rum quando homo reperitur mortuus ſeu occi-
ſus,& quando ſunt plures,& ignoratur à quo:
& ibi per Auguſt.in additionibus.

ARGVMENTVM.

De pluribus delinquentibus.

SVMMARIVM.

1 *Maleficium ſi à pluribus commiſſum ſit,& perſona ſit incerta,omnes tenentur pecuniariter & non pœna corporali.*
2 *Quando quis teneatur de occiſo vel vulnerato & numero 3.*
4 *Delictum qualiter fieri ex impreuiſo dicatur.*
5 *Delictum quando factum eſt ex propoſito omnes tenentur.*
6 *Quid quando delinquunt equaliter vel inequaliter.*
7 *Auxilium preſtans alteri aſsiſtendo de homicidio tenetur.*

Quæſtio

Quæſtio DCCLXVII.

QVAERITVR quando ſunt plures delin-
quentes in vna domo aut in alio loco:& ibi
reperitur homo mortuus occiſus:an præſumatur
occiſus ab omnibus,allegatur tenere Din.q̃ ſic.
in l.j.§.hoc autem ſenatuſcõſult.ff.ad ſileian.&
1 Bal.in d.l.j.ff de offi.præfec.vigil.†qñ maleſi.fuit
a cõmiſſum à pluribus,&perſona eſt incerta oẽs te
nẽtur pecunialiter,ſed nõ pœna corpor.l.itẽ ſi Me
la.§.ſi plures.ff ad l.aquil.Spec.verò in tit.de ho-
mic.§.j.ver.pone.vbi format.q.qñ erãt quatuor
in vna domo,& vnus proiecit vnum lapidem,&
occidit tranſeuntem:argumen.ad ambas partes,
2 & tandem videtur diſtinguere,† quòd ſi oẽs iura
uerunt dñm offendẽdi,quòd tũc omnes tenẽtur:
quia vnus videtur feciſſe de mãdato alterius:ſi ve
rò non interuenerit,tũc debent oẽs abſolui à pœ
na corporali,licèt debeãt cõdennari in pœna pe-
cuniaria:vt cæteris cedat in exemplum.text.verò
in c.ſignificaſti.le.ij.de homicid.videtur diſtin-
guere,quando primum vulnus non eſt letale,&
alij intulerunt vulnera letalia,primus nõ tenetur
de occiſo,ſi non habuerit animum occidendi,nec
præſtiterit conſilium alijs.ſi verò non poſsint di
cerni vulnera,nec ex cuius ictu perierit:tunc oẽs
tenentur.& ibi gl.quæ allegat iura ſuper hoc d.
l.item Mela.§.ſi plures.Pano.verò facit certã di
ſtinc.poſt gl.quòd in iudicio animæ cuilibet cre
3 dendum eſt,& ibi etiã†quando primus vulnerat
letaliter,&ſecũdus occidit,quòd de iure ciuili pri
mus non tenetur niſi de vulnerato:ſecus de iure
cano.quia incurrit irregularitatem.ibi etiam Io.
And.in Nouella,tenet quòd præſumitur occiſus
ab omnibus.Io.verò de Ana.in rub.de homicid.
4 declarat qualiter dicatur†fieri homicidium ex
impræſia,quãdo fit proditoriè.vide eundẽ Io.de
Ana.in d.c.ſignificaſti.quãdo plures percutiunt
& vulnerãt vnum an omnes teneãtur,de quo ibi
vnde latiùs per ipſũ.vide.l.ſi in rixa.ff.ad l.cor.de
ſicca.vt debeatur contemplari ictus vnius cuiuſ-
que,vt ſciatur quis fecerit animo occidendi:&ſi
non apparet,omnes tenentur,&caute dicetur ibi
5 in [b] rixa:†ſecus ſi ex propoſito:quia tunc omnes
b tenerẽtur.vide ibi Bar.qui facit certam diſtinct.
6 † quando omnes delinquunt equaliter . ſi verò
inequaliter,tũc inſpicitur ictus vnius cuiuſque
ſecundum diſtinc.ibi per ipſum habitam:& hoc
7 verum, niſi † vnus præſtet auxilium alteri aſsi
ſtendo:tamen incitator ſeu auctor pugnæ tene-
tur de homicidio,licèt aliter fuerit,ſecundum le
gem in l.quoniã multa facinora.C.ad leg.Iullia.
de vi.ſi verò non poteſt apparere quis primò &
quis poſt percuſſerit:& ſic non poteſt apparere
cuius ictu quis deceſſerit quia nullum vulnus per
ſe erat mortale:ſed vulnera vtrunque ſimul iun-
cta erant mortalia:& tunc omnes puniuntur de
homicidio.ſecundum Bard.in d.l.ſi.qui allegat
Inno.in d.c.ſignificaſti.ſi verò oẽs percuſſerint
ſed non apparet quale vulnus vnus cuiuſque in-
tulerit:tunc præſumitur omnes ſimul vulneraſſe.
vide de materia per Spec.in ti.de legato,aliàs de
diſpenſatione.§.iuſte.verſi.ſi quis in rixa.Ange.
verò in d.tracta.maleficio.ſuper verbo,quod fa-
mã.quando ignoretur qualiter vulnus cuiuſque
intulerit,quod tũc nõ debetur puniri pœna capi
tali:quia tales requirit probationes indubitãtes:
ſed bene poterunt torqueri.ſecundum ipſum.Et
ita etiam tenet ibi Auguſti.quando eſſent aliqui
malæ conditionis & vitæ:quia iudex tunc poſ-
c ſet [c] tortura iudicium incipere. vide gloſ.in cap.
quieſcamus.xlij.diſtinc.in fine,quæ ſolam quæ-
ſtionẽ,cùm dubitatur quis ex duobus occiderit
hominem,quòd potius ambo admittãtur ad or-
dines quã ambo repellantur:licèt in contrarium
arguat de ca.ſi quatuor.xxiij.q.vlti.& de d.c.ſi-
gnificaſti.de hac materia etiam ponit gl.& Archi
dia.in capit.nobile.xj.q.iij.& ibi tenet in dubio,
quòd tales non deberent promoueri ad ordines.
vnde ſecundum Præpoſi.in d.ca.quieſcamus.in-
terdum non conſtat quòd fuerit percuſſus ab ali
quo:& tunc in dubio debet abſolui.ſi verò appa
ret quòd fuerit percuſſus ab altero illorũ:tunc in
dubio præſumũtur culpabiles . vide de materia
per Alex.de Imol.conſi.xv.in primo volu.de plu
ribus delinquentibus.& tandem videtur inclina
ri in dubio,quòd debeat abſolui à pœna homici
dij,quando non apparet quis vulnera intulerit,
Et pariter quando non apparet de impræſia de
quo ibi latius per ipſum.

a Pluribus Adde de materia pluriũ delinquẽtiũ de
ferrarijs libello in forma inquiſitionis,ſuper ver
bo pluribus percuſsionibus.& ibi dat plures re-
miſsiones.& ibi tenet,quòd quando apparet ex
cuius ictu quis mortuus eſt:tunc ille ſolus tene-
tur de occiſo,& alius de vulnerato.Si verò non
apparet:tunc omnes tenentur de vulnerato.Et
hoc verũ vbi apparet quòd nõ acceſſerint ex pro
poſito:aliàs ſecus.& ibi ponit modum probãdi
ex propoſito:vt quando clamabant ad mortem,
vt fecerunt iudæi contra populũ.&ibi tenet poſt
Bart.in l.fin.ff.ad l.Corneliam.ff.quòd in dubio
præſumitur omnes vulneraſſe,ſicuti præſumitur
omnes ſimul deceſsiſſe.Itẽ armatus præſumitur
ſcire de rixa.ſecundum Baldum & Salic.in l.j.C.
de ſeru.fugiti.Et dicitur præſtare opem licèt nõ
faciat aliquem actũ,nec ponat manum ad latus.
ſecundum Inno.c.continentia.de cleri.percu.&
Bar.in l.ij.§.j.ff.de vi & vi arma.& Bal.in l.rapto
res.C.de Epiſcop.& clericis.Adde quòd eo ipſo
quis portat arma offenſibilia præſumitur habe-
re animam maliuolam.ſecundum glo.in capitu.
j.§.mercator.de pace.tenẽda.& ibi Bal.& Aluar.

b Adde quãdo clericus rixatur cũ aliquo & ſuper
uenerunt parentes,& amici qui occiderunt aut
mutilarunt illũ cum quo rixatur,incurrit irregu
laritatem:quia dedit cauſam & occaſionem rei il
licitæ:ſecus ſi ſuperuenerint inimici occiſi.ſecũ
dum Panormita.in capitulo Petrus.de homicid.
licèt Baldus in l.data opera.circa finem aliter lo
qui videatur.C.de accuſa.de quo vide ibi per eũ.
Item armatus vide Hoſtien.in ſumma in titul.de
homi.§ qua.Ioan.Andr.verſi.quid ergo.ſi in ri-
xa.& ibi tractat de pluribus delinquentibus.

c Tortura.Adde Baldum in quib.mod.feu admit.
in principio quando reperitur homo mortuus
occiſus ab alio,& ignoratur à quo,tormentis in
quirendũ eſt.pro quo facit quod voluit idẽ Bal.
in l.ita vulnera.ff.ad l.aqui.qñ cõſtat de maleficio

udex debet eſſe promptus ad puniendum, nec debet multum attendere ad ſubtilitates iuris, & iudex in delictis occultis debet eſſe facilior ad torturam: & præſertim in homicidio oculto interdum licitum eſt in tortura à tramite iuris deuiare. ſecundum Angel. in l. milites. C. de quæſtio. quia propter caſus emergentes licitum eſt leges tranſgredi, ſecundum Innocen. in cap. j. de conſti. l. aut facta. §. fi. ff. de pœn. vide Bartol. in l. fi. ff. de quæſti. vbi tenet quando homo reperitur mortuus in aliquo loco, & aliquis inchoatur: quia fuit viſus facere præparamenta, vel fuit viſus illo ſero ibi per aliqua loca vicina, cum non conſueuerit ire.

ARGVMENTVM.

Solennitates l. libellorum. ff. de accuſa. in inquiſitione ſeruari debeant.

SVMMARIVM.

1 *Solemnitas in inquiſitione eadem requiritur, ſicuti in accuſatione, præter quàm in inſcriptionis ſolennitate.*
2 *Inquiſitio in accuſationis locum ſuccedit.*
3 *Inquiſitiones inſtante procuratore fiunt.*
4 *Concluſio in delictis an ſit neceſſaria.*
5 *Reus antequàm lis conteſtetur, interrogari debet.*
6 *Litiſconteſtatio in inquiſitione non requiritur quando ex mero iudicis officio proceditur: ſecus ſi fiat ad alterius querelam.*

Quæſtio DCCLVXIII.

QVAERITVR quia ſuper homicidio dicti Franciſci Guarrerij nondum reperitur accuſator; ſed proceditur per viã inquiſitionis ad proſecutionem procuratoris fiſcalis curiæ communis, an debeat ſeruari ſolẽnitas l. libellorum. ff. de accuſatio. canonizata ij. quæſt. viij. c. libellorum. vt debeat inſeri annus, mẽſis locus. & an debeat fieri concluſio. Et in effectu glo. inſti. de publie. iudi. In principio tenet, quòd non. Et iſtam partem tenet Inno. in c. fi. de purgatione canonica, Sed Bartol. In l. ij. §. ſi publico. ff. de adulter.
1 poſt Iacob. Butriga. tenet, † quòd eadem ſolennitas requiritur in inquiſitione, quæ requiritur in accuſatione, præter quàm in ſolennitate in-
2 ſcriptionis ad pœnã talionis: quia illa ceſſat. † Nã iſta inquiſitio ſuccedit in locum accuſationis. & iudex vices accuſatoris ſuſtinet. Et ibi reſpondet ad dictum Inno. In d. c. fi. vide Alexã. de Imol. in additio. ad Bart. in d. §. ſi publico. qui allegat Inno. in c. cùm olim. de teſti. quòd non requiritur litis conteſtatio. Et hoc verum, niſi habeat promotorem ſeu proſecutorem. ſecundum Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iuramento firmanda. Et ita
3 eſt in propoſito: quia † in materia inquiſitionis proceditur ad inſtantiam procuratoris fiſcalis dictæ curiæ communis: & ideò de ſtylo dictæ curiæ & aliarum curiarum dantur articuli loco li-
4 belli. † Et licèt in delictis non ſit neceſſaria cõcluſio. l. j. ff. ad turpi. tamen de conſuetudine conſiliũ eſt vt apponatur, vt petatur puniri ſecundũ formam iuris ſtatutoris. ſecundum Bartol. in d. §. ſi publico. & Salice. in l. ea quidem. C. de accuſatio. ſuper membro inquiſitionis. Et maximè quando eſt inquiſitio ſpecialis ratione delicti, aut perſonæ. Et iſtam partem etiam videtur tenere Ange. Areti. in tractatu maleficiorũ ſuper verbo, hæc eſt quidem inquiſitio. in quarta quæ-
5 ſtione principali. & ibi tenet, quòd † à principio inquiſitionis antequàm lis conteſtetur, prius interrogetur reus; & cum ipſo inquiritur pro. quo facit l. j. in principio. C. de cuſto. reo. & c. qualiter & quando. le grand. §. debet. de accuſatio. licèt allegat in contrarium Angel. in repetitione l. ſi vacantia. C. de bon. vacan. lib. x. vide Auguſti.
6 ibi in additio. qui tenet † quòd quando procederet ex mero officio iudicis nõ requiritur litis cõteſtatio: ſecus ſi fiat ad querelam alterius. & ibi etiam allegat Bald. in l. ij. §. ij. ff. de offic. præfect. vrb. & in l. j. C. qui accuſa. non poſſ. quòd in cauſa inquiſitionis ſit litis conteſtatio ex parte rei. vel nõ dicitur propriè litis conteſtatio, ſed quaſi. de quo latiùs per Auguſti. in additio. ad Ange. Areti. in dict. tracta. malefici. in princip.

ARGVMENTVM.

De teſtium examinatione in cauſa *criminali.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtium examinatio in criminalibus per iudicem fieri debet.*
2 *Teſtium examinatio non niſi iuriſdictionem habenti committi debet. & nu. 5.*
3 *Probationes in delictis luce meridiana clariores eſſe debent.*
4 *Teſtium commiſſio in ciuilibus fieri poteſt: ſecus in criminalibus.*
6 *Teſtes in cauſa criminali ad iudicem cauſæ remitti debent, etiam ſi de aliena prouincia eſſet.*
7 *In teſtibus examinandis conſuetudini ſtandum eſt.*

Quæſtio, DCCLXIX.

QVAERITVR in cauſa criminali per quẽ
1 debeant examinari teſtes. Et in effectu † quo ad receptionem iuramenti & examinationis teſtium videtur quòd debeant fieri per iudicem, & non per tabellionem. auth. apud eloquentiſſimum. C. de fide inſtrumen. ita quòd non poſſit
2 delegari † nec committi receptio teſtiũ, niſi habẽti iuriſdictionem. Et hoc verum, niſi demandaretur talis commiſſio de conſenſu partium. ſecundum Bartol. ibi allegat glo. in dict. clemen. j. de offic. delegat. Et hoc etiam tenet glo. ſecundum vnam opinionem in l. ſolum. C. de teſti. & in l. hac conſultiſſima, in fine. C. de teſta. & hoc ideo,
3 † quia in delictis debẽt eſſe probationes luce meridiana clariores. l. ſciant cuncti. C. de proba. canonizata. ij. quæſt. viij. c. ſciant cuncti. Veruntamen ſecundum Bartol. in l. nemo. C. de ſacroſan. eccle. principaliter attenditur actus repetitionis iuramenti, & non examinationis: & ideo ex quo iudex recepit iuramenta teſtium interdum notarius examinat. vide Cyn. in dict. authen. apud elo-
4 quentiſſimũ. qui tenet, † quòd in ciuilibus po-
a teſt fieri commiſſio teſtium: ſecus in criminalibus, vbi agitur de maiori periculo. Et ideo cau-
5 tius eſt agendum. Bald. ibi verò tenet, † quòd ex cauſa neceſſitatis poteſt committi commiſſio teſtium habenti iuriſdictionem, de quo etiam ibi per Salice. vide per Alex. de Imol. in d. l. hac conſultiſſima. §. ſi. qui referr Bal. in l. iudices. C. de fi. de inſtrumen. quòd ſola examinatio teſtium poteſt committi notario; ſed non receptio iuramenti. Et hoc in cauſa criminali: ſed in cauſa ciuili

poſſet

poſſet committi: dum tamen examinatio interro
gatoriorum fiat per iudicem: in d.c.conſtitutus.
de fideiuſſorib. vbi quando teſtes ſunt forenſes
extra patriam cogi non poſſunt ad veniendum
perſonaliter: ſed iudex cauſæ debet ſcribere iudi
ci teſtiũ vt eos examinẽt: & atteſtationes clauſas
remittat reſcribendo quanta ſit fides adhiben-
6 da teſtibus. licèt glo. ibi velit tenere, † quando in
cauſa criminali quòd teſtes debent remitti ad iu
dicem cauſæ, etiam ſi ſint teſtes extra prouinciã.
Et per hoc limitatur l. ſi quando. C. de teſtib. &
pro hoc allegat etiam glo. in c. teſtes. iij. q. ix. de
quo ſe remittit Panor. in c. cum cauſa. le grand.
de teſti. vbi Papa commiſit extra patriã receptio
nem teſtium. & ibi Pano. circa finem certã diſtin
7 ctionem & in † cauſa ciuili ſtandum eſt conſue-
tudini. vide de materia per Ioann. de Imol. in l.
cum ab initio. & in l. ſed & ſi quis. ff. quemadm.
teſta. apperiantur. Et ibi tenet, quòd quando te-
ſtes ſunt extra territorium iudicis cauſæ, debet
committere receptionẽ iuramenti & examinatio
nes teſtium in loco illorum teſtium. de quo ibi
latiùs per ipſum.

ARGVMENTVM.

Vita vt ſeruetur mentiendum non eſt.

SVMMARIVM.

1 *Sanguinem ſuum redimere qualitercumque vnicuique licèt.*
2 *Mentiri pro alterius vita non licèt.*
3 *Occidere ſeipſum nulli licèt.*
4 *Furem indicare an & cui liceat.*

Quæſtio. DCCLXX.

QVAERITVR an ſit licitum pro ſaluan-
a da vita alicuius [a] mentiri ſiue pro vita pro-
pria ſiue alterius. Et videretur dicendum quòd
1 ſic: quòd † licitum eſt qualitercunque redimere [b]
b ſanguinem ſuum. l. j. ff. de bo. eo. & nemo odio
habet carnem ſuam. Sed in contrarium videtur
veritas: quia præualet omnia mala pati quàm ma
lo conſentire. l. palam. §. j. ff. de ritu. nup. & hoc
tenet Bart. poſt glo. in l. relegati. in princip. ff. de
pœn. vbi tenet, quòd ſi quis ſit damnatus ad
mortem & aufugit, quòd peccat: ſecundum theo
logos. Et pro hoc videtur caſus in c. ſuper eo. de
2 vſur. vbi eſt textus † quòd pro alterius vita non
c licèt [c] mentiri. c. ne quis. xxij. q. ij. vnde ſecundum
Panor. in d. c. ſuper eo. quod facit contra docto-
res dantes conſilium contra conſcientiam vt li-
berent quem à morte: & non debet quis commit
tere crimen etiam modicum vt euitet mortem
temporalem. Et hoc etiam not. Ioan. de Anania
in d. c. ſuper eo. & hoc etiam tenet Panor. in c. ex
3 parte, le ij. de ſepul. vbi tenet, † quòd non debet
quis ſe ipſum occidere, ne alius peccet in cor-
pus ſuum, etiam in dicendo falſum teſtimoniũ in
ſe ipſum. de quo latius ibi per ipſum. & in c. nõ-
ne. de præſumptio. pro quo etiam facit quod
habetur per eundem Panor. in c. inter alia. circa
finem, de immunitat. eccle. de incarcerato qui die
ſolemni fuit dimiſſus vt iret ad audiendum miſ-
ſam cum iuramento de reddeundo: quia ſi iniu-
ſtè detinebatur non tenetur redire, aliâs ſecus ſe-
cundũ gl. in cle. paſtoralis. de re iudi. ſuper verbo
violentiam. & Ioann. Andr. in additio. ad Spec. in
rubr. de iur. iurã. Et pro præmiſsis facit quod ſo-
let notari in l. iiij. §. ſi tibi. ff. de condictio. ob tur
4 pe. cauſ. & in l. ciuile. C. de furt. vbi † non tenetur
quis indicare furem ſeu malefactorẽ parti: ſed
iudici ſic, vel per modum teſtimonij. & ideò cùm
quidem officiarij proſequentes quendam male-
factorẽ occultaſſent in beato Frãciſco & cum in
terrogaſſent ſi viderat tranſire malefactorem &
eſſent duæ viæ. Reſpondet non tranſiuit hac re-
ſpondendo dubitatiuè, de quo habetur in capit.
ſi cum fure. de furt. vbi de iure canonico de-
bet indicare furtum. & maximè pec literas
monitorias generales. licèt ſecundum Hoſtien.
nullo iure quando eminet periculum mortis
non tenetur indicare furem. de quo ibi latiùs
per Panormita. & ibi etiam per Ioann. de Ana-
nia facit glo. in d. c. ne quis. xxij. q. ij. & per glo.
& docto. in d. l. ciuile. C. de furt.

a Mentiri. Adde glo. in d. c. ne quis. xxij. q. j. de tri-
plici ſpecie mendacij etiam dummodo ſit cauſa
iocunditatis an ſit peccatum. Et ibi quando ali-
quis perſequitur aliquẽ in domo ad euitandum
ſcandalum, quòd licitum eſt tacere ſeu occulta-
re. vide glo. in ſumma xiiij. diſtinct. quòd non eſt
licitum minus malum facere inter diuerſas per-
ſonas quam euitando maius malum. & per gl. in
c. non magno. qui cleri. vel vouen. Adde c. ſi quis
coactus. xxij. q. v. vbi pro ſaluanda vita vel qua-
libet neceſsitate non eſt licitum deierare. Adde
c. itaq;. xxxij. q. v. & pariter non debet relinqui
veritas propter ſcandalum c. quæ ſcandaliſaue-
runt. de regu. iur. & ibi glo. quæ ponit triplicem
ſpeciem veritatis. c. ij. de oper. nou. nuncia. c. ſa-
ne. le j. c. ad aures. de tempo. ordi. cap. niſi. §. pro
graui. de renuncia. Adde c. ex pœnitentibus. l. di-
ſtinct. vbi ordinandus debet detegere ſuum de-
lictũ & idem in promouẽdo ad dignitatẽ vel of-
ficium. ſecundum Barto. in l. ij. C. ſi ſeruus vel li-
ber. ad lib. ad ſpi. libr. x. Et pariter in foro conten
tioſo debet reſpondere veritatem. ſecundum gl.
in d. c. ex pœnitentibus. per Panor. Felin. in c.
ſiſcitatus. de reſcrip. vide glo. in cap. ſacerdos. de
pœni. diſtinct. vij. in c. non tibi dico. de pœniten.
diſtinct. j. in c. ex pœnitentibus. l. diſtinct.

b Sanguinem. Adde c. non tibi dico. de pœnit. di-
ſtinct. j. quòd nemo tenetur ſe perdere in publi-
cum. facit quod habetur in capit. ex pœnitenti-
bus. l. diſtin. Verumtamen etiam in cauſa crimi-
nali iuratur de calumnia. nec obſtat quòd lici-
tum ſit redimere ſanguinem ſuum. quia illud ve
rum tranſigendo non autem calumniando. ſe-
cundum glo. Barto. Bald. in l. j. C. de iur. calumn.
Adde Inno. Panor. in c. matthæus. & c. ad aures.
de ſimo quòd licitũ eſt poſsidẽti redimere vexa-
tionem ſuam pro iure quæſito, non autem quæ-
rendo & ſic ante confirmationem. & hoc in cau-
ſa ſpirituali: ſed in re temporali licitum eſt re-
dimere vexationem ſuam. Adde gloſſ. in capit.
dominus. xxiij. quæſtio. ij. & in capitu. ſi præ-
dicator. xxiiij. q. j & in capit. cupientes. in princ.
quòd fouenti iuſtam cauſam decipere aduerſa-
rium permiſſum eſt. Adde quando quis in crimi
ne accuſatur indebitè quòd licitum eſt redime-
re vexationem ſuam etiam dando pecuniam nec

per boc dicitur fateri crimen.iux.no.per gloſ.&
docto.in l.ad lectas.§.fin.& l.quoniam.ff.de hij.
qui.not.infamia. quia quando agitur de re tem-
porali licitum eſt reddere vxorem ſuam iux.not.
per Inno.& Io.de Anania in c.ad aures.ad ſileya.
b Mentiri. Adde ꝙ non eſt licitum mētiri etiā pro
ſaluanda vitæ alterius.xxij.q.ij.c.j.& c.queritur
facit quod habetur per gl.in c.cupiētes de elect.
lib.vj.de quo per Ange.& Alex.de Imo. in l.quā-
do totū.ff.ad Treb.& ibi de quæſt.notabili quā-
do in iuramento fuit factum depoſitum & ſe
certè fuit reſtitutum qualiter debent rèſponderi.

ARGVMENTVM.

Delicta probibere iudex tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Delicta prohibere non ſolum iudicis officio incombit,*
ſed etiam cuilibet prohibere valentis.
2 *Delictum facere videtur, qui non prohibet, quando pro-*
hibere poteſt.
3 *Iudex delictis obuiare tenetur.*
4 *Pater filium in delictis reuelare non tenetur.*
5 *Maleficium committendum reuelare quis non tenetur*
ex ſola ſcientia.
7 *Delictum committendum qui detegere teneantur.*
Delicto qui obuiare poteſt & non obuiat delinquenti
fauere præſumetur.
8 *Opem ferre alicui regulariter quis non tenetur.*
9 *Poteſtas iuriſdictionem habens ne delicta perpetrentur*
ſtudere tenetur.

Quæſtio. DCCLXXI.

QVAERITVR an quis teneatur prohibere
delictum. Et in effectu Alberi.in l.ij.C.de cō-
1 mer.& merca.tenet,quòd † non ſolùm ad offici.
iudicis ſpectat prohibere delicta: ſed etiā ad of
ficium cuiuslibet prohibere valentis.allegat cap.
dilecto.circa finem de ſenten.excommuni.li.vj.
& in fine.& ibi per Ioan.Andr.& Archidi.& gl.
in l.quid ergo.§.ſi quis alieno.ff. de hijqui not.
2 infami.quia † quando quis poteſt prohibere, &
non prohibet,facere videtur.& licèt Allexā.in di
cta l.ij.arguat in contrarium per notat.in capit.
eum quis de ſenten.excom.lib.vj. & l.in delictis.
ff.de noxal. veruntamen diſtinguit quòd in deli-
ctis perpetratis ſolus iudex poteſt puniri,& nō
3 permitti.in committendis verò † tenetur prohibe
re,qui habet iuriſdictionem,vel poteſtatē de ne-
ceſsitate:& quilibet alius ex voluntate & carita-
te.allegat notat.per gloſ.in cap.ij.de hæretic.&
in cap.quante.de ſenten.excommu.& pariter al-
legat plures alias remiſsiones in hac materia.Et
per ipſum in l.Si quis non dicam rapere. C.
de Epiſco.& cleri.glo.verò in l.culpa.ff.de regu.
iur.la.ij.tenet quod ſecundum canones,quando
quis poteſt prohibere fieri delictum,quod debet
ſe interponere honeſto modo ſaltem verbaliter.
ſed ſecundum legem non niſi in hijs quos habeo
corrigere:vt in ſeruis & filijs:vel quando ſerui
poſſunt coadiuuare dominum:quia ſunt ſub eo-
dē tecto.Bar.verò ibi tenet,quod quis debet pro
hibere fieri homicidium,aut aliud delictū, quā-
do poteſt prohibere verbo & non facto.allegat
capit.negligere. ij. quæſt. iij.ſed de iure ciuili re
a gulariter quis non tenetur [a] iuuare.fallit in per-
ſonis quæ tenentur ex ſola ſcientia. l.vtrum.ff.
ad.le. Pompeiam de paricid.Et pariter ibi in d.l.
culpa.tenet, quòd quando quis cauſa adiuuandi
extraneum,quòd non tenetur,& maximè quando
quis clamat ſuccurrite amici.allegat glo. in l. vt
vim.ff.de iuſti.& iur.idem verò Barto. in dicta l.
vtrum.poſt glo.tenet quòd regulariter quis non
tenetur ex [b] ſola ſcientia in delictis: niſi quando
maleficium debet committi in perſonam eius cu
ius poteſtati eſt ſubiectus: vt quando ſeruus eſt
ſciens de morte domini: & idem in filio, vel va-
ſallo erga principem vel ciuitatem.l.quiſquis.in
fine.C.ad leg.Iul.maieſt.Sed Alex.de Imol. ibi.in
additio.ad Barto.not. contra ſcientes proditio-
nes,& non reuelantes,quòd tenētur. licèt referat
Bald.conſuluiſſe contrarium. Et ibi vide de mo
4 do reuelationis fiendæ.& ibi tenet,quòd pater nō
tenetur reuelare filium in maleficio.l.milites a-
grum.§.de ſertorem.ff.de re mili. Panor.verò in
5 c.j.de reſti.ſpoli.format quæſtionem,† an ex ſola
ſcientia quando quis non reuelauit maleficium
cōmittendum teneatur: Et ibi tenet,ꝙ non regu
lariter,niſi in caſibus ſpecialibus, quando quis
6 eſſet ſubditus:quia tenetur reuelare† delictum cō
mittendum aduerſus dominum. Et idem in cle-
rico non reuelante conſpirationē aduerſus Epi-
ſcopum. Et boc verū vbi maleficium eſt ſecutū:
aliàs ſecus:niſi in criminæ lœſæ maieſtatis. dicta
l.quiſquis. Et præmiſſa procedunt de iure ciuili
vt regulariter quis non teneatur ex ſola ſcientia,
niſi ſit particeps delicti. Sed de iure canonico vi-
detur aliud dicendum, vt quis teneatur ex ſola
ſcientia,quādo quis poteſt prohibere delictum.
Vide Panor.in c.quante. de ſententia excommu.
7 tenet ꝙ † valēs obuiare delicto & non obuiat præ
ſumitur fauere delinquenti, & incurrit ſenten-
tiam excommunicationis,quando verberatur cle
ricus: Et quando quis poteſt prohibere & obuia
re,& non obuiat, incurrit ſententiam excommu
nicationis.vide ibi per de Bellentijs in additio,ad
Panormit.vide Bar.in l.j.§.ſed in eo.& §.occiſo-
rum.ff.ad ſenatu ſconſul.ſileya.vbi tenet,ꝙ quan
do aliquis occidit aliquē me præſente, & cui non
adiuuauerim cum poſſem, ꝙ non teneor regulari
ter niſi aliàs ſim conſcius.vide eundem Barto. in
l.mutum.§.ſed licèt.ff.quod met.cau.vbi licitum
8 eſt capere pecuniam pro adiuuando alterum:† er
go regulariter non tenetur adiuuare. de quo per
Bart.in d.l.vim. ff.de iuſti.& iur.Panor. verò in
c.quante.refert vnam opinionem, ꝙ in habente
9 † poteſtatem & iuriſdictionem, ꝙ tenetur obuia
re:ſecus in alio,quando non facit doloſè:vt qui
non vult ſe immiſcere rumoribus. Et an præſu-
matur dolus contra non obuiantem: Et dicendū
eſt ꝙ ſic:ſecundum Panor. quia præſumptio eſt
contra non obuiantem:quia dolus probatur per
coniecturas. Vide Geminia.in c.dilecto. de ſentē.
excom.lib.vj.vide per Oſtien.in ſumma de homi
cid.§.quia pœna. verſi.nunquid Epiſcopi. vbi te
net quando Epiſcopus aut alij clerici ortantur
iudices laicos ad præſtandum auxilium brachij
ſecularis pro iuribus eccleſiæ defendendis,ꝙ ſi ſe
quatur homicidiū, non efficerentur irregulares:
& ibi etiā circa finē tenet, ꝙ quando quis poteſt
liberare aliquem ab homicidio aut alio delicto
ſine pe-

ſine periculo perſonæ ſuæ, ꝙ debet facere, aliàs
non eſt immunis. allegat c. ſicut dignum. verſicu-
lo hij. de homicid.
a Iuuare. Adde Bar. Bal. in l. metũ. §. ſed licèt. ff. de
ꝙ me. cauſa. ꝙ quis non tenetur iuuare alium e-
tiam ſi videat eum percuti. Et quis licitè poteſt
accipere primium. ad idẽ facit l. iiij. §. ſi. ff. de con
di. ob cur. cauſ.
b Sola ſcientia. Adde tamen ꝙ illi qui tenentur ex
ſola ſciẽtia vt in vaſallo vel ſubdito filio, quòd
non tenentur reuelare, quando non poſſent pro
bare. c. plerunquè. ij. q. vij. & ibi glo. & in c. ne ſe-
cundum. xiij. diſtin. & in c. ſi quis Papa. lxxix. di-
ſtin. preut pleniùs in duabus ſequentibus quæſt.
declarantur.

ARGVMENTVM.

Delicti tractatum ſciens an & quando reue-
lare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Delicti tractatum reuelare non tenetur quando id fieri ab eo cui prohibitioni obtemperare tenetur.*

Quæſtio DCCLXXII.

QVAERITVR quãdo quis ſcit tractatum
delicti aduerſus aliquam perſonam, an tenea
tur ſibi reuelare, & maximè in caſibus in quibus
quis tenetur ex ſola ſcientia in delictis: vt in cri-
mine læſæ maieſtatis. l. quiſquis. in fine. C. ad le.
Iulli. maieſta. Et dicendum eſt ſecundum Io. An.
1 in c. Petrus. de homicid. ꝙ† ſi quis prohibuerit,
& ſit præſumendum quòd habuerunt obtempe-
a rare ſuæ prohibitioni, ꝙ tunc non tenetur [a] re-
uelare, aliás ſecus: tamen tutiùs eſt ꝙ habeãt re-
uelare, & idem ibi per Io. de Anania, an quis te-
b neatur [b] reuelare inſidias appoſitas in itinere, vel
quando ſit præparatorium veneni: de quo ſe re-
mittit ad notata per eum in c. ſi. C de hij. qui fi-
li. occid. vide per Specu. in tit. de lega. aliàs eſt de
diſpenſatione. §. iuſta. verſicul. quid ſi amici mei,
vbi tenet, quòd quando amici mei interficiunt
me inſcio & contradicente mihi non præiudicat.
d. c. Petrus. & c. quia præſulatus. j. q. iiij. aliàs ſe-
cus. Si verò quis ſciuit tractatum de morte habi-
tum, & non reuelauit, nõ eſt irregularis: quia ho
micidium non commiſit mandato, facto, conſilio
vel defenſione. Et ibi etiam loquitur de illo qui
aſſociat aliquam ad homicidum committendum,
non intentione committendi, quòd efficitur irre-
gularis. c. ſicut dignum. de homicid.
a Reuelare. Vide glo. in c. nerui. xiij. diſtin. quando
non poteſt probare, non debet ſe ponere pericu-
lo: ſed ſufficit reuelare in genere. vide etiã c. ple-
runque. ij. quæſt. vij. quando non poſſet probari
non debet dicere in publico, nec nocet taciturni-
tas iſto caſu facit. vide c. qualiter. le j. in fine de
accu. vbi teſtis non debet deponere de occultis.
de quo vide ibi per docto. Adde quòd in crimi-
ne læſæ maieſtatis aut alio quis non tenetur re-
uelare crimen niſi poſsit probare: quia quis non
tenetur ſe ſubmittere periculo. l. noſtris. C. de ca-
lũ. l. neminem. cum ibi not. C. de. ex quib. cauſ. in-
ro. infa. c. plerunque. ij. q. vij. ſecundũ Bal. in quo
dam conſilio incipiente. Quanquam quem refert
& ſequitur Ang. Are. in tract. male. ſuper verbo
tua tr ahito. de quo ibi per. Augu. pro quo facit
quia nemo tenetur ſe prodere. de pœnit. di. j. c. nõ
tibi dico, & quia licitum eſt redimere vexationẽ
ſuam. l. j. ff. de bo. dam. ij. q. iij. §. notandũ. no. per
glo. in c. ex pertinentibus. l. di. facit. c. qualiter. le
j. de accu. & c. quondam. ij. q. ij. Adde glo. in c. ſi
quis Papa. lxxix. diſ. ꝙ etiam in crimine læſæ ma
ieſtatis quando quis non poſſet probare debet ta
cere: aliàs ſi accuſaret, & nõ probaret, puniretur.
cap. plerunque. ij. quæſtio. vij. cap. ſi tantum. cap.
placuit. vj. quæſtio. ij. vide Specu. in tit. de teſt. §.
reſtat. verſicul. xxj. creditur. Ioan. Andr. Ioan. de
Imol. Panor. in c. veniens. le ij. de teſti.
b Reuelare inſidias. Adde quòd nullus reuelare te
netur crimen quod probare non poteſt: ſed de-
bet tacere etiam in crimine perduellionis. capit.
plerique. ij. quæſtio. vij. cap. ſi tantum. vj. quæſti.
ij. ſecundum gloſſ. in cap. ſi quis Papa. lxxix. diſt.
& ibi quando particeps non reuelat, quòd punia
tur, ſi poſsit probare, aliàs ſecus. vide Felin. in c.
quanto. de ſenten. excommunicatio. & ibi an ex
ſola ſciẽtia quis teneatur etiam in crimine læſæ
maieſtatis. vide gl. in capitu. nerui teſticulorum.
xiij. diſtin. per Iacob. in tracta. feud. ſuper verbo,
qui quidam inueſtiti præſtiterunt iuramentum,
quòd vaſallus poteſt reuelare ſecretũ domini ad
impediendum homicidium: ſed non tenetur no-
minare, & per Aluaro. in cap. j. de forma fide. fa-
cit glo. ſingularis in cap. ego. de iureiuran. quam
ibi commendant Panor. Felin. ſuper verbo nulli
pandam, quòd prælatus vel vaſallus non debent
celare malum conſilium.

ARGVMENTVM.

Tractatum maleficij aperiens an perſonam no
minare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Maleficij tractatum reuelans perſonam nominare non tenetur.*

2 *Crimen læſæ maieſtatis detegere quis tenetur ſtatim atque reſciuit.*

3 *In crimine falſæ monetæ quis ex ſcientia tenetur.*

4 *Clericus an propter crimen læſæ maieſtatis beneficio priuetur.*

Quæſtio. DCCLXXIII.

QVAERITVR an quis teneatur nominare
a perſonam quando quis [a] reuelat tractatum
maleficij alieni. Innocen. & Panor. in capitul. ad
audientiam. de homicidio videntur tenere quan-
do quis conſuluit vel mandauit fieri homicidiũ
& non fuit ſtatim perpetratum, ꝙ quis tenetur
reuocare mandatum, & nuntiare illi in cuius per
ſonam debebat fieri maleficium, ꝙ ſibi caueat:
niſi talis conſulens probabiliter credebat, quod
ſuperſederet. ſecũ. Io. de Anania, & ibi refert Bal.
in l. mandatũ. C. mandat. circa finem tenere quan
do eſſet periculoſum intimare illi, de cuius mor-
1 te tractatur, †quod ſufficit ſibi intimare abſque
nominando perſonam. ſed ſecundum Ioann. de
Anania non videtur bene prouiſum, ſi non no-
minatur perſona; quia neſcit à quo cauere de-
beat. Barto. verò in l. non ſolum. §. ſi mandauero.
ff. de iureiur. circa finem, videtur tenere ꝙ debeat
notificari, & in cuius perſonam debet maleficiũ

cõmitti:& hoc verũ niſi ſit certũ,quòd ille qui debebat committere homicidium mutauerit propoſitum;vide eundem Bar.in l.ſi pecuniam.§.ſi ſeruum.ff.de cõdiction.ob cauſ.Et præmiſſa poſſũt
2 adaptari ad quæſtionem † quia in crimine læſæ maieſtatis quis tenetur ex ſola ſcientia. Et quando à principio quis habet detegere factionẽ ſeu prædictionem meretur veniam,& etiam præmiũ. d. l.quiſquis.in fin.C.ad leg. Iulliam maieſta.l.j. C.de hijs qui ſe defe.libr.x.&.ff.de iur.fiſc.l.edicto.& l.ſenatus.&.ff.de re.milit.l.non omnib.§.
3 fin.& idẽ in crimine † falſæ monetæ.l.j.C.de falmone.an iſto caſu debeant nominari conſocij & alij participes criminis.quia periculum eſt ſi non poſſit probari propter pœnam talionis,ſi nominauerit tales conſocios:vnde per Sali.in d.l.quiſquis.§.fi.qualiter in delictis quis teneatur ex ſola ſcientia.& ibi etiam per Alex.de Imol.in apoſtillis ad Bar.an non ſubditus poſſit committere crimen lœſæ maieſtatis aduerſus principem vel po-
4 polum:& an † propter crimen lœſæ maieſtatis clericus priuetur beneficio eccleſiaſtico, ſicuti in crimine hæreſis.capit.quicunque.de hæreti.libr. vj.vide etiam per Alberic.in di.l.quiſquis.& per Bartol.in l.eiuſque.ff.ad leg.Iulli.maieſt.de illo qui mutuat pecuniam inimico princip.& in extrauaganti contra rebelles ſuper,verbo rebellando.&in l.vtrum.ff.ad le.corn.de parrici.

a Reuelat. Adde an quis teneatur reuelare tractatum in maleficie.per Specula.in titul.de lega.§.iuſta.verſic.quid ſi amici.& maximè in crimine lœſæ maieſtatis,vbi quis tenetur ex ſola ſcientia.l. quis quis.C.ad leg.Iull.maieſt.per gl.Bartol.& Alexand.in l.vtrum.ff.ad leg.Pompeiam.de parrid.& de nuntio portante literas ſcienter per Baldum in l.j.§.ne autem.C.de caduc.tollend.& per Bartol.in l.j.§.incidit.ff.ad turpill. Adde quando probatur delictum per vnum teſtem vel per vocem & famã,quòd tunc quis excuſatur à pœna calumniæ ſeu tallionis:ſecundum Specu.in titul.de accuſationibus.§.fi.& in titu.de calumniatoribus.in fin.& per Bal.in l.Athletas.§.calũniator.ff.de hijs qui notantur infam.de quo per Ioan.de Anapiis in cap.fin.de calumnia. Adde in titulo de teſte.§.reſtat.verſicul.xxj. quod creditur ſoli teſti in, vel ſit inſidias ſeu conſpirationem Papæ.& idem in crimine leſæ maieſtatis.lxxix.diſtinct.capitul.ſi quis Papa & per ea iura ibi allegata &c. Adde quod de conſuetudine in criminibus non habet locum pœna tallionis nec tenetur accuſator ſe ſubſcribere aut eſſe in carcere durante proceſſu ſecundum Bartol.in l.penultima.§.ad crimẽ.ff.de public.iudic.de quo habetur per Ange.Areti.in tracta.maleficiorum.ſuper verbo necnon ad querelam.& ibi per Auguſti.in additio.Facit quòd habetur in ſimili per Specul.in titul.de accuſatore in prima parte verſic.quid ſi primò.& per Angel.Paul.de Caſtr.in l.ij.§.hæc autem verba.ff.quod quiſque iuris.vbi tenent,quod de conſuetudine non punitur delictũ non conſummatum pro conſummato & ſic nã procedit.l.is qui cum telo.C.ad leg.Cornel.de ſicca.

ARGVMENTVM.

Proceſſus in delictis propter abſentes differri non debet.

SVMMARIVM.

1 *Delinquentes plures in eodem libello accuſari poſſunt quando de vno delicto agitur.*
2 *Homicidij patrati à clericis & laicis an cauſa ſimul & ſemel tractari debeat.*
3 *In delictis connexis vno condemnato, alius condemnatus non cenſetur.*
4 *Malefactore abſoluto abſolutus non videtur mandator vel auxiliator.*

Quæſtio DCCLXXIIII.

QVAERITVR quia in dicto homicidio dicti Franciſci Guerrerij interfuerũt plures, licèt ad præſens ignoretur quis occidit, & inter cæteros interfuit quidem iuuenis Petrus Bellionis olim ſeruitor egregij domini officialis Grationopolis qui aſſociauit dominum Michaëlem Laqueti authorẽ & principalem dicti tumultus, licèt dictus Bellionis neget interfuiſſe homicidio,& quòd non dedit aliquem ictum,licèt proiecerit vnum lapidem de carrũ à longè. Veruntamen in tumultu interfuerũt quatuor præbyteri & duo laici, quorum dictus Bellionis eſt detentus in carceribus portæ Troynæ, & vnus præſbyter eſt detentus in curia Epiſcopali : nunc quæritur ſi propter abſentes debeat differri proceſſus contra præſentes in delictis: Et dicendum eſt quòd non.l.non id circo.ff.de iudi.& ibi per Bar.& in l.de vnoquoque.in princi.ff.de re iudi. & ita etiam tenet Angel.Areti.in tractatu maleficio.ſuper verbo Andream auxiliatorem.& ibi ſequitur etiam Auguſtinus. Et iſto caſu quando
1 ſunt † plures delinquentes poſſunt accuſari in eodem libello,quando agitur de vno delicto etiam ſi eſſent mille,licèt ſint plura facta: vt quia vnus percuſſit cum gladio, alius cum baculo vel etiam contra mandantem vel auxiliantem.l. hos accuſare.§.l.Iullia.& ibi Bartol.ff.de accuſa. & in l.inter liberos.§.fi.& l.qui pupillam.§. fin. & l.vim paſſam.§.in ſexti.ff.de adulte.& per glo. & docto.in l.j.C.ſi reus vel accuſa. mortuus fuerit.& per Bald. poſt gloſſ. in l. ſi rationibus. C. qui accuſa. non poſſ. & per gloſſ. & docto. in l. qui de crimine.C. de accuſa. fallit in crimine adulterij,vbi non poteſt procedi cõtra maſculum & fœminã admiuicem.l.ſi maritus.§. fi.ff.de adulter. l.reos.C.eodem titul.& ibi per glo.Cin.& cæteros. aduerte tamen quia vnum eſt quod dubito
2 ſuper hac materia : † quia hîc prætenduntur in dicto delicto homicidij plures culpabiles, de dicto homicidio : quorum maior pars ſunt præſbyteri eccleſiaſtici, ita quòd ſub vno & eodem iudice debeat cauſa tractari, ne continentia cauſæ diuidatur,dicta l.qui de crimine. & l. nulli. C. de iudic. & per conſequens quòd debuit attendi potiùs forum eccleſiaſticum quàm ſeculare:quia magis dignum trahit ad ſe minus dignum. iuxta nota.per Bartol.in l.ſenatus.ff.de reb. dubij. Et per Bald.in l.præcipimus.in fine. Sed in contrarium facit quod habetur in ſimili per Bartol.in
3 l.denũciaſſe.§.quæritur. ff.de adulter. quòd † in

iſtis

iſtis delictis connexis vno condemnato non eſt condemnatus alius. & ibi Alexand. in additio. quòd facta præuentione iuriſdictionis contra vnum ſocium, non cenſetur præuenta quo ad alium ſocium. allegat notata per Cyn. & Bald. in l. j. C. qui accuſar. non poſſ. & facit quod habetur per eundem Bartol. in l. adulter. §. ſi eo tem
4 pore. ff. de adulter. quòd in delictis † abſoluto malefactore non videtur abſolutus mãdator vel auxiliator. de quo per Cy. & Bald. in l. non ideo minus. circa finem, C. de accuſatio. vide in ſimili notata per Salicet. in dict. l. qui de crimine. in gloſſ. fin. quia ad præſens ſuper hoc ſuum aliquantulum dubius.

ARGVMENTVM.

Pœna plurium delinquentium vna quando neſcitur ictu cuius occiſus ſit, quæ eſſe debeat.

SVMMARIVM.

1 *Delinquentes per modum vniuerſitatis vnius ſolutione liberantur: ſecus ſi non nomine vniuerſitatis: cùm vnuſquiſque inſolidùm teneatur.*
2 *Solutione vnius pœnæ pluribus mandantibus vel auxiliantibus exiſtentibus alij non liberantur.*
3 *Principalis de delicto auxiliatoris qui mandatus non fuit, nec ratum habuit non tenetur.*
4 *Nocentem abſoluere ſatius eſt quàm innocentem condemnare.*
5 *An & quando vnius ſolutione alij liberantur.*
6 *De delicto facto ex propoſito occidendi omnes inſolidum tenentur.*
7 *Solutio vnius quando alios liberat, an ab alijs repeti poſſit.*
8 *Plures cum vna ſe percutiant rixando non conſtito de aggreſſore neuter tenetur.*

Quæſtio. DCCLXXV.

QVAERITVR quia ſuprà quæſtione Dcclxxvij. fuit tractatum aliqualiter de pœna plurium inſimul delinquentium, quando non poteſt contemplari dictus vnuſcuiſque, ita quòd perſona eſt incerta quæ fecerit: nec etiã apparet ex cuius ictu quis fuerit occiſus. vide de materia per Angel. Aret. & Auguſti. in additio in tractatu maleficiorum ſuper verbo, & Andream auxiliatorem. Et ibi inter cætera diſtingunt quando
5 † delinquitur per modum vniuerſitatis vel familiæ: & tunc vnius ſolutio liberat alios. vt ff. ſi fa-
a mil. furt. feciſſ. dica. * Si verò delinquentes non comprehenduntur ſub vno nomine: tunc ſiue deliquerint conuocato conſilio, ſiue proprio motu quilibet tenetur inſolidum, nec vnius ſolutione liberatur alter. l. ſi quis id quod. §. fina. ff. de iuriſ. omn. iudic. & ibi Bartol. poſt gloſſ. Et hoc verum niſi in officiarijs. l. ſi nulli. ff. de publi. de quo etiam per Bartol. in l. ſemper. §. ſi in ſepulchro. ff. quod vi aut clam. & ibi etiam per Alexand de imol. in additio. ad Bartol. an ſolutione vnius alter liberetur: & an ſit locus repetitioni. & per Bald. in l. j. de condictione. furt. vide etiam per Bartol. in l. ſi plures. ff. arbo. furt. ceſir. & in l. ſi in ripa. ff. ad leg. Cornel. de ſiccar. vide etiam per Angel. & Auguſtinum. vbi ſuprà
2 † quando ſunt plures auxiliantes vel mandatarij an ſolutio pœnæ vnius alterum liberet, & ibi tenent quòd non. Et ibi vide per certas limitationes, & inter cæteras quando non apparet quis intulerit vulnus locale: tunc ille qui eſt author tumultus ſolus tenetur de occiſo, & alij de culpa. l. quoniam multa facinora & ibi Salicet. C. ad leg. Iullia. de vi. Et licèt gloſſ. in dict. l. fin. de ſiccar. videatur tenere, quòd omnes tenentur de homicidio, quando non apparet quis intulerit vulnus letale: tamen deciſio gloſſ. & Bartol. eſt periculoſa. Et ideo gloſſ. tenuit contrarium in l. item Mela. §. ſi plures. ff. ad leg. aquil. Sed poſito quòd doctrina gloſſ. & Bartol. eſſet vera: tamen limitatur quando omnes delinquentes intulerunt, tot vulnera, quot ſunt perſonæ delinquentes: aliàs ſecus. ſecundum Archi. in capitu. fin. xxxiij. quæſt. vltima. & Angel. in dict. l. ſi in ripa. & in dict. l. quoniam multa facinora. & Auguſti. in dict. tractatu, vbi ſuprà. de quo ibi, vide latiùs per ipſum. Et præmiſſa procedunt quãdo fuerunt facta in ripa: ſecus ſi animo deliberato iuuerint omnes, & vnus percutit, nec apparet ex cuius ictu fuerit occiſus: tunc omnes tenentur tanquàm videãtur præſtitiſſe auxilium. Et ideo Auguſtinus refert Paul. de Caſtr. conſi. clxxxix. incipiens, In cauſa incarceratorũ, quòd ſi plures præſtiterunt auxilium ad hoc vt vnus baſtonaret aliquem, & ille talis poſtea occidit, quòd auxiliatores non debent condemnari tanquàm occiſores. vide etiam Bald. in l. data opera. C. qui accuſa. non poſſ. circa finem. vbi ponit limitationem ad dictam l. quoniam multa facino-
3 ra. † quando ſuperuenit vnus tertius in ripa: eſto quòd ſit ſiunt & occidãt, quòd tunc principalis non tenetur ex delicto auxiliatoris, ex quo non mandauit, vel ratum habuit. allegat gloſ. in cap. fin. xxiij. quæſtio. viij. vide Auguſtinum vbi ſuprà, qui refert Gandi. in quæſtione facti non occidit illos malefactores. Sed quia conſtitit ipſos deliquiſſe condemnauit ipſos pecuniariter, ne maleficia remanerent impunita. Nec obſtat dicta l. item Mella. §. ſed ſi plures. quia loquitur quando agitur ciuiliter pro damno dato: ſecus ſi criminaliter. Et hoc etiam tenet Bald. in l. iij. §. cognoſcit. ff. de offic. præfect. vigil. vide gloſſ. in dict. l. item Mella. §. ſed ſi plures. quæ videtur loqui obſcurè: dum primò quærit quando vnus percutit, & non apparet quis quòd nullus tenetur. allegat l. abſentem. verſiculo ſanctius. ff. de pœn. & ſic loquitur criminaliter. quia præ-
4 ualet † nocentem abſoluere quàm innocentem condemnare. vt ibi habetur. Si verò apparet quis ictum fecerit, alij tenentur de vulnerato. ſecundum gloſſ. in dict. §. ſed ſi plures. deinde gloſ. ibi ſuprà verbo Iullianus, arguit neminem in dubio teneri. l. ſcientiam. §. cum ſtramenta. ff. ad leg. aquil. Sed gloſſ. ſoluit quòd in dicto §. ſed ſi plures. loquitur quando plures adinuicem

alium percuſſerunt. Sed in dicto §. cum ſtramen-
ta. quando plures adinuicem ſe percuſſerunt. Et
deinde gloſ. in dicto. §. ſed ſi plures. ſuper verbo,
cum ſit pœna. facit magnam diſtinctioné: an ſo-
5 lutione vnius alij liberétur, & tandem tenet † ꝙ
quando agitur per modum pœnæ: tunc ſolutio
vnius alium non liberat: ſecus ſi per modum in-
tereſſe. l. prima. §. ſi plures. ff. de eo per quẽ fact.
eſt. Barto. vero in dicta l. item Mela. §. ſi plures.
aliàs ſub l. qua actione. tenet, quod in actione le-
gis aquiliæ, quæ eſt ciuilis omnes tenentur inſo-
lidum quando non apparet quis ictum fecerit:
ſecus in actione criminali legis corneliæ de ſic-
6 carijs. & hoc verum, † niſi omnes fecerint animo
deliberato occidendi; quia omnes tenentur. alle-
gat Cyn. in l. quoniam multa facinora. C. ad leg.
Iullia. vnde vi. & ibidem in dict. §. ſi plures. de-
bet inſeri tempus & locus vlceris, licèt expoſt
facto mortuus fuerit. iuxta. l. libellorum. ff. de ac
cuſation. de quo latius per ipſum in l. damni in-
fecti. §. Sabinus. ff. de damno infect. vide eundem
Barto. in dict. l. j. §. ſi plures. ff. de eo per quem fa
7 ctũ eſt. format quæſtionem quando ſolutio † v-
nius alium liberat, an ſoluens poſſit repetere. alle
gat gloſ. quod ſic, in l. ex maleficijs. verſi. is quo-
q; . le. ij. ff. de actio. & oblig. & hoc quãdo agitur
ex quaſi maleficio: aliàs ſecus. Bald. vero in dicta
l. item Mela. §. ſi plures. loquitur de hac materia
diſtinguendo quando plures delinquũt per mo-
dum vniuerſitatis, vel vt ſinguli. & tandem quan
do vt ſinguli, & non conſtat à quo fuerit illatũ
vulnus, quod nullus tenetur: quia non conſtat
de perſona delinquentis. & idem quando allega-
tur maleficium factum à pluribus, & agitur con
tra vnum preter abſolutum: de quo ibi latiùs per
8 ipſum. & in dict. l. ſcientia. §. cum ſtramẽta. † quã
do plures adinuicem ſe percutiune dando operã
rei illicitæ, & non apparet quis fuerit aggreſſor
quod nullus tenetur: ſecus ſi darent operam
rei licitæ: quia vterque tenetur. iuxta notat. per
gloſ. & Bal. in l. j. §. cũ arietes. ff. ſi quadru. Pau-
per. feciſſe dicatur. vide etiam de materia per gl.
& doct. in ca. ſignificaſti. le. ij. de homicid.
a Adde quod quãdo nõ poteſt puniri malus quim
bonus etiam puniatur, potiùs debet tollerari ma-
lus quàm bonus puniatur. capit. quã magnũ. xx-
iij. quæſt. iiij. ſecundum Panormit. in cap. ſacris.
de ſepult. & facit ad quæſtioné de duobus fratri-
bus habẽtibus domũ cõmuné. quorũ alter frater
deliquit & ſtatuto deberet deſtrui pars delinquẽ
tis, ꝙ propter innoſcẽtiã alterius fratris non de-
beat deſtrui. de quo per gl. & Bar. in l. actenus. §.
de eo opere. ff. de aqua pluu. arcend. & facit quod
habetur per Bal. in. §. præterea. de prohi. feud alie
na. per Frederic. pro quo facit: quia propter mul
titudinem populi detrahendum eſt ſeueritati. ca.
vt conſtitueretur. l. diſtinctione. & not. per gloſ.
& docto. in capi. dilectus le. ij. de ſimonia. licet vi
deatur facere l. aut facta. in fin. ff. de pœn. vbi ſup
plicia exacerbantur quotiens nimirus multis
perſonis craſſantibus exemplo opus ſit. vide Pet.
de Ancharano conſil. ccxxvij. de pluribus delin-
quentibus pretextu homicidij, quando fuit illa-
tum vnum vulnus letale & ignoratur quis intu-
lerit: quia ſunt in via abſolutoria per iura ibi al
legata, niſi fieret ex propoſito & ad hoc vt dican
tur ſocij criminis, vel præbentes auxilium requi
ritur quòd ſint ad hoc coadiuuati. l. iij. §. homi-
nes. ff. vi. bo. rapt. Adde Flo. in l. item Mella. §. ſed
ſi plures. ff. ad l. aquil. de pluribus inculpatis de
crimine, quòd non poteſt produci in teſtem. de
quo ſe remittit ad no. per Specul. in titul. de teſti.
verſicu. quid ſic quatuor. & ibi per Ioan. Andr.
in additio. facit l. quoniam liberi. cum ibi not.
per Bald. C. de teſti. Adde Specul. in titul. de te-
ſte. §. j. verſicul. quid ſi quatuor. qui videtur te-
nere quòd in cauſa criminali quòd non poſſit
produci in teſtem aliquis. d. c. inculpatis, quòd
eſt verum quando omnes accuſantur. ſecus in
cauſa ciuili. Verũtamé ſecundum Io. And. ibi in
additio. quando omnes accuſantur non poterie
produci in teſtem: ſecus ſi vnum ſolum. facit, in
verſicul. præceden. etiam quòd eſt ſocius crimi-
nis. Adde de pluribus delinquentibus Alexand.
conſilio xiiij. in primo volumi. & conſilio xiiij.
in iij. volumi. Adde Angel. in l. penultima. ff. ad
leg. Corneliam. de ſiccar. quòd pro homicidio
non imponitur pœna capitalis vbi multorum ia
cet ſtrages: quia tunc detrahendum eſt ſeuerita-
ti delicti. & permutanda eſt pœna, ſicuti dicimus,
quando eſt magna vniuerſitas, & ibi fit mentio
quando propter tumultum populi acceleratur
executio pœnæ. Adde quòd melius eſt redargui
de miſericordia, quàm de ſeueritate. capitul. alle-
gato. xxvj. quæſtio. vltima. & præualet nocen-
tem abſoluere, quàm innocentem condemnare. l.
abſentem. ff. de pœnis. l. ſi præſes. l. interpretatio-
ne. eodem titul. capi. de pœnis. de reg. iuris. lib. vj.

ARGVMENTVM.

In cauſa criminali teſtimonium dicere quis cogatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis offium publicum eſt.*
2 *Teſtes in cauſis criminalibus teſtimonium dicere etiam inuiti coguntur.*
3 *Teſtes vt teſtimonia ferant per iudicem cogi poſſunt De compulſione teſtium.*
4 *Teſtes inuiti teſtimonium ferre non cogi iuris eſt canonici.*
5 *Præſumitur contra teſtem teſtimonium ferre recuſantem.*
6 *Nullus in alterius infamiam proſilire debet.*
7 *Teſtes quare in cauſa criminali teſtimonium dicere non compelluntur.*
8 *Teſtis qui accipit pecuniam vt dicat teſtimonium etiam verum animaduerſioni ſubiacet.*
9 *Teſtes in crimine hæreſis vt teſtimonium ferat, etiam ſi occultum eſſet cogi poteſt.*
10 *Teſtes omnes in d. factum probationum compelli poſſunt ad dicendum veritatem.*
11 *Clerici quare admittantur ad teſtificandum in cauſa clerici: laici verò non admittuntur contra clericos.*

Laici

10 *Laici quando teſtificari poſſunt in cauſa clerici.*

Quæſtio. DCCLXXVI.

QVAERITVR an in cauſa criminali quis
cogatur ferre teſtimonium. Et videretur di-
cendum quòd non à contrario ſenſu. l. ſi quãdo.
C. de teſti. quia ibi fit mentio in cauſis pecunia-
1 rijs: quia † officium teſtis eſt publicum, & poteſt
cogi in cauſis criminalibus, captis pignoribus,
& alio iuris remedio: vt ibi per gl. & doct. Sed in
2 contrarium tenet ibi glo. † quòd etiam in cauſis
criminalibus teſtes inuiti coguntur ferre teſti-
monium. vnde ſecundum Cin. in d. l. ſi quando.
quicquid dicat ius canonicum de iure ciuili co-
guntur teſtes ferre teſtimonium. Et in hoc ius ci
uile eſt rationabilius: quia intereſt rei publicæ
ne maleficia remaneant impunita. l. ita vulnera-
tus. ff. ad leg. aquil. vnde de iure canonico fiunt
monitiones contra illos qui ſciunt delictum cõ-
miſſum, niſi reuelauerint. Sed in hoc ſe excuſant:
3 † quia non coguntur ad inſtantiam partis, ſed ex
officio iudicis. l. congruit. ff. de offic. præſid. de
materia compulſionis teſtium habetur per Azo.
ibi. in ſumma. & per Spec. in tit. de teſti. §. quali-
ter. verſ. & nota. & verſi. quid ſi quis. & §. j. de te-
4 ſtium compulſione. de iure verò canonico. † Re-
gulariter teſtes inuiti non coguntur ferre teſti-
monium. c. delictorum. de teſti. cogend. Secus in
ciuili: quia teſtes mortaliter peccant, qui verita-
tem occultant. c. quiſquis. xj. q. iij. vnde iſto caſu
poſſunt moneri teſtes. c. ſuper eo. de teſti. cogen.
5 & eo ipſo. † quòd monitus non vult teſtificari
præſumitur contra ipſum. c. cauſam. eo. tit. fallit
in certis caſibus, vbi etiam in cauſa ciuili teſtes
excuſantur. de quibus per gl. in d. c. dilectorum.
vnde ſecundum gl. in d. c. delictorum. aliqui di-
ſtingunt an de crimine agatur criminaliter, &
tunc non compellitur quis ferre teſtimonium.
Secus ſi ciuiliter agatur. ſed ſecundum glo. ſiue
agatur directè de crimine ſiue indirectè teſtes
6 non ſunt compellandi. Et eſt ratio. † quia in in-
famiã alterius nemo debet facilè proſilire: quia
tales dicuntur detractores. Et hoc verum ibi in
cauſa inquiſitionis ex officio iudicis. Et deinde
glo. in d. c. dilectorum. circa fin. dicit, quòd ma-
gis equm videretur, quòd teſtes ſint compellendi
qualitérque agatur. Ne crimina remaneant im-
punita: dum tamen criminaliter directè agatur.
Et deinde refert Innoc. IIII. dicere, quòd vbi
non eſt peccatum tacere id ſuper quo teſtes indu
cuntur non ſunt compellendi: ſed ſi peccatũ eſt
tacere compelluntur. Bald. verò in d. c. dilectus.
Dicit quòd ille qui petit compelli teſtes, debent
ante omnia ipſos nominare. Et ibi tenet, quòd de
7 æquitate canonica teſtes † in cauſa criminali non
compelluntur dicere teſtimonium ad euitãdum
inimicitiam capitalem. quia nemo tenetur ſe ex-
ponere in periculo. Panor. verò ibi recitat opi-
niones: & ibi de Bellencijs. in additio. qui refert
dictum Barto. in l. j. in princ. & in §. c. ff. de falſ. q.
8 † teſtes qui accipit pecuniam vt dicat teſtimoniũ
etiam verum animaduerſioni ſubiacet. Et de pœ
na teſtis quando occultat veritatem habetur per
Bald. in l. præsbit. C. de Epi. & cleric. Pano. verò
in d. c. dilectorũ. refert tres oppiniones gl. Prima
oppinio quando agitur directè in modum accu-
ſationis de crimine teſtes non ſunt compellendi:
ſecus ſi agatur ciuiliter in modum denunciatio-
nis exceptionis vel inquiſitionis. Secunda oppi-
nio vt indiſtinctè non compelluntur. Tertia op
pinio, quando non eſt peccatum tacere. Et ibi de
clarat qualiter dicatur non eſſe peccatum tace-
9 re. Et hoc niſi in crimine hæreſis: † quia etiam ſi
eſſet occultum quis cogitur dicere teſtimonium.
Quarta opinio quando quis eſſet conſequturus
ſententiam lucroſam vel euitaturus damnoſam
teſtes compelluntur teſtimonium dicere. Quin-
ta opinio quòd deficientibus alijs probationi-
bus compellantur teſtes etiam in cauſa crimina-
li. Sexta opinio Hoſtienſis quando agitur de cri-
mine ad priuationem beneficij. Sed vna opinio
Ioan. Andreæ, eſt quòd compellantur teſtes in
cauſa criminali. quando agitur de pœna pecu-
niaria: ſecus ſi ad pœnam ſanguinis, etiam ſi aga
tur coram iudice temporali Epiſcopi. quãdo ha
bet iuriſdictionem temporalem. Et hoc clarum
in clerico. ſed in laico qui aſpirat ad clericatum
honeſtum non debet cogi etiam in foro ciuili.
Si verò aſpirat ad clericatum & poteſt compelli
etiam in cauſa ſanguinis. Si verò agatur in foro
eccleſiaſtico. etiam criminaliter poſſunt compel-
li teſtes & etiam laici compelluntur. c. ſuper eo.
de teſti. ſed coram iudice ſeculari non compellũ-
tur laici propter timorem irregularitatis. c. teſti
monium. xj q. j. vide Panor. in d. c. dilectorũ. vbi
10 † in defectu probationum omnis teſtes ſunt com
pellendi ad veritatem dicendam etiam clerici. c.
j. & c. peruenit. & c. fi. de teſti. cogend. de quo ibi
latius per Panor. Et in d. c. ſuper eo. & c. de cæte-
ro. de teſti. vbi in cauſa criminali non admittun
tur laici teſtes contra clericum: nec econtra, cle-
rici non admittuntur contra laicum, quando cri
minaliter agitur. ſecũdum gl. in c. teſtimonium.
xj. q. j. vbi verò non ageretur ad pœnã ſanguinis,
11 † tunc clericus bene admitteretur contra in defe
ctum teſtimonij. ſecundum gl. in c. j. quæſtione.
ne malus vt bonus reputetur. Nam laici non ad-
mittuntur cõtra clericos: quoniam præſumũtur
infeſti clericis. ij. q. vij. c. laicos. ſecus ecõtra: quia
clerici præſumũtur ſanctiores: ſecundũ Pano. in
12 d. c. de cætero. & ibi tenet † quando aliter veritas
haberi non poteſt, quòd laici admittantur ad te-
ſtimonium clerici contra clericum ad teſtimo-
nium: quia inceptum eſt regulam non fallere.
vt in authen. vt matres & debitrices. col. vbi ra-
tio naturalis ſuadet hinc ſolet dici regulam
non eſſe tam generalem quim patiatur exceptio-
nem & certas alias limitationes. ponit Panor. in
d. c. de cæterò. vbi laicus admittitur ad teſtimo-
nium contra clericum.

ARGVMENTVM.

Clerici quando vocantur vt teſtimonium ve-
ritatis in cauſa laici ferant, antequàm examinen

tũr in manibus cuius ſacramentum præſtare te-
nentur.

SVMMARIVM.

1 *Clericus dicturus teſtimonium in cauſa laici in mani-
bus cuius iurare teneatur: & per quem cõpelli poſsit.*
2 *Clericus ſine licentia ſui prelati teſtificari non debet.*
3 *Religioſi in teſtimonijs ferendis qualiter iurare debeãt.*
4 *Clerici in contractibus ſacramentum preſtare ſine pre
lati licentia poſſunt.*

Quæſtio. DCCLXXVII.

QVAERITVR in caſibus in quibus cle-
rici deponunt teſtimonium contra laicos e-
tiam in cauſa criminali, quando pœna eſt pecu-
niaria in defectum aliarum probationum in cu-
ius manibus debeant clerici iurare. Et dicendum
1 eſt quòd debent iurare † in manibus alicuius
clerici. & debet fieri compulſio per iudicem ec-
cleſiaſticum, c. quanquam. xiiij.q. ij. ſecundum
Panor.in d.c.dilectorum.de teſti.cogen. Verum-
2 tamen licèt † clericus non debeat teſtificari ſine
licentia ſui prelati: tamen ſi de facto deponat, va-
let teſtimonium, licèt malè fecerit. ſecundum gl.
fi.& Panor.in c.j.de iuramen. calum. & idem eſt
in religioſo ſecundũ Pano. ibi.& per gl.in auth.
3 de monachis.§.cogitandũ.colla.ix. Et iſto † caſu
religioſi debent iurare tactis ſcripturis.c.nuper.
de teſti, licèt in Epiſcopo iurat propoſitis tan-
tum euangelijs.c.fin.de iura. calum. authen. Sed
Epiſcopus.de quo per glo.in c. vt circa. de elect.
lib.vj. Et licèt clerici in iudicio ſeculari non de-
a beant [a] iurare ſine licentia corã prælati: † ſecus in
4 contractibus.de quo latiùs per Pano. in d.c.j.de
iuramen.calum. licèt in talibus ſit ſeruãda con-
ſuetudo. Et ideò ſufficit licentia prælati, licèt
clericus iuret in manibus laici. Et ideò non pro-
b cedit glo.in c. [b] nullus.xxij.q.v.dum dicit, quòd
clericus nullum debet præſtare iuramentũ laico.
Et pariter non prohibetur clericus teſtificari co
ram alio iudice eccleſiaſtico, etiam ſine licentia
ſui prælati. ſecundum Panor. in d. c. j. Sed quis
prælatus dabit iſtam licentiam clerico iurandi
vel deponendi teſtimoniũ coram ſeculari. Et di-
cendum eſt, quòd non tantum Epiſcopus ſed e-
tiam alius inferior prælatus. ſecundum Innoc.&
Panor.in d.c.j,in fin.de iura.calum. Et præmiſſa
poſſunt adaptari ad quæſtionem in hac ciuitate
Gratianopolis. quia de conſuetudine & ſtilo cu-
riarum quando examinantur teſtes in foro ſecu-
lari,& ſunt aliqui teſtes clerici aut præsbiteri ob
tinetur licentia à domino officiali Gratianopo-
lis. Et tales teſtes iurant & deponunt in manibus
iudicis ſecularis etiam in cauſa criminali ad de-
fenſionem.

a Iurare ſine licentia. Vide do.Guid.Pa.deci.lxv. ꝙ
valet teſtimoniũ clerici coram iudice laico, etiã
ſine licentia ſuperioris.& deci. cccccxvij. ꝙ reli-
gioſi & mendicantes poſſunt eſſe teſtes in teſta-
mentis licèt referant Io.Fabr.in §.teſtes. inſti. de
teſta.tenere contrarium.& cccccxv. ꝙ de conſue
tudine ſufficit ꝙ in teſtimonio religioſi iurent
per appoſitionem manus ad pectus.

b Nullus. Adde gl.in d.c.nullus.xxij.q.vlt. ꝙ Epi-
ſcopi iurant Imperatori fidelitatem etiam tactis
ſcripturis. ſecundum gl.in c.quotiens.le j. q. vij.

ARGVMENTVM.

Homicidij pœna quæ ſit.

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ in dignitate conſtitutæ pro homicidio qua ani-
maduerſione plecti debeant.*
2 *Pœna ad beſtias quæ erat antiquitus & quæ hodie.*
3 *Pœna homicidij hodie quæ ſit.*
4 *Pœna homicidij capitalis eſt.*
5 *Villium perſonarum animaduerſio grauior eſt quàm no
bilium.*
6 *Nobiles ob impia facta capite truncantur.*
7 *Nobiles de conſuetudine non ſuſpenduntur.*
8 *Homicidij crimen eſt commune.*
9 *Leges tranſgredi propter caſus emergentes quandoque
licitum.*
10 *Maleficia vt puniantur publicæ diſciplinæ fauor ſua-
det.*

Quæſtio. DCCLXXVIII.

QVAERITVR de pœna homicidij. Et di-
cendũ eſt quòd eſt capitalis, vel ad beſtias:
1 niſi ſint † perſonæ in dignitate conſtitutæ: quia
tunc eſt pœna deportationis in inſulam.l.iij.§.le
gis iulliæ & l.pen.ff.ad leg.iullia.de ſicarijs. &
2 † dicebatur alterius pœna ad beſtias. ſecundum
Angel.in d.§.legis. quia proijcebantur in lacum
leonis cauſa deuorandi. Sed hodie non eſt in vſu.
ſed loco eius ſucceſsit decapitatio naturalis. ſe-
cundum Ange.ibi allegat l.nemo. C. de Epiſco.
audien. Et etiã tenet quòd poſiti in dignitate de-
bent etiam mori pro homicidio, niſi eſſet multo-
rum ſtrages. vide gl.in l.is qui cum telo.C.ad leg.
3 corne.de ſiccar. quæ tenet quòd † pœna homici-
dij eſt deportatio in maioribus: ſed in minoribus
eſt decapitatio, per d.§.legis. Et ita videtur tenere
Sali.ibi.circa fin.qui facit differentiã de homine
humilioris vel honeſtioris vitæ. Sed in contrariũ
tenet gl.inſti.de publi.iudic.§. item lex cornelia.
4 vbi tenet, ꝙ † pœna homicidij indiſtinctè eſt ca-
pitalis. Et iſtam partem tenet Angel. Aret. in tra-
ctatu malefici. ſuper verbo, ex interuallo. de quo
ibi per Augu.in additi. vide Bal.in l. data opera.
C.qui accuſa. nõ poſſ. vbi tenet, in princ. quòd in
ter pœnam mortis iudex poteſt arbitrari, an fa-
ciat mori igne, furca vel decapitari, licèt nõ poſ-
ſit facere gratiam vitæ, ſed leuioris mortis, prout
dictabit æquitas arbitrijs. ſecũdum dignitatem:
ſciendum ætatem: ſecundum merita prioris vitæ
allegat l.capitalium.§.non vmquam. ff. de pœn.
& l. quid ergo.§.pœna grauior. ff. de hij. qui no.
5 infa. Et idem † [b] viles perſonæ vel infames ſecun
b dum qualitatem comburuntur vel beſtijs lace-
c randæ traduntur: vel furca ſuſpenduntur. Sed [c]
nobiles & barones decapitantur. Et eſt notandũ
ſecundum ipſum, quia iſti nobiles ſæpè habent
guerras adinuicem, & faciunt incendia in caſtris
6 & domibus & enormia. † Et ideò ſi capiantur de-
capitantur. Sed iſti Ribaldi qui faciunt vaſtum
comburuntur, & ſuſpenduntur. Et pro præmiſ-
ſis facit l.ſeruos.cũ ibi no.per Sali.C.ad leg. iul-
lia.de vi. ꝙ in pœna corporali plus punitur villis
perſona quàm nobilis, & econtra in pœna pecu-
niaria plus punitur nobilis quàm villis perſo-
na. facit gloſſ. in l. deſertorem. ff. de re milit.
ſuper verbo torquentur. vbi refert quòd de

conſue

7 † conſuetudine nobiles non ſuſpenduntur in ca
ſu quo etiam plebeius ſuſpenditur. Et hoc de cō-
ſuetudine Italiæ : ſecus in Francia. ſecundum
Bartol. ibi. quia non reputatur mors ignomino-
ſa. Adde etiam Bald. in c. j. §. ſi quis temerario. de
pa. iura. fir. & in c. j. §. inſuper. de prohibi. feud.
ali. per Freder. quando nobilis contemnit man-
datum principis, vel eſt familiaris. & delinquit
magis punitur. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad
quæſtionem quæ currit tempore moderno de
quodam homicidio perpetrato in mandamento
ſancti Martini vinoſij per duos ſeruitores iuue-
nes armigerorum, qui fuerunt furca ſuſpenſi
abſque longo proceſſu: quia non ſufficiebat fa-
d cere vaſtum in victualibus: ſed perpetrauerunt [d]
homicidium: & ideò fuerunt puniti per iudicem
8 ordinarium loci: quia iſtud † crimen eſt cōmune,
& non ſpectat ad magiſtrum militum. l. magiſte-
riæ. cum ibi nota. C. de iuriſd. omn. iudic. & in-
9 terdum propter † caſus emergentes licitum eſt le-
ges tranſgredi. ſecundum Inno. in c. j. de conſtit.
vt nimium multis perſonis craſſantibus exem-
plo opus ſit. l. aut facta. §. nonnunquam. ff. de pœ.
& vbi conſtat de maleficio iudicis debent eſſe
prompti ad puniendum. Nec debet ponderare
10 multum omnis iuris ſolemnitas: quia † fauor pu
blicæ diſciplinæ ſuadet vt maleficia puniantur. l.
limitatio. §. quòd illicitè. ff. de publi. ſecundum
Bald. in l. ita vulneratus. ff. ad leg. aquil.

a Pœna homicidij. Adde l. iij. C. de epi. audien. ibi
homicida patricida, quod fecit ſemper expectet.
vnde Bald. ibi pœna homicidij eſt præcisè pœna
mortis ſine redemptione. & ſecundum Paul. de
Caſtr. ibi, qui occidit occidatur ſine redemptio
ne. quod eſt verum, quando dolo homicidium
eſt factum: ſecus ſi culpa. vide Bald. in l. data ope
ra. C. de accuſa. vbi enumerat caſus in quibus in-
telligitur pœna mortis, & inter cæteros de pœna
homicidij. Vide Ange. in l. ij. ff. ad leg. corne. de
ſicca. quòd hodie eſt pœna mortis indiſtinctè
non attenta qualitate perſonarum etiam de iure
diuino exo. xxj. & mathæ. xxvj. ibi conuerte gla-
dium. & ibi : omnis qui acceperit gladium gla-
dio peribit. & c. j. de homic.

b Viles perſonæ. Adde glo. in c. non coguntur.
xlj. diſtin. vbi tenet, quòd ignobilis plus puni-
tur in pœna corporali: & nobilis plus punitur
in pœna pecuniaria. allegat l. ſi quis xl. quæ-
dam. ff. de pœn. & ibi Barto. qui idem tenet ex-
cepto quando nobilis haberet officium vel di-
gnitatem & delinquit in officio: quia plus pu-
niretur: ſecundum Barto. ibi. l. puberem. C. de
Epiſco. & cleric. vide etiam per glo. & Bart. in l.
Pedius. ff. de incend. ruin. & naufrag. per Cin. &
Bald. in l. fi. C. de ſumma trini. & facit l. in ſeruo-
rum. in fi. ff. de pœ. vbi minimæ pœna corporalis
eſt maior pecuniaria. Adde quòd dignitas delin
quentis aggrauat. c. homo. xl. diſt. & ibi gl. quòd
vir literatus delinquens plus punitur. & in capit.
cum quidam. de iur. iurand.

c Nobiles. Adde quòd nobiles de conſuetudine nō
ſuſpenduntur, nec patiuntur iſtas viles pœnas.
Idem de alijs popularibus & diuitibus & hone-
ſtis : ſecundum Bartol. in l. capitalium. §. ſerui.
ff. de pœn.

d Homicidium. Adde de ſententia lata ſuper ho-
micidio contra aliquem innocentem, quòd ſi re-
periatur occiſor, quòd propter hoc non libera-
tur dictus occiſor. l. ſi ſeruum. ff. de interroga.
actio. l. inde Neratius. §. fin. ff. ad leg. aquil. & per
Bald. in c. j. §. iniuria. de pace iura. firmenda. l. ſi
is. ff. de confeſſ. & per Ioan. Andr. in additio. ad
Specu. in titu. de confeſſ. §. poſtremo. verſic. cæte-
rum. & per Alexand. de Imol. in l. ſæpè. ff. de re
iudic.

ARGVMENTVM.

Occiſus quando quis dicatur, & quando mor
tuus: & quæ ſit differentia.

SVMMARIVM.

1 *Occiſus dicitur quando ab alio occiditur.*
2 *Mortuus dicitur qui ſua morte moritur.*
3 *Mors mala quæ contra naturam euenit.*
4 *Interfectus quis dicatur.*
5 *Ad mortem vulneratus quis dicatur.*
6 *Vulnus mortale quando dicatur.*
7 *Interfectus quando quis dicatur.*
8 *Quando quis ex vulnere mortuus dicatur.*
9 *Tempus breue quod dicatur.*

Quæſtio. DCCLXXIX.

QVAERITVR quia ſuper in themate fuit
facta mentio de dicto Franciſco Goerrerij le
taliter vulnerato & occiſo : an ſit differentia in-
ter occiſum & mortuum: & an idem ſit iudicium
a de [a] vulnerato letiferè ſicuti de occiſo. Et in ef-
1 fectu dicendum eſt quòd eſt differentia: † quia
occiſus dicitur quando ab alio occiditur: mor-
tuus verò quando ſua morte moritur. l. proinde.
la ij. in princ. ff. ad leg. aquil. & ibi glo. quæ dicit
quòd non omnis mortuus eſt occiſus: ſed quili-
bet occiſus eſt mortuus. & Bart. ibi nota. diffe-
rentiam inter mortuum & occiſum. Bald. verò
ibi ſimpliciter colligit, quòd omnis occiſus eſt
mortuus: ſed non econtra. glo. verò in l. quæ ſub
conditione. §. quotiens. ff. de conditio. inſtitutio.
tenet, quòd occiſus diceretur ab alio : ſed mortuus
quando ſua morte moritur. Bald. verò in c. j. in
2 princ. quib. mod. feud. amittan. tenet quòd † ille
dicitur mortuus, qui ſua morte moritur, & non
occiditur ab alio. allegat glo. in d. §. quotiens. &
vlterius quòd interfectus dicitur nō diuino iudicio.
3 allegat gl. inſti. de cap. dimi. † mala tamen mors
eſt quæ contra naturam eſt. Et ſi quis ſit occiſus
b & neſcitur à quo, [b] inquirendum eſt tormentis,
ſecus ſi ſit mortuus ſua morte, niſi eſſet fama, quòd
eſſet occiſus ab aliquo. allegat gl. in l. j. §. item ſi
ind. ff. ad ſillela. Et ideò conſilium eſt quando re
periuntur tales homines occiſi, quòd antequàm
ſepeliantur, quòd iudex faciat viſitari per medi-
cos & ſirurgos, ad viſitandum vulnera ; & ad
ſciendū qua morte mortuus fuerit. iuxt. not. per
4 Barto. & cæteros, & ibi glo. quæ tenet, † quòd in-
terfectus dicitur calore defunctus ſeu occiſus.
Et vlterius Bal. in d. c. j. tenet, quòd regulariter mor
tuus & ad mortē vulneratus æquiparatur, ſed nō
per omnia: quia mortuus non poteſt facere teſta
mentum: ſed ad mortem vulneratus bene poteſt
condere teſtamentum, dum habet intellectum,

tamen dum ſpiritus eſt in vulnerato vulneratus
non debet decapitari, etiam ex forma ſtatuti di-
ſponẽtis quòd homicida occidatur. Et idẽ tenet
in l. item Mela. §. Celſus. & in l. huic ſcripturæ.
§. ſi ſeruus. ff. ad leg. acquil. vbi tenet quòd inte-
rim pendente vulnere letali, antequàm ſit reali-
ter mortuus non debet vulnerans decapitari. Et
5 iſto caſu† dicitur ad mortem vulneratus, qui ſe-
cundum regulam artis medicinæ non poteſt eua
dere, vel cum magna difficultate. Sed ille qui de
leui poteſt curari non dicitur mortifere vulne-
ratus, ſecundum Bald. in d. c. j. quib. mod. feud.
amit. in princ. & per Bald. poſt gl. in l. j. §. ſi. ff. ad
6 ſena. conſult. ſile. vbi tenet, quòd† vulnus dicitur
mortale, quando à principio videbatur mortale.
Et per Ioan. de Platea in l. ſemel. C. de re mili. lib.
xij. vide Bart. in l. ita vulneratus. ff. ad leg. acqui.
vbi tenet, quòd aliud eſt manibus proprijs occi-
dere, aliud præbere cauſam morti: quia primo ca
ſu punitur de occiſo ſecundo non. Et ibi nota.
7 † quòd quis dicitur interfectus eo tempore quo
eſt vulneratus mortiferè. Sed an tunc poſſit for-
mari proceſſus de occiſo ſe remittit ad nota. per
ipſum in l. damni. §. Sabini. & ibi tenet quòd nõ
poſſit condemnari de homicidio antequàm mo-
riatur. Et ibi plures alias quæſtiones in hac mate
ria tractat. vide de materia vulnerum per Bart. in
l. ſi. ff. ad leg. corneliam de ſicar. & per de Fer-
rarijs in libello forma inquiſitionis, ſuper ver-
bo, ex quibus percuſſionibus. & ibi tenet, quòd
8 quando quis† mortuus eſt poſt vulnus infrà bre
ue tempus, quòd præſumitur mortuus ex vulne-
9 re. Et dicitur† breue tempus quando moritur in-
frà nonaginta dies, vt dicunt cõmuniter medici
ſecundum ipſum. interdum committitur fraus
inter medicos corruptos pecunia vel gratia. vi-
de de materia per Angel. Atet. in tracta. male. &
Augu. in addi. ſuper verbo, ſanguis exiuit. & ſu-
per verbo, cicatrix. & ſuper verbo, & ex interual
lo. & ibi etiam de iudicio medicorum, & quando
diſcordant, quòd ſtatur peritioribus, de quo per
Spec. in tit. de proba. §. ſi. ver. hoc quoq;. & in tit.
de homici. §. j. ver. ſed pone. & per Bal. in procẽ-
mio. ff. & in c. j. quib. mod. feud. admit. & per Pa-
nor. in c. propoſuiſti. de proba. & ibi per de Bel-
len. in addi. & Frede. de Sen. conſi. cc. & ibi quòd
nulli experto in ſua ſcientia credendum eſt, &
quando periti in arte diſcordant, quòd ſtandum
eſt maiori numero, ſicuti in iudicibus dicitur.

a Vulnerato letiferè. Adde tex. in l. huic ſcripturæ.
§. ſi ſeruus. & l. ait lex. verſi. quod ſi mortiferè. ff.
ad leg. acquil. & ibi glo. quòd vulneratus morti-
ferè fingitur occiſus. & per Barto. in tracta. de
percuſſ.

b Inquirendum eſt. Vide etiam Ioan. de Pla. in l. ſe-
mel. C. de re. mili. li. xij. quòd iudex etiam ex offi
cio debet facere fieri iſtam viſitationem hominis
vulnerati aut occiſi per medicos & ſirurgicos: &
notarius debet atteſtari quòd fuit facta viſitatio
cum diligenti inquiſitione & examinatione iu-
dicis. & deinde debet fieri relatio iuratoria medi
corum & ſirurgicorum ſeu expertorum in arte
etiam poteſt fieri die tertia. l. ij. ff. de feri. & ibi
per Ange. Paul. de Caſtr. & Alexand. & ille tex.
probat quòd iudex debet eſſe præſens in dicta vi
ſitatione. Item corpus defuncti poteſt exhumari
ad viſitandum vulnera. ſecundum Bal. in l. ſi quis
fuſtibus. C. de teſti. & quòd in relatione ſeu teſta-
tionibus debet fieri mentio, quòd facta diligenti
iudicis inquiſitione & examinatione medici re-
ferunt: ſecundum Barto. in l. ſemel. C. de re mili.
libr. xij. & ibi Ioan. de Plat. quòd à principio de
præcepto iudicis vulneratus debet viſitari per
expertos. & per de Bellen. in addi. ad Panor. in c.
propoſuiſti. de proba.

ARGVMENTVM.

Teſtes an & quando torqueri poſſint.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes quando vacillant quæſtioni ſubijci debent, etiam in cauſa ciuili. & nu. 7.*
2 *Teſtes viles tormentis ſubijci poſſunt.*
3 *Teſtes viles non niſi in ſubſidium admittuntur.*
4 *Probationes in criminalibus luce meridiana clariores eſſe debent.*
5 *Clerici pro teſtimonio ferendo torturæ ſubijci non debent.*
6 *Teſtes vacillantes torqueri poſſunt & ſi in ſeculari dignitate conſtituti ſint.*
8 *Viles actus qui faciunt ad teſtimonium dicendum non niſi cum tormentis admittuntur.*
9 *Teſtes viles & ſi veritatem corrumpere nitantur, non tamen torturæ ſubijciuntur niſi vacillant aut de menda cio conuincantur.*
10 *Infames propter crimen ad teſtificandum non admittuntur.*
11 *Teſtes ſuſpecti verberibus & tormentis ſubijci poſſunt.*
12 *Torturæ locus non eſt in contractibus nec in omnibus maleficijs.*
13 *Atteſtationes teſtium ante torturam publicari debent.*

Quæſtio. DCCLXXX.

QVAERITVR an teſtes poſſint torqueri.
Et dicendum eſt quòd non regulariter. l. ex
libero homine. in princip. ff. de quæſtio. niſi
1 † quando vacillant. l. vnius. §. teſtes. eod. titul. l.
nullum. C. de teſti. l. qui falſum. ff. eod. titu. etiam
in cauſa ciuili iſto caſu poſſunt teſtes torqueri
quando vacillant. ſecundum glo. in d. l. ex libero.
2 l. diuus. in princi. vel etiam † quando teſtes ſunt
viles poſſunt etiam interdum torqueri. l. falſa-
ter. C. de aboli. iuxt. nota. per glo. & doctor. in l.
nullam. C. ex quib. cauſ. infa. irroga. & quando
quis torquetur ad veritatem eruendam non in-
3 curritur infamia ſaltem iuris. Et tales teſtes† vi-
les non admittuntur niſi in ſubſidium, & cum
tormentis. l. ob carmen. in princ. ff. de teſti. ſecũ-
dum Barto. in l. j. C. de ſumma trinit. & fid. cath.
Et hoc in cauſa ciuili. multo fortius in crimina-
4 li, vbi † debent eſſe probationes luce meridiana
clariores. l. ſciant cuncti. C. de probationi. quia
non admittuntur niſi in ſubſidium. vnde ſe-
cundum Bartol. in dicta. l. ex libero. quidem
5 ſunt homines poſiti in ordine clericals. † Et iſti
non

non poſsint torqueri,licèt poſsint puniri de fal-
ſo.l.præsbiteri.C.de Epiſco. & cleric. de quo in-
frà latiùs tangetur. quidem ſunt alij poſiti in di-
6 gnitate ſeculari.†& tunc poſſunt torqueri quan
do vaxillant. d.l.nullam. quidam ſunt qui non
ſunt poſiti in dignitate:& tunc ſi ſint bonæ op-
7 pinionis & famæ non torquentur † niſi quando
vaxillant aut conuincuntur de mandacio: quidẽ
8 ſunt liberi homines villes facientes† actus villes
& ignoti, & iſti non admittuntur ad teſtimo-
nium niſi cum tormentis.ſecundum gl.in authẽ.
de teſti.§.ſi verò ignoti.colla.vij.licèt Bart.in d.
9 l.ex libero. teneat quòd non torqueatur: † niſi
quando ſunt villes ignoti, & quòd tentant cor-
rumpere viritatem,licèt non adhibeatur eis tan-
ta fides ſicuti alijs. & ideò non torquentur niſi
quando vaxillant, vel quando conuincuntur de
mandacio vel quando vadunt ſponte ad dicen-
dum teſtimonium.Sed ſecundũ Alex.de Imol.in
10 l.ex liberis.† quando teſtes ſunt infames proptes
crimen quòd tunc non admittuntur in teſtimo-
nium niſi in ſubſidium & cum tormentis. ſecus
quando non ſunt idonei alio reſpectu: quia be-
ne admittuntur ad teſtimonium ſine tortura. &
de modo torquendi teſtes etiam habetur per
Barto.in l.vnus.§.iudex.ff.de quæſtio.& ibi te-
net, quòd ſufficit dictum vnius teſtis ad facien-
dum torqueri quando dicit alium fuiſſe præſen-
tem, ſi ſit dignior. Et pariter in tali quæſtione
debet adhiberi cauſæ cognitio. Et pariter ſuf-
ficit torqueri duos aut tres teſtes factum ſcien-
tes:ſecundum Bald.in l.data opera.C.de accuſa-
tio. vide Bald.in l.cunctos populos. C. de ſum-
ma trinita.& fid.catholi. & de Bellen. ad Panor.
in c.cum in contemplatione. de regu. iur. vbi te-
nent limitando quod ſuprà dictum fuit, quòd
villes teſtes debent torqueri antequàm exami-
nentur, quòd debet eis ſolũ terror tormentorũ
præſentari, hoc eſt quòd poterunt ligari ad cor-
dam,non autem quòd torqueantur,cùm non de-
liquereit. Sed contrarium videtur tenere Ar-
11 chidiac.in c.ilii qui.v. q.v. vbi tenet, quòd † te-
ſtes ſuſpecti verberibus & tormentis ſubijcian-
tur moderate tamen,& non grauẽtur,vt nõ emi-
neat periculum vitæ vel membrorum. ſecũdum
Inno.in d.c.cùm in contẽplatione. Et plura ver-
ba in materia torturæ ſeu quæſtionis ponit Bal.
12 in c. at ſi clerici.de iudic.vbi tenet,quòd† tortu-
ra non habet locum in contractibus, nec in ma-
13 leficijs omnibus,ſed in grauibus. Et quòd†atte-
ſtationes teſtium debent publicari ante tortu-
sam:quia tortura non fit niſi in ſubſidium.quia
aliter non poſſet ſciri an ſit plenè probatum.
vide Barto.in l.j.§.qui quæſtionem. vbi tenet,
quòd in inquiſitione generali debet ante omnia
conſtare de maleficio, & de modo interrogandi
ibi habetur.

ARGVMENTVM.

Papa cum homicida voluntario diſpenſare
poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Homicida occultus in ſuo ordine miniſtrare non de-*
bet.
Papa an diſpenſare poſsit ſuper irregularitate cauſata
ex homicidio.
3 *Iura quæ dicunt quod non diſpenſatur,intelliguntur de*
facili.
4 *De multiplici ſpecie homicidij.*
5 *Iudices:executores: teſtes & aduocati in cauſa ſangui-*
nis quare promoueri non poſſunt.
6 *Epiſcopus an & in quibus caſibus diſpenſare poſ-*
ſit.
7 *Papa an diſpenſare poſsit cum homicida.*
8 *Moſes homicida fuit.*
9 *Papa in homicidio caſuali diſpenſat in quocunque or-*
dine.
10 *Epiſcopus in minoribus ordinibus diſpenſat.*
11 *Pauli irregularitas per baptiſmum purgata fuit.*
12 *Epiſcopus diſpenſare poteſt quando mors non eſt ſecu-*
ta aut membri mutilatio.
13 *Irregularitas per ingreſſum religionis tollitur.*

Quæſtio. DCCLXXXI.

QVAERITVR an cum homicida volun-
tario poſsit diſpenſari.glo.in c.ſicut. le j. de
homicidio,tenet quòd non.allegat c.nemo.l.diſt.
1 etiam ſi ſit occultus†miniſtrare non debet in ſuo
2 ordine.c.ſi.de tempo.ordi.etiam Papa † non poſ-
a ſet deſpenſare cum[a] irregularitate quæ cauſatur
ex homicidio.videtur eſſe de iure diuino.iuxt.il-
lud dictum,non edificabis mihi templũ:quia vir
ſanguinis eſt.j.q.vij.c.ſi quis omnem.& de con-
ſecratione diſt.j.in princ.Sed Hoſtien.Panor.&
3 Ioan.de Anania in d.c.ſicut.tenent contra:†quia
iura quæ dicunt, quòd non diſpenſatur,†intelli-
guntur de facili: quia cum maxima difficultate
Papa diſpenſat, tamen poteſt diſpenſare ſi vult.
c.propoſuit.de cõceſsio.præb.quia etiam legitur
in veteri teſtamento quòd fuit diſpẽſatum cum
homicida cum Finees nepote Aron: & etiam
cum Paulo. Et tamẽ fuit aſſumptus in apoſtola-
tum.de quo per Archi.& Præpoſitum in d.c.mi-
nor. ſi tamen Papa diſpenſet ſine iuſta & magna
cauſa non eſt quis tutus apud Deum. per gl. in c.
non eſt deuotis.vide gl.magiſtralem in d.c.ſicut.
4 quæ diſtinguit de † multiplici ſpecie homicidij:
ſuper verbo conſilium. videlicèt quòd homici-
dium committitur facto,conſilio præcepto & de
fenſione. Et pariter diſtinguit: aut committitur
homicidium voluntate aut caſu aut neceſsitate.
de quo ibi latius per glo.& Panor. Ioan.de Ana
nia, & ibi refertur quòd Iohannes Andr. dicit,
quòd aſſeſſores fori ciuilis multum vtuntur illa
glo. inducentes ad intellectum ſtatutorum pu-
nientium homicidas. vt verificentur in conſu-
lentibus aut mandantibus homicidium commit-
ti.de quo ibi per Panor.& Ioan.de Anania. vide
glo.in xxj.diſtinct. in ſumma, quæ tenet, quòd
ante tempus Dauid ſacerdotes bene erant homi-
cidæ.Sed Dauid primo fuit prohibitus conſtrue
re templum:quia vir ſanguinis erat.de conſecra
5 tione diſtin.j.c.j.† quare autem iudices exequto-
ses teſtes & aduocati in cauſa ſanguinis promo-
ueri non poſsint glo. ibi ſe remittit. vide glo. in
6 c.minor. l. diſtinct. quòd † Epiſcopus non po-
b teſt [b] diſpenſare cum homicida,nec cum ſimo-
niaco mœre bigamo:& in quibus caſibus poſsit
Epiſcopus diſpenſare vide ibi per glo. an autem
7 † Papa poſsit diſpenſare cum homicida gl. in c.

quia quinta quæſtion. ſexta tenet, quòd ſic, &
in c.occidere.xxiij.quæſtio. viij. vbi tenet quòd
non dicitur homicida quando reputatur ad iuſti
tiam. Et ibi fit mẽtio de finees, Abraham à Petro
qui commiſeret homicidium licèt reputetur ad
iuſtitiam. vide glo. de conſecratione diſtinct. j.
8 quæ ponit exemplum de Moyſæ,† qui fuit homi
cida, licèt conſtruxerit templum. Et licèt fuerit
dictũ Dauidi quòd non ædificaret tẽplum: quia
vir ſanguinis erat, tamẽ licèt eſſet de veteri teſta
mento. Veruntamen eſt figura noui teſtamenti.
Et quando dominus ſibi dicit, non ædificabis,
nondum Dauid interfecerat: & ob ideò quia om
nia futura ſunt Deo præſentia. Vide Archidia.&
Præpoſitum. in dict.cap.maior. qui tenent quòd
9 † Papa diſpenſar difficulter magna ſubſiſtente
10 cauſa. in homicidio † verò caſuali diſpenſat Pa-
pa in quocunque ordine. Et Epiſcopus in ma-
ioribus.c. continebatur, & c.ſicut dignum, & c.
ad audientiam. Et ibi glo. de homicidio.& ibi an
cẽſeatur de iur. diuino.& quid de Paulo appella
to. & ibi allegat Bald. in capitul. ij. de maiorit.
& obedien. quòd Papa condendo legem ſeu ca-
nonem poteſt imponere pœnam mortis, licèt nõ
poſsit mandare executioni. Et an propter pœni-
tentiam peractam tollatur irregularitas:& tenet
quòd non, ſecundum gloſſ. in cap. præsby. de pœ
niten. diſtinct. v. Et ex hoc infert præpoſit. quòd
pœnitentiarij Papæ non poſſunt ſuper irregula-
ritate delictorũ vt irregulariter habilitetur ad ce
lebrãdum vel ad beneficia, niſi habeat ſuper hoc
ſpeciale mendatum. facit glo. in capi. at ſi clerici,
de iudici. ſuper verbo de adulterijs. & in capit. de
hijs de accuſatio, vide glo. in cap. ſi quis omnem,
11 j. quæſtio. vij. quòd † irregularitas Pauli fuit
purgata per baptiſmũm, qui tollit peccatum &
ſequellam peccati. Vide de materia irregularita-
tis. per Specul. in titul. delega. aliàs ſub titul. de
diſpẽſationibus. §. iuxta. & in repetitione Maria.
ſubiecu. in repetitio. capi. ad audien. de homicid.
aliàs ſub capitulo ſententiam ſanguinis. Ne cle-
rici vel monachi. in quarta quæſtio. an irregula-
ritas fuerit introducta de iure poſitiuo. Et ibi re-
fert Innocen. quòd ſic. in capitul. ad audientiã.
& quòd in dubio iudex debet potiùs iudicare
quem non eſſe irregularem quàm econtra. quod
eſt verum ſecundum ipſum in foro contentioſo:
ſecus in foro pœnitentiæ. Et in vij. quæſtio. qua-
liter & quibus caſibus contrahatur irregularitas
& etiam in x. quæſtio. principali qualiter tolla-
tur irregularitas, & an poſsit diſpẽſari ſuper ho-
micidio voluntario iniuſtè commiſſo. Et allegat
glo. in dict. cap. ſicut. quòd non. & Specul. in tit.
delegato. §. nũc breuiter §. quinto. Et idem §. iu-
ſta. verſiculo quando autem. & in verſiculo cu-
ria Romana, licèt teneat contrarium in Papa, ſed
non in Epiſcopo. de quo ibi latiùs per ipſum. fa-
cit ca. j. de clerico pugnante in duello. Et hoc ve-
rum, niſi ſit homicidium commiſſum mediante
12 iuſtitia: quia † Epiſcopus poſset diſpẽſare. de quo
ibi latiùs per ipſum. Et quòd debent bene atten-
di verba diſpenſationis, & ibi in tertia quæſtio.
13 tractat quòd † per ingreſſum religionis tollitur
irregularitas. capit. j. de filijs præsbyterorum. de
pœniten. diſtinct. j. §. hijs authoritatibus. Et Spe-
cul. in titu. de reo. verſi. ſed nunquid. de quo per
glo. in cap. ij. de filijs præsbyte. quæ tenet, quòd
irregularitas quæ ſurgit ex Papæ delicto non tol
litur: ſed fauore religionis diſpenſatur: ſecus
quando non prouenit ex proprio delicto: quia
tũc poterit promoueri ad ordines ſine diſpenſa-
tione: ſecus quoad dignitatem. cap. in quibuſ-
dam. de pœni. de quo ibi latiùs per ipſum.

a Irregularitate. Adde quòd legatus de latere non poteſt diſpenſare ſuper irregularitate contracta quando excommunicatus vel ſuſpẽſus celebrat. cap. j. de re iudic. lib. vj. ca. j. de ſenten. excommu. eod. titul. ſecundum gloſſ. & communiter doctn. in capit. clerici. de cleric. excommunicato miniſtra. Specul. in titul. de legato. §. nunc dicamus, verſiculo quod etiam dici. & ibi, quòd non poſſit abſoluere mutilatores vel occiſores clericorum. & verſiculo ſed an tunc, & in titul. de diſpenſationibus. §. nunc de Epiſcoporum. verſiculo ſed nunquid poteſt. & §. conſequenter. verſiculo quid ſi legatus. & pariter non diſpenſat ſuper irregularitate homicidij vel mutilationis membri. cap. j. de corpor. vitiatis. ſecundum Specul. in titul. de diſpenſationibus. §. iuſta. verſiculo quando autem. ex cauſa tamen Epiſcopus diſpenſat. quando non fuit ſecutum homicidium vel membri mutilatio. vt ibi habetur.

b Diſpenſare. Adde quòd Epiſcopus diſpenſat cũ irregulari ſuper ſimplici beneficio. cap. ij. de cleric. pugna. in duel. & hoc ſecundum Hoſtien. quando eſt corrigibilis ne cogatur mendicare. aliàs clericus debet detrudi in monaſterio ad peragendam pœnitentiam. c. tuæ. de pœnis.

c Pœnitentiarij. Adde de officio maioris pœnitentiarij aut aliorum maiorum in clemen. ne Romani. verſiculo eo tamen prouiſo. de electin. & in c. ſicut. de ſenten. excommunicatio. vbi habetur quòd Papa committit vices ſuas talibus pœnitentarijs & eis creditur in hijs quæ cõſiſtunt in foro animæ ſeu pœnitentiæ. ſecundum Panor. ibi dum tenet quòd lachrimæ pœnitentium faciunt fidem: ſecus quando Cardinalis dicit Papam ſibi commiſiſſe aliquid oraculo viuæ vocis, quòd tendunt ad præiudicium alterius: quia tunc ſibi nõ crederetur, niſi aliter appareret de eius poteſtate. ſecundum Panor. ibi de quo latiùs per eum in cap. quod ſuper hijs. de fide inſtru. & iſtud facit pro diſpenſationibus inuentari aut abſolutionibus quas cõcedũtur iſti pœnitentiarij: quia in concernentibus eorum officium faciunt fidem: ſecus ſi tendant ad præiudicium alterius.

ARGVMENTVM.

De pœna canonica homicidij.

SVMMARIVM.

1 *Homicidij voluntarij pœna eſt irregularitas.*
2 *Irregularitas facto: conſilio precepto vel auxilio.*
3 *Artes medicinæ & chirurgiæ clericis prohibitæ ſunt.*
4 *Beneficio ipſo facto quis non priuatur.*
5 *Collatio facta indigno & inhabili ad executionem officij non valet.*

Quæſtio DCCLXXXII.

QVAERITVR quia ſuprà quæſtione Dcclxxvj. fuit tractatum de pœna homicidij de iure ciuili

iure ciuili quid de iure canonico. Et in effectu
quando eſt homicidium voluntarium perpetra-
1 tum ſiue in perſonam clerici ſiue pagani eſt† pœ
na irregularitatis.d.c.ſicut.le ſecund,de homicid.
cum pœna eſt,quia efficitur inhabilis ad officiũ,
vel beneficium.c.j.de re iudi.libr.vj.in fin.c.cum
medicinalis.c.is qui.de ſentẽ.excom. lib. vj. facit
c.ex literis.& c.fi.de exceſsi.præla.& c.ſententiã
ſanguinis.Ne clerici vel monachi.Et per gl.in c.
2 j.lj.diſtin.Et hæc † irregularitas non ſolum con-
trahitur facto, cùm quis proprijs manibus ali-
quem occidit,vel membrum detrũcat: ſed etiam
quando conſilio:præcepto vel auxilio.d.c.ſicut.
ſecundum Panor. in d. c. ſententiam. Et pariter
aduocatus quando dictaret in cauſa ſanguinis.
ſecundum glo.in d.c.j.l.j. differt.de quo per Pa-
nor.in d.c.ſententiam ſanguinis. & ibi etiã quan
do clericus reperitur in bello iuſto cum baliſta
3 ad ſui defenſionem.Et ibi etiam† quòd prohibe-
tur clericis officium ſirurgiæ aut medicinæ ſeu
phiſicæ.Et in foro cõſciẽtiæ & pœnitẽtiæ homi-
cida quãdo eſt Epiſcopus deponitur: & punitur
peregrinando toto tẽpore vitæ ſuæ: & ſi ſit præſ
biter pœniteat.xij.anno & per tres annos, in pa-
ne & aqua.capit.ſi quis homicidium. l. diſtinct.
Verumtamen ſecundum Inno.& Pano.in c. cum
4 noſtris.de conceſs. præben. † propter [a] homici-
a dium quis non priuatur ipſo facto beneficio do
nec priuetur per ſententiam. Et interim poſſet ſe
cum diſpenſari. Et hoc verum quando homici-
dium ſuperuenit poſt titulum beneficij: tunc re-
quiritur ſentẽtia priuationis.ſecus ſi homicidiũ
ſeu irregularitas præceſsit collationem:tunc nõ
5 tenet collatio† quia facta [b] indigno & inhabili ad
b exequtionem officij. vt in c. fi. de tempor. ordi-
nand.ſecundum Inno.in c. conſtitutionem. le ij.
de appellatio.de quo per glo. & Panor. in c. in-
ter dilectos. de exceſs. prælato. Et ibi an teneat
collatio facta indigno aut incapaci aut infami.

a Homicidium. Adde de homicidio caſuali perpe-
trato in edificio eccleſi.c.fin.de homic.vel quã-
do perpetratur per magiſtrũ eccleſiæ: vt pulſan
do campanas c. Iohannes & c.ex literis. le ij. de
homicid & facit colat. eo.titu.& c.ad audientiã.
& c.ex literis.le j. eo. tit. quia debet diſtingui an
quis adhibuerit diligentiam quam potuit, & de-
buit aliàs cenſetur in culpa, & non debet vti or-
dine ſubcepto d.c. ad audientiam & c. præsb. an
ſecundum glo.in c.ſicut.le j.de homicid.vide per
fratrem Antho.in ſumma iij.parte.tit.xxviij.c.ij.
§.iiij.

b Indigno. An teneat collatio facta indigno, vide
Cæpo.Ioan.Andr. in c.capitulũ ſanctæ crucis. de
reſcrip. Panor in cap.cum in cunctis.§.clerici.de
elect.vide Bald.in l.cum fratrem. C. quib. vt in-
dig.& in l.atletas.§. condemnatur. ff. de hij. qui.
not.infam. & per Ioann. de Anania in c.fina. de
homicid.

ARGVMENTVM.

De teſtium examinatione in alieno territorio.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes in alieno territorio per quem examinari debent.*
2 *Publicatio teſtium examinatorum in alieno territorio coram quo fieri debeat.*
3 *Commiſſus examini ad teſtes eggregios & valetudinarios accedere debet.*
4 *Examinatio teſtium in cauſa criminali extra territorium committi non poteſt.*
5 *Teſtium examen quando extra territorium committitur, iudex requiſitus authoritate propria non requirentis vtitur.*

Quæſtio. DCCLXXXIII.

QVAERITVR quia fuit tactũ ſuprà quæ-
ſtione Dcclxxvj. an quis cogatur ferre te-
ſtimonium: ideò quæritur de tali caſu quando
examen teſtium committitur in alio territorio
prout contingit ſuper literis requiſitorijs com-
miſsionis domini Præpoſiti curiæ Caſtelleti
Pariſius:quæ literæ diriguntur iudici curiæ cõ-
munis Gratianopolis. ad inſtantiam egregij do-
mini Antho. Banili contra nobilem Claudiũ Fa-
bri & magiſtrum Petrum Præpoſiti nomine Iſa-
bellæ de Bronius eius vxoris prætextu certorum
bonorum in partibus Franciæ ſitorum,vendito-
rum per nobilem Iohannem de Cugni maritum
nobilis mariæ de Vorey dicto Fabri extraneo
prætendendo dictus Banili,quòd habet ius præ-
a lationis ſeu [a] retractus vigore conſuetudinis in
illo loco ſituationis bonorũ vrgentis, quòd quã
do aliquis vendit pretio argenti aliquam hære-
ditatem aut rem immobilem in toto aut in parte
ſibi pertinentẽ de ſuo proprio hæreditagio ſibi
eſcheuto per deceſſum alicuius eius parentum &
linagiorum quando vendit extraneo eſt lici-
tum tali parenti ex linagio de latere,vnde proce-
dunt dicta bona,habere & petere dicta bona par
le retraict lignagier à l'encontre de lacheteur en
paiant le ſort principal de ladicte vendition en-
ſemble les loux couſtz. & ainſi l'on vſe. Et
pariter dictus Banili obtinuit aliam commiſsio-
nem ad recipiendum reſponſionem dicti Fabri
ſuper certis interrogatorijs articulis intercluſis
tranſmiſsis. Nam quæritur quid iuris. Et in effe-
b ctu bene poſſunt [b] examinari teſtes in alieno ter-
1 ritorio in cauſa criminali † per iudicem loci vbi
degunt teſtes ad commiſsionem & requiſitio-
nem iudicis, coram quo pendet cauſa, ita quòd
iſto caſu teſtes non debent reuocari de domici-
lio proprio.l.iij.§.fi.ff.de teſti.l.cum ab initio.&
l.ſed ſi quis ex ſignatoribus. ff. quemadmodum
teſta.aperiañ.l.iudices.authen. apud eloquentiſ-
2 ſimum.C.de fid.inſtru.& † non debet fieri publi-
catio teſtium coram iudice examinante.ſecundũ
glo.in d.l.ſed ſi quis.& ibi ſequuntur Bart.Ioan.
de Imo.& idem eſt quando teſtes ſunt de eodem
territorio.& ſunt de longinco:quia debet accede
re commiſſarius ad ipſos ſumptibus promotoris
producentis.ſecundum Bart.& Ioan.de Imol.ibi
c.ſtatutum.§.pro deponendo,de reſcri.libr.vj.c.
ij.de iudic.eo. libr. Et quando fit examen in alio
territorio debent tranſmitti articuli cum inter-
rogatorijs introcluſis etiam ad examinandum ſu
per obiectibus ad euitandum maiores expenſas:
Et debet fieri remiſsio in partibus. c. cum cau-
ſam.& ibi Panor. de teſti.c. conſtitutus. de fide-
iuſſo. c.præſentem.de teſti.lib.vj.c.j.in fi. de te-
3 ſtib.cogend. vbi † verò perſonæ eſſent eggregiæ
aut teſtes valitudinarij tũc debet accedi ad ipſos

ſiue ſint de territorio ſiue extraneo. c. ſi qui. de
teſti.l.ad egregias. ff. de iu.iurand.l. præsbiteri.
& authen.ſi iudic.C.de Epiſco. & cleric. Si verò
4 agatur in cauſa criminali† tunc non poteſt com-
mitti examinatio teſtium etiam extra territoriũ.
dicta anthentica, apud eloquentiſsimum. &
ibi per glo. & doctor. nec valet conſuetudo in
contrarium ſecundum glo.in c.teſtes.iij.q.ix.fal
lit in Papa,ſecundum Spec.in tit.de teſti.§. nunc
tractandum.in princ.vel ètiam quando teſtes eſ-
ſent de longinco, quia poſſet committi habenti
iuriſdictionem.inxt.not.per Cin.in d. authenti-
ca apud eloquentiſsimnm.de qno per de Bellen-
eijs in additio.ad Panor.in d.c.j.de teſti.cogend.
5 & iſto caſu† quando committitur examen teſtiũ
extra territorium, tunc iudex loci procedit au-
thoritate ſua & non ſcribẽtis: quia par in parem
non habet imperium.ſecundum Spec.in c. de te-
ſti.§.commiſſo receptioni teſtium.pro quo facit
quod habetur in l.à diuo Pio.§.ſententiam.ff. de
re iud.& in l.cum vnus.ff.de bo.auth.iudicũ.poſ
ſiden.& in l.properandum.§.ſin autem.C. de iu-
dic.& in c.poſtulaſtis. de foro competen. & in c.
Romano.§.contrahentes.eo.tit.lib.vj.

a Retractus. Adde de iure retractus ſeu prærla-
tionis dominum Guidonem Papæ deci. cclvij. &
in c.conſtitutus.de in integ.reſti.in l. dudum. C.
de contrahen.emptio.& in l.qui Romæ.§.cohæ-
redes.ff.de verbo. oblig. & Leuitici.c.xxv.& per
Iaſo.in l.ſi.C.de iur. emphi. & an ius prælationis
poſsit cedi,vide dominum Guid.Papæ deci.cccc.
vbi tenet,quòd non allegat Cin.in l.ad officium.
in fin.C.commu.diuid.l.iiij.§.cum igitur.ff.de in
diem adiectione.cum ibi not.& tale ius prælatio
nis non hsbet locum in permutatione nõ faciẽ-
da fraudulẽta.Et idẽ in datione in ſolutũ.ſecũdũ
Spec.in tit.de emptio. & vendit.§. nunc dicendũ.
verſ.ſed pone.& do. Guid. Pap. in deciſi. cclvij.
facit quod habetur per Bart.in l.poſt contractũ.
circa.fin.C.de dona.

b Examinari. Adde quando teſtes iterato examinã-
tur iterum legitur eis eorum dictum,vt corriga-
tur error,ſi quis ſit:ſecundum Bald.in l.ſi.C.plus
vale,facit c.præterea.de teſti.cogend.

ARGVMENTVM.

Iudex an teſtinm examen extra territoriorium committere cogatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtium examen extra territorium committere an iudici arbitrarium ſit.*

Quæſtio. DCCLXXXIIII.

QVAERITVR quando teſtes ſunt exa-
minandi extra territorium an iudex coga-
tur committere talem examinationem, textus eſt
cum glo.in authen.de teſti.§.hæc omnia.collati.
1 vij.† quòd hoc eſt arbitrariũ iudici ſi magnitu-
a do cauſæ hoc ſuadeat vel habeat teſtes [a] ſuſpe-
ctos.& hoc tenet Azo. in ſumma. titu. de teſtib.
§.producendum.& Hoſtien. in ſumma de teſtib.
§.quando verò.& not.& Archid.in c.præſentem.
§.teſtes.de teſti.libr. vj. & Ioann. de Imol. in d.l.
cum ab initio. ff. quemadmod.teſta. apperian.&
deſcriban.& ibi tenet, quòd in dubio iudex de-
bet committere quando teſtes ſunt examinandi
extra territorium, niſi quando iudici aliter veri-
ſimile videtur faciendum. Et iſtud facit pro ſtilo
curiæ parlamenti Delphinalis. vbi interdum pro
pter magnum cauſæ aliqui ex dominis dictæ cu-
riæ ex commiſsione vadunt ad examinandum te
ſtes extra patriam in ciuitate Auinionenſi: aut
alibi petita prius & obtenta licentia territorij:li
cèt communiter in d.ciuitate Auinionenſi voce
tur pars ſuper dicta licentia territorij, & datur
etiam adiunctus. Et de materia commiſsionis te-
ſtium habetur etiam in cle.j.de offic.delega.& in
l.ſi quando.C.de teſtib.

a Suſpectos. Adde quando index habet teſtes ſu-
ſpectos præſertim ſi magnitudo cauſæ ſuadet po
tuit iubere quòd coram ipſo producantur,aliâs
non recipiet eos.ſecundum Ioan.de Imol. in d.l.
cum ab initio.in fin.

ARGVMENTVM.

Inſtrumenti extractio qualiter fiat extra territorium.

Quæſtio. DCCLXXXV.

QVAERITVR quid de inſtrumentis producendis de loco longinquo extra territoriũ vti in aliquo Archiuo publico aut etiam in capitulo alicuius eccleſiæ. Et dicendum quòd etiã ſit commiſsio ad extrahendum vocata parte. dicta l.iudices.& ibi Cin.Barto. Bald. C. de fid. inſtru.& authen.ad hæc. eod. titu. c. contingit. de fid.inſtru.c.cum perſonæ.de priuileg.libr. vj. & hoc in parte in qua vt ibi habetur.vide domi. de Rota in nouis ſub titu.de fid.inſtru.deci.j. & ij. & ibi etiam loquuntur de extractione actorum, & in vim compulſiuæ.

ARGVMENTVM.

Teſtium examainen an notario committi poſſit.

SVMMARIVM.

1 *Cauſæ vis tota in teſtibus ſeu probationibus conſiſtit.*

Quæſtio. DCCLXXXVI.

QVAERITVR an iudex poſsit committe-
re examen teſtium notario. Et videtur dicen
1 dum quòd non: quia† tota vis cauſæ conſiſtit in
teſtibus ſeu probationibus,ſecundum Spec.in ti.
de teſti.§.nunc tractandum.in princip. licèt not.
ſcribat ſub iudice: & hoc verum, niſi ex cauſa
aut de conſenſu partium: quia tunc iudex bene
poſſet committere notario cauſæ examinationẽ
teſtium in cauſa ciuili,& maximè quando iudex
poſt recipit iuramenta teſtium examinatorũ arti
culis & interrogatorijs,iuxt.not.per Bart.in d.l.
iudices.& authen apud eloquentiſsimum. C. de
fid.inſtru.& per Bald.& Alexan.de Imol.in l.hac
conſultiſsimam.§.ſi.C.de teſta.

ARGVMENTVM.

Receptio iuramenti calumniæ aut alterins iuramenti aut reſponſionis extra territorium committi poteſt.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Sumptus teſtium producentis ſumptibus fieri debent.*

Quæſtio. DCCLXXXVII.

QVAERITVR an receptio iuramenti calumniæ aut alterius iuramenti ad reſponſio
nis poſsit committi extra territorium loci. Et di
cendum eſt quòd ſic.l.ij.§.ſin autem.& authent.
principales.C.de iuramen.calum.l.generaliter.§.
fin.C.de reb.credi.ſecundum Spec.in titu.de iu-
ramen.calum.§.reſtat.verſi.quid ergo.& verſi.
cuius expenſis. Et ibi diſtinguunt cuius expenſis
debet fieri.& per glo.& Bart.in d.l.generaliter.
§.ſi & in l.ij.ff.ex quib.cauſ.maior.in poſſe.ea.li-
1 cèt† in ſumptibus a teſtium debeat fieri ſumpti-
a bus producentis.c.ſtatutum.§.pro deponendo.
de reſcript.libr.vj.c.ij.de iudic.eo.libr.l.quando
liberi.C.de teſtib.etiam ſi fiant interrogatoria:
per partem aduerſam, & teſtes ſuper illis exami-
nentur: quia pars producens debet miniſtrare
ſumptus.ſecundum Ioann.Andr.in additio.ad
Spec.titu.de teſti.§.qualiter.autem.verſic.teſtes
autem.faciunt etiam nota.per Alexand.de Imol.
in d.l.ad egregias.ff.de iur.iurand.& per Bart.in
l.generali.C.de reb.cred.

a Teſtium. Adde Spe.in tit.de teſta.§.nunc tractã-
dum.in princ.quòd tota vis cauſæ conſiſtit in te
ſtibus.& ideò quando Papa cõmittit examina-
tionem teſtium, iniungit ſub pœna excommuni
cationis & interminatione diuini iudicij vt di-
ligenter ſuper articulis & interrogatorijs exami
nent teſtes.

ARGVMENTVM.

Teſtes vt teſtificentur de longinquis partibus reuocari non debent.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes de aliena prouincia aduocari non debent.*

2 *Examen ad futuram rei memoriam in alieno territorio an fieri poſsit.*

3 *Notarius ſine iudicis commiſsione teſtem exiſtentem in partibus remotis aut conſtitutum in diſcrimine vitæ periculum exiſtente in mora recipere poteſt etiam parte abſente & non citata.*

4 *Teſtes licèt regulariter ad æternam rei memoriam per iudicem coram quo lis pendet examinari debent: nece ſſitate tamen ingruente coram quocumque alio iudice examinari poſſunt.*

Quæſtio. DCCLXXXVIII.

QVAERITVR an teſtes de longinquis partibus ſint reuocandi ad teſtimonium fe-
randum.Et dicendum eſt quòd non, quãdo ſunt
de territorio alieno l.iij.§.ſi.ff.de teſti.& nota.in
l.ſi quando.C.de teſti.& in l.cum ab initio.& l.
ſed & ſi quis, ex ſignatoribus.ff.quemadmo.te-
1 ſta.apperian.quia † de aliena prouincia non de-
bent teſtes aduocari: vt ibi habetur.& in l.iudi-
cis.C.de fid.inſtr.& in c.conſtitutus.de fideiuſſo
2 ri.An autẽ iſto caſu poſſet † fieri in alieno territo
rio examen ad æternam rei memoriam, maximè
quando eſſent teſtes ſenes & valetudinarij, & vi-
deretur dicendum quòd non: quia tunc deficeret
authoritas ex parte examinantis.l.ſolam.cum
ibi not.C.de teſti.& l.hac conſultiſsima.§.ſi.C.de
teſti.& in l.iubemus C.de libera.cauſ.tamen in
caſu iſto propter neceſsitatem, tales teſtes ſic exa
minati facerent aliquam præſumptionem ſecun-
dum qualitatem perſonæ.ſecundum Barto.in l.
admonendi.ff.de iur.iurand.allegat l.ſi.C.de te-
ſti.vbi propter mortem teſtis adhibetur fides te-
ſtibus examinatis coram arbitris. Et iſto caſu
ſolus notarius poſſet examinare: ſecundum
Bart.ibi.de quo ibi per Iaſo.in repe. Et pro hoc
facit quod voluerunt Bald.& Salic.in l.fin.C.de
teſti.& per Spec.in titu.de teſtibus.§.nunc tra-
3 ctandum.in princip. vnde redeũdo ad materiam
† quòd notarius ſine commiſsione iudicis poſsit
examinare teſtem exiſtentem in partibus remo-
tis aut conſtitutũ in diſcrimine vitæ, quãdo pe-
riculum eſt in mora poſſunt teſtes recipi abſen-
te parte, & non citata, quando timeretur de
morte vel receſſu teſtium, ſecundum Innoc.in c.
Albericus.& in c.ſignificauit.de teſti.& Bartol.
in l.ij.C.de naufrag.libr.xj.& ibi per Alexan.de
4 Imol.& Ioan.de Plat.& licèt † regulariter teſtes
ad æternam rei memoriam debeant examinari per
iudicem coram quo lis pendet: tamen ex cauſa ne
ceſsitatis poſſent examinari coram quocumque
alio iudice.ſecundum Angel.iuxt.nos.per Bart.
& Ange.in l.cum hij.§.tranſactionem.ff.de trãſ.
actio.facit quod voluit Angel.in repetitio.l.ſi
vacantia.C.de bo.vacan.libr.xj.& per Bald.de
Pace conſtantiæ.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes de domo rei aſſumi non debent.*

2 *Interrogatoria quæ ſapiunt negotium principale per modum interrogatoriorum fieri non debent.*

3 *Poſitioni criminoſæ per quod delictum detegitur reſpondendum non eſt.& nu.5.*

4 *Poſitioni captioſæ reſpondere nullus tenetur.*

5 *Poſitioni criminoſæ de delicto tertij reſpondendum non eſt.*

6 *Super articulis obiectionalibus teſtium reſpondendum non eſt.*

7 *Teſtis an ſit criminoſus vel non reſpondere non tenetur.*

Quæſtio. DCCLXXXIX.

QVAERITVR quia ſuperdictis articulis ſeu interrogatorijs tranſmiſsis per domi-
num Præpoſitum curiæ Caſtelleti Pariſius ad
effectum recipiendi reſponſiones cum iuramen-
to à dicto nobili Claudio Fabri cum iuramento
dicti ferij ſe oppoſuit, & dedit cauſas oppoſitio-
1 nis & de impertinentia, & præſertim quia † non
debent aſſumi teſtes de domo rei l.qui nimis.
2 C.de teſti. Et attento quia † dicta interrogatoria
ſapiunt negotium principale, & ſic quòd non
debent fieri per modũ interrogatoriorũ, ſed po-
ſitionũ.iuxt.not.per do.de Rot.in nouis deciſi.
xxxj.& per Panor.in c.penult.de iura.calumniæ.
Et ſic ex iuſta cauſa quis poteſt recuſare reſpon-
dere poſitionibus: nec habet locum pœna pro
confeſsio.iuxt.not.per glo.in c.ij.de confeſſ.lib.

vj. an de iſtis exceptionibus iudex curiæ commu
nis Gratiano.requiſitus in auxilium iuriſdictio-
nis potuerit cognoſcere & pronunciare:& vide-
retur dicendum quòd non, niſi poſt cognito &
pronuntiato per dictum iudicem Caſtelleti re-
quirentem.iuxt.not.in c.de cæterò. de re indi.&
per glo.in c.paſtoralis.§.quia verò.ff.de offic.&
poteſt.iudi. delega.& per Bart.in l.à diuo Pio.in
princ.ff.de re iudi.& in l.ſi prætor.in princ. ff. de
iudi.quia aliâs poſſet reddi illuſoria ſententia di
cti iudicis requirentis. Et hoc etiam videtur te-
nere do.Guid.Pap.deci.cccclxxiiij.
a Interrogatoria. Adde quòd quis non † tenetur
3 reſpondere poſitioni criminoſæ per quam de-
tegeretur delictum, periurium aut turpitudo.
ſecundum gl.in l.qui iuraſſe.§.ſi pater.ff. de iur.
iurand.& ibi per Bart. Alexan. & per Barto. in l.
Marcellus.ff.re.amot.C.in l. fi.ff. de hij. quib. vt
indig. & ibi quando poſitio detegit turpitudinẽ
alicuius.& per Spec.in tit.de poſitio.§.vij. verſi.
xiij. Adde etiam quòd quis non tenetur reſpon-
4 dere † poſitioni captioſæ,quando quis incideret
in laqueum.ſecundum Bald. in l. ij. §. quod ob-
ſeruari.C.de iuram.calum. vide Iaſo. in l.penul.
C.de pact.vide Inno.& Panor.in c.cùm cauſam.
de teſti.an quis teneatur reſpondere poſitioni
criminoſæ.& per gloſſ.in c.ij. de confeſ.libr. vj.
5 Adde etiam quòd † poſitioni criminoſæ de deli-
cto tertij non eſt reſpondendum.ſecundum Bar.
in d.l.Marcellus.ff. rerum amotar. Et ideò de ſti-
lo curiæ parlamẽti Delphinalis & curiarum in-
6 feriorũ ſuper † articulis obiectionalibus teſtium
non eſt reſpõdendũ:ſed admittuntur ad proban-
dum ſine reſponſione. Et idem in articulis con-
7 ſeruatorijs. Item etiam † quòd teſtis non tenetur
reſpondere an ſit criminoſus vel periurus aut
alteri interrogatorio ignominioſo ſecundum
glo.in c.cum cauſam.de teſti.quia nemo tenetur
ſe prodere. de pœnitent. diſtinct.j.c.non tibi.ni-
ſi in foro pœnitentiæ:vbi quis tenetur declarare
delictum ſuum: quia ſuo confeſſori nihil ce-
landum eſt.vide Spec.in tit.de teſti.§. iam de in-
terrogatorijs.verſi.porrò.vbi ponuntur interro-
gatoria quæ facit iudex teſtibus. c. prohibetur.
ij. q. j. & ibi interrogaran ſit pauper, & quan-
do non habet in bonis quinquaginta aureos. vi-
de per glo.Gome.in c.ex pœnitentibus.l. diſtin.
an quis in iudicio ſiue criminali ſiue ciuili de-
beat reſpondere cum iuramento poſitioni cri-
minoſæ nec tenẽtur teſtes deponere de occultis.
c.qualiter.le j.de accu.

ARGVMENTVM.

Febricitans antequam torturæ ſubijciatur,
quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Mulier grauida ſtatim atque enixa eſt quæſtioni ſubijci non debet.*
2 *Perſonæ qualitas in quæſtione attendi debet.*
3 *Iudex quomodò quæſtione vti debeat.*

Quæſtio. DCCXC.

QVAERITVR redeundo ad dictum pro-
ceſſum inquiſitionale dicti Franciſci Guer-
rerij occiſi vbi fuit captus & detentus certo tẽ-
pore dictus Petrus Bellaonis dictus perricaudus,
quia ſuperuenerũt indicia ſufficientia ad tortu-
ram contra dictum Perricaudum prætextu dicti
homicidij dicti Franciſci Guerrerij inquantum
aſſociauit dictum dominum Michaëlem Iaqueti
& alios ſuprà nominatos.Sed quia ſuperuenit in-
firmitas febris cartanæ dicto Parricaudi exiſten-
tis in carceribus, an propter hoc debuerit ſu-
perſedi ab exequtione torturæ, ſuper quo fuit
dubius:& ideò feci viſitari dictum Perricaudum
per magiſtros Petrum de Aya & Iohannem Mo-
dici clericos,qui ipſum viſitauerunt tam tempo-
re febris quàm poſt,& in præſentia locumtenen-
tis mei. Et tandem fecerunt eorum relationem
cum iuramento in manibus meis. & quòd etiam
viderunt vrinam dicti Perricaudi, & cum iura-
mento retulerunt facta prius diligenti inquiſi-
tione & examinatione ſuper hoc.l.ij.in fin. ff. de
ferij.cum ibi not.iuxt.not.per Bart. & Ioann. de
Plat.in l. ſemel. C. de re milit. libr. xij. & per de
Bellencijs.in additio.ad Panor.in c. propoſuiſti.
de proba. Et in effectu retulerunt, quòd per ta-
ctum pulſi & iudicium vrinæ.& alia ſigna in
actis declarata.iuxt.nota. per Bald. in rubric. C.
de proba.dictum Perricaudum eſſe verè febricã-
tem. Interrogati an in interuallo dierum quibus
non detinetur infirmitate an ſit ſatis robuſtus
ad ſubſtinendum torturam: & an eueniret peri-
culum mortis, aut eſſet impedimentum infirmi-
tatis:qui ſuper hoc retulerunt,quòd dum tamen
quæſtio eſſet leuis quando poneretur in cordi
abſque ſuccisſinta ſeu ſterpadi. & die dimiſſo
poſt febrem,quòd eſſet ſatis robuſtus ad ſubſti-
nendum quæſtionem. Et pro hoc facit l. quæſi-
tum. ff. de re iudi. & l. qui tertiana. ff. de ædilici.
edict.& l. ij. §. ſi propter. ff. ſi quis cautio.& ibi
per Alex.de Imol.& quod not.per Bart.in l. pri-
uatorũ.ff.de pœn.& per Bal.in l.Imperator.la ij.
ff.de ſtat.homin. vbi volunt in muliere prægnan
1 te accuſata de delicto † quòd depoſito partu &
exiſtente in puerperio non debet fieri tortura
propter debilitatem perſonæ: ſecus in pœna de-
licti:quia poſſet fieri incontinenti. Et pro hoc
2 etiam facit: † quia in tortura debet conſiderari
qualitas perſonæ,an ſit robuſtus:iuuenis vel ſe-
nex.l.iij.§.impubes.& §.ignoſcitur.ff.ad Silla.
l.quæſtionis modum.& l.de minore.§.tormenta.
ff.de quæſtion. Et quæſtio debet eſſe moderata.
vt ibi habetur. Et omnia iſta conſiſtunt in arbi-
3 trio iudicis.quia † iudex non debet vti nimium
aſpera quæſtione, nec nimium leui. ſecundum
glo.& Bald.in l.fina.C. de quæſtio. quia non de-
bet attendi leuis territio. l. apud Labeonem. §.
quæſtionem, ff. de iur. iurand. Verumtamen in
caſu iſto quia febris cartana in interuallo die-
rum non eſt impedimentum. dicta l. quæſitum.
Et ideò fuit ordinata moderata quæſtio ad iu-
dicium medicorum qui fuerunt præſentes. Et de
materia

materia quando ſuperuenit febris aut alia in-
ſirmitas, ſe debeat attendi habetur in l. vt ſcri-
pturæ.§.ſi ſeruus.ff ad leg. aquil. & per Bart. in
tracta.de percuſsionibus.

ARGVMENTVM.

Teſtes ignoti an ad teſtimonium dicendum admittendi ſint.

SVMMARIVM.

1 *Teſtimonium ignotorū non eſt omni exceptione maior.*

Quæſtio. DCCXCI.

QVAERITVR an teſtes ignoti poſsint
admitti ad teſtimonium. Et videretur dicen-
1 dum quòd non, † ſaltem vt dicantur omni exce-
ptione maiores.§. ſi verò ignoti.in authen.de te-
ſtib.colla.viij de hoc habetur per glo. in l. iij. in
princ.ff.de teſti.& in l.fi. §. ſin autem. C. de iur.
deliber.& per gl.in c.cum cauſam. de teſti. & ibi
per Panor.& per Ioan.Andr.in additio. ad Spec.
in titu.de teſte.§.ij.verſi.teſtimonium.

ARGVMENTVM.

Pupillus vel pupilla an ad iurandum admittantur.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus deierare non dicitur.*
2 *Iuramento pupilli contractus non firmatur.*
3 *Doli capax quando quis dicatur.& nu.4.*
5 *Pupillus doli capax in delictis reſpondere tenetur cum iuramento de veritate dicenda.*
6 *Confeſsio minoris in delictis ſine tutoris aut curatoris authoritate non valet.*
7 *Minor in atrocioribus aduerſus confeſsionem non reſtituitur.*

Quæſtio. DCCCXII.

QVAERITVR de tali caſu, qui contingit
in hac ciuitate Gratianopo.de hoc præſenti
anno milleſimo cccc xcviij de menſe Februarij,
quòd quædam puella Ioanna vocata filia eiuſ-
dem bolongerij quondem villæ Criſtæ arnaudi
quæ puella dum intraſſet domum cuiuſdam egre
giæ perſonæ pro petendo eleémoſinam intrauit
celerium apertum, & furto ſubſtraxit quandam
taxam argenti ſignatam marcha Pariſius ponde-
rantam quatuor vncias. Et deinde dicta puella
dictam taxam vendidit aut aliâs impignorauit
cuidē aurifabro pro ſumma xij. groſſorum par-
uæ monetæ: quæ puella eſt detenta etatis decem
annorum, vel circa, & fuit facta prouiſio de cu-
ratore dictæ puellæ, de cuius licentia & autho-
ritate confeſſa eſt dictum furtum: & ideò fuit du
bitatum ſi debebat reſpondere cum iuramento.
1 Et videbatur prima facie quòd non, † quia pupil
lus non dicitur deierare. l. qui iuraſſe. ff. de iure
iurand. nec defertur iuramentum pupillo. l. ius
iurandum ad pecunias. §. pupillo. ff. de iur. iurād.
ſicuti etiam in contractu dicitur: iuramētum pu-
pilli non firmat contractum. authen. ſacramenta
puberum. C. ſi aduerſ. venditio. & ibi glo. ſed in
contrarium videtur veritas in caſu iſto: quia di-
cta puella eſt doli capax, & poſſet incurrere per
iurium, aut furtum. c. j. de delict. puero. & ibi glo.
3 quæ tenet quòd † poſt ſeptemnium quis dicitur
doli capax. facit quod habetur per glo. xxij. q. j.
in ſumma, quæ refert de puero nouem annorum
qui ingrauidauit mulierem. & ſecundum Ioan.
Andr. & Panor. in d. c. j. de delic. puero. vbi refe-
runt Gregorium in dialogo de puero quinque
annorum rapto à diabolo: quia erat ſolitus iu-
rare & blaſphemare. licèt de iure ciuili dicatur
4 doli capax in muliere à ix. annis cum dimidio. &
in maſculis à x. anno cum dimidio, ſecundum gl.
in §. furioſus. verſi. pupillus. inſti. de inutilib. ſti-
pulationib. & in l. pupillum. ff. de regul. iur. & in
furto impubes etiam punitur. l. impuberem. ff. de
furtis. §. in ſumma. inſtit. de oblig. quæ ex deli-
cto. Sed redeūdo ad propoſitum, quòd in cauſa
5 criminali pupillus ſeu pupilla † doli capax de-
a beat reſpondere cum iuramento de [a] veritate di-
cenda de licentia tutoris aut curatoris. facit l.
clericum. cum ibi not. per Cin. Bald. Salice. C. de
authoritate præſtanda. Et quòd iuramentum ve-
ritatis cadat in pupillo & adulto, tenet Bart. in l.
certum. §. ſed an ipſos. circa fin. ff. de confeſſ. &
in l. ij. §. quod obſeruari. poſt glo. C. de iuramen.
calum. & glo. in l. ſi apud quem. C. de eden. Et li-
cèt Nicolaus de Matharel. quem refert Cin. in l.
clarum. & Barto. in d. l. certum. §. in pupillo. &
Ioan. Andr. in additio. ad Spec. in tit. de confeſſ.
§. ſequitur. in princ. & Angel. Areti. & Auguſti.
in tracta. maleſi. ſuper verbo comparent inquiſi-
ti & confitentur totum, videatur diſtinguere
quando confeſsio pertinet ad ſolemniſandum
iudicium, requiratur authoritas tutoris vel cu-
ratoris ſecus in confeſsione quæ fit ad verita-
tis indaginem, quia illa bene valet etiam ſine
licentia curatoris, licèt reſtituatur in integrum
quando læditur. Verumtamen ſecundum docto.
6 communiter, vbi ſuprà, quòd † confeſsio mino-
ris in delictis ſine authoritate tutoris aut cura-
toris non teneat ſiue tendat ad ſolemnitatem in-
dicij ſiue ad veritatis indaginē etiam ſi eſſet iu-
b rata: & ſi minor offeret ſe iurare ad euitandum [b]
torturam. ſecundum Bald. in l. j. C. de confeſſ. &
Angel. Areti. vbi ſuprà. Et licèt in delatione iu-
ramenti & in cognitione an debeat reſpondere
vel ne requiratur præſentia tutoris aut curato-
ris, ſicut in teſte dicitur, quando iurat in præſen
tia partis: ſecus in examinatione fienda, & re-
ſponſione fienda. ſecundum Barto. in dict. §. in
pupillo. & idem in cōfeſsione, quæ fit in tormē-
tis, quòd non requiritur præſentia tutoris aut
curatoris. ſecundum Panormi. in capit. ex parte.
de confeſs. facit quod habetur in l. cuſtodias. ff.
de publi. iudic. Et in l. ſi poſtulauerunt. §. quæ-
ſtione. ff. de adulte.

a Veritate. Adde glo. in l. ij. §. quod obſeruari. C. de iura. calum. ſuper verbo, ſcire poſſunt, quòd minores iurant de veritate diçenda, per iura ibi allegata: vnde in delictis reſpondetur de veritate, & non de credulitate. l. Marcellus. ff. rer. amot. & ibi Barto. & licèt in reſponſione minoris in delictis requiratur authoritas tutoris aut curatoris: ſecus quando fertur teſtimonium: quia poteſt iurare de veritate dicenda ſine authoritate tutoris aut curatoris. ſecundum Baldum in l. clarum Codic. de autboritate præſtanda.

b Torturam. Adde quòd pupillus doli capax poteſt quæſtioni ſubijci per modum ferulæ ſeu correctionis. l. j. §. impuberi autem vrrum in ſupplicio. ff. de ſenatuſconſulto Sillaniano & Claudiano, & quorum reſtamenta non apperiantur. l. inuiti. la ij. & ibi gloſſ. & l. ſequen. ff. de teſtib. l. fina. C. de hij. quibus vt indignis. Barto. in l. marittus. ff. de quæſtionibus Alexand. conſil. lxiiij.
7 in j. volumi. & in † atrocioribus minor non reſtituitur aduerſus confeſsionem. ſecundum Bartolum in l. auxilium. ff. de minoribus viginti quinque annis. Et quando fit quæſtio in tormentis non eſt neceſſaria curatoris autboritas. ſecundum Baldum in §. item ſacramenta. de pace iuramento firmanda. & boc in excequtione. facit l. cuſtodias. ff. de publicis iudicijs. cum ibi nota.

ARGVMENTVM.

Pœna banni an contra minorem ferri poſsit.

Quæſtio. DCCXCIII.

QVAERITVR an pœna banni poſsit ferri contra minorem ætate. Et videtur dicendum quòd ſic. ſecundum Baldum in l. cum minores. C. ſi aduerſus rem iudicatam reſtitutio poſtuletur. & de quo ibi per Alberic. & per Angelum Aretinum & Auguſtinum in tractatu maleficiorum ſuper verbo, qui iudex commiſit quòd banna.

ARGVMENTVM.

Iudex ordinarius an poſsit condere ſtatuta.

SVMMARIVM.

1 *Præfectus prætorio leges condere non niſi cum principis authoritate poteſt.*

2 *Iudices inferiores in concernentibus eorum officium & pro tempore officij ſtatuta condere poſſunt.*

Quæſtio. DCCXCIIII.

QVAERITVR an iudex ordinarius poſſit ſtatutum condere. Dubium facit, quia ſoli principi conuenit legem condere. l. fina. C. de legib. & conſtitutionibus principum & edicti. ita quòd hodie etiam ſenatus non poſſet condere legem ſecundum vnam opinionem de quo per gloſſ. & doctor. in l. non ambigitur. ff. de legibus & ſenatuconſultis & longa conſuetudine. Nec obſtat l. formam. C. de offic. præfect. prætoriorum & illirici: † quia præfecti prætorio non
1 condunt legem authoritate propria, ſed principis. ſecundum gloſſam in dict. l. finale. C. de legib. & conſtitutionibus principum & edicti. Verumtamen ſecundum Bartolum in l. omnes populi. ff. de iuſtitia & iure. in prima quæſtione principali verſicu. is in alium ſtatuerit ipſo eodem iure vtatur. Quarto quæro. & in l. prima. ff. quod quiſque iur. diſtinguit inter maiores officiarios & alios inferiores. Et tandem
2 tenet † quòd iudices inferiores poſſunt condere ſtatutum, in concernentibus eorum officium, & pro tempore officij. Et iſtud facit ad quæſtionem an ſtatuta ſint perpetua vel temporalia, de quo per Barto. in l. fina. ff. de pœnis. vbi tenet, quòd ſtatuta ſunt perpetua: licèt actio deſcendens ex ſtatuto ſit annalis. de quo ibi latius per eum. licèt iudex poſsit condemnare per ſententiam diffinitiuam vltra tempus ſui officij. l. j. C. de poſtulan. ſecus ſi per interloqutoriam. dicta l. fina. de quo ibi. & in dict. l. j. per gloſſ. & doctor. Et præmiſſa faciunt pro certis ordinationibus per modum ſtatuti edilis, per dominum iudicem curiæ communis de anno milleſimo. ccccxcviij. die xiij. menſis Februarij in manibus magiſtri Franciſci Rambonis alterũ graphariũ curiæ communis, vbi inter cætera fuit ordinatum pro tempore officij dicti domini iudicis iuxta metam ſuæ iuriſdictionis. & ſalua ſempes authoritate ſuperioris quod de cæterò cõmentarienſis & alij officiarij dictæ curiæ cõmunis non habeant procedere ad capturas perſonarum infrà dictos carceres portæ troinæ, niſi prius præcedente mandato dicti domini iudicis & eius locumtenentis & ex cauſa legitima & ex præcedentibus informationibus, niſi in flagranti crimine aut in caſu fugæ in quãtum de iure permitteretur. Item quòd non faciant arreſtationes equorum aut rerum nobilium ad inſtantiã cuiuſuis extranei etiam cum cautione, niſi de mandato dicti domini iudicis ipſo præſente aut eius locũtenente & ex cauſa legitima. Item quòd dictus commentarienſis de cæterò non habeat exigere libram piperis ab incarceratis pro introitu carceris, niſi in caſibus à ſtatuto ſpecificatis & permiſsis, & poſt cognito & declarato per dictum iudicem. Item ob ideò fuit ordinatum relaxari libram piperis depoſitatam per Rodulphum Odoardi aliâs reibat in manibus dicti Rabonis

bonis & eidem reſtituere inſequẽdo etiam ſuper hoc declaratione curiæ parlamenti. Et pariter fecit etiam relaxari dictam libram piperis in eoria ſaterij de quodam incarcerato per modum accommodati carceris.

RAGVMENTVM.

De inquiſitione facta contra molẽdinarios ab malam eorum verſationem in officio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex vt cuncta rimetur oportet.*
2 *Iudex vt delictum probetur experimentum facere poteſt.*
3 *Expertis in arte credendum eſt.*
4 *Super facto alluuionis aut agriculturæ ad ruſticos recurrendum eſt.*
5 *Fraudibus & malitijs hominum obuiandum eſt.*

Quæſtio. DCCXCV.

QVAERITVR ſuper proceſſu inquiſitionali procuratoris condominorum cameræ communis Grationopo. contra monerios Grationopo. qui proceſſus agitatur de hoc præſenti anno milleſimo. cccexcviij. de menſe Februarij. Et tandem fuit facta experientia & experimentum farinarum aliquorum burgentium & habitantium dictæ ciuitatis Grationopo. in baſsinis claris ita quòd in fundo apparet, quòd eſt ſablonum, & quædam albedo dura necnon obſcura nec troblat aquam nitidam & ſecundum relationem aliquorum eſt gippum, & non poteſt dicta albedo ſeparari à ſablono, licèt Petrus reuelli gipperius retulit, quòd non erat gippum, niſi duntaxat arena ſiue ſablonum. & pariter fuit habita relatio panateriorũ ciuitatis Grationopolis qui retulerunt quòd in aliquibus farinis, de quibus fuit factum experimentum eſt verus ſablonus, & non prouenit ex lapide molendinorum. & ſecundum iudicium Petri Andreæ de lube illa albedo quæ eſt prope ſablonum circũcirca eſt gippum, & eſt multum durum. & conſequenter plures in turma retulerunt quod pro euidentiori demonſtratione rei & habenda veritate conſules Grationopo. debent emere tria quartalia frumẽti vnum quartalæ de puriori & meliori blado: vnũ aliud de mediocri: & aliud de blado quaſi perforato. & quòd fuerunt bene mundari, & deinde triticari ſeu molere per aliquem hominẽ ſecurum, & deinde facerent experimentum. & ſi seperiantur farinæ bonæ: tunc monerij erunt conſcij criminis de fraude & abuſu. Si verò dictæ farinæ reperiuntur fraudatæ prauæ ſicuti farinæ experimẽtatæ: tunc monerij erunt innocentes de crimine ſibi impoſito. & vlterius retormãt quòd à certo tempore citra dicti panaterij nõ potuerunt facere bonum panem, licèt ipſi emant de puriori & meliori blado: quoniam dictus panis multum eruciat taliter quòd habitantes huius ciuitatis nolunt amplius emere: & eſſet bonum apponere ordinem. & eſt ſciendum quòd ad maiorem iuſtificationem præmiſſorũ fuit aliàs exhibitus proceſſus inquiſitionalis factus corã egregio domino Franciſco de cizerno iudice dictæ curiæ communis contra monerios pro tune exiſtentes de anno domini milleſimo. cccclxxviij. die. xi. menſis Auguſti ad denuntiationem conſulum dictæ ciuitatis Grationopol. propter fraudes: furta: latrocinia: abuſus & deceptiones quæ committebantur in bladis & farinis. Tum quia monerij plus capiebat de triplo aut quadruplo vltra quàm ius moturæ portabat. Tum etiam: quia ponebant in farina de ſablono & gippo. Tum etiam quia ſcambiabant vnam ſummatam puri frumenti pro alio. Tum etiam quia committitur fraus etiam de præſenti: quia licèt dicti monerij capiant moturas io loco molendinorum: tamen quando ſommatæ ſunt de nouem quartalibus aur aliàs ſeyſsinas baluat vt magis ponderant. Et habent eorum cayſſonos in loco ponderis farinarum, & accipiunt illud quod plus ponderat, & reponunt in eorum cayſſonis: & deinde vendunt. Et pariter adhibetur fraus in libro ponderis: quia interdum quando monerij reddunt farinas non ponderant tantum de aliquibus libris, & poſtmodum cancellatur in libro abſque ſatisfatione. Et pariter adhibetur fraus: quia quando eſt vna ſommata boni ponderis illam deſchargiunt diſſimulatione & aliam minoris ponderis chargiant. Et pariter committitur fraus in farinis panateriorum; quia dicti monerij griuellant eorum ſummatas, & faciunt interdum vnam ſommatam de decem quartalibus & aliam de octo quartalibus, & ſolum faciunt ponderare illam de octo quartalibus, vt poſsint furare duo quartalia. Et pariter probatur fraus per relationem piſtorum quando piſtant paſtas, quando eſt gippum ſiue calcis: quia pellis brachiorum dolet & plumat. & hoc quando piſtabant paſtas confratriarum. Et pariter quando tangebant cum manu vultum, os fuit eleuatus: ita quòd per experiẽtiam factam apparet quòd fuit appoſitum de calce. Et quòd pariter fuit facta experientia, quòd erat ſablonum: quia panis cruciabat. Et pariter confeſsi fuerunt dicti monerij in proceſſu antiquo, quòd plures emebant de gippo de ſablono, & calce, licèt noo implicarent in ædificio: & quòd ponebant in ſacbis farinarum, vt magis farina ponderaret: ſed non ponebant in molendino: quia gippum non poſſet bene exire. Et quòd pariter dicti monerij ſe intelligebant cum ponderatore farinarum accipiendo interdum de qualibet ſommata octo libras farinæ, quarum medietas erat ponderatori & alia monerio. Interrogati qualiter capiunt iura molendini: qui reſponderũt quòd interdum in blado & interdum in farina, & quòd quando farina eſt in armatio vbi cadit farina, & illa

Subſequenter retulerunt dicti monerij, quod interdum quando reſtituunt fariñas eorum parœcianis & hoſpitibus, quod vltra moturam non reſtituunt non ad plenum, ſed reſtant debentes certas libras farinæ: Et econtra interdum reſtituunt bonas ſommatas. Et quod dicti eorum hoſpites reſtant eis debentes, & in ſequenti ſommata ſeu moderatione reſtituunt ſeu ſupplent & reficiunt vnius alteri aut alias dicti monerij tanto minus recipiunt de eorum moturis, & ſuper hoc fuit habita relatio ponderatoris farinarū, qui retulit quòd deſcribit in eius libro menagioru aut in libro panateriorum illud quod deeſt de ſunimata, quando aliquid ſeſtat, aut ecōtra quando ſummata eſt bona, & plus ponderat. vlterius quòd animaduertit dictos monerios quātum ponderatur ſarina, & ſi aliquid deeſt quòd habeant ſupplere antequam reſtituant cum habeāt eorum cayſſonos in pondere ſarinarum, vbi interdum tenent farinas: licèt dicti monerij in
5 hoc non curant ſibi obtemperare: & ideò † ad obuiandum fraudibus & malicijs hominū, iuxta.l.in ſundo.ff de rei vendica. eſt opus reformare. & quòd fiat ſtatutū ſeu inhibitio ſub foſmidabili pœna, quòd de cetero dicti monerij non babeant moturare nec eorum moturas accipere, niſi in farina & in præſentia ponderatoris. & in loco ponderis, & ſi aliquid reſtet, quòd ante omnia monerij habeant ſupplere antequam reſtituant farinas. & quòd pariter dicta taxa moturæ librarū moneriorū cum ſit exceſsiua moderatur, iuxta conſuetudinē locorum circūvicinorum. Vlterius etiam fuit habita plenior relatio Gulielmi Tirardi qui exercet officium ponderis farinarū, qui retulit, quòd monerij accipiunt pro motura à feſto beati Ioannis Baptiſte vſque ad feſtum calendarū, quando ſummata frumenti pōderat. ccxiij. libras: & ſupra. xij. libras,. ſi verò pondeſat minus & infra: tunc non computat niſi pro ſeptem quartalibus, & non accipiunt niſi decem libras. reſpectuverò groſsi bladi ſiliginis, ordei coſſealij quando ſummata eſt de octo quartalibus, ſiue ponderet ccxiij. libra. & ſupra, ſiue minus & infra, tūc accipiunt monerij vniformiter. xij. libr. à dicto, tempore. à feſto verò Kalendaſū vſque ad feſtum beati Ioannis Baptiſtæ accipiunt monerij pro ſummata frumenti decem libra. & etiam de groſso blado ad eandem rationē. vbi verò ſummata eſſet de ſeptem quartalib. non accipiunt niſi octo libr. etiam ſi ponderaret. ccxiij. libr. Et conſequenter retulit dictus Tirardi quòd in libro moneriorum aut panateriorū deſcribitur pondus ſummatarum bladorum & farinarum, & à parte anteriori in margine, & etiā à parte poſteriori facit certas cancelaturas ſeu inditiones ſine data diei. & quæ cancellaturæ à parte anteriori, quòd ſummatæ ſunt bonæ: & à parte poſteriori facit certas literas quæ denotant ꝙ ſummatæ quas reſtituunt monerij ſunt defectuoſæ, & quod monerij reſtant, debentes certas libras: & quòd poſtmodum dictus ponderator cācelat dictas literas in ſignum ſatisfactionis, & ſolutionis ſine data diei, & ſine præſentia illorum quos tangit. & dicit ita fuiſſe cōſuetum per ſuos prædeceſſores: ſuper quo conqueruntur piſtores ſeu panatarij & quamplures alij: quia reperiunt dictos libros cancelatos abſque eo quòd fuerit ſibi ſatisfactum deductis libris reſtātibus. & ideo dictus iudex ordinauit pleniùs inquiri cū dictis panetarijs & particularibus ad ſciendū veritatem ſuper præmiſsis, & viſitari dictos libros ponderatori per expertos in arte. Et eſt etiam ſciendum quòd ancillæ quæ vadunt ad vidēdum ponderari ſummatas bladorum & ad recipiendum farinas quando ponderator farinæ ponderat non intelligunt ſe in pondere: ſed habeat ſtare relationi pōderatoris. Ideò pro defenſione verò dictorum moneriorum deducunt ipſi inter cætera, quòd blada non poſſunt adeo mundari & triticari quin ſemper remaneat aliquid de ſubleue aut aliæ immundiciæ. Et ſuper hoc fuit factum quoddam experimentum: quia conſules præſentis ciuitatis Grationopolis emerunt in granateſia de duplici ſpecie frumenti, videlicèt de pulchriori & minori: & fecerūt bene mūdari, & griuellari ipſis præſentibus & graphario curiæ communis. Et deinde fuit poſitum in baſsina de faſina cum aqua, & fuit repertum de ſablono: ſed non in tanta quantitate, ſicuti in alijs. Et vlteſius dicunt dicti monerij quod interdum blada ſunt perforata & gorgolionata, & quòd ab infrà intrat ſablonus ſeu arena. Et pariter quando dicta blada reponuntur in orreo, quòd planicies deſubtus eſt de morterio, aut etiam ſi ſit carronata in iuncturis eſt morterium, & quòd ſcopando, aut mouendo bladum cum palla immiſcetur de ſablono aut alia immundicia. Et pariter deducunt dicti monerij, quòd quando bladum flagellatur in area, & ſuperuenit aliqua pluuia, tunc paleando bladum & remouendo ſe coyraſſat. & ibi iungitur de ſablono, arena aut alia immundicies. Et licèt bladum vannetus aut cribletur: tamē ſemper remanet aliquid de ſablono, terra aut alia immundicies. Sed exaduerſo replicatur pro parte fiſcali & dictorum conſulū Grationopol. quod dicta blada poſtquam ſunt flagellata antequàm reponantur in orreo vannantur: & ita ſi qua ſit immundicia ſabloni, arenæ aut alterius purgatur, aut ſaltem antequàm deferatur ad molendinum vannatur & griuellatur: & dictæ immundicies remouentur. Et attento quòd in grano ſicco, non poteſt adiungi ſablonus.

Super cauſa appellationis bonorabilis Ieronimi de Colomberia appellantis ex vna. & honeſti magiſtri Roberti Borrelli appellati partibus ex altera, vbi principaliter in prima inſtantia dictus de Colombeſia olim theſaurarius domini Epiſpiſcopi Valenciæ experitur prætextu certæ quantitatis bladi & ſiliginis. Videretur dicendum quod dictus Borrelli non teneatur ad ſeſtitutionem dicti bladi eius valoris. Tum quia dictus Borrelli probauit de caſu fortuito dicti bladi propter goreolhiones qui deuaſtauerunt & nihil remanſit: ſed fuit conuerſum in puluerem, licèt dictus Borrelli fecerit eius

diligentiam poſsibilem affuchari hoc eſt paleraré aut mutare. ſecundum conſuetudinem patriæ Vallentinenſis, licèt dicta blada non poſſunt cuſtodiri de anno in annum aut de biennio in biẽniũ, aot ſaltem vltra triennium. Et per conſequẽs nõ tenetur de caſu fortuito. l. ex cõducto. §. ſi vis. & l. habitatores. §. fi. ff. locat. Et maximè quãdo caſus fortuitus contingit ex facto creditoris: quia tũc eſt ſibi imputãdũ. ſecundum gl. in l. ſi vno. §. item eum quidem. ff. locat. l. ſi merces. §. culpæ. eod. titul. Et ita eſt in propoſito: quia dictus caſus fortuitus deuaſtationis dicti bladi contigit culpa dicti de Columberia, qui non curauit recipere eius bladum, nec pariter curauit facere vendi, imò prohibuit ſub intentione quòd carſus venderetur. Et ideo dictus Borrelli proteſtatus fuit in præſentia dicti de Columberia, quòd per ipſum non ſtabat prout apparet per acta. Prætereà dictus Borrelli qui receperat dicta blada decimarum, faciebat gratis abſque mercede: & ſic non tenetur ad cuſtodiam. l. qui mercedem, cum ibi notatis. ff. loca. & attento quòd talis contractus depoſiti ſit gratia duntaxat dicti de Columberia, & ſic non tenetur de leui aut leuiſsima culpa. l. quod Nerua. ff. depoſi. licèt dictus Borrelli adhibuerit diligentiam quam erat ſolitus adhibere in rebus proprijs. Tum etiam poſito ſed non conceſſo, & citra præiudicium veritatis quòd fuiſſet renunciatum caſui fortuito: tamen nõ teneretur dictus Borrelli de tali caſu deuaſtionis dicti bladi inſolito & inopinato propter corcoſſones. l. fiſtulas. §. frumenta. ff. de contrahen. emptio. & ibi Bartol. & in l. Seyo. §. medico. ff. de annuis. legat. Et maximè propter enorme damnum. l. ſi merces. §. vis maior. ff. loca. Nec tenetur dictus Borrelli tradere reſtam bladi in puluere prout iacebat: quia fuit ei licitum effundere foras, ſicuti de vino tornato dicitur. l. j. §. licèt ff. de pericul. & commod. rei vendit. Adde tamen quòd quando agitur in actione reali etiam mortuo animali debent reſtitui corium & inteſtina. iuxta not. in l. non ſolum. ff. de rei vendica. ſecus ſi ageretur actione perſonali l. mortuo boue. ff. de legat. ij. l. ſi ſeruus. §. boue. ff. de condictio. furti. cum ibi not. per glo. & Bartol. Adde etiam quòd ſtante ſtatuto per quod prohibetur extracta bladorum continetur etiam farina ante quàm panis ſit compoſitus. ſecundum Bartol. in l. quæſitum. §. illud. ff. de legatis. iij. & ibi Alexand. de Imol. in l. de vno. & per domi. Guido. Papæ. deciſi. ccclxxiij. & deciſio. ccccclxxij. Adde etiam quod habetur per gloſſ. in l. dominus orreorũ. ff. loca. quando quis accipit clauos orrei quòd tenetur ad cuſtodiam, per l. clauibus. ff. de contrahend. emptio. de quo etiam per Bald. poſt gloſſ. in l. j. & l. ex diui.

a Adde ſuper alia inqueſta formata in curia caſtellaniæ chaſſerij. de hoc præſenti anno domini milleſimo cccc. die xx. menſis Iunij, contra Antonium de Vado mercerium chaſſerij prout eo quia in vno molendino fuit repertum vnum foramen in lapide inferiori, per quod foramen farina diſtillabat, tam in aqua quam ſuper quadam poſte. & quod pariter vendebat tam de formata ſeu Farina, ſolla quàm etiam de mollata. Et quam plures aliàs frandes & abuſus perpetrauerat vt prætendebatur per officiarios chaſſerij.

ARGVMENTVM.

Incarcerati an ob ſolennitatem feſti pachæ relaxari debeant.

SVMMARIVM.

1 *Incarceratorum relaxatio non niſi publicato proceſſu fieri debet.*
2 *Quæſtio non niſi publicato proceſſu fieri debet: ſicuti non debet ante litem conteſtatam fieri.*
3 *Teſtes in curia Romana non niſi in tertia inſtantia publicari ſolent.*
4 *Teſtium publicatio non eſt de ſubſtantia proceſſus.*
5 *Sententia ſine teſtibus bene valere poteſt.*
6 *Concluſio ſeu renuntiatio in cauſa de ſubſtantia ſeu ſolennitate proceſſus non eſt.*

Quæſtio DCCXCVI.

QVAERITVR redeundo ad proceſſum
nonerioꝛum: quia iam probanerunt earum
defenſiones, licèt nondum ſint publicati teſtes,
& appropinquat ſolemnitas feſti Paſchalis de
hoc præſenti anno incarnationis domini mille-
ſimo ccccxcviij. de menſe Aprilis, an licitè poſ-
ſunt relaxari ante ſententiam maximè quando
ſperatur de innocentia etiam ſi agatur de cri-
mine pœnæ ſanguinis. Et dicendum eſt quod
ſic. l. ij. C. de exhiben. reis, & ibi Iacobus Butri-
1 ga. & Bald. licèt iſto caſu † debeat fieri relaxa-
tio publicato proceſſu. ſecundum Bald. in l. ſed
& ſi quis. ff. de in ius vocand. pro quo facit
quod voluit idem Bald. in l. milites. C. de quæ-
2 ſtionib. vbi tenet, quod † quæſtio non debet
fieri niſi publicato proceſſu: ſicuti non debet
fieri ante litem conteſtatam. ſecundum Borto.
in l. ſi quis adulterium. ff. de adulter. licèt Ale-
xand. de Imol. conſilio clxxxj. incipiente In cau-
ſa. in ſecundo volumine, videatur tenere ſim-
pliciter quòd poſsit fieri talis relaxatio incarce-
rati ante ſententiam, quando apparet de eius in-
nocentia. ſecundum Iacob. Butriga. & Bald. in
dict. l. ſecunda. Et idem in accuſatore: quia liqui
dato crimine, etiam ante ſententiam poteſt rela-
xari: multo fortiùs debent relaxari cum cautio-
ne idonea de repreſantando totiens quotiens.
Et maxime tempore feſtiuitatis Paſchalis. l. ne-
mo. C. de Epiſcop. audientia. Nec obſtat præ-
miſsis ſi dicatur, quod dictæ atteſtationes te-
ſtium nondum ſunt publicatæ: quia ad iſtud re-
ſpondetur quòd ſaltem habentur pro publica-
tis quoad iudicem: ſecundum Innocentium in
capitul. cum clamor. de teſti. quia ante publica-
tionem in iudice conſiſtit ſola ſcientia veritatis.
ſecundum Bal. in c. j. de inueſtitu. inter. dominum

3 & vaſallum qui vbi tenet† quòd in curia Roma
na non publicantur teſtes, niſi in tertia inſtãtia.
4 Et ibi renet quod † publicatio teſtium nõ eſt de
ſubſtantia proceſſus. Et idem tenet Bar. in l. pro
latam. C. de ſenten. & interlo. omnium iudi. repro
bata ibi glo. & pro hac parte facit c. cum &c. de re
5 iudic. quia † bene valeret ſententia ſine teſtibus:
quia poſſunt ſubticeri quo ad partes ad euitan-
dum ſcandalum. c. ſi. de hæretic. lib. vj. & maxi-
mè parte non petente. ſecundum gloſſ. ibi. & idẽ
6 in cõcluſione ſeu renuntiatione cauſæ: quia non
eſt de ſubſtantia proceſſus, licèt ſit de ſolennita-
te. c. quoniam contra falſam. de probàtion. ſecũ-
dum Panor. in dict. cap. cum. A. & maximè in o-
miſſis ſummarijs. clemen. ſæpe. de verbo. ſignific.
& ibi gl. ſuper verbo, concluſione. & per Spec. in
titu. de renuntiatione, & concluſione. & per Bar.
in extrauaganti ad reprimendã ſuper, verbo ſum
mariè. & ſuper verbo, ſine figura.

ARGVMENTVM.

De cautione in delictis.

SVMMARIVM.

1 *Verba in cautione de iudicio ſiſti, de repreſentando to-
ties quoties & de iudicato ſoluendo debent eſſe ampla
vt comprehendant tam in prima inſtantia quàm aliàs.*
2 *Cautio de repreſentando toties quoties quanto tempore
duret.*
3 *L. Sancimus. C. de fideiuſſor. & mandatorib. an locum
habet in cauſa criminali.*
4 *Fideiuſſor de repreſentando reum ſub certa die ſi inte-
terim exulatur nonne à fideiuſſione liberatus ſit.*
5 *Fideiuſſor de repreſentando etſi ſine ſcriptis duobus mẽ
ſibus elapſis non tenetur repreſentare.*
6 *Fideiuſſor qui promiſit repreſentare toties quoties præ-
ſentando ſemel liberatur.*
7 *Verb. Toties quoties in fideiuſſione adpoſita quid im-
portent.*
8 *Cautio de repreſentando lata ſententia euaneſcit.*
9 *Notarius rogatus cenſetur de clauſulis aſſuetis.*

Quæſtio DCCXCVII.

QVAERITVR ſuper cauſa inqueſtali nũc
vertente in curia communi ciuitatis Gratio-
nopo. ad denuntiati. Bertrandi Martini aliàs fay
rij contra Petrum Vialis de cartuſia ſuper furto
quarundam caligarum albarum, pro quo Vialis
fideiuſsit Anthonius debodi de terra ſancti Lau
rentij & certi alij fideiuſſores attento quòd agi-
tur de primo furto, & attẽta qualitate furti quod
non eſt magnum ſecundum Salicetum in authẽ.
Sed nouo iure. C. de ſerui. fugit. & licèt dicta cau
tio fuerit recepta ad plenum de iudicio ſiſti de re
preſentando toties quoties & de iudicato ſoluẽ
do tàm in dicta curia communi quã alibi, ſi cõ-
tinguat appellare cum alijs clauſulis & renũcia-
tionibus oppoſitis: tamen notarius cauſæ minus
ſcripſit: & plus fuit dictũ. Ita quod nõ debet præ
iudicari veritati. iuxta notat. in l. ſi librarius. ff.
de regul. iur. & in dubio præmiſſa potius præſu-
mitur errore facta quam aliàs. iuxta notata per
1 Bartolum in l. quoties. §. primo. † quia verba in
talibus cautionibus debent eſſe ampla, vt com-
prehendant tam in prima inſtantia quàm aliàs:
ſecundum Bartolum in l. cum apud. ff. iudica.
ſolui. & in l. ſi quis reum. ff. de custo. reo. verun-
tamen dictus Vialis cum eſſet aprehenſus per fa-
miliam dictæ curiæ communis ipſe aufugit &
euaſit: & ideo quæritur ſi dicti fideiuſſores li-
berẽtur, & ſi debeant dari indutiæ fideiuſſori ad
repreſantandum, & an poſsit fideiuſſor in ſe iu-
2 dicium aſſumere† & quanto tempore duret. Et
videretur dicendum quando fideiuſsio eſt ſine
ſcriptis, quòd tunc durer duobus menſibus dum
taxat, niſi in cauſa publica. l. penultima. C. de fi-
deiuſſori. aliàs verò debent exhiberi poſt ſex
menſes ſi non fuerit tempus prouiſum. l. ſan-
ctius. C. ſide fideiuſſori. niſi ſit renunciatum illi
legi, vel quòd fuerit promiſſum ſtatim de repre-
ſantando: ſecundum Bartol. in l. ſi quis reum.
ff. de custo. reorum. Et talis cautio de iudicio ſi-
ſti aut repreſantando durat vſque ad ſententiam.
l. grecæ. §. & poſt. ff. de fideiuſſo. vel niſi inſtan-
tia eſſet perempta triennio. ſecundum gloſſ. in
in l. ſi ſeruus. ff. de actio. & oblig. vnde Specula.
in titul. de accuſatore. §. fina. verſiculo, ſed quid
3 ſi fideiuſſor. ibi tenet, † quòd dicta l. ſancimus.
habet etiam locum in cauſa criminali: Et quòd
talis fideiuſſor non poteſt diffinire reum, licèt
debeant dari inducìæ ſex menſiũ, vel quod ſit ar-
bitrarium iudici conſiderata locorum diſtantia
vbi reus aſſeritur eſſe. l. fin. ff. de feri. Et tandem
idem Specu. vbi ſuprà, verſiculo item quæritur.
a format quæſtionem quando a fideiuſſor fideiuſ-
4 ſit ſub certa die repreſentare, † & interim accuſa
tus eſt bannitus an fideiuſſor ſit liberatus. Et vi-
deretur dicendum quòd ſic, quãdo eſt bannitus
pro eadem cauſa: quia non ſtat per fideiuſſorem.
l. ſed & ſi quis. in princip. ff. de fideiuſſo. & idem
ſi reus principalis eſſet mortuus ante moram. l. ſi
deceſſerit. in princip. ff. qui ſatiſda. cogan. ſe-
cus autem ſi talis eſſet bannitus pro alio male-
ficio: quia tunc fideiuſſor liberaretur. ſecundum
Specul. vbi ſuprà. l. ſecunda. §. qui exhibendi. ff.
de custo. reo. Ioan. Andr. in additio. ad Specular.
vbi ſuprà refert Odofred. quando reus eſt captus
per iudicem, & aufugit an teneatur fideiuſſor: &
tunc ſi eſſer captus ex eadem cauſa liberaretur,
quando reus peruenit in manus iudicis. Si verò
ex alia cauſa, quia aliud maleficium commiſit:
tunc non liberaretur fideiuſſor. Veruntamen vbi
reus eſſet captus, & fideiuſſor proteſtaretur co-
ram iudice, quòd habebat pro præſentato, ſi po-
ſtea aufugiat non tenetur fideiuſſor, & ibi etiam
5 tenet poſt Odofredum † quòd quando fideiuſſor
de repreſantando eſt ſine ſcriptis: tunc non te-
netur poſt duos menſes. aliàs ſecus. dicta l. penul-
tima. C. de fideiuſſo. Bartol. verò. in l. ſi quis
reum. ff. de custo. reo. poſt gloſſ. tenet, quòd
quando fideiuſſor ſimpliciter fideiuſsit de iudi-
cio ſiſti: tunc liberatur per ſententiam. Si verò eſ-
ſet dictũ de præſentando reum quãdocunq; cu-
riæ placuerit: tũc etiam tenetur repreſentare poſt
ſententiã: aliàs vbi ſimpliciter fuiſſet dictum de

reputando: tunc ſufficeret ſemel repreſentare. ſe
cundum glo.in l.duobus.§.j.ff.de iureiurand.ſu
perverbo,exhibuit.licèt reus principalis nõ eſſet
liberatus. ſecundum glo, ibi infrà autem quan-
tum tempus debeat fideiuſſor repreſentare. vide
ibi per Barto.in d.l.ſi quis reum.& quando reus
principalis moritur ante moram, tunc fideiuſſor
liberatur de repreſantando. vide etiam Bartol.in
d.l.græce.§.j. & in l.penultima,C.de fideiuſſori.
qui facit certã diſtinctionẽ infra quantum tem-
pus debeat fideiuſſor repreſantari. Bal. verò in l.
qui crimen. C. qui accuſa, non poſſ. vbi format
duodecim quæſtiones in materia dictæ cautio-
nis.Et ibi in vj.quæſtione tenet, quòd talis fide-
iuſſor poteſt cogi officio iudicis ſine libello & or
dine iudiciario.Et ibi etiam in ix. quæſtione te-
net, quòd ex contracta poteſt peti pœna mille
marcharum auri vltra taxationem. l. eos. C.de
mod.mult.& in xj.quæſtio. tractat quando fide-
iuſſor ſemel præſentauit reũ in carcere,licèt poſt
aufugiat,quòd liberatur.Et ibi in xj.quæſtio.te-
net, quòd etiam poſt moram fideiuſſor poteſt re-
preſentare non obſtante iuramento, Nec obſtat
l.ſi quis moneri.C.de tranſactio. quia non habet
locum de æquitate canonica.vide etiam Bald. in
l.qui crimine.in iij. quæſtio. qui tenet poſt Dy.
6 †quòd licèt fideiuſſor promiſerit repreſentare
quãdocunque,quòd ſufficit repreſentare ſemel,
nec tenetur poſt ſententiam. Ange.verò in l.ij.§.
qui exhibendi. ff. de cuſto. reo refert Specula.
Odofre. Io. An.vbi ſuprà in quæſtione illa quã
do reus eſt bãnitus an fideiuſſor liberetur.Et pa-
riter in alia quæſtione quando reus aufugit, &
ibi tenet quòd quando in cautione ſunt appoſi-
ta illa verba, quòd teneatur præſentare quotiẽs
videbitur iudici,quòd tunc non ſufficit vna præ
ſentatio, ſed ſufficeret ſecunda, licèt Alexan.de
Imol.in l.ſi finita.in princip.ff.de dam. infect. &
in l.ij.§. fi. ff. qui ſatiſda.cogan. videatur tenere
quòd quando apponuntur in cautione ille ver-
7 ba. † totiens quotiens, quòd important infini-
tatem aut ſaltem quoad quatuor vices. Angel.
verò Areti.& Auguſti, in additio.in tractatu ma
leficiorum ſuper verbo, pro quibus autho. fide-
8 iuſsit: tenuit†quòd in cautione de repreſantan-
do expirat lata ſententia. Et idem ſi quis promi-
ſerit parare mandatis curiæ : ſecus ſi fuerit pro-
miſſum ſoluere. Et ibi etiam tenet,quòd quando
in cautione fuit dictum fideiuſsit, quòd tunc te-
netur, licèt non apponat aliàs clauſulas. §. fina.
inſti.de fideiuſſo.l. ſciendum.pro quo etiam facit
9 †quia notarius cenſetur rogatus de clauſulis cõ
ſuetis.l.ſi priùs.§.recte.ff. de aqua plu. arcend. l.
quod ſi nolit.§.quia aſsidua. ff.de ædili.edict.nec
debet ſimpliciter ſimplicitas notarij præiudicare
parti. ſecundum gloſſ.in l. fina.C.de fideiuſſ. Et
ibi Bal. quod notarius cenſetur rogatus de clau-
ſulis ſolitis, & in l.huiuſmodi. in princip, ff. de
legat.j.& per Iaſo.in l.ſi.in x.notabili.C. de iure
emphyteo.vide Romanum conſilio cxxxvij. de
promiſsione de repreſentando. An habeat dila-
tionem temporis ; Et pariter conſilio cxciij. de
iſta cautione de iudicio ſiſti maximè quando eſt
præſtita inter mercatores. Et an talis cautio tran
ſeat ad alium iudicem conſi.cccclxviij.

a Fideiuſſor. Adde ſecundum Specu.in titul.de ac-
cuſa.iij. parte.§.ſi.verſicu.item quæritur.quan-
do fideiuſſor promittit de repreſantãdo eſt idem
ſiue in contractibus ſiue in iudicijs: quia in con
tractibus quaſi contrahitur, vide Paul. de Caſt.
in l.ij.§.fin.ff.qui ſatiſda. cogan. qui ponit certã
limitationem, & in dict.l.duobus.§.j.& ibi gloſ.
ſuper verbo, exibuit.ff.de iureiurã. & ibi quod
notarius ſit cautus quod faciat promitti de præ-
ſantando, quotiens fuerit opus. Adde quod ad-
uocatus qui daret conſilium vt captus aufuge-
ret ad finẽ vt fideiuſſor liberetur deberet, acriter
puniri: vt in ſimili voluit Bald. in l. ita vulnera-
tus.ff.ad le.aquil.

ARGVMENTVM.

De pœna falſi teſtis & corrupti.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes deponentes falſum doloſe puniri debent.*
2 *Teſtis falſi pœna.*
3 *Falſi pœna ordinaria.& nu.ſequent.*
4 *Falſum quoad dicatur: quid quaſi falſum.*
5 *Teſtis falſarius pro motu iudicis ſine accuſatore puniri poteſt.*
6 *Teſtes qui falſa vel varia dixerunt, vel teſtificata partibus detexerunt, pœna falſi accuſari poſſunt.*
7 *De eodem delicto quis pluries puniri non debet.*
8 *Teſtis an datione vel corruptione corruptus fuerit nihil differt.*
9 *Teſtis qui pecuniam accipit vt verum teſtimonium dicat, pœna falſi tenetur.*
10 *Teſti falſa deponenti lingua ſcindi debet.*
11 *Teſtis qui falſum depoſuit verberibus plectendus eſt.*
12 *Teſtis tacens veritatem pœnam falſi incurrit.*
13 *Teſtis deponens falſa in cauſa criminali pœna talionis plectitur.*
14 *Teſtimonium falſi teſtis licèt locum habuerit, nihilhominus tamen puniendus eſt.*

Quæſtio DCCXCVIII.

QVAERITVR quia in dicta cauſa inqui-
ſitionali contra dictum Petrum Vialis fuit
vnus teſtis productus pro parte denunciante cõ-
trarius ſeu, ſeductus corruptus prece ſeu pretio:
quæritur de pœna falſi teſtis. Et in effectu gloſſ.
glo.in authen.de teſti.§.& quia.verſiculo ſi vero
hactenus.colla.vij.tenet, ꝙ quando deponit do-
loſè tales teſtes ſolent ſubijci verberibus vel
tormento, vt ibi.l.ex libero.& l.vnus.§.teſtes. ff.
de quæſtio.l.nullum. C. de teſtib. item lex Cor-
nelia de falſis accuſantur.l.qui falſ.i.ff. de teſtib.
l.eos.ff.de fal.Bartol. verò in dict.authen.de teſt.
1 §.ſi verò quædam.tenet† quando teſtes deponit
falſum teſtimonium doloſè,debent puniri; ſecus
ſi per errorem.& ibi ſequitur glo. qua pœna pu-
niatur falſus teſtis. Et ibi quærit an iudex ex of-
ficio poterit punire teſtem pœna falſi. & allegat
glo.in dict.l.nullum.quæ tenet quod non, licèt
puniatur extraordinariè allegat l. vbi.C.de falſ.
& Specul.in titul.de teſti.§.j.verſiculo ſed nun-
quid iudex. An autẽ quando teſtis fuit punitus
extraordinariè pro motu iudicis poſsit poſtea
accuſari lege Cornelia de falſis.glo.in dic.l. nul-
lum.C.de teſti.videtur tenere quod non, licèt cõ-
muniter reprobetur. ſecundum Barto.ibi ſuprà.
de quo

de quo ſe remittit ad Specu.vbi ſuprà verſic.ſed
nunquid per pœnã. Angel.verò in dict.authent.
de teſti.§.licèt teneat quando teſtis dicit falſum
ex malignitate debet puniri:ſecus ſi ex errore for
tuito deponeret contrarinm ſibimet:vt in ruſti-
1 co,niſi deponant per aſtutiã:vt in caſu iſto† quia
depoſuit corruptus prece aut precio & ibi tenet
quod quando teſtis in negocio principali dicit
ſe nihil ſcire,& ſuper fama deponit.quod nõ eſt
contrarius nec periurus.& qno ad pœnam teſtis
2 ſalſi ſi accuſetur iure ordinario † tunc eſt pœna
falſi:ſi verò procedatur per viam inquiſitionis,
3 tunc punitur extraordinariè.nam † pœna ordina
ria ſalſi in libero bomine eſt pœna deportatiõis
& publicationis omniũ bonorum.& in ſeruo,eſt
pœna vltimi ſupplicij.l.j.§.fin.ff.de ſalſ.licèt ſe-
cundum gloſ.ibi hodiè ceſſat pœna publicatiõis
bonorum.& ibi fit mentio de pœna falſi vel qua
4 ſi falſi:quia † falſum dicitur quoad illum : qui
fabricat: ſed quaſi falſum dicitur quoad illum
qui vtitur ſalſo inſtrumento.licèt ſecundum Bar
to.ibi minus puniatur vtens falſo inſtrumento.
& tandem ibi tenet,quod in bomine nobili in di
gnitate poſito eſt pœna deportationis:ſed in alio
plebeio eſt pœua dannationis in metallũ.l.ſi quis
aliquid.§.qui vna.ff.de pœn.in ſeruo verò eſt pœ
na vltimi ſupplicij.licèt ſecundum glo.in d.§.fi.
quandoque eſt maior pœna,quandoque minor,
ſecundum caſus exhigentiam.allegat l.maiorem.
& l.vbi.C.de ſalſ.glo.vero.in.d.l.nullum. tenet,
5 quod† teſtis falſus poteſt puniri ſine accuſato-
re pro motu iudicis: ſed debet pugniri minori
pœna quàm pœna falſi. an autem poſsit accu-
ſari ibi habetur. gloſſ.vero in l.qui falſa. ff.de
6 teſti.tenet de teſte† qui ſalſa vel varia dixerunt,
vel teſtibus prodiderunt ſeu reuelauerunt par-
tibus,quod poſſunt accuſari pœna falſi.Gl.verò
in l.eos.ff.de falſ.vbi videtur textus quod puni-
tur pœna quaſi falſi,vel quando præbuit diuer-
ſa teſtimonia duobus,quod incidit in pœnam ſal
ſi.Cyn.verò in dict.l.nullum.tenet,quod in caſu
iſto non requiritur accuſatio:& iudex poteſt pu
nire ex ſuo officio:nec poteſt amplius accuſari:
7 † quia de eodem delicto quis non debet pluries
puniri.l.ſi idem.ff.naut.caupon.& ita ibi tenet
Barto.& iſto caſu teſtis non poteſt allegare priui
legium fori.Albericus vero in dict.l.nullum.te-
net poſt gloſ.quod teſtis debet deponere in ſecre
tis.& ibi declarat an iudex delegatus poſsit puni
re.de quo ſe remittit ad Spec.in titu.de teſte.§.j.
verſi.item quod corruptus.& an in dubio præſu
matur ex corruptione.licèt verum teſtimonium
8 dicit:quia † non videtur differentia an promiſ-
ſione vel datione quis fuerit corruptus.l.ſi quis
teſtibus.in iure.C.de teſt.pro quo facit l.prima.
9 in princip.& §.j.ff.de falſ.quia etiam † teſtis tene
tur pœna ſalſi quando accepit pecuniam,vt dicat
teſtimonium verum.ſecunnum Bartolum ibi.&
idem in iudice.l.ij.in ſi.ff.de condictio.ob turp.
cauſ.& durante cauſa iudex poteſt punire.quan
do vero teſtis dicit falſum teſtimonium ſine cor-
ruptione,vide ibi per Alberic.in dict.l.nullum.&
10 ibi tenet quando iudex puniat ex officio †,quòd
debet punire in amputatiõe linguæ,vt puniatur
in eo in quo deliquit.& hoc ſeruatur de cõſuetu
dine in multis locis,& de iure Lõbardorũ puni-
tur pœna amputatiõis manus dextræ:& hoc ſi do
loſè depoſuerit:aliàs ſi per ſimplicitatẽ non pu-
nitur : licèt eius dicta non teneant.& ibi etiam
refert ſecundum aliam opinionem quod pœ-
na ſit arbitraria.Bald. vero in dict.l.nullum.tenet
quod teſtis falſus punitus extraordinariè,non po
teſt poſtea puniri:quia de eodem crimine non de
bet quis pluries puniri . & hoc verum quan-
do pœna eſt integra,aliàs ſecus:quia poterit ite-
rum puniri.Specu. vero in titul.de teſte.§.j.verſ.
quid ſi aliquis Bononienſis,format quæſtionem.
quando producuntur teſtes extranei,vel quando
examinantur per alium iudicem in vim remiſsio
nis,& deponant falſum coram quo iudice debeãt
puniri.& quid in teſte clerico. & in verſicul.ſed
nunquid iudex tenet,quod iudex puniet teſtem
falſum extraordinariè:ſcilicèt verberibus tantũ.
allegat plurima iura & ſignantur c.illi quinta
11 quæſt.v. & ibi † quod clericus pro falſo teſti-
monio debet verberibus ſubijci.& quod eccleſia
poteſt corrigere aliquos virgis,& etiam torqueri
clericos.de quo etiam plenius ibi habetur.& vlte-
rius Spec. vbi ſupra tenet, quod teſtis ſalſus ad
huc poterit puniri pœna ordinaria.& in verſi.ſed
pone quando teſtis ſe dicit aliter depoſuiſſe
quã ſcripſit tabellio : quod licèt de facto ſtatur
dicto tabellionis:tamen quo ad pœnã falſi non
ſtaretur dicto tabellionis.& ibi in verſicnlo ſed
quid ſi teſti detur pecunia vt corrumpatur,licèt
non fuerit corruptus an puniatur. & iſtud eſt
incidere in illam queſtionem,an requiratur cor-
ruptio & falſitas. dequo habetur per Gloſſ.&
doct.in l.diuus.ff.de re iudicata. Ang.vero Areti
in tractatu maleficiorum ſuper verbo falſoriorũ
verſi. quæro aliquis accepit pecuniam.tractat de
hac materia coram quo debet puniri ſalſus teſtis:
& ibi tenet quod producens falſos teſtes & teſtes
poſſunt eodem libello & ſententia puniri de-
quo ibi per Auguſti.in additione, & ibi etiã alle-
gant Salicetum in dicta l.nullum.C.de teſtib.gl.
vero in capitul.primo de ſalſ.tenet quod ſalſus
teſtis durãte cauſa poteſt puniri extraordinariè:
& finita cauſa pœna ſalſi.Panormi.vero ibi te-
12 net quod † teſtis etiam pnuitur quando tacet
veritatem& durante cauſa poteſt puniri extraor
dinariè nec tollitur pœna ordinaria.& pro hoc
allegat gloſ.in c.præſbiteri.v.q.vj.& idem Pan.
diſtinguit,quod aut agitur ciuiliter,& tunc te-
netur ad intereſſe parti:ſi vero agatur criminali-
ter,& tunc fit differẽtia inter liberum& ſeruum.
l.j.§.fi.ff.de ſalſ.& boc verum niſi cauſa princi-
13 palis eſſet criminalis:† quia tunc eſſet pœna tala
lionis in teſte.l.j.ff.de ſiccarijs.§.j. & ſic poſſet
decapitari teſtis prout aliàs vidi praticari & vlte
14 rius licèt † teſtimoniũ falſi teſtis nõ habeat effe
ctum:tamen debet puniri de falſo.ſecundum gl.
in dict.c.j.de quo ibi per Panor.& Ioan.de Ana.
vide per domi.Guid.Pap.deci.xliiij.vbi tractat
de pœna falſi teſtis.& etiã de pœna ſeruientis fa-
ciens falſam relationem.vide etiam per gloſ.ij.
q.iij.in ſumma. &.xxxiij.q.v.c.bæc imago.& in
c.ad falſariorũ.de falſis.& per de Bellencijs in ad

ditio ad Panormi.in dict.capi.j.de falſ.vbi alle-
legat glſ.in l.Athletas.§.de reſcipt.ff.de excuſati.
tutor.qui interdum ſunt cauti.& ideo puniũtur
pœna falſi.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor an ad pœnam auctam teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia fideiuſſoris obligationem non auget.*

Quæſtio DCCXCIX.

QVAERITVR quando pœna augmenta-
tur propter fractionem arreſti aut contuma
ciã an fideiuſſor de iudicato ſoluendo teneatur
ad illam pœnã. Et videretur dicẽdum quòd nõ
1 † quia cõtumacia rei non auget obligationẽ fide
iuſſoris.l.fi.de fideiuſſ.l.j.ff.de in litem iurand.&
ibi per gloſ.& Barto.vnde iudex debet eſſe cau-
tus in recipiendo promiſsionem fideiuſſoris, vt
promittat non ſolum ſoluere condemnationem,
quæ ſequitur ex delicto, accuſationem vel inqui
ſitionem:ſed etiam pœnam,quæ ſequitur ex pro
ceſſu:vt comprehendatur etiã pœna contumacia
lis.de quo etiam per Bart.in l.fi.ff.de publi.iudi.
& per Spec.in tit.de ſenten. in.xix.collu.& in ti.
de fideiuſſorib.§.j.verſi.ſed pone.& per Bal.in l.
fi.C.de vſu.rei iudica.& per Pau.de Caſtro & Ale
xan.de Imo.in d.l.j.& per Angel.Aret.& Augu.
in tracta.maleficiorum ſuper verbo,pro quibus
fideiuſsit.

ARGVMENTVM.

Pœnam infamiæ an euitat qui lite pendente
paciſcitur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia in cauſa criminali contra principalem ferre debet.*

Quæſtio. DCCC.

QVAERITVR quia dictus frater dicti Via
lis concordauit cum dicto Bertrando Marti
ni denuntiante, & ſibi ſatisfecit,quæritur an per
hoc dictus Vialis reus poſsit euitare pœnam infa
miæ.Et videtur dicendum quòd ſic:maximè quã
do eſt ſatisfactum ante litem conteſta.l.j.ſi reus
paratus.& ibi Barto.& Bald.ff.de procurator.&
in l.Ictus fuſtium.ff.de hij qui not.infam.& idẽ
quãdo fuit litigatum per procuratorem.l.furti.
1 §.ſi quis alieno.ff.eod.titul.licèt [b] ſententia † in
b cauſa criminali debeat ferri in perſonã principa
lis:ſecundum.gloſ.& docto.in l.nihil.C.de procu
rat.de quo etiam per gloſ.& Panormi.& de Bel-
leneijs in ca.cum te.de re iudic.& Cæpol.caute.
xxvij.& hoc verum quando alius ſoluit pro reo
ſine ipſius mandato alias videretur confiteri cri-
men ſoluendo. l.ad ſolutionem.C.de re iudicata
l.quoniam.ff.de hijs qui notãtur infamia ſecũ-
dum Angelum in l.non poteſt. ff.de fur. & iſto
caſu quando ſoluitur lite pẽdente fertur abſolu
toria ab obſeruatione iudici, vocata parte.§.fin.
li.inſti.de perpet. & temporal.actio.& ibi gloſſ.
Angel. Aret.licèt Ioan.Fabri ibi aliter videatur
loqui.de quo per gloſ.Barto.& Alex.in l.ius iu-
iurandũ.§.cum res.ff.de iur.iurand.& in l.Titia.
ff.de accuſatio.& in authent.qui ſemel.C.quo
mod.& quando iudex.

a Conteſtatam.Adde Bar.in l.infamen.ff.de pu.iu-
di.adde etiã quòd talis interlocutoria ab obſerua
tione iudicij habet vim diffinitiuè quando ſolui
tur lite pendente.per glo.in l.harnm.ff.ſi ſerui.
vẽdic.quia non ſpectat poſt ſe aliam ſententiam.
ſecundum Bar.in d.l.Titia.ff.de accu.Ange.Are.
inſti.de perpe.& temp.acti.§.fin.

b Sententia.Adde quòd iudex ex cauſa poteſt reſti
tuere aduerſus ſententiam.l.j.§.de qua.ff.de po-
ſtu.& in conſcientia.ſecundum Panor.in cap.at
ſi clerici.§.j.de iudi.& in c.cum te.de re iudic.&
pariter aduerſus infamiam ex cauſa,ſecundũ Bar
tollus in l.j.ff.ad Turpillia.& iſtud facit in hac
patria vbi iudex in ſententia interdum releuat à
pœna cameræ litigantiũ.facit l.quid ergo.§.pœ-
na grauior.cum ibi.not.ff.de hij.qui not.infa.l.ſi
furti.C.eo.titu.Adde Bart.in l.j.§.ignominiæ.ff.
de hi.qui not.infam.quando iudex auget pœnã
aut econtra releuat ab infamia:tunc debet inſere
re cauſam.facit ca.ſicut.de re iudic.vide Cin.in l.
ſi non conuicij.C.de iniuri. in vltim.q.quæ po-
nit remedium ad euitandum peccatum.

ARGVMENTVM.

De monitorio generali in forma malefactorũ
publicato & executioni demandato per eum qui
maleficium fecit,qui non ob hoc à diuinis cele-
brandis ſuperſedit.

SVMMARIVM.

1 *Excõmunicatus licèt occultus à diuinis abſtinere debet*
2 *Pontifex Romanus ſolus ab irregularitate cauſata ab eo qui licet excommunicatus eſſet, à diuinis non ſuperſedit diſpenſat.*
3 *Irregularis miſſam celebrare non ſolũ debet ſed nec epiſtolam aut euangelium vel aliquod officium minoribus deputatum.*
4 *Eccleſiaſtica cenſura generalis ligat quoad deum.*
5 *Excommunicatio minori excommunicatione ſi ſe in diuinis immiſceat irregularitatem non incurrit.*

Quæſtio DCCCI.

QVAERITVR an vicarius qui monito-
rium generale in forma maleficiorum publi
cauit,malefactores excõmunicauit,& aggrauauit
de quo culpabilis erat:hocque nõ obſtãte nõ ceſ
ſauit à diuinis:an vicarius ſeu preſbiter incurre
rit irregularitatẽ,& pœnã depoſitionis & priua
tionis beneficij.Dubiũ facit:quia dict.presbiter
ſciebat ſe culpabilem de contentis in dicto moni
1 torio.& ſic † ſe debebat abſtinere à miniſterio al
taris & aliorum diuinorum officiorum.capitul.
primo capitul.clerici.& capitul.latores.de cleri.
excommunica. miniſtrante, alias incurrit irre-
gularitatẽ.& pœnam priuationis officij & beneſi
2 cij.vt ibi not.à qua † irregularitate nullus poteſt
abſoluere præter quã Roman.Pontifex.capitu.
primo de re iudic.libr.ſexto capitu.primo de ſen
ten.excommu.eod.libr.& in dubio in concerni-
bus animam tutior via eſt eligenda,& potiùs de
buit abſtinere quã ſacramenta eccleſiaſtica per-
tractare.capitul.aliud.de clerico excommunicat.
miniſtran.iuxta not.per glo.in capitul.primo de
ſeruti.

ſeruti.in ordi.facien.& nedum in talibus quãdo
quis eſt ſuſpenſus ab officio vel excõmunicatus
3 incurrit irregularitatẽ nõ ſolum† ſi celebrat miſ
ſam,ſed etiam ſi attentat aliquid de ordinibus ec
cleſiæ,puta dicendo epiſtolam,vel euãgelium,vel
aliquod officiũ deputatũ minorib.c.ſi.de exceſsi.
prælato.in c.ſi quis præben.de cleri.excommun.
miniſtran.& hoc quando dicit officium alta vo-
ce in eccleſia:ſecus ſi dicat priuatim officium in
camera quinimò etiã excommunicatus eſt aſtri-
ctus dicere officium in camera licèt non debeat
dicere dominus vobiſcum.ſecundum Panor.ibi
& in c.clerici.eo.ti.Nec obſtat ſi dicatur,ꝙ dict.
vicarius non fuit nominatim excommunicatus:
4 licèt † talis cenſura eccleſiaſtica generaliter non
liget quoad eccleſiam militantẽ:tamẽ bene ligat
quoad Deũ.ſecundum gl.in c.ij.de offi.ordi.Ve-
runtamen quando quis eſt excommunicatus mi
nori excommunicatione,qui celebrat in diuinis,
licèt peccet:tamen non incurrit irregularitatem.
c.ſi celebrat:de clericis excommun.miniſtrant.&
pariter quando quis probabiliter ignorat ſe ſu-
ſpẽſum,& celebrat,non efficitur irregularis.pro
nunc ſum dubius,& aliter non declaro.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus an ſuper irregularitate contracta
ex eo quod excõmunicatus ſe diuinis immiſcuit,
diſpenſare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus an cum eo qui irregularitatem cauſatam pro*
pter excommunicationem diſpenſare poſsit,& ad quæ
& nume.1.
2 *Papa ſolus ſuper irregularitate diſpenſat.*
3 *Epiſcopo diſpenſandi poteſtas permiſſa videtur in du-*
bio, niſi expreſsè prohibeatur.
4 *Epiſcopus circa beneficium diſpenſare poteſt.*
5 *Beneficio quis non priuatur propter homicidium.*

Quæſtio DCCCII.

QVAERITVR nunquid Epiſcopus aut le
gatus de latere,poſsint cũ talibus diſpenſare
& abſoluere. Et dicendum eſt quòd non:ſecundũ
glo.in c.clerici.de cleric.excommuni.miniſtrãt.
veruntamen ſecun.Hoſti.ibi quẽ refert Panor.
1 quando † quis eſt paratus ſe corrigere,poteſt Epi
ſcopus diſpenſare:licèt ſecundum Panor.poſsit
2 ibi diſtingui,quòd † quoad irregularitatem ſo-
lus Papa diſpenſat & abſoluit:ſed quoad pœnã
depoſitionis,quando eſt paratus ſe corrigere Epi
ſcopus poteſt diſpenſare:& pro hac parte facit
quòd habetur per gl.in c.poſtulaſti.de cleri.ex-
3 cõ.miniſtra.ſuper verbo,diſpẽſatũ.† ꝙ in dubio
videtur permiſſa Epiſcopo poteſtas diſpenſandi
niſi expreſsè prohibeatur.c.nuper.de ſenten.ex-
com.ſecun.Inno.in c.dilectus.de tẽpo.ordi.facit
id quod habetur etiã per gl.in c.ſi.de cleric.pug.
in duel.cum ibi not.per Panor.in fine poſt Hoſt.
vbi poteſt diſpenſari per epiſcopum cum homi-
cida quoad ſimplex beneficium:quia vbi in iure
dicitur,ꝙ poterit diſpenſari poteſtas,intelligitur
conceſſa epiſcopo.Nam de Papa nõ eſt dubium.
& verba debent aliquid operari.c.ſi Papa.de pri-
uileg.lib.vj & hoc voluit Inno.in c.ij.de clerico
non ordinato miniſtrant. vbi ſingulariter dicit
epiſcopum quaſi poſſe ſemper diſpenſare circa
beneficium.& licèt talis deſpenſatio intelligatur
permiſſa epiſcopo,non tamen inferiori.ſecundũ
5 Inno.in c.ij.de eo qui furti. ordinẽ recepit.† &
propter homicidium quis non incurrit pœnam
priuationis beneficij:ſed eſt opus declaratione
ſuperioris.ſecun.Panor.in c.cum noſtris.de con-
ceſsio.præben.Veruntamen in caſu iſto : videtur
iuſta cauſa diſpenſationis diſpenſandi per Epi-
ſcopum:quia dict.delictum eſt occultum.cap.de
hijs.quinquageſima diſtin.Et præſertim ex iuſta
& euidenti cauſa.iux.not.per Panor.in c.at ſi cle
rici.§.de adulte.de iudi.& etiã in reſeruatis Pa-
pæ.ſecun.ipſum.Tum quia dict.vicarius ſe detu
lit,& ſpontaneè confeſſus eſt,iux.not.per glo.in
c.de hoc.de ſimonia.& in ſumma.xv.q.vlt.Tum
etiam quia dict.vicarius formidabit quendã aliũ
religioſum exẽptum,qui ipſum corrigit ad præ-
ſtãdum auxilium.

ARGVMENTVM.

De monitorio,generali in forma malefactorũ.

SVMMARIVM.

1 *Monitorium de rebus occultis fieri debet.*
2 *Eccleſiæ militantis conſtitutio delicta occulta ligat.*
3 *Eccleſia militãs non iudicat de occultis ſed Deus ſolus.*
4 *Declarationes & reuelationes deſcriptæ à tergo monito*
rij à perſona priuata an fidem faciant.
5 *Atteſtationes teſtium examinatorum parte non vocata*
fidem non faciunt.

Quæſtio. DCCCIII.

QAERITVR ſuper cauſa monitorij venti-
lata in curia officialatus Vapincen.inter man
donum villaris contra Anthonium Valloni.ſu-
per eo,quia dictus villaris impetrauit monitoriũ
generale in forma malefactorum contra omnes
& ſingulos parecianos qui vel que furati fuerint
rapuerint,& ſibi appropriauerint clam,latenter
& furtiuè:& aliàs indebitè res & bona in pede di
cti monitorij deſcripta:videlicèt qui vel quæ ſci-
uerit aut dici audiuerit,quòd dictus inſtans tra
diderit circa dimidiam ſexſtariatam prati,ad rea-
chaptum vigintinouẽ annorũ,& aliàs vt, pleniùs
continetur in d.inſtrumẽto dato Vapiſci de ann.
milleſi.cccexe.die.x.mẽſis.Iullij cũ excuſationib.
a tergo deſcriptis,& declarationib.& reuelatio.
per aliquos factis.qui declarauerũt ꝙ dict. petia
prati fuit vẽdita cũ reachepto etiã ex auditu dici
à d.Antho.Vallerij.& ꝙ eſſet cõtẽtus habere eius
pecunias.& conſequenter cum certis alijs literis
ſubſeqẽntibus.& deinde d.Anth.Valloni fuit cita
tus viſurũ declarari incidiſſe in ſenten.excõmu-
nica.& ſuper hoc fuerũt dati articuli pro parte ſdi
cti mundani,vbi petijt d.Anth.Valloni declara-
ri excõmunicatũ,agrauatũ & reagrauatũ,cum ex
penſ.Ex aduerſo verò pro parte d.Anth.Vallon.
fuit data ſchædula exordiẽs:Admitti nõ debent.
vbi opponit de ineptitudine ratione di.petiæ:cũ
1 nõ fuerit confirmata debito modo.Tũ etiã† quia
monitoriũ generale ſolũ debet impetrari de reb.
occultis de quib.non põt haberi plena probatio,
aliàs ſecus.& ita eſt in propoſito.quia d.Mando
nis in d.xij.arti.fatetur & deducit ꝙ d.Anth.Val
lonis in plurib.locis & in preſẽtia fidedignorũ cõ
feſſus fuit d.verba reachepti ſupra mentionata.
Et pariter in.xiij.arti.deducitur ꝙ non fuit facta

declaratio de inſtrumento publico,& ſic non pôt
dici occultũ. Et vlterius dict. Mãdonus ad maio-
rẽ iuſtificationẽ ſuorũ articulorũ produxit quan
dã examinationem teſtiũ factã in curia condomi
norũ de Laya ad cauſam arbitramẽti pendẽtis in
ter ipſum Mundonũ & Anthon. Valloni de anno
milleſi.cccccxcvij.die.xx.menſ. April.ſuper quo-
dam propoſito per dict. Mundonẽ tradito,quali
ter dict. Mundonus vendidit Claudio Valloni pa
tri d. Antho. dict. petiã prati pretio.xij.floren.cũ
reachapto.xxix.anno.& aliàs prout in dict. arti-
culis pleniùs cõtinetur. Nũc quæritur quid iuris:
& an d. Antho. Valloni debeat nominatim decla
rari excõmunicatus prætextu dicti monitorij ge
neralis. Et in effectu videtur dicẽdum ꝙ nõ:quia
licèt tale monitoriũ generale ſit permiſſum in iu
re,non tamen in ſpecie quãtum ad eccleſiã mili-
tantẽ.c.excellentiſsimus.xj.q.iij.c.ij.de offi.ord,
c.à nobis,le premier & c.à nobis le.ij.de ſentẽ.ex
com.&hoc exẽplo Iudæ quẽ Chriſtus generaliter
monnit.nec ipſum reuocauit à cõmuniõe.vt in
d.c.ij.& pro hoc facit gl.in clem.j.de hære.circa
2 finẽ,quæ tenet,ꝙ † licèt conſtitutio eccle.militã
tis liget occulta delicta:non tamẽ nominatim in
dicat:imò eccleſia habet pro abſolutis tales.alle-
gat d.c.à nobis.le.ij.& ibi ſequitur Cardi. Flor.
& Ioan.de Imol.& pro hoc facit ca.erubeſcant.
3 xxxij.diſt.† quia eccleſia militans non iudicat de
occultis,ſed ſolus Deus.ca.vnico.vt eccleſiaſtica
beneficia.c.ſi.de tẽpor.ordi. Tum etiã non debet
nominatim dict. Anth. Valloni excõicari,ex quo
non probatur de contentis in dict. monitorio,ꝙ
dict. Valloni ſit culpabilis.d.c.ij.de offic.ordi.&
hoc ibi not. Panor. ꝙ prælatus non debet nomi-
natim monere aut excõicare de delicto,aut alia
re niſi poſsit plenè probari in iudicio.& idem te
net Præpo.in d.c.erubeſcãt.xxxij.diſt.&per con
4 ſequẽs ex † quo dictæ declarationes & reuelatio
nes à dorſo dicti monitorij deſcriptæ non ſunt
in forma probatoria:ſed manu priuata deſcri-
ptæ,& ſic nõ faciunt fidẽ.l.exẽp'o.C.de proba.c.
j.&.ij.de fi.inſtru.& maximè quia dictæ declara
tiones fuerũt factæ parte nõ vocata,& ſic nõ fa-
ciunt fidẽ.& attento ꝙ non interuenerit iuramẽ
tum.c.ij.de teſti.l.iuſiurandi. & l.ſi quãdo.C.de
5 teſti.& idẽ dici poteſt de dictis † atteſtationibus
teſtiũ ex animatorũ in curia cõdominorũ de lo-
ya ſuper quodã prætenſo cõpromiſſo de quo nõ
apparet.quia ille fuerũt ſumptæ parte non voca-
ta,& non probant,prout ſupra dict. fuit. Et ma-
ximè in cõpromiſſo de quo non appatet.c.præ-
ſentata.de teſti.vnde nihil valet,ex quo non ap-
paret de compromiſſo ſeu poteſtate arbitrorum.
l.non diſtinguemus.§.de officio.ff.de arbitr.ſe-
cundum Bald.de pace Conſtant.

ARGVMENTVM.

An in crimine ſacrilegij facto in perſonam ſa
crã,ſi agetur cõtra laicũ an præuẽtioni locus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Clericus pro iniuria verbali facta clerico coram iudice ſeculari conueniri debet.*

2 *Sacrilegium eſt iniẽcere manus violẽtias in perſonã preſ byteri.*

3 *Crimen læſæ maieſtatis miſtum eſt.*

4 *Sententia excommunicationis non eſt terminus pœnæ.*

5 *Delictum eccleſiaſticum cognoſcitur ex genere pœnæ.*

6 *In delictis miſtis an quis coram duobus iudicibus puniri poſſit.*

7 *Declaratio ſententiæ excommunicationis impediri non debet iudicio coram iudice ſeculari pendente.*

Quæſtio DCCCII.

QVAERITVR ſuper cauſa inquiſitiona-
li & declarationis ſententiæ cano. ſi quis
ſuadente diabolo.xvij.q.iiij.cõtra Guigonẽ em-
ptati mãdamenti Vicennis prætextu verberij atro
citer perpetrati in perſonã domini Anth.rappe-
ti presbiteri:quia officiarij curiæ Grayſinodani
prætendunt præuentionẽ fuiſſe factam in d.cu-
ria temporali de crimine ſacrilegij:& ſupra hoc
obtulerit ſupplicationẽ in curia parlamẽ. Delph.
1 vt † inhibeatur officiarijs temporalibus ne ha-
beant procedere contra dict. Guignnẽ emptati:
ſuper quo fuit lata quædã ordinatio,per quã cu
ria declarauit non impedire dict. officiarios Epi
ſcopales,quominus procedant ſuper pronuntia
tione declarationis ſententiæ canonis cognito
tamen poſt de dicto prætenſo verberio per iudi-
cẽ Grayſonodani,qui præuenit,ordinando ꝙ di
cti officiarij epiſcopales ſupercedeãt à dict. pro-
nũtiõe donec cognito per iudicẽ Grayſinodani.
& quòd habeant abſoluere dict. Guigonẽ Empta
ti iudicialiter & aliàs prout ibi pleniùs continE-
tur,ad quẽ ſpectet cognitio dicti verberij ſeu ſa-
crilegij,& an ſit locus præuentioni. Et in effectu
2 † quoad iniectionẽ manus violentas in perſonã
præſbyteri ſeu perſonæ ſacræ eſt ſacrilegũ.d.c.ſi
quis ſuadente diabolo.xvij.q.iiij.ſecund. Bal.in
l.ſi nondum.C.de furt.& ſpectat cognitio ad ſo
lum iudicẽ.eccle.etiam contra laicũ de tali ſacri
legio.ſecun. Bal.in authen.clericus.C.de epiſc.&
cleri. Præterea licèt aliqui velint dicere quòd
3 † crimẽ ſacrilegij ſit mixtũ,& quòd ſit locus præ
uẽtiõi.c.cũ ſit generale.c.propoſuiſti.de foro cõ
pe.l.ſi quis in hoc genus.C.de epiſc.& cleric.ta-
mẽ quoad declarationẽ d.ſenten.excõic.eſt pœna
nũc ſpiritualis:&nõ impeditur iudex eccleſiaſti
cus illã declarare,licèt imponatur alia pœna per
4 iudicẽ tẽporalẽ quia † talis ſentẽtia excõicati.non
eſt terminus pœnæ.& poſsũt iſto caſu pluresp œ
næ cõcurrere ſecũ. Bal.in l.placet.in fi.de ſacro.
5 ſanct.eccle.& in l.j.C.de ſumma trinit.nã † ex ge
nere pœnæ cognoſcitur delictũ eccleſiaſtic.ſecũ.
gl.& Bald.in d.authent.clericus.vt in ſenten.ex
cõica.quæ eſt gladius ſpecialis,& mucro eccleſ.
c.dilecto.de ſenten.excõica.lib.vj.quia eſt actus
merè ſpiritualis.ſecun. Io. Calde.cõſ.ix.ſub tit.de
6 iudic.cũ etiã in iſtis † delictis mixtis licèt quis
fuerit punitus per vnum iudicẽ:tamen poterit pu
niri per alium quãdo fuit minus punitus,in eo in
quo exedit.pœna.ca.fœlicis.§.per hoc.de pœn.
li.vj.ſecun. Io. Andr.& Geminia.in c.j.de vſur.li.
vj.& Pan.in d.c.cũ ſit generale. Nec obſtat deci-
ſio domi. Guid. Pap.deci.ccccclxvj.voluit iudicẽ
ſecularẽ poſſe cognoſcere de iniuria perpetrata
per laicũ in perſona clerici & quòd ſit locus præ
uentioni:quia non loquitur de declaratione ſen-
ten.excõicationis dict.c.ſi quis ſuadẽte.quæ ſpe
ctat ad iudicẽ eccleſiaſticũ.c.peruenit.de appel-
latio

7 la.† quia non deberet impediri certa declaratio
excõicationis pendente iudicio coram iudice ſe-
culari.& nunquid ecõtra potius debet ſuperſedi
per iudicẽ ſecularẽ pendente iudicio excõicatio.
cũ ſit ſpiritualis:& pendeat à poteſtate clauiũ ec
cleſiæ:ſecun. Io.Calde.vbi ſupra.c.tuã.de ordin.
cognat.cum ibi not.c.lator.qui filij ſint legit.&
pro hoc facit quod voluit Lapus alleg.lxj.in fin.

ARGVMENTVM.

Sententia excommunicationis lata contra tutorem tutorio nomine finita tutela non expirat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra tutorem in bonis tutoris executioni non mandatur.*

2 *Sententia excommunicationis lata propter cõtumaciam tutoris pupillo non nocet.*

Quæſtio DCCCV.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicatiõis
beneficij abſolutionis pauperũ Odoardi de
Chanelio & Claudiæ cõiugũ loci de villario mã
damenti Myolani in Sabaudia diœceſis Gratio-
nopo.contra domi.Iacobũ Fabri aliàs Mirhallo-
di præſbyterũ iũcto domino procuratore fiſcali
Epiſcopali:pro eo,quia fuit lata ſententia per
egregium dom.Franciſcũ de puteo officialẽ Gra
tiono.iudicẽ appella.quæ emittũtur à curia offi-
cialatus foranea,Chãberiaci per quem declara-
uit dictos coniuges incidiſſe in pœnam canonis
ſi quis ſuadente dyabolo.propter manus ſacrile
gas & violentas vſque ad ſanguinis infuſionem
incluſiuè: quas ingeſſerunt in perſonam dicti
domini Iacobi Fabri mandando ipſos nominari
publicè excõicatos,& ab omnibus euitari,& à
ſacramentorum communione repelli,donec &
quouſque eccleſiæ & parti læſæ pro modo cul-
pæ ſatisfecerit competenter,& ſatisfactione præ
miſſa abſolutionis beneficium obtinere merue-
rint,& aliàs prout pleniùs conſtat tenore dict.ſen
ten.latæ de anno milleſi.cccexcv.die.vij.menſis
Nouẽb.cum literis executorialib.& conſequen
ter dict.coniuges obtulerunt reuerendo domino
Epiſcopo Grationopo.ſupplicationẽ narrando
qualiter ſunt de nobili genere & pauperes adeo
ꝙ vix habeãt vnde ſe alimentare:& eſſet oppro-
brium mendicare pro accedendo ad vrbẽ.& dict.
maritus ſit ætatis.lx.anno.& dict.vxor propter
muliebrem ſexũ.non indigeat accedere ad vrbem
pro abſolutione obtinenda,vt ideo ſupplicaue-
runt eis beneficiũ abſolutionis eis impendi à re-
uerendo domino epiſcopo Grationopo.ſe offe-
rendo ſatisfacere,iuxta eorũ facultates de dictis
alimentis ne egeãt.& fuit pars vocata & ſumptæ
informationes ſuper paupertate & nobilitate:
Nũc quæritur quid iuris. Et in effectu ſuper mo
do probãdi paupertatem poteſt probari per vxo
rem & famã & vulgi oppinionẽ.ſecun.gloſ.in l.
vbi adhuc.C.de iur.dot.vel eſt arbitrariũ iudici.
ſecun.gl.in authẽt.præterea.C.vnde vir & vxor.
de quo latè per Bar.in l.ſi conſtante.in princi.ff.
ſolu. matri.in.ij.q.j.quæſtionis principal.& fa-
ciliùs probatur paupertas in nobili quã in ruſti
co aut plebeyo.ſecun.Bar.ibi.& Bal.in l.ſi quis ad
declinandã.C.de epiſ.& cleri.verſi.circa tertium.
per tex.ibidem vel potiùs mẽdicantibus vel alia
2 ſubſtentationẽ egentibus.† vel etiam poteſt pro
bari paupertas per vicinos.ſecun.Bal.in l.ſi verò.
§.qui pro reo.ff.qui ſatisdar.cogan.& licèt Ar-
chidiaco.in c.quo iure.viij.diſti.voluerit facere
3 diffinitionem inter pauperem & inopem : † quia
inops dicitur ille qui nihil habet:ſed pauper qui
parũ habet:tamen promiſcuè accipiuntur vnum
pro alio.l.ſi creditores.in fi.ff.de priuileg.credit.
ſecun.Alex.de Imo.in d.authen.præterea.& in d.
§.l.ſi verò.§.qui pro rei.& de modo probandi
paupertatẽ etiã habetur per Bal.in authen.quod
locum.C.de collatio.bo.& per Præpo.in d.c.quo
iure.& ita cum fuerit probata paupertas dicto-
4 rum coniugũ† debent abſolui à ſenten.dicti can.
ſi quis ſuadente dyabolo.xvij.q.iiij.propter vio-
lentã manuũ iniectionẽ in clericũ attenta pauper
a tate[a] probata c.quod de hijs.c.quãuis.de ſenten.
excom.attento ꝙ laborãt tanta paupertate adeò
ꝙ nõ poſſent accedere ad curiã Romanam.& ſic
non habet obſtare c.ea noſcitur.de ſenten.excõ.
Nec obſtat ſi dicatur ꝙ dictus Odoardi eſt ſatis
robuſtus,& ſic quòd menducando poſſet quære-
re victum accedendo ad curiam romanam.ſecun.
Io.And.in d.c.ea noſcitur.quia ad iſtud reſpon-
detur quòd dictus Odoardus eſt de nobili gene-
re procreatus,& pro tali habetur & reputatur,
5 prout depoſuerunt teſtes.Nam † nobilitas gene-
ris poteſt probari per famam.ſecun.Bal.in l.pro
uidendum.C.de poſtuland,& per conſequens eſ-
ſet verecundum nobili mendicare.ſecun.gl.com
muniter approbatam in c.ſi qui teſtũ.de teſtib.
Quinimò in ruſtico aut arte ſano quando men
dicando non poſſunt prouidere vxori & familiæ.
non tenentur accedere ad curiam pro abſolutio
ne obtinenda.ſecun.Panor.in d.c.ea noſcitur.in
6 fin.& pro hoc facit;† quia pauperes excuſantur
à ſolutione collectarũ & talliarum ſecun.gl.cõ-
muniter approbatam in l.omnes.la.j.C.de anno.
& tribut.lib.x.& dicuntur iſto caſu pauperes quã
do deducta opera pro alimentis nihil ſupereſt,
vel quaſi.ſecun.Bal.in l.etiã.circa fi.C.de execu-
tione rei iudica.& in authen.defuncto.C.ad Ter
tul.circa fin.& per eundẽ Bal.de pace conſtantiæ
§.nos Romanorũ.ver.mendicantium.& in tali ca
ſu non debet quis fraudari alimentis cotidianis.
l.qui bonis.ff.de ceſſo.bon.l.in condennatione.
ff.de regu.iur.ſecun.gl.in c.Odoardus.de ſolut.
veruntamen iſto caſu dictus Odoardi debet iu-
rare iuxta formam eccleſiæ reaſſumptis viribus&
oportunitate debeat viſitari eccleſiam Romanã.
d.c.quid de hijs.non cauſa petendi abſolutionẽ
iterum à Papa;ſed cauſa ſuſcipiendi mandatum
apoſtolicũ pro ſatisfactione iux.facultates ſuas.
d.c.ea noſcitur.& c.quãuis.ſecun.Panor.in d.ca.
quod de hijs.facit.c.eos.de ſenten.excõm.lib.vj.
Præterea reſpectu dict.Claudiæ vxoris d.Odoar
7 di † non tenetur accedere ad curiam propter mu
liebrem ſexũ.c.mulieres.de ſenten.excommun.&
hoc ſiue ſit ſui iuris ſiue nõ,ſiue ſit vidua ſiue ma
ritata,ſiue virgo,ſecun.Ioan.Andr.& Pan.in ca.
8 mulieres.Et ex præmiſſis apparet † qualiter acci
piatur pauper in iure;quia ſecũ.gl.in d.authent.
Præterea.C.vnde vir & vxor.relinquitur arbitrio
iudicis,licèt alibi dicatur ꝙ ille dicitur pauper

qui non habet quinquaginta aurea in bonis.l.
qui accuſat.& l.nonnulli.ff.de accuſa.& interdũ
ille dicitur pauper,qui eſt in eximia paupertate.
dict.l.ſi quis ad declinandã.C.de Epiſco.& cleri.
9 Et pariter quoad teſtimoniũ teſtium † vt teſtis,
repellatur à teſtimonio,iux.not.in c.in primis.
ij.q.j.& in c.ſi teſtes.v.q.iij.quando teſtis nõ ha
bet bona tantivaloris quanti eſt cauſa,ſuper qua
teſtificatur.ſecun.gl.in authent.de hæredi.& fal
cid.§.ſi vero,abſint.ſuper verbo ſubſtantiam.&
per Spec.in ti.de teſte.§.j.verſ.item ꝙ eſt pauper.
& hoc quando teſtis propter paupertatem eſt ſu-
ſpectus:quia alias ſi ſit honeſtus admittitur ad te
ſtimonium ſecundum glo.in d.c.ſi qui teſtium,
de teſtibus & in c.ſi teſtis.§.teſtium.4.queſtione
iij.de quo etiam habetur in.§.ſed & propter pau
pertatem.& in l.paupertas.ff de excuſa.tutor.&
ex præmiſsis etiã habetur quis dicatur locuplex,
de hoc etiã habetur in c.quod ſuper his.devoto,
qñ propter paupertatẽ quis nõ põt implere vo-
tum peregrinationis in ſuccurſum terræ ſanctæ,
& in c.ex multa.co.ti.

a Paupertate probata. Idem tenet frater Anthonius
in ſumma parte.iij.titul.xxiiij.c.j.§.iij.Panor.in
ca.mulieres.de ſenten.excommuni.

ARGVMENTVM.

De intellectu.C.ſi quis ſuadente dyabolo.

SVMMARIVM.

*1 Declaratio ſententiæ excommunicationis an per præuen
tionem impediri poſsit.*
2 Sacrilegium cuius fori ſit
3 Iudex eccleſiaſticus an præferatur iudici layco.
4 Sententia excommunicationis medicinalis eſt.
*5 Pœna excommunicationis animæ vtilitatem concernit;
pœna temporalis vindictam.*
6 Duæ pœnæ quando concurrere poſſunt.
7 De eodem delicto non debet pluries queri.
8 Deus non iudicat bis in idipſum.
9 Excommunicationis queſtio præiudicialis non eſt.
*10 An verbis textus recedendum non eſt,nec ab ordine
ſcripturæ.*

Quæſtio. DCCCVI.

QAERITVR ſuper cauſa declarationis ſentẽ
tiæ c.ſi quis ſuadẽte dyabolo.xvij.q.iiij.cõtra
Guigonẽ Emptati.de qua ſupra fuit tactũ quæ.
3 dcceij.quia † nõ debet impediri declaratio ſentẽ.ex
cõicationis per officiarios tẽporales,non obſtan
te ꝙ prætendatur præueniſſe in curia ratione ſa
crilegij:quia iſta eſt iuriſdictio Epiſcopalis.c.ir
refragabili.de offic.ordi.ſecun.Archidiac.in ca.
de perſona.xj.q.j.& quia ſpectabat ad officiũ præ
lati vt denuncientur tales excõicati, etiã nemi-
ne requirẽte donec ſatisfecerit læſo,& fuerit ab
ſolutus:nec debent prælati eſſe cõtenti: ſed debẽt
procedere ad publicationem,& facere talem eui-
tari.c.parrochianos.& ibi Pan.de ſenten.excom
mu.Et maximè in caſu iſto in crimine. ſacrilegij
4 perpetrato in perſonã preſbiteri & † ſic cognitio
ſpectat ad iudicẽ eccleſiaſticum.ſecun. Innoc.in
c.cõqueſtus.de foro cõpet.& Pan.in c.ſi clericus
laycum.co.tit.Præterea pœna ſpiritualis excõica
tionis non debet ſuſpendi:imò debet prius decla
rari excõicatus.l.placet.in fin.C.de ſacro ſanctis
eccle.Et licèt ibi dicatur prætor debitæ vltionis
acrimoniam: tamen in c.placet.xvj.q.j.vbi eſt ca
nonizata:vt in textu habetur,poſt debitæ vltiõis
acrimoniam,& ita etiã tenet gl.in c.ſolitis.§.per
hoc.de pœnis.lib.vj.vbi gl.declarat generaliter
3 in d.l.placet,† primò per iudicẽ eccleſiaſticũ ſe-
cundò per iudicẽ ſecularẽ quis punitur.& ſic pri
mò præfertur iudex eccleſiaſticus.licèt ſecũdum
Ioan. Andr.ibi in nouella videtur iſte ordo con-
uertẽdus in laycis.allegat c.de præsbiorũ.xvij.q.
iiij.& c.ſunt quædã.xxiij.q.vj.ſed gl.in d.cap.de
præsbiterorũ.tenet,ꝙ imò debeat præferri iudex
4 eccleſiaſticus in pœna excõmu.& eſt ratio.† quia
ſententia excõicationis dicitur medicinalis & nõ
eradicans.ca.j.de ſenten.excommun.li.vj.& per
ipſam prouidetur ſaluti animæ:vt citiùs redeat
ad gremium eccleſiæ,& vt euitetur ab alijs.facit
quod habetur per gl.in c.cum contingat.de iure
5 iurãd.vbi tenet † ꝙ lex ciuilis conſiderat quid
ſit vtile corpori;ſed canõ conſiderat vtilitatem
animæ:& ita debet præferri talis ſalus animæ qui
buſcunque rebus.l.ſanctius la.j.& iſto caſu be-
ne poſſunt concurrere pœna canonica,& ciui-
lis,cum teneãtur ad diuerſa.& vterque iudex po
teſt punire.ſecun.Ioan.Fab.& Bal.in d.l.placet.
nec habet locum præuentio ex aduerſo.quia per
proceſſum vnius curiæ non impeditur proceſſus
alterius :quia pœna ſpiritualis & temporalis ten
dũt ad diuerſum effectum:ſecundum Barto.in l.
ſi ſepulcri.ff.de ſepulcro.violat.& in l.ſenatus.
ff.de accuſatio.& in d.l.qui de crimine.C.de ac-
cuſatio.& in l.nunquã plurima.ff de priua.deli-
ctis.& ita eſt in propoſitio. quia pœna excõica
tionis concernit vtilitatem animæ; ſed contra
pœna temporalis concernit vindictam rei publi
cæ.l.licitatio.§,quod illicitè.ff.de publica.Præ-
6 tereà quando † concurrunt duæ pœnæ quarũ vna
eſt iuris altera infertur ab homine,tunc poſſunt
ſimul & ſemel concurrere:ſecun.Bal.in l.j.C.de
ſumma trinita.& fide cathol.Nam pœna excom
mu,iſto caſu infertur ipſo iure:& nõ eſt opus ni
ſi declaratione,& ſic poſſunt concurrere.Nã vtra
que pars poteſtas eſt inuenta,vt vna per alteram
adiuuetur.c.cum ad verum.xcvj.diſtinctione.vn
a de eccleſia & imperium dicũtur [a] fraterniſare:vt
in authent. quomodo oporteat Epiſcopos.§.j.
collatione.j.ſecundum Barto.in procemio di-
geſtorum.Nec obſtat quod ex aduerſo dicitur,
7 quòd de eodem delicto † non debeat pluries quæ
ri,nec puniri.l.licèt.ff.naut.caupo.dicta l.ſena-
8 tus.quia † Deus non iudicat bis in idipſum ca.
quid ergo.xxiij.q.v.quia ad iſtud reſpondetur,ꝙ
hoc verum,quando tenderent ad eundem finem:
ſecus ſi ad diurſa.facit quod habetur in capitu.
de his de accuſatio. Tum & quia producitur cõ
tra dictum Guigonem emptati ſuper articulis ſi
dei:quia per annum ſubſtinuit ſententiam excõ-
municatio.& ſic eſt ſuſpectus de hæreſi.iuxt.no.
per Hoſtien.& Panormita.in capitu.fina.de pœ-
nis. Nec obſtat quod ex aduerſo opponitur
quo iudex ſecularis debet prius pronunciare
ſuper facto:& quòd non debeat ſimul & ſemel
procedi:ne reus fatigetur coram vtroque iudice.
per nota.per Bartholum in l.ij.§.j.ff. de cuſtod.
reo.& in d.l.qui de crimine.quia ad iſtud reſpon
detur

detur quò hic non agitur de natura præuentionis prout ſupradictum fuit. Non obſtat etiam
9 quod exaduerſo deducitur, quòd † quæſtio excommunicationis non eſt præiudicialis, nec ratione maioritatis. Non obſtat etiam quod ex aduerſo dicitur reſpondendo ad dictam l. placet, canonizatam. xvj. quæſtione j. dum ibi reſpondetur, quòd illa dictio poſt, non accipitur conditionaliter, vt denotat ordinem neceſsitatis, vel temporis diſgreſſum: quia ad iſtud reſpondetur quòd alterum duorum denotat vel ordinem neceſsitatis vel temporis diſgreſſum: quia aliter accipi non poteſt, & ſic oportet quòd verifficentur acta intermedio interueniente. iuxt. not. per Barto. in l. ij. §. creditum. ff. ſi certum peta. Nam poſt pœnam criminalem ſeu excõmunicationis ſequitur pœna deportationis, vt ibi habetur. Et
10 in dubio † non eſt recedendum à [b] verbis, textus,
b aut ab ordine ſcripturæ. l. ij. §. prius. cùm ibi notatis per Barto. ff. de vulga. & pupilla. Et maximè in caſu iſto, ex quo eſt gloſſ. in dict. capitu. fœlicis. §. per hoc. quæ declarat intellectum l. placet. vt quis primo puniatur per iudicem ſecularem. Nec obſtat deciſio domi. Guido. Papæ. numero ccccclxij. quia loquitur quando iudex eccleſiaſticus vellet procedere contra ſacrilegum præuentum in curia ſeculari ad aliam pœnã quã excõmunicationis, quæ eſt merè ſpiritualis, prout ſupradictum fuit. iux. nota. per gloſſ. & Bald. in authen. clericus. C. de epiſ. & cleric. Nec obſtat de præmiſsis quod exaduerſo opponitur, quòd ſi contingeret primo cognoſci ſuper declaratione excommunicationis, & interim ſuperſeditur in foro temporali, poſſet aſſequi abſurditas, quòd iudice eccleſiaſtico non volente procedere iudex ſecularis nimium ſtaret, & poſſet fruſtrari: quia interim reus poſſet aufugere, ſaltem niſi factis debitis requiſitionibus. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd iſtud retorquetur contra partẽ aduerſam: quia ſi interim ſuperſederetur in foro eccleſiaſtico, eſſet magnum periculũ propter periculum animæ. Præterea etiam in delicto miſti fori quando imponuntur diuerſæ pœnæ pro eodem delicto ſeparatæ: tunc vna non tollit alteram. l. qui ſepulchra. C. de ſepulch. viol. cum ibi
11 notatis. per Cyn. † Et iſto caſu punitus in foro eccleſiaſtico poteſt iterum accuſari in foro ſeculari & econtra, ſaltem in eo quod excedit. dicto capitul. fœlicis. §. per hoc. de pœn. libr. vj. ſecundum Panormi. in capitul. tuæ. de procura. facit quod habetur. in capitul. de hijs. de accuſa. vbi ſecundum glo. quando quis fuit punitus, aut abſolutus in foro pœnitentiæ: tamen iterum poteſt accuſari in foro iudiciali.

a Fraterniſare. Adde quòd licèt imperium & eccleſia debeant fraterniſare: tamen poteſtas eccleſiæ & ſacerdotij præfertur poteſtati ſeculari tanquã ſol lunæ: quia eccleſia equiparatur ſoli: & poteſtas ſecularis lunæ. c. ſolitæ. de maio. & obedien. nam ſecundum gloſſ. ibi terra eſt ſepties minor luna: ſol autem octies maior terra. reſtat ergo vt põtificis dignitas quadrageſies ſepties ſit maior regali dignitate. Et pro præmiſsis facit authoritas euangelij reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo.

b A verbis. Adde mentem legis ſeu ſenſum non verba ſpectari, capitul. intelligentia. de verbor. ſignificatione: quia verba deſeruiunt intentioni, & non econtra. vt ibi habetur. Veruntamen vbi mens legis non verificatur per aliam legem, in dubio ſtandũ eſt propriæ ſignificationi verborũ. ſecundum gloſſ. & Barto. in l. non dubium. C. de legi. l. i. §. ſi is. ff. de exercito. l. non aliter. ff. de lega. iij. Nam non oportet ius ciuile calumniari, nec verba legis captari. l. fin. ff. ad exhibendum. l. iij. C. de liber. præterit. vnde ſolet dici: litera occidit: ſenſus verò viuificat & pro hoc facit de multiplici ſenſu ſacræ ſcripturæ, videlicèt literali & allegorico, de quo per de lirã in procemio geneſis facit etiam l. contra legem. & ſequenti. ff. de legi.

ARGVMENTVM.

De intellectu canonis, ſi quis ſuadente diabolo. xvij. quæſt. iiij.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus an ab inferiore à Papa abſolui poteſt in caſibus cano. ſi quis ſuadente.*

Quæſtio. DCCCVII.

QVAERITVR quando quis eſt excommunicatus propter violentam manuum iniectionem in clericum. iuxt. cap. ſi quis ſuadente diabolo. xvij. quæſtio. iiij. & contingit quòd ſatisfecit parti, an poſsit abſolui per Epiſcopum? Et dicendum eſt quòd non. cap. quamuis. de ſententia excommunicationis. Sed oportet quòd abſoluatur per Papam vel legatum de latere: niſi imminente periculo mortis infirmitate, immineret aut inopia, vel alijs caſibus ibi declaratis. Sed poteſt quæri quando quis eſt excommunicatus ex alia cauſa quàm propter iniectionem ma-
1 nuum, an † poſsit abſolui ab inferiore in caſibus ibi expreſsis. Et dicendum eſt quòd non: ſed eſt ſpeciale in excommunicatione dicti capi. ſi quis ſuadente. ſecundum Panor. in d. c. ſeruus.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus pro graui iniuria vt abſoluatur accedere Romam debet.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia Romana quomodo accipiatur.*

Quæſtio. DCCCVII.

QVAERITVR quia pro abſolutione obtinenda pro violenta manũ iniectione in clericũ quando agitur de iniuria graui tenetur accedere ad curiam Romanam pro abſolutione obtinenda. c. quamuis. & cap. peruenit. de ſententia excommunicationis. & debet ſatisfacere de expenſis & intereſſe. cap. ea noſcitur. & ibi Panor. & ad officium excommunicati ſpectat facere vitari excommunicatum etiam parte non petẽte. cap. parœcianos. & c. ſicut. de ſententia excom-
1 municationis. & ibi Panor. Sed † quomodò accipiatur eccleſia Romana. Et dicendum eſt quòd Papa: vbi Papa eſt ibi eccleſia Romana. ſecundum Panormi. in dict. capitul. quod de hijs. de ſententia excommunicationis. Et licèt legatus de latere poſsit abſoluere, an autem in eius tranſitu, & dicendum quòd ſic. ſecundum Panormi. in ca. ea noſcitur. de ſenten. excommu.

SVMMARIVM.

1 *Papa quandoque vices ſuas pœnitentiario committit ſuper excommunicatione.*

2 *Literæ pœnitentiarij in hijs quæ ſuum officium concernunt, fidem faciunt.*

Quæſtio DCCCIX.

QVAERITVR an quis debeat deferre lite-
ras teſtificatorias ordinarij pro abſolutione
obtinēda in curia Romana. Et videretur dicendū
ꝙ ſic.c.parœcianos.de ſenten.excom. in fine. Ve-
runtamen ſecundum Panor, ibi etiam ſi non por-
tet literas ordinarij potuit abſolui; ſed tunc ſo-
let talis admitti abſoluēdus ad ordinariū loci. vt
appareat an expreſſerit falſam cauſam in abſolu-
tione. Et ideo deferuntur iſtæ literæ ordinarij: vt
appareat de veritate & ſerie facti: propter quod
incidit in excōmunicationē. Veruntamē etiam inter
1 dum† Papa ſuper tali abſolutione committit vi-
2 ces ſuas pœnitentiario Papæ, & † in hoc in perti-
nentibus ad officium ſuum literæ pœnitentiarij
faciunt fidem. c. ſicut. & ibi Panor. de ſententia
excommunicationis.

ARGVMENTVM.

Pœna excommunicationis incurſu ipſo facto propter violentiam manuum iniectionem in perſonam clerici publicanda eſt.

SVMMARIVM.

1 *In publicatione ſententiæ excommunicationis pars vocari debet.*

Quæſtio. DCCCX.

QVAERITVR quia pœna excōmunica-
tionis incurritur ipſo facto propter violen-
tam iniectionem manuum in perſonā clerici.d.c.
ſi quis ſuadente, xvij.q.iiij.c.tua nos.& ibi glo. &
Panor.de ſenten.excom. Veruntamen requiritur
publicatio, vt ibi habetur ſeu denunciatio, dicto
c.parœcianos, eod.titu. licèt per talem denuncia-
tionem amplius non ligatur: cum nō ſit de ſub-
ſtantia excōmunicationis.c. paſtoral. de appella-
tioni.†Et in tali denunciatione ſeu publicatione
excōmunicationis debet pars vocari: & pariter
pars auditur appellans: ſecundum Panor. in d.c.
parœcianos.& in c.peruenit. de appellatio. de hac
materia aliàs ſcripſi in alio volumine cauſarum
eccleſiaſticarum.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere in prouincia ſibi decreta an abſoluere poſsit ab excommunicatione cauſata propter manuum iniectionem in clericum.

SVMMARIVM.

1 *Papa abſolutionem pro enormi iniuria ſibi reſeruat.*

2 *Legati de latere ſtatim atque vrbem egreſſi ſunt donec reuertantur abſolutionis beneficium quibuſcunque impendere poſſunt.*

3 *Legatus de latere ſtatim atque vrbem eſt egreſſus inſignii legationis vti poteſt.*

4 *Legatus quod poſsit abſoluere pro enormi iniuria clericorum Oſtien. & Ioan. Andr. tenent.*

5 *Epiſcopus & Abbas pro leui iniuria clericorum & monachorum abſoluere poſſunt.*

Quæſtio DCCCXI.

QVAERITVR ſuper declaratione excōmu-
nicationis facta per dominū officialē Gratio.
cōtra dominū Rodulphū Herlan curatum ſancti
Petri Chaſtenatici propter ſacrilegiū manuū in-
iectiōe in perſonā præsbyteri cū gladio in manu
cuiuſdā præsbyteri; licèt non fuerit ſecuta mors
vel mutilatio mēbri: tamē manus remanet debili-
a tata, ita ꝙ poteſt dici atrox [a] iniuria. iux.not. in c.
peruenit. de ſentē.excō. an iſto caſu legatus de la-
tere poſsit abſoluere quoſcunque. tā in prouin-
cia ei decreta quàm extra. Dubiū facit: quia dioe-
ceſanus licèt poſsit declarare incidiſſe in ſenten-
tiā canonis; tamē nō poteſt abſoluere. c. tua nos.
1 de ſentē.excō. Et † talem abſolutionē pro enormi
iniuria Papa ſemper ſibi reſeruat.c.ſi verò.& c.
cū illorū. de ſentē.excō. Et iſtā partē tenet Oſtiē.
in c. de excōmunica. de offi. lega. Sed gl. ibi tenet,
ꝙ legatus de latere poteſt abſoluere tā in prouin-
cia ſibi decreta quā extra: & tam ſubditos quā ex-
traneos ibi venientes. Et poſtquā iſti legati Car-
dinales egrediuntur vrbē Romanā donec ibi re-
2 uertantur† beneficiū abſolutionis quibuſcūque
poſſunt impendere, & ꝙ hodie ſic ſeruatur de fa-
cto. Et pro hoc facit c. ad eminentiam. de ſenten.
excō. vbi caſus. Et hoc verū ſecundū Panor. in d.
c. excōmunicatis, niſi legatus de latere eſſet cun-
ctatus: quia tunc nō poſſet abſoluere. Et præmiſſa
faciunt ad quæſtionē ſecundū ipſum, an legatus
de latere vbi incōtinenti egreditur vrbem poſsit
3 vti † inſigni legationis: & videtur dicendū ꝙ ſic,
etiā antequā ingrediatur prouinciam ſibi com-
miſſam; quia iſta ſunt voluntariæ iuriſdictionis.
l.ij.ff. de offi. proconſul.& legat. licèt aliquis vi-
deretur abſtinere. Vnde Oſti. Io. An. & Panor. in
4 d.c. ad eminentiā. tenent† ꝙ legatus de latere po-
teſt abſoluere pro enormi iniuria clericorū: vti
pro homicidio aut mutilatione; quia illa iura lo-
quūtur generaliter: & hoc fauore animarū licèt
aliàs regulariter Epiſcopus non poſsit abſolue-
re vel Abbas religioſos conuentuales pro enor-
mi iniuria clericorum. c. quoniā. de vit.& honeſt.
clerico. c. ſi verò. c. cum illorum. de ſenten. excō.
5 ſecus pro iniuria mediocri; † quia poſſet abſolue-
re religioſos pro iniuria verò leui clericorum
Epiſcopus poſſet abſoluere etiā laicos, c. perue-
nit. Spe. verò in titu. de legato. §. nunc dicamus.
verſi. quid autem dicitur. tenet, ꝙ legatus de late-
re poteſt abſoluere in caſu dicti capituli, ſi quis
ſuadente diabolo. xvij.q.iiij, niſi iniuria ſit enor-
mis vel atrox; quia tunc non poteſt abſoluere mu-
tilatores, vel occiſores clericorum. capitul. ſe-
cundo. de clerico egrotante: quia eſt reſeruatum
ſoli Papæ. Nam legatus de latere non poſſet diſ-
penſare ſuper tali irregularitate, iuxta nota. per
glo.& docto. in c. clerici, de clerico excōmunica-
to miniſtran. cap. j. de re iudi. lib. vj. cap. j. de ſen-
ten. excommu. eod. lib. Et per Spec. in titu. de diſ-
penſationibus. §. iuxta. verſic. quando autem. Sed
in caſu iſto caſus videtur diuerſus: quia aliud eſt
abſoluere à pœna excommunicationis, aliud eſt
verò diſpenſare ſuper irregularitate; licèt in
caſu iſto non interuenerit homicidium vel mu-
tilatio membri: quia dominus Ioānes Galberti
præsbyter vulneratus in manu dextra in iūctu-
ra brachij non habet manum mutilatam, licèt
membrum manus remaneat debilitatum, & quaſi
inutile propter inciſionem neruorum, iuxta

nota

not.per Pan.in c.qui clerici vel vouentes,& in c. j.de cler.pugnantib.in duell.licèt per hoc nõ impediatur à miniſterio altaris,dum tamen ſit potens in pollice & non ponatur ſcandalum propter difficultatẽ,aliàs ſecus.c.iij.de cleric.egrotã. c.j.c.ex pœnali. & c.ſi.de corpo.vitiat.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere an de omnibus caſibus Papæ reſeruatis abſoluere poteſt,præter quam in canone.Si quis ſuadente diabolo.

SVMMARIVM.

1 *Legatus de latere de ſententijs ordinariorum cognoſcere non debet.*

2 *Extenſio in exorbitantibus & prohibitis fieri nõ debet.*

Quæſtio. DCCCXII.

QVAERITVR an legatus de latere poſſit abſoluere in alijs caſibus requiſitis Papæ præter quàm in d.c.cano.ſi quis ſuadẽte diabolo. xvij.q.iiij.& dicendum eſt ꝙ non.ſecun.Specu. in tit.de legato.§. nunc dicamus.verſi.quod au-
1 tem.† quia non debet ſe intromittere de ſentent. ordinari.per iura ibi allegata,vel quando quis eſſet excõicatus à Papa vel delegato ipſius c.ſtudui ſti.de offic.legat.ſecun.Pan.in c.excõica.& in c.
2 ꝙ traslationem.de offi.lega.† quia non debet fieri extenſio in iſtis exorbitantibus & prohibitis.

ARGVMENTVM.

Legatus de latere mandata iniungere non poteſt illis qui non ſunt de ſua prouincia.

Quæſtio DCCCXIII.

QVAERITVR an legatus de latere poſſit iniungere mandatã illis qui non ſunt de ſua legatione,quando remittuntur ad legatum pro abſolutione habẽda,iux.c.ea noſcitur.de ſenten.excõica.Spec.in tit.de legato.§.nũc dicamus. verſi.ſed an tũc.refert opiniones: & tãdem tenet
a ꝙ poſſit mandata cõmittere:quia poteſt ᵃ abſoluere extraneos de prouincia propter periculum moræ animæ:multo fortiùs poterit cõmittere.de quo per Ioan.Andr.ibi addi.qui allegat c.eos.de ſenten.excommu.lib.vj.

a Abſoluere.Adde Hoſt.in ſumma de offic.lega.§. in quo loco. quòd legatus de latere non poteſt abſoluere delinquẽtes extra prouinciam ſuam. vide no.in c.excommunicatis.de offic.lega.

ARGVMENTVM.

Sententia excommunicationis an teneat cõtra minorem.

SVMMARIVM.

1 *Contumacia delictum dicitur.*

2 *Contumacia tutoris vel curatoris pupillo non nocet.*

3 *Minor non poteſt eſſe in contumacia.*

Quæſtio DCCCXIIII.

QVAERITVR an ſententia excommunicationis lata cõtra pupillũ ſeu adulterũ propter contumaciã teneat:& an minoritas excuſet à pœ
1 na excommunicationis:dubium facit:quia† contumacia dicitur delictum.& in delictis minoritas non excuſat, maximè quãdo eſt doli capax. l.impunitas.C.de pœn.l.j. C. ſi aduerſ. delict.ea. j.de delict.puer.Et pro hoc videtur caſus in ca.ſ. c.quãuis.& c.ſi.de ſentẽ.excõica.vbi minor.xxv
a annis incidit poſt pubertatem in pœnã ᵃ excõicationis ſi quis ſuadente diabolo.xvij.q.iiij.ſed nõ tenetur ire ad ſedẽ apoſtolicã: ſed poteſt abſolui per diœceſanũ. & in hoc minor ætas alcuſat. facit c.cùm illotũ.in fine,cum ibi notatis.de ſentẽ. excom.vnde Spec.in titu.de contuma.§.nunc dicamus.verſi.ſi quærit quando maior ſciens cõtumaciã tutoris,& non purgat,an poſſit excõmunicari.Et primò allegat ꝙ ſic.c.j.in fine, vt lite non conteſta.Et quia propter contumaciã curatoris minor patitur miſsionẽ in poſſeſsionẽ & etiam venditionẽ l.apud Iullianũ.§.ſi.ff. ex quib.cauſ. in poſſe.eat.l.ſi minor.ff.de bo.auth. iud. poſsid. Sed in contrariũ arguit: quia peremptoriũ cõtra pupillum indefenſum eſt ipſo iure nullũ.l.cõtra
2 pupillum. ff.de re iudi.†Nã contuma.tutoris vel curato. non præiudicat pupillo vel adulto. l.j.§. j.ff.ſi quis ius dicen.non obtempera.& d.c.j.cum
3 ibi nota.vt lite non conteſta.Nam†minor nõ po-
b teſt eſſe in contumacia , cùm non poſsit eſſe in ᵇ iudicio.l.j.C.qui legi.perſo.Et tandem Specu.diſtinguit:aut eſt talis cauſa vbi cenſetur maior, & tunc poteſt excommunicari.c.ex parte.de teſtib. ſpoli.Si verò non ſit talis cauſa, & ſit adultus:tũc tenebat ſentẽtia,licèt ferri non debeat.d.l. ſi minor.Si verò ſit impubes & non ſit doli capax, nõ tenet ſententia ipſo iure.l.j.C.de falſ.mon.&pro præmiſsis facit c.ſi annum.cum ibi not.de iudic. lib.vj.& in l.nõ ignotum.C.de adminiſtra.tutor. & in l.j.C.ſi de momẽ.poſſ.fue. appella.& per lappum allega.cxv.vbi plenè tractat iſtã quæſtionẽ. Et iſtud facit contra ſtylum curiæ officialatus Gratio.vbi plurimũ mouẽtur hæredes defunctorum & excõmunicãtur, licèt ſint pupilli aut minores, & nondũ ſit facta prouiſio tutori vel curatori: quia ſaltẽ ante omnia deberent citari parentes & amici aut ſaltẽ deberent inſtare creditores vt fieret prouiſio tutori aut curatori.l.j.qui petant tuto.cũ ibi not.& per Io.And.in additio. ad Spe.in tit.de j.decreto.§.reſtat. verſic.quid ſi non reperiatur.& per Lappum vbi ſuprà.

a Excõmunicationis.Adde ꝙ ſententia excõmunicationis contra impuberẽ non videtur tenere.de quo per Lap.allegatione cxv.per Philip.Fran.in c.ſi annum.§.ſi verò.de iudi.lib vj.

b Iudicio.Adde ꝙ iudicium agitantũ cũ minore indefenſo eſt ipſo iure nullum,quãtũ ad ſuum præiudiciũ.l.cũ & minores. C.ſi aduer.rẽ iudi.ſecus ſi ad vtilitatẽ minoris.l.non eo minus.C.de procur.vide gl.in c.præſenti.de ſent.excõ.lib.vj.quæ enumerat caſus in quibus ſententia excommunicationis eſt ipſo iure nulla.

ARGVMENT.

Sententia excõmunicationis lata cõtra tutorẽ tutorio nõmine finita tutela non expirat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata contra tutorem in bonis tutoris executioni non mandatur.*

2 *Sententia excommunicationis lata propter cõtumaciam tutoris pupillo non nocet.*

Quæſtio DCCCXIII.

QVAERITVR quid ſi durante tutela fuerit lata ſententia excomunicationis cõtra tutorẽ tutorio nomine pupilli : an expirata tutela deſinat eſſe excommuni.an verò debeat abſolui. Et videretur dicendũ ꝙ ſic.l. poſt mortem. cum

ibi not. ff. quomod.ex fact. tuto. vel curato. Et
quia finito officio tutoris deſinit eſſe obligatus.
1 vt ibi habetur. Prætereà †executio ſententiæ latæ
cōtra tutorem nō mandatur executioni in bonis
tutoris. l. iiij. in princip. ff. de re iudi. Vnde ſe-
cundum Bar. ibi, quando tutor calumnioſè mo-
uiſſet litem; tunc potuiſſet condemnari nomine
proprio in expēſis. d.l. non eſt ignotum, C. de ad
miniſtra.tuto. Si verò fuerit condemnatus tuto-
rio nomine; tunc licèt poſsit fieri executio in pu
pillum; tamen cedando actionem liberatur, vel ſi
ſoluat poteſt repetere à tutore. l. qui ſolidum. §.
etiā. ff. de lega. ij. allegat etiā not. per Spe. in titul,
de execu. ſentē. §. ſequitur. verſi. ſed pone. & hoc
2 †quādo ſententia excōmunicationis eſſet lata pro
pter contumaciā tutorū: quia non habent præiu-
dicare popillo. dict. l. j. §. j. ff. ſi quis ius dicti non
obtemperaue. Et pro præmiſsis facit c. aduerſus.
de immu. eccleſia. vbi functo officio quis remanet
excommunicatus & pariter ſucceſſor. de quo ibi
per glo. & docto.

ARGVMENTVM.

De declaratiōe canonis cōtra Guigonē emptati.

SVMMARIVM.

1 *Ordo an ſit conuertendus.*
2 *Iudex eccleſiaſticus prius adeundus eſt quando agitur ſuper declaratione cano. Si quis ſuadente diabolo.*
3 *Canon. Si quis ſuadente diabolo xvij. quæſt. iiij. loquitur in pœna ſententiæ excommunicationis ipſo facto.*
4 *Pœna qualibet ſe compatitur.*
5 *Sententia excommunicationis ſiue lata ſit ab homine ſiue à iure requiritur denunciatio & publicatio.*
6 *L. Placet. C. de ſacroſanct. eccleſijs, canoniſata.*
7 *Opinio communis quæ dicatur.*
8 *Pœna temporalis & ſpiritualis quando ſimul concurrunt, vterque iudex cognoſcere debet.*
9 *Iuriſdictio epiſcopalis impediri per laicos non debet.*
10 *Excommunicatio dicitur mucro eccleſiæ.*
11 *Indultum pœnæ excommunicationis cano. Si quis ſuadente, à quo indultum fuit.*
12 *Excommunicationis vel abſolutionis actus eſt merè eccleſiaſticus.*
13 *De tempore duorum menſium.*
14 *Hæreſis & ſimonia crimina eccleſiaſtica dicuntur.*

Quæſtio. DCCCXVI.

QVAERITVR redeundo ad materiam tactam ſuprà quæſt. Dcccij. & quæſt. Dcccìiij.
de præuentione iudicis ſecularis in crimine ſa-
crilegij contra laicum propter violātam manus
iniectionem in præsbyterū. in x. c. ſi quis ſuaden-
te diabolo. xvij. q. iiij. quia pro parte officiariorū
curiæ Grayſinodani qui prætendunt ſe præ-
uenisse informādo proceſſum, cōtra Guigonem
Emptati laicū allegatur Io. An. in nouella, & Ge-
minia. in d. c. fœlicis. §. per hoc. de pœn. lib. vj. &
Archi. in c. de præsbytero. xvij. q. iiij. quando agi-
1 tur contra laicū in crimine ſacrilegij † ꝙ iſte or-
do ſit conuertendus vt prius cognoſcatur & pu-
niatur per iudicem ſecularē. Et ita videtur ſenti
re glo. in c. placuit. xc. diſtin. ſecus ſi ageretur cō
tra clericum pro crimine ſacrilegij: quia prius
debet cognoſci per iudicem eccleſiaſticū. l. pla-
cet. C. de ſacroſanc. eccle. canoniſata xvj. q. j. quia
2 ad iſtud reſpondetur ꝙ etiam †quando agitur cō
tra laicum ſuper declaratione. c. ſi quis ſuadente
diabolo, debet prius cognoſci per iudicem eccle
ſiaſticum in hac parte, aut ſaltem non debet dif-
ferri propter dictam præuentionem iudicis ſecu
laris; quia dicta pœna excōmunicationis in d. c.
ſi quis ſuadente diabolo. propter violentam ma-
nus iniectionem venit ſpecialiter, nec debet im-
pediri per pœnam generalem. in c. præsbyterum
eadem cauſa & quæſtione. argomento l. ſanctio.
ff. de pœn. ſecundum Salic. in d. l. placet. Et quia
oportet iura iuribus concordare, vt euitetur cor
rectio l. præcipimus. in fine, C. de appella. c. de-
cet. de electio. lib. vj. l. vnica. C. de inoffi. doti. Et
3 ita eſt in propoſito. quia dictum †c. ſi quis ſuadē-
te diabolo. loquitur ſpecialiter & dūtaxat in pœ
na ſentētiæ excōmunicationis ipſo facto propter
violentas manus iniectionem in clericum: ſed di-
ctum c. de præsbyterorū, loquitur generaliter de
pœna indita contra ſacrilegos. Et per conſequēs
4 †quælibet pœna ſe compatitur in caſu ſuo: quia
per dictā declarationē excommunicationis ſi de-
beat fieri vel ne, non fit aliquod præiudicium iu
riſdictionis ſecularis quo ad pœnam tempora-
lem. Et ita ſe declarauit reuerendiſsimus domi-
nus Epiſcopus Grationop. ſeu eius officiarij, ꝙ
non intendunt aliquomodo procedere contra di
ctum Emptati ad aliquam multam pecuniariam:
ſed duntaxat ſuper dicta declaratione excommu
nicationis vt prouideatur animæ: Et ad euitan-
dum periculum participationis excōmunicatio-
nis excōmunicati. c. paſtoralis. de appellatio. quia
licèt talis pœna excōmu. irrogetur ipſo iure: tamē
requiritur declaratio & denūciatio per ordina-
riū maximè vbi exceſſus non eſt notorius. c. per-
uenit. & ibi Panor. de appella. cap. pa[illegible]cianos. de
ſenten. excō. Et alias prout fuit reſponſum in cō
ducta præfati reuerendiſsimi domini Epiſcopi
exordienre. Adhibēdo iam declaratis. Quinimò
5 ſecundū decretū pragmati. ſanctio. † ſiue ſenten-
tia excōmunicationis ſit lata ab homine ſiue à iu
re requiritur denunciatio & publicatio. vt in
pragmatic. ſanctio. in titu. de excōmu. non vitā
c. j. Et iſta videretur communis opinio in iudicā-
do, ꝙ non debeat differri, nec ſuſpendi declaratio
dictæ ſententiæ excōmunicationis dicti c. ſi quis
ſuadēte. Nō obſtāte dicta præuētione iudicis cu-
6 riæ ſecularis Grayſinodani: quia eſt caſus in d. †l.
placet. in fine, C. de ſacro. eccle. canoniſata. xvj. q.
j. c. placet. etiā ſi agatur cōtra laicū: nec eſt iſto ca
ſu loquēdo de laicis ordo cōuertēdus, quando a-
gitur cōtra laicū quo ad declarationē cenſuræ ec
cleſiaſticæ. & ſic non obſtat dict. Io. An. in nouel
la in d. c. fœlicis. §. per hoc. de pœn. libr. vj. & Ge-
minia. ibidē. quia non loquuntur quo ad declara
tionē pœnæ ſpiritualis excōmuni. licèt Io. An. in
glo. ordinaria dict. c. fœlicis. §. per hoc tenuerit,
ꝙ prius cognoſcatur de crimine ſacrilegij perſo
næ clerici etiā cōtra laicū per iudicē eccleſiaſticū
quā p iudicē ſecularē. p d. c. placet. & in dubio in
herendū eſt gl. tanquàm amicæ veritatis. ſecun-
dū Bal. in l. nō ſolū. §. neceſsitatē. C. de bo. quæ. li-
7 ber. Et quia illa† dicitur cōmunis opinio quādo
reperitur textus clarus; quia tunc à verbis legis
non eſt recedendum. l. non aliter. ff. de legat. iij.

ſecundum

ſecundum Ioan. Andr. & Panor. in capitul. j. de
conſtitu. Et ita eſt in propoſitoi quia textus eſt
apertus. in dict. cap. placet. & dicta l. placet. quia
de caſu legis non eſt fienda quæſtio. l. aocillæ. C.
de furtis. facit gloſſ. in l. ſed licèt. ff. de offi. præ-
ſid. attenta authoritate. gl. in d. § per hoc. & plu-
rium doctorum in dict. l. placet. qui tenent,
8 quòd † quando concurrit pœna ſpiritualis vti
excommunicationis & pœna temporalis quibus
iudex poteſt punire: nec vna impedir alteram.
ſecundum Ioan. Fabri. Alberic. Bald. & Salicet.
ibidem. & pro hoc videtur caſus ad literam. de
iure ciuili in crimine ſacrilegij, quando imponi
tur pœna canooica excom. quòd debeat Epiſco-
pus cognoſcere. in authen. de mandati. princip.
§. ſi verò canonicum. colla. iij. & in authen. vt cle
rici, apud propri. epi. §. ſi vero eccleſiaſticum. col
la. vj. & per gl. in l. j. C. de cri. ſal. & ſic etiã vide-
tur ex hoc caſu communis opinio, quando præ-
fulget euidentoribus rationibus, vel quando ſe
quuntur glo. ordina. iuxta nota. per Iacob. Bu-
triga. in l. ſi vicini. C. qui pro ſua iuriſdictione.
& Ioan. Andr. & Panor. io dict. capit. j. de conſti-
tutio. & maximè in concernentibus animam tu-
tior via eſt tenenda. ſecundum gloſſ. in capi. j. de
ſeruti. in ordi. facien. Tum etiam ex quo eſt im-
poſitá pœna excommunicationis ipſo facto pro
pter violentam maous iniectionem io præsbyte-
rum etiam contra laicum, dicto capi. ſi quis ſua-
dente. tale delictum dicitur merè eccleſiaſticum
ex impoſitione pœnæ excommunicationis: de
qua ſolus iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere:
cuio dependeat à poteſtate clauium eccleſiæ. ſe-
cundum gl & Bal. in authen. clericus. C. de epi-
9 ſco. & clericis. Et in hoc † non debet impediri iu-
riſdictio epiſcopalis. ſecundum Archidia. in c.
10 de perſona. xj. quæſtio. j. cum † dicatur mucro
eccleſiæ. cap. viſis. in fine. xvj. quæſt. ij. aliàs ſi dif-
ferretur & ſuſpenderetur iuriſdictio epiſcopa-
lis ſpacio duorũ menſium eſſet indirectè venire,
cõtra libertaté eccleſiæ, & eccleſiaſticarũ perſo-
narũ, & impedire iuriſdictioné eccleſiaſticam de
cauſis pertinentibus ad forum eccleſiaſticum,
quod non eſt ſeodum. c. quoniam. de immunita.
eccle lib. vj. c. nouerit. & c. grauem. de ſenteo. ex-
cõ. quia illud dicitur fieri contra libertaté eccle
ſiæ, & eccleſiaſticarũ perſonarũ, quãdo contraue
nitur directè vel indirectè priuilegio indulto à
Deo vel à Papa, vel ab Imperatore. ſecundũ In-
no. in d. c. noueriot. & no. in aut. caſſa. C. de ſacro
ſan. eccle. Et ita eſt in propoſito: quia dictũ pri
uilegium perſonæ clericorũ eſt inductuo à Deo
ex autho. diuina: Nolite tangere chriſtos meos.
ſecundum Innoc. in c. ij. de maiori. & obedien. &
per glo. in c. quanquàm. de cenſi. lib. vj. Et pariter
11 dictum † indultũ pœnæ excomm. d. c. ſi quis ſua-
dente. fuit indultũ à Papa Innoc. ij. & concurrit
cum vniuerſali ſtatu perſonarũ eccleſiæ. Et ſi re-
ſtringeretur per lapſum duorum menſium, eſſet
indirectè impugnari libertatem eccleſiæ: quia
clerici efficerétur timidiores, & laici audaciores.
ſecundũ Bar. in d. auth. caſſa. Tum etiã grauatur
iuriſdictio Epiſcopalis inquantum fuit ordi-
natum dictũ Guigoné Emptati abſolui per offi-
ciarios epiſcopales ioterim pendente proceſſu
curiæ Grayſinodani: quia licèt ad Epiſcopũ ſpe-
ctet declaratio ſentétiæ excom. dict. c. ſi quis ſua
dente. propter violentam manus iniectionem in
præsbyterũ, etiam ex officio. c. parœcianos. & ibi
Panor. de ſenté. excõ. vt euitetur excõmunicatus.
& vt filius reddeat ad gremium eccleſiæ: tamé ab
ſolutio eſt reſeruata Romano põtifici: vt ibi ha-
12 betur. præterea † actus excõmunicationis vel abſo
lutionis eſt merè eccleſiaſticus, & ſpectat ad iudi
cẽ eccleſiaſticũ. c. bene quidem. verſic. maximus.
xcvj. diſtin. ſecundũ Io. Calde. conſi. ix. ſub titul.
de iudici. Et per conſequens noo licèt laicis ha-
bere poteſtaté ordinandi & ſtatuendi quos obſe-
quendi manet neceſsitas nó authoritas imperá-
di. d. c. bene quidẽ. verſi. iniquũ. Adde de iſto ſpa-
13 cio † duorũ menſium in authen. vt cler. apud pro
pri. epi. §. ſi verò eccleſiaſticum, colla. vj. & in c. ſi
quis cũ clerico. xvj. q. j. quia licèt aotiquitùs quã
do clericus conueniebatur corã iudice ſeculari
pro crimine ciuili, ſtatueretur tempus duorum
menſiũ: tamen hodie indiſtinctè nó cõuenitur ni
ſi corá iudice eccleſiaſtico. c. nullus. xj. q. prima,
14 autheo. de ſtatut. cõtra libertaté eccleſiæ. Et † di-
citur crimen eccleſiaſticum, hæreſis vel ſimonia.
ſecundũ glo. in auth. clericis. C. de epiſ. & cleri.
& de iſto tẽpore duorũ menſiũ etiam habetur in
c. nouerit. & c. grauẽ. de ſenten. excommu.

ARGVMENTVM.

Crimen ſacrilegij an ſit eccleſiaſticũ vel miſtũ.

SVMMARIVM.

1 *Crimen ſacrilegij quando dicatur eccleſiaſticum & quando ſeculare.*
2 *Eccleſia contra laicum ratione excommunicationis cognoſcit.*
3 *Excommunicatio maior eſt pœna in eccleſia.*
4 *Deus non iudicat bis in id ipſum.*
5 *Clericus excepto ſacrilegio coram eccleſiaſtico & ſeculari iudice puniri poteſt.*
6 *Laicus de crimine ſacrilegij quo ad pœnæ impoſitionem cognoſcere poteſt.*
7 *Iudex eccleſiaſticus excommunicationis ratione de crimine ſacrilegij cognoſcit.*
8 *Pro ſacrilegij crimine ſi ad pecuniariã pœnam agatur ſecularis & eccleſiaſticus cognoſcere poſſunt.*
9 *Ordo conuertendus non eſt.*
10 *Opinio media tenenda.*
11 *Pœna triginta librarum de qua in cano. quiſquis. xvij. quæſt. iiij. per deſuetudinem eſt abrogata.*

Quæſtio DCCCXVII.

QVAERITVR redeundo ad mareriam cri-
minis ſacrilegij an ſit crimẽ eccleſiaſticũ vel
miſtũ. & cuius ſit fori an eccleſiaſtici vel ſecula-
ris. Nam gl. in c. cũio ſit generale. de for. cõperé.
videtur tenere, ꝙ ſit miſti fori: & ꝙ vterque iu-
dex tã ſecularis, quã eccleſiaſticus poteſt punire.
1 Oſti. verò ibi in lectura tenet ꝙ † crimen ſacrile
gij dicitur eccleſiaſticũ quantũ ad cenſurã eccle-
ſiaſticam, & quòd tunc ſpectat ad iudicem eccle-
ſiaſticum. allegat. cap. conqueſtus. eodem titul. &
capitu. de viro. xij. quæſtio. ij. ſed quantum ad
pœnam corpolalem ſpectat ad iudicem ſecula-
rem. allegat l. ſi quis io hoc genus. C. de epi-
ſco. & cleri. Et iſtam partem ſequitur Panormi,

In dict.capitul.cùm ſit.Nam ex genere pœnæ ex
communicationis cognoſcitur crimen eccleſia-
ſticum. ſecundum gloſſ.& Bald.in authen. cleri-
cus.C.de epiſco.& cleri. idem verò Oſti. in ſum
2 ma.de for.competẽ.§.ex præmiſsis tenet,† quòd
eccleſia cognoſcit contra laicum ex cauſa excom
municationis.allegat c.multi.ij.quæſtio.j.& cap.
corripiunt.xxiiij.quæſtio.iij. vbi ſecundum glo.
ibi excommunicatio ſpectat ad officium Epiſco
pale tantum, cùm ſit mucro eccleſiæ.Et in eccle-
3 ſia† non eſt maior pœna excommunicationis.vn
de ſecundum Oſtien. in ſumma vbi ſuprà in cri-
mine ſacrilegij poſt debitæ vltionis acrimoniam
imponitur pœna deportationis.dicta l.placet.C.
de ſacroſan.eccle: licèt regulariter quis non de-
4 beat duplici cõtrictione ſeu pœna puniri: † quia
Deus nõ iudicat in tribulatione bis in id ipſum.
c.præsby. lxxj.diſtinctio. capit. quid ergo.xxiij.
5 quæſtio.v. licèt idem Oſtien. teneat, quòd † in
dictis criminibus excepto ſacrilegio clericus co-
ram eccleſiaſtico & ſeculari coram ſeculari de
bet puniri. ſed in ſacrilegio in fauorem eccleſiæ
eſt inductum, vt eccleſia poſsit conuenire laicos
coram quo iudice maluerit. per dictum capi.cum
ſit.& per gloſ.in dict.cap. conqueſtus. de foro
competen. vbi inuaſores rerum eccleſiæ poſſunt
puniri coram quo maluerit eccleſia, & non ſunt
excommunicati ſed excommunicandi,quouſque
ſatisfecerint tam de iniurijs quàm damnis.Heri.
verò Boic, in dict.capi. conqueſtus.diſtinguit,
quòd interdum ſacrilegium committitur in per-
ſonam præsbyterii Et tunc incurritur excommu
nicatio ipſo iure. capitul. ſi quis ſuadente. xvij.
quæſtio.iiij. ſi verò committatur ſacrilegium in
rem eccleſiæ: tunc quis eſt excommunicandus.
Specul.verò in titul. de competenti iudicis adi-
tione in princip. tenet, quòd eccleſia cogno-
ſcit contra laicum in criminibus eccleſiaſticis, &
inter cætera ibi enumerat crimen ſacrilegij: hæ-
reſis & excõmunicationis per dictum cap.multi.
& cap.corripiantur.vt ſolus iudex eccleſiaſticus
habeat cognoſcere. facit cap.vt inquiſitionis. §.
prohibemus.de hæretic.li. vj. iſtam partem etiam
tenet Panor. Marianus Soſin.in d.ca. cùm ſit ge-
6 nerale.vbi tenet† quòd in crimine ſacrilegij quã
do agitur ad pœnam corporalem, tunc ſolus lai-
cus imponit illã quandoque agitur de pœna ſpi
7 rituali:†vt excommunicationisvel ſimiliũ & illã
imponit ſolus iudex eccleſiaſticus:quia laicus eſt
8 incapax.capitu.ij.de iudicijs.quandoque†agitur
de crimine ſacrilegij ad pœnã pecuniariam.iuxt.
capitul.quiſquis.xvij.quæſtio.iiij.vel ad reſtitu-
tionem rei ſubſtractæ, & ſic quilibet tam eccle-
ſiaſticus quàm ſecularis cognoſcit. dicto capit.
conqueſtus.& capitu.fœlicis.in princip.& §. per
hos. de pœn. libr. vj. & iſto caſu eſt in electio-
ne coram quo velit reum conuenire. Et ita
apparet, quòd iſta opinio quando agitur de pœ-
na excommunicationis, contra laicum propter
violentam iniectionem manuum in clericum
quòd talis cognitio duntaxat ſpectat ad iudi-
9 cem eccleſiaſticum† Et quòd non eſt ordo omit
tendus iſto caſu vt prius puniatur per iudicem
ſecularem. Nec obſtat quod not. per Ioannem
Andr..in nouella. & Geminianum in dict.§.per
hoc.quia non loquuntur in pœna excommuni-
cationis contra laicum:quia iudex ſecularis non
eſt capax prout ſupradictum fuit. Et per conſe-
quens iſta opinio Oſtien. Panormi. & Soſini in
dict.ca.cùm ſit generale. quæ diſtinguit, quando
agitur ad pœnam excommunicationis contra lai
10 cum vel ad corporalem† aut pecuniariam eſt cõ-
munis,& ſanior in iudicando cum ſit media.iux.
nota.per gloſſ.& docto.in cap. ſcientes. de cenſi.
Et iſto caſu ex impoſitione pœnæ excõmunica-
tionis crimen cenſetur mere eccleſiaſticũ.ſecun-
dum gloſſ.& Bald. in dict.authen. clericus. C.de
epiſco.& cleri. licèt Paulus de Caſtr.ibidem cir-
ca finem teneat, quòd crimen ſacrilegij ſit ec-
cleſiaſticum,& quòd in criminibus eccleſiaſticis
cognoſcit & punit Epiſcopus. dicto capitul. vt
inquiſitionis. §. prohibemus. Veruntamen in-
11 quantum fuit facta ſuprà mentio de† pœna pe-
cuniaria xxx. librarum argenti puriſsimi.iuxt.
dictum capitul. quiſquis. xvij. quæſtio.iiij. ta-
men hodie per non vſum ſublata eſt illa pœna.
ſecundum gloſſ.in capitul.cum multa.xv.quæſt.
viij. de quo an hoc procedat habetur per Panor.
in d.c.cum ſit generale.

ARGVMENTVM.

Clericus excommunicatus an gaudere debeat
priuilegio cano.Si quis ſuadente.xvij.quæſt.iiij.
& priuilegio clericatui.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus membrum diaboli dicitur extra eccle*
ſiam deiectus.
2 *Iudæus & hæreticus eccleſiæ immunitate non gaudent.*
3 *Percutiens clericum excommunicatum excommunica-*
tionem incurrit.
4 *Bannitus excommunicato æquiparatur.*

Quæſtio. DCCCXVIII.

QVAERITVR an clericus excommunica
tus gaudeat dicto priuilegio. capitu. ſi quis
ſuadente diabolo. xvij. quæſtio.iiij. Et idem po-
teſt quæri ſi gaudeat immunitate eccleſiæ vel pri-
uilegio clericali ſeu fori. Et videretur prima fa-
1 cie dicendum ꝙ non:quia † excommunicatus di-
citur membrum diaboli extra eccleſiã deiectus.
capitu.omnis chriſtianus.xj.quæſtio.iij. & capi.
ſequenti. Et de hijs quæ fori ſunt nihil ad nos.
2 cap.multi. ij. quæſtio.j. Et idem † in Iudæo vel
hæretico, qui non gaudent immunitate eccleſiæ.
l.j.cum ibi not. per gloſſ.& Cyn. in l.j. C.de hijs
qui ad eccle.confugi.& per Oſtien.in ſumma.de
immunita. eccle. §. inquantum. verſiculo quid
ergo. Et maximè in excommunicato ab homine,
vbi præcedit monitio:quia cenſetur incorrigibi-
lis.cap. ſacro.de ſenten excommunica.& capitul.
contingit.le ij.& cap.in audientia. eod. titul. ſe-
cus ſi excommunicatur à canone, quando irro-
gatur ipſo iure.Ioan.in ſumma & Reynerius de
immunitate eccleſiarum quos refert glo.in prag
matica ſanctio.in titu. de interdictis indifferen-
ter non ponen. tenent indiſtinctè, quòd excom-
municatus ſiue ab homine ſiue à iure non gau-
det immunitate eccleſiæ,Sed Gulielmus & Imol.
in clemen.j.de pœnit & remiſsio.Ioan.Fabri in-
ſtitution. de hijs qui ſunt ſui vel alieni iuris.§.j.
tenent

tenet contrarium. quia in hoc delictum excommunicati non attenditur, ſed potiùs fauor Dei coi competit ille honor, qui non peccauit. capit. quæſiuit. de hijs quæ fi. à ma. part. ca. e. at ſi clerici. de iudic. c. ſi diligenti. de for. competen. Et pariter retinet priuilegium clericale. capit. dictum lxxj. diſtinctio. & iſta eſt tutior & verior opinio: ſecundum Henric. Boic. & communiter doctoe.
3 in c. eccleſia. de immunita eccle. Et † paritee percutiens elericum excommunicatum incurrit ſententiam excommunicat. d. cap. contingit. ſecundum Ioan. Andr. in regula delictum. de regu. iur. libr. vj. Frederic. de Senis conſil. cccvj. Et iſtam partem tenet frater Antho. in ſumma iij. parte. ti.
4 xxiiij. cap. j. Et idem poſſet dici de † bannito qui æquiparatur excommunicato: de quo habetur pee glo. in pragmatica ſanctione vbi ſuprà.

ARGVMENTVM.

De ſpuante in perſonam clerici vel tangente veſtem.

Quæſtio. DCCCIX.

QVAERITVR an ſpuens in facie clerici vel effundens aquam ſuper eum animo iniuriandi, vel detinens clericum per veſtem, vel
2 frenum equi vel auferens aliquid de * manibus ſuis an incidat in pœnam dicti Canonis, ſi quis ſuadente. xvij q. iiij. Et videtur dicendum quòd ſic. iuxt. not. per glo. ibi, & per Inno. in c. nuper. & in c. contingit. de ſenten. excom. Secus ſi veſtes eſſent ſeparatæ à perſona clerici. de quo per Frac. Antho. in ſumma iij. parte tit. xxiij. §. j. & in §. ij. & §. iij. ponuntur caſus ſpeciales in quibus ordinarius poteſt abſoluere, & maximè in hijs qui nõ ſunt ſui iuris, vt in filio familiâs. c. relatum de ſenten. excom. vel quando iniuria eſt leuis. iuxt. c. peruenit. eod. tit. Et pariter ibi ponit caſus in quibus incurritur ſententia excommunicationis vſque ad c. lxxij. & in c. ſequentibus ponitur tractatus de cauſa excommunicationis. & in c. lxxvij. ponitur de abſolutione. & in titu. xxv. de excommu. minori; & in tit. xxvj. de interdicto. & in titu. xxvij. de ſuſpenſione. & in tit. xxviij. de irregularitate.

Manibus. Vide glo. in c. ſi quis pulſatus. de pœn. diſtin. j. & per Archid. in c. ſicut qui. xvj. q. iij. Bald. in l. ſi qua per calumniã. de epiſc. & cle. per Antho. de Butri. in c. nuper. de ſent. excom.

ARGVMENTVM.

De corrigentibus literas apoſtolicas.

Quæſtio. DCCCXX.

QVAERITVR contra corrigentes, apponentes aliquid in literis Papalibus de quo per Franc. Antho. in ſumma iij. parte titul. xxiij. c. xvj. & c. xvij. de facientibus ſtatuta vel edicta contra libertatem eccleſiæ & c. xxiij. contra impotentes litigare in foro eccleſiaſtico. & c. xxvij. contra extorquentes ad ſolutionem c. j. de hij quæ. vi met. cauſ. libr. vj. Et pariter contra ſpoliantes romipetas. c. xxxj. Et pariter contra mandantes occidi per aſſe ſuetos. c. xxxvj & capi. xliiij. contra impedientes viſitatores monialium. Et pariter c. lxvij. contra dantes vel recipientes aliquid pro ingreſſu monaſterij. & c. lxx. excommunicatio contra ingredientes monaſteria monialium prædicatorũ & minorum in caſu non conceſſo.

SVMMARIVM.

Quæ requirantue ad hoc vt pœna canonis ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. incurratur.

SVMMARIVM.

1 *Pœna can. Si quis ſuadente, ad hoc vt committatur requiritur vt factum ſit conſummatum.*
2 *Item animus iniuriandi & dolus.*
3 *Violentia neceſſaria eſt ad pœnam cano. Si quis ſuadente incurrendam.*

Quæſtio. DCCCXXI.

QVAERITVR quæ requirantur ad incurrendum pœnam excõmunicationis dicti c. ſi quis ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. Et in effectu
1 requiruntur principaliter tria. Primo † furtum conſummatum. Et ideò ſi quis mandauerit verberari clericum, & non habent effectum, vel ſi quis elenet manum contra clericum, & non percutit, non incurrit ſententiam excommunicationis. ſecundum Panor. in c. j. de ſenten. excommu.
2 Secundo requiritur † animus iniuriandi ſeu dolus. Et ideò ſi quis percutit iocosè clericum vel cauſa diſciplinæ vel vim. vi repellendo. puta quia clericus fuit agreſſor non incurritur ſentẽtia excommunicationis. d. c. j. & c. ſi verò. de ſentent. excommu. Et idem eſt quando quis ignorat eſſe clericũ. Et maximè quando clericus nutrit crimina vel quando non incidit in habitũ & torſura clericalibus dicto c. ſi verò. Tertio re
3 quiritur † violentiam de quo pleniùs per Panor. in d. c. j. & per glo. in d. cap. ſi quis ſuadente, quæ enumerat certos caſus in quibus non incurritur pœna excommunicationis. & per Fratr. Antho. in ſumma iij. parte. xxiij c. j. §. iij.

ARGVMENTVM.

Pubes: impubes aut adoleſcens ſi manus in clericum miſerint: quia pœna pleƈtantur.

SVMMARIVM.

1 *Infans ſi manum ingeſſerit in clericum excommunicationis pœnam non meretur.*
2 *Puberes ſi clericos percutiant Romam petere tenentur.*
3 *Puberes ignorantes iura excuſandi ſunt.*

Quæſtio. DCCCXXII.

QVAERITVR de pubere: aut impubere: aut adoleſcenti ingerente manum in clericũ, an incurrat ſententiam canonis: Si quis ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. Et an indigeant accedere
1 Romam. Et in effectu quando eſſet † infans non incurreret ſentẽtiam excommunicationis: ſecus ſi ſit impubes doli capax. c. j. c. quamuis. c. ſi uà. de ſenten. excommu. licèt non indigeant accedere Romam; ſed poteſt Epiſcopus abſoluere etiam poſtquam peruenerint ad pubertatem: puta in xv. vel xvj. anno, ſi adhuc tales ſunt, quòd ſine periculo ad ſedem apoſtolicam ire non poſſunt propter imbecillitatem corporis vel defectum

diſcretionis: quia tunc poſſunt abſolui ab Epiſcopo recepto iuramento quòd impedimento ſublato ſe præſentabunt. dicto c. fi. ſecundum fratrem Anto. in ſumma, iij. parte. titul. xxiiij. c. j. §.
2 iij. Si † verò puberes percutiant clericos, tunc tenetur accedere Romã. Veruntamen quando tales pueri ignorarent iura poſſunt excuſari; vt videtur ſentire frater Antonius vbi ſuprà poſt Petrum de Palude.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus excommunicatum pro leui iniuria abſoluere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria quæ dicatur leuis, mediocris & atrox.*
2 *Iniuria an leuis ſit, mediocris vel enormis Epiſcopi arbitrio relinquitur.*
3 *Iniuria atrox quando intelligatur.*

Quæſtio. DCCCXXIII.

QVAERITVR an pro leui iniuria irrogata in perſonã clerici poſsit Epiſcopus abſoluere. Et dicendum eſt quòd ſic. cap. peruenit. de ſententia excommunicationis. Sed quæ dica-
1 tur † leuis mediocris vel atrox iniuria ibi habetur. & in c. cum illorum. eod. titul. & per Oſtien. in ſumma. in titu. de ſententia excommunicationis. §. quis poſsit. quia in hoc conſideratur qualitas vulneris, perſonæ & loci. §. atrox. inſtitu. de iniu. ſecundum fratrem Anto. in ſumma tertia parte titul. xxiiij. capitul. j. §. iij. licèt ibi referat
2 Oſtien. tenere, quòd in hoc relinquatur † arbitrio Epiſcopi, an iniuria ſit leuis, mediocris vel enormis. licèt caueat de arbitrio temperato. Et inter cætera dicit frater Antonius, quòd ex qualitate perſonæ iniuria dicitur enormis quando infertur iniuria in ſuperiorem: puta in Epiſcopum: abbatem vel vicariũ reputatur enormis iniuria, vt non poſsint abſolui citra ſedem apoſtolicam. Et ibi refert quòd prædicatores & minores in huiuſmodi enormibus iniurijs ſeu permiſſionibus incedentes vigore ſuorum priuilegiorum non poſſunt abſolui à ſuperioribus ordinis
3 ſuæ. Et ibi etiam dicit, † quòd atrox iniuria intelligitur de homicidio vel mutilatione membri, non ſimplici ſanguinis effuſione, etiam cum oſſis effractione.

ARGVMENTVM.

Legati de latere an abſoluere poſsint à pœna canonis Si quis ſuadẽte in diabolo. xvij. quæſtione iiij.

SVMMARIVM.

1 *Enormis iniuria quæ dicatur.*
2 *Legati de latere de enormi læſione poſſunt abſoluere.*

Quæſtio DCCCXXIIII.

QVAERITVR an legati de latere poſsint abſoluere à pœna dicti canonis, ſi quis ſuadente diabolo. Et in effectu Oſtien. in c. penult. de offi. delega. & Spe. in tit. delega. §. nunc diſcimus. verſi. quod etiam tenent, ꝙ legatus de latere non abſoluit pro enormi læſione: & intelligit
1 enormem iniuriam homicidium, vel membri mutilationem, † non autem effuſionem ſanguinis cũ oſsis effractione. Sed idem Oſtien. & communiter doctor. in c. ad eminentiam. de ſenten. excom. te-
2 net, ꝙ † etiam pro enormi iniuria poſſunt legati de latere abſoluere, facit c. eos. de ſenten. excom. lib. vj. & ita etiam tenet frater Ant. in ſumma tit. xxiij. c. j. §. iij. circa finem. & ibi etiã dicit, ꝙ legati de latere non ſunt extra terminos ſuæ legationis, dummodò ſint in via poſſunt tales abſoluere etiã ſi aliundè veniant. c. excommu. de offi. lega. ſecus in alijs legatis, qui non ſunt de latere.

ARGVMENTVM.

Maior pœnitentiarius Papæ à pœna canonis: ſi quis ſuadente. xvij. quæſt. iiij. abſoluere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentiarius Papæ ſuper enormi læſione abſoluere poteſt.*
2 *Pœnitentiarij minores quando ab iniuria abſoluere poſſunt.*
3 *Prælatorum occiſores vel mutilatores non niſi à Papa abſolui poſſunt.*
4 *Legatus de latere non diſpenſat ſuper pœna. cano. Si quis ſuadente. xvij. quæſt. iiij.*

Quæſtio. DCCCXXIIII.

QVAERITVR quid de pœnitentiario Papæ, an poſsit abſoluere à pœna dicti canonis. ſi quis ſuadente. Et dicendũ eſt: ꝙ ſic. de ſummo ſeu maiori pœnitentiario: qui etiam eſt Cardinalis: clemen. ne Romani. de electio. qui poteſt
1 † etiam abſoluere pro enormi iniuria: puta homicidio vel membri mutilatione: dummodò nõ occiderint prælatos vel mutilauerint. c. ſicut. cũ ibi
2 notatis. de ſenten. excommunica. Et pariter † minores pœnitentiarij poſſunt abſoluere quando illi qui debent abſolui ſunt præſentes, prius habito conſenſu cum Cardinali ſummi pœnitentiario. multofortius ipſe ſummus pœnitentiarius
3 poteſt abſoluere † niſi ſint occiſores vel mutilatores prælatorum, ſine expreſſo conſenſu Papæ: ſecundum fratrem Antonium in ſumma iij. parte. titul. xxiiij. cap. j. §. iij. in fine. Et iſtud facit ad quæſtionem de quodam præsbytero, qui impetrauit abſolutionem à Cardinali Oſtien. maiori pœnitentiario ſuper defectu irregularitatis quatenus reperiretur culpabilis prætextu homicidij Franciſci Guerrerij nunciarij de ſuprà poſitio, vbi narratur fuiſſe commiſſum per ſummum pontificem viuæ vocis oraculo, ſi debeat ſtari tali aſſertioni. quãdo tendit ad præiudiciũ alterius. ſecundum glo. in dict. cap. licet. & ita limitatur. c. nobiliſsimus. lxxxxvij. diſtin. de quo in c. quod
4 ſuper his. de fid. inſtru. † quia legatus de latere non diſpenſat ſuper irregularitate homicidij vel mutilationis membri, cap. j. de corpore viciat. ſecundum Specu. in titu. de diſpenſationibus. §. iuſta. verſicu. quando autem ex cauſa. & licèt credatur pœnitentiario in concernentibus eius officium: ſecus in alijs. ſecundum Panor. in dict. capitulo ſicut.

ARGVMENTVM.

Filij familiàs aut ſerui pro manuum in clericum iniectione à quo abſolui debeant.

SVMMARIVM.

1 *Serui pro manuum iniectione in clericos quando ab Epiſcopo abſolutionem recipere teneantur.*

Filij

1 *Filii familiàs niſi impuberes ſint Papam conſulere debent vt ab iniectione manus in clericos abſoluantur.*

3 *Filiusfamiliàs in delictis obligatur ac ſi ſui iuris eſſet.*

4 *Famuli qui ſeruæ conditionis non ſunt, ad hoc vt abſoluantur à manuum iniectione, quàm in clericos intulerunt, Papam conſulere tenentur.*

Quæſtio DCCCXXV.

QVAERITVR quid de filio familiàs aut ſeruo, qui non ſunt ſui iuris, an pro. violenta manuũ iniectione in clericum poſsint abſolui ab Epiſcopo, an verò debeant accedere ad curiam Romanam. Et in effectu in ſeruo videtur diſtinguendum ſecundum capitulum, relatum. de ſententia excommunicationis, debeat accedere ad curiam romanam. cùm ſit plus Deo quàm homini deferendendũ, niſi in duobus caſibus, vi-
1 delicèt † quando ſecundum hoc facerent in fraudem vt ſe ſubtraherent ab executione & obſequijs dictorum: aut ipſi domini propter hoc ſine culpa ſua graue damnum incurrerent. Quibus caſibus poteſt abſolui per Epiſcopum: & tunc in recompenſationem laboruni itineris debet eis alia ſatisfactio iniungi, & hoc verum niſi exceſſus ſit grauis & enormis, vt ibi habetur:
2 ſed in filio † familiàs debet mitti ad curiam niſi ſit infra pubertatem. ſecundum gloſſ. & Innoc. in capit. mulieres. de ſententia excommunicationis. licèt Oſtien. ibi idem teneat in filio familiàs, ſicuti in ſeruo. Sed Ioan. Andr. diſtinguit: aut filius familiàs de per ſe tenet familiam, puta vxorem & liberos: & tunc debet accedere ad curiã: aut filius familiàs eſt in familia paterna, & tunc procedit opinio Oſtien. quia non debet iniqua conditio afferri patri propter factum filij. Dominus Anto. de Butri. diſtinguit: aut filius familiàs habet aliquid expendere: & tunc tenetur ire: aliàs ſecus. Sed Panor. ibi tenet contra Anto. de Butrio, quia aliàs in homine ſui iuris quãdo non habet vnde expendere, non tenetur ire ad curiam. cap. quamuis. de ſententia excommunicationis. Et pariter non procedit opinio Ioan. Andr. quia licet filius familiàs ſit extra familiam patris: tamen tenetur aſsiſtere & obedire patri. Vnde idem Panor. tenet idem in filio quod in ſeruo ex benigna interpretatione. Nec obſtat ſi di-
3 catur quòd † filius familiàs in delictis obligatur ſicut ſi eſſet ſui iuris: cùm in delictis non attendatur patria poteſtas. l. tam ex contractibus. ff. de iudic. iuxta not. per glo. & doctor. in l. cùm non ſolum. §. neceſsitatem. C. de bo. quæ liber. quia ad iſtud reſpondetur ſecundum Panor. in dict. capitul. mulieres. quòd iſtud procedit in abſolutione ex benigna interpretatione & conceſsione Papæ. Nec obſtant iura quæ excuſant ſolum pueros, & non maiores. capit. quamuis. capit. vltimo, de ſententia excommunicationis: quia loquitur quando ſunt ſui iuris: ſecus ſi ſint in poteſtate alterius. ſecundum Panor. ibi. frater verò Antonius in ſumma tertia parte titul. xxiiij. capitul. j. §. iij. tenet, quòd in ſeruis debet intel-
4 ligi quando ſunt ſeruilis conditionis: † Secus de famulis ſeruientibus: quia debent ire Romam. de filijs verò familiàs ſi ſint impuberes & doli capaces debent abſolui per Epiſcopum. Si verò ſint adulti debent ire ad curiam. Sed Panormi. in dict. cap. mulieres. tenet aliter, de quo ſuprà dictum fuit.

ARGVMENTVM.

Homines delicatæ conditionis qui in pœnam canonis: Si quis ſuadente. xvij. cauſæ quæſt. iiij. inciderunt ad hoc vt abſoluãtur, quem conſulere teneantur.

Quæſtio DCCCXXVI.

QVAERITVR quid de perſonis delicatæ conditionis, quæ nequeunt ſubſtinere laborem, an poſsint abſolui per Epiſcopum. Et videretur dicendum quòd prius debeat conſuli Papa. capitu. mulieres. de ſententia excommunicationis. licèt ſecundum gloſſ. ibi iſtud ſit arbitrarium Epiſcopo, an ſit periculum moræ, & quòd nequeat ſubſtinere laborem: quia tunc poterit ipſum abſoluere recepta ſufficienti cautione, quòd parebit reſponſo Papæ. cap. de cætero. cap. ſacro. de ſententia excommunicationis. Sed Panor. in dict. cap. mulieres. tenet, quòd in iſtis perſonis prius debeat intimari Romano pontifici, niſi immineret periculum mortis. capitul. non dubium. & cap. quamuis. de ſententia excommunicationis. vel niſi haberet aliàs iuſtas excuſationes. de quibus in cap. de cætero. de ſententia excõmunicationis. Et iſto caſu præsbyteri in ſumma neceſsitate poſſunt abſoluere ſecundum gloſ. ibi.

ARGVMENTVM.

Maritus propter manuum iniectionem in clericum ad hoc, vt abſoluatur ire romam tenetur.

Quæſtio. DCCCXXVII.

QVAERITVR de marito an debeat accedere Romam propter violentam iniectionem manuum in clericum. Et videtur dicendum quòd non: ſed quòd debeat abſolui ab Epiſcopo: ne retrahatur à debito & ſeruitio vxoris. ſed in contrarium tenet glo. in cap. relatum. de ſententia excommunicationis. & ibi ſequũtur communiter docto. Et licèt iſto caſu mulier priuetur viro ſuo ſine culpa ſua: non tamen ſine cauſa. ſecundum Panor. ibi.

ARGVMENTVM.

Forma abſolutionis ob violentam manuum iniectionem in clericum.

SVMMARIVM.

1 *Qui cecidit in pœnam cano. Si quis ſuadente. xvij. quæſt. iiij. antequàm abſoluatur ſatisfacere tenetur iniuria exiſtente notoria.*

Quæſtio. DCCCXXVIII.

QVAERITVR de forma abſolutionis eccleſiæ propter violentam manuum iniectionem in clericum: Et ſi debeat præſtari ſufficiens cautio: an verò ſufficiat cautio iuratoria. & in
1 effectu † quando iniuria eſt notoria, tunc debet prius fieri ſatisfactio parti: ſecundum Ioan. And. in cap. ad hoc. de ſententia excommunicationis. capitul. ex parte le j. de verbo. ſignifi. capitul. ve-

neralibus.de ſenten.excom.lib.vj.aliàs ſuffiecret iuratoria cautio.c.ex tenore.c.de cæterò.de ſent. excom.ſecũ.gl.in d.c. ad hæc. de quo ibi pleniùs per doctor. & in ca.qua fronte. de appellationi.

a Forma. Adde de forma abſolutionis ſecũd.morẽ eccleſiæ in c.cùm aliquis.xj.q.iij.& in c.nondũ. xxiiij.q.j.& in c. à nobis.le.ij.de ſenten.excomm.

b Iuratoria. Adde gl.in c. cum deſideres,de ſenten. excom.ꝙ tale iuramentũ non eſt de ſubſtantia abſolutionis : ſed recipitur ad cautelam. c.ſuper eo.de ſenten.excom.&quando iuratur debet etiam iurare,quòd de cæterò non inferet manus violentas in clericũ.dict.c.ex tenore.& debet etiã fieri abſolutio cum pſalmo pœnitentiali,oratiõe dominica & alia forma conſueta.c.à nobis.le.ij. de ſenten.excom.in fin.

ARGVMENTVM.

Qui mala valitudine laborant , pro violenta manuum iniectione in clericum ab Epiſcopo abſolui poſſunt.

SVMMARIVM.

1 *Impediti impedimento temporali præſtito iuramento abſoluuntur.*
2 *Impediti perpetuo impedimento ab Epiſcopo abſolui debent.*

Quæſtio. DCCCXXIX.

QVAERITVR de perſonis conſtitutis in ſanitate valitudinaria aut alio impedimento an pro violenta manuum iniectione in clericum poſsint abſolui ab Epiſcopo. & dicendum eſt ꝙ ſic.c.ea noſcitur.c.quod de hijs.de ſenten.excõi. Veruntamen debet fieri differentia quando ſunt
1 † impediti impedimẽto temporali,puta propter inimicitias,aut infirmitatem temporalem : quia iſto caſu recepto iuramento abſoluũtur.Sed impedimento ceſſante debẽt comparere in propria perſona coram Papa.& debet eis iniungi in abſolutione ſub debito iuramẽti. d. c.de cæterò.& ca. ea noſcitur,c.eos.de ſenten.excom.lib.vj. ſi verò
2 † impedimentum ſit perpetuum:vt quia ſint deſtituti membris:puta,claudi,cæci & alias multipharie impediti , tunc abſoluuntur per Epiſcopũ. ſecun.Pan.in d.c.ea noſcitur.

ARGVMENTVM.

Abſolutio à pœna canonis: Si quis ſuadẽte dyabolo.an per procuratorem peti poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Abſolutio perſonæ præſentiam requirit.*
2 *Iuramentum per habentem ſpeciale mandatum præſtari poteſt.*
3 *Abſolutio abſenti fieri poteſt:ſicuti excommunicatio contra abſentem.*
4 *Abſolutio per procuratorem peti poteſt:ſed reconſiliatio non.*
5 *Examinatio perſonæ quando requiritur,procurator non admittitur.*
6 *Abolitiones licèt per procuratorem peti poſsint:verificatio tamen non niſi parte præſente fieri poteſt.*
7 *Legitimatio an per procuratorem peti poſsit.*
8 *Compaternitas an per procuratorem contrahere poſsit.*

Quæſtio. DCCCXXX.

QVAERITVR an poſsit peti abſolutio per procuratorem. Et dicendum eſt quòd nõ ſecundum Innocen.in capitul.cum deſideres. de
1 ſententia excommunicationis : quia † abſolutio requirit præſentiam perſonæ , niſi ſubeſſet cauſa neceſsitatis. allegat cap.quanto.ij. quæſtio.v.ſed Oſtien. tenet ibi indiſtinctè quòd abſolutio non poteſt peti per procuratorem,cum requirit præſentiam perſonæ propter præſtationem iu-
2 ramenti.† licèt iuramentum hodie poſsit præſtari per procuratorem habentem ſpeciale mandatum. capitul.fina. de iuramen. calum.libr.vj. Et licèt ſecundum vnam opinionem præſtatio iuramenti non ſit de ſubſtantia abſolutionis.iux.no. per gloſſ.& docto.in dict.capitul.cùm deſidere. & in capitul.à nobis.le ij. in fine.de ſententia excommunicationis: tamen requiritur alia ſolennitas perſonalis quo ad eccleſiam militantem: videlicèt confeſsio, contritio & introductio in eccleſia cum pſalmo pœnitentiali & oratione dominica , quæ non poſſunt fieri per procuratorem.dict.capitul.à nobis. ſecundum Oſtien. in dict.capitul. cum deſideres. glo.verò in capitul. qui ad agendum.de procuratorib. libro vj. tenet quòd in abſolutione excommunicationis requiritur ſpeciale mandatum.allegat de pœniten. diſtinct.j.capitul.quam pœnitet.& capitu. quod de hijs.Panor.verò in dict.capitu. cum deſideres. ſequitur opinionem Oſtien.imò & pro hoc allegat gloſſ. in dict. capitul. quanto. & Specul. in titul.de procuratoribus.§.j. verſiculo, item opponetur , quòd in curia Romana hoc ſeruiret. & per Archidia. in capitul. vt officium.de hæretic. libro vj.de Belleneijs in additio ad Panor. in dict. capitul.cùm deſideres,allegat gloſſ.in capit. de manifeſta.ij. quæſtio.j. ſuper verbo, abſens.
3 quæ tenet, quòd† poteſt fieri abſolutio abſenti ſicuti econtra poteſt ferri excommunicatio contra abſentem. Archidiaconus verò in capit. cùm
4 aliquis xij.quæſtio.iij.tenet,quòd † abſolutio poteſt peti per procuratorem : ſed reconſiliatio nõ: quia in illa requiritur impoſitio manus & iniunctio pœnitentiæ:vt in dict.capitul. cùm aliquis. & in capitul.nondum.xxiiij. quæſtio.j. & in dic. capitul.à nobis,le ij.de ſententia excommunicationis. & ita etiam tenet Bal.in capitul. imperatoris.de iuramento calum.& in authen.interdicimus.C.de epiſco.& cleri.vbi tenet,quòd licet petitio abſolutionis poſsit fieri per procuratorem tamen executio abſolutionis requirit præſentiã domini. cum requirat manus impoſitionem. allegat cap.venerabilem.de electio.Geminia.verò in d.c. eos.de ſenten.excom.lib.vj.tenet ꝙ abſolutio excommunicationis poteſt peti per procuratorem in foro iudiciali: ſecus in foro pœnitentiali. & pro hoc facit l.ij.C. de hij qui veniãt ætate impetra.vbi in interinatione,& verificatione reſcripti impetrationis ætatis minorum, maſculus debet comparere perſonaliter,& non per
5 procuratorem.& ibi Bald.† quòd vbi requiritur examinatio perſonæ nõ admittitur procurator. & ideò illi qui examinantur in curia de literatoria, conſtructione & cantu non admittuntur per pro-

per procuratorem.facit quòd habetur per eundem Bald. in l. poſt mortem. ff. de adoptio. Et præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtionem in hijs partibus de ſtylo curiæ parlamenti, vbi licèt poſsint impetrari in delictis abolitiones & gratiæ per
6 procuratorem: tamen in interinatione † debent impetrantes comparere perſonaliter & ſe reddere captos in carceribus portæ Troynæ. Et pariter ſuper interinatione vocatur pars fiſcalis, & etiam pars priuata cuius intereſt. Et præmiſſa etiam poſſunt adaptari ad quæſtionem illam an
7 † legitimatio poſsit impetrari per procuratorem
8 & † an compaternitas poſsit contrahi per procuratorem. de quo per Barto. Bal. Angel. Ioan. de Imol. Paul. de Caſtr. & Alexand. in l. Gallus. §. fruſtratoriè. ff. de libe. & poſthu. facit glo. in ca. quòd quis. de regulis iuris. lib. vj. Et quod habetur per Bartol. in l. ij. C. de tempo. appellatio. quòd in impetratione priuilegij quando agitur de graui præiudicio, debet pars vocari. l. in adoptionibus. ff. de adoptio.

ARGVMENTVM.

Moniales propter violentam manuum iniectionem inter ipſas vel in perſonas clericorum vel religioſorum per Epiſcopum abſolui debent.

SVMMARIVM.

1 *Moniales clauſtrum monaſterij egredi non debent.*
2 *Sorores Franciſcanæ & aliæ ſi in pœnam canonis: ſi quis ſuadente diabolo xvij. quæſt. iiij. inciderint à quo abſolui debeant.*
3 *Religioſi propter violentam manuum iniectionem per eorum prælatum immediatum ſuperiorem abſolui poſſunt, niſi exceſſus ſit enormis.*

Quæſtio. DCCCXXXI.

QVAERITVR quid de monialibus per quem debeant abſolui propter violentam iniectionem manuum inter ipſas moniales vel in perſonam clericorum, aut religioſorum. Et dicendum eſt quòd debent abſolui per Epiſcopum. capitul. de ᵃ monialibus. de ſententia excommunicationis. etiam ſi ſit enormis exceſſus, cum
1 † non debeant exire clauſtrum monaſterij. ſecundum Panormi. ibi. capitul. vnico de ſtat. regularium. libr. vj. Et hoc ſiue ſint exemptæ. ſiue non. eùm in hoc fungatur authoritate Papæ. ſecundum gloſſ. ibi. clemen. attendentes. de ſtat. regu-
2 la. Et idem eſt † in ſororibus ſancti Franciſci, & aliorum mendicantium: quia licèt habeant eorum generalem: tamen debent abſolui per Epiſcopum: quia iſtud videtur indultum Epiſcopis ob reuerentiam ordinis Epiſcopalis. ſecundum Panormi. in dict. capitul. de monialibus; licèt
3 iſtud ſit dubitabile: quia regulares † religioſi propter violentam manuum iniectionem poſſunt abſolui per eorum prælatum immediatum ſiue abbatem ſiue priorem. capitul. ij. capit. cùm illorum. capitul. canonica. niſi exceſſus ſit enormis, vt ibi habetur: quo caſu fraus minores & prædicatores pro huiuſmodi enormibus iniurijs & percuſsionibus non poſſunt abſolui citra apoſtolicam ſedem à ſuperioribus ſui ordinis vigore ſuorum priuilegiorum: ſecundum fratrem Anto. in ſumma tertia parte. titu. xxiiij. capi. j. §. iij. circa finem.

a Monialibus. Adde de illo qui rapit monialem: quia debet habere abſolutionem à Papa. ſecundum Bald. in l. j. C. de rapt. virgi. & Ioan. de Anca. in c. fin. de rapt.

ARGVMENTVM.

De conuerſis: Donatis: Oblatis aut Rendutis.

SVMMARIVM.

1 *Conuerſi qui ſe & ſua diuino obſequio deuouerunt quòd eccleſiaſticæ perſonæ cenſentur: eccleſiaſticáque immunitate gaudent.*
2 *Conuerſus tonſuratus qui diuinis intereſt clericali priuilegio gaudet.*
3 *Conuerſi an matrimonium contrahere poſsint, & numero 5.*
4 *Conuerſus an teſtari poſsit.*
5 *Reſeruatio conuerſorum facta in ingreſſu non valet.*
6 *Conuerſus an in dubio videatur vouiſſe & proprijs renunciaſſe.*
7 *Conuerſi eccleſiæ ſecularis teſtamentum facere poſſunt.*
8 *Adultus ſeu pubes per ingreſſum monaſterij an ſua bona ipſo iure monaſterio quærantur.*
9 *Profeſsio quo tempore fieri debeat.*
10 *Profeſsionis tempus quale ſit apud minores prædicatores & cartuſianos.*
11 *Profeſsio in cuius manibus fieri debeat.*
12 *Oblati & donati ad hoc vt dicantur verè religioſi ſe & ſua bona religioni dediſſe oportet.*
13 *Conuerſus qui expreſſam profeſsionem fecit ad ſeculum redire non poteſt.*
14 *Oblati à conuerſis differentia.*

Quæſtio DCCCXXXII.

QVAERITVR an conuerſi, donati ſeu aliàs oblati aut renduti gaudeant priuilegio canonis, ſi quis ſuadente xvij. quæſtione iiij. Et an cenſeantur remanere in ſeculo, vt poſsint contrahere matrimonium, aut teſtari, aut aliàs diſponere de eorum bonis. Et in effectu gloſ. in cap. non dubium. de ſententia excommunicationis. videtur tenere, quòd quando ta-
1 les † ᵃ conuerſi tradiderunt ſe & ſua diuino ob-
a ſequio ſiue in ſeculari eccleſia ſiue irregulari, quòd cenſentur eccleſiaſticæ perſonæ: Et habent immunitatem eccleſiaſticam. capitul. quiſquis. xvij. quæſtione iiij. capitul. recolentes. de ſtat. monacho. capitul. ex tenore. de ſententia excommunicationis. capitul. religioſos. de ſententia excommunicationis. libr. vj. ſecus autem ſi ipſe cōuerſus retinuerit aliquā proprietatem ſeu bona, licèt in inſtrumento dicitur, quòd ſe fecerit conuerſum eccleſiæ: ſecundum Oſtien. &

Panor.in dict.capitul. non dubium. Si verò iſtæ
b conuerſus dedicaret ſe & ſua & incedit [b] ton-
2 ſuratus † vel mutauit habitum intereſſendo di-
uinis, tunc gaudet priuilegio clericali. capitul.
vt priuilegia. de priuilegijs.vbi fit mentio, quòd
c tales [c] oblati portant habitum diſtinctum à ſe-
culari.Et ibi Panor.qui facit differentiã quando
iſti non ſunt plenè oblati: quia non deuouerunt
ſe & ſua, ſed remanent in ſeculo, vel habent
3 vſumfructum bonorum ſuorum†& poſſunt cõ-
trahere matrimonium. Si verò fuit plenè oblati:
tunc gaudent priuilegio clericali.cap. parœcia-
nos. de ſenten.excõmu.Spec.verò in titu. de ſtat.
4 monacho.verſicu.lviij.idem tenet,licèt† non poſ
ſint teſtari de bonis quæ acquirunt prætextu
ſuarum adminiſtrationum eccleſiæ. de quo etiã
habetur per eundem in titu.de ſenten. excommu.
verſi.quid ſi verbero.Bar. verò poſt glo.in auth.
ingreſsi.C.de ſacroſan.eccle.dum ibi gloſ. ſuper
verbo,deducunt. querat quando in ingreſſu ali-
qua bona reſeruantur, quòd non valet reſer-
uatio.Et ex hoc infert, quòd quando conuerſus
ſe dedicat eccleſia ſeculari, quòd non poteſt ha-
bere bona. Et idem tenet glo. in authen. de mo-
nachis.colla.j.Sed Barto. in dict.authen.ingreſsi
tenet,quòd conuerſus eccleſiæ ſecularis, licèt ſe
& ſua dediſſet, non efficitur religioſus, ſed re-
5 manet liber homo: & † poteſt contrahere matri-
monium.& pro hoc allegat glo.in capitu. vt lex
contumaciæ.xxvij.quæſtio.j.& ibi gloſſ.notabi-
6 lis cum textu,quòd† conuerſus eccleſiæ regula-
ris in dubio intelligitur vouiſſe & renunciaſſe
proprijs.Si verò ſit conuerſus eccleſiæ ſecularis
tunc non intelligetur vouere nec proprijs renun
ciaſſe: niſi eſſet in ordinibus ſacris.Si verò con-
uerſus eccleſiæ ſecularis dederit ſe & ſua eccle-
ſiæ ſeculari: nihilominus poterit contrahere ma
trimonium : & eius liberi habebunt legitimam,
licèt efficiatur ſeruus eccleſiæ ſecularis : nec po-
terit tranſire ad arctiorẽ regulam. ſecundum gl.
7 ibi.Et tales † conuerſi eccleſiæ ſecularis poſſunt
facere teſtamẽtum, licèt nihil ſibi reſeruauerint.
ſecundum Barto.in dict.authen.ingreſsi.& quã-
do conuerſus ſe obtulit ſe & ſua,tunc non tranſ-
fertur dominium in eccleſiam ſecularem: niſi in-
terueniat traditio vera vel ficta, vel niſi appare-
ret de vera donatione. Et ita in effectu tenet idẽ
Bar.in d. authen. de monachis. §. illud quoque.
collat.j.Cyn. verò,in dict. authen.ingreſsi.tenet
8 poſt Petrum quòd† etiam adultus ſeu pubes po-
teſt ingredi monaſterium, & quòd per ingreſ-
ſum applicantur bona monaſterio etiam ſi ſint
immobilia, & ſine decreto iudicis, vel autho-
ritate curatoris.Ioan.verò Fabri.in dict. authen.
ingreſsi. tenet, quòd bona non applicantur mo-
naſterio niſi quis ſit profeſſus tacitè vel expreſ-
sè.capit.beneficium.de regu iur.libr.vj, Et ideò
poteſt teſtari infrà annum, & diſponere de ſuis.
ſecundum Archidiaco.ibi Inno.Oſtien.Panor.in
cap.quia ingredientibus.de teſta. & hoc etiam te-
net Spe.in tit.de ſtatu.monachorũ.verſicu. xvij.
quia requiritur profeſsio expreſſa vel tacita per
lapſum anni.c.ex parte.& c.ſtatutum. de regula-
ri. Et hoc quando defertur habitus non diſtin-
ctus ab habitu profeſſoris.c.j.de regularib.li.vj.
clem.ſi.eode.tit.licèt in ordine mendicantiũ non
debeat recipi ad profeſsionem,niſi lapſo anno.
c.non ſolum.de regu.iur.li.vj.& ea.ad apoſtolicã
9 de regulari.& licèt poſsit† fieri profeſsio in ma-
ſculo poſt.xiiij.annum,& in puella poſt.xij.ann.
vt.xx.q.j.c.j.&.q.ij.c.ſi in qualibet.nec puella ta-
men interdum non recipitur ante.xviij.annũ pro
pter aſperitatẽ regulæ.c.quia in inſulis.de regu-
lari.& eſt textus ſingularis ſecun.Pan.ibi & ideò
10 apud minores † & prædicatores attento ꝙ eſt du
ra coniugatio & regula non recipitur profeſsio
alicuius ante.xviij.annũ.& ſimiliter Carthuſien-
ſes bene ſeruãt: quia non recipiunt aliquem ad
profeſsionem niſi vſque ad xx.annum:ſecundũ
Panor.ibi veruntamen,ſi reciperetur profeſsio
11 ante tenet.& †in manibus cuius debeat fieri pro-
feſsio habetur per Ioan.Fabr.in dicta authen.in-
greſsi.Quid autem de obligatis? ſe remittit Io-
an.Fabr.ad cap.cum & plantare.& cap.vt priui-
legia.de priuilegijs.& per gloſ.in cle.j.de deci.in
12 fi.† vbi requiritur ad hoc vt dicãtur verè oblat.
& donati, quòd obtulerint & dedicauerint ſe &
ſua religioni.Bal.verò in d.authẽ.ingreſsi.in.iij.
q.tenet de iſtis oblatis eccleſiæ ſecularis prout
ſupra dictũ fuit.ſi verò ſe offerat monaſterio,&
totaliter mutant ſeculum & renunciant ſeculo,
tunc equiparantur monachis,aut non mutant ſe
culum ſed retinent vxores,& equiparantur lai-
cis.& ibi etiã tractat in.iiij.q.quando aliquis ſe
& ſua dedicat monaſterio,quòd ill[illegible]o.bo
norũ venit in conſequẽtiam & acceſſorie etiam
ſi non exprimantur:quia bona [illegible]quuntur per-
ſonã.ſecundum glo.ibi.l.j.C.de impo.lucra.de-
ſcrip.le.j.Alber.verò in d.authe.ingreſsi [illegible]ormat
quæſtionẽ,quando ingreſſus ex.t monaſterium.
& ibi etiam quando quis intrat monaſteriũ vxo
re inuita.de quo ibi plenius per ipſum.glo.verò
in dict.clemen.j.de decim.in fin.cum textu,requi
rit quòd ſint plenè oblati,hoc eſt quòd dederint
ſe & ſua.Card.Florenti.ibi in.xxxv.q.refert op-
13 piniones,& tandem videtur tenere † quòd quan
do cõuerſus facit expreſſam profeſsionẽ:tũc non
põt redire ad ſeculũ.& hoc ſiuè tacitè ſiuè expreſ
ſe.c.ex parte.de conuerſione.cõiugatorũ.c.a.inſi-
nuãte.qui cleri.Si verò ſint oblati:tũc poſſunt re
duci ad ſeculum,quãdo nulla veſte mutata dede
14 rint ſe & ſua alicui de religionib.approbatis.†&
in hoc differũt à conuerſis,qui mutant habitũ li-
cèt differãt à religioſis,qui nõ ſunt literati,licet
profiteantur.c.ex eo.de electioni.li.vj.licèt no[illegible]
ficiãtur clerici,nec in ſacris oblati vno nõ profi-
tentur.c continlit.de regularib.& ideo debet põ-
derari forma electionis,licèt ad hoc gaudeãt pri
uilegio eccl.debẽt eſſe perpetuo oblati.& ꝙ dedi
cauerint ſe & ſua eccleſiæ. dict.clem.j.in fi.c.per
exceptionem.de priuileg.lib.vj.cap.religioſo.de
ſenten.excommu.ſecundũ Card.Floren.in clem.
per literas.de præben.in.xij.q.Ioan.de Imo.in d.
clem.j.de decimis.in fin.vbi refert Matheũ dicere
ꝙ quando quis,ſe offert ſe & bona eius ſiue ec-
cleſiæ ſeculari ſiue regulari põt contrahere ma-
trimoniũ.& ibi ponit differentiam inter cõuer-
ſum & oblatũ,prout ſupra dictum fuit.

Arg.

a Conuerſi. Adde de conuerſis & oblatis an faciãt
aliqualem profeſsionem vide in Specu. de regul.
verſi.conuerſio.lap.allc.cxxix.
b Tonſuratus. De nouitio quòd gaudeat priuile-
gio eccleſiæ vide in c.conſulti.c. ſtatuimus.de re
gula. e. religioſo. de ſentent. excommunicatio.
libro ſexto. Adde quòd conuerſi qui ſunt ton-
ſurati dicuntur perſonæ eccleſiaſticæ.ſecundum
glo.in c. ij. de inſti. licèt non habeant vocem in
capitulo.c.ex eo.de elect.libr.vj.vide etiam. glo.
in c. duo ſunt genera.xij q.j.& c. quisquis.xvij.
q.iiij.& de templarijs & fratribus ſancti Ieroſo-
limitani.& Antho.in ſumma iij.parte,tit.xxiij.c.
v.§. iij. & glo. in c.ſcientreuncti.de elect. libr.vj.
quòd conuerſi templarij,hoſpitalarij ſunt eccle-
ſiaſticæ perſonæ:licèt non ſint clerici, & gaudẽt
priuilegio clericali per Bart. Alexand. in l. ſem-
per.ff.de iur.immunita.per Panor.in c.ij. de for.
compe. Adde quòd conuerſi tonduntur propter
renuntiationem temporalium:ſed non raduntur
de ſuper quia nõ occupantur in diuinis miniſte-
rijs:ſecundum Arch.in c.prohibite. xxiij. diſtin.
glo.in cle.ij.de vi.& hone.cleri.
c Oblati.Vide glo. in c. vt lex continentiæ. xxvij.
q.j.Panor.in c.in præſentia.de proba.& ibi Feli.
ponit differentiam inter conuerſos & oblatos &
plures eotus allegat c.ex eo.de elect.libr.vj.c.ex-
ceptionem.de priuile.libr. vj.de quo per glo. in
cle.j. de deci. circa finem & Cardi. Floren.& in
cle.per literas.de præbend.q.xij.

ARGVMENTVM.

Ingreſſus monaſterium ſi non teneat aut egre
diatur,an bona recuperet.

SVMMARIVM.

1 *Expreſſum ſi non tenet ita nec tacitum.*
2 *Oblatus monaſterio,profeſſo æquiparetur.*
3 *Seculo qui renuntiat profeſsionem facere videtur.*

Quæſtio. DCCCXXXIII.

QVAERITVR quando ingreſſus exit mo-
naſterium, vel quando ingreſſus non tenet:
an recuperet bona. Gl. in d.authen.ingreſsi.C.de
1 ſacr. ſanct.eccle.tenet quòd ſic:quia vbi†non te-
net expreſſum,nec tacitum,l. item.in fin.ff.de ſer
uitu. ruſtico. prædio. ſecundum glo.in c. quod
ad te.de cleric.coniugat.ibidem arguit, licèt ibi
textus probet,quòd debeat ipſo facto recupera-
a re^a bona.Et deinde diſtinguit,quando ſponte vel
ſua culpa recedit:& tunc debet ſibi imputari: ſe-
cus ſi recedat iudicis authoritate , vel alio modo
diſtinguit, quòd de benignitate reſtituuntur bo
na:ſecus de rigore.vel poteſt diſtingui. aut dedit
expreſsè bona ſua : & tunc non recuperat ſecus
ſi tacitè, & nõ facta expreſsione bonorũ.de qua
quæſtione vide ibi plenius per Panor. & Ioann.
de Imol.Et ibidem circa fin.Ioan.de Imo. loqui-
2 tur†de oblato monaſterio : quia quando renun-
ciat ſeculo equiparatur profeſſo.c.vt lex.xxvij.q.
j. Et hoc quando ſe tranſtulit recepto certo ha-
bitu differenti ab habitu ſeculari.ſecundũ Bald.
in authen.ingreſsi.C. de ſacro ſanct. eccle. licèt
3 ſecundum Ioan.de Imol.in d.c.quod te.†quando
renuntiat ſeculo videtur in effectu facere pro-
feſsionem. ſecundum glo.in d.c.vt lex.
a Bona. Adde glo. in c. de lapſis. xvj.q. vj. quòd
quando aliquis recidit à monaſterio & non ha-
buit vnde viuat, quòd debet recuperare bona
quoad vſumfructum tempore ſuæ vitæ. Adde c.
conſtituit.xx.q. iij. quando monaſterium auari-
tia,ducitur ad faciendum ſibi fieri donationẽ de-
bet reſtituere bona. nam Deus vult militem vo-
luntarium,& non coactum.ca.non eſt.xv.q. ij. c.
præſens.xx.q.iij.vide Card.Floren.in cap. ſtatui-
mus.de regul.

ARGVMENTVM.

Bona monachi tranſlati in aliud monaſteriũ
monachum non ſequuntur.

SVMMARIVM.

1 *Bona perſonam ſequuntur.*
2 *Bona quæſita poſt ingreſſum ſecundo monaſterio rema
nere debent.*
3 *Monachus quando efficitur ab abbatis obedientia ab-
ſoluitur.*
4 *Monachus effectus epiſcopus rocheto publicè vti non
debet.*
5 *Monachus ſi cardinalis efficiatur,habitum non mu-
tat.*

Quæſtio. DCCCXXXIIII.

QVAERITVR quando monachus aut
alius religioſus trãsfertur ad aliud monaſte
rium an debent ſequi bona ad ſecundum mona-
1 ſterium.Et videtur dicendum quòd ſic:†quia bo
na ſequũtur perſonam, prout ſuprà dictum fuit.
iuxt.nor.per glo.in c.quod te.de cleric. coniuga.
& in authen.ingreſsi.C.de ſacro ſanct.eccle. Spe.
in tit.de ſtatu monacho.verſi.vj.tenet, quòd bo-
na primò quæſita remanent primo monaſterio
quo ad proprietatem,& quo ad vſum fructum
remanent ſecundo monaſterio durante vita mo-
nachi, ne videatur onëroſus ſecũdo monaſterio.
2 † quoad verò bona quærenda expoſt facto debẽt
remanere ſecundo monaſterio vel eccleſiæ ſecu-
lari,cui eſt præfixus.c.cum olim.l. ij. de priuileg.
& ibi per Panor.vide glo. in d. c. vno. alias inci-
piente,ſtatutum.xviij.q.j.quæ tenet, quòd quan-
3 do abbas eſſet † monachus efficitur Epiſcopus
abſoluitur ab obedientia,quam fecit abbati & à
vigilijs & ieiunijs , & officio , & ſilentio. facit
quod habetur per Panor.poſt gl.in c. pen. de vi.
4 & hone.cle.quòd†religioſi effecti Epiſcopi non
debent vti rocheto in publico : ſecus in Epiſco-
5 po ſeculari. Et pariter ſi † monachus efficiatur
Cardinalis non mutat habitum , ſecundum glo.
in c.monachi. xv. q.j.vide etiam glo. in c.ſi quis
rapuerit. xxvij. q. j. vide etiam Specu. in titu. de
ſtatu monacho. verſi. xxiij. de monacho effecto
Epiſcopo.

ARGVMENTVM.

Monitorium an pro teſtimonio ferendo impe
trari poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Veritatem tacens morti obnoxius eſt.*
2 *Iudex eccleſiaſticus inſtante iudice ſeculari pro verita-
te habenda ſententiam excommunicationis ferre poteſt.*
3 *Fur per viam teſtimonij iudicandus eſt.*

Quæſtio. DCCCXXXV.

QVAERITVR an pendente cauſa coram
iudice ſeculari poſsit impetrari monitoriū
contra teſtes & alias perſonas pro ferendo teſti-
monio, ad ſciendum veritatem. Et dicendum eſt
1 quòd ſic, quando ignorantur teſtes. quia† tacere
veritatem eſt peccatum mortale. c. quiſquis. xj. q.
iij. & in c. j. de crimine falſi. Et hoc tenet Panor.
in capi. ad noſtram. le ij. de iur. iurand. vbi tenet,
2 quòd† iudex eccleſiaſticus ad requiſitionem iudi
cis ſecularis poterit ferre ſententiam excommu
nicationis ſiue generaliter ſiue ſpecialiter pro
habenda veritate. Et licèt regulariter quis coga-
3 tur iudicare malefactorem: † tamen per viam te-
ſtimonij ſic. iuxt. not. per glo. & docto. in c. ſi pro
fure. de furt.

ARGVMENTVM.

Abſolutio excommunicationis parte non vo-
cata an valeat.

SVMMARIVM.

1 *Sententia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta timenda eſt.*
2 *Ligandi & abſoluendi par poteſtas.*

Quæſtio. DCCCXXVI.

QVAERITVR, an teneat abſolutio excō-
municationis parte non vocata. Et videtur
1 dicendum quòd ſic; ſicuti, † ſententia paſtoris
ſiue iuſta ſiue iniuſta eſt timenda. c. j. xj. q. iij. Et
2 ita dicendum eſt in abſolutione: quia† eſt par po
teſtas ligandi & abſoluendi. de pœniten. diſtin. j.
c. verbū. & pro hoc eſt textus in c. venerabilibus.
& ibi glo. in §. vbi autem. de ſenten. excom. libr.
vj. de qua quæſtione habetur per Panor. in capi.
qua frōte. de appella. licèt tutiùs ſit quòd citetur
pars, quæ poteſt prætendere intereſſe propter ex
penſas, vel quia fortè eſt excommunicatus pro-
pter manifeſtam cauſam, vel manifeſtam offen-
ſam. c. ex parte. de verbo. ſigni. & in d. c. venerabi
libus. Et ita etiam tenet Bald. in l. ſi pacto quo
pœnam. C. de pact. & pro hoc allegat glo. in cap.
excommunicatos. xj. q. j.

ARGVMENTVM.

Laici & ſi in habitu religioſorum humo tradi
velint: nō ob hoc bona obtuliſſe monaſterio cen
ſentur.

SVMMARIVM.

1 *De relictis monaſterio quarta pars eccleſiæ parœciali debetur.*
2 *Portio epiſcopalis & quarta decimarum præſcriptioni ſubiacet.*
3 *Profeſſoris habitum in infirmitate accipiens, nedum religioni obligatur: ſed pro religioſo habetur.*

Quæſtio. DCCCXXXVII.

QVAERITVR de laicis qui ſepeliuntur
in habitu religioſorum an videantur obtu-
liſſe bona. Et dicēdum eſt quòd non. Et ſi aliqua
reliquerint monaſterio in egrotatione, ex qua
1 deceſſerunt, † debetur quarta portio eccleſiæ pa-
rœciali. c. j. c. relatum, & ibi Pano. c. de his. de ſe-
pul. per Ioann. Fabr. C. de ſacro ſanct. eccle. auth.
ingreſsi. ſecus de relictis in vita: quia non debere
tur quarta. pro quo eſt gl. in cle. dudū §. ſuper ver
bo, deceſsit. de ſepu. Et pariter debetur etiā Epi-
ſcopo canonicalis portio. c. officij. c. requiſiſti. de
teſta. niſi in legatis relictis pro ornamentis eccle
2 ſiæ. c. fi. de ſepul. Et† tamen talis canonicalis por
tio, quæ debetur Epiſcopo, poteſt præſcribi etiā
quarta decimarum. c. de quarta. de deci. no. in c.
j. de ſtat. mona. vide per Bald. in l. ſi quis ad decli
nandam. C. de epi. & cleri. c. conquerente. de offi.
ordi. vide per fra. Antho. in ſumma. iij. parte, tit.
x. c. ccccevij. quando ſepeliuntur in habitu; & an
fratres prædicatores & minores habeat priuile-
3 gium in certis caſibus, adde † quòd ſi quis in in-
firmitate accipiat habitū profeſſorum, tunc obli
gatur religioni, & habetur pro religioſo. c. ſicut.
le ij. de reg. nec expectatur perſeuerantia tridui.
ſecundum Panor. in c. ad noſtram. de regul.

ARGVMENTVM.

De Heremitis: Ieſuiſtis: recluſis: fratribus &
ſororibus tertij ordinis Franciſcani.

SVMMARIVM.

1 *Locuſtæ regem non habent.*
2 *Heremitæ ſubſunt Epiſcopo.*
3 *Heremitæ qui habitum ab alio quam Epiſcopo accipiunt vagabundi & profugi habentur.*
4 *Pœnitentes & ſi vxorati ſint clericali priuilegio gaudent.*
5 *Sorores ſanctæ Claræ quæ ſunt de ſecundo ordine ſancti Franciſci habent bona in communi.*
6 *Hoſpitale eccleſiaſticum immunitate eccleſiaſtica gaudet.*

Quæſtio. DCCCXXXVIII.

QVAERITVR quid de heremitis: Ieſui-
ſtis: recluſis fratribus & ſororibus tertij ordi
nis ſancti Franciſci, qui etiam ſunt coniugati. ſe
cundum gl. in cle. j. de reli. domi. & cle. iij. de ſen-
ten. excom. & licèt non profiteantur tria ſubſtan
tialia regulæ: tamen potiùs dicitur modus vi-
uendi quam regula. ſecundum glo. in cle. iij. de
ſentent. excomm. promittunt obedientiam, ha-
bent regulam. ſecundum glò. in d. clem. j. & non
1 ſunt locuſtæ, † quæ non habent regem. ſecūdum
glo. in c. qui vere. xvj. q. j. & dicuntur acephali
id eſt, ſine capite, quando non habent ſuperiorē.
c. nulla xciij. di. vide de heremitis gl. in d. c. nulla
2 & c. qui verè tenet, quòd† ſunt ſub Epiſcopo, & ſunt
perſonæ eccleſiaſticæ & gaudent priuilegio cle-
ricali. facit c. duo ſunt genera. xij. q. j. & c. quiſ-
quis. xvij. q. iiij. quod eſt verum quando tales he
remitæ accipiunt habitum ab Epiſcopo alias le-
3 cus: quia† cenſerētur profugi vacabundi: vel niſi
acciperent habitum ab alio habente poteſtatem
ſecundum fra. Antho. in ſumma iij. parte, titul.
xxiij. c. v. §. iij. & idem de mulieribus aut viris in-
cluſis ſeu recluſis. ſecundum ipſum. xj. q. j. de per
4 ſona. de iſtis fratribus tertij ordinis ſeu† pœniten
tibus habent honeſtum modum viuendi, licèt
non ſint clerici, nec religioſi: quia remanent in
ſeculo; & habent vxores; gaudent priuilegio cle-
ricali. ſecundum Bart. in l. ſemper. ff. de iu. immu.
niſi in fraudem aſſumeret illum ordinem alias
habēt immunitatem à muneribus, & honeribus.
de hac quæſtione fratrum pœnitentiæ tertij or-
dinis habetur latè per Cardina. Florent. in dict.
clement. ſecunda. de ſentent. excommunicatio. &

ibi per

5 ibi per gl. de ſororibus † ſanctæ claræ, quæ ſunt
de ſecundo ordine ſancti Franciſci, quòd habent
bona in cõmuni. vide no per gl. Panor. in c. ij. de
ſo. cõpe. Et ibi quid de Hoſpitalarijs, & fratribus
Antho. vbi ſuprà. §. iiij. & §. v. & ibi quid de fra-
tribus & ſororibus tertij ordinis beati Franciſci
& beati dominici. & §. vj. & de hoſpitalarijs. &
ꝙ hoſpitale eccleſiaſticum gaudet immunitate
eccleſiaſtica. ſecundum Bal. in l. ſi quis ad decli-
nandam. C. de epi. & cleri.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excõmunicationis actus eſt merè ſpiritualis.*
2 *Iudex eccleſiaſticus & ſecularis concurrere poſſunt eo-
dem tempore quando vnus alterum non impedit, & ten
dant ad diuerſum finem.*
3 *Pœna canonis, ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. ipſo iure &
ipſo facto infertur.*
4 *Pœnæ plures pro ſacrilegio concurrere poſſunt.*
5 *Exceptio rei iudicatæ fori ſecularis an in foro eccleſia-
ſtico obſtet.*
6 *Eccleſiæ inferiores an teneantur obſeruare interdictum
eccleſiaſticum.*
7 *Interdicti ſententiam etiam pro nulla pœna temporali
violare licitum eſt.*

Quæſtio. DCCCXXXIX.

QVAERITVR ſuper cauſa inquiſitiona-
li contra Guigonem Emptati declarationis
ſententiæ canonis, ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij.
de quo ſuprà fuit tactum. q. 776. 677. & pluri-
bus alijs quæſtionibus, quia fuerunt elicita du-
bia ſuper quibus eſt reſpondendum. Ideò vt me-
lius veritas habeatur inſeritur tenor dictorũ du
biorum. Guigo Emptati laicus appenſatè & ex
animo deliberato aſſeritur manus violentas in-
geſsiſſe in dominum Anthoniũ Rappeti Præſbi
terum, & eum grauiter verberaſſe in via publi-
ca & loco non ſacro, hora ſuſpecta in noctis cre
puſculo: contra quẽ in procedendo iudex ſecula
ris fuit diligentior & preuenit. ſuper quo thema
te (ſi eſt) contingit de infraſcriptis dubitare. Pri-
mò ſi iudex eccleſiaſticus in caſu prædicto poſ-
ſit aut debeat procedere contra dictũ Emptati: &
a cognoſcere ſi inciderit in pœnã canonis: ſi quis
ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. cùm fuerit præuen-
tus. Et ſi dicatur ꝙ ſit: dubiũ eſt, quis ipſorũ iuriſ
dictione primus procedet, ne per cõcurſum ſe im
pediant: an verò poſsint de iure ipſi iudices vnuſ
quiſq; eorũ facere ſuum proceſſum contra dictũ
Emptati eodem tempore, & ſuper illo pronũtia-
re. Dubitatur etiam ſi contingat alterũ ex iudici
bus prædictis ferre ſententiam abſolutoriã in fa
uorem dicti Emptati: nunquid ipſe Emptati po-
terit opponere exceptionẽ rei iudicatæ corã alio
iudice, & impedire proceſſum illius. Et licèt iam
ſatis fuerit reſponſum ſuper dictis dubijs ſuprà
quæſtio. 676. 677. 678. 689. Verũtamen ad pri-
mum dubium reſpõdetur ꝙ iudex eccleſiaſticus
debet procedere & cognoſcere ſuper declaratio-
ne d. c. ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij ſi debeat fieri
vel ne non obſtante præuentione iudicis ſecula-
ris. l. placet. C. de ſacr. ſanct. eccle. canoniſata. xvj.
1 q. j. c. placet. quia † ſententia excõmunicationis eſt
actus merè ſpiritualis. ſecundum glo. & Bald. in
auth. clericus. C. de epiſco. & cleric. & Io. Calde.
conſi. ix. ſub tit. de iudic. & gl. in c. fœlicis. §. per
hoc. de pœn. li. vj. & in c. de præsbiterorũ. xvij. q.
iiij. Nec obſtat ꝙ loquendo de laicis, ꝙ ordo ſit
conuertendus, vt videtur ſentire Io. Andr. in no-
uella. quia non loquitur in caſu iſto quãdo age-
retur de pœna excõmunicationis. ſecundũ Hoſti.
Pan. & Maria. in c. cum generale. de ſo. cõp. Ad ſe
cundũ dubiũ reſpõdetur, ꝙ licèt in crimine ſacri
legij irrogati in perſonã præſbiteri debeat proce
dere à criminali debitæ vltionis ſeu excõmunica
tionis. d. l. placet. cum ſalus animæ debeat qui-
buſcũq; cauſis præferri. l. ſancimus. j. in fin. C. de
2 ſacr. ſanct. eccle. Verũtamen in caſu iſto vbi † iu-
dex eccleſiaſticus & ſecularis cõcurrerent eodem
tempore vnus non impedit alium, cum tendãt ad
diuerſum finẽ vbi bene poſſunt concurrere pœ-
na iuris & pœna facti. ſecundum Bald. in l j. C. de
ſumma trini. & in d. l. placet. & ibi per Io. Fab. &
3 Alberi. quia † pœna dicti cano. ſi quis ſuadente.
infertur ipſo iure. & ipſo facto. ſecundum gl. &
doct. ibi, & in c. tua nos. de ſent. excom. quia bene
4 † poſſunt a concurrere plures pœnæ pro ſacrile-
a gio prout not. per fratrẽ Antho. in ſumma ij. par
te tit. j. c. xxj. §. ij. Ad tertium dubiũ reſpondetur,
ꝙ vbi contigeret ſententiam abſolutoriam ferri
5 in iudicio ſeculari pro dicto Emptati † non habe
ret obſtare exceptio rei iudicatæ in iudicio eccle
ſiaſtico: quia concerneret periculũ animæ. c. fina.
de except. libr. vj. in ſi. & ibi not. expreſſe Gemin.
Prætereà quando variatur modus agendi & ad
diuerſum finẽ, non habet obſtare exceptio rei iu-
dicatæ in alio iudicio etiam inter eaſdem partes.
ſecundũ gl. in d. c. ſi. ſuper verbo, admitti. c. aduer
ſario. vt ibi etiã gl. & Panor. de excep. c. veniens.
le ij. de teſti. c. ij. cum ibi not. per glo. & docto. de
ordi. cognitio. l. cum quæritur. cum l. ſequenti. &
b l. an eãdẽ. ff. de excep. rei iudicatæ. Circa materiã b
interdicti eccleſiaſtici, quod fuit obſeruatum in
hac ciuitate Gratianopo. de hoc præſenti anno
milleſimo cccccij. de menſe Aprilis poſt paſcha
propter dictã contentionem prioratus de Cha-
mino: quia eccleſia cathedralis beatæ mariæ Gra-
tianopo. aliàs obſeruauit, & ſic tenetur nunc ob-
ſeruare, ex quo non apparet de ſublatione. c. j. de
poſtulatio. prælato. c. tanta. de exceſſ. præla. adeò
6 ꝙ † eccleſiæ inferiores tenentur obſeruare etiam
ſi eſſet nullum. cle. ex frequẽtibus. de ſent. excom.
cum ibi no. per gl. & doct. Et licèt opponatur ꝙ
non fuerit facta debita publicatio ſeu denuncia
tio dicti interdicti, iuxta conſtitutionẽ concilij
Cõſtantianſis incipiente. Inſuper. de tẽpore Mar
tini V. vt per fratrẽ Anth. in ſumma iij. parte tit.
xxvj. c. j. §. ij. q. iiij. c. v. in ſi. & §. j. vbi ponit priui-
legia predicatorũ monachi de quo etiã in prag-
matica ſanctio. in tit. de excõmu. vitandis. c. j. &
in c. de interdictis indifferẽtes. non euitandis. Et
in ſumma angelica ſuper verbo, interdictũ. Sed
redeundo ad quæſitũ, quia procurator fiſcalis in
ſtat, vt nõ obſeruetur dictũ interdictũ per redu-
ctionẽ bonorũ temporaliũ ad manus Delphina-
les dictæ eccleſiæ beatæ Mariæ Gratiano. in ob-
ſeruantia dictæ pragmaticæ ſanctionis, an iſtud
licitè poſsit ferri dubito, propter clementinam
grauis. de ſentent. excommunicatio. Nec propter

7 hoc excuſarentur clerici † cum pro nulla pœna
temporali debeant interdicti ſententiam violare.
c. ita ne. xxxij. q. v. ſecundum glo. in d. c. tanta. li-
cèt melius attenuet culpam. c. ſacris. de hijs quæ
vi met. cauſ. fi. niſi eſſet metus precisſus & abſolu
tus. licèt canonici dictæ eccleſiæ non obſtante
dicta reductione obſeruauerunt interdictum:
& ſic non debet incurri pœna: quia verba cum
effectu ſunt ſummenda.

a Concurrere pœna. Adde Ioann. Andr. in nouella
in c. fœlicis. §. per hoc. de pœn. libr. vj. Panor. in
c. tuæ. de procur. quòd licèt quis pro eodem deli
cto miſto fuerat punitus in foro eccleſiaſtico vel
ſeculari: tamen poteſt in vtroq; foro puniri. ne
vna pœna tollat aliam, quando imponuntur di-
uerſæ pœnæ per diuerſas leges, & tendunt ad di
uerſum finem. l. quæ ſepulcra. C. de ſepul. viola.
vel etiam quando vna pœna excedit aliam in
eo in quo excedit. iuxt. nota. per Barto. in l. j. ff. vi
bono. rapto. Et ita refert Ioan. Andr. vbi ſuprà,
aliâs fuiſſe diſputatum Bononiæ. Adde quòd in
terdum poſſunt plures pœnæ concurrere. iuxt.
not. per glo. Panor. in c. de cauſis. de offic. deleg.
& pariter iudex eccleſiaſticus poteſt imponere
laico pœnam pecuniariam in cauſa quæ habet
cognitionem. ſecundum Panor. in c. licèt. de pa.
& maximè debet imponi pœna quæ magis te-
neat. vt ibi habetur.

b Interdicti. Adde quòd vidi dubitari cum de hoc
tempore ſit indulgentia plenaria ad inſtar An-
ni iubilei ſi debeat obſeruari interdictum cum
ſint plura priuilegia. iuxt. not. per Hoſtien. & Io.
Andr. in c. ad liberandum. de Iudæis. & per Feli.
in fine tituli. vt lite non conteſtata. & per Ioann.
de Anania in c. fin. de crimine falſi. licèt non re-
periatur exceptum in c. alma mater. de ſentent.
excom. libr. vj. facit c. quod inter. in fin. de pœni-
ten. & remisſionibus.

ARGVMENTVM.

De interdicto eccleſiaſtico.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum eccleſiaſticum an ſufficienter publicatum videatur per appoſitionem copiæ in valuis eccleſiæ ad hoc vt ſeruetur.*
2 *Interdictum ad hoc vt ſeruetur, quæ requirantur.*
3 *Interdictum eccleſiaſticum non niſi publicatum fuerit, ſeruandum eſt.*
4 *Interdictum eccleſiaſticum ſeruandum eſt cum mater eccleſia ſeruet.*
5 *Interdictum non obſeruantis pœna.*
6 *Violans interdictum Papæ ipſo facto priuatus non eſt.*
7 *Diuina qui ex deuotione audit, irregularitatem non incurrit.*
8 *Interdictum ad hoc vt ſeruetur, an publica fama ſufficiat.*
9 *Interdictum vtrum in ſcriptis ferri debeat.*
10 *Abſolutioni ad cautelam locus non eſt in interdicto generali.*

Quæſtio. DCCCXL.

QVAERITVR ſuper caſu interdicti eccle
ſiaſtici hodie mane publicati in eccleſia ca-
thedrali beatæ Mariæ Gratianopo. per appoſi-
tionem cuiuſdam copiæ ſignatæ per quandam
correrium Papæ in magno altari dictæ eccleſiæ,
de hoc præſenti anno dñi milleſimo ccccxcix.
die xvij. menſis Aprilis, etiam congregatis tribus
ſtatibus in hac ciuitate prætextu prioratus de
Chauano ad inſtantiam procuratoris fiſcalis Pa
pæ contra reuerendum dominum Aimarum de
Poiſiaco commendatarium abbatiæ ſancti Petri
foris portam Viennæ ſuper quo fuit dubitatum.
1 † An debeat ſeruari dictum interdictum ceſſatio
nis à diuinis vel ne: quia in litera commisſionis
auditoris: & pariter in ſententia non fit menno
declarationis interdicti locorum vel perſona-
rum per triduum, vbi reperietur dictus dominus
Aimarus, licèt prohibeatur ſibi dari auxilium &
fauorem. Et pariter declaretur hæreticus. & hoc
ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis & interdicti
eccleſiaſtici latæ ſententiæ ipſo facto. licèt præ-
tendatur, quòd fuerit exceſſus modus in exequen
do. Et pariter quòd non fuerunt requiſiti ſeu
moniti officiarij loci per biduum iuxt. tenorem
pragmaticæ ſanctionis in tit. de interdi[illegible]. cap. j.
2 quia † ad hoc vt debeat ſeruari interdictum re-
quirũtur denunciatio & publicatio, vt ibi habe-
tur. & in c. j. de excommunica. non vitand. niſi
notoriè conſtitiſſet incidiſſe in ſententiam ex-
communicationis aut interdicti, quòd nulla poſ
ſit tergiuerſatione celari: vt ibi habetur per glo.
3 licèt etiam † de iure communi abſque denuncia
tione debeat ſeruari interdictum eccleſiaſticum.
c. cum non ab homine. de ſenten. excomm. cle.
grauior. de ſent. excõ. quia ex quo quis ſit ſe eſſe
excommunicatũ aut locum ſuppoſitum interdi-
cto, amplius non debet certiorari. ſecundum gl.
ibi ſuper verbo, ſuppoſitis. Et maxime quando
eſt latum interdictum ab homine, licèt quando
eſt latum à iure requireretur declaratio. de quo
4 ibi per glo. & in dubio † debet obſeruari ex quo
matris eccleſia obſeruat. cle. ex frequentibus. de
ſenten. excom. Et de pœna violationis interdictũ
habetur in c. tanta. de exceſ. prælato. quia incur
5 rit † pœnam ſuſpenſionis à diuinis & iuriſdi-
ctionis & collatione beneficiorum: vt ibi habe-
tur. & pariter incurrit pœnam irregularitatis.
6 c. is qui. §. j. de ſenten. excom. lib. v. licèt † violans
interdictum Papæ non ſit ipſo facto priuatus: li-
cèt quando quis celebrat in loco interdicto in-
currat irregularitatem. d. c. is qui. Et idem quan-
do exercet aliquod officium deputatum ordini
eccleſiaſtico. c. ij. de cleric. excom. puta quando
aliquis cantat euangelium: ſecus ſi dicat pſalmos
7 non officiando, † licèt quando quis audit diuina
ex deuotione non eſt irregularis. ſecundum Pa-
nor. in d. c. tanta. vide etiam in c. j. de poſtul. præla
torũ. de pœna violationis interdicti vbi fit men-
tio de interdicto terræ Regis Francorũ, & quòd
non poteſt prætendi ignorantia quando ſen-
tentia interdicti publicè promulgatur: vel quan
do proponitur in loco publico: & ſufficit publi-
ca fama ad obſeruationẽ interdicti. ſecũdum gl.
ibi. c. illud. de clerico excom. miniſtran. Et in du-
bio debet obſeruari. vt ibi habetur. vide etiam
fratrem Anthonium in ſumma iij. parte ti. xxvj.
c. j. vbi ponit in quibus conueniant: videlicèt pri
9 mo † quia debent ferri ſcriptis. c. cũ medicinalis.
de ſent.

de ſenten.excommu.libr.vj. Secundo quia appel
10 latio ſequens non ſuſpendit. † Et quando in-
terdictum eſt generale non habet locum abſolu-
tio ad cautelam.ca.præſenti. de ſentent. excom-
municationis. libr.vj.Et non poteſt ferri pro de-
bito pecuniario ſine ſpeciali licentia Papæ. &
capit.ij.etiam loquitur de hac materia.& in c.iij.
& in c.iiij.vbi iuxta c.alma mater.de ſentent. ex-
communicationis. libr. vj. eſt adiecta ſolemni-
tas feſti corporis Chriſti.Et ibi etiam quæ ſacra-
menta ſint permiſſa tempore interdicti:licèt nõ
permittatẽ extrema vnctio.vt in d.c.alma mater.
& in c.quod inter.Et pariter denegatur ſepultu-
ra.& in §.j. ponitur pœna de violatione interdi-
cti.Et pariter non eſt prohibitus ſonus campa-
næ pro notificando horas laicis vel pro Aue
maria.Et aliâs prout ibi habetur.

ARGVMENTVM.

Interdicti ſententia an per appellationem ſu-
ſpendatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia interdicti à diuinis per appellationem non
ſuſpenditur.*
2 *Sententia interdicti à diuinis an per abſolutionem ad
cautelam relaxetur.*

Quæſtio. DCCCXLIIII.

QVAERITVR an ſententia interdicti ſu-
ſpendatur per appellationem:& an ſit locus
a abſolutione ad cautelam. Et dicendum eſt quòd
non:quia ſicuti appellatio non ſuſpendit ſenten
tiam excommunicationis:c.paſtoralis.de ſenten.
1 excommunicationis. Ita † etiam non ſuſpendit
ſententiam interdicti à diuinis. capit. ad hæc.le
iij.de appellatio.c.is qui.de ſentent. excommuni.
2 Et pariter non † relaxatur per abſolutionem ad
cautelam.c.præſenti.de ſenten.excommu.libr.vj.
licèt ſecus in ſentẽtia excommunicationis.c. ſo-
let.de ſenten.excom.de quo in c.ad præſentiam.
de appellatio.

a Cautelam. Adde domi.de Rot.deciſi.cccxxxiiij.
in nouis ſub titu. de ſentent. excommunicatio.
incipient. Item fuit dubitatum. vbi tenet, quòd
interdictum ſingulare in aliqua eccleſia appoſi-
tũ relaxari ad cautelam, quando allegatur nulli-
tas interdicti:ſecus in interdicto generali.

ARGVMENTVM.

Interdictum an ſuſpendi poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio an pendente ſuſpenſione interdicti aliquid
operetur.*
2 *Epiſcopi ſententiam excommunicationis latam à iure
vel homine non niſi nominatim exprimatur, incurrunt.*
3 *Interdictum generale pro debito pecuniario in aliquem
locum non niſi cum ſpeciali Papæ licentia profertur.*

Quæſtio. DCCCXLII.

QVAERITVR an Epiſcopus poſsit ſu-
ſpendere interdictum, aut declarare nõ eſſe
obſeruandum?glo.in dict.cap. ad hæc, quoniam.
de appellatio. arguit ad partes. Et in effectu vi-
detur tenere quòd Epiſcopus non poteſt ſuſpen
dere ſententiam interdicti, qui tollit illud ex
toto. de quo ibi latiùs per glo. vnde ſecundum
Panor.ibi, qui interdictum eſt latum à ſuperio-
re non poteſt ſuſpendere.capi.paſtoralis.§.præ-
1 tereà.de offici.ordinar.Et † an pendente ſuſpen-
tione interdicti operetur appellatio.vide per gl.
2 & Panor. Verumtamen, Epiſcopi non † incur-
runt ſententiam excommunicationis latam à iu-
re vel homine:niſi nominatim exprimatur de Epi
ſcopis.capit.quia periculoſum. de ſenten.excom
3 municatio.libr. vj. Et pariter generale † interdi-
ctum non profertur in aliquem locum pro pe-
cuniario debito ſine ſpeciali licentia Papæ: vt in
extrauaganti bonifacij ſecundi Ioann. Calderi.
in tracta. de eccleſiaſtico interdicto, & Panor. in
cle.grauis.de ſent.excom.

ARGVMENTVM.

De ceſsione à diuinis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ceſsione à diuinis pendente contrahi
poteſt.*
2 *Ordines an conferri poſsint, ceſsione à diuinis penden-
te.*
3 *Eccleſia non cenſetur interdicta per ceſſationem à diui
nis.*
4 *Capitulum ſine Epiſcopo eccleſia interdicere non po-
teſt.*

Quæſtio. DCCCXLIII.

QVAERITVR de differentia de ceſſatio-
ne ſeu ceſſu à diuinis, & à ſentẽtia Interdi-
a cti.de hoc habetur in capit.a ſi canonici.de offic.
1 ordinarij.lib.vj.Et pariter † poteſt contrahi ma-
trimonium.ſecundum glo. in capit. fina. de ſen-
2 tent.excommunicatio.libr. vj. Et † idem in col-
latione ordinarij:ſecundum Inno.in dict. capit.
non eſt. licèt ſuper hoc ſint opiniones de ſpon.
Et in effectu redeundo ad quæſitum.ſecundum
3 glo. in dict. capit. ſi canonici. † per ceſsionem à
diuinis non cenſetur eccleſia interdicta: & ideò
ſi ibi celebretur, non incurritur pœna irregula-
ritatis.capit. irrefragabili.§.cæterum. de officio.
ordinarij.ſecus in interdicto.capi.is qui. de ſen-
tent. excommunicatio. libr. vj. Secundò etiam
diferunt: quia licèt capitulum alicuius eccleſiæ
ſecularis vel regularis ex conſuetudine poſsit
ceſſare à diuinis propter aliquam cauſam ratio-
nabilem & grauem:puta quia fiunt ſtatuta con-
tra libertatem eccleſiæ, vel imponũtur talliæ cle
ricis, vel detinetur clericus vel canonicus: tamen
4 † capitulum ſine Epiſcopo eccleſiam interdicere
non poteſt.capit.queſiuit.de hij. quæ ſi. à maior.
parte capi.ſecundum gloſſ.in dict.capit.ſi cano-
nici. de quo habetur per gloſſ. Innoc. & Panor.
in capit.dilectis. de appellatio. Et licèt fiat ceſſa-
tio generalis reſpectu totius ciuitatis: non ta-
men incurritur irregularitas ſi celebretur. Nec
obſtat clement.j.de ſenten.excommunicatio.vbi
equiparatur ceſſatio generalis interdicto. quia
reſpondetur, vt per Panor.in dict.capit. dilectis.
& quæ requirantur ad hoc vt fiat ceſſatio à di-
uinis, & qualiter debeant partes iter arripere
infrà menſem ad Romanum Pontificem, vide per
gloſſ.fin.in capit. quamuis. & capit. ſi canonici.
de offic.ordi.libr.vj.

2 Si canonici. Adde gl. in d.c, canonici. de offi.or-
di. lib.vj.quòd durante ceſſatione à diuinis me-
dio tempore eccleſia non eſt interdicta: ſed ſolù
ſuſpendit organa ſua: quia ſuſpenſio eſt quid fa
cti,& interdictū eſt quid iuris. ſecūdum Panor.
in c.dilectis.de appellatio.

ARGVMENTVM.

Interdicti tempore an timpanæ licitè pulſari
poſsint,

SVMMARIVM.

1 *Campanæ an & quando interdicti tempore pulſari*
poſsint.
2 *Sacramentum baptiſmi interdicti tempore permittitur,*
Item & morientium pœnitentia.
3 *Sacramentum eucharistiæ interdicti tempore permiſ-*
ſum eſt.
4 *Interdicto ſtante ſepultura & onctio denegantur.*
5 *Ordines interdicto pendente conferri poſſunt.*

Quæſtio DCCCXLIIII.

QVAERITVR an tempore interdicti po-
tuerint licitè campanæ pulſari. Et in effectu
quod ad ſeruitium diuinum debet abſtinere. ſe-
cundum Ioan.Calderin.in dict. tractatu de inter-
1 dicto eccleſiaſtico: ſecus† quoad vſum laicorum,
vel ad prædicationem, vel ad capitulum congre-
gandum. ſecundum ipſum, & Io. de Imol.in dic,
2 clemen.grauis.de ſenten.excommunica. Et† pari-
ter tempore interdicti permittuntur ſacramenta
baptiſmus paruulorum, & pœnitentia morien-
tium,cap.non eſt,de ſponſal, Et etiam ſacramen-
3 tū† eucharistiæ permittitur,c.quod in te, de pœ-
niten.& remiſsio,& licèt ſit permiſſum celebrare
ianuis clauſis & expulſis excommunicatis, vt ibi
4 habetur;†tamen denegatur ſepultura & ſacra vn
ctio. Et pariter bini & bini poſſunt dicere ho-
ras.vt ibi habetur, licèt hodie indifferenter per-
mittatur ſacramentum pœnitentiæ, ſiue morié-
5 tibus ſiue non. Et idem† in colla.ordinarij.ſecun
dum Inno.in d.cap.non eſt. licèt ſuper hoc ſint
opiniones.

Quæſtio. DCCCXLV.

QVEARITVR quia in dictis literis apoſto
licis dicti interdicti ſit mentio ſub pœna ceſ-
ſationis à diuinis. & interdicti eccleſiaſtici latæ
ſententiæ; an requiratur alia declaratio. Et dicen
dum eſt quòd non. ſecundum glo. in cap. pœnis.
vt periculoſa.ne cleri.vel monachi.lib.vj.& in c.
in pœnis.de regul.iur.lib. Et Bar.in l.iubemus.§,
ſanè. C.de ſacroſan.eccle.

ARGVMENTVM.

Affectio originalis an fieri debeat.

Quæſtio. DCCCXLVIII.

QVAERITVR quia in executione dicti
interdicti fuit dimiſſa copia in dict. magno
altari ſignata, Et pariter mandatur domino Epi-
ſcopo Gratianopo. quòd faciat obſeruari affe-
rendo ſibi viſionem originalem in villa Chambe
riaci per manus eius officialis foranei. Et videre-
tur dicendum quòd non; quia requiritur quòd
appareat de originali aut quòd ſit in forma au-
then.cap.j. de ſenten.excommunica.libr. vj. cle,
cauſam,de electionib.& hoc tenent domi.de Ro-
ta in nouis, in ſimili ritu.de do. & contu. in nu.
vij.Feli in cap. quoniam ſequenter. §. porrò. vt
ſite non conteſta.

ARGVMENTVM.

Epiſcopus an interdictum ſuſpendere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Papa de viribus ſuorum priuilegiorum cognoſcit.*
2 *Abuſus ſi fiat in literis apoſtolicis, ordinarius obuiare*
poteſt.

Quæſtio DCCCXLVII.

QVAERITVR redeundo ad quæſt. Dccc-
xliij.ſuprà tactam, quòd Epiſcopus non poſ
ſit ſuſpendere vel declarare interdicta authori-
tate apoſtolica non eſſe ſeruandum,cap.paſtora-
1 lis.§.prætereà.de offic.ordi. Et quia ſolus† Papa
cognoſcit de viribus ſuorum priuilegiorum.ca.
cùm veniſſent.de iudic.quia illius eſt interpreta-
ri cuius eſt cōdere.vt ibi per gl.& do. Et hoc verū
principaliter, ſecus ſi incidéter. de quo ibi latiùs
per gloſſ.& doctor, veruntamen quando fieret
2 †abuſus in literis apoſtolicis ordinarius poſſet
obuiare.iuxt. not.per Panor.in cap cum ex eo.
de pœniten.& remiſsio,circa finem, & per Ioan.
de Imol, in clemen. j. eod.titul. dum tamen non
fiat in fraudem ſuperioris & præponit in cap.in
memoria.xix.diſtin,pro quo facit l.ſi hominem.
ff.manda. & per Panor.in cap. ſtuduiſti.de offic.
delegat. vbi interdùm legatus generalis inhibet
particulari. Et ideo quando denuntiatur interdi
ctum per affictionem copiæ, etiam authoritate
apoſtolica, in aliqua eccleſia, cum non faciat fi-
dem interdicti ordinarius declarat non eſſe ob-
ſeruandum; quia verba ſunt clara. Veruntamen
me ſemper refero veritati, & determinationi ſan
ctæ matris eccleſiæ.

ARGVMENTVM.

Modus celebrandi interdicti tempore.

SVMMARIVM.

1 *Interdicti generalis & particularis differentia.*
2 *Præbyteri interdicti tempore ſepeliri in cimiterio ſine ſo*
lennitate poſſunt.
3 *Diſtributiones an & quibus interdicti tempore dentur.*
4 *Officium diuinum quibus diebus interdicti tempore pu*
blicè fiat.

Quæſtio DCCCXLVIII.

QVAERITVR ſuper modo celebrandi
diuinum officium. Et in effectu in eccleſijs
ſeu monaſterijs quæ non ſunt ſpecialiter interdi
ctæ, licèt ſint ſitæ in loco interdicto poſſunt ce-
lebrari ſingulis diebus, & alia diuina officia di-
ci ianuis clauſis non pulſatis campanis: & hoc
quando eſt interdictū generale; ſecus eſſet in par
ticulari.cap.cum in partibus.de verbo. ſignifica.
1 declaratur quid ſit generale interdictum; † quia
dicitur quando vniuerſitas illius loci interdici-
tur ſiue ſit paruus ſiue magnus,& ſiue ſint plures
eccleſiæ ſiue nō. Sed particulare interdictum dici
tur quando nominatim & expreſsè interdicitur,
aliqua vel plures eccleſiæ.cap. quod nonnullus,
ca.quod in te.de pœniten.& remiſsio, & ibi etiá
2 quòd† præsbyteri alicuius eccleſiæ poſſunt ſepel
liri in cimiterio ſine ſolennitate de quibus in c.
alma mater, §. adhiimus, de ſenten.excommuni.
libr.vj. & hoc ſubmiſſa voce, ianuis clauſis, non
3 pulſatis campanis. Et iſto† caſu traduntur cothi
dianæ diſtributiones illi qui interſunt horis.
Et intel

Et intelligitur ſubmiſſa voce ita quòd exaudiri
non poſſunt excommunicati & interdicti. Et
ſecundum glo. etiam non debent recipi alij ad
audiendum diuinum officium, qui non ſunt in-
terdicti, cap. licèt. de priuilegis. libr. vj. niſi quis
haberet ſuper hoc priuilegium. Et ibi gl. refert,
quòd aliqui habent priuilegium admittendi fo-
renſes ad audiendum diuinum officium. Et pari-
4 ter in quatuor † feſtiuitatibus anni videlicèt na-
talis domini: Paſchæ: Pentecoſtes Aſſumptio-
nis beatæ virginis Mariæ celebrantur diuina of-
ficia publicè tempore interdicti. Et etiam ali-
qui tenent quòd tempore feſtiuitatis corporis
Chriſti.

ARGVMENTVM.

Interdictum generale Epiſcopi an ad exem-
ptos extendatur.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus eccleſiam exemptam particulariter interdi-
cere non poteſt.*
2 *Interdictum eccleſiaſticum obſeruari non debet, niſi
ſententia cenſuræ fuerit publicata & denunciata ſpecia-
liter & expreſsè, non obſtantibus conſtitutionibus in
contrarium.*
3 *Interdicti publicatio an de iure requiratur.*

Quæſtio. DCCCXLIX.

QVAERITVR an generale interdictum
Epiſcopi ſe extendat ad exemptas ſeu eccle-
ſias exemptas ſeu clericos exemptos. Et dicẽdum
eſt quòd ſic. clemen. ex frequentibus. de ſentent.
excom. c. cum inter. de conſue. & ibi per Inno. &
Panor. ſecus in interdicto ſpeciali ſeu particu-
1 lari: quia † Epiſcopus non poſſet particulariter
interdicere eccleſiam exemptam. Adde fratrem
Antho. in ſumma iij. parte titu. xxvj. c. v. §. j. qui
ponit certa priuilegia, quæ habent fratres prædi
catores & minores tempore interdicti eccleſiaſti
ci. Vide ibi. Item vide eundem fratrem Antho. iij.
parte tit. xxv. c. iij. vbi refert conſtitutionem Mar
tini V. in concilio conſtantienſi, incipiente ſu-
per ad euitandum. vbi non debent euitari excom
2 municati vel interdicti † nec interdictum eccle-
ſiaſticum obſeruari niſi talis ſententia cenſuræ
fuerit publicata & denunciata ſpecialiter & ex-
preſsè, non obſtãtibus cõſtitutionibus in cõtra
rium. & quòd Papa martinus declarauit dictam
conſtitutionem perpetuam, & quòd fuit confir
mata in concilio Baſilien. ante diſſolutionem: vt
in tit. de excom. non euitand. & in titu. de interd.
indifferent. non obſeruan. Adde gl. in cle. grauis.
de ſent. excom. & in prag. ſanct. ti. de excom. non
vitan. ſuper verbo, interdictum, quòd licèt de iu-
re communi ex quo ſententia interdicti eſt pu-
blicè lata, ſiue ſit interdictum à iure vel homine
3 latum ligat, licèt † non fuerit facta publicatio vel
denunciatio, quòd eccleſia metropolitana vel ma
tris eccleſia recipit. c. j. de poſtu. prela. clem. j. de
ſenten. excom. & quia ex quo quis eſt certus am-
plius non debet certiorari. c. eum qui. de regn. iu.
libr. vj. tamen forſam expediret prouideri nterdi
cto lato à iure per coſtitutionem antequam li-
garet clericos & alios, quòd fieret declaratio. &
hoc verum de iure cõmuni: ſed per dictam extra-
uagantem Martini V. incipiente, vt ſuper. & per
decretum prag. ſanct. tit. de excom. non euitand.
& tit. de interdic. indifferenter non obſeruandis.
fuit prouiſum, quòd requiratur publicatio & de
nuntiatio. & ita etiam tenet frat. Antho. in ſum-
ma iij. parte. tit. xxvj. c. v. in princ. circa fi. De pœ-
na autem violationis interdicti eccleſiaſtici vide
per fra. Antho. vbi ſuprà tit. xxvj. c. iiij. §. iij. par-
te ſummæ vbi enumerat plures pœnas. vide de
pœna illorum qui inferũt moleſtiá contra iudi-
ces qui protulerunt ſententiam interdicti in per
ſona vel bonis & ſuorum & familiorum in cap.
quicunque. de ſent. excom. lib. vj. & etiam de pœ-
na illorum qui impediunt obſeruari interdictũ, r
imo cogunt ad celebrandum durante interdicto a
in d. cle. grauis. de ſent. excom.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus an aliquid pro ſigillo ſolue
re teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Simoniacus eſt is qui pro ſigillo abſolutionis pecuniam
capit.*
2 *Excommunicato vexationem ſuam redimere iniuſtè
an liceat.*

Quæſtio. DCCCL.

QVAERITVR an pro beneficio abſolutio
nis ab excõmunicatione ſit aliquid ſoluendũ
excõmunicatori pro ſigillo aut aliás: & an valeat
ſtatutum vt excõmunicatus ſoluat decem libras
pro quolibet mẽſe, quo ſteterit excõmunicatus.
Dubium facit: quia beneficiũ abſolutionis eſt ec
cleſiaſticum ſpirituale: & nihil eſt exhigendũ pro
ipſo præſtando, etiá quando quis confitetur in
pœnitentia aut benedictionibus nubentium vel
obſequijs defunctorum. c. cum in eccleſiæ. c. ne-
1 mo. c. ad noſtrã. c. ad aures. de ſimo. Et † qui præ-
tium pro ipſo recipit ſimoniacus eſt. c. non ſolũ.
& c. quæſitum. j. q. iij. Secus ſi aduerſarius pro-
pter contumaciá feciſſet expenſas pro vel etiam
iudex: quia tunc deberent ſolui. ſecundum glo.
a in d. c. ad aures. Verũtamen ſecundũ Hoſti. ibi
valeret ſtatutũ vt excõmunicatus aliquid ſoluat:
quia non exhigitur pro abſolutione, ſed pro cõ-
tumacia: facit c. dilectus. de offic. ordina. licèt ſe-
cundum aliquos priùs debeat abſolui: & deinde
cogatur ſoluere ſecundũ formam ſtatuti, ex quo
ſatisfactũ eſt parti. Et ita ibi ſequũtur Panor. &
Ioan. de Anani. & idem quãdo verſaretur cõſue-
tudo, ſecundũ præmiſſa. quia tale ſtatutum vel
cõſuetudo inducitur vt quis filius inducatur ad
abſolutionẽ habendá. c. quod quidá. de pœn. &
2 remiſſio. † An autem ſit licitũ iniuſtè excõmuni-
cato redimere vexationem ſuã, vide per glo. in d.
c. ad aures. & in c. dilectus. le j. de ſimo. Et de tali
ſtatuto aliquid ſoluendi habetur per gl. in prag.
ſanctio. in tit. de interdicto indifferenter. & de
emolumento ſigilli habetur in cle. ſtatutum. de
electio. & ibi gl. ſuper verbo, ſigillo. & ſuper ver
bo iuriſdictione.

a c. Ad aures. Vide Hoſtien. Ioann. Andr. Henric.
Boic. Cardi. Flo. Panor. in d. c. ad aures. de ſimo.

ARGVMENTVM.

Sententia quando errorem intollerabilem con
tinere dicatur.

Quæſtio. DCCCLI.

QVAERITVR qnia ſententia excommu-
nicatiouis cōtinens errorem intollerabilem
dicitur nulla.c.per tuas.de ſentē.excom. qualiter
dicatur continere errorem intolerabilē vt quan-
do continet peccatum manifeſtum, vel quando
prohibetur ne fiat eleēmoſina.c.venerabilibus.§.
poteſt.de ſentent.excom.libr.vj. de quo ibi latiùs
per docto.& in d.c.per tuas.

ARGVMENTVM.

De conſeruatoribus.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruatores de iure communi ſunt introducti.*
2 *Officialis duplici poteſtate vti poteſt.*

Quæſtio. DCCCLII.

QVAERITVR ſuper cauſa ſupplicatio-
nis Ludouici Argenſonis habitatoris pa-
rœciæ ſancti Martini Vineſij vbi prætendit ſe
fuiſſe tractum coram domino officiali Gratian.
ſub conſeruatore priuilegiorum eccleſiæ cathe,
beatæ Mariæ Gratiano.ad inſtantiam domini Pe
tri de Cōmerçis incorporati dictæ eccleſiæ volē
do prætēdere,quòd non debeat ſubire iudicium
coram dicto domino officiali, ne trahatur extra
præſentem patriam per appellationē.Sed in con-
1 trarium videtur veritanquia † cōſeruatores ſunt
introducti de iure communi.c.fi.de offic. delega,
libr.vj. & ita etiam teuet do. Guid. Pap.deciſio,
cxviij. vbi refert aliàs ita fuiſſe declaratnm in cu
ria parlamenti Delphinal.Prætereà dictus domi-
2 nus officialis† Gratiano.poteſt vti duplici pote-
ſtate.videlicèt ordinaria & delegata.iuxt.not.per
Inno.& Panor.in c.cum ex officij. de præſcri. &
ita vtendo poteſtate ordinaria reduxit dictam
cauſam ad viā ordinariam,ne deuoluatur appel-
latio ad curiam Romauam.Et licèt dictus Argen
ſonis ſe prætendat habituariū ſancti Martini Vi-
neſij:tamen ſciendum pactionis notorias domi-
ni official. Grotian. hàbet etiam iuriſdictiouem
in diœceſi Gratiano.contra laicos.

ARGVMENTVM.

Monitio an tantum de occultis fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Admonitio præcedere debet euangelicam denuntiatio-
nem.*
2 *Monitio canonica quando dicatur.*
3 *Excommunicatio quæ fit in ſpecie nominatim fieri de-
bet per expreſſionem nominis.*

Quæſtio. DCCCLIII.

QVAERITVR ſuper monitorio impetra
to in curia officialatus Grariano. ad inſtan-
tiam domini Guigonis Reuelli olim vicarij Tou
ſini contra illos qui occultant tam manifeſtò
quàm occultè arreragia cenſuum bladi argenti
recepta regiſtrari iurium paſcale, & illos qui à
xij.annis citra poſuerunt minas in plaſſagijs di-
cti inſtantis, & contra illos qui ratione accenſa-
menti dictæ curiæ debeant copertoria linteami-
na & alia mortaligia ſeu erreragia queeunque
ſint.& in caſu oppoſitionis. & eſt ſciendū ꝙ di-
ctus vicarius prætēditꝙ de regiſtro excōmunica
torū in eius parœcia debet habere pro qualibet
excōmunicatione vnum patacū: an iſtud de iure
procedat,habetur in c. ad aures. de ſimonia. Sed
redeundo ad qnæſitum an debeat fieri monitio
generalis ſolùm de oeultis,& non de mauifeſtis.
Et videtur dicendū ꝙ ſolùm debeat fieri de ocul
tis.c.ij.de offi.ordi. quia quando nō poteſt pro-
bari fit talis monitio generalis, vt ſaltē verecun-
diæ rubore ſuffuſus pro latenti exceſſu ſatisface
re cōpellatur.c.cùm nō ab homine.de ſeut. excō.
exēplo Iudæ quē Chriſtus nominatim monere
noluit,ſed in genere.d.c.ij.licèt priuatim & ſecre
tè poſſet eum admonere: vt ibi habetur ſicuti
1 † dicitur in denuntiatione euangelica vbi debet
præcedere admonitio caritatiua. c. ſi peccauerit.
ij.q.j.c.nouit.de iud.Et antequā fiat excōmunica
tio ſiue in genere ſiue in ſpecie, debet prætēdere
cōpetens ſeu canonica monitio. c. Romana.ver.
2 ſed nec.de ſent.excō.lib.vj.† Et dicitur canonica
monitio quando fit nominatim cum expreſſio-
ne nominis,& tribus monitionibus moneantur
vel vna pro omnibus cum interuallo dierū, niſi
neceſſitas aliud ſuadeat. c. ſtatuimus & ibi glo.
c.conſtitutionem.de ſen.excom.libr.vj. c. ſacro.
de ſent.excom.c.de illicita.xxiiij.q.iij.& hoc ve-
3 rum quoad excōmunicationem † quæ fit in ſpe-
cie,vt requiratur, ꝙ fiat nominatim per expreſ-
ſionem nominis.d.c.conſtitutionē. ſed quantum
ad excōmunicationem quæ fit in ſpecie:ſecundū
Inno.Panor.in c.in lateran.de præb.glo.in cle.j.
de vi.& hone.cleri.& ibi Cardi.Flor. in vij.q.Et
præmiſſa procedunt in ſentētia excōmunicatio-
nis hominis,vt requiratur monitio:ſecus in ſen-
tentia canonis, in qua non requiritur monitio:
cum incidat ipſo iure. de quibus habetur per gl.
in c.eos.de ſent.excom.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Excommuuicatio generalis an liget.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia militans de ocultis nominatim non indicat.*
2 *Eccleſiæ militantis conſtitutio ocultum omninò ligat.*
3 *Monitorij generalis publicatio non niſi in genere fieri
debet.*

Quæſtio. DCCCLIIII.

QVAERITVR an talis excōmunicatio ge-
neralis ſeu monitio in forma malefactorum
liget quoad Deum & quoad eccleſiam militan-
tem. Et dicendū eſt quòd ligat quoad Deum: ſed
quoad eccleſiam militātem non.quia non vitaba
tur ab eccleſia. c. à nobis.le ij. de ſent.excom.ſe-
cundum glo.in d.c.ij.de offic.ordina. & in cle.j
1 de hæreti.in fin.† quia eccleſia militans non iu-
dicat de ocultis nominatim.c. vt noſtrū.vt eccle.
2 benefi.ſecundum glo.in d.cle.j. † licèt conſtitu-
tio eccleſiæ militantis liget peccatum omninò
occultum. ſecundū glo. ibi. Et præmiſſa faciunt
ad quæſtionem ſuper monitorio generali in quo
non debet procedi nominatim ad declarationem
3 alicuius. Et pariter † non debet fieri publicatio
monitorij generalis niſi in genere, licèt interdū
aliter obſeruetur de ſtilo curiæ officialatus Gra-
tianopo. de materia denunciationis ſeu publi-
cationis ſententiæ excommunicationis vide in
c.paſtoralis.de appel. & in pragma. ſanctio. ſub
tit.de excom.non euitan.& tit.de interdic. indiſ-
ſe.non pun.

ARGVMENTVM.

Literæ monitoriæ, generales an ſint de iuſtitia.

SVMMARIVM.

1 *Teſtimonium dicere in cauſa criminali an quis cogi poſsit.*
2 *Teſtis occultans veritatem incidit in pœnam falſi.*
3 *Furem indicare an & quando quis cogi poſsit.*

Quæſtio. DCCCLV.

QVAERITVR de tali caſu fuit impetratũ monitorium generale in forma malefacto
rum contra omnes qui poſuerunt manum violẽ
tam in perſonam cuiuſdem præsbiteri, & quid
auxilium dederunt ſcientes &c. vt haberẽt emen-
dare damnum & reuelare: & in caſu oppoſitio-
nis an tales literæ ſint de iuſtitia. Dubium fa-
1 cit: quia in † cauſa criminali quis non cogitur
ferre teſtimoniũ ſiue directè ſiue indirectè aga-
tur. c. dilectorum. cum ibi nota. de teſti. cogend.
quia in infamiam nemo debet facilè proſilire:
quia tales detractores dicuntur. vj. q. j. c. ex me-
rito. Sed in contrarium videtur veritas ne crimi
na remaneant impunita. c. vt fame. de ſen. excom.
l. ita vulneratus. ff. ad leg. aquil. & quia occultare
veritatem in teſte eſt peccatum mortale: maximè
præſtito iuramento. c. quisquis. xj. q. j. ſecundum
2 Bald. in l. iiij. §. fi. ff. de condi. ob turpem cauſ. † &
incidit in pœnam falſi. c. j. de crimine falſi. ſecun
dum Bald. in l. præsbiteri. C. de Epi. & cleri. Qui
nimò quando teſtis ſe ſubtrahit timore vel gra-
tia præſumendũ eſt contra ipſum ex officio in-
quiſitionis. ſecundum Bart. in l. j. §. ſed & ſi quis.
3 ff. de falſi. Præterea † quis poteſt cogi ad indican
dum furem ſeu malefactorem. c. qui cum fure. de
furt. l. ciuile. C. de furt. & ibi gl. quæ not. argumẽ
tum pro literis monitorijs Epiſcoporũ. Nec ob-
ſtat ſi dicatur ꝙ licitè quis recipit pecuniam aut
præmium ad indicandum ſeu manifeſtandũ fu-
rem, aut alium malefactorẽ. d. l. iiij. §. fi. & l. ſolẽt.
ff. de præſcrip. verb. Ergo non poterit quis cogi
ad indicandũ. vnde ſecundũ gl. in d. c. qui cum fu
re. videtur notare differentiam inter ius ciuile &
canonicum. quia de iure ciuili non cogitur quis
indicare furem: ſecus de iure canonico. licèt Ho-
ſtien. velit tenere ꝙ quando timetur de periculo
mortis, quis non cogitur indicare furem. Barto.
verò in d. l. ciuile. tenet quòd quis tenetur indica
re furtum ſeu maleficium: ſecus de fure. quia d. c.
qui cum fure non loquitur de perſona furis, niſi
ex officio ſuperioris: quia tunc quis cõpellitur
indicare malefactorem. l. congruit. ff. de officio.
præſid. vide per docto. in d. l. iiij. §. fin.

ARGVMENTVM.

Sub monitorio generali qui compreandãtur.

SVMMARIVM.

1 *Principalis an teneatur ſe declarare.*
2 *Vita vt ſalua fiat an communiſci liceat.*
3 *Dicta in ſecreto tanquam amico an detegi debeant.*
4 *Quid ſi quis ſciat tanquam aduocatus.*
5 *Teſtimonium de auditu nullum eſt tanquam non concludens.*
6 *Quid ſi quis ſcit & non poteſt probare.*

Quæſtio. DCCCLVI.

QVAERITVR qui comprehendantur in monitorio generali vigore illius clauſulæ
1 ſciẽtes. Et in effectu † an principalis teneatur aut
qui auxilium præſtiterint: Dubium facit: quia
nemo tenetur ſe prodere nec exponere ſe periculo.
c. non tibi dico. de pœnitent. diſtinct. j. Et per-
miſſum eſt redimere ſanguinem ſuum. l. j. ff. de
bon. eor. Et pro hoc facit authoritas diuina: ꝙ
Deus non vult mortem peccatoris. ſed vt ma-
gis conuertatur & viuat. Sed in contrarium vi-
2 detur veritas: † quia pro ſaluanda vita propria
vel alterius non eſt licitum mentiri. c. ſuper eo.
de vſur. Et plenius fuit tactum in hoc volumine
in quodam alio tractatu. facit quod habetur in
glo. & Barto. in l. relegati. ff. de pœn. Quantum
a autem ad illam clauſulam [a] ſcientes, qui non ſunt
participes criminis: tunc poteſt diſtingui per
modum triplicis ſcientiæ: quia interdum quis
ſcit vt miniſter Dei aliquod delictum ſeu pec-
catum ſibi confeſſum. Et iſto caſu vigore moni-
torij generalis non compræhenditur, nec debet
reualare: quia diceretur prodere peccatorem: &
incurreret magnã pœnam. c. omnis vtriuſq; ſe-
xus. de pœniten. & remiſsio. c. dilectus. de exceſ.
prælato. exẽplo Chriſti, qui noluit arguere Iudã
de peccato nominatim. quia ſciebat vt Deus.
c. ij. de offi. ordinarij. ſecundũ gl. in c. ſacerdos. de
pœn. diſt. vj. Interdum verò aliquis ſcit aliquod
delictum vt iudex, & aliquod delictum, & tunc
tenetur ſequi veritatem actorum. l. illicitas. §. ve
ritas. ff. de offic. præſid. iuxt. nota. per glo. in c. pa
ſtoral. §. quia verò. de offic. & poteſta. iudi. dele-
ga. Interdũ verò quiſquis ſcit aliquod delictum
vt homo priuatus: & iſto caſu licèt non ſit par-
ticeps delicti: tamen tenetur indicare & declara-
3 re delictum, etiam ſi aliquis dixerit alicui † tan-
quam amico in ſecreto, & tanquam in confeſ-
ſione: & iſto caſu etiam tenetur declarare: quia
non dicitur ſcire tanquam miniſter Dei, & in pœ
nitentia etiam ſi iuraſſet non reuelare aut non
ferre teſtimonium. c. intimauit. de teſti. & ibi per
Innoc. & Panor. & in d. c. ij. de offic. ordi. Et hoc
4 verum fortè, † niſi quis ſciret vt aduocatus per
modum conſilij ad euadendum per modum in-
ſtantiæ: quia tunc non incurreret ſententiam ex-
b communicationis: ſecundum [b] Salice. in l. rapto-
res. C. de rapto. allegat Innocen. in c. ſolet. de ſen-
tent. excommunicatio. libr. vj. Nec obſtat ſi dica-
tur quòd quando aliquis ſcit delictum per audi-
5 tum dici ab aliquo. † quòd tale teſtimonium non
concludit neceſſario. l. teſtium. C. de teſti. Et ſic
quòd non propriè dicitur ſcire. Et verba ſunt
cum effectu ſumenda. capitu. relatum. de cleric.
reſidentib. l. j. §. quod autem. ff. quòd quiſque
iur. Et pro hoc facit quod voluit Bald. in quod-
dam eius conſilio incipiente. Quanquam. quem
refert & ſequitur Angel. Areti. in tractatu ma-
leficiorum ſuper verb. Tu as trahito la toa pa-
c tria. vbi tenet, quòd licèt in [c] crimine læſæ maie-
ſtatis quis teneatur ex ſola ſcientia, niſi reuelet
principi aut patriæ proditionem l. quiſqnis. C.
d ad leg. Iullia. maieſta. in fin. hoc verum ſi poſsit [d]
6 probari aliâs ſecus. † quia ſe poneret periculo
torturæ & morti. l. iij. C ad leg. Iullia. maieſta. l.
noſtris. C. de calumniato. Iſtud eſt difficilè argu-
mentum, Et ideò ſum pro nunc dubius in hoc

paſſu licèt in dubio vbi agitur de periculo animæ ſecurior via ſit tenenda. iuxt.not.per glo. in c.vnico.de ſcrutinio in ordi.faciend. quia bonarum concientiarum eſt, ibi timere culpam, vbi culpa minimè reperitur.c.eius.v.diſtinct. in fin. c.ij.de obſerua.ieiunior. Et quia teſtimonium de auditu præbet ſaltem adminiculum. vide per gl. & docto.in l.ciuilè.C. de fur.an quis cogatur in dicare furem etiam per literas monitorias, & in l.iiij.§.ſi tibi.ff.de condi.ob turpem.cau.in c.qui cum fure.de fur. nam per viam teſtimonij cogitur dicere veritatem: vt ibi habetur.

a Scientes. Adde glo.in c.ſacerdos.de pœn.diſt.vij. quando aliquis confitetur crimen in confeſsione & pœnitentia, quòd confeſſor non debet in publico detegere vigore literarum monitoriarum: licèt debeat in ſecreto Epiſcopo dicere: vide gl.in c. ex pœnitentibus.l. diſtin. & in c. non tibi dico. de pœnit.diſtin. j. & c. ſi peccauerit.ij. q.j. Panor.in c.ij.de confeſs.c.ij.de offic. ordi. c. officij.de pœn.& remiſ.

b Salic.in l.raptores. Sed attende: quia Salic.ind. l. raptores C.de rapto.virginũ, ſimpliciter teneat, quãdo aduocatus poſt delictũ præſtat cõſilium ſeu operã ad euadendũ per modũ iuſticiæ, & loquatur excommunicato non incurrit excommunicationẽ, ſed non loquitur an debeat ſe declarare ſuper monitorio: & ideò relinquo cogitandũ.

c Criminæ lœſæ. Adde glo.in c.ſi quis Papa.lxxix. diſtin. quòd in criminæ lœſæ maieſtatis aut alio licèt quis ſciat ſecretè: tamen debet tacere niſi poſſet probare: quia aliàs puniretur.c. plerũq;. ij.q.vij.c.ſi tantum.c.placuit.vj.q.ij.licèt ſecundum Spec.in tit.de teſti.§.reſtat.verſi. xxj. creditur, quòd creditur vin reuelanti inſidias Papæ vel in criminæ lœſæ maieſtatis.

d Probari. Adde quòd audiui à quodam theologo dum prædicaret feria tertia poſt tertiam dominicam quadrageſimæ de correctione euangelica, quòd quando delictum eſt ſecretum, & non poteſt probari niſi per vnum, quòd talis vigore monitorij nõ tenetur declarare: quia clauſula monitorij quoad ſcientes intelligitur, & probare volentes: quia nemo tenetur ſe prodere.

Quæſtio. DCCCLVII.

QVAERITVR ſuper cauſa appellationis nobilis Magdalenæ de vxoris Petri Fabri loci Aurioli: contra Iohannem Potarelli, virum & coniunctam perſonam Katharinæ de belduie ciuitatis Gebeñ. vbi fuit facta fides de appellatione à ſententia ſeu ordinatione lata per dominũ iudicem appellationũ Valentiæ per quã fuit pronunciatũ bene ſententiatũ per iudicem à quo, & malè appellatum. Et pariter fuit datus libellus appellatorius. Et in tertio articulo allegantur edicta Delphinalia, vbi prohibentur exequi. literæ apoſtolicæ cenſurarum eccleſiaſticarum maximè ſine literis de placet, & pro debito ciuili ſeu re merè prophana: & maximè quia dictus Petrus Fabri laborat morbo alieno cum fuerit fideiuſſor Nicolai de Millonis pro certa ſumma pecuniarum, & non fuit diſcuſſus principalis: vt fuit oppoſitum in vj. articulo libelli appellatorij. Tum etiam quia dicta Magdalena habet ius ſe opponendi pro eius dote ſuper vita & alijs iuribus dotalibus aduerſus executiones dicti Potarelli qui fecit inquantari domos, terras & fere omnia bona dicti eius mariti. Ex aduerſo pro parte dicti Potarelli fuit exhibitum quoddam inſtrumentum de certis actis & geſtis coram Franciſco Lombardi Caſtellano Aureoli vbi tanquam procurator Catharinæ eius vxoris filiæ & hæredis Iohannis Baledue dictæ ciuitatis Gebeneñ. Petiſt ſibi impartiri auxiliũ brachij ſecularis pro quodem iudicato obtento in curia domini auditoris cameræ apoſtolicæ curiæ Romanæ pro ſumma debiti ſeptingentorũ & quadraginta ducatorum auri, in quibus Nicolaus de Mallanis & dictus Fabri tenebantur patri dictæ Catarinæ conſtante inſtrumento recepto per magiſtrum Iohannem dorrey notario apoſtolico in vrbe. Et pro quo etiam obtinuerat interdictum ſeu ſexum laxatum vna cum expenſis. Et ibidem dictus Caſtellanus obtemperando mandatis apoſtolicis reduxit bona dicti Fabri ſub manu curiæ Aurioli. Et fuit notificatũ eius vxori in eius abſentia: & fuerunt facti inquantus: & non fuit repertus aliquis emptor qui obtulit ſuper dictis bonis niſi dictus Pontenelli: & fuit facta ſibi liberatio. Item pro parte dicti Potinelli fuit etiam exhibita ſententia lata per dominum iudicem Valentiæ contra dictam Catarinam, cùm non iuſtificauerit de eius iuribus vna cum ſententia domini iudicis appellationum Valentiæ. item etiam fuit exhibitum inſtrumentum confeſsionis principalis debiti de anno milleſimo cccclxxix. die ij. menſis Septembris, vbi dictus Nicolai Millonis ex cauſa ſocietatis finitæ & reditionis computi confeſſus fuit debere Iohanni Baldue dictã ſummam ſeptingentorum quadraginta ducatorum auri infrà tres terminos ibi declaratos. Et ibidem dictus Petrus Fabri fideiuſsit pro dicto Millonis, & ſe ſubſcripſerũt in forma cameræ apoſtolicæ cũ poteſtate arreſtãdi excõmmunicãdi, & quilibet inſolidũ, & pro toto conſtituendo procuratorem & cum iuramento, & aliàs prout ibi continetur actum Romæ &c. Et ibi agebatur inter mercatores: & ſic non erat neceſſaria renunciatio de prius conueniendo principali quàm fideiuſſore. Item ibi inſeritur proceſſus inquiſitionalis ſententiæ latæ domini auditoris cameræ apoſtolicæ in confeſſum contra dictos Nicolaum Millonis & dictum Petrum Fabri. Et fuit facta declaratio ſententiæ excommunicationis per dictum dominum Auditorem ſeu eius locũtenentem. Et deinde fuerunt agrauati dicti debitores & eius fideiuſſor de anno milleſimo ccccxcvij. die xxviij. menſis Ianuarij. item fuerunt exhibitæ literæ nexæ domini iudicis Valentiæ & aurioli. Item fuit exhibitum aliud inſtrumentum de anno milleſimo cccclxxxviij. die Sabbati xiiij. menſis Iulij: vbi dictus Iohannes Belduc dictum Peironũ Fabri fideiuſſorem dicti Nicolai Millonis liberauit à dicta fideiuſsione dictũ Millonis pro eo: quia dictus Millo Fabri tradidit decem ducatos, & promiſit ſibi tradere quinque ducatos infrà certum terminum, & aliàs prout ibi pleniùs continetur. actum Ro-

mæ præ

mæ præſentibns dunbns reſtibus receptum per
Iohannem Diſderij. Item fuerunt exhibitæ lite-
ræ domini auditoris curiæ Romanæ laxationis
intrrdicti eccltſiaſtici, ſeu ſexus attenta declara-
tione ſententiæ exrommunicationis & agrauaro
rie facta, ita quòd non curauerunt redire ad
ſanctæ matris ecclrſiæ gremium claues eccleſiæ
conremnando. Et fuerunt citati dicti debitores
ad videndum aggrauari reagrauari vſque ad in-
uocationem Brachij ſecularis incluſiuè. Et quia
ipſi ſubſtinuerunt pertinaciter dictas cenſuras
eccleſiaſticas fuerunt citati ad inſtantiam cre-
ditoris dicti drbitoris ad videndum & audien-
dum omnes & ſingulas ciuitates:caſtra:opida:pa
rœcias & alia loca vbi cõtigerit dictos drbitores
maiori declaratione ſeu deenumeratiõie interdi
cti & inrerdicto eccleſiaſtico ſupplere. Et in con
tumaciã fuerunt cõceſſæ litrræ in forma cameræ
apoſtolicæ conceſsio laxationis interdicti ſeu
ceſſatio à diuinis per tres dies poſt ipſorum re-
ceſſum; ita quòd ſtante huiuſmodi interdicto
non adminiſtrenrur apoſtolica ſacramenta ni-
ſi peracta pœnitenria bapteiſmus heucariſtia ma
trimonium ſine ſolemnitate. Datum Romæ anno
milleſimo cccexcviij. die xij. menſis Iunij cum
exeqntione àtergo deſcripta. Item fuit exhibi-
ta quedam lirera teſtimonialis qualiter dictus
Iohannes Potarelli fuit in villa turnonis, vbi de-
drbat ſe reperie dictus Petrus Fabri chaſenus
& ibidem monſtrare quictantias in feſto beari
Iohannis Baptiſtæ: de anno milleſimo cccexcvj.
Et caſu quo non reperiret ſe, ꝙ dictus Põtenelli
poſsit facrre exequi literas ſuas, & prout ibi con
rinetur. Ex quibus præmiſsis apparet quòd non
debuit laxari interdictum pro debito pecunia-
rio:vt in extrauaganti bonifacij orta incipient.
de qua referr Panormit. in c. cum in partibus. de
verbo. ſigni. & Ioan. Andr. in c. ſi ciuitas. de ſent.
excom. libr. vj. & Ioan. Calder. in tractatu de in-
terdicto, & glo. in pragma. ſanctio. in tit. de in-
terdictis indifferenrer non ponendis. c. j. ſuper
verbo, culpa. Et in tit. de pigno culti diuinum c.
j. ſuper verbo, abolentes, niſi priuatæ perſonæ ſe
obligauerint ſpecialiter lapſo termino ad ſuſci-
piendum tales cenſuras ecclrſiaſticas, de quo ibi
per glo. & in c. P. & G. de offic. delega.

ARGVMENTVM.

Differentia an & quæ ſit inter excommunica
tionem & anathematiſationem & interdictum
ſeu ſuſpenſionem.

SVMMARIVM.

1 *Sententia paſtoris ſiue iuſta ſit ſiue iniuſta timenda eſt.*

2 *Anathematiſatio quomodò & à quo fiat.*

Quæſtio. DCCCLVIII.

QVAERITVR an ſit differentia inter ex-
communicationem & anathematiſationem
& interdictum ſeu ſuſpenſionem. Et in effectu
quoad ſententiam excõmunicationis & anathe-
matiſationis, non videretur differentia. quia in
dubio intelligitur de maiori excõmunicatione,
c. viſis xvj. q. ij. c. pen. de ſentent. excom. & ibi gl.
1 quòd † ſententia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta
timenda eſt. c. j. & ij. xj. q. iij. Verumtamen ſecun-
dum Hoſtien. & Panor. in c. cum ab homine. de
2 iudic. † quia talis anathematiſatio fit per Epiſco
pum cum ſolemnitate, cum duodecim ſacerdoti-
bus, cum candelis aſcenſis, quas debent poſt pu-
blicationem ſententiæ proijcere & pedibus con-
culcare. c. debent. xj. q. iij. Et de modo abſolutio-
nis fiendæ habetur in c. cum alijs. eadẽ q. Et iſtud
facit pro ſtilo curiæ officialatus Gratianop. vbi
primæ literæ excõmunicatoriæ vocantur ſuper
ſingulis, & ſecundæ literæ agrauatoriæ vocatur
ſuper eodem quoad participantes. iuxt. c. ſtatui-
mus. de ſent. excom. lib. vj. tertiæ literæ vocantur
ſeries. Et interdum candellæ extinguuntur, &
proijcuntur tres lapides in ſignum maledictio-
nis eternæ Datam & Abiron: & in hoc plus ſolui
tur de ſigillo propter agrauationẽ excommunica
tionis. faciunt notata per Hoſtien. & Panor. in c.
ad aures. de ſimo. Verumtamen de ſtilo dictæ cu-
riæ officialatus Gratianopolis primæ literæ ex-
cõmunicatoriæ vulgariter dicuntur ſuper quan
do: & aliæ ſuper ſingulis: & aliæ ſuper ſeriæ e-
dium. & deinde fit mẽtio ſexus: licèt ſecundũ ſta
tutum prouinciale prius recurritur ad bona aut
ad capturam perſonæ antequàm laxetur ſexus
vel inrerdictum: licèt interdictum non debeat
laxari pro debito pecuniario ſine licentia ſpecia-
li Papæ prout in extrauaganti bonifacij: vt re-
fert Panor. in c. cum aliquibus. de verbo. ſignifi.
& Ioan. Calder. in tractat. de interdicto. & glo. in
pragma. ſanctio. de pignorib. c. j. & in titu. de in-
terdict. non recip. c. j. pro quo facit Archi. quem
refert Panor. in c. tuæ. vt lit. non conteſta. quòd
non drbet laxari niſi in ſubſidium vel defe-
ctum alterius remedij.

ARGVMENTVM.

Procurator fiſcalis an virtute monitorij gene
ralis concluſiones accipere cõtra aliquos poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus in genere vigore monitorij generalis non niſi quoad Deum excommunicatus cenſetur.*

2 *Eccleſia militans delictum occultum nominatim non indicat.*

3 *Furem indicare virtute monitorij generalis an quis teneatur.*

4 *Excommunicatus quis nominatim pronuntiari non debet propter monitorium generale.*

5 *Poſitioni crimino ſæ quis reſpondere non tenetur.*

6 *Captura contra laicos iudici eccleſiaſtico permiſſa non eſt.*

Quæſtio. DCCCLIX.

QVAERITVR ſuper monitorio genera-
li impetrato in curia officialatus Valentiæ
ad inſtantia Girardi Gauterij contra culpabiles
ſuper repletione & comblatione cuiuſdam ca-
pellæ de nouo conſtrui inceptæ per dictum Gau
terij iuxta eccleſiam parœcialem loci ſtellæ &
conſequenter dictum monitorium fuit agra-
uatum. Et deinde dati articuli inſtante procura-
tore fiſcali Valentiæ contra Franciſcum & Simo
nem montaherij fratres Anthonium Migati &
conſortes, quia dicti excommunicati ſubſtinue-

runt ſententiam excommunicationis generalis
per annum & vltra:& receperunt corpus eucari-
ſtiæ ſine abſolutione. Et in concluſione petitur
ipſos puniri iuxta formam iuris,& ipſos pronũ-
tiari excommunicatos & hæreticos:vt cæteris ce-
dat in exemplum. Et cum ipſi delati petijſſent ſe
admitti ad cautionem ſeu fideiuſsionem attento
quòd caſus non requirit pœnã corporalem : ta-
men dominus officialis Valentiæ recuſat hoc fi-
cere:imò detinentur in carceribus & denegat eos
admittere ad defenſionem : quinimò ipſos mi-
natur de tortura ipſis non auditis in eorum
defenſionibus,nec conceſſa copia indicieorum.
Super quo ipſi incarcerati dederunt ſupplicatio
nem in curia parlamenti Delphinalis propter
3 abuſum. Verumtamen licèt † excommunicatus in
genere vigore monitorij generalis cenſeatur ex-
communicatus quoad Deum:non tamen quoad
eccleſiam militantem : ſecundum glo. in c. ij. de
offic. ordina. exemplo Iudæ quem Chriſtus no-
luit monere nominatim,ſed in genere. Et ideò li
cèt conſtitutio eccleſiæ militantis liget delictum
2 occultum : † non tamen indicat nominatim. ſe-
cundum glo. in cle.j.de hæretic.circa fin. c. à no-
bis.le ij. de ſentent. excommunicatio.c. qui cum
fure.de furt.facit quod habetur per glo. & doct.
in l.ciuile.C.de furt.& in l.iiij.§. ſi tibi.ff.de con-
3 dic.ob turpem cau.an† quis cogatur indicare fu
rem ſeu malefactorem vigore monitorij genera-
4 lis,licèt vt ſuprà dictum fuit, non debeat † quis
propter monitorium generale nominatim pro-
nuntiari excommunicatus. quia eccleſia non iu-
dicat de occultis.cap. j. vt eccleſiaſtica beneficia.
5 Nec † tenetur quis reſpondere poſitioni iniurio
ſæ an ſit excommunicatus vel periurus.l. qui iu-
raſſe.§.ſi pater.& ibi Bart.& cæteri.ff.de iur. iu-
rand.& in l.Marcellus.§.j.ff. rerum amota. quia
nemo tenetur ſe prodere.de pœniten.diſtin.j. Et
6 maximè,quia † [a] captura non eſt permiſſa iudici
a eccleſiaſtico contra laicos.iuxt.nota.per Ioann.
Andr.& Geminia.in c.cum Epiſcopus.de offic.
ordin.lib.vj.& per Ioan.Andr.in additi. ad Spec.
in rubric.de offic.ordi.

a Captura. Adde ꝙ non permittitur captura iudi-
ci eccleſiaſtico contra laicos. c. cum Epiſcopus.
à contrario ſenſu.de offic. ordina. libr. vj. & ibi
per Ioan. Andr. & Geminia. niſi in criminæ hæ-
reſis.ſecundum Ioan. Andr.in additio. ad Specu.
in rubric.de officio ordina. de quo aliâs pleniùs
ſcripſi in alio volumine maleficiorũ folio. xxvj.

ARGVMENTVM.

Incarcerati propter excommunicationem in-
curiam (vt prætenditur) propter monitorium
generale an mediante cautione relaxari debeant.

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegij pœna corporalis eſt.*
2 *Excommunicati qui per annum ſteterunt, an de hæreſi*
ſuſpecti cenſeantur.& nu.5.
3 *Sacrilegium ad hoc vt commiſſum dicatur, quæ requi-*
rantur.
4 *Sacrilegij pœna quæ ſit ſecundum ius canonicum.*
6 *Excommunicationis ſententia quandoquè medicinalis*
dicitur.

Quæſtio. DCCCLX.

QVAERITVR an dicti Simon Montaheri,
Anthonius Migati & conſortes incarcerati
in carceribus Epiſcopalibus Valentiæ debeant
relaxari mediante cautione. Dubium facit : quia
vt prætenditur dicti incarcerati detinentur pro
1 criminæ † ſacrilegij,cuius pœna eſt corporalis de
iure ciuili. l.ſi quis in hoc genus. C. de Epiſcop.
& cleric. & ita caſus dicitur grauis ratione pœ-
næ,vt non debeant cautioni cõmendari.l.j. & ij.
ff.de cuſtod.reor.cum ibi nota.& in l.ij.C. de ex-
hibend.reis.& in c.ſi clericos.de ſentent.excom-
municatio.libr.vj. Præterea dicti incarcerati in-
2 culpantur quòd † ſteterunt excommunicati per
annum & vltra, & ſic quòd cenſetur ſuſpecti de
hæreſi.argumento c.cum contumacia.de hæreti.
libr. vj. & capit. fina. cum ibi nota. de pœn. Sed
in contrariũ videtur veritas in caſu iſto: quia nõ
poteſt dici ſacrilegium cum locus contumacia-
lis de quo agitur ſit prophanus. l. ſi nondum. C.
de furt.cum ibi no.l.aut facta.§.locus.ff.de pœn.
3 l. diuus.ff de crimine ſacrile. † quia de iure ciui-
li requiritur quòd auferatur ſacrum de ſacro. et
ibi nota. licèt de iure canonico ſufficiat alterũ.
capit.quiſquis.xvij.quæſtio. iiij. & ibi habetur,
quando quis infregerit eccleſiam vel xxx.paſſus,
qui in circuitu eccleſiæ ſunt. & ibi etiam impo-
nitur pœna xxx. librarum argenti. licèt etiam
pro pœna ſacrilegij de iure canonico ſit pœna ex
communicationis imponenda per ſententiam.c.
nulli.c.quicunque.c.prædia.xij q. ij. l. placet.in
fine C.de ſacro ſanct. eccle. & ex quo de iure ca-
4 nonico pœna † ſacrilegij eſt pecuniaria vel ex-
communicationis debet cautioni commendari.
dict. capit. ſi clericos. licèt quando aufertur ſa-
crum de ſacro poteſt puniri pœna legali vel ca-
nonica.ſecundum Archidiaco.in capit.corpora.
de conſecratione diſtinct.j.allegat capi. quid er-
go.xxiiij.quæſtio.iiij. Et per Alexand. de Imol.in
additio.ad Barto. in l. diuus.ff.de crimine ſacri-
legij.Nec obſtat præmiſsis, quòd dicti incarce-
rati ſubſtinuerint ſententiam excommunicatio-
5 nis per annum:† quia per hoc non ſunt ſuſpecti
de hæreſi. quia dictum capit. cum contumacia.
loquitur in criminæ hæreſis, vt poſt annum ha-
beatur pro hæretico:ſecus quando eſt excommu
nicatus pro alia cauſa, licèt requiratur bienniũ.
dicto capit. fina. de pœn. & quando indurauit
per annum, aut plus, non habetur pro conui-
cto de hæreſi, licèt oriatur ſuſpitio probabilis:
non tamen eſt violenta. ſecundum Innocent.&
Panor.ibi. Et præmiſſa procedunt quando quis
indurauit contemnando claues eccleſiæ:aliâs ſe-
6 cus.† quia interdum ſententia excõmunicationis
dicitur medicinalis.c.j.de ſenten.excommu.libr.
vj.Præterea dicti incarcerati non fuerunt excom
municati excõmunicatiõe maiori,& nominatim:
iux.no.in c.ſi quem.de ſenten.excommu.

ARGVMENTVM.

De pœna ſacrilegij.

SVMMA

SVMMARIVM.

1 *Sacrilegij veri & quaſi ſacrilegij differentia ſecundum ius ciuile.*

2 *Pœna ſacrilegij ſecundum ius canonicum quæ ſit.*

Quæſtio. DCCCLXI.

QVEARITVR de pœna ſacrilegij. Et in ef
1 fectu de iure ciuili ſit differentia † interverũ
ſacrilegum & quaſi ſacrilegium: quia in vero ſa-
crilegio eſt pœna capitalis quando aufertur ſa-
crum de ſacro: niſi ratione ætatis aut qualitatis ſa
crilegij pœna mitigaretur. l. ſacrilegij. in prin. ff.
de crimine ſacrilegij. in quaſi ſacrilegio eſſet pœ
na arbitraria. l. lege. §. mãdatis. ff. de crimine ſacri
leg. de quo per gl. & Salic. in l. reſcripta. C. de cri-
2 mine ſacrileg. † Sed de iure canonico eſt pœna ex
communicationis in. c. quicunque. c. nulli. xij. q.
ij. c. quiſquis. xvij. q. iiij. vide per Bartac. in reper
torio ſuper verbo ſacrilegium. & facit quod ha-
betur per gloſ. & docto. in c. ſi canonici. in fin. de
offi. ordi. lib. vj. & per glo. & docto. in capit. cùm
ſit generale. & capit. conqueſtus. de foro compet.

ARGVMENTVM.

Sentẽtiam excommunicationis qui per annum
paſſus eſt an beneficio priuandus ſit.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus c. cùm contumacia. de hæreti. lib. ſexto.*

2 *Excommunicatus pro crimine pro confeſſo habetur.*

Quæſtio. DCCCLXII.

QVAERITVR quando quis indurauerit
ſententiam excommunicationis per annum
an debeat priuari beneficio, & haberi pro conui-
cto. & videretur dicendum quòd ſic. capitul. rur-
ſus & capitul. quicunque. xj. quæſtione. iij. & no
ta. per gloſ. in ſumma. iij. quæſtione. ix. licèt text.
in capitul. cum bonæ. de ætate & qualita. faciat
mentionem de triennio, & in capitul. fina. de pœ-
nis, ſit mentio de biennio, licèt ſit ſuſpitio pro-
babilis, non tamen eſt violentia: ſecundum Inno.
1 ibi. Nec obſtat. cap. † contumacia. de hæretic. lib.
vj. quia loquitur in caſu hæreſis. Specul. verò in
2 tit. de accuſat. §. ſequitur. in princi. tenet † quòd
excõmunicatus pro crimine habetur pro confeſ
ſo. Sed ſentit quòd non ſit priuatus beneficio. de
quo latiùs per Panormi. in cap. j. de iudic. & in ca
pit. veritatis. de dol. & contuma.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus ſemel præſumitur ſemper
excommunicatus niſi de abſolutione doceat.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio quomodo probetur.*

2 *Abſolutionis probandæ modus.*

Quæſtio DCCCLXIII.

QVAERITVR an ſemel excommunicatus
præſumatur durare excommunicatus. Et di-
cendum eſt quòd ſic, niſi probetur abſolutus. ca
pitul. propoſuit. de clerico excommunicato mi-
niſtran. & ibi per gloſſ. & Panormit. quia ad pro
1 bandum excommunicationem de præſenti † ſuf-
ficit probare excommunicationẽ de præterito:
quod eſt, verum quando excommunicatio eſt
pura: ſecus ſi ſit nata conditionaliter. Et ideò
2 quando excommunicatio † eſt pura debet pro-
bari abſolutio per literam vel per teſtes. capitul.
ſicut nobis. de ſent. excommuni. & ibi Panor. Et
ideò quis debet bene eſſe cautus ad præſeruan-
dum literas abſolutionum: ſecundum glo. in cap.
cum in iure peritus. de offi. delega.

ARGVMENTVM.

Teſtes pro teſtimonio ferendo abſolui de-
bent.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes vt teſtificentur ad cautelam abſoluuntur.*

2 *Monitorium factum ſub pœna excommunicationis validum eſt.*

3 *Veritatem qui tacet, mortaliter peccat.*

4 *Monitorium obtentum pro habenda veritate an & quã do contra eos qui ad teſtificandum cogi non poſſit, extendetur.*

Quæſtio DCCCLXIIII.

QVAERITVR an pro teſtimonio ferendo
debeant teſtes abſolui. Et dicẽdum eſt quòd
ſic, aliàs repellerentur à teſtimonio. cap. veniens.
le grand in fine. de teſtib. ca. decernimus. de ſen-
tentia excommunicationis. libr. vj. Et ideo iſto
1 caſu ſecundum vnam opinionem † abſoluuntur
ad cautelã etiam ſi ſint excõmunicati pro manife
ſta ofenſa vel ex cauſa cognita maximè in defe-
ctum aliarum probationum. Et incontinenti là-
to teſtimonio reinciderunt in priſtinam excom-
municationem. ſecundum Panor. in dict. capitu.
2 veniens. Et ex hoc † apparet quòd valet monito-
rium generale ſub pœna excommunicationis, vt
qui ſuper tali facto nouerint veritatem compa-
reant ad teſtimonium proferendum, vbicunque
teſtes compelli poſſunt. cap. ad noſtram. le ij. de
3 iureiurand. † quia tacere veritatẽ in teſte eſt pec-
catum mortale. cap. quiſquis. xj. quæſtio. iij. ca-
pitul. j. de teſtib. coge. & ibi gloſ. quòd occultare
veritatem eſt peccatum mortale. cap. j. de crimine
falſ. Et ideo etiam pendente cauſa coram iudice
laico ad requiſitionem iudicis ſecularis poteſt
impetrari monitorium generale contra illos qui
nouerint veritatem ad teſtimonium perhibendũ:
& etiam propter bonum publicum, & ne malus
vt bonus æſtimætur. cap. quamquam. xiiij. quæſt.
ij. Nec obſtat ſi dicatur quòd ſunt plures priuile
giati qui nõ coguntur ad ferendũ teſtimonium.
l. lege Iulia. ff. de teſti. Quia ad iſtud reſponde-
4 tur † quòd tale monitorium non extendit quo
ad priuilegiatos, niſi in ſubſidium, quando ve-
ritas aliàs haberi non poſſet. capitu. j. & capi. fin.
cum ibi notatis.

ARGVMENTVM.

De monitione generali apoſtolica.

SVMMARIVM.

1 *Monitorium per quod ſubditi extra patriam extrahuntur pro re merè temporali non valet.*

2 *Subditi Delphinales pro re merè temporali extra patriam trahi non debent.*

Quæſtio DCCCLXV.

QVAERITVR ſuper monitione generali apoſtolica impetrata à domino vicegerenti curiæ cameræ apoſtolicæ Auenionenſ. de anno natiuitatis domini milleſimo cccc. die xj. menſis Martij ad inſtantiam nobilis Ioãnis de la Balma domini loci deyrieu quoad omnes & ſingulos tã mares quàm mulieres exemptos & nõ exemptos cuiuſcunque ſtatus & cõditiõis exiſtant. vbi mãdantur moneri ſemel, ſecundo, tertio, ſub pœna excommunicationis, qui vel quæ retroactis tẽporibus latenter, furtiuè iniuſtè vſurpauerint appropriauerint aliquid de bonis dicti inſtantis videlicèt cenſus, ſeruitia, tachias, laudimia iuriſdictiones, nemora paſcua, & ſimilia, ac etiã qui libros, territoriorum, recognitiones detinent diuiſionum territoriorum quouiſmodo ad ipſum pertinentium, & qui piſcauerunt in ſuo ſtagno quatenus infrà xv. dierũ ſpecium à die monitionis huiuſmodi factæ intimata computandis dicto inſtanti reddant; reſtituant & ſoluant: ſatisfaciant & eſinant realiter, & cum effectu, & quoad ſcientes aut conſentientes, conſilium, auxilium, opem præbentes reuelent, manifeſtent & ſignificent dicto inſtanti aut alicui alteri perſonæ probæ, ſufficienti & ydoneæ mediante qua de eiſdem bonis, rebus, iuribus eidem inſtanti condigna ſatisfactio fieri poſsit omni fraude ceſſante, aut aliàs ſuper præmiſsis cum dicto inſtanti concordent: niſi tamen cauſam iuſtam & rationabilem in contrarium allegare velint cur ad præmiſſa minimè teneantur, quòd infrà dictum terminum Auinionen. proponere & allegare procurent. & aliàs prout ibi continetur. & deinde dicta monitio fuit publicata per vicarium vulpilatione mandamenti fellane quoad illos qui ruperunt ligna dicti inſtantis in memore domini Eyriaci; & qui detinent & occupant tachias quatenus infrà xv. dies ſatisfaciãt eidem inſtanti aut in eius abſentia diſcreto viro Clau-
1 dio Riccondanis notario Eyriaci. Et † opponentes citando Auinionen. coram camera apoſtolica ad xv. huius menſis Aprilis: & aliàs prout ibi plenius continetur. An tale monitorium pro-
2 cedat. Et videretur dicendum quòd non: † quia non debent ſubditi Delphinales extrahi pro re merè prophana extra præſentem patriam, etiam ſecundum tenorem pragmaticæ ſanctionis in titul. de cauſis. Tum etiam quia pendet lis in hac curia ſuper executione ſententiæ latæ ad vtilitatem illuſtris domini Comitis Auenionen. domini Fallacerij, contra homines Eyriaci. Tum etiam quia pendet alia cauſa coram magnifica curia parlamenti inter dictũ dominũ comitem Dinen. dominum Fallacerij & eius officiarios, & dictum dominum Eyriacij ſuper facto limitum dictorũ territoriorum Fallacerij & Eyriaci.

ARGVMENTVM.

Abſolutionis beneficium ad cautelã concedĩ debet, etiam parte non vocata ei cuius ſententia excommunicationis dubia redditur mediante cautione.

SVMMARIVM.

1 *Petens abſolui ad cautelam, ſe excommunicatum non fatetur.*

2 *Iudex delegatus abſolutionem ad cautelam concedere poteſt.*

Quæſtio DCCCLXVI.

QVAERITVR ſuper cauſa apoſtolica quę vertitur coram domino officiali Grationo. Iudice apoſtolico impetrato pro parte reuerendiſsimi domini Abbatis ſancti Antonij & eius comitatus ſuper ſpolio bonorum domini quondam Antonij Alamandi prothonotarij rupichenardi, contra hæredes dicti domini prothonotarij, vbi dictus dominus Abbas obtinuit dominum dicti ſpolij & acquitationis cuiuſdam obligationis vbi erat obligatus dictus dominus Abbas pro quo fideiuſſerat Claudius Laurentij. Et qui expoſt (vt fertur) fuit excommunicatus in curia Romana ad inſtantiam dictorum hæredum vigore præcepti facti in confeſſum lite iam cœpta coram dicto domino officiali: & fuit denunciatus dictus Laurentij excommunicatus Lugduni per copiam cuiuſdam placati. Et nunc inſtet ſolemnitas feſtis paſcalis; & dictus Laurentij petijt ſe abſolui ad cautelam ſaltem mediante cautione idonea de ſtando iuri. & parendo mandatis eccleſiæ. Nunc quæritur quid iuris. & in effectu videtur dicendum attento quòd periculum eſt in mora; quia dictus Laurentij poſsit interim decedere, quòd debeat impartiri beneficiũ abſolutionis ad cautelam, etiam parte non vocata; iuxta nota, in capit. qua fronte. de appellatio. & per Panor. in cap. per tuas. in fine, de ſententia excommunicationis. Et maximè mediante cautione, & vbi ſententia excommunicationis redditur dubia. cap. ſolet. de ſententia excommunicationis. libr. vj. Et quia etiam dicti hæredes ſeu aliqui ex ipſis iam fuerant vocati in cauſa. de quo habetur per gloſ. in capi. excommunicatos. xj. quæſtio. iij. & per Bald. in l. ſi pacto quo pœ-
1 nam. C. de pact. Nec † fatetur quis ſe eſſe excõmunicatum petendo ſe abſolui ad cautelam. iux. no. per Inno. & Panor. in capi. cum dilectus. de ordi.
2 cogni. Et pariter † iudex delegatus poteſt impartiri abſolutionem ad cautelam. capit. ad præſentiam. de appellatio. & ibi Panor. & per gloſ. in d. cap. ſolet. Et maximè in concernentibus dictam obligationem & bona ſpolij dicti domini Antonij Alamãdi prothonotarij aut ſaltem debet obtineri dicta abſolutio ad cautelã cũ reincidentia ad tempus ſeu terminum. iuxt. not. in c. præterea. de appellatio. & in cap. eos. de ſententia excommunicationis. lib. vj.

ARGVMENTVM.

Sententia excommunicationis an & quando ſuſpendi poſsit ad tempus & cum reincidentia.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum ſuſpendi poteſt.*

2 *Abſolutio excommunicationis neceſſaria eſt.*

Quæſtio DCCCLXVII.

QVAERITVR an ſententia excommunicationis poſsit ſuſpendi ad tempus cum reincidentia aut aliàs. Et videretur dicendũ quòd non niſi relaxetur in totum aut ſaltem

requiritur

requiritur abſolutio,ad cautelam·ſecus in intee-
1 dicto.† quod poteſt ſuſpendi, nec relaxatur ad
eautelam.c.ad hoc quando .de appellatio.c.præ-
ſenti.de ſenten.excommu.lib.vj.& ibi gloſ.hinc
2 eſt † quòd in excommunicatione eſt minima ab
a ſolutio:ſcens in interdicto vel ſuſpentione anni:
tamen conſtet de ſatisfactione.ſecundum glo.in
clem.j.de decret.ſupee verbo.donec.licèt ſecun.
gloſ ibi facit quod habetue per glo.& docto.in
c.prætereà.de appellatio.in c.eos.de ſenten.excõ
muni.libr.vj.facit etiam l.actus legitimi.ff.de re-
gu.iuris.

a Abſolutio. Adde capitulũ ſacri prouincialis con
cilij contra contẽnentes neruũ eccleſiæ incipien-
te:propterea.vbi in effectu cauetur quando quis
ſtetit in excõicatione per xl.dies:tunc moneãtur
officiarij temporales,quòd à tempore notificatio
nis infra.xx.dies faciant redire ad voluntatem ec
cleſiæ excommunicatum pee captionem corpo-
rum & bonorum,& ſi domini ſeu officiarij tem
porales fuerunt negligentes:etiam moneãtur in
fra alios.xx.dies.& ſi indurauerint agrauẽtur of
ficiarij pee alios.xl.dies:quibus elapſis tunc locũ
& perſonã ſupponantur eccleſiaſtico interdicto.

ARGVMENTVM.

Brachium ſeculare an implori poſsit contra excommunicatos qui ſententiam excommunicationis contennunt ſoluere denegantes.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis quando contemni dicatur.*
2 *Sententiam excommunicationis qui animo indurato per annum ſuſtulerunt, hæreſeos ſuſpicione non carent.*
3 *Excommunicato contennentes claues eccleſiæ criminaliter puniri poſſunt.*
4 *Excommunicatus per iudicem ſecularem capi poteſt vt bannitus.*
5 *Abſolutio etiam inuito datur.*
6 *Iudex eccleſiaſticus ad requiſitionem iudicis eccleſiaſtici excommunicatum à ciuitate vel villa expellere poteſt.*

Quæſtio. DCCCLXVIII.

QVAERITVR quando excommunicatus
contẽnit ſententiam excõmunicationis,quià
nõ curat ſatisfacere:an poſsit implorari brachiũ
ſeculare per captionem peeſonæ aut bonorũ ad
æſtimationem proborũm ſine inquantibus iuxta
ſtilum curiæ officialatus Grationopo.vbi impe-
trantue literæ executoriæ in curia ſeculari ſupee
literis excommunicationis contra dictos excom
municantes,qui contempſerunt ſententiam ex-
communicatiõis & non curant rediee ad gremiũ
eccleſiæ,nec ſatisfacere eorũ creditoribus.& pro
præmiſsis facit c.poſtulaſti.de homicid.cum ibi
1 not.per Hoſtien.Panormi.& Ioan.de Anan.† &
dicitue contenni ſententia excommunicationis,
quando debitè nõ ſatisfacit in termino præfixo
per iudicem eccleſiaſticum.capit.ex publico.de
2 conuerſi.coniugaoe.vel etiam quando † animo
indurato:quis ſubſtulit executionẽ per annum.
Nam tunc dicuntur ſuſpecti de hæreſi.ca.fin.de
pœni.& licèt ibi fiat mentio de breuiori:tamen
in caſu iſto ſufficit lapſus anni.cap.rurſus.& ca.
quicunque.xvj.quæſt.j.& pro hoc facit quod vo
luit Bald.in l.nullus.C.de malefi.& mathematic.
3 vbi tenet,φ quando† excommunicatus contem-
nit claues eccleſiæ & cõmunionis poſſunt crimi
naliter puniri.facit quod habetur per gl.in prag
mati.ſanctio.in tit.de interdi.indiffe.nõ puniẽd.
4 c.j.in fine vbi tenet† quòd etiam excõmunicatus
poſſet capi per iudicẽ ſecularẽ ſicuti de bannito
dicitur.iuxt.not.pe glo.inſti.quib. mod.ius pa-
tri.poteſt. ſoluit.Nec obſtat præmiſsis ſi dicatur
φ abſolutio nõ debet dari niſi petẽti: iuxt. not.
per glo.in c.ſignificaſti. de eo qui cognouit eam
quàm poluit per adulterium.& in c.ab excõmu-
5 nicato.de reſcript.quia ad iſtud reſpondetur† φ
imò confertur abſolutio etiã inuito,ne deterius
contingat ſaltem indirectè.c.ij.verſi.per tempo-
ralem.de maledictis.vide pee glo.in pragma. ſan-
ction. de interdictis indifferenter non ponend.
6 c.j.in fine,vbi glo.tenet,φ† iudex ſecularis ad re-
quiſitionem iudicis eccleſiaſtici poteſt expellere
excommunicatum à ciuitate , villa vel caſtro
aut loco in quo fuit denunciatus,niſi ſatisfaciat:
quia æquiparatur bannito, vt ſupradictum fuit.

ARGVMENTVM.

Participantes cum excommunicatis maiori excommunicatione minorem excommunicationis ſententiam incurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Participantes excommunicatis ante quàm excommunicati denuntientur, nominatim moneri debent.*
2 *Vxores & perſonæ priuilegiatæ an cum excommunicatis participare poſsint.*
3 *Participantes cum interdictis vel ſuſpenſis antequàm excommunicentur canonicè moneri debent.*
4 *Aduocatus participans cum excõmunicato an & quando ſententiam excommunicationis incurrat.*

Quæſtio DCCCLXIX.

QVAERITVR circa hoc tempus proximũ
pachæ M.cccccj.de menſe aprilis de participã
tibus excõmunicatis excõmunicatione maiori au
thoritate apoſtolica an incurrant ſententiã excõ-
municationis minorem. Et dicendũ eſt φ ſic: niſi
participarent in eodẽ crimine,pro quo ſunt excõ
municati.c.nupee.c.quod in dubijs.c.inter alia.
c.ſi cõcubinæ.de ſen. excõ.licèt excuſetue plures
1 perſonæ.c quoniã multos.xj.q.iij.† Et antequã
participantes denuncientue excõmunicati,requi
ritur φ ſint nominatim moniti.c.cõſtitutionem.
c.ſtatuimus.de ſent.excõ.lib.vj.de qua pet fratrẽ
Anto.in iij.parte tit.xxv.c.j. in prin. & ibi refert
beatum Tho.φ participare excommunicatis lo-
quendo non eſt peccatum mortale,& etiã partici
pando diuinis non incurritur peccatũ mortale.
ſecundum extraua.Mar.v. §.j.ponitur caſus, vbi
2 eſt permiſſum participare.& quid† de vxore.& c.
ij.quando quis eſt hoſpitatus in domo & ſuper-
uenit in menſa excõmunicatus,non tenetue exire
domũ:licèt debeat ipſum cuitare in menſa.& §.j.
& §.ij.φ Chriſtus ſacerdos poteſt abſoluere à mi
nori excõmunicatione.c.nuper. de ſent. excõ. &
c.iij.loquitur de publicatiõe excõmunicationis,
& non ſufficeret monere generaliter illos de vni
uerſitate.ſecũdũ gl.in d.c. cõſtitutionẽ.& paritee
requiritur monitio canonica trina vel vna pro
3 omnibus cũ debito interuallo tẽporis.& idẽ† eſt
in ſentẽtia interdicti vel ſuſpẽſiõis : quia quoad

participātes requiritur prius canonica monitio. licèt ſecundum Panor.in c.quod in dubijs. & ca. inter alia. ſolus Papa poſsit excommunicare cum
4 participantibus in genere. Veruntamen† quando aduocatus participat cum excommunicato per modū conſilij ſuper abſolutione, tunc nō incurrit ſententiam excommunicationis. ſecundū Inno.in c.ſolet.de ſenten.excom.lib.vj. quem refert & ſequitur Sali.in l.raptores.C.de rapt. virgi. licèt Inno.in dict.c.ſolet. faciat certam diſtinctionem & obſcurè loquatur.vide Panor.in c.propoſuiſti.de cleri. excom. vel interdict. miniſtr.poſt Oſtiē.diſtinguit,aut aduocatus cōmunicat cum excommunicato extra iudicium,& non in pertinentijs ad defenſionem,& incidit in excōmunicationē: ſi verò cōmunicat in iudicio ad defenſionem iuſtè,tunc non incurrit excōmunicationē: ſecus ſi iniuſtè: ſed ſecundum Oſtien.quādo aduocatus cōmunicat excommunicato in crimine pro quo eſt excōmunicatus incurrit ſententiam excōmunicatiōis maiorem, aut defendit ipſum in alia cauſa etiā iuſtè,& incidit tantum in minorē excōmunicationē.vide latiùs per Oſtien. in d.ca. propoſuit.§.cum autem latius. & ibi etiam per Cardi.Florent.

ARGVMENTVM.

Iuriſdictionē eccleſiaſticā qui impediunt & faciunt abſolui excommunicatos ſub pœna reductionis bonorum excommunicationis ſententiā ipſo iure incurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Sententia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta timenda eſt.*
2 *Statuta vel ordinationes contra libertatem eccleſiæ non valent.*
3 *Impedientes literas apoſtolicas vel recurrentes ad forum eccleſiaſticum ſuper cauſis ad forum eccleſiaſticū ſpectantibus excommunicationis ſententiam non euitāt.*

Quæſtio. DCCCLXX.

QVAERITVR quoad illos qui impediūt iuriſdictionem eccleſiaſticam,& faciunt abſolui à ſententia excommunicationis ſub pœna reductionis ſuorum bonorum ad manus Delphinales. Et in effectu ꝙ incurrāt ſententiā excōmunicationis ipſo iure.c.j.de hijs quæ vi me.eau.lib. vj. etiam ſi prætendatur excōmunicatio iniuſta:
1 quia† ſententia paſtoris ſiue iuſta ſiue iniuſta eſt timēda. ſecundum glo.ibi c.j.xj.q.iij.& pro præ-
2 miſsis† quia nō valēt ſtatuta aut ordinationes cōtra libertatem eccleſiæ.e.nouerit.cap.grauem. de ſenten.excom.anth.caſſa. C. de ſacroſan.eccle. &
3 idē quādo impediunt † impetrātes literas apoſtolicas aut recurrentes ad iudicem eccleſiaſticū ſuper cauſis, quæ ſpectant ad forum eccleſiaſticū. c.quoniam.de immunit.eccle.lib.vj.c.fi.de exceptio.lib.vj.cle.multorum.de pœn. facit c.nō minus.& c.aduerſus.de immunita.eccle. vide fratrē Anto.in ſumma iij. parte. tit. xxv.c.j.per totum. per glo.in c.eos.de ſenten.excommunic. libr. vj. quæ enumerat caſus in quibus incurritur ſētētia excommunicationis ipſo iure. vide not.per glo. & docto. in capi. cum ſit generale. de for.cōpet.

ARGVMENTVM.

Puberes, impuberes minores quinque & viginti annis, qui propter violentam manuum iniectionem in clericos excommunicationem incurrerunt,à diœceſano abſoluendi ſunt.

Quæſtio DCCCLXXI.

QVAERITVR de impuberibus aut puberibus maioribus xxv. annis,quando ingeſſerunt manus violentas in perſonas clericorum an incidant in pœnam canonis, ſi quis ſuadente. xvij.quæſtio.iiij.vt teneantur accedere ad ſedem apoſtolicam pro abſolutione obtinenda. Et dicendum eſt quòd licèt incurrant ſententiam excommunicationis: tamen poſſunt abſolui per diœceſanum.c.j.& c.fi.de ſentē.excommu. Quia ratione minoris ætatis detrahitur rigori iuris, vt ibi not.c.ij. de delictis puerorum.

ARGVMENTVM.

De monitorio habente dict.ſeu.

SVMMARIVM.

1 *In alternatiuis alteram veram eſſe ſufficit.*
2 *Papa per viam querelæ adiri poteſt.*
3 *Papa committendo cauſam appellationis & principalem ſecundum iuris ordinem commiſiſſe videtur.*
4 *Monitorium propter ſubiunctiuam ſeu, incertum dici poteſt.*
5 *Verbum dubium in iudicijs declarari debet.*
6 *Dictio ſeu,ex p latiuè vel ſubiunctiuè capi poteſt.*

Quæſtio. DCCCLXXII.

QVAERITVR ſuper monitorio impetrato in curia officialatus Viennæ pro parte dn minorum Antonij Marronis, & domini Antonij Chanelli,contra omnis ſcientes qui ſciuerint fratrem Antonium Goyn ante mortem fratris Gulielmi de Croſeto quondam prioris prioratum ſancti Petri de Bonay, & ſancti Nicolai de Lers ſupplicantes ad curiam Romanam & plures ſignaturas ante mortem ipſius de Corſeto ſeu poſt ad fines obtinendi & impetrandi dicta beneficia mandaſſe: tranſmiſiſſe & cum non poſſint haberi probationes fauore dicti Goyn non intendentes quouiſmodo eundem fratrem Antoniū Goyn in huiuſmodi monitorio comprehendere. Et tandem dictus Goyn ſe oppoſuit aduerſus dictū monitorium dicendo, quòd fuit inciuiliter impetratum: quia illa alternatiua ſeu poſt, non debuit apponi nec mentio fieri de illis
1 qui poſt mortem miſerunt tit. Cum in † alternatiuis ſufficit alteram partem eſſe veram. cum de hoc non debuerit fieri monitiu: imò nec de illis qui ante mortem miſiſſent alio non declaratis: quare petijt dictam monitionem reuocari. Sed exaduerſo fuit replicatum, dicendo, quòd dicti impetrantes declarauerunt ſe nolle comprehendere dictū Goyn, attamen hoc non obſtante dominus officialis reuocauit monitionem cum expenſis inſerendo cautas. quia intereſt dicto Goyn quoad clauſulam ſciētes. Et attenta alia litis pendentia: Et aliàs prout ibi continetur. A qua ſententia fuit appellatū pro parte dicti Marronis ad dominum officialem ſedis primacialis Viennæ, qui confirmauit dictam ſententiam, à qua ſententia fuit appellatum ad curiam Romanam, & obtentum reſcriptum in partibus, quod dirigitur domino Anthonio Peytini Canonico eccleſiæ beatæ Mariæ Grationop.& etiam domino officialis

officiali Grationopo.cum clauſula alternatiua,
vt vos vel alter veſtrũ.iux.c.cũ plures.de offic.&
poteſta.iudic.delegati lib.vj.& ibi fuit cõmiſſus
articulus appellationis cum negotio principali:
iux.c.cordi.de appellatio.li.vj.quia Papa hoc po
2 teſt facere,† cum poſsit adiri per viam querelæ:
quia in caſu iſto dictus frater Anthoni.Goyn in
negotio principali obtinuit vnã ſententiã in cu
ia officialis Viennæ contra dict.Merronis con-
dẽnatoriam ſuper dicto prioratu ſancti Petri de
bornay pendente appellatione ſuper dicto moni-
torio,a qua ſententia etiã fuit appellatũ ad ſedem
primacialem Viennæ,quæ nondũ eſt diffinita.&
vtraque cauſa fuit cõmiſſa in dicto reſcripto li-
cèt dictus Marronis ante omnia petat procedi
ſuper dicto articulo appelli dicti monitorij, vt
poſsit habere eius probationes paratas.c.Roma-
3 na.de foro competen.lib.vj.quia licèt † Papa cõ-
miſerit vtranque cauſam:tamen intelligitur iu-
ris ordine ſeruato.c.cauſam quæ.cum ibi not.de
reſcript.& ideo ſi bene fuerit appellatum ab in-
terlocutoria,dicta ſententia ſubſequuta ſuper ne
gotio principali debet retractari in vim attenta-
ti.c.exhibita.in fi.de iudic.c.non ſolùm de appel-
latio.lib.vj.c.ij.de dolo & contuma.lib.vj.& cle.
j.& not.etiam per glo.in clem.vt calũnijs.de ſen-
ten.& re iudi.ſuper verbo,impediri. Verũtamẽ li
cèt propter illam ſubiunctiuam ſeu,adiectam in
4 monitorio † monitorium poſſet dici incertũ aut
alternatiuum:tamen admittitur ex quo depẽdet
ex facto alieno.iux.not per Inno.in c.conſtitu-
tus.de in integ.reſtitu.& per glo.& doctor.in l.j.
§.j.ff.quorũ legato.attamen ex habundanti cau
tela dictus Marronis declarauit in hoc monitorio
quòd non intendit proſequi,niſi quoad clauſu-
lam illam quo ad illos,qui ſciuerũt,quod dictus fra
ter Anthonius Goyn mandauit ad curiam Ro.
manam viuente dicto de croſeto ad obtinendum
ſignaturas& impetrauit dictũ beneficiũ,quod li
5 citè poteſt fieri:quia in iudicijs †verbum dubiũ
debet declarari ſecundum intentionem proferen
tis.l.ſi quis intentione ambigua.ff.de iudi.ſecun
dum glo.in l.alienationis.§.h.ff.de verbo.ſignifi
6 ca.quia iſta dictio † ſeu,poteſt accipi copulatiuè
vel diſſinitiuè.iux.not.per gl.in l.ad protegẽdũ.
C.de in litem iuran.& per Bart.in l.cum ita.ff.de
aur.& argen.legat.& per Angel.Aret.in rubric.
de exceptio.& per Panor.in ca.inter cetera.de re
ſcript.

ARGVMENTVM.

Excommunicandi poteſtas an præſcriptione: conſuetudine vel priuilegio acquiri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicandi poteſtas iuriſdictionis eſt.*

2 *Iuriſdictio excommunicandi præſcriptione vel priuilegio competere poteſt.*

3 *Excommunicandi non niſi perſonis habentibus adminiſtrationem in eccleſia competere poteſt.*

4 *Epiſcopus in ſuo territorio an cum prælato inferiori habentis iuriſdictionem concurrere poſsit.*

Quæſtio. DCCCLXXIII.

QVAERITVR an poteſtas excommunicandi poſsit acquiri præſcriptione: conſuetudine vel ex priuilegio per inferiorem prælatũ
ab Epiſcopo. Et videretur dicendum quòd ſic:
1 Cùm non ſit ordinis,ſed † iuriſdictionis,iux. no.
per glo.& docto.in c.transmiſſa.de electio.& ta-
2 lis † iuriſdictio bene poteſt competere præſcri-
ptione vel priuilegio.c.cùm contingat. de fo.cõ-
peten.l.ij.C.de emanc.pa.liber.c.cùm ab eccleſia-
rum.de offi.ordi.& not.per Io.And.in c. cũ Epi-
ſcopus.de offi.ordi.libr.vj. licèt inferior præla-
tus non poſsit anathematizare.ſecundum glo.
3 in d.c.cum ab eccleſiarum. Veruntamen talis † po
teſtas excommunicandi non poſſet cõpetere pri-
uatæ perſonæ: niſi haberet adminiſtrationem in
eccleſia.ſecundum docto.in d.c.cum contingat.
4 Et quando † competit iuriſdictio prælato inferio
ri:tamen Epiſcopus poteſt concurrere cum ipſo:
cùm ſolus habeat diœceſim & territoriũ.c.omnis
baſilicæ.xvj.q.vij.l.ſi pupillus.§.territoriũ.ff. de
verbor.ſignifi.iux.not.per glo.& Panor. in dict.
c.cùm ab eccleſiarum.& cap.paſtoralis.de offic.
ordina.& Bart.in l.ſi ſtudentibus.C.de offi.præ-
fect.vrb.

ARGVMENTVM.

Inſecutor ſeu adgreſſor clerici in ſententiam canonis, ſi quis ſuadente diabolo. xvij. quæſtio. iiij. non incidit.

SVMMARIVM.

1 *Adgreſſor cum animo occidendi pleſtendus eſt ac ſi occidiſſet.*

2 *Spuens:aquam infundens:vel veſtimenta clerici rumpens, an in pœnam cano.ſi quis ſuadente.inciderit.*

3 *Verb. iniecerit, cano.ſi quis ſuadente. xvij quæſt. iiij. cum eff.ctu accipiendum eſt.*

4 *Adgreſſor cum telo de homicidio non niſi conſummatum ſit punitur.*

Quæſtio DCCCLXXIIII.

QVAERITVR an inſecutor ſeu aggreſſor
clerici incidat in ſententiã canonis,c.ſi quis
ſuadente diabolo.xvij.quæſtio.iiij.licèt non per
cuſſerit. Et videretur prima facie dicẽdum quòd
ſic.capitu.ſicut qui.xvij.quæſtio.iiij.capit.quiſ-
quis.capitu. ſi quis vocandi.& cap.ſi quis pulſa-
1 tus.de pœnit.diſtin.j. quia † talis adgreſſor cum
telo animo occidendi punitur,ac ſi occidiſſet.l.is
qui cum telo.C.ad leg.Cor. de ſicca.l. ſi quis non
dicam rapere. C.de epiſ. & cleric. canonizata de
pœn. diſtin.j.cap.ſi quis non dicam rapere. nam
2 † ſpuendo , aquam infundendo, vel veſtimenta
clerici rumpendo, fit iniuria in perſonam cle-
rici, & incidit in pœnam dicti canonis: ſecun-
dum gloſſ.in dict.cap.ſi quis ſuadente.& per In-
nocen.in capitu.nuper.de ſententia excommuni-
cationis. quando interuenit dolus & violentia,
ſecundum Bald.in l.ſi qua per calumniam. C.de
epiſco. & cleric.multofortiùs, quando quis in-
ſequitur & agreditur clericum, licèt non percuſ
ſerit: quia non poteſt eſſe quin inferatur timor
& paſsio animæ: licèt non percuſſerit.Sed in con
trarium decidit.gloſſ. in dict. capit. ſi quis pul-
ſatus.de pœn.diſtinctio.j.& Archidia. poſt H. in
dicto capitul.ſicut qui.xvij.quæſtione iiij. quia
talis inſecutor clerici quando vult percutere
clericum , licèt per ipſum non ſtet & graui-

ter peccat: tamen non eſt ipſo iure anatematiſatus: quia verba dicti capitul. ſi quis ſuaden-
3 te.ibi.† iniecerit ſunt eum effectu ſumenda.facit l.j.§.hæc verba.ff.quod qui.iur.c.relatum.de cleri.non reſid. Et quod habetur per Spec. in titul, de accuſa.in j.parte.in princip. verſicu. quid ſi,
4 quòd de conſuetudine † aggreſſor cum telo non punitur de homicidio, niſi fuerit conſummatum: licèt quando quis vibrat gladium, vel amenat manum coram aliquo non dicatur pulſatus ſeu verberatus: tamen dicitur perterritus, & cõpetit actio iniuriæ vtilis,l.item apud Labeonem. §.ſi quis pulſatus. ff. de iniuri. & eſt ſingularis tex.ſecundum Bar.& Ange.ibi,ſed eſt etiam caſus in dict.capitul.ſi quis pulſatus.de quo habetur etiam per Angel. Areti, in tracta. malefi. ſuper verbo, amenauit. & ibi per Ange.in addi.

ARGVMENTVM.

Sciens & patiens vt clericus percutiatur an pœnæ cano. ſi quis ſuadente. xvij. quæſtio. iiij, ſubijciaceat,

Quæſtio DCCCLXXV,

QVAERITVR an ille qui ſcit aut patitur percuti, & offendi perſonam clerici incurrat pœnam canonis;ſi quis ſuadente. xvij. quæſtio. iiij. & videretur prima facie dicendum quòd ſic. capitul.quanto. de ſententia excommunicationis.cap.dilecto.eod.titu.libr.vj. faciunt not. per gloſſ.& docto. in capitul.j. de offic. delegat. per Præpoſi.in capitu.prouidendum. lxxxiij. diſtin. facit cap.cum quis,in fine, de ſententia excommunicationis.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Collatio ordinis excommunicati vel ingreſſus religionis an & quando valeant.

SVMMARIVM.

1 *Geſta per excommunicatum in ſpiritualibus non valent.*
2 *Ordines collatæ vel receptæ per excommunicatum valent & tenent.*
3 *Abbas excommunicatum volentem ingredi religionem recipere non tenetur: ſi recipiat valet ingreſſus.*
4 *Receptio monachi excommunicati vigore literarum apoſtolicarum non tenet.*

Quæſtio DCCCLXXVI.

QVAERITVR an excommunicatus recipiat ordines, vel quando excommunicatus confert,& an teneat ingreſſus religionis vel profeſsio excommunicati, & an excommunicatus contrahat matrimonium. Dubium facit:quia in iſtis ſpiritualibus† non tenent geſta pér excom-
1 municatum.cap.tanta.de exceſſ.prxla.c. ad probandum.de re iudi.cap.j. de reſcrip.libr. vj. iuxt. not.per Inno.in cap.veritatis de dolo & contu-
2 ma.Sed in contrariũ videtur veritas † in ordinibus in quibus imprimitur caracter, licèt ſuſpẽdatur ab executione, niſi fuerit diſpenſatum per Papam, vel Epiſcopum, aut Abbatem in certis caſibus.cap.cum illorum.de ſententia excommunicationis.cum ibi not.& in cap.fin. de ordi. ab Epiſcopo qui requi. & ibi etiam glo. an excommunicatus poſsit alios excommunicare.capitu.j. & cap.ab excommunicati:& vtrobique per gloſ.
3 xxv.quæſtio.j.& idem in ingreſſu† religionis vel profeſsione excommunicati tenet, licèt Abbas quando ſcit non debeat recipere. ſecundum Spe. in tit.de regul.in fin. & per Archi.in cap.monaſterijs. xix. quæſtio.iij. & idem in matrimonio. capi.ſignificaſti.de eo qui dux.in vxor.quàm po ln. per adulte.de qua materia. vide per docto. in dict.cap.cum illorum ſuorum.& in dict. capit.j. ix.quæſtio.j.per glo.& per Panor. poſt Inno. in dict.cap.veritatis.de dolo & contuma.& per Anto.de Butri.in cap.innotuit.de eo qui fur. ordi. ſucce.& quia talis ingreſſus religionis eſt fauorabilis animæ excommunicati, & ſic videtur permiſſa.cap.reſponſo.capit.cum voluntate.de ſen-
4 tentia excommunicationis.tamen receptio† monachi excommunicati vigore literarum apoſtolicarum non tenet.ſecundum Ioan.Calde.conſil. xij.ſub titul.de regu.& rationem diuerſitatis vide ibi.

ARGVMENTVM.

Ingreſſus religionis vel profeſsio per ſimoniam non impediuntur.

Quæſtio. DCCCLXXVII.

QVAERITVR an per ſimoniã impediatur ingreſſus religionis & profeſsio, ſiue quoad monacos, ſiue quoad moniales. Et in effectu dicendum eſt quòd non, licèt non debeat fieri: ſed ex quo eſt factus; ingreſſus & profeſsio tenent ſed debent transferri ad aliud monaſterium.cap. veniens.cap.quoniam.de ſponſa.facit capi. cum illorum.de ſentẽtia excommunicationis. de quo ibi per glo.& doctores.

ARGVMENTVM.

Percutiens clericum excommunicatum aut depoſitum excommunicationis ſententiam non incurrit,

SVMMARIVM.

1 *Percutiens clericum excommunicatum incorrigibilem: depoſitum: exauthoratum & traditum eccleſiæ ſeculari an excommunicationis ſententiam incurrat.*
2 *Priuilegium cano. Si quis ſuadente. xvij. quæſt.iiij. in fauorem totius cleri introductum eſt.*
3 *Clericus depoſitus verbaliter officium eccleſiaſticum dicere tenetur,*
4 *Depoſitus verbaliter clericaliter viuere tenetur vt qui priuilegium retineat,*

Quæſtio DCCCLXXVIII.

QVAERITVR an percutiens clericum excommunicatum aut depoſitum incurrat ſententiam excommunicationis: & an excommunicatus gaudeat immunitate eccleſiæ: & ſi poſsit expelli ab eccleſia. Dubium facit: quia excommunicatus dicitur membrum diaboli & extra eccleſiam electus.xj. quæſtio. capitul.omnis chriſtianus. & capitul. ſequenti, quia nihil ad nos de hijs quæ foris ſunt, capitul. multi.
1 quæſtione j. Et † maximè quando clericus excommunicatus eſt incorrigibilis, depoſitus ſeu degradatus, & traditus curiæ ſeculari.capit.cum non ab homine. de iudi. cum ibi notatis c. degradatio.de pœn. lib vj.Sed in contrariũ facit: quis
2 priuilegiũ dicti can.ſi quis ſuadente. xvij.q. iiij. non ſolùm introducitur in fauorem clerici: ſed etiam in fauorem totius ordinis clericalis.c.contingit.le.j.de ſenten.excõ.& hoc ibi tenet gloſ.&

an c.ſi

in c.ſi quis deinceps.xvij.q.iiij.& gl.in c.vt periculoſa.ne cleri.vel mona.lib.vj.vnde gl.in d.ca. contingit.diſtinguit,an excommunicatio præcedit depoſitionem & degradationem & tunc adhuc retinet priuilegium, & hoc etiam videtur tenere Glo.in.c.exenicatorum xxi.quæſt.quinta ſi verò excommunicatio ſequatur poſt depoſitionem & degradationem actualẽ:tunc non retinet priuilegium.de quo ibi per Panormitanũ
3 & Felinum.† qui tenet ,quòd clericus depoſitus verbaliter debet dicere officium eccleſiaſticum, allegat Glo.in c.dictum. lxxxx. diſtinctione,&
4 in c.ad abolend.de hære.quia adhuc talis † depoſitus verbaliter retinet priuilegium,& debet viuere clericaliter.ſecun.gl.ibi quamuis excommunicatus debet exire eccleſiam:& debet ſacerdos dimittere officium propter præſentiam excommunicati.cle.graui.cum ibi notatis.de cele.miſ.ſi nõ incepiſſet canonẽ.ad hoc.vij.q.j.c.illud.& ca.nihil.vij.q.j.notatur in c.nuper.& in c.vt fame.de ſen.excõm.& per gl.in pragmatica ſanctio.in titu.de inter.in diſer.nõ po.ſuper verbo,iudicis & ibi an excommunicatus vel Iudeus,aut bannitus gaudeant immunitate eccleſiaſtica;& ſi poſsit extrahi per iudicem eccleſiaſticum vel ſecularem, de quo ibi me remitto.

ARGVMENTVM.

De pœna eorum qui ſe proprijs manibus occiderũt.

SVMMARIVM.

1 *Cadauera eorum qui mortem ſibi conſciuerunt humo cõmitti non debent.*
Itẽ neq; oblatio aut cõmemoratio pro ipſis facienda eſt.
2 *Homicida dicitur qui ſe ipſum interficit.*
3 *Origenes fecit ſe eunchum vt mulieribus concionaretur tempore perſecutionis.*
4 *Marcus pollicem ſibi præcidit.*
5 *Occidens ſe ſponte in cimiterio ſepeliri non debet.*
6 *Clericus patiens ſe percuti vel ſe ipſo percutiente excõmunicationem incurrit.*
7 *Pœna qua dignus eſt is cũ ſe occidere vellet præuẽtus fuit.*
8 *Homo animæ ſuæ dominus non eſt.*
9 *Ob conſcientiam criminis in dubio an quis ſe occidere præſumatur.*
10 *Empedocles iactationis gratia ſe ipſum occidit.*
11 *Innocentiæ probandi modus per heredes illius qui mortem ſibi ipſi intulit.*
12 *Degradatio an poſt mortem fieri poſsit.*
13 *Pœna an corpori mortuo irrogari poſsit.*
14 *Sentẽtia excommunicationis poſt mortem ferri poteſt: item & abſolutio.*
15 *Sacramentum baptiſmi poſt mortem conferri nõ poteſt.*
16 *An quis poſt mortem nobilitari vel doctorari poſsit.*
17 *Mortuus ordinari non poteſt.*
18 *Percutiens mortuum excommunicationis ſententiam non incurrit.*
19 *Clericus qui ſe interfecit degradari non debet.*

Quæſtio DCCCLXXIX.

QVAERITVR de pœna clerici ſe interficientis aut verberantis:& ſi incurratur ſententia excõmunicationis in perſonã mortui ſeu cadaueris:& ſi gaudeat eccleſiaſtica ſepultura. Et in effectu tex.in ca.placuit.xxiij.q.v.decidit † ꝙ
1 pro talibus,qui ſe ipſis interficiunt,non eſt facienda oblatio,neque commemoratio,neque eorum cadauera debent deduci ad ſepulturã.& hoc etiã ibi tenet gl.nec obſtat ſi dicatur cui communicamus viuo:ergo & mortuo.vt not.in c.ſane.xxiiij. q.ij.& in c.ex parte.de ſepul.& in ca.à nobis.le.ij. de ſentent.excõmunic.quia illud loquitur de cõmunione ſacramentorum que datur in fine.& licèt quis mortuus ſit ſine ſacramento & ſine pœnitentia:ſi tamen fuit honeſta cauſa mortis tunc bene admittuntur orationes eccleſi.c.ex
2 parte le ij.de ſepul.nã talis ſe † interficiens dicitur homicida ſui ipſius & idem quando ſibi amputat ſibi virilia.capi.ſi quis abſciderit.lv.diſt;
3 Nec obſtat ſi dicatur † de Origene.qui ſe eunchũ fecit,vt liberius in occulto poſſet prædicare mulieribus tempore perſecutionis eccleſiæ.& idem
4 de Marco legitur † qui ſibi præcidit policem;& tamen expoſt fuerũt facti ſacerdotes:quia iſtud non eſt trahendum ad conſequentiam.ſecun.gl,
5 in d.c.ſi quis acciderit.& quando quis † ſpontè ſi occidit,ꝙ nõ debeat ſepeliri in cimiterio tenet gl.in d.c.ex parte.le.ij.de ſepul.facit.c.j.de corpore vi.& per Alexã.de Imol.in rubri.ff.de bonis. eo.qui mort.ſibi conciue.& per Cyn.Bal.& Alex. & Iaſ.in l,ij.C.qui teſta.facere poſſunt.ſed de cle
6 rico patiente † ſe percuti,dum tamen non fiat ioco ſeù vel ſe ipſo percutiente,dum tamen faciat irato animo & thedio vitæ incurrunt excommunicationem.c.cõtingit.le.j.de ſenten.excommu.ca. ſi nõ licèt.xxiij.q.v.l.j.§.vſque adeò.ff.de iniur. quia percutiens ſe ipſum punitur.l.qui rei.§.ſi quis.ff.de bo.eorum qui mor.& ibi Bart.& idem
7 eſt quando † volens ſe interficere fuit præuẽtus, & impeditus & non potuit perficere.l.ſi quis aliquid,§.fin.ff.de pœn.l omne delictum.§.qui ſe. ff.de re.mi.pro quo facit:quia homo liber non eſt dominus membrorum ſuorum.l.liber homo. la.j.ff.ad le.c.cum homo.xxiij.q.v.nec obſtat præmiſsis l.ſed ſi dãnũ.§.ſi ipſe ſeruus.ff.de pecu.vbi licèt ſeruus naturaliter timeat in corpus ſuũ ſeuire.quia ad iſtud reſpondetur ſecundum Feli.in d.c.contingit.ꝙ licèt ſeruus ſe percutiendo non teneatur domino de peculio:tamen iudex poterit ipſum puniri;quia prout ſupradictũ fuit,homo non eſt dominus membrorũ ſuorum.c.ſi verò.licèt.xxiij.q.v.& ita tenet Panor.in ca.ex parte.le. ij.de corp.vicia.& ſicuti homo liber non eſt do-
8 minus ſuorum membrorum ſeu corporum † ita etiam nõ eſt dominus animæ ſuæ,quæ eſt præcioſior corpore l.ſancimus.C.de ſacro ſanct.eccleſi.
9 ſecund.Pan.in c.ſi.de pact.ſed an in dubio † quis præſumatur ſe occidere ob cõſciẽtiã ſceleris,ſeu criminis, aut cã doloris,vel ex rabie furoris aut volũtariæ vel ex aliqua probabili cã & tex in l,ſi. ff.de bo.co.videtur innueri ꝙ præſumatur ex iuſta cauſa furoris,vel alia,niſi cõtrariũ probetur. licèt ſecundum gloſſ. ibi eo ipſo probatur innocentia,niſi probetur cõtrarium.& quando apparet quòd ex rabie furoris,qui ſe occiderit non videtur carere eccleſiaſtica ſepultura:vt ſentit gl. in d.cap.placuit.xxiij.q.v.c.illa.& ca.ſi inſanie. xv.q.j.& pro hoc facit tex.in l.ſi quis exheredato.§.eius.verſ.quòd ſi quis.ff.de iniuſt.rup.irri-

to vbi fit mentio quando quis thedio vitæ vel
valitudinis aduerſæ impatiētia vel iactatiōis cau
ſa, vt quidem philoſophi ſe occiderunt: & tunc
valet teſtamentum, vt fecit Empedocles qui ſe
occidit iactationis cauſa. ſecundum gloſſ. ibi. de
11 quo etiam per Bald. & Ioan. de Imol. de † modo
probandi innocentiam per hæredes quādo quis
ſe occidit per gloſ. Cyn. & cæteros in dict. l. ij.
C. qui teſta. fa. poſ. Et ideo in tali caſu etiam eſ-
ſet vtile, quòd medici & cirurgi viſitarent cor-
pus occiſi: & quod facerent eorum relationem. l.
ſemel. C. de re mili. lib. x. ſed redeundo ad quæſi-
12 tum, an in corpus † ſeu cadauer clerici occiſi poſ-
ſit & valeat degradatio fieri aut alia pœna irro-
gari. Dubium facit: quia cadaueri poteſt fieri in-
iuria l. j. §. quotiens. ff. de iniur. & ibi Angel. qui
notat contra illos qui faciunt ſequeſtrari. pro
hoc etiam facit l. ij. cum gloſa. ff. arbo. fur. cæſa.
13 vbi gloſa tenet, † quòd latrones furca ſuſpendun
tur, deinde beſtijs ſubijciuntur. Et pro hoc c. ſ.
xv. quæſtio. j. vbi pecus occiditur propter dete-
ſtationem criminis, quando participat cum mu-
liere, Exod. cap. xxj. & per do. Guid. Pap. deciſ. cc-
xxxviij. & ibi quærit: An animal brutum poſsit
delinquere. de porcis qui interdum commedūt
pueros. Sed in caſu iſto contrarium videtur ve-
ritas: quia rei mortuæ non poteſt irrogari pœ-
na. & tenet Cyn. in dict. l. ij. C. qui teſta. facere
poſſ. licèt Bal. ibi referat, quòd acceſſores faciunt
poni tale corpus occiſi ad furcas. licèt ſecundum
ipſum ſit in arbitrio iudicis. Veruntamen An-
gel. & Ioan. de Imol. in dict. l. defuncto. ff. de pu-
bli. iudicijs. tenent, quòd in hoc errant acceſſo-
res: quia quantum ad pœnam corporalem deli-
ctum eſt morte extinctum: & tale cadauer quod
omni ſenſu caret, non eſt pœna afficiendum.
Nec obſtant iura in contrarium allegata; quia
loquuntur in caſibus ſpecialibus, de quo latiùs
per Alexand. de Imol. & Iaſo. in dict. l. ij. C. qui te-
ſta. fa. poſſunt, & ibi Iaſ. qui allegat l. vniuerſi.
in fine, C. vbi cau. fiſca. Nec obſtat præmiſsis ſi
14 dicatur † quòd ſententia excommunicationis po-
teſt ferri poſt mortem, & idem in abſolutione,
cap. à nobis. le grand. de ſententia excommunica-
tionis. Quia ad iſtud reſpondetur per gloſſ. ibi,
ſuper verb. relaxatur. quòd ſentent. eccleſiæ li-
gat corpus & etiam animam: & ideo poteſt fieri
poſt mortem: ſecus in ſacramento baptiſmi vbi
imprimitur character animæ: ideo poſt mortē nō
poteſt baptiſari: quia non eſt quod poſsit ba-
ptiſari. cap. licitè. xxxj. q. xvij. Et ideo ſecundum
15 Panor. in d. c. à nobis. † quòd licèt princeps poſt
mortem poſsit aliquem nobilitare vel militem fa
cere: ſecus in doctoratu: quia potiùs attribuitur
ſcientia animæ quā corpori: Et ideo generaliter
loquendo ea quæ applicantur corpori poſſunt
exerceri poſt mortem: ſecus in hijs quæ appli-
cantur animæ. Et ideo ſecundum de Belle. in dict.
16 c. à nobis. † mortuus non poteſt ordinari, allegat
Dinum in dict. ca. ſi quis occiderit. lv. diſtin. &
17 ibi glo. in d. c. licitè. Et ideo † percutiens clericum
mortuum non incurrit ſententiam excommuni-
cationis. de quo ibi allegat aliquas opiniones, &
an communicare excommunicato mortuo habe-
tur per glo. Panor. & de Belle. in c. ad hæc. de pri
uile. & ibi an ſit permiſſum vulnerare bannitum,
faciunt not. per Barto. in l. j. ff. de cada. & per Ar-
chi. in c. ſi. xvj. q. j. & per Bald. in l. ſororem. C. de
his qui. iudi. & in l. fideicommiſſum. C. de fideicō.
licèt Felin. in dict. cap. à nobis. de ſenten. excom.
teneat, quòd percutiens corpus clerici mortui
incurrit excommunicationē, per iura ibi per ip-
ſum allegata. Veruntamen in caſu iſto non debet
fieri degradatio clerici à ſe interfecti: quia ſi-
cuti non poteſt conferri ordo clericalis huiuſ-
19 modi mortuo, prout ſupradictum fuit: ita † etiā
non poteſt fieri degradatio actualis: quia requi-
ritur certa ſolennitas in tali degradatione. dict. c.
degradatio. de pœn. lib. vj. faciunt not. per Barto.
in l. quòd ait prætor. §. ignominiæ cauſa. ff. de his
qui notantur infam. quia in tali exauthoratione
ſeu degradatione requiritur actus retro ſimilis,
d. c. degradatio. Et præmiſſa faciunt ad q. de caſu
horribili & valdè tremēdo qui accidit in hac ci-
uitate Grationop. de hoc præſenti anno domini
M. ccccev. die Octaua menſis Maij in vigilia a-
ſcenſionis domini de quodam præsbytero eccle
ſiæ collegiatæ beati Andreæ Grationop. qui ne-
quitia cum fune laqueo ſe ſuſpendit in eius do-
mo clauſa: & ignoratur ob quam cauſam fecerit:
licèt aliqui voluerūt dicere quod patiebatur: alij
verò vociferantur quòd dictus præsbyter habe-
bat remorſum conſcientiæ cuiuſdam delicti per-
petrati ſuper defloratione & ingrauidatione cu-
iuſdā iuuenculæ vt multi multa loquuntur. Ve-
runtamen vt intellexi à venerabili & egregio do
mino Alano de Varenis iuriū doctore, officiali
Grationo. qui ſe ſuper hoc caſu fecit congregari
conſilium reuerendiſsimi domini Epiſcopi Gra
tionop. & ſumptis informationibus, & facta vi-
ſitatione de dicto cadauere etiam in præſentia
egregij domini Petri de Vapa medici ordinauit
dictum cadauer ſubterrari in ſterquilinio terræ
porſanæ. facit cap. monachi. cap. ſuper quodam.
cap. cum ad monaſterium. de ſta. mona. iſte præſ-
byter ſancti Andreæ, qui ſe interfecit vacabatur
do. Ioannes Coſtæ de loco geneureti propè vil-
lam virij.

a Adde de aliquibus qui ſe interfecerunt cauſa ho
noris diuini, ne fieret vituperium in eorum cor-
pore vti de Sāſonæ. in d. c. xvj. & ibi de Lira. & de
Saulo j. reg. c. vlti. & ibi de Lir. referūt de aliqui-
bus ſanctis mulieribus quæ ſe interfecerūt ne in
fideles ipſius abuterentur, & ij. Macha. cap. xiiij.
de Raſia, qui ſe interfecit, an poſsint excuſari à
peccato. ibi per de Lir. & per Augu. de ciuita. Dei.
lib. j. cap. xvij. vide cap. Lucretiam xxxij. q. v. c. ſi
non licèt. cap. nomine xxiij. q. v. Panor. in cap. ex
parte. le ij. de ſepul.

b Interficere. Adde ꝙ de hoc præſenti anno M. cc-
ccexvij. die vij. menſis Auguſti, de quadam mu-
liere loci virij condemnata de hæreſi, & remiſsa
brachio ſeculari, & condemnata ad pœnā ignis: &
appellauit deinde mortua eſt in carcere, & habuit
ſigna pœnitētiæ & fuit ordinatum per do. officia
lē Gratio. ipſam poni in terra prophana. Si verò
fuerit iuridicè me refero veritati. propter capit.
ſi. xiij q. vlt. vide Bal. in l. j. C. ex delict. defuncto.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Prælatus, pater vel is qui pueris edocendis præeſt qua animaduerſione vti debeant.

SVMMARIVM.

1 *Maiores & minores clerici pro quibus animaduerſioni*
ſubiacent.
2 *Correctionem temperatam habent paterfamiliâs: do-*
minus: magiſter & maritus.
3 *Pater animo corrigendi filium in ſacris conſtitutum*
verberans an excommunicationem incurrat.
4 *Magiſter maiorem habet poteſtatem in diſcipulos quã*
pater in filios.
5 *Prælatus vel iudex eccleſiaſticus mandans verberari*
clericos vel monachos & mandans & verberans excom
municati ſunt.
6 *Quæſtio clerici per quos fieri debeat.*
7 *Modus ſi in animaduertendo excedatur ad quem re-*
currendum eſt.
8 *Quicunque manus violentas in perſonam religioſi vel*
clerici immittit in ſententiam excommunicationis ipſo
iure incidit.
9 *Patri filios etiam clericos corrigere ad quintum & vi-*
geſimum annum vſque permiſſum eſt.
10 *Epiſcopus propter reuerentiam dignitatis in clericos*
animaduertere non debet.

Quæſtio DCCCLXXX.

QVAERITVR an prælatus eccleſiæ ſuæ
ſecularis aut regularis: paterfamiliâs: magi-
ſter aut alij habentes officium verberando reli-
gioſum aut clericum ſiue ſit in minoribus ſiue
in ſacris, intuitu diſciplinæ vel correctionis, ſi-
ue per ſe, ſiue per alium incurrant ſententiam
excommunicationis. Et prima facie videtur di-
cendum quòd non.capitul.j.& ibi gloſ. quæ te-
net idem in patre, qui poteſt corripere filium in
minoribus.capitul.ex tenore.capitul.cùm volun
tate.in fine, de ſententia excommunicationis. &
idem eſt de religioſo nouitio antequàm fecerit
profeſſionẽ tacitè vel expreſsè: quia gaudet pri-
uilegio.capitul.religioſo.de ſententia excommu
nicationis.tamen talis caſtigatio debet eſſe mo-
dereta & leuis.dict.capit.cùm voluntate.& idem
in domino reſpectu familiæ: quia poteſt corri-
pere: vt ibi per glo. duntamen moderatè fiat.l.j.
C.de emen.ſeruo.& l.j.C. de emen. propin. l. ſed
& ſi quemcunque.§.ſi magiſter.ff.ad leg.aquil.l.
Item quæritur.§.Item Iulianus.ff. loca. Et ideo
quando aliquis habet in ſuo ſeruitio clericum,
& ipſum percutit moderatè non incurrit pœ-
nã excommunicationis. ſecundum Ioan. Andr.
& cæteros in dict.capitul. ex tenore.de ſententia
excommunicationis.glo.verò in capit. cum bea-
1 tus.xlv.diſtin.iij. tenet† quòd maiores clerici nõ
ſunt verberandi niſi pro maioribus culpis: ſed
minores etiam verberantur pro minoribus.dein-
de ponit certas perſonas quæ habent correctio-
2 nem temperatam† vti paterfamiliâs: dominus:
magiſter: maritus. Et ideo quando pater verbe-
rat filium clericum in minoribus ordinibus con
ſtitutum non eſt excommunicatus. Idem eſt de
alijs propinquis, vel de his qui familiam habẽt.
3 licèt Tancred. tenuerit, quòd quando pater† ani
mo corrigendi verberat filium in ſacris ordini-
bus conſtitutum, quòd non eſt excommunica-
tus: quia manus illa non eſt iniurioſa: cùm non
faciat animo iniuriandi: ſed communiter tene-
tur contrarium.in dict.cap.cum voluntate. quia
ſaltem iſta manus eſt temeraria, & quoad percu-
tionem ſacer ordo liberat filium à patria po-
teſtate.gloſſ.verò in capitu.circuncelliones.xxiij.
quæſtio.v. tenet ꝙ magiſtri verberando clericos
cauſa diſciplinæ non incurrunt ſententiam ex-
communicationis, etiam ſi ſint in ſacris: ſecus in
4 patre, quando verberat filium in ſacris:† quia ma
giſter habet maiorem poteſtatem in diſcipulos
quàm pater in filio. Et licèt quando laici capiunt
vel incarcerant clericos de mandato iudicis eccle
ſiaſtici non incurrant ſententiam excommuni-
cationis.cap. vt famæ.de ſententia excommuni-
cationis.cap.ſi clericos. de ſententia excommu-
5 nicationis.libr.vj. tamen † ſi prælatus vel iudex
eccleſiaſticus mandat verberari monachum vel
alium religioſum aut clericum ſecularem ambo
ſunt excommunicati, & mandans & verberans.
capitul.vniuerſitatis. de ſententia excommuni-
cationis. quia eſt diferentia inter capturam ſeu
incarcerationem, & verberationem: quia licèt
captura vel incarceratio clericorum ſeu religio-
ſorum ſit permiſſa laicis de mandato iudicis
eccleſiaſtici vel abbatis.dict.cap.vt famæ. & cap.
ſi clericis.ſecus in verberatione. dict. capitu.vni-
uerſitatis. Et ideo quando iudex eccleſiaſticus
6 ordinauit† clericum torqueri: executio non de-
bet fieri per laicos, ſed per clericos, aut mona-
chos. ſecundum Panormita. in dict.capitu. vni-
uerſitatis. Et licèt ſit permiſſum prælatis corri-
gere clericos & religioſos,& alijs perſonis ſuprà
7 nominatis; tamen quando exceditur † modus in
corrigendo. ſecundum gloſſ.in dict. capitul. ve-
ritatis.per iura ibi allegata, & ſecundum aliquos
debet recurri ad Papam pro abſolutione etiam
in abbatæ, licèt communiter teneatur quòd Epi
ſcopus poſsit abſoluere, niſi percuſsio eſſet enor
mis.capitul.monachi.capitul.cùm illorum.de ſen
tentia excommunicationis. Veruntamen ad hoc
vt excuſantur prælati magiſtri paterfamiliâs quã
do corrigunt religioſos clericos, vel liberos de-
bet fieri bona intentione & zelo caritatis: aliàs ſi
faceret odio: ira: ranchore & indignatione incur
sent ſententiam excommunicationis.capi.ſi quis
ſuadente.xvij.quæſtio.iiij.ſecundum Ioan. And.
in dict.capi.vniuerſitatis.& cap.cùm voluntate.
de ſententia excommunicationis.de iſta materia
etiam habetur per Oſtien.in ſumma.de ſententia
excommunicationis.§.quis poſsit excommuni-
care.verſi.quartus. & verſic.ſuper illo.vbi ponit
8 duas regulas: prima regula, quòd † quicunque
immittit manus violenias in perſonam religioſi
vel clerici incidit in ſententiam excommunica-
tionis ipſo iure. Et ibi ponit xx.caſus ſpeciales.
Secunda regula quòd abſolutio reſeruatur Pa-
pæ.& ibi ponit xvij. caſus ſpeciales & inter cæ-
teros de hoſpitalarijs ſancti Ioannis Ieroſoli-

mitanl.de iſta materia etiam habetur per Henric.
Boye.in dict.capitul. de ſententia excommuni-
cationis. & ibi plura notabilia verba ponit. de
patre quando filius eſt inobediens patri. Deute.
xxx. Qui parcit virgæ odit filium ſuum: qui au-
tem diligit illum inſtanter erudit prouerbior.
xiij.& xxiij. & ibi ponit plura exempla in ſacra
ſcriptura. & pariter ibi tractat de correctione
magiſtrorum & dominorum, & etiam prælato-
rum:& ibi recitat Archi.in dict.capitul.cum bea
9 tus.xlv.diſtin.quòd † permiſſum eſt patri corri-
geré filios clericos vſque ad xxv. annum. Et ibi
tenet quòd quando magiſter percutit extra: ſi ta
men faciat cauſa correctionis, quòd non incur-
rit ſententiam excommunicationis.allegat Ioan.
Andr.in dict.capitul.vniuerſitatis.& ibi Henric.
Boie dat remedium,quòd quando religioſus vel
clericus eſt paratus obedire & corrigi: tunc in-
curritur excommunicatio. Et licèt prælati eccle
ſiarum poſsint apponere manum in correctione
religioſorum vel clericorum: ſecus in Epiſcopo
propter reuerentiam dignitatis: ſed debet facere
per alium: vt ibi habetur per glo.& docto.

ARGVMENTVM.

Mandans:Inſtigans: conſulans vel ſollicitans vt clericus percutiatur excommunicationis ſententiam incurrit.

SVMMARIVM.

1 *Agentes & conſentientes pari pœna plectũtur.*

Quæſtio DCCCLXXXI.

QVAERITVR an mandans:Inſtigans: con
ſulens, aut ſollicitans quòd clericus percu-
tiatur incidat in ſententiam excommunicatio-
nis.Et videretur dicendum quòd ſic.capitu. mu-
1 lieres.de ſententia excommunicationis.† quia a-
gentes & conſentientes pari pœna puniuntur.
cap.j.cum ibi notatis.de offi.delega. faciunt no-
tata per Barto.Ioan.de Imol. in l.quid ergo. §. ſi
hæres.ff.de lega.j.& per Ia.in l.j.C.de ſerui.fugi.
facit capitul.cùm quis.cum ibi notatis.de ſentẽ-
tia excommunicationis.lib.vj.

ARGVMENTVM.

Clericus qui ſe ipſum verberat aut vulnerat pœna eano. Si quis ſuadente diabolo.xvij. quæſtio.iiij.irretitur.

SVMMARIVM.

1 *Clauſ. Quod licitum ſit in ſuum corpus ſæuire quomodo intelligi debeat.*
2 *Reg. Volenti, de regul. iur. lib. ſexto intellectus.*
3 *Homo liber quandoque membrorum ſuorum dominus non eſt.*
4 *Lepræ periculum vt euitetur virilia ſcindere quandoque licitum eſt.*
5 *Intellectus §. ſi ipſe. l. ſed ſi damnum. ff. de pœnis.*
6 *Clericus qui animo irato ſe percutit excommunicationem incurrit.*
7 *Iniuria dicitur omne id quod iure non fit.*

Quæſtio DCCCLXXXII.

QVAERITVR an clericus percutiens ſe-
ipſum aut vulnerans ſeipſum incidat in ſen-
tentiam excommunicationis cap. ſi quis ſuaden-
1 te.xvij, quæſtio.iiij. Dubium facit: quia† licitum
eſt in corpus ſuum ſeuire.l.ſed ſi damnum. aliàs
incipit peculium.§.ſi ipſe.ff.de pœn. veruntamẽ
ſecundum Albe.verius eſt, quòd ſit excommu-
nicatus. Nec obſtat quod ibi dicitur, quòd ſit
licitum ſeuire in corpus ſuum.quia illud intelli-
gitur de facto non de iure.Non obſtat ſi dicatur
2 quòd† volenti non fit dolus neque iniuria.l. cum
donationis.C.de tranſa.cap.ſcienti.de regul. iur.
lib.vj.& l.nemo videtur.de reg.iur.quia ad iſtud
reſpondetur, quòd illa regula non procedit in
clerico: quia non tam fauore clerici quàm to-
tius ordinis clericalis eſt inductum dictum pri-
uilegium clericale perſonæ.cap.contingit.de ſen
3 tentia excommunicationis.nam iſto caſu† homo
liber non eſt dominus membrorum ſuorum.l. li-
ber homo.la j.ff.ad leg. aquil. Et ideò licèt quis
conſentiat ſibi dari aliquod vulnus, vel quod
frangatur ſibi os: tunc deberet puniri quoad vin
dictam publicam: quia ſi ipſemet ſe vulneraret
puniretur.l.fin. ff.de bo.eo qui mor. ſibi conci.
ſecus in alapa. ſecundũ Bar.in l.j.§.vſque adeo.
ff.de iniur. Et ideo conſuetudo Romanorum vt
offendens ſe ponat in manibus offenci, vt ipſum
verberet & vulneret eſt cõtraria iuri. ſecundum
Angel.in d.§.vſque adeo.licèt cauſa medicinæ.ſit
licitum carnem ſcindere & ſanguinẽ effundere.
ſecundum Ange.ibi.cap.tua nos.de homi.capit.
4 ex parte.le ij.de corpo.vitia.vbi † cauſa periculi
lepræ euitãdæ eſt licitum ſibi facere abſcindi vi-
rilia. vnde ſecundum Panor.ibi reſpondetur ad
5 dictam† l.ſed ſi damnum.§.ſi ipſe.ff.de pecu.ꝙ il
lud procedit de iure naturali primeuo. vel ij. re-
ſpondetur ꝙ licèt ſeruo ſeuire in corpus ſuum,
vt domino non detur actio de peculio: tamen a-
liàs debeat puniri.l.omne delictum.§.qui ſe vul-
nerauit.ff.de re mili.& ita etiam tenet glo.in d.§.
ſi ipſe.vnde in hac materia Archi.in capit.ſi non
6 licèt.xxiij.quæſt.v.tenet † quando clericus irato
animo ſe percutit, ſit excommunicatus: quia ne-
mo eſt dominus membrorum ſuorum. d. l. liber
7 homo.† Nam omne ꝙ non iure fit, dicitur iniu-
ria.vt inſti.de iniur.in princip.& quis poteſt fa-
cere ſibi iniuriam.cap.ꝙ verò.xxv.quæſt.ij.& ta-
le priuilegium eſt eccleſiæ, & non ſolum perſo-
næ.dict.cap contingit.le j.de ſenten.excom.Ioã.
And.in cap.j.de vit.& honeſta.cleri.lib.vj.in no-
uella ſuper verbo, excercuerunt.tenet ſicut cleri-
cus turpè agens in proprium corpus incurrit
pœnam: ſic videtur ꝙ qui ſeuit in ſeipſum incur
rat pœnam canonis. Et ita ibi ſequuntur Pet. de
Ancha.Gemin.per d.c.contingit.& ibi etiam ſe-
quuntur Panor & Feli. Sed idem Ioan. Andr. in
addi.ad Spec.in titu.de pœnis.verſ.ij.cõtrario te
net ꝙ quãdo ſtatuto imponitur pœna vulnerãti
aliquem

aliquem, ꝙ non habeat locum in illo qui ſe ipſum vulnerat. ſed illud procedit in pœna ſtatuti: ſecus in pœna iuris, prout ſupradictum fuit. de quo ibi latiùs per ipſum Præpo.in cap.ſi quis abſciderit.lv.diſtin. videtur diſtinguere, ꝙ pœna dicti cap ſi quis ſuadente.xvij.quæſtio.iiij.comprehendat etiam percutientem: quia illa pœna licèt ſit magna: tamen eſt inducta in fauorem ordinis clericalis.& ideo debet extendi: ſecus in alijs ſtatutis, vbi non ſumus in fauorabilibus, de quo ibi latiùs per ipſum.

ARGVMENTVM.

Clericus excommunicatus vel ſuſpenſus aut degradatus horas canonicas priuatim dicere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Clericus excommunicatus horas publicè dicere non debet: nec dominus vobiſcum: cum officij dignitatem denotet.*

2 *Excommunicatus: ſuſpenſus vel degradatus ad ea quæ oneris ſunt tenentur & non honoris.*

3 *Degradatus caracterem retinet.*

4 *Suſpenſus horas priuatim cum alijs dicere poteſt.*

Quæſtio DCCCLXXXIII.

QVAERITVR an clericus excommunicatus vel ſuſpenſus aut degradatus teneatur
dicere horas canonicas & oratio exiſtẽtis in peccato mortali proſit alijs. Et in effectu glo.in cap.
præsbyterum.xxviij.diſtin. tenet, quòd excommunicatus vel ſuſpenſus tenetur priuatim dicere horas, ſecus ſi publicè ſeu officiãdo eccleſiam.
pro quo allegat cap.ſi quis Epiſcopus.xj. quæſt.
iij.& idem tenet glo.in cap.ij.& cap.illud.de cle-
1 ri.excom.miniſtran.Et † ideo excõmunicatus non
debet dicere publicè nec dicere dominus vobiſcum: quia denotat dignitatem officij. ſecundum
Archi.Gemi,& Præpoſi. in d. c. præsbyterum.&
idem in degradato: quia tenetur dicere horas pri-
2 uatim.ſecundum docto.ibi † nam excommunicatus ſuſpenſus, vel degradatus tenetur ad ea quæ
ſunt oneris & non honoris. ſecundum Archi. in
d.c.præsbyterum. & ideo quando excommunicatus per prius tenetur ad horas canonicas ratione ordinis vel beneficij eccleſiaſtici tenetur dicere horas,& hoc ratione beneficij quando retinet
beneficiũ. Et reſpectu degradati actualiter, licèt
priuetur omni priuilegio. capit. degradatio.de
3 pœn.li.vj. tamen † adhuc retinet caracterem cùm
imprimatur animæ, & ideo ſi celebraret, conficeret corpus chriſti.ſecundum glo.in dict.cap.
ij de cleri.excom.vel depo.nunc. licèt ſint opiniones.de quo per Panor.ibi.& per glo.in cap.accedens.50.diſtin.quæ tangit tres quæſtiones j.an degradatus perdat ordinem. ij. an perdat priuilegium clericale.iij.ſi celebret an conficiet. de quo
ibi latiùs per Archi.Gemi.Præpo. & per glo. in
4 dict.cap.degradatio. Et licèt † ſuſpenſus poſſit
dicere horas cum alijs priuatim: tamen ſecus in
excommunicato: quia non debèt dicere horas cũ
alio etiam priuatim: quia ſibi prohebitur cõmunicatio aliorum. ſecundum Archi.Gemi.Præpo.
in dict.cap.præsbyterum.xxviij. diſtin. reſpectu
verò exiſtentis in peccato mortali quãdo horas
non prodeſt alijs.ſecundum glo.in cap.in grauibus.iij.queſtiõe vij. licèt ibi arguat. de quo per Gemini.in dict.canon.presbiterum.l.diſtin.& de materia an excommunicatus, ſuſpenſus vel depoſitus teneantur dicere officium eccleſiaſticum vide per Ioan.de Lignia.in repetitione clementinæ.ij.
de cele.miſſa.in.iij.q.

ARGVMENTVM. 1

De fructibus beneficiorum excommunicatorum.

SVMMARIVM.

1 *Prouentus eccleſiaſtici durante excommunicatione ſubtrahi debent.*

2 *Excommunicatus non habens unde viuere poſſit an de bonis eccleſiæ interim prouidendum ſit.*

3 *Stipendia non niſi in defectum ſubtrahi debent.*

4 *Suſpenſus ab officio equiparatur excommunicato.*

5 *Excommunicatus iuſtè fructus medij temporis non recuperat: ſecus ſi iniuſtè.*

6 *Excommunicato non niſi inedia laboraret ſubueniendum eſt.*

7 *Suſpenſus relegato equiparatur.*

8 *Suſpenſo pro leui cauſa beneficia deneganda non ſunt.*

9 *Excommunicatio pœna maior dicitur.*

10 *Suſpenſus ab officio an cenſeatur à beneficio.& nu.20.*

11 *Eleèmoſina quando impartiri debeat.*

12 *Prælatus ſi abeſt a vigilijs aut aliàs ſtipendio priuatur nec reuerſus recuperat: niſi iuſta cauſa abfuerit.*

13 *Suſpenſus an abſolutione obtenta fructus medij temporis recuperet.*

14 *Eleèmoſina vtrum anathematiſato danda ſit.*

15 *Suſpenſus ab officio tantum quæ exercere poſſit & quæ non.*

16 *Suſpenſi à beneficio non impediuntur eligere & officiare.*

17 *Suſpenſus habens aliundè patrimonium de beneficio nihil accipere debet.*

18 *Suſpenſus ad præiudiciũ eccleſiæ contrahere nõ poteſt.*

19 *Excommunicatus & ſuſpenſus vbique prohibentur officiare.*

21 *Beneficium datur propter officium.*

22 *Excommunicatus beneficium acceptare poteſt.*

21 *Suſpenſio ab officio inducit ſuſpenſionem ab omnibus beneficijs.*

24 *Prelatis bona à capituli menſa ſeparata ſunt.*

25 *Suſpenſi diſtributiones alijs canonicis adcreſcunt.*

26 *Excommunicato temporalium adminiſtratio an prohibeatur.*

27 *Exceptio ſuſpenſionis ab agendo repellit.*

28 *Excommunicatus & ſuſpenſus ab officio & beneficio æquiparentur*

29 *Suſpenſus habens, patrimoniũ vnde viuere poſſit aut induſtriam de fructibus medij temporis gaudere non debet.*

30 *Suſpenſus an eligere poteſt vel elegi nu.32*

31 *Suſpenſus ex quo quis eſt ab officio, & beneficio ſuſpenſus eſſe debeat.*

33 *Suſpenſus authoritate apoſtolica donec indulgentiam meruerit, abſolui ab inferiore non poteſt.*

34 *Suſpenſio an & quando relaxari poſſit*

35 *In pœnis electio eſt iudicis.*

36 *Prælatus grauans eccleſiam debitis ab ſpiritualium & temporalium adminiſtratione priuatus eſt.*

37 *Papa ſolus ſuper irregularitate diſpenſat.*

Quæſtio DCCCLXXXIIII.

QVAERITVR an excommunicato vel ſuſ
penſo aut depoſito ſint ſubtrahendi fructus
& redditus beneficij: & an debeat aliquid eis di-
mitti per modum eleémoſinæ, ne fame pareant
in defectum aliorum bonorum: & ſi poſt abſo-
1 lutionem recuperent fructus Et in effectu † de-
bent excommunicato durante excommunicatio-
ne ſubtrahi prouentus eccleſiaſtici, cui eccleſiæ
commercium denegatur.capitul. paſtoralis. in fi-
ne.de appella. & ſecundum gloſſ. ibi ſuper ver-
bo ſubtrahuntur. ex quo excommunicatus eſt
extra eccleſiam, nihil nomine eccleſiæ poſsidere
poteſt.viij.diſtinctio. capitul. quo iure. & xxiij.
quæſtio.vij.capitul.ij.& xxxij.diſtinctio.capitu.
2 eos.capitul. præter hoc. † Si tamen non habet a-
liud vnde viuat, debet ei interim prouideri de
bonis eccleſiæ: ſicuti in illo qui eſt depoſitus à
beneficio.capitu.ſtudeat. l.diſtinctio. ſecundum
gloſſ. in dict.capitul.paſtoralis.in fine. quia de-
bet haberi ratio ne egeat.l.inter eos.in fine. ff. de
re iudic.& ne cogatur in cleri opprobrium men
dicare.xciij.diſtinctio.licèt glo. in dict. capitul.
paſtoralis. referat aliam opinionem, quòd bona
eccleſiæ debent ſubtrahi excommunicato quan-
do hoc expreſsè exprimitur in ſententia, ſicuti
in relegato dicitur. l. deportatorum. C.de pœn.
3 †quia non debent ſubtrahi ſtipendia, niſi in de-
fectum.l. ſtipendia.C.de execu.re. iudic. Et qui
eſt excommunicatus in vna eccleſia vbique eſt
excommunicatus:xj.quæſtio.ij.ca. ij. glo.in l. ex
ca.ff. de poſtu. tandem quærit gloſſ.in dict. cap.
paſtoralis.quid iuris in ſuſpenſo an ſe extendat
4 ad aliàs eccleſias, & hoc quando † eſt ſuſpenſus
ab officio: quia tunc æquiparatur excommuni-
cato.capitu.ij.capitul.iij.de cleri. excom.vel ſuſ-
pen. miniſtran. & nihil debet percipere de offi-
cio eccleſiaſtico.facit capitul. j. de ſententia ex-
communicationis.libr.vj.ſecus ſi ſit ſuſpenſus à
beneficio: quia in alio loco poterit habere be-
neficium eccleſiaſticũ.Sed nũquid abſolutus po-
teſt recuperare ſeu repetere fructus medij tẽpo-
ris ſibi ſublatos.gloſſ.in dict. capitul. paſtoralis.
5 diſtinguit, an† fuerit iuſtè excommunicatus: &
tunc non poteſt repetere.l.cum allegatis.C. de re
mili.lib.xij.& ibi per Barto. Ioan. de Pla.l.iiij. §.
qui ſtipendia.ff. de re mili. & idem tenet Salicet.
in authen. idem de Neſtorianis.C. de hæretic. &
hoc verum,niſi in ſententia reſtitutionis & abſo-
lutionis expreſsè fieret mentio, ꝙ reſtituerentur
fructus medij temporis percepti. ſecundum glo.
in capit.ſuper cauſa.ij.quæſtio. iiij. Si verò quis
fuiſſet iniuſtè excommunicatus vel ſuſpenſus:
tunc debet recuperare dictos fructus.dict. capit.
ſuper cauſa.ſecundum glo.in dict.capitul.paſto-
ralis. & ibi circa finem, tenet quòd licèt depoſi-
to ſit ſubueniendum, ne in cleri opprobrium
mendicare cogatur: ſecus in excommunicato:
quia nullo modo ſibi ſubueniendum eſt: quia
6 contemnit claues eccleſiæ† niſi fortè famæ peri-
ret.gloſſ.in cap.præter.xxxij.diſtinctio. æquipa-
rat ſuſpenſum à canone & excommunicatum vt
7 nihil recipiant ab eccleſia: ſecus in † ſuſpenſo ab
homine: cum æquiparetur relegato. de quo ibi
latiùs.Archi.ibi tenet poſt Goffred. quando quis
8 eſt † ſuſpenſus ex leui cauſa, quòd non ſunt ſibi
deneganda beneficia: ſecus ſi ex magna cauſa eſ-
ſet ſuſpenſus, vel quando contemneret ſuſpen-
ſionem: aut quando ſuſpenſus eſſet in mora pe-
tendi abſolutionem ſeu relaxationem: ſed excõ-
9 municatio licèt † ſit temporalis: tamen dicitur
maior pœna: & ideò ſibi ſubtrahuntur prouen-
tus beneficiorum.Gemi. in dict. capitul. præter.
tãgit principaliter duo puncta.ſ. an excommuni
cato vel ſuſpenſo ſint ſubtrahendi fructus bene-
10 ficij,ita quòd non debeat ſubſtentari.† ſecundo
an ſuſpenſus ab officio cenſeatur ſuſpenſus à be
neficio. de quo ibi latiùs per ipſum, & Præpo-
ſi. in capitul. præsbyterum. xxviij. diſtinctio.
gloſſ.in capitul.non omnis.v.quæſtio.v.colligit
ibi argumentum quòd excommunicato non eſt
danda eleémoſina: quia ibi dicitur quòd eſt vti-
lius eſurienti quòd ſibi tollatur, quàm ſi ſecu-
rus de cibo inſtrumenta negligat. de quo ſe re-
mittit ad capitul. quieſcamus. xlij. diſtinctio.&
in capitul. paſce.lxxxvj.diſtinctio.& ibi habetur
an omnibus ſit danda eleémoſina.Panormi. verò
in dict.capitul.paſtoralis.§.verum. de appella.te-
11 net,† quòd eleémoſina nõ eſt danda excommuni
cato quando periret puta t quia neceſsitas eſt
ineuitabilis: ſecus vbi non eſt tanta neceſſi-
tas. ſecundum gloſſ. in capitul. quoniam mul-
tos. xj. quæſtio. iij. in fine. vnde non eſt danda
eleémoſina illis qui poſſunt ſibi prouidere de vi-
ctu laborando. ſecundum Archidiaco. Gemi. in
dict.capitul.cùm non omnis.v. quæſtio. *facit l.j.*
C.de mendi.& vali.libr.xj. cum ibi nota.*per glo.*
Bartol.Ioan. de Plat.& per glo.ibi in rubrica.&
Ioan. de Pla. Nam plura requiruntur in liberali-
tate ſeu quãdo datur eleémoſina. ſecundum glo.
in capitul.non ſatis.lxxxvj. diſtinct. & per Ioan.
de Plat.in dict.rubrica.C.de mendi.& vali.lib.xj.
gloſſ. in capitul. contumaces l. diſtinctio. tenet
12 quòd quando† prælatus vel alius clericus deeſt
à vigilijs ſeu eſt abſens debet ſibi auferri ſtipen-
dium.per iura ibi allegata. Et licèt reuerſus recu
peret beneficium: non tamen recuperabit ſti-
pendium ſeu fructus medij temporis l.j.C.de re
mili.lib.xij.Et quia pœnæ nõ repetuntur. l. pœ-
næ.ff. de condi. inde. ſi tamen quis fuerit abſens
ex iuſta cauſa recuperabit fructus. ſecundum
Archidiaco.in dict.capitu.contumaces.l. ex cau-
ſa.ff.de re mili. capitul. inter quatuor.de cleri.
non reſid.licèt ſecundum gloſſ. in dict. capitul.
inter quatuor. cum iuſta cauſa requiritur licen-
tia Epiſcopi. capitul. relatum.eodem titul. Ge-
minia. in dict.capitul.contumaces,diſtinguit in-
ter fructus qui deputãtur pro exercitio illorum,
13 quibus intereſt diuino officio: & tunc† ſuſpẽſus
etiam poſt abſolutionem non recuperat: quia e-
tiam ſi non eſſet ſuſpenſus, non haberet, niſi in-
tereſſet diuino officio.capitu.j.de cleri.non re-
ſid. libro ſexto. quidem ſunt alij fructus qui
non deputantur tantum pro intereſſentia diui-
ni officij, & tunc fit differentia ſi fuerit iuſtè
ſuſpenſus vel excõmunicatus, aut iniuſtè,prout
ſuprà dictum fuit.capit.ſuper cauſa.ij. quæſtio.
v.niſi in ſententia abſolutionis vel reſtitutionis
expreſsè diceretur,quòd reſtituerentur fructus.
ſecundum glo.in dict. capit. ſuper cauſa. Et ita
in effectu

in effectu tenet Præpoſi. in dict. c. contumaces.
gloſſ.in c. ſtudeat.in fine. facit differentiam in-
ter ſuſpenſum & excommunicatum. quia ſiue
quis ſit ſuſpenſus ab homine, ſiue à canone de-
bet ſibi eelinqui, vnde ſe & ſuos poſsit ſubſten-
tare:ſecus in excommunicato.quia nil debet per
cipere nominæ eccleſiæ.dict.capit. paſtoralis. in
fin.de appel.& ita videtur tenere Henric.Boic in
dict.capit. paſtoralis. quia excommunicatus vi-
detue contemnere claues eccleſiæ ex quo non
procueat facere ſe abſolui:licèt propter excom-
municationem quis non priuetur proprietate
beneficij,niſi quis permaneret excommunicatus
per annum.capit.rurſus.c.quinque. cum ibi no.
per gloſſ.& doctor.xj.quæſtio. iij. capit. fina. de
pœn.capit.excommunicamus.§.j.de hæreti.capi.
cum contumacia. de hæretic. libr. vj. capit. j. de
iudi. cum ibi nota. pee gloſſ. & doctor. ſecun-
dum Henric.Boic.Ioann.de Imol. io dict. capit.
paſtoealis.§.fina. de appel. gloſſ. in capit. quam
14 pio.j.quæſt.ij.colligit argumentum quòd† eleé-
moſina non ſit danda anathematiſato. licèt ibi
arguat pro & contra. gloſſ. in capit. audimus.
15 xxiiij.q.j. facit differentiam.†an quis ſit ſuſpen-
ſus ab officio tantum: & tunc non poterit exer-
cere ea quæ ſunt officij : vti celebrace & ſimilia,
ſed bene poterit exercere ea quæ ſunt iuriſdictio
nis: vti dare præbendam : excommunicare. quia
iſta ſunt iuriſdictionis. capitul. tranſmiſſam,
cum ibi nota. de electio. Si verò quis fuerit ſu-
ſpenſus à iuriſdictione:tunc non poterit exerce-
ce ea quæ ſunt iueiſdictionis: ſed bene ea quæ
ſunt officij. Si verò fuerit ſuſpenſus ab vtro-
que : tunc neutrum poterit exerceee. capit. quia,
de conceſs.præbend.gloſſ.in capit. cùm dilectus,
de conſue. ſupee verbo, ſuſpenſis. latè tractat
an ſuſpenſus eligeee & eligi : & an poſsit exer-
cere ea quæ ſunt iueiſdictionis: vti dare præ-
bendas : excommunicare: abſoluere. & an ſit
ſuſpenſus ab homine vel canone : de quo ſunt
opiniones inter Lauren. Ioann. Bernae. de quo
ibi per Innocenti. Ioannes Andre. & cæteros.
gloſſa. in capitul. cum in cunctis. §. clerici.
ſuper verbo beneficus. de electio. facit differen-
tiam an quis ſit ſuſpenſus à beneficijs non ab
officijs.quia tunc poterit officiare gloſſ. in capi.
16 cum Vintonenſis.de electio.tenet,quòd†ſuſpen
ſi à beneficio non impediuntur eligere & officia
re in diuinis:ſed quòd poſſunt adminiſtrare ſpõ-
ſalia & temporalia: & quòd debent habere mo-
dicam ſuſtentationem, ne ex toto egeant Ioann.
17 Andr.ibi tenet,† quòd quando ſuſpenſus à bene
ficio aliunde habet patrimonium vel alios reddi
tus, quòd nihil percipere debet de beneficio. Et
ibi ſequitur Panormita, quòd durante ſuſpen-
ſione nihil percipiet. Et licèt ſuſpenſus poſsit ad
miniſteare ſpiritualia & temporalia:tamen quo-
ad temporalia intelligitur de admioiſtratiooe
18 facti non iuris. Et † ideò non poterit contra-
here ad præiudicium eccleſiæ.gloſſ.in capit. cu-
pientes.§.cæterum.de electio.libr.vj.dum ibi di-
citur quando eligentes non præſentauerint ele-
ctionem infrà tempus ibi præfixum:tunc eoipſo
ſunt ſuſpenſi pee triennium à beneficijs, quæ in
ipſa eccleſia obtinent, & cānon latæ ſententiæ.
nam licèt ſunt ſuſpenſi à beneficijs non tamen
ab officijs. & ideò poterunt officiare & eligere,
ſed non poterunt eligi: & talis ſuſpenſio in vna
eccleſia non ſe extendit ad alia beneficia.capit. ſi
compromiſſarius.circa finem,de electio. libe. vj.
19 ſecus in † excommunicato vel ſuſpenſo ab offi-
cio:quia vbique prohibetur officiare.ſecundum
glo.in dict.capit.cupientes.§.cæterum. Archidi.
ibi tenet, quòd tales intelliguntur ſuſpenſi à per
ceptione prouentuum beneficiorum, & quòd de
beãt conuerti ad vtilitatem eccleſiæ & quòd te-
netur officiare: & vbi recuſarent officiare debẽt
deſeruiri in officio eccleſiæ, de prouentibus ſuo
rum beneficiorum. Petr.de Ancha. in d. §. cæte-
rum:tenet, quòd ſuſpenſus à beneficio non cen-
ſetue ſuſpenſus ab officio : & ſi habeat officiare
in eccleſia,debebit ſuſtentari de bonis eccleſiæ
& reſiduum debet conuerti in vtilitatem eccle-
20 ſiæ.Sed † econtra ſi quis ſit ſuſpenſus ab officio
cenſetur ſuſpenſus à beneficio per quãdam con-
21 ſequentiam :† propter officium datur benefi-
cium.capit.fina.de conſuetu.libe. vj. Gemi.in d.
§.cæteeum.tenet quòd ſuſpeſus à beneficio po-
terit officiare & eligere actiuè ſed non paſsiuè.
Et ideò ſuſpenſus licèt poſsit acceptare benefi-
cium, cum acceptatio beneficij ſit actus extraiu-
dicialis, & poteſt fieri in abſentia executorum.
ſecundum Ioan.Andr.in c.j.de conceſs.præben.
22 libr. vj. Et idem in†excommunicato quòd pote-
rit acceptare beneficium,ſed non poterit ſibi cõ-
ferri beneficium ducante ſuſpenſione,vel excom
municatione:& hoc verum ante ſuſpenſionẽ vel
excõmunicationem quis impetrauit gratiam ex-
pectatiuam: quia poſt ſuſpenſionẽ vel excommu
nicationem gratia eſſet ſubreptitia:nec poteſt du
rante ſuſpenſione permutare beneficiũ.iuxt.not.
per gl.in c.j.de permu.lib.vj.& in cle.j.de pœn.ſe
cundum Gemi.in d.§. cæterum, nec poteeit Epi-
ſcopus ſuſpenſus abſoluere.Nec obſtat c. nuper,
de ſent.excom. vbi Epiſcopus regulariter poteſt
abſoluere,quando conditoe canonis noo ſibi re-
ſeruauit abſoluere:quia illud procedit in excom
municatione:ſecus in ſuſpenſione,licèt gl.aliter
videatur ſentire in clem.j.de hæreti. ſuper verbo
excõmunicationis.de quo vide per Gemi.& Phi.
Franc.qui faciunt certam diſtinctionẽ ſuper hoc
in d.§.cæterum.gl.verò in c. quia ſæpè, de electi.
libr. vj. ſuper verbo beneficijs quibuſcunque.
vbi contra occupantes bona ſpoliorum vacante
eccleſia cathedrali,regulari vel collegiata impo-
nitur pœna ſuſpenſioois ab officio & quibuſ-
cunque beneficijs.ſecus in pœna d. c. cupientes.
§. cæterum. quia oon imponitur niſi pœna à be-
neficijs io illa eccleſia. Et eſt ratio ſecundũ gl. in
23 d.c.quia ſæpè.† quia ſuſpẽſio ab officio inducit
ſuſpenſionẽ ab omnibus beneficijs. c. latores. de
cler.excom.miniſtran. Præterea in d.§.cæterũ eſt
tẽpus ſuſpenſionis per trienniũ : nec poteſt ante
abſolui. ſecus quãdo in ſuſpẽſione non eſt tẽpus
certũ præfixum : quia tunc poteſt ſibi prouidere
ſtatim reſtituẽdo, nec eſt opus alia abſolutione,
ex quo quis paruit & reſtituit. ſecundum glo.in
d.c.quia ſæpè.& per glo.Ioan.Andr. & cæteros.
in c.de muliere.de matr. contrac. contra interdi.
eccle.& in clementi.j. de deci. ſuper veebo donec

Archidia.verò in dict.cap. quia ſepè. ſuper verbo dimiſſa. tenet, quòd habet locum dictum ca.
24 quia ſepè.† quando bona prælati ſunt ſeparata de mēſa capituli, alràs ſecus ſi eſſent cōmunia. Verumtamen quando capitula malè adminiſtrant talia bona cōmunia peccāt mortaliter. & hoc ibi etiam ſequitur Ioan. Andr. in nouella. Et pariter Archidia. in dict. capit. quia ſæpè. tractat quæſtionem quando ſuſpenſus celebrat ſi incurrat irregularitatem, & ſi habeat vocem in capitulo, & de pœna laicorum occupantiū bona eccleſiarum vacantium. capit. de laicis. xij. quæſtio. ij. ca. generali. de elect. libr. vj. & certas alias quæſtiones ibi tractat de quæſtionibus etiam ibi per Ioā. Andr. in nouella Petr. de Anchara. Gemi. Phili. Francū text. in c. ſi compromiſſarius. de electio. libr. vj. decidit, quòd compromiſſarius cui data eſt poteſtas eligendi, ſi eligat indignum eſt ſuſpenſus per triennium ipſo iure. glo. in clem. ij. de eta. & quali. ſuper verbo dimidia. & in clem.
25 ij. de vi. & honeſta. cleri. tenet,† quòd durante ſuſpenſione cothidianæ diſtributiones, quæ competerent tali ſuſpenſo accreſcunt alijs canonicis: ſed alij fructus diſtincti quærūtur ad vtilitatem eccleſiæ. & ita tenent Gemi. Præpo. in c. præter. xxxij. diſtinct. Panormi. in dict. capit. paſtoralis. §. fina. de appel. tenet, quòd licèt ſuſpenſus à beneficio vel officio debet habere modicam ſuſtentationem: hoc verum niſi ſit ſuſpenſus propter contumaciam: quia tunc videtur contemnere claues eccleſiæ: ex quo non purgat contuma-
26 ciam. Et licèt ſecundum Antho. de Butr.† excommunicato non prohibeatur adminiſtratio temporalium: tamen Panor. tenet contrarium: quia excommunicatus non habet adminiſtrationem temporalium, nec ſpiritualium. c. veritatis. in fin. de do. & contuma. c. j. de elect. libr. vj. & quòd durante excommunicatione debet deputari œconomus per ſuperiorem, vel vicarius temporalis. ca. peruenit. le ij. de appel. & capit. cum ex eo. de elect. libr. vj. capit. fina. de ſta. regula. Et tales fructus interim percepti debent conuerti ad vtilitatem eccleſiæ. capit. ſi canonici. capit. præſenti. de de offic. ordina. libr. vj. Idem verò Panor. in cap.
27 apoſtolicæ poſt glo. de except. vbi habetur † an exceptio ſuſpenſionis repellat ab agendo: & an excommunicatus excipiendo poſſit repellere excommunicatum ab agendo. iuxt. capi. à nobis. de except. Verumtamen ſecundum glo. in dict. cap. apoſtolicæ. ſuſpenſus ab officio & beneficio non poſſet agere tanquam excommunicatus maiori excommunicatione per iura ibi allegata: ſecus ſi eſſet minori excommunicatione ligatus. cap. fin.
28 de cleric. excommunicā. miniſtrant. † quia regulariter excommunicatus & ſuſpenſus ab officio & beneficio æquiparantur. dict. capit. j. de elect. & capit. cum certiorari. in fin. c. j. & capit. is qui. de ſentent. excommu. libr. vj. licèt glo. in d. c. apoſtolicè. de except. faciat differentiam inter ſuſpenſionem hominis: quia tunc ſuſpenſus non poſſet eligi, nec agere pro negotio electionis: ſecus in ſuſpenſione canonis: quia tunc mitiùs agitur cum lege quàm cum miniſtro legis. l. Celſus. ff. de arbitr. de quo ibi latiùs per gloſſ. & Panormitanum, & de abſolutione ad cautelam. Verumtamen ſecundum Felinum in dict. capitul. apoſtolicè, licèt ſuſpenſo debeat dimitti pro modica ſubſtentia: hoc verum quando eſt ſuſpenſus propter delictum: ſecus ſi propter contumaciam: quia cum ſit in eius poteſtate excudi ſuſpenſionem obediendo non debetur ſibi dicta ſuſtentatio: ſicut in excommunicato dicitur niſi fame periret, vel niſi eſſet iuſta cauſa, quòd non poſſet exire ſuſpenſionem. Et præ-
29 miſſa † procedunt niſi ſuſpenſus haberet patrimonium vnde viuere poſſet, vel de induſtria: quia tunc non debet ſuſpenſus habere ſuſtentationem de fructibus beneficij medij temporis. ſecundum Ioan. Bald. in dict. capit. cum Vinton. de elect. & debent dicti fructus medij temporis percepti conuerti in vtilitatē eccleſiæ: niſi eſſent cothidianæ diſtributiones, quæ accreſcunt alijs: prout ſuprà dictum fuit: niſi aliter eſſet ordinatum. ſecundum glo. in capit. vt hij qui. de eta. &
30 qualita. ſuper verbo dimidia. † Et an ſuſpenſus poſſit eligere vel eligi: & ſi dare vocem in capitulo dependeat à poteſtate officij ordinis. vide per glo. & docto. in d. capi. cum dilectus de conſue. & per Præpo. in d. cap. præsbiterum. xxviij. diſtinct. & per Felin. in dict. capit. apoſtolicæ. de except. Et an ſuſpenſus violans ſuſpenſionem, ſeu quando ſe ingerit adminiſtrationi incurrat irregularitatem: vide ibi per Felin. Et quod excommunicatus durante excommunicatione non percipiat fructus, tenet Innoc. in capit. qualiter & quando. le ij. de accuſ. & an poſt obſeruationem recuperet fructus habetur etiam per Specu. in titu. de fructi. & intereſſe. §. fina. circa finem, glo. in clement. cupientes. de pœni. ſuper verbo ſuſpenſi ibidem. primo tractat remiſsiuè de multiplici ſpecie pœnarum de iure canonico. de quo per glo. in capit. ad reprimendam. de offic. ordin. deinde tractat materiam ſuſpēſionis & inter cætera an ſuſpenſus ab officio cenſeantur ſuſpenſus à beneficio. & ibi refert plures opiniones: quia aliqui voluerunt tenere, quòd ſuſpenſus ab homine ab officio ſit ſuſpenſus à beneficio: ſecus in ſuſpenſione hominis: quia mitiùs agitur cum lege quàm cum miniſtro legis. l. Celſus. ff. de
31 arbi. Sed in contrarium allegat: † quia ex quo quis eſt ſuſpenſus ab officio debet eſſe ſuſpenſus à beneficio: quia beneficium datur propter officium. capit. fina. de reſcript. libr. vj. nec debemus eſſe clementiores lege. vt in authent. de iud. §. oportet. col. vj. Et tandem refert aliam opinionem, quòd ſuſpenſus ab officio non dicatur ſuſpenſus à beneficio, niſi expreſsè dicatur in ſententia. Alij dicunt quòd non ſit ſuſpenſus à beneficio niſi ſit in mora petendi abſolutionem. alij diſtingunt an quis ſit ſuſpenſus ex leui cauſa: & tunc non cenſeatur ſuſpenſus à beneficio: ſecus ſi ex cauſa magna ſit ſuſpenſus. capit. inter ſollicitudines. de purga. cano. vel quando ſuſpenſus contemnit ſuſpenſionem. capit. cum bone. de eta. & qualit. Et ſecundum glo. in dict. clement. cupientes. ſuper verbo, ſuſpenſi. de pœn. iſtæ tres opiniones ſunt ſimul iungendæ & ſequendæ niſi aliud pro vel contra in ſententia

iuris

iuris vel hominis exprimatur. Gloſ. verò in dict.
32 capitul. cum bone. de eta. & quali. tenet, † quòd
ſuſpenſus non poteſt eligere nec eligi, nec bene-
ficia conferre, durante ſuſpitione: & ſi ſe ingeſſe-
rit ſpiritualibus debet puniri Epiſcopus cum il-
lo diſpenſare. Et ſi per triennij maneat in ſu-
ſpentione, debet priuari beneficijs: licèt quando
remanet in excommunicatione per annum priua
tur beneficijs. c. rurſus. xj. quæſt. iij. de qua mate-
ria ſuſpenſionis latiùs habetur per Ioan. Andre.
Antho. de But. Panormita. in dict. capit. cũ bene.
de etat. & qualita. & ibi an delegatus vigore cen
ſuræ eccleſiaſticæ poſsit ferre ſententiam ſuſpen
ſionis tex in c. tam literis. in fine, de teſti. probat.
33 † quòd ſuſpenſus auctoritate appoſto. donec me
ruerit indulgẽtiã nõ poteſt abſolui per inferiorẽ
& ſic aliud videtur in excõmunicatiõe: quia niſi
conditor canonis ſpecialiter ſibi reſeruauerit ab
ſoluere alijs conceſsiſſe videtur. capitulo nuper.
de ſenten. excommu. ſecundum. gloſſ. in dicto ca-
pitul. cupientes. §. cæterum. de elect. lib. vj. ſed gl.
in clementi. j. de hęreti. ſuper verbo, excõmunica
34 tionis. circa finem, facit differentiam, † an ſuſpen
ſio habeat tempus determinatum: & tunc ſupe-
rior non poſsit relaxare, ſecus ſi ſuſpẽſio habeat
tempus indeterminatum: quia tunc ſuperior po-
terit relaxare, ex quo non fuit reſeruata abolitio
de quo habetur pleniùs per Panormita. & Felin.
in dict. capitul. cũ literis. de teſti. & quando quis
eſt abſens à beneficio in canonia interim debet
deſeruiri in cultu diuino per vicarium tempora
lem de fructibus beneficij. capitul. peruenit. le. ij.
de appel. & quãdo quis eſt crapuloſus, vel ebrio
ſus, ſi monitus non deſiſtit, ſuſpenditur ab offi-
cio vel beneficio. capitul. à crapula. de vita & ho
neſta. clerico & ſecundum gloſ. ibi eſt in arbitrio
ſuperioris vt cum ſuſpendit ab officio vel bene-
ficio. Quid ſi dicat iudex ſuſpẽdo te à beneficio
vel officio: ſe remittit ad no. in capitu. latores. de
cleric. excommu. vel interdict. miniſtran. & ibi. re
fert ſecundum vnam opinionem, quòd debet ab
ſtinere ab vtroque. & ſecundum aliam opininio
nem neutram tenet, propter dubium & incertitu
dinem. Panormita. in dicto capitul. à crapula. no
35 tat, † in pœnis electio eſt iudicis. de quo habetur
in l. ſi ſerui fugitiui. & l. quicunque. C. de ſerus
fugitiuis. & per Bar. in. l. ij. ff. de effracto. ſed in
d. c. latores. ſecumdun aliquos in dubio debet
abſtineri ab vtroque. Glo. in. c. ſicut. de coh. cle-
ricorũ. & mu. refert opiniões an cõcubinarius ſit
ſuſpenſus ipſo iure, vel an requiratur ſententia.
& ibi etiam habetur de materia ſuſpenſionis per
Innocen. qui tractat an poſt ſatisfactionem recu
peret priſtinum ſtatum: & an debeant fructus per
cepti applicari. & ibi etiam per Anthonium de
Butr. & Panormita. & in capitul. veſtra. eodem ti
tul. & per gloſſ. in titul. de concubina. capitu. pri
mo ſuper verbo ſuſpenſus. & in abſentia clerici
abſentis ſine licentia poteſt facere ſuperior deſer
uiri de fructibus beneficij. capitul. cum ad hoc.
36 de cleri. non reſiden. & † quãdo prælatus grauat
eccleſiam debitis, eſt ſuſpenſus ab adminiſtratio
ne ſpiritualium & temporalium. capitulo ſecun
do de ſolut. & ſecundum gloſſ. ibi ipſo iure, adeo
quòd ſi quis dilapidauerit eccleſiam, licèt velit
ipſam reddere indennem: tamen remouendus eſt
per iura ibi allegata. Innocen. ibidem tenet, quòd
ex quo Papa non reſeruat ſibi abſoluere permit-
titur abſolutio cuilicet Epiſcopo. de quo ibi per
Ioann. Andr. Anthonium de Butri. Panormitan.
dicit tamen ibi Ioann. Andr. quòd talis ſuſpen-
ſus celebrando non incurrit irregularitatẽ: quia
non eſt ſuſpenſus à diuinis: licèt vbi eſſet ſuſpen
ſus ab officio ſeu à diuinis celebrando incur-
37 rent irregularitatem, † à qua ſolus Papa poſſet
abſoluere. capitulo primo in fine, de re iudica. li-
bro ſexto.

ARGVMENTVM.

Diſtributiones quotidianæ & fructus benefi-
cij qui ſuſpenſionis vel excommunicationis tem
pore obueniunt in quos vſus conuerti debeant.

SVMMARIVM.

1 *Suſpenſi aut excommunicati loco ſubrogandus eſt alter qui diuina pertractabit. & de fructibus alimentabitur.*
2 *Suſpenſionis vel excommunicationis tempore clericus fructus beneficij percipere non debet.*
3 *Suſpenſus qui non habet vnde ſuſtentetur de fructibus beneficij ali debet.*
4 *Diſtributiones quotidianæ ſuſpenſionis aut excommunicationis tempore quibus aff. ctæ ſunt, per totum.*
5 *Ius accreſcendi inter coniunctos coniunctione legali vel coniunctione contractus locum non habet.*
6 *Clerico depoſito ſubueniendum eſt.*
7 *Diſtributiones cotidianæ non intereſſentium ad vtilitatem eccleſiæ conuerti Baſilicæ ſancti Andreæ Gratiano po. conſuetudinis eſt.*
8 *Modus adiectus in fundatione obſeruari debet.*

Quæſtio. DCCCLXXXV.

QVAERITVR in quo vſu debeant appli-
cari & conuerti cothidianæ diſtributiones
& alij fructus beneficij qui obueniunt tempore
ſuſpenſionis vel excommunicationis, aut abſen-
tiæ: & ſi debent accreſcere alijs intereſſentibus in
diuinis. Et ſi debeat attendi ſtatutum aut conſue
tudo ſuper hoc. Et in effectu videtur dicendum,
1 quòd † debeat deputari alius, qui deſeruiat in of
ficio diuino durante tempore de fructibus bene-
ficij: & reſiduum conuertuntur ad vtilitatem ec-
cleſiæ. capitul. peruenit. le. ij. de appell. capitul. pe
nultimo de cleric. non reſiden. capitul. clericus
2 victum. xcj. diſtinctione & ibi per gloſſam: † quia
durante dicto tempore ſuſpenſionis vel excom-
municationis clericus non debet percipere fru-
ctus beneficij. capitul. paſtoralis. in fin. de appel-
la. cum clericus ſuſpenſus vel excommunicatus
ſit in culpa: maximè quando eſt in mora petendi
abſoluere: quia videtur contennere auctoritatem
eccleſiæ. de quo latiùs fuit tactum in quæſtione
præcedente. veruntamen glo. in cle. vt hij qui. de
etate & qualita. & in clementi. ij. de vita & hone
ſtate clericorum. ſuper verbo ſuſpenſos. tenet
quoad cotidianas diſtributiones, quòd in caſu

prædicto accreſcunt alijs intereſſentibus diui-
nis.ſecundum gloſſam in dicto capitulo vt hij
qui.niſi aliter eſſet ordinatum.ſed in dicta clemē
tina ſecunda tenet,quòd accreſcunt ſocijs reſpe
ctu fructuum præbendæ ſeu beneficij diſtincti
accreſcunt eccleſiæ per iura ſupra allegata.& ita
tenent communiter doctores in dicto capitulo
paſtoralis.niſi aliter eſſet ordinatum per ſtatuta.
ſecundum gloſſ.in dicta clementina,vt hij qui.
veruntamen Cardinalis in dicta clementina ſe-
cunda de vi & honeſtate clericorum.de hijs quæ
communiter diuiduntur idem eſt,ſicut de coti-
5 dianis diſtributionibus † & vbi talis ſuſpenſus
non haberet aliundè vnde viuere,debet habere
ſuſtentationem.ſecundum Specu.& idem ibi ſe-
quitur Petr.de Aneha.quòd debet habere modi-
cā ſuſtentationē.& ibi refert Spec.Pan.ita tenere
Ioannes de imol.in dict.elementi.ij.tenet gloſ.&
Panormita.ibi.Sed Cardi.in dict.clementi.vt hij
qui.xxj.quæſtiōe refert Land.& Gem.tenere con
tra glo.inquātū dicit,quòd quotidianæ diſtribu
tiones accreſcunt alijs intreſſentibus diuinis.ar
gu.§ ſi eadem.inſti.de lega.l.j.in fin.ff.de vſufruc.
4 accreſcen.†quia alternatiuè loquendo accreſcunt
intereſſentibus diuinis vel cōuertentur in vtilita
tem eccleſiæ in ſatisfactionē iniuriæ diuini offi-
cij ſubtracti.capitulo ſi quis deinceps.xvij.quæ
ſtione.iiij.capitulo ſi canonici.de offic.ordinar.
libr.vj.ſecundum Ioann.Andr.in apoſtillis,quas
fecit poſt gloſſ.vt Card.in dict.clementina.vt hij
qui.in.xxj.diſtinctiōe,quòd quādoquè datur cer
ta ſumma per capita illis qui interſunt diuino of
ficio:puta decem ſolidi pro capite:& iſto caſu li
cèt aliqui interſint in horis,& alij deſint:tamen
illi qui interſunt nō habebūt portiones pinguio
res:ſecus ſi ſumma ſit diſtribuenda in genere in ſi
mul & pro indiuiſo:quia iſto caſu eſt maior cō-
iunctio:& ideo portiones illorum qui interſunt
in horis erunt pinguiores, & vocabitur tale ius
non decreſcendi.vt dicit Cardin.in dict.clemen.
vt hij in.xxij quæſtione in fine.Petrus de Aneha
ra.in dicta elementin.vt hij qui poſt.tenet quòd
iſta dimidia diſtributionum ſubtracta nō accre-
ſcet alijs accreſcentibus in diuinis:ſed conuerte-
5 tur ad vtilitatem eccleſiæ † quia inter coniun-
ctos coniunctione legali vel coniunctione con-
tractus nō habet locum ius accreſcendi,l.& pro-
culo.ff.de legatis ſecundo.l.ſi mihi & Titio.ff.
de verborum obligatio.&per alios ibi per ipſum
adductos.domi.Ioan.de imol.in dict.clementina
vt hij qui.poſt dictam gloſſ.ſuper verbo,dimi-
dia.primo tractat quādo iſta dimidia,quæ rema-
net,non ſufficit ad ſuſtētationem vitæ an debeat
ſibi ſubueniri de alia dimidia ſubtracta.& licèt
gloſſ.teneat quòd non:quia eſt in culpa ex quo
non procurat ſe promoueri facere ad ordines:li-
cèt cōtractus quē refert ibi Io.de imo.teneat cō
6 trarium:† quia etiam clerico depoſito ſubuenien
dum eſt.capitul.ſtudeat.l.diſt.& ne in opprobriū
cleri habeat mēdicare.capitul.diaconi.xciij.diſt.
ibi:mendicat infœlix &c.capitul.ad ſupponen-
dum.de renuntiatio.ſed Imol.ſequitur gloſſ.in
dicta elementina.vt hij qui ſed quoad dimidiam
diſtributionem ſubtractam ſi accreſcat alijs refert
ibi Gui.tenere contra gloſſ.quòd talis dimidia
ſubtracta applicetur ad vtilitatem eccleſiæ.capi.
ſi canonici.de offi ordin.lib.vj.quia iniuria fuit
irrogata eccleſiæ,cui fuit ſubtractum officiū.&
licèt gloſſ.ibi teneat,quòd dicta dimidia accre-
ſcat intereſſentibus in diuinis,niſi aliter fuerit or
dinatum ex ſtatuto vel conſuetudine eccleſiæ.ſe
cundum Ioann.de Imol.& ibi refert opinionem
Anthoni.de Butri.qui diſtinguit an conſuetudo
eccleſiæ diſponit,quòd fiat diſtributio inter o-
mnes intereſſentes in diuinis in genere : &
tunc procedit gloſ.quòd accreſcat alijs intereſ-
ſentibus.Si verò conſuetudo dicat quòd cuili-
bet canonico intereſſenti in diuinis detur certum
quid:tunc procedit opinio Gui.vt non accreſcat
alijs:quia tunc videtur de mente ſtatuentis quòd
cuilibet intereſſenti in diuinis detur tantummo
do illud deputatum,& non plus.nec habet locū
ius accreſcendi.ſecundum Ioannem de imol.ibi
per iura per ipſum allegata.& maximè in caſu
iſto:quia illud quod non eſt datum, non accre-
ſcit.vnde ius accreſcendi habet locum in parte
data,& ex poſt ablata vel pro non ſcripta.vnde ſe
cundum ipſum ſi teſtator reliquerit cuilibet ca-
nonico intereſſenti in diuinis tantum ſeu certam
ſummam non propterea accreſcet pars non inter
eſſentium alijs:quia non intereſſentibus nil da-
tum videtur.& ſic non habet locum ius accre-
ſcendi.& præmiſſa poſſunt adaptari ad quæſtio-
nem ſuper ſtatutis& ordinationibus eccleſiæ col
legiatæ beati Andreæ Grationopo.quia *domin.*
Guigo ſeu Humbertus Delphin.in *eius* teſtamē
to pro erectione.xij.presbiterorum reliquit an-
nuatim.xij.flore.auri vltra fundationem antiquā
ſex presbiterorum, & augmentauit etiā de certa
ſumma pro cotid.anis diſtributionibus canoni-
corum dictæ eccleſiæ qui ſunt xij.in numero.ſi
bene memini.dicti verò presbiteri petebant ta-
xari & eualuare dictos Floren.auri& etiam.cccc.
librar.annuales Vian.pro quodam legato.cccc.
librar.pro acquiſitione dictarum.cccc.librarum
in quatuor parœcijs patriæ oyſentij legatarum
pro ſeruitio eccleſiæ & ſeruitiorum. quia dicti
presbiteri dicebant quòd eorum libra fuerat di-
minuta contra fundationem domini noſtri Del-
phini patroni dictæ eccleſiæ ſancti Andreæ. Et
ꝙ dicti canonici conuertebāt ad eorū priuatos
vſus.Sed ex aduerſo excipiebāt dicti canonici ꝙ
ipſi erant in antiqua conſuetudine præſcripta li
brandi dictam libram iuxta conſuetudinem eccle
7 ſiæ:& † quòd cotidianæ diſtributiōes abſentium
& non intereſſentium in diuinis non accreſce
bant ipſis:ſed quòd conuertebantur ad vtilita-
tem dictæ eccleſiæ,quæ habet plura onera ideò
quòd omnes canonici presbiteri & alij incorpo-
rati dictæ eccleſiæ eſſent præſentes & intereſſen-
tes diuino officio non ſuppeterent prouentus
dictæ eccleſiæ ad ſuſtentationem omnium.Sed ex
aduerſo replicabatur pro parte dictorum presbi
torum,quòd ex quo ſecundum fundationem di-
ctæ eccleſiæ & ſtatuta auctoritate apoſtoli.cōfir-
mata eorum libra reperitur taxata, & ordinata
non debet diminui:ſed debet obſeruari funda-
tio & forma legati : & non debet conuerti ad

alium.vſum etiam punitū.clemen.quia contingit. de reli.domi.l.legatum.ff.de vſufruct.legat.cum
8 ibi not.præterea † modus adiectus in fundatiõe debet obſeruari.c.Eleutarius.xviij.q.ij.ca.pretia c.nobis.de iu.patro.c.cùm dilectus.de conſuc.&. ibi per gl.& dicebãt dicti presbiteri, ꝙ non procedit præſcriptio ex aduerſo allegata propter malã fidẽ:quia dicti canonici capituli ſancti Andreæ habẽt penes ſe clauſulas teſtamẽtorũ dictorũ legatorũ & fundatiõis:& cetera:aliter nõ declaro:quia fuit agitata cauſa corã curia:& me ſemper refero veritati.veruntamen de materia cui debeãt applicari quotidianæ diſtributiões ſeu fructus beneficij durante ſuſpenſione ſeu excommunicatione vel abſentia habetur per Gemi.Præp. in c.preſbiterũ.xxviij.diſt.& in ca.præter.xxxij. diſt.& per Panor.in d.c.paſtoralis.§.fi.de app.nã fructus ſuperflui ſeu ſuperexcreſcentes debẽt cõuerti in vtilitatem eccleſiæ.c.cum clerici.capitu. fina.de verbo.ſignifi.

ARGVMENTVM.

Clerici conſtituendi ſunt iuxta facultates eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Clerici ſecundum facultates bonorum eccleſiæ inſtitui debere regulare eſt.*
2 *Alimenta ſecundum facultates bonorum debentur.*
3 *Augmentum quo modo diuidendum ſit.*
4 *Epiſcopus iuxta facultates eccleſiæ numerũ clericorum & augere & minuere poteſt.*
5 *Fructus non niſi deductis expenſis dicuntur.*
6 *Epiſcopus eccleſiam parœcialem in collegiatam vel conuentualem erigere non niſi cum capituli conſenſu,poteſt.*

Quæſtio. DCCCLXXXVI.

QVAERITVR quando augmentantur vel diminuũtur faultates eccleſiæ,an debeat augeri vel diminui numerus canonicorũ & clericorũ
1 eccleſiæ.Et in effectu regulariter † ſecundum facultatem bonorũ eccleſiæ debent clerici inſtitui c.quoniam ait.de vi.& honeſtate.clerico.vt ſine penuria viuere poſsit.c.j.authoritate. de inſti.c. fina.de verbo.ſignificati. & ibi per Gloſ.c.j.de ſtat.regul.li.vj.de quo etiam per gl. Ioan.de imo. Panormita.Felin.in capitul.cum M.de conſtitut.
2 † quia alimenta debẽtur ſecundum facultates bonorum.l.cum hij.§.in perſona.ff.de tranſaction. & pariter procuratio.capit.ſopitæ.de cenſi.vnde ſecundum Vincen.quem refert Ioan.de imo. in dicto ca.j. de inſti.quando diminuitur numerus debet haberi ratio maioris ordinis,vt potius diminuatur de illis de minori ordine quã maiori:& vbi aliqui expellerentur,debent reconuenire debitores:quia potius illis eſt ſubueniendum. arg. capit.in nullo.xviij.quæſtione prima. dicit tamen quòd de fructibus communibus quilibet habebit partem ſuam.l.prim.ff.de colle.illic.de quo per Ioannem de imol.in dicto capitul.prim. & licẽt non debeat attendi modicum augmẽtum facultatum:quia habetur reſpectus ad alia one-
3 ra eccleſiæ.† attamen etiam augmentum debet diuidi inter præbendas,quando ſunt diſtinctæ alias deberet diuidi in fine anni. ſecundum Ioannes Andre.in dicto capitulo primo poſt Vincent.& ſi neceſſe eſt numerum minui habenda eſt ratio maioris ordinis:& ſi neceſſe ſit aliquos expelli remanebũt debiliores. prout ſupradictum
4 fuit.& † Epiſcopus poteſt ponere numerum ſufficientẽ quando facultates eccleſiæ augmẽtãtur. dict.capitul.quoniam.de vit.& honeſta.clerico. ſecundum Ioan.Andr.ibi qui tenet,quòd Epiſcopi poſsũt facere de eccleſia parœciali eccleſiam collegiatam vel conuentualem,quando facultates ſuppetũt:veruntamen debet haberi ratio ex-
5 pẽſarũ:quia † fructus non dicuntur niſi deductis expenſis.l.j.C.de fruct.& li.expen.licẽt ſumptus ſint adeo menſurãdi,quòd ex redditibus aliquid ſuperſit.l.ius alimentorum.ff.vbi pupil.edu.debeat.ſecundum Ioan.Andr.in dicto capitul.quãdo.de vita & honeſta.clerico.& Ioan.de imol.in dicto capitul.j.de inſti.in fine.& iſtud facit contra aliquos canonicos aliquarum eccleſiarũ,quæ ponũt in expenſis quòd facultates reddituum & bonorum eccleſiæ ſupportent.& ideò pluralitas clericorum non debet poni,niſi ſecundum facultates bonorum eccleſiæ.vt in authent.vt determina.ſit nume.cleric.colla.v.nec debet quis tenere plures famulos quam facultates ſuorũ bonorum,& reddituum annuatim ferre poſsint.pariter debet facere maiorem ſumptum quã valor ſuorum reddituum portet:aliàs deueniet ad inopiam miſerabilem: ſecundum Sali.in dict.l.non plures.C.de ſacro ſanct.eccleſi.& licẽt ſupradi-
6 ctum fuit quòd † Epiſcopi poſſunt facere de eccleſia parœciali eccleſiam collegiatam vel conuentualem ſecundum Ioand.And.Ioan.de imo. in dicto capitul.quoniam.tamen hoc verum de conſenſu capituli:aliàs non.ſecundum Panormi. in dicto capitul.quoniam.& quando in eccleſia collegiata,cathedrali vel regulari eſt certus numerus canonicorum,ſi deficiant aliqui : tamen debet accreſcere alijs:ſed debet conuerti ad vtilitatem eccleſiæ.vt in authent.vt cleri.qui recedu. col.v.& ibi gloſ.quam ſequuntur Bartol. Angel. & Bald.in dict.l.non plures.C.de ſacro ſanct.eccle.& pleniùs fuit tactum in quæſtio.præceden.

ARGVMENTVM.

An propter abſẽtiã quis pro beneficio priuetur.

SVMMARIVM.

Ad hoc vt quis beneficio propter non reſidentiam quæ requirantur.
2 *Abſentiæ tempus quale requiratur vt quis beneficio priuetur.*
3 *Peſtis tempore decurio à reſidentia excuſatur.*
4 *Infirmitas:capitales inimicitiæ & aoris intemperies abſentiam excuſant.*

Quæſtio. DCCCVII.

QVAERITVR an propter abſentiam à loco beneficij quis priuetur beneficio:& de modo procedendi contra clericum non reſidentem in beneficio.& ſi tempore peſtis ſit iuſta cauſa impedimenti ſaltem vt teneatur deſeruire per ſubſtitutũ.Et in effectu quando bñficiũ requirit
1 reſidẽtiã † propter abſentiã poſt trinã monitionẽ

ſitas habet burſam communem ſeu arcam & bona in communi, non debet imponi collecta particularibus. ſecundum glo. & docto. in d. §. quòd ſi nctuo. & per docto. in l. iiij. §. actor. ff. ad municipa. per Ioan. Fab. Ange. Are. in §. vniuerſitatis. de re. diui. deci. tho. conſi. xlviij.

ARGVMENTVM.

Excommunicatus monachari non debet.

SVMMARIVM.

1 *Orare cum excommunicato licitum non eſt.*

Quæſtio DCCCXC.

QVEARITVR an excommunicatus licitè poſsit recipi ad religionem. Et videretur prima facie dicendum quod ſic: quia huiuſmodi via tēdit ad obſeruationem. argu. c. reſpōſo. de ſentē. excom. ſed in contrarium determinat Archi. in c. monaſterijs. xix. q. iij. poſt Raynu. quia non licèt cum excommunicato orare, licèt quodammodo pertineat ad ſalutem animæ.

ARGVMENTVM.

Excommunicato pauperi eleémoſina fieri debet.

SVMMARIVM.

1 *Religioſo pauperi excommunicato victus ſeparatim tradi debet.*

Quæſtio DCCCXCI.

QVAERITVR an excommunicato ſit fienda eleēmoſina præſertim quādo eſt pauper. Et dicedum eſt quod ſic. c. quoniam multos. in fine, xi. q. iij. dum non fiat cauſa malitiæ ſeu contemptus excommunicationis: ſed ratione humanitatis faciat donans: & quòd recipiens non deſinat laborare pro abſolutione habenda. Et
1 idem† eſt in religioſo excommunicato, quando eſt pauper, quòd ibi detur ſeparatim pro victu. ſecundū do. Cardi. de Turre, in regula beati benedicti. cap. xxxiij. ſe cxxiij. verſi. facit quod habetur per glo. in c. quæſtionibus. xcij. diſtin. & c. paſce. lxxxvj. diſt. & in c. paſtoralis. in fine, de appel.

ARGVMENTVM.

Clericus ſolutus vel coniugatus cum vnica virgine ſi miſceat inguina inguinibus cum corrupta vel vxorata bigamiam incurrit & exuitur priuilegijs clericalibus.

Quæſtio DCCCXCII.

QVAERITVR an clericus ſolutus vel coniugatus cum vnica virgine participando cū alia muliere etiā corrupta per prius incurrat bigamiā vt non debeat gaudere priuilegio clericali, nec promoueri ad ſacros ordines: & ſi dicatur verè vel interpretatiue bigami, de quo habetur in c. ſi cuius. & c. præcipimus. & c. curandum. xxxij. diſtin. c. ſi laici. xxxiiij. diſt. & c. deinde. & c. aquarius xxvj. diſt. de quo per glo. & docto. in c. ij. de biga. & ibi per glo. & doct. an poſsit diſpenſare. & in c. nuper. & c. debitum. eodem titul. & etiam per Oſtien. in cap. ſi vir.

ARGVMENTVM.

Pœnæ quæ maneant eos qui naufragij & incendij bona occupant & detinent: & qui nouas exactiones imponunt.

SVMMARIVM.

1 *Vectigalium receptores ad quæ teneantur.*
2 *Mercatores & peregrini deprædantes ſecundum ius canonicum qua pœna plectendi ſunt.*
3 *Fiſcus de naufragio nihil percipere debet.*
4 *Damnum nauis honuſtæ communis eſt.*
5 *Excuſatio aduerſus naufragium commuti poteſt.*
6 *Piratæ qui deprædantur an excommunicati ſint.*
7 *Piratarum maritimorum pœna bonorum publicatio eſt.*
8 *Lex Rhodia de iactu vnde originem traxit.*
9 *Inuadentes bona naufragij ſunt ipſo iure excommunicati.*
10 *Naufragij bona occupantes pœnam publicationis bonorum incurrunt.*
11 *Reges Hiſpaniæ naues fractas occupant.*
12 *Nauis quæ ventorum impetu ad portum præter quàm deſtinatum appulit, pedagium præſtare non tenetur.*
13 *Vt aliqua perdantur propter plurium ſalutem ratio dictat.*
14 *Raptores qua pœna priuantur ſecundum Goffred.*
15 *Iudex ex officio virum raptores naufragiorum poſſit excommunicare.*
16 *Deprædantes & occupantes bona naufragij qua pœna plectandi ſint ſecundum ius ciuile.*
17 *De authentica Nauigia. C. de furtis.*
18 *Statuta & conſuetudines à principe exauthoratæ nullius ſunt valoris.*
19 *Piratæ hoſtibus fidei æquiparantur.*
20 *Conſuetudo quam lex expreſsè reprobat, non valet.*
21 *Res quæ pro derelicto in mari proijciuntur primo occupantis fiunt.*
22 *Pro re inuenta nihil accipiendum.*
23 *Aurum ſpernere non ſolum principi licèt ſed conſulibus.*
24 *Diſcedenti à poſſeſſione metu ruinæ ſibi nō præiudicat.*
25 *Excommunicationis pœna ciuilis eſt.*
26 *Molendina externa quæ ſiccitatis tempore adeunt gabellam præſtare non tenentur.*
27 *Res naufragij ſeu res proiectæ nauis exonerandæ cauſa an vnicuique liceat accipere.*
28 *Dominus rei portatæ in fundum alienum, licèt de damno præterito cauere nō teneatur, cum non ſit in culpa: dominus fundi ſuum intereſſe retētionis iure conſequitur.*
29 *Res in dubio pro derelicto non videntur.*

Quæſtio. DCCCXCIII.

QVAERITVR de pœna contra inuadentes & occupantes bona naufragij incendij: aut romipetarum, & perigrinorum: aut contra imponentes noua vectigalia, & inuenientes res alienas: & an ſit licitum accipere pretium inuentionis. Et in effectu de iure canonico contra ſpoliantes romipetas & peregrinos viſitantes limina apoſtolorum & aliorum ſanctorū oratoria: aut contra imponentes mercatoribus nouas exactiones te bonorum & pedagiorum eſt pœna excommunicationis, donec ſatisfecerint. c. ſi quis romipetas. xxiiij. q. iij. ſed nō videtur canonū latæ ſen
1 tentiæ: & ſecundū Archi. ibi ille qui recipit† pedagiū vel vectigal, tenetur ſaluare ſoluentē iuxta poſſe in perſona & rebus infrà ſuū diſtrictum: quia propter hoc ſoluitur vectigal. alioquin tenetur ei ad emendationē perditorū, ſi in defectu iuſtitiæ, per iura ibi allegata. & ibi etiā tractat an chriſtiani debeāt ſoluere vectigal. ſarracenis pro tranſitu. in c. excōmunicationi. de rapto. probat. ꝙ tales qui ſpoliant nauigantes, ꝙ ſubijciuntur
2 excōmunicationi: & illi qui ᵃ accipiunt bona pa

tientiũ naufragium, niſi ablata reddiderint excõ-
municationi ſe nouerint ſubiacere. & ſecundum
glo. ibi poſt admonitionẽ, ſunt ipſo iure excom-
municati, & tenẽtur in quadruplum infrà annũ:
nec fiſcus debet accipere aliquod cõmodũ de ca-
lamitate iſtius naufragij. l. j. C. de naufra. libr. xj.
Glo. verò in c. cùm dilecti. de accuſa. ſuper ver-
bo, dilapidatione, ponit certum modum excuſa-
tionis aduerſus naufragium: vt quando quis re-
colligeret res naufragij vt ſaluas faceret, & reſti-
tueret illis qui paſsi fuerant naufragiũ: & talis in
tentio eſt honeſta: & aliàs prout ibi pleniùs habe
tur. Inno. in d. c. excommunicationi. de rap. tenet
ibi, quòd eſt canon ferendæ ſententiæ, & ſic quòd
requiritur ſententia Oſtien. in d. c. excõmunica-
tioni. tenet, ꝙ in principio dicti capituli eſt ca-
non latæ ſententiæ: ſecus in fine quando ſunt pi-
ratæ: quia ſunt excommunicati ipſo iure, & eſt
ratio præter nimiam frequentiam. Quid autem
2 quando ſunt † mercatores vel peregrini non na-
uigantes, ſed aliàs itinerantes depredantur tales
depredantes nõ ſunt excõmunicati ipſo iure: ſed
veniũt excõmunicãdi per ſentẽtiã. d. c. ſi quis Ro
mipetas. xxiiij. q. iij. & in d. c. excõmunicationi. §.
illi etiã tenet, ꝙ intelligitur in naufragio mariti
3 no, & ꝙ requiritur monitio: & † fiſcus nihil debet
4 percipere de tali naufragio. Veruntamẽ † quando
dãnũ nauis onuſtæ eſt commune: quia proijciun
tur aliquæ res nauis in mari ad ſaluandum aliàs
res eſt communiter reſarcianda. l. nauis onuſtæ,
& l. qui leuandæ. ff. ad le. Rho. de iac. & in fine te
net, ꝙ iſti piratæ ter in anno ſolenniter excõmu-
nicantur ab ore ſummi pontificis. idẽ Oſtien. in
d. c. cũ dilecti. §. ꝙ ſi excuſatiões. de accuſa. quòd
5 † poteſt admitti accuſatio aduerſus naufragium,
ꝙ non receperit cauſa auaritiæ. Ioan. Andr. in d.
c. excõicationi. de rapto. tenet, ꝙ intelligatur de
nauigio maritino, & in effectu tenet idẽ ꝙ Oſtiẽ.
6 Henri. Boic in d. c. excõmunicationi quærit † an
piratæ qui depredantur chriſtianos vel qui ſpo-
liant naufragos an ſint excõmunicati, & in effe-
ctu tenet ꝙ quando tales piratæ depredant merca
tores ſeu peregrinos non nauigantes ſed aliàs iti
nerantes nõ ſunt excõmunicati ipſo iure, ſed ex-
cõmunicandi. per iura ſuprà allegata. & facit c.
ij. de treu. & pac. aut tales piratæ depredant alios
pyratas, qui non ſunt Honeſti & tunc mutua cõ
penſatione tolerantur: ſi verò depredant naues
honuſtas, & tunc poſt admonitionẽ excõmunicã-
tur. de quo ibi latiùs per ipſum & ibi intelligit
de pyratis maritinis ſeu nauigijs & naufragijs
7 maritinis propter nimiã frequentiã. † & ꝙ hodie
eſt publicatio omnium bonorum. authen. naui-
gia. C. de furtis. glo. verò in c. hodie ij. diſt. vide-
tur tenere ꝙ hodie tales qui occupant talia bona
naufragij ſint ipſo iure excõmunicati. Sed ſecun
dum Archi. ibi non eſt canon latæ ſententiæ, ſed
ferendæ, prout ſuprà dictum fuit. & talis lex
Rodia de iactu † habuit initium in inſula Ro-
dum: quia ibi magis tractabatur de nonalibus
cõmercijs. ſecundũ Gemi. in d. c. hodie. & ſecun-
dum ipſum eſt canon latæ ſententiæ contra tales
occupantes bona naufragij. d. c. excom. in ij. par-
te. & ꝙ eſt communis opinio, licèt Inno. aliter ſen
ſerit. Præpo. in d. c. hodie. refert opinionem glo-

9 ſæ, ꝙ † tales inuadentes bona naufr[illegible]
iure excõicati de quo ibi latiùs per [illegible]
ſaltem à tempore moræ ex quo [illegible]
bona naufragij habuerunt opportun[illegible]
tuendi, & non reſtituerunt, ꝙ incurrunt [illegible]
excõicatiõis ipſo facto. deinde ibi tractat de [illegible]
na dictæ authenticæ, nauigia. C. de fur. quia [illegible]
10 tales † occupantes bona naufragij incurrunt [illegible]
nã publicationis bonorum non obſtante con[illegible]
tudine aut ſtatuto. & iſtud facit cõtra Reges [illegible]
11 ſpaniæ † qui naues fractas occupant ſecund[illegible]
glo. in c. diſpenſationes. j. q. vij. q[illegible]
debet accipere de tali naufragio, d. l. j. [illegible]
li. xj. & quando nauis onuſti m[illegible]
12 rebus vi tẽpeſtatis † aut in vẽto impetu [illegible]
nit alibi quàm ad portũ debi[illegible] non te[illegible]
bellã ſeu pedagiũ. ſecũ. Bar. Ioã. de Pl[illegible] & Præ
po. in d. c. hodie. ij. diſt. & quad[illegible]
fragiũ conſiliũ eſt, ꝙ cõp[illegible]
ci, & faciat ſumi inform[illegible]tiones [illegible]
portet ſecũ ad locũ vbi d[illegible]
ri, & ꝙ non erit neceſſe citar[illegible]
longinquis: & ꝙ hoc faciat intra [illegible]
naufra. & ibi per Bar. & Io. de P[illegible] & Præ[illegible]
d. c. hodie, idẽ Præpo. in d. c. diſpẽ[illegible]
tenet, ꝙ quandoquè propter mains b[illegible]
quendum diſpenſatur & relaxat[illegible]
13 num. & ibi allegat Ariſtotel[illegible] ꝙ † [illegible]
vt aliqua perdantur propter plur[illegible]
c. ipſa pietas. xxiij. q. iiij. & idem Præ[illegible]
diſpenſationes. poſt gl. not. contra R[illegible]
niæ qui naues fractas & iactatas in [illegible]
cupant, & quòd quidã magni dom[illegible]
habẽt eorũ terras in littore maris hoc [illegible]at,
& male faciũt & cõmittũt furtũ ſeu rap[illegible], &
ſunt excõmunicandi. Goffr. in ſu[illegible]
gi. puniũtur raptores rerum. [illegible]
14 tra tales raptores † quãdo agi[illegible]
infra annum datur actio ad q[illegible]
annũ ab ſimplum: ſi verò ag[illegible]
diſtinguitur, an fuerit vis illat[illegible]
na deportatiõis. ſi verò ſine arm[illegible]
ſionis tertiæ partis bonorũ. inſti. [illegible]
§. item lex iulia. pœna verò cano[illegible]
raptor excommunicetur ab Ep[illegible]
diœceſi rapina committitur. c. j. de r[illegible]
Floren. in dict. c. excommunicati[illegible] in
effectu ſequitur Hoſti. ibi, & vi[illegible]
poſsit agere vt talis raptor rerum [illegible]
municetur. & ibi tenet, quòd qu[illegible]
15 liarus quã alij. † & etiã iudex ex off[illegible]
cõmunicare ratione publici intereſſ[illegible]
de Butri. in dict. capit. excommunic[illegible]
quòd mercatores & nautæ dicuntur [illegible]
perſonæ: & dicuntur ſubiectæ & ſub [illegible]
eccleſiæ. & ibi etiam tenet, quòd [illegible]
ſiue quis nauiget in mari ſiue in a[illegible]
ſeruato. quia contra illos qui ſpoliant [illegible]
in mari eſt pœna excommunicationis [illegible]
tiæ: & quoad nauigantes alibi eſt pœ[illegible]
ferendæ. Panor. in dict. ca. excommu[illegible]
effectu ibi tenet quoad pœnam [illegible]
ferẽdæ etiam frater Anthonius in [illegible]
te titu. xxiiij. c. xxxj. etiam tenet id[illegible]
ſtien. in dict. c. excommunicatione. & [illegible]

net in fine quòd ſpoliantes romipetas vel eun-
tes ad curiam vel redeuntes pro cauſis agendis
in curia ſunt excommunicati excõmunicatione
Papali.de quo ſe remittit. eodem titul. c. lxij.vbi
enumerat caſus qui publicatur excommunicati
16 in cœna domini. De iure verò† ciuili pœna enn-
tra tales depredantes & occupantes bona naufra-
gij quando agitur criminaliter incendij: quãdo
verò agitur ciuiliter, eſt pœna quadrupli infrà
annum,& poſt annum datur ad ſimplum.l.j.ff.de
incendi. ruina & naufra.l.in eũ C.de fur.& vltra
punitur criminaliter:vt ibi habetur. & hodie ta-
les res naufragiorum non debent auferri no ob-
2 ſtante ſtatuto vel [2] conſuetudine,& vltra eſt pœ-
na publicationis bonorum, niſi eſſent res pira-
tarum & hoſtium imperij: quia eſſet lucrum de-
17 predari†authen.nauigia.C.de fur.& talis inſtan-
tia debet incohari intrà annũ & finiri infrà bien
nium,& dicta authen.nauigia.ſumitur ex authẽ.
de ſta.& conſue.contra liber.eccle. colla. j.& ſe-
cundum Andreã. de Iſel.ibi deberent ſtatui du-
riores pœnæ: quia male ſeruantur in pluribus lo
18 cis.& ſecundum Bald.in d.authen.nauigia.† cõ-
ſuetudines & ſtatuta quæ ſunt caſſata à princi-
pe non valent,nec excuſant tranſgreſſores à pœ-
19 na. & ibi etiam tenet quod† piratæ æquipa-
rantur hoſtibus fidei & principis: & quòd cen-
ſentur diffidati:& poſſunt capi à quolibet.Salic.
ibi poſt glo.tenet, quod afflicto non eſt danda
afflictio,& quòd lex vincit conſuetudinem:quia
derogat illi expreſſe, & quòd pœna quadrupli
non eſt correcta, & ibi etiam diſtinguit quando
paſſus naufragium vult agere ciuiliter vel crimi-
naliter.de quo ibi latiùs per ipſum.Paul.de Caſt.
in dict.authen.nauigia.C.de fur. refert quod in
multis locis ſeruatur in terris maritimis, quòd
occupãtur bona naufragij,quòd eſt valdè in hu-
manum.domi.Fran.de Aret.de Anco. in d. auth.
20 nauigia,not.quando† lex expreſsè reprobat cõ-
ſuetudinem quod non valet,& pariter ibi notat
quòd infideles dicuntur hoſtes publici & diffida
ti, ita quòd impunè capi poſſunt. licet ex eo ꝙ
ſint infideles non eſt licitum indicere bellum.l.
chriſtianis.C.de paga. & ſarace. niſi quia occu-
pant terram promiſsionis Ieruſalem. ſecundum
Bar.ibi & quia occupant terras Imperij, & non
obediunt Cæſari: ideo dicuntur rebelles & ho-
ſtes.ſecundum Aret.in d.authen.nauigia.de quo
per Inno.in c.quos ſuper his.de vo.Ioan. Fabri
inſti.de rer.diui.§.qua ratione.alias §. final. poſt
21 glo.tenet quando quis† abiecit rem ſuam in mari
cauſa habendi pro derelicto: vt quia proiecit li-
brum apertum tunc efficitur occupantis. Si ve-
rò quis reperiat rem alterius: vt quia cecidit de
reda,ſeu curru currente, tunc non debet re-
tinere ſed ſeruare domino & ſuper hoc debet
proteſtari ſe redditurum domino,alias commit-
teret furtum. l. falſus. §. qui aliud.ff.de furt. Si
verò non reperiat dominum cui pertineat, & ip-
ſe ſit pauper, poterit retinere:alias ſi ſit diues de-
bet dare pro Deo. & pro hoc allegat Oſtien. in
ſumma de pœni.§. quæ pœnæ. verſiculo quid ſi
quis inuenerit.& capitul ſi quis inueniſti. xiiij.
quæſtio.v.& ibi per gloſſ.licet Ioannes Fabr. in

dict.§.fin.referat, quòd officiarij Franciæ vſur-
pant ſibi talia inuenta & trahunt ad emendas &
malè faciunt: quia eſt contra ius.de quo etiã ha-
betur per Ange. Areti. ibi. Barto. verò in dict.
l.falſus.§.qui alienum.ff.de fur. format quæſtio
nem quando quis reperit rem alienam ſi com-
22 mittat furtum, & ibi etiam tractat † an ſit lici-
tum inuentori aliquid accipere pro pretio inuen
tionis. Et in effectu quando res eſt iam inuenta
nihil debet accipi: ſed pro re inuenienda, & pro
eius labore licitum eſt aliquid accipere.gloſſ.ve-
rò,in dict.l.falſus.§.ſi iactum.ff. de fur. quando
quis facit iactum ex naui & alius accipit, tunc
ſi dominus habeat animal pro derelicto: vt quia
dominus ſciebat periturum: tunc non commit-
tit furtum: aliàs ſecus per iura ibi allegata, & ꝙ
in dubio dominus non præſumitur habere pro
derelicto,niſi proijceret librum apertum. Glo.ve
rò in l.quas rationes.§. hoc autem ampliùs.ff. de
acqui.rerum domi. quando quis in vulgus ia-
ctat miſsilia transfertur dominium, ſicuti in co-
23 ronatione Papæ vel Imperatoris & ibi refert † ꝙ
ſoli principi licèt aurũ ſpernere ſed conſulibus.
de argento licet non cogantur:& ibi etiam quã-
do proijcitur aliquid de naue vi tẽpeſtatis, quòd
in dubio non præſumitur pro derelicto prout
ſupra dictum fuit, & pro hoc facit l.ſi finita. §.ſi
24 quis metu. ff. de damno. infect.† quando quis
metu ruinæ diſcedit à poſſeſsione quòd non ſibi
præiudicat.Ange.in d.l.falſus.§. qui alienum. ff.
de fur. format quæſtionem de mercatore cui ce-
cidit ſua valiſia ſeu bougeta quòd inueniens ni-
hil debeat accipere: tamen mos petendi inoleuit
etiã maximè quoad animalia perdita, de quo ibi
latius per ipſum. Adde Ioan. de Anan. in dict.c.
excommunicationi.de rapto. & licèt quòd vnus
pirata ſpoliet alterum mutua compenſatione tol
lantur.capitu.intelleximus de adulte. hoc verùm
quoad pœnam ciuilem:ſecus quoad criminalem:
quia pœna vnius non tollit pœnam alterius. ſe-
cundum Ioan.de Anan.in dict.capitu. excommu
25 nicationi. & ibi tenet† quòd pœna excommuni-
cationis ſit ciuilis: licèt liget animam ad corpus,
& ſit maior alijs, & ibi etiam tractat ſi compre-
hendat mercatores itinerantes etiam nauigan-
tes: & ſi ſint excommunicati ipſo iure.& etiam
tractat de pœna capientium res naufragij ciui-
liter, vel criminaliter,& qualiter etiam ſicut ni-
hil debeat accipere de bonis naufragij,& quando
nauis ex tempeſtate venit ad portum,quod non
debetur pedagium vel gabella: & idem quando
26 †tempore ſiccitatis homines vnus territorij va-
dunt ad molendum in alio molendino non de-
betur gabella, & idem quando nauis vi fluminis
defertur in agrum alienum, quòd dominus na-
uis non habet poteſtatem auferendi niſi, emen-
dat damnũ aut caueat de emendando.l.j. ff.de in-
cend.ruina & naufra.& ideò ſecundum Ioan. de
Anan. in dict.capitu.excommunicationis,quòd
iſtud facit: quia quothidie lignatores & alia ſe-
menta vi fluminis deferãtur in agro alieno,quòd
non efficiuntur domini, licet debeat ſibi emen-
dare damnum. de quo per Angel.in l. raptis. ff.
de incendio ruina, & etiam facit ad quæſtionem

de animali reperto in cãpo alieno: vtrum autem
27 aliquo caſu ſit licitum † accipere res naufragij
ſeu res proiectas cauſa nauis alleuiandæ, de quo
ibi per ipſum, & in fine tenet, quòd eccleſia in
caſu naufragij habet iuriſdictionem contra lai-
cos delinquentes contra nauigantes mercatores
itinerantes & contra patientes naufragium: quia
dicuntur quaſi miſerabiles perſonæ: & ſunt ſub
tuitione eccleſiæ. iuxt. notata per Innoc. in capit.
ſignificantibus, de offic. delega. Nec obſtat præ-
miſsis lex hoc ampliùs. §. de hijs. ff. de dam. in-
infect. vbi quis non poteſt tollere conſtam aut
alia exportata vi fluminis in ſundum alienum
niſi caueat de damno futuro: ſecus de præterito:
quia domini prolapſarum rerũ non tenentur de
præterito ſecundum Trebatium & Labeonem, &
Alphenum: & hoc in hoc in alijs rebus quàm ædi
bus: licèt Neratius aliter videatur intelligere quã
do dominus potuit præuidere ligando nauem fu
nibus, de quo ibi per glo. & docto. & pro præmiſ
ſis facit l. ſi quis nec cauſam. §. fin. ff. ſi cert. petat.
& l. adeò. §. quòd ſi vis fluminis. ff. de acqui. re. do
mi. & inſtituta de re diui. §. prætereà. verſi. quod
ſi vis. & §. ſi Titius. vnde ſecundum Barto. in d. l.
hoc amplius. §. de hijs. refert, quòd ibi fuit dieceptatio inter iuris conſultos, & quòd Neratius lo
quitur. in caſu ſuo videlicèt quando poteſt ali-
quid imputari domino nauis: licèt ſecundum
Dinum & Iacob. de Arena teneant, quòd Nera-
tius corrigat. idem verò Bartol. in l. raptis. ff. de
28 incen. ruina. & naufra. tenet quod † licèt dominus
rei exportatæ in fundum alienum, non teneatur
cauere de damno præterito: cùm nõ ſit in culpa:
tamen dominus fundi conſequitur intereſſe ſuũ
iure retentionis. & ibi etiã format quæſtionẽ de
boue aut alio animali quando intrat in fundum
alienum, ſi poſsit retineri. de quo etiam ibi habe
tur per ipſum. & in dict. §. de his, facit differen-
tiam de iudicibus domus, quòd debeat teneri
de damno præterito: quia poteſt imputari culpa.
& idem de rape ſeu naue, quando non fuit
debitè ligata. Ioan. de Imol. in dict. §. de his. re-
fert opiniones, & quando poteſt imputari culpa,
quod nauis non fuerit bene ligata funibus, &
quod in pratica fortè eſſet ſeruanda glo. Alexãd.
de Imol. in dict. §. de his. refert Frederi. de Sen.
conſilio cvij. incipiente. Dominæ Franciſcæ. vbi
refert vulgare laicorum, quod lucri faciunt li-
gamina, & aliàs res quas fluminis impetus im-
pulit in agros eorum, quod non eſt verum. ſe-
cundum ipſum, niſi domini haberẽt pro dereli-
cto. & pro hoc allegat l. Celſus. §. ſed ſi raptis. ff.
ad exhiben. & dict. l. raptis. & l. iij. §. non ſolum.
29 ff. de incend. ruina. naufra. & quod in dubio † res
non videntur derelictæ vel maximè quando in-
teruenit ruina, naufragium, & quando domini
fundorum ignorant cui pertineant tales res ex-
portatæ vi fluminis: tunc debent recurrere ad iu-
dicem, quod fiat proclamatio in locis vicinis: vt
tales res tollantur infrà certum terminum, aliàs
pro derelictis habentur: & maximè quando ſunt
res viles, licèt vtilius eſſet, quòd poſt tempus pro
clamationis tales res venderentur, & pauperibus
erogarentur. cap. tul. cum tu. de vſu. & etiam ſe-

quitur Alex. in d. §. de his. & ibi etiam refert opi
niones de na[illegible] fluminis. Adde
l. qui leuãdæ. ff. ad leg. rhod. de [illegible] quæſt. in du
bio res non præſumitur [illegible] habita pro de[illegible]
quia in dubio nemo præſumitur iactare ſuum [illegible]
ſecundum Ange. ibi l. eum de indebito in princ.
ff. de proba.

a Accipiunt. Adde glo. in c. diſpenſationes [illegible] vij.
quæ inuehit contra Reges [illegible] qui occu
pant naues fractas. vid. de m[illegible] o
nis glo. in c. requiritur. §. niſi [illegible] & [illegible]

b Conſuetudine. Adde quando l[illegible] prohibet con-
ſuetudinem non poteſt no[illegible] conſuetudo in[illegible]
contra talem legem. niſi per [illegible] ap-
probatur. ſecundum Hoſtien. [illegible] quod [illegible]
hijs. de conſan. & aff. Præpo. in c. [illegible]
diſtinct. & eadem videtur ratio [illegible]
quando lex expreſsè derogat c[illegible] vt
non teneat conſuetudo ſi p[illegible]
rator expreſsè approbet, faciunt [illegible] ff.
de ſepul. vio. & quod notatur [illegible]
vj. & hoc ſentit Bald. in d. [illegible]
furt. & in authen. omnes peregrini [illegible]
de ſucceſ. dum ibi dicit quando p[illegible]
dit tollere rationem conſuetud[illegible]
lit conſuetudinem præteritam & [illegible]

ARGVMENTVM.

De interdicto eccleſiaſtico.

SVMMARIVM.

1 *Pœna violentis interdictum quæ ſi[illegible]*

Quæſtio. DCCCXCIIII.

QVAERITVR [illegible]
ſtico appo[illegible] in hac [illegible]
de hoc præſenti anno dom[illegible]
gẽteſimo decimo quinto: di[illegible] Vener[illegible]
mẽſis Nouẽbris de mane, ad inſta[illegible]
rentij maurelli pro quadam ſente[illegible]
obtenta in curia Romana contra d[illegible] Ia-
cobum Cangeri prætextu cuiu[illegible] cano[illegible]
tus & præbendæ eccleſiæ cath[illegible]
ob non obtemperationem lit[illegible] ex[illegible]
rialium, & declarationis factæ p[illegible] au-
ditorem rotæ. Ita quòd iſtu[illegible]
mum ſcandalum popu[illegible], propt[illegible] à
diuinis, & etiam propter dene[illegible]
ſæ eccleſiaſticæ mortuorum [illegible]
iuxt. c. alma mater. de ſentent. [illegible]
vj. & eum per tenorem di[illegible]
ſtici mandetur vbi contigerit d[illegible]
Iacobum Langerij adeſſe ſeu dec[illegible]
ſeruetur dictum interdictum ec[illegible]
triduum à tempore receſſus. I[illegible]
do quòd dictus Lan[illegible]
ciuitatem, & fuerunt re[illegible]
de hora. Verumtamen plura op[illegible]
uerſus dictum interdictum quia non [illegible]
cta debita denuntiatio, nec publicatio [illegible]
per affixionem originalis in valuis [illegible]
thedralis præſentis ciuitatis. iuxt. c[illegible]
de elect. & decreti pragmaticæ ſanctio[illegible]
de excom. non eui. & in titu. de interd[illegible]
feren. non ſeruan. ſed quia ecc[illegible]
thedralis præſentis ciuitatis [illegible]
uit dictum interdictum propt[illegible] pericul[illegible]
[illegible] &

marum, & ad euitandum pœnas violationis in-
1 terdicti eccleſiaſtici † de quibus in capi. tanta. de except. præla. & in cap. j. de poſtula. præla. & ideo aliæ eccleſiæ inferiores præſentis ciuitatis dictũ interdictum obſeruauerunt, ex quo matris eccleſia obſeruauit. iuxt. not. cle. j. de ſenten. excomm. & licèt iam ſuprà tetigerint de effectu ſententiæ interdicti eccleſiaſtici quæſt. 828. & ſequẽtibus vſque ad quæſtionem DCCCXXXVIIJ. incluſiuè tamen, ſi opportunitas fuerit aliqua pauca intendo cum Dei auxilio tractare.

ARGVMENTVM.

De interdicto eccleſiaſtico.

SVMMARIVM.

1 *Sodomiæ pœna vltimum eſt ſupplicium.*
2 *Sodomitæ ſint infames ipſo iure.*
3 *Muliebria paſſus ipſo iure infamis eſt.*
4 *Propter Sodomiæ crimen quinque ciuitates ſolo æquatæ fuere.*
5 *Testes non poſſunt peccantes contra naturam.*
6 *Mulier participans cum animali bruto ſodomiam committit.*
7 *Libellus repudij an propter ſodomiam dari poſsit.*
8 *Maritum relinquere propter delictum ſodomiæ non licet.*
9 *Mœchiæ nomine omnis actus illicitus concubitus venit.*
10 *Fornicationis nomine omnis illicitus actus venit.*
11 *Ira Dei venit in filios diffidentiæ propter crimem ſodomiæ.*
12 *Sodomiæ crimen an ſit eccleſiaſticum.*
13 *Deus author naturæ.*
14 *Vſurarij contra naturam peccant.*
15 *Sodomia peccatum eſt de caſibus Epiſcopo reſeruatis.*
16 *Sodomiæ vitium ordinis executionem impedit, etiã poſt peractam pœnitentiam.*
17 *Luxuria cõtra naturam humana non eſt, ſed beſtialis.*
18 *Mulier poſt conceptionem ſui corporis copiam facere non niſi ad purgationem vſque, tenetur.*
19 *Sodomiæ ſpecies remiſsiuè.*
20 *Mulieris ſanum Dei non poſsidebunt.*
21 *Sodomitæ igne de ſuper ſunt cum ciuitatibus conſumpti.*
22 *Sodomitis pœnitentia iniungenda.*
23 *Pœnitentiæ quæ ſodomitis iniungendæ ſunt, arbitrariæ ſunt.*
24 *Canones pœnitentiales ſacerdotes ſcire tenentur.*
25 *Canones pœnitentiales ſunt.*

Quæſtio DCCCXCV.

QVAERITVR de pœna ſodomiæ ſiue in laico ſiue in clerico: & quid iuris quando aliquis vxorem propriam polluit extra clauſtra pudoris vel ſe ipſum polluit proprijs manibus, an dicatur ſodomia. Et in effectu de iure ciuili
1 eſt pœna vltimi ſupplicij quando vir nubit in fœmina in mutatur ſexu t. l. cùm vir. C. ad leg. Iulia. de adulte. & idem in fœmina, quando fœ-
2 mina agit vt vir. l. fœdiſsimam. C. eodem titu. † & ſunt infames ipſo iure, vt dict. l. cum vir. niſi per vim hat. ſecundũ gl. ibi. l. j. §. remouet. ff. de poſtu.
3 & idem de illo qui corpore ſuo † muliebria paſſus eſt etiam niſi per vim hat. & in authent. vt non luxurie. contra naturam, & ibi per Bartolo. nec obſtat ſi dicatur, quòd modò imponitur alia pœna quàm vltimi ſupplicij. capitul. vt clericorum. de vi. & honeſta. clerico. c. clerici. de exceſſ. prælato. quia ſuper hoc Bartol. ſe remittit ad not. per gloſſ. in capitul. flagitia. xxxij. quæſtio. vij. quia ſecundum gloſſ. ibi quando committitur tale crimẽ peruerſo ordine grauiùs puniũtur tales ſodomitæ, quàm ſecundum canones, dict. c.
4 clerici. nam propter tale crimen† perierunt quinque ciuitates, vt habetur in diuina ſcriptura. & propter talia crimina inducuntur fames tempeſtatis, terræ motus: vt in dicta authentic. vt non luxu. col. vj. & ſecundum Bartol. talis committẽs
5 † peccatum contra naturam non poſſet teſtari etiam antequàm eſſet condennatus: ſecũdum Bartholum ibi, & talis punitur vltimo ſupplicio ſecundum Angel. ibi vnde Bartol. in dict. l. cũ vir. dicit quòd illa lex non conſueuit legi, quia non eſt honeſtum. & pro hoc etiam facit inſti. de publi. iudic. §. item l. Iul. de adulter. & idem etiam
6 quando vir vel † mulier participat cum animali bruto: quia tale delictum dicitur ſodomiticũ: & etiam in ſancta ſcriptura punitur pœna mortis, Exo. capitu. xxij. & debet tale iumentum ſeu animal brutum mori in deteſtationem tanti criminis. Leui. capitu. xx. licèt animal non peccauerit, vt ibi habetur. facit capi. teos. le j. xxiij. quæſt. v. & per domi. Guido. Pap. deciſi. cccxxxviij. & facit Exo. canon xxj. & xv. quæſtion. j. canon. mulier. xv. quæſtione. j. facit. canon. valet. lxxxj. diſtinct. de mutatione loci quæ prodeſt in talibus. de hac materia aliàs ſcripſi in volumine maleficio. & cõtract. in quodam tracta. de raptu puellæ. quæſti. xviij. Sed redeundo ad quæſitum de pœna taliſ ſodomitæ. in caſu iſto leges armatæ debent incedere d. l. cum vir. ſecundum Cin. ibi quia talia delicta ſunt fœdiſsima: quia leges debent armari contra talia nefandiſsima delicta. ſecundum Bal. vbi
7 & Salicet. licèt in caſu iſto † propter tale delictũ ſodomiæ non poſsit agi ad ſeparationem thori: ſecundum Ioan. Fab. in dict. l. cum vir. C. de adulte. Albe. ibi format quæſtionem ſi propter ſodomiam viri vel alia delicta poſsit vxor ab eo ſeparari: de quo ſe remittit ad notat. per gloſſ. & Archidiacon. in capitu. omnes. & capitu. adulterij ma-
8 lum. xxx. quæſtione. vij. vnde propter † delictum ſodomiæ non eſt licitum relinquere maritum: & ſi fuerit derelictus dicitur maritus. dict. capitul. omnes. xxxij. quæſtione. vij. & idem quando vir propriam vxorem polluit extra clauſtra pudoris, vel quando ſeipſum polluit proprijs manibus:
9 quia nomine † mœchiæ omnis illicitus concubitus & illicitus membrorũ vſus continetur. ſecundum Lauren. licèt ſecundum gloſſ. vis propter aliquod iſtorum vir poſsit dimitti, allegat capi. extraordinaria. xxxv. quæſtione. iij. Archidiacon in dict. capitul. omnes, allegat Innocen. in capitul. j. de adulter. tenere, quod propter tale vitium non poteſt dimitti à thoro, nec propter aliud crimen niſi vellet vxorem ad illud trahere. xxxviij. q. j. ſed idem Archi. tenet primam ſententiam hij &
10 Lauren. veriorem, quia † nomine fornicationis dominus comprehẽdit omnem illicitũ coitum & econtra, quod mattus poſſet dimittere vxorẽ quia non duudicantur ad impatia. c. ſi quis vxorem. xxxij. quæſt. j. facit c. flagitia xxxij. q. vij. & c. fornicatores. & c. qui puero. de pœn. diſt. j. idẽ

verò Inno.in d.c.de adulte.tenet, ꝙ propter pec-
catum ſodomiæ non debet dimitti à thoro niſi
vellet vxorem ad illud trahere. Sed redeundo ad
quæſitum de pœna clerici ſeu præsbyteri pro-
pter tale vitium Sodomiæ habetur in c.clerici.de
excep.præla.quia debẽt deijci à clero vel ad agẽ-
dum pœnitentiam in monaſterijs detrudatur, &
ibi non fit mentio ſi debeat degradari & tradere
curiæ ſeculari.iuxt.c.degradatio.de pœn.libr.vj.
quia ſunt certi caſus in quibus clerici poſt depo
ſitionẽ relinquuntur brachio ſeculari, de quibus
per gl.& doct.in c.ad abolendã.de hæreti.& in c.
cũ nõ ab homine.de iudi.& in c. ad falſariorũ.de
fal.Hoſti. in d. c.clerici. de excep.præla.in prin-
cipio refert de ſex ciuitatibus quæ perierunt pro
pter iſtud crimem, ita quòd ira Dei venit in fi-
lios diffidentiæ, & exponit de quorum ſalute fa-
cile difidendum eſt, pro eo: quia ne de facili con-
uertuntur. Idem Hoſti.in eodem cap.§.ſi cleric.
exponit denunciãtur ideſt degradantur, & ſuis
beneficijs priuentur quoad clericos ſeculares: &
ſi fuerunt religioſi, debent detrudi ad agendam
pœnitentiam in aliquo monaſterio diſtrictiori.
cap.de regularibus.de ſimn. glo. verò in capi. in
archiepiſcopatu.de rapto.ſuper verbo abuti, re-
11 fert quod propter illud vitium† ira Dei venit in
filios diffidentiæ.pro quo allegat.lvj.diſtin.capi.
gens Anglorum, & xxxij.quæſt.vij.capi.flagitia.
& etiam in c. vt clericorum.de vi.& honeſt. cle-
ri.firmand. de iſto delicto Sodomiæ de iſta ma-
teria etiam habetur per Ioan.And.in d.capi.cle-
ri. de exceſſ. præla.& allegat Gene. xix. & ibi in
effectu ſequitur opinionem Hoſti.Cardi.Floren.
videtur tenere, quòd eadem pœna peccati Sodo-
miæ in clericis & religioſis.Anto.de Butr.in d.c.
12 cleri.tenet, quòd tale † crimen Sodomiæ non eſt
eccleſiaſticum, licèt eccleſia poteſt corrigere,
quando quis perſiſtit. & vlterius tenet, quòd il-
lud verbum detinentur, debet exponi degradẽ-
tur, vel beneficij ſpolientur: & ſic loquitur alter-
natiuè quoad clericos ſeculares, & quoad religio
ſos, quòd detrudantur ad pœnitentiam peragen
dam. Panot.verò in d.c.clerici.tenet, ꝙ tale crimẽ
Sodomiæ cõtra naturã eſt eccleſiaſticũ qualiter-
cunq; homines peccaſſẽt cõtra naturã, vel in actu
venereo, vel adorando ydola, quòd eccleſia po-
teſt iuriſdictionem ſuam exercere in laicos: ita
quòd erit crimen mixtum, & mixti fori. & pro
hoc allegat Innocen.in capit.quòd ſuper hijs. de
13 vot. quia in hoc peccato læditur ipſe Deus, † qui
eſt author naturæ: vt Gene.xix. vbi quinque ci-
uitates perierunt: quarum aliquæ erant Vicinæ
& ita propter tale nephandum crimen interdum
puniuntur vicini, & ex hoc ſequitur quòd eccle
14 ſia punit vſurarios, & non fures: † quia vſurarij
peccant contra naturam faciendo germinare pe-
cuniam quæ naturaliter non germinat: ſecundũ
Ioan.Mo.in cap.j.de vſu.libr.vj.vnde ſecundum
Bellen, in addi.ad Panor.in dict.cap.clerici. alle-
gat de hac materia ſanctum Thomã in ij.ij. quæ-
ſtio.xliiij.articulo penultimo & vltimo. & alle-
gat plura alia iura.& ibi refert quòd iſtud vitiũ
Sodomiæ multum frequentatur in patria Sicil-
liæ.pro quo allegat dict.ca. in archiepiſcopatu.

de rapto. Quid autem ſit de Anglicis [illegible]
ad cap.ſi gens Anglorum.lvj. diſtinct. [illegible]
de Bellen.aliquantulum videtur excu[illegible]
los reſpondendo ad dictum cap. in archiepi[illegible]o-
patu, quòd ſarraceni compellebant Siculos ad
15 patrandum tale ſcelus. Et † iſtud peccatum Sodo
miæ eſt de caſibus reſeruatis Epiſcopo, iuxta no-
ta.per gloſſ.& docto.in capitu. ſi Epiſcopus. de
pœnit.& remiſ. & ſecundum de Bellem. in dict.
16 capitu. clerici. iſtud † vitium Sodomiæ impedit
ordinis executionem, etiam poſt peractam pœni-
tentiam.pro quo allegat Anto. de Butr.in capit.
niſi cùm pridem.de renun. circa finem principij.
& vlterius allegat ſanctum Tho. in iiij. ſenten[illegible]
diſtinct.lxj.quæſtio.j.articulo iiij.poſt me. q[illegible]
17 † luxuria contra naturam non eſt humana, [illegible] be
ſtialis.Panormi.verò in dict.capitu.in ar[illegible]
ſcopatu. circa finem tenet, quòd in iſt[illegible]o
Sodomiæ eſt mixti fori, & ꝙ vterque [illegible]
ſecularis quã eccleſiaſticus poteſt c[illegible]e, &
quòd eſt locus præuentioni, per iura [illegible]
de iſto delicto Sodomico etiam habet[illegible]r in c[illegible]
adulterij.xxxij.quæſtio. vij. vbi ſecun[illegible]um ver-
ba Auguſtini dicitur peſsimum, quod ſit cont[illegible]
naturam: vt ſi vir membro mulieris non a[illegible]
conceſſo voluerit vti. licèt enim in vxore q[illegible]
do vir in debito membro excedit inndu[illegible]
citur veniale, vt ibi pleniùs habetur, & eſt c[illegible]
Hugonem, qui dicit in vxore quando ex[illegible]
modus eſt peccatum mortale. de qua in c[illegible]
go.xxxij.quæſtion.iiij. & ibi etiam [illegible]
coniuges in hoc imitentur pecudes [illegible]
quàm venter mulieris intumuerit non [illegible]nt
filias nec amatores ſe vxoribus præ[illegible]d
maritos. quia ſecundum gloſſ. ibi ſu[illegible],
pecudes. poſt conceptum non coheunt [illegible]
18 quæſtion.vij. capitu.non ſolùm † & r[illegible]ier
poſt conceptionem non debet facere [illegible]
corporis vſque ad purgationem.c[illegible]itul.ad e[illegible]
v.diſtinctio.nam ſecundum gloſſ[illegible]n.in d[illegible]
pitul.origo.perit enim partus ex freq[illegible]
cuſsione. & pro præmiſsis etiam facit ad R[illegible]a.
j.verſicul. Nam fœminæ eorum, &c.de iſta [illegible]a-
teria etiam loquitur ſanctus Thomas ij.i[illegible]æ
ſtio. cliiij. articulo xj. & articulo xij. vb[illegible]et,
quòd iſtud peccatum Sodomiæ contra nat[illegible]m
eſt peſsimum, & maximum. de iſta materia [illegible]
tractat frater Anto.Floren. in ſumma [illegible]rte [illegible]
xiiij.capi.iij.§.x.incipiente, Sextum præce[illegible].
19 non mechaberis. Exod. xx. vbi tractat † [illegible]
Sodomiæ, vti quando quis maculat[illegible]cri n-
do turpiter per ſe ipſum, quod dicitur m[illegible]s.
20 j. Corinth. vj. vbi dicitur, neque † mo[illegible]es re-
gnum Dei poſsidebunt: quia polluendo [illegible]e
ipſum fruſtratur intentio naturæ: cum [illegible]
poſsit ſequi generatio. & hoc ſiue in [illegible]
ſiue in muliere, vel alia fœmina abutendo [illegible]
21 vas debitum: quia tales † Sodomitæ ſunt [illegible],
quos Deus igne & ſulphure conſum[illegible] ci-
uitates ſubuertit, vt patet Gene. d[illegible] &
idem quando quis maculatur com[illegible]
animalibus brutis.Exo.xxij.& Leu[illegible] xx. Et [illegible]
do cõtra iſtud præceptũ venit, qui cũ vx[illegible].vel
alia extra vas debitũ fundit ſemẽ, ne gen[illegible]ret.&
[illegible] de

inde ſcandalum oriatur vel ne grauetur in alen-
do filios pauper exiſtens. de quo ibi latiùs per
fratrem Antho. pro quo facit quod habetur in
c. extraordinaria. Idem fra. Antho. ij. parte tit. v.
c. iiij. in princip. tracta. de iſto vitio contra na-
turam: & prima ſpecies dicitur mollicies, de qua
ſupra fuit tactum operãdo per ſe ipſum: dicitur
etiam contra naturam, ſi vir vtator membro mu
lieris non ad hoc deputato. vnde apoſtolus: ſciat
vnus quiſq; vnum ſuum vas poſsidere in ſanctif
ficatione ſecundum debitum modum, non in paſ
ſione deſiderij, vt faciunt gentiles & pagani: &
debet intelligi ſecundum debitum modum, vt
poſsit ſequi generatio filiorum. vt ibi pleniùs
declarat fratr. Antho. de iſta materia ſodomiæ
etiã tractat idem frater. Antho. in ſumma iij. par
te. titu. j. c. xx. §. iij. vbi latè vicium eſt peſsimum
quando prætermittitur debitum vas eo quòd
proles ſequi non poteſt, vt quando vir abutitur
membro mulieris non ad hoc conceſſo, nec debet
cõſentire mulier mœtu mariti vel verberij, vel ſi
mulier iaceat in dorſo etiam prout pleniùs ibi
declarat. & etiam eod. lib. titu. xvij. c. xxj. §. v. vbi
22 † tractat de pœnitentia iniungenda confeſſori.
23 & hodie tales † pœnitentiæ ſunt arbitrariæ ad
arbitrium iudicis ſeu confeſſoris. & hanc opinio
nem approbat conſuetudo. ſecundum Hoſtien.
in ſumma de pœnit. & remi. Verumtamen quia
ſunt certi caſus in quibus imponuntur pœniten
24 tiæ per canones: Ideò † tenentur ſcire ſacerdotes
tales canones pœnitenciales. xxxviij. diſtin. c. cle-
ricis. & ibidem fratr. Antho. in d. §. v. enumerat
25 † xlvj. canones pœnitentiales, & in tertio & xl.
ponit de pœnitentia ſeu pœna peccati contra
naturã. Et præmiſſa faciunt ad quæſtionẽ de hoc
tempore domini milleſimo quingenteſimo ſepti
mo de mẽſe Iulij. de quodã præsbitero cuius no
men taceo, & quaſi corde lacrimali loquor: qui
erat literatus ſaltem in ſeptẽ artibus liberalibus:
ſed in hoc aggrauat delictũ in viro literato. iuxt.
not. per glo. in c. homo. xl. diſt. condemnatus per
officialem Grationopo.

2 Sodomitæ. Adde gl. in c. omnis. xxxij. q. vij. an ma
ritus poſsit dimitti propter ſodomiam, vel quan
do maritus polluit vxorem extra clauſtra pudo-
ris vel ſe ipſum polluit proprijs manibus: & al-
legat Vincẽ. tenere ꝙ ſic, licet gl. vix credit, quòd
propter aliquod iſtæ poſsit dimitti. xxxv. q. iij. c.
extraordinaria.

ARGVMENTVM.

Sodomita neq; teſtari: neq; per coitum con-
tra naturam affinitatem vel matrimonium con-
trahere poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Affinitas per coitum contra naturam neque contrahi-
tur: neque matrimonium.*
2 *Affinitas an per coitum illicitum contrahatur.*

Quæſtio. DCCCXCVI.

QVAERITVR an ſodomita poſsit teſtari:
& an per talem cohitum contra naturam cõ-
trahatur affinitas, & impediatur matrimoniũ. Et
dicendũ eſt: ꝙ tales ſacerdotes prohibẽtur teſta-
ri. ſecundũ Spec. in tit. de inſtru. edi. §. cõpendio-
ſæ. verſi. xiij. etiã antequam fuerit condẽnatus:
ſecundum Bartol. in authen. vt non luxu. con-
tra naturam. collatio. vj. facit quod habetur.
in l. eius. §. j. ff. de teſti. cum ibi notat. per gloſſ.
1 & doctor. nec † per talem cohitum contra na-
turam contrahitur affinitas, nec impeditur
matrimoniũ: ſecundũ Ioan Andr. Alex. in arbo-
re affinitatis vel conſan. & affi. §. ad arborẽ le ij.
2 & Arch. in c. extraordinaria. xxxv. q. iij. Nec † ob-
ſtat ſi dicatur, ꝙ affinitas contrahitur per coitũ
illicitum. iuxt. not. per Inno. in c. diſcretioni. de
eo qui cogno. conſan. vxo. & notatur per docto-
res in c. non debet. de conſangui. & affi. quia non
intelligitur de tali cohitu contra naturam.

ARGVMENTVM.

Delinquens in aliena parœcia vel diœceſi an
ibi forum ſortiri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Decurio ſeu parocus non niſi cum iuſta cauſa dimitten-
dus eſt.*
2 *Decimæ perſonales quo loco ſoluendæ ſunt.*
3 *Iuriſdictio an in foro pœnitentiali prorogari poſsit.*
4 *Pœna eterna in tẽporalem per confeſsionem cõuertitur.*
5 *Delicti patrati in aliena parœcia quis cognoſcet.*
6 *Sacerdos proprius quis dicatur.*
7 *Viator ſiue vagabundus cui confiteri & quo loco ſepe-
liri debeat.*

Quæſtio. DCCCXCVII.

QVAERITVR redeundo ad materiã ſen-
tentiæ excõmunicationis & cenſurarũ eccle-
ſiaſticarũ quãdo extraneus ſeu forenſis deliquit
in aliena parœcia aut diœceſi, cuius ſortiatur fo-
rum in foro animæ ſeu pœnitentiæ: & ſi monito
rium factũ in parœcia delicti liget talem extra-
neũ ſeu forenſem ratione delicti ſeu peccati. Et
in effectu glo. in c. placuit. xvj. q. j. refert opinio
1 nes, ꝙ † nullus poteſt dimittere ſuũ ſacerdotẽ ſine
cauſa. c. placuit. de pœniten. diſt. vj. niſi pro igno
rantia, quãdo ſacerdos proprius eſſet impeditus:
& ꝙ debet credi ſuper hoc pœnitenti: quia non
eſt veriſimile quòd cum mendacio veniat ad pœ-
nitentiam. & ibi gloſſ. quæ notat contra ſcola-
res quãdo vadũt ad incluſos pro pœnitẽtia & nõ
2 vbi audiunt diuina per annum: † quia & ibi de-
cimas perſonales debent dare. capit. nouum ge-
nus. de decim. Sed glo. in dict. capit. placuit. xvj.
3 quæſtio. j. refert aliquos tenere † quòd in fo-
ro pœnitentiæ poteſt prorogari iuriſdictio,
ſe ſubmittẽdo alteri ſacerdoti. Sed hodie expedi
tum eſt, ꝙ nulla eſt talis abſolutio quã conſequi
tur ab alio ſacerdote. c. omnis vtriuſq; ſexus. de
pœn. & remi. Et ideò ſecuriùs eſt quando forẽſis
accedit extra eius parœciam vel diœceſim habe-
re conſenſum ſui proprij ſacerdotis, vel diœce-
ſani. ſecundum Inno. in d. c. omnis. Verumtamen
gl. in d. c. placuit. xvj. q. j. videtur tenere, ꝙ extra-
neus ſeu forenſis confiteri poteſt ſacerdoti parœ
ciæ in cuius territorio deliquit: quia ratione cri-
minis factus eſt de foro ſuo. Item alia ratione,
4 † quia per confeſsionẽ pœna æterna cõmutatur
in pœnã tẽporalem. Sed pœnam temporalẽ nun-
quam extraneus iudex poteſt remittere. Attamen
5 tenet † ꝙ per prius ſacerdos eſt iudex illius crimi

nis quoad vnam pœnã:& ille vbi deliquit quoad
aliam pœnam.& pro præmiſsis facit gl.in clem.§.
de priuileg. ſuper verbo parœcialis. quæ notat
quoad ſcolares,mercenarios & hijs ſimiles quàm
6 intelligit†præsbiterum parœcialem in cuius pa-
rœcia inhabitauit,& pro hoc allegat d.c.placuit.
de pœni.diſt. vj. Et etiam ſe remittit ad nota.per
ipſum in d. c. omnis. ſuper verbo, ſacerdote: &
per Hoſtien.in ſum. de parœc.§ pe, & de pœnit.
& remi.§.cui confitendum, circa fi.& de iſta ma-
teria habetur latè per Ioan.de Imol.in cle. dudũ.
§.huiuſmodi.de ſepul.circa fi.poſt Pao. vbi quæ
7 rit† de viatore vel vagabundo mortuo in aliqua
parœcia,vbi debeat ſepeliri:& cui debuerit con-
fiteri,quando per annum.& ibi facit mentionem
de ſcolaribus.

ARGVMENTVM.

Delinquens in aliena parœcia vel diœceſi an
ibi forum ſortiri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Decurio ſeu parocus non niſi cum iuſta cauſa dimitten dus eſt.*
2 *Decimæ perſonales quo loco ſoluendæ ſunt.*
3 *Iuriſdictio an in foro pœnitentiali prorogari poſsit.*
4 *Pœna æterna in tēporalem per confeſsionem cōuertitur.*
5 *Delictū patrans in aliena parœcia quis cognoſcet.*
6 *Sacerdos proprius quis dicatur.*
7 *Viator ſiue vagabundus cui confiteri & quo loco ſepeliri debeat.*

Quæſtio. DCCCXCXIII.

QVAERITVR an cauſa monitorij in for-
ma maleſactorũ poſsit tractari tēpore feria-
to ad honorē Dei:& præſertim in ſeptimana ſan
cta:& ſi dilatio poſsit arctari & abbreuiari ex
cauſa,ſiue procedat à lege, ſiue miniſterio iudi-
cis.quia iſta cauſa pēdet in cauſa officialat⁹ Gra
tion.de hoc præſenti anno milleſimo cccccxxij.
& de menſe Aprilis & ſeptimana ſancta, quæ eſt
feriata in honorē Dei vij.diebus poſt dominicam
paſsionis reſurrectionis cum ſeptē ſequētibus.c.
conqueſtus. de fer. Ideo inſeram verba cuiuſdã
ſcædulæ dictatæ in iure vt ſequitur. Non proce-
dunt deducta in quadam prætenſa ſcædula do-
mini Franciſci Porreti & ſuorum adhærentiũ in
cipiente Per vos.tum quia monitoriũ impetratũ
pro parte impetrãte eſt fundatũ ex cauſa neceſſa
1 ria & vrgēti,vbi†etiã ſuadet pietas,quo caſu iſta
cauſa monitorij poteſt tractari tempore feriato,
etiam in honorē Dei.c. conqueſtus de ferijs. ibi:
niſi neceſsitas vrgeat vel pietas ſuadeat: prout
in caſu iſto. quia dictũ monitoriũ eſt impetratũ
cōtra detinentes bona:fructus:inſtrumenta:ſcri-
pturas, quæ quondem fuerunt domini Mathæi
Porreti iuriũ doctoris ad inſtantiam eius relictæ
prægnantis & curatoris dati ventri & bonis.
2 quia†pactus in vtero matris habetur pro nato:
l.qui in vtero. ff. de ſtat.homi. vbi etiam debet
educari, cum ſit pars viſcerũ matris.l. j.§.ſi mu-
lier.ff.de ven.in poſſe.mit. & in terminis eſt te[illegible]t.
in l.ij.ff.de fee.vbi loquitur de cauſa alimentorũ
& quando tractatur de poſſeſsione nomine ven-
tris,vnde ſecundum Alex.de Imol.in l.j.§.ſed ex-
3 cipiuntur.cum l.ſeq.in princ. quando † neceſsi-
tas vrget vel pietas ſuadet proceditur etiã tem-
pore feriato in honorē Dei. pro quo etiam [illegible]le-
legat c.conqueſtus. & ita etiam tenet B[illegible] l.
diuus.co.ti.de feri. quãdo feri[illegible] rnu[illegible]
fauorabilem poteſt procedi tēpore feriato in [illegible]o
4 norem Dei.Præterea iſta monitoria†cōc[illegible]rnūt pe-
riculum animarũ:& ideò poſſunt tractari die fe-
riato in honorē Dei:ſecundũ H[illegible]ſtien.in d.c. cō-
queſtus.§.quibus vtique.& ibi etiam di[illegible]
verba, vrget neceſsitas, ve[illegible] quando pietas ſ[illegible]a-
det.Nec poteſt prout non debet prætēdi quòd fuerit
artata dilatio etiam ſi ſecundũ ſtilum curiæ offi-
cialatus Gratian.quia dicta cauſa monitorij [illegible]
cœpta ſecunda aprilis,& Sabaudiæ pro dño Fra
ciſco Porreti petijt copiã, & fuit dat[illegible]s termin[illegible]
ad nominandũ opponentes ad dec[illegible] apri[illegible]:&
in ſecundo termino Barneri pro [illegible]
te attēto quòd non nominãtur opp[illegible]nētes, [illegible]
clarant de contētis in monitorio per [illegible]
rium currere,Sabaudiæ nomine q[illegible]
aliũ terminum ad nominandũ [illegible]
iſti duo termini fuerunt fact[illegible]
to ante ſeptimanam ſan[illegible] prout [illegible]
tenorem manualis cauſæ, quod p[illegible]
te impetrante afferri corã vobis ad [illegible]
tatem terminorũ. Et licèt in ſecund[illegible]
minatio veſtra aſsignauerit ad octo,q[illegible] ad [illegible]
xvij.aprilis pro tertio termino in [illegible]
cta:& ibidē baeneri pro parte [illegible]
monitoriũ currere Sabaudiæ vero [illegible] par[illegible]
cti domini Franciſci Porreti oppo[illegible]
erant introductæ in reuerentiam Dei [illegible]
de nullitate actorũ & audito arreſt[illegible]
dñi officialis quòd nominaret oppo[illegible]
aliâs curreret monitoriũ cum expr[illegible]
ctus Sabaudiæ nomine quo ſ[illegible]
minos Franciſcũ Porreti & Ayma[illegible]
alios adhærere volentes.tamen [illegible]
tum non debet nocere parti imp[illegible]
ſit procedi in tali caſu tēpore fer[illegible]
norē Dei prout ſuprà allegatũ extitit [illegible]
prà dictũ fuit,fuerunt dati duo ter[illegible]
feriato.& de ſtilu notorio huius cur[illegible]
5 tus†non dantur niſi duo termini a[illegible]
opponentes & ad declarandũ de [illegible]
nitorio. Et ſi placet poterit hab[illegible]
cantiũ:& cōſequenter die xix ap[illegible]
ctus Sabaudiæ nomine quo ſ[illegible]
minum ad declarandũ:& fuit a[illegible] g[illegible] ad [illegible]-
nandum ad vnã horam : deinde adu[illegible]nien[illegible]ra
fuit ordinatũ nomine quo ſuprà quòd decl[illegible]r
diem ſuas oppoſitiōes excepto dño A[illegible]
ſeti qui declarabit ad primã. Et d[illegible]
cōparuit dictus Sabaudiæ,& dedit d[illegible]
ſam ſchædulã incipientē. Per vos. & [illegible]
infereretur dicta ſchædula in a[illegible].& [illegible]
ad primã iuridicã declarando: [illegible]
grauatoriæ fuerūt leuatæ pendēte [illegible]
clarandũ per opponētes eiſdē d[illegible]
non procedere illorũ executione & [illegible]
ſpendendũ. Et ſuper hoc fuit proceſſu[illegible]
tenter reuerenter loquendo · qui[illegible]
aggrauatoriæ continent duo capit[illegible]
ad illos qui ſe nō oppoſuerunt in tē[illegible]
nis quod monitorium currat & agg[illegible]
c

cundum caput quoad dictum Franciſcum Por-
reti niſi ſe declararet per diem: & ſi appareat
quòd fuerit facta executio ſeu notificatio: ta-
men fuit facta prius lapſa die ſecundum tenorẽ
dictæ ordinationis: vt ſi placet habeatur relatio
à magiſtro de Comerijs clerico magiſtri Iohãnis
Sarraceni graphiarij curiæ: & ſic non fuit exceſ-
ſus modus de exequendo ſeu notificando. Cæte-
rum non poteſt nec debet prætendi, quòd dila-
tiones fuerunt nimis breues ſeu artatæ: quia duæ
primæ dilationes fuerunt datæ quælibet per ſpa-
tium [illegible] dierum ad nominandum opponentes
& ad declarandum etiam tempore non feriato: &
de ſtylo veſtræ curiæ ſuper monitorijs non dan-
tur vltra duas dilationes ad nominandum oppo-
nentes, & declarandum ſuper monitorio: prout
proponitur pro notorio: quamuis hodie dilatio-
nes dicantur arbitrariæ: ſecundum glo. communi
ter approbatam in c. præterea. de dila. vt iudex
conſiderata locorum diſtantia & tempus quali-
tate inducias concedat. conſiderato quòd par-
tes ſunt de eadem ciuitate maximè dominus Frã-
ciſcus Porreti qui eſt habituatus eccleſiæ beatæ
Mariæ G[illegible] prout pro notorio proponi
6 tur, † & d[illegible] in re ciuili non datur niſi ſemel.
7 l. fin. ff. de f[illegible] & d[illegible]tiones † poſſunt abbreuiari
ex cauſa. c. quod ad conſultationem. de re iudic.
vltra quando agitur cauſa alimentorum. l. ij. ff.
de re iudi. ſiue dilatio ſit data à lege, ſiue miniſte
rio iudicis. ſecundum Bar. & alios ſcribentes ibi.
Et maximè quando neceſſitas vrget, vltra pietas
ſuadet. d. c. cunqueſtus. prout [illegible] leuius fuit
dictum [illegible] c. j. de di[illegible] ibi fortè niſi neceſſitate vr-
gente. & prout [illegible] Pano[illegible] Ioan. Andr.
de quodam d[illegible] antiquo Bonaguiſta refe-
rente quòd propter breuitatem termini curia
Romana non d[illegible] literas in cauſa appellationis,
attento etiam quòd dilationes poſſunt abbreuia
ri ex cauſa. & hoc etiam tenet glo. in §. omnem.
in authen. de litigio. collat. viij. & quòd dilatio
non debet dari niſi ſemel in cauſa ciuili. prout
ſuprà dictum fuit. c. ſpacium. in §. iudicantes. ij.
q. [illegible]. Et propterea comparet Barneri pro parte
ſupplicante, & petit monitorium currere & a-
grauari attento quòd dominus Franciſcus Por
reti non ſe declarauit ſuper contentis in dicto
monitorio, nec declarauit adhærentes. & ita pe-
tit ordinari cum expenſis, & alias in præmiſſis
petit [illegible] iciam adminiſtrari officium, quod de-
cet, humiliter implorando.

ARGVMENTVM.

Epiſcopi iuramentum quale eſſe deceat.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum eſt de ſubſtantia matrimonij.*
2 *Epiſcopus in iuramento fidelitatis & obedientiæ tactis euangelijs ſacramentum præſtare tenetur.*
3 *Epiſcopus pro teſtimonio ferendo propoſitis duntaxat euangelijs iurare tenetur.*
4 *Clerici in contrahendo etiam ſine ſuperioris licentia iu rare poſſunt.*

Quæſtio. DCCCXCIX.

QVAERITVR quia vltimatè fuit ordina
tum dominum Epiſcopum Valeotiæ exami-
nari cum iuramento tactis ſacro ſanctis ſcriptu-
ris cõmittendo graphario cauſæ ſimpliciter non
adiecta illa clauſula ſaluo iure impertinentium,
& non admittendorũ, licèt ſecundũ ſtatuta Del-
phinalia talis clauſula intelligitur tacitè etiã ſi
non exprimatur. Attamen ex abundanti cautela
pro parte dicti de Guerrore fuit petitũ declarari
per curiam, ꝙ dicta clauſula ſaluo iure imperti-
nentium exprimatur. quia poſtmodum poterit
ſemper opponere de impertinentia dictorũ arti
culorum. iuxta not. per gl. & doct. in c. cum cõtin
git. de offic. delega. & per Bar. in l. ſi duo patro-
ni. §. idem Iullianus. in fin. ff. de iur. iurand. & per
Bal. in l. perẽptorias. C. ſenten. reſcin. non poſſ. &
per Alex. de Imol. in l. ille. §. hijs à quo. Et an Epi-
ſcopus debeat iurare tactis ſcripturis in teſtimo
1 nio. Et videtur dicendũ ꝙ ſic: quia † iuramentum
eſt de ſubſtãtia teſtimonij etiã in religioſo. c. fra
ternitatis. & c. nuper. de teſti. l. iuriſiurãdi. C. de
teſti. niſi ſit remiſſum à partibus. c. tui. de teſti. &
2 pro hac parte facit c. quotiẽs. ij. q. vij. vbi † Epi
a ſcopus iurat tactis [a] euuangelijs in iuramẽto fide-
litatis & obedientiæ. Et idem videretur in iura-
mento quod præſtat Epiſcopus de nõ alienandis
rebus eccleſiæ. iuxta c. fi. de eccle. ædificand. c. vt
ſuper. de reb. eccl. e. non alie. Sed in contrariũ vi-
3 detur in caſu iſto. ꝙ Epiſcopus in † teſtimonio
perhibendo nõ teneatur iurare tactis ſcripturis:
ſed dumtaxat propoſitis euuangelijs ſufficit po
nere manum ad pectus. c. nec honore. & c. nouel
la. xj. q. j. c. fi. de iuram. calum. auth. ſi iudex. C. de
Epiſco. & cleric. & §. nulli verò. in auth. de ſan-
ctiſſimis Epiſcopis. colla. ix. & ij. q. v. c. quia de
cauſa. ij. q. vnde ſecundũ gl. in c. vt circa. de elect.
libr. vj. [illegible] per verbo corporali. in fine eſt ſpeciale
in duobus caſibus ꝙ Epiſcopus non iurat corpo
raliter tactis ſcripturis: ſed tantum in præſentia
euuangeliorum manum ad ipſum ponẽdo, vide-
licèt in caſu teſtimonij. & in iuramento calum-
niæ. Sed in alijs caſibus tenetur tangere ſcriptu-
ras. c. quotiens. q. vij. c. ego. de iur. iurã. & ibi per
Panor. c. venerabili. de ſent. excõ. vbi fit mẽtio de
corporali iuramento per ipſum præſtito. Sed gl.
in d. c. nec honore. & c. nouella. xj. q. j. tenet ꝙ ho
die Epiſcopus non tenetur tangere ſacra. Et iſtã
partem tenet Archid. in d. c. vt circa. pro quo etiã
facit gl. in cle. j. §. porrò. de hæreti. ſuper verbo
tacta, vbi tenet, ꝙ non ſufficit præſentia. & C. ſi
minor ſe maio. dixe. l. ſi alterius. & ſufficit tan-
gere quamlibet ſcripturã, de conſuetudine; ſecũ-
dum gl. in cle. j. §. porrò. de quo habetur per glo.
in §. item ſacramẽta. de pace iuramento firman-
da. Panor. verò in d. c. fi. de iuramen. calum. tenet
ꝙ in caſibus ordinis vbi Epiſcopus debet iurare
tactis ſcripturis: ſecus in leuibus: quia ſufficit iu
rare per ſua conſcientiã. c. ſi quis præsbiter. ij. q.
v. vbi etiã fit mentio de alijs clericis. vide Pano. in
4 c. j. de iura. calumn. vbi † in contractu clerici poſ-
ſunt iurare etiam ſine licentia eorum ſuperioris.
& in d. c. nuper. de teſtib. Alberic. verò in d. auth.
ſed iudex. C. de epi. & cleric. tenet, quòd eſt ſpe-
ciale in Epiſcopo, vt non tangat ſcripturam, niſi
in caſu quando adiuuat hæreſim d. c. quotiens. j.
quæſtio. vij.

a Euangelijs, An Epiſcopus iuret tactis ſcriptu-

ris. vide glo. in c. nullus. xxij. q. vlt. Adde gl. in c.
cum olim de priuile. quòd non creditur car-
dinali vt teſt. ſiue iuramento. & ibi per Panor.

SVMMARIVM.

1 *Literæ collationum non ſolum ſigillantur, ſed & te-
ſtium nomina deſcribuntur.*
2 *Teſti deponenti ad eius commodum non creditur.*
3 *Literæ ſigillatæ ad hoc vt reprobentur, quot teſtes re-
quirantur.*

Quæſtio. DCCCC.

QVAERITVR ſuper viſitatiõe depoſitio
nis reuerẽdi dñi Iohannis Deſpinay Epiſco
pi Valentinen. examinati pro parte dicti domi-
ni Franciſci ſextoris contra dominum Guliel-
mum de guerrore apoſtolicum impetrãtem. quia
iſto caſu literæ Epiſcopi ſigillatæ minus faciunt
fidem ad euitandum fraudem antidatæ. ſecũdum
domi. de Rota deciſi. xxij. & deci. cccxlviij. vbi re
fert quòd ita ſeruatur in palatio apoſtolico, mul
to fortius debet ſeruari in alio iudicio, & maxi-
mè attenta cõſuetudine probata tam Regni Frã
1 ciæ quàm patriæ Delphinalis. vbi † literæ collatio
num conſueuerunt nedum ſigillari ſed deſcribi
teſtes & ſignari per ſecretarios huiuſmodi colla-
toris: nec eſt ſtandum depoſitioni dicti domini
Epiſcopi cùm ſit vnicus ſingolaris & deponit
2 † ad eius cõmodum, & eius familiariorũ. & pro-
pter ſeruitia ſibi impenſa domini de villa no-
ua locumtenente ſeneſcalli Lugduni: Tum etiam
quia eſt varius ſuper interrogatorio dicti de
guerrore ſuper data dictæ prætenſæ collationis
dicit ſe non recordari, licèt deponat per verbum
credulitatis ſe veraciter credere illam eſſe veram
datam. iuxt. nota. per Alex. de Imol. in rubr. ff. de
iur. iurand. & in l. ij. §. idem Labeo. ff de aqua
plu. arcend. & conſi. lxxviij. in j. volu. Nec obſtat
3 ſi dicatur, quòd † ad reprobationẽ literarum ſi-
gillatarum requirantur adminus tres teſtes, ſicu-
ti de reprobatione publici inſtrumenti dicitur.
quia ad iſtud reſpondetur, quòd ad defenſionem
inſtrumenti impugnati non admittitur notarius
qui recepit. ſecundum Ioan. de Imol. & Felinum.
in c. cum Ioan. heremita. de fid. inſtru. Nec obſtat
etiam depoſitio reuer. domi. Andreæ deſpinay
Cardinal. Lugduni: quia non deponit de nego-
tio principali. ſed de quodam remoto iudicio.
Nec obſtat. c. nobiliſsimus xcvij. diſtin. quia lo-
quitur in legato de latere, & quando non affert
alteri præiudicium. iuxt. not. per glo. & Pano. in
c. ſicut. de ſent. excõ. Nec debuit ſimul iungi iſto
caſu eius depoſitio cum alia. iuxt. no. per Bald. in
l. ſi quis ex argentarijs. §. j. ff. de eden. & per Alex.
de Imol. conſi. xj. & xix.

ARGVMENTVM.

De renunciatione officij.

SVMMARIVM.

1 *In ingreſſu officij temporalis quæ requirantur.*
2 *Electioni ante confirmationem quale ius quæratur.*

Quæſtio. DCCCCI.

QVAERITVR ſuper caſu officij iudica-
turæ curiæ cõmunis Gratiõn, pro parte Epi
ſcopali. quia nobilis & egregius dñs Franciſcus
Marci vtriuſq; iuris doctor iudex dictæ curiæ
cõmunis pro parte Epiſcopali deputatus de hoc
præſenti anno milleſimo cccc. & die xxj. menſis
Aprilis reſignauit dictum officiũ in manibus re-
uerendi in Chriſto patris dñi Laurencij Alamã-
di Epiſcopi & principis Gratian. condomini tẽ-
poralitatis ciuitatis & territorij Grati[illegible]nopo. ad
vtilitatem nobilis & egregij dñi [illegible] Marci
vtriuſque iuris doctoris eius nepoti[illegible] pe-
tita licentia & obtenta à di[illegible] domino [illegible]
po reſignandi dictum of[illegible]. Et q[illegible] E[illegible]
ſcopus princeps & condom[illegible] ciuitat[illegible]
admiſit dictam reſignationẽ, & cont[illegible]
officiũ dicto dño Claudi[illegible] Marci. & [illegible]
præſtitit iuramentũ in manibus di[illegible] E[illegible]
pi in talibus præſtari ſolitum. D[illegible]
Epiſcopali præſentibus venerab[illegible] & [illegible] reg[illegible]
dño Franciſco de Puteo iuri[illegible]
vicario & officiali Grati[illegible]no. & dñ[illegible] M[illegible] Ro
landi dño argenſoni mi[illegible] Petr[illegible] C[illegible]
præsbitero. Ideò poteſt q[illegible]
1 ingreſſu officij tẽpora[illegible]is. † Et in eff[illegible]
cipaliter requiruntur: videlicèt e[illegible]
tio & immiſsio ſ[illegible] u execcitium o[illegible]
gl. & Bart. in l. Pub[illegible]ius. ff. de cond[illegible]. & [illegible]
ſtratio. & per Bart. in l. abſenti. ff. d[illegible]
ex eo. ff. de teſta. mi[illegible]. Requiritur q[illegible]
tio ſuperioris. c. qualiter. de e[illegible]
de elect. libr. vj. & per gl. & [illegible] in [illegible] pri[illegible]
2 C. de iuriſdi. omni. iudic. quia † per e[illegible]
confirmationẽ non quæritur [illegible]us in [illegible]
bitu. ſecundũ gl. in c. quanto. lxiij. d[illegible]
noſcitur. & c. qualiter. & c. trã[illegible]
per gl. in cle. j. vt lite pendente ſupe[illegible]
latio. facit quod habetur in c. ele[illegible]
de electio. libr. vj. & in c. ſi t b[illegible] p[illegible] co[illegible]
de quod habetur per gl. & do[illegible] ne[illegible]
ne. C. de quadr. præſc[illegible]. An I[illegible]
firmationẽ vel ſuſceptionem e[illegible]onæ[illegible] ad-
miniſtrare.

ARGVMENTV[illegible]

Dictãs falſam accuſationẽ in qua p[illegible]

SVMMARIVM

1 *Accuſationẽ falſam dictans an in pœnam [illegible]*
2 *Aduocati instrumenta vſuraria dictan[illegible] q[illegible]
plectandi ſint.*

Quæſtio. DCCCCII[illegible]

QVAERITVR an [illegible]le qui d[illegible] f[illegible]
cuſationẽ incidat in pœnam fa[illegible]
1 pœnã de calũniatoribus. Et videt † q[illegible]
a in pœnã falſi.[a] l. ſi quis obrepſeri[illegible]
2 Bart. ff. de falſ. Et idẽ eſt † de aduocati[illegible]
b bus[b] inſtrumẽta vſuraria: quia i[illegible]
bet puniri. ſecundũ Bald. in rub. Res [illegible]
acta, in fi. Et hoc verũ quãd[illegible] ſciẽter [illegible]
dum Bal. in l. iubemus. §. ſane. in fi. C[illegible]
eccle. allegat glo. in §. qui vero ve[illegible]
then. de non alienand. reb. eccle. col[illegible]
cit l. dictantibus. cum ibi not. [illegible]
habetur per Spec. in tit. de inſtrun[illegible]
ſtat. verſi. quid ſi de hoc. vbi refert q[illegible]
cothidiè euitantes labores, & fort[illegible]
ciunt formam inſtrumenti per al[illegible]
heutium ordinarij. Et ipſi poſteà [illegible]
publicam formam redigũt quod e[illegible]
c. cum redemptor. xij. q. ij. licet no[illegible]

omnia verba ſingula conſiderabunt, & interdum
emendabit, licèt ſit ſecurius, ꝙ per ſe ipſum fa-
ciat. ſecundũ Pan. in c. cum P. in fine, de fid. inſtr.
a L. ſi quis obrepſerit. Adde quòd Barto. in d. l. ſi
quis obrepſerit. ff. de fal. format quæſtioné quan
do pars produxit falſam accuſationem contra ali
quem de crimine, quod non eſt verum. & ibi in
prima quæſtione facit differentiã in modo agen-
di & praticandi. & in ſecunda quæſtione tractat
de illo qui tradit falſam ſcædulam notario acto-
rum, quam facit redigi in actis. & notarius bona
fide credit eſſe veram: & tunc excuſatur à ſeculo.
& pariter pars non punitur tanquam falſum fie
ri fecerit. l. ſi is qui. §. ſi tu Titium. ff. de fur. ſed
bene punitur de falſo, tanquam obrepſit iudici:
maxime quando obtinuit ſententiam. & pariter
inquantum porrexit notario, vt regiſtraret inter
veras ſcripturas c. licèt. ver. illos. de fal. iij. quæ.
quando quis dictat notario actorum, & aliquid
omittit doloſè: tunc dictans tenetur de falſo, &
non notarius.
b Inſtrumenta. Adde Alex. conſil. lxx. in j. vol. circa
fi. quòd dictans notam ex qua ſumitur inſtru-
mentum falſum non punitur de falſo.

ARGVMENTVM.

Reconuentio an in criminalibus locũ habeat.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatus de crimine an & quando accuſatorem rea-
cuſare poſſit.*
2 *Reconuentio quando in criminibus permittitur, intelli-
gitur quando fit coram iudice ordinario vtriuſq; partis.*
3 *Reconuentio in criminalibus coram iudice delegato lo-
cum habet.*

Quæſtio. DCCCCIII.

QVAERITVR an in cauſa criminali ha-
beat locũ recõuentio. Et videretur dicendũ ꝙ
1 ſic quãdo † conuentus reaccuſat de maiori crimi
a ne, vel quando proſequitur ſuam vel ſuorũ iniu
riam. l. j. & l. negando. C. qui accuſa. non poſſ. &
hoc verum antequã nomen rei non ſit receptum
inter reos, hoc eſt ante liten conteſtatã. l. ſi mari-
tus. la ij. §. præſcriptiones. ff. de adulter. l. adulte-
rium. C. eo. tit. ſecundum gl. in l. is qui reus. ff. de
publicis iudi. & in authẽ. Et conſequenter. C. de
ſenten. & interlo. omni. iudi. Sed gl. in c. cuius in
agendo. iij. q. viij. tenet contrariũ. & in c. at ſi cle
rici. de iudic. & in c. j. de mutuis petitio. in fi. vnde
Bar. in d. l. ſi reus. poſt gl. facit certam diſtinctio
2 nem & Panor. in d. c. j. Veruntamen in caſu † quo
permittitur reconuentio in cauſa criminali, tunc
debet intelligi quando fit corã iudice ordinario
vtriuſq; cauſæ. vt quia eſt coram iudex accuſator
comperens: aliàs ſecus quia tunc ceſſat ratio re-
conuentionis cum accuſator illum iudicem non
elegit ſponte. l. ij. §. ſed ſi agant. ff. de iudic. ſe-
cundum Bart. in d. authen. Et conſequenter. C. de
3 ſent. & interlo. omni. iudic. Et hoc verũ niſi † ac-
cuſator impetraſſet iudicẽ delegatum à principe
in cauſa criminali: quia tunc poſſet fieri recõuen
tio coram eodẽ iudice: ſecundũ Bar. in d. auth. Et
cõſequenter. de quo latius per Pano. in d. c. j. vbi
ponit rationẽ ad dictum §. ſed ſi agat. quia nõ eſt
conueniẽs, vt malignitas aduerſarij mei propter
quam cogor eum accuſare, faciat vt ego polluis
reaccuſari coram iudice non meo. vide Barto. in
dict. l. ſi reus. qui declarat qualiter intelligatur
nomen accuſati receptum inter reos. & per Pa-
nor. in d. c. j.

ARGVMENTVM.

Qualiter quis literam recognoſcere tenea-
tur.

SVMMARIVM.

1 *Veritas vt habeatur iudex laborare debet.*
2 *Ignorantia in facto proprio non cadit.*
3 *Terminus ad deliberandum an in facto proprio dari
debeat.*
4 *Officium iudicandi dependet à publico.*
5 *Iudex vni parti plus fauere non debet quàm alteri.*
6 *Regi à iuſto rege melius eſt quàm à lege ſcripta.*
7 *Præfecti prætorio vices principis gerunt.*
8 *In præfectis prætorio tria requiruntur.*
9 *Aduocatum eſſe & iudicem prohibitum eſt.*
10 *In ſindicatu ex officio procedi poteſt.*
11 *Confeſſio facta in epiſtola præiudicat etiam inter ab-
ſentes.*
12 *Marcellus Papa in concilio generali papatui renun-
tiauit.*
13 *Contra iudicem procedi poteſt.*

Quæſtio. DCCCCIIII.

QVAERITVR an reus debeat differre re-
cognoſcere iudicialiter & cum iuramẽto li-
teram & ſignetum epiſtolæ, de qua agitur ex ra-
tione l. generaliter. in fin. & auth. contra qui pro
priã. C. de non nume. pecu. & ibi per Bal. & Sali.
ꝙ inuoleuit, pratica ꝙ quis teneatur recognoſce
re literã & ſignetum, an ſcripſit ſua manu, & ſi-
gnauit ex equitate. l. vbicunque. ff. de interroga.
actio. ſecundũ Bal. & Ang. in auth. ſi quis. C. qui
1 potio. in pig. habean. † quia iudex debet laborare
ad veritatem habendã. ſecundũ gl. & Bart. in l. is
apud quem. C. de eden. & hoc etiã tenet romanus
conſi. ccclxxiij. nec debet vlterius habere termi-
num ad deliberandum ſuper hoc, ex quo agitur
2 in facto proprio † vbi nõ cadit ignorãtia. l. quã-
quã. ff. ad vellei. l. ij. ff. pro ſuo. Et ex hoc inferũt
Bar. Bal. Ange. & Io. de Imol. in l. cum falſum. ff.
de acquir. hæredi. ꝙ quando fit poſitio aut inter
3 rogatio in facto proprio non † debet dari termi-
nus ad deliberandum: quia debet eſſe certus quis
an fuerit vel ne: vnde modo conſtat, modo aga-
tur. l. ſi is à quo. ff. vt in poſſe. lega. Nec obſtat
quod ex aduerſo opponitur reus ꝙ nõ intereſt pa
triæ petere recognitionẽ dictæ epiſtolæ. quia ſal
ua pace imò intereſt ex ratione l. ita vulneratus.
ff. ad leg. aquil. c. vt fame. de ſent. excõ. & l. licita-
4 tio. §. quod illicite. ff. de publ. Nam † officiũ iudi-
candi dependet à publico. Et ideò res publica cõ-
ſiſtit in magiſtratibus. l. j. §. huius ſtudij. ff. de iu-
ſti. & iur. & hoc tenet Bar. in l. j. ff. ſolu. mat. ver.
Quartò opponitur vbi ponit quadruplicẽ ſpe-
ciem vtilitatis rei publicæ. Et in j. exẽplificat de
magiſtratibus: & ita eſt in propoſito. quia inte-
reſt ſubditorũ præſentis patriæ Delphinali ha-
5 bere iuſtos & rectos iudices. Tum quia † iudex nõ
debet fauere vni parti magis quàm alteri. vnde
ſecundũ Spe. in ti. de aduoc. §. hic dicendũ. ver. iu
ſtus autẽ debet eſſe iudex equalis, cõmunis & me
dius nõ declinãs in dextrã vel ſineſtrã. c. qualiter

le j.de accuſatio.c. cum eterni. de re iudica. libr.
6 vj.Nam ſicuti ſecundum Theologos† melius eſt Regi iuſto Rege quàm lege ſcripta. ſecundum Barto.in l.præſenti. in princ. C. de hij.qui ad eccle. confugi. Et idem eſt in præfectis præto.
7 †qui gerunt vicem principis.l.formam.C.de of-
8 fic. præfecti. prætor. In quibus † tria principaliter debent eſſe præcipua :ſcilicèt induſtria ſingulorum:fides explorata,& morum maxima grauitas.ſecundum Bald.in l.j.§. j. ff. de offic.præfect. præto. Qualis enim fides explorabitur ſi in iudicio conſiliatur plus vni parti quàm alter: cum in iudicijs non debeat eſſe acceſsio perſonarum.c.nouit.de iudic. & eſſet prodere partem reuerenter loquendo ,& per conſequens benè intereſt rei publicæ talibus obuiare : attento quòd dictus reus aliàs de talibus fuit condemnatus per ſententiam curiæ , prout apparet per acta & reincidere ad vomitum omnia aggrauant. iuxt. nota.per Barto.in l.ſi cui. in fin. ff. de accuſatio. Non obſtat etiam inquantum dictus reus prætendit ſcripſiſſe dictam epiſtolam domino præceptori de Paſſiaco ante litem cœptam tanquam eius amico : quia contenta in dicta epiſtola non congruunt eius profeſsioni:ſed adinuicem diſcrepant l.profeſsio.cum ibi nota.per glo.C.de muneri.patrimo. libr. x. quia per contenta in dicta epiſtula manifeſtè apparet quòd forſecit in officio. facit l. ſi aliquid. C. de ſumpt. præpoſi. libr.x. Et attento quòd ex poſt facto ſe ingeſſit in opinando in iudicando (prout præſumêdum
9 eſt.† Nam prohibetur quis eſſe aduocatus & iudex. l. prætor. ff. de iuriſdictio. omnium iudic. & dictus obrepſit in iudicando : vbi, prius dedit opinionem parti. Et plenius apparebit prius recognita litera, maximè propellendo opinionem ſuam ante ſententiam & inſtruendo partẽ. facit quòd habetur per glo.in l. vbi adhuc.C. de falſ. Et per Parid.de puteo in tractatu ſindicarus
10 ſub tit.de exceſs.conſili.regun.quia† quando agitur contra iudicem in ſindicatu poteſt proce-
a di per a viam inquiſitionis, & ex officio curiæ: ſecundum Bald.in l. obſeruare.§. proficiſci.in v. quæſt. ff. de offic. proconſul. & lega. Et attento quòd dominus procurator fiſcal. Delphinal. iam fecit partem à principio cauſæ nec poteſt, prout non debet , dictus dominus inpedire. quin prius & ante omnia recognoſcat literam &
11 ſignetum dictæ epiſtolæ:quia † confeſsio facta in epiſtola præiudicat etiam inter abſentem : cùm litera ſemper loquatur: ſecundum Barto. in l. certum.§.ſi quis abſentem.ff.de confeſs.l.Arriani.C.de hæreti. Et ita etiam in ſimili fuit ordinatum in proceſſu oriaeem nouiſsimè quando erat ſuper burello, quòd dominus Bochagij haberet recognoſcere quendam epiſtolam in manibus curiæ ſeu aliquorum ex dominis : nec debet vereri dictus dominus recognoſcere veritatem, ſicut
12 Papa † Marcellinus fecit,qui in cõcilio generali recognouit & ore proprio ſe depoſuit:nec expectauit ſe à conſilio deponi.c. nunc ante.xxj. diſt. nec eſt parcendũ fratri in tali caſu ſicuti hodiernis temporibus fuit factum in parlamento Pariſien.quia vna ſola morbida pecus inficit omne pecus. Et propterea comparet procurator [illegible] ſtatuum patriæ ſeu eius ſubſtitutus iun[illegible] to [illegible] gio domino procuratore fiſcali Del[illegible]hina[illegible] tens ante omnia literã & ſignetum di[illegible]tæ ep[illegible] læ recognoſci per dictum dominum. Et ita o[illegible] narij officij quod decet humiliter im[illegible]ora[illegible]
13 Aduertendum circa præmiſſ[illegible] :q[illegible] † [illegible] ſt eti[illegible] procedi ex inq[illegible]ſitione contra iudicẽ [illegible]ut al[illegible] officiariũ ſicuti in ſ[illegible]ſpe[illegible]to tutore dicitur. [illegible] §. præterea. ff.de ſuſpect.tuto. ſecundu[illegible] B[illegible] l.obſeruare.§.proficiſci.in v. q. ff. de of[illegible] conſul.& lega.Et maximè quia tendit [illegible] ve[illegible]tatem publicã.iuxt.not.per Bart.in l.[illegible].§.d[illegible] co.ff.de adulter. Et ibi per glo. q[illegible]æ po[illegible] ca[illegible]s ſpeciales in quibus procedi[illegible]r [illegible] ac[illegible]u[illegible]tore.& per gl.in c.j.vt ec[illegible]le.benefi.& pe[illegible] in[illegible] congruit.in princ.ff.de offi.præſid.Et p[illegible] quando præcedit diffamatio.capi.ge[illegible]er[illegible] & quando.le grand , de accuſatio. faciun[illegible] Angel.in l.ſi vacantia. C. de bo. va[illegible] per Angel.Areti.in tractatu i[illegible] verbo,hæc eſt quædem inquiſi[illegible]io.

a Viam inquiſitionis. Adde qu[illegible]d i[illegible] quo[illegible] c[illegible] ciario poteſt procedi [illegible]x o[illegible] p[illegible]r v[illegible] in[illegible] ſitionis ſicuti in ſ[illegible]ſpecto tutore dicitur. [illegible] præterea.ff.de ſi ſpect.tuto.

ARGVMENTVM.

Exceptio,tua non intereſt , an dilator[illegible] vel peremptoria.

SVMMARIVM

1 *Exceptio,non competit ſibi ius agendi, poſt ſ[illegible] opponi non poteſt.*

2 *In iudicio publico quilibet de populo an admitt[illegible]*

Quæſtio. DCCCCV.

QVAERITVR circa præmiſſa q[illegible] dictus dominus reus oppoſuit, quod no[illegible] patriæ:an talis exceptio tua non inte[illegible] toria vel peremptoria. Et [illegible]n eff[illegible] parte Adæ.de teſti.tenet q[illegible]òd [illegible] d[illegible] debet opponi ante litis conteſt.[illegible] c[illegible] tenet Bar.in l poſthumus.§. ſi quis.ff.d[illegible] ſt.in. & in l. ſi vnus. §. ante omn[illegible].ff. d[illegible] quo per Inno.in c.ſuper hijs.de ac[illegible] Alex.de Imol.in l.ille à quo §. ſi d[illegible] d trebell.& per de Bellencijs in a[illegible] in d.c.ex parte. Adæ.& per Bar[illegible] c[illegible]
1 ff.famil.erciſcund.vbi te[illegible], † q[illegible]d p[illegible]ſt[illegible] tiam non poteſt opponi [illegible]ſt.i ex[illegible]ptio[illegible] tit ſibi ius agendi. Et quando co[illegible]paret t[illegible]s pro ſuo intereſſe non debet audi[illegible] ſi[illegible] ceat de ſuo intereſſe,ſecundum B[illegible]ld. in[illegible]
a nunc ſi hæres.C.de litigio. quod in † iud[illegible] publico admittitur quilibet de po[illegible]u[illegible]. ſ[illegible] dum glo.in rubric.ff.de pu.iudi.q[illegible] prin[illegible] ter tẽ[illegible]it ad vndictam pub[illegible]icam.& ſi ſunt p[illegible] qui accuſent eligitur magis idoneus,aut c[illegible] intereſt.l.ſi plures.ff.de accu.ſed in deli[illegible]o[illegible] to nõ admittitur niſi cuius intereſt. iux.[illegible] gl.Bar.in l.fi.ff.de priu.delic.de quo pe[illegible] in d.rubric.& l.j.ff.de publi.iud[illegible]. & i[illegible] c p[illegible] bli.iudi.in rubric.& in princ.

ARGVMENTVM.

Laicus an admittatur quando [illegible]itur ad p[illegible]uationem beneficij vel officij.

SVM[illegible]A-

SVMMARIVM.

1 *Ciuiliter agi dicitur quando ad beneficij priuationem agitur. & n. 5.*
2 *Patronus vel parœcianus in quæſtione priuationis beneficij admittitur.*
3 *L[illegible] intereſt bonum habere prælatum.*
4 *Vaſallo intereſt bonum habere dominum.*
6 *Reipublicæ intereſt habere bonos defenſores*
7 *Laicus an ad accuſandũ clericũ non admittitur.*
6 *Parœciani ad prelati deſtitutionem admittuntur.*
9 *Parœciani contra promouendum excipere poſſunt.*
10 *Laicus reſpectu criminis dilapidationis parocum accuſare poteſt.*
11 *Laici clericis infeſti ſunt & econtra.*
12 *Officium temporale an ſpirituali æquiparetur.*

Quæſtio DCCCCVI.

QVAERITVR An laicus admittatur ad
accuſandum aut repellendum clericum à be
neficio? Et videretur dicendum quòd ſic iſto caſu
1 quãdo † agitur ad primũ beneficiũ, dicitur agi ci
uiliter. c. per ſuas. le. j. de ſymo. c. ſuper hijs. de ac-
cuſatio. quia iſto caſu non agitur ad pœnam na-
turalem delicti. & hoc ibi tenet Panormi. & quòd
2 poſſit agi per priuationẽ. & ibi tenet † quòd patro-
nus vel parœcianus aditur cõtra clericũ vt priue
tur beneficio. & Frederi. de Senis conſi. xxiij. inci
piẽs. Titius. quia iſto caſu cẽſetur proſequi iniu
riã ſuã: quo caſu laicus admittitur cõtra clericũ. c.
3 de cæterò, de teſti. † quia intereſt laico parœciano
habere bonũ prælatum, talis enim debet eſſe præ
latus: ne populus famem & ſitim verbi Dei ſub
eo patiatur. c. licèt. viij. q. j. & idem tenet gl. in d. c.
ex parte. de teſti. & in c. per venerabilẽ. de offi. dele
gat. & gl. & Gemin. in c. vt circa. de electio. li. vj.
4 & ibi idẽ tenet de vaſallo eccleſiæ: † quia intereſt
ſua habere bonũ dominũ, cum ſit iudex in cauſa
feudi. & idem tenet Panor. in d. cap. de cæterò. ne
malus vt bonus reputetur. c. quamquàm. xiiij. q.
5 ij. † & quia quando agitur ad priuationem bene
ficij, dicitur agi ciuiliter. & pro hoc allegãt. capi.
quoniam. & c. cum literis. de teſtib. & idem tenet
Barto. in l. penultima. §. ad crimẽ. ff. de publi. iu-
dic. in. iij. oppoſitione. Et per hoc allegãt ca. tuæ.
6 de procuratori. & † quia intereſt reipublicæ ha-
bere plures defenſores, adeo quòd quilibet de popu
lo auditur. l. in provinciali. §. fina. & l. nã reipu-
blicæ. ff. de oper. noui nunciat. vide Panor. in d. c.
ex qualibet, in capitulo ex parte. qui ſuper hoc
allegat plures opiniones. Et primo glo. in c. ma-
7 ximianus. lxxxj. diſt. ac. vbi tenet, † quòd laicus
nõ admittitur ad excuſandũ clericum, niſi ſit pa
tronus, & in caſu dilapidationis. & in cap. conſti
tutum. xvj. q. j. licet gloſ. in c. filijs. xvj. q. vij. exci
piat duos caſus: videlicet patronum & parœcia-
num: & maximè quando eſt eiuſdem diœceſis vel
ciuitatis: ſecundum gloſ. in dict. ca. vt circa. & in
c. qualiter & quando. le ij. in fin. per glo. de accu
ſation. vbi tenet, quòd quando eſt alterius diœ-
ceſis vel parœciæ non debet audiri: quia nõ præ-
ſumitur bono zelo venire: quia non intereſt ſua.
Gaufrid. in ca. quoad quæſtionem. de ſtatu reli-
8 giorum, tenet loquendo de malo prælato † parœ
cianos adhibendos ad petendum deſtitutionem
prælati. quia eorum intereſt ne ſub malo præla-
to famen & ſitim verbi Dei. c. audacter. viij. q. j.
licèt Hoſti. ibi teneat ſolũ in patrono. ſed Frede.
de Senis in d. conſilio. xxiij. idem tenet tàm in pa
trono quã in parœciano ſeu alio laico. & idem
tenet Lappus allegatione. xj. vbi poſſunt proſe-
qui vt declaretur remotus à beneficio ſeu offi-
cio. do. Antho. de Butrio in dict. cap. ex parte. te-
net, quòd vbi agitur de crimine præcedente pro
motionem quòd inducit priuationem ipſo iure:
& tũc admittitur quilibet de populo. ſi verò aga
tur de crimine commiſſo poſtea vel non inducẽ-
te priuationem ipſo iure: & tunc admittũtur tan
tum parœciani. vide Panor. ibi, qui facit certam
9 diſtinctionem aut quæritur † an laicus poſſit ex
cipere contra promouendum, & tenet quòd ſic:
quia eſt parœcianus aut patronus allegar glo. in
dict. capitul. vt circa. aut quæritur nunquid poſ
10 ſit laicus denuntiare vel accuſare. & dicẽdum eſt
quòd ſic reſpectu criminis dilapidationis. iuxta
textũ in c. ſi quis presbiterorum. de reb. eccle. nõ
alienan. aut quæritur in alio delicto ad effectum
agendi ciuiliter: & tunc idem eſt in patrono vel
parœciano. quia intereſt ipſorũ habere bonum
prælatum, ſeu magiſtratum. c. ius publicum. j. di-
ſtinctione. ſecus in alijs laicis, qui non ſunt parœ
ciani: cùm non præſumuntur procedere bono ze
11 lo. † quia laici ſunt clericis oppido infeſti. c. lai
cos. & c. laici. ij. q. vij. ſeu ecõtra, vt ibi habetur.
12 Et præmiſſa etiam poſſent adaptari † in officio
temporali equiparando officium temporale ſpi-
rituali, & & econtra: iuxt. not. per glo. in l. eis qui
dam. C. qui milit. poſſ. li. xij. & per Bart. & Ioan.
de Platea in l. hac parte. C. de præpoſi. ſacro ſcri-
nio. lib. xij.

ARGVMENTVM.

Quæſtio quæ mouetur ſuper priuatione be-
neficij an ciuilis dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Delicta an in procuratorio ſpeciatim deſcribi debeant cum debitis circonſtantijs.*
2 *Tempus & locus ſpecificandi ſunt quando in vim exceptionis delictum opponitur.*
3 *Depoſitio teſtium ſuper crimine nullius eſt momenti, niſi in accuſatione temporis & loci mentio fiat.*
4 *Locus & tempus an in inquiſitione ſpecificandi ſint.*
5 *Solennitas an & quæ requiratur quando agitur ad priuationem beneficij.*
6 *Mandatum ſpeciale an requiratur ad opponendum crimina & defectus.*

Quæſtio. DCCCCVII.

QVAERITVR eo caſu quo agitur ad pri
uationẽ beneficij an dicatur agi ciuiliter: &
an poſſit interuenire procurator. Et dicendũ eſt
quod ſic dict. c. ſuper hijs. de accuſatio. & capi. ex
parte. de teſti. & ibi glo. & Panor. & c. tuæ. de pro
curato. & per Bart. in l. penulti. §. ad crimen. ff. de
publi. iudi. & per Salic. in l. reos. C. de accuſat. ſed
1 an iſto caſu † in procuratorio debeant ſpecifica-
ri delicta cum debitis circunſtantijs. & videtur
dicendum quòd ſic c. vt circa. c. procurat. de ele-
ctione. lib. vj. ca. præſentiũ. in fin. de teſti. lib. vj.
c. pia. de except. eo. libr. cle. conſtitutionẽ. de ele-
2 ctione, clementi. non poteſt. de procu. idem eſt †
quãdo opponitur delictum in vim exceptionis

quia debet ſpecificari tempus & locus: ſecũdum
Bart.in l.j.ff. de exceptin. Et pro hoc allegat di-
ctum c.præſentem.& dictãin elemen. conſtituti.
& clement. non poteſt. de procura. quod eſt ve-
rum caſu quo agendo ciuiliter debent præmiſſa
ſpecificari:de quo ſe remittit ad nota. per ipſum
in l.prætor edicit. in princip.ff.de iur. iuran. Et
hoc quando agitur de delicto ciuiliter,quod in-
famat, de quo ibi latiùs per ipſum. Et pro hoc fa
cit quod voluit idem Bart.in l.j.ff. de aleato. vbi
3 tenet, † quòd non valet depoſitio teſtium ſuper
crimine,niſi in accuſatione vel inquiſitione fiat
a mentio,de[a] loco & tempore.de quo etiam ibi per
Alexand.de Imol.in additio. Adeo & in tantum,
quòd quando omittitur tempus in delictis iuxt.
l.libellorũ.ff. de accuſa.nõ venit in iudiciũ etiam
ſi non opponatur. iuxta nota. per Bartolum in
l. edita. C. de eden. & in l. j. ff. eodem. titul. li-
cèt Innocen.Hoſtien.Ioann.Andr.in c.fi.de pur-
ga.cano.tenẽt quòd valet iudicium ſi nõ oppo-
natur, l. fin. C. de annal.except. Vnde ſecundum
Bald.in d.l. edita. opinio Inno. & Hoſti. proce-
dunt liquidato crimine. quia tunc non poſſit op
ponere exceptionẽ ineptitudinis. quia nõ debet
cõperto facinore de iure apicibus diſputari. Sed
ſi non eſt adhuc liquidatum procedit opini. Bar.
de quo latiùs per Bal.in d.c.edita.vide etiam Pa-
4 not.in d.c.fi.de purgat.canon.an† in inquiſitio-
ne debeant ſpecificari locus tempus, & aliæ cir-
cunſtantiæ. & per Barto.in l.ij.§.ſi publico.ff.de
adulte.& per glo.inſti.de public.iudic.in princi.
quæ tenet, quòd quando proceditur per viam
inquiſitionis, quòd nõ ſit neceſſaria ſolemnitas
dictæ l.libellorum. canoniſata ij.q.viij.Et idẽ te-
net Innoc.in d.c.fin.ſed Bart.in d.§. ſi publico.te
net,quòd requiritur eadem ſolemnitas in inqui-
ſitione quæ requiritur in accuſatione præter-
quàm quo ad ſolemnitatem inſcriptionis ad pœ
5 nam talionis. Verumtamen vbi ageretur† ad pœ
nam priuationis beneficij,vt remoueatur ab ad-
miniſtratione non requiritur ſolẽnitas dictæ l. li
bellorum.Sicuti in ſuſpecto tutore dicit. ſecun
dum Bart. in d.§. ſi publico.quod eſt verum ſe-
cundum Panor.in d.c.fi. de purgatio. canonica.
quando agitur contra clericum, vt remoueatur
ab adminiſtratione: quia licèt priuatio beneficij
non ſit modica clerico, cum ex illo ſubſtentetur:
& fortè illud quæſiuit multis ſumptibus & vi-
gilijs.c.ſuper hoc.de renunciatio. tamen non eſt
criminalis.d.c.ſuper hijs. & c.qualiter & quan-
do. le ij. de accuſatio. Secus quando ageretur vt
vltra priuationem beneficij clericus puniretur.
ſecundum Panor.in d.c.fin.& d.c.ſuper hijs. Sed
redeundo ad quæſitum videtur dicendum quòd
b ſufficiat ſpeciale[b] mandatum ad opponendũ cri-
mina & defectus aduerſus electum,etiam ſi non
ſpecificantur delicta, & circunſtantiæ. ſecũdum
glo.in d.cle.non poteſt.de procurato. Et pro hoc
allegat Spec.in titu.de procur.§.j.verſi.ſed nun-
quid ſufficit. Nec obſtat dictum c. vt circa. & c.
procurator.de electio.libr.vj. quia loquuntur in
procuratore dato ad appellandum. & hoc ve-
rum ſecundũ Geminia. ibi, quando à principio
conſtituitur procurator ad appellandum aduer
ſus formam & perſonam electi:ſecus ſi expoſt fa
cto poſt appellationem conſtituatur procura-
tor ad proſequendum appellationem : quia tunc
non eſt neceſſaria ſpecificatio delictorum. Si ve-
rò conſtituatur ſimpliciter procurator ad exci-
c piendum vel[c] opponendum aduerſus electũ tunc
non eſt neceſſaria ſpecificatio circunſtantiarum
delictorum. & etiam tenet Cardin. Floren. in d.
cle.non poteſt.& ibi etiam Ioan. de Imol. qui re-
fert quòd communiter tenetur glo. Et pro hoc
allegat do.de Rot.in nouis.deciſi. cclvij. quia eſt
differentia an procedatur per viam appellatio-
nis vel querelæ.

a Loco & tempore. Adde Bart. in l. attamẽn.ff.de
fur.an locus vel tempus poſſit ſuppleri in proba
tionibus.faciunt not.in l.ſcire debemus.ff.de ver
bo.oblig. faciũt glo.in cle. ſæpè. de verbo.ſignifi.
& in l.verbum opportere.de verb. ſignifi. Bal.in
l.ij.§.quod obſeruari.in fin.C.de iu. calum.Bal.
in c.j.de mili.vaſ.qui contu.eſt.

b Mandatum. Adde Bart.in l.filius fami.ff. de do-
na.qui tenet quòd requiritur expreſſum & ſpeci
ficum mandatum criminum ne dominus poſt à
poſſit contradicere quòd non intellixerit ad cui
tandum pœnam.c.j.de elect.libr. vj. & ita allegat
c. procurator.eo. ti. & cle. non poteſt.de procu.

c Opponendum. Vide do.de Rot.deciſi. incipiẽte,
Item procurator in nouis ſub titul. de procura.
quòd in procuratorio ad opponendũ defectus:
non requiritur ſpeciale mandatum.

ARGVMENTVM.

Crimen quando contingit cauſam de qua agi
tur,an nouo proceſſu ſit opus.

SVMMARIVM.

1 *Delictum quando in lite incidit noua inquiſitione opus eſt.*

Quæſtio. DCCCCVIII.

QVAERITVR quia de nouo opponitur
aduerſus perſonam dicti domini rei quòd
durante officio & lite iam cepta ſoreſeceri de no
uo in officio in ſcribendo & dictando dictam
epiſtolam ad vtilitatem alterius partiũ, vbi fuit
coniudex & opinatus eſt in iudicãdo an ſit opus
nouo proceſſu. Et videretur dicendum quòd nõ:
quia iſtud crimen quod obijcitur, contingit cau
ſam, de qua agitur : & ſic poteſt finiri ex eodem
proceſſu,cùm reſpiciat illud idem factũ, de quo
quæritur.c.j.de exceptio.iuxt.nota. per Bart. in
d.l.ij.§.ſi publico.ff.de adulte. Et pariter videtur
concernere eaſdem perſonas ſubditorum,de qui
bus pẽdent cauſæ coram curia. Tum etiam quia
a tale delictum vel incidit[a] in lite.facit l.nullum.
1 C.de teſti.& l.vbi adhuc.C. de falſ. Et † quando
delictum incidit in lite, poteſt procedi per viam
inquiſitionis. ſecundum Bart. in d.§. ſi publico.
Et idem quando proceditur contra iudicem,aut
alium officialem, ſicuti de ſuſpecto tutore dici-
tur.l.iij.§.præterea.ff de ſuſpect.tuto. ſecundum
Bald.in l.obſeruare.§.proficiſci.in v.q.ff.de offi.
proconſ.& legat.

a Incidit. Adde l.vbi falſi.C.de fal. quando incidit
quæſtio falſi, quòd poteſt pronunciari ſuper il-
lo.ſecundum Cin.& docto. ibi. Et quando quis
dictat falſam ſchædulam committit falſum. ſe-
cundum

cundum Barto.in l.ſi quis obrepſerit. ff. de falſ.
facit l. dictantibus.cum ibi not.C.de teſta.

ARGVMENTVM.

Sindicus pro vniuerſitate an accuſare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Sindici ſeu adminiſtratores vniuerſitatis mandatum generale cum libera à lege habere dicuntur.*
2 *Sindici an ea quæ ſpeciale mandatum requirunt exercere poſsint.*
3 *Procurator cum libera donare non poteſt.*

Quæſtio. DCCCCIX.

QVAERITVR an ſindicus pro vniuerſita
te poſsit accuſare. Bart.in l.ij.§.fin.ff. de ac-
a cuſatio.refert Dinum tenere,quòd ſindicus pro
vniuerſitate non poteſt accuſari ſindicario no-
mine,ſicuti tutor nomine pupilli. Sed in contra-
rium determinatur.allegat l.tam collatores.C.de
re mili.libr.xij.& per eundem Barto.in extraua-
ganti ad reprimendam.ſuper verbo,legitimè. de
quo per Bal.in l.Polla.C. de hijs quib.vt indi.&
per Angel.& Ioan.de Imol.in l.penulti.§.ad cri-
men. ff. de publi. iudi. Et eſt ſciendum quòd iſti
1 † adminiſtratores ciuitatis ſeu vniuerſitatis cen-
ſentur habere mandatum generale cum libera à
lege,etiam ſi non exprimatur.ſecundum Bartol.
Bald.& communiter docto.in l.præſes.C.de tran-
ſactio. & ibi per Alex.de Imol.& Iaſo.Et ex hoc
ibi inferunt doct. quòd licèt in mandato ſingu-
larum perſonarum ſit neceſſaria adiectio libere
vel equipolentis:tamen in mandato ciuitatis non
non eſt neceſſe quòd apponatur terminus cum
2 libera adminiſtratione.† Et tales ſindici ciuita-
tum poſſunt expedire omnia illa quæ requirunt
ſpeciale mandatum.ſecundum Cin.in l.j.C.etiã
per procuratorem reſtitutionẽ in integrum. Bal,
in l.illud.§.j.ff.de minorib.Paul.de Caſtr.in l.ius
iurãdi & ad pecunias.§.defenſor.ff.de iur.iuran.
quia paria ſunt habere mandatum in ſpecie vel
habere mandatum generale cum libera.l. iuſiu-
randum quod ex conuentione.§.fin.ff.de iur. iu-
rand.l.procurator cui generaliter,cum ibi nota.
ff.de procura.c.qui ad agendum.de procura. lib.
vj.fallit quando agitur de donatione, vel remiſ-
3 ſione debiti,vel exceptione:quia † talis procura-
tor cum libera non poteſt donare.l. contra iuris
ciuilis regulas.§.fi.ff. de pact. ſecundum Iaſo.in
d.l.præſes.de quo ibi.vide latius per ipſum.

a Sindicus.Adde Bald.de pa.conſtan, ſuper verbo,
mittit,quando conſtituũtur plures ſindici quili-
bet habet poteſtatẽ in ſolidũ ſecundũ l. decreto.
ff.de adult.item poſſunt exercere ea quæ requi-
runt ſpeciale mandatum, licèt ſit ſecurius quòd
exprimatur,vel quòd fiat cum libera. allegat Io.
Andr. in capitu. præſentium. de teſta.libr.vj. in
nouella.

ARGVMENTVM.

Cumulatio in delictis an in eodem libello fie
ri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Delictum quod poſt litem cœptam ſuperuenit an cumulari poſsit.*
2 *Cumulatio in delictis fieri non poteſt, quando vna ratione maioritatis aliam præcedit.*
3 *Plures an in vno libello accuſari poſsint.*
4 *Crimen quod contigit cauſam de qua agitur, cumulari poteſt.*
5 *Cumulatio in quacunque parte litis fieri poteſt.*
6 *Actiones quæ numero & ſpecie differunt,cumulari non poſſunt.*
7 *Delicta plura quæ eadem lege puniuntur in eodem libello cumulari poſſunt.*
8 *Cumulatio regulariter eſt permiſſa.*
9 *Actio ciuilis & criminalis an & quando cumulari poſ ſint.*

Quæſtio. DCCCCX.

QVAERITVR an in delictis poſsit fieri
cumulatio in eodem libello ſeu eadem in-
ſtantia. Et videretur dicendum quòd ſic.l. libello
rum.§.ſed & ſi aliud.ff.de adulte. & ibi Barto.&
maximè quando obijciuntur alicui plura deli-
cta,quæ puniuntur eadem lege. ſecundum Bart.
ibi allegat l.non eſt nouum.ff.de actio.empti. fa-
cit quod habetur per glo.& doct.in l. qui de cri-
mine.ff.de accuſatio.& per Barto. in l.hos accu-
ſare.§.lege Iulia.& in l.Senatus. ff. de accuſatio.
1 Et præſertim† quando delictum ſuperuenit poſt
cauſam inchoatam:quia tunc emergit ſiue furto
& ſiue culpa. & ſibi eſt imputandum. l. ſed & ſi
quis.§.illud.ff.ſi quis cautio. & ibi per gl. & do-
cto.& per gl.& Bart.in l.ij.§.fi.ff.de cuſtod. reo.
& maximè. cum cauſa agitatur coram eodem
iudice, & ad euitandum circuitum: quia qui eſt
ſolitus euitari in hac curia facit l. cum ſeruus.
cum ibi nota.ff. de condi. inde. & habetur etiam
in l.ſi quis homicidij.C.de accuſatio.Et per Bald.
in l.cum rationibus. C. qui accuſa.non poſſ. &
per Bald.Alexand.de Imol.in l. edita. C. de edend.
Et quòd poſsit fieri cumulatio in eodem libel-
lo,ſecundum Salicet. in d. l. ſi quis homicidij. &
2 ibi gloſſ.ſuper verbo putauerat. †an autem poſ-
ſit fieri cumulatio quando vna ratione maiori-
tatis præcedit aliam. Et dicendum eſt quòd non.
l.per maiorem,ff.de iudic.l.fin.C.de ordi.iudicio;
ſiue intentetur ab eadem parte ſiue à diuerſis: vt
3 ibi habetur.& per Bart.in d.l. edita. † An autem
a poſſunt in eodem libello plures a accuſari. vide
nota.per glo.& doctor. in d.l. qui de crimine.&
per Barto.in d.l.libellorum.§.ſed ſi aliquid.& in
d.l.hos accuſare.§.lege.& per Bal.in d.l.cum ra-
4 tionibus. & maximè in caſu iſto quando † cri-
men contingit cauſam,de qua agitur.d.c.j.de ex-
cept.vide de materia cumulationis.per gl. Pano.
in capit. ſignifica. de libell.oblatio. & ibi tenet,
5 † quòd poſsit fieri cumulatio in quacunq; par-
te litis,etiam poſt litem conteſtatam, & idem te-
net glo.in d.l.edita.An autem requirãtur diuer-
ſi libelli: dicendum eſt ſecundum Barto. in d.l.
edita.& Pano.in d.c.ſignificãtibus.aut ſunt plu-
res actiones numero differentes, quando ſunt
plura depoſita, vel plures hæreditates:& iſto ca-
ſu ſufficit vnus libellus ad euitandum litium di-

6 ſpendia. c. diſpendia. de reſcript. libr. vj. †aut
ſunt plures actiones numero & ſpecie differen-
tes: vt actio depoſiti, & actio ex vendito. Et iſto
caſu requiruntur plures libelli. Et præmiſſa ſuc-
cedunt in cauſa ciuili: ſed in cauſa criminali
7 †quando fit cumulatio quando plura delicta pu
niuntur eadem lege ſiue ſunt continua facta eo-
dem loco & tempore, tunc proponuntur in eo-
dem libello. ſecundum Barto. in d. l. libellorum.
§. ſed ſi aliud. l. ſi inter fratres. §. ſi plures. ff. pro
ſoci. l. hæredes. §. de pluribus. ff. famil. erciſcund.
l. prætor. §. ſi mihi plures. ff. de iur. iurand. Si ve-
rò puniantur diuerſis legibus: tunc oportet ac-
cuſare diuerſis libellis. Verumtamen Salice. in d.
l. ſi quis homicidij. tenet etiam quando puniun-
tur diuerſa lege quòd ſufficiat vnus libellus. ſe-
cundum glo. ibi. & allegat idem tenere Din. Et
8 quia regulariter †cumulatio eſt de iure permiſſa;
& maximè quando talia delicta puſſunt reduci
ad eundum modum & formam agendi; & tunc
puſſunt cumulari in eodem libello. de quo ibi la-
9 tiùs per ipſum. † An autem actio ciuilis & crimi
nalis in eodem libello cumulari poſsint quãdo
dantur de re familiari ſeu propter rem familia-
rem. Et dicendum eſt quòd non. l. interdum. ff. de
publi. iudi. l. vnica. C. quando ciuil. actio. crimi.
præiudi. & ibi glo. & hoc verum niſi vna veniat
acceſſoriè ad aliam. ſecundum Salicet. ibi in l. qui
crimen. C. qui accuſar. non poſſ. l. ſi quis ad ſe
fundum. C. ad leg. Iulia. vnde vi. facit quod habe-
tur per Bart. in l. interdum. §. qui finem. ff. de fur.
Et hoc ſiue in priuatis delictis ſiue publicis iudi
cijs. ſecundum gl. & Salicet. in d. l. vnic. Si verò
actio ciuilis & criminalis non eſſent de re familia
ri vt in actione iniuriarum quæ tendit ad vindi
ctam vbi vna tolllitur per aliam. l. prætor. §. j. ff.
de iur. iurand. ſecundum glo. in d. l. vnica. Et ab
initio poteſt eligi ciuilis vel criminalis. ſecun-
dum Iac. de Are. & Sali. in d. l. vnic. præterquã in
crimine homicidij, vbi oportet prius intẽtare cri
minalem. ſecundum Bar. in d. l. prætor. de quo la-
tiùs per Salice. in d. l. vnica. Sed quidquid ſit de
iure, verumtamen de ſtilo curiarum præſentis
patriæ ad euitandum circuitum cumulantur ſi-
mul & ſemel ciuilis & criminalis. & vbi agere-
tur actione iniuriarũ altera actione ciuili aut cri
minali tantum vel etiam vtraq;, tunc eſt bonum
proteſtari quòd per vnam non tollatur alia.
ſecundum Angel. Areti. in tractatu maleficiorũ
ſuper verbo, necnon ad quærelam, in fine: & ſem
per iſto caſu poteſt peti intereſſe; ſecundum An-
gel. in l. prætor ait, in princip. & l. ſed ſi vnus. §. ſi
ante iudicem. ff. de iur. iur. & Bartachi. in reper-
torio ſuper verbo, iniuriarum.]
a Accuſari. An poſſunt plures accuſari vide per gl.
& doct. in l. j. C. ſi reus vel accu. per glo. Bartol.
in l. hos accuſare. §. lege iul. ff. de accu. in l. inter
liberas. §. fin. & l. qui pupillam. l. vim paſſam. §. fi.
ff. ad leg. iul. de adult. per Ange. Are. in tracta. ſu-
per verbo.

ARGVMENTVM.

Actor an & quãdo actionem diuidere poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Plura debita quando debentur, vnum aut plura peti poſſunt.*
2 *Actor quando agit pluribus actionibus diuerſis quòd tunc reo inſtante cogitur ſimul experiri in eodem libello & eadem inſtantia.*
3 *Reus quando tenetur ex pluribus delictis, an pro parte agi poſsit vel non.*
4 *Debitor confitens aliquem ſummam deberi creditori per dictionem taxatiuam creditori non præiudicat.*
5 *L. Procula intellectus.*

1 Quæſtio, DCCCCXI.

QVEA[illegible]R quando reus tenetur acto-
ri ex diuerſis cauſis ſeu actionibus ſeu in di-
uerſis ſummis, an actor poſsit diuidere eius a-
ctionem: an verò cogatur ad inſtantiam rei ſi-
mul & ſemel experiri. Bartol. in l. quidem æſti-
mauerunt. ff. ſi certum petatur. tenet quando
reus tenetur actori in centum ex eadem cauſa;
& actor vult petere decem, ꝙ cõpellitur ſimul &
ſemel recipere ſeu petere, ne continentia cauſæ
diuidatur. l. nulli, C. de iudic. l. j. & ij. ff. de quib.
reb. ad eund. iudi. c. diſpendia. de reſcript. libr.
vj. idem verò Barto. in l. in commodato. §. dua-
bus. ff. commo. videtur tenere, quòd benè poteſt
peti pars ſummæ, allegat glo. in l. ſcire debemus.
ff. de verbo. oblig. niſi opponatur per reum. Sed
3 ſi ſunt †plures res ſiue obligationes, bene poteſt
peti vna tantum. vide ibi per Alexand. de Imol.
in appoſtil. qui allegat etiam nota. per Angel.
Ioan. de Imol. & Bal. in l. j, ff. de acquiren. hæred.
& in l, ſi mihi & tibi. ff. de lega. j. & quod habetur
in §. ſi minus. inſti, de actio. vide Bart. in l. non eſt
nouũ. ff. de actio. empti. ꝙ quando actor diuidit
petitionẽ vnius actionis poteſt ſibi opponi per
reum, & ibi Alexand. in appoſt. quòd quando
2 † actor agit pluribus actionibus diuerſis, quòd
tunc reo inſtãte cogitur ſimul experiri in eodem
libello, & eadem inſtantia; licèt inſtãtia iſto caſu
ſit diuidua, & poſſunt fieri plures ſentẽtiæ: ſecus
ſi actio eſſet vnica; quia nõ poſſet iudicari pro
parte & pro parte non. l. iij. §. hoc iudiciu. ff. fam.
erciſc. iux. no. per gl. & Bar, & cæteros in l. j. C. ſi
aduerſ. rem iudi. & in capit. cum inter. de re iudi.
3 Quid † autem in cauſa criminali quando reus te-
netur ex pluribus delictis, an poſsit agi pro parte
vel nè, videretur dicendum ſicuti in cauſa ci-
uili prout ſuprà dictum fuit. iuxt. nota. per glo.
& Barto. in l. ſi quis homicidij. C. de accuſatio.
Et præmiſſa faciunt ad quæſtionem quam ha-
beo de facto, quãdo actor diuidit actionẽ petẽ-
do minus à debitore, vel quando creditor confi-
tetur quòd reus ſibi tenetur in aliqua ſumma,
quòd non ſibi præiudicat in reſiduo: niſi eſſet
appoſita dictio taxatiua tantum. l. rationes. & ibi
per gloſſ. & doctor. C. de probatio. ſecundum
Bartol. in l. ſi cum dos. ff. rerum amota. Et idem
creditor confiteretur aliquam ſummam pro re-
ſta ſeu reſiduo: quia tunc ſibi præiudicaret.
iuxt. nota. in l. ſecunda, C. de hæredi. inſtit.
ſecundum

ſecundum Salicetum & Iaſon.in l.ſi quidem.C.
4 de tranſaction.quod autem econtra quando† de
bitor confitetur aliquam ſummam creditori
etiam cũ dictione taxatiua.an præiudicet eredi-
tori.Et dicendum eſt quod non,etiam ſi vſus fue
rit per dictionem taxatiuuam. ſecundum Bal-
dum & Iaſon.in dict.l.ſi quidẽ.quia confeſsio
vel ſolutio partis nõ præiudicat creditori.Quid
autem quando reus ſoluit creditori,an ſit præ-
ſumptio,quòd creditor non teneatur in aliquo
reo.& videretur dicendum quòd ſic.quia veriſi-
militer reus compenſaſſet vel proteſtatus fuiſſet.
Sed in contrarium decidunt Barto.Bald.& com-
muniter docto.in dict.l.ſi quidẽ.& Bart.in d.l.ſi
eum dos.& hoc verum niſi ſint aliæ coniecturæ.
5 iuxt.l.† Procula.ff.de proba.ſecundum Bald.Sa
lic.& Iaſ.in d.l.ſi quidẽ.& per Bar.Alex.de Imo.
in l.quæ dotis.ff.ſolu.mat.Et hoc verũ concurrẽ
tibus tribus qualitatibus:ſecundum gloſ.ſingu-
larem in l.libertis quos.§.j.ff.de aliment.& ciba.
lega.ſcilicèt diuturnitas temporis:ratio ſangui-
nis:& quòd ſit ratio ſœpius calculata non habi-
ta mentione talis debiti: licèt fortè ſecundum
Imol.in dict.l.quæ dotis,ſufficeret reũ fuiſſe ſæ-
piùs calculatũ,etiã ſi eſſent extranei.Sed in cõtra
riũ ibi tenet Alex.de Imo.ꝙ ibi requirũtur dictæ
tres coniecturæ.& pro hoc allegat Bald.& Sali-
cetum in l.ſi certis annis.& in l.cum proponas.la
j.C.de pact.& Bald.in dict.l.Procula.de quo la-
tiùs per Alexand.de Imol.in dict.l.quæ dotis.&
ideo iudex qui protulit ſentẽtiam in caſu de quo
agitur,quando fuerat facta tranſactio per credi-
torem cum debitore,quod non præiudicat debi
tori.per nota.per Bartol.& Paul.de Caſtr.in dict.
l.ſi quidam.quãdo debitor agit ex alia cauſa ma-
lè fuit motus in caſu iſto,ex quo concurrebant
dictæ tres coniecturæ iuxta dictam l.Procula.vi
delicèt diuturnitas temporis:ratio ſanguinis,&
ratio ſæpius calculata non facta mentione di-
cti debiti,de quo nũc experit dictus debitor.

ARGVMENTVM.

Quando ad feudi priuationem agitur,an re-
quiratur ſolennitas l.libellorum.ff.de accuſa-
tionibus.

SVMMARIVM.

1 *Libellus ad hoc vt teneat in materia feudali, quæ re-
quirantur*
2 *Ciuiliter agere dicitur,qui ad priuationem beneficij ſeu
feudi agit.*
3 *Forma libelli quæ eſſe debeat quãdo de crimine ciuiliter
agitur.*
4 *Quando ciuiliter ad feudi priuationem agitur,neque
locum neque tempus exprimere neceſſe eſt.*
5 *Crimen falſi cum clandeſtinè cõmittatur,ſine loci appo
ſitione proceditur.*
6 *Loci & temporis ſpecificatio requiritur, quando de
poſſeſſorio pro vi turbatiua aut expulſiua agitur.*
7 *Remedium reintegrandæ non infamat.*
8 *Loci & temporis ſpecificationi locus non eſt quando
agitur de delicto tractum ſucceſiuum habente.*
9 *Loci & temporis ſolennitas remiſſa videtur quando
ſummariè:ſimpliciter & de plano proceditur*
10 *Inſcriptio ad pœnam tallionis vbi non requiritur,loci
& temporis expreſsio non eſt neceſſaria quando per viã
inquiſitionis ſeu purgationis canonicæ agitur.*
11 *Circonſtantiæ delicti in inquiſitione requiruntur.*

Quæſtio. DCCCCXI.

QVAERITVR quando agitur ad priua-
tionem feudi ſeu beneficij quòd idem eſt vt
in titul.in quibus cauſis feud. amittitur.§. in
primis. an requiratur ſolennitas l.libellorum.ff.
de accuſatio.canonizata.ij.quæſtione.viij.capit.
libellorum.vt requiratur deſignatio loci:menſis
1 anni.& videretur dicendum quòd ſic:quia† quã-
do agitur de crimine etiam ciuiliter ex actione
famoſa.ſecundum Bartholum in l.prætor edi-
cit.in principio.ff.de iu.iurand.& in.l.item exi-
git.alias eſt hij hæredibus.§.in hac.ff.de dol.ita
quòd non tenet libellus niſi iſta exprimãtur.ſe-
cundum Barto.in l.edita.ff.de edend.facit capi.
preſentium.de teſti.li.vj.Et prout ſupra pleniùs
fuit deductum.& pro hoc facit capitul.tuæ.de
procurator.Sed in contrarium videtur dicẽdum
2 in caſu:† quia quando agitur ad priuationem be
neficij ſeu feudi dicitur agi ciuiliter.capitul.ſu-
per hijs.de accuſationib.& per conſequens non
requiritur tanta ſolenniras.Iſtam quæſtionẽ for
mat Bald.in titul.quibus mod.amittit. feud in
princip.verſic.quæro cum ciuiliter.& ibi refert.
3 Specula.in titul.de accu.§.ij.† in forma libelli
quando agitur de crimine ciuiliter,quòd non po
nit locum & menſem:licèt ibi Bald.diſtinguat,
quando reus petit edi locum & menſem:aliàs
non. Nec obſtant iura allegata per Bartolum.
quia loquuntur,quòd debet proponi certa ſub-
ſtantia & certa qualitas delicti intrinſeca non au
tem extrinſeca:quia concomitantia loci & tem-
4 poris.† Nam regulariter quando agitur ciuiliter
non eſt neceſſe exprimere locum vel tempus.ca-
pitul.Abbate.de re iudic.libr.vj.l.final.C.de cri-
minal.except.& nota.per gloſſ.in l.j.ff de edend.
5 & idem Bal.ibi tenet,quòd in† crimine falſi pro
ceditur etiam ſi non ponatur locus:quia clande-
ſtinæ committitur.allegat gloſſ.quæ alibi non
reperitur ſecundum ipſum inſti.de public.iudic.
in princip.ſed Præpoſitus in dicto titulo quib.
mod.feud.amittat.§.item fidelis.allegat Bartolũ
in l.j.§.ſin autem.ff.de vi & vi armat.& in l.j.§.
interdictũ.ff.vti poſside.& Baldũ in l.j.in fine.
C.vbi de poſſeſ.agi.& Ludoui.de Romanis con-
6 ſilio.cxcj.incipiente,Spectabilis dominæ.† quòd
requiritur ſpecificatio loci & temporis etiam ſi
agatur poſſeſſorio pro vi turbatiua aut expulſi-
ua.licèt Romanus in dicto conſilio alleget ca-
pitul.conſultationibus.de officio delegat.quòd
quando agitur remedio reintegrãdæ ciuiliter ꝙ
nõ requiratur ſpecificatio loci aut tẽporis & ma-
7 ximè† quia remedium reintegrandæ nõ infamat.
l.neque.ff.vnde vi.& l.ceſſat.co.ti.Prætereà non
8 † requiritur ſpecificatio loci vel tẽporis qñ agi-
tur de delicto,quod habet tractũ ſucceſsiuũ.ſcu.

ria requiritur.
4 *Renuntiatio beneficij fraudulenter facta non valet.*
5 *In delictis ſententia declaratoria delicti ſufficit.*

Quæſtio DCCCCXIIII.

QVAERITVR an proptee delictum diei-
tur vacare beneficium. Et videtur quòd non
ipſo iure: ſed requiritur ſententia: puta quando
1 eſt † homicida illegitimus vel irregularis: quia ta-
les perſonæ ſunt capaces donec priuentur bene-
ficio. ſecundum Innocem & Panor. in cap. cùm
noſtris. de conceſsio. præbend. Et hoc verum
quando homicidium ſit vel irregularitas ſuper-
uenit poſt collationem. facit capi. clericis, ne cle-
rici vel monachi. cap. ex literis. de exceſsi. præla-
to. ſecus ſi homicidum præceſsit collationem. c.
ſi. de tempoe. ordinan. vide de materia in cap. in-
ter dilectos. de exceſsi. prælato: in glo. j. & etiam
2 ibi per Panor. extra glo. quòd † infamia iuris re-
pellit à dignitate obtenta & obtinenda. l. ij. C. de
digni. libr. vj. Et pro hoc facit quod habetur pee
glo. & Bald. in cap. j. §. vel ſi cum filia. quib. mod.
3 feud. amittat. † vbi requiritue in apertione feu-
di propter culpam ſententia declaratoria. & per
gloſſ. in capitulo. j. §. calidis de prohi. feud. alie.
per Frederic. & facit cap. cum ſecundum leges. de
hæretie. libr. vj. & per Bart. in l. eius qui delato-
rem. ff. de iure fiſc. Veruntamen dominus poteſt
inueſtire aliquem feudum nondum appertũ ſub
conditione tamen quando aperietur. capitul. j.
qui ſucceſſo. tene. & ibi Bald. & in capitu. ſi quis.
de feud. dato in vicem l. commiſſ. & per Bald. in
4 l. ij. C. de cõm. rer. aliena. † nec tenet interim re
nunciatio beneficij fraudulenter facta, iux. no-
5 ta. in cap. ij. de renuncia. lib. vj. Veruntamen † ſuf-
ficit in delictis ſentẽtia declaratoria delicti: quia
in contumaciam ſequitur pœna priuationis be-
neficij, vel officij: ſecundum Bald. in l. ij. §. mi-
les. ff. de hu. quæ no. infa. facit l. ſi qua. ff. de verbo.
ſignificatio. & quod habetur per Barto. in l. j. in
prin. ff. ad turpi.

ARGVMENTVM.

Aduocatus conſultus in aliqua cauſa vel ſciẽs
ſecreta cauſæ an ab officio iudicandi abſtinere
debeat.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecundum allegata & probata iudicare tenetur.*
2 *Aduocatus qui pro altera partium patrocinatur, ſi pro altera patrocinetur in eadem cauſa præuaricatur.*
3 *Patrocinium præſtandum non eſt contra eum pro quo aduocatus dedit conſilium ſalario recepto.*
4 *Aduocatus qui in eadem cauſa pro ambabus partibus dat conſilium qua pœna plectandus ſit.*

Quæſtio DCCCCXV.

QVAERITVR quando aduocatus fuit
cõſultus in aliqua cauſa ſeu ſcit ſecreta cau
ſæ, an propter hoc repellatur ab officio iudican
di. Et dicendum eſt quòd non, ſecundum gloſſ.
in capitul. dilecto. de teſtib. quia non debet iudi-
1 care ſecundum conſcientiam: † ſed ſecundum al-
legata. allegat capit. iudicet. iij. quæſtio. vij. quòd
eſt verum, niſi propalauerit intentionem ſuam
circa deciſionem illius cauſæ, ſeu dederit eius re
ſponſum. ſecundum Innocen. & Panor. in capit.
irrefragabili. in princip. circa finem de offic. ordi-
na. quia tunc non poteſt eſſe iudex. l. prætor.
& ibi per Alexand. de Imol. ff. de iuriſd. omnium
iudic. l. quiſquis. in princip. & ibi per gloſſ. &
Alberic. C. de poſtu. & in l. ſi. C. de acceſſo. & pro
hoc allegat Specul. in titul. de acceſs. §. fin. & in
titu. de iudice delegato. §. ſuper eſt. Et pro hoc
facit glo. in l. fin. ff. de poſtu. quæ tenet, quod li-
a cèt aduocatus [a] ſciuerit ſecreta cauſæ non pro-
pterea prohibetur fungi officio aduocationis
pro parte aduerſa in eadem cauſa: aliàs nulli ho-
minum conſilium eſſet dandum. Si verò aduoca-
2 tus dederit † fidem in aliqua cauſa, & præſtiterit
patrocinium non debet eſſe pro parte aduerſa, a-
liàs dicitur præuaricator l. j. & l. iij. §. ſi aduoca-
to. ff. de præuaricato. l. Athletas. §. calumniator.
de hij. qui not. infam. & idem in effectu tenet Spe
cul. in titul. de aduocato. §. nunc tractemus. ver-
ſicul. ſed nunquid poſtquam, & ibi allegat xciij.
diſtinct. canone legitimus. & canone. dyaconus.
quia ſæpè videlicèt, ab aliquibus peti conſilium,
non vt acceptaretur: ſed vt illi poſtea pars alteri
conſulere erubeſcant. Sed Ioan. Andr. ibidem in
3 additio. tenet, quod multa ratione † eſt patroci-
nandum contra illum: pro quo aduocatus dedit
conſilium recepto ſalario, & maximè quando
præſtitit ei conſilium in ſcriptis. vide Bald. poſt
Guliel. de Cuneo in dict. l. fin. ff. de poſtulan. quã
do fuit ſolutum aduocato de ſalario quòd non
debet conſulere diuerſis partibus, niſi eſſet ten-
tatus à clientulo & quia obuiandum eſt mali-
4 tijs. Et † quando aduocatus conſulit diuerſis par
tibus in eadem cauſa vltra pœnam præuaricato-
b ris punitur pœna falſi: quia cenſetur [b] prodere
partem. ſecundum Barto. in l. j. ff. de præuarica-
tori. & in l. j. §. hijs qui depoſita. ff. de falſ. & de
pœna præuaricationis etiam habetur per Specu.
in titul. de aduocato. §. obijcitur. §. item & præ-
uaricator. & ij. quæſtio. iij. nondum. verſicu. præ
uaricator. Quid autem contra quando quis fuit
iudex & deſiit eſſe, an poſsit eſſe aduocatus. Et
videretur dicẽdum quod ſic: quia eſt diuerſa ra-
tio, quod aduocatus prohibeatur eſſe iudex in
eadem cauſa propter affectionem, capitul. fin. de
teſtib. libr. vj. ſecus econtra. Veruntamen de ho-
neſtate debet ſe abſtinere: ſecundum Alberic. &
Salice. in dict. l. quiſquis. C. de poſtulan. & pee
Alberi. in d. l. ſi. C. de acceſſo.

a Sciuerit. Vide Ioan. de Imol. in cap. dilecto. de te-
ſtib. & Iaſo. in l. ſolet. ff. de iuriſdi. omnium iudi.
quod licèt aduocatus ſciuerit ſecreta ſui clientu
li, & pars aduerſa poſsit recuſare ſuſpectum, non
tamen idem clientulus ſed non loquatur, quan-
do aduocatus eſt ſignatus vel recepit pecuniã: ſa-
ciunt no. per glo. Bald. & in d. l. fin. ff. de poſtu. Ad-
de quod glo. in dict. l. fin. ff. de poſtu. propriè lo
quitur quando aliquis mandauit alicui ſecreta
ſuæ cauſæ. & Specu. in titul. de aduo. §. nunc tra-
ctemus. verſicul. ſed nunquid. Adde quando iu-
dex fuit aduocatus tunc ſententia lata eſt nulla,
ſecundum Specu. in tit. de aſſe. §. fin. in fine. quod
eſt verum ſi fuerit recuſatus, aliàs ſecus. ſecun-
dum Iaſo. in l. ſolet. & l. prætor. ff. de iuriſdi. om-
nium iudic. qui ibi ponit combinationes. Adde
l. item non nouam. §. patroni. verſicul. ſed ſi cer-

tamlne.C.de iudi. aduocatus debet deſiſtere quã-do pendente lite cognoſcit de non iure partis. Veruntamen non debet ad alterius litigatoris in eadem cauſa patrocinium conuolare, vt ibi verſi. hoc quoque ſecuto. vide glo. in cap. diſciplina. xlv. diſtin. in fine quæ tenet quòd idem poteſt eſſe aduocatus vtriuſque partis allegando iura hincinde ſicuti in tutore dicitur: qui poteſt eſſe tutor actoris & rei. allegat l. accipientis. ff. de autho. tuto. ſed Præpo. in dict. cap. diſciplina. tenet quòd aduocatus non poteſt eſſe aduocatus in eadem cauſa pro vtraque parte. vide ibi latiùs per ipſum. vide gloſſ. in l. j. C. de aduo. diuer. iudic. quando aduocatus reuelat ſecreta cauſæ parti aduerſæ dicitue prodere l. omne. §. exploratores. ff. de mili. vide in l. ad properandum. §. illo proculdubio. C. de iudic. vide Bartol. in l. j. §. aduocatos. ff. de va. & extraordina. cogni. poſt gloſſ. ibi, quòd ille dicitur aduocatus, qui in iudicio explicat deſiderium alicuius: ſecus ſi non comparet in lite. licèt deeſt conſilium in camera vel aliquid gratis impetret à iudice extra iudicium. Et iſtud facit pro doctoribus legentibus.

ARGVMENTVM.

Magiſtratus officio durante an & quando conueniri poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Magiſtratus maiores pendente officio conueniri nec conuenire poſſunt.*
2 *Magiſtratus perpetui conueniri poſſunt.*
3 *Magiſtratus perpetui cum ſubditis contrahere poſſunt.*
4 *Magiſtratus conſtituti ad beneplacitum conuenire & conueniri durante officio poſſunt.*
5 *Comites Marchiones & ſimiles qui habent dignitatem ſine adminiſtratione conuenire & conueniri poſſunt: ſecus ſi habeant dignitatem cum adminiſtratione.*
6 *Iudex qui deliquit in officio conueniri poteſt officio durante.*
7 *Iudex ratione furti conueniri poteſt.*
8 *Cauſa quæ ſine ſcripto agi poteſt, libello non indiget.*

Quæſtio DCCCCXVI.

QVAERITVR an durante officio magiſtratus poſsit conueniri in iudicio. Et videretur dicendum quòd non. l. ij. ff. de in ius vocã. & maximè in maioribus magiſtratibus: aliàs
ſecus in minoribus. l. nec magiſtratibus. ff. de in
1 ius vocand. Et † ſicuti non conueniuntur in iudicio, ita etiam non poſſunt conuenire alios. l.
pars literarum. cum ibi notatis. Et hoc verum
2 niſi, † ſint perpetui: quia etiam durante officio
poſſunt conueniri. ſecundum Bartol. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. ff. de opeci. no. nunciа. facit quod ſolet dici de iudice perpetuo,
3 † qui poteſt contrahere inter ſubditos: ſecus in
temporali iudice. vt not. in l. principalibus. & l. prætidis. ff. ſi certum petatur. & in l. vicem. C. de contractibus iudicum, vel eorum. Et idem eſt
4 in † officio conſtituto ad beneplacitum ſuperioris: quia etiam poterit conueniri durante officio. ſecundum Bartol. in dict. §. ſi quis ipſi præto. vide etiam per Specul. in titul. de actore. §. j. verſiculo item illuſtris. & in titul. de Roma. verſiculo. item conſul. & per Bald. in l. pars literarum. ff. de iudic. vide etiam caſum ſpecialem in l. ſenatus. ff. de offic. præſid. vbi iudex poteſt conueniri durante officio, quando actio eſt temporalis, ſaltem vſque ad litem conteſtatam. vide certas limitationes in hac materia per gloſſ. & Alexand. de Imol. in dict. l. ij. ff. de in ius vocand. & per Bartol. in dict. l. nec magiſtratibus. & ibi te-
5 net, quòd iſti † comites Marchiones & ſimiles
qui habent dignitatem ſine adminiſtratione poſſunt conueniri durante officio dignitatis. l. ij. C. vbi ſenat. vel clari. ſecus ſi habeant dignitatẽ cũ adminiſtratione: quia non cõueniuntur durante officio: prout ſupradictum fuit. fallit quando officiarius fecerit cõtra legem ſuperioris: quia tũc poſſet conueniri durante officio. l. ſi apoſtolos. & ibi Bald. C. de appellatio. fallit etiam quando
6 † quis deficit in officio ſeu prætextu officij: quia
tunc poteſt cõueniri durante officio. l. iubemus. C. ad leg. Iul. repetundarum. vbi caſus. Et in authen. vt ſine quoquo ſuffragio. §. illud. collat. ij.
7 etiam † ratione furti poteſt conueniri. vt ibi habe
tur. & in authen. vt diferentes iudices. §. ſi verò. colla. ix. & §. ſi quis autem. in dict. authen. vt ſine quoquo ſuffragio. & ibi Angel. quando officialis repecitur culpabilis in furto & baeateria, quòd poteſt conueniri durante officio. & in §. neceſsitatem. tenet ex gloſ. ibi ſuper verbo, ſine li-
8 bello. not. Angel. quòd † vbi cauſa poteſt agi ſine
ſcripto, non eſt neceſſarius libellus. ibi gloſſ. ſuper verbo, non ſcripto. vbi ponit caſus vbi non requiritue libellus: aliàs eſt ſub rubrica. de præſidi. omnium prouinciarum. & ibi in §. opoetet, de modo peobandi barateriam in hoc iudicio.

ARGVMENTVM.

De tempore viginti dierum.

SVMMARIVM.

1 *Inſtantia per lapſum termini non perit.*
2 *Iudex an, quando & quo loco conueniri poſsit.*
3 *Cauſa agitari poteſt coram epiſcopo etiam ex non ſcripto.*
4 *Iudex qui forfecit in officio ipſo iure officio priuatur.*
5 *Remotus ab officio amplius admitti non debet.*

Quæſtio DCCCCXV II

QVAERITVR de tempore inſtantiæ quando agitur contra iudicem. Et in effectu videtur quòd ſit tempus viginti dierum. l. vinca. verſiculo ſciant autem vniuerſi. C. vt omnes tum ciuil. quàm milita. iudi. Et licèt non finiatur cauſa contra iudicem in ſindicatu: tamen non perijt inſtantia: quia hîc ſtatuitur tempus iudicij, & non inſtantiæ. ſecundum Bartol. ibi. vel ſecundum Alberic. ibi lex non procedit in caſu iſto

vltea

1 vltra annu lla do:† Et ideo per lapſum termini nõ
perit inſtantia. & maximè de impedimento iu-
dicis. veruntamen licèt finito officio tempore
ſindicatus iudex debet ſtare in loco officij ſpatio
quinquaginta dierum, & lis incohari & finiri in
2 fra.xx.dies,† tamẽ hoc verũ in loco exercicij offi-
cij: ſecus ſi cõueniatur in loco ſui domicilij: quia
ibi poterit cõueniri perpetuò quandocũque pro
a ª delictis & exceſsibus ſecundum naturam actio
nis, vel etiam quando exercuit officium in patria
ſua: quia ibi perpetuo poterit conueniri: ſecun-
dum gl. notabilem quam ibi ſequitur Bartholus
in l. ſecunda. ff. ad l. Iulli. repetund. de quo etiam
per Baldum in l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de of-
ficio proconſul. & legat. in tertia quæſtio
ne vide Axonem in ſumma. C. vt omnes tam
ciuil. quàm milit. qui tenent, quòd illa lex
habet locum cum illo qui conceſsit publi-
3 cum officium. & ibi etiam tenet, quòd † cauſa po
teſt agi coram Epiſcopo vel præfecto prætorio
etiam ex non ſcripto. vide etiam Aſonem in ſum-
ma. C. ad legem Iulli. mageſta. vbi tenet quan-
do officiarius delinquit in officio. vide etiam
in tractatu ſindicatus Paridem de Pute. ſuper ver
4 bo barataria. quando † officiarius committit ba
ratariam in officio, tunc priuatur ipſo iure offi-
cio. l. ſi aliquid. C. de ſuſcept. & archa. libr. x. l. iu-
dices. C. de digni. libro. xij. & ibi gloſſ. quòd priui
legium meretur amittere qui abutitur priuile-
gio. l. Iudæos. C. de Iudæi. vnde ſecundum Bart.
in dict. l. iudices. facit contra officiales commit-
tentes in officio furta & baratariã & licèt iudi-
ces & doctores dicuntur eſſe nobiles: tamen
quando delinquunt in officio ſunt exuti pri-
uilegio. & de iſta degradatione ab officio vide
etiam in l. iij. §. exercitum. ff. de hij qui notan. in-
5 fa. & ex quo quis eſt † remotus ſemel ab officio
amplius redire non debet, etiam prætextu reſcri-
pti. dict. l. ſi aliquid. & ibi per Ioan. de Plate. quia
qui ſemel eſt malus ſemper præſumitur malus in
eadem ſpecie. vt in regul. iuri. libr. vj. vide etiam
de materia ſindicatus per dictum Paridem de Pu
teo ſub titul. ſequitur de modo & forma ſindica
tionis. & ſubdit. ea. & modo videndum eſt quod
tempus. & ibi ponit de tempore. xx. aut. xxx. dier.
niſi aliter ſtatuto caueatur. & etiam in capitu. ſe-
quenti incipiente, proceditur. vbi tenet, quòd po-
terit procedi in ſindicatu per viam inquiſitionis
de delictis in officio commiſsis etiam non præce
dente fama publica vel clamoſa inſinuatione. &
pro hoc allegat Bald. in dict. §. proficiſci. & An-
gel. in l. ſi vacantia. C. de bon. vaccant. in. xiiij.
colun. & ſi fuerit iudex interrogatus & reſpon-
derit, poterit condennari ex eius confeſsione. Et
ita poterit dici generalis inquiſitio quo ad deli-
cta: licèt ſit ſpecialis contra perſonas. vide etiam
per Bald. in l. iubemus. C. de probat. de inquiſi-
tione quæ fit contra officiarios.

a Delictis. Adde. l. reus delatus. ff. de muneri. & one
ri. vbi eſt caſus ſingularis quando agitur contra
officiarium de crimine quod eſt fauore rei publ.
tempus inſtantiæ per annum ſecundum Ioannẽ
Andre. de Plate. in l. prima. C. de re poſt. libro de-
cimo vide de materia per Pari. de Puteo in tract.
ſindi. ſuper verbo inſtantia.

ARGVMENTVM.

Libellus in inquiſitione an inquiſito in ſcri-
ptis dari debeat.

SVMMARIVM.

1 *Lis conteſtari debet in materia inquiſitionali.*
2 *Probationes euidentes in delictis requiruntur.*
3 *Iudex qui durante officio deliquit animaduerſioni*
ſubiacet.

Quæſtio. DCCCCXVIII.

QVAERITVR an accuſans vel inquirens
a de officiali teneatur offerre ª libellum in
ſcriptis. & dicendum eſt quòd non. ſecundum
gloſſ. in §. neceſsitatem. ſuper verbo ex non ſcri-
pto. in authen. vt iudic. ſine quoquo ſuffragio.
aliàs eſt ſub titul. de præſid. omnium prouin-
1 ciarum. collatio. ſecunda. † debet tamen lis con-
teſtari. ſecundum gloſſ. in dict. l. vnica, vt omnes
tam ciuiles quàm militares. ſecundum Bald. in
dict. l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offic. pro-
2 conſul. & lega. in prima quæſtione. † licèt requi-
rantur euidentes probationes. de quo articulo
habetur latè per dictum Paridem de Puteo in tra
ctatu ſindicatus ſuper dictione libellus, vide
Bald. in dict. §. proficiſci. in dict. x. quæſtio. quòd
debent eſſe euidentes probationes contra offi-
ciales: quia in dubio præſumitur pro officio. l. ſi
quis. C. de offic. ciuili. iudic.

a Libellum. Adde gloſſ. ibi. Angel. quòd eſt ſpecia-
le vt procedatur ſine libello, & ſine actis, nec re-
quiritur quòd ſententia feratur in ſcriptis.

Quæſtio. DCCCCXIX.

a QVAERITVR de modo ª probandi ali-
quem deliquiſſe in officio: & an poſsit pro-
bari per iuramentum barataria: vide per gloſſ.
in dict. §. neceſsitatem. vt iudi. ſine quoquo ſuffra
gio. colla. ij. & per Ioan. de Plat. in dict. l. iudices.
C. de dig. lib. xij. & per Paridem de puteo in dict.
tractatu ſuper verbo, probatio. & ſuper verbo te
ſtis. & ſuper verbo oſtenderit. dum dicit, vel per
teſtes vel per ſolũ ſacramentũ agentis. & ibi An-
gel. in §. oportet: quia non ſufficit probare bara
teriã per iuramentum niſi officiarius aufugerit.
Adde dictum §. ſi quis autem. vt in authen. vt iu-
dic. ſine quoquo ſuffragio. colla. ij. aliàs ſub ti-
tul. de præſid. omnium prouinciarum verſiculo
damus vbi probatur quando iudex in admini-
ſtratione aliquid iniuſtum facit vel qui damnis
1 aut calumnijs opprimit ſubditos, † quòd cõueni
tur durante officio. Et idem tenet gloſſ. in au-
then. vt differentes iudices. §. ſi ita non conti-
gerit. colla. ix. quãdo iudex opprimit ſubditos. Et
idem quando committit barateriam in officio,
ſecundum Bartol. & Ioan. de Plat. in dict. l. iudi-

ces. C.de dig. libr.xij. & ibi per Ioan.de Plat. de
modo probandi barattariam in officio. & in l.
iudices.C.de anno.& tributis.lib.x. & in l.ſi ali-
quid.C. de ſucceſſ.& arcar. eod.lib.

a Probari. Vide in ſimili an poſsit probari per te-
ſtes ſingulares qui dederunt pecuniam. per Bald.
in l. dictantibus. C. de teſtamen.per Frederic. de
Sen.conſilio.xvij. per Ioan.de Anna. in capitul.
cùm in diœceſi.de vſu.& per Bald.in l. obſerua-
re.§. proficiſci. ff. de offic.proconſu.& legat. in
xviij.quæſtio.& q.ſi.in fine.

ARGVMENTVM.

Iudex propter negligentiam an ab officio re-
moueri poſsit,

SVMMARIVM.

1 *Delinquens in officio, officio priuandus eſt.*
2 *Remotus ab officio propter delictum, amplius admitti non debet.*
3 *Iudex inutilis ab officio remoueri debet.*
4 *Iudex qui malè & perperam iudicauit quibus pœnis ſubiaceat.*
5 *Iudex malè iudicando litem ſuam facit.*
6 *Corruptio iudicis per proſenetas & familiares probari poteſt.*
7 *Officiales regum & principum ſindicari poſſunt.*
8 *Iudex qui per gratiam iudicat aut constitutiones negligis incidit in pœnam falſi.*

Quæſtio DCCCCXIX.

QVEARITVR qualiter quis dicatur delin
quere in officio,& an priuatur officio etiam
propter negligentiam. Et dicendum eſt quòd ſic.
ſecundum gloſſ.in l.mancipia.C.de ſerui.fugi. &
ibi ſequitur Bald. qui tenet, quòd quando ali-
1 quis delinquit in officio† quòd priuatur officio,
nec poſsit redire ad illud, allegat l.ſi aliquid. C.
de ſuſcepr.& archa. libr. x. & l.præclaram. C. de
primice.libr.xij.& l.iij.§. miles.ff. de hijs qui no
tant. infami.Et idem effectualiter tenet Salicet.
in dict.l.mancipia. & ibi allegat gloſ. in authen.
de armis, in fine. colla. vj.quòd poſtquàm quis
2 †eſt remotus de officio propter turpitudinem am
plius non debet redire ad illud officium. allegat
etiam l.ij. de offi. procura. Cæſar. & ibi etiam te-
net Paul. de Caſtr. in dict. l. mancipia. vide l.ſi
quos. C. de offic. præfecto. prætor. orien. vbi
3 quis priuatur † officio quando eſt inutilis pro-
pter valitudinem corporis; propter negligen-
tiam, vel furtum, vel ſimile aliquod vitium. Et
eſt textus notabilis ſecundum Bartol. quòd iu-
dices remouentur propter negligentiam, vide
ibi per Alberic. ibi, quid in beneficio eccleſia-
rum. Et an remotus ab officio propter negligen
tiam ceſſante negligentia reaſſumat officium; vi-
de in l.fin.& authen.nouo iure. C. de pœn. iudi.
4 qui mal.iudi.de † pœna iudicis qui perperam ſeu
pretio aut gratia iudicauit:quia priuatur digni-
tate, vltra aliàs pœnas ibidem declaratas. per
gloſſ. in dicta l. final. nec eſt diffinita quantum
ad pœnam iuris. ſecundum Bartol. ibi: ſecus
quo ad partem aut nullitatem ſententiæ,de quo
ibi per Bartol. & per Alexandrum de Imol.quia
5 † etiam iudex quando malè iudicat facit litem
ſuam & tenetur ad intereſſe totale parti: ma-
ximè quando eſt facta executio. Et de modo
probandi intereſſe, vide per Paridem de puteo in
tractatu ſindicatus, ſuper verbo probatio. verſi-
culo contra officiales. & ibi etiam quòd poteſt
6 probari barataria† ſeu corruptio iudicis per pro
ſenetam ſeu mediatorem. Vide etiam per eun-
dem ſuprà verbo teſtis. quòd familiares admit-
tuntur, & ad probandum contra iudicem in ſin-
dicatu. allegat Bald. in l.obſeruare.§.proficiſci.
in fine.ff.de offic. proconſul. & legat. & ibi e-
7 tiam allegat † quòd officiales regum & princi-
pum poſſunt indicari quando principi placet.
Et pariter poſſunt admitti familiares in ſindica-
tu ad excuſationem iudicis, ſecundum Paridem
vbi ſuprà. vide text. in l.j.§. ſed & ſi quis. verſi-
8 culo,& qui iudicem.quando † iudex iudicat per
gratiam aut conſtitutiones negligit, quòd incur
rit pœnam falſi, & idem tenet glo.in d. l. ſi nulli,
C.de pœn. iudi.qui mali.iudic.

SVMMARIVM.

1 *Delicti ratione quis forum ſequitur.*
2 *Priuilegium reatu excluditur.*
3 *Officiarius ratione officij forum ſortitur.*
4 *Officiarius actiuè & paſsiuè libertatibus & ſtatutis gaudet.*
5 *Domicilij ratione quis forum ſortitur.*
6 *Domicilij ratione quis ſtatutis & libertatibus patriæ actiuè & paſsiuè gaudet.*
7 *Popularium appellatione qui veniant.*
8 *Priuilegia quæ tranſeunt in vim contractus irreuocabilia ſunt.*
9 *Princeps ex ſuo contractu obligatur.*
10 *Iuramenti vinculo principes ligantur.*
11 *Lis an præuenta dicatur per ſumptionem informationum.*
12 *Continentia cauſæ diuidi non dicitur ex quo exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio non pareret.*
13 *Inſtituere qui poteſt, ita & deſtituere.*
14 *Iuriſdictio prorogata non cenſetur per ſimplicem aſsignationem.*
15 *Error prorogationem impedit.*
16 *Beneficium regale coram principe tractari debet.*
17 *Beneficium principis legi æquiparatur.*
18 *Intellectus l. final. Cod.vbi ſenat.vel clariſs.*
19 *Priuilegium tollitur per delictum.*
20 *Dux qui deliquit ad locum domicilij remittendus eſt.*
21 *Officiarij ſub libertatibus & ſtatutis patriæ comprehenduntur.& nu.26.*
22 *Iuriſdictio parlamento Delphinali competit vt vniuerſis.*
23 *Exemptus ratione delicti forum ſortitur.*
24 *Præſes prouinciæ ſi officio abutatur in loco delicti conueniri debet.*
25 *Libertates patriæ quæ in vim contractus transierunt ſeruandæ*

ſeruande ſunt.
27 *Priuilegium de aliquo operari debet vt nonnihil iuri communi addat.*
28 *Curia parlamenti Delphinalis ſuper præſide & alijs conſiliarijs iuriſdictionem habet.*

Quæſtio DCCCCXX.

QVAERITVR s'enſuyuent les raiſons
en droict, par leſquelles dit & demande le
ſeigneur de Chaſſenage eſtre renuoyé, & remis
en parlement du Dauphiné reiettez les ſuſ-
pectz adioinctz deux commiſſaires notables
non ſuſpectz, l'vn de robe longue, & l'autre
de robbe courte, la matiere de la ſcedule ac-
cuſatoire, laquelle il baille & entend pourſui-
uir à lencontre de maiſtre Iean Palmier præſidét
du Dauphiné & premierement pour ce que les
cas ont eſté perpetrez audit pays du Dauphiné:
1 & † ſic ratione loci delicti quis ſortitur forum,
& debet fieri remiſsio ad locum delicti etiam de
neceſsitate. §. ſi quis verò comprehenſorum. in
authét. vt nulli iudi. colla. nona. l. j. & authen. qua
in prouincia. C. vbi de cri. agi. oportet. & maxi
mè in graui delicto. c. fi. de foro compe. cum ibi
per gloſſ. & doctores & in capitul. j. de rapt. &
nota. per gloſſ. in cle. paſtoralis. de re iudi. ſuper
ver. de more. Ainſi eſt accouſtumé de faire des cas
qui ont eſté perpetrez au royaulme: car le parle-
ment du Dauphiné les remet aux officiers du
Royaulme & econtra. Tum etiam car ledit preſi
dent pour cauſe des abuz qu'il à perpetré en ſon-
office, il doit ſubir iugement audit lieu de l'offi-
ce: & ne ſe doit pas diuertir di lec, iuſques à fin de
plet. l. j. C. vt oés tam ciui. quã crimi. l. j. vbi de ra-
tio. cogi oport. & iuncta l. j. C. ad legem Iulia. re-
pe. vbi caſus ad literam in hac materia. Nec iſto
caſu poteſt allegari aliquod priuilegium fori:
2 † cùm reatus excludat omne priuilegium. dict. au
thent. qua in prouincia. & l. j. & ij. C. vbi ſena. vel
3 clari. conueni. opportet. Nam † officiarius ratio-
ne officij ſortitur forum ſicuti de clerico benefi-
ciato dicitur. c. cùm nullus. de tempo. ordina. lib.
vj. C. rodulphus. de reſcrip. C. ex parte. de foro cõ
4 peten. & † officiarius gaudet libertatibus & ſta-
tutis patriæ actiuè & paſsiuè. l. ciues. C. de inco.
lib. decimo cum ibi nota. per gloſ. & doct. & per
Bart. in l. j. ff. ad municip. & not. in c. dilect. de fo.
compe. Tum etiam car ledit preſident fait ſon
domicile en la cite de Grenoble auec ſa femme &
5 famille, ainſi qu'il eſt notoire. & par ainſi † ratio-
ne domicilij etiam quis ſortitur forum. l. hæres
abſens. in principio. ff. de iudic. cum ibi nota. per
gloſſ. & docto. in dict. capitu. fina. & capit. ex par
te. de foro compe. & vbi reus habet plures foros
conueniendi & ſortiendi forum, eſt in electio-
ne actoris vbi debeat conuenire reum. l. ij. §. pla-
nè. ff. de iudi. ſecundum gloſſ. in l. final. C. vbi in
rem actio. quam ibi ſequuntur communiter do-
6 ctor. † Nam ratione domicilij etiam quis gaudet
ſtatutis & libertatibus patriæ actiue & paſsiuè
ſecundum Bartolũ in dict. l. j. ff. ad municipa. &
7 † appellatione popularium etiam comprehendũ-
tur aduenæ habentes domicilium ſeu incolatum
in aliquo loco: vt in authent. de quæſto. in princ.
collat. vj. ſecundum Baldum in capitu. j. qualiter
vaſal. debe. iura fide. & in capitu. j. de forma fide-
li. Tum etiam debet remitti cauſa dicto parlamẽ
to Delphinali. car les proces: regiſtres: actes & au
tres eſcriptures deſdictz cas ſont la. l. j. quãdo Im
perator inter pupil. & miſera. cognoſcere debeat,
dicta l. ij. C. vbi de ratioci. agi. opportet. & plus
facilemẽt les preuues ſi pourrõt faire & à moins
de fraiz & deſpent: & lon doit ouier à plus grãd
deſpance, & labeur des parties. c. vt litigantes. de
offic. ordin. libr. vj. c. vt finem litibus. de dolo &
contuma. car ſi la matiere demeuroit au grãd cõ-
ſeil, ce ſeroit intrare mare magnum, vt ita dicatur
reuerenter loquendo propter multitudinem ne-
gociorum arduorum quæ ibi quotidiè ſuper-
ueniunt & diſtantiam locorum, conſideré auſsi
qu'il y auoit danger de tramarcher ailleurs leſ-
dicts proces & eſcriptures. Tum etiam, ledict
preſident doit ſubir iugement audict parle-
ment du Dauphiné, pource qu'il eſt du nombre
du colliege, & de la profeſsion. l. fin. vbi caſus.
C. de iuriſdict. omnium iudic. ainſi que der-
nierement à eſté fait en cas ſemblable en la court
de Parlement de Paris qui a cogneu de ſa puiſſan
ce & iuriſdiction ordinaire du cas de Cheureux,
qui eſtoit vn des conſeillers de ladicte court ainſi
qu'il eſt notoire. Tum etiam, car le pays du Dau
phiné eſt ſeparé du Royaume, & par le tranſ-
port de monſieur Humbert Dauphin: & par les
libertez dudict pays, ledict pays du Dauphiné
ne doit point reſſortir au Royaume, mais doy-
uent les cauſes ciuiles ou criminelles demeurer
& determiner audict Pays du Dauphiné, ainſi
qu'il eſt notoire: & leſquelles libertez ont eſté
iurees & confirmées dernierement par le Roy
Dauphin noſtre ſouuerain ſeigneur, ex certa
ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, ainſi que
lon ſoffre d'en faire ſoy in promptu, & par ainſi
leſdictes libertez ſe doyuent perpetuellement ob
ſeruer ſans les enfreindre aucunement. capit. de-
cernimus. de reg. iur. lib. vj. & maximè car ledict
tranſport du Dauphiné & leſdictes libertez ont
eſté paſsées par maniere de contrat: & quando
8 priuilegia † tranſeunt in vim contractus, ſunt ir-
reuocabilia. ſecundum Innocen. & Panormi. in
capitul. nouit. de iudic. Bartol. in l. quod ſemel. ff.
de decret ab ordin. faci. & in l. hij qui. ff. de iur.
immunit. Bald. in l. qui ſe patris. C. vnde liberi.
& per gloſſ. in pragmatic. ſanctio. in titul. de an-
na. capitul. x. verſicul. Item quòd huiuſmodi. vbi
tenet quòd quando priuilegium tranſit in vim
contractus, quòd princeps non poteſt illum re-
9 uocare: per iura ibi allegata: quia princeps † obli
gatur ex contractu ſuo: ſecundum Innocen. in
capitul. j. de probat. & ſucceſſor principis tene-
tur ſeruare contractum prædeceſſoris: ſecun-
dum Cynum. & Bald. in l. digna vox. C. de legib.
l. Cæſar. ff. de publica. Nam licèt Deus ſubiecerit
leges principibus: nõ tamen eis ſubiecit contra-
ctus: ſecũdũ Bal. in c. j. de natu. feu. quia contra-
ctus debent eſſe bona res: quia Deus obligaretur

ex prouiſione multofortiùs in principe tempo-
rali.ſecundum Bald.in l.j.ff.de pact.& ibi refert
Ariſtotelem ad Alexandrum, vt præcipuè ſer-
uaret promiſsionem & fidem.facit l.j.ff.de cõſti,
10 princ.attento † etiam vinculo iuramenti quo li-
gatur,& aſtringitur princeps vel Papa. c.quãto,
de iureiurando:ſecundum glo.in pragmati.ſan-
ctio.cap.j.ſuper verbo,exprimenda.& ſuper ver-
bo iuret, & de elect.aliàs ſequeretur aſſumptũ ꝙ
de facit princeps poſſet venire contra eius con-
tractum quod non eſt dicendum, & per conſe-
quens debent ſeruari dicta priuilegia & liberta-
tes patriæ Delphinatus. Nec habet in hoc dictus
præſidens cauſam conquerendi aut contrauenie-
di: cùm dominus gubernator & præſidens & a-
lij conſiliarij dictæ curiæ Parlamenti Delphina
lis iurauerint ſeruare ſtatuta: priuilegia & liber-
tates dictæ patriæ, prout eſt notorium, & à cecy
auſsi s'accorde le droict eſcript, dont ſe regiſt le-
dict pays du Dauphiné: car leſdites parties ne
doiuent point ſortir en iugement hors de leur
prouince: vt in authen.vt diffe. iudic. primo re-
ſponſo. & in auth.vt omnes obedien. iudi. pro-
uinc.§. hæc conſideratio. ſecundum gloſſ.in l.j,
quando impera. inter pupillos. & in dict.l.ij.
C.vbi de racina.agi oportet. & l.omnes.in prin.
C.de epi.& cle. Car l'authorité du Roy Dauphin
noſtre ſouuerain ſeigneur, en faiſant ledict ren-
uoy ſera auſsi bien obſerué ſon edict au pays du
Dauphiné, qu'en ſon Royaume. facit quod ha-
betur per gloſſ.& Bald.in l.iij.ff.de offic. præſid.
vbi ſecundum ipſum quando Rex habet plura
& ſeparata dominia debet vbique in loco exer-
cere iuriſdictionẽ & obſeruare eius officiarios.
Non obſtãt ſi ledict preſident veut pretẽdre que
la cauſe ſoit deſia encommencée audict grand
conſeil par vertu d'aucune information par ma-
niere d'inquiſition prinſe à la requeſte dudict
pays du Dauphiné: car à ce reſpond ledict ſei-
11 gneur de Chaſſenage, quòd per † talem ſumptio-
nẽ informationum non dicitur lis præuenta. ſe-
cundum Bal.in l.j.C.de confeſsis. Car ledict pre-
ſident n'a point reſpõdu en affermãt ſus aucuns
articles: & n'y a point eſté obſeruée forme de
proces. Præterea, ceſte cauſe icy dudict ſeigneur
de Chaſſenage eſt ordinaire par maniere d'ac-
cuſation quant il ſuruient accuſateur, il doit
ceſſer l'inquiſition; ſecundum Bartol. poſt Din,
in l.iij.ff.de adulte.& Ange. Areti, in tractatu ma
leficiorum, ſuper verbo, necnon ad querelam.
Combien auſsi que les cas de la cedule dudict ſei
gneur de Chaſſenage n'ayent point eſté encores
deduitz à lencontre dudict preſident: mais ſoit
matiere nouuelle, & eſt cauſe ſeparée, & diuerſi-
ficatur modus agendi & concludendi: & per con
ſequens non habet obſtare exceptio præuentio-
nis aut litiſpendentiæ, quando in alio iudicio nõ
pareret exceptionem rei iudicatæ. l.fundi.& l.fun
dum.ff.de excepti. l.cum quæritur.& l.an eadem,
ff.de excepti.rei iudic. ſecundum Bald. ſingula-
riter in capitul.j.de contro. apud par.terminat. vbi
limitat illum titulum.ff.de quibus re. ad eun. iu-
12 di.pa.& l.nulli.C.de iudi. † Nec dicitur continen-
tia cauſæ diuidi, ex quo non pareret exceptionem
rei iudicatæ in alio iudicio. ſecundum Bald vbi
ſuprà. Tum etiam quia dicta del[illegible], de quibus
agitur, dependent ex proceſsibus [illegible] regiſtris
& ſcripturis dictæ curiæ parlamenti Delphina-
lis: & per conſequens pertinent cognitio & de-
ciſio ad dictam curiam parlamenti. l. vbi adhuc.
C.de fal. l.nullum.C.de teſti. l. quotiens. C. de iu-
dic. facit quod habetur in l.ſolemnis.§. [illegible]
lator.ff.de iudic. Non obſtat ſi dicatur ꝙ quan-
do agitur de præuaricatione officij præſidentis di
ctæ curiæ parlamenti Delphinalis quòd cogni-
13 tio ſpectat ad principem: quia † ad quem ſpe-
ctat inſtitutio officij, & per conſequens deſtitu-
tio, & econtra. cap.cùm ex iniuncto.in fine, de
hæretic. iuxt.notata per Innocen. in cap. admo-
net.de renuntia. Quia ad iſtud reſpondetur quòd
principaliter agitur ſuper declaratione delicti.
l.j.[illegible] Et licèt in conſequentiam veni. t
priuatio officij quando quis delinquit in offi. l.
ſi aliquid. C. de ſuccept.libr. x.tamen inſtitutio
reſeruatur principi. & ideò erit vtilius non con-
cludere principaliter ad priuationem officij:
ſed ſolum quòd puniatur ſecundum caſus exi-
gentiã. Non obſtat etiam ſi dicatur, quòd in vila
Moyrencij quando Rex dominus noſter Delphi-
nus fecit aſsignationem vnius menſis dicto do-
mino Caſſenatici ad tradendum eius ſchædulam
ſignatam contra dictum præſidentẽ coram præ-
fato Rege domino noſtro Delphino vbi contin-
gerit ipſum adeſſe, quòd eo tunc dictus dominus
Caſſenatici conſentiſſe videtur & prorogaſſe iu-
riſdictionem in regno: cùm non reſeruauerit ꝙ
dicta ſchædula traderetur in Delphinatu, & ꝙ
cauſa ibi committeretur. Quia ad iſtud reſpon-
14 detur quòd † per ſimplicem aſsignationem termi
ni ad comparendum, non videtur prorogata iu-
riſdictio. l.non videtur.ff.de iudic. cùm nondum
fuerit tradita dicta ſchædula, nec fuerit factus
aliquis actus iuriſdictionis, & maximè quia per
actum anteriorem litiſconteſtationis non indu-
citur prorogatio, quando non interuenit aliquis
actus per quem videatur cõſentiſſe in iud[illegible]
vt ibi habetur, & in l.quidem conſulebant. ff. de
re iudic, & attento quia incontinenti in quo di-
ctus dominus Caſſenatici fuit apud Regem, ip-
ſe dedit eius ſupplicationem ad effectum peten-
di remiſsionem dictæ cauſæ curiæ parlamenti
Delphinalis reiectis ſuſpectis & datis commiſſa-
15 rijs non ſuſpectis & c. Præterea † error impedit
prorogationẽ. l.ſi quis per errorem.ff.de iuriſ[illegible].
omnium iudi.& ita eſt in propoſito. quia dictus
dominus Caſſenatici nõ intelligebat portare eius
ſchædulam in regno ad effectũ prorogandi ibi
iuriſdictionem; ſed duntaxat ad effectum peten-
di remiſsionem cauſæ & c. Adde quòd quando
16 agitur de beneficio regali ſeu principis debet tra
ctari coram principe. cap.j.in princ.de leg.Conr.
& ibi Bald. quia plura ſunt priuilegia fauore di-
17 gnitatis. l.quoties, C.vbi ſena. vel clari. & a † be-
neficium principis æquiparatur legi, quam ſo-
lus princeps debet interpretari. l.ſi imperialis. C.
de legi. cap.cùm veniſſent.de iudic. ſecundũ Bal.
in dict.cap.j.vide glo.in l.magiſteriæ.C.de iuriſ-
dict. omnium iudic. quòd in crimine communi
miles

miles conuenitur coram iudice ordinario: ſecus
in crimine militari: quia conuenitur coram ma-
giſtro militum.vide l.j.C.ne lice.poten.ſuper ver
bo præiudicet.tenet, quòd ratione delicti etiam
illuſtres & clariſsimi conueniũtur in loco deli-
18 cti.& ſic non obſtat† d.l.fi.quæ incipit, quotiés.
C.vbi ſena.vel clari.allegat in authen. de manda.
princi.§.patrocinia.col.ix.glo.verò in authenti.
qua in prouincia. C.vbi de crimine agi oportet,
ſuper verbo, illic omnium priuilegio. ibi tractat
an.d.l. fin. & aliæ leges quæ de priuilegijs in cor
pore iuris clauſis ſint correctæ quando ambo
ſunt in prouincia,vide ibi per glo.& docto.vide
glo.in d.cap.fina.de for.compe. quæ primo tenet
19 † quòd delictum tollit priuilegium.d.authẽ. qua
in prouincia xj.q. iij. c. priuilegium .quid iuris
ſit de priuilegiatis ſeu exemptis ſe remittit ad
not.per glo.in c.tuarum. de priuile. vide ibi per
gl.& doct.& in c.j. de priuile. libr. vj. & per Pa-
nor.in d.c.fi.de for.compe. Veruntamen d. l. fin.
C.vbi conue.ſena. vel cla. vſque ad verſi. viros
autem. licèt loquatur de illuſtribus habentibus
adminiſtrationem quòd conueniãtur corã prin-
cipe vel eius commiſſo in delicto graui, vbi non
admittitur procurator: tamen talis delegatus
poſſet abſoluere, ſed non condemnare: ſed debet
referre principi: & aliâs prout ibi pleniùs conti-
netur. Verumtamen illa l. poſſet intelligi, de illu-
ſtribus officiarijs qui ſtant ad latus principis,
cum ſint pars corporis principis.l.quiſquis.C.ad
leg.Iul.mageſt.aliàs ſecus. l. j. C. ad leg.Iul.repe.
20 vbi loquitur de duce† quòd debet remitti ad lo-
cum officij, quod exercuit. Præterea per liberta-
tes patriæ quæ tranſiuerunt in vim contractus,
patria Delphinatus non debet reſſortiri in re-
gno, nec cauſæ aduocari vltra Delphinatum. Et
21 per conſequens † etiam comprehenduntur offi-
ciarij ſub libertatibus & ſtatutis patriæ. iuxt.
nota.per Barto. in l. j. ff. ad mucipa.l.ciues.C.de
inco.libr.x.quia aliâs nihil operarentur, niſi in-
telligerẽtur de iſtis officiarijs.c.ſi Papa.de priui.
libr.vj.l.ſi quando.ff.de legat.j.prætereà d.l. fin.
intelligi debet de officiarijs qui ſtant ad latus
principis, qui dicuntur pars corporis principis.
argu.l. quiſquis.C.ad leg.Iul.mage. item d.l.fina.
non loquitur ſpecificè de præfectis præto. de
quo an ſint de ordine illuſtrium.vide per glo. &
docto.in l.j. ff. de offic. eius qui vicem alicuius.
& in l.j.ff.de offic.præfect.prætor. vide l.j. C. vt
omnes cauſæ ciuil.quam.quæ loquitur generali
ter etiam de præſide prouinciæ, quòd debeat per
manere in loco per l.dies, & inſtantia terminari
ſine ſcripto.vt in authen.ſi verò.ibi poſita.& ſe-
cundum glo. debet officiarius conueniri coram
Epiſcopo, vel coram principe, vel coram illo, cui
commiſerit præfectus præto. vide qui ſint iudi-
ces in materia ſindicatus per Bald. in l. obſerua-
re.§.proficiſci.ff.de offic.proconſul.& per Pari.
de pu.in tracta.ſindicatus ſuper verbo, qui etiam
loquitur de officiarijs regijs ſub titu.de exceſsi.
22 conſiliariorum regnm. Item † competit iuriſdi-
ctio parlamento Delphinali vt vniuerſis. & cum
præſidens ſit de profeſsione, non poteſt declina-
re ratione dignitatis.l.fina. C. de iuriſdict.omni.
iudic. Item quando iudex deliquit in concernen-
tibus officium poteſt accuſari à quolibet etiam
durante officio. & cum probauerit reportat
victoriam & gloriam: cum rei publicæ conſulere
videatur.l.iubemus.C.ad leg.iul.repetund. & lo-
quitur in maioribus magiſtratibus.ſecũdũ doct.
ibi, vide per Barto.in extrauaganti ad reprimen-
dum.ſuper verbo, non obſtãte.an per clauſulam
derogatoriam videatur ſublatum priuilegium
in corpore iuris clauſam.& per Gemi.poſt Ioan.
Andr.in c. j.de exceſsi.præla.libr. vj. Adde etiam
quòd non habet obſtare d.l.fin.C.vbi ſena.vel clari.
quia dictus præſidens incidit in pœnam.l.j.C. ne
lice.poten. tum quia dictus præſidẽs recepit ceſ-
ſionem.l.ducatorum à magiſtro Florimõdo fer-
tur contra Petrum Ioannis ciuitatis Valentiæ. &
ipſum copulit ad ſoluendum.&c. Et pariter præ
ſtitit patrocinium in ſcribendo literas declara-
tas in ſcædula: & ſic ſortitur forum ratione loci
delicti etiam coram alio quàm corã principe: eſt
de pœna iacturæ cauſæ priuationis & officij &
exilij &c. Non obſtat etiã ſi dicatur quòd ſena-
tores aut alij officiarij de illuſtribus perſonis de
beant conueniri coram principe aut ab ipſo de-
putato, quando agitur criminaliter in delictis
atrocioribus, in quibus non admittitur procura-
tor, & quòd talis deputatus à principe, licèt ha-
beat poteſtatem abſoluendi: non tamen haberet
poteſtatem condẽnandi: ſed deberet referre prin-
cipi, & alio iuxt.l. fi.C.vbi ſena.vel clari.conuen.
oportet. Quia ad iſtud reſpondetur, quòd d.l. fi.
hodie eſt correcta & ſublata per authen. qua in
prouincia.C.vbi de cri.agi.oportet. ibi, omnium
priuilegio ceſſante. ſecundum vnam opinionem
ibi relatam etiam ſi tale priuilegium ſit clauſum
in corpore iuris quoad perſonas ſubditas prin-
cipi: ſecundum Ioan. Fabr. ibi. ſecus ſi non eſſent
ſubditi principi vt in clericis: quia non tollitur
eorum priuilegium.& idem tenet glo.in c. fin.de
for.compe.quia delictum tollit priuilegium. xj.
q.iij.c.priuilegium.& idem tenet glo.in c. tuarũ.
23 de priuile.quia etiam† exemptus ſortitur forum
ratione delicti: quia aliàs ſequeretur abſurdum,
quòd priuilegium daret occaſionem delinquen-
di. contra l. conuenire. ff. de pact. dota. Præte-
reà etiam hodie illuſtres & clariſsimi viri non
obſtante officio etiam conueniuntur in loco de-
licti etiam quoad poteſtatem condẽnandi. quan-
do abutuntur in officio prætextu potentioris
officij.iuxt l.j.C.ne liceat poten.& ibi glo. ſuper
verbo, præiudicet.& ſic non obſtat d.l.fin. Tum
24 etiam in officio præſidis prouinciæ † quando
abutitur in officio debet conueniri in loco de-
licti: vt eſt caſus ad literam. in l. j. C. vt omnes
tam ciui.quàm milita.iudi. vbi ſit expreſſa men-
tio de præſide, & ſic debet illa lex ſeruari, dum lo
quitur de officio præſidis, ita quòd non habeat
in aliquo obſtare d. l. fina. quia poſſet intelligi
quando rex dominus noſter Delphinus eſſet in
patria Delphinatus: ſecus quando eſſet extra
Delphinatũ. quia patria Delphinalis eſt monar-
chia ſeparata à regno, & iudices vel litigatores
non coguntur exire de patria. ſecundum Bal. in
c. Imperialem.§.prætereà.le iij.de prohi.feu.alie.

per Frede. Tum etiam quia per libertates & pactiones tranſportus Delphinatus expreſsè cauetur, quòd Delphinatus non reſortiatur nec vniatur in regno: & cauſæ ciuiles vel criminales non euocentur extra patriam. Nec dominus Delphinus extra patriã poſsit cognoſcere niſi ipſius perſona eſſet intrà Delphinatum: & alias prout
25 ibi plenius continetur. Et per conſequens† tales libertates cum tranſeant in vim contractus debent perpetuò & irreuocabiliter obſeruari, pro-
26 ut ſuprà allegatum extitit. Et† pariter officiarij comprehenduntur ſub libertatibus & ſtatutis patriæ eum ibi ſortiantur forum. d.l. ciues. C. de inco. libr. x. ſecundum Barto. in d.l.j.ff. ad municipa. aliàs de nullo operarentur dictæ libertates & pactiones, ſi non comprehenderentur officiarij domini Delphini: cum de iure communi quis prohibeatur trahi ad iudicium extra pro-
27 uinciam; prout ſuprà dictum fuit. & † priuilegiũ debet de aliquo operari vt aliquid addat iuri communi. c. ſi Papa. de priuile. libr. vj. l. ſi quando. ff. de leg. j. Tum etiam quia dictus præſidens & alij conſiliarij dictæ curiæ parlamenti Delphinalis iurauerunt obſeruare dictas libertates & ſtatuta patriæ, prout apparet in promptu: & per conſequens debet dictus præſidens ſortiri forũ in patria Delphinali. Quia patere legẽ quam tu
28 leris &c. Tum etiam dicta † curia parlamẽti Delphinalis habet iuriſdictionem ſuper præſidæ & alijs conſiliarijs dictæ curiæ: quia iuriſdictio cõpetit vt collegio & vniuerſis, & non vt ſingulis; per conſequens dictus præſidens cùm ſit de profeſsione & numero dicti collegij, debet ibi ſortiri forum non obſtante quocunque preuilegio fori. d.l. fina. C. de iuridicti. omnic. iudi. vbi caſus in hac materia. prout etiam fuit iudicatum in curia parlamenti Pariſius contra alterũm conſiliarium vocatũ cheueneux prout ſuprà dictum fuit. Et pariter dicta curia parlamenti aliàs cognouit contra do. Antho. Putodi conſiliarium & adhuc pendet proceſſus.

a Prouinee. Adde Bal. in c. Imperialem. §. prætereà. le iij. de probibi. feu. alie. per Frede. quòd pares curiæ debent eſſe de eadem prouincia: quia iudices vel litigantes non coguntur de patria exire, vt in authen. vt liti. circa principium. col. ix. & in authen. de quæſto. §. ſuper hoc. col. iij. Adde etiam Bald. in c. j §. iniuria. de pa. iuram. firman. quando inquiſitio habet promotorem debet lis conteſtari. allegat Inno. in c. fin. de for. compet. Item ſententia lata ſuper inquiſitione parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio. allegat Inno. in c. fin. de collu. quia non debet de eodem delicto pluries inquiri. l. licèt. ff. l. ſi cui. in princ. ff. de accu. c. de bijs. de accuſ. Item maiores iudices & alij qui recipiunt à principe maiores dignitates maiori pœna ſunt digni, ſi in officio delinquant. Idem tenet Bartol. in d.l. ſi cui. ſed Ioan. Andr. in addi. ad Spec. in tit. de inquiſitione. §. penult. verſi. vtrum autem, poſt Innoc. in c. cum dilectus. de purga. ca. tenet, quòd ille qui inſtigat non admittitur, ſed alius ſic. & idem tenet Ioan. de Anna. in c. de hijs. de accuſ. & ibi etiam per Panor.

ARGVMENTVM.

Plures creditores quando in generali hypotheca ſunt: quis præferatur.

SVMMARIVM.

1 *In generali hypotheca veniunt futura.*

2 *Fiſcus in generali hypoteca in bonis poſtea quæſitis præfertur.*

3 *Mutuans pecuniam pro emendo agro in hypoteca non niſi ſpecialiter dictum ſit, præfertur.*

Quæſtio. DCCCCXXI.

QVAERITVR quando ſunt plures creditores habentes generalem hypotecam diuerſis temporibus an concurrant in bonis poſteà acquiſitis: an verò ille dicatur potior iure, qui eſt prior tempore. Et videretur dicendum quòd ſic, etiam in generali hypoteca. vt l. ſi generaliter. ff. qui potio. in pig. habe. & l. ſi generaliter. C. eo. tit. Et pro hoc facit l. fi. C. quæ res obli. poſſ. vbi
1 in † generali hypoteca veniunt futura: & habet
2 effectum generalis hypoteca, ac ſi eſſet[a] ſpecial. s. Et iſtam partem tenet Bart. in l. licet. C. qui potior. in pigno & in l. ſi is. ff. de priuileg. fiſc. licèt ibi glo. teneat contrarium. Verumtamen eſt ſpeciale in fiſco † vt in bonis poſteà quæſitis præferatur fiſcus in generali bypoteca. de quo etiã habetur in l. ſi. ff. qui potio. in pig. & in l. ignorante. C. de remiſs. pigno. An autem ille qui mu-
3 tuat pecuniam † ex qua comparatur prædiũ[b] præ-
b feratur in hypotheca? Et dicendum eſt quòd nõ, niſi ſpecialiter hoc fuerit actum. l. licèt. C. qui potio. in pig. habea. & not. in l. quamuis. la iij. C. de pignor. & l. interdum. ff. qui potio. in pig. habe. & ibi quando datur pecunia ad refectionem domus, vide per glo. in d.l. licèt. Caſus in quibus poſterior creditor præfertur, & in authen. quo iure. eod. titul. & in l. ij. C. de pigno. vide in l. creditor. la j. ff. ſi cert. peta. quando quis mutuat pro refectione edificij.

a Specialis. Adde glo. quòd in ſpeciali hypoteca oportet probare rẽ in bonis debitoris eſſe tẽpore hypotecæ: ſecus in generali. quia ſufficit probare tempore mortis. l. j. §. & quæ nondũ. & §. quod dicitur. ff. de pigno. iuxt. nota. per Bart. in l. rem alienam. ff. de pig. actio.

b Præferatur. Adde glo. in l. aſsiduis. C. qui po. in pig. hab. quòd mulier non præfertur creditori habenti generalem bypotecam expreſſam in poſteà quæſitis: ſecus in fiſco. ſecundum ipſum.

ARGVMENTVM.

Fructus an in actione hypotecaria veniant.

SVMMARIVM.

1 *Fructus ſi percipiuntur à debitore an veniant in hypoteca.*

2 *Item & partus ancillæ ſi pœnes debitorem conceptus ſit.*

3 *Fructus qui ab alio quàm domino non mutato dominio, repeti poſſunt.*

4 *Quid ſi percipiuntur fructus mutato dominio debitoris.*

5 *Fructus qui percipiuntur pendente iudicio in hypotecaria iudicis officio veniunt.*

6 *Fructus qui veniunt officio iudicis ſi pendente iudicio non petantur, poſt ſententiam peti non poſſunt.*

7 *Fructus induſtriales qui percipiuntur per hæredes ex bonis*

bonis mariti crediteribus obligata non ſunt.
8 *Fructus ciuiles induſtrialibus æquiparantur.*
9 *Fructus rei obligatæ ſeu pigneratæ ſtantes tacitè pro debito ſunt obligati.*
10 *Fructus conſumpti ſortem extenuant.*

Quæſtio. DCCCCXXII.

QVAERITVR an fructus rei obligatæ
hypothecatæ cadunt ſeu veniunt in obliga-
tionem hypotecæ exquo iure poſſunt peti. Et in
effectu diſtinguendum:eſt ſecundum ipſum in l.
quãuis.C.in quib.cau.pig.tacitè.aut fructus per
cipiuntur ante iudiciũ aut pendente iudicio. Pri
mo caſu aut percipiũtur manẽte dominio debito
ris aut eo mutato. ſi manente dominio refert:aut
1 pecripiuntur à debitore aut ab alio.†ſi à debito-
re, tunc veniunt in hypoteca. d. l. quamuis. &
l.j.§.cum prædium.le j.ff.de pigno.ſicuti de par-
tu ancillæ dicitur.l.j.& ij.C.de pac.pig.l.ſi conne
nerit.§.ſi fundus.ff.de pig.actio.quod eſt verũ:ſe
2 cundum glo.ibi,quando partus†eſſet conceptus
penes debitorem : aliàs ſi eſſet conceptus poſt
venditionem,non eſſet pignori obligatus.l.Pau-
lus.§.ſi mancipia.ff.de pigno. Si verò percipiun-
3 tur† ab alio non mutato dominio debitoris ſi ex
tant poſſunt peti:ſi ſint cõſumpti, ſeu ſi bona fi-
de non petuntur ſi mala fide tunc:quia viderẽtur
ſtare , ex quo doloſè conſumpſit , tunc poſſunt
peti.d.§.cùm prædium.& l.ſi fundus.§. interdũ.
4 ff.de pig.Si verò†percipiuntur^a fructus mutato
a dominio debitoris:& tunc ſi fuerunt ſati à debi-
tore, & extãt poſſunt peti. Si verò ſunt conſum-
pti non poſſunt peti. d. §. cum prædium.Si verò
fuerunt ſati ab ab alio: tunc non veniũt in obli-
gationem ſicuti dicitur de partu ancillæ conce-
pto apud emptorem, prout ſuprà dictum fuit.
5 Sed in caſu principali†quando percipiuntur pen
dente iudicio in hypotecaria actione:& tunc ve-
niunt officio iudicis:vt d.l.ſi fundus.§.interdum
non iure actionis. ſecundum Iaco. de Arena. Et
ita tales fructus pendente iudicio percepti poſt
litem conteſtatam veniunt officio iudicis merce
nario.l.ædiles.§.item ſciendum. ff. de edilit.acti.
6 ita quòd†ſi non petantur pendente iudicio, non
poſſunt peti poſt ſententiam.l.iiij.C.de poſi.iux.
nota.per glo.& docto.in l.j.C.de iudi.Bart.verò
in d.l.quãuis.nihil effectualiter dicit,niſi in ſum-
mario, quòd videantur tacitè obligati. ſed in l.
aſsiduis.C.qui potio.in pig.habean. verſi. Quæ-
ro an habeat locum tacita hypoteca : tenet poſt
7 glo.de bonis†quæſitis ex re mariti per hæredes,
quòd non ſint obligata.l.Paulus.in princip.ff.de
pigno.hoc verum ſecundum Barto.de fructibus
induſtrialibus : ſecus de naturalibus.d.l.quãuis.
Et ita tenet etiam Alexand.de Imol.in d.l. quam
uis.in apoſtil.ad Barto. & idem dicitur in fructi
bus ciuilibus , qui percipiuntur ex penſione do-
8 mus.l.fina.ff.de iur.fiſc.quia iſti † fructus ciuiles
equiparantur induſtrialibus.iuxt.not. per Bart.
in l.ex diuerſis. ff. de rei vendica. & vocãtur in-
duſtrioſi. ſecundum Bald. in l. ſi tradito. C. de
actio.empt. in fin.idem verò Barto.in d.l.ſi con-
uenerit.§.ſi fundus. & in §. ſi quis caneat. Dum
ibi tractat quando res hypotecata tranſit in aliã
formam an cenſeatur hypotecata tenet, quòd
quando res hypotecata mutatur in aliam formã
poſt obligationem contractam, quòd tunc venit
in hypotecaria actione.l.ſeruum filij.§.ſi Procu-
la.ff.de legat.j. Bald. verò in d. l. quamuis.tenet
9 † quòd fructus rei obligatæ ſeu pigneratæ ſtante
ſunt tacitè obligati pro debito:ſecus ſi ſunt cõ-
10 ſumpti:† quia tunc extenuant ſortem.l.j.& ij. C.
pig.actio. Et ideò caueat quãdo vult compenſare
fructus in ſortem,debet facere articulum , quòd
fructus ſunt conſumpti. Et hoc intelligendum
eſt:ſecundum Bal.de fructibus naturalibus:quia
ſi eſſent fructus ciuiles , vt quia conſiſterent in
pecunia:tunc incontinenti extenuarẽt debitum.
allegat l.ſi conuenerit.in princ. ff.de pign.actio.
faciunt nota,per glo.& docto.in l.diuortio.§.ob
donationem. ff. ſolut.matri. Alberic.verò in d.l.
quamuis.diſtinguit:ſecundum quod ibi Cin. di-
ſtinguit. Ange. verò ibi pertranſiuit ex ſolo ſum
mario.Salic. verò ibi etiam diſtinguit vt Cin. &
ibi etiam quærit an ligna ſciſſa ſeu nauis cõpo-
ſita cadant in obligatis rei hypotecatæ.Ioan.ve-
rò Fabri inſti.de actio.§.item ſeruiana.verſ.item
veniunt fructus.diſtinguit quando fructus pen-
debant:& tunc veniunt ſi extent.l.fructus. ff. de
rei vendic.d. §. cum prædium. aut verò fuerunt
poſtea ſeminati vel ſuperuenerunt: & tunc ſi fue
runt ſati per debitorem,veniunt:ſi verò per poſ-
ſeſſorem diſtinguitur , an ſint poſſeſſores bonæ
fidei vel ne. Veruntamen veniunt poſt litem con
teſtatem.d.l.ſi fundus.§.interdum. vide Petr.Io.
Petr.in forma libelli in actione hypotecaria ſu-
per verbo,ſimul cum fructibus.ibidem refert di-
ſtinct.Cin.de qua ſuprà.

a Fructus. Adde quòd fructus cenſentur hypote-
cati.d.l. quamuis. C. in quib.cauſ.pig.taci.con-
trahi. Verũtamen fructus in actione hypotecaria
non veniunt, niſi à tempore litis conteſtatæ . &
hoc de fructibus ſtantibus:ſecus de conſumptis.
l.ſi fundus.§.interdum. ff. de pig. de quo ibi per
glo.& Bart.

ARGVMENTVM.

Temporis prioritatem vel poſterioritatem in actione hypotecaria quis probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Actor temporis prioritatem probare tenetur.*
2 *Creditor an & quando rem in bonis debitoris fuiſſe tempore hypotecæ probare teneatur.*
3 *Bona futura in generali hypoteca veniunt.*
4 *Inſtrumentum quando præſumatur prius factum.*

Quæſtio. DCCCCXXIII.

QVAERITVR an quis debeat probare in
actione hypotecaria prioritatem tẽporis vel
1 poſterioritatẽ. Et in effectu † actor tenetur pro-
bare prioritatem temporis.l.de rebus.C.de dona.
ante nupt.& ibi per Cin.Barto. & Bal. verunta-
men vbi reus non probaret de titul. actor obti-
neret : ſecundum doctor. ibi. Et licèt creditor
2 †debeat probare rem in bonis fuiſſe debitoris de
tempore hypotecæ ſpecialis. l. & quæ nondum.
§.quod dicitur.ff. de pignor. ſecus in hypoteca

generali:quia ſufficit etiam probare quòd fuerit
in bonis poſteà debitoris. ſecundum Barto. ibi:
3 quia † in generali hypoteca veniunt bona futu-
ra.l.fin.C.quæ res pig.oblig.poſſ. tamen quando
actor & reus habent cauſam ab eodem debitore
non eſt neceſſe probare dominium debitoris. ſe-
cundum glo.in l.j.C.de iur.fiſc.libr.x.Cin. & cæ-
teri in d. l. de rebus.de quo ibi per Bald.qui po-
nit certam limitationem.'& per Bar.in d.§.quod
dicitur.& in l.rem alienan.ff.de pign.actio. vide
etiam per Bar.Bal.& Paul.de Caſtr. in proœmio
4 C.§.quibus. † quando in eodem libro Protonelli
reperiuntur duo inſtrumenta eiuſdem datæ quòd
attenditur ordo ſcripturæ : vt illud præſuma-
a tur ª prius quod eſt ibi primo poſitum, quod
eſt verum niſi in hijs in quibus attenditur ordo
naturæ : vt in obligatione & quictantia. quia
prius præſumitur facta obligatio. ſecundum
Baldum. ibi facit quod habetur per eundem
Bald.& Ioan.de Imol.in l. cum in teſtamento.§.
j.ff.de hæredib.inſti.& per Cin.in l.ij.C. de teſta.
tutel.vide etiam de materia per Bald. in l.mino-
rem,C.de proba.& per Barto.in l.ſi is. in fi. & in
l.non puto.ff.de iur.fiſc.& in l.non ſolum.§. ſed
& probari. ff. de oper. nou.nuncia.& in d.l.j.C.
de iur.fiſc.libr.x.& ibi per Ioan.de Plat.

a Pius. Adde l.non puto.ff.de ior. fiſc. & ibi gloſſ.
Barto. Alexand.quòd inſtrumentum priuati præ
ſumitur prius inſtrumento fiſci.

ARGVMENTVM.

An creditori rem hypotecatam vendere li-
ceat.

SVMMARIVM.

Partium conuentiones attendendæ ſunt.

2 *Pactum vt creditor rem pigneratam vendere ſine debi-
toris denuntiatione valet.& nu.5.*

3 *Pignus iudiciale vel prætorium an creditori addicari
poſſit.*

4 *Creditor vendendo ius quod habet ſimpliciter dominiũ
transferre non videtur.*

Quæſtio. DCCCCXXIIII.

QVAERITVR an creditor habeat facul-
tatem vendendi rem hypotecatam.Et in ef-
1 fect udebet attẽdi † actus & conuentio partiũ.l.
fina.C. de iur. domi.impetra. ſi verò nihil fuerit
actum,tunc poſt moram requiritur denunciatio
creditoris ; & à tempore denunciationis requi-
ritur biennium.d.l.ſi.& hoc in pignore conuen-
tionali.ſecundum gl.Bart. & Paul. de Caſtr.in l.
ſi conuenerit.la j.ff.de pigno.actio.etiam valeret
2 † pactum vt creditor poſſet vendere ſine denun-
ciatione debitoris.l.Titio.§. fin. ff. ad municipal.
3 & ibi Barto. ſi verò loquatur † in pignore iudi-
ciali aut prætorio an poſsit pignus addicari cre-
ditori habetur in l.ordo. & l. fin.C.de exequt.rei
iudi. & in l.fin.C.de bon.autho.iudic. poſsid. &
in l.à diuo Pio.§.ſi pignora.ff.de re iudi. Verun-
4 tamen ſi creditor† venderet ſimpliciter ius quod
habet, per hoc non tranfertur dominium : ſe-
cundum Paul.de Caſtr.in d.l.ſi conuenerit.Secus
ſi venderet rem ſimpliciter hypotecatam ex pa-
cto ;quia bene transfertur dominium. Et eſt ca-
ſus ſpecialis in quo ille qui non eſt dominus alie
nando transfert dominium.inſti. quib. alienare.
licèt.§. j. de quo ibi per glo. & Angel. Areti. &
5 vbi† creditor venderet ex pacto non facta denun
ciatione transfertur dominium : licet creditor
teneatur ad intereſſe debitori : quia non vide-
tur verſari bona fides. ſecundum Cin. & Alber.
in l.creditor,C.de diſtract.pigno.& facit l.j.& fi.
C.ſi vend pig.aga.

ARGVMENTVM.

Creditor poſsidendo rem æquipolentem de-
bito principali an ob hoc cæteræ res ab hypote-
ca liberentur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor quando efficitur dominus rei hypotecatæ hy-
poteca ſoluitur.*

2 *Quid ſi res ad debiti equipolentiam hypotecata ſit.*

3 *Res hypotecata data creditori principali æquipollere
præſumitur.*

4 *Veneti pignus minoris valoris quàm debitum accipere
ſoliti ſunt.*

5 *Pignus iudiciale quando creditori addicitur,pro toto de
bito addictum cenſetur.*

6 *Pignus maioris valoris debito ſi creditori detur, iuxta
quantitatem debiti datum cenſetur.*

7 *Creditor tenens rem pignoris iure,fructus in ſor.em
computare tenetur.*

8 *Agens hypatecaria pro rebus omnibus hypotecatis age-
re poteſt.*

Quæſtio. DCCCCXXV.

QVAERITVR quando ſunt plures res hy
potecatæ creditori ſpecialiter & poſsidet al-
teram hypotecatam equipolentem debito prin-
cipali etiam annuæ præſtationis : an per hoc li-
beretur hypoteca, quo ad alias res hypotecatas.
Iſta quæſtio pendet de facto: & videretur dicen-
1 dum quòd ſic. quia quando † creditor efficitur
dominus rei hypotecatæ ſoluitur hypoteca.
l. eleganter. in princip. ff. de pignora. actione.
quia quoquomodò ſatisfiat creditori ſoluitur
hypoteca de eius voluntate.l.item.§.qui paratus.
ff.quib.cred.pigno.vel hypotec. ſolui. Præterea
2 quando† res eſt hypotecata ad equipolentiam de
biti principalis. Item quãdo nõ eſt ſpes luitionis
pignoris:tunc habet vim alienationis perpetuæ,
& ſoluitur hypoteca. ſecundum Barto. in l. le-
gata.§.fin. ff. de ſupellect.lega.& in l. qui habe-
3 bat.ff.de lega.iij. Et in dubio, quando † credite r
habet rem hypotecatam præſumitur equipollere
debito principali.ſecundum gl.in l.ij. ſuper ver-
bo redigere. C. de pigno. quam ibi ſequuntur
Angel.Saliec.& Alexand.de Imol. in l. credito r.
la ij.ff.ſi cert. peta. Veruntamen in pignore con-
uentionali quando non equipolent debito prin-
cipali, licèt creditor accipiat in ſolutum, non li-
a beraretur ª pignus:ſed poſſet agere creditor pro
reſiduo debiti,dict.l.creditor.& l. aduerſus.C.de
actio.& obliga.& l.quæ ſpecialiter.C. de diſtrac.
pigno.licèt veneti aliter obſeruent de conſuetu-
4 dine. quia imputetur eis † ſi accipiant pignus
minoris valoris quàm debitũ principale. Et po-
tiſsimè in iſtis fœneratoribus.ſecundũ doct. ib :
5 ſecus in pignore iudiciali † quia quando addica
tur creditori : in dubio intelligitur pro toto
debito,etiam ſi minus valeat, dicta l. à diuo Pio.
6 §.ſi pignora.ff.de re iud.& ecõtra ſi pignus† plus
valeat

valeat,tunc intelligeretur pro concurrente quantitate. de quo per Paul. de Caſtr. & Alexand. de Imol.in d. l. ſi pignora. & in l. ordo. C.de exequ.
7 rei iudi.Si verò † creditor teneret iure pignoris: tunc teneretur computare fructus in ſortem.l.j. & ij.C.de pigno.actio.vide glo.in l.quamdiu.C. de diſtract.pigno.vbi creditor debet vendere pignus pro menſura declarati debiti.facit authent. ei qui iurat.C.de bon authori.iudic. poſsid.licèt
8 quando † ageretur hypotecaria, poſſet agi pro omnibus rebus hypotecatis. l. qui res pignoris. ff.de pigno.& d.l.quamdiu.Et pariter poſſet fieri miſsio in poſſeſsionem, etiam in omnibus rebus hypotecatis.ſecundum glo. in l. eum qui.C. de procura.& in l.iij.§.fi.ff.de acquirend.poſſeſſ. faciunt nota.per Barto.in l.mochis.ff.de iu.fiſc.

a Pignus.Adde quando creditor accipit pignus ex ſecundo decreto:tunc debet proteſtari, quod renuntiauit primæ actioni,ſaluo caſu quo pignora nõ efficerentur irreuocabiliter ſua.per glo.in l.libera.C.de ſent.& interlo.ſecundum Ioan. de Imol. in l.aſſe toto.ff.de hære.inſti.Adde l.quæ ſpecialiter.C. de diſtract. pigno. quando creditor vendidit aliquam rem:tunc ſi nõ ſufficit, poteſt experiri pro reſiduo : ergo ſecus ſi ſufficiat.& in dubio præſumitur ſufficere.

ARGVMENTVM.

Creditor ſi hypotecam vendiderit de euictione non tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Creditor qui hypotecam vendidit iura & actiones debitori cedere tenetur.*

Quæſtio. DCCCCXXVI.

QVAERITVR an creditor vendendo rem hypotecatam teneatur de euictione.Et dicen
1 dum eſt quòd non,niſi aliter actum ſit:licèt † teneatur cedere iura & actiones. l. in creditore. ff. de euictio.l.j.C.credi.euictio non debet. Et iſtud facit pro ſtilo huius patriæ, quando creditores ſubrogant alios in eorum locum mediante ſatifactione eorum debiti cũ expenſis, quòd non teneantur de euictione niſi aliter fuerit actum, pro quo facit.l ſi nouum. ff. de hæredi. vel actio. vendi.& quod nota.per Alex.de Imol.in l.locus. ff.de acquirend. poſſe. de illo qui vendit iura & actiones & per Bald.in l.j.ff. de pact. de illo qui ſtipulatur pro ſe vel alio, quem in locum ſuum ponit. Et iſtud contingit communiter fieri in hac patria in venditionibus & alienationibus ad euitandum quòd non debeatur niſi vnicum laudimiũ domino directo. Et pariter in iſtis firmis & accenſamentis & inquantibus: quia interdum aliqui ponunt præcium,& ſubrogant alios loco ipſorum.

ARGVMENTVM.

Compulſoriæ curiæ ſancti Marcellini an contra tertios extendantur.

SVMMARIVM.

1 *Contra tertios poſſeſſores agi poſſit ſtilo curiæ ſancti Marcellini eſt.*
2 *De tribus exceptionibus curiæ ſancti Marcellini.*
3 *Exceptio ficta ſolutionis ſeu ſatiſfactionis an admittatur de ſtilo curiæ ſancti Marcellini.*

Quæſtio. DCCCCXXVII.

QVAERITVR ſuper ſtilo curiæ ſancti Marcellini in cauſa nobilis Gulielmi Tardinonis contra Stephanũ Girardi & certos alios tertios poſſeſſores bonorum,quæ quondem fuerunt Franciſco Leonis de Romanis prætextu arreragiorum eiuſdem annuæ penſionis ſeptem florenorum.quia dictus Tardinonis in vim ſubmiſsi dictæ curiæ obtinuit literas ſuper inquan-
1 tibus contra tertios poſſeſſores:quia† ſecundum ſtilum dictæ curiæ poteſt agi contra tertios poſſeſſores rerũ ſpecialiter & expreſsè hypotecatarum etiam non diſcuſſo principali.Et quia etiam de ſtilo dictæ curiæ non admittuntur niſi tres
2 exceptiones dum taxat†videlicèt falſitatis: ſolutionis & nouationis. Et ſic debent excludi aliæ exceptiones : quia ſtatutum loquitur per dictionem taxatiuam. iuxt. nota. per Cin. & Bald.in l. ita pudor.C.de adulte.& per Bart.in l.j.§.& parui. ff. quod vi aut clam.& per Chriſtophor. de nicell.in l. j.§.fi.ff.à quib.appella. non licet.nec
3 debet admitti iſto caſu † exceptio fictæ ſolutionis ſeu ſatisfactionis. Et ita non debet admitti prætenſa exceptio prætenſæ ſatisfactionis quam opponunt dicti rei dictum tardinonis habuiſſe in vna domo de bonis dicti Franciſci Leonis attento etiam : quia dictus Tardinonis habuit in ſolutum pro certis alijs arreragijs dictæ penſionis,& quòd dicta domus non valebat centum flo renis de tempore illo : & quòd dicta arreragia cum expenſis plus valebant.

ARGVMENTVM.

Creditor an res hypotecatas vendere,vt id quod ſupereſt debitori reſtituatur,teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Debitor licèt vendere non teneatur,oſtendere tamen cogitur.*
2 *Hypoteca extinguitur vbi creditor ſimpliciter rei hypotecatæ venditioni conſentiſt.*
3 *Fines rerum immobilium pigneratarum debitor oſtendere tenetur.*

Quæſtio. DCCCCXXVIII.

QVAERITVR continuando materiam actionis pigneratitiæ ſeu hypotecariæ quando creditor habet penes ſe plures res mobiles hypotecatas,an cogatur vendere vt reſiduum reſtituatur debitori,vel an cogatur ad oſtendendum.
1 Et in effectu licèt † non cogatur vendere,tamen cogitur oſtendere prius præſtita idonea cautione de ſibi reſtituendo aut ſatisfaciendo. l. quam-

uis.& ibi per Bart.& Paul. de Caſtr. authen. hoc
ita.C.de pignori.de quo per Barto. & Alexan.de
Imol.in l.à diuo Pio. §. ſed illud.ff. de re iudic.&
per Bald. in l. ordo. C. de exequ. rei iudic. circa
fin.& in l.inciuile.C.de bono.autho.iudic. poſsi.
licèt ibi videatur ſtari cautioni iuratoriæ debi-
toris. l. Theſaurus. ff. ad exhibend. Veruntamen
2 quando creditor † conſentiret venditioni rei pi-
gnoratæ ſimpliciter, tunc extingueretur hypo-
teca.l.fina.C.de remiſs. pignor. Si verò creditor
conſentiret alienationi conditionaliter, ſi ſatiſ-
fiat creditori ; tunc poteſt agi hypotecaria ſi-
ue contra debitorem ſiue extraneum : ſecun-
dum Bartol. in l. ſicut. §. illud. ff. quib. mod.
pig.vel hypote.ſolui. Secus ſi creditor conſenti-
ret per viam modi,vt ſibi ſatis fiat: quia tunc poſ
ſet agere contra debitorem ; ſecus contra extra-
neum.ſecundum Barto.in d. §. illud. Si verò eſ-
ſent res immobiles impignoratæ,& eſſent præ-
3 dia ruſtica:† tunc creditor non teneretur oſten-
dere : quia de ſe patent. l. ij. C. quib. & quando
quart.par.debe, ſecundum gloſſ.& Barto.in d.l.
quamuis. Secus ſi eſſent prædia vrbana vti do-
mus ; quia tunc bene creditor teneretur aperire
domum ad viſitandum cameras,ſi debitor vellet
vendere.ſecundum Bart.in d.l.quamuis.

ARGVMENTVM.

e appenſionamento.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet poſſeſſor ius offerendi habet.*
2 *Poſſeſſores titularij ius petendi ceſsionem à creditore habent.*
3 *Actio hypotecaria an pro expenſis detur.*
4 *Vſuræ an cum principali offerri debeant.*
5 *Laudimia, gabellæ & expenſæ in retractu offerri debent.*

Quæſtio. DCCCCXXIX.

QVAERITVR ſuper viſitatione inſtru-
menti appenſionamenti certarum poſſeſsio-
num ibidem deſignatarũ facti per honorabilem
Iohannem de Caluca probo viro Iaqueto Calui.
de anno incarnationis domini milleſimo cccc-
lxxxvj. die ij. menſis Auguſti ſub cenſu annuo
ſeu annua penſione.xxv.florenorum monetæ cur
rentis ſoluendorum annuatim in quolibet feſto
natiuitatis domini . & cum pacto quòd dictæ
poſſeſsiones & quælibet inſolidum ſunt obliga-
tæ & hypotecatæ pro dicta penſione. Et quòd
præferatur totis creditoribus. Promittentes di-
ctæ partes ſub hypoteca & obligatione omnium
bonorum ſuorum omnia contenta habere rata
& non contrauenire: & ſpecialiter dictus Iaque-
ti Calui promiſit ſoluere dictos xxv.florenos pen
ſionales cum omnibus & ſingulis damnis : ſum-
ptibus : intereſſe & expenſis per dictum de Calui
defectu dicti Calui ſubſtinendis. ſubmittendo ſe
dictus Calui eius perſonam & ſpecialiter hypo-
tecando dictas poſſeſsiones ſuper expreſſatis.
& omnia bona ſua præſentia & futura:& ſpecia-
liter quoddam pratum ibi deſignatum pro ſe-
curitate dictæ penſionis & reſtitutionis inſtru-
mentorum,& acquiſitionis dictarum poſſeſsio-
num, & aliàs prout ibi pleniùs continetur. Et
conſequenter dictus de Calua impetrauit plures
compulſorias in vim ſubmiſsi contra dictum Ca
lui in curia magna parlamenti Delphinalis. &
deinde obtinuit præciſas cum expenſis, quæ fue
runt taxatæ ad ſummam lxvj.florenorum & ſex
groſſorum. Et tandem dictus Calui vt liberare-
tur à carcere fecit ceſsionem bonorũ : ita quòd
fuit decreta hypotecaria actio contra tertios
poſſeſſores, qui ſunt contenti ſoluere arreragia
dictæ penſionis,pro quibus ſunt conceſſæ dictæ
1 præciſæ, & ſunt parati offerre : † quia quilibet
poſſeſſor habet ius offerẽdi.l.Paulus.§.fi.ff.quib.
mod.pignus vel hypot. ſolui.l.mulier.ff.qui po-
2 tio.in pig.habean.ac etiam † habent poſſeſſores
ius petendi ceſsionem à creditore, maximè quan
do habent titulum.vt ibi habetur. Sed quo ad ex
penſas taxatas contra dictum Calui principalem
debitorem prætendunt dicti tertij poſſeſſores
quòd non competit actio hypotecaria ſicuti non
competit pro intereſſe.l.ſi fundus.§. ſi plurium.
ff.de pig. Ex quo agitur contra debitorem:ſecus
ſi ageretur contra extraneum. l. ſi inter. & d.l. ſi
fundus.§.in vendicatione.eo. titu. ſed in contra-
trarium videretur dicendum in caſu iſto. quòd
3 pro dictis † expenſis taxatis etiam competat actio
hypotecaria.quia acceſſorium ſequitur naturam
principalis.l.cum principal.ff.de reg.iur.l.eos.in
princ.C.de vſur.c.acceſſorium.de reg.iur.lib. vj.
4 Et pro hoc facit dictus §. ſi plurium. vbi † cum
principali debent offerri vſuræ:ergo idem in ex-
penſis & intereſſe.ſecundum Bal. in l. acceptam.
C.de vſur.in vj.oppoſitione.& in xviij. quæſtio.
Bart. in l.ſed ſi alia. ff. de conſtitu. pecu.facit l.
tutor.§.Lucius.ff.de vſur.& l. debet. ff. de edili.
5 edict. Et idem in reachepto, vbi † debent offerri
expenſæ laudimium & gabellæ : ſecundum Cæ-
pol. in libello contractuum. in iij. caſu. vj. præ-
ſumptione. Et maximè in caſu iſto,vbi in con-
tractu fuerunt promiſſæ dictæ expenſæ & in-
tereſſe. facit quod ſolet notari in ſimili per glo.
in §.oportet.in authen.de iudic.collati. vj. & per
glo.& Bart.in l.iij.§.ſi rem.ff.de lega.iij.

ARGVMENTVM.

Actor in actione hypotecaria pluribus poſ-
ſeſſoribus exiſtentibus quem voluerit conueni-
re poteſt.

Quæſtio. DCCCCXXX.

QVAERITVR in hypotecaria actione
quando ſunt plures poſſeſſores, tunc actor
poteſt conuenire quem vult : quia non eſt locus
exceptioni diuiſionis.l.creditoris. ff de diſtract.
pignor. l. moribus. ff. de iur. fiſc, & ibi Bart. Ve-
runtamen vidi practicari quòd quando con-
tinentur plures poſſeſſores rerum hypotecata-
rum vno libello, quòd in ſententia opponitur
clauſula

clauſula condemnando reos ad relaxandum res
hypotecatas donec ſoluto debito principali,
cum expenſis reſpectiuè prout vnum quemli-
bet contingere poteſt: hoc eſt quòd ille qui tenet
plus de rebus hypotecatis debeat plus contribue
re in debito principali & expenſis. pro quo facit
l. ſi creditores. C. de pact. cum ibi not.

ARGVMENTVM.

Damnum illatum perſonæ quomodò æſtima
tur.

SVMMARIVM.

1 *Homo liber æſtimationem non recipit.*
2 *Hominis vulnerati quæ ratio habenda ſit.*
3 *Operæ futuræ hominis læſi æſtimatio quæ eſſe debeat.*
4 *Homo centum annos viuere præſumitur.*
5 *Hæredes hominis iuuenis occiſi quas operas petere poſſunt.*
6 *Liberi hominis occiſi operas quibus viuere potuiſſent ſi pater ſuperſtes eſſet petere poſſunt.*

Quæſtio. DCCCCXXXI.

QVAERITVR quando fuit facta offenſa
perſonæ de modo æſtimandi iniuriam & dā-
1 num perſonæ. Dubium facit: † quia liber homo
nō recipit æſtimationem propter diformitatem.
l. j. §. ſed cum liber homo. & l. fi. ff. de hij. quæ l. ex
hac. ff. ſi quadrup. pauper. feciſ. dicat. l. ſi qua
actione. §. j. & l. liber homo. ff. ad leg. aquil. §.
item is. instituta. de obliga. quæ ex quaſi. Et in
2 effectu debet † haberi reſpectus impenſarum me-
a delarum & mercedis medicorum, & [a] operarum
tam præteritorū quàm quibus cariturus eſt, li-
3 cèt † pro operis futuris ſit magis dubium ſi de-
beāt æſtimari pro toto tempore ſuæ vitæ: quia
4 † quis præſumitur viuere cētum annis. l. fin. C. de
ſacro. ſanct. eccle. Sed ſecundum Angel. Areti. in
d. §. item is. in fin. debet æſtimari iuxt. nota. in l.
hæreditatum. ff. ad l. falſi. quia tempore decrepi-
tæ ætatis homo ſenex non poteſt operari. Verū-
5 tamen quando † homo iuuenis eſt occiſus eius
parentes & liberi ſeu hæredes poſſunt petere
operas quas potuiſſet exercere occiſus tempore
ſuæ vitæ: ſecundum Spec. in titu. de iur. iuran. §.
ſequitur videre. verſi. ſed nunquid. & Pano. in d.
c. j. de iur. iur. Et iſtud facit pro parentibus ſeni-
bus quādo filius iuuenis occidiť de cuius opera
pater ſe iuuabat. Et pariter quādo reliquit libe-
6 ros in ætate tenera, † quòd poſſunt petere ope-
ras quibus viuere potuiſſent. l. ſi verò. §. cum au-
tem. ff. de hij. qui deicer. vel effu. & d. §. item is.
Instituta. de obli. quæ ex quaſ. delict. quia tales
perſonæ habent intereſſe. De quo pleniùs ibi ha
betur, & per Spe. vbi ſuprà. & quid ſi liber homo
occiſus habet artem vel quādo non habet, & ibi
Ioan. Andr. in addit. quòd non æſtimatur, licèt
Spe. ibi videatur tenere contrarium. allegat l. fin.
ff. de libe. cau. l. arboribus. §. de illo. ff. de vſufru.
vide ibi pleniùs licèt habeatur ratio hæreditatū,
aut aliarum obuentionum quæ poterant obueni
re. arg. l. huic ſcripturæ. in princ. & proinde. la j.
ff. ad leg. aquil.

a Operarum. Adde c. j. de iur. iurand. vbi habetur
ratio operarū quibus caruit. & per Spec. in titul.
de iur. iur. §. ij. poſt principium vbi tenet, quòd
mortuo procuſſo pater ſiue eius hæres poteſt pe-
tere operas pro toto tempore quo vexiſſet.

ARGVMENTVM.

Iudex an ſuper vtraque petitione ſententiam
ferre debeat.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium pro parte tenere & pro parte non, non poteſt*
2 *Iudex condemnando in parte, in reſiduo abſoluere videtur.*
3 *Actor partem quam reus faſſus eſt actor recipere tenetur.*

Quæſtio. DCCCCXXXII.

QVAERITVR præſuppoſito ſed non cō-
ceſſo & citra præiudiciū veritatis, quòd de-
beant cumulari in dicto libello iniuriæ, emenda
pecuniaria cum emenda honorabili: an iudex
debeat pronunciare. duntaxat in parte & in par-
te non. Et videtur dicendum quòd debeat pro-
1 nuntiari ſuper toto: quia † iudicium non poteſt
tenere pro parte & pro parte non. l. in hoc iudi-
ciū. ff. famil. erciſcun. l. generaliter. §. j. ff. de arbi.
l. de qua re. ff. de iudic. quia de qua re cognouit
prætor de eadem pronunciari debet. l. de qua re.
ff. de iudi. Et ideò ſi iudex condemnet in parte de
bet abſoluere in alia parte, aliàs non teneret ſen-
tentia: ſecundum Barto. Bald. & cæteros in l. j. C.
ſi aduerſ. re. iudi. & per Ioan. Andr. Panor. in c. in
ter. de re iudi. Et hoc verum niſi iudex apponeret
dictionem taxatiuam in ſententia tātum, vel dum
2 taxat, vel ſimilia: quia † tunc condēnando in par-
te dumtaxat in reſiduo videretur abſoluere. ar-
gumento l. rationes. cum ibi nota. C. de probati.
ſecundum Bald. in d. l. j. Panor. in d. c. cum inter,
& ibi de Bellencijs. de quo ibi pleniùs. Verunta-
3 men ſi reus confiteretur in parte: † tunc actor te-
neretur recipere partem, & de reſiduo quod eſt
dubium litigare. l. quidem æſtimauerunt. cum
ibi nota. ff. ſi cert. peta. & in l. ſcire debemus. ff. de
verbo. oblig.

SVMMARIVM.

1 *Excuſatio in peccatis nulla eſt.*
2 *Libellum famoſum qui reperit & non lacerat capitali pœna punitur ſi crimen capitale erat.*
3 *Pœna iniuriæ quæ fuit tempore legis duodecim tabularum.*
4 *Teſtes deponentes falſum in cauſa homicidij vltimo ſupplicio plectandi ſunt.*
5 *Narrans verbum iniurioſum ab alio prolatum actione iniuriarum irretitur.*

Quæſtio. DCCCCXXXIII.

QVAERITVR quia dictus Claudius Buel
li aliàs tartiat delatus vult prætendere ad ſui
defenſionem quòd ipſe non expreſſè & formali-
ter reproperauit dicto Iohanni Perari quòd ſit
hæreticus: ſed quòd eſt repertus in libro hæreti-
corum. Sed ad iſtud reſpondetur, quòd ipſum
1 non releuat: & † quòd non eſt excuſatio in pec-
a catis etiam ſi quis audiuerit dici [a] & conui-
ciari ab alio: quia ambo tenentur tam autor
quàm improperator. ſecundum Baldum & Sali-
cet. in l. vnica. C. de famo. libell. poſt gloſſ. ibi.
& benè probat ille textus, vt in l. lex cornelia

2 §.ſi quis liberum.ff.de iniur. quia† quis punitur
quando reperit famoſum libellum in domo vel
in publico; & non corrumpit, ſed manifeſtat,
quòd punitur pœna capitali, ſi crimen ibi deſcri
ptum eſſet capitale: ſi verò fuiſſet, eſſet impo-
nenda pœna capitalis. ſecundum glo. ibi ad in-
ſtar pœnæ talionis.l ſi.C.de accuſatio. & hoc ve-
rum niſi docuerit vera eſſe quæ pandidit, vt ibi
habetur; licèt ſecundum Angel. in d.l.j.ibi refe-
rat de quodam nobili Barone qui poſuerat ſu-
per altari clandeſtinè vnam ſchædulam diffama-
toriam, licèt debuiſſet eſſe pœna capitalis: tamen
fuit conuerſa in pœnam pecuniariam duorum
millium ducatorum, Et pro præmiſsis facit: quia
3 †antiquitùs de lege. xij. tabullarum pœna iniu-
riæ erat ad ſimilitudinem ſupplicij: quia propter
membrum ruptum vel os fractum erat pœna
talionis; ſed hodie pars æſtimat iniuriam cùm iu
ramento, licèt taxetur per iudicem.§. pœna inſti-
tuta, de iniurijs, & pro præmiſsis etiam facit
4 †quando teſtes deponũt falſum teſtimonium in
cauſa homicidij vel capitali: quia eſt pœna talio
nis, ſeu vltimi ſupplicij.l.j.in prin.ff.ad leg.Cor
nel, de ſicca. & licèt dictus delatus narraret di-
ctum Ioannem Perrini eſſe deſcriptum in libro
hæreticorum: tamẽ tacitè & ſubdolè, idem eſt ac
ſi reproperaſſet, quòd eſſet hæreticus.l.quiſquis.
C. de poſtulan. & ibi gloſ. ſuper verbo ſi dolo,
quia paria ſunt quãdo aliquis improperat alicui
quòd ſubornauit teſtes, vel ſi dicatur ego non
ſum ille qui ſubornauit teſtes vel ſimilia. vide
fratrem Antonium in ſumma ij. parte titul. ij.
5 §.iij. vbi etiam tenet quando quis † narrat ver-
bum iniurioſum ab alio prolatum, quòd tenetur
actione iniuriarũ. Præterea dictus Iarriati expreſ
sè reproperauit dicto denuncianti, quòd eſt per
iurius.

a Conuiciari. Adde tamen quòd videtur eſſe diffe-
rentia quando quis verbaliter & extra iudiciali-
ter reproperat alicui verbum iniurioſum: eſto
quòd ſi eſſet verum, eſſet pœna capitalis: quia nõ
videtur pœna talionis: ſecus ſi in famoſo libello
vel in inſcriptis capitis: quia tunc eſſet pœna ca-
pitalis. l.j. C.de famoſ. libell. de quo tamen ad
præſens relinquo cogitandum.

ARGVMENT.

De modo pronuntiandi in cauſa iniuriarum.

Quæſtio DCCCCXXXIIII.

QVAERITVR de modo pronuntiandi in
dicta cauſa. Et in effectu fuit diffinita per do
minum iudicem Baroniæ Chaſſenatici aſsiſtantè
ſecum egregio domino Ioanne iurũ doctore, de
anno M.cccc.xcviij. die vltima menſis Iunij. vbi
in effectu dictus Claudius binelle delatus fuit
condemnatus erga emarum dominũ Chaſſenatici
in decem paruis libris cùm emenda honorabili
dicti Ioanni parui per ipſum electa, & alijs pe-
titis per ipſum denunciatum fuit abſolutus ordi
nando eadem ſententia quòd in præſentia caſtel-
lani Cheſſenatici & teſtium, qui fuerũt præſentes
in prolatione dictorum verborum iniurioſorum
ſi commodè adhibui poſsint, aliàs loco illorum
ſubrogentur de alijs honeſtis probis, quòd di-
ctus Binelle habeat dedicere & deſauouare di-
cta verba iniurioſa per ipſum prolata: illaque
falſo dixiſſe, & ſe mentitum eſſe per os ſuum,
a quo peracto in ſignum ᵃ remiſsionis rencoris &
odij & ſatisfationis iniuriæ quòd dictus caſtel-
lanus faciat amplecti partes expenſis litis certis
de cauſis hinc inde compenſando.

a Remiſsionis. Adde de modo remittendi iniu-
riam quando partes ſe palpant, ſeu tangunt ma-
nus adinuicem: ſecundum gloſſ. in l.j.ff. de cenſi.
& in l.j.ff de pact.in princip.& ibi per Alexand.
vel quando bibunt & cõmedunt inſimul vel per
ſalutationem, vt ibi habetur.

ARGVMENTVM.

Libelli famoſi pœna quæ.

SVMMARIVM.

1 *Talionis pœna propter iniuriam irrogatur.*
2 *Iniuria tribus modis irrogatur.*
3 *Iniuria re quando fieri dicatur.*
4 *Iniuria quando fieri dicatur.*
5 *Iniuria literis committitur.*
6 *Statuas ſiue imagines principum qui ad præiudicium vel iniuriam alterius aſſumunt, carceri perpetuo mancipari debent.*
7 *Infamia inducitur propter nimiam frequentiam.*
8 *Actione iniuriarũ tenẽtur hij qui faciũt le charauari.*

Quæſtio DCCCCXXXV.

QVAERITVR de pœna famoſi libelli. Et
in effectu de iure ciuili quando tale crimen
in famoſo libello deductum eſſet, quod require-
a ret pœnam capitis, ſi eſſet verum: tunc eſt ᵃ pœ-
1 na † talionis & ad ſimilitudinem ſupplicij. l.j.C.
de famoſ.libell.cap.ſi quis famoſos.v.quæſtio.j.
ſecus de iure canonico: quia tunc verberibus
ſubijcitur, cap.j.ead.quæſtion.de quo per gloſſ.
ibi in ſumma, & per Oſtien. in titul. de iniur. §.
quot modis. & ibi tractat qualiter iniuria com-
2 mittatur. † Tribus, modis videlicèt re: verbis &
3 literis. re† fit iniuria quotiens manus infertur in
4 perſonam: verbis† quoniam fit conuicium ex plu
ralitate vocum & in cœtu plurium.l. item apud
Labeonem.§.cõuicium.le j.ff.de iniurijs, & c.in
hoc differt à ſimplici dicto, ſeu verbo iniurioſo.
dicta l.item apud Labeonem.§.ex hijs.& ibi An-
gel.inſtit.quòd quidam ſagaces bene ſciunt iſtã
differentiam: quia in auricula inimicorum eis di-
cunt iniuriam, vel etiam multum planè loquen-
do in modum cuiuſdam ratiocinij. Ideo non te-
nentur actione iniuriæ ex conuicio, licèt tenean-
5 tur ex edictis prætorum. Tertio modo† commit-
titur iniuria ex literis per famoſum libellum, vel
quando quis dimittit cadere literam in pla-
tea: & eodem modo tenetur ſiue ſcriptura ſit in
notam vel ſignum aliquid borũ prodiderit: puta
veſte lugubri vtitur aut ſclida, aut ſi barbã di-
mittat, aut ſi carmen conſcribat: componat vel
cantet aliquod carmen. dicta l.item apud Labeo-
nem.§.generaliter. ſecundum Oſtien. vbi ſuprà.
6 & l.veſtem.eod.titul. Et idem de hijs qui † aſſu-
munt ſtatuas & imagines principum ad præiu-
dicium ſeu inuidiam alterius: quia tunc dam-
natur ad publica vincula. l. ſenatus. ff. de iu-
reiurand.l. capitalium. §. ad ſtatuas. ff. de pœ-
nit. vnde ſecundum Angel. in dicta l. item apud
Labeonem.§. meminiſſe. & ibi glo. ſuper verbo
colluden-

colludendi.quæ exponit vel ſolaliandi:vt faciūt
milites deuiando.vt fit in conuiuijs de modo, aut
etiam ſociando per totam diem. qui autem de
nocte viam frequentant vel ante domum domi-
norū faciunt maturatas ſeu vulgeant albades te-
7 nentur actione iniuriarum,quoniam † ex nimia
frequentia inducitur infamia. & pro hoc fa-
cit quod voluit Ioann. Fabr.inſti.de iniurijs.§.
8 iniuria.vbi tenet,quòd illi qui faciunt † le chara
uari quòd tenētur actione iniuriarum: & quòd
non poſſunt excuſari conſuetudine,cum fiat cō-
tra bonos mores.allegat in authent.vt nulli.iudi
cum.§.nulli vero.collation.ix.Et idem eſt quan-
9 do quis † portat habitum religioſorum cauſa de
riſionis.ſecundum Ioan.Fabr.ibi allegat in au-
thent.de ſanctiſsimis Epiſcopis.§.fin.collatio.
ix.& iſto caſu incurrunt ſententiam excommuni
cationis ipſo facto,quando faciunt famoſum li-
bellum aut cātilenas in deriſionem fratrum mino
rū vel prædicatorum.ſecundum fratrem Antho-
ninum in ſumma.iij.parte titul.xxiij.capitul.lxx.
tamen ſi quis acciperet habitum alterius inter cō
iunctas perſonas,non teneatur actione iniuriæ:
quia ratione ſanguinis tollitur præſumptio in-
iuriæ.

a Pœna. Adde de pœna detractoris honoris alte-
rius.c.ſumma iniquitas.vj.quæſtion.j.& capitu.
homicidiorū.de pœn.diſtinct.j.quia dicitur ho-
micida,vt ibi habetur.Adde quòd interdum iu-
dex pro iniuria poſſet arbitrari pœnam capitis.
ſecundum glo.inſti.de iniur.§.in ſumma.de quo
ibi per Ioannem Fabr.Angel.Aretin.Bald.in.§.
iniuria.de pa.iura.fir.

ARGVMENTVM.

Apparitores ſeu ſeruientes aut nonnulli alij ſi ex baculo quam ferunt aliquem percuſſerint,an actione iniuriarum teneantur.

SVMMARIVM.

1 *De oſtiario curiæ parlamenti Delphinatus.*
2 *Honorem qui ſibi arrogat,aut veſtimenta non decentia aſſumit:in pœnam legis Iuliæ ambitus incidit.*
3 *Medici non doctorati qui monilia deaurata deferunt, incidunt in pœnam falſi.*
Idem de licentiatis.

Quæſtio DCCCCXXXVI.

QVAERITVR an iſtis militibus caſtella-
nis, correarijs ſeruientibus portātib.bacculū
in manu cū diſcurrūt per vices& plateas cauſa eo
rum officij exercendi, & interdum percutiunt cum
dictis bacculis,an teneantur actione iniuriæ.Et
dicendum eſt quòd non.ſecundum Angelum,in
dict.l.item apud Labeonem.§.adijcitur.ff.de iu
re iurand.quia debent excuſari ratione officij,li
cèt debeat attendi cauſa percuſsionis.& iſtud fa
1 cit pro † hoſtiario curiæ parlamenti, qui defert
bacculum ſeu virgam ante dominos curiæ parla
menti ad faciendum fieri iter.& interdum percu
tit pueros,& idem de batonerijs eccleſiarū beatæ
Mariæ & ſancti Andreæ,qui interdum cum par-
uis virgis incedūt ad faciendum ſibi fieri iter.vi
de Angelum in dict.§.adijcitur.qui colligit ar-
2 gumē.contra illos qui † aſſumunt ſibi honorē
vel ornamenta non ſibi conuenientia:quia inci-
dunt in l.Iuliam ambitus:& iſtud facit pro medi
3 cis,qui ponunt ſibi capucium varij † & deferunt
monilia deaurata,licèt non ſint doctores.Et idē
de licentiatis:quia incidunt in pœnam falſi.l.eos
ff.de falſi.Et ideo eſt quando in equis vel mulis
deferunt deaureaturam eis non cōuenientem.vt
l.prima.& toto titulo.C.nulli licere in freno.&
l.j.C.de veſti.olober & non debet deferri per pri-
uatos habitus qui conueniūt ſoli princip.l.fin.
C.de veſtib.olober.& facit ad ſtatuta Italiæ quæ
prohibent portari certa ornamenta vel habitus
mulierum, vel quando prohibetur portare ſcar
latam de quo ibi per Ioann.de Platea.& in dict.
l.fina.nulli licere.& in l.quamuis.ff.de aur.& ar-
gent.legat.

ARGVMENTVM.

Comparatio literarum famoſum libellum ſeu cantilenam continentium quando in dubium vertitur an fieri debeat.

SVMMARIVM.

1 *Comparatio literæ priuatæ ex qua datur actio vel accuſatio fieri poteſt.*
2 *Scriptura priuata continens famoſum libellum an faciat indicium ſufficiens ad torturam.*
3 *Comparatio literarum priuatarum continentium famoſum libellū,an ſemiplenam probationem faciat.*
4 *Litera quæ ſemiplenam fidem facit indicii facere videtur.*
5 *Comparatio literarum quandoquè eſt fallax.*

Quæſtio. DCCCCXXXVII.

QVAERITVR an ſcriptura famoſi li-
belli ſeu cantilenæ quando aliquis accuſa-
tur & negat ſcripturam:an poterit fieri compa-
ratio literarum ex alia ſcriptura,ex qua dubium
facit:quia iſta ſcriptura eſt priuata,& in ea non
continetur actus legitimus: ſecundum Baldum
in l.comparationes.C.de fid.inſtru.ſed ſecūdum
Salicet.in litera ex qua non eſt curandum quid
cōtineatur:quia iudex poſsit compellere ad ſcri
bendum de nouo:vt in corpore eo.titul.ff.ſi quis
1 igitur.in † ſcriptura verò à qua bene debet atten
di ſi ex illa detur actio vel accuſatio.vt in famo-
ſo libello:quia tunc bene fiet comparatio litera-
rum:ſecundum Salicet.ibi.Sed dubium eſt,an ta-
2 lis † comparatio literarum iſto caſu faciat indi-
cium ſufficiens ad torturam:& videtur dicēdum
3 quòd ſic:quia † comparatio literarum in cauſa
ciuili interdum facit ſemiplenam probatio-
nem,iuxta nota.per gloſſ.& docto.in l.admo-
nendi.ff.de iureiurand.& in l.in bonæfidei.C.
4 eo.titu.& in c.ij.de fide.inſtru.ergo † debet face
re indicium. & videtur dicendum quòd ſic:quia
indicia ſunt minus quā ſemiplena probatio.ſe
cundum gloſſ.in l.cum probatio.ff.de probatio.
ſuper hac tamen quæſtione relinquerem cogitā-
5 dum:quia † comparatio literarum interdum eſt
fallax propter mutationem temporis & attramen
ti:vt de inſtru.fide in princip.coll.vj.& de facili
poſſet contrafieri litera alterius.

ARGVMENTVM.

Crimen perduellionis quando aliter quàm per duellum probari non poteſt, an duellum concedendum ſit.

SVMMARIVM.

1 Armorum vſus eſt de iure prohibitus.
2 Duella admittenda non eſſe regulare eſt.
3 Duellum propter crimen læſæ maieſtatis concedendum nè ſit.
4 Duella & vadia belli de iure canonico prohibita ſunt.
5 Duellum quo caſu apud Gallos tolleretur.
6 Torneamenta quæ ad ſanguinis effuſionem tendunt, prohibita ſunt.
7 Pugna cum beſtijs eſt prohibita.
8 Galliarum conſuetudo quæ duella ſuſtinebat abrogata eſt.
9 Pugna regulariter eſt in actoris electione.
10 Probatio per duellum non eſt vera ſed diabolica.
11 Barones & Bannereti Delphinales an de armorum portu cognoſcere poſſint.
12 Diffidamenta prohibita ſunt.
13 Vadium belli dare regulariter prohibitum eſt.

Quæſtio DCCCCXXXVIII.

QVAERITVR quando in famoſo libello
ſeu litera improperatur crimen perduellio-
nis ſeu crimen læſæ maieſtatis, quòd quis ſit
machinatus contra principem ſeu rem publi-
cam, & non poteſt aliter probari, an ſit lo-
a cus a pugnæ duelli. Et videretur dicendum quòd
1 non: quia vſus † armorum eſt de iure prohibi-
tus. l. j. C. de prohi. gladiatoribus. & l. j. C. vt ar-
mo. vſus. libr. xj. quia indicere bellum, eſt reſer-
uatum ſoli principi: aliàs eſſet incidere in cri-
men læſæ maieſtatis. ſecundum gloſſ. ibi. l. iij. ff.
ad leg. Iullia. maieſta. l. hoſtes. ff. de capti. & in
authen. de armis, collatio. vj. vnde ſecundum glo.
2 in dict. l. j. de gladiatori, † duella non admittun-
tur. de quo ſe remittit in l. qua actione. §. ſi quis
in colluctatione. ff. ad leg. aquil. ſed ibi loquitur
quãdo fiunt colluctationes torneamẽtorũ cauſa
publicæ leticiæ. Et pro præmiſsis quòd duella
b ſeu purgatio vulgaris ſint prohibitæ facit capi. b
monomachiam. ij. quæſtio. v. Nec obſtat quòd
Dauid pugnauit cùm Golia. quia hoc fuit inſtin-
ctu ſpiritus ſancti: quia aliter dicere eſſet tenta-
re Deum. vt ibi habetur. cap. j. c. fi. de purgatione
vulgari. Sed in contrarium habetur in §. per
contrarium. inſtit. de hæredi. quæ ab inteſtato.
3 quia eſt ſpeciale in crimine læſæ maieſtatis. vt
ibi habetur: quia ſecundum iura Romana in tali
caſu erat permiſſa pugna. l. cùm filius. §. fin. ff. de
lega ij. licèt gloſſ. ibi dicat, quòd non admittitur
aliquo caſu pugna ſecundum legem Romanam.
Et pro hoc facit l. negantes. C. de actio. & obli-
ga. vnde ſecundum Ioan. Fabr. in dict. §. per con-
4 trarium. de iure canonico † duella & vadia belli
ſunt prohibita: nec miniſtrantur eis ſacramenta
eccleſiaſtica. capitu. j. & ij. de torneamentis, niſi
de iure feudorum. §. ſi quis hominem. de pace te-
nenda. & capi. ij. de alienatione feud. paterni. Et
tandem Ioan. Fabr. vbi ſuprà refert, quòd ſecun-
5 dum ſtatuta Regis Franciæ † duellum tolleratur
in omni caſu vbi eſt pœna mortis, excepto furto,
quando crimen eſt occultum, quod non poteſt
probari per teſtes: & eſt præſumptio contra reũ
talis quòd poſſet ſupponi quæſtionibus, ſi accu-
ſator hoc requireret, aliàs non permittitur. licèt
finaliter, tenet quòd eſſet peccatum. Ioan. de Pla-
tea tenet in dict. l. j. de gladiatoribus poſt gloſſ.
6 quòd † torneamenta etiam ſi fiant cauſa leticiæ
publicæ: tamen ſi tendunt ad effuſionem ſeu ge-
7 neris ſunt prohibita. Et pariter † eſt prohibita
pugna cum beſtijs. & idem in duello. capitu. j. ij.
de cleric. pugnante in duello. & hoc de iure ca-
nonico de iure ciuili erãt permiſſa in crimine læ-
ſæ maieſtatis, quando inculpatus volebat ſe pur-
gare per duellum, ſed hodie reprobatur. & idem
not. in l. j. C. vt armo. vſus. Specula. in titu. de ac-
cuſato. §. ſequitur. verſicu. ſed quid. tenet, quòd
quando aliquis accuſatur quòd mandauerit oc-
cidi hominem, & vult probare per duellũ, quòd
8 non admittitur. Et ibi refert quòd † conſuetudo
Regni Franciæ quæ ſuſtinet huiuſmodi duel-
lũ aboletur. & idem tenet ibi etiam Ioan. And. in
additio. gloſſ. in dict. §. ſi quis hominem. de pace
tenenda, tenet quòd pugna ibi permittitur quan
do cõſtabat de homicidio. ſed allegatur quòd fe-
cit ad ſui defenſioem. Et ibi ponit caſus permiſ-
ſos de lege Lõbardiæ. Et inter cætera in crimine
læſæ maieſtatis. & de neceſsitate cauſatiua cogi-
tur reus pugnam imponere, ſi non vult puniri. li-
9 cèt † regulariter pugna ſit in electione actoris.
de quo ibi per Bald. Alberic. & Præpoſitum. Bal.
verò in l. ſciant cuncti. C. de proba. circa finem
tenet, quod quando cauſa capitalis committitur
pugnæ, quod non eſt locus pœnæ capitali: ſed
amputatur manus: licèt aliàs ſi fuiſſet probatum
per teſtes eſſet locus pœnæ capitali, & idem te-
net ibi per Salice. poſt Nicolaum de Matharellis:
10 niſi conſuetudo aliter diſponeret: quia † talis pro-
batio non eſt vera ſed diabolica. ſecundum Pa-
normi. in cap. fi. de clericis pugnantibus in duel-
lo. dominus Guido. Papæ deciſio. ccccxxxvj. re-
fert de libertate Delphinatus capi. xiiij. qualiter
licèt antiquitùs eſſet permiſſa guerra inter nobi-
les ante inhibitionẽ factam per curiam: tamen
hodie eſt ſublata, & quod hodie prohibetur por-
11 tus armorum. Et † quod licèt barones & banere-
ti in eorum territorijs poſsint cognoſcere de por-
tu armorum, vide eundem domi. Guido. Pap. de-
ciſi. Dcxvij. & deciſionibus ſequẽtibus vſque ad
Dcxxiij. vbi ponit praticam duelli etiam quali-
ter praticatur in Regno Franciæ: & de modo pro-
ponendi per aduocatum actorum vel rei, vide
12 etiam deciſ. cxcj. vbi tractat qualiter † diffida-
menta ſunt prohibita. vide etiam in tracta. arbo-
ris belli. capitul. xij. qualiter regulariter eſt pro-
hibitum dare vadium belli niſi in xij. caſibus ibi
declaratis. Et circa finem ponit aliquas regulas
in materia campi clauſi. vide etiam in tractatu
belli Ioãnis de Lignano cap. clxviij. vſque ad fi-
nem. & per de Lyra Regum j. capitul. xvij. cùm
apoſtolis. & ibi an ſit permiſſum de iure diuino.
a Pugnæ duelli. Adde Bald. in rubrica & in l. j. C.
de detici. libr. xij. quando in duello victus ſe red-
dit tanquàm in hominem mortuum, poteſt in
eum animaduerti, ſi non ſint alia pacta. Adde
Bald. Flo. in l. qua actione. §. ſi quis in colluctatione

tione.ff. ad leg.aquil. quòd non debet concedi
pugna duelli niſi quando res aliter terminari nõ
poteſt:& quando ſunt præſumptiones cõtra pro
uocatum:niſi prouocatus diffamaſſet prouocan-
tem de crimine graui proditiõis. de materia duel
li, vide etiam per Pet.Iac.in libello de duello ſeu
pugna.

b Monomachiam.Vide per glo.in d.cap.monoma-
chiam.ij. quæſtio. v. an talibus pugnantibus in
duello debeat dari eucharistia, vide etiam de ma-
teria duelli per Bald.Iacu.Claude.Ciſel.in dict.l.
ex hoc iure.ff de iuſti.& iur.

ARGVMENT.

Prouocans antequàm ad duellum deueniatur an
per indicia vel coniecturas probare teneatur.

SVMMARIVM.

1 *Pugna torturæ æquiparatur.*
2 *Teſtamentum illius qui in duello occubuit, validum eſt.*
3 *Maior ſexaginta annis vel minor quinque & viginti à duello excuſantur.*
4 *Duellum permiſſum non eſt niſi de licentia principis & ex magna cauſa.*
5 *Duellum antequàm permittatur quinquin requiruntur.*
Quæ requirantur in duello.
6 *Duellum quod generalis conſuetudo permittit illicitum non eſt.*
7 *Metus qui de natura victoriæ venit licitus eſt.*
8 *Duellum experimentum dicitur.*
9 *Experimentum quod publicæ vtilitatis ſit permiſſum eſt.*
10 *Fides Hoſti ſeruanda eſt.*
11 *Inſidijs in bello vti licitum eſt.*

Quæſtio. DCCCCXXXIX.

QVAERITVR ſuper materia duelli quã-
do ille qui prouocat aliquem ad duellum
eidem impingendo crimen proditionis, an de-
beat probare per indicia vel coniecturas. Et di-
1 cendum eſt quòd ſic: quia † pugna equiparatur
torturæ:alioquin quilibet deputatus;prouocaret
alium ad pugnam, quod non eſt dicendum.l. ſe-
natus. ff. de iure. fiſc. ſecundum Bald. de pace
conſtantiæ.§.ſi quis hominem: aliàs eſt in prin-
2 cipio. Et licèt † quis moritur in pugna ſ tamen
valet teſtamentum: quia nondum eſt condemna-
tus: ſecundum Bald.ibi. Et pariter quando quis
eſt victus in pugna mitiùs punitur, ſecundum
gloſſ.ibi. Et ex quo ſunt in campo poſiti non
poſſunt pœnitere, niſi impetretur abolitio à ſu-
periore. ſecundum Bald. ibi qui refert certas
3 conſtitutiones Frederici. Et ibi † quòd maior
lx. annis vel minor xxv. annis excuſentur à duel-
lo. vide eundem Bald.in l. ex hoc iure.ff. de iuſti.
4 & iur: in viij. quæſtione.† quòd [a] duellum non
a eſt permiſſum niſi de [b] licentia ſuperioris & ex
b maxima cauſa. Et quando eſt factus circulus non
eſt licitum offendere extra locum pugnæ.ſecun-
dum Bald. in l. qua actione. §. ſi quis.ff.ad leg.
5 aquil. Et † principaliter quinque requiruntur in
duello: ſecundum Bald. in l.cum filius. §. fin. ff.
de legat.ij. vt audiuit dici ab Imperatore primo,
quòd prouocatus ſit diffamatus & ſuſpectus: ſe-
cundo quòd non poſſit probari per veram pro-
bationem: tertio quòd ille qui prouocat ſit ma-
ior vel par:quia minori non licèt prouocare ma
iorem. quarto quòd caſus ſit perſonalis. quinto
quod non ſit electa figura ſtrepitus iudicij. Bald.
verò in l.his penes.C. depoſit.tenet, quòd duel-
6 lum † non eſt illicitum, quod permittit conſue-
tudo generalis. Bald. verò in rubrica ſeu l.j. C. de
dedit tollen. quærit de hoſtibus qui ſe reddunt,
an poſſint apponere aliqua pacta. Et dicendum
eſt quòd ſic, quando acceptantur per victorem,
maximè ſi interueniat iuramentum. Et idem in
duello, quando victus ſe reddit tanquam homi-
nem mortuum. Nec obſtat ſi apponatur de me-
7 tu: quia iſte † metus venit de natura victoriæ,
ideo eſt licitus.l.in executione.§.fin. ff.de verbo-
8 rum obliga.vnde ſecundum Bal. vbi ſuprà † in-
terdum duellum eſt experimẽtum innocentiæ,&
qualiter fuit ibi habetur interdum duellum eſt
experimentum militiæ, ſeu armigeræ virtutis. Et
iſtud tolleratur dummodò non fiat ex odio. In-
9 terdum † experimentum fit cauſa publicæ vti-
litatis. & iſtud eſt permiſſum. de quo ibi pleniùs.
Et inquantum ſupradictum fuit, quòd debent
ſeruari pacta in talibus. facit: quia graue eſt fi-
10 dem fallere, & etiam † fides eſt hoſti ſeruanda.l.j.
ff.de conſtitu. pecu. & not. per Bartol. & cæte-
ros in l. conuentionem. ff.de pact. Et an ſit lici-
tum decipere, vide in l.j. §, non fuit. ff. de dol.
11 quia in bello licitum † eſt vti inſidijs ſeu daguet.
ſecundum gloſſ.in capitul. dominus.xxiij. quæ-
ſtione ij. quia non dicitur proditio inter hoſtes.
ſecundum Bartol.in l.reſpiciendũ.§.delinquunt.
ff.de pœn. vide de materia duelli per Petrum Ia-
cobi.in titul.de duello, vbi tractat materiam am
plè, & qualiter efficitur pignus videlicèt offe-
rendo cyrotecas in medio.

a Duellum. Adde quòd ratio prohibitionis duelli
eſt, quia non debet Deus tentari. Et pariter ſub
clipeo etiam iuſto ſæpè perierunt.c.ij.& c.fin.de
purga.vulga. Adde de pa.tenen.§.ſi ruſticus.ver-
ſicul.ſi miles.& ibi glo. Bald. Aluaro.præpo. quã
do ruſticus prouocat militem aut nobilem, tunc
poteſt nobilis bellare per campionem.& idem in
minore xxv.annis, aut maiore lx. ſecundum gloſ.
ibi & Bald.in §.ſi quis hominem.

b Licentia ſuperioris. Adde quòd licèt in duello
requiratur licentia principis.l.iij.ff.ad leg.Iullia.
maie. ſecundum glo.in l.j.C.vt armo.vſu. inſtit.
priui.libr.xj.tamen in neceſsitate ſufficit licen-
tia magiſtri officiorum, ſecundum Oſtien. in
capitul. clerici. le j.de vi. & hone.cleri. allegat l.
fin. C.de fabricen.libr. xj. Et pariter quando
quis vadit viſum agros ſeu foris poteſt cingulo
fieri.l.fi.C. de proxi. ſacri. cubicul.libr.xj.ſecun-
dum Oſtien.vbi ſuprà. vide in tracta.Par.de pu-
te.de re mili.

ARGVMENTVM.

De cauſa appellationis.

SVMMARIVM.

1 *Perſonæ priuilegiatæ à pœna calumniæ & Turpiliani excuſantur.*

2 *Cauſæ quæ à calumnia excuſant.*
3 *Teſtis vnus à pœna calumniæ & talionis releuat.*
4 *Dictum à fidediginis excuſat à calumnia.*
5 *Probatio ſemiplena accuſatorem à pœna calumniæ releuat.*
6 *Iuxta cauſa ab expenſis excuſat.*
7 *Cauſa ſiue iuſta ſiue iniuſta excuſat à dolo.*

Quæſtio DCCCCXL.

QVAERITVR ſuper cauſa appellationis
Petri Foronis villarum ſancti Chriſtofori
mandamenti muræ contra procuratorem fiſca-
lem ipſius loci, nec non Ioannem Rochie baudo-
nem gaude eius vxorem eynardum Rochie eo-
rum filium, & Franceſiam belonde eius vxorem
appellatos tam coniunctim quàm diuiſim, ſuper
eo quia in prima inſtantia dicti appellantes de-
nunciauerunt inqueſtam contra dictum Furo-
nis: quia protulerat certa verba diffamatoria ad-
uerſus dictas mulieres, quòd ipſas cognouerat
carnaliter: & ſuper hoc fuerunt ſumptæ infor-
mationes. licèt dictus Foronis negauerit. Et dein
de fuerunt repetiti teſtes parte vocata, quorum
aliqui teſtes déponunt quòd audiuerunt dici in
diuerſis locis à dicto Petro Foronis dicta verba
diffamatoria, licèt dicti teſtes vnus non depo-
nat de præſentia alterius propter quod domi-
nus iudex primæ inſtantiæ abſoluit dictum Fo-
ronis à denunciatis expenſas, & iniurias hincin-
de certis de cauſis ex proceſſu reſultantibus com
penſando, à qua ſententia dictus Foronis dicitur
appellaſſe, an iuſtè fuerit iuſta cauſa litigandi, &
mitigandi dictas expenſas & iniurias? Et videre-
tur dicendum quòd ſic. ad eo, quòd dictus Foro-
nis non habuerit iuſtam cauſam appellandi, ex
quo fuit abſolutus in principali. l. fina. cum ibi
notatis. C. quando prouoca. non eſt neceſſe. Tum
etiam quia dicti denunciantes in parte ſunt
1 mulieres. Et pater & maritus† ſunt perſonæ pri-
uilegiatæ, quæ excuſantur à pœna calumniæ &
turpilliani. l. j. §. accuſationem. ff. ad turpilli. l.
mater. cum ibi notatis per gloſ. & docto. l. qui
non probaſſe. & l. calumniæ. C. de calumnia. l. ſi
2 forma. C. ad turpill. † quia ipſi denunciantes
proſequuntur ſuam & ſuorum iniuriam : vt
ibi habetur. Tum etiam: quia præceſſerunt infor-
mationes: & pariter teſtes depoſuerunt de dictis
verbis diffamatorijs, licèt dictus Foronis dederit
obiectus in perſonas teſtiũ dictorum denuncia-
torũ, & ita fuit & eſt iuſta cauſa excuſationis à
pœna calumniæ & expenſarum. ſecundum Spec.
in titul. de calumniatoribus. in fine. & in titul.
de expenſis. §. nunc videndum. verſiculo quidem
autem. & Bald. in authen. generaliter. C. de epiſc.
& cleri. & in l. j. C. de aduoca. diuerſo. iudic. & in
dict. l. qui non probaſſe. & in l. Atletas. §. calum-
niator. ff. de hij. qui not. infamia, vbi tenet, quod
3 †vnus teſtis releuat à pœna calumniæ & tallio-
nis. multo fortiùs in caſu iſto vbi plures teſtes de
poſuerũt ſuper dictis verbis diffamatorijs. Et ita
fuit iuſtus error & cauſa probabilis excuſatio-
nis à pœna calumniæ. l. ij. C. de abolitio. l. j. in
princip. ff. ad turpil. & ibi Barto. qui tenet, quòd
4 † dictum à fidedignis excuſat à calumnia. Et
idem tenet in l. Atletas. ff. ad leg. cornel. de falſ.
vbi tenet, quòd inſtigationes factæ à perſonis
quibus deberet veriſimiliter credi, quòd excu-
ſant accuſatorem à pœna calumniæ. de quo etiã
per Bartu. in l. Atletas. §. calumniator. ff. de hij
qui notan. infa. Et pro hoc facit quod voluit
5 Bald. in l. fin. C. de proba. † quòd ſemiplena pro-
batio releuat accuſatorem à pœna calumniæ. &
in l. fin. C. de teſti. quod teſtes examinati extraiu-
dicium pro ſecreta informatione excuſant à pœ-
na calumniæ. allegat gloſſ. in l. ſi ea quæſtione. C.
de hij. quib. vt indig. Et pro præmiſsis etiam fa-
6 cit quia † iuſta cauſa excuſat ab expenſis. iuxta
nota. in l. qui in ſolidum. §. etiam. ff. de legat. ij. &
per glo. in authen. de iudic. §. oportet. collat. vj.
& per Bald. in authen. generaliter. C. de epiſco. &
cleric. & maximè in cauſa appellationis propter
primam ſententiam quis excuſatur ab expenſis.
l. generaliter. cum ibi nota. per glo. C. de reb. cre-
7 di. [illegible] † iuſta ſiue iniuſta cauſa excuſat à
dolo. ſecundum gloſ. in l. plagij criminis. C. ad
leg. Iullia. de plag. l. j. in fine. ff. de abigeis. l. igi-
tur. §. j. ff. de liber. cauſ. & hoc voluit Bartol. in l.
j. §. j. ff. ſi quis teſta. liber. eſſe iuſſ. fuer. vbi dicit,
quod iuſta cauſa ſiue iniuſta excuſat à dolo, & à
pœna ſtatuti: & maximè attenta qualitate dicto-
rum appellatorum qui ſunt ruſticæ perſonæ ſim
plices. Veruntamen quatenus expedierit dicti ap
pellantes ſe offerunt iurare quod non denuncia-
uerunt in prima inſtantia cauſa calumniæ: ſed ex
dolore & cauſa proſequendi ſuam & ſuorum in
iuriam, putando quòd potuiſſent plenè proba-
re. iuxta not. per glo. & docto. in capitul. fina. de
calumniatoribus.

a Pœna calumniæ. Adde cap. j. in fin. de elect. libr.
vj. vbi quis excuſatur à calumnia quando allega
tur cauſa ſufficiens & probabilis. & ſecundum
glo. quando teſtes defecerunt quæ prius promi-
ſerant teſtificari.

ARGVMENTVM.

De denunciatione ſuper verbis iniurioſis.

SVMMARIVM.

1 *Poſitiones & articuli quando partim falſi in totum negari poſſunt.*
2 *Qualitas totum articulum diuerſificare facit.*
3 *Illicitum in generali mandato non venit.*

Quæſtio DCCCCXLI.

QVAERITVR ſuper diffinitione huiuſ-
modi cauſæ inqueſtalis ad denunciationem
nobilis Franciſci de Grangijs, contra Iaco-
bum Freynonis, aliàs Pellerini ſuper verbis iniu-
rioſis in iij. titul. dicti de Grangijs declaratis, vi-
delicèt in effectu, quod dictus Freynonis habuit
dicere dicto de Grangijs præſenti vos facitis ita
ſicuti de decem florenis quos mihi furatus fuiſ-
ſet. ſuper quo tertio titulo dictus Freynonis re-
ſpondit eius iuramento negatiuè prout iacet:
quia in dicto iij. titu. fuerunt appoſita illa verba
in maximam iniuriam & intereſſe ipſius denun-
ciantis. Et ideo fuit licitum dicto Freynonis in
1 totum † inficiari & negare, quando poſitio &
articulus continent in parte verum & in parte
falſum : ſecundum gluſſ. in capitulo ſecundo.
de confeſsis. libr. vj. & in ca. præſentium. de teſti.
eod. lib.

cod.lib.& Specul.in titu. de poſitionibus. §. vij. verſicu.xj.& clarius in §.v.verſicul.ij.& Bald. in l.ij.§. quod obſeruari. C. de iuramen. calum. Et maximè quando poſitio ſeu articulus continet aliquid falſum in qualitate facit diuerſificare totum articulum. ſecundum Alexand. de Imol. in l.j.§.ſi ſuſpectis.ff. de verbo. obliga. quia in dicto iij. titulo fuit facta mentio de iniuria: & ſic talis qualitas defecit: quia non competit actio iniuriæ dicto de Grangijs: cùm non fuerit animus iniuriandi: quia dictus Freynonis fuit incitatus per dictum de Grangijs ſuper re de qua fuerunt prolata verba de quibus agitur: quia dictus de Grangijs poſt habuit verba cùm dicto Freynonis loquendo de miſsione in poſſeſsionem quam dictus de Grangijs fieri fecerat in bonis nobilis Petri Barrallis, tunc dictus Freynonis dicit dicto de Grangijs quòd non debebat facere arari terram antequam eſſent elapſi xl. dies: & dictus de Grangijs replicauit, quòd nõ expectaret: & quòd melius ſciebat quàm dictus Freynonis, & quòd ſibi bene monſtraueret reproperãdo dicto Freynonis, quòd ipſe obtinuerat ſententiam, ex qua habuerat à dicto Freynonis duodecim florenos vel circa prout deponunt Ioannes Mareſcalli & Gaſpardus Bernardi teſtes examinati pro parte dicti Freynonis. Et eodem modo continetur in titul.inqueſtæ informationũ caſtellaniæ buxariæ per dictum de Grangijs productarũ. Et ideo iſto caſu eſt locus pœnitentiæ. l.j.§.j.ff.de ſeruis fugit. ſecundum Bartolum in l. qui ea mente. ff.de furt. & Salicet.in l.j.C.de crimine ſtellio. & ita eſt in propoſito. quia incontinenti poſt dicta verba prolata de quibus agitur, dictus Freynonis capite diſcoperto habuit dicere dicto Francisco de Grangijs quòd non acciperet ad iniuriam, & quòd illa verba diceret iocosè. capitu.j. de ſententia excommunicationis.cùm ibi notatis facit l.quod calore.ff.de regul.iur.quia ex conuitijs poteſt probari, quòd non fuit animus iniuriandi.l.non omnis. §. à barbaris.ff.de re milit. ſecundum gloſſ. & Cyn. in l.ſi non conuitij.C. de iniur.& in l.j.C.ad leg.corne.de ſica. nam dictus Freynonis fuit incitatus prout ſupradictũ fuit. Non obſtat ſi dicatur ꝙ pro parte dicti Freynonis in eius defenſionibus in vj. articulo fuerunt deductum, quòd dictus de Grangijs eſt elatus ciuiliter loquendo: quia dictus Freynonis auoauit inquantum tenderet ad delictũ, & ita non præiudicat factum aduocati aut procuratoris: quia in generali mandato non venit illicitum.l.ſi procurator.cùm ibi notatis.ff.de condictio.indebi.

ARGVMENTVM.

Filiusfamiliàs in patria poteſtate conſtitutus an denuntiare poſsit.

SVMMARIVM.

1 *Patria poteſtas in delictis paſſiuè non attenditur.*
2 *Actionis exercitium filio familiàs patre præſente non competit.*
3 *Filius non eſt integer ad excipiendum in iudicio ſine patris authoritate.*

Quæſtio DCCCCXLII.

QVAERITVR quia fuit oppoſitum pro parte dicti Freynonis quod dictus Franciſcus de Grangijs denuncians eſt filiusfamiliàs & in poteſtate patris conſtitutus: an per hoc reddatur iudicium nullum. Et dicendum eſt quod ſic.
1 quia† licèt in delictis non attendatur patria poteſtas paſſiuè, iuxta nota. per glo. & docto. in l. cùm non ſolum.§.neceſsitatem.C.de bo. quæ liber. tamen actiuè ſeu agendo ſecus: quia præſuppoſito ſed nõ conceſſo, & citra præiudicium veritatis quod fuiſſet irrogata iniuria dicto Frã-
2 ciſco de Grangijs filio: tamen non † competit
a ſibi exercitium actionis iniuriæ, ex quo [a] pater eſt præſens, & in hac patria.l.ſi longius. cùm ibi notatis.ff.de iudi.& in l. filius.& l.in factum.cum ibi nota.ff.de actio.& obliga. & in l.ſed ſi vnus. §.filio.ff.de iniur.& in l.in perſonam.ff. de pact.
3 †quia filius non eſt integer ad experiendum in iudicio ſine authoritate patris.& per conſequens ex quo procurator dicti de Grangijs confeſſus fuit ipſum eſſe in poteſtate patris iudicium eſt nullum, ex quo non interuenit authoritas patris ante litis conteſtatio. iuxta nota. in dicto §.j. verſiculo item quod eſt filius.

a Pater. Adde Oſtienſem in ſumma de iniur.§. cui detur. vbi tenet quòd pro iniuria irrogata filio exercitium actionis competit patri, niſi in caſibus ibi declaratis. Et vbi pater eſſet honeſtus poſſet remittere aut actionem iniuriæ inuito filio. & vbi ſemel pater egit, non poteſt agere filius, nec econtra, allegat l.ſi vnus. §.iuſſu.& §.ait prætor.ff.de iniur. Veruntamen ſecundum Oſtien. vbi ſuprà pater quantuncunque ſit honeſtus, non poſſet remittere actionem competentem filio ipſo inuito hodie, allegat l.j.C. de bo. mater. & l.ſi.C.de bo quæ liber.& Azo.

ARGVMENTVM.

Iniuriæ remiſsio per quæ fiat.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria diſsimulatione tollitur.*
2 *Iniuria remiſsio facta cenſetur per tactum palmarum bibendo & commedendo.*
3 *Iniuria remiſſa non cenſetur per confeſsionem factam in iudicio pœnitentiali.*
4 *Item nec intereſſe nec damna remiſſa cenſentur.*
5 *Iniuria remiſſa non cenſetur oſculo pacis.*

Quæſtio DCCCCXLIII.

QVAERITVR quia vt prætenditur poſt iſta verba, de quibus agitur, dictus Franciſcus de Grangijs conuerſatus eſt cum dicto Freynonis & econtra, etiam in domo dicti de Grangijs bibendo inſimul commedendo ſalutando proprio motu etiam recipiendo ſeruitium à dicto Freynonis, an ex iſtis actibus videatur remiſſa iniuria, ſi qua fuerit irrogata. Et dicendum
1 eſt quod ſic: quia† [a] diſsimulatione tollitur iniu-
a ria. §.fin.inſti. de iniur.l.non ſolum. §.j. ff.de iniur. Et hoc tenuerunt Bal Angel. & Alexand. de
2 Imol. in l. j. ff. de pact. vbi tenent, quod † per

tactũ paſmarum aut bibendo aut commedendo c ſimul, videtue facta concordia & remiſsio iniuriarũ. Et etiam recipiendo ſeruitiũ ab aliquo. ſecundum Bal. in l. in ipſius. C. familiæ erciſcundæ. & per eundem Bald. in §. iniuria. de paee iuramento firmanda. Et per eundem Bald. in l. filio quem. ff. de liber. & poſthu. vbi tenet, quòd pee ſalutationẽ videatur facta remiſsio iniueiæ, adde tamen Barto. & Bald. in l. ſi tibi. §. quædam. ff.
3 de iniur. & in dict. l. non ſolum. §. j. quòd† per confeſsionem in foro pœnitentiali non videtur remiſſa iniuria: licèt quis teneat remitti ranco-
4 rem & odium. Et in dubio etiam. † non videntur remiſſa damna & intereſſe. ſecundum Bald. in dict. §. quædam. Et præmiſſa procedunt quando fiunt proprio motu; ſecus ſi ex neceſsitate, quando ſe reperiunt in aliquo conuiuio, vel in
5 eccleſia quãdo recipiunt oſculum pacis: † quia tunc non videtur remiſſa iniuria. ſecundum Ioã.

Fabr. & Angel. Aret. in dict. §. fin. inſti. de iureiur. allègant clemen. ſi. de ſententia excommunicationis. & per Bald. in cap. j. in prin. quib. mod. feud. amittatue. circa finem. allegat Ioan. Andr. in nouella. in ca. olim. de iniur. & ibi per Oſtien. & Panor. quòd non eemittitue iniueia diſsimulatione, quando à principio quis reuocauit ad iniuriam, & fecit certam admonitionem.

a Diſsimulatione. Adde Oſtien. in ſumma. de iniur. §. & quibus. vbi ponit caſus in quibus diſsimulatione tollitue actio iniuriarum. & inter cæteros quòd etiam, ludendo inſimul tollitur.

b Remiſſa damna. Adde Specu. in titul. De accuſa. §. j. verſiculo quid ſi vulneratus. Ioan. Ande. & Panor. in cap. j. de iniur. Bald. in l. ſi tibi. §. quædam. ff. de pact. quòd licèt quis eemittatur iniuriam, non videtur remitteee damna & intereſſe niſi ſpecialiter dicatur, & idem quando quis confitetur ſacerdoti.

FINIS.